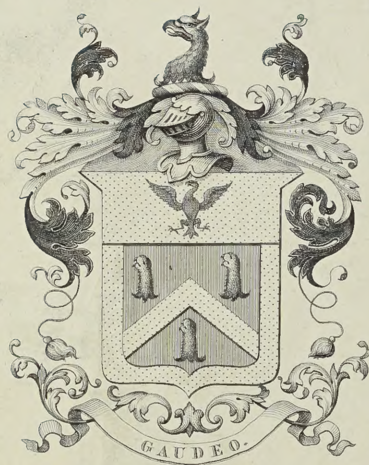
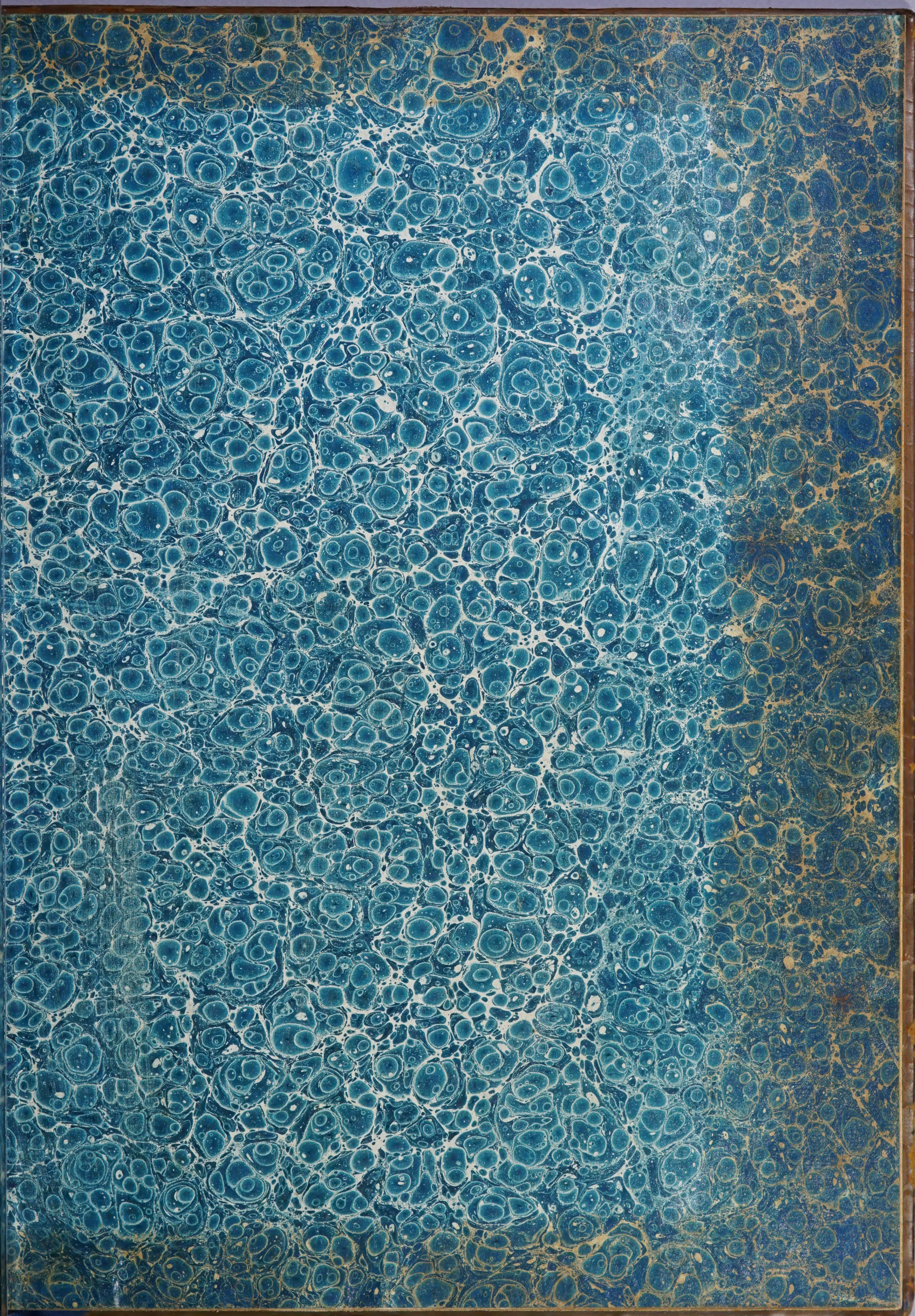

GAUDEO

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud
Hospitium petri & pauli ter quinqz dierum.
Namqz instrumētum vetus hebdoas innuit: octo
Lex noua signatur. ter quinqz receptat vtrunqz.

Tertia pars Veteris testamenti Hebraico Grecoqz idiomate nunc primum impressa: adiuncta vtriqz sua latina interpretatione.

John Carter Brown

Ad sanctissimum ac clemētissimum dominum

nostrum. D. Leonem Decimum diuina prouidentia Pontificem Maximum Reuerendissimi in Christo patris ac dñi. D. F. Francisci Simenii de Cisneros Sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ tituli. S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis Hispaniæ Archiepiscopiq; Toletani ac regnorum Castellæ Archicancellarii &c. In libros veteris ac noui testamenti multiplici lingua impressos.

Prologus

Ulta sunt beatissime Pater: quæ ad excudēdas impressoriis formis originales sacræ scripturæ līguas nos incitarūt. Atq; hæc imprimis. Qꝛ cum uniuscuiusq; idiomatis suæ sint verborum proprietates: quarum totam vim non possit quantumlibet absoluta traductio prorsus exprimere: tum id maxime in ea lingua accidit: per quam os domini locutum est. Cuius littera q̄uis ex se mortua sit & velut caro: quæ non prodest quicq̄ (Nam spiritus est qui viuificat) quia tamen Christus verborum figuris velatus intra eius vterum manet inclusus: non dubiū: quī tam admiranda sit fæcunditate repleta: tam exuberāti mysteriorū copia cumulata: vt cū plena semper sit & redūdans: flumina de ventre eius fluāt aquæ viuæ: vnde hi quibus datum est reuelata facie gloriā dñi speculari: vt in eandē imaginem trāsformētur: possit assidue haurire mira diuinitatis eius arcana. Quippe cum nulla dictio nulla litterarum connexio esse possit: ex qua non emergant & veluti pullulent reconditissimi cœlestis sapientiæ sensus. Ex quibus cū non possit eruditissimus quisq; interpres nisi vnicum explicare: necesse est vt post interpretationē maneat adhuc scriptura grauida: variisq; ac sublimibus intelligentiis plena: quæ nequeant aliunde q̄ ex ipso archetypæ linguæ fonte cognosci. Accedit: ꝙ vbicūq; latinorum codicum varietas est: aut deprauatæ lectionis suspitio (id quod librariorū imperitia simul & negligentia frequentissime accidere videmus) ad primam scripture originem recurrēdum est: sicut beatus Hieronymus & Augustinus ac cæteri ecclesiastici tractatores admonent: ita vt librorū Veteris testamēti synceritas ex Hebraica veritate: Noui autem ex Græcis exemplaribus examinetur. Vt ipsa igitur originalia in promptu haberet quicūq; diuinarū litterarū studiosus: possetq; non solis riuulis eē cōtentus: sed ex ipso fonte salientis aquæ in vitam æternā sitim pectoris extinguere: iussimus archetypas sacræ scripturæ linguas cum adiunctis variarū linguarū translationibus impressioni mādari Sanctitatis tuæ nomini dedicādas. Atq; imprimis nouum testamētum Græco Latinoq; sermone excudendum curauimus simul cum Lexico græcarum omnium dictionum: quæ possunt in eo legētibus occurrere: vt his quoq; qui nō integram linguæ cognitionem adepti sunt pro viribus consuleremus. Deinde vero anteq̄ Vetus testamentum aggrederemur: Dictionarium præmisimus Hebraicorum Chaldaicorumq; totius veteris instrumēti vocabulorū. Vbi non tantū multiplex significatio cuiusq; dictionis exprimitur: sed [quod studiosis vtilissimū fore credimus] locus scripturæ in cuiusq; significati testimoniū citatur. Rursus: cū non solus litteræ occidentis: cortex sed introrsus latitans spiritus viuificātis nucleus maxime sit a studioso diuinæ scripturæ requirēdus: atq; huius præcipua pars ex propriorū nominū interpretatione depēdeat: quorū ab æterno præuisa impositio incredibilē opē affert ad propalādos spirituales abstrusosq; sensus & detegēda arcana mysteria: quæ sub ipso litteralis textus vmbraculo spiritus sanctus velauit. Idcirco interpretationes propriorū nominum a viris linguarū peritia præcellētibus maxima diligentia iussimus elucubrari: & secūdū Alphabeticā seriē dispositas Dictionario adiungi. Quibus succedit legendorū Hebræorū charecterū instructio & eiusdē idiomatis Grāmatica ex pluribus receptæ fidei Hebræis autoribus collecta & ad latini artificii normā reducta. Quibus omnibus veluti ꝓ præludio ita peractis: ad excussionem diuersarum veteris testamēti linguarum nos conuertimus: adiicientes etiam singulis earum suam latinam trāslationē. Qua in re id aperte Beatitudini tuæ testari possumus Pater sanctissime: maximam laboris nostri partē in eo præcipue fuisse versatā: vt & virorū in linguarum cognitione eminentissimorum opera vteremur & castigatissima oīm ex parte vetustissimaq; exemplaria pro archetypis haberemus: quorūquidē tā Hebræorū q̄ Græcorū ac laninorū multiplicē copiā variis ex locis non sine summo labore cōquisiuim⁹. Atq; ex ipsis quidē Græca Sanctitati tuæ debem⁹: qui ex ista apostolica Bibliotheca antiquissimos tum Veteris tum noui testamēti codices perq̄ humane ad nos misisti: qui nobis in hoc negocio maximo fuerunt adiumento. Consumata itaq; excussiōe Noui testamenti Græce Latineq; impressi cum suo Lexico. Impresso etiā Hebraico Chaldaicoq; dictionario: cui adiuncta est Grammatica cum nominum propriorum interpretationibus. Absolutis præterea annotationib⁹ differentiarum Veteris testamenti: quas cum Nicolaus de Lyra non omnino absolutas edidisset: eas nos per viros linguarum peritissimos multis in locis addi fecimus. Tandē diuino auxilio Vetus testamentum multiplici lingua excudi fecimus. Quæ omnia nunc ad Sanctitatē tuam mittimus. Nā cui potius vniuersæ vigiliæ nostræ dicandæ sunt q̄ Apostolicæ isti sedi: cui omnia debemus? Aut quis libētius sacros Christianæ religionis libros suscipere & amplecti debet: q̄ sacer Christi vicarius? Accipiat igitur Sanctitas tua læta fronte munusculum: quod in domini gazophylacium offerimus: vt incipiant diuinarum litterarum studia hactenus intermortua nunc tandem reuiuiscere. Obsecram⁹ autē Beatitudinem tuā enixissime: vt libros hosce: qui nunc se sacris istis vestigiis supplices aduoluūt examines: & ad seuerissimi iuditii tui cēsuram reuoces: vt si Christiane reip. vtiles fore videbuntur: editionis beneficium a Sanctitate tua recipiant. Nā eos nos hucusq; continuimus: sacrū istum Apostolici fastigii oraculum cōsulturi. Sed iam hæc ad Beatitudinem tuam satis. Nūc ad instruendum de operis artificio lectorem conuertimur.

Ad lectorem De his que ad lectionem Veteris testamenti diuersis linguis nunc primum impressi: sunt prænotanda.

T intelligas studiose Lector modũ & ordinẽ: quez in hac veteris testamenti impressione seruauim⁹: ac inde possis hoc libro facile vti: nõnullorũ te admonitũ prius esse oportet. Imprimis igitur id est præmittendũ: ꝙ cũ Vetus testamentũ a sacris doctoribus trifariã diuidatur: hoc est in legẽ: quã Pẽtateuchum appellant: & in libros deinde Agiographos: ac demum in eos qui dicũtur Prophetales: in his oĩbus nõ est idẽ numerus linguarũ. Sed Pentateuchus quidẽ triplicẽ linguaz habet: Hebraicã videlicet Chaldaicã & Græcã: quas imprimẽdas iussimus cũ aliis tribus latinis interpretationibus iuxta correspondentibus: ita vt Hebraicæ veritati respondeat latina beati Hieronymi translatio: Chaldaicæ vero alia latina fere de verbo ad verbũ a viris ei⁹ liguæ peritissimis elaborata. Græcæ aũt septuaginta interpretum editioni interlinearis latina traductio. Agiographi deinde libri simul & Prophetales duplici lingua excuduntur: hoc est Hebræa & Græca cũ aliis duabus latinis trãslationibus illis correspondentibus. Nã Chaldaica in cæteris libris præterꝙ in Pẽtateucho corrupta est aliquib⁹ in locis: & fabulis meris Thalmudistarũ nugis cõspersa: indigna prorsus quæ sacris codicibus inseratur. Verum quia quibusdam in locis vbi integra est littera & incorrupta: mirũ in modũ fauet Christianæ religioni: idcirco reliquos libros totius veteris testamenti e Chaldaica lingua in latinã verti fecimus: & diligentissime cũ sua latina traductiõe cõscriptos in publica Cõplutensis nostræ Vniuersitatis Bibliotheca reponi. At vero libri extra canonẽ: quos Ecclesia potius ad edificationẽ populi: ꝙ ad auctoritatẽ ecclesiasticorũ dogmatum confirmãdã recipit: Græcã tm̃ habent scripturã: sed cũ duplici latina interpretatione: altera beati Hieronymi: altera interlineari de verbo ad verbũ: eo modo quo in cæteris. Hæc autem de numero linguarum huius libri oportuit in vniuersum prælibasse. Nunc de modo quo linguas in libro ipso disposuimus: breuibus agendum est. Primum itaq; aperto codice duæ se tibi chartarũ facies hinc & inde offerent: quarum vnaquæq; tres colũnas habet. Ex quibus ea quæ ad marginem exteriorem sita est: Hebraicam continet veritatem. Quæ vero interiori margini adhæret Græca est septuaginta interpretum editio: cui superponitur latina interlinearis traductio de verbo ad verbum. Mediam autem inter has latinã beati Hieronymi translationẽ velut inter Synagogã & Oriẽtalem Ecclesiã posuim⁹: tanꝙ duos hinc & inde latrones mediũ autẽ Iesum hoc est Romanã siue latinã Ecclesiã collocãtes. Hæc em̃ sola supra firmã petrã ædificata (reliquis a recta Scripturæ intelligentia qñq; deuiãtibus) immobilis semper in veritate permansit. Disponũtur vero colũnæ ipsæ hoc modo: vt singulis lineis Hebraicis correspondeant binæ lineæ latinæ e regione: hoc tamẽ semper obseruato: vt omnes colũnæ tam in principio ꝙ in fine cõsentiant: nisi vbi loci angustia nõ patitur: quod rarissime deprehẽdes.

Deinde quia institutũ nostruz est: nõ solũ his cõsulere: qui absolutã linguarum peritiã sunt assecuti: sed his etiam opem ferre qui parum in eis profecerunt: vtrisq; enim debitores sumus: neminẽq; esse cupimus: quẽ peregrinorũ idiomatum difficultas absterreat a diuinorum librorum penetralibus adeũdis. Idcirco vt Hebraicas dictiones facile possit quicũq; distinguere: & suam latinã interpretationẽ cuiq; assignare: inter singulas dictiones Hebraicas supponuntur minutæ litterulæ latinæ Alphabetico ordine procedentes: quibus consimiles aliæ ĩ latina proxima colũna correspõdent: vt per similitudinẽ litterulæ cognoscatur: quæ dictio latina ad quã Hebraicã sit referenda. Quãdo vero interpres per circũlocutionem pluribus dictionibus vnicam interpretatur: aut e diuerso vnica dictiõe plures amplectitur: tũc vnica litterula toti circũlocutioni vel etiã cõpendio deseruiet. Ex his præterea litterulis nõnullas reperies: quib⁹ tenue punctũ subscribitur hoc modo a. Quod quidẽ punctũ designat: vel dictionẽ Hebraicã subiacentẽ multiplicem esse & æquiuocã: ac proinde reconditum aliquod secretæ intelligẽtiæ mysteriũ claudere: quod possit facile consulto Dictionario a perspicacibus mẽtib⁹ inuestigari: vel denotat saltẽ: ipsam eius significationẽ in latina colũna positã potius translatitiam esse & soli sensui subseruientem: ꝙ propriam omnino & litteralem. Rursus quia inuenire primitiua siue radices dictionũ Hebraicarum & Chaldaicarum a prima origine deuiantium res est perquã necessaria ad reperiẽda in Dictionario vocabula: sed tãtæ difficultatis: vt homines eius linguæ peritissimi frequẽter in ea titubent: ac nonnunꝙ etiã labantur: artificium excogitauimus ꝙ vtilissimum: quo possit quispiam vel primis dũtaxat Hebraicis rudimentis imbutus radicẽ cuiusq; dictionis in promptu habere: vt iaz his adminiculis adiuti: Hebræorum [vt ait beatus Hieronymus] nauseam & ructum fastidiẽtes: præceptores eorum consulere nõ egeamus. Aduertendũ itaq; est: ꝙ cũ dictioni Hebraicæ siue Chaldaicæ correspondet alia in margine (quod dignosces ex simili litterula vtriq; dictioni imposita) tunc dictio ipsa sicut est in margine notata: querenda est in vocabulario. Illæ enim sunt primæ litteræ substantiales primitiui. Reliquæ uero dictiones Hebraici text⁹: quib⁹ nulla dictio primitiua repondet in margine: ex primis earũ tribus aut quãdoq; etiã solis duabus litteris sunt in dictionario requirendæ. Preterꝙ vbi precesserit aliqua ex his quinq; litteris beth: he: caph: lamed: mem: quocunq; apice subiecto: dũ modo sit apice desuper notata hoc modo בּ הּ כּ לּ מּ Tunc enim talis littera pro articulo seu præpositione sumitur: ac proinde cum non sit littera substantialis auferenda est: & proxime tres vel quandoq; etiã solæ duæ litteræ sequentes erunt primæ litteræ primitiui: ex quib⁹ dictio ipsa in vocabulario reperietur. Quod eodẽ modo intelligendũ est de ו vau littera etiam si nunꝙ tali signo notetur. Vbicunq; em̃ alicui dictioni præponitur: semper pro coniunctione copulatiua vsurpatur: quare tollere eã oportebit. Atq; hæc quidem succincte dicta sunt: vt legẽtibus Hebraicã litterã statim absq; arte seu consideratione vlla pateat dictionis primitiuum. Quod si curiosus lector non solo vsu contentus artẽ reperiendarũ radicum nosse desiderat: legat vltimum capitulũ nostræ Hæbraicæ Grãmaticæ in fine Hebraici dictionarii: quod tamen vt absq; librorum reuolutione facile occurreret: in principio Pẽtateuchi duximus apponendũ. Illud est etiã considerandũ ꝙ in hebraicis characterib⁹ sciẽter omisimus apices illos:

quibus nunc vtũtur Hebræi pro accentibus. Nam hi cum
ad nullã vel significati vel pronunciationis differentiam
pertineant: sed ad solam cãtus ipsorũ modulationẽ: m eri
to a veteribus Hebræis reiecti sunt: quos in hoc imitari ma
luimus. Verũ ne locus accentus cuiusqꝫ dictionis ignorare
tur: hoc modo prouidimus: vt quoniam dictiones Hebrai
cæ vt plurimũ in ultima habent accentũ: oẽs huiusmodi di
ctiones nullo prorsus apice notarẽtur: reliquæ vero nõ ha
bentes accentum in vltima (quæ rarissime occurrunt) su=
per syllabam vbi prædominatur accentus: apice signaren
tur hoc modo אֶרֶץ. Cæterum in distinctione clausularum
colo etiã vtuntur Hebræi & cõmate: sed ita: vt colum sit du
plex punctum: sicut coma apud latinos: hoc modo: Cõma
vero tale signũ ‸ Quod autẽ ad Græcam scripturã attinet:
illud te nõ latere volumus: nõ vulgaria seu temere oblata
exẽplaria fuisse huic nostræ impressioni archetypa: sed ve
tustissima simul & emẽdatissima: quæ sanctissimꝰ Dñs no
ster Leo Decimus Pontifex maximus ceptis nostris aspi
rans ex ipsa apostolica Bibliotheca ad nos misit: tantæ in=
tegritatis: vt nisi eis plena fides adhibeatur: nulli reliqui
esse uideantur: quibus merito sit adhibenda. Quibus etiã
adiunximus alia non pauca: quorum partẽ ex Bessarionis
castigatissimo codice summa diligẽtia transcriptã Illustris
Venetorũ Senatus ad nos misit: partẽ ipsi magnis labori=
bus & expensis vndiqꝫ cõquisiuimꝰ: ut copia emẽdatorum
codicũ abunde supere sset. Latinã itideꝫ beati Hieronymi
translationẽ cõtulimus cũ qꝫ plurimis exemplaribus vene
rãdæ vetustatis: sed his maxime: quæ in publica Cõpluteñ
nostræ vniuersitatis Bibliotheca reconduntur: quæ supra
octingentesimũ ab hinc annũ litteris Gotthicis conscripta
ea sunt synceritate: vt nec apicis lapsus possit in eis depre=
hendi. Aliqua tamen nomina propria vitio scriptorũ ali=
ter scripta qꝫ in originalibus vtriusqꝫ testamẽti habentur:
intacta dimi simus: atqꝫ id quidẽ consulto. Nã si nũc in eis
litterã aliquã mutassemus: nequaqꝫ possent reperiri in tra
ctatu interpretationũ: quẽ iuxta vulgatam horũ nominũ
scripturã alphabetico ordine pridẽ cõfeceramus. Adnota=
uimus tamẽ in ipsis interpretationibus eadẽ nomina pro
pria nõ solũ ponẽtes ea sicut cõmuniter scribũtur: sed etiã
prout habẽtur ad litteram in suis originalibꝰ. Demũ in li=
bro psalmorũ illud est admonendum: cõmunẽ translatio=
nem latinam: qua vtimur: positam esse pro interlineari su
pra græcam septuaginta interpretum editionem: quia ei
de verbo adverbum fere correspõdet. Eam autẽ quam bea
tus Hieronymus iuxta hebraicã transtulit veritatem ĩ me=
dio duarum columnarum fuisse locatam. Vale.

Incipit Prologus beati Hieronymi
presbyteri in librum Esdre.

TRVM DIFICILIVS SIT FACERE
quod poscitis: an negare: necdũ statui. Nã
vobis aliquid ĩperãtibꝰ ãnuere sñia est: &
magnitudo oneris ĩpositi ita ceruices pre
mit: vt añ sub fasce ruendũ sit qꝫ leuandũ.
Accedũt ad hoc ĩuidorũ studia: q oẽ quod
scribimus reprehendendũ putãt. Et ĩterdũ contra se cõscia
repugnãte publice lacerãt quæ occulte legũt: intantũ vt
clamare cõpellar & dicere. Dñe libera aĩam meam a labiis
iniquis & a lingua dolosa. Tertius annꝰ ẽ ꝙ semp scribitis
atqꝫ rescribitis vt Esdre librũ & hester vobis de hebræo trã
feram: quasi non hẽatis græca & latina volumĩa aut quic=
quid illud est ꝙ a nobis vertitur: nõ statĩ ab oĩbus cõspuẽ=
dũ sit. Frustra autẽ (vt ait quidã) niti neqꝫ aliud fatigando
nisi odiũ querere: extreme demẽtie est. Itaqꝫ obsecro vos
mi dõmon & rogatiãe charissimi vt priuata lectione cõtẽ=
ti libros nõ efferatis in publicũ: nec fastidiosis cibos inge=
ratis: vitetisqꝫ eorũ supercilium qui iudicare tm̃ de aliis: &
ĩpi facere nihil nouerunt. Si qui autẽ fratrũ sunt quibꝰ nr̃a
nõ displicẽt his tribuatis exẽplar ãmonẽtes vt hebræa noĩa
quorũ grãdis in hoc volumine copia est: distincte & per
interualla transcribãt. Nihil enĩ ꝓderit emẽdasse librũ nisi
emendatio librariorũ diligẽtia cõseruetur. Nec quẽqꝫ mo
ueat ꝙ vnus a nobis liber editus est: nec apocriphorũ tertii
& quarti libri somniis delectetur. quia & apud hebræos es=
dre: neemieqꝫ sermones in vnũ volumẽ coartãtur: & quæ
non habẽtur apud illos: nec de vigintiqttuor senibus sunt
procul abiicienda. Si quis autẽ septuaginta vobis opposue
rit interp̃tes: quorũ exẽplaria varietas ipsa lacerata & euer
sa demõstrat nec p̃t vtiqꝫ verũ asseri quod diuersũ est: mit=
tite eũ ad euangelia: in quibus multa ponũtur quasi de ve
teri testamento q̃ apud septuaginta interp̃tes nõ habẽtur
velud illud: qm̃ nazareꝰ vocabitur: & ex egypto vocaui fi=
liũ meum & videbunt in quẽ cõpunxerunt: multaqꝫ alia q̃
latiori operi reseruamꝰ: & q̃ rite ab eo vbi scripta sunt. Cũ
qꝫ ꝓferre nõ potuerit: vos legite de his exẽplaribus q̃ nuꝑ
a nobis edita maledictorũ quotidie linguis cõfodiũtur. Sꝫ
vt ad cõpendiũ veniã: certe quod illaturus sum equissimũ
est Edidi aliquid quod nõ hr̃ in greco: aut aliter hr̃ qꝫ a me
versum est. Quid interp̃tem laniant. Interrogẽt hebræos:
& ipsis autoribus trãslationi mee vel arrogẽt vel derogent
fidẽ. Porro aliud est si clausis quod dicitur ocl'is mihi volũt
maledicere: & nõ imitãtur græcorũ studium & beniuolen
tiã: qui post septuaginta trãslatores iam xp̃i euangelio co=
ruscante iudeos & hebionitas legis veteris interp̃tes aqui=
lam videlicet & symachũ & theodotionẽ & curiose legunt
& ꝑ origenis laborẽ in hexaplois eccl'iis dedicarũt. Quan
tomagis latini grati esse deberent ꝙ exultantẽ cernerent
græciã a se aliquid mutuari. Primũ em̃ magnorũ sumptu
um est & infinite difficultatis. exẽplaria posse habere oĩa
deinde etiã qui habuerint: & hebræi sermonis ignari sunt
magis errabũt: ignorãtes q̣s e multis veriꝰ dixerit. Quod
etiam sapientissimo cuidã nuꝑ apud græcos accidit vt ĩter
dũ scripture sensum relinquẽs vniuscuiuslibet interp̃tis se
q̃retur errorẽ. Nos autẽ qui hebræe lingue saltẽ ꝑuam ha=
bemus sciam: & latinus nobis vtcunqꝫ sermo non deest: &
de aliis magis possumus iudicare & ea q̃ ipsi ĩtelligimꝰ in
nostra lingua promere. Itaqꝫ licet hydra sibilet: victorqꝫ si
non incendia iactet: nunqꝫ meũ iuuãte xp̃o silebit eloquiũ
etiã p̃cisa lingua balbutiet. Legant qui volunt qui nolunt
abiiciant. Euentilent apices: lr̃as calũniẽtur. Magis vestra
charitate ꝓuocabor ad studium qꝫ illorum detractione &
odio deterrebor.

Explicit Prologus.

ESDRAS PRIMVS.
ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

A
Hiere. 5.c.& 9.c. Isa. 56.d.

Ca.1,

Et in anno primo cyri re
ΚΑὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου βα=
gis persaꝝ vt cōpleret ver=
σιλέως περσῶν τοῦ τελεσθῆναι λό=
bū dn̄i ab ore hieremie:
γον κυρίου ἀπὸ σόματος ἱερεμίου,
suscitauit dn̄s spūm cyri re
ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα κύρου τ̃ βα
gis persaꝝ: ⁊ mādauit vocē in omni re=
σιλέως περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ τῇ βασι
gno suo: etiā in scripto dicēs: sic dixit cyrus
λείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ λέγων, οὕτως εἶπε κύρος ὁ
rex persaꝝ: omnia regna terre dedit
βασιλεὺς περσῶν, πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἔδωκέ
mihi dn̄s de⁹ celi. ⁊ ipse cōsiderauit
μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπεσκέψατο
B
sup me vt edificarē ipsi domū in hierusalē q̄
ἐπ᾽ ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ
in iudea. quis in vobis de vniuerso pplo e=
ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐ=
ius? ⁊ erit deus illius cū eo: ⁊ ascendat
τοῦ; καὶ ἔσαι ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω
in hierusalē q̄ in iudea: ⁊ edificet
εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω
domū dn̄i dei israel: ipse deus q̄ in hieru
τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ, αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερου
salē. ⁊ oīs relictus ab omnib⁹ lo=
σαλήμ. καὶ πᾶς ὁ καταλιπόμενος ἀπὸ πάντων τῶν τό
cis vbi ipse habitat ibi adiuuabūt eū viri
πων οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ λήψονται αὐτοῦ ἄνδρες τοῦ
loci sui in argēto ⁊ auro ⁊ in substātia ⁊ in
C
τόπου αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἐν ὑπάρξει καὶ ἐν
iumētis cū volūtario in domū dei que in hieru
κτήνεσι μετὰ τοῦ ἑκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερου=
salē. ⁊ surrexerūt principes familiaꝝ iuda ⁊
σαλήμ. καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἰούδα καὶ
beniamī ⁊ sacerdotes ⁊ leuite oēs quoꝝ excitauit
βενιαμὶν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται πάντες ὧν ἐξήγειρεν ὁ
deus spm̄ eoꝝ vt ascēderēt ad edificandū do
θεὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶ
mū dn̄i q̄ in hierusalē. ⁊ vniuersi q̄ i circuitu eoꝝ
κον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν αὐ
cōfortauerūt in manib⁹ eoꝝ in vasis argenti
τῶν ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου
in auro ⁊ in apparatu ⁊ in iumētis ⁊ in mūerib⁹:
ἐν χρυσῷ καὶ ἐν ἀποσκευῇ καὶ ἐν κτήνεσι καὶ ἐν ξενίοις,
preter ea q̄ in volūtariis. ⁊ rex cyrus ꝓtulit vasa
πάρεξ τῶν ἐν ἑκουσίοις. καὶ ὁ βασιλεὺς κύρος ἐξήνεγκε σκεύη
dom⁹ dn̄i q̄ cepit nabuchodonosor ab hierusalē:
οἴκου κυρίου ἃ ἔλαβε ναβουχοδονόσορ ἀπὸ ἱερουσαλήμ,
⁊ dedit ea in domo dei sui. ⁊ protulit ea
καὶ ἔδωκεν αὐτὰ ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐξήνεγκεν αὐ
cyrus rex persaꝝ in manum mithridatis gaz
τὰ κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν ἐπὶ χεῖρα μιθριδάτου γαζ
barei. ⁊ numerauit ea sasabasar princi
βαρέου. καὶ ἠρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασαβασὰρ τῷ ἄρχον
pi iuda. ⁊ hic numerus eoꝝ. phiale
τι τοῦ ἰούδα. καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ψυκτῆρες
auree triginta: ⁊ argentee phiale mille: muta
χρυσοῖ τριάκοντα, καὶ ἀργυροῖ ψυκτῆρες χίλιοι, παραλ
toria noue ⁊ viginti. chephori aurei triginta:
λαγμένα ἐννέα καὶ εἴκοσι. χεφφορὴ χρυσοῖ τριάκοντα,
⁊ argētei duplicati quadringenti ⁊ decem. ⁊ vasa
καὶ ἀργυροῖ διπλαῖ τετρακόσιαι καὶ δέκα. καὶ σκεύη
alia mille. omnia vasa ⁊ auri ⁊
ἕτερα χίλια. πάντα τὰ σκεύη καὶ τοῦ χρυσίου καὶ
argenti quinq; milia quadringenta. vniuersa
τοῦ ἀργυρίου πεντακισχίλια τετρακόσια. τὰ πάντα

Incipit liber esdre prim⁹.
Cap. 1.

IN anno primo cyri regis persarum vt cōpleretur verbū dn̄i ex ore hieremie suscitauit dominus spiritū cyri regis persarum: & traduxit vocē in oī regno suo etiā p scripturā dicens. Hec dicit cyrus rex persarum. Omnia regna terre dedit mihi dominus deus celi: & ipse precepit mihi: vt edificarem ei domum in hierusalem: q̄ est in iudea. Quis est in vobis de vniuerso populo ei⁹? Sit deus illi⁹ cū eo. Ascēdat in hierusalē q̄ est in iudea: & edificet domum domini dei israel: ipse est de⁹ qui est in hierusalē. Et omnes reliqui in cunctis locis vbicunq; habitant adiuuent eum viri de loco suo argento & auro substātia & pecorib⁹: excepto quod voluntarie offerūt templo dei quod est in hierusalē. Et surrexerunt principes patrum de iuda & beniamin & sacerdotes & leuite: & omnis cuius suscitauit deus spiritū vt ascēderet ad edificandum templū domini: quod erat in hierl'm. Vniuersiq; q erant i circuitu adiuuerūt man⁹ eorū in vasis argēteis & aureis in substātia & iumentis in suppellectili: exceptis his que sponte obtulerant. Rex quoq; cyrus ꝓtulit vasa templi domini que tulerat nabuchodonosor de hierusalē: & posuerat ea in templo dei sui. Protulit autem ea cyrus rex persarū per manū mitridatis filii gazabar & annumerauit ea sasabasar principi iude. & hic est numerus eorum. Phiale auree triginta. phiale argentee mille. cultri viginti nouem: cyphi aurei triginta: cyphi argentei secudi quadringenti decem: vasa alia mille. Omnia vasa aurea & argentea quinq; milia quadringenta. Vniuersa

וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס	Cap.j. שָׁנָה
לִכְלוֹת דְּבַר יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה הֵעִיר	כָּלָה פֶּה
יְהוָה אֶת רוּחַ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס	עוּר
וַיַּעֲבֶר קוֹל בְּכָל מַלְכוּתוֹ וְגַם בְּמִכְתָּב	עָבַר כָּתַב
לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כֹּל	
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי	מָלַךְ
הַשָּׁמַיִם וְהוּא פָקַד עָלַי לִבְנוֹת לוֹ	בָּנָה
בַיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה׃ מִי	
בָכֶם מִכָּל עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל	הָיָה עָלָה
לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת	בָּנָה
בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא	
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם׃ וְכָל	
הַנִּשְׁאָר מִכָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא	שָׁאַר קוּם
גָר שָׁם יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ	גּוּר נָשָׂא
בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ וּבִבְהֵמָה עִם	רָכַשׁ
הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר	
בִּירוּשָׁלָם׃ וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת	קוּם
לִיהוּדָה וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם	
לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת רוּחוֹ לַעֲלוֹת	עָלָה
לִבְנוֹת אֶת בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר	
בִּירוּשָׁלָם׃ וְכָל סְבִיבֹתֵיהֶם חִזְּקוּ	סָבַב
בִידֵיהֶם בִּכְלֵי כֶסֶף בַּזָּהָב בָּרְכוּשׁ	כָּלָה
וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל כָּל	בָּדַד
הִתְנַדֵּב׃ וְהַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ הוֹצִיא אֶת כְּלֵי	נָדַב יָצָא
בֵית יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר	
מִירוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו׃	נָתַן
וַיּוֹצִיאֵם כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל יַד	יָצָא
מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר	סָפַר
הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה׃ וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם	נָשָׂא
אֲגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים אֲגַרְטְלֵי כֶסֶף	
אָלֶף מַחֲלָפִים תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים׃	חָלַף
כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כְּפוֹרֵי כֶסֶף	כָּפַר
מִשְׁנִים אַרְבַּע מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים	שָׁנָה רָבַע
אֲחֵרִים אָלֶף׃ כָּל כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף	מֵאָה
חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת הַכֹּל	

הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הֵעָלוֹת הַגּוֹלָה עָלָה גָּלָה
מִבָּבֶל לִירוּשָׁלָםִ׃

Cap.ij. וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשְּׁבִי
מְדִן שָׁבָה הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצּוּר
מֶלֶךְ בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַםִ שוב
וִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃ אֲשֶׁר בָּאוּ עִם בוא
זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה רְעֵלָיָה
מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפָּר בִּגְוַי רְחוּם
בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃
בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים
שָׁנָה מֵאָה וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אָרַח שְׁבַע
מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃ בְּנֵי פַחַת
מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר׃ בְּנֵי
עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים
וַחֲמִשָּׁה׃ בְּנֵי זַכָּי שְׁבַע מֵאוֹת
וְשִׁשִּׁים׃ בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת
רבע אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף
מֵאָה מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אֲדֹנִיקָם
שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ בְּנֵי
בִגְוָי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ בְּנֵי
עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
בְּנֵי אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
בְּנֵי בֵצָי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים
שָׁנָה וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנֵים
עָשָׂר׃ בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים
וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
בְּנֵי בֵית לָחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי
קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע
מֵאָה מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי הָרָמָה

tulit sasabasar: cū his q ascēdebāt de transmigratione babylonis in hierusalem. 2.

Hi sunt aūt prouincie filii q ascēderūt de captiuitate quam transtulerat nabuchodonosor rex babylōis in babylonē & reuersi sunt in hierusalē & iudeā vnusqsq in ciuitatē suā: q venerūt cum zorobabel: iesua: neemia: saraia: rahelaia mardochai: belsan: mesphar: beguai: reum. baana. Numerus virorum populi israel. Filii phares: duo milia centum septuaginta duo. Filii saphatia: trecenti septuaginta duo. Filii area septingenti septuaginta quinq₃. Filii phetmoab filiorū iosue ioab duo milia octingenti duodecim. Filii helam: mille ducenti quīquaginta quattuor. Filii zethua: nongenti quadraginta quinq₃. Filii zachai: septingenti sexaginta. Filii bani: sexcenti quadraginta duo. Filii bebai: sexcenti viginti tres. Filii azgad mille ducēti viginti duo. Filii adonicam: sexcenti sexaginta sex. Filii begui: duo milia quinquaginta sex. Filii adin: quadringēti quinquaginta quattuor. Filii ather qui erant ex ezecia: nonaginta octo. Filii besai: trecēti viginti tres. Filii iora: centū duodecim. Filii asem: ducenti viginti tres. Filii gebbar: nongenti quinq₃. filii bethleem: centum viginti tres. Viri nethupha: quinquaginta sex. Viri anathoth: cētum viginti octo. Filii azmaueth: quadraginta duo. Filii cariathiarim cephira & beroth: septingenti quadraginta tres. Filii rama

tulit sasabasar cū ascensu trāsmigra
ἀνήγαγε σασαβασὰρ μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποι
tionis ex babylone in hierusalem.
κίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ. Ca.2.
Et hi filij prouincie q̄ ascen-
Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνον
dūt de captiuitate trāsmigrationis: quā
τες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς
trāstulit nabuchodonosor rex babylo-
ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶ-
nis in babylonē. & reuersi sunt in hierusa-
νος εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσα-
lē & iudam vir in ciuitatē suā: q̄
λὴμ καὶ ἰούδαν ἀνὴρ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, οἳ
venerūt cū zorobabel: iesua neemias saraias
ἦλθον μετὰ ζοροβαβέλ, ἰησουὰ νεεμίας σαραίας
reelias: mardocheus balasan masphar ba-
ῥεελίας, μαρδοχαῖος βαλασὰν μάσφαρ βα-
gue reū baana. nūerus viroꝝ populi isra-
γουὲ ῥεοὺμ βαανά. ἀριθμὸς ἀνδρῶν λαοῦ ἰσρα-
el. filij phoros duo milia centū septuaginta
ήλ. υἱοὶ φόρος δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομήκοντα
duo filij saphatia trecenti septuaginta
δύο υἱοὶ σαφατία τριακόσιοι ἑβδομήκοντα
duo. filij ares septingēti septuagintaquinq₃.
δύο. υἱοὶ ἀρὲς ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε.
filij phaath moab filijs iesue ioab duo mi
υἱοὶ φαὰθ μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησουὲ ἰωὰβ δισχί-
lia octingēti & duodecim. filij elam mille
λιοι ὀκτακόσιοι καὶ δώδεκα. υἱοὶ ἐλὰμ χίλιοι
ducenti quinquaginta quattuor. filij zethua non-
διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ζαθουὰ ἐννα-
gēti quadragintaquinq₃. filij zacchaia septi
κόσιοι τεσσαρακονταπέντε. υἱοὶ ζακχαΐα ἑπτα-
genti sexaginta. filij banea sexcēti quadra-
κόσιοι ἑξήκοντα. υἱοὶ βανέα ἑξακόσιοι τεσσαρά-
ginta & duo filij babai sexcenti viginti
κοντα καὶ δύο. υἱοὶ βαβαὶ ἑξακόσιοι εἰκοσι-
tres. filij azigad mille ducenti vigintiduo.
τρεῖς. υἱοὶ ἀζιγὰδ χίλιοι διακόσιοι εἰκοσιδύο.
filij adonicā sexcenti sexaginta sex. filij bague
υἱοὶ ἀδωνικὰμ ἑξακόσιοι ἑξηκονταέξ. υἱοὶ βαγουὲ
duo milia quinquaginta sex. filij addin quadringēti
δισχίλιοι πεντηκονταέξ. υἱοὶ ἀδδὶν τετρακόσιοι
quinquaginta quattuor. filij ater ezecia nona-
πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκίᾳ ἐνενη-
ginta octo. filij bassu trecenti viginti tres.
κονταοκτώ. υἱοὶ βασσοῦ τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
filij iora centū duodecim. filij asum ducenti
υἱοὶ ἰωρὰ ἑκατὸν δώδεκα. υἱοὶ ἀσοὺμ διακόσιοι
viginti tres. filij gaber nonaginta quinq₃. filij
εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ γαβὲρ ἐννενηκονταπέντε. υἱοὶ
bethleē centū viginti tres. filij netophath quin
βεθλεὲμ ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ νετωφὰθ πεν-
quagīta sex. filij anathoth centū viginti octo. filij
τηκονταέξ. υἱοὶ ἀναθὼθ ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. υἱοὶ
asmoth quadraginta duo. filij cariathiarim cha-
ἀσμὼθ τεσσαρακονταδύο. υἱοὶ καριαθιαρεὶμ χα-
phera & beroth septingenti quadraginta tres.
φηρὰ καὶ βηρὼθ ἑπτακόσιοι τεσσαρακοντατρεῖς.
filij rama
υἱοὶ τῆς ῥαμὰ

A

B

τ gabaa ſexcenti viginti vnꝰ. viri machmas
καὶ γαβαὰ ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς. ἄνδρες μαχμὰς
centū viginti duo. viri bethel τ hai ducen
ἑκατὸν εἰκοσιδύο. ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἲ διακό=
ti viginti tres. filij nabo quinquaginta duo. filij
σιοι εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ ναβὼ πεντηκονταδύο. υἱοὶ
magbis centū quinquagita ſex. filij helā alteriꝰ mil
μαγβεὶς ἑκατὸν πεντηκονταέξ. υἱοὶ ἠλὰμ ἑτέρου χί
le ducenti quinquaginta quattuor. filij eram
λιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ἠρὰμ
trecenti viginti. filij lodadid τ ono ſepti=
τριακόσιοι εἴκοσιν. υἱοὶ λοδαδὶδ καὶ ὠνὼ ἑπτα
gēti viginti quinq̃. filij hiericho trecenti qua
κόσιοι εἰκοσιπέντε. υἱοὶ ἱεριχὼ τριακόσιοι τεσ
draginta quinq̃. filij ſenaa tria milia ſexcen=
σαρακονταπέντε. υἱοὶ σεναὰ τριχίλιοι ἑξακόσι
ti triginta. τ ſacerdotes filij iedua in domo
οι τριάκοντα. καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἰεδουὰ τῶ οἴκω
ieſu nongenti ſeptuaginta tres. filij emmer
ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδομηκοντατρεῖς. υἱοὶ ἐμμὴρ
mille quinquagita duo. filij phaſur mille du
χίλιοι πεντηκονταδύο. υἱοὶ φασοὺρ χίλιοι δια
cēti q̃draginta ſeptē. filij charim mille
κόσιοι τεσσαρακονταεπτά. υἱοὶ χαρὶμ χίλιοι
τ decē τ ſeptē. leuite filij ieſu τ cad=
καὶ δεκαεπτά. καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ἰησοῦ καὶ καδ
miel filijs oduie ſeptuagintaquattuor
μιὴλ τοῖς υἱοῖς ὠδουΐα ἑβδομηκοντατέσσαρες
cantores: filij aſaph cētū vigīti octo. filij iani
οἱ ἄδοντες, υἱοὶ ἀσὰφ ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. υἱοὶ τῶν
torū: filij ſellū: filij ater: filij telmon:
πυλωρῶν, υἱοὶ σελλούμ, υἱοὶ ἀτὴρ, υἱοὶ τελμών,
filij acub: filij atita: filij ſobai: om=
υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ σωβαΐ, οἱ πάν=
C nes centū triginta nouē. nathenei: filij
τες ἑκατὸν τριακονταεννέα. οἱ ναθηναῖοι, υἱοὶ
ſuaa: filij aſuphat: filij tabaoth: filij cores:
σουαά, υἱοὶ ἀσουφάτ, υἱοὶ ταβαώθ, υἱοὶ κορές,
filij ſiaa: filij phadon: filij balana: filij aga
υἱοὶ σιαά, υἱοὶ φαδών, υἱοὶ βαλαγά, υἱοὶ ἀγα
ba: filij acub: filij agab: filij ſellami. filij
βά, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀγάβ, υἱοὶ σελλαμί. υἱοὶ
annā: filij gaddel: filij gaer: filij raia: fi=
ἀνναάν, υἱοὶ γεδδήλ, υἱοὶ γαὴρ, υἱοὶ ῥαϊά, υἱ
lij raſon: filij necoda: filij gazā: filij aza:
οἱ ῥασών, υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζάμ, υἱοὶ ἀζά,
filij phaſi: filij baſi: filij aſena: filij mou=
υἱοὶ φασί, υἱοὶ βασί, υἱοὶ ἀσενά, υἱοὶ μοου=
nim: filij nephuſim: filij bagbuc: filij acu=
νίμ, υἱοὶ νεφουσείμ, υἱοὶ βαγβούκ, υἱοὶ ἀκου=
pha: filij arur. filij baſaloth: filij meida:
φά, υἱοὶ ἀρούρ. υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μεϊδά,
filij arſa: filij barcos: filij ſiſara: filij thema:
υἱοὶ ἀρσά, υἱοὶ βαρκός, υἱοὶ σισάρα, υἱοὶ θαμά,
filij neſia: filij atipha: filij ſeruoꝝ ſalomon:
υἱοὶ νεσία, υἱοὶ ἀτιφά, υἱοὶ τῶν δούλων σολομών,
filij ſotai: filij ſephera: filij pharuda: filij
υἱοὶ σωταΐ, υἱοὶ σεφηρά, υἱοὶ φαρουδά, υἱοὶ
iela. filij dercon: filij
ἰελά. υἱοὶ δερκών, υἱοὶ

et gabaa ſexcenti viginti
vnus.
Viri machmas: centū
viginti duo.
Viri bethel & chai: du=
centi viginti
tres. Filij nebo: quin=
quaginta duo.
Filij megbis: centum
quinquaginta ſex.
Filij helam alteriꝰ: mil
le ducenti
quinquaginta quattu=
or. Filij arim: trecenti
viginti. Filij lodadin &
ono:
ſeptingēti viginti quin=
q̃. Filij
hiericho: trecenti qua=
draginta quinq̃.
Filij ſenaa tria milia
ſexcenti
triginta. Sacerdotes filij
iadaia
in domo ieſue: nongen
ti ſeptuaginta
tres. Filij emmer: mille
quinquaginta
duo. Filij pheſſur: mil=
le ducenti
quadraginta ſeptem. Fi
lij arim: mille decem
& ſeptem. Liuite: Filij
ieſue
& cedmihel filiorū odo
uie: ſeptuaginta
quattuor. Cantores. Fi
lij aſaph: centum
viginti octo: filij ianito
rum:
filij ſellum filij ather. fi
lij thelmon: filij
accub: filij athita: filij
ſobai: vniuerſi
centum triginta noue.
Nathinei:
Filij ſia: filij aſupha: fi=
lij thebboat:
filij ceros: filij ſiaa: filij
phadon: filij
lebana: filij agaba: filij
accub: filij agab:
filij ſelmai: filij anan: Fi
lij gaddel: filij
gaer: filij raahia: Filij
raſin. filij nechoda:
filij gazen. Filij azec: fi
lij phaſea: filij beſee:
Filij aſemaa: filij munī
filij nephuſim:
filij bechuc. filij acu=
pha. filij azur:
filij beſſuth. filij maida.
filij arſa.
Filij bercos. filij zizara.
filij thema.
Filij naſia. filij athupha.
Filij ſeruorum
ſalomonis. filij ſothei.
filij ſophereth. filij
pharuda. Filij iala. filij
darcon. filij

וגבע שש מאות עשרים ואחד׃
אנשי מכמס מאה עשרים ושנים׃
אנשי ביתאל והעי מאתים עשרים
ושלשה׃ בני נבו חמשים ושנים׃
בני מגביש מאה חמשים וששה׃
בני עילם אחר אלף מאתים — מאה
חמשים וארבעה׃ בני חרם שלש — רבע
מאות ועשרים׃ בני לד חדיד ואונו
שבע מאות עשרים וחמשה׃ בני
ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה׃
בני סנאה שלשת אלפים ושש
מאות ושלשים׃ הכהנים בני ידעיה
לבית ישוע תשע מאות שבעים
ושלשה׃ בני אמר אלף חמשים
ושנים׃ בני פשחור אלף מאתים
ארבעים ושבעה׃ בני חרם אלף
ושבעה עשר׃ הלוים בני ישוע
וקדמיאל לבני הודויה שבעים
וארבעה׃ המשררים בני אסף מאה — שור
עשרים ושמנה׃ בני השערים
בני שלום בני אטר בני טלמן בני
עקוב בני חטיטא בני שבי הכל
מאה שלשים ותשעה׃ הנתינים — נתן
בני ציחא בני חשופא בני טבעות׃
בני קרס בני סיעהא בני פדון׃ בני
לבנה בני חגבה בני עקוב׃ בני חגב
בני שמלי בני חנן׃ בני גדל בני
נחר בני ראיה׃ בני רצין בני נקודא
בני גזם׃ בני עזא בני פסח בני בסי׃
בני אסנה בני מעונים בני נפוסים׃
בני בקבוק בני חקופא בני חרחור׃
בני בצלות בני מחידא בני חרשא׃
בני ברקוס בני סיסרא בני תמח׃
בני נציח בני חטיפא׃ בני עבדי
שלמה בני סטי בני הספרת בני
פרודא׃ בני יעלא בני דרקון בני

גִּדֵּל׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי חַטִּיל בְּנֵי
פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי אָמִי׃ כָּל הַנְּתִינִים נתן
וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מֵאָה
תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ וְאֵלֶּה הָעֹלִים שָׁנָה עָלָה
מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב אַדָּן
אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית אֲבוֹתָם נָגַד
וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃ בְּנֵי דְלָיָה
בְנֵי טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי
חֲבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר
לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה בָּנָה איש
וַיִּקָּרֵא עַל שְׁמָם׃ אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם קָרָא
הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ וַיְגֹאֲלוּ יָחַס מָצָא גָּאַל
מִן הַכְּהֻנָּה׃ וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אָמַר
אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אָכַל
עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים׃ כָּל תָּמַם
הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם רָבַע רָבַב
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃ מִלְּבַד בָּדַד
עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת
אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים
וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת שׁוּר
מָאתָיִם׃ סוּסֵיהֶם שְׁבַע מֵאוֹת מֵאָה
שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם
אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע
מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם הִתְנַדְּבוּ לְבֵית נָדַב
הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ עַל מְכוֹנוֹ׃ כְּכֹחָם עָמַד כּוּן כֹּחַ
נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב אָצַר לָאַךְ
דַּרְכְּמוֹנִים שֵׁשׁ רִבֹּאות וָאָלֶף וְכֶסֶף רָבַב
מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְכָתְנֹת מָנָה
כֹּהֲנִים מֵאָה׃ וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וּמִן הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם נָתַן עִיר
וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃

gedeli: Filii saphata: filii
athil: filii
phocereth: q erāt de ase=
baim: filii amim. Oēs
nathinnei & filii seruo
rum salomonis: trecēti
nonagīta duo. Et hi q
ascenderunt
de thelmala: thelarsa
cherub & don &
mer: & nō potuerūt in
dicare domū patrū suorum
& semen suū: vtrum ex
israel esset. Filii dalaia:
filii thobia. filii necho=
da: sexcenti
quinquaginta duo. Et
de filiis sacerdotum: filii
hobia filii acos. filii ber
zellai: qui
accepit de filiab9 berzel
lai galaaditidis vxorē:
& vocatus est noīe eorum.
Hi quesierunt scripturā
genealogie sue: & nō in
uenerunt: & eiecti sunt
de sacerdotio. Et dixit
athersatha eis
vt non comederent de
sancto sanctorum
donec surgeret sacer=
dos doct9 atq; pfectus.
Omīs multitudo quasi
vn9 q̄draginta duo milia
trecenti sexaginta. Ex
ceptis
seruis eorum & ancillis
qui erant septem
milia trecenti triginta
septem: Et in ipsis can=
tores atq; cantatrices
ducēti. Equi eorum se=
ptingenti
triginta sex: muli eorū
ducenti
quadraginta quinq;: ca
meli eorum quadringēti
triginta quinq;: asini
eorum
sex milia septingenti
viginti.
Et de principib9 patrū
cū ingrederētur templū
dñi qđ est in hierusalē:
sponte obtulerūt in do=
mū dei ad extruendā eā
in loco suo. Secūdū vi=
res suas dederunt impen
sas operis: auri
solidos sexaginta milia
& mille: argenti
minas quinq; milia: &
vestes
sacerdotales centum.
Habitauerūt ergo sacer
dotes & leuite & de po=
pulo & cantores
& ianitores & nathinnei
in vrbibus suis:
vniuersusq; israel in ciui
tatibus suis. 3.

geddel: filii saphatia: filii attel: filii phacherath:
γεδδὴλ, υἱοὶ σαφατία, υἱοὶ ἀττὴλ, υἱοὶ φαχεράθ,
filii asceboim: filii emei: omnes isti nathenei
υἱοὶ ἀσεβωεὶμ, υἱοὶ ἠμεῒ, πάντες οὗτοι οἱ ναθιναῖ
simul ⁊ filii seruorum salomonis trecenti nona=
οι ἅμα καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντος τριακόσιοι ἐννενή
gītaduo. ⁊ hi q̄ ascēderūt de thelmelech
κονταδύο. καὶ οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἀπὸ θελμελὲχ
thelaresa cherub: edan emmer: ⁊ nō potue
θελαρησὰ χερούβ, ἠδὰν ἐμμήρ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη
runt indicare domū familie sue ⁊ se=
σαν τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρ
men suum si ex israel sunt. filij dalaia: filij to=
μα αὐτῶν εἰ ἐξ ἰσραήλ εἰσιν. υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τω
bie: filij necoda sexcenti quinq̄gintaduo. ⁊ de
βίου, υἱοὶ νεκωδὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο. καὶ ἀπὸ
filijs sacerdotū filij obaia: filij accus: filij
τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ ὀβαΐα, υἱοὶ ἀκκοῦς, υἱοὶ
berzelai: q̄ accepit de filiabus berze
βερζελαῒ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ τῶν θυγατέρων βερζε=
lai galaadite vxorem: ⁊ vocatus ē i
λαῒ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ
noīe eorum. hi quoq; q̄sierūt scriptu
ὀνόματι αὐτῶν. οὗτοι ὧν ἐζήτησαν τὴν γρα=
ram suam q̄rentes genealogiā ⁊ nō inuēte fuerūt:
φὴν αὐτῶν οἱ γενεαλογοῦντες καὶ οὐχ εὑρέθησαν,
⁊ eiecti sunt de sacerdotio. ⁊ dixit ather
καὶ ἐξώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας, καὶ εἶπεν ἀθερ=
satha eis vt nō comederēt de sancto
σαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν
sctōrum: donec surgeret sacerdos illuminātibus ⁊
ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσι καὶ τοῖς
pfectis. oīs āt cōuocatio simul q̄si q̄ter
τελείοις. πᾶσα δὲ ἡ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσα=
decē milia duo milia trecenti sexaginta: absq;
ρες μυριάδες δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα, χωρὶς
seruis eorum ⁊ ancillis eorum. isti septē
δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτα
mille trecenti triginta septem. ⁊ eis
κισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ αὐτοῖς
cantores ⁊ cātatrices ducenti. equi eorū septī
ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι. ἵπποι αὐτῶν ἑπτα
genti trigintasex. muli eorum ducenti q̄dra=
κόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσα
gintaquinq;. cameli eorum q̄dringēti trigī
ρακονταπέντε. κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τρια
taquinq;. asini eorū sex milia septingēti vigī
κονταπέντε. ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκο
ti. ⁊ de p̄ricipibus familiaꝝ cū in
σι. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἐν τῷ εἰ
grederentur ipsi in domū dñi q̄ in hierusalē:
σελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ,
sponte obtulerūt in domū dei ad extruēdā eā
ἠκουσιάσαντο εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ στῆσαι αὐτὸν
in p̄parationē eius queādmodū potētia eoꝝ:
ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ὡς ἡ δύναμις αὐτῶν,
dederūt in thesaurum operis: auri drag
ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔργου, χρυσίου δραχ
mas sex decēmille ⁊ mille: ⁊ argenti minas
μῶν ἓξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς
quinq; milia: ⁊ vestes sacerdotū centū.
πεντακισχιλίας, καὶ χιτῶνας τῶν ἱερέων ἑκατόν.
⁊ hītauerūt sacerdotes ⁊ leuite ⁊ qui de
καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἀπὸ
populo ⁊ cantores ⁊ ianitores ⁊
τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ
nathenei in vrbibus suis: ⁊ vniuersus israel
ναθιναῖοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ
in vrbibus suis.
ἐν πόλεσιν αὐτῶν. Ca.3.

A Et p̄uenit mēſis ſeptimus: ⁊ filij iſrael
Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
ee. 8 in ciuitatib⁹ ſuis: ⁊ cōgregat⁹ ē popul⁹ q̄ſi vir vn⁹ in hieru
ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς ἱερου
ſalem. ⁊ ſurrexit ioſue filius ioſedec ⁊ fratres
σαλήμ. καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
eius ſacerdotes: ⁊ zorobabel filius ſalathiel ⁊
αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ οἱ
fratres eius: ⁊ edificauerūt altare
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ
dei iſrael vt offerrent in eo holocauſtomata: ſi-
θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀνενέγκαι ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώσεις, κα
cut ſcriptum eſt in lege moyſi hoīs dei.
θὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.
⁊ parauerunt altare ſup p̄parationē ſu
καὶ ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐ
am: q̄m in terrore ſup ipos de populis
τοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν
B terrarū. ⁊ obtulerūt ſup illud holocauſtomata do
γαιῶν. καὶ ἀνεβίβασαν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώσεις τῷ κυ
mino mane ⁊ in veſperā. ⁊ fecerunt ſolēnitatē
ρίῳ τοπρωῒ καὶ εἰς ἑσπέραν. καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν
tabernaculoꝝ ſ̄m ſcriptum: ⁊ holocauſta
τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις
ſingulis diebus in nūero vt iudiciū: rōne diei in di
ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡ-
e eius. ⁊ poſt hoc holocauſtū cōtinui ſacri
μέρᾳ αὐτοῦ. καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχι
ficij ⁊ in neomenias ⁊ in ſolēnitates dño
σμοῦ καὶ εἰς τὰς νουμηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τῷ κυρίῳ
ſanctificatas: ⁊ oī ſpōte offerenti volūtariū
τὰς ἡγιασμένας, καὶ παντὶ ἑκουσιαζομένῳ ἑκούσιον τῷ
dño. in die vno mēſis ſeptimi incepe
κυρίῳ. ἐν ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαν
runt offerre holocauſta dño: ⁊ domus
το ἀναφέρειν ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ
dñi nōdū fundata erat. ⁊ dederūt argētum latomis
κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη. καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις
⁊ cemētarijs ⁊ cibum ⁊ potū ⁊ oleum
καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρῶσιν καὶ πόσιν καὶ ἔλαιον
ſidonijs ⁊ tyrijs: vt deferrēt ligna
τοῖς σιδωνίοις καὶ τοῖς τυρίοις, τοῦ ἐξενέγκαι ξύλα
cedrina de libano ad mare ioppes: p
κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου πρὸς θάλασσαν ἰόππης, διὰ
ſnīam cyri regis pſarum ſup eos. ⁊ in
γνώμης κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἐν τῷ
anno ſecūdo aduentus coꝝ in domū dñi dei
ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ
q̄ in hierl̄m: in mēſe ſecūdo incepit zoro
τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἤρξατο ζορο
babel filius ſalathiel: ⁊ ioſue fili⁹ ioſedec: ⁊
βαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιήλ, καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδέκ, καὶ
reliqui de fratribus eoꝝ ſacerdotes ⁊ leui
οἱ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖ
te: ⁊ oēs q̄ venerāt de captiuitate in
ται, καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς
hieruſalem. ⁊ cōſtituerūt leuitas a vigīti annis
ἱερουσαλήμ. καὶ ἔστησαν τοὺς λευΐτας ἀπὸ εἰκοσαέτους
⁊ ſupra vt vrgerent ſup faciētes opa
καὶ ἐπάνω τοῦ νικοποιεῖν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα
in domo dñi. ⁊ ſtetit ioſue ⁊ filij eius ⁊ fratres
ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἔστη ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
eius cedmiel ⁊ filij ei⁹ filij iuda vnanimiter vt vr-
αὐτοῦ κεδμιὴλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰούδα ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπι
gerēt ſup facientes opa in domo dei. filij ena
νικᾶν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. υἱοὶ ἠνα
dad: filij eoꝝ ⁊ fratres eorum leuite. ⁊ fundaue
δάδ, υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται. καὶ ἐθεμελίω
[ru]nt q̄ edificarent vt edificarēt domū dñi. ⁊ ſteterūt ſacer
[σα]ν οἱ οἰκοδομοῦντες τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν οἱ ἱε
[do]tes ornati in tubis ⁊ leuite filij aſaph in cymbalis
[ρεῖ]ς ἐστολισμένοι ἐν σάλπιγξι καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις

Iamq; venerat mēſis ſeptimus & erāt filii iſrael in ciuitatib⁹ ſuis. Cōgregat⁹ eſt ergo pplſ q̄ſi vir vn⁹ in hieruſalē: & ſurrexit ioſue fili⁹ ioſedech & frēs eius ſacerdotes & zorobabel filius ſalathiel & fratres eius: & edificauerunt altare dei iſrael vt offerrent in eo holocauſtomata: ſicut ſcriptum eſt in lege moyſi viri dei. Collocauerūt aūt altare dei ſr̄ bafes ſuas deterrē tib⁹ eos p circuitū pplis terraꝝ: & obtulerūt ſup illud holocauſtum dño mane & veſpere. Fecerūtq; ſolēnitatē tabernacłorū: ſicut ſcriptū eſt: & holocauſtū diebus ſingulis p ordinē ſ̄m p̄ceptū: op⁹ diei ī die ſuo: & poſt hec holocauſtū iuge tā in Kalendis q̄ in vniuerſis ſolēnitatib⁹ dñi q̄ erāt cōſecrate & in oībus in q̄bus vltro offerebatur mun⁹ dño. A primo die menſis ſeptimi ceperunt offerre holocauſtū dño. Porro tēplū dñi nōdū fundatū erat. Dederūt āt pecunias latomis & cemētariis: cibū quoq; & potū: & oleum ſidoniis tyriiſq; vt deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppem: iuxta quod p̄ceperat cyrus rex perſarum eis. Anno aūt ſecūdo aduētus eorum ad templum dei in hieruſalem menſe ſecundo ceperunt zorobabel filius ſalathiel: & ioſue fili⁹ ioſedech & reliqui de frīb⁹ eorū ſacerdotes & leuite: & oēs q venerāt de captiuitate in hierl̄m: & conſtituerunt leuitas a viginti annis & ſupra vt vrgerēt opus domini. Stetitq; ioſue & filii ei⁹ & fratres ei⁹: cedmihel & filii ei⁹ & filii iuda q̄ſi vir vnus vt inſtarēt ſup eos qui faciebant opus in templo dei: filii enadab: & filii eorum & fratres eorum leuite. Fundato igitur a cementariis templo domini: ſteterunt ſacerdotes in ornatu ſuo cum tubis: & leuite filii aſaph in cymbalis

וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	Cap.iij.
בֶּעָרִים וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד	נגע שבע
אֶל יְרוּשָׁלִָם׃ וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן יוֹצָדָק	אסף
וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל בֶּן	קום
שְׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת מִזְבַּח	בנה זבח
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת	עלה
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים׃	כתב ירה
וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל מְכוֹנֹתָיו כִּי בְּאֵימָה	כון
עֲלֵיהֶם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעַל עָלָיו	
עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃	
וַיַּעֲשׂוּ אֶת חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת	עשה סכך
יוֹם בְּיוֹם בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר	ספר שפט
יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ וְאַחֲרֵי כֵן עֹלַת תָּמִיד	עלה תמד
וְלֶחֳדָשִׁים וּלְכָל מוֹעֲדֵי יְהוָה	יעד
הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכֹל מִתְנַדֵּב נְדָבָה	קדש נדב
לַיהוָה׃ מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי	שבע
הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל	חלל היכל
יְהוָה לֹא יֻסָּד׃ וַיִּתְּנוּ כֶסֶף לַחֹצְבִים	נתן
וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וָשֶׁמֶן	אכל שתה
לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי	בוא
אֲרָזִים מִן הַלְּבָנוֹן אֶל יָם יָפוֹא	
כְּרִשְׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עֲלֵיהֶם׃	רשה
וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל בֵּית	שנה
הָאֱלֹהִים לִירוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי	
הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ	
בֶּן יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים	
וְהַלְוִיִּם וְכָל הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלִַם	בוא שבה
וַיַּעֲמִידוּ אֶת הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה	עמד
וָמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְהוָה׃	עלה לאך
וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל	
וּבָנָיו בְּנֵי יְהוּדָה כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ עַל	
עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית הָאֱלֹהִים בְּנֵי	עשה
חֵנָדָד בְּנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם׃	
וְיִסְּדוּ הַבֹּנִים אֶת הֵיכַל יְהוָה	בנה
וַיַּעֲמִידוּ הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים	לבש
בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי אָסָף בַּמְצִלְתַּיִם	חצר צלל

להלל את יהוה על ידי דויד מלך
ישראל: ויענו בהלל ובהודות ליהוה — ענה ידה
כי טוב כי לעולם חסדו על ישראל
וכל העם הריעו תרועה גדולה בהלל — רוע גדל
ליהוה על הוסד בית יהוה: ורבים — יסד רבב
מהכהנים והלוים וראשי האבות
הזקנים אשר ראו את הבית — ראה
הראשון ביסדו זה הבית בעיניהם
בכים בקול גדול ורבים בתרועה — בכה גדל
בשמחה להרים קול: ואין העם — רום
מכירים קול תרועת השמחה לקול — נכר
בכי העם כי העם מריעים תרועה — רוע
גדולה והקול נשמע עד למרחוק: — שמע רחק

Cap. iiij.

וישמעו צרי יהודה
ובנימן כי בני הגולה בנים היכל — צור גלה
ליהוה אלהי ישראל: ויגשו אל — בנה היכל נגש
זרבבל ואל ראשי האבות ויאמרו — אמר
להם נבנה עמכם כי ככם נדרוש — בנה דרש
לאלהיכם ולו אנחנו זבחים מימי — יום
אסרחדן מלך אשור המעלה אתנו — עלה
פה: ויאמר להם זרבבל וישוע
ושאר ראשי האבות לישראל
לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו — בנה
כי אנחנו יחד נבנה ליהוה אלהי
ישראל כאשר צונו המלך כורש — צוה
מלך פרס: ויהי עם הארץ מרפים — היה רפה
ידי עם יהודה ומבהלים אתם — בהל
לבנות: וסכרים עליהם יעצים — שכר
להפר עצתם כל ימי כורש מלך — פור יעץ
פרס ועד מלכות דריוש מלך פרס: — יום
ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו — חלל
כתבו שטנה על ישבי יהודה
וירושלם: ובימי ארתחששתא
כתב בשלם מתרדת טבאל ושאר
כנותו על ארתחששתא מלך פרס
וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתרגם — כתב תרגם

vt laudarent dominum per manus dauid regis iſrael. Et cōcinebant in hymnis & cōfeſſiōe dño: qm̄ bon⁹ qm̄ in eternū miſericordia ei⁹ ſup iſrl̄. Oīs quoq; ppl̄s vociferabatur clamore magno in laudādo dn̄m: eo q; fundatū eſſet tēplū dn̄i. Plurimi ēt de ſacerdotib⁹ & leuitis & principes prm̄ & ſeniores qui viderant templum priꝰ cū fundatū eſſet: & hoc tēplū in oculis eorum flebāt voce magna: & multi vociferantes in leticia eleuabant vocem: nec poterat quiſq; agnoſcere vocem clamoris letantiū: & vocez flet⁹ ppl̄i. Cōmixtim enī ppl̄s vociferabatur clamore magno: & vox audiebatur procul.

4.

Hudierunt autem hoſtes iude & beniamī: q̄a filii captiuitatis edificarēt templū domino deo iſrael: & accedentes ad zorobabel & ad principes patrum: dixerunt eis. Edificem⁹ vobiſcū: quia ita vt vos querim⁹ deū vr̄m. Ecce nos īmolauimus victimas a dieb⁹ aſſoraddā regis aſſur: qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel & ioſue & reliqui principes patrum iſrael. Non eſt nobis & vobis vt edificemus domum deo noſtro: ſicut precepit nobis cyrus rex pſarū. Factū ē igitur vt ppl̄us terre īpediret manus populi iude: & turbaret eos in edificādo. Cōduxerūt quoq; aduerſus eos cōſiliatores vt deſtruerēt cōſiliū eorū oībus dieb⁹ cyri regis pſarū: & vſq; ad regnū darii regis pſaꝝ. In regno aūt aſſueri ipſe ē artaxerxes. In principio regni ei⁹ ſcripſerūt accuſationē aduerſus hītatores iude & hieruſalē. Et in diebus artaxerxis ſcripſit beſellam mitridates & thabeel & reliq q erant in cōſilio eoꝝ ad artaxerxem regē pſaꝝ. Ep̄la aūt accuſatōis ſcripta erat ſyriace: & legeba

vt laudarēt dn̄m p manus dauid regis iſrael. τ
τοῦ αἰνεῖν τὸν κν ἐπὶ χεῖρας δᾱδ βασιλέως ἰσραήλ. καὶ
rn̄derunt in laude τ florilegio dn̄o qm̄ bonuz
ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἀνθολογήσει τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν
qm̄ in eternū mia eius ſup iſrael. τ oīs po=
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λα
pul⁹ vociferabāt voce magna ī laudādo dn̄m p fun
ὸς ἠλάλαξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῷ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θε=
datiōe domus dn̄i. τ multi de ſacerdotib⁹ τ
μελιώσει τοῦ οἴκου κυρίου. καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ
leuitis τ principes familiarū ſeniores qui
τῶν λευιτῶν καὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἳ
viderūt domū primā in fundatione eius: τ hāc
εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶτον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν
domū oculis ſuis: flebant voce magna. τ multi
οἶκον ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πολλοὶ
in iubilo cum leticia ad eleuandū vocē. τ
ἐν ἀλαλαγμῷ μετ᾽ εὐφροσύνης τοῦ ὑψῶσαι φωνήν. καὶ
nō fuit popul⁹ cognoſcēs vocē ſignificatiōis le=
οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων τὴν φωνὴν σημασίας τῆς εὐ
ticie a voce fletus populi: qm̄
φροσύνης ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ λαοῦ, ὅτι
populus clamauit voce magna: τ vox audiebatur
ὁ λαὸς ἐκραύγασεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούετο
vſq; a longe.
ἕως ἀπομακρόθεν.

Ca.4.

Et audierūt tribulantes iudā τ beniamin: q
Καὶ ἤκουσαν οἱ θλίβοντες ἰούδαν καὶ βενιαμίν, ὅτι
filij trāſmigratiōis edificāt domū dn̄o deo iſ=
οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσ
rael: τ acceſſerūt ad zorobabel: τ ad princi=
ραήλ, καὶ ἤγγισαν πρὸς ζοροβαβέλ, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχον
pes familiarū: τ dixerūt eis: edificemus
τας τῶν πατριῶν, καὶ εἶπον αὐτοῖς, οἰκοδομήσωμεν
vobiſcum: q̄a ſicut vos q̄rimus deū veſtrū: τ ip=
μεθ᾽ ὑμῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ αὐ
ſi nos ſacrificamus a diebus aſaradā regis
τῷ ἡμεῖς θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν ἀσαραδὰν βασιλέως
aſſur q adduxit nos huc. τ dixit ad eos
ἀσσοὺρ τοῦ ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς
zorobabel τ ioſue τ reliqui principū
ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦς καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀρχόντων
familiarū iſrael: nō nobis τ vobis vt edifi=
τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκο=
cemus domū deo noſtro: qm̄ nos ipſi in id ip=
δομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τὸ αὐ
ſum edificabimus dn̄o deo iſrael: ſicut p̄ce=
τὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, ὡς ἐνετείλα=
pit nobis cyrus rex pſarum. τ fuit popul⁹ terre
το ἡμῖν κῦρος ὁ βασιλεὺς περσῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς τῆς γῆς
diſſoluēs manus populi iude: τ īpediebāt ip
ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐ
ſis edificationē: τ cōducebant aduerſus eos cō=
τοῖς τοῦ οἰκοδομεῖν, καὶ μισθούμενοι ἐπ᾽ αὐτοὺς συμ
ſiliatores vt deſtruerēt cōſiliū eorū oībus di
βούλους τοῦ διασκεδάσαι τὴν βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡ
ebus cyri regis pſarum: τ vſq; ad regnum
μέρας κύρου βασιλέως περσῶν, καὶ ἕως τῆς βασιλεί
darij regis perſarū. τ in re=
ας δαρείου τοῦ βασιλέως περσῶν. καὶ ἐν τῇ βασι=
gno aſſueri τ in p̄ncipio regni ipſius ſcripſit
λείᾳ ἀσουήρου καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ ἔγραψεν
epiſtolā aduerſus habitātes iudā τ hieruſalē: τ
ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοῦντας ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ
in diebus arthaſaſtha ſcripſit in pace mithridates τ
ἐν ἡμέραις ἀρθασασθὰ ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μιθριδάτης καὶ
tabeel cū reliq̄s cōſeruis ſuis ad ar
ταβεὴλ σὺν τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ πρὸς ἀρ=
thaſaſtha regem pſarū: ſcripſit tabellarius
θασασθὰ βασιλέα περσῶν, ἔγραψεν ὁ φορολόγος τὴν
ſcripturā ſyriace τ interp̄tatam.
γραφὴν συριστὶ καὶ ἑρμηνευομένην.

reū belteē ⁊ ſampſa ſcriba ſcripſerūt
ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν
epiſtolā vnā aduerſ⁹ hieruſalē arthaſaſtha re=
ἐπιστολὴν μίαν κατὰ ἱερουσαλὴμ τῷ ἀρθασασθὰ βασι=
gi. hec iudicauit reū belteē ⁊ ſampſa ſcri=
λεῖ. τάδε ἔκρινε ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμ=
ba ⁊ reliqui cōſerui nr̄i: dinei
ματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι σύνδουλοι ἡμῶν, δειναῖοι
arphaſathachei tarphallei arphaſci: archyei
ἀρφασαθαχαῖοι ταρφαλλαῖοι ἀρφασαῖοι, ἀρχυαῖοι
babylonij ſuſanachei dauei elamite ⁊ re=
βαβυλώνιοι σουσαναχαῖοι, δαυαῖοι ἐλαμῖται καὶ οἱ κα=
liqui gētiū quas trāſtulit aſſenaphar magnus
τάλοιποι τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπώκισεν ἀσεναφὰρ ὁ μέγας
⁊ gl'ioſus: ⁊ habitare fecit eos in ciuitatib⁹ ſama
καὶ τίμιος, καὶ κατώκισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῆς σαμα
rie ⁊ in reliquū trans flumē. hec
ρείας καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ. αὕτη ἡ
diſpoſitio epiſtole: quā miſerūt ad eū. ad
διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. πρὸς
arthaſaſtha regē ſerui tui viri trans
ἀρθασασθὰ βασιλέα οἱ παῖδές σου ἄνδρες πέραν τοῦ
fluuiū. ⁊ nūc notū ſit regi: ꝙ iu=
ποταμοῦ. καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι οἱ ἰου
dei q̄ aſcēderūt a te ad nos venerūt in hieru=
δαῖοι ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον εἰς ἱερου=
ſalē ciuitatē rebellē ⁊ prauā: quā edifi=
σαλὴμ τὴν πόλιν ἀποστάτιν καὶ πονηράν, ἣν οἰκοδο=
cant: ⁊ muri eius cōſtructi ſunt: ⁊ fun
μοῦσι, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κατηρτισμένα εἰσί, καὶ θε
damenta eius erexerūt. nūc igiť notū ſit re
μελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν. νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασι
gi: ꝙ ſi ciuitas illa reedificata fuerit: ⁊ muri
λεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη ἀνοικοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη
eius inſtaurati fuerīt: tributoꝝ exactionē ⁊ vectigal
αὐτῆς καταρτισθῶσι, φόρων πρᾶξιν καὶ συντέλεσμα
nō dabūt: ⁊ hoc reges male afficit. ⁊ nūc
οὐ δώσουσι, καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ. καὶ νῦν
igiť ſicut ſal palacij ſaliti ſumus: ⁊ turpitudinē re=
οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἡλισάμεθα, καὶ ἀσχημοσύνην βασι
gis nō licet nobis videre. pp̄ť hoc miſimus ⁊
λέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν. διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ
notū fecimus regi: vt cōſideret in libro hiſto
ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ, ἵνα ἐπισκέψῃ ἐν βίβλῳ ὑπο
riaꝝ patrū tuoꝝ: ⁊ inuenies in
μνηματισμάτων τῶν πατέρων σου, καὶ εὑρήσεις ἐν
libro cōmentarioꝝ: ⁊ cognoſces ꝙ ciuitas
τῷ βίβλῳ τῶν μνημοσύνων, καὶ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις
illa ciuitas rebellis: ⁊ q̄ male afficit reges
ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακοποιοῦσα βασιλεῖς
⁊ ꝓuincias: ⁊ ꝓfugia ſeruoꝝ fiunt in medio e=
καὶ χώρας, καὶ φυγαδεῖαι δούλων γίνονται ἐν μέσῳ αὐ
ius a tēporibus antiq̄s: pp̄ť hoc ciuitas hec deſtru
τῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἡ πόλις αὕτη ἠρη=
cta eſt. notū facimus igiť nos regi: ꝙ ſi ciui=
μώθη. γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πό
tas illa edificata fuerit ⁊ muri eius iſtaurati fuerīt: ad
λις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῇ, πρὸς
hec pars in eo q̄ trans fluuiū nō erit tibi.
ταῦτα μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.
verbū q̄ miſit rex ad reū bel
τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ῥεοὺμ βελ
teē ⁊ ſampſa ſcribā ⁊ reliquos
τεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέα καὶ τοὺς καταλοίπους
conſeruos eoꝝ habitantes in ſamaria ⁊
συνδούλους αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν σαμαρείᾳ καὶ τοὺς
ceteros trans fluuiū pacem.
καταλοίπους πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην.

tur ſermone ſyro. Reū
beeltheem & ſamſai
ſcriba ſcripſerunt epi=
ſtolam vnam de
hieruſalē artaxerxi regi
huiuſcemodi. Reū be=
eltheem
& ſamſai ſcriba & reli=
qui cōſiliatores eorum.
dynei & apharſathei:
therphalei:
arphaſei: herchuei: ba=
bylonii: ſuſannachei:
dyei: & elamite: & ceteri
de gentibus quas
tranſtulit aſſennaphar
magn⁹ & gl'ioſus: & hi
tare eas fecit i ciuitatib⁹
ſamarie: & in reliq̄s re=
gionib⁹ trans flumē in
pace. Hoc ē exēplar ep̄le
quā miſerūt ad eū. Ar
taxerxi
regi ſerui tui viri qui ſūt
trans fluuium
ſalutem dicunt. Notum
ſit regi: quia
iudei qui aſcenderunt a
te ad nos
venerunt in hieruſalem
ciuitatem rebellem
& peſſimā: quā edificant
extruentes muros eius
& parietes componētes.
Nūc igitur notum ſit
regi: quia ſi ciuitas illa
edificata fuerit:
& muri ei⁹ inſtaurati: tri
butū & vectigal & annu=
os reddit⁹ nō dabūt: &
vſq; ad reges hec noxa ꝑ
ueniet. Nos ergo memo
res ſalis q̄d in palacio co
medimus: & q̄a leſiones
regis videre nephas du
cimus: idcirco miſimus
& nunciauimus regi
vt recēſeas in libris hi
ſtoriarum patrum tuoꝝ:
& inuenies ſcriptū in cō
mētariis: & ſcies quoniā
vrbs illa vrbs rebellis
eſt nocens
regibus & prouīciis: &
bella concitantur
in ea ex diebus antiq̄s:
quamobrem & ciuitas
illa deſtructa eſt. Nūcia=
mus nos regi:
q̄m ſi ciuitas illa edifi
cata fuerit & muri ipſius
inſtaurati: poſſeſſionē
trans
fluuium non habebis.
Verbum miſit
rex ad reum beeltheem
& ſamſai
ſcribā: & ad reliquos q
erāt in cōſilio eoꝝ habita
tores ſamarie & ceteris
trās fluuiū ſalutē dicēs

אֲרָמִית׃ רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי
סָפְרָא כְּתַבוּ אִגְּרָה חֲדָה עַל אֶחַד
יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא מַלְכָּא
כְּנֵמָא׃ אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל טְעֵם
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן
דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא
אֲפָרְסָיֵא אַרְכְּוָיֵא בָבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא
דֶּהָוֵא עֵלְמָיֵא׃ וּשְׁאָר אֻמַּיָּא דִּי
הַגְלִי אָסְנַפַּר רַבָּא וְיַקִּירָא וְהוֹתֵב גָּלָה רְבַב
הִמּוֹ בְּקִרְיָה דִּי שָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר יְקַר יְתַב
נַהֲרָה וּכְעֶנֶת׃ דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא קָרָה
דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי עַל אַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא
מַלְכָּא עַבְדָיךְ אֱנָשׁ עֲבַר נַהֲרָה
וּכְעֶנֶת׃ יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְדַע הֲוָה
יְהוּדָיֵא דִּי סְלִקוּ מִן לְוָתָךְ עֲלֶינָא יְהַב סְלֵק
אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא מָרָדְתָּא אֲתָא
וּבִאישְׁתָּא בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלִלוּ בְּנָה
וְאֻשַּׁיָּא יַחִיטוּ׃ כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא אֻשַּׁשׁ חוּט
לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא הֲוָה בְּנָה
וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ מְדַד
לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם מַלְכִים תְּהַנְזִק׃ נְתַן נְזַק
כְּעַן כָּל קֳבֵל דִּי מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא הֵיכַל
וְעַרְוַת מַלְכָּא לָא אֲרִיךְ לַנָא לְמֶחֱזֵא עֲרָה אֲרַךְ
עַל דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃ חֲזָה יְדַע
דִּי יְבַקַּר בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ בְּקַר
וּתְהַשְׁכַּח בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי שְׁכַח יְדַע
קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת קְרָה נְזַק
מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין מְדַן
בְּגַוַּהּ מִן יוֹמָת עָלְמָא עַל דְּנָה קִרְיְתָא
דָךְ הָחָרְבַת׃ מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא חֲרַב יְדַע
דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּה בְּנָה
יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק בַּעֲבַר שְׁכַלֵל
נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃ פִּתְגָמָא שְׁלַח
מַלְכָּא עַל רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי
סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין
בְּשָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר נַהֲרָה שְׁלָם

וכעת: נשתונא די שלחתון עלינא כען
מפרש קרי קדמי: ומני שים טעם פרש קרא
ובקרו והשכחו די קריתא דך מן שום שכח
יומת עלמא על מלכין מתנשאה קרה
ומרד ואשתדור מתעבד בה: ומלכין נשא
תקיפין הוו על ירושלם ושליטין עבד
בכל עבר נהרה ומדה בלו והלך תקף הוה
מתיהב להון: כען שימו טעם שלט מדד יהב
לבטלא גבריא אלך וקריתא דך אלה
לא תתבנא עד מני טעמא יתשם: בנה שום
וזהירין הוו שלו למעבד על דנה זהר שלה
למה ישגא חבלה להנזקת מלכין: עבד שגא
אדין מן די פרשגן נשתונא די נזק
ארתחששתא מלכא קרי קדם רחום
ושמשי ספרא וכנותהון אזלו
בבהילו לירושלם על יהודיא בהל
ובטילו המו באדרע וחיל: באדין בטל דרע
בטלת עבידת בית אלהא די
בירושלם והות בטלא עד שנת הוה שנה
תרתין למלכות דריוש מלך פרס:

Cap. v.

והתנבי חגי נביאה נבא
וזכריה בר עדוא נביאיא על יהודיא
די ביהוד ובירושלם בשם אלה
ישראל עליהון: באדין קמו זרבבל קום
בר שאלתיאל וישוע בר יוצדק
ושריו למבנא בית אלהא די שרה בנה
בירושלם ועמהון נביאיא די
אלהא מסעדין להון: בה זמנא סעד
אתה עליהון תתני פחת עבר נהרה פחה
ושתר בוזני וכנותהון וכן אמרין
להם מן שם לכם טעם ביתא דנה שום
לבנא ואשרנא דנה לשכללא: בנה
אדין כנמא אמרנא להם מן אנון שור
שמהת גבריא די דנא בנינא בנין: בנה
ועין אלההם הות על שבי יהודיא הוה שוב
ולא בטלו המו עד טעמא לדריוש יבה

et pacem. Accuſationē quam miſiſtis ad nos manifeſte lecta eſt corā me & a me preceptū eſt & recēſuerūt: inuenerūt φ quoniā ciuitas illa a diebus antiquis aduerſum reges rebellat & ſeditiones & prelia cōcitātur in ea. Nā & reges fortiſſimi fuerūt in hieruſalē: qui & dn̄ati ſunt oī regioni q̄ trās fluuiū eſt. Tributū q̄φ & vectigal & reddit⁹ accipiebāt. Nūc ergo audite ſn̄iam. Prohibeatis viros illos vt vrbs illa non edificetur donec ſi forte a me iuſſum fuerit. Videte ne negligenter hoc ipleatis & paulatim creſcat malum contra reges. Itaφ exemplum edicti artaxerxis regis lectum eſt coram reum & ſamſai ſcriba & conſiliariis eorū. Et abierūt feſtini in hieruſalem ad iudeos: & prohibuerunt eos in brachio & robore. Tūc intermiſſum eſt opus dei in hieruſalem: & non fiebat vſφ ad annum ſcd̄m regni darii regis perſarum.

5.

PRophetauerunt autem aggeus ꝓpheta & zacharias filius addo prophetātes ad iudeos qui erāt ī iuda & hieruſalem: in nomine dei iſrael. Tunc ſurrexerūt zorobabel filius ſalathiel & ioſue filius ioſedech & ceperunt edificare tēplum dei in hieruſalem: & cū eis prophete dei adiuuātes eos. In ipſo autem tempore venit ad eos thantānai q erat dux trans flumen & ſtarbuzanai & conſiliarii eorum: ſicφ dixerūt eis. Quis dedit vobis cōſilium vt domū hanc edificaretis & muros ei⁹ inſtauretis? Ad quod reſpondimus eis que eſſent nomina hominū auctorum edificationis illius. Oculus autē dei eorū factus ē ſup ſenes iudeoꝶ: & nō potuerūt inhibere eos. Placuitφ vt res ad

ꝛ ait: tabellarius quē miſiſtis ad nos vocat⁹
καὶ φησίν, ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς ἐκλή-
eſt corā me: ꝛ a me poſita ē ſn̄ia ꝛ cōſi
θη ἔμπροσθεν ἐμοῦ, καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπε-
derauerūt ꝛ inuētū ē φ ciuitas illa a diebus anti
σκέψαντο καὶ εὑρέθη ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν αἰω-
quis aduerſ⁹ reges attollitur: ꝛ rebelliones ꝛ pſu
νος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγα-
gia fiunt in ipſa ꝛ reges fortes fuerūt in
δες γίνονται ἐν αὐτῇ καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ ἐγίνοντο ἐπὶ
hieruſalē dominātes omni quod trans
τῆς ἱερουσαλὴμ ἐπικρατοῦντες παντὸς τοῦ πέραν τοῦ
fluuiū. ꝛ tributa exactionesφ ꝛ vectigalia dan-
ποταμοῦ. καὶ φόροι πράξεις τε καὶ συντελέσματα δίδον-
tur eis. ꝛ nūc ponite ſn̄iam: vt ꝓhibeatis vi-
ται αὐτοῖς. καὶ νῦν θέτε γνώμην, καταργῆσαι τοὺς ἄν-
ros illos: ꝛ ciuitas illa nō edificabitur
δρας ἐκείνους, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται
ampli⁹. p me poſitū eſt edictū ꝛ attendite ne
ἔτι. δι' ἐμοῦ ἐξετέθη τὸ δόγμα καὶ προσέχετε τοῦ μὴ
faciatis deceptionē circa hoc. ne forte multiplicet
ποιῆσαι παράλογον περὶ τούτου. μή ποτε πληθυνθῇ
interitus in maleficiū regibus: tūc tabella
ἀφανισμὸς εἰς κακοποίησιν βασιλεῦσι. τότε ὁ φορολό-
rius arthaſaſtha regis legit corā reum
γος τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον ῥεοὺμ
belteē ꝛ ſampſa ſcriba ꝛ conſeruis ſu-
βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέως καὶ συνδούλων ἑαυ-
is. ꝛ abierūt feſtinant in hieruſalē ꝛ in iu
τῶν. καὶ ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰού-
da: ꝛ impedierūt eos in equis ꝛ exercitu.
δα, καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν ἵπποις καὶ δυνάμει.
tūc quieuit opus dom⁹ dei qđ in hieruſa
τότε ἤργησε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ τὸ ἐν ἱερουσα-
lē. ꝛ erat deſcens vſφ ad ſecundū annū re-
λήμ. καὶ ἦν ἀργοῦν ἕως δευτέρου ἔτους τῆς βασι-
gni darij regis perſarum.
λείας δαρείου βασιλέως περσῶν.

Ca. 5.

Et prophetauit aggeus propheta ꝛ za-
ΕΚαὶ προεφήτευσεν ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ ζα-
charias filius addo prophetiā ad iudeos
χαρίας ὁ τοῦ ἀδδὼ προφητείαν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους
qui in iuda ꝛ in hieruſalē in nomine dei
τοὺς ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὀνόματι θεοῦ
iſrael ſup ipos. tūc ſurrexerūt zorobabel fili⁹
ἰσραὴλ ἐπ' αὐτούς. τότε ἀνέστησαν ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ
ſalathiel ꝛ ieſue fili⁹ ioſedec: ꝛ ceperūt edifi-
σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδὲκ, καὶ ἤρξαντο οἰκοδο-
care domū dei que in hieruſalē. ꝛ
μῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
cū eis prophete dei adiuuātes eos.
μετ' αὐτῶν οἱ προφῆται τοῦ θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς.
in ipſo tēpore venit ad eos thaththanai dux
ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς θαθθαναὶ ἔπαρ-
trans flumē: ꝛ ſathrabuzanes ꝛ
χος πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ
conſerui eoꝶ ꝛ talia dixit eis: q̄s poſu
σύνδουλοι αὐτῶν καὶ τοιάδε εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔθη-
it vobis cōſiliū vt edificaretis domū hanc:
κεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον,
ꝛ impēſam hanc prepararetis? tūc hec
καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι; τότε ταῦ-
dixerūt eis: que ſūt nomina viroꝶ
τα εἶπον αὐτοῖς, τίνα ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν
qui hanc ciuitatē edificant? ꝛ ocu-
τῶν ταύτην τὴν πόλιν οἰκοδομούντων; καὶ οἱ ὀφθαλ-
li dei facti ſūt ſup captiuitatē iuda
μοὶ τοῦ θεοῦ ἐγένοντο ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἰούδα
ꝛ nō inhibuerūt eos donec ſn̄ia ad dariū
καὶ οὐκ κατήργησαν αὐτοὺς ἕως γνώμη τῷ δαρείῳ

delata fuit. ⁊ tūc dat tabellario de hoc.
ἀπηνέχθη. καὶ τότε δίδωσι φορολόγῳ περὶ τούτου.
exēplar epistole quā misit thaththanai dux re
διασάφησις ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλε θαθθαναὶ ὁ ἔπαρ-
gionis q̄ trās flumē ⁊ sathrabuzanes ⁊
χος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζάνης καὶ
conserui eorum apharsarchei qui in eo qđ trās
οἱ σύνδουλοι αὐτῶν ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ
flumē: dario regi verba miserūt
ποταμοῦ, δαρείῳ τῷ βασιλεῖ ῥήματα ἀπέστειλαν
ad eū: ⁊ hec scripta sunt in eo. dario
πρὸς αὐτόν, καὶ τάδε γέγραπται ἐν αὐτῷ. δαρείῳ
regi pax omnis. notū sit regi:
τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα. γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ,
q̄ iuimus in iudeā prouinciā ad domū
ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἰουδαίαν χώραν εἰς οἶκον τοῦ
dei magni: ⁊ ipsa edificatur in la
θεοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς οἰκοδομεῖται ἐν τοῖς λί
pidib⁹ electis ⁊ ligna ponunt in parietibus ⁊
θοις ἐκλεκτοῖς καὶ ξύλα ἐντίθεται ἐν τοῖς τοίχοις καὶ
opus illud dexterū fit: ⁊ prosperatur in
τὸ ἔργον ἐκεῖνο ἐπιδέξιον γίνεται, καὶ εὐοδοῦται ἐν ταῖς
manib⁹ eorum. tūc interrogauim⁹ seniores
χερσὶν αὐτῶν. τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους
illos: ⁊ ita diximus eis: quis posuit vobis
ἐκείνους, καὶ οὕτως εἴπομεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν
sentētiā vt domū hāc edificaretis: ⁊ impen
γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγί
sam hāc prepararetis: ⁊ nomina eorum
αν ταύτην καταρτίσασθαι; καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν
interrogauim⁹ ab eis vt notificarem⁹ tibi: vt scriberemus
ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς τοῦ γνωρίσαι σοι, ὥστε γράψαι
tibi nomina virorum principū eorum.
σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν.
⁊ tale verbū respōderunt nobis dicētes: nos
καὶ τοιοῦτον ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες, ἡμεῖς
sumus serui dei celi ⁊ terre: ⁊
ἐσμὲν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ
edificamus domū q̄ fuit edificata ante hoc
οἰκοδομοῦμεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος πρὸ τούτου
ānos multos: ⁊ rex israel magnus edifica
ἔτη πολλά, καὶ βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ μέγας ᾠκοδό-
uerat eā: ⁊ perfecit eā ipsis. ex quo
μησεν αὐτόν, καὶ κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς. ἀφ᾽ ὅτου
aūt ad iracūdiā cōcitauerūt patres nostri deū ce-
δὲ παρώργισαν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν τοῦ οὐ-
li: tradidit eos in manus nabuchodonosor
ρανοῦ, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ
regis babylonis chaldei: ⁊ domū
βασιλέως βαβυλῶνος τοῦ χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον
hāc destruxit: ⁊ pp̄lm trāstulit in ba-
τοῦτον κατέλυσε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς βα
bylonē. sed in āno primo cyri re-
βυλῶνα. ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βα
gis babyloniorum cyrus rex posuit sen
σιλέως τῶν βαβυλωνίων κῦρος ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώ
tētiā vt domus dei hec edificaretur. ⁊
μην τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦτον οἰκοδομηθῆναι. καὶ τὰ
vasa domus dei aurea ⁊ argētea q̄ na
σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἃ να
buchodonosor extulerat de domo que in hieru
βουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερου
salē: ⁊ asportauerat ea in tēplū regis
σαλήμ, καὶ ἐπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέ-
qđ in babylone: abstulit ea cyrus rex
ως τὸν ἐν βαβυλῶνι, ἐξήνεγκεν αὐτὰ κῦρος ὁ βα-
a tēplo qđ in babylone: ⁊ dedit ea
σιλεὺς ἀπὸ ναοῦ τοῦ ἐν βαβυλῶνι, καὶ ἔδωκεν αὐ-
sasabasar thesauri custodi q̄ sup
τὰ τῷ σασαβασὰρ τῷ θησαυροφύλακι τῷ ἐπὶ τοῦ
thesaurū. ⁊ dixit ei: hec vasa tolle
θησαυροῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ταῦτα τὰ σκεύη λάβε

darium referretur: & tunc satisfacerent aduersus accusationē illam. Exemplar epistole quam misit thantanai dux regionis trans flumē & starbuzanai & consiliatores eius apharsathei q erāt trās flumen: ad darium regem. Sermo quem miserant ei sic scriptus erat. dario regi pax omnis. Notum sit regi isse nos ad iudeam prouinciam ad domum dei magni que edificatur lapide impolito: & ligna ponūtur in parietib⁹: opusq; illud diligenter extruitur & crescit in manibus eorum. Interrogauimus ergo senes illos: & ita diximus eis. Quis dedit vobis potestatē vt domū hāc edificaretis: & muros hos instauraretis? Sed & nomina eorum quesiuimus ab eis vt nūciaremus tibi: scripsimusq; noīa eorū virorū q sunt prīcipes in eis. Huiuscemodi āt sermonē rn̄derūt nobis: dicētes. Nos sumus serui dei celi & terre. & edificamus templum quod erat extructū ante hos annos multo: quodq; rex israel magnus edificauerat & extruxerat. Postq; autē ad iracundiā prouocauerūt patres nostri deum celi: tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babylonis chaldei: domū quoq; hāc destruxit & pp̄lm eius trāstulit in babylonē. Anno autē primo cyri regis: cyrus rex babylonis proposuit edictum vt domus dei edificaretur. Nam & vasa templi dei aurea & argentea que nabuchodonosor tulerat de tēplo quod erat in hierl̄m: & asportauerat ea in templū babylonis: protulit cyrus rex de tēplo babylonis & data sunt sasabasar vocabulo: quē & prīcipem cōstituit: dixitq; ei. Hec vasa tolle

יְהָךְ וֶאֱדַיִן יְתִיבוּן נִשְׁתְּוָנָא עַל תּוּב
דְּנָה׃ פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַח
תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה וּשְׁתַר בּוֹזְנַי
וּכְנָוָתֵהּ אֲפַרְסְכָיֵא דִּי בַּעֲבַר
נַהֲרָה עַל דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃ פִּתְגָמָא
שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי וְכִדְנָה כְּתִיב בְּגַוֵּהּ כָּתַב
לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שְׁלָמָא כֹלָּא׃
יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי אֲזַלְנָא יָדַע
לִיהוּד מְדִינְתָּא לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא מְדַן רָבַב
וְהוּא מִתְבְּנֵא אֶבֶן גְּלָל וְאָע מִתְּשָׂם בָּנָה שׂוּם
בְּכֻתְלַיָּא וַעֲבִידְתָּא דָךְ אָסְפַּרְנָא
מִתְעַבְדָא וּמַצְלַח בְּיֶדְהֹם׃ אֱדַיִן עָבַד צָלַח
שְׁאֵלְנָא לְשָׂבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֵמָא אֲמַרְנָא שׁוּב אֵלֶּה
לְהֹם מַן שָׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה שׂוּם
לְמִבְנְיָה וְאֻשַּׁרְנָא דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃ בָּנָה שׁוּר
וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם
לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי נִכְתֻּב שׁוּם גֻּבְרַיָּא דִּי יָדַע
בְּרָאשֵׁיהֹם׃ וּכְנֵמָא פִתְגָמָא הֲתִיבוּנָא תּוּב
לְמֵאמַר אֲנַחְנָא הִמּוֹ עַבְדוֹהִי דִי אָמַר
אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבָנַיִן בַּיְתָא בָּנָה
דִּי הֲוָא בְנֵה מִן קַדְמַת דְּנָה הָיָה
שְׁנִין שַׂגִּיאָן וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל שָׁנָה שָׂגָא
רַב בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃ לָהֵן מִן דִּי
הַרְגִּזוּ אֲבָהָתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא רָגַז
יְהַב הִמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל כַּסְדָּאָה וּבַיְתָה דְנָה סַתְרֵהּ
וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל׃ בְּרַם בִּשְׁנַת גָּלָה שָׁנָה
חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ
מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית אֱלָהָא דְנָה
לִבְּנֵא׃ וְאַף מָאנַיָּא דִי בֵית אֱלָהָא בָּנָה
דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר
הַנְפֵּק מִן הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל נָפַק הֵיכָל
הִמּוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק הִמּוֹ יָבַל
כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן הֵיכְלָא דִּי בָבֶל
וִיהִיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִּי פֶחָה יָהַב פֶּחָה
שָׂמֵהּ׃ וַאֲמַר לֵהּ אֵלֶּה מָאנַיָּא שֵׂא שׂוּם מָאן
נָשָׂא

אזל אחת המו בהיכלא די בירושלם היכל
ובית אלהא יתבנא על אתרה׃ בנה
אדין ששבצר דך אתא יהב אשיא אשש
די בית אלהא די בירושלם ומן
אדין ועד כען מתבנא ולא שלם
וכען הן על מלכא טב יתבקר טוב בקר
בבית גנזיא די מלכא תמה די בבבל
הן איתי די מן כורש מלכא שים שום
טעם למבנא בית אלהא דך די
בירושלם ורעות מלכא על דנה רעה
ישלח עלינא׃ שלח

Cap. vj. באדין דריוש מלכא
שם טעם ובקרו בבית ספריא
די גנזיא מהחתין תמה בבבל׃ אחת
והשתכח באחמתא בבירתא די חמת
במדי מדינתא מגלה חדה וכן כתיב מדן
בגוה דכרונה׃ בשנת חדה לכורש גלל כתב
מלכא כורש מלכא שם טעם שנה
בית אלהא בירושלם ביתא שום
יתבנא אתר די דבחין דבחין
ואשוהי מסובלין רומה אמין אשש סבל
שתין פתיה אמין שתין׃ נדבכין אמה שת
די אבן גלל תלתא ונדבך די אע פתה
חדת ונפקתא מן בית מלכא
תתיהב׃ ואף מאני בית אלהא יהב
די דהבא וכספא די נבוכדנאצר
הנפק מן היכלא די בירושלם נפק היכל
והיבל לבבל יהתיבון ויהך יבל תוב
להיכלא די בירושלם לאתרה
ותחת בבית אלהא׃ כען תתני פחת אחת פחה
עבר נהרא שתר בוזני וכנותהון
אפרסכיא די בעבר נהרה רחיקין רחק
הוו מן תמה׃ שבקו לעבידת בית הוה עבד
אלהא דך פחת יהודיא ולשבי ידה שוב
יהודיא בית אלהא דך יבנון על בנה
אתרה׃ ומני שים טעם למה די שום

et vade: & pone ea in tēplo quod est in hierusalē & domus dei edificetur in loco suo. Tunc itaq̧ sasabasar ille venit: & posuit fundamēta templi dei in hierusalem: & ex eo tpe vsq̧ nūc edificatur & necdū cōpletū est. Nunc ergo si videtur regi bonum recenseat in bibliotheca regis que est in babylone: vtrum nam a cyro rege iussum fuerit vt edificaretur domus dei in hierusalē: & voluntatem regis super hoc remittat ad nos.

6.

TVnc darius rex precepit & recensuerūt in bibliotheca librorū qui erant repositi in babylone: & inuentum est in egbathanis quod est castrum in medena puincia: volumē vnū talisq̧ scriptus erat in eo cōmentarius. Anno primo cyri regis: cyrus rex decreuit vt domus dei edificaretur q̄ ē in hierl'z: in loco vbi imolant hostias: & vt ponāt fūdamēta supportātia altitudinē cubitorū sexaginta: & latitudinē cubitorū sexagīta: ordines de lapidibus īpolitis tres: & sic ordies de lignis nouis. Sumptus aūt de domo regis dabuntur. Sed & vasa templi dei aurea & argentea que nabuchodonosor tulerat de templo hierusalem: & attulerat ea in babylonem: reddātur & referātur in templum hierusalem: in locum suum que & posita sint in templo dei. Nūc ergo thantānai dux regionis q̄ est trans flumē & starbuzānai & cōsiliarii vr̄i apharsathei q estis trās flumē: pcul recedite ab illis: dimittite fieri templum dei illud a duce iudeorū & a senioribus eorū: & domus dei illa edificetur in loco suo. Sed & a me p̄ceptū est qd oporteat

τ vade: pone ea in domo q̄ in hierusa-
καὶ πορεύου, θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν ἱερουσα=
lē τ domus dei edificet in suo
λὴμ καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθήτω εἰς τὸν αὐτοῦ
loco. tūc sasabasar ille venit τ dedit
τόπον. τότε σασαβασὰρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε τοὺς
fundamēta domus dei q̄ in hierusalē τ ex
θεμελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ
tunc vsq̧ nūnc edificatur τ nōdū pfecta est.
τότε ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται καὶ οὐκ ἐτελέσθη.
τ nūc si sup regē bonū: cōsideret in
καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, ἐπισκοπείτω ἐν
domo diuitiar̄ regis ibi in babylo=
τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν βαβυλῶ=
ne: vt cognoscas φ a rege cyro posita fuit
νι, ὅπως γνῷς ὅτι ἀπὸ τοῦ βασιλέως κύρου ἐτέθη
sentētia vt edificarem⁹ domū dei illā q̄ in hie
γνώμη οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱε
rusalē. τ cognoscēs rex circa hoc mit
ρουσαλήμ. καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμ=
tat ad nos.
ψάτω πρὸς ἡμᾶς.

Ca.6.

TVnc darius rex posuit sentēciā τ cōsi=
Τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην καὶ ἐπε=
derauit in bibliothecis vbi diuicie iacebāt
σκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις οὗ αἱ γάζαι ἔκειντο
ibi in babylone: τ inuētū ē in amatha ciuitate
ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι, καὶ εὑρέθη ἐν ἀμαθὰ πόλει ἐν τῇ
palacio medor̄ ciuitatis capitulū vnū: τ hoc
βάρει τῆς μήδων πόλεως κεφαλὶς μία, καὶ τοῦτο
erat scriptū in eo cōmentariū. in āno pri=
ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ τὸ ὑπόμνημα. ἐν ἔτει πρώ=
mo cyri regis: cyrus rex posuit sentē
τῳ κύρου βασιλέως, κῦρος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώ=
tiā circa domū dei que in hierusalē: domus
μην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, ὁ οἶκος
edificetur: τ locus vbi sacrificāt sacri=
οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος οὗ θυσιάζουσι τὰ θυσιά=
ficia τ fundamēta ponant crassa altitudo cu=
σματα καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω παχέα ὕψος πή=
bitor̄ sexaginta: latitudo eius cubitor̄ sexagīta:
χεις ἑξήκοντα, πλάτος αὐτοῦ πηχέων ἑξήκοντα,
τ domus lapidee fortes tres: τ domū lignor̄
καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμον ξύλων
nouor̄ vnā. τ sumptus de domo regis da
καινῶν ἕνα. καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δο
bitur. τ vasa domus dei aurea τ
θήσεται. καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ
argentea: q̄ nabuchodonosor abstulit de do=
τὰ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴ=
mo que in hierusalē: τ portauit in babylonē:
κου τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα,
τ dentur τ referātur in tēplū qd in hieru
καὶ δοθήτω καὶ ἀπελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερου
salē in locū suū τ ponant in domo dei.
σαλὴμ ἐπὶ τόπου αὐτῶν καὶ τεθήτω ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ.
nūc igit thathanee dux ei⁹ qd trās fluuiū
νῦν οὖν θαθαναῖε στρατηγὲ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ
sathrabuzanes τ cōserui eius apharsachei q̄ in
σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν
eo qd trās fluuiū lōge existētes illinc: τ
τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν, καὶ
nūc dimittite opus dom⁹ dei duces
νῦν ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγούμενοι
iudeor̄ τ seniores iudeor̄: do
τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, οἶ=
mū dei illā edificent in lo
κον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον οἰκοδομησάτωσαν ἐπὶ τοῦ τό
co suo. τ per me positū ē edictum
που αὐτοῦ. καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ

vt faciāt per ſeniores iudeoꝝ illoꝝ vt
ποιῆσαι διὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἰουδαίων ἐκείνων τοῦ
edificetᷓ domus dei illa. ⁊ a ſubſtā
οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόν
tijs regis tributoꝝ trās flumē: ſtu
των τοῦ βασιλέως τῶν φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπι
dioſe ſumptus ſit datus viris illis
μελῶς δαπάνη ἔσω διδομένη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τοῦ
ne impediantᷓ: ⁊ qd̄cūq; neceſſe fuerit. ⁊ filios boū ⁊
μὴ καταργηθῆναι, καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. καὶ υἱοὺς βοῶν καὶ
arietū ⁊ agnos in holocauſtomata deo celi:
κριῶν καὶ ἀμνοὺς εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
frumētū: ſal: vinū: oleū: ſm̄ verbū ſacerdotū
πυρούς, ἅλας, οἶνον, ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων
qui in hieruſalē: ſit datū eis p ſingulos di
τῶν ἐν ἱερουσαλήμ, ἔσω διδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡ-
es imutabiliter qd̄cūq; petierint: vt ſint bonū
μέρα ἀπαραλλάκτως ὃ ἂν αἰτήσωσιν, ἵνα ὦσιν εὐω-
odorē offerentes deo celi: ⁊ orent
δίας προσφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ προσεύχων
pro vita regis ⁊ filioꝝ eius. ⁊
ται εἰς ζωὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ
a me poſitū ē decretū: q̄ oīs homo q̄ mutaue
ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀλλά-
rit verbū hoc: tolletᷓ lignū de do
ξει τὸ ῥῆμα τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰκί
mo eius: ⁊ erectus cōfigetᷓ in eo: ⁊
ας αὐτοῦ, καὶ ὠρθωμένος παγήσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ
dom⁹ eius erit in direptionē. ⁊ deus cui⁹ habi
ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔσται εἰς διαρπαγήν. καὶ ὁ θεὸς οὗ κατα
tat nomē ibi: diſſipet oēs regē
σκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέψαι πάντα βασιλέα
⁊ ppl'm q̄ extenderit manū ſuā: vt mutet ⁊
καὶ λαὸν ὃς ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλάξαι καὶ
diſſipet domū dei illā que in hieruſa-
ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσα-
lē. ego darius poſui decretū: acurate fiat.
λήμ. ἐγὼ δαρεῖος ἔθηκα γνώμην, ἐπιμελῶς γινέσθω.
tūc thathannai dux trans flumē ⁊
τότε θαθαναΐ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ
ſathrabuzanes ⁊ cōſerui eius: ſm̄ qd̄
σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ, καθότι
miſit darius rex: ſic diligenter fece
ἀπέστειλε δαρεῖος ὁ βασιλεύς, οὕτως ἐπιμελῶς ἐποίη
rūt. ⁊ ſeniores iudeoꝝ edificabāt ⁊
σαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ᾠκοδόμουν καὶ
pſperabantᷓ in prophetia aggei prophete ⁊
κατεύθυνον ἐν προφητείᾳ ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ
zacharie filij addo. ⁊ edificauerūt ⁊ cōſtru
ζαχαρίου υἱοῦ ἀδδώ. καὶ ἀνῳκοδόμησαν καὶ κατηρ
xerūt ex ſentētia dei iſrael: ⁊ ex decre
τίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ ἰσραήλ, καὶ ἀπὸ γνώ-
to cyri ⁊ darij ⁊ arthaſaſtha regū per
μης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρθασασθὰ βασιλέων περ
ſaꝝ. ⁊ cōpleuerūt domū iſtā vſq; ad diē
σῶν. καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας
tertiā mēſis adar: q̄ eſt ānus ſextus regni
τρίτης μηνὸς ἀδάρ, ὅ ἐστιν ἔτος ἕκτον τῆς βασιλείας
darij regis. ⁊ fecerūt filij iſrael
δαρείου τοῦ βασιλέως. καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ reliqui filioꝝ trāſ-
οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποι
migratiōis dedicationē domus dei cū gaudio.
κίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μετ' εὐφροσύνης.
⁊ obtulerūt in dedicacionē dom⁹ dei
καὶ προσήνεγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θε-
huius vitulos centū: arietes ducētos: a-
οῦ τούτου μόσχους ἑκατόν, κριοὺς διακοσίους, ἀμ-
gnos quadringētos: hircos capraꝝ pro pecca
νοὺς τετρακοσίους, χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρ-
to pro omni iſrael
τίας ὑπὲρ παντὸς ἰσραήλ

fieri a preſbyteris iude
orum illis:
vt edificetur domus dei
ſcilicet vt de arca
regis.i.de tributis q̄ dā-
tur de regione trans flu
men: ſtudioſe ſumptus
dentur viris
illis ne īpediatur opus.
Quod ſi neceſſe fuerit
& vitulos & agnos &
hedos in holocauſtum
deo celi: frumentū ſal
vinum
& oleū ſm̄ ritum ſacer-
dotū q ſunt in hieruſalē:
detur eis per ſingulos
dies ne ſit in aliquo
querimonia: & offerant
oblationes
deo celi: orentq; pro
vita regis
& filiorū ei⁹. A me ergo
poſitū ē decretū vt oīs
homo qui hanc muta-
uerit iuſſionem:
tollatur lignū de domo
ip̄i⁹: & erigatur & cōfiga
tur in eo: domus aūt ei⁹
publicetur.
Deus autem qui habita
re fecit nomen ſuum
ibi: diſſipet oīa regna &
populū qui extenderit
manū ſuam vt repugnet
& diſſipet domum dei:
illam que eſt in hieru-
ſalem. Ego darius
ſtatui decretum: quod
ſtudioſe implere volo.
Igitur thantānai dux re
gionis trās flumē & ſtar
buzānai & cōſiliarii eius
ſecundū quod p̄ceperat
darius rex ſic diligen-
ter executi ſunt.
Seniores āt iudeoꝝ edi
ficabāt & pſpabātur iux
ta pphetiā aggei pphete
& zacharie filii addo. &
edificauerūt & cōſtruxe-
runt iubente deo iſrael:
& iubente cyro & dario
& artaxerxe
regibus perſarū. Et cō-
pleuerūt domū dei iſtā
vſq; ad diem tertiū mē
ſis adar qui eſt
annus ſextus regni da-
rii regis.
Fecerunt autem filii iſ-
rael ſacerdotes & leuite
& reliq filiorū trāſmigra
tiōis dedicationē dom⁹
dei in gaudio & obtule-
rūt in dedicatione dom⁹
dei vitulos centum: ari
etes
ducentos: agnos qua-
dringentos: hircos
caprarum pro peccato
totius iſrael

תעבדון עם שבי יהודיא אלך   עבד אלה
למבנא בית אלהא דך ומנכסי
מלכא די מדת עבר נהרה אספרנא   מדד
נפקתא תהוא מתיהבא לגבריא   הוה יהב
אלך די לא לבטלא: ומה חשחן
ובני תורין ודכרין ואמרין לעלון   עלה
לאלה שמיא חנטין מלח חמר
ומשח כמאמר כהניא די בירושלם   אמר
להוא מתיהב להם יום ביום די לא
שלו: די להון מהקרבין ניחוחין   קרב נוח
לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא   צלא חיה
ובנוהי: ומני שים טעם די כל
אנש די יהשנא פתגמא דנה   שנה
יתנסח אע מן ביתה וזקיף יתמחא   נסח זקף
עלוהי וביתה נולו יתעבד   עבד
על דנה: ואלהא די שכן שמה   שכן
תמה ימגר כל מלך ועם די ישלח   מגר שלח
ידה להשניא לחבלא בית אלהא   שנה
דך די בירושלם אנא דריוש
שמת טעם אספרנא יתעבד: שום
אדין תתני פחת עבר נהרא שתר   פחה
בוזני וכנותהון לקבל די שלח
דריוש מלכא כנמא אספרנא עבדו:
ושבי יהודיא בנין ומצלחין בנבואת   שוב ידה
חגי נביאה וזכריה בר עדוא ובנו   בנה צלח
ושכללו מן טעם אלה ישראל   נבא בנה
ומטעם כורש ודריוש וארתחששתא   שכלל
מלך פרס: ושיציא ביתא דנה   שצא
עד יום תלתה לירח אדר די היא
שנת שת למלכות דריוש מלכא: שנה
ועבדו בני ישראל כהניא ולויא
ושאר בני גלותא חנכת בית אלהא   גלה
דנה בחדוה: והקרבו לחנכת בית   קרב
אלהא דנה תורין מאה דכרין
מאתין אמרין ארבע מאה וצפירי   מאה רבע
עזין לחטאה על כל ישראל   צפר עז
חטא

תְּרֵי עֲשַׂר לְמִנְיָן שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
וַהֲקִימוּ כָהֲנַיָּא בִּפְלֻגָּתְהוֹן וְלֵוָיֵא קום
בְּמַחְלְקָתְהוֹן עַל עֲבִידַת אֱלָהָא דִּי חלק עבד
בִּירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סְפַר מֹשֶׁה׃ וַיַּעֲשׂוּ עשה
בְנֵי הַגּוֹלָה אֶת הַפָּסַח בְּאַרְבָּעָה גלה
עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ כִּי הִטַּהֲרוּ טהר
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כְּאֶחָד כֻּלָּם
טְהוֹרִים וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל בְּנֵי שחט
הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וְלָהֶם׃
וַיֹּאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים אכל שוב
מֵהַגּוֹלָה וְכֹל הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֹיֵ בדל
הָאָרֶץ אֲלֵהֶם לִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲשׂוּ חַג מַצּוֹת שִׁבְעַת מצץ
יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי שִׂמְּחָם יְהוָה וְהֵסֵב יום סבב
לֵב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק
יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת בֵּית הָאֱלֹהִים לאך
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

Cap. vij.

וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת
אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ פָּרָס עֶזְרָא בֶּן
שְׂרָיָה בֶּן עֲזַרְיָה בֶּן חִלְקִיָּה׃ בֶּן שַׁלּוּם
בֶּן צָדוֹק בֶּן אֲחִיטוּב׃ בֶּן אֲמַרְיָה בֶן
עֲזַרְיָה בֶּן מְרָיוֹת׃ בֶּן זְרַחְיָה בֶן עֻזִּי
בֶּן בֻּקִּי׃ בֶּן אֲבִישׁוּעַ בֶּן פִּינְחָס בֶּן
אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ׃ הוּא
עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא סֹפֵר מָהִיר מהר
בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי ירה
יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן לוֹ הַמֶּלֶךְ כְּיַד יְהוָה נתן
אֱלֹהָיו עָלָיו כֹּל בַּקָּשָׁתוֹ׃ וַיַּעֲלוּ עלה
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְּתִינִים אֶל שור נתן
יְרוּשָׁלָם בִּשְׁנַת שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא שנה
הַמֶּלֶךְ׃ וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בוא חמש
הִיא שְׁנַת הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ׃ כִּי בְּאֶחָד שבע
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסֻד הַמַּעֲלָה עלה
מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא בוא
אֶל יְרוּשָׁלַם כְּיַד אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו׃

duodecim iuxta numerum tribuum israel. Et statuerūt sacerdotes in ordinib9 suis & leuitas in vicibus suis sup opera dei in hierusalē: sicut scriptū est in libro moysi. Fecerūt aūt filii transmigrationis pasca quartadecima die mensis primi. Purificati enim fuerant sacerdotes & leuite quasi vnus: omnes mundi ad īmolandū pasca vniuersis filiis trāsmigratiōis & fribus suis sacerdotibus: & sibi. Et comederūt filii israel qui reuersi fuerant de trāsmigratione & oēs q se sepauerāt a coinqnatione gētiū terre ad eos vt quererēt dñm deum israel. Et fecerunt solēnitatem azymorū septē dieb9 in leticia: qm̄ letificauerat eos dñs: & conuerterat cor regis assur ad eos: vt adiuuaret manus eorum in opere domus domini dei israel. 7.

Post hec autem verba in regno artaxerxis regis persarum: esdras filius saraie filii azarie: filii helchie. filii sellum: filii sadoch: filii achitob filii amarie: filii azarie: filii maraioth: filii zarie: filii ozi: filii bocci: filii abisue: filii phinees: filii eleazar filii aaron sacerdotis ab initio. Ipse esdras ascendit de babylone: & ipe scriba velox in lege moysi quam dominus deus dedit israel. Et dedit ei rex secūdum manū domini dei eius super eum oēm petitionē ei9: & ascēderūt de filiis isrl' & de filiis sacerdotū & de filiis leuitarū & de cantorib9 & de ianitorib9 & de nathīneis: in hierusalē anno septimo artaxerxis regis: & venerūt in hierusalem mense quinto: ipse est annus septimus regis. Quia in prio die mensis primi cepit ascēdere de babylone: & ī primo die mensis quinti venit in hierusalē iuxta manū dei sui bonam super se.

duodecim in numer9 tribuū israel. τ statuerūt sacer
δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραήλ. καὶ ἔστησαν τοὺς ἱε
dotes in diuisionib9 suis τ leuitas in ptitio
ρεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν καὶ τοὺς λευίτας ἐν μερισ=
nib9 suis: sup seruitutē dom9 dei que in hierusa
μοῖς αὐτῶν, ἐπὶ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσα
lē.: fm scripturā libri moysi. τ fecerūt
λήμ, κατὰ τὴν γραφὴν βίβλου μωυσῆ. καὶ ἐποίησαν
filij trāsmigrationis pascha quarta decima
οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ
mēsis primi. qm̄ purificati fuerāt sacerdotes τ
τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. ὅτι ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
leuite q̄si vnus omnes mūdi. τ īmolauerūt pa
λευῖται ὡς εἷς πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πά=
scha vniuersis filijs trāsmigrationis: τ fratri
σχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς τῆς ἀποικεσίας, καὶ τοῖς ἀδελ
bus eo℞ sacerdotib9 τ sibi. τ comederūt
φοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἑαυτοῖς. καὶ ἔφαγον
filij israel pascha q̄ venerūt a trāsmi
οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα οἱ ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς ἀποι
gratione: τ oīs separat9 a coinq̄natione gētiū
κεσίας, καὶ πᾶς ὁ χωριζόμενος τῆς ἀκαθαρσίας ἐθνῶν
terre ad eos: vt q̄rerent dñm deū is
τῆς γῆς πρὸς αὐτούς, τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον θεὸν ἰσ=
rael. τ fecerunt solēnitatē azymo℞ septē die
ραήλ. καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέ
bus cū leticia. qm̄ letificauerat eos dñs: τ
ρας μετ' εὐφροσύνης. ὅτι εὔφρανεν αὐτοὺς κύριος, καὶ
cōuerterat cor regis assur ad eos vt forti=
ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως ἀσσοὺρ ἐπ' αὐτοὺς κραταιῶ
ficaret manus eo℞ in operib9 dom9 dei israel.
σαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ. C.7.
ET post verba hec in regno artha
Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθα
sastha regis persa℞: ascēdit esdras fili9 saraie:
σασθὰ βασιλέως περσῶν, ἀνέβη ἔσδρας υἱὸς σαραίου,
filij azarie: filij chelcie: filij sellū: filij sadoc:
υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ χελκίου, υἱοῦ σελλούμ, υἱοῦ σαδώκ,
filij achitob: filij amarie: filij azarie: filij marioth fi
υἱοῦ ἀχιτώβ, υἱοῦ ἀμαρίου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ μαριὼθ υἱ
lij zaraie: filij ozi: filij bocci: filij abisue: filij phi
οῦ ζαραΐου, υἱοῦ ὀζί, υἱοῦ βοκκί, υἱοῦ ἀβισουέ, υἱοῦ φι
nees: filij eleazar: filij aaron sacerdotis pri=
νεές, υἱοῦ ἐλεάζαρ, υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τοῦ πρώ
mi. ipse esdras ascēdit de babylone: τ ipse
του. αὐτὸς ἔσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς
scriba velox in lege moysi: quā dedit do
γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύ
minus deus israel. τ dedit ei rex:
ριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς,
qm̄ manus dñi dei eius sup ipm in oibus qb9 q̄si
ὅτι χεὶρ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζή
uit ipse. τ ascenderūt de filijs israel τ
τει αὐτός. καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ
de sacerdotibus τ de leuitis: τ cāto=
ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, καὶ οἱ ᾄδον
res τ ianitores τ nathinei in hierusalē in anno
τες καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ναθιναῖοι εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει
septimo arthasastha regi. τ venerūt in hieru
ἑβδόμῳ τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ. καὶ ἦλθον εἰς ἱερου
salē mēse quinto: iste ānus se
σαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, τοῦτο τὸ ἔτος ἑβ=
ptimus regi: quia in vna mēsis pri=
δομον τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώ=
mi ipse fundauit ascēsum qui a baby
του αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ βαβυ
lone. in aūt prima mēsis quinti ve
λῶνος. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πέμπτου ἦλ
nit in hierusalē: qm̄ manus dei sui fuit bo=
θεν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν ἀγα=
na sup eum.
θὴ ἐπ' αὐτόν.

quia eſdras parauit coꝛ ſuū vt q̄reret
ὅτι ἔσδρας ἡτοίμασε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν
legē dñi ⁊ faceret ⁊ doceret in iſrael mā
νόμον τοῦ κυρίου καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραὴλ προ
data ⁊ iudicia. ⁊ hoc trāſumptū
στάγματα καὶ κρίματα. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τοῦ
edicti: quod dedit arthaſaſtha rex eſ=
διατάγματος, οὗ ἔδωκεν ἀρθασασθὰ ὁ βασιλεὺς ἔσ=
dre ſacerdoti ſcribe libꝛi ſmonū man
δρα τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων ἐντο
datoꝝ dñi ⁊ p̄ceptoꝝ eius ſup iſrael.
λῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
arthaſaſtha rex regū: eſdre ſacerdoti ſcri
ἀρθασασθὰ βασιλεὺς βασιλέων, ἔσδρα τῷ ἱερεῖ γραμ
be legis dei celi p̄fectus eſt ſer=
ματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσται λό=
mo ⁊ reſponſio. a me poſita ē ſentētia: q̄ oīs
γος καὶ ἡ ἀπόκρισις. ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς
ſponte volēs in regno meo de populo iſrael ⁊
ὁ ἑκουσιαζόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ ἰσραὴλ καὶ
ſacerdotib⁹ ⁊ leuitis ire in hieruſalē: tecū
ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθῆναι εἰς ἱερουσαλήμ, μετὰ
vadat: q̄m a facie re=
σοῦ πορευθήτω, καθότι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέ
gis ⁊ ſeptē cōſiliatoꝝ eius miſſus es viſitare
ως καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων αὐτοῦ ἀπεστάλης σκέψασθαι
in iudeā ⁊ hieruſalē ⁊ in lege dei ipſo
ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν νόμῳ θεοῦ αὐ=
rū in manu tua: vt feras ⁊ in domū dñi ar=
τῶν ἐν χειρί σου, ἀπενεγκεῖν καὶ εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀρ
gentū ⁊ aurū q̄d rex ⁊ cōſiliatores ſpon
γύριον καὶ χρυσίον ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἑκου
te obtulerūt deo iſrael in hieruſalē habitā
σιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ ἰσραὴλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοι
ti. ⁊ omne argentū ⁊ aurū q̄dcūq; inueneris in
κοῦντι. καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅτι ἂν εὕρῃς ἐν
omni p̄uīcia babylonis cū volūtario ppl'i:
πάσῃ χώρᾳ βαβυλῶνος μετὰ ἑκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ,
⁊ ſacerdotū ſpōte offerentiū in domū dei q̄ in
καὶ ἱερέων τῶν ἑκουσιαζομένων εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν
hieruſalē: ⁊ omnē accedentē hūc p̄ō
ἱερουσαλήμ, καὶ πάντα προσπορευόμενον τοῦτον ἑτοί
pte ordina in libꝛo hoc vitulos arietes agnos:
μως ἔνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους κριοὺς ἀμνούς,
⁊ ſacrificia ipſoꝝ ⁊ libamina eoꝝ. ⁊ offeres
καὶ θυσίας αὐτῶν καὶ σπονδὰς αὐτῶν. καὶ προσοίσεις
ea ſup altare dom⁹ dei vr̄i quod in
αὐτὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν
hieruſalē. ⁊ ſi aliq̄d ſup te ⁊ fratres tuos
ἱερουσαλήμ. καὶ εἴ τι ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου
bene viſū fuerit in reliquo argenti ⁊ auri fa=
ἀγαθυνθῇ ἐν καταλοίπῳ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου ποι
cere: ſicut placitū deo vr̄o facite. ⁊ vaſa
ῆσαι, ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε. καὶ τὰ σκεύη
data tibi in miniſteriū dom⁹ dei: trade
τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργίαν οἴκου θεοῦ, παράδος
in cōſpectu dei in hieruſalē. ⁊ reliquū neceſſi
ἐνώπιον θεοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ τὸ κατάλοιπον χρεί
tatis dom⁹ dei tui: q̄dcūq; apparuerit tibi dare: dabis
ας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις
de domibus gaze regis ⁊ a me. ego artha
ἀπὸ οἴκων γάζης βασιλέως καὶ ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἐγὼ ἀρθα
ſaſtha rex ſtatui ſententiā oībus gazis
σασθὰ βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις
qui trans flumē: q̄ omne q̄dcūq; pe
ταῖς ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὅτι πᾶν ὃ ἂν αἰ=
tierit a vobis eſdras ſacerdos ⁊ ſcriba le=
τήσῃ ὑμᾶς ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς τοῦ νό
gis dei celi: p̄ōpte fiat vſq; ad
μου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως γινέσθω ἕως
argenti talenta centum:
ἀργυρίου ταλάντων ἑκατόν,

[f]Eſdras [o]aūt [q]parauit [r]cor ſuū [s]vt inueſtigaret [u]legē [x]domini: [y]& faceret [z]& doceret [a]in iſrael [b]p̄ceptū [c]& iudiciū. [d]Hoc eſt aūt [e]exēplar [f]ep'le edicti: [g]quod [h]dedit [i]rex [k]artaxerxes [l]eſdre [m]ſacerdoti [n]ſcribe erudito in [p]ſmonib⁹ & in [q]preceptis [r]dñi [s]& ceri=monijs eius [t]in [u]iſrael.

[x]Artaxerxes [y]rex [z]regū: [a]eſdre [b]ſacerdoti [c]ſcribe [d]legis [f]dei [g]celi [h]doctiſſimo: [i]ſalutem. [k]A me [l]decretum eſt: [m]vt [n]cuicūq; [o]placuerit [p]in regno meo [q]de [r]populo [r]iſrael [s]& de ſacerdotibus eius [t]& de leuitis [u]ire [x]in hieruſalem [y]tecum [a]vadat. [e]A [f]facie [o]enim [g]regis [h]& ſeptem [i]conſiliatorum eius [k]miſſus es [l]vt viſites [n]iudeam [o]& hieruſalem [p]in lege [q]dei tui [r]que eſt [s]in manu tua: [t]et vt feras [u]argentū [y]& aurum [z]quod [a]rex [b]& conſiliatores eius [c]ſponte obtulerunt [d]deo [e]iſrael [h]cuius [g]in hieruſalē [h]tabernaculū eſt. [i]Et omē [k]argētū [l]& aurū [m]q̄dcūq; [n]inueneris [o]in vniuerſa [p]p̄uincia [q]babylonis [r]& ppl's [s]offerre voluerit [u]& de ſacerdotib⁹ [x]q ſpōte obtulerint [y]domui [z]dei ſui [a]q̄ ē [b]in hieruſalē: libere accipe: & [f]ſtudioſe [g]eme [h]de [i]hac [h]pecunia [k]vitulos: [l]arietes: [m]agnos [n]& ſacrificia [o]& libamina eorum: [p]& offer [q]ea [r]ſuper [s]altare [u]templi [x]dei veſtri [y]quod eſt [z]in hieruſalem. Sed [a]& ſi [b]quid [c]tibi [d]& [e]fratribus tuis [f]placuerit [g]de reliq̄ [h]argento [i]& auro [k]vt faciatis: [l]iuxta voluntatem [m]dei veſtri [n]facite. [o]Vaſa quoq; [p]que [q]dantur [r]tibi [s]in miniſteriū [t]domus [u]dei tui: [x]trade [y]in conſpectu [z]dei in [a]hieruſalē. Sed [b]& cetera q̄bus [c]opus fuerit in [d]domū [e]dei tui [f]q̄ntuz cūq; [g]neceſſe eſt [i]vt expendas [k]dabis [l]de [n]theſauro & de fiſco [o]regis: [p]& a me. [q]Ego [r]artaxerxes [s]rex [t]ſtatui atq; decreui [x]oībus [y]cuſtodib⁹ arce publice [z]q ſūt [a]trās [b]flumē [c]vt [d]quodcūq; [f]petierit a vobis [g]eſdras [h]ſacerdos [i]ſcriba [k]legis [m]dei [n]celi [o]abſq; mora [p]detis [q]vſq; ad [r]argenti [s]talenta [t]centum:

כּוּן כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרשׁ אֶת תּוֹרַת
עָשָׂה יְהוָה וְלַעֲשֹׂת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל
שָׁפַט חֹק וּמִשְׁפָּט: וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתְּוָן
אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי
צָוָה מִצְוֹת יְהוָה וְחֻקָּיו עַל יִשְׂרָאֵל:
אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא
כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא
גְּמַר שׂוּם גְּמִיר וּכְעֶנֶת: מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי
נְדַב כָל מִתְנַדַּב בְּמַלְכוּתִי מִן עַמָּה
יְהַךְ יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא לִמְהָךְ
לִירוּשְׁלֶם עִמָּךְ יְהָךְ: כָּל קֳבֵל דִּי
מִן קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת יָעֲטֹהִי
שְׁלַח שְׁלִיחַ לְבַקָּרָה עַל יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם
יְבַל בְּדָת אֱלָהָךְ דִּי בִידָךְ: וּלְהֵיבָלָה
כְּסַף וּדְהַב דִּי מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי
הִתְנַדַּבוּ לֶאֱלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם
שְׁכַן שְׁכַח מִשְׁכְּנֵהּ: וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח
מְדַן בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל עִם הִתְנַדָּבוּת עַמָּא
וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי
בִּירוּשְׁלֶם: כָּל קֳבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא
תִקְנֵא בְּכַסְפָּא דְנָה תּוֹרִין דִּכְרִין
קְרַב אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וּתְקָרֵב
דְּבַח הִמּוֹ עַל מַדְבְּחָה דִּי בֵּית אֱלָהֲכֹם
דִּי בִּירוּשְׁלֶם: וּמָה דִי עֲלָיךְ וְעַל
אֶחָיךְ יֵיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא וְדַהֲבָה
עֲבַד רְעָה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעַבְדוּן:
יְהַב וּמָאנַיָּא דִּי מִתְיַהֲבִין לָךְ לְפָלְחָן בֵּית
שְׁלַם אֱלָהָךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם:
נְפַל וּשְׁאָר חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהָךְ דִּי יִפֶּל
נְתַן לָךְ לְמִנְתַּן תִּנְתֵּן מִן בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא:
שׂוּם וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים
טְעֵם לְכֹל גִּזַּבְרַיָּא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה
שְׁאַל דִּי כָל דִּי יִשְׁאֲלֶנְכוֹן עֶזְרָא כָהֲנָא
סָפַר דָּתָא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא
עֲבַד יִתְעֲבֵד: עַד כְּסַף כַּכְּרִין מְאָה

ועד חנטין כורין מאה ועד חמר
בתין מאה ועד בתין משח מאה
ומלח די לא כתב׃ כל די מן טעם
אלה שמיא יתעבד אדרזדא
הוה לבית אלה שמיא די למה להוא
קצף על מלכות מלכא ובנוהי׃ ולכם
ידע מהודעין די כל כהניא ולויא זמריא
נתן תרעיא נתיניא ופלחי בית אלהא
שלט דנה מנדה בלו והלך לא שליט
רמה למרמא עליהם׃ ואנת עזרא
מנה כחכמת אלהך די בידך מני שפטין
דון ודינין די להון דאינין לכל עמא
די בעבר נהרא לכל ידעי דתי
אלהך ודי לא ידע תהודעון׃ וכל
די לא להוא עבד דתא די אלהך
ודתא די מלכא אספרנא דינא
עבד להוא מתעבד מנה הן למות הן
אסר לשרשו הן לענש נכסין ולאסורין׃
ברך ברוך יהוה אלהי אבתינו אשר
נתן כזאת בלב המלך לפאר את
בית יהוה אשר בירושלם׃ ועלי
נטה בנה הטה חסד לפני המלך ויועציו ולכל
יעץ שור שרי המלך הגברים ואני התחזקתי
חזק כיד יהוה אלהי עלי ואקבצה
קבץ עלה מישראל ראשים לעלות עמי׃
Cap. viij. ואלה ראשי אבתיהם
יחס והתיחשם העלים עמי במלכות
ארתחשסתא המלך מבבל׃ מבני
פינחס גרשם מבני איתמר דניאל
מבני דויד חטוש׃ מבני שכניה
מבני פרעש זכריה ועמו התיחש
לזכרים מאה וחמשים׃ מבני פחת
מואב אליהועיני בן זרחיה ועמו
מאה מאתים הזכרים׃ מבני שכניה בן
יחזיאל ועמו שלש מאות הזכרים׃
ומבני עדין עבד בן יונתן ועמו

et vsq; ad frumenti choros centū: & vsq; ad vini bathos centum: & vsq; ad bathos olei centum: sal vero absq; mensura. Omne quod ad ritū dei celi pertinet: tribuatur diligenter in domo dei celi: ne forte irascatur cōtra regnum regis & filiorū eius. Vobis quoq; notū facim9 de vniuersis sacerdotib9 & leuitis & cantorib9 & ianitorib9 nathineis & mīstris domus dei hui9 vt vectigal & tributū & ānonas nō habeatis potestatē imponēdi sup eos. Tu āt esdra s̄m sapiētiā dei tui q̄ est in māu tua cōstitue iudices & presides: vt iudicent omni populo q est trans flumē: his videlicet qui nouerūt legē dei tui: sed & imperitos docete libere. Et omnis qui non fecerit legem dei tui & legem regis diligenter: iudicium erit de eo siue in mortem siue in exiliū: siue in cōdem nationē substātie ei9: vel certe in carcerē. Bn̄dict9 dn̄s de9 patrū nr̄orū q dedit hoc in corde regis: vt glorificaret domum domini que est in hierusalem: & in me īclinauit miām suā corā rege & cōsiliatorib9 eius & vniuersis prīcipib9 regis potētib9. Et ego cōfortat9 māu dn̄i dei mei q̄ erat in me: cōgregaui de israel prīcipes q ascēderunt mecum. 8.

HI sunt ergo principes familiarum & genealogia eorū q ascēderūt mecum in regno artaxerxis regis de babylone. De filiis phinees: gerson. De filiis ithamar: daniel. De filiis dauid: atthus de filiis sechenie: & de filiis pharos: zacharias: & cū eo nūecari sūt viri centū qnquaginta. De filiis phetmoab: elioenai filius zaree: & cum eo ducenti viri. De filiis sechenie: filius ezechiel: & cum eo trecenti viri. De filiis addan: nabeth filius ionathan & cū eo

τ vsq; ad tritici coros centum: τ vsq; ad vini batos centum: τ vsq; ad olei batos centū: τ sal cui9 nō est
καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατόν, καὶ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἕως ἐλαίου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἅλας οὗ οὐκ ἔστι
scriptura. oē qđ est in snīa dei celi fiat
γραφή. πᾶν ὅ ἐστιν ἐν γνώμῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ γινέσθω
in domo dei celi. attendite ne aliqs conetur in domū dei celi: ne forte fiat iracūdia sup regnum regis τ filiorū eius.
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. προσέχετε μήτις ἐπιχειρήσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, μήποτε γένηται ὀργὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.
τ vobis notū fuit in oibus sacerdotib9 τ leuitis cātoribus: ianitorib9: nathineis: τ ministris dom9 dei hoc: tributū τ exactionē τ vectigal nō habere vos ptātem īponēdi sup eos.
καὶ ὑμῖν ἐγνώρισται ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις ᾄδουσι, πυλωροῖς, ναθιναίοις, καὶ λειτουργοῖς οἴκου θεοῦ τοῦτο, τὸν φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφορὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ᾽ αὐτούς.
τ tu esdra s̄m sapiam dei q̄ in manu tua: cōstitue scribas τ iudices: vt sint iudicantes oī populo q̄ trans flumē oibus cognoscētib9 legitia dei tui: τ nō cognoscēti notificabitis. τ oīs q̄ nō fuerit faciēs legē dei τ legem regis diligēter iudiciū erit factum de ipso: siue in mortē: siue sit eradicare eū aut castigare aut cōdēnare substātiā aut in carcerē claudere.
καὶ σὺ ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ τὴν ἐν χειρί σου, κατάστησον γραμματεῖς καὶ κριτάς, ἵνα ὦσι κρίνοντες παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ πᾶσι τοῖς εἰδόσι τὰ νόμιμα τοῦ θεοῦ σου, καὶ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖτε. καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον τοῦ βασιλέως ἐπιμελῶς, τὸ κρίμα ἔσται γινόμενον ἐξ αὐτοῦ, ἐάν τε εἰς θάνατον, ἐάν τε ἢ ἐκριζῶσαι αὐτὸν ἢ παιδεῦσαι ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ εἰς φυλακὴν ἐγκλεῖσαι.
bn̄dictus dn̄s deus patrū nr̄orū: q̄ dedit in corde regis sic: vt glorificaret domū dn̄i q̄ in hierusalē: τ sup me īclinauit miam in oculis regis τ cōsiliatorum eius: τ oīm principum regis potētiū. τ ego cōfortatus sū in manu dn̄i dei mei bona sup me: τ cōgregaui de isrl' principes vt ascēderēt mecum.
εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως οὕτως, τοῦ δοξάσαι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἔκλινεν ἔλεος ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων τοῦ βασιλέως τῶν δυνατῶν. καὶ ἐγὼ ἐκραταιώθην ἐν τῇ χειρὶ κυρίου τοῦ θεοῦ μου τῇ ἀγαθῇ ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ συνῆξα ἀπὸ ἰσραὴλ ἄρχοντας τοῦ ἀναβῆναι μετ᾽ ἐμοῦ.

Ca. 8.

A ET isti principes familiarū eorū τ genealogia eorū q̄ ascenderūt mecum in regno arthasastha regis de babylone de filiis phinees gersō de filiis ithamar daniel: de filiis dauid attus: de filiis sachanie de filiis phoros zacharias: τ cum eo genealogia nūerati sūt masculi cētū qnquaginta. de filiis phaath moab elianai fili9 saraie: τ cum eo ducenti masculi. de filiis sechenie filius aziel: τ cū eo trecenti masculi. de filiis adin obed fili9 ionathan: τ cum eo
Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν καὶ ἡ γενεαλογία τῶν ἀναβάντων μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθασασθὰ τοῦ βασιλέως ἐκ βαβυλῶνος ἀπὸ τῶν υἱῶν φινεὲς γηρσώμ. ἀπὸ υἱῶν ἰθάμαρ δανιήλ, ἀπὸ υἱῶν δαυὶδ ἀττούς, ἀπὸ υἱῶν σαχανία ἀπὸ υἱῶν φόρος ζαχαρίας, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες ἑκατὸν πεντήκοντα. ἀπὸ υἱῶν φαὰθ μωὰβ ἐλιαναὶ υἱὸς σαραΐα, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ διακόσιοι τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ υἱῶν σεχενίου υἱὸς ἀζιήλ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ τριακόσιοι τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδὶν ὠβὴδ υἱὸς ἰωνάθαν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ

quinquaginta maſculi. de filijs elā iſaias
πεντήκοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλὰν ἰσαΐας
fili⁹ athelia: ⁊ cum eo ſeptuaginta maſculi.
υἱὸς ἀθελία, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά.
de filijs ſaphatia zabdias filius michael: ⁊ cū
ἀπὸ τῶν υἱῶν σαφατία ζαβδίας υἱὸς μιχαὴλ, καὶ με
eo octoginta maſculi. de filijs ioab
τ᾽ αὐτοῦ ὀγδοήκοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰωὰβ
abadias filius ieiel: ⁊ cū eo ducenti decē et octo
ἀβαδίας υἱὸς ἰεϊὴλ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ διακόσιοι δεκαοκτὼ
maſculi. de filijs ſelimuth fili⁹ ioſephia:
τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν σελιμοὺθ υἱὸς ἰωσεφία,
⁊ cū eo centū ſexaginta maſculi. de
καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν ἑξήκοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν
filijs babi zacharias fili⁹ babi: ⁊ cū eo vigin
υἱῶν βαβὶ ζαχαρίας υἱὸς βαβὶ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ εἰκο=
ti octo maſculi. de filijs aſgad ionā fili⁹
σιοκτὼ τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσγὰδ ἰωνὰν υἱὸς
acatā: ⁊ cū eo centū decē maſculi. de
ἀκατάν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν δέκα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ
filijs adonicā nouiſſimi: ⁊ hec nomina
τῶν υἱῶν ἀδωνικὰμ ἔσχατοι, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα
eoꝝ: eliphalat ieiel ⁊ ſamaia: ⁊ cū eis ſexa
αὐτῶν, ἐλιφαλὰτ ἰεϊὴλ καὶ σαμαΐα, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἑξή
ginta maſculi. de filijs bague vthai ⁊
κοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν βαγουὲ οὐθαΐ καὶ
zacchur: ⁊ cū eis ſeptuaginta maſculi.
ζακχοὺρ, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά.
⁊ cōgregaui eos ad fluuiū venientē ad
καὶ συνῆξα αὐτοὺς πρὸς ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς
eui: ⁊ caſtrametati ſum⁹ ibi diebus tribus. ⁊
τὸ εὐΐ, καὶ παρενεβάλομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ
intellexi in populo ⁊ in ſacerdotib⁹: ⁊ de
συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ
filijs leui nō inueni ibi. ⁊ miſi eleazar
υἱῶν λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ. καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ
ariel ſemeia: ⁊ elinathā ⁊ ia=
τῷ ἀριὴλ τῷ σεμεΐα, καὶ τῷ ἐλινάθαν καὶ τῷ ἰα=
reb eleathā nathā zacharia meſſolā
ρὴβ τῷ ἐλναθὰν τῷ νάθαν τῷ ζαχαρία τῷ μεσολλὰμ
principes ioꝛib ⁊ elnathā ſapientes. ⁊
ἄρχοντας τῷ ἰωρεὶβ καὶ τῷ ἐλναθὰν συνιέντας. καὶ
precepi eis ad adai principē de ca=
ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδαῒ τὸν ἄρχοντα ἐκ κα=
ſphie loco ⁊ poſui in oꝛe eoꝝ verba
σφίε τοῦ τόπου καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐτῶν λόγους
vt loquerent ad addai ⁊ ad fratres eo=
λαλῆσαι πρὸς ἀδδαεὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐ=
rū nathineos qui in argēto loci ca=
τῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου κα=
ſphie vt adducerēt nobis miniſtros ⁊ cantoꝛes in
σφίε τοῦ ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργοὺς καὶ ᾄδοντας εἰς
domū dei nrī. ⁊ venerūt nobis ſicut man⁹ dei
οἶκον θεοῦ ἡμῶν. καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ
nrī bona ſuper nos: vir prudēs de filijs mooli
ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ᾽ ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεῖ
filij leui filij iſrael. ⁊ ſaruia ⁊ filij e=
τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραήλ. καὶ σαρουία καὶ οἱ υἱοὶ αὐ=
ius ⁊ fratres eius decē et octo: ⁊ aſebia
τοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκαοκτώ, καὶ ἀσεβία
⁊ eſaia de filijs merari: fratres eius ⁊
καὶ ἠσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραρὶ, ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ
filij eius viginti. ⁊ de nathineis quos de=
υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι. καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδω
dit dauid ⁊ principes in ſeruitutē leui=
κε δαυὶδ καὶ οἱ ἄρχοντες εἰς δουλείαν τῶν λευι=
taꝝ nathinei ducenti viginti: omnes iſti nomi
τῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι, πάντες οὗτοι ὠνο=
nati ſunt in noībus: ⁊ vocaui ibi ieiuniū ſuper
μάσθησαν ἐν ὀνόμασι, καὶ ἐκάλεσα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ
fluuium
τὸν ποταμὸν

quinquaginta viri. De filiis helam eſaias filius athalie: & cum eo ſeptuaginta viri. De filiis ſaphatie: zebedia filius michael: & cū eo octoginta viri. De filiis ioab: obedia filius iehihel: & cum eo ducenti decem & octo viri. De filiis ſelomith: filius ioſphie & cum eo centum ſexaginta viri. De filiis bebai zacharias filius bebai: Et cum eo viginti octo viri. De filiis ezeab iohannan filius ezethan & cum eo centum decem viri. De filiis adonicā qui erant nouiſſimi: & hec noīa eorum: helipheleth & heihel & ſamaias: & cum eis ſexaginta viri. De filiis begui. vthai & zachur: & cum eis ſeptuaginta viri. Congregaui aūt eos ad fluuiū q decurrit ad hana: & manſimus ibi tribus diebus. Queſiuiq; in populo & in ſacerdotibus de filiis leui: & non inueni ibi. Itaq; miſi heliezer & ariel & ſemeiā & helnathan & arib & alterū helnathā & nathan & zachariā & moſollā principes: ioarib & helnathan ſapientes: & miſi eos ad heddo qui eſt prim⁹ in caſphie loco. Et poſui in ore eorū verba q̄ loq̄rentur ad heddo: & ad frēs ei⁹ nathīneos in loco caſphie: vt adducerēt nobis miniſtros domus dei noſtri. Et adduxerūt nobis per manum dei noſtri bonam ſuper nos virū doctiſſimū de filiis mooli filii leui filii iſrael: & ſarabiam: & filios ei⁹ & frēs eius decē & octo: & aſabiā & cū eo eſaiā de filiis merari: fratreſq; eius & filios eius viginti. Et de nathinneis quos dederat dauid & prīcipes ad miniſteria leuitarum nathinneos ducentos viginti. Omnes hi ſuis nominibus vocabātur. Et p̄dicaui ibi ieiuniū iuxta fluuiū

חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי עֵילָם
יְשַׁעְיָה בֶּן עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים
הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה זְבַדְיָה בֶּן
מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים׃ מִבְּנֵי
יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן יְחִיאֵל וְעִמּוֹ
מָאתַיִם וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים׃
וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ
מֵאָה וְשִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי בֵבַי
זְכַרְיָה בֶּן בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה
הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן הַקָּטָן
וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי
אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
אֱלִיפֶלֶט יְעִיאֵל וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם
שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃ וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי
וְזַכּוּר וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃
וָאֶקְבְּצֵם אֶל הַנָּהָר הַבָּא אֶל אַהֲוָא — קבץ בוא
וַנַּחֲנֶה שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאָבִינָה — חנה יום
בָעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי לֹא — בין
מָצָאתִי שָׁם׃ וָאֶשְׁלְחָה לֶאֱלִיעֶזֶר — שלח
לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה וּלְאֶלְנָתָן וּלְיָרִיב
וּלְאֶלְנָתָן וּלְנָתָן וְלִזְכַרְיָה וְלִמְשֻׁלָּם
רָאשִׁים וּלְיוֹיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן
מְבִינִים׃ וָאֲצַוֶּאה אוֹתָם עַל אִדּוֹ — בין צוה
הָרֹאשׁ בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם וָאָשִׂימָה — את קום
בְּפִיהֶם דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל אִדּוֹ אָחִיו — שום פה
הַנְּתִינִים בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא — נתן בוא
לָנוּ מְשָׁרְתִים לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ וַיָּבִיאוּ — שרת בוא
לָנוּ כְּיַד אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה עָלֵינוּ
אִישׁ שֶׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן לֵוִי בֶּן
יִשְׂרָאֵל וְשֵׁרֵבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו
שְׁמֹנָה עָשָׂר׃ וְאֶת חֲשַׁבְיָה וְאִתּוֹ
יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי מְרָרִי אֶחָיו וּבְנֵיהֶם
עֶשְׂרִים׃ וּמִן הַנְּתִינִים שֶׁנָּתַן דָּוִיד
וְהַשָּׂרִים לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם נְתִינִים — שור
מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים כֻּלָּם נִקְּבוּ — מאה
בְשֵׁמוֹת׃ וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם עַל הַנָּהָר — קרא

אַהֲוָא לְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ עָנָה פָּנָה
לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָנוּ
וּלְטַפֵּנוּ וּלְכָל רְכוּשֵׁנוּ׃ כִּי בֹשְׁתִּי טָפַף רָכַשׁ
לִשְׁאֹל מִן הַמֶּלֶךְ חַיִל וּפָרָשִׁים בּוּשׁ
לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדָּרֶךְ כִּי אָמַרְנוּ אָיַב
לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר יַד אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל
מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה וְעֻזּוֹ וְאַפּוֹ עַל כָּל בָּקַשׁ
עֹזְבָיו׃ וַנָּצוּמָה וַנְּבַקְשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ צוּם
עַל זֹאת וַיֵּעָתֵר לָנוּ׃ וָאַבְדִּילָה עָתַר בָּדַל
מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים שְׁנֵים עָשָׂר שׂוּר
לְשֵׁרֵבְיָה חֲשַׁבְיָה וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם
עֲשָׂרָה׃ וָאֶשְׁקוֹלָה לָהֶם אֶת הַכֶּסֶף שָׁקַל
וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית כָּלָה רוּם
אֱלֹהֵינוּ הַהֵרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיֹעֲצָיו
וְשָׂרָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים׃ מָצָא
וָאֶשְׁקֲלָה עַל יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים שֵׁשׁ שָׁקַל
מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי כֶסֶף מֵאָה מֵאָה
לְכִכָּרִים זָהָב מֵאָה כִכָּר׃ וּכְפֹרֵי זָהָב
עֶשְׂרִים לַאֲדַרְכֹנִים אָלֶף וּכְלֵי
נְחֹשֶׁת מֻצְהָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדֹת צָהַב שָׁנָה
כַּזָּהָב׃ וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ חָמַד
לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ וְהַכֶּסֶף
וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃
שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי פָּנָה
שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם הַלִּשְׁכוֹת
בֵּית יְהוָה׃ וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים לְהָבִיא שָׁקַל בּוֹא
לִירוּשָׁלָם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ וַנִּסְעָה
מִנְּהַר אַהֲוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלָם וְיַד יָלַךְ
אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ וַיַּצִּילֵנוּ מִכַּף הָיָה נָצַל
אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל הַדָּרֶךְ׃ וַנָּבוֹא אָיַב אָרַב
יְרוּשָׁלָם וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ בּוֹא יָשַׁב
וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב יוֹם רָבַע
וְהַכֵּלִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד מְרֵמוֹת כָּלָה

hana vt affligeremur coram deo nostro & peteremus ab eo viam rectam nobis & filiis nr̃is: vniuerseq; substãtie nr̃e. Erubui enĩ petere regem auxilium & equites qui defenderẽt nos ab inimico in via: quia dixeram9 regi. Manus dei nostri est super omnes q quærunt eũ in bonitate: & imperiũ ei9 & fortitudo ei9 & furor sup oẽs q dereliquunt eum. Ieiunauimus aũt & rogauim9 deũ nr̃m p hoc: & euenit nobis psp̃ere. Et sepaui de pricipib9 sacerdotũ duodecim: sarabiã & asabiã: & cũ eis de fr̃ibus eorum decem. Appendiq; eis argentum & aurum & vasa consecrata domus dei nostri que obtulerat rex & consiliatores eius & pricipes ei9: & vniuersus q; israel eorũ q inuẽti fuerãt. Et appẽdi in manib9 eorũ argẽti talẽta sexcẽta quinquaginta: & vasa argentea centum: auri vero centum talenta: & crateras aureas viginti que habebãt solidos millenos: & vasa eris fulgentis optimi duo pulchra vt aurum. Et dixi eis. Vos sancti domini & vasa sancta & argentum & aurũ: qđ spõte oblatũ est dño deo pr̃m nr̃oꝝ. Vigilate & custodite: donec appendatis coram principib9 sacerdotũ & leuitarũ & ducib9 familiarum israel in hierusalem in thesauris domus dñi. Susceperũt autẽ sacerdotes & leuite pondus argenti & auri et vasorũ vt deferrent hierusalẽ in domum dei nostri. Promouim9 ergo a flumine hana duodecima die mensis primi vt pergeremus hierusalem. Et manus dei nostri fuit super nos & liberauit nos de mãu inimici & insidiatoris in via. Et venimus hierusalem & mãsimus ibi tribus diebus. Die ãt quarta appẽsum est argentum & aurum & vasa in domo dei nostri per manum rẽmoth

athue: vt humiliaremur in cõspectu dei nr̃i: vt
ἀθουέ, τοῦ ταπεινωθῆναι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζη-
peterem9 ab eo viã rectã nobis τ filiis
τῆσαι παρ᾽ αὐτοῦ ὁδὸν εὐθεῖαν ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις
nr̃is τ omni substãtie nr̃e. qm̃ erubui pete-
ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν. ὅτι ᾐσχύνθην αἰτῆσα-
re a rege potentiã τ equites vt saluarẽt
σθαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι
nos ab inimico in via: quia locuti sum9 regi
ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴπομεν τῷ βασιλεῖ
dicentes: man9 dei nr̃i sup omnes querẽ
λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάντας τοὺς ζητοῦν-
tes eum in bonũ: τ fortitudo eius τ furores eius
τας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ καὶ θυμοὶ αὐτοῦ
sup omnes q̃ derelinquũt eũ. τ ieiuna
ἐπὶ πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν. καὶ ἐνηστεύ-
uimus τ q̃siuimus a deo nr̃o pro hoc:
σαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν περὶ τούτου,
τ exaudiuit nos. τ separaui de principib9 sacer
καὶ ἐπήκουσεν ἡμῶν. καὶ διέστειλα ἀπὸ ἀρχόντων τῶν ἱε-
dotũ duodecim: saraia asabia: τ cũ eis
ρέων δώδεκα, τῷ σαραίᾳ τῷ ἀσαβίᾳ, καὶ μετ᾽ αὐτῶν
de fratribus eoꝝ decẽ. τ cõmẽdaui eis ar
ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. καὶ ἔστησα αὐτοῖς τὸ ἀρ-
gentũ τ aurũ τ vasa primitiaꝝ dom9 dei
γύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη τῆς ἀπαρχῆς οἴκου θε-
nr̃i: q̃ obtulit rex τ cõsiliatores eius
οῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ
τ principes eius τ oĩs israel q̃ inuẽti fuerãt. τ
καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ οἱ εὑρισκόμενοι. καὶ
cõmẽdaui in manus eoꝝ argẽti talenta sexcenta
ἔστησα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑξακόσια
quinquagĩta: τ vasa argẽtea cetũ: τ talenta
πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατόν, καὶ τάλαντα
auri centũ: τ crateres aureos viginti dra-
χρυσίου ἑκατόν, καὶ χαφουρὴ χρυσοῦ εἴκοσι δραχ-
gmaꝝ mille: τ vasa eris fulgentis boni diuer
μῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος ἀγαθοῦ διάφο-
sa desiderabilia vt aurũ. τ dixi ad eos: vos
ρα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον. καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς
sancti dño deo: τ vasa sancta: τ argentũ
ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον
τ aurũ spõte oblata dño deo patrũ
καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων
nr̃oꝝ: vigilate τ custodite donec apponatis corã
ἡμῶν, ἀγρυπνεῖτε καὶ τηρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον τῶν
principibus sacerdotũ τ leuitaꝝ τ pricipib9
ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ ἀρχόντων
familiaꝝ israel in hierusalẽ: in pasto-
τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ, εἰς παστο-
phoria dom9 dñi. τ susceperũt sacerdotes τ leuite
φόρια οἴκου κυρίου. καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται
pondus argenti τ auri τ vaso
τὸν σταθμὸν τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τῶν σκευ-
rũ vt defferrẽt in hierusalẽ in domũ dei nr̃i.
ῶν τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
τ pmouim9 a flumine achua in duo
καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἀχουὰ ἐν τῇ δω-
decima mẽsis primi vt venirem9 in hieru
δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερου-
salẽ. τ manus dei nr̃i fuit sup nos: τ libera-
σαλήμ. καὶ χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ᾽ ἡμῖν, καὶ ἐρρύσα-
uit nos de manu inimici τ hostis in via:
το ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ,
τ venimus in hierusalẽ. τ sedimus ibi die
καὶ ἤλθομεν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ ἡ-
bus tribus. τ die quarta apposuimus
μέρας τρεῖς. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐστήσαμεν τὸ
argentũ τ aurũ τ vasa in domo dei
ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
nr̃i sup manũ marimoth
ἡμῶν ἐπὶ χεῖρα μαριμώθ oooooooooooooooooooo

filij vria ſacerdotis: τ cū eo eleazar filius phine
υἱοῦ οὐρία τοῦ ἱερέως, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐλεάζαρ υἱὸς φινε-
es: τ cū eis ioſabab filiꝰ ieſu: τ noadia filiꝰ
ές, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἰωσαβὰβ υἱὸς ἰησοῦ, καὶ νωαδία υἱὸς
baania leuite: in numero τ in pōdere omnia: τ
βαανία οἱ λευῖται, ἐν ἀριθμῷ καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ
deſcriptū ē oē pōdus. in tēpore illo q̄ venerūt
ἐγράφη πᾶς ὁ σταθμός. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ ἐλθόντες
de captiuitate filij trāſmigratiōis: obtule-
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας υἱοὶ τῆς παροικίας, προσήνεγ-
rūt holocauſtomata deo iſrael: vitulos duodecī
καν ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ ἰσραήλ, μόσχους δώδεκα
pro omni iſrael: arietes nonaginta ſex: agnos ſe
περὶ παντὸς ἰσραήλ, κριοὺς ἐννενηκονταέξ, ἀμνοὺς ἑβ
ptuaginta ſeptē: hircos pro peccato duodecim:
δομηκονταεπτά, χιμάρους περὶ ἁμαρτίας δώδεκα, τὰ
omnia holocauſta dn̄o. τ dederūt edi
πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ. καὶ ἔδωκαν τὸ νόμι
ctū regis ꝓcuratoribus regis τ
σμα τοῦ βασιλέως τοῖς διοικηταῖς τοῦ βασιλέως καὶ
ducibus trās flumē. τ eleuauerūt popu
ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδόξασαν τὸν λα
lū τ domū dei.
ὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ. Ca. 9.

ET poſtq̄ cōpleta ſūt hec: acceſſerūt ad me prin
Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισαν πρός με οἱ ἄρ
cipes dicētes: nō ſeparati ſūt ppl̄s iſrael τ
χοντες λέγοντες, οὐκ ἐχωρίσθησαν ὁ λαὸς ἰσραὴλ καὶ
ſacerdotes τ leuite a ppl̄is terrarū in
οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν τοῖς
abominationibus eorū chananei eththi pherezi
βδελύγμασιν αὐτῶν τοῦ χαναναίου ὁ ἐθθὶ ὁ φερεζὶ ὁ
iebuſi āmoni moabi moſri τ amorri: q̄
ἰεβουσὶ ὁ ἀμμωνὶ ὁ μωαβὶ ὁ μωσρὶ καὶ ὁ ἀμορρί, οἳ
acceperūt de filiabus eorū ſibi τ filijs
ἔλαβον ἀπὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς
ſuis. τ cōmixtū eſt ſemē ſctūm in ppl̄is
αὐτῶν. καὶ συνεμίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν
terrarū. τ manus principū τ imperatorū in
γαιῶν. καὶ χεὶρ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν στρατηγῶν ἐν τῇ
trāſgreſſione iſta in pricipio. τ poſtq̄ audiui ſmonē iſtū:
ἀσυνθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρχῇ. καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον,
ſcidi veſtimēta mea τ tunicā meā τ euellebā
διέρρηξα τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ὑποδύτην μου καὶ ἔτιλλον
capillos capitis mei τ a barba mea: τ
τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου, καὶ
ſedi quieſcēs. τ cōuenerūt ad me oīs tre-
ἐκαθήμην ἠρεμάζων. καὶ συνήχθησαν πρός με πᾶς ὁ ἔντρο
mēs ſmonē dei iſrael in trāſgreſſione trāſmigratiōis. et ego
μος λόγον θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας. κἀγὼ
ſedens q̄ſcebā vſq̄ ad ſacrificiū veſpertinū. τ in ſa
καθήμενος ἠρέμαζον ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς. καὶ ἐν θυ
crificio veſpertino ſurrexi de afflictione mea. τ
σίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην ἀπὸ τῆς ταπεινώσεώς μου. καὶ
cū ſciderē ego veſtimēta mea τ tunicā meā
ἐν τῷ διαρρῆξαί με τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ὑποδύτην μου
τ inclino ſup genua mea: τ extendo ma-
καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετάζω τὰς χεῖ-
nus meas ad dn̄m deū meū: τ dixi: dn̄e
ράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ εἶπα, κύριε
cōfuſus ſū τ erubui leuare deus meus fa
ᾐσχύνθην καὶ ἐνετράπην τοῦ ὑψῶσαι θεέ μου τὸ πρό
ciē meā ad te: qm̄ iniquitates nr̄e multipli-
σωπόν μου πρὸς σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐπληθύν
cate ſūt ſuper caput nr̄m: τ delicta no
θησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημμέλειαι ἡ-
ſtra creuerūt vſq̄ ad celum: a diebus
μῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ ἡμερῶν
patrū nr̄orū ſumus in delicto magno vſq̄ ad
πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ μεγάλῃ ἕως
diem hanc.
τῆς ἡμέρας ταύτης.

filij vrie ſacerdotis: & cum eo eleazar filius phinees. cunq̄ eis ioſabed filius ioſue et noadaia filius bennoi leuite iuxta numerū & pondus omniū. Deſcriptum eſt omne pondus in tp̄e illo. Sed & qui venerant de captiuitate filij tranſmigratiōis obtulerūt holocauſtomata deo iſrael: vitulos duodecim pro omni populo iſrael: arietes nonaginta ſex: agnos ſeptuaginta ſeptem: hircos pro peccato duodecim: omnia in holocauſtum domino. Dederunt autem edicta regis ſatrapis q̄ erant de cōſpectu regis & ducibꝰ trans flumen: & eleuauerunt populum & domum dei. 9.

POſtq̄ aūt hec cōpleta ſunt acceſſerūt ad me principes dicentes. Nō eſt ſepatꝰ ppl̄s iſrael & ſacerdotes & leuite a populis terrarū: & de abominatiōibus eorum chananei videlʒ & ethei & pherezei & iebuſei & āmonitarū & moabitarū & egyptiorū & āmorreorū. Tulerūt enī de filiabus eorū ſibi & filijs ſuis: & cōmiſcuerūt ſemē ſanctū cū ppl̄is terrarū. Manus etiā principū & magiſtratuū fuit in trāgreſſione hac prima. Cūq̄ audiſſem ſmonē iſtū ſcidi pallium meum & tunicam: & euelli capillos capitis mei & barbe: & ſedi merēs. Conuenerūt aūt ad me oēs qui timebāt verbū dei iſrael ꝑ trāſgreſſione eorū q̄ de captiuitate venerāt: & ego ſedebā triſtis vſq̄ ad ſacrificiū veſptinū. Et in ſacrificio veſptino ſurrexi de afflictione mea: & ſciſſo pallio & tunica curuaui genua mea & expandi manus meas ad dn̄m deū meū & dixi. Deus meꝰ cōfūdor & erubeſco leuare faciem meā ad te: quoniā iniq̄tates noſtre multiplicate ſunt ſup caput nr̄m: & delicta nr̄a creuerunt vſq̄ ad celū a diebꝰ pr̄m nr̄orū. Sed & noſipſi peccauimꝰ grauiter vſq̄ ad diem hanc:

בֶּן אוּרִיָּה הַכֹּהֵן, וְעִמּוֹ אֶלְעָזָר בֶּן
פִּינְחָס, וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד בֶּן יֵשׁוּעַ
וְנוֹעַדְיָה בֶּן בִּנּוּי הַלְוִיִּם: בְּמִסְפָּר   סָפַר
בְּמִשְׁקָל לַכֹּל, וַיִּכָּתֵב כָּל הַמִּשְׁקָל   כָּתַב
בָּעֵת הַהִיא: הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי בְנֵי   בּוֹא שָׁבָה
הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת לֵאלֹהֵי   גָּלָה קָרַב
יִשְׂרָאֵל, פָּרִים שְׁנֵים עָשָׂר עַל כָּל   עָלָה שָׁנָה
יִשְׂרָאֵל, אֵילִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה,
כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, צְפִירֵי   צָפַר
חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר, הַכֹּל עוֹלָה
לַיהוָה: וַיִּתְּנוּ אֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ   נָתַן
לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּפַחֲווֹת עֵבֶר   פָּחָה
הַנָּהָר, וְנִשְּׂאוּ אֶת הָעָם וְאֶת בֵּית
הָאֱלֹהִים: וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה   Cap. ix.
נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר, לֹא   כָּלָה שׂוּר
נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם   בָּדַל
מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת, כְּתֹעֲבֹתֵיהֶם
לַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַיְבוּסִי הָעַמֹּנִי
הַמֹּאָבִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹרִי: כִּי נָשְׂאוּ
מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם, וְהִתְעָרְבוּ   עָרַב
זֶרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת, וְיַד
הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה   הָיָה
רִאשׁוֹנָה: וּכְשָׁמְעִי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה,
קָרַעְתִּי אֶת בִּגְדִי וּמְעִילִי, וָאֶמְרְטָה   מְעִיל מָרַט
מִשְּׂעַר רֹאשִׁי וּזְקָנִי, וָאֵשְׁבָה   יָשַׁב
מְשׁוֹמֵם: וְאֵלַי יֵאָסְפוּ כֹּל חָרֵד בְּדִבְרֵי   שָׁמֵם אָסַף
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה, וַאֲנִי   גָּלָה
יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד לְמִנְחַת הָעָרֶב:
וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי   קוּם עָנָה
וּבְקָרְעִי בִגְדִי וּמְעִילִי, וָאֶכְרְעָה עַל   כָּרַע
בִּרְכַּי, וָאֶפְרְשָׂה כַפַּי אֶל יְהוָה   פָּרַשׂ
אֱלֹהָי: וָאֹמְרָה אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי   בּוֹשׁ כָּלַם
לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ, כִּי עֲוֹנֹתֵינוּ   רוּם פָּנָה
רָבוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ, וְאַשְׁמָתֵנוּ גָדְלָה   רָבָה עָלָה
עַד לַשָּׁמָיִם: מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ   יוֹם
בְּאַשְׁמָה גְדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה,

ובעונתינו נתנו אנחנו מלכינו עוה
כהנינו ביד מלכי הארצות בחרב
בשבי ובבזה ובבשת פנים כהיום שבה בזז
הזה׃ ועתה כמעט רגע היתה תחנה בוש פנה
מאת יהוה אלהינו להשאיר לנו היה חנן
פליטה ולתת לנו יתד במקום שאר פלט
קדשו להאיר עינינו אלהינו נתן קום
ולתתנו מחיה מעט בעבדתנו׃ כי אור
עבדים אנחנו ובעבדתנו לא נתן חיה
עזבנו אלהינו ויט עלינו חסד לפני נטה
מלכי פרס לתת לנו מחיה לרומם
את בית אלהינו ולהעמיד את עמד
חרבתיו ולתת לנו גדר ביהודה נתן
ובירושלם׃ ועתה מה נאמר אמר
אלהינו אחרי זאת כי עזבנו
מצותיך׃ אשר צוית ביד עבדיך צוה
הנביאים לאמר הארץ אשר נבא
אתם באים לרשתה ארץ נדה היא בוא ירש
בנדת עמי הארצות בתועבתיהם נדד תעב
אשר מלאוה מפה אל פה בטמאתם׃
ועתה בנותיכם אל תתנו לבניהם בנה נתן
ובנתיהם אל תשאו לבניכם ולא נשא
תדרשו שלמם וטובתם עד עולם דרש עלם
למען תחזקו ואכלתם את טוב חזק
הארץ והורשתם לבניכם עד ירש
עולם׃ ואחרי כל הבא עלינו בוא
במעשינו הרעים ובאשמתנו עשה רוע
הגדלה כי אתה אלהינו חשכת
למטה מעוננו ונתתה לנו פליטה נטה נתן
כזאת׃ הנשוב להפר מצותיך פלט שוב
ולהתחתן בעמי התעבות האלה פור חתן
הלוא תאנף בנו עד כלה לאין תעב
שארית ופליטה׃ יהוה אלהי אנף
ישראל צדיק אתה כי נשארנו
פליטה כהיום הזה הננו לפניך צדק שאר
באשמתינו כי אין לעמוד פנה עמד

et in iniqtatib9 nr̄is tra-
diti sum9 ip̄i & reges nr̄i:
& ſacerdotes nr̄i in ma-
nū regū terrarū: & in gla
diū & in captiuitatē & in
rapinā & in cōfuſionē vul
tus: ſicut & die hac. Et
nūc q̄ſi ad par̄ & momē
tum facta ē dep̄catio nr̄a
apud dn̄m deū nr̄m vt
dimitterētur nob̄ reliq̄e:
& daretur nobis paxill9
in loco ſctō ei9: & illumi
naret oculos nr̄os de9 nr̄
& daret nobis vitā modi
cā in ſeruitute nr̄a: quia
ſerui ſumus & in ſerui
tute noſtra non
dereliq̄t nos de9 nr̄: & in
clinauit ſup nos mīa3 co
rā rege perſarū: vt daret
nobis vitā & ſublimaret
domum dei noſtri: & ex
trueret
ſolitudines eius: & daret
nobis ſepem in iuda
& hieruſalem. Et nunc
quid dicemus domine
deus noſter poſt hec?
Quia dereliquimus
mādata tua que precepi
ſti in manu ſeruor̄ tuor̄
prophetarum: dicens.
Terra ad quam
vos ingredimini vt poſ-
ſideatis eā: terra īmunda
eſt iuxta īmūdiciā pp̄lo
rū ceterarūq̄ t̄rarū abo
minationib9 eor̄ q̄ reple
uerūt eā ab ore vſq̄ ad
os coinq̄natōe ſua. Nūc
ergo filias vr̄as ne detis
filiis eorū: & filias eor̄
ne accipiatis filiis vr̄is:
& nō q̄ratis pacē eorū
& pſp̄itatē eorū vſq̄ in
eternū vt cōfortemini
& comedatis q̄ bona ſūt
terre: & heredes habea
tis filios veſtros vſq̄ in
ſeculum. Et poſt omīa
que venerunt ſuper nos
in operibus noſtris peſſi
mis & in delicto noſtro
magno: quia tu deus
noſter liberaſti nos
de iniquitate noſtra &
dediſti nobis ſalutem
ſicut ē hodie: vt nō con
uerteremur: & irrita face
remus mādata tua: neq̄
matrimonia iūgeremus
cū pp̄lis abominationū
iſtarū. Nūqd irat9 es no
bis vſq̄ ad cōſūmationē:
ne dimitteres nobis re-
liq̄as ad ſalutē? Dn̄e de9
iſrl' iuſt9 es tu: q̄m dere
licti ſumus q̄ ſaluaremur
ſicut die9 hac. Ecce corā
te ſumus in delicto nr̄o.
Non enim ſtari poteſt

ꝛ iniquitatib9 nr̄is traditi ſumus nos ꝛ re-
καὶ ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ οἱ βα
ges nr̄i ꝛ ſacerdotes nr̄i in manibus regū
σιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν ἐν χερσὶ βασιλέων
gentiū in gladio ꝛ in captiuitate in rapina
ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν ἁρπα-
ꝛ in cōfuſione vultus nr̄i: ſicut dies hec.
γῇ καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
ꝛ nūc q̄ſi parū māſuefactus eſt nobis dn̄s deus
καὶ νῦν ὡς βραχὺ ἐπιεικεύσατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς
noſter vt dimitteret nos in ſalutē: ꝛ daret no
ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡ-
bis firmamentū in loco ſanctificationis eius vt illumi
μῖν ςήριγμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ τοῦ φω-
naret oculos nr̄os: ꝛ daret vitā mo-
τίσαι ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μι-
dicā in ſuitute nr̄a: quia ſerui ſumus. ꝛ
κρὰν ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν, ὅτι δοῦλοι ἐσμέν. καὶ
in ſuitute nr̄a nō dereliquit nos dn̄s
ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ
deus noſter: ꝛ inclinauit ſup nos mīam corā re-
θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔκλινεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ἔλεος ἐνώπιον βασι
gib9 perſar̄: vt darēt nobis viuificationē3 vt ſubli
λέων περσῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶ
marēt ip̄i domū dei nr̄i: ꝛ erigeret
σαι αὐτοὺς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀναςῆσαι
deſerta eius: ꝛ darēt nobis ſepē in
τὰ ἔρημα αὐτοῦ, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν
iuda ꝛ hieruſalē. ꝛ nūc q̄d dicemus deus nr̄
ἰούδᾳ καὶ ἱερουσαλήμ. καὶ νῦν τί εἴπωμεν ὁ θεὸς ἡμῶν
poſt hoc? q̄m dereliquimus precepta tua
μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκατελίπομεν τὰς ἐντολάς σου
q̄ dediſti nobis in manu ſuor̄ū tuor̄ pro
ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ τῶν δούλων σου τῶν προ
phetar̄ dicēs: terra in quā ingredimini ibi vt heredi
φητῶν λέγων, ἡ γῆ εἰς ἣν εἰςπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονο-
tetis eā: terra cōmota eſt in cōmotione
μῆσαι αὐτήν, γῆ μετακινουμένη ἐςὶν ἐν μετακινήσει
pp̄lor̄ terrar̄ abominationib9 eor̄ q̄bus repleuerūt
λαῶν τῶν γαιῶν βδελύγμασιν αὐτῶν ὧν ἔπλησαν
eam ab ore in os in immūdiciis eor̄.
αὐτὴν ἀπὸ ςόματος ἐπὶ ςόμα ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.
ꝛ nūc filias vr̄as nō detis filiis
καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δώσητε τοῖς υἱοῖς
eor̄: ꝛ a filiabus eor̄ ne accipiatis
αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε
filiis vr̄is: ꝛ ne queratis pacē eor̄ ꝛ
τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσητε εἰρήνην αὐτῶν καὶ
bonū eor̄ vſq̄ in eternū: vt cōfortemini ꝛ come
ἀγαθὸν αὐτῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε καὶ φάγη
datis bona terre: ꝛ pſortē diuidatis filiis
τε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ κληροδοτήσητε τοῖς υἱοῖς
vr̄is vſq̄ in eternū. ꝛ poſt omne q̄d venit ſuper
ὑμῶν ἕως αἰῶνος. καὶ μετὰ πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἐφ᾽ ἡ-
nos in operibus nr̄is prauis ꝛ in deli
μᾶς ἐν ποιήμασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημ
cto nr̄o magno: quia tu deus noſter leua
μελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκού-
uiſti noſtras iniq̄tates: ꝛ dediſti nobis ſalutē: q̄
φισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας, καὶ ἔδωκας ἡμῖν σωτηρίαν, ὅτι
cōuerſi ſumus diſſipare mādata tua: et matrimo
ἐπεςρέψαμεν διασκεδάσαι τὰς ἐντολάς σου, καὶ ἐπιγαμ
nia iūgere cū pp̄lis terrar̄ iſtar̄. nūq̄d irritatus es in
βρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων. μὴ παροξυνθῇς ἐν
nobis vſq̄ in cōſūmationē ne eſſet reliquū ꝛ ſal
ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα καὶ δια
uū. dn̄e deus iſrael iuſtus tu: q̄m relicti ſu-
σωζόμενον. κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δίκαιος σύ, ὅτι κατελείφ
mus ſalui ſicut dies hec. ecce nos omnes
θημεν διασωζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς πάντες
corā te in delictis nr̄is: quia nō eſt ſtare
ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔςιν ςῆναι

coram te ſup̄ hoc.
ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτω. Ca.10.
ET poſtq̄ orauit eſdras ⁊ poſtq̄ cōcionat⁹ ē
Καὶ ὡς προσηύξατο ἔσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσε
plorās ⁊ cadens corā domo dei: collecti
κλαίων καὶ προσπίπτων ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχ
ſunt ad eū de iſrael cetus multus ni=
θησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφό=
mis: viri ⁊ mulieres ⁊ adoleſcētuli. quia fletu
δρα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι. ὅτι κλαυθμῶ
magno fleuit pp̄ls. ⁊ reſpōdit ſechentas fili⁹
μεγάλω ἔκλαυσεν ὁ λαός. καὶ ἀπεκρίθη σεχενίας υἱὸς
ieiel de filiis elā: ⁊ dixit eſdra: nos p̄ua
ἰεϊὴλ ἀπὸ υἱῶν ἠλάμ, καὶ εἶπε τῶ ἔσδρα, ἡμεῖς ἠθε=
ricati ſum⁹ in deū nr̄m: ⁊ duximus vxores alie
τήσαμεν τῶ θεῶ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλ
nas de pp̄lis terre. ⁊ nūc eſt ſpes
λοτρίας ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς. καὶ νῦν ἔστιν ἐλπὶς τῶ
iſrael ſup̄ hoc: ⁊ nūc p̄cutiamus fedus
ἰσραὴλ ἐπὶ τούτω, καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῶ
deo nr̄o ad educēdū oēs mulieres ⁊ geni=
θεῶ ἡμῶν ἐξαγαγεῖν πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γεννώ
ta ex eis in cōſilio dn̄i: ⁊ eoꝝ q̄ timēt in
μενα ἐξ αὐτῶν ἐν βουλῆ κυρίου, καὶ τῶν τρεμόντων ἐν
mādatis dei nr̄i: ⁊ ſicut lex: fiat: ſurge.
ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω, ἀνάστηθι.
quia ſup̄ te verbū: ⁊ nos tecū: cōfortare ⁊
ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ, κραταιοῦ καὶ
fac. ⁊ ſurrexit eſdras ⁊ adiurauit principes ſacer
ποίησον. καὶ ἀνέστη ἔσδρας καὶ ὥρκισε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἱε
dotū ⁊ leuitas ⁊ omnē iſrael: vt facerēt ſ̄m
ρέων καὶ λευίτας καὶ πάντα ἰσραήλ, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ
verbū hoc: ⁊ iurauerūt. ⁊ ſurrexit eſdras a fa=
ῥῆμα τοῦτο, καὶ ὤμοσαν. καὶ ἀνέστη ἔσδρας ἀπὸ προσώ
cie domus dei: ⁊ abiit in gazophylaciū io
που οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον ἰω
anan filii eliſub ⁊ māſit ibi. panē nō comedit
ανὰν υἱοῦ ἐλισοὺβ καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. ἄρτον οὐκ ἔφαγεν
⁊ aquā nō bibit: q̄m lugebat ſup̄ trāſgreſſione
καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐπένθει ἐπὶ τῆ ἀσυνθεσία τῆς
trāſmigratiōis. ⁊ miſerūt vocē in iuda ⁊ in hieruſa
ἀποικίας. καὶ παρήνεγκαν φωνὴν ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσα
lē oībus filiis trāſmigratiōis vt cōgregarē=
λὴμ πᾶσι τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆ=
tur in hieruſalē. oīs q̄ nō venerit in tribus die=
ναι εἰς ἱερουσαλήμ. πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθη εἰς τρεῖς ἡμέ=
bus quēadmodū cōſiliū principū ⁊ ſenio
ρας ὡς ἂν ἡ βουλὴ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέ=
rū: anathematizabitur omnis ſubſtātia eius: ⁊
ρων, ἀναθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, καὶ
ipſe abiicietur de cetu trāſmigratiōis. ⁊
αὐτὸς διασταλήσεται ἀπὸ ἐκκλησίας τῆς ἀποικίας. καὶ
cōgregati ſūt oēs viri iuda ⁊ bēiamin in hie
συνήχθησαν πάντες ἄνδρες ἰούδα καὶ βενιαμὶν εἰς ἱε
ruſalē in tribus diebus: ipſe mēſis nonus.
ρουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, οὗτος ὁ μὴν ὁ ἔννατος.
in viceſima mēſis ſedit oīs pp̄ls in platea
ἐν τῆ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατεία
dom⁹ dei in tremore pro verbo: ⁊ ab
οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν τρόμω περὶ τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ
hieme. ⁊ ſurrexit eſdras ſacerdos ⁊ dixit
τοῦ χειμῶνος. καὶ ἀνέστη ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ εἶπε
ad eos: vos trāſgreſſi eſtis: ⁊ duxiſtis
πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε
vxores alienas vt adderetis ſup̄ deli=
γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθῆναι ἐπὶ πλημμέ=
ctū iſrael. ⁊ nūc date laudē dn̄o deo
λειαν ἰσραήλ. καὶ νῦν δότε αἴνεσιν κυρίω τῶ θεῶ
patrū noſtroꝝ: ⁊ facite placitū corā
τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ ἀρεστὸν ἐνώπι
eo: ⁊ ſeparamini
ον αὐτοῦ, καὶ διαστάλητε

corā te ſup̄ hoc. 10.
SIc ergo orante eſdra & iplorāte eo: & flente & iacente ante templum dei: collectus eſt ad eum de iſrael cetus grandis nimis virorum & mulierum & pueroꝝ. Et fleuit popul⁹ multo fletu. Et rn̄dit ſechenias filius iehihel de filiis helam: & dixit eſdre. Nos preuaricati ſumus in deum noſtrū & duximus vxores alienigenas de populis terre. Et nunc ſi eſt penitentia in iſrael ſuper hoc: percutiamus fedus cū deo nr̄o vt proiiciam⁹ vniuerſas vxores & eos q̄ de his nati ſunt. Iuxta volūtatem dn̄i & eorū qui tenēt preceptū dn̄i dei nr̄i: ſ̄m legē fiat. Surge: tuū eſt diſcernere: noſq̄ erimus tecum. Cōfortare & fac. Surrexit ergo eſdras & adiurauit principes ſacerdotū & leuitarū & omnē iſrael vt facerēt ſ̄m verbū hoc. Et iurauerūt. Et ſurrexit eſdras ante domū dei: & abiit ad cubiculū iohannā filii eliaſib: & ingreſſus eſt illuc. Panē nō comedit & aquā nō bibit. Lugebat ei trāſgreſſionē eorū q̄ venerāt de captiuitate. Et miſſa ē vox in iuda & ī hieruſalē oībus filiis trāmigrationis vt cōgregarētur in hierl'z: & oīs qui non venerit in tribus diebus iuxta cōſiliū principū & ſenioꝝ: auferetur vniuerſa ſubſtātia ei⁹: & ipē abiicietur de cetu trāſmigrationis. Cōuenerūt igitur oēs viri iuda & bēiamin in hieruſalē tribus diebus: ipſe eſt menſis nonus vigeſima die menſis & ſedit omnis populus in platea domus dei trementes pro peccato & pluuiis. Et ſurrexit eſdras ſacerdos & dixit ad eos. Vos trangreſſi eſtis & duxiſtis vxores alienigenas vt adderetis ſuper delictum iſrael. Et nunc date confeſſionem domino deo patrū vroꝝ & facite placitum ei⁹: & ſeparamini

לְפָנֶיךָ עַל זֹאת׃ וּכְהִתְפַּלֵּל Cap. x.
עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו
מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב מְאֹד אֲנָשִׁים
וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה
בֶכֶה׃ וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן יְחִיאֵל מִבְּנֵי
עֵילָם וַיֹּאמֶר לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ
בֵאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ מִקְוֶה
לְיִשְׂרָאֵל עַל זֹאת׃ וְעַתָּה נִכְרָת
בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל נָשִׁים
וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים
בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃
קוּם כִּי עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ
חֲזַק וַעֲשֵׂה׃ וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת
שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְכָל יִשְׂרָאֵל
לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃ וַיָּקָם
עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ
אֶל לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ
שָׁם לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה
כִּי מִתְאַבֵּל עַל מַעַל הַגּוֹלָה׃ וַיַּעֲבִירוּ
קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלִַם לְכֹל בְּנֵי
הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלִָם׃ וְכֹל
אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים
כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יָחֳרַם כָּל
רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃
וַיִּקָּבְצוּ כָל אַנְשֵׁי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן
יְרוּשָׁלִַם לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא
הַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ
וַיֵּשְׁבוּ כָל הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים
מַרְעִידִים עַל הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃
וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
אַתֶּם מְעַלְתֶּם וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים
נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃
וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֵיכֶם וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ

פָּלַל יָדָה
נָפַל
קָבַץ
נָשָׁה בָּכָה
רָבָה עָנָה
אָמַר
יָשַׁב
קָוָה
כָּרַת
בָּרַת יָצָא
יָלַד יָעַץ
צָוָה יָרָה
עָשָׂה
קוּם שָׁבַע
שׁוּר
קוּם
פָּנָה
אָבַל גָּלָה
עָבַר
קָבַץ
בּוֹא יוֹם
חָרַם
רָכַשׁ בָּדַל
תֵּשַׁע
רָחַב
רָעַד
קוּם
יָשַׁב נָשָׁה
יָסַף
נָתַן יָדָה
עָשָׂה רָצָה

מעמי הארץ ומן הנשים הנכריות׃
ויענו כל הקהל ויאמרו קול גדול ענה אמר
כן כדבריך עלינו לעשות׃ אבל גדל
העם רב והעת גשמים ואין כח כוח
לעמוד בחוץ והמלאכה לא ליום עמד לאך
אחד ולא לשנים כי הרבינו לפשע שנה רבה
בדבר הזה׃ יעמדו נא שרינו לכל שור
הקהל וכל אשר בערינו ההשיב עיר ישב
נשים נכריות יבא לעתים מזמנים בוא זמן
ועמהם זקני עיר ועיר ושפטיה
עד להשיב חרון אף אלהינו ממנו שוב חרה
עד לדבר הזה׃ אך יונתן בן עשה
אל ויחזיה בן תקוה עמדו על זאת
ומשלם ושבתי הלוי עזרם׃ ויעשו עשה
כן בני הגולה ויבדלו עזרא הכהן גלה בדל
אנשים ראשי האבות לבית אבתם
וכלם בשמות וישבו ביום אחד
לחדש העשירי לדריוש הדבר׃ עשר
ויכלו בכל אנשים ההשיבו נשים כלה נשה
נכריות עד יום אחד לחדש
הראשון׃ וימצא מבני הכהנים מצא
אשר השיבו נשים נכריות מבני
ישוע בן יוצדק ואחיו מעשיה
ואליעזר ויריב וגדליה׃ ויתנו ידם נתן
להוציא נשיהם ואשמים איל יצא
צאן על אשמתם׃ ומבני אמר
חנני וזבדיה׃ ומבני חרם מעשיה
ואליה ושמעיה ויחיאל ועזיה׃ ומבני
פשחור אליועני מעשיה ישמעאל
נתנאל יוזבד ואלעשה׃ ומן הלוים
יוזבד ושמעי וקליה הוא קליטה
פתחיה יהודה ואליעזר׃ ומן
המשררים אלישיב ומן השערים שור
שלום וטלם ואורי׃ ומישראל
מבני פרעש רמיה ויזיה ומלכיה
ומימן ואלעזר ומלכיה ובניה׃

a populis terre: & ab vxoribus alienigenis. Et rñdit vniuersa multitudo: dixitq̄ voce magna. Iuxta verbū tuū ad nos: sic fiat. Verūtñ qa ppl's multus est & tēpus pluuie: & nō sustinemus stare foris: & opus nō est diei vnius vel duorū: vehemēter qppe peccauimus in sermōe isto: cōstituātur principes in vniuersa multitudine: & oēs in ciuitatib9 nr̄is qui duxerūt vxores alienigenas veniant in tp̄ibus statutis: & cū his seniores p ciuitatē in ciuitatē & iudices ei9 donec auertatur ira dei nostri a nobis super peccato hoc. Igitur ionathan fili9 asehel: et iaazia filius thecue steterunt super hoc: & mosollā & sebachi leuites adiuuerūt eos. Fecerūtq̄ sic filii trāsmigrationis. Et abierūt esdras sacerdos & viri pricipes familiarū in domos patrū suorū & oēs per noīa sua: & sederūt ī die prīo mensis decimi vt quererent rem. Et cōsummati sunt oēs viri qui duxerūt vxores alienigenas vsq̄ ad diē primam mensis primi: & inuenti sunt de filiis sacerdotum qui duxerunt vxores alienigenas de filiis iosue filii iosedech & fratres eius maasia: & eliezer & iarib & godolia. Et dederūt man9 suas vt eiicerent vxores suas: & pro delicto suo arietem de ouibus offerrent. Et de filiis emmer: annani & zebedia. Et de filiis ferim: masia & helia & semeia iehiel & ozias. Et de filiis phessur: elioenai: maasia: hismael: nathanael: iosabeth: & helesa. Et de filiis leuitarum iosabeth & semei & celaia: ipse est calitha: phathaia: iuda & eliezer. Et de cantoribus eliasub: & de ianitoribus sellum & thelem & vri. Et ex israel de filiis pharos remeia & iezia & melhia: & miamin & eliezer & melchia & banea.

a pplis terre: & ab vxoribus alienis.
ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων.
& respōderūt omnis cōgregatio voce magna: & dixerūt: iuxta s͠mones tuos quos dixisti sic
καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον, κατὰ τοὺς λόγους σου οὓς ἔφης οὕτως
faciemus: sed popul9 multus: & tēpus hyemale: & nō est potētia stare foris. & opus nō
ποιήσομεν, ἀλλὰ ὁ λαὸς πολύς, καὶ καιρὸς χειμερινός, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις στῆναι ἔξω. καὶ τὸ ἔργον οὐκ
in diē vnā neq̄ duos: qm̄ multiplicauim9 iniuste facere in verbo hoc. cōstituant iā principes
εἰς ἡμέραν μίαν οὐδὲ δύο, ὅτι ἐπληθύναμεν τοῦ ἀδικῆσαι ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ. στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες
nr̄i vniuerse multitudini & oibus qui in ciuitatib9 nostris: q̄ duxit vxores alienas: veniāt in
ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡμῶν, ὃς ἐκάθισεν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς
tēporib9 a statutis. & cū eis seniores ciuitatis & ciuitatis iudices vt auertāt irā
καιροὺς ἀπὸ συνταγῶν. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πόλεως κριταὶ τοῦ ἀποστρέψαι ὀργὴν
furoris dei nr̄i a nobis pro verbo hoc.
θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.
verūtñ ionathā fili9 asael & iazias filius thecue mecū: & messolā & sabathai leuites adiuuerūt eos.
πλὴν ἰωνάθαν υἱὸς ἀσαὴλ καὶ ἰαζίας υἱὸς θεκουὲ μετ' ἐμοῦ, καὶ μεσολὰμ καὶ σαββαθαῒ ὁ λευίτης ἀντελάμβανοντο αὐτοῖς.
& fecerūt sic filii trāsmigrationis. & missi sunt esdras sacerdos & viri principes familiarū domorū & omnes in nominib9.
καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας. καὶ διεστάλησαν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῶν οἴκων καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν.
quia reuersi sunt in die vna mēsis decimi vt q̄rerent verbū. & finierunt in oibus viris q̄ duxerūt vxores alienas: vsq̄ ad diē vnā mēsis primi.
ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐκζητῆσαι τὸ ῥῆμα. καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνδράσιν οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.
& īuēti sunt de filiis sacerdotū q̄ duxerūt vxores alienas: de filiis iesu filii iosedec fratres eius: maasia & eliezer & iarib & gadalias.
καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν ἱερέων οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν ἰησοῦ υἱοῦ ἰωσεδὲκ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μαασία καὶ ἐλιέζερ καὶ ἰαρὶβ καὶ γαδαλίας.
& dederūt manū suam vt eiicerēt vxores suas & delicti arietē ex ouibus pro delicto suo.
καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ πλημμελείας κριὸν ἐκ προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν.
& de filiis emmer: anania & zabdia. & de filiis erā: maasia & elia & samaria & ieiel & ozias.
καὶ ἀπὸ υἱῶν ἐμμήρ, ἀνανία καὶ ζαβδία. καὶ ἀπὸ υἱῶν ἠράμ, μαασία καὶ ἐλία καὶ σαμαρία καὶ ἰειὴλ καὶ ὀζίας.
& de filiis phasur: elionai maasia ismael & nathanael & iozabad & elasa.
καὶ ἀπὸ υἱῶν φασούρ, ἐλιωναῒ μαασία ἰσμαὴλ καὶ ναθαναὴλ καὶ ἰωζαβὰδ καὶ ἠλασά.
& de leuitis: iozabab & semei & colia: ipse colitas: & chetheia & iudas & eliezer.
καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, ἰωσαβὰδ καὶ σεμεεὶ καὶ κωλία, αὐτὸς κωλίτας, καὶ χεθεία καὶ ἰούδας καὶ ἐλιέζερ.
& de cātorib9: eliasab. & de ianitorib9 solē & tellē & vrias.
καὶ ἀπὸ τῶν ᾀδόντων, ἐλιασάβ. καὶ ἀπὸ τῶν θυρωρῶν σολὴν καὶ τελλὴν καὶ οὐρίας.
& de israel de filiis phoros: ramia & azia & melchia & meimin & eliazar & melchias & baneas.
καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ υἱῶν φόρος, ῥαμία καὶ ἀζία καὶ μελχία καὶ μεϊμὶν καὶ ἐλεάζαρ καὶ μελχίας καὶ βανέας.

τ de filijs elã: matthanias τ zacharias τ
καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠλάμ, ματθανίας καὶ ζαχαρίας καὶ
iaiel τ abdias τ hierimoth: τ elia. τ de filijs
ἰαϊὴλ καὶ ἀβδίας καὶ ἱεριμώθ, καὶ ἠλία. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν
zathua: elionai eliſub matthanai τ iarmoth τ zabad
ζαθουά, ἐλιωναῒ ἐλισοὺβ ματθαναῒ καὶ ἰαρμὼθ καὶ ζαβάδ
τ oziza. τ de filijs babi: ianã τ anani τ
καὶ ὀζιζά. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβί, ἰανὰν καὶ ἀνανὶ καὶ
zabu τ thali. τ de filijs baani: moſſolã
ζαβοῦ καὶ θαλί. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαανί, μοσολὰμ
τ maluc τ adaias τ iaſub τ ſaal τ
καὶ μαλοὺκ καὶ ἀδαΐας καὶ ἰασοὺβ καὶ σαὰλ καὶ
ramoth. τ de filijs phaath moab edne τ cha
ῥαμώθ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαὰθ μωὰβ ἐδνὲ καὶ χα
lel τ banai τ maaſias: τ matthanias τ
λὴλ καὶ βαναῒ καὶ μαασίας, καὶ ματθανίας καὶ
beſſeleel τ banui τ manaſſes. τ de
βεσελεὴλ καὶ βανουῒ καὶ μανασσῆς. καὶ ἀπὸ τῶν
filijs erã: eliezer ieſeia melchias: ſamai ſemeõ
υἱῶν ἠράμ, ἐλιέζερ ἰεσεΐα μελχίας, σαμαῒ σεμεὼν
beniamin meluch τ ſamari. τ de filijs
βενιαμὶν μελοὺχ καὶ σαμαρί. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν
aſem: matthanai matthatha zabad eliphalet hieremi
ἀσήμ, ματθαναῒ ματθαθὰ ζαβὲδ ἐλιφαλὲτ ἱερεμὶ
manaſſes τ ſemei. τ de filijs bani: mo=
μανασσῆς καὶ σεμεΐ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μο=
odias amrã vel banai badaias chelias vania
οδίας ἀμρὰμ οὐὴλ βαναῒ βαδαΐας χελίας οὐανία
marimoth: eliaſib matthanias τ matthani. τ
μαριμώθ, ἐλιασὶβ ματθανίας καὶ ματθανί. καὶ
fecerũt filij bauni τ filij ſemei τ ſelemi=
ἐποίησαν οἱ υἱοὶ βαουνὶ καὶ υἱοὶ σεμεῒ καὶ σελεμί
as τ nathã τ adaias: τ machnada. τ ſarua
ας καὶ νάθαν καὶ ἀδαΐας, καὶ μαχναδά. καὶ σαρουὰ
τ ſeſei. τ eſriel τ ſelemias τ ſamari=
καὶ σεσεΐ. καὶ ἐσριὴλ καὶ σελεμίας καὶ σαμαρί=
as: τ ſellũ τ amarias τ ioſeph. de fi=
ας, καὶ σελλοὺμ καὶ ἀμαρίας καὶ ἰωσήφ. ἀπὸ υἱ=
lijs nabu: ieiel matthathias zabad: zebẽna iadai
ῶν ναβού, ἰεϊὴλ ματθαθίας ζαβάδ, ζεβεννὰ ἰαδαῒ
ioel τ banaias. oẽs hi acceperãt vxores
ἰωὴλ καὶ βαναΐας. πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας
alienas: τ ſũt aũt ex ipis mulierib᷒ q̃ ge
ἀλλοτρίας, καὶ εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἳ ἐγέν
nuerũt ex eis filios.
νησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς.

[m]Et de filiis [n]helam: [o]mathania: [p]zacharias: [q]& iehihel [r]& abdi [s]& rimoth [t]& helia. [u]Et de filiis [x]zethua: [y]elioenai: [z]eliaſib: [a]nathania [b]& hierimuth [b]& zabeth [c]& aziza. [o]Et de filiis [e]bebai: [f]iohannã [g]anania: [h]zabbai: [i]athalai. [k]Et de filiis [l]beni. [m]moſollã & [n]melluch [o]& adaia [p]iaſub [q]& ſaal [r]& ramoth: [s]et de filiis [t]phetmoab: [x]edna [y]& chalaal: [z]banaias & [a]maaſias: [b]mathanias [c]beſelehel: [d]bennui [e]& manaſſe. [f]Et de filiis [g]erem: [h]eliezer: [i]ieſue: [k]melchias: [l]ſemeias: [m]ſymeon: [n]beniamin: [n]maloch: [p]ſamarias. Et [q]de filiis [r]aſom [s]mathanai [t]mathet: [u]azabeth: [x]elpheleth: [y]iermai: [z]manaſſes [a]ſemei. [b]De filiis [c]bani: [o]maaddi: [e]amram [f]& huel: [g]baneas & [h]badaias: [i]cheliau: [k]bannia. [l]Marimuth: & [m]eliaſib: [n]mathanias: [o]mathanai [p]et iaſi [q]& bani [r]& bennui [s]ſemei [t]& ſalmias [u]& nathan [x]& adaias: [y]mechnedabai [z]ſyſai [a]ſarai [b]ezrel [c]& ſelemau & [o]ſemeria [e]ſellum [f]amaria [g]ioſeph. [h]De filiis [i]nebui: [k]ahiel [l]mathathias [m]zabet [n]zabina [o]ieddu [p]& iohel & [q]banai. [r]Omnes [s]hi [t]acceperant [u]vxores [x]alienigenas: [y]& fuerũt [z]ex eis [a]mulieres que [b]pepererãt [c]filios.

Explicit liber Eſdre p̃m᷒.

ומבני עילם מתניה זכריה
ויחיאל ועבדי וירמות ואליה׃
ומבני זתוא אליועיני אלישיב
מתניה וירמות וזבד ועזיזה׃
ומבני בבי יהוחנן חנניה זבי
עתלי׃ ומבני בני משלם מלוך
ועדיה ישוב ושאל ורמות׃ ומבני
פחת מואב עדנא וכלל בניה
מעשיה מתניה בצלאל ובנוי
ומנשה׃ ובני חרם אליעזר ישיה
מלכיה שמעיה שמעון׃ בנימן
מלוך שמריה׃ מבני חשם מתני
מתתה זבד אליפלט ירמי מנשה
שמעי׃ מבני בני מעדי עמרם
ואואל׃ בניה בדיה כלוהו׃ וניה
מרמות אלישיב׃ מתניה מתני
ויעשי׃ ובני ובנוי שמעי׃
ושלמיה ונתן ועדיה׃ מכנדבי
ששי שרי׃ עזראל ושלמיהו
שמריה׃ שלום אמריה יוסף׃
מבני נבו יעיאל מתתיה זבד
זבינא ידי ויואל בניה׃ כל אלה
נשאו נשים נכריות ויש מהם — נשה
נשים וישימו בנים׃ — שום

Neemias.
Νεεμίας.

Ca.j.

Verba neemie filij chalcie. τ factũ eſt in mẽſe
Λόγοι νεεμίου υἱοῦ χαλκίου. καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ
chaſeleb anni viceſimi: τ ego erã in ſuſan
χασελὲβ ἔτους εἰκοστοῦ, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν σουσὰν
caſtro: τ venit anani vn᷒ de fratribus meis: ipſe
ἀβιρᾶ, καὶ ἦλθεν ἀνανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μου, αὐ
τ viri iuda: τ interrogaui eos de
τὸς καὶ ἄνδρες ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτοὺς περὶ
iudeis ſaluatis: q̃ remãſerãt
τῶν ἰουδαίων τῶν διασωθέντων, οἳ κατελείφθησαν
de captiuitate τ de hieruſalẽ. τ dixe
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. καὶ εἶ=
rũt ad me: q residui q̃ remãſerũt
πον πρός με, ὅτι οἱ ὑπολελειμμένοι οἱ καταλειφθέντες
de captiuitate ibi in p̃uincia: in afflictiõe ma
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ με
gna τ in opprobrio: τ muri hieruſalẽ
γάλῃ καὶ ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ

Incipit liber Neemie.
Cap. j.

[a]Verba [b]Neemie [c]filii [o]helchie. [e]Et factũ ẽ [f]in menſe [g]caſleu [h]anno [i]viceſimo: [k]& ego [l]eram [m]in ſuſis [n]caſtro. [o]Et venit [p]anani [q]vnus [r]de fratribus meis: ipſe [t]& viri [u]iuda. [x]et interrogaui eos [y]de [z]iudeis [b]qui [c]remanſerant & [a]ſupererant [o]de [e]captiuitate [f]& de [g]hieruſalem. [h]Et dixerunt [i]mihi. [k]Qui remanſerunt [l]& [m]derelicti ſunt [n]de [o]captiuitate [p]ibi [q]in p̃uincia: [r]in afflictione [s]magna ſunt [t]& in opprobrio: [u]& murus [x]hieruſalẽ

Cap. j.
דברי נחמיה בן חכליה ויהי
היה שנה — בחדש כסלו שנת עשרים ואני
היה בוא — הייתי בשושן הבירה׃ ויבא
חנני אחד מאחי הוא ואנשים
שאל ידה — מיהודה ואשאלם על היהודים
פלט שאר — הפליטה אשר נשארו מן
שבה אמר — השבי ועל ירושלם׃ ויאמרו
לי הנשארים אשר נשארו
מהן רוע — מן השבי שם במדינה ברעה
חמה — גדלה ובחרפה וחומת ירושלם

מפרצת ושעריה נצתו באש׃ — פרץ יצת
ויהי כשמעי את הדברים האלה — היה
ישבתי ואבכה ואתאבלה ימים — בכה אבל
ואהי צם ומתפלל לפני אלהי — יום היה
השמים׃ ואמר אנא יהוה אלהי — צום פלל
השמים האל הגדול והנורא — פנה
שמר הברית וחסד לאהביו — ירא
ולשמרי מצותיו׃ תהי נא אזנך — ברית
קשבת ועיניך פתוחות לשמע — צוה היה
אל תפלת עבדך אשר אנכי — פתח
מתפלל לפניך היום יומם — פלל
ולילה על בני ישראל עבדיך
ומתודה על חטאות בני ישראל
אשר חטאנו לך ואני ובית — ידה
אבי חטאנו׃ חבל חבלנו לך
ולא שמרנו את המצות ואת
החקים ואת המשפטים אשר — שפט
צוית את משה עבדך׃ זכר — צוה
נא את הדבר אשר צוית את
משה עבדך לאמר אתם
תמעלו אני אפיץ אתכם בעמים׃ — מעל פוץ
ושבתם אלי ושמרתם מצותי — שוב
ועשיתם אתם אם יהיה נדחכם — עשה
בקצה השמים משם אקבצם — קבץ
והביאותים אל המקום אשר — בוא קום
בחרתי לשכן את שמי שם׃
והם עבדיך ועמך אשר פדית — פדה
בכחך הגדול ובידך החזקה׃ — כוח
אנא אדני תהי נא אזנך — היה
קשבת אל תפלת עבדך ואל
תפלת עבדיך החפצים ליראה
את שמך והצליחה נא — צלח
לעבדך היום ותנהו לרחמים — נתן
לפני האיש הזה ואני הייתי — פנה היה
משקה למלך׃ — שקה

Cap. ij. ויהי בחדש ניסן שנת — שנה

dissipatus est: & porte eius combuste sunt igni. Cunqꝫ audissem verba huiuscemodi: sedi & fleui & luxi dieb9 multis: & ieiunabam & orabã ante faciem dei celi: & dixi. Queso domine deus celi fortis magne atqꝫ terribilis: qui custodis pactum & misericordiã cũ his q te diligunt: & custodiũt mandata tua: fiant aures tue auscultãtes: & oculi tui aperti: vt audias orationez serui tui quã ego oro coram te hodie die & nocte pro filiis israel seruis tuis & confiteor pro peccatis filiorum israel quibus peccauerunt tibi. Et ego & domus patris mei peccauimus: vanitate seducti sumus & nõ custodiuimus mãdatum tuum & cerimonias & iudicia que precepisti moysi famulo tuo. Memento verbi quod mãdasti moysi seruo tuo dicens. Cum transgressi fueritis: ego disperdã vos in pplos: et si reuertamini ad me & custodiatis precepta mea: & faciatis ea: etiam si abducti fueritis ad extrema celi: inde cogregabo vos et reducã in locum quẽ elegi vt habitaret nomẽ meum ibi. Et ipsi serui tui et populus tuus quos redemisti in fortitudĩe tua magna: et in manu tua valida. Obsecro domine sit auris tua attendens ad orationẽ serui tui et ad orationem seruorum tuoꝝ qui volunt timere nomen tuum: et dirige seruum tuum hodie: et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis. 2.

Factum est autem in mense nisan anno

dissipati: & porte eius cõbuste sunt igni.
καθηρημένα, καὶ πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.
& factũ est cũ audirẽ ego smones istos:
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους,
sedi & fleui & luxi diebus: & e=
ἐκάθισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπένθησα ἡμέρας, καὶ ἤ=
rã ieiunãs & orãs corã deo
μην νηστεύων καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ
celi. & dixi: o iã dñe deus celi
οὐρανοῦ. καὶ εἶπα, ὦ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ
fortis & magne & terribilis: custodiẽs pa=
ἰσχυρὸς καὶ μέγας καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθή
ctũ & miam amãtibus eũ & custo
κην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυ=
diẽtibus mãdata eius. sit iã auris tua attẽ
λάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προ
dens: & oculi tui aperti: vt au=
σέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἠνεωγμένοι, τοῦ ἀκοῦ=
dias oronẽ sui tui: quã ego oro
σαι προσευχὴν τοῦ δούλου σου, ἣν ἐγὼ προσεύχο=
corã te hodie die & nocte pro fi
μαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ νύκτα περὶ υἱ
liis israel suis tuis. & cõfiteor sup pecca=
ῶν Ἰσραὴλ δούλων σου. καὶ ἐξαγορεύω ἐπὶ ἁμαρτί=
tis filioꝝ israel qbus peccauim9 tibi. & ego &
αις υἱῶν Ἰσραὴλ αἷς ἡμάρτομέν σοι. καὶ ἐγὼ καὶ ὁ
dom9 patris mei peccauimus. dissolutione dissol
οἶκος τοῦ πατρός μου ἡμάρτομεν. διαλύσει διελύ=
uim9 erga te: & nõ custodiuimus mãdata
σαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξαμεν τὰς ἐντολὰς
tua & p̃cepta & iuditia: q̃ p̃ce=
σου καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνε=
pisti moysi suo tuo. memẽto iã smo
τείλω τῷ Μωυσῇ παιδί σου. μνήσθητι δὴ τὸν λό=
nis q̃m mãdasti moysi suo tuo dicẽs: si trãsgres
γον ὃν ἐνετείλω Μωυσῇ τῷ παιδί σου λέγων, ἐὰν ἀσυν
si fueritis vos: ego dispergã vos in pplis.
θετήσητε ὑμεῖς, ἐγὼ διασκορπιῶ ὑμᾶς ἐν τοῖς λαοῖς.
& si cõuertamini ad me & custodiatis mãda=
καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρός με καὶ φυλάξητε τὰς ἐντο
ta mea & faciatis ea: & si fuerit dispersio ve
λάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς, καὶ ἐὰν ᾖ ἡ διασπορὰ ὑ
stra vsqꝫ ad extremitatẽ celi: inde cõgregabo eos:
μῶν ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνάξω αὐτούς,
& reducã eos in locũ: quẽ elegerã vt ha
καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον, ὃν ἐξελεξάμην κατα
bitaret nomẽ meũ ibi. & ipsi sui tui
σκηνῶσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. καὶ αὐτοὶ παῖδές σου
& ppl's tu9: quos redemisti in fortitudine tua
καὶ λαός σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐν τῇ δυνάμει σου τῇ
magna: & in manu tua valida. iã dñe
μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ. δὴ κύριε
sit auris tua attendẽs ad oronẽ ser
ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ δού
ui tui & ad oronẽ suoꝝ tuoꝝ volẽ
λου σου καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν θε=
tiũ timere nomẽ tuũ. & dirige iã
λόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ
suũ tuũ hodie: & da eũ in miseratiões
τῷ παιδί σου σήμερον, καὶ δὸς αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς
corã viro hoc. & ego erã pĩcerna
ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ
regi.
βασιλεῖ.

Dan. a. infra. 9 f.

Ca. 2.

Et factũ est in mẽse nisan anno
Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ Νισὰν ἔτους

vicesimo arthasastha regi: τ erat vinum ante eū:
ἐικοστοῦ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον αὐ=
τ cepi vinū τ dedi regi: τ
τοῦ, καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον καὶ ἔδωκα τῷ βασιλεῖ, καὶ
nō erat alī corā eo. τ dixit mihi rex:
οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς,
q̄re vultus tu⁹ tristis: tu aūt nō es egrotās?
διατί τὸ πρόσωπόν σου πονηρόν, σὺ δὲ οὐκ εἶ ἀῤῥωστῶν;
τ nō est hoc nisi prauitas cordis. τ timui
καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο εἰμὴ πονηρία καρδίας. καὶ ἐφοβή=
multū nimis. τ dixi regi: rex
θην πολὺ σφόδρα. καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, ὁ βασι=
in eternū viuat. q̄re nō fiet tristis vul=
λεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διατί οὐ μὴ γένηται πονηρὸν τὸ πρό
tus me⁹: q̄a ciuitas dom⁹ monumētoꝝ patrū
σωπόν μου, διότι ἡ πόλις οἶκος μνημείων πατέρων
meoꝝ deserta ē: τ porte eius exese sunt
μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν
igni? τ ait mihi rex: pro quo hoc
πυρί; καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, περὶ τίνος τοῦτου
tu postulas? τ oraui ad dn̄m deū ce=
σὺ ζητεῖς; καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον θεὸν τοῦ οὐ=
li: τ dixi regi: si erga regē
ρανοῦ, καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα
bonū: τ si benignus videbit seru⁹ tu⁹ corā te:
ἀγαθόν, καὶ εἰ ἀγαθυνθήσεται ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου,
vt mittas eū in iuda in ciuitatē monumētoꝝ
ὥστε πέμψαι αὐτὸν ἐν ἰούδα εἰς πόλιν μνημείων
patrū meoꝝ τ reedificabo eā. τ dixit mihi
πατέρων μου καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν. καὶ εἶπέ μοι
rex τ cōcubina q̄ sedebat corā eo:
ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐνώπιον αὐ=
vsq; quo erit iter tuū τ quādo re=
τοῦ, ἕως πότε ἔσται ἡ πορεία σου καὶ πότε ἐπι
uerteris? τ placuit ante regē τ
στρέψεις; καὶ ἠγαθύνθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ
misit me: τ dedi ei terminū. τ dixi
ἀπέστειλέ με, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον. καὶ εἶπα
regi: si erga regē bonū: det
τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, δότω
mihi epistolas ad principes trās flu=
μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ πο=
uiū vt trāsducāt me donec veniā in iudeā:
ταμοῦ ὥστε παραγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰούδαν,
τ epistolā ad asaph custodē saltus
καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου
q̄ est regi: vt det mihi ligna ad tegēdū por=
ὅς ἐστι τῷ βασιλεῖ, ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγάσαι τὰς πύ
tas turris dom⁹ τ in muꝝ ciui=
λας τῆς βάρεως τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πό
tatis: τ in domū in quā ingrediar ad eā. τ de
λεως, καὶ εἰς οἶκον εἰς ὃν εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἔ=
dit mihi rex vt man⁹ dei bona sup me: τ
δωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ
veni ad p̄sides trās fluuiū. τ
ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ
dedi eis epistolas regis. τ
ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. καὶ
misit mecū rex p̄icipes exercitus
ἀπέστειλε μετ᾽ ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς ἀρχηγοὺς δυνάμεως
τ equites. τ audiuit sanabalat aroni τ
καὶ ἱππεῖς. καὶ ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνὶ καὶ
tobias seruus ammoni: τ graue eis fu=
τωβίας ὁ δοῦλος ὁ ἀμμωνί, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγέ
it. τ cōtristati sunt quia venit homo vt q̄reret
νετο. καὶ ἐλυπήθησαν ὅτι ἥκει ἄνθρωπος ζητῆσαι
bonū filijs israel. τ veni in hierusa=
ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσα=
lē: τ erā ibi diebus tribus.
λήμ, καὶ ἤμην ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς.

vicesimo artaxerxis regis: &
vinū erat ante eum. Et
leuaui vinum & dedi
regi: & eram quasi lan
guidus ante faciem eius.
Dixitq; mihi rex. Qua
re vultus tuus tristis est:
cū te egrotū nō videā?
Non est hoc frustra: sed
malū nescio qđ in corde
tuo est. Et timui valde ac
nimis: & dixi regi. Rex
in eternū viue. Quare
nō mereat vultus me⁹:
quia ciuitas domus
sepulchrorū patris mei
deserta est: & porte eius
combuste sunt igni? Et
ait mihi rex.
Pro qua re postulas?
Et oraui
deum celi. Et dixi ad re
gem.
Si videtur regi bonum
& si placet
seruus tuus ante faciem
tuam vt mittas me in
iudeam ad ciuitatem se
pulchri patris mei:
& edificabo eam. Dixit
q; mihi rex & regina q̄
sedebat iuxta eū. Vsq;
ad qđ tēpus erit iter tuū
& qn̄ reuerteris? Et pla
cuit ante vultum regis:
& misit me. Et constitui
ei tempus & dixi
regi. Si regi videtur bo
num: epistolas
det mihi ad duces regi=
onis trans flumen
vt traducant me donec
veniam
in iudeam: & epistolam
ad asaph custodem
saltus regis: vt det
mihi ligna vt tegere
possim portas templi:
turres domus: & muros
ciuitatis: & domum
quam ingressus fuero.
Et dedit mihi rex
iuxta manū dei mei bo
nam mecū. Et veni ad
duces regionis trans flu
men: dediq; eis
epistolas regis. Miserat
autem
rex mecū principes mi
litū & eqtes. Et audierūt
sannaballath horonites
& tobias seruus
amanites: & contristati
sunt afflictione magna
q᷑ venisset homo qui
quereret prosperitatem
filiorum israel. Et veni
hierusalem & eram ibi
tribus diebus

עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ
יַיִן לְפָנָיו וָאֶשָּׂא אֶת הַיַּיִן וָאֶתְּנָה — נָשָׂא נָתַן
לַמֶּלֶךְ וְלֹא הָיִיתִי רַע לְפָנָיו׃ — הָיָה רוּעַ
וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים — אָמַר מַדּוּעַ
וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי אִם — חָלָה
רֹעַ לֵב וָאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד׃ וָאֹמַר — יָרֵא רָבָה
לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ — עָלַם חָיָה
לֹא יֵרְעוּ פָנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית
קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ
אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ
עַל מַה זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ וָאֶתְפַּלֵּל — בִּקֵּשׁ פָּלַל
אֶל אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ
אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם יִיטַב — יָטַב
עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל — פָּנָה שָׁלַח
יְהוּדָה אֶל עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי
וְאֶבְנֶנָּה׃ וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל — בָּנָה
יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַד מָתַי יִהְיֶה מַהֲלָכְךָ — הָיָה הָלַךְ
וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ — שׁוּב יָטַב
וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמָן׃ וָאוֹמַר — נָתַן אָמַר
לַמֶּלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְּרוֹת
יִתְּנוּ לִי עַל פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר
אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר אָבוֹא
אֶל יְהוּדָה׃ וְאִגֶּרֶת אֶל אָסָף שֹׁמֵר
הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִתֶּן
לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת שַׁעֲרֵי הַבִּירָה — קָרָה
אֲשֶׁר לַבַּיִת וּלְחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת — חָמָה
אֲשֶׁר אָבוֹא אֵלָיו וַיִּתֶּן לִי הַמֶּלֶךְ — בּוֹא
כְּיַד אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃ וָאָבוֹא אֶל
פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם
אֵת אִגְּרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי
הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים׃ וַיִּשְׁמַע — שׂוּר שָׁמַע
סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד
הָעַמֹּנִי וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדֹלָה — רוּעַ
אֲשֶׁר בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ טוֹבָה — בּוֹא
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וָאָבוֹא אֶל יְ
רוּשָׁלָ͏ִם וָאֱהִי שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃ — הָיָה יוֹם

וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט קום
עִמִּי וְלֹא הִגַּדְתִּי לְאָדָם מָה נגד
אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל לִבִּי לַעֲשׂוֹת עשה
לִירוּשָׁלָ͏ִם וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי
כִּי אִם הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב בָּהּ׃
וָאֵצְאָה בְשַׁעַר הַגַּיא לַיְלָה יצא
וְאֶל פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין וְאֶל שַׁעַר פנה תנן
הָאַשְׁפֹּת וָאֱהִי שֹׂבֵר בְּחוֹמֹת היה
יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר הֵם פְּרוּצִים פרץ
וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃ וָאֶעֱבֹר אֶל עבר
שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ
וְאֵין מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃ קום
וָאֱהִי עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֱהִי שֹׂבֵר
בַּחוֹמָה וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיא שוב
וָאָשׁוּב׃ וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ אָנָה
הָלַכְתִּי וּמָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים ידה
וְלַכֹּהֲנִים וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים וּלְיֶתֶר חור
עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי׃ לאך נגד
וָאוֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אמר ראה רוע
אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַ͏ִם
חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ יצת הלך
וְנִבְנֶה אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְלֹא בנה
נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃ וָאַגִּיד לָהֶם אֶת היה נגד
יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה עָלַי
וְאַף דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר לִי
וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם אמר קום
לַטּוֹבָה׃ וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי בנה חזק
וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי וְגֶשֶׁם שמע
הָעַרְבִי וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיִּבְזוּ עָלֵינוּ לעג בזה
וַיֹּאמְרוּ מָה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
אַתֶּם עֹשִׂים הַעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם עשה
מֹרְדִים׃ וָאָשִׁיב אוֹתָם דָּבָר וָאוֹמַר שוב
לָהֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ צלח
לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם קום
וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וּצְדָקָה
וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃

Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum: & non indicaui cuiq̃ quid deus meus dedisset in corde meo vt facerem in hierusalem: & iumentum non erat mecum: nisi animal cui sedebā. Et egressus sum per portam vallis nocte: & ante fontem draconis: & ad portam stercoris: & considerabā murum hierusalem dissipatum & portas eius consumptas igni. Et transiui ad portam fontis & ad aqueductum regis: & non erat locus iumento cui sedebā vt trāsiret. Et ascendi per torrentē nocte & considerabam murum: & reuersus veni ad portam vallis & redii. Magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem. Sed & iudeis & sacerdotibus & optimatib⁹ & magistratib⁹ & reliq̃s qui faciebāt opus vsq̃ ad id loci nihil indicauerā: & dixi eis. Vos nostis afflictionē in qua sumus: quia hierusalē deserta est & porte eius cōsumpte sunt igni. Venite & edificem⁹ muros hierusalem & non simus vltra opprobriū. Et indicaui eis manū dei mei q̃ esset bona mecum: & verba regis que locutus est mihi: & aio. Surgam⁹ & edificemus. Et cōfortate sunt man⁹ eorū in bono. Audierūt eī sanaballath horonites & tobias seruus amanites & gosem arabs: & subsannauerunt nos & despexerunt dixerūtq̃. Que est hec res quam facitis? Nunquid contra regem vos rebellatis? Et reddidi eis sermonem: dixiq̃ ad eos. Deus celi ipse nos iuuat: & nos serui eius sumus. Surgamus & edificem⁹. Vobis aūt non est pars & iustitia et memoria in hierusalem. 3.

τ surrexi nocte ego τ viri pauci mecū: τ
καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ, καὶ
nō ānunciaui homini q̄ deus dat in cor
οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ ὅτι ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς καρ-
meū vt facerē cū hierusalē: τ iumē
δίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τῆς ἱερουσαλήμ, καὶ κτῆ-
tū nō est mecū: nisi iumentū qđ ego ascen-
νος οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ, εἰμὴ τὸ κτῆνος ὃ ἐγὼ ἐπιβαί-
do sup eū. τ egress⁹ sū p portā vallis nocte
νω ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς πύλης γαὶ νυκτὸς
ad os fontis draconis τ ad portā
πρὸς στόμα πηγῆς τοῦ δράκοντος καὶ εἰς πύλην τῆς
stercoris. τ erā cōsiderās muros hierusa-
κοπρίας. καὶ ἤμην καταvοῶν τοῖς τείχεσιν ἱερουσα-
lē dissipatos τ portas eius
λὴμ τοῖς κατεσπασμένοις καὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς
cōsumptas igni: τ trāsiui ad portā
ταῖς ἀνηλωμέναις πυρί, καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην
fontis τ in piscinā regis: τ
τῆς πηγῆς καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως. καὶ
nō erat locus iumēto vt trāsiret sub me:
οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνει παρελθεῖν ὑποκάτω μου,
τ erā ascendēs p torrentē nocte. τ e-
καὶ ἤμην ἀναβαίνων διὰ τοῦ χειμάῤῥου νυκτός. καὶ ἤ-
rā considerās mur̄: τ erā in porta
μην καταvοῶν τῷ τείχει, καὶ ἤμην ἐν τῇ πύλῃ τῆς
vallis: τ redij. τ custodes nō co-
φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα. καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγ-
gnouerūt ad qđ abijssem: τ qđ ego facerē. iu-
νωσαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ. καὶ τοῖς ἰουδαί-
deis: τ sacerdotib⁹ τ optimatib⁹ τ pri-
οις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στρα-
cipib⁹ τ reliquis faciētib⁹ opera:
τηγοῖς καὶ καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα,
vsq̃ tūc nō ānunciaui. τ dixi ad eos:
ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα. καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς,
vos videtis afflictionē hāc: in q̄ sumus
ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν
in ea: quomō hierusalē deserta: τ porte e-
ἐν αὐτῇ, πῶς ἱερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ αἱ πύλαι αὐ-
ius date sunt igni. venite τ edificem⁹
τῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ διοικοδομήσωμεν τὸ
mur̄ hierusalē: τ nō erimus āpli⁹ opprobriū.
τεῖχος ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὄνειδος.
τ annunciaui eis manū dei q̄ est
καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἥ ἐστιν
bona sup me: τ s̄mones regis quos
ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὓς
dixit mihi. τ dixi: surgam⁹ τ edificemus.
εἶπέ μοι. καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν.
τ fortificate sunt manus ipor̄ in bonū. τ
καὶ ἐκραταιώθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὸ ἀγαθόν. καὶ
audiuit sanabalat oroni: τ tobias seruus
ἤκουσε σαναβαλλὰτ ὁ ἀρωνί, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος ὁ
āmoni: τ gesā arabi. τ subsānauerūt nos:
ἀμμωνί, καὶ γησὰμ ὁ ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς,
τ despexerūt nos τ dixerūt: qđ verbū hoc
καὶ κατεφρόνουν ἡμῶν καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο
qđ vos facitis: nūqđ in regē vos rebel-
ὃ ὑμεῖς ποιεῖτε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστα-
latis? τ reddidi eis rōnē τ dixi eis:
τεῖτε; καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐ-
deus celi ip̄e p̄sperabit nos: τ
τοῖς, ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ
nos serui eius puri τ surgamus τ edi-
ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθαροὶ καὶ ἀναστησώμεθα καὶ οἰ-
ficemus. τ vobis nō est pars τ iustitia
κοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη
τ memoria in hierusalem.
καὶ μνημόσυνον ἐν ἱερουσαλήμ. Ca. 3.

Et surrexit eliasub sacerdos magnus &
Καὶ ἀνέστη ἐλιασοὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ
fratres eius sacerdotes: & edificauerũt por
ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύ=
tã ouinã. ipsi sctificauerũt eã: & statue
λην τὴν προβατικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτήν, καὶ ἔστη
rũt valuas eius: & vsq ad turrĩ centũ sctifi
σαν θύρας αὐτῆς, καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγία
cauerũt eã vsq ad turrĩ ananeel. & ad manus
σαν αὐτὸν ἕως πύργου ἀναμεήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρας
eius edificauerũt viri hiericho: & ad manus
αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες ἱεριχώ, καὶ ἐπὶ χεῖρας
eius edificauit zacchur filiꝰ amari. & por=
αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν ζακχοὺρ υἱὸς ἀμαρί. καὶ τὴν πύ
tã piscariã edificauerũt filij asana: ipsi texe
λην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ ἀσανά, αὐτοὶ ἐστέγα
rũt eã: & texerũt valuas eius & seras
σαν αὐτήν, καὶ ἐστέγασαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα
eius & vectes eius. & ad manus eoꝝ occu=
αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέ
pauit marimoth filiꝰ vria: filij accos. & ad manũ
σχεν μαριμὼθ υἱὸς οὐρία, υἱοῦ ἀκκώς. καὶ ἐπὶ χεῖρα
eoꝝ occupauit mossolã filiꝰ barachie filij mase=
αὐτῶν κατέσχε μοσολὰμ υἱὸς βαραχίου υἱοῦ μασε=
zubel. & ad manũ eoꝝ occupauit sadoc filiꝰ
ζουβήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχε σαδὼκ υἱὸς
baana. & ad manũ eoꝝ occupauerũt thecoi.
βαανά. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχον οἱ θεκωείμ.
& fortes eoꝝ nõ supposuerũt collũ suũ
καὶ ἰσχυροὶ αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον αὐτῶν
in suitutẽ dñi sui. & portã
εἰς δουλείαν τοῦ κυρίου αὐτῶν. καὶ τὴν πύλην τοῦ
veterẽ tenuerũt oida filiꝰ phasec: & mesulã
ἰασανὰ ἐκράτησαν ὠϊδὰ υἱὸς φασέκ, καὶ μεσουλὰμ
filius basodia: ipsi texerũt eã: & statuerũt
υἱὸς βασωδία, αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν
valuas eius: & seras eius: & vectes eiꝰ.
θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
& ad manũ eorũ tenuit maltias gaba=
καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησε μαλτίας ὁ γαβα=
onites & aarõ meronothites: viri ga=
ωνίτης καὶ ἀαρὼν ὁ μηρωνωθίτης, ἄνδρες τῆς γα=
baon & maspha vsq ad soliũ pricipis
βαὼν καὶ τῆς μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ
trans fluuiũ. & ad manũ eoꝝ firma=
πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκρα=
uerũt oziel filius arachie ꝓbatoꝝ. & ad manũ
ταίωσαν ὀζιὴλ υἱὸς ἀραχίου πυρατῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα
eius cõfirmauit ananias filius vnguẽtarioꝝ: &
αὐτοῦ ἐκραταίωσεν ἀνανίας υἱὸς τῶν μυρεψῶν, καὶ
statuerũt hierusalẽ vsq ad murũ latum.
ἔθηκαν ἱερουσαλὴμ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος.
& ad manũ eoꝝ firmauit raphaias filius
καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ῥαφαΐας υἱὸς
sur pnceps dimidij vici hierusalẽ. & ad
σοὺρ ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλήμ. καὶ ἐπὶ
manũ eoꝝ tenuit iedaias filiꝰ eromaph & eregi
χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἰεδαΐας υἱὸς ἐρωμὰφ καὶ κα
one domus sua. & ad manũ eius te=
τέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτη
nuit attus filius asabania. & mẽsurã secundã
σεν ἄττους υἱὸς ἀσαβανία. καὶ μέτρον δεύτερον.
tenuit melchias filius erã: & asub filius phaat
ἐκράτησεν μελχίας υἱὸς ἠράμ, καὶ ἀσοὺβ υἱὸς φαὰτ
moab: & vsq ad turrĩ furnoꝝ. & ad ma
μωάβ, καὶ ἕως πύργου τῶν θαναρείμ. καὶ ἐπὶ χεῖ
nũ eius tenuit sallum
ρα αὐτοῦ ἐκράτησε σαλλοὺμ

Et surrexit eliasib sacerdos magnus & fratres eiꝰ sacerdotes & edificauerũt portã gregis. Ipsi sanctificauerunt eam & statuerunt valuas eius & vsq ad turrim centũ cubitorũ sctificauerũt eã vsq ad turrĩ ananehel. Et iuxta eũ edificauerũt viri hiericho: & iuxta eos edificauit zachur filius amri. Portam autez piscium edificauerũt filii asnaa: ipsi texerũt eam & statuerunt valuas eius & seras & vectes. Et iuxta eos edificauit marimuth filius vrie filii accus. Et iuxta eum edificauit mosollam filius barachie filii mesezebel: & iuxta eum edificauit sadoch filius baana: & iuxta eum edificauerunt thecueni. Optimates autem eorũ non supposuerunt colla sua in opere domini sui. Et portam veterem edificauerunt ioiada filius phasea & mosollam filius besodia: ipsi texerunt eam & statuerunt valuas eius & seras & vectes. Et iuxta eos edificauerunt melchias gabaonites & iadon meronathites viri de gabaon & maspha pro duce qui erat in regione trans flumen. Et iuxta eum edificauit ezihel filius araia aurifex. Et iuxta eum edificauit ananias filius pigmentarii & dimiserunt hierusalẽ vsq ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificauit raphaia filius ahur princeps vici hierusalem.. Et iuxta eum edificauit ioiada filius aromath contra domũ suam. Et iuxta eum edificauit atthus filius asebonie. Mediã partem vici edificauit melchias filius erem & asub filiꝰ phetmoab & turrim furnorum. Et iuxta eos edificauit sellum

Cap. iij.

וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וַיִּבְנוּ אֶת — קוּם גָּדַל
שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו וְעַד מִגְדַּל — עָמַד גָּדַל
הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל חֲנַנְאֵל׃
וְעַל יָדוֹ בָנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל — בָּנָה
יָדוֹ בָּנָה זַכּוּר בֶּן אִמְרִי׃ וְאֵת
שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה — דָּגָה
הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו — קָרָה
מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃ וְעַל יָדָם — נָעַל בָּרַח
הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן אוּרִיָּה בֶּן — חָזַק
הַקּוֹץ וְעַל יָדָם הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן
בֶּרֶכְיָה בֶּן מְשֵׁיזַבְאֵל וְעַל יָדָם
הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן בַּעֲנָא׃ וְעַל יָדָם
הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים וְאַדִּירֵיהֶם — אָדַר
לֹא הֵבִיאוּ צַוָּרָם בַּעֲבֹדַת — בּוֹא
אֲדֹנֵיהֶם׃ וְאֵת שַׁעַר הַיְשָׁנָה
הֶחֱזִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן פָּסֵחַ וּמְשֻׁלָּם
בֶּן בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
דַּלְתֹתָיו וּמַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃
וְעַל יָדָם הֶחֱזִיק מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי
וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי אַנְשֵׁי גִבְעוֹן
וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר — כָּסָה
הַנָּהָר׃ עַל יָדוֹ הֶחֱזִיק עֻזִּיאֵל
בֶּן חַרְהֲיָה צוֹרְפִים וְעַל יָדוֹ — צָרַף
הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶּן הָרַקָּחִים
וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלִַם עַד הַחוֹמָה — עָזַב חָמָה
הָרְחָבָה׃ וְעַל יָדָם הֶחֱזִיק רְפָיָה
בֶן חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלִָם׃ — שׂוּר חָצָה
וְעַל יָדָם הֶחֱזִיק יְדָיָה בֶן
חֲרוּמַף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל יָדוֹ
הֶחֱזִיק חַטּוּשׁ בֶּן חֲשַׁבְנְיָה׃
מִדָּה שֵׁנִית הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה — מָדַד שָׁנָה
בֶן חָרִם וְחַשּׁוּב בֶּן פַּחַת
מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים׃ — גָּדַל תָּנַר
וְעַל יָדוֹ הֶחֱזִיק שַׁלּוּם

בן הלוחש שר חצי פלך
ירושלם הוא ובנותיו: את שער בנה
הגיא החזיק חנון וישבי זנוח המה
בנוהו ויעמידו דלתתיו מנעליו בנה עמד
ובריחיו ואלף אמה בחומה נעל ברח
ועד שער השפות: ואת שער אשף
האשפות החזיק מלכיה בן רכב חזק
שר פלך בית הכרם הוא יבננו בנה
ויעמיד דלתתיו מנעליו ובריחיו: עמד
ואת שער העין החזיק שלון בן
כל חזה שר פלך המצפה הוא
יבננו ויטללנו ויעמידו דלתתיו טלל
מנעליו ובריחיו ואת חומת
ברכת השלח לגן המלך ועד
המעלות היורדות מעיר דויד: אחריו עלה
החזיק נחמיה בן עזבוק שר חצי שור חצה
פלך בית צור עד נגד קברי דויד
ועד הברכה העשויה ועד בית עשה
הגברים: אחריו החזיקו הלוים חזק
רחום בן בני על ידו החזיק חשביה
שר חצי פלך קעילה לפלכו:
אחריו החזיקו אחיהם בוי בן חנדד
שר חצי פלך קעילה: ויחזק
על ידו עזר בן ישוע שר המצפה
מדה שנית מנגד עלת הנשק עלה
המקצוע: אחריו החרה החזיק קצע חרה
ברוך בן זכי מדה שנית מן
המקצוע עד פתח בית אלישיב
הכהן הגדול: אחריו החזיק גדל
מרמות בן אוריה בן הקוץ
מדה שנית מפתח בית
אלישיב ועד תכלית בית כלה
אלישיב: ואחריו החזיקו
הכהנים אנשי הככר: אחריו
החזיק בנימן וחשוב נגד ביתם
אחריו החזיק עזריה בן

filius aloes princeps medie partis vici hierusalem ipse & filie eius. Et portam vallis edificauit annū & habitatores zanoe: ipsi edificauerūt eā: & statuerunt valuas eius & seras & vectes: & mille cubitos in muro vsq ad portam sterquilinii. Et portam sterqlinii edificauit melchias filius rechab princeps vici bethacharem. Ipse edificauit eam & statuit valuas eius & seras & vectes. Et portam fontis edificauit sellum filius colozai princeps pagi maspha. Ipse edificauit eam & texit: & statuit valuas eius & seras & vectes & muros piscine syloe in hortum regis: & vsq ad gradus qui descēdūt de ciuitate dauid. Post eum edificauit neemias filius azboch princeps dimidie ptis vici bethsur: vsq cōtra sepulchrū dauid & vsq ad piscinā q̄ grādi opere cōstructa est: & vsq ad domū fortiū. Post eum edificauerūt leuite: reum filius benni. Post eum edificauit asebias princeps dimidie partis vici ceile in vico suo. Post eū edificauerūt fratres eorū bechiu filius enebad princeps dimidie partis ceile. Et edificauit iuxta eum azer filius iosue princeps maspha mensuram secundam: cōtra ascensum firmissimi anguli. Post eum in monte edificauit baruch filius zachai mēsuram secundam: ab angulo vsq ad portam domus eliasib sacerdotis magni. Post eum edificauit merimuth filius vrie filii atthus mensuram secundam: a porta domus eliasib donec extenderetur domus eliasib. Et post eum edificauerunt sacerdotes viri de cāpestribus iordanis. Post eos edificauit beniamin & asub cōtra domū suam. Et post eos edificauit azarias filius

filius saloes pnceps dimidij vici hierusalē.
υἱὸς σαλώης ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλὴμ.
ipe & filie eius portā valαὐτὸς καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ τὴν πύλην τῆς φάlis tenuerūt. anun & habitatores zanoe
ραγγος ἐκράτησαν. ἀνοὺν καὶ οἱ κατοικοῦντες ζανώ,
ipsi edificauerūt eā: & statuerūt valuas eius:
αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
& seras eius: & vectes eius: & mille cu
καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς, καὶ χίλιοι πήbiti in muro vsq ad portā sterquilinij. &
χεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τῆς κοπρίας. καὶ
portā sterqlinij tenuit melchias filius re
τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐκράτησε μελχίας υἱὸς ῥηchab: pnceps vici bethachcharā ipse & filij
χάβ, ἄρχων περιχώρου βηθαχχαράμ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ
eius. & cooperuerūt eā: & statuerūt valuas eius:
αὐτοῦ. καὶ ἐσκέπασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
& seras eius: & vectes eius. at portā
καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. τὴν δὲ πύλην τῆς
fontis muniuit solon filius chaleze: pnceps par
πηγῆς ἠσφαλίσατο σολὼν υἱὸς χαλεζέ, ἄρχων μέtis maspha: ipe edificauit eā & te
ρους τῆς μασφά, αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέxit eā: & statuit valuas eius & ve
γασεν αὐτήν, καὶ ἔστησε τὰς θύρας αὐτῆς καὶ μοχctes eius. & murū piscine si
λοὺς αὐτῆς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς κολυμβήθρας τοῦ σιloa in hortū regis & vsq ad gradus
λωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως καὶ ἕως τῶν βαθμῶν
qui descendūt de ciuitate dauid. post eū
τῶν καταβαινόντων ἀπὸ πόλεως δαυίδ. ὀπίσω αὐτοῦ
tenuit neemias filius ezbuch pnceps dimidij vici
ἐκράτησε νεεμίας υἱὸς ἐζβοὺχ ἄρχων ἡμίσους περιχώρου
bethsur vsq ad hortū sepulchri dauid: & vsq ad pisci
βηθσοὺρ ἕως κήπου τάφου δαυίδ, καὶ ἕως τῆς κολυμnā q̄ facta erat & vsq ad domū fortiū. &
βήθρας τῆς γεγονυίας καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν. καὶ
post eū tenuerūt leuite: raū filius banea. ad
μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ λευῖται, ῥαοὺμ υἱὸς βανέα. ἐπὶ
manū eius tenuit asabias pnceps dimidij vi
χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν ἀσαβίας ἄρχων ἡμίσους περιci ceela in vico suo. & post eū te
χώρου κεηλὰ τῷ περιχώρῳ αὐτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράnuerūt fratres eorū babai filius edanad: pnceps di
τησαν ἀδελφοὶ αὐτῶν βαβαῒ υἱὸς ἠδανάδ, ἄρχων ἡμίmidij vici ceela. & tenuit ad manū e
σους περιχώρου κεηλά. καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ χεῖρα αὐius azur filius iesu pnceps maspha mēsurā secun
τοῦ ἀζοὺρ υἱὸς ἰησοῦ ἄρχων τοῦ μασφὰ μέτρον δεύτεdā ecōtrario ascēsus armorū cōiungētis
ρον ἐξεναντίας ἀναβάσεως τῶν ὅπλων τῆς συναπτούσης
in angulū. post in mōte eius tenuit baruch filius
εἰς τὴν γωνίαν. ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ ἐκράτησε βαροὺχ υἱὸς zabu mēsurā secūdā ab angulo vsq ad portā domus
ὁ ζαβοὺ μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως θύρας οἴκου
eliasub sacerdotis magni. & post eū
ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. καὶ μετ' αὐτὸν
tenuit meramoth filius vria filij accos mēsurā se
ἐκράτησε μεραμὼθ υἱὸς οὐρία υἱοῦ ἀκκὼς μέτρον δεύcundā a porta domus eliasub vsq ad cōsūmationē do
τερον ἀπὸ θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ ἕως συντελείας οἴmus eliasub. & post eū tenuerūt sacerdotes vi
κου ἐλιασοὺβ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς ἄνri achechar. & post eū tenuit beniamin &
δρες ἀχεχάρ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε βενιαμὶν καὶ
assub cōtra domū suā. & post eos te
ἀσσοὺβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν. καὶ μετ' αὐτοὺς ἐκράnuit azarias filius
τησεν ἀζαρίας υἱὸς

maasee filij ananie iuxta domū suā. ⁊ post
μαασέου ὑιοῦ ἀνανίου ἐχόμενα ὄικου αὐτοῦ. καὶ με=
eū tenuit baani fili⁹ ennadad mēsurā secū=
τ' αὐτὸν ἐκράτησε βαανὶ ὑιὸς ἠνναδὰδ μέτρον δευ=
dā: a domo azarie vſq ad angulū ⁊
τερον, ἀπὸ τοῦ ὄικου ἀζαρίου ἕως τῆς γωνίας καὶ
vſq ad flexurā phalali filij vzai: cōtra
ἕως τῆς καμπῆς φαλάλι ὑιοῦ ὀυζαΐ, ἐξεναντίας τῆς
angulū ⁊ turrim eminētē ex do=
γωνίας καὶ τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντος ἐκ τοῦ ὄι=
mo regis excelsa atrij carce=
κου τοῦ βασιλέως ἀνώτερος τῆς αὐλῆς τῆς φυλα=
ris. ⁊ post eū phadaia fili⁹ phoros. ⁊ na=
κῆς. καὶ μετ' αὐτὸν φαδαΐα ὑιὸς φόρος. καὶ οἱ να=
thinei erāt habitantes in ophal vſq ad contra hoz
θιναῖοι ἦσαν ὀικοῦντες ἐν τῷ ὠφὰλ ἕως ἀπέναντι κή
tū porte aque ad orientē: ⁊ turris
που πύλης τοῦ ὕδατος εἰς ἀνατολάς, καὶ ὁ πύργος ὁ
eminēs. ⁊ post eū tenuerūt thecoim mēsurā
ἐξέχων. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ θεκωεὶμ μέτρον
secundā e regione turris magne
δεύτερον ἐξεναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ
eminētis: ⁊ vſq ad murū aphla. su=
ἐξέχοντος, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ ἀφλά. ἀνώτε
pra portā equoꝝ tenuerūt sacerdotes: vir cō=
ρον πύλης τῶν ἵππων ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξε
tra domū suā. ⁊ post eū tenuit sa=
ναντίας ὄικου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε σα
doc fili⁹ emmer cōtra domū suā. ⁊ post
δὼκ ὑιὸς ἐμμὴρ ἐξεναντίας ὄικου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐ=
eū tenuit samaia fili⁹ sechenia custos por=
τὸν ἐκράτησε σαμαΐα ὑιὸς σεχενία φύλαξ τῆς πύ=
te oriētis. ⁊ post eū tenuit ananias
λης τῆς ἀνατολῆς. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν ἀνανίας
fili⁹ sellemia: ⁊ anon fili⁹ seleph sextus mēsurā
ὑιὸς σελλεμία, καὶ ἀνὼν ὑιὸς σελὲφ ὁ ἕκτος μέτρον
secundā. ⁊ post eū tenuit mesollā filius
δεύτερον. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε μεσολλὰμ ὑιὸς
barachie cōtra gazophylaciū suū. ⁊ post
βαραχίου ἐξεναντίας γαζοφυλακίου αὐτοῦ. καὶ με=
eū tenuit melchias fili⁹ sarephi vſq ad
τ' αὐτὸν ἐκράτησε μελχίας ὑιὸς τοῦ σαρεφὶ ἕως
domū nathineoꝝ ⁊ negotiatoꝝ cōtra por=
ὄικου τῶν ναθιναίων καὶ τῶν μεταβόλων ἀπέναντι πύ
tā cōsiderationis: ⁊ vſq ad ascensum fle=
λης τῆς ἐπισκέψεως, καὶ ἕως ἀναβάσεως τῆς καμ
xure. ⁊ intra ascensum porte oui
πῆς. καὶ ἀναμέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης τῆς προβα
ne tenuerūt fabri ⁊ negociatores.
τικῆς ἐκράτησαν οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ μετάβολοι. Ca. 4.

Et factū est quādo audiuit sanabalat ꝙ nos
Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσε σαναβαλὰτ ὅτι ἡμεῖς
edificaremus murū: ⁊ molestū fuit ei: ⁊ ira
οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, καὶ πονηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠρ=
tus est multū: ⁊ subsānabat in iudeos. ⁊
γίσθη ἐπιπολύ, καὶ ἐξεγέλα ἐπὶ τοῖς ἰουδαίοις. καὶ
dixit corā fratribus suis ⁊ exercitu sa=
εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως σα
marie: ⁊ dixit: qd imbecilles isti faciūt
μαρείας, καὶ εἶπεν, τί οἱ ὀυδαμινοὶ ὄυτοι ποιοῦσιν οἱ
iudei? nū dimittemus eos? nūqd sacrificant? nūqd
ἰουδαῖοι; μὴ καταλείψομεν αὐτούς; ἄρα θυσιάζουσιν; ἄρα
poterūt? ⁊ hodie sanabūt lapides postq̄
δυνήσονται; καὶ σήμερον ἰάσονται τοὺς λίθους μετὰ τὸ
puluis facti sunt cōbusti? ⁊ tobias ammani=
χῶμα γενέσθαι καυθέντας; καὶ τωβίας ὁ ἀμμανί=
tes prope eū: ⁊ dixit ad eos: et
της ἐχόμενα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, καίγε
isti edificāt: nōne ascēdet vulpes
αὐτοὶ οἰκοδομοῦσιν, ὀυχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ

maasie filii ananie cōtra domū suam. Post euꝫ edificauit bennui filius ennada mensurā secūdam a domo azarie vſq ad flexurā & vſq ad angulū. Post eū edificauit phalel filius ozi cōtra flexuram & turrim q̄ eminet de domo regis excelsa idest in atrio carceris. Post eum phadaia filius feros. Nathinei autem habitabāt in ofel vſq contra portam aquarum ad orientē & turrim que prominebat. Post eos edificauerūt thecueni mensurā secundam e regiōe a turre magna & eminenti vſq ad murū templi. Sursum autē ad portam equorum edificauerūt sacerdotes vnusquisq contra domum suam. Post eos edificauit sedo filius emmer contra domum suam. Et post eum edificauit semeia filius sechenie custos porte orientalis. Post eum edificauerūt anania filius selemie: & anon filius selo sextus: mensurā secundā. Post eum edificauit mesollā filius barachie cōtra gazophylaciū suū. Post eū edificauit melchias fili⁹ aurificis vſq ad domum nathinneorū & scruta vendentiū contra portā iudicialē & vſq ad cenaculum anguli. Et intra cenaculū anguli in porta gregis edificauerūt aurifices & negociatores. 4.

Factum est aūt cū audisset sanaballath ꝙ edificaremus murum: iratus est valde: & motus nimis subsannauit iudeos. & dixit corā frībus suis & frequētia samaritanorum. Quid iudei faciūt ibecilles? Num dimittēt eos gētes? Nū sacrificabūt & cōplebūt in vna die? Nunqd edificare poterūt lapides de aceruis pulueris qui cōbusti sunt? Sed tobias amanites proximus eius ait. Edificent. Si ascenderit vulpes

מעשיה בן ענניה אצל ביתו׃
אחריו החזיק בנוי בן חנדד
מדה שנית מבית עזריה עד — מדד שנה
המקצוע ועד הפנה׃ פלל בן
אוזי מנגד המקצוע והמגדל היוצא — גדל יצא
מבית המלך העליון אשר לחצר — עלה
המטרה אחריו פדיה בן פרעוש׃ — נטר
והנתינים היו ישבים בעפל עד — נתן היה
נגד שער המים למזרח והמגדל — זרח
היוצא׃ אחריו החזיקו התקעים — יצא חזק
מדה שנית מנגד המגדל הגדול
היוצא ועד חומת העפל׃
מעל שער הסוסים החזיקו
הכהנים איש לנגד ביתו׃
אחריו החזיק צדוק בן אמר
נגד ביתו ואחריו החזיק
שמעיה בן שכניה שמר שער
המזרח׃ אחריו החזיק חנניה בן
שלמיה וחנון בן צלף הששי
מדה שנית אחריו החזיק משלם
בן ברכיה נגד נשכתו׃ אחריו
החזיק מלכיה בן הצרפי עד בית
הנתינים והרכלים נגד שער
המפקד ועד עלית הפנה׃ ובין — פקד עלה
עלית הפנה לשער הצאן החזיקו
הצרפים והרכלים׃

Cap. iiij.

ויהי כאשר שמע סנבלט כי
אנחנו בונים את החמה ויחר לו — היה בנה
ויכעס הרבה וילעג על היהודים׃ — חרה כעס
ויאמר לפני אחיו וחיל שמרון — רבה לעג
ויאמר מה היהודים האמללים — ידה
עשים היעזבו להם היזבחו היכלו — אמר פנה
ביום היחיו את האבנים — עשה עזב
מערמות העפר והמה שרופות׃ — זבח כלה
וטוביה העמני אצלו ויאמר גם — חיה / שרף
אשר הם בונים אם יעלה שועל — עלה שעל

ופרץ חומת אבניהם ׃ שמע חמה
אלהינו כי היינו בוזה והשב היה שוב
חרפתם על ראשם ותנם לבזה נתן בזז
בארץ שביה ׃ ואל תכס על שבה כסה
עונם וחטאתם מלפניך אל
תמחה כי הכעיסו לנגד הבונים ׃ מחה
ונבנה את החומה ותקשר בנה קשר
כל החומה עד חציה ויהי לב חצה
לעם לעשות ׃ ויהי כאשר שמע עשה
סנבלט וטוביה והערבים והעמנים
והאשדודים כי עלתה ארוכה עלה ארך
לחמות ירושלם כי החלו חלל
הפרוצים להסתם ויחר להם פרץ סתם
מאד ׃ ויקשרו כלם יחדו לבוא
להלחם בירושלם ולעשות לו לחם
תועה ׃ ונתפלל אל אלהינו תעה פלל
ונעמיד משמר עליהם יומם עמד שמר
ולילה מפניהם ׃ ויאמר יהודה פנה אמר
כשל כח הסבל והעפר הרבה רבה
ואנחנו לא נוכל לבנות בחומה ׃ יכל בנה
ויאמרו צרינו לא ידעו ולא יראו חמה צור
עד אשר נבוא אל תוכם והרגנום ראה בוא
והשבתנו את המלאכה ׃ ויהי שבת לאך
כאשר באו היהודים הישבים היה בוא
אצלם ויאמרו לנו עשר פעמים ירה
מכל המקומות אשר תשובו קום שוב
עלינו ׃ ואעמיד מתחתיות למקום
מאחרי לחומה בצחיחים ואעמיד צחח
את העם למשפחות עם חרבתיהם שפחה
רמחיהם וקשתתיהם ׃ ואראה ראה
ואקום ואמר אל החרים ואל קום חרר
הסגנים ואל יתר העם אל תיראו ירא
מפניהם את אדני הגדול והנורא גדל ירא
זכרו והלחמו על אחיכם בניכם לחם בנה
ובנתיכם נשיכם ובתיכם ׃ ויהי נשה בית
כאשר שמעו אויבינו כי נודע ידע

transſiliet murum eorũ lapideum. Audi deus noſter quia facti ſumus deſpectui. Cõuerte opprobriũ ſup caput eorũ: & da eos in deſpectionẽ in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatẽ eorũ: & pctm eorũ corã facie tua non deleatur: quia irriſerũt edificantes. Itaq; edificauimus murum & coniunximus totũ vſq; ad partẽ dimidiam: & ꝓuocatũ eſt cor populi ad operãdũ. Factum eſt aũt cũ audiſſet ſanaballath & tobias & arabes & ammonite & azotii ꝙ obducta eſſet cicatrix muri hieruſalem: & ꝙ cepiſſent interrupta cõcludi: irati ſunt nimis. Et cõgregati ſũt oẽs pariter vt venirent & pugnarent contra hieruſalem & molirentur inſidias. Et orauimus deum noſtrum: & poſuimus cuſtodes ſuper murum die ac nocte contra eos. Dixit autem iudas. Debilitata eſt fortitudo portãtis: & hum⁹ nimia eſt: & nos non poterim⁹ edificare murum. Et dixerũt hoſtes noſtri. Neſciant & ignorent donec veniamus in medium eorũ & ĩterficiam⁹ eos: & ceſſare faciamus opus. Factum eſt autẽ venientibus iudeis qui habitabant iuxta eos: & dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos: ſtatui in loco poſt murũ per circuitũ populũ in ordinem cũ gladiis ſuis & lanceis & arcubus. Et perſpexi atq; ſurrexi: & aio ad optimates & magiſtratus: & ad reliquã partẽ vulgi. Nolite timere a facie eorũ. Domini magni & terribilis memẽtote: & pugnate pro frĩb⁹ vrĩs: filiis vrĩs & filiab⁹ vrĩs: & vxorib⁹ veſtris: & domib⁹ vrĩs. Factum eſt aũt cũ audiſſent inimici nrĩ nunciatũ eſſe

ꝛ deſtruet murũ lapidũ eoꝝ: audi deus noſter
καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λίθων αὐτῶν; ἄκουσον ὁ θεὸς ἡμῶν
quia facti ſumus in ſubſãnationẽ: ꝛ cõuerte oppro=
ὅτι ἐγενήθημεν εἰς μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδι=
briũ eoꝝ in caput eoꝝ: ꝛ da eos in ſu
σμὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ δὸς αὐτοὺς εἰς μυ
bſãnationẽ in terra captiuitatis: ꝛ ne operias in
κτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμαλωσίας, καὶ μὴ καλύψης ἐπὶ
iniquitatẽ eoꝝ: ꝛ peccatũ eoꝝ a facie tua
ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου
nõ deleat: qm̃ irritauerũt corã edificã
μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδο
tibus. ꝛ edificauimus muꝝ ꝛ cõiũctus ẽ oĩs
μούντων. καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος καὶ συνήφθη πᾶν
murus vſq; ad medietatẽ ſuã: ꝛ factũ eſt coꝛ
τὸ τεῖχος ἕως τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία
populi vt edificaret. ꝛ factũ eſt cũ audiſſet ſa=
τοῦ λαοῦ ὥστε οἰκοδομῆσαι. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε σα
nabalat ꝛ tobias ꝛ arabes ꝛ ammanite ꝛ
ναβαλὰτ καὶ τωβίας καὶ οἱ ἄραβες καὶ οἱ ἀμμανῖται καὶ οἱ
azotij: ꝙ aſcẽdit germẽ muris hieruſalẽ: qm̃
ἀζώτιοι, ὅτι ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλήμ, ὅτι
inceperũt cicatrices obduci: ꝛ moleſtũ eis
ἤρξαντο αἱ διασφαγαὶ ἀναφράσσεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐ
viſũ fuit valde. ꝛ cõgregati ſunt oẽs ad idẽ
τοῖς ἐφάνη σφόδρα. καὶ συνήχθησαν πάντες ἐπὶ τὸ αὐ
vt venirẽt ꝛ ꝓcuterẽt in hieruſalẽ: ꝛ facerẽt
τὸ ἐλθεῖν καὶ παρατάξασθαι ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ποιῆσαι
ei deceptionẽ. ꝛ orauimus ad deũ nrm̃
αὐτὴν πλάνησιν. καὶ προσηυξάμεθα πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν
ꝛ ſtatuimus cuſtodes ſup eos die ꝛ no=
καὶ ἐστήσαμεν προφύλακας ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡμέρας καὶ νυ=
cte a facie eoꝝ. ꝛ dixit iudas: contrita
κτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. καὶ εἶπεν ἰούδας, συνετρί
eſt foꝛtitudo inimicoꝝ: ꝛ humus multa: ꝛ nos
βη ἡ ἰσχὺς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ χοῦς πολύς, καὶ ἡμεῖς
nõ poterimus edificare in muro. ꝛ dixerũt
οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τείχει. καὶ εἶπον
tribulantes nos: nõ cognoſcẽt ꝛ nõ videbũt do=
οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄψονται ἕως
nec veniamus in mediũ eoꝝ: ꝛ interficiemus eos
ὅτου ἔλθωμεν εἰς μέσον αὐτῶν, καὶ φονεύσομεν αὐ=
ꝛ ſedabimus opus. ꝛ factũ eſt vt vene
τοὺς καὶ καταπαύσομεν τὸ ἔργον. καὶ ἐγένετο ὡς ἦλ=
rũt iudei habitantes prope eos: ꝛ dixerũt
θον οἱ ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶπον
nobis: aſcẽdũt ex oĩbus locis qm̃ cõ=
ἡμῖν, ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτι ἐπε
uertiſtis ſup nos. ꝛ ſtatui in infima
στρέψατε ἐφ᾽ ἡμᾶς. καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ
loci poſt muꝝ in abſcõditis:
τόπου κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς,
ꝛ ſtatui populũ per ꝓpĩos cũ gladijs ſu=
καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ δήμους μετὰ ῥομφαιῶν αὐ
is ꝛ lãceis ſuis ꝛ arcubus ſuis.
τῶν καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν καὶ τῶν τόξων αὐτῶν.
ꝛ ꝓſpexi ꝛ ſurrexi ꝛ dixi ad optimates
καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἐντίμους
ꝛ ad duces ꝛ ad reli=
καὶ πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ πρὸς τοὺς καταλοί=
quos populi: ne timeatis a facie eo=
πους τοῦ λαοῦ, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου αὐ=
rũ. memẽtote dei nrĩ magni ꝛ
τῶν. μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου καὶ
terribilis ꝛ pugnate pro fratribus vrĩs:
φοβεροῦ καὶ παρατάξασθε περὶ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν,
filijs vrĩs: ꝛ filiabus vrĩs: ꝛ vxoribus ve
υἱῶν ὑμῶν, καὶ θυγατέρων ὑμῶν, καὶ γυναικῶν ὑ=
ſtris: ꝛ domibus vrĩs: ꝛ factũ eſt quũ audiſſent
μῶν, καὶ οἰκιῶν ὑμῶν, καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσαν
inimici nrĩ ꝙ notũ fuit
οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη

nobis: & diſſipauit deus cōſiliū eoꝝ. &
ἡμῖν, καὶ διεσκέδακεν ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν. καὶ
reuerſi ſumus nos in murū: vir in opus ſu=
ἐπιστρέψαμεν ἡμεῖς εἰς τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐ=
um. & factū eſt a die illa medietas coꝝ
τοῦ. καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ τῶν.
q̄ ordinati erant faciebāt opus: & medietas eoꝝ re=
ἐκτεταγμένων ἐποίουν τὸ ἔργον, καὶ ἥμισυ αὐτῶν ἀν=
ſiſtebāt: & lācee & ſcuta & arcus & thora
τείχοντο, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ καὶ τόξα καὶ θώρα
ces: & pricipes poſt oēm domū iuda
κες, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου ἰούδα τῶν
edificantiū in muro. & tollētes in
οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει. καὶ οἱ αἴροντες ἐν τοῖς
humeris armati. in vna manu faciebat illic o=
ἀρτῆρσιν ἔνοπλοι. ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτοῦ τὸ ἔρ=
pus: & in vna tenebat iaculū. & edificato
γον, καὶ ἐν μιᾷ ἐκράτει τὴν βολίδα. καὶ οἱ οἰκοδό
res vir gladiū ſuū accinctus ſup lumbū
μοι ἀνὴρ ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὴν ὀσφὺν
ſuū: & edificabāt. & buccinās in corne abu
αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμουν. καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατί
cina ppe me. & dixi ad optimates & ad
νῃ ἐχόμενά μου. καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ πρὸς
pricipes & ad reliquos popu
τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λα
li: opus grāde & latū: & nos ſeparamur
οῦ, τὸ ἔργον πολὺ καὶ πλατύ, καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα
ſup muꝝ procul vir a fratre ſuo.
ἐπὶ τοῦ τείχους μακρὰν ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐ
& in loco vbicūq; audieritis vocē
τοῦ. καὶ ἐν τόπῳ οὗ ἂν ἀκούσητε τὴν φωνὴν τῆς
buccine: illuc cōcurrite ad nos: & deus
κερατίνης, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ θεὸς
noſter pugnabit pro nobis: & nos faciebamus
ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν τὸ
opus. & medietas nr̄m tenētes lāceas
ἔργον. καὶ τὸ ἥμισυ ἡμῶν κρατοῦντες τὰς λόγχας
ab aſcēſu aurore vſq; ad egreſſū ſtellaꝝ.
ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων.
& in tēpore illo dixi pplo: vnuſq̄ſq; cum
καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ λαῷ, ἕκαστος μετὰ
iuuene ſuo caſtrametabit in medio hieruſalē.
νεανίσκου αὐτοῦ αὐλισθήσεται ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ.
& ſit nobis nox cuſtodia: & dies opus. &
καὶ ἔστω ἡμῖν ἡ νὺξ προφυλακή, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον. καὶ
erā ego & fratres mei & pueri & vi
ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια καὶ οἱ ἄν
ri cuſtodie poſt me: & nō fuit ex nobis
δρες τῆς προφυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἦν ἐξ ἡμῶν
denudans vir veſtimēta ſua. vir & ar=
ἐκδιδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ. ἀνὴρ καὶ ὅ=
ma eius ad aquam.
πλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ.

Ca.5.

Et fact⁹ eſt clamor ppli & mulieꝝ
Καὶ ἐγένετο ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν
eoꝝ magn⁹ ad fratres ſuos
αὐτῶν μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτῶν τοὺς
iudeos. & erāt aliq̄ dicētes: in filijs no=
ἰουδαίους. καὶ ἦσάν τινες λέγοντες, ἐν υἱοῖς ἡ=
ſtris & in filiab⁹ nr̄is: nos multi: & acci
μῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν, ἡμεῖς πολλοί, καὶ λη
piemus frumentū & comedemus & viuemus. & ſunt
ψόμεθα σῖτον καὶ φαγώμεθα καὶ ζησόμεθα. καὶ εἰ=
aliq̄ dicētes: agri nr̄i & vinee nr̄e
σί τινες λέγοντες, ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν
& domus nr̄e: nos pmittemus & accipiemus fru
καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διεγγυῶμεν καὶ ληψόμεθα σῖ
mētu͂ & comedemus. & ſunt aliqui dicentes:
τον καὶ φαγώμεθα. καὶ εἰσί τινες λέγοντες,

nobis: diſſipauit de⁹ cōſilium eorum. Et reuerſi ſumus oms ad muros vnuſq̄ſq; ad opus ſuum. Et factū eſt a die illa: media pars iuuenum eorum faciebat opus: & media parata erat ad bellum: & lancee & ſcuta & arcus & lorice & principes poſt eos in omni domo iuda edificantium muros & portantium onera & imponentium: vna manu ſua faciebat opus: & altera tenebat gladium. Edificantiū enim vnuſquiſq; gladio erat accinctus renes. Et edificabant & clamabant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates & ad magiſtratus & ad reliquam partem vulgi. Opus grande eſt & latum: & nos ſeparati ſumus in muro procul alter ab altero. In loco quocunq; audieritis clangorem tube: illuc concurrite ad nos. Deus noſter pugnabit pro nobis: & nos ipſi faciamus opus. Et media pars noſtrum teneat lanceas ab aſcenſu aurore donec egrediantur aſtra. In tēpore quoq; illo dixi populo. Vnuſquiſq; cum puero ſuo maneat in medio hieruſalem: & ſint nobis vices per noctē & diem ad operandum. Ego autem & fratres mei & pueri mei & cuſtodes qui erant poſt me: non deponebam⁹ veſtimēta nr̄a. Vnuſq̄ſq; tm̄ nudabatur ad baptiſmū. 5.

Et factus eſt clamor populi & vxoꝝ ei⁹ magn⁹ aduerſus frēs ſuos iudeos. Et erant qui dicerent. Filij noſtri & filie noſtre multe ſunt nimis. Accipiamus p̄ p̄cio eoꝝ frumentū & comedam⁹ & viuamus. Et erāt qui dicerēt. Agros nr̄os & vineas & dom⁹ nr̄as apponamus: & accipiamus frumentum in fame. Et alij dicebant.

לָנוּ וַיָּפֶר הָאֱלֹהִים אֶת עֲצָתָם — פור יעץ
וַנָּשׁוּב כֻּלָּנוּ אֶל הַחוֹמָה אִישׁ אֶל — שוב
מְלַאכְתּוֹ׃ וַיְהִי מִן הַיּוֹם הַהוּא חֲצִי — לאך חצה
נְעָרַי עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם — עשה
מַחֲזִיקִים וְהָרְמָחִים הַמָּגִנִּים — חזק
וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשִּׁרְיֹנִים וְהַשָּׂרִים — שרה שור
אַחֲרֵי כָּל בֵּית יְהוּדָה׃ הַבּוֹנִים — בנה
בַּחוֹמָה וְהַנֹּשְׂאִים בַּסֶּבֶל עֹמְשִׂים
בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בַמְּלָאכָה וְאַחַת
מַחֲזֶקֶת הַשָּׁלַח׃ וְהַבּוֹנִים אִישׁ
חַרְבּוֹ אֲסוּרִים עַל מָתְנָיו וּבוֹנִים — אסר
וְהַתּוֹקֵעַ בַּשּׁוֹפָר אֶצְלִי׃ וָאֹמַר — תקע שפר
אֶל הַחֹרִים וְאֶל הַסְּגָנִים וְאֶל — חור
יֶתֶר הָעָם הַמְּלָאכָה הַרְבֵּה — רבה
וּרְחָבָה וַאֲנַחְנוּ נִפְרָדִים עַל — פרד
הַחוֹמָה רְחוֹקִים אִישׁ מֵאָחִיו׃ — חמה רחק
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל — קום שמע
הַשּׁוֹפָר שָׁמָּה תִּקָּבְצוּ אֵלֵינוּ — קבץ
אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ׃ וַאֲנַחְנוּ — לחם
עֹשִׂים בַּמְּלָאכָה וְחֶצְיָם מַחֲזִיקִים — עשה חצה
בָּרְמָחִים מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד — חזק עלה
צֵאת הַכּוֹכָבִים׃ גַּם בָּעֵת הַהִיא — יצא כבב
אָמַרְתִּי לָעָם אִישׁ וְנַעֲרוֹ
יָלִינוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם וְהָיוּ — לון היה
לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר וְהַיּוֹם מְלָאכָה׃ — שמר
וְאֵין אֲנִי וְאַחַי וּנְעָרַי וְאַנְשֵׁי
הַמִּשְׁמָר אֲשֶׁר אַחֲרַי אֵין אֲנַחְנוּ
פֹשְׁטִים בְּגָדֵינוּ אִישׁ שִׁלְחוֹ
הַמָּיִם׃ וַתְּהִי צַעֲקַת — Cap.v. היה
הָעָם וּנְשֵׁיהֶם גְּדוֹלָה אֶל אֲחֵיהֶם — נשה גדל
הַיְּהוּדִים׃ וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים — ידה
בָּנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ רַבִּים — רבב
וְנִקְחָה דָגָן וְנֹאכְלָה וְנִחְיֶה׃ וְיֵשׁ — לקח אכל
אֲשֶׁר אֹמְרִים שְׂדֹתֵינוּ וּכְרָמֵינוּ — חיה שדה
וּבָתֵּינוּ אֲנַחְנוּ עֹרְבִים וְנִקְחָה — בית
דָגָן בָּרָעָב׃ וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֹמְרִים

לָוִינוּ כֶּסֶף לְמִדַּת הַמֶּלֶךְ שְׂדֹתֵינוּ לָוָה מָדַד
וּכְרָמֵינוּ׃ וְעַתָּה כִּבְשַׂר אַחֵינוּ
בְּשָׂרֵנוּ כִּבְנֵיהֶם בְּנֵינוּ וְהִנֵּה בָּנָה
אֲנַחְנוּ כֹבְשִׁים אֶת בָּנֵינוּ וְאֶת
בְּנוֹתֵינוּ לַעֲבָדִים וְיֵשׁ מִבְּנֹתֵינוּ
נִכְבָּשׁוֹת וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ וּשְׂדֹתֵינוּ כָּבַשׁ אֵיל
וּכְרָמֵינוּ לַאֲחֵרִים׃ וַיִּחַר לִי מְאֹד חָרָה
כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת זַעֲקָתָם וְאֵת
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיִּמָּלֵךְ לִבִּי עָלַי מָלַךְ
וָאָרִיבָה אֶת הַחֹרִים וְאֶת הַסְּגָנִים רוּב חָוַר
וָאֹמְרָה לָהֶם מַשָּׁא אִישׁ בְּאָחִיו נָשָׁה
אַתֶּם נֹשְׁאִים וָאֶתֵּן עֲלֵיהֶם נָתַן
קְהִלָּה גְדוֹלָה׃ וָאֹמְרָה לָהֶם אֲנַחְנוּ גָּדַל
קָנִינוּ אֶת אַחֵינוּ הַיְּהוּדִים קָנָה יָדָה
הַנִּמְכָּרִים לַגּוֹיִם כְּדֵי בָנוּ וְגַם מָכַר
אַתֶּם תִּמְכְּרוּ אֶת אֲחֵיכֶם וְנִמְכְּרוּ
לָנוּ וַיַּחֲרִישׁוּ וְלֹא מָצְאוּ דָּבָר׃ חָרַשׁ
וַיֹּאמֶר לֹא טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר
אַתֶּם עֹשִׂים הֲלוֹא בְּיִרְאַת עָשָׂה
אֱלֹהֵינוּ תֵּלֵכוּ מֵחֶרְפַּת הַגּוֹיִם יָלַךְ
אוֹיְבֵינוּ׃ וְגַם אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי
נֹשִׁים בָּהֶם כֶּסֶף וְדָגָן נַעַזְבָה נָשָׁה עָזַב
נָּא אֶת הַמַּשָּׁא הַזֶּה׃ הָשִׁיבוּ נָא שׁוּב
לָהֶם כְּהַיּוֹם שְׂדֹתֵיהֶם כַּרְמֵיהֶם שָׂדֶה
זֵיתֵיהֶם וּבָתֵּיהֶם וּמְאַת הַכֶּסֶף בַּיִת מֵאָה
וְהַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר אֲשֶׁר יָרַשׁ צָהַר
אַתֶּם נֹשִׁים בָּהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אָמַר
נָשִׁיב וּמֵהֶם לֹא נְבַקֵּשׁ כֵּן נַעֲשֶׂה שׁוּב בָּקַשׁ
כַּאֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר וָאֶקְרָא אֶת קָרָא
הַכֹּהֲנִים וָאַשְׁבִּיעֵם לַעֲשׂוֹת שָׁבַע
כַּדָּבָר הַזֶּה׃ גַּם חָצְנִי נָעַרְתִּי
וָאֹמְרָה כָּכָה יְנַעֵר הָאֱלֹהִים אֶת נָעַר
כָּל הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת קוּם
הַדָּבָר הַזֶּה מִבֵּיתוֹ וּמִיגִיעוֹ יָגַע הָיָה
וְכָכָה יִהְיֶה נָעוּר וָרֵק וַיֹּאמְרוּ נָעַר רִיק
כָל הַקָּהָל אָמֵן וַיְהַלְלוּ אֶת יְהוָה הָלַל

Mutuo ſumamus pecunias in tributa regis: demuſq; agros nr̄os & vineas: & nūc ſicut carnes fratrū nr̄orū: ſic carnes nr̄e ſunt: & ſicut filii eorū: ita & filii nr̄i. Ecce nos ſubiugamus filios nr̄os & filias nr̄as in ſeruitutem: & de filiab⁹ noſtris ſūt famule: nec habem⁹ vnde poſſint redimi: & agros nr̄os & vineas nr̄as alii poſſident. Et iratus ſum nimis cū audiſſem clamorem eorum ſcḋm verba hec: cogitauitq; cor meum mecum. Et increpaui optimates & magiſtratus: & dixi eis. Vſuras ne ſinguli a fratribus vr̄is exigitis? Et congregaui aduerſum eos cōtionem magnam: & dixi eis. Nos vt ſcitis redemimus fratres noſtros iudeos q venditi fuerāt gentib⁹ ſcḋm poſſibilitatē nr̄am. Et vos igitur vendite frēs vr̄os: & redimem⁹ eos. Et ſiluerūt: nec inuenerūt quid rñderent. Dixiq; ad eos. Non eſt bona res quam facitis. Quare non in timore dei nr̄i ambulatis: ne exprobretur nobis a gētib⁹ inimicis nr̄is. Et ego & frēs mei & pueri mei cōmodauimus plurimis pecuniam & frumentū. Non repetamus in cōe iſtud. Es alienū cōcedamus: qḋ debetur nobis, Reddite eis hodie agroſ ſuos & vineas ſuas & oliueta ſua & domos ſuas. Quin poti⁹ & centeſimā pecunie frumēti vini & olei quā exigere ſoletis ab eis: date pro illis. Et dixerūt. Reddem⁹: & ab eis nihil q̄remus: ſicq; faciemus vt loqueris. Et vocaui ſacerdotes & adiuraui eos vt facerent iuxta quod dixeram. Inſup excuſſi ſinum meū & dixi. Sic excutiat de⁹ omnem virum qui nō compleuerit verbum iſtud: de domo ſua & de laboribus ſuis: ſic excutiatur: & vacuus fiat. Et dixit vniuerſa mltitudo: amē. Et laudauerunt dñm.

mutuo accepim⁹ argentū in tributa regis:
ἐδανεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τοῦ βασιλέως,
agri nr̄i ⁊ vinee nr̄e ⁊ domus nr̄e. ⁊
ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. καὶ
nūc ſicut caro fratrū nr̄oꝝ: caro nr̄a. ſicut filij eo=
νῦν ὡς σὰρξ ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐ=
rū: filij nr̄i. ⁊ ecce nos ſubiugamus
τῶν, υἱοὶ ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς καταδυναστεύομεν τοὺς
filios nr̄os ⁊ filias nr̄as in ſuos: ⁊
υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ
ſunt de filiabus nr̄is ſubiugate: ⁊
εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδυναστευόμεναι, καὶ
nō eſt potentia manuū nr̄aꝝ: ⁊ agri nr̄i ⁊ vi
οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμ=
nee nr̄e optimatibus. ⁊ triſtatus ſū val=
πελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις. καὶ ἐλυπήθην σφό=
de cū audiui clamorē eoꝝ ⁊ ſermo
δρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυγὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λό
nes iſtos. ⁊ deliberauit coꝛ meū apud
γους τούτους. καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ' ἐ=
me. ⁊ pugnaui aduerſus optimates ⁊
μέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς
p̄ncipes ⁊ dixi eis: repetitione vos repe=
ἄρχοντας καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαι
tetis vir fratrē ſuū: q̄ vos facitis?
τήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε;
⁊ dedi ſup eos cōcionē magnā. ⁊ dixi
καὶ ἔδωκα ἐπ' αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην. καὶ εἶπον
eis: nos poſſedimus fratres nr̄os
αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς
iudeos vēditos gētibus: in volūta
ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἑκουσ=
rio nr̄o. ⁊ vos vēditis fratres vr̄os:
σίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν,
⁊ vēdent̄ nobis. ⁊ ſiluerūt ⁊ nō iuenerūt
καὶ πραθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον
ſmonē. ⁊ dixi: nō bonū ṽbū quod vos faci=
λόγον. καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖ
tis: nō ſic in timoꝛe dei nr̄i redibitis ab op
τε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνει
pꝛobꝛio gētiū inimicoꝝ nr̄oꝝ. etiā ego ⁊ fra=
δισμοῦ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελ
tres mei ⁊ noti mei poſuimus eis argentū
φοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἐθήκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον
⁊ frumētū: reliq̄mus iā repetitionē hāc.
καὶ σῖτον, ἐγκαταλίπομεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύ
reddite iā eis vt hodie agros
την. ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς
ſuos ⁊ vineas ſuas ⁊ oliueta ſua ⁊
αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ
domos ſuas: ⁊ de argēto frumētū ⁊
οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ
vinū ⁊ oleū afferte eis. ⁊ dixe
τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. καὶ εἶ=
rūt: reddemus: ⁊ ab eis nō q̄remus:
πον, ἀποδώσομεν, καὶ παρ' αὐτῶν οὐ ζητήσομεν,
ſic faciemus ſicut tu dicis. ⁊ vocaui
οὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα
ſacerdotes ⁊ adiuraui eos vt facerēt ſcḋm ver
τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆ=
bū hoc. ⁊ veſtē meā excuſſi: ⁊ di
μα τοῦτο. καὶ τὴν ἀναβολήν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶ
xi: ſic excutiat deus oēm viꝝ: q̄ nō
πον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πάντα ἄνδρα, ὃς οὐ
ſtatuet verbū iſtud de domo ſua ⁊ de
στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ
laboꝛe ſuo: ⁊ erit ſic excuſſus ⁊ va
κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσται οὕτως ἐκτετιναγμένος καὶ κε
nus. ⁊ dixit vniuerſa eccleſia: amē: ⁊ laudauerūt
νός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν, καὶ ᾔνεσαν
dominum.
τὸν κύριον.

τ fecit pp̃ls verbũ iſtud. etiã a
καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο. καί γε ἀπὸ
die q̃ p̃ceperat mihi vt eſſẽ in p̃ncipẽ eo=
τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐ
rũ in terra iuda ab anno viceſimo τ vſq; ad ãnuʒ
τῶν ἐν γῇ ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους
triceſimũ τ ſecundũ arthaſaſtha regi
τριακοστοῦ καὶ δευτέρου τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ
ãnos duodeci: τ ego τ fratres mei panẽ
ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς
p̃ncipatus mei nõ comedim⁹. at duces q̃ an=
ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν. οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμ=
te me grauauerũt ſup pp̃lm τ acceperũt
προσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ ἔλαβον
ab eis in panib⁹ τ in vino vltimũ argẽ=
παρ᾽ αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύρι
tũ ſiclos q̃draginta. etiã miniſtri
ον σίκλους τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια
eoꝝ dñati fuerũt ſup pp̃lm: et ego nõ fe=
αὐτῶν ἐκυρίευσαν ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποί
ci ſic a facie timoris dñi. τ
ησα οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου. καὶ
in opere muri iſtoꝝ tenui: agrũ
ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐκράτησα, ἀγρὸν
nõ poſſedi: τ pueri mei τ oẽs
οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάριά μου καὶ πάντες
cõgregati ibi p̃pter op⁹. τ iudei τ
οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον. καὶ ἰουδαῖοι καὶ
p̃ncipes centũ q̃nquaginta viri: τ veniẽ
οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχό
tes ad nos de gẽtibus q̃ in circuitu nr̃o:
μενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν,
in mẽſa mea. τ erat q̃d fiebat in diẽ
ἐπὶ τράπεζάν μου. καὶ ἦν γινόμενον εἰς ἡμέραν
vnũ: vitulus vn⁹ τ oues ſex electe τ hir
μίαν, μόσχος εἷς καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χί
cus erãt mihi. τ inter duodecĩ
μαρος ἐγίνοντό μοι. καὶ ἀναμέσον τῶν δώδεκα
dies in oĩbus vinũ multitudine. τ cũ iſtis
ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἶνος τῷ πλήθει. καὶ σὺν τού=
panẽ ducatus mei nõ q̃ſiui: q̃m
τοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι
grauis fuitus ſup pp̃lm iſtũ. memẽto
βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. μνήσθητί
mei deus in bonũ ſm oĩa q̃ feci
μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ
pp̃lo huic.
λαῷ τούτῳ.

Ca. 6.

ET factũ eſt vt auditũ fuit ſanabalat
Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ σαναβαλὰτ
τ tobia τ geſam arabi: τ
καὶ τῷ τωβίᾳ καὶ τῷ γησὰμ τῷ ἄραβι, καὶ
reliquis inimicoꝝ nr̃oꝝ: q̃ edifi
τοῖς καταλοίποις τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδό
caui muꝝ: τ nõ relicta fuit in eo inter
μησα τὸ τεῖχος, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῷ δια
ruptio: etiã vſq; ad tẽpus illud: valuas nõ
κοπή, καί γε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
poſuerã in portis: τ miſit ſana=
ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις, καὶ ἀπέστειλε σανα=
balat τ geſã ad me dicẽtes: veni τ
βαλὰτ καὶ γησὰμ πρός με λέγοντες, δεῦρο καὶ
cõgregemur parit in villis in cã=
συναχθῶμεν ἐπιτοαυτὸ ἐν ταῖς κώμαις ἐν πε=
po ono: τ ipi cogitãtes mihi vt facerẽt ma
δίῳ ὠνώ, καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοί μοι ποιῆσαι πο
lũ. τ miſi ad eos nũcios di=
νηρίαν. καὶ ἀπέστειλα ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀγγέλους λέ=
cẽs: opus magnũ ego facio: τ nõ potero
γων, ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, καὶ οὐ δυνήσομαι

Fecit ergo populus ſicut erat dictũ. A die autẽ illa qua precepat rex mihi vt eſſem dux in terra iuda ab anno viceſimo vſq; ad annum triceſimum ſecundum artaxerxis regis p annos duodeciʒ ego & frẽs mei ãnonas q̃ ducib⁹ debebãtur non comedim⁹. Duces autẽ primi q fuerũt ante me grauauerunt populũ & acceperunt ab eis in pane & vino & pecunia quotidie ſiclos quadraginta. Sed & miniſtri eorum depreſſerãt populum. Ego autẽ nõ feci ita propter timorem dei. Quinpotius in opere muri edificaui: & agrũ non emi: & omñes pueri mei congregati ad opus erant. Iudei quoq; & magiſtratus centum quinquaginta viri: & qui veniebant ad nos de gẽtibus que in circuitu noſtro ſunt: in menſa mea erant. Parabatur autem mihi per dies ſingulos bos vnus: arietes ſex electi: exceptis volatilibus: & inter dies decem vina diuerſa: & alia multa tribuebam. Inſup & annonas ducatus mei nõ q̃ſiui. Valde eniʒ attenuatus erat populus. Memẽto mei deus me⁹ in bonũ ſm omnia que feci populo huic.

6.

FActum eſt autem cũ audiſſet ſanaballath & tobias & goſem arabs & ceteri inimici noſtri q̃ edificaſſem ego murum & non eſſet in ipſo reſidua interruptio: vſq; ad tempus aũt illud valuas non poſueram in portis: miſerũt ſanaballath & goſem arabs ad me dicentes. Veni & percutiamus fedus p̃iter in vitulis in cãpo ono. Ipſi autem cogitabant vt facerent mihi malum. Miſi ergo ad eos nuncios dicens. Opus grande ego facio: & nõ poſſum

וַיַּעַשׂ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃ גַּם מִיּוֹם
אֲשֶׁר צִוָּה אֹתִי לִהְיוֹת פֶּחָם בְּאֶרֶץ היה פחה
יְהוּדָה מִשְּׁנַת עֶשְׂרִים וְעַד שְׁנַת שנה
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא
הַמֶּלֶךְ שָׁנִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
אֲנִי וְאַחַי לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא אָכַלְתִּי׃
וְהַפַּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר לְפָנַי פנה
הִכְבִּידוּ עַל הָעָם וַיִּקְחוּ מֵהֶם כבד לקח
בְּלֶחֶם וָיַיִן אַחַר כֶּסֶף שְׁקָלִים
אַרְבָּעִים גַּם נַעֲרֵיהֶם שָׁלְטוּ עַל
הָעָם וַאֲנִי לֹא עָשִׂיתִי כֵן מִפְּנֵי עשה
יִרְאַת אֱלֹהִים׃ וְגַם בִּמְלֶאכֶת לאך
הַחוֹמָה הַזֹּאת הֶחֱזַקְתִּי וְשָׂדֶה חמה חזק
לֹא קָנִינוּ וְכָל נְעָרַי קְבוּצִים קנה קבץ
שָׁם עַל הַמְּלָאכָה׃ וְהַיְּהוּדִים וְהַסְּגָנִים ירה
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אִישׁ וְהַבָּאִים בוא
אֵלֵינוּ מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ סבב
עַל שֻׁלְחָנִי׃ וַאֲשֶׁר הָיָה נַעֲשֶׂה עשה
לְיוֹם אֶחָד שׁוֹר אֶחָד צֹאן שֵׁשׁ
בְּרֻרוֹת וְצִפֳּרִים נַעֲשׂוּ לִי וּבֵין ברר
עֲשֶׂרֶת יָמִים בְּכָל יַיִן לְהַרְבֵּה יום רבה
וְעִם זֶה לֶחֶם הַפֶּחָה לֹא בִקַּשְׁתִּי
כִּי כָבְדָה הָעֲבֹדָה עַל הָעָם הַזֶּה׃
זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה כֹּל אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי עַל הָעָם הַזֶּה׃ עשה

Cap. vj.

וַיְהִי כַאֲשֶׁר נִשְׁמַע היה שמע
לְסַנְבַלַּט וּלְטוֹבִיָּה וּלְגֶשֶׁם הָעַרְבִי
וּלְיֶתֶר אֹיְבֵינוּ כִּי בָנִיתִי אֶת בנה
הַחוֹמָה וְלֹא נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ גַּם יתר
עַד הָעֵת הַהִיא דְּלָתוֹת לֹא הֶעֱמַדְתִּי עמד
בַשְּׁעָרִים׃ וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט וְגֶשֶׁם שלח
אֵלַי לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה יַחְדָּו ילך יעד
בַּכְּפִירִים בְּבִקְעַת אוֹנוֹ וְהֵמָּה כפר
חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה׃ וָאֶשְׁלְחָה רוע
עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר מְלָאכָה לאך לאך
גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל גדל יכל

לרדת למה תשבת המלאכה ירד שבת
כאשר ארפה וירדתי אליכם: רפה
וישלחו אלי כדבר הזה ארבע רבע
פעמים ואשיב אותם כדבר הזה: שוב את
וישלח אלי סנבלט כדבר הזה
פעם חמישית את נערו ואגרת חמש
פתוחה בידו: כתוב בה בגוים פתח כתב
נשמע וגשמו אמר אתה והיהודים שמע ידה
חשבים למרוד על כן אתה בונה
החומה ואתה הוה להם למלך
כדברים האלה: וגם נביאים נבא
העמדת לקרא עליך בירושלם עמד
לאמר מלך ביהודה ועתה ישמע
למלך כדברים האלה ועתה לכה ילך
ונועצה יחדו: ואשלחה אליו יעץ
לאמר לא נהיה כדברים האלה היה
אשר אתה אומר כי מלבך אתה אמר
בודאם: כי כלם מיראים אותנו בדא ירא
לאמר ירפו ידיהם מן המלאכה את רפה
ולא תעשה ועתה חזק את ידי עשה
ואני באתי בית שמעיה בן דליה בוא
בן מהיטבאל והוא עצור ויאמר עצר
נועד אל בית האלהים אל תוך יעד
ההיכל ונסגרה דלתות ההיכל הכל סגר
כי באים להרגך ולילה באים בוא
להרגך: ואמרה האיש כמוני
יברח ומי כמוני אשר יבא אל ברח בוא
ההיכל וחי לא אבוא: ואכירה חיה נכר
והנה לא אלהים שלחו כי
הנבואה דבר עלי וטוביה נבא
וסנבלט שכרו: למען שכור הוא שכר
למען אירא ואעשה כן וחטאתי ירא עשה
והיה להם לשם רע למען רוע
יחרפוני: זכרה אלהי לטוביה חרף
ולסנבלט כמעשיו אלה וגם עשה
לנועדיה הנביאה וליתר הנביאים נבא

descendere: ne forte negligatur cum venero & descendero ad vos. Miserunt autem ad me ſm verbū hoc p̄ q̄ttuor vices: & reſpōdi eis iuxta ſermonem priorem. Et miſit ad me ſanaballath iuxta verbum prius quinta vice puerū ſuū. & epiſtolam habebat in manu ſua ſcriptam hoc modo. In gentibus auditum eſt: & goſem dixit: q̄ tu & iudei cogitetis rebellare: & propterea edifices murum: & leuare te velis ſuper eos regem: propter quam cauſam et prophetas poſueris qui predicent de te in hieruſalem dicentes. Rex in iudea eſt. Auditurus eſt rex verba hec. Idcirco nunc veni vt ineamus conſiliū pariter. Et miſi ad eos dicens. Non eſt factum ſecundum verba hec que tu loqueris. De corde enim tuo tu componis hec. Oēs enim hi terrebant nos: cogitantes q̄ ceſſarent manus noſtre ab opere & qeſceremus. Quā ob cauſam magis cōfortaui man⁹ meas. Et ingreſſus ſum domū ſemaie filii dalaie filii methabeel ſecreto. Qui ait. Tractemus nobiſcū in domo dei in medio templi & claudam⁹ portas edis: qa vēturi ſunt vt īterficiāt te: & nocte vēturi ſunt ad occidēdū te. Et dixi. Num quiſq̄ſ ſimilis mei fugit? Et quis vt ego ingredietur templum & viuet? Non ingrediar. Et intellexi q̄ deus non miſiſſet eū ſed quaſi vaticinans locutus eſſet ad me: & tobias & ſanaballath cōduxiſſent eum. Acceperat enī precium vt territus facerem & peccarem & haberēt malū quod exprobrarent mihi. Memēto mei de⁹ pro tobia & ſanaballath: iuxta opera eorum talia: ſed & noadie prophete & ceterorum prophetarum

deſcēdere: ne forte ceſſet op⁹: poſtq̄ vtiq
καταβῆναι, μήποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον, ὡς ἂν
finiero illud: deſcēdā ad vos. ⁊
τελειώσω αὐτό, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς. καὶ
miſerūt ad me: ſm verbū hoc q̄ttuor
ἀπέστειλαν πρός με, ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τέσσαρ-
vicibus: ⁊ miſi eis iuxta ſmo-
σι καθόδοις, καὶ ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ τὸν λό-
nē hūc. ⁊ miſit ad me ſanabalat iux
γον τοῦτον. καὶ ἀπέστειλε πρός με σαναβαλὰτ κα-
ta ſmonē hūc quintū puer̄ ſu-
τὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸν πέμπτον παῖδα αὐ-
um ⁊ epiſtolā apertā in manu eius.
τοῦ καὶ ἐπιστολὴν ἠνεῳγμένην ἐν χειρὶ αὐτοῦ.
⁊ erat ſcriptū in ea: in gentib⁹ auditū eſt: ⁊
καὶ ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ, ἐν ἔθνεσιν ἠκούσθη, καὶ
geſā dixit: q̄ tu ⁊ iudei cogitatis re-
γησὰμ εἶπεν, ὅτι σὺ καὶ ἰουδαῖοι λογίζεσθε ἀπο-
bellare: p̄pter hoc tu edificas mur̄: ⁊
στῆσαι, διὰ τοῦτο σὺ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος, καὶ
tu fis eis in regē: ⁊ ad hec
σὺ γίνῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, καὶ πρὸς τούτοις
prophetas ſtatuiſti tibi ipi vt p̄dicēt de te
προφήτας ἔστησας σεαυτῷ κηρύσσειν περὶ σοῦ
in hieruſalē: dicētes: q̄ regnaſti in
ἐν ἱερουσαλήμ, λέγοντας, ὅτι ἐβασίλευσας ἐν
iudea. ⁊ nūc nunciabunt regi
τῇ ἰουδαίᾳ. καὶ νῦν ἀπαγγελήσονται τῷ βασιλεῖ
ſmones iſti: ⁊ nūc veni cōſulam⁹ pa-
οἱ λόγοι οὗτοι, καὶ νῦν δεῦρο βουλευσώμεθα ἐπὶ
riter. ⁊ miſi ad eū dicēs: nō fa-
τὸ αὐτό. καὶ ἀπέστειλα πρὸς αὐτὸν λέγων, οὐκ ἐγε-
ctū eſt vt ſmones iſti quos tu dicis: qm̄ a
νήθη ὡς οἱ λόγοι οὗτοι οὓς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ
corde tu mētiris eos. qm̄ oēs ter-
καρδίας σὺ ψεύδῃ αὐτούς. ὅτι πάντες φοβερί-
rēt nos dicētes: ſoluent manus eo-
ζουσιν ἡμᾶς λέγοντες, ἐκλυθήσονται αἱ χεῖρες αὐ-
rū ab opere iſto: ⁊ nō fiet.
τῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ οὐ ποιηθήσεται.
⁊ nūc fortificaui man⁹ meas. et ego īgreſſ⁹
καὶ νῦν ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου. κἀγὼ εἰσῆλ-
ſū in domū ſemei filii dalaia filii matabeel:
θον εἰς οἶκον σεμεῒ υἱοῦ δαλαΐα υἱοῦ ματαβεήλ,
⁊ ipe retent⁹ ⁊ dixit: cōgregemur in
καὶ αὐτὸς συνεχόμενος καὶ εἶπε, συναχθῶμεν εἰς
domū dei in medio eius: ⁊ claudamus
οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς
ianuas eius qm̄ veniūt vt interficiāt te: veniūt no-
θύρας αὐτοῦ ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε, ἔρχονται νυ-
cte ad occidendū te. ⁊ dixi: q̄s eſt vir q̄lis
κτὸς φονεῦσαί σε. καὶ εἶπον, τίς ἐστιν ἀνὴρ οἷος
ego: fugiet? vel quis q̄lis ego q̄ ingredietur in
ἐγώ, φεύξεται; ἢ τίς οἷος ἐγὼ ὃς εἰσελεύσεται εἰς
domū ⁊ viuet? nō ingrediar. ⁊ co-
τὸν οἶκον καὶ ζήσεται; οὐκ εἰσελεύσομαι. καὶ ἐπέ-
gnoui ⁊ ecce deus nō miſit eū: qm̄
γνων καὶ ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν, ὅτι ἡ
prophetia ſmo aduerſ⁹ me. ⁊ tobias ⁊ ſana-
προφητεία λόγος κατ᾽ ἐμοῦ. καὶ τωβίας καὶ σανα-
balat cōduxerūt eū vt timerē ⁊ face-
βαλὰτ ἐμισθώσαντο αὐτόν, ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιή-
rē ſic ⁊ peccarē: ⁊ fierē eis in no-
σω οὕτως καὶ ἁμάρτω, καὶ γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνο-
mē malū: vt exprobrarēt mihi. memēto deus
μα πονηρόν, ὅπως ὀνειδίσωσί με. μνήσθητι ὁ θεός
meus tobia ⁊ ſanabalat: ſm ope- δ.ſ.
μου τῷ τωβίᾳ καὶ τῷ σαναβαλάτ, ὡς τὰ ποιή-
ra eor̄ hec: ⁊ noadia p̄phete
ματα αὐτῶν ταῦτα, καὶ τῷ νωαδίᾳ τῷ προφήτῃ
⁊ ceterorū prophetar̄:
καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν προφητῶν,

q̄ erāt terrētes me. ꝛ pfectus eſt mu
οἱ ἦσαν φοβερίζοντές με. καὶ ἐτελέσθη τὸ τεῖ
rus q̄nto ꝛ viceſimo elul mēſis in
χος πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ ἐλοὺλ μηνὸς εἰς
q̄nquaginta duob⁹ dieb⁹. ꝛ factū eſt cū au=
πεντηκονταδύο ἡμέρας. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤ=
diſſent oēs inimici nr̄i: ꝛ timue=
κουσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, καὶ ἐφοβήθη
rūt oēs gētes q̄ in circuitu nr̄o: ꝛ cecci=
σαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ ἐπέπε
dit timoꝛ magnus valde in oculis eo
σε φόβος μέγας σφόδρα ἐν ὀφθαλμοῖς αὐ
rū ꝛ cognouerūt: ꝙ a deo no
τῶν καὶ ἔγνωσαν, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ=
ſtro factū eſt vt pficeret opus hoc. ꝛ
μῶν ἐγενήθη τελειωθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο. καὶ
in dieb⁹ illis a multis opti
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐν=
matib⁹ iuda epiſtole ibāt ad to=
τίμων ἰούδα ἐπιστολαὶ ἐπορεύοντο πρὸς τω
biā. ꝛ q̄ tobia veniebāt ad eos:
βίαν. καὶ αἱ τωβία ἤρχοντο πρὸς αὐτούς,
qm̄ multi in iuda habētes iuramētū erāt ei: q̄a
ὅτι πολλοὶ ἐν ἰούδα ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ, ὅτι
gener erat ſechenia filij erai. ꝛ io=
γαμβρὸς ἦν τοῦ σεχενία υἱοῦ ἠραΐ. καὶ ἰω
nā filius eius accepit filiā meſu
νὰν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα μεσου
lā filij barachie in vxoꝛē. etiā
λὰμ υἱοῦ βαραχίου εἰς γυναῖκα. καί γε τὰ
vtilia ei dicebat coꝛā me. ꝛ
συμφέροντα αὐτῷ ἔλεγεν ἐνώπιόν μου. καὶ
ſmones meos erāt pferētes ei: ꝛ epi=
λόγους μου ἦσαν ἐκφέροντες αὐτῷ, καὶ ἐπι
ſtolas miſit tobia vt terreret me.
στολὰς ἀπέστειλε τωβία φοβερίσαι με. Ca.7

Et factū eſt qn̄ edificatus eſt murus:
Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ᾠκοδομήθη τὸ τεῖχος,
ꝛ poſui valuas: ꝛ recēſiti ſunt
καὶ ἔστησα τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ
ianitoꝛes ꝛ cātoꝛes ꝛ leuite: ꝛ pꝛe
πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ λευῖται, καὶ ἐνε
cepi anania fratri meo ꝛ
τειλάμην τῷ ἀνανίᾳ τῷ ἀδελφῷ μου καὶ τῷ
anania pꝛincipi bera in hieruſalē: qm̄
ἀνανίᾳ ἄρχοντι τῆς βηρὰ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι
ipſe erat q̄ſi vir verax ꝛ timēs de
αὐτὸς ἦν ὡς ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θε
ū ſup multos. ꝛ dixi eis nō ape
ὸν ὑπὲρ πολλούς. καὶ εἶπον αὐτοῖς οὐκ ἀνοι
rient porte hieruſalē vſq̄ ad ſimul cū ſole.
γήσονται πύλαι ἱερουσαλὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ.
ꝛ adhuc ipſis vigilātibus: claudantur
καὶ ἔτι αὐτῶν γρηγορούντων, κλειέσθωσαν
porte ꝛ munite ſint. ꝛ pone cu=
αἱ θύραι καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν. καὶ στῆσον προ
ſtodes habitātiū in hieruſalē: vir in
φύλακας οἰκούντων ἐν ἱερουσαλήμ, ἀνὴρ ἐν
cuſtodia ſua: ꝛ vir cōtra domū
προφυλακῇ ἑαυτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας
ſuā. ꝛ ciuitas ampla manibus ꝛ ma
ἑαυτοῦ. καὶ ἡ πόλις πλατεῖα χερσὶ καὶ με
gna: ꝛ ppl's paucus in ea: ꝛ nō erant
γάλη, καὶ ὁ λαὸς ὀλίγος ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν
dom⁹ edificate. ꝛ dedit deus in
οἰκίαι ᾠκοδομημέναι. καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς
coꝛ meū: ꝛ cōgregaui optimates
τὴν καρδίαν μου, καὶ συνῆξα τοὺς ἐντίμους
ꝛ p̄ncipes ꝛ ppl'm in comita=
καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδί=
tū. ꝛ inueni libꝛū comitat⁹ q̄ aſcēderūt
αν. καὶ εὗρον βιβλίον τῆς συνοδίας οἱ ἀνέβησαν

qui terrebant me.
Completus eſt autē mu
rus viceſimo
quinto die menſis elul:
quinquaginta
duobus diebus. Factuꝫ
eſt ergo cum audiſſent
omnes inimici noſtri vt
timerent vniuerſe gētes
que erant in circuitu no
ſtro & conciderent
intra ſemetipſos: & ſci=
rent ꝙ a
deo factum eſt opus
hoc. Sed & in diebus
illis multe
optimatum iudeorum
epiſtole mittebantur
ad tobiam: & a tobia
veniebant ad eos. Mul
ti enim erant in iudea
habentes iuramentum
eius: quia gener erat
ſechenie filii iorei: & io
hannan
filius eius acceperat fi=
liam moſollam filii
barachie: & laudabant
eum
coram me: & verba mea
nūciabant ei.
Et tobias mittebat epi=
ſtolas vt terreret me.

7.

Poſtquam autem
edificat⁹ eſt murus:
& poſui valuas:
& recenſui ianitores &
cantores
& leuitas: precepi ana=
ni fratri meo
& ananie principi do=
mus de
hieruſalem. Ipſe enim
quaſi vir verax
& timens deum plus ce
teris videbatur.
Et dixi eis. Non aperi=
antur porte
hieruſaleꝫ vſq̄ ad calo
rem ſolis. Cumq̄ adhuc
aſſiſterent: clauſe porte
ſunt
& oppilate. Et poſui cu
ſtodes de habitatoribus
hieruſalē: ſingulos per
vices ſuas: & vnūquēq̄
contra domū ſuam. Ci
uitas autē erat lata nimis
& grandis & populus
paruus in medio eius
et nō erant domus edi
ficate. Deus aūt dedit in
corde meo & congrega
ui optimates &
magiſtratus & vulgus
vt recenſerem eos.
Et inueni librum cen=
ſus eorum qui aſcederāt

אשר היו מיראים אותי׃
ותשלם החומה בעשרים
וחמשה לאלול לחמשים
ושנים יום׃ ויהי כאשר שמעו
כל אויבנו ויראו כל הגוים
אשר סביבתינו ויפלו מאד
בעיניהם וידעו כי מאת
אלהינו נעשתה המלאכה
הזאת׃ גם בימים ההם מרבים
חרי יהודה אגרתיהם הולכות
על טוביה ואשר לטוביה
באות אליהם׃ כי רבים ביהודה
בעלי שבועה לו כי חתן הוא
לשכניה בן ארח ויהוחנן
בנו לקח את בת משלם בן
ברכיה׃ גם טובתיו היו אמרים
לפני ודברי היו מוציאים לו
אגרות שלח טוביה ליראני׃

Cap. vij.

ויהי כאשר
נבנתה החומה ואעמיד הדלתות
ויפקדו השוערים והמשררים
והלוים׃ ואצוה את חנני אחי
ואת חנניה שר הבירה על
ירושלם כי הוא כאיש אמת
וירא את האלהים מרבים׃
ויאמר להם לא יפתחו שערי
ירושלם עד חם השמש ועד
הם עמדים יגיפו הדלתות
ואחזו והעמיד משמרות ישבי
ירושלם איש במשמרו ואיש
נגד ביתו׃ והעיר רחבת ידים
וגדולה והעם מעט בתוכה
ואין בתים בנוים׃ ויתן אלהי אל
לבי ואקבצה את החורים ואת
הסגנים ואת העם להתיחש
ואמצא ספר היחש העולים

היה ירא
שלם חמה
שנה היה
סבב נפל
עשה לאך
יום רבה
חור הלך
בוא רבב
שבע
היה
פנה יצא
בנה חמה
עמד פקד
שור צוה
שוד
רבב
פתח
חמם
גיף
שמר
גדל
בית בנה
נתן קבץ
יחס
מצא עלה

בראשנה ואמצא כתוב בו : כתב
אלה בני המדינה העלים משבי מדן שבה
הגולה אשר הגלה נבוכדנצר גלה
מלך בבל וישובו לירושלם
וליהודה איש לעירו: הבאים בוא
עם זרבבל ישוע נחמיה עזריה
רעמיה נחמני מרדכי בלשן
מספרת בגוי נחום בענא מספר ספר
אנשי עם ישראל: בני פרעש
אלפים מאה ושבעים ושנים : שנה
בני שפטיה שלש מאות מאה
שבעים ושנים: בני ארח שש
מאות חמשים ושנים: בני פחת
מואב לבני ישוע ויואב אלפים
ושמנה מאות שמנה עשר :
בני עילם אלף מאתים חמשים
וארבעה: בני זתוא שמנה מאות
ארבעים וחמשה: בני זכי רבע
שבע מאות וששים: בני בנוי
שש מאות ארבעים ושמנה: בני
בבי שש מאות עשרים ושמנה:
בני עזגד אלפים שלש מאות
עשרים ושנים: בני אדניקם שש
מאות ששים ושבעה: בני בגוי
אלפים ששים ושבעה: בני עדין
שש מאות חמשים וחמשה: בני
אטר לחזקיה תשעים ושמנה :
בני חשם שלש מאות עשרים
ושמנה: בני בצי שלש מאות
עשרים וארבעה: בני חריף
מאה שנים עשר: בני גבעון
תשעים וחמשה: אנשי בית לחם
ונטפה מאה שמנים ושמנה :
אנשי ענתות מאה עשרים
ושמנה: אנשי בית עזמות
ארבעים ושנים: אנשי קרית

primum: & inuentum est scriptum in eo. Isti filii prouincie qui ascenderũt de captiuitate migrantiũ quos transtulerat nabuchodonosor rex babylõis: & reuersi sunt in hierusalem & in iudeã: vnusquisq; in ciuitatẽ suã q venerãt cum zorobabel: iosue neemias azarias raamias naamin mardocheus belsar mespharat beggoai naum baana. Numerus virorum populi israel. Filii pharos duo milia centũ septuaginta duo. Filii saphatia trecenti septuaginta duo. Filii area sexcenti quinquaginta duo. Filii phetmoab filiorum iosue & ioab duo milia octingenti decẽ & octo. Filii helam: mille ducẽti quinquaginta quattuor. Filii zethue octingenti quadraginta quinq;. Filii zachai septingenti sexaginta. Filii bennui sexcenti quadraginta octo. Filii bebai sexcenti viginti octo. Filii azgad duo milia trecenti viginti duo. Filii adonicam sexcenti sexaginta septem. Filii beguai duo milia sexaginta septem. Filii adin sexcenti quinquaginta quinq;. Filii ather filii ezechie nongenti octo. Filii asem trecenti viginti octo. Filii besai trecẽti viginti quattuor. Filii areph centum duodecim. Filii gabaon nonaginta quinq;. Viri bethleem & nethupha centum octoginta octo. Viri anathot centum viginti octo. Viri bethamoth quadraginta duo. Viri cariathiarim

in primis. & inueni scriptũ in eo:
ἐν πρώτοις. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ,
isti filij prouincie q ascẽderũt de
οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβάντες ἀπὸ
captiuitate trãsmigrationis quã trãsmigrare fecit
τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπώκισε B
nabuchodonosor rex babylonis: &
ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ
reuersi sũt in hierusalẽ & in iudã
ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς ἰούδαν
vir in ciuitatẽ suã: q venerũt cũ
ἀνὴρ εἰς πόλιν ἑαυτοῦ, οἱ ἐλθόντες μετὰ
zorobabel & iesue & neemia azaria &
ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦ καὶ νεεμία ἀζαρία καὶ
reemai nemani: mardocheus balsan: ma
ῥεεμαῒ ναιμανὶ, μαρδοχαῖος βαλσὰν, μα
aspharath boguia: naũ baana & ma
ασφαρὰθ βογουΐα, ναοὺμ βαανὰ καὶ μα
asphar: viri ppli israel. filij phoros
ασφὰρ, ἄνδρες λαοῦ ἰσραήλ. υἱοὶ φόρος
duo milia centũ septuaginta duo. filij sa
δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο. υἱοὶ σα
phatia trecenti septuaginta duo. filij
φατία τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο. υἱοὶ
era sexcẽti quinquaginta duo. filij phaath
ἠρὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο. υἱοὶ φααθ
moab filijs iesue & ioab duo mi
μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ καὶ ἰωὰβ δισχίλι
lia octingẽti decẽ et octo. filij elã mil
οι ὀκτακόσιοι δεκαοκτώ. υἱοὶ ἠλὰμ χίλι
le ducẽti quinquaginta quattuor. filij zathua
οι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ζαθουὰ
octingẽti quadraginta quinq;. filij zac
ὀκτακόσιοι τεσσαρακονταπέντε. υἱοὶ ζακ
chu septingẽti sexaginta. filij banui sex C
χοῦ ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα. υἱοὶ βανουῒ ἑξα
cẽti quadraginta octo. filij bebai se
κόσιοι τεσσαρακονταοκτώ. υἱοὶ βηβαῒ ἑξα
xcẽti vigĩti octo. filij asgad duo milia tre
κόσιοι εἰκοσιοκτώ. υἱοὶ ἀσγὰδ δισχίλιοι τρι
centi vigĩti duo. filij adonicã sexcẽti
ακόσιοι εἰκοσιδύο. υἱοὶ ἀδωνικὰμ ἑξακόσιοι
sexaginta septẽ. filij bagui duo milia sexagĩ
ἑξηκονταεπτά. υἱοὶ βαγουῒ δισχίλιοι ἑξήκον
ta septẽ. filij edã sexcẽti q̃nqua
ταεπτά. υἱοὶ ἠδὰν ἑξακόσιοι πεντη
ginta quinq;. filij ater ezecia nonagin
κονταπέντε. υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκίᾳ ἐννενήκον
ta octo. filij esam trecẽti vigĩti octo.
ταοκτώ. υἱοὶ ἠσὰμ τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
filij besei trecẽti q̃nquaginta quattuor.
υἱοὶ βεσεῒ τριακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
filij areb centũ duo deci. filij asen du
υἱοὶ ἀρὴβ ἑκατὸν δεκαδύο. υἱοὶ ἀσὲν δια
centi viginti tres. filij gabaõ nonagĩta
κόσιοι εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ γαβαὼν ἐννενήκον
quinq;. filij bethalẽ & netophathi
ταπέντε. υἱοὶ βαιθαλὲμ καὶ νετωφαθὶ
centũ octoginta octo. filij anathoth centũ vi
ἑκατὸν ὀγδοηκονταοκτώ. υἱοὶ ἀναθὼθ ἑκατὸν εἰ
ginti octo. filij azamoth viri q̃dragĩta
κοσιοκτώ. υἱοὶ ἀζαμὼθ ἄνδρες τεσσαρα
duo. viri cariathiarim
κονταδύο. ἄνδρες καριαθιαρεὶμ D

caphera ⁊ beroth ſeptingẽti quadragin=
καφηρὰ καὶ βηρὼθ ἑπτακόσιοι τεσσαρακοντα=
ta tres. viri arama ⁊ gabaa ſexcenti vi=
τρεῖς. ἄνδρες ἀραμὰ καὶ γαβαὰ ἑξακόσιοι εἰ
ginti vnꝰ. viri machemas centũ viginti duo.
κοσιεῖς. ἄνδρες μαχεμὰς ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
viri bethel ⁊ ai centũ viginti tres. vi
ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἲ ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. ἄν
ri nabab alteriꝰ quinquaginta duo. filij he
δρες ναβᾶβ ἑτέρου πεντηκονταδύο. υἱοὶ αἰ
lã alteriꝰ mille ducẽti qͥnquaginta quat=
λὰμ ἑτέρου χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσα
tuor. filij erã trecẽti viginti. filij hiericho
ρες. υἱοὶ ἠρὰμ τριακόσιοι εἴκοσι. υἱοὶ ἱεριχὼ
trecenti quadraginta quinque. filij lada=
τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε. υἱοὶ λαδα=
di ⁊ ono ſeptingẽti viginti vnꝰ. filij ſenaa
δὶ καὶ ὠνὼ ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς. υἱοὶ σεναὰ
tria milia nõgenti triginta. ſacerdotes filij
τρισχίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα. οἱ ἱερεῖς υἱοὶ
ioiade in domũ ieſu nõgenti ſeptuaginta
ἰωιαδὲ εἰς οἶκον ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδομηκοντα
tres. filij emmer mille quinquaginta duo.
τρεῖς. υἱοὶ ἐμμὴρ χίλιοι πεντηκονταδύο.
filij phaſeur mille ducẽti quadraginta ſe=
υἱοὶ φασεοὺρ χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακοντα=
ptẽ. filij erã mille decẽ et ſeptẽ. leuite
ἑπτά. υἱοὶ ἠρὰμ χίλιοι δεκαεπτά. οἱ λευῖται
filij ieſu cadmiel filijs o=
υἱοὶ ἰησοῦ τοῦ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς τοῦ ὠ=
duia ſeptuaginta quattuor. cãtores filij
δουία ἑβδομηκοντατέσσαρες. οἱ ᾄδοντες υἱοὶ
aſaph centũ quadraginta octo. ianitores
ἀσὰφ ἑκατὸν τεσσαρακονταοκτώ. οἱ πυλωροὶ
filij ſellũ filij ater filij telmon filij
υἱοὶ σελλοὺμ υἱοὶ ἀτὴρ υἱοὶ τελμὼν υἱοὶ
acub filij atita filij ſabi: centũ tri=
ἀκοὺβ υἱοὶ ἀτιτὰ υἱοὶ σαβί, ἑκατὸν τρια=
ginta octo. nathenijm filij ſea filij aſepha filij
κονταοκτώ. οἱ ναθηνιεὶμ υἱοὶ σηὰ υἱοὶ ἀσηφὰ υἱοὶ
tabaoth filij ceras: filij ſiaia filij phadon filij
ταβαὼθ υἱοὶ κηράς, υἱοὶ σιαῒα υἱοὶ φαδὼν υἱοὶ
labana: filij aggaba filij ſelmei filij anã
λαβανά, υἱοὶ ἀγγαβὰ υἱοὶ σελμεῒ υἱοὶ ἀνὰν
filij gadel filij gaer filij raaia: filij raſ=
υἱοὶ γαδὴλ υἱοὶ γαὴρ υἱοὶ ῥααΐα, υἱοὶ ῥασ=
ſon filij necoda: filij gazem filij oza filij
σὼν υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζὴμ υἱοὶ ὀζὰ υἱοὶ
pheſi filij beſi filij meinon: filij nephoſai filij
φεσὶ υἱοὶ βησὶ υἱοὶ μεϊνών, υἱοὶ νεφωσαῒ υἱοὶ
bacbuc filij achipha filij arur: filij baſa=
βακβοὺκ υἱοὶ ἀχιφὰ υἱοὶ ἀρούρ, υἱοὶ βασα=
loth filij meida filij adaſa: filij barcuc filij
λὼθ υἱοὶ μεϊδὰ υἱοὶ ἀδασά, υἱοὶ βαρκουὲ υἱοὶ

καὶ

cephira & beroth ſeptingenti
quadraginta tres. Viri
rama & nebo ſexcenti
viginti
vnus. Viri machmas
centum viginti
duo Viri bethel & chai
centũ vigĩti tres. Viri
nebo alterius quinqua
ginta duo.
Viri helan alterius mil
le ducenti
quinquagĩta quattuor.
Filii arem
trecenti viginti. Filii hie
richo
trecenti quadraginta
quinqꝫ.
Filii lodadin & ono ſe=
ptingenti
viginti vnus. Filii ſenaa
tria milia nõgenti
triginta. Sacerdotes.
Filii idaia
in domo ieſua nõgenti
ſeptuaginta
tres. filii emmer mille
quinquaginta
duo. Filii pheſſur mille
ducenti quadraginta
ſeptem. Filii
arem mille decem & ſe
ptem. Leuite.
Filii ioſue & cedmihel
filiorum oduie
ſeptuaginta quattuor.
Cantores. Filii
aſaph centum quadra=
ginta octo.
Ianitores. Filii ſellum:
filii ather: fili
thelmon: filii accub: fi=
lii athita: filii
ſobai centum triginta
octo.
Nathinnei. Filii ſoa: fi=
lii aſupha: filii
thebaoth: filii ceros: fi=
lii ſiaa: filii
phadon: filii lebana: fi=
lii agaba: filii
ſelmon: filii anan: filii
geddel: filii gaer:
filii raaia: filii raſin: filii
nechoda.
filii iezen: filii aza: filii
phaſea: filii
beſai: filii munim: filii
nephuſim:
filii bechue: filii acu=
pha. filii
azur: filii beſſuth: filii
maida:
filii arſa: filii berchos:
filii

יְעָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע
מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ אַנְשֵׁי
הָרָמָה וָגָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים
וְאֶחָד׃ אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה וְעֶשְׂרִים
וּשְׁנָיִם׃ אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעָי שנה
מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ אַנְשֵׁי
נְבוֹ אַחֵר חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם מאה
חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃ בְּנֵי חָרִם רבע
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ בְּנֵי יְרֵחוֹ
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
בְּנֵי לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים וְאֶחָד׃ בְּנֵי סְנָאָה
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים תְּשַׁע מֵאוֹת
וּשְׁלֹשִׁים׃ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה
לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים
וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים
וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף
מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃ בְּנֵי
חָרִם אֶלֶף שִׁבְעָה עָשָׂר׃ הַלְוִיִּם
בְּנֵי יֵשׁוּעַ לְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי לְהוֹדְוָה
שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי שור
אָסָף מֵאָה אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃
הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי שַׁלֻּם בְּנֵי אָטֵר בְּנֵי
טַלְמֹן בְּנֵי עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי
שֹׁבָי מֵאָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה׃
הַנְּתִינִים בְּנֵי צִחָא בְּנֵי חֲשֻׂפָא בְּנֵי נתן
טַבָּעוֹת׃ בְּנֵי קֵירֹס בְּנֵי סִיעָה בְּנֵי
פָדוֹן׃ בְּנֵי לְבָנָה בְנֵי חֲגָבָה בְּנֵי
שַׁלְמָי׃ בְּנֵי חָנָן בְּנֵי גִדֵּל בְּנֵי גָחַר׃
בְּנֵי רְאָיָה בְנֵי רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא׃
בְּנֵי גַזָּם בְּנֵי עֻזָּא בְּנֵי פָסֵחַ׃ בְּנֵי
בֵסַי בְּנֵי מְעוּנִים בְּנֵי נְפוּשְׁסִים׃
בְּנֵי בַקְבּוּק בְּנֵי חֲקוּפָא בְּנֵי
חַרְחוּר׃ בְּנֵי בַצְלִית בְּנֵי מְחִידָא
בְּנֵי חַרְשָׁא׃ בְּנֵי בַרְקוֹס בְּנֵי

סִיסְרָא בְּנֵי תָמַח׃ בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי
חֲטִיפָא׃ בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי
סוֹטַי בְּנֵי סֹפֶרֶת בְּנֵי פְרִידָא׃
בְּנֵי יַעְלָא בְּנֵי דַרְקוֹן בְּנֵי
גִדֵּל׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְּנֵי חַטִּיל
בְּנֵי פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי אָמוֹן׃
כָּל הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ שָׁנָה
וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל עָלָה
חַרְשָׁא כְּרוּב אַדּוֹן וְאִמֵּר
וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית אֲבֹתָם נָגַד
וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃ בְּנֵי
דְלָיָה בְנֵי טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ
מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ וּמִן מֵאָה
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֳבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ
בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת
בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא איש קָרָא
עַל שְׁמָם׃ אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם
הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָא וַיְגֹאֲלוּ יָחַס מָצָא
מִן הַכְּהֻנָּה׃ וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא גָּאַל אָמַר
לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ אָכַל
הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים
וְתֻמִּים׃ כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד תָּמַם
אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ רָבַע רָבַב
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם בָּדַד
וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת
אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים
וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים שׁוּר
וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים
וַחֲמִשָּׁה׃ סוּסֵיהֶם שְׁבַע מֵאוֹת
שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם מֵאָה
וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ גְּמַלִּים
אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה
חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים׃ וּמִקְצָת רָאשֵׁי הָאָבוֹת קָצָה
נָתְנוּ לַמְּלָאכָה הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאַ

zizara: filii thema: filii nasia: filii atupha: filii seruorum salomonis: filii sothai: filii sopherech: filii pheruda. Filii iohala: filii dercon: filii iedel. Filii saphata: filii athil: filii phocereth qui erat ortus ex asbaim filio ammon. Omnes nathinei & filii seruorū solomōis treceti nonaginta duo. Hi sunt aūt qui ascenderunt de thelmala: thelarsa: cherub: adon: & emmer: & non potuerūt indicare domum patrū suorū & semen suum: vtrum ex israel essent. Filii dalaia: filii tobia: filii nechoda sexcenti quadraginta duo. Et de sacerdotibus filii iobia: filii accos: filii berzellai qui accepit de filiabus berzellai galaaditidis vxorem: & vocatus est nomine eoruȝ. Hi quesierunt scripturā suam in censu & nō inuenerūt: & eiecti sunt de sacerdotio. Dixitqȝ athersatha eis vt non manducarēt de sanctis sanctorum: donec staret sacerdos doctus & eruditus. Omīs multitudo quasi vir vnus quadraginta duo milia sexcenti sexaginta: absqȝ seruis & ancillis eoꝝ qui erant septem milia trecenti triginta septem: & inter eos cantores & cantatrices ducente quadraginta et quinqȝ. Equi eorum sexcenti triginta septem: muli eorum ducenti quadraginta quinqȝ: cameli eorum quadringenti triginta quinqȝ: asini sex milia septingenti viginti. Nōnulli autem de principibꝰ familiarū dederūt īpēsas in opus. Athersatha dedit

sisara filij thema: filij nesia filij atipha: filij
σισαρὰ υἱοὶ θημά, υἱοὶ νησιὰ υἱοὶ ἀτιφά, υἱοὶ
seruoꝝ salomonis filij sutei filij sapharat
δούλων σολομῶντος υἱοὶ σουτεὶ υἱοὶ σαφαρὰτ
filij pherida filij iela. filij dorcō filij
υἱοὶ φεριδὰ υἱοὶ ἰελά. υἱοὶ δορκὼν υἱοὶ
gadael: filij saphatia filij atil filij phacharath
γαδαήλ, υἱοὶ σαφατία υἱοὶ ἀτὶλ υἱοὶ φαχαρὰθ
filij sabain & filij amō: oēs nathenim
υἱοὶ σαβαὶν καὶ υἱοὶ ἀμών, πάντες οἱ ναθηνιεὶμ
& filij seruoꝝ salomonis trecēti
καὶ οἱ υἱοὶ δούλων σολομῶντος τριακόσιοι
nonaginta duo. & isti ascenderūt
ἐννενηκονταδύο. καὶ οὗτοι ἀνέβησαν
de thelmalech thelasar cherub edan & emmer.
ἀπὸ θελμαλὲχ θελασὰρ χερούβ ἠδὰν καὶ ἐμμήρ.
& nō potuerūt annūciare domos
καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι οἴκους
familiaꝝ suaꝝ & semē suū: si de
πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ
israel sunt. filij dalaia filij tobia & filij
ἰσραὴλ εἰσιν. υἱοὶ δαλαΐα υἱοὶ τωβία καὶ υἱοὶ
necoda sexcēti q̄draginta duo. &
νεκωδὰ ἑξακόσιοι τεσσαρακονταδύο. καὶ
de sacerdotibꝰ filij ebia filij accos filij berzelei:
ἀπὸ τῶν ἱερέων υἱοὶ ἐβιὰ υἱοὶ ἀκκὼς υἱοὶ βερζελεΐ,
q̄ accepit de filiabus berzelei
ὃς ἔλαβεν ἀπὸ θυγατέρων βερζελεῒ
galaaditidis vxorē & vocatꝰ ē in nomine
τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα καὶ ἐκλήθη ἐπ᾽ ὀνόματι
eoꝝ. hi q̄sierūt scripturā suā
αὐτῶν. οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν ἑαυτῶν
comitatꝰ & nō est īuēta: & eiecti sunt
τῆς συνοδίας καὶ οὐχ εὑρέθη, καὶ ἀπώσθησαν
de sacerdotio. & dixit arthasastha eis:
ἀπὸ τῆς ἱερατείας. καὶ εἶπεν ἀρθασασθὰ αὐτοῖς,
vt nō māducarēt de sctō
ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν
sctōꝝ: donec staret sacerdos illuminationibꝰ &
ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτισμοῖς καὶ
initiationibꝰ. & facta est oīs multitudo
ταῖς τελειώσεσι. καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία
vnanimis q̄si q̄draginta milia &
ὁμοθυμαδὸν ὡς τέσσαρες μυριάδες καὶ
duomilia trecēti sexaginta: absq; seruis
δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα, πάρεξ δούλων
eoꝝ & ancillis eoꝝ. isti septē
αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτα
milia trecēti triginta septē. & cātores
κισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ ᾄδοντες
& cātatrices ducēti q̄draginta quinq;.
καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
equi septingēti triginta sex. muli
ἵπποι ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι
ducēti q̄draginta q̄nq;. cameli q̄drigēti
διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε. κάμηλοι τετρακόσιοι
triginta q̄nq;. asini sex milia septingēti
τριακονταπέντε. ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι
viginti. & de parte principū
εἴκοσι. καὶ ἀπὸ μέρους ἀρχηγῶν τῶν
familiaꝝ dederūt in opus arthasastha
πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ ἔργον τῷ ἀρθασασθὰ

in theſauꝝ auri dragmas mille: phialas
ἐις θησαυρὸν χρυσίου δραχμὰς χιλίας, φιάλας
q̄nquaginta: ſtolas ſacerdotū q̄ngentas
πεντήκοντα, ςολὰς τῶν ἱερέων πεντακοσίας
triginta. ⁊ de p̄ncipibus familiaꝝ
τριάκοντα. καὶ ἀπὸ ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν
dederūt in theſauros operis: auri numiſma
ἔδωκαν ἐις θησαυροὺς τοῦ ἔργου, χρυσοῦ νόμισμα
decēmilia bis: ⁊ argēti minas duomilia ducē
μυριάδας δύο, καὶ ἀργυρίου μνᾶς διχιλίας διακο
tas. ⁊ dederūt reliqui populi au=
σίας. καὶ ἔδωκαν οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ χρυ=
ri dragmas bis decē milia: argēti minas
σίου δραχμὰς δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς
duomilia ⁊ ſtolas ſacerdotū ſexagita ſeptē. ⁊ ſe=
διχιλίας καὶ ςολὰς τῶν ἱερέων ἑξηκονταεπτά. καὶ ἐκά
derūt ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ ianitores
θησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ πυλωροὶ
⁊ cātores ⁊ q̄ de populo: ⁊ na
καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ να
thenīīm ⁊ oīs iſrael in ciuitatib⁹ ſuis.
θινεὶμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν. Ca.8.

ET p̄uenerat mēſis ſeptim⁹: ⁊ filij
Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ
iſrael in ciuitatib⁹ ſuis: ⁊ cōgregati ſunt oīs
ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθησαν πᾶς
popul⁹ q̄ſi vir vn⁹ ad plateā q̄ ante por
ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ ἕις ἐις τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν πύ
tā aque. ⁊ dixerūt eſdre
λης τοῦ ὕδατος. καὶ ἔιπον τῷ ἔσδρᾳ τῷ
ſcribe: vt afferret librū legis moyſi q̄
γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νόμου μωυσῆ ὃν
p̄ceperat dn̄s iſrael. ⁊ attulit eſ=
ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰσραήλ. καὶ ἤνεγκεν ἔσ=
dras ſacerdos legē corā multitudine
δρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας
a viro vſq; ad mulierē: ⁊ oīs itelligēs
ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, καὶ πᾶς ὁ συνιῶν
ad audiendū in die vna mēſis ſeptimi.
ἀκούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.
⁊ legit in eo cōtra plateā q̄
καὶ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπέναντι τῆς πλατείας τῆς
ante portā aquaꝝ ab ho=
ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῶν ὑδάτων ἀπὸ τῆς ὥ=
ra illuminationis ſolis vſq; ad medietatē
ρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν ἥλιον ἕως μεσούσης
diei: in cōſpectu viroꝝ ⁊ mulieꝝ:
τῆς ἡμέρας, ἀπέναντι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν,
⁊ ipi intelligētes. ⁊ aures oīs
καὶ αὐτοὶ συνιέντες. καὶ ὦτα παντὸς τοῦ
ppl'i in librū legis. ⁊ ſtetit eſ=
λαοῦ ἐις τὸ βιβλίον τοῦ νόμου. καὶ ἔςη ἔσ=
dras ſcriba ſup gradū ligneū quē
δρας ὁ γραμματεὺς ἐπὶ βήματος ξυλίνου ὃ
fecerat ad cōcionādū: ⁊ ſteterūt iu=
ἐποίησεν ἐις τὸ δημηγορῆσαι, καὶ ἔςησαν ἐχό=
xta eū matthathias ⁊ ſemeias ⁊ ananias
μενα αὐτοῦ ματθαθίας καὶ σαμεΐας καὶ ἀνανίας
⁊ vrias: ⁊ chelcias ⁊ maaſias a dextris
καὶ ουρίας, καὶ χελκίας καὶ μαασίας ἐκ δεξιῶν
eius: ⁊ a ſiniſtris phadaias ⁊ miſael ⁊
αὐτοῦ, καὶ ἐξ ευωνύμων φαδαΐας καὶ μισαὴλ καὶ
melchias ⁊ aſon ⁊ aſabdana ⁊ zacharias
μελχΐας καὶ ἀσὼν καὶ ἀσαβδανὰ καὶ ζαχαρίας
⁊ meſollā. ⁊ aperuit eſdras librū
καὶ μεσολλάμ. καὶ ἤνοιξεν ἔσδρας τὸ βιβλίον
corā omni populo: qm̄ ipe erat ſupra
ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω

in theſaurū auri dragmas mille: phialas quinq̄ginta: tunicas ſacerdotales q̄ngētas triginta. Et de principibus familiaruꝫ dederunt in theſaurum operis auri dragmas viginti milia: & argenti minas duo milia ducentas. Et quod dedit reliquus populus: auri dragmas viginti milia: & argenti minas duo milia: & tunicas ſacerdotales ſexaginta ſeptem. Habitauerunt autē ſacerdotes & leuite & ianitores & cantores et reliquū vulgus & nathinnei & omnis iſrael in ciuitatibus ſuis.

8.

ET venerat menſis ſeptimus: filii autē iſrael erant in ciuitatibus ſuis. Cōgregatuſq; eſt oīs populus q̄ſi vir vnus ad plateam que eſt ante portam aquarum. & dixerunt eſdre ſcribe vt afferret librum legis moyſi quā preceperat dn̄s iſraeli. Attulit ergo eſdras ſacerdos legem coram multitudine viroruꝫ & mulierum: cunctiſq; qui poterāt intelligere: in die prima menſis ſeptimi. Et legit in eo aperte in platea q̄ erat ante portā aquarum de mane vſq; ad mediam diem in conſpectu virorum & mulierum & ſapientium. Et aures oīs populi erant erecte ad librum. Stetit autem eſdras ſcriba ſuper gradū ligneū quē fecerat ad loquendum: & ſteterūt iuxta eū: mathathia & ſemeia & ania & vria & bechia & maaſia ad dexteram eius: & ad ſiniſtram phadaia miſael & melchia & aſum & aſephdana zacharia & moſollam. Et aperuit edras librum coram omni populo. Sup vniuerſum quippe

לאוצר זהב דרכמנים אלף — אצר
מזרקות חמשים כתנות כהנים — זרק
שלשים וחמש מאות: ומראשי
האבות נתנו לאוצר המלאכה
זהב דרכמונים שתי רבות — רבב
וכסף מנים אלפים ומאתים: — מנה מאה
ואשר נתנו שארית העם
זהב דרכמנים שתי רבוא וכסף
מנים אלפים וכתנת כהנים
ששים ושבעה: וישבו הכהנים
והלוים והשערים והמשררים — שור
ומן העם והנתינים וכל
ישראל בעריהם: — נתן עיר

Cap.viij.

ויגע החדש השביעי
ובני ישראל בעריהם: ויאספו — נגע שבע
כל העם כאיש אחד אל הרחוב — אסף
אשר לפני שער המים — רחב
ויאמרו לעזרא הספר להביא — פנה
את ספר תורת משה אשר — אמר בוא
צוה יהוה את ישראל: ויביא — צוה
עזרא הכהן את התורה לפני — בוא
הקהל מאיש ועד אשה וכל
מבין לשמע ביום אחד לחדש — בין
השביעי: ויקרא בו לפני — קרא
הרחוב אשר לפני שער
המים מן האור עד מחצית — חצה
היום נגד האנשים והנשים — נשה
והמבינים ואזני כל העם אל
ספר התורה: ויעמד עזרא הכהן — עמד
על מגדל עץ אשר עשו לדבר — גדל עשה
ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה
ואוריה וחלקיה ומעשיה על
ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל — ימן שמל
ומלכיה וחשם וחשבדנה זכריה
משלם: ויפתח עזרא הספר — פתח
לעיני כל העם כי מעל כל

הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל הָעָם׃
וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת יְהוָה הָאֱלֹהִים בָּרַךְ
הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמֹעַל גָּדַל עָנָה
יְדֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה עָלָה קָדַד
אַפַּיִם אָרְצָה׃ וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֵׁרֵבְיָה שָׁחָה
יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה
קְלִיטָא עֲזַרְיָה יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה
וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת הָעָם לַתּוֹרָה בִּין יָרָה
וְהָעָם עַל עָמְדָם׃ וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר קָרָא
בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם פָּרַשׁ
שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא׃ וַיֹּאמֶר נְחֶמְיָה בִּין קָרָא
הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר אָמַר
וְהַלְוִיִּם הַמְּבִינִים אֶת הָעָם לְכָל בִּין
הָעָם הַיּוֹם קָדֹשׁ הוּא לַיהוָה קָדַשׁ
אֱלֹהֵיכֶם אַל תִּתְאַבְּלוּ וְאַל תִּבְכּוּ אָבַל בָּכָה
כִּי בוֹכִים כָּל הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת
דִּבְרֵי הַתּוֹרָה׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ יָלַךְ
אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים שָׁמַן שָׁתָה
וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי קָדוֹשׁ מָתַק מָנָה
הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל תֵּעָצֵבוּ כִּי כּוּן עָצַב
חֶדְוַת יְהוָה הִיא מָעֻזְּכֶם׃ וְהַלְוִיִּם חָדָה עָזַז
מַחְשִׁים לְכָל הָעָם לֵאמֹר הַסּוּ כִּי חָשָׁה
הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל תֵּעָצֵבוּ׃ וַיֵּלְכוּ
כָּל הָעָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח
מָנוֹת וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְדוֹלָה כִּי עָשָׂה גָּדַל
הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ לָהֶם׃ בִּין יָדַע
וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת שָׁנָה אָסַף
לְכָל הָעָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל
עֶזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׂכִּיל אֶל דִּבְרֵי שָׂכַל
הַתּוֹרָה׃ וַיִּמְצְאוּ כָּתוּב בַּתּוֹרָה יָבָה מָצָא
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב
יֵשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בֶּחָג
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃ וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ שָׁבַע שָׁמַע
וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵיהֶם עָבַר עִיר
וּבִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר יָצָא
וְהָבִיאוּ עֲלֵי זַיִת וַעֲלֵי עֵץ שֶׁמֶן בּוֹא עָלָה

populum eminebat. Et cũ aperuisset eum stetit oĩs populus. Et benedixit esdras domino deo magno. Et rñdit oĩs populus: amen: amẽ: eleuãs man⁹ suas. Et incuruati sunt & adorauerũt dñz proni in terram. Porro iosue & baani & serabi iamin accub sebthai odia maasia celita azarias iozabet anani phalaia: leuite silentiũ faciebãt in pplo ad audiendã legẽ. Popul⁹ ãt stabat in gradu suo. et legerũt ĩ libro legis dei distincte & aperte ad intelligendũ: & intellexerũt cuz legeretur. Dixit autẽ neemias: ipse est athersatha & esdras sacerdos & scriba & leuite interpretantes vniuerso populo. Dies sanctificatus est domino deo vestro. Nolite lugere & nolite flere. Flebat enim omnis populus cum audiret verba legis. et dixit eis. Ite comedite pinguia & bibite mulsum & mittite partes eis qui non prepauerũt sibi: qa sanct⁹ dies domini est: & nolite contristari. Gaudiũ etenim dñi est fortitudo vestra. Leuite aũt silẽtiũ faciebãt in omni pplo dicẽtes Tacete qa dies sanctus est: & nolite dolere. Abiit itaqz omnis popul⁹ vt comederet & biberet & mitteret partes & faceret leticiam magnam: quia intellexerãt verba que docuerat eos. Et in die secũdo cõgregati sunt principes familiarũ vniuersi populi sacerdotes & leuite ad esdrã scribam vt interpretaretur eis verba legis. Et inuenerunt scriptum in lege precepisse dominũ in manu moysi vt habitent filii israel in tabernaculis in die solẽni mense septimo: & vt predicent & diuulgent vocem in vniuersis vrbibus suis & in hierusalẽ dicentes. Egredimini in montẽ et afferte frõdes oliue & frõdes ligni pulcherrimi

pplm. τ factũ est cũ aperuisset eũ: stetit oĩs
τοῦ λαοῦ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤνοιξεν αὐτό, ἔστη πᾶς
ppl's. τ bñdixit esdras dño deo magno.
ὁ λαός. καὶ εὐλόγησεν ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν. τ respõdit oĩs popul⁹ τ dixerũt: amẽ amẽ:
καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον, ἀμὴν ἀμήν,
eleuãtes manus suas: iclinauerũt τ adorauerũt dñm in faciẽ sup terrã τ
ἐπάραντες τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκυψαν καὶ προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ
iesue τ baneas τ sarabias: τ iami τ acub τ sabaththe⁹ τ oduias τ maasias τ
ἰησοῦς καὶ βανέας καὶ σαραβίας, καὶ ἰαμεὶν καὶ ἀκοὺβ καὶ σαββαθαῖος καὶ ὠδουίας καὶ μαασίας καὶ
callitas τ asarias τ iosabed τ anan τ
καλλίτας καὶ ἀσαρίας καὶ ἰωσαβὲδ καὶ ἄναν καὶ
phalaias: τ leuite erãt instruẽtes populũ in legẽ: τ popul⁹ in statione sua. τ
φαλαΐας, καὶ οἱ λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαὸν εἰς τὸν νόμον, καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ. καὶ
legerũt in libro legis dei: τ
ἀνέγνωσαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ
docuit esdras. τ distinxit in sciẽtiã dñi.
ἐδίδασκεν ἔσδρας. καὶ διέστελλεν ἐν ἐπιστήμῃ κυρίου.
τ itellexit popul⁹ in lectione. τ dixit neemias q̃ est atarsatha τ esdras sacerdos τ scriba
καὶ συνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει. καὶ εἶπε νεεμίας ὅς ἐστιν ἀταρσαθὰ καὶ ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς
τ leuite instruẽtes populũ. τ
καὶ οἱ λευῖται οἱ συνετίζοντες τὸν λαόν. καὶ
dixerũt oĩ populo: dies sctũs est dño
εἶπον παντὶ τῷ λαῷ, ἡμέρα ἁγία ἐστὶ τῷ κυρίῳ
deo nfo: ne lugeatis neqz fleatis: qm̃ flebat
θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε μηδὲ κλαίετε, ὅτι ἔκλαιε
oĩs popul⁹ vt audiuit fmones legis. τ
πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ νόμου. καὶ
dixit eis: ite τ comedite pinguia: τ
εἶπεν αὐτοῖς, πορεύεσθε καὶ φάγετε λιπάσματα, καὶ
bibite mulsa: τ mittite partes
πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς
nõ habẽtib⁹. q₂ sctũs est dies dño deo nfo.
μὴ ἔχουσιν. ὅτι ἁγία ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν.
τ ne cõcidatis q₂ gaudiũ dñi: hec est fortitudo nfa.
καὶ μὴ διαπέσητε ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου, αὕτη ἐστὶν ἰσχὺς ἡμῶν.
τ leuite silere faciebãt oẽm populũ dicẽtes: tacete: q₂ dies sctũs: τ nõ decidatis.
καὶ οἱ λευῖται κατεσιώπων πάντα τὸν λαὸν λέγοντες, σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε
τ abijt oĩs popul⁹ vt comederet τ biberet τ mitteret ptes: τ vt faceret leticiã magnã:
καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀποστέλλειν μερίδας, καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην,
q₂ itellexerãt in vbis q̃ docuerãt eos. τ
ὅτι συνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς. καὶ
in die secũdo cõgregati sũt pncipes
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν
familiaꝝ vniuerso populo sacerdotes τ leuite ad
πατριῶν τῷ παντὶ λαῷ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸς
esdrã scribã: vt statueret ad oẽs
ἔσδραν τὸν γραμματέα, ἐπιστῆσαι πρὸς πάντας τοὺς
fmones legis. τ iuenerũt scriptũ in lege q̃ precepit dñs moysi: vt habitẽt filij
λόγους τοῦ νόμου. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ᾧ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ, ὅπως κατοικήσωσιν οἱ υἱοὶ Leui. 25.g.
israel i tabnaculis i solẽnitate i mẽse septimo: τ vt
ἰσραὴλ ἐν σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, καὶ ὅπως
significẽt in tubis in oĩbus vrbib⁹ suis
σημάνωσιν ἐν σάλπιγξιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν
τ in hierlz. τ dixit esdras: egredimini in mõtẽ τ
καὶ ἐν ἱλήμ. καὶ εἶπεν ἔσδρας, ἐξέλθετε εἰς τὸ ὄρος καὶ
afferte frõdes oliue τ frõdes lignoꝝ cupressinoꝝ
ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας καὶ φύλλα ξύλων κυπαρισσίνων

ꝛ frōdes myrti ꝛ frōdes palmaꝝ: ꝛ frō
καὶ φύλλα μυρσίνης καὶ φύλλα φοινίκων, καὶ φύλ
des ligni dēſi: vt faciāt tabnacula ſm ſcri=
λα ξύλου δασέος, ποιῆσαι σκηνὰς κατὰ τὸ γεγραμ
ptū. ꝛ egreſſ⁹ ē ppl's ꝛ attulerūt ꝛ fecerūt
μένον. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς καὶ ἤνεγκαν καὶ ἐποίησαν
ſibi tabnacula. vir in domate ſuo ꝛ in
ἑαυτοῖς σκηνάς. ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ δώματος αὐτοῦ καὶ ἐν
atrijs ſuis ꝛ in atrijs dom⁹ dei:
ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν αὐλαῖς οἴκου τοῦ θεοῦ,
ꝛ in plateis porte aquaꝝ ꝛ in
καὶ ἐν πλατείαις τῆς πύλης τῶν ὑδάτων καὶ ἐν ταῖς
plateis porte ephraim. ꝛ fecerūt oīs
πλατείαις τῆς πύλης ἐφραΐμ. καὶ ἐποίησαν πᾶ=
eccleſia q̄ redierāt de captiuita
σα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλω
te tabnacula: ꝛ habitauerūt ī tabnaculis. qm̄ nō fece
σίας σκηνάς, καὶ ἐκάθισαν ἐν σκηναῖς. ὅτι οὐκ ἐποί
rāt a diebus ieſue filij naue ſic filij iſra
ησαν ἀπὸ ἡμερῶν ἰησοῦ υἱοῦ ναυὴ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσρα
el vſq₃ ad diē illū. ꝛ fuit leticia ma=
ὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη με=
gna nimis. ꝛ legit in libro legis dei
γάλη σφόδρα. καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεοῦ
p ſingulos dies a die p̄mo vſq₃ ad
ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἕως τῆς
diē nouiſſimū: ꝛ fecerūt ſolēnitatē ſeptē dieb⁹.
ἡμέρας τῆς ἐσχάτης, καὶ ἐποίησαν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας.
ꝛ die octauo exodiū ſm iudiciū.
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον κατὰ τὸ κρίμα. Ca.9.

ET in die viceſimo ꝛ q̄rto mēſis
Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς
huius cōuenerūt filij iſrael in ieiunio ꝛ in
τούτου συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν
ſaccis ꝛ puluerib⁹ ſup caput eoꝝ. ꝛ ſepati
σάκκοις καὶ κόνοις ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν. καὶ ἐχωρί
fuerūt filij iſrael ab omni filio alieno.
σθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου.
ꝛ ſteterūt ꝛ cōfeſſi ſunt peccata ſua:
καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν,
ꝛ iniq̄tates patrū ſuoꝝ. ꝛ ſteterūt
καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν. καὶ ἔστησαν
in ſtatione ſua: ꝛ legerūt in libro le=
ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν, καὶ ἀνέγνωσαν ἐν βιβλίῳ νό=
gis dn̄i dei ſui quater in die. ꝛ
μου κυρίου θεοῦ αὐτῶν τὸ τέταρτον τῆς ἡμέρας. καὶ
erāt cōfitētes dn̄o quater in di
ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τὸ τέταρτον τῆς ἡ=
e ꝛ adorātes dn̄m deū ſuū. ꝛ
μέρας καὶ προσκυνοῦντες τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν. καὶ
ſtetit ſup aſcēſū leuitaꝝ ieſue: ꝛ filij cad
ἔστη ἐπὶ ἀναβάσει τῶν λευιτῶν ἰησοῦς, καὶ υἱοὶ καδ
miel: ſachanias filius ſarabia filij chanani. ꝛ cla
μιὴλ, σαχανίας υἱὸς σαραβία υἱοῦ χαναni. καὶ ἐ
mauerūt voce magna ad dn̄m deū ſuū:
βόησαν φωνῇ μεγάλῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν,
ꝛ dixerūt leuite ieſue ꝛ cadmiel bonnias
καὶ εἶπον οἱ λευῖται ἰησοῦς καὶ καδμιὴλ βοννείας
ſarabias ſobanias oduias ſechenias pheſſias: ſur
σαραβίας σοβανίας ὠδουίας σεχενίας φεσίας, ἀνά
gite benedicite dn̄o deo nr̄o ab eter
στητε εὐλογεῖτε τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰ
no ꝛ vſq₃ in eternū. ꝛ benedicēt nomi
ῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνο=
ni glorie tue: ꝛ exaltabūt in omni benedi
μα δόξης σου, καὶ ὑψώσουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλο=
ctione ꝛ laude. ꝛ dixit eſdras: tu es ipſe
γίᾳ καὶ αἰνέσει. καὶ εἶπεν ἔσδρας, σὺ εἶ αὐτὸς
dn̄s ſolus: tu feciſti celū ꝛ ce=
κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρα
lū celi: oēs exercitus eoꝝ:
νὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντας τὰς δυνάμεις αὐτῶν,

& frōdes myrti: & rāos
palmaꝝ: & frōdes ligni
nemoroſi: vt fiāt taber
nacula ſicut ſcriptū ē. Et
egreſſus eſt oīs pp'lus &
attulerūt. Fecerūtq₃ ſibi
tabernacula vnuſquiſq₃
in domate ſuo: & ī atriis
ſuis: & in atriis domus
dei: & in platea porte
aquarum: & in platea
porte effraim.
Fecit ergo vniuerſa ec=
cleſia eorū q redierāt de
captiuitate tabernacula:
& habitauerūt in taber
naculis. Non enī fecerāt
a dieb⁹ ioſue filii nū ta=
lia filii iſrael vſq₃ ad diē
illum. Et fuit leticia ma
gna nimis. Legit aūt in
libro legis
dei per dies ſingulos a
die
primo vſq₃ ad diem no
uiſſimum. Et fecerunt
ſolemnitatem ſeptem
diebus: & in die octauo
collectam iuxta ritum.
9.
IN die autē viceſimo
quarto menſis
huius conuenerunt filii
iſrael in ieiunio
& in ſaccis & humus ſu
per eos. Et ſeparatū eſt
ſemē filiorū iſrael ab oī
filio alienigena. Et ſtete
rūt & confitebantur pec
cata ſua & iniquitates
patrum ſuorum. Et ſur
rexerunt ad ſtandum.
Et legerunt in volumi=
ne legis domini dei ſui
quater in die: & quater
confitebantur:
& adorabant dominū
deum ſuum.
Surrexerunt autē ſuper
gradū leuitarū ioſue &
bani & cedmihel ſabania
bani ſarebias
bani & thanai: & clama
uerunt voce magna ad
dominum deum ſuum.
Et dixerunt leuite
ioſue & cedmihel bon=
ni aſebia
ſerebia odaia ſebna fa=
taia.
Surgite: benedicite do
mino deo veſtro
ab eterno vſq₃ in eter=
num. Et benedicant
nomini glorie tue excel
ſo in omni
benedictione & laude.
Tu ipſe domine
ſolus: tu feciſti celū &
celum celorum & oēm
exercitum eorum:

ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ
עבת לעשות סכת ככתוב: ויצאו — עבת סכך
העם ויביאו ויעשו להם סכות — כתב בוא
איש על גגו ובחצרתיהם ובחצרות
בית האלהים וברחוב שער — רחב
המים וברחוב שער אפרים:
ויעשו כל הקהל השבים מן השבי — שוב שבה
סכות וישבו בסכות כי לא עשו — עשה
מימי ישוע בן נון כן בני ישראל — יום
עד היום ההוא ותהי שמחה — היה
גדולה מאד: ויקרא בספר תורת — גדל קרא
האלהים יום ביום מן היום — יבה
הראשון עד היום האחרון ויעשו
חג שבעת ימים וביום השמיני — שמן
עצרת כמשפט: — שפט
Cap.ix. וביום עשרים וארבעה לחדש
הזה נאספו בני ישראל בצום — רבע אסף
ובשקים ואדמה עליהם: ויבדלו — בדל
זרע ישראל מכל בני נכר ויעמדו — עמד
ויתודו על חטאתיהם ועונת — ידה
אבתיהם: ויקמו על עמדם — קום
ויקראו בספר תורת יהוה אלהיהם
רביעית היום ורביעית מתודים — רבע
ומשתחוים ליהוה אלהיהם: — שחה
ויקם על מעלה הלוים ישוע ובני — קום עלה
קדמיאל שבניה בני שרביה
בני כנני ויזעקו בקול גדול אל — זעק גדל
יהוה אלהיהם: ויאמרו הלוים — אמר
ישוע וקדמיאל בני חשבניה
שרביה הודיה שבניה פתחיה
קומו ברכו את יהוה אלהיכם
מן העולם ועד העולם ויברכו — עלם ברך
שם כבודך ומרומם על כל — כבד רמם
ברכה ותהלה: אתה הוא יהוה — הלל
לבדך את עשית את השמים — בדד עשה
שמי השמים וכל צבאם

הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים
וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת חָיָה
כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ
מִשְׁתַּחֲוִים׃ אַתָּה הוּא יְהֹוָה
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם
וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ יָצָא שׂוּם
שְׁמוֹ אַבְרָהָם׃ וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ
נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית אָמַן פָּנָה
לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי כָּרַת בְּרִית
הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי נָתַן
לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת דְּבָרֶיךָ קוּם
כִּי צַדִּיק אָתָּה׃ וַתֵּרֶא אֶת עֳנִי צָדַק רָאָה
אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת זַעֲקָתָם עָנָה
שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף׃ וַתִּתֵּן אֹתֹת נָתַן אוֹת
וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל יָפַת
עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ זוּד
עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם עָשָׂה
הַזֶּה׃ וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ פָּנָה עָבַר
בְתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת רֹדְפֵיהֶם
הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אֶבֶן בְּמַיִם שָׁלַךְ צוּל
עַזִּים׃ וּבְעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתָם עָזַז עָמַד
יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ לַיְלָה לְהָאִיר נָחָה אוֹר
לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ׃
וְעַל הַר סִינַי יָרַדְתָּ וְדַבֵּר עִמָּהֶם
מִשָּׁמָיִם וַתִּתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים שָׁפַט
יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים יָרָה
וּמִצְוֹת טוֹבִים׃ וְאֶת שַׁבַּת קָדְשְׁךָ צָוָה
הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְווֹת וְחֻקִּים יָדַע
וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה
עַבְדֶּךָ׃ וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה נָתַן
לָהֶם לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע
הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם וַתֹּאמֶר יָצָא אָמַר
לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ יָרַשׁ
אֲשֶׁר נָשָׂאתָ אֶת יָדְךָ לָתֵת נָתַן
לָהֶם׃ וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ זוּד
וַיַּקְשׁוּ אֶת עָרְפָּם וְלֹא שָׁמְעוּ קָשָׁה

terram & vniuersa que in ea sunt: maria & omnia que in eis sunt. Et tu viuificas omnia hec: & exercitus celi te adorat. Tu ipse domine deus qui elegisti abrã & eduxisti eum de igne chaldeorum: & posuisti nomen eius abraam: & inuenisti cor eius fidele coram te & percussisti cum eo fedus vt dares ei terram chananei ethei & amorrei & pherezei et iebusei & gergesei: vt dares semini eius. Et implesti verba tua: quoniam iustus es. Et vidisti afflictionem patrum nostrorũ in egypto: clamoremq; eoruz audisti super mare rubrum: & dedisti signa atq; portẽta in pharaõe & in vniuersis seruis ei9: & in oĩ pplo terre illius. Cognouisti enĩ qa supbe egerant cõtra eos: & fecisti tibi nomen: sicut & in hac die. Et mare diuisisti ãte eos: & trãsierũt p mediũ maris in sicco. Persecutores autẽ eorũ proiecisti in profunduz quasi lapidem in aquas validas: & in colũna nubis ductor eorꝝ fuisti per diem: & in colũna ignis per noctẽ: vt appareret eis via per quam ingrediebantur. Ad monte quoq; synai descendisti & locut9 es cũ eis de celo: & dedisti eis iudicia recta & legem veritatis cerimonias et precepta bona. Et sabbatũ sanctificatũ tuũ ostendisti eis: & mandata & cerimonias & legem precepisti eis in manu moysi serui tui. Panem quoq; de celo dedisti eis in fame eorum: & aquam de petra eduxisti eis sitientibus. Et dixisti eis vt ingrederentur & possiderent terram sup quam leuasti manum tuam vt traderes eis. Ipsi vero & patres nostri superbe egerunt: & indurauerunt ceruices suas: & non audierunt

terrã ꝛ oĩa quotquot sũt in ea: maria ꝛ
τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσσας καὶ
oĩa q̃ in eis. ꝛ tu viuificas oĩa
πάντα τὰ ἐν αὐταῖς. καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα
ꝛ te adorãt exercitus celoꝝ. tu es
καὶ σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν. σὺ εἶ
dñe de9: tu elegisti abrã ꝛ eduxisti eũ
κύριε ὁ θεός, σὺ ἐξελέξω ἄβραμ καὶ ἐξήγαγες αὐτὸν
de regione chaldeoꝝ: ꝛ ĩposuisti ei — Geñ. 11.g.
ἐκ τῆς χώρας τῶν χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ
nomẽ abraã: ꝛ ĩuenisti cor eius fidele
ὄνομα ἀβραάμ, καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν
corã te. ꝛ disposuisti ad eũ fedus: vt dares
ἐνώπιόν σου. καὶ διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην, δοῦναι
ei terrã chananeoꝝ ꝛ chetteoꝝ ꝛ
αὐτῷ τὴν γῆν τῶν χαναναίων καὶ χετταίων καὶ
ammorreoꝝ ꝛ pherezeoꝝ ꝛ iebuseoꝝ ꝛ gerge
ἀμμορραίων καὶ φερεζαίων καὶ ἰεβουσαίων καὶ γεργε
seoꝝ: ꝛ vt dares eã semini eius. ꝛ statui
σαίων, καὶ δοῦναι αὐτὴν τῷ σπέρματι αὐτοῦ. καὶ ἔστη
sti verba tua qm̃ iustus tu: ꝛ vidisti hu
σας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιος σύ, καὶ εἶδες τὴν τα
militatẽ patrũ nroꝝ in egypto: ꝛ
πείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τὴν — Exo. 2 b.
clamorẽ eoꝝ audisti sup mare rubrũ. ꝛ
κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θάλασσαν ἐρυθράν. καὶ
dedisti signa ꝛ portẽta in egypto in pharaõe ꝛ
ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραὼ καὶ
in oĩbus suis ei9 ꝛ in omni pplo
ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ
terre illius: qm̃ cognouisti ꝙ superbierãt sup eos:
τῆς γῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ᾽ αὐ-
ꝛ fecerũt tibi ipĩ nomẽ sicut dies hec:
τούς, καὶ ἐποίησαν σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
ꝛ mare diuisisti corã eis: ꝛ trãsie-
καὶ τὴν θάλασσαν διέρρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ παρῆλ
rũt in medio maris in sicco. ꝛ pse-
θον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης ἐν ξηρασίᾳ. καὶ τοὺς κα- — Exo. 14.g.
quẽtes eos ꝑiecisti in ꝓfundũ: tanꝙ lapidẽ
ταδιώκοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βόθυνον, ὡσεὶ λίθον
in aqua valida. ꝛ in colũna nubis duxisti:
ἐν ὕδατι σφοδρῷ. καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης ὡδήγησας
eos die: ꝛ in colũna ignis nocte:
αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα,
vt illuminares eis viã: in q̃ ibũt in
τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν
ea. ꝛ sup mõtẽ sinai descẽdisti ꝛ locut9 es ad
αὐτῇ. καὶ ἐπὶ ὄρος σινᾶ κατέβης καὶ ἐλάλησας πρὸς
eos de celo: ꝛ dedisti eis iudicia re
αὐτοὺς ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα εὐ
cta ꝛ leges veritatis p̃cepta ꝛ mãdata
θέα καὶ νόμους ἀληθείας προστάγματα καὶ ἐντολὰς
bona. ꝛ sabbatũ tuũ sctũz notificasti eis:
ἀγαθάς. καὶ τὸ σάββατόν σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐ
mãdata ꝛ p̃cepta ꝛ legẽ p̃cepisti
τοῖς, ἐντολὰς καὶ προστάγματα καὶ νόμον ἐνετείλω
eis in manu moysi serui tui. ꝛ pa
αὐτοῖς ἐν χειρὶ μωυσῆ τοῦ δούλου σου. καὶ ἄρ — Exo. 16.c.
nẽ de celo dedisti eis in cibũ eo-
τον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς εἰς σιτοδοσίαν αὐ-
rũ: ꝛ aquã de petra eduxisti eis in si-
τῶν, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δί-
tim eoꝝ. ꝛ dixisti eis vt igrederent ad heredi
ψαν αὐτῶν. καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆ
tãdũ terrã in q̃m extẽdisti manũ tuã: vt dares
σαι τὴν γῆν εἰς ἣν ἐξέτεινας τὴν χεῖρά σου, δοῦναι
eis. ꝛ ipĩ ꝛ patres nrĩ superbie
αὐτοῖς. καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφα-
rũt: ꝛ ĩdurauerũt ceruicẽ suã:
νεύσαντο, καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν,
ꝛ nõ audierũt
καὶ οὐκ ἤκουσαν

mādata tua. ⁊ renuerūt vt audirēt:
τῶν ἐντολῶν σου. καὶ ἀνένευσαν τοῦ εἰσακοῦσαι,
⁊ nō recordati ſūt mirabiliū tuoꝝ q̄ feceras
καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῶν θαυμασίων σου ὧν ἐποίη=
in eis. ⁊ indurauerūt ceruicē ſu=
σας ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον ἑαυ
am: ⁊ dederūt p̄ncipiū vt cōuerterent̄ in ſuitutē ſu=
τῶν, καὶ ἔδωκαν ἀρχὴν ἐπιστρέψαι εἰς δουλείαν αὐ
am in egypto. ⁊ tu deus dimittēs peccata:
τῶν ἐν αἰγύπτῳ. καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀφίων ἁμαρτίας,
miſericors ⁊ clemēs: lōganimis ⁊ multe miſatiōis:
ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος,
⁊ nō dereliq̄ſti eos. adhuc aūt ⁊ fecerūt
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ ἐποίησαν
ſibi vitulū cōflatilē: ⁊ dixerūt: iſti dei
ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτόν, καὶ εἶπαν, οὗτοι οἱ θεοὶ
qui eduxerūt nos de egypto. ⁊ fecerūt irri
οἱ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐποίησαν πα
tationes magnas. ⁊ tu in miſericordijs tuis
ροργισμοὺς μεγάλους. καὶ σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς σου τοῖς
magnis nō dereliq̄ſti eos in d̄ſerto:
o. μεγάλοις οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν
d. colūnā nubis nō declinaſti ab eis die
στύλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ' αὐτῶν ἡμέρας
vt duceret eos in via. ⁊ colūnā ignis
ὁδηγῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ τὸν στύλον τοῦ πυ
p̄ noctē vt illūinaret eis viā in q̄ ibunt
ρὸς τὴν νύκτα φωτίζειν αὐτοὺς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύ
in ea. ⁊ ſpūm tuū bonū dedi=
σονται ἐν αὐτῇ. καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ἔδω=
ſti vt prudētes faceret eos. ⁊ māna tuū nō p̄hi=
κας συνετίσαι αὐτούς. καὶ τὸ μάννα σου οὐ καθυ=
buiſti ab ore eoꝝ: ⁊ aquā dediſti
στέρησας ἀπὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας
eis in ſiti eoꝝ. ⁊ q̄draginta ānis
αὐτοῖς ἐν τῇ δίψῃ αὐτῶν. καὶ τεσσαράκοντα ἔτη
pauiſti eos in deſerto: nō defuit eis
διέθρεψας αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς
q̄cq̄. veſtimēta eoꝝ nō inueterauerūt: ⁊ cal=
οὐδέν. ἱμάτια αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθησαν, καὶ ὑπο
ciamēta eoꝝ nō interrupta ſūt. ⁊ dediſti eis
δήματα αὐτῶν οὐ διερράγησαν. καὶ ἔδωκας αὐτοῖς
regna: ⁊ pp̄los ptit⁹ es eis: ⁊ heredi
βασιλείας, καὶ λαοὺς διεμέρισας αὐτοῖς, καὶ ἐκληρο
tauerūt terrā ſeō regis eſſebō: ⁊
νόμησαν τὴν γῆν σηὼν βασιλέως ἐσσεβῶν, καὶ τὴν
terrā og regis baſan. ⁊ filios eoꝝ
γῆν ὢγ βασιλέως τῆς βασάν. καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν
multiplicaſti ſicut ſtellas celi. ⁊ addu
ἐπλήθυνας ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ. καὶ εἰσή=
xiſti eos in terrā quā dixiſti patrib⁹
γαγες αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπας τοῖς πατράσιν
eoꝝ vt īgrederent̄ ⁊ hereditarēt. ⁊ ingreſſi
αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν καὶ κληρονομῆσαι. καὶ εἰσῆλ=
ſūt filij eoꝝ: ⁊ hereditauerūt terrā ⁊ cōtriui=
θον υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν καὶ ἐξέτρι=
ſti corā eis habitātes terrā
ψας ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν τῶν
chananeoꝝ: ⁊ dediſti eos in man⁹ eoꝝ: ⁊
χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ
reges eoꝝ ⁊ pp̄los terre: vt facerēt eis
τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, ποιῆσαι αὐ=
vt placitū corā eis. ⁊ ceperūt ciuitates
τοῖς ὡς ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ κατελάβοντο πόλεις
excelſas ⁊ humū pīguē. ⁊ poſſederūt domos ple
ὑψηλὰς καὶ γῆν πίονα. καὶ ἐκληρονόμησαν οἰκίας πλή=
nas oībus bonis: ciſternas fabricatas: vine=
ρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους, ἀμπε
ta: ⁊ oliueta: ⁊ oē lignū fructiferū in multi
λῶνας, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆ=
tudine: ⁊ comederūt ⁊ īpleti ſunt ⁊ īpiguati ſunt:
θος, καὶ ἔφαγον, καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐλιπάνθησαν,

[p]mandata tua: [q]et nolue=
runt [r]audire: [s]& non
[t]ſunt recordati [u]mirabi=
lium tuorū [x]que [y]feceras
[z]eis. [a]Et indurauerūt [c]cer=
uices ſuas: [b]& dederunt
[e]caput [f]vt cōuerterētur [f]ad
ſeruitutē ſuā quaſi [g]p̄ con
tentionē. [h]Tu autē [i]deus
[k]p̄pitius [l]clemēs [m]& miſe
ricors [n]lōganimis [p]& mul
te [q]miſeratiōis: [r]nō [s]dere=
liquiſti eos. [t]Et quidē [u]cū
[x]feciſſent [y]ſibi [z]vitulū [a]con
flatilē: [b]& dixiſſent: [c]iſte
eſt [d]de⁹ tu⁹ [e]qui [f]eduxit te
[g]de egypto: [h]feceruntq̧
[i]blaſphemias [k]magnas:
[l]tu autem [m]in miſericor=
diis tuis [n]multis [o]non
[p]dimiſiſti eos [q]in deſerto.
[s]Columna [t]nubis
[u]non [x]receſſit [y]ab eis [z]per
diem [a]vt duceret eos
[b]in via; [c]& [d]colūna [e]ignis
[f]per noctem
[g]vt oſtenderet [h]eis [k]iter [n]p̄
quod
[m]ingrederentur. [o]Et ſpiri
tum tuum [p]bonū [q]dediſti
[r]q doceret eos: [s]& manna
tuum [t]non [u]prohibuiſti
[x]ab ore eorum: [y]& aquam
[z]dediſti [a]eis
[b]in ſiti. [c]Quadraginta [d]an
nis [e]pauiſti eos
[f]in deſerto: [g]nihilq̧ eis [h]de
fuit. [i]Veſtimenta eorum
[k]non [l]inueterauerunt: [m]&
pedes eorū [n]nō [o]ſunt attri
ti. [p]Et dediſti [q]eis [r]regna
[s]& populos:
[t]& partitus es eis [u]ſortes.
[x]Et poſſederunt
[z]terram [a]ſeon: [b]& [c]terram
[d]regis [e]eſebon:
[f]& [g]terram [h]og [i]regis [k]ba=
ſan. [l]Et
[m]multiplicaſti [l]filios eorū
[n]ſicut ſtellas [o]celi: [p]& addu
xiſti eos [q]ad [r]terrā de [s]qua
[t]dixeras [u]patribus eoruꝫ
[x]vt ingrederētur [y]& poſſi
derēt eā. [z]Et venerūt [a]filii
[b]& poſſederunt [d]terram.
[e]Et humiliaſti
[f]coram eis [h]habitatores
[i]terre
[k]chananeos: [l]& dediſti
eos [m]in manu eorum: [n]&
[o]reges eorum [p]& [q]popu=
los [r]terre:
[s]vt facerent [t]eis [u]ſicut pla=
cebat illis. [x]Ceperūt itaq̧
[y]vrbes [z]munitas [a]& humū
[b]pinguem
[c]& poſſederunt [d]domos
[e]plenas [f]cunctis [g]bonis:
[h]ciſternas ab eis [i]fabrica=
tas: [k]vineas [l]& oliueta
[m]& ligna [n]pomifera [o]mul
ta. [p]Et comederūt [q]& ſatu
rati ſunt:

אֶל מִצְוֺתֶיךָ׃ וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא   מָאֵן
זָכְרוּ נִפְלְאֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ   פָּלָא עָשָׂה
עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ   נָתַן
רֹאשׁ לָשׁוּב לְעַבְדֻתָם בְּמִרְיָם   מָרָה
וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם   סָלַח חָנַן
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב וְחֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם׃   רָחַם
אַף כִּי עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה   נָסַךְ
וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֶלְךָ   עָלָה
מִמִּצְרָיִם וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדֹלוֹת׃   עָשָׂה
וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא   רָבַב
עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת עַמּוּד הֶעָנָן   דָּבַר עָמַד
לֹא סָר מֵעֲלֵיהֶם בְּיוֹמָם לְהַנְחֹתָם   סוּר נָחָה
בְּהַדֶּרֶךְ וְאֶת עַמּוּד הָאֵשׁ בְּלַיְלָה
לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר   אוֹר
יֵלְכוּ בָהּ׃ וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ
לְהַשְׂכִּילָם וּמַנְךָ לֹא מָנַעְתָּ   שָׂכַל מָנַע
מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם   פֶּה נָתַן
לִצְמָאָם׃ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם   רָבַע
בַּמִּדְבָּר לֹא חָסֵרוּ שַׂלְמֹתֵיהֶם
לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ׃   בָּלָה
וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וַעֲמָמִים   מָלַךְ
וַתַּחְלְקֵם לְפֵאָה וַיִּירְשׁוּ אֶת   חָלַק יָרַשׁ
אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן
וְאֶת אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן׃ וּבְנֵיהֶם
הִרְבִּיתָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וַתְּבִיאֵם   רָבָה
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ לַאֲבֹתֵיהֶם   בּוֹא
לָבוֹא לָרָשֶׁת׃ וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים   יָרַשׁ בּוֹא
וַיִּירְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ וַתַּכְנַע   כָּנַע
לִפְנֵיהֶם אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ   פָּנָה
הַכְּנַעֲנִים וַתִּתְּנֵם בְּיָדָם וְאֶת
מַלְכֵיהֶם וְאֶת עַמְמֵי הָאָרֶץ
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם׃ וַיִּלְכְּדוּ   עָשָׂה רָצָה
עָרִים בְּצֻרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה   לָכַד עִיר
וַיִּירְשׁוּ בָתִּים מְלֵאִים כָּל טוּב   בָּצַר יָרַשׁ בַּיִת
בֹּרוֹת חֲצוּבִים כְּרָמִים וְזֵיתִים   בּוֹר
וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ   אָכַל שָׂבַע

וַיַּשְׁמִינוּ וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃ שָׁמַן עָדַן
וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בָּךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת גָּדַל מָרָה
תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גַוָּם וְאֶת נְבִיאֶיךָ מָרַד שָׁלַךְ
הָרָגוּ אֲשֶׁר הֵעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם יָרָה גֵּוָה
אֵלֶיךָ וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדוֹלֹת׃ נָבָא עוּד שׁוּב
וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ לָהֶם נָתַן צוּר
וּבְעֵת צָרָתָם יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה צָעַק
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שָׁמַע רָבַב
תִּתֵּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם נָתַן יָשַׁע
מִיַּד צָרֵיהֶם׃ וּכְנוֹחַ לָהֶם
יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ שׁוּב עָשָׂה
וַתַּעַזְבֵם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וַיִּרְדּוּ רוּעַ כָּנָה
בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעָקוּךָ וְאַתָּה עָזַב רָדָה זָעַק
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ נָצַל
רַבּוֹת עִתִּים׃ וַתָּעַד בָּהֶם לַהֲשִׁיבָם רָבַב עוּד
אֶל תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ וְלֹא שׁוּב יָרָה
שָׁמְעוּ לְמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ זוּד צָוָה
חָטְאוּ בָם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אָדָם שָׁפַט
וְחָיָה בָהֶם וַיִּתְּנוּ כָתֵף סוֹרֶרֶת נָתַן
וְעָרְפָּם הִקְשׁוּ וְלֹא שָׁמֵעוּ׃ וַתִּמְשֹׁךְ קָשָׁה מָשַׁךְ
עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וַתָּעַד בָּם שָׁנָה
בְּרוּחֲךָ בְּיַד נְבִיאֶיךָ וְלֹא הֶאֱזִינוּ נָבָא אָזַן
וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי הָאֲרָצוֹת׃
וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲשִׂיתָם כָּלָה רָבַב
וְלֹא עֲזַבְתָּם כִּי אֵל חַנּוּן וְרַחוּם חָנַן רָחַם
אָתָּה׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל גָּדַל גָּבַר
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יָרֵא בָּרִית
וְהַחֶסֶד אַל יִמְעַט לְפָנֶיךָ אֵת מָעַט
כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאַתְנוּ לָאָה
לִמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וּלְכֹהֲנֵינוּ שׁוּר
וְלִנְבִיאֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ וּלְכָל
עַמֶּךָ מִימֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר עַד יוֹם
הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל צָדַק
הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ בּוֹא
וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃ וְאֶת מְלָכֵינוּ רָשַׁע
שָׂרֵינוּ כֹּהֲנֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ עָשָׂה

et īpinguati sunt: & abū
dauerūt delitiis in bonita
te tua magna. Prouoca
uerūt aūt te ad iracundiā:
& recesserūt a te & piecerūt
legē tuā post terga sua.
Et pphetas tuos occide
rūt q ꝯtestabātur cos vt
reuerterētur ad te. Fecerūt
q̄ blasphemias grādes.
Et dedisti eos in manus
hostiū suorū: & afflixerūt
eos. Et in tpe tribulatio
nis sue clamauerūt ad te
& tu de celo audisti: &
ſm miſationes tuas mul
tas dedisti eis saluato-
res: qui saluarent eos
de manu hostium suo-
rū. Cunq̄ requieuissent
reuersi sunt vt facerent
malū in conspectu tuo:
& dereliqsti eos in manu
inimicorū suorū: & pos
sederūt eos. Conuersiq̄
sunt & clamauerūt ad te.
Tu aūt de celo exaudisti
& liberasti eos in miseri
cordiis tuis multis tpibus
& cōtestatꝰ es eos vt re
uerterētur ad legē tuaꝫ.
Ipsi vero supbe egerūt
& non audierūt māda
ta tua: & in iudiciis tuis
peccauerunt que faciet
homo
& viuet in eis. Et dede-
runt humerū recedentē
& ceruicē suā idurauerūt
nec audierūt. Et ptra-
xisti sup eos annos mul-
tos: & cōtestatus es eos
in spū tuo p manū pro-
phetarū tuorū: & nō au-
dierunt: & tradidisti eos
in manū pplorꝝ terrarꝝ.
In misicordiis autē tuis
plimis nō fecisti eos in
cōsumptionē nec dereli
quisti eos: qm̄ deus mi
serationū & clemens es
tu. Nūc itaq̄ deꝰ nr̄: ma
gne fortis & terribilis:
custdiens pactum
& misericordiam: ne
auertas a facie tua
omnem laborem qui
inuenit nos
reges nr̄os: principes
nr̄os: & sacerdotes nr̄os:
& prophetas nostros: &
patres nostros: & omnē
populum tuū a diebus
regis assur vsq̄ in
diem hanc. Et tu iustus
es in omnibus
que venerunt super nos
qa veritatē fecisti nobis:
nos autē impie egimus:
reges nostri
pricipes nr̄i: sacerdotes
nr̄i & pr̄es nr̄i nō fecerūt

⁊ deliciati sunt in bonitate tua magna. ⁊ muta-
καὶ ἐτρύφησαν ἐν ἀγαθοσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ. καὶ ἤλλα-
uerūt ⁊ recesserūt a te: ⁊ piecerūt legē tuā
ξαν καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον σου
post corpus suū. ⁊ pphetas tuos occi
ὀπίσω σώματος αὐτῶν. καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέ-
derūt q̄ cōtestabant in eis vt reuerterent ipsi
κτειναν οἳ διεμαρτύραντο ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς
ad te. ⁊ fecerūt irritationes magnas. ⁊ de-
πρὸς σέ. καὶ ἐποίησαν παροργισμοὺς μεγάλους. καὶ ἔ-
disti eos in manu affligentiū eos: ⁊ afflixe
δωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ θλιβόντων αὐτούς, καὶ ἔθλι-
rūt eos. ⁊ clamauerūt ad te in tēpore tribulatiōis
ψαν αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς σὲ ἐν καιρῷ θλίψεως
sue. ⁊ tu de celo tuo audisti: ⁊ in misera
αὐτῶν. καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ σου ἤκουσας, καὶ ἐν οἰκτιρ-
tiōib' tuis magnis dedisti eis saluatores: ⁊ sal
μοῖς σου τοῖς μεγάλοις ἔδωκας αὐτοῖς σωτῆρας, καὶ ἔ-
uasti eos de manu affligentiū eos. ⁊ postq̄ de
σωσας αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλιβόντων αὐτούς. καὶ ὡς ἀνε-
uerūt: reuersi sūt vt facerēt malū corā
παύσαντο, ἐπέστρεψαν ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν
te. ⁊ dereliquisti eos in manus inimicoꝝ suo
σου. καὶ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐ-
rū: ⁊ dn̄ati sūt in eis. ⁊ rursus clamauerūt ad
τῶν, καὶ κατῆρξαν ἐν αὐτοῖς. καὶ πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς
te: ⁊ tu de celo exaudisti ⁊ liberasti eos in
σέ, καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ εἰσήκουσας καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐν
misericordijs tuis multis: ⁊ in tēporib' cōtestatus es
οἰκτιρμοῖς σου πολλοῖς, καὶ ἐν καιροῖς ἐπεμαρτύρω
eos vt cōuerterent ipsi in legē tuā. ipsi
αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον σου. αὐτοὶ δὲ
superbierūt ⁊ nō audierūt mādata tua ⁊
ὑπερηφανεύσαντο καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου καὶ
in iudicijs tuis peccauerūt: q̄ cū fecerit ea ho-
ἐν τοῖς κρίμασί σου ἥμαρτον, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρω-
mo: viuet in eis. ⁊ dederūt hūeꝝ inobedientē:
πος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. καὶ ἔδωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα,
⁊ ceruicē suā indurauerūt ⁊ nō audierūt. ⁊
καὶ τράχηλον αὐτῶν ἐσκλήρυναν καὶ οὐκ ἤκουσαν. καὶ
lōganimis fuisti sup eos ānis multis ⁊ ptraxisti
ἐμακροθύμησας ἐπ' αὐτοῖς ἔτη πολλὰ καὶ εἵλκυσας
sup eos ānos multos. ⁊ cōtestatus es eos in spiri-
ἐπ' αὐτοὺς ἔτη πολλά. καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐν πνεύ-
tu tuo in manu pphetaꝝ tuoꝝ: ⁊ nō aurib' pceperūt:
ματί σου ἐν χειρὶ προφητῶν σου, καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο,
⁊ dedisti eos in manu populoꝝ terre. ⁊ tu in mi-
καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τῆς γῆς. καὶ σὺ ἐν οἰκτιρ-
sericordijs tuis plurimis: nō fecisti eos in cōsūptio-
μοῖς σου τοῖς πολλοῖς, οὐκ ἐποίησας αὐτοὺς εἰς συντέλει-
nē: ⁊ nō dereliqsti eos: qm̄ fortis es ⁊ misicors
αν, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων
⁊ clemēs. ⁊ nūc de' noster fortis magne potēs
καὶ οἰκτίρμων. καὶ νῦν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς
⁊ terribilis: custodiēs pactū tuū ⁊ miaꝫ tuā:
καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεός σου,
ne diminuat corā te oīs labor q̄ inuenit nos: ⁊
μὴ ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, καὶ
reges nr̄os: ⁊ pncipes nr̄os: ⁊ sacerdotes
τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ τοὺς ἱερεῖς
nr̄os: ⁊ pphetas nr̄os: ⁊ patres nr̄os:
ἡμῶν, καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν,
⁊ in omni pplo tuo: a dieb' regis assur
καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ σου, ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέως ἀσσοὺρ
⁊ vsq̄ in diē hāc. ⁊ tu iustus es in oībus
καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ σὺ δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσι
veniētibus sup nos: q2 veritatē fecisti: ⁊ nos
τοῖς ἐρχομένοις ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι ἀλήθειαν ἐποίησας, καὶ ἡμεῖς
peccauim'. ⁊ reges nr̄i ⁊ pncipes nr̄i ⁊
ἐξημάρτομεν. καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν καὶ
sacerdotes nr̄i ⁊ patres nr̄i: nō fecerunt
οἱ ἱερεῖς ἡμῶν καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, οὐκ ἐποίησαν

legē tuā: ⁊ nō attēderūt mādata
τὸν νόμον σου, καὶ οὐ προσέχον ταῖς ἐντολαῖς
tua ⁊ teſtimonia tua: q̄ teſtificat⁹ es eis.
σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς.
⁊ ipſi in regno tuo ⁊ in bonitate tua
καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ σου καὶ ἐν ἀγαθωσύνῃ σου
multa: quā dediſti eis: ⁊ in terra
τῇ πολλῇ, ᾗ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ
lata ⁊ pingui: quā dediſti corā eis:
πλατείᾳ καὶ λιπαρᾷ, ᾗ ἔδωκας ἐνώπιον αὐτῶν,
nō ſuierūt tibi: ⁊ nō reuerſi ſunt a
οὐκ ἐδούλευσάν σοι, καὶ οὐκ ἀπέστρεψαν ἀπὸ
ſtudijs ſuis prauis. ecce
ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν. ἰδοὺ
ſum⁹ hodie ſerui: ⁊ terra: quā dedi-
ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ, ἣν ἔδω-
ſti patrib⁹ nr̄is vt comederēt fructū
κας τοῖς πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν καρπὸν
eius ⁊ bona eius: ⁊ ecce ſum⁹ ſer-
αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦ-
ui in ea: ⁊ fruct⁹ ei⁹ multi
λοι ἐπ᾽ αὐτῆς, καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς οἱ πολλοὶ
facti ſūt regib⁹: quos dediſti ſup nos
ἐγίνοντο τοῖς βασιλεῦσιν, οὓς ἔδωκας ἐφ᾽ ἡμᾶς
in peccatis nr̄is: ⁊ in corporib⁹ nr̄is
ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὰ σώματα ἡμῶν
dominant ⁊ in iumētis nr̄s: vt placitū eis:
ἐξουσιάζουσι καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν, ὡς ἀρεστὸν αὐ-
⁊ in tribulatiōe magna ſum⁹. ⁊ in oī-
τοῖς, καὶ ἐν θλίψει μεγάλῃ ἐσμέν. καὶ ἐν πᾶ-
bus iſtis nos diſponimus fidē ⁊ ſcribi-
σι τούτοις ἡμεῖς διατιθέμεθα πίστιν καὶ γράφο-
mus: ⁊ ſigillāt pncipes nr̄i leui-
μεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν ἄρχοντες ἡμῶν λευῖ-
te nr̄i ſacerdotes nr̄i.
ται ἡμῶν ἱερεῖς ἡμῶν.

Ca.10.

ET in ſigillātibus neemias arta-
Καὶ ἐπὶ τῶν σφραγιζόντων νεεμίας ἀρτα-
ſaſtha fili⁹ achalia: ſedecias filius araia: aza-
σασθὰ υἱὸς ἀχαλία, σεδεκίας υἱὸς αραΐα, ἀζα-
rias: hieremias: phaſur: amarias: melchias: at-
ρίας, ἱερεμίας, φασούρ, ἀμαρίας, μελχίας, ἀτ-
tus: ſabani: erā: maluch: meramoth: ab-
τους, σαβανί, ἠράμ, μαλούχ, μεραμώθ, ἀβ-
dia: daniel: gaannathō: baruch: meſulā:
δία, δανιήλ, γααννaθών, βαρούχ, μεσουλάμ,
abia: miamin: maazias: belgai: ⁊ ſamaias:
ἀβιά, μιαμίν, μααζίας, βελγαΐ, καὶ σαμαΐας,
hi ſacerdotes. ⁊ leuite: ieſue filius azanie:
οὗτοι ἱερεῖς. καὶ λευῖται, ἰησοῦς υἱὸς ἀζανίου,
baneas de filijs enadad: cadamiel ⁊ fra-
βανέας ἀπὸ υἱῶν ἠναδάδ, καδμιὴλ καὶ οἱ ἀδελ-
tres eius: ſabanias: aduias: calitā: phe-
φοὶ αὐτοῦ, σαβανίας, ἀδουΐας, καλιτάν, φε-
lia: anan: micharoob: eſebias: zacchur: ſa-
λιά, ἀνάν, μιχὰ ῥοώβ, ἠσεβίας, ζακχούρ, σα-
rabias: ſebanias ⁊ odua. filij banune pn-
ραβίας, σεβανίας καὶ ὠδουά. υἱοὶ βανουνὲ ἄρ-
cipes ppl̄i: phoros phaathmoab: elā ⁊
χοντες τοῦ λαοῦ, φόρος φααθμωάβ, ἠλὰμ καὶ
ſaththuia. filij baani: aſgag: bebai: adoni-
σαθθουΐα. υἱοὶ βαανί, ἄσγαγ, βηβαΐ, ἀδονι-
as: bagoi: adin ater: ezecias: aſzur: odu-
ας, βαγοΐ, ἀδὶν ἀτήρ, ἐζεκίας, ἀσζούρ, ὠδου-
ia: aſſom: beſi: ariph: anathoth: nobai: ma-
ΐα, ἀσόμ, βησί, ἀρίφ, ἀναθώθ, νωβαΐ, μα-
gab: meſulā: ezer: meſozebel: ſaduc:
γάβ, μεσουλάμ, ἠζήρ, μεσοζεβήλ, σαδούκ,
iedduas: phaltias: anā: anaia: oſee:
ἰεδδούας, φαλτίας, ἀνάν, ἀναΐα, ὠσηέ,
ananias aſub: alloes:
ἀνανίας, ἀσούβ, ἀλλωής,

legem tuam: & non attenderunt mandata tua: & teſtimonia tua que teſtificatus es in eis. Et ipſi in regnis ſuis bonis & ī bonitate tua multa quā dederas eis & in terra latiſſima & pingui quā tradideras in cōſpectu eorū nō ſeruierunt tibi: nec reuerſi ſunt a ſtudijs ſuis peſſimis. Ecce noſipſi hodie ſerui ſumus: & terra quaz dediſti patribus noſtris vt comederēt panē eius & que bona ſunt ei⁹: & noſipſi ſerui ſumus in ea. Et fruges eius multiplicantur regibus quos poſuiſti ſuper nos ppter peccata noſtra: & corporib⁹ nr̄is dn̄antur & iumētis nr̄is ſm volūtatē ſuā: & in tribulatione magna ſumus. Sup oībus ergo his noſipſi percutim⁹ fedus & ſcribimus: & ſignāt pricipes nr̄i leuite nr̄i & ſacerdotes nr̄i. 10.

SIgnatores autem fuerunt: neemias: ather ſatha filius achelai & ſedechias ſaraias azarias hieremias phesſur amarias melchias accus ſebenia melluc maarem merimuth obdias daniel genthon baruch moſollam abia miamin mazia belga ſemeia: hi ſacerdotes. Porro leuite: ioſue filius azarie: bennui de filijs enadad: cedmihel & fratres eorum ſechenia odeuia celita phalaia enan micha roob aſſebia zachur ſerebia ſabania odia bani baninu. Capita populi feros: phetmoab elam zethu bani bonni azgad bebai adonaia beggoai adin ather ezechia azur odeuia aſum beſai areth anathot nebai mechphia moſollā azir meſizabel ſadoch ieddua felthia anan ania: oſee anania aſub: aloes

תּוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל מִצְוֹתֶיךָ
וּלְעֵדְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר הַעִידוֹתָ בָּהֶם ׃
וְהֵם בְּמַלְכוּתָם וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר
נָתַתָּ לָהֶם וּבְאֶרֶץ הָרְחָבָה
וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לִפְנֵיהֶם לֹא
עֲבָדוּךָ וְלֹא שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם
הָרָעִים׃ הִנֵּה אֲנַחְנוּ הַיּוֹם עֲבָדִים
וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ
לֶאֱכֹל אֶת פִּרְיָהּ וְאֶת טוּבָהּ הִנֵּה
אֲנַחְנוּ עֲבָדִים עָלֶיהָ׃ וּתְבוּאָתָהּ
מַרְבָּה לַמְּלָכִים אֲשֶׁר נָתַתָּה עָלֵינוּ
בְּחַטֹּאותֵינוּ וְעַל גְּוִיֹּתֵינוּ מֹשְׁלִים
וּבִבְהֶמְתֵּנוּ כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה
גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ׃ וּבְכָל זֹאת אֲנַחְנוּ
כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל
הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ׃
וְעַל הַחֲתוּמִים נְחֶמְיָה
הַתִּרְשָׁתָא בֶּן חֲכַלְיָה וְצִדְקִיָּה ׃
שְׂרָיָה עֲזַרְיָה יִרְמְיָה׃ פַּשְׁחוּר
אֲמַרְיָה מַלְכִּיָּה׃ חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה
מַלּוּךְ׃ חָרִם מְרֵמוֹת עֹבַדְיָה ׃
דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ׃ מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה
מִיָּמִן׃ מַעַזְיָה בִּלְגַּי שְׁמַעְיָה
אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים׃ וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ
בֶּן אֲזַנְיָה בִּנּוּי מִבְּנֵי חֵנָדָד
קַדְמִיאֵל׃ וַאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה
קְלִיטָא פְּלָאיָה חָנָן׃ מִיכָא רְחוֹב
חֲשַׁבְיָה׃ זַכּוּר שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה ׃
הוֹדִיָּה בָּנִי בְּנִינוּ׃ רָאשֵׁי הָעָם
פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם זַתּוּא
בָּנִי׃ בֻּנִּי עַזְגָּד בֵּבָי׃ אֲדֹנִיָּה בִגְוַי
עָדִין׃ אָטֵר חִזְקִיָּה עַזּוּר׃ הוֹדִיָּה
חָשֻׁם בֵּצָי׃ חָרִיף עֲנָתוֹת נֵובָי ׃
מַגְפִּיעָשׁ מְשֻׁלָּם חֵזִיר׃ מְשֵׁיזַבְאֵל
צָדוֹק יַדּוּעַ׃ פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה ׃
הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה חַשּׁוּב׃ הַלּוֹחֵשׁ

ירה קשב
צוה עוד
נתן
פנה
שוב עלל
רוע
פרה
בוא
רבה
גוה
רצה צור
חתם שור
Cap.x.

פַּלְחָא שׁוֹבֵק׃ רְחוּם חֲשַׁבְנָה
מַעֲשֵׂיָה׃ וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן׃ מַלּוּךְ חָרִם
בַּעֲנָה׃ וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
הַשּׁוֹעֲרִים הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים — שׁוּר נָתַן
וְכָל הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת אֶל — בָּדַל
תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם — יָרָה נָשָׁה
וּבְנֹתֵיהֶם כֹּל יוֹדֵעַ מֵבִין׃ — בָּנָה יָדַע
מַחֲזִיקִים עַל אֲחֵיהֶם אַדִּירֵיהֶם — בִּין חָזַק
וּבָאִים בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת — אָדַר בּוֹא
בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה — שָׁבַע יָלַךְ
בְּיַד מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים וְלִשְׁמוֹר
וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ — עָשָׂה צָוָה
וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו׃ וַאֲשֶׁר לֹא — שָׁפַט
נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי הָאָרֶץ וְאֶת
בְּנֹתֵיהֶם לֹא נִקַּח לְבָנֵינוּ׃ וְעַמֵּי — לָקַח
הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת הַמַּקָּחוֹת — בּוֹא לָקַח
וְכָל שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר — מָכַר
לֹא נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קֹדֶשׁ
וְנִטֹּשׁ אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית — שָׁבַע
וּמַשָּׁא כָל יָד׃ וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ — נָשָׂא עָמַד
מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית — נָתַן שָׁלַשׁ
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית
אֱלֹהֵינוּ׃ לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת — עָרַךְ
הַתָּמִיד וּלְעוֹלַת הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת — תָּמַד עָלָה
הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים — יָעַד
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל וְכֹל
מְלֶאכֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ וְהַגּוֹרָלוֹת — לָאַךְ גּוֹרָל
הִפַּלְנוּ עַל קֻרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים — נָפַל
הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית — בּוֹא
אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים
מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לְבַעֵר עַל — זָמַן
מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃ — זָבַח כָּתַב
וּלְהָבִיא אֶת בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבִכּוּרֵי — יָרָה בּוֹא
כָּל פְּרִי כָל עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית — בָּכַר פָּרָה
יְהוָה׃ וְאֶת בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ
כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְאֶת בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ

phaleam sobech reum asebna maasia ethaia hannā anan mesluch aram baana & reliq de populo. Sacerdotes leuite ianitores & cantores nathinnei: & oēs qui se separauerūt de populis terrarum ad legem dei: vxores eorū filii eorum: & filie eorum: & omnes qui poterant sapere respondentes pro fratribus suis optimates eorū: et q veniebāt ad pollicēdu3 & iurandū vt ambularent in lege dei quam dederat in manu moysi serui sui vt facerēt & custodirent vniuersa mandata dn̄i dei nostri & iudicia eius & cerimonias eius. & vt non daremus filias nostras populo terre: & filias eorū nō acciperemus filiis nostris. Populi quoq̧ terre qui important venalia & omnia ad vsum per diem sabbati vt vendāt: nō accipiemus ab eis in sabbato & in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum & exactionem vniuerse manus. Et statuem⁹ super nos precepta vt demus tertiam partem sicli per annu3 ad opus domus dei nostri ad panes ꝓpositionis: & ad sacrificiu3 sempiternū: & ī holocaustū sempiternū: in sabbatis: in Kalendis: in solēnitatibus: & in sanctificatis pro peccato vt exoretur pro israel: & in omnem vsum domus dei nostri. Sortes ergo misimus sup oblationē lignorū inter sacerdotes leuitas & populum vt inferrentur in domum dei nostri per dom⁹ patrum nostrorū per tp̄a a tēporibus anni vsq̧ ad annum: vt arderent sup altare dn̄i dei nr̄i: sicut scriptū est in lege moysi. Et vt afferrem⁹ ꝑmogenita terre nr̄e: & primitiua vniuersi fruct⁹ oīs ligni: ab āno in annū: in domo dn̄i. Et primitiua filiorꝫ nr̄orꝫ: & pecorꝫ nr̄orꝫ sicut scriptū ē in lege: & prītiua boū nr̄orꝫ

phalai: sobec: raū: esebana: maasias: aia:
φαλαῒ, σωβὴκ, ῥαούμ, ἐσεβανά, μαασίας, ἀϊά,
ainā: enā: maluch: arā: baana: ꝛ reli=
αἰνάν, ἠνάν, μαλούχ, ἀρήμ, βαανά, καὶ οἱ κατά=
qui ppl̄i. sacerdotes ꝛ leuite ianitores
λοιποι τοῦ λαοῦ. ἱερεῖς καὶ λευῖται οἱ πυλωροὶ οἱ
cātores: nathiniim. ꝛ oēs separati
ᾄδοντες, οἱ ναθινιείμ. καὶ πάντες διαχωρισθέντες
a populis terre ad legē dei:
ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ θεοῦ,
vxores eoꝝ filij eoꝝ filie eoꝝ: oīs q̄
γυναῖκες αὐτῶν υἱοὶ αὐτῶν θυγατέρες αὐτῶν, πᾶς ὁ
sciuit ꝛ intellexit spōdebāt sup fratribus su=
εἰδὼς καὶ συνιὼν ἐνίσχυον ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐ
is: ꝛ maledixerūt eis: ꝛ ingressi sūt in
τῶν, καὶ κατηράσαντο αὐτούς, καὶ εἰσῆλθον ἐν
execratiōe ꝛ in iuramēto vt ābularēt in lege dei:
ἀρᾷ καὶ ἐν ὅρκῳ τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ τοῦ θεοῦ,
q̄ data fuit in manu moysi serui dei: vt custo
ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ μωυσῆ δούλου τοῦ θεοῦ, φυλάσ
dirēt ꝛ facerēt oīa mādata dn̄i
σεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ
dei nr̄i ꝛ iudicia eius ꝛ prece
θεοῦ ἡμῶν καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ τὰ προστάγμα
pta eius ꝛ vt nō darem⁹ filias nr̄as ppl̄is
τα αὐτοῦ καὶ τοῦ μὴ δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς
terre: ꝛ filias eoꝝ nō acciperem⁹
τῆς γῆς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ ληψόμεθα τοῖς
filijs nr̄is. ꝛ ppl̄i terre ferētes vena=
υἱοῖς ἡμῶν. καὶ λαοὶ τῆς γῆς οἱ φέροντες τοὺς ἀγορα=
lia ꝛ oēm vēditionē in die sabbati
σμοὺς καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου
vt vendāt: nō ememus ab eis in sabbato
ἀποδόσθαι, οὐκ ἀγοράσομεν παρ᾽ αὐτῶν ἐν σαββάτῳ
ꝛ in die sc̄tificato. ꝛ ascēdere faciemus ānū septimū:
καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἁγίᾳ. καὶ ἀναβήσομεν τὸ ἔτος τὸ ἕβδομον,
ꝛ exactio vniuerse manus. ꝛ statuemus sup nos p̄
καὶ ἀπαίτησιν πάσης χειρός. καὶ στήσομεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν
cepta vt demus sup nos tertiū sicli p an=
τολὰς δοῦναι ἐφ᾽ ἡμᾶς τρίτον τοῦ διδράχμου κατ᾽ ἐνιαυ
nū in ꝯuitutē domus dei nr̄i: ad panes
τὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, εἰς ἄρτους τοῦ
faciei: ꝛ sacrificiū cōtinuitatis ꝛ ad
προσώπου, καὶ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ εἰς
holocausta sempiterna sabbatoꝝ
ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν σαββάτων. τῶν
kalendaꝝ: ad solēnitates ꝛ ad ea q̄ p pecca
νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ περὶ ἁμαρτί
to: vt exorēt pro israel: ꝛ ad opera do
ας, ἐξιλάσασθαι περὶ ἰσραήλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴ
mus dei nr̄i. ꝛ sortes misimus pro
κου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν
donis portatiōis lignoꝝ: sacerdotes ꝛ leuite ꝛ ppl̄s
δώρων ξυλοφορίας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ ὁ λαός
vt īferrent in domū dei nr̄i: ad domos familiaꝝ
ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν
nr̄aꝝ: ad tēpora a tēporibus: annū ꝯm an=
ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ᾽ ἐνιαυ
nū: vt arderēt sup altare dn̄i dei
τόν, ἐκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ
nr̄i: sicut scriptū est in lege. ꝛ afferremus
ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἐνέγκαι τὰ
ꝑmogenita terre nr̄e: ꝛ ꝑmiti
πρωτογεννήματα τῆς γῆς ἡμῶν. καὶ πρωτογεννήμα=
ua fructus vniuersi ligni: annū ꝯm annū
τα καρποῦ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν κατ᾽ ἐνιαυτὸν
in domū dn̄i. ꝛ ꝑmogenita filioꝝ nr̄oꝝ ꝛ
εἰς οἶκον κυρίου. καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ
iumētoꝝ nr̄oꝝ sicut scriptū est in lege: ꝛ pri=
κτηνῶν ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ πρω
mogenita boū nr̄oꝝ
τότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν

ꝛ gregũ nr̃oꝝ vt offerrent ĩ domũ dei nr̃i:
καὶ ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς
ſacerdotib⁹ q̃ miniſtrãt in domo dei nr̃i. ꝛ
ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν. καὶ
p̃mitias ciboꝝ nr̃oꝝ. ꝛ p̃mitias nr̃as ꝛ
τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἡμῶν καὶ
fructũ oĩs ligni: vini ꝛ olei: affe=
τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴσο=
rem⁹ ſacerdotib⁹ ĩ gazophylacia dom⁹ dei
μεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια οἴκου τοῦ θε
nr̃i: ꝛ decimas terre nr̃e leuitis. ꝛ
οῦ ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευίταις. καὶ
ipſi leuite dcimas accipiẽtes ĩ oĩbus ciuitatib⁹ ſui
αὐτοὶ οἱ λευῖται δεκατοῦντες ἐν πάσαις πόλεσι δου
tutis nr̃e. ꝛ erit ſacerdos fili⁹ aarõ: cũ
λείας ἡμῶν. καὶ ἔσαι ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρὼν, μετὰ τῶν
leuitis in decima leuitaꝝ. ꝛ leui=
λευιτῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ οἱ λευῖ=
te offerẽt decimã decime in domũ dei
ται ἀνοίσουσι τὴν δεκάτην τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ
nr̃i in gazophylaciũ dom⁹ theſauri. qꝛ in the
ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον οἴκου τοῦ θησαυροῦ. ὅτι εἰς τοὺς θη
ſauros deportabũt filij iſrael: ꝛ filij leui
σαυροὺς εἰσοίσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ υἱοὶ τοῦ λευὶ τὰς
primitias frumẽti ꝛ vini ꝛ olei: ꝛ
ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ
ibi vaſa ſctificata ꝛ ſacerdotes miniſtri ꝛ
ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ καὶ οἱ
ianitores ꝛ cãtores: ꝛ nõ dimittemus
πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψο
domũ dei nr̃i.
μεν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ca.11.
ET habitauerũt p̃ncipes ppl̃i in hieruſa
Καὶ ἐκάθισαν οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσα
lẽ. ꝛ reliqui ppl̃i miſerũt ſortes vt tol
λὴμ. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγ
lerẽt vnũ de decẽ vt habitaret ĩ hieruſalẽ ciui=
και ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πό
tate ſctã: ꝛ nouẽ partes in ciuitatib⁹. ꝛ bene
λει τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι. καὶ εὐλό
dixit ppl̃s oĩbus viris q̃ ſpõte offerũt:
γησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους,
ad habitãdũ ĩ hieruſalẽ. ꝛ hi principes p̃ui
καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῆς χώ
cie q̃ habitauerũt ĩ hieruſalẽ ꝛ in ciuitatib⁹ iuda.
ρας οἳ ἐκάθισαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα.
habitauerũt vir in poſſeſſione ſua in ciuitatib⁹ ſu=
ἐκάθισαν ἀνὴρ ἐν κατασχέσει αὐτοῦ ἐν πόλεσιν αὐ=
is iſrael. ſacerdotes ꝛ leuite ꝛ nathinei:
τῶν ἰσραήλ. οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ναθιναῖοι,
ꝛ filij ſeruoꝝ ſalomonis. ꝛ in hieruſalẽ habita
καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντος. καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκάθι=
uerũt de filijs iuda ꝛ de filijs beniamin. de filijs
σαν ἀπὸ υἱῶν ἰούδα καὶ ἀπὸ υἱῶν βενιαμίν. ἀπὸ υἱῶν
iuda athee fili⁹ ozia: fili⁹ zacharias: fili⁹ ſamaria: fili⁹
ἰούδα ἀθεὲ υἱὸς ὀζία, υἱὸς ζαχαρίας, υἱὸς σαμαρία, υἱὸς
ſaphatia: fili⁹ maleliel. ꝛ de filijs phares:
σαφατία, υἱὸς μαλελιήλ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαρές,
malia fili⁹ baruch: fili⁹ chalaza: fili⁹ ozia: fili⁹ ada=
μαλία υἱὸς βαρούχ, υἱὸς χαλαζά, υἱὸς ὀζιά, υἱὸς ἀδα=
ia: fili⁹ ioarib: fili⁹ zacharie: ꝛ fili⁹ ſeloni. om=
ία, υἱὸς ἰωαρείβ, υἱὸς ζαχαρίου, καὶ υἱὸς σηλωνί. πάν
nes filij phares q̃ habitãt in hieruſalẽ q̃dringenti
τες υἱοὶ φαρὲς οἱ καθήμενοι ἐν ἱερουσαλὴμ τετρακόσι
ſexagintaocto viri fortitudinis. ꝛ hi filij ben
οι ἑξηκονταοκτὼ ἄνδρες δυνάμεως. καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ βεν
iamin: ſelõ fili⁹ meſolã: fili⁹ ioad: fili⁹ phadaia:
ιαμίν, σηλὼμ υἱὸς μεσολάμ, υἱὸς ἰωάδ, υἱὸς φαδαΐα,
fili⁹ colia: fili⁹ maaſie: fili⁹ ethiel: fili⁹ ieſ=
υἱὸς κωλεία, υἱὸς μαασίου, υἱὸς ἐθιήλ, υἱὸς ἰεσ=
ſia. ꝛ poſt eum gebue
σεία. καὶ ὀπίσω αὐτοῦ γεβουὲ

et ouiũ noſtrarũ vt offe
rãtur in domo dei noſtri
ſacerdotibus qui mini=
ſtrãt in domo dei noſtri.
Et primitias ciborũ no
ſtroꝝ & libaminũ nr̃oꝝ:
& poma oĩs ligni: vin=
demie q̃ꝫ & olei afferẽ=
mus ſacerdotibus ad ga
zophylacium dei noſtri:
et decimã partẽ terre no
ſtre leuitis. Ipſi leuite
decimas accipiẽt ex oĩb⁹
ciuitatib⁹ operũ nr̃orũ.
Erit aũt ſacerdos filius
aaron cũ leuitis in deci
mis leuitarũ: & leuite of
ferẽt decimã p̃teꝫ decime
ſue in domo dei nr̃i ad
gazophylaciũ in domo
theſauri. Ad gazophy
laciũ enĩ deportabũt filii
iſrael & filii leui primi=
tias frumenti
vini & olei: & ibi erunt
vaſa ſanctificata:
& ſacerdotes & cantores
& ianitores & miniſtri:
& non dimittemus do=
mum dei noſtri. 11.
HAbitauerunt autem
principes
populi in hieruſalẽ. Re
liqua vero plebs miſit
ſortem vt tolleret vnam
partem de decem
qui habitaturi eſſent in
hieruſalẽ ciuitate ſãcta:
nouẽ vero p̃tes in ciuita
tibus. Bñdixit aũt pp̃lus
oĩbus viris qui ſe ſpõte
obtulerant vt habitarẽt
in hieruſalẽ. Hi ſunt ita
q̃ꝫ principes p̃uincie qui
hitauerũt in hieruſalẽ &
in ciuitatib⁹ iuda. Habi
tauit aũt vnuſq̃ſq̃ꝫ in poſ
ſeſſione ſua in vrbib⁹ ſuis
iſrael: ſacerdotes: leui=
te: nathinnei: & filii ſer
uorũ ſalomõis. Et in hie
ruſalẽ habitauerũt de filiis
iuda & de filiis bẽiamin.
De filiis iuda athaias fili⁹
aziam: filii zacharie: fi
lii amarie: filii ſaphatie:
filii malalehel. De filiis
phares hiſmaaſia: filius
baruch: filius coloza: fi
lius azia: filius adaia:
filius ioarib: fili⁹ zacha
rie: fili⁹ ſilonites. Oẽs
hi filii phares q hĩtaue=
rũt in hierl̃m: q̃dringen=
ti ſexaginta octo viri for
tes.
Hi ſunt ãt filii bẽiamin.
Sellũ filius moſollã: fili⁹
ioed: filius phadaia: fi=
lius colaia: filius maſia:
filius etheel: filius eſaia.
Et poſt eum gebbai:

וצאנינו להביא לבית אלהינו
לכהנים המשרתים בבית אלהינו׃ — שרת
ואת ראשית עריסתינו ותרומתינו — ערס רום
ופרי כל עץ תירוש ויצהר נביא — ירש צהר
לכהנים אל לשכות בית אלהינו — בוא
ומעשר אדמתנו ללוים והם הלוים — עשר
המעשרים בכל ערי עבדתנו׃ והיה — עיר
הכהן בן אהרן עם הלוים בעשר הלוים
והלוים יעלו את מעשר המעשר — עלה
לבית אלהינו אל הלשכות לבית
האוצר׃ כי אל הלשכות יביאו בני — אצר בוא
ישראל ובני הלוי את תרומת הדגן — רום
התירוש והיצהר ושם כלי המקדש — כלה קדש
והכהנים המשרתים והשוערים
והמשררים ולא נעזב את בית — שור עזב
אלהינו׃ וישבו שרי — Cap. xi.
העם בירושלם ושאר העם הפילו — שור נפל
גורלות להביא אחד מן העשרה — גרל בוא
לשבת בירושלם עיר הקדש — ישב
ותשע הידות בערים׃ ויברכו העם — ברך
לכל האנשים המתנדבים לשבת — נדב
בירושלם׃ ואלה ראשי המדינה אשר
ישבו בירושלם ובערי יהודה ישבו
איש באחזתו בעריהם ישראל
הכהנים והלוים והנתינים ובני עבדי — נתן
שלמה׃ ובירושלם ישבו מבני יהודה
ומבני בנימן מבני יהודה עתיה בן
עזיה בן זכריה בן אמריה בן שפטיה
בן מהללאל מבני פרץ׃ ומעשיה בן
ברוך בן כל חזה בן חזיה בן עדיה
בן יויריב בן זכריה בן השלני׃ כל
בני פרץ הישבים בירושלם ארבע — רבע
מאות ששים ושמנה אנשי חיל׃ — מאה
ואלה בני בנימן סלא בן משלם בן
יועד בן פדיה בן קוליה בן מעשיה
בן איתיאל בן ישעיה׃ ואחריו גבי

סַלָּי תְּשַׁע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה׃
וְיוֹאֵל בֶּן זִכְרִי פָּקִיד עֲלֵיהֶם פָּקַד
וִיהוּדָה בֶן הַסְּנוּאָה עַל הָעִיר מִשְׁנֶה׃ שָׁנָה
מִן הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה בֶן יוֹיָרִיב יָכִין׃
שְׂרָיָה בֶן חִלְקִיָּה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן צָדוֹק
בֶּן מְרָיוֹת בֶּן אֲחִיטוּב נְגִד בֵּית
הָאֱלֹהִים׃ וַאֲחֵיהֶם עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה לָאַךְ
לַבַּיִת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת עֶשְׂרִים
וּשְׁנָיִם וַעֲדָיָה בֶּן יְרֹחָם בֶּן פְּלַלְיָה בֶּן שָׁנָה
אַמְצִי בֶּן זְכַרְיָה בֶּן פַּשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה׃
וְאֶחָיו רָאשִׁים לְאָבוֹת מָאתַיִם מֵאָה
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם וַעֲמַשְׁסַי בֶּן עֲזַרְאֵל
בֶּן אַחְזַי בֶּן מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן אִמֵּר׃
וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חַיִל מֵאָה עֶשְׂרִים
וּשְׁמֹנָה וּפָקִיד עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן
הַגְּדוֹלִים׃ וּמִן הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן חַשּׁוּב גָּדַל
בֶּן עַזְרִיקָם בֶּן חֲשַׁבְיָה בֶּן בּוּנִּי׃ וְשַׁבְּתַי
וְיוֹזָבָד עַל הַמְּלָאכָה הַחִיצֹנָה לְבֵית חוּץ
הָאֱלֹהִים מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם׃ וּמַתַּנְיָה
בֶן מִיכָה בֶּן זַבְדִּי בֶּן אָסָף רֹאשׁ
הַתְּחִלָּה יְהוֹדֶה לַתְּפִלָּה וּבַקְבֻּקְיָה חָלַל יָדָה
מִשְׁנֶה מֵאֶחָיו וְעַבְדָּא בֶּן שַׁמּוּעַ כָּלַל
בֶּן גָּלָל בֶּן יְדוּתוּן׃ כָּל הַלְוִיִּם בְּעִיר
הַקֹּדֶשׁ מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה׃ רָבַע
וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם
הַשֹּׁמְרִים בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים
וּשְׁנָיִם׃ וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם בְּכָל עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ עִיר
בְּנַחֲלָתוֹ׃ וְהַנְּתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל נָתַן
וְצִיחָא וְגִשְׁפָּא עַל הַנְּתִינִים׃ וּפְקִיד פָּקַד
הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלִַם עֻזִּי בֶן בָּנִי בֶּן
חֲשַׁבְיָה בֶּן מַתַּנְיָה בֶּן מִיכָא מִבְּנֵי
אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד מְלֶאכֶת בֵּית שׁוּר
הָאֱלֹהִים׃ כִּי מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם צָוָה
וַאֲמָנָה עַל הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר יוֹם
בְּיוֹמוֹ׃ וּפְתַחְיָה בֶּן מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי

sellai: nongenti viginti
octo.
Et iohel filius zechri
prepositus eorum:
et iudas filiꝰ sennua su-
per ciuitatē secūdus. Et
de sacerdotibus idaia
filius ioarib: iachin:
saraia filiꝰ helchie: filiꝰ
mosollā: filius sadoch:
filius meraioth: filius
ahitob: pricipes domꝰ
dei: & fratres eorum fa
cientes opera
templi octingenti vi-
ginti
duo. Et adaia filius ie-
roam: filius pheleia: filiꝰ
amsi: filius zacharie: fi
liꝰ phessur: filiꝰ melchie.
et fratres eius principes
patrum: ducenti
quadraginta duo. Et
amasai filius azrihel:
filius azi: filius mosol-
lamoth: filius emmer
& fratres eorū potentes
nimis: centum viginti
octo: & prepositus eo-
rum zabdihel filius
potentium. Et de leui-
tis zebenia filiꝰ asoph:
filiꝰ azaricā: filiꝰ asabia
filius bonni: & sabathai
& iosabeth sup oīa opa
q̄ erant forinsecus in do-
mo dei a principibus le
uitarum. Et mathania
filius micha: filiꝰ zebe
dei: filiꝰ asaph princeps
ad laudandū & ad cōfitē
dum in orone: & beche-
tias secūdus de fr̄ibus eiꝰ:
& abda filius samuha:
filius galal: filiꝰ ydithū.
Omēs leuite in ciuitate
sancta ducenti octo-
ginta quattuor.
Et ianitores: accub: tel
mon & fratres eorum
qui custodiebant ostia
centum septuaginta
duo. Et reliqui ex israel
sacerdotes
& leuite in vniuersis ci-
uitatibus iuda: vnusqsqꝫ
in possessione sua: & na
thīnei q habitabāt in ofel
et syaha & gaspha de
nathinneis. Et episcopꝰ
leuitarū in hierusalem
azi filius baani: filius
asabie: filius mathanie
filius miche. De filiis
asaph cantores in mini
sterio domus
dei. Preceptuꝫ quippe
regis super eos erat
& ordo in cantoribus
p dies singulos & fathaia
filius mesezebel de filiis

seleei: nongēti viginti octo. & ioel filiꝰ zechri
σηλεεί, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ. καὶ ἰωὴλ ὑιὸς ζεχρὶ
episcopꝰ sup eos. & iuda filiꝰ asam sup
ἐπίσκοπος ἐπ᾽ ἀυτούς. καὶ ἰούδα ὑιὸς ἀσὰμ ἐπὶ τῆς
ciuitatē secundꝰ. de sacerdotibꝰ & iadia filiꝰ io
πόλεως δεύτερος. ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἰαδεία ὑιὸς ἰω
arib: iachin: sareas filiꝰ elchia: filiꝰ mesulā:
αρείβ, ἰαχίν, σαρέας ὑιὸς ἐλχία, ὑιὸς μεσουλάμ,
filiꝰ adoc: filiꝰ marioth: filiꝰ achitob dux do
ὑιὸς ἀδώκ, ὑιὸς μαριώθ, ὑιὸς ἀχιτὼβ ἡγούμενος ὄι
mꝰ dei. & fratres eoꝝ faciētes o-
κου τοῦ θεοῦ. καὶ ἀδελφοὶ ἀυτῶν ποιοῦντες τὸ ἔρ
pus domꝰ: octingēti vigīti duo. & adaia fi
γον τοῦ ὄικου, ὀκτακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ ἀδαΐα ὑι
liꝰ hieroā filij phalalia: filij namasi: filij zacha
ὸς ἱεροὰμ ὑιοῦ φαλαλία, ὑιοῦ ναμασί, ὑιοῦ ζαχα
ria: filij phasur: filij melchia: & fratres eiꝰ
ρία, ὑιοῦ φασούρ, ὑιοῦ μελχία, καὶ ἀδελφοὶ ἀυτοῦ
principes familiaꝝ ducēti q̄draginta duo. &
ἄρχοντες πατριῶν διακόσιοι τεσσαρακονταδύο. καὶ
amasai: filiꝰ esriel: filij sacchie: filij masali-
ἀμασαΐ, ὑιὸς ἐσριὴλ, ὑιοῦ σακχίου, ὑιοῦ μασαλι-
moth: filij emmer: & fratres eius potētes in
μώθ, ὑιοῦ ἐμμήρ, καὶ ἀδελφοὶ ἀυτοῦ δυνατοὶ παρα
acie centū viginti octo. & speculator sup eos
τάξεως ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. καὶ ἐπίσκοπος ἐπ᾽ ἀυτοὺς
zechriel filiꝰ magnoꝝ. & de leuitis sa-
ζεχριὴλ ὑιὸς τῶν μεγάλων. καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν σα
maia: filiꝰ asub: filij esricā: filij asabia: filij bon
μαΐα, ὑιὸς ἀσούβ, ὑιοῦ ἐσρικάμ, ὑιοῦ ἀσαβία, ὑιοῦ βου
na: & sabbatheꝰ & iosabad sup opera
νᾶ, καὶ σαββαθαῖος καὶ ἰωσαβὰδ ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ
domꝰ dei forisecus. & de pncipibus
ὄικου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐξωτάτου. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων
leuitaꝝ & matthanias filiꝰ micha: filiꝰ zechri:
τῶν λευιτῶν καὶ ματθανίας ὑιὸς μιχά, ὑιὸς ζεχρεί,
filij asab: pnceps ad laudādū: & iudas ad adorā-
ὑιοῦ ἀσάβ, ἄρχων τοῦ ἄινου, καὶ ἰούδας τῆς προσευ-
dū: & bocchias secundꝰ de fratribꝰ eius:
χῆς, καὶ βοκχείας δευτερος ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἀυτοῦ,
& abdias filiꝰ samaie: filij galel filij idithū.
καὶ ἀβδίας ὑιὸς σαμαΐου, ὑιοῦ γαλὲλ ὑιοῦ ἰδιθοῦν.
oēs leuite in ciuitate sctā ducēti octo-
πάντες οἱ λευῖται ἐν τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ διακόσιοι ὀγ
ginta quattuor. & ianitores: acub: tela-
δοηκοντατέσσαρες. καὶ οἱ πυλωροί, ἀκούβ, τελα-
mi: & fratres eoꝝ custodiētes in
μίν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀυτῶν οἱ φυλάσσοντες ἐν ταῖς
portis centū septuaginta duo. at reliquū
πύλαις ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ
israel & sacerdotes & leuite in vniuersis
ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐν πάσαις ταῖς
ciuitatibꝰ iuda vir in hereditate sua.
πόλεσι τῆς ἰουδαίας ἀνὴρ ἐν τῇ κληρονομίᾳ ἀυ-
& nathinei q̄ habitauerūt in ophla &
τοῦ. καὶ οἱ ναθιναῖοι οἱ κατῴκησαν ἐν ὀφλᾷ καὶ
siaa & gesphas de nathineis. & epi-
σιαᾶ καὶ γεσφὰς ἀπὸ τῶν ναθιναίων. καὶ ἐπί
scopꝰ leuitaꝝ in hierusalē ozei filiꝰ bani filij
σκοπος λευιτῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ὀζεὶ ὑιὸς βανὶ ὑιοῦ
sabia: filij maththanie: filij micha. de filijs asaph
σαβία, ὑιοῦ μαθθανίου, ὑιοῦ μιχά. ἀπὸ ὑιῶν ἀσὰφ
cātoribꝰ ante opus domꝰ dei:
τῶν ἀδόντων ἀπέναντι ἔργου ὄικου τοῦ θεοῦ,
qm̄ p̄ceptū regis sup eos. & expe
ὅτι ἐντολὴ τοῦ βασιλέως ἐπ᾽ ἀυτούς. καὶ διέ
ctabat in fide in cātoribꝰ: ratio vnīꝰ cuiusqꝫ
μενεν ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ᾠδοῖς, λόγος ἑκάστης
diei in die sua & phathaia filiꝰ mas
ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἀυτοῦ καὶ φαθαΐα ὑιὸς μασ
sizabel. de filijs
σιζαβήλ. ἀπὸ τῶν ὑιῶν

zara filij iuda ad manũ regis in oẽ
ζάρα υἱοῦ ἰούδα πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πᾶν
verbũ ppl'o: ꝛ ad suburbia in agro
τὰ λόγον τῷ λαῷ, καὶ πρὸς τὰς ἐπαύλεις ἐν ἀγρῷ
eoꝝ. ꝛ de filijs iuda habitauerũt in cariathar=
αὐτῶν. καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰούδα ἐκάθισαν ἐν καριαθὰρ=
bog ꝛ in filiabus eius: ꝛ in debon ꝛ
βὼγ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν δαιβὼν καὶ
in filiabus eius: ꝛ in cabſeel ꝛ in
ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς
viculis eius: ꝛ in ieſue ꝛ in molada ꝛ in beth=
αὐλαῖς αὐτῆς, καὶ ἐν ἰησοῦ καὶ ἐν μωλαδὰ καὶ ἐν βηθ=
phalat ꝛ in aſerſoal ꝛ in berſabee ꝛ
φαλὰτ καὶ ἐν ἀσερσωὰλ καὶ ἐν βηρσαβεαὶ καὶ ταῖς
filiabus eius: ꝛ in ſecelag ꝛ in mabne ꝛ in
θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν σεκελὰγ καὶ ἐν μαβνῆ καὶ ἐν
filiabus eius: ꝛ in remaõ ꝛ in ſara ꝛ
ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν ῥεμαῶν καὶ ἐν σαρὰ καὶ
in hierimuth ꝛ in zannoa ꝛ odollã ꝛ subur
ἐν ἱεριμοὺθ καὶ ἐν ζαννοὰ καὶ ὀδολλὰμ καὶ ταῖς ἐπαύ
bijs eaꝝ: ꝛ in lachis ꝛ agris eius ꝛ
λεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν λαχεὶς καὶ τοῖς ἀγροῖς αὐτῆς καὶ
in azeca ꝛ in filiabus eius. ꝛ caſtrame
ἐν ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. καὶ παρενέ=
tati ſũt in berſabee vſq; ad vallẽ ennõ. ꝛ filij
βαλον ἐν βερσαβεαὶ ἕως φάραγγος ἐννόμ. καὶ υἱοὶ
beniami a gabaa ꝛ magmas etiã ꝛ bethel
βενιαμὶν ἀπὸ γαβαὰ καὶ μαγμὰς καί γε καὶ βαιθὴλ
ꝛ filiabus eius. ꝛ in anathoth nob ania
καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς. καὶ ἐν ἀναθὼθ νὸβ ἀνία
aſor rama geththai adod ſeboĩ nabalat lyd=
ἀσὼρ ῥαμὰ γεθθαὶμ ἀδὼδ σεβωεὶμ ναβαλὰτ λύδ
da ꝛ onogearaſim. ꝛ ex leuitis par=
δα καὶ ὀνωγηαρασεὶμ. καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν με=
tes in iuda ꝛ beniamin.
ρίδες ἐν τῷ ἰούδα καὶ βενιαμίν. Ca. 12.

ET hi ſacerdotes ꝛ leuite q̃ aſcẽde=
Καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀναβάν=
rũt cũ zorobabel filio ſalathiel ꝛ ieſue: ſa=
τες μετὰ ζοροβάβελ υἱοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦ, σα
raia: hieremias: eſdras: amarias: maluch: at=
ραῖα, ἱερεμίας, ἔσδρας, ἀμαρίας, μαλούχ, ἀτ=
tꝰ ſechenias. reũ marimoth adaias genathõ
τοὺς σεχενίας, ῥεοὺμ μαρειμὼθ ἀδαΐας γεναθὼν
abias: miami: maadias: belgas: ſemeias: io=
ἀβίας, μιαμεὶν, μααδίας, βελγάς, σεμεΐας, ἰω=
iarib: ideias: ſalu: amuc: chelcias: odui
ιαρεὶβ, ἰδεΐας, σαλού, ἀμούκ, χελκείας, ὠδουΐ
as. iſti pncipes ſacerdotũ ꝛ fratres eoꝝ
ας. οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῶν ἱερέων καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν
in diebꝰ ieſue. ꝛ leuite ieſus: banui: cad
ἐν ἡμέραις ἰησοῦ. καὶ οἱ λευῖται ἰησοῦς, βανουΐ, καδ
miel: ſarabias: iodae: ꝛ matthanias sup con
μιὴλ, σαραβίας, ἰωδαέ, καὶ ματθανίας ἐπὶ τῶν ἐξο
feſſiones ipe ꝛ fratres eius ꝛ bacbacias:
μολογήσεων αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ βακβακίας,
ꝛ anai: fratres eoꝝ ante eos ad
καὶ ἀναΐ, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀπέναντι αὐτῶν εἰς τὰς
vices. ꝛ ieſue genuit ioacĩ: ꝛ ioa=
ἐφημερίας. καὶ ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν ἰωακείμ, καὶ ἰωα=
cim genuit eliaſeb: ꝛ eliaſeb genuit io
κεὶμ ἐγέννησε τὸν ἐλιασὴβ, καὶ ἐλιασὴβ ἐγέννησε τὸν ἰω
dae: ꝛ iodae genuit ionathã: ꝛ ionathã ge=
δαέ, καὶ ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἰωνάθαν ἐγέννη-
nuit addu. ꝛ in diebꝰ ioacĩ erãt ſacerdotes ꝛ
σε τὸν ἀδδού. καὶ ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ ἦσαν οἱ ἱερεῖς καὶ
pncipes familiaꝝ. ſaraia amarias: ieremia
οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν. τῷ σαραΐα ἀμαρίας, τῷ ἱερεμία
ananias: eſdre meſulã: amaria ionã:
ἀνανίας, τῷ ἔσδρα μεσουλάμ, τῷ ἀμαρία ἰωνάν, τῷ
amaluch ionathã: ſechenia ioſeph: ares ednas:
ἀμαλοὺχ ἰωνάθαν, τῷ σεχενία ἰωσήφ, τῷ ἀρὲς ἐδνάς,

zara filii iuda in manu regis iuxta omẽ verbũ ppl'i: & ĩ domibꝰ p oẽs
regiones eorũ. De filiis iuda hĩtauerũt in caria=
thabe & in filiabus eius:
& in dybon & ĩ filiabꝰ eiꝰ:
et in capſeel & in viculis
eiꝰ: & in ieſue: & ĩ mola=
da: & in bethphalet: & in
aſerſual: & ĩ berſabee: &
in filiabꝰ eiꝰ: & ĩ ſicelech:
et in mochona & in filia
bus eius: & in remmon:
& in zara & ĩ hierimuth
zonoa odollam
& in villis earũ: lachis &
in regionibꝰ eiꝰ: azecha
& in filiabꝰ eius. Et mãſe
runt in berſabee vſq; ad
vallẽ hẽnon. Filii aũt bẽ
iamin ageba mechmas
& hai & bethel & filiabꝰ
eiꝰ: anathot nob anana
aſor rama gethai ma=
did ſeboim
neballath & ono valle
artificum: & de
leuitis portiones iude
& beniamin. 12.

HI ſunt autem ſacer=
dotes & leuite
qui aſcenderunt cum
zorobabel filio ſalathiel
ioſue: ſaraia: hieremi=
as: eſdras:
amaria: melluch: ac=
chus: ſechenias
reum merimuth: addo
genthon
abia miniamin madia
belga
ſemeia & ioarib & idaia
ſellum
amoch elceia adaia. Iſti
principes
ſacerdotũ & fratres eoꝝ
in diebus ioſue. Porro
leuite: ieſua bennui ced
mihel
ſarabia iuda mathanias:
ſuper hymnos
ipſi & frẽs eorũ & becbe
cia atq; ethãni & frẽs eoꝝ
vnuſquiſq; in officio ſuo.
Ioſue autem genuit
ioachim: & ioachim ge
nuit
eliaſib: & eliaſib genuit
ioiada: et ioiada genuit
ionathan:
et ionathã genuit iedda.
In diebus autẽ ioachim
erant ſacerdotes & prin
cipes familiarum ſaraie
maarie hieremie ana=
nie eſdre
moſollam amarie iohã
nan milico
ionathã ſebenie ioſeph
aram edna:

זרח בן יהודה ליד המלך לכל דבר
לעם: ואל החצרים בשדתם מבני — שדה
יהודה ישבו בקרית הארבע ובנתיה
ובדיבן ובנתיה ובקבצאל וחצריה:
ובישוע ובמלדה ובבית פלט: ובחצר
שועל ובבאר שבע ובנתיה: ובצקלג
ובמכנה ובבנתיה: ובעין רמון
ובצרעה ובירמות: זנח עדלם
וחצריהם, לכיש ושדתיה עזקה
ובנתיה, ויחנו מבאר שבע עד גיא — בנה חנה
הנם: ובני בנימן מגבע, מכמש ועיה
וביתאל ובנתיה: ענתות נב ענניה:
חצור רמה גתים: חדיד צבעים
נבלט, לד ואונו גי החרשים: ומן
הלוים, מחלקות יהודה לבנימן: — חלק
ואלה הכהנים והלוים — Cap xij.
אשר עלו עם זרבבל בן שאלתיאל — עלה
וישוע, שריה ירמיה עזרא:
אמריה מלוך חטוש: שבניה
רחם מרמת: עדוא גנתוי
אביה: מימין מעדיה בלגה:
שמעיה ויויריב ידעיה: סלוא
עמוק חלקיה ידעיה, אלה ראשי
הכהנים ואחיהם בימי ישוע: — יום
והלוים ישוע בנוי קדמיאל
שרביה יהודה מתניה, על הידות — ידה
הוא ואחיו: ובקבקיה ועני אחיהם
לנגדם למשמרות: וישוע הוליד — שמר ילד
את יויקים, ויויקים הוליד את
אלישיב, ואלישיב הוליד את
יוידע: ויוידע הוליד את יונתן,
ויונתן הוליד את ידוע: ובימי יויקים
היו כהנים ראשי האבות, לשריה — היה
מריה, לירמיה חנניה: לעזרא
משלם לאמריה יהוחנן: למלוכי
יונתן, לשבניה יוסף: לחרם עדנא,

למריות חלקי: לעדוא זכריה לגנתון
משלם: לאביה זכרי למנימין
למועדיה פלטי: לבלגה שמוע
לשמעיה יהונתן: וליויריב מתני
לידעיה עזי: לסלי קלי לעמוק
עבר: לחלקיה חשביה לידעיה
נתנאל: הלוים בימי אלישיב — יום
יוידע ויוחנן וידוע כתובים ראשי — כתב
אבות והכהנים על מלכות דריוש
הפרסי: בני לוי ראשי האבות
כתובים על ספר דברי הימים ועד
ימי יוחנן בן אלישיב: וראשי
הלוים חשביה שרביה וישוע בן
קדמיאל ואחיהם לנגדם להלל
להודות במצות דויד איש האלהים — ידה צוה
משמר לעמת משמר: מתניה — שמר
ובקבקיה עבדיה משלם טלמון
עקוב שמרים שוערים משמר
באספי השערים: אלה בימי — ספף
יויקם בן ישוע בן יוצדק ובימי
נחמיה הפחה ועזרא הכהן הסופר: — ספר
ובחנכת חומת ירושלם בקשו את — חנה
הלוים מכל מקומתם להביאם — קום בוא
לירושלם לעשת חנכה ושמחה — עשה
ובתודות ובשיר מצלתים נבלים — ידה שור
ובכנרות: ויאספו בני המשררים מן — צלל אסף
הככר סביבות ירושלם ומן חצרי — שור סבב
נטפתי: ומבית הגלגל ומשדות גבע
ועזמות כי חצרים בנו להם — בנה
המשררים סביבות ירושלם:
ויטהרו הכהנים והלוים ויטהרו את — טהר
העם ואת השערים ואת החומה: — חמה
ואעלה את שרי יהודה מעל לחומה — עלה שור
ואעמידה שתי תודת גדולת ותהלכת — עמד גדל
לימין מעל לחומה לשער האשפת: — הלך ימן
וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי — חצה

maraioth elci adaie za
charie genthon
mosollam abie zechri
miamin: &
moadie felthi belge ſā
mua:
ſemeie ioathan ioarib
mathanai
iodaie azzi: ſellaie cela
ia mochober:
elchie aſebie idaie
nathanahel. Leuite in
diebus eliaſib
& ioiada & ionan & ied
boa ſcripti principes
familiarum & ſacerdo
tes in regno darii
perſe. Filii leui princi
pes familiarum
ſcripti in libro verborū
dierum: & vſq; ad
dies ionathan filii elia
ſib. Et principes
leuitarum aſebia ſere
bia & ieſue filius
cedmihel & frēs eorū p
vices ſuas vt laudarent &
confiterentur iuxta pre
ceptum dauid viri dei &
obſeruarent eque per
ordinem. Mathania
et bechetia & obedia mo
ſollam thelmon
accub: cuſtodes porta
rum &
veſtibulorum ante por
tas. Hi in diebus
ioiachim filii ioſue filii
ioſedech: & in diebus
neemie ducis & eſdre ſa
cerdotis ſcribeq;.
In dedicatione autē mu
ri hieruſalem requiſierūt
leuitas de omībus locis
ſuis vt adducerent eos
in hieruſalem & facerēt
dedicationem & letitia
in actione gratiarū & cā
tico: & in cymbalis pſalte
riis & citharis. Congre
gati ſunt aūt filii cantorꝶ
de campeſtribus circa
hieruſalem & de villis
netuphati: & de domo
galgal: & de regionibus
geba & aſmaueth: qm̄
villas edificauerunt ſibi
cantores in circuitu hie
ruſalem.
& mundati ſunt ſacerdo
tes & leuite & mūdauerīt
populum & portas &
murum.
Aſcendere autē feci pri
cipes iuda ſup murum:
& ſtatui duos choros
laudatiū magnos. Et ie
runt ad dexterā ſup mu
rum ad portā ſterquilinii
Et iuit poſt eos oſaias
& media pars principū

mariothelce ⁊ addai zacharias: ganathon
τῷ μαριὼθ ἐλκὲ καὶ ἀδδαῒ ζαχαρίας, τῷ γαναθὼν
meſolā: abia zechri: miamin maadai phe
μεσολάμ, τῷ ἀβιὰ ζεχρί, τῷ μϊαμὶν μααδαῒ τῷ φε
leti balgas ſamue: ſemeia ionathā.
λετὶ τῷ βαλγὰς σαμουέ, τῷ σεμεῒα ἰωνάθαν. τῷ
ioiarib mathanai: idio ozi: ſalai callai.
ἰωιαρεὶβ μαθαναῒ, τῷ ἰδίω ὀζί, τῷ σαλαῒ καλλαῒ.
amucabed elcia: aſabia odui̇a
τῷ ἀμοὺκ ἀβὲδ τῷ ἐλκία, τῷ ἀσαβία τῷ ὀδουῒα
nathanael. ⁊ leuite in diebus eliaſeb: ioada:
ναθαναὴλ. καὶ οἱ λευῖται ἐν ἡμέραις ἐλιασὴβ, ἰωάδα,
⁊ ioa: ⁊ ioanā: ⁊ idua: ſcripti pnci
καὶ ἰωά, καὶ ἰωανάν, καὶ ἰδουά, γεγραμμένοι ἄρχον
pes familiaꝝ ⁊ ſacerdotes in regno darij
τες πατριῶν καὶ ἱερεῖς ἐν βασιλείᾳ δαρείου τοῦ
perſe. filij aūt leui pncipes familiaꝝ ſcri
πέρσου. υἱοὶ δὲ λευὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν γεγραμ
pti in libro v̄boꝝ dieꝝ: ⁊ vſq; ad di
μένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν, καὶ ἕως ἡμε
es ionan filij eliaſub. ⁊ pncipes leui
ρῶν ἰωνὰν υἱοῦ ἐλιασούβ. καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λευι
taꝝ aſabias ⁊ ſarabias ⁊ ieſue. ⁊ filij
τῶν ἀσαβίας καὶ σαραβίας καὶ ἰησοῦς. καὶ οἱ υἱοὶ
cadmiel ⁊ fratres eoꝝ ante eos vt
καδμιὴλ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατέναντι αὐτῶν εἰς
laudarēt ⁊ cōfiterentur in p̄cepto dauid re
τὸ αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι ἐν ἐντολῇ δαυὶδ βασι
gis hoīs dei p vices ad vices.
λέως ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ἐφημερία πρὸς ἐφημερίαν.
maththanias ⁊ bacbacias abdias moſolā tel
μαθθανίας καὶ βακβακίας ἀβδείας μοσολὰμ τελ
mō accub cuſtodiētes ianitores cuſtodie cū
μῶν ἀκκούβ φυλάσσοντες πυλωροὶ φυλακῆς ἐν τῷ
cōgregarē ego ianitores. iſti in die
συναγαγεῖν με τοὺς πυλωρούς. οὗτοι ἐν ἡμέ
bus ioacim filij ieſue: filij ioſedec. ⁊ in
ραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰησοῦ, υἱοῦ ἰωσεδέκ. καὶ ἐν
diebus neemia pncipis ⁊ eſdras
ἡμέραις νεεμία τοῦ ἄρχοντος καὶ ἔσδρας τοῦ
ſacerdotis ⁊ ſcribe ⁊ in dedicationib⁹ muri
ἱερέως καὶ γραμματέως καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους
hieruſalē q̄ſierūt leuitas in locis
ἱερουσαλὴμ ἐζήτησαν τοὺς λευίτας ἐν τοῖς τόποις
ſuis vt adducerēt eos in hieruſalē ad faciēdū de
αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι ἐγ
dicacionē ⁊ leticiā ⁊ in laude ⁊ in cāticis pul
καίνια καὶ εὐφροσύνην καὶ ἐν αἰνέσει καὶ ἐν ᾠδαῖς κυμ
ſantes cymbala: ⁊ pſalteria ⁊ in citharis. ⁊ congre
βαλίζοντες, καὶ ψαλτήρια καὶ ἐν κινύραις. καὶ συνήχ
gati ſūt filij cātoꝝ de regione cir
θησαν οἱ υἱοὶ τῶν ᾀδόντων ἀπὸ τῆς περιχώρου κυ
ca hieruſalē: ⁊ de ſuburbijs netopha
κλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων τοῦ νετωφα
ti ⁊ in bethgalgal ⁊ de agris gabee ⁊
τὶ καὶ ἐν βαιθγαλγὰλ καὶ ἀπὸ ἀγρῶν γαβέαι καὶ
aſmoth. qm̄ villas edificauerāt ſibi cāto
ἀσμώθ. ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς οἱ ᾄδον
res in circuitu hieruſalē. ⁊ mūdati ſunt
τες περὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθαρίσθησαν οἱ
ſacerdotes ⁊ leuite: ⁊ mūdauerūt populū: ⁊
ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ ἐκαθάρισαν τὸν λαόν, καὶ
portas ⁊ muꝝ: ⁊ aſcēdere fecerūt princi
τὰς πύλας καὶ τὸ τεῖχος, καὶ ἀνήνεγκαν τοὺς ἄρχον
pes iuda ſupra murū: ⁊ ſtatuerūt duos de
τας ἰούδα ἐπάνω τοῦ τείχους, καὶ ἔστησαν δύο περὶ
laude magnos. ⁊ ierūt a dextris ſup
αἰνέσεως μεγάλους. καὶ διῆλθον ἐκ δεξιῶν ἐπάνω τοῦ
muꝝ porte ſterq̄linij. ⁊ iuit poſt
τείχους τῆς πύλης τῆς κοπρίας. καὶ ἐπορεύθη ὀπί
eos aſaias ⁊ medietas principum
σω αὐτῶν ἀσαΐας καὶ ἥμισυ ἀρχόντων

iuda ⁊ azarias eſdras ⁊ meſulā: iudas
ἰούδα καὶ ἀζαρίας ἔσδρας καὶ μεσουλάμ, ἰούδας
⁊ beniamin ⁊ ſamaias ⁊ hieremias. ⁊ de fi=
καὶ βενιαμὶν καὶ σαμαΐας καὶ ἱερεμίας. καὶ ἀπὸ τῶν υἱ
lijs ſacerdotū in tubis zacharias filius ionathā: fi
ῶν τῶν ἱερέων ἐν σάλπιγξι ζαχαρίας υἱὸς ἰωνάθαν, υἱ
lij ſamaia: filij matthania: filij machaia: filij zac=
οῦ σαμαΐα, υἱοῦ ματθανία, υἱοῦ μαχαΐα, υἱοῦ ζακ
chur: filij aſaph. ⁊ fratres eius: ſamaias:
χούρ, υἱοῦ ἀσάφ. καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σαμαΐας,
⁊ ezriel: gelolai: maia: nathanael: ⁊ iu=
καὶ ἐζριήλ, γελωλαΐ, μαΐα, ναθαναήλ, καὶ ἰού=
das ⁊ anani: vt laudarēt in vaſis cātus dauid
δας καὶ ἀνανί, τοῦ αἰνεῖν ἐν σκεύεσιν ᾠδῆς δαυίδ
hoīs dei. ⁊ eſdras ſcriba an
ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμ
te eos in porta fontis cōtra
προσθεν αὐτῶν ἐπὶ πύλης τῆς πηγῆς κατέναντι
eos: aſcenderūt in gradibus ciuitatis dauid
αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς πόλεως δαυίδ
in aſcenſu muri ſuper domū dauid
ἐν ἀναβάσει τοῦ τείχους ἐπάνωθεν τοῦ οἴκου δαυίδ
⁊ vſq ad portā aque ad orientē. ⁊ de
καὶ ἕως πύλης τοῦ ὕδατος κατ' ἀνατολάς. καὶ περὶ
laude ſecundus p̄cedebat obuiās eis.
αἰνέσεως ἡ δευτέρα ἐξεπορεύετο συναντῶσα αὐ=
⁊ ego poſt eū. medietas
τοῖς. καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς. καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ
ppl'i ſup mur ſuper turrim
λαοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους ὑπεράνω τοῦ πύργου
furnor: ⁊ vſq ad mur latū:
τῶν θανουρείμ, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέ
⁊ ſup portā ephrai. ⁊ ſuper portā
ος, καὶ ὑπεράνω τῆς πύλης ἐφραΐμ. καὶ ἐπὶ τὴν πύλην
antiquā: ⁊ ſup portā piſcariā: ⁊ tur
τὴν ἰσιανά, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηράν, καὶ πύρ
rim anameel. ⁊ a turri mea ⁊ vſq ad por
γον ἀναμεήλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ μεὰ καὶ ἕως τῆς πύ
tā gregis: ⁊ ſteterūt ſup portā cuſto=
λης τῆς προβατικῆς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ πύλην τῆς φυλα
die ⁊ ſteterūt duo laudis in domo dei: ⁊
κῆς καὶ ἔστησαν αἱ δύο τῆς αἰνέσεως ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ
ego ⁊ dimidia pars magiſtratuū mecū. ⁊ ſacerdotes:
ἐγὼ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ' ἐμοῦ. καὶ οἱ ἱερεῖς,
eliaci: maaſias: miami: michaias: elionai: zachari
ἐλιακείμ, μαασίας, μιαμίν, μιχαΐας, ἐλιωναΐ, ζαχαρί
as: ananias in tubis: ⁊ maaſias: ⁊ ſemeias:
ας, ἀνανίας ἐν σάλπιγξιν, καὶ μαασίας, καὶ σεμεΐας,
eleazar: ozi: ioanā: melchias: elā: ⁊ iezur. ⁊
ἐλεάζαρ, ὀζί, ἰωανάν, μελχίας, αἰλάμ, καὶ ἰεζούρ. καὶ
auditi fuerūt cātores ⁊ ieſrias p̄poſitus. ⁊ ſacri
ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες καὶ ἰεσρίας ἐπίσκοπος. καὶ ἔθυ
ficauerūt in die illa victimas magnas: ⁊ le=
σαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσιάσματα μεγάλα, καὶ εὐ
tati ſunt qm̄ deus letificauit eos leticia ma=
φράνθησαν ὅτι ὁ θεὸς εὔφρανεν αὐτοὺς εὐφροσύνῃ με=
gna: ⁊ vxores eor ⁊ liberi eor gaui
γάλῃ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εὐφράν
ſi ſūt. ⁊ audita ē leticia in hieruſalē p̄cul
θησαν. καὶ ἠκούσθη εὐφροσύνη ἐν ἱερουσαλὴμ μακρόθεν
⁊ cōſtituerūt in die illa viros ſup ga=
καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄνδρας ἐπὶ τῶν γα
zophylacia: theſauris: p̄micijs: ⁊
ζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς, ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ
decimis vt introferrēt in eis ab agris
ταῖς δεκάταις τοῦ συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν
ciuitatū partes ſacerdotibus ⁊ leuitis. qz
τῶν πόλεων μερίδας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις. ὅτι
leticia erat ī iuda: ⁊ ſup ſacerdotes ⁊ leuitas
εὐφροσύνη ἦν ἐν ἰούδα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας
ſtātes. ⁊ cuſtodierūt obſeruationē dei ſui:
τοὺς ἑστῶτας. καὶ ἐφύλαξαν φυλακὴν τοῦ θεοῦ αὐτῶν,

iuda & azarias: eſdra & moſollam: iuda & beniamin & ſemeia & hieremia. Et de filijs ſacerdotum in tubis zacharias filius ionathan: filius ſemeie: filius mathanie: filius michaie: filius zechur: filius aſaph & frēs eius ſemeia & azarel: malalai galalai: maai nathanael & iuda & anani in vaſis cantici dauid viri dei: & eſdras ſcriba āte eos in porta fontis. Et cōtra eos aſcenderunt in gradibus ciuitatis dauid in aſcenſu muri ſuper domum dauid & vſq ad portam aquarū ad orientē. Et chorus ſecundus gratias referētiū ibat ex aduerſo: & ego poſt eū: & media ps ppl'i ſup murū & ſup turrim furnorum & vſq ad murum latiſſimum: & ſuper portam ephraim: & ſup portā antiquā: & ſuper portā piſcium & turrim ananehel: & turrim emath. & vſq ad portam gregis: & ſteterunt in porta cuſtodie. Steteruntq duo chori laudantium in domo dei: & ego & dimidia pars magiſtratuū mecum. Et ſacerdotes eliachim: maaſia: miamin: michea: elioenai: zacharia & anania in tubis & maaſia & ſemeia & eleazar & azi & iohannan & melchia & elan & ezer. Et clare cecinerūt cantores: & iezraia prepoſitus. Et īmolauerunt in die illa victimas magnas: & letati ſunt. Deus enim letificauerat eos leticia magna. Sed & vxores eorum & liberi gauiſi ſunt: & audita eſt leticia illa hieruſalē procul. Recenſuerunt quoq in die illa viros ſuper gazophylacia theſauri: ad libamina & ad primitias & ad decimas vt ītroferrēt per eos prīcipes ciuitatis in decore gratiarū actiones ſacerdotes & leuitas: qa letificatus eſt iuda in ſacerdotibus & leuitis aſtātibus. Et cuſtodierūt obſeruationem dei ſui.

יְהוּדָה ׃ וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם ׃	
יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּשְׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה ׃	
וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶן	חָצַר
יוֹנָתָן בֶּן שְׁמַעְיָה בֶּן מַתַּנְיָה בֶּן מִיכָיָה	
בֶּן זַכּוּר בֶּן אָסָף ׃ וְאֶחָיו שְׁמַעְיָה	
וַעֲזַרְאֵל מִלֲלַי גִּלֲלַי מָעַי נְתַנְאֵל	
וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי שִׁיר דָּוִיד אִישׁ	כָּלָה שׁוּר
הָאֱלֹהִים וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם ׃	פָּנָה
וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל	עָלָה
מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד בַּמַּעֲלֶה לַחוֹמָה	חָמָה
מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם	
מִזְרָח ׃ וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהוֹלֶכֶת	זָרַח יָדָה
לְמוֹאל וַאֲנִי אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם	שָׁנָה הָלַךְ
מֵעַל לְהַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל הַתַּנּוּרִים	מוּל חָצָה
וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה ׃ וּמֵעַל לְשַׁעַר	גָּדַל תָּנַר
אֶפְרַיִם וְעַל שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל שַׁעַר	
הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה	דָּגָה
וְעַד שַׁעַר הַצֹּאן וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר	
הַמַּטָּרָה ׃ וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי הַתּוֹדוֹת	נָטַר עָמַד
בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וַחֲצִי הַסְּגָנִים	
עִמִּי ׃ וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה	
מִנְיָמִין מִיכָיָה אֶלְיוֹעֵינַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה	
בַּחֲצֹצְרוֹת ׃ וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה	
וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה וְעֵילָם	
וָעָזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה	שָׁמַע שׁוּר
הַפָּקִיד ׃ וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים	פָּקַד זָבַח
גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמָחוּ כִּי הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם	שָׂמַח
שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים	נָשָׁה שָׁמַע
שָׂמֵחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלַ͏ִם	
עַד מֵרָחוֹק ׃ וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא	רָחַק פָּקַד
אֲנָשִׁים עַל הַנְּשָׁכוֹת לָאוֹצָרוֹת	אָצַר
לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת	רוּם עָשַׂר
לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת	כָּנַס שָׂדֶה
הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת	עִיר מָנָה
יְהוּדָה עַל הַכֹּהֲנִים וְעַל הַלְוִיִּם	
הָעֹמְדִים ׃ וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם	שָׁמַר

ומשמרת הטהרה והמשררים שור
והשערים כמצות דויד שלמה בנו: צוה
כי בימי דויד ואסף מקדם ראש יום
המשררים ושיר תהלה והדות שור הלל
לאלהים: וכל ישראל בימי זרבבל ידה
ובימי נחמיה נתנים מניות יי מנה
המשררים והשערים דבר יום
ביומו ומקדשים ללוים והלוים קדש
מקדשים לבני אהרן:

Cap. xiij.

ביום ההוא נקרא בספר משה באזני
העם ונמצא כתוב בו אשר לא יבא קרא מצא
עמני ומאבי בקהל האלהים עד כתב בוא
עולם: כי לא קדמו את בני ישראל עלם
בלחם ובמים וישכר עליו את בלעם שכר
לקללו ויהפך אלהינו הקללה הפך
לברכה: ויהי כשמעם את התורה היה ירה
ויבדילו כל ערב מישראל: ולפני בדל פנה
מזה אלישיב הכהן נתון בלשכת
בית אלהינו קרוב לטוביה: ויעש קרב עשה
לו לשכה גדלה ושם היו לפנים היה פנה
נתנים את המנחה הלבונה והכלים לבן כלה
ומעשר הדגן התירש והיצהר מצות עשר ירש
הלוים והמשררים והשוערים צהר צוה
ותרומת הכהנים: ובכל זה לא הייתי רום היה
בירושלם כי בשנת שלשים שנה
ושתים לארתחשסתא מלך בבל
באתי אל המלך ולקץ ימים בוא יום
נשאלתי מן המלך: ואבוא לירושלם שאל בוא
ואבינה ברעה אשר עשה אלישיב בין רוע
לטוביה לעשות לו נשכה בחצרי עשה
בית האלהים: וירע לי מאד רוע
ואשליכה את כל כלי בית טוביה שלך כלה
החוץ מן הלשכה: ואמרה ויטהרו טהר
הלשכות ואשיבה שם כלי בית שוב
האלהים את המנחה והלבנה:
ואדעה כי מניות הלוים לא נתנה ידע מנה

et obſeruationem expia
tionis: & cantores ∞∞∞
& ianitores iuxta prece
ptū dauid & ſalomōis fi
lii eius: qa in dieb⁹ dd̄ &
aſaph ab exordio erant
pricipes cōſtituti cātorꝶ
in carmine laudantiū &
cōfitentiū deo. Et om̄is
iſrael in diebus zoro
babel & in diebus nee
mie dabant partes ∞∞
cantoribus & ianitorib⁹
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
per dies ſingulos: & ſan
ctificabāt leuitas: & leui
te ſanctificabant filios
aaron. 13.
IN die āt illo lectū ē in
volumie moyſi audiē
te pplo. Et iuentū ē ſcri
ptū in eo ꝙ nō debeāt
itroire āmonites & mo
abites in eccleſiā dei vſqꝫ
in eternum: eo ꝙ non
occurrerint filiis iſrael
cum pane & aqua: & cō
duxerūt aduerſuꝫ eos ba
laā ad maledicēdū eis: &
cōuertit deus nr̄ maledi
ctionē in bn̄dictionē. Fa
ctū eſt autē cū audiſſent
legē: ſeparauerūt oēm
alienigenā ab iſrael: &
ſup hoc erat eliaſib ſacer
dos q fuerat p̄poſitus in
gazophylacio dom⁹ dei
nr̄i: & pxim⁹ tobie. Fecit
ergo ſibi gazophylaciū
grande: & ibi erāt āte
eum reponentes mune
ra & thus & vaſa ∞∞∞
& decimam frumenti vi
ni & olei: partes ∞∞∞
leuitarum & cantorum
& ianitorum ∞∞∞∞∞
& primitias ſacerdotaleſ.
In oībus aūt his nō fui
in hieruſalem quia in
anno triceſimo ∞∞∞
ſecundo artaxerxis re
gis babylonis ∞∞∞∞
veni ad regem. Et in fi
ne dierum ∞∞∞∞∞
rogaui regem & veni in
hieruſalem. ∞∞∞∞∞
Et intellexi malū quod
fecerat eliaſib ∞∞∞∞
tobie: vt faceret ei the
ſaurum in veſtibulis ∞∞
domus dei: & malum
mihi viſum eſt valde.
Et proieci vaſa tobie ∞
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
foras de gazophylacio:
p̄cepiqꝫ & emūdauerūt
gazophylacium. Et re
tuli ibi vaſa domus ∞
dei ſacrificium & thus.
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
Et cognoui ꝙ partes le
uitarū non fuiſſent date:

ꝛ obſuatiões expiationis: ꝛ cātores: ꝛ
καὶ φυλακὰς τ͂ καθαρισμοῦ, καὶ τοὺς ᾄδοντας, καὶ τ͂ς
ianitores: vt p̄cepta dauid ꝛ ſalomonis filij e
πυλωρούς, ὡς ἐντολαὶ δαυὶδ καὶ σολομῶντος υἱοῦ αὐ
i⁹. qꝛ in dieb⁹ dauid ꝛ aſaph ab exordio p̄im⁹
τ͂. ὅτι ἐν ἡμέραις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ ἀπ᾽ ἀρχῆς πρῶτος
cātoꝝ: in hymnū ꝛ laudē deo. ꝛ oīs
τῶν ᾀδόντων, εἰς ὕμνον καὶ αἴνεσιν τῷ θεῷ. καὶ πᾶς
iſrael in dieb⁹ ʒorobabel ꝛ in dieb⁹ neemie:
ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις νεεμί
dātes partes cantoꝝ ꝛ ianitoꝝ:
ου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν,
ꝑ rōnē diei in die ſuo: ꝛ ſctificātes leui
λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτ͂, καὶ ἁγιάζοντες τοῖς λευί
tas: ꝛ leuite ſctificātes filios aaron.
ταις, καὶ οἱ λευῖται ἁγιάζοντες τοῖς υἱοῖς ἀαρών. Ca.13.
In die illa lectū eſt in libro moy
ΕΝ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ μωυ
ſi in aurib⁹ ppli. ꝛ inuētū ē ſcriptū in eo
σῆ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐ
ꝙ nō ingrederent ammanite ꝛ moabite
τῷ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν ἀμμανῖται καὶ μωαβῖται
in eccleſiā dei vſqꝫ in eternū. qꝛ nō occurrerūt
ἐν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ἕως αἰῶνος. ὅτι οὐ συνήντησαν τοῖς
filijs iſrael in pane ꝛ aqua: ꝛ cōduxerūt ad
υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ᾽
uerſū eos balaā ad maledicendū eis: ꝛ cō
αὐτοὺς τὸν βαλαὰμ καταράσασθαι αὐτούς, καὶ ἐπέ
uertit deus nr̄ maledictionē in benedictionē. ꝛ
στρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν. καὶ
factū eſt vt audierūt legē: ꝛ ſeparati ſunt oīs
ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς
mixt⁹ in iſrael. ꝛ ante hoc eliaſeb ſacer
ἐπίμικτος ἐν ἰσραήλ. καὶ πρὸ τούτου ἐλιασὴβ ὁ ἱε
dos habitās i gaʒophylacio dom⁹ dei nr̄i p̄xim⁹
ρεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ οἴκου θεοῦ ἡμῶν ἐγγίων τῷ
tobia. ꝛ fecit ſibi gaʒophylaciū magnū: ꝛ
τωβίᾳ. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γαζοφυλάκιον μέγα, καὶ
ibi erāt p̄ri⁹ dātes ſacrificiū ꝛ thus
ἐκεῖ ἦσαν πρότεροι διδόντες τὴν θυσίαν καὶ τὸν λί
ꝛ vaſa: ꝛ decimā frumēti ꝛ
βανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν δεκάτην τοῦ σίτου καὶ
vini ꝛ olei: mandatū leuitaꝝ ꝛ
τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴν τῶν λευιτῶν καὶ
cantoꝝ ꝛ ianitoꝝ: ꝛ p̄mitias ſacer
τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἱε
dotū. ꝛ in omni iſtoꝝ nō fui in hieruſalē:
ρέων. καὶ ἐν παντὶ τούτων οὐκ ἤμην ἐν ἱερουσαλήμ,
qꝛ in anno triceſimo ꝛ ſecundo arthaſaſtha re
ὅτι ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ δευτέρῳ τ͂ ἀρθασασθὰ βα
gis babylonis veni ad regē: ꝛ
σιλέως βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
poſt finē dieꝝ petij a
μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ᾐτησάμην παρὰ τοῦ
rege ꝛ veni in hieruſalē: ꝛ intellexi
βασιλέως καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ συνῆκα
in nequicia quā fecit eliaſeb tobia: vt fa
ἐν τῇ πονηρίᾳ ᾗ ἐποίησεν ἐλιασὴβ τῷ τωβίᾳ, ποιῆ
ceret ei gaʒophylaciū in aula dom⁹ dei:
σαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου τοῦ θεοῦ,
ꝛ malū mihi viſū eſt valde. ꝛ p̄ieci oīa
καὶ πονηρόν μοι ἐφάνη σφόδρα. καὶ ἔρριψα πάν
vaſa dom⁹ tobia foras de gaʒophy
τα τὰ σκεύη οἴκου τωβία ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυ
lacio. ꝛ dixi: ꝛ mūdauerūt gaʒophyla
λακίου. καὶ εἶπα, καὶ ἐκαθάρισαν τὰ γαζοφυλά
cia. ꝛ retuli ibi vaſa dom⁹ dei
κια. καὶ ἐπέστρεψα ἐκεῖ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὴν
ſacrificiū ꝛ thus. ꝛ cognoui ꝙ par
θυσίαν καὶ τὸν λίβανον. καὶ ἔγνων ὅτι μερί
tes leuitaꝝ nō date fuerūt.
δες τῶν λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν. ∞∞∞∞∞∞

τ fugerūt vir in agrū ſuū. leuite τ
καὶ ἔφυγον ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν ἑαυτοῦ. οἱ λευῖται καὶ οἱ
cātores τ faciētes opus. τ pugnaui
ᾄδοντες καὶ ποιοῦντες τὸ ἔργον. καὶ ἐμαχεσάμην
cū imperatorib⁹ τ dixi: quare derelicta eſt do
τοῖς στρατηγοῖς καὶ εἶπον, διατί ἐγκατελείφθη ὁ οἶ
m⁹ dei? τ cōgregaui eos: τ ſtare feci eos
κος τοῦ θεοῦ; καὶ συνήγαγον αὐτούς, καὶ ἔστησαν αὐτοὺς
in ſtatione ſua. τ oīs iuda attulerūt decimā
ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν. καὶ πᾶς ἰούδας ἤνεγκαν δεκάτην
tritici τ vini τ olei ad theſauros τ
τοῦ πυροῦ καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς τοὺς θησαυροὺς καὶ
p̄cepi ad manū ſelemia ſacerdotis ſadoc
ἐνετειλάμην ἐπὶ χεῖρα σελεμία τοῦ ἱερέως σαδὼκ τοῦ
ſcribe: τ phadaia de leuitis. τ
γραμματέως, καὶ φαδαΐα ἀπὸ τῶν λευιτῶν. καὶ
ad manū eoꝝ anā fili⁹ zacchur filij matthanie:
ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἀνὰν υἱὸς ζακχοὺρ υἱοῦ ματθανίου,
qm̄ fideles exiſtimati ſunt ſup eos vt diuidāt fratrib⁹
ὅτι πιστοὶ ἐλογίσθησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς
ſuis. memēto mei de⁹ in hoc: τ ne delea=
αὐτῶν. μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἐν ταύτῃ, καὶ μὴ ἐξαλειφ
tur mīa mea quā feci in domo dn̄i dei
θήτω τὸ ἔλεός μου ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ θεοῦ
mei τ in cuſtodijs ei⁹. in dieb⁹
μου καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις
illis vidi in iuda calcātes torcularia i ſab
ἐκείναις εἶδον ἐν ἰούδα πατοῦντας ληνοὺς ἐν σαβ
bato: τ ferētes manipulos τ oneran
βάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα καὶ ἐπιγεμίζον=
tes ſup aſinos τ vinū τ vuā τ fi=
τας ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ οἶνον καὶ σταφυλὴν καὶ σῦ=
cus τ omne onus: τ ferētes in hieruſa=
κα καὶ πᾶν βάσταγμα, καὶ φέροντας εἰς ἱερουσα=
lē in die ſabbati. τ cōteſtat⁹ ſū in
λὴμ ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου. καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν
die vēditiōis eoꝝ: φ vēdebāt cibaria
ἡμέρᾳ πράσεως αὐτῶν, ὅτι ἐπώλουν ἐπισιτισμὸν
τ tyrij: τ habitauerūt i ea ferētes piſ=
καὶ οἱ τύριοι, καὶ ἐκάθισαν ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχ=
ces τ oēm vēditionē vendētes in ſabbato
θὺν καὶ πᾶσαν πρᾶσιν πωλοῦντες ἐν τῷ σαββάτῳ
filijs iuda τ in hieruſalē. τ veni i iuditiū cū
τοῖς υἱοῖς ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκρίθην με=
īgenuis iuda. τ dixi eis: qs
τὰ τῶν ἐλευθέρων ἰούδα. καὶ εἶπα αὐτοῖς, τίς ὁ
ſermo iſte mal⁹ quē vos facitis? τ p̄fana
λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ βεβη=
tis diē ſabbati? nūqd ſic fece=
λοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου; οὐχὶ οὕτως ἐποί
rūt patres vr̄i? τ adduxit ſup eos de
ησαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἤνεγκεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ θε
us noſter τ ſup nos oīa mala hec τ ſup
ὸς ἡμῶν καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ
ciuitatē hāc? vos additis irā ſup
τὴν πόλιν ταύτην; καὶ ὑμεῖς προστίθετε ὀργὴν ἐπὶ
iſrael ad p̄fanandū ſabbatū. τ factū eſt cū
ἰσραὴλ βεβηλῶσαι τὸ σάββατον. καὶ ἐγένετο ἡνίκα
q̄euerūt porte in hieruſalē āte ſabba=
κατέστησαν πύλαι ἐν ἱερουσαλὴμ πρὸ τοῦ σαββά
tū: τ dixi: τ clauſerūt portas. τ dixi:
του, καὶ εἶπα, καὶ ἔκλεισαν τὰς πύλας. καὶ εἶπα,
φ nō aperirent ipſe: vſq₃ poſt ſabba=
ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι αὐτάς, ἕως ὀπίσω τοῦ σαββά
tū. τ ex pueris meis cōſtitui ſup
του. καὶ ἐκ τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ἐπὶ τὰς
portas: vt nō eleuēt onera in die ſab
πύλας, ὥστε μὴ αἴρειν βαστάγματα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαβ
bati. τ mā ſerūt oēs inſtitores τ fece=
βάτου. καὶ ηὐλίσθησαν πάντες οἱ μετάβολοι καὶ ἐποίη
rūt vēditionē extra hierl̄z ſemel τ bis. τ cōteſtat⁹ ſum
σαν πρᾶσιν ἔξω ἱλῆμ ἅπαξ καὶ δίς. καὶ διεμαρτυράμην

& fugiſſet vnuſquiſq₃ in regionē ſuam de leuitis & cantoribus: & de his q miniſtrabāt: & egi cauſā aduerſum magiſtratus & dixi. Quare dereliq=mus domum dei? Et cō gregaui eos & feci ſtare in ſtationib⁹ ſuis. Et oīs iuda apportabat decimā frumenti vini & olei in horrea. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ Et cōſtituimus ſup hor rea ſelemiam ſacerdotē et ſadoch ſcribam: & fa daiam de leuitis: ꝏꝏꝏ & iuxta eos anan filiū zachur: filiū mathanie qm̄ fideles comprobati ſunt: & ipſis credite ſunt ptes fratrū ſuoꝝ. Memē to mei de⁹ me⁹ pro hoc et ne deleas miſeratōes meas q̄s feci in domo dei mei & in cerimoniis eius. In diebus illis ꝏꝏ vidi in iuda calcantes torcularia ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ in ſabbato portantes aceruos & onerantes ſuper aſinos vinum & vuas ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ et ficus & omne opus: & inferentes in ꝏꝏꝏꝏ hieruſalem die ſabbati. Et cōteſtatus ſum eos vt in die qua vēdere liceret venderet. Et tyrii hītaue rūt in ea: īferētes piſces & oīa venalia. Et vende bant in ſabbatis filiis iu da & hieruſalem. ꝏꝏꝏ et obiurgaui optimates iuda: & dixi ꝏꝏꝏꝏꝏ eis. Que eſt hec res mala quam ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ vos facitis & prophana tis diem ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ſabbati? Nunquid non hec fecerunt patres vr̄i et adduxit deus noſter ſuper nos omne malū hoc & ſuper ciuitatem hanc? Et vos ꝏꝏꝏꝏꝏ additis iracundiam ſup iſrael: violando ꝏꝏꝏ ſabbatum. Factum eſt autem cum quieuiſſent porte hieruſalem in die ſabbati: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ dixi: et clauſerunt ia=nuas & precepi ꝏꝏꝏꝏ vt non aperirent eas vſ q₃ poſt ſubbatum. ꝏꝏ Et de pueris meis cōſti=tui ſup portas vt nullus inferret onus die ſabba ti. Et manſerunt ꝏꝏꝏ negociatores & venden tes vniuerſa venalia fo=ris hieruſalem ſemel & bis: & conteſtatus ſum

וַיִּבְרְחוּ אִישׁ לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃ וָאָרִיבָה
אֶת הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב
בֵּית הָאֱלֹהִים וָאֶקְבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם
עַל עָמְדָם׃ וְכָל יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעְשַׂר
הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת׃
וָאוֹצְרָה עַל אוֹצָרוֹת שֶׁלֶמְיָה הַכֹּהֵן
וְצָדוֹק הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן הַלְוִיִּם
וְעַל יָדָם חָנָן בֶּן זַכּוּר בֶּן מַתַּנְיָה כִּי
נֶאֱמָנִים נֶחְשָׁבוּ וַעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק
לַאֲחֵיהֶם׃ זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי עַל זֹאת
וְאַל תֶּמַח חֲסָדַי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבֵית
אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו׃ בַּיָּמִים הָהֵמָּה
רָאִיתִי בִיהוּדָה דֹּרְכִים גִּתּוֹת
בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים
עַל הַחֲמֹרִים וְאַף יַיִן עֲנָבִים
וּתְאֵנִים וְכָל מַשָּׂא וּמְבִיאִים
יְרוּשָׁלִַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד
בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד׃ וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ
בָהּ מְבִיאִים דָּאג וְכָל מֶכֶר וּמֹכְרִים
בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃
וָאָרִיבָה אֵת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה
לָהֶם מָה הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר
אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְּלִים אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת׃ הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם
וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ אֵת כָּל הָרָעָה
הַזֹּאת עַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם
מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל
אֶת הַשַּׁבָּת׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלֲלוּ
שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת
וָאֹמְרָה וַיִּסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת וָאֹמְרָה
אֲשֶׁר לֹא יִפְתָּחוּם עַד אַחַר הַשַּׁבָּת
וּמִנְּעָרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל הַשְּׁעָרִים לֹא
יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃ וַיָּלִינוּ
הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל מִמְכָּר מִחוּץ
לִירוּשָׁלִָם פַּעַם וּשְׁתָּיִם׃ וָאָעִידָה

בָּרַח
שׁוּר עָשָׂה
לָאַר רוּב
מַדּוּעַ עָזַב
קָבַץ עָמַד
בּוֹא
אָצַר

אָמַן חָשַׁב

מָחָה עָשָׂה
שָׁמַר יוֹם
רָאָה גַּת
בּוֹא

נָשָׂא
עוּד
צוּד
בּוֹא דָּגָה

רוּב חָרַר
רוּעַ
עָשָׂה חָלַל

בּוֹא

יָסַף חָרָה
הָיָה
פָּנָה
סָגַר
פָּתַח
עָמַד
בּוֹא נָשָׂא
לוּן
עוּד

בָּהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם — מדע
לֵנִים נֶגֶד הַחוֹמָה אִם תִּשְׁנוּ יָד — לין חמה
אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן הָעֵת הַהִיא לֹא — שנה שלח
בָאוּ בַּשַּׁבָּת׃ וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר — בוא
יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים שֹׁמְרִים — היה טהר
הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת — בוא
גַּם זֹאת זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי וְחוּסָה
עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃ גַּם בַּיָּמִים הָהֵם — יום
רָאִיתִי אֶת הַיְּהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים — ראה ישב
אַשְׁדֳּדִיּוֹת עַמֳּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃ — נשה
וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית — חצה דבר
וְאֵינָם מַכִּירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית — נכר ידה
וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם׃ וָאָרִיב עִמָּם — לשן רוב
וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים — קלל נכה
וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים — מרט שבע
אִם תִּתְּנוּ בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם — נתן
תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם וְלָכֶם׃ — נשא
הֲלוֹא עַל אֵלֶּה חָטָא שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא הָיָה — רבב
מֶלֶךְ כָּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו הָיָה — כמו אהב
וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל
גַּם אוֹתוֹ הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃ — חטא
וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשֹׂת אֵת כָּל הָרָעָה — שמע עשה
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ — רוע גדל
לְהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃ וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע — ישב
בֶּן אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן — גדל
לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃ — ברח
זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהָי עַל גָּאֳלֵי הַכְּהֻנָּה
וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃ וְטִהַרְתִּים — כרת
מִכָּל נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת — עמד שמר
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃ — לאך
וּלְקֻרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת — זמן
וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃ — בכר

eos: & dixi eis. Quare manetis ex aduerso muri? Si secundo hoc feceritis manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato. Dixique leuitis vt mundarentur & venirent ad custodiendas portas: & sanctificandam diem sabbati. Et pro hoc ergo memento mei deus: & parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum. Sed & in diebus illis vidi iudeos ducentes vxores azotidas: ammonitidas & moabitidas. Et filii eorum ex media parte loquebantur azotice & nesciebant loqui iudaice: & loquebantur iuxta linguam populi & populi. Et obiurgaui eos & maledixi. Et cecidi ex eis viros & decalcaui eos: & adiuraui in deo vt non darent filias suas filiis eorum & non acciperent de filiabus eorum filiis suis & sibimetipsis dicens. Nunquid non in huiuscemodi re peccauit salomon rex israel? Et certe in gentibus multis non erat rex similis ei: & dilectus deo suo erat: & posuit eum deus regem super omnem israel. Et ipsum ergo duxerunt ad peccatum mulieres alienigene. Nunquid & nos inobedientes faciemus omne malum grande hoc vt preuaricemur in deo nostro: & ducamus vxores peregrinas? De filiis autem ioiada filii eliasib sacerdotis magni gener erat sanaballath horonitis quem fugaui a me. Recordare domine deus meus aduersum eos qui polluunt sacerdotium: iusque sacerdotale & leuiticum. Igitur mundaui eos ab omnibus alienigenis & constitui ordines sacerdotum & leuitarum vnumquenque in ministerio suo & in oblatione lignorum in temporibus constitutis et in primitiis. Memento mei deus meus in bonum.

Explicit liber Neemie: qui est Esdre secundus.

eos: τ dixi ad eos: q̃re vos mane-
αὐτοῖς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς, διατί ὑμεῖς αὐλίζε-
tis ex aduerso muri? si secũdo feceritis: extẽ
σθε ἀπέναντι τοῦ τείχους; ἐὰν δευτερώσητε, ἐκτε
dã manũ meã in vos. a tẽpore illo
νῶ τὴν χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου
nõ venerũt in sabbato. τ dixi leuitis q̃
οὐκ ἦλθον ἐν σαββάτῳ. καὶ εἶπα τοῖς λευίταις οἳ
erãt mũdi τ veniẽtes ad custodiendũ por
ἦσαν καθαριζόμενοι καὶ ἐρχόμενοι φυλάσσοντες τὰς πύ
tas: vt sctificẽt diẽ sabbati. ad hec me
λας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνή
mẽto mei de⁹ me⁹: τ parce mihi ẽm multitu
σθητί μου ὁ θεός μου, καὶ φεῖσαί μου κατὰ τὸ πλῆ
dinẽ mie tue. τ in dieb⁹ illis vidi
θος τοῦ ἐλέους σου. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον τοὺς
iudeos q̃ duxerũt vxores azotidas ammanitidas
ἰουδαίους οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀζωτίας ἀμμανίτιδας
moabitidas: τ filij eorum ex media pte loquunt azo
μωαβίτιδας, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἥμισυ λαλοῦσιν ἀζω-
tice: τ nõ sunt cognoscentes loq̃ iudaice:
τιστί, καὶ οὐκ εἰσὶν ἐπιγινώσκοντες λαλεῖν ἰουδαϊστί,
sed iuxta linguã ppli τ populi. τ pugna-
ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν λαοῦ καὶ λαοῦ. καὶ ἐμαχεσά-
ui cũ eis: τ maledixi eis. τ per
μην μετ᾽ αὐτῶν, καὶ κατηρασάμην αὐτούς. καὶ ἐπά-
cussi in eis viros: τ decaluaui eos:
ταξα ἐν αὐτοῖς ἄνδρας, καὶ ἐμαδάρωσα αὐτούς,
τ adiuraui eos in deo: si dederitis filias
καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, ἂν δῶτε τὰς θυγατέρας
vrãs filijs eorum: τ si acceperitis de filiab⁹
ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ εἰ λήψεσθε τῶν θυγατέρων
eorum filijs vris τ sibi ipis. nũqd sic pecca-
αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ ἑαυτοῖς. οὐχ οὕτως ἥμαρ-
uit salomon rex israel? τ in gẽtib⁹ multis
τε σολομὼν βασιλεὺς ἰσραήλ; καὶ ἐν ἔθνεσι πολλοῖς
nõ erat similis ei rex: τ dilectus deo
οὐκ ἦν ὅμοιος αὐτῷ βασιλεύς, καὶ ἀγαπώμενος τῷ θεῷ
erat. τ dedit eũ deus in regẽ sup oẽm
ἦν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα
israel. τ hũc inclinauerũt mulieres alie
ἰσραήλ. καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες αἱ ἀλλό-
ne: τ vos nũqd audierim⁹ facere prauita
τριαι. καὶ ὑμῶν μὴ ἀκούσωμεν ποιῆσαι τὴν πονηρί-
tẽ hãc? vt pũaricemur in deo nro. τ duca
αν ταύτην; ἀσυνθετῆσαι ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν. καὶ καθί-
mus vxores alienas. τ de filijs ioada filij
σαι γυναῖκας ἀλλοτρίας. καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰωαδὰ τοῦ
eliasub sacerdotis magni gener sa
ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου γαμβρὸς τοῦ σα
nabalat vranite: τ fugaui eũ a
ναβαλὰτ τοῦ οὐρανίτου, καὶ ἐξέβρασα αὐτὸν ἀπ᾽
me. recordare eorum de⁹ me⁹ pro apropiquatiõe sa
ἐμοῦ. μνήσθητι αὐτοὺς ὁ θεός μου ἐπὶ ἀγχιστεία τῆς ἱε
cerdocij: τ testamenti sacerdotũ et leuitarum.
ρατείας, καὶ τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν.
τ mũdaui eos ab omni alienatione τ
καὶ ἐκαθάρισα αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως καὶ
cõstitui vices sacerdotib⁹ τ leuitis: vir
ἔστησα ἐφημερίας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ἀνὴρ
quẽadmodũ op⁹ ei⁹: τ ad donũ lignorum in tẽpo
ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ δῶρον τῶν ξύλων ἐν και-
rib⁹ a tẽporib⁹: τ in pmitijs memen
ροῖς ἀπὸ χρόνων, καὶ ἐν τοῖς πρωτογεννήμασι μνήσθη
to mei de⁹ nr in bonitatem.
τί μου ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς ἀγαθωσύνην.

Incipit Prologus. B. Hiero. in librum Tobie.

Hromatio & Heliodoro episcopis Hieronymus presbyter in domino Salutem. Mirari non desino exactionis vestrę instantiam. Exigitis enim vt librum chaldęo sermone conscriptum ad latinum stilum traham: librum vtiq; Tobie quem Hebręi de catalogo diuinarū scripturarum secantes: his quę agiographa memorant manciparunt. Feci satis desiderio vestro: non tamen meo studio. Arguunt enim nos hebręorum studia & imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum displicere iudicio: & episcoporum iussionibus deseruire institi vt potui. Et quia vicina est Chaldęorum lingua sermoni Hebraico vtriusq; linguę peritissimum loquacem reperiens vnius diei laborem arripui: & quicquid ille mihi hebraicis verbis expressit: hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Oratiōibus vestris mercedem huius operis compensabo: cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati cōplesse. Explicit Prologus.

Incipit liber Tobię. Cap. 1.

Trāsla. gre. To. cū iter. lati.

1. Iber sermonū tobie
Βίβλος λόγων τωβὴτ
filii tobiel filii ananiel
τοῦ τωβιὴλ τοῦ ἀνανιὴλ
filii adui filii gabael: de
τοῦ ἀδουὶ τοῦ γαβαήλ, ἐκ
semine asael:
τοῦ σπέρματος ἀσαήλ,
ex tribu nephthalim: q̄ captus est in
ἐκ τῆς φυλῆς νεφθαλείμ, ὃς ἠχμαλωτεύθη ἐν
diebus enemessari regis assyrio-
ἡμέραις ἐνεμεσσάρου τοῦ βασιλέως ἀσσυρί
rū e thisbe: q̄ est a dextris pprie neph
ων ἐκ θίσβης, ἥ ἐστιν ἐκ δεξιῶν κυρίως τῆς νεφ
thalim in galilea supra aser. ego to
θαλείμ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπεράνω ἀσήρ. ἐγὼ τω
bias viis veritatis ambulaui ⁊ iusti
βὴτ ὁδοῖς ἀληθείας ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύ
cie oībus diebus vite mee. ⁊ ele-
νης πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. καὶ ἐλεη
mosynas multas faciebam fratrib⁹ meis
μοσύνας πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου
⁊ genti mee: q̄ ambulauerunt me-
καὶ τῷ ἔθνει μου, τοῖς συμπορευθεῖσι μετ'
cum in regionē assyriorū in niniuē. ⁊ q̄n e-
ἐμοῦ εἰς χώραν ἀσσυρίων εἰς νινευΐ. καὶ ὅτε ἤ
rā in regiōe mea in terra israel: iunio
μην ἐν τῇ χώρᾳ μου ἐν τῇ γῇ ἰσραήλ, νεωτέ
re me existēte: oīs tribus nephthalim
ρου μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ τοῦ νεφθαλείμ
patris mei recessit a domo hiero
τοῦ πατρός μου ἀπέστη ἀπὸ τοῦ οἴκου ἱερο-
solymorū q̄ electa est ab oībus
σολύμων τοῦ ἐκλεχθέντος ἀπὸ πασῶν τῶν
tribubus israel: vt sacrificarēt oēs tri
φυλῶν ἰσραήλ, εἰς τὸ θυσιάζειν πάσας τὰς φυ
bus. ⁊ sctificatū ē tēplū tabernaculi
λάς. καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς κατασκηνώσεως
altissimi: ⁊ edificatum ē in oēs
τοῦ ὑψίστου, καὶ ᾠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς
gnatiōes seculi. ⁊ oēs tribus q̄ re
γενεὰς τοῦ αἰῶνος. καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ συ
cesserant: sacrificabāt baal ptāti:
ναποστᾶσαι, ἔθυον τοῦ βάαλ τῇ δυνάμει,
⁊ domus nephthalim patris mei. ⁊
καὶ ὁ οἶκος νεφθαλείμ τοῦ πατρός μου. καὶ
ego solus ibam multoties in hierl'm
ἐγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεονάκις εἰς ἰλήμ
in festiuitatibus: sicut scriptum est omni
ἐν ταῖς ἑορταῖς, καθὼς γέγραπται παντὶ
populo israel in pcepto sempiterno
τῷ λαῷ ἰσραὴλ ἐν προστάγματι αἰωνίῳ τὰς
primitias ⁊ decimas foetuum
ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γεννημάτων
⁊ primitiua habens: ⁊ dabam il-
καὶ τὰς πρωτοκουρίας ἔχων, καὶ ἐδίδουν αὐ
la sacerdotibus filiis aaron ad al
τὰς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν πρὸς τὸ θυ
tare omnium foetuum. pri
σιαστήριον πάντων τῶν γεννημάτων. τὴν πρώ-

Trāsla. B. Hie.

Obias ex tribu & ciuitate Neptali: quę est in superioribus Galileę supra Naason post viā quę ducit ad occidentem: in sinistro hñs ciuitatem Sephet: cum captus esset ī diebus salmanasar regis assyriorū: in captiuitate tñ positus viā veritatis non deseruit: ita vt omnia quę habere poterat cotidie cōcaptiuis fratribus: qui erāt ex eius genere impartiret. Cumq; esset iunior oībus in tribu Neptali nihil tñ puerile gessit in opere. Deniq; cū irent oēs ad vitulos aureos quos Hieroboā fecerat rex israel: hic solus fugiebat consortia oīm & pergebat ad Hierusalē ad templū dñi & ibi adorabat dominū deum israel: omnia primitiua sua & decimas suas fideliter offerens: ita vt ī tertio anno pselytis & aduenis ministraret oēm decimationē. Hęc & his similia secundū legē dei puerul⁹ obseruabat. Cum vero factus fuisset vir: accepit vxorē Annā de tribu sua genuitq; ex ea filiū nomen suū imponēs ei: quem ab īfantia timere deū docuit: & abstinere ab oī pctō. Igitur dū per captiuitatē deuenisset cū vxore sua & filio in ciuitatem niniuem cum oī tribu sua: & cum oēs ederēt ex cibis gentiliū: iste custodiuit aīa suā: & nunq̄ cōtaminat⁹ est in escis eorū. Et qm̄ memor fuit dñi in toto corde suo: dedit illi deus gratiam in cōspectu Salmanasar regis: & dedit illi potestatē quocunq; vellet ire habēs libertatē quęcūq; facere voluisset. Pergebat eñ per oēs qui erāt in captiuitate: & monita salutis dabat eis. Cū aūt venisset in Rages ciuitatem medorū & ex his quibus honoratus fuerat a rege habuisset decē talenta argēti: et cū in multa turba gñis sui Gabelū egentē videret qui erat ex tribu ei⁹: sub chirographo dedit illi memoratū pōdus argēti. Post multum vero tpis mortuo salmanasar rege cum regnaret Sennacherib filius eius p eo & filios Israel exosos haberet in conspectu suo: Tobias cotidie pergebat per oēm cognationem suam & cōsolabatur eos diuidebatq; vnicuiq; put poterat de facultatib⁹ suis. Esurientes alebat: nudisq; vestimenta

Trāsla. gre. To. cū iter. la.

mam decimā dabam filiis aaron mi-
την δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς θε
nistrantibus in hierusalē. at secundam deci
ραπεύουσιν ἐν ἰλήμ. τὴν δὲ δευτέραν δεκά
mam vendebā: ⁊ ibam ⁊ expē
την ἀπεπρατιζόμην, καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδα
debam illa in hierusalē p singulos annos.
πάνων αὐτὰ ἐν ἰλήμ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.
⁊ tertiam dabam q̄bus cōueniebat: sicut
καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς καθήκει, καθὼς
pcepat debbora mater patris
ἐνετείλατο δεββώρα ἡ μήτηρ τοῦ πατρός
mei: quia orphanus relictus sum a pa
μου, διότι ὀρφανὸς κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πα
tre meo. ⁊ cū factus essē vir: accepi an
τρός μου. καὶ ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ, ἔλαβον ἄν
nam vxorē de semine familie
ναν γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς πατριᾶς
nostre: ⁊ genui ex ea tobiā: ⁊ q̄n
ἡμῶν, καὶ ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς τωβίαν, καὶ ὅτε
captiu⁹ duct⁹ fui in niniuē: oēs fra
ἠχμαλωτίσθην εἰς νινευΐ, πάντες οἱ ἀδελ
tres mei ⁊ q̄ de gñe meo: edebāt de
φοί μου καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους μου, ἤσθιον ἐκ τῶν
panibus gētiliū. ego vero custodiui ani
ἄρτων τῶν ἐθνῶν. ἐγὼ δὲ συνετήρησα τὴν ψυ
mā meā ne manducarē: q̄a memor fui de
χήν μου μὴ φαγεῖν, καθότι ἐμεμνήμην τοῦ θε
i in tota anima mea: ⁊ dedit altissimus
οῦ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ μου, καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος
gratiā ⁊ formā ī cōspectu enemessari: ⁊
χάριν καὶ μορφὴν ἐνώπιον ἐνεμεσσάρου, καὶ ἤ
fui eius emptor. ⁊ pfectus sum in
μην αὐτοῦ ἀγοραστής. καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν
mediā. ⁊ tradidi gabelo fra
μηδίαν. καὶ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ ἀδελ
tri gabrie in rages medie argenti
φῷ γαβρία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας ἀργυρίου
talenta decē: ⁊ cū mortuus esset enemessa
τάλαντα δέκα, καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἐνεμέσσα
rus: regnauit sennacherib filius eius pro
ρος, ἐβασίλευσε σενναχηρεὶβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ'
eo. ⁊ vie eius cessauerunt. ⁊ nō am-
αὐτοῦ. καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκατέστησαν. καὶ οὐκέ
plius potui ire in mediam. ⁊
τι ἠδυνήθην πορευθῆναι εἰς τὴν μηδίαν. καὶ
in diebus enemessari elemosynas
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύνας
multas faciebā fratribus meis. pa
πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου. τοὺς ἄρ
nes meos dabam esurientibus: ⁊ vesti
τους μου ἐδίδουν τοῖς πεινῶσι, καὶ τὰ ἱμά
mēta mea nudis. ⁊ si quēpiā de gñe
τιά μου τοῖς γυμνοῖς. καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ γένους
meo videbā mortuum ⁊ piectum in
μου ἐθεώρουν τεθνηκότα καὶ ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ
muro in niniue: sepeliebā eum: ⁊ si quē
τείχους εἰς νινευΐ, ἔθαπτον αὐτόν, καὶ εἴ τι
piā occidit sennacherib rex q̄n
να ἀπέκτεινε σενναχηρεὶβ ὁ βασιλεὺς ὅτε

venit fugiens de iudea: sepeliui eum
ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς ἰουδαίας, ἔθαψα αὐτὸν
furatus. multos enī ꝑdidit in fu
κλέπτων. πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἐν τῷ θυ
rore suo. & quesita sunt a rege
μῷ αὐτοῦ. καὶ ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰ
corpora: & nō sunt iuēta. pergens āt vnus
σώματα, καὶ οὐχ εὑρέθη. πορευθεὶς δὲ εἷς
niniuitarū: manifestauit regi de
τῶν νινευϊτῶν, ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ
me ꝙ sepeliebam eos. & abscōdit⁹ sū. co
ἐμοῦ ὅτι ἔθαπτον αὐτούς. καὶ ἐκρύβην. ἐπι
gnoscēs āt ꝙ queror vt morіar: timens
γνοὺς δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φοβηθεὶς
secessi. & direpte sunt oēs substā
ἀνεχώρησα. καὶ διηρπάγη πάντα τὰ ὑπάρ
tie mee: & nō est relictum mihi quicꝗ̄:
χοντά μου, καὶ οὐ κατελείφθη μοι οὐδέν,
preter annam vxorem meā & tobiam
πλὴν ἄννας τῆς γυναικός μου καὶ τωβίου
filiū meū. & nō trāsierūt dies quinquagi
τοῦ υἱοῦ μου. καὶ οὐ διῆλθον ἡμέραι πεντήκον
taquinꝗ: vsꝗquo occiderūt eum duo
τα πέντε, ἕως οὗ ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο
filii eius: & fugerūt in mōtes ararat. & re
υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη ἀραράτ. καὶ ἐ
gnauit achirdonus filius eius ꝓ e
βασίλευσεν ἀχειρδωνὸς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐ
o. & cōstituit achiacharū anael filiū fra
τοῦ. καὶ ἔταξεν ἀχιάχαρον ἀναὴλ τὸν υἱὸν τοῦ
tris mei sup oēm computationē
ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἐκλογιστίαν τοῦ
patris sui: & sup omnem guberna
πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν διοίκη
tionē. & orauit achiacharus pro me: &
σιν. καὶ ἠξίωσεν ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ
veni in niniuē. achiacharus āt erat pincerna
ἦλθον εἰς νινευΐ. ἀχιάχαρος δὲ ἦν οἰνοχόος
& ab annulo & gubernator & cōpu
καὶ ἀπὸ τοῦ δακτυλίου καὶ διοικητὴς καὶ ἐκλο
tator. & cōstituit eum achirdonus
γιστής. καὶ κατέστησεν αὐτὸν ὁ ἀχειρδωνὸς ἐκ
secundo. erat āt patruelis meus. cum āt re
δευτέρας. ἦν δὲ ἐξάδελφός μου. ὅτε δὲ κα
dii in domum meā: & restituta ē mihi an
τῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀπεδόθη μοι ἄν
na vxor mea: & tobias filius meus.
να ἡ γυνή μου, καὶ τωβίας ὁ υἱός μου. Ca. 2.

In quinquagesimo festo: quod est sanctū
ἐν τῇ πεντηκοστῇ τῇ ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία
septē hebdomadarū: factū ē prādiū bonū mihi.
ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγενήθη ἄριστον καλόν μοι.
& accubui vt māducarē. & vidi cibaria
καὶ ἀνέπεσα τοῦ φαγεῖν. καὶ ἐθεασάμην ὄψα
multa. & dixi filio meo: vade adduc
πολλά. καὶ εἶπα τῷ υἱῷ μου, βάδιζε ἄγαγε
quēcūꝗ inueneris de fratrib⁹ nostris īdigētē: q
ὃν ἐὰν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς
memor est dñi. & ecce expecto te. & ve
μέμνηται τοῦ κυρίου. καὶ ἰδοὺ μένω σε. καὶ ἐλ
niēs dixit: pater vnus de gñe nostro
θὼν εἶπε, πάτερ εἷς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ἐ
strāgulatus ꝓiectus ē in platea. & ego
στραγγαλωμένος ἔρριπται ἐν τῇ ἀγορᾷ. κἀγὼ
anteꝗ̄ gustarem ego: exiliens tuli
πρὶν ἢ γεύσασθαί με, ἀναπηδήσας ἀνειλό
eū in quādā domū: quousꝗ occideret sol.
μην αὐτὸν εἴς τι οἴκημα, ἕως ὅτου ἔδυ ὁ ἥλι
& reuersus lotus sum & māducaui
ος. καὶ ἐπιστρέψας ἐλουσάμην καὶ ἤσθιον
panē meū in tristitia. & memor fui pro
τὸν ἄρτον μου ἐν λύπῃ. καὶ ἐμνήσθην τῆς προ

ꝓbebat: & mortuis atꝗ occisis sepul-turā sollicit⁹ exhibebat. Deniꝗ cū reuersus esset rex sennacherib fugiēs a iudea plagā quā circa eū fecerat deus ꝓpt̃ blasphemiā suā: & iratus multos occideret ex filiis israel tobias sepeliebat corpa eorū. At vbi nūciatū est regi: iussit eū occidi: & tulit oēm substātiā eius. Tobias vero cū filio suo & cū vxore fugiens nudus latuit: qa multi diligebāt eū. Post dies vero. xlv. occiderūt regē filii ipsius. Et reuersus est tobias in domū suā oīsꝗ facultas eius restituta est ei. Ca. 2.

Post hec vero cū eēt dies fest⁹ dñi & factū esset prandiū bonū in domo tobie: dixit filio suo. Vade & adduc aliquos de tribu nr̄a timētes deū vt epulentur nobiscū. Cūꝗ abisset reuersus nūciauit ei vnū ex filiis isrl̄ iugulatū iacere ī platea. Statiꝗ exiliēs de accubito suo relinꝗns prandiū ieiunus ꝑuenit ad corpus tollēsꝗ illud portauit ad domū suā occulte vt dum sol occubuisset caute sepeliret eū. cūꝗ occultasset corp⁹ māducauit panē cū luctu & tremore memorās illū sermonē quē dixit dñs ꝑ amos ꝓphetā. Dies festi vr̄i cōuertētur in lamētationē & luctū. Cū vero sol occubuisset abiit & sepeliuit eū: arguebāt āt eū oēs ꝓximi eius: dicentes. Iā huius rei causa interfici iussus es: & vix effugisti mortis imperiū: & iterū sepelis mortuos. Sed tobias plus timēs deū ꝗ̄ regē rapiebat corpa occisorū & occultabat in domo sua: & mediis noctib⁹ sepeliebat ea. Cōtigit āt vt ꝗdam die fatigatus a sepultura veniēs domū iactasset se iuxta parietē & obdormisset & ex nido hirūdinū dormiēti illi calida stercora īciderēt sup oculos eius fieretꝗ cecus. Hāc āt tētationē ideo ꝑmisit dñs euenire illi: vt posteris daretur exemplū patiē eius sicut & sancti iob. Nā cū ab infantia sua sp̄ deum timuerit & mādata ei⁹ custodierit: nō ē cōtristatus contra deū ꝙ plaga cecitatis euenerit ei: sꝫ īmobilis in dei timore ꝑmāsit: agēs grās deo oībus dieb⁹ vite sue. Nam sicut beato iob insultabāt reges: ita isti parētes & cognati ei⁹ irridebāt vitā eius: dicētes. Vbi est spes tua ꝓ q̄ elemosynas & sepulturas faciebas. Tobias vero īcrepabat eos: dicēs. Nolite ita loqui qm̄ filii sctōrū sumus: & vitā illā expectam⁹: quā de⁹ daturus est his q fidem suā nunꝗ̄ mutant ab eo. Anna vero vxor eius ibat ad opus textrinū cotidie: & de labore manuū suarū victū quē cōseq potuisset deferebat. Vñ factū est: vt hedū caprarū accipiēs detulisset domi. Cui⁹ cū vocē balātis vir ei⁹ audisset: dixit: videte ne forte furtiu⁹ sit. Reddite eū dñis suis: qa nō licet nobis aut edere ex furto aliqd aut cōtingere. Ad hec vxor eius irata rñdit. Manifeste vana facta ē spes tua & elemosyne tue mō apparuerūt. Atꝗ his & aliis huiusce modi verbis exprobrabat ei.

phetie amos sicut dixit: cōuertentur
φητείας ἀμὼς καθὼς εἶπε, στραφήσονται
festiuitates vestre i luctū: & omnes
αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶσαι αἱ
leticie vestre in lamētationē. & fleui
εὐφροσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον. καὶ ἔκλαυσα.
& cum occidit sol: abii: & effodiēs sepe
καὶ ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ᾠχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθα
liui eum. & ꝓpinqui deridebāt dicen
ψα αὐτόν. καὶ οἱ πλησίον ἐπεγέλων λέγον
tes: nō adhuc timet hic interfici pro
τες, οὐκέτι φοβεῖται οὗτος φονευθῆναι περὶ
negocio isto: & fugit: & ec
τοῦ πράγματος τούτου, καὶ ἀπέδρα, καὶ ἰ
ce iterum sepelit mortuos. & in ea
δοὺ πάλιν θάπτει τοὺς νεκρούς. καὶ ἐν αὐ
dem nocte dormiui fedatus iuxta
τῇ τῇ νυκτὶ ἐκοιμήθην μεμιαμμένος παρὰ
parietem aule. & facies mea
τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς. καὶ τὸ πρόσωπόν μου
discooperta erat. & nō sciebā ꝙ passerculi
ἀνακάλυπτον ἦν. καὶ οὐκ ᾔδειν ὅτι στρουθία
in pariete erāt. & oculis meis ap
ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί. καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀνε
tis: īmiserūt sterc⁹ passerculi calidū in
ῳγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς
oculos meos. & facte sunt albugi
τοὺς ὀφθαλμούς μου. καὶ ἐγενήθη λευκώμα
nes in oculis meis. & abii
τα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. καὶ ἐπορεύθην
ad medicos: & nō ꝓfuerunt mihi. achia
πρὸς ἰατρούς, καὶ οὐκ ὠφέλησάν με. ἀχιά
charus āt nutriebat me: quousꝗ ꝓfectus sū in
χαρος δὲ ἔτρεφέ με, ἕως οὗ ἐπορεύθην εἰς
elymaida. & vxor mea anna seruiebat
τὴν ἐλυμαΐδα. καὶ ἡ γυνή μου ἄννα ἠριθεύετο
in muliebribus: & mittebat domi
ἐν τοῖς γυναικείοις, καὶ ἀπέστελλε τοῖς κυ
nis. & retribuerunt ei & ipsi mer
ρίοις. καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μι
cedē: addentes ēt hedum. cū āt venisset
σθόν, προσδόντες καὶ ἔριφον. ὅτε δὲ ἦλθε
ad me: cepit balare. & dixi ei: vn
πρός με, ἤρξατο κράζειν. καὶ εἶπον αὐτῇ, πό
de hedulus: nūꝗd furtiuus est: redde
θεν τὸ ἐρίφιον, μὴ κλεψιμαῖον ἐστίν; ἀπόδος
illum dñis. nō enī licitum est man
αὐτὸ τοῖς κυρίοις. οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φα
ducare furtiuum. ipsa āt dixit: dono datus
γεῖν κλεψιμαῖον. ἡ δὲ εἶπε, δῶρον δέδο
est mihi supra mercedē. & nō credebam
ταί μοι ἐπὶ τῷ μισθῷ. καὶ οὐκ ἐπίστευον
illi. & dicebā reddere illum
αὐτῇ. καὶ ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς
dñis. & erubescebā ad eam. illa āt
κυρίοις. καὶ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν. ἡ δὲ
rñdens mihi dixit: vbi sunt ele
ἀποκριθεῖσά μοι εἶπε, ποῦ εἰσὶν αἱ ἐλε
mosyne tue & iusticie tue:
ημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου;
ecce cognita omnia tecum.
ἰδοὺ γνωστὰ πάντα μετὰ σοῦ. Ca. 3.

Et tristatus fleui. & ora
Καὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα. καὶ προ
ui cum dolore dicēs: iustus es
σηυξάμην μετ' ὀδύνης λέγων, δίκαιος εἶ
dñe & omnia opera tua. & om
κύριε καὶ πάντα τὰ ἔργα σου. καὶ πᾶ
nes vie tue mīa & veritas.
σαι αἱ ὁδοί σου ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια.
& iudiciū verum & iustum tu iudicas
καὶ κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν σὺ κρίνεις

in eternū. memor esto mei ꝛ respice
εἰς τὸν αἰῶνα. μνήσθητί μου καὶ ἐπίβλεψον
in me. ne me vlciscaris ob pctā
ἐπ᾽ ἐμέ. μή με ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις
mea ꝛ ignorantias meas: ꝛ pa
μου καὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου, καὶ τῶν πατέ-
trū meorū q̄ peccauerūt corā te. nō obedie-
ρων μου οἳ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου. παρήκου-
runt.n. p̄ceptis tuis. ꝛ dedisti nos
σαν γὰρ τῶν ἐντολῶν σου. καὶ ἔδωκας ἡμᾶς
in direptionem ꝛ captiuitatē ꝛ mor-
εἰς διαρπαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ θάνα
tem ꝛ parabolam improperii oībus ī q̄b⁹
τον καὶ παραβολὴν ὀνειδισμοῦ πᾶσιν οἷς
dispersi sumus. ꝛ nūc multa iudicia
ἐσκορπίσμεθα. καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις
tua sunt ꝛ vera. de me fac pro
σου εἰσὶ καὶ ἀληθιναί. ἐξ ἐμοῦ ποίησον ὑπὲρ
pctīs meis ꝛ patrū meorū:
τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου,
qm̄ non fecimus p̄cepta tua. non em̄
ὅτι οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου. οὐ γὰρ
ambulauim⁹ in veritate corā te. ꝛ nūc
ἐπορεύθημεν ἐν ἀληθείᾳ ἐνώπιόν σου. καὶ νῦν
secundū placitū corā te fac me-
κατὰ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίησον μετ᾽ ἐ-
cum. p̄cipe recipere spūm meū:
μοῦ. ἐπίταξον ἀναλαβεῖν τὸ πνεῦμά μου,
vt pereā ꝛ fiam terra. qm̄ vti-
ὅπως ἀπολυθῶ καὶ γένωμαι γῆ. διότι λυσι
le mihi mori q̄ viuere: q̄a opprobria
τελές μοι ἀποθανεῖν ἢ ζῆν, ὅτι ὀνειδισμοὺς
mendosa audiui: ꝛ tristitia est multa in
ψευδεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν ἐ-
me. p̄cipe absolui me de necessitate
μοί. ἐπίταξον ἀπολυθῆναί με τῆς ἀνάγκης
iam in eternū locū. ne auertas
ἤδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ
faciē tuam a me. in eadem die cō-
πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συ
tigit filie raguelis sarre in ecbata-
νέβη τῇ θυγατρὶ ῥαγουὴλ σάρρᾳ ἐν ἐκβατά
nis medie: et hanc opprobrari ab
νοις τῆς μηδίας, καὶ ταύτην ὀνειδισθῆναι ὑπὸ
ancillis patris sui: qm̄ erat tradita vi
παιδισκῶν τοῦ πρὸς αὐτῆς, ὅτι ἦν δεδομένη ἀν
ris septem: ꝛ asmodeus nequā
δράσιν ἑπτά, καὶ ὁ ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν
demoniū occidit eos: anteq̄ essent
δαιμόνιον ἀπέκτεινεν αὐτούς, πρὶν ἢ γενέσθαι
ipsi cū ea vt in mulierib⁹. ꝛ dixerūt
αὐτοὺς μετ᾽ αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί. καὶ εἶπον
ei: nō intelligis q̄ suffocaueris vi-
αὐτῇ, οὐ συνίῃς ἀποπνίγουσα τοὺς ἄν-
ros tuos: iam septem viros habuisti:
δράς σου; ἤδη ἑπτὰ ἄνδρας ἔσχες,
ꝛ vnius eorū nō es noīata. q̄re nos ver
καὶ ἑνὸς αὐτῶν οὐκ ὠνομάσθης. τί ἡμᾶς μα
beras pro eis? si mortui sunt: vade
στιγοῖς περὶ αὐτῶν; εἰ ἀπέθανον, βάδιζε
cum illis: ne videamus ex te filiū aut fili-
μετ᾽ αὐτῶν, μὴ ἴδοιμεν σου υἱὸν ἢ θυγα-
am in eternū. hec cū audisset: trista
τέρα εἰς τὸν αἰῶνα. ταῦτα ἀκούσασα, ἐλυ
ta est valde: vt suffocaretur: ꝛ di-
πήθη σφόδρα, ὥστε ἀπάγξασθαι, καὶ εἶ-
xit: vna q̄dē sum patri meo. si fece
πε, μία μέν εἰμι τῷ πατρί μου. ἐὰν ποιή-
ro hoc: improperiū ipsi est: ꝛ senectā e-
σω τοῦτο, ὄνειδος αὐτῷ ἐστι, καὶ τὸ γῆρας αὐ
ius deducā cū dolore in infernū. ꝛ depcata ē
τοῦ κατάξω μετ᾽ ὀδύνης εἰς ᾅδου. καὶ ἐδεήθη

Nunc Tobias ingemuit & cepit orare cū lachrymis dicēs. Iust⁹ es dn̄e: & oīa iudicia tua vera sunt: & oēs vie tue mīa & veritas & iudiciū. Et nunc dn̄e memor esto mei: & ne vindictā sumas de pctīs meis: neq̄ reminiscaris delicta mea vel parētū meorū. Qm̄ nō obediuim⁹ p̄ceptis tuis ideo traditi sumus ī direptionē & captiuitatē & mortē & in fabulā & in īproperiū oībus natiōbus in quibus dispsisti nos. et nūc dn̄e magna iudicia tua q̄a nō egimus secundū p̄cepta tua: & nō ambulauimus sinceriter corā te. Et nūc dn̄e secūdū volūtatem tuā fac mecū & p̄cipe in pace recipi spm̄ meū. Expedit.n. mihi mori magis q̄ viuere. Eadē igitur die cōtigit vt sara filia raguelis in rages ciuitate medorū: & ip̄a audiret improperiū ab vna ex ācillis patris sui qm̄ tradita fuerat septē viris: & demoniū noīe asmodeus occiderat eos mox vt ingressi fuissent ad eā. Ergo cū ꝓ culpa sua increparet puellā: rn̄dit ei dicēs. Amplius ex te nō videam⁹ filiū aut filiā sup trā interfectrix virorū tuorū. nūq̄d & occidere me vis sicut etiā occidisti septē viros? Ad hāc vocē prexit ī supius cubiculum domus sue: & tribus dieb⁹ & tribus noctibus nō manducauit neq̄ bibit: sed in orōne psistēs cū lachrymis depcabatur deū vt ab isto īpropio liberaret eā. Factū est āt die tertia dū cōpleret orōnem: bn̄dicēs dn̄m dixit. Bn̄dictū est nomen tuū deus prm̄ nr̄orum: q cum iratus fueris miā facies & in tpe tribulatiōis pctā dimittis his q inuocant te. Ad te dn̄e faciem meam cōuerto: ad te oculos meos erigo. Peto dn̄e vt de viculo īproperii huius absoluas me aut certe desup terram eripias me. Tu scis dn̄e quia nunq̄ cōcupiui virum: & mundam seruaui aīam meā ab oī cōcupiscentia. Nunq̄ cum ludentibus miscui me: neq̄ cum his q in leuitate ambulant participē me prebui. Virum autem cum timore tuo non cum libidine mea consensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis: aut illi forsitan mihi non fuerunt digni: quia forsitan viro alii conseruasti me. Non est eī in hoīs potestate cōsilium tuum. Hoc autem ꝓ certo habet omnis qui colit te: quia vita eius si in probatione fuerit coronabitur: si autem in tribulatione fuerit: liberabitur: & si in corruptione fuerit ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaris in perditiōibus nostris: quia post tempestatem tranquillum facis: & post lachrymationem & fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum deus Israel benedictum in secula. In illo tempore exaudite sunt p̄ces amborū in cōspetu glīe sūmi dei. Et missus est āgelus dn̄i sctūs raphael vt curaret eos ambos q̄rū vno tpe sūt orōes ī cōspectu dn̄i recitate.

ad fenestrā. ꝛ dixit: benedictus es dn̄e
πρὸς τῇ θυρίδι. καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς εἶ κύριε
deus meus: ꝛ bn̄dictū nomen glorie
ὁ θεός μου, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης
tue sanctū ꝛ honorabile ī secula. bn̄di-
σου τὸ ἅγιον καὶ ἔντιμον εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλο
cant te oīa opera tua in secu
γήσαισάν σε πάντα τὰ ἔργα σου εἰς τὸν αἰῶ
lū. ꝛ nūc dn̄e oculos meos ꝛ
να. καὶ νῦν κύριε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ τὸ
faciem meā in te dedi. dixi vt ab
πρόσωπόν μου εἰς σὲ δέδωκα. εἶπον ἀπο
soluas me de terra. ꝛ vt nō audiā ego
λῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ μὴ ἀκοῦσαί με
amplius iproperiū. tu cognoscis dn̄e q̄
μηκέτι ὀνειδισμόν. σὺ γινώσκεις κύριε ὅτι
munda sum ab oī pctō viri:
καθαρά εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἀνδρός,
ꝛ nō coinq̄naui nomē meū neq̄ no
καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά μου οὐδὲ τὸ ὄνο-
mē patris mei in terra captiuita
μα τοῦ πατρός μου ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλω
tis mee. vnigenita sum patri meo: ꝛ
σίας μου. μονογενής εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ
non est ei filius q̄ sit he-
οὐχ ὑπάρχει αὐτῷ παιδίον ὃ κληρονομή-
res ei: neq̄ frater ꝑpinquus: neq̄ exi-
σει αὐτόν, οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ ὑπάρ
stens ei filius: vt seruem me e-
χων αὐτῷ υἱός, ἵνα συντηρήσω ἐμαυτὴν αὐ
i vxorē. iam perierunt mihi septē. ad q̄d
τῷ γυναῖκα. ἤδη ἀπώλοντό μοι ἑπτά. ἵνα
mihi reliquū viuere? ꝛ nisi videtur tibi inter-
τί μοι λοιπὸν ζῆν; καὶ εἰ μὴ δοκεῖ σοι ἀπο-
ficere me: p̄cipe respicere in me
κτεῖναί με, ἐπίταξον ἐπιβλέψαι ἐπ᾽ ἐμὲ
ꝛ misereri mei: ꝛ nō audire me āplius
καὶ ἐλεῆσαί με, καὶ μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι
improperiū. ꝛ audita est oratio am
ὀνειδισμόν. καὶ εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ ἀμ
borum in cōspectu glorie summi
φοτέρων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ μεγάλου
dei. ꝛ missus est raphael vt curaret
θεοῦ. καὶ ἀπεστάλη ῥαφαὴλ ἰάσασθαι τοὺς
duos: tobie vt decorticaret albugines: ꝛ
δύο, τωβὴτ λεπίσαι τὰ λευκώματα, καὶ
sarram filiā raguel vt daret tobie
σάρραν τὴν τοῦ ῥαγουὴλ δοῦναι τῷ τωβίᾳ
filio tobie vxorē: ꝛ ligaret asmo
τῷ υἱῷ τωβὴτ γυναῖκα, καὶ δῆσαι ἀσμο-
deum nequā demonium: qm̄ ad to
δαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, διότι τῷ τω
biā attinet hereditare eam. in
βίᾳ ἐπιβάλλει κληρονομῆσαι αὐτήν. ἐν
eodē tpe reuersus tobias: introi
αὐτῷ τῷ καιρῷ ἐπιστρέψας τωβὴτ, εἰσῆλ
uit in domū suā. ꝛ sarra filia rague
θεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ σάρρα ἡ τοῦ ῥαγου
lis descēdit de supiori cubiculo suo.
ὴλ κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερῴου αὐτῆς. Ca. 4.

In die illa: recordatus ē tobias de
Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐμνήσθη τωβὴτ περὶ
argento quod tradidit gabelo in rages
τοῦ ἀργυρίου οὗ παρέθετο γαβαήλῳ ἐν ῥάγοις
medie. ꝛ dixit intra se: ego pe
τῆς μηδίας. καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἐγὼ ᾐτησά
tii mortē. cur nō voco tobiā filiū meū
μην θάνατον. τί οὐ καλῶ τωβίαν τὸν υἱόν μου
vt ei ostendā anteq̄ moriar ego? ꝛ vocās
ἵνα αὐτῷ δείξω πρὶν ἀποθανεῖν με; καὶ καλέσας
cum dixit: fili si mortuus fuero: sepeli me
αὐτὸν εἶπε, παιδίον ἐὰν ἀποθάνω, θάψον με

ꝛ ne deſpexeris matrem tuā. honora
κὰι μὴ ὑπερίδης τὴν μητέρα σου. τίμα
eam oībus diebus vite tue. ꝛ
ἀυτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. κὰι
fac quod placitū ē ei. ꝛ ne triſticia afficias
ποίει τὸ ἀρεσὸν ἀυτῇ. κὰι μὴ λυπήσης ἀυ=
eā. memēto fili: ꝙ multa peri=
τήν. μνήσθητι παιδίον, ὅτι πολλοὺς κινδύ
cula vidit ꝓpter te in vtero. cū
νους ἑώρακεν ἐπὶ σοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ. ὅταν
mortua fuerit: ſepeli eā apud me in vno ſe=
ἀποθάνη, θάψον ἀυτὴν παρ' ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τά=
pulchro. oībus diebus fili dñi dei
φω. πάσας τὰς ἡμέρας παιδίον κῦ τοῦ θεοῦ
noſtri mēor eſto. ꝛ ne velis pecca=
ἡμῶν μνημόνευε. κὰι μὴ θελήσης ἁμαρτά=
re ꝛ tranſgredi precepta eius.
νειν κὰι παραβῆναι τὰς ἐντολὰς ἀυτοῦ.
ꝛ iuſticiā fac oībus diebus
κὰι δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέρας
vite tue. ꝛ ne ambules viis
τῆς ζωῆς σου. κὰι μὴ πορευθῇς ταῖς ὁδοῖς
iniqtatis: qa faciente te verita=
τῆς ἀδικίας, διότι ποιοῦντός σου τὴν ἀλήθει
tē ꝓſperitates erūt in operibꝰ tuis: ꝛ
αν ἐυοδίαι ἔσονται ἐν τοῖς ἔργοις σου, κὰι
oībus facientibus iuſtitiā. de
πᾶσι τοῖς ποιοῦσι τὴν δικαιοσύνην. ἐκ τῶν
facultatibus tuis fac elemoſynaꝫ: ꝛ ne
ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐλεημοσύνην, κὰι μὴ
inuideat tuus oculus in faciēdo e=
φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐ=
lemoſynam. ne auertas faciem
λεημοσύνην. μὴ ἀποστρέψης τὸ πρόσωπόν
tuā ab omni paupere: ꝛ a te nō
σου ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ, κὰι ἀπὸ σοῦ ὀυ=
auertetur facies dei. quēadmodū tibi
μὴ ἀποστραφῇ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ. ὡς σοι
fuerit ſecūdū multitudinē: fac ex e=
ὑπάρχει κατὰ τὸ πλῆθος, ποίησον ἐξ ἀυ=
is elemoſynā. ſi paucū tibi fuerit:
τῶν ἐλεημοσύνην. ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχη,
iuxta paucū ne timeas facere elemoſy=
κατὰ τὸ ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύ
nā. premiū.n. bonū theſaurizas tibi in
νην. θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς
die neceſſitatis. qm̄ elemoſyna a morte
ἡμέραν ἀνάγκης. διότι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου
liberat: ꝛ nō ſinit intrare in tenebras. do
ῥύεται, κὰι ὀυκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος. δῶ
nū enī bonū eſt elemoſyna oībus
ρον γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλεημοσύνη πᾶσι τοῖς
facientibus eā corā altiſſimo. atten=
ποιοῦσιν ἀυτὴν ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου. πρόσε
de tibi fili ab oī fornicatiōe.
χε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ πάσης πορνείας.
ꝛ vxorē primū accipe de ſemi=
κὰι γυναῖκα πρῶτον λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρμα
ne patrū tuoꝝ. ꝛ ne accipias vxo=
τος τῶν πατέρων σου. κὰι μὴ λάβης γυναῖ
rē extraneā: q̄ nō eſt de tribu
κα ἀλλοτρίαν, ἣ ὀυκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ
patris tui. qm̄ filii ꝓphetarū ſumus: noe
πατρός σου. διότι υἱοὶ προφητῶν ἐσμέν, νῶε
abraam iſaac ꝛ iacob: patres no
ἀβραὰμ ἰσαὰκ κὰι ἰακώβ, οἱ πατέρες ἡ=
ſtri ab eterno: memor eſto fili: ꝙ
μῶν ἀπὸ τοῦ ἀιῶνος, μνήσθητι παιδίον, ὅτι
oēs iſti acceperūt vxores de
πάντες ὄυτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀ
fratribus ſuis: ꝛ bñdicti ſunt in
δελφῶν ἀυτῶν, κὰι ἐυλογήθησαν ἐν τοῖς

Capitulum quartum.

Gitur cum Tobias putaret ora=tionem ſuam exaudiri: vt mori potuiſſet vocauit ad ſe Tobiam fi=lium ſuum: dixitqꝫ ei. Audi fili mi verba oris mei: et ea in corde tuo quaſi fundamentum conſtrue. Cum acceperit deus animam me=am: corpus meum ſepeli: & hono rem habebis matri tue omnibus diebus vite eius. Mēor.n. eſſe debes que & q̄nta picula paſſa ſit ꝓpter te in vtero ſuo. Cum āt & ipſa cōpleue rit tp̄s vite ſue: ſepelias eā circa me. Oībus āt diebus vite tue in mente habeto deum: & caue ne aliq̄n pctō conſentias & p̄termittas p̄cepta dei nr̄i. Ex ſubſtātia tua fac elemoſynā: & noli auertere faciem tuaꝫ ab vllo paupe. Ita.n. fiet vt nec a te auerta=tur facies dñi. quō potueris ita eſto miſericors. Si multū tibi fuerit: abū dant tribue. ſi exiguū tibi fuerit: eti am exiguū libenter impartiri ſtude. Premium.n. bonū tibi theſaurizas in die neceſſitatis. qm̄ elemoſyna ab oī pctō & morte liberat: & nō pa tietur aīam ire in tenebras. Fiducia magna erit corā ſūmo deo elemo=ſyna omnibus facientibus eam. At tende tibi fili mi ab omni fornica=catione: & preter vxorem tuam nū q̄ patiaris crimen ſcire. Superbiam nunquam in tuo ſenſu aut in tuo verbo dominari permittas. In ipſa enim initium ſumpſit omnis perdi tio. Quicunqꝫ tibi aliquid opera=tus fuerit: ſtatim ei mercedem reſti=tue: & merces mercenarii tui apud te omnino nō remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu ali=quando alteri facias. Panem tuum cū eſurientibus et egētibꝰ comede: et de ueſtimētis tuis nudos tege. Pa nē tuū & vinū tuum ſuper ſepulturā iuſti conſtitue: & noli ex eo man=ducare & bibere cum peccatori=bus. Conſilium ſemper a ſapiente perquire. Omni tempore benedic deum & pete ab eo vt vias tuas di=rigat: & omnia conſilia tua in ipſo permaneant. Indico etiam tibi fi=li mi dediſſe me decem talenta ar=genti dum infantulus eſſes Gabelo in Rages ciuitate Medorum: & chi=rographum eius apud me habeo. Et ideo perquire quomodo ad euꝫ peruenias: & recipias ab eo ſupra memoratum pondus argenti: & reſtituas ei chirographum ſuum. Noli timere fili mi. pauperem quí dem vitam gerimus: ſed multa bo na habebimus ſi timuerimus de=um & receſſerimus ab omni pecca=to & fecerimus bene.

Capitulum quintum.

filiis ſuis. ꝛ ſemen eorū here=
τέκνοις ἀυτῶν. κὰι τὸ σπέρμα ἀυτῶν κληρο
ditabit terrā. ꝛ nūc fili dilige
νομήσει γῆν. κὰι νῦν παιδίον ἀγάπα τοὺς
fratres tuos. ꝛ nō ſupbias in
ἀδελφούς σου. κὰι μὴ ὑπερηφανεύου ἐν τῇ
corde tuo de fratribus tuis ꝛ
καρδίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν σου κὰι τῶν
filiis ꝛ filiabus populi tui accipere ti
υἱῶν κὰι θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου λαβεῖν σε
bi ex eis vxorē. qm̄ in ſuper
αυτῷ ἐξ ἀυτῶν γυναῖκα. διότι ἐν τῇ ὑπερη
bia perditio ꝛ nō ſtabilitas mul
φανίᾳ ἀπώλεια κὰι ὀυ κατάστασία πολ=
ta. ꝛ in inutilitate diminutio ꝛ in=
λή. κὰι ἐν τῇ ἀχρειότητι ἐλάττωσις κὰι ἔν=
digētia magna. nam inutilitas mater eſt
δεια μεγάλη. ἡ γὰρ ἀχρειότης μήτηρ ἐστὶ τοῦ
famis. merces oīs hoīs: qcūqꝫ ope
λιμοῦ. μισθὸς παντὸς ἀνθρώπου, ὃς ἐὰν ἐρ
ratus fuerit tibi: apud te nō remaneat. ſed
γάσηταί σοι, παρὰ σοὶ μὴ ἀυλισθήτω. ἀλ
redde ei ſtatim. ꝛ ſi ſer=
λὰ ἀπόδος ἀυτῷ παραυτίκα. κὰι ἐὰν δου
uieris deo reddetur tibi. attende
λεύσης τῷ θεῷ ἀποδοθήσεταί σοι. πρόσεχε
tibi fili in oībus opibꝰ tuis.
σεαυτῷ παιδίον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου.
ꝛ eſto eruditus in oī cōuerſatio
κὰι ἴσθι πεπαιδευμένος ἐν πάσῃ ἀναστρο=
ne tua. ꝛ qđ oderis: nemini facias vinū
φῇ σου. κὰι ὃ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσης. ὄινον
ad ebrietatē ne bibas. ꝛ ne ambulet tecum
εἰς μέθην μὴ πίνῃς. κὰι μὴ πορευθήτω μετά
ebrietas ī via tua. de pane tuo da
σοῦ μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου. ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου
eſurienti: ꝛ de veſtimētis tuis nu=
πεινῶντι, κὰι ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμ
dis. de oī quod ſupfuerit tibi: fac ele=
νοῖς. πᾶν ὃ ἐὰν περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεη
moſynam. ꝛ ne inuideat tuꝰ oculus
μοσύνην. κὰι μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς
dum feceris elemoſynā. effunde pa=
ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην. ἔκχεον τοὺς ἄρ=
nes tuos ſup ſepulturā iuſtorū: ꝛ ne
τους σου ἐπὶ τὸν τάφον τῶν δικαίων, κὰι μὴ
des pctōribus. cōſilium ab
δῷς τοῖς ἁμαρτωλοῖς. συμβουλίαν παρὰ
omni ſapiēte reqre. ꝛ ne deſpici=
παντὸς φρονίμου ζήτησον. κὰι μὴ καταφρονή
as omnino cōſilium vtile. ꝛ
σης ἐπὶ πάσης συμβουλίας χρησίμης. κὰι
in omni tp̄e bñdic dñm: ꝛ ab
ἐν παντὶ καιρῷ ἐυλόγει τὸν κύριον, κὰι παρ'
eo pete: vt vie tue recte fiant:
ἀυτοῦ ἄιτησον, ὅπως αἱ ὁδοί σου ἐυθεῖαι γένωνται
ꝛ oēs ſemite tue ꝛ cōſilia
ται, κὰι πᾶσαι αἱ τρίβοι σου κὰι αἱ βουλαί
tua ꝓſperētur. qm̄ oīs gens nō hꝫ cō=
σου ἐυοδωθῶσι. διότι πᾶν ἔθνος ὀυκ ἔχει βου
ſilium: ſꝫ ipſe dn̄s dat oīa bo=
λήν, ἀλλ' ἀυτὸς ὁ κς δίδωσι πάντα τὰ ἀγα
na. ꝛ quē vult humiliat: ſicut vult.
θά. κὰι ὃν θέλει ταπεινοῖ, καθὼς βούλεται.
ꝛ nunc fili memor eſto p̄ceptorū meorū.
κὰι νῦν παιδίον μνημόνευε τῶν ἐντολῶν μου.
ꝛ ne deleātur de corde tuo.
κὰι μὴ ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ τῆς καρδίας σου.
ꝛ nūc indico tibi decē talenta
κὰι νῦν ὑποδεικνύω σοι τὰ δέκα τάλαντα
argenti q̄ dedi gabelo fratri
τοῦ ἀργυρίου ἃ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ

gabrie in rages medie. ꝛ ne
τοῦ γαβρία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας. καὶ μὴ
timeas fili: ꝙ mēdici facti ſumus. ſunt
φοβοῦ παιδίον, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν. ὑπάρ
tibi multa: ſi timueris deū: ꝛ receſſe
χει σοι πολλά, ἐὰν φοβῇ τὸν θεόν, καὶ ἀπο
ris ab omni pctō: ꝛ feceris qȯ
στῇς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, καὶ ποιήσῃς τὸ
placitū eſt corā eo.
ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Ca.5.

ET rñdens tobias dixit: pa
Καὶ ἀποκριθεὶς τωβίας εἶπε, πά-
ter faciam omnia q̄cūq̧ p̄cepiſti mihi.
τερ ποιήσω πάντα ὅσα ἐντέταλσαί μοι.
ſed quō potero accipere pecuniam:
ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λαβεῖν τὸ ἀργύριον,
nō cognoſcēs eū: ꝛ dedit ei chi
μὴ γινώσκων αὐτόν; καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χει
rographum ꝛ dixit ei: inq̄re tibi
ρόγραφον καὶ εἶπεν αὐτῷ, ζήτησον σεαυτῷ
hoīem q̄ eat tecum: ꝛ da
ἄνθρωπον ὃς συμπορεύσεταί σοι, καὶ δώ
bo ei mercedē dū viuo. ꝛ recipe va
σω αὐτῷ μισθὸν ἕως ζῶ. καὶ λάβε πορευ
dēs pecuniā. ꝛ iuit ad q̄rendū ho-
θεὶς τὸ ἀργύριον. καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄν-
minē. ꝛ īuenit raphaelē q̄ erat angelus:
θρωπον. καὶ εὗρε τὸν ῥαφαὴλ ὃς ἦν ἄγγελος,
ꝛ nō cognouit. ꝛ dixit ei: ſi potes
καὶ οὐκ ᾔδει. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ δύνασαι
ire mecum in rages medie:
πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας,
ꝛ ſi exptus es locorū? ꝛ dixit e-
καὶ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων; καὶ εἶπεν αὐ
i angelus: ibo tecum. ꝛ
τῷ ὁ ἄγγελος, πορεύσομαι μετὰ σοῦ. καὶ
apud gabelum fratrē noſtrū morat⁹ ſū.
παρὰ γαβαὴλ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ηὐλίσθην.
et dixit ei tobias: ſuſtine me: ꝛ
καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, ὑπόμεινόν με, καὶ
dicā patri meo. ꝛ dixit ei: vade
ἐρῶ τῷ πατρί μου. καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου
ꝛ ne moreris. ꝛ ingreſſus dixit pa
καὶ μὴ χρονίσῃς. καὶ εἰσελθὼν εἶπε τῷ πα
tri: ecce inueni q̄ ibit mecū. ille aūt
τρί, ἰδοὺ εὕρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι. ὁ δὲ
dixit: voca eū ad me: vt cognoſcā
εἶπε, φώνησον αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπιγνῶ
cuius tribus eſt: ꝛ ſi fidelis eſt ad e
ποίας φυλῆς ἐστι, καὶ εἰ πιστός ἐστι τοῦ πο
undū tecum. ꝛ vocauit eū: ꝛ
ρευθῆναι μετὰ σοῦ. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν, καὶ
igreſſus ē: ꝛ ſalutauerūt ſe inuicem. et di
εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους. καὶ εἶ-
xit ei tobias: frater de qua tri-
πεν αὐτῷ τωβήτ, ἀδελφὲ ἐκ ποίας φυ-
bu et de qua familia tu es? oſten
λῆς καὶ ἐκ ποίας πατριᾶς σὺ εἶ; ὑπόδει
de mihi. et dixit ei: tribum et familiā
ξόν μοι. καὶ εἶπεν αὐτῷ, φυλὴν καὶ πατριὰν
tu reqris: an mercenariū q̄ eat cum
σὺ ζητεῖς, ἢ μίσθιον ὃς συμπορεύσεται με
filio tuo? et dixit ei tobias: vo
τὰ τοῦ υἱοῦ σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβήτ, βού
lo frater cognoſcere gen⁹ tuū et
λομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶναι τὸ γένος σου καὶ
nomen. ille aūt dixit: ego de gñe azarie et
τὸ ὄνομα. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ τὸ γένος ἀζαρίου καὶ
ananie magni et fratris tui. et
ἀνανίου τοῦ μεγάλου καὶ ἀδελφοῦ σου. καὶ
dixit tobias: ſanus venias frater: ꝛ ne
εἶπε τωβήτ, ὑγιαίνων ἔλθοις ἀδελφέ, καὶ μὴ

TVnc rñdit tobias prī ſuo: & di-
xit. oīa q̄cūq̧ p̄cepiſti mihi faci
am pr̄. Quō aūt pecuniā hāc reqrā
ignoro. Ille me neſcit: & ego eū ig-
noro. qd̄ ſignū dabo ei? Sʒ neq̧ viā
p quā pgatur illuc aliq̄n cognoui.
Tūc pr̄ ſuus rñdit illi & dixit. Chiro
graphū qdeʒ illius apud me hēo. qd̄
dū illi oñderis ſtatī reſtituet. Sʒ pge
nūc & īquire tibi aliquē fidelē virū
qui eat tecū ſalua mercede ſua duʒ
adhuc viuo: vt recipias eā. Tūc egreſ
ſus tobias īuenit iuuenē ſplendidū
ſtātem p̄cinctū & q̄ſi patū ad ābulā
dum. Et ignorās ꝙ angel⁹ dei eſſet
ſalutauit eum & dixit. Vñ te hēmus
bone iuuenis? At ille rñdit. Ex filiis
iſrl̄. Et tobias dixit ei. Noſti viā que
ducit ī regiōem medorū? Cui rñdit.
noui & oīa itinera eius frequent am
bulaui: & māſi apud gabelū fratrem
nr̄ʒ qui moratur ī rages ciuitate me
dorū que poſita eſt ī mōte egbatha
nis. Cui tobias ait. Suſtine me obſe
cro donec hec ip̄a nūciem prī meo.
Tūc igreſſus tobias īdicauit vniuer
ſa hec prī ſuo. Sup que āmiratus pr̄:
rogauit vt ītroiret ad eū. Ingreſſus
itaq̧ ſalutauit eū & dixit. Gaudiū ti
bi ſit ſp. Et ait tobias. q̄le gaudiū mi
hi erit q ī tenebris ſedeo & lumē ce
li nō video? Cui ait iuuenis. Forti aīo
eſto in pxīo eſt vt a deo cureris. Di-
xit itaq̧ illi tobias. Nūquid poteris
pducere filiū meū ad gabelū ī rages
ciuitatem medorū? Et cum redieris
reſtituā tibi mercedem tuā. Et dixit
ei angelus. Ego ducā & reducā eum
ad te. Cui tobias rñdit. rogo te: indi
ca mihi de q̄ domo aut de q̄ tribu es
tu. Cui raphael angel⁹ dixit. Genus
queris mercenarii an ip̄m mercena
rium qui cū filio tuo eat? Sʒ ne forte
ſollicitum te reddā: ego ſum azarias
ananie magni fili⁹. Et tobias rñdit.
Ex magno gñe es tu. ſʒ peto ne ira-
ſcaris ꝙ voluerī cognoſcere genus
tuum. Dixit āt illi angelus. Ego ſa-
num ducā & ſanum tibi reducā filiū
tuum. Rñdens āt tobias ait. Bñ ābu
letis & ſit dñs in itinere vr̄o & ange
lus eius comitetur vobiſcum. Tunc
patis oībus que erāt ī via portāda: fe
cit tobias vale prī ſuo & matri ſue:
& ābulauer̄t ambo ſil̄. Cunq̧ pfecti
eſſent cepit mat̄ eius flere & dicere.
Baculuʒ ſenectutis nr̄e tuliſti & trāſ
miſiſti a nobis. Nunq̄ȝ fuiſſet ip̄a pe
cunia p q̄ miſiſti eum. ſufficiebat no
bis pauptas nr̄a vt diuitias cōputa-
remus hoc: ꝙ videbamus filiuʒ nr̄ʒ.
Dixitq̧ ei tobias noli flere. ſaluus p-
ueniet filius nr̄ & ſaluus reuertetur
ad nos & oculi tui videbunt illuʒ. cre
do. n. ꝙ āgelus dei bonus comitetur
ei: & bñ diſponat oīa que circa eum
geruntur: ita vt cum gaudio reuer-
tatur ad nos. Ad hanc vocem ceſſa-
uit mr̄ eius flere & tacuit. Ca.6.

PRofect⁹ ē āt tob. & canis ſecut⁹
eſt eū: et māſit pria māſiōe iuxta flu
uiū tigris. et exuit vt lauaret pedes

mihi iraſcaris: q̄a q̄ſiui tribum tuam ꝛ
μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτησα τὴν φυλήν σου καὶ
familiā tuā cognoſcere. et tu es
τὴν πατριάν σου ἐπιγνῶναι. καὶ σὺ τυγχάνεις
frater meus de honeſta ꝛ bona gñatiōe.
ἀδελφός μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς
cognoſco .n. ananiam ꝛ ionathā fi-
ἐπιγινώσκω γὰρ ἀνανίαν καὶ ἰωναθὰν τοὺς υἱ
lios ſamie magni. qñ iuimus ſiī
οὺς σαμίου τοῦ μεγάλου. ὡς ἐπορευόμεθα κοινῶς
in hieruſalē ad adorādū: offerētes primi-
εἰς ἱερουσαλὴμ προσκυνεῖν, ἀναφέροντες τὰ πρωτό
tiua ꝛ decimas fetuum. ꝛ nō
τοκα καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων. καὶ οὐκ
errauerunt errore fratruʒ noſtroꝝ.
ἐπλανήθησαν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν.
e radice magna es frater. ſed dic q̄
ἐκ ῥίζης μεγάλης εἶ ἀδελφέ. ἀλλὰ εἰπόν τί
tibi ero mercedē daturus: drachmā
να σοι ἔσομαι μισθὸν διδόναι, δραχμὴν τῆς
in die ꝛ neceſſaria ſicut ꝛ filio meo. ꝛ
ἡμέρας καὶ τὰ δέοντα ὡς καὶ τῷ υἱῷ μου. καὶ
inſup addā tibi ſupra mercedē: ſi ſa-
ἔτι προσθήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθόν, ἐὰν ὑγιαί-
ni reuerſi fueritis. ꝛ cōplacuit eis ſic.
νοντες ἐπιστρέψητε. καὶ εὐδόκησαν οὕτως.
ꝛ dixit ad tobiā: paratus ſis in
καὶ εἶπε πρὸς τωβίαν, ἕτοιμος γίνου εἰς τὴν ὁ
viā ꝛ pſperemini. ꝛ pauit filius ei⁹
δὸν καὶ εὐοδωθείητε. καὶ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ
q̄ ad viā. ꝛ dixit ei pater eius:
τὰ πρὸς τὴν ὁδόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ,
vade cū hoīe hoc. ꝛ in ce-
πορεύου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὁ δὲ ἐν τῷ οὐρα
lo hītans de⁹ pſperet viā veſtrā. ꝛ
νῷ κατοικῶν θεὸς εὐοδώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν. καὶ ὁ
angelus dei eat vobiſcum. ꝛ exie
ἄγγελος τοῦ θεοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν. καὶ ἐξῆλ
runt ambo vt pficiſcerēt: ꝛ canis pue-
θον ἀμφότεροι ἀπελθεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παι-
ri cum eis. fleuit āt anna mater
δαρίου μετ' αὐτῶν. ἔκλαυσε δὲ ἄννα ἡ μήτηρ
eius: ꝛ dixit ad tobiam: qd miſiſti
αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς τωβήτ, τί ἐξαπέστειλας
puerulum noſtꝝ: nōne baculus manus
τὸ παιδίον ἡμῶν; οὐχὶ ῥάβδος τῆς χειρὸς ἡ
noſtre ē dum ingreditur ip̄e ꝛ egre
μῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐκπο
ditur coram nobis? argentum argentū
ρεύεσθαι ἐνώπιον ἡμῶν; ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ
vtinā nō p̄ceſſiſſet: ſʒ relicte filii no-
μὴ φθάσαι, ἀλλὰ περίψημα τοῦ παιδίου ἡ-
ſtri fiat. ſicut .n. datum ē nobis viuere a
μῶν γένοιτο. ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν παρὰ τοῦ
dño: hoc ſufficiēs nobis eſt. ꝛ dixit
κυρίου, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ εἶπεν
ei tobias: ne curā hēas ſoror. ſaluus
αὐτῇ τωβήτ, μὴ λόγον ἔχε ἀδελφή. ὑγιαίνων
pueniet: ꝛ oculi tui videbunt euʒ.
ἐλεύσεται, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται αὐτόν.
angelus eīn bonus ibit cum eo.
ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύσεται αὐτῷ.
ꝛ pſperabitur via eius: ꝛ reuertetur
καὶ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψει
ſaluus. ꝛ ceſſauit flere.
ὑγιαίνων. καὶ ἐπαύσατο κλαίουσα. Ca.6.

ILli āt euntes viam: venerunt ve
Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδόν, ἦλθον ἑσπέ
ſpere ad tigrim fluuiū. ꝛ māſerunt
ρας ἐπὶ τὸν τίγρην ποταμόν. καὶ ηὐλίζοντο
ibi. at puer deſcēdit vt laua
ἐκεῖ. τὸ δὲ παιδάριον κατέβη περικλύ-

retur et ſaltauit piſcis de
σαϑαι. καὶ ἀνεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ
fluuio: ꝛ voluit deuorare pue
ποταμοῦ, καὶ ἐβουλήθη καταπιεῖν τὸ παι
rum. at angelus dixit ei: appre
δάριον. ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐπιλα
hēde piſcem. ꝛ tenuit piſcem
βοῦ τοῦ ἰχθύος. καὶ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν
puer: ꝛ proiecit eum in
τὸ παιδάριον, καὶ ἀνέβαλεν αὐτὸν ἐπὶ
terram. ꝛ dixit et angelus: inci
τὴν γῆν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ἀνάτε
de piſcē. ꝛ accipiens cor ꝛ
με τὸν ἰχθύν. καὶ λαβὼν τὴν καρδίαν καὶ τὸ
iecur ꝛ fel: repone ſecure. ꝛ ſe
ἧπαρ καὶ τὴν χολήν, θὲς ἀσφαλῶς. καὶ ἐ
cit puer: ſicut dixit ei an
ποίησε τὸ παιδάριον, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγ
gelus. piſcē aūt aſſantes comederūt. ꝛ
γελος. τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπτήσαντες ἔφαγον. καὶ
pergebāt ambo quouſq; appropiquerūt ecba
ὥδευον ἀμφότεροι ἕως οὗ ἤγγισαν ἐκβατά
tanis. ꝛ dixit puer angelo: aza
νοις. καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζα
ria frater qd eſt cor ꝛ iecur ꝛ
ρία ἀδελφὲ τί ἐστιν ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ καὶ
fel piſcis: ꝛ dixit ei: cor
ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἡ καρδία
ꝛ iecur ſi aliquē pturbat demoniū aut ſpi
καὶ τὸ ἧπαρ ἐάν τινα ὀχλῇ δαιμόνιον ἢ πνεῦ
rit⁹ neq;: fac fumigare hec coram vi
μα πονηρόν, καπνίσαι ταῦτα ἐνώπιον ἀν
ro aut muliere ꝛ non pturbabit ampli⁹. fel
δρὸς ἢ γυναικὸς καὶ οὐμὴ ὀχλήθῇ ἔτι. τὴν χο
le vnge hoiem q̄ habꝫ albugi
λὴν ἐγχρίσαι ἄνθρωπον ὃς ἔχει λευκώμα
nes in oculis: ꝛ ſanabitur. cū aūt ap
τα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἰαθήσεται. ὡς δὲ προ
propiquaſſēt rages: dixit angelus pue
σήγγισαν τῇ ῥάγῃ, εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ παι
ro: frater hodie manebimus a
δαρίῳ, ἀδελφὲ σήμερον αὐλισθησόμεθα πα
pud raguel: ꝛ ipſe cognatus tuus eſt. ꝛ
ρὰ ῥαγουὴλ, καὶ αὐτὸς συγγενής σου ἐστί. καὶ
eſt ei filia vnigenita nomine ſar
ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ μονογενὴς ὀνόματι σάῤ
ra. loquar p ea vt detur tibi
ῥα. λαλήσω περὶ αὐτῆς τοῦ δοθῆναί σοι
ipſa in vxorē. q̄a ad te attinet
αὐτὴν εἰς γυναῖκα. ὅτι σοὶ ἐπιβάλλει ἡ
hereditas eius. ꝛ tu ſol⁹ es de ge
κληρονομία αὐτῆς. καὶ σὺ μόνος εἶ ἐκ τοῦ γέ
nere eius. ꝛ puella formoſa ꝛ pru
νους αὐτῆς. καὶ τὸ κοράσιον καλὸν καὶ φρό
dens eſt. ꝛ nunc audi me ꝛ loquar
νιμόν ἐστι. καὶ νῦν ἄκουσόν μου καὶ λαλήσω
patri eius. ꝛ qñ reuerſi fuerim⁹
τῷ πατρὶ αὐτῆς. καὶ ὅταν ἐπιστρέψωμεν
de rages: faciemus nuptias. q̄a ſcio
ἐκ ῥαγῶν, ποιήσομεν τὸν γάμον. διότι ἐπί
raguelē: φ non dabit eam viro
σαμαι ῥαγουὴλ, ὅτι οὐμὴ δῷ αὐτὴν ἀνδρὶ
alteri ſecundū legē moyſi: vel reus erit
ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ, ἢ ὀφειλήσει
mortis. q̄a hereditatem te oportet
θάνατον. ὅτι τὴν κληρονομίαν σοὶ καθήκει
accipere: aut oēm hoiem. tunc dixit
λαβεῖν, ἢ πάντα ἄνθρωπον. τότε εἶπε τὸ
puer angelo: azaria frater
παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ
audiui ego puellā datā fuiſſe ſeptē
ἀκήκοα ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ

ſuos & ecce piſcis immanis exiuit ad deuorandum eum. Quē expauescens tobias clamauit voce magna dicēs. Dñe īuadit me. Et dixit ei angelus. Apprehende brāchiam eius: & trahe eum ad te. Quod cū feciſſet: attraxit eum in ſiccū & palpitare cepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus. Exentera hunc piſcem: & cor eius & fel & iecur repōe tibi. Sunt enim hęc neceſſaria ad medicamenta vtiliter. Quod cū feciſſet: aſſauit carnes eius & ſecum ſuſtulerunt in via: cętera ſalierunt quę ſufficerent eis quouſq; peruenirent in rages ciuitatem medorum. Tunc interrogauit Tobias angelum & dixit ei. Obſecro te azaria frater vt dicas mihi quod remedium habebunt iſta que de piſce ſeruare iuſſiſti. Et reſpōdēs angelus dixit ei. Cordis ei⁹ particulam ſi ſuper carbones ponas: fumus eius extricat omne genus demoniorum ſiue a viro ſiue a muliere: ita vt vltra non accedat ad eos. Et fel valet ad vngendos oculos ī quibus fuerit albugo: & ſanabūtur. Et dixit ei tobias. Vbi vis vt maneamus? Rñdēſq; angelus ait. Et hic Raguel noīe vir ppiquus de tribu tua: & hic habet filiā noīe ſarā ſꝫ neq; maſculū neq; feminā vllā hꝫ aliā pter eā. Tibi debetur oīs ſubſtātia eius & opꝫ eā te accipe cōiugē. Pete ergo eā a pre eius: & dabit tibi eā ī vxorem. Tūc rñdit tobias & dixit. Audio quia tradita eſt ſeptē uiris & mortui ſunt: ſed & hoc audiui qa demoniū occidit illos. Timeo ergo ne forte & mihi hęc eueniant: & cū ſim vnicus pentib⁹ meis deponā ſenectutem illorū cū triſticia ad iferos. Tunc angelus Raphael dixit ei. Audi me: & oſtendam tibi qui ſunt quibus prævalere poteſt demonium. Hi nanq; qui coniugium ita ſuſcipiunt vt deum a ſe & a ſua mente excutiant: & ſuę libidini ita vacent ſicut equus & mulus quibus non eſt intellectus: habet ptātem demoniū ſuper eos. Tu aūt cum acceperis eam: ingreſſus cubiculū per tres dies continens eſto ab ea: & nihil aliud niſi orationibus vacabis cum ea. Ipſa autem nocte incenſo iecore piſcis fugabitur demonium. Secunda vero nocte in copulatiōe ſanctorum patriarcharum admitteris. Tertia autem nocte benedictionem conſequeris vt filii ex vobis pcreentur incolumes. Tranſacta autem tertia nocte accipies virginem cum timore domini: amore filiorū magis q̄ libidinis ductus: vt in ſemine Abrae benedictionem in filiis conſequaris.

Cap. 7.

INgreſſi ſunt autem ad Raguelem: & ſuſcepit eos raguel cum gaudio. Intuenſq; Tobiam Raguel

viris: ꝛ oēs in cubiculo mor
ἀνδράσι, καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπο
tuos eſſe. ꝛ nūc ego ſolus ſum pa
λωλότας. καὶ νῦν ἐγὼ μόνος εἰμὶ τῷ πα
tri. ꝛ timeo ne ingreſſus moriar:
τρί. καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀποθάνω,
ſicut ꝛ q̄ pri⁹. qm̄ demoniū a
καθὼς καὶ οἱ πρότερον. ὅτι δαιμόνιον φι
mat ipſam: qđ nō īiuria afficit queq̄ pter
λεῖ αὐτήν, ὃ οὐκ ἀδικεῖ οὐδένα πλὴν τῶν
accedētes ad eā. ꝛ nūc ego timeo ne
προσαγόντων αὐτῇ. καὶ νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ
moriar: ꝛ deducā vitam patris
ἀποθάνω, καὶ κατάξω τὴν ζωὴν τοῦ πρὸς
mei ꝛ matris mee cū dolore ſup
μου καὶ τῆς μητρός μου μετ' ὀδύνης ἐπ'
me in ſepulchrū eorū. ꝛ filius alius
ἐμοὶ εἰς τὸν τάφον αὐτῶν. καὶ υἱὸς ἕτερος
non eſt, eis: q̄ ſepeliat eos.
οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς, ὃς θάψει αὐτούς.
dixit aūt ei angelus: nō es memor
εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, οὐ μέμνησαι τῶν
ſermonū quos pcepit tibi pater tuus
λόγων ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ πατήρ σου
ſuper accipiēda tibi vxore de ge
ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα ἐκ τοῦ γέ
nere tuo? ꝛ nūc audi me frater: q̄a
νους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου ἀδελφέ, διό
tibi erit in vxorē. ꝛ demo
τι σοὶ ἔσται εἰς γυναῖκα. καὶ τοῦ δαιμο
nii nullā rōnem habe: q̄a nocte hac
νίου μηδένα λόγον ἔχε, ὅτι τὴν νύκτα ταύ
dabitur tibi ipſa in vxorem. ꝛ
την δοθήσεταί σοι αὐτὴ εἰς γυναῖκα. καὶ
ſi ingreſſus fueris ad cubiculū: ſumes cine
ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα, λήψῃ τέφ
rē incenſuum: ꝛ impones de
ραν θυμιαμάτων, καὶ ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς
corde piſcis ꝛ iecore ꝛ
καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ τοῦ ἥπατος καὶ
facies fumigare. ꝛ odorabit demoniū
καπνίσεις. καὶ ὀσφρανθήσεται τὸ δαιμόνιον
ꝛ fugiet ꝛ nō ampli⁹ redibit in
καὶ φεύξεται καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται εἰς
ſeculū ſeculi. qnō aūt acceſſeris ad
τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ὅταν δὲ προσπορεύῃ αὐ
eā: ſurgite ambo ꝛ clamate ad
τῇ, ἐγέρθητε ἀμφότεροι καὶ βοήσατε πρὸς
miſericordē deū: ꝛ ſaluabit vos ꝛ miſe
τὸν ἐλεήμονα θεόν, καὶ σώσει ὑμᾶς καὶ ἐλεή
rebit. ne timeas: qm̄ tibi hec parata erat
σει. μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὐτὴ ἡτοιμασμένη ἦν
a ſeculo. ꝛ tu eā ſaluabis. ꝛ
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. καὶ σὺ αὐτὴν σώσεις. καὶ
ibit tecum ꝛ exiſti
πορεύσεται μετὰ σοῦ. καὶ ὑπολαμβά
mo φ tibi erunt ex ea filii. ꝛ
νω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παιδία. καὶ
vt audiuit tobias hec: dilexit e
ὡς ἤκουσε τωβίας ταῦτα, ἐφίλησεν αὐ
am: ꝛ aīa eius adheſit ei
τήν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκολλήθη αὐτῇ
valde. ꝛ venerūt in ecbatana.
σφόδρα. καὶ ἦλθον εἰς ἐκβάτανα. Ca. 7.

ET venerunt in domū ra
Καὶ παρεγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν ῥα
guelis. ſarra vero obuiā exiit eis: ꝛ ſalu
γουὴλ. σάῤῥα δὲ ὑπήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἐχαι
tauit eos: ꝛ ipſi illam. ꝛ intro
ρέτισεν αὐτούς, καὶ αὐτοὶ αὐτήν. καὶ εἰσή
duxit eos in domū. ꝛ dixit ra
γαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ εἶπε ῥα

guel edne vxori ſue: ꝙ ſimilis
γουὴλ ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ὡς ὅμοιος ὁ
iuuenis tobie cõſobrino meo. ⁊
νεανίσκος τωβὴτ τῷ ἀνεψιῷ μου. καὶ
interrogauit eos raguel: vnde eſtis fra
ἠρώτησεν αὐτοὺς ῥαγουήλ, πόθεν ἐστὲ ἀδελ
tres? ⁊ dixerũt ei: ex filiis nephthalim
φοί; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐκ τῶν υἱῶν νεφθαλείμ
captiuis in niniue. ⁊ dixit e=
τῶν αἰχμαλώτων ἐν νινευί. καὶ εἶπεν αὐ=
is: noſtis tobiam fratrem noſtrũ?
τοῖς, γινώσκετε τωβὴτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν;
illi aũt dixerũt: nouimus. ⁊ dixit e=
οἱ δὲ εἶπον, γινώσκομεν. καὶ εἶπεν αὐ=
is: ſanus eſt? illi vero dixerũt: ⁊ viuit ⁊ ſanus
τοῖς, ὑγιαίνει; οἱ δὲ εἶπον, καὶ ζῇ καὶ ὑγιαί
eſt. ⁊ dixit tobias: pater meus eſt. ⁊
νει. καὶ εἶπε τωβίας, πατήρ μου ἐστί. καὶ
exiliit raguel ⁊ oſculatus eſt e=
ἀνεπήδησε ῥαγουὴλ καὶ κατεφίλησεν αὐ
um ⁊ fleuit. ⁊ benedixit eum ⁊
τὸν καὶ ἔκλαυσε. καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ
dixit ei: honeſti mei ⁊ boni
εἶπεν αὐτῷ, ὁ τοῦ καλοῦ μου καὶ ἀγαθοῦ
hoĩs filius. ⁊ audiens ꝙ tobias
ἀνθρώπου υἱός. καὶ ἀκούσας ὅτι τωβὴτ
perdidit oculos ſuos cõtriſtat⁹ ẽ
ἀπώλεσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐλυπήθη
⁊ fleuit. ⁊ edna vxor eius ⁊ ſar=
καὶ ἔκλαυσε. καὶ ἔδνα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ σάῤ
ra filia eius lachrymate ſũt. ⁊ ſuſce=
ῥα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔκλαυσαν. καὶ ὑπεδέ
perunt eos alacriter. ⁊ occiderũt arietẽ
ξαντο αὐτοὺς προθύμως. καὶ ἔθυσαν κριὸν
5 ouium. ⁊ parauerunt cibaria multa. di
προβάτων. καὶ παρέθηκαν ὄψα πολλά. εἶ=
xit aũt tobias raphaeli: azaria frater
πε δὲ τωβίας τῷ ῥαφαὴλ, ἀζαρία ἀδελφὲ
loquere de iis q̃ dicebas in via: ⁊
λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες ἐν τῇ πορείᾳ, καὶ
pficiatur negociũ. ⁊ cõmunicauit
τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα. καὶ μετέδωκε τὸν
ſermonem ragueli. ⁊ dixit raguel ad
λόγον τῷ ῥαγουήλ. καὶ εἶπε ῥαγουὴλ πρὸς
tobiã: mãduca ⁊ bibe ⁊ hilaris
τωβίαν, φάγε καὶ πίε καὶ ἡδέως γε=
ſis. te oportet filiam meã accipere.
νοῦ. σοὶ καθήκει τὸ παιδίον μου λαβεῖν.
verũtamẽ oſtendam tibi veritatem. de
πλὴν ὑποδείξω σοι τὴν ἀλήθειαν. ἔδω=
di filiam meam ſeptem vi=
κα τὸ παιδίον μου ἑπτὰ ἀνδρά=
ris: ⁊ quõ ingreſſi ſunt ad
σιν, καὶ ὁπότε ἂν εἰσεπορεύοντο πρὸς
eam: mortui ſunt in nocte. ſed
αὐτήν, ἀπέθνησκον ὑπὸ τὴν νύκτα. ἀλλὰ
impreſentiarũ hilaris ſis. ⁊ dixit tobias:
τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου. καὶ εἶπε τωβίας,
nõ guſtabo q̃cq̃ hic: quouſq; ſtetis ⁊
οὐ γεύσομαι οὐδὲν ὧδε, ἕως ἂν στήσητε καὶ
ſtatuatis ante me. ⁊ dixit raguel: curã habe
σταθῆτε πρός με. καὶ εἶπε ῥαγουήλ, κομίζου
eius ex nũc ſecundũ iudicium. tu
αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν κατὰ τὴν κρίσιν. σὺ
frater es ipſius ⁊ ipſa tui. at miſericors
ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς καὶ αὕτη σου. ὁ δὲ ἐλεήμων
deus pſperet vobis bona. ⁊ voca
θεὸς εὐοδώσει ὑμῖν τὰ κάλλιστα. καὶ ἐκάλε
uit ſarrã filiam ſuam. ⁊ venit
σε σάῤῥαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. καὶ ἦλθε
ad patrẽ ſuum. ⁊ accipiens ma=
πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς. καὶ λαβὼν τῆς χει

dixit annę vxori ſuę. Quam ſimilis eſt iuuenis iſte conſobrino meo. Et cũ hec dixiſſet: ait. Vnde eſtis iuuenes fratres noſtri? At illi dixerũt. ex tribu neptalim ſumus ex captiuitate niniue. dixitq; illis raguel. Noſtis tobiã fratrẽ meũ? Qui dixerũt. Nouimus. Cũq; m̃lta bona loqueretur de eo. dixit angelus ad raguelẽ. tobias de quo interrogas pater iſtius ẽ. & miſit ſe raguel & cũ lachrymis oſculatus eſt eũ & plorãs ſupra collũ eius dixit. Benedictio ſit tibi fili mi qa boni & optimi viri fili⁹ es. Et anna vxor eius & ſara ipſorum filia lachrymate ſũt. poſtq̃ aũt locuti ſũt: p̃cepit raguel occidi arietem: & parari cõuiuiũ. Cũq; hortaretur eos diſcũbere ad prãdium tobias dixit. Hic ego hodie nõ mãducabo neq; bibã niſi prius petitionẽ meã cõfirmes & pmittas mihi dare ſarã filiã tuã. quo audito verbo raguel expauit ſciẽs qd euenerit illis ſeptẽ viris: qui ĩgreſſi ſunt ad eã & timere cepit ne forte & huic ſimiliter cõtingeret Et cũ nutaret & nõ daret petenti vllũ rñſũ: dixit ei angelus. Noli timere dare eã illi: qm̃ huic timenti deũ debetur cõiũx filia tua. ppterea alius nõ potuit habere illã. Tunc dixit raguel. Nõ dubito ꝙ deus p̃ces & lachrymas meas ĩ cõſpectu ſuo admiſerit. Et credo qm̃ ideo fecit vos venire ad me vt & iſta cõiũgeretur cognatiõi ſue ẽm legẽ moyſi. & nunc noli dubiũ gerere ꝙ tibi eã tradã: & apphendens dexterã filie ſue: dextere tobie tradidit dicens. Deus abraã & deus iſaac & deus iacob vobiſcũ ſit & ipſe cõiũgat vos ĩpleatq; bñdictionem ſuã ĩ vobis. & accepta charta fecerũt cõſcriptiõem cõiugii. Et poſt hec epulati ſũt: bñdicẽtes deũ. Vocauitq; raguel ad ſe annã vxorẽ ſuã & p̃cepit ei vt p̃pararet alterum cubiculũ. Et ĩtroduxit illuc ſarã filiã ſuã & lachrymata eſt. dixitq; ei. Forti aĩo eſto filia mea. dñs celi det tibi gaudiũ p tedio qd ppeſſa es. Ca.8

Poſtq̃ vero cenauerũt introduxerũt iuuenem ad eã. Recordatus itaq; tobias ſermonũ angeli protulit de caſſidili ſuo ptẽ iecoris poſuitq; eã ſup carbões viuos. Tũc raphael angelus apphendit demoniũ & religauit illud ĩ deſerto ſupioris egypti. Tũc hortatus eſt virginẽ tobias dixitq; ei. Sara exurge & dep̃cemur deũ hodie & cras & ẽm cras. qa his tribus noctib⁹ deo iũgimur: tertia aũt nocte ĩ nr̃o erimus cõiugio. Filii quippe ſctõrũ ſumus & nõ poſſumus ita cõiungi ſicut gentes q̃ ignorant deũ. Surgentes aũt pariter ĩſtãter orabãt ambo ſimul vt ſanitas daretur ei. dixitq; tobias. Dñe deus patrũ noſtrorũ bñdicãt te celi terre mareq; & fontes & flumĩa & oẽs creature tue q̃ ĩ eis ſunt. Tu feciſti adã de limo terre: dediſtiq; ei adiutoriũ euã. Et nũc dñe tu ſcis quia nõ luxu

num eius: tradidit eam tobie vxo
ῥὸς αὐτῆς, παρέδωκεν αὐτὴν τωβίᾳ γυναῖ
rem. ⁊ dixit: ecce ſecundũ legẽ moyſi
κα. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ κατὰ τὸν νόμον μωυσέως
curã habe illi⁹ ⁊ duc ad patrẽ
κομίζου αὐτὴν καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πρα
tuum. ⁊ bñdixit eos. ⁊ vocauit ed=
σου. καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐκάλεσεν ἔδ
nam vxorẽ ſuã. ⁊ accipiẽs libel
ναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ λαβὼν βιβλί
lum ſcripſit cõſcriptionẽ ⁊ ſignauit.
ον, ἔγραψε συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο.
⁊ ceperũt mãducare. ⁊ vocauit raguel
καὶ ἤρξαντο ἐσθίειν. καὶ ἐκάλεσε ῥαγουὴλ
ednã vxorẽ ſuã: ⁊ dixit ei:
ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ,
ſoror p̃para alterum cubiculũ ⁊
ἀδελφὴ ἑτοίμασον τὸ ἕτερον ταμιεῖον καὶ
introduc eam. ⁊ fecit ſicut dixit: ⁊
εἰσάγαγε αὐτήν. καὶ ἐποίησεν ὡς εἶπε, καὶ
introduxit eam illuc ⁊ lachrymata ẽ. ⁊ ſuſce
εἰσήγαγεν αὐτὴν ἐκεῖ καὶ ἔκλαυσε. καὶ ἀπε
pit lachrymas filie ſue
δέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
⁊ dixit ei: forti aĩo eſto filia. dñs
καὶ εἶπεν αὐτῇ, θάρσει τέκνον. ὁ κύριος τοῦ
celi ⁊ terre det tibi gaudiũ p
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δώη σοι χαρὰν ἀντὶ τῆς
triſtitia tua hac. forti aĩo eſto filia.
λύπης σου ταύτης. θάρσει θύγατερ. Ca.8.

Poſtq̃ vero pfecerunt cenare:
ὅτε δὲ συνετέλεσαν δειπνοῦντες,
introduxerũt tobiã ad eam. ille aũt va
εἰσήγαγον τωβίαν πρὸς αὐτήν. ὁ δὲ πορευό
dens recordat⁹ ẽ ſermonum raphaelis. ⁊ acce
μενος ἐμνήσθη τῶν λόγων ῥαφαήλ. καὶ ἔλα
pit cinerem incenſuum: ⁊ impo
βε τὴν τέφραν τῶν θυμιαμάτων, καὶ ἐπέ=
ſuit cor piſcis ⁊ iecur:
θηκε τὴν καρδίαν τοῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ,
⁊ fecit fumigare. qñ aũt olfecit demo
καὶ ἐκάπνισεν. ὅτε δὲ ὠσφράνθη τὸ δαιμό
niũ odorẽ fugit in ſupiora
νιον τῆς ὀσμῆς, ἔφυγεν εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς
egypti: ⁊ ligauit illud angel⁹. vt aũt
αἰγύπτου, καὶ ἔδησεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος. ὡς δὲ
cõcluſi fuerũt ambo: aſcẽdit tobias
συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι, ἀνέβη τωβίας
ſuper lectum ⁊ dixit: ſurge ſoror
ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ εἶπεν, ἀνάστηθι ἀδελφὴ
⁊ orabimus vt miſereatur noſtri domi
καὶ προσευξόμεθα ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ κύρι=
nus. ⁊ cepit tobias dicere: benedictus es
ος. καὶ ἤρξατο τωβίας λέγειν, εὐλογητὸς εἶ ὁ
deus patrũ noſtrorũ: ⁊ benedictum
θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ
nomẽ tuũ ſanctũ ⁊ glorioſum in ſecu
ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶ
cula. bñdicant te celi ⁊ om
νας. εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ καὶ πᾶ
nes creature tue. tu feciſti adã ⁊
σαι αἱ κτίσεις σου. σὺ ἐποίησας ἀδὰμ καὶ
dediſti ei adiutoriũ euã firmamentũ vxo
ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν εὔαν στήριγμα τὴν γυ
rem eius. ex iſtis factũ eſt homi
ναῖκα αὐτοῦ. ἐκ τούτων ἐγενήθη τὸ τῶν ἀνθρώ
nũ ſemẽ. tu dixiſti nõ bonũ eſſe
πων σπέρμα. σὺ εἶπας οὐ καλὸν εἶναι τὸν
hoĩem ſolũ: faciamus ei adiutoriũ
ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν ὅ=
ſimile ei. ⁊ nũc dñe nõ ppter fornica
μοιον αὐτῷ. καὶ νῦν κύριε οὐχὶ διὰ πορνεί

tione ego accipio ſororē meā hanc:
αν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μου ταύτην,
ſed in veritate. ꝑcipe miſereri mei et
ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας. ἐπίταξον ἐλεῆσαί με καὶ
cū hac ſeneſcere. et dixit ſe=
ταύτῃ συγκαταγηρᾶσαι. καὶ εἶπε μετ᾽ αὐ
cū amen. et dormierunt ambo
τοῦ ἀμήν. καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφότεροι τὴν
nocte. et ſurgēs raguel abiit et ef=
νύκτα. καὶ ἀναστὰς ῥαγουὴλ ἐπορεύθη καὶ ὤ
fodit ſepulchrū dicēs: nū et hic morietur?
ρυξε τάφον λέγων, μὴ καὶ οὗτος ἀποθάνῃ;
et venit raguel in domū ſuā. et
καὶ ἦλθε ῥαγουὴλ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. καὶ
dixit edne vxori ſue: mitte
εἶπεν ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἀπόστειλον
vnā ancillarū et videat ſi viuit. ſi
μίαν τῶν παιδισκῶν καὶ εἰδέτω εἰ ζῇ. εἰ
aūt nō: vt ſepeliā eū. et nemo ſciat.
δὲ μή, ἵνα θάψω αὐτόν. καὶ μηδεὶς γνώτω.
et introiuit ancilla aperiēs ia=
καὶ εἰσῆλθεν ἡ παιδίσκη ἀνοίξασα τὴν θύ
nuā: et inuenit duos dormientes.
ραν, καὶ εὗρε τοὺς δύο καθεύδοντας.
et egreſſa nunciauit eis ꝙ viueret.
καὶ ἐξελθοῦσα ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ζῇ.
et benedixit raguel deum dicens:
καὶ εὐλόγησε ῥαγουὴλ τὸν θεὸν λέγων,
benedictꝰ es deus in oī bñdictiōe mū
εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ κα=
da et ſctā. et bñdicant te
θαρᾷ καὶ ἁγίᾳ. καὶ εὐλογησάτωσάν σε οἱ
ſancti tui et oēs creature tue: et
ἅγιοί σου καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου, καὶ
oēs angeli tui et electi
πάντες οἱ ἄγγελοί σου καὶ οἱ ἐκλεκτοί
tui bñdicant te in omnia
σου εὐλογησάτωσάν σε εἰς πάντας τοὺς
ſecula. bñdictus es ꝙ letificaſti me. et
αἰῶνας. εὐλογητὸς εἶ ὅτι εὔφρανάς με. καὶ
nō eſt factū mihi queadmodū putabā: ſed ſe=
οὐκ ἐγένετό μοι καθὼς ὑπενόουν, ἀλλὰ κα
cūdū magnā miaʒ tuā feciſti nobiſcū.
τὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μεθ᾽ ἡμῶν.
bñdictus qm̄ miſertus es duobꝰ vnigenitis.
εὐλογητὸς ὅτι ἠλέησας δύο μονογενεῖς. ποί
fac eis dñe miam. ꝑfice
ησον αὐτοῖς δέσποτα ἔλεος. συντέλεσον
vitā eorū in ſanitate cum letitia
τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ μετ᾽ εὐφροσύνης
et mia. iuſſit aūt ſeruis re=
καὶ ἐλέους. ἐκέλευσε δὲ τοῖς οἰκέταις χῶ
plere terra ſepulchrū. et fecit eis nupti
σαι τὸν τάφον. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς γά=
as dierū quattuordecim. et dixit e
μον ἡμερῶν δεκατεσσάρων. καὶ εἶπεν αὐ=
i raguel: anteꝗ̄ cōplerentur di=
τῷ ῥαγουὴλ, πρὶν ἢ συντελεσθῆναι τὰς ἡ=
es nuptiarū cū iureiurādo: ne exiret ip
μέρας τοῦ γάμου ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐ=
ſe vſqꝫquo implerētur quattuordecim
τὸν ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες
dies nuptiarū. et tunc accipiēs
ἡμέραι τοῦ γάμου. καὶ τότε λαβόντα τὸ
medietatē ſubſtantie ſue: vt iret
ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πορεύεσθαι
cum ſalute ad patrem. et reli=
μεθ᾽ ὑγείας πρὸς τὸν πατέρα. καὶ τὰ λοι=
qua: qñ moriar et vxor mea.
πά, ὅταν ἀποθάνω καὶ ἡ γυνή μου. Ca. 9.
ET vocauit tobias raphaelē
Καὶ ἐκάλεσε τωβίας τὸν ῥαφαὴλ

rie cauſa accipio ſororem meā cōiu
gem: ſed ſola poſteritatis dilectiōe:
in q̄ bñdicatur nomen tuū i ſcl'a ſe=
culorū. Dixit itaqꝫ ſara. Miſere dñe
miſerere nobis: & cōſeneſcamus ā=
bo pit̄ ſani. Et factū eſt circa pullo=
rū cantum: acceſſiri iuſſit raguel ſer
uos ſuos. & abierūt cū eo pit̄er vt fo
derent ſepulchrū. Dicebat. n. ne ſil'i
mō euenerit ei: quo & ceteris aliis ſe
ptem viris q̇ ſunt ingreſſi ad eā. Cū
qꝫ paſſet foſſam: reuerſus raguel ad
vxorem ſuaꝫ: dixit ei. Mitte vnā ex
ancillis tuis: & videat ſi mortuus eſt
vt ſepeliā eū anteq̄ illuceſcat. At illa
miſit vnā ex ācillis ſuis. que īgreſſa
cubiculū reppit eos ſaluos & īcolu=
mes ſecū pit̄ dormiētes. Et reuerſa
nūciauit bonū nunciū. Et bñdixert̄
dñm: raguel vidꝫ & anna vxor eius
& dixert̄. Bñdicimus te dñe deꝰ iſrl'
qa nō cōtigit nobis q̄ꝫadmodū pu=
tabamꝰ. Feciſti. n. nobiſcū miaꝫ tuā
& excluſiſti a nobis īimicū pſeq̄ntē
nos. miſertus aūt es duobus vnicis.
Fac eos dñe pleniꝰ bñdicere te: & ſa
crificium laudis tue & ſue ſanitatis
offerre: vt cognoſcat vniuerſitas gē
tiū qa tu es deus ſolꝰ i vniuerſa t̄ra.
Statiqꝫ ꝑcepit ſeruis ſuis raguel vt i
plerēt t̄ra foſſā quā fecerāt priuſq̄ꝫ e
luceſceret. Vxori aūt ſue dixit vt in
ſtrueret cōuiuiū & ꝑpararet oīa q̄ in
cibos erāt iter agētibus neceſſaria.
Duas quoqꝫ pigues vaccas & q̄ttuor
arietes occidi fecit: et parari epulas
oībus vicinis ſuis cunctiſqꝫ amicis.
Et adiurauit raguel tobiam vt duas
hebdomadas moraretur apd̄ eū. De
oībus āt q̄ poſſidebat raguel dimi=
diā ptē dedit tobie. et fecit hāc ſcptu
rā vt ps dimidia q̄ ſuperat: poſt obi=
tū eorū tobie dñio deueniret. 9.
TVnc vocauit tobias angelū ad
ſe: quē quidē hoīem exiſtiabat
dixitqꝫ ei. Azaria fr̄: peto vt auſcul=
tes verba mea. Si meipm̄ tradā tibi
ſeruū: nō ero condignus ꝓuidentie
tue. Tñ obſecro te vt aſſūas tibi aīa
lia ſiue ſeruitia et vadas ad gabelū i
rages ciuitateꝫ medorū: reddaſqꝫ ei
chirographū ſuū et recipies ab eo
pecuniam et roges eū venire ad nu
ptias meas. ſcis. n. ipē qm̄ nūerat pr̄
meus dies et ſi tardauero vna die
plus cōtriſtatur aīa eius. Et certe vi
des quō adiurauit me raguel: cuius
adiuramentū ſpnere nō poſſū. Tūc
raphael aſſumēs q̄ttuor ex ſeruis ra
guelis et duos camelos in rages ciui
tatē medorū prexit: et īueniens ga=
belū dedit ei chirographū ſuū: et re
cepit oēꝫ pecuniā. Indicauitqꝫ ei de
tobia filio tobie oīa q̄ geſta ſunt: fe=
citqꝫ eū ſecū venire ad nuptias. Cū
qꝫ ingreſſus eſſet domū raguelis: in
uenit tobiā diſcūbentem: et exiliēs
oſculati ſunt ſeīuiceꝫ. Et fleuit gabe
lus: bñdixitqꝫ deū et dixit. Bñdicat
te deus iſrl': quia filius es optī viri &
iuſti et timētis deū: et elemoſynas fa
ciētis. Et dicatur bñdictō ſup vxorē

et dixit ei: azaria frater accipe te=
καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀζαρία ἀδελφὲ λάβε μετὰ
cum puerum et duos camelos: et va=
σεαυτοῦ παῖδα καὶ δύο καμήλους, καὶ πο
de in rages medie ad gabe
ρεύθητι ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας παρὰ γαβα
lum et porta mihi argentum: et eum
ὴλ καὶ κόμισαί μοι τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτὸν
adduc ad nuptias: qm̄ iurauit raguel
ἄγε εἰς τὸν γάμον, διότι ὀμώμοκε ῥαγουὴλ
nō exiturū me. et pater meus nūerat
μὴ ἐξελθεῖν με. καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ
dies. et ſi tardauero multum:
τὰς ἡμέρας. καὶ ἐὰν χρονίσω μεγάλως,
triſtabitur valde. et abiit raphael:
ὀδυνηθήσεται λίαν. καὶ ἐπορεύθη ῥαφαὴλ,
ꝛ manſit apud gabelum. et dedit
καὶ ηὐλίσθη παρὰ γαβαήλῳ. καὶ ἔδωκεν
ei chirographū. ille aūt obtulit
αὐτῷ τὸ χειρόγραφον. ὁ δὲ προσήνεγκε τὰ
theculas in ſigillis et dedit e=
θυλάκια ἐν ταῖς σφραγῖσι καὶ ἔδωκεν αὐ
i. et mane ſurrexerūt ſil'r: et venerūt ad
τῷ. καὶ ὤρθρισαν κοινῶς, καὶ ἦλθον εἰς τοὺς
nuptias. et benedixit tobias vxo
γάμον. καὶ εὐλόγησε τωβίας τὴν γυναῖ=
rem ſuam.
κα αὐτοῦ. Ca. 10.
ET pater eius tobias cōputa=
Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τωβὴτ ἐλογί=
bat vnūquēqꝫ diē. et vt impleti ſunt
ζετο ἑκάστης ἡμέρας. καὶ ὡς ἐπληρώθησαν
dies vie: et nō veniebāt:
αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, καὶ οὐκ ἤρχοντο,
dixit tobias. nunq̄d confuſi ſunt nun=
εἶπε τωβὴτ, μήποτε κατῄσχυνται; μὴ πο=
q̄d mortuus ē gabelꝰ: ꝛ nemo ei
τε ἀπέθανε γαβαήλ, καὶ οὐδεὶς αὐτῷ δί
dat pecuniā? ꝛ triſtabatur valde. dixit
δωσι τὸ ἀργύριον; καὶ ἐλυπεῖτο λίαν. εἶπε
aūt ei vxor: periit puer:
δὲ αὐτῷ ἡ γυνή, ἀπώλετο τὸ παιδίον,
qm̄ moratus eſt. ꝛ cepit flere eum. ꝛ
ὅτι κεχρόνικε. καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐτόν. καὶ
dixit: nō cure eſt mihi fili qm̄ dimiſi te
εἶπεν, οὐ μέλει μοι τέκνον ὅτι ἀφῆκά σε
lumē oculorū meorū. ꝛ tobias di
τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου. καὶ τωβὴτ λέ
cit ei: tace ne verbū hēas. ſanus eſt. et
γει αὐτῇ, σίγα μὴ λόγον ἔχε. ὑγιαίνει. καὶ
dicit ei: tace ne ſeducas me. periit
λέγει αὐτῷ, σίγα μὴ πλάνα με. ἀπώλετο
puer meꝰ. ꝛ ibat cotidie
τὸ παιδίον μου. καὶ ἐπορεύετο καθ᾽ ἡμέραν
in viam extra: qua ꝓfecti ſunt. ꝑ dies aūt
εἰς τὴν ὁδὸν ἔξω, δι᾽ ἧς ἀπῆλθον. ἡμέρας δὲ
paneꝫ nō mādūcabat: at noctes oēs nō ceſ=
ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας οὐ διε
ſabat flere tobiam filiū ſuum:
λίμπανε θρηνοῦσα τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτῆς,
quouſqꝫ cōpleti ſunt quattuordecim di
ἕως οὗ διετελέσθησαν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέ
es nuptiarū quas iurauit raguel facere
ραι τοῦ γάμου ἃς ὤμοσε ῥαγουὴλ ποιῆσαι
eū ibi. dixit aūt tobias ragueli: di=
αὐτὸν ἐκεῖ. εἶπε δὲ τωβίας τῷ ῥαγουήλ, ἐξα
mitte me. qm̄ pater meus ꝛ mater
πόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ
mea iā nō ſperāt videre me. dixit
μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με. εἶπε
aūt ei ſocer eius: mane apud me:
δὲ αὐτῷ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, μεῖνον παρ᾽ ἐμοί,

⁊ ego mittā ad patrem tuū: ⁊
κἀγὼ ἀποστελῶ πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ
manifestabūt ei ea q̄ de te. ⁊ tobias
δηλώσουσιν αὐτῷ τὰ κατὰ σέ. καὶ τωβίας
dicit: non: sed mitte me ad
λέγει, οὐχί, ἀλλ' ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν
patrem meū: surgens āt raguel dedit
πατέρα μου, ἀναστὰς δὲ ῥαγουὴλ ἔδωκεν
ei sarrā vxorē eius ⁊
αὐτῷ σάῤῥαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ
dimidiū bonorum: corpora ⁊
ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων, σώματα καὶ
iumenta ⁊ argentū. ⁊ bn̄dicens eos
κτήνη καὶ ἀργύριον. καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς
misit dicēs: psperet vos deus fi=
ἐξαπέστειλε λέγων, εὐοδώσῃ ὑμᾶς ὁ θεὸς τέ
lii deus celi anteq̄ ego moriar.
κνα ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν.
⁊ dixit filie sue: honora soce=
καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, τίμα τοὺς πεν
ros tuos. ipsi nūc pentes tui sunt. vti=
θερούς σου. αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου εἰσίν. ἀ=
nā audiā tuā famā bonā. ⁊ osculat⁹ est
κούσαιμί σου ἀκοὴν καλήν. καὶ ἐφίλησεν
eam. ⁊ edna dixit ad tobiā: fra
αὐτήν. καὶ ἔδνα εἶπε πρὸς τωβίαν, ἀδελ
ter dilecte restituat te dn̄s
φὲ ἀγαπητὲ ἀποκαταστήσαι σε ὁ κύριος
celi: ⁊ det mihi videre tuos filios e
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ δῴη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ
sarra filia mea: vt letificer co=
σάῤῥας τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώ
ram dn̄o. ⁊ ecce trado tibi
πιον κυρίου. καὶ ἰδοὺ παρατίθεμαί σοι
filiā meā in depositum. ⁊
τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακαταθήκῃ. καὶ
ne tristitiā īferas ei. post hec pficisce
μὴ λυπήσῃς αὐτήν. μετὰ ταῦτα ἐπορεύε
batur ⁊ tobias bn̄dicēs deum. ⁊ psperā
το καὶ τωβίας εὐλογῶν τὸν θεόν. καὶ εὐώ=
fecit viam eius. ⁊ bn̄dicebat ra=
δωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ κατηυλόγει ῥα=
guelē ⁊ ednam vxorē eius.
γουὴλ καὶ ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. 11.
Et profect⁹ ē quousq̄ appropinq̄rēt ip
Καὶ ἐπορεύθη μέχρις οὗ ἐγγίσαι αὐ
si in niniuē. ⁊ dixit raphael ad to=
τοὺς εἰς νινευί. καὶ εἶπε ῥαφαὴλ πρὸς τω=
biam: cognoscis frater quō reliq̄sti
βίαν, γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς ἀφῆκας τὸν
patrē tuū: precurramus ante
πατέρα σου, προδράμωμεν ἔμπροσθεν τῆς
vxorem tuam ⁊ pparemus domū.
γυναικός σου καὶ ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν.
accipe iā ad manum fel pi=
λάβε δὴ παραχεῖρα τὴν χολὴν τοῦ ἰχ=
scis. ⁊ abierūt. ⁊ iuit canis
θύος. καὶ ἐπορεύθησαν. καὶ συνῆλθεν ὁ κύων
post ipsos. ⁊ anna sedebat circūspi
ὀπίσω αὐτῶν. καὶ ἄννα ἐκάθητο περιβλε
ciens filiū suum in via:
πομένη τὸν παῖδα αὐτῆς εἰς τὴν ὁδόν,
⁊ precognouit eum venientē. ⁊ dixit
καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρχόμενον. καὶ εἶπε
patri suo: ecce filius tuus ve
τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἔρχε=
nit: ⁊ hō q̄ iuit cū illo.
ται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ πορευθεὶς μετ' αὐτοῦ.
⁊ raphael dixit: scio ego tobia
καὶ ῥαφαὴλ εἶπεν, ἐπίσταμαι ἐγὼ τωβία
q̄ aperiet oculos pater tuus.
ὅτι ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου.

tuā & sup pentes vr̄os: & videatis fili
os vr̄os: & filios filiorū vr̄orū vsq̄ ī
tertiā & q̄rtā gn̄ationē et sit semē vr̄m
bn̄dictū a deo isrl': q regnat ī scl'a se
culorū. Cūq̄ oēs dixisset amē: acces
sert ad cōuiuiū. S; cū timore dn̄i nu
ptiarū cōuiuiū exercebant. Ca.10.
CVm vero moras faceret tobias
cā nuptiarū: sollicit⁹ erat pr̄ eius
tobias dicēs. Putas q̄re moratur fili
us meus: aut q̄re detētus ē ibi. putas
ne gabelus mortu⁹ est & nemo red
dat illi pecuniā? cepit āt cōtristari ni
mis ip̄e & anna vxor eius cū eo & ce
pert ambo sil' flere: eo q̄ die statuto
mīme reuerteretur filius eoru; ad e
os. Flebat igitur mr̄ eius irremedia
bilibus lachrymis atq̄ dicebat. heu
me fili mi vt qd te misimus pegrina
ri: lumē oculorū nr̄orū: baculū sene
ctutis nr̄e: solatiū vite nr̄e: spem po
steritatis nostre: oīa sil' in te vno hn̄
tes te nō debuimus dimittere a no
bis. Cui dicebat tobias. Tace & noli
turbari: sanus ē filius nr̄: satis fidelis
ē vir ille cū quo misimus eū. Illa āt
nullo mō cōsolari poterat: sed cotidie
exiliens circūspiciebat et circuibat
vias oēs p q̄s spes remeandi videba
tur vt pcul videret eū: si fieri posset
venientē. At uero raguel dicebat ad
generū suū. Mane hic et ego mittā
nunciū salutis de te ad tobiā patre;
tuū. Cui tobias ait. Ego noui q̄a pat
meus et mr̄ mea mō dies cōputāt et
cruciatur sp̄us eorū ī ip̄is. Cūq̄ ver
bis multis rogaret raguel tobiā et il
le eū nulla ratiōe vellet audire: tradi
dit ei sarā et dimidiā ptē oīs substan
tie sue ī pueris ī puellis ī pecudibus ī
camelis et in vaccis: et pecunia mul
ta: et saluū atq̄ gaudentē dimisit eū
a se: dicēs. Angelus dn̄i sctūs sit ī iti
nere vr̄o: pducatq̄ vos īcolumes et
inueniatis oīa recte circa pētes vr̄os
et videāt oculi mei filios vr̄os prius=
q̄ moriar. Et apphendētes parētes
filiā suā: osculati sunt eā: et dimisert
ire: monētes eā honorare soceros: di
ligere maritū: regere familiā: guber
nare domū: et seipsam irreprehensi=
bilem exhibere. Cap.11.
CVmq̄ reuerterētur puenert ad
charrā q̄ est in medio itinere cō
tra niniuē. xi. die. Dixitq̄ angel⁹. To
bia fr̄ scis queadmodū reliquisti pa=
trē tuū. si placet itaq̄ tibi pcedam⁹:
et lento gradu insequātur iter nr̄; fa
milie sil' cū cōiuge tua et cū aīalibus
Cūq̄ hoc placuisset vt irēt: dixit ra=
phael ad tobiā. Tolle tecū ex felle pi
scis; erit.n. necessariū. tulit itaq̄ tobi
as ex felle illo et abiert. Anna āt sede
bat secus viā cotidie ī supcilio mōtis
vn̄ respicere poterat de lōgīquo. Et dū
ex eodē loco specularetur aduentū
eius vidit a longe: et ilico cognouit
uenietē filiū suū currensq̄ nūciauit
uiro suo dicēs. Ecce uenit filius tuus.
Dixitq̄ raphael ad tobiā. At ubi in=
troieris domū tuā: statim adora dn̄;
deū tuū: et gratias agens ei: accede

tu igitur lini fel in ocu
σὺ οὖν ἔγχρισον τὴν χολὴν εἰς τοὺς ὀφ=
los eius. ⁊ cōpunctus detercet ⁊
θαλμοὺς αὐτοῦ. καὶ δηχθεὶς διατρίψει καὶ
abiiciet albugines: ⁊ videbit te.
ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, καὶ ὄψεταί σε.
⁊ currens anna cecidit super
καὶ προσδραμοῦσα ἄννα ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν
collum filii sui. ⁊ dixit ei:
τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
vidi te fili: abhinc mori=
εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποθανοῦ
ar: ⁊ fleuerunt ambo. ⁊ tobias
μαι, καὶ ἔκλαυσαν ἀμφότεροι. καὶ τωβὴτ
exiit ad ianuā ⁊ offendit.
ἐξήρχετο πρὸς τὴν θύραν καὶ προσέκοπτεν.
at filius eius cucurrit ad eum: ⁊ app̄
ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ προσέδραμεν αὐτῷ, καὶ ἐπελά
hēdit patrē suum: ⁊ sparsit
βετο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ προσέπασε
fel sup oculos pa=
τὴν χολὴν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πα
tris sui dicēs: cōfide pater. vt
τρὸς αὐτοῦ λέγων, θάρσει ὦ πάτερ. ὡς
aūt cōpuncti sunt: attriuit ocu=
δὲ συνεδήχθησαν, διέτριψε τοὺς ὀφθαλ=
los suos. ⁊ decorticate sunt ab angu
μοὺς αὐτοῦ. καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν καν
lis oculorū ei⁹ albugines ⁊ vidēs filiū
θῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα. καὶ ἰδὼν υἱὸν
suum cecidit sup collum eius
αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
⁊ fleuit. ⁊ dixit: bn̄dictus deus ⁊
καὶ ἔκλαυσε. καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ
bn̄dictū nomen tuū in secula.
εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας.
⁊ bn̄dicti omēs sancti tui ange
καὶ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου ἄγγε
li: q̄a flagellasti ⁊ misert⁹ es. ⁊ ecce
λοι, ὅτι ἐμαστίγωσας καὶ ἠλέησας. καὶ ἰδοὺ
video tobiam filiū meū. ⁊ introiuit
βλέπω τωβίαν τὸν υἱόν μου. καὶ εἰσῆλθεν
filius eius gaudens: ⁊ annunciauit
ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἀπήγγειλε τῷ
patri suo magnalia q̄ facta fuerant ī
πατρὶ αὐτοῦ τὰ μεγαλεῖα τὰ γενόμενα ἐν
media. ⁊ exiit tobias in occur=
τῇ μηδίᾳ. καὶ ἐξῆλθε τωβὴτ εἰς συνάντη
sum nurus sue gaudēs ⁊ bn̄dicens
σιν τῆς νύμφης αὐτοῦ χαίρων καὶ εὐλογῶν
deum ad portam niniues. ⁊ mirabā
τὸν θεὸν πρὸς τὴν πύλην νινευί. καὶ ἐθαύμα
tur videntes ipsū ambulantem: q̄a
ζον οἱ θεωροῦντες αὐτὸν πορευόμενον, ὅτι
vidit. ⁊ tobias cōfitebatur coram
ἔβλεψε. καὶ τωβὴτ ἐξωμολογεῖτο ἐνώπι
eis q̄ misert⁹ fuisset eius deus. ⁊ vt
ον αὐτῶν ὅτι ἠλέησεν αὐτὸν ὁ θεός. καὶ ὡς
appropinq̄uit tobias ad sarrā nurum suā: be
ἤγγισε τωβὴτ σάῤῥᾳ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, κα
nedixit eam dicens: venias sana
τευλόγησεν αὐτὴν λέγων, ἔλθοις ὑγιαίνου
filia. bn̄dictus deus q̄ duxit te
σα θύγατερ. εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ἤγαγέ σε
ad nos: ⁊ pater tuus ⁊ mater
πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ
tua. ⁊ factū est gaudiū oībus iis q̄ in niniue
σου. καὶ ἐγένετο χαρὰ πᾶσι τοῖς ἐν νινευί
fratribus suis. ⁊ venit achiacha=
ἀδελφοῖς αὐτοῦ. καὶ παρεγένετο ἀχιάχα
rus ⁊ nasbas cōsobrinus eius. ⁊
ρος καὶ νασβᾶς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ. καὶ

facte sunt nuptie tobie cum leticia
ἤχθη ὁ γάμος τωβία μετ᾽ εὐφροσύνης
per dies septẽ.
ἡμέρας ἑπτά. Ca.12.
Et vocauit tobias tobiam
Καὶ ἐκάλεσε τωβὴτ τωβίαν τὸν
filium suum ⁊ dixit ei: vide fi
υἱὸν αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅρα τέ=
li vt des mercedẽ hoi qui
κνον δώσεις μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
venit tecum. ⁊ addere ei
συνελθόντι σοι. καὶ προσθεῖναι αὐτῷ
opꝫ. ⁊ dixit ei tobias: pater
δεῖ. καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, πάτερ
nõ ledor dans ei dimidiuꝫ
οὐ βλάπτομαι διδοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ
eorũ q̃ attuli: qm̃ me adduxit tibi sanuꝫ:
ὧν ἐνήνοχα, ὅτι με ἀγήοχέ σοι ὑγιῆ,
⁊ vxorẽ meã curauit: ⁊
καὶ τὴν γυναῖκά μου ἐθεράπευσε, καὶ
argentum meũ attulit: ⁊ te siIr
τὸ ἀργύριόν μου ἤνεγκε, καὶ σὲ ὁμοίως
curauit. ⁊ dixit senex:
ἐθεράπευσε. καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτης,
iuste fit ei. ⁊ vocauit ange
δικαιοῦται αὐτῷ. καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄγγε
lum ⁊ dixit ei: accipe dimidiuꝫ
λον καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάβε τὸ ἥμισυ
oĩm que attulistis ⁊ abduc sal
πάντων ὧν ἐνηνόχατε καὶ ὕπαγε ὑγι
uus. tunc vocans ambos occul
αίνων. τότε καλέσας τοὺς δύο κρυ=
te: dixit eis: bñdicite deuꝫ
φῶς, εἶπεν αὐτοῖς, εὐλογεῖτε τὸν θεὸν
⁊ ipi cõfitemini: ⁊ magnificẽ
καὶ αὐτῷ ἐξομολογεῖσθε, καὶ μεγαλω=
tiã date ei. ⁊ cõfitemini
σύνην δίδοτε αὐτῷ. καὶ ἐξομολογεῖσθε
corã oĩbus viuẽtibus pro iis q̃
ἐνώπιον πάντων τῶν ζώντων περὶ ὧν
fecit vobiscũ. bonũ bñdicere
ἐποίησε μεθ᾽ ὑμῶν. ἀγαθὸν τὸ εὐλογεῖν
deum ⁊ exaltare nomẽ eius:
τὸν θεὸν καὶ ὑψοῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
sermones dei honorifice osten
τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ ἐντίμως ὑπο=
dẽtes. ⁊ ne cunctemini confi
δεικνύοντες. καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐξομολογεῖ
teri ei. mysteriũ. n. regis bo
σθαι αὐτῷ. μυστήριον γὰρ βασιλέως κα
num abscõdere: at opera dei re
λὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνα=
uelare honorificũ. bonũ facite ⁊
καλύπτειν ἔνδοξον. ἀγαθὸν ποιεῖτε καὶ
malum nõ inueniet vos. bonuꝫ ora
κακὸν οὐχ εὑρήσει ὑμᾶς. ἀγαθὸν προ=
tio cum ieiunio ⁊ elemosyna
σευχὴ μετὰ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης
⁊ iusticia. bonum parum cum
καὶ δικαιοσύνης. ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ
iustitia: q̃ multum cum iniusticia.
δικαιοσύνης, ἢ τὸ πολὺ μετ᾽ ἀδικίας.
bonum facere elemosynam: q̃ thesauri
καλὸν ποιῆσαι ἐλεημοσύνην, ἢ θησαυρί
ꝫare aurũ: elemosyna eñ a mor
ζειν χρυσίον, ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανά=
te liberat. ⁊ ipsa emundat om
του ῥύεται. καὶ αὕτη ἀποκαθαίρει πᾶ
ne pctm̃. facientes elemosy
σαν ἁμαρτίαν. οἱ ποιοῦντες ἐλεημοσύ
nas ⁊ iustitias replebuntur vita.
νας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται ζωῆς.

ad pr̃em tuuꝫ: & osculare eũ. Statimq; lini sup oculos eius ex felle isto piscis: q̃d portas tecũ. Scias. n. qm̃ mox aperiẽtur oculi eius: & videbit pr̃ tuus lumẽ celi: & ĩ aspectu tuo gaudebit. Tũc pcucurrit cãis q̃ siI fuerat in via & q̃si nũcius adueniẽs blãdimento sue caude gaudebat. Et exurgens cecus pr̃ cepit offendẽs pedibus currere & data manu puero: occurrit ĩ obuiã filio suo. Et suscipiẽs osculat⁹ est euꝫ cũ vxore sua & ceperũt flere p̃ gaudio. Cũq; adorassent deũ & grãs egissent: cõsederũt. Tũc sumẽs tobias de felle piscis liniuit oculos pr̃i suo: et sustinuit q̃si dimidiã fere horã: & cepit albugo ex oculis ei⁹ q̃si mẽbrana oui egredi. quã apphẽdẽs tobias traxit ab oculis eius: statiq; visuꝫ recepit. Et glificabãt deũ ip̃e vidꝫ & vxor ei⁹: & oẽs qui sciebãt eũ. dicebatq; tobias. bñdico te dñe de⁹ isrl' quia tu castigasti me & tu saluasti me. et ecce ego video tobiã filiũ meũ. Ingressa est etiã post. vii. dies sara vxor filii eius: et oĩs familia et pecora sana et cameli et pecũia multa vxoris sꝫ et illa pecũia quã recepat a gabelo: et narrauit pentibus oĩa bñficia dei q̃ fecissꝫ circa eũ p hoieꝫ q eũ duxerat. Venerũtq; achior & nabath cõsobrini tobie: gaudentes ad tobiã et cõgratulãtes ei de oĩbus bonis q̃ circa illũ oñderat deus. Et per septem dies epulantes oĩs cũ gaudio magno gauisi sunt. Ca.12.

Tunc vocauit ad se tobias filiũ suũ dixitq; ei. Quid possum⁹ dare viro isti sctõ q̃ venit tecũ? Rñdens tobias dixit pr̃i suo. Pr̃ quã mercedeꝫ dabim⁹ ei: aut q̃d dignũ potit esse bñficiis eius? me duxit et reduxit sanũ: pecuniã a gabelo ip̃e recepit: vxoreꝫ ip̃e me hr̃e fecit: et demoniũ ab ea ip̃e cõpescuit: gaudiũ pentib⁹ eius fecit: meip̃m a deuoratõie piscis eripuit: te quoq; videre fecit lumen celi: et bonis oĩb⁹ p eũ repleti sum⁹. Quid illi adhuc poti m⁹ dignũ dare? Sed peto te pr̃ mi: vt roges eũ si forte dignabitur medietatẽ de oĩb⁹ q̃ allata sunt sibi assumere. Et vocãtes eũ pr̃. s. et filius: tulerũt eũ in ptẽ et rogare ceperũt vt dignaretur dimidiã ptẽ oĩꝫ q̃ attulerãt acceptã hr̃e. Tũc dixit eis occulte. Bñdicite deũ celi et corã oĩbus viuẽtibus cõfitemini ei: q̃a fecit vobiscũ mĩaꝫ suã. Etenĩ sacrm̃ regis abscõdere bonũ est: opa ãt dei reuelare et cõfiteri honorificũ est. Bona ẽ orõ cũ ieiunio & elemosyna: magisq; thesauros auri recõderẽ. qm̃ elemosyna a morte liberat: et ip̃a ẽ q̃ purgat pctã & facit inuenire vitã etnã. Qui ãt faciũt pctũ & iniq̃tatẽ hostes sũt aĩe sue. Manifesto ergo vobis veritatẽ & nõ abscõdã a vobis occultũ smonẽ. Qñ orabas cũ lachrymis & sepeliebas mortuos & derelinq̃bas prãdiũ tuum: & mortuas abscõdebas p diẽ ĩ domo tua & nocte sepeliebas eos: ego obtuli orationẽ tuã dño. et q̃a accept⁹ eras deo: necesse fuit ut tentatio pbaret te. Et nũc misit me dñs vt curarẽ te: & sarã uxorẽ filii tui a demonio liberarem. Ego. n. suꝫ raphael angelus unus ex septeꝫ q̃ astamus añ dñm. Cũq; hec audissent turbati sũt & trementes ceciderũt sup t̃ram ĩ faciem suã. Dixitq; eis angel⁹. Pax uobis: nolite timere. Etenĩ cũ essem uobiscũ p uolũtatẽ dei erã: ipsum

at peccantes hostes sunt
οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες πολέμιοί εἰσι τῆς
sue vite. non abscondã a vobis oẽ
ἑαυτῶν ζωῆς. οὐ μὴ κρύψω ἀφ᾽ ὑμῶν πᾶν
verbũ. dixi ãt mysteriũ regis abscõ
ῥῆμα. εἴρηκα δὲ μυστήριον βασιλέως κρύ
dere bonum: at opera dei reuela
ψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακα=
re honorificũ. ⁊ nunc qñ orasti
λύπτειν ἔνδοξον. καὶ νῦν ὅτε προσηύξω
tu ⁊ nurus tua sarra: ego in=
σὺ καὶ ἡ νύμφη σου σάῤῥα, ἐγὼ προσή=
duxi memoriã oratiõis ve
γαγον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑ=
stre coram sancto. ⁊ qñ sepeliebas
μῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου. καὶ ὅτε ἔθαπτες
mortuos: siIr aderam
τοὺς νεκρούς, ὡσαύτως συμπαρήμην
tibi. ⁊ qñ nõ cũctatus fuisti surgere ⁊
σοι. καὶ ὅτε οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι καὶ
relinquere prandiũ tuũ vt abi
καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου ὅπως ἀπελ
ẽs cooperires mortuũ: nõ latuisti
θὼν περιστείλῃς τὸν νεκρόν, οὐκ ἔλαθές
me bñfaciens. sed tecum erã. ⁊
με ἀγαθοποιῶν. ἀλλὰ σὺν σοὶ ἤμην. καὶ
nunc misit me deus ad sanãduꝫ te
νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσασθαί σε
⁊ nurum tuã sarram. ego sum
καὶ τὴν νύμφην σου σάῤῥαν. ἐγώ εἰμι
raphael vnus de septẽ angelis
ῥαφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
sctis q̃ offerunt oratio=
ἁγίων οἳ προσαναφέρουσι τὰς προσευ
nes sctõrum: ⁊ ambulant an=
χὰς τῶν ἁγίων, καὶ ἐκπορεύονται ἐνώπι
te maiestatẽ scti. ⁊ turbati
ον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου. καὶ ἐταράχθη
sunt duo: ⁊ ceciderũt in faciem
σαν οἱ δύο, καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον
quia timuerunt. ⁊ dixit eis: ne
ὅτι ἐφοβήθησαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ
timeatis: q̃a pax vobis erit. at
φοβεῖσθε, ὅτι εἰρήνη ὑμῖν ἔσται. τὸν δὲ
deum bñdicite: q̃a non mea gratia:
θεὸν εὐλογεῖτε, ὅτι οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάρι
sed voluntate dei nostri ve=
τι, ἀλλὰ τῇ θελήσει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἦλ
ni. vñ bñdicite euꝫ in secu=
θον. ὅθεν εὐλογεῖτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ
la. oĩbus diebus apparebã vo
νας. πάσας τὰς ἡμέρας ὠπτανόμην ὑ
bis. ⁊ non mãducaui: neq; bibi. sed
μῖν. καὶ οὐκ ἔφαγον, οὐδὲ ἔπιον. ἀλλὰ
visionẽ vos videtis. ⁊ nũc cõfite
ὅρασιν ὑμεῖς θεωρεῖτε. καὶ νῦν ἐξομο=
mini deo: qm̃ ascendo ad euꝫ q̃
λογεῖσθε τῷ θεῷ, ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν
misit me. ⁊ scribite oĩa
ἀποστείλαντά με. καὶ γράψατε πάν=
q̃ cõsumata sunt in libro. ⁊
τα τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον. καὶ
surrexerunt ⁊ nõ ampli⁹ viderunt eum. ⁊
ἀνέστησαν καὶ οὐκέτι εἶδον αὐτόν. καὶ
cõfitebãtur opa magna ⁊
ἐξωμολογοῦντο τὰ ἔργα τὰ μεγάλα καὶ
mirabilia dei.
θαυμαστὰ τοῦ θεοῦ. Ca. 13.
Et vt apparuit eis angelus
Καὶ ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελος
dñi: ⁊ tobias scripsit orationem
κυρίου, καὶ τωβὴτ ἔγραψε προσευχὴν

in exultatione: τ dixit: benedictus
εἰς ἀγαλλίασιν, καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ
deus viuens in secula τ re=
θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἡ βασι=
gnum eius: qa ipse flagellat τ mi
λεία αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐ=
seret: deducit ad īferos τ reducit. τ
λεεῖ, κατάγει εἰς ᾅδην καὶ ἀνάγει. καὶ
nō est q̄ effugiat manum e=
οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐ
ius. cōfitemini ei filii israel
τοῦ. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
in cōspectu gentiū: qm̄ ipse dispersit
ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὅτι αὐτὸς διέσπει=
sit nos inter eos. ibi ondite
ρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς. ἐκεῖ ὑποδείξατε
magnificētiā eius. τ exaltate e
τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ. καὶ ὑψοῦτε αὐ
um in cōspectu oīs viuētis: qm̄ ip
τὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐ
se dn̄s noster. τ deus ipse pa
τὸς κύριος ἡμῶν. καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς πα=
ter noster in oīa secula. τ
τὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. καὶ
flagellabit nos in iniqtatib9 no
μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡ=
stris: τ iterū miserebit. τ cōgregabit
μῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει. καὶ συνάξει
nos ex oibus gētibus: vbi disp=
ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὗ διέσπει
sit nos inter eas. si cōuersi fueritis
ρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς. ἐὰν ἐπιστρέψητε
ad eum in toto corde vestro τ in
πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν καὶ ἐν
tota aīa vestra: vt faciatis ante
ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον
eum veritatem: tunc cōuertetur ad
αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει πρὸς ὑ=
vos. τ nō abscōdet faciē suam
μᾶς. καὶ οὐ μὴ κρύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
a vobis: τ videbitis q̄ faciet vobi
ἀφ' ὑμῶν, καὶ θεάσεσθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑ=
scum. τ confitemini ei in toto
μῶν. καὶ ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ
ore vestro. τ bn̄dicite do
τῷ στόματι ὑμῶν. καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύ
minū ptātis. τ exaltate
ριον τῆς δυνάμεως. καὶ ὑψώσατε τὸν
regem seculorū. ego in terra
βασιλέα τῶν αἰώνων. ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆς
captiuitatis mee cōfiteor il=
αἰχμαλωσίας μου ἐξομολογοῦμαι αὐ=
li: τ ondo fortitudinē τ ma=
τῷ, καὶ δεικνύω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν με=
gnificentiā eius genti peccatrici. qs
γαλωσύνην αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῷ. τίς
cognoscit si volet vos. τ faciet
γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ ποιήσει
miam vobis? deū meū exalto: τ
ἐλεημοσύνην ὑμῖν; τὸν θεόν μου ὑψῶ, καὶ
aīa mea regem celi:
ἡ ψυχή μου τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ,
τ exaltabit magnificentiā e=
καὶ ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐ
ius. dicant oēs τ cōfitean
τοῦ. λεγέτωσαν πάντες καὶ ἐξομολογεί
tur ei in iusticia. hierlȝ ciui
σθωσαν αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ. ἱλ῀ημ πό
tas sancta flagellabit te in opibus
λις ἁγία μαστιγώσει σε ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν

benedicite & cantate illi: videbar quidem vobiscum manducare & bibere. sed ego cibo inuisibili & potu q ab hoibus videri nō potest: vtor. Tempus est ergo vt reuertar ad eum qui me misit. vos autem benedicite deum: & narrate omnia mirabilia eius. Et cum hec dixisset: ab aspectu eorum ablatus est: & vltra eum videre non potuerunt. Tunc prostrati per horas tres in faciem: benedixerunt deum. Et exurgētes narrauerunt oīa mirabilia eius. Ca.13.

Aperiens autē tobias senior os suum benedixit dominū. & dixit. Magnus es dn̄e in eternum. & in omnia secula regnū tuum: qm̄ tu flagellas & saluas: deducis ad inferos & reducis: & non est qui effugiat manum tuam. Confitemini domino filii israel: & in conspectu gentium laudate eum. quoniā ideo dispersit vos inter gentes que ignorant eum: vt vos enarretis mirabilia eius & faciatis scire eos: quia non est alius deus omnipotens preter eū. Ipse castigauit nos ꝓpter iniquitates nostras: & ipse saluabit nos ꝓpter misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit nobiscum: & cum timore & tremore cōfitemini illi: regemq; seculorum exaltate in operibus vestris. Ego autem in terra captiuitatis mee confitebor illi: quoniā ostendit maiestatem suam in gentem peccatricē. Conuerti mini itaq; peccatores: & facite iustitiam coram domino credentes q; faciat vobiscum misericordiam suam. Ego autem & anima mea in eo letabimur. Benedicite domino omnes electi eius: agite dies leticie & confitemini illi. Hierusalem ciuitas dei castigauit te dominus in operibus manuum tuarum. Confitere domino in bonis tuis & benedic deum seculorum vt reedificet in te tabernaculū suum & reuocet ad te omnes captiuos & gaudeas in omnia secula seculorum. Luce splendida fulgebis & omēs fines terre adorabūt te. Nationes ex longinquo ad te venient: & munera deferentes adorabunt in te dominum & terram tuam in sanctificationē habebunt. Nomē enim magnū inuocabūt in te. Maledicti erūt qui cōtempserint te: & condemnati erunt oēs qui blasphemauerint te: benedictiq; erunt qui edificauerint te. Tu autē letaberis in filiis tuis: quoniam omnes benedicentur & congregabuntur ad dn̄m. Beati omnes qui diligūt te: & qui gaudent super pace tua. Anima mea benedic dominum qm̄ liberauit hierusalem ciuitatem suam a cunctis tribulationibus eius dominus deus noster. Btūs ero si fuerint reliquie seminis mei ad vidēdam claritatem hierusalem. Porte hierusalem ex saphyro & smaragdo edificabūtur & ex lapide precioso omnis circuitus murorum eius. Ex lapide candido & mūdo omnes platee eius sternentur: & per vicos eius alleluia cantabitur. Benedictus dominus qui exaltauit eam: vt sit regnum eius in secula seculorum super eā.
A M E N.

filiorū tuorū: τ rursum miserabitur filios
υἱῶν σου, καὶ πάλιν ἐλεήσει τοὺς υἱοὺς
iustorū. cōfitere dn̄o: qm̄
τῶν δικαίων. ἐξομολογοῦ τῷ κυρίῳ, ὅτι
bonus. τ bn̄dic regem
ἀγαθός. καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν
seculorū: vt iterum tabernaculū ei9 edifi=
αἰώνων, ἵνα πάλιν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ οἰκοδο
cetur in te cum gaudio: τ letificet
μηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ εὐφράνῃ
in te captiuos tuos: τ dili=
ἐν σοὶ τοὺς αἰχμαλώτους σου, καὶ ἀγα=
gat in te miseros in
πήσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους εἰς
omnes gn̄ationes seculi. gētes mul
πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος. ἔθνη πολ
te a longe venient ad nomē dn̄i
λὰ μακρόθεν ἥξει πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου
dei: mūera in manibus hn̄tes: mu=
τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, δῶ
nera regi celi. gn̄atiōes gn̄a
ρα τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ. γενεαὶ γενε
tionū laudabūt te: τ dabunt exul
ῶν αἰνέσουσίν σε, καὶ δώσουσιν ἀγαλ
tationē. maledicti oēs q̄ ode
λίασιν. ἐπικατάρατοι πάντες οἱ μι=
runt te. bn̄dicti erunt oēs
σοῦντές σε. εὐλογημένοι ἔσονται πάν
q̄ diligūt te in seculū.
τες οἱ ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.
letare τ exulta in filiis
χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
iustorum: qm̄ cōgregabuntur τ bn̄
τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐ
dicent dn̄m iustorū. o bea
λογήσουσι τὸν κ̄ν τῶν δικαίων. ὦ μακάρι
ti q̄ diligunt te. gaudebunt super
οι οἱ ἀγαπῶντές σε. χαρήσονται ἐπὶ τῇ
pace tua. bti qui tristati fuerūt in
εἰρήνῃ σου. μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ
oibus flagellis tuis: qm̄ in te gau
πάσαις ταῖς μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χα
debūt vidētes oēm gloriam
ρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν
tuā: τ letabūtur in eternū.
σου, καὶ εὐφρανθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. ἡ
aia mea bn̄dicat deū regem
ψυχή μου εὐλογείτω τὸν θ̄ν τὸν βασιλέα
magnū: qa edificabitur hierusa
τὸν μέγαν, ὅτι οἰκοδομηθήσεται ἱερουσα
lem saphiro τ smaragdo τ la=
λὴμ σαπφείρῳ καὶ σμαράγδῳ καὶ λί
pide pcioso: muri tui τ turres
θῳ ἐντίμῳ, τὰ τείχη σου καὶ οἱ πύργοι
τ ppugnacula in auro mun=
καὶ οἱ προμαχῶνες ἐν χρυσίῳ καθα=
do. τ platee hierusalem
ρῷ. καὶ αἱ πλατεῖαι ἱερουσαλὴμ
beryllo τ carbūculo τ lapide c
βηρύλλῳ καὶ ἄνθρακι καὶ λίθῳ ἐκ
suphir sternētur. τ vi
σουφεὶρ ψηφολογηθήσονται. καὶ ἐροῦ=
cēt omnes vici eius alleiu
σι πᾶσαι αἱ ῥύμαι αὐτῆς ἀλληλού
ia. τ laudabunt dicentes: bn̄di=
ϊα. καὶ αἰνέσουσι λέγοντες, εὐλογη=
ctus deus qui exaltauit omnia
τὸς ὁ θεὸς ὃς ὕψωσε πάντας τοὺς
secula.
αἰῶνας.
Ca.14.

Et cessauit cōfiteri tobias.
Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμενος τωβήτ.
τ erat annorū q̄nquagintaocto: qñ ꝑdidit
καὶ ἦν ἐτῶν πεντηκονταοκτώ, ὅτε ἀπώλεσε
visum: τ post annos octo respexit. τ
τὰς ὄψεις, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ ἀνέβλεψε. καὶ
faciebat elemosynas. τ apposuit time
ἐποίει ἐλεημοσύνας. καὶ προσέθετο φοβεῖ-
re dñm deum τ cōfiteri e-
σθαι κύριον τὸν θεὸν καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐ-
i. maxime āt senuit. τ vocauit fili
τῷ. μεγάλως δὲ ἐγήρασε. καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱ-
um suum τ sex filios filii sui. τ
ὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἓξ υἱοὺς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ
dixit ei: fili accipe filios tuos.
εἶπεν αὐτῷ, τέκνον λάβε τοὺς υἱούς σου.
ecce senui: τ ad discedenduꝫ
ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ πρὸς τὸ ἀποτρέχειν ἀ-
a vita sum. vade in mediam fi
πὸ τοῦ ζῆν εἰμί. ἄπελθε εἰς τὴν μηδίαν τέ-
li: q̄a credidi q̄cunq; locutus ē ionas
κνον, ὅτι πέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν ἰωνᾶς
ꝓpheta de niniue: q̄ subuerte
ὁ προφήτης περὶ νινευΐ, ὅτι καταστραφήσε-
tur. in āt media magis erit pax vsq; ad
ται. ἐν δὲ τῇ μηδίᾳ μᾶλλον ἔσται εἰρήνη ἕως
tp̄s. τ q̄ fratres nostri in terra di-
καιροῦ. καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ σκορ-
spergētur a bona terra. τ hieru
πισθήσονται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς. καὶ ἱερο-
saleꝫ erit deserta: τ dom⁹ dei in
σόλυμα ἔσται ἔρημος, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν
ea cōburetur: τ deserta erit vsq; ad
αὐτῇ κατακαήσεται, καὶ ἔρημος ἔσται μέχρι
tp̄s. τ iterū miserebitur eorū deus: τ
χρόνου. καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ
cōuertet eos in terrā. τ edifi
ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ οἰκοδομή-
cabūt domū nō q̄lis prior: vsq; quo cō
σουσι τὸν οἶκον οὐχ οἷος ὁ πρότερος, ἕως πλη-
pleātur tp̄a seculi. τ post hec re
ρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶνος. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπι-
uertētur de captiuitatibus: τ edi
στρέψουσιν ἐκ τῶν αἰχμαλωσιῶν, καὶ οἰκο-
ficabunt hierl̄m honorifice. τ domus dei
δομήσουσιν ἱλ̄ημ ἐντίμως. καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ
in ea edificabitur. τ in omnes
ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθήσεται. καὶ εἰς πάσας τὰς
gñatiōes seculi edificatio gloriosa: si-
γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκοδομὴ ἔνδοξος, κα-
cut locuti sunt de ea ꝓphete τ
θὼς ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς οἱ προφῆται. καὶ
oēs gētes cōuertētur vere ad ti
πάντα τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν ἀληθινῶς φο-
mendū dñm deū: τ cōfodient
βεῖσθαι κύριον τὸν θεόν, καὶ κατορύξουσι τὰ
idola sua. τ bñdicent oēs
εἴδωλα αὐτῶν. καὶ εὐλογήσουσι πάντα τὰ
gētes dñm. τ popul⁹ eius confitebi-
ἔθνη τὸν κύριον. καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσε-
tur deo. τ exaltabit dñs populū suū.
ται τῷ θεῷ. καὶ ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ.
τ gaudebūt oēs q̄ diligunt dñꝫ
καὶ χαρήσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντες κν̄
deū in veritate τ iusticia facientes
τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ ποιοῦντες

Capitulum quartūdecimū.

Et cōsumati sunt sermōes tobie. Et postq̄ illuminatus est tobias vixit annis q̄dragita duobus: & vidit filios nepotū suoruꝫ. Cōpletis itaq; annis centūduobus: sepult⁹ ē honorifice ī niniue. Quinq̄ginta nāq; sex annorū lumen oculorū amisit: sexagenarius vero recepit. Reliquū vero vite sue in gaudio fuit: & cū bono ꝓfectu timoris dei ꝑrexit in pace. In hora āt mortis sue vocauit ad se tobiā filiū suū & septē iuuenes filios suos nepotes: dixitq; eis. Prope erit interitus niniue. Nō.n. excidit verbū dñi: & fratres nr̄i qui dispersi sunt a t̄ra israel reuertētur ad eā. Oīs aūt deserta t̄ra eius replebitur & dom⁹ dei que in ea incēsa est iterū reedificabitur: ibiq; reuertētur oēs timentes deū & relinq̄nt gentes idola sua & veniēt in hierl̄m: & īhabitabūt in ea & gaudebūt in ea oēs reges terre adorantes deū isrl̄. Audite ergo filii mei patrem vestrum. Seruite domino in veritate & inquirite vt faciatis que placita sūt illi: & filiis vestris mandate vt faciāt iusticias & elemosynas vt sint mēores dei & bñdicant eum in oī tp̄e in veritate & in tota virtute sua. Nunc ergo filii audite me & nolite manere hic: sed quacūq; die sepelieritis mr̄em vestram circa me in vno sepulchro: ex eo dirigite gressus vestros: vt exeatis hinc. Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei. Factum est autem post obitum matris sue: Tobias abscessit ex niniue cum vxore sua & filiis & filiorum filiis: & reuersus est ad soceros suos: inuenitq; eos incolumes in senectute bona: & curam eorum gessit: & ipse clausit oculos eorum: & omnem hereditatem domus raguelis ipse percepit. viditq; quintam generationem filiosq; filiorum suorum: & completis annis nonaginta & nouem in timore domini cum gaudio sepelierunt eum. Omnis autem cognatio eius & oīs generatio eius in bona vita & in sancta conuersatione permansit: ita vt accepti essent tam deo q̄ hominibus & cunctis habitantibus terram.

Explicit liber Tobie.

miam fratribus nostris. τ nūc fili
ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν. καὶ νῦν τέκνον ἄ-
abi a niniue: q̄m omnino erit q̄ locu
πελθε ἀπὸ νινευΐ, ὅτι πάντως ἔσται ἃ ἐλά-
tus est ꝓpheta ionas. tu āt serua le
λησεν ὁ προφήτης ἰωνᾶς. σὺ δὲ τήρησον τὸν
gem τ p̄cepta: τ esto amator ele
νόμον καὶ τὰ προστάγματα, καὶ γίνου φιλελεή-
mosynarū τ iustus: vt tibi bene sit. τ sepeli
μων καὶ δίκαιος, ἵνα σοι καλῶς ᾖ. καὶ θάψον
me bene: τ matrem tuā mecum. τ
με καλῶς, καὶ τὴν μητέρα σου μετ᾽ ἐμοῦ. καὶ
nō vltra maneatis in niniue. fili vide q̄d
μηκέτι αὐλισθῆτε εἰς νινευΐ. τέκνον ἴδε τί
fecit aman achiacharo q̄ nutriuit e-
ἐποίησεν ἀμὰν ἀχιαχάρῳ τῷ θρέψαντι αὐ-
um: vt e luce duxit eū in tene
τόν, ὡς ἐκ τοῦ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκό-
bras: τ q̄nta retribuit ei. τ achia
τος, καὶ ὅσα ἀνταπέδωκεν αὐτῷ. καὶ ἀχιά-
charus q̄dē saluat⁹ ē: illi vero retribu
χαρος μὲν ἐσώθη, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδο-
tio data est: τ ipse descendit in tene
μα ἀπεδόθη, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκό-
bras. manasses in elemosyna erat: τ saluat⁹ ē
τος. μανασσῆς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἦν, καὶ ἐσώθη
de laq̄o mortis quē fixerūt ei. aman
ἐκ παγίδος θανάτου ἧς ἔπηξαν αὐτῷ. ἀμὰν
āt incidit in laqueū: τ peri-
δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, καὶ ἀπώλε-
it. τ nūc fili vide q̄d elemosyna fa-
το. καὶ νῦν παιδίον ἴδε τί ἐλεημοσύνη ποι-
cit: τ quō iusticia liberat. τ hec ip
εῖ, καὶ πῶς δικαιοσύνη ῥύεται. καὶ ταῦτα αὐ-
so dicente: defecit aīa eius in
τοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
lecto. erat āt ānorū cētum q̄nquagintaocto.
κλίνην. ἦν δὲ ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτώ.
τ sepeliuit eum honorifice. τ qñ obi
καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐνδόξως. καὶ ὅτε ἀπέθα-
it anna mater eius: sepeliuit eā cum
νεν ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ
patre suo. abiit āt tobias cum
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἀπῆλθε δὲ τωβίας μετὰ
vxore sua τ filiis in ecbata
τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν εἰς ἐκβάτα-
na ad raguelē socerum suum. τ
να πρὸς ῥαγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. καὶ
senuit honorifice. τ mortuos so-
ἐγήρασεν ἐντίμως. καὶ θανόντας τοὺς πεν-
ceros suos sepeliuit gloriose. τ hereditate
θεροὺς αὐτοῦ ἔθαψεν ἐνδόξως. καὶ ἐκληρονό-
acq̄siuit substātiā eorū τ tobie
μησε τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ τωβὴτ τοῦ
patris sui. obiit autē τ ipse an
πατρὸς αὐτοῦ. ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ἐ-
norū centum viginti septē in ecbatanis
τῶν ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν ἐκβατάνοις τῆς
medie. τ audiuit anteq̄ moreretur ip-
μηδίας. καὶ ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐ-
se destructionē niniues q̄ in captiuitatē
τὸν τὴν ἀπώλειαν νινευΐ ἣν ᾐχμαλώτευ-
cepit nabuchadonosor τ assuerus. τ
σε ναβουχοδονόσωρ καὶ ἀσούηρος. καὶ
gauisus ē anteq̄ moreretur sup niniue.
ἐχάρη πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ νινευΐ.

Finis Tobie.

Τέλος τοῦ τωβήτ.

Incipit Prologus. B. Hieronymi presbyteri in librum Iudith.

A Pud hebreos liber Iudith inter agiographa legitur: cuius autoritas ad roboranda illa que in contentionem veniunt: minus idonea iudicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus inter historias computatur. Sed quia hunc librum synodus nicena in numero sanctarum scripturarum legitur computasse: acquieui postulationi vestre: immo exactioni & sepositis occupationibus quibus vehementer arctabar: huic vnam lucubratiunculam dedi: magis sensum e sensu q̃ ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputaui: sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis inuenire potui: latinis expressi. Accipite Iudith viduam: castitatis exemplum. & triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis: sed & viris imitabilem dedit qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit vt inuictum omnibus hominibus vinceret: & insuperabilem superaret.

Explicit prologus.

Trãs. gre. iudith. cũ iter. lat. Trãsla. B. H. Trãs. gre. iudith. cũ iter. lati.

A Nno duodecimo
Ἔτους δωδεκάτου τῆς
regni nabuchodo
βασιλείας ναβουχοδο-
nosor: q̃ regnauit
νόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν
in niniue ciuitate magna in
ἐν νινευὶ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ἐν ταῖς
diebus arphaxad q̃ regnauit me
ἡμέραις ἀρφαξὰδ ὃς ἐβασίλευσεν μή-
dis in ecbatanis. ⁊ edificauit in
δων ἐν ἐκβατάνοις. καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ᾽
ecbatanis circũcirca muros ex lapidib⁹ se-
ἐκβατάνων κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελα-
ctis in latitudinẽ cubitorũ trium: in
ξευμένων εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, εἰς
lõgitudinẽ cubitorũ sex: ⁊ fecit altitudinẽ
μῆκος πηχῶν ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ ὕψος
muri cubitorũ septuaginta: ⁊
τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ
latitudinẽ ipsius cubitorũ quinquaginta.
πλάτος αὐτοῦ πηχῶν πεντήκοντα.
⁊ turres eius statuit sup
καὶ τοὺς πύργους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ
portis eius cubitorũ centũ: ⁊
ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατόν, καὶ
latitudinẽ eius fundauit ad cubi
τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πή-
tos sexaginta. ⁊ fecit portas e
χεις ἑξήκοντα. καὶ ἐποίησε τὰς πύλας αὐ-
ius portas sublatas in altitudinẽ cubitorũ
τῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν
septuaginta: ⁊ latitudo ipsarũ cubi-
ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτῶν πή-
ti quadraginta ad exitus exercitu
χεις τεσσαράκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμε-
um potentium eius: ⁊ ad acies
ων δυνατῶν αὐτοῦ, καὶ εἰς διατάξεις τῶν
peditum eius. ⁊ fecit bellum in
πεζῶν αὐτοῦ. καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν
diebus illis rex na
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς να-
buchodonosor cõtra regem arphaxad in
βουχοδονόσορ πρὸς βασιλέα ἀρφαξὰδ ἐν
campo magno. hic est cam
τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ. τοῦτό ἐστι πεδί-
pus in terminis ragau. ⁊ occurrerunt
ον ἐν τοῖς ὁρίοις ῥαγαῦ. καὶ συνήντησαν
ad eum oẽs hitantes
πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν
montana: ⁊ omnes hitantes eu
ὀρεινήν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν εὐ-
phratem ⁊ tigrim ⁊ hydaspem
φράτην καὶ τὸν τίγρην καὶ τὸν ὑδάσπην

INCIPIT TRANSLAtio beati Hieronymi libri Iudith.

Capitulum primum.

A Rphaxat itaq; Rex Medorum subiugauerat multas gentes imperio suo: & ipse edificauit ciuitatem potentissimam quam appellauit Egbathanis. Ex lapidibus quadratis & sectis fecit muros eius: in altitudine cubitorum septuaginta & in latitudine cubitorũ triginta. Turres vero eius posuit in altitudine cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus vtrunq; vicenorum pedum spacio tendebatur. Posuitq; portas eius in altitudine turrium: & gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui: & in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui: Nabuchodonosor rex Assyriorum: qui regnabat in niniue ciuitate magna: pugnauit cõtra arphaxat: & obtinuit eum in campo magno: qui appellatur Ragau: circa Eufratem & Tigrim & Iadason in campo Erioch regis Elicorum. Tunc exaltatum est regnum nabuchodonosor: & cor eius eleuatum est: & misit ad omnes

⁊ campum arioch regis elymeo
καὶ πεδίον ἀριὼχ τοῦ βασιλέως ἐλυμαί-
rum. ⁊ cõuenerũt gẽtes multe valde in
ων. καὶ συνῆλθον ἔθνη πολλὰ σφόδρα εἰς
prelium filiorũ gelod. ⁊ misit
παράταξιν υἱῶν γελώδ. καὶ ἀπέστειλε
nabuchodonosor rex assyriorum
ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων
ad omnes habitantes per-
ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν περ-
siam: ⁊ ad omnes habitan-
σίδα, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦν-
tes versus occidentem: ⁊ habitan
τας πρὸς δυσμαῖς, καὶ τοὺς κατοικοῦν-
tes ciliciam ⁊ damascum ⁊ libanũ
τας κιλικίαν καὶ δαμασκὸν καὶ λίβανον
⁊ antilibanum: ⁊ omnes habitã
καὶ ἀντιλίβανον, καὶ πάντας τοὺς κατοι-
tantes cõtra faciem maritime regiõis:
κοῦντας κατὰ πρόσωπον τῆς παραλίας,
⁊ eos q̃ in gẽtibus carmeli: ⁊ gala
καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ καρμήλου, καὶ γαλα-
ad ⁊ superiorẽ galileam ⁊ magnũ cã
ὰδ καὶ τὴν ἄνω γαλιλαίαν καὶ τὸ μέγα πε-
pum esdrelom: ⁊ omnes qui in sa
δίον ἐσδρηλώμ, καὶ πάντας τοὺς ἐν σα-
maria ⁊ ciuitates eius: ⁊ trans
μαρείᾳ καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ πέραν
iordanem vsq; ad hierusalem ⁊ beta
τοῦ ἰορδάνου ἕως ἱερουσαλὴμ καὶ βετά-
ne ⁊ chellus ⁊ cades ⁊ flu
νη καὶ χελλοῦς καὶ κάδης καὶ τοῦ ποτα-
men egypti ⁊ taphnẽ ⁊ ramesse:
μοῦ αἰγύπτου καὶ τάφνας καὶ ῥαμεσσῆ,
⁊ omnem terrã gesem quousq; puenıatur ad
καὶ πᾶσαν γῆν γεσὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ
terga tanis ⁊ memphis: ⁊ oẽs
νῶτα τάνεως καὶ μέμφεως, καὶ πάντας
habitantes egyptum: quousq;
τοὺς κατοικοῦντας τὴν αἴγυπτον, ἕως τοῦ
pueniatur ad termios ethiopie. ⁊ vilipen
ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια αἰθιοπίας. καὶ ἐφαύλι-
derũt omnes habitantes terram
σαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν τὸ
verbum nabuchodonosor regis assy
ῥῆμα ναβουχοδονόσορ τοῦ βασιλέως ἀσσυ-
riorum: ⁊ nõ cõuenerunt illi in bellum:
ρίων, καὶ οὐ συνῆλθον αὐτῷ εἰς τὸν πόλεμον,
qm̃ nõ timuerunt eum: sed erat coram
ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν αὐτόν, ἀλλ᾽ ἦν ἐναντίον αὐ-
ipsis tanq̃ vir vnus. ⁊ remiserunt nuncios
τῶν ὡς ἀνὴρ εἷς. καὶ ἀπέστρεψαν τοὺς ἀγγέλους
eius vacuos in ignominia a facie ipsorum.
αὐτοῦ κενοὺς ἐν ἀτιμίᾳ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

ꝛ idignatus ē nabuchodonoſoꝛ cōtra oēm
καὶ ἐθυμώθη ναβουχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν
terrā hanc valde. ꝛ iurauit per
τὴν γῆν ταύτην σφόδρα. καὶ ὤμοσε κα=
thꝛonū ꝛ regnum ſu
τὰ τοῦ θρόνου καὶ τῆς βασιλείας αὐ=
um nimirū vlturum ſe omnes
τοῦ ἦ μὴν ἐκδικήσειν αὐτὸν πάντα τὰ
termīos cilicie ꝛ damaſci ꝛ ſy=
ὅρια τῆς κιλικίας καὶ δαμασκοῦ καὶ συ/
rie: ꝛ iterēpturū gladio ſuo om
ρίας, καὶ ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πάν
nes habitantes in terra moab ꝛ
τας τοὺς κατοικοῦντας ἐν γῇ μωὰβ καὶ
filios ammon ꝛ omnem iu=
τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ πᾶσαν τὴν ἰου=
deam ꝛ omnes q̄ in egypto: donec
δαίαν καὶ πάντας τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, ἕως
pueniat ad terminos duplicis ma
τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ ὅρια τῶν δύο θαλασ=
ris. ꝛ aciē inſtruxit in potentia ſua
σῶν. καὶ παρετάξατο ἐπὶ δυνάμει αὐτ
cōtra arphaxad regem in anno ſe
πρὸς ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑ=
ptimo decimo. ꝛ cōfoꝛtatus ē in bel
πτακαιδεκάτῳ. καὶ ἐκραταιώθη ἐν τῷ πολέ
lo ſuo: ꝛ oēs currus ſui.
μῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ.
ꝛ dn̄atus eſt ciuitatibus eius. ꝛ pue=
καὶ ἐκυρίευσε τῶν πόλεων αὐτοῦ. καὶ ἀφί
nit vſq; ad ecbatana: ꝛ obtinuit
κετο ἕως ἐκβατάνων, καὶ ἐκράτησε τῶν
turres: ꝛ deſtruxit plate=
πύργων, καὶ προενόμευσε τὰς πλατεί=
as eius: ꝛ oꝛnatū eius dedit
ας αὐτῆς, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς ἔδωκεν
in oppꝛobꝛiū eius. ꝛ cepit arpha=
εἰς ὄνειδος αὐτῆς. καὶ ἔλαβε τὸν ἀρφα=
xad in mōtibꝰ ragau: ꝛ iaculatus
ξὰδ ἐν τοῖς ὄρεσι ῥαγαῦ, καὶ κατηκόντι
eſt eum in iaculis ſuis. ꝛ
σεν αὐτὸν ἐν ταῖς ζιβύναις αὐτοῦ. καὶ
diſperdit eum vſq; ad diem il
ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκεί
lam: ꝛ reuerſus ē poſt eum in nineue=
νης, καὶ ἀνέστρεψε μετ᾽ αὐτὸν εἰς νινευὶ
ipſe ꝛ oīs cōmixtus eius: mul
αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ σύμμικτος αὐτοῦ, πλῆ
titudo viroꝝ bellatoꝛum magna valde.
θος ἀνδρῶν πολεμιστῶν πολὺ σφόδρα.
ꝛ erat ibi toꝛpens ꝛ cōuiuia faciēs ip=
καὶ ἦν ἐκεῖ ῥαθυμῶν καὶ εὐωχούμενος αὐ
ſe ꝛ exercitus eius p̲ dies cen
τὸς καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμέρας ἑκα
tum viginti.
τὸν εἴκοσι.

Ca. 2.

ET in anno octauo ꝛ decimo
Καὶ ἐν ἔτει τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ
ſecunda ꝛ vigeſima pꝛimi mēſis
δευτέρα καὶ εἰκάδι τοῦ πρώτου μηνὸς
factū ē verbum in domo nabuchodonoſoꝛ
ἐγένετο λόγος ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ
regis aſſyꝛioꝛum vt vlciſceretur omnē
βασιλέως ἀσσυρίων ἐκδικῆσαι πᾶσαν
terrā ſicut locutus ē. ꝛ cōuoca
τὴν γῆν καθὼς ἐλάλησε. καὶ συνεκάλε=
uit omnes ſeruos ſuos ꝛ
σε πάντας τοὺς θεράποντας αὐτοῦ καὶ
omnes magnates ſuos: ꝛ poſuit
πάντας τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, καὶ ἔθετο
cum eis myſteriū conſilii ſui.
μετ᾽ αὐτῶν τὸ μυστήριον τῆς βουλῆς αὐτοῦ.

qui habitabant in cilicia & damaſco & libano: & ad gentes que ſunt in carmelo & cedar & inhabitantes galileam: in campo magno eſdrelon & ad omnes qui erant in ſamaria: & trās flumen iordanem vſq; ad hieruſalem: & omnem terram ieſſe: quouſq; perueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes miſit nuncios Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum: qui omnes vno animo contradixerunt: & remiſerunt eos vacuos: ac ſine honore abiecerunt. Tunc indignatus Nabuchodonoſor rex ad omnem terram illam: iurauit per thronum & regnum ſuum: q defenderet ſe de omnibus regionibus his.

Capitulum ſecundum.

ANno tertiodecimo Nabuchodonoſor regis: viceſima & ſecunda die menſis primi: factum eſt verbum in domo Nabuchodonoſor regis aſſyriorum: vt defenderet ſe. Vocauitq; omnes maiores natu: omneſq; duces bellatores ſuos: & habuit cum eis myſterium conſilii ſui. Dixitq; cogitationem ſuam in eo eſſe: vt omnem terram ſuo ſubiugaret imperio. Quod dictum cum placuiſſet omnibus: vocauit Nabuchodonoſor rex Holofernem principem militie ſue: & dixit ei. Egredere aduerſum omne regnum occidentis: & cōtra eos precipue: qui cōtempſerunt imperium meum. Non parcet oculus tuus vlli regno: omnemq; vrbem munitam ſubiugabis mihi.

ꝛ cōuocauit oēm malitiā
καὶ συνεκάλεσε πᾶσαν τὴν κακίαν τῆς
terre ab oꝛe ſuo. ꝛ ipſi decre
γῆς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ αὐτοὶ ἔκρι
uerūt exterminare oēm carnem q̄ nō
ναν ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἳ οὐκ
ſecuti ſunt verbū oꝛis e
ἠκολούθησαν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐ=
ius. ꝛ factū eſt vt cōſumauit cōſi=
τοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε τὴν βου
lium ſuum: vocauit nabuchodonoſoꝛ
λὴν αὐτοῦ, ἐκάλεσε ναβουχοδονόσορ βα
rex aſſyꝛioꝛum holofernē princi
σιλεὺς ἀσσυρίων τὸν ὀλοφέρνην ἀρχιστράτη
pem militie ſue: ſecūdū exn̄tem
γον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δεύτερον ὄντα
poſt ipſum. ꝛ dixit ad eum: hec di
μετ᾽ αὐτόν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέ
cit rex magnꝰ dn̄s vniuerſe t̄re.
γει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας ὁ κς̄ πάσης γῆς.
ecce tu egredieris a facie mea: ꝛ ſu
ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐκ προσώπου μου, καὶ λή
mes tecum viros cōfidētes i foꝛtitudīe
ψῃ μετὰ σοῦ ἄνδρας πεποιθότας ἐν ἰσχύϊ
ſua: peditū in miliaria centum vigin
αὐτῶν, πεζῶν εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκο=
ti: ꝛ multitudinē equoꝝ cū aſcēſoꝛibus: mi
σι, καὶ πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις, χι
liaria duodecim: ꝛ exibis in occur
λιάδας δώδεκα, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς συνάν=
ſum vniuerſe terre ad occidentē: qm̄
τησιν πάσῃ τῇ γῇ εἰς δυσμάς, ὅτι
inobedientes fuerūt i verbo meo: ꝛ
ἠπείθησαν ἐν τῷ ῥήματί μου, καὶ
nunciabis eis vt p̄parēt mihi
ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν μοι
terrā ꝛ aquā: q̄a exibo in fu
γῆν καὶ ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυ
roꝛe meo in eos: ꝛ cooperiā oēm
μῷ μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ καλύψω πᾶν τὸ
faciem terre in pedibꝰ exer=
πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυ
citus mei: ꝛ dabo eos in rapi
νάμεώς μου, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρ
nam illis. ꝛ vulnerati eo=
παγὴν αὐτοῖς. καὶ οἱ τραυματίαι αὐ=
rum replebunt valles eoꝛum
τῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας αὐτῶν
ꝛ toꝛrētes. ꝛ flumē in=
καὶ τοὺς χειμάῤῥους. καὶ ποταμὸς ἐπι
undans moꝛtuis eoꝛum implebi
κλύζων τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσε
tur. ꝛ ducā captiuitatem eoꝛum
ται. καὶ ἄξω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν
in ſūmitates vniuerſe terre. tu aūt
ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τῆς γῆς. σὺ δὲ
exiens p̄occupabis mihi oēꝫ terminū eo
ἐξελθὼν προκαταλήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐ
rum: ꝛ dedent tibi ſeipſos. ꝛ
τῶν, καὶ ἐκδώσουσί σοι ἑαυτούς. καὶ
ſeruabis mihi eos in diem redar=
διατηρήσεις ἐμοὶ αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐλε=
gutiōis eoꝝ. aduerſū āt inobedientes
γμοῦ αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τοὺς ἀπειθοῦντας
nō parcet oculus tuus: da
οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου, τοῦ δοῦ=
re eos in cedem ꝛ rapinam in
ναι αὐτοὺς εἰς φόνον καὶ ἁρπαγὴν ἐν
omni terra tua: quia viuēs ego ꝛ
πάσῃ τῇ γῇ σου, ὅτι ζῶν ἐγὼ καὶ τὸ
poteſtas regni mei:
κράτος τῆς βασιλείας μου,

quecunq; locutus sum τ faciam hec
ὅσα ἐλάλησα καὶ ποιήσω ταῦτα
in manu mea. tu autẽ nõ trãsgredieris vnũ
ἐν χειρί μου. σὺ δὲ οὐ παραβήσῃ ἕν
quippiam verborum domini tui.
τι τῶν ῥημάτων τοῦ κυρίου σου.
sed consumans consumabis sicut impe
ἀλλ' ἐπιτελῶν ἐπιτελέσεις καθότι προσ
raui tibi. τ nõ tardabis face=
τέταχά σοι. καὶ οὐ μακρυνεῖς τοῦ ποιῆ
re ipsa. τ exiit holofernes a
σαι αὐτά. καὶ ἐξῆλθεν ὁ ὁλοφέρνης ἀπὸ
facie dñi sui: τ voca
προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλε=
uit omnes magnates τ du
σε πάντας τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς στρα=
ces τ p̃fectos virtutis assy
τηγοὺς καὶ ἐπιστάτας τῆς δυνάμεως ασ=
riorum: τ numerauit electos viros
σούρ, καὶ ἠρίθμησεν ἐπιλέκτους ἄνδρας
in prelium sicut precepit ei
εἰς παράταξιν καθότι προσέταξεν αὐτῷ
dñs suus ad centũ viginti milia:
ὁ κύριος αὐτοῦ εἰς μυριάδας δεκαδύο,
τ equites sagittarios duodecim mille.
καὶ ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους.
τ ordinauit eos queadmodũ pre=
καὶ διέταξεν αὐτοὺς ὃν τρόπον πολέ=
lii multitudo ordinatur. τ assumpsit ca
μου πλῆθος συντάσσεται. καὶ ἔλαβε κα
melos τ asinos ad sarcinas eo=
μήλους καὶ ὄνους εἰς τὴν ἀπαρτίαν αὐ
ru; multitudinẽ multã valde: τ oues
τῶν πλῆθος πολὺ σφόδρα, καὶ πρόβα=
τ boues τ capras ad p̃parationes
τα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς παρασκευὴν
eorum: quorũ nõ erat nũerus: τ frumẽtaceũ
αὐτῶν, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός, καὶ ἐπισιτι=
victũ omni viro ad multitudinẽ: τ au=
σμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς πλῆθος, καὶ χρυ
rum τ argentum de domo regis mul=
σίον καὶ ἀργύριον ἐξ οἴκου βασιλέως πο
tum nimis τ egressus ẽ ipse τ om
λὺ σφόδρα. καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ πᾶ=
nis exercitus eius in viam vt' pre
σα ἡ δύναμις αὐτοῦ εἰς πορείαν τοῦ προ
cederẽt regem nabuchodonosor: τ
ελθεῖν βασιλέως ναβουχοδονόσορ, καὶ
cooperirẽt oẽm faciem terre
καλύψαι πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
ad occidens in curribus τ equitibus τ
πρὸς δυσμαῖς ἐν ἅρμασι καὶ ἱππεῦσι καὶ
peditibus electis eorum. τ multi
πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν. καὶ πολὺς ὁ
mixti sicut locusta venerunt cum eis: τ
ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνῆλθον αὐτοῖς, καὶ
sicut arena terre. nõ. n. erat numerus p̃
ὡς ἄμμος τῆς γῆς. οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ
multitudine eo;. τ exierunt e niniue viam
πλήθους αὐτῶν. καὶ ἐξῆλθον ἐκ νινευὶ ὁδὸν
trium dierum super faciem cam
τριῶν ἡμερῶν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πε=
pi bectileth. τ castrametatus est
δίου βεκτιλέθ. καὶ ἐπεστρατοπέδευσεν
a bectileth: prope mõtem q̃
ἀπὸ βεκτιλέθ, πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ
ad sinistram superioris cilitie. τ cepit
ἐπ' ἀριστερὰ τῆς ἄνω κιλικίας. καὶ ἔλαβε
omnem potestatem eius: pedites
πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοὺς πεζοὺς
τ equites τ currus eius.
καὶ τοὺς ἱππεῖς καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ.

Tunc holofernes vocauit duces & magistratus virtutis assyriorum: & dinumerauit viros in expeditiõe sicut precepit ei rex centum viginti milia peditum pugnatorum: & equites sagittarios duodecim milia. Omnemq; expeditionem suam fecit preire in multitudine innumerabilium camelorum: cum his que exercitibus sufficerent copiose: boum quoq; armenta gregesq; ouium: quorum non erat numerus. Frumentum ex omni syria in transitu suo parari constituit. Aurum vero & argentu; de domo regis assumpsit multum nimis. Et profect⁹ est ipse & omnis exercitus cum quadrigis & equitibus & sagittariis: qui cooperuerunt facie; terre sicut locuste. Cunq; pertransisset fines assyriorum: venit ad magnos mõtes ange qui sunt a sinistro cilitie: ascenditq; omnia castella eorum: & obtinuit omnem munitionem. Effregit autem ciuitatem opinatissimam melothi: predauitq; omnes filios tharsis & filios hismael: qui erant contra faciem deserti: & ad austrum terre celeon. Et transiuit eufratem & venit in mesopotamiam: & fregit omnes ciuitates excelsas: que erant ibi a torrente mambre vsq; quo perueniatur ad mare: & occupauit terminos eius a cilitia vsq; ad fines iaphet qui sunt ad austrum. Adduxitq; omnes filios madian: & predauit omnem locupletationem eorum: omnesq; resistentes sibi occidit in ore gladii. Et post hec descẽdit in campos damasci in diebus messis: & succendit omnia sata: omnesq; arbores & vineas fecit incidi: & cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

∴ ∴ ∴ ∴ ∴

Capitulum tertium.

Tunc miserunt legatos suos vniuersarum vrbium ac p̃uinciarum reges ac principes: syrie scilicet & mesopotamie: & syrie sobal & lybie atq; cilitie: qui venientes ad Holofernem dixerunt. Desinat indignatio tua circa nos. Melius est enim vt viuentes seruiamus nabuchodonosor regi magno: & subditi simus tibi: q̃ morientes cum interitu nostro: ipsi seruitutis nostre damna patiamur.

τ abiit inde in mõtana.
καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὀρεινήν.
τ incidit phud τ lud τ
καὶ διέκοψεν τὸ φοὺδ καὶ τὸ λοὺδ. καὶ
predatus est filios omnes rases τ
προενόμευσεν υἱοὺς πάντας ῥασὴς καὶ
filios ismael eos q̃ cõtra faciem
υἱοὺς ἰσμαὴλ τοὺς κατὰ πρόσωπον τῆς
deserti ad austrũ chellon. τ
ἐρήμου πρὸς νότον τῆς χελλών. καὶ
transiuit euphratem: τ transiit
παρῆλθε τὸν εὐφράτην, καὶ διῆλθε
mesopotamiam. τ fregit
τὴν μεσοποταμίαν. καὶ κατέσκαψε
omnes ciuitates excelsas q̃
πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς τὰς ἐ=
in torrente arbonai quousq; p=
πὶ τοῦ χειμάρρου ἀρβωναῒ ἕως τοῦ ἐλ=
ueniatur ad mare. τ occupauit
θεῖν ἐπὶ θάλασσαν. καὶ κατελάβετο τὰ
terminos cilitie. τ incidit om=
ὅρια τῆς κιλικίας. καὶ κατέκοψε πάν=
nes resistentes ei. τ venit vsq; ad
τας τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ. καὶ ἦλθεν ἕως
fines iapheth q̃ ad austrũ τ faci
ὁρίων ἰάφεθ τὰ πρὸς νότον καὶ πρόσω=
em arabie. τ circũdedit om
πον τῆς ἀραβίας. καὶ ἐκύκλωσε πάν=
nes filios madiã: τ succendit
τας τοὺς υἱοὺς μαδιάμ, καὶ ἐνέπρησε τὰ
tabernacula eorũ. τ predatus est
σκηνώματα αὐτῶν. καὶ προενόμευσε τὰς
cubilia eorum. τ descendit in cam
μάνδρας αὐτῶν. καὶ κατέβη εἰς πεδί=
pũ damasci in diebus messis triti
ον δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυ=
ci: τ succendit omnes agros
ρῶν, καὶ ἐνέπρησε πάντας τοὺς ἀγροὺς
eorum: τ greges τ armenta
αὐτῶν, καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια
dedit in deletionem. τ ciuitates
ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν. καὶ τὰς πόλεις
eorum spoliauit: τ campos eorum
αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν
ventilauit. τ p̃cussit omnes
ἐξελίκμησε. καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς
iuuenes eorũ in ore gladii.
νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας.
τ cecidit timor τ tremor eius
καὶ ἔπεσεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος αὐτοῦ
super inhabitãtes regionẽ maritimã:
ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν,
qui erant in sidone τ in tyro: τ
τοὺς ὄντας ἐν σιδῶνι καὶ ἐν τύρῳ, καὶ
habitantes sur τ ocina: τ
τοὺς κατοικοῦντας σοὺρ καὶ ὀκεινά, καὶ
omnes habitantes iemnaan: τ
πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἰεμναάν, καὶ
hitantes in azoto τ ascalone:
οἱ κατοικοῦντες ἐν ἀζώτῳ καὶ ἀσκάλωνι,
timuerunt eum valde.
ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα. Ca.3.

Et miserunt ad eum le=
Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγ=
gatos verbis pacificis dicentes.
γέλους λόγοις εἰρηνικοῖς λέγοντες.
ecce nos famuli nabuchodo
ἰδοὺ ἡμεῖς οἱ παῖδες ναβουχοδο=
nosor regis magni:
νόσορ βασιλέως μεγάλου, ∞∞∞∞∞

astamus in cōſpectu tuo: vtere nobis
παρακείμεθα ἐνώπιόν σου, χρῆσαι ἡμῖν
queādmodū placitū ē faciei tue. ecce
καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου. ἰδοὺ
suburbia nostra ⁊ omnis locus
αἱ ἐπαύλεις ἡμῶν καὶ πᾶς τόπος ἡ=
noster. ⁊ oīs campus tritici. ⁊ gre=
μῶν. καὶ πᾶν πεδίον πυρῶν. καὶ τὰ ποί
ges ⁊ armenta. ⁊ oēs man
μνια καὶ τὰ βουκόλια. καὶ πᾶσαι αἱ μάν
dre tabernaculoꝝ nostroꝝ astant
δραι τῶν σκηνωμάτων ἡμῶν παράκειν
añ faciem tuam: vtere queādmodū
ται πρὸ προσώπου σου, χρῆσαι καθὼς
placuerit tibi. ecce et ciuitates nostre
ἂν ἀρέσκῃ σοι. ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν
⁊ habitātes in eis: serui
καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐταῖς, δοῦλοί
tui sunt. veniens obuia eis
σου εἰσίν. ἐλθὼν ἀπάντησον αὐταῖς
vt est bonū in oculis tuis. ⁊
ὡς ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ
venerunt viri ad holofernē: ⁊
παρεγένοντο οἱ ἄνδρες πρὸς ὁλοφέρνην, καὶ
ānuntiauerunt ei iuxta verba
ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα
hec. ⁊ descendit in regionē maritimā
ταῦτα. καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν παραλίαν
ipse ⁊ exercitus. ⁊ custodiuit
αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις. καὶ ἐφρούρησε τὰς
ciuitates excelsas. ⁊ acceperūt ex e
πόλεις τὰς ὑψηλάς. καὶ ἔλαβον ἐξ αὐ=
is in auxilium viros ele
τῶν εἰς συμμαχίαν ἄνδρας ἐπιλε=
ctos. ⁊ susceperūt eū ipi ⁊ om
κτους. καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν αὐτοὶ καὶ πᾶ
nis regio eorum: cum coronis
σα ἡ περίχωρος αὐτῶν, μετὰ στεφάνων
⁊ choris ⁊ tympanis. ⁊ demolit⁹
καὶ χορῶν καὶ τυμπάνων. καὶ κατέσκα=
est omnes fines eorū. ⁊ lucos
ψε πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν. καὶ τὰ ἄλση
eorum excidit. ⁊ erat decretum ei
αὐτῶν ἐξέκοψε. καὶ ἦν δεδογμένον αὐτῷ
exterminare omnes deos terre:
ἐξολοθρεῦσαι πάντας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς,
vt ipsi soli nabuchodonosor
ὅπως αὐτῷ μόνῳ τῷ ναβουχοδονόσορ
seruirent omnes gētes: ⁊ omnes
λατρεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι
lingue ⁊ tribus eorum inuo
αἱ γλῶσσαι καὶ αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικα=
carent ipm deū. ⁊ venit cōtra faci
λέσωνται αὐτὸν θεόν. καὶ ἦλθε κατὰ πρόσω
em esdraelon prope doteam:
πον ἐσδρaήλων πλησίον τῆς δοταίας,
q̄ est contra serrā magnā
ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πρίονος τοῦ μεγά=
iudee. ⁊ castrametatus
λου τῆς ἰουδαίας. καὶ κατεστρατοπέδευ=
est inter gaba ⁊ scytharū ciuitatem.
σεν ἀναμέσον γαβᾶ καὶ σκυθῶν πόλεως.
⁊ fuit ibi mensem dierum vt cōgrega
καὶ ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ συλλέ=
ret omnem sarcinam exerci
ξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς δυνάμε
tus sui.
ως αὐτοῦ.

Ca. 4.

Et audierunt filii israel qui ha=
Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κα=

Omnis ciuitas nostra: omnisq̧ possessio omnes montes & colles & campi & armenta boum gregesq̧ ouium & caprarum: equorumq̧ & camelorum: & vniuerse facultates nostre atq̧ familie in cōspectu tuo sunt. Sint oīa sub lege tua. Nos etiam & filii nostri serui tui sumus. Veni nobis pacificus dominus: & vtere seruitio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus in virtute magna: & obtinuit omnē ciuitatem: & omnem inhabitantē terram. De vniuersis autem vrbibus assumpsit sibi auxiliarios viros fortes & electos ad bellum. Tantusq̧ metus prouintiis illis incubuit: vt vniuersarum vrbium habitatores: principes & honorati simul cum populis exirent in obuiam venienti: excipientes eum cū coronis & lāpadibus ducētes choros in tympanis & tibiis. Nec ista tamen facientes: ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Naꝫ & ciuitates eorum destruxit: & lucos eorum excidit. Preceperat eñ illi nabuchodonosor rex: vt oēs deos terre exterminaret: videlicet vt ipse solus diceretur deus ab his nationibus: que potuissent holofernis potentia subiugari. Pertransiens autem syriam sobal: & omnē appamiam: omnemq̧ mesopotamiam: venit ad ad idumeos in terra gabaa: accepitq̧ ciuitates eorum: & sedit ibi per triginta dies: in quibus diebus adunari precepit vniuersum exercitum virtutis sue.

Capitulum quartum.

Tunc audientes hec filii israel: qui habitabant terram iuda: timuerunt valde a facie eius. Tremor etiam & horror inuasit sensus eorum: ne hoc faceret hierusalem & templo domini: quod fecerat ceteris ciuitatibus & templis earum. Et miserunt in omnem samariam per circuitum vsq̧ hiericho: & preoccupauerunt omnes vertices montium. Et muris circundederunt vicos suos: & congregauerunt frumenta in preparationem pugne. Sacerdos etiam eliachim scripsit ad vniuersos qui erant contra esdrelon: que est contra faciem campi magni iuxta dothaim: & vniuersis per quos vie transitus esse poterat: vt obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad hierusalem: & illic custodirent vbi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filii israel: secundum q̄ constituerat eis sacerdos dñi eliachim.

bitabāt in iudea: omnia q̄
τοικοῦντες ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, πάντα ὅσα
fecit holofernes gētibus pīceps
ἐποίησεν ὁλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν ὁ ἀρχι=
exercitus nabuchodonosor re=
στράτηγος ναβουχοδονόσορ τοῦ βασιλέ=
gis assyriorum. ⁊ queādmodum spoliauit
ως ἀσσυρίων. καὶ ὃν τρόπον ἐσκύλευσε
omnia tēpla eorum. ⁊ dedit ea
πάντα τὰ ἱερὰ αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν αὐτὰ
in deletionem. ⁊ timuerunt valde
εἰς ἀφανισμόν. καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα
a facie eius. et p̄ hieru
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ περὶ ἱερου=
salem ⁊ tēplo dñi dei sui
σαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν
turbati sunt. quia recenter fuerant
ἐταράχθησαν. ὅτι προσφάτως ἦσαν
ascendētes de captiuitate: ⁊
ἀναβεβηκότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ
nuper oīs popul⁹ cōgregatus fuerat ex
νεωστὶ πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο ἐκ τῆς
iudea. ⁊ vasa ⁊ alta=
ἰουδαίας. καὶ τὰ σκεύη καὶ τὸ θυσιαστήρι
re ⁊ dom⁹ a p̄phanatione scīfica=
ον καὶ ὁ οἶκος ἐκ βεβηλώσεως ἡγιασμέ
ta erant. ⁊ miserunt ad oēm terminū sa
να ἦν. καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον σα
marie. ⁊ vicos. ⁊ bethoro. ⁊
μαρείας. καὶ κώμας. καὶ βεθωρώ. καὶ
belmen. ⁊ hiericho. ⁊ ad choba. ⁊
βελμὲν. καὶ ἱεριχώ. καὶ εἰς χωβά. καὶ
esora. ⁊ vallem salem. ⁊ pre=
ἐσωρά. καὶ τὸν αὐλῶνα σαλήμ. καὶ προ=
occupauerunt oēs vertices
κατελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν
montiū excelsoꝝ. ⁊ muris circūdederūt q̄
ὀρέων τῶν ὑψηλῶν. καὶ ἐτείχισαν τὰς
in eis vicos: ⁊ apposuerūt in fru
ἐν αὐταῖς κώμας, καὶ παρέθεντο εἰς ἐπι=
mētatiōem in p̄parationem pugne. qm̄
σιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου. ὅτι
recenter erāt campi eorum de
προσφάτως ἦν τὰ πεδία αὐτῶν τε=
messi. ⁊ scripsit ioachim sacerdos
θερισμένα. καὶ ἔγραψεν ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς
magnus q̄ erat in diebus illis
ὁ μέγας ὃς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
in hierusalem: iis q̄ habitabāt betu
ἐν ἱερουσαλήμ, τοῖς κατοικοῦσι βετου=
lua ⁊ betemestham q̄ est cōtra
λούα καὶ βετομεσθαὶμ ἥ ἐστιν ἀπέναντι
esdraelon cōtra faciem cāpi
ἐσδραήλων κατὰ πρόσωπον τοῦ πεδίου
qui p̄pe dothaim: dicens: vt obtine
τοῦ πλησίον δωθαείμ, λέγων, διακατα
rent ascensus mōtanoꝝ. qa p̄
σχεῖν τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς. ὅτι δι'
illos erat introitus ad iudeam.
αὐτῶν ἦν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἰουδαίαν.
⁊ erat facile p̄hibere eos adue
καὶ ἦν εὐχερῶς διακωλῦσαι αὐτοὺς προ=
nientes: cū angustus transitus es=
σβαίνοντας, στενῆς τῆς διαβάσεως οὔ=
set: ad viros ad sūmū duos. ⁊
σης, ἐπ' ἄνδρας τοὺς πάντας δύο. καὶ
fecerunt filii israel sicut constitu
ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ συνέτα=
it eis ioachim sacerdos magnus ⁊
ξεν αὐτοῖς ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ
senatus vniuersi populi israel.
ἡ γερουσία παντὸς δήμου ἰσραήλ.

qui ſedebant in hieruſalem. ⁊ clama
οἱ ἐκάθηντο ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἀνεβόη=
uerūt oīs vir iſrael ad deū in
σαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς τὸν θεὸν ἐν
inſtantia magna. ⁊ humiliauerūt
ἐκτενείᾳ μεγάλη. καὶ ἐταπείνωσαν τὰς
aīas ſuas in inſtantia magna ip
ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλη αὐ
ſi ⁊ mulieres eorum. ⁊ īfantes
τοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν. καὶ τὰ νήπια
eorum: ⁊ iumēta eorum: ⁊ oīs aduē
αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶς πάρ
na ⁊ mercēnari⁹ ⁊ ſeruus eorū:
οικος καὶ μισθωτὸς καὶ ἀργυρώνητος αὐτῶν,
impoſuerūt cilitia ſuper lumbos ſuos.
ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν.
⁊ oīs vir ⁊ mulier ⁊ pueri ⁊
καὶ πᾶς ἀνὴρ καὶ γυνὴ καὶ τὰ παιδία καὶ
hitantes hieruſalem ceciderūt cō=
οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἔπεσαν κα
tra faciem tēpli: ⁊ cinere cōſpſerūt
τὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐσποδώσαντο
capita ſua: ⁊ extenderunt
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν τοὺς
cilitia ſua cōtra faciem dñi.
σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου.
⁊ altare cilitio operuerunt.
καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέβαλον.
⁊ clamauerūt ad deum iſrael vna=
καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἰσραὴλ ὁμοθυ
nimiter aſſidue: ne daret ī pre
μαδὸν ἐκτενῶς, τοῦ μὴ δοῦναι εἰς διαρ=
dam infantes eorum: ⁊ vxo=
παγὴν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖ=
res in diuiſionē: ⁊ ciuitates he=
κας εἰς προνομήν, καὶ τὰς πόλεις τῆς κλη
reditatis eorū in interitum: ⁊
ρονομίας αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰ
ſancta in pollutionem ⁊ opprobriū: deri
ἅγια εἰς βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμόν, ἐπί
ſionem gētibus. ⁊ exaudiuit de
χαρμα τοῖς ἔθνεσι. καὶ εἰσήκουσεν ὁ θε=
us dep̄cationē eorū. ⁊ de tribulatio
ὸς τῆς δεήσεως αὐτῶν. καὶ ἐκ τῆς θλίψε=
ne eorum liberauit eos. ⁊ erat popul⁹
ως αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. καὶ ἦν ὁ λαὸς
ieiunans diebus multis in vniuerſa iu=
νηστεύων ἡμέρας πλείους ἐν πάσῃ τῇ ἰου
dea ⁊ hieruſalem ante faciem
δαίᾳ καὶ ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον
ſctōrū dñi oīpotentis. ⁊ io
τῶν ἁγίων κυρίου παντοκράτορος. καὶ ἰω
achim ſacerdos magn⁹: ⁊ oēs q̄ a=
ακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ πα
ſtabant corā dño ſacerdotes: ⁊ q̄ mi
ρεστηκότες ἐνώπιον κυρίου ἱερεῖς, καὶ οἱ λει
niſtrabant dño cilitiis p̄cincti
τουργοῦντες κυρίῳ σάκκους περιεζωσμέ
lumbos ſuos: offerebant
νοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, προσέφερον τὴν
holocauſtum cōſueti ſacrificii ⁊
ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ τὰς
orōnes ⁊ voluntaria dona populi.
εὐχὰς καὶ τὰ ἑκούσια δόματα τοῦ λαοῦ.
⁊ erat cinis ſup mitras eorū.
καὶ ἦν σποδὸς ἐπὶ τὰς κιδάρεις αὐτῶν.
⁊ clamabant ad dñm ex oī virtu
καὶ ἐβόων πρὸς κύριον ἐκ πάσης δυνά=
te: in bonū vt viſitaret oēm
μεως, εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέψασθαι πάντα
domū iſrael.
οἶκον ἱερουσαλήμ. Ca.5.

Et clamauit oīs populus ad dñm iſtā
tia magna: & humiliauerūt aīas ſuas ī
ieiuniis & orōnib⁹ ipī & mulieres eo
rū. Et induerūt ſe ſacerdotes cilitiis:
infantes p̄ſtrauerunt cōtra faciē tem
pli dñi & altare dñi operuerūt cilitio.
Et clamauerunt ad dñm deum iſrael
vnanimiter: ne darentur in predā in=
fantes eorum & vxores eorum in di=
uiſionem: & ciuitates eorum in exter
minium: & ſancta eorū in pollutionē
& fierent in opprobrium gentibus.
Tunc eliachim ſacerdos domini ma=
gnus circuiuit oēm iſrael: allocutuſq̄
eſt eos dicens. Scitote qm̄ exaudiet
dominus preces veſtras: ſi manentes
permanſeritis in ieiuniis & orationi=
bus in conſpectu dñi. Memores eſto
te moyſi ſerui domini: qui amelech cō
fidentem in virtute ſua & in exerci=
tu ſuo: & in clypeis ſuis: & in curri=
bus ſuis: & in equitibus ſuis: non fer
ro pugnando: ſed precibus ſanctis
orando deiecit. Sic erunt vniuerſi ho
ſtes iſrael: ſi perſeueraueritis in hoc
opere quod cepiſtis. Ad hāc igitur ex
hortationem eius dep̄cantes dñm p̄=
manebant in conſpectu dñi: ita vt eti
am hi qui offerebant dño holocauſta
p̄cincti cilitiis offerrēt ſacrificia dño:
& erat cinis ſupra capita eorū. Et ex
toto corde ſuo omnes orabant deum
vt viſitaret populum ſuum iſrael.

Capitulum quintum.

Nunciatumq̄ eſt holoferni princi
pi militie aſſyriorum q̄ filii iſrael
p̄pararent ſe ad reſiſtendum: ac mon
tium itinera cōcluſiſſent: & furore ni=
mio exarſit in iracundia magna. Vo=
cauitq̄ omnes principes moab: & du
ces ammon: & dixit eis. Dicite mihi
quis ſit populus iſte qui montana ob
ſidet: aut que & quales et quante ſint
ciuitates eorū: q̄ etiā ſit virt⁹ eorū: aut
q̄ ſit multitudo eorū: vel q̄s rex militie
illorū: & q̄re p̄ oībus qui habitant in
oriente iſti contempſerunt nos: & nō
exierunt in obuiam nobis: vt ſuſcipe
rent nos cum pace. Tunc achior dux
omnium filiorum ammon reſpon=
dens ait. Si digneris audire domine
dicam veritatem in conſpectu tuo de
populo iſto qui in montanis habitat:
& non egredietur verbum falſum ex
ore meo. Populus iſte ex progenie
chaldeorum eſt: hic primū in meſopo
tamia habitauit: quoniam noluerunt
ſequi deos patrum ſuorum qui erant
in terra chaldeorum. Deſerentes ita=
q̄ cerimonias patrum ſuorum: que
in multitudine deorum erant vnum
deum celi coluerunt: qui & prece=
pit eis vt exirent inde & habita=

Et nuntiatū eſt holoferni princi
Καὶ ἀνηγγέλη ὁλοφέρνῃ ἀρχιστρα=
pi militie aſſyriorū: q̄ filii iſra
τήγῳ δυνάμεως ἀσσούρ, διότι οἱ υἱοὶ ἰσρα
el p̄parati eſſent ad p̄lium. ⁊
ὴλ παρεσκευάσαντο εἰς πόλεμον. καὶ
itinera montanorū cōcluſiſſent: ⁊
τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς συνέκλεισαν, καὶ
muniuiſſent oēs verticem mōtis excel
ἐτειχίσαντο πᾶσαν κορυφὴν ὄρους ὑψη=
ſi: ⁊ poſuiſſent in campis ſcanda
λοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδα
la. ⁊ iratus ē furore nimis. ⁊ voca
λα. καὶ ὠργίσθη θυμῷ σφόδρα. καὶ ἐκά=
uit oēs principes moab: ⁊
λεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας μωάβ, καὶ
duces ammon: ⁊ omnes
τοὺς στρατηγοὺς ἀμμών, καὶ πάντας τοὺς
ſatrapas regiōis maritie. ⁊ dixit
σατράπας τῆς παραλίας. καὶ εἶπεν
eis: nunciate iā mihi filii chanaan
αὐτοῖς, ἀπαγγείλατε δή μοι υἱοὶ χαναάν
quis populus iſte qui ſedet in mōta
τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος ἐν τῇ ὀρει=
nis: ⁊ que q̄s habitant ciuitates: ⁊
νῇ, καὶ τίνες ἃς κατοικοῦσι πόλεις, καὶ
que multitudo exercitus eorū: ⁊
τί τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ
in quo robur eorum ⁊ fortitudo eo=
ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐ=
rum: ⁊ quis inſurrexit in eis rex
τῶν, καὶ τίς ἀνέστηκεν ἐπ᾽ αὐτῶν βασι=
aut dux exercitus eorum: ⁊
λεὺς ἢ ἡγούμενος στρατηγίας αὐτῶν, καὶ
quare decreuerunt vt non venirent in
διατί κατεγνώσαντο τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς
occurſum meum pre omnibus habi
ἀπάντησίν μου παρὰ πάντας τοὺς κα
tantibus in occidenti. ⁊ dixit ad
τοικοῦντας ἐν δυσμαῖς. καὶ εἶπε πρὸς
eum achior dux oīm filiorū
αὐτὸν ἀχιὼρ ὁ ἡγούμενος πάντων υἱῶν
ammon: audiat iā dominus me⁹ verbū
ἀμμών, ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου λόγον
de ore ſerui tui. ⁊ annūtiabo
ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου. καὶ ἀναγγελῶ
tibi veritatē de populo iſto:
σοι τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ λαοῦ τούτου,
qui habitat montana hec: prope
ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν ταύτην, πλησίον
te habitante. ⁊ nō egredietur mēda
σου οἰκοῦντος. καὶ οὐκ ἐξελεύσεται ψεῦ=
tium de ore ſerui tui.
δος ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δούλου σου. ὁ
populus iſte eſt ex p̄genie chaldeorū:
λαὸς οὗτός εἰσιν ἀπόγονοι χαλδαίων,
⁊ habitauerunt prius in meſo
καὶ παρῴκησαν τὸ πρότερον ἐν τῇ μεσο
potamia: quia nō voluerunt ſe=
ποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἠβουλήθησαν ἀκολου=
qui deos patrum ſuorū
θῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων αὐτῶν
qui fuerunt in terra chaldeorum: ⁊ exiē
οἳ ἐγένοντο ἐν γῇ χαλδαίων, καὶ ἐξέ=
runt ex via gñationum ſuarum.
βησαν ἐξ ὁδοῦ τῶν γενεῶν αὐτῶν.
⁊ adorauerunt deum ce=
καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρα=
li: deū quē cognouerant: ⁊ proiece
νοῦ, θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν. καὶ ἐξέβα=
runt eos a facie
λον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου

deorum suorũ: ꝛ fugerũt in mesopo=
τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς μεσοπο
tamiam. ꝛ habitauerunt ibi diebus mul
ταμίαν. καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολ
tis. ꝛ dixit deus eorum vt exirẽt de
λάς. καὶ εἶπεν ὁ θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ
habitatione sua: ꝛ irent
τῆς παροικίας αὐτῶν, καὶ πορευθῆναι
in terrã chanaã. ꝛ habitauerũt ibi:
εἰς γῆν χαναάν. καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ,
ꝛ repleti sunt auro ꝛ argento
καὶ πληθύνθησαν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ
ꝛ in iumẽtis multis nimis. ꝛ de=
καὶ ἐν κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα. καὶ κα
scẽderũt in egyptũ. cooperuit .n.
τέβησαν εἰς αἴγυπτον. ἐκάλυψε γὰρ τὸ πρό
faciem terre chanaan fames. ꝛ habi
σωπον τῆς γῆς χαναὰν λιμός. καὶ παρ
tauerunt ibi vsq; quo reuersi sunt.
ῴκησαν ἐκεῖ μέχρις οὗ διετράφησαν.
ꝛ facti sunt ibi in multitudinẽ magnã. ꝛ nõ
καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ εἰς πλῆθος πολύ. καὶ οὐκ
erat numerus generis eorum. ꝛ isurrexit
ἦν ἀριθμὸς τοῦ γένους αὐτῶν. καὶ ἐπανέστη
eis rex egypti: ꝛ vera
αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου, καὶ κατε=
uerunt eos: ꝛ in labore ꝛ in
σοφίσατο αὐτούς, καὶ ἐν πόνῳ καὶ ἐν
latere humiliauerunt eos: ꝛ posuerũt
πλίνθῳ ἐταπείνωσαν αὐτούς, καὶ ἔθεντο
eos in seruos. ꝛ clamauerunt ad
αὐτοὺς εἰς δούλους. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς
deũ suum. ꝛ pcussit oẽm
τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν
terrã egypti plagis in q̃b⁹ nõ erat sani
γῆν αἰγύπτου πληγαῖς ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴα
tas. ꝛ eiecerunt eos egyptii a
σις. καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ αἰγύπτιοι ἀπὸ
facie sua. ꝛ exiccauit de
προσώπου αὐτῶν. καὶ κατεξήρανεν ὁ θε
us rubrum mare ante e=
ὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔμπροσθεν αὐ=
os. ꝛ duxit eos in mõtẽ sina
τῶν. καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ σινᾶ
ꝛ cades barne. ꝛ eiecit oẽs
καὶ κάδης βαρνῆ. καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς
habitãtes in deserto. ꝛ hitauerũt i
κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ᾤκησαν ἐν
terra ammorreoꝝ. ꝛ omnes de esebon
γῇ ἀμμορραίων. καὶ πάντας τοὺ ἐσεβῶν
disperderunt in fortitudĩe eoꝝ. ꝛ trãse
ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ ἰσχύι αὐτῶν. καὶ δια
untes iordanem: sortiti sunt om
βάντες τὸν ἰορδάνην, ἐκληρονόμησαν πᾶ
nia montana. ꝛ eiecerunt a fa
σαν τὴν ὀρεινήν. καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ προ
cie sua chananeum ꝛ phe=
σώπου αὐτῶν τὸν χαναναῖον καὶ τὸν φε
rezeum ꝛ iebuseum ꝛ sy
ρεζαῖον καὶ τὸν ἰεβουσαῖον καὶ τὸν συ=
chem ꝛ omnes gergeseos. ꝛ
χὲμ καὶ πάντας τοὺς γεργεσαίους. καὶ
habitauerunt in eis diebus multis. ꝛ
κατῴκησαν ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς. καὶ
dum nõ peccauerũt corã deo suo:
ἕως οὐχ ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
erãt cum eis bona. qm̃ deus q̃
ἦν μετ᾽ αὐτῶν τὰ ἀγαθά. ὅτι ὁ θεὸς μι=
odit iniq̃tatẽ cum eis est. qñ ãt recesserunt
σῶν ἀδικίαν μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν. ὅτε δὲ ἀπέ
serunt a via quã ꝓposuit eis:
στησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς διέθετο αὐτοῖς,

rent in charrã. Cũq; opperuisset oẽm terrã fames: descenderũt in egyptum: illicq; p q̃dringẽtos annos sic multiplicati sunt: vt dinumerari eorũ nõ posset exercitus. Cũq; grauasset eos rex egypti: atq; in edificatiõibus vrbiũ suarum in luto & latere subiugasset eos clamauerũt ad dñm suũ: & pcussit totam terrã egypti plagis variis. Cũq; eiecisset eos egyptii a se & cessasset plaga ab eis: & iterũ eos vellẽt cape & ad suũ seruitiũ reuocare: fugientibus his deus celi mare aperuit: ita vt hincĩde aque q̃si mur⁹ solidarẽtur: & isti pede sicco fundũ maris pambulãdo transirent. In quo loco dũ innũerabilis exercitus egyptioruꝫ eos psequeretur: ita aquis cooptus est vt nõ remaneret vel vnus q factũ posteris nũciaret. Egressus etiã mare rubrũ deserta sina montis occurrerũt: ĩ quibus nunq̃ hõ habitare potuit vel filius hoĩs requieuit. Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendũ: & per annos q̃draginta ãnonam de celo cõsecuti sunt. Vbicũq; ingressi sunt sine arcu & sagitta: & absq; scuto & gladio: deus eorũ pugnauit p eis & vicit. Et nõ fuit qui ĩsultaret populo isti: nisi qñ recessit a cultu dñi dei sui. quotiescũq; ãt preter ipsum deuꝫ suum alterum coluerunt: dati sunt in predam & in gladium & in opprobrium. Quotiescũq; autem penituerũt se recessisse a cultura dei sui: dedit eis deus celi virtutẽ resistẽdi. Deniq; chananeũ regẽ & iebuseũ & pherezeũ & etheũ & eueũ & ãmorreũ: & oẽs potẽtes in esebon ꝓstrauerũt & terras eorũ & ciuitates eorũ ipsi possederũt. & vsq; dũ nõ peccarẽt ĩ cõspectu dei sui: erãt cũ illis bona. De⁹.n. illorũ odit iniq̃tatẽ. Nã & añ hos annos cũ recessissent a via quã dederat illis deus vt ambularẽt in ea: exterminati sunt p̃liis a multis natiõibus: & p̃limi eorũ captiui abducti sunt ĩ terrã nõ suã. Nup ãt reuersi ad dñm deũ suũ ex dispsiõe q̃ dispsi fuerãt: adunati sunt & ascẽderũt mõtana hec oĩa: & iterũ possidẽt hierl'ꝫ vbi sunt scta sctõrũ. Nũc ergo mi dñe pq̇re si est aliq̃ ĩiquitas eorũ in cõspectu dei eorũ: ascẽdam⁹ ad illos: qm̃ tradẽs tradet illos deus eorũ tibi: & subiugati erũt sub iugo potẽtie tue. Si vero ñ est offensio populi huius corã deo suo nõ poterim⁹ resistere illis qm̃ deus eorum defendet illos: & erimus ĩ opprobriũ vniuerse tre. Et factũ ẽ cũ cessassꝫ loq̇ achior verba hec: irati sũt oẽs magnates holofornis & cogitabãt ĩterficere eũ: dicẽtes ad alterutrũ. Quis est iste q filios isrl' posse dicat resistere regi nabuchodonosor & exercitib⁹ ei⁹: hoĩes ĩermes & sine virtute: & sine pitia artis pugne? Vt ergo agnoscat achior qm̃ fallit nos: ascẽdem⁹ ĩ mõtana & cũ capti fuerĩt potẽtes eorũ: tũc cũ eis dem gladio trãsuerberabitur: vt sciat oĩs gẽs qm̃ nabuchodonosor deus terre est: & p̃ter ipꝫ alius nõ est. Ca.6.

Factũ est ãt cũ cessassent loqui: indignatus holofernes vehement

exterminati sunt in multis preliis
ἐξωλοθρεύθησαν ἐν πολλοῖς πολέμοις
valde nimis. ꝛ captiui ducti sunt
ἐπιπολὺ σφόδρα. καὶ ᾐχμαλωτεύθησαν
in terrã nõ ꝓpriã. ꝛ tẽplũ dei eo
εἰς γῆν οὐκ ἰδίαν. καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐ
rum factũ est in pauimentũ. ꝛ ciuitates
τῶν ἐγενήθη εἰς ἔδαφος. καὶ αἱ πόλεις
eorum capte sunt ab aduersa
αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ὑπεναν=
riis. ꝛ nunc cõuersi ad de
τίων. καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν θε=
um suum: ascenderũt de dispersiõe qua
ὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐκ τῆς διασπορᾶς οὗ
dispersi erant illic. ꝛ possederũt hieru
διεσπάρησαν ἐκεῖ. καὶ κατέχον τὴν ἱερου
salem: vbi sanctuariũ eorum: ꝛ habita=
σαλήμ, οὗ τὸ ἁγίασμα αὐτῶν, καὶ κατῳ=
uerunt in mõtanis q̃ erãt deserta. ꝛ nũc
κίσθησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ ὅτι ἦν ἔρημος. καὶ νῦν
dñator dñe si q̃dẽ est ignorãtia ĩ popu
δέσποτα κύριε εἰ μέν ἐστιν ἀγνόημα ἐν τῷ λα
lo isto: ꝛ peccãt cõtra deũ suũ:
ῷ τούτῳ, καὶ ἁμαρτάνουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν,
cõsideremus qm̃ est inter eos scã=
ἐπισκεψώμεθα ὅτι ἐστὶν ἐν αὐτοῖς σκάν
dalũ hoc: ꝛ ascendamus ꝛ debel
δαλον τοῦτο, καὶ ἀναβησώμεθα καὶ πολε
lemus eos. si vero nõ est iniq̃tas in
μήσωμεν αὐτούς. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀνομία ἐν
gẽte eorũ: p̃tereat tam dñs
τῷ ἔθνει αὐτῶν, παρελθέτω δὴ ὁ κύριός
meus: ne forte defendat dñs eos:
μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν,
ꝛ de⁹ eorum pro eis. ꝛ erim⁹
καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἐσόμε
in opprobriũ in cõspectu vniuerse terre.
θα εἰς ὄνειδος ἐναντίον πάσης τῆς γῆς.
ꝛ factũ est vt cessauit achior loqui
καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἀχιὼρ λαλῶν
verba hec: murmurauit oĩs popu
τοὺς λόγους τούτους, ἐγόγγυσε πᾶς ὁ λα
lus q̃ĩ circuitu tabernaculi stabat. ꝛ dixerũt
ὸς ὁ κύκλῳ τῆς σκηνῆς περιεστώς. καὶ εἶπον
magnates holofernis ꝛ oẽs q̃
οἱ μεγιστᾶνες ὀλοφέρνου καὶ πάντες οἱ
habitabãt terrã maritimã ꝛ mo=
κατοικοῦντες γῆν παραλίαν καὶ τὴν μω
ab: vt interficerẽt eum. nõ eñ timebimus
άβ, συγκόψαι αὐτόν. οὐ γὰρ φοβηθησόμε=
a facie filiorũ israel. ecce eñ
θα ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ. ἰδοὺ γὰρ
populus ĩ quo nõ est potentia neq; robur
λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δύναμις οὐδὲ κράτος
ad aciem fortem. ideo iã ascende=
εἰς παράταξιν ἰσχυράν. διὸ δὴ ἀναβησό=
mus: ꝛ erunt ĩ cibum vniuerso
μεθα, καὶ ἔσονται εἰς κατάβρωσιν πάσῃ
exercitui tuo dñe holoferne.
τῇ στρατιᾷ σου δέσποτα ὀλοφέρνη. .6.

Et vt cessauit tumultus
Καὶ ὡς κατέπαυσεν ὁ θόρυβος τῶν
virorum q̃ in circuitu cõsessus: ꝛ
ἀνδρῶν τῶν κύκλῳ τῆς συνεδρίας, καὶ
dixit holofernes dux exerci
εἶπεν ὀλοφέρνης ἀρχιστράτηγος δυνάμε
tus assyriorũ ad achior coram oĩ
ως ἀσσοὺρ πρὸς ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς
populo alienigenarum: ꝛ q̃s es tu achior
τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ τίς εἶ σὺ ἀχιὼρ
corã oĩ populo alienigenarũ: ꝛ
ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ

ad oẽs filios moab: ⁊ mercẽnarii
πρὸς πάντας υἱοὺς μωάβ, καὶ οἱ μισθωτοὶ
ephraim: qm̃ ꝓphetasti iter nos
τοῦ ἐφραΐμ, ὅτι προεφήτευσας ἐν ἡμῖν
sicut hodie: ⁊ dixisti genus hieru
καθὼς σήμερον, καὶ εἶπας τὸ ἔθνος ἱερου=
salem non debellare: qm̃ deus eorum
σαλὴμ μὴ πολεμῆσαι, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν
ꝓteget eos: ⁊ q̃s deus nisi na=
ὑπερασπιεῖ αὐτῶν; καὶ τίς θεὸς εἰμὴ να=
buchodonosor: hic mittet potentiaȝ
βουχοδονόσορ; οὗτος ἀποστελεῖ τὸ κράτος
suam: ⁊ disperdet eos a facie
αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώ
terre: ⁊ nõ liberabit eos deus
που τῆς γῆς, καὶ οὐ ῥύσεται αὐτοὺς ὁ θεὸς
eorum: sed nos serui eius exter
αὐτῶν, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἐξολο
minabimus eos velut hoiem vnũ. ⁊
θρεύσομεν αὐτοὺς ὡς ἄνθρωπον ἕνα. καὶ
non sustinebũt potentiã equorum
οὐχ ὑποστήσονται τὸ κράτος τῶν ἵππων
nr̃orum. cõculcabimus em̃ eos in sei
ἡμῶν. καταπατήσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐ=
psis. ⁊ mõtes eorũ inebriabũtur in
τοῖς. καὶ τὰ ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσονται ἐν τῷ
sanguine eorum: ⁊ campi eorum reple=
αἵματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πλη=
buntur mortuis eorũ. ⁊ nõ re
ρωθήσονται τῶν νεκρῶν αὐτῶν. καὶ οὐκ ἀν=
sistet vestigiũ pedum ipsoꝝ con
τιστήσεται τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κα
tra faciem nostrã: sed ꝑditione peri
τὰ πρόσωπον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπωλείᾳ ἀπο
bunt dicit rex nabuchodonosor
λοῦνται λέγει ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ
dñs vniuerse terre. dixit em̃ nõ vana
ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς. εἶπε γὰρ οὐ μαται
erunt verba sermonũ meoꝝ. tu
ωθήσονται τὰ ῥήματα τῶν λόγων μου. σὺ
ãt achior mercẽnarie ammon q̃ locutus es
δὲ ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ ἀμμῶν ὃς ἐλάλησας
verba hec in die iniq̃tatis tue:
τοὺς λόγους τούτους ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου,
nõ videbis ãplius faciẽ meã a di
οὐκ ὄψει ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέ
e hac: quousq; vlciscar genus eoꝝ q̃
ρας ταύτης, ἕως οὗ ἐκδικήσω τὸ ἔθνος τῶν
ex egypto. ⁊ tũc ꝑtransibit ferrum
ἐξ αἰγύπτου. καὶ τότε διελεύσεται ὁ σίδηρος
militie mee ⁊ ppl's seruo
τῆς στρατιᾶς μου καὶ ὁ λαὸς τῶν θεραπόν=
rum meorũ latera tua. ⁊ cades iter
των μου τὰς πλευράς σου. καὶ πέσῃ ἐν
vulneratos eorum qñ reuersus fuero.
τοῖς τραυματίαις αὐτῶν ὅταν ἐπιστρέψω.
⁊ restituẽt te serui mei in
καὶ ἀποκαταστήσουσί σε οἱ δοῦλοί μου εἰς
mõtana: ⁊ statuent te in vna de ciui
τὴν ὀρεινήν, καὶ στήσουσί σε ἐν μιᾷ τῶν πό
tatibus ascensuũ. ⁊ nõ peribis donec
λεων ἀναβάσεων. καὶ οὐκ ἀπολῇ ἕως οὗ
extermineris cum illis. ⁊ siquidem spe
ἐξολοθρευθῇς μετ' αὐτῶν. καὶ εἴπερ ἐλπί=
ras in corde tuo ꝙ nõ cõprehendentur:
ζῃς τῇ καρδίᾳ σου ὅτι οὐ συλληφθήσονται,
ne cõcidat tuus vultus. locut⁹
μὴ συμπεσέτω σου τὸ πρόσωπον. ἐλάλη
sum ⁊ nihil cadet de verbis
σα καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων
meis. ⁊ p̃cepit holofernes ser
μου. καὶ προσέταξεν ὀλοφέρνης τοῖς δού=

dixit ad achior. qm̃ ꝓphetasti nobis
dicens ꝙ gẽs isrl' defendatur a deo suo
vt ostẽdam tibi qm̃ nõ est deus nisi na
buchodonosor: cuȝ ꝑcusserimus eos
oẽs sicut hoiem vnũ: tũc & ipe cũ illis
assyrioꝝ gladio interibis & oĩs isrl' te
cũ ꝑditõe dispi͂et: & ꝓbabis qm̃ nabu
chodonosor dñs sit vniuerse terre. tũc
ꝙ gladi⁹ militie mee trãsiet ꝑ lat͂a tua
& cõfixus cades int' vulneratos isrl': &
nõ respirabis vltra donec extermine
ris cũ illis. Porro ãt si ꝓphetiã tuã verã
existimas: nõ cõcidat vult⁹ tuus & pal
lor q̃ faciẽ tuã obtinet abscedat a te: si
verba mea hec putas ĩplere nõ posse.
Vt ãt noueris q̃a sil' cũ illis hec expie=
ris: ecce ex hac hora illorũ ppl'o sotia=
beris: vt duȝ dignas mei gladii penas
exceperint: ipe sil' vltiõi subiaceas. Tunc
holofernes p̃cepit seruis suis vt com=
p̃henderent achior & ducerent eum
in Bethuliã & traderent eum in ma=
nus filiorum israel. Et accipientes
eum serui holofernis: ꝓfecti sunt per
campestria: sed cũ appropinquassent
ad montana: exierunt contra eos fun
dibularii. Illi autem diuertentes a late
re montis ligauerunt achior ad arbo
rem manibus & pedibus: & sic vinctũ
de restibus dimiserunt eum: & reuer=
si sunt ad dominum suum. Porro filii
israel descendentes de bethulia: vene
runt ad eum. Quem soluentes duxe
runt ad bethuliam: atq; in medium
populi illuȝ statuentes percontati sũt
quid rerum esset ꝙ illum vinctum as=
syrii reliquissent. In dieb⁹ illis erant il
lic prĩcipes: ozias fili⁹ micha de tribu
symeon: & charmi qui & gothoniel.
In medio itaq; seniorum: & in con=
spectu omnium: achior dixit omnia
que locutus fuerat: ab holoferne in=
terrogatus: & qualiter populus holo=
fernis voluisset propter hoc verbum
interficere eum: & quemadmodum
ipse holofernes iratus iusserit eum is=
raelitis hac de causa tradi: vt dum vin
ceret filios israel: tunc & ipsum achi=
or diuersis iubeat interire suppliciis:
propter hoc ꝙ dixisset deus celi defe
sor eorum est. Cumq; achior vniuersa
hec exposuisset: omnis populus ceci=
dit in faciem adorantes dominum: &
communi lamentatione & fletu vna=
nimes preces suas domino effuderũt
dicentes. Domine deus celi & terre in
tuere superbiam eorum: & respice ad
nr̃am humilitatẽ: & faciem sanctorũ
tuorũ attende: & ostende qm̃ non de
relinquis presumentes de te: & presu
mentes de se & de sua virtute glorian
tes humilias. Finito itaq; fletu: & per
totam diem oratione populorum cõ
pleta: consolati sunt achior dicentes.
Deus patrum nostrorum cuius tu vir
tutem predicasti ipse tibi hanc dabit
vicissitudinem: vt eorum magis tu in
teritum videas. Cum vero dominus
deus noster dederit hanc libertatem
seruis suis: sit & tecum deus in medio
nostri: vt sicut placuerit tibi ita cum

uis suis q̃ erãt astantes tabernaculo
λοις αὐτοῦ οἳ ἦσαν παρεστηκότες τῇ σκηνῇ
suo: vt cõprehenderẽt achior: ⁊ restitue=
αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀποκα/
rent eum in betulua: ⁊ trade
ταστῆσαι αὐτὸν εἰς βετουλουά, καὶ παρα=
rent in manus filiorũ israel. ⁊ acce
δοῦναι εἰς χεῖρας υἱῶν ἰσραήλ. καὶ συνέ
perunt eum serui eius ⁊ duxerũt e
λαβον αὐτὸν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἤγαγον αὐ
um extra castra in campum. ⁊
τὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον. καὶ
ꝓfecti sunt de medio cãpestrium in mõta
ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδινῆς εἰς τὴν ὀρει
na: ⁊ appropinquerũt ad fontes q̃ e=
νήν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦ=
rant sub betulua. ⁊ vt viderũt
σαν ὑποκάτω βετουλουά. καὶ ὡς εἶδον
eos viri ciuitatis in ver
αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν κο
tice mõtis: ⁊ oĩs vir fundibulari
ρυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ πᾶς ἀνὴρ σφενδονί=
us detinuit ascensum eorum. ⁊
της διεκράτησε τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν. καὶ
iaculauerũt in lapidibus sup eos. ⁊ ingres=
ἔβαλον ἐν λίθοις ἐπ' αὐτούς. καὶ ὑποδύ=
si subtus montẽ: ligauerũt
σαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους, ἔδησαν τὸν
achior: ⁊ dimiserunt ꝓiectum sub
ἀχιώρ, καὶ ἀφῆκαν ἐρριμμένον ὑπὸ τὴν
radice mõtis. ⁊ abierunt ad do
ῥίζαν τοῦ ὄρους. καὶ ἀπῴχοντο πρὸς τὸν κύ
minũ suuȝ. descẽdentes ãt filii israel
ριον αὐτῶν. καταβάντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
de ciuitate sua: steterunt sup eum:
ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν, ἐπέστησαν ἐπ' αὐτόν,
⁊ soluentes eum adduxerunt ad be
καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν βε
tulua: ⁊ statuerunt eũ inter pri
τουλουά, καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς τοὺς ἄρ
cipes ciuitatis eorũ: q̃ erant in
χοντας τῆς πόλεως αὐτῶν, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς
diebus illis: ozias filius micha de
ἡμέραις ἐκείναις, ὀζίας ὁ τοῦ μιχὰ ἐκ τῆς
tribu symeon: ⁊ chabris filius gothoniel:
φυλῆς συμεών, καὶ χάβρις ὁ τοῦ γοθονιήλ,
⁊ charmis filius melchiel. ⁊ cõuocaue
καὶ χάρμις ὁ τοῦ μελχιήλ. καὶ συνεκάλε
runt oẽs seniores ciui
σαν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πό
tatis. ⁊ cõcurrerunt oẽs iuuenes eo
λεως. καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκος αὐ
rum ⁊ mulieres ad cõgregationẽ. ⁊
τῶν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ
statuerunt achior in medio vniuersi popu
ἔστησαν τὸν ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς τοῦ λα
li eoruȝ. ⁊ interrogauit eum ozias quod
οῦ αὐτῶν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὀζίας τὸ
cõtigerat. ⁊ rñdens nunciauit
συμβεβηκός. καὶ ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν
eis verba cõsessus holofer=
αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς συνεδρίας ὀλοφέρ
nis: ⁊ oĩa verba q̃ locutus fuit
νου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα ἐλάλησεν
in medio principuȝ assyrioꝝ: ⁊ que
ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων ἀσσούρ, καὶ ὅσα
sup̃be locutus fuit holofernes cõtra domũ
ἐμεγαλορρημόνησεν ὀλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον
israel. ⁊ ꝓcidentes populus adoraue
ἰσραήλ. καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύνη
runt deuȝ: ⁊ clamauerũt deo dicẽtes
σαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν τῷ θεῷ λέγοντες

dn̄e deus celi reſpice in
κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ κάτιδε ἐπὶ τὰς
ſuperbias eorum: ⁊ miſerere humi
ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν τα-
litatis generis noſtri: ⁊ reſpice
πείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἐπίβλεψον
ſuper faciem ſctificatorū tibi in
ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σοι ἐν
die hac. ⁊ vocauerunt
τῇ ἡμέρα ταύτῃ. καὶ παρεκάλεσαν τὸν
achior: ⁊ laudauerūt eum valde. ⁊
ἀχιώρ, καὶ ἐπῄνεσαν αὐτὸν σφόδρα. καὶ
aſſumpſit eum ozias de cōgregatiōe
παρέλαβεν αὐτὸν ὀζίας ἐκ τῆς ἐκκλησίας
in domuȝ ſuā: ⁊ fecit cōuiuium
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε πότον τοῖς
ſenioribus. ⁊ inuocauerunt
πρεσβυτέροις. καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν
deum iſrael in auxilium ꝑ totā noctē
θεὸν ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα
illam.
ἐκείνην.

Ca. 7.

Et poſtridie nunciauit holo
Τῇ δὲ ἐπαύριον παρήγγειλεν ὁλο
fernes omni exercitui ſuo ⁊ omni
φέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ παντὶ
populo ſuo: qui venerunt in
τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἳ παρεγένοντο ἐπὶ τὴν
auxilium eius: vt mouerēt caſtra cōtra be
συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευγνύειν ἐπὶ βε
tuluam: ⁊ aſcenſus montanorū
τουλούα, καὶ τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς
preoccuparent: ⁊ facerēt preli-
προκαταλαμβάνεσθαι, καὶ ποιεῖν πόλε-
um contra filios iſrael. ⁊ mouit caſtra
μον πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. καὶ ἀνέζευξεν
in die illa omnis vir potens eo-
ἐν τῇ ἡμέρα ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐ
rum. ⁊ exercitus ſuorum virorum bella-
τῶν. καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πολε
torum milia peditum ſeptuaginta ⁊
μιστῶν χιλιάδες πεζῶν ἑβδομήκοντα καὶ
centum: ⁊ equitum milia duodecim: pre
ἑκατόν, καὶ ἱππέων χιλιάδες δεκαδύο, χω
ter ꝑparationeȝ ⁊ viros q̄ erant
ρὶς τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν ἀνδρῶν οἳ ἦσαν
pedites iter eos magna multitudo nimis. ⁊
πεζοὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλῆθος σφόδρα. καὶ
caſtrametati ſūt in valle prope betu
παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι πλησίον βετου
luam ſupra fontē. ⁊ extenderūt in
λούα ἐπὶ τῆς πηγῆς. καὶ παρέτειναν εἰς
latitudinē ſup dothaim vſqȝ belmaim: ⁊ in
εὖρος ἐπὶ δωθαεὶμ ἕως βελμαΐμ, καὶ εἰς
lōgitudinē a betulua vſqȝ ad cyamonem q̄
μῆκος ἀπὸ βετουλούα ἕως κυάμωνος ἥ
eſt contra eſdraelom. at filii iſ-
ἐστιν ἀπέναντι ἐσδραηλώμ. οἱ δὲ υἱοὶ ἰσ
rael vt viderunt eorū multitudinē: turbati
ραὴλ ὡς εἶδον αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐταράχθη
ſunt valde. ⁊ dixit vnuſqſqȝ ad
σαν σφόδρα. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν
ꝓximum ſuum: nunc occupabunt iſti
πλησίον αὐτοῦ, νῦν ἐκκλείσουσιν οὗτοι τὸ
faciem terre vniuerſe: ⁊ neqȝ
πρόσωπον τῆς γῆς πάσης, καὶ οὔτε τὰ
mōtes excelſi: neqȝ valles: neqȝ
ὄρη τὰ ὑψηλὰ, οὔτε αἱ φάραγγες, οὔτε οἱ
colles ſuſtinebunt grauitatē eorum: ⁊
βουνοὶ ὑποστήσονται τὸ βάρος αὐτῶν, καὶ
aſſumentes vnuſquiſqȝ arma bel-
ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολε

tuis omnibus conuerſeris nobiſcum. Tunc ozias finito cōſilio ſuſcepit eū in domum ſuam: & fecit cenam magnam. Et vocatis omnibus preſbyteris: ſimul expleto ieiunio refecerunt. Poſtea vero cōuocatus omnis populus per totam noctem intra eccleſiaȝ orauerunt petentes auxilium a deo iſrael.

Capitulum. 7.

Holofernes autem altera die ꝓcepit exercitibus ſuis: vt aſcēderēt cōtra bethuliaȝ. Erant autem pedites bellatorum centum viginti milia: & equites viginti duo milia: preter preparationes virorum illorum quos occupauerat captiuitas: & abducti fuerant de prouinciis & vrbibus vniuerſe iuuentutis. Omnes parauerunt ſe pariter ad pugnam cōtra filios iſrael: & venerunt per crepidinem montis vſqȝ ad apicem qui reſpicit ſuper dothaim: a loco qui dicitur belma vſqȝ ad chelmon qui eſt contra eſdrelon. Filii autem iſrael vt viderunt multitudinē illorū: proſtrauerunt ſe ſup terrā mittentes cinerem ſup capita ſua: vnanimes orantes: vt deus iſrael miſericordiam ſuam oſtēderet ſuper populū ſuum. Et aſſumentes arma ſua bellica: ſederūt per loca q̄ anguſti itineris tramitem dirigunt inter mōtoſa: & erāt cuſtodientes ea tota die & nocte. Porro holofernes dum circuit per gyruȝ: repperit ꝙ fons qui īfluebat aqueductum illorum a parte auſtrali extra ciuitatē dirigeret: & icidi ꝓcepit aq̄ductum illorum. Erant tn̄ non longe a muris fontes: ex quibus furtim videbantur haurire aquam ad refocillandum potius q̄ȝ ad potandum. Sed filii ammon & moab acceſſerunt ad holofernem dicentes. Filii iſrael non in lancea nec in ſagitta confidunt: ſed montes defendunt illos: & muniunt illos colles in precipitio cōſtituti. Vt ergo ſine congreſſione pugne poſſis ſuperare eos: pone cuſtodes fontiū vt non hauriant aquam ex eis: & ſine gladio interficies eos: vel certe fatigati: tradent ciuitatem ſuam quam putant in montibus poſitaȝ ſuperari nō poſſe. Et placuerunt verba hec coram holoferne: & coram ſatellitibus eius & conſtituit per gyrum centenarios per ſingulos fontes. Cunqȝ iſta cuſtodia per dies viginti fuiſſet expleta: defecerūt ciſterne & collectiones aquarum om̄ibus inhabitantibus bethuliam: ita vt non eſſet in ciuitate vnde ſatiarentur vel vna die: qm̄ ad menſuraȝ dabatur populis aqua cottidie. Tunc ad oziaȝ congregati om̄es viri feminæqȝ iuuenes & paruuli omnes ſimul vna voce dixerunt. Iudicet deus inter nos & te: quoniam feciſti in nos mala: nolēs loqui pacifice cuȝ aſſyriis: & propter hoc vendidit nos deus in manibus eorum. Et ideo non eſt qui adiuuet: cuȝ proſternamur ante oculos eorum ī ſiti & in perditione magna. Et nunc cōgregate vniuerſos qui in ciuitate ſūt:

lica ſua: ⁊ incēdentes ꝑyram ſup
μικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνάψαντες πυρὰν ἐπὶ
turribus ſuis: māſerunt cuſtodientes
τοὺς πύργους αὐτῶν, ἔμενον φυλάσσοντες
tota nocte illa. at die ſe
ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην. τῇ δὲ ἡμέρα τῇ δευ
cunda eduxit holofernes oēm equi-
τέρα ἐξήγαγεν ὁλοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵπ
tatū ſuum verſus cōſpectum filiorū iſ-
πον αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν ἰσ
rael q̄ erant in betulua. ⁊ cōſidera
ραὴλ οἳ ἦσαν ἐν βετουλούα. καὶ ἐπεσκέ-
uit aſcenſus ciuitatis eorū.
ψατο τὰς ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν,
⁊ fontes aquarum eorum aggreſ-
καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἐφώ-
ſus eſt: ⁊ ꝓoccupauit eos. ⁊ ꝑpo-
δευσε, καὶ προκατελάβετο αὐτάς. καὶ ἐπέ
ſuit eis caſtra virorum bel-
στησεν αὐτοῖς παρεμβολὰς ἀνδρῶν πο
latorum. ⁊ ipſe trāſtulit caſtra in populū
λεμιστῶν. καὶ αὐτὸς ἀνέζευξεν εἰς τὸν λαὸν
ſuum. ⁊ accedentes ei omnes
αὐτοῦ. καὶ προσελθόντες αὐτῷ πάντες οἱ
principes filiorum eſau: ⁊ omnes
ἄρχοντες τῶν υἱῶν ἡσαῦ, καὶ πάντες οἱ
duces populi moab: ⁊ duces
ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μωάβ, καὶ οἱ στρατηγοὶ
regiōis maritie: dixerūt: audiat iam ver-
τῆς παραλίας, εἶπον, ἀκουσάτω δὴ λό-
bum dominus noſter: vt non ſit fractio
γον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται θραῦσις
in exercitu tuo. nā populus iſte
ἐν τῇ δυνάμει σου. ὁ γὰρ λαὸς οὗτος τῶν
filiorū iſrael: non confidunt in lan
υἱῶν ἰσραὴλ, οὐ πεποίθασιν ἐπὶ τοῖς δό
ceis ſuis: ſed in ſublimitatibꝰ mō
ρασιν αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέ
tiū in q̄bus ipſi habitant in eis. nō
ων ἐν οἷς αὐτοὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς. οὐ
enim eſt facile ꝓcedere ꝑ vertices
γάρ ἐστιν εὐχερὲς προσβῆναι ταῖς κορυφαῖς
montiū eorum. ⁊ nunc domine ne pre-
τῶν ὀρέων αὐτῶν. καὶ νῦν δέσποτα μὴ πο
liū ineas aduerſus eos ſicut fit preli
λέμει πρὸς αὐτοὺς καθὼς γίνεται πόλε-
um aciei: ⁊ non cadet de
μος παρατάξεως, καὶ οὐ πεσεῖται ἐκ τοῦ
populo tuo vt vir vnus. mane in
λαοῦ σου ὡς ἀνὴρ εἷς. ἀνάμεινον ἐπὶ τῆς
caſtris tuis cuſtodiens omnem vi
παρεμβολῆς σου διαφυλάσσων πάντα ἄν
rum ex exercitu tuo. ⁊ obtine
δρα ἐκ τῆς δυνάμεώς σου. καὶ ἐπικρατησά-
ant ſerui tui fontem aque:
τωσαν οἱ παῖδές σου τῆς πηγῆς τοῦ ὕδα-
qui exit de radice montis. quia
τος, ἣ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ὄρους. διό-
inde aquantur omnes habitan-
τι ἐκεῖθεν ὑδρεύονται πάντες οἱ κατοικοῦν
tes betulua. ⁊ interimet eos ſi-
τες βετουλούα. καὶ ἀνελεῖ αὐτοὺς ἡ δίψ
tis: ⁊ tradent ciuitatem ſuam. ⁊
α, καὶ ἐκδώσουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν. καὶ
nos ⁊ populus noſter aſcendemus ſup
ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν ἀναβησόμεθα ἐπὶ
ꝓximas altitudies montiū: ⁊ ca
τὰς πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ πα
ſtrametabimur ſuper eas in cuſtodi-
ρεμβαλοῦμεν ἐπ᾽ αὐταῖς εἰς προφυλα-
am. ne exeat de ciuitate vir
κήν. τοῦ μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως ἄνδρα

vnus.⁊ contabeſcēt in fame ipſi: ⁊
ἕνα. καὶ τακήσονται ἐν τῷ λιμῷ αὐτοί, καὶ
vxores eorum: ⁊ filii eorum:
αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.
⁊ anteꝗ̃ veniat gladius sup eos:
καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομφαίαν ἐπ' αὐτούς,
ſubuertentur in plateis
καταστραφήσονται ἐν ταῖς πλατείαις
habitatiōis eorum. ⁊ retribues
τῆς οἰκήσεως αὐτῶν. καὶ ἀνταποδώσεις
eis retributionem malam: eo ꝙ re
αὐτοῖς ἀνταπόδομα πονηρόν, ἀνθ' ὧν ἐστα
bellauerit ⁊ nō obedierunt faci=
σίασαν καὶ οὐχ ὑπήκουσαν τῷ προσώ
ei tue in pace. ⁊ placuerunt verba eo
πῳ σου ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι αὐ
rum coram holoferne: ⁊ coram omī
τῶν ἐνώπιον ὀλοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάν
bus ſatellitibus eius. ⁊ conſtituit
των τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ συνέταξε
facere ſicut locuti fuerūt.⁊ receſſerunt ca
ποιεῖν καθὰ ἐλάλησαν. καὶ ἀπῆραν πα
ſtra filiorū ammon: ⁊ cum eis mi
ρεμβολὴ υἱῶν ἀμμών, καὶ μετ' αὐτῶν χι
lia quinꝙ filiorū aſſur. ⁊ caſtrame
λιάδες πέντε υἱῶν ἀσσούρ. καὶ παρενέ=
tati ſunt in valle. ⁊ p̄occupauerunt
βαλον ἐν τῷ αὐλῶνι. καὶ προκατελάβοντο
aquas ⁊ fontes aquarum
τὰ ὕδατα καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων
filiorū iſrael. ⁊ aſcenderūt filii eſau
τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ ἀνέβησαν υἱοὶ ἠσαῦ
⁊ filii ammon: ⁊ caſtrametati ſunt in
καὶ υἱοὶ ἀμμών, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ
mōtanis contra dothaim. ⁊ miſe=
ὀρεινῇ ἀπέναντι δωθαείμ. καὶ ἀπέστει
runt ex eis ad auſtrū ⁊ ſubſolanum
λαν ἐξ αὐτῶν πρὸς νότον καὶ ἀπηλιώτην
contra ecrebel: ꝗ̄ eſt ꝑpe chu
ἀπέναντι ἐκρεβήλ, ἥ ἐστιν πλησίον χου
ſi: ꝗ̄ eſt ſuper torrentem mochmur.
σί, ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χειμάρρου μοχμούρ.
⁊ reliqu⁹ exercitus aſſyriorū caſtra
καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ τῶν ἀσσυρίων παρε
metati ſūt in campo: ⁊ cooperuerūt oēm
νέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐκάλυψαν πᾶν
faciem terre. ⁊ tabernacula ⁊
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. καὶ αἱ σκηναὶ καὶ
ſarcine eorū caſtra fece
αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρατοπέδευ=
runt in multitudīe multa valde. ⁊
σαν εἰς πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ οἱ
filii iſrael clamauerunt ad dn̄m deū
υἱοὶ ἰσραὴλ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον θεὸν
eorum: qm̄ defecit aīo ſpūs eo
αὐτῶν, ὅτι ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐ
rum: qm̄ ī circuitu erāt omnes inimici eo
τῶν, ὅτι ἐκύκλωσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ αὐ
rum: ⁊ nō poterāt fugere de medio eorum.
τῶν, καὶ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν.
⁊ manſerūt ī circuitu eorū omnis cōgrega
καὶ ἔμειναν κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα συναγω
tio aſſyriorū: pedites ⁊ currus ⁊
γὴ ἀσσούρ, οἱ πεζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ
equites eorum diebus trigintaquattu=
ἱππεῖς αὐτῶν ἡμέρας τριακοντατέσσα=
or. ⁊ deficiebant oībus habitanti=
ρας. καὶ ἐξέλειπον πάντας τοὺς κατοικοῦν
bus betulua oīa receptacula ſua
τας βετυλουὰ πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν
aquarum. ⁊ lacus euacuabātur
τῶν ὑδάτων. καὶ οἱ λάκκοι ἐξεκενοῦντο.

vt ſponte tradamus nos populo holofernis. Melius eſt enim vt captiui benedicamus dominum viuentes: ꝙ̄ moriamur & ſimus opprobrium omni carni: cum videamus vxores noſtras & infantes noſtros mori ante oculos noſtros. Conteſtamur hodie celum & terram & deum patrum noſtrorum: qui vlciſcitur nos ſecundum peccata noſtra: vt iam tradatis ciuitatem in manu militie holofernis: vt ſit finis noſter breuis in ore gladii: qui longior efficitur in ariditate ſitis. Et cum hec dixiſſent factus eſt fletus & vlulatus magnus in eccleſia omnibus: & per multas horas vna voce clamauerunt ad deum dicentes. Peccauimus cum patribus noſtris: iniuſte egimus: iniquitatem fecimus. Tu quia pi⁹ es miſerere noſtri: & in tuo flagello vindica iniquitates noſtras: & noli tradere confitentes te populo qui ignorat te: vt non dicant inter gentes: vbi eſt deus eorum. Et cum fatigati his clamoribus: & his fletibus laſſati ſiluiſſent: exurgens ozias infuſus lachrymis dixit. Equo animo eſtote fratres: & hos quinꝙ dies expectemus a domino miſericordiam. Forſitan enim indignationem ſuam abſcindet: & dabit gloriam nomini ſuo. Si autem tranſactis quinꝙ diebus non venerit adiutorium: faciemus hec verba que locuti eſtis.

Capitulum octauum.

Et factum eſt cum audiſſet hec verba iudith vidua que erat filia merari: filii idox: filii ioſeph: filii ozie: filii elai: filii iamnor: filii iedeon: filii raphoim filii achitob: fili melchie: filii enan: filii nathanie: filii ſalathiel: filii ſymeon: filii ruben: & vir eius fuit manaſſes: qui mortuus eſt in diebus meſſis hordeacee: inſtabat enim ſuper alligantes manipulos in campo: & venit eſtus ſuper caput eius: & mortuus eſt in bethulia ciuitate ſua: & ſepultus eſt cum patribus ſuis. Erat autem iudith

⁊ non hēbāt ad bibēdū ad ſatietatem aquā
καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ
die vna: qm̄ in mēſura dabant e=
ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδουν αὐ=
is ad bibēdū. ⁊ cōſternati ſūt infantes eorū:
τοῖς πιεῖν. καὶ ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν,
⁊ vxores ⁊ iuuenes defecerūt
καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ νεανίσκοι ἐξέλιπον
a ſiti. ⁊ cadebant in
ἀπὸ τῆς δίψης. καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς
plateis ciuitatis: ⁊ in trāſi=
πλατείαις τῆς πόλεως, καὶ ἐν ταῖς διό
tibus portarū. ⁊ non erat vigor
δοις τῶν πυλῶν. καὶ οὐκ ἦν κραταίωσις
ampli⁹ in eis. ⁊ cōgregatus eſt vniuerſus
ἔτι ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐπισυνήχθησαν πᾶς ὁ
ppl's ad ozian. ⁊ principes ciui
λαὸς ἐπὶ ὀζίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς πό
tatis: iuuenes ⁊ mulieres ⁊
λεως, οἱ νεανίσκοι καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ
pueri. ⁊ clamauerunt voce magna:
παιδία. καὶ ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ,
⁊ dixerūt coram oībus ſeniori
καὶ εἶπον ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυ
bus: iudicet deus inter nos ⁊
τέρων, κρίναι ὁ θεὸς ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑ
vos: qm̄ feciſtis in nobis iniuſticiā ma
μῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν με=
gnam nō loquētes pacifica cum
γάλην οὐ λαλήσαντες εἰρηνικὰ μετὰ τῶν
filiis aſſyriorū. ⁊ nūc non eſt auxiliator nr̄:
υἱῶν ἀσσούρ. καὶ νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν,
ſed vendidit nos deus in mani
ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖ
bus eorum: vt ꝓſternamur ante e
ρας αὐτῶν, τοῦ καταστρωθῆναι ἐναντίον αὐ
os in ſiti ⁊ ꝑditiōe magna. ⁊
τῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ. καὶ
nunc cōuocate eos: ⁊ tradite
νῦν ἐπικαλέσασθε αὐτούς, καὶ ἔκδοτε τὴν
ciuitatē oēm ī direptionē populo holofer
πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν λαῷ ὀλοφέρ
nis ⁊ vniuerſo exercitui eius. qm̄ meli
νου καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ὅτι κρεῖ
us nos fieri eis in rapi=
σσον ἡμᾶς γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς διαρπα=
nam: ꝙ̄ mori in ſiti. erimus eīm in
γήν, ἢ ἀποθανεῖν ἐν δίψῃ. ἐσόμεθα γὰρ εἰς
ſeruos: ⁊ viuet aīa noſtra. ⁊
δούλους, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν. καὶ
non videbimus mortem infantium no
οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων ἡ=
ſtrorū in oculis noſtris: ⁊ vxo
μῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, καὶ τὰς γυναῖ=
res ⁊ filios noſtros deficientes
κας καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκλειπούσας
aīas ipſoꝝ. cōteſtamur vobis
τὰς ψυχὰς αὐτῶν. μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν
celum ⁊ terrā ⁊ deum noſtrū ⁊
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ
dn̄m patrum noſtrorū: ꝗ̄ vlciſcitur
κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡ=
nos ſecundū peccata noſtra: ⁊
μᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰ
peccata patrum noſtroꝝ: vt nō
ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ
faciat ſecundū verba hec in di
ποιήσῃ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέ
e hodierna. ⁊ factus fuit planctus ma
ρᾳ τῇ σήμερον. καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς με=
gnus in medio cōgregatiōis oīm
γας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων

vnanimiter. ⁊ clamauerunt ad dñm
ὁμοθυμαδὸν. καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν κύριον
deum voce magna. ⁊ dixit ad eos
θεὸν φωνῇ μεγάλῃ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς
ozias: cōfidite fratres. expectemus
ὀζίας, θαρσεῖτε ἀδελφοί. διακαρτερήσω-
adhuc q̄nq; dies: in q̄bus cōuertet
μεν ἔτι πέντε ἡμέρας, ἐν αἷς ἐπιστρέψει
dñs deus noster miam ſuam ſuper nos.
κς ὁ θεὸς ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς.
nō.n.derelinquet nos in finē. ſi
οὐ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς τέλος. ἐὰν
aūt trāſierint iſti: ⁊ nō venerit ſup nos
δὲ διέλθωσιν αὗται, καὶ μὴ ἔλθῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς
adiutoriū: faciam iuxta verbū veſtrū. ⁊
βοήθεια, ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν. καὶ
diſperſit populū in ſua ca-
ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ παρεμ
ſtra. ⁊ ad muros ⁊ turres
βολήν. καὶ ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους
ciuitatis ſue abierūt: ⁊ vxo
τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπῆλθον, καὶ τὰς γυ-
res ⁊ filios in domos ſuas
ναῖκας καὶ τὰ τέκνα εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν
miſerunt. ⁊ erant in humilitate mul-
ἀπέστειλαν. καὶ ἦσαν ἐν ταπεινώσει πολ
ta in ciuitate.
λῇ ἐν τῇ πόλει.

Ca.8.

Et audiuit in illis die
Καὶ ἤκουσεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
bus iudith filia merari: filii ox filii io-
ραις ἰουδεὶθ θυγάτηρ μεραρί, υἱοῦ ὢξ υἱοῦ ἰω
ſeph filii oziel: filii helcia: filii anaue filii
σὴφ υἱοῦ ὀζιὴλ, υἱοῦ ἐλκία υἱοῦ ἀνανίου υἱοῦ
gedeon: filii raphain filii acitho filii eliu:
γεδεών, υἱοῦ ῥαφαῒν υἱοῦ ἀκιθὼ υἱοῦ ἡλιού,
filii eliab filii nathanael: filii ſamaliel
υἱοῦ ἐλιὰβ υἱοῦ ναθαναὴλ, υἱοῦ σαμαλιὴλ
filii ſaladai filii iſrael: ⁊ vir e-
υἱοῦ σαλαδαῒ υἱοῦ ἰσραὴλ, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐ-
ius manaſſes de tribu eius ⁊ de fa-
τῆς μανασσῆς τῆς φυλῆς αὐτῆς καὶ τῆς πα
milia eius. ⁊ mortuus eſt i diebus meſ-
τριᾶς αὐτῆς. καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις θερι
ſis ordei. iſtabat.n.ſup alligan
σμοῦ κριθῶν. ἐπέστη γὰρ ἐπὶ τοὺς δεσμεύον
tes manipulos in campo: ⁊
τας τὰ δράγματα ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ὁ
eſtus venit ſup caput eius: ⁊
καύσων ἦλθεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
cecidit in lectum ſuum. ⁊ ſepelierūt
ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν
eum cum patribus ſuis in a
αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀ-
gro q̄ inter dothaim ⁊ balamo.
γρῷ τῷ ἀναμέσον δωθαεὶμ καὶ βαλαμώ.
⁊ erat iudith in domo ſua vidua
καὶ ἦν ἰουδεὶθ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς χηρεύουσα
annis trib⁹ ⁊ mēſibus q̄ttuor. ⁊ fe
ἔτη τρία καὶ μῆνας τέσσαρας. καὶ ἐποίη-
cit ſibi tabernaculū in pte ſupiori
σεν ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ
domus ſue: ⁊ impoſuit ſup lumbuз
οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ὀσφὺν
ſuuз cilitium: ⁊ erāt ſup eam veſtes
αὐτῆς σάκκον, καὶ ἦν ἐπ᾽ αὐτῆς τὰ ἱμάτια
viduitatis ſue. ⁊ ieiunauit om
τῆς χηρεύσεως αὐτῆς. καὶ ἐνήστευσε πά-
nibus diebus viduitatis ſue:
σας τὰς ἡμέρας τῆς χηρεύσεως αὐτῆς,
p̄ter anteſabbata ⁊ ſabbata ⁊
χωρὶς προσαββάτων καὶ σαββάτων καὶ

relicta eius vidua iam annis tri-
bus & menſibus ſex. Et in ſupe
rioribus domus ſue fecit ſibi ſe
cretum cubiculum: in quo cum
puellis ſuis clauſa morabatur:
& habens ſuper lumbos ſuos ci
litium ieiunabat omnibus die-
bus vite ſue: preter ſabbata &
neomenias & feſta domus iſra-
el. Erat autem eleganti aſpectu
nimis: cui vir ſuus reliquerat di-
uitias multas & familiam copio
ſam: ac poſſeſſiones armentis
boum ac gregibus ouium ple
nas. Et erat hec i oībus famo
ſiſſima: quoniam timebat do
minum valde: nec erat qui lo-
queretur de illa verbum malū.
Hec itaq; cum audiſſet quoni-
am ozias promiſiſſet: q̄ transa
cto quinto die traderet ciuita-
tem: miſit ad preſbyteros cha-
bri & charmi. Et venerunt ad
illam: & dixit illis. Quod ē hoc
verbuз in quo conſenſit ozias:
vt tradat ciuitatem aſſyriis: ſi in
tra quinq; dies non venerit vo-
bis adiutorium? Et qui eſtis vos
qui temptatis dominum? Non
eſt iſte ſermo qui miſericordiaз
prouocet: ſed potius qui iram
excitet: & furorem accendat.
Poſuiſtis vos tempus miſeratio
nis domini: & in arbitrium ve-
ſtrum diem conſtituiſtis ei. Sed
quia patiens dominus eſt: i hoc
ipſo peniteamus: & indulgen-
tiam eius fuſis lachrymis po-
ſtulemus. Non enim quaſi ho-
mo deus ſic comminabitur:
neq; ſicut filius hominis ad ira-
cundiam inflāmabitur. Et ideo
humiliem⁹ illi animas noſtras:
& in ſpiritu conſtituti humilia-
to ferruientes illi: dicamus flētes
domino: vt ſecundum volunta-
tem ſuam ſic faciat nobiſcum ci
to miſericordiam ſuam: vt ſicut
conturbatum eſt cor noſtrum
in ſuperbia eorum: ita etiam de
noſtra humilitate glorięmur:
quoniam non ſumus ſecuti pec
cata patrum noſtrorum: qui de
reliquerunt deum ſuum: & ado
rauerunt deos alienos. pro quo
ſcelere dati ſunt in gladium & i
rapinam & in confuſionem ini-
micis ſuis. Nos autem alterum
deum neſcimus preter ipſum.
Expectemus humiles conſola-
tionem eius: & exquiret ſangui
nem noſtrum de afflictionibus
inimicorum noſtrorum: & hu-
miliabit omnes gentes quecun
q; inſurgunt contra nos: & faci
et illas ſine honore dominus de
us noſter. Et nunc fratres quo-
niam vos qui eſtis preſbyteri in
populo dei: & ex vobis pendet

anteneomenias ⁊ feſta ⁊ ſolēnitates
προνουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν καὶ χαρμοσυνῶν
domus iſrael. ⁊ erat ſpecioſa forma.
οἴκου ἰσραήλ. καὶ ἦν καλὴ τῷ εἴδει,
⁊ elegans aſpectu nimis. ⁊ relique
καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα. καὶ ὑπελεί-
rat ei manaſſes vir eius au-
πετο αὐτῇ μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσί
rū ⁊ argentum ⁊ famulos ⁊ ancil-
ον καὶ ἀργύριον καὶ παῖδας καὶ παιδίσ-
las ⁊ pecora ⁊ agros: ⁊ manebat in e
κας καὶ κτήνη καὶ ἀγρούς, καὶ ἔμενεν ἐπ᾽ αὐ
is. ⁊ nō erat q̄ inferret in eā ver
τῶν. καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ᾽ αὐτὴν ῥῆ
bum maluз: q̄m timebat deum valde.
μα πονηρόν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν σφόδρα.
⁊ audiuit verba populi mala
καὶ ἤκουσε τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ τὰ πονηρὰ
contra principem: q̄m cōſternati ſunt in
ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι ὠλιγοψύχησαν ἐν
paucitate aq̄rum. ⁊ audiuit om-
τῇ σπάνει τῶν ὑδάτων. καὶ ἤκουσε πάν
nia verba iudith que locut⁹ fuit ad
τας τοὺς λόγους ἰουδεὶθ οὓς ἐλάλησε πρὸς
eos ozias: quō iurauit eis q̄ tra
αὐτοὺς ὀζίας, ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώ
deret ciuitatē poſt dies quinq;
σειν τὴν πόλιν μετὰ ἡμέρας πέντε τοῖς
aſſyriis. ⁊ cū miſiſſet ancillam ſu
ἀσσυρίοις. καὶ ἀποστείλασα τὴν ἅβραν αὐ
am q̄ preerat oībus facultatibus
τῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν
ſuis: vocauit oziā ⁊ chabrin ⁊ char
αὐτῆ, ἐκάλεσεν ὀζίαν καὶ χαβρὶν καὶ χαρ
min preſbyteros ciuitatis ſu
μὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως αὐ-
e: ⁊ venerūt ad eam. ⁊ dixit ad
τῆς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπε πρὸς
eos: audite iā me principes
αὐτούς, ἀκούσατε δή μου ἄρχοντες τῶν
habitantium betulua: q̄m nō rectū
κατοικούντων βετυλουά, ὅτι οὐκ εὐθὺς ὁ
verbū veſtrū quod locuti eſtis coram
λόγος ὑμῶν ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον τοῦ
populo in die hac: ⁊ conſtituiſtis
λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ἐστήσατε τὸν
iuſiurādū hoc quod locuti eſtis inter
ὅρκον τοῦτον ὃν ἐλαλήσατε ἀναμέσον τοῦ
deum ⁊ nos: ⁊ dixiſtis tradituros eſſe
θεοῦ καὶ ἡμῶν, καὶ εἴπατε ἐκδώσειν τὴν
ciuitatem inimicis noſtris: niſi in illis
πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς
cōuerſus fuerit dñs ad adiuuādū nos. ⁊ nūc q̄
ἐπιστρέψῃ κύριος βοηθῆσαι ἡμῖν. καὶ νῦν τί
eſtis vos q̄ tētaſtis deū in
νες ἐστὲ ὑμεῖς οἳ ἐπειράσατε τὸν θεὸν ἐν τῇ
die hodierna: ⁊ ſtatuitis p
ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, καὶ ἵστασθε ὑπὲρ τοῦ
deo in medio filiorꝫ hoīm? ⁊ nūc domi
θεοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν ἀνθρώπων; καὶ νῦν κύρι
nū oīpotentem exq̄ritis: ⁊ nihil co
ον παντοκράτορα ἐξετάζετε, καὶ οὐθὲν ἐπι
gnoſcetis vſq; i ſeculū. q̄a pfundū cor-
γνώσεσθε ἕως τοῦ αἰῶνος. ὅτι βάθος καρδί
dis hoīs nō inuenietis: ⁊ verba
ας ἀνθρώπου οὐχ εὑρήσετε, καὶ λόγους τῆς
cogitatiōis eius nō pcipietis: ⁊ quomodo
διανοίας αὐτοῦ οὐ διαλήψεσθε, καὶ πῶς τὸν
deuз q̄ fecit oīa hec ſcrutabimini:
θεὸν ὃς ἐποίησε πάντα ταῦτα ἐρευνήσετε,
⁊ mentē eius cognoſcetis: ⁊
καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐπιγνώσεσθε, καὶ τὸν

cogitationē eius ;dignoſcetis: nequaq̄
λογισμὸν αὐτοῦ κατανοήσετε; μηδαμῶς
fratres. ne ad irā excitetis dn̄m deum
ἀδελφοί. μὴ παροργίζετε κύριον τὸν θεὸν
nr̄m: qm̄ ſi noluerit in q̄nq̧
ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μὴ βούληται ἐν ταῖς πέντε
diebus adiuuare nos: ipſe habet
ἡμέραις βοηθῆσαι ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν
ptātem in q̄bus voluerit defendere ⁊ om̄i
ἐξουσίαν ἐν αἷς θέλει σκεπάσαι καὶ πα᾽
bus diebus: aut etiā exterminare nos
σαις ἡμέραις, ἢ καὶ ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς
ante faciem inimicorū nr̄orum. vos
πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. ὑμεῖς
aūt ne alienetis cōſilia dn̄i
δὲ μὴ ἐνεχυριάζετε τὰς βουλὰς κυρίου
dei noſtri: qm̄ nō q̄ſi homo de
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θε
us vt minis afficiatur: neq̧ ſicut fili⁹ hoīs vt
ὸς ἀπειληθῆναι, οὐδ᾽ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου δι
iudicetur. ideoq̧ expectātes q̄ ab
αιτηθῆναι. διόπερ ἀναμένοντες τὴν παρ᾽
eo ſalutem: inuocemus eum
αὐτοῦ σωτηρίαν, ἐπικαλεσώμεθα αὐτὸν
in adiutoriū noſtrū. ⁊ exaudiet
εἰς βοήθειαν ἡμῶν. καὶ εἰσακούσεται τῆς
vocē noſtrā: ſi fuerit ei placitū. qm̄ nō
φωνῆς ἡμῶν, ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἀρεστόν. ὅτι οὐκ
ſurrexit in gn̄atiōib⁹ nr̄is: neq̧ eſt in
ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδὲ ἔστιν ἐν
die hodierna: neq̧ tribus: neq̧
τῇ ἡμέρα τῇ σήμερον, οὔτε φυλή, οὔτε
familia: neq̧ populus: neq̧ ciuitas ex no
πατριά, οὔτε δῆμος, οὔτε πόλις ἐξ ἡ=
bis: q̄ adorent deos manufactos:
μῶν, οἳ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις,
ſicut fuit in prioribus die
καθάπερ ἐγένετο ἐν ταῖς πρότερον ἡμέ=
bus: quoꝝ gr̄a dati ſunt in gladium
ραις, ὧν χάριν ἐδόθησαν εἰς ῥομφαίαν
⁊ rapinam patres noſtri: ⁊ ceci
καὶ διαρπαγὴν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἔπε
derūt ruina magna ī cōſpectu īimicoꝝ
σον πτῶμα μέγα ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν
nr̄orū. nos aūt alterū deū nō cognouim⁹.
ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ ἕτερον θεὸν οὐκ ἔγνωμεν.
vnde ſperamus q̄ nō deſpiciet
ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι οὐχ ὑπερόψεται ἡ
nos: neq̧ de gn̄e nr̄o: neq̧ cū
μᾶς, οὔτε ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν, οὔτε ἐν
capti fuerimus nos: ſic vocabitur
τῷ ληφθῆναι ἡμᾶς, οὕτως κληθήσεται ἡ
iudea. ⁊ diripientur ſancta no
ἰουδαία. καὶ προνομευθήσεται τὰ ἅγια ἡ=
ſtra: ⁊ exq̄ret ꝓfanationē eius
μῶν, καὶ ἐκζητήσει τὴν βεβήλωσιν αὐτοῦ
de ore nr̄o: ⁊ timorē ocu
ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν, καὶ τὸν φόβον τῶν ὀφ
lorum nr̄oꝝ ⁊ captiuitatē
θαλμῶν ἡμῶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς
terre ⁊ deſolationē hereditatis noſtre
γῆς καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῆς κληρονομίας ἡμῶν
cōuertet in caput noſtrū in gēti=
ἐπιστρέψει εἰς κεφαλὴν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνε
bus: vbicūq̧ ſeruierimus illic. ⁊ erimus
σιν, οὗ ἐὰν δουλεύσωμεν ἐκεῖ. καὶ ἐσόμε
in offenſionē ⁊ in vituperiū ī con=
θα εἰς πρόσκομμα καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντί
ſpectu poſſidētiū nos: qm̄ nō dirige
ον τῶν κτωμένων ἡμᾶς, ὅτι οὐ κατευθυν
tur ſeruitus noſtra in gratiam: ſed
θήσεται ἡ δουλεία ἡμῶν εἰς χάριν, ἀλλ᾽

anima illorum: ad eloquium
veſtrum corda eorum erigite:
vt memores ſint quia tempta
ti ſunt patres noſtri: vt pro=
barentur ſi vere colerent de=
um ſuum. Memores eſſe de=
bent: quomodo pater noſter
Abraam temptatus eſt: & per
multas tribulationes proba=
tus: dei amicus effectus eſt.
Sic Iſaac: ſic Iacob: ſic mo=
yſes: & omnes qui placue=
runt deo: per multas tribu=
lationes tranſierunt fideles.
Illi autem qui temptationes
non ſuſceperunt cum timore
domini: & impatientiam ſu=
am: & improperium murmu
rationis ſue contra dominum
protulerunt: exterminati ſunt
ab exterminatore: & a ſerpen
tibus perierunt. Et nos er=
go non vlciſcamur nos pro
his que patimur: ſed repu=
tantes peccatis noſtris hec ip
ſa ſupplicia minora eſſe: fla=
gella domini quaſi ſerui qui
corripimur ad emendationem
& non ad perditionem no=
ſtram eueniſſe credamus. Et
dixerunt illi ozias & preſby=
teri. Omnia que locuta es
vera ſunt: & non eſt in ſer=
monibus tuis vlla reprehen=
ſio. Nunc ergo ora pro no=
bis: quoniam mulier ſancta
es: & timens deum. Et di=
xit illis iudith. Sicut qđ potui
loqui dei eſſe cognoſcitis: ita
quod facere diſpoſui proba=
te ſi ex deo eſt: & orate vt
firmum faciat deus conſilium
meum. Stabitis vos ad portam
nocte iſta: & ego exeam cum
abra mea: & orate vt ſicut di
xiſtis in diebus quinq̧ reſpi=
ciat dominus populum ſuum
iſrael. Vos autem nolo vt
ſcrutemini actum meum: &
vſq̧ dum renunciem vobis
nihil aliud fiat: niſi oratio pro
me ad dominum deum no=
ſtrum. Et dixit ad eam ozias
princeps iude. Vade in pace:
& dominus ſit tecum in vltionē

in dedecus ponet eam dn̄s deus
εἰς ἀτιμίαν θήσει αὐτὴν κύριος ὁ θεὸς
noſter. ⁊ nunc fratres oſ̄damus
ἡμῶν. καὶ νῦν ἀδελφοὶ ἐπιδειξώμεθα τοῖς
fratribus noſtris: q̄ a nobis pendet
ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐκκρέμαται ἡ
anima eorum: ⁊ ſctā ⁊ domus ⁊
ψυχὴ αὐτῶν, καὶ τὰ ἅγια καὶ ὁ οἶκος καὶ τὸ
altare firmata ſunt in nobis. preter
θυσιαστήριον ἐπεστήρικται ἐφ᾽ ἡμῖν. παρὰ
oīa hec agamus grās dn̄o
πάντα ταῦτα εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ
deo noſtro: q̄ tēptat nos ſicut ⁊
θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς καθὼς καὶ τοὺς
patres noſtros. memores eſtote q̄ fecit
πατέρας ἡμῶν. μνήσθητε ὅσα ἐποίησε
cum abraam: ⁊ q̄bus tēptauit iſa
μετὰ ἀβραάμ, καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν ἰσα
ac: ⁊ q̄ facta ſunt iacob in meſopo=
άκ, καὶ ὅσα ἐγένετο τῷ ἰακὼβ ἐν μεσοπο
tamia ſyrie paſcenti o=
ταμία τῆς συρίας ποιμαίνοντι τὰ πρό=
ues laban fratris matris
βατα λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς
ſue. qm̄ nō ſicut illos examiauit
αὐτοῦ. ὅτι οὐ καθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν
in examen cordis eorum: ⁊ nos
εἰς ἐτασμὸν καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς
non vltus eſt: ſed ad monitionē flagel
οὐκ ἐξεδίκησεν, ἀλλ᾽ εἰς νουθέτησιν μαστι=
lat dn̄s appropinq̄ntes ſibi. ⁊ dixit
γοῖ κύριος τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ. καὶ εἶπε
ad eam ozias: oīa q̄cūq̧ dixiſti in
πρὸς αὐτὴν ὀζίας, πάντα ὅσα εἶπας ἐν
bono corde locuta es. ⁊ nō eſt q̄
ἀγαθῇ καρδία ἐλάλησας. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
reſiſtat verbis tuis. qm̄ non in
ἀντιστήσεται τοῖς λόγοις σου. ὅτι οὐκ ἐν
hodierno die ſapia tua manifeſta eſt:
τῇ σήμερον ἡ σοφία σου πρόδηλός ἐστιν,
ſed a p̄ncipio dierum tuorū cognouit oīs
ἀλλὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς ὁ
populus prudētiam tuā: qm̄ bona eſt
λαὸς τὴν σύνεσίν σου, καθότι ἀγαθόν ἐστι
formatio cordis tui. ſed popu
τὸ πλάσμα τῆς καρδίας σου. ἀλλ᾽ ὁ λα=
lus ſitiuit valde: ⁊ coegerunt
ὸς δεδίψηκε σφόδρα, καὶ ἠνάγκασαν ἡ=
nos ſicut locuti ſumus facere eis:
μᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν ποιῆσαι αὐτοῖς,
⁊ inducere iuramētū ſup nos: qđ nō trāſ
καὶ ἐπαγαγεῖν ὅρκον ἐφ᾽ ἡμᾶς, ὃν οὐ παρα
grediemur. ⁊ nūc ora tu ꝓ nobis:
βησόμεθα. καὶ νῦν δεήθητι σὺ περὶ ἡμῶν,
qm̄ mulier religioſa es. ⁊ mittet domi
ὅτι γυνὴ εὐσεβὴς εἶ. καὶ ἀποστελεῖ κύρι=
nus pluuiā ad repletionē lacuum
ος τὸν ὑετὸν εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων
noſtroꝝ: ⁊ nō deficiemus āplius. ⁊ dixit
ἡμῶν, καὶ οὐκ ἐκλείψομεν ἔτι. καὶ εἶπε
ad eos iudith: audite me: ⁊
πρὸς αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκούσατέ μου, καὶ
faciam negociū quod ꝑueniet in gn̄atiōes
ποιήσω πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς
gn̄ationū filiis gn̄is noſtri. vos ſtabi
γενεῶν υἱοῖς τοῦ γένους ἡμῶν. ὑμεῖς στήσε=
tis in porta nocte hac: ⁊
σθε ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην, καὶ
exibo ego cū ancilla mea.
ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς ἅβρας μου.
⁊ in diebus poſt q̄s dixiſtis
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μεθ᾽ ἃς εἴπατε

traditurus civitatem inimicis no
παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡ=
stris: respiciet dñs israel in ma
μῶν, ἐπισκέψεται κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐν χει
nu mea. vos autẽ nõ scrutabimini a
ρί μου. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξερευνήσετε τὴν πρᾶ
ctũ meũ. nõ.n. annuntiabo vobis vsq; dũ pfi
ξίν μου. οὐ γὰρ ἀπαγγελῶ ὑμῖν ἕως τοῦ τε
ciantur q̃ ego facio. τ dixit ozias τ
λεσθῆναι ἃ ἐγὼ ποιῶ. καὶ εἶπεν ὀζίας καὶ
principes ad eam: vade in pa
οἱ ἄρχοντες πρὸς αὐτήν, πορεύου εἰς εἰρή
ce: τ dñs deus ante te in
νην, καὶ κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου εἰς
vltionem inimicorũ nrõꝝ. τ reuertẽ
ἐκδίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καὶ ἀποστρέ
tes de tabernaculo: abierũt ad
ψαντες ἐκ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν ἐπὶ
acies suas.
τὰς διατάξεις αὐτῶν. Ca. 9.

Judith vero cecidit in faciem:
Ἰουδεὶθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον,
τ imposuit cinerem sup caput su
καὶ ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ=
um: τ exuit quo induta erat cili
τῆς, καὶ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδιδύσκετο σάκ=
tium. τ erat nuper oblatũ in hierl'm
κον. καὶ ἦν ἄρτι προσφερόμενον εἰς ἱλῆμ
in domũ dñi incensum vespere illi
εἰς τὸν οἶκον κῦ τὸ θυμίαμα τῆς ἑσπέρας ἐκεί
us. τ clamauit voce magna iudith τ
νης. καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδεὶθ καὶ
dixit: dñe deus patris mei symeõ cui
εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τοῦ πρός μου συμεὼν ᾧ
dedisti gladium in vltionem alienige
ἔδωκας ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλλογε=
narũ: q̃ soluerũt vuluã virginis in coinq̃
νῶν, οἳ ἔλυσαν μήτραν παρθένου εἰς μία
natione: τ nudauerũt femur in cõfusionẽ: τ
σμά, καὶ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς αἰσχύνην, καὶ
pfanauerũt virginitatẽ in opprobriũ. di
ἐβεβήλωσαν παρθενίαν εἰς ὄνειδος. εἶ=
xisti em̃ nõ sic erit. τ fecerunt
πας γὰρ οὐχ οὕτως ἔσαι. καὶ ἐποίησαν
p q̃bus dedisti pricipes eorũ in cedẽ.
ἀνθ' ὧν ἔδωκας ἄρχοντας αὐτῶν εἰς φόνον.
τ stratum eorum irrigauit de
καὶ τὴν ςρωμνὴν αὐτῶν ἠρυθρίασαν τὴν ἀ=
ceptum in sanguine. τ pcussisti ser
πατηθεῖσαν εἰς αἷμα. καὶ ἐπάταξας δού
uos in potẽtibus: τ potentes in thro
λους ἐπὶ δυνάσαις, καὶ δυνάσας ἐπὶ θρό
nis suis. τ dedisti mulieres eorum
νους αὐτῶν. καὶ ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν
in predam: τ filias eorum in cap=
εἰς προνομήν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν εἰς αἰχ
tiuitatẽ: τ omnia spolia eorum
μαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν
in diuisionẽ filiorũ dilectorũ a te: q̃
εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπημένων ὑπὸ σοῦ, οἳ
et zelauerunt zelum tuum: τ abomina
καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύ
ti sunt coinq̃nationẽ sanguis sui: τ inuoca=
ξαντο μίασμα αἵματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκα
uerunt te i auxiliatorẽ. de' deus me' ex
λέσαντό σε εἰς βοηθόν. ὁ θεὸς ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς ἐπά
audi me viduam. tu em̃ fecisti
κουσόν μου τῆς χήρας. σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ
priora illorũ τ illa τ posterio
πρότερον ἐκείνων καὶ ἐκεῖνα καὶ τὰ μετέπει
ra τ p̃ntia: τ superuenĩetia cogitasti:
τα καὶ τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης,

inimicorum nostrorum: & reuer= tentes abierunt. Cap. 9.

Quibus ascendentibus: iudith ingressa est oratorium suum: & induens se cilitio posuit cinerem super caput suum: & prosternens se domino clamabat ad dominũ dicens. Domine deus patris mei symeon: qui dedisti illi gladium in defensionem alienigenarum: qui violatores extiterunt in coinquinatione sua: & denudauerunt femur virginis in confusionem & dedisti mulieres illorum in predam: & filias illorum in captiuitatem: & omnem predam in diuisionem seruis tuis qui zelauerunt zelum tuum: subueni queso te domine deus meus mihi vidue. Tu enim fecisti priora: & illa post illa cogitasti: & hoc factum est quod ipse voluisti. Omnes enim vie tue parate sunt: & tua iudicia in tua prouidentia posuisti. Respice castra assyriorum: nunc sicut tunc castra egyptiorum videre dignatus es: quando post seruos tuos armati currebant confidentes in quadrigis & in equitatu suo & in multitudine bellatorum. Sed aspexisti super castra eorum & tenebre fatigauerunt eos. Tenuit pedes eorum abyssus: & aque operuerunt eos. Sic fiant & isti domine: qui confidunt in multitudine sua: & in curribus suis & in contis & in sagittis suis: & in lanceis gloriantur: & nesciunt quia tu ipse es deus noster q conteris bella ab initio: & dominus nomen est tibi. Erige brachium tuum sicut ab initio: & allide virtutem eorum in virtute tua: cadat virtus eorum in iracundia tua qui promittunt se violare sancta tua: & polluere tabernaculum nominis tui: & deiicere gladio suo cornu altaris tui. Fac domine vt gladio proprio eius superbia amputetur. Capiatur laqueo oculorum suorum in me: & pcuties eum ex labiis charitatis mee. Da mihi i animo constantiam: vt contemnã illum & virtutem vt euertam illũ. Erit.n. hoc memoriale nois tui: cũ manus femine deiecerit eum. Nõ enim in multitudine est virtus tua dñe: neq; in equorũ viribus voluntas tua. Nec superbi ab initio placuerunt tibi: sed humilium & mansuetorum sp tibi placuit deprecatio. Deus celorum creator aquarum: & dominus totius creature: exaudi me miseram dep̃cantem: & de tua misericordia p̃sumentẽ. memento dñe testamẽti tui: & da verbum in ore meo: & in corde meo consiliũ corrobora: vt domus tua in sanctificatione p̃maneat: & oẽs gẽtes agnoscãt qa tu es deus: & nõ est alius preter te.

Capitulum decimũ.

τ adfuerunt q̃ decreuisti τ dixerũt:
καὶ παρέςησαν ἃ ἐβουλεύσω καὶ εἶπον,
ecce adsumus. oẽs .n. vie tue para
ἰδοὺ πάρεσμεν. πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου ἕτοι
te: τ iudicia tua in pũidentia. ecce em̃
μοι, καὶ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει. ἰδοὺ γὰρ
assyrii multiplicati sunt in potẽtia sua:
ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν ἐν δυνάμει αὐτῶν,
exaltati sunt in equo τ ascensore: gloriati
ὑψώθησαν ἐφ' ἵππῳ καὶ ἀναβάτῃ, ἐγαυρίασαν
sunt in brachio peditũ: sperauerũt i clypeo
σαν ἐν βραχίονι πεζῶν, ἤλπισαν ἐν ἀσπίδι
τ arcu τ funda: τ nõ cognouerũt q
καὶ τόξῳ καὶ σφενδόνῃ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι
tu es dñs cõterens bella. dñs nomẽ
σὺ εἶ κς συντρίβων πολέμους. κς ὄνομά
tibi. tu rumpe eoꝝ fortitudinẽ i virtute tua:
σοι. σὺ ῥῆξον αὐτῶν τὴν ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου,
τ cõfringe robur eorum in iracũdia tua
καὶ κάταξον τὸ κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου
deliberauerũt em̃ pfanare sancta
ἐβουλεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι τὰ ἅγιά
tua: polluere tabernaculum quietis
σου, μιᾶναι τὸ σκήνωμα τῆς καταπαύσεως
nois glorie tue: τ deiicere
τοῦ ὀνόματος τῆς δόξης σου, καὶ καταβαλεῖν
ferro cornu altaris tui. respice in
σιδήρῳ κέρας θυσιαςηρίου σου. βλέψον εἰς
supbiam eorum. mitte iram
ὑπερηφανίαν αὐτῶν. ἀπόςειλον τὴν ὀργήν
tuam in capita eorũ. da in manu mea
σου εἰς κεφαλὰς αὐτῶν. δὸς ἐν χειρί μου
vidue quod cogitaui robur. pcute ser
τῆς χήρας ὃ διενοήθην κράτος. πάταξον δοῦ
uum ex labiis deceptiõis mee sup principẽ:
λον ἐκ χειλέων ἀπάτης μου ἐπ' ἄρχοντι,
τ principẽ sup seruũ suũ. frãge
καὶ ἄρχοντα ἐπὶ θεράποντι αὐτοῦ. θραῦσον
eorum celsitudinẽ in manu femine. nõ.n.
αὐτῶν τὸ ἀνάςημα ἐν χειρὶ θηλείας. οὐ γὰρ
in multitudine robur tuũ: neq; potentia
ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐδὲ ἡ δυναςεία
tua in fortibus: sed humiliũ es domi
σου ἐν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ ταπεινῶν εἶ κύρι
nus: τ minorũ es adiutor: defensor
ος, καὶ ἐλαττόνων εἶ βοηθός, ἀντιλήπτωρ
impotentiũ: desperantiũ ptector: spe
ἀσθενούντων, ἀπεγνωσμένων σκεπαςής, ἀ
carentium saluator. vtiq; vtiq;: deus pa
πηλπισμένων σωτήρ. ναὶ ναί, ὁ θεὸς τοῦ πα
tris mei τ deus hereditatis israel: dña=
τρός μου καὶ θεὸς κληρονομίας ἰηλ, δέσπο
tor celorũ τ terre: creator aqua
τα τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, κτίςα τῶν ὑδά
rum: rex vniuerse creature tue: tu
των, βασιλεῦ πάσης κτίσεώς σου, σὺ
exaudi dep̃catione meã: τ da verbũ
εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου, καὶ δὸς λόγον
meũ τ deceptionẽ τ vulnus τ cicatricem
μου καὶ ἀπάτην καὶ τραῦμα καὶ μώλωπα
eis: q̃ aduersus testamentũ tuũ: τ domũ
αὐτοῖς, οἳ κατὰ τῆς διαθήκης σου, καὶ οἴκου
sanctificatã tuã: τ verticẽ sion: τ domũ
ἡγιασμένου σου, καὶ κορυφῆς σιών, καὶ οἴκου
possessiõis filiorũ tuorũ: decreuerunt du
κατασχέσεως υἱῶν σου, ἐβουλεύσαντο σκλη
ra. τ fac sup oẽm gentẽ tuã τ
ρά. καὶ ποίησον ἐπὶ παντὸς ἔθνους σου καὶ
oẽm potẽtiã τ fortitudinẽ: q̃m nõ ẽ
πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, ὅτι οὐκ ἔςιν
alius defensor gentis israel: nisi tu.
ἄλλος ὑπερασπίζων τοῦ γένους ἰηλ, εἰμὴ σύ.

Et factũ ẽ vt ceſſauit clamare ad
Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο βοῶσα πρὸς
deum iſrael: ꝛ cõſũmauit omnia
ὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ συνετέλεσε πάντα τὰ
verba hec: ꝛ ſurrexit de ruina:
ήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς πτώσεως,
vocauit ancillam ſuam. ꝛ deſcẽdit
αὶ ἐκάλεσε τὴν ἅβραν αὐτῆς. καὶ κατέβη
n domum: in q̃ morabatur in ea in
ἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν αὐτῷ ἐν ταῖς
diebus ſabbatorum ꝛ in feſtiuitatibus
μέραις τῶν σαββάτων καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς
uis. ꝛ enoluit cilitium quo induta
ὐτῆς. καὶ περιείλετο τὸν σάκκον ὃν ἐνεδεδύ=
erat: ꝛ exuit ſe veſtimẽtis viduita
κετο, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσε
is ſue. ꝛ lauit os aqua:
ως αὐτῆς. καὶ περιεκλύσατο τὸ στόμα ὕδατι,
ꝛ vnxit vnguẽto pingui. ꝛ diſcrimiauit
αὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ. καὶ διέταξε τὰς
crines capitis ſui: ꝛ impoſuit mi
ρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ ἐπέθετο μί
tram ſup ipſum. ꝛ induta eſt veſtimẽtis
τραν ἐπ᾽ αὐτῆς. καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια
iocũditatis ſue: in q̃bus ornabat̃ in
τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν αἷς ἐστολίζετο ἐν ταῖς
diebus vite viri ſui manaſſe.
ἡμέραις τῆς ζωῆς τ̃ ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ.
ꝛ aſſũpſit ſandalia in pedibus ſuis.
καὶ ἔλαβε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς.
ꝛ induit brachioꝝ ornamẽta ꝛ dextrariola
καὶ περιέθετο τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλλια
ꝛ anulos ꝛ inaures: ꝛ omne
καὶ τοὺς δακτυλίους καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ πάν
ornamẽtũ ſuũ. ꝛ ornata eſt
τα τὸν κόσμον αὐτῆς. καὶ ἐκαλλωπίσατο
valde in deceptionẽ oculorum virorum
σφόδρα εἰς ἀπάτησιν ὀφθαλμῶν ἀνδρῶν
q̃cũq; vidiſſent eam. ꝛ dedit ãcille ſue
ὅσοι ἂν ἴδωσιν αὐτήν. καὶ ἔδωκε τῇ ἅβρᾳ αὐ
aſcopam vini ꝛ vas olei:
τῆς ἀσκοπυτίνην οἴνου καὶ καμψάκην ἐλαίου,
ꝛ peram impleuit farina ꝛ palatha
καὶ πήραν ἐπλήρωσεν ἀλφίτων καὶ παλά
ꝛ panibus mũdis. ꝛ duplicauit
θης καὶ ἄρτων καθαρῶν. καὶ περιεδίπλωσε
omnia vaſa ſua: ꝛ ipoſuit in ea.
πάντα τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐν αὐ
ꝛ exierunt ſimul ad portam ciuita
τῇ. καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλε
tis betulue: ꝛ inuenerũt ꝑfectos ſup eam
ως βετουλούα, καὶ εὗρον ἐφεστῶτας ἐπ᾽ αὐτῇ
oziam ꝛ preſbyteros ciuitatis cha
ὀζίαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως χα
brin ꝛ charmin. vt aũt viderũt eam: ꝛ erat
βρὶν καὶ χαρμίν. ὡς δὲ εἶδον αὐτήν, καὶ ἦν
mutata facies eius: ꝛ ve=
ἠλλοιωμένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὴν στο=
ſtem mutatam eius: mirati ſunt
λὴν μεταβεβληκυῖαν αὐτῆς, ἐθαύμασαν
in pulchritudĩe eius valde nimis. ꝛ
ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς ἐπιπολὺ σφόδρα. καὶ
dixerũt ei: deus deus patrum nſorũ det
εἶπον αὐτῇ, ὁ θς̄ ὁ θς̄ τῶν πατέρων ἡμῶν δῴη
te in gr̃am ꝛ ꝑficiat ſtudia
σε εἰς χάριν καὶ τελειῶσαι τὰ ἐπιτηδεύμα
tua ad gloriam filioꝝ iſrl̃: ꝛ exaltatiões
τά σου εἰς γαυρίαμα υἱῶν ἰηλ᾽, καὶ ὕψωμα
hierl̃z. ꝛ adorauerunt deũ. ꝛ dixit
ἰλῆμ᾽. καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ. καὶ εἶπε
ad eos: precipite aperire mihi
πρὸς αὐτούς, ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν

Factum eſt autem cum ceſ=
ſaſſet clamare ad dominum:
ſurrexit de loco in quo iacuerat ꝓ
ſtrata ad dominũ. Vocauitq; abrã
ſuam: & deſcendens in domum ſu=
am abſtulit a ſe cilitium: & exuit
ſe veſtimentis viduitatis ſue. Et la=
uit corpus ſuum. & vnxit ſe myrto
optimo. & diſcriminauit crinem
capitis ſui: & impoſuit mitram ſup
caput ſuum. & induit ſe veſtimen=
tis iocunditatis ſue. Induitq; ſanda
lia pedibus ſuis. aſſumpſitq; dex=
trariola & lilia & inaures & annu=
los: & omnibus ornamentis ſuis
ornauit ſe. Cui etiam dominus cõ
tulit ſplendorem: quoniam omnis
iſta compoſitio nõ ex libidine ſed
ex virtute pendebat. & ideo domi=
nus hanc in illam pulchritudinem
ampliauit: vt incõparabili decore
omniũ oculis appareret. Impoſuit
itaq; abre ſue aſcopam vini & vas
olei & polentam & lapates & pa=
nes & caſeum & profecta eſt. Cun
q; veniſſent ad portas ciuitatis in=
uenerunt expectantem oziam &
preſbyteros ciuitatis. Qui cum vi=
diſſent eam: ſtupentes mirati ſunt
nimis pulchritudinem eius. Nihil
tamen interrogãtes eam: dimiſerũt
trãſire dicẽtes: Deus patrũ noſtro
rum det tibi gratiam: & omne con
ſilium tui cordis ſua virtute corro
boret: & glorietur ſuper te hieru
ſalem & ſit nomen tuum in nume
ro ſanctorum & iuſtorum. Et dixe
runt hi qui illic erant omnes vna
voce. fiat fiat. Iudith vero orans
dominum: tranſiit per portas ip=
ſa & abra eius. Factum eſt autem
cum deſcenderet montem circa
ortum diei: occurrerunt ei explo=
ratores aſſyriorum: & tenuerunt
eam dicentes. Vnde venis aut quo
vadis? que reſpondit. Filia ſum he=
breorum. Ideo ego fugi a facie eo=
rum: quoniam futurum agnoui
q dentur vobis in depredationem
pro eo q cõtemnentes vos nolue
runt tradere ſeipſos: vt inuenirent
miſericordiam in conſpectu veſtro
Hac de cauſa cogitaui mecum di=
cens. Vadam ad faciem principis
holofernis vt indicem illi ſecreta il=
lorum: & oſtendam illi quo aditu
poſſit obtinere eos: ita vt non ca=
dat vir vnus de exercitu eius. Et
cum audiſſent viri illi verba eius:
conſiderabant faciem eius & erat
in oculis eorum ſtupor: quoniam
pulchritudinem eius mirabantur
nimis. Et dixerunt ad eam. Con=
ſeruaſti animam tuam eo q tale
reppeſiſti conſilium vt deſcende=
res ad dominum noſtrum. Hoc au
tem ſcias

portam ciuitatis: ꝛ exibo in cõ
πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἐξελεύσομαι εἰς τε
ſũmatiões verboꝝ q̃ locuti eſtis mecum.
λείωσιν τῶν λόγων ὧν ἐλαλήσατε μετ᾽ ἐμοῦ.
ꝛ ꝓceperunt iuuenibus aperire ei
καὶ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐτῇ
ſicut locuta eſt. ꝛ fecerunt ſic. ꝛ ex
καθότι ἐλάλησε. καὶ ἐποίησαν οὕτως. καὶ ἐξ
iuit iudith ipſa ꝛ ancilla eius cum
ῆλθεν ἰουδὶθ αὐτὴ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς μετ᾽
ea. ſpeculabãtur autem eam viri
αὐτῆς. ἀπεσκόπευον δὲ αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς
ciuitatis: quouſq; deſcẽdit mõtez: ꝛ q̃uſq;
πόλεως, ἕως οὗ κατέβη τὸ ὄρος, καὶ ἕως οὗ
ꝑtranſiuit vallem. ꝛ nõ ãplius viderunt
διῆλθε τὸν αὐλῶνα. καὶ οὐκέτι ἐθεώρησαν
eam. ꝛ abierunt in valle in
αὐτήν. καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς
rectum. ꝛ obuiauit ei vigilia
εὐθεῖαν. καὶ συνήντησεν αὐτῇ προφυλα=
aſſyrioꝝ: ꝛ tenuerunt eam:
κὴ τῶν ἀσσυρίων, καὶ συνελάβοντο αὐτήν,
ꝛ interrogauerũt eam: quoꝝ es ꝛ
καὶ ἐπηρώτησαν αὐτήν, τίνων εἶ καὶ
vnde venis? ꝛ dixit filia ſum he
πόθεν ἔρχῃ; καὶ εἶπε θυγάτηρ εἰμὶ τῶν ἑ=
breoꝝ: ꝛ fugio a facie
βραίων, καὶ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου
eorum: q̃m futuꝝ eſt vt dẽtur vobis in de
αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δίδοσθαι ὑμῖν εἰς κα
predationẽ. ꝛ ego venio ad faciem
τάβρωμα. κἀγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ πρόσωπον
holofernis principis exercitus vr̃i:
ὁλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν,
vt annunciem verba veritatis. ꝛ oſtẽ
τοῦ ἀπαγγεῖλαι ῥήματα ἀληθείας. καὶ δεί
dã ante faciem eius viam ꝑ quam ibit
ξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν καθ᾽ ἣν πο=
ꝛ dñabitur omnium mõta=
ρεύσεται καὶ κυριεύσει πάσης τῆς ὀρει=
noꝝ. ꝛ nõ interibit viroꝝ eius
νῆς. καὶ οὐ διαφωνήσει τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ
caro vna: neq; ſpũs vite. cũ autẽ
σὰρξ μία, οὐδὲ πνεῦμα ζωῆς. ὡς δὲ
audiſſent viri verba eiꝰ: cõ
ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, κα
ſiderauerũt faciem eius: ꝛ erat co=
τενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἦν ἐναν
ram eis mirabilis pulchritudĩe nimis.
τίον αὐτῶν θαυμασία τῷ κάλλει σφόδρα.
ꝛ dixerũt ad eam: cõſeruaſti ani=
καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, σέσωκας τὴν ψυ=
mã tuam feſtinans deſcendere ad faci=
χήν σου σπεύσασα καταβῆναι εἰς πρό=
em dñi noſtri. ꝛ nũc accede
σωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν. καὶ νῦν πρόσελ
ad tabernaculũ eius: ꝛ de nobis co=
θε ἐπὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀφ᾽ ἡμῶν προ
mitabũtur te donec cõmẽdent te in
πέμψουσί σε ἕως παραδώσουσί σε εἰς
manus eius. ſi autẽ ſteteris coraz
τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ἐὰν δὲ στῇς ἐναντίον
eo: ne timeas in corde tuo: ſed
αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλὰ
annuntia iuxta verba tua: ꝛ bñ
ἀνάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, καὶ εὖ
tibi faciet. ꝛ elegerunt ex eis vi
σοι ποιήσει. καὶ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄν
roſcentum: ꝛ currũ iunxerunt ei ꝛ an=
δρας ἑκατόν, καὶ παρέζευξαν αὐτῇ καὶ τῇ
cille eius: ꝛ duxerunt eam ad tabernaculũ
ἅβρᾳ αὐτῆς, καὶ ἤγαγον αὐτὴν ἐπὶ τὴν σκηνὴν

holofernis. ⁊ fact⁹ eſt concurſus in oībus
ὀλοφέρνου. καὶ ἐγένετο συνδρομὴ ἐν πάσῃ
castris: diſſonuit em̄ in tabernacu
τῇ παρεμβολῇ, διεβοήθη γὰρ εἰς τὰ σκηνώματα
lis aduentus eius. ⁊ venientes circūdabāt
ἡ παρουσία αὐτῆς. καὶ ἐλθόντες ἐκύκλουν
eam: q̄ ſtabat extra tabernaculū holofernis:
αὐτήν, ὡς εἱστήκει ἔξω τῆς σκηνῆς ὀλοφέρνου,
quouſq; ānūtiauerūt ei de ipa. ⁊ mira
ἕως προσήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ ἐθαύ
bātur in pulchritudie eius: ⁊ mirabā
μαζον ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἐθαύμα-
tur filios iſrael. ⁊ dixit vnuſq̄ſq; ad
ζον τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς
p̄ximū ſuū: q̄s cōtemnet popu
τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς καταφρονήσει τοῦ λα
lū hunc: q̄ habet in ſeipſo mulieres ta-
οῦ τούτου, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύ-
les: q̄m nō bonū eſt relinqui ex e-
τας; ὅτι οὐ καλόν ἐστιν ὑπολείπεσθαι ἐξ αὐ-
is virū vnū: q̄ dimiſſi poterunt de
τῶν ἄνδρα ἕνα, οἳ ἀφεθέντες δυνήσονται κα
cipere oēm terrā. ⁊ exierūt
τασοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἐξῆλθον
qui dormiebant apud holofernē ⁊ oēs
οἱ παρακαθεύδοντες ὀλοφέρνῃ καὶ πάντες
famuli eius: ⁊ introduxerūt eā in
οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς
tabernaculū. ⁊ erat holofernes requieſcēs
τὴν σκηνήν. καὶ ἦν ὀλοφέρνης ἀναπαυόμενος
ſup lectū ſuū in conopeo: q̄d erat ex
ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπίῳ, ὃ ἦν ἐκ
purpura ⁊ auro ⁊ ſmaragdo ⁊
πορφύρας καὶ χρυσίου καὶ σμαράγδου καὶ
lapidibus p̄cioſis intextum. ⁊ annū-
λίθων πολυτελῶν καθυφασμένον. καὶ ἀνήγ
tiauerunt ei de ea. ⁊ exijt in
γειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ
p̄ſcenium: ⁊ lampades argētee p̄ceden
προσκήνιον, καὶ λαμπάδες ἀργυραῖ προάγου
tes eum. vt āt venit ante faciem eius
σαι αὐτοῦ. ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ
iudith ⁊ ſeruorum eius: obſtupue
ἰουδὶθ καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐθαύμα-
runt oēs in pulchritudie faciei
σαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ προσώπου
eius. ⁊ cadēs ſup faciem: adora-
αὐτῆς. καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον, προσε
uit eum. ⁊ eleuauerūt eā ſer
κύνησεν αὐτῷ. καὶ ἤγειραν αὐτὴν οἱ δοῦ-
ui eius.
λοι αὐτοῦ.

Ca. 11

Et dixit ad eam holofernes: confi
Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, θάρση
de mulier. ne paueas in corde tuo: q̄m
σον γύναι. μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι
ego nō nocui hoī: qui elegit
ἐγὼ οὐκ ἐκάκωσα ἄνθρωπον, ὅστις ᾑρέτικε
ſeruire nabuchodonoſor regi
δουλεύειν ναβουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ
vniuerſe terre. ⁊ nūc popul⁹ tu⁹ qui habi
πάσης τῆς γῆς. καὶ νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοι-
tat mōtana: ſi nō cōtēpſiſſet me: nō ele
κῶν τὴν ὀρεινήν, εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν
uaſſem lanceā meā ſup eos: ſed ipſi ſi-
ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ᾽ αὐτούς, ἀλλ᾽ αὐτοὶ ἑαυ-
bi fecerunt hec. ⁊ nūc dic mihi cui⁹
τοῖς ἐποίησαν ταῦτα. καὶ νῦν λέγε μοι τίνος
cauſa fugiſti ab eis: ⁊ veniſti ad
ἕνεκα ἀπέδρας ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἦλθες πρὸς
nos. venis. n. ad ſalutem: confide. in
ἡμᾶς. ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν, θάρσει. ἐν τῇ

quoniam cum ſteteris in conſpectu eius bene tibi faciet & erís gratiſſima in corde eius. Duxeruntq; illam ad tabernaculum holofernis nunciantes eam. Cūq; intraſſet ante faciem eius: ſtatim captus eſt in ſuis oculis holofernes. Dixeruntq; ad eum ſatellites eius. Quis cōtemnat populum hebreorum qui tam decoras mulieres habent: vt nō p̄ his merito pugnare contra eos debeamus? Videns itaq; iudith holofernem ſedentem in conopeo quod erat ex purpura & auro & ſmaragdo & lapidibus precioſis intextu3: & cum in faciem eius intendiſſet adorauit eū proſternens ſe ſuper terram: & eleuauerūt eam ſerui holofernis iubente domino ſuo.

Capitulum vndecimū

Tunc Holofernes dixit ei. Equo animo eſto & noli pauere in corde tuo quoniam ego nūq̄ nocui uirum qui voluit ſeruire nabuchodonoſor regi. Populus autem tuus ſi non contēpſiſſet me: nō alleuaſſem lanceā meam ſuper eum. Nunc autem dic mihi qua ex cauſa receſſiſti ab illis: & placuit tibi vt venires ad nos. Et dixit illi iudith. Sume verba ancille tue. q̄m ſi ſecutus fueris verba ancille tue: perfectā rem faciet dominus tecū. Viuit enim nabuchodonoſor rex terre: & viuit virt⁹ eius que eſt in te ad correptionem omnium animarum errātium. quoniam nō ſolum homines ſeruient illi per te: ſed & beſtie agri obtemperāt illi. Nunciatur enim animi tui induſtria vniuerſis gentibus: & indicatum eſt omni ſeculo quoniam tu ſolus bonus & potens es in omni regno eius: & diſciplina tua omnibus prouinciis predicatur. Nec hoc latet quod locutus eſt achior: nec illud ignoratur quod eis iuſſeris euenire. Conſtat enim deu3 noſtrum ſic peccatis offenſum vt mandauerit per prophetas ſuos ad populum q̄ tradet eum pro peccatis ſuis. Et quoniam ſciunt ſe offendiſſe deum ſuum filii iſrael: tremor tuus ſuper ipſos eſt.

nocte hac viues ⁊ in reliquū. nō em̄
νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ καὶ εἰς τὸ λοιπόν. οὐ γάρ
eſt q̄ iniuria afficiat te: ſed bn̄ tibi faciet ſi-
ἐστιν ὃς ἀδικήσει σε, ἀλλ᾽ εὖ σοι ποιήσει κα-
cut fit ſeruis dn̄i mei nabu
θὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ κυρίου μου ναβου
chodonoſor regis. ⁊ dixit ad e-
χοδονόσορ τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπε πρὸς αὐ
um iudith: accipe verba famule tue:
τὸν ἰουδίθ, δέξαι τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου,
⁊ loq̄tur ancilla tua ante faci
καὶ λαλησάτω ἡ παιδίσκη σου κατὰ πρόσω
em tuā. ⁊ nō annuntiabo mēdaciū domi
πόν σου. καὶ οὐκ ἀναγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρί
no meo in nocte hac. ⁊ ſi ſecut⁹ fu-
ῳ μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. καὶ ἐὰν κατακολου
eris verba ancille tue: p̄fe
θήσῃς τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης σου, τελεί
cte rem faciet tecum deus: ⁊ non
ως πρᾶγμα ποιήσει μετὰ σοῦ ὁ θεός, καὶ οὐκ
cadet dn̄s meus a ſtudi
ἀποπεσεῖται ὁ κύριός μου τῶν ἐπιτηδευμά
is ſuis. viuit. n. rex nabuchodono
των αὐτοῦ. ζῇ γὰρ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονό-
ſor vniuerſe terre: ⁊ viuit virtus eius: q̄
σορ πάσης τῆς γῆς, καὶ ζῇ τὸ κράτος αὐτοῦ, ὃς
miſit te ad correctionē oīs ani
ἀπέστειλέ σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυ-
me: q̄m nō ſolū hoīes p̄ te ſerui
χῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ σοῦ δουλεύ
unt ei: ſed ⁊ beſtie agri ⁊
ουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ
iumēta ⁊ volatilia celi p̄pter
τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς
fortitudinē tuā viuent in nabuchodonoſor ⁊
ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ ναβουχοδονόσορ καὶ
omnem domū eius. audiuimus. n. ſapiē
πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφί
tiā tuā ⁊ induſtrias aīe tue
αν σου καὶ τὰ πανουργεύματα τῆς ψυχῆς σου
⁊ ānūciatū ē vniuerſe terre: q̄ tu ſolus bo
καὶ ἀνηγγέλη πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγα
nus in omni regno: ⁊ potens in ſciē
θὸς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, καὶ δυνατὸς ἐν ἐπι
tia: ⁊ mirabilis in exercitu belli.
στήμῃ, καὶ θαυμαστὸς ἐν στρατεύματι πολέμου,
⁊ nūc verbū q̄d locutus eſt achior in cō
καὶ νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἀχιὼρ ἐν τῇ συ-
ſeſſu tuo audiuimus verba eius: q̄m
νεδρίᾳ σου ἠκούσαμεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι
ceperunt eū viri betulue:
περιεποιήσαντο αὐτὸν οἱ ἄνδρες βετυλούα,
⁊ nuntiauit eis oīa q̄ locutus
καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλη
eſt ipſe apud te. ideo dn̄ator dn̄e ne trāſ
σεν αὐτὸς παρὰ σοί. διὸ δέσποτα κύριε μὴ πα
grediaris verbū eius: ſed pone ipm̄
ρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ κατάθου αὐτὸν
in corde tuo: q̄m verū eſt. nō. n. ſumit
ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἀληθής ἐστιν. οὐ γὰρ ἐκδι
vindicta de gēne noſtro: nō. n. p̄ualet gladi⁹
κεῖται τὸ γένος ἡμῶν, οὐ γὰρ ἰσχύει ῥομφαία
cōtra eos: niſi peccauerit cōtra deū
ἐπ᾽ αὐτούς, εἰ μὴ ἁμάρτωσιν εἰς τὸν θεὸν
ſuum. ⁊ nūc vt nō ſit dn̄s me⁹ expul
αὐτῶν. καὶ νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκβο
ſus ⁊ re īfecta deſiſtēs: ⁊ cecidit mors ſup
λος καὶ ἄπρακτος, καὶ ἐπέπεσε θάνατος ἐπὶ
faciē eoꝝ: ⁊ dep̄hēdit eos pec
πρόσωπον αὐτῶν, καὶ κατελάβετο αὐτοὺς ἁ
catum: in quo irritabunt deū ſuū
μάρτημα, ἐν ᾧ παροργιοῦσι τὸν θεὸν αὐτῶν

qñcunq; fecerint abſurditatẽ. qm̃
ὁπηνίκα ἐὰν ποιήσωσιν ἀτοπίαν. ἐπεὶ
defecerunt eis cibaria ſu
παρεξέλιπεν αὐτοῖς τὰ βρώματα αὐ-
a: ⁊ diminuta ẽ oĩs aqua. ⁊ ordinaue
τῶν, καὶ ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ. καὶ ἐβουλεύ
runt inijcere manũ pecoribus ſuis:
σαντο ἐπιβαλεῖν τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν,
⁊ omnia q̃ diſtinxit eis deus in
καὶ πάντα ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐν
legibus ſuis ne mãducarẽt: decreuerũt im
τοῖς νόμοις αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δα
pendere. ⁊ primitias frumẽti
πανῆσαι. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου
⁊ decimas vini ⁊ olei: q̃
καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἃ
ſeruauerũt ſanctificantes ſacerdotibus
ἐφύλαξαν ἁγιάσαντες τοῖς ἱερεῦσι τοῖς
aſtantibus in hieruſalem ante
παρεστηκόσιν ἐν ἱερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ
faciem dei noſtri: decreuerũt
προσώπου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κεκρίκασιν
conſumere: q̃ neq; manibus cõueniebat
ἐξαναλῶσαι, ὧν οὐδὲ ταῖς χερσὶν καθῆκεν
contingere quẽq̃ eoꝝ q̃ de populo. ⁊ miſe-
ἅψασθαι οὐδένα τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ ἀπε
runt in hieruſalem: qm̃ et
στάλκασιν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι καὶ οἱ
ibi habitantes fecerunt hec iis
ἐκεῖ κατοικοῦντες ἐποίησαν ταῦτα τοῖς
q̃ tranſtulerunt ipſis remiſſionẽ a
μετακομίσασιν αὐτοῖς τὴν ἄφεσιν παρὰ
ſenatu. ⁊ erunt quouſq; renũciet
τῆς γερουσίας. καὶ ἔσονται ἕως ἀναγγείλῃ
ipſis ⁊ facient: dabunt tibi in
αὐτοῖς καὶ ποιήσουσι, δοθήσονταί σοι εἰς
pditionẽ in die illa. vnde ego ancilla
ὄλεθρον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη
tua cognoſcens oĩa hec: fugi
σου ἐπιγνοῦσα πάντα ταῦτα, ἀπέδρων
a facie eorum. ⁊ miſit me
ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. καὶ ἀπέστειλέ με ὁ
deus ad faciẽdũ tecum rem: i q̃bus obſtu-
θεὸς ποιῆσαι μετὰ σοῦ πρᾶγμα, ἐφ᾽ οἷς ἐκστή
pebit omnis terra q̃cunq; audierint hec.
σεται πᾶσα ἡ γῆ ὅσοι ἂν ἀκούσωσιν αὐτά.
qm̃ ancilla tua religioſa eſt ⁊ colens
ὅτι ἡ δούλη σου θεοσεβής ἐστι καὶ θεραπεύ
nocte ⁊ die deum celi.
ουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ.
⁊ nunc manebo apud te dñe mi: ⁊ exi-
καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοί κύριέ μου, καὶ ἐξε-
bit ancilla tua in nocte in
λεύσεται ἡ δούλη σου κατὰ νύκτα εἰς τὴν
vallem: ⁊ orabo ad deum. ⁊
φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν. καὶ
annunciabit mihi qñ fecerunt pecca
ἀναγγελεῖ μοι πότε ἐποίησαν τὰ ἁμαρτή
ta eorum. ⁊ veniẽs referam tibi.
ματα αὐτῶν. καὶ ἐλθοῦσα προσανοίσω σοι.
⁊ exibis cum oĩ exercitu tuo: ⁊
καὶ ἐξελεύσῃ σὺν πάσῃ δυνάμει σου, καὶ
non eſt q̃ reſiſtat tibi ex eis. ⁊ ad
οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί σοι ἐξ αὐτῶν. καὶ ἄ
ducã te p mediũ iudee: quouſq; venias
ξω σε διὰ μέσου τῆς ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν
ante hierlm. ⁊ ponã ſedem tuã in
ἀπέναντι ἱλη̃μ. καὶ θήσω τὸν δίφρον σου ἐν
medio eius: ⁊ ages eos ſicut oues q̃bus
μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἄξεις αὐτοὺς ὡς πρόβατα οἷς
nõ eſt paſtor. ⁊ nõ latrabit canis lingua
οὐκ ἔστι ποιμήν. καὶ οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ

Inſuper etiam fames inuaſit eos: & ab ariditate aque iam inter mortuos computantur. Deniq; hoc ordinant vt interficiant pecora ſua: & bibant ſanguinem eorum: & ſancta domini ſui que precepit deus non contingi: in frumento vino & oleo hec cogitaue-runt impendere. & volunt conſume-re q̃ nec manibus deberẽt cõtingere. Ergo quoniam hec faciunt certum ẽ φ in perditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoſcens fugi ab il-lis: & miſit me dominus hec ipſa nun ciare tibi. Ego enim ancilla tua deum colo etiam nunc apud te. & exiet an-cilla tua & orabo deum: & dicet mihi: quando eis reddat peccatum ſuum: & veniens nunciabo tibi: ita vt ego ad-ducam te per mediam hieruſalem. Et habebis omnem populum iſrael ſicut oues quibus non eſt paſtor: & non la trabit vel vnus canis contra te: quo-niam hec mihi dicta ſunt per prouidẽ tiam dei. Et quoniam iratus eſt illis deus: hec ipſa miſſa ſum nũciare tibi. Placuerunt ãt oĩa verba hec corã Ho loferne & coram pueris eius: & mira-bantur ad ſapientiam eius: & dicebãt alter ad alterum. Non eſt talis muli er ſuper terram in aſpectu in pulchri-tudine & in ſenſu verborum. Et dixit ad illam holofernes. Bene fecit deus qui miſit te ante populum: vt des il-lum tu in manibus noſtris. Et quo-niam bona eſt promiſſio tua: ſi fece-rit mihi hoc deus tuus: erit & deus me us: & tu in domo Nabuchodonoſor magna eris: & nomen tuum nomina-bitur in vniuerſa terra.

Capitulum duodecimum.

Tunc iuſſit eam introire vbi repo ſiti erant theſauri eius: & iuſſit il-lic manere eam: & conſtituit quid da-retur illi de conuiuio ſuo. Cui reſpon dit iudith: & dixit. Nunc non pote-ro manducare ex his que mihi pre-cipis tribui: ne veniat ſupra me of fenſio. Ex his autem que mihi de-tuli manducabo. Cui Holofernes ait. Si defecerint tibi iſta que te-cum detuliſti: quid faciemus tibi? Et dixit iudith. Viuit anima tua do mine meus: quoniam non expendet omnia hec ancilla tua: donec faciat deus in manu mea hec que cogitaui. Et induxerunt illam ſerui eius in ta-bernaculum quo preceperat:

ſua corã te: qm̃ mihi hec dicta
αὐτοῦ ἀπέναντί σου, ὅτι μοι ταῦτα ἐλα-
ſunt p prudentiã meã ⁊ ãnũciata ſũt mihi:
λήθη κατὰ πρόγνωσίν μου καὶ ἀνηγγέλη μοι,
⁊ miſſa ſum nuntiare tibi. ⁊ placuerũt
καὶ ἀπεστάλην ἀπαγγεῖλαί σοι. καὶ ἤρεσαν
verba eius coram holoferne: ⁊ co
οἱ λόγοι αὐτῆς ἐναντίον ὀλοφέρνου, καὶ ἐναν-
ram oĩbus pueris eius. ⁊
τίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ
mirati ſunt in ſapiã eius ⁊ dixerũt:
ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς καὶ εἶπον,
non eſt talis mulier a ſummo vſq; ad ſũmũ
οὐκ ἔστι τοιαύτη γυνὴ ἀπ᾽ ἄκρου ἕως ἄκρου
terre in pulchritudĩe faciei ⁊ prudẽtia
τῆς γῆς ἐν κάλλει προσώπου καὶ συνέσει
verborũ. ⁊ dixit ad eam holofernes: bñ
λόγων. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, εὖ
fecit deus q̃ miſit te ante
ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀποστείλας σε ἔμπροσθεν τοῦ
populũ vt eſſet in manibus nr̃is fortitudo: i
λαοῦ τοῦ γενηθῆναι ἐν χερσὶν ἡμῶν κράτος, ἐν
ãt cõtemnẽtibus dñm meũ pditio.
δὲ τοῖς φαυλίσασι τὸν κν̄ μου ἀπώλειαν.
⁊ nunc venuſta es tu in aſpectu tuo: ⁊ bo
καὶ νῦν ἀστεία εἶ σὺ ἐν τῷ εἴδει σου, καὶ ἀγα
na in ſermõibus tuis. φ ſi feceris ſicut
θὴ ἐν τοῖς λόγοις σου. ὅτι ἐὰν ποιήσῃς καθὰ
locuta es: deus tuus erit mihi deus: ⁊ tu in
ἐλάλησας, ὁ θεός σου ἔσται μοι θεός, καὶ σὺ ἐν
domo regis nabuchodonoſor ſedebis:
οἴκῳ βασιλέως ναβουχοδονόσορ καθήσῃ,
⁊ eris noĩata in vniuerſa terra.
καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν. 12.
ET iuſſit introducere eam vbi
Καὶ ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐτὴν οὗ
repoſiti erãt theſauri eius. ⁊ iuſſit
ἐτίθετο τὰ ἀργυρώματα αὐτοῦ. καὶ συνέταξε
menſam parari ei e cibari
καταστρωθῆναι αὐτῇ ἀπὸ τῶν ὀψοποιημά-
is ſuis ⁊ vino ſuo ad bibẽdũ. ⁊ dixit
των αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴνου αὐτοῦ πιεῖν. καὶ εἶπεν
iudith: nõ mãducabo ex eis vt nõ fi
ἰουδείθ, οὐ φάγομαι ἐξ αὐτῶν ἵνα μὴ γένη
at ſcandalum: ſed de iis q̃ ſecuta ſunt
ται σκάνδαλον, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων
me fiet expenſa. ⁊ dixit ad eam holo
μοι χορηγηθήσεται. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλο
fernes: ſi ãt defecerint q̃ ſunt tecum:
φέρνης, ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ,
vnde poterimus tibi dare ſimĩa eoꝝ? nõ.n.
πόθεν ἐξοισθήσοι δοῦναι ὅμοια αὐτῶν; οὐ γάρ
eſt nobiſcum de gñe tuo. ⁊ dixit
ἐστι μεθ᾽ ἡμῶν ἐκ τοῦ γένους σου. καὶ εἶπεν
iudith ad eum: viuit aĩa tua dñe mi:
ἰουδείθ πρὸς αὐτόν, ζῇ ἡ ψυχή σου κε̄ μου,
qm̃ nõ expendet ancilla tua q̃ ſunt
ὅτι οὐ δαπανήσει ἡ δούλη σου τὰ ὄντα
mecum: donec faciat dñs in manu
μετ᾽ ἐμοῦ, ἕως ἂν ποιήσῃ κύριος ἐν χειρί
mea q̃ decreuit. ⁊ induxerũt illã
μου ἃ ἐβουλεύσατο. καὶ ἤγαγον αὐτὴν οἱ
ſerui holofernis in tabernaculũ. ⁊
θεράποντες ὀλοφέρνου εἰς τὴν σκηνήν. καὶ
dormiuit vſq; ad mediã noctem: ⁊
ὕπνωσε μέχρι μεσούσης τῆς νυκτός, καὶ
ſurrexit ad matutinã cuſtodiã: ⁊ mi
ἀνέστη πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν, καὶ ἀπέ
ſit ad holofernem dicens: iube-
στειλε πρὸς ὀλοφέρνην λέγουσα, ἐπιταξά
at iam dñs meus dimittere ancillã
τω δὴ ὁ κύριός μου ἐᾶσαι τὴν δούλην

tuam ad orationem exire. ⁊ iuſ-
σου ἐπὶ προσευχὴν ἐξελθεῖν. καὶ ἐπέτα
ſit holofernes ſatellitibus ne p
ξεν ὀλοφέρνης τοῖς σωματοφύλαξι μὴ δια
hiberent eam. ⁊ manſit in
κωλύειν αὐτήν. καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ
caſtris diebus tribus. ⁊ exibat
παρεμβολῇ ἡμέρας τρεῖς. καὶ ἐξεπορεύε
p noctem in vallem betu-
το κατὰ νύκτα εἰς τὴν φάραγγα βετου
lua: ⁊ baptizabatur in fonte
λούα, καὶ ἐβαπτίζετο ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ
aque in caſtris. ⁊ vt aſcẽdebat:
ὕδατος ἐν τῇ παρεμβολῇ. καὶ ὡς ἀνέβη,
orabat dñm deũ iſrael: vt dirigeret
ἐδέετο τοῦ κυ̃ θεοῦ ἰσραὴλ, κατευθῦναι τὴν
viam eius ad exaltationẽ filiorum populi
ὁδὸν αὐτῆς εἰς ἀνάστημα τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ
ſui. ⁊ introiens munda mane
αὐτῆς. καὶ εἰσπορευομένη καθαρὰ παρέ-
bat in tabernaculo vſq; dũ tuliſſet
μενεν ἐν τῇ σκηνῇ μέχρις οὗ προσηνέγκατο
eſcam ſuam ad veſperã. ⁊ factũ eſt
τὴν τροφὴν αὐτῆς εἰς ἑσπέραν. καὶ ἐγένετο
in die quarto: fecit holofer
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, ἐποίησεν ὀλοφέρ
nes cõuiuium ſeruis ſuis ſolis: ⁊
νης πότον τοῖς δούλοις αὐτοῦ μόνοις, καὶ
nõ vocauit ad inuitationẽ quenq̃ eorum q
οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν κλῆσιν οὐδένα τῶν
ad vſus. ⁊ dixit bogoe
πρὸς ταῖς χρείαις. καὶ εἶπε βαγώᾳ τῷ
eunucho: q erat p̃fectus ſup oĩa q
εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐφεστηκὼς ἐπὶ πάντων τῶν
eius: ſuade ‑ iã vadẽs mulierẽ
αὐτοῦ, πεῖσον δὴ πορευθεὶς τὴν γυναῖκα
hebreã q̃ eſt apud te: vt veniat
τὴν ἑβραίαν ἥ ἐστι παρὰ σοί, τοῦ ἐλθεῖν
ad nos ⁊ mãducet ⁊ bibat nobiſcum.
πρὸς ἡμᾶς καὶ φαγεῖν καὶ πιεῖν μεθ' ἡμῶν.
ecce enĩ fedum cõſpectui noſtro: ſi fe
ἰδοὺ γὰρ αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυ
minã talem dimiſerimus non cõmunican
ναῖκα τοιαύτην παρησόμεθα οὐχ ὁμιλήσαν
tes cũ ea. q nisi eã attraxerimus
τες αὐτῇ. ὅτι ἐὰν μὴ αὐτὴν ἐπισπασώμεθα
irridebit nos. ⁊ exiit bagoas
καταγελάσεται ἡμῶν. καὶ ἐξῆλθε βαγώας
a facie holofernis: ⁊ introiuit
ἀπὸ προσώπου ὀλοφέρνου, καὶ εἰσῆλθε
ad eam ⁊ dixit: ne grauetur an
πρὸς αὐτὴν καὶ εἶπε, μὴ ὀκνησάτω ἡ παι
cilla bona hec veniens ad domi
δίσκη ἡ καλὴ αὕτη ἐλθοῦσα πρὸς τὸν κύρι
nũ meũ honorificari ante faciem eius:
όν μου δοξασθῆναι κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ,
⁊ bibere nobiſcũ ad iocunditatẽ vinũ:
καὶ πιεῖν μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον,
⁊ fieri in die hac vt vna fi
καὶ γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὡς μία θυ
lia filiorum aſſyriorum: q̃ aſtiterunt in
γάτηρ τῶν υἱῶν ἀσσοὺρ, αἳ παρεστήκασιν ἐν
domo nabuchodonoſor. ⁊ dixit ad eum
οἴκῳ ναβουχοδονόσορ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν
iudith: ⁊ q̃ ſum ego vt cõtradicam
ἰουδείθ, καὶ τίς εἰμὶ ἐγὼ ἀντεροῦσα τῷ
dño meo: qm̃ oẽ quod erit in ocu
κυρίῳ μου; ὅτι πᾶν ὃ ἔσται ἐν τοῖς ὀφθαλ
lis eius placitũ feſtinans faciã:
μοῖς αὐτοῦ ἀρεστὸν σπεύσασα ποιήσω,
⁊ erit mihi hoc ad exultationẽ vſq; ad
καὶ ἔσται μοι τοῦτο εἰς ἀγαλλίαμα ἕως

& petiit dum introiret vt daretur ei
copia nocte & ante lucem egrediendi
foras ad orationem: & deprecandi do
minum: & precepit cubiculariis ſuis
vt ſicut placeret illi exiret & introiret
ad adorandum deum ſuum per tri-
duum. Et exibat noctibus in vallem
bethulie: & baptizabat ſe in fonte aq̃:
& vt aſcendebat orabat ad dominum
deum iſrael: vt dirigeret viam eius
ad liberationem populi ſui: & introi-
ens munda manebat in taber nacu-
lo: vſq; dum acciperet eſcam ſuam
in veſperum. & factum eſt quarto die
Holofernes fecit cenam ſeruis ſuis:
& dixit ad Vagao eunuchum. Va-
de & ſuade hebream illam: vt ſponte
conſentiat habitare mecum. Fedum
eſt enim apud Aſſyrios ſi femina ir-
rideat virum agendo: vt immunis ab
eo tranſeat. Tunc introiuit Vagao
ad Iudith: & dixit. Non vereatur bo
na puella introire ad dominum me-
um: vt honorificetur ante faciem e-
ius: & manducet cum eo: & bibat vi-
num in iocunditate. Cui Iudith re-
ſpondit. Que ego ſum vt contradi-
cam domino meo? Omne quod erit
ante oculos eius bonum & optimum
faciam. Quicquid autem illi placue-
rit: hoc mihi erit optimum omnibus
diebus vite mee. Et ſurrexit & orna-
uit ſe veſtimento ſuo: & ingreſſa ſte-
tit ante faciem eius. Cor autem Ho-
lofernis concuſſum eſt: erat enim ar-
dens in concupiſcentia eius: & dixit
ad eam holofernes. Bibe nunc & ac-
cumbe in iocunditate: quoniam in-
ueniſti gratiam coram me. Et dixit
Iudith. Bibam domine: quoniam
magnificata eſt anima mea hodie pre
omnibus diebus meis: & accepit &
manducauit & bibit coram ipſo: ea
que parauerat illi ancilla eius: & io-
cundus factus eſt holofernes ad eam:
bibitq; vinum multum nimis quan-
tum nunq̃ biberat in vita ſua.

Capitulum tertiumdecimũ.

Ut autem ſero factum eſt feſti-
nauerunt ſerui illius ad hoſpi-
tia ſua. & concluſit Vagao oſtia cubi-
culi: & abiit. Erant autem omnes fa-
tigati a vino. Porro Holofernes ia-
cebat in lecto nimia ebrietate ſopi-
tus. Dixitq; Iudith puelle ſue: vt
ſtaret foris ante cubiculum: & obſer
uaret. Stetitq; iudith ante lectũ orans
cũ lachrymis & labiorũ motu in ſilen
tio dicens. Confirma me domine de
us iſrael: & reſpice in hac hora ad opa
manuum mearum: vt ſicut promiſiſti
hieruſalem ciuitatẽ tuam erigas: & hoc
q credens per te poſſe fieri cogitaui
perficiam. Et cum hec dixiſſet: acceſſit
ad columnam que erat ad caput lectu
li eius: & pugionem eius qui in ea liga
tus pẽdebat exoluit. Cũq; eua ginaſſet
illum apprehendit comã capitis eius
& ait. Confirma me domine deus in

diem mortis mee. ⁊ ſurgens orna
ἡμέρας θανάτου μου. καὶ ἀναστᾶσα ἐκο-
ta eſt veſtimẽto ⁊ oĩ or
σμήθη τῷ ἱματισμῷ καὶ παντὶ τῷ κό-
natu muliebri. ⁊ introiuit ancil
σμῳ τῷ γυναικείῳ. καὶ προσῆλθεν ἡ δού
la eius: ⁊ ſtrauit ei ante ho
λη αὐτῆς, καὶ ἔστρωσεν αὐτῇ κατέναντι ὁ
lofernem in terra pelles q̃s accepat a
λοφέρνου χαμαὶ τὰ κώδια ἃ ἔλαβε πα
bagoa ad cotidianũ vſum vite
ρὰ βαγώου εἰς τὴν καθημερινὴν δίαιταν
ſue vt mãducaret reclinata ſup
αὐτῆς εἰς τὸ ἐσθίειν κατακλινομένην ἐπ'
eas. ⁊ ingreſſa accubuit iudith. ⁊
αὐτῶν. καὶ ἐλθοῦσα ἀνέπεσεν ἰουδείθ. καὶ
obſtupuit cor holofernis in ea: ⁊
ἐξέστη ἡ καρδία ὀλοφέρνου ἐπ' αὐτῇ, καὶ
cõcuſſa fuit aĩa eius: ⁊ erat cupi
ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἦν κατεπί-
dus valde coeundi cum e
θυμος σφόδρα τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐ
a. ⁊ obſeruabat tp̃s vt deciperet
τῆς. καὶ ἐτήρει καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι
eam: ex q̃ die vidit eam. ⁊ di
αὐτήν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶδεν αὐτήν. καὶ εἶ
xit ad eam holofernes: bibe iam ⁊ ſis
πε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, πίε δὴ καὶ γενήθη
nobiſcum in iocunditate. ⁊ dixit iu
τι μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην. καὶ εἶπεν ἰου-
dith: bibam iã dñe: qm̃ magnificatũ ẽ
δείθ, πίομαι δὴ κύριε, ὅτι ἐμεγαλύνθη τὸ
viuere meũ in me hodie p̃ oĩbus
ζῆν μου ἐν ἐμοὶ σήμερον παρὰ πάσας τὰς
diebus gñationis mee. ⁊ accipiẽs mãdu
ἡμέρας τῆς γενέσεώς μου. καὶ λαβοῦσα ἔφα
cauit ⁊ bibit coram ipſo: que pauerat
γε καὶ ἔπιε κατέναντι αὐτοῦ, ἃ ἡτοίμασεν
ancilla eius. ⁊ iocũdꝰ factꝰ ẽ holofernes in
ἡ δούλη αὐτῆς. καὶ εὐφράνθη ὀλοφέρνης ἐπ'
ea: ⁊ bibit vinũ multũ nimis q̃tũ non
αὐτῇ, καὶ ἔπιεν οἶνον πολὺν σφόδρα ὅσον οὐκ
biberat vnq̃ in die vna ex q̃ natus fuit.
ἔπιε πώποτε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀφοῦ ἐγεννήθη.
Ut aũt veſpera fctã eſt: feſtinauerunt Ca.13
Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, ἐσπούδασαν οἱ
ſerui eius diuertere. ⁊ bagoas cõclu
δοῦλοι αὐτοῦ ἀναλύειν. καὶ βαγώας συνέ-
ſit tabernaculũ eiꝰ foris: ⁊ dimi
κλεισε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔξωθεν, καὶ ἀπέλυ
ſit aſtantes a facie domini
σε τοὺς παρεστῶτας ἐκ προσώπου τοῦ κυρίου
ſui. ⁊ abierunt ad cubilia ſu
αὐτοῦ. καὶ ἀπῴχοντο εἰς τὰς κοίτας αὐ-
a. erant.n. omnes fatigati q̃a
τῶν. ἦσαν γὰρ πάντες κεκοπωμένοι διὰ τὸ
diu factũ fuit cõuiuiũ. relicta
ἐπιπλεῖον γεγονέναι τὸν πότον. ὑπελείφ
eſt aũt iudith ſola i tabernaculo: ⁊ holofernes
θη δὲ ἰουδείθ μόνη ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ ὀλοφέρνης
p̃cumbens ſup lectũ ſuũ. erat.n.
προπεπτωκὼς ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ. ἦν γὰρ
p̃fuſum ipſi vinũ. ⁊ dixit iu
περικεχυμένος αὐτῷ ὁ οἶνος. καὶ εἶπεν ἰου
dith ancille ſue: vt ſtaret extra cubicu
δεὶθ τῇ δούλῃ αὐτῆς, στῆναι ἔξω τοῦ κοιτῶ-
lum eius: ⁊ obſeruaret exitum eius
νος αὐτῆς, καὶ ἐπιτηρεῖν τὴν ἔξοδον αὐτῆς
ſicut cotidie. ſe exituram enĩ dixit
καθάπερ καθημέραν. ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἔφη
ad orationẽ ſuã. ⁊ bagoe
ἐπὶ τὴν προσευχὴν αὐτῆς. καὶ τῷ βαγώᾳ

locuta est iuxta verba hec. ⁊ a=
ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἀ=
bierūt oēs a facie ipsius: ⁊
πῆλθον πάντες ἐκ προσώπου αὐτῆς, καὶ
nemo relictus est in cubiculo a par
οὐδεὶς κατελείφθη ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπὸ μι
uo vsq̧ad magnū. ⁊ stans iudith sup
κροῦ ἕως μεγάλου. καὶ στᾶσα ἰουδὶθ ἐπὶ τὴν
lectum illius: dixit in corde suo: do
κλίνην αὐτοῦ, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, κύ
mine deus vniuerse potētie respice in
ριε ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως ἐπίβλεψον ἐν
hora hac ad opera manuū mearū
τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου
ad exaltationē hierl'm. qm̄ nunc temp⁹ ad
εἰς ὕψωμα ἱερουσαλήμ. ὅτι νῦν καιρὸς ἀν
adiuuādū hereditatem tuā: ⁊ ad faci
τιλαβέσθαι τῆς κληρονομίας σου, καὶ ποιῆ
endū studia mea in fractionē ii=
σαι τὰ ἐπιτηδεύματά μου εἰς θραῦμα ἐχ
micorū q̄ insurrexerēt nobis. ⁊ accedens
θρῶν οἳ ἐπανέστησαν ἡμῖν. καὶ προσελθοῦσα
regule lectuli q̄ erat ad caput ho=
τῷ κανόνι τῆς κλίνης ὃς ἦν πρὸς κεφαλῆς ὁ=
lofernis: demisit pugionē ab ea.
λοφέρνου, καθεῖλε τὸν ἀκινάκην ἀπ' αὐτοῦ.
⁊ appropinq̄ns lectulo apphēdit comā
καὶ ἐγγίσασα τῇ κλίνῃ ἐδράξατο τῆς κόμης
capitis eius ⁊ ait: confirma
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ εἶπε, κραταίωσόν
me dn̄e deus in die hac. ⁊ pcus=
με κύριε ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ ἐπά=
sit in ceruicem eius bis i fortitudie
ταξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ
sua: ⁊ abstulit caput eius ab
αὐτῆς, καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπ'
eo: ⁊ euoluit corpus eius de
αὐτοῦ, καὶ ἀπεκύλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ
lecto: ⁊ abstulit conopeum a
τῆς στρωμνῆς, καὶ ἀφεῖλε τὸ κωνώπιον ἀπὸ
columnis. ⁊ post pusillū exiuit: ⁊ tradi
τῶν στύλων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε, καὶ πα
dit ancille sue caput holofer
ρέδωκε τῇ ἅβρᾳ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν ὁλοφέρ
nis: ⁊ misit illud in peram
νου, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν πήραν τῶν
cibariorū suorum. ⁊ exierunt due simul
βρωμάτων αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθον αἱ δύο ἅμα
secundū cōsuetudinē suā ad oratio=
κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν ἐπὶ τὴν προσευ=
nem. ⁊ transeuntes castra: circui=
χήν. καὶ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν, ἐκύ
erunt vallem illam: ⁊ ascende=
κλωσαν τὴν φάραγγα ἐκείνην, καὶ προσανέ
runt mōtē betulua: ⁊ venerūt ad
βησαν τὸ ὄρος βετυλούα, καὶ ἦλθον πρὸς
portas eius. ⁊ dixit iudith a lon
τὰς πύλας αὐτῆς. καὶ εἶπεν ἰουδὶθ μακρό
ge custodiētibus in portis: ape
θεν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπὶ τῶν πυλῶν, ἀνοί
rite aperite iam portam: nobiscum
ξατε ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην, μεθ' ἡμῶν ὁ
deus deus noster vt faceret adhuc virtutē i isrl'
θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ποιῆσαι ἔτι ἰσχὺν ἐν ἰη̄λ
⁊ potentiā aduersus inimicos: sicut ⁊ ho
καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὰ καὶ σή=
die fecit. ⁊ factū est cū audissent
μερον ἐποίησε. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ
viri ciuitatis ipsius vocem e=
ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς τὴν φωνὴν αὐ
ius: festinauerunt descendere ad
τῆς, ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν

hac hora: & pcussit bis in ceruicē ei⁹: & abscidit caput eius: & abstulit conopeum eius a columnis: & euoluit corpus eius truncū. Et post pusillū exiuit & tradidit caput holofernis āncille sue: & iussit vt mitteret illud in peram suam: & exierunt due secundum consuetudinem suam: quasi ad orationem: & transierunt castra & gyrantes vallem venerunt ad portam ciuitatis: & dixit Iudith a longe custodibus murorum. Aperite portas qm̄ nobiscum est deus: qui fecit virtutem in israel. Et factum est cum audissent viri vocem eius: vocauerunt presbyteros ciuitatis. Et occurrerunt ad eam omnes a minimo vsq̧ ad maximum: quoniam sperauerunt eam iam non esse venturā. Et accendentes luminaria congyrauerunt circa eam vniuersi: illa autem ascendens in eminentiorem locum: iussit fieri silentium. Cunq̧ omnes tacuissent dixit iudith. Laudate dominum deum nostrum: qui non deseruit sperantes in se: & in me ancillam suam adimpleuit misericordiam suam: quam promisit domui israel: et interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte: & proferens de pera caput holofernis: ostendit illis dicēs. Ecce caput Holofernis principis militie Assyriorum. Et ecce conopeum illius in quo recumbebat in ebrietate sua: vbi & per manum femine percussit illum dominus deus noster. Viuit autem ipse dominus: quoniam custodiuit me angelus eius: & hinc euntem: & ibi cōmorantem & inde huc reuertentem: & non permisit me dominus ancillā suam coinquinari: sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua: in euasione mea: in liberatione vestra. Confitemini illi omnes quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Vniuersi autem adorantes dominum dixerūt ad eam. Benedixit te dominus in virtute sua: quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros. Porro ozias prīceps populi israel dixit ad eam. Benedicta es tu filia a domino deo excelso: pre omnibus mulieribus super terrā. Benedictus dominus qui creauit celum & terram: qui te direxit in vulnera capitis prīcipis inimicorum nostrorum: quia hodie nomen tuum ita magnificauit: vt non recedat laus tua de ore hoīm q memores fuerint virtutis dn̄i in eternum: p quibus nō pepcisti aīe tue ppter angustias & tribulatiōes gn̄is tui: sed subuenisti ruine ante conspectum dei nostri. Et dixit oīs populus. fiat fiat. Porro achior vocatus venit. et dixit ei iudith. Deus israel cui tu testimoniū dedisti q̄ vlciscatur se de inimicis suis: ipse caput oīū incredulorū incidit ī hac nocte in manu mea. Et vt probes quia ita est: ecce caput holofernis qui in contēptu supbie sue deū israel cōtempsit: & tibi īteritū minabatur

portam ciuitatis sue. ⁊ cōuoca
πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν. καὶ συνεκά
uerunt p̄sbyteros ciuita
λεσαν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλε=
tis. ⁊ cōcurrerūt omnes a paruo
ως. καὶ συνέδραμον πάντες ἀπὸ μικροῦ
vsq̧ad magnū: qm̄ p̄ter opinionē erat eis vt
ἕως μεγάλου, ὅτι παράδοξον ἦν αὐτοῖς τὸ
veniret ipsa. ⁊ apuerunt portam ⁊
ἐλθεῖν αὐτήν. καὶ ἤνοιξαν τὴν πύλην καὶ
susceperūt eas. ⁊ accendentes ignē ad
ὑπεδέξαντο αὐτάς. καὶ ἅψαντες πῦρ εἰς
flammā: circūdederunt eas. illa āt dixit
φαῦσιν, περιεκύκλωσαν αὐτάς. ἡ δὲ εἶπε
ad eos voce magna: laudate deū
πρὸς αὐτοὺς φωνῇ μεγάλῃ, αἰνεῖτε τὸν θεὸν
laudate: laudate deum: qm̄ nō amouit
αἰνεῖτε, αἰνεῖτε τὸν θεόν, ὅτι οὐκ ἀπέστησε
miam suam a domo israel: sed cō
τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἀλλ' ἔ=
fregit hostes nostros p manū meā
θραυσε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν διὰ χειρός μου
in nocte hac. ⁊ pferens ca
ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. καὶ προελοῦσα τὴν κεφα
put de pera ondit ⁊ dixit eis:
λὴν ἐκ τῆς πήρας ἔδειξε καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
ecce caput holofernis principis mili
ἰδοὺ κεφαλὴ ὁλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυ
tie assyriorum: ⁊ ecce conopeum in q̄
νάμεως ἀσσούρ, καὶ ἰδοὺ τὸ κωνώπιον ἐν ᾧ
recūbebat in ebrietatibus suis: ⁊ pcus=
κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάτα
sit illum dn̄s in manu femine. ⁊ viuit do
ξεν αὐτὸν κύριος ἐν χειρὶ θηλείας. καὶ ζῇ ὁ κύ
minus q̄ custodiuit me in via mea q̄ abu=
ριος ὃς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ μου ἣ ἐπο
laui: qm̄ decepit eum facies
ρεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν
mea in pditionem eius: ⁊ nō fecit
μου εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησεν
petm̄ mecum in pollutionē ⁊ cōfu=
ἁμάρτημα μετ' ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύ
sionē. ⁊ obstupuit oīs ppl's nimis. ⁊ inclinā
νην. καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα. καὶ κύψαν
tes adorauerunt deū ⁊ dixerūt vnani
τες προσεκύνησαν τῷ θεῷ καὶ εἶπον ὁμοθυ
miter: bn̄dictus es deus noster q̄ ad nihilū
μαδόν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξουδενώ=
redegisti in die hodierna inimicos
σας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
populi tui. ⁊ dixit ei ozias: bn̄dicta tu
λαοῦ σου. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὀζίας, εὐλογητὴ σὺ
es filia a deo excelso p̄ oibus
εἶ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ παρὰ πάσας
mulieribus q̄ sup terrā: ⁊ bn̄di
τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εὐλογη=
ctus dn̄s deus q̄ creauit celos
τὸς κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκτισε τοὺς οὐρανοὺς
⁊ terram: q̄ direxit te in vulnus
καὶ τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα
capitis principis inimicorū nrorū. q̄a non
κεφαλῆς ἄρχοντος ἐχθρῶν ἡμῶν. ὅτι οὐκ
recedet spes tua a corde ho
ἀποστήσεται ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀν
minum q̄ memores fuerīt virtutis dei vsq̧ i secu
θρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶ=
lū. ⁊ faciat tibi hec deus i exaltatiōes
νος. καὶ ποιήσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος
sempiternā vt visitet te in bonis: p
αἰώνιον τοῦ ἐπισκέψασθαί σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀν=
q̄bus nō pepercisti anime tue ppter
θ' ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν

humilitatē gēńis noſtri: ſed ſubueniſti
ταπείνωσιν τ̃ γένους ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐπεξῆλθες
ruine noſtre in rectū vadens
τῷ πτώματι ἡμῶν ἐπ᾽ εὐθεῖαν πορευθεῖσα
ante cōſpectū dei nr̄i. ⁊ dixit oīs popu
ἐνώπιον τ̃ θεοῦ ἡμῶν. καὶ εἶπον πᾶς ὁ λα=
lus: fiat fiat.
ός, γένοιτο γένοιτο.

Ca.14.

Et dixit ad eos iudith: audi=
Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκού=
te iā me fratres: ⁊ accipiētes ca=
σατε δή μου ἀδελφοί, καὶ λαβόντες τὴν κε
put hoc: ſuſpēdite illud ſup
φαλὴν ταύτην, κρεμάσατε αὐτὴν ἐπὶ τῆς
pinaculum muri nr̄i. ⁊ erit quum
ἐπάλξεως τ̃ τείχους ἡμῶν. καὶ ἔσαι ἡνίκα
illuxerit diluculū ⁊ exierit ſol ſup
ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος καὶ ἐξέλθῃ ὁ ἥλιος ἐπὶ
terrā: recipietis vnuſqſq; arma bel
τὴν γῆν, ἀναλήψεσθε ἕκασος τὰ σκεύη τὰ πο
lica veſtra: ⁊ exibit omnis vir
λεμικὰ ὑμῶν, καὶ ἐξελεύσεται πᾶς ἀνὴρ
fortis extra ciuitatem. ⁊ dabitis princi
ἰσχύων ἔξω τῆς πόλεως. καὶ δώσετε ἀρχη=
pem ſup eos q̄ſi deſcēdentes in cam
γὸν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὡς καταβαίνοντες εἰς τὸ πε
pum ad vigiliam filioꝝ aſſyrioꝝ: ⁊ nō
δίον εἰς τὴν προφυλακὴν υἱῶν ἀσούρ, καὶ οὐ
deſcendetis. ⁊ cū acceperint iſti
καταβήσεσθε. καὶ ἀναλαβόντες οὗτοι τὰς
armaturas ſuas: ibunt in ca
πανοπλίας αὐτῶν, πορεύσονται εἰς τὰς πα
ſtra ſua: ⁊ excitabunt princi
ρεμβολὰς αὐτῶν, καὶ ἐγεροῦσι τοὺς σρατη=
pes exercitus aſſyrioꝝ: ⁊ current
γοὺς τῆς δυνάμεως ἀσούρ, καὶ δραμοῦνται
ad tabernaculū holofernis: ⁊ nō inuenī
ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνου, καὶ οὐχ εὑρήσου=
ent eum. ⁊ decidet ſup eos ti=
σιν αὐτόν. καὶ ἐπιπεσεῖται ἐπ᾽ αὐτοὺς φό
mor: ⁊ fugient a facie noſtra. ⁊
βος, καὶ φεύξονται ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. καὶ
inſequentes vos ⁊ oēs ha
ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς καὶ πάντες οἱ κα
bitantes oēm terminū iſrael: pſtrate
τοικοῦντες πᾶν ὅριον ἰηλ, καταςρώσατε
eos in viis ſuis. ante āt q̄ faci=
αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. πρὸ δὲ τ̃ ποιῆ=
atis hec: vocate mihi achior am=
σαι ταῦτα, καλέσατέ μοι ἀχιὼρ τὸν ἀμ
manitē: vt vidēs cognoſcat vilipenden
μανίτην, ἵνα ἰδὼν ἐπιγνῷ τὸν ἐκφαυλίσαν
tem domū iſrael: ⁊ ipm in mortē mit
τα τὸν οἶκον ἰηλ, καὶ αὐτὸν εἰς θάνατον ἀπο
tentem ad nos. ⁊ vocauerunt achior
σείλαντα εἰς ἡμᾶς. καὶ ἐκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ
de domo ozia. vt aūt venit ⁊ vidit ca
ἐκ τ̃ οἴκου ὀζία. ὡς δὲ ἦλθε καὶ εἶδε τὴν κεφα
put holofernis in manu viri vnius in con
λὴν ὀλοφέρνου ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τῇ ἐκ
gregatione populi: cecidit in faciem ⁊
κλησίᾳ τ̃ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον καὶ
defecit ſpūs eius. vt āt recreauerūt il
ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτ̃. ὡς δὲ ἀνέλαβον αὐ
lum: cecidit ad pedes iudith: ⁊ ado
τόν, προσέπεσε τοῖς ποσὶν ἰουδείθ, καὶ προ
rauit faciem eius ⁊ dixit: bn̄=
σεκύνησε τῷ προσώπῳ αὐτ̃ καὶ εἶπεν, εὐ=
dicta tu in oī tabernaculo iuda ⁊
λογημένη σὺ ἐν παντὶ σκηνώματι ἰούδα καὶ
in oī gente: qcūq; audiētes no
ἐν παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνο=

dicens. Cum captus fuerit populus Iſrael: gladio perforari precipiam latera tua. Videns autem Achior caput holofernis: anguſtiatus pre pauore: cecidit in faciem ſuam ſuper terram: & eſtuauit anima eius. Poſtea vero q̄ reſumpto ſpiritu recreatus eſt: procidit ad pedes eius: & adorauit eam: & dixit. Benedicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob: quoniam in omni gente: que audierit nomen tuum: magnificabitur ſuper te deus iſrael.

Capitulum quartumdecimū.

Dixit autem iudith ad omnem populum. Audite me fratres. Suſpendite caput hoc ſuper muros noſtros & erit cum exierit ſol: accipiat vnuſquiſq; arma ſua: & exite cum impetu non vt deſcendatis deorſum: ſed quaſi impetum facientes. Tunc exploratores neceſſe erit: vt fugiant ad principem ſuum excitandum ad pugnam. Cunq; duces eorum concurrerint ad tabernaculum holofernis: & inuenerint eum truncum in ſuo ſanguine volutatum: decidet ſuper eos timor. Cunq; cognoueritis fugere eos: ite poſt illos ſecuri: quoniam dominus conteret eos ſub pedibus veſtris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus iſrael: relicto gentilitatis ritu: credidit deo: & circuncidit carnem preputii ſui: & appoſitus eſt ad populum iſrael: & omnis ſucceſſio generis eius vſq; in hodiernum diem. Mox autem vt ortus eſt dies ſuſpenderunt ſuper muros caput holofernis: accepitq; vnuſquiſq; vir arma ſua: & egreſſi ſunt cum grandi ſtrepitu & vlulatu. Quod videntes exploratores ad tabernaculum holofernis cucurrerunt. Porro hi qui in tabernaculo erant venientes: & ante ingreſſum cubiculi perſtrepentes excitandi gratia: inquietudinem arte moliebantur: vt non ab excitantibus: ſed a ſonantibus holofernes euigilaret. Nullus enim audebat cubiculum virtutis aſſyriorū pulſando aut intrādo aperire. Sed cum veniſſent eius duces ac tribuni & vniuerſi maiores exercitus aſſyriorum: dixerūt cubicularíis. Intrate & excitate illū: q̄m egreſſi mures de cauernis ſuis auſi ſunt p̄uocare nos ad p̄lium. Tunc ingreſſus vagao cubiculum eius ſtetit ante cortinam & plauſum fecit manibus ſuis. ſuſpicabatur enim illum cū iudith dormire. Sed cū nullū motū iacentis ſenſu aurīū caperet acceſſit p̄ximās ad cortinam: & eleuans eā videnſq; cadauer abſq; capite holofernis ī ſuo ſanguine tabefactū iacere ſuper terrā: exclamauit voce magna cū fletu & ſcidit veſtimenta ſua. Et ingreſſus tabernaculū iudith nō inuenit eā. Et exiliuit foras ad populum & dixit. Vna mulier hebrea fecit cōfuſionem in domo regis

men, tuū turbabūtur. ⁊ nunc nuncia
μά σου ταραχθήσονται. καὶ νῦν ἀνάγγειλόν
mihi q̄ feciſti in diebus iſtis.
μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις.
⁊ annūtiauit ei iudith in medio popu
καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ἰουδείθ ἐν μέσῳ τ̃ λα=
li oīa q̄ fecerat a q̄ di=
οῦ πάντα ὅσα ἦν πεποιηκυῖα ἀφ᾽ ἧς ἡμέ=
e exiuit: vſq; quo locuta ē eis. vt āt ceſ=
ρας ἐξῆλθεν, ἕως οὗ ἐλάλει αὐτοῖς. ὡς δὲ ἐ=
ſauit loq̄: voce magna exultauit
παύσατο λαλοῦσα, φωνῇ μεγάλῃ ἠλάλαξεν
populus: ⁊ dederūt vocem iocundā in
ὁ λαός, καὶ ἔδωκαν φωνὴν εὐφρόσυνον ἐν τῇ
ciuitate ſua. videns āt achior oīa q̄
πόλει αὐτῶν. ἰδὼν δὲ ὁ ἀχιὼρ πάντα ὅσα
fecit deus iſrael: credidit deo val
ἐποίησεν ὁ θς τ̃ ἰηλ, ἐπίςευσε τῷ θεῷ σφό
de: ⁊ circūcidit carnē p̄pu
δρα, καὶ περιετέμετο τὴν σάρκα τῆς ἀκρο=
tii ſui: ⁊ appoſitus ē ad domū iſrl̄
βυςίας αὐτ̃, καὶ προσετέθη εἰς τὸν οἶκον ἰηλ
vſq; in diem hāc. cū āt diluculū aſcē
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἀνέ
dit: ſuſpenderūt caput holofernis de
βη, ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν ὀλοφέρνου ἐκ τ̃
muro. ⁊ accepit oīs vir arma ſu
τείχους. καὶ ἀνέλαβε πᾶς ἀνὴρ τὰ ὅπλα αὐ
a: ⁊ exierūt in circulum ad aſcen
τ̃, καὶ ἐξῆλθον κατὰ σπεῖραν ἐπὶ τὰς ἀναβά
ſus mōtis. at filij aſſyrioꝝ vt viderūt e
σεις τοῦ ὄρους. οἱ δὲ υἱοὶ ἀσοὺρ ὡς εἶδον αὐ
os: miſerunt ad duces ſuos.
τούς, διέπεμψαν ἐπὶ τ̃ς ἡγουμένους αὐτῶν.
illi āt venerūt ad duces ⁊ tribu
οἱ δὲ ἦλθον ἐπὶ τοὺς σρατηγοὺς καὶ χιλιάρ=
nos ⁊ ad oēm principem ſuum. ⁊
χους καὶ ἐπὶ πάντα ἄρχοντα αὐτῶν. καὶ
venerunt ad tabernaculū holofernis: ⁊
παρεγένοντο ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνου, καὶ
dixerunt ei q̄ erat ſup oīa eius: excita
εἶπον τῷ ὄντι ἐπὶ πάντων τῶν αὐτ̃, ἔγειρον
iam dn̄m nostrū: q̄m auſi ſunt ſerui deſ
δὴ τὸν κ̄ν ἡμῶν, ὅτι ἐτόλμησαν οἱ δοῦλοι κα
cendere ſup nos ad bellum: vt diſper
ταβαίνειν ἐφ᾽ ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα ἐξολο=
dantur in finem. ⁊ ingreſſus ē bagoas:
θρευθῶσιν εἰς τέλος. καὶ εἰσῆλθε βαγώας,
⁊ pulſauit aulā tabernaculi: ſuſpicabat̄. n.
καὶ ἔκρουσε τὴν αὐλὴν τῆς σκηνῆς, ὑπενόει γὰρ
dormire ipm cum iudith. vt āt nemo
καθεύδειν αὐτὸν μετὰ ἰουδείθ. ὡς δὲ οὐδεὶς
audiuit: aperiēs introiuit in cubicu
ὑπήκουσε, διαςείλας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶ
lum: ⁊ iuenit eū ſup ſtratū p̄ie
να, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς χελωνίδος ἐρριμ
ctum mortuū: ⁊ caput eius ablatū erat ab
μένον νεκρόν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτ̃ ἀφῄρητο ἀπ᾽
eo. ⁊ exclamauit voce magna cum fle=
αὐτ̃. καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθ
tu ⁊ gemitu ⁊ clamore valido: ⁊ ſci=
μοῦ καὶ ςεναγμοῦ καὶ βοῆς ἰσχυρᾶς, καὶ διέρ
dit veſtimēta ſua. ⁊ ingreſſus ē in taber
ρηξε τὰ ἱμάτια αὐτ̃. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκη
naculū vbi erat iudith diuertēs: ⁊ non iuenit
νὴν οὗ ἦν ἰουδείθ καταλύουσα, καὶ οὐχ εὗρεν
eam. ⁊ exiliit ad populū ⁊ clama
αὐτήν. καὶ ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐβόη
uit: p̄uaricati ſunt ſerui. fecit cōfuſionē
σεν, ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι. ἐποίησεν αἰσχύνην
vna mulier hebreoꝝ in domū regis
μία γυνὴ τῶν ἑβραίων εἰς τὸν οἶκον τ̃ βασιλέως

nabuchodonoſoꝛ:qm̄ ecce holofernes ī terra:
ναβουχοδονόσορ, ὅτι ἰδοὺ ὁλοφέρνης χαμαί,
ꝛ caput eius non ē in ipſo.cū āt audiſ
καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ὡς δὲ ἤκου
ſent hec verba pꝛicipes vir=
σαν ταῦτα τὰ ῥήματα οἱ ἄρχοντες τῆς δυ=
tutis aſſyrioꝝ:ſciderūt ſtatī veſtimēta
νάμεως ἀσσοὺρ, διέρρηξαν εὐθὺς τοὺς χιτῶνας
ſua: ꝛ turbata ē aīa eoꝝ valde:
αὐτῶν, καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτῶν σφόδρα
ꝛ factus ē eoꝝ clamoꝛ ꝛ vociferatio magna
καὶ ἐγένετο αὐτῶν κραυγὴ καὶ βοὴ μεγάλη
nimis in medio caſtroꝛum.
σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς. 15.

Et cū audiſſent q̄ in tabernaculis
Καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἐν τοῖς σκηνώμασιν
erant: obſtupuerunt ſup factū: ꝛ cecidit
ὄντες, ἐξέστησαν ἐπὶ τὸ γεγονός, καὶ ἔπεσεν
ſup eos timoꝛ ꝛ tremoꝛ. ꝛ nō fuit ho=
ἐπ᾽ αὐτοὺς φόβος καὶ τρόμος. καὶ οὐκ ἦν ἄνθρω
mo manēs ante faciem ampli⁹ pximi
πος μένων κατὰ πρόσωπον ἔτι τοῦ πλησίον
ſui: ſed diffuſi vnanimiter fugerūt
αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἐκχυθέντες ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον
ad oēm viā campi ꝛ mōtanoꝝ.
ἐπὶ πᾶσαν ὁδὸν τοῦ πεδίου καὶ τῆς ὀρεινῆς.
ꝛ q̄ caſtrametati erant in mōtib⁹ ī circuitu
καὶ οἱ παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ
betulie cōuerſi ſunt in fugā. ꝛ tūc
βετυλούα ἐτράπησαν εἰς φυγήν. καὶ τότε
filij iſrael oīs vir pliatoꝛ ex eis
οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πολεμιστὴς ἐξ αὐτῶν
effuſi ſunt ſup eos. ꝛ miſit ozi=
ἐξεχύθησαν ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἐξαπέστειλεν ὀζί
as in betomaſthem ꝛ bebe ꝛ chobe
ας εἰς βετομασθὲμ καὶ βηβαὶ καὶ χωβαὶ
ꝛ cola: ꝛ in oēm terminū iſrl̄ q̄ annū=
καὶ κωλά, καὶ εἰς πᾶν ὅριον ἰσραὴλ τοὺς ἀπαγ
tiarent ſup ijs q̄ cōſumata ſunt: ꝛ
γέλλοντας ὑπὲρ τῶν συντετελεσμένων, καὶ
vt oēs diffunderētur ſup inimicos
ἵνα πάντες ἐπεκχυθῶσι τοῖς πολεμίοις
in interitū eoꝝ. vt āt audierūt filij
εἰς τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν. ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ υἱ
iſrael: oēs vnanimiter ceciderūt ſup
οἱ ἰσραὴλ, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔπεσον ἐπ᾽
eos vſq; ad chobe.ſimiliter āt ꝛ q̄ ex hie
αὐτοὺς ἕως χωβαί. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐξ ἱε=
ruſalem aduenerunt: ꝛ ex oībus
ρουσαλὴμ παρεγενήθησαν, καὶ ἐκ πάσης τῆς
mōtanis:annūtiauerāt.n. eis q̄ facta fuerāt
ὀρεινῆς, ἀνήγγειλαν γὰρ αὐτοῖς τὰ γινόμενα
caſtris inimicoꝝ ſuoꝝ: ꝛ q̄ in
τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐν
galaad ꝛ q̄ in galilea diſſipaue
τῇ γαλαὰδ καὶ οἱ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπερεκέρα
rūt eos plaga magna: vſq; quo pterie
σαν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, ἕως οὗ παρῆλ
runt damaſcū ꝛ fines eius. at reli
θον τὴν δαμασκὸν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς. οἱ δὲ λοι
qui habitātes betuluam irruerūt
ποὶ οἱ κατοικοῦντες βετυλοὺα ἐπέπεσον τῇ
caſtris aſſyrioꝝ ꝛ pdati ſunt e=
παρεμβολῇ ἀσσοὺρ καὶ προενόμευσαν αὐ=
os: ꝛ ditati ſunt valde. at filij iſrl̄
τούς, καὶ ἐπλούτησαν σφόδρα. οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ
reuerſi ab occiſiōe:dn̄ati ſunt
ἀναστρέψαντες ἀπὸ τῆς κοπῆς, ἐκυρίευσαν
reliquoꝝ.ꝛ ville ꝛ ciuitates q̄
τῶν λοιπῶν. καὶ αἱ κῶμαι καὶ αἱ πόλεις αἱ
in mōtanis ꝛ cāpeſtrib⁹ obtinuerūt multā
ἐν τῇ ὀρεινῇ καὶ πεδινῇ ἐκράτησαν πολλῶν

Nabuchodonoſor. Ecce enim holofernes iacet in terra: & caput eius non eſt in illo. Quod cum audiſſent principes virtutis aſſyriorum ſciderunt omnes veſtimenta ſua: & intolerabilis timor & tremor cecidit ſup eos & turbati ſunt animi eorū valde. Et fact⁹ ē clamor incōparabilis in medio caſtrorum eorū. Capitulū.15.

Cvmq; oīs exercitus decollatū holofernē audiſſet: fugit mēs & conſiliū ab eis & ſolo tremore & metu agitati: fuge pſidium ſumūt: ita vt nullus loqueretur cū pximo ſuo: ſed inclinato capite relictis oībus euadere feſtinabant hebreos: quos armatos ſup ſe venire audierant fugientes p vias cāporū & ſemitas colliū. Vidētes itaq; filii iſrl̄ fugiētes ſecuti ſūt illos. Deſcēderuntq; clangentes tubis & vlulantes poſt ipſos. Et qm̄ aſſyrii nō adunati: in fugam ibant pcipites: filii aūt iſrael vno agmine pſequentes debilitabant oēs quos inuenire potuiſſent. Miſitq; ozias nuncios per oēs ciuitates & regiōes iſrael. Omnis itaq; regio oīſq; vrbs electā iuuentutē armatā miſit poſt eos & pſecuti ſunt eos in ore gladii quouſq; peruenirent ad extremitatē finium ſuorum. Reliqui aūt qui erāt in bethulia: ingreſſi ſunt caſtra aſſyriorum: & predam quam fugientes aſſyrii reliqrant abſtulerunt & onuſtati ſūt valde. Hi vero qui victores reuerſi ſūt ad bethuliā oīa q̄ erāt illorum abſtulerūt ſecū: ita vt nō eſſet numerus in pecoribus in iumētis & vniuerſis mobilib⁹ eorū: vt a minimo vſq; ad magnū oēs diuites fierēt de pdationib⁹ eorū. Ioachim aūt ſummus pōtifex de hieruſalem venit in bethuliā cū vniuerſis pſbyteris ſuis vt videret iudith. Que cū exiſſet ad illū: bn̄dixerunt illam oēs vna voce dicētes. Tu gloria hieruſalē: tu letitia iſrael: tu honorificētia populi nr̄i: quia feciſti viriliter & cōfortatū eſt cor tuū: eoq; caſtitatē amaueris: & poſt virū tuū alterū neſcieris: ideo & manus dn̄i cōfortauit te: & ideo eris bn̄dicta ī eternū. Et dixit oīs populus: fiat fiat. Per dies āt triginta vix collecta ſunt ſpolia aſſyrioꝝ a populo iſrl̄. Porro āt vniuerſa q̄ holofernis peculiaria fuiſſe pbata ſunt dederūt iudith in auro & argēto & veſtibus & gēmis & oī ſupellectili & tradita ſunt omnia illi a populo. Et oēs populi gaudebāt cū mulieribus & virginibus & iuuenibus in organis & cytharis. Cap.16.

Tvnc cantauit cāticum hoc domino iudith: dicens. Incipite domino in tympanis: cantate domino in cymbalis: modulamini illi pſalmum nouum: exultate & inuocate nomē ei⁹. Dn̄s cōterēs bella

Trāſ.gre.iudith.cū iterp̄.lati.

ſpolia: erat.n.multitudo magna nimis. ꝛ
λαφύρων, ἦν γὰρ πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ
ioachim ſacerdos magn⁹ ꝛ ſenatus
ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ ἡ γερουσία τῶν
filioꝝ iſrl̄ q̄ hitabant in hieruſalē venerūt vt
υἱῶν ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ ἦλθον τοῦ
fundarēt bona q̄ fecit deus
θεμελιῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τῷ
iſrael: ꝛ vt viderēt iudith ꝛ loq̄rentur cū
ἰσραὴλ, καὶ τοῦ ἰδεῖν ἰουδὶθ καὶ λαλῆσαι μετ᾽
ea pacē. vt āt introierūt ad eam: bn̄=
αὐτῆς εἰρήνην. ὡς δὲ εἰσῆλθον πρὸς αὐτὴν, εὐ=
dixerunt eā vnanimiter: ꝛ dixerūt ad
λόγησαν αὐτὴν ὁμοθυμαδόν, καὶ εἶπον πρὸς
eam: tu exaltatio hieruſalē: tu gloꝛia magna
αὐτήν, σὺ ὕψωμα ἱερουσαλὴμ, σὺ γαυρίαμα μέγα
iſrael: tu honoꝛificētia magna gn̄is noſtri:
τοῦ ἰσραὴλ, σὺ καύχημα μέγα τοῦ γένους ἡμῶν,
q̄a feciſti hec oīa in manu tua.
ὅτι ἐποίησας ταῦτα πάντα ἐν χειρί σου.
feciſti bona cum iſrael: ꝛ complacuit
ἐποίησας ἀγαθὰ μετὰ ἰσραὴλ, καὶ εὐδόκησεν
ſup eos de⁹. bn̄dicta ſis ab
ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ θεός. εὐλογημένη γίνου παρὰ τῷ
oīpotenti dn̄o in eternū tp̄s.
παντοκράτορι κυρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.
ꝛ dixit oīs popul⁹: fiat. ꝛ expolia
καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός, γένοιτο. καὶ ἐλαφύρη=
uit popul⁹ caſtra p dies tri
σεν ὁ λαὸς τὴν παρεμβολὴν ἐφ᾽ ἡμέρας τρι
ginta: ꝛ dederūt iudith tabernaculū holo
άκοντα, καὶ ἔδωκαν τῇ ἰουδὶθ τὴν σκηνὴν ὁλο
fernis ꝛ oīa argentaria ꝛ
φέρνου καὶ πάντα τὰ ἀργυρώματα καὶ τὰς
lectulos ꝛ ſtateras ꝛ oīa ſupellectilia
κλίνας καὶ τὰ ὁλκεῖα καὶ πάντα τὰ σκευάσματα
eius. ꝛ accipiens ipa: impoſuit ſup
τα αὐτοῦ. καὶ λαβοῦσα αὐτὴ, ἐπέθηκεν ἐπὶ
mulā ſuā: ꝛ cōiunxit currus ſu
τὴν ἡμίονον αὐτῆς, καὶ ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐ=
os: ꝛ accumulauit ea ſup illos. ꝛ cōcur
τῆς, καὶ ἐσώρευσεν αὐτὰ ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ συνέ
rit oīs mulier iſrael ad vidēdū eā: ꝛ bn̄
δραμε πᾶσα γυνὴ ἰσραὴλ τοῦ ἰδεῖν αὐτήν, καὶ εὐ
dixerūt eā: ꝛ fecerūt ei choꝛū
λόγησαν αὐτήν, καὶ ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν
ex eis. ꝛ accepit thyꝛſos in manib⁹
ἐξ αὐτῶν. καὶ ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν
ſuis: ꝛ dedit et mulierib⁹ q̄ cū
αὐτῆς, καὶ ἔδωκε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς μετ᾽
ea. ꝛ coꝛonauerūt oliua ipſam ꝛ
αὐτῆς. καὶ ἐστεφανώσαντο τὴν ἐλαίαν αὐτὴ καὶ
eā q̄ cū ipſa: ꝛ pceſſit ante om
αἱ μετ᾽ αὐτῆς, καὶ προῆλθεν ἔμπροσθεν παν=
nē populū in choꝛea ducēs oēs
τὸς τοῦ λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡγουμένη πασῶν τῶν
mulieres. ꝛ ſeq̄batur oīs vir iſrael
γυναικῶν. καὶ ἠκολούθει πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ
armatus: cum coꝛonis ꝛ hymnis ī
ἐνωπλισμένος, μετὰ στεφάνων καὶ ὕμνων ἐν
oꝛe eoꝝ:
τῷ στόματι αὐτῶν, Ca.16.

Et cepit cātare iudith cōfeſſionē hāc
Καὶ ἐξῆρχεν ἰουδὶθ τὴν ἐξομολόγησιν ταύ
in omni iſrael: ꝛ oīs popul⁹ canta=
την ἐν παντὶ ἰσραὴλ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὑπερεφώ
bat cāticū hoc. ꝛ dixit iudith in=
νει τὴν αἴνεσιν ταύτην. καὶ εἶπεν ἰουδὶθ ἐξ=
cipite deo meo in tympanis: modulami
άρχετε τῷ θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ἐναρμόσα
ni ei pſalmos ꝛ laudē: exaltate ꝛ
σθε αὐτῷ ψαλμοὺς καὶ αἶνον, ὑψοῦτε καὶ

invocate nomē eius: qm̄ deus cō=
ἐπικαλέσεσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς συν
terens bella: qm̄ in castris in
τρίβων πολέμους, ὅτι εἰς παρεμβολὰς ἐν
medio ppl̄i eripuit me de manu perse=
μέσῳ λαοῦ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς τῶν καταδι
quētiū me. venit assur ex mōtib⁹ ab aquilone:
ωκόντων με. ἦλθεν ἀσσοὺρ ἐξ ὀρέων ἀπὸ βορρᾶ,
venit in miliarib⁹ exercitus sui: quorū multitudo
ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος
eorum obturauit torrentes: ⁊ equitatus eo=
αὐτῶν ἔφραξε χειμάρρους, καὶ ἡ ἵππος αὐ=
rū cooperuit colles. dixit se incensurū
τῶν ἐκάλυψε βουνούς. εἶπεν ἐμπρήσειν τὰ
fines meos: ⁊ iuuenes meos occisurū in
ὅριά μου, καὶ τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν ἐν
gladio: ⁊ lactātes positurū ī pauimētū:
ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ θηλάζοντα θήσειν εἰς ἔδαφος,
⁊ infātes meos daturū in predam: ⁊
καὶ τὰ νήπιά μου δώσειν εἰς προνομήν, καὶ τὰς
virgines meas predaturū ⁊ dn̄s omni=
παρθένους μου σκυλεῦσαι. καὶ κύριος παντο
potens quassauit eos in manu femine. nō.n.
κράτωρ ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας. οὐ γὰρ
cecidit potens a iuuētibus: neq filii ti
ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὑπὸ νεανίσκων, οὐδὲ υἱοὶ τι
tanū pcusserunt eum: neq excelsi gigantes
τάνων ἐπάταξαν αὐτόν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες
iposuerūt se illi: sed iudith filia merari
ἐπέθεντο αὐτῷ, ἀλλὰ ἰουδὶθ θυγάτηρ μεραρὶ
in specie faciei sue dissoluit eum.
ἐν κάλλει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν.
exuit .n. vestimētū viduitatis sue in ex
ἐξεδύσατο γὰρ στολὴν χηρεύσεως αὐτῆς εἰς ὕ
altatiōē laborantiū isrl̄: vnxit faciem
ψος τῶν πονούντων ἰσραήλ, ἠλείψατο τὸ πρόσω=
suam in vnguento: ⁊ colligauit cincinos
πον αὐτῆς ἐν μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχας
suos in mitra: ⁊ accepit vestē lineā ad dece=
αὐτῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν εἰς ἀπά
ptiōē ei⁹. sandalium eius rapuit oculū
την αὐτοῦ. τὸ σανδάλιον αὐτῆς ἥρπασεν ὀφθαλ
eius: ⁊ pulchritudo eius captiuā fecit
μὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς ᾐχμαλώτευσεν
aīam eius. ptrāsiuit pugio ceruicem
ψυχὴν αὐτοῦ. διῆλθεν ὁ ἀκινάκης τὸν τράχηλον
eius. horruerūt perse audaciam eius: ⁊
αὐτοῦ. ἔφριξαν πέρσαι τὴν τόλμαν αὐτῆς, καὶ
medi cōfidētia eius turbati sunt. tunc
μῆδοι τὸ θάρσος αὐτῆς ἐταράχθησαν. τότε ἠ
vlulauerūt humiles mei: ⁊ clamauerūt inua
λάλαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐβόησαν οἱ ἀσθε
lidi mei ⁊ timuerunt: exaltauerūt vocem
νοῦντές μου καὶ ἐπτοήθησαν, ὕψωσαν τὴν φωνὴν
suam: ⁊ conuersi sunt. filii puellarum cōpū
αὐτῶν, καὶ ἀνετράπησαν. υἱοὶ κορασίων κατε
xerunt eos: ⁊ sicut pueros fugienti=
κέντησαν αὐτούς, καὶ ὡς παῖδας αὐτομολούν
um vulnerauerūt eos. perierunt de prelio
των ἐτίτρωσκον αὐτούς. ἀπώλοντο ἐκ παρα=
dn̄i dei mei. cātabo dn̄o hymnū no=
τάξεως κυρίου θεοῦ μου. ὑμνήσω τῷ κυρίῳ ὕμνον και
nū. dn̄e magn⁹ es ⁊ pclarus: mirabilis in virtute
νόν. κύριε μέγας εἶ καὶ ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ
⁊ insuperabilis. tibi seruiat omnis
καὶ ἀνυπέρβλητος. σοὶ δουλευσάτω πᾶσα ἡ
creatura tua: qr dixisti ⁊ facta sunt. misisti
κτίσις σου, ὅτι εἶπας καὶ ἐγενήθησαν. ἀπέστει
spiritū tuū ⁊ edificauit: ⁊ nō est
λας τὸ πνεῦμά σου καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ οὐκ ἔστιν
q̄ resistat voci tue. mōtes.n.a fūdamē
ὃς ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου. ὄρη γὰρ ἐκ θεμελί

dn̄s nomen ē illi. Qui posuit castra sua ī medio ppl̄i sui vt eriperet nos de manu oīū inimicorū nrōrū. venit assur ex mōtib⁹ ab aquilone ī multitudīe fortitudīs sue. Cui⁹ multitudo obturauit torrētes: & equi eorū coopuerūt valles. Dixit se īcēsurū fines meos & iuuenes meos occisurū gladio: īfātes meos dare ī pdā: & virgīes ī captiuitatē. Dn̄s aūt oīps nocuit eū & tradidit eū in manu femīe: & cōfudit eū. Nō.n. cecidit potēs eorū a iuuenib⁹: nec filii titā pcusserūt eū: nec excelsi gigātes īposuerūt se illi: sz iudith filia merari in specie faciei sue dissoluit eū. Exuit eñ se vestimēto viduitatis: & īduit se vestimēto leticie ī exultatiōe filiorū isrl̄. Vnxit faciē suā vnguēto: colligauit cīcīnos suos mitra ad decipiēdū illū. Sādalia ei⁹ rapuerūt oculos ei⁹: pulchitudo ei⁹ captiuā fecit aīaz ei⁹. āputauit pugione ceruicē ei⁹. Horruerūt pse cōstātiā eius & medi audaciā ei⁹. Tūc vlulauerunt castra assyriorū: qn̄ apparuerūt humiles mei arescētes ī siti. Filii puellarū cōpunxerūt eos: & sicut pueros fugiētes occiderūt eos. perierūt ī plio a facie dn̄i dei mei. Hymnū cātemus dn̄o: hymnū nouū cātem⁹ deo nrō. Adonai dn̄e magn⁹ es tu & pclar⁹ ī virtute: & quē supare nēo pōt. Tibi suiat oīs creatura tua: q̄a dixisti & facta sunt: misisti spm̄ tuū & creata sunt: & nō ē q̄ resistat voci tue. Mōtes a fūdamētis mouebūtur cū aq̄s petre sicut cera liq̄scēt an̄ faciē tuā. Qui aūt timēt te magni erūt apud te p oīa. Ve gēti īsurgēti sup genus meū. Dn̄s.n.oīps vīdicabit ī eis: ī die iudicii visitabit illos. Dabit.n.ignē & vermes ī carnes eorū: vt vrātur & sētiāt vsq ī sēpitnū. Et factū ē p⁹ hec: oīs ppl̄s p⁹ victoriā vēit ī hierl̄m adorare dn̄m: & mox vt purificati sūt obtulerūt oēs holocausta & vota & repromissiōes suas. Porro iudith vniuersa vasa bellica holofernis q̄ dedit illi ppl̄s & conopeū quod ipa sustulerat obtulit ī anathēa obliuiōis. Erat aūt ppl̄s iocūdus sm̄ faciē sctōrū: & p tres mēses gaudiū hui⁹ victorie celebratū ē cū iudith. Post dies autē illos vnusq̄sq rediit ī sua: & iudith magna facta ē in bethulia & pclarior erat vniuerse terre isrl̄. Erat etiā virtuti castitas adiūcta: ita vt nō cōgnosceret virū oīb⁹ dieb⁹ vite sue ex quo defūct⁹ est manasses vir ei⁹. Erat āt dieb⁹ festis pcedēs cū magna gl̄ia. Māsit āt in domo viri sui ānos cētū qnq: & dimisit abrā suā liberā: & defūcta est ac sepulta cū viro suo ī bethulia: luxitq illā oīs ppl̄s dieb⁹ septē. In oī āt spatio vite ei⁹ nō fuit q̄ pturbaret isrl̄: & post mortē ei⁹ ānis multis. Dies āt victorie hui⁹ festiuitatis ab hebreis ī numero sctōrū dierū accipitur & colitur a iudeis ex illo tpe vsq ad pn̄tem diem. Finis.

tis cum aquis mouebūtur: petre vero a
ων σὺν ὕδασι σαλευθήσονται, πέτραι δὲ ἀπὸ
facie tua vt cera liquescent. in autē
προσώπου σου ὡς κηρὸς τακήσονται. ἐπὶ δὲ τοῖς
timentibus te tu propiciaberis eis: qm̄
φοβουμένοις σε σὺ εὐιλατεύσεις αὐτοῖς, ὅτι
parū tibi om̄e sacrificiū ī odorē suauitatis: ⁊
μικρὸν σοι πᾶσα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ
minim⁹ omnis adeps ī holocaustum tuū. at
ἐλάχιστον πᾶν στέαρ εἰς ὁλοκαύτωμά σου. ὁ δὲ
qui timet dn̄m magn⁹ semper. veh gēti
φοβούμενος τὸν κύριον μέγας διαπαντός. οὐαὶ ἔθνε
bus insurgentibus generi meo. dn̄s omnipo=
σιν ἐπανισταμένοις τῷ γένει μου. κύριος παντοκρά
tēs vindicabit eos in die iudicii: vt det
τωρ ἐκδικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, δοῦναι
ignē ⁊ vermes in carnes eorū: ⁊ fle=
πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρκας αὐτῶν, καὶ κλαύ
bunt in sensu vsq in seculū. vt āt introierūt
σονται ἐν αἰσθήσει ἕως αἰῶνος. ὡς δὲ εἰσῆλθον
in hierl̄m: adorauerunt dn̄m. ⁊ mox vt pu=
εἰς ἱερουσαλήμ, προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ. καὶ ἡνίκα ἐκα=
rificatus ē ppl̄s: obtulerunt holocausta
θαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν τὰ ὁλοκαυτώματα
sua ⁊ vota sua ⁊ dona.
αὐτῶν καὶ τὰ ἑκούσια αὐτῶν καὶ τὰ δόματα.
⁊ obtulit iudith omnia vasa holofernis
καὶ ἀνέθηκεν ἰουδὶθ πάντα τὰ σκεύη ὁλοφέρνου
que dedit ppl̄us ei: ⁊ conopeū qd̄ acce
ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνωπεῖον ὃ ἔλα
pit a cubiculo eius in oblatione dn̄o
βεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ εἰς ἀνάθημα τῷ κυρίῳ
dedit. ⁊ erat ppl̄s iocundus in hierl̄m sm̄
ἔδωκε. καὶ ἦν ὁ λαὸς εὐφραινόμενος εἰς ἱερουσαλὴμ κα
faciem sctōrū per mēses tres: ⁊
τὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
iudith cum eis mansit. post aūt di=
ἰουδὶθ μετ᾽ αὐτῶν κατέμεινε. μετὰ δὲ τὰς ἡμέ
es hos rediit vnusq̄sq in hereditatē
ρας ταύτας, ἀνέζευξεν ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομί
suā: ⁊ iudith abiit in bethulia: ⁊
αν αὐτοῦ, καὶ ἰουδὶθ ἀπῆλθεν εἰς βετυλούα, καὶ
pmāsit in substantia sua. ⁊ erat
κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς. καὶ ἐγένε
in tpe suo gloriosa in omni ter
το κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῆς ἔνδοξος ἐν πάσῃ τῇ
ra. ⁊ multi cupierunt eam. ⁊ nō cognouit vir
γῇ. καὶ πολλοὶ ἐπεθύμησαν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔγνω ἀνὴρ
eam oībus diebus vite sue: ex qua hora
αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀφ᾽ ἧς ὥρας
defūctus ē manasses vir eius: ⁊ apposit⁹ ē ad
ἀπέθανε μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ προσετέθη πρὸς
ppl̄m suum. ⁊ pcedens erat magna valde.
τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ προβαίνουσα ἦν μεγάλη σφόδρα.
⁊ senuit in domo viri sui centū quinq
καὶ ἐγήρασεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἑκατὸν πέντε
ānis: ⁊ dimisit ancillā suam liberam. ⁊ defūcta
ἔτη, καὶ ἀφῆκε τὴν ἅβραν αὐτῆς ἐλευθέραν. καὶ ἀπέθα
est in betulua: ⁊ sepelierunt eā in spelūca
νεν εἰς βετυλούα, καὶ ἔθαψαν αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ
viri sui manasse: ⁊ luxit eam domus isrl̄
ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ, καὶ ἐπένθησεν αὐτὴν οἶκος ἰσραὴλ
diebus septem. diuisit aūt substantias suas an̄ q̄ mo=
ἡμέρας ἑπτά. διεῖλε δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς πρὸ τοῦ ἀπο
reretur ipsa oībus ppinquis manasse viri sui
θανεῖν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἔγγιστα μανασσῆ τοῦ ἀνδρὸς αὐ
⁊ ppinquis generis sui. ⁊ nō erat āplius q̄ exter
τῆς καὶ τοῖς ἔγγιστα τοῦ γένους αὐτῆς. καὶ οὐκ ἦν ἔτι ὁ ἐκφο
reret filios isrl̄ in diebus iudith: ⁊ post
βῶν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις ἰουδίθ, καὶ μετὰ τὸ
mortem eius diebus multis. Finis iudith.
ἀποθανεῖν αὐτὴν ἡμέρας πολλάς. Τέλος ἰουδίθ.

Incipit prologus beati Hieronynimi presbyteri in librum Hester.

Librum hester variis translatoribus constat esse vitiatū: quē ego de archiuis hebreorū reuelās verbum everbo expressius transtuli. Quem librū editio vulgata laciniosis hinc inde verborū funibus trahit: addens ea que ex tēpore dici poterant: & audiri: sicut solitū est scholaribus disciplinis sumpto themate excogitare qbus verbis vti potuit qui iniuriam passus est: vel ille qui iniuriā fecit. Vos aūt o paula & eustochium qm̄ & bibliothecas hebreorū studuistis intrare: & interpretū certamina cōprobastis: tenentes hester hebraicum librum: per singula verba nostram translationē aspicite: vt possitis agnoscere: me nihil etiam augmentasse addendo: sed fideli testimonio simpliciter sicut in hebreo habetur: historiā hebraicā latine lingue tradidisse. Nec affectamus laudes hominū nec vituperationes expauescimus: deo enim placere curantes minas hominū penitus non timemus: quoniā deus dissipat ossa eorum qui hominibus placere desiderant. & ꝑm apostolū qui eiusmodi sunt: serui christi esse non possunt. Rursum in libro hester alphabetum ex minio vsq; ad theta litterā fecimus diuersis in locis: volentes. s. septuaginta interpretū ordinem per hoc insinuare studioso lectori. Nos enim iuxta morem hebraicū ordinē prosequi etiā in septuaginta editione maluimus.

Explicit prologus.

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina. Trāſla. B. Hie. Tex. he. hester. j. Pꝛitiua. heb.

ESTHER.
ΕΣΘΗΡ. Ca. 1.

Et factū est in diebus artaxerxis: hic
Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρταξέρξου, οὗ
artaxerxes ab india centū
τος ὁ ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἑκατὸν
viginti septē ꝓuincijs imꝑauit. in aūt istis die=
εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐκράτησεν. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέ=
bus qñ sedit in solio rex artaxerxes in susis
ραις ὅτε ἐνεθρονίσθη ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐν σούσοις τῇ
ciuitate: in tertio āno regnāte ipo: ꝯuiuiū fe
πόλει, ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, δοχὴν ἐ=
cit amicis ⁊ reliquis gentib⁹ ⁊
ποίησε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς
ꝑsaꝝ ⁊ medoꝝ inclytis: ⁊ ꝑncipib⁹ sa
περσῶν καὶ μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σα
trapaꝝ. ⁊ post hec postq̄ ostēdit eis
τραπῶν. καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν
diuitias regni sui ⁊ gl'iam le
πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς εὐ=
titie sue in dieb⁹ centū octoginta: qñ
φροσύνης αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, ὅ
aūt impleti sunt dies nuptiaꝝ: fecit
τε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου, ἐποίησεν
rex ꝯuiuiū gētib⁹ īuētis in
ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς τὴν
ciuitate in dieb⁹ sex: in aula dom⁹ regis
πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ, ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέ
ornata byssinis ⁊ carpasinis exten=
ως κεκοσμημένη βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμέ=
sis sup funiculis byssinis ⁊ purpureis in taxi
νοις ἐπὶ σχοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυροῖς ἐπὶ κύ=
lis aureis ⁊ argēteis: in colūnis parijs ⁊
βοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ
lapideis. lectuli aurei ⁊ argētei sup pauimen
λιθίνοις. κλίναι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ λιθοστρώ=
tō smaragdini lapidis ⁊ pinini ⁊ parij la
του σμαραγδίτου λίθου καὶ πιννίνου καὶ παρίνου λί
pidis: ⁊ strat⁹ diaphani varie floribus ornati: po
θου, καὶ στρωμναὶ διαφανεῖς ποικίλως διηνθισμέναι, πο
cula aurea ⁊ argētea: vinū multū ⁊ suaue: qđ
τήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ. οἶνος πολὺς καὶ ἡδύς, ὃν
ipe rex bibebat. at pot⁹ hic nō ꝑm
αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν. ὁ δὲ πότος οὗτος οὐ κατὰ
ꝓpositā legē fuit. sic aūt voluit rex:
προκείμενον νόμον ἐγένετο. οὕτως δὲ ἠθέλησεν ὁ βα=
⁊ ꝑcepit dispēsatorib⁹ facere volūta=
σιλεύς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλη=
tē eius ⁊ hoim. ⁊ asti regina fe=
μα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἀστὶ ἡ βασίλισσα ἐποί
cit ꝯuiuiū mulierib⁹ in regijs: vbi
ησε πότον ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ
rex artaxerxes. in aūt die septimo hilaris
βασιλεὺς ἀρταξέρξης. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως
factus rex: dixit amā ⁊ bazatha ⁊ char
γενόμενος ὁ βασιλεύς, εἶπε τῷ ἀμὰν καὶ βαζαθὰ καὶ χαρ
bona bagatha ⁊ abagatha ⁊ zethar ⁊ charabas
βωνὰ βαγαθὰ καὶ ἀβαγαθὰ καὶ ζηθὰρ καὶ χαρα=
septē eunuchis
βὰς τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις oooooooooooooooooooo

Incipit liber Hester.

IN diebꝰ assueri qui regnauit ab īdia vsq; ethiopiā sup cētū vigīti septē ꝓuītias: qñ sedit ī solio regni sui: susa ciuitas regni eiꝰ exordiū fuit. Tertio igitur anno imperij sui fecerat grande cōuiuiū cunctis pricipibus: & pueris suis fotissimis ꝑsarū & medorū inclytis & ꝑfectis ꝓuinciarū corā se: vt ostēderet diuitias glorie regni sui: ac magnitudinem atq; iactantiam potentie sue multo tpe centū videlicet & octoginta diebus. Cumq; implerētur dies cōuiuii: inuitauit omnē pplm̄ qui inuētus est in susis a maximo vsq; ad minimū: & iussit septē diebꝰ cōuiuiū preparari in vestibulo horti & nemoris qđ regio cultu & māu cōsitū erat. Et pēdebāt ex omī pte tentoria aerei coloris & carbasini ac hyacīthini sustētata funibꝰ bissinis atq; purpureis: qui eburneis circulis inserti erant & colūnis marmoreis fulciebātur. Lectuli quoq; aurei & argētei: sup pauimētū smaragdino & pario stratū lapide dispositi erāt: qđ mira varietate pictura decorabat. Bibebāt aūt q īuitati erāt aureis poculis: & aliis atq; aliis vasis cibi īferebātur. Vinū quoq; vt magnificentia regis dignū erat abūdans & ꝑcipuū ponebatur. Nec erat q nolētes cogeret ad bibēdū sed sicut rex statuerat: ꝓponēs mēsis singulos de pricipibus suis vt sumeret vnusquisq; qđ vellet. Vasthi quoq; regina fecit cōuiuiū feminaꝝ in palatio vbi rex assuerꝰ manere cōsueuerat. Itaq; die septio cū rex esset hilarior: & post nimiā potionē īcaluisset mero: ꝑcepit maumā & bazatha & arbona & bagatha & abgatha & zarath & charchas septē eunuchis q in cōspectu eiꝰ ministrabāt

Cap. j.

וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא | הָיָה יוֹם
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃ בַּיָּמִים | מָדַן
הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל | יָשַׁב
כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה | שָׁנָה שָׁתָה
לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל פָּרַס וּמָדַי | שׂוּר
הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃ | פָּנָה
בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ | רָאָה כָּבַד
וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים | פָּאַר גָּדַל
רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת יוֹם׃ וּבִמְלוֹאת | רָבַב מֵאָה
הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל | מָלֵא
הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה | מָצָא
לְמִגָּדוֹל וְעַד קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת | גָּדַל
יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ׃ חוּר
כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ | אָחַז
וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ | גָּלַל עָמַד
מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהַט | נָטָה
וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃ וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי | שָׁקָה כָּלָה
זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין | שָׁנָה
מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וְהַשְּׁתִיָּה כַדָּת | שָׁתָה
אֵין אֹנֵס כִּי כֵן יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל
רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ וָאִישׁ׃ | עָשָׂה רָצָה
גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה
נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב | שָׁבַע
הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְּתָא
חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס
שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי | סָרַס שָׁרַת
| פָּנָה

המלך אחשורוש להביא את בוא
ושתי המלכה לפני המלך בכתר
מלכות להראות העמים והשרים ראה שור
את יפיה כי טובת מראה היא: יפה ראה
ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר מאן
המלך אשר ביד הסריסים
ויקצף המלך מאד וחמתו בערה קצף חמם
בו: ויאמר המלך לחכמים ידעי אמר
העתים כי כן דבר המלך לפני
כל ידעי דת ודין: והקרב אליו דון
כרשנא שתר אדמתא תרשיש
מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי
פרס ומדי ראי פני המלך הישבים
ראשנה במלכות: כדת מה לעשות
במלכה ושתי על אשר לא עשתה
את מאמר המלך אחשורוש ביד אמר
הסריסים: ויאמר ממוכן לפני המלך
והשרים לא על המלך לבדו עותה עוה
ושתי המלכה כי על כל השרים
ועל כל העמים אשר בכל מדינות מדן
המלך אחשורוש: כי יצא דבר
המלכה על כל הנשים להבזות נשה בזה
בעליהן בעיניהן באמרם המלך
אחשורוש אמר להביא את ושתי בוא
המלכה לפניו ולא באה: והיום הזה פנה בוא
תאמרנה שרות פרס ומדי אשר אמר שור
שמעו את דבר המלכה לכל שרי
המלך וכדי בזיון וקצף: אם על בזה
המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו
ויכתב בדתי פרס ומדי ולא יעבור כתב עבר
אשר לא תבוא ושתי לפני המלך בוא
אחשורוש ומלכותה יתן המלך נתן
לרעותה הטובה ממנה: ונשמע רעה שמע
פתגם המלך אשר יעשה בכל עשה
מלכותו כי רבה היא וכל הנשים רבב
יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד נתן גדל

vt introducerent reginā vasthi corā rege: posito sup caput ei⁹ diademate: vt ostenderet cunctis populis & principibus eius pulchritudinē. Erat enī pulchra valde. Que renuit: & ad regis īperiū qđ per eunuchos mādauerat: venire contēpsit. Vnde iratus rex & nimio furore succensus īterrogauit sapiētes q ex more regio semp ei aderant: & illorum faciebat cuncta cōsilio: scientiū leges ac iura maiorum erant aūt primi & p̄ximi charsena & zethar & admatha & tharsis & mares & marsana & mamucha: septē duces p̄sarū atq̃ medorū q videbant faciē regis: & primi post eum residere soliti erant: cui sententie vasthi regina subiaceret: que assueri regis imperium quod per eunuchos mandauerat: facere noluisset. Rn̄ditq̃ mamucha audiēte rege atq̃ principib⁹. Non solū regem lesit regina vasthi: sed & oēs pp̄los & principes qui sunt in cunctis prouintiis regis assueri. Egredietur enim sermo regine ad omnes mulieres vt contemnant viros suos: & dicāt. Rex assuerus iussit vt regina vasthi intraret ad eū: & illa noluit: atq̃ hoc exēplo oēs principū cōiuges persarū atq̃ medorū paruipendēt imperia maritorum. Vnde regis iusta est indignatio. Si tibi placet egradiatur edictū a facie tua & scribatur iuxta legem p̄sarū atq̃ medorū quā p̄teriri illicitū est: vt nequaq̃ vltra vasthi ingrediatur ad regem: sed regnum illius altera que melior est illa accipiat. Et hoc in omne quod latissimū est p̄uintiarum tuarū diuulgetur imperiū: & cuncte vxores tam maiorum quaʒ

regis artaxerxis: vt introduceret regi
τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου, εἰσαγαγεῖν τὴν βασί
nā ad eū vt regnare faceret ipam & circūponeret
λισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν καὶ περιθεῖναι
ei diadema: & mōstraret eā cūctis prin
αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἄρ-
cipib⁹ & gētib⁹ pulchritudinē ei⁹: q₂ pul
χουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι κα
chra erat. & nō obediuit ei asti regina
λὴ ἦν. καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῷ ἀστὶ ἡ βασίλισσα
vt veniret cū eunuchis. & ɔtristat⁹ est rex
ἐλθεῖν μετὰ τῶν εὐνούχων. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι
& irat⁹ est: & dixit amicis suis: secū
λεὺς καὶ ὠργίσθη, καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ, κα
dū hec locuta est asti. facite ergo circa hoc
τὰ ταῦτα ἐλάλησεν ἀστί. ποιήσατε οὖν περὶ τού
legē & iudiciū. & accessit ad eū carse-
του νόμον καὶ κρίσιν. καὶ προσῆλθεν αὐτῷ καρσε
na & sethar & admatha & tharsis & me
νὰ καὶ σηθὰρ καὶ ἀδμαθὰ καὶ θαρσὶς καὶ μέ
res & marsena & memuchā septē princi-
ρες καὶ μαρσενὰ καὶ μεμουχὰν ἑπτὰ ἄρχον-
pes p̄sar̄ & medor̄ q̄ p̄pe re-
τες περσῶν καὶ μήδων οἱ ἐγγὺς τοῦ βασι
gē primi assidentes regi.
λέως οἱ πρῶτοι παρακαθήμενοι τῷ βασιλεῖ.
& nunciauerūt ei fm̄ leges vt
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους ὡς
oportet facere asti regine: q₂ nō fe-
δεῖ ποιῆσαι ἀστὶ τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποί
cit q̄ a rege mādata fuerāt
ησε τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσταχθέντα
p eunuchos. & dixit memuchā ad
διὰ τῶν εὐνούχων. καὶ εἶπεν ὁ μεμουχὰν πρὸς
regē & ad p̄ncipes: nō
τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οὐ τὸν
regē solū lesit asti regina: sed
βασιλέα μόνον ἠδίκησεν ἀστὶ ἡ βασίλισσα, ἀλ
& oēs p̄ncipes & du-
λὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἡ-
ces regis. & enim narrauit
γουμένους τοῦ βασιλέως. καὶ γὰρ ἐπιδιηγήσα
eis v̄ba regine: & q̄cō
το αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσσης, καὶ ὡς ἀν
tradixit regi. sicut ergo ɔtradixit regi D
τεῖπε τῷ βασιλεῖ. ὡς οὖν ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ
artaxerxi: sic hodie regna reli
ἀρταξέρξῃ, οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λοι-
qua p̄ncipū p̄sar̄ & medor̄ cū au-
παὶ τῶν ἀρχόντων περσῶν καὶ μήδων ἀκούσα-
dierit ea q̄ regi dicta sunt ab ea: aude
σαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ᾽ αὐτῆς, τολμή-
bunt simil̄r inhonorare viros suos. si ergo vi
σουσιν ὁμοίως ἀτιμάσαι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν. εἰ οὖν δο
det̄ regi: p̄cipiat edictū regiū & scri
κεῖ τῷ βασιλεῖ, προσταξάτω βασιλικὸν καὶ γρα
bat̄ iuxta leges medor̄ & persar̄: &
φήτω κατὰ τοὺς νόμους μήδων καὶ περσῶν, καὶ
ne aliter vtat̄: neq̄ ingrediat̄ vltra regi
μὴ ἄλλως χρησάσθω, μηδὲ εἰσελθέτω ἔτι ἡ βασί-
na ad eū: & regnū eius det
λισσα πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς δό-
rex mulieri meliori ea. & au
τω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς. καὶ ἀκου
diat̄ lex q̄ a rege: quācūq̄ fece
σθήτω ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃν ἂν ποι
rit in regno suo. & sic oēs
ῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ οὕτως πᾶσαι
mulieres deferēt honorē vi-
αἱ γυναῖκες περιθήσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδρά-
ris suis a paupe vsq̄ ad
σιν ἑαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως

diuitē. ⁊ placuit verbū regi ⁊
πλουσίου. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ καὶ
pꝛincipib⁹. ⁊ fecit rex ſicut
τοῖς ἄρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ
locutus eſt memucha. ⁊ miſit in om=
ἐλάλησεν ὁ μεμουχά. καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶ=
ne regnū per regionē: iuxta
σαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, κατὰ τὴν
loq̄lā eoꝝ: ita q̄ fuit timoꝛ eis in
λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς
domib⁹ ſuis.
οἰκίαις αὐτῶν.

Ca. 2.

Et poſt ſmones hos: ceſſa=
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκόπα=
uit rex ab indignatiōe: ⁊ memoꝛ fuit
σεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς
aſti: reminiſcēs que locuta fuit ⁊ quomō cōdē
ἀστί, μνημονεύων ὅσα ἐλάλησε καὶ ὡς κατέ=
nauit eā. ⁊ dixerūt miniſtri re=
κρινεν αὐτήν. καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασι=
gis: q̄rant regi puelle īcoꝛrupte
λέως, ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κοράσια ἄφθορα
pulchꝛe ſpecie. ⁊ ſtatuet rex
καλὰ τῷ εἴδει. καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς
regionū pꝛincipes in vniuerſis pꝛuincijs re=
κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βα=
gni ſui: ⁊ eligant puellas
σιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν κοράσια
virgines pulchꝛas ſpecie in ſuſan ciui
παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς σοῦσαν τὴν πό
tatē in domū feminaꝝ: ⁊ tradant
λιν εἰς τὸν γυναικῶνα, καὶ παραδοθήτωσαν
eunucho regis cuſtodi mu
τῷ εὐνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυ
lieꝝ: ⁊ dent vnguēta ⁊ reliq̄ cu=
ναικῶν, καὶ δοθήτω σμῆγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέ
ra. ⁊ mulier q̄cūq; placuerit regi: re=
λεια. καὶ ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βα=
gnabit pꝛo aſti: ⁊ placuit regi
σιλεύσει ἀντὶ ἀστί. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ
res: ⁊ fecit ſic. homo erat
πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως. καὶ ἄνθρωπος ἦν
iudeus in ſuſis ciuitate: ⁊ nomē ei
ἰουδαῖος ἐν σούσοις τῇ πόλει, καὶ ὄνομα αὐ=
mardoche⁹ filius iairu filij ſemei filij
τῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰαείρου τοῦ σεμεΐ τοῦ
ciſei de tribu beniamin: q̄ fuerat captiu⁹
κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ὃς ἦν αἰχμάλω
ex hieruſalē: quā captiuauit nabu=
τος ἐξ ἱερουσαλήμ, ἣν ᾐχμαλώτευσε ναβου=
Re. f. chodonoſoꝛ rex babylonis. ⁊ erat huic
χοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος. καὶ ἦν τού
puella nutrita filia fratris patris
τῳ παῖς θρεπτὴ θυγάτηρ ἀδελφοῦ πατρὸς
ſui: ⁊ nomē ei eſther. cū aūt trāſmi=
αὐτοῦ, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἐσθήρ. ἐν δὲ τῷ μεταλ
graſſēt ei⁹ parētes: erudiuit eā
λάξαι αὐτῆς τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν αὐτὴν
ſibi in vxoꝛē. ⁊ erat puella pulchꝛa
ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν
ſpecie. ⁊ q̄n auditū eſt regis
τῷ εἴδει. καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλέως
imperiū cōgregate ſunt multe puelle in ſu
πρόσταγμα συνήχθησαν πολλὰ κοράσια εἰς σοῦ
ſan ciuitatē ſub manu agai. ⁊ ducta fuit
σαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα ἀγαΐ. καὶ ἤχθη ἐσ=
eſther ad gai cuſtodē mulieꝝ. ⁊
θὴρ πρὸς γαῒ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν. καὶ
placuit ei puella: ⁊ inuenit grām co
ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώ
ram eo.
πιον αὐτοῦ.

minorū deferāt maritis ſuis honorē. Placuit cōſiliū eius regi & principibus: fecitq; iuxta cōſiliū mamucha: & miſit epiſtolas ad vniuerſas prouincias regni ſui: vt queq; gens audire & legere poterat diuerſis linguis & lr̄is: eſſe viros principes ac maiores in domib⁹ ſuis: & hoc p cūctos ppl'os diuulgari.

2.

His itaq; geſtis: poſtq; regis aſueri indignatio deferbuerat: recordatus eſt vaſthi q̄ feciſſet vel que paſſa eſſet. Dixeruntq; pueri regis ac miniſtri eius. Querantur regi puelle virgines ac ſpecioſe: & mittantur qui conſiderent per vniuerſas prouintias puellas ſpecioſas & virgines: & adducāt eas ad ciuitatē ſuſan & tradant eas in domū feminarū ſub māu egei eunuchi qui eſt p̄poſitus & cuſtos mulierū regiarū: & accipiant mundū muliebrē & cetera ad vſus neceſſaria. Et q̄cunq; iter oēs oculis regis placuerit: ipſa regnet p vaſthi. Placuit ſmo regi: & ita vt ſuggeſſerāt iuſſit fieri. Erat vir iudeus in ſuſis ciuitate: vocabulo madocheus fili⁹ iair: filii ſemei: filii cis: de ſtirpe gemini. qui trāſlatus fuerat de hieruſalē tempore quo iechoniam regem iuda nabuchodonoſor rex babylonis trāſtulerat: q fuit nutriti⁹ filie frīs ſui ediſſe q̄ altero noīe vocabatur heſter: & vtrūq; parentem amiſerat: pulchra nimis & decora facie. Mortuiſq; patre ei⁹ ac mr̄e: mardoche⁹ ſibi eā adoptauit in filiā. Cūq; pcrebruiſſet regis īperiū: & iuxta mādatū illi⁹ multe pulchre virgines adducerentur ſuſan: & egeo traderentur eunucho: heſter quoq; iter ceteras puellas ei tradita ē: vt ſuaretur ī nūero femiarū. q̄ placuit ei & iuenit grām in cōſpectu illius

קָטֹן׃ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ	יָטַב
וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר	שׂוּר עָשָׂה
מְמוּכָן׃ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל	שָׁלַח
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל מְדִינָה	מָדַן
וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל עַם וָעָם	
כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שֹׂרֵר	הָיָה
בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃	דָּבַר לָשׁוֹן
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	Cap. ij.
כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ	שָׁכַךְ יָחַם
זָכַר אֶת וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר עָשָׂתָה	עָשָׂה
וְאֵת אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ׃ וַיֹּאמְרוּ	גָּזַר אָמַר
נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ	שָׁרַת בָּקַשׁ
לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃	בָּתַל טוֹב
וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל	רָאָה פָּקַד
מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת כָּל	קָבַץ
נַעֲרָה בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל	
שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים אֶל	נָשָׁה
יַד הֵגֶא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים	סָרַס
וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃ וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר	נָתַן מָרַק
תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת	יָטַב מָלַךְ
וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ	
וַיַּעַשׂ כֵּן׃ אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן	עָשָׂה יָדָה
הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר בֶּן	
שִׁמְעִי בֶּן קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃ אֲשֶׁר	
הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגֹּלָה אֲשֶׁר	גָּלָה
הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲשֶׁר	
הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי אֹמֵן	הָיָה
אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ כִּי	
אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת תֹּאַר	יָפָה
וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ	רָאָה
לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃ וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע	בָּנָה
דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת	קָבַץ
רַבּוֹת אֶל שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל יַד	רָבַב
הֵגָי וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ	לָקַח
אֶל יַד הֵגַי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃ וַתִּיטַב	נָשָׁה יָטַב
הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו	נָשָׂא פָּנָה

וַיְבַהֵל אֶת תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת מָנוֹתֶיהָ בָּהַל מָנָה
לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת נָתַן
הָרְאֻיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ רָאָה
וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית שָׁנָה
הַנָּשִׁים׃ לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת נָגַד
עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה יָלַד
עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תַגִּיד׃ וּבְכָל יוֹם
וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר הָלַךְ
בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם יָדַע שָׁלַם
אֶסְתֵּר וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃ וּבְהַגִּיעַ תֹּר עָשָׂה נָגַע
נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ תּוּר
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הָיָה
הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵּן שָׁנָה
יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים מָלֵא יוֹם
בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים מָרַק
בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים׃ וּבָזֶה
הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל בּוֹא
אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ אָמַר נָתַן
מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל שׁוּב
בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל יַד שַׁעַשְׁגַז שָׁנָה
סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים לֹא סָרַס
תָבוֹא עוֹד אֶל הַמֶּלֶךְ כִּי אִם חָפֵץ בּוֹא
בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃ וּבְהַגִּיעַ קָרָא נָגַע
תֹּר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי דּוֹד
אֲשֶׁר לָקַח לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל
הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָּבָר כִּי אִם
אֶת אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס הַמֶּלֶךְ אָמַר
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת נָשָׂא הָיָה
חֵן בְּעֵינֵי כָּל רֹאֶיהָ׃ וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר רָאָה לָקַח
אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל בֵּית
מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא עָשַׂר
חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃ שָׁנָה
וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל אָהַב
הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו נָשָׂא פָּנָה
מִכָּל הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בָּתַל שׂוּם

Et precepit eunucho vt
acceleraret mundū mu-
liebrē & traderet ei ptes
suas: & septē puellas spe
ciosissimas de domo re-
gis: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& tam ipsam q̄ pedisse
quas ei9 ornaret atqꝫ ex-
coleret. Que noluit in-
dicare ei ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
populū & patriā suam.
Mardoche9 enī prece-
perat ei vt de hac re oīno
reticeret: q deambulabat
quotidie ante vestibu-
lum ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
dom9 in qua electe virgi
nes seruabantur: curam
agens salutis hester: &
scire volēs qd ei accide-
ret. Cū aūt venisset tp̄s
singularū p ordinē puel-
larū vt intrarēt ad regē
expletis oīb9 q̄ ad cultū
muliebrē ptinebāt: mē
sis duodecim9 vertebatur
ita dumtaxat vt sex men
sibus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
oleo vngerētur myrrhi
no: & aliis sex quibusdā
pigmentis & aromatib9
vterentur. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
Ingredietesqꝫ ad regē:
quicquid ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
postulassent ad ornatū
pertinēs accipiebāt: & vt
eis placuerat composite:
de triclinio feminaꝝ ad
regis cubiculū transibāt.
Et que ītrauerat vespe
egrediebatur mane: atqꝫ
inde in scḋas edes dedu-
cebātur q̄ sub manu sa
sagazi eunuchi erant: q
cōcubinis regis preside-
bat: nec hēbat ptātem ad
regē vltra redeūdi: nisi
voluisset rex & eā venire
iussisset ex noīe: euoluto
aūt tpe p ordinē: instabat
dies q̄ hester filia abiahil
fris mardochei quā sibi
adoptauerat in filiā de-
beret intrare ad regem.
Que nō q̄siuit muliebrē
cultū: sed q̄cunqꝫ voluit
egeus eunuchus custos
virginū hec ei ad ornatū
dedit. Erat enī formosa
valde: & īcredibili pulchri
tudine oīm oculis gra-
tiosa & amabilis videba-
tur. Ducta ē itaqꝫ ad cu-
biculū regis asueri mēse
decimo q vocabatur the
beth: septīo anno regni
eius: & adamauit eam
rex plusquam omnes
mulieres: habuitqꝫ gra
tiam & mīam coram eo
super oēs mulieres: &
posuit diadema regni

⁊ festinauit dare ei vnguentū ⁊ par-
καὶ ἔσπευσε δοῦναι αὐτῇ τὸ σμῆγμα καὶ τὴν με-
tem: ⁊ septē puellas designatas
ρίδα, καὶ τὰ ἑπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα
ei de domo regis. ⁊ vsus est ea bene
αὐτῇ ἐκ βασιλικοῦ. καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς
⁊ ancillis eius in domo mulierū. ⁊
καὶ ταῖς ἅβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι. καὶ
nō indicauit esther gen9 suū neqꝫ pa
οὐχ ὑπέδειξεν ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πα
triā. nā mardoche9 pceperat ei nō
τρίδα. ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ
ānūtiare. p singulos aūt dies deambulabat
ἀναγγεῖλαι. καθ᾽ ἑκάστην δὲ ἡμέραν περιεπάτει ὁ
mardoche9 iuxta aulā muliebrē:
μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν,
obseruās qd esther cōtingeret. hoc enim
ἐπισκοπῶν τί ἐσθὴρ συμβήσεται. οὗτος γὰρ
erat tp̄s puelle vt introiret ad re-
ἦν καιρὸς κορασίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασι-
gem cū impleret mēses duodecim: sic
λέα ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο. οὕ-
enim implent dies cura-
τως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θερα-
tionis. mēses sex in aromatib9 ⁊ in
πείας. μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι καὶ ἐν τοῖς
pigmētis mulierū: ⁊ mēses sex vnguū
σμήγμασι τῶν γυναικῶν, καὶ μῆνας ἓξ ἀλεί-
tur myrrhino oleo: ⁊ tūc ingredi-
φονται σμυρνίνῳ ἐλαίῳ, καὶ τότε εἰσπο-
unt ad regē. ⁊ cuicūqꝫ dixisset
ρεύονται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ᾧ ἂν εἴπῃ
vt daret ipsā vt ingrederet ad eū a
παραδώσειν αὐτὴν συνεισέρχεσθαι αὐτῷ ἀπὸ
domo mulierū vsqꝫ ad domū regis: vespere
τοῦ γυναικῶνος ἕως τῶν βασιλείων, δείλης
ingredit. ⁊ ad vesperā regredit
εἰσπορεύεται. καὶ πρὸς ἑσπέραν ἀποτρέχει
in domū mulierū secundā: vbi gai eu-
εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δεύτερον, οὗ γαὶ ὁ εὐ-
nuchus regis custos mulierū:
νοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν,
⁊ nō ampli9 ingredit ad regē:
καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα,
nisi vocaret nomine. cū aūt adimpleret
ἐὰν μὴ κληθῇ ὀνόματι. ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι
tēpus esther filie abichail fra-
τὸν χρόνον ἐσθὴρ τῆς θυγατρὸς ἀβιχαὶλ ἀδελ-
tris patris mardochei vt intraret ad re-
φοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν εἰς τὸν βα-
gē: nihil spreuit eoꝝ q̄ mādauit ei
σιλέα, οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ
eunuchus custos mulierū. erat.n. esther
εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. ἦν γὰρ ἐσθὴρ
inueniens grām apud oēs viden-
εὑρίσκουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλεπόν-
tes eā. ⁊ introiuit esther ad artaxer-
των αὐτήν. καὶ εἰσῆλθεν ἐσθὴρ πρὸς ἀρταξέρ-
xen regem decimo mense q̄ est te-
ξην τὸν βασιλέα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ὅς ἐστιν τη-
beth: septimo anno regni ei9.
βὴθ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
⁊ adamauit rex esther: ⁊ inuenit grām
καὶ ἠράσθη ὁ βασιλεὺς ἐσθήρ, καὶ εὗρε χάριν
vltra oēs virgines. ⁊ imposuit
παρὰ πάσας τὰς παρθένους. καὶ ἐπέθηκεν
ei diadema
αὐτῇ τὸ διάδημα ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

C

mulíebre. ⁊ fecit rex cōuiuiū oī
τὸ γυναικεῖον. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶ
b⁹ amicis ſuis ⁊ poteſtatib⁹ in die
σι τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέ
bus ſeptē: ⁊ exaltauit nuptias eſther: ⁊ remiſſionē
ρας ἑπτά, καὶ ὕψωσε τοὺς γάμους ἐσθὴρ, καὶ ἄφεσιν
fecit his q̄ ſub regno ſuo. at mardo-
ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. ὁ δὲ μαρδο-
cheus inſeruiebat in aula at eſther nō demo-
χαῖος ἐθεράπευεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἡ δὲ ἐσθὴρ οὐχ ὑπέ-
ſtrauit patriā ſuā: ſic enim mādauerat
δειξε τὴν πατρίδα αὐτῆς, οὕτως γὰρ ἐνετείλατο
ei mardoche⁹: vt timeret deū ⁊ faceret
αὐτῇ μαρδοχαῖος, φοβεῖσθαι τὸν θεὸν καὶ ποιεῖν
precepta eius ſicut erat cū eo. ⁊
τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ
eſther nō mutauit educationē ſuā. ⁊ cōtriſtati
ἐσθὴρ οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς. καὶ ἐλυπή-
ſunt duo eunuchi regis ⁊ p̄ncipes
Infra. ca.vi ca.xii. θησαν οἱ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως καὶ οἱ ἀρχι
cuſtodie corporis: eo q̄ adduct⁹ ē mardocheus: ⁊
σωματοφύλακες, ὅτι προήχθη μαρδοχαῖος, καὶ
q̄rebāt interficere artaxerxē regē.
ἐζήτουν ἀποκτεῖναι ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα.
⁊ patefactū ē mardocheo verbū: ⁊ ſignificauit il
καὶ ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσήμανεν αὐ
lud eſther: ⁊ ip̄a manifeſtauit regi
τὸν τῇ ἐσθήρ, καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ
inſidias. at rex examinauit duos
τῆς ἐπιβουλῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς ἤτασε τοὺς δύο
eunuchos ⁊ ſuſpēdit eos. ⁊ iuſſit
εὐνούχους καὶ ἐκρέμασεν αὐτούς. καὶ ἐπέταξεν ὁ
rex vt ſcriberēt in memoriali in re
βασιλεὺς καταγράψαι εἰς μνημόσυνον ἐν τῇ βα
gia bibliotheca pro beneuolētia mardochei
σιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου
in laude.
ἐν ἐγκωμίῳ. Ca.3.

Poſt hec exaltauit rex arta
a. eo Μετὰ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρτα
xerxes amā filiū amadathu ugeū: ⁊ exaltauit eū:
ξέρξης ἀμὰν τὸν ἀμαδάθου βουγαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐ
⁊ p̄o2 incedebat oībus amicis ſu-
τὸν, καὶ ἐπρωτοβάθρει πάντων τῶν φίλων αὐ-
is. ⁊ oēs q̄ in aula adorabāt eū:
τοῦ. καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκύνουν αὐ-
ſic enim p̄ceperat rex vt facerēt.
τῷ, οὕτως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι.
at mardocheus nō adorabat eū. ⁊ dixe-
ὁ δὲ μαρδοχαῖος οὐ προσεκύνει αὐτῷ. καὶ ἐλά-
rūt q̄ in aula regis mardocheo:
λησαν οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως μαρδοχαίῳ,
mardochee q̄d obaudis q̄ a re
μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασι-
ge dicūtur? per ſingulos dies loquebant̄ ei:
λέως λεγόμενα, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ,
⁊ nō obediuit eis. ⁊ nūciauerūt
καὶ οὐχ ὑπήκουσεν αὐτοῖς. καὶ ὑπέδειξαν τῷ
amā mardocheū regis dictis cō-
ἀμὰν μαρδοχαῖον τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις ἀν
tradicentē: ⁊ nūtiauit eis mardoche-
τιτασσόμενον, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς μαρδοχαῖ
us: q̄m iudeus eſt. ⁊ cognoſcens amā q̄ nō
ος, ὅτι ἰουδαῖός ἐστιν. καὶ ἐπιγνοὺς ἀμὰν ὅτι οὐ
adorat eū mardocheus: irat⁹ eſt valde:
προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδοχαῖος, ἐθυμώθη σφόδρα,

in capite eius: feciṭq; eā regnare in loco vaſthi. Et iuſſit cōuiuiū preparari p̄magnificū cūctis principib⁹ & ſuis ſuis & p̄ cōiunctione & nuptiis heſter. Et dedit requiē vniuerſis prouintiis: ac dona largitus eſt iuxta magnificentiā p̄ricipalē. Cūq; & ſc'do q̄rerentur virgīes & cōgregarētur mardoche⁹ manebat ad ianuā regis: necdū p̄dixerat heſter patriā & populū ſuū: iuxta mādatū eius. Quicquid enim ille precipiebat: obſeruabat heſter: & ita cūcta faciebat: vt eo t̄pe ſolita erat quo eā paruulā nutriebat. Eo igitur tēpore quo mardoche⁹ ad regiſ ianuā morabatur: irati ſunt bagathā & thares duo eunuchi regis q̄ ianitores erant & in primo palatii limine reſidebāt: volueruntq; inſurgere in regē & occidere eū. Q̄d mardocheū non latuit. Statimq; nūciauit regie heſter: & illa regi ex nomine mardochei q̄ ad ſe rem detulerat. Queſitū eſt & īuentū & appēſus ē vterq; eoꝝ in patibulo. Mandatūq; ē hiſtoriis: & ānalib⁹ traditū corā rege.

Poſt hec 3. rex aſſuerus exaltauit aman filiū amadathi qui erat de ſtirpe agag: & poſuit ſolium eius ſuper oīs principes quos habebat. Cunctiq; ſerui ragis qui in forib⁹ palatii verſabantur flectebant genua: & adorabāt aman. Sic enī preceperat eis īperator. Sol⁹ mardoche⁹ nō flectebat genu: neq; adorabat eū. Cui dixert pueri regis q̄ ad fores palatii reſidebant. Cur p̄ter ceteros non obſeruas mandatum regis? Cūq; hoc crebrius dicerent: & ille nollet audire: nūciauerunt aman: ſcire cupientes vtrū p̄ſeueraret in ſnīa. Dixerat enim eis ſe eſſe iudeū. Quod cū audiſſet aman & expimēto p̄baſſet q̄ mardoche⁹ nō ſibi flecteret genu: nec ſe adoraret: iratus eſt valde: & p̄ nihilo duxit in vnū

בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃ | מָלַךְ
וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל | עָשָׂה שָׁתָה
שָׂרָיו וַעֲבָדָיו אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר | גָּדַל שׂוּר
וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן | נוּחַ מְדַן
מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וּבְהִקָּבֵץ | נָתַן נָשָׂא
בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר | קָבַץ שָׁנָה
הַמֶּלֶךְ׃ אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ | נָגַד יָלַד
וְאֶת עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ
מָרְדֳּכָי וְאֶת מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר | אָמַר
עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃ | הָיָה
בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר | יוֹם
הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי | שָׁנָה
סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף | סָרַס
וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ׃ | בָּקַשׁ
וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֵּד | יָדַע נָגַד
לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר | אָמַר
לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃ וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר
וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ וַיִּכָּתֵב | מָצָא תָּלָה
בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ | כָּתַב כָּנָה
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה | Cap. iij.
גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת הָמָן
בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם | נָשָׂא שׂוּם
אֶת כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר | שׂוּר
אִתּוֹ׃ וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים | שָׁחָה
לְהָמָן כִּי כֵן צִוָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי
לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃ וַיֹּאמְרוּ | כָּרַע
עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
לְמָרְדֳּכָי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת | מַדַּע עָבַר
מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי כְּאָמְרָם אֵלָיו | צָוָה הָיָה
יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיַּגִּידוּ | נָגַד
לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי | רָאָה עָמַד
מָרְדֳּכַי כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא
יְהוּדִי׃ וַיַּרְא הָמָן כִּי אֵין מָרְדֳּכַי | רָאָה
כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמָּלֵא הָמָן | מָלֵא
חֵמָה׃ וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד | בָּזָה

בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם בָּדַד
מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת בָּקַשׁ שָׁמַד
כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי׃ בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
הִפִּיל פּוּר הוּא הַגֹּרָל לִפְנֵי הָמָן נָפַל
מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים פָּנָה
עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר׃ וַיֹּאמֶר הָמָן אָמַר
לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד יָשָׁה
מְפוּזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל פָּזַר פָּרַד
מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מָדַן שָׁנָה
מִכָּל עָם וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין שׁוֶה לְהַנִּיחָם׃ יָנַח
אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם כָּתַב
וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל שָׁקַל
עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל עָשָׂה לָאַךְ
גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ בּוֹא סוּר
מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן הַמְּדָתָא נָתַן
הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ צוּר יָדָה
לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת נָתַן עָשָׂה
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי קָרָא
הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה
הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶל
הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל מְדִינָה וּמְדִינָה פֶּחָה
וְאֶל שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה שׂוּר
כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם כָּתַב חָתַם
בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃ וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד שָׁלַח
הָרָצִים אֶל כָּל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ רוּץ
לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל שָׁמַד
הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים נָשָׁה
בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם
לָבוֹז׃ פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בָּזַז נָתַן

mardocheũ mittere manus suas: audierat enĩ q̃ esset gentis iudee: magisq̃ voluit omnem iudeorum qui erant in regno assueri perdere nationem. Mense primo cuius vocabulũ est nisan anno duodecimo regni assueri missa est sors in vrnã q̃ hebraice dicitur phur corã aman q̃ die & q̃ mẽse gens iudeorũ deberet interfici: & exiuit mensis duodecimus qui vocatur adar. Dixitq̃ amã regi assuero. Est ppl's p oẽs puincias regni tui dispersus & a se mutuo separatus: nouis vtens legibus & cerimoniis: & insup regis scita contẽnens. Et optime nosti q̃ non expediat regno tuo vt insolescat per licentiã. Si tibi placet decerne vt pareat: & decem milia talentorum appendam arcariis gaze tue. Tulit ergo rex anulũ q̃ vtebatur de manu sua: & dedit eũ amã filio amadathai de progenie agag hosti iudeorum: dixitq̃ ad eum. Argentũ qđ tu polliceris tuũ sit: đ ppl'o age quod tibi placet. Vocatiq̃ sunt scribe regis mense primo nisan: tertiadecima die eiusdem mensis & scriptum est vt iusserat aman ad omnes satrapas regis & iudices puinciarũ diuersarũq̃ gentiũ: vt queq̃ gens legere poterat & audire p varietate linguarũ ex nomine regis assueri & littere signate ipsius anullo misse sunt per cursores regis ad vniuesas puĩcias: vt occiderent atq̃ delerent omes iudeos a puero vsq̃ ad senẽ puulos & mulieres vno die: hoc est tertiodecimo mensis duodecimi qui vocatur adar: & bona eorum diriperent. Summa aũt epistolarum hec fuit: vt

τ decreuit delere oẽs q̃ sub
καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν
artaxerxis regno iudeos. τ fecit decre-
ἀρταξέρξου βασιλείαν ἰουδαίους. καὶ ἐποίησε ψήφι-
tũ in anno duodecimo regni artaxerxis:
σμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἀρταξέρξου,
τ misit sortes dies ex die: τ mẽses ex mẽ
καὶ ἔβαλε κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μη-
se: vt pderet in vna die gen9 mardo-
νός, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος μαρδο-
chei. τ cecidit sors in quartadeci-
χαίου. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδε-
ma mẽsis q̃ est adar. τ locut9 est ad
κάτην τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ. καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν — Infra 9.c.
regẽ artaxerxẽ dicẽs: est gens pser-
βασιλέα ἀρταξέρξην λέγων, ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρ-
sa inf gẽtes in omni regno tuo. at
μένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου. οἱ δὲ
leges eoꝝ extrãee pret oẽs gẽtes. at
νόμοι αὐτῶν ἔξαλλοι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. τῶν δὲ
legi regis nõ obediũt: τ nõ expedit — Infra 13.b.
νόμων τοῦ βασιλέως παρακούουσι, καὶ οὐ συμφέρει
regi dimittere eos: si placet regi
τῷ βασιλεῖ ἐᾶσαι αὐτούς, εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ
decernat perdere eos. et ego describã
δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς. κἀγὼ διαγράψω
in gazophylaciũ regis argenti talẽto-
εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαν-
rũ decẽ milia. τ tollẽs rex anu-
τα μύρια. καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύ-
lũ: dedit in man9 aman vt sigillaret iu-
λιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῷ ἀμὰν σφραγίσαι κα-
xta scripta cõtra iudeos. τ di-
τὰ τὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν ἰουδαίων. καὶ εἶ-
xit rex aman: eqdẽ argentũ habe:
πεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ
at gẽte vtere vt volueris. τ vocati sunt scri-
δὲ ἔθνει χρῶ ὡς θέλεις. καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμ-
be regis mẽse primo tertia
ματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαι-
decima: τ scripserũt vt iusserat amã
δεκάτῃ, καὶ ἔγραψαν ὡς ἐπέταξεν ἀμὰν τοῖς
ducibus τ p̃ncipib9 per oẽm regio-
στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πᾶσαν χώ-
nẽ ab india vsq̃ ad ethiopiã cen-
ραν ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ταῖς ἑκα-
tũ viginti regionib9: et p̃ncipib9
τὸν εἰκοσιεπτὰ χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι τῶν
gentiũ iuxta eoꝝ dictionẽ p artaxerxẽ
ἐθνῶν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν διὰ ἀρταξέρξου τοῦ
regẽ. τ missum est p scriptores in
βασιλέως. καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιογράφων εἰς
artaxerxis regnũ: vt deleret gen9
τὴν ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος
iudeoꝝ in die vna mẽsis duodecimi:
τῶν ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου,
q̃ est adar τ diriperẽt bona eo-
ὅς ἐστιν ἀδὰρ καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐ-
rũ. at exẽplaria epistolaꝝ odducta fuerũt
τῶν. τὰ δὲ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο

infra.
d.

per regiones: ꝛ imperatū fuit oībus ꝑatos eſſe
κατὰ χώραν, καὶ προσετάγη πᾶσιν ἑτοίμους εἶναι
ad diē hūc. ꝑperabat aūt res ꝛ
εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην. ἐσπεύδετο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ
in ſuſas: at rex ꝛ amā epulabant:
εἰς σοῦσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐκωθωνίζοντο;
turbabat aūt ciuitas.
ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις. Ca. 4.

Et mardocheus cognoſcēs qđ cōſūmatū fuerat:
Ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐπιγνοὺς τὸ συντελούμενον,
ſcidit veſtimēta ſua ꝛ indutus eſt ſacco ꝛ
διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐνεδύσατο σάκκον καὶ
cōſperſus fuit cinere ꝛ ſaliēs ꝑ pla=
κατεπάσατο σποδὸν καὶ ἐκπηδήσας διὰ τῆς πλα=
teā ciuitas: clamabat voce magna: tollit gēs
τείας τῆς πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, αἴρεται ἔθνος
q̄ nihil iniuſte egit. ꝛ venit vſqꝫ ad ianuā re=
μηδὲν ἠδικηκώς. καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πύλης τοῦ βα=
gis ꝛ ſtetit. nō enī erat ei licitū ingredi in
σιλέως καὶ ἔστη. οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἐξὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν
aulā saccū habēti ꝛ cinerē. ꝛ in omni regio
αὐλὴν σάκκον ἔχοντι καὶ σποδόν. καὶ ἐν πάσῃ χώ
ne vbi expoſite fuerāt littere: clamor ꝛ plan=
ρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα, κραυγὴ καὶ κοπε=
ctꝰ ꝛ luctꝰ magnꝰ iudeis: ꝛ ſaccū
τὸς καὶ πένθος μέγα τοῖς ἰουδαίοις, καὶ σάκκον
ꝛ cinerē ſtrauerāt ſibi. ꝛ ingreſſe ſūt
καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς. καὶ εἰσῆλθον αἱ
ancille ꝛ eunuchi regine: ꝛ ānūtiaue
ἅβραι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασιλίσσης, καὶ ἀνήγγει
rūt ei: ꝛ turbata fuit cū audiuit qđ factū fuerat:
λαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ γεγονός,
ꝛ miſit ornare mardocheū: ꝛ auferre
καὶ ἀπέστειλε στολίσαι τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀφελέσθαι
eius saccū. ille aūt nō ꝑſuaſus ē. at eſther vo=
αὐτοῦ τὸν σάκκον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη. ἡ δὲ ἐσθὴρ προ=
cauit athach eunuchū ſuū q̄ aſta
σεκαλέσατο ἀθὰχ τὸν εὐνοῦχον αὐτῆς ὃς παρειστή=
bat ei: ꝛ miſit vt ſciret ipſa a mar
κει αὐτῇ, καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὐτῇ παρὰ τοῦ μαρ
docheo rē diligēt. at mardocheus indicauit ei
δοχαίου τὸ ἀκριβές. ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐ
qđ factū fuerat ꝛ ꝑmiſſionē quā ꝑmiſit
τῷ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγείλατο
amā regi in theſaurꝫ talentorꝫ decē milia:
ἀμὰν τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν γάζαν ταλάντων μυρίων,
vt ꝑderet iudeos: ꝛ exēplar qđ
ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς ἰουδαίους. καὶ τὸ ἀντίγραφον τὸ
in ſuſis expoſitū vt ꝑderēt eos:
ἐν σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀπολέσθαι αὐτούς,
dedit ei vt indicaret eſther. ꝛ dixit ei: vt preci
ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθήρ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐντεί
peret ei ingrediēti petere a re
λασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ παραιτήσασθαι τὸν βα
ge: ꝛ deprecari eū pro ꝑplo memor
σιλέα, καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθεῖ
dierꝫ humilitatis tue: vt nutrita fuiſti in ma
σα ἡμερῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς ἐτράφης ἐν χει
nu mea: qꝛ amā ſecundus a rege: lo=
ρί μου, διότι ἀμὰν ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ, ἐλά
cutꝰ ē cōtra nos in mortē: inuoca dn̄m:
λησε καθ᾽ ἡμῶν εἰς θάνατον, ἐπικάλεσαι τὸν κύριον,
ꝛ loquere regi pro nobis. ꝛ libera nos
καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ ἡμῶν. καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς
a morte. ingreſſus aūt athach: locutꝰ fuit eſther
ἐκ θανάτου. εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀθάχ, ἐλάλησεν ἐσθὴρ
omnia verba hec. dixit aūt eſther ad
πάντας τοὺς λόγους τούτους. εἶπε δὲ ἐσθὴρ πρὸς
athach: vade ad mardocheū: ꝛ dic:
ἀθάχ, πορεύθητι πρὸς μαρδοχαῖον, καὶ εἶπον,
qꝛ gētes oēs regni
ὅτι τὰ ἔθνη πάντα τῆς βασιλείας

oēs prouintie ſcirent &
pararent ſe ad predictā
diem. Feſtinabant
curſores qui miſſi erant
regis imperiū explere.
Statimqꝫ in ſuſis pepen
dit edictum: rege
& aman celebrāte cōui=
uiū: & cūctis iudeis q in
vrbe erāt flentibus. 4.

Qve cū audiſſet mar
docheus ſcidit
veſtimenta ſua & indutꝰ
eſt ſacco ſpargēs cinerē
capiti: & in platea me=
die ciuitatis voce magna
clamabat: oſtendēs ama
ritudinē animi ſui: & hoc
eiulatu vſqꝫ ad fores pa=
latii gradiēs. Non ei erat
licitū indutū ſacco aulā
regis intrare. In oībus
qꝫ ꝑuītiis oppidis ac
locis ad q̄ crudele regis
dogma ꝑuenerat: plan
ctus ingens erat apud iu
deos: ieiuniū: vlulatꝰ &
fletus: ſacco & cinere
multis ꝑ ſtratu vtentibꝰ.
Igreſſe autē ſunt puelle
heſter & eunuchi: nūcia
uerūtqꝫ ei. Quod audiēs
conſternata eſt: & veſtē
miſit vt ablato
ſacco indueret eā: quā
accipere noluit. Accito
qꝫ athach eunucho quē
rex miniſtrum ei
dederat: precepit vt iret
ad mardocheum
& diſceret ab eo cur
hoc faceret. Egreſſuſqꝫ
athach iuit ad mardo=
cheum: & īuenit eū ſtantē
in platea ciuitatis ante
oſtiū palatii. q īdicauit ei
omnia que acciderāt:
quomodo
aman promiſiſſet
vt in theſauros regis
pro iudeorum
nece inferret argentum.
Exēplar quoqꝫ edicti
quod pendebat in ſuſis
dedit
ei vt regine oſtenderet:
& moneret eam vt in=
traret ad regem &
deprecaretur eum pro
populo ſuo. Regreſſus
athach nūciauit heſter
oīa que mardocheus
dixerat. Que reſpōdit
ei: & iuſſit vt diceret
mardocheo. Omnes
ſerui regis & cuncte que
ſub ditione eius ſunt

בכל מדינה ומדינה גלוי לכל גלה
העמים להיות עתדים ליום הזה׃ היה עתד
הרצים יצאו דחופים בדבר המלך דחף
והדת נתנה בשושן הבירה והמלך
והמן ישבו לשתות והעיר שושן שתה בוך
נבוכה׃ ומרדכי ידע Cap.iiij.
את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי עשה קרע
את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא לבש
בתוך העיר ויזעק זעקה גדולה זעק גדל
ומרה׃ ויבוא עד לפני שער המלך מרר בוא
כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש כנה
שק׃ ובכל מדינה ומדינה מקום מדן קום
אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל נגע
גדול ליהודים וצום ובכי ומספד בכה ספד
שק ואפר יצע לרבים׃ ותבואינה רבב בוא
נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה סרס נגד
ותתחלחל המלכה מאד ותשלח חול שלח
בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר לבש סור
שקו מעליו ולא קבל׃ ותקרא קרא
אסתר להתך מסריסי המלך אשר
העמיד לפניה ותצוהו על מרדכי עמד פנה
לדעת מה זה ועל מה זה׃ ויצא צוה ידע
התך אל מרדכי אל רחוב העיר רחב
אשר לפני שער המלך׃ ויגד לו
מרדכי את כל אשר קרהו ואת
פרשת הכסף אשר אמר המן
לשקול על גנזי המלך ביהודיים ידה
לאבדם׃ ואת פתשגן כתב הדת
אשר נתן בשושן להשמידם נתן שמד
לו להראות את אסתר ולהגיד ראה נגד
לה ולצות עליה לבוא אל המלך צוה
להתחנן לו ולבקש מלפניו על חנן פנה
עמה׃ ויבא התך ויגד לאסתר את בוא
דברי מרדכי׃ ותאמר אסתר אמר
להתך ותצוהו אל מרדכי׃ כל
עבדי המלך ועם מדינות המלך דין

יֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר — אִישׁ
יָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הֶחָצֵר הַפְּנִימִית — פָּנָה
אֲשֶׁר לֹא יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית — קָרָא מוּת
לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת — בָּדַד יָשַׁט
שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא
נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה
שְׁלוֹשִׁים יוֹם׃ וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֵת
דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃ וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב — שׁוּב
אֶל אֶסְתֵּר אַל תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ — דָּמָה
לְהִמָּלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים׃ — מָלַט
כִּי אִם הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת — חָרַשׁ
רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם — נָצַל עָמַד
אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי — קוּם אָבַד
יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃ — יָדַע נָגַע
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכָי׃
לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים — יָלַךְ כָּנַס
בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל — מָצָא אָכַל
תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם — שָׁתָה יוֹם
גַּם אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן — צוּם
אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת — בּוֹא
וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃ וַיַּעֲבֹר — עָבַר
מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְּתָה — עָשָׂה צָוָה
עָלָיו אֶסְתֵּר׃

Cap. v.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר
מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ — הָיָה שָׁלֹשׁ לָבַשׁ
הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ — פָּנָה
יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת — יָשַׁב
נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃ וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ — רָאָה
אֶת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר
נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ — יָשַׁט
לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר
בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ — קָרַב נָגַע
הַשַּׁרְבִיט׃ וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה לָּךְ
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד
חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֶן לָךְ׃ וַתֹּאמֶר — חָצָה נָתַן
אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא — אָמַר בּוֹא

norunt prouintie: q siue vir siue mulier non vocatus: interius atrium regis intrauerit: absq; vlla cūctatione statim interficietur: nisi forte rex aureā virgā ad eum tetenderit p signo clementie: atq; ita possit viuere. Ego igitur quō ad regē ītrare potero: q̄ triginta iam diebus non sum vocata ad eū. Quod cū audisset mardocheus rursum mādauit hester: dicens. Ne putes q animā tuā tantum liberes: qa in domo regis es: sed pre cunctis iudeis. Si enim nunc silueris: per aliam occasionem liberabuntur iudei: tu & domus patris tui peribitis. Et quis nouit vtrum idcirco ad regnum veneris: vt in tali tpe parereris? Rursumq; hester hec mardocheo verba mandauit. Vade & cōgrega oēs iudeos qs in susis repereris: & orate pro me. Nō comedetis & non bibetis tribus diebus & tribus noctibus: & ego cuz ancillis meis similiter ieiunabo: & tunc ingrediar ad regē contra legē faciens non vocata: tradensq; me morti & periculo. Iuit itaq; mardocheus & fecit omnia que hester preceperat. 5.

Die autem tertio induta est hester regalibus vestimētis: & stetit in atrio domus regie qđ erat interius contra basilicam regis. At ille sedebat super soliuz suū in consistorio palatii contra ostium domus. Cumq; vidisset hester reginam stantem placuit oculis eius: & extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu. Que accedens osculata est summitatez virge eius: dixitq; ad eā rex. Quid vis Hester regina? Que est petitio tua? Etiam si dimidiam partem regni petieris dabitur tibi? At illa respondit. Si regi placet obsecro vt venias

cognoscūt: q oīs homo aut mulier q̄ igress⁹ fuerit
γινώσκει, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται
ad regē in aulā interiorē nō vo
πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλη
cat⁹: nō est ei salus. nisi cui extenderit
τος, οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ ὁ
rex aureā virgā: hic saluabit.
βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται.
et ego nō sū vocata ingredi ad regē sunt
κἀγὼ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα εἰσὶν
hi dies triginta. & nūtiauit athach
αὗται ἡμέραι τριάκοντα. καὶ ἐπήγγειλεν ἀχρὰθ τῷ
mardocheo oīa verba esther. & dixit
μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθήρ. καὶ εἶπε
mardocheus ad athach: vade & dic ipsi:
μαρδοχαῖος πρὸς ἀχράθ, πορεύθητι καὶ εἰπὸν αὐτῇ,
esther ne dicas tibi ipsi: q saluaberis sola in re
ἐσθὴρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βα-
gno pre cūctis iudeis. q2 si ob
σιλείᾳ παρὰ πάντας τοὺς ἰουδαίους. ὡς ὅτι ἐὰν πα
audieris in hoc tēpore: aliūde auxiliū
ρακούσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἀλλαχόθεν βοήθεια
& ptectio erit iudeis: tu aūt & dom⁹
καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις, σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ
patris tui pibitis. & quis nouit si ad tē
πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν και
pus istud regnasti? & misit esther
ρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας; καὶ ἐξαπέστειλεν ἐσθὴρ τὸν
venientē ad eā ad mardocheū dicēs: va
ἥκοντα πρὸς αὐτὴν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα, βάδι
dēs cōgrega iudeos q̄ in susis:
σας ἐκκλησίασον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν σούσοις,
& ieiunate pro me: & ne comedatis neq; bibatis
καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοί, καὶ μὴ φάγητε μηδὲ πίητε
in dieb⁹ tribus nocte & die. et ego aūt &
ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν. κἀγὼ δὲ καὶ αἱ
ancille mee nō māducabim⁹: & tūc ingrediar
ἅβραι μου ἀσιτήσομεν, καὶ τότε εἰσελεύσομαι
ad regē ↄtra legē: & si perire
πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν νόμον, ἐὰν καὶ ἀπολέ-
me ↄueniat. & pergens mardocheus: fecit
σθαι με δέῃ. καὶ βαδίσας μαρδοχαῖος, ἐποίησεν
que mandauit ei esther:
ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ἐσθήρ. Ca.5.

Et factū est in die tertio induta est
Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐνεδύσατο A
esther regalibus: & stetit in atrio dom⁹ re
ἡ ἐσθὴρ βασιλικοῖς, καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου βα-
gis interiore cōtra basilicaz
σιλέως τῇ ἐσωτέρᾳ ἐξεναντίας τῆς βασιλικῆς τοῦ
regis. at rex sedebat in solio sui
βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν θρόνῳ τῆς ἑαυ
regni in domo regali contra
τοῦ βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ τῷ βασιλικῷ ἐξεναντί
hostiū dom⁹. cū aūt vidisset rex esther
ας τῆς θύρας τοῦ οἴκου. ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ
reginā stantē in atrio: īuenit aūt grām
τὴν βασίλισσαν ἱσταμένην ἐν τῇ αὐλῇ, εὗρε δὲ χάριν
in oculis eius: & extendēs rex esther
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκτείνας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ
virgā aureā que in manu sua: & ac
τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προ
cessit esther: & tetigit sūmitatē virge. &
σῆλθεν ἡ ἐσθήρ, καὶ ἥψατο τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου. καὶ
dixit rex: q̄d vis esther? & q̄ tua
εἶπεν ὁ βασιλεύς, τί θέλεις ἐσθήρ; καὶ τί σου B
est petitio? vsq; ad dimidiū regni mei
ἐστὶ τὸ ἀξίωμα; ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου
erit tibi. dixit aūt esther: dies mea insignis
ἔσται σοι. εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἡμέρα μου ἐπίσημος
hodie est. si igit̄ placet
σήμερόν ἐστιν. εἰ οὖν δοκεῖ τῷ

D

regi: veniat ⁊ rex ⁊ amā ad
βασιλεῖ, ἐλθέτω καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν εἰς
cōuiuiū qđ faciā hodie. ⁊ dixit
τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω σήμερον. καὶ εἶπεν ὁ
rex: ſolicitate amā vt facia=
βασιλεύς, κατασπεύσατε ἀμὰν ὅπως ποιήσω
m⁹ verbū eſther. ⁊ venerūt am=
μεν τὸν λόγον ἐσθήρ. καὶ παραγίνονται ἀμφό
bo ad ↄuiuiū qđ fecit eſther. in āt
τεροι εἰς τὴν δοχὴν ἣν ἐποίησεν ἐσθήρ. ἐν δὲ
cōuiuio dixit rex ad eſther: qđ
τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, τί
eſt tibi regina eſther: ⁊ erūt tibi q̄cūq;
ἐστί σοι βασίλισσα ἐσθήρ; καὶ ἔσται σοι ὅσα
petieris.⁊ dixit petitio mea ⁊ poſtu
ἀξιοῖς. καὶ εἶπε τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ ἀξίω=
latio mea: ſi inueni grām in cōſpectu regis:
μά μου, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέ
veniat rex ⁊ amā in
ως, ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐπὶ τὴν
craſtinū ad ↄuiuiū qđ faciā eis: ⁊
αὔριον εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ
cras faciā eadē. ⁊ exijt amā a
αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά. καὶ ἐξῆλθεν ἀμὰν ἀπὸ
rege alacer ⁊ letus:
τοῦ βασιλέως ὑπέρχαρις καὶ εὐφραινόμενος,
cū aūt vidiſſet amā mardocheū iudeū
ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν ἀμὰν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον
in aula: irat⁹ eſt valde. ⁊ ingreſſus
ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη σφόδρα. καὶ εἰσελθὼν
in ꝓpria: vocauit amicos ⁊ zoſa=
εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους καὶ ζωσά
ran vxorē ſuā: ⁊ oſtendit eis
ραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ὑπέδειξεν αὐ=
diuitias ſuas: ⁊ gl'iam q̄
τοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ἣν
rex ei appoſuit. ⁊ ꝗ fecit
ὁ βασιλεὺς αὐτῷ περιέθηκε. καὶ ὡς ἐποίησεν
eū pncipatū habere ⁊ gubernare regnū.
αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας.
⁊ dixit amā: nō vocauit regina cū
καὶ εἶπεν ἀμάν, οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα με
rege quemq̄ ad ↄuiuiū:
τὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὴν δοχήν,
niſi me: ⁊ in craſtinū vocauit me. ⁊
ἀλλ' ἢ ἐμέ, καὶ εἰς τὴν αὔριον κέκληκέ με. καὶ
hec mihi nō placent: q̄diu videro mardo=
ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω μαρδο=
cheū iudeū in aula. ⁊ dixit ad
χαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπε πρὸς
eū zoſara vxoꝛ eius ⁊ amici: inci
αὐτὸν ζωσάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι, κο
dat tibi lignū cubitoꝝ quinquaginta. mane
πήτω σοι ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. ὄρθρου
āo dic regi ⁊ ſuſpendat mar=
δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρ=
docheus ſup lignū: tu āo ingredere ad
δοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου, σὺ δὲ εἴσελθε εἰς
ↄuiuiū cū rege ⁊ letare. ⁊
τὴν δοχὴν σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ εὐφραίνου. καὶ
placuit verbū amā: ⁊ parauit lignū.
ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ ἀμάν, καὶ ἡτοίμασε τὸ ξύλον.
Et dn̄s abſtulit ſōnuȝ a
Ὁ δὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ
rege nocte illa. ⁊ dixit mini=
βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε τῷ διακό
ſtro ſuo afferre litteras memoꝛiales
νῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα

ad me[b] hodie[a] & aman
tecum[c] ad [d]conuiuium
[e]quod [f]paraui. Statimq;
[g]rex:[h]vocate[i]inquid[k] cito
[m]amā[n]vt[q] heſter obediat
voluntati.[r] Venerūt itaq;
[s]rex[t] & aman[u]ad[x] conui=
uium[y] quod eis regina
[z]parauerat.[b]Dixitq;
[d]ei[c]rex[e]poſtq̄[f]vinū[c]bibe
rat abūdanter.[g]Quid[h]pe
tis[i]vt detur[k]tibi:[l]& ꝓ qua
re[m]poſtulas?[n]Etiam ſi[o]di
midiam partē[p]regni mei
petieris:[q] īpetrabis. Cui
[r]reſpōdit[s]heſter.[u] Petitio
mea[x]& p̄ces ſunt iſte.[y] Si
[z]inueni[b]in cōſpectu[c]regis
[a]gratiā [d]& ſi[f]regi[g] placet
[h]vt det mihi[i] qđ poſtulo:
[k]&[m]meam[k] impleat[m]peti
tionem:[n] veniat[o] rex[p] &
aman[q]ad[r]conuiuium[s] qđ
[t]paraui[u]eis:[x]& cras aperiā
[s]regi volūtatem meam.
[b]Egreſſus ē itaq;[c]illo[d]die
[e]amā[f]letus[g]& alacer.[i] Cū
q; vidiſſet[m]mardocheum
ſedentē[n]ante fores pala=
tii:[p]& nō ſolū nō[q] aſſurre
xiſſet[r]ſibi:[r]ſed nec[s]motū
qdē de loco ſeſſionis ſue:
[u]indignatus eſt valde:[b]&
diſſimulata ira[c] reuerſus
[c]in[d]domū ſuā[f]cōuocauit
ad ſe[h]amicos ſuos:[l]&[k]za=
res[l]vxorem ſuā:[m]& expo
ſuit[n]illis[r]magnitudinē[s]di
uitiarum ſuarū[u] filiorūq;
[t]turbā:[x]&[z]quāta[a]eiꝫ gl'ia
[f]ſuper om̄s[g]principes[h]&
ſuos ſuos[b] rex[c] eleuaſſet.
[k]Et poſt hec[k] ait.[r] Regina
[m]quoq;[q]heſter[n]nullū aliū
[o]vocauit[u] ad [x]conuiuium
[s]cum[t]rege
[a]preter[c]me:[h]apud quam
[d]etiam[e] cras
[i]cū[k]rege[s]pranſurus ſum:
[l]Et cum[m] hec[l] oīa habeā:
[n]nihil[p]me hebere puto:
[q]quandiu
[u]videro[r]mardocheū[z] iu=
deū[a] ſedētem[b]ante fores
[c]regias.[d] Rn̄deruntq;[e] ei
[f]zares[g]vxor eius[b]& ceteri
[i]amici.[k]Iube parari[m] ex=
celſam[l] trabē habentē alti
tudinis[n] quīquaginta[o]cu
bitos:[p]&[q] dic[p] mane[r]regi
[s]vt appendatur[x]ſup eam
[u]mardocheus.[r]& ſic ibis
[z]cum[a]rege[b]letus[b]ad[c]cōui
uiū.[e]Placuitq; ei[f]cōſiliuꝫ:
[i]& iuſſit excelſam prepa=
rari[k]crucem. 6.
Noctem[b] illam duxit
[c]rex inſomnem:
[f]iuſſitq; ſibi[g]afferri[i] hiſto
rias: & annales priorum

הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר | שָׁתָה
עָשִׂיתִי לוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת | עָשָׂה
הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה שְּׁאֵלָתֵךְ
וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי
הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ: וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר | עָשָׂה עָנָה
שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי: אִם מָצָאתִי חֵן
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת
אֶת שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בַּקָּשָׁתִי | נָתַן
יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר
אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר
הַמֶּלֶךְ: וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ
וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת מָרְדֳּכַי | רָאָה
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא קָם וְלֹא זָע | קוּם זוּעַ
מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל מָרְדֳּכַי חֵמָה: | מָלֵא
וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח | אָפַק בּוֹא
וַיָּבֵא אֶת אֹהֲבָיו וְאֶת זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ: | שָׁלַח
| אִישׁ
וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ | סָפַר כָּבַד
וְרֹב בָּנָיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ
וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי | שׂוּר
הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא הֵבִיאָה | אָמַר בּוֹא
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה
אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי וְגַם לְמָחָר | עָשָׂה אֵת
אֲנִי קָרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ: וְכָל זֶה | קָרָא
אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי
רֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר | רָאָה יָשַׁב
הַמֶּלֶךְ: וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל | אָמַר
אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים
אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת | תָּלָה
מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא עִם הַמֶּלֶךְ אֶל | בּוֹא
הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי | שָׁתָה יָטַב
הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: | פָּנָה
Cap.vj.
בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ
וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת | שָׁנָה אָמַר
| בּוֹא

דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי   יוֹם הָיָה
הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד   קָרָא מָצָא
מָרְדֳּכַי עַל בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי   כָּתַב נָגַד
הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ   שָׁנָה סָרַס
לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ מַה נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה   עָשָׂה גָּדַל
לְמָרְדֳּכַי עַל זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ
מְשָׁרְתָיו לֹא נַעֲשָׂה עִמּוֹ דָּבָר׃   שָׁרַת
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא   בּוֹא
לַחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר   חוּץ
לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת מָרְדֳּכַי עַל הָעֵץ   תָּלָה
אֲשֶׁר הֵכִין לוֹ׃ וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ   כּוּן
אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃ וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ   בּוֹא
הַמֶּלֶךְ מַה לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ   עָשָׂה
חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי
יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר   חָפֵץ יָתַר
מִמֶּנִּי׃ וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל הַמֶּלֶךְ אִישׁ
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ יָבִיאוּ   בּוֹא
לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ   לָבַשׁ
וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר
נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃ וְנָתוֹן   נָתַן
הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל יַד אִישׁ מִשָּׂרֵי   שׂוּר
הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּישׁוּ אֶת
הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ
וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר   רָכַב רָחַב
וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ   פָּנָה עָשָׂה
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת הַלְּבוּשׁ   לָקַח
וְאֶת הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה כֵן
לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ   יָדָה
אַל תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃   נָפַל
וַיִּקַּח הָמָן אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס   לָקַח
וַיַּלְבֵּשׁ אֶת מָרְדֳּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב   רָכַב
הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה   קָרָא פָּנָה
לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃   עָשָׂה

temporum. Que cum illo presente legerētur ventū est ad illū locū vbi scriptū erat quō nūciasset mardocheus insidias bagathā & thares eunuchorum: regem assuerū iugulare cupientiū. Quod cū audisset rex: ait. Quid pro hac fide honoris ac premii mardocheus cōsecutus est? Dixerūt ei serui illius ac ministri. Nihil oīno mercedis accepit. Statimq; rex. Quis est inquit in atrio? Amā quippe interius atriū domus regie ītrauerat: vt suggereret regi & iuberet mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat preparatum. Rñderunt pueri. Aman stat in atrio. Dixitq; rex: ingrediatur. Cunq; esset igressus: ait illi. Quid debet fieri viro quē rex honorare desiderat? Cogitās aūt in corde suo aman: & reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare. respondit. Homo quem rex honorare cupit: debet indui vestibus regiis & imponi super equū qui de sella regis est: & accipere regium diadema sup caput suū: & primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius: & per plateam ciuitatis incedens clamet: & dicat. Sic honorabitur quecunq; voluerit rex honorare. Dixitq; ei rex. Festina & sumpta stola & equo fac vt locutus es mardocheo iudeo qui sedet ante fores palatii. Caue ne quicq; de his q̄ locutus es p̄termittas. Tulit itaq; aman stolā & equum: indutumq; mardocheū in platea ciuitatis & impositū equo p̄cedebat atq; clamabat. Hoc honore cōdignus est quecūq; rex voluerit honorare.

dies vt legerēt ei. inuenit aūt litte= E.2.b.
τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ. εὗρε δὲ γράμμα Infra.
ras q̄ scripte fuerāt de mardocheo: quomō nun 12.a.
τα τὰ γραφέντα περὶ μαρδοχαίου, ὡς ὑπήγ=
ciauit regi de duobus eunuchis re=
γειλε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βα
gis dū custodirēt ipi: & q̄siuissent
σιλέως ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτούς, καὶ ζητῆσαι
iniicere man⁹ artaxerxi. dixit aūt rex:
ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἀρταξέρξῃ. εἶπε δὲ ὁ βα
quā gl'iam aut grām fecim⁹ mar
σιλεύς, τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ μαρ
docheo: & dixerūt ministri regis:
δοχαίῳ; καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, B
nō fecisti ei q̄cq̄. dū aūt interroga
οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν. ἐν δὲ τῷ πυνθάνε=
ret rex de beneuolētia mardochei:
σθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου,
ecce amā in aula. dixit aūt rex: q's
ἰδοὺ ἀμὰν ἐν τῇ αὐλῇ. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς
in atrio? ille ergo introiuit vt diceret regi: vt su
ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρε
spēderet mardocheū in ligno q̄d parauerat.
μάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐν τῷ ξύλῳ ᾧ ἡτοίμασε.
& dixerūt ministri regis: ecce amā
καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ ἀμὰν
stat in atrio. & dixit rex: voca
ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσα
te eū. dixit aūt rex amā: q̄d fa
τε αὐτόν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, τί ποι
ciā homini quē ego volo honorare? dixit aūt
ήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ
intra se amā: quē vult rex honorare
ἐν ἑαυτῷ ἀμάν, τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι
nisi me? dixit aūt ad regē: homini
εἰμὴ ἐμέ; εἶπε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἄνθρωπον
quē rex vult honorare: afferant
ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι, ἐνεγκάτωσαν οἱ
serui regis stolā byssinā qua rex
παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασι
induit: & equū sup quē rex C
λεὺς περιβάλλεται, καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασι=
ascendit: & det vni amicoꝝ re
λεὺς ἐπιβαίνει, καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βα
gis honorabiliū: & ornet homi
σιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρω
nē quē rex diligit: & imponat
πον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἀναβιβασάτω
eū sup equū: & p̄dicet p pla
αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυσσέτω διὰ τῆς πλα
teā ciuitatis dicēs: sic erit om=
τείας τῆς πόλεως λέγων, οὕτως ἔσται παν
ni homini quē rex honorat. dixit aūt
τὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει. εἶπε δὲ
rex amā: bene locut⁹ es: sic
ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, καλῶς ἐλάλησας, οὕ=
fac mardocheo iudeo
τως ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ
seruienti in atrio: & ne pretermitta=
θεράποντι ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μὴ παραπεσέ=
tur a te verbū q̄d locutus es. tulit aūt amā
τω σου λόγος ὃν ἐλάλησας. ἔλαβε δὲ ἀμὰν
stolā & equū & ornauit mar
τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον καὶ ἐστόλισε τὸν μαρ
docheū & imposuit eū sup equū:
δοχαῖον καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵπ=
a p̄cessit p plateā ciuitatis
πον, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως
& p̄dicabat dicēs: sic erit omni ho= D
καὶ ἐκήρυσσε λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀν=
mini quē rex vult honorare.
θρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι.

reuerſus ẽ aũt mardocheus in atriũ: ⁊
ἐπέστρεψε δὲ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλήν· καὶ
amã reuerſus fuit ad ꝓpria lugẽs in
ἀμὰν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ
capite. ⁊ narrauit amã q̃ cõtige=
κεφαλῆς. καὶ διηγήσατο ἀμὰν τὰ συμβεβηκό=
rãt ei zoſara vxori ſue ⁊
τα αὐτῷ ζωσάρα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς
amicis. ⁊ dixerũt ad eũ amici ⁊ vxor:
φίλοις. καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυ=
ſi de genere iudeoꝝ mardoche⁹: ⁊ cepiſti
νή, εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδοχαῖος, καὶ ἤρξω
humiliari ante eũ: cadẽs cades.
ταπεινοῦσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πεσὼν πεσῇ.
non poteris eũ vlciſci: qm̃ de⁹ viuẽs cũ
οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, ὅτι θεὸς ζῶν μετ'
eo. adhuc ĩpis loquẽtib⁹: aduenĩũt
αὐτοῦ. ἔτι αὐτῶν λαλούντων, παραγίνονται οἱ
eunuchi cõpellentes amã ad ꝯui=
εὐνοῦχοι ἐπισπεύδοντες τὸν ἀμὰν ἐπὶ τὸν πό=
uiũ qđ ꝑauerat eſther.
τον ὃν ἡτοίμασεν ἐσθήρ. Ca. 7.

Intrauit aũt rex ⁊ amã vt bibe=
Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν συμπι
rẽt cũ regina. dixit aũt rex eſther
εῖν τῇ βασιλίσσῃ. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ
ſecũda die in ꝯuiuio: qđ ẽ eſther regi
τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ, τί ἐστιν ἐσθὴρ βασί
na: ⁊ q̃ petitio tua? ⁊ q̃ poſtulatio tua?
λισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ τί τὸ ἀξίωμά σου;
⁊ erit tibi vſq; ad dimidiũ regni mei. ⁊
καὶ ἔσαι σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. καὶ
reſpõdẽs dixit: ſi inueni grãm ante re=
ἀποκριθεῖσα εἶπεν, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βα
gẽ: detur anima petitioni mee: ⁊
σιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου, καὶ
ppl's me⁹ poſtulationi mee: traditi ſum⁹ ego q; ⁊
ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου, ἐπράθημεν ἐγώ τε καὶ
ppl's me⁹ in ꝑditionẽ ⁊ rapinã ⁊ ſui
ὁ λαός μου ἐς ἀπώλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δου
tutẽ: nos q; ⁊ filij nr̃i in ſer=
λείαν, ἡμεῖς τε καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖ
uos ⁊ ancillas: ⁊ obaudiſti: nõ em̃
δας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσας, οὐ γὰρ
digń⁹ diabolus atrij regis. di
ἄξιος ὁ διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως. εἶ
xit aũt rex: q̃s hic q̃ auſus eſt fa
πε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς οὗτος ὃς ἐτόλμησε ποι
cere rẽ hãc? dixit aũt eſther: ho=
ῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο; εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἄνθρω
mo inimic⁹ amã prauus iſte. amã xo tur
πος ἐχθρὸς ἀμὰν ὁ πονηρὸς οὗτος. ἀμὰν δὲ ἐτα
bat⁹ eſt a rege ⁊ regina.
ράχθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης.
at rex ſurrexit a ꝯuiuio in
ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς
hortũ: at amã rogabat ⁊ petebat
τὸν κῆπον, ὁ δὲ ἀμὰν παρεκάλει καὶ ᾔτειτο
reginã: videbat em̃ ſe in malis
τὴν βασίλισσαν, ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ἐν κακοῖς
exiſtẽtẽ. reuerſ⁹ eſt aũt rex de horto.
ὄντα. ἐπέστρεψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου.
amã xo corruerat ſup lectũ rogãs
ἀμὰν δὲ ἐπεπτώκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἀξιῶν τὴν
reginã. dixit aũt rex: itaq; ⁊
βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, ὥστε καὶ
mulierẽ opprimit ĩ domo mea?
τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου;

Reuerſuſq; eſt mardocheus ad ianuã palatij & aman feſtinauit ire in domũ ſuã lugẽs & operto capite: narrauitq; zares vxori ſue & amicis omnia que eueniſſent ſibi. Cui rn̄derũt ſapiẽtes q̃s habebat ĩ cõſilio & vxor eius. Si de ſemine iudeorum eſt mardocheus ante quẽ cadere cepiſti: nõ poteris ei reſiſtere: ſed cades ĩ cõſpectu ei⁹. Adhuc illis loq̃ntib⁹: venerũt eunuchi regis: & cito eum ad conuiuiũ quod regina parauerat pergere compulerunt. 7.

Intrauit itaq; rex & aman: vt biberent cum regina. Dixitq; ei rex etiam ſecũdo die poſtq̃ vino incaluerat. Que eſt petitio tua heſter vt detur tibi? & quid vis fieri? Etiã ſi dimidiã partẽ regni mei petieris: impetrabis. Ad quẽ illa reſpondit. Si inueni gratiam in oculis tuis o rex: & ſi placet: dona mihi aĩam meã ꝓ qua rogo: & populũ meũ pro quo obſecro. Traditi em̃ ſumus ego & ppl's me⁹ vt cõteramur iugulemur & peream⁹. Atq; vtinã in ſeruos & famulas venderemur eẽt tollerabile malũ & gemẽs tacerẽ: nũc aũt hoſtis nr̃ eſt cui⁹ crudelitas redũdat in regẽ. Rn̄denſq; rex aſuerus: ait. Quis eſt iſte & cui⁹ potentie: vt hec audeat facere? Dixitq; heſter. Hoſtis & inimicus noſter peſſimus iſte eſt aman. Q̃d ille audiẽs ilico obſtupuit: vultũ regis ac regine ferre non ſuſtinẽs. Rex aũt irat⁹ ſurrexit: & de loco cõuiuij ĩtrauit in hortũ arboribus cõſitũ. Aman q̃q; ſurrexit vt rogaret heſter reginã pro aĩa ſua: intellexit enĩ a rege ſibi paratũ malũ. Qui cum reuerſus eſſet de horto nemorib⁹ cõſito: & ĩtraſſet cõuiuij locũ repit amã ſup lectũ corruiſſe in q̃ iacebat heſter & ait. Etiã reginã vult opprimere me p̃ſente in

וישב מרדכי אל שער המלך והמן
נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש׃
ויספר המן לזרש אשתו ולכל
אהביו את כל אשר קרהו ויאמרו
לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע
היהודים מרדכי אשר החלות לנפל
לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול
לפניו׃ עודם מדברים עמו וסריסי
המלך הגיעו ויבהלו להביא את
המן אל המשתה אשר עשתה
אסתר׃ ויבא המלך
והמן לשתות עם אסתר המלכה׃
ויאמר המלך לאסתר גם ביום
השני במשתה היין מה שאלתך
אסתר המלכה ותנתן לך ומה
בקשתך עד חצי המלכות ותעש׃ ותען
אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי
חן בעיניך המלך ואם על המלך
טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי
בבקשתי׃ כי נמכרנו אני ועמי
להשמיד להרוג ולאבד ואלו
לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי
כי אין הצר שוה בנזק המלך׃
ויאמר המלך אחשורוש ויאמר
לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה
הוא אשר מלאו לבו לעשות כן׃
ותאמר אסתר איש צר ואויב המן
הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך
והמלכה׃ והמלך קם בחמתו ממשתה
היין אל גנת הביתן והמן עמד
לבקש על נפשו מאסתר המלכה
כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת
המלך׃ והמלך שב מגנת הביתן אל
בית משתה היין והמן נפל על המטה
אשר אסתר עליה ויאמר המלך
הגם לכבוש את המלכה עמי בבית

שוב · דחף חפה · ספר איש · אמר · חלל · יכל נפל · דבר סרס · נגע בהל · בוא שתה · עשה · Cap. vij. · בוא · אמר · שנה · נתן · חצה עשה · ענה · מכר · שמד הרג · שפחה · חרש צור · עשה · איב · רוע בעת · פנה קום · יחם · כלה רוע · שוב · נטה · כבש

הדבר יצא מפי המלך ופני המן   כסה
חפו׃ ויאמר חרבונה אחד מן   חפה
הסריסים לפני המלך גם הנה   סרס
העץ אשר עשה המן למרדכי אשר
דבר טוב על המלך עמד בבית המן
גבה חמשים אמה ויאמר המלך   אמר
תלהו עליו׃ ויתלו את המן על העץ   תלה
אשר הכין למרדכי וחמת המלך   כון יחם
שככה׃   ביום ההוא נתן   Cap.viij.
המלך אחשורוש לאסתר המלכה
את בית המן צרר היהודים ומרדכי   צור
בא לפני המלך כי הגידה אסתר   בוא פנה
מה הוא לה׃ ויסר המלך את טבעתו   נגד סור
אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי   עבר נתן
ותשם אסתר את מרדכי על בית   שום
המן׃ ותוסף אסתר ותדבר לפני   יסף דבר
המלך ותפל לפני רגליו ותבך   נפל בכה
ותתחנן לו להעביר את רעת המן   חנן רוע
האגגי ואת מחשבתו אשר חשב   חשב
על היהודים׃ ויושט המלך לאסתר   ירה ישט
את שרבט הזהב ותקם אסתר   קום
ותעמד לפני המלך׃ ותאמר אם   עמד אמר
על המלך טוב ואם מצאתי חן
לפניו וכשר הדבר לפני המלך
וטובה אני בעיניו יכתב להשיב   כתב שוב
את הספרים מחשבת המן בן המדתא
האגגי אשר כתב לאבד את
היהודים אשר בכל מדינות המלך׃   מדן
כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר   יכל ראה
ימצא את עמי ואיככה אוכל   מצא
וראיתי באבדן מולדתי׃ ויאמר   ילד
המלך אחשורש לאסתר המלכה
ולמרדכי היהודי הנה בית המן
נתתי לאסתר ואתו תלו על העץ   נתן תלה
על אשר שלח ידו ביהודיים׃ ואתם
כתבו על היהודים כטוב בעיניכם

domo mea. Necdū verbū de ore regis exierat: & statim opuerūt faciē ei9. Dixitq; arbona vnus de eunuchis qui stabant in ministerio regis. En lignū quod parauerat mardocheo qui locut9 est pro rege: stat in domo aman: habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appēdite eū in eo. Suſpēsus ē itaq; aman in patibulo quod parauerat mardocheo: & regis ira quieuit. 8.

Die illo dedit rex assuerus hester regine domū aman aduersarii iudeorū: & mardoche9 ingressus ē ante faciē regis. Cōfessa est enī ei hester q̄ esset patru9 suus. Tulitq; rex anulum quē ab amā recipi iusserat: & tradidit mardocheo. Hester aūt cōstituit mardocheū sup domū suam. Nec his contenta pcidit ad pedes regis. Fleuitq; & locuta ad eū orauit vt maliciā amā agagite & machinationes ei9 pessimas q̄s excogitauerat contra iudeos iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptrū aureū ꝓtendit manu: quo signū clemētie mōstrabatur. Illaq; cōsurgēs stetit ante eū & ait. Si placet regi: & si inueni gratiā in oculis eius & deprecatio mea non ei videtur esse contraria: obsecro vt nouis epistolis veteres aman littere īsidiatoris & hostis iudeorū: quibus eos in cunctis regis prouintiis perire preceperat corrigantur. Quomodo enim potero sustinere necem & interfectionem populi mei? Responditq; rex assuerus hester regine & mardocheo iudeo. Domum aman concessi hester regine & ipsum iussi affigi cruci: quia ausus est manū mittere in iudeos. Scribite ergo iudeis sicut vobis placet

amā ⁊ audiens erubuit facie. dixit
ἀμὰν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ. εἶπε
aūt charbona vn9 de eunuchis: iste aūt cogno
δὲ ὁ χαρβωνὰ εἷς τῶν εὐνούχων, οὗτος δὲ ἐγνώ
uerat illud lignū cū vidisset crucis in domo
κει τοῦτο τὸ ξύλον ἰδὼν τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ
amā: qn̄ vocauerat eū ad cenā
τοῦ ἀμάν, ὅτε ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν δεῖπνον
regū: ⁊ de illo interrogās: co=
τῶν βασιλέων, καὶ περὶ τούτου πυθόμενος, ἔγ
gnouit ab vno puerorū qd̄ pabat.
νω παρ' ἑνὸς τῶν παίδων τὸ κατασκευαζόμενον.
⁊ dixit ad regē: ecce ⁊ lignū pa=
καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοί
uit amā mardocheo q̄ locut9 fuit de
μασεν ἀμὰν μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ
rege: ⁊ erectū ē in domo amā cubitorū
βασιλέως, καὶ ὤρθωται ἐν τοῖς ἀμὰν πηχῶν
q̄nquaginta. dixit aūt rex: appēdat
πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, σταυρωθήτω
in eo. ⁊ suspēsus ē amā sup lignū qd̄
ἐπ' αὐτῷ. καὶ ἐκρεμάσθη ἀμὰν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὃ
pauit mardocheo. ⁊ tūc cessauit rex
ἡτοίμασε μαρδοχαίῳ. καὶ τότε ἐκόπασεν ὁ βα
ab ira.
σιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ. Ca. 8.

Et in illo die donauit rex
Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐδωρήσατο ὁ βασι
artaxerxes esther q̄cūq; erāt amā calū
λεὺς ἀρταξέρξης τῇ ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν ἀμὰν τῷ δια
niatori: ⁊ mardoche9 vocat9 est a re=
βόλῳ, καὶ μαρδοχαῖος προσεκλήθη παρὰ τοῦ βα
ge. ostēderat eñi esther: q̄ ꝓpinqu9 erat sibi.
σιλέως. ὑπέδειξε γὰρ ἐσθήρ, ὅτι ἐνῳκείωται αὐτῇ. s.s.c.
tulit aūt rex anulū quē abstulerat ab
ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλετο ἀ
amā: ⁊ dedit mardocheo. ⁊ cōstituit
μάν, καὶ ἔδωκε τῷ μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν
esther mardocheū sup oīa q̄ amā: ⁊
ἐσθὴρ μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ ἀμάν, καὶ
addens locuta fuit ad regē: ⁊ cecidit
προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπε
ad pedes ei9: ⁊ orauit irritā facere
σεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίου ἀφελεῖν τὴν
amā malitiā: ⁊ q̄ fecit iudeis. extē
ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς ἰουδαίοις. ἐξέ
dit aūt rex esther virgā au=
τεινε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυ=
reā ⁊ surrexit esther vt astaret regi.
σῆν καὶ ἐξηγέρθη ἐσθὴρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ.
⁊ dixit esther: si videt tibi ⁊ iueni grām: mit=
καὶ εἶπεν ἐσθήρ, εἰ δοκεῖ σοι καὶ εὗρον χάριν, πεμφ
tat vt reuertant littere misse
θήτω ἀποστραφῆναι τὰ γράμματα τὰ ἀπεσταλμένα
ab amā: q̄ scripte fuerāt ad pdendū iude
ἀπὸ ἀμάν, τὰ γραφέντα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαί=
os q̄ sunt in regno tuo. quomō eñi pote=
ους οἵ εἰσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. πῶς γὰρ δυνήσο=
ro videre afflictionē ppl̄i mei: ⁊ quomō pote
μαι ἰδεῖν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου; καὶ πῶς δυνήσο
ro saluari in pditione patrie mee? ⁊
μαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου; καὶ
dixit rex ad esther: si oīa bona
εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, εἰ πάντα τὰ ὑπάρχον
amā dedi ⁊ donaui tibi: ⁊ illū su
τα ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἐκρέ
spēdi in ligno: q2 man9 intulit
μασα ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπήνεγκεν τοῖς
iudeis. qd̄ āpli9 q̄ris? scribite ⁊ vos
ἰουδαίοις. τί ἔτι ἐπιζητεῖς; γράψατε καὶ ὑμεῖς
ex noīe meo vt videt vobis:
ἐκ τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν,

3.d. ⁊ ſigillate anulo meo. q̄cūq;
καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου. ὅσα
eni̅ ſcribunt rege iubēte
γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος
⁊ ſignata ſūt anulo meo: nō eſt
καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν
eis ꝯtradicere. vocati ſunt aūt ſcri
αὐτοῖς ἀντειπεῖν. ἐκλήθησαν δὲ οἱ γραμμα
be in primo mēſe: q̄ eſt niſā
τεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὅς ἐστι νισὰν τῇ
tertia ⁊ viceſima eiuſdē anni. ⁊
τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους. καὶ
ſcripta ſūt iudeis q̄cūq; iuſſit
ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο
ꝓcuratoribꝰ ⁊ p̄ncipibꝰ ſa
1.8 τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σα
trapaꝝ: ab india vſq; ad ethio
τραπῶν, ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιο
piā: centū viginti ſeptē ſatrapis ꝑ
πίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις κα
regionē ⁊ regionē ſm̄ eoꝝ lo
τὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὴν αὐτῶν λέ
cutionē. ſcripte ſūt āt ꝑ regē ⁊ ſigil
ξιν. ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσ
late ſunt anulo eiꝰ. ⁊ mi
φραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ. καὶ ἐξα
ſerūt litteras per vereda=
πέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιοφό
rios ſicut p̄cepit eis vt vterent
ρων ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρήσασθαι τοῖς
legibꝰ ſuis in omni ciuitate iuuarēt
νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαί
q; illos ⁊ vt vterent inimi=
τε αὐτοῖς καὶ χρήσασθαι τοῖς ἀντιδί=
cis ſuis ⁊ oppoſitis eis:
κοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένοις αὐτοῖς,
vt voluiſſent in die vna in omni re=
ὡς βούλονται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βα
gno artaxerxis: tertiadecima
σιλείᾳ ἀρταξέρξου, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ
duodecimi mēſis q̄ eſt adar. at
δωδεκάτου μηνός ὅς ἐστιν ἀδάρ. τὰ δὲ
exēplaria apponant viſibilit
ἀντίγραφα ἐκτιθέσθωσαν ὀφθαλμοφανῶς
in omni regno. parati q; ſint
ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ. ἑτοίμους τε εἶναι
oēs iudei in hāc
πάντας τοὺς ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν
diē ad debellandū ſuos hoſtes.
ἡμέραν πολεμῆσαι αὐτῶν τοὺς ὑπεναντί
ipi q̄dē igit eq̄tes exierūt feſtinan=
ους. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδον=
tes ad ea q̄ a rege dicta erāt ꝑfici
τες τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα ἐπι
endū. appoſitū fuit āt p̄ceptū et in
τελεῖν. ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν
ſuſis. at mardocheꝰ exijt orna=
σούσοις. ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐστολι=
tus regio ornatu ⁊ coronā
σμένος τὴν βασιλικὴν στολὴν καὶ στέφανον
habēs aureā ⁊ diadema byſſinū pur=
ἔχων χρυσοῦν καὶ διάδημα βύσσινον πορ=
pureū. vidētes aūt q̄ in ſuſis: gauiſi
φυροῦν. ἰδόντες δὲ οἱ ἐν σούσοις, ἐχάρη
ſunt. at iudeis fuit lumē
σαν. τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς ∞∞

ex regis noīe: ſignātes lr̄as anulo meo. Hec eni̅ cōſuetudo erat vt epl̄is q̄ ex regis noīe mittebā tur: & illiꝰ anulo ſignate erant: nemo auderet cō tradicere. Accitiſq; ſcri= bis & librariis regis: erat aūt tp̄s tertii mēſis q ap pellatur ſiban: viceſima & tertia illius die: ſcri= pte ſunt epiſtole vt ∞∞∞ mardocheus voluerat ad iudeos ∞∞∞∞∞∞ & ad principes procu= ratoreſq; ∞∞∞∞∞∞∞ & iudices q̄ centū vigin ti ſeptē ꝓuintiis ab india vſq; ethiopiam preſide bant: ∞∞∞∞∞∞∞∞ prouintie atq; prouin= tie: populo ∞∞∞∞∞∞ & populo iuxta linguas & lr̄as ſuas: & iudeis pro ut legere poterāt & audi= re. Ipſeq; ep̄le que ex re gis nomine mittebātur anulo ∞∞∞∞∞∞∞∞ illius obſignate ſunt & miſſe per ∞∞∞∞∞∞∞ veredarios: qui per oēs ꝓuintias diſcurrētes: vete res litteras nouis nunciis preuenirent. Quibus imperauit rex: vt cōue nirent iudeos per ſingu= las ciuitates: & in vnū pre ciperēt cōgregari: vt ſta rent pro animabus ſuis & omnes inimicos ſuos cum cōiugibus ac libe= ris & vniuerſis domibus interficerēt atq; delerēt. Et cōſtituta eſt per oēs ꝓ uintias vna vltiōis dies: ideſt ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ tertiadecima die menſis duodecimi ∞∞∞∞∞∞ adar. Summa ∞∞∞∞∞ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ epiſtole hec fuit. Vt in omnibus terris ∞∞∞∞ ac ppl̄is q regis aſſueri ſubiacebāt imperio: notū fieret paratos eſſe iude= os ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ ad capiendā vindictā de hoſtibus ſuis. ∞∞∞∞∞∞ Egreſſiq; ſunt veredarii celeres nūcia ꝑferentes: & edictum regis pepen dit in ſuſis. Mardocheꝰ aūt de palatio & de cōſpe ctu regis egrediēs fulge= bat veſtibus regiis hya= cinthinis videlicet & aeri nis coronā aureā portās in capite: & amictus ſeri co pallio atq; purpureo. Omniſq; ciuitas exultauit atq; letata eſt. Iudeis au tē noua lux oriri viſa eſt

בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ
כִּי כְתָב אֲשֶׁר נִכְתָּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ
וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃ — חָתַם שׁוּב
וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בָּעֵת הַהִיא — קָרָא
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא חֹדֶשׁ סִיוָן — שָׁלַשׁ
בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל
אֲשֶׁר צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל הַיְּהוּדִים
וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת — פָּחָה
וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד — שׂוּר מָדַן
כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה
מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם
וָעָם כִּלְשֹׁנוֹ וְאֶל הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם
וְכִלְשׁוֹנָם׃ וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ — לָשׁוֹן כָּתַב
אֲחַשְׁוֵרֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד — שָׁלַח רוּץ
הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃ אֲשֶׁר
נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר
וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם — קָהַל
לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל — שָׁמַד
חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם — צוּר
טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃ בְּיוֹם — נָשָׁה בָּזַז
אֶחָד בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים
עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר׃ פַּתְשֶׁגֶן
הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל מְדִינָה — נָתַן
וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל הָעַמִּים — גָּלָה
וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִיים עֲתוּדִים לַיּוֹם — הָיָה יָדָה
הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם׃ הָרָצִים — עָתַד נָקַם
רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ
מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ — בָּהַל דָּחַף
וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ וּמָרְדֳּכַי
יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת — בָּנָה
תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ — גָּדַל כָּרַךְ
בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה
וְשָׂמֵחָה׃ לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה — הָיָה

וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר׃ וּבְכָל מְדִינָה שׂוּשׂ מָדַן
וּמְדִינָה וּבְכָל עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר קוּם
דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה נָגַע
וְשָׂשׂוֹן לַיְּהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב שָׁתָה
וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים רָבַב יָדָה
כִּי נָפַל פַּחַד הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם׃
Cap.ix. וּבִשְׁנֵים עָשָׂר
חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה שָׁנָה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר
הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר עָשָׂה
שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלוֹט
בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הָפַךְ שָׁלַט
הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃ נִקְהֲלוּ קָהַל
הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל מְדִינוֹת עִיר
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד
בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם וְאִישׁ לֹא עָמַד בִּקֵּשׁ רוּעַ
לִפְנֵיהֶם כִּי נָפַל פַּחְדָּם עַל כָּל פָּנָה
הָעַמִּים׃ וְכָל שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת שׂוּר
וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי פֶּחָה עָשָׂה
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים לָאַךְ נָשָׂא
אֶת הַיְּהוּדִים כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדֳּכַי
עֲלֵיהֶם׃ כִּי גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית גָּדַל
הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל ״ הָלַךְ
הַמְּדִינוֹת כִּי הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ
וְגָדוֹל׃ וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל אֹיְבֵיהֶם נָכָה
מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ
בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃ וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה רָצָה
הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת יָדָה מֵאָה
אִישׁ׃ וְאֵת פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת דַּלְפוֹן
וְאֵת אַסְפָּתָא׃ וְאֵת פּוֹרָתָא וְאֵת
אֲדַלְיָא וְאֵת אֲרִידָתָא׃ וְאֵת פַּרְמַשְׁתָּא
וְאֵת אֲרִיסַי וְאֵת אֲרִידַי וְאֵת וַיְזָתָא׃
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא צֹרֵר צוּר
הַיְּהוּדִים הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ בָּזַז
אֶת יָדָם׃ בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר בּוֹא סָפַר
הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הָרַג פָּנָה

gaudiū honor & tripudiū. Apud oēs populos vrbes atq; prouintias quocunq; regis precepta veniebant mira exultatio epule atq; conuiuia & festus dies: intantum vt plures alterius gētis & secte eorum religioni & cerimoniis iūgerētur. Grādis enī cunctos iudaici nois terror inuaserat.

9. Igitur duodecimi mensis quē adar vocari ante iā diximus: tertiadecima die quando cūctis iudeis interfectio parabatur & hostes eorum inhiabant sanguini: versa vice superiores iudei esse ceperūt & se de aduersariis vindicare. Cōgregatiq; sunt p singulas ciuitates & oppida & loca: vt extenderent manum cōtra inimicos & psecutores suos. Nullusq; ausus est resistere: eo q oēs populos magnitudinis eorū formido penetraret. Nam & prouintiarum iudices duces & pcuratores: oīsq; dignitas: q̄ singulis locis ac operibus preerat extollebant iudeos timore mardochei quē principē esse palatii & plurimū posse cognouerant. Fama quoq; nois eius crescebat quotidie: & per cūctorum ora volitabat. Itaq; pcusserunt iudeis inimico suos plaga magna: & occiderunt eos: reddētes eis qđ sibi parauerāt facere: intantum vt etiam in susis quingentos viros interficerent: extra decē filios amā agagite hostis iudeorum. Quorū ista sunt noīa. Parsādatha & delphon & esphata & phorata & adalia & aridatha & ephermestha arisai & aridai & vaisatha. Quos cum occidissent predas de substātiis eorū agere noluerunt. Statimq; numerus eorum qui occisi erant in susis ad

τ letitia per ciuitatē τ regionē: vbi
καὶ εὐφροσύνη κατὰ πόλιν καὶ χώραν, οὗ
cūque positū fuit exēplar: gaudiū τ letitia
ἂν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα, χαρὰ καὶ εὐφροσύ
iudeis cōuiuiū τ festiuitas. τ
νη τοῖς ἰουδαίοις κώθων καὶ εὐφροσύνη. καὶ
multi gētiliū circūcidebant τ iu
πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμοντο καὶ ἰου
daizabāt ppt metum iudeorum.
δάϊζον διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων. Ca.9.
In eīm duodecimo mēse tertia
Ἐν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τῇ τρισ
decima mēsis q̄ est adar: aderāt
καιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ, παρῆν
littere q̄ scripte fuerāt a
τὰ γράμματα τὰ γραφέντα παρὰ τοῦ
rege. τ in ea die pierunt
βασιλέως. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο
q̄ oppositi erāt iudeis. nullus .n.
οἱ ἀντικείμενοι τοῖς ἰουδαίοις. οὐδεὶς γὰρ
isurrexit timēs eos. nā pncipes
ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς. οἱ γὰρ ἄρχοντες
satraparum τ tyrāni τ
τῶν σατραπῶν καὶ οἱ τύραννοι καὶ οἱ
regij scribe honorabāt iu
βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς ἰου
deos: qm timor mardochei incubuerat
δαίους, ὅτι ὁ φόβος μαρδοχαίου ἐπέκειτο
sup eos. cōtingit eīm pceptū
αὐτοῖς. προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ
regis nominatū fuisse ī omni re
βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασι
gno. τ in susis ciuitate occide
λείᾳ. καὶ ἐν σούσοις τῇ πόλει ἀπέκτει
rūt iudei viros qngentos:
ναν οἱ ἰουδαῖοι ἄνδρας πεντακοσίους, τόν
et pharsandatha τ delphō τ aspha
τε φαρσανδαθὰ καὶ δελφὼν καὶ ἀσφα
tha: τ phoradatha τ adalia τ aridatha
θά, καὶ φοραδαθὰ καὶ ἀδαλία καὶ ἀριδαθὰ
τ pharmastha τ arisai τ aridai τ
καὶ φαρμασθὰ καὶ ἀρισαῖ καὶ ἀριδαῖ καὶ
baizatha: τ decē filios amā ama
βαϊζαθά, καὶ τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν ἀμα B
dathu bugei inimici iude
δαθοῦ βουγαίου τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἰουδαί
orum: τ nō diripuerūt in eadē die.
ων, καὶ οὐ διήρπασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.
traditus est aūt nūerus regi eorum q
ἐπεδόθη δὲ ὁ ἀριθμὸς τῷ βασιλεῖ τῶν
perierāt in susis.
ἀπολωλότων ἐν σούσοις.

Trās..gre.lxx.cū inter.lati.

dixit aūt rex ad eſther: interfecerūt
εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, ἀπώλεσαν οἱ
iudei in ſuſis viros q̄ngentos in
ἰουδαῖοι ἐν σούσοις ἄνδρας πεντακοσίους ἐν
ciuitate. in aūt regione quomō exiſtimas φ
τῇ πόλει. ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ πῶς οἴει ὅτι
exercuerūt? q̄d igiẗ petis āpli⁹: τ erit tibi?
ἐχρήσαντο; τί οὖν ἀξιοῖς ἔτι, καὶ ἔσαι σοι;
τ dixit eſther regi: detur
καὶ εἶπεν ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ, δοθήτω τοῖς
iudeis vti ſimiliẗ cras: ita
ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον, ὥς
φ decē filios amā ſuſpendāt. τ per
τε τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν κρεμάσαι. καὶ ἐπέ
miſit rex ſic fieri: τ ꝑmi=
τρεψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως γενέσθαι, καὶ ἐξέθη=
ſit iudeos ciuitatis corpo=
κε τοὺς ἰουδαίους τῆς πόλεως τὰ σώμα=
ra filioꝝ amā ſuſpendere. τ ꝯgregati
τα τῶν υἱῶν ἀμὰν κρεμάσαι. καὶ συνήχθη=
ſūt iudei in ſuſis quattuorde=
σαν οἱ ἰουδαῖοι ἐν σούσοις τῇ τεσσαρεσκαι=
cima adar: τ occiderūt viros
δεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας
trecentos τ nihil rapuerūt. at re
τριακοσίους καὶ οὐδὲν διήρπασαν. οἱ δὲ λοι
liqui iudeoꝝ q̄ in regno ꝯgrega
ποὶ τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχ
ti fuerāt τ ſe adiuuabāt: τ ceſſauerūt
θησαν καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ ἀνεπαύσαντο
a bellis. ꝑdiderūt .n. de ipſis
ἀπὸ τῶν πολέμων. ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν
decē milia ſepties quīq3 milia tertiade
μυριάδας ἑπτὰ πεντακισχιλίους τῇ τρισκαι
cima adar: τ nihil rapuerūt. τ
δεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ οὐδὲν διήρπασαν. καὶ
ceſſauerūt quartadecima
ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ
eiuſdē mēſis. τ egerūt eādē diē requiei
αὐτοῦ μηνός. καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν ἀναπαύ
cū gaudio τ letitia. at iu=
σεως μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. οἱ δὲ ἰου=
dei in ſuſis ciuitate ꝯuenerūt: τ
δαῖοι ἐν σούσοις τῇ πόλει συνήχθησαν, καὶ τῇ
quartadecima ceſſauerūt. egerūt aūt τ
τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀνεπαύσαντο. ἦγον δὲ καὶ
quintādecimā cū gaudio τ leti
τὴν πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφρο=
tia. ꝓpẗ hoc igiẗ iudei diſpſi
σύνης. διὰ τοῦτο οὖν οἱ ἰουδαῖοι διεσπαρμένοι
in omni regiōe extranea: agūt quartā=
ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρε=
decimā adar diē bonā cū
σκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν μετ' εὐ
letitia: mittentes ꝑtes q̄libet
φροσύνης, ἀποσέλλοντες μερίδας ἕκασος τῷ
ꝓximo. q̄ xō habitant in metro
πλησίον. οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μητρο
polibus: τ q̄ntādecimā diē
πόλεσι, καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν
adar in letitia ducūt: mitten
τοῦ ἀδὰρ ἐν εὐφροσύνῃ ἄγουσιν, ἐξαποσέλ=
tes ꝑtes ꝓximis. ſcripſit aūt
λοντες μερίδας τοῖς πλησίον. ἔγραψε δὲ
mardoche⁹ xba hec in li=
μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βι=
bro τ miſit iudeis: qui
βλίον καὶ ἐξαπέσειλε τοῖς ἰουδαίοις, ὅσοι
erant in artaxerxis regno ijs q̄ ꝓpe τ ijs q̄ longe:
ἦσαν ἐν τῇ ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακράν,

Trāſla.B.Hie.

regem relatus eſt. Qui dixit regine. In vrbe ſuſis interfecerunt iudei quingētos viros: & alios decē filios amā. Quantā putas eos exercere cedē in vniuerſis ꝓuintiis? Quid vltra poſtulas: & quid vis vt fieri iubeam? Cui illa reſpondit. Si regi placet detur poteſtas iudeis: vt ſicut fecerūt hodie in ſuſis: ſic & cras faciant & decem filii aman in patibulis ſuſpendantur. Precepitq3 rex vt ita fieret. Statīq3 ī ſuſis pependit edictum & decē filii aman ſuſpenſi ſunt. Congregatis iudeis quartadecima die menſis adar: interfecti ſunt in ſuſis trecenti viri: nec eorum ab illis direpta ſubſtātia eſt: ſed & per oēs ꝓuintias q̄ ditōi regis ſubiacebāt ꝓ aīabus ſuis ſteterunt iudei: interfectis hoſtib⁹ ac pſecutoribus ſuis: in tantū vt ſeptuaginta q̄nq3 milia occiſoꝝ īpleretur: & nullus de ſubſtātiis eorū q̄cq̄ cōtingeret. Dies autē tertiuſdecimus menſis adar vn⁹ apud oēs interfectiōis fuit: & q̄rtadecima die cedere deſierunt. Quē cōſtituerūt eſſe ſolemnē: vt in eo oī tp̄e deinceps vacarent epulis gaudio atq3 conuiuiis. At hi qui in vrbe ſuſis cedē exercuerant tertio decimo & q̄rtodecīo die eiuſdē mēſis in cede verſati ſunt: q̄ntodecimo aūt die ꝑcutere deſierūt. Et idcirco eundē diē cōſtituerūt ſolēnem epularū atq3 leticie. Hi vero iudei q̄ in oppidis nō muratis ac villis morabātur: q̄rtūdecimū diē mēſis adar cōuiuiorū & gaudii decreuerūt: ita vt exultēt in eo: & mittāt ſibi mutuo partes eplarū & ciborū. Scripſit itaq3 mardocheus oīa hec: & lr̄is cōprehenſa miſit ad iudeos q in oībus regis ꝓuintiis morabantur: tam in vicino poſitis q̄ procul

Tex.he.heſter.ix.

הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ
הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בִּשְׁאַר
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ מַה
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ
עוֹד וְתֵעָשׂ׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל
הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם מָחָר לַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן יִתְלוּ עַל
הָעֵץ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן
וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי הָמָן תָּלוּ׃ וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִיים
אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא
שָׁלְחוּ אֶת יָדָם׃ וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ
וְעָמֹד עַל נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם
וְהָרֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים
אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם׃
בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה
אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
וְהַיְּהוּדִיים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ
בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר
בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה
אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃ עַל כֵּן
הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה
וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ׃ וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים׃

Prītiua.heb.

מָדַן עָשָׂה
נָתַן
תָּלָה
קָהַל יָדָה
רָבַע
הָרַג
שָׁתָה
פָּרַז עִיר
עָשָׂה
כָּתַב
שָׁלַח
מָדַן
קָרַב רָחַק

לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת קוּם הָיָה
יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת רָבַע
יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה׃
כַּיָּמִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים יוֹם נוּחַ
מֵאֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם הָפַךְ
מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב יָגָה
לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה עָשָׂה אֵת
וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת שָׁלַח מָנָה
לָאֶבְיוֹנִים׃ וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת נָתַן אָבָה
אֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר כָּתַב חָלַל
מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם׃ כִּי הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא
הָאֲגָגִי צֹרֵר כָּל הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל צוּר
הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּל פּוּר הוּא נָפַל
הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם׃ וּבְבֹאָהּ גֹּרָל בּוֹא
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב פָּנָה שׁוּב
מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל חָשַׁב רוּעַ
הַיְּהוּדִים עַל רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת תָּלָה
בָּנָיו עַל הָעֵץ׃ עַל כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים
הָאֵלֶּה פוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר עַל כֵּן
עַל כָּל דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה
רָאוּ עַל כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃ רָאָה נָגַע
קִיְּמוּ וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל קוּם
זַרְעָם וְעַל כָּל הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא לָוָה
יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים עָבַר
הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל שָׁנָה עָשָׂה שָׁנָה
וְשָׁנָה׃ וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים זָכַר
וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה עָשָׂה שִׁפְחָה
וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר דִּין
וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ יוֹם
הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם׃ סוּף
וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת אֲבִיחַיִל כָּתַב
וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת כָּל תֹּקֶף לְקַיֵּם
אֵת אִגֶּרֶת הַפּוּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית׃ שָׁנָה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֶל שָׁלַח
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת לְקַיֵּם שָׁלַם

vt
quartãdecimã & quintamdecimam
diẽ mensis adar p̱ festis
susciperent: & reuertẽte
semp̃ anno solẽni celebra
rẽt honore: qa in ipis die
bus seꝑ vlti sunt iudei de
inimicis suis:
& luctus atq; tristicia in
hilaritatẽ gaudiũq; cõuer
si sunt: essentq; dies isti
epularum atq; leticie:
& mitterent sibiinuicẽ
ciborum partes: &
paupibꝰ munuscula lar
girẽtur. Susceperũtq; iu
dei in solẽnem ritũ cũcta
q̃ eo tpe facere ceperãt:
& q̃ mardocheus lr̃is fa
ciẽda mãdauerat. Amã
eni filiꝰ amadathi stirpis
agag hostis & aduersariꝰ
iudeoꝝ cogitauit cõtra
eos malũ: vt occideret
illos atq; deleret: & misit
phur qđ nr̃a lingua verti
tur in sortẽ: & postea in
gressa est hester ad regẽ:
obsecrãs vt conatus eius
lr̃is regis irriti fierent: &
malũ qđ contra iudeos
cogitauerat: reuertere-
tur in caput eiꝰ. Deniq;
& ipm & filios eiꝰ affi-
xerũt cruci atq; ex illo tpe
dies isti appellati sunt
phurim.i.sortiũ: eo q
phur.i.sors in vrnã missa
fuerit. Et cuncta q̃ gesta
sunt eplẽ.i.libri huiꝰ vo
lumine cõtinẽtur: queq;
sustinuerũt: & q̃ deinceps
immutata sunt: susceperũt
iudei sup se & semẽ suũ
& sup cũctos q religioni
eorũ voluerũt copulari:
vt nulli liceat duos hos
dies absq; solẽnitate trã
sigere q̃s scriptura testa-
tur: & cetera expetũt tpa
annis sibi iugiter succe-
dentibꝰ. Isti sunt dies q̃s
nulla vnq̃ delebit obli-
uio: & p singulas gñatio
nes cũcte in toto orbe p̱
uintie celebrabũt: nec ẽ
vlla ciuitas in q̃ dies phu
rim.i.sortiũ nõ obseruẽ
tur a iudeis: & ab eorũ
p̱genie q̃ his cerimoniis
obligata ẽ. Scripserũtq;
hester regina filia abia-
hil & mardocheꝰ iudeꝰ
etiã scđam eplã: vt oĩ
studio dies ista solẽnis sã-
ciretur in posterũ. Et mi
serũt ad oẽs iudeos q in
cẽtũ vigiti septẽ p̱uĩtiis
regis assueri versabãtur:
vt haberẽt pacẽ & susci-
perẽt veritatẽ obseruãtes

vt ɔstituerẽt dies hos bonos: agerẽt q̃
στῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθάς, ἄγειν τὴ
quartadecimã ⁊ quintade
τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν πεντεκαιδε
cimã adar. in enĩ his diebus
κάτην τοῦ ἀδάρ. ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις
q̃euerũt iudei ab inimicis su
ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐ-
is. ⁊ mẽsez in quo ɔuersꝰ ẽ eis q̃ erat
τῶν. καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐστράφη αὐτοῖς ὃς ἦν
adar a luctu in gaudiũ: ⁊ a tristi-
ἀδὰρ ἀπὸ πένθους εἰς χαράν, καὶ ἀπὸ ὀδύ-
tia in bonã diẽ: agerẽt totũ in bonos
νης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, ἄγειν ὅλον εἰς ἀγαθὰς
dies nuptiaꝝ ⁊ letitie: mittẽtes
ἡμέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης, ἐξαποστέλλον
ptes amicis ⁊ pauperibꝰ. F
τες μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πτωχοῖς.
⁊ susceperũt iudei sicut scripsit
καὶ προσεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν
eis mardochęꝰ. q̃liter amã amadathu
αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος. πῶς ἀμὰν ἀμαδάθου
macedo bellabat ɔtra eos: sicut posuit
ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς, καθὼς ἔθετο
sententiã ⁊ sortẽ vt deleret eos: ⁊
ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς, καὶ
quomõ itroiuit ad regẽ dicẽs vt suspẽ
ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα λέγων κρεμά
deret mardocheũ. q̃cũq; aũt conatꝰ est
σαι τὸν μαρδοχαῖον. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν
inducere ɔtra iudeos mala: sup ipm
ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους κακά, ἐπ᾽ αὐτὸν
facta sũt. ⁊ suspẽsus ẽ ipe ⁊ filij sui.
ἐγένοντο. καὶ ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐ
ppt̃ hoc appellati sunt dies illi
τοῦ. διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗ-
phuri ppt̃ sortes. q2 lin-
ται φουρίμ διὰ τοὺς κλήρους. ὅτι τῇ διαλέ-
gua eoꝝ vocant̃ phuri: ppt̃ ver
κτῳ αὐτῶν καλοῦνται φουρίμ, διὰ τοὺς λό
ba epistole huiꝰ. ⁊ q̃cũq; passi
γους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. καὶ ὅσα πεπόν
sunt ppt̃ eã: ⁊ q̃cũq; eis facta sũt ⁊ G
θασιν διὰ ταύτην, καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο καὶ
statuit. ⁊ susceperũt iudei sup sei
ἔστησε. καὶ προσεδέχοντο οἱ ἰουδαῖοι ἐφ᾽ ἑαυ
psos ⁊ sup semẽ suũ: ⁊ sup
τοῖς καὶ ἐπὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς
appositos sup eos: neq; q̃dẽ alit̃
προστεθειμένοις ἐπ᾽ αὐτῶν, οὐδὲ μὴν ἄλλως
vtent̃. at dies hi ducent̃
χρήσονται. αἱ δὲ ἡμέραι αὗται ἀχθήσονται
in oẽ tẽpus: ⁊ memoria-
εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, καὶ τὸ μνημόσυ-
le eoꝝ nõ deficiet vsq; ad gñationes. ⁊ scri
νον αὐτῶν οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἕως γενεῶν. καὶ ἔγρα-
psit esther regina filia abichail: et
ψεν ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα θυγάτηρ ἀβιχαΐλ, καὶ
mardochęꝰ iudeꝰ: quãta fecerũt:
μαρδοχαῖος ὁ ἰουδαῖος, ὅσα ἐποίησαν, τό,
et firmamentũ epistole phuri.
τε στερέωμα τῆς ἐπιστολῆς τῶν φουρίμ.

ꝛ mardoche⁹ ꝛ eſther regina ſtatue
καὶ μαρδοχαῖος καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα ἔστη=
rūt ſibi ſm̄ ſe. ꝛ tūc ſtatuētes
σαν ἑαυτοῖς καθ᾽ ἑαυτῶν. καὶ τότε στήσαντες
ſm̄ ieiuniū eoꝝ ꝛ ↄſiliū ipſo=
κατὰ τὴν νηστείαν αὐτῶν καὶ τὴν βουλὴν αὐ=
rū: ꝛ eſther ꝟbo ſtatuit in eternū:
τῶν, καὶ ἐσθὴρ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα,
ꝛ ſcriptū ē in memoriali.
καὶ ἐγράφη εἰς μνημόσυνον. Ca.10.
Scripſit aūt rex ad re=
Ἔγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν βασι=
gnū et terre ꝛ maris: ꝛ
λείαν τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν
vim ſuā ꝛ fortitudinē diuitias
ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν πλοῦτόν
q̄ꝫ ꝛ gl'iam regni ſui: ecce
τε καὶ δόξαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἰδοὺ
ſcripta ſunt in libro pſaꝝ ꝛ medoꝝ
γέγραπται ἐν βιβλίῳ περσῶν καὶ μήδων
in memoriā. et mardoche⁹ ſecund⁹
εἰς μνημόσυνον. ὅ, τε μαρδοχαῖος διεδέχε
erat a rege artaxerxe. ꝛ magn⁹ erat
το τὸν βασιλέα ἀρταξέρξην. καὶ μέγας ἦν
in regno ꝛ honorat⁹ a
ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ δεδοξασμένος ὑπὸ τῶν
iudeis: ꝛ amat⁹ narrauit
ἰουδαίων, καὶ φιλούμενος διηγεῖτο τὴν
educationē omni gēti ſue.
ἀγωγὴν παντὶ τῷ ἔθνει αὐτῶν. ∞∞∞∞
ꝛ dixit mardoche⁹: a deo facta
καὶ εἶπε μαρδοχαῖος, παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένε
ſūt iſta. recordat⁹ ſū eīm de ſōnio:
το ταῦτα. ἐμνήσθην γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου,
q̄ð viderā de ꝟbis his. neq̄ꝫ eīm
οὗ εἶδον περὶ τῶν λόγων τούτων. οὐδὲ γὰρ
p̄teriuit ab eis ꝟbū. paru⁹ fons
παρῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῶν λόγος. ἡ μικρὰ πηγὴ
fact⁹ eſt fluui⁹: ꝛ erat lux ꝛ ſol ꝛ
ἐγένετο ποταμός, καὶ ἦν φῶς καὶ ἥλιος καὶ
aqua multa. eſther eſt fluui⁹: q̄ꝫ du=
ὕδωρ πολύ. ἐσθήρ ἐστιν ὁ ποταμός, ἣν ἐγά
xit rex ꝛ fecit reginā.
μησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐποίησε βασίλισσαν.
at duo dracones ego ſū ꝛ amā. at
οἱ δὲ δύο δράκοντες ἐγώ εἰμι καὶ ἀμάν. τὰ
gētes q̄ cōuenerāt vt p̄derēt no
δὲ ἔθνη τὰ ἐπισυναχθέντα ἀπολέσαι τὸ ὄνο
mē iudeoꝝ. at gens mea hic
μα τῶν ἰουδαίων. τὸ δὲ ἔθνος τὸ ἐμὸν οὗτός
eſt iſrael q̄ clamauerūt ad deū
ἐστιν ὁ ἰσραὴλ οἱ βοήσαντες πρὸς τὸν θεὸν
ꝛ ſaluati ſunt: ꝛ ſaluauit dn̄s pplm
καὶ σωθέντες, καὶ ἔσωσε κύριος τὸν λαὸν
ſuū: ꝛ liberauit dn̄s nos ab oībus
αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς ἐκ πάντων
malis iſtis: ꝛ fecit de⁹
τῶν κακῶν τούτων, καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ
ſigna ꝛ portēta magna q̄ nō facta
σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἃ οὐ γέγο
fuerāt īter gentes. ppt̄ hoc fecit ſortes
νεν ἐν τοῖς ἔθνεσι. διὰ τοῦτο ἐποίησε κλήρους
duas: vnā pplo dei: ꝛ vnā cūctis
δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἕνα πᾶσι τοῖς
gentib⁹. ꝛ venerūt due ſortes iſte in horā
ἔθνεσι. καὶ ἦλθον οἱ δύο κλῆροι οὗτοι εἰς ὥραν
ꝛ tp̄us ꝛ diē iuditij corā
καὶ καιρὸν καὶ ἡμέραν κρίσεως ἐνώπιον τοῦ
deo in oīb⁹ gētib⁹. ꝛ recordat⁹ ē de⁹
θεοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς
populi ſui: ꝛ iuſtificauit here
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε τὴν κλη=
ditatē ſuā: ꝛ erūt eis di=
ρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέ=
es iſti in mēſe adar q̄rtadecima
ραι αὗται ἐν μηνὶ ἀδὰρ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ
eiuſdē mēſis: cū cetu ꝛ gaudio
τοῦ αὐτοῦ μηνός, μετὰ συναγωγῆς καὶ χαρᾶς
ꝛ letitia incōſpectu dei ſm̄ gnationē
καὶ εὐφροσύνης ἐνώπιον τοῦ θεοῦ κατὰ γενεὰν
in eternū in pplo ſuo.
εἰς τὸν αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Ca.11.
Anno q̄rto regnāte pto=
Ἔτους τετάρτου βασιλεύοντος πτο=
lemeo ꝛ cleopatra: attulit doſithe⁹
λεμαίου καὶ κλεοπάτρας, εἰσήνεγκε δοσίθεος
q̄ dicebat eſſe ſacerdos ꝛ leuites ꝛ ptoleme⁹
ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ λευίτης καὶ πτολεμαῖ
fili⁹ ei⁹ ꝓpoſitā epiſtolā
ος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν τῶν
phurī: quā dixerūt eſſe ꝛ interpretaſſe li
φουρίμ, ἣν ἔφασαν εἶναι καὶ ἑρμηνευκέναι λυ
ſimachū ptolomei q̄ in hieruſalē.
σίμαχον πτολεμαίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
āno ſecūdo regnante artaxer=
ἔτους δευτέρου βασιλεύοντος ἀρταξέρ=
xe magno vna niſan ſomni
ξου τοῦ μεγάλου τῇ μιᾷ τοῦ νισὰν ἐνύπνι
um vidit mardoche⁹ fili⁹ iari filij ſe=
ον εἶδε μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰάρου τοῦ σε
mei filij ciſei ex tribu beniami: ho
μεῒ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ἄνθρω
mo iudeus habitās in ſuſis ciuitate:
πος ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν σούσοις τῇ πόλει,
homo magn⁹: miniſter exiſtēs in au
ἄνθρωπος μέγας, θεραπευτὴς ὢν ἐν τῇ αὐ
la regis. erat aūt ex
λῇ τοῦ βασιλέως. ἦν δὲ ἐκ τῆς ∞∞∞

dies fortiū: & ſuo tēpo=
re cum gaudio celebrarēt
ſicut conſtituerāt mar=
docheus ∞∞∞∞∞∞∞
& heſter. Et illi obſeruā
da ſuſceperunt a ∞∞∞
ſe & a ſemine ſuo ieiu=
nia ∞∞∞∞∞∞∞∞∞
atq̄ꝫ clamores & fortiū
dies; & omnia que ∞∞
libri huius q vocatur he
ſter hiſtoria cōtinentur.
Rex vero aſſue= 10.
rus omnem ∞∞∞
terrā & cūctas maris in
ſulas fecit tributarias:
cui⁹ fortitudo & īperiū:
& dignitas atq̄ꝫ ſublimi
tas qua exaltauit mar=
docheum: ∞∞∞∞∞
ſcripta ſunt in libris ∞
medorū atq̄ꝫ pſarum: &
quō mardoche⁹ iudaici
generis ſecundus a rege
aſſuero fuerit: & magn⁹
apud iudeos: & accepta
bilis plebi fratrū ſuoꝝ:
querēs bona pplo ſuo:
& loq̄ns ea q̄ ad pacē ſe=
minis ſui pertinerent.
Que hētur ī hebreo plena fide exp̄ſ=
ſi. hec aūt q̄ ſequūtur ſcripta reperi in
editione vulgata q̄ grecorū lingua &
lrīs cōtinētur: & interim poſt finē libri
hoc capl'm ferebatur: q̄d iuxta cōſue=
tudinē nr̄aꝫ obelo. i. veru p̄notauim⁹.
Dixitq̄ꝫ mardocheus. A deo facta ſunt
iſta. Recordatus ſum ſōnii q̄d viderā.
hec eadē ſignificātis: nec eoꝝ q̄cq̄ꝫ ir=
ritū fuit. Paruulus fons q creuit in flu
niū & in lucē ſolēq̄ꝫ cōuerſus eſt: & in
aq̄s plīmas redūdauit heſter ē. quā rex
accepit vxorē & voluit eſſe reginam.
Duo aūt dracones: ego ſum & aman.
Gentes q̄ cōuenerāt: hi ſunt q conati
ſunt delere nomē iudeorū. Gens aūt
mea iſrl' eſt: q̄ clamauit ad dn̄m: & ſal=
uū fecit ppl'm ſuū. liberauitq̄ꝫ nos ab
oībus malis: & fecit ſigna atq̄ꝫ portēta
inter gentes: & duas ſortes eſſe p̄cepit
vnā ppl'i dei: & alterā cunctaꝝ gentiū.
Venitq̄ꝫ vtraq̄ꝫ ſors in ſtatutū ex illo
iā tp̄e corā deo vniuerſis gentib⁹: & re
cordat⁹ eſt dn̄s ppl'i ſui: ac miſert⁹ he=
reditatis ſue. Et obſuabūtur dies iſti
in menſe adar quartadecima & quin=
ta decima die eiuſdē mēſis cum omni
ſtudio & gaudio in vnū cetum populi
cōgregati in cunctas deinceps gene=
rationes populi iſrael. 11.
Anno q̄rto regnātibus ptolomeo
& cleopatra: attulerūt doſithe⁹
qui ſe ſacerdotē & leuitici gn̄is ferebat
& ptolomeus filius eius hanc epiſtolā
phurim: quā dixerūt interp̄tatam eſſe
lyſimacū ptolomei filiū in hieruſalē.
Hoc quoq̄ꝫ principiū erat in editione
vulgata q̄d nec in hebreo: nec apud vllum fertur interpretū. Anno ſecundo re=
gnante artaxerxe maximo prima die menſis niſan vidit ſomnium mardocheus
filius iaheri: filii ſemei filii cis de tribu beniamin: homo iudeus qui habitabat in
vrbe ſuſis vir magnus & inter primos aule regie. Erat autem de eo numero

את ימי הפורים האלה בזמניהם
כאשר קים עליהם מרדכי היהודי
ואסתר המלכה וכאשר קימו על
נפשם ועל זרעם דברי הצומות — צום
וזעקתם׃ ומאמר אסתר קים דברי — אמר
הפורים האלה ונכתב בספר׃ — כתב
וישם המלך אחשורוש — Cap.x.
מס על הארץ ואיי הים׃ וכל מעשה — אי עשה
תקפו וגבורתו ופרשת גדלת — גבר
מרדכי אשר גדלו המלך הלא הם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי — יום
מדי ופרס׃ כי מרדכי היהודי — ידה
משנה למלך אחשורוש וגדול — שנה גדל
ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש — רצה
טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו׃ — שלם

captiuitate quā captiuauit nabuchodo=
αἰχμαλωσίας ἧς ἠχμαλώτευσε ναβουχοδο
noſoꝛ rex babylonis de hieruſalē
νόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐξ ἱερουσαλὴμ
cū iechonia rege iudee. ⁊ hoc
μετὰ ἰεχονίου βασιλέως τῆς ἰουδαίας. καὶ τοῦ
eiꝰ ſomniū. ⁊ ecce vox tumultꝰ
το αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον. καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου
tonitrua ⁊ terremotꝰ ⁊ cõturbatio ſup
βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ τάραχος ἐπὶ τῆς
terrā: ⁊ ecce duo dracones magni para
γῆς, καὶ ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοι=
ti pceſſerūt vtrīq ꝑliari. ⁊ facta
μοι προῆλθον ἀμφότεροι παλαίειν. καὶ ἐγένε
eſt eoꝝ vox magna: ⁊ voce eoꝝ
το αὐτῶν φωνὴ μεγάλη, καὶ τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡ
pata eſt oīs gens ad ꝑliū: vt expu=
τοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολε=
gnarēt iuſtoꝝ gentē. ⁊ ecce dies tenebraꝝ
μῆσαι δικαίων ἔθνος. καὶ ἰδοὺ ἡμέρα σκότους
⁊ caliginis: tribulatio ⁊ anguſtia: afflictio ⁊
καὶ γνόφου, θλίψις καὶ στενοχωρία, κάκωσις καὶ
turbatio magna ſup terrā. ⁊ cõturbata ē
τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐταράχθη
oīs gēs iuſta timētes ſua mala:
πᾶν ἔθνος δίκαιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά,
⁊ ꝑparati ſunt perire: ⁊ clamauerūt
καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι, καὶ ἐβόησαν
ad deū. ab aũt clamore eoꝝ: factū ē
πρὸς τὸν θεόν. ἀπὸ δὲ τῆς βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο
ſicut a paruo fonte fluuiꝰ magnꝰ:
ὡσανεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας,
aqua multa. ⁊ lux ⁊ ſol ortꝰ eſt: ⁊
ὕδωρ πολύ. καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ
humiles exaltati ſũt ⁊ deuorauerũt in
οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέφαγον τοὺς ἐν
clytos. ⁊ cū ſurrexiſſet mardocheꝰ q̄ vidit
δόξους. καὶ διεγερθεὶς μαρδοχαῖος ὁ ἑωρακὼς
ſomniū hoc: ⁊ qd deꝰ deliberat
τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ θεὸς βουλεύεται
facere: habuit inſomniū hoc in corde:
ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ,
⁊ in omni ꝟbo voluit cognoſcere hoc
καὶ ἐν παντὶ λόγῳ ἠθέλησεν ἐπιγνῶναι αὐ=
vſq ad noctem.
τὸ ἕως τῆς νυκτός. Ca.12.

ET quieuit mardocheꝰ in aula
Καὶ ἡσύχασε μαρδοχαῖος ἐν τῇ αὐλῇ
cū gabatha ⁊ tharra duobꝰ eunuchis
μετὰ γαβαθὰ καὶ θάρρα τῶν δύο εὐνούχων τοῦ
regis cuſtodientibꝰ aulā. au
βασιλέως τῶν φυλασσόντων τὴν αὐλήν. ἤ=
diuitq eoꝝ cogitatiões: ⁊ cu
κουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμούς, καὶ τὰς με
ras eoꝝ ſcrutatꝰ eſt: ⁊ didicit ꝙ pa=
ρίμνας αὐτῶν ἐξηρεύνησε, καὶ ἔμαθεν ὅτι ἑτοι
rāt manꝰ iniicere artaxerxi
μάζουσι τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἀρταξέρξῃ τῷ
regi: ⁊ demõſtrauit regi de eis.
βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ αὐ
⁊ q̄ſiuit rex duos eunu
τῶν. καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο εὐνού
chos ſuos: ⁊ cõfitentes appēſi ſunt.
χους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαντες ἀπήχθησαν.
⁊ ſcripſit rex ſmones hos
καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους
in cõmentariis. ⁊ mardocheꝰ ſcripſit de
εἰς μνημόσυνον. καὶ μαρδοχαῖος ἔγραψε περὶ
ꝟbis. ⁊ ꝑcepit rex mardo
τῶν λόγων. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς μαρδο
cheū deſeruire in aula: ⁊ dedit ei
χαῖον θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ

captiuorum quos tranſtulerat nabu=
chodonoſor rex babylonis de hieru=
ſalem cũ iechonia rege iuda: & hoc eiꝰ
ſomnium fuit. Apperuerũt voces &
tumultus tonitrua & terremotꝰ & cõ=
turbatio ſup terrā: & ecce duo draco=
nes magni paratiq cõtra ſe in preliũ.
Ad quorũ clamorem cuncte cõcitate
ſunt nationes: vt pugnarēt cõtra gen
tē iuſtorũ. Fuitq dies illa tenebrarũ &
diſcriminis tribulationis & anguſtie:
& ingēs formido ſup terrā. Conturba
taq ē gens iuſtoꝝ timentiũ mala ſua:
et pꝑata ad mortē. Clamauerũtq ad
deũ: & illis vociferātibus fons paruus
creuit in fluuiũ maximũ: & in aq̄s plu
rimas redũdauit. Lux & ſol ortus eſt:
& hũiles exaltati ſunt: & deuorauerũt
īclytos. Quod cũ vidiſſet mardocheꝰ
& ſurrexiſſet de ſtratu: cogitabat quid
deus facere vellet: & fixũ hēbat in aīo:
ſcire cupiēs qd ſignificaret ſõniũ. 12.

MOrabatur autē eo tēpore in aula
regis cum bagatha & thara eunu
chis regis: qui ianitores erant palatii.
Cũq intellexiſſet cogitationes eorũ
& curas diligētiꝰ pꝟidiſſet: didicit ꝙ co
narētur in regē artaxerxē manus mit=
tere: & nunciauit ſup eo regi. Qui de
vtroq habita q̄ſtione: confeſſos iuſſit
duci ad mortē. Rex aũt qd geſtũ erat
ſcripſit in cõmentariis. Sed & mar=
docheus rei memoriā litteris tradidit.
Precepitq ei rex vt in aula palatii mo
raretur: datis ei pro delatione muneri
bus. Aman vero filius amadathi buge
us erat glorioſiſſimus corā rege & vo
luit nocere mardocheo & populo eiꝰ
pro duobus eunuchis regis qui fuerāt
īterfecti. Hucuſq proemiũ. Que ſe=
quũtur in eo loco poſita erant vbi ſcri
ptum eſt in volumine. Et diripuerunt
bona vel ſubſtantias eorũ. Que in ſo
la vulgata editione reperimus. Epiſto
le autem hoc exemplar fuit. 13.

REx maximꝰ artaxerxes ab india vſ
q ethiopiā cētũ vigīti ſeptē ꝓuin
tiarũ pricipibꝰ & ducibꝰ q eius īperio
ſubiecti ſunt ſalutē. Cũ plīmis gētibꝰ
īperarē: & vniuerſum orbē mee ditiõi
ſubiugaſſē: volui neq̄q abuti potētie
magnitudine: ſed clemētia & lenitate
gubernare ſubiectos: vt abſq vllo ter
rore vitā ſilētio tranſigētes: optata cũ
ctis mortalibꝰ pace fruerētur. Querē
te aũt me a cõſiliariis meis quõ poſſet
hoc īpleri: vnus q ſapiā & fide ceteros
ꝓcellebat. & erat poſt regē ſcd̄s aman
noīe indicauit mihi in toto orbe terra
rũ ppl'm eſſe diſpſuz: q nouis vteretur
legibꝰ: & cõtra oīm gētiũ cõſuetudinē
faciēs regũ iuſſa cõtēneret: & vniuerſa
rũ cõcordiā nationũ ſua diſſenſione
violaret. Quod cũ didiciſſemꝰ vidētes
vnā gentē rebellē aduerſus oē hoīm
genus ꝑuerſis vti legibꝰ: nrīſq iuſſio
nibꝰ cõtraire: & turbare ſubiectaꝝ no
bis ꝓuinciarũ pacē atq cõcordiā: iuſſi
mus vt q̄ſcunq amā q oībus ꝓuintiis
prepoſitꝰ eſt: & ſecũdus a rege: & quē
patris loco colimus monſtrauerit: cũ
cõiugibꝰ ac liberis deleātur ab inimicis

dona ꝓpt hoc. ⁊ erat amā amadathu
δόματα περὶ τούτου. καὶ ἦν ἀμὰν ἀμαδαθοῦ
bugeus inclytꝰ corā rege: ⁊ q̄ſi
βουγαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐζή
uit affligere mardocheū ⁊
τησε κακοποιῆσαι τὸν μαρδοχαῖον καὶ τὸν
ppl'm eiꝰ ꝓpt duos eunuchos re=
λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασι=
gis. at epiſtole eſt exēplar hoc.
λέως. τῆς δὲ ἐπιστολῆς ἐστὶ τὸ ἀντίγραφον τόδε.

REx magnꝰ artaxerxes his q ab Ca.13
Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ
india vſq ad ethiopiā centū viginti D
τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιε=
ſeptē ꝓuinciaꝝ ꝑncipes ⁊ locoꝝ ꝑſides ordina
πτὰ χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοπάρχαις ὑποτε
ti ſunt: hec ſcribit. cū multis īperaſſem
ταγμένοις, τάδε γράφει. πολλῶν ἐπάρξας
gētibꝰ ⁊ vniuerſi dñarer orbis terre:
ἐθνῶν καὶ πάσης ἐπικρατήσας οἰκουμένης, ἐ=
volui nõ temeritate potētie eleua=
βουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρό=
tꝰ: mitiꝰ aũt ⁊ cū q̄ete ſēp A
μενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος ἀεὶ ẽ.1.d. ⁊.6.d.
gubernās ſubiectos trāquil
διεξάγων τοὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἀκυμάν=
los ſemꝑ ſtatuere vita: et re
τους διαπαντὸς καταστῆσαι βίου, τήν τε βα
gnū quietū ⁊ ꝑuiū vſq ad fines B
σιλείαν ἤρεμον καὶ πορευτὴν μέχρι περάτ
ꝑbens: renouare q deſi
των παρεξόμενος, ἀνανεώσασθαί τε τὴν πο
deratā cūctis hoibꝰ pacē. que
θουμένην τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνην. πυ C
rente aũt me a cõſiliariis quomõ duce= ẽ.1.d.
θομένου δέ μου τῶν συμβούλων πῶς ἂν ἀχ
ret hoc ad finē: q ſapiētia apud
θείη τοῦτο ἐπὶ πέρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡ= D
nos ꝑcedebat: ⁊ in beneuolētia imutabi
μῖν διαπρέψας, καὶ ἐν τῇ εὐνοίᾳ ἀπαραλλά
li ⁊ firma fide approbatꝰ eſt: ⁊
κτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγμένος, καὶ
ſecūdo regis dono ꝑcede=
δεύτερον τῶν βασιλειῶν γέρας ἀπενηνεγ=
bat amā: indicauit nobis in omnibꝰ
μένος ἀμάν, ἀπέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις ταῖς A
per orbē terre tribubꝰ cõmixtū eſſe ini ẽ.1.a
κατὰ τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμίχθαι δυ
micū ppl'm quēdā: legibꝰ cõtrariū ad
σμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις ἀντίθετον πρὸς
oēm gentē: et regū ꝑtermit
πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν βασιλέων παραπέμ
tentes aſſidue edicta: vt nõ
ποντας διηνεκῶς διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ
deducat qui a nobis dirigit
κατατείνεσθαι τὴν ὑφ' ἡμῶν κατευθυνομένην
ſine defectu ꝑncipatꝰ. cū didiciſſemꝰ ergo ꝙ hec
ἀμέμπτως συναρχίαν. διειληφότες οὖν ὡς τό
gens ſola in rebellione
δε τὸ ἔθνος μονώτατον ἐν ἀντιπαραγωγῇ
omni ſemꝑ homini poſita ſit: vi B
παντὶ διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαγω
tā legū peregrinā ꝑmutās ⁊ diſſē
γὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον καὶ δυσ
tiēs nrīs rebꝰ: peſſima q
νοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, τὰ χείριστα τε
cõſumās mala: ⁊ vt nõ regnū
συντελοῦν κακά, καὶ πρὸς τὸ μὴ τὴν βασιλεί
cõſtantiā cõſequeret. ꝑcepimꝰ igit
αν εὐσταθείας τυγχάνειν. προστετάχαμεν οὖν
eos q ſignificant vobis ī ſcriptis
τοὺς σημαινομένους ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις

ab amā ꝓpoſito in reb⁹
ὑπὸ ἀμὰν τ̃ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων
τ ſecūdo a nobis oēs cū̄ mulierib⁹ τ
καὶ δευτέρου πρὸς ἡμῶν πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ
filijs pdi radicit⁹ inimicoꝝ
τέκνοις ἀπολέσθαι ὁλορρίζους τῶν ἐχθρῶν ταῖς
gladijs ſine omni mīa τ parcitate:
μαχαίραις ἄνευ παντὸς οἴκτου καὶ φειδοῦς, τῇ
q̄rtadecima duodecimi mēſis adar
τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τ̃ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ
p̄ſentis anni. vt q̄ olim τ nūc ini
τ̃ ἐνεστῶτος ἔτους. ὅπως οἱ πάλαι καὶ νῦν δυ
mici in die vna violēter in īfernū de
σμενεῖς ἐν ἡμέρα μιᾷ βιαίως εἰς τὸν ἅδην κα
ſcendētes: in poſterum tp̄s q̄etas
τελθόντες, εἰς τ̃ μετέπειτα χρόνον εὐσταθῆ
τ trāquillas p̄beant nobis pfecte
καὶ ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν διατέλους
res. τ dep̄cat⁹ ē dn̄m: memor
τὰ πράγματα. καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων
oīum opum dn̄i. τ dixit: dn̄e do
πάντα τὰ ἔργα κυρίου. καὶ εἶπε, κύριε κύ
mīe rex oīpotens: q: in ptāte
ριε βασιλεὺς παντοκράτωρ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
tua cūcta ſunt: τ nō eſt q̄ reſiſtat tibi
σου πᾶν ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι
cum volueris tu ſaluare iſrael. q: tu
ἐν τῷ θέλειν σε σῶσαι τὸν ἰσραήλ. ὅτι σὺ
feciſti celum τ terrā: τ oīne
ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν
mirabile in ſub celo: τ dn̄s es
θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν, καὶ κύριος εἶ
omniū: τ nō eſt q̄ reſiſtat tibi
πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ
dn̄o: tu omnia noſti: tu ſcis dn̄e:
κυρίῳ, σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας κύριε,
q: nō in cōtumelia neq̄ ī ſupbia neq̄
ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ οὐδὲ
in glie cupiditate feci hoc vt nō adora
ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο τὸ μὴ προσκυ
rē ſupbū amā: q: cōplacebā
νεῖν τὸν ὑπερήφανον ἀμάν, ὅτι εὐδόκουν
deoſculari veſtigia pedum eius ad ſa
φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σω
lutē iſrael: ſed feci hoc: vt nō
τηρίαν ἰσραήλ, ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ
ponerē gl̃iā hoīs ſuper gloriam dei:
θῶ δόξαν ἀνθρώπου ὑπεράνω δόξης θεοῦ,
τ nō adorabo quē q̄ pter te dn̄e:
καὶ οὐ προσκυνήσω οὐδένα πλὴν σοῦ κύριε,
τ nō faciā hoc in ſupbia. τ nūc
καὶ οὐ ποιήσω αὐτὸ ἐν ὑπερηφανίᾳ. καὶ νῦν
dn̄e deus rex: parce populo
κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεύς, φεῖσαι τοῦ λαοῦ
tuo: q: reſpiciunt nos in pditio
σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθο
nē: τ deſiderauerūt pdere eā q̄ a
ράν, καὶ ἐπεθύμησαν ἀπολέσθαι τὴν ἐξ
p̄ncipio hereditatē tuā. ne deſpicias
ἀρχῆς κληρονομίαν σου. μὴ ὑπερίδῃς τὴν
ptem tuā: quā tibi redemiſti de terra
μερίδα σου, ἣν σεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς
egypti: exaudi dep̄cationē meā τ
αἰγύπτου, ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου καὶ
ppici⁹ eſto ſorti tue: τ cōuerte lu
ἱλάσθητι τῷ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ πέν
ctū nr̄m in gaudium: vt viuētes laude
θος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶντες ὑμνήσω
m⁹ tuū nomē dn̄e: τ ne perdas
μέν σου τὸ ὄνομα κύριε, καὶ μὴ ἀφανίσῃς
os laudantiū te dn̄e: τ oīs iſrael
στόμα αἰνούντων σε κύριε, καὶ πᾶς ἰσραὴλ

ſuis. Nulluſq̄ eorū miſereatur q̄rtadecima die duodecimi menſis adar anni p̄ſentis vt nepharii hoīes vno die ad inferos deſcendētes: reddāt īperio nr̄o pacē quā turbauerāt. Hucuſq̄ exemplar ep̄le. Que ſequūtur poſt eū locū ſcripta reperi: vbi legitur. Pergenſq̄ mardocheus fecit oīa q̄ ei mādauerat heſter. Nec tn̄ habetur in hebraico: & apud nullū penitus ferūtur interp̄tū. Mardoche⁹ aūt dep̄catus eſt dn̄m: memor oīm operū eius: & dixit. Dn̄e dn̄e rex op̄s: in ditione em̄ tua cūcta ſunt poſita: & nō eſt qui poſſit tue reſiſtere volūtati: ſi decreueris ſaluare iſrael. Tu feciſti celū & terrā: & quicq̄d celi ambitu cōtinetur. dn̄s oīm es: nec ē q̄ reſiſtat maieſtati tue. Cuncta noſti & ſcis: q̄a nō pro ſupbia & cōtumelia: & aliq̄ glorie cupiditate feceri hoc: vt nō adorarē aman ſupbiſſimū: libēter ei pro ſalute iſrael: ēt veſtigia pedū ei⁹ deoſculari parat⁹ eſſē. ſed timui ne honorē dei mei trāſferrē ad hoīez: & ne quē q̄ adorarē: excepto deo meo. Et nunc dn̄e rex de⁹ abraā miſerē ppl̄i tui: quia volūt nos inimici nr̄i pdere: & hereditatē tuā delere Ne deſpicias partē tuā quā redemiſti de egypto. Exaudi dep̄cationē meā: & ppitius eſto ſorti & funiculo tuo: & cōuerte luctum nr̄m in gaudiū. vt viuētes laudem⁹ nomē tuū. dn̄e: & ne claudas ora te canentiū. Oīs quoq̄ iſrael pari mente & obſecratione clamauit ad dominū: eo q̄ eis certa mors impenderet. 14.

Heſter q̄q̄ regina cōfugit ad dn̄m pauēs piculū qd̄ iminebat. Cūq̄ depoſuiſſet veſtes regias: fletib⁹ & luctui apta indumēta ſuſcepit: & pro vnguentis variis cinere & ſtercore īpleuit caput: & corpus ſuū humiliauit ieiuniis: oīaq̄ loca in q̄bus antea letari cōſueuerat: criniū laceratione cōpleuit. Et deprecabatur dn̄m deū iſrael: dicēs. Dn̄e mi q̄ rex nr̄ es ſolus: adiuua me ſolitariā: & q̄a preter te nullus eſt auxiliator alius. Periculū meū in manib⁹ meis eſt. Audiui a patre meo q̄ tu dn̄e tuliſſes iſrael de cūctis gentib⁹: & patres nr̄os ex oībus retro maioribus ſuis: vt poſſideres hereditatē ſempiternā: feciſtiq̄ eis ſicut locutus es. Peccauim⁹ in cōſpectu tuo: & idcirco tradidiſti nos in manus inimicorū nr̄orū Coluim⁹ em̄ deos eoꝝ. Iuſtus es dn̄e. Et nunc non eis ſufficit q̄ duriſſima nos opprimūt ſeruitute: ſed robur manuū ſuarū idolorū potētie deputātes: volunt tua mutare promiſſa: & delere hereditatē tuam: & claudere ora laudātiū te: atq̄ extinguere gloriā templi et altaris tui: vt aperiant ora gentiū & laudent idolorū fortitudinē: & predicent carnalē regē in ſempiternū. Ne tradas dn̄e ſceptrū tuū his qui nō ſunt ne rideant ad ruinam noſtram: ſed cōuertere conſilium eorum ſuper eos: & eū qui in nos cepit ſeuire diſperde.

clamauerūt ex fortitudie ſua: q̄m mors eo
ἐκέκραξαν ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐ
rū in oculis eoꝝ.
τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. Ca.14.
Et eſther regina cōfugit
Καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κατέφυγε
ad dn̄m: in agone mortis cōprehenſa.
ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θανάτου κατει
henſa. τ deponēs veſtes glo
λημμένη. καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς δό
rie ſue: induta eſt indumētis anguſtie
ξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στενοχωρίας
τ luctus. τ pro ſuperbis vn
καὶ πένθους. καὶ ἀντὶ τῶν ὑπερηφανῶν ἡ
guētis: cinere τ ſtercore impleuit
δυσμάτων, σποδοῦ καὶ κοπριῶν ἐνέπλησε
caput ſuū: τ corp⁹ ſuum
τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς
humiliauit valde. τ omnē locū
ἐταπείνωσε σφόδρα. καὶ πάντα τόπον
exultationis ſue impleuit laceratis cri
ἀγαλλιάματος αὐτῆς ἔπλησε στρεπτῶν τρι
nib⁹ ſuis. τ dep̄cabat̄ dn̄m deū iſrael
χῶν αὐτῆς. καὶ ἐδεῖτο κυρίου θεοῦ ἰσραήλ
τ dixit: dn̄e mi rex nr̄ tu
καὶ εἶπε, κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν σὺ
es ſolus: adiuua me ſolitariā τ nō habē
εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχού
tē adiutorē niſi te: q̄m piculum meū in ma
σῃ βοηθὸν εἰ μὴ σέ, ὅτι κίνδυνός μου ἐν χει
nu mea. ego audiui a natiuitate mea ī tribu
ρί μου. ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυλῇ
familie me: q̄ tu dn̄e tuliſti
πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλαβες τὸν
iſrael de oībus gentib⁹: τ pa
ἰσραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ τοὺς πα
tres nr̄os de oībus maiorib⁹ ſuis
τέρας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν προγόνων αὐτῶν
in hereditatē ſempit̄nā: τ feciſti e
εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐ
is q̄ locutus es: τ nūc peccauim⁹ ī cō
τοῖς ὅσα ἐλάλησας, καὶ νῦν ἡμάρτομεν ἐνώ
ſpectu tuo: τ tradidiſti nos in ma
πιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖ
nus inimicis nr̄is: eoꝙ glorificauim⁹
ρας τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἀνθ' ὧν ἐδοξάσαμεν
deos eoꝝ: iuſtus es dn̄e. τ nūc
τοὺς θεοὺς αὐτῶν, δίκαιος εἶ κύριε. καὶ νῦν
non eis ſufficit in amaritudie ſeruitutis
οὐχ ἱκανώθησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας
nr̄e: ſed poſuiſti manus eoꝝ ſup
ἡμῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ
manus idoloꝝ ſuoꝝ: vt extollerēt
τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ἐξᾶραι
definiatiōez oris tui τ delerent heredi
ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀφανίσαι κληρο
tatem tuā: τ obturarēt os laudātiuꝫ
νομίαν σου, καὶ ἐμφράξαι στόμα αἰνούντων
te: τ extinguerēt gl̃iaꝫ dom⁹ tue τ al
σε, καὶ σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσι
taris tui: τ aperirēt os gētiū ad vir
αστηρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς ἀρε
tutes ſtultoꝝ: τ magnificaretur rex
τὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι βασιλέα
carnalis in ſēpit̄nū. ne tradas dn̄e
σάρκινον εἰς αἰῶνα. μὴ παραδῷς κύριε τὸ
ſceptrū tuum his q̄ nō ſunt: τ ne deri
σκῆπτρόν σου τοῖς μὴ οὖσι, καὶ μὴ κατα
deant in caſu nr̄o: ſed
γελάσωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ
cōuerte cōſiliū eoꝝ ſup eos.
στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς. τὸν

at q̄ incepit sup nos disperde.
δὲ ἀρξαμένον ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον.
memēto dn̄e notus te fac in tp̄e tribulatio
μνήσθητι κύριε γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψε
nis nr̄e: et da mihi fiduciā rex
ως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θάρσυνον βασιλεῦ τῶν
gētiū et oīs pncipat⁹ dn̄ator: tribue
ἐθνῶν καὶ πάσης ἀρχῆς ἐπικρατῶν, δός
fmonē cōpositū in ore meo in cōspectu
λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ στόμα μου· ἐνώπιον
leonis: et transfer cor il
τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐ
lius in odiū oppugnātis nos in
τοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς εἰς
pditionē eius et eoꝝ q̄ cōsentiunt
συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων
ei. nos āt libera in manu tua: et adiu
αὐτῷ. ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ βοή
ua me solitariā: et nō hn̄tē alium
θησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐχούσῃ ἕτερον
adiutorē nisi te. dn̄e oīm sciam
βοηθὸν εἰμὴ σέ. κύριε πάντων γνῶσιν
hēs: et nosti q̄ oderim gl̄iam ini
ἔχεις, καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν ἀνό
quoꝝ: et detester cubile incircūciso=
μων, καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμή=
rū et oīs alienigene. tu scis
των καὶ παντὸς ἀλλοτρίου. σὺ οἶδας τὴν
necessitatē meā: q̄ abominer signum
ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι τὸ σημεῖον
superbie mee qd̄ est sup ca=
τῆς ὑπερηφανίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφα
put meū in diebus ostentatōis mee: de=
λῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδε
tester illud q̄si pānū menstruorum: et
λύσσομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ
nō porte illud in diebus silentij mei: et
οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου, καὶ
nō comederit ancilla tua in mensa aman:
οὐκ ἔφαγεν ἡ δούλη σου τράπεζαν ἀμάν,
et nō magnificaueri cōuiuiū regis:
καὶ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως,
neq̧ biberi vinū libaminū: et non le=
οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν, καὶ οὐκ εὐφ
tata sit ancilla tua ꝗa die translatio
ράνθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβο
nis mee vsq̧ nunc. verū in te
λῆς μου μέχρι τοῦ νῦν. πλὴν ἐπὶ σοὶ
dn̄e deus abraam de⁹ fortis sup om=
κύριε ὁ θεὸς ἀβραάμ ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάν
nes: exaudi vocē desperantiū:
τας, εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων,
et libera nos de manu malignā=
καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευο=
tium: et libera me a timore meo.
μένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου. C.15.
ET factū ē in die tertia vt
Καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς
cessauit orans: deposuit
ἐπαύσατο προσευχομένη, ἐξεδύσατο τὰ
uestimēta luctus et induta ē glo
ἱμάτια τοῦ πένθους καὶ περιεβάλετο δό
ria sua. et facta splendens: cū in=
ξαν αὐτῆς. καὶ γενηθεῖσα ἐπιφανής, ἐπικα
uocasset omnium spectatorē et saluato
λεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ σωτῆ
rē: assumpsit duas famulas. et q̄dem
ρα, παρέλαβε τὰς δύο ἅβρας. καὶ τῇ μὲν
sup vnā initebat: q̄si delicata: et alte
μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερευομένη, ἡ δὲ ἑτέ
ra seq̄batur leuans indumētū
ρα ἐπηκολούθει κουφίζουσα τὴν ἔνδυσιν

Memento dn̄e & ondē te nobis in tp̄e
tribulatiōis nr̄e: & da mihi fiduciā dn̄e
rex deorum & vniuerse ptātis: tribue
fmonē cōpositū in ore meo in cōspe
ctu leonis: & trāsfer cor illi⁹ in odiū ho
stis nr̄i: vt & ipse pereat: & ceteri qui ei
cōsentiūt. Nos aūt libera in māu tua:
& adiuua me nullū aliud auxiliū habē
tē: nisi te dn̄e q habes oīm scientiā: &
nosti qa oderim gloriā iniq̄rū: & dete=
ster cubile incircūcisorū & oīs alieni=
gene. Tu scis necessitatē meā q̄ abo=
miner signū supbie & glorie mee q̄d
est sup caput meū in dieb⁹ ostationis
mee: & detester illud q̄si pānū mēstrua
te: & nō portē in dieb⁹ silentii mei: & q̄
nō comederi in mensa amā: nec mihi
placuerit cōuiuiū regis: & nō biberim
vinū libaminū: & nūq̧ letata sit ancil=
la tua ex q' huc trāslata sum vsq̧ in pre
sentē diē: nisi in te dn̄e de⁹ abraā. Deus
fortis sup oēs: exaudi vocē eoꝝ q nullā
aliā spem hn̄t: & libera nos de manu
iniq̄rū: & erue me a timore meo. Hec
q̄q̧ addita repi in editiōe vulgata. 15.
ET mādauit ei haud dubiū qn he=
ster mardoche⁹ vt ingrederetur
ad regē: & rogaret ꝓ pplo suo & ꝓ pria
sua. Memorare inq̄t dierū humilitatis
tue: quō nutrita sis in manu mea: qa
aman scd̄s a rege locut⁹ est cōtra nos
in mortē: & tu inuoca dn̄m & loq̄re re
gi ꝓ nobis: & libera nos de morte. Nec
non & ista q̄ subdita sunt: in editione
vulgata reperi. Die aūt tertio deposuit
vestimēta ornat⁹ sui: & circūdata ē glo
ria sua. Cūq̧ regio fulgeret habitu: &
inuocasset oīm rectorem & saluatorē
deū: assūpsit duas famulas: & sup vnā
qdē initebatur q̄si pre delitiis & nimia
teneritudine corpus suū ferre nō susti
nēs: altera aūt famulaꝝ seq̄batur dn̄a ȝ
defluētia in humū indumēta sustētās.
Ipsa aūt roseo colore vultū perfusa: &
gratis ac nitentib⁹ oculis tristē celabat
animū & nimio timore contractū. In
gressa igitur cūcta ꝑ ordinē ostia: stetit
contra regē vbi residebat sup soliū re
gni sui: indutus vestib⁹ regiis auroq̧
fulgēs & p̄ciosis lapidib⁹. Eratq̧ terri
bilis aspectu. Cūq̧ eleuasset faciem &
ardentib⁹ oculis furorē pectoris indi=
casset: regina corruit: & in pallorē co=
lore mutato: lassum sup ancillulā recli
nauit caput. Cōuertitq̧ de⁹ spm̄ regis
in māsuetudinē: & festinus ac metuēs
exiliuit de solio: & sustentās eā vlnis su
is donec rediret ad se his verbis blādie
batur. Quid habes hester. Ego sum fr̄
tu⁹: noli metuere. Nō morieris: nō em̄
pro te sed ꝓ oībus hec lex cōstituta ē.
Accede igitur & tange sceptrū. Cunq̧
illa reticeret: tulit aureā virgā: & posuit
sup collū eius: & osculatus est eā: & ait.
Cur mihi nō loq̄ris? Que rn̄dit. Vidi
te dn̄e q̄si āgelū dei: & cōturbatū ē cor
meū pre timore gl̄ie tue. Valde eī mi
rabilis es dn̄e: & facies tua plena ē gr̄a
rū. Cūq̧ loq̄retur: rursus corruit & pe
ne exanimata est. Rex aūt turbabatur:
& oēs mīstri ei⁹ cōsolabātur eā. 16.
REx magnus artaxerxes ab india

eius. et ipa rubefacta vigore pulchritudīs
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα ἀκμῇ κάλλους
sue: et vultus eius hilaris q̄si
αὐτῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς
amabilis: at cor eius arctatū
προσφιλές, ἡ δὲ καρδία αὐτῆς ἀπεστενωμένη
pre timore. et ingressa oēs
ἀπὸ τοῦ φόβου. καὶ εἰσελθοῦσα πάσας
portas: stetit coram rege.
τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέ
et ipe sedebat sup soliū
ως. καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς
regni sui. et omnem stolā D
βασιλείας αὐτοῦ. καὶ πᾶσαν στολὴν τῆς
splendoris sui idut⁹ erat: totus in
ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ
auro et lapidib⁹ p̄ciosis: et erat ter
χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φο
ribilis nimis. et eleuās faciem su=
βερὸς σφόδρα. καὶ ἄρας τὸ πρόσωπον αὐ
am incensam gl̄ia: in acie furoris cōspe
τοῦ πεπυρωμένον δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλε
xit. et corruit regina et muta=
ψε. καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβα
uit colorē suum in dissolutione: et recli A
λε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ἐκλύσει, καὶ κατέ
nauit se sup caput āctile pre=
κυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἅβρας τῆς προ
cedentis. et conuertit deus spiri=
πορευομένης. καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦ
tū regis in māsuetudinē. et festi
μα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα. καὶ ἀγω
nans exiliuit de solio: et
νιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ
assumpsit eam in vlnis suis B
ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ
donec rediret: et cōsolabatur eā
μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν
verbis pacificis. et dixit ei: quid est
λόγοις εἰρηνικοῖς. καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστιν
esther: ego frater tuus: cōfide nō
ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει οὐ μὴ
morieris: qm̄ cōmune p̄ceptum nr̄m
ἀποθάνῃς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν C
est: accede. et tollens auream vir
ἐστι, πρόσελθε. καὶ ἄρας τὴν χρυσῆν ῥάβ
gam: iposuit sup collum eius. et
δον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς. καὶ
āplexat⁹ ē eam et dixit: loq̄re mihi.
ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπεν, λάλησόν μοι.
et dixit ei: vidi te dn̄e q̄si an=
καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγ
gelum dei: et turbatū est cor meū
γελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου
pre timore glorie tue: qm̄
ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς δόξης σου, ὅτι D
mirabilis es dn̄e: et facies tua
θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
gr̄arum plena. cū aūt loqueretur
χαρίτων μεστόν. ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι
ipa: corruit pre dissolutiōe sua:
αὐτήν, ἔπεσεν ἀπὸ ἐκλύσεως αὐτῆς,
et rex turbabatur et om=
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο καὶ πᾶ
nis famulat⁹ eius consolabatur
σα ἡ θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει
eam.
αὐτήν. Ca.16. A
REx magn⁹ artaxerxes his
Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς
q̄ ab india vsq̧ ad ethiopiam
ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας

centū viginti septē satrapis regionū
ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις χωρῶν
pncipes sūt τ his q̄ nr̄a sapiūt:
ἄρχουσι καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι,
valere. multi plurima eoꝝ q̄ be
χαίρειν. πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐερ
nefaciūt bonitate frequētiꝰ hono
γετούντων χρηστότητι πυκνότερον τιμω
rati: magis superbierūt τ nō solū
μένοι, μεῖζον ἐφρόνησαν καὶ οὐ μόνον τοὺς
subiectos nobis querūt affligē
ὑποτεταγμένους ἡμῖν ζητοῦσι κακοποιῆ
re: et vbertatē nō potētes ferre: τ
σαι, τόν τε κόρον οὐ δυνάμενοι φέρειν, καὶ
in suos benefactores conant machi
τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχα
nari: τ gratitudinē nō solū ab
νᾶσθαι, καὶ τὴν εὐχαριστίαν οὐ μόνον ἐκ τῶν
hominibꝰ auferentes: sed τ
ἀνθρώπων ἀνταναιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς
inexperientia bonoꝝ elationibꝰ eleuati:
τῶν ἀπειραγάθων κόμποις ἐπαρθέντες,
eiꝰ q̄ oīa cernit semꝑ dei
τοῦ τὰ πάντα κατοπτεύοντος ἀεὶ θεοῦ τὴν
odiosā arbitrant̄ fugere posse
μισοπόνηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφεύξεσθαι
sniam. sepe aūt τ multos ex his q̄ in po
δίκην. πολλάκις δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπ' ἐξ
testatibꝰ cōstituti sunt q̄ crediti sunt guber
ουσίαις τεταγμένων τῶν πιστευθέντων χει
nare amicoꝝ res solatiū ꝑti
ρίζειν φίλων τὰ πράγματα παραμυθία με
cipes sanguine inocētū cōstitues: in
τόχους αἱμάτων ἀθῴων καταστήσασα, πε
duit calamitatibꝰ imedicabilibꝰ: praui
ριέβαλε συμφοραῖς ἀνηκέστοις, τῷ τῆς κακοη
tatis mēdatio fraude decipien
θείας ψευδεῖ παραλογισμῷ παραλογισα
tiū: coꝝ q̄ dn̄antur simplicē be
μένων, τὴν τῶν ἐπικρατούντων ἀκέραιον εὐ
neuolētiā. ꝯsiderare aūt licet nō tm̄
γνωμοσύνην. σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν οὐ τοσοῦτον
ex veteribꝰ vt tradidimꝰ histo
ἐκ τῶν παλαιοτέρων ὡς παρεδώκαμεν ἱστο
riis: q̄ sūt prope vos queren
ριῶν, ὅσα ἐστὶ παρὰ πόδας ὑμᾶς ἐκζητοῦν
tes inique cōsummata: eoꝝ q̄ in
τας ἀνοσίως συντετελεσμένα, τῇ τῶν ἀνα
digne dominant̄ peste: τ attēde
ξίως δυναστευόντων λοιμότητι, καὶ προσέ
re ad ea q̄ post hec: ita vt re
χειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, ὥστε τὴν βασι
gnū sine turbatione oībꝰ hoībꝰ cū
λείαν ἀτάραχον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ'
pace ꝑbeamꝰ: vtentes ꝙ mutatio
εἰρήνης παρεξόμεθα, χρώμενοι τε μεταβο
nibꝰ: ea aūt q̄ ad ꝯspectū veniūt discer
λαῖς, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρί
nētes semꝑ cū mansueta obuiatione.
νοντες ἀεὶ μετ' ἐπιεικεστέρας ἀπαντήσε
vt .n. amā amadathi macedo:
ως. ὡς γὰρ ἀμὰν ἀμαδάθου μακεδὼν, ταῖς
ꝟitatibꝰ alienꝰ de ꝑsaꝝ sangui
ἀληθείαις ἀλλότριος τοῦ τῶν περσῶν αἵμα
ne: τ multū distans a nr̄a beni
τος, καὶ πολὺ διεστηκὼς τῆς ἡμετέρας χρη
gnitate: ꝙ hospitatꝰ a nobis: ꝯsecutꝰ ēꝫ habe
στότητος, καὶ ξενωθεὶς ἡμῖν, ἔτυχεν ἧς ἔχο
mꝰ ad oēm gentē humanitatē in tan
μεν πρὸς πᾶν ἔθνος φιλανθρωπίας ἐπὶ τοσ
tū: vt vocaret̄ nr̄ pater
οῦτον, ὥστε ἀγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα

vsq₃ ethiopiam centū viginti septem prouinciarū ducibus ac principibus qui nr̄e iussioni obediūt salutē dicit. Multi bonitate principū & honore q̄ in eos collatus est abusi sunt in superbiā: & nō solū subiectos regibus nitun tur opprimere: sed datā sibi gloriā nō ferentes: in ipsos qui dederūt moliun tur insidias. Nec cōtenti sunt grās nō agere bn̄ficiis: & humanitatis in se iu ra violare: sed dei quoq₃ cūcta cernen tis arbitrātur se posse fugere sentētiā. Et intantū vesanie ꝓruperunt vt eos qui credita sibi officia diligēter obser uant: & cuncta agunt vt oīum laude digni sint mendaciorū cuniculis conē tur subuertere: dum aures principū simplices ex sua natura alios estimātes calida fraude decipiūt. Que res & ex veteribus ꝓbatur historiis: & ex his q̄ gerūtur quotidie: quō malis quorun dam suggestionibꝰ regū studia depra uentur. Vnde ꝓuidendū est paci oīm ꝓuinciarū. Nec putare debetis si diuer sa iubeamus ex animi nr̄i venire leui tate: sed ꝓ q̄litate & necessitate tēpo rum vt rei publice possit vtilitas ferre sententiā. Et vt manifestiꝰ qđ dicimus intelligatis. Aman filius amadathi & aīo & gente macedo alienusq₃ a ꝑsarū sanguine & pietatē nr̄am sua crudeli tate cōmaculās: pegrinꝰ a nobis susce ptus est: & tantā in se exptus humani tatē vt pater nr̄ vocaretur: & adorare tur ab oībus post regē scd̄s. q in tantū arrogātie tumorem sublatus est vt re gno priuare nos niteretur & spiritu. Nam mardocheū cuius fide & benefi ciis viuimus: & cōsortem regni nostri heste r: cum oīm gente sua: nouis qui busdā atq₃ inauditis machinis expeti uit in mortem: hoc cogitans vt illis in terfertis insidiaretur nostre solitudini: & regnū persarū transferret in mace donas. Nos aūt a pessimo mortalium iudeos neci destinatos: in nulla penitꝰ culpa reperimus: sed econtrario iustis vtētes legibus & filios altissimi & ma ximi semꝑq₃ viuentis dei cuius bene ficio & patribus nr̄is & nobis regnum est traditum & vsq₃ hodie custoditur. Vnde eas litteras quas sub noīe nr̄o ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo scelere ante portas huiꝰ vrbis .i. susis & ipse qui machinatus est: & oīs cognatio eius pendet in patibulis: non nobis: sed deo reddente ei qđ me ruit. Hoc aūt edictum qđ nunc mitti mus: in cunctis vrbibus proponatur: vt liceat iudeis vti legibus suis. Qui bus debetis esse āminiculo: vt eos qui se ad necem eorum parauerāt: possint interficere tertiadecima die mēsis duo decimi qui vocatur adar. Hanc enim diem deus oīpotens meroris & luctus eis vertit in gaudiū. Vnde & vos inter ceteros festos dies hanc habetote diē & celebrate eam cum omni leticia.

τ adoraretur ab omnibus: secun
καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων, τὸ δεύτε
dā regii throni ꝑsonā ge
ρον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπον διατε
rens. nō ferens aūt superbiam: nitus
λεῖν. οὐκ ἐνέγκας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν, ἐπε
est pncipatu ꝑuare nos τ
τήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ
spiritu. τ nr̄m saluatorē τ
πνεύματος. τόν τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ
in omnibus bn̄factorē mardocheū: τ
διὰ πάντων εὐεργέτην μαρδοχαῖον, καὶ τὴν
irrephēsibilē regni cōsortē esther:
ἀμεμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν ἐσθὴρ,
cū omni hoꝝ gente: multiplicibus
σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις
viarum deceptionibus expetens in
μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενος εἰς
ꝑditionem. per .n. modos istos existia
ἀπώλειαν. διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων ᾠή
uit accipiēs nos desertos: ꝑsarum
θη λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν περσῶν
dominium in macedonas transfer
ἐπικράτησιν εἰς τοὺς μακεδόνας μετατά
re. nos vero ab exiciali
ξαι. ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ τρισαλιτηρίου πα
traditos in necem iudeos: re
ραδεδομένους εἰς ἀφανισμὸν ἰουδαίους, εὑ
perimus nō malefactores existes: iustissimis
ρίσκομεν οὐ κακούργους ὄντας, δικαιοτάτοις
vero degentes legibus: existes aūt filios
δὲ πολιτευομένους νόμοις, ὄντας δὲ υἱοὺς τοῦ
altissimi maximi viuētis dei: q̄ dirigit
ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ κατευθύνον
nobis ꝙ τ ꝓmogenitoribꝰ nr̄is re
τος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βα
gnum in optima dispositiōe. bene ergo
σιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει. καλῶς οὖν
facite non vtentes hisq̄ ab a
ποιήσετε μὴ προσχρησάμενοι τοῖς ὑπὸ ἀ
mā amadathu misse fuerunt litteris:
μὰν ἀμαδάθου ἀποσταλεῖσι γράμμασι,
ꝓpterea qđ hic q̄ hec operatus est:
διὰ τὸ αὐτὸν τὸν ταῦτα ἐξεργασάμενον,
ante susaꝝ portas appēsus est
πρὸς ταῖς σούσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι
cū omni familia: dignā eo q̄ oīum
σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ πάντα
dn̄ator deo velociter reddēte
ἐπικρατοῦντος θεοῦ διαταχοῦς ἀποδόντος
ei iudiciū. et exemplar epi
αὐτῷ κρίσιν. τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπι
stole huius ꝓponētes in omni lo
στολῆς ταύτης ἐκθέντες ἐν παντὶ τό
co: cū libertate dimittatis iu
πῳ, μετὰ παρρησίας ἐᾶν τοὺς ἰου
deos vti suis legibus:
δαίους χρῆσθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις,
τ adiunetis eos. vt eos q̄ in tem
καὶ συνεπισχύειν αὐτοῖς. ὅπως τοὺς ἐν και
pus tribulatiōis ipositi erant eis: vlcisca
ρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμύνων
tur tertiadecima duodecimi mē
ται τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μη
sis adar eadē die. hanc .n.
νὸς ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. ταύτην γὰρ ὁ
oīum dn̄ator deus ꝓ ꝑditione
πάντα δυναστεύων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ
electi generis fecit eis gaudi
ἐκλεκτοῦ γένους ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφρο
um. τ vos ergo in insignibus
σύνην. καὶ ὑμεῖς οὖν ἐν ταῖς ἐπωνύμοις

vris feſtiuitatib⁹ inſignē diē cū om=
ὑμῶν ἑορταῖς ἐπίσημον ἡμέραν μετὰ πά=
ni letitia ducite. ut et nūc ꝛ
σης εὐωχίας ἄγετε. ὅπως καὶ νῦν καὶ
poſt hec ſal⁹ nobis ꝛ be=
μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν καὶ τοῖς εὐ=
neuolis pſis: his x̄o q̄ nobis inſidiant:
νοοῦσι πέρσαις, τοῖς δὲ ἡμῖν ἐπιβουλεύου
memoriale pditionis. ois aūt
σι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. πᾶσα δὲ

vt & in poſterum cognoſcantur: om=
nes qui fideliter perſis obediunt dignā
pro fide recipere mercedem. qui autē
inſidiantur regno eorum: perire pro
ſcelere. Omnis autem prouintia & ci
uitas que noluerit ſolemnitatis huius
eſſe particeps: gladio & igne pereat: &
ſic deleatur vt non ſolum hominibus:
ſed etiā inuia beſtiis ſit in ſempiternū
pro exēplo contēptus & inobediētie.

Explicit liber Heſter.

ciuitas vel regio omnino q̄ iuxta hec
πόλις ἢ χώρα τοσύνολον ἥτις κατὰ ταῦ=
nō fecerit: lācea ꝛ igni cōſume
τα μὴ ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταναλ
tur cū ira. ꝛ nō ſolū hoibus
ωθήσεται μετ᾽ ὀργῆς. καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις
inuia: ſed ꝛ beſtiis ꝛ volatilib⁹ in
ἄβατος, ἀλλὰ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν
omne tps inimiciſſimaq; conſtituetur.
ἅπαντα χρόνον ἔχθιστός τε καταστήσεται.

Incipit prologus primus in Job ſcdm trāſlationē .lxx.

COgor per ſinglos ſcripturæ diuinæ libros: ad=uerſariorū reſpōdere maledi=ctis: qui interpretationē meā repræhenſionem ſeptuaginta interpretū criminantur quaſi nō & apud græcos aquila ſymmachus & theodotion: vel verbum e verbo: vel ſenſu₃ e ſenſu: vel ex vtroq; cōmixtum & mediæ tēperatū genus trāſlationis expreſſerint: & omnia veteris inſtrumenti volumina origenes obelis aſtericiſq; diſtinxerit: quos vel additos vel de theodotione ſumptos traſlationi antiquæ inſeruit: pbans defuiſſe quod additum eſt. Diſcant igitur obtrectatores mei recipere in toto qd in partibus ſuſceperūt aut interptationē meā cum aſtericis ſuis radere. Neq; em̄ fieri poteſt vt quos plura intermiſiſſe ſuſceperint: nō eoſdem etiam in quibuſdam erraſſe fateātur præcipue i iob. cui ſi ea quæ ſub aſtericis addita ſunt ſubtraxeris: pars maxima detruncabitur. Et hoc dūtaxat apud græcos. Cæterum apud latinos ante eā tranſlationē quā ſub aſtericis & obelis nuper edidimus: ſeptingenti ferme aut octingenti verſus deſunt: vt decurtatus & laceratus corroſuſq; liber: fœditatē ſui publice legentibus præbeat. Hæc aute₃ tranſlatio nullū de veterib⁹ ſequitur interpretē: ſed ex ipſo hebraico arabicoq; ſermone. & interdum ſyro: nunc verba: nunc ſenſus: nunc ſimul vtrūq; reſonabit. Obliqu⁹ em̄ ēt apud hebræos totus liber fertur & lubric⁹: & qd græci rhetores vocant ſchematiſmenos: dum qui aliud loquitur: aliud agit. Vt ſi velis anguillam vel murenulam ſtrictis tenere manibus quanto fortius preſſeris: tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiā huius voluminis lyddeum quendā pceptorē qui apud hebræos primus haberi putabatur: nō paruis redemiſſe nūmis: cuius doctrina an aliquid pfecerim: neſcio. Hoc vnū ſcio nō potuiſſe me interpretari: niſi qd ante intellexerā. A principio itaq; voluminis uſq; ad uerba iob apud hebræos proſa oro eſt. Porro a uerbis iob in quibus ait: pereat dies in quā natus ſum & nox in qua dictū eſt cōceptus eſt homo: uſq; ad eū locū ubi ante finē uoluminis ſcriptū eſt: idcirco ip̄e me rep̄hendo & ago penitentiā in fauilla & cinere: hexametri uerſus ſunt: dactylo ſpondeoq; currentes: & ꝓpter linguæ idioma crebro recipientes & alios pedes: nō earūdē ſyllabarū: ſed eorūdē temporū. Interdu₃ quoq; rhythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedu₃ ſolutis: qd metrici magis q̄ ſimplex lector intelligūt. A ſupradicto aūt uerſu uſq; ad finem libri: paruū cōma quod remanet proſa oratione cōtexitur. Quod ſi cui uidetur incredulum: metra ſc₃ eē apd hebræos: & in morē noſtri flacci græciq; pindari & alcei & ſapho: uel pſalterium uel lamentationes hieremiæ: uel omnia ferme ſcripturaru₃ cantica cōpræhendi: legat philonē: ioſephū: origenē: ceſarienſem euſebiū: & eorū teſtimonio me uerū dicere cōprobabit. Audiāt quapropter canes mei: idcirco me in hoc uolumine laboraſſe: nō ut interpretationem antiquā repræhenderē: ſed ut eā quæ in illa aut obſcura ſunt: aut omiſſa: aut certe ſcriptorum uitio deprauata: manifeſtiora noſtra interp̄tatione fierent: qui & hebræum ſermonem ex parte didicimus: & in latino pene ab ipſis cunabulis inter grāmaticos & rhetores & philoſophos detriti ſumus. Qd ſi apud græcos poſt ſeptuaginta editionē iam chriſti euangelio coruſcante iudeus aquila & ſymmachus ac theodotion iudaizantes heretici ſunt recepti: qui multa myſteria ſaluatoris ſubdola interpretatione celarunt: & tamen in exapleis habentur apud eccleſias & explanantur ab eccleſiaſticis uiris: quanto magis ego chriſtianus & de parentibus chriſtianis natus: & uexillum crucis in mea fronte portans: cuius ſtudium fuit omiſſa repetere: deprauata corrigere: & ſacramenta eccleſiæ puro & fideli aperire ſermone: uel a faſtidioſis uel a malignis lectoribus nō debeo reprobari. Habeāt q uolūt ueteres libros uel in mēbranis purpureis auro argentoq; deſcriptos: uel uncialibus (ut uulgo aiunt) litteris onera magis exarata q̄ codices: dūmodo mihi meiſq; pmitant pauperes habere ſcedulas: & non tam pulchros codices q̄ emendatos. Vtraq; autem editio: & ſeptuaginta iuxta græcos: & mea iuxta hebræos in latinum meo labore tranſlata eſt. Eligat unuſquiſq; qd uult: & ſtudioſum me magis q̄ maliuolum probet.

Explicit primus prologus in librū Iob.

Incipit ſecundus prologus in Iob ſecundū hebraicum.

SI ficellam iunco texerē: aut palmarū folia cōplicarem ut in ſudore uultus mei comederem panem & uentris opus ſollicita mente pertractarē: nullus morderet nemo reprehenderet. Nūc aūt quia iuxta ſententiam ſaluatoris uolo operari cibum qui non perit: & antiquam diuinorum uoluminum uiam ſentibus uirgultiſq; purgare: error mihi geminus infigitur: corrector uitiorum falſarius uocor: & errores non auferre: ſed ſerere. Tanta eſt enim uetuſtatis conſuetudo: ut etiam confeſſa plæriſq; uitia placeant: dum magis pulchros habere uolunt codices q̄ emendatos. Quapropter o fratres dilectiſſimi: unicum nobilitatis & humilitatis exemplar: pro flabello calathis ſportelliſq; munuſculis monachorum ſpiritalia hæc & manſura dona ſuſcipite: ac beatum iob qui adhuc apud latinos iace

bat in stercore: & uermibus scatebat errorū: integrū īmaculatūq; gaudete. Quomodo enim post probationē atq; uictoriam duplicia sunt ei uniuersa reddita: ita ego in lingua nostra (ut audacter loquar) feci eū habere quæ amiserat. Igitur & uos & unūquēq; lectorem solita prefatiōe cōmoneo & in principiis librorum eadē semp annectens rogo: ut ubicunq; semper p̄cedentes uirgulas uideritis: sciatis ea quæ subiecta sunt in hebraicis uoluminibus non haberi. Porro ubi stellæ imago præfulserit: ex hebræo in sermone nostro addita sunt. Necnon & illa quæ haberi uidebantur & ita corrupta erant ut sensum legentibus tollerēt orantibus uobis magno labore correxi: magis utile quid ex odio meo ecclesiis christi uenturum ratus: q̄ ex aliorum negocio.

Explicit prologus secūdus in librū Iob.

Incipit argumentum in librū Iob.

In terra quidē habitasse Iob utisidi in finibus idumeæ & arabiæ fertur: & erat ei ante nomē iobab. Et accepit uxorem arabissam: & genuit filiū quē uocauit ennon. Erat aūt ipse filius quidem zareth de esau filiis filius: de matre uero Bosra: ita ut sit quintus ab abraam. Et hi sunt reges qui regnauerunt in edom: in qua & ipse regnauit. Sed primus in ea regnauit balach filius beor & nomen eiusdem ciuitatis denaba. Post hunc autem barich. Post eum iobab qui uocatur Iob. Post iob autem hussan: qui erat dux ex themanorum regiōe. Et post illum regnauit adar filius bedath: qui excidit madiam in campo moab: & nomen ciuitatis eius auith.

Explicit argumentum.

Trāſ. gre. lxx. cū īter. lati.

IOB.

ΙΩΒ. Ca. 1.

Homo q̄dā fuit ī terra vs iob nomē
Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν γῇ αὐσίτιδι ἰὼβ ὄνομα
ei: ⁊ erat homo ille verax imaculat⁹
αὐτῷ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς ἄμωμος
vir simplex ⁊ rect⁹ ⁊ timēs deū: abstinēs ab omni mala re.
ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.
fuerūt aūt ei filij septē: ⁊ filie tres. ⁊
ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτά, καὶ θυγατέρες τρεῖς. καὶ
fuerūt pecora eius oues septē mille: camelor̄ tria
ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα ἑπτακισχίλια, κάμηλοι τρισχίλιαι,
milia: iuga boū quingēta: ⁊ asine femine q̄ pascebant q̄ngente: ⁊ famulat⁹ mult⁹ nimis: ⁊
ζεύγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, καὶ
opera magna erāt ei in terra: ⁊ erat homo ille magn⁹ eorūq̄ a solis ortu.
ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος μέγας τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν.
cōuenientes aūt filij ei⁹ ad inuicē faciebāt ꝯuiuiū vnusq̄sq; sua die
συμπορευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποίουν πότον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν
assumentes simul ⁊ tres sorores suas: vt comederēt ⁊ biberēt cū eis.
συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν.
⁊ cū ꝯsūmati essent dies ꝯuiuij: mittebat iob ⁊ purificabat
καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου, ἀπέστελλεν ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν
eos ꝯsurgens diluculo: ⁊ offerēs pro eis sacrificia
αὐτοὺς ἀνιστάμενος τὸ πρωΐ, καὶ προσφέρων περὶ αὐτῶν θυσίας
fm numer̄ eor̄. dicebat.n. iob: nequādo pc̄auerint
κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ἔλεγε γὰρ ἰώβ, μήποτε ἥμαρτον
⁊ bñdixerint deū in corde suo filij mei. sic
καὶ εὐλόγησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν οἱ υἱοί μου. οὕτως
igit̄ faciebat iob cūctis dieb⁹ eor̄. ⁊ fuit sicut dies hec: ⁊ ecce venerūt filij dei vt assisterēt corā
οὖν ἐποίει ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν. καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ
⁊ diabol⁹ venit in medio eor̄. ⁊ dixit dñs diabolo
κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθε ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ
vnde venis? ⁊ respōdēs diabol⁹ dño dixit:
πόθεν παραγέγονας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν,
circuiui terrā ⁊ deābulaui eā q̄ sub celo est adsum. ⁊
περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι. καὶ
ei dñs: ꝯsiderasti igit̄ mēte tua ꝯtra seruū
εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, προσέσχες οὖν τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ θεράποντός
tuū iob? q̄m nō est ei similis ex his q̄ sūt ī terra: homo
μου ἰώβ; ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος
īculpabilis verax deicola: absistēs ab omni mala re. respōdit aūt diabol⁹
ἄμεμπτος ἀληθινὸς θεοσεβὴς ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος; ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος

Trāſla. B. Hie.

Incipit liber Iob. Ca. 1.

Vir erat in terra hus nomine iob. Et erat vir ille simplex & rectus ac timens deū: & recedēs a malo. Natiq; sunt ei septem filii: & tres filie. Et fuit possessio eius septem milia ouium: & tria milia camelorum: quingenta quoq; iuga boum: & quingente asine: ac familia multa nimis. Eratq; vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii ei⁹: & faciebāt cōuiuia p domos: vnusquisq; in die suo. Et mittētes vocabāt tres sorores suas vt comederent & biberēt cū eis. Cūq; in orbē transissent dies cōuiuii: mittebat ad eos iob: & sctificabat illos: cōsurgēsq; diluculo offerebat holocausta p singl'os. Dicebat enī. Ne forte peccauerint filii mei & bñdixerint deo in cordibus suis. Sic faciebat iob cunctis dieb⁹. Quadam autem die cū venissent filii dei vt assisterent corā dño affuit inter eos etiā sathan. Cui dixit domin⁹. Vnde venis? Qui respondens ait. Circuiui terram: & perambulaui eā. Dixitq; dñs ad eū. Nunquid considerasti seruum meū iob q' non sit ei similis in terra: homo simplex & rectus ac timens deū & recedens a malo. Cui respondens sathan;

Tex. heb. Job. i. — Pritiua. heb.

Tex. heb.	Pritiua. heb.
אִישׁ הָיָה בְאֶרֶץ עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ	
וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר וִירֵא	תָּמַם
אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע: וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה	סוּר רוּעַ
בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת: וַיְהִי מִקְנֵהוּ	יָלַד הָיָה
שִׁבְעַת אַלְפֵי צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי	קָנָה
גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד בָּקָר וַחֲמֵשׁ	מֵאָה
מֵאוֹת אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד	רָבַב
וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל בְּנֵי	גָּדַל
קֶדֶם: וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בֵּית	עָשָׂה שָׁתָה
אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת	
אַחְיֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם:	אָח שָׁתָה
וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח	נָקַף יוֹם
אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר	שָׁלַח קָדַשׁ
וְהֶעֱלָה עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם כִּי אָמַר	שָׁכַם עָלָה
אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים	סָפַר
בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים:	
וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים	בּוֹא
לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוָה וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן	יָצַב
בְתוֹכָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן	
מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה	בּוֹא עָנָה
וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ	אָמַר הָלַךְ
בָּהּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ	שׂוּם
לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ	כְּמוֹ
בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא	
אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע: וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת	

יְהוָה וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב
אֱלֹהִים׃ הֲלֹא אַתָּ שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד   שׂוך
בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב   סבב
מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ   עשׂה קנה
בָּאָרֶץ׃ וְאוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְגַע   נגע
בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ אִם לֹא עַל פָּנֶיךָ   פנה
יְבָרְכֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן הִנֵּה   ברך אמר
כָל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל
תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵעִם פְּנֵי   שׁלח
יְהוָה׃ וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו   היה
אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם   שׁתה
הַבְּכוֹר׃ וּמַלְאָךְ בָּא אֶל אִיּוֹב וַיֹּאמַר   בכר לאך
הַבָּקָר הָיוּ חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת   בוא רעה
עַל יְדֵיהֶם׃ וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת   נפל לקח
הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי חָרֶב וָאִמָּלְטָה   נכה פה
רַק אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃ עוֹד זֶה   מלט בדד
מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים   נגד דבר
נָפְלָה מִן הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן   בער
וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם וָאִמָּלְטָה רַק   אכל
אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃ עוֹד זֶה מְדַבֵּר
וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה   שׂום
רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל הַגְּמַלִּים   פשׁט
וַיִּקָּחוּם וְאֶת הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי חָרֶב
וָאִמָּלְטָה רַק אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
עַד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר בָּנֶיךָ
וּבְנוֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית
אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃ וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה   גדל בוא
בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע   דבר נגע
פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל הַנְּעָרִים   רבע פנה
וַיָּמוּתוּ וָאִמָּלְטָה רַק אֲנִי לְבַדִּי   נפל מות
לְהַגִּיד לָךְ׃ וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע   קום קרע
אֶת מְעִלוֹ וַיָּגָז אֶת רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל   מעל גזז
אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר עָרֹם   שׁחה
יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה   יצא שׁוב
יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם   היה
יְהוָה מְבֹרָךְ׃ בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא   ברך

ait. Nūquid frustra iob
timet
deum? Nonne tu valla
sti eum ac
domū eius vniuersamq̄
substantiā eius p circui
tū? Operib⁹ manuū ei⁹
bn̄dixisti: & possessio ei⁹
creuit in terra? Sed extē
de paululū manū tuā: &
tange cuncta que possi
det: nisi in faciem
bn̄dixerit tibi. Dixit er
go dn̄s ad sathan. Ecce
vniuersa q̄ habet in ma
nu tua sunt: tm̄ in eū ne
extēdas manum tuam.
Egressusq̄ est sathā a fa
cie dn̄i. Cum autē qua
dam die filii & filie eius
comederent & biberent
vinū in domo fratris sui
primogeniti: nuncius
venit ad iob qui diceret.
Boues arabant & asine
pascebantur
iuxta eos: & irruerūt sa
bei tuleruntq̄ omnia &
pueros percusserunt
gladio: & euasi
ego solus vt nunciarem
tibi. Cumq̄ adhuc ille
loqueretur venit alter:
& dixit. Ignis dei
cecidit e celo: & tactas
oues
puerosq̄ consumpsit:
& effugi
ego solus vt nūciarem
tibi. Sed & adhuc illo lo
quēte: venit ali⁹: & dixit.
Chaldei fecerunt tres
turmas: & inuaserunt
camelos
& tulerūt eos: necnō &
pueros pcusserūt gladio
& ego fugi solus vt nū
ciarem tibi.
Adhuc loq̄batur ille: &
ecce ali⁹ itrauit: & dixit.
Filiis tuis & filiab⁹ vescē
tibus & bibētib⁹ vinū in
domo fr̄is sui primogeni
ti: repēte ventus vehe
mēs irruit a regione de
serti: & concussit q̄ttuor
angulos dom⁹: que cor
ruens oppressit liberos
tuos & mortui sunt: &
effugi ego solus
vt nunciarem tibi. Tunc
surrexit iob: & scidit
vestimēta sua: & tonso
capite corruens
in terram: adorauit &
dixit. Nudus
egressus sū de vtero ma
tris mee: & nudus reuer
tar illuc. Dn̄s dedit: do
min⁹ abstulit: sit nomen
domini benedictū. In
oibus his non peccauit

ꝛ dixit corā dn̄o: nūq̄d frustra iob timet
καὶ εἶπεν ἔναντι τοῦ κυρίου, μὴ δωρεὰν ἰὼβ φοβεῖται τὸν
deū? nōne tu circūuallasti exteriora ei⁹ ꝛ īteriora do
θεόν; οὐχὶ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς οἰκί
m⁹ ei⁹: ꝛ oium q̄ sunt ei in circuitu opib⁹
ας αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα τῶν
manuū ei⁹ bn̄dixisti? ꝛ pecora ei⁹ multa feci
χειρῶν αὐτοῦ ηὐλόγησας; καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ ἐποί
sti in terra? sed mitte manū tuā: ꝛ
ησας ἐπὶ τῆς γῆς; ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου, καὶ
tāge oia q̄ habet nisi in faciē tuā bn̄dixerit
ἅψαι πάντων ὧν ἔχει εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει
tibi. tūc dixit dn̄s diabolo: ecce oia q̄cūq̄ sūt
σε. τότε εἶπεν κς τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν
ei: do in manu tua: sed eū ne tetigeris. ꝛ e
αὐτῷ, δίδωμι ἐν τῇ χειρί σου, ἀλλὰ αὐτοῦ μὴ ἅψῃ. καὶ ἐξ
gress⁹ ē diabol⁹ a dn̄o. ꝛ fuit sicut dies hec:
ῆλθεν ὁ διάβολος παρὰ τοῦ κυ. καὶ ἦν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη,
filij iob ꝛ filie ei⁹ bibebāt vinū in domo
οἱ υἱοὶ ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ
fratris sui senioris: ꝛ ecce nunci⁹ ve
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλ
nit ad iob ꝛ dixit ei: iuga boū arabāt:
θε πρὸς ἰὼβ καὶ εἶπεν αὐτῷ, τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠροτρία,
ꝛ femine asine pascebant adherentes eis ꝛ irruit
καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν καὶ ἐπέπεσε
saba ꝛ captiuas duxerūt eas: ꝛ pueros inter
σαβὰ καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέ
fecerūt in gladijs: saluatus āt ego sol⁹ veni vt nun
κτειναν ἐν μαχαίραις, σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγ
ciarē tibi. adhuc hoc loquēte: venit ali⁹ ꝛ dixit
γεῖλαί σοι. ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος καὶ εἶπε
ad iob: ignis a deo cecidit de celo ꝛ cō
πρὸς ἰὼβ, πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κα
bussit oues: ꝛ pastores cōsumpsit simi
τέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοί
lit: ꝛ saluat⁹ ego sol⁹ veni vt nunciarē tibi. adhuc hoc
ως, καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. ἔτι τοῦ
loquente venit ali⁹ nunci⁹ ꝛ dixit ad iob:
του λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς ἰὼβ,
chaldei iposuerūt tres turmas ꝛ circuierūt
οἱ χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἐκύκλωσαν τὰς
camelos ꝛ captiuas tulerūt eas: ꝛ pueros
καμήλους καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας
interfecerūt in gladijs: euasi aūt ego sol⁹ ꝛ veni vt
ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις, ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ
nunciarē tibi. adhuc hoc loquente: ali⁹ nunci⁹
ἀπαγγεῖλαί σοι. ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος
venit dicēs iob: filijs tuis ꝛ filiab⁹
ἔρχεται λέγων τῷ ἰὼβ, τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων
vescentib⁹ ꝛ bibentib⁹ apud frēm suū senio
ἐσθιόντων καὶ πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσ
rē: repēte ventus magn⁹ irruit ex dserto ꝛ
βυτέρῳ, ἐξαίφνης ἄνεμος μέγας ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου καὶ
tetigit quattuor angulos dom⁹: ꝛ corruit dom⁹
ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία
sup filios tuos ꝛ mortui sunt: euasi aūt ego so
ἐπὶ τὰ παιδία σου καὶ ἐτελεύτησαν, ἐσώθην δὲ ἐγὼ μό
lus ꝛ veni vt nunciarē tibi. sic surgēs iob scidit
νος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. οὕτως ἀναστὰς ἰὼβ διέρρη
vestimēta sua: ꝛ totōdit comā capitis
ξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς
sui: ꝛ cadēs humi adorauit ꝛ dixit: ipse nu
αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε καὶ εἶπεν, αὐτὸς γυμ
d⁹ egress⁹ sū de vtero matris mee: nud⁹ ꝛ reuertar
νὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι
illuc. dn̄s dedit dn̄s abstulit: sicut dn̄o placuit sic
ἐκεῖ. ὁ κς ἔδωκεν ὁ κς ἀφείλετο, ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν οὕ
ꝛ factū est: sit nomē dn̄i benedictū. in his
τω καὶ ἐγένετο, εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον. ἐν τού
oib⁹ q̄ acciderūt ei nihil peccauit
τοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν

Trāſ.gre.lxx.cū inter.lati.

iob labijs corā dño: ⁊ nō de=
ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἔναντι τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἔδω=
dit ſtultitiā deo.
κεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ. Ca.2.

Factū aūt ſicut dies hec ⁊ venerūt filij dei
Ἐγένετο δὲ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ
vt aſtarēt corā dño: ⁊ diabol⁹ venit in
παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν
medio eoꝝ vt aſtaret corā dño. ⁊ dixit
μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἔναντι τοῦ κυρίου. καὶ εἶπεν ὁ
dñs diabolo: vnde tu venis? tūc dixit dia
κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν σὺ ἔρχῃ; τότε εἶπεν ὁ διά=
bol⁹ corā dño: poſtq̄ diſcurri eā q̄ ſub celo ⁊
βολος ἐναντίον τοῦ κυρίου, διαπορευθεὶς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν καὶ
deambulaui vniuerſā adſū. dixit āt do
ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν πάρειμι. εἶπε δὲ ὁ κύ
min⁹ ad diabolū: ↄſideraſti igit̄ ſeruū meū
ριος πρὸς τὸν διάβολον, προσέσχες οὖν τῷ θεράποντί μου
iob: q̄ nō eſt ſcd̄m eū ex his q̄ in terra: homo
ἰὼβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ᾽ αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος
innocēs: verax: ſine defectu: pi⁹: abſtinēs ab
ἄκακος, ἀληθινός, ἄμεμπτος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ
omni malo: adhuc ꝙ adheret inocentie. tu āt dixiſti:
παντὸς κακοῦ, ἔτι τε ἔχεται ἀκακίας. σὺ δὲ εἶπας, τὰ
ſubſtantiā ei⁹ fruſtra ꝑdere. ſuſcipiēs āt
ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι. ὑπολαβὼν δὲ ὁ
diabol⁹ dixit dño: pellē pro pelle: ⁊ oia
διάβολος εἶπε τῷ κυρίῳ, δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάν
q̄cūꝗ ſunt homini pro aīa ſua dabit:
τα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δώσει,
q̄n imo antē mitte manū tuā ⁊ tāge oſſa
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου καὶ ἅψαι τῶν ὀστῶν
ei⁹ ⁊ carnes ei⁹: ſi nō in faciē tibi be=
αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλο
nedicet. dixit āt dñs diabolo: ecce trado
γήσει. εἶπε δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ παραδίδωμί
tibi eū: tm̄ aīam illi⁹ ſua. ⁊ egreſſ⁹ ē
σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φύλαξον. καὶ ἐξῆλθεν
diabol⁹ a dño: ⁊ ꝑcuſſit iob vlcere ma
ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν ἰὼβ ἕλκει πο
lo a pedib⁹ vſꝗ ad caput. ⁊ accepit ſibi te=
νηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς. καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὄστρα=
ſtā: vt ſaniē raderet: ⁊ ipē ſedebat int⁹ in cinere.
κον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῇ κοπρίᾳ ἔξω τῆς πόλεως... τῆς σποδοῦ.
⁊ dixit ei vxor ſua: vſꝗ quo tolerabis? ſed
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μέχρι τίνος καρτερήσεις; ἀλλὰ
dic q̄dā v̄bū ↄtra deū ⁊ morere. ille āt inſpiciēs eā
εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς θεὸν καὶ τελεύτα. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐ=
dixit: vt q̄d tanq̄ vna ſtultaꝝ mulieꝝ locuta
τῇ εἶπεν, ἵνα τί ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλη=
es? ſi bona ſuſcepim⁹ de manu dñi: mala nō
σας; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ
ſuſtinebim⁹? in his oīb⁹ q̄ acciderūt ei ni
ὑποίσομεν; ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐ
hil peccauit iob labijs corā deo. cū audiſ
δὲν ἥμαρτεν ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ. ἀκούσαν=
ſent aūt tres amici ei⁹ mala oīa q̄ ſupueniſſēt
τες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα
ei: venerūt vnuſq̄ſꝗ de ꝓpria regione ad cōſo
αὐτῷ, παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας τοῦ παρακα
landū eū: eliphaz themanoꝝ rex: baldad
λέσαι αὐτόν, ἐλιφὰζ ὁ θαιμανῶν βασιλεύς, βαλδὰδ ὁ
ſaucheoꝝ tyrann⁹: ſophar mineoꝝ rex. ⁊ ve=
σαυχαίων τύραννος, σωφὰρ ὁ μιναίων βασιλεύς. καὶ πα
nerūt ad eū vnanimit̄ vt cōſolarent̄ ⁊ viſi
ρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπι
tarēt eū. cū vidiſſēt āt eū ꝓcul nō cognoue
σκέψασθαι αὐτόν. ἰδόντες δὲ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπέγνω
rūt. ⁊ exclamātes voce magna plorauerūt ſcidētes vnuſ
σαν. καὶ βοήσαντες φωνῇ μεγάλῃ ἔκλαυσαν ῥήξαντες ἕ
q̄ſꝗ ſuā veſtē: ⁊ ſpargentes terrā
καστος τὴν ἑαυτοῦ στολήν, καὶ καταπασάμενοι γῆν

Trāſla.B.Hie.

Iob neꝗ ſtultū quid cō
tra deū locutus eſt. 2.

Factū eſt aūt cū qua=
dā die veniſſent filii
dei: & ſtarēt corā dño:
veniſſet quoꝗ ſathan
inter eos: & ſtaret in cō
ſpectu eius: vt diceret
dñs ad ſathan. Vnde
venis? Qui reſpondens
ait. Circuiui terram:
& perābulaui eam. Et
dixit dominus ad
ſathan. Nunquid cōſi=
deraſti ſeruum meū iob
q̄ nō ſit ei ſimilis in ter
ra vir ſimplex & rect⁹ ac
timens deum & rece=
dens a malo & adhuc
retinēs īnocentiā. Tu āt
cōmouiſti me aduerſus
eū vt affligerē eū fruſtra.
Cui rn̄dens ſathan ait.
Pellem pro pelle & cū=
cta que habet homo
dabit pro anima ſua:
alioquin mitte
manū tuā: & tange os
eius & carnē: & tūc vide
bis q̄ in faciē benedicat
tibi: dixit ergo domin⁹
ad ſathan. Ecce in ma=
nu tua eſt: veruntamen
animam illius ſerua.
Egreſſus igitur ſathā a
facie domini: percuſſit
iob vlcere peſſimo
a planta pedis vſꝗ ad
verticē eius. Qui teſta ſa
niem radebat: ſedens in
ſterquilinio.
Dixit autē illi vxor ſua.
Adhuc tu
ꝑmanes in ſimplicitate
tua? Bn̄dic deo & more
re. Qui ait ad illā. Qua
ſi vna de ſtultis mulierib⁹
locuta es. Si bona ſuſce
pimus de manu
dei: mala quare non ſu
ſtineamus?
In oībus his nō pecca=
uit iob labiis ſuis. Igitur
audientes tres amici
iob
omne malum quod ac=
cidiſſet
ei: venerunt ſinguli de
loco ſuo: eliphaz
themanites & baldath
ſuites: & ſophar
naamathites. Cōdixerāt
enī vt pariter venientes
viſitarēt eum & cōſola
rentur. Cumꝗ eleuaſſent
procul oculos ſuos: nō
cognouerunt eum.
Et exclamantes plorauе
runt: ſciſſiſꝗ
veſtibus ſparſerunt pul
uerem ſuper caput ſuū

Tex.he.Job.ij.

איוב ולא נתן תפלה לאלהים:

Cap. ij.

ויהי היום ויבאו בני האלהים
להתיצב על יהוה ויבוא גם השטן
בתוכם להתיצב על יהוה: ויאמר
יהוה אל השטן אי מזה תבא ויען
השטן את יהוה ויאמר משט בארץ
ומהתהלך בה: ויאמר יהוה אל
השטן השמת לבך אל עבדי איוב
כי אין כמהו בארץ איש תם וישר
ירא אלהים וסר מרע ועדנו
מחזיק בתמתו ותסיתני בו לבלעו
חנם: ויען השטן את יהוה ויאמר
עור בעד עור וכל אשר לאיש
יתן בעד נפשו: אולם שלח נא
ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם
לא אל פניך יברכך: ויאמר יהוה
אל השטן הנו בידך אך את
נפשו שמר: ויצא השטן מאת
פני יהוה ויך את איוב בשחין רע
מכף רגלו ועד קדקדו: ויקח לו חרש
להתגרד בו והוא ישב בתוך
האפר: ותאמר לו אשתו עדך
מחזיק בתמתך ברך אלהים ומת:
ויאמר אליה כדבר אחת הנבלות
תדברי גם את הטוב נקבל מאת
האלהים ואת הרע לא נקבל
בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו:
וישמעו שלשת רעי איוב
את כל הרעה הזאת הבאה
עליו ויבאו איש ממקמו אליפז
התימני ובלדד השוחי וצפר
הנעמתי ויועדו יחדו לבוא
לנוד לו ולנחמו: וישאו את
עיניהם מרחוק ולא הכירהו
וישאו קולם ויבכו ויקרעו איש
מעלו ויזרקו עפר על ראשיהם

Pritiua.heb.

היה בוא
יצב
אמר
בוא ענה
שוט
הלך
שום
כמו תמם
סור רוע
חזק תמם
סית
נתן
נגע
פנה ברך
הנה
נכה שחן
לקח
גרד
אפר איש
מות
דבר קבל
רוע
שפה
שמע רעה
רוע
בוא קום
יעד
נשא
רחק נכר
בכה קרע
זרק

הַשָּׁמָיְמָה: וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת
יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת וְאֵין דֹּבֵר
אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי גָדַל הַכְּאֵב
מְאֹד: אַחֲרֵי כֵן פָּתַח

Cap.iij.

אִיּוֹב אֶת פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת יוֹמוֹ: וַיַּעַן
אִיּוֹב וַיֹּאמַר: יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ
וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָבֶר: הַיּוֹם הַהוּא
יְהִי חֹשֶׁךְ אַל יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמָּעַל
וְאַל תּוֹפַע עָלָיו נְהָרָה: יִגְאָלֻהוּ
חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכָּן עָלָיו עֲנָנָה
יְבַעֲתֻהוּ כִּמְרִירֵי יוֹם: הַלַּיְלָה הַהוּא
יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל יִחַדְּ בִּימֵי שָׁנָה
בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל יָבֹא: הִנֵּה
הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל תָּבוֹא
רְנָנָה בוֹ: יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי יוֹם
הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן: יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי
נִשְׁפּוֹ יְקַו לְאוֹר וָאַיִן וְאַל יִרְאֶה
בְּעַפְעַפֵּי שָׁחַר: כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי
בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי: לָמָּה לֹּא
מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע:
מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה שָּׁדַיִם
כִּי אִינָק: כִּי עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט
יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי: עִם מְלָכִים
וְיֹעֲצֵי אָרֶץ הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ:
אוֹ עִם שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים
בָּתֵּיהֶם כָּסֶף: אוֹ כְנֵפֶל טָמוּן
לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלְלִים לֹא
רָאוּ אוֹר: שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ
רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:
יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ
קוֹל נֹגֵשׂ: קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא
וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו: לָמָּה
יִתֵּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי
נָפֶשׁ: הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ
וַיַּחְפְּרֻהוּ מִמַּטְמוֹנִים: הַשְּׂמֵחִים
אֱלֵי גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ קָבֶר:

in celum. Et federunt cum eo in terra feptem diebus & feptem noctibus: & nemo loqbatur ei verbū. Videbant enī dolorem effe vehementem.

3.

Poft hec aperuit iob os fuū: & maledixit diei fue & locutus eft. Pereat dies in qua natus fum: & nox in qua dictū eft: cōceptꝰ eft hō. Dies illa vertatur ī tenebras. Nō requirat eū deꝰ defup: & non illuftretur lumine. Obfcurent eum tenebre & vmbra mortis: occupet eum caligo & īuoluatur amaritudīe. Noctē illam tenebrofus turbo poffideat. Nō cōputetur in diebus anni: nec numeretur in menfibus. Sit nox illa folitaria: nec laude digna. Maledicāt ei qui maledicunt diei: qui pati funt fufcitare leuiathan. Obtenebrētur ftelle caligine eiꝰ. Expectet lucem & nō videat: nec ortū furgētis aurore. Quia non cōclufit oftia ventris q portauit me: nec abftulit mala ab oculis meis. Quare nō in vulua mortuus fum: egreffus ex vtero nō ftatim perii? Quare exceptus genibꝰ: cur lactatꝰ vberibꝰ? Nunc enī dormiēs filerē: & fōno meo reqefcerē cum regibus & cōfulibus terre: qui edificāt fibi folitudines: aut cum principibꝰ qui poffidēt aurū: & replent domos fuas argento. Aut ficut abortiuū abfconditum non fubfifterē: vel qui concepti non viderunt lucem. Ibi impii ceffauerunt a tumultu: & ibi requieuerūt feffi robore: & qndam vincti pariter fine moleftia. Non audierūt vocem exactoris. Paruus & magnus ibi funt & feruus liber a domino fuo. Quare mifero data eft lux & vita his q in amaritudine anime funt? Qui expectant mortē & nō venit: quafi effodientes thefaurū: gaudentq; vehementer cum inuenerint fepulchrum.

affederūt iuxta eū feptē dies & feptē noctes: &
παρεκάθησαν αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας, καὶ
nemo illoꝝ locutꝰ eft ad eū verbū: videbāt enī
οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν λόγον, ἑώρων γὰρ τὴν
plagā grauē exiftētē & magnā valde.
πληγὴν δεινὴν οὖσαν καὶ μεγάλην σφόδρα. Ca.3.

Et poft hoc apuit iob os fuū &
Καὶ μετὰ τοῦτο ἤνοιξεν ὁ ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ
maledixit diei fuo dicēs: pereat di
κατηράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων, ἀπόλοιτο ἡμέ-
es in q̄ natꝰ fum: & nox in q̄ dixerūt: ecce mafculꝰ.
ρα ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ εἶπαν, ἰδοὺ ἄρσεν. ἡ
nox illa fit tenebre: & nō requirat eā do
νὺξ ἐκείνη εἴη σκότος, καὶ μὴ ἀναζητήσαι αὐτὴν ὁ κύ-
minꝰ defup: neq; veniat in eā lumē. capiāt
ριος ἄνωθεν, μηδὲ ἔλθοι εἰς αὐτὴν φέγγος. ἐκλάβοι
aūt eā tenebre & vmbra mortis: fupueniat in eā
δὲ αὐτὴν σκότος καὶ σκιὰ θανάτου, ἐπέλθοι ἐπ᾽ αὐτὴν
caligo. & turbet dies illa & nox il-
γνόφος. καὶ ταραχθείη ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ ἡ νὺξ ἐκεί-
la: auferāt eā tenebre. nō fit int dies an-
νη, ἀπενέγκαιτο αὐτὴν σκότος. μὴ εἴη εἰς ἡμέρας ἐνι-
ni: neq; nūeret int dies mēfiū. fed nox
αυτοῦ, μὴ δὲ ἀριθμηθείη εἰς ἡμέρας μηνῶν. ἀλλὰ ἡ νὺξ
illa fit dolor: & nō veniat fup eā letitia
ἐκείνη εἴη ὀδύνη, καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ᾽ αὐτὴν εὐφροσύνη
neq; gaudiū. fed maledicat et q̄ male
μηδὲ χαρμονή. ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ κατα-
dicit diei illi q̄ futuri fūt fufcitare
ρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ μέλλοντες διεγείρειν τὸν
lebiathā. obtenebrent ftelle noctis illiꝰ &
λεβιαθάν. σκοτωθείη τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ
nō maneāt: & in illūinationē nō veniāt. &
μὴ ὑπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. καὶ
nō videat luciferū orientē: q̄ nō cōclufit
μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα, ὅτι οὐ συνέκλεισε
hoftia vētris matris mee: abftulit enī laborē ab
πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπήλλαξε γὰρ πόνον ἀπὸ
oculis meis. q̄re enī in vētre nō mortuꝰ
ὀφθαλμῶν μου. διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτη-
fū: ex vtero aūt egreffꝰ fū: & nō ftatī pe
σα, ἐκ γαστρὸς δὲ ἐξῆλθον, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀπωλό-
rij? q̄re aūt obuiauerūt mihi genua: cur aūt vbe
μην; ἱνατί δὲ συνήντησάν μοι γόνατα, ἱνατί δὲ μα-
ra fuxi? nūc vtiq; dormiēs filerē: fomni-
στοὺς ἐθήλασα; νῦν ἂν κοιμηθεὶς ἡσύχασα, ὑπνώ-
ans aūt q̄efcerē cū regibꝰ cōfiliarijs terre:
σας δὲ ἀνεπαυσάμην μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς,
q̄ gloriabant in gladijs: aut cū principibꝰ: q̄ꝝ mul
οἱ ἐγαυριῶντο ἐπὶ ξίφεσιν, ἢ μετὰ ἀρχόντων, ὧν πο-
tū auꝝ: q̄ ipleuerūt domꝰ fuas argē-
λὺς ὁ χρυσός, οἳ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυ-
to: aut ficut abortiuū exiens de matrice ma
ρίου, ἢ ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μη-
tris: aut ficut īfantefq̄ nō viderūt lucē. illic impij
τρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς. ἐκεῖ ἀσεβεῖς
fedauerūt furorē ire: illic q̄euerūt defeffi
ἔπαυσαν θυμὸν ὀργῆς, ἐκεῖ ἀνεπαύσαντο κατάκοποι
corpore: vnanimit aūt vincti nō audie-
τῷ σώματι, ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ δεδεμένοι οὐκ ἤκου-
rūt vocē exactoris. paruꝰ & magnꝰ illic eft: &
σαν φωνὴν φορολόγου. μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστι, καὶ
feruus nō timēs dn̄m fuū. quare enī
θεράπων οὐ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ. ἱνατί γὰρ
data eft his q̄ fūt ī amaritudie lux: vita āt q̄ funt in dolorībꝰ
δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς; ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις
aīabus. q̄ defiderāt mortē: & nō cōfecuntur
ψυχαῖς. οἳ ἱμείρονται τοῦ θανάτου, καὶ οὐ τυγχά-
tur effodientes q̄fi thefauros. gaudētes aūt
νουσιν ἀνορύσσοντες ὥσπερ θησαυρούς. περιχαρεῖς δὲ
fuerūt fi repererint: mors
ἐγένοιτο ἐὰν κατατύχωσι, θάνατος

Trās. gre. lxx. cū inter. lati.

viro requies: cui⁹ via abscōdita est: cōclusit eñi
ἀνδρὶ ἀνάπαυσις, οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη, συνέκλεισε γὰρ ὁ
deus cōtra eū. ante eñi cibos meos suspiriū venit mihi
θεὸς κατ' αὐτοῦ. πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἥκει μοι
ꝛ fundent q̄si aque rugit⁹: timor eñi quē cogi
καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχήματα, φόβος γὰρ ὃν ἐφρόν
taui venit mihi. ꝛ quē timuerā occurrit mihi. neq; pacē
τισα ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδεδοίκειν συνήντησέ μοι. οὔτε εἰρήνευ
egi: neq; silui: neq; quieui: venit āt mihi idignatio.
σα, οὔτε ἡσύχασα, οὔτε ἀνεπαυσάμην, ἦλθε δέ μοι ὀργή.
Respōdens aūt eliphaz themanites dicit: si cepe-
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει, εἰ ληψό-
rim⁹ loqui ad te: moleste accipies? vī āt verbo⁊ tuo⁊
μεθα λαλῆσαι πρός σε, κοπιάσεις; ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου
qs feret? si eñi tu admonuisti multos ꝛ man⁹
τίς ὑποίσει; εἰ γὰρ σὺ ἐνουθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας
debiles cōsolat⁹ es: languētes q; erexisti ver
ἀσθενοῦς παρεκάλεσας, ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥή-
bis: genib⁹ q; impotentib⁹ fidutiā circūposuisti. nūc āt
μασι, γόνασί τε ἀδυνατοῦσι θάρσος περιέθηκας. νυνὶ δὲ
venit sup te dolor ꝛ tetigit te: tu aūt accelerasti. nūqd
ἥκει ἐπὶ σὲ πόνος καὶ ἥψατό σου, σὺ δὲ ἐσπούδασας. πότε
non timor tu⁹ est in stultitia ꝛ spes tua ꝛ
ρον οὐχ ὁ φόβος σου ἐστὶν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ
malitia vie tue? recordare igit: qs exñs mund⁹ pe
ἡ κακία τῆς ὁδοῦ σου; μνήσθητι οὖν, τίς ὢν καθαρὸς ἀ-
rijt: aut qñ veraces radicit⁹ perierūt: queadmodū
πώλετο, ἢ πότε ἀληθινοὶ ὁλόρριζοι ἀπώλοντο, καθ' ὃν τρό
oū vidi arantes absurda: q āt seminauerūt
πον εἶδον τοὺς ἀροτριῶντας τὰ ἄτοπα, οἱ δὲ σπείραντες
ea: dolores metēt sibi. a pcepto do
αὐτά, ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυτοῖς. ἀπὸ προστάγματος κυ
mini peribūt: ab aūt spū ire ei⁹ dele-
ρίου ἀπολοῦνται, ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανι
bunt. rugit⁹ leonis: vox aūt leene: superbia
σθήσονται. σθένος λέοντος, φωνὴ δὲ λεαίνης, γαυρίαμα
aūt draconū extincta ē. myrmicoleo perijt eo q nō
δὲ δρακόντων ἐσβέσθη. μυρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ
haberet pdā. catuli leonū defecerūt adinuicē: ad me
ἔχειν θήραν. σκύμνοι λεόντων ἔλιπον ἀλλήλους, πρὸς ἐμὲ
āt dictū ē abscōdite in furto. vtrū nō suscipiet mea
δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ἐν κλοπῇ. πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ
auris indecētia ab eo? in horrore ab visione mea no
οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ; ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ ὁράματός μου νυκτε
cturna incidens timor sup hoies: horror āt mihi oc-
ρινοῦ ἐπιπίπτων φόβος ἐπ' ἀνθρώπους, φρίκη δέ μοι συ
currit ꝛ tremor ꝛ valde mea ossa ɔcussit:
νήντησε καὶ τρόμος καὶ μεγάλως μου τὰ ὀστᾶ συνέσεισε,
ꝛ spūs in faciē meā irruit: horruerūt āt mei
καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν, ἔφριξαν δέ μου
pili ꝛ carnes: surrexi ꝛ nō cognoui: vidi ꝛ nō erat
τρίχες καὶ σάρκες, ἀνέστην καὶ οὐκ ἐπέγνων, εἶδον καὶ οὐκ ἦν
forma ante oculos meos: sed aurā ꝛ vocē audiui.
μορφὴ πρὸ ὀφθαλμῶν μου, ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον.
qd eñi: nūqd mūd⁹ erit mortalis corā dño? aut ab
τί γάρ, μὴ καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντίον τοῦ κυρίου; ἢ ἀπὸ
opib⁹ suis iculpabilis vir? si ɔtra pueros suos nō cre
τῶν ἔργων αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνήρ; εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πι
dit: cōtra aūt angelos suos obliquū qd excogitauit. eos aūt
στεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. τοὺς δὲ
q habitāt domos luteas ex qb⁹ ꝛ ipi ex eodē
κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
luto sumus: pcussit eos tinee in modū: ꝛ a ma-
πηλοῦ ἐσμέν, ἔπαισεν αὐτοὺς σητὸς τρόπον, καὶ ἀπὸ πρωΐ
ne vsq; ad vesperā nō āpli⁹ sūt: eo qd nō potuerūt ipi
θεν ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσί, παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς
se adiuuare perierūt. abstulit reliquū eo-
ἑαυτοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο. συνεξῆρε τὸ ὑπόλειμμα αὐ-
eis: perierūt eo q nō habuerūt eis sapiam.
ν αὐτοῖς, ἀπώλοντο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοῖς σοφίαν, Ca. 5.
Uoca aūt si qs piā te audiet: aut si aliquē āgelo⁊
Ἐπικάλεσαι δέ, εἴ τίς σοι ὑπακούσεται, ἢ εἴ τινα ἀγγέλων

Trāsla. B. Hie.

Viro cui⁹ abscondita est via: & circundedit eum deus tenebris. Anteq; comedo suspiro: & quasi inūdātes aque sic rugit⁹ me⁹: qa timor quē timebā euenit mihi: & qd verebar accidit. Nonne dissimulaui? nōne silui? nonne quieui? Et venit sup me indignatio. 4.

Respondēs āt eliphaz themanites: dixit. Si cepim⁹ loq tibi forsitā moleste accipies. Sed cōceptū fmonē tenere qs poterit? Ecce docuisti multos: & man⁹ lassas roborasti: vacillātes cōfirmauerūt fmones tui: & genua tremētia cōfortasti. Nūc aūt venit sup te plaga: & defecisti: tetigit te & conturbatus es. Vbi ē timor tu⁹: fortitudo tua: & paciētia tua: & pfectio viarū tuarū? Recordare obsecro te: quis vnq; inocēs piit: aut qñ recti deleti sunt? Quinpoti⁹ vidi eos q operātur iniqtatē: & semināt dolores: & metūt eos: flante deo perisse & spū ire eius esse cōsumptos. Rugit⁹ leonis & vox leene: & dentes catulo⁊ leonū cōtriti sūt. Tigris perijt eo q nō haberet predā & catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictū est verbū abscōditum: & q̄si furtiue suscepit auris mea venas susurrij eius. In horrore visionis nocturne qñ solet sopor occupare hoies: pauor tenuit me & tremor & oia ossa mea pterrita sūt. Et cū spūs me pñte trāsiret: inhorruerunt pili carnis mee. Stetit quidā cui⁹ nō agnoscebā vultum: imago corā oculis meis: & vocē q̄si aure lenis audiui. Nūqd hō dei cōparatiōe iustificabitur: aut factore suo purior erit vir? Ecce q fuiūt ei nō sunt stabiles: & in angelis suis repit prauitatē. Quāto magis hi q hitāt domos luteas: q terrenū hñt fūdamentū cōsumētur velut a tinea: de mane vsq; ad vespa⁊ succidētur & qa null⁹ itelligit i etnū pibūt. Qui aūt reliq fuerint auferētur ex eis: morietur & nō in sapia. 5.

Voca ergo si ē q tibi rñdeat: & ad aliquē

Tex. he. Job. iiij. v. Pritiua. heb.

לְגֶבֶר אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ	סתר סכך
אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ׃ כִּי לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי	פנה
תָבֹא וַיִּתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲגֹתָי׃ כִּי פַחַד	בוא נתך
פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא	אתה
לִי׃ לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא	שלה
נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז׃	נוח
וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃ הֲנִסָּה	Cap. iiij.
דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וַעְצֹר בְּמִלִּין	ענה אמר
מִי יוּכָל׃ הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם	לאה מלל
רָפוֹת תְּחַזֵּק׃ כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ	יכל רבב
וּבִרְכַּיִם כֹּרְעוֹת תְּאַמֵּץ׃ כִּי עַתָּה	רפה חזק
תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָדֶיךָ	כשל קום
וַתִּבָּהֵל׃ הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ	אמץ בוא
תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ׃ זְכָר נָא מִי	נגע בהל
הוּא נָקִי אָבָד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים	קוה תמם
נִכְחָדוּ׃ כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי	נקה
אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יִקְצְרֻהוּ׃ מִנִּשְׁמַת	כחד ראה
אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכְלוּ׃	קצר
שַׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי	אבד כלה
כְפִירִים נִתָּעוּ׃ לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי	ארה
טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃ וְאֵלַי	כפר
דָּבָר יְגֻנָּב וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ׃	לבא פרד
בִּשְׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל	גנב לקח
תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים׃ פַּחַד קְרָאַנִי	מן חזה
וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃ וְרוּחַ	רדם
עַל פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃	פחד פנה
יַעֲמֹד וְלֹא אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה	חלף סמר
לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃	עמד נכר
הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם	ראה מין
מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר׃ הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא	שמע אנש
יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה׃ אַף	צדק
שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם	טהר
יְדַכְּאוּם לִפְנֵי עָשׁ׃ מִבֹּקֶר לָעֶרֶב יֻכַּתּוּ	אמן לאך
מִבְּלִי מֵשִׂים לָנֶצַח יֹאבֵדוּ׃ הֲלֹא נִסַּע	שום הלל
יִתְרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְחָכְמָה׃	בית יסד
	דכא כתת
	שום אבד
	מות
קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל מִי	Cap. v.
	ענה

Primitiua heb.	Tex. he. Job. v.
פנה אול	מקדשים תפנה: כי לאויל יהרג כעס
הרג מות	ופתה תמית קנאה: אני ראיתי אויל
ראה שרש	משריש ואקוב נוהו פתאם: ירחקו
קבב רחק נצל	בניו מישע וידכאו בשער ואין מציל
קצר אכל	אשר קצירו רעב יאכל ואל מצנים
צנן לקח	יקחהו ושאף צמים חילם: כי לא יצא
צמם צמח	מעפר און ומאדמה לא יצמח עמל:
ילד	כי אדם לעמל יולד ובני רשף
גבה אלם	יגביהו עוף: אולם אני אדרש אל
דרש שום	אל ואל אלהים אשים דברתי:
פלא	עשה גדלות ואין חקר נפלאות
ספר	עד אין מספר: הנתן מטר על פני
פנה	ארץ ושלח מים על פני חצות:
חוץ רום	לשום שפלים למרום וקדרים
פור חשב	שגבו ישע: מפר מחשבות ערומים
ערם עשה	ולא תעשינה ידיהם תושיה: לכד
ישה יעץ	חכמים בערמם ועצת נפתלים
פתל מהר	נמהרה: יומם יפגשו חשך וכלילה
פגש משש	ימששו בצהרים: וישע מחרב
פה אבה	מפיהם ומיד חזק אביון: ותהי לדל
היה קוה	תקוה ועלתה קפצה פיה: הנה
אנש יכח	אשרי אנוש יוכיחנו אלוה ומוסר
יסר מאס	שדי אל תמאס: כי הוא יכאיב
כאב חבש	ויחבש ימחץ וידו תרפינה: בשש
מחץ רפה	צרות יצילך ובשבע לא יגע בך רע:
צור נצל	ברעב פדך ממות ובמלחמה מידי
נגע רוע	חרב: בשוט לשון תחבא ולא
פדה לחם	תירא משד כי יבוא: לשד ולכפן
לשן חבא	תשחק ומחית הארץ אל תירא: כי
ירא שדד	עם אבני השדה בריתך וחית
בוא שחק חיה ברת	השדה השלמה לך: וידעת כי שלום
שלם נוה חטא	אהלך ופקדת נוך ולא תחטא:
יצא	וידעת כי רב זרעך וצאצאיך כעשב
עלה	הארץ: תבוא בכלח אלי קבר כעלות
גדש	גדיש בעתו: הנה זאת חקרנוה כן
ידע	היא שמענה ואתה דע לך:

sctorũ cõuertere. Vere stultũ iterficit iracũdia: & paruulũ occidit inuidia. Ego vidi stultum firma radice: & maledixi pulchritudini ei9 statim. Lõge fiẽt filii ei9 a salute & cõterẽtur in porta: & nõ erit q eruat. Cui9 messem famelic9 comedet & ipm rapiet armat9: & bibẽt sitiẽtes diuitias eius. Nihil in tra sine cã fit: & de humo nõ egredietur dolor. Hõ nascitur ad laborẽ: & auis ad volatũ. Quãobrẽ ego deprecabor deum: & ad deũ ponã eloquiũ meũ: Qui facit magna & iscrutabilia: & mirabilia absq3 nũero. Qui dat pluuiã sup faciẽ terre & irrigat aqs vniuersa. Qui ponit hũiles i sublime & merẽtes erigit sospitate. Qui dissipat cogitatiões malignorũ ne possint iplere man9 eorũ qd cepãt. Qui apprehẽdit sapiẽtes in astutia eorũ: & cõsiliũ prauorũ dissipat. Per diẽ icurrẽt tenebras: & quasi in nocte sic palpabũt in meridie. Porro saluũ faciet egenũ a gladio oris eorũ: & de manu violenti pauperẽ. Et erit egeno spes: iniqtas aũt contrahet os suũ. Beat9 homo qui corripitur a deo. Increpationẽ ergo dñi ne reprobes: qa ipse vulnerat & medetur: pcutit & manus eius sanabũt. In sex tribulationib9 liberabit te: & in septima nõ tanget te malũ. In fame eruet te de morte: & in bello de manu gladii. A flagello lingue absconderis: & non timebis calamitatẽ cũ venerit. In vastitate & fame ridebis: & bestias terre non formidabis. Sed cũ lapidib9 regionũ pactum tuũ: & bestie terre pacifice erunt tibi. Et scies qp pacem habeat tabernaculũ tuũ: & visitãs speciẽ tuam non peccabis. Et scies qm multiplex erit semen tuũ: & progenies tua quasi herba terre. Ingredieris in abũdantia sepulchrũ: sicut infertur aceruus tritici in tẽpore suo. Ecce hoc vt inuestigauimus ita est: quod auditũ mente pertracta. 6.

sctoꝝ videbis: et enĩ stultũ interficit iracũdia: deceptũ aũt
ἁγίων ὄψει, καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή, πεπλανημένον δὲ
occidit inuidia. ego aũt vidi stultos radices iacientes ꝛ
θανατοῖ ζῆλος. ἐγὼ δὲ ἑώρακα ἄφρονας ῥίζας βάλλοντας καὶ
maledixi pulchritudini eoꝝ statim. lõge
κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρῆμα. πόρρω
fiãt filij eoꝝ a salute ꝛ cõterent
γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας καὶ ἐπιτριβήσονται
in portis minoꝝ: ꝛ nõ erit q eruat. q enim illi
ἐπὶ θύραις ἡσσόνων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος. ἃ γὰρ ἐκεῖ
messuerũt: famescẽs comedet: ipi aũt ab armatis tol
νοι ἐθέρισαν, πεινῶν φάγεται, αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρ
lent. absorbeat eoꝝ fortitudo: nõ eñi egredief de
θήσονται. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς, οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ
terra labor: neq3 de mõtib9 germinabit dolor. sed
τῆς γῆς κόπος, οὐδὲ ἐξ ὀρέων ἀναβλαστήσει πόνος. ἀλλὰ
homo nascit labori: pulli aũt aqlaꝝ sublimia vo
ἄνθρωπος γεννᾶται κόπῳ, νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέ
lãt. verũtñ aũt ꝛ ego deprecabor dñm: dñz aũt
τανται. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου, κύριον δὲ
oium dñm inuocabo: qui facit ma
τῶν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι, τὸν ποιοῦντα μεγά
gna ꝛ inuestigabilia gliosa q3 ꝛ mirabilia qꝝ nõ est nũe
λα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ
rus. qui dat pluuiã sup terrã: qui mittit aquã
μός. τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀποστέλλοντα ὕδωρ
sup eaz q sub celo. q facit humiles in sublime: ꝛ
ἐπὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν. τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος, καὶ
pditos erigit. qui dissipat cõsilia cal
ἀπολωλότας ἐξεγείροντα. διασκεδάζοντα βουλὰς πα
lidoꝝ: ꝛ nõ faciẽt man9 eoꝝ veritatẽ. qui
νούργων, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές. ὁ κα
apprehendit sapiẽtes in prudẽtia: ꝯsiliũ aũt puerso
ταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ πολυπλό
rũ abstulit. p diẽ occurrent eis tenebre: at
κων ἐξέστησεν. ἡμέρας συναντήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ
in meridie palpẽt q̃si i nocte. pereãt aũt in
μεσημβρινὸν ψηλαφήσαισαν ἴσα νυκτί. ἀπόλοιντο δὲ ἐν
bello: impotẽs aũt egrediaf de manu potẽtis. sit aũt pau
πολέμῳ, ἀδύνατος δὲ ἐξέλθοι ἐκ χειρὸς δυνάστου. εἴη δὲ πτω
peri spes: iniusti aũt os obturef. beat9 aũt ho
χῷ ἐλπίς, ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφραχθείη. μακάριος δὲ ἄνθρω
mo quẽ corripuit dñs: increpationẽ aũt oipotẽtis ne
πος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος, νουθέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ
renuas. ipse eñi dolere facit ꝛ rursus restituit:
ἀπαναίνου. αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστη
pcussit ꝛ man9 ei9 sanauerũt. sexies de neces
σιν, ἔπαισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο. ἑξάκις ἐξ ἀναγ
sitatib9 te eruet: in aũt septima nõ tãget te ma
κῶν σε ἐξελεῖται, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ οὐ μὴ ἅψηταί σου κα
lũ. in fame eruet te de morte: in bello aũt de ma
κόν. ἐν λιμῷ ῥύσεταί σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ χει
nu ferri soluet te. a flagello lingue te ascõdet:
ρὸς σιδήρου λύσει σε. ἀπὸ μάστιγος γλώσσης σε κρύψει,
ꝛ nõ timebis a malis venientib9. iniustos ꝛ ini
καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων. ἀδίκων καὶ ἀνό
quos deridebis: ab aũt bestijs feris nõ timebis. be
μων καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀγρίων οὐ φοβηθήσῃ. θη
stie eñi fere pacifice erũt tibi: postea scies q pacifica erit
ρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι, εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει
tua dom9. ꝛ visitabis speciẽ tuã ꝛ nõ pecca
σου ὁ οἶκος. καὶ ἐπισκέψει ὡραιότητά σου καὶ οὐ μὴ ἁμάρτῃ
bis: scies aũt qm multũ semẽ tuũ: at genimina tua e
σῃ, γνώσῃ δὲ ὅτι πολὺ τὸ σπέρμα σου, τὰ δὲ ἔκγονά σου ἔ
rũt tãq oĩs herba agri. igredieris aũt i sepulchrũ
σται ὥσπερ τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ. ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥ
sicut triticũ maturũ in tpore messis: aut sicut aceru9
σπερ σῖτος ὥριμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὥσπερ θυμωνία
ad tps cõportat9. ecce hec sic inuesti
νος καθ' ὥραν συγκομισθεῖσα. ἰδοὺ ταῦτα οὕτως ἐξιχνιά
hec sunt q audiuim9. tu aũt cognosce tibi: si qd fecisti.
ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν. σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῷ, εἴ τι ἔπραξας.

Reſpōdēs aūt iob dicit: vtinā qdē qſpiā appēdēs appēde
ΥΠολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἐι γάρ τις ἱςῶν ςήσαί μου
ret meā irā: at dolores meos tolleret i ſtatera vnanimit.
τὴν ὀργήν, τὰς δὲ ὀδύνας μου ἄραι ἐν ζυγῷ ὁμοθυμαδόν.
ꝛ tā arena marina grauioꝛ erit: in hoc
καὶ δὴ ἄμμου παραλίας βαρυτέρα ἔςαι, ἐπὶ τούτῳ
vba mea cōculcata ſunt. ſagitte eī oipotētis
τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν. βέλη γὰρ τοῦ ἱκανοῦ
in coꝛpoꝛe meo ſunt: quaꝝ idignatio ipaꝝ ebibit meū
ἐν τῷ σώματί μου ἐςίν, ὧν ὁ θυμὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ
ſāguinē: cū inceperī loq̄ pungūt me: qd eī: nōne fru
αἷμα, ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν κεντοῦσί με, τί γάρ; μὴ δια=
ſtra rudet aſinus agreſtis: ſed cibos q̄rens: ſi
κενῆς κεκράξεται ὄνος ἄγριος, ἀλλ᾽ ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; ἐι
aūt ꝛ rūpet vocē bos in p̄ſepi habēs eſcā:
δὲ καὶ ῥήξει φωνὴν βοῦς ἐπὶ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα;
ſi comedet panis ſine ſale: ſi āt ꝛ eſt guſt⁹ in vbis
ἐι βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός; ἐι δὲ καὶ ἔςι γεῦμα ἐν ῥήμα
vanis: nō poteſt eī mea q̄ſcere aīa. feto
σι κενοῖς; οὐ δύναται γάρ μου παύσασθαι ἡ ψυχή. βρῶ=
rē eī video cibaria mea ſicut odoꝛē leonis. vtinā eī
μον γὰρ ὁρῶ τὰ σῖτά μου ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος. ἐι γὰρ
det ꝛ veniat mea petitio: ꝛ ſpē meā det
δῴη καὶ ἔλθη μου ἡ ἄιτησις, καὶ τὴν ἐλπίδα μου δῴη ὁ
dn̄s. cū iceperit dn̄s vulneret: in fine āt ne me
κύριος. ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω, εἰς τέλος δὲ μή με
tollat. ſit aūt mea ciuitas ſepulchꝛū: in q̄ ſup muros
ἀνελέτω. ἔιη δέ μου πόλις τάφος, ἐφ᾽ ἧς ἐπὶ τειχέων
ſaltabā in ea nō abſtineā. nō eī fefelli ver
ἡλλόμην ἐπ᾽ αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι. οὐ γὰρ ἐψευσάμην ῥή=
ba ſctā dei mei. que eī mea foꝛtitudo: q̄ ſuſtinebo:
ματα ἅγια θεοῦ μου. τίς γάρ μου ἡ ἰσχύς, ὅτι ὑπομενῶ;
aut qd̄ meū tp̄s: q̄ tollerat mea aīa: nūqd foꝛtitudo la
ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή; μὴ ἰσχὺς λί
pidū foꝛtitudo mea: aut carnes mee ſūt enee: nūqd nō in
θων ἡ ἰσχύς μου; ἢ αἱ σάρκες μου ἐισὶ χάλκειαι; ἢ οὐκ ἐπ᾽
ipo ꝯfidi: auxiliū aūt a me receſſit: ne=
αὐτῷ ἐπεποίθειν; βοήθεια δὲ ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀπέςη, ἀπεί
gauit me mīa: ſpeculatio āt dn̄i deſpexit me. nō aſpexerūt
πατό με ἔλεος, ἐπισκοπὴ δὲ κυρίου ὑπερεῖδέ με. οὐ προσεῖδόν
me fr̄es mei ſicut toꝛrens deficiens: aut ſicut flu
με οἱ ἀδελφοί μου ὥσπερ χειμάρρους ἐκλείπων, ἢ ὥσπερ κῦ
ct⁹ p̄terierūt me. q̄ me verebant: nūc irruerūt
μα παρῆλθόν με. οἵτινές με διηυλαβοῦντο, νυνὶ ἐπιπεπτώ
in me ſicut nix aut gelu ꝯcretū. queadmodū liq̄factū
κασί μου ὥσπερ χιὼν ἢ κρύςαλλος πεπηγώς. καθὼς τακεὶς
caloꝛe exiſtente: nō cognitū eſt vbi erat: ſic ꝛ ego de
θέρμης γενομένης, οὐκ ἐπεγνώσθη ὅπου ἦν, οὕτως καὶ ἐγὼ κα
relict⁹ ſuꝫ ab oībus. perij āt ꝛ exul fact⁹ ſuꝫ.
τελείφθην ὑπὸ πάντων. ἀπωλόμην δὲ καὶ ἔξοικος ἐγενόμην.
videte vias themanoꝝ: ſemitas ſabeoꝝ q̄ deſpiciūt ꝛ
ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν, ἀτραποὺς σαβῶν οἱ διορῶντες καὶ
ꝯfuſionē debebūt: q̄ in ciuitatib⁹ ꝛ pecūijs ꝯfide=
αἰσχύνην ὀφειλήσουσιν, οἱ ἐπὶ πόλεσι καὶ χρήμασι πεποι
runt. cetez āt ꝛ vos veniſtis ad me imiſerabilr. itaq̄ vidē
θότες. ἀτὰρ δὲ καὶ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι ἀνελεημόνως. ὥςε ἰδόν
tes meū vulnus timete: qd eī: nūqd aliqd vos poſtulaui:
τες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε, τί γάρ; μή τι ὑμᾶς ᾔτησα,
aut a vobis foꝛtitudīe egeo: vt ſaluetis me de inimicis:
ἢ τῆς παρ᾽ ὑμῶν ἰσχύος ἐπιδέομαι; ὥςε σῶσαί με ἐξ ἐχθρῶν,
aut de manu potentū liberetis me: docete me: ego āt ob
ἢ ἐκ χειρὸς δυναςῶν ῥύσασθαί με; διδάξατέ με, ἐγὼ δὲ κω
muteſcā: ſi qd erraui dicite mihi. ſed vt videt ina
φεύσω, ἐι τι πεπλάνημαι φράσατέ μοι. ἀλλ᾽ ὡς ἔοικε φαῦ
nia vacis vba: nō eī a vobis foꝛtitudinē peto:
λα ἀληθινοῦ ῥήματα, οὐ γὰρ παρ᾽ ὑμῶν ἰσχὺν αἰτοῦμαι,
neq̄ icrepatio vr̄a vbis me ſedabit. neq̄ eī
οὐδὲ ὁ ἔλεγχος ὑμῶν ῥήμασί με παύσει. οὐδὲ γὰρ
vr̄m ſmonē verbi ferā: niſi q̄ in pupillū
ὑμῶν φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι, πλὴν ὅτι ἐπ᾽ ὀρφανῷ
irruitis: inſultatis aūt in
ἐπιπίπτετε, ἐνάλλεσθε δὲ ἐπὶ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Reſpondens autē iob dixit. Vtinam ꝏꝏ appenderētur pctā mea qbus irā merui: & calamitas quā patior in ſtatera: q̄ſi arena maris hec grauior appareret. Vn̄ & verba mea dolore ſunt plena: qa ſagitte dn̄i in me ſunt: qnarū indignatio ebibit ſpiritū meū: & terrores dei militāt contra me. Nūqd rugiet onager cū habuerit herbā aut mugiet bos cū āte p̄ſepe plenū ſteterit. Aut poterit comedi īſulſū: qd nō eſt ſale cōditū? Aut pōt aliqs guſtare: qd guſtatū affert mortē? Que prius nolebat tāgere aīa mea nūc p̄ anguſtia cibi mei ſunt. Quis det vt vēiat petitio mea & qd expecto tribuat mihi deus: & q cepit ipſe me cōterat: ſoluat manū ſuā: & ſuccidat me: & hec mihi ſit cōſolatio vt affligēs me dolore nō pcat: nec cōtradicā ſmonib⁹ ſcti. Que eſt eni fortitudo mea vt ſuſtineā: aut qs finis me⁹ vt patiēter agā. Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea enea eſt. Ecce nō ē auxiliū mihi ī me: & neceſſarii q̄q̄ mei receſſerūt a me. Qui tollit ab amico ſuo mīaꝫ: timorē dn̄i derelinqt. Frēs mei p̄terierunt me: ſicut torrēs q raptiꝫ trāſit in cōuallib⁹. Qui timēt pruinā irruet ſup eos nix. Tpe q̄ fuerint diſſipati pibūt: & vt incaluerit ſoluētur de loco ſuo. Inuolute ſunt ſemite greſſuū eorū: ābulabūt ī vacuū & pibunt. Cōſiderate ſemitas themā: itinera ſabbata & expectate pauliſp. Confuſi ſunt: qa ſpaui. Venerūt q̄q̄ vſq̄ ad me & pudore coopti ſunt. Nūc veniſtis: & mō videtes plagā meā timetis: Nūqd dixi. afferte mihi: & de ſubſtātia vr̄a donate mihi: vel liberate me de manu hoſtis: & de māu robuſtoꝝ eruite me? Docete me: & ego tacebo: & ſi quid forte ignoraui inſtruite me. Qre detraxiſtis ſermōib⁹ veritatis: cū e vobis null⁹ ſit q̄ poſſit arguere me. Ad icrepandū tm̄ eloqa cōcinnatis: & in ventū verba pfertis. Super pupillum irruitis & ſubuertere nitimini ꝏꝏ

ויען איוב ויאמר: לו שקול
ישקל כעשי והותי במאזנים
ישאו יחד: כי עתה מחול ימים יכבד
על כן דברי לעו: כי חצי שדי עמדי
אשר חמתם שתה רוחי בעותי
אלוה יערכוני: הינהק פרא עלי
דשא אם יגעה שור על בלילו:
היאכל תפל מבלי מלח אם יש
טעם בריר חלמות: מאנה לנגע
נפשי המה כדוי לחמי: מי יתן
תבוא שאלתי ותקותי יתן אלוה:
ויאל אלוה וידכאני יתר ידו
ויבצעני: ותהי עוד נחמתי ואסלדה
בחילה לא יחמול כי לא כחדתי
אמרי קדוש: מה כחי כי איחל
ומה קצי כי אאריך נפשי: אם
כח אבנים כחי אם בשרי נחוש:
האם אין עזרתי בי ותשיה נדחה
ממני: למס מרעהו חסד ויראת
שדי יעזוב: אחי בגדו כמו נחל
כאפיק נחלים יעברו: הקדרים
מני קרח עלימו יתעלם שלג: בעת
יזרבו נצמתו בחמו נדעכו ממקומם
ילפתו ארחות דרכם יעלו בתהו
ויאבדו: הביטו ארחות תימא
הליכות שבא קוו למו: בשו כי בטח
באו עדיה ויחפרו: כי עתה הייתם
לא תראו חתת ותיראו: הכי
אמרתי הבו לי ומכחכם שחדו
בעדי: ומלטוני מיד צר ומיד
עריצים תפדוני: הורוני ואני
אחריש ומה שגיתי הבינו לי:
מה נמרצו אמרי ישר ומה
יוכיח הוכח מכם: הלהוכח מלים
תחשבו ולרוח אמרי נואש:
אף על יתום תפילו ותכרו על

Cap. vj.
ענה שקל
הוה און
נשא כבד
לוע חצץ
יחם בעת
אלה ערך
נהק נעה
בלל אכל
ברר
דוה נתן
בוא קוה
דכא נתר
בצע
היה סלד
חול חמל
קדש כוח
יחל קצץ
ארך נחש
ישה
מסס
עזב
אפק עבר
עלם
זרב צמת
חמם דעך
קום לפת
עלה תהה
אבד נבט
הלך קוה
בוש בוא
חפר היה
ירא יהב
כוח צור
ערץ פדה
ירה חרש
שגה בין
מרץ
יכח מלל
חשב יאש
יתם נפל
כרה

רֵעֲכֶם: וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְנוּ בִי וְעַל | יאל פנה
פְּנֵיכֶם אִם אֲכַזֵּב: שׁוּבוּ נָא אַל תְּהִי | פנה כזב
עַוְלָה וְשׁוּבוּ עוֹד צִדְקִי בָהּ: הֲיֵשׁ | שוב היה · חיך
בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם חִכִּי לֹא יָבִין | בין הוה
הַוּוֹת: הֲלֹא צָבָא לֶאֱנוֹשׁ | Cap. vij.
עֲלֵי אָרֶץ וְכִימֵי שָׂכִיר יָמָיו: כְּעֶבֶד | אנש יום
יִשְׁאַף צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָעֳלוֹ: כֵּן | שכר
הָנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי שָׁוְא וְלֵילוֹת | שאף קוה
עָמָל מִנּוּ לִי: אִם שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי | נחל · מנה
מָתַי אָקוּם וּמִדַּת עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי | קום נדד
נְדֻדִים עֲדֵי נָשֶׁף: לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה | רמם
וְגוּשׁ עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמָּאֵס: יָמַי | מאס יום
קַלּוּ מִנִּי אָרֶג וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה: | קלל כלה
זְכֹר כִּי רוּחַ חַיָּי לֹא תָשׁוּב עֵינִי | קוה חיה
לִרְאוֹת טוֹב: לֹא תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי | שוב ראה
עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי: כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ | שור ראה
כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה: לֹא יָשׁוּב | ירד שאל
עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ: | עלה שוב
גַּם אֲנִי לֹא אֶחֱשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר | נכר קום
רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי: הֲיָם אָנִי | חשך פה
אִם תַּנִּין כִּי תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר: | צור שוח
כִּי אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא | מרר תנן
בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי: וְחִתַּתַּנִי בַחֲלֹמוֹת | שום שמר
וּמֵחֶזְיֹנוֹת תְּבַעֲתַנִּי: וַתִּבְחַר מַחֲנָק | נחם נשא · שוח שכב
נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי: מָאַסְתִּי | חזה בעת · בחר חנק
לֹא לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי | עלם חיה
הֶבֶל יָמָי: מָה אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ | יום אנש
וְכִי תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ: וַתִּפְקְדֶנּוּ | גדל שות
לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ: כַּמָּה | פקד בחן
לֹא תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא תַרְפֵּנִי עַד | שעה רפה
בִּלְעִי רֻקִּי: חָטָאתִי מָה אֶפְעַל | רקק פעל
לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָה שַׂמְתַּנִי | שום
לְמִפְגָּע לָךְ וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא: | פגע היה
וּמֶה לֹא תִשָּׂא פִשְׁעִי וְתַעֲבִיר | נשא נשא
אֶת עֲוֹנִי כִּי עַתָּה לֶעָפָר אֶשְׁכָּב | עבר שכב
וְשִׁחֲרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי:

amicū vr̄m. Verūtn̄ qđ cepistis explete. Prebete autē: videte an mētiar. Rn̄dete obsecro absq3 contētione: & loqn̄tes id qđ iustū est iudicate. Et nō īuenietis ī līgua mea iniqtatē: nec in faucib⁹ meis stulticia psonabit.

Militia ē vita hois 7.
sup terrā & sicut dies mercenarii dies eius. Sicut seruus desiderat vmbrā: & sicut mercenari⁹ p̄stolatur finē opis sui: sic & ego habui menses vacuos: & noctes laboriosas enumeraui mihi. Si dormiero dicā qn̄ cōsurgā: & rursum expectabo vesperā: & replebor doloribus vsq3 ad tenebras. Induta ē caro mea putredie & sordib⁹ pulueris: cutis mea aruit & cōtracta est. Dies mei velociꝰ trāsierūt q̄3 a texēte tela succiditur: & cōsumpti sunt absq3 vlla spe. Memēto qa vētus ē vita mea: & non reuertetur ocul⁹ me⁹ vt videat bōa: nec aspiciet me visus hominis. Oculi tui in me: & nō subsistā. Sicut cōsumitur nubes & ptrāsit: sic q descēdit ad inferos nō ascendet: nec reuertetur vltra in domū suā: neq3 cognoscet eū āpli⁹ loc⁹ ei⁹. Qua ppt & ego nō parcā ori meo: loqr in tribulatiōe spūs mei: cōfabulabor cū amaritudie aīe mee. Nūqd mare ego sū aut cet⁹ qa circūdedisti me carcere. Si dixero cōsolabitur me lectulus me⁹: & releuabor loqns mecū ī strato meo terrebis me p sōnia: & p visiōes horrore ɔcuties. Quāobrē elegit suspendiū aīa mea & mortē ossa mea. Desperaui. Nequaq̄3 vltra iam viuā. Parce mihi: nihil enī sunt dies mei. Quid est hō qa magnificas eū aut qd apponis erga eū cor tuū. Visitas eum diluculo: & subito pbas illū. Vsq3 quo nō pcis mihi: nec dimittis me vt glutiā saliuā meā. Peccaui. qd faciam tibi o custos hoim? Quare me posuisti ɔtrariū tibi & fact⁹ sū mihi metipsi grauis? Cur nō tollis pctm̄ meū & q̄re nō aufers iniqtatē meā. Ecce nūc ī puluere dormiā: & si mane me quesieris nō subsistam. 8.

amicū vr̄m. nūc aūt inspiciēs in facies vr̄as nō mē-
φίλω ὑμῶν. νυνὶ δὲ εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶν οὐ ψεύ-
tiar: sedete iā ꝛ nō sit iniustū: ꝛ rursus iu-
σομαι, καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ πάλιν τῷ δι-
sto cōuenite. nō .n. est in lingua mea iiustitia: aut
καίῳ συνέρχεσθε. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον, ἢ οὐ
nō gutt meū meditat intellectū?
χὶ ὁ λάρυγξ μου μελετᾷ σύνεσιν; Ca. 7.
Nūqd nō loc⁹ tētationis est vita hois
Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου
sup terrā: ꝛ sicut mercenarij diarij vita ei⁹: aut si
ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ὥσπερ μισθίου αὐθημερινοῦ ἡ ζωὴ αὐτοῦ; ἢ ὥσ-
cut seruus timēs dn̄m suū: ꝛ q̄ pparauit vmbrā?
περ θεράπων δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ τετευχὼς σκιᾶς;
aut sicut mercenari⁹ expectās mercedē suā: sic ꝛ ego
ἢ ὥσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτοῦ; οὕτως κἀγὼ
expectaui mēses vacuos: noctes aūt dolorū date mihi
ὑπέμεινα μῆνας κενούς, νύκτες δὲ ὀδυνῶν δεδομέναι μοί
sunt. si dormierī: dico qn̄ dies? vt aūt surrexerī rur-
εἰσιν. ἐὰν κοιμηθῶ, λέγω πότε ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ πά-
sus: qn̄ vespera? plen⁹ aūt sum dolorib⁹: a vespera
λιν, πότε ἑσπέρα; πλήρης δὲ γίνομαι ὀδυνῶν, ἀφ' ἑσπέρας
vsq3 ad mane. miscet aūt meū corp⁹ in putredine vermiū:
ἕως πρωΐ. φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων,
liq̄facio āt glebas terre a sanie radēs. et vita mea est
τήκω δὲ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων. ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν
leuior loquela: perijt āt in vana spe. memē- 9.
ἐλαφρότερος λαλιᾶς, ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι. μνήσθη-
to igit q2 vent⁹ mea vita: ꝛ nō āpli⁹ reuertet
τι οὖν ὅτι πνεῦμά μου ἡ ζωή, καὶ οὐκ ἔτι ἐπανελεύσεται ὁ
ocul⁹ me⁹ ad vidēdū bonū. nō circūspiciet ocul⁹
ὀφθαλμός μου ἰδεῖν ἀγαθόν. οὐ περιβλέψεται ὀφθαλμὸς
vidētis me: oculi tui in me: ꝛ nō āpli⁹ sum: si-
ὁρῶντός με, οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί, ὥσ-
cut nubes purgata de celo. si .n. homo descēderit
περ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ. ἐὰν γὰρ ἄνος καταβῇ
in infernū: nō āpli⁹ vnq̄ ascēdet: neq3 cognoscet eū āpli⁹
εἰς ᾅδην, οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἀναβῇ, οὐδὲ μὴ ἐπιγνῷ αὐτὸν ἔτι ὁ
loc⁹ su⁹: neque reuertet vltra in ppriā domū. verū
τόπος αὐτοῦ, οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. ἀτὰρ
igit nec ego parcā ori meo: loquar in neces-
οὖν οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι τῷ στόματί μου, λαλήσω ἐν ἀνάγ-
sitate existēs spūs mei: aperiā amaritudine aīe mee cōpres-
κῃ ὢν τοῦ πνεύματός μου, ἀνοίξω πικρίᾳ ψυχῆς μου συνε-
sus. nūqd mare sum aut draco: q2 cōstituisti
χόμενος. πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων, ὅτι κατέταξας
in me custodiā? dixi q̄ cōsolabit me lectul⁹ me⁹:
ἐπ' ἐμὲ φυλακήν; εἶπα ὅτι παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου,
referā aūt ad meipm̄ pūate sermonē stratui meo. exterres
ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ μου. ἐκφοβεῖς
me insomnijs: ꝛ in visionib⁹ me pterrefacis. libera-
με ἐνυπνίοις, καὶ ἐν ὁράμασί με καταπλήσσεις. ἀπαλλά-
bis a spū meo aīam meā: ab aūt morte
ξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν μου, ἀπὸ δὲ θανάτου
ossa mea. nō .n. in seculū viuā vt patiēs sim.
τὰ ὀστᾶ μου. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι ἵνα μακροθυμήσω.
recede a me: inanis .n. mea vita. qd .n. est homo q2 m
ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, κενὸς γάρ μου ὁ βίος. τί γάρ ἐστιν ἄνος ὅτι ἐμ
ficasti eū: aut q2 apponis mentē i eū: aut speculationē
λυνας αὐτόν; ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς αὐτόν; ἢ ἐπισκοπὴν αὐ
facies vsq3 ad mane: ꝛ in requiē eū iudicabis: vsq3 quo
ποιήσῃ ἕως τὸ πρωΐ; καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς; ἕως τίνος
sinis me neq3 dimittis: vsq3 quo deglutiā saliuā meā in dolo
ἐᾷς με οὐδὲ προΐῃ με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδύν
ego peccaui: qd possū tibi facere q̄ scis mētē ho
ἐγὼ ἥμαρτον, τί δύναμαί σοι πρᾶξαι ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀ
q̄re posuisti me ɔtrariū tuū: sum āt in te on⁹: ꝛ
διατί ἔθου με κατεντευκτήν σου, εἰμὶ δὲ ἐπὶ σοὶ φορτίον; καὶ
nō fecisti iniq̄tatis mee obliuionē: ꝛ purificationē pec
τί οὐκ ἐποιήσω τῆς ἀνομίας μου λήθην, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἁμα
mei? nūc aūt in terrā reuertar: mane surgēs āt nō āpli⁹ sū.
ας μου; νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, ὀρθρίζων δὲ οὐκ ἔτι εἰμί. Ca

Espondēs aūt baldad sauchites dicit: vsq;
RΥπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ σαυχίτης λέγει, μέχρι
quo loqueris hec: spūs multiloqu⁹ oris
τίνος λαλήσεις ταῦτα, πνεῦμα πολύρημον τοῦ στόματός
tui: nūqd dn̄s iniuriā faciet iudicās: aut q̄ oīa fecit tur
σου; μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων; ἢ ὁ τὰ πάντα ποιήσας τα-
babit iustitiā: si filij tui pc̄auerūt corā eo: di-
ράξει τὸ δίκαιον; εἰ οἱ υἱοί σου ἥμαρτον ἐναντίον αὐτοῦ, ἀπέ-
misit in manu iniqtatis eo℞. tu āt diluculo surge ad dn̄z oī
στειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν. σὺ δὲ ὄρθριζε πρὸς κύριον παντο-
potentē deprecās. si mund⁹ es ⁊ verax: deprecationē
κράτορα δεόμενος. εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινός, δεήσεως ἐ-
exaudiet tuā: restituet aūt tibi habitaculū iusti
πακούσεταί σου, ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιο-
tie. erūt igit̄ q̄dē p̄ma tua pauca: at nouissima tua
σύνης. ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα, τὰ δὲ ἔσχατά σου
indicibilia. iterroga eñ gn̄ationē p̄mā: inuestiga aūt f̄m
ἀμύθητα. ἐπερώτησον γὰρ γενεὰν πρώτην, ἐξιχνίασον δὲ κα-
gen⁹ patrū. hesterni.n. sum⁹: ⁊ nō scim⁹: vmbra
τὰ γένος πατέρων. χθιζοὶ γάρ ἐσμεν, καὶ οὐκ οἴδαμεν, σκιὰ
eñ nr̄a est vita sup terrā. nūqd nō hi te docebūt
γὰρ ἡμῶν ἐστιν ὁ βίος ἐπὶ τῆς γῆς. ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι
⁊ renunciabūt ⁊ ex corde educēt ṽba: nūqd viret
καὶ ἀναγγελοῦσι καὶ ἐκ καρδίας ἐξάξουσι ῥήματα; μὴ θάλλει
scirp⁹ absq; aqua: aut eriget pratū sine po-
πάπυρος ἄνευ ὕδατος; ἢ ὑψωθήσεται βούτομον ἄνευ πό-
tu adhuc exn̄s i radice ⁊ nō metitū fuerit: anteq̄ bibat oīs
του; ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης καὶ οὐ μὴ θερισθῇ; πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα
herba nō arescet: sic igit̄ erūt vltima
βοτάνη οὐχὶ ξηραίνεται; οὕτως τοίνυν ἔσται τὰ ἔσχατα
oīum q̄ obliuiscunt̄ dn̄i. spes eñ impij
πάντων τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ κυρίου. ἐλπὶς γὰρ ἀσεβοῦς
pibit: ihabitabilis eñ ei⁹ erit dom⁹. sicut tela aranei āt ei⁹
ἀπολεῖται, ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. ὡς ἀράχνη δὲ αὐ-
eueniet tabnaculū. si fulciuerit domū suā nō
τοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή. ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ
stabit: apprehēdente aūt ipo: nō pmanebit: humid⁹ eñ
στῇ, ἐπιδραξαμένου δὲ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑπομείνῃ, ὑγρὸς γάρ
est sub sole. ⁊ de sterq̄linio suo ram⁹ ei⁹ egre
ἐστιν ὑπὸ ἡλίου. καὶ ἐκ σαπρίας αὐτοῦ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ ἐξε-
diet: sup aceruū petrarū dormit. i aūt medio sili-
λεύσεται, ἐπὶ συναγωγὴν λίθων κοιμᾶται. ἐν δὲ μέσῳ χα-
cū viuet: si aūt absorbuerit: loc⁹ mentiet̄ eū.
λίκων ζήσεται, ἐὰν δὲ καταπίῃ, ὁ τόπος ψεύσεται αὐτόν.
nō vidisti talia: q̄m subersio impij talis:
οὐχ ἑώρακας τοιαῦτα, ὅτι καταστροφὴ ἀσεβοῦς τοιαύτη,
ex āt terra aliū germinabit: nā dn̄s nō p̄ij
ἐκ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει, ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποι-
ciet innocentē. oē āt donū impij nō accipiet:
ήσηται τὸν ἄκακον. πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται,
veraciuz āt os implebit risu: at labia co-
ἀληθινῶν δὲ στόμα ἐμπλήσει γέλωτος, τὰ δὲ χείλη αὐ-
ruz cōfessione. at inimici eo℞ induent̄ cōfu-
τῶν ἐξομολογήσεως. οἱ δὲ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύ-
siōe: habitaculuz āt impij nō erit.
νην, δίαιτα δὲ ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται. Ca. 9.
Espōdēs āt iob dicit: in veritate scio: q̄
RΥπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἐπ' ἀληθείας οἶδα, ὅτι
ita est. quomō eñ erit iust⁹ mortalis apud dn̄m:
οὕτως ἐστί. πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς παρὰ κυρίῳ;
si eñ voluerit iudicari ei: nō audiet ei:
ἐὰν γὰρ βούληται κριθῆναι αὐτῷ, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ,
ne ɔtradicat ad vnuz ṽbuz ei⁹ ex mille. sapiēs
ἵνα μὴ ἀντείπῃ πρὸς ἕνα λόγον αὐτοῦ ἐκ χιλίων. σοφὸς
eñ est mente: fortis q̄z ⁊ magn⁹. q̄s dur⁹ fa-
γάρ ἐστι διανοίᾳ, κραταιός τε καὶ μέγας. τίς σκληρὸς γε-
ct⁹ corā eo ⁊ pacē habuit: q̄ inueterat mōtes
νόμενος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ εἰρήνευσεν; ὁ παλαιῶν ὄρη
⁊ nō sciunt: ⁊ q̄ subuertit eos furore: q̄ ɔcutit
καὶ οὐκ οἴδασι, καὶ καταστρέφων αὐτὰ ὀργῇ, ὁ σείων
que sub celo a fundamētis:
τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐκ θεμελίων, ∞∞∞∞∞ καὶ ∞∞∞∞∞∞∞∞

Respondēs autē baldath suites: dixit. Vsq; quo loq̄ris talia & spūs multiplex ſmonis oris tui. Nūqd de⁹ supplantat iudiciū: aut ops subuertit qd iustum est? Etiā si filii tui peccauerunt ei: & dimisit eos in māu iniqtatis sue: tu tn̄ si diluculo cōsurrexeris ad deū & oipotentē fueris dep̄cat⁹: si mūdus & rectus icesseris: stati euigilabit ad te: & pacatum reddet hītaculū iusticie tue: intantū vt si priora tua fuerint p̄ua: & nouissima tua multiplicētur nimis. Interroga eni gn̄ationē pristinā: & diligenter īuestiga p̄rm memoriā. hesterni q̄ppe sum⁹ & ignoramus: q̄m sicut vmbra dies nr̄i sunt sup terram: ipsi docebūt te. Loq̄ntur tibi: & de corde suo p̄ferēt eloq̄a. Nūqd virere pōt scirpus absq; humore aut crescere carectū sine aq̄? Cum adhuc sit ī flore nec carpatur manu: an̄ oēs herbas arescit: sic vie oīm qui obliuiscūtur deū: & spes hypocrite p̄ibit. Nō ei placebit vecordia sua: & sicut tela aranearū fiducia ei⁹. Innitetur sup domū suā: & nō stabit: fulciet eā & nō cōsurget. Humect⁹ videtur āteq; vēiat sol: & in hortu suo germē eius egredietur. Sup aceruū petra℞ radices ei⁹ dēsabūtur: & inter lapides cōmorabitur. Si absorbuerit eū de loco suo negabit eū: & dicet. Nō noui te. Hec est ei leticia vie ei⁹: vt rursū de t̄ra alii germinētur. De⁹ nō p̄iiciet simplicē nec porriget manū malignis: donec ipleatur risu os tuū: & labia tua iubilo. Qui oderūt te iduētur cōfusiōe: & tabernaculū ipio℞ nō subsistet. 9

Et rn̄dens Iob ait: Vere scio q̄ ita sit. & q̄ non iustificetur hō cōparat⁹ deo. Si voluerit cōtendere cū eo: nō poterit rn̄dere ei vnū p̄ mille. Sapiēs corde est: & fortis robore. Quis resistit ei & pacē habuit? Qui trāstulit mōtes: & nesciūt hi quos subuertit ī furore suo. Qui cōmouet terrā de loco suo:

Cap. viij.

וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃ עַד־אָן
תְּמַלֶּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־פִיךָ׃
הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֵּת
צֶדֶק׃ אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם
בְּיַד־פִּשְׁעָם׃ אִם־אַתָּה תְּשַׁחֵר אֶל־
אֵל וְאֶל־שַׁדַּי תִּתְחַנָּן׃ אִם־זַךְ וְיָשָׁר
אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם
נְוַת צִדְקֶךָ׃ וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר
וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד׃ כִּי־שְׁאַל־נָא
לְדוֹר רִישׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃
כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל
יָמֵינוּ עֲלֵי־אָרֶץ׃ הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ
יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִאוּ מִלִּים׃
הֲיִגְאֶה־גֹּמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּה־אָחוּ
בְלִי־מָיִם׃ עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף
וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ׃ כֵּן אָרְחוֹת
כָּל־שֹׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃
אֲשֶׁר־יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ
מִבְטַחוֹ׃ יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד
יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם׃ רָטֹב הוּא לִפְנֵי־
שָׁמֶשׁ וְעַל גַּנָּתוֹ יֹנַקְתּוֹ תֵצֵא׃ עַל־
גַּל שָׁרָשָׁיו יְסֻבָּכוּ בֵּית אֲבָנִים
יֶחֱזֶה׃ אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחֶשׁ
בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ׃ הֶן־הוּא מְשׂוֹשׂ
דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ׃ הֶן־אֵל
לֹא יִמְאַס־תָּם וְלֹא־יַחֲזִיק בְּיַד־
מְרֵעִים׃ עַד־יְמַלֵּה שְׂחוֹק פִּיךָ
וּשְׂפָתֶיךָ תְרוּעָה׃ שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־
בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ׃

עָנָה אָמַר
מָלַל כָּבַר
פֶּה עָוָה
שָׁפַט שָׁלַח
שָׁחַר
חָנַן זָכַךְ
עוּר
נָוָה צָעַר
שָׂגָה
רֹאשׁ
תָּמַל יָדַע
יוֹם יָרָה
אָמַר מָלַל
גָּאָה אָחָה
אָבַב קָטַף
פָּנָה חָצַר
יָבַשׁ קָוָה
אָבַד קוּט
בָּטַח שָׁעַן
עָמַד חָזַק
קוּם גָּנַן יָנַק
יָצָא
סָבַךְ
חָזָה בָּלַע
קוּם רָאָה
שׂוּשׂ צָמַח
מָאַס תָּמַם
חָזַק רוּעַ
מָלֵא שָׂחַק
פֶּה שָׂפָה
רוּעַ לָבַשׁ
בּוֹשׁ

Cap. ix.

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
אָמְנָם יָדַעְתִּי כִי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק
אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃ אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ
לֹא־יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃ חֲכַם לֵבָב
וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃
הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדָעוּ אֲשֶׁר
הֲפָכָם בְּאַפּוֹ׃ הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ

עָנָה אָמַר
צָדַק אָנַשׁ
חָפֵץ רוּב
עָנָה
אָמַץ כּוֹחַ
קָשָׁה שָׁלַם
עָתַק רָגַז
קוּם

ועמודיה יתפלצון: האמר לחרס ולא	עמד פלץ
יזרח ובעד כוכבים יחתם: נטה	זרח כבב
שמים לבדו ודורך על במתי ים:	חתם בדד
עשה עש כסיל וכימה וחדרי תימן:	דרך במה
עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות	כסל ימן
עד אין מספר: הן יעבר עלי ולא	פלא
אראה ויחלף ולא אבין לו: הן יחתף	ספר עבר
מי ישיבנו מי יאמר אליו מה	ראה חלף
תעשה: אלוה לא ישיב אפו תחתו	בין חתף
שחחו עזרי רהב: אף כי אנכי	שוב אמר
אעננו אבחרה דברי עמו: אשר	עשה שוב
אם צדקתי לא אענה למשפטי	ענה בחר
אתחנן: אם קראתי ויענני לא	שפט
אאמין כי יאזין קולי: אשר בשערה	חנן
ישופני והרבה פצעי חנם: לא	אמן אזן
יתנני השב רוחי כי ישבעני	שוף רבה
ממררים: אם לכח אמיץ הנה ואם	נתן שוב
למשפט מי יועידני: אם אצדק פי	שבע מרר
ירשיעני תם אני ויעקשני: תם	כוח אמץ
אני לא אדע נפשי אמאס חיי:	יעד צדק
אחת היא על כן אמרתי תם ורשע	פה רשע
הוא מכלה: אם שוט ימית פתאם	תמם עקש
למסת נקיים ילעג: ארץ נתנה ביד	ידע מאס
רשע פני שפטיה יכסה אם לא	חיה
איפוא מי הוא: וימי קלו מני רץ	כלה מות
ברחו לא ראו טובה: חלפו עם אניות	נסה נקה
אבה כנשר יטוש עלי אכל: אם	לעג פנה
אמרי אשכחה שיחי אעזבה פני	כסה יום
ואבליגה: יגרתי כל עצבתי ידעתי	קלל רוץ
כי לא תנקני: אנכי ארשע למה	ראה אנה
זה הבל איגע: אם התרחצתי במו	טוש שכח
שלג והזכותי בבר כפי: אז בשחת	שוח עזב
תטבלני ותעבוני שלמותי: כי לא	בנה בלג
איש כמוני אעננו נבוא יחדו	נקה רשע
במשפט: לא יש בינינו מוכיח	יגע רחץ
ישת ידו על שנינו: יסר מעלי	זכך ברר
	טבל
	ענה בוא
	שפט יכח
	שות שנה
	סור

et colūne ei⁹ cōcutiūtur. Qui precipit soli: & nō oritur: & stellas claudit q̄ſi ſub ſignaculo. Qui extendit celos solus: & graditur ſup fluctus maris. Qui facit arcturū & orionã & hyadas: & interiora auſtri. Qui facit magna & incōprehenſibilia & mirabilia: qrū non eſt nūer⁹. Si venerit ad me nō videbo eū: ſi abierit nō intelligā. Si repēte iterroget: qs rñdebit ei? Vel qs dicere pōt: cur ita facis? Deus cui⁹ ire nemo reſiſtere pōt: & ſub q̄ curuātur q portāt orbē. Quātus ergo ſuz ego vt rñdeā ei? & loqr verbis meis cū eo? Qui etiā ſi habuero qppiā iuſtū nō rñdebo: ſed meū iudicē depcabor. Et cuz inuocantē me exaudierit: nō credo q audierit vocē meam. In turbine eī cōteret me & multiplicabit vulnera mea: etiā ſine cauſa. Non cōcedit reqeſcere ſpm̄ meū: & iplet me amaritudinib⁹. Si fortitudo q̄ritur: robuſtiſſimus eſt. Si eqtas iudicii: nēo audet p me teſtimoniū dicere. Si iuſtificare me voluero: os meū cōdēnabit me. Si inocentē oñdero prauū me cōprobabit. Etiā ſi ſimplex fuero: hoc ipſum ignorabit aīa mea & tedebit me vite mee. Vnū ē qđ locut⁹ ſum: & inocentē & ipiū ipē cōſumit. Si flagellat occidat ſemel: & nō de penis innocentiū rideat. terra data ē ī man⁹ ipii vultū iudicū eius opit. Qđ ſi nō ille eſt qs ergo eſt? Dies mei velociores fuerūt curſore: fugerūt & nō viderūt bonū. Pertrāſierūt q̄ſi naues poma portātes ſicut aqla volās ad eſcā. Cū dixero nequāq̄ ita loqr: cōmuto faciē meā: & dolore torqor. Verebar oīa opera mea ſciēs q nō pceres delinquēti. Si aūt & ſic ipi⁹ ſū: q̄re fruſtra laboraui? ſi lot⁹ fuero q̄ſi aqs niuis: & fulſerīt velut mūdiſſime man⁹ mee: tñ ſordibus intinges me & abominabūtur me veſtimēta mea. Neqꝫ ei viro q ſilis mei ē rñdebo: nec q me cū in iudicio ex eq poſſit audiri. Nō ē q vtrūqꝫ valeat arguere: & ponere

at colūne ei⁹ ꝯtiunt. q̄ dicit ſoli ꝛ nō ori
ὁι δὲ στύλοι ἀυτῆς σαλεύονται. ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ ὀυκ ἀνα-
tur: ſup aūt aſtra ſignaculū ponit. q̄ extēdit
τέλλει, κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει. ὁ τανύσας τὸν
celū sol⁹: ꝛ q̄ deābulat ſicut ſup pauimentū ſup ma
ὀυρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ ἐδάφους ἐπὶ θα-
re. q̄ facit pliada ꝛ heſpez ꝛ arctuz ꝛ
λάσσης. ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ ἕσπερον καὶ ἀρκτοῦρον καὶ
receſſus auſtri: q̄ facit magna ꝛ ininueſtigabilia glioſaqꝫ
ταμιεῖα νότου, ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε
ꝛ mirabilia: quoz nō eſt nūer⁹. ſi trāſgreſſ⁹ fuerit me: nō
καὶ ἐξαίσια, ὧν ὀυκ ἔστιν ἀριθμός. ἐὰν ὑπερβῇ με, ὀυ μὴ ἴ-
uideā: ꝛ ſi pterierit me neqꝫ ſic noui. ſi diſceſſerit:
δω, καὶ ἐὰν παρέλθῃ με ὀυδ᾽ ὡς ἔγνων. ἐὰν ἀπαλλάξῃ,
q̄s reducet: aut q̄s dicet ei q̄d feciſti? de⁹ cui⁹
τίς ἐπιστρέψει, ἢ τίς ἐρεῖ ἀυτῷ τί ἐποίησας; ὁ θεὸς ὃυ
inflexibilis ira: ab ipo aūt curuata ſūt cete que ſub
ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή, ὑπ᾽ ἀυτοῦ δὲ ἐκάμφθησαν κήτη τὰ ὑπ᾽
celo. ſi aūt me audierit: diſcernit ꝟba mea.
ὀυρανόν. ἐὰν δέ μου ὑπακούσηται, διακρινεῖ τὰ ῥήματά μου.
ſi eñi iuſt⁹ fuero: nō exaudiet me: iuditiū ei⁹
ἐάν τε γὰρ δίκαιος ὦ, ὀυκ εἰσακούσεταί μου, τοῦ κρίματος ἀυ
deprecabor. ſi aūt vocauero ꝛ audierit: nō cre
τοῦ δεηθήσομαι. ἐὰν δὲ καλέσω καὶ ὑπακούσῃ, ὀυ πι
do q̄ exaudiuit me: ne caligine me ꝯterat: multas
στεύω ὅτι εἰσακήκοέ μου, μὴ γνόφῳ με ἐκτρίψῃ, πολλὰ
aūt meas ꝯtritiones fecit inuanū. nō ſinit
δέ μου τὰ συντρίμματα πεποίηκε διακενῆς. ὀυκ ἐᾷ
eñi me reſpirare: repleuit aūt me amaritudine: qm̄
γάρ με ἀναπνεῦσαι, ἐνέπλησε δέ με πικρίας, ὅτι μὲν
eñi fortitudine pſtat. q̄s igit iuditio ei⁹ ꝯtrariabit? ſi
γὰρ ἰσχύϊ κρατεῖ. τίς ὀυν κρίματι ἀυτοῦ ἀντιστήσεται; ἐὰν
aūt eñi fuero iuſt⁹ os meū impiū erit: ſi aūt fuero irre
δὲ γὰρ ὦ δίκαιος τὸ στόμα μου ἀσεβήσει, ἐὰν δὲ ὦ ἄμεμ
prehēſibil: prau⁹ euadā. ſi eñi impi⁹ fui nō no-
πτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. ἔιτε γὰρ ἠσέβησα ὀυκ ὄι-
ui anime: niſi q̄ ablata ē a me vita. q̄ ppt̄ di
δα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὅτι ἀφῄρηταί μου ἡ ζωή. διὸ ἔι-
xi: magnū ꝛ potentē ꝯſumit furor: qm̄ mali in
πον, μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολύει ἡ ὀργή, ὅτι φαῦλοι ἐν
morte indecēti: ſed iuſti derident. traditi
θανάτῳ ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι καταγελῶνται. παρα
ſunt eñi in man⁹ impij: vult⁹ iudicū ei⁹
δέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς, πρόσωπα κριτῶν ἀυ
operit. ſi aūt nō ipe: q̄s eſt? at vita
τῆς συγκαλύπτει. ἐι δὲ μὴ ἀυτός, τίς ἐστιν; ὁ δὲ βίος
mea eſt velocior curſore. fugerūt: ꝛ nō
μου ἐστὶν ἐλαφρότερος δρομέως. ἀπέδρασαν, καὶ ὀυκ
viderūt: ſi ꝛ eſt nauib⁹ veſtigiū vie: aut aquile vo
ἔιδοσαν, ἐι καὶ ἔστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πε
lātis q̄rentis eſcā. ſi eñi dixero: obliuiſ
τομένου ζητοῦντος βοράν. ἐάν τε γὰρ ἔιπω, ἐπιλήσο
car loquens: cū inclinauero vultu gemā. quatior
μαι λαλῶν, συγκύψας τῷ προσώπῳ στενάξω. σείομαι
oib⁹ mēbris: noui eñi q̄ nō inſontē me ſines.
πᾶσι τοῖς μέλεσι, ὄιδα γὰρ ὅτι ὀυκ ἀθῷόν με ἐάσεις.
poſtq̄ aūt ſum impi⁹: ad q̄d fruſtra laboro?
ἐπειδὴ δὲ ἐιμὶ ἀσεβής, ἐις τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;
ſi eñi lauero niue: ꝛ mūdauero ma
ἐὰν γὰρ ἀπολούσωμαι χιόνι, καὶ ἀποκαθάρωμαι χερ
nib⁹ puris: abūde in forde me intinxiſti: abomina
σὶ καθαραῖς, ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας, ἐβδελύ-
ta eſt aūt me veſtis. nō eñi es homo ſicut ego: cui
ξατο δέ με ἡ στολή. ὀυ γὰρ ἐι ἄνθρωπος κατ᾽ ἐμέ, ᾧ
ꝯtra iudicabor vt eam⁹ vnanimit̄ in iuditiū. ſi-
ἀντικρινοῦμαι ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν ἐις κρίσιν. ἔι-
q̄dē eſſet mediator noſter ꝛ redarguēs ꝛ audiēs in
γε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν καὶ ἐλέγχων καὶ διακούων ἀνα
medio vtriuſqꝫ: auferat a me
μέσον ἀμφοτέρων, ἀπαλλαξάτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὴν

Inf. 7.d.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

virgā: at timor ei⁹ nō me circūagat: ⁊
ῥάβδον, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ μή με στροβείτω, καὶ
nō timebo: sed loquar. nō enī sic
οὐ μὴ φοβηθῶ, ἀλλὰ λαλήσω. οὐ γὰρ οὕτως
cōscius sum.
συνεπίσταμαι. Ca. 10.
Laborās aīa mea: gemēs dimittā in me
Κάμνων τῇ ψυχῇ μου, στένων ἐπαφήσω ἐπ' ἐμαυ
verba mea. loquar amaritudine aīe pres=
τὸν τὰ ῥήματά μου. λαλήσω πικρίᾳ ψυχῆς συνεχό=
sus: ⁊ dicā ad dnm: ne me impiū esse doceas.
μενος, καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον, μή με ἀσεβεῖν δίδασκε.
⁊ cur me ita iudicasti: nūqd bonū tibi: si calūnia
καὶ διατί με οὕτως ἔκρινας; ἢ καλόν σοι, ἐὰν συκο=
tus fuero: qm̄ negasti opa manuū tuarꝫ: psilio aūt
φαντήσω; ὅτι ἀπείπω ἔργα χειρῶν σου, βουλῇ δὲ
impiorꝫ attēdisti. nūqd sicut mortalis videt vides: aut si
ἀσεβῶν προσέχες. ἢ ὥσπερ βροτὸς ὁρᾷ καθορᾷς; ἢ κα=
cut videt homo aspicies: nūqd vita tua humana est
θὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος βλέψῃ; ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐστιν
aut anni tui viri: qm̄ qsiuisti iniqtates meas:
ἢ τὰ ἔτη σου ἀνδρός; ὅτι ἀνεζήτησας τὰς ἀνομίας μου,
⁊ peccata mea inuestigasti? nosti enī q nō
καὶ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας; οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ
impie egi. sed qs est qui ex manib⁹ tuis eruit:
ἠσέβησα. ἀλλὰ τίς ἐστιν ὁ ἐκ χειρῶν σου ἐξαιρούμενος;
man⁹ tue plasmauerūt me ⁊ fecerūt me: post hec
αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦ
trāsmutās me pcussisti. memēto: q lutū
τα μεταβαλών με ἔπαισας. μνήσθητι, ὅτι πηλόν
me plasmasti: in āt terrā me rursus vertis. nōne
με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις. ἢ οὐχ
sicut lac me mulsisti: coagulasti āt me sicut caseū:
ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴσα τυρῷ;
pelle ⁊ carne me vestisti: ossib⁹ āt ⁊ neruis con
δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις συ
suisti. vitā aūt ⁊ miam posuisti apud me: at psi de
νέρραψας. ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί, ἡ δὲ ἐπι=
ratio tua custodiuit meū spm. hec habēs in
σκοπή σου ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα. ταῦτα ἔχων ἐν
teipso noui q oīa potes: impossibile est āt tibi
σεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι
nihil. si enī pcauero custodis me: ab aūt ini
οὐδέν. ἐάν τε γὰρ ἁμάρτω φυλάσσεις με, ἀπὸ δὲ ἀνο
qtate nō innocentē me fecisti. si enī impi⁹ fuero:
μίας οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας. ἐάν τε γὰρ ἀσεβὴς ὦ,
ve mihi. si āt fuero iust⁹: nō possum tollere caput:
οἴμοι. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύναμαι ἆραι κεφαλήν,
plen⁹ enī ignominia sum: captor enī sicut leo
πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί, ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων
in iugulationē. rursus āt trāsmutās grauit me pdis:
εἰς σφαγήν. πάλιν δὲ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις,
instaurās in me examē meū. ira aūt ma=
ἐπανακαινίζων ἐπ' ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου. ὀργῇ δὲ μεγά=
gna in me usus es: induxisti aūt in me tētationes.
λῃ μοι ἐχρήσω, ἐπήγαγες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια.
qre igit de vtero me eduxisti ⁊ nō mortu⁹ sū:
ἱνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθανον,
ocul⁹ aūt me nō videret: ⁊ sicut nō exn̄s fuissem?
ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε, καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐγενόμην;
cur enī de vtero in tumulū nō trāslat⁹ sū: nūqd
διατί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλλάγην; ἢ
nō paucū est tps vite mee? dimitte me re
οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου; ἔασόν με ἀ=
quiescere paꝝ anteq ego vadā vnde nō
ναπαύσασθαι μικρὸν πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν οὐκ
reuertar: in terrā tenebrosā ⁊ caliginosā: in terrā
ἀναστρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφεράν, εἰς γῆν
tenebraꝝ sēpiternaꝝ: vbi nō est lumē neqꝫ videre vi=
σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος οὐδὲ ὁρᾶν ζω=
tā mortaliū.
ὴν βροτῶν. Ca. 11.

Trāſla.B.Hie.

manū suā in ambob⁹.
Auferat a me virgā suā:
& pauor ei⁹ nō me ter=
reat. Loqr: & non time
bo eū. Nec enī3 possum
metuens rūdere. 10.
Tedet aiam meā vite
mee: dimittā aduer
sum me eloquꝫ meū. Lo
qr i amaritudie aie mee.
Dicā deo: noli me cōdē
nare. Indica mihi: cur
me ita iudices. Nūquid
bonū tibi videtur si ca=
lūnieris me & opprimas
me op⁹ manuū tuarꝫ: &
cōsiliū ipiorū adiuues?
Nūqd oculi carnei tibi
sunt: aut sicut videt hō:
& tu videbis? Nūqd sicut
dies hois dies tui: & āni
tui sicut hūana sūnt tpa:
vt qras iniqtatē meā &
peccatū meū scruteris?
Et scias qa nihil impiū
fecerī; cū sit nemo qui
de manu tua possit erue
re. Man⁹ tue fecerūt me:
& plasmauerūt me totū
in circuitu: & sic repēte
pcipitas me. Memento
qso q sicut lutū feceris
me: & i puluerē reduces
me. Nōne sicut lac mul
sisti me: & sicut caseū me
coagulasti? Pelle & carni
bus vestisti me: ossib⁹ &
neruis cōpegisti me. Vi
tā & miam tribuisti mi=
hi: & visitatio tua custodi
uit spm meū. Licet hec
celes i corde tuo: tñ scio
qa vniuersorꝫ memineris.
Si peccaui & ad horā pe
pcisti mihi: cur ab iniqui
tate mea mundū me esse
nō pateris? Et si impi⁹ fue
ro ve mihi est: & si iustus
nō leuabo caput: satu=
rat⁹ afflictiōe & miseria.
Et ppter supbiā qsi leenā
capies me: reuersusqꝫ
mirabiliter me crucias.
Instauras testes tuos cō
tra me & multiplicas irā
tuā aduersū me: & pene
militāt i me. Quare de
vulua eduxisti me: qui
vtinā cōsumpt⁹ essem ne
ocul⁹ me videret. Fuissē
qsi nō essem de vtero
trāslat⁹ ad tumulū. Nū
quid nō paucitas dierū
meorꝫ finietur breui? Di
mitte ergo me vt plangā
paululū dolorē meū āte
qꝫ vadā & nō reuertar
ad terrā tenebrosam &
optā mortis caligine: ter
rā miserie & tenebrarū:
vbi vmbra mortis & nul
lus ordo: sed sempitern⁹
horror inhabitat. 11.

Tex.heb.Job.x.

שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל תְּבַעֲתַנִּי׃ אֲדַבְּרָה
וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי לֹא כֵן אָנֹכִי
עִמָּדִי׃ נָקְטָה נַפְשִׁי
בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה
בְּמַר נַפְשִׁי׃ אֹמַר אֶל אֱלוֹהַּ אַל
תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל מַה תְּרִיבֵנִי׃
הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק כִּי תִמְאַס
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים
הוֹפָעְתָּ׃ הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם
כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃ הֲכִימֵי
אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
כִּי תְבַקֵּשׁ לַעֲוֺנִי וּלְחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
עַל דַּעְתְּךָ כִּי לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין
מִיָּדְךָ מַצִּיל׃ יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי
יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃ זְכָר נָא כִּי
כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה
תַּקְפִּיאֵנִי׃ עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי
וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְכֵנִי׃ חַיִּים
וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה
רוּחִי׃ וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי
כִּי זֹאת עִמָּךְ׃ אִם חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי
וּמֵעֲוֺנִי לֹא תְנַקֵּנִי׃ אִם רָשַׁעְתִּי
אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא אֶשָּׂא רֹאשִׁי
שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי׃ וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל
תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא בִי׃
תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ
עִמָּדִי חֲלִיפוֹת וְצָבָא עִמִּי׃ וְלָמָּה
מֵרֶחֶם הֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא
תִרְאֵנִי׃ כַּאֲשֶׁר לֹא הָיִיתִי אֶהְיֶה
מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃ הֲלֹא מְעַט יָמַי
וַחֲדָל יָשִׁית מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה
מְּעָט׃ בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב
אֶל אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃ אֶרֶץ
עֵיפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא
סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ אֹפֶל׃

Pritiua.heb.

אים בעת
דבר ירא
Cap. x.
עזב שוח
מרר
רשע ידע
רוב עשק
מאס יגע
יפע
ראה אנש
יום שנה
בקש דרש
ידע
נצל עשה
סבב בלה
שוב
נתך
קפא לבש
סכך
עשה
שמר
נקה
נשא
קלה ענה
גאה צוד
שוב פלא
חדש עוד
רבה חלף
יצא גוע
ראה היה
יבל יום
שות
בלג הלך
עוף
יפע

Cap.xi.

ויען צפר הנעמתי ויאמר׃
הרב דברים לא יענה ואם איש
שפתים יצדק׃ בדיך מתים
יחרישו ותלעג ואין מכלם׃
ותאמר זך לקחי ובר הייתי
בעיניך׃ ואולם מי יתן אלוה דבר
ויפתח שפתיו עמך׃ ויגד לך תעלמות
חכמה כי כפלים לתושיה ודע
כי ישה לך אלוה מעונך׃ החקר
אלוה תמצא אם עד תכלית שדי
תמצא׃ גבהי שמים מה תפעל
עמקה משאול מה תדע׃ ארכה
מארץ מדה ורחבה מני ים׃ אם
יחלף ויסגיר ויקהיל ומי ישיבנו׃
כי הוא ידע מתי שוא וירא און
ולא יתבונן׃ ואיש נבוב ילבב
ועיר פרא אדם יולד׃ אם אתה
הכינות לבך ופרשת אליו כפך׃
אם און בידך הרחיקהו ואל תשכן
באהליך עולה׃ כי אז תשא פניך
ממום והיית מצק ולא תירא׃
כי אתה עמל תשכח כמים עברו
תזכר׃ ומצהרים יקום חלד תעפה
כבקר תהיה׃ ובטחת כי יש
תקוה וחפרת לבטח תשכב׃ ורבצת
ואין מחריד וחלו פניך רבים׃
ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד
מנהם ותקותם מפח נפש׃

Cap.xij.

ויען איוב ויאמר׃
אמנם כי אתם עם ועמכם תמות
חכמה׃ גם לי לבב כמוכם לא
נפל אנכי מכם ואת מי אין כמו
אלה׃ שחק לרעהו אהיה קרא
לאלוה ויענהו שחוק צדיק
תמים׃ לפיד בוז לעשתות שאנן
נכון למועדי רגל׃ ישליו אהלים

ענה אמר
שפה צדק
בדד מתה
חרש לעג
כלם זכך
ברר
היה אלם
נתן אלה
פתח נגד
עלם ישה
ידע נשה
עוה מצא
כלה פעל
שאל ידע
מדד חלף
סגר קהל
שוב מתה
ראה בין
נבב לבב
ילד
כון
רחק שכן
נשא פנה
היה צוק
ירא שכח
זכר קום
עוף
קוה שכב
חרד חלה
פנה רבב
כלה נוס
מן נפח

ענה אמר
מות
היה
שחק צדק
תמם לפד
כון
מעד שלה

Respondēs āt sophar naamathites dixit. Nunqd qui multa loquitur non audiet: aut vir verbosus iustificabitur? Tibi soli tacebūt homines? & cū ceteros irriseris a nullo cōfutaberis. Dixisti ei. Pur⁹ est sermo meus: & mūdus sum in cōspectu tuo. Atq̄ vtinā deus loqueretur tecum: & aperiret labia sua tibi vt ostēderet tibi secreta sapiētie & q̄ multiplex esset lex ei⁹: & itelligeres q̄ multo minora exigaris ab eo q̄ meretur iniqtas tua. Forsitan vestigia dei cōprehēdes: & vsq̄ ad pfectū oīpotentē reperies? Excelsior celo ē: et qd facies? Profūdior inferno: & vnde cognosces? Longior terra mēsura eius: & latior mari. Si subuertit oīa vel in vnū coartauerit: qs cōtradicet ei? Ipse enī nouit hominū vanitatē & videns iniquitatē: nōne cōsiderat? vir vanus in supbiā erigitur: & tanq̄ pullum onagri se liberū natū putat. Tu aūt firmasti cor tuū: & expandisti ad eū manus tuas. Si iniqtatē q̄ est in manu tua abstuleris a te: & nō māserit in tabernaculo tuo iniustitia: tunc leuare poteris faciē tuā absq̄ macula: & eris stabilis: & nō timebis. Miserie q̄q̄ obliuisceris: & q̄si aquarū q̄ pterierūt recordaberis: & q̄si meridianus fulgor cōsurget tibi ad vesperā. Et cū te cōsumptū putaueris orieris vt lucifer: & habebis fiduciā ppositā tibi spe: & defossus secur⁹ dormies. Reqesces: & nō erit q te exterreat. Et depcabūtur faciē tuā plimi. Oculi āt ipiorū deficiēt: & effugiū peribit ab eis: & spes illoꝝ abominatio aīe. 12.

Rñdens āt iob: dixit. Ergo vos estis soli hoies: & vobiscū morietur sapiā? Et mihi ē cor sicut vobis: nec iferior vrī sū. Quis ei hec q̄ nostis ignorat? Qui deridetur ab aīco suo sicut ego: inuocabit deū: & exaudiet eū. Deridetur em̄ iusti simplicitas: lāpas contēpta apud cogitatiōes diuitū pata ad tp̄s statutū. Abundant tabernacula

Respōdens āt sophar mineus dicit: q̄ multa
Ὑπολαβὼν δὲ σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει, ὁ τὰ πολλὰ
dicit τ reaudiet: aut τ verbosus putat iustus
λέγων καὶ ἀντακούσεται, ἢ καὶ ὁ εὔλαλος οἴεται δίκαιος
esse? benedictus genit⁹ a muliere q̄ breuis vite ē. ne mul
εἶναι; εὐλογημένος γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος. μὴ πο
tus in verbis sis: nō enim est q̄ respōdeat
λὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐστιν ὁ ἀνταποκρινόμενός
tibi. ne q̄dē dicas q̄m purus sum opib⁹: τ
σοι. μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρός εἰμι τοῖς ἔργοις, καὶ
irreprehēsibilis corā eo. sed q̄mō vtiq̄ dn̄s lo=
ἄμεμπτος ἐναντίον αὐτοῦ. ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριος λα
quat ad te τ apiat labia sua tecū? po=
λήσει πρὸς σὲ καὶ ἀνοίξει χείλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ; εἶ=
stea renūciabit tibi secreta sapie: q̄ duplex
τα ἀναγγελεῖ σοι ἀπόρρητα σοφίας, ὅτι διπλοῦς
erit ad idq̄ scōmte: τ tūc scies: q̄ digna tibi eue
ἔσται τῶν κατὰ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄξιά σοι ἀ=
nerūt a dn̄o eoꝝ q̄ peccasti. nūq̄d vestigiū dn̄i in
πέβη παρὰ κυρίου ὧν ἡμάρτηκας. ἢ ἴχνος κυρίου εὑ
uenies: aut ad vltima venisti q̄ fecit oīpo=
ρήσεις, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐποίησεν ὁ παν=
tens? excelsum celū τ q̄d facies? pro
τοκράτωρ; ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς καὶ τί ποιήσεις; βα
fundiora āt his q̄ in inferno: q̄d nosti? aut lōgiora mē=
θύτερα δὲ τῶν ἐν ᾅδου, τί οἶδας; ἢ μακρότερα μέ=
sura terre: aut latitudie maris? si āt subuerterit
τρου γῆς, ἢ εὔρους θαλάσσης; ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ
oia: q̄s dicet ei q̄d fecisti? ipe em̄ no=
πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας; αὐτὸς γὰρ οἶ=
uit opa impioꝝ: vidēs āt indecētia nō dissimulabit:
δεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ παρόψεται,
homo āt incassū animat ꝟbis. mortalis āt ge=
ἄνθρωπος δὲ ἄλλως νήχεται λόγοις. βροτὸς δὲ γεν
nit⁹ de muliere: sicut asin⁹ solitari⁹. si em̄ tu mundū posuisti
νητὸς γυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ. εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθου
cor tuū: expādis āt man⁹ ad eū. si
τὴν καρδίαν σου, ὑπτιάζεις δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν. εἰ
iniquū q̄d est in manib⁹ tuis: pcul fac illud:
ἄνομόν τί ἐστιν ἐν χερσί σου, πόρρω ποίησον αὐτό,
iniustitia āt i habitaculo tuo nō habitet. sic em̄ splē
ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω. οὕτως γὰρ ἀνα
debit tua facies sicut aqua pura.
λάμψει σου τὸ πρόσωπον ὥσπερ ὕδωρ καθαρόν.
exues āt sordē: τ nō timebis. τ la=
ἐκδύσῃ δὲ ῥύπον, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ. καὶ τὸν κό=
boris obliuisceris tanq̄ vndā q̄ pterijt: τ nō time
πον ἐπιλήσῃ ὥσπερ κῦμα παρελθόν, καὶ οὐ φοβη
bis. at orō tua sicut lucifer: de āt meridie
θήσῃ. ἡ δὲ εὐχή σου ὥσπερ ἑωσφόρος, ἐκ δὲ μεσημβρί
oriet tibi vita. cōfidēs q̄ eris: q̄m est tibi
ας ἀνατελεῖ σοι ζωή. πεποιθώς τε ἔσῃ, ὅτι ἐστί σοι
spes: de āt cogitatiōe τ cura apparebit
ἐλπίς, ἐκ δὲ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεῖταί
tibi pax: requiesces em̄ τ nō erit q̄ bellū moueat ite.
σοι εἰρήνη, ἡσυχάσεις γὰρ καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολεμῶν σε.
trāsmutati āt multi te deprecabunt: sa=
μεταβαλλόμενοι δὲ πολλοί σου δεηθήσονται, σω=
lus āt eos relinquet. nā spes eoꝝ pdi=
τηρία δὲ αὐτοὺς ἀπολείψει. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώ=
tio: oculi āt impioꝝ tabescent.
λεια, ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακήσονται. Ca.12.

Respōdens āt iob dicit: ergo vos estis hoi=
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, εἶτα ὑμεῖς ἐστὲ ἄνθρω=
nes: aut vobiscū moriet sapia? et mihi q̄dē cor
ποι, ἢ μεθ' ὑμῶν τελευτήσει σοφία; κἀμοὶ μὲν καρ= 14
sicut vobis est: iust⁹ em̄ vir τ integer fact⁹
δία καθ' ὑμᾶς ἐστι, δίκαιος γὰρ ἀνὴρ καὶ ἄμεμπτος ἐγε
est in subsannatiōez. in tp̄s em̄ statutū patus fuerat ca
νήθη εἰς χλεύασμα. εἰς χρόνον γὰρ τακτὸν ἡτοίμαστο πε=
dere ab alio: domusq̄ ei⁹ destrui
σεῖν ὑπὸ ἄλλου, οἴκους τε αὐτοῦ ἐκπορθεῖσθαι.

Trãsla. gre. lxx. cũ iter. latina. | Trãsla. B. Hie. | Tex. heb. Job. xiij. | Priuia. heb.

ab iniquis. verũtñ nullꝰ cõfidat pra-
ὑπὸ ἀνόμων. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μηδεὶς πεποιθέτω πονη-
uꝰ exñs inocẽtẽ futurꝰ: q̃ ꝓuocãt dñm.
ρὸς ὢν ἀθῶος ἔσεσθαι, ὅσοι παροργίζουσι τὸν κύριον.
q̃mõ nõ ⁊ scrutatio eorꝫ erit: sed īterroga qua-
πῶς οὐχὶ καὶ ἔτασις αὐτῶν ἔσται; ἀλλὰ ἐρώτησον τε-
drupeda si tibi dicãt: aut volatilia celi: si tibi
τράποδα ἐάν σοι εἴπωσιν, ἢ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἐάν σοι
renunciẽt. narra aũt terre: si tibi dixerit: ⁊
ἀναγγείλωσιν. ἐκδιήγησαι δὲ γῇ, ἐάν σοι φράσῃ, καὶ
exponẽt tibi pisces maris. q̃s nõ no-
ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. τίς οὐκ ἔγ-
uit in oibꝰ his: q̃ manꝰ dñi fecit hec?
νω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;
si nõ in manu eiꝰ aĩa oĩum viuẽtiũ ⁊
εἰ μὴ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων καὶ
spũs oĩs hoĩs. auris q̃dem verba discer-
πνεῦμα παντὸς ἀνθρώπου. οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρί-
nit: guttur aũt cibos gustat: in multo tẽpore sapiã:
νει, λάρυγξ δὲ σῖτα γεύεται, ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία,
in aũt multa vita sciẽtia. apud ipm sapiã ⁊ po-
ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη. παρ' αὐτῷ σοφία καὶ δύ-
tẽtia: ipi ꝯsiliũ ⁊ intellectꝰ. si destruxerit: q̃s
ναμις, αὐτῷ βουλὴ καὶ σύνεσις. ἐὰν καταβάλῃ, τίς
edificabit? si clauserit cõtra hoĩes: q̃s aperiet?
οἰκοδομήσει; ἐὰν κλείσῃ κατὰ ἀνθρώπων, τίς ἀνοίξει;
si ꝓhibuerit aquã siccabit terrã. si aũt immiserit ꝑ-
ἐὰν κωλύσῃ τὸ ὕδωρ ξηρανεῖ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ ἐπαφῇ ἀπώ-
didit eã subuertẽs. apud ipm potẽtia ⁊ fortitudo: ipi
λεσεν αὐτὴν καταστρέψας. παρ' αὐτῷ κράτος καὶ ἰσχύς, αὐ-
sciẽtia ⁊ intellectꝰ: adducẽs ꝯsiliarios capti-
τῷ ἐπιστήμη καὶ σύνεσις, διάγων βουλευτὰς αἰχμα-
uos: iudices aũt terre stupidos fecit: collocãs reges
λώτους, κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε, καθίζων βασιλεῖς
sup thronos: ⁊ circũligauit zona lũbos eorꝫ. emit-
ἐπὶ θρόνους, καὶ περιέδησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. ἐξα-
tens sacerdotes captiuos: potẽtes aũt terre sub-
ποστέλλων ἱερεῖς αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς κατέ-
uertit: cõmutãs labia fideliũ: intellectũ aũt se-
στρεψε, διαλλάσσων χείλη πιστῶν, σύνεσιν δὲ πρεσβυ-
nũ nouit: effundẽs ignominiã sup ꝓncipes: humi-
τέρων ἔγνω, ἐκχέων ἀτιμίας ἐπ' ἄρχοντας, ταπει-
les aũt sanauit: reuelãs ꝓfunda de tenebris.
νοὺς δὲ ἰάσατο, ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους.
eduxit aũt in lucẽ vmbrã mortis: decipiẽs gẽtes ⁊
ἐξήγαγε δὲ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου, πλανῶν ἔθνη καὶ
ꝑdens eas. ꝓsternẽs gẽtes ⁊ reducẽs
ἀπολλύων αὐτά. καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν
eas: immutãs corda ꝓncipũ terre. decepit
αὐτά, διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς. ἐπλάνησε
aũt eos via quã nõ nouerãt: palpẽt tenebras ⁊
δὲ αὐτοὺς ὁδῷ ᾗ οὐκ ᾔδεισαν, ψηλαφήσαισαν σκότος καὶ
nõ lucẽ: errent aũt sicut ebrius.
μὴ φῶς, πλανηθείησαν δὲ ὥσπερ ὁ μεθύων. Ca. 13.

Ecce hec ꝯtẽplatꝰ ẽ meꝰ oculꝰ: ⁊
Ἰδοὺ ταῦτα τεθεώρηκέ μου ὁ ὀφθαλμός, καὶ
audiuit auris mea. ⁊ noui q̃cũq; ⁊ vos scitis:
ἀκήκοε τὸ οὖς μου. καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε,
⁊ nõ imprudẽtior sum vobis. verũtamẽ ego
καὶ οὐκ ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἐγὼ
ad dñm loquar: arguã aũt corã eo si
πρὸς κύριον λαλήσω, ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν
voluerit. vos aũt estis medici iniusti ⁊ sanatores ma-
βούληται. ὑμεῖς δέ ἐστε ἰατροὶ ἄδικοι καὶ ἰαταὶ κα-
lorꝫ oẽs. sit aũt vobis obmutescere ⁊ euadet
κῶν πάντες. εἴη δὲ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσε-
vobis in sapiam. audite increpationẽ oris
ται ὑμῖν εἰς σοφίαν. ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός
mei: iuditiũ aũt labiorꝫ meorꝫ
μου, κρίσιν δὲ χειλέων μου

predonũ & audacter ꝓuocant deum: cum ipse dederit oĩa in manus eorum. Nimirũ interroga iumẽta: & docebũt te: & volatilia celi & indicabũt tibi. Loquere terre & respõdebit tibi: & narrabũt pisces maris. Quis ignorat q̃ oĩa hec manus dñi fecerit? In cuius manu anima oĩs viuentis: & spũs vniuerse carnis hominis. Nõne auris verba diiudicat & fauces comedẽtis saporem? In antiq̃s est sapiẽtia: & in multo tpe prudentia. Apud ipm est sapiẽtia & fortitudo: & ipse habet consiliũ & intelligentiã. Si destruxerit: nemo est qui edificet: si incluserit hoĩem nullus ẽ qui aperiat. Si cõtinuerit aq̃s: oĩa siccabũtur: si emiserit eas: subuertent terrã. Apud ipm est fortitudo & sapiẽtia. Ipse nouit & decipientẽ: & eũ qui decipitur. Adducit cõsiliarios in stultũ finẽ: & iudices in stuporẽ. Balteũ regũ dissoluit: & precingit fune renes eorũ. Ducit sacerdotes iglorios: & optimates supplãtat. cõmutans labium veracium: & doctrinã senum auferens. Effundit despectionẽ sup pricipes: & eos q oppressi fuerãt releuãs. Qui reuelat ꝓfunda de tenebris: & producit in lucem vmbrã mortis. Qui multiplicat gentes & perdit eas: & subuersas in itegrũ restituit. Qui immutat cor principũ populi terre: & decipit eos vt frustra incedãt per inuiũ. Palpabũt quasi in tenebris: & nõ in luce: & errare eos faciet quasi ebrios. 13.

Ecce omĩa hec vidit oculus meꝰ: & audiuit auris mea: & itellexi singula. Scđm sciẽtiam vestrã & ego noui: nec inferior vrĩ sum. Sed tñ ad oĩpotẽtẽ loquar: & disputare cũ deo cupio: prius vos ostẽdens fabricatores mendatii: & cultores ꝑuersorũ dogmatũ. Atq; vtinã taceretis. vt putaremini esse sapiẽtes. Audite ergo correctiones meas: & iudiciũ labiorum meorum

לשדדים ובטחות למרגיזי אל — רגז
לאשר הביא אלוה בידו׃ ואולם — בוא אלה
שאל נא בהמות ותרך ועוף — אלם ירה
השמים ויגד לך׃ או שיח לארץ — נגד שוח
ותרך ויספרו לך דגי הים׃ מי — ספר דגה
לא ידע בכל אלה כי יד יהוה
עשתה זאת׃ אשר בידו נפש כל — עשה
חי ורוח כל בשר איש׃ הלא — חיה
אזן מלין תבחן וחך אכל יטעם — מלל בחן
לו׃ בישישים חכמה וארך ימים — ישש יום
תבונה׃ עמו חכמה וגבורה לו — בין גבר
עצה ותבונה׃ הן יהרוס ולא יבנה — יעץ הרס
יסגר על איש ולא יפתח׃ הן — בנה סגר
יעצר במים ויבשו וישלחם — פתח עצר
ויהפכו ארץ׃ עמו עז ותושיה — שלח הפך
לו שגג ומשגה׃ מוליך יועצים — עזז ישה
שולל ושפטים יהולל׃ מוסר — שגה ילך
מלכים פתח ויאסר אזור במתניהם׃ — יעץ הלל
מוליך כהנים שולל ואיתנים — יסר אסר
יסלף׃ מסיר שפה לנאמנים — אזר
וטעם זקנים יקח׃ שופך בוז על — שלל
נדיבים ומזיח אפיקים רפה׃ — סלף סור
מגלה עמקות מני חשך ויצא — אמן לקח
לאור צלמות׃ משגיא לגוים ויאבדם — נדב מזח
שטח לגוים וינחם׃ מסיר לב — אפק גלה
ראשי עם הארץ ויתעם בתהו — שגא
לא דרך׃ ימששו חשך ולא אור — אבד
ויתעם כשכור׃ — נחם סור

Cap. xiij.

הן כל ראתה עיני שמעה אזני — ראה בין
ותבן לה׃ כדעתכם ידעתי גם אני — ידע
לא נפל אנכי מכם׃ אולם אני — אלם
אל שדי אדבר והוכח אל אל — דבר יכח
אחפץ׃ ואולם אתם טפלי שקר — חפץ
רפאי אלל כלכם׃ מי יתן החרש — אלל נתן
תחרישון ותהי לכם לחכמה׃ — חרש היה
שמעו נא תוכחתי ורבות שפתי — רוב שפה

Tex.heb.	Pritiua.heb.
הַקְשִׁיבוּ׃ הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה	קָשַׁב
וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה׃ הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן	רָמָה פָּנָה
אִם לָאֵל תְּרִיבוּן׃ הֲטוֹב כִּי יַחְקֹר	נָשָׂא
אֶתְכֶם אִם כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהַתֵּלּוּ	רוּב חָקַר
בוֹ׃ הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם בַּסֵּתֶר	אָנַשׁ
פָּנִים תִּשָּׂאוּן׃ הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת	
אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם׃ זִכְרֹנֵיכֶם	נָשָׂא בָּעַת
מִשְׁלֵי אֵפֶר לְגַבֵּי חֹמֶר גַּבֵּיכֶם׃	נָפַל
הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה אָנִי וְיַעֲבֹר	גָּב
עָלַי מָה׃ עַל מָה אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְשִׁנָּי	חָרַשׁ עָבַר
וְנַפְשִׁי אָשִׂים בְּכַפִּי׃ הֵן יִקְטְלֵנִי	נָשָׂא שֵׁן
לוֹ אֲיַחֵל אַךְ דְּרָכַי אֶל פָּנָיו	שׂוּם קָטַל
אוֹכִיחַ׃ גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה כִּי	יָחַל פָּנָה
לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא׃ שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ	יָכַח יָשַׁע
מִלָּתִי וְאַחֲוָתִי בְּאָזְנֵיכֶם׃ הִנֵּה	בּוֹא
נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי	מָלַל חָוָה
אֲנִי אֶצְדָּק׃ מִי הוּא יָרִיב עִמָּדִי	שָׁפַט
כִּי עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃ אַךְ שְׁתַּיִם	צָדַק רוּב
אַל תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא	חָרַשׁ גָּוַע
אֶסָּתֵר׃ כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחַק וְאֵמָתְךָ	עָשָׂה פָּנָה
אַל תְּבַעֲתַנִּי׃ וּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה	סָתַר רָחַק
אוֹ אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי׃ כַּמָּה לִי עֲוֹנוֹת	בָּעַת עָנָה
וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי הוֹדִיעֵנִי׃	דָּבַר שׁוּב
לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי	עָוָה יָדַע
לְאוֹיֵב לָךְ׃ הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ	חָשַׁב
וְאֶת קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃ כִּי תִכְתֹּב	אָיַב עָרַץ
עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃	רָדַף כָּתַב
וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמוֹר כָּל	יָרַשׁ
אָרְחוֹתָי עַל שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה׃	נָעַר שׂוּם
וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃	שָׁמַר חָקָה בָּלָה
אָדָם יְלוּד אִשָּׁה	Cap.xiiij.
קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז׃ כְּצִיץ יָצָא	יָלַד אִישׁ יוֹם
וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמוֹד׃ אַף	נָמַל בָּרַח
עַל זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָבִיא	עָמַד בּוֹא
בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃ מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא	שָׁפַט נָתַן
לֹא אֶחָד׃ אִם חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר	טָהַר יוֹם סָפַר

[r]attendite.[s] Nūquid deus indiget vestro [b]mēdatio: [c]vt p illo[d]loq̄mini[e]dolos? [f]Nunqd faciē ei9[g]accipitis [h]&[i]p deo[k] iudicare nitimini?[l]Aut placebit ei quē celare nihil pōt:[p]aut[q] decipietur[r]vt hō vr̄is[s] fraudulentiis? Ipse[t]vos[x]arguet: [y]quoniam[a]in abscondito [b]faciē ei9[c]accipitis. Statim [d]vt[e]se ɔmouerit[f]turbabit [g]vos:[h]& terror ei9[i]irruet [k]super vos.[l]Memoria vr̄a [m]cōpabitur[n]cineri: &[o]redigetur in[p]lutū[q] ceruices vestre.[r]Tacete paulisper: [s]vt loquar[y] quodcunq3 [r]mihi mens suggesserit: [a]q̄re[c]lacero[d]carnes meas [e]dētib9 meis:[f]& aīam meā [g]porto[h] in manib9 meis? Etiam[i]si[k]occiderit me[l]in ipso[m]sperabo.[n] Veruntn̄ [o]vias meas[p] in[q]conspectu ei9[r]arguā:[s]&[t]ipse erit[x]saluator[u]me9.[y] Nō[r]enī[c]veniet[a]in cōspectu ei9 oīs[b] hypocrita.[b] Audite[c]s̄monē meū:[g]& enigmata pcipite [h]aurib9 vr̄is.[i]Si[l]fuero[m]iudicat9:[n]scio[o]q[q]iust9 inueniar.[r]Quis[s]ē q iudicetur [u]mecum? Veniat. Quare [y]tacens[a]consumor?[c]Duo [b]tantum[d] ne[e] facias[f]mihi &[g] tunc[h]a facie tua[i]non [k]abscondar.[l] Manū tuā [n]longe fac[m]a me[o]& formido tua[p]non[q] me terreat. [r]voca me[s]& ego[t] r̄ndebo tibi:[u]aut certe[t]loq̄r:[r]& tu [r]r̄nde mihi.[y]Quātas[a]hēo [b]iniqtates[c]& pcā:[d]scelera mea[e] & delicta mea[f]ōn̄de mihi.[g] Cur[h]faciē tuā[i] abscondis[k] & arbitraris me [l]inimicū[m]tuū? Cōtra[n]foliū [o]qd vento[o]rapitur[p]ōndis potentiā tuā:[q]&[r]stipulam [s]siccā[t]persēqris.[x]Scribis [u]enī[r]cōtra me[y]amaritudines:[a]& cōsumere me vis [b]pctīs[c] adolescentie mee. [d]Posuisti[e] in neruo[f] pedē meū:[g] & obseruasti[h] oēs [l]semitas meas: &[l]vestigia [m]pedū meoꝝ[n]cōsiderasti. [o]Qui[p]q̄si putredo[q]cōsumēdus sū &[r]q̄si vestimētū qd[s]comeditur a[t]tinea.

14 Homo[b]nat9 de[c]muliere:[d] breui viuēs[e]tpe [f]repletur multis[g]miseriis. Qui[h] q̄si flos[i] egreditur [k]& cōteritur:[l]& fugit[m]velut vmbra:[n]& nunq3 i eodē statu[o] pmanet.[p] Et dignū duci[q]sup[r]huiuscemodi[s]apire[t]oculos tuos:[u]& [x]adducere eū[y]tecū[x]in iudiciū?[y]Quis pōt facere[a]mūdū[b]de imūdo cōceptū se-

attēdite. nūqd nō corā dn̄o loquimini:
προσέχετε. πότερον οὐ κατέναντι κυρίου λαλεῖτε,
corā aūt eo dicitis dolū: nūqd verebimini:
ἔναντι δὲ αὐτοῦ φθέγγεσθε δόλον; ἢ ὑποστελεῖσθε, ὑ-
vos āt ipi iudices estis. bonū si iuestigauerit
μεῖς δὲ αὐτοὶ κριταὶ γίνεσθε. καλόν γε ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑ-
vos: si eī oīa faciētes addetis ei:
μᾶς, εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιοῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ,
nihilo min9 redarguet vos. si aūt & latēter vult9
οὐδέν τι ἧσσον ἐλέγξει ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα
mirabimini: nūqd nō reuolutio ei9 versabit vos:
θαυμάσετε, πότερον οὐχὶ δῖνα αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς;
timor aūt ab eo irruet in vos: recedet
φόβος δὲ παρ' αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται ὑμῖν, ἀποβήσεται
aūt a vobis elatio tanq̄ cinis: at corp9 luteū:
δὲ ὑμῶν τὸ γαυρίαμα ἴσον σποδῷ, τὸ δὲ σῶμα πήλινον,
obmutescite vt loquar & quiescā a furore: acci
κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ, ἀνα
piens carnes meas dentib9: aīam aūt meā po
λαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσι, ψυχὴν δέ μου θή
nā in manu mea. si me ceperit potēs. qm̄ &
σω ἐν χειρί μου. ἐάν με χειρώσηται ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ
pnceps ē: pfecto loquar & redarguā corā ipo: &
ἦρκται, ἦ μὴν λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ
hoc mihi euadet in salutē: nō eī corā
τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν, οὐ γὰρ ἐναντίον
eo dol9 ingrediet. audite audite ver
αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσεται. ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥή-
ba mea: renūciabo eī vobis audiētib9. ecce ego
ματά μου, ἀναγγελῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων. ἰδοὺ ἐγὼ
ppe sū iuditio meo: noui ego q iust9 ap-
ἐγγύς εἰμι τοῦ κρίματός μου, οἶδα ἐγὼ ὅτι δίκαιος ἀνα
parebo. qs eī est q iudicabit mihi: qm̄ nūc ob-
φανοῦμαι. τίς γάρ ἐστιν ὁ κριθησόμενός μοι, ὅτι νῦν κω
mutescā & deficiā: duob9 āt me vteris: tūc a
φεύσω καὶ ἐκλείψω; δυεῖν δέ μοι χρήσῃ, τότε ἀπὸ τοῦ
facie tua nō abscōdar. manū a me abstinea
προσώπου σου οὐ κρυβήσομαι. τὴν χεῖρα ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχου,
& timor tu9 ne me terreat. postea vocabis:
καὶ ὁ φόβος σου μή με καταπλησσέτω. εἶτα καλέσεις,
ego āt tibi obediā: aut loqueris: ego aūt tibi da-
ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, ἢ λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώ-
bo respōsum. quot sunt peccata & ini
σω ἀνταπόκρισιν. πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ αἱ ἀνο
quitates mee: doce me q̄ sūt: cur a me abscōderis:
μίαι μου, δίδαξόν με τίνες εἰσί; διατί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτῃ;
putasti aūt me cōtrariū tibi: aut tāq̄ foliū qd mouet
ἥγησαι δέ με ὑπεναντίον σοι, ἢ ὡς φύλλον κινούμενον
a vēto vereberis: aut sicut feno qd fert a spi-
ὑπὸ ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ, ἢ ὡς χόρτῳ φερομένῳ ὑπὸ πνεύ
ritu ɔtraposit9 es mihi: qm̄ scripsisti ɔtra me ma-
ματος ἀντίκεισαί μοι, ὅτι κατέγραψας κατ' ἐμοῦ κα-
la. circūposuisti āt mihi iuuētuti pctā: posuisti āt meū
κά. περιέθηκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας, ἔθου δέ μου
pedē in ipedimēto: obseruasti āt mea oīa opa:
τὸν πόδα ἐν κωλύματι, ἐφύλαξας δέ μου πάντα τὰ ἔργα,
in āt radices pedū meoꝝ venisti: qd veterascit sicut vter:
εἰς δὲ ῥίζας ποδῶν μου ἀφίκου, ὃ παλαιοῦται ἴσα ἀσκῷ,
aut sicut vestimētū qd comedit a tinea.
ἢ ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον.

Ca.14.

Mortalis eī nat9 de muliere breuis vite & replet9
Βροτὸς γὰρ γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης
ira: aut sicut flos q floruit decidit: aufugit āt velut
ὀργῆς, ἢ ὥσπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν, ἀπέδρα δὲ ὥσπερ
vmbra & nō stetit: nō & hui9 rōnē fecisti: &
σκιὰ καὶ οὐ μὴ στῇ, οὐχὶ καὶ τούτου λόγον ἐποιήσω, καὶ
hūc fecisti ingredi corā te in iuditio. qs
τοῦτον ἐποίησας εἰσελθεῖν ἐνώπιόν σου ἐν κρίματι. τίς
eī mūd9 erit a sorde? sed null9: si & vn9
γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδείς, ἐὰν καὶ μία
dies vita ei9 in terra. nūerabiles aūt
ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀριθμητοὶ δὲ cccccccc

mẽses ei⁹ apud te. in tẽpus posuisti ꝛ nõ trãsgrediat:
μῆνες αὐτοῦ παρὰ σοί. εἰς χρόνον ἔθου καὶ οὐ μὴ ὑπερβῇ,
recede ab eo vt qescat: ꝛ letificabit vitã si=
ἀπόστα ἀπ᾽ αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ, καὶ εὐδοκήσει τὸν βίον ὥσ
cut mercenari⁹. est em̃ arbori spes: si em̃ pcisa fuerit:
περ ὁ μισθωτός. ἔστι γὰρ δένδρῳ ἐλπίς, ἐὰν γὰρ κοπῇ,
adhuc pullulabit: ꝛ ram⁹ ei⁹ nõ deficiet. si
ἔτι ἐπανθήσει, καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλείπῃ. ἐὰν
em̃ senuerit: in terra radix ei⁹: in ãt petra mortua
γὰρ γηράσῃ, ἐν γῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ, ἐν δὲ πέτρᾳ τελευτή
fuerit: truncus ei⁹ ab odore aque germinabit. fa
σῃ, τὸ στέλεχος αὐτοῦ ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνθήσει. ποι
ciet aũt messẽ sicut noua plãta: vir ãt cũ mortu⁹ fuerit abi
ήσει δὲ θερισμὸν ὥσπερ νεόφυτον, ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ᾤ
uit: postq̃ cecidit ãt mortalis nõ ampli⁹ est. tpore em̃ rare
χετο, πεσὼν δὲ βροτὸς οὐκ ἔτι ἐστί. χρόνῳ γὰρ σπανί
scit mare: fluui⁹ ãt desolatus aruit: homo
ζεται θάλασσα, ποταμὸς δὲ ἐρημωθεὶς ἐξηράνθη, ἄνθρωπος
ãt postq̃ dormierit nõ resurget: quousq; celũ nõ ↄsutũ sit ꝛ
δὲ κοιμηθεὶς οὐ μὴ ἀναστῇ, ἕως ἂν ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῇ καὶ
nõ excitabunt de somno suo. vtinã em̃ in iferno
οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν. εἰ γὰρ ὄφελον ἐν ᾅδῃ
me fuasses: abscõdisses ãt me donec cessasset tu⁹ fu=
με ἐφύλαξας, ἔκρυψας δέ με ἕως ἂν παύσηταί σου ἡ ὀρ=
ror: ꝛ ↄstituas mihi tẽp⁹ in quo memoriã mei facias. si em̃
γή, καὶ τάξῃ μοι χρόνον ἐν ᾧ μνείαν μου ποιήσῃ. ἐὰν γὰρ
mortu⁹ fuerit homo viuet postq̃ ↄsumauerit dies
ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται συντελέσας τὰς ἡμέρας τοῦ
vite sue. expectabo quousq; rursus fiã. postea vocabis:
βίου αὐτοῦ. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένωμαι. εἶτα καλέσεις,
ego aũt tibi obediã: at opa manuũ tuaꝝ ne
ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, τὰ δὲ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ
repellas. nũerasti aũt mea studia: ꝛ nõ
ἀποποιοῦ. ἠρίθμησας δέ μου τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ οὐ
pteriit te aliqd peccatoꝝ meoꝝ. signasti ãt
μὴ παρέλθῃ σε οὐδὲν τῶν ἁμαρτιῶν μου. ἐσφράγισας δέ
meas iniqtates in marsuppio: adnotasti aũt siqd inuit⁹
μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ, ἐπεσημήνω δὲ εἴ τι ἄκων
trãsgress⁹ sũ. ꝛ verũtñ mõs cadẽs decidet: ꝛ petra
παρέβην. καὶ πλὴν ὄρος πῖπτον διαπεσεῖται, καὶ πέτρα
senescet de loco suo. lapides cauauerũt aque
παλαιωθήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. λίθους ἐλέανεν ὕδα=
ꝛ demerserũt aque supina cumuli terre.
τα, καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώματος τῆς γῆς.
ꝛ expectatione hois pdidisti. expulisti eũ in finẽ
καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας. ὦσας αὐτὸν εἰς τέλος
ꝛ abiuit. imposuisti ei faciẽ ꝛ emisisti.
καὶ ᾤχετο. ἐπέστησας αὐτῷ τὸ πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας.
multis ãt existẽtibus filijs ei⁹: nõ nouit: si q̃
πολλῶν δὲ γενομένων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, οὐκ οἶδεν, ἐάν τε
pauci fuerint: nõ scit. sed carnes ei⁹ do
ὀλίγοι γένωνται, οὐκ ἐπίσταται. ἀλλ᾽ ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλ
luerũt: at aĩa ei⁹ plorauit:
γησαν, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπένθησεν,

Ca. 15.

Respõdẽs ãt eliphaz themanites dicit: nun=
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει, πότε=
qd sapiẽs respõsum dabit intellect⁹ spũs: ꝛ
ρον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεύματος, καὶ
impleuit laborẽ vẽtris: arguẽs in verbis qb⁹ nõ oportet.
ἐνέπλησε πόνον γαστρός, ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν οἷς οὐ δεῖ
in ſmonib⁹ qb⁹ nulla vtilitas: nõ ꝛ tu expulisti timorẽ:
ἐν λόγοις οἷς οὐδὲν ὄφελος, οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον,
cõsumasti ãt verba talia corã dño:
συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἐναντίον τοῦ κυρίου;
reus es verbis oris tui: nõ discreuisti verba potẽ
ἔνοχος εἶ ῥήμασι στόματός σου, οὐ διέκρινας ῥήματα δυνα
tũ? redarguat te tuũ os: ꝛ nõ ego: at labia
στῶν; ἐλέγξαι σε τὸ σὸν στόμα, καὶ μὴ ἐγώ, τὰ δὲ χείλη
tua testimoniũ dẽt ↄtra te: qd em̃ nũqd pimus homi=
σου καταμαρτυρήσουσί σου, τί γὰρ μὴ πρῶτος ἀνθρώ
nũ natus es: aut ãte colles
πων ἐγεννήθης; ἢ πρὸ θινῶν

---

mine? Nõne tu q solus es? breues dies hoĩs sunt: nũerus mẽsiũ eius apud te ẽ. Cõstituisti termĩos eius: q pteriri nõ poterũt. Recede paululũ ab eo: vt qescat donec optata veniãt: & sicut mercenarii dies eius. Lignũ hẽt spẽ: si pcisũ fuerit: rursum virescit: & rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix ei⁹: & in puluere emortuus fuerit trũcus illi⁹: ad odorẽ aq̃ germinabit: & faciet comã q̃si cũ primũ plãtatũ est. Hõ vero cũ mortu⁹ fuerit: & nudatus atq; cõsũptus: vbi q̃so ẽ? Quõ si recedãt aq̃ de mari: & fluui⁹ vacuefactus arescat: sic hõ cũ dormierit nõ resurget. Donec atteratur celũ non euigilabit: nec cõsurget de somno suo. Quis mihi hoc tribuat vt in iferno ptegas me: & abscondas me donec ptrãseat furor tu⁹: & cõstituas mihi tps in q recorderis mei. Putasne mortu⁹ hõ rursũ viuet? Cũctis dieb⁹ qbus nũc milito expecto dõec veniat imutatio mea. Vocabis me: & ego rñdebo tibi: operi manuũ tuarũ porriges dexterã. Tu qdẽ gressus meos dinumerasti: sed pce pctis meis. Signasti q̃si ĩ sacculo delicta mea: sed curasti iniqtatẽ meã. Mons cadẽs defluit: & saxũ transfertur de loco suo. Lapides excauãt aq̃: & alluuione paulatĩ tra cõsumitur: & hoẽs ergo siĩr pdes? Roborasti eũ paululũ vt in ppetuũ trãsiret: imutabis faciẽ ei⁹ & emittes eũ. siue nobiles fuerĩt filii eius siue ignobiles: non itelliget. Attñ caro eius dũ viuet dolebit: & aĩa illi⁹ sr semetipo lugebit.

Rñdens ãt eliphaz themanites dixit. 15.

Nũqd sapiẽs rñdebit q̃si in vẽtũ loqns: & ĩplebit ardore stomachũ suũ? Arguis verbis eũ q nõ est eq̃lis tibi & loq̃ris qd tibi nõ expedit. Quãtũ in te ẽ euacuasti timorẽ: & abstulisti preces corã deo. Docuit enĩ iniqtas tua os tuũ: & imitaris linguã blasphemãtiũ. Condẽnabit te os tuũ: & nõ ego & labia tua rñdebũt tibi. Nũqd prim⁹ hõ tu nat⁹ es: & añ oẽs colles

---

חדשיו אתך חקו עשית ולא
יעבר: שעה מעליו ויחדל עד
ירצה כשכיר יומו: כי יש לעץ
תקוה אם יכרת ועוד יחליף ויונקתו
לא תחדל: אם יזקין בארץ שרשו
ובעפר ימות גזעו: מריח מים יפרח
ועשה קציר כמו נטע: וגבר ימות
ויחלש ויגוע אדם ואיו: אזלו
מים מני ים ונהר יחרב ויבש:
ואיש שכב ולא יקום עד בלתי
שמים לא יקיצו ולא יערו משנתם:
מי יתן בשאול תצפנני תסתירני
עד שוב אפך תשית לי חק
ותזכרני: אם ימות גבר היחיה כל
ימי צבאי איחל עד בוא חליפתי:
תקרא ואנכי אענך למעשה ידיך
תכסף: כי עתה צעדי תספור לא
תשמר על חטאתי: חתם בצרור
פשעי ותטפל על עוני: ואולם
הר נופל יבול וצור יעתק ממקומו:
אבנים שחקו מים תשטף
ספיחיה עפר ארץ ותקות
אנוש האבדת: תתקפהו לנצח
ויהלך משנה פניו ותשלחהו:
יכבדו בניו ולא ידע ויצערו
ולא יבין למו: אך בשרו עליו
יכאב ונפשו עליו תאבל:

ויען אליפז התימני
ויאמר: החכם יענה דעת רוח וימלא
קדים בטנו: הוכח בדבר לא
יסכון ומלים לא יועיל בם: אף
אתה תפר יראה ותגרע שיחה
לפני אל: כי יאלף עונך פיך
ותבחר לשון ערומים: ירשיעך
פיך ולא אני ושפתיך יענו בך:
הראישון אדם תולד ולפני גבעות

עשה
עבר חדל
רצה שכר
קוה כרת
חלף זקן
מות פרח
קצר
חלש גוע
אי חרב
קום
קוץ עור
ישן נתן
שאל צפן
סתר שות
זכר חיה
יום יחל
חלף קרא
ענה עשה
כסף ספר
שמר צרר
טפל אלם
נבל עתק
קום שטף
ספח קוה
אנש אבד
תקף הלך
שנה פנה
שלח כבד
צער בין
כאב אבל

Cap. xv.

ענה אמר
ידע מלא
קדם יכח
סכן מלל
יעל כור
גרע שוח
פנה אלף
פה בחר
ערם רשע
שפה ראש
ילד

חוללת: הבסוד אלוה תשמע
ותגרע אליך חכמה: מה ידעת ולא
נדע תבין ולא עמנו הוא: גם שב
גם ישיש בנו כביר מאביך ימים:
המעט ממך תנחמות אל ודבר
לאט עמך: מה יקחך לבך ומה
ירזמון עיניך: כי תשיב אל אל
רוחך והוצאת מפיך מלין: מה
אנוש כי יזכה וכי יצדק ילוד אשה:
הן בקדשיו לא יאמין ושמים לא
זכו בעיניו: אף כי נתעב ונאלח
איש שתה כמים עולה: אחוך שמע
לי וזה חזיתי ואספרה: אשר
חכמים יגידו ולא כחדו מאבתם:
להם לבדם נתנה הארץ ולא
עבר זר בתוכם: כל ימי רשע הוא
מתחולל ומספר שנים נצפנו
לעריץ: קול פחדים באזניו בשלום
שודד יבואנו: לא יאמין שוב מני
חשך וצפוי הוא אלי חרב: נדד
הוא ללחם איה ידע כי נכון בידו
יום חשך: יבעתהו צר ומצוקה
תתקפהו כמלך עתיד לכידור: כי
נטה אל אל ידו ואל שדי יתגבר:
ירוץ אליו בצואר בעבי גבי
מגניו: כי כסה פניו בחלבו ויעש
פימה עלי כסל: וישכון ערים
נכחדות בתים לא ישבו למו אשר
התעתדו לגלים: לא יעשר ולא
יקום חילו ולא יטה לארץ מנלם:
לא יסור מני חשך ינקתו תיבש
שלהבת ויסור ברוח פיו: אל
יאמן בשו נתעה כי שוא תהיה
תמורתו: בלא יומו תמלא
וכפתו לא רעננה: יחמס כגפן
בסרו וישלך כזית נצתו:

שמע
ידע בין
שוב ישש
כבר יום
מן נחם
לקח
רזם שוב
יצא פה
מלל אנש
זכה צדק
ילד איש
אמן תעב
אלח חוה
חזה ספר
נגד
בדד
יום
חול ספר
שנה צפן
ערץ שלם
שדד בוא
צפה
כון
בעת צור
צוק תקף
עתד כדר
גבר רוץ
צור עבה
גב גנן פנה
עשה שכן
עיר כחד
בית עתד
עשר קום
נטה נלה
סור
יבש פה
אמן שוא
תעה היה
מיר מלא
כפף חמס
שלח נוץ

formatus? Nunqd cōsiliū dei audisti: & inferior te erit eius sapiētia? Quid nosti qd ignoremus: qd intelligis qd nesciamus? Et senes & antiqui sunt in nobis multo vetustiores q̄ patres tui. Nunqd grāde est vt cōsoletur te deus? sed verba tua praua hoc phibēt. Quid te eleuat cor tuū: & quasi magna cogitās: attonitos habes oculos? Quid tumet cōtra deū spūs tuus vt pferas de ore tuo huiuscemodi sermones? Quid est hō vt immaculatus sit: & vt iustus appeat natus de muliere? Ecce inter sctōs eius nemo imutabilis: & celi nō sūt mūdi in cōspectu eius: quāto magis aboiabilis & inutilis hō: q bibit q̄si aquā iniqtatē. Ostēdā tibi audi me: qd vidi narrabo tibi. Sapiētes cōfitētur: & nō abscondūt pres suos. Quibus solis data est terra: & nō trāsiuit alienus p eos. Cūctis diebus suis ipius supbit: & numerus annoꝝ icertus est tyrānidis eius. Sonitus terroris semp in auribus illius: & cū pax sit: ille semp isidias suspicatur. Nō credit q reuerti possit de tenebris: circunspectans vndiq; gladium. Cum se mouerit ad q̄rendū panē: nouit q patus sit in manu eius tenebraꝝ dies. Terrebit eum tribulatio: & āgustia vallabit eū sic regē q prepatur ad pliū. Tetēdit ei aduersus deū manū suā & cōtra oipotentē roboratus ē. Cucurrit aduersus eum erecto collo: & pingui ceruice armatus est. Opuit faciē eius crassitudo: & de lateribus eius aruina depēdet. Habitauit in ciuitatibus desolatis: & in domibus desertis que in cumulos sunt redacte. Non ditabitur nec pseuerabit substantia eius: nec mittet in terra radicē suā. Non recedet de tenebris: ramos eius arefaciet flāma: & auferetur spū oris eius. Nō credet frustra errore deceptus: q aliq pcio redimēdus sit. Anteq̄ dies eius ipleātur pibit: & manus eius arescet. Ledetur q̄si vinea in primo flore botrus eius: & quasi oliua pciens florem suū.

induct⁹ es: ordinē dñi audisti: in āt te venit
ἐπάγης; σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας, εἰς δὲ σὲ ἀφίκετο
sapia? qd .n. nosti: qd nō nouim⁹: aut qd itelligēs: qd
σοφία; τί γὰρ οἶδας, ὃ οὐκ οἴδαμεν; ἢ τί συνιεῖς, ὃ οὐ
nō ꝛ nos? et senex et antiqu⁹ ī no
χὶ καὶ ἡμεῖς; καί γε πρεσβύτης καί γε παλαιὸς ἐν ἡ
bis: grauior patre tuo dieb⁹. pauca q̄ pec
μῖν, βαρύτερος τοῦ πατέρος σου ἡμέραις. ὀλίγα ὧν ἡ
casti verberat⁹ es: valde supra modū lo
μάρτηκας μεμαστίγωσαι, μεγάλως ὑπερβαλλόντως λε
cut⁹ es. qd ausuz est cor tuū: aut qd tulerūt
λάληκας. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; ἢ τί ἐπήνεγκαν οἱ
oculi tui: qm̄ irā rupisti corā dño.
ὀφθαλμοί σου; ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἐναντίον τοῦ κυρίου.
ptulisti aūt ex ore verba talia. qs .n. exns
ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα. τίς γὰρ ὢν
homo: qm̄ erit irreprehēsibilis: aut vt futur⁹ iust⁹ na
βροτός, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννη
tus de muliere? si in sctis nō credit: celū āt nō
τὸς γυναικός; εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ
mundū corā eo. sine āt abominat⁹ ꝛ impu
καθαρὸς ἐναντίον αὐτοῦ. ἔα δὲ ἐβδελυγμένος καὶ ἀκά
rus vir bibēs iniustitiā q̄si potionē. renūciabo āt
θαρτος ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῷ. ἀναγγελῶ δέ.
tibi: audi me: q̄ vtiq; vidi renūciabo tibi: q̄ sapiētes
σοι, ἄκουέ μου, ἃ δὴ ἑώρακα ἀναγγελῶ σοι, ἃ σοφοὶ
dicēt: ꝛ nō abscōderūt patres eoꝝ. ipis āt so
ἐροῦσι, καὶ οὐκ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν. αὐτοῖς δὲ μό
lis data ē terra: ꝛ nō venit alienus in eos. oīs
νοις ἐδόθη ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἦλθεν ἀλλογενὴς ἐπ' αὐτούς. πᾶς
vita impij in cura: āni āt nūerabiles dati po
ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι, ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυ
tēti. at timor ipi⁹: in aurib⁹ suis cū vis⁹ fuerit iā ipace agere:
νάστῃ. ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ ἐν ὠσὶν αὐτοῦ ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν,
veniet ei⁹ subuersio. nō credat auersū esse
ἥξει αὐτοῦ ἡ καταστροφή. μὴ πιστευέτω ἀποστραφῆναι
a tenebris: destinat⁹ ē em̄ iā in man⁹ ferri: or
ἀπὸ σκότους. ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου, κα
dinat⁹ est āt in cibos vulturib⁹. nouit āt i se q ma
τατέτακται δὲ εἰς σῖτα γυψίν. οἶδε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὅτι μέ
net in ruinā. dies āt tenebrosa ipm versabit: necessi
νει εἰς πτῶμα. ἡμέρα δὲ σκοτεινὴ αὐτὸν στροβήσει, ἀνάγ
tas āt ꝛ tribulatio ipm ɔprehēdet: sicut dux pre
κη δὲ καὶ θλίψις αὐτὸν καθέξει, ὥσπερ στρατηγὸς πρω
fect⁹ cadēs: qm̄ sustulit man⁹ corā dño. cōtra
τοστάτης πίπτων, ὅτι ἦρε χεῖρας ἐναντίον κυρίου. ἔναν
āt oipotentē ceruicē idurauit. cucurrit āt cō
τι δὲ παντοκράτορος ἐτραχηλίασεν. ἔδραμε δὲ ἐναν
tra eū in iniuria in crassitudie tergi scuti ei⁹: qm̄
τίον αὐτοῦ ὕβρει ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ, ὅτι
abscōdit vultū suū in adipe suo. ꝛ fe
ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ. καὶ ἐποί
cit femorale in crurib⁹. habitet āt ciuitates de
ησε περιστόμιον ἐπὶ τῶν μηρίων. αὐλισθείη δὲ πόλεις ἐρή
sertas: ingrediat āt domos inhabitatas. q̄ āt illi pparaue
μους, εἰσέλθοι δὲ οἴκους ἀοικήτους. ἃ δὲ ἐκεῖνοι ἡτοίμα
rūt: alij auferēt. neque ditet: neq̄ ma
σαν ἄλλοι ἀποίσονται. οὔτε μὴ πλουτισθῇ, οὔτε μὴ μεί
neāt ei⁹ facultates. nō mittat in terra vmbrā: ne
νῃ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα. οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ γῆς σκιάν, οὐ
que fugiat tenebras: germē ei⁹ tabefaciat vē
δὲ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος, τὸν βλαστὸν αὐτοῦ μαράναι ἄνε
tus: decidat āt ei⁹ flos: nō credat q pma
μος, ἐκπέσοι δὲ αὐτοῦ τὸ ἄνθος, μὴ πιστευέτω ὅτι ὑπο
nebit: inania .n. euadēt ei. icisio ei⁹ āte
μενεῖ, κενὰ γὰρ ἀποβήσεται αὐτῷ. ἡ τομὴ αὐτοῦ πρὸ
tēp⁹ corrūpet: ꝛ ram⁹ ei⁹ nō flore
ὥρας φθαρήσεται, καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ πυκάσῃ
at: comedat āt tanq̄ acresta ante tēp⁹: decidat āt
σῃ, τρωγηθείη δὲ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας, ἐκπέσοι δὲ
sicut flos oliue.
ὡς ἄνθος ἐλαίας.

testimoniū em̄ impij mors. ignis aūt cōburet domos
μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος· πῦρ δὲ καύσει οἴκους
mūera accipiētiū. i vētre āt capiet dolores: eueniēt aūt
δωροδεκτῶν. ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ
ei vana: at vent ei⁹ feret dolū.
αὐτῷ κενά, ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον. Ca.16.
Respōdens aūt iob dicit: audiui talia mul=
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἀκήκοα τοιαῦτα πολ=
ta: cōsolatores maloꝝ oēs. qd em̄ nūqd ordo est
λά, παρακλήτορες κακῶν πάντες. τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶ
verbis venti: aut qd molestū erit tibi qm̄ respō
ῥήμασι πνεύματος, ἢ τί παρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρί
deris? et ego fm̄ vos loquar. vtinā supponeret aīa vra
νῃ; κἀγὼ καθ' ὑμᾶς λαλήσω. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑμῶν
pro mea: postea īsultabo vobis verbis. et mouissē
ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι. καὶ ἐκίνησα
vtiqȝ sup vos cū plāctu caput meū. sit āt fortitudo ī
ἂν ἐφ' ὑμῶν σὺν πένθει τὴν κεφαλήν μου. εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν
ore meo: motui aūt labioꝝ nō parcā. si
τῷ στόματί μου, κίνησιν δὲ χειλέων οὐ φείσομαι. ἐὰν
em̄ loquar nō dolebo vulnus. si aūt et tacuero
γὰρ λαλήσω οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα. ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω
qd min⁹ vulnerabor? nūc āt laceratū me fecit
τί ἔλαττον τρωθήσομαι; νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε
fatuū putridū: et adhesit mihi: in testimoniū fa=
μωρὸν σεσηπότα, καὶ ἐπελάβετό μου, εἰς μαρτύριον ἐγενή
ct⁹ sum: et surrexit ī me mēdaciū meū: fm̄ faciē
θην, καὶ ἀνέστη ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, κατὰ πρόσωπόν
meā respōdit. ira vsus deiecit me: fre
μου ἀνταπεκρίθη. ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέ με, ἔ=
muit in me dentib⁹: sagitte pirataꝝ ei⁹
βρυξεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας, βέλη πειρατῶν αὐτοῦ
in me inciderūt. telis oculoꝝ īsultauit. acuto
ἐπ' ἐμοὶ ἐπέπεσαν. ἀκίσιν ὀφθαλμῶν ἐνήλατο. ὀξεῖ
pcussit me in genib⁹. vnanimiē aūt occurrerūt
ἔπαισέ με ἐπὶ τὰ γόνατα. ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον
in me. tradidit em̄ me dn̄s in man⁹ iniu=
ἐπ' ἐμοί. παρέδωκε γάρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδί=
stoꝝ in āt impijs piecit me. pacificū disper=
κων ἐπὶ δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με. εἰρηνεύοντα διεσκέ=
sit me. accipiēs me capillis euulsit: cōstituit me
δασέ με. λαβών με τῆς κόμης διέτιλε, κατέστησέ με
tanq̄ signū: circūdederūt me lāceis pcuciētes
ὥσπερ σκοπόν. ἐκύκλωσάν με λόγχαις βάλλοντες
in renes meos: nō pcentes effuderūt in terrā
εἰς νεφρούς μου, οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς γῆν τὴν
bilē meā. iniecerūt mihi ruinā sup ruinā: cu
χολήν μου. κατέβαλόν μοι πτῶμα ἐπὶ πτώματι, ἔ=
currerūt ad me potētes. saccū cōsuerūt sup cu=
δραμον πρὸς ἐμὲ δυνάμενοι. σάκκον ἔρραψαν ἐπὶ βύρ
tē meā. at robur meū in terra extinctū ē. vēter me⁹
σῃ μου, τὸ δὲ σθένος μου ἐν γῇ ἐσβέσθη. ἡ γαστήρ μου
cōbust⁹ est a fletu: in āt palpebris meis
συγκέκαυται ἀπὸ κλαυθμοῦ, ἐπὶ δὲ βλεφάροις μου
vmbra mortis. iniustū āt nihil fuit in manib⁹ meis: ora
σκιὰ θανάτου. ἄδικον δὲ οὐδὲν ἦν ἐν χερσί μου, εὐ=
tio āt mea mūda. terra ne operiat in sanguine
χὴ δέ μου καθαρά. γῆ μὴ ἐπικαλύψαι ἐφ' αἵματι τῆς
carnis mee: neque sit loc⁹ clamori meo. et nūc
σαρκός μου, μὴ δὲ εἴη τόπος τῇ κραυγῇ μου. καὶ νῦν
ecce in celis testis me⁹: at cōsci⁹ mei in excelsis:
ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου, ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις.
veniat mea oratio ad dn̄m: corā āt eo
ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις πρὸς κύριον, ἔναντι δὲ αὐτοῦ
stillet me⁹ ocul⁹. sit āt redargutio viro corā
στάξοι μου ὁ ὀφθαλμός. εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἔναντι
dn̄o: et filio hoīs pximo suo.
κυρίου, καὶ υἱῷ ἀνθρώπου τῷ πλησίον αὐτοῦ.
āni āt nūcrabiles venerūt: via āt pguā nō reuer
ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἥκασιν, ὁδῷ δὲ ᾗ οὐκ ἐπαναστρα=
tar ambulo.
φήσομαι πορεύομαι. Ca.17.

Cōgregatio ei hypocrite sterilis: & ignis deuorabit tabernacl'a eoꝝ qui munera libēter accipiūt. Concepit dolorē: & peperit iniqtatē: & vterus eius p̄parat dolos. 16.
Rñdens aūt iob: dixit. Audiui freq̄nter talia: cōsolatores onerosi oēs vos estis. Nunqd hēbūt finē verba ventosa? aut aliqd tibi molestū ē si loq̄ris? Poterā & ego similia vr̄i loq. Atqȝ vtinā esset aīa vr̄a p aīa mea: cōsolarer & ego vos sermōib⁹: & mouerē caput meū sup vos. Roborarē vos ore meo: & mouerē labia mea q̄si parcēs vobis. Sed qd agā? Si locut⁹ fuero: nō quiescit dolor me⁹: & si tacuero nō recedet a me. Nūc aūt oppressit me dolor meus: & in nihilū redacti sūt oēs artus mei. Ruge mee testimoniū dicūt cōtra me: & suscitatur falsiloqu⁹ aduersus faciē meā cōtradicēs mihi. Collegit furorem suū in me: & cōminās mihi ifremuit cōtra me dētibus suis. Hostis me⁹ terribilib⁹ oclīs me ītuitus est. Apuerūt sup me ora sua: & exprobrātes pcusserūt maxillā meā: saciati sūt penis meis. Cōclusit me deus apd̄ iniquū: & manib⁹ ipioꝝ me tradidit. Ego ille qndā opulētus repēte cōtritus sum: tenuit ceruicē meā: cōfregit me: & posuit me sibi q̄si in signū. Circūdedit me lāceis suis: cōuulnerauit lūbos meos. Non pepcit: & effudit in terra viscera mea. Conscidit me vulnere sup vulnus: irruit in me q̄si gigas. Saccū cōsui sup cutem meā: & opui cinere carnē meā. Facies mea intumuit a fletu: & palpebre mee caligauerūt. Hec passus sū absqȝ iniqtate man⁹ mee: cū hērē mūdas ad deū p̄ces. Terra ne opias sanguinē meū neqȝ īueniat in te locū latēdi clamor me⁹. Ecce ei in celo testis me⁹: & cōscius me⁹ ī excelsis. Verbosi amici mei: ad deū stillat ocul's meus. Atqȝ vtinā sic iudicaretur vir cū deo: quō iudicatur fili⁹ hoīs cū collega suo. Ecce ei breues anni trāseunt: & semitā p quā nō reuertar ambulo. 17.

כי עדת חנף גלמוד ואש אכלה
אהלי שחד: הרה עמל וילד און
ובטנם תכין מרמה:
ויען איוב ויאמר: שמעתי כאלה
רבות מנחמי עמל כלכם: הקץ
לדברי רוח או מה ימריצך כי
תענה: גם אנכי ככם אדברה לו
יש נפשכם תחת נפשי אחבירה
עליכם במלים ואניעה עליכם
במו ראשי: אאמצכם במו פי
וניד שפתי יחשך: אם אדברה לא
יחשך כאבי ואחדלה מה מני
יהלך: אך עתה הלאני השמות
כל עדתי: ותקמטני לעד היה
ויקם בי כחשי בפני יענה: אפו
טרף וישטמני חרק עלי בשניו
צרי ילטוש עיניו לי: פערו עלי
בפיהם בחרפה הכו לחיי יחד עלי
יתמלאון: יסגירני אל אל עויל
ועל ידי רשעים ירטני: שלו הייתי
ויפרפרני ואחז בערפי ויפצפצני
ויקימני לו למטרה: יסבו עלי רביו
יפלח כליותי ולא יחמל ישפך
לארץ מררתי: יפרצני פרץ על
פני פרץ ירץ עלי כגבור: שק
תפרתי עלי גלדי ועוללתי בעפר
קרני: פני חמרמרה מני בכי ועל
עפעפי צלמות: על לא חמס בכפי
ותפלתי זכה: ארץ אל תכסי דמי
ואל יהי מקום לזעקתי: גם
עתה הנה בשמים עדי ושהדי
במרומים: מליצי רעי אל
אלוה דלפה עיני: ויוכח לגבר
עם אלוה ובן אדם לרעהו:
כי שנות מספר יאתיו וארח
לא אשוב אהלך:

יעד
כון רמה
Cap. xvi.
ענה אמר
רבב נחם
מרץ
דבר
חבר
מלל נוע
אמץ פה
נוד שפה
חשך חדל
הלך לאה
שמם יעד
קמט עוד
קום פנה
שטם שן
צור לטש
פה נכה
לחה מלא
סגר עול
שלה היה
פור פוץ
קום נטר
סבב רבה
פלח כלה
חמל שפך
פרץ פנה
רוץ גבר
עלל בכה
בלל כסה
הנה קום
עוד רום
לוץ רעה
יכח
שנה ספר
אתה שוב
הלך

Cap.xvij.

רוּחִי חֻבָּלָה יָמַי נִזְעָכוּ קְבָרִים לִי׃ | יום זעך
אִם לֹא הֲתֻלִים עִמָּדִי וּבְהַמְּרוֹתָם | מרה
תָּלַן עֵינִי׃ שִׂימָה נָּא עָרְבֵנִי עִמָּךְ | לון שום
מִי הוּא לְיָדִי יִתָּקֵעַ׃ כִּי לִבָּם | תקע
צָפַנְתָּ מִּשָּׂכֶל עַל כֵּן לֹא תְרֹמֵם׃ | רום
לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו | נגד רעה
תִּכְלֶינָה׃ וְהִצִּגַנִי לִמְשֹׁל עַמִּים | כלה יצג
וְתֹפֶת לְפָנִים אֶהְיֶה׃ וַתֵּכַהּ מִכַּעַשׂ | פנה היה
עֵינִי וִיצֻרַי כַּצֵּל כֻּלָּם׃ יָשֹׁמּוּ | כהה כעס
יְשָׁרִים עַל זֹאת וְנָקִי עַל חָנֵף | שמם נקה
יִתְעֹרָר׃ וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וּטְהָר | עור אחז
יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ׃ וְאוּלָם כֻּלָּם תָּשֻׁבוּ | צדק יסף
וּבֹאוּ נָא וְלֹא אֶמְצָא בָכֶם חָכָם׃ | אלם שוב
יָמַי עָבְרוּ זִמֹּתַי נִתְּקוּ מוֹרָשֵׁי | בוא מצא
לְבָבִי׃ לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ אוֹר | יום זמם
קָרוֹב מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ׃ אִם אֲקַוֶּה שְׁאוֹל | ירש
בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יְצוּעָי׃ לַשַּׁחַת | קרב פנה
קָרָאתִי אָבִי אַתָּה אִמִּי וַאֲחֹתִי | קוה שאל
לָרִמָּה׃ וְאַיֵּה אֵפוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי | יצע
מִי יְשׁוּרֶנָּה׃ בַּדֵּי שְׁאֹל תֵּרַדְנָה | רמם איפה
אִם יַחַד עַל עָפָר נָחַת׃ | שור בד ירד

Cap.xviij

וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשֻּׁחִי וַיֹּאמַר׃ עַד אָנָה | ענה אמר
תְּשִׂימוּן קִנְצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר | שום מלל
נְדַבֵּר׃ מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַבְּהֵמָה | בין דבר
נִטְמִינוּ בְּעֵינֵיכֶם׃ טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ | מדע חשב
הַלְמַעַנְךָ תֵּעָזַב אָרֶץ וְיֶעְתַּק צוּר | טמה עזב
מִמְּקֹמוֹ׃ גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ | עתק קום
וְלֹא יִגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃ אוֹר חָשַׁךְ | דעך נגה
בְּאָהֳלוֹ וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃ יֵצְרוּ צַעֲדֵי | שבב אש
אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ׃ כִּי שֻׁלַּח | נור צור
בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו וְעַל שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ׃ | שלך יעץ הלך
יֹאחֵז בְּעָקֵב פָּח יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים׃ | אחז פחח
טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עֲלֵי | חזק צמם
נָתִיב׃ סָבִיב בִּעֲתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִיצֻהוּ | טמן לכד
לְרַגְלָיו׃ יְהִי רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד נָכוֹן | נתב סבב
לְצַלְעוֹ׃ יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו | פוץ היה
| און כון
| אכל בד

Spiritus meus attenuabitur: dies mei breuiabūtur: & solū mihi supest sepulchrū. Nō peccaui: & in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me & pone me iuxta te & cuiusvis manus pugnet cōtra me. Cor eorum lōge fecisti a disciplina: ꝓpterea nō exaltabūtur. Predam pollicetur sociis: & oculi filiorū eius deficiēt. Posuit me quasi in puerbiū vulgi: & exēplū sum corā eis. Caligauit ad indignationē oculus meus & mēbra mea quasi in nihilū redacta sunt. Stupebunt iusti super hoc: & inocēs cōtra hypocritā suscitabitur. Et tenebit iustus viā suā: & mūdis manibus addet fortitudinē. Igitur oēs vos cōuertimini & venite: & nō inueniā in vobis vllū sapiētē. Dies mei transierūt: cogitationes mee dissipate sunt: torquentes cor meū. Noctē verterūt in diē: & rursū post tenebras spero lucē. Si sustinuero: infernus domus mea est: & in tenebris straui lectulū meū. Putredini dixi: pr̄ meus es: mr̄ mea & soror mea vermibus. Vbi ē ergo nūc p̄stolatio mea: & patiā mea quis ꝯsiderat In ꝓfūdissimū īfernū descēdēt oīa mea. Putas ne saltē ibi erit reqes mihi.

Rñdēs aūt baldath 18. suites: dixit. Vsqȝ ad quē finē verba iactabitis. Intelligite prius: & sic loqmur. Quare reputati sumus vt iumenta: & sorduimus corā vobis? Quid pdis aīam tuā in furore tuo? Nūqd ꝓpter te derelinqtur terra: & trāsferētur rupes de loco suo? Nōne lux īpii extinguetur: nec splēdebit flāma ignis eius. Lux obtenebrescet in tabernaclo illius: & lucerna q̄ sup eū ē extiguetur Arctabūtur gressus virtutis eius: & p̄cipitabit eū cōsiliū suū. Immisit ei in rete pedes suos: & in maculis eius ambulat. Tenebitur plāta illius laqo: & exardescet cōtra eum sitis. Abscōdita ē in terra pedica eius & decipula illius sup semitā. Vndiqȝ terrebūt eū formidines: & iuoluēt pedes eius. Attenuetur fame robur eius & inedia īuadat costas illius. Deuoret puchritudinē cutis eius: & cōsumat brachia illius

Pereo spū latus: egeo aūt sepulchro:
Ολέκομαι πνεύματι φερόμενος, δέομαι δὲ ταφῆς,
τ nō assequor. supplico laborās: τ qd faciā: furati
καὶ οὐ τυγχάνω. λίσσομαι κάμνων, καὶ τί ποιήσω; ἔκλε-
sunt aūt meas facultates alieni. qs est hic:
ψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριοι. τίς ἐστὶν οὗτος, τῇ
manu mea ligetur? qm̄ cor eorum absċoderūt a
χειρί μου συνδεθήτω; ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ
prudētia: ꝓpt hoc non exaltabis eos. parti nun-
φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς. τῇ μερίδι ἀναγ-
ciabit mala: oculi aūt mei in filiis cōtabuerūt. posuisti
γελεῖ κακίας, ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ᾽ υἱοῖς ἐτάκησαν. ἔθου
aūt me fabulā in gētibus: risus aūt eis euasi. ceci fa-
δέ με θρύλημα ἐν ἔθνεσι, γέλως δὲ αὐτοῖς ἀπέβην. πεπώ-
cti sunt eñ ab ira oculi mei: obsessus sū val-
ρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου, πεπολιόρκημαι με-
de ab oibus. stupor tenuit veraces sup his:
γάλως ὑπὸ πάντων. θαῦμα ἔσχεν ἀληθινοὺς ἐπὶ τούτοις,
iustus aūt sup iniquū suscitetur. teneat aūt fidelis
δίκαιος δὲ ἐπὶ παρανόμῳ ἐπαναστάιη. σχοίη δὲ πιστὸς τὴν
suā viā: mūdus aūt manibus recipiat audaciā. quinimo
ἑαυτοῦ ὁδόν, καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος. οὐ μὴν δὲ
oēs nitimini τ venite iā: nō eñ inuenio in
ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή, οὐ γὰρ εὑρίσκω ἐν
vobis verum. dies mei trāsierūt in strepitu: rupti sūt aūt
ὑμῖν ἀληθές. αἱ ἡμέραι μου παρῆλθον ἐν βρόμῳ, ἐρράγη δὲ
articuli cordis mei. noctē in diē posui: lumē ꝓpe
τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου. νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα, φῶς ἐγγὺς
a facie tenebrarum. si eñ sustinuero: infernus mea
ἀπὸ προσώπου σκότους. ἐὰν γὰρ ὑπομείνω, ᾅδης μου ὁ
domus: in aūt caligine stratus ē meus lectus. mortē in-
οἶκος, ἐν δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή. θάνατον ἐπε-
uocaui patrē meū esse: matrē aūt meā esse τ
καλεσάμην πατέρα μου εἶναι, μητέρα δέ μου εἶναι καὶ
sororē putredinē. vbi igitur mea est spes: aut bona
ἀδελφὴν σαπρίαν. ποῦ οὖν μου ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἢ τὰ ἀγα-
mea videbo? aut mecū in infernū descendēt? aut vna
θά μου ὄψομαι; ἢ μετ᾽ ἐμοῦ εἰς ᾅδην καταβήσεται; ἢ ὁμο-
nimiter in sepulchrū descēdemus?
θυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα; Ca.18.

Respōdens aūt baldad sauchites dicit: vsqȝ
Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ σαυχίτης λέγει, μέ-
quo nō cessabis? mane: vt τ ipsi loquamur.
χρι τίνος οὐ παύσῃ; ἐπίσχες, ἵνα καὶ αὐτοὶ λαλήσωμεν.
quare vt quadrupedes tacuimus corā te? in-
διατί ὥσπερ τετράποδα σεσιωπήκαμεν ἐνώπιόν σου; κέ-
terfecit te ira. qd eñ si tu mortuus fueris: inhabitabilis q
χρηταί σε ὀργή. τί γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, ἀοίκητος ἡ ὑ-
sub celo? aut subuertentur mōtes a fundamētis? τ lumē
π᾽ οὐρανόν; ἢ καταστραφήσεται ὄρη ἐκ θεμελίων; καὶ φῶς
impiorum extinguetur? τ nō eueniet eorum flāma.
ἀσεβῶν σβεσθήσεται; καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.
lumē eis tenebre in tabernaculo: at lucerna in eo
τὸ φῶς αὐτοῖς σκότος ἐν διαίτῃ, ὁ δὲ λύχνος ἐπ᾽ αὐτῷ
extinguetur. venentur minimi facultates eius
σβεσθήσεται. θηρεύσαισαν ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐ-
erret aūt eius cōsiliū. immittatur aūt pes
τοῦ. σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. ἐμβληθείη δὲ ὁ πούς
eius in laqueo: in rete inuoluatur. veniāt aūt sup
αὐτοῦ ἐν παγίδι, ἐν δικτύῳ ἑλιχθείη. ἔλθοισαν δὲ ἐπ᾽
eū laquei: roborabit in eū sitiētes. absċondi-
αὐτὸν παγίδες, κατισχύσει ἐπ᾽ αὐτὸν διψῶντας. κέκρυ-
tus est aūt in terra funiculus eius: τ decipula il-
πται δὲ ἐν τῇ γῇ σχοινίον αὐτοῦ, καὶ ἡ σύλληψις αὐ-
lius in semitis. incircuitu pdant eū dolores:
τοῦ ἐπὶ τρίβων. κύκλῳ ὀλέσαισαν αὐτὸν ὀδύναι,
multi aūt circū pedē eius veniāt in fame an-
πολλοὶ δὲ περὶ πόδα αὐτοῦ ἔλθοισαν ἐν λιμῷ στε-
gusta: ruina aūt ei pparata est indecēs. comedantur
νῷ, πτῶμα δὲ αὐτῷ ἡτοίμασται ἐξαίσιον. βρωθείησαν
aūt eius rami pedū: comedat aūt eius
δὲ αὐτοῦ κλῶνες ποδῶν, κατέδεται δὲ αὐτοῦ ○○○○

pulchra mors. scindat͂ aũt de tabnaculo ei⁹ sanitas:
τὰ ὡραῖα θάνατος. ἐκραγείη δὲ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις,
teneat aũt eũ necessitas accusatiõe regia. habitabit in
σχοίη δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτία βασιλικῇ. κατασκηνώσει ἐν τῇ
habitaculo ei⁹ ĩ nocte ei⁹: dispergent͂ decẽ
σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, κατασπαρήσονται τὰ εὐπρε
tia ei⁹ in sulfure. deorsũ radices ei⁹ siccabunt͂:
πῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ. ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται,
ꝛ sursũ corruet messis ei⁹. memoria
καὶ ἐπάνωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. τὸ μνημόσυνον
ei⁹ pereat de terra: ꝛ erit nomẽ ei in fa=
αὐτοῦ ἀπόλοιτο ἐκ γῆς, καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρό=
ciẽ extraneo. expellat eũ de luce in tenebras: ꝛ
σωπον ἐξωτέρω. ἀπώσειεν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκότος, καὶ
ab orbe terrarũ trãstulerũt eũ. nõ erit not⁹
ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετῴκισαν αὐτόν. οὐκ ἔσται ἐπιγνωστὸς
in pplo eius: neq; saluat⁹ in subcelesti dom⁹ ei⁹.
ἐν λαῷ αὐτοῦ, οὐδὲ σεσωσμένος ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ.
sed in reb⁹ ei⁹ viuẽt alij: sup eũ gemuerũt vltimi:
ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσονται ἕτεροι, ἐπ' αὐτῷ ἐστέναξαν ἔσχατοι,
primos aũt tenuit stupor. he sunt dom⁹ iniustoꝝ: hic aũt
πρώτους δὲ ἔσχε θαῦμα. οὗτοι εἰσὶν οἶκοι ἀδίκων, οὗτος δὲ
locus ignorantiũ dñm.
ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδότων τὸν κύριον. Ca.19.

Respõdens iob dicit: vsq; quo afflictã facie
Ὑπολαβὼν ἰὼβ λέγει, ἕως τίνος ἔγκοπον ποιήσε=
tis aĩam meã: ꝛ occidetis me ſmonib⁹: cognoscite solũ
τε τὴν ψυχήν μου, καὶ καθαιρεῖτέ με λόγοις; γνῶτε μόνον
q̄ dñs fecit me sic: loqmini ꝯtra me: nõ re
ὅτι ὁ κύριος ἐποίησέ με οὕτως, καταλαλεῖτέ μου, οὐκ αἰ=
uerẽtes me incũbitis mihi: nẽpe iã in ṽitate ego erra=
σχυνόμενοί με ἐπίκεισθέ μοι, ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλα
ui: apud me aũt habitat error. locutũ esse ṽbũ qđ nõ
νήθην, παρ' ἐμοὶ δὲ αὐλίζεται πλάνος. λαλῆσαι ῥῆμα ὃ οὐκ
oportebat: at verba mea errãt ꝛ nõ in tpore. sine
ἔδει, τὰ δὲ ῥήματά μου πλανᾶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιροῦ. ἔα
aũt qm̃ ĩ me magnificamini: insultatis aũt mihi opprobrio. cogno
δὲ ὅτι ἐπ' ἐμοὶ μεγαλύνεσθε, ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀνείδει. γνῶ
scite igit͂ q̄ dñs est q̄ turbauit: munitionẽ aũt ei⁹ in me exal
τε οὖν ὅτι ὁ κύριός ἐστιν ὁ ταράξας, ὀχύρωμα δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὕ=
tauit. ecce rideo opprobrio: ꝛ nõ loquar: clamabo: ꝛ
ψωσεν. ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει, καὶ οὐ λαλήσω, κεκράξομαι, καὶ
neq̄q̄ iudiciũ ĩcircuitu circũedificat⁹ sũ: ꝛ nõ trãsibo:
οὐδαμοῦ κρίμα κύκλῳ περιῳκοδόμημαι, καὶ οὐ μὴ διαβῶ,
in facie mea tenebras posuit. at gloriã meã a me
ἐπὶ προσώπου μου σκότος ἔθετο. τὴν δὲ δόξαν μου ἀπ' ἐ=
exuit: abstulit aũt coronã de capite meo. dilania
μοῦ ἐξέδυσεν, ἀφεῖλε δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου. διέσπα
uit aũt me ĩcircuitu ꝛ abiui: excidit aũt sicut arborẽ
σέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην, ἐξέκοψε δὲ ὥσπερ δένδρον
spẽ meã. grauit͂ aũt mihi ira vsus est: reputauit
τὴν ἐλπίδα μου. δεινῶς δέ μοι ὀργῇ ἐχρήσατο, ἡγήσατο
aũt me sicut inimicũ. simul aũt ei⁹ venerũt tẽpta=
δέ με ὥσπερ ἐχθρόν. ὁμοθυμαδὸν δὲ αὐτοῦ ἦλθον τὰ πειρα
tiones in me: vijs meis circũdederũt me insidiatores.
τήρια ἐπ' ἐμοί, ταῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι.
aũt fratres mei recesserũt: cognouerũt alienos pl⁹ q̄ me. ami
ἀπ' ἐμοῦ δὲ ἀδελφοί μου ἀπέστησαν, ἔγνωσαν ἀλλοτρίους ἢ ἐμέ. φί
mei imisericordes facti sunt: neq; adiũxerũt me ꝓxi
λοι δέ μου ἀνελεήμονες γεγόνασιν, οὐ προσεποιήσαντό με οἱ ἐγ=
mei. ꝛ q̄ nouerũt meũ nomẽ obliti sunt mei. vici=
γιστοί μου. καὶ οἱ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐπελάθοντό μου. γείτο
n⁹: ancille q; mee: alien⁹ fui corã eis. ser
νες, θεράπαιναί τέ μου, ἀλλογενὴς ἤμην ἐναντίον αὐτῶν. θερά=
meũ vocaui: ꝛ nõ obediuit. os aũt meũ deprecabat͂: ꝛ
ποντά μου ἐκάλεσα, καὶ οὐχ ὑπήκουσε. στόμα δέ μου ἐδέετο, καὶ
abã vxori mee: aduocabã aũt adulãs filios
ἱκέτευον τὴν γυναῖκά μου, προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς
narũ meaꝝ. ipi aũt in seculũ me auersati sunt: qñ
παλλακίδων μου. οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο, ὅταν
o: ꝯtra me loquunt͂. abominati sunt aũt me
ἀναστῶ, κατ' ἐμοῦ λαλοῦσιν. ἐβδελύξαντο δέ με ∞∞∞∞

primogenita mors. Auellatur de tabernaculo suo fiducia ei⁹: & calcet sup eũ q̃si rex iterit⁹. Habitẽt in tabernaculo illi⁹ socij ei⁹ q nõ est: aspgatur in tabernaculo eius sulfur. Deorsũ radices ei⁹ siccẽtur: sursum aũt atteratur messis ei⁹. Memoria illi⁹ peat de terra: & nõ celebretur nomẽ eius in plateis. Expellet eũ de luce in tenebras: & de vrbe trãsferet eũ. Nõ erit semẽ eius neq; pgenies in pplo suo: nec vlle reliqe in regionib⁹ eius. In die ei⁹ stupebũt nouissimi: & primos ĩuadet horror. Hec sũt ergo tabernacula iniqui: & iste locus eius qui ignorat deum. 19.

Respondẽs aũt iob: dixit. Vsq; quo affligitis aĩam meã: & atteritis me ſmonib⁹? En decies cõfũditis me: & nõ erubescitis opprimẽtes me. Nempe & si ignoraui: mecum erit ignorantia mea. at vos cõtra me erigimini: & arguitis me opprobriis meis. Saltem nũc ĩtelligite qa de⁹ nõ eq̄ iudicio afflixerit me: & flagellis suis me cixerit. Ecce clamabo vim patiẽs: & nemo audiet. Vociferabor: & nõ ẽ qui iudicet. Semitã meã circũsepsit & trãsire nõ possum: & in calle meo tenebras posuit. Spoliauit me gl'ia mea: & abstulit coronã de capite meo. Destruxit me vndiq; & pereo: & q̃si euulse arbori abstulit spẽ meã. Irat⁹ est cõtra me furor ei⁹: & sic me habuit q̃si hostem suũ. Simul venerũt latrones ei⁹: & fecerũt sibi viã per me: & obsederũt in gyro tabernaculũ meũ. Frẽs meos longe fecit a me: & noti mei q̃si alieni recesserũt a me. Dereliq̃rũt me ꝓpinq mei: & q me nouerãt obliti sũt mei. Iq̃lini dom⁹ mee & ãcille mee sic alienũ hũert me: & q̃si pegrin⁹ fui in oc'lis eorũ. Seruũ meũ vocaui & nõ rñdit: ore ꝓprio deprecabar illũ. Halitũ meum exhorruit vxor mea: & orabã filios vteri mei. Stulti q̃q; despiciebãt me: & cũ ab eis recessissem detrahebãt mihi. Abominati sunt me ∞

בְּכוֹר מָוֶת׃ יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ
וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת׃ תִּשְׁכּוֹן
בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי לוֹ יְזֹרֶה עַל נָוֵהוּ
גָפְרִית׃ מִתַּחַת שָׁרָשָׁיו יִבָשׁוּ
וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ׃ זִכְרוֹ אָבַד
מִנִּי אָרֶץ וְלֹא שֵׁם לוֹ עַל פְּנֵי חוּץ׃
יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל חֹשֶׁךְ וּמִתֵּבֵל
יְנִדֻּהוּ׃ לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ
וְאֵין שָׂרִיד בִּמְגוּרָיו׃ עַל יוֹמוֹ
נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ
שָׂעַר׃ אַךְ אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוָּל וְזֶה
מְקוֹם לֹא יָדַע אֵל׃

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ עַד
אָנָה תּוֹגְיוּן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִי בְמִלִּים׃
זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא
תֵבֹשׁוּ תַּהְכְּרוּ לִי׃ וְאַף אָמְנָם
שָׁגִיתִי אִתִּי תָּלִין מְשׁוּגָתִי׃ אִם
אָמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי
חֶרְפָּתִי׃ דְּעוּ אֵפוֹ כִּי אֱלוֹהַּ עִוְּתָנִי
וּמְצוּדוֹ עָלַי הִקִּיף׃ הֵן אֶצְעַק חָמָס
וְלֹא אֵעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט׃
אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבוֹר וְעַל
נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ יָשִׂים׃ כְּבוֹדִי מֵעָלַי
הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי׃ יִתְּצֵנִי
סָבִיב וָאֵלַךְ וַיַּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי׃
וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו׃
יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי
דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי׃ אַחַי
מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ זָרוּ מִמֶּנִּי׃
חָדְלוּ קְרוֹבָי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי׃
גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי
נָכְרִי הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם׃ לְעַבְדִּי
קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ פִי אֶתְחַנֶּן
לוֹ׃ רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי
לִבְנֵי בִטְנִי׃ גַּם עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי
אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ בִי׃ תִּעֲבוּנִי כָּל

בכר נתק
בטח צעד
שכן בלה
זרה
עלה נמל
קצר פנה
הדף
נדד
שרד גור
שמם
שכן
קום
Cap. xix.
ענה אמר
יגה דכא
מלל כלם
בוש הכר
שגה לון
שגג גדל
יכח ידע
איפה עוה
צוד נקף
צעק ענה
שוע שפט
עבר נתב
שום פשט
סור נתץ
סבב הלך
נסע קוה
חרה חשב
צור בוא
סלל חנה
רחק זרה
קרב ידע
גור
היה
ענה פה
חנן איש
חנן עול
קום דבר

Tex.he.	Pritiua.heb.
מתי סודי וזה אהבתי נהפכו בי׃	תעב הפך
בעורי ובבשרי דבקה עצמי	
ואתמלטה בעור שני׃ חנני חנני	מלט
אתם רעי כי יד אלוה נגעה	רעה
בי׃ למה תרדפני כמו אל ומבשרי	רדף
לא תשבעו׃ מי יתן אפו ויכתבון	שבע נתן
מלי מי יתן בספר ויחקו׃ בעט	איפה כתב
ברזל ועפרת לעד בצור יחצבון׃	מלל חקה
ואני ידעתי גאלי חי ואחרון	חצב
על עפר יקום׃ ואחר עורי נקפו	קום
זאת ומבשרי אחזה אלוה׃ אשר	חזה אלה
אני אחזה לי ועיני ראו ולא זר	ראה
כלו כליתי בחקי׃ כי תאמרו	כלה כלה
מה נרדף לו ושרש דבר נמצא	חיק אמר
בי׃ גורו לכם מפני חרב כי חמה	רדף מצא
עונות חרב למען תדעון שדון׃	פנה
	ידע דון
ויען צופר הנעמתי	Cap.xx.
ויאמר׃ לכן שעפי ישיבוני	ענה
ובעבור חושי בי׃ מוסר כלמתי	אמר שוב
אשמע ורוח מבינתי יענני׃	עבר יסר
הזאת ידעת מני עד מני שים	שמע
אדם עלי ארץ׃ כי רננת רשעים	שום
מקרוב ושמחת חנף עדי רגע׃	קרב
אם יעלה לשמים שיאו וראשו	עלה נשא
לעב יגיע׃ כגללו לנצח יאבד	נגע אבד
ראיו יאמרו איו׃ כחלום יעוף	ראה אמר
ולא ימצאהו וידד כחזיון לילה׃	אי חלם
עין שזפתו ולא תוסיף ולא עוד	עוף מצא
תשורנו מקומו׃ בניו ירצו דלים	נדד חזה
וידיו תשבנה אונו׃ עצמותיו	יסף שור
מלאו עלומו ועמו על עפר	קום רצה
תשכב׃ אם תמתיק בפיו רעה	שוב עלם
יכחידנה תחת לשונו׃ יחמל עליה	שכב מתק
ולא יעזבנה וימנענה בתוך חכו׃	פה רוע
לחמו במעיו נהפך מרורת פתנים	כחד חמל
בקרבו׃ חיל בלע ויקאנו מבטנו	עזב מנע
	חיך מעה
	הפך מרר
	קוא

Trãsla.B.Hie.

quodã consiliarũ mei: & quẽ maxime diligebam auersat9 ẽ me. Pelli mee cõsumptis carnib9 adhesit os meũ: & drelicta sũt tm̃modo labia circa dentes meos. Misemini mei miseremĩ mei saltẽ vos amici mei: q2 man9 dei tetigit me. q̃re psequimĩ me sicut deus & carnib9 meis saturamini? Quis mihi tribuat vt scribãtur smões mei? Quis mihi det vt exarẽtur in libro stilo ferreo & plũbi lamina vel certe sculpãtur in silice. Scio eĩ q redẽptor me9 viuit: & ĩ nouissimo die de terra surrectur9 sum. Et rursum circũdabor pelle mea: & ĩ carne mea videbo deũ. Quẽ visur9 sũ ego ipse & oculi mei cõspecturi sunt: & nõ ali9. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Quare ergo nũc dicitis: psequmur eũ: & radicẽ verbi inueniam9 cõtra eum? Fugite ergo a facie gladii: qm̃ vltor iniquitatũ gladi9 est: & scitote esse iudicium. 20.

Respõdẽs aũt sophar naamathites dixit. Idcirco cogitatiões mee varie succedunt sibi: & mens in diuersa rapitur. Doctrinã q̃ me arguis audiã: & spũs ĩtelligẽtie mee rñdebit mihi. Hoc scio a pricipio ex q̃ posit9 ẽ hõ sup terrã: q la9 ĩpiorũ breuis sit & gaudium hypocrite ad instar pũcti. Si ascẽderit vsq3 ad celũ supbia ei9: & caput ei9 nubes tetigerit: q̃si sterqliniũ ĩ fine pdetur: & q eũ viderãt: dicẽt: vbi est? Velut sõniũ auolans nõ inuenietur: transiet sicut visio nocturna. Oculus qui eum viderat nõ videbit: neq3 vltra intuebitur eũ locus su9. Filii ei9 atterẽtur egestate: & man9 illi9 reddẽt ei dolorẽ suũ. Ossa eius ĩplebũtur vitiis adolescẽtie eius: & cũ eo in puluere dormiẽt. Cũ ei dulce fuerit in ore ei9 malũ: abscondit illud sub lingua sua. Parcet illi & nõ derelinq̃t illud: & celabit in gutture suo. Panis ei9 in vtero illi9 vertetur ĩ fel aspidũ intrĩsec9. Diuitias quas deuorauit euomet: & de vẽtre illi9

Trãs.Gre.lxx.cũ interp.latina.

q̃ cognouerũt me: q̃s aũt amauerã insurrexerũt mihi. in pel=
οἱ εἰδότες με, οὓς δὲ ἠγαπήκειν ἐπανέστησάν μοι. ἐν δέρ=
le mea putruerũt carnes mee: at ossa mea in dẽti=
ματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου, τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἐν ὀδοῦ=
b9 habent. misemini mei misemini mei o amici: man9 eñi dñi
σιν ἔχεται. ἐλεήσατέ με ἐλεήσατέ με ὦ φίλοι, χεὶρ γὰρ κυ=
q̃ tetigit me est. cur aũt me psequimini sicut & dñs: de
ἡ ἁψαμένη μού ἐστι. διατί δέ με διώκετε ὥσπερ καὶ ὁ κς; ἀπὸ
ãt carnib9 meis nõ saturamini. q̃s eñi vtiq3 det vt scripta
δὲ σαρκῶν μου οὐκ ἐμπίπλασθε. τίς γὰρ ἂν δοίη γραφῆ=
sint xba mea: vt posita sint ãt ea in libro in secu
ναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι δὲ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν αἰῶ=
lũ. in stilo ferreo & plũbeo: aut ĩ petris insculpta
να. ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυ=
esse. scio ego q eternus est q̃ soluere me debet: sup
φῆναι. οἶδα ἐγὼ ὅτι ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων, ἐπὶ
terrã suscitare pellẽ meã q̃ tolerat hec. ab
γῆς ἀναστῆσαι τὸ δέρμα μου τὸ ἀνατλοῦν ταῦτα. παρὰ
eñi dño hec mihi cõfecta sunt: q̃ ego mihi cõsci9
γὰρ κυρίου ταῦτά μοι συνετελέσθη, ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπί=
sum: q̃ ocul9 me9 vidit: & nõ ali9: oia
σταμαι, ἃ ὀφθαλμός μου ἑώρακε, καὶ οὐκ ἄλλος, πάντα
aũt mihi cõsumata sũt in sinu. si aũt & dicetis: q̃d dice
δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ. εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐροῦ=
m9 corã eo: & radicẽ smonis ĩueniem9 in eo:
μεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;
cauete & vos a tegmine: furor
εὐλαβήθητε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος, θυμὸς
eñi in iniquos superueniet: & tũc cognoscẽt:
γὰρ ἐπὶ ἀνόμους ἐπελεύσεται, καὶ τότε γνώσονται,
vbi est eoꝝ materia.
ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. Ca.20.

Respõdens ãt sophar mine9 dicit: non sic
Ὑπολαβὼν δὲ σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει, οὐχ οὕτως
putabã ɔtradicere te hec: & nõ intelligiti ma
ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε ταῦτα, καὶ οὐχὶ συνίετε μᾶλ=
gis: q̃ ego. disciplinã ɔfusionis mee audiã: & spũs
λον, ἢ ἐγώ. παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦ=
t9 ex ĩtelligẽtia respõdet mihi: nõne hec nosti a
μα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι, μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ
principio: ex q̃ posit9 ẽ homo sup terrã: gaudiũ eñi
τοῦ ἔτι, ἀφ᾽ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς; εὐφροσύνη γὰρ
impioꝝ ruina indecẽs: letitia aũt iniquoꝝ pdi=
ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον, χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώ=
tio. si ascẽderit ĩ celũ ei9 dona: et sacrificiũ ei9 nubes
λεια. ἐὰν ἀναβῇ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα, ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ νεφῶν
attigerit. qñ eñi videat iã firmatũ eẽ: tũc ĩ finẽ peri
ἅψηται. ὅταν γὰρ δοκῇ ἤδη ἐστηρίχθαι, τότε εἰς τέλος ἀπο=
bit. at q̃ cognouerãt eũ dicẽt vbi ẽ? sicut insomniũ q̃d
λεῖται. οἱ δὲ εἰδότες αὐτὸν ἐροῦσι ποῦ ἐστιν; ὥσπερ ἐνύπνιον ἐκ=
auolauit nõ ĩueniet: volauit ãt sicut visio nocturna.
πεταθὲν οὐ μὴ εὑρεθῇ, ἔπτη δὲ ὥσπερ φάσμα νυκτερινόν.
ocul9 aspexit: & nõ addet: & nõ ãpli9
ὀφθαλμὸς παρέβλεψε, καὶ οὐ προσθήσει, καὶ οὐκ ἔτι
aduertet eũ loc9 su9: filios ei9
προσνοήσει αὐτὸν ὁ τόπος αὐτοῦ. τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ
pdant minores: man9 ei9 vrãt
ὀλέσαισαν ἥττονες, αἱ χεῖρες αὐτοῦ πυρσεύσαισαν ὀ=
dolores. ossa ei9 repleta sunt adolescẽtia ei9: &
δύνας. ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ
cũ eo in tumulo terre dormiẽt si dulcis fuerit ĩ
μετ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται. ἐὰν γλυκανθῇ ἐν
ore eius malitia: abscondet eã sub lingua
στόματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν
sua. nõ pcet ei: & nõ derelinquet eã. &
αὐτοῦ. οὐ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν. καὶ
ɔgregabit eã in medio gutturis sui. & nõ
συνάξει αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ λάρυγγος αὐτοῦ. καὶ οὐ
poterit adiuuare eũ. fel aspidis in vtero ei9:
μὴ δυνηθῇ βοηθῆσαι αὐτῷ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
diuitie iniuste ɔgregate euoment de domo ei9
πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται ἐξ οἰκίας αὐτοῦ

extrahat eū angel⁹. furorē āt draconū fugat:
ἐξελκύσαι αὐτὸν ἄγγελος. θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν,
occidat āt eū lingua ſerpētis.nō videat mulſionē paſtoꝝ:
ἀνέλοι δὲ αὐτὸν γλῶσσα ὄφεως. μὴ ἴδοι ἄμελξιν νομάδων,
neq̧ paſcua mellis ⁊ butyri. in vana ⁊ ina
μὴ δὲ νομὰς μέλιτος καὶ βουτύρου. εἰς κενὰ καὶ μάτ
nia laborauit. diuitias de qb⁹ nō guſtabit. ſicut caro
ταια ἐκοπίασε. πλοῦτον ἐξ οὗ ἂν γεύσεται. ὥσπερ στρί
neruoſa q̄ nō mādit:q̄ nō bibit. multoꝝ em̄ impotentū
φνος ἀμάσητος, ἀκατάποτος. πολλῶν γὰρ ἀδυνάτων
domos fregit. tabnaculū āt rapuit: ⁊ nō extruxit.
οἴκους ἔθλασε. δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.
nō eſt eius ſal⁹ facultatib⁹: in deſide=
οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σωτηρία τοῖς ὑπάρχουσιν, ἐν ἐπιθυ=
rio ſuo nō ſaluabit. nō ſunt reliquie
μίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς
cibis ei⁹: ꝓpt hoc nō florebūt eius bo
βρώμασιν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀ
3 na. cū aūt videat iā ſaturat⁹ eſſe arctabit:
γαθά. ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη πεπληρῶσθαι θλιβήσεται,
oīs āt neceſſitas ſup eū veniet. ſi qmō imple=
πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ' αὐτὸν ἐπελεύσεται. εἴπως πλη=
uerit ventrē ſuū: immittat in eū furorē
ρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ, ἐπαποστείλαι ἐπ' αὐτὸν θυμὸν
ire: lauet in eū dolores: ⁊ nō ſaluet de ma
ὀργῆς, νίψαι ἐπ' αὐτὸν ὀδύνας, καὶ οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χει
nu ferri: vulneret eū arcus eneus. ꝑtereat
ρὸς σιδήρου, τρώσαι αὐτὸν τόξον χάλκειον. διέλθοι
āt per os eius ſagitta: ſtelle āt in tabnaculī ei⁹.
δὲ διὰ σώματος αὐτοῦ βέλος, ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐ
deambulēt in eo timores: oēs āt tene
τοῦ. περιπατήσαισαν ἐπ' αὐτῷ φόβοι, πᾶν δὲ σκό=
bre ei ꝑmaneāt. deuoret āt eū ignis q̄ nō in
τος αὐτῷ ὑπομείναι. κατέδεται δὲ αὐτὸν πῦρ ἄκαυ
cēdit: vexet aūt eius aduena domū: reue=
στον, κακώσαι δὲ αὐτοῦ ἐπήλυτος τὸν οἶκον, ἀνακαλύ=
let aūt eius celū iniq̄tates: terra āt inſur=
ψαι δὲ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς τὰς ἀνομίας, γῆ δὲ ἐπανιστα=
gat ei: inūdet domū eius ꝑditio in fi=
ταίη αὐτῷ. ἑλκύσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπώλεια εἰς τέ=
nē: dies ire ſupueniat ei. hec pars hoīs
λος, ἡμέρα ὀργῆς ἐπέλθοι αὐτῷ. αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου
impij a dño: ⁊ poſſeſſio eoꝝ q̄ ſunt ei
ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου, καὶ κτῆμα ὑπαρχόντων αὐτῷ
a ſpeculatore.
παρὰ τοῦ ἐπισκόπου. Ca. 21.

Reſpōdens āt iob dicit: audite audite meos
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἀκούσατε ἀκούσατέ μου
ſmones: vt ſit mihi a vobis hec cōſolatio.
τῶν λόγων, ἵνα ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.
ſuſtinete me: ego āt loquar: poſtea nō deridebitis me.
ἄρατέ με, ἐγὼ δὲ λαλήσω, εἶτ' οὐ καταγελάσετέ μου.
q̄d em̄? nūqd hoīs mea redargutio? aut cur nō iraſ
τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις; ἢ διατί οὐ θυμωθήσο
car? cū inſpexeritis in me ſtuporē hēte: manū ponētes
μαι; εἰσβλέψαντες εἰς ἐμὲ θαυμάσατε, χεῖρα θέντες
in maxilla. ſi aūt em̄ recordat⁹ fuero: ſtudui: habēt aūt
ἐπὶ σιαγόνι. ἐὰν δὲ γὰρ μνησθῶ, ἐσπούδακα, ἔχουσι δέ
meas carnes dolores. quare impij viuūt: ſenes facti
μου τὰς σάρκας ὀδύναι. διατί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαί
ſunt āt ⁊ in diuitijs? ſemē eoꝝ ſm aiam:
ωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ; ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν, τὰ
at filij eoꝝ in oculis. dom⁹ eoꝝ recte ſtāt:
δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς. οἱ οἶκοι αὐτῶν εὐθυνοῦσι,
timor aūt neq̄q̄: flagellū āt a dño nō eſt in
φόβος δὲ οὐδαμοῦ, μάστιξ δὲ παρὰ κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ'
eis. bos eoꝝ nō fecit abortiuū: ſaluata ē āt eoꝝ
αὐτοῖς. ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν, διεσώθη δὲ αὐτῶν
in vētre habēs ⁊ nō offendit. manēt āt ſicut
ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἔσφηλεν. μένουσι δὲ ὥσπερ
oues ꝑpetue: at pueri eoꝝ
πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παιδία αὐτῶν

extrahet eas deus. Caput aſpidum ſuget: & occidet eum lingua viperē. Non videat rivulos fluminis torrētis mellis & butyri. Luet q̄ fecit oīa, nec tñ cōſumetur. Iuxta multitudinē adinuētionū ſuaꝝ ſic & ſuſtinebit: q̄m̄ cōfringēs nudauit paupes: domū rapuit & nō edificauit eā: nec eſt ſatiatus vēter ei⁹. Et cū habuerit q̄ cōcupierat: poſſidere nō poterit. Non remāſit de cibo ei⁹: & ꝓpterea nihil permanebit de bonis ei⁹. Cū ſatiat⁹ fuerit arctabitur: eſtuabit: & oīs dolor irruet ſup eū. Vtinā īpleatur vēter ei⁹: vt emittat in eū irā furoris ſui: & pluat ſup illum bellū ſuū. Fugiet arma ferrea: & irruet in arcū ereū: gladi⁹ deductus & egrediēs de vagina ſua & fulgurās in amaritudine ſua. Vadēt & venīēt ſup eū horribiles: oēs tenebre abſcōdite ſunt in occultis eius. Deuorabit eū ignis q̄ nō ſuccēditur: affligetur relictus in tabernaculo ſuo. Reuelabūt celi iniq̄tatē ei⁹ & terra cōſurget aduerſus eū. Apertū erit germē domus illi⁹, detrahetur ī die furoris dei. Hec eſt ꝑs hoīs īpii a deo & hereditas verboꝝ ei⁹ a deo. 21.

Reſpōdens aūt iob: dixit. Audite queſo ſermones meos: & agite penitentiam. Suſtinete me vt ego loquar: & poſt mea ſi videbitur verba ridete. Nunqd cōtra hoīem diſputatio mea ē vt merito nō debeā cōtriſtari? Attendite me & obſtupeſcite: & ſuperponite digitū ori veſtro. Et ego quando recordatus fuero ꝑtimeſco: & cōcutit carnē meā tremor. Quare ergo īpii viuunt ſubleuati ſunt cōfortatiq̧ diuitiis? Semē eoꝝ ꝑmanet corā eis: ꝓpinquorū turba & nepotū in cōſpectu eoꝝ. Domus eoꝝ ſecure ſunt & pacate: & nō eſt virga dei ſuper illos. Bos eorum concepit & non abortiuit: vacca peperit & nō ē priuata fetu ſuo. Egrediūtur quaſi greges puuli eorū: & īfātes eoꝝ

רֹאשׁ פְּתָנִים יִינָק תַּהַרְגֵהוּ לְשׁוֹן אֶפְעֶה׃ אַל יֵרֶא
בִפְלַגּוֹת נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְּבַשׁ וְחֶמְאָה׃
מֵשִׁיב יָגָע וְלֹא יִבְלָע כְּחֵיל
תְּמוּרָתוֹ וְלֹא יַעֲלֹס׃ כִּי רִצַּץ עָזַב
דַּלִּים בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ׃ כִּי
לֹא יָדַע שָׁלֵו בְּבִטְנוֹ בַּחֲמוּדוֹ לֹא
יְמַלֵּט׃ אֵין שָׂרִיד לְאָכְלוֹ עַל כֵּן
לֹא יָחִיל טוּבוֹ׃ בִּמְלֹאות שִׂפְקוֹ
יֵצֶר לוֹ כָּל יַד עָמֵל תְּבוֹאֶנּוּ׃
יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ יְשַׁלַּח בּוֹ חֲרוֹן
אַפּוֹ וְיַמְטֵר עָלֵימוֹ בִּלְחוּמוֹ׃ יִבְרַח
מִנֶּשֶׁק בַּרְזֶל תַּחְלְפֵהוּ קֶשֶׁת
נְחוּשָׁה׃ שָׁלַף וַיֵּצֵא מִגֵּוָה וּבָרָק
מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו אֵמִים׃
כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפּוּנָיו תְּאָכְלֵהוּ
אֵשׁ לֹא נֻפָּח יֵרַע שָׂרִיד בְּאָהֳלוֹ׃
יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה
לוֹ׃ יִגֶל יְבוּל בֵּיתוֹ נִגָּרוֹת בְּיוֹם
אַפּוֹ׃ זֶה חֵלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים
וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל׃

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי זֹאת
תַּנְחוּמֹתֵיכֶם׃ שָׂאוּנִי וְאָנֹכִי
אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבְּרִי תַלְעִיג׃
הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם מַדּוּעַ
לֹא תִקְצַר רוּחִי׃ פְּנוּ אֵלַי וְהָשַׁמּוּ
וְשִׂימוּ יָד עַל פֶּה׃ וְאִם זָכַרְתִּי
וְנִבְהָלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת׃
מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַּם
גָּבְרוּ חָיִל׃ זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם
עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם׃
בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט
אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃ שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא
יַגְעִל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃
יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם

ינק הרג לשון פעה ראה
שוב בלע מיר עלס
בנה
שלה חמד
מלט שרד
יחל ספק
צור בוא
היה שלח
חרה מטר
לחם ברח
חלף נחש
הלך
טמן צפן
אכל שרד
גלה קום
בול

Cap.xxi.
ענה אמר
מלל היה
נחם נשא
דבר לעג
שוח מדע
קצר פנה
שמם שום
בהל
חיה
כון פנה
יצא
בית שלם
געל פלט
פרה שכל
שלח עול

ירקדון: ישאו בתף וכנור   רקד נשא
וישמחו לקול עוגב: יכלו בטוב   תפף כנר
ימיהם וברגע שאול יחתו: שמח עגב
כלה יום
ויאמרו לאל סור ממנו ודעת   שאל חתת
דרכיך לא חפצנו: מה שדי   ידע
כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע   עבד יעל
בו: הן לא בידם טובם עצת   פגע יעץ
רשעים רחקה מני: כמה נר   מן נור
רשעים ידעך ויבא עלימו אידם   דעך
חבלים יחלק באפו: יהיו כתבן   חלק היה
לפני רוח וכמץ גנבתו סופה: פנה מוץ
אלוה יצפן לבניו אונו ישלם   צפן שלם
אליו וידע: יראו עיניו כידו   ראה
ומחמת שדי ישתה: כי מה   יחם שתה
חפצו בביתו אחריו ומספר   ספר
חדשיו חצצו: הלאל ילמד דעת   למד
והוא רמים ישפוט: זה ימות   רום שפט
בעצם תמו כלו שלאנן ושליו: מות תמם
עטיניו מלאו חלב ומח עצמותיו   שאן שלה
עטן
ישקה: וזה ימות בנפש מרה   שקה מרר
ולא אכל בטובה: יחד על עפר
ישכבו ורמה תכסה עליהם: שכב רמם
הן ידעתי מחשבותיכם ומזמות   כסה חשב
עלי תחמסו: כי תאמרו איה   זמם חמס
בית נדיב ואיה אהל משכנות   אמר נדב
רשעים: הלא שאלתם עוברי   שכן
עבר
דרך ואתתם לא תנכרו: כי   אות נכר
ליום איד יחשך רע ליום   חשך רוע
עברות יובלו: מי יגיד על פניו   יבל נגד
דרכו והוא עשה מי ישלם לו: פנה שלם
והוא לקברות יובל ועל גדיש   גדש
ישקוד: מתקו לו רגבי נחל   שקד
ואחריו כל אדם ימשוך ולפניו   משך
אין מספר: ואיך תנחמוני הבל   ספר נחם
ותשובתיכם נשאר מעל: שוב שאר

Cap. xxii.
ויען אליפז התמני ויאמר: הלאל   ענה אמר

---

exultant luſibus. Tenēt tympanū & citharam: & gaudent ad ſonitū organi. Ducunt in bonis dies ſuos: & in pūcto ad infernū deſcendūt. Qui dixerunt deo: Recede a nobis: & ſcientiam viarum tuarum nolumus. Quis eſt omnipotens vt ſeruiam⁹ ei? Et qd nobis pdeſt: ſi orauerimus illū? Verūtñ qa nō ſunt in manu eorū bona ſua: cōſiliū ipiorū longe ſit a me. Quoties lucerna ipiorū extinguetur: & ſupueniet eis inūdatio: & dolores diuidet furoris ſui. Erunt ſicut palee añ faciē venti: & ſicut fauilla quā turbo diſpgit. De⁹ ſuabit filiis illi⁹ dolorē pris: & cū reddiderit tunc ſciet. Videbūt oculi eius interfectionē ſuā: & de furore oīpotentis bibet. Quid enī ad eum pertinet de domo ſua poſt ſe? et ſi numerus menſiū eius dimidietur. Nunqd deū docebit quiſpiam: qui excelſos iudicat? Iſte moritur robuſtus & ſanus diues & felix: viſcera ei⁹ plena ſūt adipe: & medullis oſſa illius irrigātur. Ali⁹ vero moritur in amaritudine aīe ſue abſq; vllis opibus: & tamen ſimul in puluere dormiēt: & vermes operient eos. Certe noui cogitationes veſtras & ſententias contra me iniquas. Dicitis enim. Vbi eſt domus principis? & vbi tabernacula impiorū? Interrogate quenlibet de viatoribus: & hec eadem illū intelligere cognoſcetis. Quia in diem perditiōis ſeruatur malus & ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam eius? & que fecit quis reddet illi? Ipſe ad ſepulchra ducetur: & i cōgerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti: & poſt ſe omnē hominē trahet: & ante ſe īnumerabiles. Quō igitur conſolamini me fruſtra cū rñſio vr̄a repugnare oſtenſa ſit veritati? 22.

Reſpondens autē eliphaz themanites: dixit. Nunquid deo

---

illudūt. ſumētes pſalteriū ꝛ citharā: ꝛ gaudent voce pſalmi. ɔſumauerūt āt in bonis
προσπαίζουσιν. ἀναλαβόντες ψαλτήριον καὶ κιθάραν, καὶ εὐφραίνονται φωνῇ ψαλμοῦ. συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν
vitā ſuā: in āt requie īferni dormierūt. dicit āt
βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν. λέγει δὲ
dñō: recede a me: vias tuas ſcire nō volo:
κυρίῳ, ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ὁδούς σου εἰδέναι οὐ βούλομαι.
qd oīpotēs: qm̄ ſeruiem⁹ ei? ꝛ que vtilitas: qm̄
τί ἱκανός, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; καὶ τίς ὠφέλεια, ὅτι
obuiabim⁹ ei? in manib⁹ enī nō fuerūt ei bona: opa aūt impiorū nō aſpicit. verūtñ ꝛ
ἀπαντήσομεν αὐτῷ; ἐν χερσὶ γὰρ οὐκ ἦν αὐτῷ τὰ ἀγαθά, ἔργα δὲ ἀσεβῶν οὐκ ἐφορᾷ. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ
impiorū lucerna extinguet: ſuperueniet āt eis
ἀσεβῶν λύχνος σβεσθήσεται, ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ
ſubuerſio: dolores aūt eos habebūt a furore. erūt
καταστροφή, ὠδῖνες δὲ αὐτοὺς ἕξουσιν ἀπὸ ὀργῆς. ἔσονται 24
aūt ſicut palee ante ventū: aut ſicut puluis quē abſtulit turbo. deficiāt filios facultates ei⁹:
δὲ ὥσπερ ἄχυρα πρὸ ἀνέμου, ἢ ὥσπερ κονιορτὸς ὃν ὑφείλατο λαῖλαψ. ἐκλείποι υἱοὺς ὑπάρχοντα αὐτοῦ,
retribuet ad eū ꝛ cognoſcet. videāt oculi ei⁹ ſuā iterfectionē: ab āt dño nō ſaluetur: qm̄ volūtas ei⁹ in domo ei⁹ cū eo: ꝛ
ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ γνώσεται. ἴδοισαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὴν αὐτοῦ σφαγήν, ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθείη, ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ
nūeri menſiū ei⁹ diuiſi ſunt. nunqd nō dñs
ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν. πότερον οὐχ ὁ κύριός
eſt qui docet itellectū ꝛ ſcietiā: ipe aūt ſapiētes
ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην, αὐτὸς δὲ σοφοὺς
diſcernet? iſte āt morieṫ in potētia ſtultitie
διακρινεῖ; οὗτος δὲ ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀφροσύνης
ſue: tot⁹ aūt beneaffect⁹ ꝛ abundās. at viſcera ei⁹ plena adipe: medulla āt ei⁹ effluet. ali⁹ āt moritur ab amaritudine aīe ſue: cū nō comederit qppiā bonū. ſimul āt in terra dormiūt: putredo āt eos operuit. itaq; noui vos: qm̄ audacia incūbitis
αὐτοῦ, ὅλος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν. τὰ δὲ ἔγκατα αὐτοῦ πλήρη στέατος, μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται. ὁ δὲ τελευτᾷ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς αὐτοῦ, οὐ φαγὼν οὐθὲν ἀγαθόν. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται, σαπρία δὲ αὐτοὺς ἐκάλυψεν. ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ
mihi. qm̄ dicetis: vbi eſt dom⁹ pncipis ꝛ vbi eſt
μοι. ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστὶν οἶκος ἄρχοντος καὶ ποῦ ἐστὶν
tegmē tabernaculorū impiorū? interrogate ptereuntes viā: ꝛ ſigna eorū nō alienabitis.
ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν; ἐρωτήσατε παραπορευομένους ὁδόν, καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
qm̄ in diē pditionis ſubleuaṫ mal⁹: in diē furoris ei⁹ duceṫ. qs renūciabit in
ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κουφίζεται ὁ πονηρός, εἰς ἡμέραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσεται. τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ
faciē ei⁹ viā ei⁹? ꝛ ipe fecit.
πρόσωπον αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; καὶ αὐτὸς ἐποίησε.
qs retribuet ei: ꝛ ipe ad ſepulchra duct⁹
τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ, καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη,
eſt: ꝛ in aceruo vigilauit. dulces fuerūt ei
καὶ ἐπὶ σωρῷ ἠγρύπνησεν. ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ
ſilices torrētis: ꝛ poſt eū ōis homo abibit: ꝛ ante illū īnumerabiles. quō
χάλικες χειμάρρου, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι. πῶς
aūt mihi adiicietis inania? at me quieſcere a vobis nihil.
δέ με παρακαλεῖτε κενά; τὸ δ' ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

Ca. 22.

Reſpōdens aūt eliphaz themanites dicit:
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει,
nunqd nō dñs
πότερον οὐχὶ ὁ κύριός

Trāsla.gre.lxx.cū iter.latina.

est: doces intellectū & scientiā: qd em̄ cure est
ἐστιν, ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην; τί γὰρ μέλει
dño: si tu fuisti opib⁹ irreprehēsibilis: nūqd vti
τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος, ἢ ὠφέ-
litas qm̄ simplicē facies viā tuā. aut rōnē tui fa
λεια ὅτι ἁπλώσεις τὴν ὁδόν σου. ἢ λόγον σου ποιού-
ciēs redarguet te: & simul veniet tecū in iudiciū:
μενος ἐλέγξει σε, καὶ συνεισελεύσεταί σοι εἰς κρίσιν;
nunqd nō malitia tua est multa: īnumerabilia āt
πότερον οὐχ ἡ κακία σου ἐστὶ πολλή, ἀναρίθμητοι δέ
tua sunt peccata: pignerabas āt a fratrib⁹
σου εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι; ἠνεχυρίαζες δὲ τοὺς ἀδελφούς
tuis frustra: vestimentū aūt nudoꝝ abstulisti: neqꝫ aqua
σου διακενῆς, ἀμφίασιν δὲ γυμνῶν ἀφείλου, οὐδὲ ὕδωρ
sitiētes potasti: sed esurientiū subtraxisti fru
διψῶντας ἐπότισας, ἀλλὰ πεινώντων ἐστέρησας ψω-
stū panis. mirat⁹ es āt qrūdā vult⁹: habitare fecisti āt pau
μόν. ἐθαύμασας δὲ τινῶν πρόσωπα, ᾤκισας δὲ πτω-
peres in terra. viduas aūt dimisisti vanas: pupil-
χοὺς ἐπὶ γῆς. χήρας δὲ ἐξαπέστειλας κενάς, ὀρφα-
los āt afflixisti. igiẗ circūdauerūt te la-
νοὺς δὲ ἐκάκωσας. τοιγαροῦν ἐκύκλωσάν σε παγί-
quei: & vrsit te bellū idecēs. lumē
δες, καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος. τὸ φῶς
tibi tenebre euasit: dormientē āt aqua te ope-
σοι σκότος ἀπέβη, κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυ-
ruit. nūqd nō excelsa habitās aspicit: at iniuria
ψε. μὴ οὐχὶ ὁ τὰ ὑψηλὰ ναίων ἐφορᾷ; τοὺς δὲ ὕβρει
latos hūiliauit: & dixisti: qd nouit fortis. nūqd p
φερομένους ἐταπείνωσε; καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ἰσχυρός. ἦ κα
caliginē iudicabit: nubes latibulū ei⁹ & nō
τὰ τοῦ γνόφου κρινεῖ; νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐτοῦ καὶ οὐχ
videbiẗ: & gyrū celi pambulat. nūqd semitā
ὁραθήσεται, καὶ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύεται. μὴ τρίβον
eternā custodies: quā calcauerūt viri iniusti: q̄ cōpre
αἰώνιον φυλάξεις, ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι, οἳ συνε-
hēsi sunt imaturi. fluui⁹ fluēs fundamēta eoꝝ.
λήφθησαν ἄωροι. ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.
dicētes dñs qd faciet nobis: aut qd inducet nobis
οἱ λέγοντες κύριος τί ποιήσει ἡμῖν; ἢ τί ἐπάξεται ἡμῖν
oipotens: q̄ aūt ipleuit domos eoꝝ bo
ὁ παντοκράτωρ; ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγα-
nis ɔsiliū āt ipioꝝ lōge ab eo. vidētes iusti
θῶν. βουλὴ δὲ ἀσεβῶν πόρρω αὐτοῦ. ἰδόντες δίκαιοι
riserūt: irreprehēsibilis āt subsānauit eos. nisi destru
ἐγέλασαν, ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρισεν αὐτούς. εἰ μὴ ἠφα-
cta ē subsistētia eoꝝ & reliqas eoꝝ de
νίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν καὶ τὸ κατάλειμμα αὐτῶν κα-
uorat ignis. esto āt durus. si sustinueris: postea
ταφάγεται πῦρ. γενοῦ δὲ σκληρός. ἐὰν ὑπομείνῃς, εἶτα
fruct⁹ tuus erit in bonis. suscipe de ore il-
ὁ καρπός σου ἔσται ἐν ἀγαθοῖς. ἔκλαβε ἐκ στόματος αὐ-
li⁹ iterp̄tationē: & recipe xba ei⁹ in cor
τοῦ ἐξηγορίαν, καὶ ἀνάλαβε τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐν καρ-
de tuo. si āt reuers⁹ fueris & hūiliaueris teipm̄
δίᾳ σου. ἐὰν δὲ ἐπιστραφῇς καὶ ταπεινώσῃς σεαυτὸν
corā dño: lōge fecisti a tabnaculo tuo
ἔναντι κυρίου, πόρρω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ
iniqtatē. sedebis sup aggerē in petra: & vt petra
ἄδικον. καθήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρᾳ
torrētis ophir. erit igiẗ tu⁹ oipotēs adiutor
χειμάρρου ὠφείρ. ἔσται οὖν σου ὁ παντοκράτωρ βοηθὸς
ab inimicis: puꝝ āt reddet te sicut argē
ἀπὸ ἐχθρῶν, καθαρὸν δὲ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύρι-
tū igne pbatū. postea cū audacia loqueris corā dño
ον πεπυρωμένον. εἶτα παρρησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου
cū respexeris in celū hilariẗ. cū oraueris āt tu
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἱλαρῶς. εὐξαμένου δέ σου

Trāsla.B.Hie.

cōparari potest hō: etiā cū pfecte fuerit scientie? Quid pdest deo si iustus fueris: aut quid ei cōfers si imaculata fuerit via tua? Nunqd timēs arguet te: & veniet tecū in iudicium: & non propter maliciam tuā plurimā & infinitas iniqtates tuas? Abstulisti enī pign⁹ fratrū tuoꝝ sine causa & nudos spoliasti vestibus. Aquā lasso non dedisti & esurienti subtraxisti panē. In fortitudine brachii tui possidebas terrā: & potentissimus obtinebas eam. Viduas dimisisti vacuas & lacertos pupillorum cōminuisti. Propterea circundatus es laqueis & conturbat te formido subita. Et putabas te tenebras nō visurū: & īpetu aquarū inūdantiū nō oppssuꝫ iri. An cogitas q̄ de⁹ excelsior celo sit: & sup stellarū verticem sublimetur. Et dicis. Quid enī nouit de⁹? Et q̄si per caliginē iudicat. Nubes latibulū ei⁹: nec nr̄a considerat: & circa cardines celi pambulat. Nunqd semitā seculorū custodire cupis quā calcauerunt viri iniqui? qui sublati sunt ante tēpus suum: & fluuius subuertit fundamētum eorū. Qui dicebāt deo: recede a nobis: & q̄si nihil possit facere oīps: estimabāt eū: cū ille īplesset domos eorum bonis. Quorū sentētia procul sit a me. Videbunt iusti & letabuntur: & innocens subsannabit eos. Nōne succisa ē erectio eoꝝ: & reliquias eoꝝ deuorauit ignis? Acqesce igitur ei: & hēto pacē & per hec hēbis fructus optios. Suscipe ex ore illius legē: & pone sermones eius in corde tuo. Si reuersus fueris ad oīpotentē edificaberis: & lōge facies iniqtatē a tabernaculo tuo. Dabit p terra silicem: & pro silice torrentes aureos. Eritqꝫ oīpotēs cōtra hostes tuos: & argentū coaceruabitur tibi. Tūc sup oīpotentē delitiis affluēs: & eleuabis ad deū faciem tuam. Rogabis

Tex.heb.Job.xxij. Pritiua.heb.

יִסְכָּן גָּבֶר כִּי יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל׃	סָכַן שָׂכַל
הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם	צָדַק
בֶּצַע כִּי תַתֵּם דְּרָכֶיךָ׃ הֲמִיִּרְאָתְךָ	תָּמַם
יֹכִיחֶךָ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט׃	בּוֹא
הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין קֵץ	שָׁפַט רוּעַ
לַעֲוֺנֹתֶיךָ׃ כִּי תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם	רָבַב קָצַץ חָבַל
וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃ לֹא	עָרַם פָּשַׁט
מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע	שָׁקָה מָנַע
לָחֶם׃ וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ	זָרַע
וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֶׁב בָּהּ׃ אַלְמָנוֹת	נָשָׂא פָּנָה
שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתוֹמִים	יָתַם
יְדֻכָּא׃ עַל כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַחִים	דָּכָא סָבַב
וִיבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹם׃ אוֹ חֹשֶׁךְ	פּוּחַ בָּהַל
לֹא תִרְאֶה וְשִׁפְעַת מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃	רָאָה כָּסָה
הֲלֹא אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה	
רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי רָמּוּ׃ וְאָמַרְתָּ	כָּבַב רוּם
מַה יָּדַע אֵל הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט׃	שָׁפַט
עָבִים סֵתֶר לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג	
שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ׃ הַאֹרַח עוֹלָם	הָלַךְ עָלַם
תִּשְׁמוֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי אָוֶן׃	שָׁמַר מָתָה
אֲשֶׁר קֻמְּטוּ בְלֹא עֵת נָהָר	
יוּצַק יְסוֹדָם׃ הָאֹמְרִים לָאֵל	יָצַק יָסַד
סוּר מִמֶּנּוּ וּמַה יִּפְעַל שַׁדַּי	פָּעַל
לָמוֹ׃ וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוֹב	בַּיִת
וַעֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃ יִרְאוּ	יָעַץ מִן
צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג	צָדַק שָׂמַח
לָמוֹ׃ אִם לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם	נָקָה לָעַג
אָכְלָה אֵשׁ׃ הַסְכֶּן נָא עִמּוֹ וּשְׁלָם	כָּחַד קוּם
בָּהֶם תְּבוֹאָתְךָ טוֹבָה׃ קַח נָא מִפִּיו	סָכַן בּוֹא לָקַח פֶּה
תּוֹרָה וְשִׂים אֲמָרָיו בִּלְבָבֶךָ׃ אִם	יָרָה שׂוּם
תָּשׁוּב עַד שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק	שׁוּב בָּנָה
עַוְלָה מֵאָהֳלֶךָ׃ וְשִׁית עַל עָפָר	רָחַק שׁוּת
בָּצֶר וּכְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר׃	אָפַר
וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת	צוּר יָעַף
לָךְ׃ כִּי אָז עַל שַׁדַּי תִּתְעַנָּג	עָנַג נָשָׂא
וְתִשָּׂא אֶל אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ׃ תַּעְתִּיר	פָּנָה עָתַר

אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ, וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם׃
וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ, וְעַל דְּרָכֶיךָ
נָגַהּ אוֹר׃ כִּי הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר
גֵּוָה, וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁעַ׃ יְמַלֵּט
אִי נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃

Cap. xxiij
וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
גַּם הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי, יָדִי כָּבְדָה עַל
אַנְחָתִי׃ מִי יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ,
אָבוֹא עַד תְּכוּנָתוֹ׃ אֶעֶרְכָה לְפָנָיו
מִשְׁפָּט, וּפִי אֲמַלֵּא תוֹכָחוֹת׃ אֵדְעָה
מִלִּים יַעֲנֵנִי, וְאָבִינָה מַה יֹּאמַר
לִי׃ הַבְּרָב כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי, לֹא
אַךְ הוּא יָשִׂם בִּי׃ שָׁם יָשָׁר נוֹכָח
עִמּוֹ, וַאֲפַלְּטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃
הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ, וְאָחוֹר
וְלֹא אָבִין לוֹ׃ שְׂמֹאול בַּעֲשֹׂתוֹ
וְלֹא אָחַז, יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
כִּי יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי, בְּחָנַנִי כַּזָּהָב
אֵצֵא׃ בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי,
דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא אָט׃ מִצְוַת
שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ, מֵחֻקִּי צָפַנְתִּי
אִמְרֵי פִיו׃ וְהוּא בְאֶחָד וּמִי
יְשִׁיבֶנּוּ, וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיָּעַשׂ׃ כִּי
יַשְׁלִים חֻקִּי, וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
עַל כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל, אֶתְבּוֹנֵן
וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃ וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי
וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃ כִּי לֹא נִצְמַתִּי
מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ, וּמִפָּנַי כִּסָּה אֹפֶל׃

Ca.xxiiij.
מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא
נִצְפְּנוּ עִתִּים, וְיֹדְעָו לֹא חָזוּ יָמָיו׃
גְּבֻלוֹת יַשִּׂיגוּ, עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃
חֲמוֹר יְתוֹמִים יִנְהָגוּ, יַחְבְּלוּ שׁוֹר
אַלְמָנָה׃ יַטּוּ אֶבְיוֹנִים מִדָּרֶךְ,
יַחַד חֻבְּאוּ עֲנִיֵּי אָרֶץ׃ הֵן פְּרָאִים
בַּמִּדְבָּר יָצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי
לַטָּרֶף, עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃

שָׁמַע שָׁלַם
גָּזַר קוּם
שָׁפֵל אָמַר
שׁוּחַ יָשַׁע
מָלַט נָקָה
בָּרַר
עָנָה
מָרַר שׂוּחַ
נָתַן מָצָא
בּוֹא כּוּן
עָרַךְ פָּנָה
שָׁפַט פֶּה
מָלֵא יָכַח
יָדַע מָלַל
בִּין כֹּחַ רִיב
שׂוּם יָכַח
פָּלַט הָלַךְ
אָחַר
שְׂמֹאל עָשָׂה
עָטַף יָמַן
רָאָה
יָצָא אָשַׁר
חָזָה נָטָה
צָוָה שָׂפָה
מוּשׁ
שׁוּב אָוָה
עָשָׂה שָׁלַם
רָבַב פָּנָה
בָּהַל בִּין
פָּחַד רָכַךְ
צָמַת
פָּנָה
מָדַע צָפַן
חָזָה יוֹם
גָּבַל נָשַׂג
חָמַר יָתַם
נָהַג חָבַל
נָטָה אָבָה
עָנָה
דָּבַר שָׁחַר

eum & exaudiet te: & vota tua reddes. ∞∞∞ Decernes rem & veniet tibi: & in viis tuis ∞∞∞ ſplendebit lumē. Qui enī hūiliatꝰ fuerit: erit in glīa: & q inclīauerit oculos ſuos ipſe ſaluabitur. Saluabitur innocēs: ſaluabitur autem mūdicia manuū ſuarum. 23.

Rñdens autē iob: ait. Nunc qꝫ in amaritudine ē ſmo meꝰ: & manus plage mee aggrauata eſt ſuper gemitū meum. Quis mihi tribuat vt cognoſcā & īueniā illū: & veniā vſqꝫ ad ſoliū eius? Ponā corā eo iudiciū: & os meū replebo increpationibꝰ: vt ſciā verba que mihi rñdeat & intelligā qd loqtur mihi. Nolo multa fortitudīe cōtēdat mecū: nec magnitudīs ſue mole me pmat. Proponat eqtatē cōtra me: & pueniet ad victoriā iudiciū meū. Si ad orientē iero nō apparet: ſi ad occidentē nō ītelligā eū. Si ad ſiniſtrā: qd agā? Non apphendā eū. Si me vertā ad dexterā: nō videbo illū. Ipſe vero ſcit viam meā: & probauit me qſi aurū qd p ignē trāſit. Veſtigia eiꝰ ſecutꝰ ē pes meꝰ viā eius cuſtodiui: & nō declinaui ex ea. A mādatis labiorū eiꝰ nō receſſi: & in ſinu meo abſcondi verba oris eiꝰ. Ipſe ei ſolꝰ ē & nemo auertere pōt cogitationē eius: & aīa eiꝰ qdcūqꝫ voluit hoc fecit. Cūqꝫ expleuerit ī me volūtatē ſuā: & alia multa ſīlia pſto ſunt ei. Et idcirco a facie eiꝰ turbatꝰ ſuꝫ: & cōſiderās eū timore ſollicitor. Deꝰ molliuit cor meū: & ops cōturbauit me. Nō enī perii ppter imminētes tenebras: nec faciē meam operuit caligo. 24.

AB omnipotēte nō ſunt abſcōdita tpa: qui aūt nouerūt eū ignorāt dies illius. Alii termios trāſtulerūt: diripuerūt greges & pauerūt eos. Aſinū pupillorū abegerūt: & abſtulerūt p pignore bouē vidue. Subuerterūt pauperū viā: & oppſſerūt pariter māſuetos tre. Alii qſi onagri in deſto egrediūtur ad opus ſuū: vigilanteſqꝫ ad predam preparāt panē liberis.

ad eū exaudiet te: dabit āt tibi reddere vota. reſtituet āt tibi tabnaculū iuſtitie: in āt viis tuis erit lux. qm hūiliauit ſeipm: ꝛ dices ſuperbiuit: ꝛ iclinatū oculis ſaluabit. ſaluabit īnocētē: ꝛ ſaluꝰ eſto in mūdis manibꝰ tuis:

πρὸς αὐτὸν εἰσακούσεταί σου, δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι τὰς εὐχάς. ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης, ἐπὶ δὲ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγος. ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, καὶ ἐρεῖς ὑπερηφανεύσατο, καὶ κύφοντα τοῖς ὀφθαλμοῖς σώσει. ῥύσεται ἀθῶον, καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου.

Ca.23

REſpōdens āt iob ait: ꝛ iā noui ꝙ ex manu mea redargutio mea ē: ꝛ manꝰ eiꝰ grauis facta eſt ſup meū gemitū. qs igit nouerit: ꝙ inuenīā illū: ꝛ veniā in terminū? dicā āt meū iudiciū: at os meū replebo redargutionibꝰ. ſciā āt ſanitatē: q̄ mihi dicet: ſentiā āt: q̄ mihi renūciabit. ꝛ ſi in multa fortitudīe ſupueniet mihi: poſtea in minis me vtet. veritas eīm ꝛ redargutio ab eo: educat āt in finē meū iudiciū: in eīm priā ambulabo. ꝛ nō āplꝰ ſum: q̄ aūt in nouiſſimis: qd noui? ſiniſtra q̄ fecit ipſiꝰ nō reſtiti: circūiaciet dextera ꝛ nō videbo. nouit eīm iā viā meā: pbauit āt me ſicut aurū: egrediar āt in pceptis eiꝰ: vias eīm eiꝰ cuſtodiui: ꝛ nō declino a pceptis eiꝰ: ꝛ nō pterēā: in āt ſinu meo abſcōdi verba eiꝰ. ſi āt ꝛ ipe iudicauit ſic: qs eſt reſiſtēs ei: qd nā ipe voluit ꝛ fecit: ppt hoc ſup eū ſtudui. admonēs āt curā habui eiꝰ ſup hoc: a facie eiꝰ celer ero: cōſiderabo ꝛ pterritꝰ ero ex eo. dñs āt emolliuit coꝛ meū: at oīpotēs vrſit me. nō eīm nouerā qđ ſupueniēt mihi tenebre: āte faciē āt meā operuit caligo.

Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, καὶ δὴ οἶδα ὅτι ἐκ χειρός μου ἡ ἔλεγξίς μου ἐστί, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ βαρεῖα γέγονεν ἐπ᾽ ἐμῷ στεναγμῷ. τίς δ᾽ ἄρα γνοίη, ὅτι εὕροιμι αὐτόν, καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος; εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρῖμα, τὸ δὲ στόμα μου ἐμπλήσω ἐλέγχων. γνοίην δὲ ἴαμα, ἅ μοι ἐρεῖ, αἰσθοίμην δέ, τίνα μοι ἀπαγγελεῖ. καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι, εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι χρήσεται. ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχος παρ᾽ αὐτοῦ, ἐξάγοι δὲ εἰς τέλος μου τὸ κρῖμα, εἰς γὰρ πρῶτα πορεύσομαι. καὶ οὐκέτι εἰμί, τὰ δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτοις, τί οἶδα; ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτοῦ οὐκ ἀντέσχον, περιβαλεῖ δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι. οἶδε γὰρ ἤδη ὁδόν μου, διέκρινε δέ με ὥσπερ τὸ χρυσίον; ἐξελεύσομαι δὲ ἐν ἐντάλμασιν αὐτοῦ, ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα; καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παρέλθω, ἐν δὲ κόλπῳ μου ἔκρυψα τὰ ῥήματα αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν οὕτως, τίς ἐστιν ἀντιπίπτων αὐτῷ; ὃ γὰρ αὐτὸς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε, διὰ τοῦτο ἐπ᾽ αὐτῷ ἐσπούδακα. νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ, ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, κατανοήσω καὶ πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ. κς δὲ ἐμαλάκυνε τὴν καρδίαν μου. ὁ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέ με. οὐ γὰρ ᾔδειν ὅτι ἐπελεύσεταί μοι σκότος, πρὸ προσώπου δέ μου ἐκάλυψε γνόφος.

Cur āt dñm nō latuerūt hore: impii āt terminū trāgreſſi ſunt gregē cū paſtore rapiētes. ſubiugale āt pupillop abegerūt: ꝛ bouē vidue tulerūt ppignore. deiecerūt īpotētes de via iuſta: pariter abſcōditi ſūt māſueti terre. euaſerūt āt ſicut aſini in agro: ſup me egreſſi ſuā actionē. dulcis fuit eop panis in iuniores.

Διατί δὲ κύριον οὐκ ἔλαθον ὧραι, ἀσεβεῖς δὲ ὅριον ὑπερέβησαν ποίμνιον σὺν ποιμένι ἁρπάσαντες. ὑποζύγιον δὲ ὀρφανῶν ἀπήγαγον, καὶ βοῦν χήρας ἠνεχύρασαν. ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας, ὁμοθυμαδὸν ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς. ἀπέβησαν δὲ ὥσπερ ὄνοι ἐν ἀγρῷ, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελθόντες τὴν ἑαυτῶν πρᾶξιν. ἡδύνθη αὐτῶν ἄρτος εἰς νεωτέρους. ∞∞∞∞∞∞

agrū āte tps: nō suū exñtes messuerūt impotētes āt
ἀγρὸν πρὸ ὥρας, οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν. ἀδύνατοι δὲ
vineas impiorꝫ absq; mercede ꝛ absq; cibo opati sūt: nu
ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ εἰργάσαντο. γυ
dos multos sopiuerūt sine vestib⁹: īdumētū āt
μνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν ἄνευ ἱματίων, ἀμφίασιν δὲ
aīe eorꝫ abstulerūt. a guttis mōtiū madefiūt
ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλοντο. ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραίνον
ppt nō habere sibi opimentū: petrā amplc
ται, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοῖς σκέπην, πέτραν περιε
xati sūt. rapuerūt pupillū ab vbere: eū q̄ cecidit
βάλοντο. ἥρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐκπεπτωκότα
āt hūiliauerūt. nudos āt sopierūt iniuste: esurie
δὲ ἐταπείνωσαν. γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως, πει
tiū āt frustū panis abstulerūt. in tenebrosis iniuste
νώντων δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλοντο. ἐν σκοτεινοῖς ἀδίκως
insidiati sūt: viā āt iustā nō nouerūt: q̄ de ciuitate
ἐνήδρευσαν, ὁδὸν δὲ δικαίαν οὐκ ᾔδεισαν, οἱ ἐκ πόλεως
ꝛ domib⁹ ppriis eiecerūt. aīa āt puerorꝫ gemuit val=
καὶ οἴκων ἰδίων ἐξεβάλοντο. ψυχὴ δὲ νηπίων ἐστέναξε μέ=
de: ipe āt cur horꝫ speculationē nō fecit:
γα, αὐτὸς δὲ διατί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται.
sup terra exñtib⁹ illis ꝛ nō cognouerūt: viā āt iusti
ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν, ὁδὸν δὲ δικαι
tie nō nouerūt. neq; semitas ei⁹ ambulauerūt.
οσύνης οὐκ ᾔδεισαν, οὐδὲ ἀτραποὺς αὐτῆς ἐπορεύθησαν;
cū cognouit āt eorꝫ opa: tradidit eos in tene=
γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκό=
bras: ꝛ nocte erit sicut fur. ꝛ ocul⁹ adulteri
τος, καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης. καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ
obseruauit tenebras dicēs: nō ɔsiderabit me ocul⁹: ꝛ
ἐφύλαξε σκότος λέγων, οὐ προνοήσει με ὀφθαλμός, καὶ
opimentū vult⁹ posuit. pfodit in tenebris domos:
ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο. διώρυξεν ἐν σκότει οἰκίας,
interdiu sigillauerūt seipos: nō cognouerūt lucē: qm̄
ἡμέρας ἐσφράγισαν ἑαυτούς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς. ὅτι
simul eis in aurora vmbra mortis: qm̄ cogno=
ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρωῒ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώ=
scet tumult⁹ vmbre mortis. leuis est sup fa=
σεται ταραχὰς σκιᾶς θανάτου. ἐλαφρός ἐστιν ἐπὶ πρόσ
ciē aque: maledicta sit pars eorꝫ sup terrā: ap=
ωπον ὕδατος, καταραθείη ἡ μερὶς αὐτῶν ἐπὶ γῆς, ἀνα
pareāt āt plāte eorꝫ in terra aride. vlnā em̄
φανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρά. ἀγκαλίδα γὰρ
pupillorꝫ rapuerūt: postea ad memoriā ductū ē eorꝫ pctūꝫ: si=
ὀρφανῶν ἥρπασαν, εἶτ᾽ ἀνεμνήσθη αὐτῶν ἡ ἁμαρτία. ὥσ
cut āt nebula roris nō apparēs fact⁹ ē: reddant āt ei
περ δὲ ὁμίχλη δρόσου ἀφανὴς ἐγένετο, ἀποδοθείη δὲ αὐ
q̄ fecit: ɔterat āt oīs iniust⁹ sicut lignū ime
τῷ ἃ ἔπραξεν, συντριβείη δὲ πᾶς ἄδικος ἴσα ξύλῳ ἀνιά
dicabile. sterili. n. nō bene fecit: ꝛ mulieris nō misrt⁹
τῳ. στεῖραν γὰρ οὐκ εὖ ἐποίησε, καὶ γύναιον οὐκ ἠλέη=
est: furore āt subuertit impotētes: cū steterit igit:
σε, θυμῷ δὲ κατέστρεψεν ἀδυνάτους, ἀναστὰς τοιγαροῦν,
non credat in suā vitā. debilitat⁹ āt
οὐ μὴ πιστεύσῃ κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. μαλακισθεὶς δὲ
nō speret sanū esse: sed cadet morbo. mul=
μὴ ἐλπιζέτω ὑγιασθῆναι, ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ. πολ=
tis em̄ nocuit sublimitas ei⁹: marcuit āt sicut
λοὺς γὰρ ἐκάκωσε τὸ ὕψωμα αὐτοῦ, ἐμαράνθη δὲ ὥσπερ
malua in ardore: aut sicut spica a calamo spōte
μολόχη ἐν καύματι, ἢ ὥσπερ στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόμα
decidēs. si āt nō: q̄s est q̄ dicit mēdacia me di
τος ἀποπεσών. εἰ δὲ μή, τίς ἐστιν ὁ φάμενος ψευδῆ με λέ
cere: ꝛ ponet in nihil verba mea?
γειν, καὶ θήσει εἰς οὐθὲν τὰ ῥήματά μου; Ca. 25.
RЕspōdens āt baldad sauchites ait: q̄d
Ὑπολαβὼν δὲ βαλδὰδ ὁ σαυχίτης λέγει, τί
em̄ pemiū aut timor ab eo q̄ facit vniuersum
γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ᾽ αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὴν σύμπασαν
in altissimo: nō em̄ aliq̄s putet q̄ est dilatio
ἐν ὑψίστῳ; μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἐστὶ παρέλκυσις

Agrū nō suū demetūt: & vineā ei⁹ quē vi oppsse rāt videmiāt. Nudos dimittūt hoīes indumenta tollētes: qbus nō est opimentū in frigore: q̄s imbres montiū rigāt: & nō habētes velamē āplexantur lapides. Vim fecērt depdantes pupillos: & vulgū pauperē spoliauerūt. Nudis incedētibus absq; vestitu & esurientibus tulerūt spicas. Inter aceruos eorū meridiati sunt: q calcatis torcularibus sitiūt. De ciuitatibus fecērt viros gemere: & aīa vulneratorꝫ clamauit & deus inultū abire nō patitur. Ipsi fuerūt rebelles lumini: nescierūt vias ei⁹: nec reuersi sunt per semitas eius. Mane primo consurgit homicida: īterficit egenū & pauperē: p noctē vero erit q̄si fur. Ocul⁹ adulteri obseruat caliginem dicens: non me videbit ocul⁹: & operiet vultum suum. Perfodit in tenebris domos: sicut in die cōdixerant sibi: & ignorauerunt lucem. Si subito appuerit aurora: arbitrātur vmbram mortis: & sic in tenebris q̄si in luce ambulant. Leuis est sup faciē aque: maledicta sit pars eius in terra nec ambulet per viā vinearum. Ad nimium calorē transiet ab aquis niuiū: & vsq; ad inferos peccatū illi⁹. Obliuiscatur ei⁹ mīa: dulcedo illius vermis. Non sit in recordatiōe: sed cōteratur sicut lignū īfructuosum. Pauit enī sterilē & q̄ nō parit: & vidue bene nō fecit. Detraxit fortes in fortitudie sua: & cū steterit non credet vite sue. Dedit ei de⁹ locum pnīe: & ille abutitur eo in supbia: oculi aūt ei⁹ sunt in viis illi⁹. Eleuati sunt ad modicū: & non subsistent: & hūiliabūtur sicut oīa & auferētur & sicut sūmitates spicarū cōterētur. Q̄d si nō est ita q̄s me pōt arguere esse mentitū: & ponere āte deū verba mea? 25.

Rñdens āt baldath suites: dixit. Ptās & terror apud eū est qui facit cōcordiā in sublimibus suis. Nunq̄d ē numerus

בַּשָּׂדֶה בְּלִילוֹ יִקְצוֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע	בַּל קָצַר
יְלַקֵּשׁוּ: עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ	לָקַשׁ עָרַם
וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה: מִזֶּרֶם הָרִים	לוּן לָבַשׁ
יִרְטָבוּ וּמִבְּלִי מַחְסֶה חִבְּקוּ צוּר:	כָּסָה רָטַב
יִגְזְלוּ מִשּׁוֹד יָתוֹם וְעַל עָנִי יַחְבֹּלוּ:	בָּל חָסָה
עָרוֹם הִלְּכוּ בְּלִי לְבוּשׁ וּרְעֵבִים	גָּזַל שָׁדַד
נָשְׂאוּ עֹמֶר: בֵּין שׁוּרֹתָם יַצְהִירוּ	יָתַם עָנָה
יְקָבִים דָּרְכוּ וַיִּצְמָאוּ: מֵעִיר	חָבַל צָהַר
מְתִים יִנְאָקוּ וְנֶפֶשׁ חֲלָלִים	צָמֵא
תְּשַׁוֵּעַ וֶאֱלוֹהַּ לֹא יָשִׂים תִּפְלָה:	מָתָה נָאַק
הֵמָּה הָיוּ בְּמֹרְדֵי אוֹר לֹא הִכִּירוּ	שָׁוַע שׂוּם
דְּרָכָיו וְלֹא יָשְׁבוּ בִּנְתִיבֹתָיו:	הָיָה נָכַר
לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטָל עָנִי	נָתַב
וְאֶבְיוֹן וּבַלַּיְלָה יְהִי כַגַּנָּב: וְעֵין	קוּם רָצַח
נֹאֵף שָׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא	קָטַל אָבָה
תְשׁוּרֵנִי עָיִן וְסֵתֶר פָּנִים	שׁוּר פָּנָה
יָשִׂים: חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם	בַּיִת
חִתְּמוּ לָמוֹ לֹא יָדְעוּ אוֹר: כִּי	
יַחְדָּו בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי	
יַכִּיר בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת: קַל הוּא עַל	קָלַל
פְּנֵי מַיִם תְּקֻלַּל חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ	קָלַל
לֹא יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים: צִיָּה	
גַם חֹם יִגְזְלוּ מֵימֵי שֶׁלֶג שְׁאוֹל	חָמַם שָׁאַל
חָטָאוּ: יִשְׁכָּחֵהוּ רֶחֶם מְתָקוֹ	שָׁכַח
רִמָּה עוֹד לֹא יִזָּכֵר וַתִּשָּׁבֵר	רָמַם זָכַר
כָּעֵץ עַוְלָה: רֹעֶה עֲקָרָה לֹא	שָׁבַר
תֵלֵד וְאַלְמָנָה לֹא יְיֵטִיב: וּמָשַׁךְ	יָלַד יָטַב
אַבִּירִים בְּכֹחוֹ יָקוּם וְלֹא יַאֲמִין	אָבַר כֹּחַ
בַּחַיִּין: יִתֶּן לוֹ לָבֶטַח וְיִשָּׁעֵן	קוּם אָמַן
וְעֵינֵיהוּ עַל דַּרְכֵיהֶם: רוֹמּוּ	חָיָה נָתַן
מְעַט וְאֵינֶנּוּ וְהֻמְּכוּ כַּכֹּל יִקָּפְצוּן	שָׁעַן
וּכְרֹאשׁ שִׁבֹּלֶת יִמָּלוּ: וְאִם לֹא	מָכַךְ קָפַץ
אֵפוֹ מִי יַכְזִיבֵנִי וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי:	נָמַל כָּזַב
וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשֻּׁחִי	שׂוּם מָלַל
	Cap. xxv.
וַיֹּאמַר: הַמְשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ עֹשֶׂה	עָנָה אָמַר
	מָשַׁל שָׁלַם
שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו: הֲיֵשׁ מִסְפָּר	רוּם סָפַר

לִגְדוּדָיו וְעַל מִי לֹא יָקוּם אוֹרֵהוּ׃
וּמַה יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם אֵל וּמַה
יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה׃ הֵן עַד יָרֵחַ
וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים לֹא זַכּוּ
בְעֵינָיו׃ אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן
אָדָם תּוֹלֵעָה׃

Cap.xxvj

וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
מֶה עָזַרְתָּ לְלֹא כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ
זְרוֹעַ לֹא עֹז׃ מַה יָּעַצְתָּ לְלֹא
חָכְמָה וְתֻשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ׃
אֶת מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת מִי
יָצְאָה מִמֶּךָּ׃ הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ
מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם׃ עָרוֹם
שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן׃
נֹטֶה צָפוֹן עַל תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ
עַל בְּלִימָה׃ צֹרֵר מַיִם בְּעָבָיו
וְלֹא נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃ מְאַחֵז
פְּנֵי כִסֵּה פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ׃ חֹק
חָג עַל פְּנֵי מָיִם עַד תַּכְלִית אוֹר
עִם חֹשֶׁךְ׃ עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ
וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ׃ בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם
וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ רָהַב׃ בְּרוּחוֹ
שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלְלָה יָדוֹ נָחָשׁ
בָּרִחַ׃ הֶן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָו וּמַה
שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם
גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן׃

Ca.xxvij.

וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
חַי אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר
נַפְשִׁי׃ כִּי כָל עוֹד נִשְׁמָתִי בִי
וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי׃ אִם תְּדַבֵּרְנָה
שְׂפָתַי עַוְלָה וּלְשׁוֹנִי אִם יֶהְגֶּה
רְמִיָּה׃ חָלִילָה לִּי אִם אַצְדִּיק
אֶתְכֶם עַד אֶגְוָע לֹא אָסִיר תֻּמָּתִי
מִמֶּנִּי׃ בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא
אַרְפֶּהָ לֹא יֶחֱרַף לְבָבִי מִיָּמָי׃
יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמִי כְעַוָּל׃

גָּדַד · צָדַק · אָנַשׁ · זָכָה · יָלַד · אִישׁ · אָהַל · כָּכַב · זָכָה · רָמַם · תָּלַע · כֹּחַ · יָשַׁע · זָרַע · עָזַז · יָשָׁה · יָדַע · נָגַד · מָלַל · מִן · חוּל · עָרַם · שָׁאַל · כָּסָה · צָפַן · תָּהָה · גָּל · בָּקַע · אָחַז · פָּנָה · חוּג · כָּלָה · רוּף · תָּמַה · כֹּחַ · בִּין · חוּל · קָצָה · שָׁמַע · בִּין · נָשָׂא · אָמַר · סוּר · שָׁפַט · מָרַר · דָּבַר · שָׂפָה · לָשׁוֹן · הָגָה · רָמָה · צָדַק · גָּוַע · תָּמַם · חָזַק · רָפָה · חָרַף · יוֹם · הָיָה · קוּם

militū illius? Et sup quē non surget lumē illius? Nunqd iustificari potest homo cōparat⁹ deo: aut appere mūdus natus de muliere? Ecce luna etiā non splendet: & stelle non sunt munde ꝏꝏꝏ in cōspectu eius: quāto magis hō putredo: & filius hoīs vermis. 26.

Rñdens āt iob: dixit. Cui⁹ adiutor es: nūqd ībecillis? Et sustētas brachiū ei⁹ q nō est fortis? Cui dedisti consiliū? forsitā illi q nō habet sapientiā? & prudentiā tuā ostēdisti plurimā. Quē docere voluisti? nōne eū qui fecit spiramentum? Ecce gigantes gemunt sub aquis: & qui habitant cum eis. Nudus est infernus coram illo: & nullū est opimentū pditioni. Qui extēdit aqlonē sup vacuū: & appēdit terrā sup nihilū. Qui ligat aqs in nubibus suis: vt non erumpant pariter deorsum. Qui tenet vultū solii sui: & expandit sup illud nebulā suā. Terminū circūdedit aquis: vsq₃ dū finiātur lux & tenebre. Colūne celi cōtremiscūt: & pauent ad nutū eius. In fortitudine illi⁹ repēte maria cōgregata sunt: & prudētia eius pcussit superbū. Spiritus ei⁹ ornauit celos: & obstetricāte manu ei⁹ educt⁹ ē coluber tortuosus. Ecce hec ex pte dicta sunt viarū eius: & cū vix paruā stillā ſmonis eius audierimus: qs poterit tonitruū magnitudinis illius intueri? 27.

Addidit qq₃ iob assumens pabolā suā: & dixit. Viuit de⁹ q abstulit iudiciū meū & ōps q ad amaritudinē adduxit aīam meā: qa donec supest halitus in me & spūs dei in naribus meis: nō loquētur labia mea iniqtatē: nec lingua mea meditabitur mendaciū. Absit a me vt iustos vos eē iudicē. Donec deficiā: nō recedā ab innocētia mea. Iustificationē meā quā cepi tenere: nō deseram. Neq₃ eni reprehendit me cor meū in omni vita mea. Sit vt ipius inimic⁹ me⁹: & aduersarius meus quasi iniquus ꝏꝏꝏ

predonib⁹: sup quos āt nō veniet isidiatio ab
πειραταῖς, ἐπὶ τίνας δὲ οὐκ ἐπελεύσεται ἔνεδρα παρ'
eo? quomō eñi erit iust⁹ homo corā dño? aut qs
αὐτοῦ; πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς ἔναντι κυρίου; ἢ τίς
mūdauerit se nat⁹ de muliere? si luna ordi
ἂν ἀποκαθαρίσαι ἑαυτὸν γεννητὸς γυναικός; εἰ σελήνῃ συν
nat: ꝛ nō illucet: stelle aūt nō mūde corā
τάσσει, καὶ οὐκ ἐπιφαύσκει, ἄστρα δὲ οὐ καθαρὰ ἐναντίον
eo. sine āt: homo putredo: ꝛ fili⁹ hoīs vermis.
αὐτοῦ. ἔα δέ, ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ. Ca.26.

Respōdens aūt iob dicit: cui apposit⁹ es: aut cui
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, τίνι πρόσκεισαι, ἢ τίνι
auxiliatur⁹ es? nunqd nō cui multa fortitudo: ꝛ cui bra
μέλλεις βοηθεῖν; πότερον οὐχ ᾧ πολλὴ ἰσχύς, καὶ ᾧ βρα-
chiū robustū est? cui dedisti cōsiliū? nōne cui ōis
χίων κραταιός ἐστι; τίνι συμβεβούλευσαι; οὐχ ᾧ πᾶσα
sapiā? aut quē inseqris? nōne cui maxima potētia? cui
σοφία; ἢ τίνι ἐπακολουθήσεις; οὐχ ᾧ μεγίστη δύναμις; τί-
renūciasti ꝟba? spūs āt cui⁹ est egressus ex
νι ἀνήγγειλας ῥήματα; πνοὴ δὲ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελθοῦσα ἐκ
te? nūqd gigātes nutrient: sub aqua
σοῦ; μὴ γίγαντες μαιωθήσονται, ὑποκάτωθεν ὕδατος
ꝛ vicinis ei⁹? nud⁹ ifern⁹ corā illo: ꝛ
καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ; γυμνὸς ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ
nō est circuit⁹ pditioni. q extēdit boreā in nihil:
οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐ-
hil: q appēdit terrā sup nihilū. q ligat aquā in nubi
δέν, κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός. δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέ-
b⁹ suis: ꝛ nō rupta ē nebula sub eo.
λαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ. ὁ
q tenet vultū solij: q expādit sup illud nebulā su
κρατῶν πρόσωπον θρόνου, ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν νέφος αὐ-
am. pceptū circūdedit in faciē aque: vsq₃
τοῦ. πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος, μέ-
ad ɔsūmationē lucis cū tenebris. colūne celi ex
χρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους. στῦλοι οὐρανοῦ ἐξε-
pāse sunt: ꝛ stupuerūt ab icrepatione ei⁹.
πετάσθησαν, καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐ-
fortitudine sedauit mare: sciētia āt stra
τοῦ. ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασσαν, ἐπιστήμῃ δὲ ἔστρω-
uit cete. claustra āt celi timuerūt eū.
σε τὸ κῆτος. κλεῖθρα δὲ οὐρανοῦ δεδοίκασιν αὐτόν.
pcepto aūt eius interfecit draconē aposta
προστάγματι δὲ αὐτοῦ ἐθανάτωσε δράκοντα ἀποστά-
tā. ecce he ptes vie eius: ꝛ sup hūiorē ſmo
την. ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λό-
nis audiemus in eo: vim āt tonitrus eius: qs
γου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ, σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ, τίς
nouit qñ faciet?
οἶδεν ὁπότε ποιήσει; Ca.27.

Adhuc āt addēs iob dixit pemio: viuit dñs q
Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ, ζῇ κύριος ὃς
sic me iudicauit: ꝛ oīpotēs q amarā fecit meā
οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ ὁ πικράνας μου
aīam. si qdē adhuc halitu meo exīte: spūs āt
τὴν ψυχήν. εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης, πνεῦμα δὲ
diuinus circūiectū mihi ī narib⁹. nō loquētur labia mea
θεῖον τὸ περιόν μοι ἐν ῥισί. μὴ λαλήσει τὰ χείλη μου
iniqua: neq₃ aīa mea meditabit iniusta. ne mihi sit
ἄνομα, οὐδὲ ἡ ψυχή μου μελετήσει ἄδικα. μή μοι εἴη
iustos vos ostēdere: donec moriar: nō eñi amouebo
δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι, ἕως ἂν ἀποθάνω, οὐ γὰρ ἀπαλ-
uebo inocentiā meā. iustitie āt attendēs nō
λάξω τὴν ἀκακίαν μου. δικαιοσύνῃ δὲ προσέχων οὐ
tradā: nō eñi cōsci⁹ sū mihi q illicita fecerim.
μὴ πρόωμαι, οὐ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πρά-
rim. veruntñ sint inimici mei. sicut subuer
ξας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ εἴησαν οἱ ἐχθροί μου. ὥσπερ ἡ κατα-
sio impiorū: ꝛ in me isurgētes: sicut
στροφὴ τῶν ἀσεβῶν, καὶ οἱ ἐπ' ἐμὲ ἐπανιστάμενοι, ὥσ-
cut pditio iniquorū.
περ ἡ ἀπώλεια τῶν παρανόμων. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

& que enĩ eſt ſpes impio: qm̃ cõtinet? cõfidẽs
καὶ τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς ἀσεβεῖ, ὅτι ἐπέχει; πεποιθὼς
in dñm nũq̃ ſalu⁹ erit: aut depcationẽ ei⁹ exaudiet
ἐπὶ κύριον ἆρα σωθήσεται, ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ ἐσακούσε
dñs: aut cũ venerit ei neceſſitas nõ habet aliq̃
ται κύριος; ἢ ἐπελθούσης αὐτῷ ἀνάγκης μὴ ἔχει τινὰ
ſmonis audaciã corã illo? aut ſicut cũ inuocauerit ipe
παρρησίαν ἐναντίον αὐτοῦ; ἢ ὡς ἐπικαλεσαμένου αὐτοῦ
exaudiet eũ? ſed iã renũciabo vobis qd eſt
εἰσακούσεται αὐτοῦ; ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν
in manu dñi: q̃ ſũt apud oĩpotentẽ: nõ mẽ
ἐν χειρὶ κυρίου, ἅ ἐστι παρὰ παντοκράτορι, οὐ ψεύσο
tiar. ecce iã oẽs noſtis: q̃ vana vanis iniĵci
μαι. ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε, ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλ
tis. hec pars hoĩs impij a dño:
λετε. αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου,
poſſeſſio ãt potentiũ ſupueniet ab oĩpotente
κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐπελεύσεται παρὰ παντοκράτορος
ſup eos. ſi ãt multi fuerint filij ei⁹ in occiſio
ἐπ᾽ αὐτούς. ἐὰν δὲ πολλοὶ γένωνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς σφα
nẽ erũt: ſi ãt viri euaſerint mẽdicabũt. at ſup
γὴν ἔσονται, ἐὰν δὲ ἀνδρωθῶσι προσαιτήσουσιν. οἱ δὲ πε
ſtites ei⁹ morte morient: viduas ãt eoꝝ
ριόντες αὐτοῦ θανάτῳ τελευτήσουσιν, χήρας δὲ αὐτῶν
nemo miſerabit. ſi ꝯgregauerit ſicut terrã argentũ: ſicut
οὐδεὶς ἐλεήσει. ἐὰν συναγάγῃ ὥσπερ γῆν ἀργύριον, ἴσα
ãt lutũ pparauerit auꝝ. hec oĩa iuſti vẽ
δὲ πηλῷ ἑτοιμάσῃ χρυσίον. ταῦτα πάντα δίκαιοι πε
dicabũt: at pecunias ei⁹ veraces habe
ριποιήσονται, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξου-
bũt: euaſit ãt dom⁹ ei⁹ ſicut tinee & ſicut tela
σιν, ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες καὶ ὥσπερ ἀρά
aranee. diues dormiet & nõ addet: ocu
χνη. πλούσιος κοιμηθήσεται καὶ οὐ προσθήσει, ὀφθαλ-
los ſuos aperuit: & nõ eſt. occurrerũt ei ſicut
μοὺς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι. συνήντησαν αὐτῷ ὥσπερ
aqua dolores: nocte ãt abſtulit eũ caligo. tol-
ὕδωρ αἱ ὀδύναι, νυκτὶ δὲ ἀφείλετο αὐτὸν γνόφος. ἀνα
let eũ vẽtus vrẽs & abibit: & vẽtila
λήψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται, καὶ λικμή-
bit eũ de loco ſuo. & iniĵciet ſup
σει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ. καὶ ἐπιρρίψει ἐπ᾽
eũ & nõ pcet: de manu ei⁹ fuga fugiet
αὐτὸν καὶ οὐ φείσεται, ἐκ χειρὸς αὐτοῦ φυγῇ φεύξεται.
pulſabit ſup eũ man⁹ ſuas: & exibilabit eũ de
κροτήσει ἐπ᾽ αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ, καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ
loco ſuo.
τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Ca.28.

Eſt enĩ argẽto loc⁹ vnde fit: loc⁹ ãt
Ἔστι γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται, τόπος δὲ
auro vnde cõflat. ferrũ. qdẽ enĩ de terra fit:
χρυσίῳ ὅθεν διηθεῖται. σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται,
es ãt ſicut lapis incidit. ordinẽ poſuit tenebris:
χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται. τάξιν ἔθετο σκότει,
& oĩz terminũ ipe ſcrutat: lapis tenebre &
καὶ πᾶν πέρας αὐτὸς ἐξακριβάζεται, λίθος σκοτία καὶ
vmbra mortis. inciſio torrẽtis a calce: at q̃
σκιὰ θανάτου. διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας, οἱ δὲ ἐπι
obliuiſcẽtes vie iuſte infirmati ſũt ex mortalib⁹. terra ex
λανθανόμενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βροτῶν. γῆ ἐξ
ea exibit panis: subt⁹ eã verſa ẽ ſicut
αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, ὑποκάτω αὐτῆς ἐστράφη ὡσεὶ
ignis. loc⁹ ſapphiri lapides ei⁹: & tumul⁹ au
πῦρ. τόπος σαπφείρου οἱ λίθοι αὐτῆς, καὶ χῶμα χρυ
re⁹ ei⁹ ſemita. nõ nouit eã volatile. & nõ in
σοῦν αὐτῆς τρίβος. οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινόν. καὶ οὐ πα
tuit⁹ eſt eã ocul⁹ vulturi. nõ calcauerũt eã
ρέβλεψεν αὐτὴν ὀφθαλμὸς γυπός. οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν
filij ſupboꝝ nõ ptrãſiuit ſup eã leo. in ru-
υἱοὶ ἀλαζόνων, οὐ παρῆλθεν ἐπ᾽ αὐτῆς λέων. ἐν ἀκροτό
pe extẽdit manũ ſuã: ſubuertit ãt a radicib⁹ mõtes.
μῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ, κατέστρεψε δὲ ἐκ ῥιζῶν ὄρη.

Trāſla.B.Hie.

Que ẽ enĩ ſpes hypocrite ſi auare rapiat: & nõ liberet de⁹ aĩam eius? Nũ qd deus audiet clamorẽ eius cũ venerit ſup eum ãguſtia? Aut poterit in oĩpotẽte delectari & inuocare deũ oĩ tpe? Docebo vos per manum dei que oĩpotens habeat: nec abſcondam. Ecce vos omnes noſtis: & quid ſine cauſa vana loquimini? Hec eſt pars hoĩs impii apud deũ: & hereditas violẽtorũ quã ab oĩpotẽte ſuſcipient. Si multiplicati fuerint filii eius: in gladio erũt: & nepotes eius nõ ſaturabũtur pane. Qui reliq fuerint ex eo: ſepeliẽtur in ĩteritu: & vidue illius nõ plorabũt. Si cõportauerit q̃ſi terrã argentũ: & ſicut lutũ prepauerit veſtimẽta: ppabit qdẽ: ſed iuſtus veſtietur illis: & argentũ innocẽs diuidet. Edificauit ſicut tinea domũ ſuam: & ſicut cuſtos fecit vmbraculũ. Diues cũ dormierit: nihil ſecũ auferet: aperiet oculos ſuos: & nihil ĩueniet. Apprehẽdet eũ q̃ſi aq̃ inopia: nocte opprimet eũ tẽpeſtas. Tollet eũ vẽtus vrẽs & auferet: & velut turbo rapiet eũ de loco ſuo. Emittet ſup eũ & nõ pcet: de mãu ei⁹ fugiẽs fugiet. Striget ſr eũ man⁹ ſuas: & ſibilabit ſup illũ ĩtuẽs locũ ei⁹. 28

Habet argentũ venarũ ſuarũ pricipia: & auro locus ẽ in q̃ cõflatur. Ferrũ de tra tollitur & lapis ſolutus calore in es vertitur. Tps poſuit tenebris: & vniuerſorũ finẽ ipſe cõſiderat. Lapidẽ q̃q̃ caliginis & vmbre mortis diuidit torrẽs a pplo peregrinãte: eos q̃s oblit⁹ eſt pes egẽtis hoĩs & inuios. Terra de qua oriebatur panis: in loco ſuo igni ſubuerſa eſt. Loc⁹ ſapphiri lapides eius: & glebe illius aurũ. Semitam ignorauit auis: nec intuitus eſt oculus vulturis. Non calcauerunt eam filii inſtitorũ: nec pertranſiuit per eã leena. Ad ſilicem extendit manũ ſuã: ſubuertit a radicibus mõtes.

Tex.he.Job.xxviij.Pritiua.heb.

כִּי מַה תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי יֵשֶׁל
אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ׃ הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע אֵל
כִּי תָבוֹא עָלָיו צָרָה׃ אִם עַל שַׁדַּי
יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ בְּכָל עֵת׃ אוֹרֶה
אֶתְכֶם בְּיַד אֵל אֲשֶׁר עִם שַׁדַּי
לֹא אֲכַחֵד׃ הֵן אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם
וְלָמָּה זֶּה הֶבֶל תֶּהְבָּלוּ׃ זֶה חֵלֶק
אָדָם רָשָׁע עִם אֵל וְנַחֲלַת עָרִיצִים
מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ׃ אִם יִרְבּוּ בָנָיו
לְמוֹ חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ
לָחֶם׃ שְׂרִידָיו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ
וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃ אִם יִצְבֹּר
כֶּעָפָר כָּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ׃
יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק׃
בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה
נֹצֵר׃ עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף
עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ׃ תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם
בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃
יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלַךְ וִישָׂעֲרֵהוּ
מִמְּקוֹמוֹ׃ וְיַשְׁלֵךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל
מִיָּדוֹ בָּרוֹחַ יִבְרָח׃ יִשְׂפֹּק עָלֵימוֹ
כַּפֵּימוֹ וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקוֹמוֹ׃

C. xxviij

כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא
וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ׃ בַּרְזֶל מֵעָפָר
יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה׃ קֵץ שָׂם
לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר
אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃ פָּרַץ נַחַל
מֵעִם גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל
דַּלּוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ׃ אֶרֶץ מִמֶּנָּה
יֵצֵא לָחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפַּךְ כְּמוֹ
אֵשׁ׃ מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ
וְעַפְרֹת זָהָב לוֹ׃ נָתִיב לֹא
יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין
אַיָּה׃ לֹא הִדְרִיכֻהוּ בְנֵי שָׁחַץ
לֹא עָדָה עָלָיו שָׁחַל׃ בַּחַלָּמִישׁ
שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים׃

קָנָה בָּצַע
נָשַׁל שָׁמַע
בּוֹא צוּר
עָנַג קָרָא
יָרָה
כָּחַד חָזָה
הָבַל
עָרַץ
לָקַח רָבָה
יָצָא שָׂבַע
שָׂרַד קָבַר
בָּכָה צָבַר
כּוּן לָבַשׁ
צָדַק נָקָה
חָלַק סָכַךְ
עָשַׁר שָׁכַב
אָסַף נָשַׂג
נָשָׂא קָדַם
סָעַר קוּם
שָׁלַךְ חָמַל
בָּרַח שָׂפַק
יָצָא
זָקַק
לָקַח צוּק
נָחַשׁ שׂוּם
כָּלָה
נוּר שָׁכַח
דָּלַל אָנַשׁ
נוּעַ
הָפַךְ
סָפַר
נָתַב
דָּרַךְ

בצורות יארים בקע וכל יקר
ראתה עינו: מבכי נהרות חבש — ראה בכה
ותעלמה יצא אור: והחכמה מאין — עלם
תמצא ואי זה מקום בינה: לא — מצא
ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ
החיים: תהום אמר לא בי היא — תהם
וים אמר אין עמדי: לא יתן סגור — נתן סגר
תחתיה ולא ישקל כסף מחירה: — שקל מחר
לא תסלה בכתם אופיר בשהם — סלה אפר
יקר וספיר: לא יערכנה זהב — ספר ערך
וזכוכית ותמורתה כלי פז: — זכך מור
ראמות וגביש לא יזכר ומשך — כלה רום
חכמה מפנינים: לא יערכנה — גבש זכר
פטדת כוש בכתם טהור לא תסלה — פנה
והחכמה מאין תבוא ואי זה — טהר
מקום בינה: ונעלמה מעיני כל — בוא.
חי ומעוף השמים נסתרה: אבדון — עלם
ומות אמרו באזנינו שמענו — סתר
שמעה: אלהים הבין דרכה והוא
ידע את מקומה: כי הוא לקצות — בין
הארץ יביט תחת כל השמים — קום קצה
יראה: לעשות לרוח משקל — נבט
ומים תכן במדה: בעשותו למטר — ראה עשה
חק ודרך לחזיז קלות: אז ראה — שקל מדד
ויספרה הכינה וגם חקרה: — חזז קול
ויאמר לאדם הן יראת אדני היא — ספר כון
חכמה וסור מרע בינה: — אמר

Cap. xxix — ויסף איוב שאת — רוע
משלו ויאמר: מי יתנני כירחי — נשא
קדם כימי אלוה ישמרני: בהלו — נתן
נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך: — יום שמר
כאשר הייתי בימי חרפי בסוד — הלל הלך
אלוה עלי אהלי: בעוד שדי — היה
עמדי סביבותי נערי: ברחץ הליכי
בחמה וצור יצוק עמדי פלגי — סבב
שמן: בצאתי שער עלי קרת — הלך צוק
— יצא קרה

In petris riuos excidit: & omne preciosum vidit oculus eius. Profūda quoq; fluuiorū ſcrutat⁹ eſt: & abſcondita ꝑduxit in lucē. Sapiā vero vbi inuenitur? & quis eſt locus intelligentie? Neſcit homo preciū eius: nec inuenitur in t̄ra ſuauiter viuentium. Abyſſus dicit: non eſt in me: & mare loquitur nō eſt mecū. Nō dabitur aurū obrizum ꝓ ea: nec appēdetur argentū in cōmutatiōe ei⁹. Nō cōferetur tinctis indie coloribus: nec lapidi ſardōico ꝑcioſiſſimo vel ſaphiro. Nō adeq̄bitur ei aurū vel vitrū: nec cōmutabūtur ꝓ ea vaſa auri: excelſa & eminētia nō cōmemorabūtur cōparatione eius. Trahitur aūt ſapiā de occultis. Nō adeq̄bitur ei topazi⁹ de ethiopia: nec tincture mūdiſſime cōponētur. Vn̄ ergo ſapiā venit? & q̄s eſt loc⁹ intelligētie? Abſcōdita eſt ab oculis oīm viuētiū: volucres quoq; celi latet. Perditio & mors dixerūt: auribus noſtris audiuimus famam eius. Deus intelligit viam eius: & ipſe nouit locum illius. Ipſe enim fines mundi intuetur: & oīa que ſub celo ſunt reſpicit. Qui fecit ventis pondus: & aquas appendit in mēſura. Qn̄ ponebat pluuiis legē: & viā ꝓcellis ſonātibus: tūc vidit illā & enarrauit: & preparauit & inueſtigauit: & dixit homini. Ecce timor domini ipſe eſt ſapientia: & recedere a malo intelligentia. 29.

Addidit quoq; iob aſſumens parabolā ſuam: & dixit. Quis mihi tribuat vt ſi; iuxta mēſes p̄ſtinos: ſ̄m dies q̄bus deus cuſtodiebat me. Qn̄ ſplendebat lucerna ei⁹ ſuper caput meū: & ad lumē eius ābulabā ī tenebris. Sicut fui in dieb⁹ adoleſcētie mee: qn̄ ſecreto de⁹ erat ī tabernac̄lo meo. Qn̄ erat oīp̄s mecū: & in circuitu meo pueri mei. Qn̄ lauabā pedes meos butyro: & petra fundebat mihi riuos olei. Quādo ꝓcedebā ad portā ciuitatis:

ripas āt fluuio⁊ excidit: oē āt ꝑcioſū vidit me⁹
θῖνας δὲ ποταμῶν ἔρρηξε, πᾶν δὲ τίμιον εἶδέ μου ὁ
ocul⁹. ꝓfunda āt fluuio⁊ reuelauit: oſtēdit āt
ὀφθαλμός. βάθη δὲ ποταμῶν ἀνεκάλυψεν, ἔδειξεν δὲ
ſuā potētiā in lucē. at ſapiā vnde inuēta eſt? qualis āt loc⁹ eſt ſciētie?
αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς. ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης;
nō nouit homo viā eius: neque inuenieſ ī hoīb⁹.
οὐκ οἶδε βροτὸς ὁδὸν αὐτῆς, οὐ δὲ μὴ εὑρεθῇ ἐν ἀνθρώποις.
abyſſus dixit nō eſt in me: ⁊ mare dixit nō eſt mecū.
ἄβυσσος εἶπεν οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί, καὶ θάλασσα εἶπεν οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.
nō dabit ꝯcluſum au⁊ pro ea: ⁊ nō appēdeſ argētū cōmutatio ei⁹.
οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, καὶ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς.
⁊ nō cōportabiſ auro ophir in onyche ꝑcioſo ⁊ ſapphiro.
καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ ὠφείρ, ἐν ὄνυχι τιμίῳ καὶ σαπφείρῳ.
nō adequabiſ ei aurū ⁊ vitrū. ⁊ ꝯmutatio eius ſupellectilia aurea.
οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ ὕαλος. καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ.
excelſa ⁊ ſublimia nō ꝯmemorabunſ: ⁊ trahe ſapiam ſup intima.
μετέωρα καὶ γαβεὶς οὐ μνησθήσεται, καὶ ἕλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα.
nō adequabiſ ei topaziū ethiopie: auro puro nō cōportabitur.
οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπάζιον αἰθιοπίας, χρυσίῳ καθαρῷ οὐ συμβασταχθήσεται.
at ſapiā vnde inuēta ē? q̄lis āt locus eſt intellect⁹?
ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς συνέσεως,
latuit oēm hoiem: ⁊ a volatilib⁹ celi abſcōdita ē.
λέληθε πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐκρύβη.
ꝑditio ⁊ mors dixerūt: audiuim⁹ ei⁹ gl'iam.
ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶπαν, ἀκηκόαμεν αὐτῆς τὸ κλέος.
dn̄s bn̄ cōſtituit ei⁹ viā: ipē āt nouit locū ei⁹.
ὁ κύριος εὖ συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν, αὐτὸς δὲ οἶδε τὸν τόπον αὐτῆς.
ipē em̄ q̄ ſub celum totā intueſ: vidēs q̄ in terra: oīa q; q̄ fecit:
αὐτὸς γὰρ τὴν ὑπ' οὐρανὸν πᾶσαν ἐφορᾷ, εἰδὼς τὰ ἐν τῇ γῇ, πάντα τε ἃ ἐποίησεν,
vento⁊ pōdus: aque q; mēſuras qn̄ fecit.
ἀνέμων σταθμόν, ὕδατός τε μέτρα ὅτε ἐποίησεν.
hic vidēs nūc numerauit: ⁊ viā in cōcuſſione vocis.
οὗτος ἰδὼν ἠρίθμησε, καὶ ὁδὸν ἐν τινάγματι φωνῆς.
tūc vidit illā: enarrauit eā: cū ꝑparaſſet inueſtigauit.
τότε εἶδεν αὐτὴν, ἐξηγήσατο αὐτήν, ἑτοιμάσας ἐξιχνίασεν.
dixit āt hoī: ecce pietas eſt ſapiā: at abſtinere a malis eſt ſcientia.
εἶπε δὲ ἀνθρώπῳ, ἰδοὺ ἡ θεοσέβειά ἐστι σοφία, τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστιν ἐπιστήμη.

Ca. 29.

Adhuc āt addēs iob dixit ꝓemio: q̄s me ponat iuxta mēſe; ante die⁊: q̄b⁹ me de⁹ cuſtodiuit:
Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ, τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν;
vt qn̄ ſplēdebat lucerna ei⁹ ſup caput meū: qn̄ lūine ei⁹ ambulabā in tenebris.
ὡς ὅτε ηὔγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει.
qn̄ fui in dieb⁹ iuuētutis mee: qn̄ dn̄s ſpeculationē faciebat dom⁹ mee.
ὅτε ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου, ὅτε ὁ κύριος ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου.
qn̄ fui diues valde: in circuitu āt mei pueri mei.
ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδές μου.
qn̄ fluebāt vie mee butyro: at mōtes mei fluebāt lacte.
ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι.
qn̄ exibā diluculo in ciuitatē:
ὅτε ἐξεπορευόμην ὄρθριος ἐν πόλει,

in āt plateis ponebať mea cathedra. vidētes me iuue
ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος. ἰδόντες με νεανί
nes abscōsi sunt: senes āt oēs steterūt. adulti āt
σκοι ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ πάντες ἔστησαν. ἁδροὶ δὲ
cessauerūt loquētes: digitū īponētes sup os.
ἐπαύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐπιθέντες ἐπὶ στόμα
at q̄ audierūt beatū dixerūt me: τ lingua eoꝝ
τι. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρισάν με, καὶ γλῶσσα αὐτῶν
gutturi suo adhesit. q̄ñ auris audiuit τ beatū di
τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη. ὅτι ὠτίον ἤκουσε καὶ ἐμακά
xit me: ocul⁹ āt vidēs me declinauit. liberaui eñi pau
ρισέ με, ὀφθαλμὸς δὲ ἰδών με ἐξέκλινε. διέσωσα γὰρ πτω
pem de manu potētis: τ pupillo: cui nō erat adiutor auxi
χὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου, καὶ ὀρφανῷ, ᾧ οὐκ ἦν βοηθὸς ἐβοή
liat⁹ sū. benedictio peuntis sup me veniat: os āt
θησα. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι, στόμα δὲ
vidue mihi bñdixit. iustitiā indut⁹ sū: vestit⁹ sū
χήρας με εὐλόγησε. δικαιοσύνην ἐνεδεδύκειν, ἠμφιεσά
āt iudiciū sicut diploidē. ocul⁹ fui cecoꝝ:
μην δὲ κρίμα ἴσα διπλοΐδι. ὀφθαλμὸς ἤμην τυφλῶν,
pes āt claudoꝝ: ego fui pater impotentū: causā āt quā
πούς δὲ χωλῶν, ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων, δίκην δὲ ἣν
nō sciebā inuestigaui. cōtriui āt molas iniquoꝝ: de āt
οὐκ ᾔδειν ἐξιχνίασα. συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, ἐκ δὲ
medijs dentib⁹ eoꝝ predā euulsi. dixi
μέσων τῶν ὀδόντων αὐτῶν ἅρπαγμα ἐξέσπασα. εἶπα
āt etas mea senescet sicut trūcus palme: multū
δὲ ἡ ἡλικία μου γηράσει ὥσπερ στέλεχος φοίνικος, πολὺν
tēpus viuā. radix mea apta est in aqua: τ ros
χρόνον βιώσω. ἡ ῥίζα μου διήνοικται ἐπὶ ὕδατος, καὶ δρό
morabiť in messione mea. glīa mea noua me
σος αὐλισθήσεται ἐν τῷ θερισμῷ μου. δόξα μου καινὴ μετ'
cū: τ arc⁹ me⁹ in manu ei⁹ ābulabit. q̄ me
ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύσεται. ἐμοῦ
audierūt attēdebāt: tacuerūt āt in meo cōsilio.
ἀκούσαντες προσέχον, ἐσιώπησαν δὲ ἐπὶ τῇ ἐμῇ βουλῇ.
sup āt meū verbū nō addiderūt: leti āt e
ἐπὶ δὲ τῷ ἐμῷ ῥήματι οὐ προσέθεντο, περιχαρεῖς δὲ ἐγί
rāt q̄ñ illis loquebar. sicut terra sitiēs susci
νοντο ὁπόταν αὐτοῖς ἐλάλουν. ὥσπερ γῆ διψῶσα προσδε
piēs imbrē: sic isti meū ꝭmonē. si ride
χομένη τὸν ὑετόν, οὕτως οὗτοι τὴν ἐμὴν λαλιάν. ἐὰν γε
rā ad eos nō crediderāt: τ lux vul
λάσω πρὸς αὐτούς οὐ μὴ πιστεύσωσι, καὶ φῶς τοῦ προσώ
tus mei nō cadebat. elegi viā eoꝝ:
που μου οὐκ ἀπέπιπτεν. ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν,
τ sedi imperās: τ in tabnaculo erā sicut rex in
καὶ ἐκάθισα ἄρχων, καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βασιλεὺς ἐν
satellitib⁹. quēadmodū passionib⁹ affectos ꝯsolabar.
μονοζώνοις. ὃν τρόπον παθεινοὺς παρεκάλουν. Ca.30.

Nūc āt deriserūt me minimi: nūc hortanť
Νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, νῦν νουθετοῦσι
me in pte. quoꝝ ꝯtēnebā patres eoꝝ: quos nō pu
με ἐν μέρει. ὧν ἐξουδένουν πατέρας αὐτῶν, οὓς οὐχ ἡγη
taui esse dignos canib⁹ meoꝝ gregū. et fortitudo
σάμην εἶναι ἀξίους κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων. καί γε ἰσχὺς
manuū ipoꝝ ad qd mihi: sup ipos periīt ꝯsumatio:
χειρῶν αὐτῶν ἵνα τί μοι; ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συντέλεια,
in egestate τ fame sterilis: fugiētes inaqsam heri ꝑssu
ἐν ἐνδείᾳ καὶ λιμῷ ἄγονος, οἱ φεύγοντες ἄνυδρον ἐχθὲς συνο
rā τ miseriā. frāgentes auronē in so
χὴν καὶ ταλαιπωρίαν. οἱ περικλῶντες ἅλιμα ἐπὶ ἠ
nāte: qui auro erāt eoꝝ cibaria. ihonorati āt
χοῦντι, οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα. ἄτιμοι δὲ
τ viles habiti indigētes oīs boni: τ q̄ radices
καὶ πεφαυλισμένοι ἐνδεεῖς παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ οἳ ῥίζας
lignoꝝ mādebāt pre fame magna insurrexerūt
ξύλων ἐμασῶντο ὑπὸ λιμοῦ μεγάλου ἐπανέστησάν
mihi fures. quoꝝ dom⁹ eoꝝ erāt foramina petraꝝ
μοι κλέπται. ὧν οἱ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν

&[y]ī platea[z]pabāt[a]cathedrā mihi.[b]Videbāt me[c]iuuenes[d]& abscondebātur:[e]& senes[f]assurgētes[g]stabant. [h]Principes[i]cessabāt[k]loq: [l]& digitum[m]supponebāt [n]ori suo.[o]Vocem suā[q]cohibebant[p]duces: ∞∞∞ [r]& lingua eorū[s]gutturi suo[t]adherebat.[x]Auris[y]audiēs[z]btīficabat me[a]& ocl's [b]vidēs[c]testioniū reddebat mihi: eo[d]ꝙ[e]liberassē[f]pauperē[g]vociferantē[h]& pupillum[i]cui[l]nō esset[k]adiutor. [m]Bñdictio[n]pituri[o]sup me [p]veniebat:[q]& cor[r]vidue [s]cōsolatus sū.[t]Iusticia[u]indutus sum:[x]& vestiui me [y]sicut vestimēto[z]& diademate[a]iudicio meo.[b]Oculus[c]fui[d]ceco:[e]& pes ∞∞ [f]claudo.[h]Pater[i]eram[k]pauperum: ∞∞∞ [l]& causam quā[m]nesciebā diligētissime[o]iuestigabā. [p]Conterebā[q]molas[r]iniq: [s]& de dētib⁹ illi⁹[t]auferebā [u]predā.[x]Dicebāqꝫ[y]in[z]nidulo meo[a]moriar[b]& sicut palma[c]m'tiplicabo[d]dies. [e]Radix mea[f]apta ē[g]secus [h]aqs:[i]& ros[k]morabitur[l]ī messiōe mea.[m]Glīa mea semp[n]inouabitur:[p]& arcus me⁹[q]in manu mea[r]instaurabitur. Qui[s]me[t]audiebāt:[u]expectabāt sentētiā:[x]& intenti tacebāt[y]ad [z]cōsiliū meū.[b]Verbis meis[b]addere[c]nihil audebāt: [e]& sup illos[f]stillabat[g]eloquiū meū.[h]Expectabant [k]me[l]sic pluuiā:[l]& os suū [m]apiebāt qsi[n]ad ībrē serotinū. Si qñ[o]ridebā[p]ad eos [q]nō[r]credebāt[s]& lux[t]vult⁹ mei[u]nō[x]cadebat ī tra.[y]Si voluissē[z]ire ad eos:[a]sedebā[b]pm⁹.[c]Cūqꝫ sederē[d]qsi rex circūstāte[e]exercitu: erā tñ[g]merētiū[h]cōsolator.

Nūc āt[b]deridēt[c]me 30. [d]iuniores[e]tpe:[f]quoꝝ [h]nō dignabar[i]pres[k]ponere[l]cū[m]canib⁹[n]gregis mei [q]Quorū[p]virtus[q]manuū [s]mihi erat[r]pro nihilo: & [x]vita ipsa putabātur indigni.[y]Egestate[z]& fame[a]steriles:[b]q rodebāt in[c]solitudīe[d]squallētes[e]calamitate [f]& miꝑia. Et[g]mādebāt[h]herbas &[k]arboꝝ[l]cortices:[l]& radix[m]iuniporū erat[n]cib⁹ eorū. Qui[o]de[p]cōuallibus ista[p]rapiētes: cū singla repissent:[r]ad ea cū[q]clamore currebāt.[t]In desTis[x]habitabāt[u]torrētiū: & in[r]cauernis[z]tre[a]vel sup glareā. Qui[b]inter huiuscemodi [b]letabantur: & esse[c]sub ∞

בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃ רָאוּנִי נְעָרִים
וְנֶחְבָּאוּ וִישִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃
שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ
לְפִיהֶם׃ קוֹל נְגִידִים נֶחְבָּאוּ
וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבֵקָה׃ כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה
וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאֲתָה וַתְּעִידֵנִי׃
כִּי אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא
עֹזֵר לוֹ׃ בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא
וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנִן׃ צֶדֶק לָבַשְׁתִּי
וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃
עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם
לַפִּסֵּחַ אָנִי׃ אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים
וְרִב לֹא יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ׃ וָאֲשַׁבְּרָה
מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף׃
וָאֹמַר עִם קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה
יָמִים׃ שָׁרְשִׁי פָתוּחַ אֱלֵי מָיִם
וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי׃ כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי
וְקַשְׁתִּי בְּיָדִי תַחֲלִיף׃ לִי שָׁמְעוּ
וְיִחֵלּוּ וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי׃ אַחֲרֵי
דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי׃
וְיִחֲלוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ
לְמַלְקוֹשׁ׃ אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא
יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן׃ אֶבְחַר
דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁכּוֹן כְּמֶלֶךְ
בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם׃
וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי
צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר
מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם כַּלְבֵי
צֹאנִי׃ גַּם כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִּי
עָלֵימוֹ אָבַד כָּלַח׃ בְּחֶסֶר וּבְכָפָן
גַּלְמוּד הָעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ
שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה׃ הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ
עֲלֵי שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם׃
מִן גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עָלֵימוֹ כַּגַּנָּב׃
בַּעֲרוּץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חֹרֵי עָפָר
וְכֵפִים׃ בֵּין שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת

כון ישב
ראה חבא
ישש קום
שור מלל
שום פה
נגד לשון
חיך אשר
ראה יעד
מלט ענה
שוע יתם
בוא רנן
לבש מעל
צנף שפט
היה אבה
רוב חקר
שבר תלע
שן שלך
קן גוע רבה
ים פתח
לון קצר
חלף
דום יעץ
שנה נטף
מלל פה
לקש שחק
אמן פנה
נפל בחר
ישב שכן
גדד נחם
Cap. xxx.
צער יום
שות
כוח
שאה מלח
גרש רוע
ערץ חור
כיף נהק

חָרוּל יְסֻפָּחוּ׃ בְּנֵי נָבָל גַּם בְּנֵי | חָרַל סָפַח
בְלִי שֵׁם נִכְּאוּ מִן הָאָרֶץ׃ וְעַתָּה | בָּל נָכָה
נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֱהִי לָהֶם לְמִלָּה׃ | נָגַן הָיָה
תִּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי לֹא חָשְׂכוּ | מָלַל מִן
רֹק׃ כִּי יִתְרוֹ פִתַּח וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן | פָּנָה רָקַק
מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃ עַל יָמִין פִּרְחַח | עָנָה
יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיָּסֹלּוּ עָלַי | יָמַן
אָרְחוֹת אֵידָם׃ נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי | קוּם סָלַל
יֹעִילוּ לֹא עֹזֵר לָמוֹ׃ כְּפֶרֶץ רָחָב | נָתַב הָוָה
יֶאֱתָיוּ תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ׃ | יָעַל
הָהְפַּךְ עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ | אָתָה גָּלַל
נְדִבָתִי וּכְעָב עָבְרָה יְשֻׁעָתִי׃ וְעַתָּה | הָפַךְ רָדַף
עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יֹאחֲזוּנִי יְמֵי | שָׁפַךְ אָחַז
עֹנִי׃ לַיְלָה עֲצָמַי נִקַּר מֵעָלָי וְעֹרְקַי | יוֹם עָנָה
לֹא יִשְׁכָּבוּן׃ בְּרָב כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ | שָׁכַב כּוֹחַ
לְבוּשִׁי כְּפִי כֻתָּנְתִּי יַאַזְרֵנִי׃ | חָפַשׂ לָבַשׁ
הֹרָנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל כֶּעָפָר | פֶּה אָזַר
וָאֵפֶר׃ אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי | הָרָה מָשַׁל
עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֶן בִּי׃ תֵּהָפֵךְ לְאַכְזָר | שָׁוַע עָנָה
לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִשְׂטְמֵנִי׃ תִּשָּׂאֵנִי | בִּין כָּזַר
אֶל רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וּתְמֹגְגֵנִי תֻּשִׁיָּה׃ | שָׂטַם נָשָׂא
כִּי יָדַעְתִּי מָוֶת תְּשִׁיבֵנִי וּבֵית | רָכַב מוּג
מוֹעֵד לְכָל חָי׃ אַךְ לֹא בְעִי יִשְׁלַח | יָשָׁה שׁוּב
יָד אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ׃ אִם | יָעַד עָיָה
לֹא בָכִיתִי לִקְשֵׁה יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי | שָׁלַח
לָאֶבְיוֹן׃ כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע | בָּכָה
וַאֲיַחֲלָה לְאוֹר וַיָּבֹא אֹפֶל׃ מֵעַי | אָבָה קָוָה
רֻתְּחוּ וְלֹא דָמּוּ קִדְּמֻנִי יְמֵי | בּוֹא רוּעַ
עֹנִי׃ קֹדֵר הִלַּכְתִּי בְּלֹא חַמָּה | יָחַל מֵעָה
קַמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוֵּעַ׃ אָח הָיִיתִי | דָּמַם יוֹם עָנָה
לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת יַעֲנָה׃ עוֹרִי | קוּם הָיָה
שָׁחַר מֵעָלָי וְעַצְמִי חָרָה מִנִּי | תָּנַן רָעָה
חֹרֶב׃ וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי | בָּנָה עָנָה
וְעֻגָבִי לְקוֹל בֹּכִים׃ | הָיָה
| בָּכָה

Cap. xxxi
בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי | בָּרַת
וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל בְּתוּלָה׃ | בִּין בָּתַל

sentibus delitias computabant. Filii stultorū & ignobiliū & in terra penit9 nō parētes. Nunc in eorū cāticū versus sū: & fact9 sum eis in pūerbiū. Abominātur me & lon ge fugiunt a me: & faciē meā cōspuere non verē tur. Pharetrā ei suā apuit & afflixit me & frenū po suit in os meū. Ad dexte ram orientis calamitatis mee ilico surrexerūt: pe des meos subuerterunt: oppresserūt q̄si fluctib9 semitis suis. Dissipauerūt itinera mea: isidiati sunt mihi & p̄ualuerūt: & nō fuit qui ferret auxilium. Quasi rupto muro & ap ta ianua irruerūt sup me: & ad meas miserias de uoluti sunt. Redact9 sū in nihilū. Abstulit q̄si vēt9 desideriū meum & velut nubes ptrāsiit salus mea. Nūc aūt in memetipso marcescit aīa mea & pos sidēt me dies afflictionis. Nocte os meū pforatur doloribus: & q me come dunt non dormiūt. In multitudine eo2 cōsumi tur vestimentū meū: q̄si capitio tunice succixerūt me. Cōpatus sū luto: & assimilat9 sū fauille & ci neri. Clamo ad te & nō exaudies me: sto & respi cis me. Mutat9 es mihi in crudelē & ī duritia ma nus tue aduersaris mihi. Eleuasti me: & q̄si sr vē tū ponēs elisisti me vali de. Scio qa morti trades me: vbi cōstituta ē dom9 oī viuēti. Verūtn̄ nō ad cōsumptionē eorū emit tis manū tuā: & si corru erint ipse saluabis. Flebā quōdā sup eo q afflictus erat: & cōpatiebatur aīa mea paupi. Expectabā bona & venerūt mihi ma la: p̄stolabar lucē & eru perūt tenebre. Interiora mea efferbuerūt absq3 vlla reqe: p̄uenerūt me dies afflictiōis. Merens icedebā sine furore: cō surgēs: ī turba clamabā. Fr̄ fui draconū: & soci9 struthionū. Cutis mea de nigrata ē sup me: & ossa mea aruerūt p̄ caumate. Versa ē in luctū cithara mea: & organū meū in vocē flentium. 31.

Pepigi fedus cū ocu lis meis: vt ne cogi tarem quidē de virgine.

in medio bnsonātiū clamabūt. q̄ sub sarmētis agrestib9 vi
ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται, οἱ ὑπὸ φρύγανα ἄγρια διη
uebāt. stulto2 filii ꝛ ignobiliū nomē ꝛ gl̄ia extin
τῶντο· ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ κλέος ἐσβε
ctū a terra: nūc āt cithara ego sū eo2: ꝛ me
σμένον ἀπὸ γῆς, νυνὶ δὲ κιθάρα ἐγώ εἰμι αὐτῶν, καὶ ἐμὲ
p̄uerbiū habēt. abominati sūt āt me recedētes lō
θρύλημα ἔχουσιν. ἐβδελύξαντο δέ με ἀποστάντες μα
ge: ab āt facie mea nō abstinuerūt sputum.
κράν, ἀπὸ δὲ προσώπου μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον.
cū apuisset em̄ pharetrā suā afflixit me: ꝛ frenū
ἀνοίξας γὰρ φαρέτραν αὐτοῦ ἐκάκωσέ με, καὶ χαλινὸν
faciei mee emisit. ad dextrā germi
τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλεν. ἐπὶ δεξιῶν βλα
nis insurrexerūt: pedes ei9 extēdit: ꝛ viā fe
στοῦ ἐπανέστησαν, πόδας αὐτοῦ ἐξέτεινεν, καὶ ὡδοποί
cit in me semitas p̄ditionis eo2. attrite sūt
ησεν ἐπ' ἐμὲ τρίβους ἀπωλείας αὐτῶν. ἐξετρίβησαν
semite mee: exuit em̄ meā stolā: sagittis su
τρίβοι μου, ἐξέδυσε γάρ μου τὴν στολήν, βέλεσιν αὐ
is iaculat9 est me. vsus est āt me vt vult: in
τοῦ κατηκόντισέ με. κέχρηται δέ μου ὡς βούλεται, ἐν
dolorib9 cōpact9 sū. reuertunt āt mei dolores: abi
ὀδύναις πέφυρμαι. ἐπιστρέφονται δέ μου αἱ ὀδύναι, ᾤ
it mea spes q̄si vēt9: ꝛ sicut nebula
χετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα, καὶ ὥσπερ νέφος ἡ
salus mea. ꝛ nūc in me effundet aīa mea:
σωτηρία μου. καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου,
habēt āt me dies dolorū. nocte āt ossa mea cō
ἔχουσι δέ με ἡμέραι ὀδυνῶν. νυκτὶ δὲ τὰ ὀστᾶ μου συγ
busta sunt: at nerui mei dissoluti sūt. in multa fortitudīe
κέκαυται, τὰ δὲ νεῦρά μου διαλέλυται. ἐν πολλῇ ἰσχύϊ
apprehēdit meū vestimētū: sicut circhorale
ἐπελάβετό μου τῆς στολῆς, ὥσπερ τὸ περιστόμιον τοῦ
tunice mee circūdederūt me: reputasti āt me sicut lutū: in
χιτῶνός μου περιέσχον με, ἥγησαι δέ με ἴσα πηλῷ, ἐν
terra ꝛ cinere mea pars. clamaui āt ad te ꝛ nō
γῇ καὶ σποδῷ μου ἡ μερίς. κέκραγα δὲ πρὸς σὲ καὶ οὐκ
audis me: steterūt ꝛ ꝯsiderauerūt me. insultasti āt mihi
ἀκούεις με, ἔστησαν καὶ κατενόησάν με. ἐπέβης δέ μοι
crudelit: manu potēti me ꝟberasti ordinasti āt
ἀνελεημόνως, χειρὶ κραταιᾷ με ἐμαστίγωσας. ἔταξας δέ
mihi in dolorib9: ꝛ eiecisti me a salute: no
με ἐν ὀδύναις, καὶ ἀπέρριψάς με ἀπὸ σωτηρίας. οἶ
ui em̄ q̄ mors me cōteret: dom9 em̄ omni mor
δα γὰρ ὅτι θάνατός με ἐκτρίψει, οἰκία γὰρ παντὶ θνη
tali terra. vtinā. n. possem meip̄m cape
τῷ γῆ. εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν διαχειρώσα
re: aut deprecat9 saltē aliū: ꝛ faciet mihi hoc. ego
σθαι, ἢ δεηθείς γε ἑτέρου, καὶ ποιήσει μοι τοῦτο. ἐγὼ
āt sup oī impotēte fleui: gemui āt vidēs ho
δὲ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ἐστέναξα δὲ ἰδὼν ἄν
minē in necessitatib9. ego expectās bona: ecce occurre
δρα ἐν ἀνάγκαις. ἐγὼ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντη
rūt mihi magis dies malo2. venter me9 efferbuit ꝛ
σάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν. ἡ κοιλία μου ἐξέζεσε καὶ
nō tacebit: p̄uenerūt me dies paupertatis. ge
οὐ σιωπήσεται, προέφθασάν με ἡμέραι πτωχείας. στέ
mēs ambulo sine furore steti āt in ꝯgregatiōe
νων πορεύομαι ἄνευ θυμοῦ, ἕστηκα δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ κε
clamās. frater fui sirenū: amic9 āūt struthio
κραγώς. ἀδελφὸς γέγονα σειρήνων, ἑταῖρος δὲ στρου
nū. cutis mea obtenebrata ē valde: at ossa mea
θῶν. τὸ δέρμα μου ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀστᾶ μου
pre ardore. euasit in luctū mea cithara: at
ἀπὸ καύματος. ἀπέβη εἰς πένθος μου ἡ κιθάρα, ὁ δὲ
psalmus me9 in fletū mihi.
ψαλμός μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί. Ca. 31.

Fedus posui oculis meis: ꝛ nō
Διαθήκην ἔθεμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ οὐ
intelligā sup virginem.
συνήσω ἐπὶ παρθένῳ.

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

τ q̄d diuiſit deus deſup: τ hereditas ſufficiētiſ ex
καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἀπάνωθεν, καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ
altiſſimis: ve pditio iniquo τ abalienatio
ὑψίστων; οὐαὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις
faciētibus iniqtatē. nōne ipe videbit viā meā: τ
τοῖς ποιοῦσιν ἀνομίαν. οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου, καὶ
oēs greſſus meos enūerabit? ſi āt fui ambu
πάντα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμήσει; εἰ δὲ ἤμην πεπο
lās cū ſcurris: ſi āt τ feſtinauit pes
ρευμένος μετὰ γελοιαστῶν, εἰ δὲ καὶ ἐσπούδακεν ὁ πούς
meus in dolū. appēſus ſū. n. in ſtatera iuſta: ſciuit āt do=
μου εἰς δόλον. ἕσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἶδε δὲ ὁ κύ=
min⁹ iniuſtitiā meā. ſi declinauit pes meus de via
ριος τὴν ἀδικίαν μου. εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ
ſi āt τ oculū ſecutū eſt coꝛ meū: ſi āt τ
εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ
manib⁹ meis tetigi dona. ſerā igit τ alij co=
ταῖς χερσί μου ἡψάμην δώρων. σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φά
medāt: erradicat⁹ aūt ſim ſup terrā. ſi aūt ſecutū eſt
γοισαν, ἄρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς. εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ
coꝛ meū mulierē viri alteri⁹: ſi τ inſidiatoꝛ
καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος
fui ad oſtia eius. placeat igit τ vxoꝛ mea
ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς. ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου
alij: at puuli mei hūilient. furoꝛ eīn ire
ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου ταπεινωθείη. θυμὸς γὰρ ὀργῆς
irretētibilis: pꝫaminare viri vxorē. ignis eīn eſt
ἀκατάσχετος, τὸ μιᾶναι ἀνδρὸς γυναῖκα. πῦρ γάρ ἐστι
cōburens in oibus mēbris. cui vtiq̃ ſupuenerit a ra
καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν, οὗ δ᾽ ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥι
dicib⁹ pdidit. ſi aūt τ vile habui iudiciū ſerui
ζῶν ἀπώλεσεν. εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρίμα θεράποντός
mei aut ancille: diſceptantib⁹ illis aduerſū me. q̄d eīn fa=
μου ἢ θεραπαίνης, κρινομένων αὐτῶν πρός με. τί γὰρ ποι
ciā cū inq̄ſitionē mei faciet dn̄s: ſi āt τ ſpecu
ήσω ἐὰν ἔτασίν μου ποιήσηται ὁ κύριος, ἐὰν δὲ καὶ ἐπι=
lationē: qð reſpōſuꝫ faciā? nunq̄d nō vt
σκοπήν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι; πότερον οὐχ ὡς
τ ego fact⁹ ſū in vtero: τ illi facti ſunt. ipotē=
καὶ ἐγὼ ἐγενόμην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεῖνοι γεγόνασιν. ἀδύνα
tes āt vſu quē q̄nq̃ habuerūt nō fruſtrati ſūt: vidue āt
τοι δὲ χρείαν ἥν ποτε εἶχον οὐκ ἀπέτυχον, χήρας δὲ
oculū nō tabefeci: ſi āt τ bucellā meā comedi
τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα, εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον
ſol⁹: τ nō pupillū pticipē feci ex ea. qm̄ ab adole
μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ. ὅτι ἐκ νεότη
ſcētia mea enutriui vt pat: τ de vtero matris dedu
τός μου ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γαστρὸς μητρὸς ὡδή=
xi. ſi āt τ deſpexi nudū pereūtē: τ nō
γησα. εἰ δὲ καὶ ὑπερεῖδον γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ
veſtiui: impotētes āt ſi nō bn̄dixerūt mihi: ab āt tōſura
ἠμφίεσα, ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ ηὐλόγησάν με, ἀπὸ δὲ κουρᾶς
agnoꝝ meoꝝ calefacti ſūt hūeri eoꝝ: ſi leuaui pupillo
ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν, εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ
manū: cōfidēs qm̄ multa mihi auxiliatio adeſt. rece
χεῖρα, πεποιθὼς ὅτι πολλή μοι βοήθεια περίεστιν. ἀπο=
dat igit hūer⁹ me⁹ a iunctura: at brachiū meū
σταίη ἄρα ὁ ὦμός μου ἀπὸ τῆς κλειδός, ὁ δὲ βραχίων μου
a cubito meo ꝯfringat: timoꝛ eīn dn̄i cō
ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνός μου συντριβείη. φόβος γὰρ κυρίου συ
tinuit me τ a captione ei⁹ nō ferā. ſi
νέσχε με καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω. εἰ
oꝛdinaui auꝝ foꝛtitudinē meā: ſi āt τ i lapide ꝑtioſo fidu
ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου, εἰ δὲ καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπε
ciā habui: ſi āt τ letat⁹ ſum multis diuitijs mihi exi
ποίθησα, εἰ δὲ καὶ ηὐφράνθην πολλοῦ πλούτου μοι γε
ſtentib⁹: ſi āt τ in innūerabilib⁹ poſui manū meā.
νομένου, εἰ δὲ καὶ ἐπ᾽ ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου.
aut nō video q̄dē ſolē lucentē deficientē:
ἢ οὐχ ὁρῶ μὲν ἥλιον τὸν ἐπιφαύσκοντα ἐκλείποντα,
lunā aūt deficientē. nō eīn in eis eſt:
σελήνην δὲ φθίνουσαν. οὐ γὰρ ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐστι,

Trāſla.B.Hie.

Quā enī partē hēret in me de⁹ deſup: & heredi tatē ops de excelſis? Nū qd nō perditio ē iniquo & alienatio operātibus iniuſticiā? Nōne ipſe cō ſiderat vias meas: & cū ctos greſſus meos dinu merat? Si ābulaui in va nitate & feſtinauit i dolo pes me⁹: appendat me in ſtatera iuſta: & ſciat de⁹ ſimplicitatē meā. Si declinauit greſſus meus de via: & ſi ſecutus eſt oculus me⁹ cor meum: & ſi in manibus meis ad heſit macula: ſeram ∞ & alius comedat: & ꝓ genies mea erradicetur. Si deceptū eſt cor meū ſuper muliere: & ſi ad oſtiū amici mei inſidiat⁹ ſum: ſcortuꝫ alterius ſit vxor mea: & ſuper illam incuruentur alii. Hoc enim nefas eſt & ini quitas maxima: ∞∞∞ ignis vſq̃ ad perditio nem deuorans ∞∞∞∞ & oīa erradicās genimi na. Si contempſi ſubire iudiciū cū ſeruo meo & ancilla mea: cū diſcepta rēt aduerſū me. Quid eī faciā cū ſurrexerit ad iu dicādū de⁹? & cū q̄ſierit: qd rn̄debo illi? Nūquid nō in vtero fecit me q & illū opatus ē: & formauit me in vulua vnus? Si ne gaui qd volebāt paupib⁹ & oculos vidue expecta re feci. Si comedi bucellā meā ſol⁹: & nō comedit pupillus ex ea: qa ab in fantia mea creuit mecū miſatio: & de vtero ma tris mee egreſſa ē mecū. Si deſpexi ꝑtereuntē eo q̄ nō habuerit idumentū: & abſq̃ opimento pau perē. Si nō bn̄dixerunt mihi latera eius: & de vel leribus ouiū mearū calefa ctus ē. Si leuaui ſup pu pillū manū meā: ēt cū vi derē me in porta ſupio rē: hūerus me⁹ a iūctura ſua cadat: & brachiū me um cū ſuis oſſib⁹ cōfrin gatur. Semp eī q̄ſi tumē tes ſup me fluctus timui deū: & pōdus ei⁹ ferre nō potui. Si putaui au rū robur meū & obrizo dixi fiducia mea. Si leta tus ſum ſuper multis ∞ diuitiis meis: & qa pluri ma repit man⁹ mea. Si vidi ſolem cū fulgeret: & lunā incedentē clare:

Tex.he.Job.xxxi. Pˀitiua.heb.

ומה חלק אלוה ממעל ונחלת	עלה
שדי ממרומים: הלא איד לעול	רום
ונכר לפעלי און: הלא הוא יראה	ראה
דרכי וכל צעדי יספור: אם הלכתי	ספר
עם שוא ותחש על מרמה רגלי:	חוש רמה
ישקלני במאזני צדק וידע	שקל און
אלוה תמתי: אם תטה אשרי	תמם נטה
מני הדרך ואחר עיני הלך	מן
לבי ובכפי דבק מאום: אזרעה	מאם זרע
ואחר יאכל וצאצאי ישרשו:	אכל יצא
אם נפתה לבי על אשה ועל	שרש פתה
פתח רעי ארבתי: תטחן לאחר	איש רעה
אשתי ועליה יכרעון אחרין:	טחן
כי הוא זמה והוא עון פלילים:	כרע
כי אש היא עד אבדון תאכל	זמם פלל
ובכל תבואתי תשרש: אם אמאס	בוא מאס
משפט עבדי ואמתי ברבם עמדי:	שפט אמה
ומה אעשה כי יקום אל וכי	רוב עשה
יפקד מה אשיבנו: הלא בבטן	קום פקד
עשני עשהו ויכננו ברחם אחד:	שוב
אם אמנע מחפץ דלים ועיני אלמנה	עשה כון
אכלה: ואכל פתי לבדי ולא	מנע
אכל יתום ממנה: כי מנעורי גדלני	כלה פתת
כאב ומבטן אמי אנחנה: אם	בדד יתם
אראה אובד מבלי לבוש ואין	נער נחה
כסות לאביון: אם לא ברכוני	ראה אבד
חלצו ומגז כבשי יתחמם: אם	בלה לבש
הניפותי על יתום ידי כי	כסה אבה
אראה בשער עזרתי: כתפי	חמם
משכמה תפול ואזרעי מקנה	נוף
תשבר: כי פחד אלי איד אל	נפל זרע
ומשאתו לא אוכל: אם שמתי	שבר
זהב כסלי ולכתם אמרתי	נשא יכל
מבטחי: אם אשמח כי רב	שום
חילי וכי כביר מצאה ידי: אם	בטח שמח
אראה אור כי יהל וירח יקר הולך:	כבר / הלל הלך

וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי   פָּתָה נָשַׁק
לְפִי׃ גַּם הוּא עָוֹן פְּלִילִי כִּי כִחַשְׁתִּי   פֶּה פָּלַל
לָאֵל מִמָּעַל׃ אִם אֶשְׂמַח בְּפִיד   עָלָה
מְשַׂנְאִי וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי מְצָאוֹ   שָׂנֵא עוּר
רָע׃ וְלֹא נָתַתִּי לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל   רוּעַ נָתַן
בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃ אִם לֹא אָמְרוּ   חֵיךְ
מְתֵי אָהֳלִי מִי יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא   מָתָה נָתַן
נִשְׂבָּע׃ בַּחוּץ לֹא יָלִין גֵּר דְּלָתַי   שָׂבַע לוּן
לָאֹרַח אֶפְתָּח׃ אִם כִּסִּיתִי כְאָדָם   גוּר פָּתַח
פְּשָׁעָי לִטְמוֹן בְּחֻבִּי עֲוֺנִי׃ כִּי   כָּסָה חָבַב
אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה וּבוּז מִשְׁפָּחוֹת   עָרַץ הָמַן
יְחִתֵּנִי וָאֶדֹּם לֹא אֵצֵא פָתַח׃   רָבַב שִׁפְחָה
מִי יִתֶּן לִי שֹׁמֵעַ לִי הֶן תָּוִי שַׁדַּי   חָתַת דוּם
יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃   נָתַן תָּוָה
אִם לֹא עַל שִׁכְמִי אֶשָּׂאֶנּוּ   עָנָה רִיב
אֶעֶנְדֶנּוּ עֲטָרוֹת לִי׃ מִסְפַּר צְעָדַי   נָשָׂא
אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ נָגִיד אֲקָרְבֶנּוּ׃   עָנַד סָפַר
אִם עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד   נָגַד קָרַב
תְּלָמֶיהָ יִבְכָּיוּן׃ אִם כֹּחָהּ אָכַלְתִּי   זָעַק
בְלִי כָסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הִפָּחְתִּי׃   בָּכָה כּוֹחַ
תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת שְׂעֹרָה   פּוּחַ
בָאְשָׁה תַּמּוּ דִּבְרֵי אִיּוֹב׃   תָּמַם

Cap. xxxij.

וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת   שָׁבַת
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵעֲנוֹת אֶת אִיּוֹב   עָנָה
כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו׃ וַיִּחַר   צָדַק חָרָה
אַף אֱלִיהוּא בֶן בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי
מִמִּשְׁפַּחַת רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ
עַל צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים׃
וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל   רָעָה
אֲשֶׁר לֹא מָצְאוּ מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ   עָנָה רָשַׁע
אֶת אִיּוֹב׃ וֶאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת אִיּוֹב
בִּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים הֵמָּה מִמֶּנּוּ
לְיָמִים׃ וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין   יוֹם רָאָה
מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים   פֶּה
וַיִּחַר אַפּוֹ׃ וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן
בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר אֲנִי   אָמַר צָעַר

et letatū ē in abſcōdito cor meū: & oſculatus ſū manū meā ore meo: q̄ ē iniqtas maxia: & negatio cōtra deū altiſſimū. Si gauiſus ſum ad ruinā eius qui me oderat: & exultaui q̄ inueniſſet eum malū. Nō eī dedi ad peccandū guttur meū: vt expeterē maledicens aiam eius. Si non dixerunt viri tabernaculi mei: qs det de carnibus eius vt ſaturemur? Foris non māſit peregrinus: oſtiū meū viatori patuit. Si abſcondi quaſi homo pctm meū: & celaui in ſinu meo iniqtatē meā. Si expaui ad multitudinē nimiā: & deſpectio propinquorū terruit me: & non magis tacui: nec egreſſus ſum oſtiū. Quis mihi tribuat auditorē: vt deſideriū meū audiat omps: & librū ſcribat ipſe q iudicat: vt in humero meo portē illum & circundē illū q̄ſi coronā mihi. Per ſinglos grad⁹ meos pronunciabo illū: & q̄ſi principi offerā eū. Si aduerſum me terra mea clamat: & cum ipſa ſulci ei⁹ deflent. Si fructus eius comedi absq͡ȝ pecunia: & animā agricolarū eius afflixi: p̄ frumēto oriatur mihi tribulus & p̄ hordeo ſpina. Finita ſunt verba iob. 32.

O Miſerunt autē tres viri iſti reſpondere iob: eo q̄ iuſtus ſibi videretur. Et iratus indignatuſq͡ȝ eſt heliu filius barachel buzites de cognatiōe ram. Iratus eſt aūt aduerſuȝ iob: eo q̄ iuſtum ſe eſſe diceret coram deo. Porro aduerſū amicos eius indignatus eſt: eo q̄ nō inueniſſent rn̄ſionē rōnabilē: ſed tantūmodo condēnaſſent iob. Igitur heliu expectauit iob loquentem: eo q̄ ſeniores eſſent qui loq̄bantur. Cum autem vidiſſet q̄ tres reſpondere non potuiſſent: iratus eſt vehementer. Reſpondēſq͡ȝ heliu fili⁹ barachel buzites: dixit. Iunior ſum

ꝛ ſi deceptū ē latenē coꝛ meū: ſi aūt ꝛ manū meā imponēs in oꝛe meo oſculat⁹ ſū. ꝛ hoc mihi igiť iniquitas maxima cōputeť: qm̄ mentit⁹ ſū coꝛā domino altiſſimo. ſi āt ꝛ gaudēs fact⁹ ſū ruina inimicoꝝ meoꝝ. ꝛ dixit coꝛ meū ieuge: audiat igiť auris mea maledictionē meā. diuulger āt igiť a populo meo male affect⁹: ſi āt ꝛ ſepe dixerūt ancille mee: q̄s daret nobis de carnib⁹ ei⁹ ſaturari: valde me vtili exīte: foꝛis āt nō moꝛabať peregrin⁹. at hoſtiū meū omni veniēti patuit. ſi āt ꝛ cū peccaueri inuite abſcōdi pctūm meū: nō eñ auerti multitudinē turbe: vt nō eloquerer coram eis. ſi āt ꝛ pmiſi impotentē exire hoſtiū meū ſinu vacuo. q̄s det audiētē me. manū āt dn̄i ſi nō timuerā? ſyngraphū aūt q̄d habui cōtra q̄npiā in hūmeris circūponens coronā legebā. ꝛ ſi nō ſcindēs illud reddidi: nihil accipiēs a debitore. ſi in me aliq̄ñ terra gemuit: ſi āt ꝛ ſulci ei⁹ fleuerūt vna. ſi āt ꝛ foꝛtitudinē ei⁹ comedi ſol⁹ ſine p̄tio: ſi āt ꝛ aiaȝ dominī terre app̄hēdēs afflixi: pro tritico igiť egrediať mihi vrtica: pro aūt oꝛdeo ſpina. ꝛ ceſſauit iob a verbis.

καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρᾳ ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ χεῖρά μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα. καὶ τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη, ὅτι ἐψευσάμην ἐναντι κυρίου τοῦ ὑψίστου. εἰ δὲ καὶ ἐπιχαρὴς ἐγενόμην πτώματι ἐχθρῶν μου. καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου εὖγε, ἀκούσαι ἄρα τὸ οὖς μου τὴν κατάραν μου. θρυλληθείην δὲ ἄρα ὑπὸ λαοῦ μου κακούμενος, εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί μου, τίς ἂν δῴη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι; λίαν μου χρηστοῦ ὄντος, ἔξω δὲ οὐκ ηὐλίζετο ξένος, ἡ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἠνέῳκτο. εἰ δὲ καὶ ἁμαρτὼν ἀκουσίως ἔκρυψα τὴν ἁμαρτίαν μου, οὐ γὰρ διετράπην πολυοχλίαν πλήθους, τοῦ μὴ ἐξαγορεῦσαι ἐνώπιον αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἴασα ἀδύνατον ἐξελθεῖν τὴν θύραν μου κόλπῳ κενῷ. τίς δῴη ἀκούοντά μου. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδεδοίκειν; συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατά τινος ἐπ᾽ ὤμοις ἂν περιθέμενος στέφανον ἀνεγίνωσκον. καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐθὲν λαβὼν παρὰ χρεωφειλέτου. εἰ ἐπ᾽ ἐμοί ποτε ἡ γῆ ἐστέναξεν, εἰ δὲ καὶ οἱ αὔλακες αὐτῆς ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν. εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ τιμῆς, εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα, ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη, ἀντὶ δὲ κριθῆς βάτος. καὶ ἐπαύσατο ἰὼβ ῥήμασιν.

Ca. 32.

Tacuerūt āt ꝛ tres amici ei⁹ ādhuc ꝯtradicere iob: erat eñ iob iuſt⁹ coꝛā eis. irat⁹ eſt āt eliu fili⁹ barachiel buzites de cognatione arā: auſitidis regionis. irat⁹ eſt āt aduerſū iob valde: eo q̄ oſtēdit ſe iuſtū coꝛā dn̄o. ꝛ ꝯtra tres āt amicos irat⁹ eſt valde: qm̄ nō potuerūt reſpōdere ꝯtraria iob: ꝛ poſuerūt ipm̄ eſſe impiū. eliu āt expectauit dare reſpōſionē iob. qm̄ ſeniores eo ſunt dieb⁹. ꝛ vidit eliu q̄ nō eſt reſpōſū in oꝛe triū viroꝝ: ꝛ irat⁹ eſt furoꝛ ei⁹. reſpōdens āt eliu fili⁹ barachiel buzites dixit: iunioꝛ q̄dē ſum

Ἡσύχασαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔτι ἀντειπεῖν ἰώβ, ἦν γὰρ ἰὼβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν. ὠργίσθη δὲ ἐλιοὺς ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης ἐκ τῆς συγγενείας ἀρὰμ, τῆς αὐσίτιδος χώρας. ὠργίσθη δὲ τῷ ἰὼβ σφόδρα, διότι ἀπέφηνεν ἑαυτὸν δίκαιον ἐναντίον τοῦ κυρίου. καὶ κατὰ τῶν τριῶν δὲ φίλων ὠργίσθη σφόδρα. ὅτι οὐκ ἠδυνάσθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα ἰὼβ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ. ἐλιοὺ δὲ ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν ἰώβ. ὅτι πρεσβύτεροι αὐτοῦ εἰσὶν ἡμέραις. καὶ εἶδεν ἐλιοὺ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν τριῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ. ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης εἶπεν, νεώτερος μὲν εἰμι

tpe: vos āt estis seniores. iccirco tacui
τῶ χρόνω, ὑμεῖσ δέ ἐςε πρεσβύτεροι. διὸ ἡσύχασα
times vobis renūciare meā scientiā.
φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιςήμην.
8. dixi āt nō tps est loquēs: in multis aūt ānis
εἶπα δὲ οὐχ ὁ χρόνος ἐςίν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἔτε
nō nouerūt sapiam: sed spūs est in hoib⁹.
σιν οὐκ οἴδασι σοφίαν, ἀλλὰ πνεῦμά ἐςιν ἐν βροτοῖς.
īspiratio aūt oipotētis q̄ docet. nō lōge=
πνοὴ δὲ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσα. οὐχ οἱ πολυ=
ui sunt sapiētes: neq̧ senes norūt iudiciū. ideo
χρόνιοί εἰσι σοφοί, οὐδ᾽ οἱ γέροντες οἴδασι κρίμα. διὸ
dixi: audite me ꝛ nūciabo vobis q̄ noui. aurib⁹
εἶπα, ἀκούσατέ μου καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν ἃ οἶδα. ἐνωτί
pcipite mea verba: dicā eñ vobis audiētib⁹ vsq̧
ζεσθέ μου τὰ ῥήματα, ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων ἄχρι
quo scrutemini fmones. ꝛ vsq̧ ad vos intelligā: ꝛ ec=
οὗ ἐτάσητε λόγους. καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω, καὶ ἰ=
ce nō fuit ipi iob redarguēs: respōdens ei⁹
δοὺ οὐκ ἦν τῷ ἰὼβ ἐλέγχων, ἀνταποκρινόμενος αὐτοῦ
verba ex vobis. ne dicatis inuenim⁹ sapiam do=
ῥήματα ἐξ ὑμῶν. ἵνα μὴ εἴπητε εὕρομεν σοφίαν κυ=
mino addētes: hoi āt cōmisistis loqui
ρίῳ προσθέμενοι, ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι
talia verba. timuerūt nō respōderunt āpli⁹:
τοιαῦτα ῥήματα. ἐπτοήθησαν οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι,
antiq̄s fecerūt ex ipis fmones. expectaui: nō eñ locu
ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους. ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλά=
ti sūt: qm̄ steterūt: nō respōderūt. respōdens
λησαν, ὅτι ἔςησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν. ὑπολαβὼν
āt eliu dicit: rurs⁹ loquar. plenus eñ sum ver
δὲ ἐλιοὺ λέγει, πάλιν λαλήσω. πλήρης γάρ εἰμι ῥη=
bis: pdit eñ me spūs vteri: at vē
μάτων, ὀλέκει γάρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαςρός. ἡ δὲ γα
ter me⁹ sicut vter musti feruēs ligat⁹: ꝛ si
ςήρ μου ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος, καὶ ὥσ
cut follis fabri ferrariꝫ ruptus. loquar vt requie=
περ φυσητὴρ χαλκέως ἐρρηγώς. λαλήσω ἵνα ἀναπαύ
scā cū apueri labia: hoiēz eñ nō vere
σωμαι ἀνοίξας τὰ χείλη, ἄνθρωπον γὰρ οὐ μὴ αἰσχυν
bor. q̄ñetiā neq̧ mortalē nō reuerebor: nō eñ scio
θῶ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βροτὸν οὐ μὴ ἐντραπῶ, οὐ γὰρ ἐπί
mirari psonā: si āt nō: ꝛ me tinee
ςαμαι θαυμάσαι πρόσωπον, εἰ δὲ μή, καὶ ἐμὲ σῆτες
comedāt.
ἔδονται.

Ca.33.

Verunt n̄ audi iob verba mea:
Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἄκουσον ἰὼβ τὰ ῥήματά μου,
ꝛ fmonē aurib⁹ pcipe meū. ecce eñ aperui os meū:
καὶ λαλιάν ἐνωτίζου μου. ἰδοὺ γὰρ ἤνοιξα τὸ ςόμα μου,
ꝛ locuta est līgua mea: mundū meū cor ver
καὶ ἐλάλησεν ἡ γλῶσσά μου, καθαρά μου ἡ καρδία ῥή
bis: itellectus āt labioꝝ meoꝝ mūda cogitabit. spiri
μασι, σύνεσις δὲ χειλέων μου καθαρὰ νοήσει. πνεῦ=
tus diuin⁹ q̄ fecit me: spiraculū āt oipotētis est
μα θεῖον τὸ ποιῆσάν με, πνοὴ δὲ παντοκράτορός ἐςιν
docēs me. si potueris: da mihi respōsuꝫ:
ἡ διδάσκουσά με. ἐὰν δύνῃ, δός μοι ἀπόκρισιν,
ad hec expecta: sta ante me: et ego ante te.
πρὸς ταῦτα ὑπόμεινον, ςῆθι κατ᾽ ἐμέ, κἀγὼ κατὰ σέ.
de luto ꝯfectus es tu sicut ꝛ ego: de eo
ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐ=
dē ꝯfecti sumus. nō timor mei te stupefaciet.
τοῦ διηρτίσμεθα. οὐχ ὁ φόβος μου σε ἐκθαμβήσει,
neq̧ manus mea grauis erit in te: sed dixisti
οὐδὲ ἡ χείρ μου βαρεῖα ἔςαι ἐπὶ σοί, πλὴν εἶπας

tempore: vos autem antiquiores. Idcirco demisso capite verit⁹ sū vobis indicare meā sententiā. Sperabā eī q̄ etas ꝓlixior loq̄retur: & annorū multitudo doceret sapiētiam. Sed vt video spūs est in hoibus: & inspiratio oipotētis dat intelligētiā. Non sunt longeui sapiētes: nec senes intelligunt iudicium. Ideo dicam audite me: ostēdam vobis etiā ego meam sapientiam. Expectaui enim sermones vestros: audiui prudentiā vr̄am. Donec disceptaremini fmonibus vr̄is: & donec putabā vos aliq̄d dicere: cōsiderabā. Sed vt video nō est q̄ possit arguere iob: & rn̄dere ex vobis fmonibus eius. Ne forte dicatis: inuenim⁹ sapiām: de⁹ ꝓiecit eū nō hō. Nihil locutus est mihi: & ego non fm̄ fmōes vr̄os rn̄debo illi. Extimuerūt: nec rn̄derūt vltra: abstulerūtq̧ a se eloquia. Qm̄ igitur expectaui: & nō sunt locuti: steterūt: nec rn̄derunt vltra: rn̄debo & ego ptē meā: & ostendā sciētiā meā. Plen⁹ suꝫ eī sermonibus: & coarctat me spūs vteri mei. En venter me⁹ quasi mustū absq̧ spiraculo q̄d lagūculas nouas dirūpit. Loquar & respirabo paululum: aperiam labia mea & respondebo. Non accipiam personā viri: & deum homini non equabo. Nescio eñi quā diu subsistā: & si post modicum tollat me factor meus.

33.

Audi igitur iob eloquia mea: & omnes sermones meos ausculta. Ecce aperui os meū: loq̄tur lingua mea ī faucib⁹ meis. Simplici corde meo fmones mei: & sciam labia mea puram loquētur. Spūs dei fecit me: & spiraculū oipotētis viuificauit me. Si potes respōde mihi & aduersus faciē meā consiste. Ecce & me sicut & te fecit de⁹: & de eodem luto ego q̄q̧ format⁹ sum. Verūtn̄ miraculū meū nō te terreat: & eloq̄ʼtia mea non sit tibi grauis. Dixisti ergo

לימים ואתם ישישים על כן — ישש
זחלתי ואירא מחות דעי אתכם : — ירא חוה
אמרתי ימים ידברו ורב שנים — ידע דבר
ידיעו חכמה : אכן רוח היא — שנה
באנוש ונשמת שדי תבינם : — אנש בין
לא רבים יחכמו וזקנים יבינו — רבב חכם
משפט : לכן אמרתי שמעה — שפט
לי אחוה דעי אף אני : הן
הוחלתי לדבריכם אזין עד — ידע
תבונתיכם עד תחקרון מלין : — יחל אזן
ועדיכם אתבונן והנה אין לאיוב — בין חקר
מוכיח עונה אמריו מכם : פן — מלל
תאמרו מצאנו חכמה אל ידפנו — יכח
לא איש : ולא ערך אלי מלין — אמר הדף
ובאמריכם לא אשיבנו : חתו
לא ענו עוד העתיקו מהם מלין : — שוב חתת
והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו — ענה עתק
לא ענו עוד : אענה אף אני חלקי — יחל
אחוה דעי אף אני : כי מלתי
מלין הציקתני רוח בטני : הנה — צוק
בטני כיין לא יפתח כאבות
חדשים יבקע : אדברה וירוח — פתח אוב
לי אפתח שפתי ואענה : אל נא — בקע רוח
אשא פני איש ואל אדם לא — פתח שפה
אכנה : כי לא ידעתי אכנה כמעט — נשא פנה
ישאני עשני : — כנה
— עשה

Ca. xxxiij

ואולם שמע נא איוב מלי וכל
דברי האזינה : הנה נא פתחתי — אלם
פי דברה לשוני בחכי : ישר
לבי אמרי ודעת שפתי ברור — פה לשון
מללו : רוח אל עשתני ונשמת — חיך ידע
שדי תחיני : אם תוכל השיבני — שפה ברר
ערכה לפני התיצבה : הן אני — חיה יכל
כפיך לאל מחמר קרצתי גם — שוב פנה
אני : הנה אמתי לא תבעתך — יצב
ואכפי עליך לא יכבד : אך אמרת — אים בעת
— כבד

Tex. heb.	Primitiua heb.
בְּאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע: זַךְ	מָלַל שָׁמַע
אֲנִי בְּלִי פָשַׁע חַף אָנֹכִי וְלֹא	זָכַךְ חָפַף
עָוֹן לִי: הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא	נוא מָצָא
יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ: יָשֵׂם בַּסַּד	חָשַׁב אָיַב
רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל אָרְחֹתָי: הֶן זֹאת	שׂוּם
לֹא צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ	שָׁמַר
מֵאֱנוֹשׁ: מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי	עָנָה רָבָה
כָּל דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה: כִּי בְאַחַת	אָנַשׁ מָדַע
יְדַבֶּר אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה:	רוּב
בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה	דָּבַר שׁוּר
עַל אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי	חָלַם חָזָה
מִשְׁכָּב: אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים	רָדַם נוּם
וּבְמוֹסָרָם יַחְתֹּם: לְהָסִיר אָדָם	שָׁכַב גָּלָה
מַעֲשֶׂה וְגֵוָה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה: יַחְשֹׂךְ	יָסַר חָתַם
נַפְשׁוֹ מִנִּי שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר	סוּר עָשָׂה
בַּשָּׁלַח: וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל מִשְׁכָּבוֹ	כָּסָה חָשַׂךְ
וְרוֹב עֲצָמָיו אֵתָן: וְזִהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ	מִן חָיָה
לָחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה: יִכֶל	יָכַח כָּאַב
בְּשָׂרוֹ מֵרֹאִי וְשֻׁפּוּ עַצְמֹתָיו לֹא	רָבַב אֵיתָן
רֻאוּ: וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ	אָכַל אָוָה
לַמְמִתִים: אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ	כָּלָה רָאָה
מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם	שָׁפָה רָאָה קָרַב
יָשְׁרוֹ: וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ	מוּת לָאַךְ
מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר: רֻטֲפַשׁ	לוּץ נָגַד
בְּשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו:	חָנַן אָמַר
יֶעְתַּר אֶל אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו	יָרַד
בִּתְרוּעָה וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ:	שׁוּב יוֹם
יָשֹׁר עַל אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי	עָלַם עָתַר
וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי וְלֹא שָׁוָה לִי: פָּדָה	רָצָה רָאָה
נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר	פָּנָה רוּעַ
תִּרְאֶה: הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל	שׁוּר
פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר: לְהָשִׁיב	עָנָה
נַפְשׁוֹ מִנִּי שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר	רָאָה פָּעַל
הַחַיִּים: הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע לִי	קָשַׁב
הַחֲרֵשׁ וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר: אִם יֵשׁ	חָרַשׁ דָּבַר
מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי חָפַצְתִּי	מָלַל שׁוּב

in auribus meis: & vocē verborū tuorū audiui. Mūdus sū ego & absq; delicto imaculat⁹: & nō est iniqtas in me. Quia q̄relas in me rep̄it: ideo arbitratus est me inimicū sibi. Posuit in neruo pedes meos: custodiuit oēs semitas meas. Hoc est ergo in quo nō es iustificat⁹. Rn̄debo tibi: q̄a maior sit de⁹ hoīe. Aduersus eum cōtendis: q̄ non ad omīa verba responderit tibi. Semel loquitur deus: & secundo idipsum non repetit. Per sōniū in visione nocturna: qn̄ irruit sopor super homines: & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorum: & erudiens eos instruit disciplina: vt auertat hominē ab his q̄ fecit: & liberet eū de supbia: eruēs aīam eius a corruptiōe: & vitā illius vt nō trāseat in gladiū. Increpat q̄q; per dolorem in lectulo: & oīa ossa ei⁹ marcescere facit. Abhoīabilis ei fit in vita sua panis & aīe illi⁹ cibus ante desiderabilis. Tabescet caro eius: & ossa q̄ tecta fuerāt nudabūtur. Appropinquabit corruptioni aīa eius: & vita illius mortiferis. Si fuerit pro eo angelus loquēs vnus de milib⁹: vt annunciet hominis equitatē: miserebitur ei⁹: & dicet. Libera eum vt nō descēdat in corruptionē: inueni in quo ei p̄pitier. Cōsumpta ē caro eius a suppliciis: reuertatur ad dies adolescentie sue. Dep̄cabitur deū & placabilis ei erit: & videbit faciē eius in iubilo: & reddet hoī iusticiā suam. Respiciet hoīes: & dicet. Peccaui & vere deliqui: & vt eram dign⁹ nō recepi. Liberauit animā suā ne pgeret in interitū: sed viuēs lucem videret. Ecce hec oīa operatur deus tribus vicibus per singulos: vt reuocet animas eorum a corruptione & illuminet luce viuētium. Attende iob & audi me: tace dum ego loquor. Si autē habes qd loq̄ris: responde mihi. Loquere: volo enim

in aurib⁹ meis. vocē ×boꝝ tuoꝝ audiui. qm̄ dicis: mū
ἐν ὠσίν μου. φωνὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα. διότι λέγεις κα-
d⁹ sū cū nō peccauerī: imaculat⁹ em̄ sum: nō em̄ iniq
θαρός εἰμι οὐχ ἁμαρτών, ἄμεμπτος γάρ εἰμι, οὐ γὰρ ἠνό-
tatē feci: accusationē āt ꝯtra me inuenit. arbitrat⁹ ē āt me sicut
μησα, μέμψιν δὲ κατ' ἐμοῦ εὗρεν. ἥγηται δέ με ὥσπερ
aduersariū. posuit āt in ligno meū pedē: custodiuit āt
ὑπεναντίον. ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ μου τὸν πόδα, ἐφύλαξε δὲ
vias meas oēs. q̄mō em̄ dicis iust⁹ sū: ꝛ
τὰς ὁδούς μου πάσας. πῶς γὰρ λέγεις δίκαιός εἰμι, καὶ
nō exaudiuit me? etern⁹ em̄ est sup̄ior hoīb⁹. di
οὐκ ἐπακήκοέ μου; αἰώνιος γάρ ἐστιν ὁ ἐπάνω βροτῶν. λέ-
cis āt cur iustitie mee nō exaudiuit oē ver
γεις δὲ διατί τῆς δικαιοσύνης μου οὐκ ἐπακήκοε πᾶν ῥῆ-
bū? in em̄ semel locutū eē dn̄z: in āt secūdo
μα; ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ
isomniū aut ī meditatiōe nocturna: aut sicut cū incidat gra-
ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ, ἢ ὡς ὅταν ἐπιπίπτῃ δει-
uis timor sup hoīes. in dormitationib⁹ in cubili: tūc
νὸς φόβος ἐπ' ἀνους. ἐπὶ νυσταγμάτων ἐπὶ κοίτης, τότε
reuelat mentē hoīm in specieb⁹ timoris talib⁹
ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώπων ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις
illis exterruit. auertat hoīez de iniustitia:
αὐτοῖς ἐξεφόβησεν. ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἐξ ἀδικίας, τὸ
at corp⁹ ei⁹ a ruina liberauit. pepercit āt
δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ πτώματος ἐρρύσατο. ἐφείσατο δὲ
aīe ei⁹ a morte: ꝛ nō cadere ipm in
τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου, καὶ μὴ πεσεῖν αὐτὸν ἐν
bello. rursus āt icrepauit illū in mollicie in cubili:
πολέμῳ. πάλιν δὲ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης,
ꝛ multitudinē ossiū ei⁹ dbilitauit. oē āt comestibile frumēti nō
καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρκησε. πᾶν δὲ βρωτὸν σίτου οὐ
possit accipere: ꝛ aīa ei⁹ cibū desi
μὴ δύνηται προσδέξασθαι, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπι-
derabit. quousq; putrescāt ei⁹ carnes: ꝛ ostēdat
θυμήσει. ἕως ἂν σαπῶσιν αὐτοῦ αἱ σάρκες, καὶ ἀποδείξῃ τὰ
ossa ei⁹ vacua. appropinquauit āt ī mortē ei⁹ aīa: at
ὀστᾶ αὐτοῦ κενά. ἤγγισε δὲ εἰς θάνατον αὐτοῦ ἡ ψυχή, ἡ δὲ
vita ei⁹ in iferno. si fuerit mille angeli mortiferi:
ζωὴ αὐτοῦ ἐν ᾅδῃ. ἐὰν ὦσι χίλιοι ἄγγελοι θανατηφόροι,
vn⁹ eoꝝ nō vulnerabit eū. si cogitauerit corde reuer-
εἷς αὐτῶν οὐ μὴ τρώσει αὐτόν. ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ ἐπιστρα-
ti ad dn̄m: renūciet āt hoī suā accusationē
φῆναι πρὸς κύριον, ἀναγγείλῃ δὲ ἀνθρώπῳ τὴν ἑαυτοῦ μέμψιν
at iniq̄tatē ei⁹ ostēdat: resistet vt nō cadat ipe in
τὴν δὲ ἀνομίαν αὐτοῦ δείξῃ, ἀνθέξεται τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς
mortē. reiuuenescere faciet āt ei⁹ corp⁹: sicut vnctionē in pa-
θάνατον. ἀνανεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἀλοιφὴν ἐπὶ τοί-
riete: at ossa ei⁹ implebit medulla. mollificabit ei⁹
χου, τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ. ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς
carnes sicut puuli: restituet āt eū virū fa-
σάρκας ὥσπερ νηπίου, ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέν-
ctū in hoīb⁹. dep̄cat⁹ āt dn̄z ꝛ accepta ei
τα ἐν ἀνθρώποις. εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον καὶ δεκτὰ αὐτῷ
erūt: ingrediet āt vultu puro cū enarratione. red
ἔσται, εἰσελεύσεται δὲ προσώπῳ καθαρῷ σὺν ἐξηγορίᾳ. ἀποδώ-
det āt hoīb⁹ iustitiā: postea tūc accusabit ho
σει δὲ ἀνθρώποις δικαιοσύνην, εἶτα τότε ἀπομέμψεται ἄν-
mo ipe seipm̄ dicēs: q̄lia ꝯficiebā: ꝛ nō digna scru
θρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων, οἷα συνετέλουν, καὶ οὐκ ἄξια ἤ-
tat⁹ ē me q̄ peccaui: libera aīam meā ne pgat in inte
τασέ με ὧν ἥμαρτον, σῶσον ψυχήν μου τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς δια-
ritū: ꝛ vita mea lucē videbit. ecce hec oīa opa
φθοράν, καὶ ἡ ζωή μου φῶς ὄψεται. ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐρ-
tur fortis vias tres cū viro. sed liberauit
γάζεται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός. ἀλλ' ἐρρύσατο τὴν
aīam meā de morte: vt vita mea in luce laudet eū.
ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν.
aurib⁹ p̄cipe iob ꝛ audi me. obmutesce: ꝛ ego sū lo
ἐνωτίζου ἰὼβ καὶ ἄκουέ μου. κώφευσον, καὶ ἐγώ εἰμι λαλή-
quar. si est tibi s̄mo respōde mihi: loquere: volo em̄
σω. εἰ ἔστι σοι λόγος ἀποκρίθητί μοι, λάλησον, θέλω γὰρ

iuſtū eſſe te. ſi āt nō: tu audi me: obmuteſce: ⁊
δικαιωθῆναί σε. εἰ δὲ μὴ, σὺ ἄκουσόν μου, κώφευσον, καὶ
docebo te ſapiam.
διδάξω σε σοφίαν.

Ca.34.

Reſpōdens āt eliu ait: audite me ſapiētes:
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει, ἀκούσατέ μου σοφοί,
eruditi aurib⁹ ꝑcipite bonū. qm̄ auris ſmones pro
ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθε τὸ καλόν. ὅτι οὖς λόγους δοκιμά-
bat: ⁊ guttur guſtat eſcā. iudiciū elegim⁹ ipis:
ζει, καὶ λάρυγξ γεύεται βρῶσιν. κρίσιν ἑλόμεθα ἑαυ-
cognoſcam⁹ in medio ipoꝝ: qđ bonū qm̄ dixit
τοῖς, γνῶμεν ἀναμέσον ἑαυτῶν, ὅτι καλὸν ὅτι εἴρηκεν
iob iuſt⁹ ſum. dn̄s amouit meū iudiciū. mē
ἰὼβ δίκαιός εἰμι. ὁ κύριος ἀπήλλαξέ μου τὸ κρίμα. ἐ-
tit⁹ eſt āt iudicio meo: violēta ſagitta mea ſine
ψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου, βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ
iniuſtitia. q̄s vir vt iob. bibēs ſubſānationē ſicut
ἀδικίας. τίς ἀνὴρ ὥσπερ ἰώβ, πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ
aquā. q̄ nō peccauit neq; impi⁹ fuit: neq; oīno cōmūica
ὕδωρ. οὐχ ἁμαρτὼν οὐδὲ ἀσεβήσας, οὐδ᾽ ὅλως κοινωνή-
uit cū facietib⁹ iniqua vt ambularet cū
σας μετὰ ποιούντων τὰ ἄνομα τοῦ πορευθῆναι μετὰ
impijs. nō em̄ dicas qm̄ nō erit ſpeculatio viri:
ἀσεβῶν. μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρός,
⁊ ſpeculatio ipi a dn̄o ideo prudētes corde
καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ κυρίου. διὸ συνετοὶ καρδίας
audite me: ne mihi ſit corā dn̄o impiū eſſe: ⁊
ἀκούσατέ μου, μή μοι εἴη ἔναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ
corā oipotente turbaſſe iuſtitiā. ſed red
ἔναντι παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον. ἀλλὰ ἀπο-
dat hoī ſm̄ qđ facit vnuſq̄ſq; eoꝝ: ⁊ in ſemita
δίδοι ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρίβῳ
viri inueniet eū. putas āt dn̄m abſurda facturꝫ:
ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν. οἴει δὲ τὸν κύριον ἄτοπα ποιήσειν,
aut ops ꝯturbabit iudiciū q̄ fecit terrā:
ἢ ὁ παντοκράτωρ ταράξει κρίσιν ὃς ἐποίησε τὴν γῆν,
q̄s āt eſt faciēs ſubceleſtē ⁊ q̄ inſūt oīa.
τίς δὲ ἐστὶν ὁ ποιῶν τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν καὶ τὰ ἐνόντα πάν-
ſi em̄ voluerit cōtinere ⁊ ſpūm apud eū
τα. εἰ γὰρ βούλοιτο συνέχειν καὶ τὸ πνεῦμα παρ᾽ αὐτῷ
detinere: finiet oīs caro ſimul. oīs
κατασχεῖν, τελευτήσει πᾶσα σὰρξ ὁμοθυμαδόν. πᾶς
em̄ homo in terrā redibit vnde ⁊ format⁹ eſt. ſi āt nō
γὰρ βροτὸς εἰς γῆν ἀπελεύσεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη. εἰ δὲ μὴ
admonit⁹ es: audi hec: aurib⁹ ꝑcipe vocē verboꝝ. vide tu
νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων. ἴδε σὺ
facientē iniqua: ⁊ ꝑdentē malos:
τὸν ποιοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηρούς,
exn̄tē eternū iuſtū impiū facis: dicēs regi iniquus
ὄντα αἰώνιον δίκαιον ἀσεβεῖς; λέγων βασιλεῖ παράνο-
es: impijſſim⁹ ꝑncipib⁹. q̄ nō verit⁹ eſt per
μεις, ἀσεβέστατος τοῖς ἄρχουσιν. ὃς οὐκ ἐπησχύνθη πρό-
ſonā honorabilis: neq; nouit honorē ponere adultis: mira
σωπον ἐντίμου, οὐδὲ οἶδε τιμὴν θέσθαι ἁδροῖς, θαυμα-
ri pſonas coꝝ: vana āt ipis eueniēt
σθῆναι πρόσωπα αὐτῶν, κενὰ δὲ αὐτοῖς ἀποβήσε-
clamaſſe ⁊ oraſſe viꝝ: vſus eſt
ται, τὸ κεκραγέναι καὶ δεῖσθαι ἀνδρός, ἐχρήσατο
em̄ inique. excluſis impotentib⁹: ipe em̄
γὰρ παρανόμως, ἐκκλειομένων ἀδυνάτων, αὐτὸς γὰρ
cōſpector eſt opeꝝ hoīum: latuit āt illū nihil eoꝝ q̄
ὁρατής ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων, λέληθε δὲ αὐτὸν οὐδὲν ὧν
faciūt. neq; eſt loc⁹ vt abſcōdant
πράσσουσιν. οὐδέ ἐστι τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς
facientes iniqua: qm̄ nō in viꝝ ponet adhuc.
ποιοῦντας τὰ ἄνομα, ὅτι οὐκ ἐπ᾽ ἄνδρα θήσει ἔτι.
nā dn̄s
ὁ γὰρ κύριος ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

te apparere iuſtū. Quod ſi nō habes: audi me: tace & docebo te ſapiētiam.

34.

Pronūcians itaq; heliu etiā hec locut⁹ eſt. Audite ſapientes verba mea: & eruditi auſcultate me. Auris enim verba ꝓbat: & guttur eſcas guſtu diiudicat. Iudiciū eligamus nobis: & īter nos videamus qđ ſit melius: quia dixit ꝏꝏꝏꝏ iob iuſtus ſum: & deus ſubuertit iudiciū meū. In iudicādo enī me mēdaciū eſt: violēta ſagitta mea abſq; vllo peccato. Quis eſt vir vt eſt iob q bibit ſubſannationem quaſi aquā: qui graditur cum operātibus iniquitatē: & ambulat cū viris impiis. Dixit enī. Non placebit vir deo: etiam ſi cucurrerit cum eo. Ideo viri ꝏꝏꝏꝏꝏ cordati audite me. Abſit a deo ꝏꝏꝏꝏꝏ impietas: & ab oīpotente iniq̄tas. Opus enim hominis reddet ei: & iuxta vias ſingulorum reſtituet eis. Vere enim deus non ꝏꝏꝏꝏꝏ condēnabit fruſtra: nec oīpotēs ſubuertet iudiciū. Quē cōſtituit alium ſup trā: aut quē poſuit ſup orbē quē fabricat⁹ ē? Si direxerit ad eum cor ſuū: ſpm̄ illi⁹ & flatū ad ſe trahet: deficiet oīs caro ſimul: & hō in cinerē reuertetur. Si hēs ergo intellectū: audi qđ dicitur: & auſculta vocem ꝏ eloquii mei. Nunqd q non amat iudiciū ſanari pōt? Et quō tu eū q iuſt⁹ eſt in tm̄ cōdēnas? Qui dicit regi apoſtata: qui vocat duces impios. ꝏ Qui non accipit perſonas principum: nec cognouit tyrannū cū diſceptaret cōtra pauperē. Opus eī manuū ei⁹ ſunt vniuerſi. Subito morientur: & in media nocte turbabūtur ppl'i & ptrāſibūt: & auferēt violētū abſq; manu. Oculi em̄ eius ſup vias hoīum: & oēs greſſus eorū cōſiderat. Nō ſunt tenebre & nō eſt vmbra mortis: vt abſcōdātur ibi q opātur iniq̄tatē. Neq; em̄ vltra in hominis poteſtate ē: vt veniat ad deum ꝏꝏ

צִדְקֶךָּ׃ אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי
הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה׃ — אלף
וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ — Ca.xxxiiij
שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ — ענה אמר
לִי׃ כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ — אזן
יִטְעַם לֶאֱכֹל׃ מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה לָּנוּ — בחן
נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה טּוֹב׃ כִּי אָמַר — טעם שפט
אִיּוֹב צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃ — בחר ידע
עַל מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב אָנוּשׁ חִצִּי — סור
בְלִי פָשַׁע׃ מִי גֶבֶר כְּאִיּוֹב — כזב אנש
יִשְׁתֶּה לַּעַג כַּמָּיִם׃ וְאָרַח לְחֶבְרָה — שתה
עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן וְלָלֶכֶת עִם אַנְשֵׁי
רֶשַׁע׃ כִּי אָמַר לֹא יִסְכָּן גָּבֶר — ילך
בִּרְצֹתוֹ עִם אֱלֹהִים׃ לָכֵן אַנְשֵׁי — סכן
לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל — רצה
מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃ כִּי פֹּעַל
אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ — שלם
יַמְצִאֶנּוּ׃ אַף אָמְנָם אֵל לֹא — מצא
יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃ — רשע עוה
מִי פָקַד עָלָיו אַרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל — שום
כֻּלָּהּ׃ אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ
וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃ יִגְוַע כָּל בָּשָׂר — אסף גוע
יָחַד וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב׃ וְאִם — שוב
בִּינָה שִׁמְעָה זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל — אזן
מִלָּי׃ הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ — מלל שנא
וְאִם צַדִּיק כַּבִּיר תַּרְשִׁיעַ׃ הַאֲמֹר — שפט
לְמֶלֶךְ בְּלִיָּעַל רָשָׁע אֶל נְדִיבִים׃ — בלל נדב
אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא פְּנֵי שָׂרִים וְלֹא — פנה שור
נִכַּר שׁוֹעַ לִפְנֵי דָל כִּי מַעֲשֵׂה — עשה
יָדָיו כֻּלָּם׃ רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת — מות חצה
לַיְלָה יְגֹעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ — געש עבר
אַבִּיר לֹא בְיָד׃ כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי — סור אבר
אִישׁ וְכָל צְעָדָיו יִרְאֶה׃ אֵין — ראה
חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֶר — סתר
שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ כִּי לֹא עַל
אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל אֵל — שום

במשפט: ירע כבירים לא חקר — שפט רוע
ויעמד אחרים תחתם: לכן — כבר עמד
יכיר מעבדיהם והפך לילה — נכר עבד
וידכאו: תחת רשעים ספקם — דכא
במקום ראים: אשר על כן — קום ראה
סרו מאחריו וכל דרכיו לא — סור
השכילו: להביא עליו צעקת — שכל בוא
דל וצעקת עניים ישמע: והוא — ענה שמע
ישקט ומי ירשע ויסתר פנים — שקט רשע
ומי ישורנו ועל גוי ועל אדם — סתר פנה
יחד: ממלך אדם חנף ממקשי — שור יקש
עם: כי אל אל האמר נשאתי — אמר חבל
לא אחבל: בלעדי אחזה אתה — חזה
הורני אם און פעלתי לא אסיף: — ירה יסף
המעמך ישלמנה כי מאסת כי — שלם
אתה תבחר ולא אני ומה ידעת — בחר
דבר: אנשי לבב יאמרו לי
וגבר חכם שמע לי: איוב לא
בדעת ידבר ודבריו לא בהשכיל: — ידע שכל
אבי יבחן איוב עד נצח על — בחן
תשבת באנשי און: כי יסיף — שוב יסף
על חטאתו פשע בינינו ישפוק — שפק
וירב אמריו לאל: — רבה

Ca.xxxv. ויען אליהוא ויאמר:
הזאת חשבת למשפט אמרת — ענה אמר / שפט
צדקי מאל: כי תאמר מה
יסכן לך מה אועיל מחטאתי: — סכן יעל
אני אשיבך מלין ואת רעיך — שוב מלל
עמך: הבט שמים וראה ושור — רעה נבט
שחקים גבהו ממך: אם חטאת — מן
מה תפעל בו ורבו פשעיך — פעל רבה
מה תעשה לו: אם צדקת מה — עשה
תתן לו או מה מידך יקח: — נתן לקח
לאיש כמוך רשעך ולבן
אדם צדקתך: מרב עשוקים — עשק
יזעיקו ישועו מזרוע רבים: — זעק שוע / זרע רבב

in iudicium. Conteret multos & innūerabiles: & ſtare faciet alios pro eis. Nouit enī opera eorū: & idcirco inducet noctē: & conterentur. Quaſi impios percuſſit eos in loco videntium. Qui quaſi de induſtria receſſerūt ab eo: & oēs vias eius intelligere noluerūt. Vt puenire facerēt ad eū clamorem egeni: & audiret vocē pauperū. Ipſo em̄ cōcedēte pacē: qs eſt q cōdēnet? Ex q abſcōderit vultū: qs ē q cōtēpletur eū? & ſup gentes & ſup oēs homies. Qui regnare facit hoiem hypocritā: ppter pctā populi. Quia ergo ego locutus ſum ad deū: te quoq nō prohibebo. Si erraui: tu doce me. Si iniqtatē locutus ſū: vltra nō addā. Nunqd a te deus expetit eam quia diſplicuit tibi? Tu ei cepiſti loq: & nō ego. Qd ſi qd noſti melius: loquere. Viri intelligentes loquātur mihi: & vir ſapēis audiat me. Iob autem ſtulte locutus eſt: & verba illi9 non ſonant diſciplinā. Pater mi: pbetur iob vſq ad finem. Ne deſinas ab homine iniquitatis: qui addidit ſup pctā ſua blaſphemiā. Inter nos īterim cōſtringatur: & tūc ad iudiciū puocet ſermonib9 ſuis deū.

Igitur heliu hec 35. rurſum locutus eſt. Nūqd equa videtur tibi tua cogitatio: vt diceres Iuſtior deo ſum? Dixiſti enim. Non tibi placet qd rectū ē: vel qd tibi pderit ſi ego peccauero? Itaq ego rñdebo ſermonib9 tuis: & amicis tuis tecū. Suſpice celū & intuere: & cōtēplare ethera: q altior te ſit. Si peccaueris: qd ei nocebis? et ſi multiplicate fuerit iniqtates tue: qd facies cōtra eū? Porro ſi iuſte egeris qd donabis ei: aut quid de manu tua accipiet? Homini q ſimilis tui ē nocebit ipietas tua: & filiū hois adiuuabit iuſtitia tua. Propter mltitudinē calūniatorū clamabūt: & eiulabūt pp vī brachii tyrānoꝝ.

oēs inſpicit: q ꝯpzehēdit ininueſtigabilia: glioſa q
πάντας ἐφορᾷ, ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε
ꝛ excellētia: quoꝝ nō eſt nūer9. cognoſcēs eoꝝ
καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. ὁ γνωρίζων αὐτῶν
opa: ꝛ vertet noctē ꝛ humiliabunt. ex
τὰ ἔργα, καὶ στρέψει νύκτα καὶ ταπεινωθήσονται. ἔσ
tinxit āt impios: ꝯſpicui āt corā eo. q
βεσε δὲ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ. ὅτι
declinauerūt a lege dei. iuſtificationes ei9 nō cogno
ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ. δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἐπέ
uerūt. vt adducerēt ad eū clamorē paupe
γνωσαν, τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ᾽ αὐτὸν κραυγὴν πένη
ris: ꝛ clamorē egenoꝝ exaudiet. ꝛ ipſe
τος, καὶ κραυγὴν πτωχῶν εἰσακούσεται. καὶ αὐτὸς
ſilentiū pbebit: ꝛ qs condēnabit: ꝛ abſcō
ἡσυχίαν παρέξεται, καὶ τίς καταδικάσεται, καὶ κρύ
det faciē? ꝛ qs videbit eū? ꝛ ſup gē
ψει πρόσωπον; καὶ τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ κατὰ ἔθ
tē: ꝛ ſup hoiem ſimul: q regnare facit homi
νους, καὶ κατὰ ἀνθρώπου ὁμοῦ, βασιλεύων ἄνθρω
nē hypocritā ob difficultatē ppli. qm̄ ad
πον ὑποκριτὴν ἀπὸ δυσκολίας λαοῦ. ὅτι πρὸς τὸν
fortē dicēs: accepi: nō alienabo: ſine meipo
ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω, ἄνευ ἐμαυ
videbo. tu oſtēde mihi: ſi iniuſtitiā opat9 ſuꝫ:
τοῦ ὄψομαι. σὺ δεῖξόν μοι, εἰ ἀδικίαν εἰργασάμην,
nō addā: nūqd a te ſoluet eā: qm̄
οὐ μὴ προσθήσω, μὴ παρὰ σοῦ ἀποτίσει αὐτήν. ὅτι
tu expuliſti: qm̄ tu eliges: ꝛ nō ego: ꝛ qd noſti lo
σὺ ἀπώσω, ὅτι σὺ ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ ἐγώ, καὶ τί ἔγνως λά
quere? ideo prudētes corde dicēt hec: vir āt ſa
λησον; διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦτα, ἀνὴρ δὲ σο
piēs audiuit meū verbū. iob āt nō in intellectu locut9
φὸς ἀκήκοέ μου τὸ ῥῆμα. ἰὼβ δὲ οὐκ ἐν συνέσει ἐλάλη
eſt: at verba ei9 nō in ſciētia. verūtñ
σε, τὰ δὲ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ. οὐ μὴν δὲ ἀλ
diſce iob: ne dederis āpli9 reſpōſionē: q̄madmodū
λὰ μάθε ἰώβ, μὴ δῶς ἔτι ἀνταπόκρισιν, ὥσπερ οἱ
ſtulti. ne addam9 ſup peccatis nr̄is: ini
ἄφρονες. ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ᾽ ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἀνο
qtas āt in nobis ꝯputet multa loquentib9 verba
μία δὲ ἐφ᾽ ἡμῖν λογισθείη πολλὰ λαλούντων ῥήματα
corā domino.
ἐναντίον κυρίου.

Ca.35.

Reſpōdens āt eliu ait: qd hoc putaſti
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει, τί τοῦτο ἡγήσω
in iudicio. tu qs es: qm̄ dixiſti iuſt9 ſū co
ἐν κρίσει. σὺ τίς εἶ; ὅτι εἶπας δίκαιός εἰμι ἐναν
rā dño. qm̄ dices qd faciā cū peccaueri: ego āt
τίον κυρίου. ὅτι ἐρεῖς τί ποιήσω ἁμαρτών; ἐγὼ δέ
tibi dabo reſpōſum ꝛ trib9 amicis. ſuſpi
σοι δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς τρισὶ φίλοις. ἀνά
ce in celū ꝛ vide: ꝯtēplare nebulas: q
βλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδε, κατάμαθε νέφη, ὡς
alte a te. ſi peccaſti qd facies: ſi aūt ꝛ
ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. εἰ ἥμαρτες τί πράξεις; εἰ δὲ καὶ
multa deliqſti: qd potes facere? qm̄ igiť iu
πολλὰ ἠνόμησας, τί δύνασαι ποιῆσαι; ἐπεὶ δ᾽ οὖν δί
ſt9 es: qd dabis ei: aut qd de manu tua acci
καιος εἶ, τί δώσεις αὐτῷ, ἢ τί ἐκ χειρός σου λή
piet? viro ſimili tui ipietas tua: ꝛ filio
ψεται; ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ἀσέβειά σου, καὶ υἱῷ
hois iuſticia tua. a multitudie calūnia
ἀνθρώπου ἡ δικαιοσύνη σου. ἀπὸ πλήθους συκοφαν
ti clamabūt: vociferabunt a brachio
τούμενοι κεκράξονται, βοήσονται ἀπὸ βραχίονος
multorum.
πολλῶν.

⁊ nõ dixit: vbi est deus q̃ fecit me: ordi=
καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς ὁ ποιήσας με, ὁ κατατάσ=
nãs custodias nocturnas. diuidens me a q̃drupedi=
σων φυλακὰς νυκτερινάς. ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπό=
bus terre: ab ãt volucrib⁹ celi. illic clamabũt ⁊
δων γῆς, ἀπὸ δὲ πετεινῶν οὐρανοῦ. ἐκεῖ κεκράξονται καὶ
nõ exaudiet: ⁊ ab iniuria maloꝝ. indecẽtia eñi
οὐ μὴ εἰσακούσῃ, καὶ ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν. ἄτοπα γὰρ
videre nõ vult dñs] ipe eñi ops
ἰδεῖν οὐ βούλεται ὁ κύριος, αὐτὸς γὰρ ὁ παντοκράτωρ
cõspector est pficientiũ iniqua: ⁊ salua
ὁρατής ἐστι τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα, καὶ σώ=
bit me. iudicare ãt corã eo: si potes laudare
σει με. κρίθητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, εἰ δύνασαι αἰνέσαι
eũ vt est. ⁊ nũc qm̃ nõ est q̃ cõsideret irã
αὐτὸν ὡς ἔστι. καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκεπτόμενος ὀργὴν
ei⁹: ⁊ nõ nouit in delicto valde. ⁊ iob fru
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔγνω παραπτώματι σφόδρα. καὶ ἰὼβ μα
stra aperit os suũ: in ignorãtia v̄ba põderat.
ταίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει.

Addens ãt eliu adhuc ait: expecta me paulũ ãpli⁹.
Προσθεὶς δὲ ἐλιοὺ ἔτι λέγει, μεῖνόν με μικρὸν ἔτι.
vt doceã te: adhuc.n.in me est s̄mo: repetẽs sciẽ
ἵνα διδάξω σε, ἔτι γὰρ ἐν ἐμοί ἐστι λέξις, ἀναλαβὼν τὴν ἐπι
tiã meã longã: operib⁹ ãt meis iusta dicã in verita
στήμην μου μακράν, ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ ἐπ᾽ ἀληθεί
te: ⁊ nõ iniusta verba iniuste intelligẽs. cognosce ãt
ας, καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως συνιείς. γίνωσκε δὲ
qm̃ dñs nõ repellet innocentẽ. potẽs
ὅτι ὁ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον. δυνατὸς
fortitudĩe cor impioꝝ nõ viuificabit: ⁊ pecunias mẽdi
ἰσχύϊ καρδίαν ἀσεβῶν οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, καὶ χρήματα πτω
coꝝ dabit: nõ auferet a iusto oculos suos: ⁊
χῶν δώσει. οὐκ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ
cũ regib⁹ in solio collocabit eos in victoriã ⁊ exalta
μετὰ βασιλέων εἰς θρόνον καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος καὶ ὑψω=
buntꝛ. ⁊ victi in manicis cõprehẽdentꝛ
θήσονται. καὶ οἱ πεπεδημένοι ἐν χειροπέδαις συσχεθήσον
in fune pauptatis. ⁊ renũciabit eis opa eoꝝ
ται ἐν σχοινίῳ πενίας. καὶ ἀναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα αὐτῶν
⁊ delicta eoꝝ: qm̃ fortes erũt. sed
καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι ἰσχύσουσιν. ἀλλὰ τοῦ
iustũ exaudiet: ⁊ dixit qm̃ reuertentꝛ ex
δικαίου εἰσακούσεται, καὶ εἶπεν ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐξ
iniq̃tate. si audierint ⁊ fuerint: cõplebũt
ἀδικίας. ἐὰν ἀκούσωσι καὶ δουλεύσωσι, συντελέσουσι
dies suos in bonis: ⁊ ãnos suos in gau=
τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρε
diis. impios ãt nõ saluat ppt nõ velle
πείαις. ἀσεβεῖς δὲ οὐ διασώζει παρὰ τοῦ μὴ βούλεσθαι
ipos scire dñm: ⁊ qm̃ admoniti inaudiẽtes
αὐτοὺς εἰδέναι τὸν κύριον, καὶ διότι νουθετούμενοι ἀνήκοοι
fuerũt. ⁊ hypocrite corde ordinabũt furorẽ: nõ clama=
ἦσαν. καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν, οὐ βοήσον=
bũt qm̃ ligauit eos. moriatꝛ igitꝛ in iuuẽtute ani
ται ὅτι ἔδησεν αὐτούς. ἀποθάνοι τοίνυν ἐν νεότητι ἡ ψυ
ma eoꝝ: at vita eoꝝ vulnerata ab angelis.
χὴ αὐτῶν, ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων.
eo q̃ cõpresserũt debilẽ ⁊ impotentẽ: iudiciũ ãt mãsuetoꝝ ex
ἀνθ᾽ ὧν ἔθλιψαν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον, κρῖμα δὲ πραέων ἐκ=
ponet. ⁊ pterea qm̃ decepit ex ore inimici: im=
θήσει. καὶ πρὸς ἐπεὶ ἠπάτησεν ἐκ στόματος ἐχθροῦ, ἄ=
mẽsa cõfusio sub ea: ⁊ descẽdit mẽ
βυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς, καὶ κατέβη τρά
sa tua plena pinguedine. nõ deficiet ãt a iu
πεζά σου πλήρης πιότητος. οὐχ ὑστερήσει δὲ ἀπὸ δι
stis iudiciũ: furor ãt in impios erit: ppt ipietatẽ
καίων κρῖμα, θυμὸς δὲ ἐπ᾽ ἀσεβεῖς ἔσται, δι᾽ ἀσεβείας
donor: q̃ susceperũt in iniustitijs: ne te declinet volũtaria
δώρων, ὧν ἐδέχοντο ἐπ᾽ ἀδικίαις, μή σε ἐκκλινάτω ἑκὼν
mẽs: depcatiõis in necessitate existiũ ĩpotentiũ ⁊ oẽs
ὁ νοῦς δεήσεως ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀδυνάτων, καὶ πάντας

Et nõ dixit vbi est deus qui fecit me: qui dedit carmina in nocte. Qui docet nos super iumenta terre: & super volucres celi erudit nos. Ibi clamabũt & nõ exaudiet ppter supbiã malorũ. Nõ ergo frustra audiet de⁹: & ops causas singulorũ intuebitur. Etiã cũ dixeris non cõsiderat: iudicare coram illo & expecta eum. Nunc eñi non infert furorem suũ: nec vlciscitur scelus valde. Ergo iob frustra aperit os suum: & absq; scientia verba multiplicat.

36.

Addens quoq; heliu: hec locutus est. Sustine me paululũ: & indicabo tibi. Adhuc eñi habeo qd̃ p deo loquar. Repetã sciam meã a pricipio: & opatorẽ meũ pbabo iustũ. Vere eñi absq; mẽdacio s̄mones mei: & pfecta scia pbabitur tibi. De⁹ potẽtes nõ abiicit: cũ & ipe sit potẽs. Sed nõ saluat ipios: & iudicium paupibus tribuit. Nõ auferet a iusto oculos suos: & reges in solio collocat in perpetuum: & illi erigũtur. Et si fuerint in catenis: & vinciantur funibus paupertatis: indicabit eis opera eorum & scelera eorũ qa violẽti fuerũt. Reuelabit q̃q; aurẽ eorũ vt corripiat: & loq̃tur vt reuertantur ab iniq̃tate. Si audierint & obseruauerint: cõplebũt dies suos in bono: & annos suos in gloria. Si aũt nõ audierint: transibũt p gladiũ: & cõsumẽtur in stulticia. Simulatores & callidi pucãt irã dei: neq; clamabunt cũ vincti fuerĩt. Morietur in tẽpestate aĩa eorũ: & vita eoꝝ iter effemiatos. Eripiet de angustia sua paupẽ: & reuelabit in tribulatiõe aurẽ ei⁹. Igitur saluabit te de ore angusto latissime & non hñte fũdamẽtũ subter se: req̃es aũt mẽse tue erit plena pinguediẽ. Causa tua q̃si ipii iudicata ẽ: cãm iudiciũq; recipies. Nõ te ergo supet ira vt aliquẽ opprimas: nec mltitudo donorũ iclinet te. Depone magnitudinẽ tuam absq; tribulatione: & oẽs

וְלֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן
זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה׃ מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת
אָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ׃ שָׁם
יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים׃
אַךְ שָׁוְא לֹא יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא
יְשׁוּרֶנָּה׃ אַף כִּי תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ
דִּין לְפָנָיו וּתְחוֹלֵל לוֹ׃ וְעַתָּה כִּי
אַיִן פָּקַד אַפּוֹ וְלֹא יָדַע בַּפַּשׁ
מְאֹד׃ וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה פִּיהוּ
בִּבְלִי דַעַת מִלִּין יַכְבִּר׃
וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
כַּתַּר לִי זְעֵיר וַאֲחַוֶּךָּ כִּי עוֹד לֶאֱלוֹהַּ
מִלִּים׃ אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וּלְפֹעֲלִי
אֶתֵּן צֶדֶק׃ כִּי אָמְנָם לֹא שֶׁקֶר מִלָּי
תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃ הֶן אֵל כַּבִּיר
וְלֹא יִמְאָס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃ לֹא יְחַיֶּה
רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃ לֹא
יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת מְלָכִים
לַכִּסֵּא וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃
וְאִם אֲסוּרִים בַּזִּקִּים יִלָּכְדוּן
בְּחַבְלֵי עֹנִי׃ וַיַּגֵּד לָהֶם פָּעֳלָם
וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃ וַיִּגֶל אָזְנָם
לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי יְשׁוּבוּן מֵאָוֶן׃
אִם יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְכַלּוּ יְמֵיהֶם
בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם בַּנְּעִימִים׃ וְאִם לֹא
יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעֲבֹרוּ וְיִגְוְעוּ בִּבְלִי
דָעַת׃ וְחַנְפֵי לֵב יָשִׂימוּ אָף לֹא
יְשַׁוְּעוּ כִּי אֲסָרָם׃ תָּמֹת בַּנֹּעַר נַפְשָׁם
וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃ יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ
וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃ וְאַף הֲסִיתְךָ
מִפִּי צָר רַחַב לֹא מוּצָק תַּחְתֶּיהָ
וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ מָלֵא דָשֶׁן׃ וְדִין
רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט
יִתְמֹכוּ׃ כִּי חֵמָה פֶּן יְסִיתְךָ
בְשָׂפֶק וְרָב כֹּפֶר אַל יַטֶּךָּ׃
הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר וְכֹל

עָשָׂה
אָלַף
חָכַם
צָעַק פָּנָה
גָּאָה רוּעַ
שָׁמַע שׁוּר
דּוּן חוּל
פּוּשׁ
פָּצָה פֶּה
יָדַע מָלַל
כָּבַר
C.xxxvj.
אָמַר
זָעַר חָוָה
נָשָׂא יָדַע
רָחַק נָתַן
מָלַל תָּמַם
מָאַס כּוֹחַ
חָיָה שָׁפַט
עָנָה גָּרַע
צָדַק
יָשַׁב גָּבַהּ
אָסַר זָקַק
לָכַד עָנָה
נָגַד גָּבַר
גָּלָה יָסַר
אָמַר שׁוּב
שָׁמַע עָבַד
כָּלָה יוֹם
שָׁנָה נָעַם
עָבַר גָּוַע
בָּל יָדַע
שׂוּם שָׁוַע
מוּת חָיָה
חָלַץ עָנָה
סוּת פֶּה
צוּר צוּק
דּוּן
שָׁפַט
תָּמַךְ
נָטָה עָרַךְ

מאמצי כח: אל תשאף הלילה — אמץ שאף
לעלות עמים תחתם: השמר — עלה שמר
אל תפן אל און כי על זה בחרת — פנה
מעני: הן אל ישגיב בכחו מי — שגב כוח
כמהו מורה: מי פקד עליו דרכו — כמו ירה
ומי אמר פעלת עולה: זכר כי
תשגיא פעלו אשר שררו — שגא שור
אנשים: כל אדם חזו בו אנוש — חזה אנש
יביט מרחוק: הן אל שגיא ולא — נבט רחק
נדע מספר שניו ולא חקר: כי — ידע ספר
יגרע נטפי מים יזקו מטר לאדו: — שנה גרע
אשר יזלו שחקים ירעפו עלי — זקק איד
אדם רב: אף אם יבין מפרשי — נזל רעף — בין פרש
עב תשאות סכתו: הן פרש עליו — שאה סכך
אורו ושרשי הים כסה: כי בם — דון נתן
ידין עמים יתן אכל למכביר: על — כבר כפף
כפים כסה אור ויצו עליה במפגיע: — צוה פגע
יגיד עליו רעו מקנה אף על עולה: — נגד רעה — קנה
אף לזאת יחרד — C.xxxvij.
לבי ויתר ממקומו: שמעו שמוע — חרד נתר
ברגז קולו והגה מפיו יצא: — קום — פה
תחת כל השמים ישרהו ואורו — שרה
על כנפות הארץ: אחריו ישאג — שאג
קול ירעם בקול גאונו ולא — רעם נאה
יעקבם כי ישמע קולו: ירעם אל — עקב שמע
בקולו נפלאות עשה גדלות — פלא
ולא נדע: כי לשלג יאמר הוא — ידע היה
ארץ וגשם מטר וגשם מטרות
עזו: ביד כל אדם יחתום לדעת — עזז חתם
כל אנשי מעשהו: ותבא חיה — ידע עשה
במו ארב ובמעונתיה תשכן: — בוא עון
מן החדר תבוא סופה וממזרים — שכן
קרה: מנשמת אל יתן קרח — קרר נתן
ורחב מים במוצק: אף ברי — צוק בר
יטריח עב יפיץ ענן אורו: — טרח
והוא מסבות מתהפך בתחבולתו — סבב הפך — חבל

robustos fortitudine. Ne protrahas noctem: vt ascendant populi pro eis. Caue ∞ ne declines ad iniqtatē: hanc enim cepisti sequi post miseriā. Ecce deus excelsus ī fortitudīe sua: & nullus ei sīlis in legiſlatoribus. Quis poterit ſcrutari vias eius? aut qs audet ei dicere: opat9 es iniquitatē? Memēto ꝙ ignores opus ei9: de q cecinerūt viri. Oēs homines vidēt eū: vnusqſq; intuetur ꝓcul. Ecce deus magn9 vincēs ſciētiā nrām: numerus ānorū ei9 ineſtimabilis. Qui aufert ſtillas pluuie: & effundit ībres ad inſtar gurgitū: qui de nubib9 fluūt q̄ pretexūt cūcta deſup. Si voluerit extēdere nubes quaſi tentorium ſuum: & fulgurare lumine ſuo deſup: cardines qq; maris operiet. Per hec enī iudicat populos: & dat eſcas multis mortalib9. In manibus abſcōdit lucē: & p̄cipit ei vt rurſus aduēiat. Annunciat de ea amico ſuo ꝙ poſſeſſio eius ſit: & ad eam poſſit aſcēdere. 37.

Super hoc expauit cor meū: & emotū eſt de loco ſuo. Audiet auditionē in terrore vocis ei9: & ſonū de ore illi9 ꝓcedentē. Subter oēs celos ipſe cōſiderat: & lumen illi9 ſup terminos terre. Poſt eum rugiet ſonitus: tonabit voce magnitudinis ſue: & nō īueſtigabitur cū audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce ſua mirabiliter: qui facit magna & īſcrutabilia. Qui precipit niui vt deſcendat in terram: & hiemis pluuiis & imbri ∞ fortitudinis ſue. Qui in manu oim hoim ſignat: vt nouerint ſinguli opa ſua. Ingredietur beſtia latibulum ſuū: & in antro ſuo morabitur. ∞ Ab interiorib9 egredietur tēpeſtas: & ab arcturo frigus. Flante deo cōcreſcit gelu: & rurſum latiſſime fundūtur aque. Frumētū deſiderat nubes: & nubes ſpargunt lumē ſuū. Que luſtrant cūcta ꝑ circuitū: quocūq; eas volūtas gubernantis

robuſtos fortitudie: ne ꝓtrahas noctē vt aſcē-
τοὺς κραταιοῦντας ἰσχύν, μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα τοῦ ἀνα-
dant alij pro eis: ſed caue ne facias ind-
βῆναι ἄλλους ἀντ᾽ αὐτῶν, ἀλλὰ φύλαξαι μὴ πράξῃς ἄτο-
cēcia: ab his eñ liberat9 es a paupertate. ecce
πα, ἀπὸ τούτων γὰρ ἐξείλου ἀπὸ πτωχείας. ἰδοὺ ὁ
fortis cōfirmabit in fortitudie ſua: qs eñ eſt ſm eū
ἰσχυρὸς κραταιώσει ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ, τίς γάρ ἐστι κατ᾽ αὐ-
potēs? qs āt eſt ſcrutās ei9 opa? aut qs q-
τὸν δυνάστης; τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; ἢ τίς ὁ
dixiſſi fecit iniuſta? memēto ꝙ magna opa e-
εἴπας ἔπραξεν ἄδικα; μνήσθητι ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα αὐ-
ius ſūt: qꝝ dñati ſūt viri. oīs homo nouit in eo:
τοῦ ἐστιν, ὧν ἦρξαν ἄνδρες. πᾶς ἄνθρωπος εἶδεν ἐν αὐ-
qcūq; vulnerati ſunt mortales. ecce fortis mu-
τῷ, ὅσοι τιτρωσκόμενοί εἰσι βροτοί. ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς πο-
t9 ꝛ nō cognoſcem9: nūerus annoꝝ eius ꝛ infini-
λὺς καὶ οὐ γνωσόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραν-
tus. nūerabiles āt ei ſtille pluuie: ꝛ infundent
τος. ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ, καὶ ἐπιχυθήσον-
pluuia ī nubē. fluēt antiqtates: inūbrauerūt āt
ται ὑετῷ εἰς νεφέλην. ῥυήσονται παλαιώματα, ἐσκίασε δὲ
nubila in indicibilib9 tonitruis. ꝛ ſi ꝯpoſuerit extēſiōes nu-
νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βροντῶν. καὶ ἐὰν συνῇ ἐπεκτάσεις νε-
bis: eqlitatē tabnaculi ſui. ecce extēdit ſup illud
φέλης, ἰσότητα σκηνῆς αὐτοῦ. ἰδοὺ ἐκτείνει ἐπ᾽ αὐτὴν
nubē ſuā: ꝛ fundamēta maris abſcōdit: in eñ eis
ἠδῶ, καὶ ῥιζώματα τῆς θαλάσσης ἐκάλυψεν. ἐν γὰρ αὐτοῖς
iudicabit ppſos: dabit eſcā forti. in manib9 abſcō-
κρινεῖ λαούς, δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι. ἐπὶ χειρῶν ἐκά-
dit lumē: ꝛ p̄cepit de ea in occurrēti. renū-
λυψε φῶς, καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς ἐν ἀπαντῶντι. ἀναγ-
ciabit de eo amico ei9 poſſeſſio ꝛ de iniuſtitia.
γελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας. C.37

Et ꝓpt hāc turbatū eſt coꝛ meū: ꝛ deflu-
Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου, καὶ ἀπερ-
xit de loco ſuo. audi auditionē ī ira furoꝛis dñi:
ρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου,
ꝛ meditatio de oꝛe ei9 egredieṫ. ſub to-
καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσεται. ὑποκάτω παν-
to celo p̄ncipat9 ei9: ꝛ lumē illi9 ſup a-
τὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ πτέ-
las terre. poſt eū clamabit voce: tonabit
ρυγων τῆς γῆς. ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται φωνῇ, βροντήσει
in voce iniurie ſue: ꝛ nō cōmutabit eos: qm̄
ἐν φωνῇ ὕβρεως αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι
audiet vocē ei9. tonabit fortis in voce ſua
ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ. βροντήσει ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐ-
mirabili: horā poſuit beſtijs. norūt āt cubilis oꝛ-
τοῦ θαυμάσια, ὥραν ἔθετο κτήνεσιν. οἴδασι δὲ κοίτης τά-
dinē. in his oīb9 nō exſurgit tua ſentētia: neq; mu-
ξιν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐ δὲ ἀλ-
tabiṫ tuū coꝛ a coꝛpoꝛe. fecit eñ ma-
λάσσεταί σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. ἐποίησε γὰρ μεγά-
gna q̄ nō nouim9: diſpoēs niui. eſto ſup terrā: ꝛ
λα ἃ οὐκ ᾔδειμεν, συντάσσων χιόνι. γίνου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
tēpeſtas pluuiaꝝ potētie ſue. in manu oīs homi-
χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ. ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώ-
nis ſubſignat: vt ſciat oīs homo ſuā
που κατασφραγίζει, ἵνα γνῷ πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ
infirmitatē. ingreſſe ſūt āt fere ſub tectū: qeuerūt āt
ἀσθένειαν. εἰσῆλθε δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην, ἡσύχασαν δὲ
in cubili. de penetralib9 veniūt doloꝛes. ab
ἐπὶ κοίτης. ἐκ ταμιείων ἐπέρχονται ὀδύναι. ἀπὸ
āt ꝓmontoꝛijs frig9: ꝛ a vēto forti dabit
δὲ ἀκρωτηρίων ψῦχος, καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει
glaciē. gubernat āt aquā ſicut voluerit. ꝛ ele-
πάγος. οἰακίζει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς ἐὰν βούληται. καὶ ἐκλε-
ctū foꝛmat nubes. diſperget nubilū lumē ei9:
κτὸν καταπλάσσει νεφέλη. διασκορπιεῖ νέφος φῶς αὐ-
ꝛ ipē circuit9 ꝯuertit in gubernaculis
τοῦ, καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέφει ἐν θεεβουλαθὼ ∞

in opa eoꝝ: oia q̄cūq̄ vtiq̄ p̄ceperit eis:
ἐις ἔργα ἀυτῶν, πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται ἀυτοῖς,
hec coordinata ſūt ab eo ſup trām. ſiue in
ταῦτα συντέτακται παρ᾽ ἀυτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἐὰν ἐις
diſciplinā ſiue in trā eius: ſiue in miaꝫ iuene
παιδείαν ἐάν τε ἐις τὴν γῆν ἀυτοῦ, ἐὰν ἐις ἔλεος ἑυρή
rit eum. aurib⁹ pcipe hec iob: ſta: admonere poten
σῃ ἀυτόν. ἐνωτίζου ταῦτα ἰώβ, στῆθι, νουθετοῦ δύνα-
tiam dn̄i. nouim⁹ q̄m dn̄s poſuit opera ei⁹.
μιν κυρίου. ὄιδαμεν ὅτι κύριος ἔθετο τὰ ἔργα ἀυτοῦ.
lumē q̄ fecit e tenebris. ſcit āt diſcretionē nubiloꝝ
φῶς ποιήσας ἐκ σκότους. ἐπίσταται δὲ διάκρισιν νεφῶν,
magne āt ruīe maloꝝ. tua āt veſtis calida:
ἐξαίσια δὲ πτώματα πονηρῶν. σοῦ δὲ ἡ στολὴ θερμή,
quieſcit āt ſup terrā a noto. firmabit cū
ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ νότου. στερεώσει με-
eo in antiquitates: fortes vt inſpectioēs īfuſio
τ᾽ ἀυτοῦ ἐις παλαιώματα, ἰσχυραὶ ὡς ὅρασις ἐπιχύ-
nis. cur doce me: q̄d dicem⁹ ei? τ ceſſa
σεως. διατί δίδαξόν με, τί ἐροῦμεν ἀυτῷ; καὶ παυ
bimus multa dicentes. nūq̄d liber aut ſcriba
σόμεθα πολλὰ λέγοντες. μὴ βίβλος ἢ γραμματεύς
mihi adfuit: vt hoiem cū ſteterī ſilere faciaꝫ.
μοι παρέστηκεν, ἵνα ἄνθρωπον ἑστηκὼς κατασιωπήσω.
oibus āt nō viſibile lumē: lucidum eſt in
πᾶσι δὲ ὀυχ ὁρατὸν τὸ φῶς, τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς
antiquitatibus: ſicut ab eo in nebulis. ab
παλαιώμασιν, ὥσπερ τὸ παρ᾽ ἀυτοῦ ἐπὶ νεφῶν. ἀπὸ
aq̄lone nubes ſplendentes: in his magna glo
βορρᾶ νέφη χρυσαυγοῦντα, ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δό
ria τ honoꝛ ab oipotente: τ non inueni-
ξα καὶ τιμὴ παρὰ παντοκράτορος, καὶ ὀυχ ἑυρίσκο-
m⁹ alium ſimilē fortitudini ei⁹. q̄ iuſta iudicat
μεν ἄλλον ὅμοιον τῇ ἰσχύϊ ἀυτοῦ, ὁ τὰ δίκαια κρίνων
nō putas exaudire eum: ideo timebunt eum ho
ὀυκ ὄιει ἐισακούειν ἀυτόν; διὸ φοβηθήσονται ἀυτὸν ὁι ἄν
mines: timebunt āt eū τ ſapiētes corde.
θρωποι, φοβηθήσονται δὲ ἀυτὸν καὶ ὁι σοφοὶ καρδίᾳ. Ca.38

Poſtq̄ āt ceſſauit eliu a ſmone dixit
Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι ἐλιοῦ τῆς λέξεως ἐῖπεν ὁ
dn̄s iob p turbinem τ nubem. q̄s iſte
κύριος τῷ ἰὼβ διὰ λαίλαπος καὶ νεφέλης. τίς ὄυτος ὁ
abſcōdens cōſiliū. cōtinens āt verba in corde: me
κρύπτων βουλήν, συνέχων δὲ ῥήματα ἐν καρδίᾳ, ἐμὲ
āt putat abſcōdere? cinge ſicut uir lūbū tuū: iter
δὲ ὄιεται κρύπτειν; ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρω
rogabo āt te: tu aūt mihi reſponde. vbi eras in fun-
τήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. ποῦ ἦς ἐν τῷ θε-
dando me trā? nuncia āt mihi ſi ſcis itelle
μελιοῦν με τὴν γῆν; ἀπάγγειλον δέ μοι ἐι ἐπίστῃ σύνε-
ctū: q̄s poſuit mēſuras ei⁹ ſi noſti? aut q̄s q̄ indu
σιν; τίς ἔθετο τὰ μέτρα ἀυτῆς ἐι ὄιδας; ἢ τίς ὁ ἐπα-
xit funem ſup eā? ſup quo annuli eius cō-
γαγὼν σπαρτίον ἐπ᾽ ἀυτῆς; ἐπὶ τίνος ὁι κρίκοι ἀυτῆς πε
fixi ſūt? q̄s āt eſt q̄ miſit lapidē angularē in ea:
πήγασι; τίς δέ ἐστιν ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ᾽ ἀυτῆς,
q̄n facta ſunt aſtra laudauerūt me voce magna omnes
ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα ᾔνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες
angeli mei. cōcluſi āt mare portis: q̄n fluctua
ἄγγελοί μου. ἔφραξα δὲ θάλασσαν πύλαις, ὅτε ἐμαί-
bat de ventre matris ſue p̄cedens. poſui
μασσεν ἐκ κοιλίας μητρὸς ἀυτῆς ἐκπορευομένη. ἐθέμην
āt ei nebulā veſtimētū: caligine āt eam q̄ſi pānis īuol
δὲ ἀυτῇ νέφος ἀμφίασιν, ὁμίχλῃ δὲ ἀυτὴν ἐσπαργάνω
ui. poſui āt ei t̄minos circūponēs clauſtra τ portas. di
σα. ἐθέμην δὲ ἀυτῇ ὅρια περιθεὶς κλεῖθρα καὶ πύλας. ἐῖ
xi aūt ei vſq̄ huc venies: τ non trāſgredieris:
πα δὲ ἀυτῇ μέχρι τούτου ἐλεύσῃ, καὶ ὀυχ ὑπερβήσῃ,
ſed in teipſa conterentur tibi fluctus.
ἀλλ᾽ ἐν σεαυτῇ συντριβήσονταί σοι τὰ κύματα.

duxerit ad omne quod precepit illis ſuper faciem orbis terrarum: ſiue in vna tribu ſiue in terra ſua: ſiue in q̄cunq̄ loco mie ſue eas iuſſerit īueniri. Auſculta hec iob: ſta & cōſidera mirabilia dei. Nunq̄d ſcis quando precepit deus pluuiis: vt oſtenderent lucem nubiū eius? Nunquid noſti ſemitas nubium magnas & p̄fectas ſcientias? Nōne veſtimēta tua calida ſūt: cum perflata fuerit terra auſtro? Tu forſitan cum eo fabricatus es celos: qui ſolidiſſimi q̄ſi ere fuſi ſunt. Oſtēde nobis q̄d dicam⁹ illi: nos q̄ppe inuoluimur tenebris. Quis narrabit ei que loquor? etiam ſi locutus fuerit hō: deuorabitur: ac nunc non vident lucem. Subito aer cogetur in nubes: & ventus trāſiens fugabit eas. Ab aquilone aurum venit: & a deo formidoloſa laudatio. Digne eū inuenire nō poſſumus. Magnus fortitudine & iudicio & iuſtitia: & enarrari nō poteſt. Ideo timebunt eū viri: & non audebūt contēplari oēs q̄ ſibi vidētur eſſe ſapiētes. 38.

Reſpondens autē dominus iob de turbine: dixit. Quis eſt iſte inuoluens ſentētias ſermonibus imperitis? Accinge ſicut vir lumbos tuos: īterrogabo te: & rn̄de mihi. Vbi eras q̄n ponebā fundamenta terre? Indica mihi ſi habes intelligentiam. Quis poſuit menſuras eius ſi noſti: vel quis tetendit ſup eam lineā? Super quo baſes illius ſolidate ſunt? Aut q̄s demiſit lapidē āgularē ei⁹? cum me laudarēt ſimul aſtra matutina: & iubilarent omnes filii dei. Quis concluſit oſtiis mare: q̄n erūpebat q̄ſi de vulua p̄cedens: cū ponerē nubē veſtimentū eius: & caligine illud q̄ſi pānis infantie obuoluerē. Circūdedi illud terminis meis: & poſui vectem & oſtia & dixi. Vſq̄ huc venies & nō p̄cedes amplī⁹: & hic cōfringes tumentes fluctus tuos.

לפעלם כל אשר יצום על | צוה
פני תבל ארצה: אם לשבט | פנה
אם לארצו אם לחסד ימציאהו: | מצא
האזינה זאת איוב עמד והתבונן | אזן בין
נפלאות אל: התדע בשום | פלא ידע
אלוה עליהם והופיע אור עננו: | יפע
התדע על מפלשי עב מפלאות | פלש פלא
תמים דעים: אשר בגדיך חמים | תמם ידע
בהשקט ארץ מדרום: תרקיע | חמם שקט
עמו לשחקים חזקים כראי | דרם רקע
מוצק: הודיענו מה נאמר לו לא | ראה
נערך מפני חשך: היספר לו כי | ידע אמר
אדבר אם אמר איש כי יבלע: | ערך ספר
ועתה לא ראו אור בהיר הוא | דבר בלע
בשחקים ורוח עברה ותטהרם: | בהר
מצפון זהב יאתה על אלוה נורא | טהר
הוד: שדי לא מצאנהו שגיא כח | צפן אתה
ומשפט ורב צדקה לא יענה: | ירא שגא
לכן יראוהו אנשים לא יראה | שפט
כל חכמי לב: | ראה

C.xxxviij
ויען יהוה את
איוב מנהסערה ויאמר: מי זה | ענה אמר
מחשיך עצה במלין בלי דעת: | חשך יעץ
אזר נא כגבר חלציך ואשאלך | מלל כל
והודיעני: איפה היית ביסדי | ידע שאל
ארץ הגד אם ידעת בינה: | היה
מי שם ממדיה כי תדע או מי | נגד
נטה עליה קו: על מה אדניה | שום מדד
הטבעו או מי ירה אבן פנתה: | טבע פנה
ברן יחד כוכבי בקר ויריעו | רנן כבב
כל בני אלהים: ויסך בדלתים | רוע סכך
ים בגיחו מרחם יצא: בשומי | גוח
ענן לבשו וערפל חתלתו:
ואשבר עליו חקי ואשים בריח | שבר שום
ודלתים: ואמר עד פה תבוא ולא | ברח בוא
תסיף ופא ישית בגאון גליך: | יסף שית
| גאה גלל

המימיך צוית בקר ידעת השחר | יום צוה
מקומו: לאחז בכנפות הארץ | קום
וינערו רשעים ממנה: תתהפך | נער הפך
כחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש: | חתם יצב
וימנע מרשעים אורם וזרוע | לבש מנע
רמה תשבר: הבאת עד נבכי | זרע שבר
ים ובחקר תהום התהלכת: | בוא בכה
הנגלו לך שערי מות ושערי | תהם הלך
צלמות תראה: התבננת עד רחבי | גלה
ארץ הגד אם ידעת כלה: | ראה בין
אי זה הדרך ישכן אור וחשך | נגד
אי זה מקומו: כי תקחנו אל | שכן לקח
גבולו וכי תבין נתיבות ביתו: | בין נתב
ידעת כי אז תולד ומספר ימיך | ילד ספר
רבים: הבאת אל אצרות | יום רבב
שלג ואוצרות ברד תראה: אשר | ראה
חשכתי לעת צר ליום קרב | צור
ומלחמה: אי זה הדרך יחלק אור | לחם חלק
יפץ קדים עלי ארץ: מי פלג | פוץ קדם
לשטף תעלה ודרך לחזיז | עלה חזז
קלות: להמטיר על ארץ לא | קול מטר
איש מדבר לא אדם בו: להשביע | דבר שבע
שאה ומשואה ולהצמיח מצא | שאה צמח
דשא: היש למטר אב או מי הוליד | יצא ילד
אגלי טל: מבטן מי יצא הקרח
וכפר שמים מי ילדו: כאבן מים | חבא פנה
יתחבאו ופני תהום יתלכדו: | תהם לכד
התקשר מעדנות כימה או | קשר עדן
משכות כסיל תפתח: התוציא | כסל פתח
מזרות בעתו ועיש על בניה | יצא עוש
תנחם: הידעת חקות שמים אם | נחה חקק
תשים משטרו בארץ: התרים | שום שטר
לעב קולך ושפעת מים תכסך: | רום כסה
התשלח ברקים וילכו ויאמרו | שלח אמר
לך הננו: מי שת בטחות חכמה | שית טוח
או מי נתן לשכוי בינה: | שכה

Nunqd post ortū tuū p̄cepisti diluculo & oñdisti aurore locum suū: & tenuisti cōcutiens extrema terre? excussisti impios ex ea? Restituetur ꝏꝏ vt lutum signaculū: & stabit sicut vestimētum. Auferetur ab impiis lux sua: & brachium ꝏꝏꝏ excelsum confringetur. Nunqd ingressus es profundū maris: & in nouissimis abyssi deambulasti? Nunquid aperte sunt tibi porte mortis: & ostia tenebrosa vidisti? Nunqd cōsiderasti latitudinē terre? Indica mihi si nosti omnia. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ In qua via lux habitet & tenebrarum ꝏꝏꝏꝏ quis locus sit: vt ducas vnumquodq́ȝ ad ꝏꝏꝏ terminos suos: & intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc ꝙ nasciturus esses: & nūerū dierū tuorū noueras. Nunqd ingressus es thesauros niuis: aut thesauros grādinis aspexisti? que ꝏꝏ preparaui in tēpus hostis: in diem pugne ꝏꝏ & belli. Per quam viam spargitur lux: ꝏꝏꝏꝏ diuiditur estus sup terrā? Quis dedit vehemētissimo imbri cursum? & viam ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ sonantis tonitrui: vt plueret sup terrā absq́ȝ hoīe in deserto vbi null9 mortaliū cōmoratur: vt impleret inuiam & desolatam: & produceret ꝏꝏ herbas virētes. Quis ē pluuie pr̄: vel qs genuit stillas roris? De cuius vtero egressa est glacies: & gelu de celo qs genuit? In similitudinē lapidis aque durantur: & supficies abyssi cōstringitur. Nunqd cōiungere valebis micantes stellas pliades: aut gyrum arcturi poteris dissipare? Nūqd pducis luciferum in tpe suo? & vesperū sup fines terre consurgere facis? Nūqd nosti ordinē celi: & pones rationē ei9 in terra? Nunquid eleuabis ī nebula vocem tuā? & ipet9 aquarū opiet te. Nūqd mittes fulgura & ibūt: & reuertētia dicēt tibi adsum 9? Quis posuit in visceribus hoīs sapientiam: vel quis dedit gallo intelligentiam? ꝏ

aut in te ordinaui lucem matutinā: lucifer aūt sc
ἢ ἐπὶ σοῦ συντέταχα φέγγος πρωϊνόν, ἑωσφόρος δὲ ε
uit suum ordinē? apprehendere alas tre: excu
δε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν; ἐπιλαβέσθαι πτερύγων γῆς, ἐκτ
tere impios ex ea. ⁊ tu accipiēs tre lutū: forma
νάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς. καὶ σὺ λαβὼν γῆς πηλόν, ἔπλα
sti aīal: ⁊ loq̄ potēs ip̄m posuisti sup trā. abstulisti a
σας ζῶον, καὶ λαλητὸν αὐτὸν ἔθου ἐπὶ γῆς. ἀφεῖλες δὲ
ab impiis lumē: brachiū āt supboꝝ con
ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς, βραχίονα δὲ ὑπερηφάνων συνέ
fregisti. venisti in trā maris: in āt vestigiis abys
τριψας. ἦλθες ἐπὶ γῆν θαλάσσης, ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσ
si deambulasti? apiūtur āt tibi tiore ianue mor
σου περιεπάτησας; ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θα
tis. ianitores āt inferni videntes te stupuerūt? admo
νάτου. πυλωροὶ δὲ ᾅδου ἰδόντες σε ἔπτηξαν; νενου
nit9 fuisti āt latitudinē subcelestis? nuncia ergo mihi quā
θέτησαι δὲ τὸ εὖρος τῆς ὑπ᾽ οὐρανόν, ἀνάγγειλον δή μοι πό
ta est? q̄li aūt tra habitat lux: tenebraꝝ āt
ση τίς ἐστι; ποίᾳ δὲ γῇ αὐλίζεται τὸ φῶς, σκότους δὲ
q̄lis locus? si duxeris me in fines eaꝝ: si āt
ποῖος ὁ τόπος; εἰ ἀγάγοις με εἰς ὅρια αὐτῶν, εἰ δὲ
⁊ scis semitas eoꝝ? noui igit̄ q̄m tunc na
καὶ ἐπίστασαι τρίβους αὐτῶν; οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγέν
tus es: nūerus āt ānoꝝ tuoꝝ multus. venisti āt in the
νησαι, ἀριθμὸς δὲ ἐτῶν σου πολύς. ἦλθες δὲ ἐπὶ θη
sauros niuis: thesauros āt grādinis vidisti? reposi
σαυροὺς χιόνος, θησαυροὺς δὲ χαλάζης ἑώρακας; ἀπό
tū est āt tibi in horā iīmicoꝝ in diem belli ⁊
κειται δέ σοι εἰς ὥραν ἐχθρῶν εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ
pugne. vnde aūt egreditur pruina: aut dispgit̄
μάχης. πόθεν δὲ ἐκπορεύεται πάχνη, ἢ διασκεδάννυται
auster in subcelestem? q̄s āt p̄parauit pluuie ipe
νότος εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανόν; τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λά
tuose fluxū: viam aūt tumultui? vt plueret sup trā vbi
βρῳ ῥύσιν, ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν; τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν οὗ
non vir: desertā vbi nō est homo in ea.
οὐκ ἀνήρ, ἔρημον οὗ οὐχ ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ.
vt saturaret inuiam ⁊ ihitabilem: ⁊ vt pduceret exitū herbe virētis. q̄s est pluuie pater? q̄s aūt
τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, καὶ τοῦ ἐκβλαστῆσαι ἔξοδον χλόης. τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; τίς δέ
est q̄ genuit guttas roris? ex vētre autē cuius
ἐστιν ὁ τετοκὼς βώλους δρόσου; ἐκ γαστρὸς δὲ τίνος
egreditur gelu? glaciem āt in celo q̄s
ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος; πάχνην δὲ ἐν οὐρανῷ τίς
peperit? q̄ descēdit sicut aqua fluēs: vultū
τέτοκεν; ἣ καταβαίνει ὥσπερ ὕδωρ ῥέον, πρόσωπον
āt abyssi q̄s tabefecit? ꝯposuisti āt vinculū pliadis ⁊ septū orionis aperuisti? aut aperies ma
δὲ ἀβύσσου τίς ἔπηξε; συνῆκας δὲ δεσμὸν πλειάδος καὶ φραγμὸν ὠρίωνος ἤνοιξας; ἢ διανοίξεις μα
zuroh in tp̄e suo: ⁊ vesperꝝ cū coma su
ζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἕσπερον ἐπὶ κόμης αὐ
a duces eum? scis āt versiones celi: aut q̄
τοῦ ἄξεις αὐτόν; ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ, ἢ τὰ
sub celū simul facta? vocabis āt nebulā voce: ⁊ tremore aque īpetuose obediet
ὑπ᾽ οὐρανὸν ὁμοθυμαδὸν γινόμενα; καλέσεις δὲ νέφος φωνῇ, καὶ τρόμῳ ὕδατος λάβρου ὑπακούσεταί
tibi? mittes aūt fulmina ⁊ ibunt: dicēt
σοι; ἀποστελεῖς δὲ κεραυνοὺς καὶ πορεύσονται, ἐροῦ
āt tibi: q̄d est? q̄s āt dedit mulierib9 textu
σι δέ σοι, τί ἐστί; τίς δὲ ἔδωκεν γυναιξὶν ὑφάσματος sapiam: aut variegatiuā scientiam? q̄s āt
ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην; τίς δὲ ꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

q̄ nūerat nebulas ſapiā: celū āt in ťrā declinauit fu
ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε κέ=
ſum ē aūt ſicut ī ťra puluis: cōglutinauit āt ipm̄ ſicut
χυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὥσπερ
lapide cubū? capies aūt leonib⁹ cibum: aīas āt dra=
λίθω κύβον; θηρεύσεις δὲ λέουσι βοράν, ψυχὰς δὲ δρα
conum implebis? timuerūt .n. in cubilib⁹ ſuis.
κόντων ἐμπλήσεις; δεδοίκασι γὰρ ἐν κοίταις αὐτῶν,
ſedent aūt in ſyluis inſidiantes? q̄s āt p̄parauit
κάθηνται δὲ ἐν ὕλαις ἐνεδρεύοντες; τίς δὲ ἡτοίμασε
6 coruo eſcam: pulli .n. eoꝝ ad dn̄m clama=
κόρακι βοράν, νεοσσοὶ γὰρ αὐτῶν πρὸς κύριον κεκρά=
uerūt. vagantes cibos querentes?
γασι. πλανώμενοι τὰ σῖτα ζητοῦντες; Ca.39.

Si noſti tp̄s partus capre ſiluestris ī petra?
ΕΙ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφου πέτρας;
obſeruaſti āt dolores pt⁹ ceruaꝝ? nūeraſti āt mēſes ea
ἐφύλαξας δὲ ὠδῖνας ἐλάφων; ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐ
rū plenos partus? dolores aūt eaꝝ ſoluiſti? enu
τῶν πλήρεις τοκετοῦ; ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας; ἐξέ
triuiſti āt eaꝝ fetus extra tiorem: dolores āt
θρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου, ὠδῖνας δὲ
eaꝝ emittes? abrumpent filij eaꝝ:
αὐτῶν ἐξαποστελεῖς; ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν,
implebuntur in genimine: egredientur ꝛ non
πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι, ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ
reflectent ipis. q̄s aūt eſt q̄ dimiſit aſinū agreſtē
ἀνακάμψωσιν αὐτοῖς. τίς δέ ἐστιν ὁ ἀφεὶς ὄνον ἄγριον
liberum: vincula aūt eius q̄s ſoluit? poſui āt
ἐλεύθερον, δεσμοὺς δὲ αὐτοῦ τίς ἔλυσεν; ἐθέμην δὲ
hitaculū eius deſertū: ꝛ tabernacula e=
τὴν δίαιταν αὐτοῦ ἔρημον, καὶ τὰ σκηνώματα αὐ=
ius terrā ſalſam. deridens tumultum ciuitatis:
τοῦ ἁλμυρίδα. καταγελῶν πολυοχλίας πόλεως,
accuſationē āt exactoris nō audiens. conſiderabit mōtes
μέμψιν δὲ φορολόγου οὐκ ἀκούων. κατασκέψεται ὄρη
paſcuū ſuum? ꝛ poſt omne viride querit.
νομὴν αὐτοῦ; καὶ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ ζητεῖ.
volet aūt tibi vnicorni⁹ ſeruire: aut dormire
βουλήσεται δέ σοι μονόκερος δουλεῦσαι, ἢ κοιμηθῆναι
in p̄ſepi tuo? ligabis āt in loris iugū eius:
ἐπὶ φάτνης σου; δήσεις δὲ ἐν ἱμᾶσι ζυγὸν αὐτοῦ,
aut trahet tuos ſulcos in agro? fidutiā habuiſti
ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ; πέποιθας τε
āt in illo: q̄m mlta fortitudo ei⁹: derelinques
δὲ ἐπ᾽ αὐτῷ, ὅτι πολλὴ ἰσχὺς αὐτοῦ, ἐπαφήσεις
āt ei opa tua? credes āt ꝙ reddet
δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου; πιστεύσεις δὲ ὅτι ἀποδώ=
tibi ſemen: inducet āt tibi aream?
σει σοι τὸν σπόρον, εἰσοίσει δέ σοι τὴν ἅλωνα;
ala eoꝝ q̄ delectāť glorioſa: ſi cōphēderit ciconia
πτέρυξ τερπομένων νεελάσσα, ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα
ꝛ accipiter:q̄m relinq̄t in ťrā oua ſua: ꝛ
καὶ νέσσα; ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ ὠὰ αὐτῆς, καὶ
in puluerē calefaciet.ꝛ oblita eſt q̄m pes ſpar
ἐπὶ χοῦν θάλψει. καὶ ἐπελάθετο ὅτι πούς σκορπι
get: ꝛ beſtie agri conculcabunt. indurauit
εῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ καταπατήσει. ἀπεσκλήρυνε τὰ
filios ſuos vt nō ſe. in vanū laborauit ſine
τέκνα αὐτῆς ὥστε μὴ ἑαυτήν. εἰς κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ
timore. q̄m tacuit ei de⁹ ſapiam: ꝛ
φόβου. ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν, καὶ
non diuiſit ei in intellectu. ſcd̄m tp̄s ī altitudīe
οὐκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει
extollet: deridet equum ꝛ aſcēſorem
ὑψώσει, καταγελάσεται ἵππου καὶ τοῦ ἐπιβάτου
eius. aut tu circūpoſuiſti equo potētiam: induiſti
αὐτοῦ. ἢ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν, ἐνέδυσας
aūt collū eius timoꝛē? circūpoſuiſti āt ei
δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ φόβον; περιέθηκας δὲ αὐτῷ ꝏ

ꝏꝏ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Quis enarrabit celorū rationē: & concentum celi quis dormire faciet? Q̄n fundabatur puluis in terra & glebe cōpingebantur. Nunq̄d capies leene predam: & animā catulorū eius implebis? quando cubant in antris: & in ſpecubus ꝏꝏ inſidiantur. Quis preparat coruo eſcam ſuā? quando pulli eius clamant ad deum vagantes eo ꝙ non habeant cibos. 39.

Nunquid noſti tempus partus ꝏꝏꝏꝏ ibicū in petris? vel parturientes ceruas ꝏꝏꝏ obſeruaſti? Dinumeraſti menſes cōceptus earū? & ſciſti tempus partus earum? Incuruātur ad fetum & pariunt: & rugitus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ emittūt. Separātur filii earum: & pergunt ꝏꝏ ad paſtum: egrediūtur & nō reuertētur ad eas. Quis dimiſit onagrum liberū: & vincula eius q̄s ſoluit? Cui dedi in ſolitudine ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ domū: & tabernacula eius in terra ſalſuginis. Contēnit multitudinē ciuitatis: clamorem exactoris nō audit. Circunſpicit mōtes paſcue ſue: & virētia queq; perq̄rit. Nūq̄d volet rhinoceros ſeruire tibi: aut morabitur ad p̄ſepe tuū? Nūq̄d alligabis rhinocerota ad arandū loro tuo? aut confringet glebas valliū poſt te? Nunq̄d fiduciā habebis in magna fortitudīe ei⁹: & derelinq̄s ei labores tuos? Nūq̄d credes illi q̄m ſementē reddat tibi? & areā tuā cōgreget? Pēna ſtruthiōis ſiliis eſt pēnis herodii & accipitris. Quādo derelinq̄t oua ſua in terra: tu forſitan in puluere calefacies ea? Obliuiſcitur ꝙ pes conculcet ea: aut beſtia agri cōterat. Duratur ad filios ſuos q̄ſi nō ſint ſui: fruſtra laborauit nullo timore cogente. Priuauit ei eā de⁹ ſapiētia nec dedit illi intelligētiā. Cū tp̄s fuerit in altū alas erigit: deridet equū & aſcenſorē ei⁹. Nunq̄d p̄bebis eq̄ fortitudinē: aut circūdabis collo ei⁹ hinitū? nūq̄d ſuſcitabis eū

מִי יְסַפֵּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה, וְנִבְלֵי | סָפַר
שָׁמַיִם מִי יַשְׁכִּיב: בְּצֶקֶת עָפָר | שָׁכַב יָצַק
לַמּוּצָק, וּרְגָבִים יְדֻבָּקוּ: הֲתָצוּד | דָּבַק צוּד
לְלָבִיא טָרֶף, וְחַיַּת כְּפִירִים תְּמַלֵּא: | לָבָא חָיָה
כִּי יָשֹׁחוּ בַמְּעוֹנוֹת, יֵשְׁבוּ בַסֻּכָּה | כָּפַר מָלֵא
לְמוֹ אָרֶב: מִי יָכִין לָעֹרֵב צֵידוֹ, | שׁוּחַ עוֹן
כִּי יְלָדָו אֶל אֵל יְשַׁוֵּעוּ, יִתְעוּ | סָכַךְ כּוּן
לִבְלִי אֹכֶל: | צוּד שׁוּעַ

Ca. xxxix

הֲיָדַעְתָּ עֵת לֶדֶת
יַעֲלֵי סָלַע, חֹלֵל אַיָּלוֹת | יָלַד חוּל
תִּשְׁמֹר: תִּסְפֹּר יְרָחִים תְּמַלֶּאנָה, | שָׁמַר סָפַר
וְיָדַעְתָּ עֵת לִדְתָּנָה: תִּכְרַעְנָה | כָּרַע
יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה, חֶבְלֵיהֶם | פָּלַח
תְּשַׁלַּחְנָה: יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם יִרְבּוּ | שָׁלַח חָלַם
בַבָּר, יָצְאוּ וְלֹא שָׁבוּ לָמוֹ: | רָבָה שׁוּב
מִי שִׁלַּח פֶּרֶא חָפְשִׁי, וּמֹסְרוֹת | אָסַר
עָרוֹד מִי פִתֵּחַ: אֲשֶׁר שַׂמְתִּי עֲרָבָה | עָרַד שׂוּם
בֵּיתוֹ, וּמִשְׁכְּנֹתָיו מְלֵחָה: יִשְׂחַק | שָׁכַן שָׂחַק
לַהֲמוֹן קִרְיָה, תְּשֻׁאוֹת נוֹגֵשׂ לֹא | הָמַן קָרָה
יִשְׁמָע: יְתוּר הָרִים מִרְעֵהוּ, וְאַחַר | שָׁאָה
כָּל יָרוֹק יִדְרוֹשׁ: הֲיֹאבֶה רֵים עָבְדֶךָ, | שָׁמַע יָתַר
אִם יָלִין עַל אֲבוּסֶךָ: הֲתִקְשָׁר | רָעָה יָרַק
רֵים בְּתֶלֶם עֲבֹתוֹ, אִם יְשַׂדֵּד עֲמָקִים | דָּרַשׁ אָבָה
אַחֲרֶיךָ: הֲתִבְטַח בּוֹ כִּי רַב כֹּחוֹ, | רְאֵם לוּן
וְתַעֲזֹב אֵלָיו יְגִיעֶךָ: הֲתַאֲמִין | אָבַס קָשַׁר
בּוֹ כִּי יָשִׁיב זַרְעֶךָ, וְגָרְנְךָ יֶאֱסֹף: | שָׂדַד בָּטַח
כְּנַף רְנָנִים נֶעֱלָסָה, אִם אֶבְרָה | כּוֹחַ עָזַב
חֲסִידָה וְנֹצָה: כִּי תַעֲזֹב לָאָרֶץ | יָגַע אָמַן
בֵּצֶיהָ, וְעַל עָפָר תְּחַמֵּם: וַתִּשְׁכַּח כִּי | שׁוּב אָסַף
רֶגֶל תְּזוּרֶהָ, וְחַיַּת הַשָּׂדֶה תְּדוּשֶׁהָ: | עָלַס חָסַד
הִקְשִׁיחַ בָּנֶיהָ לְּלֹא לָהּ, לְרִיק | בֵּצָה חָמַם
יְגִיעָהּ בְּלִי פָחַד: כִּי הִשָּׁהּ אֱלוֹהַּ | שָׁכַח זוּר
חָכְמָה, וְלֹא חָלַק לָהּ בַּבִּינָה: כָּעֵת | חָיָה דּוּשׁ
בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא, תִּשְׂחַק לַסּוּס | קָשַׁח
וּלְרֹכְבוֹ: הֲתִתֵּן לַסּוּס גְּבוּרָה, | נָשָׁה
הֲתַלְבִּישׁ צַוָּארוֹ רַעְמָה: הֲתַרְעִישֶׁנּוּ | רוּם מָרָא
| שָׂחַק נָתַן
| גָּבַר לָבַשׁ
| צוּר רָעַשׁ

רבה חפר | כארבה הוד נחרו אימה: יחפרו
שוש | בעמק וישיש בכח יצא לקראת
חתת | נשק: ישחק לפחד ולא יחת ולא
שוב פנה | ישוב מפני חרב: עליו תרנה אשפה
רנה חנה | להב חנית וכידון: ברעש ורגז יגמא
גמא אמן | ארץ ולא יאמין כי קול שופר:
אמר אח | בדי שפר יאמר האח ומרחוק
רחק ריח | יריח מלחמה רעם שרים ותרועה:
לחם שור | המבינתך יאבר נץ יפרש כנפו
רוע בין | לתימן: אם על פיך יגביה נשר
אבר פרש | וכי ירים קנו: סלע ישכן ויתלונן
ימן פה | על שן סלע ומצודה: משם חפר
גבה רום | אכל למרחוק עיניו יביטו:
קנן שכן | ואפרחו יעלעו דם ובאשר
לון צוד | חללים שם הוא: ויען יהוה
נבט פרח | את איוב ויאמר: הרב עם שדי
עלע ענה | יסר מוכיח אלוה יעננה: ויען
אמר רוב | איוב את יהוה ויאמר: הן קלותי
יכח | מה אשיבך ידי שמתי למו פי:
קלל | אחת דברתי ולא אענה ושתים
שוב שום | ולא אוסיף:
פה יסף

Cap.xl.

ויען יהוה את איוב מנסערה
ויאמר: אזר נא כגבר חלציך
שאל ידע | אשאלך והודיעני: האף תפר
פור שפט | משפטי תרשיעני למען תצדק:
רשע צדק | ואם זרוע כאל לך ובקול כמהו
זרע כמו | תרעם: עדה נא גאון וגבה והוד
רעם גאה | והדר תלבש: הפץ עברות אפך
לבש פוץ | וראה כל גאה והשפילהו: ראה
שפל | כל גאה הכניעהו והדך רשעים
כנע | תחתם: טמנם בעפר יחד פניהם
פנה | חבש בטמון: וגם אני אודך כי
טמן ידה | תושיע לך ימינך: הנה נא בהמות
ישע ימן | אשר עשיתי עמך חציר כבקר
עשה חצר | יאכל: הנה נא כחו במתניו ואונו
אכל כח | בשרירי בטנו: יחפץ זנבו כמו
שרר חפץ

quaſi locuſtas? Gloria naris eius terror: terrã vngula fodit. Exultat audacter: in occurſum pergit armatis. Contemnit pauorem: nec cedit gladio. Super ipſum ſonabit pharetra: vibrabit haſta & clypeus. Feruẽs & fremẽs ſorbet terram: nec reputat tubę ſonare clangorem. Vbi audierit buccinã: dicit vah: procul odoratur bellũ exhortationẽ ducum & vlulatũ exercitus. Nũquid per ſapiẽtiã tuã plumeſcit accipiter expandens alas ſuas ad auſtrũ? Nunquid ad preceptũ tuũ eleuabitur aquila & in arduis ponet nidũ ſuũ? In petris manet: in preruptis ſilicibus cõmoratur atque in inacceſſis rupibus. Inde cõtemplatur eſcã: & de lõge oculi eius proſpiciunt. Pulli eius lãbũt ſanguinẽ: & vbicunque cadauer fuerit ſtatim adeſt. Et adiecit dominus: & locutus eſt ad iob. Nunquid qui cõtendit cũ deo tam facile cõqueſcit? Vtique qui arguit deũ: debet rñdere ei. Rñdens autem iob dño: dixit. Qui leuiter locutus ſum: rñdere quid poſſum? Manũ meã ponã ſuper os meũ. Vnũ locutus ſum: quod vtinã nõ dixiſſem: & alterũ quibus vltra nõ addam. 40.

Reſpondẽs autẽ dominus iob de turbine: dixit. Accinge ſicut vir lumbos tuos: interrogabo te & indica mihi. Nũquid irritũ facies iudiciũ meũ: & condemnabis me vt iuſtificeris? Et ſi habes brachiũ ſicut deus & voce ſimili tonas: circũda tibi decorẽ & in ſublime erigere: & eſto glorioſus: & ſpecioſis induere veſtibus. Diſperge ſuperbos in furore tuo: & cõfunde eos: & reſpiciẽs omnem arrogantẽ humilia. Reſpice cũctos ſuperbos: & cõfunde eos: & cõtere impios in loco ſuo. Abſcõde eos in puluere ſimul: & facies eorum demerge in foueã: & ego cõfitebor quod ſaluare te poſſit dextera tua. ecce behemoth quẽ feci tecũ: fenũ quaſi bos comedet. Fortitudo eius in lũbis eius: & virtus illius in vmbilico vẽtris eius. Stringit caudã ſuã quaſi

armaturã gloria autem pectoris eius audacia: effodiẽs
πανοπλίαν δόξα δὲ στηθέων αὐτοῦ τόλμη; ἀνορύσσων
in pede ſuperbit: egreditur autem in campũ in fortitudine: o
ἐν ποδὶ γαυριᾷ, ἐκπορεύεται δὲ εἰς πεδίον ἐν ἰσχύϊ, συ
currẽs iaculo. deridet: et nõ auertetur a fer
ναντῶν βέλει. καταγελᾷ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἀπὸ σι
ro. in eo enim gloriatur arcus et gladius: et ira
δήρου. ἐπ' αὐτῷ γὰρ γαυριᾷ τόξον καὶ μάχαιρα, καὶ ὀργῇ
deſolabit terrã: nõ crediderit quouſque ſignũ det tuba.
ἀφανιεῖ τὴν γῆν, οὐ μὴ πιστεύσῃ ἕως ἂν σημάνῃ σάλπιγξ.
tuba autem ſignificãte dicit euge: alõge autem olfa
σάλπιγγος δὲ σημαινούσης λέγει εὖγε, πόρρωθεν δὲ ὀσφραί
cit bellũ cũ ſaltu et clamore: ex autem tua ſciẽ
νεται πολέμου σὺν ἅλματι καὶ κραυγῇ. ἐκ δὲ τῆς σῆς ἐπι
tia ſtetit accipiter: expãdẽs alas immotus
στήμης ἕστηκεν ἱέραξ, ἀναπετάσας τὰς πτέρυγας ἀκίνητος
aſpiciẽs que ad auſtrũ? in autem tuo precepto exalta
καθορῶν τὰ πρὸς νότον; ἐπὶ δὲ τῷ σῷ προστάγματι ὑψοῦ
tur aquila: vultur autem in nidis ſuis ſedens habitat?
ται ἀετός, γὺψ δὲ ἐπὶ νοσσιᾶς αὐτοῦ καθεσθεὶς αὐλίζεται;
in eminẽtia petre et abſcõdito: illic exiſtens querit ci
ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ, ἐκεῖσε ὢν ζητεῖ τὰ σῖ
bos: de lõge oculi eius ſpeculantur. pulli autem
τα, πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσι. νεοσσοὶ δὲ
eius polluũtur in ſanguine: vbicunque autem fuerint mortui ſta
αὐτοῦ φύρονται ἐν αἵματι, οὗ δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες παρα
tim inueniuntur. et reſpõdit dominus iob et
χρῆμα εὑρίσκονται. καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ ἰὼβ καὶ
dixit: nunquid iudiciũ cũ idoneo iudicas: arguẽs deũ reſpõ
εἶπεν, μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ κρίνεις, ἐλέγχων θεὸν ἀποκρι
debit ei: reſpõdẽs autem iob ait dño: quid adhuc
θήσεται αὐτῷ, ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει τῷ κυρίῳ, τί ἔτι
ego iudicor admonitus et redarguẽs dñm audiẽs hec
ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος καὶ ἐλέγχων κύριον ἀκούων τοι
nihil exiſtens: ego autem quã reſpõſionẽ dederim ad hec:
αῦτα οὐθὲν ὤν; ἐγὼ δὲ τίνα ἀπόκρισιν δῶ πρὸς ταῦ
manũ ponã in ore meo. ſemel locutus ſum:
τα, χεῖρα θήσω ἐπὶ στόματι μου. ἅπαξ λελάληκα,
in autem ſecũdo nõ addam.
ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. Ca,40.

Amplius autem reſpõdens dñs dixit iob de ne
Ἔτι δὲ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπεν τῷ ἰὼβ ἐκ τοῦ νε
bula: minime: ſed accinge ſicut vir lumbũ tuũ: interro
φους, μή, ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρωτή
gabo autem te: tu autem mihi reſpõde. nunquid repelles meũ iudiciũ?
σω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρίμα;
putas autem me aliter tibi reſpõdiſſe: aut vt appareas
οἴει δέ με ἄλλως σοὶ κεχρηματικέναι; ἢ ἵνα ἀναφανῇς δί
iuſtus? nunquid brachiũ tibi eſt cõtra dñm: aut voce ſecũ
καιος; ἢ βραχίων σοί ἐστι κατὰ τοῦ κυρίου; ἢ φωνῇ κα
dũ eũ tonas? reſume autem altitudinẽ et potentiã: glo
τ' αὐτὸν βροντᾷς; ἀνάλαβε δὲ ὕψος καὶ δύναμιν, δό
riã autem et honorẽ induere. mitte autem angelos ira
ξαν δὲ καὶ τιμὴν ἀμφίασαι. ἀπόστειλον δὲ ἀγγέλους ὀρ
omnem autem cõtumelioſũ humilia. ſuperbũ autem extin
γῇ, πάντα δὲ ὑβριστὴν ταπείνωσον. ὑπερήφανον δὲ σβέ
gue: putrefacias autem impios ſtatim. abſcõde autem in
σον, σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα. κρύψον δὲ εἰς
terrã ſimul extra: at facies eorum ignomi
γῆν ὁμοθυμαδὸν ἔξω, τὰ δὲ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμί
nia imple. et ego cõfitebor vtique quod po
ας ἔμπλησον. καί γε ἐγὼ ὁμολογήσω ἄρα, ὅτι δύ
teſt dextera tua ſaluare. ſed enim ecce beſtias a
ναται ἡ δεξιά σου σῶσαι. ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία πα
pud te: fenũ ſicut boues comedit. ecce autem fortitudo e
ρὰ σοί, χόρτον ἴσα βουσὶν ἐσθίει. ἰδοὺ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐ
ius in lũbo: at potẽtia eius in vmbilico vẽ
τοῦ ἐπ' ὀσφύϊ, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γα
tris erexit caudã vt
στρὸς ἔστησεν οὐρὰν ὡς

cupressum: at nerui ei⁹ cōplicati sunt. late=
κυπάριστοι, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται. αἱ πλευ
ra ei⁹ latera enea: at tergū ei⁹ fer=
ραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χάλκειαι, ἡ δὲ ῥάχις αὐτοῦ σίδη
rū fusile. hoc est pncipiū fictionis dñi factū
ρος χυτός. τοῦτ᾽ ἔστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποι
vt eluderet ab angelis ei⁹. acce=
ημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ἐπελ
dens āt ad montē pruptū fecit gaudiū q̄drupedi
θὼν δὲ ἐπ᾽ ὄρος ἀκρότομον ἐποίησε χαρμονὴν τετράπο
b⁹ in tartaro. sub oīgenas arbores dor
σιν ἐν τῷ ταρτάρῳ. ὑπὸ παντοδαπὰ δένδρα κοιμᾶ
mit: iuxta papyꝝ ꝛ calamū ꝛ sylua. obū
ται, παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον. σκιά=
brāt āt ei arbores cū ramis ꝛ rami plā=
ζονται δὲ αὐτῷ δένδρα σὺν ὀροδάμνοις καὶ κλῶνες ἄγ=
te. si fuerit inūdatio: nō senserint. cōfidit
νου. ἐὰν γένηται πλημμύρα, οὐ μὴ αἰσθηθῇ. πέποιθεν
qm̄ offendet iordanis in os ei⁹. in
ὅτι προσκρούσει ὁ ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῷ
oculo ei⁹ accipiet eū: intortus pforabit
ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν, ἐνσκολιευόμενος τρήσει
narē. duces aūt draconē in hamo: circūpones āt cir=
ῥῖνα. ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; περιθήσεις δὲ φορ
culū circū nasū ei⁹: aut ligabis annulū in nare:
βεὰν περὶ ῥῖνα αὐτοῦ; ἢ δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆ=
armilla aūt terebrabis labiū ei⁹: loquet āt
ρι; ψελίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ; λαλήσει δέ
tibi deprecationes supplicationis mollit: ponet āt tecū
σοι δεήσεις ἱκετηρίας μαλακῶς; θήσεται δὲ μετὰ σοῦ
pactū: accipies āt eū seruū sēpiternū: illudes āt in eū
διαθήκην; λήψῃ δὲ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον; παίξῃ δὲ ἐν αὐ
sicut aue: aut ligabis eū tanq̄ passerē puero:
τῷ ὥσπερ ὀρνέῳ; ἢ δήσεις αὐτὸν ὥσπερ στρουθίον παιδίῳ;
pascunt aūt in eo gētes: diuidūt eū phenī
ἐνσιτοῦνται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; μεριτεύονται αὐτὸν φοινί=
cū gñatiōes: oē āt nauigabile puenies nō ferāt: pel=
κων γένη; πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι; βύρ
lē vnā caude ei⁹: ꝛ in nauigijs piscatoꝝ caput
σαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων κεφαλὴν
ei⁹: impones āt ei manū: memor belli
αὐτοῦ; ἐπιθήσεις δὲ αὐτῷ χεῖρα, μνησθεὶς πόλεμον τὸν
facti in corpore: ei⁹: ꝛ nō ultra fiat: nō
γινόμενον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γινέσθω, οὐχ
vidisti eū:
ἑώρακας αὐτόν;

Ca.41.

Neq; in dictis mirat⁹ es: neq; ti=
Οὐ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τεθαύμακας; σὺ δὲ δέ=
muisti qm̄ pparatū est mihi: qs enī est mihi resistēs: aut
δοικας ὅτι ἡτοίμασταί μοι; τίς γάρ ἐστιν ὁ ἐμοὶ ἀντιστάς; ἢ
qs resistet mihi ꝛ sustinebit: si oīs sub
τίς ἀντιστήσεταί μοι καὶ ὑπομενεῖ; εἰ πᾶσα ἡ ὑπ᾽ οὐ
celestis mea est: nō tacebo ppt eū: ꝛ smoīb⁹
ρανὸν ἐμή ἐστιν, οὐ σιωπήσομαι δι᾽ αὐτόν, καὶ λόγοις
potentie misabit eq̄lē ei. qs reuelabit faci=
δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ. τίς ἀποκαλύψει πρόσω
em indumenti eius: in āt rugā pectoris eius qs vtiq; igre
πον ἐνδύσεως αὐτοῦ; εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εἰσέλ
diat: portas vultus ei⁹ qs apiet: i circulo dentiū e=
θοι; πύλας προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοίξει; κύκλῳ ὀδόντων αὐ
i⁹ timor. interiora ei⁹ scuta enea: cōiunctio āt
τοῦ φόβος, τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χαλκαῖ, σύνδεσμος δὲ
ei⁹ sicut smirites lapis. vn⁹ vni agglutināt. spūs āt
αὐτοῦ ὥσπερ σμιρίτης λίθος. εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται, πνεῦμα δὲ
non igrediat eū. sicut vir fratri suo agglutinabū
οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν. ὡς ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθή
tur: conuenisit. ꝛ nō auellentur i sternuta
σονται; συνέχονται, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν. ἐν πταρ=
tiōe eius splendet lumen: at oculi eius
μῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
spēs luciferi. de ore eius pcedunt lampades
εἶδος ἑωσφόρου. ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες

[k]cedrū: [l]nerui [m]testiculorū ei⁹ [n]pplexi sunt. [o]Ossa ei⁹ velut [p]fistule [q]eris: [r]cartilago illi⁹ [s]q̄si lamine [t]ferree. [u]Ipse ē [x]pricipiū [y]viarū [z]dei: [a]qui fecit eū [b]applicabit [c]gladiū ei⁹. [d]Huic [e]mōtes [f]herbas [g]ferūt: [h]omnes [k]bestie [l]agri [m]ludent [n]ibi. [o]Sub [p]vmbra [q]dormit [r]in secreto [s]calami [t]in locis humētibus. [u]Protegūt [x]vmbre [y]vmbrā eius: [z]circūdabūt eū [a]salices [b]torrētis. [c]Ecce [d]absorbebit [e]fluuiū [f]& nō [g]mirabitur: & [h]hēt fiduciā [i]q̄ [k]īfluat [l]iordanis [m]in [n]os ei⁹. [o]In oclīs ei⁹ q̄si hamo [p]capiet eū: [q]in sudib⁹ [r]pforabit [s]nares ei⁹. An [t]extrahere poteris [u]leuiathā [x]hamo: [y]& fune [z]ligabis [a]līguā ei⁹? [b]Nūqd pones [c]circulū [d]in narib⁹ ei⁹: [e]aut armilla [f]pforabis [g]maxillā eius? [h]Nunqd multiplicabit [i]ad te [k]p̄ces: [l]aut [m]loq̄tur [n]tibi [o]mollia? [p]Nunqd feriet [r]te cū [q]pactū: & [s]accipies eū [t]seruū [u]sempiternū? [t]Nūqd illudes [y]ei [z]q̄si aui: [a]aut ligabis eum [b]ancillis tuis? [c]Concident [d]eum [e]amici: [f]diuident illū [h]negociatores? [i]Nunquid implebis [k]sagenas [l]pelle ei⁹: [m]& gurgustiū [n]pisciū [o]capite illi⁹? [p]Pones [q]sup eū [r]manū tuā. [s]Memēto [t]belli. [u]Nec vltra [x]addas loq. [y]Ecce [z]spes eius [a]frustrabitur eū: [b]& [c]videntibus cunctis [e]precipitabitur.

41.

Non quasi [b]crudelis [c]suscitabo eum. [e]Quis enī [h]resistere pōt [g]vultui meo? & [i]qs [k]ante dedit mihi [l]vt reddā ei? [n]Oīa que [m]sub [o]celo sunt [p]mea [q]sunt. [r]Non [s]parcā ei [t]verbis potentibus: [y]& ad deprecandū [z]compositis. [a]Quis [b]reuelabit [c]faciē [d]indumenti eius? & [e]in medium [f]oris eius [g]qs [h]intrabit? [i]Portas [k]vultus eius [l]quis [m]aperiet? Per [n]gyrū [o]dentiū eius [p]formido: [q]corpus illi⁹ q̄si [s]scuta [r]fusilia [t]compactū [u]squamis se [x]prementibus. [y]Vna [z]vni [a]cōiūgitur: [b]& [c]ne [b]spiraculum quidem [d]incedit [e]per eas. [f]Vna [g]alteri [h]adherebūt: & [i]tenētes se [k]nequaq̄ [l]separabuntur. [m]Sternutatio eius [n]splendor [o]ignis: [p]& oculi eius [q]vt palpebre [r]diluculi. [s]De ore eius [t]lampades

ארז נידי פחדו ישרגו: עצמיו
אפיקי נחשה גרמיו כמטיל ברזל:
הוא ראשית דרכי אל העשו יגש
חרבו: כי בול הרים ישאו לו וכל
חית השדה ישחקו שם: תחת
צאלים ישכב בסתר קנה ובצה:
יסכהו צאלים צללו יסבוהו ערבי
נחל: הן יעשק נהר לא יחפז
יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו: בעיניו
יקחנו במקשים ינקב אף: תמשך
לויתן בחכה ובחבל תשקיע
לשונו: התשים אגמון באפו ובחח
תקב לחיו: הירבה אליך תחנונים
אם ידבר אליך רכות: היכרת
ברית עמך תקחנו לעבד עולם:
התשחק בו כצפור ותקשרנו
לנערותיך: יכרו עליו חברים
יחצוהו בין כנענים: התמלא
בשכות עורו ובצלצל דגים ראשו:
שים עליו כפך זכר מלחמה אל
תוסף: הן תוחלתו נכזבה הגם
אל מראיו יטל:
לא אכזר כי יעורנו
ומי הוא לפני יתיצב: מי הקדימני
ואשלם תחת כל השמים לי
הוא: לא אחריש בדיו ודבר
גבורות וחין ערכו: מי גלה
פני לבושו בכפל רסנו מי
יבוא: דלתי פניו מי פתח
סביבות שניו אימה: גאוה
אפיקי מגנים סגור חותם צר:
אחד באחד יגשו ורוח לא
יבא ביניהם: איש באחיהו
ידבקו יתלכדו ולא יתפרדו:
עטישתיו תהל אור ועיניו
כעפעפי שחר: מפיו לפידים

שרג
אפק מטל
עשה נגש
נשא
חיה שחק
שכב
סכך סבב
עשק חפז
בטח גוח
פה לקח
יקש נקב
משך לוה
שקע לשון
שום נקב
לחה רבה
חנן דבר
רכך כרת
ברת לקח
עלם צפר
קשר כרה
חצה מלא
סכך דגה
שום
לחם
יסף יחל
כזב ראה
טול

Cap. xli.

כזר עור
פנה יצב
קדם שלם
חרש בד
גבר
לבש
בוא
סבב נאה
אפק גנן
סגר חתם
צור נגש
דבק לכד
פרד עטש
הלל פה
לפד

יְהַלֵּכוּ כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ ׃ כָּדַד מָלַט
מִנְּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּדוּד נָפוּחַ נָחַר נָפַח
וְאַגְמֹן ׃ נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט לָהַט
וְלַהַב מִפִּיו יֵצֵא ׃ בְּצַוָּארוֹ צוּר
יָלִין עֹז וּלְפָנָיו תָּדוּץ דְּאָבָה ׃ לוּן עָזַז
מַפְּלֵי בְשָׂרוֹ דָבֵקוּ יָצוּק עָלָיו פָּנָה דוּץ
בַּל יִמּוֹט ׃ לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ אָבֶן נָפַל יָצַק
וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית ׃ מִשֵּׂתוֹ מָטַט
נָשָׂא
יָגוּרוּ אֵלִים מִשְּׁבָרִים יִתְחַטָּאוּ ׃ גּוּר חָטָא
מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית נָשַׂג קוּם
מַסָּע וְשִׁרְיָה ׃ יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל חָנָה נָסַע
לְעֵץ רִקָּבוֹן נְחוּשָׁה ׃ לֹא יַבְרִיחֶנּוּ שָׁרָה חָשַׁב
בֶּן קָשֶׁת לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ לוֹ אַבְנֵי נָחַשׁ בָּרַח
הָפַךְ
קָלַע ׃ כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תּוֹתָח תָּתַח
וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן ׃ תַּחְתָּיו שָׂחַק
חַדּוּדֵי חָרֶשׂ יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי חָדַד רָפַד
טִיט ׃ יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם חָרַץ רָתַח
צוּל
יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה ׃ אַחֲרָיו יָאִיר שׂוּם רָקַח
נָתִיב יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה ׃ אוֹר נָתַב
אֵין עַל עָפָר מָשְׁלוֹ הֶעָשׂוּ לִבְלִי תְּהֹם שׁוּב
חָת ׃ אֵת כָּל גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עָשָׂה חָתַת
רָאָה
עַל כָּל בְּנֵי שָׁחַץ ׃

Cap. xlij.

וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת יְהוָה
עָנָה
וַיֹּאמַר ׃ יָדַעְתִּי כִּי כֹל תּוּכָל אָמַר יָכֹל
וְלֹא יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה ׃ מִי זֶה בָּצַר מִן זָמַם
מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן עָלַם יָעַץ
הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי יָדַע נָגַד
וְלֹא אֵדָע ׃ שְׁמַע נָא וְאָנֹכִי בִּין פָּלָא
אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי ׃ דָּבַר שָׁאַל
לְשֵׁמַע אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה
עֵינִי רָאָתְךָ ׃ עַל כֵּן אֶמְאַס רָאָה מָאַס
וְנִחַמְתִּי עַל עָפָר וָאֵפֶר ׃ וַיְהִי הָיָה
אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֶל אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי
בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם שָׁנָה רָעָה

procedunt ſicut tede ignis accenſe: de naribus eius pcedit fum⁹: ſicut olle ſuccēſe atq; feruentis. Halitus eius prunas ardere facit: & flāma de ore ei⁹ egreditur. In collo eius morabitur fortitudo: & faciē ei⁹ precedit egeſtas. Mēbra carniū eius coherētia ſibi. Mittet cōtra eū fulmina: & ad locū aliū nō feretur. Cor ei⁹ indurabitur tanq̃ lapis: & ſtringetur q̃ſi malleatoris incus. Cū ſublatus fuerit: timebūt angeli: & territi purgabuntur. Cū apphenderit eū gladius: ſubſiſtere nō poterit: neq; haſta neq; thorax. Reputabit ei q̃ſi paleas ferrū: & quaſi lignū putridū es. Nō fugabit eū vir ſagittari⁹: in ſtipulā verſi ſūt ei lapides fūde. Quaſi ſtipulā eſtimabit malleū: & deridebit vibrantē haſtā. Sub ipo erunt radii ſolis: & ſternet ſibi aurum quaſi lutum. Ferueſcere faciet q̃ſi ollā pfundū maris: & ponet q̃ſi cū vnguēta bulliūt. Poſt eū lucebit ſemita: eſtimabit abyſſum quaſi ſeneſcentem. Non eſt ſup terra poteſtas q̄ cōparetur ei: q factus eſt vt nullū timeret. Omne ſublime videt: ipſe eſt rex ſup vniuerſos filios ſuperbie. 42.

Reſpondens autē iob domino: dixit. Scio quia omnia potes: & nulla te latet cogitatio. Quis eſt iſte qui celat cōſilium abſq; ſcientia? Ideo inſipiēter locut⁹ ſum: & que vltra modū excedūt ſcientiam meam. Audi & ego loquar: interrogabo te & reſponde mihi. Auditu auris audiui te: nunc autem oculus meus videt te. Idcirco ipſe me reprehēdo: & ago penitētiam in fauilla & cinere. Poſtq̃ autem locutus eſt dominus verba hec ad iob: dixit ad eliphaz themanitē. Iratus eſt furor meus in te & in duos amicos tuos: q̃m nō eſtis locuti

accenſe: ꝛ iaciuntur craticule ignis: de nari
καιόμεναι, καὶ διαρριπτοῦνται ἐσχάραι πυρός, ἐκ μυκτή
bus eius procedit fumus camini accenſi igne
ρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυ
carbonū. aīa eius carbones: flāma āt de ore
ἀνθράκων. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες, φλὸξ δὲ ἐκ στόμα
eius procedit. in āt collo eius habi
τος αὐτοῦ ἐκπορεύεται. ἐν δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ αὐλίζε
tat potētia: ante eum currit perditio. ca
ται δύναμις, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια. σάρ
nes āt corporis eius coherētes ſūt: effundit in e
κες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληνται, καταχέει ἐπ' αὐ
um nō ꝯmouebit. cor eius īduratū eſt vt
τὸν οὐ σαλευθήσεται. ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ
lapis: ſtetit aūt ſicut incus īpulſata. cū ꝯuerſ⁹ fuerit ī ā
λίθος, ἕστηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος. στραφέντος δὲ
ipe tior beſtiis q̄drupedib⁹ in t̄ra ſaltātib⁹.
αὐτοῦ φόβος θηρίοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἁλλομένοις.
ſi occurrerint ei lancee: non timebunt
ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐθὲν οὐ μὴ ποιήσωσι
haſtā ſublatam ꝛ thoracē. reputauit q̄dē.n. ferrū pale
δόρυ ἐπηρμένον καὶ θώρακα. ἥγηται μὲν γὰρ σίδηρον ἄχυ
as: es āt vt lignū putridū. reputauit apium
ρα, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον σαθρόν. ἥγηται πετρόβο
q̄dē fenū: non vulnerabit eū arcus eneus.
λον μὲν χόρτον, οὐ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκειον.
vt calam⁹ reputati ſūt mallei: deridet āt cōcuſſio
ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι, καταγελᾷ δὲ σεισ
nē igniferam. lect⁹ eius obeliſci acuti: omne
μοῦ πυρφόρου. ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς, πᾶς
āt aurum maris in illum ſicut lutum. indicibilis
δὲ χρυσὸς θαλάσσης ἐπ' αὐτὸν ὥσπερ πηλός. ἀμύθητος
feruere facit abyſſū tāq̃ officia ferrarij. reputauit āt ma
ἀναζεῖ τὴν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. ἥγηται δὲ τὴν θά
re tanq̃ ſpōgiam: at tartarum a
λασσαν ὥσπερ ἐξάλειπτρον, τὸν δὲ τάρταρον τῆς ἀ
byſſi ſicut captiuum: eſtimauit abyſſum
βύσσου ὥσπερ αἰχμάλωτον, ἐλογίσατο ἄβυσσον
in deābulatiōem. nō eſt q̄cq̃ in terra ſimile il
εἰς περίπατον. οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐ
li factum: vt illudatur ab angelis
τῷ πεποιημένον, ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων
meis. om̄e ſublime vīdt: ipe āt rex oīum q
μου. πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν
in aquis.
ἐν τοῖς ὕδασιν. Ca. 42.

Reſpondens aūt iob dn̄o ait: noui q
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ τῷ κυρίῳ λέγει, οἶδα ὅτι
omnia potes: īpoſſibile ē āt tibi nihil. qs .n. eſt
πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. τίς γάρ ἐστιν
q̄ celat a te cōſiliū? parcens āt verbis: ꝛ te
ὁ κρύπτων σε βουλήν; φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καί σε
putat abſcondere. qs āt renūciabit mihi q̄ nō nouerā: ma
οἴεται κρύπτειν. τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔδειν; με
gna ꝛ mirabilia q̄ nō noram? audi āt me
γάλα καὶ θαυμαστὰ ἃ οὐκ ἐπιστάμην; ἄκουσον δέ μου
dn̄e: vt ꝛ ego loquar. īterrogabo āt te: tu āt
κύριε, ἵνα κἀγὼ λαλήσω. ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ
me doce: auditionē q̄dē auris audiui tue pri
με δίδαξον. ἀκοὴν μὲν ὠτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότε
us: nūc āt oculus me⁹ vidit te. iccirco villipen
ρον, νῦν δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε. διὸ ἐφαύλι
di meipm ꝛ liq̄fact⁹ ſū: reputaui āt meipm t̄rā ꝛ
σα ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην, ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ
cinerem. factū ē āt poſtq̃ locutus ē dn̄s om
σποδόν. ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλῆσαι τὸν κύριον πάν
nia verba hec iob: dixit dn̄s eli
τα τὰ ῥήματα ταῦτα τῷ ἰώβ, εἶπεν ὁ κύριος ἐλι
phaz themanite: peccaſti tu ꝛ duo amici
φὰζ τῷ θαιμανίτῃ, ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι
tui: nō.n. locuti eſtis
σου, οὐ γὰρ ἐλαλήσατε

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

corã me verum nullū: ſicut ſeruus me⁹ iob.
ἐνώπιόν μου ἀληθὲς οὐδὲν, ὥσπερ ὁ θεράπων μου ἰώβ.
nūc āt accipite ſeptē vitulos τ ſeptē arietes: τ i=
νῦν δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς, καὶ πο=
te ad ſeruum meū iob: τ faciet
ρεύθητε πρὸς τὸν θεράποντά μου ἰώβ, καὶ ποιήσει
libationem ꝓ vobis: qm̄ ſi nō faciem eius ac=
κάρπωσιν περὶ ὑμῶν, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λή
cipiam: ſi nō .n. ppť eū pdidiſſē vtiq3 vos. nō .n.
ψομαι, εἰ μὴ γὰρ δι᾽ αὐτὸν ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. οὐ γὰρ
locuti eſtis verū cōtra ſeruum meū iob: a=
ἐλαλήσατε ἀληθὲς κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰώβ. ἐπο
biīt āt eliphaz themanites: τ baldad fauchites
ρεύθη δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης, καὶ βαλδὰδ ὁ σαυχίτης,
τ ſophar meneus: τ fecerunt ſicut p̄cepit e=
καὶ σωφὰρ ὁ μηναῖος, καὶ ἐποίησαν καθὼς συνέταξεν αὐ
is dn̄s: τ ſoluit peccatū eis ppť iob.
τοῖς ὁ κύριος, καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ ἰώβ.
at dn̄s auxit iob: cū oraſſet āt ipē τ pro
ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν ἰώβ, εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ
amicis ſuis: dimiſit illis peccatū. de=
τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἔδω
dit āt dn̄s dupla q̄cūq3 erāt prius iob in dupli=
κε δὲ ὁ κύριος διπλᾶ ὅσα ἦν ἔμπροσθεν ἰώβ εἰς διπλα
catione. audierūt āt omnes fratres eius τ
σιασμόν. ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ
forores eius oīa q̄ acciderūt ei:
αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ,
τ venerūt ad eū. τ omnes q̄cūq3 viderāt e=
καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ πάντες ὅσοι ᾔδεισαν αὐ=
um a primo. cū cōediſſent āt τ bibiſſent apd̄ eū
τὸν ἐκ πρώτου. φαγόντες δὲ καὶ πιόντες παρ᾽ αὐτῷ
cōſolati ſūt eū: τ mirati ſunt in oībus q̄
παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς
induxit in eū dn̄s. τ dedit ei vnuſ
ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτῷ ὁ κύριος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἕκα=
q̄ſq3 agnā vnā τ q̄drīdrachmū aureum ſie ſigno=
στος ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυσοῦν ἄσημον.
at dn̄s bn̄dixit nouiſſis iob magiſq̄ priorib⁹:
ὁ δὲ κύριος ηὐλόγησε τὰ ἔσχατα ἰὼβ ἢ τὰ ἔμπροσθεν,
fuerūt āt pecora eius oues decē τ q̄ttuor mil=
ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχί=
le: cameli ſexmille: iuga boum mille: aſine femie
λια, κάμηλοι ἑξακισχίλιαι, ζεύγη βοῶν χίλια, ὄνοι θήλειαι
paſcētes mille. naſcunť āt ei filij ſeptē τ filie
νομάδες χίλιαι. γεννῶνται δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες
tres: τ vocauit q̄dē priam diem: at ſecū
τρεῖς, καὶ ἐκάλεσε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, τὴν δὲ δευτέ
dā caſſiam: at tertiā amalthee cornu: τ
ραν κασίαν, τὴν δὲ τρίτην ἀμαλθαίας κέρας. καὶ
non inuēte ſūt ſcd̄m filias iob meliores
οὐχ εὑρέθησαν κατὰ τὰς θυγατέρας ἰὼβ βελτίους
eis in ſub celeſti. dedit aūt eis pater
αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ᾽ οὐρανόν. ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ
hereditatē inť fratres. vixit aūt iob poſt
κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. ἔζησε δὲ ἰὼβ μετὰ
plagam ānos centū q̄draginta. τ vidit iob
τὴν πληγὴν ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα. καὶ εἶδεν ἰὼβ
filios ſuos τ filios filioꝝ ſuoꝝ:
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ,
quartā gn̄atione. τ mortuus eſt iob ſenior
τετάρτην γενεάν. καὶ ἐτελεύτησεν ἰὼβ πρεσβύτε=
τ plenus dieꝝ.
ρος καὶ πλήρης ἡμερῶν.

Explicit liber Iob.

Trāſla.B.Hie.

coram me rectum ſicut ſeruus meus iob. Sumite ergo vobis ſeptem tauros & ſeptem arietes: & ite ad ſeruū meum iob: & offerte holocauſtum pro vobis. Iob autem ſeruus meus orabit pro vobis: faciem eius ſuſcipiam: vt non vobis īputetur ſtulticia. Neq3 enim locuti eſtis corā me rectū ſicut ſeruus me⁹ iob. Abierunt ergo eliphaz themanites & baldath ſuites & ſophar naamathites: & fecerunt ſicut locutus fuerat dominus ad eos. Et ſuſcepit dominus faciem iob. Dn̄s quoq3 cōuerſus eſt ad penitētiā iob: cum oraret ille ꝓ amicis ſuis. Et addidit dominus oīa quecunq3 fuerant iob duplicia. Venerunt aūt ad eū oēs fratres ſui: & vniuerſe ſorores ſue: & cuncti q nouerāt eū pri⁹: & comederūt cū eo panē in domo ei⁹. Et mouerūt ſup eū caput & cōſolati ſunt eum ſup omī malo qđ intulerat dn̄s ſup eum: & dederūt ei vnuſquiſq3 ouē vnā & inaurem auream vnā. Dominus autem benedixit nouiſſimis iob magis q̄3 principio eius. Et facta ſunt ei q̄ttuordecim milia ouium: & ſex milia camelorum: & mille iuga boum: & mille aſine: & fuerunt ei ſeptem filii: & tres filie. Et vocauit nomē vnius diem: & nomen ſecūde caſſia: & nomen tertie cornu ſtibii. Non ſunt autem inuente mulieres ſpecioſe ſicut filie iob in vniuerſa ťra. Deditq3 eis pater ſuus hereditatem inter fratres earum. Vixit autē iob poſt flagella hec centū quadraginta annis: & vidit filios ſuos: & filios filiorū ſuorū vſq3 ad quartā generationē: & mortu⁹ eſt ſenex & plen⁹ dierū.

Explicit liber Iob.

Tex.heb.Iob.xlij. Priſtiua.heb.

Tex. heb.	Priſtiua heb.
אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וְעַתָּה	כון
קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה	לָקַח
אֵילִים וּלְכוּ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב	יָלַךְ
וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב	עָלָה עָלָה
עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם	פָּלַל
פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת	פָּנָה נָשָׂא
עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם	עָשָׂה
אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וַיֵּלְכוּ	
אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי	
צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר	
אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת	
פְּנֵי אִיּוֹב׃ וַיהוָה שָׁב אֶת שְׁבוּת	שׁוּב שָׁבָה
אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ	
וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאִיּוֹב	
לְמִשְׁנֶה׃ וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל אֶחָיו	שָׁנָה בּוֹא
וְכָל אַחְיוֹתָיו וְכָל יֹדְעָיו לְפָנִים	פָּנָה
וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ	אָכַל נוּד
לוֹ וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר	נָחַם רוּעַ
הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ לוֹ אִישׁ	בּוֹא נָתַן
קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃	קָשַׂט
וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת אַחֲרִית אִיּוֹב	
מֵרֵאשִׁתוֹ וַיְהִי לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר	הָיָה רָבַע
אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים	שֵׁשָׁה
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃	
וַיְהִי לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ	
בָּנוֹת׃ וַיִּקְרָא שֵׁם הָאַחַת יְמִימָה	בָּנָה קָרָא
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם	שָׁנָה
הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃ וְלֹא נִמְצָא	שָׁלַשׁ מָצָא
נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב בְּכָל הָאָרֶץ	נָשָׁה יָפָה
וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ	
אֲחֵיהֶם׃ וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי זֹאת	נָתַן
מֵאָה וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיַּרְא	חָיָה
אֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה	רָבַע רָאָה
דֹּרוֹת׃ וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים׃	דּוֹר / מוּת יוֹם

Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri in psalterium.lxx.

SALTERIVM ROMAE dudum positus emendaram: & iuxta septuaginta interpretes (licet cursim) magna tamen ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis o paula & eustochium scriptorum vitio deprauatuz: plusqꝫ antiquum errorem qꝫ nouam emendationem valere: me cogitis vt veluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam: & obliquis sulcis renascētes spinas erradicem: æquū esse dicentes: vt quod crebro male pullulat crebrius succidatur. Vnde consueta prefatione commoneo tam vos quibus forte labor iste desudat: qꝫ eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint: vt que diligenter emendaui: cū cura & diligentia transcribantur. Notet sibi vnusquisqꝫ vel iacentem lineam: vel radiantia signa.i.obelos vel asteriscos: & vbicūqꝫ viderit virgulam p̄cedentem: ab ea vsqꝫ ad duo puncta que impressimus: sciat in septuaginta trāslatoribus plus haberi: ubi autem perspexerit stelle similitudinem: de hebreis uoluminibus additum nouerit eque usqꝫ ad duo puncta iuxta theodotionis dumtaxat editionem: qui simplicitate sermonis a septuagita interp̄tibus non discordat. Hec ergo & uobis & studioso cuiqꝫ fecisse me sciens: non ambigo multos fore qui uel inuidia uel supercilio malint contemnere uideri p̄clara qꝫ discere: & de turbulento magis riuo qꝫ de purissimo fonte potare.

Explicit ꝓlogus beati Hieronymi.

Incipit ꝓlogus B. Hieronymi p̄sbyteri in psalterium quod transtulit in latinū iuxta Hebraicam ueritatem.

VSEBIVS HIERonymus Sophronio suo salutē dicit. Scio quosdam putare psalterium in quinqꝫ libros esse diuisum: ut ubicunqꝫ apud septuaginta interp̄tes scriptū est γένοιτο γένοιτο.i.fiat fiat: finis librorum sit: ꝓ quo in hebreo legitur Amen amen. Nos autem Hebreorum auctoritatem sequuti: & maxime apostolorum qui semper in nouo testamento psalmorum librum nomināt: unum uolumen asserimus. Psalmos quoqꝫ omnes eorum testamur auctorum qui ponuntur in titulis: Dauid scilicet & Asaph: idithun: filiorum chore: heman ezraite: moysi: & Salomonis: & reliquorum quos esdras uno uolumine comprehendit. Si enim amen.i.fideliter ꝓ quo Aquila transtulit πεπιστωμένως: in fine tātum librorum ponitur: & nō interdū aut in exordio aut in calce sermonis siue sententie: nunqꝫ saluator i euāgelio loq̄retur: amen amen dico uobis: nec pauli epistole in medio illud opere continerent. Moyses quoqꝫ & Hieremias & ceteri in hunc modū multos haberent libros: qui in medio uoluminibus suis amen frequenter inserunt. Sed & numerus.xxii. hebraicorum librorum & mysterium eiusdem numeri commutabitur. Nam & titulus ipse hebraicus sefer tehilim: quod interp̄tatur uolumen hymnorum Apostolice auctoritati congruens: non plures libros sed unum uolumen ostendit. Quia igitur cum hebreo nuper disputans: quedam ꝓ dn̄o saluatore de psalmis testimonia ꝓtulisti: uolensqꝫ ille te illudere ꝑ sermones pene singulos asserebat non ita haberi in hebreo ut tu de.lxx.interp̄tibus opponebas: studiosissime postulasti ut post aquilam symmachum & theodotionem nouam editionem latino sermone transferrem. Aiebas enim te magis interp̄tum uarietate turbari: & amore quo laberis: uel translatione uel iudicio meo esse contentum: unde impulsus a te: cui & que possum debeo: & que non possum: rursum me obtrectatorum latratibus tradidi: maluiqꝫ te uires potius meas qꝫ uoluntatem in amicitia querere. Certe confidenter dicam & multos huius operis testes citabo: me nihil dumtaxat scientem de hebraica ueritate mutasse. Sicubi ergo editio mea a ueteribus discrepauerit: interroga quemlibet hebreorum: & liquido ꝑuidebis me ab emulis frustra lacerari: qui malunt contemnere uideri p̄clara qꝫ discere puerissimi homines. Nam cum semp nouas expetāt uoluptates: & gule eorum uicina maria non sufficiant: cur in solo studio scripturarum ueteri sapore contenti sunt? Nec hoc dico quo p̄cessores meos mordeam: aut quicqꝫ de his arbitrer detrahendum quorum translationem diligentissime emendatam olim lingue mee hominibus dederim: sed quod aliud sit in ecclesiis christo credentium psalmos legere: aliud iudeis calumniātibus ꝑ singula uerba respōdere. Quod opusculum meum si in grecum ut polliceris transtuleris: & impitie mee doctissimos quosqꝫ testes facere uolueris: dicā tibi illud Horatianū in syluā ne ligna feras: nisi qꝫ hoc habebo solamen: si in labore communi intelligam mihi uel laudem uel uitupationem tecum effecō munem. Valere te cupio in dn̄o Iesu: & meminisse mei.

Explicit prologus. B. Hieronymi.

PSALTERIVM.
ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Pſalm⁹ dauid: ſine titulo apud hebreos. 1.
Ψαλμὸς τῶ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παῤ ἑβραίοις. α.
Beatus vir q̄ nō abijt in cōſilio ipiorum:
Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν,
et in via pctōꝝ nō ſtetit: ⁊ in cathedra
καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρα
peſtilētie nō ſedit. Sed in lege dn̄i volū
λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. Ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλη
tas eius: ⁊ in lege ei⁹ meditabit die ac nocte.
μα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός.
Et erit tanq̄ lignū qđ plātatū eſt ſecus decurſus
Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους
aquaꝝ. qđ fructū ſuū dabit in tpe ſuo:
τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ,
Et foliū eius nō defluet: ⁊ oia q̄cunq̄
Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν
faciet: pſperabūtur. Non ſic ipij nō ſic
ποιῇ, κατευοδωθήσεται. Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς οὐχ οὕ-
ſed tanq̄ puluis quē pijcit vētus a facie
τως, ἀλλ᾽ ἢ ὡσεὶ χνοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου
terre. Ideo nō reſurgēt ipij in iuditio:
τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει,
neq̄ pctōres in cōſilio iuſtoꝝ. Qm̄ nouit dn̄s viā iu
οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων. Ὅτι γινώσκει κς̄ ὁδὸν δι
ſtoꝝ: ⁊ iter ipioꝝ peribit. Pſalmus dauid. 2.
καίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται. Ψαλμὸς τῷ δαδ. β.
Quare fremuerūt gētes ⁊ ppl̄i: meditati ſūt inania?
Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοί, ἐμελέτησαν κενά;
Aſtiterūt reges terre: ⁊ pncipes cōuene-
Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθη
rūt in vnū: aduerſus dn̄m ⁊ aduerſus xp̄m
σαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ
eius. Dirūpamus vincula eoꝝ: ⁊ pijciamus
αὐτοῦ. Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορρίψω
a nobis iugū ipſoꝝ. Qui habitat in celis irride-
μεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελά
bit eos: ⁊ dn̄s ſubſānabit eos. Tūc lo
σεται αὐτούς, καὶ ὁ κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. Τότε λα
q̄tur ad eos in ira ſua: ⁊ in furore ſuo cō
λήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ τα
turbabit eos. Ego āt cōſtitut⁹ ſuꝫ rex ab eo ſup
ράξει αὐτούς. Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ
ſiō montē ſanctū ei⁹: pdicās pceptū dn̄i. Dn̄s
σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυ. Κύριος
dixit ad me: fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. Po
εἶπε πρός με, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Αἴ-
ſtula a me: et dabo tibi gētes hereditatē tuā: ⁊
τησαι παῤ ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ
poſſeſſionē tuā terminos terre. Reges eos in
τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν
virga ferrea: tanq̄ vaſa figuli cōfringes eos. Et
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. Καὶ
nūc reges itelligite: erudimini oēs q̄ iudicatis
νῦν βασιλεῖς σύνετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν
terrā. Seruite dn̄o in timore: ⁊ exultate ei
γῆν. Δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
in tremore. Apphēdite diſciplinā: nequādo iraſcat dn̄s: ⁊ pe-
ἐν τρόμῳ. Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ κς̄, καὶ ἀπο
reatis de via iuſta. Cum exarſerit in breui ira e-
λεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. Ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐ-
ius: beati oēs q̄ cōfidūt in eo.
τοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτῷ.
Pſalmus dauid: cū fugeret a fa
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προ
cie abſalom filij ſui. 3.
σώπου ἀβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. γ.
Domine q̄d multiplicati ſūt q̄ tribulāt me? multi
Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ
inſurgūt aduerſū me: multi dicūt aie mee: nō
ἐπανίστανται ἐπ᾽ ἐμέ, πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου, οὐκ
eſt ſalus ipſi in deo eius. dp̄.
ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. Διάψαλμα.

Incipit liber pſal-
morum. 1.
Beatus vir qui non
abiit in conſilio im
piorum: & in via pecca
torum non ſtetit: & in
cathedra deriſorū non
ſedit. Sed in lege do-
mini voluntas eius: &
in lege eius meditabi-
tur die ac nocte. Et erit
tanq̄ lignum tranſplā
tatum iuxta riuos aq̄-
rum: quod fructū ſuū
dabit in tpe ſuo: & fo
lium eius non defluet:
& omne quod fecerit
proſperabitur. Nō ſic
impii: ſed tanquā pul-
uis quem ∞∞∞∞∞∞
proiicit ventus. Pro-
pterea non reſurgent
impii in iudicio: neq̄
peccatores in cōgrega
tione iuſtorum. Quo-
niam noſcit dn̄s viam
iuſtorum: & iter ipio-
rum peribit. 2.
Quare congregaue-
runt gentes: & tri-
bus meditabuntur ina-
nia. Conſurgent reges
terre: & principes tra-
ctabūt pīter: aduerſus
dn̄m & aduerſus xp̄m
eius. Dirumpamus vin
cula eorum: & proiicia
mus a nobis laqueos
eorum. Habitans in ce
lis irridebit: dominus
ſubſannabit eos. Tūc
loquetur ad eos in ira
ſua: & ī furorē ſuo cōtur
babit eos. Ego autem
ordinaui regē meum:
ſuper ſion mōtē ſctm̄
meū. Annunciabo dei
preceptū: dn̄s dixit ad
me filius meus es tu: e-
go hodie genui te. Po-
ſtula a me & dabo gen-
tes hereditatem tuam:
& poſſeſſionem tuam
terminos terre. Fran-
ges eos in virga ferrea:
vt vas figuli conteres
eos. Et nunc reges in-
telligite: erudimini iu-
dices tre. Seruite dn̄o
in timore: & exultate ī
tremore. Adorate pu-
re: ne forte iraſcatur
& pereatis de via: cum
exarſerit poſt paululū
furor eius: bti oēs q
ſpant ī eū.
Pſalm⁹ dđ cū fugeret
a facie abſalō filii ſui. 3.
Domine q̄re multi-
plicati ſunt hoſtes
mei! m̄lti cōſurgūt ad
uerſum me. Multi di
cunt anime mee: nō eſt
ſalus huic in deo. Sp.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ
בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא
עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃
כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ
וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְהָיָה
כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר
פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל
וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃ לֹא כֵן
הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר
תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ׃ עַל כֵּן לֹא יָקֻמוּ
רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת
צַדִּיקִים׃ כִּי יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ
צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃
ii. לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים
יֶהְגּוּ רִיק׃ יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי
אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְהוָה
וְעַל מְשִׁיחוֹ׃ נְנַתְּקָה אֶת
מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ
עֲבֹתֵימוֹ׃ יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק
אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ׃ אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ
בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃ וַאֲנִי
נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי׃
אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי
בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃
שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ
וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי אָרֶץ׃ תְּרֹעֵם
בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃
וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ
שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ עִבְדוּ אֶת יְהוָה
בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃ נַשְּׁקוּ בַר
פֶּן יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ כִּי יִבְעַר
כִּמְעַט אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בוֹ׃ iii.
מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם
בְּנוֹ׃ יְהוָה מָה רַבּוּ צָרָי רַבִּים
קָמִים עָלָי׃ רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי
אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה׃

יעץ
ישב לוץ
ירה
הגה
שתל פרה
נתן עשה
נבל צלח
מוץ
נדף קום
שפט יעד
צדק ידע
אבד
הגה רגש
יסד
משח נתק
יסר שלך
ישב שחק
לעג דבר
חרה בהל
ספר חקק
בנה
נתן
רעע
כלה יצר
נפץ שכל
יסר
ברר
אנף אבד
בער חסה
זמר פנה
בנה רבה
צור רבב
קום
ישע

וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים כָּבַד רוּם
רֹאשִׁי׃ קוֹלִי אֶל יְהוָה אֶקְרָא קָרָא
וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ אֲנִי עָנָה
שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יָשֵׁן קוּץ
יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃ לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת סָמַךְ יָרֵא
עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃ קוּמָה סָבַב שׁוּת
יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ יָשַׁע נָכָה
אֶת כָּל אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים לָחָה
שִׁבַּרְתָּ׃ לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ יָשַׁע
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃ .iiii. לַמְנַצֵּחַ נָצַח נָגַן
בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ בְּקָרְאִי זָמַר
עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי עָנָה צוּר
חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃ בְּנֵי אִישׁ עַד רָחַב פָּלַל
בָּנָה כָּבַד
מֶה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה תֶּאֱהָבוּן רִיק כָּלַם אָהַב
תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה׃ וּדְעוּ כִּי הִפְלָה בָּקַשׁ יָדַע
יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע בְּקָרְאִי פָּלָה חָסַד
אֵלָיו׃ רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ שָׁמַע חָטָא
בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃ שָׁכַב דָּמַם
זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל יְהוָה׃
רַבִּים אֹמְרִים מִי יַרְאֵנוּ טוֹב נְסָה רָבַב רָאָה
עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְהוָה׃ נָתַתָּה נָסַס פָּנָה
שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם נָתַן יָרַשׁ
רָבּוּ׃ בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן רָבָה שָׁלַם
כִּי אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לָבֶטַח שָׁכַב יָשֵׁן
תּוֹשִׁיבֵנִי׃ .v. לַמְנַצֵּחַ אֶל יָשַׁב נָצַח
הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אֲמָרַי נָחַל זָמַר
הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃ אָזַן הָגָה
הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי קָשַׁב
כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע פָּלַל שָׁמַע
קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה׃ כִּי עָרַךְ צָפָה
לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ גּוּר רוּעַ
רָע׃ לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד יָצַב הָלַל
עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ תְּאַבֵּד אָבַד
דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ דָּמִים וּמִרְמָה רָמָה
יְתָעֵב יְהוָה׃ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ תָּעַב
אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל בּוֹא שָׁחָה

Tu aũt dñe clypeus circa me: gl'ia mea & exaltãs caput meum. Voce mea ad dñm clamabo: & exaudiet me de monte sctõ suo. Sp. Ego dormiui & soporatus sũ: euigilaui quia dñs sustẽtabit me. Non timebo milia ppl'i: q̃ circũdederũt me. Exurge dñe saluum me fac deus meus: quia pcussisti oĩm inimicorũ meorũ maxillã: dẽtes impiorũ cõfregisti. Dño salus: super populum tuum bñdictio tua. Semper.

Victori in canticis p̃s dauid. 4.

INuocante me exaudi me deus iusticie mee: ĩ tribulatiõe dilatasti mihi: miserere mei & exaudi orõnẽ meã. Filii viri vsq̃ quo incliti mei ignominiose diligitis vanitatẽ: q̃rentes mẽdaciũ. Semp. Et cognoscite q̃m mirabilẽ reddidit dñs sctm̃ suũ: dñs exaudiet cũ clamauero ad eũ. Irascimini & nolite peccare: loq̃mini ĩ cordibus vr̃is sup cubilia vr̃a: & tacete. Sp. Sacrificate sacrificium iusticie: & cõfidite ĩ dño. Multi dicũt quis ondet nobis bonũ? leua sup nos lumẽ vult9 tui dñe. Dedisti leticiã ĩ corde meo in tp̃e frumẽtĩ eoꝝ & vinũ eorũ m'ltiplicata sũt. In pace s'il' reqescã & dormiã: quia tu dñe spãl'r secũ habitare fecisti me.

Victori pro hereditatibus p̃s dauid. 5.

VErba mea exaudi dñe: ĩtellige rugitũ meũ. Aduerte ad vocẽ clamoris mei rex meus & de9 meus: quia te dep̃cor. Dñe mãe audies vocẽ meã: mane p̃parabor ad te & cõtẽplabor. Q̃m nõ deus volẽs iniquitatẽ tu: nec hĩtabit iuxta te malignus. Nõ stabũt iniqui ĩ cõspectu ocl'oꝝ tuorũ: odisti oẽs qui opantur iniquitatẽ. Perdes loq̃ntes mẽdaciũ: virũ sanguinũ & dolosũ aboiabitur dñs. Ego aũt ĩ m'ltitudie mie tue ĩtroibo in domũ tuã: adorabo ad tẽplũ sctm̃ tuũ ĩ tiore tuo. Dñe deduc me

Tu aũt dñe susceptor me9 es: gloria mea ꝛ exaltãs
Σὺ δὲ κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ, δόξα μου καὶ ὑψῶν τὴν
caput meũ. Voce mea ad dñm clamaui: ꝛ exau-
κεφαλήν μου. Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἐπή-
diuit me de mõte sctõ suo. Ego aũt dormiui ꝛ soporat9
κουσέ μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνω
sum. exurrexi: q: dñs suscipiet me. Nõ timebo
σα. ἐξηγέρθην, ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου. Οὐ φοβηθή-
milia populi: circũdantia
σομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ, τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων
me: exurge dñe saluũ me fac deus me9. Q̃m tu pcussisti
μοι, ἀνάστα κύριε σῶσόν με ὁ θεός μου, Ὅτι σὺ ἐπάταξας
oẽs aduersantes mihi sine causa: dentes pctõꝝ
πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως, ὀδόντας ἁμαρτω
cõtriuisti. dñi ẽ salus: ꝛ sup ppl'z tuũ
λῶν συνέτριψας. τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου
bñdictio tua.
ἡ εὐλογία σου.

In finẽ in hymnis psalmus dauid. 4.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ δαδ'. δ'.

Cũm inuocarẽ ego exaudiuit me deus iusticie
ΕΝ τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου ὁ θεὸς τῆς δικαιο
mee: in tribulatõe dilatasti mihi. miserere mei: ꝛ ex-
σύνης μου, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με. οἰκτείρησόν με, καὶ εἰ-
audi orationẽ meã. Filij hoim vsq̃ḡ graui
σάκουσον τῆς προσευχῆς μου. Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βα-
corde. vt q̃d diligitis vanitatẽ: et q̃ritis mẽdatiũ?
ρυκάρδιοι. ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζητεῖτε ψεῦδος;
Et scitote q̃m mirificauit dñs sanctũ suũ: dñs exau
Καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ, κύριος εἰσα
diet me cũ clamauero ego ad eũ. Irascimini
κούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτόν. Ὀργίζεσθε
et nolite peccare: q̃ dicitis in cordibus vr̃is: in
καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ
cubilibus vr̃is cõpũgimini. Sacrificate sacrificiũ iusticie
ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε, Θύσατε θυσίαν δικαιοσύ
et sperate in dño. multi dicũt: q̃s oñdet
νης καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον. πολλοὶ λέγουσι, τίς δείξει
nob bona? Signatũ est sup nos lumẽ vultus
ἡμῖν τὰ ἀγαθά; Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου
tui dñe: dedisti leticiã in corde meo. A
σου κύριε, ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀπὸ
fructu frumẽti: vini: ꝛ olei sui multiplicati sũt. In pa
καρποῦ σίτου, οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. Ἐν εἰ-
ce in idip̃m dormiã ꝛ reqescã. Q̃m tu dñe
ρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω. Ὅτι σὺ κύριε
singulariter in spe cõstituisti me.
καταμόνας ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με.

Pro ea q̃ hereditatẽ cõseq̃tur psalmus dauid. 5.
Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ δαδ'. ε'.

VErba mea aurib9 pcipe dñe: intellige clamorẽ
Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κύριε, σύνες τῆς κραυγῆς
meũ: intẽde voci orõnis mee rex meus ꝛ
μου, πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ
deus me9. Q̃m ad te orabo dñe: mane exaudies
θεός μου. Ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε, τὸ πρωῒ εἰσακού-
vocẽ meã. Mane astabo tibi ꝛ videbis
σῃ τῆς φωνῆς μου. Τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψει
me: q̃m nõ de9 volẽs iniq̃tatẽ tu es. Nõ hĩtabit iuxta te
με, ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. Οὐ παροικήσει σοι
malignus: neq̃ pmanebũt ĩiusti ante
πονηρευόμενος, οὐδὲ διαμενοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν
oculos tuos. Odisti oẽs qui operãtur
ὀφθαλμῶν σου. Ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν
iniq̃tatẽ: pdes oẽs q̃ loquũtur mẽdatiũ.
ἀνομίαν, ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος.
Virũ sanguinũ ꝛ dolosum abominabiť dñs. ego aũt in
Ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται κύριος. ἐγὼ δὲ ἐν
multitudĩe mĩe tue: Introibo in domũ
τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου, Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον
tuã: adorabo ad tẽplum
σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν

sctm̄ tuū in timore tuo. Dn̄e deduc me in iusticia
ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. Κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ
tua: pp̄ter inimicos meos dirige ī ɔ̄spectu tuo viā
σου, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν
meā. Qm̄ nō est in ore eoꝝ veritas: cor
μου. Ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, ἡ καρδία
eoꝝ vanū. Sepulchrū patēs guttur eoꝝ: lin=
αὐτῶν ματαία. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώ
guis suis dolose agebāt: iudica illos deus. Decidāt
σσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. Ἀποπεσάτωσαν
a cogitatiōibus suis: secūdū multitudinē īpietatū
ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν
eoꝝ expelle eos: qm̄ irritauerūt te dn̄e. Et letēn=
αὐτῶν ἔξωσον αὐτούς, ὅτι παρεπίκρανάν σε κύριε. Καὶ εὐφραν
tur oēs qui spant in te: in eternū exultabūt
θείησαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ, εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσον
ꝛ habitabis in eis. Et gloriabūtur in te q̄
ται καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. Καὶ καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ
diligūt nomē tuū: qm̄ tu benedices iusto dn̄e:
ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου, ὅτι σὺ εὐλογήσεις δίκαιον κύριε,
Ut scuto bone uolūtatis coronasti nos.
Ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.

In fine in hymnis pro octaua psalmus dd. 6.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαδ. ϛ.
Domine ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corri
Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παι
pias me. Miserere mei dn̄e: qm̄ infirm⁹ sum. sana me do
δεύσῃς με. Ἐλέησόν με κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι. ἴασαί με κύ
mine: qm̄ cōturbata sūt ossa mea. Et aīa mea turbata ē
ριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου. Καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη
valde: ꝛ tu dn̄e vsquequo? cōuertere dn̄e: eripe
σφόδρα, καὶ σὺ κύριε ἕως πότε; ἐπίστρεψον κύριε, ῥῦσαι τὴν
aīaꝫ meā. Saluū me fac pp̄ miaꝫ tuā: qm̄ nō est in
ψυχήν μου. Σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν
morte q̄ memor sit tui: ī iferno āt q̄s cōfitebit
τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσε
tibi: Laboraui in gemitu meo: lauabo p̄ singulas
ταί σοι. Ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑκάστην
noctes lectū meū: ī lachrimis meis stratū meū riga
νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέ=
bo. turbatus ē a furore oculus meus: īueteraui int
ξω. Ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου, ἐπαλαιώθην ἐν
oēs inimicos meos. Discedite a me oēs q̄ opa=
πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. Ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζό
mini iniq̄tatē: qm̄ exaudiuit dn̄s vocē fletus
μενοι τὴν ἀνομίαν, ὅτι εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυ
mei. Exaudiuit dn̄s deprecatiōeꝫ meā: dn̄s orōnē
θμοῦ μου. Ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς μου, κύριος τὴν προσευ
meā suscepit. Erubescant ꝛ cōturbētur
χήν μου προσεδέξατο. Αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν
oēs inimici mei: cōuertātur ꝛ erubescāt
πάντες οἱ ἐχθροί μου, ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείη
valde velociter.
σαν σφόδρα διατάχους.

psalmus dd: quē cātauit dn̄o pro xbis
Ψαλμὸς τῷ δαδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων
chusi filij iemini. 7.
Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενί. ζ.
Domine deus meus in te spaui: saluū fac me ex oībus
Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων
persequētibus me: ꝛ libera me. Nequādo rapiat vt leo
τῶν διωκόντων με, καὶ ῥῦσαί με. Μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέ
aīam meā: dū nō est qui redimat neq̄ q̄ saluū faciat.
ων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σῴζοντος.
Dn̄e de⁹ meus si feci istud: si est iniq̄tas in mani
Κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν χερ
b⁹ meis: Si reddidi retribuētibus mihi mala:
σί μου, Εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά,
decidā merito ab inimicis meis inanis. pseq̄tur merito
ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. Καταδιώξαι ἄρα
inimicus aīaꝫ meā ꝛ cōprehendat: ꝛ cōculcet
ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι, καὶ καταπατήσαι

in iusticia tua pp̄ īsidia
tores meos: dirige āt
faciē meā viā tuā. Nō ē
ei in ore eorū rectū: ī=
teriora eorū insidie: se=
pulchrū patens guttur
eorū: linguā suā lenifi=
cant. Cōdēna eos deus
excidāt a consiliis suis:
iuxta multitudinē sce=
lerū eorū expelle eos:
quoniā p̄uocauerūt te
Et letētur oēs qui spe=
rāt in te: in p̄petuū lau
dabunt: & p̄teges eos:
& letabūtur ī te qui di=
ligūt nomē tuū. Quo
niā tu benedices iusto:
dn̄e vt scuto placabili=
tatis coronabis eū.

Victori in psalmis sup̄
octauā psalm⁹ dd̄. 6.
Domine ne in furo=
re tuo arguas me:
neq̄ in ira tua corripi
as me. Misererē mei dn̄e
quoniā īfirmus sū: sa=
na me dn̄e quoniā con
turbata sunt ossa mea.
Et aīa mea turbata est
valde: & tu dn̄e vsque
quo? Cōuertere dn̄e e=
rue aīam meam: salua
me pp̄ miam tuā. Quo
niā nō in morte recor=
datio tui: ī iferno quis
cōfitebitur tibi? Labo=
raui in gemitu meo: na
tare faciā tota nocte le=
ctū meū: lachrimis me=
is stratū meū rigabo.
Caligauit pre amaritu=
dine oculus meus: con
sumptus sum ab vniuer
sis hostibus meis. Rece
dite a me oēs qui opa=
mi iniquitatē: quia au=
diuit dn̄s vocem fletus
mei. Audiuit dn̄s dep̄=
cationē meā: dn̄s orō=
nē meā suscipiet. Cōfū
dātur & cōturbētur ve=
hementer oēs inimici
mei: reuertantur & cō=
fundantur subito.

Pro ignoratiōe dd̄: q
cecinit dn̄o sup̄ verba
ethiopis filii īeini. 7.
Domie de⁹ me⁹ in
te spaui: salua me
ab oībus p̄sequētibus
me & libera me. Ne for
te rapiat vt leo animā
meā: laceret & nō sit q
eripiat. Dn̄e deus meus
si feci istud: si ē iniqui=
tas in māibus meis: Si
reddidi retribuētibus
mihi mala: & dimisi
hostes meos vacuos. p
seq̄tur iimic⁹ aīam meā
& app̄hēdat: & cōculcet

קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃ יְהוָה נְחֵנִי
בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי
דַּרְכֶּךָ׃ כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם
הַוּוֹת קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם
יַחֲלִיקוּן׃ הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ
מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ
כִּי מָרוּ בָךְ׃ וְיִשְׂמְחוּ כָל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם
יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ וְיַעְלְצוּ בְךָ
אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ
צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃
ו׳ לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל הַשְּׁמִינִית
מִזְמוֹר לְדָוִד׃ יְהוָה אַל בְּאַפְּךָ
תוֹכִיחֵנִי וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי
יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃ וְנַפְשִׁי
נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְהוָה עַד מָתָי׃
שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי
לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ
בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ׃ יָגַעְתִּי
בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי
בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃ עָשְׁשָׁה
מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי׃
סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע
יְהוָה קוֹל בִּכְיִי׃ שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי
יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ
מְאֹד כָּל אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃
ז׳ שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר
שָׁר לַיהוָה עַל דִּבְרֵי כוּשׁ בֶּן
יְמִינִי׃ יְהוָה אֱלֹהַי
בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל
רֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי׃ פֶּן יִטְרֹף
כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל׃
יְהוָה אֱלֹהַי אִם עָשִׂיתִי זֹאת אִם
יֶשׁ עָוֶל בְּכַפָּי׃ אִם גָּמַלְתִּי
שׁוֹלְמִי רָע וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם׃
יִרַדֹּף אוֹיֵב נַפְשִׁי וְיַשֵּׂג וְיִרְמֹס

נחה
שרר ישר
פנה פה כון
הוה פתח
גרן לשן
חלק שמם
נפל יעץ
רבב דחה
מרה שמח
חסה עלם
רנן סכך
עלץ אהב
ברך צדק
צנן רצה
עטר נצח
נגן שמן
זמר יכח
יחם יסר
בהל
ישע
שאל ידה
שחה נמה
מסה
פעל
בכה חנן
פלל לקח
בוש בהל
איב שוב
שגה
שור בנה
ימן
חסה ישע
נצל מרף
ארה פרק
נצל עשה
רוע חלץ
רקק איב
נשג רמס

לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן   חיה שכן
סלה: קומה יהוה באפך הנשא   נשא
בעברות צוררי ועורה אלי
משפט צוית: ועדת לאמים   שפט צוה
תסובבך ועליה למרום שובה: יעד סבב
יהוה ידין עמים שפטני יהוה   רום דון
כצדקי וכתומי עלי: יגמר נא רע   תמם גמר
רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות   רוע כון
וכליות אלהים צדיק: מגני על   צדק כלה
אלהים מושיע ישרי לב: אלהים   ישע
שופט צדיק ואל זעם בכל יום: שפט
אם לא ישוב חרבו ילטוש   שוב לטש
קשתו דרך ויכוננה: ולו הכין כלי   כון כון
מות חציו לדלקים יפעל: הנה יחבל   כלה פעל
און והרה עמל וילד שקר: בור   חבל
כרה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל: חפר נפל
ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו   שוב קדד
חמסו ירד: אודה יהוה כצדקו   ידה
ואזמרה שם יהוה עליון: viii.   זמר עלה
למנצח על הגתית מזמור לדוד: נצח נת
יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל   זמר אדר
הארץ אשר תנה הודך על   נתן
השמים: מפי עוללים ויונקים   פה עלל
יסדת עוז למען צורריך להשבית   עזז שבת
אויב ומתנקם: כי אראה שמיך   איב נקם
מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים   ראה עשה
אשר כוננתה: מה אנוש כי   צבע כבב
תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו: אנש זכר
ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר   פקד חסר כבד
תעטרהו: תמשילהו במעשי   עטר משל
ידיך כל שתה תחת רגליו: צנה   עשה שות
ואלפים כלם וגם בהמות שדי: צון
צפור שמים ודגי הים עבר   כלל שדה
ארחות ימים: יהוה אדנינו מה   צפר דגה
אדיר שמך בכל הארץ: ix.
למנצח על מות לבן מזמור לדוד: נצח זמר

ī terra vitā meā: & gloriā meā ī puluerem collocet. Sēp. Surge dn̄e in furore tuo: eleuare indignās super hostes meos: & consurge ad me iudicio quod mādasti. Et congregatio tribuum circūdet te: & p hac in altum reuertere. Domin⁹ iudicabit populos: iudica me domine scd̄m iusticiā meā: & scd̄m simplicitatē meā q̄ est in me. Consumetur nūc malū iniquorum: & cōfirmetur iust⁹: probator cordis & renum deus iust⁹. Clype⁹ meus in deo: qui saluat rectos corde. De⁹ iudex iustus: & fortis cōminās tota die. Nō̄ cōuertenti gladiū suū acuet arcū suū tetēdit & parauit illū. Et in ipso preparauit vasa mortis: sagittas suas ad cōburēdū opatus ē. Ecce pturit iniqtatē & cōcepit dolorē: & pepit mēdaciū. Lacū apuit & effodit eū: & icidit in interitū quē opat⁹ ē. Reuertetur dolor su⁹ ī caput eius: & sup vertice eius iniqtas sua descendet. Confitebor dn̄o scd̄m iusticiam ei⁹: & cātabo noi dn̄i altissimi.

Victori pro torcularibus psalmus dauid. 8.

Domine dn̄ator nr̄ q̄ grāde ē nomen tuū ī vniuersa terra: q posuisti gloriā tuā sup celos. Ex ore īfantium & lactentiū pfecisti laudē pp aduersarios tuos vt qescat inimic⁹ & vltor. Qm̄ videbo celos tuos opa digitorū tuorū: lunā & stellas q̄ fūdasti. Quid est hō q̄m recordaris eius? vel filius hominis quoniā visitas eū? Et minuisti eū paulomin⁹ a deo: gloria & decore coronasti eū. Dedisti ei ptātē sup opa manuū tuarū: cuncta posuisti sub pedib⁹ eius. Oues & armenta oia: īsup & aialia agri. Aues celi & pisces maris: qui transeunt ∞∞∞ semitas ponti. Domie dominator noster quā grande est nomē tuū ī vniuersa terra.

Victori super mortem filii psalmus dauid. 9.

in tra vitā meā: & gloriā meā in puluerē coll
εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκ
cet. exurge dn̄e in ira tua: exaltare in finibu
ώσαι. Ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρα
inimicoꝝ tuoꝝ. Et exurge dn̄e deus meus in p̄c
σι τῶν ἐχθρῶν σου. Καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προ
pto q̄d mādasti: & sinagoga pplo circūdabit te.
στάγματι ὧ ἐνετείλω, καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε.
Et pp hanc in altū regredere: dn̄s iudicabit pplos
Καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον, κύριος κρινεῖ λαούς
Judica me dn̄e sm̄ iustitiā meā: & sm̄
Κρῖνόν μοι κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν
inocētiā meā sup me. Cōsumetur tā neqtia pctoꝝ
ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί. Συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτω
& diriges iustū: scrutās corda & renes
λῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον, ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς
deus iuste. adiutoriū meū a deo q̄ sal
ὁ θεὸς δικαίως. Η βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σώζον
uos facit rectos corde. Deus iudex iustus & for
τος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ο θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυ
tis & patiēs: & nūqd irascit p singulos
ρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην
dies? Nisi cōuersi fueritis: gladiū suū vibra
ἡμέραν; Ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλ
bit: arcū suū tetēdit: & pauit illū.
βώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό.
Et in eo pauit vasa mortis: sagittas suas
Καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ
ardētibus effecit. Ecce pturit iniustitiā:
τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. Ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν,
cōcepit dolorē & pepit iniqtatē. Lacū apuit & effo
συνέλαβε πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν. Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέ
dit eū: & incidet in foueā quā fecit.
σκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.
Cōuertetur dolor eius in caput eius: & in vti
Ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κο
cē ipius iniquitas eius descēdet. Cōfitebor
ρυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται. Ἐξομολογήσο
dn̄o sm̄ iustitiā eius: & psallā
μαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ
nomini dn̄i altissimi.
τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

in finē pro torcularibus psalm⁹ dd. 8.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ δαδ. η.

Dn̄e dn̄s nr̄ q̄ admirabile nomē tuū in vniuersa tra.
Κε ὁ κς ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Qm̄ eleuata ē magnificētia tua sup celos. Ex
Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Ἐκ
ore infantiū & lactētiū pfecisti laudē: Propt
στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, Ἕνεκα τῶν
inimicos tuos vt destruas inimicū & vltorē. Qm̄ videbo
ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. Ὅτι ὄψομαι
celos: opa digitoꝝ tuoꝝ: lunā & stellas: q̄
τοὺς οὐρανούς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σελήνην καὶ ἀστέρας, ἃ
tu fundasti. Quid est hō: q̄d memor es ei⁹? aut
σὺ ἐθεμελίωσας. Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ
filius hois: q̄m visitas eū? Minuisti eū pau
υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βρα
lominus ab angelis: glīa & honore coronasti eū: &
χύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ
cōstituisti eū sup opa manuū tuaꝝ. Oīa subie
κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Πάντα ὑπέ
cisti sub pedibus eius: oues & boues vniuer
ταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα καὶ βόας ἁπά
sas: insup & pecora cāpi. Volucres celi:
σας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου. Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
& pisces maris: q̄ pambulant semitas ma
καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θα
ris. Dn̄e dn̄s nr̄ q̄ admirabile nomē tuū in vniuersa tra.
λασσῶν. Κε ὁ κς ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

in finē pro occultis filij psalmus dd. 9.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ δαδ. θ.

fra. 7.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo
Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διηγήσο-
oĩa mirabilia tua. Letabor ⁊ exulta
μαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιά-
bo in te: pſallã nomini tuo altiſſime. In cõuer
σομαι ἐν σοί, ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. Ἐν τῷ ἀποστρα-
tẽdo inimicũ meũ retrorſuʒ: infirmabũtur ⁊ peribũt
φῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦν-
a facie tua. Qm̃ feciſti iudiciũ meũ
ται ἀπὸ προσώπου σου. Ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου
⁊ cauſã meã: ſediſti ſup thronũ q̃ iudicas iuſti-
καὶ τὴν δίκην μου, ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων δικαιο-
tiã. Increpaſti gẽtes ⁊ periit impius: no
σύνην. Ἐπετίμησας ἔθνεσι καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνο-
mẽ eius deleſti in eternũ: ⁊ in ſeculũ ſeculi.
μα αὐτοῦ ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
Inimici defecerũt framee in fine: ⁊ ciuitates
Τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλεις
deſtruxiſti. Periit memoria eius cũ ſonitu: ⁊
καθεῖλες. Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ᾽ ἤχου, καὶ ὁ
dñs in eternũ pmanet. Parauit in iudicio thronũ
κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον
ſuũ: ⁊ ipſe iudicabit orbẽ terre in eq̃tate: iudicabit
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, κρινεῖ
populos in iuſtitia. ⁊ factus ẽ dñs refugiũ paupi:
λαοὺς ἐν εὐθύτητι. Καὶ ἐγένετο κύριος καταφυγὴ τῷ πένητι,
adiutor in opportunitatib⁹ ĩ tribulatiõe. Et ſperent in
βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι. Καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ
te q̃ cognoſcũt nomẽ tuũ: qm̃ nõ dereliquiſti
σοὶ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες
querẽtes te dñe. Pſallite dño qui hitat
τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε. Ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοι-
in ſion: annũciate inter gẽtes ſtudia
κοῦντι ἐν σιών, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύ-
eius. Qm̃ reqrẽs ſãguinẽ eoꝝ recordat⁹ ẽ:
ματα αὐτοῦ. Ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη,
nõ ẽ oblit⁹ clamoris pauperũ. Miſerere mei do
οὐκ ἐπελάθετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων. Ἐλέησόν με κύ-
mine: vide humilitatẽ meã de inimicis meis. Qui exaltas
ριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. Ὁ ὑψῶν
me de portis mortis: vt annũciẽ om
με ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πά-
nes laudatiões tuas ĩ portis filie
σας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς
ſiõ. Exultabimus in ſalutari tuo: infixe
σιών. Ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, ἐνεπά-
ſũt gẽtes in interitu quẽ fecerũt. In laq̃o iſto quẽ abſcõ
γησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ᾗ ἐποίησαν. Ἐν παγίδι ταύτῃ ᾗ ἔκρυ-
derũt: cõphẽſus ẽ pes eoꝝ. Cognoſcitur dñs iuditia
ψαν, συνελήφθη ὁ πούς αὐτῶν. Γινώσκεται κύριος κρίματα
faciẽs: in opibus manuũ ſuaꝝ cõprehẽſus ẽ pec
ποιῶν, ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁ-
cator. Cõuertãtur peccatores in infernũ:
μαρτωλός. Ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην,
oẽs gẽtes q̃ obliuiſcũtur deũ. Qm̃ nõ in fi-
πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ. Ὅτι οὐκ εἰς τέ-
nẽ obliuio erit paupis: patiẽtia pauperũ
λος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων
nõ peribit in finẽ. Exurge dñe nõ cõfortet hõ:
οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος. Ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος,
iudicẽtur gẽtes in cõſpectu tuo. Cõſtitue dñe legiſ-
κριθήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου. Κατάστησον κύριε νομοθέ-
latorẽ ſup eos: ſciãt gẽtes qm̃ hoĩes ſũt. Ut qd
την ἐπ᾽ αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν. Ἱνατί
dñe receſſiſti longe deſpicis in opportunitatib⁹ ĩ tri
κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν ὑπερορᾷς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλί-
bulatiõib⁹. Dũ ſupbit impius incẽdit
ψεσιν. Ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται
paup: cõphẽdũtur in cõſiliis qb⁹ cogitãt.
ὁ πτωχός, συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογίζον-
Qm̃ laudat peccator in
ται. Ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς

Confitebor tibi [b]do[c]mine [i]in toto [k]corde meo: [l]narrabo [m]oĩa [n]mirabilia tua. [o]Letabor [p]& gaudebo [q]ĩ te: [r]canã [s]noĩ tuo [t]altiſſime. [u]Cũ ceciderit [x]inimici mei [y]retrorſum: &[z]corruerit [a]& pierint [b]a facie tua. [d]Feciſti [e]ei [e]iudiciũ meũ [f]& cãm meã: [g]ſediſti [h]ſuper ſoliũ [i]iudex [k]iuſticie. [l]Increpaſti [m]gẽtes [n]pdidiſti [o]ĩpiũ: [p]nomen eorum [q]deleſti [r]in ſepiternũ [s]& iugiter. [t]Inimici [u]cõplete ſũt [x]ſolitudines [y]in finẽ: [z]& ciuitates [a]ſubuertiſti: [b]periit [c]memoria eorũ cũ [d]ipſis. [e]Dñs ãt [f]in ſepiternũ [g]ſedebit: [h]ſtabiliuit [i]ad iudicandũ [k]ſoliũ ſuũ. [l]Et ipſe [m]iudicat [n]orbem [o]in iuſticia: [p]iudicat [q]populos [r]in equitatibus. [s]Et erit [t]dominus [u]eleuatio [x]oppſſo: [y]eleuatio [z]opportuna [a]in anguſtia. [b]Et cõfidẽt [c]in te [d]q nouerũt [e]nomẽ tuum: [f]quoniã [g]nõ [h]dereliq̃ſti [i]q̃rẽtes te [k]dñe. [l]Cantate [m]dño [n]habitatori [o]ſiõ: [p]ãnũciate [q]in populis [r]cogitatiões eius. [s]Quoniã [t]querẽs [u]ſanguinẽ [x]eorũ [y]recordatus eſt: [z]nõ [a]ẽ oblitus [b]clamoris [c]pauperũ. [d]Miſerere mei [e]dñe: [f]vide [g]afflictionẽ meam [h]ex inimicis meis: [i]exaltãs me [k]đ portis [l]mortis. [m]Vt [n]narrẽ [o]oẽs [p]laudes tuas [q]in portis [r]filie [s]ſiõ: [t]exultabo [u]ĩ ſalutari tuo. [x]Demerſe ſunt [y]gẽtes [z]in interitu quẽ [a]fecerũt: [b]in rete [c]iſto qđ [d]abſcõderũt [e]capt⁹ ẽ [f]pes eorũ. [g]Agnit⁹ eſt [h]dñs [i]iudiciũ [k]faciẽs [l]in ope [m]manuũ ſuarum [n]corruit [o]ĩpius. [p]meditatio [q]ſp. [r]Cõuertãtur [s]ĩpii [t]in infernũ: [u]oẽs [x]gentes [y]q̃ oblite ſunt [z]dei. [a]Quoniã [b]nõ [c]in eternũ [d]obliuiõi erit [e]paup: [f]expectatio [g]pauperũ [h]nõ [h]pibit [i]ĩ ppetuũ. [k]Surge [l]dñe [m]nõ [n]cõfortetur [o]hõ: [p]iudicẽtur [q]gẽtẽs [r]ante [s]faciẽ tuam. [t]Pone [u]dñe [x]terrorẽ [y]eis: [z]ſciant [a]gentes [b]homines [c]eſſe. [d]Semp.

p̃s. 10.

Quare [b]domine [c]ſtas [d]a longe: [e]deſpicis [f]in tpibus [g]anguſtie. [h]In ſuperbia [i]impii [k]ardet [l]paup: [m]capiantur [n]in ſceleribus [o]q̃ [p]cogitauerũt. [q]Quia [r]laudauit [s]ĩpi⁹ [u]deſideriũ

אודה יהוה בכל לבי אספרה כל
נפלאותיך׃ אשמחה ואעלצה
בך אזמרה שמך עליון׃ בשוב
אויבי אחור יכשלו ויאבדו
מפניך׃ כי עשית משפטי ודיני
ישבת לכסא שופט צדק׃ גערת
גוים אבדת רשע שמם מחית
לעולם ועד׃ האויב תמו חרבות
לנצח וערים נתשת אבד זכרם
המה׃ ויהוה לעולם ישב כונן
למשפט כסאו׃ והוא ישפט תבל
בצדק ידין לאמים במשרים׃
ויהי יהוה משגב לדך משגב
לעתות בצרה׃ ויבטחו בך יודעי
שמך כי לא עזבת דרשיך יהוה׃
זמרו ליהוה ישב ציון הגידו
בעמים עלילותיו׃ כי דרש דמים
אותם זכר לא שכח צעקת ענוים׃
חננני יהוה ראה עניי משנאי
מרוממי משערי מות׃ למען
אספרה כל תהלתיך בשערי בת
ציון אגילה בישועתך׃ טבעו
גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו
נלכדה רגלם׃ נודע יהוה משפט
עשה בפעל כפיו נוקש רשע
הגיון סלה׃ ישובו רשעים
לשאולה כל גוים שכחי אלהים׃
כי לא לנצח ישכח אביון תקות
ענוים תאבד לעד׃ קומה יהוה אל
יעז אנוש ישפטו גוים על פניך׃
שיתה יהוה מורה להם ידעו
גוים אנוש המה סלה׃ י
למה יהוה תעמד ברחוק
תעלים לעתות בצרה׃ בגאות
רשע ידלק עני יתפשו במזמות
זו חשבו׃ כי הלל רשע על תאות

ידה ספר
פלא שמח
עלץ זמר
עלה איב
אחר כשל
אבד פנה
עשה שפט
דון מחה
עלם איב
תמם
עיר
דון ישר
היה שגב
דוך צור
בטח ידע
דרש
נגד
עלל
ענה ענה
רום
ספר הלל
גיל ישע
עשה
לכד ידע
שפט יקש
הגה שוב
שאל
שכח אבה
קוה ענה
אבד עזז
אנש שפט
פנה שות
ירא עמד
רחק עלם
צור גאה
דלק ענה
תפש זמם
אוה

נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ נִאֵץ יְהוָה׃
רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל יִדְרֹשׁ אֵין — דָּרַשׁ
אֱלֹהִים כָּל מְזִמּוֹתָיו׃ יָחִילוּ — חוּל
דְרָכָיו בְּכָל עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ — רוּם שָׁפַט
מִנֶּגְדּוֹ כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃ אָמַר — פּוּחַ
בְּלִבּוֹ בַּל אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר — מוּט
לֹא בְרָע׃ אָלָה פִּיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת — רוּעַ פֶּה
וָתֹךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן׃ — רָמָה לָשׁוֹן
יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים — אָרַב סָתַר
יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו לְחֵלְכָה יִצְפֹּנוּ׃ — הָרַג נָקָה
יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב — צָפַן אָרַב
לַחֲטוֹף עָנִי יַחְטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ — סָכַךְ חָטַף
בְרִשְׁתּוֹ׃ יִדְכֶּה יָשֹׁחַ וְנָפַל — עָנָה דָּכָה
בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָּאִים׃ אָמַר בְּלִבּוֹ — שָׁחַח עָצַם
שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל רָאָה — סָתַר פָּנָה
לָנֶצַח׃ קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ
אַל תִּשְׁכַּח עֲנָוִים׃ עַל מֶה נִאֵץ — שָׁכַח עָנָה
רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא
תִּדְרֹשׁ׃ רָאִתָה כִּי אַתָּה עָמָל וָכַעַס — דָּרַשׁ רָאָה
תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב — נָבַט נָתַן
חֵלֶכָה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר׃ — עָזַב יָתַם — הָיָה עָזַר
שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ — שָׁבַר זָרַע
רִשְׁעוֹ בַל תִּמְצָא׃ יְהוָה מֶלֶךְ — רוּעַ דָּרַשׁ
עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ — מָצָא עָלַם
תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין — אָוָה עָנָה
לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃ לִשְׁפֹּט — קָשַׁב כּוּן
יָתוֹם וָדָךְ בַּל יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ — דּוּךְ יָסַף
אֱנוֹשׁ מִן הָאָרֶץ׃ יא לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד — אָנַשׁ נָצַח
בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ — חָסָה אָמַר
לְנַפְשִׁי נוּדִי הַרְכֶם צִפּוֹר׃ כִּי הִנֵּה — הָרַר צָפַר
הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ — דָּרַךְ
חִצָּם עַל יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ אֹפֶל — חָצַץ יָרָה
לְיִשְׁרֵי לֵב׃ כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן — שׁוּת הָרַס
צַדִּיק מַה פָּעָל׃ יְהוָה בְּהֵיכַל — צָדַק הֵיכַל
קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם׃ — חָזָה בָּחַן

aĩe sue: & auar⁹ applaudens sibi blasphemauit dñm. Impius scđm altitudinẽ furoris sui non reqret: nec deus in oĩbus cogitatiõibus eius. Parturiũt vie eius in omni tpe: lõge sunt iudicia tua a facie ei⁹: oẽs inimicos suos despicit. Loquitur in corde suo nõ mouebor: in gñatiõe & gñatiõe ero sine malo. Maledictiõe os eius plenũ est & dolis & auaricia: sub lingua ei⁹ dolor & iniqtas. Sedet insidiãs iuxta vestibula in abscõditis vt interficiat inocẽtẽ: oculi eius robustos tuos circũspiciũt. Insidiatur i abscõdito qsi leo in cubili suo: insidiatur vt rapiat pauperem: rapiet pauperẽ cũ attraxerit eũ ad rete suũ. Et cõfractũ subiiciet eũ & irruet viribus suis valẽter. Dixit in corde suo oblitus est deus: abscõdit faciẽ suã: nõ respiciet in ppetuũ. Surge dñe deus leua manũ tuã: noli obliuisci pauperũ. Quare blasphemat ipius deũ: dicẽs i corde suo q nõ requiras. Vides qa tu laborẽ & furorẽ respicis vt detur in mãu tua: tibi derelinquũtur fortes tui pupillo tu es adiutor. Contere brachiũ impii & maligni: qres impietatem eius & nõ inuenies. Domin⁹ rex seculi & eternitatis: perierunt gentes de terra ei⁹. Desideriũ pauperũ audisti dñe: preparasti cor eorum: audiat auris tua. Vt iudices pupillũ & oppssum: & nequaqȝ vltra supbiat homo de terra.

Victori dauid. 11.

IN domino speraui: quomodo dicitis aĩe mee: trãsuola i mõtem vt auis. Quia ecce impii tetenderũt arcum: posuerunt sagittã suã sup neruũ: vt sagittent in abscõdito rectos corde. Quia leges dissipate sunt: iustus quid operatus ẽ. Dominus in templo sancto suo: dñs in celo thron⁹ ei⁹: oculi ei⁹ vident: palpebre eius probant filios hoĩm.

desideriis aĩe sue: & iniqu⁹ bñdicit. Exacer-
ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν εὐλογεῖται. Παρώξυ
bauit dñm peccator: scđm multitudinẽ ire sue nõ q-
νε τὸν κν̄ ὁ ἁμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκ
ret. Nõ est de⁹ in cõspectu ei⁹: inquinate sũt vie illi⁹
ζητήσει. Οὐκ ἔστιν ὁ θς̄ ἐνώπιον αὐτοῦ, βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ
in omni tẽpore. Auferũtur iudicia tua a fa-
ἐν παντὶ καιρῷ. Ανταναιρεῖται τὰ κρίματά σου ἀπὸ προ
cie eius: oim inimicoꝝ suoꝝ dominabit. Dixit
σώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει. Εἶπε
.n. in corde suo: nõ mouebor a gñatiõe in gñatiõeȝ sine
γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ
malo. Cui⁹ maledictiõe os ei⁹ plenũ ẽ & amaritudine & dolo: sub
κακοῦ. Οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρίας καὶ δόλου, ὑ
lingua ei⁹ labor & dolor. Sedet in insidiis
πὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος. Εγκάθηται ἐν ἐνέδρᾳ
cũ diuitib⁹ in occultis: vt iterficiat inocentẽ. Ocu-
μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῶον. Οἱ ὀφ
li ei⁹ in pauperẽ respiciũt: insidiat in ab-
θαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν, ἐνεδρεύει ἐν ἀπο
scondito qsi leo in spelunca sua. Insidiatur vt rapiat
κρύφῳ ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. Ενεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι
pauperẽ: rapere pauperẽ dũ attrahit eum. In la-
πτωχόν, ἁρπάσαι πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. Εν τῇ πα
queo suo humiliabit eũ: iclinabit se & cadet cũ ipe
γίδι αὐτοῦ ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν
dñatus fuerit pauperũ. Dixit.n. in corde suo: obli
κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων. Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ἐπι
tus ẽ de⁹: avertit faciẽ suã: ne videat
λέλησται ὁ θεός, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τοῦ μὴ βλέ-
in finẽ. Exurge dñe de⁹ me⁹: exaltet man⁹ tua:
πειν εἰς τέλος. Ανάστηθι κύριε ὁ θς̄ μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου,
ne obliuiscaris paupeꝝ tuoꝝ in finẽ. Propt qđ irrita-
μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος. Ενεκεν τίνος παρώξ
uit impi⁹ deũ: dixit.n. in corde suo: nõ req-
υνεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν, εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητή
ret. Vides qm tu laborẽ & dolorẽ cõsideras. vt tra-
σει. Βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παρα
das eũ in man⁹ tuas. Tibi derelict⁹ est pau-
δοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς σου. Σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτω
per: orphano tu fuisti adiutor. Cõtere brachiũ pec-
χός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα βοηθός. Σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁ
catoris & maligni: qret peccatũ illi⁹ & nõ iue-
μαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑ
niet. Dñs rex in eternũ & in scłm seculi:
ρεθῇ. Κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
pibitis gẽtes de tra illi⁹. Desideriũ pau-
ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ. Τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενή
peꝝ exaudisti dñe: ppatiõi cordis coꝝ atten-
των εἰσήκουσας κε̄, τῇ ἑτοιμασίᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν προσέ
dit auris tua: Iudicare pupillo & humili: vt nõ apponat
σχε τὸ οὖς σου, Κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ
vltra magnificare se hõ sup trã.
ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

In finẽ psalm⁹ dauid. 10.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ. ί.

IN dño cõfido: quõ dicitis aĩe mee: trans-
Επὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, μετα
migra in mõtẽ sicut passer? Qm ecce peccatores in-
ναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; Οτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέ
tenderũt arcũ: parauerũt sagittas in pharetra: vt sagittẽt
τειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ κατατοξεῦ
in obscuro rectos corde. Qm q̃ tu pfeci-
σαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Οτι ἃ σὺ κατηρ
sti: ipi destruxerũt. iust⁹ aũt qđ fecit? Dñs
τίσω, αὐτοὶ καθεῖλον. ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε; Κύριος
in tẽplo sctõ suo: dñs in celo sedes ei⁹. O-
ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. Οἱ
culi eius in pauperẽ respiciũt: palpe-
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέ-
bre eius interrogãt filios hominũ.
φαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

Abac. 2.d. & 3.9.

Dn̄s interrogat iuſtū ꝛ impiū. q̄ āt diligit
Κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν
iniquitatē: odit ſuā aiaꝫ. Pluet ſup peccato=
ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτω=
res laqueos: ignis ꝛ ſulphur ꝛ ſpūs pcellaꝝ pars
λοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς
calicis eoꝝ. Q̄m iuſtus dn̄s ꝛ iuſticias dile
τοῦ ποτηρίου αὐτῶν. Ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγά
xit: equitatē vidit vult⁹ eius.
πησεν, εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

In finē p octaua pſalmus dauid. 11.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαδ'. ια.

Saluū me fac dn̄e: q̄m defecit ſcꝭus: q̄m diminute ſūt
Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν
ṽitates a filiis hoim. Uana locutus ē
αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. Μάταια ἐλάλησεν
vnuſq̄ſq; ad pximū ſuū: labia doloſa in corde: ꝛ
ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ
in corde locutus ē mala. Diſpdat dn̄s vniuerſa
ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά. Ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ
labia doloſa: linguā magniloquā. Qui dixeꝛt
χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλορρήμονα. Τοὺς εἰπόντας
linguā nr̄aꝫ magnificabim⁹: labia nr̄a a nobis
τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν
ſūt. q̄s nr̄ dn̄s eſt: Propter miſeriā ino=
ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν; Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτω
pū ꝛ gemitū paupeꝝ: nūc exurgam dicit
χῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήσομαι λέγει
dn̄s. Ponā in ſalutari: fiducialiter agā in eo.
κύριος. Θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ. Τὰ
Eloquia dn̄i eloquia caſta: argentū igne examinatū: pbatū
λόγια κυρίου λόγια ἁγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ
tre: purgatū ſeptupliū. Tu dn̄e ſeruabis nos
γῇ, κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως. Σὺ κύριε φυλάξαις ἡμᾶς
ꝛ cuſtodies nos a gn̄atiōe hac: ꝛ in
καὶ διατηρήσαις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς τὸν
eternū. In circuitu impii ambulant: ſc'dm altitudinē tuā
αἰῶνα. Κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, κατὰ τὸ ὕψος σου
multiplicaſti filios hoim.
ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

In finē pſalm⁹ dauid. 12.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ'. ιβ'.

Uſquequo dn̄e obliuiſceris me in finē: vſquequo
Ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος, ἕως πότε
auertis faciē tuā a me? Quā diu po=
ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; Ἕως τίνος θήσο=
nā cōſilia in aīa mea: dolorē in corde meo p diē ꝛ
μαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου, ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας καὶ
noctē: Uſquequo exaltabit inimic⁹ meus ſup me? reſpi
νυκτός; Ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ; ἐπί=
ce exaudi me dn̄e de⁹ me⁹. Illumina ocu
βλεψον εἰσάκουσόν μου κύριε ὁ θεός μου. Φώτισον τοὺς ὀφ
los meos: ne vn̄q̄ obdormiā in morte: neq̄n dicat
θαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον, μήποτε εἴποι
inimic⁹ me⁹: preualui aduerſus eū. Qui tribulāt me exul=
ὁ ἐχθρός μου, ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. Οἱ θλίβοντές με ἀγαλ
tabūt ſi mot⁹ fuero: ego āt in mīa tua ſperaui.
λιάσονται ἐὰν σαλευθῶ, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα.
Exultabit coꝛ meū in ſalutari tuo: cātabo
Ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, ᾄσω
dn̄o q̄ bona tribuit mihi: ꝛ pſallā nomini do
τῷ κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυ
mini altiſſimi.
ρίου τοῦ ὑψίστου.

In finē pſalmus dauid. 13.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ'. ιγ'.

Dixit inſipiēs in corde ſuo: nō eſt de⁹. Coꝛru=
Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός. Διεφ=
pti ſūt ꝛ abominabiles facti ſūt in ſtudiis: nō ē
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι
q̄ faciat bonū Dn̄s de celo
ποιῶν χρηστότητα. Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

Dn̄s iuſtū probat: ipiū autē & diligentem iniquitatem odit anima eius. Pluet ſuper peccatores laqueos: ignis & ſulphur & ſpūs tēpeſtatū pars calicis eorum. Quoniā iuſtus dn̄s iuſticias dilexit: rectum videbūt facies eius. Victori ſuper octauā p̄s dauid. 12.

Salua domine quoniam defecit ſctūs: quoniā imminuti ſūt fideles a filiis hominū. Fruſtra loquuntur vnuſquiſq; proxio ſuo: labium ſubdolum in corde & corde locuti ſunt. Diſperdat dominus omnia labia doloſa: linguam magniloquam. Qui dixerunt linguā noſtram roboremus: labia nr̄a nobiſcū ſūt: quis nr̄ dn̄s eſt? Propter vaſtitatē inopū & gemitū pauperū: nūc conſurgam dicit dominus: ponam in ſalutari auxiliū eorū. Eloquia domini eloquia munda: argētū igne probatū ſeparatum a terra colatū ſeptuplū. Tu dn̄e cuſtodies ea: ſeruabis nos a gn̄atōe hac in eternum. In circuitu impii ambulant: cū exaltati fuerīt viliſſimi filiorum hominum.

Victori pſalm⁹ dauid. 13.

Uſq;quo dn̄e obliuiſceris mei penitus: vſq;quo abſcondes faciem tuam a me? Uſq;quo ponā cōſilia in anima mea: dolorē in corde meo per diē: vſq;quo exaltabitur inimicus meus ſup me? Cōuertere exaudi me dn̄e deus meus: illumina oculos meos: ne vnq̄ obdormiā ī morte. Nequādo dicat inimicus meus pualui aduerſus eum: hoſtes mei exultabunt cū motus fuero. Ego āt ī mīa tua cōfiſus: exultabit cor meum in ſalutari tuo: cātabo dn̄o qui meruit ſup me. Victori dd̄. 14.

Dixit ſtultus ī corde ſuo nō ē deus: corrupti ſunt & aboīabiles fcti ſunt ſtudioſe: nō ē qui faciat bonū. Dn̄s

יהוה צדיק יבחן ורשע ואהב
חמס שנאה נפשו: ימטר על
רשעים פחים אש וגפרית ורוח
זלעפות מנת כוסם: כי צדיק
יהוה צדקות אהב ישר יחזו
פנימו: xii. למנצח על השמינית
מזמור לדוד: הושיעה
יהוה כי גמר חסיד כי פסו אמונים
מבני אדם: שוא ידברו איש
את רעהו שפת חלקות בלב ולב
ידברו: יכרת יהוה כל שפתי
חלקות לשון מדברת גדלות:
אשר אמרו ללשננו נגביר
שפתינו אתנו מי אדון לנו: משד
עניים מאנקת אביונים עתה
אקום יאמר יהוה אשית בישע
יפיח לו: אמרות יהוה אמרות
טהרות כסף צרוף בעליל לארץ
מזקק שבעתים: אתה יהוה
תשמרם תצרנו מן הדור זו
לעולם: סביב רשעים יתהלכון
כרם זלות לבני אדם: xiii.
למנצח מזמור לדוד: עד
אנה יהוה תשכחני נצח עד
אנה תסתיר את פניך ממני:
עד אנה אשית עצות בנפשי יגון
בלבבי יומם עד אנה ירום איבי
עלי: הביטה ענני יהוה אלהי
האירה עיני פן אישן המות: פן
יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי
אמוט: ואני בחסדך בטחתי יגל
לבי בישועתך אשירה ליהוה כי
גמל עלי: xiiii. למנצח לדוד
אמר נבל בלבו אין
אלהים השחיתו התעיבו עלילה
אין עשה טוב: יהוה משמים

מטר
פוח
מנה
פנה נצח
שמן זמר
ישע חסד
פסס אמן
דבר
שפה
כרת
לשן
גבר
אדן שדד
ענה אנק
קום אמר
שית פוח
צרף עלל
זקק
שמר נצר
עלם סבב
הלך רום
זלל נצח
זמר שכח
סתר פנה
שית יעץ
יגה רום
עלה נבט
ענה אור
ישן אמר
צור גיל
מוט
ישע שור
נצח
שחת תעב
עלל

השקיף על בני אדם לראות היש | שקף ראה
משכיל דרש את אלהים: הכל | שכל
סר יחדו נאלחו אין עשה טוב | סור אלח
אין גם אחד: הלא ידעו כל
פעלי און אכלי עמי אכלו לחם
יהוה לא קראו: שם פחדו פחד
כי אלהים בדור צדיק: עצת עני | צדק יעץ
תבישו כי יהוה מחסהו: מי יתן | ענה בוש
מציון ישועת ישראל בשוב יהוה | חסה נתן
שבות עמו יגל יעקב ישמח | ישע גול
ישראל: .טו. מזמור לדוד | שמח זמר
יהוה מי יגור באהלך מי | גור
ישכון בהר קדשך: הולך תמים | שכן הלך
ופעל צדק ודבר אמת בלבבו: | תמם
לא רגל על לשונו לא עשה | לשן
לרעהו רעה וחרפה לא נשא על
קרבו: נבזה בעיניו נמאס ואת | בזה מאס
יראי יהוה יכבד נשבע להרע | כבד שבע
ולא ימר: כספו לא נתן בנשך | רוע מיר
ושחד על נקי לא לקח עשה אלה | נכה
לא ימוט לעולם: .טז. מכתם | מוט עלם
לדוד שמרני אל כי חסיתי | כתם חסה
בך: אמרת ליהוה אדני אתה
טובתי בל עליך: לקדושים | עלה קדש
אשר בארץ המה ואדירי כל | אדר
חפצי בם: ירבו עצבותם אחר | רבה
מהרו בל אסיך נסכיהם מדם | נסך
ובל אשא את שמותם על שפתי: | נשא שפה
יהוה מנת חלקי וכוסי אתה | מנה
תומיך גורלי: חבלים נפלו לי | תמך גרל
בנעימים אף נחלת שפרה עלי: | נעם עלה
אברך את יהוה אשר יעצני אף | ברך
לילות יסרוני כליותי: שויתי | כלה שוה
יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל | תמד ימן
אמוט: לכן שמח לבי ויגל כבודי | מוט גיל
אף בשרי ישכן לבטח: כי לא | כבד שכן

de celo pſpexit ſup filios hoīm: vt videret ſi ē intelligēs requirēs deum. Omnes recesserūt ſimul cōglutinati ſunt: nō eſt qui faciat bonū: nō ē vſq; ad vnū. Nōne cognoſcēt oēs qui opantur iniqtatē: qui deuorāt populū meū vt cibū panis: dn̄m nō inuocauerunt. Ibi timebūt formidine: qm̄ deus i gn̄atiōe iuſta ē. Cōſiliū paupis cōfudiſtis: qm̄ dn̄s ſpes eius eſt. Quis dabit de ſiō ſalutem iſrl̄: qn̄ reduxerit dn̄s captiuitatem ppl̄i ſui: exultabit iacob: letabitur iſrael.

Pſalmus dauid. 15.

Domine qs pegrinabitur in tētorio tuo: qs hītabit in mōte ſctō tuo? Qui ingreditur ſine macula & opatur iuſticiā: & loquitur veritatē in corde ſuo. Nō eſt facilis in lingua ſua: nec fecit amico ſuo malū: & opp̄briū non ſuſtinuit ſuper propinquo ſuo. Deſpicitur oculis ei⁹ īprobus: timētes āt dn̄m glificat: iurat vt ſe affligat & non mutat. Pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā: & mūera aduerſum īnoxiū nō accepit: qui facit hec nō cōmouebitur ī etnū.

Humilis & ſimplicis dauid. 16.

Cuſtodi me deus: qm̄ ſpaui ī te. Dicēs dn̄o dn̄s me⁹ es tu: bn̄ mihi nō eſt ſine te. Sanctis qui in terra ſt & magnificis: oīs volūtas mea ī eis. Multiplicabūtur idola eorū poſt tergū ſequētiū: nō libabo libamia eorū de ſanguine: neq; aſſumā nomina eorū in labiis meis. Dn̄s pars hereditatis mee & calicis mei: tu poſſeſſor ſortis mee. Linee ceciderūt mihi ī pulcherrimis: & hereditas ſpecioſiſſima mea ē. Benedicā dn̄m qui dedit mihi cōſiliū: inſup & noctibus erudierunt me renes mei. Propoſui dn̄m ī cōſpectu meo ſp: quia a dextris meis ē ne cōmouear. Propterea letatū ē cor meū & exultauit glīa mea: & caro mea hītabit cōfidē

pſperit ſup filios hominū: vt videat ſi ē inte
διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνι-
ligēs: aut requirēs deū. Oēs declinauerūt ſimul inutiles facti ſūt:
ὤν, ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν,
nō eſt q̄ faciat bonū: nō eſt vſq; ad vnū. Nōne cogno
οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. Οὐχὶ γνώσον
ſcēt oēs q̄ opant iniqtatē: q̄ deuorāt plebē
ται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν
meā in eſcā panis. Dominū nō inuocauerūt: illic
μου ἐν βρώσει ἄρτου. Τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο, ἐκεῖ
trepidauerūt timore: vbi nō erat timor. Qm̄ dn̄s ī gn̄atiōe
ἐδειλίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ
iuſtoꝝ: cōſiliū inopis cōfudiſtis: at dn̄s ſpes ei⁹
δικαίων, βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ δὲ κύριος ἐλπὶς αὐ
eſt. Quis dabit ex ſion ſalutare iſrael: cū
τοῦ ἐστι. Τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ
auerterit dn̄s captiuitatē plebis ſue: ex-
ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀ-
ultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.
γαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

In finē pſalm⁹ dauid. 14
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιδ.

Domine qs habitabit in tabernaculo tuo: aut qs
Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς
requieſcet in mōte ſctō tuo? Qui igredit ſine macula: ⁊
κατασκηνώσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου; Πορευόμενος ἄμωμος, καὶ
operatur iuſtitiā. Qui loqtur veritatē ī corde ſuo:
ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. Λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ,
q̄ nō egit dolū in lingua ſua: Nec fecit pxi
ὃς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλη
mo ſuo malū: ⁊ opprobriū nō accepit aduerſus pxi-
σίον αὐτοῦ κακόν, καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἔγγι-
mos ſuos. Ad nihilū deduct⁹ ē ī cōſpectu ei⁹ malign⁹:
στα αὐτοῦ. Ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς
timētes āt dn̄m glificat. Qui iurat pximo ſuo
δὲ φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει. Ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐ
⁊ nō decipit: q̄ pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā:
τοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν, τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ,
⁊ munera ſup inocētes nō accepit. Qui facit hec: nō mouebi
καὶ δῶρα ἐπ' ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν. Ὁ ποιῶν ταῦτα, οὐ σαλευ-
tur in eternū. Tituli inſcriptio ipſi dauid. 15.
θήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Στηλογραφία τῷ δαδ. ιε.

Conſerua me dn̄e: qm̄ in te ſpaui. dixi dn̄o:
Φύλαξόν με κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. εἶπα τῷ κυρίῳ,
dn̄s me⁹ es tu: qm̄ bonoꝝ meoꝝ nō eges. Sā
κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις. Τοῖς ἁ
ctis q̄ in t̄ra ei⁹ mirificauit dn̄s oēs vo-
γίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ κύριος πάντα τὰ θε
luntates ſuas in eis. multiplicate ſūt infirmitates eoꝝ:
λήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς. Ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν,
poſtea accelerauerūt. Nō cōgregabo cōuēticula
μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς
eoꝝ de ſanguinib⁹: nec memor ero nominū eoꝝ p
αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, οὐδ' οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ
labia mea. Dn̄s pars hereditatis mee ⁊ cali-
χειλέων μου. Κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτη
cis mei: tu es q̄ reſtitues hereditatē meā mihi. Fu-
ρίου μου, σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί. Σχοι
nes ceciderūt mihi in preclaris meis: ⁊ .n. hereditas
νία ἐπέπεσέ μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, καὶ γὰρ ἡ κληρονομία
mea preclara mihi eſt. Bn̄dicā dn̄m q̄ tribuit i-
μου κρατίστη μοί ἐστιν. Εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετί-
tellectū mihi: inſup ⁊ vſq; ad noctē increpuerūt me re-
σαντά με, ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς ἐπαίδευσάν με οἱ νε-
nes mei. Prouidebā dn̄m in cōſpectu meo ſemp:
φροί μου. Προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός,
qm̄ a dextris meis eſt: ne cōmouear. Propt hoc letatū
ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο εὐφράν
eſt cor meū: ⁊ exultauit lingua mea: inſup ⁊
θη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ
⁊ caro mea requieſcet in ſpe. Qm̄ nō
καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ

derelinques aīam meā in iferno: neq̧ dabis ſāctū
ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσι
tuū videre corruptiōe͞z. Notas feciſti mihi vias vite: adiple=
όν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώ=
bis me leticia cū vultu tuo: delectatiōes
σεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης
in dextera tua vſq̧ in finē.
ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος.

Oratio dauid. 16.
Προσευχὴ τῷ δαυίδ. 15.

Exaudi dñe iuſtitiā meā: itende deꝓcatiōe͞z
Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου, πρόσχες τῇ δεήσει
meā. Auribꝰ ꝑcipe orōnē meā nō in labijs doloſis.
μου. Ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.
De vultu tuo iudiciū meū ꝓdeat: oculi mei vi
Ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμά μου ἐξέλθοι, οἱ ὀφθαλμοί μου ἰ=
deāt equitatē. Probaſti cor meū: vi
δέτωσαν εὐθύτητας. Ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐ=
ſitaſti nocte: igne examinaſti me ⁊ nō ē inuēta in me ini=
πεσκέψω νυκτός, ἐπύρωσάς με καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδι=
quitas. Ut nō loquat os meū opa ho=
κία. Ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀν=
minū: ꝓpt verba labiorum tuorum ego cuſtodiui
θρώπων, διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα
vias duras. Perfice greſſꝰ meos in
ὁδοὺς σκληράς. Κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς
ſemitis tuis: vt nō moueātur veſtigia mea. Ego
τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου. Ἐγὼ
clamaui: qm̄ exaudiſti me deꝰ: inclina aurē tuā mihi:
ἐκέκραξα, ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός, κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί,
⁊ exaudi vba mea. Mirifica miās tuas
καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου. Θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου
q̄ ſaluos facis ſperātes in te. A reſiſtentibꝰ dextere
ὁ σώζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. Ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ
tue: cuſtodi me dñe vt pupillā oculi. Sub vmbra ala
σου, φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἐν σκέπῃ τῶν πτε
rū tuarum ꝓteges me: a facie impiorum qui afflixe
ρύγων σου σκεπάσεις με, ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν ταλαι
rūt me. Inimici mei aīaꝫ meā circūdederūt:
πωρησάντων με. Οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον,
adipē ſuū cōcluſerūt: os eorum locutū ē ſuper
τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν, τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπε=
biam. Proijcientes me nūc circundederūt me:
ρηφανίαν. Ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς
oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā. Suſceperūt
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Ὑπέλαβόν
me ſicut leo paratꝰ ad predā: ⁊ ſicut catulꝰ leonis habitās i
με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν
abditis. Exurge dñe ꝑueni eos: ⁊ ſup=
ἀποκρύφοις. Ἀνάστηθι κύριε πρόφθασον αὐτούς, καὶ ὑπο=
planta eos: eripe aīam meā ab impio: fra=
σκέλισον αὐτούς, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομ
meā tuā ab inimicis manꝰ tue. Dñe a paucis
φαίαν σου ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. Κύριε ἀπὸ ὀλίγων
de terra diuide eos in vita eorum ⁊ de abſcon=
ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κεκρυμ=
ditis tuis adimpletꝰ ē venter eorum. Saturati ſūt filijs: ⁊
μένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. Ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ
dimiſerūt reliquias paruulis ſuis: Ego āt in iu
ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν, Ἐγὼ δὲ ἐν δι=
ſtitia apparebo cōſpectui tuo. Satiabor
καιοσύνῃ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ σου. Χορτασθήσομαι
cū apparuerit mihi gloria tua.
ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.

In finē puero dñi dauid: q̄ locutꝰ ē
Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαδ, ἃ ἐλάλησε
dño vba cātici huiꝰ: in die q̄
τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ
eripuit eū dñs de manu oīm inimicorum
ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν
eiꝰ ⁊ de manu ſaul: ⁊ dixit. 17.
αὐτοῦ καὶ ἐκ χειρὸς σαούλ, καὶ εἶπεν. 18.

ter. Non enim derelinq̄s aīam meā in iferno: nec dabis ſctūm tuum videre corruptionem. Oñdiſti mihi ſemitam vite: plēitudinē leticiarū añ vultū tuū: decores ī dextera tua e͞t nos.

Oratio dauid. 17.

Audi dñe iuſticiā: itēde depcationem meā: auribus ꝑcipe orōnē meā abſq̧ labiis mēdacibus. De vultu tuo iudiciū meū ꝓdeat: oculi tui videāt eq̄tates. Probaſti cor meū viſitaſti nocte: conflaſti me & non inueniſti cogitationes meas non tranſire os meum. In opere hominum propter verbum labiorum tuorū: ego obſeruaui vias latronis. Suſtēta greſſus meos in callibus tuis: & non labentur veſtigia mea. Ego inuocaui te quia exaudies me deꝰ: inclina aurē tuā mihi: audi eloquiū meū. Mirabilē fac miām tuā ſaluator ſperantiū: a reſiſtentibus dextere tue: Cuſtodi me q̄ſi pupillā filiā oculi: in vmbra alarum tuarum protege me. A facie impiorum vaſtantium me: inimici mei aīam meā circūdederūt. Adipe ſuo cōcluſerunt: ore locuti ſunt ſuperbe. Incedentes aduerſum me nunc circūdederūt me: oculos ſuos poſuerūt declinare ī terrā. Siſitudo eius q̄ſi leōis deſiderātis ꝑdā: & q̄ſi catuli leonis ſedentis in abſconditis. Surge dñe ꝑueni faciē eius incurua eū: ſalua animā meā ab impio qui eſt gladius tuus. A viris manus tue dñe q mortui ſunt in ꝓfūdo: quorū pars in vita: & quorū de abſconditis tuis repleſti vētrē: qui ſaturabūtur filiis & dimittent reliquias ſuas paruulis eorū. Ego ī iuſticia videbo faciē tuā: īplebor cū vigilauero ſiſitudine tua.

Victori ſeruo dñi dauid: qui locutus eſt dño verba cātici huius in die qua liberauit eum dominus de manu omnium inimicorū ſuorum & de manu ſaul: & dixit. 18.

תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן
חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃ תּוֹדִיעֵנִי
אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ
נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃ xvii.
תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה
צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה
תְפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃
מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ
תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים׃ בָּחַנְתָּ לִבִּי
פָּקַדְתָּ לַּיְלָה צְרַפְתַּנִי בַּל תִּמְצָא
זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי׃ לִפְעֻלּוֹת
אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי
אָרְחוֹת פָּרִיץ׃ תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי
בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל נָמוֹטּוּ פְעָמָי׃ אֲנִי
קְרָאתִיךָ כִי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ
לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃ הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ
מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמִּתְקוֹמְמִים
בִּימִינֶךָ׃ שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת
עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃ מִפְּנֵי
רְשָׁעִים זוּ שַׁדּוּנִי אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ
יַקִּיפוּ עָלָי׃ חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ פִּימוֹ
דִּבְּרוּ בְגֵאוּת׃ אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה
סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת
בָּאָרֶץ׃ דִּמְיֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסוֹף
לִטְרוֹף וְכִכְפִיר יוֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃
קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ
פַּלְּטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃
מִמְתִים יָדְךָ יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד
חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפִינְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם
יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם
לְעוֹלְלֵיהֶם׃ אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה
פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃
xviii. לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד
אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיהוָה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה
הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אוֹתוֹ מִכַּף
כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃ וַיֹּאמַר

עזב שאל
נתן חסד
ראה ידע
פנה נעם
פלל
קשב רנן
אזן שפה
רמה פנה
שפט
חזה ישר
מצא
זמם עבר
פה
פרץ אשר
עגל מוט
ענה נטה
פלה ישע
חסה קום
ימן
פנה
זה שדד
נקף עלה
פה נאה
אשר שות
נטה דמה
ארה כסף
כפר ישב
סתר פנה
כרע
מתה
חיה צפן
מלא שבע
ינח
חזה פנה
קוץ מון
נצח
שור
נצל את
אמר

Tex.heb.	Pritiua.he.
אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃ יְהוָה	רָחַם
סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי	צוּד פָּלַט
צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי	חָסָה
מִשְׂגַּבִּי׃ מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן	שָׂגַב הָלַל
אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת	קָרָא יָשַׁע
וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתוּנִי׃ חֶבְלֵי	בָּל בָּעַת
שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי	שָׁאַל יָקַשׁ
מָוֶת׃ בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל	צוּר קָרָא
אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי	שׁוּעַ שָׁמַע
וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃	הֵיכַל פָּנָה בּוֹא
וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי	גָּעַשׁ רָעַשׁ
הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי חָרָה	יָסַד רָגַז
לוֹ׃ עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו	כָּפָה
תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיֵּט	אָכַל נָטָה
שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃	
וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל	רָכַב כָּרַב
כַּנְפֵי רוּחַ׃ יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ	עוּף דָּאָה
סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי	שׁוּת סָבַב סָכַךְ
שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ	
בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם	רָעַם
יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי	עָלָה נָתַן
אֵשׁ׃ וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם	קוֹל שָׁלַח
וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי	פּוּץ הָמַם
מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ	רָאָה אָפַק
יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃ יִשְׁלַח	גָּלָה יָסַד שָׁלַח
מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם	רוּם לָקַח
רַבִּים׃ יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז	מָשָׁה רָבַב
וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃	נָצַל עָזַז
יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה	קָדַם הָיָה
לְמִשְׁעָן לִי׃ וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב	שָׁעַן יָצָא
יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ יִגְמְלֵנִי יְהוָה	רָחַב חָלַץ
כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃	גָּמַל
כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי	בָּרַר שׁוּב
מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי	שָׁפַט
וְחֻקֹּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי׃ וָאֱהִי	חָקַק סוּר הָיָה

Diligā te dñe fortitudo mea. Domie petra mea & robur meum & saluator meus: deus meus fortis meus & spabo ī eū: scutū meū & cornu salutis mee susceptor meus. Laudatū īuocabo dñm: & ab inimicis meis saluꝰ ero. Circūdederūt me fūes mortis: & torrētes iniquitatis terruerunt me. Funes inferni circūdederūt me: pūenerūt me laqī mortis. In tribulatiōe mea īuocabo dominū: & ad deū meum clamabo: & exaudiet d̄ tēplo suo vocē meā: & clamor meus añ faciē eius vēiet ī aures eiꝰ. Cōmota ē & cōtremuit terra: & fundamēta mōtium cōcussa sunt & cōqssata sunt: qm̄ iratus est. Ascendit fumus in furore eius: & ignis ex ore eius deuorās: carbones incēsi sūt ab eo. Inclinauit celos & descēdit: & caligo sub pedibus eius. Et ascendit sup cherub & volauit: & trāsuolauit sup pennas venti. Posuit tenebras latibulū suū: in circuitu eius tabernaculū eius: tenebrosa aq̄ in nubibus etheris. Pre fulgore in cōspectu eiꝰ nubes trāsierūt: grādo & carbōes ignis. Et intonuit de celo dñs: & altissimus dedit vocem suā grādinē & carbones ignis. Et misit sagittas suas & dissipauit eos: & fulgura mltiplicauit & cōsūpsit eos. Et appuerūt effusiōes aq̄rum: & reuelata sunt fūdamēta orbis: ab īcrepatōe tua dñe ab īspiratiōe spūs furoris tui. Misit de alto accepit me: extraxit me de aquis multis. Liberauit me de inimicis meis potētissimis: & d̄ his qui oderūt me: qm̄ robustiores me erant. Preuenerūt me in die afflictiōis mee: & fctūs ē dñs firmamētū meū. Et eduxit me ī latitudinem: liberauit me quia placuit ei. Retribuit mihi dñs scd̄m iusticiā meam: & scd̄m mūdiciam manuū mearū reddidit mihi. Quia custodiui vias dñi: & nō egi im-

Dilligam te dñe fortitudo mea: dñs firmamētū meū:
Ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰσχύς μου, κύριος στερέωμά μου, καὶ
refugiū meū ꝛ liberator meꝰ. Deꝰ meꝰ adiutor meꝰ: ꝛ sp
καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου. Ὁ θεός μου βοηθός μου, καὶ ἐλ
rabo in eū. Protector meꝰ ꝛ cornu salutis mee
πιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. Ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου
ꝛ susceptor meꝰ. Laudās inuocabo dñm: ꝛ ab
καὶ ἀντιλήπτωρ μου. Αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ ἐκ
inimicis meis saluꝰ ero. Circūdedert me dolores mortis:
τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι. Περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, καὶ
torrētes iniqtatis cōturbauerūt me. Dolores inferni circūde
χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. Ὠδῖνες ᾅδου περιεκύ
derūt me: Preocupauerūt me laqi mortis. Et in
κλωσάν με, Προέφθασάν με παγίδες θανάτου. Καὶ ἐν τῷ
tribulatiōe mea inuocaui dñm: ꝛ ad deū meū
θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου
clamaui. Exaudiuit de tēplo scto suo vocē meā: ꝛ clamor
ἐκέκραξα. Ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυ
meꝰ in cōspectu eiꝰ introibit in aures eiꝰ. Et cō
γή μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ. Καὶ ἐσ
mota ē ꝛ cōtremuit tra: ꝛ fundamēta mōtiū cō
λεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐτα
turbata sūt ꝛ cōmota sūt: qm̄ iratꝰ ē eis deꝰ. Ascendit
ράχθησαν καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός. Ἀνέβη
fumus in ira eiꝰ: ꝛ ignis a facie eiꝰ exarde
καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταφλε
scet: carbones succēsi sūt ab eo. Et iclinauit celos ꝛ
γήσεται, ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ
descēdit: ꝛ caligo sub pedibus eiꝰ. Et ascēdit sup
κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Καὶ ἐπέβη ἐπὶ
cherubim ꝛ volauit: volauit sup pēnas ventoꝝ. Et
χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. Κα
posuit tenebras latibulū suū icircuitu eius tabernaculū eius: te
ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ, σκ
nebrosa aqua in nubibus aeris. Pre fulgore icō
τεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων. Ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώ
spectu eius nubes trāsierūt: grādo ꝛ carbones ignis.
πιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
Et intonuit de celo dñs: ꝛ altissimus dedit vo
Καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φω
cē suā. Misit sagittas ꝛ dissipauit eos: Et
νὴν αὐτοῦ. Ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς, Καὶ
fulgura multiplicauit: ꝛ cōturbauit eos. Et apparuerūt
ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν αὐτούς. Καὶ ὤφθησαν
fontes aquaꝝ: ꝛ reuelata sūt fundamēta orbis
αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀνεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμέ
tre. Ab increpatiōe tua dñe: ab inspiratiōe spiri
νης. Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου κύριε, ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύ
tus ire tue. Misit de sūmo ꝛ accepit me: assū
ματος ὀργῆς σου. Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, προ
psit me de aqs multis. Eripiet me de inimicis
σελάβετό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. Ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν
meis fortissimis: ꝛ ab ijs q oderūt me: qm̄ cōfortati sūt sup
μου δυνατῶν, καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐστερεώθησαν ὑπὲρ
me. Preuenerūt me in die afflictiōis mee: ꝛ factus ē do
ἐμέ. Προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου, καὶ ἐγένετο κύ
minus ꝓtectio mea. Et eduxit me in latitudinē: saluū
ριος ἀντιστήριγμά μου. Καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν, ῥύ-
faciet me: qm̄ voluit me. Et retribuet mihi dñs se-
σεταί με, ὅτι ἠθέλησέ με. Καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κα
cūdū iusticiā meā: ꝛ sm̄ puritatē ma-
τὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει
nuū meaꝝ retribuet mihi. Quia custodiui vias do
ρῶν μου ἀνταποδώσει μοι. Ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς κυ
mini. ꝛ nō ipie gessi a deo meo. Qm̄ oīa
ρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου. Ὅτι πάν-
iudicia eius i cōspectu meo: ꝛ iusticias
τα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ δικαιώμα-
eius nō repuli a me. Et ero
τα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ᾽ ἐμοῦ. Καὶ ἔσομαι

imaculatꝰ cum eo. ⁊ obſeruabo me ab iniquitate mea.
ἄμωμος μετ' αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.
Et retribuet mihi dn̄s ſcd̄m iuſticiā meā:
Καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου,
⁊ ſcd̄m puritatē manuū meaꝝ: in cōſpectu
καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον τῶν
2 oculoꝝ eiꝰ. Cum ſcō ſcūs eris: ⁊ cum vi=
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀν=
ro inocēte inocēs eris: Et cū electo electꝰ eris:
δρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ, Καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ,
⁊ cū ꝑuerſo ꝑuerteris. Qm̄ tu pp̄lm humi
καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. Ὅτι σὺ λαὸν ταπει=
lē ſaluū facies: ⁊ oculos ſupboꝝ humiliabis.
νὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις.
Qm̄ tu illuminabis lucernā meā dn̄e deꝰ meꝰ: illuminabis
Ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου κύριε ὁ θεός μου, φωτιεῖς
tenebras meas. Qm̄ in te eripiar a tentatio=
τὸ σκότος μου. Ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη=
ne: ⁊ in deo meo trāſgrediar murū. Deus
ρίου, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος. Ὁ θεός
meꝰ īpoluta via eius: eloquia dn̄i igne exami=
μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμέ=
nata: ꝓtector eſt oīm ſperantiū in ſe.
να, ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόντων ἐπ' αὐτόν.
Qm̄ qs deꝰ p̄ter dn̄m: aut qs deꝰ p̄ter deū
Ὅτι τίς θεὸς πάρεξ τοῦ κυρίου, ἢ τίς θεὸς πλὴν τοῦ θεοῦ
nr̄m? Deꝰ qui precinxit me vtute: ⁊ poſuit īma
ἡμῶν; Ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δύναμιν, καὶ ἔθετο ἄμω
culatā viā meā. Qui ꝑfecit pedes meos tāq̄
μον τὴν ὁδόν μου. Καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ
ceruī: ⁊ ſup excelſa ſtatuēs me. Qui docet manꝰ
ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με. Διδάσκων χεῖράς
meas ad preliū: ⁊ poſuiſti arcū ereū brachia
μου εἰς πόλεμον, καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίο=
mea. Et dediſti mihi ꝓtectiōe3 ſalutis: ⁊
νάς μου. Καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας, καὶ
dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua corre=
ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου. Καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρ=
xit me in finē: ⁊ diſciplina tua ipa me docebit.
θωσέ με εἰς τέλος, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.
Dilataſti greſſus meos ſubtus me: ⁊
Ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου, καὶ
nō ſūt infirmata veſtigia mea. Perſequar inimicos meos
οὐκ ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου. Καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου
⁊ cōprehendā illos: ⁊ nō cōuertar donec
καὶ καταλήψομαι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως ἂν
deficiant. Cōfringā illos nec poterūt ſta
ἐκλείπωσιν. Ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆ=
re: cadent ſubtꝰ pedes meos. Et p̄cinxi
ναι, πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου. Καὶ περιέζω=
ſti me vtute ad bellum: ſupplantaſti oēs
σάς με δύναμιν εἰς πόλεμον, συνεπόδισας πάντας
inſurgentes in me ſubtus me. Et
τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου. Καὶ τοὺς
inimicos meos dediſti mihi dorſum: ⁊ odientes me
ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, καὶ τοὺς μισοῦντάς με
diſꝑdidiſti. Clamauerūt nec erat q̄ ſaluos faceret ad dn̄3:
ἐξωλόθρευσας. Ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων πρὸς κύριον,
⁊ nō exaudiuit eos. Et cōminuā eos vt puluerē
καὶ οὐκ εἰσήκουεν αὐτῶν. Καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν
añ faciē venti: vt lutū plateaꝝ delebo e=
κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐ=
os. Eripies me de cōtradictiōe populi: cōſtitues me in
τούς. Ῥῦσαι με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ, καταστήσεις με εἰς
caput gentiū. Pp̄ls quē nō cognoui: ſeruiuit mihi:
κεφαλὴν ἐθνῶν. Λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι,
in auditu auris obediuit mihi. filij alieni menti
εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. Υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύ=
ti ſūt mihi: filij alieni inueterati ſūt. ⁊ claudi
σαντό μοι, υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν. καὶ ἐχώ=
cauerūt a ſemitis ſuis.
λαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν.

pie a deo meo. Oīa enī iu
dicia eius in cōſpectu meo:
& p̄cepta eiꝰ nō amoui a
me. Et fui immaculatꝰ cū
eo: & cuſtodiui me ab ini=
qtate mea. Et reſtituit mi
hi dn̄s ſcd̄m iuſticiā meā:
& ſcd̄m manuū mearum
mūdiciā in cōſpectu oclo
rū eius. Cū ſcō ſcūs eris:
& cū viro inocēte innocē
ter ages. Et cū electo ele=
ctus eris: & cū ꝑuerſo per
uerteris. Q̄m pp̄lm pau=
perē ſaluabis: & oclos ex=
celſos hūiliabis. Quia tu
illumīas lucernā meā: dn̄e
deus meus illuminabis te
nebras meas. In te eī cur
rā accīctus: & in deo meo
trāſiliā murū. Deus ima=
culata via eius: eloquium
dn̄i igne examinatū: ſcu=
tū eſt omnium ſperantiū
in ſe. Quis eſt deus pre=
ter dominum? ∞∞∞∞∞
& qs fortis p̄ter deū no=
ſtrum? Deus ∞∞∞∞∞
q accingit me fortitudine
& poſuit immaculatam
viam meam. Coequans
pedes meos ceruis: ∞∞∞
& ſuper excelſa mea ſtatu
ens me. Docens ∞∞∞∞
manus meas ad preliū: &
componens quaſi arcum
ereum brachia mea. De=
diſti mihi clypeum ∞∞∞
ſalutis tue: & dextera tua
cōfortabit me: & manſue
tudo tua multiplicabit me.
Dilatabis greſſus meos
ſubter me: & nō deficiēt
tali mei. Perſequar inimi
cos meos & apprehēdam
eos: & non reuertar dōec
conſumam eos. Cedā eos
& non poterunt ∞∞∞∞
ſurgere: cadent ſub pedi
bus meis. Accinxiſti me
fortitudine ad preliū: in
curuaſti reſiſtentes mihi
ſub me. Et inimicorum
meorū dediſti mihi dor=
ſum: & odiētes me diſper=
didiſti. Clamabunt ∞∞∞
& non erit qui ſaluet: ad
dominum & non ∞∞∞
exaudiet eos. Et delebo e
os vt puluerem ante ∞∞∞
faciem venti: vt lutū pla=
tearum proiiciam eos. ∞
Saluabis me a contradi=
ctionibus ppl̄i: pones me
in caput gentium: popu=
lus quem ignoraui ∞∞∞
ſeruiet mihi. Auditiōe au
ris obediet ∞∞∞∞∞
mihi: filii alieni mentiti
ſunt mihi. Filii ∞∞∞∞∞
alieni defluent: & contra=
hentur in anguſtiis ſuis.

תמים עמו ואשתמר מעוני:
וישב יהוה לי כצדקי כבר
ידי לנגד עיניו: עם חסיד
תתחסד עם גבר תמים תתמם:
עם נבר תתברר ועם עקש
תתפתל: כי אתה עם עני
תושיע ועינים רמות תשפיל:
כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי
יגיה חשכי: כי בך ארוץ
גדוד ובאלהי אדלג שור:
האל תמים דרכו אמרת יהוה
צרופה מגן הוא לכל החוסים
בו: כי מי אלוה מבלעדי יהוה
ומי צור זולתי אלהינו: האל
המאזרני חיל ויתן תמים
דרכי: משוה רגלי כאילות
ועל במתי יעמידני: מלמד
ידי למלחמה ונחתה קשת
נחושה זרועתי: ותתן לי מגן
ישעך וימינך תסעדני וענותך
תרבני: תרחיב צעדי תחתי
ולא מעדו קרסלי: ארדוף איבי
ואשיגם ולא אשוב עד
כלותם: אמחצם ולא יכלו
קום יפלו תחת רגלי: ותאזרני
חיל למלחמה תכריע קמי
תחתי: ואיבי נתתה לי ערף
ומשנאי אצמיתם: ישועו
ואין מושיע על יהוה ולא
ענם: ואשחקם כעפר על
פני רוח כטיט חוצות אריקם:
תפלטני מריבי עם תשימני
לראש גוים עם לא ידעתי
יעבדוני: לשמע אזן ישמעו
לי בני נכר יכחשו לי: בני
נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם:

תמם שמר
שוב
חסד
ברר
פתל ענה
ישע רום
שפל אור
נור נגה
רוץ גדד
דלג תמם
צרף חסה
זלת
אזר נתן
שוה
במה עמד
למד לחם
חתת נחש
זרע נתן
ימן סעד
ענה רבה
רחב רדף
נשג שוב
כלה מחץ
נפל
לחם כרע
קום נתן
שנא צמת
שוע ישע
ענה שחק
פנה חוץ
ריק פלט
רוב שום
עבד שמע
כחש נבל
חרג סגר

חַי יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם — בָּרַךְ רוּם
אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃ הָאֵל הַנּוֹתֵן — אֱלֹהַּ נָתַן
נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃ — דָּבַר
מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן קָמַי — פָּלַט קוּם
תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי׃ — רָמַם נָצַל
עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ — יָדָה
אֲזַמֵּרָה׃ מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ — זָמַר גָּדַל
וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד — יָשַׁע מָשַׁח
וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם׃ .xix. — עָלַם
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ — נָצַח זָמַר
הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל — סָפַר כָּבַד
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃ — עָשָׂה נָגַד
יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה — רָקַע נָבַע
לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת׃ אֵין אֹמֶר — חָוָה
וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃ — יָדַע בָּלַל
בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה — שָׁמַע
תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל — כָּלַל שׂוּם
בָּהֶם׃ וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ — חָפַף
יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃ מִקְצֵה — שׂוּשׂ גָּבַר
הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל — יָצָא תָּקַף
קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃ — קָצָה סָתַר
תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ — חָמַם יָרָה
עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ — תָּמַם שׁוּב
פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב — עוּד אָמַן
מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ — חָכַם פָּתָה
יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד — פָּקַד שָׂמַח
מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃ — צָוָה בָּרַר
הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב — אוֹר שָׁפַט
וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃ — חָמַד רָבַב
גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם — מָתַק נוּף
עֵקֶב רָב׃ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין — זָהַר
מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ גַּם מִזֵּדִים — שָׁגָה בִּין
חֲשׂךְ עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז — סָתַר נָקָה
אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃ יִהְיוּ — זוּד מָשַׁל
לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי — תָּמַם נָקָה / הָיָה רָצָה
לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי׃ — פֶּה הָגָה / פָּנָה גָּאַל

Viuit dñs & benedictus deus meus: & exaltetur deus salutis meæ. Deus qui das vindictas mihi: & subdidisti populos sub me. Qui seruas me ab inimicis meis: & a resistētibus mihi eleuas me: a viro iniquo libera me. Propterea cōfitebor tibi in gētibus dñe: & nomini tuo cantabo. Magnificanti salutes regis sui: & facienti misericordiam christo suo dauid: & semini eius vsq; in seculū.

Victori psalmus dauid. 19.

Celi enarrant gloriā dei: & opus manuū eius annunciat firmamentum. Dies diei eructat verbum: & nox nocti indicat scientiam. Non est sermo & non sunt verba: quibus nō audiatur vox eorum. In omnem terram exiuit sonus eorū: & in fines orbis verba eorum: Soli posuit tabernaculū in eis. Et ipse quasi spōsus procedēs de thalamo suo: exultabit vt fortis ad currendā viā. A summitate celi egressus eius: & cursus eius vsq; ad summitatē illius: nec est qui se abscōdat a calore eius. Lex dñi immaculata conuertens animas: testimoniū dñi fidele sapientiam prestans paruulis. Precepta domini recta letificantia cor: mandatum domini lucidum illuminans oculos. Timor domini mundus perseuerans in secula: iudicia domini vera iustificata in semetipsa. Desiderabilia super aurum & obrizum pciosum multū: & dulciora super mel & fauum redundātē. Vnde seruus tuus docebit ea: in custodiendis eis fructus multus. Errores quis intelliget: ab occultis meis munda me. A superbis quoq; libera seruū tuū: si non fuerit dñati mei tūc imaculatus ero: & emūdabor a delicto maxio. Sit placētes sermones oris mei: & meditatio cordis mei in cōspectu tuo: dñs fortis me & redēptor meus.

Viuit dñs & benedict⁹ de⁹: & exaltet de⁹
Ζῇ κύριος καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός, καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς
salutis meę. De⁹ q̄ das vindictas mihi: & sub-
σωτηρίας μου. Ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑποτ-
dēs pp̄los sub me: liberator me⁹ de inimicis meis iracūdis.
τάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ, ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων.
Ab insurgentibus in me exaltabis me: a vi-
Ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, ἀπὸ ἀν-
ro iniquo eripies me. Propterea cōfitebor tibi in
δρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με. Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
nationib⁹ dñe: & nomini tuo psalmū dicā. Magnificās
ἔθνεσι κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Μεγαλύνων
salutes regis: & faciēs miaz chri-
τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως, καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ χρι-
sto suo dauid: & semini eius vsq; in seculū.
στῷ αὐτοῦ τῷ δαυίδ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

In finē psalm⁹ dauid. 18.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιη.

Celi enarrāt gloriā dei: opa āt ma-
Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ χει-
nuū ei⁹ āñūciat firmamētū. Dies diei eru-
ρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύ-
ctat vbū: & nox nocti indicat sciētiā. Nō sunt
γεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. Οὐκ εἰσὶ
loq̄le neq; sermones: quoz nō audiātur voces eoz.
λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν.
In oēm terrā exiuit sonus eoz: & in
Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς
fines orbis terre verba eoz. In
τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἐν τῷ
sole posuit tabernaculū suū: & ipse tanq̄ spon-
ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφί-
sus pcedēs de thalamo suo. Exultabit
ος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ. Ἀγαλλιάσεται
vt gigas adcurrēdā viā: a summo celo egres-
ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν, ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξο-
sio eius. Et occursus eius vsq; ad summū
δος αὐτοῦ. Καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου
celi: nec est q̄ se abscondat a calo-
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρ-
re eius. Lex dñi imaculata couertēs ani-
μης αὐτοῦ. Ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυ-
mas: testimoniū dñi fidele sapiētiā pstās puulis. Iu-
χάς, ἡ μαρτυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια. Τὰ δι-
sticie dñi recte letificantes coz: pcepti
καιώματα κυρίου εὐθέα εὐφραίνοντα καρδίαν, ἡ ἐντολὴ
dñi lucidū illumināns oculos. Timor
κυρίου τηλαυγὴς φωτίζουσα ὀφθαλμούς. Ὁ φόβος
dñi sctūs pmanēs in seculū seculi. iudicia
κυρίου ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Τὰ κρίματα
dñi vera: iustificata in semetipsa. Desiderabilia
κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐπιθυμητὰ
sup aurū & lapidē pciosū multū: & dulciora sup
ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ
mel & fauū. Et .n. seru⁹ tu⁹ custodit e-
μέλι καὶ κηρίον. Καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐ-
a: in custodiēdis illis retributio multa.
τά, ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.
Delicta q̄s intelliget: ab occultis meis mū-
Παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου κα-
da me: & ab alienis parce seruo
θάρισόν με, καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου
tuo. Si mei nō fuerint dominati: tunc imaculatus
σου. Ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος
ero: & mundabor a delicto maximo.
ἔσομαι, καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.
Et erūt vt cōplaceāt eloqa oris mei:
Καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου,
& meditatio cordis mei in cōspectu tuo semp.
καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός.
Dñe adiutor me⁹ & redēptor me⁹.
Κύριε βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

In fine pſalmus dauid. 19.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ΄. ιθ΄.

Exaudiat te dñs in die tribulatiõis: pte
Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερασπί
gat te nomẽ dei iacob. Mittat tibi auxi
σαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Ἐξαποστείλαι σοι βοήθει
liũ de ſctõ: ⁊ de ſiõ tueatur te. Memor ſit oĩs
αν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτό σου. Μνησθείη πάσης
ſacrificij tui: ⁊ holocauſtũ tuũ pigue fiat. Tribuat tibi do
θυσίας σου, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω. Δώη σοι κύ
minus ſm̃ cor tuũ: ⁊ omẽ cõſiliũ tuũ im
ριος κατὰ τὴν καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πλη=
pleat. Letabimur in ſalutari tuo: ⁊ in noĩe
ρώσαι. Ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνόμα
dñi dei nr̃i magnificabimur. Impleat dñs om
τι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. Πληρώσαι κς΄ πάν
nes petitiões tuas: nũc cognoui q̃m ſaluũ fecit dñs chriſtũ
τα τὰ αἰτήματά σου, νῦν ἔγνων ὅτι ἔσωσε κύριος τὸν χριστὸν
ſuũ. Exaudiet illũ de celo ſctõ ſuo: in po
αὐτοῦ. Ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου αὐτοῦ, ἐν δυ
tẽtatibus ſalus dextere eius. Hi in curribus
ναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Οὗτοι ἐν ἅρμασι
⁊ hi in equis: nos aũt in noĩe dñi dei nr̃i inuo
καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι κῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπι
cabimus. Ipſi obligati ſunt ⁊ ceciderũt: nos
καλεσόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς
aũt ſurreximꝰ ⁊ erecti ſumꝰ. Dñe ſaluũ fac regẽ ⁊ ex
δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν. Κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐ=
audi nos: in qua die inuocauerimꝰ te.
πάκουσον ἡμῶν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.

Pſalmus dauid. 20.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κ΄.

Domine in virtute tua letabitur rex:
Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεύς,
⁊ ſup ſalutare tuũ exultabit vehemẽter. Deſide
καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα. Τὴν ἐπιθυ
riũ cordis eius tribuiſti ei: ⁊ volũtate
μίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν
labioꝝ eius nõ fraudaſti eũ. Q̃m p̃uenisti eũ
χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Ὅτι προέφθασας αὐτὸν
in bñdictiõibus dulcedinis: poſuiſti in capite eius co=
ἐν εὐλογίαις χρηστότητος, ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέ=
ronã de lapide p̃cioſo. Uitã petiit a te: ⁊ tribuiſti ei
φανον ἐκ λίθου τιμίου. Ζωὴν ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ
lõgitudinẽ dierũ in ſeculũ ſeculi. Magna eſt gl̃ia e=
μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Μεγάλη ἡ δόξα αὐ=
ius in ſalutari tuo: gl̃iaʒ ⁊ magnũ decorẽ im
τοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπι=
pones ſup eũ. Q̃m dabis ei bñdictiõeʒ ĩ ſeculũ ſeculi:
θήσεις ἐπ᾽ αὐτόν. Ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος,
letificabis eũ in gaudio cũ vultu tuo. Q̃m
εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ὅτι ὁ
rex ſperat in dño: ⁊ in mĩa altiſ
βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψί=
ſimi nõ cõmouebit. Inueniat manus tua oĩbꝰ inimi
στου οὐ μὴ σαλευθῇ. Εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχ=
cis tuis: dextera tua iueniat oẽs q̃ oderũt te.
θροῖς σου, ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
Q̃m pones eos vt clibanũ ignis in tp̃e
Ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ
vultus tui: dñs in ira ſua cõturbabit e=
προσώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐ=
os: ⁊ deuorabit eos ignis. Fructum eo=
τούς, καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ. Τὸν καρπὸν αὐ=
rũ de tra perdes: ⁊ ſemẽ eoꝝ a
τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ
filijs hoĩuʒ. Q̃m declinauerũt in te mala: cogitauerũt cõ
υἱῶν ἀνῶν. Ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βου=
ſilia q̃ nõ potuerũt ſtabilire. Q̃m pones eos dorſuʒ
λὰς αἷς οὐ μὴ δύνωνται στῆναι. Ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον

[a]Victori[b]p̃s[c]dd̃. 20.
Exaudiat te[e]dñs[f]in die[g]tribulatiõis:[h]p
tegat te[i]nomen[k]dei[l]ia=
cob.[m]Mittat[n]auxiliũ ti=
bi[o]de ſancto:[p]& de ſion
[q]tueatur te.[r]Memor ſit
[s]omnis[t]ſacrificii tui:[u]&
holocauſtũ tuũ[x]pingue
fiat.[y]Sp.[z]Det[a]tibi[b]ſecun
dum cor tuum:[c]& omẽ
[d]cõſiliũ tuũ[e]ipleat.[f]Lau=
dabimur[g]in ſalutari tuo:
[h]& in noĩe[i]dei nr̃i[k]duce=
mus choros:[l]ipleat[m]do=
minus[n]oẽs[o]petitiões tu
as.[p]Nũc[q]ſcio[r]q̃m[s]ſalua
uit[t]dñs[u]xp̃m ſuum:[x]ex=
audiet eum[y]de celis[z]ſan=
ctuarii ſui:[a]in fortitudi=
nibus[b]ſalus[c]dextere
ſue.[d]Hi[e]in curribus
[f]& hi[g]in equis:[h]& nos[i]in
nomine[k]domini
[l]dei noſtri[m]recordabi=
mur.[n]Ipſi[o]incuruati ſũt
[p]& ceciderũt:[q]nos vero
[r]ſurreximꝰ[s]& erecti ſu=
mus.[t]Dñe[u]ſalua:[x]rex[y]ex
audi nos[z]in die[a]inuoca=
tionis noſtre.

[a]Victori[b]p̃s[c]dd̃. 21.
Domine[e]in fortitu=
dine tua[f]letabitur
[g]rex:[h]& ſup ſalutari tuo
[k]exultabit[l]vehementer.
[m]Deſideriũ[n]cordis eius
[o]dediſti[p]ei:[q]& voluntate
[r]labiorũ eius[s]nõ[t]frauda
ſti eũ.[u]Sp.[x]Q̃m[y]p̃ueni=
ſti eũ in[z]bñdictionibus
[a]bonitatis:[b]pones[c]in ca
pite eius[d]coronã de[e]ob
rizo.[f]Vitam[g]petiit[h]a te
[i]dediſti[k]ei:[l]lõgitudinem
[m]dierũ in[n]ſeculũ[o]& in e=
ternũ.[p]Magna[q]gloria e
ius[r]in ſalutari tuo:[s]glo=
riã[t]& decorẽ[u]pones[x]ſup
eũ.[y]Pones[z]ei[y]eũ[a]ĩ bñdi
ctionẽ[b]ſempiternã:[c]ex=
hilarabis eum[d]leticia[e]a=
pud[f]vultũ tuũ.[g]Quoni
am[h]rex[i]confidet[k]in do=
mino:[l]& in miſericordia
[m]excelſi[n]non[o]decipie=
tur.[p]Inueniet[q]manus
tua[r]omnes[s]inimicos tu
os:[t]dextera tua[u]inueni=
et omnes[x]odientes te.
[y]Pones eos[z]vt clibanum
[a]ignis[b]in tempore
[c]vultus tui:[d]dñs[e]in furo
re ſuo[f]precipitabit eos:
[g]& deuorabit eos[h]ignis.
[i]Fructum eorũ[k]de terra
[l]p̃des:[m]& ſemẽ eorũ[n]de
filiis[o]hoĩm.[p]Q̃m[q]decli=
nauerunt[r]ſup te[s]malũ:
[t]cogitauerũt[u]ſcelus q̃d
[x]non[y]potuerunt.[z]Q̃m
[a]pones eos[b]humerum:

xx. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ — נצח זמר
יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם — ענה צור
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ — שגב שלח
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃ יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ — סעד זכר
וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה׃ יִתֶּן לְךָ — עלה דשן
כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃ נְרַנְּנָה — נתן יעץ
בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל — מלא רנן
יְמַלֵּא יְהוָה כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃ — ישע דגל
עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה — שאל
מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ — ישע
בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ׃ אֵלֶּה בָרֶכֶב — משח ענה
וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה — ימן
אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃ הֵמָּה כָּרְעוּ — זכר
וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַּמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃ — קום עדד
יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם
קָרְאֵנוּ׃ xxi. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר — נצח זמר
לְדָוִד׃ יְהוָה בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח — עזז שמח
מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגֶיל מְאֹד׃ — ישע גול
תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לּוֹ וַאֲרֶשֶׁת — אוה נתן
שְׂפָתָיו בַּל מָנַעְתָּ סֶּלָה׃ כִּי — שפה
תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית — קדם שות
לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז׃ חַיִּים שָׁאַל — מן
מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם — נתן יום
וָעֶד׃ גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד — עלם גדל
וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו׃ כִּי תְשִׁיתֵהוּ — כבד שוה
שות
בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה — חדה
אֶת פָּנֶיךָ׃ כִּי הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ — פנה
בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יי — עלה
יִמּוֹט׃ תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל י — מוט מצא
אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ׃ — ימן
תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת — שות תנר
פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם — פנה בלע
וְתֹאכְלֵם אֵשׁ׃ פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ — אכל פרה
תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃ — אבד
כִּי נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה — נטה רוע
בַּל יוּכָלוּ׃ כִּי תְּשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם — זמם יכל

במיתריך תכונן על פניהם :	יתר כון
רומה יהוה בעזך נשירה ונזמרה	פנה רמם
גבורתך : xxii. למנצח על	עזז שור
אילת השחר מזמור לדוד :	זמר גבר
	נצח זמר
אלי אלי למה עזבתני רחוק	רחק
מישועתי דברי שאגתי : אלהי	ישע
אקרא יומם ולא תענה ולילה	קרא ענה
ולא דומיה לי : ואתה קדוש יושב	קדש ישב
תהלות ישראל : בך בטחו אבתינו	הלל
בטחו ותפלטמו : אליך זעקו	פלט
ונמלטו בך בטחו ולא בושו :	מלט
ואנכי תולעת ולא איש חרפת	תלע
אדם ובזוי עם : כל ראי ילעגו	בזה ראה
לי יפטירו בשפה יניעו ראש :	לעג פטר
	נוע
גל אל יהוה יפלטהו יצילהו כי	גלל נצל
חפץ בו : כי אתה גחי מבטן	נוח
מבטיחי על שדי אמי : עליך	בטח שדד
השלכתי מרחם מבטן אמי	שלך
אלי אתה : אל תרחק ממני כי	רחק
צרה קרובה כי אין עוזר :	צור קרב
סבבוני פרים רבים אבירי בשן	עזר רבב
כתרוני : פצו עלי פיהם אריה	אבר כתר
טרף ושואג : כמים נשפכתי	פה ארה
והתפרדו כל עצמותי היה לבי	שאג שפך
כדונג נמס בתוך מעי : יבש	פרד
כחרש כחי ולשוני מדבק מלקוחי	מסס מעה
ולעפר מות תשפתני : כי	כוח לשן
סבבוני כלבים עדת	דבק לקח
מרעים הקיפוני כארו	שפת עדה
ידי ורגלי : אספר כל	רוע נקף
עצמותי המה יביטו יראו בי :	כרה ספר
יחלקו בגדי להם ועל לבושי	נבט ראה
יפילו גורל : ואתה יהוה אל	חלק לבש
תרחק אילותי לעזרתי חושה :	נפל גרל
הצילה מחרב נפשי מיד כלב	רחק
יחידתי : הושיעני מפי אריה	נצל
	יחד ישע

fūes tuos firmabis cō-
tra facies eorum. ∞∞∞
Exaltare dn̄e in virtu-
te tua: cantabimus & ∞
psallemus fortitudines
tuas.
Victori p cerua matu
tina p̄s dauid. zz.

Deus meus deus me
us q̄re dereliquisti
me: longe a salute mea
verba rugit9 mei. De-
us meus clamabo p die
& nō exaudies: & no-
cte nec est silētiū mihi.
Et tu habitator sancte
laus israel. In te cōfisi
sunt patres nostri: ∞∞
confisi sunt & liberasti
eos. Ad te clamauerūt
& salui facti sunt: in te
cōfisi sunt & nō sūt cō
fusi. Ego āt sū vermis
& nō homo: opprobri
um hominū & abiectio
plebis. Oēs videntes
me subsannāt me: de-
mittūt labiū mouēt ca
put. Cōfugit ad dn̄m
saluet eū: liberet eum
qm̄ vult eū. Tu autē
ppugnator me9 ex vte
ro: fiducia mea ab vbe
ribus matris mee. In te
proiectus sum ex vul-
ua: de ventre mr̄is mee
deus meus es tu. Ne
longe fias a me qm̄
tribulatio proxima ē:
quoniā nō est adiutor.
Circūdederunt me vi-
tuli multi tauri basan
vallauerūt me. Aperue
rūt super me os suum:
quasi leo rapiēs & rugi
ens. Sicut aq̄ effusus sū
& sepata sunt oia ossa
mea: factū ē cor meum
tanq̄ȝ cera liquefacta ī
medio ventris mei. A-
ruit velut testa fortitu-
do mea: & ligua mea ad
hesit palato meo: & in
puluerē mortis detraxi
sti me. Q̄m circundede
runt me canes: cōciliū
pessimorum vallauit
me: foderunt ∞∞∞∞
manus meas & pedes
meos. Numeraui oīa
ossa mea: ipsi respiciē-
tes viderunt in me. ∞∞
Diuiserunt vestimenta
mea sibi: & sup vestimē
tū meū miserunt sortē.
Tu autem dn̄e ne ∞∞
longe fias: fortitudo
mea in auxiliū meū fe-
stina. Erue a gladio a-
nimā meā: de manu ca
nis solitariam meam.
Salua me ex ore leōis

in reliq̄s tuis p̄parabis vultū eo
ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐ-
rū. Exaltare dn̄e in v̄tute tua: cātabimus ꝛ psa
τῶν. Ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, ᾄσωμεν καὶ ψα-
lemus v̄tutes tuas.
λοῦμεν τὰς δυναστείας σου.
In fine pro susceptiōe matutina:
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς,
Psalmus dauid. 21.
ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κά.

Deus deus meus respice in me: quare dereliquisti
Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές
me: lōge a salute mea v̄ba deli
με; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παρα-
ctorū meoꝝ. Deus meus clamabo p die ꝛ
πτωμάτων μου. Ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας καὶ
nō exaudies: ꝛ nocte ꝛ nō ad insipiētiā mihi. Tu
οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί. Σὺ
aūt in sctō habitas laus israel. In te
δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ. Ἐπὶ σοὶ
sperauerūt p̄res nr̄i: sperauerūt ꝛ liberasti e-
ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν καὶ ἐρρύσω αὐ-
os. Ad te clamauerūt ꝛ salui facti sūt: in te spera
τούς. Πρὸς σὲ ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν, ἐπὶ σοὶ ἤλπι-
uerūt ꝛ nō sunt cōfusi. Ego āt suꝫ v̄mis ꝛ nō
σαν καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν. Ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ
homo: opp̄briū hoīuꝫ ꝛ abiectio plebis. Om
ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. Πάν-
nes vidētes me deriserūt me: locuti sūt la-
τες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χεί-
bijs: mouerūt caput. Sperauit in dn̄o: eri
λεσιν, ἐκίνησαν κεφαλήν. Ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσά-
piat eū: saluū faciat eū: qm̄ vult eū. Qm̄ tu
σθω αὐτόν, σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν. Ὅτι σὺ
es q̄ extraxisti me de vētre: spes mea ab vberib9
εἶ ὁ ἐκσπάσας με ἐκ γαστρός, ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς
matris mee: in te p̄iectus sū ex vtero. De vē-
μητρός μου, ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας. Ἀπὸ γα-
tre matris mee de9 me9 es tu: ne discesseris a me. Qm̄ tribu
στρὸς μητρός μου θεός μου εἶ σύ, μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ὅτι θλί-
latio p̄xima: qm̄ nō est q̄ adiuuet me. Circūdederūt me
ψις ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. Περιεκύκλωσάν με
vituli multi: tauri pingues obsederūt me. Aperuerūt
μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με. Ἤνοιξαν
sup me os suū: sicut leo rapiēs ꝛ rugiēs.
ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.
Sicut aqua effusa sūt ꝛ disp̄sa sūt oīa ossa
Ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ
mea. Factū ē coꝛ meū tāq̄ cera liquescēs in medio
μου. Ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ
vētris mei. Aruit tāq̄ testa v̄tus mea: ꝛ
τῆς κοιλίας μου. Ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ
lingua mea adhesit faucibus meis: ꝛ ī puluerē
γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χοῦν
mortis deduxisti me. Qm̄ circūdedeꝛt me canes multi:
θανάτου κατήγαγές με. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί,
cōsiliū malignātiū obsederūt me. Foderūt manus
συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. Ὤρυξαν χεῖράς
meas ꝛ pedes meos: dinumerauerūt oīa ossa mea:
μου καὶ πόδας μου, ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου,
ipi v̄o cōsiderauerūt ꝛ inspexerūt me. Diuiserūt
αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. Διεμερίσαντο τὰ
vestimēta mea sibi: ꝛ sup vestē meā miserūt
ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον
sortē. Tu āt dn̄e ne elōgaueris auxiliū tuū a
κλῆρον. Σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν σου ἀπ᾽ ἐ-
me: ad defensionē meā cōspice. Erue a framea
μοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες. Ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας
aīam meā: ꝛ de manu canis vnicā meā.
τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου.
Salua me ex ore leonis:
Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος,

τ a cornibus vnicornium humilitatē meā. Nar
κὰι ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου. Διηγή=
rabo nomē tuū fratrib⁹ meis: in medio ecclesie lau
σομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμ
dabo te. Qui timetis dn̄m laudate eū: vniuersū
νήσω σε. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν
semē iacob glorificate eū. Timeat iā eū
τὸ σπέρμα ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν. Φοβηθήτω δὴ ἀπ᾽ αὐ=
omne semē israel. Qm̄ nō spreuit neqȝ
τοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ. Ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ
despexit deprecationē paupis. Neqȝ auertit fa
προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. Οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσω
ciē suā a me: τ cū clamarē ad eū exau
πον αὐτοῦ ἀπ᾽ ἐμοῦ, κὰι ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτὸν εἰσή
diuit me. A te laus mea: in ecclesia magna
κουσέ μου. Παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ
cōfitebor tibi: vota mea reddā in cōspectu
ἐξομολογήσομαί σοι, τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν
timētiū eū. edent paupes τ saturabū
φοβουμένων αὐτόν. Φάγονται πένητες κὰι ἐμπλησθήσον=
tur: τ laudabūt dn̄m q̄ reqrūt eū. Viuēt cor
ται, κὰι αἰνέσουσι κν̄ οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. Ζήσονται αἱ καρδί
da eoꝝ in seculū seculi. Reminiscētur τ cōuertētur
αι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Μνησθήσονται κὰι ἐπιστραφήσονται
ad dn̄m vniuersi fines t̄re. Et adora
πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς. Καὶ προσκυνήσου=
būt in cōspectu eius vniuerse familie gētiū. Qm̄
σιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. Ὅτι τοῦ
dn̄i regnū: τ ipe dn̄atur gētiū. Mādueauerūt
κυρίου ἡ βασιλεία, κὰι αὐτὸς δεσπόζει τῶν ἐθνῶν. Ἔφαγον
τ adorauerūt oēs pigues t̄re: in cōspectu eius
κὰι προσεκύνησαν πάντες οἱ πίονες τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ
cadent oēs q̄ descēdūt in t̄raȝ. Et ani=
προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς γῆν. Καὶ ἡ ψυ
ma mea illi viuit: τ semē meū seruiet ipi. Annū
χή μου αὐτῷ ζῇ, κὰι τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. Αναγ
ciabit dn̄o gn̄atio vētura: τ annūciabūt
γελήσεται τῷ κυρίῳ γενεὰ ἡ ἐρχομένη, κὰι ἀναγγελοῦσι τὴν
iustitiā eius ppl̄o q̄ nascet: quē fecit dn̄s.
δικαιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ κς̄.

Psalmus dauid. 22.

Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κβ.

Dominus regit me: τ nihil mihi deerit. in loco
Κύριος ποιμαίνει με, κὰι οὐδέν με ὑστερήσει. εἰς τόπον
pascue ibi me collocauit. Sup aq̄ refectiōis edu
χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέ
cauit me: aīaȝ meā cōuertit. Deduxit me sup se
θρεψέ με, τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψεν. Ὡδήγησέ με ἐπὶ τρί=
mitas iustitie: pp̄ nomē suū. Nā τ si ābulaue
βους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ κὰι πορευ
[m]edio vmbre mortis: nō timebo mala: qm̄ tu mecū es:
[θ]ῶ ἐν μ]έσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ᾽ ἐμοῦ εἶ.
[virg]a tua τ baculus tuus: ipa me cōsolata sūt. Para
[ῥά]βδος σου κὰι ἡ βακτηρία σου, αὐταί με παρεκάλεσαν. Ἡτοί
[sti] in cōspectu meo mēsaȝ: aduersus eos q̄ tribulāt me. Im=
[μασα]ς ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξεναντίας τῶν θλιβόντων με. Ἐλί=
[pinguasti] in oleo caput meū: τ calix tuus inebrians me
[πανα]ς ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, κὰι τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με
[quam pre]clarus. Et mīa tua subseq̄tur me oib⁹ diebus
[ὡς κ]ράτιστον. Καὶ τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας
[vit]e mee: Et vt inhabitē in domo dn̄i ī lōgitudinē dieꝝ.
[τῆς ζωῆ]ς μου, Καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κῡ εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

Psalmus dauid prima sabbatoꝝ. 23.

Ψαλμὸς τῷ δαδ̄ τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων. κγ.

Domini terra τ plenitudo eius: orbis t̄raꝝ τ vniuersi
Τοῦ κῡ ἡ γῆ κὰι τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη κὰι πάντες οἱ
[qui h]abitāt in ea. Ipe sup maria fundauit eū: τ
[κατοι]κοῦντες ἐν αὐτῇ. Αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, κὰι
[sup fl]umina prepauit eū. Quis ascēdet in mōtē dn̄i: aut
[ἐπὶ π]οταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν. Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κῡ, ἢ
[quis st]abit in loco sctō eius? Innocēs manib⁹ τ mūdus corde: qui
[τίς στή]σεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; Ἀθῷος χερσὶ κὰι καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς

& de cornibus vnicor=
niū exaudi me. Narra=
bo nomē tuū frib⁹ me
is: ī medio ecclīe lauda=
bo te. Qui timetis do=
minū laudate eū: oē se
mē iacob gl̄ificate eū:
& metuat eū vniuersū
semē isrl̄. Qm̄ nō de=
spexit neqȝ contempsit
modestiā pauperis: &
nō abscondit faciē suam
ab eo: & cū clamauerit
ad eū exaudiet. Apud
te laus mea in ecclesia
ml̄ta: vota mea reddā
ī cōspectu timētiū eū.
Comedēt mites & sa=
turabuntur: laudabunt
dn̄m q̄rētes eū: viuet
cor eoꝝ in sēpiternū.
Recordabūtur & cōuer
tētur ad dn̄m oēs fines
terre: & adorabūt co=
rā eo vniuerse cognatio
nes gētium. Quia dn̄i
regnū: & dn̄atur gēti=
bus. Comederunt & a=
dorauerūt oēs pingues
terre: añ faciē eius cu=
ruabūt genu vniuersi q
descēdūt in puluerē: &
aīa eius ipi viuit. Semē
seruiet ei: narrabitur
dn̄o in gn̄atiōe. Veni=
ent & annunciabunt iu
sticiam eius: populo q
nascetur quem fecit.

Psalmus dauid. 23.

Dominus pastor me
us: nihil mihi deerit.
In loco viridi accuba=
uit me: sup aquas refe
ctiōis enutriuit me. A=
nimā meā refecit: dedu
xit me sup semitas iusti
cie pp̄ nomen suū. Sed
& si ambulauero in val=
le vmbre mortis: nō ti
mebo malū: qm̄ tu me
cū es: virga tua & bacu
lus tuus ipsa me cōsola
būtur. Pones corā me
mēsā ex aduerso hosti
um meorū: īpīguasti in
oleo caput meū: calix
meus inebrians. Sed &
benignitas & mīa sub
seq̄ntur me oīb⁹ dieb⁹
vite mee: & hītabo ī do
mo dn̄i ī lōgitudinē die
rum.

Psalmus dd̄. 24.

Domini terra & plei
tudo eius: orbis &
hītatores ei⁹. Quia ipe
sup maria fūdauit eū:
& sup flumīa stabiliuit
illū. Quis ascēdet ī mō
tē domini: aut quis sta
bit in loco sancto eius?
Innocens manibus &
mundo corde qui

ומקרני רמים עניתני׃ אספרה
שמך לאחי בתוך קהל אהללך׃
יראי יהוה הללוהו כל זרע יעקב
כבדוהו וגורו ממנו כל זרע
ישראל׃ כי לא בזה ולא שקץ
ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו
ובשועו אליו שמע׃ מאתך
תהלתי בקהל רב נדרי אשלם
נגד יראיו׃ יאכלו ענוים וישבעו
יהללו יהוה דרשיו יחי לבבכם
לעד׃ יזכרו וישבו אל יהוה כל
אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל
משפחות גוים׃ כי ליהוה המלוכה
ומשל בגוים׃ אכלו וישתחוו כל
דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי
עפר ונפשו לא חיה׃ זרע
יעבדנו יספר לאדני לדור׃
יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי
עשה׃ xxiii. מזמור לדוד
יהוה רעי לא אחסר׃ בנאות
דשא ירביצני על מי מנוחות
ינהלני׃ נפשי ישובב ינחני
במעגלי צדק למען שמו׃ גם כי
אלך בגיא צלמות לא אירא רע
כי אתה עמדי שבטך ומשענתך
המה ינחמני׃ תערך לפני שלחן
נגד צררי דשנת בשמן ראשי
כוסי רויה׃ אך טוב וחסד
ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית
יהוה לארך ימים׃ xxiiii. לדוד
מזמור ליהוה הארץ
ומלואה תבל וישבי בה׃ כי
הוא על ימים יסדה ועל נהרות
יכוננה׃ מי יעלה בהר יהוה
ומי יקום במקום קדשו׃
נקי כפים ובר לבב אשר

ראם ענה
ספר הלל
ענה סתר
פנה
הלל שלם
אכל ענה
שבע הלל
דרש חיה
זכר שוב
שחה פנה
שפח מלך
כרע ירד
עבד
ספר
בוא נגד
ילד זמר
רעה חסר
נוה רבץ
נוח נהל
שוב נחה
עגל
ילך ירא
רוע שען
נחם ערך
פנה
צור
רוה
רדף יום
חיה ישב
זמר
מלא
כון עלה
קום קום
נקה

לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא
נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא בְרָכָה שָׁבַע רָמָה
מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ נָשָׂא
זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב בָּקַשׁ פָּנָה
סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם נָשָׂא
וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ עָלַם בּוֹא
הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה כָּבַד
עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃ עָזַז גָּבַר
שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ לָחַם
פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה
צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃
xxv. לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה
נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי בּוֹשׁ עָלַץ
אַל אֵבוֹשָׁה אַל יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי׃ אָיַב קָוָה
גַּם כָּל קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ בּוֹשׁ
הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃ דְּרָכֶיךָ יְהוָה
הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃ יָדַע
הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי דָּבַר
אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי קָוָה
כָּל הַיּוֹם׃ זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה
וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ חַטֹּאות עָלַם
נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ נָעַר זָכַר
זְכָר לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃
טוֹב וְיָשָׁר יְהוָה עַל כֵּן יוֹרֶה יָרָה
חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃ יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט עָנָה שָׁפַט
וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃ כָּל אָרְחוֹת לָמַד
יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ בָּרַת
וְעֵדֹתָיו׃ לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ עוּד
לַעֲוֹנִי כִּי רַב הוּא׃ מִי זֶה הָאִישׁ
יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃ בָּחַר
נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ לוּן יָרַשׁ
אָרֶץ׃ סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ
לְהוֹדִיעָם׃ עֵינַי תָּמִיד אֶל יְהוָה יָדַע תָּמַד
כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃ פְּנֵה יָצָא
אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃ יָחַד עָנָה

non exaltauit frustra animam suam: & non iurauit dolose. Accipiet benedictionem a domino: & iusticiam a deo salutis sue. Hec gñatio querentiũ eum: querentium faciẽ tuã iacob. Semper. Leuate porte capita vestra: & eleuamini ianue sempiterne: & ingredietur rex glorie. Quis iste rex glorie? dominus fortis & potens dominus potens in prelio. Leuate porte capita vestra: & erigite ianue sempiterne: & ingredietur rex glorie. Quis ipẽ iste rex glorie? dominus exercituũ ipẽ rex glorie. Semper.

David. 25.

Ad te dñe aĩam meam leuabo. Deus meus in te confisus sũ non erubescã: neq̃ letabũtur inimici mei mihi. Etiã vniuersi q spãt in te non erubescẽt: erubescẽt q iniq̃ egerunt frustra. Vias tuas dñe ostẽde mihi: & semitas tuas doce me. Deduc me in veritate tua & doce me: quia tu deus salutis mee: te expectaui tota die. Recordar̃ mĩationũ tuar̃ dñe & mĩar̃ tuarũ qa a sempiterno sũt. Peccatorũ adolescẽtie mee & scelerũ meorum ne memĩeris: scđm mĩam tuã recordare mei tu ꝓpter bonitatẽ tuã dñe. Bon9 & rect9 dñs: ꝓpterea docebit pctõres ĩ via. Ducet mãsuetos in iudicio: & docebit modestos viã suã. Oẽs semite dñi mĩa & veritas: his q custodiũt pactũ eius & testificatiões eius. Propter nomẽ tuum dñe ꝓpiciare iniq̃tati mee: qm̃ grãdis ẽ. Quis ẽ iste vir timens dominũ? quẽ docebit ĩ via quã elegerit. Aĩa eius in bõis cõmorabitur: & semẽ eius hereditabit terrã. Secretũ dñi timẽtib9 eũ: & pactũ suũ ostẽdit eis. Ocli mei sp ad dñm: qm̃ ipẽ educet de rete pedes meos. Respice in me & miserere mei: quoniam solus & pauper sũ ego.

nõ accepit in vano aĩaz suã: ꝛ nõ iu
οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ὤ- 4.
rauit in dolo ꝓximo suo. Hic accipiet
μοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ. Οὗτος λήψεται
bñdictionẽ a dño: ꝛ mĩam a deo sa-
εὐλογίαν παρὰ κυρίου, καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ θεοῦ σω
lutari suo. Hec gñratio q̃rẽtiũ dñz: q̃rẽ
τῆρος αὐτοῦ. Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον, ζητούν
tiũ faciẽ dei iacob. Attollite portas
των τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Ἄρατε πύλας οἱ
ꝓ̃cipes vr̃as: ꝛ eleuamini porte eternales: ꝛ introi-
ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσε-
bit rex glorie. Quis est iste rex
λεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασι-
glorie? dñs fortis ꝛ potẽs: dñs po
λεὺς τῆς δόξης; κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, κύριος δυ
tẽs in prelio. Attollite portas ꝓ̃cipes vr̃as: ꝛ
νατὸς ἐν πολέμῳ. Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ
eleuamini porte eternales: ꝛ introibit rex
ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς
glorie. Quis est iste rex glorie: dñs
δόξης. Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος τῶν
virtutũ ipẽ est rex glorie.
δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

Psalmus dauid. 24.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδʹ.

Ad te dñe leuaui aĩaz meã: deus meus in te
Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου, ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ
cõfido: nõ erubescã in eternũ. Neq̃ irri
πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. Μὴ δὲ καταγε-
deant me inimici mei: ꝛ .n. vniuersi q̃ sustinẽt
λασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου, καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές
te: nõ cõfundẽtur. Cõfundãtur iniq̃ agẽtes sup
σε, οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες δια
uacue. Vias tuas dñe demõstra mihi: ꝛ semitas
κενῆς. Τὰς ὁδούς σου κύριε γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους
tuas edoce me. Dirige me in ṽitate tua: ꝛ
σου δίδαξόν με. Ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ
doce me: q̃ tu es deus saluator meus: ꝛ te sustĩ
δίδαξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμει-
nui tota die. Reminiscere miserationũ tuar̃ dñe: ꝛ
να ὅλην τὴν ἡμέραν. Μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε, καὶ
misericordiar̃ tuar̃: q̃ a seculo sũt. Delicta iuuẽ
τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν. Ἁμαρτίας νεό-
tutis mee ꝛ ignorãtias meas ne memineris. Scđz mĩaz tuã
τητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς. Κατὰ τὸ ἔλεός σου
memẽto mei tu: ꝓp bonitatẽ tuã dñe. Dul-
μνήσθητί μου σύ, ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου κύριε. Χρη-
cis ꝛ rectus dñs: ꝓp hoc legẽ dabit delinquẽtib9 in
στὸς καὶ εὐθὺς ὁ κύριος, διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν
via. Diriget mãsuetos in iuditio: docebit mites vias
ὁδῷ. Ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς
suas. Vniuerse vie dñi mĩa ꝛ ṽitas: req̃rẽtibus
αὐτοῦ. Πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζητοῦσι
testamẽtũ eius ꝛ testimõia eius: Propter nomẽ
τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός
tuũ dñe: ꝛ ꝓpitiare pctõ meo: multũ eñi est. Quis ẽ
σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι τῇ ἁμαρτίᾳ μου, πολλὴ γάρ ἐστι. Τίς ἐστιν
hõ qui timet dñz: legẽ statuet ei in via: q̃ ele
ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ᾗ ᾑρετίσα-
git. Aia eius in bonis: demorabitur: ꝛ semẽ e-
το. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρμα αὐ-
ius hereditabit trã. Firmamẽtũ dñs timẽtibus e-
τοῦ κληρονομήσει γῆν. Κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐ-
um: ꝛ testamẽtũ ipĩ9 manifestabit illis. Oculi mei
τόν, καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς. Οἱ ὀφθαλμοί μου
semp ad dñz: qm̃ ipẽ euellet de la
διαπαντὸς πρὸς τὸν κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει ἐκ παγί- Intro
queo pedes meos. Respice in me ꝛ miserere 85.
δος τοὺς πόδας μου. Ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν
mei: q̃ vnicus ꝛ pauper sũz ego.
με, ὅτι μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ.

Tribulatiões cordis mei multiplicate sūt: de necessi
Αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν, ἐκ τῶν ἀναγ
tatib⁹ meis erue me. Uide humilitatē meā ⁊ la
κῶν μου ἐξάγαγέ με. Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κό
borē meū: ⁊ dimitte vniuersa delicta mea. Respice
πον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ἴδε τοὺς
inimicos meos: qm̄ multiplicati sūt: ⁊ odio iniquo ode=
ἐχθρούς μου, ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μῖσος ἄδικον ἐμίση
rūt me. Custodi aīaʒ meā: ⁊ erue me: nō eru
σάν με. Φύλαξον τὴν ψυχήν μου, καὶ ῥῦσαί με, μὴ κα
bescā: qm̄ speraui in te. Innocētes ⁊ recti ad
ταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. Ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐ=
heserūt mihi: q̄ꝛ sustinui te dn̄e. Libera
κολλῶντό μοι, ὅτι ὑπέμεινά σε κύριε. Λύτρωσαι ὁ
deus israel ex oībus tribulatiōibus suis.
θεὸς τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.

Psalmus dauid. 25.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κέ.

Iudica me dn̄e: qm̄ ego in inocētia mea īgressus
Κρῖνόν μοι κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύ=
sum: ⁊ in dn̄o spās nō infirmabor. Pro
θην, καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω. Δοκί
ba me dn̄e ⁊ tēta me: vre renes
μασόν με κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφρούς
meos ⁊ cor meū. Qm̄ mīa tua ante
μου καὶ τὴν καρδίαν μου. Ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι
oculos meos est: ⁊ cōplacui in veri=
τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐστί, καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀλη=
tate tua. Nō sedi cū cōcilio vanitatis:
θείᾳ σου. Οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος,
⁊ cū iniqua gerētibus nō introibo. Odiui
καὶ μετὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω. Ἐμίσησα
ecclesiā malignātiū: ⁊ cū ipīs nō
ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ
sedebo. Lauabo inter inocētes manus meas: ⁊ cir
καθίσω. Νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυ
cūdabo altare tuū dn̄e. Ut audiā vo
κλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε. Τοῦ ἀκοῦσαί με φω
cē laudis tue: ⁊ enarrē vniuersa mirabilia
νῆς αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά
tua. Dn̄e dilexi decorē domus tue: ⁊ locū
σου. Κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον
hītatiōis glorie tue. Ne pdas cū ipīs
σκηνώματος δόξης σου. Μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν
aīaʒ meā: ⁊ cū viris sāguinū vitā meā.
τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωήν μου.
Quoꝝ ī manib⁹ iniqtates: dextera eoꝝ repleta ē munerib⁹. ego
Ὧν ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώρων. Ἐγὼ
āt ī innocētia mea igressus sū: redime me dn̄e ⁊ miserere mei:
δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, λύτρωσαί με κε̄ καὶ ἐλέησόν με.
Pes meus stetit in directo: in ecclesiis bn̄dicā te dn̄e.
Ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι, ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κε̄.

Psalmus dd: añ q̄ liniretur. 26.
Ψαλμὸς τῷ δαδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι. κϛ.

Dominus illumiatio mea ⁊ salus mea: quē ti
Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβη=
mebo? Dn̄s ꝓtector vite mee: a quo
θήσομαι; Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος
trepidabo? Dū appꝓpiāt sup me nocētes: vt e=
δειλιάσω; Ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας, τοῦ φα=
dāt carnes meas. Qui tribulāt me ⁊ inimici mei:
γεῖν τὰς σάρκας μου. Οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου,
ipi īfirmati sūt ⁊ ceciderūt. Si cōsistāt aduersū me
αὐτοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον. Ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμὲ
castra: nō timebit cor meū. Si exur
παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. Ἐὰν ἐπανα=
gat aduersū me pliū: in hoc ego spero. Unā pe
στῇ ἐπ' ἐμὲ πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω. Μίαν ᾐτησά=
tij a dn̄o: hāc reqrā: vt ihabitē in domo
μην παρὰ κυρίου, ταύτην ζητήσω, τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ
dn̄i oībus diebus vite me: Ut videā
κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, Τοῦ θεωρεῖν

Tribulatiões cordis mei multiplicate sunt: de an=
gustiis meis educ me.
Vide hūilitatē meā & la
borē meū: & porta om=
nia pctā mea. Vide ini=
micos meos qm̄ mlti pli=
cati sunt: & odio iniquo
oderūt me. Custodi ani
mā meā & libera me: nō
confundar qm̄ speraui in
te. Simplicitas & equitas
seruabunt me: quia ex=
pectaui te. Redime
deus israel ex omnibus
angustiis suis.

Dauid. 26.

Iudica me domine
quia ego in simplici=
tate mea ambulaui: & in
dn̄o cōfidēs nō deficiam.
Proba me domine
& tēta me: confla renes
meos & cor meum. Qm̄
mīa tua in cōspectu ocu
lorū meorū: & ābulabo
in veritate tua. Non sedi
cum viris
vanitatis: & cum super=
bis non ingrediar.
Odiui ecclesiā pessimo
rum: & cum
iniquis nō sedebo. La=
uabo
in innocētia manus me
as: & circuibo altare tuū
domine. Vt audiam vo=
cem laudis:
& enarrem omnia mira
bilia tua. Domine
dilexi habitaculū dom⁹
tue: & locū tabernaculi
glorie tue. Ne auferas
cum peccatoribus
aīam meam: & cum vi=
ris sanguinum vitā meā.
In quorum māibus sce=
lus: & dextera eorum
repleta est muneribus.
Ego autē in simplicitate
mea gradiar: redime me
& miserere mei. Pes me=
us stetit in recto: in ec=
clesiis bn̄dicam dn̄m.

Dauid. 27.

Dominus lux mea &
salus mea quē time=
bo? dn̄s fortitudo vite
mee quem formidabo?
Dū appropinq̄rent sup
me maligni vt comede=
rēt carnē meam: hostes
mei & inimici mei ipi ipe
gerūt & ceciderūt. Si ste
terit aduersum me castra
non timebit cor meū: si
surrexerit cōtra me bel=
lum in hoc ego cōfidā.
Vnā petii a dn̄o hāc re=
quiram: vt inhabitē ī do
mo domini omnib⁹ die=
bus vite mee: vt videam

צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי — צור רחב
הוציאני: ראה עניי ועמלי — צוק יצא
ושא לכל חטאתי: ראה איבי — ענה נשא
כי רבו ושנאת חמס שנאוני: — רבה
שמרה נפשי והצילני אל — נצל
אבוש כי חסיתי בך: תם וישר — בוש חסה
יצרוני כי קויתיך: פדה — תמם נצר
אלהים את ישראל מכל צרותיו: — קוה
צור

xxvi. לדוד שפטני יהוה
כי אני בתמי הלכתי וביהוה — תמם
בטחתי לא אמעד: בחנני יהוה — מעד
ונסני צרפה כליותי ולבי: כי — נסה
חסדך לנגד עיני והתהלכתי — כלה הלך
באמתך: לא ישבתי עם מתי — מתה
שוא ועם נעלמים לא אבוא: — עלם בוא
שנאתי קהל מרעים ועם — רוע
רשעים לא אשב: ארחץ — ישב רחץ
בנקיון כפי ואסבבה את מזבחך — נקה סבב
יהוה: לשמע בקול תודה — זבח ידה
ולספר כל נפלאותיך: יהוה — פלא
אהבתי מעון ביתך ומקום משכן — עון קום
כבודך: אל תאסף עם חטאים — שכן כבד
נפשי ועם אנשי דמים חיי: — אסף חיה
אשר בידיהם זמה וימינם — זמם ימן
מלאה שחד: ואני בתמי אלך — תמם ילך
פדני וחנני: רגלי עמדה במישור — פדה ישר
xxvii. במקהלים אברך יהוה: — קהל ברך
לדוד יהוה אורי וישעי ממי
אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד: — ירא עזז
בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי — חיה פחד
צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו: — רוע צור
אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי — חנה ירא
אם תקום עלי מלחמה בזאת — קום לחם
אני בוטח: אחת שאלתי מאת
יהוה אותה אבקש שבתי בבית — את בקש
יהוה כל ימי חיי לחזות — ישב יום
חזה

בנעם יהוה ולבקר בהיכלו: כי — הכל
יצפנני בסכה ביום רעה — צפן סכך
יסתירני בסתר אהלו בצור — רוע סתר
ירוממני: ועתה ירום ראשי על — רום
איבי סביבתי ואזבחה באהלו — סבב זבח
זבחי תרועה אשירה ואזמרה — רוע
ליהוה: שמע יהוה קולי אקרא — שור זמר
וחנני וענני: לך אמר לבי — קרא
בקשו פני את פניך יהוה — ענה
אבקש: אל תסתר פניך ממני — פנה
אל תט באף עבדך עזרתי היית — בקש סתר
אל תטשני ואל תעזבני אלהי — נטה
ישעי: כי אבי ואמי עזבוני — היה נטש — עזב
ויהוה יאספני: הורני יהוה — אסף ירה
דרכך ונחני בארח מישור — נחה ישר
למען שוררי: אל תתנני בנפש — נתן
צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח — צור קום
חמס: לולא האמנתי לראות — עוד אמן
בטוב יהוה בארץ חיים: קוה — ראה
אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה — אמץ
אל יהוה: .xxviii. לדוד

אליך יהוה אקרא צורי אל — קרא
תחרש ממני פן תחשה ממני — חרש חשה
ונמשלתי עם יורדי בור: שמע — משל ירד
קול תחנוני בשועי אליך בנשאי — חנן
ידי אל דביר קדשך: אל תמשכני — דבר משך
עם רשעים ועם פעלי און דברי
שלום עם רעיהם ורעה בלבבם: — שלם רעה
תן להם כפעלם וכרע מעלליהם — רוע נתן
כמעשה ידיהם תן להם השב — עלל עשה
גמולם להם: כי לא יבינו אל — שוב גמל
פעלת יהוה ואל מעשה ידיו — בין
יהרסם ולא יבנם: ברוך יהוה כי — הרס בנה
שמע קול תחנוני: יהוה עזי ומגני — ברך חנן
בו בטח לבי ונעזרתי ויעלז לבי — עזז עזר
ומשירי אהודנו: יהוה עז — עלז שור — ידה

pulchritudinē dñi & attē dā tēplū eius. Abſcondit enim me in vmbra ſua in die peſſimo: abſcondit me in ſecreto tabernaculi ſui: in petra exaltauit me. Nūc quoqȝ exaltauit caput meum ſup inimicos meos q ſūt ī circuitu meo: & īmolabo ī tabernaculo eius hoſtias iubili: cantabo & pſallā dño. Audi dñe vocem meam inuocantis: miſerere mei & exaudi me. Tibi dixit cor meū quesiuit vultus me9: faciem tuam domine requiram. Ne abſcōdas faciem tuam a me: ne declines in furore a ſeruo tuo: auxiliū meum fuiſti: ne derelinq̄s me & ne dimittas me deus ſalutis mee. Pater enim meus & mater mea dereliquerūt me: dñs aūt collegit me. Oñde mihi dñe viā tuā: & deduc me ī ſemitā rectā pp īſidiatores meos. Ne tradas me aīe tribulātiū me: qm̄ inſurrexerunt cōtra me teſtes falſi & apertum mendacium. Credo vt videam bona domini in terra viuentium. Expecta dñm: confortare & roboretur cor tuū: & ſuſtine dñm.

David. 28.

AD te domine clamabo: fortis meus ne obſurdeſcas mihi: neforte tacente te mihi comparer his qui deſcendunt in lacum. Audi domine vocē depcatiōis mee cū clamauero ad te: cum leuauero manus meas ad oraculum ſanctum tuū. Ne trahas me cum impiis & cum operantibus iniquitatem: qui loquūtur pacem cū amicis ſuis & eſt malū in corde eorū. Da eis ſcđm opus ſuum & ſcđm malū adinuētionū ſuarū: iuxta opus manuū ſuarū da eis: redde retributionē ſuā illis. Qm̄ non intellexerunt opera domini & opus manuū ei9: deſtruet eos & nō edificabit. Bñdict9 dñs qm̄ exaudiuit vocē depcatōis mee. Dñs fortitudo mea & ſcutū meū: in ipſo cōfiſū eſt cor meum & habui adiutoriū: & gauiſū eſt cor meū: & in cātico meo confitebor illi. Dominus fortitudo

voluptatē dñi: & viſitē tēplū
με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν τὸν
ſctm̄ eius. Qm̄ abſcōdit me in tabnaculo ſuo: in die malorum
ἅγιον αὐτοῦ. Ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ κακῶν
meorum ptexit me in abſcōdito tabnaculi ſui. In petra
μου ἐσκέπασέ με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. Ἐν πέτρᾳ
exaltauit me: & nūc ecce exaltauit caput meū ſup inimicos meos.
ὕψωσέ με, καὶ νῦν ἰδοὺ ὕψωσε κεφαλήν μου ἐπ' ἐχθρούς μου.
Circuiui & imolaui in tabnaculo eius hoſtiā laudis &
Ἐκύκλωσα καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ θυσίαν αἰνέσεως καὶ
iubilatiōis: cātabo & pſalmū dicā dño. Exaudi dñe
ἀλαλαγμοῦ, ᾄσω καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ. Εἰσάκουσον κύριε τῆς
vocē meā: qua clamaui. miſerere mei & exaudi me. Tibi
φωνῆς μου, ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με καὶ εἰσάκουσόν μου. Σοὶ
dixit cor meū: dñm reqrā. exqſiuit te fa
εἶπεν ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ σε τὸ πρόσω-
cies mea: faciē tuā dñe reqrā. Ne auertas
πόν μου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ
faciē tuā a me: & ne declines in ira a ſer-
πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δού-
uo tuo. Adiutor me9 eſto: ne derelinquas me: neqȝ deſpicias
λου σου. Βοηθός μου γενοῦ, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, καὶ μὴ ἐγ-
me deus ſalutaris me9. Qm̄ pr̄ meus
καταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου. Ὅτι ὁ πατήρ μου
& mr̄ mea dereliqrunt me: dñs āt aſſūpſit
καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με, ὁ δὲ κύριος προσελά-
ſit me. Legem pone mihi dñe in via tua: & dirige
βετό με. Νομοθέτησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγη-
ge me in ſemita recta pp inimicos meos. Ne tradi
σόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου. Μὴ παρα-
deris me in aīas tribulātiū me: qm̄ inſurrexerūt in me te-
δῷς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρ-
ſtes iniqui: & mētita eſt iniqtas ſibi. Credo videre
τυρες ἄδικοι, καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. Πιστεύω τοῦ ἰδεῖν
bona dñi in tra viuētiū. Expecta dñm: viriliter age:
τὰ ἀγαθὰ κυρίου ἐν γῇ ζώντων. Ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου,
& cōfortetur cor tuū: & ſuſtine dñm.
καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.

Pſalmus dd. 27.
Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. κζ.

AD te dñe clamabo: deus meus ne ſileas
Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, ὁ θεός μου μὴ παρασιωπή-
a me: ne qn̄ taceas & aſſimilabor
σῃς ἀπ' ἐμοῦ, μή ποτε παρασιωπήσῃς καὶ ὁμοιωθήσομαι
deſcēdētibus in lacū. Exaudi dñe vocē
τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. Εἰσάκουσον κε̄ τῆς φωνῆς
depcatiōis mee: dū oro ad te: dū extollo
τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν με
manus meas ad tēplū ſctm̄ tuū. Ne ſimul trahas me cū
χεῖράς μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Μὴ συνελκύσῃς με μετὰ
peccatoribus: & cū opantibus iniqtatē ne perdas me: Qui loquūtur pacē cū pximo ſuo: mala
das me: Qui loquūtur pacē cū pximo ſuo: ma
σῃς με, Τῶν λαλούντων εἰρήνην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κα-
la aūt in cordibus eorum. Da illis dñe ſm opa eo
κὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Δός αὐτοῖς κε̄ κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
rū: & ſm neqtiā adinuētionū ipſorum. Scđm
τῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Κατὰ
opa manuū eorum tribue illis: redde retributionē
τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν δός αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα
eorum ipſis. Qm̄ nō intellexerūt in opa dñi: & in ope
αὐτῶν αὐτοῖς. Ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κῡ, καὶ εἰς τὰ ἔρ-
ra manuū eius deſtrues illos: & nō edificabis e-
γα τῶν χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐ-
os. Bñdictus dñs: qm̄ exaudiuit vocē depcatiōis mee:
τούς. Εὐλογητὸς κς̄, ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.
Dñs adiutor meus & ptector me9: in ipſo ſpauit cor
Κς̄ βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου, ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρ-
meū: & adiutus ſū. Et refloruit caro mea: & ex volū
δία μου, καὶ ἐβοηθήθην. Καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελή-
tate mea cōfitebor ei. Dñs fortitudo
ματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Κύριος κραταίωμα τοῦ

plebis ſue: ꝛ ꝓtector ſalutationū xp̄i
λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ
ſui eſt. Saluū fac ppl'z tuū: ꝛ bn̄dic here
αὐτοῦ ἐστι. Σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κλη
ditati tue: ꝛ rege eos: ꝛ extolle illos
ρονομίαν σου, καὶ ποίμανον αὐτούς, καὶ ἔπαρον αὐτοὺς
vſq; in eternū.
ἕως τοῦ αἰῶνος.

Pſalmus dd: In cōſumatiōe tabnaculi. 28.
Ψαλμὸς τῷ δαδ', Ἐξοδίου σκηνῆς. κη.

Afferte dn̄o filij dei: afferte dn̄o fi
Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱ
lios arietū. Afferte dn̄o gloriā ꝛ honorē:
οὺς κριῶν. Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν,
afferte dn̄o gloriā nomini eius: ado
ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, προσκυ-
rate dn̄m in atrio ſctō eius. Vox dn̄i ſup
νήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. Φωνὴ κυρίου ἐπὶ
aquas: deus maieſtatis intonuit dn̄s ſup aquas
τῶν ὑδάτων, ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε κύριος ἐπὶ ὑδάτων
multas. Vox dn̄i in ꝟtute: vox dn̄i in magnifi
πολλῶν. Φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύϊ, φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρε-
cētia. Vox dn̄i cōfrigētis cedros: ꝛ cōfringet
πείᾳ. Φωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους, καὶ συντρίψει
dn̄s cedros libani. Et cōminuet eas tāq̄
κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. Καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν
vitulū libani: ꝛ dilectus queādmodū fili⁹ vnicornīū.
μόσχον τὸν λίβανον, καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων.
Vox dn̄i intercidētis flāmā ignis: vox dn̄i cōcu
Φωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρός, φωνὴ κυρίου συσ
tiētis deſertū: ꝛ cōmouebit dn̄s deſertū cades.
σείοντος ἔρημον, καὶ συσσείσει κύριος τὴν ἔρημον κάδης.
Vox dn̄i ꝓparātis ceruos: ꝛ reuelabit
Φωνὴ κυρίου καταρτιζομένη ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύψει
cōdēſa: ꝛ in tēplo eius oīs dicit gloriā.
δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν.
Dn̄s diluuiū inhabitare faciet: ꝛ ſedebit dn̄s
Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ, καὶ καθιεῖται κύριος
rex in eternū. Dn̄s ꝟtutē pplo ſuo dabit.
βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα. Κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει,
dn̄s bn̄dicet pplo ſuo in pace.
κύριος εὐλογήσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

Pſalmus cātici in dedicatiōe domus dd. 29.
Ψαλμὸς ᾠδῆς τ̃ ἐγκαινισμοῦ τ̃ οἴκου δαδ'. κθ'.

Exaltabo te dn̄e: qm̄ ſuſcepiſti me: ꝛ nō delectaſti
Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὔφρανας
inimicos meos ſup me: Dn̄e deus meus clamaui ad te:
τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. Κύριε ὁ θεός μου ἐκέκραξα πρὸς σέ,
ꝛ ſanaſti me. Dn̄e eduxiſti ab inferno aīaꝫ meā: ſal
καὶ ἰάσω με. Κύριε ἀνήγαγες ἐξ ᾅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσω
uaſti me a deſcēdētibus in lacū. Pſallite
σάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. Ψάλατε τῷ
dn̄o ſācti eius: ꝛ cōfitemini memorie ſancti-
κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιω-
tatis eius. Qm̄ ira in indignatiōe eius: ꝛ vita
σύνης αὐτοῦ. Ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ
in volūtate eius. Ad veſperū demorabitur
ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. Τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται
fletus: ꝛ ad matutinū letitia. Ego āt di
κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις. Ἐγὼ δὲ εἶ-
xi in abūdātia mea: nō mouebor in eternū.
πα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
Dn̄e in volūtate tua ꝓſtitiſti decori meo
Κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου
ꝟtutē. Auertiſti āt faciē tuā: ꝛ fact⁹
δύναμιν. Ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγε-
ſum cōturbatus. Ad te dn̄e clamabo: ꝛ
νήθην τεταραγμένος. Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, καὶ
ad deū meū dep̄cabor. Que vtilitas in
πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι. Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ
ſanguine meo: dū deſcēdo in corruptionē?
αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν;

mea: & robur ſalutariū chriſti ſui eſt. Salua populū tuū & bn̄dic hereditati tue: & paſce eos & ſubleua eos vſq; in eternum.

Pſalmus dauid. 29.

Afferte domino filii dei: afferte dn̄o gloriam & imperium. Afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in decore ſancto. Vox domini ſuper aquas deus glorie intonuit: dominus ſuper aq̄s multas. Vox domini in fortitudine: vox domini in decore. Vox domini confringentis cedros: & confringet dominus cedros libani. Et diſperget eas quaſi vitulus libani & ſarion: quaſi filius rhinocerotis. Vox domini diuidens flammas ignis. Vox dn̄i parturire faciens deſertū: parturire faciens dominus deſertum cades. Vox domini obſtreticans ceruis & reuelans ſaltus: & in tēplo eius oīs loq̄tur gloriam. Dominus diluuium inhabitat: & ſedebit dominus rex in eternū. Dn̄s fortitudinem populo ſuo dabit: dominus benedicet populo ſuo in pace.

Pſalmus cantici pro dedicatiōe dom⁹ dd. 30.

Exaltabo te domine quoniam ſaluaſti me: & non delectaſti inimicos meos ſup me. Domine deus meus clamaui ad te: & ſanaſti me. Domine eduxiſti ex īferno animam meā: viuificaſti me ne deſcēderem in lacū. Cātate dn̄o ſcti eius: & cōfitemī memorie ſctītatis eius. Q m̄ ad momētū ē ira eius: & vita in repropiciatiōe eius: ad veſperū cōmorabitur flet⁹: & in matutīo laus. Ego āt dixi ī abundātia mea nō mouebor ī ſēpiternū. Dn̄e in volūtate tua ſtatuiſti mōti meo fortitudinē: abſcōdiſti faciē tuā & fctūs ſū cōturbatus. Ad te dn̄e clamabo: & dn̄ꝫ dep̄cabor. Que vtilitas ē ī ſāguīe meo dū deſcēdero ī corruptionē?

למו ומעוז ישועות משיחו הוא׃	ישע משח
הושיעה את עמך וברך את	
נחלתך ׃ ורעם ונשאם עד	זמר
העולם׃ .xxix. מזמור לדוד	עלם
הבו ליהוה בני אלים הבו	יהב איל
ליהוה כבוד ועז׃ הבו ליהוה	כבד עזז
כבוד שמו השתחוו ליהוה	שחה
בהדרת קדש׃ קול יהוה על	
המים אל הכבוד הרעים יהוה	רעם
על מים רבים׃ קול יהוה בכח	רבב כוח
קול יהוה בהדר׃ קול יהוה	
שבר ארזים וישבר יהוה את	שבר
ארזי הלבנון׃ וירקידם כמו	רקד
עגל לבנון ושריון כמו בן ראמים׃	
קול יהוה חצב להבות אש׃	
קול יהוה יחיל מדבר יחיל	חול
יהוה מדבר קדש׃ קול יהוה	דבר
יחולל אילות ויחשף יערות	חול חשף
ובהיכלו כלו אמר כבוד׃ יהוה	הכל
למבול ישב וישב יהוה מלך	בול עלם
לעולם׃ יהוה עז לעמו יתן	עזז נתן
יהוה יברך את עמו בשלום׃	ברך שלם
.xxx. מזמור שיר חנכת הבית	זמר שור
לדוד׃ ארוממך יהוה כי דליתני	רמם
ולא שמחת איבי לי׃ יהוה אלהי	דלה
שועתי אליך ותרפאני׃ יהוה	רפא
העלית מן שאול נפשי חייתני	עלה
מירדי בור׃ זמרו ליהוה חסידיו	שאל חיה
והודו לזכר קדשו׃ כי רגע	ירד חסד
באפו חיים ברצונו בערב ילין	ידה רצה
בכי ולבקר רנה׃ ואני אמרתי	לון בכה
בשלוי בל אמוט לעולם׃ יהוה	רנן שלה
ברצונך העמדתה להררי עז	מוט עלם
הסתרת פניך הייתי נבהל׃ אליך	עמד עזז
יהוה אקרא ואל אדני אתחנן׃	סתר פנה
מה בצע בדמי ברדתי אל שחת	היה בהל
	קרא חנן
	דמה ירד

היודך עפר היגיד אמתך׃ ידה נגד
שמע יהוה וחנני יהוה היה
עזר לי׃ הפכת מספדי למחול עזר ספד
לי פתחת שקי ותאזרני שמחה׃ חלל אזר
למען יזמרך כבוד ולא ידום זמר כבד
יהוה אלהי לעולם אודך׃ דמם עלם
xxxi. למנצח מזמור לדוד׃ ידה נצח
בך יהוה חסיתי אל אבושה זמר חסה בוש
לעולם בצדקתך פלטני׃ הטה נטה
אלי אזנך מהרה הצילני היה נצל
לי לצור מעוז לבית מצודות עזז צור
להושיעני׃ כי סלעי ומצודתי ישע
אתה ולמען שמך תנחני נחה
ותנהלני׃ תוציאני מרשת זו נהל יצא
טמנו לי כי אתה מעוזי׃ בידך
אפקיד רוחי פדיתה אותי פקד פדה
יהוה אל אמת׃ שנאתי השמרים את
הבלי שוא ואני אל יהוה
בטחתי׃ אגילה ואשמחה גול שמח
בחסדך אשר ראית את עניי ראה ענה
ידעת בצרות נפשי׃ ולא צור
הסגרתני ביד אויב העמדת סגר איב
במרחב רגלי׃ חנני יהוה כי עמד רחב
צר לי עששה בכעס עיני צור
נפשי ובטני׃ כי כלו ביגון כלה יגה
חיי ושנותי באנחה כשל חיה שנה
בעוני כחי ועצמי עששו׃ כח
מכל צררי הייתי חרפה ולשכני צור היה
מאד ופחד למידעי ראי בחוץ ידע ראה
נדדו ממני׃ נשכחתי כמת שכח מות
מלב הייתי ככלי אובד׃ כי כלה אבד
שמעתי דבת רבים מגור מסביב דבב גור
בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי סבב יסד
זממו׃ ואני עליך בטחתי יהוה
אמרתי אלהי אתה׃ בידך
עתותי הצילני מיד אויבי נצל

nūquid confitebitur tibi puluis aut ānūciabit veritatē tuam? Audi dñe & misereī mei: dñe esto adiutorium meum. Cōuertisti plāctū meū in chorum mihi: soluisti saccū meū & accinxisti me leticia. Vt laudet te gloria & non taceat: domine deus meus in sempiternum confitebor tibi.

Victori psalmus dauid. 31.

IN te dñe speraui nō confundar in eternū: in iusticia tua salua me. Inclina ad me aurē tuā velociter libera me: esto mihi in lapidem fortissimum & in domum munitam vt salues me. Quia petra mea & mūitio mea tu es: & propter nomen tuum dux meus eris & enutries me. Educes me de reti quod absconderunt mihi: quia tu fortitudo mea es. In māu tua commendo spiritum meum: redemisti me domine deus veritatis. Odisti custodientes vanitates frustra: ego autem in domino confisus sum. Exultabo & letabor in misericordia tua: quoniam vidisti afflictionem meam: cognouisti tribulationem anime mee. Et non conclusisti me in manu inimici: statuisti in latitudine pedes meos. Miserere mei domine quoniam tribulor: caligauit in furore oculus meus anima mea & venter meus. Quia consumpte sunt in merore vite mee & anni mei in gemitu: infirmata est in iniquitate virtus mea: & ossa mea contabuerunt. Apud omnes hostes meos factus sum opprobrium & vicinis meis nimis & timor notis meis: qui videbāt me in plateis fugiebant a me. Obliuioni tradit⁹ sum quasi mortuus a corde: fctūs sū qsi vas pditū. Audiui enim opprobriū multorū cōgregationem in circuitu: cū inirēt cōsiliū aduersū me: vt auferrēt aīam meā cogitauerunt. Ego autē in te speraui domine: dixi deus meus es tu. In manu tua tpa mea: libera me de manu inimicorū meorū

Nūqd cōfitebit tibi puluis? aut ānūciabit xitatē
Μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν
tuā? Audiuit dñs & misertus est mei: dñs fact⁹ est adiutor
σου; Ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με, κύριος ἐγενήθη βοηθός
meus. Cōuertisti plāctū meū in gaudiū mihi: cōscidisti
μου. Ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί, διέῤῥηξας
saccū meū: & circūdedisti me leticia. Ut
τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνῃ. Ὅπως
cātet tibi glīa mea: & nō cōpūgar: dñe deus
ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ, κύριε ὁ θεός
me⁹ in eternū cōfitebor tibi.
μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

In finē psalmus dauid. pro extasi. 30.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ. ἐκστάσεως. λ΄.

IN te dñe speraui nō cōfundar in eternū: in iustitia tua libera me & eripe me. Inclina
Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον
ad me aurē tuā: accelera vt eruas me. Esto
πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με. Γενοῦ
mihi in deū ꝓtectorē: & in domū refugij
μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ
vt saluū me facias. Qm̄ fortitudo mea & refugiū meū
σῶσαί με. Ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου
es tu: & ꝓp nomē tuū deduces me & enutries me.
εἶ σύ, καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με καὶ διαθρέψεις με.
Educes me de laqueo hoc quē abscōderūt
Ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν
mihi: qm̄ tu es protector me⁹ dñe in manus
μοι, ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε, εἰς χεῖράς
tuas cōmēdabo spūꝫ meū. Redemisti me domine deus xitatis.
σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ἐλυτρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας.
Odisti obseruātes vanitates supuacue. Ego āt in dño spaui:
Ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας ματαιότητας διακενῆς. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα,
exultabo & letabor in mīa tua. Qm̄
ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Ὅτι
respexisti in humilitatē meā: saluasti de necessitatibus aīaꝫ meā.
ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου.
Et nō cōclusisti me in manus inimicoꝝ: statuisti in loco spatioso pedes meos.
Καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου.
Miserere mei dñe: qm̄ tribulor. cōturbatus ē in ira oculus
Ἐλέησόν με κύριε, ὅτι θλίβομαι. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός
meus: aīa mea & vēter meus. Qm̄ defecit in dolore vita mea: & āni mei in gemitibus.
μου, ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου. Ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου, καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς.
Infirmata ē in pauptate xtus mea: & ossa mea cōturbata sūt.
Ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν.
Sup oēs inimicos meos factus sū opꝓbriū: &
Παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος, καὶ
vicinis meis valde: & timor notis
τοῖς γείτοσί μου σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς
meis. Qui videbāt me foras fugerūt a me: obliuioni
μου. Οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἐπελήσθην
dat⁹ sū tāq̄ mortuus a corde. Fact⁹ sū tāq̄ vas
ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. Ἐγενήθην ὡσεὶ σκεῦος
perditū: qm̄ audiui vituperationē multoꝝ cōmorātiū
ἀπολωλός, ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων Hic 21.
in circuitu. In eo dū cōuenirēt ipi simul aduersū me:
κυκλόθεν. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπ᾽ ἐμέ,
accipere aīaꝫ meā cōsiliati sūt. Ego āt
τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο. Ἐγὼ δὲ
in te dñe spaui. dixi: tu es deus meus: in
ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα. εἶπα, σὺ εἶ ὁ θεός μου, ἐν ταῖς
manibus tuis sortes mee. Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ:
χερσί σου οἱ κλῆροί μου. Ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου,

τ a pſeqntibus me. Illuſtra faciē
καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με. Επίφανον τὸ πρόσωπόν
tuā ſup ſeruū tuū. ſaluū fac me in mia tua: do
σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. σῶσόν με ἐν τῷ ἐλέει σου, κύ=
mine nō cōfundar qm̄ inuocaui te. Erubeſcāt
ριε μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε. Αἰσχυνθείησαν
impij τ deducātur in infernū. Muta fiāt
ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν εἰς ᾅδου. Αλαλα γενηθήτω τὰ
labia doloſa: q̄ loquūtur aduerſū iuſtū iniqtatē in
χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν
ſupbia τ cōtēptu. Quā magna multitudo
ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει. Ως πολὺ τὸ πλῆθος τῆς
dulcedinis tue dn̄e: q̄ abſcōdiſti timētibus te.
χρηστότητός σου κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.
Perfeciſti eis q̄ ſperāt in te: in ꝯſpectu filioꝝ
Εξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ, ἐναντίον τῶν υἱῶν
hoīuꝫ. Abſcōdes eos in abſcōdito
τῶν ἀνθρώπων. Κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ
faciei tue a ꝯturbatiōe hoīuꝫ. Proteges
προσώπου σου ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων. Σκεπάσεις
eos in tabnaculo a cōtradictiōe linguaꝝ. Bn̄dictus domi
αὐτοὺς ἐν σκηνῇ ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσσῶν. Εὐλογητὸς κύρι=
nus: qm̄ mirificauit miaꝫ ſuā in ciuitate munita.
ος, ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς.
Ego aūt dixi in exceſſu mētis mee: piectus ſū a fa
Εγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώ=
cie oculoꝝ tuoꝝ. Propter hoc exaudiſti vo
που τῶν ὀφθαλμῶν σου. Διὰ τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φω=
cē oꝛonis mee dū clamarē ad te. Dili
νῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ. Αγα=
gite dn̄ꝫ oēs ſcti eius: qm̄ ꝟitates
πήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀληθείας
reqrit dn̄s: τ retribuit abūdāter faciē=
ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦ
tib' ſupbiā. Viriliť agite τ cōfortetur coꝛ
σιν ὑπερηφανίαν. Ανδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία
vr̄m oēs q̄ ſpatis in dn̄o.
ὑμῶν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.

Pſalmus dd intellectus. 31.
Ψαλμὸς τῷ δαδ συνέσεως. λά.

Beati quoꝝ remiſſe ſūt iniqtates: τ quoꝝ tecta
Μακάριοι ὧν ἀφείθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφ
ſunt peccata. Beatus vir: cui nō īputabit dn̄s
θησαν αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνήρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος
pctm̄: neqꝫ eſt in oꝛe eius dol'. Qm̄ ta
ἁμαρτίαν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος. Οτι ἐσί=
cui: inueterauerūt oſſa mea: dū clamarē tota
γησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην
die. Qm̄ die ac nocte grauata ē ſup me man'
τὴν ἡμέραν. Οτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ χείρ
tua: cōuerſus ſū in erumnā: dū cōfingit' mihi
σου, ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄ=
ſpina. Delictū meū cognitū feci: τ iniuſtitiā
κανθαν. Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν
meā nō abſcōdi. Dixi cōfitebor aduerſū me iniu
μου οὐκ ἐκάλυψα. Εἶπα ἐξαγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀνο
ſtitiā meā dn̄o: τ tu remiſiſti impietatē
μίαν μου τῷ κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
coꝛdis mei. Pro hac oꝛabit ad te oīs ſā=
καρδίας μου. Υπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅ=
ctus in tpe opoꝛtuno. Verūtn̄ in diluuio aquaꝝ
σιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. Πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
multaꝝ ad eū nō apꝓximabūt. Tu meū es refugiū a
πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι. Σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ
tribulatiōe q̄ circūdedit me: exultatio mea e=
θλίψεως τῆς περιεχούσης με, τὸ ἀγαλλίαμά μου λύ=
ue me a circūdātib' me. Intellectū tibi dabo
τρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με. Συνετιῶ σε
τ inſtruā te in via hac qua gradieris: firmabo
καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηριῶ
ſup te oculos meos. Nolite
ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Μὴ

& pſequētiū me. Oſtē de faciē tuā ſup ſeruū tuū: ſalua me in miſericordia tua. Domine ne confundar quia inuocaui te: confundantur impii taceant in inferno. Muta fiant labia mendacii: q̄ loquuntur contra iuſtum dura in ſupbia & deſpectōe. Q uā mlta ē bonitas tua quā abſcōdiſti timentibus te: opat' es ſperātibus in te ī cōſpectu filiorū hominū. Abſcōdes eos in protectiōe vultus tui a duricia viri: abſcōdes eos in vmbra a cōtradictione linguarū. Bn̄dictus dn̄s qui mirabilē fecit miam ſuam mihi in ciuitate munita. Ego dixi in ſtupore meo ꝓiectus ſum a conſpectu oculorū tuorū: ergo ne audiſti vocē depcatiōis mee dū clamarem ad te. Diligite Dn̄m omnes ſancti eius: fideles ſeruat dominus: & retribuet his qui ſatis operantur ſupbiam. Cōfortamini & roboretur cor vr̄m: oēs qui expectatis dominum.

Eruditio dauid. 32.

Beatus cui dimiſſa ē iniquitas: & abſcōditū eſt pctm̄. Btūs hō cui nō imputabit dn̄s iniquitatem: nec eſt in ſpū eius dolus. Quoniam tacui attrita ſūt oſſa mea in rugitu meo tota die. Die enim ac nocte grauatur ſup me manus tua: verſatus ſum ī miſeria mea cū exarſerit eſtas. Sp. Pctm̄ meū notū faciā tibi: & iniquitatē meā nō abſcōdi: dixi cōfitebor ſcelus meū domino: & tu dimiſiſti iniquitatē peccati mei. Semper. Pro hac orabit omnis miſericors ad te tempus inueniens: vt cum inundauerint aq̄ multe ad illū non accedant. Tu es protectio mea ab hoſte cuſtodies me: laus mea ſaluans circūdabis me. Semper. Docebo te & monſtrabo tibi viā per quam ambules: cogitabo de te oculo meo. Nolite

וּמֵרֹדְפָי׃ הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ
הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃ יְהוָה אַל
אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבֹשׁוּ
רְשָׁעִים יִדְּמוּ לִשְׁאוֹל׃ תֵּאָלַמְנָה
שִׂפְתֵי שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק
עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז׃ מָה רַב טוּבְךָ
אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ
לַחֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרֻכְסֵי
אִישׁ תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב
לְשֹׁנוֹת׃ בָּרוּךְ יְהוָה כִּי הִפְלִיא
חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃ וַאֲנִי
אָמַרְתִּי בְחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד
עֵינֶיךָ אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי
בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃ אֶהֱבוּ אֶת יְהוָה
כָּל חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה
וּמְשַׁלֵּם עַל יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה׃
חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים
לַיהוָה׃ xxxii. לְדָוִד מַשְׂכִּיל
אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה
לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃ כִּי
הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל
הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד
עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי
קַיִץ סֶלָה׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ
וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה
עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ
עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃ עַל ייי
זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ
לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם
רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ אַתָּה
סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי
פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ
וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵלֵךְ
אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ אַל

אור פנה
ישע
בוש
דמם אלם
שפה צדק
גאה
חסה
סתר
צפן סכך
רוב ברך
פלא
צור
גרז
חנן
חסד אמן
שלם גאה
אמץ יחל
שכל
נשא כסה
חשב
רמה
חרש בלה
כבד
הפך
קוץ ידע
כסה ידה
פלל חסד
מצא
רבב נגע
צור נצר
רנן סבב
שכל ירה
ילך
יעץ

Pritiua.he. Tex.heb.ps.xxxiii. | Trāsla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū interp.latina

תהיו כסוס כפרד אין הבין — היה בין
במתג ורסן עדיו לבלום בל קרב — עדה בלם
אליך: רבים מכאובים לרשע — כאב
והבוטח ביהוה חסד יסובבנו: — בטח סבב
שמחו ביהוה וגילו צדיקים — צדק
והרנינו כל ישרי לב: xxxiii. — רנן
רננו צדיקים ביהוה לישרים
נאוה תהלה: הודו ליהוה בכנור — אוה הלל
בנבל עשור זמרו לו: שירו לו — ידה כנר
שיר חדש היטיבו נגן בתרועה: — עשר שור
כי ישר דבר יהוה וכל מעשהו — יטב רוע
באמונה: אהב צדקה ומשפט — עשה
חסד יהוה מלאה הארץ: בדבר — אמן שפט
יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל — עשה פה
צבאם: כנס כנד מי הים נתן
באוצרות תהומות: ייראו מיהוה — אצר תהם
כל הארץ ממנו יגורו כל ישבי — ירא גור
תבל: כי הוא אמר ויהי הוא — היה
צוה ויעמד: יהוה הפיר עצת — עמד פור
גוים הניא מחשבות עמים: — יצץ נוא
עצת יהוה לעולם תעמד מחשבות — חשב
לבו לדור ודור: אשרי הגוי — עלם
אשר יהוה אלהיו העם בחר
לנחלה לו: משמים הביט יהוה — נבט
ראה את כל בני האדם: ממכון
שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ: — כון
היוצר יחד לבם המבין אל כל — ישב שגח
מעשיהם: אין המלך נושע ברב — יצר בין
חיל גבור לא ינצל ברב כח: — עשה ישע
שקר הסוס לתשועה וברב חילו — גבר נצל
לא ימלט: הנה עין יהוה אל — כוח
יראיו למיחלים לחסדו: להציל — מלט
ממות נפשם ולחיותם ברעב: — יחל
נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו — חיה
הוא: כי בו ישמח לבנו כי בשם — חכה
קדשו בטחנו: יהי חסדך יהוה — שמח
היה

fieri ſicut equus & mulus quibus nō ē intellectus: in camo & freno maxillas eorū cōſtrige qui nō accedūt ad te. Multi dolores impii: cōfidētē aūt in dño miſericordia circundabit. Letamini in dño & exultate iuſti: & laudate eum omnes recti corde. 33.

Laudate iuſti dominum: rectos decet laudatio. Cōfitemini dño in cithara: in pſaltio decachordo cātate ei. Cantate ei canticum nouum: diligenter pſallite ei in iubilo. Qm̄ rectū eſt verbum dñi: & omne opus ei9 in fide. Diligit iuſticiam & iudicium: miſericordia dñi plēa eſt terra. Verbo dñi celi firmati ſunt: & ſpū oris eius omnis ornatus eorū. Cōgregans quaſi in vtrē aq̄s maris: ponēs in theſauris abyſſos. Timeat dominū oīs terra: ipſum formidēt vniuerſi hītatores orbis. Quia ipē dixit & factus eſt: ipſo precipiente ſtetit. Dominus abſoluit conſilia gentiū: irritas facit cogitationes populorum. Conſiliū āt dñi ſtabit ī eternum: cogitationes cordis eius in gn̄atiōe & gn̄ationē. Btā gens cuius eſt dñs deus ei9: populus quem elegit in hereditatē ſibi. De celo reſpexit dominus: vidit oēs filios adam. de firmiſſimo ſolio ſuo pſpexit vniuerſos habitatores terre. Fingēs piter corda eorū: intelligēs omnia opera eorū. Non ſaluatur rex in multitudine exercitus: nec fortis liberabitur in mltitudine virtutis. Fallax equus ad ſalutē: & in multitudine roboris ſui nō ſaluabitur. Ecce ocli dñi ſup timētes eū: & expectātes miam eius. Vt eruat de morte aīas eorū: & viuificet eos in fame. Aīa nr̄a expectauit dn̄m: auxilium nr̄m & clypeus nr̄ ē. In ipō ei letabitur cor nr̄m: qa in noīe ſctō eius ſperauimus. Sit mīa tua dñe

fieri ſicut equus ⁊ mulus: qb9 nō eſt intellect9. In camo ⁊
γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. Ἐν κημῷ καὶ
freno maxillas eoꝝ cōſtrige: q̄ nō approximāt ad
χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις, τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς
te. Multa flagella pctōris: ſperātē aūt
σέ. Πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζοντα
in dño mīa circūdabit. Letamini in dño ⁊ exul-
ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει. Εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλ-
tate iuſti: ⁊ gloriamini oēs recti corde.
λιᾶσθε δίκαιοι, καὶ καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
Pſalmus dauid: ſine titulo apd̄ hebreos. 32.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις. λβ΄.
Exultate iuſti in dño: rectos decet col-
Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει αἵ-
laudatio. Cōfitemini dño in cithara: ī pſalterio de-
νεσις. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλτηρίῳ δε-
cē chordaꝝ pſallite illi. Cātate ei cāticū nouū: be-
καχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ, Ἄσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν, κα-
ne pſallite ei in vociferatiōe. Quia rectū ꝟbū do-
λῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ. Ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ κυ-
mini: ⁊ oīa opa eius in fide. Diligit miſe-
ρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει. Ἀγαπᾷ ἐλεη-
ricordiā ⁊ iuditiū dñs: mīa dñi plena
μοσύνην καὶ κρίσιν ὁ κύριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ
terra. Verbo dñi celi firmati ſūt: ⁊ ſpi-
γῆ. Τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύ-
ritu oris eius oīs ꝟtus eoꝝ. Cō-
ματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Συ-
gregās ſicut vtrē aquas maris: ponēs in theſauris a-
νάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης, τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀ-
byſſos: Timeat dñz oīs t̄ra: ab eo āt
βύσσους, Φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ, ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ
cōmoueātur oēs inhabitātes orbē.
σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
Qm̄ ipē dixit ⁊ facta ſūt: ipē mādauit ⁊ crea-
Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτί-
ta ſūt. Dñs diſſipat cōſilia gētiū: reꝓbat āt cogi-
σθησαν. Κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ λο-
tatiōes pplōꝝ: ⁊ reꝓbat cōſilia pncipū. Cōſiliū āt
γισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων. Ἡ δὲ βου-
dñi in eternū manet: cogitatiōes cordis
λὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, λογισμοὶ τῆς καρδίας
eius in gn̄atione ⁊ gn̄ationē. Beata gēs cui9 eſt do-
αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύ-
minus deus eius: ppl̄s quē elegit in hereditatē ſi-
ριος ὁ θεὸς αὐτοῦ, λαὸς ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυ-
bi. De celo reſpexit dñs: vidit oēs fi-
τῷ. Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱ-
lios hominū. De p̄parato habitaculo ſuo reſpe-
οὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλε-
xit ſup oēs q̄ hītant t̄raꝫ. Qui finxit
ψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. Ὁ πλάσας
ſingillatiꝫ corda eoꝝ: q̄ intelligit oīa opa
καταμόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς εἰς πάντα τὰ ἔργα
eoꝝ. Nō ſaluat rex p multā ꝟtutē: ⁊ gigas
αὐτῶν. Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας
nō ſaluabit in multitudine ꝟtutis ſue. Fallax equ9 ad ſa-
οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. Ψευδὴς ἵππος εἰς σω-
lutē: in abūdātia āt ꝟtutis ſue nō ſaluabit. Ecce ocu-
τηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Ἰδοὺ οἱ ὀφ-
li dñi ſup metuētes eū: ſperātes ſup
θαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ
miaꝫ eius: Vt eruat a morte aīas eoꝝ: ⁊ a-
τὸ ἔλεος αὐτοῦ, Ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ δια-
lat eos in fame: Anima aūt nr̄a ſuſtinebit do-
θρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ, Ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομενεῖ τῷ κυ-
minū: qm̄ adiutor ⁊ ptector nr̄ eſt. Quia in eo
ρίῳ, ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. Ὅτι ἐν αὐ-
letabitur cor nr̄ꝫ: ⁊ in nomine
τῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι
ſctō eius ſperauimus. Fiat
τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν. Γένοιτο

dñe mīa tua sup nos: queādmodū sperauimus in te.
κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ᾽ ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.
Psalmus dauid: qñ mutauit os suū
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
corā abimelech ꝛ deiecit eū ꝛ abiit. 33.
ἐναντίον ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν. λγ´
Benedicā dñz in omi tpe: semp
Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς ἡ
laus eius in ore meo. In dño laudabit
ἄινεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεθήσεται
aīa mea: audiāt māsueti ꝛ letētur.
ἡ ψυχή μου, ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
Magnificate dñz mecū: ꝛ exaltemus no
Μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνο-
mē eius in idipm. Exqsiui dñz: ꝛ exaudi-
μα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ ἐπήκου-
uit me: ꝛ ex oib⁹ tribulatiōib⁹ meis eripuit me. Ac-
σέ μου, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό με. Προ-
cedite ad eū ꝛ illuminamini: ꝛ facies
σέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα
vrē nō cōfundētur. Iste paup clama
ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκρα-
uit: ꝛ dñs exaudiuit eū: ꝛ ex oib⁹ tribu
ξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλί-
latiōibus eius saluauit eū. Castrametabit āgel⁹ domi
ψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρί-
ni i circuitu timētiū eū: ꝛ eripiet eos.
ου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
Gustate ꝛ videte: qm̄ suauis dñs. beatus vir:
Γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. μακάριος ἀνήρ,
qui sperat in eo. Timete dñz oēs san-
ὃς ἐλπίζει ἐπ᾽ αὐτόν. Φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἅγι-
cti eius: qm̄ nō est inopia timētibus eū. Diui-
οι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Πλού-
tes eguerūt ꝛ esurierūt: inquirētes āt do
σιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύ-
minū: nō minuent omi bono. Venite fi
ριον, οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. Δεῦτε τέκ-
lii audite me: timorē dñi docebo vos. Quis ē ho
να ἀκούσατέ μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς. Τίς ἐστιν ἄνθρω-
mo qui vult vitā: diligēs dies videre bonos? Prohibe
πος ὁ θέλων ζωὴν ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς; Παῦσον τὴν
linguā tuā a malo: ꝛ labia tua ne loquātur
γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι
dolū. Diuerte a malo: ꝛ fac bonū: inq
δόλον. Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζήτη-
re pacē ꝛ pseqre eā. Oculi dñi sup iu
σον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. Ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαί-
stos: ꝛ aures eius in preces eoꝝ. Vultus āt dñi
ους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. Πρόσωπον δὲ κυρίου
sup facietes mala: vt pdat de tra memoriā eo
ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐ-
rū. Clamauerūt iusti: ꝛ dñs exaudiuit eos:
τῶν. Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν,
ꝛ ex oibus tribulatiōibus eoꝝ liberauit eos. iuxta
καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. Ἐγγὺς
dñs iis q̄ tribulato sūt corde: ꝛ humi
κύριος τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς ταπει-
les spū saluabit. Multe tribulatiōes iustoꝝ: ꝛ
νοὺς τῷ πνεύματι σώσει. Πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ
de oibus iis liberabit eos dñs. Custodit dñs oia
ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κς. Φυλάσσει κς πάντα
ossa eoꝝ: vnū ex iis nō cōteret: Mors pec-
τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. Θάνατος ἁμαρ-
catoꝝ pessima: ꝛ q̄ oderūt iustū delin
τωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμελήσου-
quēt. Redimet dñs aias seruoꝝ suoꝝ: ꝛ nō delin
σι. Λυτρώσεται κς ψυχὰς δούλων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ πλημμελή-
quēt oēs qui sperāt in eo. Psalmus dauid. 34.
σουσι πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾽ αὐτόν. Ψαλμὸς τῷ δαδ. λδ´
Iudica dñe nocētes me: expugna
Δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς

super nos: sicut expe-
ctauimus in te.
Dauid: qñ mutauit os
suū corā abimelech & e
iecit eum & abiit. 34.
Benedicā dñm in oī
tpe: sp laus eius ī
ore meo. In dño lauda
bitur anima mea: audi-
ent mites & letabuntur.
Magnificate dominū
mecum: & exaltabi-
mus nomen eius pari-
ter. Quesiui dominum
& exaudiuit me: & de
omnibus angustiis me-
is liberauit me. Respi-
cite ad eum & cōfluite:
& vultus vestri non e-
rubescent. Hic pauper
clamauit: & dominus
exaudiuit: & de oībus
tribulatiōibus eius sal-
uauit eū. Circūdat an-
gelus domini in gyro
timentes eum: & eruet
eos. Gustate & videte
qm̄ bonus dñs: btūs
vir qui sperat in eo. Ti
mete dominum sancti
eius: quoniam non est
inopia timētibus eum.
Leones indiguerunt
& esurierunt: querenti
bus āt dñm non deerit
oē bonū. Venite filii
audite me: timorē dñi
docebo vos. Quis est
vir qui velit vitam: di-
ligens dies videre bo-
nos? Custodi linguam
tuam a malo: & labia
tua ne loquantur dolū.
Recede a malo & fac
bonum: quere pacem
& persequere eam. O-
culi domini ad iustos:
& aures eius ad clamo
res eorum. Vultus au-
tem domini super faciē
tes mala: vt pdat de ter
ra memoriā eorū. Cla-
mauerūt & dñs exaudi
uit: & ex oībus tribula
tiōibus eoꝝ liberauit e-
os. Iuxta est dñs cōtri-
tis corde: & cōfractos
spiritu saluabit. Multe
tribulationes iusti: &
ex oībus illis liberabit
eū dñs. Custodit dñs
oīa ossa eius: vnū ex e
is nō cōfrigetur. Inter
ficiet impium malitia:
& odientes iustū culpa
buntur. Redimet dñs
aīas seruorum suorū:
& non peccabunt oēs
sperantes in eo.
Dauid. 35.
Iudica dñe aduersa-
rios meos: pugna

xxxiiii. עלינו כאשר יחלנו לך׃
לדוד בשנותו את טעמו — שנה
לפני אבימלך ויגרשהו וילך׃ — פנה גרש
אברכה את יהוה בכל עת תמיד — ברך תמד
תהלתו בפי׃ ביהוה תתהלל נפשי — הלל פה
ישמעו ענוים וישמחו׃ גדלו — שמע ענה
ליהוה אתי ונרוממה שמו יחדו׃ — שמח רמם
דרשתי את יהוה וענני ומכל — ענה
מגורותי הצילני׃ הביטו אליו — גור נצל
ונהרו ופניהם אל יחפרו׃ זה — נבט פנה
עני קרא ויהוה שמע ומכל — חפר
צרותיו הושיעו׃ חנה מלאך — ענה
יהוה סביב ליראיו ויחלצם׃ — צור ישע
טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי — לאך סבב
הגבר יחסה בו׃ יראו את יהוה — חלץ ראה
קדשיו כי אין מחסור ליראיו׃ — חסה
כפירים רשו ורעבו ודרשי יהוה — חסר
לא יחסרו כל טוב׃ לכו בנים — כפר רוש
שמעו לי יראת יהוה אלמדכם׃ — הלך
מי האיש החפץ חיים אהב ימים — למד
לראות טוב׃ נצר לשונך מרע — יום
ושפתיך מדבר מרמה׃ סור מרע — ראה לשן
ועשה טוב בקש שלום ורדפהו׃ — רוע שפה
עיני יהוה אל צדיקים ואזניו — רמה שלם
אל שועתם׃ פני יהוה בעשי רע — צדק
להכרית מארץ זכרם׃ צעקו — פנה עשה
ויהוה שמע ומכל צרותם — כרת
הצילם׃ קרוב יהוה לנשברי לב — צור
ואת דכאי רוח יושיע׃ רבות — נצל קרב
רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה׃ — שבר ישע
שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא — רבב צדק
נשברה׃ תמותת רשע רעה — שבר מות
ושנאי צדיק יאשמו׃ פדה יהוה — אשם
נפש עבדיו ולא יאשמו כל
החסים בו׃ xxv. לדוד — חסה
ריבה יהוה את יריבי לחם את — ריב

לחמי: החזק מגן וצנה וקומה חזק גנן
בעזרתי: והרק חנית וסגר ריק חנה
לקראת רדפי אמר לנפשי
ישועתך אני: יבשו ויכלמו ישע בוש
מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו כלם בקש
חשבי רעתי: יהיו כמץ לפני סוג אחר חפר רוח
רוח ומלאך יהוה דחה: יהי היה מוץ
דרכם חשך וחלקלקות ומלאך יהוה פנה לאך
רדפם: כי חנם טמנו לי שחת
רשתם חנם חפרו לנפשי:
תבואהו שואה לא ידע ורשתו בוא שאה
אשר טמן תלכדו בשואה יפל לכד נפל
בה: ונפשי תגיל ביהוה תשיש גיל שוש
בישועתו: כל עצמתי תאמרנה ישע אמר
יהוה מי כמוך מציל עני מחזק נצל ענה
ממנו ועני ואביון מגזלו: יקומון אבה קום
עדי חמס אשר לא ידעתי עוד
ישאלוני: ישלמוני רעה תחת שאל שלם
טובה שכול לנפשי: ואני רוע שכל
בחלותם לבושי שק עניתי בצום חלה לבש
נפשי ותפלתי על חיקי תשוב: ענה כלל
כרע כאח לי התהלכתי כאבל רעה הלך
אם קודר שחותי: ובצלעי קדר שחה
שמחו ונאספו נאספו עלי נכים אסף נכה
ולא ידעתי קרעו ולא דמו: דמם
בחנפי לעגי מעוג חרק עלי
שנימו: אדני כמה תראה ראה
השיבה נפשי משאיהם שוב שאה
מכפירים יחידתי: אודך בקהל כפר יחד
רב בעם עצום אהללך: אל ידה עצם
ישמחו לי איבי שקר שנאי חנם הלל שמח
יקרצו עין: כי לא שלום ידברו קרץ שלם
ועל רגעי ארץ דברי מרמות דבר רמה
יחשבון: וירחיבו עלי פיהם חשב רחב
אמרו האח האח ראתה עינינו: פה אח ראה
ראיתה יהוה אל תחרש אדני חרש

cōtra ipugnantes me. Apphēde ſcutū & haſtā: & cōſurge in adiutoriū meū. Euagia gladiū & pōccupa ex aduerſo pſequentes me: dic anime mee ſal⁹ tua ego ſū. Cōfundātur & reuereātur q querunt animā meā: cōuertantur retrorſum: & cōfundātur qui cogitant mihi mala. Fiant ſicut puluis ante faciē venti: & angelus dñi impellat. Sit via eorū tenebre & lubricū: & āgelus dñi pſeqtur eos. Quia fruſtra abſcōderūt mihi inſidias retis ſui: ſine cā foderūt aīe mee. Veniat ei calamitas quā ignorat: & rete ſuū qđ abſcōdit cōphendat eū: & cadat ī laqueū. Aīa āt mea exultabit ī dño: letabitur in ſalute ſua. Oia oſſa mea dicent dñe qs ſimilis tui? eruens inopem a validiore eo & pauperē & mendicū a violento. Surgētes teſtes iniqui: que neſciebam ꝏꝏꝏꝏꝏ interrogabāt me. Reddebant mihi mala pro bono: ſterilitatem aīe mee. Ego autem ꝏꝏꝏ cū ifirmarer ab eis induebar cilicio: humiliabā in ieiunio aīam meā & oratio mea in ſinū meum conuertebatur. Quaſi ad amicū qſi ad frēm meū ſic ābulabā: qſi lugēs mr̄ triſtis ſic icuruabar. Et ī īfirmitate mea letabātur & cōgregabātur: collecti ſūt aduerſū me pcutientes & neſciebā: ſcidētes & nō tacētes. In ſimulatiōe verborū fictorum: frēdebāt cōtra me dētibus ſuis. Dñe qn̄ aſpicies: cōuerte aīam meam a calamitatibus ſuis a leōibus ſolitariā meā. Cōfitebor tibi ī eccl'ia grādi: ī ppl'o forti laudabo te. Nō letētur ſup me inimici mei mēdaces: odiētes me fruſtra cōniuētes ocl'o. Nō eī pacē loquūtur: ſed ī rapina terre verba fraudulēta cōcināt. Et dilatauerunt ſup me os ſuum: dixerunt vah vah vidit oculus nr̄. ꝏꝏꝏ Vidiſti domine ne taceas: domine ꝏꝏꝏ

impugnātes me. Apphēde arma & ſcutū: & exu
πολεμοῦντάς με. Ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνάς
in adiutoriū meū. Effunde frameā: & cōclude
εἰς τὴν βοήθειάν μου. Ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον
uerſus eos q pſequūtur me: dic aīe mee ſa
ναντίας τῶν καταδιωκόντων με, εἶπον τῇ ψυχῇ μου σω
lus tua ſū ego. Cōfundātur & reuereātur
ρία σου εἰμὶ ἐγώ. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζ
rētes aīaꝫ meā. Auertantur retror
τοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσ
& cōfundātur cogitātes mihi mala. Fi
καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογιζόμενοί μοι κακά. Γενηθήτω
ant tāq̄ puluis ante faciē vēti: & angelus dñi
σαν ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος κυρίο
coartās eos. Fiat via eoꝝ tenebre & lu
ἐκθλίβων αὐτούς. Γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλ
bricū: & angelus dñi pſeqns eos. Qm̄ gra
θημα, καὶ ἄγγελος κυρίου καταδιώκων αὐτούς. Ὅτι δωρ
tis abſcōderūt mihi interitū laquei ſui: ſupuacue exꝓbraue
ὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν, μάτην ὠνείδισα
aīam meā. Veniat illi laque⁹: quē ignorat. &
τὴν ψυχήν μου. Ἐλθέτω αὐτῷ παγίς, ἣν οὐ γινώσκει. καὶ ἡ
captio q̄ abſcōdit: apphēdat eū. & in laqueū ca
θήρα ἣν ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν. καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσε
dat in idipuꝫ. Anima āt mea exultabit in dño: del
ται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ, τε
ctabit ſup ſalutari ſuo. Omnia oſſa mea dicēt:
ρφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ. Πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι,
dñe dñe quis ſimilis tibi? Eripiēs inopē de manu for
κύριε κύριε τίς ὅμοιός σοι; Ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεω
tioꝝ eius: & egenū & paupē a diripiē
τέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα ἀπὸ τῶν διαρπαζόν
tib⁹ eū. Surgētes mihi teſtes iniqui que ignorabā
των αὐτόν. Ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι ἃ οὐκ ἐγίνωσκον
interrogabāt me. Retribuebāt mihi mala p bonis: &
ἠρώτων με. Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ
ſterilitatē aīe mee. Ego āt cū ipi moleſti eſſent
ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν
mihi: induebar cilicio. Et humiliabā in ieiunio aīam
μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. Καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν
meā: & orō mea in ſinu meo cōuertet.
μου, καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται.
Quaſi ꝓximo q̄ſi frī nr̄o ſic cōplacebā: q̄ſi lu
Ὡς πλησίον ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως εὐηρέστουν, ὡς πεν
gēs & cōtriſtatus ſic humiliabar. Et aduerſū me
θῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην. Καὶ κατ᾽ ἐμοῦ
letati ſunt & cōuenerūt: cōgregata ſūt ſup me flagella
εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν, συνήχθησαν ἐπ᾽ ἐμὲ μάστιγες
& ignoraui. Diſſipati ſūt nec cōpuncti: tenta
καὶ οὐκ ἔγνων. Διεσχίσθησαν καὶ οὐ κατενύγησαν, ἐπείρα
uerūt me ſubſānauerūt me ſubſānatiōe frēduerūt ſup me
σάν με ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν ἐπ᾽ ἐμὲ
dētibus ſuis. Dñe qn̄ reſpicies: reſtitue
τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Κύριε πότε ἐπόψῃ, ἀποκατάστησον τὴν
aīam meā a malignitate eoꝝ: a leonibus
ψυχήν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν
vnicā meā. Cōfitebor tibi in eccleſia ma
μονογενῆ μου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολ
gna: in pp'lo graui laudabo te. Nō ſupgaudeāt mihi q
λῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. Μὴ ἐπιχαρείησάν μοι οἱ
aduerſantur mihi inique: qui oderūt me gratis: &
ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως, οἱ μισοῦντές με δωρεάν, καὶ
ānuūt oculis. Qm̄ mihi quidē pacifice loq̄bātur:
διανεύοντες ὀφθαλμοῖς. Ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν,
& in iracūdia dolos cogitabāt. Dilatauerūt ſup me
καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν δόλους διελογίζοντο. Ἐπλάτυναν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ
os ſuū: dixerūt euge euge: viderūt oculi nr̄i.
στόμα αὐτῶν, εἶπον εὖγε εὖγε, εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
Vidiſti dñe ne ſileas: dñe
Εἶδες κύριε, μὴ παρασιωπήσῃς, κύριε

Trās.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

ne discedas a me. Exurge dn̄e ꝛ intēde iudicio meo.
μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. Ἐξεγέρθητι κε̄ καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου,
deus meus ꝛ dn̄s meus in causā meā. Judica me dn̄e ſm iu=
ὁ θς̄ μου καὶ ὁ κς̄ μου εἰς τὴν δίκην μου. Κρῖνόν με κε̄ κατὰ τὴν δι
ſtitiā tuā dn̄e de⁹ meus: ꝛ nō ſupgaudeāt mihi. Nō di
καιοσύνην σου κε̄ ὁ θεός μου, καὶ μὴ ἐπιχαρείησάν μοι. Μὴ εἴποι
cāt in cordib⁹ ſuis: Euge euge aīe nr̄e: nec di
σαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, Εὖγε εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν, μηδὲ εἴποι
cāt deuorauimus eū. Erubeſcāt ꝛ reuerēatur ſimul
εν κατεπίομεν αὐτόν. Αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα
qui gratulātur malis meis. Induantur ꝯfuſiōe
οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου. Ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην
ꝛ reuerētia q̄ magna loquūtur ſup me. Exul
καὶ ἐντροπὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ' ἐμέ. Ἀγαλλιά=
tent ꝛ letentur q̄ volūt iuſtitiā meā.
σθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου.
Et dicant ſemꝑ magnificet̄ dn̄s q̄ volūt
Καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κς̄ οἱ θέλοντες
pacē ſerui eius. Et lingua mea meditabit̄
τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ. Καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
iuſtitiā tuā: tota die laudē tuā.
τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.

In finē ſeruo dn̄i dauid. 35.
Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ. λε΄.

DIcit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo: nō eſt
Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι
timor dei an̄ oculos eius. Qm̄ doloſe egit i
φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ὅτι ἐδόλωσεν ἐ-
cōſpectu eius: vt inueniret iniq̄tatē ſuā ꝛ odiret.
νώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.
Verba oris eius iniq̄tas ꝛ dolus: no
Τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος, οὐκ ἠβουλή=
luit intelligere vt bn̄ ageret. Iniq̄tatē meditatus eſt in cu
θη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι. Ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοί
bili ſuo: aſtitit oī vie nō bone: malitiā āt nō o=
της αὐτοῦ, παρέστη πάσῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ, κακίᾳ δὲ οὐ προ=
diuit. Dn̄e in celo mīa tua: ꝛ v̄itas
σώχθισε. Κύριε ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ ἀλήθειά
tua vſq; ad nubes. Juſtitia tua ſic̄ mōtes dei:
σου ἕως τῶν νεφελῶν. Ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ, τὰ
iudicia tua abyſſus multa. Hoīes ꝛ iumēta ſal=
κρίματά σου ἄβυσσος πολλή. Ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώ=
uabis dn̄e: queādmodū multiplicaſti mīaꝫ tuā de⁹. Filij āt
σεις κύριε, ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ὁ θεός. Οἱ δὲ υἱοὶ τῶν
hoīum in tegmine alaꝝ tuaꝝ ſꝑabūt. Inebria
ἀνθρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. Μεθυσθή=
būtur ab vbertate dom⁹ tue: ꝛ torrēte volu
σονται ἀπὸ πιότητος οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυ
ptatis tue potabis eos. Qm̄ apud te fons vite: in
φῆς σου ποτιεῖς αὐτούς. Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν
lumine tuo videbimus lumē. Pretēde mīam tuā
τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς. Παράτεινον τὸ ἔλεός σου
ſciētibus te. ꝛ iuſtitiā tuā his q̄ recto ſūt
τοῖς γινώσκουσί σε. καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ
corde. Nō veniat mihi pes ſupbie: ꝛ man⁹ pec
καρδίᾳ. Μὴ ἐλθέτω μοι ποὺς ὑπερηφανίας, καὶ χεὶρ ἁμαρ
catoris nō moueat me. Ibi ceciderūt oēs q̄ opā
τωλοῦ μὴ σαλεύσαι με. Ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργα
tur iniq̄tatē: expulſi ſūt nec potuerūt ſtare.
ζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐξώσθησαν καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

Pſalmus dauid. 36.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λϛ΄.

NOli emulari in malignātib⁹: neq; zelaueris
Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις, μηδὲ ζήλου τοὺς
faciētes iniq̄tatē. Qm̄ tanq̄ fenū velocit̄ areſ
ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. Ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηραν
cent: ꝛ queādmodū olera herbaꝝ cito decidēt. Spe
θήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται. Ἔλ
ra in dn̄o: ꝛ fac bonitatē: ꝛ inhabita
πισον ἐπὶ κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκήνου
terraꝫ: ꝛ paſceris in diuitijs eius.
τὴν γῆν, καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.

Trāſla.B.Hie.

[s]ne [t]elōgeris [u]a me. [x]Cō=
ſurge [y]& vigila [z]in iudici
um meū: [a]deus meus [b]&
dn̄s meus [c]in cām meā.
[d]Iudica me [e]ſcd̄m iuſtici
am meā [f]dn̄e [g]deus me⁹:
[h]& ne [i]inſultēt [k]mihi. [l]Ne
[m]dicāt [n]ī corde ſuo [o]vah
[p]aīe nr̄e: [q]ne [r]dicāt [s]obſor
buimus eū. [t]Cōfundan=
tur [u]& reuereantur [x]ꝑiter
[y]qui letantur in [z]afflictio
ne mea: [a]induātur [b]cōfu
ſione [c]& verecūdia [d]qui
magnificātur [e]ſuper me.
[f]Gaudeāt [g]& letētur [h]qui
volūt [i]iuſticiā meā: [k]& di=
cāt [l]ſꝑ [m]magnificetur [n]do
minus [o]qui vult [p]pacem
[q]ſerui eius. [r]Et ligua mea
[s]meditabitur [t]iuſticiā tu
am: [u]tota [x]die [y]laudē tuā.
[a]victori [b]ſuo [c]dn̄i [d]dd̄. 36

DIxit [f]ſcelus [g]impii [h]ī
medio [i]cordis eius:
[k]nō eſt [l]timor [m]dei [n]ante
[o]oculos eius. [p]Qm̄ [q]do=
loſe agit [r]aduerſū eū [s]in
oculis ſuis: [t]vt inueniret
[u]iniq̄tatē eius [x]ad odien=
dū. [y]Verba [z]oris eius [a]ini
quitas [b]& dolus: [c]ceſſauit
[d]cogitare [e]bn̄facere. [f]Ini
quitatē [g]cogitat [h]in [i]cubi
li ſuo: [k]ſtabit [l]in [m]via [n]nō
[o]bona: [p]malū [q]nō [r]abiici=
et. [s]Domine [t]in celo [u]mi=
ſericordia tua: [x]fides tua
[y]vſq; ad [z]nubes. [a]Iuſtitia
tua [b]quaſi montes [c]dei:
[d]iudicia tua [e]abyſſus
[f]multa: [g]homines [h]& iu=
menta [i]ſaluos facies [k]do=
mine. [l]Quam [m]precioſa
eſt [n]miſericordia tua [o]de=
us: [p]& filii [q]adam [r]in vm=
bra [s]alarum tuarum [t]ſpe
rabunt. [u]Inebriabuntur
[x]de pinguedine [y]domus
tue: [z]& torrēte [a]delitiarū
tuaꝝ [b]potabis eos. [c]Qm̄
[d]tecū eſt [e]fōs [f]vite: [g]ī lumi
ne tuo [h]videbim⁹ [i]lumē.
[k]Attrahe [l]mīam tuā [m]ſciē
tibus te: [n]& iuſtitiam tu=
am [o]rectis [p]corde. [q]Non
[r]veniat mihi [s]pes [t]ſuper=
bie: [u]& man⁹ [x]impioꝝ [y]non
[z]me cōmoueat. [a]Ibi [b]ceci
derūt [c]opantes [d]iniquita
tem: [e]expulſi ſunt [f]& nō
[g]potuerunt [h]ſurgere.

[a]Dauid. 37.

NOli [c]cōtēdere [d]cum
malignis: [e]nec [f]emu
leris [g]faciētes [h]iniquitatē
[i]Qm̄ [k]ſicut herba [l]veloci
ter [m]conterētur: [n]& ſicut
holus [o]viride [p]marceſcēt.
[q]Spera [r]in domino [s]& fac
[t]bonum: [u]peregrinare ī
[x]terra [y]& paſcere [z]fide.

Tex.heb.ps.xxxvi. P̄ritiua.he.

אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃ הָעִירָה וְהָקִיצָה — רָחַק עוּר
לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי וַאדֹנָי לְרִיבִי׃ — קוּץ שָׁפַט
שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי וְאַל — רוּב
יִשְׂמְחוּ לִי׃ אַל יֹאמְרוּ בְלִבָּם — אָמַר
הֶאָח נַפְשֵׁנוּ אַל יֹאמְרוּ בִּלַּעֲנוּהוּ׃
יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי — בּוּשׁ חָפַר
יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים — רוּעַ לָבַשׁ
עָלָי׃ יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי — גָּדַל
וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ — רָנַן תָּמַד
שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃ וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה — לָשַׁן הָגָה
צִדְקֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ׃ xxxvi. — הָלַל
לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד׃ — נָצַח
נְאֻם פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין
פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו׃ כִּי
הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֹנוֹ — חָלַק
לִשְׂנֹא׃ דִּבְרֵי פִיו אָוֶן וּמִרְמָה — פֶּה רָמָה
חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב׃ אָוֶן — שָׂכַל יָטַב
יַחְשֹׁב עַל מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל דֶּרֶךְ — חָשַׁב
לֹא טוֹב רָע לֹא יִמְאָס׃ יְהוָה — שָׁכַב יָצַב
בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד — רוּעַ מָאַס
שְׁחָקִים׃ צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל — אָמַן
מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה — שָׁמַם תָּהַם
תוֹשִׁיעַ יְהוָה׃ מַה יָּקָר חַסְדְּךָ — רָבַב יָשַׁע
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ
יֶחֱסָיוּן׃ יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל — חָסָה רָוָה
עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃ כִּי עִמְּךָ מְקוֹר — שָׁקָה קוּר
חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר׃ מְשֹׁךְ — חָיָה רָאָה
חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי
לֵב׃ אַל תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד — בּוֹא גָּאָה
רְשָׁעִים אַל תְּנִדֵנִי׃ שָׁם נָפְלוּ — נוּד
פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא יָכְלוּ קוּם׃ — דָּחָה
לְדָוִד xxxvii. אַל — חָרָה
תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי — רוּעַ קָנָא
עַוְלָה׃ כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק — עָשָׂה חָצַר
דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן׃ בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה — נָמַל נָבַל
טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃ — אָמַן

והתענג על יהוה ויתן לך | ענג נתן
משאלות לבך: גול על יהוה | שאל גלל
דרכך ובטח עליו והוא יעשה: | עלה עשה
והוציא כאור צדקך ומשפטך | יצא שפט
כצהרים: דום ליהוה והתחולל | דמם חול
לו אל תתחר במצליח דרכו | חרה
באיש עשה מזמות: הרף מאף | צלח זמם
ועזב חמה אל תתחר אך להרע: | רפה יחם
כי מרעים יכרתון וקוי יהוה המה | רוע
ירשו ארץ: ועוד מעט ואין | רוע כרת
רשע והתבוננת על מקומו | קוה ירש
ואיננו: וענוים ירשו ארץ | בין קום
והתענגו על רב שלום: זמם | ענה
רשע לצדיק וחרק עליו שניו: | ענג שלם
אדני ישחק לו כי ראה כי יבא | צדק
יומו: חרב פתחו רשעים ודרכו | שחק בוא
קשתם להפיל עני ואביון
לטבוח ישרי דרך: חרבם תבא | נפל ענה
בלבם וקשתותם תשברנה: | ארה טבח
טוב מעט לצדיק מהמון רשעים | בוא
רבים: כי זרועות רשעים תשברנה | שבר
וסומך צדיקים יהוה: יודע יהוה | צדק המה
ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה: | רבב זרע
לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון | ידע
ישבעו: כי רשעים יאבדו ואיבי | יום תמם
יהוה כיקר כרים כלו בעשן כלו: | עלם היה
לוה רשע ולא ישלם וצדיק | בוש רוע
חונן ונותן: כי מברכיו | יום שבע
ירשו ארץ ומקלליו יכרתו: | אבד כר
מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרכו | כלה צדק
יחפץ: כי יפל לא יוטל | שלם חנן
כי יהוה סומך ידו: נער הייתי | נתן ברך
גם זקנתי ולא ראיתי צדיק | קלל כרת
נעזב וזרעו מבקש לחם: כל | צעד
היום חונן ומלוה וזרעו לברכה: | חפץ נפל
סור מרע ועשה טוב ושכן | טול סמך
| היה ראה
| צדק עזב
| בקש
| חנן לוה
| רוע

[a]Et delectare[b]ī[c]dño : [d]& dabit[e]tibi[f]petitiões [g]cordis tui.[h]Volue[i]super[k]dominum[l]viam tuam :[m]& confide[n]in eo[o]& ipse[p]faciet.[q]Et educet[r]sicut lumen[s]iusticiam tuam :[t]& iudicium tuū[u] sicut meridiem.[x]Tace[y]domio[z]& expecta[a]eum:[b]noli[c] contendere[d]aduersus eum qui proficit in [e]via sua : [f]aduersus virum[g]qui facit[h]que cogitat.[i] Dimitte[k]irā[l]& relinq̄[m]furorē. [n]noli[o]cōtēdere [q]vt male facias.[r]Q̄m̄[s]qui male faciūt[t]interibūt:[u]expectātes āt[x]dñm[y]ipsi[z] hereditabūt[a]terrā.[b]Adhuc enī [c]modicū[d]& nō erit [e]īpius:[f]& cogitabis[g]de[h]loco eius[i]& nō subsistet.[k]Mites aūt[l]hereditabūt[m]terrā:[n]& delectabuntur [o]in [p]multitudine[q]pacis.[r]Cogitat[s]īpius[t]de iusto : [u]& frēdet[x]aduersus eū [y]dentibus suis.[z]Dñs [a]deridebit[b]eū:[d]vidēs [e] q̄[f] veniet [g]dies eius.[h] Gladiū[i]euaginauerūt[k]impii[l] & tetēderūt[m]arcū suū: [n]vt percutiant[o] egenū[p]& pauperē[q]& interficiāt[r] rectos ī [s]via.[t]Gladius eorū [u]īgrediatur[x]in cor eorū:[y]& arcus eorū[z]cōfringantur. [a]Melius est[b]parū [c] iusto: [d]quam diuitie [e] īpiorum [f]multe.[g]Q̄m̄[h]brachia[i] īpiorū [k]cōfringentur : [l]subleuat aūt[m]iustos[n]dominus.[o]Nouit[p]dñs [q] dies[r]immaculatorū:[s]& hereditas eorū[t]eterna[u]erit. [x]Non[y]cōfundētur[z]in tpe [a]malo:[b]& ī diebus[c]famis [d]saturabūtur.[e] Quia[f]impii[g]peribunt:[h]& inimici [i]dñi[k]gloriātes[l]vt monocerotes[m] cōsumētur [n] vt fumus[o]cōsumētur.[p]Fenus accipit[q]īpius[r]& nō[s]reddit: [t]iustus aūt[u]donat[x]& tribuit.[y]Quia[z]q̄ bñdicti fuerit ab eo [a] herditabūt [b]terrā:[c]& q̄ maledicti [d]interibūt.[e] A dño[f]gressus [g]viri[h]firmātur:[i]& viā eius [k]volet. [l]Cum [m]ceciderit [n]non[o]allidetur: [p]quia[q]dñs[r]sustentat[s]manū eius.[t]Puer[u]fui [x]siquidem[y]senui: [z]& non [a]vidi [b]iustum [c]derelictū: [d]nec semē eius [e]querens[f]panem. [g]Tota [h]die[i]donat[k] & cōmodat: [l]& semē eius[m]ī bñdictione erit.[n]Recede [o]a malo [p]& fac[q]bonū : [r] & habita

Delectare in dño: τ dabit tibi petitiões
Κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς
cordis tui. Reuela ad dñm viā tuā: τ
καρδίας σου. Ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ
spera in eo: τ ipse faciet. Et educet q̄si lum
ἔλπισον ἐπ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει. Καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς
iustitiā tuā: τ iudiciū tuū tāq̄ meridiē.
τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμά σου ὡς μεσημβρίαν.
subditus esto dño: τ ora eū. Noli emulari
ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. Μὴ παραζήλου
in eo q̄ p̄sperat in via sua: in hōe fa
ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ πο
ciēti iniustitias. Desine ab ira: τ derelinque
οῦντι παρανομίαν. Παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε
furorē. noli emulari: vt maligneris. Q̄m q̄ maligna
θυμόν. μὴ παραζήλου, ὥστε πονηρεύεσθαι. Ὅτι οἱ πονηρευ
tur exterminabūtur: sustinētes āt dñm: ipi
μενοι ἐξολοθρευθήσονται, οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον, αὐτοὶ
hereditabūt trā. Et adhuc pusillū τ nō erit pec
κληρονομήσουσι γῆν. Καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρ
cator. τ q̄res locū eius: τ nō inuenies.
τωλός. καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς.
Māsueti āt hereditabūt trā: τ delectabūtur
Οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατατρυφήσουσιν
in multitudine pacis. Obseruabit pctōr iu
ἐπὶ πλήθει εἰρήνης. Παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δί-
stū: τ stridebit sup eū dētib9 suis. Dñs aūt ir
καιον, καὶ βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Ὁ δὲ κς ἐκγε
ridebit eū: qm̄ p̄spicit q̄ veniet dies ei9. Gladiū
λάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ. Ῥομφαί
euaginauerūt pctōres: intēderūt arcū suū: Ut deij
αν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν, Τοῦ κα
ciāt paupē τ inopē: vt trucidēt rectos
ταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι τοὺς εὐθεῖς
corde. Gladius eoꝝ intret in corda ipso
τῇ καρδίᾳ. Ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς καρδίας αὐ
rū: τ arcus eoꝝ cōfringātur. Meli9 ē modicū
τῶν, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη. Κρεῖσσον ὀλίγον τῷ
iusto sup diuitias pctōꝝ multas. Q̄m bra
δικαίῳ ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολύν. Ὅτι βραχίο-
chia pctōꝝ cōterētur: cōfirmat āt iu
νες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται, ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαί-
stos dñs. Nouit dūs vias immaculatoꝝ: τ
ους ὁ κύριος. Γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων, καὶ
hereditas eoꝝ in eternū erit. Nō cōfundētur in
ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται. Οὐ καταισχυνθήσονται ἐν
tp̄e malo: τ in diebus famis saturabūtur: q:
καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορτασθήσονται, ὅτι
pctōres pibūt. Inimici vero dñi mox
οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται. Οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου ἅμα
vt honorificati fuerit ipi τ exaltati: deficiētes queadmodū fu
τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες ὡσεὶ κα
mus defecerūt. Mutuatur pctōr: τ nō soluet.
πνὸς ἐξέλιπον. Δανείζεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ οὐκ ἀποτίσει. ὁ
iustus āt miseretur: τ tribuit: Quia bñdicētes ei
δὲ δίκαιος οἰκτείρει, καὶ δίδωσιν, Ὅτι οἱ εὐλογοῦντες αὐτὸν
hereditabūt trā: maledicētes aūt ei dispi
κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτὸν ἐξολοθρευθήσον-
būt. A dño gressus hoīs dirigūtur: τ
ται. Παρὰ κυρίου τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁ-
viā eius volet valde. Cū ceciderit nō collidetur:
δὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Ὅταν πέσῃ οὐ καταραχθήσεται,
q: dñs supponit manū ei. Iunior fui: τ
ὅτι κύριος ἀντιστηρίζει χεῖρα αὐτοῦ. Νεώτερος ἐγενόμην, καὶ
eñi senui: τ nō vidi iustū derelictū: neq;
γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ
semē eius q̄rēs panē. Tota die miseret τ cō
τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δα
modat iustus: τ semē illi9 in bñdictiōe erit. De
νείζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. Ἔκ
clina a malo: τ fac bonū: τ inhabita
κλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, καὶ κατασκήνου.

in ſeculū ſeculi. Quia dn̄s amat iuditiū: ⁊ nō derelin
ἐις ἀιῶνα ἀιῶνος. Οτι κς̄ ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ ὀυκ ἐγκατα
quet ſctōs ſuos. in eternū cōſeruabūtur.
λείψει τοὺς ὁσίους ἀυτοῦ, ἐις τὸν ἀιῶνα φυλαχθήσονται.
Iniuſti āt puniētur: ⁊ ſemē impioꝝ peri
Ἄνομοι δὲ ἐκδιωχθήσονται, καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσε
bit. Iuſti āt hereditabūt trā: ⁊ inhabitabūt
ται. Δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν
in ſeculū ſeculi ſup eā. Os iuſti meditabiꝉ ſapiē
ἐις ἀιῶνα ἀιῶνος ἐπ᾽ ἀυτῆς. Στόμα δικαίου μελετήσει σοφί-
tiā: ⁊ lingua eius loqueꝉ iudiciū. Lex dei eius
αν, καὶ ἡ γλῶσσα ἀυτοῦ λαλήσει κρίσιν. Ὁ νόμος τοῦ θεοῦ ἀυτοῦ
in corde ipi⁹: ⁊ nō ſupplātabūtur greſſus e-
ἐν καρδίᾳ ἀυτοῦ, καὶ ὀυχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβήματα ἀυ
ius. cōſiderat pctōꝛ iuſtū: ⁊ q̄rit mor
τοῦ. Καταvοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ τοῦ θανα-
tificare. eū. Dn̄s aūt nō derelinquet eū in
τῶσαι ἀυτόν. Ὁ δὲ κύριος ὀυ μὴ ἐγκαταλίπῃ ἀυτὸν ἐις τὰς
manib⁹ eius: nec dānabit eū: cū iudica
χεῖρας ἀυτοῦ, ὀυδ᾽ ὀυ μὴ καταδικάσηται ἀυτόν, ὅταν κρίνη
biꝉ illi. Expecta dn̄z: ⁊ cuſtodi viā e-
ται ἀυτῷ. Ὑπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν ἀυ-
ius: ⁊ exaltabit te vt hereditate capias trā: cū perie
τοῦ, καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι γῆν, ἐν τῷ ἐξολο
rint pctōres videbis. Vidi impiū ſuperexal
θρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς ὄψει. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψού
tatū: ⁊ eleuatū: ſicut cedros libani. Et
μενον, καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. Καὶ
trāſiui ⁊ ecce nō erat: ⁊ q̄ſiui eū ⁊ nō ē inuēt⁹ lo
παρῆλθον καὶ ἰδοὺ ὀυκ ἦν, καὶ ἐζήτησα ἀυτὸν καὶ ὀυχ ἑυρέθη ὁ τό
cus eius. Cuſtodi inocētiā ⁊ vide equitatē: qm̄ ſūt re
πος ἀυτοῦ. Φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε ἐυθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκα
liquie hoī pacifico. Iniuſti aūt diſperi
τάλειμμα ἀνθρώπῳ ἐιρηνικῷ. Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσον
būt ſimul: reliquie impioꝝ inte
ται ἐπὶ τὸ αὐτό, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευ
ribūt. Salus āt iuſtoꝝ a dn̄o: ⁊ pro
θήσονται. Σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ κυρίου, καὶ ὑπερα
tectoꝛ eoꝝ eſt in tp̄e tribulatiōis. Et adiuuabit eos
σπιστὴς ἀυτῶν ἐστὶν ἐν καιρῷ θλίψεως. Καὶ βοηθήσει ἀυτοῖς
dn̄s: ⁊ liberabit eos: ⁊ eruet eos a pec
κύριος, καὶ ῥύσεται ἀυτούς, καὶ ἐξελεῖται ἀυτοὺς ἐξ ἁμαρ-
catoꝛibus: ⁊ ſaluabit eos: qꝛ ſperauerīt in eo.
τωλῶν, καὶ σώσει ἀυτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ᾽ ἀυτόν.

pſalmus dd in cōmemoꝛatiōe de ſabbato. 37.
Ψαλμὸς τῷ δαδ εἰς ἀνάμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου. λζ.

DOmine ne furoꝛe tuo arguas me: neq̧ ira tua
Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ δὲ τῇ ὀργῇ σου
coꝛripias me. Qm̄ ſagitte tue infixe ſūt mihi: ⁊ cō-
παιδεύσῃς με. Ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπε
firmaſti ſup me manū tuā. Nō eſt ſanitas in carne
στήριξας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. Ουκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί
mea a facie ire tue: nō eſt pax in oſſi
μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου, ὀυκ ἔστιν ἐιρήνη ἐν τοῖς ὀστέ
bus meis a facie pctōꝝ meoꝝ. Qm̄ iniq̄tates
οις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. Ὅτι αἱ ἀνομίαι
mee ſupgreſſe ſūt caput meū: ſicut onus graue grauate
μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθη
ſūt ſup me. Putruerūt ⁊ coꝛrupte ſūt cicatrices mee
σαν ἐπ᾽ ἐμέ. Προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου
a facie inſipiētie mee. Miſer factus ſū ⁊
ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου. Εταλαιπώρησα καὶ
curuatus ſū vſq̧ in finē: tota die cōtriſtatus
κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων
ambulabar. Qm̄ lūbi mei impleti ſūt illuſionibus: ⁊ nō
ἐπορευόμην. Ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων, καὶ ὀυκ
eſt ſanitas in carne mea. Afflict⁹ ſū ⁊ humiliatus ſū ni
ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου. Ἐκακώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφό
mis: rugiebā a gemitu coꝛdis mei. Dn̄e ante te
δρα, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου. Κύριε ἐναντίον σου
oē deſideriū meū: ⁊ gemitus meus a te nō eſt abſcōdit⁹.
πᾶσα ἡ ἐπιθυμία μου, καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ ὀυκ ἀπεκρύβη.

in ſempiternū. Quia dominus diligit iudicium: & non derelinquet ſanctos ſuos in eternū cuſtoditi ſunt: & ſemē impiorum pibit. Iuſti hereditabunt terram: & inhabitabūt in ſeculū ſup eā. Os iuſti meditabitur ſapientiam: & lingua eius loquetur iudicium. Lex dei eius in corde eius: non deficient greſſus eius. Conſiderat impius iuſtum: & querit vt occidat eū. Dn̄s nō derelinquet eum in manu eius: & nō condēnabit eum cū iudicatur. Expecta dominū & cuſtodi viam eius: & exaltabit te vt poſſideas terrā: cū interibunt impii videbis. Vidi impium robuſtum & fortiſſimum ſicut indigenam virentem. Et tranſiui & ecce non erat: & queſiui eum & non eſt inuentus. Cuſtodi ſimplicitatem & vide rectū: quia erit ad extremum viro pax. Preuaricatores āt delebūtur pariter: nouiſſimum impiorum peribit. Salus āt iuſtoꝝ a dn̄o: fortitudo eorū in tp̄e tribulatiōis. Et auxiliabitur eis dn̄s & liberabit eos: eripiet eos ab ip̄iis & ſaluabit eos quia ſpauerūt ī eo.

Pſalmus dauid in commemoratione. 38.

DOmine ne ī ira tua arguas me: neq̧ ī furoꝛ tuo corripias me. Qm̄ ſagitte tue infixe ſūt mihi: & tetigit me manus tua. Nō ſanitas in carne mea a facie indignatiōis tue: nō pax oſſib⁹ meis a facie pctī mei. Qm̄ iniq̄tates mee trāſierūt caput meū: q̄ſi onus graue aggrauate ſunt ſup me. Cōputruerūt & tabuerūt cicatrices mee a facie īſipiētie mee. Afflict⁹ ſū & īcuruat⁹ ſū nimis: tota die merens āmbulabā. Qm̄ lūbi mei repleti ſunt ignominia: & nō ē ſanitas ī carne mea. Euigilaui & afflictus ſū nimis: rugiebā a gemitu cordis mei. Dn̄e ī cōſpectu tuo oē deſideriū meū: & gemitus meus a te non eſt abſconditus.

לְעוֹלָם: כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט
וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם
נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת:
צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד
עָלֶיהָ: פִּי צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה
וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט: תּוֹרַת
אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו:
צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ
לַהֲמִיתוֹ: יְהוָה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ
וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ: קַוֵּה
אֶל יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ
לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים
תִּרְאֶה: רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ
וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן: וַיַּעֲבֹר
וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא
נִמְצָא: שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי
אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: וּפֹשְׁעִים
נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים
נִכְרָתָה: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים
מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם
יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים
וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ: xxxviii.
מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר: יְהוָה
אַל בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי: כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ בִי
וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ: אֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי
מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי
חַטָּאתִי: כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי
כְּמַשָּׂא כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי: הִבְאִישׁוּ
נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי:
נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד מְאֹד כָּל הַיּוֹם
קֹדֵר הִלָּכְתִּי: כִּי כְסָלַי מָלְאוּ
נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי: נְפוּגוֹתִי
וְנִדְכֵּיתִי עַד מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת
לִבִּי: אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל תַּאֲוָתִי
וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה:

עָלַם שָׁפַט
עָזַב חָסַד
עָלַם שָׁמַר
שָׁכַן
פֶּה הָגָה
לָשׁוֹן דָּבַר
יָרָה מָעַד
צָפָה
מוּת עָזַב
רָשַׁע שָׁפַט
רָמַם
יָרַשׁ כָּרַת
רָאָה עָרַץ
עָרָה זָרַח
עָבַר בָּקַשׁ
מָצָא תָּמַם
שָׁלַם
שָׁמַד
כָּרַת יָשַׁע
צָדַק עָזַז
צוּר עָזַר
פָּלַט
יָשַׁע חָסָה
זָמַר זָכַר
יָכַח יָחַם
יָסַר חָתַת
נָחַת
פָּנָה שָׁלַם
נָשָׂא בָּאַשׁ
מָקַק חָבַר
פָּנָה עָוָה
שָׁחַח
קָלָה פּוּג
דָּכָה
אָוָה
סָתַר

לבי סחרחר עזבני כחי ואור עיני   כוח
גם הם אין אתי: אהבי ורעי   רעה
מנגד נגעי יעמדו וקרובי מרחוק   עמד קרב
עמדו: וינקשו מבקשי נפשי   רחק נקש
ודרשי רעתי דברו הוות ומרמות   בקש רוע
כל היום יהגו: ואני כחרש לא   הוה רמה
אשמע וכאלם לא יפתח פיו: הגה שמע
ואהי כאיש אשר לא שמע   פתח פה
ואין בפיו תוכחות: כי לך יהוה   היה יכח
הוחלתי אתה תענה אדני אלהי: יחל ענה
כי אמרתי פן ישמחו לי במוט   שמח
רגלי עלי הגדילו: כי אני לצלע   עלה גדל
נכון ומכאובי נגדי תמיד: כי עוני   כון כאב
אגיד אדאג מחטאתי: ואיבי   תמד נגד
חיים עצמו ורבו שנאי שקר: דאג חיה
ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני   רבה שלם רוע
תחת רדופי טוב: אל תעזבני   שטן רדף
יהוה אלהי אל תרחק ממני: חושה   עזב רחק
לעזרתי אדני תשועתי: xxxix.   ישע
למנצח לידותון מזמור לדוד: אמרתי   נצח זמר
אשמרה דרכי מחטוא בלשוני   שמר חטא
אשמרה לפי מחסום בעד רשע   לשון פה
לנגדי: נאלמתי דומיה החשיתי   חסם אלם
מטוב וכאבי נעכר: חם לבי   דום חשה
בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי   עכר חמם
בלשוני: הודיעני יהוה קצי   הגה בער
ומדת ימי מה היא אדעה מה   לשון ידע
חדל אני: הנה טפחות נתתה ימי   מדד יום
וחלדי כאין נגדך אך כל הבל כל   ידע
אדם נצב סלה: אך בצלם יתהלך   נתן
איש אך הבל יהמיון יצבר   יצב הלך
ולא ידע מי אספם: ועתה מה   המה צבר
קויתי אדני תוחלתי לך היא: קוה יחל
מכל פשעי הצילני חרפת   נצל
נבל אל תשימני: נאלמתי   שום אלם
לא אפתח פי כי אתה עשית: פתח פה
עשה

Cor meū fluctuabat: dereliquit me fortitudo mea: & lux oculorū meorū & ipſa nō ē mecū. Cari mei & proximi mei qſi cōtra leprā meā ſteterunt: & vicini mei lōge ſteterūt. Et irruebāt qrētes aīam meam: & iueſtigātes mala mihi loqbātur inſidias: & dolos tota die meditabātur. Et ego tanq̄ ſurdus nō audiebā: & ſicut mutus nō apiēs os ſuū. Et fui ſicut hō qui non audit: nec in ore ſuo redargutiones. Te enī dn̄e expectabā: tu exaudies dn̄e deus meus. Quia dixi ne forte inſultēt mihi: & cū vacillauerit pedes mei ſuper me magnificentur. Quia ego ad plagas paratus ſum: & dolor meus cōtra me ſemper. Quia iniquitatē meā annūcio: ſollicitus ero ꝑ pctō meo. Inimici āt mei viuētes confortati ſunt: & multiplicati ſūt odiētes me mēdaciter. Et qui reddūt malū ꝓ bono aduerſabātur mihi: qm̄ ſeq̄bar bonum. Ne dereliquas me dn̄e deus meus: ne elongeris a me. Feſtina ī auxiliū meū: dn̄e ſaluti mee.

Victori pro idithun p̄s dauid. 39.

Dixi cuſtodiam vias meas ne peccē in lī gua mea: cuſtodiam os meū ſilētio: dōec ē impius cōtra me. Obmutui ſilētio tacui de bono: & dolor me⁹ cōturbatus ē. Incaluit cor meum ī medio mei: in meditatiōe mea incēſus ſū igni: locut⁹ ſū lingua mea. Oñde mihi dn̄e finē meū: & mēſurā dierꝝ meorꝝ q̄ ſit: vt ſciā qd mihi deeſt. Ecce breues poſuiſti dies meos: & vita mea q̄ſi nō ſit in cōſpectu tuo: oīa eī vanitas oīs hō ſubſiſtens. Sp. Tātū ī imagīe ābulat hō: tm̄ fruſtra cōturbatur: cōgregat & ignorat cui dimittat ea. Nūc ergo qd expecto dn̄e ꝓſtolatio mea tu es. Ab oībus iniquitatib⁹ meis libera me: opprobriū ſtulto ne pōas me. Obmutui nō apui os meū: quia tu feciſti

Coꝛ meū cōturbatū ē: dereliqt me v̄tus mea: ꝛ
Η καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ
lumē oculoꝝ meoꝝ ꝛ ip̄m nō eſt mecū. Amici mei
φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ. Οἱ φίλοι μου
ꝛ ꝓximi mei aduerſū me appꝓpīquerūt ꝛ ſteterūt. Et
καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν. Καὶ
qui iuxta me de lōge ſteterūt: ꝛ vim faciebāt q̄ q̄rebāt
οἱ ἔγγιστά μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο οἱ ζητοῦντες
aīaꝫ meā. Et q̄ inq̄rebāt mala mihi: locuti ſūt vanitates:
τὴν ψυχήν μου. Καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι, ἐλάλησαν ματαιότητας,
ꝛ dolos tota die meditabātur. Ego āt
καὶ δολιότητας ὅλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. Ἐγὼ δὲ
tāq̄ ſurdus nō audiebā: ꝛ ſicut mutus nō aperiēs os ſuū.
ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον, καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ.
Et factus ſū ſicut hō nō audiēs: ꝛ nō hn̄s in oꝛe
Καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι
ſuo redargutiōes. Quia in te dn̄e ſperaui: tu exaudies
αὐτοῦ ἐλεγμούς. Ὅτι ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, σὺ εἰσακούσῃ
dn̄e deus meus. Qm̄ dixi: neq̄n̄do ſupgaudeāt mihi
κύριε ὁ θεός μου. Ὅτι εἶπον, μήποτε ἐπιχαρῶσί μοι οἱ
inimici mei: ꝛ dū cōmouēt pedes mei ſup me magna
ἐχθροί μου, καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ᾽ ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν.
locuti ſunt. Qm̄ ego in flagella paratus: ꝛ doloꝛ
Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, καὶ ἡ ἀλγηδών
me⁹ ī cōſpectu meo ē ſemꝑ. Qm̄ iniq̄tatē meā ego
μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ
annūtiabo: ꝛ cogitabo pꝛo pctō meo. Inimici
ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Οἱ δὲ
ci aūt mei viuūt: ꝛ cōfirmati ſūt ſup me: ꝛ multiplicati
ἐχθροί μου ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπληθύνθησαν
ti ſūt q̄ oderūt me inique. Qui retribuūt mihi mala
οἱ μισοῦντές με ἀδίκως. Οἱ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ
la pꝛo bonis: detrahebāt mihi: qm̄ ſeq̄bar bonitatē.
ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐνδιέβαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθωσύνην.
Ne derelinquas me dn̄e deus me⁹: ne diſceſſeris a
Μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽
me. Intēde in adiutoꝛiū meū dn̄e ſalutis mee.
ἐμοῦ. Πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου.

In finē idithū cāticū dd. 38.
Εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθοὺμ ᾠδὴ τῷ δαυίδ. λή.

Dixi cuſtodiā vias meas: vt nō delinq̄
Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με
in lingua mea. Poſui oꝛi meo cuſtodiā: cū ꝯſiſteret
ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ συστῆναι
pctoꝛ aduerſū me. Obmutui ꝛ humiliat⁹ ſū:
τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου. Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην,
ꝛ ſilui a bonis: ꝛ doloꝛ meus renouat⁹ eſt. Concaluit
καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη. Ἐθερμάνθη
coꝛ meū intra me: ꝛ in meditatiōe mea exardeſcet ignis.
ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ.
Locut⁹ ſū in lingua mea: notū fac mihi dn̄e
Ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου, γνώρισόν μοι κύριε τὸ
finē meū: Et numerū dieꝝ meoꝝ q̄s eſt: vt ſciā
πέρας μου, Καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν; ἵνα γνῶ
q̄d deſit mihi. Ecce veteres poſuiſti dies meos: ꝛ
τί ὑστερῶ ἐγώ. Ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, καὶ
ſubſtātia mea tāq̄ nihilū ante te. Uerūtn̄ vniuerſa
ἡ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. Πλὴν τὰ σύμπαντα
vanitas: oīs hō viuēs. q̄q̄ in imagine ꝑtrāſit
ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Μέντοιγε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται
hō: tn̄ fruſtra cōturbat. Theſaurizat
ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται. Θησαυρίζει
ꝛ ignoꝛat cui cōgregabit ea: ꝛ nūc q̄ expectatio mea: nōne dn̄s: ꝛ ſuba mea a
καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά, καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου, οὐχὶ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ
te eſt. Ab oīb⁹ iniq̄tatib⁹ meis erue me: opprobriū
σοῦ ἐστιν. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος
īſipiēti dediſti me. Obmutui ꝛ nō apui os
ἄφρονι ἔδωκάς με. Ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα
meū: qm̄ tu feciſti:
μου, ὅτι σὺ ἐποίησας,

amoue a me plagas tuas. A fortitudine em̄
ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου. Ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχύ-
manus tue ego defeci: in increpatioīb⁹ pp iniqui
ος τῆς χειρός σου ἐγὼ ἐξέλιπον, ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομί
tatē corripuiſti hoiez. Et tabeſcere feciſti ſicut araneā
ας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον. Καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν
aiam eius: verūtñ vane ois hō. Exaudi
ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος. Εἰσάκουσον
oroez meā dn̄e ꝛ deprecationē meā: aurib⁹ pcipe
τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς μου, ἐνώτισαι
lachrymas meas. Ne ſileas: qm̄ aduena
τῶν δακρύων μου. Μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι πάροικος
ego ſum apud te ꝛ peregrinus: ſic̄ oēs
ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες
pr̄es mei. Remitte mihi: vt refrigerer priuſq̄ a-
οἱ πατέρες μου. Ἄνες μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀ-
beam: ꝛ āplius nō ero.
πελθεῖν, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ ὑπάρξω.

In finē pſalmus dauid. 39.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λθ.

Expectās expectaui dn̄m: ꝛ intēdit mihi:
Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι,
ꝛ exaudiuit preces meas: Et eduxit me de la
καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου, Καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκ-
cu miſerie: ꝛ de luto fecis. Et ſtatuit ſup
κου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος. Καὶ ἔστησεν ἐπὶ
petrā pedes meos: ꝛ direxit greſſus
πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά
meos. Et imiſit in os meū cāticū nouū: carmē
μου. Καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ᾆσμα καινόν, ὕμνον τῷ
deo nr̄o. Videbūt multi ꝛ timebūt: ꝛ ſpabūt
θεῷ ἡμῶν. Ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐλπιοῦσιν
in dn̄o. Beatus vir: cuius eſt nomē dn̄i ſpes
ἐπὶ κύριον. Μακάριος ἀνήρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς
eius: ꝛ nō reſpexit in vanitates ꝛ inſanias fal
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευ-
ſas. Multa feciſti tu dn̄e deus meus mirabi
δεῖς. Πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου τὰ θαυμά-
lia tua: ꝛ cogitatioīb⁹ tuis nō eſt q̄ ſimilis
σιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσε-
ſit tibi. Annūtiaui ꝛ locut⁹ ſū: multiplicati ſūt ſup nu
ταί σοι. Ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀρι-
meꝝ. Sacrificiū ꝛ oblationē noluiſti: corpus āt per
θμόν. Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρ-
feciſti mihi. Holocauſta ꝛ pro pctō nō poſtu
τίσω μοι. Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐζήτη-
laſti: tūc dixi: ecce venio. In capite libri ſcri-
σας, τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγρα-
ptū eſt de me: vt facerē volūtatē tuā: deus me⁹ vo-
πται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου ἠβου-
lui ꝛ legē tuā in medio vētris mei. Annū
λήθην καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. Εὐηγγελι-
tiaui iuſtitiā in eccleſia magna: ecce labia mea
σάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου
nō phibebo: dn̄e tu ſciſti. Juſtitiā tuā nō
οὐ μὴ κωλύσω, κύριε σὺ ἔγνως. Τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ
abſcōdi in corde meo: vitatē tuā ꝛ ſalutare
ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν
tuū dixi. Nō abſcōdi miam tuā ꝛ vitatē tuā
σου εἶπα. Οὐκ ἔκρυψα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου
a cōcilio multo. Tu āt dn̄e ne lōge facias
ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς. Σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τοὺς
miſeratiōes tuas a me: mia tua ꝛ vitas tua ſem
οἰκτιρμούς σου ἀπ᾽ ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου δια-
per ſuſceperūt me. Qm̄ circūdedeꝛt me mala: quoꝝ nō
παντὸς ἀντιλάβοιντό μου. Ὅτι περιέσχον με κακά, ὧν οὐκ
eſt numer⁹. cōprehēdeꝛt me inıq̄tates mee: ꝛ nō po-
ἔστιν ἀριθμός. κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου, καὶ οὐκ ἠδυ-
tui vt viderē. Multiplicate ſūt ſup capil
νήθην τοῦ βλέπειν. Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρί-
los capitis mei:
χας τῆς κεφαλῆς μου,

Tolle a me plagas tu-
as: a cōtētiōe manus
tue ego cōſūptus ſum.
In increpatioībus pro
iniquitate corripuiſti
virū: & poſuiſti quaſi
tineā deſiderabilia eius:
verūtñ vāitas oīs hō.
Sp. Audi orōnē meā
dn̄e: & clamorē meum
exaudi: ad lachrymam
meam ne obſurdeſcas:
quia aduena ego ſum
apud te & pegrinus ſi-
cut oēs pr̄es mei. Parce
mihi vt rideā: anteq̄
vadam & non ſubſiſtā.
Victori dauid. p̄s. 40.
Expectās expectaui
dn̄m & inclinatus
eſt ad me: & exaudiuit
clamorē meū. Et edu-
xit me de lacu ſonitus
de luto ceni: & ſtatuit
ſup petrā pedes meos:
ſtabiliuit greſſus meos.
Et dedit in ore meo cā
ticū nouū laudē đo no
ſtro: videbūt multi & ti
mebūt & ſpabūt ī dn̄o.
Beatus vir qui poſuit
dominū cōfidētiā ſuā:
& nō eſt auerſus ad ſu-
perbias pōpaſq̄ mēda-
cii. Multa feciſti tu dn̄e
de⁹ me⁹ mirabilia tua:
& cogitatōes tuas p nō
bis: nō inuenio ordinē
corā te. Si narrare vo-
luero & nūerare: plura
ſunt quā vt narrari que
ant. Victimā & oblatio
nē noluiſti: aures fodi-
ſti mihi: holocauſtum
& pro pctō nō petiſti.
Tūc dixi ecce venio: ī
volumīe libri ſcriptum
eſt de me. Vt facerē pla
citū tibi deus meus vo
lui: & legē tuā ī medio
vētris mei. Annūciaui
iuſtitiā in eccleſia mul-
ta: ecce labia mea non
prohibebo: dn̄e tu
noſti. Iuſtitiam tuam
non abſcōdi in medio
cordis mei: fidem tuā
& ſalutare tuum
dixi: non abſcōdi mi
ſericordiam tuam
& veritatem tuam in ec
cleſia multa. Tu dn̄e
nō prohibebis mias tu
as a me: miſericordia
tua & veritas tua iugi-
ter ſeruabūt me. Circū
ďderūt eī me mala quo
rū nō eſt nūerus: com
p̄hēderūt me iniquita-
tes mee & non potui vi
dere: plures facte ſunt
quā capilli capitis mei:

Tex. heb.	Primitiua. he.
הסר מעלי נגעך מתגרת ידך אני	סור גרה
כליתי: בתוכחות על עון יסרת	כלה יכח
איש ותמס כעש חמודו אך הבל	מסס חמד
כל אדם סלה: שמעה תפלתי	פלל
יהוה ושועתי האזינה אל דמעתי	אזן
אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב	חרש גור
ככל אבותי: השע ממני	ישב שעה
ואבליגה בטרם אלך ואינני:	בלג הלך
xl. למנצח לדוד מזמור:	נצח
קוה קויתי יהוה ויט אלי וישמע	זמר נטה
שועתי: ויעלני מבור שאון	שמע עלה
מטיט היון ויקם על סלע רגלי	שאה קום
כונן אשרי: ויתן בפי שיר חדש	נתן שור
תהלה לאלהינו יראו רבים	הלל ראה
וייראו ויבטחו ביהוה: אשרי	רבב ירא
	בטח
הגבר אשר שם יהוה מבטחו ולא	שום
פנה אל רהבים ושטי כזב: רבות	שטה
עשית אתה יהוה אלהי נפלאתיך	עשה פלא
ומחשבתיך אלינו אין ערוך אליך	חשב ערך
אגידה ואדברה עצמו מספר: זבח	נגד דבר
ומנחה לא חפצת אזנים כרית	כרה
לי עולה וחטאה לא שאלת: אז	עלה
אמרתי הנה באתי במגלת ספר	בוא גלל
כתוב עלי: לעשות רצונך אלהי	כתב עשה
חפצתי ותורתך בתוך מעי:	רצה ירה
בשרתי צדק בקהל רב הנה	מעה
שפתי לא אכלא יהוה אתה	שפה כלא
ידעת: צדקתך לא כסיתי בתוך	
לבי אמונתך ותשועתך	אמן ישע
אמרתי לא כחדתי חסדך	
ואמתך לקהל רב: אתה יהוה	
לא תכלא רחמיך ממני חסדך	
ואמתך תמיד יצרוני: כי אפפו	תמד נצר
עלי רעות עד אין מספר	רוע ספר
השיגוני עונתי ולא יכלתי	נשג
לראות עצמו משערות ראשי	ראה

ולבי עזבני׃ רצה יהוה להצילני — נצל
יהוה לעזרתי חושה׃ יבשו — בוש
ויחפרו יחד מבקשי נפשי — חפר בקש
לספותה יסגו אחור ויכלמו חפצי — ספה נסג
רעתי׃ ישמו על עקב בשתם — אחר כלם
האמרים לי האח האח׃ ישישו — שמם אמר אח שוש
וישמחו בך כל מבקשיך יאמרו — שמח בקש
תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך׃ — גדל ישע
ואני עני ואביון אדני יחשב לי — ענה אבה
עזרתי ומפלטי אתה אלהי אל — חשב פלט
תאחר׃ xli. למנצח מזמור — אחר נצח
לדוד׃ אשרי משכיל אל דל — זמר שכל
ביום רעה ימלטהו יהוה׃ יהוה — רוע מלט
ישמרהו ויחיהו ואשר בארץ — שמר חיה
ואל תתנהו בנפש איביו׃ יהוה — נתן
יסעדנו על ערש דוי כל משכבו — סעד דוה
הפכת בחליו׃ אני אמרתי יהוה — שכב חלה
חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך׃
אויבי יאמרו רע לי מתי ימות — איב אמר
ואבד שמו׃ ואם בא לראות — רוע מות
שוא ידבר לבו יקבץ און — בוא ראה
לו יצא לחוץ ידבר׃ יחד עלי — דבר
יתלחשו כל שנאי עלי — לחש
יחשבו רעה לי׃ דבר בליעל — חשב בל
יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף — צוק יסף
לקום׃ גם איש שלומי אשר — שלם
בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל — אכל גדל
עלי עקב׃ ואתה יהוה חנני
והקימני ואשלמה להם׃ בזאת — קום שלם
ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע — רוע
איבי עלי׃ ואני בתמי תמכת בי — תמם
ותציבני לפניך לעולם׃ ברוך — יצב פנה
יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד — עלם ברך
העולם אמן ואמן׃ xlii. למנצח — נצח
משכיל לבני קרח׃ כאיל — שכל
תערג על אפיקי מים כן נפשי — ערג אפק

& cor meū dereliqt me. Placeat tibi dñe vt liberes me: dñe ad adiuuādū me festina. Confundantur & reuereātur simul querētes aiam meā vt auferāt eā: cōuertātur retrorſum & cōfundātur q volūt mihi mala. Pereāt post cōfuſione ſuā: qui dicunt mihi vah vah. Gaudeāt & letentur in te qui querūt te: dicant iugiter magnificetur domin9 qui diligunt ſalutare tuum. Ego āt ſum egenus & pauper: dñs ſollicitus erit p me: auxiliū meū & ſalutare meū tu es: deus me9 ne moreris.

Pro victoria ps̄ đđ. 41

BEatus qui intelligit ſuper pauperem: in die mala liberabit eum dominus. Dñs custodiet eū & viuificabit eū & btūs erit in terra: & non tradet eū aīe inimicorū ſuorū. Dñs cōfortabit eū in lecto īfirmitatis: totū ſtratū eius vertiſti in egrotatione ſua. Ego dixi dñe miſerere mei: ſana animā meā quia peccaui tibi. Inimici mei loquuntur malū mihi: qñ morietur & pibit nomen eius. Et ſi venerit vt viſitet vana loqtur: cor eius cōgregabit iniquitatē ſibi: egrediēs foras detrahet. Siml aduerſum me murmurabant oēs odientes me: contra me cogitabāt malū mihi. Verbū īpietatis infundebant ſibi: qui dormiuit non addet vt reſurgat? Sed & homo pacificus meus in quo habui fiduciā q mādūcabat panē meum leuauit contra me plātā. Sed tu dñe miſerere mei: & leua me vt reddā eis. In hoc cognoui q velis me: qa nō īſultabit inimic9 meus mihi. Ego āt in ſimplicitate mea adiut9 ſū a te: & ſtatues me añ faciē tuā in ppetuū. Bñdictus dñs deus iſrael a ſeculo & vſq in ſeculum amen & amen.

Provictoria doctiſſimi filiorū core. 42.

SIcut ceruus deſiderat ad fontes aquarum: ſic anima mea

τ coꝛ meū dereliqt me. Cōplaceat dñe vt er
καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με. Εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥ
as me: dñe ad adiuuādū me reſpice. Cōfun
σασθαί με, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες. Καταισχυνθ
dātur τ reuereātur ſimul q querūt aiaꝫ meā:
ήσαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου, τ
vt auferāt eā. Auertantur retroꝛſū τ reuereā
ἐξάραι αὐτήν. Ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυ
tur q volūt mihi mala. Ferant cōfe
θείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά. Κομισάσθωσαν παραχρῆ
ſtim cōfuſionē ſuā: q dicūt mihi euge euge. Exul
μα αἰσχύνην αὐτῶν, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε. Ἀγαλλιά
tent τ letētur ſup te oēs querēte
σθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές
te dñe. Et dicāt ſemp magnificet do
σε κύριε. Καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κύ
min9: qui diligūt ſalutare tuū. Ego āt mēdicus ſum
ριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου. Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι
τ paup: dñs ſollicit9 erit mei. Adiutoꝛ meus τ ꝓtec
καὶ πένης, κύριος φροντιεῖ μου. Βοηθός μου καὶ ὑπερασπι
toꝛ meus es tu deus meus: ne tardaueris.
στής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ χρονίσῃς.

In finē pſalmus dauid. 40.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μ'.

BEatus q intelligit ſup egenū τ paupem: in
Μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα, ἐν ἡ
die mala liberabit eū dñs. Dñs cōſeruet e
μέρα πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος. Κύριος διαφυλάξαι αὐ
um τ viuificet eū: τ btm faciat eū in tra: τ nō
τὸν καὶ ζῆσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ
tradat eū in manus inimicoꝝ eius. Dñs opē ferat
παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ. Κύριος βοηθήσαι
illi ſup lectū doloꝛis eius: vniuerſū ſtratū eius ver
αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδύνης αὐτοῦ, ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρε
ſaſti in īfirmitate eius. Ego dixi: dñe miſerere mei: ſa
ψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ. Ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴα
na aiaꝫ meā: qꝛ peccaui tibi. Inimici mei dixe
σαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Οἱ ἐχθροί μου εἶ
rūt mala mihi: qñ moꝛietur τ peribit nomē
πον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα
eius. Et ingrediebat vt videret: vana loqbat coꝛ
αὐτοῦ. Καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία
eius: cōgregauit iniquitatē ſibi: egrediebat foras: τ loq
αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλά
bat in idipſū. Aduerſū me ſuſurrabāt oēs inimici
λει ἐπὶ τὸ αὐτό. Κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί
mei: aduerſū me cogitabāt mala mihi. Verbū iniquū cō
μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι. Λόγον παράνομον κα
ſtituerūt aduerſū me: nūqd q doꝛmit nō adijciet vt re
τέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀνα
ſurgat? Et em̄ hō pacis mee in quo ſperaui: q
στῆναι; Καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ
edebat pāes meos magnificauit ſup me ſupplātatiōeꝫ. Tu āt do
ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν. Σὺ δὲ κύ
mine miſerere mei: τ reſuſcita me: τ retribuā eis.
ριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.
In hoc cognoui: qm̄ voluiſti me: qm̄ nō gaude
Ἐν τούτῳ ἔγνων, ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχα
bit inimicus meus ſup me. Me āt ꝓp inocētiā ſu
ρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ. Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντε
ſcepiſti: τ cōfirmaſti me i cōſpectu tuo in eternū.
λάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.
Benedictus dñs deus iſrael a ſeculo τ in
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς
ſeculū fiat fiat.
τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.

In finē in intellectū filijs coꝛe. 41.
Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μα'.

QUemadmodū deſiderat ceru9 ad fontes
Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς
aquaꝝ: ita deſiderat aīa mea
τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου

ad te deus. Sitiuit aīa mea ad deū
πρὸς σὲ ὁ θεός. Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν
forte viuū. Qn̄ veniā ⁊ apparebo añ faciē
ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. Πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ
dei. Fuerūt lachrime mee mihi panis die ac
τοῦ θεοῦ. Ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ
nocte: dum dr̄ mihi quotidie: vbi est deus
νυκτός, ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός
tuus? Hec recordatꝰ sū: ⁊ effudi in me aīam meā:
σου; Ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν ψυχήν μου,
qm̄ trāsibo i locū tabnaculi admirabilis vsq; ad domū
ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ
dei. In voce exultatiōis ⁊ cōfessionis sonꝰ fe=
θεοῦ. Ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορ=
sta celebrātis. Quare tristis es aīa mea: ⁊ quare cō
τάζοντος. Ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συν
turbas me? Spera in deo: qm̄ cōfitebor
ταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι
illi: salutare vultus mei ⁊ deus meꝰ. Ad
αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου. Πρὸς
me ipm̄ aīa mea cōturbata ē: ꝓpterea memor ero
ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί
tui de t̄ra iordanis ⁊ hermoniīꝫ a mōte modico. Abys
σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου καὶ Ἑρμωνιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. Ἄβυσ
sus abyssūꝫ inuocat in voce cataractaꝝ tuaꝝ.
σος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρακτῶν σου.
Omnia excelsa tua ⁊ fluctus tui sup me
Πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ᾽ ἐμὲ
trāsierūt. In die mādabit dn̄s miaꝫ suā: ⁊
διῆλθον. Ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ
nocte cāticū eius apd̄ me. Oratio deo vite mee:
νυκτὸς ᾠδὴ αὐτοῦ παρ᾽ ἐμοί. Προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου,
dicā deo susceptor meꝰ es. Quare me oblitus es: ⁊ qua
ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Διατί μου ἐπελάθου, καὶ ἱνα=
re cōtristatus incedo dū affligit inimicus?
τί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
Dum cōfrigūtur ossa mea: exp̄brauerūt mihi inimici mei. Dū
Ἐν τῷ καταθλάσαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. Ἐν
dicūt ipi mihi p singulos dies: vbi est deꝰ tuus?
τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;
Quare tristis es aīa mea: ⁊ quare cōturbas
Ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις
me? Spera in deo: qm̄ cōfitebor illi: saluta
με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτή
re vultus mei ⁊ deꝰ meꝰ.
ριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

Psalmus dauid sine titulo apd̄ hebreos. 42.
Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀνεπίγραφος παρ᾽ Ἑβραίοις. μβʹ.

Iudica me deus: ⁊ discerne causaꝫ meā: de gē=
Κρῖνόν μοι ὁ θεός, καὶ δίκασον τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθ=
te nō sctā: ab hoīe iniquo ⁊ doloso erue
νους οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί
me. Quia tu es deꝰ fortitudo mea: quare repulisti
με. Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς κραταίωμά μου, ἱνατί ἀπώσω
me: ⁊ quare tristis incedo: dū affligit
με, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι, ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν
inimicus? Emitte lucē tuā ⁊ ṽitatē
ἐχθρόν; Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν
tuā: ipa me deduxert ⁊ adduxerūt me in mōtē sctm̄
σου, αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν
tuū ⁊ in tabnacula tua. Et introibo
σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Καὶ εἰσελεύσομαι
ad altare dei: ad deū q̄ leti
πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραί
ficat iuuētutē meā: Cōfitebor tibi in cithara
νοντα τὴν νεότητά μου, Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ
deus deus meꝰ: quare tristis es aīa mea: ⁊
ὁ θεὸς ὁ θεός μου, ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ
quare cōturbas me? Spera in deo: qm̄
ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι
cōfitebor illi: salutare
ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ

[m]desiderat[n]ad te[o]deus. [p]Sitiuit[q]anima mea [r]ad deum[s]fortem [t]viuum: [u]quando[x]veniam [y]& videbo[z]faciem[a]dei. [b] Fuerūt[c]mihi[d]lachrime mee [e]panis[f]die[g]ac nocte :[h]cū diceretur[i]mihi[k]tota [l]die [m]vbi est[n]deus tuus?[o]Horum[p]recordatus sum[q]& effudi[r]in me[s]animā meam:[t]quia[u]vēlam[x]ad vmbraculum[y]tacebo [z] vsq; ad[a]domum[b]dei: [c] in voce[d]laudis[e] & confessiōis [f]multitudinis[g]festa celebrantis.[h]Quare[i] incuruaris[k]anima mea: [l] & q̄re[l]conturbas[m]me? [n]expecta[o]deum[p]quia [q] adhuc[r]cōfitebor ei [s]salutaribus[t]vultus eius.[u] Deus meus[x]i meipso [y] aīa mea [z]incuruatur:[a] ꝓpterea[b]recordabor tui[d]d̄ t̄ra [e]iordanis[f]& hermōiī[g]de mōte[h]minimo.[i]Abyssus[l]abyssum[m]vocat [n] in voce [o]cataractarū tuarū:[p]oēs [q]gurgites tui[r]& fluctus tui[s]sup me [t]transierunt. [u]Per diē[x]mandabit[y]dn̄s [z]miam suā:[a]& nocte [b]cāticū eius[c] mecū:[d] oratio [e]deo[f]vite mee. [g] Dicam [h]deo[i]petra mea[k]q̄re[l]oblitus es mei:[m]quare[n]tristis [o]incedo[p]affligente [q]inimico.[r]Cū me interficerēt[s]in ossibus meis : [t]expbrauerūt mihi[u]hostes mei:[x]dicentes [y]mihi [z]tota[a]die[b]vbi est[c]deus tuus?[d]Quare[e]icuruaris[f]aīa mea:[g]& quare[h] cōturbas [i]me?[k]expecta[l]deū[m]qm̄ [n]adhuc[o]cōfitebor ei [p]salutaribus[q]vultus mei[r] & deo meo. 43.

Iudica me[b]deus[c]& discerne[d]cām meam [e]de gēte[f]nō[g]sctā: [h]a viro [i]iniquo[k]& doloso[l]salua me.[n]Tu[m] enim [o]deus[p]fortitudinis mee: [q]q̄re[r]ꝓiecisti me?[s] quare [t]tristis[u]incedo[x]affligēte [y]inimico?[z] Mitte [a]lucē tuā[b]& veritatē tuā: [c]ipsa[d]ducēt me &[e] itroducent[f]in[g]mōtē [h]sanctū tuum [i]& in[k]tabernacula tua.[l]Et introibo[m]ad [n]altare[o]dei:[p]ad [q]deū[r]letitiā[s] exultatiōis mee:[t]& cōfitebor tibi [u] i cithara[x]deus[y]deus meꝰ. [z]Quare[a]incuruaris [b]anima mea:[c]& q̄re[d]conturbas[e]sup me?[f]expecta [g]deū[h]quoniā[i]adhuc[k]cōfitebor ei[l]salutaribus

תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה	
נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי	
אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה	בוא ראה
לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר	פנה היה
אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ אֵלֶּה	
אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי	זכר שפך
אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד בֵּית	עבר סכך
אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן	דדה רנן
חוֹגֵג׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי	ידה המה
עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ	חגג שחח
יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃ אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי	המה יחל
	ידה ישע
תִשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ	פנה שחח
יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃	זכר צער
תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל	תהם קרא
צִנּוֹרֶיךָ כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי	צנר שבר
עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ	גלל צוה
וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל	שור פלל
חַיָּי׃ אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָה	חיה
שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ	ילך
אוֹיֵב׃ בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי	איב
צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה	
אֱלֹהֶיךָ׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה	
תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי	
עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃	פנה
שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה xliii.	
רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד מֵאִישׁ	ריב
	חסד
מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי׃ כִּי אַתָּה	רמה פלט
אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָה זְנַחְתָּנִי לָמָּה	עזז
קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ שְׁלַח	איב
אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי	נחה בוא
אֶל הַר קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃	שכן
וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל	בוא זבח
אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר	ידה כנר
אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי	
נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי	
לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת	

פָּנַי וֵאלֹהָי׃ xliiii. לַמְנַצֵּחַ | פָּנָה נָצַח
לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל׃ אֱלֹהִים | שָׂכַל
בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ
לָנוּ פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִימֵיהֶם בִּימֵי | יוֹם
קֶדֶם׃ אַתָּה יָדְךָ גּוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ | יָרַשׁ
וַתִּטָּעֵם תָּרַע לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם׃ | נָטַע רוּעַ
כִּי לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אָרֶץ | שָׁלַח זָרַע
וּזְרוֹעָם לֹא הוֹשִׁיעָה לָּמוֹ כִּי יְמִינְךָ | יָשַׁע יָמַן
וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם׃ | פָּנָה רָצָה
אַתָּה הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה
יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב׃ בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ | יָשַׁע צוּר
בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ׃ כִּי לֹא | נָגַח בּוּס
בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא | קוּם בָּטַח
תוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ | יָשַׁע צוּר
וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹתָ׃ בֵּאלֹהִים | שָׂנֵא בּוֹשׁ
הִלַּלְנוּ כָל הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם | עָלַם
נוֹדֶה סֶלָה׃ אַף זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ | יָדָה כָּלַם
וְלֹא תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ תְּשִׁיבֵנוּ | יָצָא שׁוּב
אָחוֹר מִנִּי צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסוּ | אָחַר צוּר
לָמוֹ׃ תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם | שָׁסָה נָתַן
זֵרִיתָנוּ׃ תִּמְכֹּר עַמְּךָ בְלֹא הוֹן | צֹאן אָכַל
וְלֹא רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם׃ תְּשִׂימֵנוּ | זָרָה מָכַר
חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס | רָבַב מָחַר
לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃ תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל | שׂוּם
בַּגּוֹיִם מְנוֹד רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים׃ | סָבַב
כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי | נוּד לְאֹם
כִּסָּתְנִי׃ מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי | בּוֹשׁ פָּנָה
אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃ כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ | כָּסָה חָרַף
וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא שִׁקַּרְנוּ | נָדַף אָיַב
בִּבְרִיתֶךָ׃ לֹא נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ | נָקַם בּוֹא
וַתֵּט אֲשֻׁרֵינוּ מִנִּי אָרְחֶךָ׃ כִּי | בְּרִית נָסַג
דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס | אָחַר נָטָה
עָלֵינוּ בְצַלְמָוֶת׃ אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם | אָשַׁר דָּכָא
אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר׃ | קוּם תָּנַן
הֲלֹא אֱלֹהִים יַחֲקָר זֹאת כִּי הוּא | כָּסָה עָלָה
יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃ כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ | פָּרַשׂ
| חָקַר
| עָלַם הָרַג

[m]vultus mei[n]& deo meo.
[a]Victori[b]filiorū[c]co-
re[d]eruditio. 44.
DEus[f]aurib⁹ noſtris
[g]audiuimus:[h]pr̄es
noſtri[i]narrauerūt[k]nobiſ
[l]opus qđ[m]op̄atus es[n] in
diebus eorū[o] in diebus
[p]antiquis. [q]Tu[r]mā̄u tua
[s]gentes[t]deleſti[u]& plāta-
ſti eos:[x]afflixiſti[y] popu-
los[z]& emiſiſti eos.[b] Non
[a]enim[c]in gladioſuo[d]poſ
ſederūt[e]terrā:[g]nec bra-
chiū eorū[h] ſaluauit[i]eos:
[k]ſed[l]dextera tua[m]& bra-
chiū tuū[n] & lux[o] vultus
tui:[p]qm̄[q]cōplacuiſti eis.
[r]Tu es[s]ipſe[t]rex me⁹[u]de
us:[x]precipe p̄[y]ſalutarib⁹
[z]iacob.[a]In te[b]hoſtes no-
ſtros[c] ventilabim⁹ cor-
nu:&[d]in noīe tuo[e]cōcul
cabimus[f]aduerſarios no
ſtros.[h]Non[g]enim[i]in ar-
cu meo[k]cōfidā:[m]nec[l]gla
dius meus[n] ſaluabit me.
[o]Quia[p]ſaluaſti nos[q]de
hoſtibus nr̄is:[r]& eos q o
derūt nos[s]cōfudiſti.[t] In
deo[u] gaudebimus[x]tota
[y]die:[z]& nomē tuū[a]in et-
nū[b]confitebimur.[c] Sp.
[d]Verū tu[e]p̄iecifti[f]& con
fudiſti nos:[g]& nō[h]egre-
dieris[i]in exercitibus no
ſtris.[k]Vertiſti[l] terga nr̄a
[n]hoſtibus:[o]& q oderunt
nos[p]diripuerūt[q]ſibi.[r]De
diſti nos[s] q̄ſi gregē ad
[t]vorādū:[u]& in gentibus
[x]diſperſiſti nos.[y]Vendi-
diſti[z]populū tuū[a]ſine[b]p̄
cio:[c]nec[d]grādis fuit[e] cō-
mutatio eorū.[f]Poſuiſti
nos[g]opprobriū[h] vicinis
nr̄is:[i]ſubſānationē[k]& ir-
riſum[l]his q erāt ī circui-
tu nr̄o.[m]Poſuiſti nos in
[n]ſilitudinē[o]gētibus:[p]cō-
motionē[q]capitis[r] in tri-
bubus.[s]Tota[t]die[u]cōfu-
ſio mea[x]contra me:[y]& i-
gnominia[z]faciei mee[a]co
opuit me.[b]A voce[c]exp̄-
brantis[d]& blaſpheman-
tis:[e]a facie[f]inimici[g]& vl-
toris.[h]Oīa[i]hec[k]venerūt
ſup nos[l]&[m]obliti[l]nō[m]ſu
mus tui:[n]nec[o]mētiti ſu-
mus[p]in pacto tuo:[q]Non
[r]ē cōuerſū[s]retro[t]cor no
ſtrū:[u]nec declinauerunt
[x]greſſ⁹ nr̄i[y]a[z]ſemita tua.
[a]Qm̄[b]deieciſti nos[c]in lo
cū[d]draconū:[e]& op̄uiſti
[f]nos[g]vmbra mortis.[h]Si
[i]obliti ſumus[k]noīs[l]dei
nr̄i:[m]& ſi expādim⁹[n]ma
nus nr̄as[o]ad deū[p]alienū.
[q]Nūqd nō[r]deus[s]inueſti
gabit[t]iſtud:[x]ip̄e[u]ei[y] no-

vultus mei ꝛ de⁹ meus.
προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
In fine filijs core ad intellectū. 43
Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν. μγ´
DEus in auribus nr̄is audiuimus: ꝛ p̄res
Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες
nr̄i annūtiauerūt nobis: Opus: qđ op̄at⁹ es in dieb⁹ eo
ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν, Ἔργον, ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐ
rū: in diebus antiquis. Manus tua gētes diſp̄didit: ꝛ
τῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις. Ἡ χείρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσε, καὶ
plātaſti eos: afflixiſti p̄los: ꝛ expuliſti e
κατεφύτευσας αὐτούς, ἐκάκωσας λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐ
os. Nec em̄ in gladio ſuo poſſederūt trā: ꝛ
τούς. Οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ
brachiū eoꝝ nō ſaluauit eos: Sed dextera tua ꝛ
ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς, Ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ
brachiū tuū ꝛ illuminatio vultus tui: qm̄ cōpla
ὁ βραχίων σου καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδό
cuiſti in eis. Tu es ip̄e rex me⁹ ꝛ deus me⁹:
κησας ἐν αὐτοῖς. Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου,
qui mādas ſalutes iacob. In te inimicos
ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας ἰακώβ. Ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς
nr̄os vētilabim⁹ cornu: ꝛ in noīe tuo ſpernem⁹
ἡμῶν κερατιοῦμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν
inſurgētes nobis. Nō em̄ in arcu meo ſp̄abo.
τοὺς ἐπανισταμένους ἡμῖν. Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ,
ꝛ gladius meus nō ſaluabit me. Saluaſti em̄ nos de
καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με. Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν
affligētib⁹ nos: ꝛ odiētes nos cōfudiſti. In
θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς κατῄσχυνας. Ἐν
deo laudabimur tota die: ꝛ in noīe
τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί
tuo cōfitebimur in ſeculū. Nūc āt repuliſti ꝛ cō
σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα. Νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κα
fudiſti nos: ꝛ nō egredieris deus in v̄tutibus
τῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡ
nr̄is. Auertiſti nos retrorſū poſt inimicos
μῶν. Ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡ
nr̄os: ꝛ q oderūt nos diripiebāt ſibi. Dediſti nos
μῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς. Ἔδωκας ἡμᾶς
tāq̄ oues eſcarū: ꝛ in gētib⁹ diſp̄ſiſti nos.
ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.
Vēdidiſti p̄p̄lū tuū ſine p̄tio: ꝛ nō fuit multitudo in
Ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς
cōmutatiōibus nr̄is. Poſuiſti nos op̄p̄briū vicinis nr̄is:
ἀλαλάγμασιν ἡμῶν. Ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν,
ſubſannationē ꝛ deriſū ijs q̄ i circuitu nr̄o. Poſuiſti nos ī
μυκτηρισμὸν καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. Ἔθου ἡμᾶς εἰς
ſimilitudinē in gētibus: cōmotionē capitis in p̄p̄lis.
παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς.
Tota die verecūdia mea cōtra me eſt: ꝛ cō
Ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου ἐστί, καὶ ἡ αἰ
fuſio faciei mee cooperuit me. A voce exp̄brā
σχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με. Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζον
tis ꝛ obloq̄ntis: a facie inimici ꝛ p̄ſeq̄n-
τος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκον
tis. Hec oīa venerūt ſup nos: nec obliti ſum⁹ te:
τος. Ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου,
ꝛ iniq̄ nō egimus in teſtamēto tuo. Et nō receſſit re
καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου. Καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀ-
tro cor nr̄ꝫ: ꝛ declinaſti ſemitas nr̄as a
πίσω ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς
via tua. Qm̄ humiliaſti nos in loco afflictiōis: ꝛ
ὁδοῦ σου. Ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ
cooperuit nos vmbra mortis. Si obliti ſum⁹ nomē
ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου. Εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος
dei nr̄i: ꝛ ſi expādimus manus nr̄as ad deū alie-
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλό-
nū: Nōne deus req̄ret iſta? ip̄e em̄ nouit
τριον, Οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ
abſcōdita cordis. Qm̄ p̄p̄ te mortificamur
κρύφια τῆς καρδίας. Ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ro.

tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisiōis. Exur
ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. Ἐξεγέρ
ge: quare obdormis dñe? exurge & ne repellas in finē.
θητι, ἱνατί ὑπνοῖς κύριε; ἀνάστηθι καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.
Quare faciē tuā auertis? obliuisceris ino-
Ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς πτω-
pie nr̄e & tribulatiōis nr̄e? Qm̄ humiliata ē in
χείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν; Ὅτι ἐταπεινώθη εἰς
puluere aīa nr̄a: cōglutinat⁹ est in t̄ra vēter nr̄. Exurge dñe
χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν. Ἀνάστα κε
adiuua nos: & redime nos pp̄ nomē tuū.
βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

In finē pro his q̄ cōmutabūtur filijs
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς
core ad intellectū: cāticū pro dilecto. 44.
κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. μδʹ.

Eructauit cor meū v̄bū bonū: dico ego
Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ
opa mea regi. Lingua mea calamus scri-
τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. Ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμ
be velociter scribētis. Speciosus forma pre filijs
ματέως ὀξυγράφου. Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς
hoium. diffusa est gr̄a in labijs tuis. ppterea bñ-
τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου, διὰ τοῦτο εὐλό-
dixit te deus in eternū. Accingere gladio tuo sup
γησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ
femur tuū potētissime. Specie tua & pulchritudie
τὸν μηρόν σου δυνατέ. Τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει
tua & intēde & psp̄e pcede & regna. Propter v̄i
σου καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε. Ἕνεκεν ἀλη-
tatē & māsuetudinē & iustitiā & deducet te mira
θείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης καὶ ὁδηγήσει σε θαυ-
biliter dextera tua. Sagitte tue acute potētissime: ppl̄i
μαστῶς ἡ δεξιά σου. Τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ, λαοὶ
sub te cadēt in corde inimicoꝝ re
ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βα-
gis. Sedes tua de⁹ in seculū seculi vir
σιλέως. Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ῥάβ-
ga directiōis v̄ga regni tui. Dilexisti
δος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας
iustitiā: & odisti iniq̄tatē: ppea vnxit te de
δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θε
us deus tuus oleo letitie pre cōsortib⁹
ὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους
tuis. Myrrha & gutta & casia a vestimētis tuis:
σου. Σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου,
a domib⁹ eburneis: ex q̄b⁹ delectauerūt te filie
ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν εὔφραναν σε θυγατέρες
regū in honore tuo. Astitit regina a dextris
βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου. Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν
tuis: in vestitu deaurato circūdata varieta
σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμέ-
te. Audi filia & vide & inclina aurē tuā: & obli
νη. Ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπι
uiscere ppl̄m tuū: & domū pr̄is tui. Et
λάθου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. Καὶ
cōcupiscet rex decorē tuū: qm̄ ipe est dñs
ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός ἐστι κς
tuus: & adorabis eū. Et filia tyri in munerib⁹:
σου, καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ. Καὶ θυγάτηρ τύρου ἐν δώροις, τὸ
vultū tuū deprecabūtur diuites plebis. Omnis
πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ. Πᾶσα ἡ
glīa filie regis abint⁹: in fimbrijs au-
δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν κροσσωτοῖς χρυ
reis circūamicta varietatibus. Adducētur
σοῖς περιβεβλημένη πεποικιλμένη. Ἀπενεχθήσονται τῷ βα
regi v̄gines post eā: pxime eius afferē
σιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσον
tur tibi. Afferentur in letitia & exultatiōe: addu
ταί σοι. Ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχ
cētur in tēplū regis. Pro prib⁹ tuis
θήσονται εἰς ναὸν βασιλέως. Ἀντὶ τῶν πατέρων σου

uit cogitatiōes cordis. Qm̄ pp̄ te mortificati sumus tota die: reputati sumus vt grex occisionis. Cōsurge q̄re dormitas dñe: euigila quare piicis ī sempiternū? Quare faciē tuā abscōdis? obliuisceris afflictionis & angustie nr̄e. Qm̄ incuruata ē ī puluere aīa nr̄a: adhesit terre vēter nr̄. Surge auxiliare nobis: & redime nos pp̄ miam tuam.

Victori pro liliis filiorū core eruditionis cāticum amātissimi. 45.

Eructauit cor meū verbū bonū: dico ego opa mea regi: lingua mea stilus scribe velocis. Decor̄ pulchrior es filiis hoīm: effusa est gr̄a in labiis tuis: ppterea bñdixit te deus ī eternū. Accīgere gladio tuo sup femur fortissime: gloria tua & decore tuo. Et decore tuo psp̄e ascēde pp̄ verbū veritatis & māsuetudinē iusticie: & docebit te terribilia dextera tua. Sagitte tue acute: ppl̄i sub te cadēt in corde inimicorū regis. Thronus tuus deus in seculū & in eternū: sceptrū equitatis sceptrū regni tui. Dilexisti iusticiā & odisti iniquitatē: ppterea vnxit te deus deus tuus oleo exultationis p̄ pticipibus tuis. Myrrha & stacte & casia in cūctis vestimētis tuis: de domibus eburneis quibus letificauerūt te. Filie regum in honore tuo: stetit cōiunx ī dextera tua ī diademate aureo. Audi filia & vide & inclina aurē tuam: & obliuiscere ppl̄i tui & domus pr̄is tui. Et cōcupiscet rex decorē tuū: quia ipse ē dñs tuus & adora eū. Et filia fortis in muneribus ∞ faciē tuā depcabuntur diuites plebis. Oīs ∞∞ gloria filie regis intrinsecus: fasciis aureis ∞∞ vestita est. In scutulatis ducetur ad regem: virgines sequentur eā: amice eius ducentur illuc. Ducentur in letitiis & exultatione: ∞∞∞ ingrediētur ī thalamū regis. Pro pr̄ibus tuis

כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה׃ — חָשַׁב צֹאן
עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי הָקִיצָה — יָשֵׁן קוּץ
אַל תִּזְנַח לָנֶצַח׃ לָמָּה פָנֶיךָ — זָנַח פָּנָה
תַסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃ — סָתַר שָׁכַח
כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה
לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃ קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ
וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ — פָּדָה

xlv.

לַמְנַצֵּחַ עַל שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי קֹרַח — נָצַח
מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת׃ רָחַשׁ — שָׂכַל שׁוּר
לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אָנִי מַעֲשַׂי — יָדַד
לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃ — עָשָׂה לָשׁוֹן
יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן — סָפַר מָהַר
בְּשְׂפְתוֹתֶיךָ עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים — יָפָה יָצַק
לְעוֹלָם׃ חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר — שָׂפָה
הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ׃ וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב — עָלַם חָגַר
עַל דְּבַר אֱמֶת וְעַנְוָה צֶדֶק וְתוֹרְךָ — גָּבַר
נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ׃ חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים — עָנָה
עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי — יָרֵא יָמַן
הַמֶּלֶךְ׃ כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד — חָצַץ שָׁנַן
שֵׁבֶט מִישֹׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ׃ — נָפַל אָיַב
אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל כֵּן — עָלַם
מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן — יָשַׁר
מֵחֲבֵרֶךָ׃ מֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת — שָׂנָא
כָּל בִּגְדֹתֶיךָ מִן הֵיכְלֵי שֵׁן מִנִּי — שׂוּשׂ
שִׂמְּחוּךָ׃ בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקְּרוֹתֶיךָ — מוֹר קָצַע
נִצְּבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר׃ — הֵיכַל
שִׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ — בָּנָה
וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ׃ וְיִתְאָו — יָצַב אֹפֶר
הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי הוּא אֲדֹנַיִךְ — רָאָה נָטָה
וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ׃ וּבַת צֹר בְּמִנְחָה — אָוָה
פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃ כָּל כְּבוּדָּה — יָפָה
בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב — שָׁחָה
לְבוּשָׁהּ׃ לִרְקָמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ — פָּנָה חָלָה
בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת — עָשַׁר כָּבַד
לָךְ׃ תּוּבַלְנָה בִּשְׂמָחֹת וָגִיל — בָּנָה פָּנָה
תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃ תַּחַת אֲבֹתֶיךָ — שָׁבַץ לָבַשׁ
יָבַל בָּתַל
רָעָה בּוֹא
גִּיל בּוֹא
הֵיכַל

יהיו בניך תשיתמו לשרים בכל   היה שות
הארץ: אזכירה שמך בכל דר   שור זכר
ודר על כן עמים יהודוך לעולם   דור
ועד: **xlvi.** למנצח לבני   ידה עלם
קרח על עלמות שיר: נצח שור
אלהים לנו מחסה ועז עזרה   חסה עזז
בצרות נמצא מאד: על כן לא   צור מצא
נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים   ירא מיר
בלב ימים: יהמו יחמרו מימיו   המה חמר
ירעשו הרים בגאותו סלה: נהר   רעש גאה
פלגיו ישמחו עיר אלהים קדש   שמח
משכני עליון: אלהים בקרבה   שכן עלה
בל תמוט יעזרה אלהים לפנות   מוט עזר
בקר: המו גוים מטו ממלכות   פנה המה
נתן בקולו תמוג ארץ: יהוה   מוט מלך
צבאות עמנו משגב לנו אלהי   מוג
יעקב סלה: לכו חזו מפעלות   שגב ילך חזה
יהוה אשר שם שמות בארץ: פעל שום
משבית מלחמות עד קצה הארץ   שמם שבת
קשת ישבר וקצץ חנית עגלות   לחם
ישרף באש: הרפו ודעו כי   שבר חנה שרף רפה
אנכי אלהים ארום בגוים ארום   ידע רמם
בארץ: יהוה צבאות עמנו משגב   שגב
לנו אלהי יעקב סלה: **xlvii.**   נצח זמר
למנצח לבני קרח מזמור:
כל העמים תקעו כף הריעו   רוע
לאלהים בקול רנה: כי יהוה   רנן
עליון נורא מלך גדול על כל   עלה ירא
הארץ: ידבר עמים תחתינו   גדל דבר
ולאמים תחת רגלינו: יבחר לנו   בחר
את נחלתנו את גאון יעקב אשר   גאה
אהב סלה: עלה אלהים בתרועה   רוע
יהוה בקול שופר: זמרו אלהים   שפר
זמרו זמרו למלכנו זמרו: כי מלך
כל הארץ אלהים זמרו משכיל: שכל
מלך אלהים על גוים אלהים

erũt tibi filii: pões eos principes in vniuersa terra. Recordabor nominis tui in oĩ gñatiõe & gñatiõe: ppterea populi cõfitebũtur tibi in seculũ & in eternũ.

Victori filiorũ core p iuuẽtutibus cãticũ. 46.

Deus nostra spes & fortitudo: auxiliũ in tribulationibus inuentus est validum. Ideo non timebimus cum fuerit translata terra: & concussi montes in corde maris. Sonãtibus & intumescentibus gurgitibus eius: & agitatis mõtibus ĩ potẽtia eius. Sp. Flumĩs diuisiones letificãt ciuitatẽ dĩ: sctm̃ tabernaculũ altissimi. Deus in medio ei9 nõ cõmouebitur: auxiliabitur ei deus in ortu matutino. Cõturbate sunt gẽtes cõcussa sunt regna: dedit vocẽ suã prostrata ẽ terra. Dñs exercituũ nobiscũ: ꝓtector nr̃ deus iacob. Sp. Venite & videte opera domini: quantas posuerit solitudines in terra. Conpescet bella vsq; ad extremum terre: arcum confringet & concidet hastam: plaustra comburet igni. Cessate & cognoscite quoniam ego sum deus: exaltabor in gentibus exaltabor ĩ terra. Dominus exercituum nobiscũ: fortitudo nostra deus iacob. Semper.

Victori filiorum core psalmus. 47.

Omnes populi plaudite manibus: iubilate deo in voce laudis. Quoniam dominus altissimus terribilis: rex magnus sup oẽm terrã. Cõgregauit populos subtus nos: & tribus sub pedibus nostris. Elegit nobis hereditatem nostram: gloriam iacob quam dilexit. Semper. Ascẽdit deus in iubilo: dominus in voce buccine. Canite deo canite: canite regi nostro canite. Quia rex vniuerse terre deus: canite erudite. Regnauit deus super gentes: deus

nati sunt filij tui: cõstitues eos principes sup
ἐγεννήθησαν οἱ υἱοί σου, καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ
oẽm trã. Memor ero nominis tui in om
πᾶσαν τὴν γῆν. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πα
ni gñatiõe ⁊ gñatiõe. Propterea ppli cõfitebũtur tib
σῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σο
in eternũ: ⁊ in seculũ seculi.
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

In finẽ pro filijs core pro
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ὑπὲρ τῶν
arcanis psalmus. 45.
κρυφίων ψαλμός. με.

Deus nr̃ refugiũ ⁊ ꝟtus: adiutor in tri
Ο θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλί
bulatiõibus q̃ inuenerũt nos nimis. Propterea nõ time
ψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Διὰ τοῦτο οὐ φοβη
bimus dũ turbabitur terra: ⁊ trãsferẽtur mõtes
θησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι ὄρη
in cor maris. Sonuerũt ⁊ turbate sũt aque
ἐν καρδίαις θαλασσῶν. Ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδα
eoꝶ: cõturbati sũt mõtes in fortitudine eius.
τα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ.
Fluminis impetus letificãt ciuitatẽ dei:
Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θε
sctificauit tabnaculũ suũ altissimus. Deus in me
οῦ, ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος. Ο θεὸς ἐν μέ
dio eius: ⁊ nõ cõmouebit. adiuuabit eã deus
σῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται. Βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς
mane diluculo. Cõturbate sũt gẽtes: inclinata sũt re
τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ. Ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασι
gna: dedit vocẽ suã altissimus: mota est trã.
λεῖαι, ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
Dñs ꝟtutũ nobiscũ: susceptor nr̃ deus
Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς
iacob. Venite ⁊ videte opa dei: q̃ posuit
ἰακώβ. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο
prodigia sup traꝫ: auferẽs bella vsq; ad
τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνταναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν
fines tre. Arcũ cõteret ⁊ cõfringet ar
περάτων τῆς γῆς. Τόξον συντρίψει καὶ συνθλάσει ὅ
ma: ⁊ scuta cõburet in igne. Uaca
πλον, καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί. Σχολάσα
te ⁊ cognoscite: qm̃ ego sũ deus: exaltabor in
τε καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς
gẽtibus: exaltabor in tra. Dñs ꝟtutũ
ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ. Κύριος τῶν δυνάμεων
nobiscũ: susceptor nr̃ deus iacob.
μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

In finẽ pro filijs core psalmus. 46.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός. μϛ.

Omnes gẽtes plaudite manib9: iubilate
Ο Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε
deo in voce exultatiõis. Qm̃ dñs excelsus:
τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Οτι κύριος ὕψιστος,
terribilis: rex magnus sup oẽꝫ trã. Sub
φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Ὑπέ
iecit pplos nobis: ⁊ gẽtes sub pedibus nr̃is.
ταξε λαοὺς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν.
Elegit nobis hereditatẽ sibi: spẽm
Ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτῷ, τὴν καλλο
iacob: q̃ dilexit. Ascẽdit deus in iubi
νὴν ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν. Ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγ
lo: dñs in voce tube. Psallite deo
μῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος. Ψάλατε τῷ θεῷ ἡ
nr̃o psallite: psallite regi nr̃o psallite.
μῶν ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε.
Qm̃ rex oĩs terre deus: psallite sapiẽ
Οτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός, ψάλατε συνε
ter. Regnauit deus sup gẽtes: deus
τῶς. Ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ θεὸς

sedet sup sedē sctā3 suā. Pricipes pplor cōgre
κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ. Ἄρχοντες λαῶν συνήχ=
gati sūt cū deo abraa3: qm̄ dei fortes
θησαν μετὰ τοῦ θεοῦ ἀβραάμ, ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς
terre vehemēter eleuati sūt.
γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.

Psalmus cātici filijs core scda sabbati. 47.
Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευτέρα σαββάτου. μζ.

Magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei
Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θε=
nr̄i in mōte sctō eius: Bn̄ fūdata exultatiōe vniuerse
οῦ ἡμῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ, Εὐρίζω ἀγαλλιάματι πάσης
terre: mōtes siō latera aqlōis: ciuitas re=
τῆς γῆς, ὄρη σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ βα
gis magni. Deus in domibus eius co=
σιλέως τοῦ μεγάλου. Ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώ=
gnoscit: cū suscipiet eā. Qm̄ ecce reges
σκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς. Ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς
terre cōgregati sūt cōuenerūt in vnu3. Ipi vidē=
τῆς γῆς συνήχθησαν διῆλθοσαν ἐπιτοαυτό. Αὐτοὶ ἰδόν=
tes sic admirati sūt: cōturbati sunt: cōmoti sunt: tre=
τες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρό
mor apphēdit eos. Ibi dolores vt pturiētis: in spū
μος ἐπελάβετο αὐτῶν. Ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης, ἐν πνεύ
vehemēti cōteres naues tharsis. Sicut audi
ματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα θαρσεῖς. Καθάπερ ἠκού=
uimus: sic ⁊ vidim⁹. in ciuitate dn̄i vir
σαμεν, οὕτως καὶ εἴδομεν. ἐν πόλει κυρίου τῶν δυ
tutū: in ciuitate dei nr̄i. Deus fundauit
νάμεων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν
eā in eternū. suscepimus de⁹ miā3 tuā in
αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεός σου ἐν
medio ppli tui. Scd3 nomē tuū deus: sic
μέσῳ τοῦ λαοῦ σου. Κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως
⁊ laus tua in fines terre: iustitia
καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, δικαιοσύνης
plena dextera tua. Letetur mōs sion: ⁊
πλήρης ἡ δεξιά σου. Εὐφρανθήτω ὄρος σιών, καὶ ἀ=
exultent filie iude pp
γαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν
iudicia tua dn̄e. Circūdate siō: ⁊ cō
κριμάτων σου κύριε. Κυκλώσατε σιών, καὶ περι=
plectimini eā: narrate in turribus eius. Po=
λάβετε αὐτήν, διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. Θέ=
nite corda vr̄a in virtute eius: ⁊ di
σθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ κα=
stribuite domus eius: vt enarretis in
ταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως ἂν διηγήσησθε εἰς
progenie altera. Qm̄ hic est deus nr̄ in eternū ⁊
γενεὰν ἑτέραν. Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
in seculū seculi. ipe reget nos in secula.
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.

In finē filijs core psalmus. 48.
Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. μη.

Audite hec oēs gētes: aurib⁹ pcipite om=
Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε πάν=
nes q̄ habitatis orbē. Quiq3 terrigene ⁊ fi
τες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, Οἵ τε γηγενεῖς καὶ υἱ=
lij hoiu3: simul in vnū diues ⁊ paup. Os meum
οἱ τῶν ἀνῶν, ἐπιτοαυτὸ πλούσιος καὶ πένης. Τὸ στόμα μου
loq̄tur sapiā3: ⁊ meditatio cordis mei prudētiā.
λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν.
Inclinabo in parabolā aurē meā: apiam in psalterio
Κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ
propositionē meā. Cur timeo in die mala: iniq
πρόβλημά μου. Ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνο
tas calcanei mei circūdabit me. Qui cōfidūt in
μία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. Οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ
virtute sua: ⁊ in multitudine diuitiar suar qui
δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυ
gloriātur. Frater nō redimit: redimet hō: nō dabit
χώμενοι. Ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ δώσει

sedet sup thronū sctm̄ suū. Principes pplorū cōgregati sūt ppl's dei abraam: quoniam deo scuta terre: vehementer eleuatus est.

Canticum psalmi filiis core. 48.

Magnus dn̄s & laudabilis nimis: ī ciuitate dei nr̄i in monte sctō ei⁹. Specioso germine gaudio vniuerse terre: mōte sion lateribus aquilonis: ciuitatula regis magni. Deus in domibus eius agnitus ē ī auxiliādo. Quia ecce reges congregati sunt: venerunt simul. Ipsi vidētes sic obstupuerunt: cōturbati sūt admirati sunt. Horror possedit eos: ibi dolor q̄si pturiētis. In vēto vredinis cōfrīges naues tharsis. Sicut audiuimus ita vidimus in ciuitate domini exercituū in ciuitate dei nr̄i: deus fundauit eā vsq3 in eternū. Sp. Estimauimus deus miam tuam ī medio tēpli tui. Secūdum nomen tuum deus sic laus tua vsq3 ad extremum terre: iustitia repleta ē dextera tua. Letetur mons sion: exultēt filie iude ppter iudicia tua. Circundate sion & circuite eam: numerate turres eius. Ponite cor vr̄m in menibus: separate palatia eius: vt enarretis in gn̄atiōe nouissima. Quia ipse ē deus deus nr̄ in seculū & in perpetuum: ipe erit dux noster ī morte.

Victori filiorum core p̄s. 49.

Audite hec omnes populi: auribus pcipite vniuersi habitatores orbis. Tam filii adam quam filii viri: simul diues & pauper. Os meum loquetur sapientias: & meditatio cordis mei prudentias. Inclinabo ad parabolā aurē meā: apiā in cithara enigma meum. Quare timebo ī dieb⁹ malis: iniqtas calcanei mei circundabit me. Qui fiduciā hn̄t ī fortitudie sua: & ī multitudie diuitiar suarū supbiūt. Frēm nō redimēs redi

ישב על כסא קדשו׃ נדיבי עמים
נאספו עם אלהי אברהם כי
לאלהים מגני ארץ מאד נעלה׃
xlviii. שיר מזמור לבני קרח
גדול יהוה ומהלל מאד בעיר
אלהינו הר קדשו׃ יפה נוף
משוש כל הארץ הר ציון ירכתי
צפון קרית מלך רב׃ אלהים
בארמנותיה נודע למשגב׃ כי
הנה המלכים נועדו עברו יחדו׃
המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו׃
רעדה אחזתם שם חיל כיולדה׃
ברוח קדים תשבר אניות
תרשיש׃ כאשר שמענו כן
ראינו בעיר יהוה צבאות בעיר
אלהינו אלהים יכוננה עד עולם
סלה׃ דמינו אלהים חסדך בקרב
היכלך׃ כשמך אלהים כן תהלתך
על קצוי ארץ צדק מלאה ימינך׃
ישמח הר ציון תגלנה בנות
יהודה למען משפטיך׃ סבו ציון
והקיפוה ספרו מגדליה׃ שיתו
לבכם לחילה פסגו ארמנותיה
למען תספרו לדור אחרון׃ כי זה
אלהים אלהינו עולם ועד הוא
ינהגנו עלמות׃ xlix.
למנצח לבני קרח מזמור׃
שמעו זאת כל העמים האזינו
כל ישבי חלד׃ גם בני אדם גם
בני איש יחד עשיר ואביון׃ פי
ידבר חכמות והגות לבי תבונות׃
אטה למשל אזני אפתח בכנור
חידתי׃ למה אירא בימי רע
עון עקבי יסובני׃ הבטחים על
חילם וברב עשרם יתהללו׃
אח לא פדה יפדה איש לא יתן

נדב
אסף
עלה
שור זמר
גדל הלל
שוש
צפן קרה
ידע שגב
יעד
ראה בהל
חפז חול
ילד קדם
שבר אנה
ראה
כון עלם
דמה
הכל הלל
קצה ימן
שמח גול
בנה שפט
סבב נקף
גדל שות
ספר
נהג
נצח זמר
אזן
עשר אבה
פה דבר
הגה בין
נטה פתח
כנר חוד
ירא יום
רוע סבב
הלל
נתן

לאלהים כפרו׃ ויקר פדיון פדה
נפשם וחדל לעולם׃ ויחי עוד עלם חיה
לנצח לא יראה השחת׃ כי יראה ראה
חכמים ימותו יחד כסיל ובער מות כסל
יאבדו ועזבו לאחרים חילם׃ אבד
קרבם בתימו לעולם משכנתם בית עלם
לדור ודור קראו בשמותם עלי שכן
אדמות׃ ואדם ביקר בל ילין לון
נמשל כבהמות נדמו׃ זה דרכם משל דמה
כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו פה רצה
סלה׃ כצאן לשאול שתו מות צון שאל
ירעם וירדו בם ישרים לבקר שות רעה
וצורם לבלות שאול מזבול לו׃ רדה
אך אלהים יפדה נפשי מיד בלה שאל
שאול כי יקחני סלה׃ אל תירא פדה לקח
כי יעשר איש כי ירבה כבוד עשר רבה
ביתו׃ כי לא במותו יקח הכל כבד
לא ירד אחריו כבודו׃ כי נפשו
בחייו יברך ויודך כי תיטיב לך׃ חיה ברך
תבא עד דור אבותיו עד נצח לא ידה יטב
יראו אור׃ אדם ביקר ולא יבין בוא ראה
נמשל כבהמות נדמו׃ בין

l.

מזמור לאסף אל אלהים זמר
יהוה דבר ויקרא ארץ ממזרח קרא זרח
שמש עד מבואו׃ מציון מכלל בוא כלל
יפי אלהים הופיע׃ יבא אלהינו יפה יפע
ואל יחרש אש לפניו תאכל בוא חרש
וסביביו נשערה מאד׃ יקרא אל פנה אכל
השמים מעל ואל הארץ לדין סבב שער
עמו׃ אספו לי חסידי כרתי קרא דון חסד
בריתי עלי זבח׃ ויגידו שמים ברת נגד
צדקו כי אלהים שפט הוא
סלה׃ שמעה עמי ואדברה דבר
ישראל ואעידה בך אלהים עוד
אלהיך אנכי׃ לא על זבחיך
אוכיחך ועולתיך לנגדי תמיד׃ יכח עלה

met vir: nec dabit deo ꝓpiciationē pro eo. Et preciū redēptionis anime eorū: & quiescet in secula. Et viuet vltra ĩ sempiternū: non videbit interitū. Cū viderit sapiētes morientes: simul insipiens & indoctus peribūt: & derelinquent aliēis diuitias suas: Interiora sua domus suas in seculo: tabernacula sua in gñatione & gñatiōe: vocauerūt nominibus suis terras suas. Et homo in honore nō cōmorabitur: similatus est iumētis & exequatus est. Hec via insipiētie eorū: & post eos iuxta os eorū current. Sp. Quasi grex in inferno positi sunt mors depascet eos: & subiicient eos recti in matutino: & figura eorꝝ cōteretur ĩ iferno post hītaculū suū. Verūtñ deus redimet aĩam meā de manu inferni: cū asumpserit me. Sp. Noli timere cū ditatus fuerit vir: cū multiplicata fuerit glĩa domus eius. Nec cū moriens tollet oĩa: nec descēdet post eū glĩa eius. Quia aĩe sue ĩ vita sua bñdicet: & laudabūt te cū bñfeceris tibi. Introibit vsq ad gñationē patrū suorū vsq ad finē nō videbunt lumen. Homo cū in honore esset & non intellexit: comparatus est iumentis & silebit.

Psalmus asaph. 50.

FOrtis deus dñs locutus est & vocauit terrā: ab ortu solis vsq ad occasū eius. De sion pfecto decore deus appuit. Veniet de⁹ noster & nō tacebit: ignis corā eo vorabit: & ĩ circuitu eius tēpestas valida. Vocabit celū de sursū: & terram vt iudicet pplm suū. Cōgregate mihi sctōs meos: q feriūt pactū meū in sacrificio. Et annūciabūt celi iustitiā eius: quia de⁹ iudex ē. Sp. Audi popule meus & loquar: israel & testificabor in te: deus oooooooooooooo deus tuus ego sū. Nō propter victimas tuas arguā te: & holocausta tua coram me sunt sp.

deo placatiões suā: Et pciū redēptiōis
τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ, Καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τ
aīe sue: τ laborauit in eternū: τ viuet in f
ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς τ
nē. Nō videbit interitū. cū viderit sapiētes moriē
λος. Οὐκ ὄψεται καταφθοράν. ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκο
tes: simul insipiēs τ stultus peribūt. Et relin
τας, ἐπιτοαυτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. Καὶ κατα
quēt alienis diuitias suas: τ sepulchra e
λείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ οἱ τάφοι α
rū domus illoꝝ in eternū. Tabnacula eoꝝ in pg
τῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. Σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενε
niē τ pgeniē: vocauerūt noīa sua in te
ὰν καὶ γενεάν, ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γα
rīs. Et hō cū in honore eēt: nō intellexit. cōparatus est
ῶν. Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε. παρασυνεβλήθ
iumētis insipiētib⁹ τ similis fact⁹ est illis. Hec vi
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. Αὕτη ἡ ὁδὸς
illoꝝ scādalū ipis: τ postea in ore
αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματ
suo cōplacebūt. Sicut oues in inferno positi sūt: mors
αὐτῶν εὐδοκήσουσιν. Ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθετο, θάνατος
depascet eos. Et dominabūtur eoꝝ iusti in ma=
ποιμανεῖ αὐτούς. Καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐθεῖς το=
tutino: τ auxiliū eoꝝ veterascet in inferno: a
πρωΐ, καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς
glīa eoꝝ expulsi sūt. Verūtñ deus redimet an
δόξης αὐτῶν ἐξώσθησαν. Πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυ=
mā meā de manu inferni: cū accepit me. Nō timuer
χήν μου ἐκ χειρὸς ᾅδου, ὅταν λαμβάνῃ με. Μὴ φοβοῦ
cū diues fact⁹ fuerit hō aut cū multiplicata fuerit glīa dom⁹
ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου
eius. Qm̄ nō cū interierit ipse sumet om
αὐτοῦ. Ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάν
nia: neq descēdet cū eo glīa eius. Quia ani=
τα, οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυ
ma eius in vita ipi⁹ bñdicetur: cōfitebitur tibi
χὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι
cū bñfeceris ei. Introibit vsq in pgeniē patrū suoꝝ
ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. Εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ
vsq i eternū nō videbit lumē. Et hō cū i honore eēt nō itellexit cō
ἕως αἰῶνος οὐκ ὄψεται φῶς. Καὶ ἄνος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, πα
paratus est iumētis insipiētib⁹: τ similis fact⁹ ē illis.
ρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

Psalmus asaph. 49.

Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. μθ.

DEus deoꝝ dñs locutus ē: τ vocauit trā. ab
Θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν. ἀπὸ
ortu solis vsq ad occasū. Et siō spēs de
ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν. Ἐκ σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραι
coris eius. Deus manifeste veniet: deus nr̄ τ nō sile=
ότητος αὐτοῦ. Ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρα
bit. Ignis i cōspectu ei⁹ exardescet: τ i circuitu e=
σιωπήσεται. Πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐ
ius tēpestas valida. Aduocabit celū sursū:
τοῦ καταιγὶς σφοδρά. Προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω,
τ terrā vt discernat pplm suū. Cōgregate il
καὶ τὴν γῆν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. Συναγάγετε αὐ
li sctōs eius: q ordināt testamētū e=
τῷ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐ
ius sup sacrificia. Et annūciabūt celi iusti
τοῦ ἐπὶ θυσίαις. Καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύ=
tiā eius: qm̄ deus iudex est. Audi ppl̄s meus τ
νην αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστιν. Ἄκουσον λαός μου καὶ
loquar tibi israel: τ testificabor tibi: deus
λαλήσω σοι ἰσραήλ, καὶ διαμαρτύρομαί σοι, ὁ θεὸς ὁ
deus tuus sū ego. Nō in sacrificijs tuis arguā
θεός σου εἰμὶ ἐγώ. Οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω
te. holocausta aūt tua in cōspectu meo sunt semp.
σε. τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.

Nō accipiā de domo tua vitulos: neq3 de gregi
Οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποι=
bus tuis hircos. Qm̄ mee sūt oēs fere
μνίων σου χιμάρους. Ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ
syluarū: iumēta in mōtibus τ boues. Cognoui oīa
ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες. Ἔγνωκα πάντα τὰ
volatilia celi: τ pulchritudo agri mecū est.
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστιν.
Si esuriero: nō tibi dicā: meus em̄ est orbis t're τ
Ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω, ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ
plenitudo eius. Nūqd mādu cabo carnes taurorū: aut sāguinē hir
τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Μὴ φάγομαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τρά
corū potabo? Immola deo sacrificiū laudis: τ redde
γων πίομαι; Θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος
altissimo vota tua. Et inuoca me in die tri
τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου. Καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλί
bulatiōis tue: τ eruā te: τ glificabis me. Peccato=
ψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με. Τῷ δὲ ἁμαρ
ri aūt dixit deus: q̄re tu enarras iustitias meas:
τωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου,
τ assumis testamētū meū per os tuū: Tu v̄o
καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; Σὺ δὲ
odisti disciplinā τ p̄iecisti sermōes meos retror
ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀ
sum. Si videbas furē: currebas cū eo: τ cū
πίσω. Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ
adultero portionē tuā ponebas. Os tuū abūdauit
μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις. Τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε
malitia: τ lingua tua cōcinabat dolos. Se
κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας. Καθή=
dēs aduersus frēz tuū loq̄baris: τ aduersus
μενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ τοῦ
filiū matris tue ponebas scādalū. Hec fecisti:
υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον. Ταῦτα ἐποίησας,
τ tacui. existimasti iniq̄tatē: q̄d ero tui similis.
καὶ ἐσίγησα. ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος.
Arguā te: τ statuam cōtra faciē tuā pec
Ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρ=
cata tua. Intelligite iā hec q̄ obliuiscimini deū: ne=
τίας σου. Σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μή
q̄n rapiat: τ nō sit q̄ eripiat. Sacrificiū laudis ho
ποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος. Θυσία αἰνέσεως δο
norificabit me: τ illic iter q̄ ostēdā illi salutare meū.
ξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ᾗ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

In finē psalmus dd': cū ingrederet̄ ad
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ', ἐν τῷ εἰσελθεῖν πρὸς
ip̄m nathā propheta: q̄n intrauit ad bersa=
αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς βηρσα
bee vxorē vrie. 50.
βεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν'.

Miserere mei deus s̄m magnā mīaz tuā: Et s̄m
Ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, Καὶ κατὰ
multitudinē miserationū tuarū dele iniq̄tatē meā.
τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
Amplius laua me ab iniq̄tate mea: τ a
Ἐπιπλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς
pctō meo mūda me. Qm̄ iniq̄tatē meā ego co=
ἁμαρτίας μου καθάρισόν με. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γι
gnosco: τ pctm̄ meū corā me est semp.
νώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
Tibi soli peccaui: τ malū corā te feci.
Σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα.
Ut iustificeris in sermōibus tuis: τ vincas cū
Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
iudicaris. Ecce em̄ in iniq̄tatibus cōceptus sū: τ in pec
κρίνεσθαί σε. Ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρ
catis cōcepit me mater mea. Ecce em̄ v̄itatē dile=
τίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγά=
xisti: incerta τ occulta sp̄ie tue mani
πησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδή=
festasti mihi. Asp̄ges me hyssopo τ mūdabor:
λωσάς μοι. Ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι,

Non accipiā de domo tua vitulū: neq3 de gregibus tuis hircos. Mea sunt ei oīa aīalia syluarū: pecudes in mōtibus milium. Scio omnes aues mōtiū: & vniuersitas agri mecū est. Si esuriero nō dicā tibi: meus est enim orbis & plenitudo eius. Nunqd comedā carnē taurorum: aut sanguinē hircorum bibam? Immola deo laudem: & redde altissimo vota tua. Et inuoca me in die tribulationis: liberabo te & glorificabis me. Impio autem dixit deus qd tibi ē cū narratiōe p̄ceptorū meorū: vt assumas pactū meū in ore tuo? Qui odisti disciplinā: & proiecisti verba mea post te. Si videbas furem consentiebas ei: & cum adulteris erat pars tua. Os tuum dimisisti in malitiam: & lingua tua concinnauit dolum. Sedens aduersus fratrē tuū loquebaris: & aduersus filium matris tue fabricabas opprobriū. Hec fecisti & tacui: existimasti me futurū similē tui: arguam te & p̄ponā te ante oculos tuos. Intelligite hoc qui obliuiscimini deū: ne forte capiā & nō sit q liberet. Qui immolat cōfessionē glorificat me: & qui ordiat viam ostēdā ei salutare dei.

Victori p̄s dauid: cū venisset ad eum nathan propheta q̄n igressus est ad bersabee. 51.

Miserere mei deus secūdum miam tuā: iuxta m̄ltitudinē misera tionū tuarū dele iniquitates meas. Multū laua me ab iniquitate mea: & a pctō meo mūda me. Qm̄ iniquitates meas ego cognoui: & pctm̄ meū cōtra me ē sp. Tibi soli peccaui & malū coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis: & vincas dū iudicaris. Ecce in iniquitate cōcept9 sū: & in pctō pepit me mater mea. Ecce eī veritatē diligis: absconditū & arcanum sapiētie manifestasti mihi. Asperges me hyssopo & mundabor:

לא אקח מביתך פר ממכלאתיך | לקח כלא
עתודים: כי לי כל חיתו יער | עתד חיה
בהמות בהררי אלף: ידעתי כל
עוף הרים וזיז שדי עמדי: אם | שדה
ארעב לא אמר לך כי לי תבל | רעב אכל
ומלאה: האוכל בשר אבירים | אבר
ודם עתודים אשתה: זבח | עתד שתה
לאלהים תודה ושלם לעליון | ידה עלה
נדריך: וקראני ביום צרה | צור
אחלצך ותכבדני: ולרשע אמר | חלץ כבד
אלהים מה לך לספר חקי ותשא | נשא
בריתי עלי פיך: ואתה שנאת | ברת פה
מוסר ותשלך דברי אחריך: אם | יסר שלך
ראית גנב ותרץ עמו ועם | ראה רצה
מנאפים חלקך: פיך שלחת | נאף
ברעה ולשונך תצמיד מרמה: | פה רוע
תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן | לשן צמד
דפי: אלה עשית והחרשתי | רמה
דמית היות אהיה כמוך אוכיחך | ישב דבר
ואערכה לעיניך: בינו נא זאת | נתן עשה
שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל: | חרש דמה
זבח תודה יכבדנני ושם דרך | היה יכח
אראנו בישע אלהים: li. | ערך
למנצח מזמור לדוד: בבוא | טרף נצל
אליו נתן הנביא כאשר בא אל | ידה כבד
בת שבע: חנני אלהים כחסדך | שום ראה
כרב רחמיך מחה פשעי: הרבה | נצח זמר
כבסני מעוני ומחטאתי טהרני: | בוא
כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי | רבב
תמיד: לך לבדך חטאתי | ידע
והרע בעיניך עשיתי למען | תמד בדד
תצדק בדברך תזכה בשפטך: | רוע עשה
הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני | צדק זכה
אמי: הן אמת חפצת בטחות | עוה
ובסתם חכמה תודיעני: | טוח
תחטאני באזוב ואטהר | ידע
| אזב טהר

תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃ תַּשְׁמִיעֵנִי
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת
דִּכִּיתָ׃ הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל
עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃ לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃
אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ
קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה
לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה
תִסְמְכֵנִי׃ אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ
וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ הַצִּילֵנִי
מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי
תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃ אֲדֹנָי
שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה
לֹא תִרְצֶה׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ
נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת
צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם׃ אָז
תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז
יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

lii.

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ בְּבוֹא דּוֹאֵג
הָאֲדֹמִי וַיַּגֵּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא
דָוִד אֶל בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃
מַה תִּתְהַלֵּל בְּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד
אֵל כָּל הַיּוֹם׃ הַוּוֹת תַּחְשֹׁב
לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מְלֻטָּשׁ עֹשֵׂה
רְמִיָּה׃ אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב
שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃
אָהַבְתָּ כָל דִּבְרֵי בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה׃
גַּם אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ
מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃
וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו
יִשְׂחָקוּ׃ הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים
אֱלֹהִים מָעוּזּוֹ וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ
יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃ וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן
בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד

כָּבַס לָבַן
שָׁמַע שׂוּשׂ
גּוּל דָּכָה
סָתַר פָּנָה
טָהַר
כּוּן
שָׁלַךְ
לָקַח שׁוּב
נָדַב סָמַךְ
לָמַד
שׁוּב נָצַל
יָשַׁע רָנַן
לָשַׁן
שָׂפָה פָּתַח
פֶּה נָגַד
הָלַל חָפֵץ
נָתַן עָלָה
רָצָה שָׁבַר
דָּכָה בָּזָה
יָטַב רָצָה
בָּנָה חָמָה
חָפֵץ עָלָה
כָּלַל עָלָה
זָבַח נָצַח
שָׂכַל נָגַד
אָמַר בּוֹא
הָלַל רָעַע
גָּבַר הָוָה
חָשַׁב לָשַׁן
לָטַשׁ
רָמָה רָעַע
רָמָה
נָתַץ חָתָה
נָסַח
רָאָה צָדַק
יָרֵא שָׂחַק
שׂוּם עָזַז
בָּטַח עָזַז
הָוָה

lauabis me & super niuē dealbabor. Auditū mihi facies gaudiū & letitiam: vt exultēt ossa q̄ cōfregisti. Abscōde faciē tuā a pctis meis: & oēs iniquitates meas dele. Cor mūdū crea mihi deus: & spūm stabilē renoua in visceribus meis. Ne piicias me a facie tua: & spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Redde mihi letitiā iesu tui: & spiritu potenti confirma me. Docebo iniquos vias tuas: & peccatores ad te reuertentur. Libera me de sanguinibus deus deus salutis mee: laudabit lingua mea iustitiam tuam. Domine labia mea apies: & os meū annūciabit laudē tuā. Nō enī vis vt victimā feriā: nec holocaustū tibi placet. Sacrificium dei spiritus contribulatus: cor cōtritū & humiliatū deus nō despicies. Benigne fac in voluntate tua sion: vt edificētur muri hierusalem. Tunc suscipies sacrificiū iustitie oblatiōes & holocausta: tunc imponent super altare tuū vitulos.

Victori itellect⁹ dauid cum venisset doec idumeus & annūciasset sauli dicens ei: venit dauid ī domum achimelech. 52.

QVid gloriaris ī malitia potēs: mīa dei tota die. Insidias cogitat lingua tua: q̄si nouacula acuta faciens dolum. Dilexisti malū magis quam bonum: mendaciū magis quā loqui iustitiam. Semp. Dilexisti oīa verba ad deuorādū: liguā dolosā: Sed deus destruet te in sēpiternū: terrebit te & euellet de tabernaculo tuo: & erradicabit te de tra viuētiū. Sp. Videbunt iusti & timebūt: & super eum ridebūt. Ecce vir qui nō posuit deū fortitudinē suā: sed sperauit ī multitudinē diuitiarum suarum: confortatus est in īsidiis suis. Ego autē sicut oliua virēs in domo dei: speraui in mia

lauabis me ꝛ sup niuē dealbabor. Auditui meo
πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. Ἀκουτιεῖς
gaudiū ꝛ letitiā: exultabūt ossa humi
ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστέα τεταπ
liata. Auerte faciē tuā a pctis
νωμένα. Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτι
meis: ꝛ oēs iniqtates meas dele. Cor m
μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον. Καρδίαν κα
dū crea in me deus: ꝛ spūm rectū inoua
θαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον
viscerib⁹ meis. Ne pijcias me a facie
τοῖς ἐγκάτοις μου. Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπ
tua: ꝛ spūs tuū sctm̄ ne auferas a me.
σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.
Redde mihi letitiā salutaris tui: ꝛ spi
Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνε
tu pncipali cōfirma me. Docebo iniquos vias tuas
ματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με. Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου
ꝛ impij ad te cōuertētur. Libera me de sāguinib⁹
καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι. Ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ
deus deus salutis mee: exultabit lingua mea
θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου
iustitiā tuā. Dn̄e labia mea apies: ꝛ
τὴν δικαιοσύνην σου. Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ
os meū ānūtiabit laudē tuā. Qm̄ si voluisses
στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου. Ὅτι εἰ ἠθέλησας
sacrificiū: dedissē vtiq̄. holocaustis nō delectaberis. Sacri
θυσίαν, ἔδωκα ἄν. ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. Θυ
ficiū deo spūs cōtribulatus: cor cōtri
σία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμ
tū ꝛ humiliatū deus nō despiciet. Benigne fac
μένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει. Ἀγάθυνον
dn̄e in bona volūtate tua sion: ꝛ edificētur mu
κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τεί
ri hierusalē. Tūc acceptabis sacrificiū iustitie
χη ἱερουσαλήμ. Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης
oblationē ꝛ holocausta: tūc imponēt sup al
ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα, τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυ
tare tuū vitulos.
σιαστήριόν σου μόσχους.

In finē intellectus dd: cū venit do
Εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυίδ, ἐν τῷ ἐλθεῖν δω
ec idumeus ꝛ annūtiauit sauli ꝛ dixit
ὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαούλ, καὶ εἰπεῖν
ei: venit dd in domū abimelech. 51.
αὐτῷ, ἦλθε δαδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμέλεχ. να.

QUid gl'iaris in malitia q̄ potēs es in iniqtate: tota die
ΤΙ ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατὸς ἀνομίαν; ὅλην τὴν ἡμέραν
iniustitiā cogitauit lingua tua. Sicut nouacula acuta fe
ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου. Ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐ
cisti dolū. Dilexisti malitiā sup benignitatē.
ποίησας δόλον. Ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην.
iniqtatē magis q̄ loqui equitatē. Dilexisti om
ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην. Ἠγάπησας πάν
nia vba precipitatiōis: linguā dolosā. Propt
τα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν. Διὰ
hoc deus destruet te in finē: euellet te ꝛ emigra
τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκτίλαι σε καὶ μεταναστεύσαι
bit te de tabnaculo tuo: ꝛ radicē tuā de tra
σε ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου ἐκ γῆς
viuētiū. Uidebūt iusti ꝛ timebūt: ꝛ sup
ζώντων. Ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ' αὐ
eū ridebūt: ꝛ dicēt. Ecce hō: q̄ nō posuit
τὸν γελάσονται, καὶ ἐροῦσιν. Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο
deū adiutorē suū: Sed spauit in mltitudīe
τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ, Ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει
diuitiarꝫ suarꝫ: ꝛ pualuit in vanita
τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότη
te sua. Ego āt sicut oliua fructifera in domo
τι αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκω
dei: Speraui in mia
τοῦ θεοῦ, Ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος

dei in eternū: ⁊ in ſeculū ſeculi. Cō
τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Εξο
fitebor tibi in ſeculū: q2 feciſti. ⁊ expe=
μολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίησας. καὶ ὑπο=
ctabo nomē tuū: qm̄ bonū in ꝯſpectu ſctōꝝ tuoꝝ.
μενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου.
In fine pro amaleth intellect⁹ dd̄. 52.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ συνέσεως τῷ δαδ'. νβ'.
DIxit inſipiēs in corde ſuo: nō eſt deus. Cor
ΕἶπενἄφρωνἐνκαρδίᾳαὐτοῦοὐκἔστιΘεός. Διεφ
rupti ſūt ⁊ abomiabiles facti ſūt in iniq̄tatib⁹: nō eſt q̄ faciat
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστι ποιῶν ἀ-
bonū. Deus de celo ꝓſperit ſup filios
γαθόν. Ο θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
hoīuꝫ: vt videat: ſi eſt itelligēs: aut req̄rēs
τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν, εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν
deū. Oēs declinauerūt ſimꝉ inutiles facti ſūt: nō eſt q̄ faciat
θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
bonū nō eſt vſq; ad vnū. Nōne ſciēt oēs q̄ opan
ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. Οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργα-
tur iniq̄tatē: q̄ deuorāt plebeꝫ meā vt cibū
ζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει
panis? Dn̄m nō inuocauerūt: illic trepidauerūt
ἄρτου; Τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο, ἐκεῖ ἐφοβήθησαν
timore: vbi nō fuit timor. Qm̄ deus diſſipauit oſſa eoꝝ
φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Οτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀν-
qui hoībus placēt: cōfuſi ſunt: qm̄ deus ſpreuit e=
θρωπαρέσκων, κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐ=
os. Quis dabit ex ſion ſalutare iſrael? cū
τούς. Τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ
auerterit de⁹ captiuitatē plebis ſue.
ἐπιστρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
Exultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.
Αγαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.
In fine in hymnis intellectus dauid: cū
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυίδ, ἐν τῷ
veniſſēt ziphei ⁊ dixiſſent ſaul nōne
ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ σαοὺλ οὐκ ἰδοὺ
dauid abſcōdit⁹ ē apd̄ nos? 53.
δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν; νγ'.
DEus in noīe tuo ſaluū me fac: ⁊ in ꝟtu=
Ο θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με, καὶ ἐν τῇ δυνά-
te tua iudicabis me. Deus exaudi oratio=
μει σου κρινεῖς με. Ο θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευ=
nē meā: aurib⁹ ꝑcipe ꝟba oris mei. Qm̄ a
χῆς μου, ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. Οτι ἀλ=
lieni inſurrexerūt aduerſū me: ⁊ fortes q̄ſierūt ani
λότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυ-
mā meā: ⁊ nō ꝓpoſuerūt deū an̄ cōſpectū ſuū. Ecce em̄
χήν μου, καὶ οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν. Ἰδοὺ γὰρ
deus adiuuat me: ⁊ dn̄s ſuſceptor aīe mee.
ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι, καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου.
Auertes mala inimicis meis: in ꝟitate tua
Αποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου
diſꝑde illos. Uolūtarie ſacrificabo tibi: cōfitebor
ἐξολόθρευσον αὐτούς. Εκουσίως θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι
noī tuo dn̄e: qm̄ bonū. Qm̄ ex om̄i
τῷ ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν. Οτι ἐκ πάσης
tribulatōe eripuiſti me: ⁊ ſup inimicos meos deſ
θλίψεως ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπεῖ=
pexit oculus meus.
δεν ὁ ὀφθαλμός μου.
In fine ī hymnis intellectus aſaph. 54.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ ἀσάφ. νδ'.
EXaudi deus orōnē meā ⁊ ne deſpexeris
Ενώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου καὶ μὴ ὑπερίδῃς
deꝑcationē meā: itēde mihi ⁊ exaudi me. Cōtriſtat⁹
τὴν δέησίν μου, πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. Ελυπή=
ſū in exercitatiōe mea: ⁊ cōturbat⁹ ſū a voce inimici:
θην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου, καὶ ἐταράχθην ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ,
⁊ a tribulatiōe peccatoris. Qm̄ declinauerūt
καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. Οτι ἐξέκλιναν

dei in ſeculū & in eter=
nū. Cōfitebor tibi ī ſe
culū qm̄ feciſti: & ex=
pectabo nomē tuū qm̄
bonum in cōſpectu ſā
ctorum tuorum.
Victori per chorū eru
ditio dauid. 53.
DIxit ſtultus in cor
de ſuo nō eſt deus:
corrupti ſūt abomiabi
les facti ſunt in iniquita
te: nō ē qui faciat bo=
nū. Deus de celo ꝓſpe
xit ſup filios hoīm: vt
videret ſi eſt intelligens
requirēs deū. Oēs a=
uerſi ſunt: ꝑiter adheſe
rūt: non eſt qui faciat
bonū: nō eſt vſq; ad v
nū. Nūquid nō cogno=
uerūt q operantur iniqui
tatē: qui comedūt po=
pulū meū vt cibū pāis:
deū nō inuocauerunt.
Ibi timuerūt timore v
bi non erat timor: qm̄
deus diſꝑſit oſſa circū
dātiū te: cōfunderis q a
deus ꝓiecit eos. Quis
dabit ex ſiō ſalutare iſ
rael? cū reduxerit deus
captiuitatē ppl'i ſui: e=
xultabit iacob letabitur
iſrael. Victori in
orgāis eruditio dauid:
qn̄ venerunt ziphei &
dixerunt ſauli: nonne
dauid abſconditus eſt
apud nos? 54.
DEus in nomine tuo
ſalua me: & in for
titudīe tua vlciſcere me.
Deus exaudi orationē
meam: auribus percipe
verba oris mei. Quia
alieni inſurrexerūt ad
uerſum me: & fortes q̄
ſierūt aīam meā: & non
propoſuerūt deum in
conſpectu ſuo. Sp. Ec
ce deus auxiliatur mi=
hi: dn̄s ſuſtentās animā
meā. Redde malū inſi=
diatoribus meis: in veri
tate tua diſperde illos.
Volūtarie ſacrificabo
tibi: cōfitebor noī tuo
dn̄e qm̄ bonum. Qm̄
ex oī tribulatiōe libe=
rauit me: & inimicos
meos deſpexit oculus
meus. Victori in pſal
mis eruditio dd̄. 55.
EXaudi de⁹ orōnem
meā: & ne deſpici=
as deꝑcationē meā. At
tēde mihi & exaudi me
hūiliatus ſū in medita
tōe mea et cōturbat⁹ A
voce īimici a facie ꝑſe=
q̄ntis ipii: qm̄ ꝓiecerūt

אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד׃ אוֹדְךָ לְעוֹלָם
כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִּי טוֹב
נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃ liii. לַמְנַצֵּחַ
עַל מַחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ אָמַר
נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ
וְהִתְעִיבוּ עָוֶל אֵין עֹשֵׂה טוֹב׃
אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי
אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ
אֶת אֱלֹהִים׃ כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ
אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם אֶחָד׃
הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי
אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ׃
שָׁם פָּחֲדוּ פַחַד לֹא הָיָה פָחַד כִּי
אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנָךְ הֱבִשֹׁתָה
כִּי אֱלֹהִים מְאָסָם׃ מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן
יְשֻׁעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים
שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח
יִשְׂרָאֵל׃ liiii. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת
מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ בְּבֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ
לְשָׁאוּל הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר
עִמָּנוּ׃ אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ
הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְדִינֵנִי׃
אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה
לְאִמְרֵי פִי׃ כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי
וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא שָׂמוּ
אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה׃ הִנֵּה אֱלֹהִים
עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי׃ יָשִׁיב
הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם׃
בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ
יְהוָה כִּי טוֹב׃ כִּי מִכָּל צָרָה הִצִּילָנִי
וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי׃ lv. לַמְנַצֵּחַ
בִּנְגִינֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ הַאֲזִינָה
אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתִי׃ הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי
אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה׃ מִקּוֹל
אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי יָמִיטוּ

עלם הָיָה
עָשָׂה קָוָה
חָסַד נָצַח
חָלַל שָׂכַל
שָׁחַת
תָּעַב
שָׁקַף
רָאָה
סוּג אָלַח
חָנָה בּוֹשׁ
נָתַן
גּוּל שָׂמַח
נָצַח נָגַן
שָׂכַל בּוֹא
אָמַר
סָתַר יָשַׁע
גָּבַר דִּין
פָּלַל אָזַן
פֶּה
קוּם
עָרַץ שׂוּם
שׁוּב
רוּעַ צָמַת
נָדַב יָדָה
צוּר נָצַל
רָאָה נָצַח
נָגַן שָׂכַל
אָזַן עָלַם
חָנַן קָשַׁב
עָנָה רוּד
שׂוּחַ הָמָה
אָיַב פָּנָה
עָקַק מוּט

עלי און ובאף ישטמוני: לבי — שטם
יחיל בקרבי ואימות מות נפלו — חול
עלי: יראה ורעד יבא בי — בוא
ותכסני פלצות: ואמר מי יתן לי — כסה נתן
אבר כיונה אעופה ואשכנה: — עוף שכן
הנה ארחיק נדד אלין במדבר — רחק לון
סלה: אחישה מפלט לי מרוח — דבר חוש
סעה מסער: בלע אדני פלג — פלט
לשונם כי ראיתי חמס וריב — לשון ראה
בעיר: יומם ולילה יסובבוה על — רוב סבב
חומתיה ואון ועמל בקרבה: הוות — חמה הוה
בקרבה ולא ימיש מרחבה תוך — מוש רמה
ומרמה: כי לא אויב יחרפני — איב חרף
ואשא לא משנאי עלי הגדיל — נשא שנא
ואסתר ממנו: ואתה אנוש — גדל סתר
כערכי אלופי ומידעי: אשר — אנש אלף ידע
יחדו נמתיק סוד בבית אלהים — מתק
נהלך ברגש: ישי מות עלימו — הלך נשה
ירדו שאול חיים כי רעות — עלה שאל
במגורם בקרבם: אני אל אלהים — רוע גור
אקרא ויהוה יושיעני: ערב — קרא ישע
ובקר וצהרים אשיחה ואהמה — שוח המה
וישמע קולי: פדה בשלום נפשי — שמע שלם
מקרב לי כי ברבים היו עמדי: — רבב
ישמע אל ויענם ויושב — היה ענה
קדם סלה אשר אין חליפות — ישב חלף
למו ולא יראו אלהים: שלח
ידיו בשלמיו חלל בריתו: חלקו — ברת
מחמאות פיו וקרב לבו רכו דבריו — חמא בה
משמן והמה פתחות: השלך — רכך שלך
על יהוה יהבך והוא יכלכלך — כלכל
לא יתן לעולם מוט לצדיק: — נתן עלם
ואתה אלהים תורדם לבאר — צדק ירד
שחת אנשי דמים ומרמה לא — רמה
יחצו ימיהם ואני אבטח בך: — חצה יום
למנצח על יונת **lvi.** — בטח נצח

sup me iniquitatē & in furore aduersabāt mihi. Cor meū doluit in vitalibus meis: & terrores mortis ceciderūt super me. Timor & tremor venit sup me: & opuit me caligo. Et dixi quis dabit mihi pēnas colūbe: vt volē & requiescā. Vt ꝓcul abeā: & cōmorer in deserto. Sp. Festinabo vt saluer a spiritu tēpestatis & turbinis. Precipita domine diuide linguas eorū: qm̄ vidi iniquitatē & cōtradictiōem in ciuitate. Die ac nocte circūeuntes muros eius: scelus & dolor in medio eius. Insidie in vitalibus eius: & nō recedit de plateis eius dānū & fraudulētia. Nō ei inimicus exꝓbrauit mihi vt sustineā: nec is q me oderat sup me magnificatus est vt abscōdar ab eo. Sed tu hō vnanimis meꝰ: dux meus & notus meus. Qui sil habuimus dulce secretū: in domo dei ābulauimus in terrore. Veniat mors sup eos: descēdāt in infernū viuētes: quoniā nequitie in cōgregatiōe eorū i medio eorū. Ego ad dēum clamabo: & dn̄s saluabit me. Vespere & mane & meridie loquar & resonabo: & exaudiet vocem meam. Redimet in pace animā meā ab appiq̄ntibus mihi: multi enim fuerūt aduersū me. Exaudiet deus & hūiliabit eos: q iudex ē ab initio. Sp: nō ei mutātur nec timent deum. Extendit manū suam ad pacifica sua: cōtaminauit pactū suū. Nitidius butyro os eius: pugnat āt cor illius molliores sermōes eius oleo: cū sint lācee. Proiice sup dn̄m charitatē tuā & ipse enutriet te: nō dabit in eternū fluctuatiōem iusto. Tu autem deus deduces eos in puteum iteritus: viri sanguinū & dolosi non dimidiabunt dies suos: ego aūt fiduciam habeo tui.

Victori pro colūba

in me iniqtatē: & in ira molesti erāt mihi. Cor meū
ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι. Η καρδία μου
cōturbatū ē in me: & formido mortis cecidit sup me.
ἐταράχθη ἐν ἐμοί, καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.
Timor & tremor venit sup me: & cōtexerūt me tene
Φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐκάλυψέ με σκό-
bre. Et dixi: qs dabit mihi pennas sicut colūbe:
τος. Καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς,
& volabo & reqescā? Ecce elōgaui fu
καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω; Ιδοὺ ἐμάκρυνα φυ
giēs & māsi in solitudie. Expectabā
γαδεύων καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ. Προσεδεχόμην τὸν
deū q saluū me facit a pusillanimitate spūs & a tēpe
θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγί-
state. Precipita dn̄e & diuide linguas
δος. Καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας
eoꝝ: qm̄ vidi iniqtatē & cōtradictionē i ciuitate.
αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
Die ac nocte circūdabit eā sup muros eius:
Ημέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς,
& iniqtas & labor in medio eius & iniustitia. Et nō de
καὶ ἀνομία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἀδικία. Καὶ οὐκ ἐξέ
fecit de plateis eius vsura & dolus. Qm̄ si
λιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος. Οτι εἰ
inimicꝰ maledixisset mihi sustinuissē vtiqꝫ. Et si is q oderat me
ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με ὑπήνεγκα ἄν. Καὶ εἰ ὁ μισῶν με
sup me magna locutꝰ fuisset: abscōdissē me forsitā ab eo.
ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.
Tu xͦo hō vnanimis: dux meꝰ & notus meus:
Σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου,
Qui simul mecū dulces capiebas cibos: in domo
Ος ἐπιτοαυτὸ ἐγλύκανάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
dei ambulauimꝰ in cōsensu. Ueniat iā mors sup
θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ. Ελθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐ
illos: & descēdāt in infernū viuētes. Qm̄ neq
τούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου ζῶντες. Οτι πονη
tie in hitaculis eoꝝ in medio eoꝝ. Ego ad
ρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Εγὼ πρὸς
deū clamaui: & dn̄s exaudiuit me. Uespe
τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου. Εσπέρας
& mane & meridie narrabo & annūtiabo: &
καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, καὶ
exaudiet vocē meā. Redimet in pace
εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου. Λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν
aiaꝫ meā ab his q appꝓiq̄t mihi: qm̄ iter multos
ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι, ὅτι ἐν πολλοῖς
erāt mecū. Exaudiet deus & humiliabit il
ἦσαν σὺν ἐμοί. Εισακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐ
los: qui est añ secula. Nō enī est illis
τούς, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. Οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς
cōmutatio: qm̄ nō timuerūt deū: extēdit
ἀντάλλαγμα, ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν, ἐξέτεινε τὴν
manū suā in retribuēdo. Cōtaminauerūt testa
χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι. Εβεβήλωσαν τὴν δια
mētū eius: diuisi sunt ab ira vultus
θήκην αὐτοῦ, διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου
eius: & appꝓiq̄uerūt corda eoꝝ. Molliti sunt
αὐτοῦ, καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. Ηπαλύνθησαν
sermones eoꝝ sup oleū: & ipi sunt iacula.
οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες.
Iacta sup dn̄m curā tuā: & ipe te enu
Επίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός σε δια
triet: nō dabit in eternū fluctuatiōeꝫ iusto.
θρέψει, οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
Tu xͦo deus deduces eos in puteū interitus. Ui
Σὺ δὲ ὁ θεὸς κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. Αν
ri sāguinū & dolosi nō dimidiabūt
δρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς
dies suos. ego āt dn̄e spabo in te.
ἡμέρας αὐτῶν. ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.
In finē pro ꝓplo q
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ

a ſctis longe fact⁹ ē dauid in tituli in
ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου τῷ δαυὶδ εἰς στηλογρα
ſcriptiōe cū tenuerūt eū allophyli in geth. 55.
φίαν ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ. νε΄,
Miſerere mei deus: qm̄ cōculcauit me hō:
ΜΕλέησόν με ὁ θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος,
tota die impugnās tribulauit me. Cōculcauerūt
ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με. Κατεπάτησάν
me inimici mei tota die: qm̄ multi bellā=
με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ οἱ πολε=
tes aduerſū me ab altitudine. Die nō timebo: ego
μοῦντές με ἀπὸ ὕψους. Ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ
vero ſp̄abo in te. In deo laudabo ſermōes
δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ. Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους
meos: in deo ſp̄aui: nō timebo: q̄d faciet
μου, ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει
mihi caro? Tota die v̄ba mea execra
μοι σάρξ; Ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσ=
bātur: aduerſū me oēs cogitatiōes eoꝝ in malū.
σοντο, κατ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.
Inhabitabūt ⁊ abſcōdēt: ipi calcaneū
Παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν, αὐτοὶ τὴν πτέρναν
meū obſeruabūt. Sicut ſuſtinuerūt aīaꝫ meā:
μου φυλάξουσι. Καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου,
pro nihilo ſaluos facies illos: in ira p̄plos cōfriges.
ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις.
Deus vitā meā annūciaui tibi: poſuiſti lachrymas meas
Ὁ θεὸς τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου
in cōſpectu tuo: ſicut ⁊ in p̄miſſiōe tua. Cōuer
ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Ἐπιστρέ=
tētur inimici mei retrorſū in q̄cūqꝫ die inuo=
ψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπι=
cauero te: ecce cognoui qm̄ deus meus es tu. In
καλέσωμαί σε, ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ. Ἐπὶ
deo laudabo v̄bū: in dn̄o laudabo ſermonē: in
τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον, ἐπὶ
deo ſp̄aui: nō timebo: q̄d faciet mihi ho
τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρω
mo? In me deus vota: que reddā laudatiōis tue.
πος; Ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς εὐχαί, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.
Qm̄ eripuiſti aīaꝫ meā de morte: ocu
Ὅτι ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλ
los meos a lachrymis: ⁊ pedes meos de la
μούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθή
pſu. Placebo corā dn̄o: in lumine viuētiū.
ματος. Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.
In finē ne diſp̄das dauid in tituli inſcri=
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφί
ptiōe: cū ipſe fugeret a facie
αν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου
ſaul in ſpelūcā. 56.
σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. νϛ΄.
Miſerere mei deus: miſerere mei: qm̄ in te cōfidit
ΜΕλέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με, ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν
aīa mea. Et in vmbra alaꝝ tuaꝝ ſp̄abo:
ἡ ψυχή μου. Καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ,
donec trāſeat iniq̄tas. Clamabo ad deū
ἕως οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία. Κεκράξομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν
altiſſimū: deū q̄ bñ fecit mihi. Miſit
ὕψιστον, τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με. Ἐξαπέστειλεν
de celo ⁊ liberauit me: dedit in opp̄briū cō
ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος τοὺς κα
culcantes me. Miſit deus miaꝫ ſuā
ταπατοῦντάς με. Ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ
⁊ v̄itatē ſuā: ⁊ eripuit aīaꝫ
καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν
meā de medio catuloꝝ leonū: dormiui cōturbatus. Filij hoīꝫ
μου ἐκ μέσου σκύμνων, ἐκοιμήθην τεταραγμένος. Υἱοὶ ἀνθρώπων
dētes eoꝝ arma ⁊ ſagitte: ⁊ lingua eoꝝ gla
οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαι
dius acutus. Exaltare ſup̄ celos deus ⁊ in
ρα ὀξεῖα. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ

Pro muta eo q̄ p̄cul abierit dauid humilis & ſimplex q̄n retinuerūt eum philiſtiim in geth. 56.

Miſerere mei deus qm̄ cōculcauit me hō: tota die pugnans tribulauit me. Cōculcauerunt me inſidiatores mei tota die: multi enī qui pugnāt contra me altiſſime. Quacunqꝫ die territus fuero: ego in te cōfidā. In d̄o laudabo verbū eius: in d̄o ſp̄aui nō timebo quid faciat caro mihi. Tota die ſermonibus me affligebāt: contra me oēs cogitatiōes eorū ī malū. Cōgregabuntur abſcōdite: plātas meas obſeruabūt expectantes aīam meam. Quia nullus eſt ſaluus in eis: in furore p̄plos detrahes de⁹. Secretiora mea nūeraſti: pone lachrymā meā in cōſpectu tuo ſed nō in narratiōe tua. Tūc cōuertētur inimici mei retrorſū in q̄cūqꝫ die inuocauero: hoc ſcio quia deus me⁹ es. In deo laudabo verbū in domino predicabo ſermonem. In deo ſperabo: non timebo quid faciat mihi homo. In me ſūt deus vota tua: reddā gratiarum actiōes tibi. Quia eripuiſti animā meā de morte: & pedes meos de lapſu: vt ambulem coram deo in lumine viuentium.

Victori vt nō diſp̄das dauid humilem & ſimplicem: quando fugit a facie ſaul in ſpelunca. 57.

Miſerere mei de⁹ miſerere mei: qm̄ ī te ſperat aīa mea: & in vmbra alarū tuarū ſpabo: donec trāſeant inſidie. Inuocabo deum altiſſimum: deū vltorē meum. Mittet de celo & ſaluabit me: exprobrabit conculcātibus me Sp: mittet d̄us miam ſuā & veritatē ſuā. Anima mea in medio leonum dormiuit ferocientiū: filii hominum dentes eorū lācee & ſagitte & lingua eorum gladius acutus. Exaltare ſuper celos deus: in

אֵלֶם רְחוֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז — רָחַק כָּתַם
אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת׃ חָנֵּנִי — אֶת
אֱלֹהִים כִּי שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל — אָנַשׁ
הַיּוֹם לֹחֵם יִלְחָצֵנִי׃ שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי — לָחַץ
כָּל הַיּוֹם כִּי רַבִּים לֹחֲמִים לִי — רָבַב
מָרוֹם׃ יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ — רוּם יָרֵא
אֶבְטָח׃ בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ — בָּטַח הָלַל
בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה
יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃ כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי — עָשָׂה
יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל מַחְשְׁבֹתָם לָרָע׃ — עָצַב חָשַׁב
יָגוּרוּ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ — רוּץ גּוּר
כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי׃ עַל אָוֶן פַּלֶּט — צָפַן שָׁמַר
לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים׃ — קָוָה יָרַד
נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי — שׂוּם
בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ׃ אָז
יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא — שׁוּב אָיַב
זֶה יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים לִי׃ — אָחַר קָרָא
בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה — הָלַל
אֲהַלֵּל דָּבָר׃ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא
אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי׃ עָלַי — יָרֵא עָשָׂה
אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ׃ — עָלָה שָׁלַם
כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי — יָדָה נָצַל
מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים — דָּחָה הָלַךְ
בְּאוֹר הַחַיִּים׃ lvii. לַמְנַצֵּחַ אַל — פָּנָה
תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ — נָצַח
מִפְּנֵי שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃ — שָׁחַת כָּתַם
חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה — פָּנָה
נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה — חָסָה
עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת׃ אֶקְרָא לֵאלֹהִים — עָבַר הָוָה
עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי׃ יִשְׁלַח — קָרָא עָלָה
מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי — שָׁלַח יָשַׁע
סֶלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה — שָׁכַב
לֹהֲטִים בְּנֵי אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית — חָנָה
וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה׃ — חָצַץ לָשַׁן
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל — חָדַד רָמַם

כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃ רֶשֶׁת הֵכִינוּ ‏ כבד כון
לִפְעָמַי כָּפַף נַפְשִׁי כָּרוּ לְפָנַי ‏ כרה פנה
שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶלָה׃ נָכוֹן ‏ שוח כון
לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה ‏ שור
וַאֲזַמֵּרָה׃ עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל ‏ זמר כבד
וְכִנּוֹר אָעִירָה שָּׁחַר׃ אוֹדְךָ ‏ כנר עור
בָעַמִּים אֲדֹנָי אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ ‏ ידה זמר
כִּי גָדֹל עַד שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד
שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃ רוּמָה עַל שָׁמַיִם ‏ רמם
אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃
לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת lviii. ‏ נצח שחת
לְדָוִד מִכְתָּם׃ הַאֻמְנָם ‏ כתם
אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים ‏ דבר ישר
תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם׃ אַף ‏ שפט
בְּלֵב עוֹלֹת תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ ‏ עול פעל
חֲמַס יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן׃ זֹרוּ ‏ פלס זור
רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי ‏ תעה
כָזָב׃ חֲמַת לָמוֹ כִּדְמוּת חֲמַת נָחָשׁ ‏ יחם דמה
כְּמוֹ פֶתֶן חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ׃ ‏ אטם
אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים ‏ שמע לחש
חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם׃ אֱלֹהִים ‏ חבר חכם
הֲרָס שִׁנֵּימוֹ בְּפִימוֹ מַלְתְּעוֹת ‏ פה לתע
כְּפִירִים נְתֹץ יְהוָה׃ יִמָּאֲסוּ כְמוֹ ‏ כפר מאס
מַיִם יִתְהַלְּכוּ לָמוֹ יִדְרֹךְ חִצָּו כְּמוֹ ‏ הלך דרך
יִתְמוֹלָלוּ׃ כְּמוֹ שַׁבְּלוּל תֶּמֶס ‏ חצץ מול
יַהֲלֹךְ נֵפֶל אֵשֶׁת בַּל חָזוּ שָׁמֶשׁ׃ ‏ מסס הלך
בְּטֶרֶם יָבִינוּ סִירֹתֵיכֶם אָטָד כְּמוֹ ‏ איש חזה בין
חַי כְּמוֹ חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ׃ יִשְׂמַח ‏ חרה סער
צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ ‏ שמח צדק
בְּדַם הָרָשָׁע׃ וְיֹאמַר אָדָם אַךְ ‏ רחץ אמר
פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֵשׁ אֱלֹהִים ‏ פרה
שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ׃ lix. לַמְנַצֵּחַ ‏ נצח
אַל תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ ‏ שחת כתם
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ ‏ שמר מות
הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי ‏ נצל
מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ הַצִּילֵנִי ‏ קום שגב

omni terra gloria tua. Rete parauerunt gressib9 meis ad incuruādā aīam meā: foderūt āte me foueā: ceciderūt ī mediū eius. Sēp. Paratū cor meū deus: paratū cor meū: cantabo & psalā. Surge gloria mea: surge psalterium & cithara: surgam mane. Confitebor tibi in populis dn̄e: cantabo tibi in gentibus. Quia magna vsq3 ad celos mīa tua: & vsq3 ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus: ī omī rerra gloria tua.

Victori vt non disperdas dauid humilē & simplicem. 58.

SI vere vtiq3 iustitiā loquimini: recta iudicate filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini: in terra iniquitates manuum vestrarū appendite. Alienati sunt peccatores a vulua: errauerunt ab vtero loquentes mendacium. Furor eorum sicut furor serpentis: sicut reguli surdi obturantis aurem suam. Vt nō audiat vocem murmurantium: nec incantatoris incantationes callidas. Deus excute dentes eorum ex ore eorum: molares leonum confringe domine. Dissoluantur quasi aque que defluūt: intēdit arcum suum donec conterantur. Quasi vermis tabefactus ptrāseant: q̄si abortiuū mulieris qd̄ non vidit solē. Anteq3 crescant spine vr̄e in rhānū: q̄si viuētes quasi ira tēpestas rapiet eos. Letabitur iustus cū viderit vltionē: pedes suos lauabit ī sanguīe impii. Et dicet homo vere fructus est iusto: vere est deus iudicans in terra.

Victori vt nō disperdas dauid humilem & simplicem: quando misit saul vt custodirēt domum vt occiderent eū. 59.

ERue me de inimicis meis deus me9: a resistentibus mihi p̄tege me. Libera me

omī terra gl̄ia tua. Laqueū parauerūt pedib
πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. Παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσ
meis: ꝛ incuruauerūt aīaʒ meā. Foderūt añ fa
μου, καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου. Ὤρυξαν πρὸ προ
ciē meā foueā: ꝛ inciderūt in eā. Dp̄.
σώπου μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον εἰς αὐτόν. Διάψαλμα
Paratū cor meū deus patū cor meū: cātabo
Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ᾄσομαι
ꝛ psalmū dicā in gl̄ia mea. Exurge gl̄ia mea: exur
καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρ
ge psalteriū ꝛ cithara: exurgā diluculo. Cōfite
θητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. Ἐξομολο
bor tibi in pp̄lis dn̄e: psalmū dicā tibi in gētib9. Qm̄
γήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. Ὅτι
magnificata ē vsq3 ad celos mīa tua: ꝛ vsq3 ad nu
ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφε
bes ỽitas tua. Exaltare sup celos deus: ꝛ
λῶν ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ
sup oēʒ trā gl̄ia tua.
ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

In finē ne disp̄das dd̄ ī tituli īscriptiōe. 57.
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαδ εἰς στηλογραφίαν. νζ'.

SI vere vtiq3 iustitiā loq̄mini: recta iudicate fi
Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε υἱ
liȷ̄ hoīuʒ. Et em̄ in corde iniq̄tatē opamini
οἱ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίαν ἐργάζεσθε
in tra: iniustitiā manus vr̄e cōcinnāt. alie
ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν. Ἀπη
nati sūt pctōres a vulua: errauē
λλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθη
rūt ab vtero: locuti sūt falsa. Furor illis se
σαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ. Θυμὸς αὐτοῖς κα
cūdū similitudinē serpētis: sicut aspidis surde ꝛ ob
τὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυ
turātis aures suas. Que nō exaudiet vocē incā
ούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. Ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπα
tātiū: ꝛ vn̄fici q̄ incātat̄ a sapiēte. Deus
δόντων, φαρμακοῦ τε φαρμακευομένη παρὰ σοφοῦ. Ὁ θεὸς
cōteret dētes eoꝝ in ore ipoꝝ: mo
συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, τὰς μύ
las leonū cōfregit dn̄s. Ad nihilū deuenīet
λας τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ κύριος. Ἐξουδενωθήσονται
tāq̄ aqua decurrēs: intēdet arcū suū donec
ὡσεὶ ὕδωρ διαπορευόμενον, ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ
infirmētur. Sicut cera q̄ fluit auferentur: cecī
ἀσθενήσουσιν. Ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπε
dit ignis sup eos: ꝛ nō viderūt solē. Priusq̄ intel
σε πῦρ ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον. Πρὸ τοῦ συ
ligerēt spine vr̄e rhamnū: sicut viuētes sic in
νιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ ἐν
ira absorbet eos. Letabitur iustus cū vi
ὀργῇ καταπίεται αὐτούς. Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴ
derit vindictā: manus suas lauabit in sāguie
δῃ ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ
pctōris. Et dicet hō: si vtiq3 est fructus iu
ἁμαρτωλοῦ. Καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος, εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαί
sto: vtiq3 est deus iudicās eos in tra.
ῳ, ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.

In finē ne disp̄das dd̄ in tituli in
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαδ εἰς στηλογρα
scriptiōe: cū misit saul ꝛ custodiuit do
φίαν, ὁπότε ἀπέστειλε σαοὺλ καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶ
mū eius vt interficeret eū. 58.
κον αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. νη'.

ERipe me de inimicis meis deus ꝛ ab in
Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπα
surgētibus in me libera me. Eripe me
νισταμένων ἐπ᾽ ἐμὲ λύτρωσαί με. Ῥῦσαί με

de opantibus iniqtatē: ⁊ de viris ſāguinū ſal
ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶ=
ua me. Quia ecce ceperūt aīaʒ meā: irruerūt in me
σόν με. Ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ᾽ ἐμὲ
fortes. Neq; iniqtas mea: neq; pctm̄ meū dn̄e: ſi=
κραταιοί. Οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε, ἄ=
ne iniqtate cucurri ⁊ direxi. Exurge in occur
νευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. Ἐξεγέρθητι εἰς συνάν
ſum meū: ⁊ vide: ⁊ tu dn̄e deus ꝟtutū
τησίν μου, καὶ ἴδε, καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ
deus iſrael: Intēde ad viſitādas oēs
θεὸς τοῦ ἰσραήλ, Πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ
gētes: nō miſerearis oībus q̄ operātur iniqta
ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνο=
tem. Cōuertētur ad veſparʒ: ⁊ fameʒ patiētᵻ
μίαν. Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν
vt canis: ⁊ circuibūt ciuitatē. Ecce ipi loq̄n
ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγ=
tur in ore ſuo: ⁊ gladius in labijs
ξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν
eoꝝ: q̄m q̄s audiuit? Et tu dn̄e deridebis eos:
αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε; Καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις αὐτούς,
ad nihilū deduces oēs gētes. Fortitudinē meā ad te cu=
ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη. Τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυ
ſtodiā: quia tu deus ſuſceptor meus es. Deus meꝰ
λάξω, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Ὁ θεός μου τὸ
mia eius pueniet me. deus meus oſidet mihi ſup
ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. ὁ θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς
inimicos meos. Ne occidas eos: neq̄n obliuiſcā
ἐχθροῖς μου. Μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε ἐπιλάθων=
tur legis tue. Diſperge illos in ꝟtute
ται τοῦ νόμου σου. Διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει
tua: ⁊ depone eos protector meus dn̄e:
σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.
Delictū oris eoꝝ ſermo labioꝝ ipoꝝ: ⁊ cō
Ἁμαρτία στόματος αὐτῶν, λόγος χειλέων αὐτῶν, καὶ συλ
prehēdātur in ſupbia ſua: Et de execratōe ⁊
ληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. Καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ
mēdatio annūtiabūtur in cōſumatōe: in ira cōſuma
ψεύδους διαγγελήσονται ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντε=
tiōis: ⁊ nō erūt. Et ſcient qꝛ deus dn̄a
λείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. Καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπό=
tur iacob: ⁊ finiū tre. Cōuertētur
ζει τοῦ ἰακώβ, καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς. Ἐπιστρέψουσιν
ad veſparʒ: ⁊ fameʒ patiētur vt canis: ⁊ circuibūt ciuitatē
εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν.
Ipi diſpgētur ad mādicādū: ſi ꝟo nō fuerit ſaturati:
Αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι,
⁊ murmurabūt. Ego āt cātabo fortitudinē tuā ⁊ exul
καὶ γογγύσουσιν. Ἐγὼ δὲ ἄσομαι τῇ δυνάμει σου καὶ ἀγαλλιά
tabo mane miaʒ tuā. Quia factus es ſuſceptor meꝰ
σομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου. Ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου
⁊ refugiū meū in die tribulatiōis mee. Adiutor meꝰ es: tibi
καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου. Βοηθός μου εἶ, σοὶ
pſallā: qꝛ tu deus ſuſceptor meus es: deus meꝰ mia mea.
ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.
In finē p ijs q̄ immutabūtur in tituli iſcriptiōe
Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς στηλογραφίαν
dauid in dotrinā: cū ſuccēdit me=
τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν, ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν με=
ſopotamiā ſyrie ⁊ ſyriā ſobal: ⁊ cō
σοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σοβάλ, καὶ ἐπέ=
uertit ioab ⁊ pcuſſit edō in valle
στρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγ
ſalinaꝝ duodeci milia. 59.
γι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθʹ.
Deus repuliſti nos ⁊ deſtruxiſti nos: iratus es ⁊
Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς, ὠργίσθης καὶ
miſertꝰ es nobis. Cōmouiſti trā ⁊ cōturbaſti e=
ᾠκτείρησας ἡμᾶς. Συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐ=
am: ſana cōtritiōes eius: qꝛ cōmota ē.
τήν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.

ab operariis iniquita=
tis: & a viris ſanguinum
ſalua me. Quia ecce in
ſidiati ſunt anime mee:
cōgregantur aduerſus
me fortiſſimi: abſq; ini
quitate mea & abſq; pec
cato meo dn̄e. Nō egi
inique & illi currūt &
pparātur: ſurge ex ad=
uerſo p me & reſpice.
Et tu dn̄e deus exerci=
tuū deus iſrael euigila
vt viſites oēs gentes:
nō miſerearis vniuerſiſ
qui operātur iniquita=
tē. Sp. Reuertātur ad
veſperā & latrēt vt cāis:
& circueāt ciuitatē. Ec
ce loquūtur in ore ſuo:
gladii in labiis eorū: q̄
ſi nemo audiat. Et tu
domine deridebis eos:
ſubſannabis omnes
gentes. Fortitudinem
meā ad te ſeruabo: q̄m
tu deus eleuator meus.
Deꝰ mea miſericordia
pueniet me: deus oſtē
dat mihi ī inſidiatoribuſ
meis. Ne occidas eos
ne forte obliuiſcantur
ppli mei: diſpge eos ī
fortitudie tua: & deſtrue
eos ptector nr̄ dn̄e. In
pctō oris ſui ī ſermone
labiorū ſuorū & capiā
tur in ſupbia ſua: male=
dictionē & mendacium
narrātes. Cōſume ī fu
rore: cōſume vt nō ſub
ſiſtāt: & ſciēt q̄m deus
dn̄ator iacob ī finibus
terre. Sp. Et cōuertan
tur ad veſperā & latrent
vt canis: & circueāt ci
uitatē. Ipſi vagabūtur
vt comedāt: & cū ſatu
rati nō fuerit murmu=
rabūt. Ego āt cātabo ī
piū tuū & laudabo māe
miam tuā: q̄m factus
es fortitudo mea & re=
fugiū ī die tribulatiōis
mee. Virtutē meā tibi
cātabo: q̄m deus ad=
iutor meꝰ deꝰ mīa mea.
Victori p liliis teſti
moniū humilis & perfe
cti dd̄ ad docendū: q̄n
pugnauit aduerſus ſyri
am meſopotamie & ſy
riā ſoba: & reuerſus eſt
ioab & pcuſſit edō in
valle ſalinaꝝ duodecim
milia. 60.
Deus proieciſti nos
ſcidiſti nos: iratus
es cōuertiſti nos. Com
mouiſti terram ∞∞∞∞
diripuiſti eā: ſana con
tritiōes eiꝰ q̄m mota ē.

מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים
הוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי — יָשַׁע
יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא פִשְׁעִי וְלֹא — גּוּר עָזַז
חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי עָוֺן יְרֻצוּן — רוּץ
וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ — כּוּן
וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם — קוּץ
אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ — חָנַן שׁוּב
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃ — הָמָה סָבַב
הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת — נָבַע פֶּה
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה — שָׂפָה
אֲדֹנָי תִּשְׂחַק לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל — שָׂחַק לָעַג
גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי — עָזַז שָׁמַר
אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדִּי — שָׂגַב
יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי׃ — קָדַם רָאָה
אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ — הָרַג שָׁכַח
בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ — נוּעַ יָרַד
חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ — פֶּה לָכַד
בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ׃ — גָּאָה סָפַר
כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי — יָחַם
אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי
הָאָרֶץ סֶלָה׃ וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ
כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃ הֵמָּה יְנוּעוּן — נוּעַ
לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ׃ — שָׂבַע לוּן
וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר — שׁוּר עָזַז
חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס — רָנַן הָיָה
בְּיוֹם צַר לִי׃ עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה — נוּס צוּר
כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃ — עָזַז זָמַר
lx. לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת — נָצַח שׁוּשַׁן
מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד׃ בְּהַצּוֹתוֹ — עוּד כָּתַם
אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת אֲרַם — נָצָה
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם — שׁוּב נָכָה
בְּגֵיא מֶלַח שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃ — שָׁנָה
אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ
תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃ הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ — שׁוּב רָעַשׁ
פְּצַמְתָּהּ רְפָה שְׁבָרֶיהָ כִי מָטָה׃ — רָפָא נָטָה

הראית עמך קשה השקיתנו ראה שקה
יין תרעלה׃ נתתה ליראיך נס רעל נתן
להתנוסס מפני קשט סלה׃ נסס פנה
למען יחלצון ידידיך הושיעה דוד ישע
ימינך ועננו׃ אלהים דבר ימן ענה
בקדשו אעלזה אחלקה שכם עלז חלק
ועמק סכות אמדד׃ לי גלעד ולי סכך מדד
מנשה ואפרים מעוז ראשי עזז
יהודה מחקקי׃ מואב סיר רחצי חקק
על אדום אשליך נעלי עלי שלך
פלשת התרועעי׃ מי יבלני עיר רוע
מצור מי נחני עד אדום׃ הלא צור נחה
אתה אלהים זנחתנו ולא תצא יצא
אלהים בצבאותינו׃ הבה לנו יהב
עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃ צור ישע
באלהים נעשה חיל והוא יבוס עשה בוס
צרינו׃ lxi. למנצח על נגינת צור נצח
לדוד׃ שמעה אלהים רנתי נגן רנן
הקשיבה תפלתי׃ מקצה הארץ קשב פלל
אליך אקרא בעטף לבי בצור קרא
ירום ממני תנחני׃ כי היית רום נחה
מחסה לי מגדל עז מפני אויב׃ היה חסה
אגורה באהלך עולמים אחסה גדל עזז
בסתר כנפיך סלה׃ כי אתה פנה איב
אלהים שמעת לנדרי נתת גור עלם
ירשת יראי שמך׃ ימים על חסה נתן
ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דר יום
ודר׃ ישב עולם לפני אלהים יסף שנה
חסד ואמת מן ינצרהו׃ כן אזמרה דור בנה
שמך לעד לשלמי נדרי יום יום׃ מנה נצר
lxii. למנצח על ידותון מזמור זמר
לדוד׃ אך אל אלהים דומיה נצח זמר
נפשי ממנו ישועתי׃ אך הוא דום
צורי וישועתי משגבי לא ישע
אמוט רבה׃ עד אנה תהותתו שגב
על איש תרצחו כלכם מוט רבב
הוה רצח

Ostendisti populo tuo duritiam: potasti nos vino cōsopiēte. Dedisti metuētibus te signū: vt fugerent a facie arcus. Semper. Vt liberētur amici tu: salua dexteram tuam & exaudi me. Deus locutus est in sanctuario suo: letabor & diuidam sichimam & vallem socoth dimetiar. Meus est galaad & meus est manasses: & ephraim fortitudo capitis mei: iuda legifer me⁹. Moab olla lauacri mei: sup idumeā icedā calciamento meo: mihi palestina federata ē. Quis deducet me ad ciuitatē munitā: quis deducet me vsq; ad idumeā? Nōne tu d̄us q̄ piecisti nos: & nō egredieris deus ī exercitibus nr̄is? Da nobis auxiliū in tribulatiōe: vana est ei salus ab hominę. In deo faciemus virtutē: & ipse conculcabit tribulātes nos.

Victori sup organū: dauid. 61.

Exaudi deus laudationē meā: intēde oratiōi mee. De nouissimo terre ad te clamabo cū triste fuerit cor meū: cū fortis eleuabitur aduersū me tu eris ductor meus. Fuisti spes mea: turris munitissima a facie inimici. Hītabo in tabernaculo tuo iugiter: spabo ī protectōe alarū tuarū. Sp. Tu enim deus exaudisti orōnem meam: dedisti hereditatē timentibus nomē tuū: Dies super dies regis adiicies: annos eius donec gñatio & gñatio. Sedebit sp̄ ī conspectu dei: mīa & veritas seruabunt eum. Sic canam noī tuo iugiter: reddēs vota mea p sigl̄os dies.

Victori pro idithun p̄s dauid. 62.

Attamen ad deum silebit aīa mea: qa ex eo salus mea. Attamen ipse scutū meum & sal⁹ mea fortitudo mea non cōmouebor amplius. Vsq; quo insidiamini contra virum: interficitis omnes:

Ostēdisti pplo tuo dura: potasti nos vino cōpū
Ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατ
ctionis. Dedisti metuētibus te significationē:
νύξεως. Ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τ
vt fugiāt a facie arcus. Dp̄. Ut li
φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. Διάψαλμα. Ὅπως ἂν ῥ
rētur dilecti tui: saluū fac dextera tua & exau
σθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκο
di me. Deus locutus ē in scto suo: leta
σόν μου. Ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιά
bor & ptibor sichimā: & cōuallē tabnaculorū m
σομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν δι
tibor. Meus est galaad: & meus est manasses: &
μετρήσω. Ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, κα
ephraim fortitudo capitis mei: Juda rex
ἐφραῒμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, Ἰούδας βασιλεύ
meus: moab olla spei mee. In idu
μου, μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. Ἐπὶ τὴν ἰδουμα
meā extēdā calciamētū meū: mihi alienigene subdi
αν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετά
ti sūt. Quis deducet me in ciuitatē munitā: aut qs dedu
γησαν. Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγ
cet me vsq; in idumeā? Nōne tu deus q̄ repuli
σει με ἕως τῆς ἰδουμαίας; Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμε
sti nos: & nō egredieris de⁹ in virtutibus nr̄is.
νος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
Da nobis auxiliū de tribulatōe: & vana salus ho
Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀν
minis. In deo faciemus virtutē: & ipse ad
θρώπου. Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδε
nihilū deducet tribulātes nos.
νώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

In fine in hymnis dd psalmus. 60.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαδ ψαλμός. ξ΄.

Exaudi deus deprecatonē meā: intēde ora
Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προ
tioni mee. A finibus tre ad te cla
σευχῇ μου. Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέ
maui: dū anxiaretur cor meū: in petra
κραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρα
exaltasti me. Deduxisti me: qz factus es spes mea:
ὕψωσάς με. Ὡδήγησάς με, ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου,
turris fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo in
πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ. Παροικήσω ἐν
tabnaculo tuo in secula: protegar in
τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν
velamēto alarū tuarū. Qm̄ tu deus exaudisti
τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. Ὅτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας
orōnē meā: dedisti hereditatē timētibus
τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ
nomē tuū. Dies sup dies regis adijcies:
ὄνομά σου. Ἡμέρας ἐφ᾽ ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήσεις,
ānos eius vsq; in diē gñatiōis & gñatiōis. Perma
τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς. Διαμε
nebit in eternū in cōspectu dei: miaz & ṽitatē
νεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος καὶ ἀλήθειαν
eius qs requiret? Sic psalmū dicā noī
αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει; Οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί
tuo in secula: vt reddā vota
σου εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς
mea diē de die.
μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

In fine pro idithū psalmus dd. 61.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ δαδ. ξα΄.

Nonne deo subiecta erit aīa mea: ab ipo
Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; παρ᾽ αὐτῷ
eīm salutare meū. Nā & ipe deus me⁹ & salutaris me⁹:
γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου,
susceptor me⁹ nō mouebor amplius. Quousq;
ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπιπλεῖον. Ἕως πότε
irruitis in hoiez: interficitis vniuersi
ἐπιτίθεσθε ἐπ᾽ ἄνθρωπον, φονεύετε πάντες

os: tāq̄ parieti inclinato τ macerie depulſe? Verūtñ
μεῖς, ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ; Πλὴν
p̄tiū meū cogitauerūt repellere: cucurri in ſi=
ν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δί
Ore ſuo bñdicebāt: τ corde ſuo ma
η. Τῷ ςόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κα
ledicebāt. Verūtñ deo ſubiecta eſto aīa mea: qm̄ ab
ρῶντο. Πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ᾽
o patiētia mea. Quia ipe deus meus τ ſaluator
τῷ ἡ ὑπομονή μου. Ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ
eus. adiutor meus nō emigrabo: in deo
υ, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναςεύσω, ἐπὶ τῷ θεῷ
ſalutare meū τ glīa mea. Deus auxi
σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου. Ὁ θεὸς τῆς βοηθεί
mei τ ſpes mea in deo: ſpate in
μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ, ἐλπίσατε ἐπ᾽ αὐ
oīs cōgregatio ppl̄i. Effundite corā illo
πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. Ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ
corda vr̄a: q: deus adiutor nr̄. Verūtñ va
ς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν. Πλὴν μά
filij hoīuз: mēdaces filij homi
ιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώ
in ſtateris vt decipiāt: ipi de vanitate in
ων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ
p̄m. Nolite ſpare ī iniq̄tate: τ in rapinis
αυτό. Μὴ ἐλπίζετε ἐπ᾽ ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα
lite cōcupiſcere: diuitie ſi affluāt: nolite apponere cor
ἐπιποθεῖτε, πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προςίθεσθε καρ=
Semel locutus eſt deus: duo hec audiui: q:
αν. Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι
poteſtas dei τ tua dñe mīa: Quia tu
κράτος τοῦ θεοῦ καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος, Ὅτι σὺ
ddes vnicuiq₃ iuxta opa ſua.
ποδώσεις ἑκάςῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
Pſalmus dauid cū eēt ipe in deſ
Ψαλμὸς τῷ δαδ᾽ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρή=
to iudee. 62.
μῳ τῆς ἰουδαίας. ξβ.
Deus deus meus ad te de luce vigilo: ſitiuit te ani
Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σε ἡ ψυ
a mea: q̄ multipliciter tibi caro mea. In tra deſerta τ in
ή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀ
a τ inaquoſa ſic in ſctō appui tibi: vt viderē
άτῳ καὶ ἀνύδρῳ οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν
virtutē tuā τ glīa₃ tuā. Qm̄ melior
ν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου. Ὅτι κρεῖσσον τὸ
ia tua ſup vitas: labia mea laudabūt te.
εός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ χείλη μου ἐπαινέσουσί σε.
ic bñdicā te in vita mea: in noīe tuo
ὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου
abo manus meas. Sicut de adipe τ pinguedie re
ῶ τὰς χεῖράς μου. Ὡς ἐκ ςέατος καὶ πιότητος ἐμ=
catur aīa mea: τ labijs exultatiōis laudabit
λησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει
os meū. Si memor fui tui ſup ſtratū
ςόμα μου. Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς ςρωμνῆς
eū in matutinis meditabar in te. Quia fuiſti
ου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ὅτι ἐγενήθης
diutor meus: τ in velamēto alar̄ tuar̄ exul
οηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλ=
bo. Adheſit aīa mea poſt te: me āt
άσομαι. Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ
ſcepit dextera tua. Ipi vo in vanū q̄ſierūt
τελάβετο ἡ δεξιά σου. Αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν
aīa₃ meā: introibūt in inferiora
ην ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς
rre. Tradētur in manus gladij: ptes
ῆς. Παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες
ulpiū erūt. Rex vo letabitur
λωπέκων ἔσονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται
deo: laudabit oīs q̄ iurat in eo. Quia
πὶ τῷ θεῷ, ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ. Ὅτι

quaſi murus inclinatus
& maceria corruens.
Partē ei eius cōgitaue=
rūt expellere: placue=
runt ſibi in mēdacio: o
re ſuo ſinguli bñdicunt:
& corde ſuo maledicūt.
Sp. Verūtñ deo tace
aīa mea: quia ab ipo
ſpes mea. Sed ipſe for
tis meus & ſalus mea: al
titudo mea non moue=
bor. In deo ſalutare
meū & gloria mea: ro=
bur fortitudinis mee &
ſpes mea in deo. Spa=
te in eo oī tpe: populi
effūdite corā eo cor ve
ſtrū: deus ſpes nr̄a. Sp
Veruntamen vanitas fi
lii adam mendaciū fi=
lii viri: in ſtateris ꝏꝏ
doloſis fraudulenter a
gunt ſimul. Nolite ꝏꝏ
confidere in calumnia:
& in rapīa ne fruſtremi
ni: diuitie ſi affluxerīt
ne apponatis cor. ꝏꝏ
Vnum locutus eſt de⁹:
duo hec ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
audiui quia imperium
dei eſt. Et tibi domine
miſericordia: quia tu
reddes vnicuiq₃ ꝏꝏꝏ
ſecundum opus ſuum.
Pſalmus dauid cū eēt
in deſerto iudee. 63.
Deus fortitudo mea
tu es de luce cōſur
gā ad te: ſitiuit ad te ꝏ
aīa mea: deſiderauit
ad te caro mea in ter=
ra inuia & cōſitiente ſi
ne aqua. Sic in ſancto
apparui tibi: vt videam
fortitudinē tuā & glo=
riā tuā. Melior enim eſt
mīa tua q̄₃ vite: labia
mea laudabunt te. Sic
bñdicā tibi in vita mea
in noīe tuo leuabo ma
nus meas. Quaſi adipe
& pīguedie īplebitur a
nima mea: & labiis lau=
dātibus canet os meū.
Recordās tui in cubili
meo: p ſingulas vigilias
meditabor tibi. Quia
fuiſti auxiliū meū. &
in vmbra alarū tuarum
laudabo. Adheſit aīa
mea poſt te: me ſuſce=
pit dextera tua. Ipſi ve=
ro interficere querunt
animā meā: ingredian
tur in extrema terre.
Cōgregētur in manus
gladii: pars vulpium
erunt. Rex aūt letabi
tur in deo: ꝏꝏꝏꝏꝏ
laudabitur oīs qui iu=
rat in eo: quia ꝏꝏꝏꝏ

כקיר נטוי גדר הדחויה: אך
משאתו יעצו להדיח ירצו כזב
בפיו יברכו ובקרבם יקללו סלה:
אך לאלהים דומי נפשי כי ממנו
תקותי: אך הוא צורי וישועתי
משגבי לא אמוט: על אלהים
ישעי וכבודי צור עזי מחסי
באלהים: בטחו בו בכל עת עם
שפכו לפניו לבבכם אלהים
מחסה לנו סלה: אך הבל בני
אדם כזב בני איש במאזנים
לעלות המה מהבל יחד: אל
תבטחו בעשק ובגזל אל תהבלו
חיל כי ינוב אל תשיתו לב:
אחת דבר אלהים שתים זו
שמעתי כי עז לאלהים: ולך אדני
חסד כי אתה תשלם לאיש
כמעשהו: lxiii. מזמור לדוד
בהיותו במדבר יהודה: אלהים
אלי אתה אשחרך צמאה לך
נפשי כמה לך בשרי בארץ
ציה ועיף בלי מים: כן בקדש
חזיתיך לראות עזך וכבודך:
כי טוב חסדך מחיים שפתי
ישבחונך: כן אברכך בחיי
בשמך אשא כפי: כמו חלב
ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות
יהלל פי: אם זכרתיך על יצועי
באשמרות אהגה בך: כי היית
עזרתה לי ובצל כנפיך ארנן:
דבקה נפשי אחריך בי תמכה
ימינך: והמה לשואה יבקשו
נפשי יבאו בתחתיות הארץ:
יגירהו על ידי חרב מנת שועלים
יהיו: והמלך ישמח באלהים
יתהלל כל הנשבע בו כי

נטה דחה
נשא נדח
רצה פה
ברך קלל
קוה ישע
שגב מוט
כבד עזז
חסה
שפך
בנה
אזן
עלה
בטח הבל
נוב שות
שנה
עזז
שלם
עשה זמר
היה דבר
שחר
כל
חזה ראה
עזז כבד
שפה שבח
ברך חיה
נשא
שבע
הלל פה
יצע שמר
הגה היה
רנן
ימן שאה
בקש בוא
נגר מנה
שעל היה
שמח
שבע

ספר פה
דבר נצח
זמר
שוח איב
נצר חיה
סתר רוע
לשן חצץ
מרר ירה
סתר תמם
ירא
חזק רוע
ספר יקש
ראה חפש
עול ירה
פתה היה
נכה כשל
לשן נדד
ראה נגד
עשה
שכל שמח
צדק הלל
נצח זמר
הלל
שלם
כלל בוא
כפר בחר
קרב שכן
שבע קדש
הכל ירא
ענה
בטח קצה
רחק כון
כוח אזר
גבר שבח
שאה גלל
המה ירא
יצא
רנן שקה
רבב עשר
כון

lxiiii. יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר׃
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ שְׁמַע
אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב
תִּצֹּר חַיָּי׃ תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד
מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ אֲשֶׁר
שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם
דָּבָר מָר׃ לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם
פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא יִירָאוּ׃ יְחַזְּקוּ
לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן
מוֹקְשִׁים אָמְרוּ מִי יִרְאֶה לָּמוֹ׃
יַחְפְּשׂוּ עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ
וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק׃ וַיֹּרֵם
אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃
וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנֹדְדוּ
כָּל רֹאֵה בָם׃ וַיִּירְאוּ כָּל אָדָם
וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ
הִשְׂכִּילוּ׃ יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה
וְחָסָה בוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב׃
lxv. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃
לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים
בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם נֶדֶר׃ שֹׁמֵעַ
תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ׃
דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ
אַתָּה תְכַפְּרֵם׃ אַשְׁרֵי תִּבְחַר
וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה
בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃
נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל קַצְוֵי אֶרֶץ
וְיָם רְחֹקִים׃ מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ
נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃ מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן
יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן
לְאֻמִּים׃ וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֺת
מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי בֹקֶר וָעֶרֶב
תַּרְנִין׃ פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ
רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא
מָיִם תָּכִין דְּגָנָם כִּי כֵן תְּכִינֶהָ׃

obſtruetur os loquentium mendacium.

Victori ps̄ dd̄. 64.

AVdi deus vocē meā loquentis: a timore inimici ſerua vitā meā. Abſconde me a conſilio malignorū: a tumultu opantiū iniquitatem. Quia exacuerūt quaſi gladiū liguā ſuā: tetēderūt ſagittā ſuā verbū amariſſimū. Vt ſagittarēt in abſcōditis ſimplicē: ſubito ſagittabūt eū & nō timebūt. Cōfortauerūt ſibi ſmonē peſſimū: narrauerūt vt abſcōderēt laqos: dixerūt qs videbit eos. Scrutati ſūt iniquitates: defecerūt ſcrutātes ſcrutinium: cogitatiōibus ſingulorū & corde pfūdo. Sagittabit ergo eos deus iaculo repētino: īferētur plage eorum. Et corruēt in ſemetipſos linguis ſuis: fugiēt omnes qui viderit eos. Et timebūt oēs hoīes & annūciabunt opus dei: & opa eius ītelligēt. Letabitur iuſtus in dn̄o & ſperabit in eo: & exultabunt oēs recti corde.

Victori pſalmus dauid cantici. 65.

TIbi ſilētiū laus deus in ſion: & tibi reddetur votum. Exaudi orationem: donec ad te ois caro veniat. Verba iniquitatū p̄ualuerūt aduerſus me: ſceleribus nr̄is tu propiciaberis. Btūs quē elegeris & ſuſcepis hītabit eī ī atriis tuis: replebimur in bonis domus tue ſanctificatione templi tui. Terribilis ī iuſtitia exaudi nos deus ſaluator nr̄: cōfidentia omnium finium terre & maris lōginqui. Preparās mōtes in virtute tua: accinctus fortitudine. Cōpeſcēs ſonitū maris fremitū fluctuū eius & multitudinem gentiū. Et timebunt qui habitant in extremis a ſignis tuis: egreſſus matutini & veſperi laudantes facies. Viſitaſti terrā & irrigaſti eā: vbertate ditaſti eā. Riuus dei plenus aq̄: preparabis frumētū eox̄ q̄a ſic fūdaſti eā.

obſtructū ē os loq̄ntiū iniqua.
ἐνεφράγη σόμα λαλούντων ἄδικα.
In finē pſalmus dauid.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
Exaudi deus vocē meā: cū dep̄cor
Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με π
te: a timore inimici eripe aiā meā. Protegisti
σέ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου. Σκέπα
ge me a cōuētu malignātiū: a multitudine o
σόν με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργ
tiū iniq̄tatē. Qui exacuerūt vt gladiū lin
ζομένων ἀδικίαν. Οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώ
guas ſuas: intēderūt arcū ſuū rem amarā:
σας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν, Τ
ſagittēt in occultis imaculatū: ſubito ſagit
κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον, ἐξάπινα κατατ
tabūt eū: ⁊ nō timebūt. Firmauerūt ſi
ξεύσουσιν αὐτόν, καὶ οὐ φοβηθήσονται. Ἐκραταίωσαν ἑα
bi ſermonē nequā: narrauerūt vt abſcōderēt laq̄um. Di
τοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδα. Ε
xerūt: q̄s videbit eos: ſcrutati ſūt iniq̄tatē: defecerū
πον, τίς ὄψεται αὐτούς; ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπο
ſcrutātes ſcrutiniū. Accedet hō ⁊ co
ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσεις. Προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ κα
altū: ⁊ exaltabit deus. Sagitte puulox̄ facte
δία βαθεῖα, καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. Βέλος νηπίων ἐγενήθη
ſūt plage eox̄: ⁊ infirmate ſūt cōtra eos lingue
σαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν, καὶ ἐξησθένησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι
eox̄. Cōturbati ſūt oēs q̄ videbāt eos: ⁊
αὐτῶν. Ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς, καὶ
timuit oīs hō. Et annūciauerūt opa dei:
ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ,
⁊ facta eius intellexerūt. Letabitur iu
καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν. Εὐφρανθήσεται δίκαι
ſtus in dn̄o: ⁊ ſpabit in eo. Et laudabū
ος ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπιεῖ ἐπ᾽ αὐτόν. Καὶ ἐπαινεθήσον-
tur oēs recti corde.
ται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
In finē pſalmus cātici dd̄ cāticū hieremie ⁊ ezechie
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκι
lis de ppl̄i trāſmigratiōe qn̄ profecturi erāt. 64.
ὴλ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. ξδ
TE decet hymnus deus in ſion: ⁊ tibi reddetur
Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται
votū in hieruſalē. Exaudi orōnē meā: ad te om
εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ. Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶ
nis caro veniet. Verba iniq̄x̄ p̄ualuerūt ſup nos: ⁊
σα σὰρξ ἥξει. Λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς, καὶ ταῖς
impietatib⁹ nr̄is tu ppiciaberis. Btūs: quē elegiſti ⁊ aſſumpſi
ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελά
ſti: ihītabit in atrijs tuis. Replebimur
βου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. Πλησθησόμεθα
in bonis dom⁹ tue: ſctm̄ tēplū tuū mirabile in
ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου θαυμαστὸς ἐν δι
eq̄tate. Exaudi nos deus ſalutaris nr̄ ſpes om
καιοσύνῃ. Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς πάν
niū finiū t̄re: ⁊ eox̄ qui in mare lōge. pre
των τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν. Ἑτοι
parās mōtes in v̄tute ſua: accinctus in potētia. Qui
μάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ. Ὁ
cōturbas pfundū maris: ſonū fluctuū eius
συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς
quis ſuſtinebit? Turbabūtur gētes ⁊ timebūt
τίς ὑποστήσεται; Ταραχθήσονται τὰ ἔθνη καὶ φοβηθήσονται οἱ
qui hītant terminos a ſignis tuis. Exitus
κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου. Ἐξόδους
matutini ⁊ veſpe delectaberis: viſitaſti t̄rā ⁊ inebria
πρωίας καὶ ἑσπέρας τέρψεις, ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυ
ſti eā multiplicaſti locupletare eā: flumē dei re
σας αὐτήν. Ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν, ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπ
plētū ē aquis. Paraſti cibū illox̄: qm̄ ita p̄paratio
ρώθη ὑδάτων. Ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασί

riuos eius inebria. Multiplica genimina e=
ταὶς ἄυλακας ἀυτῆς μέθυσον. Πλήθυνον τὰ γεννήματα ἀυ=
ius: in ſtillicidijs eius letabitur germinās.
τῆς, ἐν ταῖς ςαγόσιν ἀυτῆς ἐυφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.
Benedices corone anni benignitatꝫ
Ευλογήσεις τὸν ςέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηςότητός
tue ⁊ cāpi tui replebūtur vbertate. Pin
σου καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος. Πιαν=
gueſcēt ſpecioſa deſerti: ⁊ exultatiōe colles acci
θήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ πε
gētur. Induti ſūt arietes ouiū: ⁊
ριζώσονται. Ενεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ=
valles abūdabūt frumēto: clamabūt: ⁊ eñ hymnū dicēt.
κοιλάδες πληθυνοῦσι σῖτον, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

In finē cāticū pſalmi reſurrectiōis. 65.
Εἰς τὸ τέλος ὠδὴ ψαλμοῦ ἀναςάσεως. ξέ.

Iubilate dño oīs t̄ra: pſalmū dicite iā nomi
Αλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ ὀνόμα
ti eius: Date glīaꝫ laudi eius dicite deo q̄
τι αὐτοῦ. Δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ, εἴπατε τῷ θεῷ ὡς
terribilia opa tua. In multitudie ꝟtutis tue
φοβερὰ τὰ ἔργα σου. Εν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου
mētiētur tibi inimici tui. Oīs t̄ra adorēt
ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτω
te ⁊ pſallāt tibi: pſalmū dicāt iā noī
σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόμα
tuo altiſſime. Dp̄. Uenite ⁊ videte ope
τί σου ὕψιςε. Διάψαλμα. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔρ=
a dei: q̄ terribilis in cōſilijs ſup filios
γα τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν
hoīum. Qui cōuertit mare in aridā: in flu
ἀνθρώπων. Ο μεταςρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν πο
mine ptrāſibūt pede. Ibi letabimur in ipo:
ταμῷ διελεύσονται ποδί. Εκεῖ ἐυφρανθησόμεθα ἐπ᾽ αὐτῷ,
qui dñatur in ꝟtute ſua in eternū. Ocu=
τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναςείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. Οἱ ὀφ
li eius ſup gētes reſpiciūt: q̄ exaſpe
θαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραί
rāt nō exaltētur in ſemetipis. Dp̄. Bene
νοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Διάψαλμα. Ευλο=
dicite gētes deū nr̄ꝫ: ⁊ auditā facite vocē lau
γεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰ
dis eius. Qui poſuit aīaꝫ meā ad vitā: ⁊ nō
νέσεως αὐτοῦ. Τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ
dedit in cōmotionē pedes meos: qm̄ probaſti nos
δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς
deus. Igne examinaſti nos ſicͭ examinatur argētū: indu
θεός. Επύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, εἰσήγα=
xiſti nos in laqueū. Poſuiſti tribulatōes ī dorſo nr̄o:
γες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Εθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν,
impoſuiſti hoīes ſup capita nr̄a. Trāſiui=
ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Διήλθο=
mus p igne ⁊ aquā: ⁊ eduxiſti nos in refrige
μεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυ=
riū. Introibo in domū tuā in holocauſtis.
χήν. Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυτώμασιν,
reddā tibi vota mea q̄ diſtinxerūt labia mea: ⁊
ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου, ἃς διέςειλε τὰ χείλη μου, καὶ
loquutū ē os meū in tribulatiōe mea. Holocauſta
ἐλάλησε τὸ ςόμα μου ἐν τῇ θλίψει μου. Ολοκαυτώματα
medullata offerā tibi cū incēſo ⁊ arietibꝰ: offe
μεμυελωμένα ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν, ἀνοί
rā tibi boues cū hircis. Dp̄. Uenite audi
σω σοι βόας μετὰ χιμάρων. Διάψαλμα. Δεῦτε ἀκού
te ⁊ narrabo vobis oēs q̄ timetis deū:
σατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
quāta fecit aīe mee. Ad ipm ore meo
ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου. Πρὸς αὐτὸν τῷ ςόματί μου
clamaui: ⁊ exaltaui ſub lingua mea. Iniq̄tatē ſi
ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Αδικίαν εἰ
aſpeci in corde meo: nō exaudiat me dñs.
ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω μου κύριος.

Sulcos eius inebria: multiplica fruges eius: pluuiis irriga eā: & germini eius b̄ndic. Voluetur annꝰ ī bonitate tua: & veſtigia tua rorabuntur pīguedine. Pinguescēt paſcua deſerti: & exultatiōe colles accīgētur. Veſtientur agnis greges: & valles plene frumento coequabuntur & canent.

Victori canticum pſalmi. 66.

Iubilate deo oīs terra. Cantate gloriā nomini eius: date gloriam laudi eius. Dicite deo quam terribile opus tuum: in multitudine fortitudinis tue mētiētur tibi inimici tui. Oīs terra adoret te & cantet tibi: cantet noī tuo. Semper. Venite & videte opera dei: terribilia conſilia ſuper filiis adam. Conuertet mare in aridā: in flumine pertranſibūt pede: ibi letabimur in eo. Qui dñatur in fortitudine ſua in ſeculū: oculi eius gentes aſpiciunt: q increduli ſunt non exaltētur in ſemetipis. Sp. Benedicite populi deo noſtro: & auditā facite vocē laudis eius. Qui poſuit aīam nr̄am ad vitam: & non dedit in cōmotionem pedes nr̄os. Probaſti enī nos deus: igne nos cōflaſti ſicut cōflatur argentū. Introduxiſti nos ī obſidionē: poſuiſti ſtridorē ī dorſo nr̄o. Poſuiſti hoīes ſup capita nr̄a: trāſiuimus p ignem & aquā: & eduxiſti nos in refrigeriū. Ingrediar domū tuā in holocauſtis: reddam tibi vota mea. Que pmiſerūt labia mea: & locutū ē os meū cū tribularer. Holocauſta medullata offerā tibi cū īcēſo arietū: faciā boues cū hircis. Semper. Vēite audite & narrabo oēs qui timetis deū: quanta fecerit anime mee. Ipſum ore meo inuocaui: & exaltaui in lingua mea. Iniquitatem ſi vidi in corde meo: nō exaudiet dominus.

תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶהָ בִּרְבִיבִים
תְּמֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃ עִטַּרְתָּ
שְׁנַת טוֹבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן
דָּשֶׁן׃ יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל
גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה׃ לָבְשׁוּ כָרִים
הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ בָר
יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃ lxvi.
לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ
לֵאלֹהִים כָּל הָאָרֶץ׃ זַמְּרוּ כְבוֹד
שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ׃ אִמְרוּ
לֵאלֹהִים מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב
עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ לְךָ אֹיְבֶיךָ׃ כָּל הָאָרֶץ
יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ לָךְ יְזַמְּרוּ
שִׁמְךָ סֶלָה׃ לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת
אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל בְּנֵי
אָדָם׃ הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר
יַעַבְרוּ בְרָגֶל שָׁם נִשְׂמְחָה בּוֹ׃
מוֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו
בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה הַסּוֹרְרִים אַל
יָרוּמוּ לָמוֹ סֶלָה׃ בָּרְכוּ עַמִּים
אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ׃
הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן
לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃ כִּי בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים
צְרַפְתָּנוּ כִּצְרָף כָּסֶף׃ הֲבֵאתָנוּ
בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ׃
הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ
בָאֵשׁ וּבַמַּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃
אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ
נְדָרָי׃ אֲשֶׁר פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר
פִּי בַּצַּר לִי׃ עֹלוֹת מֵחִים אַעֲלֶה
לָּךְ עִם קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר
עִם עַתּוּדִים סֶלָה׃ לְכוּ שִׁמְעוּ
וַאֲסַפְּרָה כָּל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר
עָשָׂה לְנַפְשִׁי׃ אֵלָיו פִּי קָרָאתִי
וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃ אָוֶן אִם
רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי׃

גדד רבב
מוג ברך
שנה עגל
רעף נוה
דבר
חגר
עטף
רוע שור
נצח זמר
רוע
כבד שום
הלל ירא
עשה
עזז כחש
שחה זמר
ילך ראה
פעל ירא
עלל
עבר שמח
משל גבר
עלם צפה
סרר
רום
שמע הלל
שום
בוא
צוד שום
עיק רכב
אנש בוא
יצא רוה
בוא עלה
שלם פצה
שפה פה
צור עלה
מוח עלה
איל עשה
עתד הלך
ספר פה
לשן
ראה שמע

אכן שמע אלהים הקשיב בקול   קשב
תפלתי: ברוך אלהים אשר   פלל ברך
לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי: סור
למנצח בנגינת מזמור **lxvii.**   נצח נגן
שיר: אלהים יחננו ויברכנו   זמר שור
יאר פניו אתנו סלה: לדעת   חנן ברך
בארץ דרכך בכל גוים ישועתך: אור פנה
יודוך עמים אלהים יודוך עמים   ידע ישע
כלם: ישמחו וירננו לאמים כי   ידה
תשפט עמים מישור ולאמים   שמח רנן
בארץ תנחם סלה: יודוך עמים   שפט ישר
אלהים יודוך עמים כלם: ארץ   נחה
נתנה יבולה יברכנו אלהים   בול ברך
אלהינו: יברכנו אלהים וייראו   ירא
אתו כל אפסי ארץ. **lxviii.**
למנצח לדוד מזמור שיר: נצח זמר
יקום אלהים יפוצו אויביו   שור קום
וינוסו משנאיו מפניו: כהנדף   פוץ איב
עשן תנדף כהמס דונג מפני אש   נוס שנא
יאבדו רשעים מפני אלהים: פנה נדף
וצדיקים ישמחו יעלצו לפני   מסס דנג
אלהים וישישו בשמחה: שירו   אבד צדק
לאלהים זמרו שמו סלו לרכב   שמח עלץ
בערבות ביה שמו ועלזו לפניו: שוש שור סלל
אבי יתומים ודין אלמנות אלהים   יתם דון
במעון קדשו: אלהים מושיב   עון ישב
יחידים ביתה מוציא אסירים   יחד יצא
בכושרות אך סוררים שכנו   אסר כשר
צחיחה: אלהים בצאתך לפני   סרר
עמך בצעדך בישימון סלה: ארץ   צחח יצא
רעשה אף שמים נטפו מפני
אלהים זה סיני מפני אלהים
אלהי ישראל: גשם נדבות תניף   נוף
אלהים נחלתך ונלאה אתה   לאה
כוננתה: חיתך ישבו בה תכין   חיה כון
בטובתך לעני אלהים: יהוה יתן   ענה נתן

Ideo exaudiuit deus: attendit vocem deṗcatiōis mee. Bn̄dictus deus: qui nō abſtulit orationem meam & mi̅ſicordiā ſuā a me.

Victori ī pſalmis cā ticum carminis. 67.

Deus misereatur noſtri & benedicat nobis: illuſtret faciē ſuā ſuṗ nos. Sp. Vt nota fiat in terra via tua: in vniuerſis gētibus ſalus tua. Cōfiteātur tibi populi deus: confiteantur tibi populi oēs. Letentur & laudēt gentes: q̄m iudicas populos in eq̄tate: & gētium que in terra ſunt ductor es ſempiternus. Sp. Cōfiteātur tibi ppl̄i deꝰ: cōfiteātur tibi populi oēs. Terra dedit germē ſuum: bn̄dicat nobis deꝰ deus nr̄. Benedicat nobis deus: & timeant eū oēs fines terre.

Victori david pſalmus cantici. 68.

Exurgat deus & diſſipētur inimici eiꝰ: & fugiant qui oderunt eū a facie eius. Sicut deficit fumus deficiāt: ſicut tabeſcit cera a facie ignis ſic pereant impii a facie dei. Iuſti aūt letentur & exultent in conſpectu dei: & gaudeāt in letitia. Cantate deo canite nomini eiꝰ: ṗparate viā aſcēdenti ṗ deſerta: in dn̄o nomen eius: & exultate corā eo. Patre pupillorū & defenſore viduarū: deus in habitaculo ſancto ſuo. Deus inhabitare facit ſolitarios in domo: educit vinctos in fortitudine: increduli autem habitauerunt in ſiccitatibus. Deus cum egredereris ante populū tuū: & ambulares ṗ deſertū. Sp. Terra cōmota eſt: & celi diſtillauerunt a facie dei: hoc eſt ſinai a facie dei dei iſrael. Pluuiā volūtariam eleuaſti deus: hereditatē tuam laborantem tu confortaſti. Aīalia tua habitauerūt in ea: ṗparaſti in bōitate tua pauperi deus. Dn̄s dabit

Propterea exaudiuit me deus: attēdit voci deṗ
Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός, πρόσεχε τῇ φωνῇ τῆς δε
catiōis mee. Bn̄dictus deus: q̄ nō amouit ōronē
σεώς μου. Εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχή
meā: & miāꝫ ſuā a me.
μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ᾽ ἐμοῦ.

In fine in hymnis pſalmus cātici dd. 66.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαδ. ξϛ΄.

Deus miſereatur nr̄i: & bn̄dicat nobis: illu
Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπιφά
minet vultū ſuū ſuṗ nos: & miſereat̄ nr̄i. Ut
ναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς. Τοῦ
cognoſcamꝰ in t̄ra viā tuā: in oībus gētibꝰ ſalutare
γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν
tuū: Cōfiteātur tibi ppl̄i deus: cōfiteā
σου. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογησάσθω
tur tibi ppl̄i oēs. Letētur & exultēt
σάν σοι λαοὶ πάντες. Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν
gētes: q̄m iudicabiꝫ pp̄los in equitate: & gētes ī t̄ra dirigēs.
ἔθνη, ὅτι κρινεῖς λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
Cōfiteātur tibi ppl̄i deus: cōfiteātur
Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογησάσθωσάν
tibi ppl̄i oēs: t̄ra dedit fructū ſuū. Benedicat
σοι λαοὶ πάντες, γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Εὐλογήσαι
nos deus deus nr̄: bn̄dicat nos deus. Et me
ἡμᾶς ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός. Καὶ φο
tuant eū oēs fines t̄re.
βηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

In fine cātici pſalmus dd. 67.
Εἰς τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ δαδ. ξζ΄.

Exurgat deus & diſſipētur inimici
Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
eius: & fugiāt a facie eius q̄ ode
αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦν
rūt eū. Sicut deficit fumus deficiāt: ſic flu
τες αὐτόν. Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τή
it cera a facie ignis: Sic pereāt
κεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ
p̄ctōres a facie dei: & iuſti le
ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δίκαιοι εὐ
tētur. Exultēt in cōſpectu dei: dele
φρανθήτωσαν. Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τερφ
ctētur in leticia. Cātate deo: pſalmū dicite no
θήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ. Ἄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνό
mini eius: iter facite ei qui aſcēdit ſuṗ oc
ματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσ
caſū: Dn̄s nomē illi: & exultate ī cōſpectu e
μῶν, Κύριος ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐ
ius. Turbentur a facie eius pa
τοῦ. Ταραχθήτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοῦ πα
tris orphanoꝝ & iudicis viduaꝝ: deus in lo
τρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς ἐν τό
co ſctō ſuo. Deus inh̄itare facit vniꝰ moris in
πῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν
domo: q̄ educit vinctos in fortitudine: Similit̄ eos qui
οἴκῳ, ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ, Ὁμοίως τοὺς
exaſperāt q̄ h̄itāt in ſepulchris.
παραπικραίνοντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. Ὁ
Deꝰ cū egredereris ī cōſpectu ppl̄i tui: cū
θεός ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν
ṗtrāſires in deſ̄to: Terra mota ē: & cēli
τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, Γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ
celi diſtillauer̄t a facie dei ſinai: a
οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ τοῦ σινά, ἀπὸ
facie dei iſrael. Pluuiā volūtariā ſegregabis
προσώπου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ. Βροχὴν ἑκούσιον ἀφοριεῖς
deus hereditati tue: & infirmata ē: tu xō ṗfeciſti
ὁ θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε, σὺ δὲ κατηρτίσω
eā. Aīalia tua h̄itant in ea: paraſti in
αὐτήν. Τὰ ζῶά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, ἡτοίμασας ἐν
dulcedine tua pauṗi deus. Dn̄s dabit
τῇ χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ θεός. Κύριος δώσει

verbũ euãgeliʒãtib⁹ ỽtute multa: rex
ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ, ὁ βασι=
ỽtutũ dilecti: ſpeciei
λεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τῇ ὡραιότητι τοῦ
domus diuidere ſpolia. Si dormiatis inter medios
οἴκου διελέσθαι σκῦλα. Ἐὰν κοιμηθῆτε ἀνὰ μέσον τῶν
cleros: penne colũbe deargẽtate: ⁊ poſte
κλήρων, πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρωμέναι, καὶ τὰ με
riora dorſi eius in pallore auri. Dũ diſ
τάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου. Ἐν τῷ διαστέλ=
cernit celeſti reges ſup eã: niue dealbabũ=
λειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς, χιονωθήσον
tur in ſelmon. Mõs dei mõs pinguis: mõs coa=
ται ἐν σελμών. Ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυ
gulatus: mõs pinguis. Ut q̃d ſuſpicamini mõtes coa=
ρωμένον, ὄρος πῖον. Ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυ
gulatos? mõs in quo bñplacitũ ẽ deo hitare in eo.
ρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ.
Et enĩ dñs hitabit in finẽ: currus
Καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος, τὸ ἅρμα
dei decẽ milib⁹ multiplex: milia abũdãtiũ. Dñs
τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων. Κύριος
in eis in ſinai in ſctõ: aſcẽdiſti in altũ:
ἐν αὐτοῖς ἐν σιναῒν ἐν τῷ ἁγίῳ, ἀνέβης εἰς ὕψος,
cepiſti captiuitatẽ. Accepiſti dona i hõi
ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν. Ἔλαβες δόματα ἐν ἀν
nibus: ⁊ enĩ nõ credẽtes inhitare.
θρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κατασκηνῶσαι.
Dñs deus bñs: bñs dñs die quo
Κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν καθ' ἡ=
tidie. Proſperũ iter faciet nob deus ſalutariũ
μέραν. Κατευοδώσαι ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων
nroꝝ: deus nr̃: de⁹ ſaluos faciẽdi: ⁊ dñi dñi exi
ἡμῶν, ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου κυρίου αἱ
tus mortis: Uerũtñ deus cõfringet capi=
διέξοδοι τοῦ θανάτου, Πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφα
ta inimicoꝝ ſuoꝝ: ỽticẽ capilli pambulãtiũ in
λὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν τριχὸς διαπορευομένων ἐν
delictis ſuis. Dixit dñs: ex baſã cõuertam:
πλημμελείαις αὐτῶν. Εἶπε κύριος, ἐκ βασὰν ἐπιστρέψω,
cõuertã in pfundis maris: Ut intingat pes tuus in
ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης, Ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν
ſãguine: lingua canũ tuoꝝ ex inimicis ab ipõ.
αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ.
Uiſi ſunt ingreſſus tui deus: ingreſſus dei
Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ
mei regis qui in ſctõ. Preuenerũt pn
μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Προέφθασαν ἄρ
cipes cõiũcti pſallẽtibus: in medio iuuẽculaꝝ tym
χοντες ἐχόμενα ψαλλόντων, ἐν μέσῳ νεανίδων τυμ=
paniſtriaꝝ. In eccleſijs bñdicite deo dño de
πανιστριῶν. Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν θεὸν κύριον ἐκ
fontib⁹ iſrael. Ibi bẽiamin adoleſcẽtul⁹ i mẽtis exceſſu: pn
πηγῶν ἰσραήλ. Ἐκεῖ βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρ
cipes iuda duces eoꝝ: pncipes ʒabu
χοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρχοντες ζαβου=
lon: pncipes nephthaliʒ. Mãda deus ỽtu=
λὼν, ἄρχοντες νεφθαλίμ. Ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνά
ti tue: cõfirma deus hoc: qđ opatus es in
μει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν
nobis: a tẽplo tuo in hieruſalẽ. Tibi offerẽt re
ἡμῖν, ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ. Σοὶ οἴσουσι βασι
ges munera: increpa feras arũdinis. Cõ
λεῖς δῶρα, ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου. Ἡ
gregatio tauroꝝ in vaccis pploꝝ:
συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν,
vt excludãt ij q̃ pbati ſũt argẽto.
τοῦ ἐκκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ.
Diſſipa gẽtes que ꝗ bella volunt: veni=
Διασκόρπισον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα, ἥξου=
ent legati
σι πρέσβεις

ſermonẽ ãnũciatricib⁹ fortitudinis plurime. Reges exercituũ federabũtur federabuntur: & pulchritudo domus diuidet ſpolia. Si dormieritis iter medios terminos: penne colũbe deargẽtate & poſteriora eius in virore auri. Dũ diuideret robuſtiſſimus reges in ea: niue dealbata eſt in ſelmon. Mõs dei mõs pinguis: mõs excelſus mõs pinguis. Quare cõtẽditis mõtes excelſi aduerſus mõtẽ quẽ dilexit deus vt hitaret in eo: etenĩ dñs hitabit ſp. Curr⁹ dei innumerabilis: milia abundantium mdñs in eis in ſinai in ſancto. Aſcendiſti i excelſũ: captiuã duxiſti captiuitatẽ: accepiſti dona in hoibus: inſup & nõ credẽtes habitare dñm deum. Bñdictus dñs per ſingulos dies: portabit nos deus ſalutis nr̃e. Semp. Deus noſter deus ſalutis: & dei domini mortis egreſſus. Verũtamen deus cõfringet capita inimicorũ ſuoꝝ: verticẽ criniſ ãbulãtiũ in delictis ſuis. Dixit dominus de baſan cõuertã: conuertam de profundis maris. Vt calcet pes tuus in ſanguine: lĩgua canũ tuorũ ex inimicis a temetipſo. Viderunt itinera tua deus: itinera dei mei regis mei in ſãcto. Preceſſerũt cantores eos qui poſt tergum pſallebãt: ĩ medio puellaꝝ timpaniſtriarum. In eccleſiis benedicite deo dño de fontibus iſrael. Ibi bẽiamin puulus continens eos: principes iuda in purpura ſua: pr̃icipes zabulon principes neptalĩ. Precepit de⁹ tu⁹ de fortitudie tua: conforta deus hoc qđ opatus es ĩ nobis. De tẽplo tuo qđ ẽ ĩ hieruſalẽ: tibi offerẽt reges mũera. Increpa beſtiã calami: cõgregatio fortiũ in vitulis populorũ calcitrãtiũ cõtra rotas argenteas: diſperge populos qui bella volũt. Offerãt velocit

Tex.heb.	Priitiua.he.
אמר המבשרות צבא רב: מלכי	בשר
צבאות ידדון ידדון ונות בית	נדד נוה
תחלק שלל: אם תשכבון בין שפתים	חלק שכב
כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה	חפה
בירקרק חרוץ: בפרש שדי	חרץ
מלכים בה תשלג בצלמון: הר	שלג
אלהים הר בשן הר גבננים	
הר בשן: למה תרצדון הרים	רצד
גבננים ההר חמד אלהים לשבתו	ישב
אף יהוה ישכן לנצח: רכב	שכן
אלהים רבתים אלפי שנאן	רבב
אדני בם סיני בקדש: עלית	עלה
למרום שבית שבי לקחת מתנות	רום שבה
באדם ואף סוררים לשכן יה	נתן סרר
אלהים: ברוך אדני יום יום	ברך
יעמס לנו האל ישועתנו סלה:	עמס
האל לנו אל למושעות וליהוה	ישע
אדני למות תוצאות: אך אלהים	יצא
ימחץ ראש איביו קדקד שער	מחץ קדד
מתהלך באשמיו: אמר אדני	הלך
מבשן אשיב אשיב ממצולות	שוב צול
ים: למען תמחץ רגלך בדם	
לשון כלביך מאיבים מנהו:	לשן
ראו הליכותיך אלהים הליכות	באה הלך
אלי מלכי בקדש: קדמו שרים	שור
אחר נגנים בתוך עלמות	נגן
תופפות: במקהלות ברכו אלהים	תפף קהל
אדני ממקור ישראל: שם	קור
בנימן צעיר רדם שרי יהודה	צער רדה
רגמתם שרי זבלון שרי נפתלי:	שור
צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו	עזז
פעלת לנו: מהיכלך על ירושלם	היכל
לך יובילו מלכים שי: גער חית קנה	יבל חיה
עדת אבירים בעגלי עמים	יעד אבר
מתרפס ברצי כסף בזר עמים	רפס רצץ
קרבות יחפצו: יאתיו חשמנים	חפץ אתה

מִנִּי מִצְרָיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו רוץ
לֵאלֹהִים: מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ מלך שור
לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה: לָרֹכֵב
בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ נתן
קוֹל עֹז: תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל עזז נתן
יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: גאה
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל ירא קדש
יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת עצם
לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: lxix. ברך
לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד: נצח ששן
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם ישע בוא
עַד נָפֶשׁ: טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה צול
וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם עמד בוא
וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי: יָגַעְתִּי בְקָרְאִי עמק
נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי: חרה כלה
רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם יחל רבה
עָצְמוּ מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר צמת
לֹא גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב: אֱלֹהִים שוב
אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מן
מִמְּךָ לֹא נִכְחָדוּ: אַל יֵבֹשׁוּ בִי כחד בוש
קֹוֶיךָ אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת אַל קוה
יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי כלם בקש
יִשְׂרָאֵל: כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה
כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי: מוּזָר הָיִיתִי כסה פנה
לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי: כִּי קִנְאַת זור
בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ
נָפְלוּ עָלָי: וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי בכה
וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי: וָאֶתְּנָה היה נתן
לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל: לבש שוח
יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת נגן
שׁוֹתֵי שֵׁכָר: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ שתה פלל
יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב רצה
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ענה
הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה נצל טבע
אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם: עמק
אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל שטף

ex egypto: ethiopia festinet dare manus deo. Regna terre cantate deo: canite domino. Semper. Qui ascendit super celū celi a principio: ecce dabit voci sue vocē fortitudinis. Date gloriā deo: sup isrl magnificētia ei9 & fortitudo eius in celis. Terribilis deus de sanctuario suo: deus israel ipse dabit fortitudinem & robur populo: benedictus deus.

Victori p liliis dd. 69.

Salua me deus: qm venerūt aque vsq ad animam. Infixus sum in limo profundi & non possum cōsistere: veni in profundū aquarū & flumē operuit me. Laboraui clamans exasperatū est guttur meū: defecerūt oculi mei expectātes deū meum. Multiplicati sūt super capillos capitis mei qoderūt me gratis: cōfortati sūt q pseqbantur me inimici mei iniuste: q nō rapuerā tūc reddebā. Deus tu scis stultitiā meā: & pctā mea a te nō sunt abscōdita. Nō cōfundātur in me qui expectant te domine deus exercituū: nō reuereantur in me qui querunt te deus israel. Quia pter te portaui opprobrium: operuit confusio faciem meā. Alienus fctūs sum fribus meis: & peregrinus filiis mris mee. Quia zelus domus tue comedit me: & opprobriū exprobrātiū tibi cecidit sup me. Et fleui i ieiunio aiam meā: & factū est in opprobriū mihi. Et posui vestimentū meū saccū: & fctūs sum eis i pabolā. Cōtra me loqbātur qui sedebāt i porta: & cātabāt bibentes vinū. Mea āt orō ad te dñe: tps reconciliatiōis est: deus i multitudine mīe tue exaudi me in veritate salutis tue. Erue me de luto & non infigar: libera me ab his qui oderunt me & de profundis aquis. Ne opiat me fluctus aque: & ne

ex egypto: ethiopia pueniet manū eius deo.
ἐξ αἰγύπτου, αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ.
Regna terre cātate deo: psallite dño.
βασιλεῖαι τῆς γῆς ἄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ.
Dp. Qui ascēdit sup celū celi ad oriētē. Ecce dabit voci sue vocē
Διάψαλμα. Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς. Ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν
virtutis: date gliā deo. Sup israel magnificētia eius: & virtus eius in nubibus.
δυνάμεως, δότε δόξαν τῷ θεῷ. Ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.
Mirabilis deus in sctis suis: deus israel. Ipse dabit virtutē & fortitudinē plebi sue: bñs deus.
Θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς ἰσραήλ. Αὐτὸς δώσει δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.

In finē pro his q cōmutabūtur
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων.
psalmus dauid. 68
ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξη

Saluū me fac deus: qm intrauerūt aque vsq ad aiam meā. Infixus sū in limo pfundi: & nō est substantia:
Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου. Ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις,
veni in altitudinē maris: & tēpestas demersit me. Laboraui clamās: rauce facte sūt fauces mee
ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με. Ἐκοπίασα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου.
Defecerūt oculi mei dū spero in deū meū. Multiplicati sunt sup capillos capitis mei q oderūt me gratis. Cōfortati sunt
Ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου. Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Ἐκραταιώθησαν οἱ
inimici mei: q psecuti sūt me iniuste. Que nō rapui: tūc exoluebā. Deus tu scis insipiētiā meā
ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως. Ἃ οὐχ ἥρπαζον, τότε ἀπετίννυον. Ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου,
& delicta mea a te nō sūt abscōdita. Nō erubescāt in me q expectāt te dñe: dñe virtutū:
καὶ αἱ πλημμέλειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν. Μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κε, κε τῶν δυνάμεων,
neq confundantur sup me q querūt te deus israel. Qm pp te sustinui opprobriū: operuit
μηδὲ ἐντραπείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ. Ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν
cōfusio faciē meā. Extraneus factus sū
ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην
fribus meis: & pegrinus filijs mris mee.
τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου.
Qm zelus domus tue comedit me: & opprobria
Ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ
exprobrātiū tibi ceciderūt sup me. Et operui in ieiunio aiaz meā: & factū ē in opprobriū
τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ. Καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς
mihi. Et posui vestimētū meū ciliciū: & fact9 sū illis in pabolā. Aduersū me loqbātur q sedebāt in portis: & in me psallebāt q bibebāt vinū. Ego vo
ἐμοί. Καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον. Ἐγὼ δὲ
orōnē meā ad te dñe: tps bñplaciti. Deus in multitudine mīe tue exaudi me: in vitate salutis tue eripe me de luto: vt nō infigar.
τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ κε, καιρὸς εὐδοκίας. Ὁ θεὸς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ.
Libera me ab ijs qui oderūt me: & de pfundis aquax. Nō me demergat tēpestas aque: neq
Ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων. Μή με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μηδὲ

absorbeat me pfūdū: neq3 vrgeat sup me puteus os
καταπιέτω με βυθός, μηδὲ συχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα
suū: Exaudi me dñe: qm̄ benigna mīa tua: sm
αὐτοῦ. Εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ
multitudinē miserationū tuaꝝ respice in me. Ne auer
τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. Μὴ ἀπο-
tas faciē tuā a puero tuo: qm̄ tribu
στρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου, ὅτι θλίβο-
lor: velociter exaudi me: intēde aīe mee: ꝛ libē
μαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου, πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρω-
ra eā. Propter inimicos meos: eripe me: tu enī scis
σαι αὐτήν. Ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου, ῥῦσαί με, σὺ γὰρ γινώ-
impperiū meū: ꝛ cōfusionē meā: ꝛ reuerētiā
σκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου, καὶ τὴν ἐντροπήν
meā. In cōspectu tuo oēs q̄ tribulāt me: impperiū ex
μου. Ἐναντίον σου πάντες οἱ θλίβοντές με, ὀνειδισμὸν προσ-
pectauit aīa mea ꝛ miseriā. Et sustinui
εδόκησεν ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν. Καὶ ὑπέμεινα
qui simul cōtristaref: ꝛ nō fuit. ꝛ qui cōsolaretur: ꝛ
συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε. καὶ παρακαλοῦντας, καὶ
nō inueni. Et dederūt in escā meā fel: ꝛ in
οὐχ εὗρον. Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν
siti mea potauerūt me aceto. Fiat mēsa eoꝝ
δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν
corā ipsis in laqūm: ꝛ in retributionē ꝛ in scā-
ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάν-
dalū. Obscurētur oculi eoꝝ ne videāt:
δαλον. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
ꝛ dorsū eoꝝ semp incurua. Effunde sup eos
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον. Ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς
irā tuā: ꝛ furor ire tue cōprehēdat eos.
τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς.
Fiat hītatio eoꝝ deserta: ꝛ in tabnacu
Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμα-
lis eoꝝ ne sit q̄ inhitet. Qm̄ quē tu pcussisti: ipi
σιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ
persecuti sūt: ꝛ sup dolorē vulnerū meoꝝ addi-
κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέ-
derūt. Appone iniqtatē sup iniqtatē eoꝝ: ꝛ ne in
θηκαν. Πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελ-
trēt in iustitia tua. Deleātur de libro
θέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου. Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου
viuētiū: ꝛ cū iustis nō scribātur. Paup ꝛ
ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. Πτωχὸς καὶ
dolēs sū ego: salus tua deus suscipiat me. Lau-
ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεὸς ἀντιλάβοιτό μου. Αἰνέ-
dabo nomē dei mei cū cātico: magnificabo eū in
σω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετ' ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν
laude: ꝛ placebit deo sup vitulū nouellū: cornua pducē-
αἰνέσει, καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέρον-
tē ꝛ vngulas. Videāt paupes ꝛ letētur: que-
τα καὶ ὁπλάς. Ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζη-
rite deū ꝛ viuet aīa vr̄a. Qm̄ exaudiuit
τήσατε τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Ὅτι εἰσήκουσε τῶν
paupes dñs: ꝛ vinctos suos nō despe-
πενήτων ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδέ-
xit. Laudēt illū celi ꝛ tra: mare ꝛ
νωσεν. Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ
oīa reptilia in eo. Qm̄ deꝰ saluā faciet sion:
πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. Ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν σιών,
ꝛ edificabūtur ciuitates iude. Et inhabi-
καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τῆς ἰουδαίας. Καὶ κατοική-
tabūt ibi: ꝛ hereditate acq̄rēt eā: ꝛ semē
σουσιν ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν, καὶ τὸ σπέρμα τῶν
seruoꝝ tuoꝝ possidebit eā. Et qui diligūt nomē
δούλων σου καθέξουσιν αὐτήν. Καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομα
tuū habitabūt in ea.
σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

In finē dd i rememoratione: qđ saluū me fecit dñs. 69.
Εἰς τὸ τέλος τῷ δαδ εἰς ἀνάμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κν̄.

Deus in adiutoriū meū intēde: dñe
Ο θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε

absorbeat me profundū: & ne coronet super me puteus os suū. Exaudi me dñe qm̄ bōa ē mīa tua: scđm multitudinē miserationū tuarū respice ad me. Et ne abscōdas faciē tuā a seruo tuo: qm̄ tribulor cito exaudi me. Accede ad aīam meā redime eam: pp inimicos meos libera me. Tu scis opprobriū meū & confusionē meā & verecundiā meā: corā te sunt oēs hostes mei. Opprobrio cōtritū ē cor meū & despatꝰ sū: & expectaui q̄ cōtristaretur & nō fuit & qui cōsolaretur & nō iueni. Et dederūt in escā meā fel: & in siti mea potauerūt me aceto. Sit mēsa eorū corā eis in laqum: & ī retributiōes ad corruēdū. Tenebrētur oculi eorū ne videant: & dorsum eorū sp incurua. Effunde sup eos indignatiōem tuā: & ira furoris tui cōphēdat eos. Fiat cōmoratio eorū deserta: in tabernaculis eorū non sit qui habitet. Qm̄ quē tu pcussisti psecuti sūt: & vt affligerent vulneratos tuos narrabāt. Da iniqtatē sup iniquitatē eorū: & nō veniāt in iustitia tua. Deleantur de libro viuentiū: & cū iustis nō scribātur. Ego āt paup & dolēs: salus tua deꝰ suscipiat me. Laudabo nomē dei in cātico: & magnificabo eū ī cōfessiōe. Et placebit dño sup vitulū nouellū cornua efferentē & vngulas. Videntes mansueti letabuntur: qui q̄ritis deū viuet anima vr̄a. Qm̄ exaudiuit paupes dñs: & vinctos suos non despexit. Laudent eum celi & terra: mare & omnia que mouentur in eis. Qm̄ deus saluabit siō & edificabit ciuitates iuda: & habitabunt ibi & possidebunt eam. Et semē seruorum eius possidebit eam: & qui diligunt nomē eius habitabunt in ea.

Victori dauid ad recordandum. 70.

Deus vt liberes me: domine

תבלעני מצולה ואל תאטר עלי
באר פיה: ענני יהוה כי טוב
חסדך כרב רחמיך פנה אלי:
ואל תסתר פניך מעבדך כי צר
לי מהר ענני: קרבה אל נפשי
גאלה למען איבי פדני: אתה
ידעת חרפתי ובשתי וכלימתי
נגדך כל צוררי: חרפה שברה
לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין
ולמנחמים ולא מצאתי: ויתנו בברותי
ראש ולצמאי ישקוני חמץ: יהי
שלחנם לפניהם לפח ולשלומים
למוקש: תחשכנה עיניהם
מראות ומתניהם תמיד המעד:
שפך עליהם זעמך וחרון אפך
ישיגם: תהי טירתם נשמה
באהליהם אל יהי יושב: כי אתה
אשר הכית רדפו ואל מכאוב
חלליך יספרו: תנה עון על עונם
ואל יבאו בצדקתך: ימחו מספר
חיים ועם צדיקים אל יכתבו:
ואני עני וכאב ישועתך אלהים
תשגבני: אהללה שם אלהים
בשיר ואגדלנו בתודה: ותיטב
ליהוה משור פר מקרן מפריס:
ראו ענוים ישמחו דרשי אלהים
ויחי לבבכם: כי שמע אל
אביונים יהוה ואל אסיריו
לא בזה: יהללוהו שמים
וארץ ימים וכל רמש בם:
כי אלהים יושיע ציון ויבנה ערי
יהודה וישבו שם וירשוה:
וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו
ישכנו בה:

lxx.

למנצח לדוד להזכיר:
אלהים להצילני יהוה

בלע צול
אטר פה
ענה
סתר פנה
צור
פדה
בוש כלם
אנש קוה
נחם נתן
ברה שקה
היה
פנה פוח
שלם יקש
חשך ראה
תמד מעד
חרה נשג
היה שמם
ישב
נכה כאב
ספר נתן
בוא מחה
צדק כתב
ענה ישע
שגב הלל
שור גדל
ידה יטב
קרן פרס
ראה ענה
שמח חיה
אבה אסר
הלל
ישע בנה
עיר
נחל
שכן
נצח זכר
נצל

לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ
מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ
חֲפֵצֵי רָעָתִי׃ יָשׁוּבוּ עַל עֵקֶב
בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח׃
יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל מְבַקְשֶׁיךָ
וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי
יְשׁוּעָתֶךָ׃ וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן
אֱלֹהִים חוּשָׁה לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי
אַתָּה יְהוָה אַל תְּאַחַר׃

lxxi.

בְּךָ יְהוָה חָסִיתִי אַל אֵבוֹשָׁה
לְעוֹלָם׃ בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי
וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃
הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד
צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי
אָתָּה׃ אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע
מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ׃ כִּי אַתָּה תִקְוָתִי
אֲדֹנָי יְהוָה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃ עָלֶיךָ
נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה
גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד׃ כְּמוֹפֵת
הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי עֹז׃
יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל הַיּוֹם
תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל תַּשְׁלִיכֵנִי
לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל
תַּעַזְבֵנִי׃ כִּי אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי
וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃
לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ
וְתִפְשׂוּהוּ כִּי אֵין מַצִּיל׃
אֱלֹהִים אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי
אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ יֵבֹשׁוּ
יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ
חֶרְפָּה וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃
וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל
כָּל תְּהִלָּתֶךָ׃ פִּי יְסַפֵּר
צִדְקָתֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ
כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת׃ אָבוֹא
בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יְהוִה אַזְכִּיר

בּוֹשׁ חָפַר
בָּקַשׁ נָסַג
אָחַר כָּלַם
רוּעַ שׁוּב
בּוֹשׁ אָח
שׂוּשׂ שָׂמַח
אָמַר תָּמַד
גָּדַל יָשַׁע
עָנָה אָבָה
פָּלַט
אָחַר
חָסָה
בּוֹשׁ עָלַם
נָצַל פָּלַט
נָטָה יָשַׁע
עוֹן תָּמַד
צָוָה יָשַׁע
צוּד
עָוַל חָמֵץ
קָוָה בָּטַח
נָעַר סָמַךְ
מָעָה הָלַל
יָפַת
הָיָה רָבַב
חָסָה עָזַז
מָלֵא פֶּה
הָלַל פָּאַר
שָׁלַךְ כָּלָה
כֹּחַ עָזַב
יָעַץ
נָצַל
רָחַק
בּוֹשׁ
כָּלָה עָטָה
בָּקַשׁ רוּעַ
תָּמַד יָחַל
יָסַף הָלַל
פֶּה סָפַר
יָשַׁע
בּוֹא
גָּבַר זָכַר

vt auxilieris mihi festina. Confundantur & erubescant querentes animam meã: cõuertantur retrorsum & erubescant qui volunt mihi malum. Reuertãtur ad vestigiũ cõfusiõis sue: q dicunt mihi vah vah. Gaudeant & letẽtur in te oẽs querentes te: & dicant semper magnificetur dñs qui diligunt salutare tuũ. Ego autẽ egenus & pauper: deus festina pro me: auxiliũ meũ & saluator me9 tu: dñe ne moreris.

In te dñe speraui: 71. non confundar in eternũ. In iustitia tua erue me & liba me: inclina ad me aurẽ tuã & salua me. Esto mihi robustũ hĩtaculũ vt ingrediar iugiter: precepisti vt saluares me: quia petra mea & fortitudo mea es tu. Deus meus salua me de mãu ĩpii: de manu iniqui & nocentis. Q m̃ tu es expectatio mea: dñe de9 fiducia mea ab adolescẽtia mea. A te sustẽtatus sũ ex vtero: d vẽtre matris mee tu es protector meus: in te laus mea sp. Quasi portẽtũ factus sum multis: & tu spes mea fortissima. Impleatur os meũ laude tua: tota die magnitudine tua. Ne pijcias me in tpe senectutis: cũ defecerit fortitudo mea ne derelinqs me. Quia dixerũt inimici mei mihi: & qui obseruabãt aĩam meã cõsiliũ inierũt pariter. Dicentes deus dereliquit eũ: psequimini & cõprehendite eũ quia non ẽ qui eruat. Deus ne elõgeris a me: de9 meus in auxiliũ mihi festina. Cõfũdãtur & consumãtur aduersarii anime mee: operiãtur opprobrio & cõfusiõe qui querũt malũ mihi. Ego aũt iugiter expectabo: & adiiciã super oẽs laudationes tuas. Os meum narrabit iustitiam tuã: tota die salutare tuum: quoniam non cognoui litteraturas. Ingrediar in fortitudine domini dei: recordabor

ad adiuuãdũ me festina. Cõfundãtur & re
εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντρα
uereãtur qui querũt aĩaȝ meã. Auertan
πήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀποστραφήτω-
tur retrorsũ & erubescãt: qui volũt
σαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί
mihi mala. Auertãtur statim erubescẽtes: q
μοι κακά. Ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ
dicũt mihi euge euge. Exultẽt & letẽ
λέγοντές μοι εὖγε εὖγε. Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτω
tur in te oẽs q querũt te deus. Et di
σαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός. Καὶ λεγέτω-
cãt semp: magnificetur dñs: q diligũt
σαν διαπαντός, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ
salutare tuũ. Ego vo egenus sũ & paup: deus ad
σωτήριόν σου. Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ θεὸς βοή-
iuua me: adiutor me9 & liberator me9 es tu: dñe ne moreris.
θησόν μοι, βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

David psalmus filiorũ Ionadab: & prior
Τῷ δαδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν Ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτως
captiuorũ. sine titulo apud hebreos. 70.
αἰχμαλωτισθέντων. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ο.

In te dñe speraui: nõ cõfundar in eternũ.
Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.
In iustitia tua libera me & eripe me. Inclina ad
Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον πρός
me aurẽ tuã & salua me. Esto mihi in deũ protecto
με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με. Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπι-
rẽ: & in locũ munitũ vt saluũ me facias. Q m̃ firmamẽtũ
στήν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με. Ὅτι στερέωμά
meũ & refugiũ meũ es tu. Deus meus eripe me de ma
μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χει-
nu pctõris: de manu c̃lege agẽtis & ini
ρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦν-
qui. Q m̃ tu es paciẽtia mea dñe: dñe spes mea a iu
τος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε, κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεό-
uẽtute mea. In te cõfirmat9 sũ ex vtero: de vẽ
τητός μου. Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλί-
tre mris mee tu me9 es ptector. In te cãtatio mea
ας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής. Ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου
semp: tãq̃ pdigiũ factus sũ multis: & tu
διαπαντός, ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ
adiutor meus fortis. Repleat os meũ laude:
βοηθός μου κραταιός. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως,
vt cãtẽ gĩa tuã: tota die magni
ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλο-
tudinẽ tuã. Ne proiicias me in tpe senectutis: cũ
πρέπειάν σου. Μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ
defecerit vtus mea ne derelinquas me. Quia dixerũt
ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με. Ὅτι εἶπον
inimici mei mihi: & q custodiebãt aiaȝ meã
οἱ ἐχθροί μου ἐμοί, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου
cõsiliũ fecerũt in vnũ. Dicẽtes: deus dereliqt
ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό, Λέγοντες, ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν
eũ: psequimini & cõprehẽdite eũ: q2 nõ est
αὐτόν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστιν
qui eripiat. Deus me9 ne elõgeris a me: deus me9
ὁ ῥυόμενος. Ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου
in adiutoriũ meũ respice. Cõfundãtur & defi
εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέ-
ciãt detrahẽtes aie mee: operiã
τωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου, περιβαλλέσθω-
tur confusione & pudore q q̃rũt mala mihi.
σαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
Ego aũt semp sperabo in te: & adiiciã sup om
Ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶ-
nẽ laudẽ tuã. Os meũ ãnũtiabit iustitiã
σαν τὴν αἴνεσίν σου. Τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην
tuã: tota die salutare tuũ. Q m̃ nõ cognoui littera
σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Ὅτι οὐκ ἔγνων γραμ-
turas: introibo in potẽtiaȝ dñi: dñe memorabor
ματείας, εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυ, κύριε μνησθήσομαι τῆς

ıſtitie tue ſolius. Deus meus q̄ docuiſti me a iuuē
ικαιοσύνης σου μόνου. Ο θεός μου ἃ ἐδίδαξάς με ἐκ νεό
ute mea: ⁊ vſq; nūc p̄nūctabo mirabilia
τητός μου, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά
ua: ⁊ vſq; i ſenectā ⁊ ſeniū. Deus meus ne dere
ου, καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου. Ο θεός μου μὴ ἐγκα=
inquas me donec ānūciē brachiū tuū gn̄atiōi
ταλίπῃς με ἕως ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ
m̄i q̄ vētura ē. Potētiam tuā ⁊ iuſtitiā
πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ. Τὴν δυναστείαν σου καὶ τὴν δικαιοσύνην
uā deus vſq; in altiſſima: Que feciſti mihi magnalia: de=
ου ὁ θεός ἕως τῶν ὑψίστων, Ἃ ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα, ὁ θε
s q̄s ſimilis tibi: Quātas oſtēdiſti mihi tribulatōes m̄ltas ⁊
ς τίς ὅμοιός σοι; Ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ
alas: ⁊ cōuerſus viuificaſti me: ⁊ de abyſ
ακάς, καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβυσ=
s tre. reduxiſti me. Multiplicaſti ſup me magni
ων τῆς γῆς ἀνήγαγές με. Ἐπλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγα
cētiā tuā: ⁊ cōuerſus cōſolatus es me: ⁊ de
ωσύνην σου, καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν
byſſis tre iterū reduxiſti me. Et em̄ ego cōfi
βύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με. Καὶ γάρ ἐγὼ ἐξομολο
ebor tibi in pp̄lis dn̄e: in vaſis pſalmi ꝟitatē
γήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν σκεύεσι ψαλμοῦ τὴν ἀλήθει
tuā deus. Pſallā tibi in cithara ſctūs iſrael.
άν σου ὁ θεός. Ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ.
Exultabūt labia mea dū cātauero tibi: ⁊ ani
Ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυ=
ma mea q̄ redemiſti. Inſup āt ⁊ lingua mea tota
χή μου ἣν ἐλυτρώσω. Ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡ=
die meditabit̄ iuſtitiā tuā. Cū cōfu
μέραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνην σου. Ὅταν αἰσχυν=
ſi ⁊ reueriti fuerit q̄ querūt mala mihi.
θῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

In ſalomonē pſalmus dd. 71.
Εἰς σαλομὼν ψαλμὸς τῷ δαδ'. οα.

Deus iuditiū tuū regi da: ⁊ iuſti=
Ο θεὸς τὸ κρίμά σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιο
tiā tuā filio regis: Iudicare pp̄lm tuū
σύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως, Κρίνειν τὸν λαόν σου
in iuſtitia: ⁊ paupes tuos in iuditio. Suſci
ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτωχούς σου ἐν κρίσει. Ἀναλα
piāt mōtes pacē pp̄lo: ⁊ colles iuſtitiā.
βέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην.
Iudicabit paupes pp̄li: ⁊ ſaluos faciet filios
Κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν
paupum. Et humiliabit calūniatorē: ⁊ pma
πενήτων. Καὶ ταπεινώσει συκοφάντην, καὶ συμπα=
nebit cū ſole: Et añ lunā i gn̄atōe gn̄ationū.
ραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, Καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενεὰς γενεῶν.
Deſcēdet ſicut pluuia in vell⁹: ⁊ ſicut ſtillicidia ſtil=
Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στα
lātia ſup trā. Orietur in diebus eius iuſti
ζουσα ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιο
tia: ⁊ abūdātia pacis donec auferatur luna. Et
σύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. Καὶ
dn̄abitur a mari vſq; ad mare ⁊ a flu
κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ πο=
minib⁹ vſq; ad terīos orbis terrar̄: Corā illo p
ταμῶν ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης, Ἐνώπιον αὐτοῦ προ=
cidēt ethiopes: ⁊ inimici eius terrā lingēt. Re
πεσοῦνται αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσι. Βα
ges tharſis ⁊ inſule mūera offerēt: reges
σιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασιλεῖς
arabū ⁊ ſaba dona adducēt. Et adorabūt
ἀράβων καὶ σαβᾶ δῶρα προσάξουσι. Καὶ προσκυνήσουσιν
eū oēs reges tre: oēs gētes ſer
αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δου=
uient ei: Quia liberauit paupez a potēte:
λεύσουσιν αὐτῷ, Ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου,
⁊ paupez cui nō erat adiutor. Parcet
καὶ πένητα ᾧ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός. Φείσεται

iuſtitie tue ſolius. Deus docuiſti me
ab adoleſcētia mea: & vſq; nūc annūciabo mi
rabilia tua. Inſuper & vſq; in ſenectutē & ca
nos deus ne derelinq̄s me: donec annunciem
brachiū tuū gn̄ationi: cūctiſq; qui venturi ſūt
fortitudies tuas. Et iu
ſtitiā tuā deus vſq; ī ex
celſū: quāta feciſti ma
gnalia deus q̄s ſilis tibi?
Qui oñdiſti mihi tri
bulationes plurimas &
malas: cōuerſus viuifi
cabis nos: & de abyſſis
terre rurſū educes nos
Multiplicabis magni
tudinē meā: & cōuerſus
conſolaberis me. Ego
 āt cōfitebor tibi in va
ſis pſalterii: veritatē tu
am deus meus: cātabo
tibi in cithara ſctē iſrl̄.
Laudabunt labia mea
cū cātauero tibi: & aīa
mea quā redemiſti. In
ſup & līgua mea tota
die meditabitur iuſtiti
am tuā: quia cōfuſi ſūt
& dehoneſtati queren
tes malum mihi.

Salomoni. 72.
Deus iudicium tuū regi da:
& iuſtitiā tuā filio regis
Iudicabit populū tuū
in iuſtitia: & pauperes
tuos in iudicio. Aſſu
mēt mōtes pacē popu
lo: & colles iuſtitiam.
Iudicabit paupes po
puli: ſaluabit filios
pauperū: & cōfringet
caluniatorem. Et time
bunt te quādiu erit ſol:
& vltra lunā in gn̄atio
ne gn̄ationū. Deſcēdet
vt pluuia ſuper vellus:
vt ſtille irrorātes terrā.
Germinabit in diebus
eius iuſtus: & multitu
do pacis dōec nō ſit lu
na. Et dn̄abitur a mari
vſq; ad mare: & a flu
mine vſq; ad terminos
terre. Corā illo p̄cidēt
ethiopes: & inimici ei⁹
puluerē ligent. Reges
tharſis & inſule mune
ra offerēt: reges arabie
& ſaba tributū cōferēt
Et adorabunt eū om
nes reges: vniuerſe
natiōes ſeruiēt ei. quia
eruet pauperem
a potente: & inope cui
non ē adiutor. Parcet

צִדְקָתֶךָ לְבַדֶּךָ׃ אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי
מִנְּעוּרָי וְעַד הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל
תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר
לְכָל יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃ וְצִדְקָתְךָ
אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃ אֲשֶׁר
הִרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת
תָּשׁוּב תְּחַיֵּינִי וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ
תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי׃ תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב
תְּנַחֲמֵנִי׃ גַּם אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי
נֶבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה לְךָ
בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ תְּרַנֵּנָּה
שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה לָּךְ וְנַפְשִׁי
אֲשֶׁר פָּדִיתָ׃ גַּם לְשׁוֹנִי כָּל
הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ
כִּי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

לִשְׁלֹמֹה lxxii.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן
וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ׃ יָדִין עַמְּךָ
בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ בְמִשְׁפָּט׃ יִשְׂאוּ
הָרִים שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃
יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי
אֶבְיוֹן וִידַכֵּא עוֹשֵׁק׃ יִירָאוּךָ
עִם שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים׃
יֵרֵד כְּמָטָר עַל גֵּז כִּרְבִיבִים זַרְזִיף
אָרֶץ׃ יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב
שָׁלוֹם עַד בְּלִי יָרֵחַ׃ וְיֵרְדְּ מִיָּם
עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃
לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר
יְלַחֵכוּ׃ מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים
מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃
וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָל מְלָכִים כָּל
גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃ כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן
מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ׃ יָחֹס

בדד
נער נגד
פלא שוב
עזב
זרע בוא
רום עשה
ראה צור
רבב רוע
שוב חיה
עלה
רבה סבב
נחם ידה
כלה זמר
כנר קדש
רנן שפה
פדה לשן
הגה בוש
בקש
שפט נתן
דין
ענה שפט
נשא שלם
ענה ישע
אבה
דכא עשק
ירא פנה
גזז רבב
פרח יום
צדק רבה
כרע
ציה לחך
אי שוב
שבר קרב
שחה עבד
נצל אבה
שוע ענה
חוס

ידע עד מה: עד מתי אלהים	
יחרף צר ינאץ אויב שמך	חרף צור
לנצח: למה תשיב ידך וימינך	נאץ איב
מקרב חיקך כלה: ואלהים מלכי	שוב ימן
	חיק
מקדם פעל ישועות בקרב	פעל ישע
הארץ: אתה פוררת בעזך ים	פור עזז
שברת ראשי תנינים על המים:	תנן
אתה רצצת ראשי לויתן תתננו	לוה נתן
מאכל לעם לציים: אתה בקעת	אכל ציה
מעין ונחל אתה הובשת נהרות	עין יבש
איתן: לך יום אף לך לילה	
אתה הכינות מאור ושמש: אתה	כון אור
הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף	יצב גבל
אתה יצרתם: זכר זאת אויב	איב
חרף יהוה ועם נבל נאצו שמך:	
אל תתן לחית נפש תורך חית	נתן חיה
עניך אל תשכח לנצח: הבט	ענה שכח
לברית כי מלאו מחשכי ארץ	נבט ברת
נאות חמס: אל ישב דך נכלם	חשך נוה
עני ואביון יהללו שמך: קומה	שוב דוך
	כלם
אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך	אבה הלל
מני נבל כל היום: אל תשכח	רוב שכח
קול צורריך שאון קמיך עלה	שאה קום
תמיד: lxxv. למנצח אל תשחת	תמד נצח
מזמור לאסף שיר: הודינו	שחת זמר
לך אלהים הודינו וקרוב שמך	שור ידה
	קרב
ספרו נפלאותיך: כי אקח מועד	פלא לקח
אני מישרים אשפט: נמגים	יעד ישר
ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי	שפט מוג
עמודיה סלה: אמרתי להוללים	כון עמד
	הלל
אל תהולו ולרשעים אל תרימו	רום
קרן: אל תרימו למרום קרנכם	
תדברו בצואר עתק: כי לא	דבר צור
ממוצא וממערב ולא ממדבר	יצא דבר
הרים: כי אלהים שפט זה	
ישפיל וזה ירים: כי כוס ביד	שפל רום

qui sciat vsq; quo. Vsq; quo deus exprobrabit aduersarius: blasphemabit inimicus nomen tuũ in finẽ? Quare cõuertis manũ tuã & dexterã tuam: ad mediũ sinũ tuũ cõsumes? Deus ãt rex meus ab initio: operatur salutes in medio terre. Tu dissipasti in fortitudine tua mare: cõtriuisti capita draconũ in aquis. Tu cõfregisti capita leuiathan: dedisti eum in escam poplo ethiopũ. Tu disrupisti fontẽ & torrẽtẽ: tu exsiccasti flumina fortia. Tuus est dies & tua est nox: tu ordinasti luminare & solem. Tu statuisti oẽs terminos terre: estatẽ & hyemẽ tu plasmasti. Memento huius: inimicus exprobrauit dño: & populus insipiẽs blasphemauit nomẽ tuum. Ne tradas bestiis aĩaʒ erudità ĩ lege tua: vite pauperũ tuorũ ne obliuiscaris in ppetuũ. Respice ad pactũ: qa replete sũt tenebris terre hĩtationes inique. Ne reuertatur cõfractus confusus: egenus & paup laudabit nomẽ tuum. Surge deus iudica cãm tuam: memẽto opprobrii tui ab insipiente tota die. Ne obliuiscaris vocis hostiũ tuorũ: sonitus aduersarioꝝ tuoꝝ ascẽdit iugiter. Victori vt nõ dispdas: psalmus asaph canticũ. 75.

Confessi sumus tibi deus confessi sum⁹ & iuxta nomẽ tuũ narrabũt mirabilia tua. Cũ accepo tps: ego recta iudicabo. Dissoluetur terra cum omnibus habitatorib⁹ suis: ego appendi colũnas ei⁹. Sp. Dixi inique agentibus nolite inique agere: & impiis nolite exaltare cornu. Nolite extollere in excelsũ cornu vestrũ: loquẽtes in ceruice veteri. Quia neq; ab oriente neq; ab occidente: neq; a solitudine montium. Sed deus iudex hunc humiliabit: & hũc exaltabit. Quia calix ĩ mãu

nõ cognoscet ãpli⁹. Usq; quo deus ĩpropabit inimicus: irritabit aduersarius nomẽ tuũ in finẽ? Ut qd auertis manũ tuã & dexterã tuã de medio sinu tuo in finẽ? Deus aũt rex nr̃ añ secula opatus ẽ salutẽ in medio trẽ. Tu cõfirmasti in ṽtute tua mare: tu cõtriuisti capita draconũ in aqua. Tu cõfregisti caput draconis: dedisti eũ escã pplis ethiopũ. Tu disrupisti fontes & torrẽtes: tu siccasti fluuios ethã. Tuus ẽ dies: & tua est nox: tu fabricatus es aurorã & solẽ. Tu fecisti oẽs termios trẽ: estatẽ & ver tu plasmasti ea: memor esto huius. Inimic⁹ ĩpropauit dominũ: & ppl̃s insipiẽs incitauit nomẽ tuũ. Ne tradas bestiis aĩaʒ cõfitẽtẽ tibi: animas paupum tuoꝝ ne obliuiscaris in finẽ. Respice in testamẽtũ tuũ: q: repleti sũt q̃ obscurati sũt trẽ domib⁹ iniqtatũ. Ne auertatur humilis factus cõfusus: paup & inops laudabũt nomẽ tuũ. Exurge deus iudica causã tuã: memor esto impꝓꝓioꝝ tuoꝝ: q̃ ab insipiẽte tota die. Ne obliuiscaris vocẽ seruoꝝ tuoꝝ: supbia eoꝝ q̃ oderũt te ascẽdit semp.

ου γνώσεται ἔτι. Εως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος; Ινατί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος; Ο δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσω τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς αἰθίοψι. Σὺ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἠθάμ. Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ, σὺ κατηρτίσω φαῦσιν καὶ ἥλιον. Σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ σὺ ἔπλασας αὐτά, μνήσθητι ταύτης. Εχθρὸς ὠνείδισε τὸν κύριον, καὶ λαὸς ἄφρων παρώξυνε τὸ ὄνομά σου. Μὴ παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι, τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος. Επίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. Μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος κατῃσχυμμένος, πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου. Ανάστα ὁ θεὸς δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τοῦ ὀνειδισμοῦ σου, τοῦ ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντός.

In finẽ ne corrũpas psalmus cãtici asaph. 74.
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ ἀσάφ. οδ'.

Cõfitebimur tibi deus: cõfitebimur tibi: & inuocabimus nomẽ tuũ. Narrabo omnia mirabilia tua: cũ accepo tps: ego iusticias iudicabo. Liqfacta ẽ tra & oẽs q̃ hitãt in ea. Dp̃. Ego cõfirmaui colũnas eius. Dixi iniquis: nolite iniq; agere: & delinquẽtib⁹ nolite exaltare cornu. Nolite extollere ĩ altũ cornu vr̃ʒ. & nolite loqui aduersus deum iniqtatẽ. Quia neq; ab oriẽte: neq; ab occidẽte: neq; a desertis mõtibus: qm̃ deus iudex est. Hũc humiliat & hũc exaltat: q: calix in manu

Εξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησόμεθά σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου. Διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου, ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ. Ετάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Διάψαλμα. Εγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε κέρας. Μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν. καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. Οτι οὔτε ἐξ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων, ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι. Τοῦτον ταπεινοῖ καὶ τοῦτον ὑψοῖ, ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ

ſit vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex
υρίου ὄινου ἀκράτου πλῆρες κεράσματος. Καὶ ἔκλινεν ἐκ
oc in hoc: verũtñ fex eius nõ eſt exinanita. Bibẽt
ούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη. Πίονται
ẽs pctõres t̃re: ego aũt gaudebo in
άντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς, ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς
ſeculũ: cãtabo deo iacob. Et oĩa cornua
ν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ ἰακώβ. Καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν
ctoꝝ cõfringã: ⁊ exaltabit cornu iuſti.
μαρτωλῶν συνθλάσω, καὶ ὑψωθήσεται τὸ κέρας τοῦ δικαίου.
In finẽ in laudib⁹ pſalmus aſaph: cãticũ
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, ᾠδὴ
ad aſſyriũ. 75.
πρὸς τὸν ἀσύριον. οε.
Notus in iudea de⁹: in iſrael magnũ
Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ μέγα τὸ
mẽ eius. Et factus ẽ in pace locus eius: ⁊
μα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ τὸ
bitatio eius in ſion. Ibi cõfregit potẽtias
τοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών. Ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη
arcuũ: ſcutũ ⁊ gladiũ ⁊ bellũ. Illumĩas
ν τόξων, ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον. Φωτίζεις
mirabiliter a mõtibus eternis: turbati ſũt oẽs
θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων, ἐταράχθησαν πάντες
ĩpiẽtes corde. Dormierũt ſonũ ſuũ: ⁊ nihil ĩ
ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ
nerũt oẽs viri diuitiaꝝ in manib⁹ ſuis.
ον οὐδὲν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
b increpatiõe tua deus iacob: dormitauerũt q̃ aſcẽde
πὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς ἰακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκό
t equos. Tu terribilis es: ⁊ q̃s reſiſtet tibi?
ς τοῖς ἵπποις. Σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι;
tũc ira tua: de celo auditũ feciſti iuditiũ.
πὸ τότε ἡ ὀργή σου, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν.
erra tremuit ⁊ quieuit: cũ reſurgeret in iudiciũ
ῆ ἐφοβήθη καὶ ἡσύχασεν, ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν
eus: vt ſaluos faceret oẽs mãſuetos t̃re. Dp̃.
ὸν, τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. Διάψαλ
Qm̃ cogitatio hoĩs cõfitebit tibi: ⁊
α. Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ
liq̃e cogitatiõis diẽ feſtũ agẽt tibi. Vouete ⁊
καταλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι. Εὔξασθε καὶ
ddite dño deo vr̃o: oẽs q̃ in circuitu eius
πόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ
ferẽt munera. Terribili ⁊ ei qui aufert ſpũm
ρουσι δῶρα. Τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα
incipũ: terribili apud reges t̃re.
χόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
In finẽ pro idithũ pſalmus aſaph. 76.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. ος.
Voce mea ad dñz clamaui: voce mea ad
Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν
ũ: ⁊ intẽdit mihi. In die tribulatiõis mee deũ
όν, καὶ προσέχε μοι. Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν
quiſiui manibus meis: nocte corã eo ⁊
εζήτησα ταῖς χερσί μου, νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ καὶ
ſũ deceptus. Renuit cõſolari aĩa mea:
υκ ἠπατήθην. Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου,
emoꝛ fui dei ⁊ delectat⁹ ſũ. Exercitat⁹ ſũ ⁊ dei
νήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην. Ἠδολέχησα καὶ ὠλιγο
cit ſpũs meus. Dp̃. Anticipaue
ύχησε τὸ πνεῦμά μου. Διάψαλμα. Προκατελάβον=
t vigilias oculi mei. Turbat⁹ ſũ ⁊ nõ ſũ lo
ο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλά
tus: cogitaui dies antiquos: ⁊ ãnos eternos in mẽ
ησα, διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνή=
habui ⁊ meditat⁹ ſũ. Nocte cũ corde meo exercita
ην καὶ ἐμελέτησα. Νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέ
ar: ⁊ ſcopebat ſpũs meus. Nũq̃d in eternũ proij
ουν, καὶ ἔσκαλλε τὸ πνεῦμά μου. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπώ
et dñs: ⁊ nõ apponet vt cõplacitioꝛ ſit
εῖται κύριος, καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι

[p]dñi eſt: [q]vino [r]merato vſ
q̃ ad [s]plenũ [t]mixtus: [u]&
p̃pinabit [x]ex eo: [y]verũtñ
[z]feces eius [a]epotabũt [b]bi
bẽtes [c]oẽs [d]impii [e]terre.
[f]Ego aũt [g]annũciabo [h]ĩſẽ=
piternũ: [i]cãtabo [k]deo [l]ia=
cob. [m]Et oĩa [n]cornua
[o]impiorũ [p]confringam:
[q]exaltabuntur [r]cornua
[s]iuſti.
[a]Victori [b]in carminibus
[c]p̃s [d]aſaph [e]cantici. 76.
Cognoſcitur
[g]in iudea [h]deus: [i]in iſ
rael [k] magnũ
[l]nomẽ eius. [m] Et factũ ẽ
[n]in ſalẽ [o]tabernaculũ ei⁹:
[p]& hitaculũ eius [q]in ſion.
[r]Ibi [s]cõfregit [t]volatilia
[u]arcus: [x]ſcutũ [y]& gladiũ
[z]& bellũ. [a]Sp. [b]Lumen
[c]tu es [d]magnifice: [e]a mõ=
tibus [f]captiuitatis.
[g]Spoliati ſũt [h]ſupbi [i]cor=
de: [k]dormitauerũt [l]ſõni=
um ſuũ: [m]& nõ [n] inuene=
runt [o]oẽs [p]viri [q] exercit⁹
[r]man⁹ ſuas. [s]Ab ĩcrepa=
tione tua [t]deus [u]iacob:
[x]cõſopitus eſt [y] & currus
[z]& equus. [a]Tu [b]terribilis
[c]es: [d]& quis [e]ſtabit [f]aduer
ſum te [g]ex tunc [h] ira tua.
[i] De celo [k]annũciaſti [l]iudi
ciũ: [m]tra [n]timẽs [o] tacebit.
[p]Cũ ſurrexerit [q]ad iudi=
cãdũ [r]deus: [s]vt ſaluos fa=
ciat [t]oẽs [u]mites [x]terre.
[y]Sp. [z]Quia [a]ira [b] hominis
[c]confitebitur tibi: [d] reli=
quiis [e]ire [f]accigeris. [g]Vo
uete [h]& reddite [i]dño [k]dõ
veſtro: [l]oẽs qui ĩ [m]circui=
tu eius ſunt [n]offerẽt [o] do
na [p]terribili. [q]Auferenti
[r]ſpiritum [s]ducum: [t]terri
bili [u]regibus [x]terre.
[a]Victori [b]ſuper [c]idithun:
[d]aſaph [e]pſalmus. 77.
Voce mea [g]ad [h]deum
[i]clamabo:
[k]voce mea [l]ad [m]deũ [n]& e=
xaudiuit [o]me. [p]In die
[q]tribulatiõis mee [r] dñm
[s]exquiſiui: [t]manus mea
[u]nocte [x]extẽditur [y]& nõ
[z]qeſcit: [a]noluit [b]ſe cõſola
ri [c]aĩa mea. [d]Recordãs [e]dĩ
[f] cõturbabar: [g]loq̃bar in
me ĩpo [h]& d̃ficiebat [i]ſpũſ
meus. [k]Sp. [l]Prohibebã
[m]ſuſpectũ [n]oculorũ meo
rũ: [o]ſtupebã [p]& non [q]loq̃=
bar. [r]Recogitabam [s]dies
[t]antiquos: [u]ãnos [x]ſecloꝝ
[y]Recordabar [z] pſalmorũ
meoꝝ: [a]ĩ nocte [b]cũ [c]cord̃
meo [d]loq̃bar: [e]& ſcopebã
[f]ſpm̃ meũ. [g]Ergo ne ĩ et
nũ [h]proiiciet [i] dominus
[k]& non [m]propiciabitur

יהוה ויין חמר מלא מסך ויגר | נגר
מזה אך שמריה ימצו ישתו כל | מיץ שתה
רשעי ארץ: ואני אגיד לעולם | נגד עלם
אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני | זמר
רשעים אגדע תרוממנה קרנות | גדע רום
צדיק: lxxvi. למנצח בנגינות | צדק נצח
מזמור לאסף שיר: נודע | נגן זמר
ביהודה אלהים בישראל גדול | שור ידע
שמו: ויהי בשלם סוכו ומעונתו | גדל
בציון: שמה שבר רשפי קשת | היה סכך
מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור | עון
אתה אדיר מהררי טרף: | לחם
אשתוללו אבירי לב נמו שנתם | אור אדר
ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם: | שלל אבר
מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב | נום
וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד | רדם
לפניך מאז אפך: משמים | ירא עמד
השמעת דין ארץ יראה ושקטה: | פנה
בקום למשפט אלהים להושיע | שמע דון
כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם | שפט ישע
תודך שארית חמת תחגר: נדרו | ענה חמם
ושלמו ליהוה אלהיכם כל סביביו | ידה חגר
יובילו שי למורא: יבצר רוח | סבב
נגידים נורא למלכי ארץ: lxxvii. | יבל ירא
למנצח על ידותון לאסף מזמור: | בצר נגד
קולי אל אלהים ואצעקה | ירא
קולי אל אלהים והאזין אלי: ביום | נצח זמר
צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה | צעק
ולא תפוג מאנה הנחם נפשי: | אזן
אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה | צור
ותתעטף רוחי סלה: אחזת שמרות | פוג נחם
עיני נפעמתי ולא אדבר: חשבתי | זכר המה
ימים מקדם שנות עולמים: אזכרה | שוח עטף
נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה | פעם דבר
ויחפש רוחי: הלעולמים יזנח | יום שנה
אדני ולא יוסף לרצות | עלם זכר
| נגן חפש
| זנח
| יסף רצה

עוד: האפס לנצח חסדו גמר אמר — דור
לדר ודר: השכח חנות אל אם — חנה
קפץ באף רחמיו סלה: ואמר חלותי — חלל
היא שנות ימין עליון: אזכור — שנה ימן
מעללי יה כי אזכרה מקדם — עלה זכר
פלאך: והגיתי בכל פעלך — עלל
ובעלילותיך אשיחה: אלהים — הגה
בקדש דרכך מי אל גדול — שוח גדל
כאלהים: אתה האל עשה פלא
הודעת בעמים עזך: גאלת — ידע עזז
בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה: — זרע
ראוך מים אלהים ראוך מים — ראה
יחילו אף ירגזו תהמות: זרמו — חול רגז
מים עבות קול נתנו שחקים — עבב
אף חצציך יתהלכו: קול רעמך — הלך
בגלגל האירו ברקים תבל רגזה — אור
ותרעש הארץ: בים דרכך — רעש
ושביליך במים רבים ועקבותיך — שבל רבב
לא נודעו: נחית כצאן עמך — ידע נחה
ביד משה ואהרן: lxxviii. — צון
משכיל לאסף: האזינה עמי — שכל אזן
תורתי הטו אזנכם לאמרי פי: — ירה נטה
אפתחה במשל פי אביעה חידות — פה פתח
מני קדם: אשר שמענו ונדעם — נבע חוד
ואבותינו ספרו לנו: לא נכחד — ידע
מבניהם לדור אחרון מספרים — כחד
תהלות יהוה ועזוזו ונפלאותיו — ספר
אשר עשה: ויקם עדות ביעקב — הלל עזז
ותורה שם בישראל אשר צוה — פלא קום
את אבותינו להודיעם לבניהם: — עוד שום
למען ידעו דור אחרון בנים יולדו — ידע
יקומו ויספרו לבניהם: וישימו — ילד
באלהים כסלם ולא ישכחו — קום ספר
מעללי אל ומצותיו ינצרו: — שום שכח
ולא יהיו כאבותם דור סורר — עלל צוה
ומרה דור לא הכין לבו ולא — נצר היה סרר כון

vltra? Ergo necōplebit vſq; ī finē miām ſuam? cōſumabitur verbū de gn̄atiōe in gn̄ationem. Nūqd oblitus ē miſereri deus: aut cōplebit ī furore miās ſuas? ſp. Et dixi ībecillitas mea eſt: hec cōmutatio dextere excelſi. Recordabor cogitationū dn̄i: quia reminiſcar antiq̄ mirabilia tua. Et meditabor in oī ope tuo: & adīuētiōes tuas loq̄r. Deus ī ſctō via tua: qs de? magnus vt deus? Tu es deus faciēs mirabilia: oſtēdens in populis potētiā tuā. Redemiſti ī brachio populū tuū: filios iacob & ioſeph. Sp. Vidētes te aq̄ de?: videntes te aque parturierunt: & cōmote ſunt abyſſi. Excuſſerūt aq̄s nubila: vocem dederunt nubes: & ſagitte tue diſcurrebāt. Vox tonitrui tui in rota: appuerūt fulgura orbi: concuſſa eſt & cōmota eſt terra. In mari via tua & ſemite tue in aquis multis: & veſtigia tua nō ſunt agnita. Deduxiſti quaſi gregē populum tuū: in manu moyſi & aaron.

Eruditio aſaph. 78.

Auſculta pp̄le meus legē meā: īclinate aurē vrām ad verba oris mei. Apiā in pabolas os meū: loq̄r enigmata antiq. Que audiuimus & cognouimus: & pr̄es nr̄i narrauerūt nobis. Nō ſūt abſcōdita a filiis eorū a gn̄atiōe ſequēti: narrantes laudes dn̄i & poteſtatē eius & mirabilia eius que fecit. Statuit conteſtationem iacob & legem poſuit in iſrael; que mandauit patribus noſtris vt docerent filios ſuos. Vt cognoſceret generatio ſubſeq̄ns: filii naſcituri ſurgēt & narrabūt filiis ſuis. Vt ponāt in deo ſpem ſuā: & nō obliuiſcantur cogitationū dei: & mādata eius cuſtodiant. Et nō ſint ſicut pr̄es eorū generatio declinans & p̄uocās: gn̄atio q̄ nō p̄parauit cor ſuū: & nō

adhuc? aut in finē miāʒ ſuā abſcidet? Cōſumauit
ἔτι; ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει; Συνετέλεσε
verbū a gn̄atione in gn̄ationē? Nūquid obliuiſcet miſe
ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν; Μὴ ἐπιλήσεται τοῦ οἰκτειρῆ
reri deus? Aut cōtinebit in ira ſua miās ſ
σαι ὁ θεός; Ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς α
as? Dp. Et dixi nūc cepi: Hec cō
τοῦ; Διάψαλμα. Καὶ εἶπα νῦν ἠρξάμην, Αὕτη ἡ ἀλ
mutatio dextere excelſi: memor fui opuʒ dn̄i.
λοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου
Qm̄ memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ
Ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου
ꝛ meditabor in oībus opibus tuis. Et in ad
καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου. Καὶ ἐν τοῖς ἐπι
inuētiōibus tuis exercebor: deus in ſctō via tua
τηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω, ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου
Quis de? magn? ſic deus nr̄? tu es deus q̄ facis mirabilia
Τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια
Notā feciſti in pp̄lis ꝟtutē tuā redemiſti in
Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου, ἐλυτρώσω ἐν τῷ
brachio tuo pp̄lm tuū: filios iacob ꝛ ioſeph
βραχίονί σου τὸν λαόν σου, τοὺς υἱοὺς ἰακὼβ καὶ ἰωσήφ
Viderūt te aque deus: viderūt te aque: ꝛ timue
Εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα, καὶ ἐφοβή
rūt. Turbati ſūt abyſſi: multitudo ſonit? aquaꝝ:
θησαν. Ἐταράχθησαν ἄβυσσοι, πλῆθος ἤχους ὑδάτων
vocē dederūt nubes. Et enī ſagitte tue trā
φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι. Καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύ
ſeūt: vox tonitrui tui in rota. Illuxerūt
ονται, φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. Ἔφαναν αἱ
coruſcatiōes tue orbi tre: cōmota ē ꝛ cōtre
ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγε
muit tra. In mari vie tue ꝛ ſemite tue
νήθη ἡ γῆ. Ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου καὶ αἱ τρίβοι σου
in aquis multis: ꝛ veſtigia tua nō cognoſcētur.
ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσονται.
Deduxiſti ſicut oues pp̄lm tuū in manu moyſi
Ὡδήγησας ὡς πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ μωυσῆ
ꝛ aaron. Intellectus aſaph. 77.
καὶ ἀαρών. Συνέσεως τῷ ἀσάφ. οζ.
Attēdite pp̄le meus legē meā: inclinate aurē
Προσέχετε λαός μου τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς
vrāʒ in ꝟba oris mei. Apiā in para
ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. Ἀνοίξω ἐν παρα
bolis os meū: loquar ꝓpoſitiōes ab initio.
βολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι προβλήματα ἀπ᾽ ἀρχῆς.
Quāta audiuim? ꝛ cognouim? ea: ꝛ pr̄es
Ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡ
nr̄i narrauerūt nobis. Nō ſūt occultata a filijs
μῶν διηγήσαντο ἡμῖν. Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων
eoꝝ in gn̄atiōe altera narrātes laudes
αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις
dn̄i ꝛ ꝟtutes eius: Et mirabi
τοῦ κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ, Καὶ τὰ θαυμά
lia eius q̄ fecit: ꝛ ſuſcitauit teſtimoniū in iacob:
σια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε, καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν ἰακώβ,
ꝛ legē poſuit in iſrael. Quāta mādauit patri
καὶ νόμον ἔθετο ἐν ἰσραήλ. Ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πα
bus nr̄is vt nota faceret ea filijs ſuis. Vt
τράσιν ἡμῶν τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. Ὅπως
cognoſcat gn̄atio altera filij qui naſcētur: ꝛ exurgēt ꝛ
ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα υἱοὶ τεχθησόμενοι, καὶ ἀναστήσονται καὶ
narrabūt ea filijs ſuis. Vt ponāt in
ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. Ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν
deo ſpeʒ ſuā: ꝛ nō obliuiſcātur opum dei.
θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ.
Et mādata eius exquirāt: ne fiāt ſicut
Καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν, ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ
pr̄es eoꝝ: gn̄atio p̄ua ꝛ exaſperās. Gn̄atio
πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα. Γενεὰ
que nō direxit cor ſuū: ꝛ nō
ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς, καὶ οὐκ

st credit⁹ cū deo ſpūs eius.. Filij ephrē in
ϖιςώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Υἱοὶ ἐφραίμ ἐν
ēdētes ꝛ mittētes arcū: cōuerſi ſūt in die bel
τείνοντες καὶ βάλλοντες τόξοις, ἐςράφησαν ἐν ἡμέρᾳ ϖο
i. Nō cuſtodierūt teſtamētū dei ꝛ in le
λέμου. Οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νό
ge eius noluerūt ambulare. Et obliti
μῳ αὐτοῦ οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι. Καὶ ἐπελάθον=
ūt bñfactoꝝ eius ꝛ mirabiliū eius: q̄
το τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν
oſtendit eis. Coram prībus eoꝝ q̄ fe
ἔδειξεν αὐτοῖς. Εναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίη=
it mirabilia: in ťra egypti in cāpo taneos. Interrupit
σε θαυμάσια, ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ τάνεως. Διέρρηξε
nare: ꝛ ꝑduxit eos: ſtatuit aquas q̄ſi
θάλασσαν, καὶ διήγαγεν αὐτούς, παρέστησεν ὕδατα ὡσεὶ
trem. Et eduxit eos in nube diei: ꝛ tota
ἀσκόν. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ ὅλην
nocte in illuminatōe ignis. Interrupit petrā ī eremo:
τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός. Διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ,
adaquauit eos veluti abyſſo multa. Et eduxit
καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ πολλῇ. Καὶ ἐξήγαγεν
quā de petra: ꝛ eduxit tāq̄ flumina aquas.
ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.
appoſuerūt adhuc peccare ei. In irā excitaue
καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ. Παρεπίκρα=
ſūt excelſū in inaquoſo: ꝛ tētauerūt deū in
σαν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ, καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς
ordibus ſuis: Ut peterēt eſcas aīabus ſu
καρδίαις αὐτῶν, Τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐ=
s. Et male locuti ſūt de deo: ꝛ dixerūt: Nūqd poterit
τῶν. Καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπον, Μὴ δυνήσεται
deus parare mēſā in deſerto: qm̄ ꝑcuſſit petrā:
ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν,
ꝛ fluxerūt aque: ꝛ torrētes inundauerūt. Nūqd
καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ χείμαρροι κατεκλύσθησαν. Μὴ
ꝛ panē poterit dare: aut ꝑare mēſam ꝑpl'o
καὶ ἄρτον δύναται δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ
ſuo? Ideo audiuit dn̄s ꝛ diſtulit: ꝛ ignis
αὐτοῦ; Διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος καὶ ἀνεβάλετο, καὶ πῦρ
accēſus ē in iacob: ꝛ ira aſcēdit in iſrael. Quia nō
ἀνήφθη ἐν ἰακώβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. Οτι οὐκ
crediderūt in deo: neq̄ ſꝑauerūt in ſalutari e=
ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σωτήριον αὐ=
ius. Et mādauit nubibus deſuꝑ: ꝛ ianuas ce
τοῦ. Καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν, καὶ θύρας οὐ=
li apuit. Et pluit illis māna ad mādu cādū: ꝛ panē ce
ρανοῦ ἀνέῳξε. Καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐ
li dedit eis. Panē angeloꝝ mādu cauit hō:
ρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. Αρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος,
cibaria miſit eis in abūdātiā. Abſtulit au
ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς εἰς πλησμονήν. Απῆρεν νό=
ſtrū de celo: ꝛ induxit in ꝟtute ſua africū.
τον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
Et pluit ſuꝑ eos ſicut puluerē carnes: Et ſicut are
Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χοῦν σάρκας, Καὶ ὡσεὶ ἄμ=
nā maris volatilia pēnata. Et ceciderūt in medio
μον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά. Καὶ ἐπέπεσον ἐν μέσῳ τῆς
caſtroꝝ eoꝝ: circa tabnacula eoꝝ. Et māduca
παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. Καὶ ἔφα
uerūt ꝛ ſaturati ſūt nimis: ꝛ deſideriū eoꝝ attu
γον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγ
lit eis: nō ſūt fraudati a deſiderio ſuo. Adhuc
κεν αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν. Ετι
eſca erat in ore ipſoꝝ: ꝛ ira dei
τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ
aſcēdit ſuꝑ eos. Et occidit plurimos eo
ἀνέβη ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐ=
rū: ꝛ electos iſrael impediuit.
τῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
In oib⁹ his peccauerūt adhuc:
Εν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι,

credidit deo ſpūs eius. Filii ephraim intendē
tes & mittentes arcum: terga verterunt in die
belli. Nō cuſtodierunt pactum dei: & in lege
eius noluerūt ingredi. Et obliti ſunt cōmuta=
tionū eius: & mirabiliū eius q̄ oñdit eis. Corā
patribus eorū fecit mi=rabilia: in terra egypti
in regiōe taneos. Diuiſit mare & traduxit eos:
& ſtare fecit aq̄s q̄ſi a=ceruū. Et duxit eos ī nu
be ꝑ diem: & tota no=cte in lumine ignis.
Scidit petrā in deſerto: & potū dedit q̄ſi de a=
byſſis magnis. Et edu=xit riuos de petra: & e=
licuit quaſi flumīa aq̄s. Et addiderunt vltra
peccare ei: vt prouoca=rent excelſum in inuio.
Et tētauerūt deū ī cor=dibus ſuis: petētes cibū
aīe ſue. Et loquētes cō=tra deū dicebant: nun=
quid poterit deus pōe=re menſam in ſolitudīe?
Ecce ꝑcuſſit petrā & fluxerunt aq̄ & torrētes
inūdauerūt: nunquid & panem poterit dare
aut ꝑparare carnē po=pulo ſuo? Ideo audiuit
dn̄s & diſtulit: & ignis accenſus eſt in iacob:
& furor aſcendit in iſ=rael. Quia nō credide=
runt in deo: nec habue=runt fiduciam in ſaluta=
ri eius. Et precepit nu=bibus deſuper: & por=
tas celi apuit. Et pluit ſuper eos māna vt co=
mederent: & triticum celi dedit eis. Panem
fortiū comedit vir: ci=baria miſit eis in ſaturi
tatem. Abſtulit eurum de celo: & induxit in
fortitudine ſua africum. Et pluit ſuper eos qua
ſi puluerē carnes: & q̄=ſi arenam maris volati=
lia pennata. Et cecide=rūt ī medio caſtroꝝ ei⁹:
ī circuitu tabernaculo=rū eius. Et comederunt
& ſaturati ſunt nimis: & deſideriū eorū attu=
lit eis. Nō ſūt fraudati dē cupiditate ſua: cū adhuc
cibus eēt ī ore eorū. Fu=ror ergo dei aſcēdit ſu
ꝑ eos: & occidit pīgues eorum & electos iſrael
incuruauit. In oibus his peccauerunt vltra:

נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ׃ בְּנֵי אֶפְרַיִם	אָמַן
נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי קֶשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׃	רָמָה
לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ	בְּרִת יָרָה
מֵאֲנוּ לָלֶכֶת׃ וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו	יָלַךְ שָׁכַח
וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃ נֶגֶד	עָלַל פָּלָא
אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם	רָאָה
שְׂדֵה צֹעַן׃ בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם	עָבַר
וַיַּצֶּב מַיִם כְּמוֹ נֵד׃ וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן	נָחָה
יוֹמָם וְכָל הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃	
יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת	בָּקַע צוּר
רַבָּה׃ וַיּוֹצִא נוֹזְלִים מִסָּלַע	דָּבַר שָׁקָה
וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃ וַיּוֹסִיפוּ	רָבַב יָצָא
עוֹד לַחֲטֹא לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׃	נָזַל יָרַד
וַיְנַסּוּ אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאָל אֹכֶל	יָסַף מָרָה
לְנַפְשָׁם׃ וַיְדַבְּרוּ בֵּאלֹהִים אָמְרוּ	עָלָה נָסָה
הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃	דָּבַר
הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם וּנְחָלִים	יָכֹל
יִשְׁטֹפוּ הֲגַם לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם	נָכָה זוּב
יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃ לָכֵן שָׁמַע יְהוָה	שָׁטַף נָתַן
וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְּׂקָה בְיַעֲקֹב	כּוּן
וְגַם אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל׃ כִּי לֹא	עָבַר
הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ	
בִּישׁוּעָתוֹ׃ וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל	אָמַן
וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃ וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם	יָשַׁע
מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ׃	עָלָה מָטַר
לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה	מָנָה
שָׁלַח לָהֶם לָשֹׂבַע׃ יַסַּע קָדִים	אָבַר צוּד
בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃ וַיַּמְטֵר	נָסַע קָדַם
עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וּכְחוֹל יַמִּים	נָהַג עָזַז
עוֹף כָּנָף׃ וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ	יָמַן
סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו׃ וַיֹּאכְלוּ	נָפַל חָנָה
וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם׃	סָבַב שָׁכַן
לֹא זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם	אָכַל שָׂבַע
בְּפִיהֶם׃ וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם	אָוָה בּוֹא
וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל	זוּר כָּהָה
הִכְרִיעַ׃ בְּכָל זֹאת חָטְאוּ עוֹד	הָרַג שָׁמַן / בָּחַר כָּרַע

ולא האמינו בנפלאותיו : ויכל
בהבל ימיהם ושנותם בבהלה :
אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו
אל : ויזכרו כי אלהים צורם
ואל עליון גואלם : ויפתוהו
בפיהם ובלשונם יכזבו לו :
ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו
בבריתו : והוא רחום יכפר עון
ולא ישחית והרבה להשיב אפו
ולא יעיר כל חמתו : ויזכר כי
בשר המה רוח הולך ולא ישוב :
כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו
בישימון : וישובו וינסו אל
וקדוש ישראל התוו : לא זכרו
את ידו יום אשר פדם מני צר :
אשר שם במצרים אותותיו
ומופתיו בשדה צען : ויהפך
לדם יאוריהם ונוזליהם בל
ישתיון : ישלח בהם ערוב
ויאכלם וצפרדע ותשחיתם :
ויתן לחסיל יבולם ויגיעם
לארבה : יהרג בברד גפנם
ושקמותם בחנמל : ויסגר לברד
בעירם ומקניהם לרשפים :
ישלח בם חרון אפו עברה וזעם
וצרה משלחת מלאכי רעים :
יפלס נתיב לאפו לא חשך ממות
נפשם וחיתם לדבר הסגיר :
ויך כל בכור במצרים ראשית
אונים באהלי חם : ויסע כצאן
עמו וינהגם כעדר במדבר : וינחם
לבטח ולא פחדו ואת אויביהם
כסה הים : ויביאם אל גבול
קדשו הר זה קנתה ימינו :
ויגרש מפניהם גוים ויפילם
בחבל נחלה וישכן באהליהם

אמן פלא
כלה יום
שנה שוב
זכר עלה
גאל פתה
פה לשן
כזב כון
אמן ברת
רחם כפר
עוה שחת
רבה שוב
עור יחם
זכר הלך
שוב מרה
דבר עצב
שוב נסה
קדש תוה
פדה צור
שום
יפת הפך
יאר נזל
שתה שלח
ערב אכל
שחת
נתן חסל
בול יגע
רבה הרג
סגר בער
קנה
שלח חרה
צור שלח
לאך רוע
פלס נתב
חיה סגר
נכה בכר
נסע צון
נהג תור
נחה
בוא גבל
קנה ימן
גרש פנה
נפל שכן

[a]& nõ [b]crediderũt [c]mirabilibus suis. [d]Et consumpsit [e]in vanitate [f]dies eorũ: [g]& annos eorũ [h]velociter. [i]Si [k]occidebat eos tũc [l]reqrebãt eũ: [m]& conuertebãtur [n]& diluculo cõsurgebãt ad [o]deũ. [p]Et recordabãtur [q]quia [r]deus [s]fortitudo eorũ: [t]& deus [u]excelsus [x]redẽptor eoꝝ est. [y]Et lactauerũt eũ [z]i ore suo: [a]& ligua sua [b]mẽtiti sunt [c]ei. [d]Cor aũt eorũ [e]nõ erat [f]firmũ, [g]cum eo: [h]nec [i]pmãserũt [k]in pacto eius. [l]Ipse vero [m]misericors [n]ppiciabitur [o]iniqtati [p]& nõ [q]dispdet: [r]multũqꝫ [s]auertit [t]irã suã [u]& nõ [x]suscitabit [y]totũ [z]furorẽ suũ. [a]Sed recordatus est [b]qa [c]caro [d]cẽnt: [e]spũs [f]vadens [g]& non [h]reuertens. [i]Quoties [k]puocauerũt eũ [l]in deserto: [m]afflixerũt eũ [n]i solitudie. [o]Et cõuersi sunt [p]& tẽtauerũt [q]deũ: [r]& sctm̃ [s]isrl' [t]cõcitauerũt. [u]Nõ [x]sunt recordati [y]manus eius: [a]die [b]q̃ [c]redemit eos [d]a [e]tribulãte. [f]Qui [g]fecit [h]in egypto [i]signa sua: [k]& ostenta sua [l]i regione [m]taneos. Qui [n]conuertit [o]i sãguinẽ [p]fluuios eorũ: [q]& riuos eorũ vt [r]nõ [s]biberẽt. Qui [t]imisit [u]eis oẽ [x]genus muscarũ [y]vt comederent eos: [z]& ranas [a]vt dispderẽt eos. Qui [b]dedit [c]brucho [d]germen eorũ: [e]& laborẽ eoꝝ [f]locuste. Qui [g]occidit [h]in grãdine [i]vineas eorũ: [k]& sycomoros eoꝝ [l]i frigorẽ. Qui [m]tradidit [n]grandini [o]pascua eorũ: [p]& iumẽta eorũ [q]volucribus. Qui [r]misit [s]in eos [t]irã [u]furoris sui: [x]idignationẽ [y]& comminationẽ [z]& angustiã: [a]imissionẽ [b]ãgeloꝝ [c]maloꝝ. [d]Muniuit [e]semitam [f]furori suo: [g]nõ [h]pepcit [i]a morte [k]aĩe eoꝝ: [l]& animãtia eorũ [m]pesti [n]tradidit. [o]Et pcussit [p]oẽ [q]primogenitũ [r]i egypto: [s]pricipiũ [t]ptus [u]in tabernaculis [x]chã. [y]Et tulit [z]velut oues [a]ppl'm suũ: [b]& mĩauit eos [c]sicut gregẽ [d]i deserto. [e]Et eduxit eos [f]cũ fiducia [g]& absqꝫ [h]timore: [i]inimicos [i]ãt [k]eoꝝ [l]opuit [m]mare. [n]Et eduxit eos [o]ad [p]terminũ [q]sctificatũ suũ: [r]mõtẽ [s]hũc quẽ [t]possidet [u]dextera eius. [x]Et eiecit [y]a facie eoꝝ [z]gentes: [a]& possidere eos fecit [b]in

τ nõ crediderũt in mirabilibus eius. Et defecerũt
καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ. Καὶ ἐξέλιπον
in vanitate dies eoꝝ: τ ãni eoꝝ cũ festi
ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπου
tiõe. Cũ occideret eos: tũc qrebãt eũ: τ
δῆς. Ὅταν ἀπέκτενεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ
reuertebãtur τ diluculo veniebãt ad deũ. Et rememorati sũt: q
ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν. Καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι
deus adiutor eoꝝ est: τ deus excelsus redẽptor eoꝝ
ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν
est. Et dilexerũt eũ in ore suo: τ lin
ἐστι. Καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ γλώσ
gua sua mẽtiti sũt ei. Cor ãt eoꝝ nõ
σῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ. Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ
rectũ cũ eo: nec fideles habiti sũt in testamẽto eius.
εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώθησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ.
Ipse ãt est misericors τ ppitius fiet pctis eo
Αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων καὶ ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐ
rũ: τ nõ dispdet. Et abũdabit vt auerteret irã
τῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ. Καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν
suã: τ nõ accẽdet oẽz irã suã. Et reco
αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐμνή
datus ẽ q2 caro sũt: sps vadẽs τ nõ rediẽs.
σθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον.
Quotiẽs exacerbauerũt eũ in deserto: i irã ɔcitauerũt
Ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, παρώργισαν
eũ in tra iaquosa. Et cõuersi sũt τ tẽtauerũt deũ
αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ. Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν
τ sctm̃ israel exacerbauerũt. Et nõ recordati sũt
καὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ παρώξυναν. Καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς
manus eius: die qua redemit eos de manu tribulã
χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβον
tis. Sicut posuit in egypto signa sua: τ pdigia
τος. Ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα
sua in cãpo taneos. Et cõuertit in sãguinẽ flu
αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως. Καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς πο
mina eoꝝ: τ hymbres eoꝝ ne biberẽt.
ταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν.
Misit in eos cynomyaz: τ comedit eos:
Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς,
τ ranã τ dispdidit eos. Et dedit erugini
καὶ βάτραχον καὶ διέφθειρεν αὐτούς. Καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ
fructus eoꝝ: τ labores eoꝝ locuste. Occi
τοὺς καρποὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. Ἀπέ
dit in grãdine vineas eoꝝ: τ moros
κτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους
eoꝝ in pruina. Et tradidit grãdini iumẽta eo
αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. Καὶ παρέδωκεν εἰς χάλαζαν τὰ κτήνη αὐ
rũ: τ possessionẽ eoꝝ igni. Misit in eos i
τῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀρ
rã idignatiõis sue: idignationẽ τ irã τ tribl'atiõez: imissionẽ p an
γὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέ
gelos malos. Viã fecit semite ire sue: τ nõ pep
λων πονηρῶν. Ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσα
cit a morte aiarũ eoꝝ. Et iumẽta eoꝝ i mor
το ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν. Καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θά
te cõclusit. Et pcussit oẽ primogenitũ in tra egy
νατον συνέκλεισε. Καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύ
pti pmitias oĩs laboris eoꝝ in tabnaculis chã.
πτῳ, ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ.
Et abstulit sicͭ oues ppl'm suũ: τ pduxit eos tanq̃
Καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ
gregẽ in deserto. Et eduxit eos in spe: τ nõ ti
ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδει
muerũt: τ inimicos eoꝝ operuit mare. Et indu
λίασαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε θάλασσα. Καὶ εἰσήγα
xit eos in mõtẽ sctificatiõis sue: mõtẽ hũc quẽ acqsiuit dex
γεν αὐτοὺς εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δε
tera eius. Et eiecit a facie eoꝝ gẽtes: τ sorte
ξιὰ αὐτοῦ. Καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκληρο
diuisit eis in funiculo distributiõis: τ hitare fecit in
δότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν ταῖς

tabernaculis eoꝝ tribus iſrael. Et tētauerūt
σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. Καὶ ἐπείρασαν
ꝛ exacerbauerūt deū excelſū: ꝛ teſtimonia e=
καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐ
ius nō cuſtodiert. Et auerterſt ſe ꝛ nō ſuauerſt pactū: queadmodū
τοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. Καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἠθέτησαν, καθὼς
ꝛ pr̄es eoꝝ cōuerſi ſunt in arcū prauū. Et
καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν. Καὶ
in irā cōcitauerūt eū in collibus ſuis: ꝛ in ſculptili
παρώργισαν αὐτὸν ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς γλυ=
bus ſuis ad emulationē ꝓuocauerſt eū. Audiuit deus ꝛ ſpre
πτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν. Ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπε
uit: ꝛ ad nihilū redegit valde iſrael. Et repulit
ρεῖδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν ἰσραήλ. Καὶ ἀπώσατο
tabnaculū ſilo: tabnaculū qđ hītauit in hoībus.
τὴν σκηνὴν σιλώμ, σκήνωμα ὃ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.
Et tradidit in captiuitatē ꝟtutē eoꝝ: ꝛ
Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν
pulchritudinē eoꝝ: in manus inimicoꝝ. Et cōcluſit in
καλλονὴν αὐτῶν, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν. Καὶ συνέκλεισεν ἐν
gladio ppl̄m ſuū: ꝛ hereditatē ſuā ſpre
ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπε
uit. Juuenes eoꝝ comedit ignis: ꝛ virgi=
ρεῖδε. Τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθέ=
nes eoꝝ nō ſūt lamētate. Sacerdotes eoꝝ in gladio ceci=
νοι αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἔπε
dert: ꝛ vidue eoꝝ nō plorabūtur. Et excitat⁹ ē tāq̄ dor
σον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐκ κλαυθήσονται. Καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπ
miēs dn̄s: tāq̄ potēs ꝛ crapulatus a vino. Et
νῶν κύριος, ὡς δυνατὸς καὶ κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου. Καὶ
percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: oppbriū ſepi
ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, ὄνειδος αἰώνι=
ternū dedit illis. Et repulit tabnaculū ioſeph: ꝛ
ον ἔδωκεν αὐτοῖς. Καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα ἰωσήφ, καὶ
tribū ephraim nō elegit. Et elegit tri=
τὴν φυλὴν ἐφραῒμ οὐκ ἐξελέξατο. Καὶ ἐξελέξατο τὴν φυ=
bū iuda: mōtē ſion quē dilexit. Et edificauit
λὴν ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν ὃ ἠγάπησε. Καὶ ᾠκοδόμησεν
ſicut vnicornis ſāctificiū ſuū in t̄ra: fundauit
ὡς μονοκέρωτος τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ἐθεμελίωσεν
eā in ſeculū. Et elegit dauid ſeruū ſuū:
αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξελέξατο δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
ꝛ ſuſtulit eū de gregibus ouiū. De
καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. Ἐξόπι
poſt fetātes accepit eū: paſcere iacob
σθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν, ποιμαίνειν ἰακὼβ τὸν
ſeruū ſuū: ꝛ iſrael hereditatē ſuā: Et pa
δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ ἐποί
uit eos in inocētia cordis ſui. ꝛ in
μανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς
intellectibus manuū ſuaꝝ deduxit eos.
συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

Pſalmus aſaph: 78.
Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, οη.

Deus venerūt gētes in hereditatē tuā: pol
Ὁ θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμία=
luerūt tēplū ſctm̄ tuū. Poſuerūt hieruſalē velut pomo
ναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Ἔθεντο ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωρο
rū cuſtodiā: poſuerūt morticinia ſeruoꝝ tuoꝝ eſcas
φυλάκιον, ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα
volatilibus celi. Carnes ſctōꝝ tuoꝝ be
τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. Τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θη
ſtijs t̄re. Effuderūt ſāguinē ipoꝝ tāq̄ aquā i circuitu hieru
ρίοις τῆς γῆς. Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ, κύκλῳ ἱερου
ſalē: ꝛ nō erat q̄ ſepeliret. Facti ſum⁹ opꝓbriū vicinis
σαλήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων. Ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν
nr̄is: ſubſānatio ꝛ illuſio ijs q̄ i circuitu nr̄o. Vſq̄
ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. Ἕως πό
quo dn̄e iraſceris in finē: accēdetur velut ignis zelus tu⁹:
τε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου;
Effunde irā tuā in gētes q̄ nō nouerūt te: ꝛ in
Ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ γινώσκοντά σε, καὶ ἐπὶ

funiculo hereditatē: & col
locauit in tabernaculis eo
rū tribus iſrael. Et tenta
uerūt & ꝓuocauerūt deū
excelſum: & teſtimonia
eius nō cuſtodierūt. A=
uerſi ſunt & p̄uaricati ſūt
vt patres eoꝝ: incuruati
ſunt q̄ſi arcus inutilis. Et
ꝓuocauerūt eū in excelſis
ſuis: & in ſculptilibus ſuis
ad emulādū cōcitauerūt
eū. Audiuit deus & diſtu
lit: & ꝓiecit vehementer
iſrl̄. Et reliquit taberna=
culū ſilo: tētoriū quod
collocauit inter homīes.
Tradidit in captiuitatē
virtutē ſuā: & decorē ſu=
um in manu hoſtis. Et
cōcluſit in gladio populū
ſuū: & hereditatē ſuā di=
ſtulit. Iuuenes ei⁹ deuo=
rauit ignis: & virgīes eius
nemo luxit. Sacerdotes
eius gladio ceciderūt: &
vidue eius nō ſunt flete.
Euigilauit q̄ſi dormiens
dn̄s: q̄ſi fortis poſt cra=
pulā vini. Et ꝑcuſſit ho=
ſtes ſuos retrorſū: oppro
briū ſēpiternū dedit eis.
Et ꝓiecit tabernaculum
ioſeph: & tribū ephraim
nō elegit. Sed elegit tri
bū iuda: mōtē ſion quē
dilexit. Et edificauit ī ſi=
militudīe monocerotis ſā
ctuariū ſuū: q̄ſi terrā fun
dauit illud in ſeculū. Et e
legit đđ ſeruū ſuū: & tu=
lit eū de gregibus ouiū.
Sequētē fetas adduxit
eū: vt paſceret in iacob
ppl̄m eius & in iſrl̄ here
ditatē ſuā. Qui pauit eos
ī ſimplicitate cordis ſui:
& in prudētia manuū ſua
rū dux eorū fuit.

Canticum aſaph. 79.

Deus venerūt gētes
in hereditatem tuā:
polluerunt templū ſan=
ctum tuum: poſuerunt
hieruſalē in aceruos la=
pidum. Dederunt
cadauera ſeruorū tuorū
eſcā auibus celi:
carnes ſanctorū tuorum
beſtiis terre. Effuderunt
ſanguinē eorū q̄ſi aquā
in circuitu hieruſalem:
& nō erat q ſepeliret. Fa
cti ſumus opprobriū vi
cinis nr̄is: ſubſānatio &
deriſio his qui in circuitu
nr̄o ſunt. Vſq̄ quo dn̄e i
raſceris ī finē: ardebit q̄=
ſi ignis zelus tuus. Effū
de furorem tuum ſuper
gentes que non cogno
uerunt te: & ſuper

שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת
אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ:
וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ
כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה: וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם
וּבִפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ: שָׁמַע
אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיִּמְאַס מְאֹד
בְּיִשְׂרָאֵל: וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ אֹהֶל
שִׁכֵּן בָּאָדָם: וַיִּתֵּן לַשְּׁבִי עֻזּוֹ
וְתִפְאַרְתּוֹ בְיַד צָר: וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב
עַמּוֹ וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר: בַּחוּרָיו
אָכְלָה אֵשׁ וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוּלָּלוּ:
כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו
לֹא תִבְכֶּינָה: וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן אֲדֹנָי
כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן: וַיַּךְ צָרָיו
אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ: וַיִּמְאַס
בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא
בָחָר: וַיִּבְחַר אֶת שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת
הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר אָהֵב: וַיִּבֶן כְּמוֹ
רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם:
וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ
מִמִּכְלְאֹת צֹאן: מֵאַחַר עָלוֹת
הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ: וַיִּרְעֵם כְּתֹם
לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם:

מִזְמוֹר לְאָסָף lxxix.

אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ
טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת
יְרוּשָׁלַםִ לְעִיִּים: נָתְנוּ אֶת
נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם
בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ: שָׁפְכוּ
דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָםִ
וְאֵין קוֹבֵר: הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ
לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ: עַד מָה
יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ
אֵשׁ קִנְאָתֶךָ: שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל

נסה מרה
עלה עוד
נסג בגד
הפך רמה
כעס במה
פסל קנא
עבר מאס
נטש שכן
שילה נתן
שבה עזז
פאר צור
סגר עבר
בחר בתל
בכה קוץ
גבר רנן
נכה צור
אחר עלם
מאס
בחר
הרר בנה
רום קדש
לקח
כלא
עלה בוא
רעה רעה
תמם בין
נחה
זמר
בוא
היכל שום
עיה
אכל
חסד חיה
סבב
קבר היה
אנף בער

מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃ מלך
כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ
הֵשַׁמּוּ׃ אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנֹת שמם זכר
רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ קדם עוה
כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי דלל
יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ כבד
וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן נצל
שְׁמֶךָ׃ לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אמר
אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ ידע
נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃ תָּבוֹא שפך בוא
לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ אסר גדל
הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃ וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ זרע יתר
שִׁבְעָתַיִם אֶל חֵיקָם חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר מות שוב
חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃ וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן
מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדֹר רעה ידה
וָדֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ lxxx. עלם ספר הלל
לַמְנַצֵּחַ אֶל שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף נצח עוד
מִזְמוֹר׃ רֹעֵה יִשְׂרָאֵל זמר
הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב אזן
הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃ לִפְנֵי אֶפְרַיִם כרב יפע
וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתֶךָ פנה גבר
וּלְכָה לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃ אֱלֹהִים ילך ישע
הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ שוב אור
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד מָתַי ישע
עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃ הֶאֱכַלְתָּם פלל אכל
לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת שקה
שָׁלִישׁ׃ תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ שלש שום
וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ לָמוֹ׃ אֱלֹהִים צְבָאוֹת דון לעג
הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ גֶּפֶן
מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם נסע גרש
וַתִּטָּעֶהָ׃ פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ נטע פנה
שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא אָרֶץ׃ כָּסּוּ הָרִים פנה שרש מלא כסה
צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי אֵל׃ תְּשַׁלַּח צלל שלח
קְצִירֶהָ עַד יָם וְאֶל נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃ קצר ינק
לָמָּה פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ ארה
כָּל עֹבְרֵי דָרֶךְ׃ יְכַרְסְמֶנָּה כרסם

regna que nomen tuū
non inuocauerunt.
Quia comederunt ia=
cob: & decorem eius
desolauerūt. Ne recor
deris iniquitatū nr̄arū
veterum: cito occupēt
nos misericordie tue
quia attenuati sum⁹ ni
mis. Auxiliare nobis d̄
us salutis nostre ꝑpter
gloriam nominis tui:
& libera nos & ꝑpitia=
re pctis nr̄is propter
nomē tuū. Quare di=
cunt gentes vbi est
deus eoꝝ: nota fiat in
gētibus an̄ oculos nr̄os
vltio sanguinis seruoꝝ
tuorū q effusus est. In=
grediatur corā te gemi
tus victorū: i magnitu
dine brachii tui relinq̄
filios interitus. Et red=
de vicinis nr̄is septuplū
i sinu eorū: opꝑbriū
suū qd̄ exprobrauerūt
tibi dñe. Nos eī popu=
lus tuus & grex pascue
tue: cōfitebimur tibi i
sempitnū: in gñatione
& gñatiōe narrabimus
laudes tuas. Victori
pro liliis testimonii: a
saph canticum. 80.
Pastor israel
ausculta: qui ducis
quasi gregē ioseph: q
sedes sup cherubim oñ
dere. Ante ephraim
& beniamin & manasse
suscita fortitudinē tuā:
& veni vt saluos facias
nos. Deus
conuerte nos: & oñde
faciē tuā & salui erim⁹.
Dñe deus exercituū vs
q̄quo
fumabis ad orationem
populi tui? Cibasti nos
pane flebili: & potasti
nos in lachrymis
tripl'r. Posuisti nos i cō
tētionē vicinis nostris:
& inimici nr̄i subsanna
uerūt nos. Deus exerci
tuū cōuerte nos: & oñ
de faciē tuam & salui e=
rimus. Vineam de egy
pto tulisti: eiecisti gen
tes & plātasti eā. Prepa
sti an̄ faciē ei⁹: & stabili
sti radices eius: & reple
uit terrā. Opti sūt mō=
tes vmbra ei⁹: & rami il
li⁹ cedri dī. Expādit co
mas suas vsq̄ ad mare:
& vsq̄ ad flumia ger=
mia sua. Quare dissipa
sti maceriā eius: & vide
miāt eā oēs qui trāseūt
per viā. Vastauit eam

regna: q̃ nomē tuū nō inuocauerūt. Quia com
βασιλείας, αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο. Ὅτι κατ
derūt iacob: ⁊ locū ei⁹ desolauerūt. Ne memine Esa 1.6
φαγον τὸν ἰακώβ, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν. Μὴ μνησθ
nr̄aꝝ iniq̃tatū antiquaꝝ. Cito anticipēt no
ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων. Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶ
mie tue dñe: Qm̃ paupes facti sum⁹ nimis. A
οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, Ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. Β
iuua nos deus salutaris nr̄: pp̄ gl̃ia nois
θησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματ
tui dñe libera nos. Et ꝑpicius esto pctīs nr̄
σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς. Καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶ
propter nomē tuū. Ne qñ dicāt gētes: vb
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, πο
est deus eoꝝ: ⁊ innotescat in natiōibus corā
ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶ
oculis nr̄is vltio sāguinis seruoꝝ
ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων
tuoꝝ q̃ effusus ē. Introeat in cōspectu tuo gemitus
σου τοῦ ἐκκεχυμένου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμ
cōpeditoꝝ. Scd̃m magnitudinē bra
τῶν πεπεδημένων. Κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχ
chij tui: posside filios mortificatoꝝ. Re
νος σου, περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων. Ἀπ
de vicinis nr̄is septuplū in sinu eoꝝ
δος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶ
impꝑiū ipoꝝ qd̄ exꝑbrauerūt tibi dñe. Nos aūt ppl's tuu
τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε. Ἡμεῖς δὲ λαός σο
⁊ oues pascue tue: Cōfitebimur tibi deus in
καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἀνθομολογησόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν
seculū: i gñatiōe ⁊ gñationē annūtiabimus laudē tuā.
αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.
In finē pro ijs qui cōmutabūtur testi
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρ
moniū asaph psalmus. 79.
τύριον τῷ ἀσὰφ ψαλμός. οθʹ
Qui regis israel intēde: q deducis velut ouē
Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβα
ioseph. Qui sedes sup cherubim manifestare:
τον τὸν ἰωσήφ. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι, ἐ
corā ephraim ⁊ beniamin ⁊ manasse. Excita po
ναντίον ἐφραὶμ καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ. Ἐξέγειρον τὴν δυ
tētiā tuā ⁊ veni: vt saluos facias nos. Deus cōuerte
ναστείαν σου καὶ ἐλθέ, εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς. Ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡ
nos: ⁊ ostēde faciē tuā: ⁊ salui erimus. Dñe
μᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα. Κύριε
deus vtutū vsq̄quo irasceris sup orōnē
ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν
seruoꝝ tuoꝝ? Cibabis nos pane lachrymaꝝ: ⁊ potū dabis nob
δούλων σου; Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς
in lachrymis in mēsura. Posuisti nos in cōtradictionē vici
ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ. Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτο
nis nr̄is: ⁊ inimici nr̄i subsānauerūt nos. Dñe deus
σιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς. Κύριε ὁ θεὸς τῶν
vtutū cōuerte nos: ⁊ ostēde faciē tuā:
δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου,
⁊ salui erimus. Vineā de egypto trāstulisti: eiecisti
καὶ σωθησόμεθα. Ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες
gētes ⁊ plātasti eā. Dux itineris fuisti i cōspectu e=
ἔθνη καὶ κατεφύτευσας αὐτήν. Ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐ=
ius: ⁊ plātasti radices eius: ⁊ impleuit
τῆς, καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν
terrā. Opuit mōtes vmbra eius: ⁊ arbusta eius
γῆν. Ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς
cedros dei. Extēdit palmites suos vsq̄ ad ma
τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. Ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θα
re: ⁊ vsq̄ ad flumina propagines eius.
λάσσης, καὶ ἕως ποταμῶν τὰς παραφυάδας αὐτῆς.
Vt qd destruxisti maceriā eius: ⁊ vindemiāt e=
Ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τρυγῶσιν αὐ=
am oēs qui pretergrediūtur viā?
τὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν;

Exterminauit eā aper de ſylua: & ſingularis ferus depa
Ελυμήνατο ἀυτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενε-
ſtus eſt eā. Deus virtutū cōuertere iā: &
μήσατο ἀυτήν. Ο θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δὴ, καὶ
reſpice de celo & vide. Et viſita vi-
ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε. Καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπε-
neā iſtā: & pfice eā: q̄ plātauit dextera
λον ταύτην, καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά
tua. Et ſup filiū hoīs: quē cōfirmaſti tibi. In-
σου. Καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ. Εμ
cēſa igni & ſuffoſſa: ab increpatiōe
πεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως τοῦ
vultus tui peribūt. Fiat manus tua ſup virū
προσώπου σου ἀπολοῦνται. Γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ' ἄνδρα
dextere tue: & ſup filiū hoīs: quē cōfirmaſti ti-
δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυ
bi. Et nō diſcedim⁹ a te: viuificabis nos: &
τῷ. Καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ
nomē tuū inuocabimus. Dñe deus virtutū cō-
ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα. Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπί-
uerte nos: & oſtēde faciē tuā: & ſal-
στρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σω-
ui erimus.
θησόμεθα.

In finē pro torcularibus pſalmus aſaph. 80.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. π'.

Exultate deo adiutori nr̄o: iubilate
Αγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε τῷ
deo iacob. Sumite pſalmū & date tympanū: pſal-
θεῷ ἰακώβ. Λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον, ψαλ-
teriū iocūdū cū cithara. Buccinate ī neomenia
τήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. Σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ
tuba: in inſigni die ſolēnitatis vr̄e. Quia p̄ceptū
σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. Ὅτι πρόσταγμα
in iſrael eſt: & iuditiū deo iacob. Teſtimoniū in
τῷ ἰσραὴλ ἐστι, καὶ κρίμα τῷ θεῷ ἰακώβ. Μαρτύριον ἐν
ioſeph poſuit illud: cū exiret ipe de t̄ra egypti.
τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου.
Linguā q̄ nō nouerat audiuit: diuertit ab onerib⁹
Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν, ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν
dorſū eius. Manus eius in cophino ſeruierūt: in
νῶτον αὐτοῦ. Αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, ἐν
tribulatiōe inuocaſti me & liberaui te. Exaudiui te
θλίψει ἐπεκαλέσω με καὶ ἐρρυσάμην σε. Επήκουσά σου
in abſcōdito tēpeſtatis. Dp̄. Probaui te apd̄
ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος. Διάψαλμα. Εδοκίμασά σε ἐπὶ
aquā ɔtradictiōis. Audi ppl̄s me⁹ & cōteſtoꝛ
ὕδατος ἀντιλογίας. Ακουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί
te. Iſrael ſi audieris me: nō erit in te deus re-
σοι. Ισραὴλ ἐὰν ἀκούσῃς μου, οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφα-
cēs: neq̄ adorabis deū alienū. Ego em̄ ſū do-
τος, οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ. Εγὼ γάρ εἰμι κύ-
minus deus tu⁹: q̄ eduxi te de t̄ra egypti. Dila-
ριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ γῆς αἰγύπτου. Πλάτυ-
ta os tuū & implebo illud. Et nō audiuit ppl̄s
νον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό. Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός
meus vocē meā: & iſrael nō intēdit mihi. Et dimi-
μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι. Καὶ ἐξαπέ-
ſi eos ſm̄ ſtudia cordis eoꝝ:
στειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν,
ibunt in adinuētiōibus ſuis. Si ppl̄s me⁹
πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Εἰ ὁ λαός μου
audiſſet me: iſrael ī viis meis ſi ambulaſſet: pro nihilo
ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη, ἐν τῷ μηδὲ
forſitā inimicos eoꝝ humiliaſſē. Et ſup tribu-
νὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα. Καὶ ἐπὶ τοὺς θλί-
lātes eos miſiſſē manū meā. Inimi-
βοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου. Οἱ ἐχ-
ci dñi mētiti ſūt ei: & erit tp̄s eoꝝ
θροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν
in ſeculū. Et cibauit eos
εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐψώμισεν αὐτούς

aper de ſylua: & oēs beſtie agri depaſte ſūt eā. Deus exercituū reuertere obſecro: reſpice de celo & vide & viſita vineam hanc. Et radicē quā plātauit dextera tua: & ſup filium quē confirmaſti tibi. Succenſa igni & diruta: ab increpatiōe faciei tue pereant. Fiat manus tua ſup virū dextere tue: & ſup filiū hoīs quē cōfirmaſti tibi. Et non recedemus a te: viuificabis nos & in noīe tuo vocabimus. Dñe deus exercituū cōuerte nos: & oſtende faciem tuam & salui erimus.

Victori pro torcularibus: aſaph. 81.

Laudate deū fortitudinē nr̄am: iubilate deo iacob. Aſſumite carmen & date tympanū: citharā decorā cū pſalterio. Clangite in neomenia buccina: ī medio mēſe diei ſolēnitatis vr̄e. Quia legitimū iſrael eſt: & iudiciū deo iacob. Teſtimonium in ioſeph poſuit eū cū egrederetur de terra egypti: labiū quod neſciebam audiui. Amoui ab onere hūerum eius: manus eius a cophino receſſerunt. In tribulatione inuocaſti & erui te: exaudiui te in abſcōdito tonitrui: pbaui te ſup aquā cōtradictiōis. Sp. Audi populE meus & conteſtor te iſrael ſi audieris me. Nō ſit in te deus alienus: & nō adores deū peregrinū. Ego dñs deus tuus qui eduxi te de terra egypti: apī os tuū & īplebo illud. Et non audiuit ppl̄s meus vocē meā: & iſrael nō credidit mihi. Et dimiſi eū ī prauitate cordis ſui: ambulabūt in cōſiliis ſuis. Vtinā populus meus audiſſet me: iſrl̄ in viis meis āmbulaſſet. Quaſi nihilū inimicos ei⁹ humiliaſſem: & ſup hoſtes eorū vertiſſē manū meam. Qui oderūt dn̄m negabunt eū: & erit tp̄s eorū ī ſeclo. Et cibauit eos

חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט
מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃
וְכַנָּה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל בֵּן
אִמַּצְתָּה לָּךְ׃ שְׂרֻפָה בָאֵשׁ
כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃
תְּהִי יָדְךָ עַל אִישׁ יְמִינֶךָ עַל בֶּן
אָדָם אִמַּצְתָּ לָּךְ׃ וְלֹא נָסוֹג מִמֶּךָּ
תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃ יְהוָה
אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר
פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ lxxxi. לַמְנַצֵּחַ
עַל הַגִּתִּית לְאָסָף׃ הַרְנִינוּ
לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי
יַעֲקֹב׃ שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף
כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל׃ תִּקְעוּ
בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ עֵדוּת בִּיהוֹסֵף
שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם
שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃
הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו
מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ בַּצָּרָה קָרָאתָ
וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם
אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ שְׁמַע
עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם
תִּשְׁמַע לִי׃ לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃ אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃ וְלֹא שָׁמַע
עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי׃
וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם
יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ לוּ עַמִּי
שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם
אָשִׁיב יָדִי׃ מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ
לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃ וַיַּאֲכִילֵהוּ

חָזַר שָׂדֶה
רָעָה נָבַט
כּוּן יָמַן
שָׂרַף
כָּסַח פָּנָה
אָבַד הָיָה
נָסַג
חָיָה קָרָא
שׁוּב אוֹר
פָּנָה יָשַׁע
נָצַח נָגַן
רָנַן
עָזַז רוּעַ
נָשָׂא נָתַן
תָּפַף כִּנֹּר
נָעַם שָׁפַר
חָגַג
שָׁפַט
עוּד
שׂוּם יָצָא
שָׂפָה שָׁמַע
סוּר
עָבַר צוּר
חָלַץ עָנָה
בָּחַן רוּב
עוּד
שָׁמַע הָיָה
שָׁחָה
עָלָה
רָחַב פֶּה
מָלֵא
שָׁלַח שָׁרַר
יָעַץ
הָלַךְ כָּנַע
צוּר שׁוּב
שָׂנֵא כָּחַשׁ
הָיָה עֵת
עָלַם אָכַל

מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃ חנט שׂבע
מִזְמוֹר לְאָסָף lxxxii. זמר
אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב יצב יעד
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃ עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ שפט
עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה׃ פנה נשׂא
שִׁפְטוּ דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ יתם ענה
הַצְדִּיקוּ׃ פַּלְּטוּ דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רושׁ צדק
רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃ לֹא יָדְעוּ וְלֹא אבה נצל
יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ בין הלך
כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי מוט יסד
אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃ עלה
אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים מות שׂור
תִּפֹּלוּ׃ קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה נפל
הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם׃ נחל
שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃ lxxxiii. שור זמר
אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ דמה חרשׁ
וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל׃ כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ שקט איב
יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ המה שׂנא
עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ ערם יעץ
עַל צְפוּנֶיךָ׃ אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם צפן ילך
מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל כחד זכר
עוֹד׃ כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו יעץ
עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃ אָהֳלֵי אֱדוֹם ברת כרת
וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃
גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם
יֹשְׁבֵי צוֹר׃ גַּם אַשּׁוּר נִלְוָה לוה
עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי לוֹט סֶלָה׃ היה זרע
עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין
בְּנַחַל קִישׁוֹן׃ נִשְׁמְדוּ בְעֵין דֹּאר שמד
הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה׃ שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ היה שׁות
כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע נדב
כָּל נְסִיכֵמוֹ׃ אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה נסך ירשׁ
לָּנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ נוה
כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי רוּחַ׃ כְּאֵשׁ גלל פנה
תִּבְעַר יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃ בער להט
כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ רדף

ex adipe frumēti: & de petra melle ſaturauit eos.

Pſalmus aſaph. 82.

DEus ſtetit in cetu dei: in medio deos diiudicat. Vſqꝫquo iudicatis iniquitatē: & facies impiorum ſuſcipitis? Sēp. Iudicate pauperi & pupillo: egenum & inopē iuſtificate. Saluate inopē & pauperē: de mãu impiorū liberate. Non cognoſcunt neqꝫ intelligunt: in tenebris ambulāt: mouebūtur omnia fundamēta terre. Ego dixi dii eſtis: & filii excelſi omnes vos. Ergo q̄ſi adā moriemini: & q̄ſi vnus de pricipibus cadetis. Surge deus iudica terram: qm̄ tu hereditabis omnes gentes.

Canticū pſalmi aſaph. 83.

DEus non ſilētium tibi: ne ſileas & non quieſcas deus. Quia ecce inimici tui tumultuati ſunt: & qui oderūt te eleuauerūt caput. Cōtra populū tuū nequiter tractauerunt: inierūt cōſiliū aduerſuſ arcanū tuū. Dixerīt venite & cōteramus eos đ gēte: & nō ſit memoria nois iſrael vltra. Qm̄ tractauerūt corde pariter: cōtra te fedus pepigerūt. Tabernacula idumee & iſmaelitarū moab & agareni. Gebal & āmon & amalec: paleſtina cum habitatorib9 tyri. Sed & aſſur venit cū eis: facti ſunt brachium filiorū loth. Sp. Fac illis ſicut madiā & ſiſare: ſicut iabin in torrente ciſſon. Cōtriti ſunt in endor: fuerūt q̄ſi ſterqliniū terre. Pone duces eorum ſicut oreb & ſicut zeb: & ſicut zebee & ſalmanah oēs pricipes eorū. Qui dixerūt poſſideamus nobis pulchritudinē dei. Deus meus pōe eos vt rotā: quaſi ſtipulā āñ faciē vēti. Quō ignis cōburit ſyluā: & ſicut flāma đuorat mōteſ Sic pſeq̄re eos in tēpeſtate tua: & ī turbīe tuo

ex adipe frumēti: & de petra melle ſaturauit eos.
ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

Pſalmus aſaph. 81.
Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πά.

DEus ſtetit in ſynagoga deoꝝ: in medio āt deos diiudicabit. Vſqꝫ quo iudicatis iniq̄tatē: & facies pctoꝝ ſumitis: Judicate pupillo & egeno: humilē & paupeꝝ iuſtificate. Eripite paupem & egenū: de manu pctōris liberate eū. Neſcierūt neqꝫ intellexerūt: in tenebris ambulāt. Mouebūtur omnia fundamēta t̄re. Ego dixi: dii eſtis & filii excelſi oēs: vos āt ſicut hoīes moriemini: & ſic vn9 de pncipibus cadetis. Surge deus iudica t̄rā: qm̄ tu hereditabis in oibus gētibus.

Ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ. Ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε; Κρίνατε ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ, ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώσατε. Ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσασθε αὐτόν. Οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται. Σαλευθήτωσαν πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες, ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε. Ἀνάστα ὁ θεὸς κρίνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

Cātícū pſalmi aſaph. 82.
Ὠδὴ ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ. πβ.

DEus q̄s ſimilis erit tibi: ne taceas neqꝫ cōpeſcaris deus. Qm̄ ecce inimici tui ſonuerūt: & q̄ oderūt te extulerūt caput. Sup ppl'ꝫ tuū malignauerūt cōſiliū: & cogitauerūt aduerſus ſctōs tuos. Dixerūt: venite & diſpdamus eos de gēte: & nō memoret̄ nomē iſrael vltra. Qm̄ cogitauerūt vnanimiter ſimul: aduerſus te teſtamētū diſpoſuerūt. Tabernacula idumeoꝝ & iſmaelite: moab & agareni. Gebal & ammon & amalec: Alienigene cū hitātibus tyrū. Et em̄ & aſur venit cū illis: facti ſunt in adiutoriū filiis lot. Dp̄. Fac illis ſicut madiā & ſiſare: ſicut iabim in torrēte ciſſon. Diſpierūt in endor: facti ſūt vt ſtercus t̄re. Pone pncipes eoꝝ ſicut oreb & zeb & zebee & ſalmana: oēs pricipes eoꝝ. Qui dixerūt: hereditate poſſideam9 nobis ſctūariū dei. Deus meus pone illos vt rotā: ſicut ſtipulā āñ faciē vēti. Sicut ignis q̄ cōburet ſyluā: ſicut flāma q̄ cōburet mōtes. Ita pſeq̄ris illos in tēpeſtate tua: & in ira tua

Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; μὴ σιγήσῃς μηδὲ καταπραΰνῃς ὁ θεός. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν. Ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου. Εἶπαν, δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα ἰσραὴλ ἔτι. Ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ διαθήκην διέθεντο. Τὰ σκηνώματα τῶν ἰδουμαίων καὶ οἱ ἰσμαηλῖται, μωὰβ καὶ οἱ ἀγαρηνοί, Γεβὰλ καὶ ἀμμὼν καὶ ἀμαλὴκ, Ἀλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοικούντων τύρον. Καὶ γὰρ καὶ ἀσοὺρ συμπαρεγένετο μετ᾽ αὐτῶν, ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς λώτ. Διάψαλμα. Ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ μαδιὰμ καὶ τῷ σισάρα, ὡς τῷ ἰαβὶμ ἐν τῷ χειμάρρῳ κισῶν. Ἐξωλοθρεύθησαν ἐν ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ. Θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν ὠρὴβ καὶ ζὴβ καὶ ζεβεὲ καὶ σαλμανάν, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν. Οἵτινες εἶπον, κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ. Ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς ὡς τροχόν, ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου. Ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλὸξ ἣ κατακαύσει ὄρη. Οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου

turbabis eos. Imple facies eoꝝ igno
συνταράξεις αὐτούς. Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτι
minia: ⁊ q̄rēt nomē tuū dn̄e. Erubeſcāt ⁊
μίας, καὶ ζητήσουσι τὸ ὄνομά σου κύριε. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ
cōturbētur in ſeculū ſeculi: ⁊ cōfundā
ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτω
tur ⁊ pereāt. Et cognoſcāt: qꝛ nomē tibi dn̄s:
σαν καὶ ἀπολέσθωσαν. Καὶ γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι κς,
tu ſolus altiſſimus in om̄i t̄ra.
σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

In finē pro torcularibus filijs coꝛe pſalmus. 83.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πγ΄

Q Uā dilecta tabnacula tua dn̄e ẍtu
Ως ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμε
tū. Cōcupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria do
ων. Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τ̄ κυ
mini. Coꝛ meū ⁊ caro mea exultauerūt in deū
ρίου. Ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν
viuū. Et em̄ paſſer inuenit ſibi domū: ⁊ turtur ni
ζῶντα. Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσ
dū ſibi: vbi ponet pullos ſuos. Altaria tua dn̄e
σιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. Τὰ θυσιαστήριά σου κύριε
ẍtutū: rex me⁹ ⁊ deus meus. Btī q̄
τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. Μακάριοι οἱ
habitāt in domo tua: in ſecula ſeculoꝝ lau
κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰ
dabūt te. Dp̄. Btūs vir: cui eſt auxiliū
νέσουσί σε. Διάψαλμα. Μακάριος ἀνήρ, ᾧ ἐστιν ἀντίληψις
ipſi abs te: aſcēſiōes in coꝛde ſuo diſpoſuit. In
αὐτῷ παρὰ σοί, ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο. Εἰς
valle lachꝛymaꝝ: in loco quē poſuit: ⁊
τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο, καὶ
em̄ bn̄dictiōes dabit legis latoꝛ. Ibunt de ẍtu
γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν. Πορεύσονται ἐκ δυνάμε
te in ẍtutē: videbit deus deoꝝ in ſion. Dn̄e deus
ως εἰς δύναμιν, ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν σιών. Κύριε ὁ θεὸς
ẍtutū exaudi oꝛonē meā: aurib⁹ p̄cipe
τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι
deus iacob. Dp̄. Protectoꝛ nr̄ aſpice deus:
ὁ θεὸς ἰακώβ. Διάψαλμα. Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός,
⁊ reſpice in faciē chꝛiſti tui. Quia meli
καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον τ̄ χριστοῦ σου. Ὅτι κρείσ
oꝛ ē dies vna in atrijs tuis: ſup milia.
σων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ χιλιάδας.
Elegi abiectus eſſe in domo dei mei
Ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ μου
magis q̄ hītare me in tabnaculis pctoꝝ. Quia miſeri
μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν. Ὅτι ἔλε
coꝛdiā ⁊ ẍitatē diligit dn̄s: deus grāꝫ ⁊ glīā da
ος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεὸς χάριν καὶ δόξαν δώ
bit. Dn̄s nō p̄uabit bonis eos qui ambulāt in īnocētia.
σει. Κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ.
Dn̄e deus ẍtutū btūs hō q̄ ſperat in te.
Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.

In finē filijs coꝛe pſalmus.. 84.
Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πδ΄.

B Enedixiſti dn̄e trā tuā: auertiſti capti
Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰχμα
uitatē iacob. Remiſiſti iniq̄tates plebi tue: cooꝑuiſti
λωσίαν ἰακώβ. Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, ἐκάλυψας
oīa pctā eoꝝ. Mitigaſti oēꝫ
πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατέπαυσας πᾶσαν τὴν
irā tuā: auertiſti ab ira indignatōis tue. Cōuerte
ὀργήν σου, ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. Ἐπίστρεψον
nos deus ſalutaris nr̄: ⁊ auerte irā tuā
ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου
a nobis. Nūq̄d in eternū iraſceris nobis: aut extēdes i
ἀφ' ἡμῶν. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ὀργισθήσῃ ἡμῖν; ἢ διατενεῖς τὴν ὀρ
rā tuā a gn̄atiōe in gn̄ationē? Deus tu cōuerſus
γήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν; Ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας
viuificabis nos: ⁊ plebs tua
ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου

[q]cōturbabis eos. [r]Imple
[s]facies eorū [t]ignominia:
[u]& q̄rēt [x]nomen tuū [y]do-
mine. [z]Confundātur
[a]& conturbētur [b]vſq; [c]in
ſeculū: [d]& erubeſcant [e]&
pereant. [f]Et ſciant [g] quia
[i]nomē tuū eſt [k]dn̄s: [l]ſol⁹
[b]tu [m]excelſus [n]ſuper [o]om
nem [p]terram.
[a]Victori [b]pro [c]torculari-
bus: [d]filiorū [e]core [f]p̄s. 84
Q Vam [b]dilecta [i]taber
nacula tua
[k]domine [l]exercituum.
[m]Deſiderat [n]& [o]deficit
[p]anima mea [q]in atria [r]do
mini: [s]cor meum [t]& caro
mea [u]laudabūt [y]deū [z]viuē
tem. [a]Siquidem [b]paſſer
[c]inuenit [d]domum: [e] & a-
uis [f]nidum [g]ſibi [h]vbi
[i]ponat [k]pullos ſuos: [m]al-
taria tua
[n]dn̄e [o]exercituū [p] rex me
us [q]& deus meus. [r] Beati
[s]qui habitant in [t]domo
tua: [u]adhuc [x]laudabūt te.
[y]Sp. [z]Btūs [a]hō [c]cuius [d]in
te eſt [b]fortitudo: [e] ſemite
[f]in corde ſuo. [g] Trāſeun
tes [h]in vallem [i]fletus
[k]fontē [l]ponēt eā: [n]benedi
ctiōe [m]quoq; [o]amicietur
[p]doctor. [q]Ibunt [r]de forti
tudīe [s]i [t]fortitudinē: [u]ap-
parebūt [x]apud [y] deū [z]in ſi
on. [a]Domine [b] deus
[c]exercituū [d] exaudi [e]ora-
tionem meam: [f]auſculta
[g]deus [h]iacob. [i] Semper.
[k]Clypeus noſter [l] vide
[m]deus: [n]& attende [o] faciē
[p]xp̄i tui. [q]Q̄m [r]melior ē
[s]dies [t]in atriis tuis [u]ſuper
milia: [x]elegi [y]abiectus eē
[z]in domo [a]dei mei [b] ma-
gis quā hītare [c] ī taberna
culis [d]impietatis. [e] Quia
[f]ſol [g]& ſcutū [h]dn̄s [i] deus:
[k]grām [l] & gloriā [m] dabit
[n]dn̄s: [o]nec [p] p̄hibebit [q]bo
nū [r]ab his q̄ ābulāt [s]in p̄
fectiōe. [t] Dn̄e [u]exercituū
[x]btūs [y]hō [z]qui cōfidit [a]ī te
[a]Victori [b]filioꝝ [c]core [d]p̄s
P Lacat⁹ es [f]dn̄e 85.
[g]t̄re tue: [h] reduxiſti
[i]captiuitatē [k]iacob. [l] Di-
miſiſti [m]iniquitatē [n] p̄p̄lo
tuo: [o]op̄uiſti [p]oīa [q]pctā eo
rū. [r]Sp. [s] Cōtinuiſti [t]oēm
[u]idignationē tuā: [x]cōuer
ſus es [y]ab ira [z]furoris tui.
[a]Cōuerte nos [b]de⁹ [c]ieſus
nr̄: [d]& ſolue [e]irā tuā [f] ad-
uerſum nos. [g]Noli ī eter-
nū [h]iraſci [i]nobis: [k] exten-
dēs [l]irā tuā [m]in gn̄ationē
[n]& generationem. [o]Non
ne [p] tu [q]reuertens [r]viuifi-
cabis nos: [s]& pp̄ls tuus

תבהלם: מלא פניהם קלון
ויבקשו שמך יהוה: יבשו
ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו:
וידעו כי אתה שמך יהוה לבדך
עליון על כל הארץ: lxxxiiii.
למנצח על הגתית לבני קרח
מזמור: מה ידידות משכנותיך
יהוה צבאות: נכספה וגם כלתה
נפשי לחצרות יהוה לבי ובשרי
ירננו אל אל חי: גם צפור
מצאה בית ודרור קן לה אשר
שתה אפרחיה את מזבחותיך
יהוה צבאות מלכי ואלהי: אשרי
יושבי ביתך עוד יהללוך סלה:
אשרי אדם עוז לו בך מסלות
בלבבם: עברי בעמק הבכא
מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה
מורה: ילכו מחיל אל חיל יראה
אל אלהים בציון: יהוה אלהים
צבאות שמעה תפלתי האזינה
אלהי יעקב סלה: מגננו ראה
אלהים והבט פני משיחך: כי טוב
יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף
בבית אלהי מדור באהלי רשע: כי
שמש ומגן יהוה אלהים חן וכבוד
יתן יהוה לא ימנע טוב להולכים
בתמים: יהוה צבאות אשרי אדם
בטח בך: lxxxv. למנצח לבני קרח
מזמור: רצית יהוה ארצך שבת
שבות יעקב: נשאת עון עמך כסית
כל חטאתם סלה: אספת כל
עברתך השיבות מחרון אפך:
שובנו אלהי ישענו והפר
כעסך עמנו: הלעולם תאנף
בנו תמשך אפך לדר ודר:
הלא אתה תשוב תחיינו ועמך

בהל פנה
קלה בקש
בוש
בהל חפר
אבד בדד
עלה
נצח נת
זמר ידד
שכן כסף
כלה
רנן צפר
דרר קנן
שות פרח
זבח
ישב הלל
עזז סלל
עין שות
עטה ירה
ראה
כלל אזן
נבט פנה
משח ספף
כבד
נתן מנע
הלך תמם
נצח
זמר רצה
שוב שבה
כסה
שוב חרה
פור
עלם אנף
משך
שוב חיה

יִשְׂמְחוּ בָךְ׃ הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ — שָׂמַח רָאָה
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ׃ אֶשְׁמְעָה מַה — נָתַן שָׁמַע
יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם — דָּבַר שָׁלַם
אֶל עַמּוֹ וְאֶל חֲסִידָיו וְאַל יָשׁוּבוּ — חָסַד שׁוּב
לְכִסְלָה׃ אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יִשְׁעוֹ — קָרַב
לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת — כָּבַד
נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃ אֱמֶת — פָּגַשׁ
מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם — צָמַח
נִשְׁקָף׃ גַּם יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ — שָׁקַף נָתַן
תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃ צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ — בּוּל פָּנָה
וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃ lxxxvi. — הָלַךְ שׂוּם
תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ — פָּלַל נָטָה
עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי׃ שָׁמְרָה — עָנָה עָנָה
נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ — אָבָה חָסַד
אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃ חָנֵּנִי — יָשַׁע
אֲדֹנָי כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם׃ — בָּטַח
שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי — קָרָא
נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי — נָשָׂא
טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃
הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה — אָזַן
בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃ בְּיוֹם צָרָתִי — קָשַׁב חָנַן צוּר
אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃ אֵין כָּמוֹךָ — קָרָא עָנָה
בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ כָּל — עָשָׂה עָשָׂה
גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ — בּוֹא שָׁחָה
לְפָנֶיךָ יְהוָה וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃ — פָּנָה
כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת — גָּדַל פָּלָא
אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ הוֹרֵנִי — בָּדַד יָרָה
יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ — הָלַךְ
יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃ אוֹדְךָ — יָדָה
אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה — כָּבַד
שִׁמְךָ לְעוֹלָם׃ כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל — עָלַם גָּדַל
עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל — נָצַל שָׁאַל
תַּחְתִּיָּה׃ אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי — זוּד קוּם
וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא — יָעַד עָרַץ
שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃ וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל — שׂוּם
רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד — רָחַם חָנַן

letabitur in te. Ondē nobis dn̄e miām tuam: & salutare tuū da nobis. Audiā qd loq̄tur deus dn̄s: loq̄tur eni pacē ad pplm̄ suū & ad ſctōs suos: vt nō cōuertātur ad stultitiā. Verūtamē ppe est his qui timent eū salutare eius: vt inhabitet glia in terra nr̄a. Mia & veritas occurrerūt sibi: iustitia & pax deosculate sunt. Veritas de terra orta ē: & iustitia de celo prospexit. Sed & dn̄s dabit bonū: & terra nr̄a dabit germē suū. Iustitia añ eū ibit: & ponet in via gressus suos.

Oratio dauid. 86.

INclina dn̄e aurē tuam & exaudi me: quia egenus & pauper sum ego. Custodi animā meā qm̄ ſctūs sum: salua seruū tuum deus meus qui confidit in te. Miserere mei dn̄e: qm̄ ad te clamabo tota die. Letifica aīam serui tui: quia ad te dn̄e animā meā leuo. Tu enī es dn̄e bonus & ppicia bilis: & multus mia oībus qui īuocāt te. Exaudi dn̄e orōnē meā: & ausculta vocē depcationū mearū. In die tribulatiōis mee inuocabo te: quia exaudies me. Nō est similis tui in diis dn̄e: & non est iuxta opera tua. Oēs gentes quas fecisti venient & adorabunt coram te dn̄e: & glorificabūt nomē tuū. Quia magnus es tu & faciens mirabilia: tu es deus solus. Doce me domine viam tuam: vt ambulem in veritate tua: vnicum fac cor meum vt timeat nomē tuum. Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomē tuū ī eternū. Quia mia tua magna est super me: & eruisti animam de inferno extremo. Deus supbi surrexerunt aduersus me: & cetus robustorum quesierunt animā meam & non posuerunt te in conspectu suo. Tu autem dn̄e deus misericors & clemens: patiēs & multe misericordie

letabitur in te. Ostēde nobis dn̄e miaz tuā: &
εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. Δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, καὶ
salutare tuū da nobis. Audiā qd loq̄tur in me
τὸ σωτήριόν σου δώης ἡμῖν. Ακούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ
dn̄s deus. Qm̄ loq̄tur pacē in plebē suā: &
κύριος ὁ θεός. Οτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
sup sctōs suos: & sup eos qui cōuertūt
ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρ-
cor ad eū. Verūtñ ppe timētes eū sa
δίαν ἐπ᾽ αὐτόν. Πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σω
lutare ipsi⁹: vt inhabitet glia in tra nr̄a.
τήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
Mia & ṽitas obuiauerūt: iustitia & pax os-
Ελεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κα
culate sūt. Veritas de tra orta est: & iusti
τεφίλησαν. Αλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύ
tia de celo pspexit. Et eñ dn̄s dabit beni
νη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. Καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστό
gnitatē: & tra nr̄a dabit fructū suū. Iusti
τητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς. Δικαιο-
tia añ eū ambulabit: & ponet in via
σύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ
gressus suos.
διαβήματα αὐτοῦ.

Oratio dauid. 85.
Προσευχὴ τῷ δαυίδ. πε.

INclina dn̄e aurē tuā & exaudi me: qm̄ inopś & paup sū ego. Custodi aiaz meā: qm̄ sanctus sū: saluū fac seruū tuū deus meus: spantē in te. Miserere mei dn̄e qm̄ ad te clamabo tota die. Letifica aiaz serui tui: qm̄ ad te leuaui aiaz meā. Qm̄ tu dn̄e suauis & mitis: & multe mie oībus inuocātibus te. Auribus pcipe dn̄e orōnē meā: & intēde voci depcatiōis mee. In die tribulatiōis mee clamaui ad te: qz exaudisti me. Nō est similis tui in diis dn̄e: & nō est s̄m opa tua. Oēs gētes q̄scūq̧ fecisti: venīēt: & adorabūt corā te dn̄e. Et glificabūt nomē tuū: qm̄ magnus es tu: & faciēs mirabilia: tu es deus solus. Deduc me dn̄e in via tua: & ingrediar in ṽitate tua. Letetur cor meū vt timeat nomē tuū. Cōfitebor tibi dn̄e deus meus in toto corde meo: & glificabo nomē tuū in eternū. Quia mia tua magna sup me: & eruisti aiaz meā ex inferno inferiori. Deus iniqui insurrexerūt sup me: & synagoga potētiū q̄sierūt aiaz meā: & nō pposuerūt te ī cōspectu suo. Et tu dn̄e deus meus miserator & misericors: patiēs & multe mie &

Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ. Φύλαξον τὴν ψυχήν μου, ὅτι ὅσιός εἰμι, σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ σέ. Ελέησόν με κύριε ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην τὴν ἡμέραν. Εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου. Οτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε. Ενώτισαι κύριε τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου. Εν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι ἐπήκουσάς μου. Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου. Πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας, ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κύριε. Καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου, ὅτι μέγας εἶ σύ, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ θεὸς μόνος. Οδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. Εξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα. Οτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου. Ο θεὸς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ

verax. Reſpice in me ꝛ miſerere mei: da im
ἀληθινός. Επίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, δός τὸ κρά=
periū tuū puero tuo ꝛ ſaluū fac filiū ancil
τος σου τῷ παιδί σου καὶ σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδί=
le tue. Fac mecū ſignū in bonū: ꝛ vide
σκης σου. Ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτω
ant q̄ oderūt me: ꝛ cōfundātur. Qm̄ tu dn̄e
σαν οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν. Οτι σὺ κύριε
adiuuiſti me ꝛ cōſolatus es me.
βοηθήσας μοι καὶ παρεκάλεσάς με.

Filijs core pſalmus cātici. 86.
Τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πϛ´.

Fundamēta eius in mōtibus ſctis. Diligit
Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. Αγαπᾷ
dn̄s portas ſion: ſup oīa tabnacula ia
κύριος τὰς πύλας σιών, ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα ἰα
cob. Glorioſa dicta ſūt de te ciuitas dei.
κώβ. Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.
Memor ero raab: ꝛ babylōis ſciētibus me. Et
Μνησθήσομαι ῥαάβ, καὶ βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με. Καὶ
ecce alienigene ꝛ tyrus ꝛ pp̄ls ethiopū: hi
ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιόπων, οὗτοι
fuerūt illic. Mater ſiō dicet hō: ꝛ ho
ἐγενήθησαν ἐκεῖ. Μήτηρ σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρω=
mo natus eſt in ea: ꝛ ip̄e fundauit eā altiſ
πος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψι
ſimus. Dn̄s narrabit in ſcriptura pp̄loꝝ: ꝛ p̄ncipū
στος. Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόντων τού
toꝝ qui fuerūt in ea. Sicut letātiū omni=
των τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ. Ως εὐφραινομένων πάν=
um hītatio in te.
των ἡ κατοικία ἐν σοί.

Cāticū pſalmi filijs core: in finē pro maeleth
Ωδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ
ad reſpōdēdū: intellectus eman iſraeliti. 87.
τ͂ ἀποκριθῆναι, συνέσεως αἰμὰν τῷ ἰσραηλίτῃ. πζ´.

Domine deus ſalutis mee: die clamaui ꝛ ī no=
Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυ
cte corā te. Intret in cōſpectu tuo oro mea.
κτὶ ἐναντίον σου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου
Inclina aurē tuā ad precē meā: q꞉ repleta ē malis
Κλῖνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐπλήσθη κακῶν
aīa mea: ꝛ vita mea īferno ap̄ppīquit. Eſtimatus ſum
ἡ ψυχή μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε. Προσελογίσθην
cū deſcēdētibus in lacū. Fact⁹ ſū ſicut ho
μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. Εγενήθην ὡσεὶ ἄνθρω
mo ſine adiutorio: inter mortuos liber. Sicut vulnerati dor
πος ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. Ωσεὶ τραυματίαι κα=
miētes in ſepulchro: q̄ꝝ nō es memor āpli⁹: ꝛ ipi de ma
θεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χει
nu tua repulſi ſūt. Poſuerūt in lacu inferiori: in te
ρός σου ἀπώσθησαν. Εθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκο
nebris ꝛ ī vmbra mortis. Sup me cōfirmat⁹ ē furor tu⁹:
τεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Επ᾽ ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου,
ꝛ oēs eleuatiōes tuas induxiſti ſup me. Dp̄.
καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ᾽ ἐμέ. Διά=
Lōge feciſti notos meos a me: poſuerūt
ψαλμα, Εμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἔθεντό
me abomiatione ſibi. Tradit⁹ ſū ꝛ nō egrediebar:
με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. Παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην,
oculi mei lāguerūt pre inopia. Clamaui
οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. Εκέκραξα
ad te dn̄e tota die: expādi ad te
πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς
manus meas. Nūq̄d mortuis facies mirabilia: aut me
χεῖράς μου. Μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια, ἢ ἰα=
dici ſuſcitabūt ꝛ cōfitebūtur tibi? Nūq̄d narrabit
τροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι; Μὴ διηγήσεταί
aliq̄s in ſepulchro miaꝫ tuā: ꝛ v̄itatē tuā in
τις ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν
p̄ditiōe? Nūq̄d cognoſcētur in tenebris
τῇ ἀπωλείᾳ; Μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει ꝏꝏꝏ

& verax. Reſpice ad me & miſerere mei: da fortitudinem tuā ſeruo tuo: & ſalua filiū ancil=le tue. Fac mecū ſignū in bonitate: & videant qui oderunt me & con=fundantur: quia tu do=mine auxiliatus es mihi & conſolatus es me.

Filiorum core pſal=mus cantici. 87.

Fundamētū eius in mōtibus ſāctuarii. Diligit dn̄s portas ſiō: ſup oīa tabernacula ia=cob. Glorioſa dicta ſūt ī te ciuitas dei. Sēper. Cōmemorabor ſupbie & babylōis ſciētib⁹ me: ecce paleſtina & tyrus cū ethiopia iſte natus eſt ibi. Ad ſiō autē dice=tur: vir & vir natus eſt in ea: & ipſe fundauit eā excelſus. Dn̄s narra=bit ſcribēs pop̄los: iſte natus eſt ibi. Semper. Et cātores quaſi in cho=ris: oēs fōtes mei ī te.

Cāticū carminis filiorū core: victori ſuper chorū ad p̄cinēdū: eru=ditio hemā ezraite. 88.

Domine deus ſalu=tis mee per diē cla=maui: in nocte corā te. Ingrediatur ante te o=ratio mea: inclina aurē tuā ad laudationē meā. Quia repleta eſt malis anima mea: & vita mea ad infernū deſcendit. Reputatus ſum cū de=ſcēdentibus in lacū: fa=ctus ſum quaſi hō inua=lidus. Inter mortuos li=ber: ſicut interfecti dor=miētes ī ſepulchro quo=rū nō recordaris ampli=us: & q a manu tua ab=ſciſi ſunt. Poſuiſti me in lacu nouiſſimo: in tene=bris & in p̄fundo. Sup me cōfirmatus ē furor tuus: & cūctis fluctibus tuis afflixiſti me. Sp. Lōge feciſti notos me=os a me: poſuiſti me ꝏ abōiationē eis clauſū & nō prodeūtē. Ocu=lus meus infirmatus eſt ab afflictiōe: inuocaui te dn̄e tota die: expan=di ad te palmas meas. Nunq̄d mortuis facies mirabilia: aut gigātes reſurgēt & cōfitebūtur tibi? Sp. Nūq̄d narrabi=tur ī ſepulchro mīa tua: & veritas tua ī p̄ditiōe? Nūq̄d cognoſcentur in

וֶאֱמֶת׃ פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה	נתן
עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ׃	עזז ישע
עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ	בנה אמה
שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְהוָה	בוש
עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃ lxxxvii.	
לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר	זמר שור
יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ׃ אֹהֵב יְהוָה	יסד
שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃	שכן
נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים	כבד דבר
סֶלָה׃ אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי	זכר
הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם כּוּשׁ זֶה יֻלַּד	
שָׁם׃ וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ	אמר
יֻלַּד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן׃ יְהוָה	כון עלה
יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד שָׁם	ספר כתב
סֶלָה׃ וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי	שור חלל
בָּךְ׃ lxxxviii. שִׁיר מִזְמוֹר	ענן שור
לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל מָחֲלַת לְעַנּוֹת	זמר נצח
	חלל
מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃	ענה שכל
יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי	זרח ישע
בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ׃ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי	בוא פנה
הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃ כִּי שָׂבְעָה	פלל נטה
	רנן
בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃	רוע חיה
נֶחְשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי	שאל נגע
כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל׃ בַּמֵּתִים חָפְשִׁי	חשב ירד
כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא	היה מות
זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃	גזר
שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים	שית חשך
בִּמְצֹלוֹת׃ עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל	צול יחם
מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶּלָה׃ הִרְחַקְתָּ	שבר ענה
מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ	רחק ידע
כָּלֻא וְלֹא אֵצֵא׃ עֵינִי דָאֲבָה	שית תעב
מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל יוֹם	כלא יצא
	ענה
שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי׃ הֲלַמֵּתִים	
תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא אִם רְפָאִים יָקוּמוּ	עשה קום
יוֹדוּךָ סֶּלָה׃ הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ	ידה ספר
אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃ הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ	אמן ידע

פלאך וצדקתך בארץ נשיה׃ — נשה
ואני אליך יהוה שועתי ובבקר
תפלתי תקדמך׃ למה יהוה תזנח — פלל קדם
נפשי תסתיר פניך ממני׃ עני — זנח סתר
אני וגוע מנער נשאתי אמיך — פנה ענה
אפונה׃ עלי עברו חרוניך — אים
בעותיך צמתותני׃ סבוני — פון חרה
כמים כל היום הקיפו עלי יחד׃ — בעת סבב
הרחקת ממני אהב ורע מידעי — נקף
מחשך׃ lxxxix. משכיל לאיתן — רחק רעה
האזרחי חסדי יהוה — ידע חשך
עולם אשירה לדר ודר אודיע — שכל זרח
אמונתך בפי׃ כי אמרתי עולם — עלם שור
חסד יבנה שמים תכן אמונתך — דור ידע
בהם׃ כרתי ברית לבחירי — אמן פה
נשבעתי לדוד עבדי׃ עד עולם — בנה כון
אכין זרעך ובניתי לדר ודור — כרת בחר
כסאך סלה׃ ויודו שמים פלאך — שבע עלם
יהוה אף אמונתך בקהל קדשים׃ — כון בנה
כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה — ידה
ליהוה בבני אלים׃ אל נערץ — קדש
בסוד קדשים רבה ונורא על — ערך דמה
כל סביביו׃ יהוה אלהי צבאות — ערץ
מי כמוך חסין יה ואמונתך — רבב ירא
סביבותיך׃ אתה מושל בגאות — סבב
הים בשוא גליו אתה תשבחם׃ — חסן
אתה דכית כחלל רהב בזרוע — משל גאה
עזך פזרת אויביך׃ לך שמים — נשא גלל
אף לך ארץ תבל ומלאה אתה — שבח דכה
יסדתם׃ צפון וימין אתה בראתם — זרע עזז
תבור וחרמון בשמך ירננו׃ לך — צפן ימן
זרוע עם גבורה תעז ידך תרום — רנן
ימינך׃ צדק ומשפט מכון כסאך — זרע גבר
חסד ואמת יקדמו פניך׃ אשרי — עזז רמם
העם ידעי תרועה יהוה באור — שפט כון
פניך יהלכון׃ בשמך יגילון כל — קדם פנה — ידע רוע — הלך גול

tenebris mirabilia tua:
& iustitia tua in terra q̃
obliuiõi tradita ẽ? Ego
aũt ad te dñe clamaui:
& mãe oratio mea p̃ue
niet te. Quare dñe abii
cis aĩam meã: abscõdis
faciẽ tuã a me? Pauper
ego sum & erũnosus
ab adolescẽtia mea: por
taui furorẽ tuũ & cõtur
batus sum. Per me tran
sierũt ire tue: terrores
tui opp̃sserũt me. Cir=
cundederũt me quasi a=
q̃ tota die: vallauerunt
me pariter. Lõge feci=
sti a me amicũ & soda=
lẽ: notos meos abstuli=
sti. Eruditio ethã
ezraite. 89.
Misericordias dñi in
eternũ cãtabo: in
gñatiõe & gñationẽ an
nũciabo veritatẽ tuã in
ore meo. Q̃m dixi sẽ=
piterna mĩa edificabi=
tur: celos fundabis ve
ritas tua in eis. Percussi
fedus cum electo meo:
iuraui dauid s̃uo meo.
Usq; in eternũ stabiliã
semen tuum: & edifica
bo in gñatiõe & gñatio
nẽ thronum tuũ. Sp.
Cõfitebũtur celi mira
bilia tua dñe: & verita=
tẽ tuã in ecclesia sctõr.
Quis enĩ ĩ nubibus eq̃=
bitur dño: assimilabi=
tur domino in filiis dei?
Deus inclitus ∞∞∞∞
in archano sanctorum
nimio: & terribilis in
cunctis q̃ circa eũ sunt.
Domine deus exerci=
tuũ qs similis tui? fortissi
me domine: & veritas
tua in circuitu tuo. Tu
dominaris superbie
maris: elationes gurgi
tũ eius tu comprimis.
Tu cõfregisti q̃si vulne
ratũ supbũ: in brachio
forti tuo dispsisti inimi
cos tuos. Tui sunt celi
& tua ẽ terra: orbẽ &
plenitudinem eius tu ∞
fundasti. Aquilonem
& dexterum tu creasti:
thabor & hermon no=
mẽ tuũ laudabũt. Tuũ
brachiũ cũ fortitudie:
roboretur manus tua
exaltetur dextera tua.
Iustitia & iudiciũ firma
mentũ throni tui: mĩa
& veritas p̃cedẽt faciẽ
tuã. Btũs ppl's q nouit
iubilũ: dñe in lumine
vult9 tui ãbulabũt. In
noĩe tuo exltabũt tota

mirabilia tua: & iustitia tua in tra obliuiõi trad
τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλελησμέ
ta? Et ego ad te dñe clamaui: & mane oratio
νῃ; Κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσευχή
mea p̃ueniet te. Ut q̃d dñe repellis aĩaʒ meã: aue
μου προφθάσει σε. Ἱνατί κύριε ἀπωθῇς τὴν ψυχήν μου, ἀπο
tis faciẽ tuã a me? Paup sũ ego: &
στρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; Πτωχός εἰμι ἐγώ, καὶ
in laborib9 a iuuẽtute mea: exaltatus aũt humiliatus sũ & c
ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξ
turbat9 sũ. In me trãsierũt ire tue: terrores tui cõ
ηπορήθην. Ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, οἱ φοβερισμοί σου ἐξ
turbauerũt me: circũdederũt me sicut aqua. Tota die
ετάραξάν με, ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. Ὅλην τὴν ἡμέραν
circũdederũt me simul: elõgasti a me amicũ & p̃ximũ:
περιέσχον με ἅμα, ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον
& notos meos a miseria.
καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.
Intellectus etham israelite. 88.
Συνέσεως αἰθὰμ τῷ ἰσραηλίτῃ. πη'.
Misericordias tuas dñe in eternũ cãtabo: in gñationẽ &
Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ
gñationẽ ãnũtiabo v̄itatẽ tuã in ore meo. Q̃m
γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί μου. Ὅτι
dixisti in eternũ mĩa edificabitur: in celis
εἶπας εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς οὐρανοῖς
p̃parabit v̄itas tua. Disposui testamẽtũ
ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου. Διεθέμην διαθήκην τοῖς
electis meis: iuraui dauid seruo meo vsq; in eter
ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα δαυὶδ τῷ δούλῳ μου ἕως τοῦ αἰῶ
nũ. Preparabo semẽ tuũ: & edificabo in gña
νος. Ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενε=
tionẽ & gñationẽ sedẽ tuã. Cõfitebũtur celi
ὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου. Ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ
mirabilia tua dñe: & eñ v̄itatẽ tuã in ecclesia
θαυμάσιά σου κύριε, καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ
sctõr. Q̃m q̃s in nubibus equabit dño: simi
ἁγίων. Ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ, ὁμοι
lis erit dño in filijs dei? Deus q̃ glificatur in
ωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ; Ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν
cõsilio sctõr: magnus & terribilis est sup oẽs q̃
βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς
in circuitu eius. Dñe deus v̄tutũ q̃s similis
περικύκλῳ αὐτοῦ. Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός
tibi? potẽs es dñe: & v̄itas tua ĩ circuitu tuo. Tu
σοι; δυνατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου. Σὺ
dñaris potestati maris: motũ autẽ
δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν
fluctuũ eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut
κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις. Σὺ ἐταπείνωσας ὡς
vulneratũ supbũ: in brachio v̄tutis
τραυματίαν ὑπερήφανον, ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς
tue dispsisti inimicos tuos. Tui sũt celi:
σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου. Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί,
& tua est tra: orbẽ tre & plenitudinẽ eius tu
καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ
fundasti: aquilonẽ & mare tu creasti.
ἐθεμελίωσας, τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας,
Thabor & hermõ in noĩe tuo exultabũt:
Θαβὼρ καὶ ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται,
tuũ brachiũ cũ potẽtia. Firmetur manus
σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. Κραταιωθήτω ἡ χείρ
tua: exaltet dextera tua. Iustitia & iuditiũ p̃pa
σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου. Δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοι
tio sedis tue. Mĩa & v̄itas p̃cece
μασία τοῦ θρόνου σου. Ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύ=
dẽt ante faciẽ tuã: Btũs ppl's q̃ scit
σονται πρὸ προσώπου σου. Μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων
iubilationẽ. Dñe in lumine vultus tui ambula=
ἀλαλαγμόν. Κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσον
bũt: & in noĩe tuo exultabũt tota
ται, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ∞∞

die: τ in iustitia tua exaltabūtur. Quõ glo
ἡμέραν, καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται. Ὅτι καύ
ria ꝟtutis eoꝝ tu es: τ in bñplacito tuo
χημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑ=
exaltabit cornu nr̄uꝫ. Quia dñi assumptio:
ψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν. Ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις,
τ sc̄ti israel regis nr̄i. Tūc locutus es in
καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. Τότε ἐλάλησας ἐν
visiõe filijs tuis: τ dixisti: posui adiutoriū in po=
ὁράσει τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας, ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυ
tēte: exaltaui electū de plebe mea. Inueni dauid
νατόν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Εὗρον δαυὶδ
seruū meū: in oleo sc̄tõ meo vnxi eū. Ma=
τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν. Ἡ γὰρ
nus eñi mea auxiliabit ei: τ brachiū meū cõfir
χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύ
mabit eū. Nihil pficiet inimicus in eo: τ fili⁹ iniq̄
σει αὐτόν. Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομί
tatis nõ apponet nocere ei. Et cõcidã a
ας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Καὶ συγκόψω ἀπὸ
facie ip̄i⁹ inimicos eius: τ odiē
προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισοῦν=
tes eū in fugã ꝯuertã. Et ꝟitas mea τ mia
τας αὐτὸν τροπώσομαι. Καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός
mea cū ip̄o: τ in noĩe meo exaltabit coꝛ
μου μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται τὸ κέ
nu eius. Et ponã in mari manū eius: τ in
ρας αὐτοῦ. Καὶ θήσομαι ἐν θαλάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν
fluminib⁹ dexterã eius. Ip̄e inuocabit me: pr̄
ποταμοῖς δεξιὰν αὐτοῦ. Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ
meus es tu: deus meus τ susceptoꝛ salutis mee. Et
μου εἶ σύ, θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. Κἀ
ego p̄mogenitū ponã illū: excelsū p̄e regi
γὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασι=
bus t̄re. In eternū seruabo illi miaꝫ meã:
λεῦσι τῆς γῆς. Εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου,
τ testamētū meū fidele ip̄i. Et ponã in seculū
καὶ ἡ διαθήκη μου πιστὴ αὐτῷ. Καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
seculi semē eius: τ thronū eius sicut di=
αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέ
es celi. Si dereliq̄rint filij eius le=
ρας τοῦ οὐρανοῦ. Ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νό
gē meã: τ in iudicijs meis nõ ãbulauerit: Si iusti
μον μου, καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν, Ἐὰν τὰ δικαιώ=
tias meas pphanauerit: τ mãdata mea nõ custodierit:
ματά μου βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν,
Visitabo in ꝟga iniq̄tates eoꝝ: τ in ꝟberibus
Ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰς
pctã eoꝝ. Miaꝫ ãt meã nõ dispgã ab eis:
ἀδικίας αὐτῶν. Τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτῶν,
neq̧ nocebo in ꝟitate mea: Neq̧ pphanabo
οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου, Οὐδ' οὐ μὴ βεβηλώσω τὴν
testamētū meū: τ q̄ pcedūt de labijs meis nõ
διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ
faciã irrita. Semel iuraui in sc̄tõ meo si dauid mētiar:
ἀθετήσω. Ἅπαξ ὤμοσα ἐν ἁγίῳ μου εἰ τῷ δαυὶδ ψεύσομαι;
Semen eius in eternū manebit: τ thronus ei⁹ sicut sol
Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος
in cõspectu meo: Et sicut luna pfecta in eternū: τ
ἐναντίον μου, Καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ
testis in celo fidelis. Dp̄. Tu ꝟo repulisti τ des=
μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. Διάψαλμα, Σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξου
pexisti: distulisti xp̄m tuū. Auertisti testamētū
δένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου. Κατέστρεψας τὴν διαθήκην
serui tui: pphanasti in t̄ra sc̄tuariū ei⁹. De=
τοῦ δούλου σου, ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. Κα=
struxisti oēs sepes eius: posuisti firmamētū eius
θεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ
formidinē. Diripuerūt eū oēs trãseūtes viã: fact⁹
δειλίαν, Διήρπαζον αὐτὸν πάντες οἱ διοδεύοντες ὁδόν, ἐγενή
est opp̄briū vicinis suis. Exaltasti dexterã depmētiū
θη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ. Ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόν

die: & in iustitia tua ex
altabuntur. Quia glo=
ria fortitudinis eorū tu
es: & in voluntate tua
eleuabis cornu nostrū.
Quia a dño est prote=
ctio nostra: & a sctõ is=
rael rege nr̄o. Tunc lo=
cutus es per visionē sa=
ctis tuis: & dixisti posui
adiutoriū super robu=
stū: exaltaui electū de
pplo. Inueni dauid ser
uū meū: oleo sctõ meo
vnxi eū. Cū quo ma=
nus mea firma erit: &
brachium meum robo
rauit eum. Non decipi
et inimicus eum: & fili
us iniquitatis non affli=
get eū. Sed cõcidã ante
faciem eius hostes illi⁹:
& qui eū oderūt pcutiã
Veritas ãt mea & mĩa
mea erit cū eo: & in no
mine meo exaltabitur
cornu eius. Et ponã in
mari manū eius: & ĩ flu
minibus dexterã eius.
Ipe ĩuocabit me pater
meus es tu: de⁹ me⁹ &
fortitudo salutis mee.
Ego aūt primogenitū
ponã eū: excelsū regi=
bus terre. In et̃nū cu=
stodiã ei miam meã: &
pactū meū fidele erit ei.
Et ponã in ppetuū se=
mē eius: & thronū eius
sicut dies celi. Si ãt de
reliq̃rint filii eius legem
meã: & in iudiciis meis
nõ ambulauerit. Si ce=
rimõias meas pphana=
uerit: & pcepta mea nõ
custodierit. Visitabo ĩ
virga scelera eorū: & in
plagis iniquitates eorū.
Miam aūt meã nõ au
ferã ab eo: nec menti=
ar in veritate mea. Nõ
violabo pactū meum:
& qđ egressū est de la=
biis meis nõ mutabo.
Semel iuraui in sancto
meo: ne dauid mētiar.
Semē eius in sempiter=
nū erit: & thrõus eius
sicut sol in conspectu
meo. Sicut luna stabilie
tur in sepiternū: & te=
stis in celo fidelis. Sēp.
Tu ãt repulisti & pieci
sti: iratus es aduersus
xp̄m tuū. Attenuasti
pactū serui tui: ppha=
nasti ĩ terra diadema e=
ius. Dissipasti oēs ma=
cerias eius: posuisti mu
nitiões eius pauorē. Di
ripuerūt eū oēs qui trã
seunt p viã: fctūs ē op=

הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ : כִּי | רום
תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ | פאר עזז
תָרוּם קַרְנֵנוּ: כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ | רצה
וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ : אָז | קדש
דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶיךָ וַתֹּאמֶר | חזה חסד
שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי | אמר שוה
בָחוּר מֵעָם: מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי | גבר רום
בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו: אֲשֶׁר | בחר
יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ: | כון זרע
לֹא יַשִּׁיא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן עַוְלָה לֹא | אמץ נשא
יְעַנֶּנּוּ : וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו | איב ענה
וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף: וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי | כתת פנה
עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ: וְשַׂמְתִּי | צור שנא
בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ : הוּא | נגף אמן
יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר | שום
יְשׁוּעָתִי : אַף אָנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ | קרא
עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ: לְעוֹלָם אֶשְׁמוֹר | ישע בכר
לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ: | נתן עלה
וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי | עלם שמר
שָׁמָיִם: אִם יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי | ברת אמן
וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן: אִם חֻקֹּתַי | שום יום
יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ : | עזב ירה
וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים | שפט חקק
עֲוֹנָם: וְחַסְדִּי לֹא אָפִיר מֵעִמּוֹ | חלל צוה
וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי : לֹא | שמר
אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא | פור
אֲשַׁנֶּה: אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי | שקר אמן
אִם לְדָוִד אֲכַזֵּב : זַרְעוֹ לְעוֹלָם | חלל יצא
יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי : כְּיָרֵחַ | שפה שנה
יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה: | שבע כזב
וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם | היה
מְשִׁיחֶךָ : נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ | כון עוד
חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ : פָּרַצְתָּ כָל | אמן
גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה: | מאס עבר
שַׁסֻּהוּ כָּל עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה | משח
לִשְׁכֵנָיו : הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו | שום בצר
| חתת שסס
| רום ימן
| צור

Tex.heb.	Pritiua.he.
הִשְׂמַחְתָּ כָּל אוֹיְבָיו׃ אַף תָּשִׁיב	שָׂמַח אָיַב
צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃	שׁוּב קוּם
הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ	לָחַם שָׁבַת
מִגַּרְתָּה׃ הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו	קָצַר
הֶעֱטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה׃ עַד מָה	יוֹם עָלַם
יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ	עָטָה סָתַר
אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃ זְכָר אֲנִי מֶה חָלֶד	בָּעַר
עַל מַה שָּׁוְא בָּרָאתָ כָּל בְּנֵי אָדָם׃	יָחַם
מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָּוֶת	חָיָה רָאָה
יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל סֶלָה׃	מָלַט שָׁאַל
אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי	
נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃ זְכֹר	שָׁבַע אָמַן
אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי	נָשָׂא
כָּל רַבִּים עַמִּים׃ אֲשֶׁר חֵרְפוּ	רָבַב
אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת	מָשַׁח
מְשִׁיחֶךָ׃ בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן	בָּרַךְ עָלַם
וְאָמֵן׃ xc. תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ	פָּלַל
הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה	עוּן
הָיִיתָ לָּנוּ בְּדוֹר וָדוֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים	הָיָה
יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם	חוּל עָלַם
עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ	שׁוּב אָנַשׁ
עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם׃	אָמַר
כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם	שָׁנָה
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃	תְּמֹל עָבַר
זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר	שָׁמַר יָשַׁן
יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב	הָיָה חָצַר
יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ	חָלַף צִיץ / מוּל כָּלָה
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ	יָחַם בָּהַל
לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃	שׁוּת עָוָה
כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ	עָלַם אוֹר
שָׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ	פָּנָה יוֹם
בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת	שָׁנָה כָּלָה
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי	גָּבַר / שָׁמַן נוּד
גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃ מִי יוֹדֵעַ עֹז	חוּשׁ עוּף
אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ לִמְנוֹת	יָדַע עָזַז
יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה׃	מָנָה יוֹם / יָדַע בּוֹא

probriũ vicinis suis. Eleuasti dexterã hostium eius: letificasti oẽs inimicos illius. Auertisti robur gladii eius: & nõ subleuasti eũ in prelio. Quiescere fecisti mũditiã eius: & thronũ illius in terra detraxisti. Abbreuiasti dies adolescẽtie eius: opuisti eũ ignominia. Sp. Vsq3 quo dñe absconderis in finẽ? succẽditur quasi ignis idignatio tua? Memẽto mei de ꝓfundo: alioqn q̃re frustra creasti filios hoĩm? Quis est vir qui viuat & nõ videat mortẽ: saluãs aĩa3 suã de manu inferi? Sp. Vbi sunt mĩe tue antique dñe: q̃s iurasti dd̃ in veritate tua. Recordare dñe opprobrii seruorũ tuorũ: quia portaui in sinu meo oẽs iniqtates populorũ. Quibus exprobrauerũt inimici tui dñe: qbus exꝓbrauerunt vestigia xpi tui. Bñdictus dñs i sẽpiternũ: amen & amẽ.

Oratio moysi viri dei. 90.

Domĩe hĩtaculũ tu fctũs es nobis: in gñatiõe & gñatõe. Añq3 mõtes nascerẽtur & ꝑturiretur terra & orbis: a seculo & vsq3 ĩ seculũ tu es deus. Cõuertẽs hoĩem vsq3 ad cõtritionẽ: & dicẽs reuertimĩ filii adã. Quia mille ãni in oculis tuis sicut dies hesterna q̃ ꝑtrãsiit & vigilia in nocte. Percutiẽte te eos vt sõniũ erunt: mane q̃si herba ꝑtrãsiẽs. Mane floruit & abiit: ad vesperꝫ contereretur atq3 siccabitur. Cõsũpti ei sum⁹ in furore tuo. & ĩ indignatiõe tua cõturbati sum⁹. Posuisti iniquitates nr̃as corã te: negligẽtias nr̃as ĩ luce vultus tui. Oẽs ei dies nr̃i trãsierũt ĩ furore tuo: cõsumpsimus ãnos nr̃os q̃si ꝑmonẽ loq̃ns. Dies ãnorũ nr̃oꝶ in ipsis septuagĩta ãnis: si ãt multũ ẽ octogĩta ãni: & q̄ ãplius est labor & dolor: qm̃ trãsiuimus cito & aduolauimus. Quis nouit fortitudinẽ ire tue: & scd̃m timorẽ tuũ idignationẽ tuã? Vt nume

eum: letificasti oẽs inimicos eius. Auer
των αὐτόν, ἔυφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Απ
tisti adiutoriũ gladij eius: ꝛ nõ es auxili
στρέψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀντελ
tus ei in bello. Destruxisti ab emũdatiõe
βου αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. Κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ
sua: sedẽ eius in t̃ra collisisti. Mino
αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν κατέρραξας. Εσμίκρ
rasti dies tẽporis eius: ꝑfudisti eũ cõfu
υνας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας αὐτοῦ αἰσχ
siõe. Usq3 quo dñe auertis in finẽ: exardescet
ύνην. Εως πότε κύριε ἀποστρέφῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
sicut ignis ira tua? Memorare q̃ mea sub͡a: nũqd eñ
ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; Μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις, μὴ γὰρ
vane cõstituisti oẽs filios hoĩum? Quis est
ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων; Τίς ἐστιν
hõ: qui viuet ꝛ nõ videbit mortẽ: eruet an
ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον, ῥύσεται τὴν ψυ
mã suã de manu inferi? Dp̃. Ubi sũt
χὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; Διάψαλμα. Ποῦ εἰσι τὰ
mĩe tue antique dñe: q̃s iurasti dd̃ in ṽi
ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, ἃ ὤμοσας τῷ δαδ᾽ ἐν τῇ ἀλη
tate tua. Memor esto dñe opꝓbrij seruoꝶ tuoꝶ
θείᾳ σου. Μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου
qđ cõtinui in sinu meo multaꝶ gẽtiũ. Qđ exꝓbrauerũt
οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν. Οὗ ὠνείδισαν
inimici tui dñe: qđ exꝓbrauerũt cõmutationẽ chri
οἱ ἐχθροί σου κύριε, οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ χρι
sti tui. Bñs dñs in eternũ: fiat fiat.
στοῦ σου. Εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.

Oratio moysi hoĩ dei. 89.
Προσευχὴ μωυσῆ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ. πθ΄.

Domine refugiũ factus es nob ĩ gñatiõe ꝛ gñatione. Priu
Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Πρὸ
quã mõtes fierẽt ꝛ formaretur t̃ra ꝛ or
τοῦ ὄρη γεννηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμέ
bis: ꝛ a seculo ꝛ vsq3 in seculũ tu es. Ne auer
νην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. Μὴ ἀπο
tas hoĩe3 in humilitatẽ: ꝛ dixisti: cõuertimini
στρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν, καὶ εἶπας, ἐπιστρέψατε
filij hoĩum. Qm̃ mille ãni añ oculos tuos dñe:
υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. Οτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε,
tãq̃ dies hesterna q̃ ꝑterijt: ꝛ custodia in nocte. Que pro
ὡς ἡμέρα ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί. Τὰ ἐξου
nihilo habẽtur coꝶ ãni erũt: mane sicut herba trãseat:
δενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται, τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη παρέλθοι,
mane floreat ꝛ trãseat: Vespere decidat:
τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, Τὸ ἑσπέρας ἀποπέσοι,
induret ꝛ arescat. Quia defecimus in ira tua:
σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη. Οτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου,
ꝛ in furore tuo turbati sumus. Posuisti iniq̃tates nr̃as in
καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου ἐταράχθημεν. Εθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐ
cõspectu tuo: seculũ nr̃3 in illuminatiõe vultus tui.
ναντίον σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου.
Qm̃ oẽs dies nr̃i defecerũt: ꝛ in ira tua defe
Οτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελί
cimus. Anni nr̃i sicut aranea meditabãtur: dies ãnoꝶ
πομεν. Τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν
nr̃oꝶ in ipsis septuaginta ãni: si ãt in potẽtatib⁹ octo
ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις ὀγ
ginta ãni: ꝛ plurimũ eoꝶ labor ꝛ dolor.
δοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος.
Qm̃ suꝑuenit mãsuetudo suꝑ nos ꝛ corripiemur.
Οτι ἐπῆλθε πραότης ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ παιδευθησόμεθα.
Quis nouit potestatẽ ire tue: ꝛ pre
Τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ
timore tuo irã tuã dinumerare? Dexterã
φόβου σου τὸν θυμόν σου ἐξαριθμήσασθαι; Τὴν δεξιάν
tuã sic notã fac mihi: ꝛ eruditos
σου οὕτως γνώρισόν μοι, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους
corde in sapiẽtia.
τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.

Cõuertere dñe vſq3 quo: τ depꝛcabilis eſto ſup ſer=
Ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε, καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δού-
uos tuos. Repleti ſumus mane mīa tua dñe: τ exul
λοις σου. Ἐνεπλήσθημεν τοπρωῒ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ ἠγαλ-
tauimus τ delectati ſum⁹. In oībus diebus nr̄is
λιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. Ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν
letati ſumus: pro qb⁹ dieb⁹ humiliaſti nos: ānis qb⁹ vidi
εὐφρανθείημεν, ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδο-
mus mala. Et reſpice in ſeruos tuos τ in opa tua
μεν κακά. Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου
τ dirige filios eoꝝ. Et ſit ſplēdoꝛ do=
καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυ-
mini dei nr̄i ſup nos: τ opa manuū nr̄aꝝ diri
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύ-
ge ſup nos: τ opus manuū nr̄aꝝ dirige.
θυνον ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

Laus cātici dd: ſine titulo apud hebꝛeos. 90.
Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαδ, ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις. ς΄.

Qui hītat in adiutoꝛio altiſſimi: in ꝓtectiõe dei
Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ
celi cõmoꝛabit. Dicet dño: ſuſceptoꝛ me⁹ es
τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. Ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλήπτωρ μου εἶ
τ refugiū meū deus meus: τ ſpabo in eū. Qm̄
καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. Ὅτι
ipe liberabit te de laqueo venātiū τ a verbo aſ
αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταρα-
pero: in ſcapulis ſuis obūbꝛabit tibi: τ ſub
χώδους, ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι, καὶ ὑπὸ
pēnis eius ſpabis. Scuto circūdabit te veri
τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς. Ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλή-
tas eius: nō timebis a timoꝛe nocturno: A ſa
θεια αὐτοῦ, οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, Ἀπὸ βέ-
gitta volāte in die: a negotio in tenebꝛis pābu
λους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπο-
lante: ab incurſu τ demonio meridiano.
ρευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.
Cadent a latere tuo mille: τ decē milia a dextris
Πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς, καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν
tuis: ad te āt nō ap ꝓpīqbit. Verū tñ oculis tuis cō
σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ. Πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατα-
ſiderabis: τ retributionē pctōꝝ videbis. Qm̄ tu dñe
νοήσεις, καὶ ἀνταπόδοσιν ἁμαρτωλῶν ὄψει. Ὅτι σὺ κύριε ἡ
ſpes mea: altiſſimū poſuiſti refugiū tuū. Nō acce
ἐλπίς μου, τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. Οὐ προσε-
dent ad te mala: τ flagellū nō ap ꝓpīqbit tabnaculo
λεύσεται πρὸς σὲ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί
tuo. Qm̄ angelis ſuis mādabit de te: vt cuſto
σου. Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυ-
diāt te in oībus viis tuis. In manib⁹ poꝛtabūt te:
λάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
ne foꝛte offendas ad lapidē pedē tuū. Sup aſpidē
μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἐπ᾽ ἀσπίδα
τ baſiliſcū ambulabis: τ cōculcabis leonē τ
καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ
dꝛaconē. Qm̄ in me ſperauit: τ liberabo eū: ꝓtege
δράκοντα. Ὅτι ἐπ᾽ ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπά-
gā eū qm̄ cognouit nomē meū. Clamabit ad me: τ ex
σω αὐτὸν ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου. Κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπα-
audiā eū: cū ipo ſū in tribulatiõe. Eripiam eū:
κούσομαι αὐτοῦ, μετ᾽ αὐτοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. Ἐξελοῦμαι αὐτόν,
τ gloꝛificabo eū: lōgitudine dieꝝ replebo eū: τ
καὶ δοξάσω αὐτόν, μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ
oſtēdā illi ſalutare meū.
δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

Pſalmus cātici in die ſabbati. 91.
Ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. ςα΄.

Bonū cōfiteri dño: τ pſallere nomi
Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κῷ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόμα-
ni tuo altiſſime. Ad ānūtiādū mane miaꝫ tuā: τ
τί σου ὕψιστε. Τοῦ ἀναγγέλλειν τοπρωῒ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν
veritatē tuā per noctē. In decachoꝛdo pſalterio cū cātico
ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. Ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ᾽ ᾠδῆς

---

rētur dies nr̄i ſic oñde:
& veniemus corde ſapi
enti. Reuertere dñe vſ
q3quo: & exorabil's eſto
ſup ſeruos tuos. Im=
ple nos matutino mīa
tua: & laudabimus & le
tabimur in cūctis dieb⁹
nr̄is. Letifica nos ꝓ die
bus qbus afflixiſti nos:
& ānis quibus vidim⁹
mala. Appeat apđ ſer
uos tuos opus tuum: &
glīa tua ſup filios eorū.
Et ſit decor dñi dei nr̄i
ſup nos: & opus manu
um nr̄aꝝ cōfirma ſuper
nos: & opus manuum
noſtrarū confirma. 91.

Qui hītat ī abſcondi
to excelſi: ī vmbra
culo oīpotētis cōmora=
bitur. Dicens dño ſpes
mea & fortitudo mea:
deus meus cōfidā ī eo.
Qm̄ ipe liberabit te đ
laqueo venātiū: đ mor
te īſidiaꝝ. In ſcapulis ſu
is obūbrabit tibi & ſub
alis eius ſpabis: ſcutū
& ꝓtectio veritas eius.
Nō timebis a timore
nocturno: a ſagitta vo
lāte p diē. A peſte ī te=
nebris ābulāte: amorſu
īſanietis meridie. Ca=
dēt a latere tuo mille &
decē milia a đxtris tuis:
ad te āt nō appropinq̄
bit. Verūtñ oculis tuis
videbis: & vltionē īpio
rū cernes. Tu enim es
dñe ſpes mea. excelſū
poſuiſti hītaculū tuū.
Nō accedet ad te malū
& lepra nō ap ꝓpiqua=
bit tabernaculo tuo.
Quia angelis ſuis mā=
dabit de te: vt cuſtodiāt
te in oibus viis tuis. In
manibus portabūt te:
ne forte offēdas ad la=
pidē pedē tuū. Sup aſ=
pidē & baſiliſcū calcabiſ
conculcabis leonem &
draconē. Qm̄ mihi ad
heſit & liberabo eū: e=
xaltabo eū qm̄ cogno=
uit nomē meū. Inuoca
bit me & exaudiā eū: cū
ipo ero in tribulatiōe:
eruā eū & glificabo eū.
Lōgitudie dierū iple=
bo eū: & oñdā illi ſalu=
tare meū. Pſalmus
cātici ī die ſabbati. 92.

Bonū ē cōfiteri dño
& pſallere noī tuo
altiſſime. Ad annūciā=
dū mane miam tuā: &
fidē tuā ī noctibus. In
decachordo & pſalte=

שובה יהוה עד מתי והנחם על
עבדיך: שבענו בבקר חסדך
ונרננה ונשמחה בכל ימינו:
שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו
רעה: יראה אל עבדיך פעלך
והדרך על בניהם: ויהי נעם
אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו
כוננה עלינו ומעשה ידינו
כוננהו: xci. ישב בסתר עליון
בצל שדי יתלונן: אמר ליהוה
מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו:
כי הוא יצילך מפח יקוש
מדבר הוות: באברתו יסך לך
ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה
אמתו: לא תירא מפחד לילה
מחץ יעוף יומם: מדבר באפל
יהלך מקטב ישוד צהרים: יפל
מצדך אלף ורבבה מימינך אליך
לא יגש: רק בעיניך תביט
ושלמת רשעים תראה: כי אתה
יהוה מחסי עליון שמת מעונך:
לא תאנה אליך רעה ונגע לא
יקרב באהלך: כי מלאכיו יצוה
לך לשמרך בכל דרכיך: על
כפים ישאונך פן תגף באבן
רגלך: על שחל ופתן תדרך
תרמס כפיר ותנין: כי בי חשק
ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי:
יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה
אחלצהו ואכבדהו: ארך ימים
אשביעהו ואראהו בישועתי:
xcii. מזמור שיר ליום
השבת: טוב להודות ליהוה
ולזמר לשמך עליון: להגיד
בבקר חסדך ואמונתך בלילות:
עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון

נחם
רנן שמח
יום יום
ענה שנה
ראה רוע
ראה היה
עשה
עלה
לון
חסה צוד
בטח נצל
פוח יקש
הוה סכך
חסה צנן
ירא
עוף
הלך שדד
נפל צדד
ימן נגש
נבט
ראה
חסה
שום עון
אנה רוע
קרב אהל
צוה
נשא נגף
דרך
רמס כפר
תנן פלט
שגב
קרא ענה
צור חלץ
כבד שבע
ראה ישע
זמר שור
ידה
עלה נגד
אמן
עשר הגה

בכנור: כי שמחתני יהוה בפעלך — כנר
במעשי ידיך ארנן: מה גדלו — עשה רנן
מעשיך יהוה מאד עמקו
מחשבתיך: איש בער לא ידע — חשב
וכסיל לא יבין את זאת: בפרח — כסל בין
רשעים כמו עשב ויציצו כל — צוץ
פעלי און להשמדם עדי עד: — שמד
ואתה מרום לעלם יהוה: כי הנה — רום עלם
איביך יהוה כי הנה איביך — איב
יאבדו יתפרדו כל פעלי און: — אבד פרד
ותרם כראים קרני בלתי בשמן — רום בלל
רענן: ותבט עיני בשורי בקמים — נבט
עלי מרעים תשמענה אזני: — קום רוע
צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון — שמע צדק
ישגה: שתולים בבית יהוה — פרח
בחצרות אלהינו יפריחו: עוד — שגה שתל
ינובון בשיבה דשנים ורעננים — פרח
יהיו: להגיד כי ישר יהוה צורי — נוב שוב
ולא עלתה בו: — היה נגד

xciii.

יהוה מלך גאות לבש לבש — נאה
יהוה עז התאזר אף תכון תבל — עזז אזר
בל תמוט: נכון כסאך מאז — כון מוט
מעולם אתה: נשאו נהרות יהוה — כון עלם
נשאו נהרות קולם ישאו נהרות — נשא
דכים: מקלות מים רבים — דכה רבב
אדירים משברי ים אדיר — אדר שבר
במרום יהוה: עדתיך נאמנו — רום עוד
מאד לביתך נאוה קדש יהוה — אמן אוה
לארך ימים: — יום

xciiii.

אל נקמות יהוה אל נקמות
הופיע: הנשא שפט הארץ — יפע נשא
השב גמול על גאים: עד מתי — שפט שוב
רשעים יהוה עד מתי רשעים — גמל נאה
יעלזו: יביעו ידברו עתק — עלז נבע
יתאמרו כל פעלי און: עמך יהוה — דבר אמר
ידכאו ונחלתך יענו: אלמנה — דכא ענה

rio: in cãtico & cithara. Quõ letificasti me dñe in ope tuo: in factura manuũ tuarũ laudabo. Quã magnificata sunt opa tua dñe: satis pro funde facte sunt cogitatiões tue. Vir insipiens nõ cognoscet: & stultus nõ intelliget istud. Germinauerũt ĩpii quasi fenũ: & floruerũt oẽs qui opantur iniquitatẽ vt cõterãtur vsq; in sempiternũ. Tu aũt excelsus in eternũ dñe. Ecce inimici tui dñe: ecce inimici tui peribũt: dissipabuntur oẽs qui operantur iniquitatem. Et exaltabitur quasi monocerotis cornu meũ: & senecta mea in oleo vberi. Et respiciet ocl's meus eos q ĩsidiãtur mihi: de his qui cõsurgũt aduersũ me malignãtib9 audiet auris mea. Iust9 vt palma florebit: vt cedrus in libano multiplicabitur. Trãsplãtati in domo dñi: ĩ atriis dei nñi germiabũt. Adhuc fructificabũt in senectute: pigues & frõdentes erũt. Annũciãtes qa rectus dñs fortitudo mea: & nõ ẽ iniquitas ĩ

Dominus Ceo. 93. regnauit glia idutus ẽ: idutus ẽ dñs fortitudine & accĩctus est: ĩ sup appẽdit orbem qui nõ cõmouebitur. Firmũ soliũ tuũ ex tunc: ab eterno tu es. Leuauerũt flumĩa dñe: leuauerũt flumĩa vocẽ suã: leuauerũt flumĩa gurgites suos. A vocib9 aqrũ multarũ grãdes fluctus maris: grandis in excelso dominus. Testimõia tua fidelia fctã sũt nimis: domum tuam decet sanctitas domĩe in longitudine dierũ.

94.

Deus vltiõum dñe: deus vltionum ostendere. Eleuare qui iudicas terram: redde vicissitudinẽ supbis. Vsq; quo impii domĩe: vsq; quo impii exultabunt. Fluent' loquentes antiquum: garriẽt oẽs qui opantur iniquitatẽ. Populũ tuũ dñe cõterẽt: & herditatẽ tuã affligẽt. Vidu

in cithara. Quia delectasti me dñe in factura tua
ἐν κιθάρᾳ. Ὅτι ἔυφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου
& in opibus manuũ tuaꝝ exultabo. Q
καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιάσομαι. Ω
magnificata sũt opa tua dñe: nimis pfunde facte sũt
ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, σφόδρα ἐβαθύνθησαν
cogitatiões tue. Uir insipiẽs nõ cognoscet: & stultus
διαλογισμοί σου. Ἀνὴρ ἄφρων ὀυ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος
intelliget hec. Cũ exorti fuerit pctõres sicut
συνήσει ταῦτα. Ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χ
nũ: & appuerit oẽs q̃ opantur iniqtatẽ. U
τον, καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Ὅπ
intereãt in seculũ seculi: tu ãt altissim9 in e
ἂν ἐξολοθρευθῶσιν ἐις τὸν αἰῶνα τ͂ αἰῶνος, σὺ δὲ ὕψιστος ἐις τὸν
nũ dñe. Qm̃ ecce inimici tui dñe: qm̃ ecce inimici t
ῶνα κύριε. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σ
peribũt. Et dispgẽtur oẽs q̃ opantu
ἀπολοῦνται. Καὶ διασκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμε
iniqtatẽ: & exaltabit sicut vnicornis cornu meũ:
τὴν ἀνομίαν, καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας μου,
senect9 mea in oleo vberi. Et despexit oculus me9
τὸ γῆράς μου ἐν ἐλαίῳ πίονι. Καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου
inimicos meos: & in insurgẽtibus in me maligna
τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ᾽ ἐμὲ πονηρ
tibus audiet auris mea. Justus vt palma florebit: sic
ευομένοις ἀκούσεται τὸ οὖς μου. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσ
cedrus in libano multiplicabit. Plãtati in
κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται. Πεφυτευμένοι ἐν τ
domo dñi: in atriis dei nñi florebũt. Adh
ὄικῳ κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. Ε
multiplicabũtur in senecta vberi. & bñ patiẽtes erũt vt a
πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι. καὶ ἐυπαθοῦντες ἔσονται τ͂ ἀν
nũtiẽt: Qm̃ rectus dñs deus nr̃: & nõ est iniqtas in eo.
γεῖλαι, Ὅτι ἐυθὺς κς ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ὀυκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.
In diẽ añ sabbatũ qñ fundata ẽ
Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισο
terra: laus cãtici dauid. 92
γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ. ϞΒ

Dominus regnauit: decorẽ indutus est. In
Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἐυπρέπειαν ἐνεδύσατο. Ενε
dutus ẽ dñs fortitudinẽ & precinxit se: & enĩ fir
δύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο, καὶ γὰρ ἐστε
mauit orbẽ tre: qui nõ cõmouebit. Parata se
ρέωσε τὴν ὀικουμένην, ἥτις ὀυ σαλευθήσεται. Ἕτοιμος ὁ θρ
des tua ex tũc: a seculo tu es. Eleuaue
νος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ ἐῖ. Ἐπῆρα
flumina dñe: eleuauerũt flumina voces suas.
οἱ ποταμοὶ κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν.
Eleuabũt flumina fluctus suos a vocibus
Ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν ἀπὸ φωνῶν ὑ
aquaꝝ multaꝝ. Mirabiles elatiões maris: mir
δάτων πολλῶν. Θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης, θα
bilis in altis dñs. Testimonia tua credibilia facta sũt n
μαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφ
mis: domũ tuã decet sctitudo dñe in lõgitudine dieꝝ
δρα, τῷ ὄικῳ σου πρέπει ἁγίασμα κε ἐις μακρότητα ἡμερῶν.
Psalmus dauid quarta sabbati. 93
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ τετράδι σαββάτου. ϞΓ

Deus vltionũ dñs: deus vltionũ libe
Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαῤ
re egit: Exaltare q̃ iudicas trã: redde retr
ρησιάσατο, Ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος ἀντα
butiões supbis. Usq; quo pctõres do
πόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις. Ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύ
mine: vsq; quo pctõres gliabũtur? Effabũtur &
ριε, ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; Φθέγξονται καὶ
loq̃ntur iniqtatẽ: loq̃ntur oẽs q̃ opantur
λαλήσουσιν ἀδικίαν, λαλήσουσι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
iniustitiã? Populum tuũ dñe humiliauerũt: &
τὴν ἀνομίαν; Τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, καὶ τὴν
hereditatẽ tuã vexauerũt. Uiduã
κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν. Χήραν

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄re. latina.

et pupillū interfecerūt: ⁊ aduenā occiderūt. Et
καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν. Καὶ
dixerūt: nō videbit dn̄s: neq; intelliget de⁹ iacob.
εἶπαν, οὐκ ὄψεται κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ θεὸς τοῦ ἰακώβ.
Intelligite iā īſipiētes in pp̄lo: ⁊ ſtulti aliqñ ſapite.
Σύνετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ μωροὶ ποτὲ φρονήσατε.
Qui plātauit aurē: nō audit? aut q̄ finxit ocu-
Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλ-
lum nō cōſiderat? Qui corripit gētes: nō arguet? qui
μὸν οὐχὶ κατανοεῖ; Ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; ὁ δι-
docet hoīem ſcientiā? Dn̄s ſcit cogitatio
δάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν; Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισ-
nes hoīm: q̄m ſunt vane. Beatus hō:
μοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Μακάριος ἄνθρωπος,
quē erudieris dn̄e: ⁊ de lege tua docueris eū.
ὃν ἂν παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐ-
Ut mitiges eū a diebus malis: donec fodiat
τόν. Τοῦ πραῦναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ
pctōri fouea. Q̄m nō repellet dn̄s ple-
τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λα-
bē ſuā: ⁊ hereditatē ſuā nō derelinquet.
ὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει.
Quoadusq; iuſtitia cōuertetur in iudiciū: ⁊ q̄ iuxta illā:
Ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς,
oēs q̄ recto ſunt corde. Dp̄ Quis cōſurget
πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Διάψαλμα. Τίς ἀναστήσεταί
mihi aduerſus malignātes: aut q̄s ſtabit mecū aduer
μοι ἐπὶ πονηρευομένοις; ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ
ſus operātes iniq̄tatē? Niſi q2 dn̄s adiuuit me:
τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν; Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι,
paulomin⁹ habitaſſet in iferno aīa mea. Si dicebā
παραβραχὺ παρῴκησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου. Εἰ ἔλεγον
motus eſt pes me⁹: mīa tua dn̄e adiuuabat me ſe-
σεσάλευται ὁ πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι, κα-
cundū multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo: cōſo-
τὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ πα-
lationes tue letificauerūt aīam meā. Nunq̄d adheret
ρακλήσεις σου εὔφραναν τὴν ψυχήν μου. Μὴ συμπροσέ-
tibi ſedes iniq̄tatis: q̄ fingis laborē in p̄cepto? Ca
στω σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ πρόσταγμα; Θη-
ptabūt in aīam iuſti: ⁊ ſanguinē inocētē cōdēna
ρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικά-
būt. Et fact⁹ eſt mihi dn̄s in refugiū: ⁊ de⁹ me⁹
σονται. Καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν, καὶ ὁ θεός μου
in adiutoriū ſpei mee. Et reddet illis dn̄s
εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. Καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς κύριος
iniq̄tatē ipſoꝝ: ⁊ ſz malitiā eoꝝ diſper
τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφα-
det illos dn̄s deus.
νιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός.

Laus cātici dauid: ſine titulo apud hebreos. 94.
Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϙδ´

Uenite exultemus dn̄o: iubilemus
Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ
deo ſalutari nr̄o. Preoccupemus faciē eius
θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
in cōfeſſione: ⁊ in pſalmis iubilemus ei. Q̄m
ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Ὅτι
deus magn⁹ dn̄s ⁊ rex magn⁹ ſup oēm
θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν
terraꝫ. Quia in manu eius fines terre: ⁊ al-
γῆν. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ
titudines mōtiū ipſi⁹ ſunt. Q̄m ipſi⁹ eſt mare:
ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα,
⁊ ipſe fecit illud: ⁊ aridā manus eius
καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ
formauerūt. Uenite adoremus: ⁊ procidamus ei:
ἔπλασαν. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν αὐ-
⁊ ploremus corā dn̄o q̄ fecit
τῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος
nos. Quia ipſe eſt deus nr̄:
ἡμᾶς. Ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν.

Trāſla. B. Hie.

am & aduenā interficient: & pupillos occidēt. Et dixerūt nō videbit dn̄s: & non intelliget deus iacob. Intelligite ſtulti in populo: & inſipiētes aliqñ diſcite. Qui plantauit aurem non audiet? aut qui finxit oculū nō videbit? Qui erudit gentes non arguet? q docet hoīem ſcientiā? Dominus nouit cogitatiōes homīum: quia vane ſunt. Beatus vir quem erudieris domine: & de lege tua docueris eum. Vt quieſcat a diebus afflictiōis: donec fodiatur impio interitus. Nō enim derelinquet dn̄s populū ſuū: & hereditatē ſuam nō deſeret. Q̄m vſq; ad iuſtitiā reuertetur iudiciū: & ſequētur illud oēs recti corde. Quis ſtabit p̄ me aduerſum malos? q̄s ſtabit p̄ me aduerſus operarios iniquitatis? Niſi quia dn̄s auxiliator meus: paulo minus hītaſſet ī iferno aīa mea. Si dicebam motus ē pes me⁹: mīa tua dn̄e ſuſtētabat me. In multitudīe cogitationū mearꝫ que ſunt ī me intrīſecus: cōſolationes tue delectabāt aīam meā. Nūquid p̄ticeps erit tui thron⁹ inſidiarū: figēs laborē ī p̄cepto? Copulabūtur aduerſū aīaꝫ iuſti: & ſāguinē īnocētē cōdēnabūt. Erit āt dn̄s mihi ī refugium & de⁹ me⁹ q̄ſi petra ſpei mee. Et reſtituet ſup eos iniquitatē ſuā: & ī malitia ſua p̄det eos: p̄det illos dn̄s de⁹ nr̄.

Uenite laudem⁹ 95. dn̄m: iubilemus petre ieſu nr̄o. Preueniamus vultū eius ī actione grāꝝ: ī cāticis iubilemus ei. Q̄m fortis & magnus dn̄s: & rex magnus ſup oēs deos. In cuius māu fūdamenta terre: & excelſa mōtiū ipſius ſunt. Cuius ē mare: ipſe ei fecit illud: & ſiccā māus eius plaſmauerūt. Venite adoremus & curuemur: flectamus genua āñ faciē dn̄i factoris nr̄i. Quia ipſe eſt deus noſter

Tex. heb. p̄s. xcv.

וגר יהרגו ויתומים ירצחו׃
ויאמרו לא יראה יה ולא יבין
אלהי יעקב׃ בינו בערים בעם
וכסילים מתי תשכילו׃ הנטע
אזן הלא ישמע אם יצר עין
הלא יביט׃ היסר גוים הלא יוכיח
המלמד אדם דעת׃ יהוה יודע
מחשבות אדם כי המה הבל׃
אשרי הגבר אשר תיסרנו יה
ומתורתך תלמדנו׃ להשקיט
לו מימי רע עד יכרה לרשע
שחת׃ כי לא יטש יהוה עמו
ונחלתו לא יעזב׃ כי עד צדק
ישוב משפט ואחריו כל ישרי
לב׃ מי יקום לי עם מרעים
מי יתיצב לי עם פעלי און׃
לולי יהוה עזרתה לי כמעט שכנה
דומה נפשי׃ אם אמרתי מטה
רגלי חסדך יהוה יסעדני׃ ברב
שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו
נפשי׃ היחברך כסא הוות יצר
עמל עלי חק׃ יגודו על נפש
צדיק ודם נקי ירשיעו׃ ויהי
יהוה לי למשגב ואלהי לצור
מחסי׃ וישב עליהם את אונם
וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה
אלהינו׃ xcv. לכו נרננה
ליהוה נריעה לצור ישענו׃
נקדמה פניו בתודה בזמרות
נריע לו׃ כי אל גדול יהוה
ומלך גדול על כל אלהים׃ אשר
בידו מחקרי ארץ ותועפות
הרים לו׃ אשר לו הים והוא
עשהו ויבשת ידיו יצרו׃ באו
נשתחוה ונכרעה נברכה לפני
יהוה עשנו׃ כי הוא אלהינו

Pritiua. heb.

גור הרג
יתם רצח
אמר ראה
בין כסל
שכל
שמע
נבט יכח
למד ידע
ידע חשב
יסר
ירה למד
שקט יום
רוע כרה
נטש
עזב
שוב שפט
קום רוע
יצב
נטה
סעד
נחם שעשע
חבר הוה
גדד
צדק נקה
רשע היה
שגב חסה
שוב
רוע צמת
הלך רנן
רוע
קדם פנה
ידה זמר
גדל
חקר יעף
שחה כרע
ברך פנה
עשה

Tex. heb.	Pritiua. he.
וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ	רָעָה צון
הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: אַל	קוֹל שָׁמַע
תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה	קָשָׁה רוב
בַּמִּדְבָּר: אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם	נָסָה דָּבַר נָסָה
בְּחָנוּנִי גַּם רָאוּ פָעֳלִי: אַרְבָּעִים	רָאָה רָגַע
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי	קוּט תָּעָה
לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי:	
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם יְבֹאוּן	שָׁבַע בּוֹא
אֶל מְנוּחָתִי: xcvj. שִׁירוּ	נוּחַ שִׁיר
לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה	
כָּל הָאָרֶץ: שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ	
שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ:	יָשַׁע
סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים	כָּבַד
נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְהוָה	פָּלָא גָּדַל
וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל	הָלַל יָרֵא
אֱלֹהִים: כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים	
אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה:	
הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת	פָּנָה עָזַז
בְּמִקְדָּשׁוֹ: הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת	פָּאַר קָדַשׁ
עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז:	יָהַב שִׁפְחָה
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ	עָזַז נָשָׂא
מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲווּ	בּוֹא שָׁחָה
לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ חִילוּ	חוּל
מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ: אִמְרוּ יי	פָּנָה
בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף תִּכּוֹן	כּוּן
תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים	מוּט דּוּן
בְּמֵישָׁרִים: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם	יָשַׁר שָׂמַח
וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ:	גּוּל רָעַם
יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ	עָלַז שָׂדֶה
כָּל עֲצֵי יָעַר: לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא	רָנַן פָּנָה
כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל	בּוֹא שָׁפַט
בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ: xcvii.	אָמַן
יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ	גּוּל שָׂמַח
אִיִּים רַבִּים: עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו	אִי רָבַב
צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:	סָבַב שָׁפַט
אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב	כּוּן יָלַךְ לָהַט

Trãsla. B. Hie.

& nos ppl's pascue eius & grex manus eius: hodie si vocẽ eius audieritis. Nolite idurare corda vestra sicut in cõtradictione: sicut in die tẽtatiõis ĩ deserto. Vbi tẽtauerunt me pr̃es vr̃i: p̃bauerũt me & viderũt opus meum. Quadragĩta annis displicuit mihi gñatio illa: & dixi ppl's errãs ĩ corde est: & ipsi nõ cognouerũt vias meas. & iuraui in furorẽ meo: si venient in requiẽ meã.

CAntate dño 96. cãticum nouum: canite domino omnis terra. Canite domino benedicite noĩ eius: annunciate de die in diẽ salutare eius. Narrate in gẽtibus gloriã eius: in vniuersis populis mirabilia eius. Quia magnus dñs & laudabilis nimis: terribilis ipse sup omnes deos. Omnes enim dii populorum sculptilia: dominus autem celos fecit. Gloria & decor añ vultũ eius: fortitudo & exultatio in sctũario eius. Afferte dño familie ppl'orũ: afferte domĩo gloriã & fortitudinem. Afferte dño gloriam nomini eius: leuate munera & introite in atria eius. Adorate dominum in decore sãctuarii: paueat a facie eius omnis terra. Dicite in gẽtibus dñs regnauit: siquidem appendit orbem immobilem: iudicabit populos in equitate. Letamini celi & exulta terra: tonet mare & plẽitudo eius. Gaudeat ager & oĩa q̃ in eo sunt: tũc laudabũt vniuersa ligna saltus. Añ faciẽ dñi qm̃ venit: qm̃ venit iudicare terram: iudicabit orbem in iustitia: & populos in fide sua. 97.

DÑs regnauit exultabit terra: letabuntur ĩsule multe. Nubes & caligo in circuitu ei⁹: iustitia & iudicium firmamentum solii eius. Ignis ante faciẽ eius ĩbit: & exuret p circuitũ

Trãs. Grc. lxx. cũ interp̃. latin.

nos ppl's pascue eius: ⁊ oues manus eius.
καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ
Hodie si vocẽ eius audieritis: nolite obdurare
Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τ
corda vr̃a: sicut in exacerbatione. Scd̃m diẽ
καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. Κατὰ τὴν ἡμέρα
tẽtationis in deserto: vbi tẽtauerũt me pr̃es vr̃i.
τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶ
Probauerũt me ⁊ viderũt opa mea: q̃draginta ãn
Ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου, τεσσαράκοντα ἔτ
offensus fui gñationi huic. Et dixi: semp errãt
προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. Καὶ εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τ
corde: ipsi xo nõ cognouerũt vias meas. Ut iuraui i
καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου. Ὡς ὤμοσα ἐ
ira mea: si introibũt in requiẽ meã:
τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου;
Laus cãtici dauid: qñ dom⁹ edificabat post
Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαδ, ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδόμητο μετὰ τὴ
captiuitatẽ. sine titulo apud hebreos. 95
αἰχμαλωσίαν. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϟε
CAntate dño cãticũ nouũ. cãtate dño oĩ
Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶ
terra. Cãtate dño: bñdicite noĩ eius. A
σα ἡ γῆ. Ἄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ε
nũciate diẽ de die salutare eius. Annũciat
αγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Ἀναγγείλα
inter gẽtes gloriã eius: in oibus ppl'is
τε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ
mirabilia eius. Qm̃ magn⁹ dñs ⁊ laudabilis nimis: terr
θαυμάσια αὐτοῦ. Ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φ
bilis est sup oẽs deos. Qm̃ oẽs di
βερός ἐστιν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. Ὅτι πάντες οἱ θεο
gentiũ demonia: dñs aũt celos fecit
τῶν ἐθνῶν δαιμόνια, ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.
Confessio ⁊ pulchritudo in ɔspectu eius. sctimonia
Ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ
magnificẽtia in sctificatione eius. Afferte do
μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ. Ἐνέγκατε τῷ κυ-
mino patrie gentiũ: afferte dño gloriã ⁊ ho
ρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τι
norẽ. Afferte dño gloriã noĩ eius: tollite ho-
μήν. Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυ-
stias ⁊ introite in atria eius. Adorate
σίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ. Προσκυνήσατε
dñm in atrio sctõ eius: cõmoueat a facie
τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου
eius vniuersa tra. Dicite in gẽtibus: q dñs re-
αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβα-
gnauit: ⁊ enĩ correxit orbẽ terre: q̃ nõ cõmo-
σίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευ
uebit: iudicabit pplos in eq̃tate. Letẽtur celi
θήσεται, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρα
et exultet terra: cõmoueat mare: ⁊ plenitu
νοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρω
do eius. Gaudebũt cãpi: ⁊ oia q̃ in eis: tunc
μα αὐτῆς. Χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τότε
exultabũt oia ligna sylue: A facie
ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ, Ἀπὸ προσώπου
dñi: q venit: qm̃ venit iudicare terrã. Iudicabit orbẽ ter
κυ, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. Κρινεῖ τὴν οἰκουμέ
re in eq̃tate: ⁊ pplos in veritate sua. Psalmus
νην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ. Ψαλμὸς τῷ
dauid qñ terra ei⁹ restituta ẽ. sine titulo apud hebreos. 96
δαδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσατο. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϟϛ
DOmin⁹ regnauit: exultet terra: letẽtur
Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, εὐφρανθήτω
insule multe. Nubes ⁊ caligo ĩ circuitu ei⁹: iustitia
σαν νῆσοι πολλαί. Νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύ
et iudiciũ correctio sedis eius. Ignis ante
νη καὶ κρῖμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Πῦρ ἐνώπι
ipm p̃cedet: ⁊ inflãmabit ĩ circuitu
ον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ

inimicos eius. Alluxerũt fulgura eius orbi
τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Εφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκου
rre: vidit ⁊ cõmota eſt terra. Mõtes ſicut cera fluxerũt
μένη, εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκη=
a facie dñi: a facie dñi oĩs
σαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου κυρίου πά=
terre. Annũciauerũt celi iuſticiã eius:
σης τῆς γῆς. Ανήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
viderũt oẽs ppl̃i gloriã eius. Cõfundãtur
καὶ εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. Αἰσχυνθήτω
oẽs q̃ adorãt ſculptilia: q̃ gloriãtur
σαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώ
in ſimulachris ſuis. Adorate eũ oẽs
μενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Προσκυνήσατε αὐτῷ πάν=
angeli eius. Audiuit ⁊ letata eſt ſion: ⁊
τες ἄγγελοι αὐτοῦ. Ηκουσε καὶ εὐφράνθη ἡ σιών, καὶ ἠ
xultauerũt filie iude: pp̃ter iu=
γαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας, ἕνεκεν τῶν κρι=
dicia tua dñe. Qm̃ tu dñs altiſſim⁹ ſup oẽm
μάτων σου κύριε. Οτι σὺ κύριος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν
terrã: nimis exaltatus es ſup oẽs deos: Qui
γῆν, σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. Οἱ
diligitis dñm: odite mala: cuſtodit dñs
ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε πονηρά, φυλάσσει κύριος
aĩas ſctõꝝ ſuoꝝ: de manu pctõris libe
τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσε
rabit eos. Lux orta eſt iuſto: ⁊ rectis cor
ται αὐτούς. Φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρ
de letitia. Letamini iuſti in dño: ⁊ cõ
δίᾳ εὐφροσύνη. Εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξο
fitemini memorie ſctificationis eius.
μολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.

Pſalmus dauid 97.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϟζ´.

CAntate dño canticũ nouũ: q̄ mirabilia fe=
Ασατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποί
cit dñs. Saluauit eũ dextera eius. ⁊ brachiũ
ησεν ὁ κύριος. Εσωσεν αὐτὸν ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ὁ βραχί
ſctm̃ eius. Notũ fecit dñs ſalutare ſuũ:
ων ὁ ἅγιος αὐτοῦ. Εγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ,
in cõſpectu gentiũ reuelauit iuſticiã ſuã.
ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
Recordat⁹ eſt miẽ ſue iacob: ⁊ verita=
ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ ἰακώβ, καὶ τῆς ἀληθεί=
tis ſue domui iſrael. Viderũt oẽs ter=
ας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. Εἴδοσαν πάντα τὰ πέ=
mini terre ſalutare dei nr̃i. Jubilate
ρατα τῆς γῆς τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Αλαλάξατε
deo oĩs terra: cãtate ⁊ exultate ⁊ pſallite.
τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε.
Pſallite dño in cithara: in cithara ⁊ voce pſalmi:
Ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ,
in tubis ductilibus: ⁊ voce tube cornee Jubi
ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης. Αλα
late in cõſpectu regis dñi. Moueat̃ ma
λάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου. Σαλευθήτω ἡ θά=
re ⁊ plenitudo eius: orbis terꝛ ⁊ oẽs
λασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ
qui habitãt in eo. Flumina plaudẽt manu ſi=
κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ
mul: mõtes exultabũt a cõſpectu dñi: qm̃ ve
αὐτό, τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρ
nit: qm̃ venit iudicare terrã. Judicabit orbẽ terꝛ in iu
χεται, ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. Κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δι=
ſtitia: ⁊ ppl̃os in eq̃tate. Pſalm⁹ dauid 98.
καιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϟη´.

DOmin⁹ regnauit: iraſcant̃ ppl̃i: q̃ ſe=
Κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθή=
des ſup cherubim: moueatur terra. Dñs in
μενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, σαλευθήτω ἡ γῆ. Κύριος ἐν
ſion magn⁹: ⁊ excelſus eſt ſup oẽs
σιὼν μέγας, καὶ ὑψηλός ἐστιν ἐπὶ πάντας

---

[r]hoſtes eius.[s]Appuerũt
[t]fulgura eius[u]orbi:[x]vidit
[y]& cõtremuit[z]terra.[a]Mõ
tes[b]ſicut cera [c]tabefacti
ſunt[d]a facie[e]dñi: [f]a facie
[g]dominatoris[h]omnis
[i]terre.[k]Annũciauerũt[l]celi
[m]iuſtitiã eius:[n]& viderũt
[o]oẽs[p]populi[q]gloriã eius.
[r]Confundantur[s] vniuer
ſi[t]qui ſeruiunt[u]ſculptili:
[x]qui gloriãtur[y]in idolis:
[z]adorate[a]eum[b]oẽs [c]dii.
[d]Audiuit
[e]& letata eſt[f]ſiõ:[g]& exul=
tauerunt[h]filie[i]iude
[k]propter[l]iudicia tua[m]do
mine.[o]Tu[n]enim
[p]dñs[q]excelſus[r]ſup [s]om=
nem[t]terram:[u] vehemen
ter[x]eleuatus es[y]ſup [z]oẽs
[a]deos.[b]Qui diligitis
[c]dominum[d]odite[e]malũ:
[f]cuſtodit[g]animas
[h]ſanctorũ ſuorũ: [i]de ma
nu[k]impiorum[l]eruet eos
[m]Lux[n]orta eſt[o]iuſto :[p] &
rectis[q]corde[r]letitia.
[s]Letamini[t]iuſti [u]in dño:
[x]& confitemini
[y]memorie[z]ſctẽ ei⁹. 98.
[a]Pſalmus.

CAntate[c]domino[d]cã
ticũ[e]nouum[f]quia
[g]mirabilia[h]fecit:[i]ſaluauit
[k]ſibi[l]dextera eius
[m]& brachiũ[n]ſctũm eius.
[o]Notum fecit[p] dominus
[q]ſalutare ſuũ: [r]in cõſpe=
ctu[s]gẽtiũ[t]reuelauit[u]iuſti
tiã ſuã. [x]Recordatus eſt
[y]miẽ ſue[z]& veritatis ſue
[a]domui[b]iſrael:[c]viderunt
[d]oẽs[e] fines[f]terre[h]ſaluta=
re[i]dei noſtri. [k]Iubilate
[l]domino[m]omnis[n]terra
[o]vociferamini:[p]& lauda=
te[q]& canite.[r]Cãtate[s]do=
mino[t]in cithara : [u]in ci=
thara[x]& voce[y]carminis.
[z]In tubis[a]& clangore
[b]buccine[c]iubilate
[d]coram[e]rege[f]dño .[g]To=
net[h]mare
[i]& plẽitudo eius: [k] orbis
[l]& hĩtatores [m]eius.
[n]Flumina[o]plaudẽt[p]ma=
nu:[q]ſimul[r]mõtes
[s]laudabunt.[t]Ante[u]dñm
[x]quia[y]venit[z]iudicare
[a]terram:[b]iudicabit [c]or=
bem[d]in iuſtitia
[e]& populos[f]in equitati=
bus. 99.

DOminus [b]regnauit
[c]commoueantur [d]popu
li:[e]ſeſſor[f]cherubim
[g]concutiatur[h]terra. [i]Do
minus[k]in ſion
[l]magnus:[m]& excelſus[n]ẽ
[o] ſuper[p]omnes

צָרָיו׃ הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה	צור אור
וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃ הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ	ראה חול
מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל	דנג מסס
הָאָרֶץ׃ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ	אדן
כָל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃ יֵבֹשׁוּ כָּל	נגד ראה
עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים	כבד בוש
הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל אֱלֹהִים׃ שָׁמְעָה	עבד הלל
וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה	שחה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃ כִּי אַתָּה	שמח גול
יְהוָה עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ מְאֹד	בנה
נַעֲלֵיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים׃ אֹהֲבֵי	עלה
יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת	
חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ אוֹר	רוע
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה׃	חסד נצל
שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ	צדק
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃ xcviij. מִזְמוֹר	ידה
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי	זמר
נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ	שור
וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃ הוֹדִיעַ יְהוָה	פלא ישע
יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃	ימן זרע
זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל	ידע
רָאוּ כָל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת	אמן
אֱלֹהֵינוּ׃ הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ	ראה
פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃ זַמְּרוּ לַיהוָה	רוע
בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃	כנר
בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ	חצר שפר
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְהוָה׃ יִרְעַם הַיָּם	רוע פנה
וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃	רעם מלא
נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים	מחה רנן
יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט	בוא
הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק	שפט
וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃	ישר
יְהוָה מָלָךְ xcix.	
יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים	רגז כרב
תָּנוּט הָאָרֶץ׃ יְהוָה בְּצִיּוֹן	נוט
גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל כָּל	גדל רום

הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא | יָדָה יָרֵא
קָדוֹשׁ הוּא: וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב | קָדַשׁ עָזַז
אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט | שָׁפַט יָשַׁר
וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: | עָשָׂה
רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ | שָׁחָה
לַהֲדוֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: מֹשֶׁה | הָדַם
וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי
שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל יְהוָה וְהוּא
יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם | עָנָה עָמַד
שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ: | דָּבַר עוּד
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל
נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל | הָיָה
עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | עָלַל
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ | קָדַשׁ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: c. מִזְמוֹר | זָמַר
לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל | יָדָה רוּעַ
הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה
בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְהוָה | בּוֹא פָּנָה
הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ | יָדַע עָשָׂה
אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: | צוֹן רָעָה
בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו | בּוֹא
בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: | הָלַל יָדָה
כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ: ci. | אָמַן
לְדָוִד מִזְמוֹר | זָמַר
חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה | שָׁפַט שִׁיר
אֲזַמֵּרָה: אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים | שָׂכַל תָּמַם
מָתַי תָּבוֹא אֵלָי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם | בּוֹא הָלַךְ
לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי: לֹא אָשִׁית | שִׁית
לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה | בָּל
שֵׂטִים שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי: | שָׂטָה דָּבַק
לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא | סוּר רוּעַ
אֵדָע: מְלָשְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ | יָדַע לָשַׁן
אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב | צָמַת
אֹתוֹ לֹא אוּכָל: עֵינַי בְּנֶאֶמְנֵי | יָכֹל אָמַן
אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ | יָשַׁב הָלַךְ

populos. Cōfiteantur noi tuo magno & terribili ſctō, Et imperiū regis iudicium diligit: tu fundaſti equitates: iudicium & iuſtitiam in iacob tu feciſti. Exaltate dn̄m deū noſtrū: & adorate ſcabellū pedū eius quia ſctūs eſt ipſe. Moyſes & aaron in ſacerdotib⁹ ſuis: & ſamuel in his q inuocāt nomē eius: inuocabant dn̄m: & ipſe exaudiebat eos. In colūna nubis loq̄batur ad eos: cuſtodierūt teſtimonia eius & p̄ceptum qd̄ dedit illis. Dn̄e deus nr̄ tu exaudiſti eos: deus propitius fuiſti eis & vltor ſuper cōmutationibus eorū. Exaltate dn̄m deū noſtrū: & adorate in mōte ſancto eius: qa ſanctuſ dominus deus nr̄.

Pſalm⁹ p cōfeſſiōe. 100

IVbilate domio omnis t̄ra. Seruite domino in letitia: ingredimini coram eo in laude. Scitote quoniā dominus ipſe eſt deus: ipſe fecit nos & ipſius ſumus: populus eius & grex paſcue ei⁹. Ingredimini portas eius in gratiarum actione atria eius in laude: confitemini ei benedicite nomini eius. Quia bonus dominus in ſempiternum miſericordia eius: & vſq; ad generationē & generationem fides eius.

Dauid pſalmus. 101.

MIſericordiā & iudiciū cātabo: tibi domine pſallam. Erudiar in via perfecta: qn̄ venies ad me: ambulabo in ſimplicitate cordis mei ī medio domus mee. Non p̄ponā corā oclis meis verbū belial: facientem declinatiōes odiui: nec adheſit mihi. Cor prauū recedet a me: malum neſciam. Loquētē in abſcōdito contra proximū ſuum hunc interficiā: ſupbū oculis & latum corde cū hoc eſſe nō potero. Oculi mei ad fideles terre vt habitēt mecū: ambulans in via

pplos. Confiteātur noi tuo
τοὺς λαούς. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τ
magno: qm̄ terribile ⁊ ſcm̄ eſt: ⁊ honoꝛ regis
μεγάλῳ, ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι, καὶ τιμὴ βασιλ
iudiciū diligit. Tu paraſti directiones: iudic
ως κρίσιν ἀγαπᾷ. Σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, κρίσιν
et iuſtitiā in iacob tu feciſti. Exaltate dn̄m
καὶ δικαιοσύνην ἐν ἰακὼβ σὺ ἐποίησας. Ὑψοῦτε κύριο
deū nr̄m: ⁊ adorate ſcabellū pe
τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν π
dum eius: qm̄ ſanct⁹ eſt. Moyſes ⁊ aaron in
δῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι. Μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐν τοῖ
ſacerdotib⁹ eius: ⁊ ſamuel īter eos q̄ inuocant
ἱερεῦσιν αὐτοῦ, καὶ σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοι
nomē eius. Inuocabāt dn̄m: ⁊ ipſe
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸ
exaudiebat eos: in colūna nubis loq̄bat̄ ad eos.
εἰσήκουεν αὐτῶν, ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς
Qm̄ cuſtodiebāt teſtimonia eius: ⁊ p̄cepta
Ὅτι ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγ-
eius q̄ dedit illis: Dn̄e deus nr̄ tu exau
ματα αὐτοῦ ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς. Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπη
diebas eos: de⁹ tu p̄picius fuiſti eis: ⁊ vlc
κουες αὐτῶν, ὁ θεὸς σὺ εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, καὶ ἐκδ
ſcēs in oēs adinuētiōes eoꝝ. Exaltate
κῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Ὑψοῦτε
dn̄m deū nr̄m: ⁊ adorate in mōte ſctō eius:
κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ,
qm̄ ſctūs dn̄s de⁹ noſter.
ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

Pſalmus dauid in cōfeſſione. 99.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν. 𐅹θ'.

IUbilate deo oīs terra: ſeruite do
Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, δουλεύσατε τῷ κυ
mino in leticia. Introite in cōſpectu eius in exultatio-
ρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιά-
ne: ſcitote qm̄ dn̄s ipſe eſt deus nr̄. Ipſe fe-
σει, γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν. Αὐτὸς ἐποί
cit nos: ⁊ nō nos. nos āt ppl̄s eius ⁊ oues
ησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα
paſcue eius. Introite ad poꝛtas eius in cōfeſ-
νομῆς αὐτοῦ. Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομο
ſione: ad atria eius in hymnis. Cōfitemini
λογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. Ἐξομολογεῖ
illi: laudate nomen eius: qm̄ ſuauis dn̄s:
σθε αὐτῷ, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι χρηστὸς κύριος,
in eternū mīa eius. Et vſq; in gn̄ationē ⁊ gn̄a
εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γε
tionē veritas eius.
νεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.

Pſalmus dauid 100.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ'.

MIſicoꝛdiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e: pſallā ⁊ in-
Ἔλεον καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε, ψαλῶ καὶ συ
telligā in via īmaculata: qn̄ venies ad me. Perābula-
νήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, πότε ἥξεις πρός με. Διεπορευό-
bā in īnocētia coꝛdis mei in medio dom⁹ mee. Nō
μην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου. Οὐ
p̄ponebā ante oculos meos rem iniuſtā: faciē
προετιθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον, ποι
tes p̄uaricationes odiui. Non adheſit mihi coꝛ
οῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. Οὐκ ἐκολλήθη μοι καρδία
prauū: declinātes a me malignū nō cognoſcebā.
σκαμβή, ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ οὐκ ἐγίνωσκον.
Detrahentē ſecreto p̄ximis ſuis: hūc pſe-
Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τῶν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξε
q̄bar. Supbo oculo ⁊ īſatiabili coꝛde: cū
δίωκον. Ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τού
hoc nō edebā. oculi mei ad fideles terre:
τῳ οὐ συνήσθιον. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς,
vt ſedeāt ipſi mecū Ambulans in via
τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ. Πορευόμενος ἐν ὁδῷ

imaculata: hic mihi miniſtrabat. Nõ hitabat in medio
ἀμώμῳ, οὗτός μοι ἐλειτούργει. Οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς
dom⁹ mee q̃ facit ſupbiã. Qui loq̃tur iniq̃ nõ di=
οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν. Λαλῶν ἄδικα οὐ κα=
rexit in cõſpectu oculoꝝ meoꝝ. In ma=
τεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου. Εἰς τὰς πρω=
tutino iterficiebã oẽs pctõres terre: Ut di=
ίας ἀπέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, Τοῦ ἐξο
ſperderẽ de ciuitate dñi oẽs operãtes
λοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν
iniq̃tatẽ.
ἀνομίαν.

Orõ paupi: cũ anxius fuerit: ⁊ corã
Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐναντί
dño effuderit precẽ ſuã 101.
ον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ρά.
Dñe exaudi orõnez meã: ⁊ clamoꝛ
Ὦ Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυγή
me⁹ ad te veniat. Non auertas faciẽ tuã
μου πρὸς σὲ ἐλθέτω. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου
a me In q̃cũq3 die tribuloꝛ: inclina ad me aurẽ
ἀπ' ἐμοῦ. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θλίβωμαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς
tuã: in q̃cũq3 die inuocauero te: velociter exaudi
σου, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν
me. Quia defecerũt ſicͭ fumus dies mei: ⁊ oſſa
μου. Ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ
mea ſicͭ cremiũ aruerũt. Percuſſus ſuz vt fenũ:
μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. Ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος,
⁊ aruit coꝛ meũ: qꝛ oblitus ſum cõedere
καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν
panẽ meũ. A voce gemitus mei adheſit
τὸν ἄρτον μου. Ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ
os meũ carni mee. Silis fact⁹ ſũ pelicano ſolitudĩs: fcũs
ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου. Ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῷ, ἐγε
ſum ſicut nycticorax in domicilio. Uigilaui ⁊ fact⁹
νήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. Ἠγρύπνησα καὶ ἐγενό
ſum ſicͭ paſſer ſolitari⁹ in tecto. Tota die
μην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματος. Ὅλην τὴν ἡμέραν
exꝓbrabãt mihi inimici mei: ⁊ q̃ laudabãt me aduerſũ me
ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ
iurabãt. Quia cinerẽ tanq̃ panẽ mãducabã: ⁊ poculũ
ὤμνυον. Ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα
meũ cũ fletu miſcebã. A facie ire
μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων. Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς
tue ⁊ idignatiõis tue: qꝛ eleuãs alliſiſti me.
σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με.
Dies mei ſicͭ vmbꝛa declinauerũt: ⁊ ego ſicͭ fe
Αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ ὡσεὶ χόρ=
nũ arui. Tu aũt dñe in eternũ pmanes: ⁊
τος ἐξηράνθην. Σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις, καὶ
memoꝛiale tuũ in gñationẽ ⁊ gñationẽ. Tu exurgẽs mi
τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Σὺ ἀναστὰς οἰ=
sereberis ſion: qꝛ tẽpus miſerẽdi e=
κτειρήσεις τὴν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐ=
ius: qꝛ venit tẽpus. Qm̃ placuerũt ſeruis tuis
τήν, ὅτι ἥκει καιρός. Ὅτι εὐδόκησαν οἱ δοῦλοί σου
lapides eius: ⁊ terre ei⁹ miſerebũtur.
τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς οἰκτειρήσουσι.
Et timebũt gẽtes nomẽ dñi: ⁊ oẽs
Καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ πάντες
reges terre gloꝛiã tuã. Quia edifica=
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου. Ὅτι οἰκοδομή=
bit dñs ſion: ⁊ videbit in gloꝛia ſua.
σει κύριος τὴν σιών, καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ.
Reſpexit in orõnez humiliũ ⁊
Ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ
nõ ſpꝛeuit precẽ eoꝝ. Scribatur hec in
οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν. Γραφήτω αὕτη εἰς
gñone altera: ⁊ ppl's q̃ creatur laudabit do=
γενεὰν ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύ=
minũ. Quia pſpexit de excelſo ſctõ ſuo: dñs de
ρίου. Ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ

ſimpliciter hic miniſtrabit mihi. Nõ hĩtabit in medio domus mee faciẽs dolum: loquens mẽdaciũ nõ placebit ĩ cõſpectu oculorũ meorũ. Mane pdã oẽs ĩpios terre: vt interficiã đ ciuitate dñi vniuerſos qui opantur iniqtatẽ.

Orõ pauperi cũ anxius fuerit & coram domino fuderit eloquium ſuum. 102.

Domine exaudi orationẽ meã: & clamor meus ad te vẽiat. Nõ abſcõdas faciẽ tuam a me in die tribulatiõis mee: ĩclina ad me aurẽ tuã: in quacunq3 die inuocauero te velociter exaudi me. Qm̃ cõſũpti ſunt ſicut fum⁹ dies mei: & oſſa mea q̃ſi frixa cõtabuerunt. Percuſſum eſt quaſi fenũ & arefactũ ẽ cor meum: quia oblitus ſũ comedere panẽ meũ. A voce gemitus mei adheſit os meũ carni mee. Aſſimilatus ſum pelicano deſerti: fctũs ſum quaſi bubo ſolitudinũ. Vigilaui & fui ſicut auiſ ſolitaria ſuper tecto. Tota die exprobrabãt mihi inimici mei: exultãtes per me iurabant. Quia cinerẽ ſicut panẽ comedi: & potũ meũ cũ fletu miſcui. A facie indignatiõis & ire tue: quia eleuaſti me & alliſiſti me. Dies mei q̃ſi vmbra ĩclinati ſunt: & ego q̃ſi fenũ arui. Tu aũt domine in eternũ pmães: & memoriale tuũ in generatione & generatione. Tu ſuſcitãs miſereberis ſiõ: quia tp̃s ẽ vt miſerearis eius qm̃ vẽit tp̃s. Qm̃ placitos fecerunt ſerui tui lapides eius: & puluerẽ ei⁹ miſerabilẽ. Et timebũt gẽtes nomen dñi: & vniuerſi reges terre gloriã tuam. Quia edificabit dominus ſion: appebit in gloria ſua. Reſpexit ad orationem vacui: & nõ deſpexit orationẽ eoꝝ. Scribãtur hec in generatione nouiſſima: & populus qui creabitur laudabit dominum. Quoniam proſpexit de excelſo ſãcto ſuo: dominus

Tex. heb.	Pritiua. heb.
תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי׃ לֹא יֵשֵׁב	תמם שרת
בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר	רמה
שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי׃	כון
לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ	
לְהַכְרִית מֵעִיר יְהוָה כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	כרת
תְּפִלָּה לְעָנִי כִי cii.	פלל ענה
יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׃	עטף פנה
יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי	שפך שוח
וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָבוֹא׃ אַל	בוא
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי	סתר פנה
הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר	צור נטה
עֲנֵנִי׃ כִּי כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי	קרא ענה
כְּמוֹ קֵד נִחָרוּ׃ הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ	כלה יום
לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי׃	יקד חרר
מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃	נכה
דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס	דמה דבר
חֳרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר	היה היה
בּוֹדֵד עַל גָּג׃ כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי	צפר בדד
אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃	איב הלל
כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי	שבע
בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ מִפְּנֵי זַעַמְךָ	שקה
וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃	בכה פנה
יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב	שלך
אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם	יום נטה
תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר׃ אַתָּה	יבש עלם
תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ	ישב
כִּי בָא מוֹעֵד׃ כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ	קום רחם
אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃	בוא יעד
וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה	רצה חנן
וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ׃	ירא
כִּי בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃	כבד
פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה	ראה
אֶת תְּפִלָּתָם׃ תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר	פלל עור
אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ׃	כתב
כִּי הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה	ברא הלל
	שקף רום

מִשָּׁמַיִם אֶל אֶרֶץ הִבִּיט׃ לִשְׁמֹעַ   נָבַט
אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃   אָסַר בָּנָה
לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ   מוּת הָלַל
בִּירוּשָׁלָםִ׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו   קָבַץ
וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה׃ עִנָּה   מָלַךְ
בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃ אֹמַר אֵלִי   כּוֹחַ
אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים   עָלָה חָצָה
שְׁנוֹתֶיךָ׃ לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ   יוֹם שָׁנָה
וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה יֹאבֵדוּ   בָּנָה עָשָׂה אָבַד
וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ   עָמַד בָּלָה
כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה   לָבַשׁ חָלַף
הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃ בְּנֵי   תָּמַם
עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ   שָׁכַן בָּנָה
יִכּוֹן׃ ciii. לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי   כּוּן
אֶת יְהוָה וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם
קָדְשׁוֹ׃ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה
וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו׃ הַסֹּלֵחַ   שָׁכַח גָּמַל
לְכָל עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי׃   חָלָה
הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי   גָּאַל חָיָה
חֶסֶד וְרַחֲמִים׃ הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב   עָטַר שָׂבַע
עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃   עָדָה חָדַשׁ
עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים   נָעַר שָׁפַט
לְכָל עֲשׁוּקִים׃ יוֹדִיעַ דְּרָכָיו   עָשַׁק יָדַע
לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃   עָלַל
רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב   רָחַם חָנַן
חָסֶד׃ לֹא לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא   רָבַב רוּב
לְעוֹלָם יִטּוֹר׃ לֹא כַחֲטָאֵינוּ   נָטַר
עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל
עָלֵינוּ׃ כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל
הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו׃
כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק   זָרַח עָרַב
מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ׃ כְּרַחֵם   רָחַק
אָב עַל בָּנִים רִחַם יְהוָה
עַל יְרֵאָיו׃ כִּי הוּא יָדַע
יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃   זָכַר אָנַשׁ
אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ   חָצַר יוֹם

de celo terram contēplatus est. Vt audiret gemitum vincti: vt solueret filios mortis. Vt narretur in siō nomē dn̄i: & laudatio ei⁹ in hierusalē. Cū cōgregati fuerīt populi simul: & regna vt seruiāt domino. Afflixit ī via fortitudinē meā: abbreuiauit dies meos. Dicā deus meus ne rapias me in medio dierū meorū: in gn̄atiōe gn̄ationū anni tui. A principio terrā fundasti: & opus manuū tuarū sunt celi. Ipsi peribunt tu aūt stabis: & oēs quasi vestimentū atterentur: quasi pallium mutabis eos & mutabūtur. Tu āt ipse es: & anni tui nō deficiēt. Filii seruorum tuorū habitabūt: & semē eorū an̄ faciē tuā pseuerabit. Dauid.103.

BEnedic aīa mea domino: & oīa viscera mea noī scō eius. Bn̄dic aīa mea domino: & noli obliuisci omnium retributionū eius. Qui ppiciatur cunctis iniqtatib⁹ tuis: q sanat oēs infirmitates tuas. Qui redimit de corruptiōe vitā tuā: & corōat te mīa & miseratiōibus. Qui replet bōis ornamētū tuū: innouabitur sicut aqle iuuētus tua. Faciēs iustitias dn̄s: & iudicia cūctis qui calūnias sustinēt. Notas fecit vias suas moysi: filiis israel cogitatiōes suas. Misericors & clemens dn̄s: patiēs & multe miseratiōis. Non in sēpiternū iudicabit: neq̧ in eternū irascetur. Non scd̄m pctā nostra fecit nobis: neq̧ secūdū iniquitates nr̄as retribuit nobis. Quātū eni excelsius est celum a terra: tm̄ confortata est mīa eius sup timentes eū. Quātū lōge ē oriēs ab occidēte: tm̄ lōge fecit a nobis scelera nr̄a. Sicut miseretur pater filiorum: misertus est dominus timentibus se. Ipse enim nouit plasmationē nr̄am: recordatus ē qa puluis sumus. Hō quasi herba: dies eius sicut flos

celo in trā aspexit. Ut audiret gemitū
οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε. Τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμ
cōpeditoꝝ: vt solueret filios interēpto
τῶν πεπεδημένων, τοῦ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατω
rū. Ut ānūtiēt in sion nomē dn̄i: ⁊ laud
νων. Τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσ
eius in hierusalē. In cōuentēdo pplos in
αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι λαοὺς ἐπὶ τ
vnū: ⁊ reges vt seruiāt dn̄o. Respōdit e
αὐτό, καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ. Ἀπεκρίθη α
in via xtutis sue: paucitatē dieꝝ meoꝝ nū
τῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνά
tia mihi. Ne reuoces me in dimidio dieꝝ meoꝝ: ī gn̄at
γγειλόν μοι. Μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου, ἐν γεν
gn̄ationū ānī tui. Initio tu dn̄e trā fun
γενεῶν τὰ ἔτη σου. Κατ᾽ ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμε
sti: ⁊ opa manuū tuaꝝ sūt celi Ipsi
λίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. Αὐτ
peribūt: tu āt pmanes. Et oēs sicut vestimētū
ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις. Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον π
terascēt: ⁊ sicut optoriū vertes eos: ⁊
λαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, κ
mutabūtur. Tu āt idē ipe es: ⁊ ānī tui nō de
ἀλλαγήσονται. Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλ
ficiēt. Filij seruoꝝ tuoꝝ hītabūt: ⁊
ψουσιν. Οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, κ
semē eoꝝ in seculū dirigeť.
τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.

Psalmus dauid. 102
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρβ

BEnedic aīa mea dn̄o: ⁊ oīa q̄ intr
ΕὐλόγειἡΨυχή μου τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντό
me sūt noī scō eius. Benedic aīa mea dom
μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύ
no: ⁊ noli obliuisci oēs retributiōes eius
ον, καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτ
Qui propitiatur oībus iniqtatib⁹ tuis: q̄ sana
Τὸν εὐιλατεύοντα πάσας τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμενο
oēs īfirmitates tuas. Qui redimit de interitu
πάσας τὰς νόσους σου. Τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴ
vitā tuā: qui coronat te in mīa ⁊ miseratiōib⁹. Qu
ζωήν σου, τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Τὸ
replet in bonis desideriū tuū: reno
ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἀνακαινι
uabitur vt aquile iuuēt⁹ tua. Faciēs mīas dom
σθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου. Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύρ
nus ⁊ iuditiū oīb⁹ iniuriā patiētib⁹. Notas fecit
ος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις. Ἐγνώρισε τὰς ὁ
vias suas moysi: filijs israel volūtates
δοὺς αὐτοῦ τῷ μωυσῇ, τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ τὰ θελήματα
suas. Miserator ⁊ misericors dn̄s: lōganimis ⁊
αὐτοῦ. Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ
multū mīsicors. Nō in finē irasceť: neq̧ in eter
πολυέλεος. Οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶ
nū cōminabiť: nō s̄m iniqtates nr̄as fecit nobis: neq̧
να μηνιεῖ, οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ
scd̄m pctā nr̄a retribuit nobis. Qm̄ scd̄m
κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. Ὅτι κατὰ
altitudinē celi a trā corroborauit dn̄s mi
τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔ
sericordiā suā sup timētes se. Quātū di
λεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καθόσον ἀπέ
stat ortus ab occidēte: lōge fecit a nobis
χουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὰς
iniqtates nr̄as. Sicut misereť pr̄ filioꝝ: misertus ē
ἀνομίας ἡμῶν. Καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, ᾠκτείρησε
dn̄s timētib⁹ se. Qm̄ ipe cognouit
κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ
figmētū nr̄m: recordatus ē qm̄ puluis sumus. Homo
πλάσμα ἡμῶν, ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμέν. Ἄνθρωπος
sicut fenū: dies eius tāq̄ flos
ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος

agri ſic efflorebit. Quō ſpūs ptrāſiuit in il
τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει. Ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐ-
lo: ꝛ nō ſubſiſtet: ꝛ nō cognoſcet āplius locū ſu
τῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐ-
um. Mia aūt dñi ab eterno ꝛ vſq; in eternū ſup
τοῦ. Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ
timētes eū. Et iuſtitia illius in filios
τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοῖς
filioꝝ: his qui ſeruāt teſtamētū eius: ꝛ memores ſūt
υἱῶν, τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ μεμνημένοις
mādatoꝝ ipſi⁹ ad faciēdū ea. Dñs in ce
τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. Κύριος ἐν τῷ οὐ-
lo parauit ſedē ſuā: ꝛ regnū ipſius
ρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ
oībus dñatur. Bñdicite dño oēs angeli
πάντων δεσπόζει. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες ἄγγελοι
eius: potētes ꝟtute faciētes ꝟbū illi⁹: ad audi
αὐτοῦ, δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ ἀκοῦ-
endā vocē ſermonū eius. Bñdicite dño
σαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον
oēs ꝟtutes eius: miniſtri eius q̄ facitis
πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦντες
volūtatē eius. Bñdicite dño oīa opa e-
τὸ θέλημα αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐ-
ius: in oī loco dñatiōis eius bñdic
τοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει ἡ
aīa mea dño.
ψυχή μου τὸν κύριον.

Pſalmus dd pro mūdi comēdatiōe. 103.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως. ργ'.

Benedic aīa mea dño: dñe deus meus ma
Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου ἐμε-
gnificat⁹ es vehemēter. Cōfeſſionē ꝛ decorē
γαλύνθης σφόδρα. Ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
induiſti. Amictus lumie ſicē veſtimēto: extēdēs
ἐνεδύσω. Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνων τὸν
celū ſicut pellē. Qui tegit i aquis ſupiora eius:
οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν. Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ,
qui ponit nubes aſcēſum ſuū. Qui ābulat ſup pē-
ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ. Ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύ-
nas vētoꝝ: q̄ facit angelos ſuos ſpūs: ꝛ
γων ἀνέμων, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς
miniſtros ſuos ignis flāmā. Qui fundat trā ſup
λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. Ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν
ſtabilitatē ſuā: nō inclinabit in ſeculū ſeculi. Abyſ-
ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄβυσ-
ſus ſicut veſtimētū amictus eius: ſup mōtes ſtabūt
σος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὀρέων στήσονται
aque. Ab increpatiōe tua fugiēt: a voce tōitrui
ὕδατα. Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται, ἀπὸ φωνῆς βρον-
tui formidabūt. Aſcēdūt mōtes: ꝛ deſcēdūt
τῆς σου δειλιάσουσιν. Ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι
cāpi in locū quē fūdaſti eis. Terminū poſuiſti quē nō trāſ
πεδία εἰς τὸν τόπον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά. Ὅριον ἔθου ὃ οὐ πα-
grediētur: neq; cōuertētur operire terrā. Qui emit
ρελεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν. Ὁ ἐξαπο-
tis fontes in cōuallib⁹: inter mediū mōtiū ptrāſi
στέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσον-
būt aque. Potabūt oēs beſtie agri: expectabūt
ται ὕδατα. Ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, προσδέξονται
onagri in ſiti ſua. Sup ea volucres celi ha
ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν. Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κα-
bitabūt: de medio petraꝝ dabūt vocē. Rigās
τασκηνώσει, ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν. Ποτίζων
mōtes de ſupiorib⁹ ſuis: de fructu operū tuoꝝ ſatia
ὄρη ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτα-
bitur trā. Producēs fenū iumētis: ꝛ
σθήσεται ἡ γῆ. Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ
herbā ſeruituti hoīum. Vt educas panē de
χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ
terra: ꝛ vinū letificat cor hoīs. Vt exhilaret
τῆς γῆς, καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου. Τοῦ ἱλαρῦναι

agri ſic florebit. Quia
ſpiritus pertrāſiuit eū
& nō ſubſiſtet: & nō co
gnoſcet eū vltra locus
eius. Mīa āt dñi ab eter
no & vſq; in eternū ſup
timentes eum: & iuſti-
tia eius in filiis filiorū.
His qui cuſtodiunt pa
ctū eius: & recordantur
p̄ceptorū eius ad faciē
da ea. Dñs in celo ſtabi
liuit thronū ſuū: & re-
gnū illius oībus dñabi-
tur. Bñdicite dño āge-
li eius: fortes robore fa
ciētes verbū eius: obe-
diētes voci ſermōis ei⁹.
Bñdicite dño oēs e-
xercitus eius: miniſtri e
ius: qui facitis placi-
tum illius. Benedicite
dño vniuerſa opera
eius in oībus locis po-
teſtatis eius: bñdic aīa
mea domino. 104.

Benedic aīa mea do
mino: dñe de⁹ me⁹
magnificatus es nimis:
gloria & decore īdutus
es. Amictus luce q̄ſi
veſtimēto: extēdēs ce
los vt pellē. Qui tegit
aquis cenacula eius: q
pōit nubes currū ſuum
qui ābulat ſup pennas
vēti. Qui facit āgelos
ſuos ſpūs: miſtros ſuos
ignē vrētē. Qui funda
uit terrā ſup baſem ſu
am: nō cōmouebitur ī
ſeculū & ī ſeculū. Abyſ
ſo q̄ſi veſtimēto opuiſti
eā: ſup mōtes ſtabūt a-
que. Ab īcrepatiōe tua
fugiēt: a voce tonitrui
tui formidabūt. Aſcen-
dūt mōtes & deſcēdūt
campi: ad locū quem
fundaſti eis. Terminū
poſuiſti quem nō ptrā
ſibūt: nec reuertentur
vt operiāt terrā. Qui
īmittis fōtes in cōualli-
bus: vt iter medios mō
tes fluāt. Vt bibant oīa
animalia regionum: &
reficiat onager
ſitim ſuam. Super ea
volucres celi
morabūtur: de medio
nemorū dabūt vocem
Qui irrigas mōtes de
cenaculis tuis: de fructu
opum tuoꝝ ſatiabitur
terra. Germinans
herbam iumentis & fe
num ſeruituti
hoīum: vt educat pa-
nem de terra.
Et vinum letificat cor
hoīs ad exhilarandam

הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃ כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ
וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃
וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל
יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃
לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו
לַעֲשׂוֹתָם׃ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין
כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃
בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי
דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃ בָּרְכוּ
יְהוָה כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי
רְצוֹנוֹ׃ בָּרְכוּ יְהוָה כָּל מַעֲשָׂיו
בְּכָל מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי
אֶת יְהוָה׃ ciiij. בָּרְכִי נַפְשִׁי
אֶת יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד
הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃ עֹטֶה אוֹר
כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃
הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם
עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃
עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ
לֹהֵט׃ יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל
תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃ תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ
כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם׃
מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ
יֵחָפֵזוּן׃ יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת
אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם׃ גְּבוּל
שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן בַּל יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ׃ הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים
בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃ יַשְׁקוּ כָּל
חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים
צְמָאָם׃ עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם
יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ קוֹל׃
מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי
מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ
חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת
הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃
וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל

צִיץ
נָכַר קוּם
עָלַם
בְּרִת
עָשָׂה כּוּן
לָאַךְ גָּבַר
כּוּחַ עָשָׂה
שָׁרַת
רָצָה עָשָׂה
קוּם מָשַׁל
נָטָה יָרַע
קָרָה עָלָה
שׂוּם רָכַב
הָלַךְ
לָאַךְ שָׁרַת
כּוּן
מוּט עָלַם
תְּהֹם לָבַשׁ
כָּסָה עָמַד
נוּס
חָפַז עָלָה
קוּם גָּבַל
שׂוּם עָבַר
כָּסָה שָׁלַח
עַיִן הָלַךְ
שָׁקָה
חָיָה שָׂדֶה
שָׁבַר
שָׁכַן נָתַן
שָׁקָה עָלָה
פָּרָה עָשָׂה
שָׂבַע צָמַח
חָצַר יָצָא
שָׂמַח אָנַשׁ
צָהַל

פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ — פָּנָה אָנַשׁ
יִסְעָד׃ יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי — סָעַד שָׂבַע
לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃ אֲשֶׁר שָׁם
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים — קָנַן חָסַד
בֵּיתָהּ׃ הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים — בְּרשׁ
סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה — חָסָה
יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃ — יָעַד בּוֹא
תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ — שׁוּת הָיָה
כָּל חַיְתוֹ יָעַר׃ הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים — רָמַשׂ חָיָה
לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃ — כָּפַר
תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל — זָרַח אָסַף
מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃ יֵצֵא אָדָם — עוֹן רָבַץ
לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב׃ — עָבַד
מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה — רָבָה עָשָׂה
עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ — קָנָה
זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם — גָּדַל
רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם — סָפַר חָיָה
גְּדֹלוֹת׃ שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן — אָנָה הָלַךְ
זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ׃ כֻּלָּם אֵלֶיךָ — לָוָה
יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ תִּתֵּן — שָׂבַר נָתַן
לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן — נָתַן לָקַט
טוֹב׃ תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף — פָּתַח שָׂבַע סָתַר פָּנָה
רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃ — בָּהַל אָסַף
תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי — גָּוַע שׁוּב
אֲדָמָה׃ יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם — שָׁלַח בָּרָא
יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃ הַמַּבִּיט — חָדַשׁ הָיָה
לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ — כָּבַד עָלַם שָׂמַח נָבַט
אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה — רָעַד נָגַע
לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי — עָשַׁן שׁוּר
אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃ יִתַּמּוּ — חָיָה זָמַר
חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד — עָרַב שׂוּחַ
אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה — שָׂמַח תָּמַם
הַלְלוּיָהּ׃ CV. הוֹדוּ לַיהוָה — יָדָה
קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים — יָדַע עָלַל
עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ — שׁוּר שׂוּחַ
שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ — פָּלָא הָלַל

faciem oleo: panis autem cor hominis
roborat. Saturabūtur
ligna domini: cedri
libani quas plantauit.
Ibi
aues nidificabūt: mi=
luo abietes
domus eius. Montes
excelsi ceruis:
petre refugium erina=
ciis. Fecit
lunā p tpa: sol cogno=
uit occubitum suum.
Posuisti tenebras & fa
cta est nox: in ipsa mo
uebūtur oēs bestie syl
ue. Leones rugientes
ad predam: & querētes
a deo escam sibi.
Oriente sole recedēt:
& in
spelūcis suis cubabūt.
Egredietur homo
ad opus suū: & ad serui
tutē suā vsq; ad vespe=
rū. Quā magnificata
sūt opa tua dñe: oīa in
sapientia fecisti: īpleta ē
terra possessione tua.
Hoc mare magnū &
latum manibus: ibi
reptilia innumerabilia
animalia parua cum
grandibus. Ibi naues
pertranseunt: leuiathā
istum plasmasti vt illu=
deres ei. Omnia in te
sperant: vt des cibū e=
is in tpe suo. Dante te
illis colligent: aperiēte
te manū tuā replebun=
tur bono. Abscondes
vultū tuū & turbabun=
tur: auferes spm̄ corū
& deficiēt: & ī puluerē
suū reuertentur. Emit
tes spm̄ tuū & creabun
tur: & instaurabis faciē
trē. Sit glīa dñi ī sem=
piternū: letabitur dñs ī
opibus suis. Qui respi=
cit terrā & tremet: tan
git mōtes & fumabūt.
Cantabo domino in vi
ta mea: psallam
deo meo quādiu sum.
Placeat ei eloquiū me=
um: ego aūt letabor in
domino. Deficiant
peccatores de terra &
impii vltra
non sint: benedic ani
ma mea domino.
Aleluia. 105.

Confitemini dño
invocate nomen e
ius: notas facite in po=
pulis cogitationes eius.
Cātate ei & psallite ei:
loqmi ī vniuersis mi=
rabilib9 eius. Exultate

faciē in oleo: ꝛ panis cor hoīs ꝯfirm
πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζ
Saturabūtur ligna cāpi: cedri
Χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ
bani q̄s plātasti. Illic passeres nidificabūt: ero
βάνου ἃς ἐφύτευσας. Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τ ἐρωδ
domus dux est eaꝝ. Mōtes excelsi ceruis:
ἡ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν. Ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοι
petra refugiū erinaciis. Fecit lunā
πέτρα καταφυγὴ τοῖς λαγωοῖς. Ἐποίησε σελήνην
tpa: sol cognouit occasum suū. Posuisti tenebras
καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἔθου σκότος κ
facta est nox: in ipsa ptrāsibūt oēs bestie sy
ἐγένετο νύξ, ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δ
ue. Catuli leonū rugiētes ut rapiāt: ꝛ q̄rant a
μοῦ. Σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι π
deo escā sibi. Ortus est sol ꝛ cōgr
ρὰ τῷ θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς. Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνή
gati sūt: ꝛ in cubilib9 suis collocabūtur. E
θησαν, καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται. Ἐ
bit hō ad opus suū: ꝛ ad op
λεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν ἐ
ratione suā vsq; ad vesperū. Quā magnificata sūt opa tu
γασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας. Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σ
dñe: oīa in sapīa fecisti. Impleta est terra
κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τ
creatione tua: hoc mare magnū ꝛ spaciosum.
κτίσεώς σου, αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος.
Illic reptilia q̄ꝝ nō est nūerus: aīalia pusilla cū ma
Ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ με
gnis. Illic naues ptrāseūt: draco iste quē form
γάλων. Ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλ
sti ad illudēdū ei. Oīa ad te expectāt:
σας ἐμπαίζειν αὐτῷ. Πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι,
vt des escā illis in tpe: dante te il
δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον, δόντος σου αὐ
lis: colligēt Aperiēte te manū:
τοῖς, συλλέξουσιν. Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμ
oīa īplebūtur bonitate: auertēte aūt
παντα πλησθήσονται χρηστότητος, ἀποστρέψαντος δέ
te faciē: turbabūtur. Auferes spūm
σου τὸ πρόσωπον, ταραχθήσονται. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦ
eoꝝ ꝛ deficiēt: ꝛ in puluerē suū reuer
μα αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπι=
tentur. Emittes spūꝫ tuū: ꝛ creabun=
στρέψουσιν. Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσον=
tur: ꝛ renouabis faciē terre. Sit glīa
ται, καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἤτω ἡ δόξα
dñi in seculū letabit dñs in ope
κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔρ
rib9 suis. Qui respicit in terrā ꝛ facit eā
γοις αὐτοῦ. Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν
tremere: q̄ tangit mōtes ꝛ fumigāt. Cantabo
τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται. Ἄσω τῷ
dño in vita mea: psallā deo meo q̄ diu sum.
κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.
Jucundū sit ei eloquiū meū: ego vō delectabor in
Ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ
dño. Deficiāt pctōres a terra ꝛ iniq: ita vt
κυρίῳ. Ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε
nō sint ipsi: bñdic aīa mea dño.
μὴ ὑπάρχειν αὐτούς, εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.
Alleluia. 104.
Ἀλληλούϊα. ρδʹ.

Confitemini dño: ꝛ inuocate no=
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνο=
men eius. Annūciate iter gētes opera e
μα αὐτοῦ. Ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα αὐ
ius: cātate ei ꝛ psallite ei. Narrate oīa
τοῦ, ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. Διηγήσασθε πάν=
mirabilia eius: laudamini
τα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἐπαινεῖσθε

in noie ſctõ eius. Letet cor querẽ=
ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Εὐφρανθήτω καρδία ζητούν
tiũ dñm: q̃rite dñm ꝛ cõfirmamini. Que
των τὸν κύριον, ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε. Ζη=
rite faciẽ eius ſemꝑ: memẽtote mi
τήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός, μνήσθητε τῶν θαυ
rabiliũ eius q̃ fecit. Prodigia eius ꝛ iu=
μασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. Τὰ τέρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρί=
licia oris eius Semen abraã ſerui e=
ματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. Σπέρμα ἀβραὰμ δοῦλοι αὐ=
us: filij iacob electi eius. Ipſe dñs de⁹ nr̃: in vni
τοῦ, υἱοὶ ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ. Αὐτὸς κς̄ ὁ θς̄ ἡμῶν, ἐν πά
erſa terra iudicia eius. Memor fuit in ſeculũ teſta=
σῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. Εμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθή=
mẽti ſui: verbi qđ mãdauit in mille gñationes: Qđ diſ
κης αὐτοῦ, λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς, Ὃν διέ
oſuit abraã: ꝛ iuramẽti ſui iſaac. Et ſta=
θετο τῷ ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ ἰσαάκ. Καὶ ἔστη
uit illud iacob in p̃ceptũ: ꝛ iſrael in te=
σεν αὐτὸν τῷ ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ ἰσραὴλ εἰς δια
tamẽtũ eternũ. Dicens: tibi dabo terrã chanaã: funiculũ
θήκην αἰώνιον. Λέγων, σοὶ δώσω τὴν γῆν χαναάν, χοίνισμα
hereditatis vr̃e. Cum eſſent ipſi nũero modici: pau
κληρονομίας ὑμῶν. Εν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλι
ciſſimi ꝛ incole in ea. Et ptrãſierũt de gẽte in gentẽ:
γοστοὺς καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ. Καὶ διῆλθεν ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος,
ꝛ de regno ad ppl̃m alterũ. Non reliqt hominẽ
καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. Οὐκ ἀφῆκεν ἄνθρωπον
nocere eis: ꝛ corripuit ꝑ eis reges. No=
ἀδικῆσαι αὐτούς, καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασιλεῖς. Μὴ
lite tãgere xp̃os meos: ꝛ in ꝓphetis meis no=
ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ
lite malignari. Et vocauit famẽ ſuꝑ terrã: oẽ firma
πονηρεύεσθε. Καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, πᾶν στήριγ
mẽtũ panis cõtriuit. Miſit ante eos vi=
μα ἄρτου συνέτριψεν. Απέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρω
rum: in ſeruũ venũdat⁹ ẽ ioſeph. Humiliauerũt in cõpedib⁹
πον, εἰς δοῦλον ἐπράθη ἰωσήφ. Εταπείνωσαν ἐν πέδαις
pedes eius: ferrũ ptrãſijt aĩa eius. Donec
τοὺς πόδας αὐτοῦ, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Μέχρι
veniret verbũ eius: eloquiũ dñi inflãmauit
τοῦ ἐλθεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ, τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐ
um. Miſit rex ꝛ ſoluit eũ: p̃nceps ppl̃i
τόν. Απέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ
ꝛ dimiſit eũ. Cõſtituit eum dñm domus ſue:
καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ,
ꝛ p̃ncipẽ oĩs poſſeſſiõis ſue. Ut erudiret
καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ. Τοῦ παιδεῦσαι
p̃ncipes eius ſic ſemetip̃m: ꝛ ſenes
τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους
ei⁹ prudẽtiã doceret. Et itrauit iſrael in egyptũ: ꝛ iacob
αὐτοῦ σοφίσαι. Καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἰακὼβ
incola fuit in t̃ra cham Et auxit ppl̃m ſuũ vehe=
παρῴκησεν ἐν γῇ χάμ. Καὶ ηὔξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφό=
mẽter: ꝛ firmauit eũ ſuꝑ inimicos eius. Cõ
δρα, καὶ ἐκραταίωσεν αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Με
uertit cor eius vt odirẽt ppl̃m eius.
τέστρεψε τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ,
ꝛ dolũ facerẽt in ſeruos eius. Miſit moy=
τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ. Εξαπέστειλε μωυ=
ſen ſeruũ ſuũ: aaron quẽ elegit ſibi. Po
σῆν τὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ. Εθε=
ſuit in eis verba ſignoꝝ ſuoꝝ: ꝛ ꝓ=
το ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τε=
digioꝝ ſuoꝝ in terra chã. Miſit tenebras ꝛ obſcurauit:
ράτων αὐτοῦ ἐν γῇ χάμ. Εξαπέστειλε σκότος καὶ ἐσκότασεν,
quia exacerbauerũt ſermones ſuos. Cõuertit a=
ὅτι παρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετέστρεψε τὰ ὕ=
quas eoꝝ in ſanguinẽ: ꝛ occidit piſces eoꝝ.
δατα αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
Edidit t̃ra eoꝝ ranas in penetralib⁹
Εξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις τῶν ∞∞

in nomine ſctõ eius: le
tetur cor querentium
dñm. Querite dñm &
virtutem eius: querite
faciẽ eius iugiter. Re=
cordamini mirabiliũ ei⁹
q̃ fecit ſignorũ & iudi
ciorũ oris eius. Semen
abraam ſerui eius: filii
iacob electi eius. ∞∞∞
Ipſe dñs deus noſter:
in vniuerſa terra ∞∞
iudicia eius. Recorda=
tus eſt in eternũ pacti e
ius: verbi qđ p̃cepit in
mille gñatiões. Quod
pepigit cũ abraã: & iu
ramenti ſui cum iſaac.
Et firmauit illud cũ ia=
cob in legẽ: cũ iſrael in
pactũ ſempiternũ. Di
cẽs tibi dabo ∞∞∞∞∞
terrã chanaã: funiculũ
hereditatis vr̃e. Cũ eſ=
ſent viri pauci: modici
& aduene in ea. ∞∞:∞∞
Et trãſierũt de gẽte in
gẽtem: & de regno ∞∞
ad populũ alterũ. Nõ
dimiſit hominem ∞∞
vt noceret eis: & corri=
puit pro eis reges. ∞∞
Nolite tangere xp̃os
meos: & ꝓphetas meos
nolite affligere. Et vo=
cauit famẽ ſup terrã:
oẽm virgã panis cõtri
uit. Miſit ante faciẽ eo=
rũ virũ: in ſeruũ venũ
datus eſt ioſeph. Affli=
xerũt in cõpedibus pe
des eius: in ferrũ venit
aĩa ei⁹. Vſq; ad tp̃s do=
nec veniret ſermo eius:
eloquiũ dñi ꝓbauit e=
um. Miſit rex & ſoluit
eũ: princeps populorũ
& dimiſit illũ. Poſuit e
um dñm domui ſue: &
prĩcipem in omni poſ=
ſeſſiõe ſua. Vt erudiret
prĩcipes eius ſ̃m volũ=
tatẽ ſuã: & ſenes ei⁹ ſa=
pientiam doceret. Et in
greſſus ẽ iſrl̃ in egyptũ:
& iacob aduena fuit in
terra chã. Et creſcere fe
cit ppl̃m ſuũ nimis: &
roborauit eũ ſuꝑ hoſteſ
eius. Cõuertit cor eoꝝ
vt odio haberent ppl̃m
eius: vt doloſe agerent
cõtra ſ̃uos illius. Miſit
moyſe ſ̃uũ ſuũ: aaron
quẽ elegit. Poſuit ĩ eis
verba ſignoꝝ ſuoꝝ: &
portẽtoꝝ ſuoꝝ in terra
chã. Miſit tenebras &
cõtenebrauit: & nõ fue
rũt ĩcreduli verbis eius.
Cõmutauit aq̃s eoꝝ in
ſanguinẽ: & occidit pi=
ſces eoꝝ. Ebulliuit t̃ra

בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי
יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ
פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיו׃ זֶרַע
אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו׃ זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ
דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת
אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת
אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם
מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃
וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה
אֶל עַם אַחֵר׃ לֹא הִנִּיחַ אָדָם
לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל
תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל
מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם
אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃ עִנּוּ בַכֶּבֶל
רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד
עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה
צְרָפָתְהוּ׃ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ
מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ אָדוֹן
לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃ לֶאְסֹר
שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא
יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ
חָם׃ וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד
וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו׃ הָפַךְ לִבָּם
לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח
מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃
שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים
בְּאֶרֶץ חָם׃ שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ
וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרָיו׃ הָפַךְ אֶת
מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם׃
שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי

שָׂמַח בָּקַשׁ
עָזַז
פָּנָה תָּמַד
פָּלָא יָפַת
שָׁפַט פָּה
בָּנָה בָּחַר
בְּרַת
שָׁבַע
עָמַד
עָלַם נָתַן
הָיָה
מָתָה סָפַר
גּוּר הָלַךְ
מָלַךְ נוּחַ
יָכַח
נָגַע מָשַׁח
נָבָא רוּעַ
קָרָא נָטָה
פָּנָה מָכַר
עָנָה
בּוֹא
בּוֹא
יָתַר
פָּתַח שׂוּם
אָדַן קָנָה
שׂוּר חָכַם
בּוֹא
גּוּר
פָּרָה
עָצַם צוּר
נָכַל
שׂוּם אוֹת
יָפַת חָשַׁךְ
מָרָה
מוּת דָּגָה

מלכיהם׃ אמר ויבא ערב כנים — בוא כן
בכל גבולם׃ נתן גשמיהם ברד — גבל
אש להבות בארצם׃ ויך גפנם — נכה
ותאנתם וישבר עץ גבולם׃ — שבר
אמר ויבא ארבה וילק ואין — רבה
מספר׃ ויאכל כל עשב בארצם — ספר אכל
ויאכל פרי אדמתם׃ ויך כל — פרה
בכור בארצם ראשית לכל אונם׃ — בכר
ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו — יצא
כושל׃ שמח מצרים בצאתם כי — כשל
נפל פחדם עליהם׃ פרש ענן
למסך ואש להאיר לילה׃ שאל — סכך אור
ויבא שלו ולחם שמים ישביעם׃ — בוא שבע
פתח צור ויזובו מים הלכו — זוב
בציות נהר׃ כי זכר את דבר — ציה
קדשו את אברהם עבדו׃ ויוצא — יצא
עמו בששון ברנה את בחיריו׃ — שוש רנן
ויתן להם ארצות גוים ועמל — בחר נתן
לאמים יירשו׃ בעבור ישמרו — ירש עבר
חקיו ותורתיו ינצרו הללויה׃ — שמר ירה
הודו ליהוה cvi. הללויה — נצר ידה
כי טוב כי לעולם חסדו׃ מי — עלם
ימלל גבורות יהוה ישמיע כל — מלל גבר
תהלתו׃ אשרי שמרי משפט — שמע הלל
עשה צדקה בכל עת׃ זכרני יהוה — שפט
ברצון עמך פקדני בישועתך׃ — רצה ישע
לראות בטובת בחיריך לשמח — ראה בחר
בשמחת גויך להתהלל עם — הלל
נחלתך׃ חטאנו עם אבותינו
העוינו הרשענו׃ אבותינו — עוה רשע
במצרים לא השכילו נפלאותיך — שכל פלא
לא זכרו את רוב חסדיך וימרו — רבב מרה
על ים בים סוף׃ ויושיעם למען — ישע
שמו להודיע את גבורתו׃ ויגער — ידע גבר
בים סוף ויחרב ויוליכם בתהומות — גער חרב
כמדבר׃ ויושיעם מיד שונא — ילך תהם דבר שנא

eorū ranas: ī cubilibus regū ipsorū: Dixit & venit musca oīmoda: scinifes in vniuerso termino eorū. Dedit pluuias eorū grandinē: ignē flāmātē in terra ipsorū. Et pcussit vineā eorū & ficū eorū: & cōfregit lignum finiū eoꝝ. Dixit & venit locusta: & bruchus cuius non erat numerus. Et comedit oēm fenū terre eorū: & deuorauit fructū terre eorū. Et pcussit oē primogenitum in terra eorū: primitias vniuersi partus eorū. Et eduxit eos cū argēto & auro: & nō erat in tribubus eorū infirmus. Letata est egyptus cum egrederētur: qm̄ irruerat terror eoꝝ sup eos. Expādit nubē in tētorium: & ignem vt luceret nocte. Petierūt & adduxit ortygometrā: & pane celi saturauit eos. Apuit petram & fluxerūt aq̄: cucurrerūt in aridis flumina. Quia recordatus est verbi scti sui cū abraā seruo suo. Et eduxit populū suū ī exultatiōe: ī laude electos suos. Et dedit eis tras gētiū: & labores tribuū possederūt. Vt custodirent cerimōias ei⁹: & leges eius seruarent. Aleluia Aleluia. 106.

Confitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in etnū mīa eius. Quis loqtur fortitudīes dñi: auditas faciet oēs laudes ei⁹ Btī q custodiūt iudicium: & faciūt iustitiā ī oī tpe. Recordarē mei dñe ī reppiciatiōe ppli tui: visita me ī salutari tuo. Vt videā bona electoꝝ tuoꝝ: & leter ī letitia gētis tue: & exultē cū hereditate tua. Peccauim⁹ cū prībus nřis: iniq fecimus & ipie egim⁹. Patres nři in egypto nō intellexerūt mirabilia tua nō sunt recordati multitudinis mīe tue: & ad iracūdiā puocauerūt sup marei in mari rubro. Et saluauit eos pp nomē suū: vt oñderet fortitudinē suā. Et cōminatus ē mari rubro & aruit: & traduxit eos p abyssos q̄si in deserto. Et saluauit eos de manu odi-

regū ipsoꝝ. Dixit: ⁊ venit cynomia: ⁊ scinifes i[n]
βασιλέων αὐτῶν. Εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμυια, καὶ σκνῖπες ἐ[ν]
oībus finib⁹ eoꝝ. Posuit pluuias eoꝝ grādinē:
πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. Ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν χάλαζαν
ignē cōburentē in terra ipsoꝝ. Et pcussit vin[eas]
πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. Καὶ ἐπάταξε τὰς ἀμπέ-
as eoꝝ ⁊ ficulneas eoꝝ: ⁊ cōtriuit oē li-
λους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν, καὶ συνέτριψε πᾶν ξ[ύ]-
gnū finiū eoꝝ. Dixit ⁊ venit locusta: ⁊ bruch⁹: cui⁹ nō era[t]
λον ὁρίου αὐτῶν. Εἶπε καὶ ἦλθεν ἀκρίς, καὶ βροῦχος, οὗ οὐκ ἦ[ν]
nūerus. Et comedit oē fenū in terra eoꝝ: ⁊
ἀριθμός. Καὶ κατέφαγε πάντα χόρτον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ
comedit oēm fructū terre eoꝝ. Et pcussit
κατέφαγε πάντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. Καὶ ἐπάτα[ξε]
oē pmogenitū in terra eoꝝ: pmitias oīs la-
πᾶν πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, ἀπαρχὴν παντὸς π[όνου]
boris eoꝝ. Et eduxit eos in argēto ⁊ auro: ⁊
αὐτῶν. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ
nō erat in tribub⁹ eoꝝ infirm⁹. Letata est egyptus
οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν ὁ ἀσθενῶν. Εὐφράνθη Αἴγυπτος
in pfectione eoꝝ: q2 incubuit timor eoꝝ sup eos.
ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν, ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.
Expādit nūbē in ptectionē eis: ⁊ ignē vt lu-
Διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φω-
ceret eis p noctē. Petierūt ⁊ venit coturnix:
τίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. Ἤτησαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα,
et pane celi saturauit eos. Disrupit petrā: ⁊
καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. Διέρρηξε πέτραν, καὶ
fluxerūt aque: abierūt in siccis flumina. Qm̄
ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις ποταμοί. Ὅτ[ι]
memor fuit vbi scti sui: qđ ad abraā pue-
ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, τοῦ πρὸς Ἀβραὰμ τὸν δοῦ-
rū suū Et eduxit ppl'm suū in exultatione: ⁊
λον αὐτοῦ. Καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ τοὺς
electos suos in leticia. Et dedit illis regiōes gē-
ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθ-
tiū: ⁊ labores pploꝝ possederūt. Ut custo-
νῶν, καὶ πόνους λαῶν κατεκληρονόμησαν. Ὅπως ἂν φυλά-
diāt iustificatiōes eius: ⁊ legē eius requirāt.
ξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν.
Alleluia. Alleluia 105.
Ἀλληλούϊα. Ἀλληλούϊα. ρε.
Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in seculū
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
mīa eius. Quis loqtur potētias dñi:
τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου,
auditas faciet oēs laudes eius? Beati q̄ cu-
ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; Μακάριοι οἱ φυ-
stodiūt iudiciū ⁊ faciūt iusticiā in oī tpe.
λάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
Memēto nři dñe in bñplacito ppli tui: visita
Μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι
nos in salutari tuo. Ad vidēdū in bonitate
ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν
electoꝝ tuoꝝ: ad letandū in leticia gētis
ἐκλεκτῶν σου, τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους
tue: vt lauderis cū hereditate tua. Peccaui-
σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ τῆς κληρονομίας σου. Ἡμάρτο-
mus cū prībus nřis: iiuste egim⁹: iniqtatē fecim⁹. Pa-
μεν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν. Οἱ
tres nři in egypto nō intellexerūt mirabilia tua: nō
πατέρες ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου, οὐκ
fuerūt memores multitudis mīe tue. Et irritauerūt
ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους σου. Καὶ παρεπίκρα-
ascendētes in rubro mari: ⁊ saluauit eos
ναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
ppter nomē suū. Ut notā faceret potētiā su-
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Τοῦ γνωρίσαι τὴν δυναστείαν αὐ-
am: ⁊ increpuit rubrū mare ⁊ exiccatū est. Et
τοῦ, καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐξηράνθη. Καὶ
eduxit eos in abysso sic in deserto:
ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ ὡς ἐν ἐρήμῳ, ∞∞∞∞∞

t ſaluauit eos de manu odientis. Et redemit
ὶ ἔσωσεν ἀυτοὺς ἐκ χειρὸς μισοῦντος. Καὶ ἐλυτρώσατο
os de manu inimicoꝝ. Operuit aq̄ tribulā=
o. ὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. Εκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβον=
.S es eos: vn⁹ ex eis nō remāſit. Et crediderūt
ας ἀυτούς, ἓις ἐξ ἀυτῶν ὀυχ ὑπελείφθη. Καὶ ἐπίστευσαν
v̄bo eius: ꝛ cantauerūt laudē eius Cito fecerūt
ῷ λόγῳ ἀυτοῦ, καὶ ᾖσαν τὴν ἄινεσιν ἀυτοῦ. Ετάχυναν
bliti ſunt operū eius: nō ſuſtinuerūt cōſiliū e=
πελάθοντο τῶν ἔργων ἀυτοῦ, ὀυχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν ἀυ
ıs. Et cōcupierūt cōcupiſcētiā in deſerto: ꝛ tentaue=
οῦ. Καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπείρα=
ūt deū in inaquoſo. Et dedit eis petitionē
αν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. Καὶ ἔδωκεν ἀυτοῖς τὸ ἄιτημα ἀυ
oꝝ: miſit ſaturitatē in aīas eoꝝ. Et irri
ῶν, ἐξαπέστειλε πλησμονὴν ἐις τὰς ψυχὰς ἀυτῶν. Καὶ πα
uerūt moyſen in caſtris: aaron ſctm̄
ώργισαν τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ, τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγι
dn̄i. Apta ē t̄ra ꝛ deglutiuit dathan: ꝛ operuit ſup
6. κυρίου. Ηνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε δαθάν, καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ
cōgregatiōeꝫ abirō. Et exarſit ignis in ſynagoga
ὴν συναγωγὴν ἀβειρών. Καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀυ
oꝝ: flāma cōbuſſit pctōres. Et fecerūt vitulū
ῶν, φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς. Καὶ ἐποίησαν μόσχον
ı oreb: ꝛ adorauerūt ſculptile. Et mutauerūt
χωρὴβ, καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ. Καὶ ἠλλάξαντο
gloriā ſuā in ſimilitudinē vituli comedētis fenū. Et
ὴν δόξαν ἀυτοῦ ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον. Καὶ
bliti ſunt deū q̄ ſaluat eos: q̄ fecit
πελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος ἀυτούς, τοῦ ποιήσαν=
magnalia in egypto: Mirabilia in terra chā: terribilia
ος μεγάλα ἐν ἀιγύπτῳ, Θαυμάσια ἐν γῇ χάμ, φοβερὰ
ı mari rubro. Et dixit vt diſperderet eos:
πὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. Καὶ ἐιπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἀυτούς,
nō moyſes electus eius ſtetiſſet in ꝯfractōe in ꝯſpectu
μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς ἀυτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
i⁹: vt auerteret irā eius: ne diſp̄deret
ὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν ἀυτοῦ, τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦ
eos. Et ꝓ nihilo hūerūt t̄rā deſiderabilē: nō cre
αι ἀυτούς. Καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, ὀυκ ἐπί
iderūt v̄bo eius. Et murmurauerūt in tabernacu
ευσαν τῷ λόγῳ ἀυτοῦ. Καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμα=
s ſuis: nō exaudierūt vocē dn̄i. Et eleua=
ιν ἀυτῶν, ὀυκ ἐισήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. Καὶ ἐπῆ=
it manū ſuā ſup eos: vt ꝓſterneret eos in
ε τὴν χεῖρα ἀυτοῦ ἐπ᾽ ἀυτούς, τοῦ καταβαλεῖν ἀυτοὺς ἐν
deſerto: Et vt deiiceret ſemē eoꝝ in
ῇ ἐρήμῳ, Καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα ἀυτῶν ἐν τοῖς
ationib⁹: ꝛ diſp̄geret eos in regionib⁹. Et ini=
θνεσι, καὶ διασκορπίσαι ἀυτοὺς ἐν ταῖς χώραις. Καὶ ἐτε
ati ſunt beelphegor: ꝛ comederūt ſacrificia mortuoꝝ.
έσθησαν τῷ βεελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν.
t irritauerūt eū in adinuētionibus ſuis: ꝛ
αὶ παρώξυναν ἀυτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἀυτῶν, καὶ
ultiplicata ē in eis ruina. Et ſtetit phinees ꝛ placauit
πληθύνθη ἐν ἀυτοῖς ἡ πτῶσις. Καὶ ἔστη φινεὲς καὶ ἐξιλάσα
et ceſſauit q̄ſſatio: ꝛ reputatū ē ei ad iuſti
ο, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις καὶ ἐλογίσθη ἀυτῷ ἐις δικαιο=
iam: in gn̄atione ꝛ gn̄atione vſq; in ſempiternū. Et ir=
ύνην, ἐις γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ ἀιῶνος. Καὶ πα
itauerūt eū ad aquā ꝯdictionis: ꝛ vexatus ē
ώργισαν ἀυτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη
oyſes ꝓpter eos. Quia exacerbauerūt ſpūm e=
ωυσῆς δι᾽ ἀυτούς. Οτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα ἀυ
is: ꝛ diſtinxit in labiis ſuis. Nō diſ=
οῦ, καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν ἀυτοῦ. Ουκ ἐξω
erdiderūt gētes q̄s dixit dn̄s illis: ꝛ cōmixti
οθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ ἐιπε κύριος ἀυτοῖς, καὶ ἐμίγη=
unt int̄ gētes ꝛ didicerūt opa eoꝝ. Et
αν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα ἀυτῶν. Καὶ
eruierūt ſculptilib⁹ eoꝝ:
δούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς ἀυτῶν, ooooooooooooo

entis: & redemit eos de
manu inimici. Et opuit
aqua hoſtes eorū: vn⁹
ex ipſis non ſuperfuit.
Et crediderunt verbis
eius: cecinerūt q; laudē
eius. Cito obliti ſunt o
perū illius: nec expecta
uerūt volūtatē eius. Et
deſiderauerūt deſideriū
in deſerto: & tētauerūt
deū in ſolitudīe. Et de
dit eis petitionē ipſorū:
& miſit tenuitatē in a=
nimam eorū. Et zelati
ſunt moyſen in caſtris:
aarō ſctm̄ dn̄i. Apta ē
terra & deuorauit da=
thā: & opuit ſynagogā
abiron. Et ſuccenſus ē
ignis in ſynagoga eo=
rum: flamma exuſſit ī=
pios. Fecerunt vitulū ī
oreb: & adorauerūt cō
flatile. Et mutauerunt
gloriā ſuā in ſimilitudi
nem bouis comedētis
fenum. Obliti ſunt dei
ſaluatoris ſui: qui fecit
magnalia in egypto.
Mirabilia in terra chā:
terribilia ſuper mari
rubro. Dixit ergo vt
cōtereret eos: niſi moy
ſes electus eius ſtetiſſet
medius contra faciem
illius: vt conuerteret in
dignationem eius vt nō
interficeret. Et deſpexe
runt terrā deſiderabilē:
nec crediderūt ſermo=
ni eius. Et murmuraue=
runt in tabernaculis ſu=
is: nō exaudierūt vocē
dn̄i. Et eleuauit manū
ſuā ſup eos: vt deiice=
ret eos ī deſerto. Et vt
deiiceret ſemen eorū in
gētibus: & diſp̄geret e=
os in terris. Et cōſecra=
ti ſunt beelphegor: &
comederunt victimas
mortuorū. Et cōcitaue
rūt eū in ſtudiis ſuis: &
p̄cuſſit eos plaga. Ste=
tit āt finees & diiudica
uit: & retēta ē p̄cuſſio.
Et reputatū eſt ei ad iu
ſtitiā: in gn̄atiōe & gn̄a
tiōe vſq; in eternū. Et
p̄uocauerunt ſup aquā
cōtradictōis: & afflict⁹
ē moyſes p̄p eos. Quia
p̄uocauerūt ſpm̄ eius:
& precepit labiis ſuis.
Nō exterminauerunt
populos quos dixit oo
dominus oooooooooooo
illis. Et cōmixti ſūt gē
tibus: & didicerunt oooo
opera eorū. Et ſeruie=
rūt ſculptilibus eorum:

ויגאלם מיד אויב: ויכסו מים
צריהם אחד מהם לא נותר:
ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו:
מהרו שכחו מעשיו לא חכו
לעצתו: ויתאוו תאוה במדבר
וינסו אל בישימון: ויתן להם
שאלתם וישלח רזון בנפשם:
ויקנאו למשה במחנה לאהרן
קדוש יהוה: תפתח ארץ ותבלע
דתן ותכס על עדת אבירם:
ותבער אש בעדתם להבה תלהט
רשעים: יעשו עגל בחרב
וישתחוו למסכה: וימירו את
כבודם בתבנית שור אכל עשב:
שכחו אל מושיעם עשה גדלות
במצרים: נפלאות בארץ חם
נוראות על ים סוף: ויאמר
להשמידם לולי משה בחירו
עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו
מהשחית: וימאסו בארץ חמדה
לא האמינו לדברו: וירגנו
באהליהם לא שמעו בקול יהוה:
וישא ידו להם להפיל אותם
במדבר: ולהפיל זרעם בגוים
ולזרותם בארצות: ויצמדו לבעל
פעור ויאכלו זבחי מתים: ויכעיסו
במעלליהם ותפרץ בם מגפה:
ויעמד פינחס ויפלל ותעצר
המגפה: ותחשב לו לצדקה
לדור ודור עד עולם: ויקציפו
על מי מריבה וירע למשה
בעבורם: כי המרו את רוחו
ויבטא בשפתיו: לא השמידו
את העמים אשר אמר יהוה
להם: ויתערבו בגוים וילמדו
מעשיהם: ויעבדו את עצביהם

גאל איב
כסה צור
יתר אמן
שור הלל
עשה חכה
יעץ אוה
נסה נתן
שלח רזה
קנא חנה
קדש פתח
בלע כסה
יעד
בער להט
עשה
שחה נסך
מיר כבד
בנה
ישע
פלא
ירא אמר
שמד בחר
פנה שוב
יחם שחת
מאס אמן
רגן
נשא נפל
את דבר
זרה צמד
אכל מות
כעס עלל
פרץ נגף
עמד פלל
עצר חשב
עלם קצף
רוב רוע
עבר מרה
בטא שפה
שמד
ערב למד
עשה עבד

וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃ וַיִּזְבְּחוּ אֶת — הָיָה יָקַשׁ
בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנֽוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃ — זָבַח
וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם בְּנֵיהֶם — שָׁפַךְ נָקָה
וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זִבְּחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן
וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃ וַיִּטְמְאוּ — חָנַף טָמֵא
בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃ — עָשָׂה זָנָה
וַיִּחַר אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת — עָלַל חָרָה
נַחֲלָתוֹ׃ וַיִּתְּנֵם בְּיַד גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ — תָּעַב
בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃ וַיִּלְחָצוּם — נָתַן מָשַׁל
אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃ — לָחַץ
פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ — אָיַב כָּנַע
בַעֲצָתָם וַיָּמֹכּוּ בַּעֲוֹנָם׃ וַיַּרְא — רָבַב נָצַל מָרָה
בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם׃ — יָעַץ מָכַךְ
וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב — רָאָה צוּר
חַסְדּוֹ׃ וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי — רָנַן זָכַר
כָּל שׁוֹבֵיהֶם׃ הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה — בְּרִית נָחַם
אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת — נָתַן כָּנָה
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ — שָׁבָה יָשַׁע יָדָה
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן — שָׁבַח הָלַל
הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל — בָּרַךְ
הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃ — עָלַם

cvii.

הֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי — יָדָה
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה — אָמַר גָּאַל
אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר׃ וּמֵאֲרָצוֹת — צוּר
קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן — זָרַח עָרַב
וּמִיָּם׃ תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ — צָפַן תָּעָה
עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃ רְעֵבִים — דָּבַר
גַּם צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃ — יָשַׁב
וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם — עָטַף
מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם׃ וַיַּדְרִיכֵם — צָעַק צוּר
בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב׃ — צוּק נָצַל
יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי — דָּרַךְ יָלַךְ
אָדָם׃ כִּי הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה — יָדָה פָּלָא
וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב׃ יֹשְׁבֵי — שָׂבַע שׁוּק
חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל׃ — אָסַר עָנָה
כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן — מָרָה
יָעַץ עָלָה

& factū est eis in scādalū. Et immolauerunt filios suos & filias suas demonibus. Et effuderūt sanguinē innocētē: sanguinē filiorū suorū & filiarꝝ suarū: quos immolauerūt sculptilibus chanaā: & polluta est terra in sanguinibus. Et coinquinati sunt in opibus suis: & fornicati sunt in studiis suis. Iratus est itaqꝫ furor dñi in populū suū: & aboiatus est hereditatē suā. Et dedit eos in manu gētiū: & dñati sūt eorū qui oderūt eos. Et afflixerunt eos inimici sui: & hūiliati sunt sub manu eorū. Multis vicibus liberauit eos ipsi vero ꝓuocauerūt in cōsiliis suis: & humiliati sunt ꝓpter iniqtates suas. Et vidit tribulationes eorū: cū exaudiret eos rogātes. Et recordatus est pacti sui cū eis & penituit eū sc̄dm multitudinē mīe sue. Et dedit eos miserabiles corā oībus q cepant eos. Salua nos dñe deus nr̄ & cōgrega nos de gētibus: vt cōfiteamur nomini scō tuo: & canamus laudem tuā. Bn̄dictus dñs deus israel ab eterno & vsqꝫ in eternū: & dicet oīs populus amen. Aleluia. 107.

Confitemi dño qm̄ bonus: qm̄ in eternū mīa eius. Dicant q redēpti sūt a dño: quos redemit de manu hostis. Et de terris cōgregauit eos: ab oriente & occidēte ab aqlōe & mari. Errauerunt in solitudine in deserta via: ciuitatē que hītaretur non repierūt. Esuriētes & sitiētes: aīa eorū in ipsis deficiebat. Et clamauerūt ad dñm in tribulatiōe sua: de afflictōe eorū eripuit eos. Et duxit illos ꝑ viā rectā: vt venirēt in ciuitatē hītabilē. Cōfiteātur dño miam eius: & mirabilia eius in filios hoīm. Quia saturauit animam vacuam: & aīam esurientē impleuit bois. Habitantes in tenebris & in vmbra mortis alligatos inopia & ferro. Quia ꝓuocauerūt sermones dei: &

et factū est illis in scandalū. Et imolauerūt filios su
καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. Καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐ
os τ filias suas demoniis. Et effude
τῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις. Καὶ ἐξέχεα
sāguinē inocētē: sāguinē filiorꝝ suorꝝ τ filiarꝝ: q̄s sacrificauerū
αἷμα ἀθῶον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, ὧν ἔθυσαν τοῖ
sculptilib' chanaā. Et infecta est terra in sāguinib':
γλυπτοῖς χαναάν. Καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι, κα
ꝯtamiata ē in opibus eorꝝ. Et fornicati sūt in adinu
ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, Καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτ
tionib' suis. Et irat' est furore dñs in pplm su
δεύμασιν αὐτῶν. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐ
um: τ abomiatus ē hereditatē suā. Et tradi
τοῦ, καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ παρέ
dit eos in man' inimicorꝝ: τ dñati sunt eorꝝ
δωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ
oderūt eos Et tribulauerūt eos inimici eorꝝ:
μισοῦντες αὐτούς. Καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν,
et hūiliati sunt sub manib' eorꝝ. Sepe li
καὶ ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. Πλεονάκις ἐρ
berauit eos: ipsi aūt exacerbauerūt eū in cōsi
ρύσατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βου
lio suo. Et hūiliati sunt in iniqtatib' suis. Et
λῇ αὐτῶν. Καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν. Καὶ
vidit dñs cū tribularent ipsi: cū ipse exaudiret
εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι
orōnes eorꝝ. Et memor fuit testamēti sui: τ pe
τῆς δεήσεως αὐτῶν. Καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ, καὶ με
nituit eū ꝭm multitudinē mīe sue. Et dedit
τεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ. Καὶ ἔδωκεν
eos in mias in cōspectu oīm q̄ ceperāt
αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων τῶν αἰχμαλωτευ
eos. Saluos fac nos dñe de' nr̄: τ cōgrega
σάντων αὐτούς. Σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπισυνά
nos de natiōib'. Ut cōfiteamur noī
γαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν. Τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί
tuo scō: vt gloriemur in laude tua. Bene
σου τῷ ἁγίῳ, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου. Εὐλο
dictus dñs deus israel a seculo τ vsqꝫ in
γητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ
seculū: τ dicet oīs ppl's fiat fiat.
αἰῶνος, καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο γένοιτο.

Alleluia. 106.

Ἀλληλούϊα. ρς'.

Cōfitemini dño qm̄ bon': qm̄ in seculū
ΕΞομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
mīa eius. Dicāt q̄ redēpti sunt a dño: quos re
ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, οὓς ἐλυ
demit de manu inimici: τ de regiōib' cōgregauit e
τρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ, καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐ
os. Ab oriēte: τ occidēte: τ aqlone: τ mari:
τούς. Ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης,
errauerūt in solitudine in iaqsō. Viā ciuitatis hītaculi
ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύδρῳ. Ὁδὸν πόλεως κατοικη
nō iuenerūt esuriētes τ sitiētes: aīa eorꝝ in
τηρίου οὐχ εὗρον πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν
ipsis defecit. Et clamauerūt ad dñm cū tribularent
αὐτοῖς ἐξέλιπεν. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι
ipsi: τ de necessitatib' eorꝝ eripuit eos. Et eduxit
αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. Καὶ ὡδήγησεν
eos in viā rectā: vt irent in ciuitatē hītationis.
αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν κατοικητηρίου.
Cōfiteātur dño mīe ei': τ mirabilia
Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια
eius filiis hoīm. Qr satiauit aīaꝫ inanē τ ani
αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κενήν, καὶ ψυ
mā esurientē satiauit bonis. Sedētes in tenebris τ
χὴν πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. Καθημένους ἐν σκότει καὶ
vmbra mortis: vinctos in mēdicitate τ ferro. Quia
σκιᾷ θανάτου, πεπεδημένους ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ. Ὅτι
exacerbauerūt eloquia dei: τ cōsiliū altissimi
παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου

ritauerūt. Et humiliatū eſt in laborib⁹ cor eoꝝ:
παρώξυναν. Καὶ ἐταπεινώθη ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν,
firmati ſūt ⁊ nō fuit q̄ adiuuaret. Et clamauerūt ad dn̄m cū
θένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν
tribularētur ipſi: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoꝝ liberauit e
ῷ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐ
. Et eduxit eos de tenebris ⁊ vmbra mortis: ⁊
ούς. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, καὶ
vincula eoꝝ diſrupit. Confiteātur do
οὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυ
ino mīe eius: ⁊ mirabilia eius filijs
ῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν
ominū. Quia cōtriuit portas ereas: ⁊ vectes
θρώπων. Ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς
rreos cōfregit. Suſcepit eos de via iniq̄tatis
σιδηροῦς συνέθλασεν. Ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας
ꝝ: ꝑꝑ em̄ iniuſtitias ſuas humiliati ſunt. Oēm
τῶν, διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν. Πᾶν
eſcā abominata eſt aīa eoꝝ: ⁊ appropinq̄uerūt vſq̄ ad
ρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν ἕως τῶν πυ
ortas mortis. Et clamauerūt ad dn̄m cū tribularent
ῶν τοῦ θανάτου. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι
ſi: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Miſit
τούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. Ἀπέστει
verbū ſuū. ⁊ ſanauit eos: ⁊ eripuit eos
ε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο αὐτούς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς
: interitionib⁹ eoꝝ. Confiteātur dn̄o
ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ
mīe eius: ⁊ mirabilia eius filijs ho=
ὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀν=
inū. Et ſacrificēt ei ſacrificiū laudis: ⁊ annū
ρώπων. Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξαγ
ent opa eius in exultatione. Qui deſcendūt
ειλάτωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. Οἱ καταβαί
in mare in nauibus: faciētes opationē in aq̄s
οντες εἰς θάλασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδα
multis: Ipſi viderūt opa dn̄i: ⁊ mirabilia e=
σι πολλοῖς, Αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐ
us in ꝓfundo. Dixit: ⁊ ſtetit ſp̄us ꝓcelle: ⁊ exaltati
τοῦ ἐν τῷ βυθῷ. Εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, καὶ ὑψώ
ūt fluctus eius. Aſcendūt vſq̄ ad celos: ⁊ de
η τὰ κύματα αὐτῆς. Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ κα
cendūt vſq̄ ad abyſſos. Aīa eoꝝ in malis tabe
ταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. Ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κακοῖς ἐτή
ſcebat: turbati ſunt: moti ſunt ſicꝫ ebrius: ⁊ oīs
κετο, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα ἡ
ſapia eoꝝ deuorata ē. Et clamauerūt ad dn̄m cū tribula
σοφία αὐτῶν κατεπόθη. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κν̄ ἐν τῷ θλίβε=
ent ipſi: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoꝝ eduxit eos. Et
σθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. Καὶ
ſtatuit procellā: ⁊ ſtetit in aurā: ⁊ ſiluerūt fluctus
ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα
eius. Et letati ſunt: q̄ꝛ ſiluerūt: ⁊ eduxit
τα αὐτῆς. Καὶ εὐφράνθησαν, ὅτι ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν
eos in portū volūtatis ei⁹. Cōfiteātur
αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θελήματος αὐτοῦ. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ
domino mīe eius: ⁊ mirabilia eius filijs homi=
κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ
nū. Exaltent eū in eccleſia plebis: ⁊ in cathe
πων. Ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, καὶ ἐν καθέ=
dra ſenioꝝ laudēt eū. Poſuit flumina
δρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. Ἔθετο ποταμοὺς
in deſertū: ⁊ exitus aquarū in ſitim. Terrā fructi
εἰς ἔρημον, καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν. Γῆν καρπο=
ferā in ſalſuginē: a malitia inhabitantiū in ea. Po
φόρον εἰς ἅλμην, ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ. Ἔθε
ſuit deſertū in ſtagna aquarū: ⁊ terrā ſine aq̄ in exitus
το ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑ
aquarū. Et collocauit illic eſuriētes: ⁊ cōſtituerūt
δάτων. Καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, καὶ συνεστήσαντο
ciuitates hitationis. Et ſeminauerūt agros:
πόλεις κατοικεσίας. Καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, ∞∞∞∞

cōſiliū[e] excelſi [f] blaſphe=
mauerūt. [g] Et hūiliauit [h] ī
labore [i] cor eoꝝ: [k] cecide=
runt [l] & nō erat [m] qui adiu
uaret. [n] Et clamauerunt
[o] ad [p] dn̄m [q] ī tribulatione
[r] ſua: [s] de anguſtiis eorū
[t] ſaluauit eos. Et [u] eduxit
eos [x] de tenebris [y] & vm=
bra mortis: [z] & vīcula eo
rū [a] diſrupit. [b] Cōfiteātur
[c] dn̄o [d] mīam eius: [e] & mi=
rabilia eius [f] in filios [g] ho=
minū. [h] Quía [i] contriuit
[k] portas [l] ereas: [m] & vectes
[n] ferreos [o] cōfregit. [p] Stul=
ti [q] ꝑp viā [r] ſceleris eorū:
[s] & ꝑp iniquitates [t] afflí=
cti. [u] Oēm [x] cibū [y] aboīata
eſt [z] aīa eorū: [a] & acceſſe=
rūt [b] ad [c] portas [d] mortis.
[e] Et clamauerūt [f] ad [g] dn̄m
[h] ī tribulatiōe [i] ſua: [k] de an
guſtiis eoꝝ [l] ſaluauit eos.
[m] Miſit [n] verbū ſuum [o] &
ſanauit eos: [p] & ſaluauit
[q] de īteritu eorū. [r] Confi=
teātur [s] dn̄o [t] mīam eius:
[u] & mirabilia eius [x] in fili=
os [y] hoīm. [z] Et imolēt [a] ho=
ſtias [b] grarū: [c] & narrent
[d] opa eius [e] in laude. [f] Qui
deſcēdūt [g] mare [h] in nauí=
bus: [i] facientes [k] opus [l] in a
quis [m] multis: [n] Ipſi [o] vide
runt [p] opa [q] dn̄i: [r] & mira=
bilia eius [s] in ꝓfūdo. [t] Di=
xit [u] & ſurrexit [x] ventus ∞
[y] tempeſtatis: [z] & eleuauit
[a] gurgites eius. [b] Aſcēdūt
ī [c] celū & [d] deſcēdūt ī [e] a
byſſos: [f] anima eorum ∞
[g] in afflictiōe [h] cōſumitur.
[i] Obſtupuerūt [k] & intre=
muerūt [l] q̄ſi ebrius: [m] & v
niuerſa [n] ſapiētia eoꝝ [o] ab
ſorpta ē. [p] Clamauerūt āt
[q] ad [r] dn̄m [s] ī tribulatione
[t] ſua: [u] & de anguſtia eoꝝ
[x] educet eos. [y] Statuit [z] tur
binē [a] in trāquillitatē: [b] &
ſilebūt [c] fluctus eius. [d] Et
letabuntur [e] q̄m [f] quieue
rūt: [g] & deducet eos [h] ad
[i] portū [k] quē voluerunt.
[l] Cōfiteātur [m] dn̄o [n] mīam
eius: [o] & mirabilia eius [p] ī
filios [q] hoīm. [r] Et exaltēt
eū [s] in eccleſia [t] populi: [u] &
in cathedra [x] ſeniorū [y] lau
dēt eū. [z] Pōet [a] flumina [b] in
deſertū: [c] & fōtes [d] aq̄rum
[e] in ſitim. [f] Terrā [g] fructife
rā [h] in ſalſuginem: ∞∞∞
[i] pre malitia [k] hītatorum
[l] eius. [m] Ponet [n] deſertum
[o] in paludes [p] aquarū: [q] &
terrā [r] inuiā [s] in fontes ∞
[t] aquarū. [u] Et collocabit
[x] ibi [y] eſurientes: [z] & forma
bunt [a] vrbem [b] ad habitā=
dum. [c] Et ſerent [d] agros

נָאָצוּ׃ וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ | כָּנַע
וְאֵין עֹזֵר׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר | זָעַק צוּר
לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ | צוּק יָשַׁע
יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת | יָצָא
וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃ יוֹדוּ לַיהוָה | אָסַר נָתַק
חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ | יָדָה פָּלָא
כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי | בָּרַח
בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃ אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם
וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃ כָּל אֹכֶל | עָוָה עָנָה
תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי | תָּעַב נָגַע
מָוֶת׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם | זָעַק צוּר
מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יִשְׁלַח | צוּק יָשַׁע
דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃ | שָׁלַח רָפָא
יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי | מָלַט שָׁחַת
אָדָם׃ וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ | זָבַח יָדָה
מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת | סָפַר עָשָׂה
עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃ הֵמָּה | רָנַן יָרַד
רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו | אָנָה עָשָׂה
בִּמְצוּלָה׃ וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ | לָאַךְ רָבַב
סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃ יַעֲלוּ | רָאָה
שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם | פָּלָא צוּל
בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃ יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ | אָמַר עָמַד
כַּשִּׁכּוֹר וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃ | רָמַם גָּלַל
וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם | עָלָה תְּהֹם
וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ יָקֵם סְעָרָה | מוּג חָגַג
לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃ וַיִּשְׂמְחוּ | נוּעַ שָׁכַר
כִּי יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז | בָּלַע צָעַק
חֶפְצָם׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ | צוּר צוּק
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ וִירוֹמְמוּהוּ | יָצָא קוּם
בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ | חָשָׁה שָׂמַח
יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם | שָׁתַק נָחָם
לְצִמָּאוֹן׃ אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה | חוּז יָדָה
מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ יָשֵׂם מִדְבָּר | פָּלָא רָמַם
לַאֲגַם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי | יָשַׁב הָלַל
מָיִם׃ וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ | שׂוּם דָּבַר
עִיר מוֹשָׁב׃ וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת | יָצָא פָּרָה
רוּעַ
יָשַׁב
כּוּן יָשַׁב
זָרַע שָׂדֶה

וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה׃
וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא
יַמְעִיט׃ וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר
רָעָה וְיָגוֹן׃ שֹׁפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים
וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ׃ וַיְשַׂגֵּב
אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן
מִשְׁפָּחוֹת׃ יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ
וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃ מִי חָכָם
וְיִשְׁמָר אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃
שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד cviii.
נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה
אַף כְּבוֹדִי׃ עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר
אָעִירָה שָּׁחַר׃ אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה
וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃ כִּי גָדוֹל מֵעַל
שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃
רוּמָה עַל שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל
הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן
יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃
אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה
אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז
רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ מוֹאָב
סִיר רַחְצִי עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי
עֲלֵי פְלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע׃ מִי יֹבִלֵנִי
עִיר מִבְצָר מִי נָחַנִי עַד אֱדוֹם׃
הֲלֹא אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא
אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃ הָבָה לָּנוּ
עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל וְהוּא יָבוּס
צָרֵינוּ׃ לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר cix.
אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל תֶּחֱרַשׁ׃
כִּי פִי רָשָׁע וּפִי מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ
דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ וְדִבְרֵי
שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי
חִנָּם׃ תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי
וַאֲנִי תְפִלָּה׃ וַיָּשִׂימוּ עָלַי רָעָה

נטע עשה · פרה בוא · ברך רבה · מעט · שחח רוע · יגה נדב · תעה תהה · שגב אבה · ענה שום · צון שפחה · ראה שמח · קפה שמר · בין שור · זמר כון · שור זמר · כבד כנר · עור ידה · גדל · חלץ ידד · ישע ימן · ענה · עלז · חלק סכך · מדד עזז · חקק · שלך · רוע נבל · בצר נחה · יצא · יהב · צור ישע · עשה בוס · נצח זמר · הלל חרש · פה רמה · לשן · לחם · שטן פלל · שום רוע

& plantabunt vineas: & facient fruges germina. Et bñdicet eis & multiplicabūtur nimis: & pecora corū nō minuet. Imminuta ſunt āt & afflicta p̄p āguſtiā mali & doloris. Effundet deſpectionē ſup principes: & errare eos faciet ī ſolitudine deuia. Et ſubleuauit pauperē de īopia: & pōet q̄ſi gregē familias. Videbūt recti & letabuntur: & oīs iniquitas contrahet os ſuum. Quis ſapiēs & cuſtodiet hec: & intelligēt miſericordias dñi?

Cāticū pſalmi dd̄. 108.

Paratum cor meū deus: cantabo & pſallā ſed & gloria mea. Cōſurge pſalteriū & cithara: cōſurgā māe. Cōfitebor tibi in populis dñe: & cātabo te in natiōibus. Q̄m magna ſup celos mīa tua: & vſq; ad ethera veritas tua. Exaltare ſup celos deus: & ſuper omnem terram gloria tua. Vt liberentur dilecti tui: ſalua dextera tua & exaudi me. Deus locutus eſt in ſāctuario ſuo: gaudebo diuidā ſichem & vallē ſocoth dimetiar. Meus ē galaad & meus eſt manaſſe: & ephraim virtus capitis mei: iuda dux meus. Moab lebes peluis mee: ſup idumeā proiciā calciamētū meū: cū philiſtiim federabor. Quis deducet me in ciuitatē munitā: quis deducet me vſq; ī idumeā? Nōne tu deus qui proieceras nos: & nō exieras deus ī exercitibus nr̄is? Da nobis auxiliū in tribulatione: vana eſt ei ſalus ab homine. In deo erimus fortes: & ipſe conculcabit hoſtes noſtros.

Victori dd̄ p̄s. 109.

Deus laudis mee ne taceas. Quia os impii & doloſi contra me apertum eſt: locuti ſunt de me lingua mendacii. Et verbis odii circūdederūt me: & expugnauerunt me fruſtra. Pro eo quod eos diligebā aduerſabantur mihi: ego aūt orabā. Et poſuerunt cōtra me malū

et plantauerūt vineas: & fecerūt fructū natiuitatis.
καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, καὶ ἐποίησαν καρπὸν γεννήματος. Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα
Et bñdixit eis: & multiplicati ſūt nimis:
et iumēta eoꝝ nō minuit. Et pauci facti ſūt
καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε. Καὶ ὠλιγώθησαν καὶ
vexati ſunt a tribulatiōe maloꝝ & doloris. Effuſa ē cōtemptio
ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης. Ἐξεχύθη ἐξουδένωσις
ſup p̄ncipes eoꝝ: & errare fecit eos in inuio
ἐπ᾽ ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ
& nō in via. Et adiuuit pauperē de inopia: & poſuit
καὶ οὐχ ὁδῷ. Καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας, καὶ ἔθετο
ſicut oues familias. Videbūt recti & letabūtur:
ὡς πρόβατα πατριάς. Ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται,
et oīs iniq̄tas oppilabit os ſuū. Quis ſapiens
καὶ πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς. Τίς σοφὸς
et cuſtodiet hec: & intelligēt mīas dñi?
καὶ φυλάξει ταῦτα, καὶ συνήσουσι τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

Canticū pſalmi dauid. 107.
Ὠιδὴ ψαλμοῦ τῷ δαυίδ. ρζ.

Paratū cor meū de⁹ paratū cor meū: cantabo & pſallā in gloria mea. Exurge gloria mea: exurge pſalteriū & cithara: exurgā diluculo. Cōfitebor tibi in pplis dñe: pſallā tibi in natiōib⁹. Quia magna ſup celos mīa tua: & vſq; ad nubes veritas tua. Exaltare ſup celos deus: & ſup oēm terrā gloria tua. Vt liberētur dilecti tui: saluū fac dextera tua & exaudi me. De⁹ locutus ē in ſctō ſuo: exultabo & diuidā ſichimā: & cōuallē tabernaculoꝝ dimetiar. Meus ē galaad: & me⁹ eſt manaſſes: & ephraim ſuſceptio capitis mei. Juda rex me⁹: moab lebes ſpei mee. In idumeā extendā calciamētū meū: mihi alienigene ſubditi ſunt. Quis deducet me ī ciuitatē munitā: aut q̄s deducet me vſq; in idumeā? Nōne tu deus q̄ repuliſti nos? & nō exibis deus in virtutibus nr̄is? Da nobis auxiliū de tribulatiōe: & vana ſalus hoīs. In deo faciemus virtutē: & ipſe ad nihilū deducet inimicos nr̄os.

Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ᾄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. Ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου. Ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω. Ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου, Ἰούδας βασιλεύς μου, μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. Ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας; Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

In finē pſalmus dauid. 108.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρη.

Deus laudē meā ne tacueris: q2 os pctōris & os doloſi ſup me aptū ē. Locuti ſunt aduerſum me lingua doloſa: & ſmonib⁹ odij circūdederūt me: & expugnauerūt me gratis. Pro eo vt diligerēt me: detrahebāt mihi: ego aūt orabā. Et poſuerūt aduerſū me mala

Ὁ θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ᾽ ἐμὲ ἠνοίχθη. Ἐλάλησαν κατ᾽ ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ, καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν. Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. Καὶ ἔθεντο κατ᾽ ἐμοῦ κακά

pro bonis: τ odiū p dilectione mea. Constitue
ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου. Κατάστησον
sup eū pctōrez: τ diabolus stet a dextris eius.
ἐπ᾽ αὐτὸν ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.
Cum iudicatur ipse exeat ɔdēnatus: τ ora=
Ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι καταδεδικασμένος, καὶ ἡ προ=
tio eius fiat in peccatū. Fiant dies
σευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν. Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι
eius pauci: τ episcopatū eius accipiat alter. Fiant
αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. Γενηθή=
filij eius orphani: τ vxor eius vidua. Nu=
τωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὀρφανοί, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. Σα=
antes trāsferant filij eius: τ mendicēt:
λευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτησάτω=
eijciātur de hītationib⁹ suis. Scrute=
σαν, ἐκβληθήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. Ἐξερευνη=
tur fenerator oīa q̄ sunt ei: τ diri=
σάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, καὶ διαρπα=
piant alieni labores eius. Non sit
σάτωσαν ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρξάτω
illi adiutor: neq̧ sit q̄ misereat̄ pupillis
αὐτῷ ἀντιλήπτωρ, μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς
eius. Fiant nati eius in interitū: in gn̄atiōe
αὐτοῦ. Γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
vna deleat̄ nomē eius. In mēoriā redeat iniq̄tas
μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀναμνησθείη ἡ ἀνομία τῶν
patrū eius in cōspectu dn̄i: τ peccatū m̄ris
πατέρων αὐτοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς μητρὸς
eius nō deleatur. Fiant cōtra dn̄m sem
αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. Γενηθήτωσαν ἐναντίον κυρίου δια=
per: τ dispereat de terra memoria eoꝝ. Pro
παντός, καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ἀν=
eo q̄ nō est recordatus facere miaz: τ ꝑsecutus est hoīem
θ᾽ ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος, καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον
inopē τ mēdicū: τ cōpunctū corde morti
πένητα καὶ πτωχόν, καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανα=
ficare. Et dilexit maledictionē τ veniet ei: τ noluit
τῶσαι. Καὶ ἠγάπησε κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέ=
bn̄dictionē: τ elongabitur ab eo. Et indu
λησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ἐνεδύ=
it maledictionē sic̄ vestimētū: τ intrauit sicut aq̄ in
σατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσῆλθεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ
interiora eius: τ sicut oleū in ossib⁹ eius. Fi=
ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ. Γε=
at ei sic̄ vestimentū q̄ opitur: τ sic̄ zona q̄
νηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται, καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν
semper p̄cingit̄. Hoc opus eoꝝ q̄ detrahūt
διαπαντὸς περιζώννυται. Τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόν=
mihi a dn̄o: τ q̄ loquūtur mala aduersus ani
των με παρὰ κυρίου, καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυ=
mā meā. Et tu dn̄e dn̄e fac mecū: ꝑpter no=
χῆς μου. Καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ, ἕνεκεν τοῦ ὀνό=
men tuū: q̄z suauis mīa tua. Libera me q̄z egenus
ματός σου, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. Ῥῦσαί με ὅτι πτωχὸς
et paup̄ sum ego: τ cor meū cōturbatū est intra me.
καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάρακται ἐντός μου.
Sicut vmbra cū declinat ipsa ablatus sum: excussus sum
Ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῷ ἐκκλῖναι αὐτὴν ἀντανῃρέθην, ἐξετινάχθην
sic̄ locuste. Genua mea infirmata sūt a ieiunio: τ
ὡσεὶ ἀκρίδες. Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ
caro mea īmutata est ꝑp̄ oleū. Et ego fact⁹ suz opprobriū illis:
σάρξ μου ἠλλοιώθη δι᾽ ἔλαιον. Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς,
viderūt me: moueRūt capita sua. Adiuua me dn̄e de⁹ me⁹: τ sal
εἶδόν με, ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐτῶν. Βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, καὶ σῶ=
ua me s̄m miaz tuā. Et sciant q̄m man⁹ tua hec: τ tu dn̄e
σόν με κατὰ τὸ ἔλεός σου. Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη, καὶ σὺ κύριε
fecisti eā. Maledicēt illi: τ tu bn̄dices. Qui isurgūt
ἐποίησας αὐτήν. Καταράσονται αὐτοί, καὶ σὺ εὐλογήσεις. Οἱ ἐπανιστάμε=
in me cōfundātur: seru⁹ aūt tuus letabit̄. Induātur
νοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, ὁ δὲ δοῦλός σου εὐφρανθήσεται. Ἐνδυσάσθωσαν
qui detrahūt mihi pudore: τ operiātur sic̄ diploide
οἱ ἐνδιαβάλλοντές με ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα

pro bono: & odiū p dilectione mea.
Cōstitue sup eū īpiū: & sathan stet a dextris eius. Cū fuerit iudicatus exeat cōdemnatus: & orō eius sit in pctm̄. Fiāt dies eius pauci: & episcopatum eius accipiat alter. Sint filii eius pupilli: & vxor eius vidua. Instabiles vagētur filii eius & mēdicēt: & q̄rātur in parietinis suis. Scrutetur exactor vniuersa q̄ habet: & diripiant alieni labores eius. Non sit qui eius misereatur: nec qui clemēs sit pupillis eius. Fiat nouissimū eius īterit⁹: in gn̄atiōe altera deleatur nomē eius. Redeat in memoriā iniq̄tas patrū eius apd̄ dn̄m: & iniquitas matris ei⁹ nō deleatur. Sīt cōtra dominū sp: & intereat d̄ t̄ra memoria eoꝝ. Eo q̄d nō ē recordatus facere miam: & ꝑsecutus est virū inopē & paupe rē: & cōpūctū corde vt interficeret. Et dilexit maledictionē & vēiet ei & noluit bn̄dictionem & elongabitur ab eo. Et īdutus ē maledictione q̄si vestimēto suo: & īgredietur q̄si aq̄ ī viscera eius & q̄si oleū ī ossa ei⁹. Sit ei q̄si palliū quo circūdatur: & q̄si cīgulū quo sp accīgit̄. Hec ē retributio his q aduersātur mihi a dn̄o: & qui loquūtur malū cōtra animā meā. Tu āt dn̄e d̄us fac mecū pp nomē tuū: q̄m bōa ē mīa tua libera me. Q̄m egen⁹ & paup sū: & cor meū vulneratū ē intrīsecus. Quasi vmbra cū inclinatur abductus sū: excussus sum q̄si locusta. Genua mea vacillauerūt a ieiūio: & caro mea īmutata ē absq̧ oleo. Et ego fctūs sū opꝓbriū illis: videntes me mouerūt caput suū. Adiuua me dn̄e deus meus: salua me s̄m miam tuā. Et sciāt q̄m manus tua hec: tu dn̄e fecisti eā. Maledicēt illi: & tu bn̄dices: restiterūt & cōfūdātur: seruus āt tuus letabitur. Induantur aduersarii mei cōfusiōe: & opiātur quasi vestimēto

תחת טובה ושנאה תחת אהבתי׃
הפקד עליו רשע ושטן יעמד על
ימינו׃ בהשפטו יצא רשע
ותפלתו תהיה לחטאה׃ יהיו ימיו
מעטים פקדתו יקח אחר׃ יהיו
בניו יתומים ואשתו אלמנה׃
ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו
מחרבותיהם׃ ינקש נושה לכל
אשר לו ויבזו זרים יגיעו׃ אל
יהי לו משך חסד ואל יהי חונן
ליתומיו׃ יהי אחריתו להכרית
בדור אחר ימח שמם׃ יזכר עון
אבתיו אל יהוה וחטאת אמו אל
תמח׃ יהיו נגד יהוה תמיד ויכרת
מארץ זכרם׃ יען אשר לא זכר
עשות חסד וירדף איש עני
ואביון ונכאה לבב למותת׃
ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ
בברכה ותרחק ממנו׃ וילבש
קללה כמדו ותבא כמים בקרבו
וכשמן בעצמותיו׃ תהי לו כבגד
יעטה ולמזח תמיד יחגרה׃ זאת
פעלת שטני מאת יהוה והדברים
רע על נפשי׃ ואתה יהוה אדני
עשה אתי למען שמך כי טוב
חסדך הצילני׃ כי עני ואביון אנכי
ולבי חלל בקרבי׃ כצל כנטותו
נהלכתי נגערתי כארבה׃ ברכי
כשלו מצום ובשרי כחש משמן׃
ואני הייתי חרפה להם יראוני
יניעון ראשם׃ עזרני יהוה אלהי
הושיעני כחסדך׃ וידעו כי ידך
זאת אתה יהוה עשיתה׃
יקללו המה ואתה תברך
קמו ויבשו ועבדך ישמח׃
ילבשו שוטני כלמה ויעטו כמעיל

פקד עמד
ימן שפט
פלל היה
היה יום
לקח
בנה יתם
איש
נקש נשה
בזז יגע
היה חנן
כרת
מחה זכר
היה תמד
כרת
עשה רדף
ענה אבה
כאה אהב
בוא
רחק לבש
עד
היה
עטה חגר
רוע
נצל
נטה
הלך נער
רבה
היה ראה
נוע
ישע
עשה
קלל ברך
קום בוש
שמח לבש
עטה מעל

בָּשְׁתָּם: אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ
רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ: כִּי יַעֲמֹד לִימִין
אֶבְיוֹן, לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ:
cx לְדָוִד מִזְמוֹר, נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי
שֵׁב לִימִינִי, עַד אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם
לְרַגְלֶיךָ: מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן
רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ: עַמְּךָ נְדָבוֹת בְּיוֹם
חֵילֶךָ, בְּהַדְרֵי קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָר
לְךָ טַל יַלְדֻתֶיךָ: נִשְׁבַּע יְהוָה
וְלֹא יִנָּחֵם, אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל
דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק: אֲדֹנָי עַל
יְמִינְךָ, מָחַץ בְּיוֹם אַפּוֹ מְלָכִים:
יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת, מָחַץ רֹאשׁ
עַל אֶרֶץ רַבָּה: מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה,
עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ: cxi. הַלְלוּיָהּ
אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל לֵבָב בְּסוֹד
יְשָׁרִים וְעֵדָה: גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי
יְהוָה, דְּרוּשִׁים לְכָל חֶפְצֵיהֶם:
הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ, וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת
לָעַד: זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו,
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה: טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו,
יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: כֹּחַ מַעֲשָׂיו
הִגִּיד לְעַמּוֹ, לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת
גּוֹיִם: מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט,
נֶאֱמָנִים כָּל פִּקּוּדָיו: סְמוּכִים
לָעַד לְעוֹלָם, עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר:
פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ, צִוָּה לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ, קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ: רֵאשִׁית
חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה, שֵׂכֶל טוֹב לְכָל
עֹשֵׂיהֶם, תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד: cxii
הַלְלוּיָהּ אַשְׁרֵי אִישׁ יָרֵא אֶת
יְהוָה, בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד: גִּבּוֹר
בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ, דּוֹר יְשָׁרִים
יְבֹרָךְ: הוֹן וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ, וְצִדְקָתוֹ
עֹמֶדֶת לָעַד: זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר
לַיְשָׁרִים, חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק:

בּוֹשׁ יָדָה
כָּה רָבַב
הָלַל עָמַד
יָמַן יָשַׁע
זָמַר
יָשַׁב שׁוּת
נָטָה עָזַז
שָׁלַח
שָׁחַר
שָׁבַע
נָחַם עָלַם
יָמַן
דּוּן גָּוָה
רָבַב שָׁתָה
רוּם
יָדָה
יָצַד גָּדַל
עָשָׂה דָּרַשׁ
פָּלָא
חָנַן רָחַם
זָכַר עָלַם
בְּרִית כּוֹחַ
עָשָׂה נָגַד
נָתַן
שָׁפַט אָמַן
פָּקַד סָמַךְ
עָשָׂה
פָּדָה
קָדַשׁ יָרֵא
עָשָׂה הָלַל
עָמַד
צָוָה גָּבַר
הָיָה
בָּרַךְ
חָנַן
רָחַם צָדַק

cōfuſiōe ſua. Cōfitebor
dn̄o vehemēter in ore
meo: & ī medio popu=
lorū laudabo eū. Q̄m
ſtabit a dextris paupe=
ris: vt ſaluet a iudicibus
aīam ei⁹. Dd̄ p̄s. 110.

Dixit dn̄s domino
meo: ſede a dextris
meis. Donec ponā ini=
micos tuos: ſcabellū pe
dibus tuis. Virgā forti
tudinis tue emittet dn̄s
ex ſion: dn̄are ī medio
inimicorū tuoꝝ. Popu
li tui duces ſpontanei in
die fortitudis tue: ī mō
tibus ſctis devulua orie
tur tibi ros adoleſcētie
tue. Iurauit dn̄s & non
pēitebit eū: tu es ſacer
dos in eternū ſm̄ ordi=
nē melchiſedech. Dn̄s
a dextera tua ꝑcuſſit i
die furoris ſui reges.
Iudicabit in gētibus ī=
plebit valles: ꝑcuſſit ca
put in terra multa. De
torrēte in via bibet: ꝓ
pterea exaltabit caput.
Aleluia. 111.

Confitebor dn̄o in
toto corde: ī conſi
lio iuſtorū & cōgrega=
tione. Magna opa dn̄i:
exq̄rēda in cūctis vo=
lūtatibus ſuis. Gloria &
decor opus eius: & iuſti
tia eius ꝑſeuerās in eter
nū. Memoriā fecit mi=
rabiliū ſuoꝝ: clemēs &
miſericors dn̄s. Eſcā đ
dit timētib⁹ ſe: memor
erit in ſempiternū pacti
ſui. Fortitudinē opum
ſuorū ānūciauit pp̄lo
ſuo: vt det illis heredi=
tatē gētiū. Op⁹ māuū
eius veritas & iudiciū:
fidelia oīa p̄cepta eius.
Firmata iugiter ī ſēpiter
nū: fctā ī veritate & eq
tate. Redēptionē miſit
pp̄lo ſuo: mādauit ī et
nū pactū ſuū: ſctm̄ &
terribile nomē ei⁹. Ini=
tiū ſapiētie timor dn̄i:
doctrīa bona cūctis q
faciūt eā: laus eius per=
ſeuerat iugiter.
Aleluia. 112.

Beatus vir qui timet
dominū: in manda
tis eius volet nimis. Po
tēs in terra erit ſemen
eius: gn̄atio iuſtorum
bn̄dicetur. Subſtantia
& diuitie in domo ei⁹:
& iuſtitia eius ꝑſeuerās
ſp. Ortū eſt ī tenebris
lumen iuſtis. clemens
& miſericors & iuſtus.

cōfuſione ſua. Cōfitebor dn̄o nimis in
αἰσχύνην αὐτῶν. Ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ σφόδρα ἐν τῷ
meo: ꝛ in medio multoꝝ laudabo eum. Quia aſſt
ματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν. Ὅτι πα
a dextris pauperis vt faluā faceret a ꝑſequētibus
ρέστη ἐκ δεξιῶν πένητος τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντ
aīam meā. Pſalmus dauid. 10
τὴν ψυχήν μου. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ

Dixit dn̄s dn̄o meo ſede a dextris meis: dō
Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕω
ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Virgā
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ῥάβδ
virtutis emittet tibi dn̄s ex ſion: ꝛ dn̄are
δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευ
in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Tecū p̄ncipiū in die
ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τ
virtutis tue: in ſplēdoribus ſctōꝝ tuoꝝ. E
δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. Ἐ
vtero ante luciferū genui te: iurauit dn̄s ꝛ nō pe
γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε, ὤμοσε κύριος καὶ οὐ με
nitebit eū Tu ſacdos in eternū: ſm̄ ord
ταμεληθήσεται. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τά
nē melchiſedech. Dn̄s a dextris tuis cōfregit in di
ξιν μελχισεδέκ. Κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρ
ire ſue reges. Iudicabit in nationib⁹: īplebit
ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς. Κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσε
ruinas: cōquaſſabit capita in terra multoꝝ. De tor
πτώματα, συνθλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. Ἐκ χε
rente in via bibet: ꝓpterea exaltabit caput.
μάῤῥου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.
Alleluia. 110.
Ἀλληλούϊα. ρι

Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo: in cōſi=
Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βου=
lio iuſtoꝝ ꝛ cōgregatione. Magna opa dn̄i: exq̄ſi=
λῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ. Μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητη
ta in oēs volūtates eius. Cōfeſſio ꝛ ma
μένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ. Ἐξομολόγησις καὶ με
gnificētia opus eius: ꝛ iuſtitia eius manet
γαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει
in ſeculū ſeculi. Memoriā fecit mirabiliū ſuo
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐ
rū. Miſericors ꝛ miſerator dn̄s: eſcā dedit timēti=
τοῦ. Ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος, τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβου=
bus ſe. Memor erit in ſeculū teſtamēti ſui: Vtutē
μένοις αὐτόν. Μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, ἰσχὺν ἔρ
operū ſuoꝝ annūciauit pp̄lo ſuo. Ut det illis heredi=
γων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. Τοῦ δοῦναι αὐτοῖς κληρονο
tatē gentiū: opa manuū eius: veritas ꝛ iudiciū. Fidelia oīa
μίαν ἐθνῶν, ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. Πισταὶ πᾶ
mādata eius: cōfirmata in ſeculū ſeculi: fa=
σαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ, ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πε=
cta in veritate ꝛ eq̄tate. Redēptionē miſit
ποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι. Λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ
pp̄lo ſuo. Mādauit in eternū teſtamētū ſuū: ſctū ꝛ
λαῷ αὐτοῦ. Ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ
terribile nomē eius. initiū ſapiētie timor dn̄i: intellect⁹
φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις
aūt bon⁹ oībus facietib⁹ eū. Laudatio eius
δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. Ἡ αἴνεσις αὐτοῦ
manet in ſeculū ſeculi. Alleluia. 111.
μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἀλληλούϊα, ρια

Beatus vir q̄ timet dn̄m: in mādatis
Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς
eius volet nimis. Potēs in terra erit ſemen eius:
αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
gn̄atio rectoꝝ bn̄dicet. Gloria ꝛ diuitie in domo ei⁹:
γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται. Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
et iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi. Exortū eſt
καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἐξανέτειλεν
in tenebris lumē rectis: miſericors ꝛ miſerator ꝛ iuſtus:
ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος

Iocūdus vir q̄ miſeret τ cōmodat: diſponet ſer=
Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λό=
mones ſuos in iudicio: q: in eternū nō cōmouebit.
γους αὐτοῦ ἐν κρίσει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται.
In mēoria eterna erit iuſtus: ab auditiōe mala
Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος, ἀπὸ ἀκοῆς πονη=
nō timebit. Paratū cor eius ſpare in
ρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ετοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ
dño: cōfirmatū ē cor eius: nō timebit donec
κύριον, ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ
deſpiciat in inimicos ſuos. Diſperſit dedit
ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Εσκόρπισεν ἔδωκε τοῖς
paupibus: iuſtitia eius manet in ſeculū ſecu
πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶ=
li. Cornu eius exaltabit in gloria. Peccator
νος. Τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ. Αμαρτωλὸς
videbit τ iraſcet: dētibus ſuis fremet τ
ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται, τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ
tabeſcet. Deſideriū pctōris peribit.
τακήσεται. Επιθυμία ἁμαρτωλοῦ ἀπολεῖται.

Alleluia. 112.
Αλληλουΐα. ριβ΄.

Laudate pueri dñm: laudate nomē dñi. Sit
Αἰνεῖτε παῖδες κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου. Εἴη
nomē dñi benedictū ex hoc nūc τ vſq; in ſe=
τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰ=
culū: Ab ortu ſolis vſq; ad occaſum: laudabile no
ῶνος. Απὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνο
men dñi. Excelſus ſup oēs gētes dñs: ſup
μα κυρίου. Υψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ
celos gloria eius. Quis ſicͭ dñs de⁹ nr:
τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ. Τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
q in altis hītat τ hūilia reſpicit: In ce=
ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν; Εν τῷ οὐ
lo τ in terra: ſuſcitās a terra inopē: τ de
ρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ
ſtercore erigēs pauperē. Ut collocet eū cū prin
κοπρίας ἀνυψῶν πένητα. Τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρ=
cipibus: cū pncipib⁹ ppl̄i ſui. Qui hītare facit ſte
χόντων, μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ. Ο κατοικίζων στεῖ=
rilē in domo: matrē ſup filios letantē.
ραν ἐν οἴκῳ, μητέρα ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην.

Alleluia. 113.
Αλληλουΐα. ριγ΄.

In exitu iſrael de egypto: dom⁹ iacob de ppl̄o
Εν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οἴκου ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
barbaro: Facta ē iudea ſctificatio eius: iſrael po=
βαρβάρου, Εγενήθη ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ, ἰσραὴλ ἐξου
teſtas eius. Mare vidit τ fugit: iordanis cō=
σία αὐτοῦ. Η θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ ἰορδάνης ἐ=
uerſus eſt retrorſum. Mōtes exultauerūt vt arietes: τ
στράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ
colles ſicͭ agni ouiū. Quid tibi ē mare φ fugi
βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων. Τί σοί ἐστι θάλασσα ὅτι ἔφυ
ſti: τ tu iordanis q: cōuerſus es retrorſum: Mōtes
γες; καὶ σὺ ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; Τὰ ὄρη
q̄d exultaſtis ſicut arietes: τ colles ſicͭ agni ouiū:
ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβά
A facie dñi mota eſt terra: a fa=
των; Απὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἀπὸ προ
cie dei iacob. Qui cōuertit petrā
σώπου τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν
in ſtagna aquarū: τ rupē in fontes aqua
εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδά
rum. Non nobis dñe nō nob: ſed noī tuo
των. Μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου
da gloriā. Sup mīa tua τ veritate tua:
δὸς δόξαν. Επὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου,
nequādo dicāt gētes: vbi eſt deus eoꝝ:
μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;
Deus aūt nr
Ο δὲ θεὸς ἡμῶν

Bonus vir clemēs & fe
nerans: diſpēſabit ver=
ba ſua in iudicio. Quia
in eternū nō cōmoue=
bitur: in memoria ſēpi
terna erit iuſtus. Ab au
ditu malo nō timebit:
paratum cor eius con=
fidens in dño. Firmatū
cor ei⁹ nō timebit: do
nec aſpiciat in hoſtibus
ſuis. Diſpſit dedit
paupibus iuſtitia eius
permanet in eternum:
cornu eius exaltabitur
in gloria. Impius vide
bit & iraſcetur dētibus
ſuis frendet & tabeſcet:
deſiderium impiorum
peribit. Aleluia. 113.

Laudate ſerui domi
num:
laudate nomen domi=
ni. Sit nomen
dñi bñdictum a mo=
do & vſq; in eternum.
Ab ortu ſolis vſq; ad
occaſum eius laudabi=
le nomē domini. Excel
ſus ſup oēs gētes dñs:
ſuper celos gloria eius.
Quis vt dominus
deus noſter: q in excel=
ſis habitans
humilia reſpicit in ce=
lo
& in terra: Suſcitās de
puluere inopē: de ſter=
coribus eleuabit paupe
rem. Vt ſedere faciat eū
cū pricipibus: cū prin
cipibus ppl̄i ſui. Qui
collocat ſterilē i domo
matrē filiorū letantē.
Aleluia. 114.

Cum egrederetur iſ
rael de egypto: do
mus iacob de populo
barbaro. Factus eſt iu=
das in ſctificatiōe eius:
iſrl̄ poteſtas eius. Ma
re vidit & fugit: iorda=
nis cōuerſus eſt retror=
ſum. Mōtes ſubſilierūt
vt arietes: colles q̄ſi filii
gregis. Quid eſt tibi
mare φ fugiſti: iordāis
quia cōuerſus es retror
ſū: Montes ſubſaltaſtis
vt arietes: colles q̄ſi fi
lii gregis. A facie dñi
cōtremiſcit terra: a fa=
cie dei iacob. Qui con
uertit petrā in paludes
aquarum: ſilicē in fon
tes aquarum. 115.

Non nobis dñe nō
nobis: ſed noī tuo
da gloriā pp̄ miam tuā
& veritatē tuam. Ne
dicāt gētes vbi eſt de=
us eorū: Deus āt noſter

טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו
בְּמִשְׁפָּט: כִּי לְעוֹלָם לֹא יִמּוֹט
לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק: מִשְּׁמוּעָה
רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ
בַּיהוָה: סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד
אֲשֶׁר יִרְאֶה בְצָרָיו: פִּזַּר נָתַן
לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד
קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד: רָשָׁע יִרְאֶה
וְכָעָס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת
רְשָׁעִים תֹּאבֵד: cxiii.
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה
הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה: יְהִי שֵׁם
יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל
שֵׁם יְהוָה: רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּיהוָה
אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת:
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת
יָרִים אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים
עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת
הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:
בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם cxiiii.
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה
לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם
רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים
רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן:
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב
לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן
חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב:
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם חַלָּמִישׁ
לְמַעְיְנוֹ מָיִם: cxv. לֹא לָנוּ יְהוָה
לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ
עַל אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם
אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ

לָוָה כָּלַכַל
שָׁפַט עָלַם
מוּט שָׁמַע
רוּעַ יָרֵא
כּוּן בָּטַח
סָמַךְ
רָאָה צוּר
אָבָה
רוּם כָּבַד
רָאָה חָרַק
מָסַס אָוָה
אָבַד
הָיָה
בָּרַךְ עָלַם
זָרַח בּוֹא
הָלַל רוּם
כָּבַד
גָּבַהּ יָשַׁב
שָׁפַל רָאָה
קוּם רוּם
אָבָה יָשַׁב
נָדַב
בָּנָה
יָצָא
הָיָה
מָשַׁל
נוּס סָבַב
אָחַר אָיַל
צֹאן
רָקַד
פָּנָה אָדַן
עָיַן
נָתַן כָּבַד
אָמַר

בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃
עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי — עָשָׂה
אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ — דָּבַר
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם — רָאָה
לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא — שָׁמַע
יְרִיחוּן׃ יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן — רִיחַ מוּשׁ
רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ — הָלַךְ הָגָה
בִּגְרוֹנָם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם — הָיָה עָשָׂה
כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ יִשְׂרָאֵל
בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם
וּמָגִנָּם הוּא׃ יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ
בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יְהוָה
זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל — בָּרַךְ
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ יִרְאֵי
יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף
יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם׃
בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם — בָּרַךְ
וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה
וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם׃ לֹא
הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי — מוּת הָלַל
דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃ — עָלַם

cxvj.

אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע — שָׁמַע
יְהוָה אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי — חָנַן
הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ — נָטָה יוֹם
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי — קָרָא צוּר
שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ — שָׁאַל צוּר
וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה — יָגָה מָצָא
מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק — חָנַן צָדַק
וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם — רָחַם פָּתָה
יְהוָה דַּלֹּתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי — דָּלַל יָשַׁע
נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְהוָה — נוּחַ
גָּמַל עָלָיְכִי׃ כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי
מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת
רַגְלִי מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה — הָלַךְ דָּחָה פָּנָה

in celo: vniuerſa q̄ voluit fecit. ∞∞∞∞∞∞∞
Idola gentiū argentū & aurū: opus manuū hoīm. Os habent & non loquentur: ∞∞∞ oculos habent & non videbunt. Aures ∞∞ hn̄t & nō audiēt: naſū habent & non ∞∞∞ odorabunt. Manus habent & non palpabūt: pedes habent & nō ambulabunt: & non ſonabūt in gutture ſuo. Similes illis fiāt qui faciunt ea: & oēs qui confidūt in eis. Iſrael confidit ī dn̄o: auxiliator eorū & protector eorū ipſe. Domus aaron cōfidit in domino: auxiliator eorū & ꝓtector eorū ipſe. Timētes dn̄m cōfidūt in dn̄o: auxiliator eorū & protector eorū ipſe. Dn̄s recordatus nr̄i bn̄dicet: bn̄dicet domui iſrael: bn̄dicet domui aaron. Bn̄dicet timētibus dn̄m ꝑuis cū magnis. Addat dn̄s ſup vos: ſup vos & ſuper filios veſtros. Benedicti vos a domino: qui fecit celos ∞∞ & terrā. Celū celorum domino: ∞∞∞∞∞∞ terram autem dedit filiis hominum. Non ∞ mortui laudabunt dominum: nec omnes qui deſcēdūt in ſilentium. Sed nos benedicemus domino: a modo & vſq; in eternum.
Aleluia. 116.

Dilexi qm̄ exaudiet dn̄s vocē deprecatiōis mee. Inclinauit ei aurē ſuā mihi: & ī diebus meis inuocabo. ∞ Circūdederūt me fūes mortis: & munitiones iferni īuenerūt me: anguſtiā & dolorē reperi. Et nomen dn̄i innocabo: obſecro domine ∞ libera aīam meā. Clemens dominus & iuſt⁹: & deus nr̄ miſericors. Cuſtodit paruulos ∞ dominus: attenuatus ſum & me ſaluabit. Reuertere aīa mea in requiem tuam: quia domin⁹ reddidit tibi. Quia eruit animam meam ∞∞ de morte: oculos meoſ a lachrymis: pedes meos ab offenſa. Deambulabo coram domino

in celo τ in terra: oia q̄cūq; voluit fecit.
ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησ
Simulacra gētiū: argentū τ aurū: opa manu
Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρ
hoim: Os habēt: τ nō loq̄ntur. oculos
ἀνθρώπων, Στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν. ὀφθαλ
habēt: τ nō videbūt. Aures hn̄t: τ nō
μοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται. Ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ
audiēt. nares hn̄t: τ nō odorabūt. Ma
κούσονται. ῥῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται. Χ
nus hn̄t: τ nō palpabūt. pedes hn̄t: τ n
ρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι. πόδας ἔχουσι, καὶ ο
ambulabūt: nō ſonabūt in gutture ſuo.
περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
Siles illis fiāt q̄ faciūt ea: τ oēs
Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες
q̄ cōfidūt in eis. Domus iſrael ſperauit in
οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Οἶκος ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπ
dn̄o: adiutor τ ꝓtector eoꝝ eſt. Domus aarō
κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. Οἶκος ἀαρὼ
ſperauit in dn̄o: adiutor τ ꝓtector eoꝝ eſt.
ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
Qui timēt dn̄m ſperauerūt in dn̄o: adiutor τ
Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
ꝓtector eoꝝ eſt. Dn̄s memor extitēs nr̄i bn̄dixit
ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. Κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν
nobis: bn̄dixit domui iſrael: bn̄dixit domui aaron.
ἡμᾶς, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἰσραήλ, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἀαρών.
Bn̄dixit timētibus dn̄m: puſillis cū
Εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς μετὰ
magnis. Adijciat dn̄s ſup vos: ſup vos τ ſup
τῶν μεγάλων. Προσθείη κύριος ἐφ' ὑμᾶς, ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπ
filios vr̄os. Bn̄dicti vos a dn̄o: q̄ fecit
τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, τῷ ποιήσαντ
celū τ terrā. Celū celi do
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυ
mino: terrā aūt dedit filijs hoim. Nō
ρίῳ, τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Οὐχ
mortui laudabūt te dn̄e: neq; oēs q̄ deſcendūt
οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνον
in ifernū: Sed nos q̄ viuim⁹ bn̄dicemus dn̄o
τες εἰς ᾅδου, Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον,
ex hoc nūc τ vſq; in ſeculū.
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
Alleluia. 114.
Ἀλληλούϊα. ριδ'.

Dilexi: qm̄ exaudiet dn̄s vocē
Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς
orationis mee. Quia iclinauit aurē ſuā mihi: τ in
δεήσεώς μου. Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς
dieb⁹ meis inuocabo. Circūdederūt me dolores mor
ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι. Περιέσχον με ὠδῖνες θανά
tis: pericula iferni iuenerūt me. Tribulationē τ dolorē in
του, κίνδυνοι ᾅδου εὕροσάν με. Θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗ
ueni: τ nomē dn̄i inuocaui: o dn̄e libe
ρον, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκαλεσάμην, ὦ κύριε ῥῦ
ra aīam meā. Miſericors dn̄s τ iuſtus:
σαι τὴν ψυχήν μου. Ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος,
et de⁹ nr̄ miſeretur: cuſtodiēs puulos dn̄s:
καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ, φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος,
hūiliatus ſum τ liberauit me. Cōuertere aīa mea
ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με. Ἐπίστρεψον ψυχή μου
in requiē tuā: q2 dn̄s bn̄fecit tibi.
εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
Quia eripuit aīam meā de morte: ocu
Ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφ
los meos a lachrymis: τ pedes meos
θαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου
a lapſu. Placebo in cōſpectu dn̄i
ἀπὸ ὀλισθήματος. Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ∞∞

in regione viuētiū. Alleluia. 115.
ἐν χώρᾳ ζώντων. Αλληλούϊα. ριέ.
Redidi ppq̄ locut⁹ ſū: ego aūt hūiliatus ſū nī=
ἘΠίστευσα διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφό=
mis. Ego āt dixi in exceſſu meo: oīs hō mē=
δρα. Εγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύ
dax. Quid retribuā dño pro oibus q̄ retribuit
της. Τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέ
mihi? Calicē ſalutaris accipiā: ⁊ nomē do
δωκέ μοι; Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυ
mini inuocabo. Uota mea dño reddā:
ρίου ἐπικαλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω,
corā oī pplo eius. Precioſa in cōſpectu
ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Τίμιος ἐναντίον κυ
dñi mors ſctōꝝ eius. O dñe ego ſeruus
ρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ω κύριε ἐγὼ δοῦλος
tu⁹: ego ſeruus tu⁹: ⁊ filius ancille tue: dirupi=
σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου, διέῤῥη=
ſti vincula mea. Tibi ſacrificabo hoſtiā laudis: ⁊ in
ξας τοὺς δεσμούς μου. Σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν
noīe dñi inuocabo. Uota mea dño
ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ
reddā: in cōſpectu oīs ppli eius. In atrijs
ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Εν αὐλαῖς
dom⁹ dñi in medio tui hieruſalē.
οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου ἱερουσαλήμ.

Alleluia. 116.
Αλληλούϊα. ριϛ'.
Laudate dñm oēs gētes: laudate eū
Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν
oēs ppli. Qm̄ cōfirmata eſt mīa eius ſup nos: ⁊
πάντες οἱ λαοί. Οτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ
veritas dñi manet in eternū.
ἀλήθεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Alleluia. 117.
Αλληλούϊα. ριζ'.
Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in seculū
Εξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
mīa eius. Dicat nūc dom⁹ iſrael: qm̄ bonus: qm̄ in
ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ οἶκος ἰσραήλ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς
seculū mīa eius. Dicat nūc dom⁹ aaron: qm̄
τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ οἶκος ἀαρών, ὅτι
bon⁹: qm̄ in seculū mīa eius. Dicāt nūc
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτωσαν δὴ
oēs q̄ timēt dñm: qm̄ bonus: qm̄ in seculū
πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
mīa eius. De tribulatōe inuocaui dñm: ⁊
τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ
exaudiuit me in latitudine. Dñs mihi adiutor: ⁊ nō ti=
ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν. Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φο
mebo qd faciet mihi hō. Dñs mihi adiutor:
βηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. Κύριος ἐμοὶ βοηθός,
⁊ ego deſpiciā inimicos meos. Bonū ē cōfidere in do=
κἀγὼ ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου. Αγαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ κύ
mino: q̄ cōfidere in hoīe. Bonū ē ſperare in
ριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον. Αγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ
dño: q̄ ſpare in pncipibus. Oēs gētes circuierūt
κύριον, ἢ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχουσι. Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν
me: ⁊ noīe dñi vlt⁹ ſum in eos. Circūdan
με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς. Κυκλώσαν=
tes circūdederūt me: ⁊ noīe dñi vltus ſum in
τες ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐ
eos. Circūdederūt me ſicͭ apes fauū: ⁊ exarſerūt
τούς. Εκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθη=
ſicͭ ignis in ſpinis: ⁊ noīe dñi vlt⁹ ſū in
σαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην
eos. Impulſus euerſus ſū vt caderē: ⁊ dñs ſu
αὐτούς. Ωσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ κύριος ἀν
ſcepit me. Fortitudo mea ⁊ laus mea dñs: ⁊
τελάβετό μου. Ισχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ κύριος, καὶ
factus ē mihi in ſalutē. Uox exultationis
ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. Φωνὴ ἀγαλλιάσεως

in terris viuorū. Credidi propter quod
locutus ſum: ego autē
afflictus ſum nimis. E=
go dixi in ſtupore meo:
oīs homo mēdacium.
Quid reddā dño: p oī
bus que retribuit
mihi. Calicē ſalutaris
accipiā: & in nomine
dñi inuocabo. Vota
mea domino reddam
nūc corā oī populo e=
ius. Glorioſa ī cōſpectu
dñi mors ſctōrū eius.
Obſecro domine
quia ego ſeruus tuus:
ego ſeruus tuus filius
ancille tue: diſſoluiſti
vincula mea. Tibi im=
molabo hoſtiā laudis:
& in noīe dñi īuocabo.
Vota mea dño reddā
nunc in conſpectu
oīs populi eius. In atri
is domus domini:
in medio tui ieruſalem.
Aleluia. 117.
Laudate dominum
omnes
gentes: collaudate eū
vniuerſi populi. Quia
confortata eſt ſup nos
mīa eius: & veritas do
mini in eternū.
Aleluia. 118.
Confitemini dño
qm̄ bonus: qm̄ ī
eternū mīa eius. Dicat
nunc iſrael: quoniam
in eternū mīa ei⁹. Di
cat nunc domus
aaron: qm̄ in eternum
mīa eius. Dicant nunc
qui timēt dñm: qm̄ in
eternū mīa eius. De tri
bulatiōe īuocaui dñm:
exaudiuit me in latitu=
dine dñs. Dñs mecum
nō timebo quid faci=
at mihi hō. Dñs mihi
auxiliator: & ego
deſpiciā odientes me.
Melius eſt ſperare
in dño: quā ſpare ī ho
mine. Melius eſt ſpare
in dño: quā ſpare ī pri
cipibus. Omnes
gētes circūdederūt me
in noīe domini quia
vltus ſum eas. Circūde
derūt me & obſederunt
me: ī noīe dñi quia vl=
tus ſū eas. Circūdede=
rūt me q̄ſi apes: extīcte
ſunt q̄ſi ignis ſpinarū:
in noīe dñi quia vltus
ſū eas. Impulſus īpelle=
bar vt caderē: & dñs ſu
ſtentauit me. Fortitudo
mea & laudatio dñs: &
factus ē mihi ad ſalutē.

בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי כִּי
אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃ אֲנִי
אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב׃
מָה אָשִׁיב לַיהוָה כָּל תַּגְמוּלוֹהִי
עָלָי׃ כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם
יְהוָה אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם
נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי
יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃ אָנָּה יְהוָה
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן
אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ לְךָ אֶזְבַּח
זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא
לְכָל עַמּוֹ׃ בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה
בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּיָהּ׃
הַלְלוּ אֶת יְהוָה כָּל cxvii.
גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים׃ כִּי
גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְהוָה
לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃ cxviii.
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ נָא בֵית
אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ נָא
יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ מִן
הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ׃
יְהוָה לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה
לִי אָדָם׃ יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי
אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב לַחֲסוֹת
בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃ טוֹב לַחֲסוֹת
בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל
גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם
יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים
דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
אֲמִילַם׃ דַּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל
וַיהוָה עֲזָרָנִי׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ
וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃ קוֹל רִנָּה

אָמַן
דָּבַר עָנָה
שׁוּב גָּמַל
יָשַׁע נָשָׂא
קָרָא שָׁלַם
חָסַד
אָמָה אָסַר
זָבַח יָדָה
עָלַם
יָדָה
אָמַר
צוּר עָנָה
רָחַב יָרֵא
רָאָה חָסָה
נָדַב
מוּל סָבַב
דָּבַר
עָזַז הָיָה
יָשַׁע רָנַן

וישועה באהלי צדיקים ימין — צדק ימן
יהוה עשה חיל: ימין יהוה רוממה
ימין יהוה עשה חיל: לא אמות — מות
כי אחיה ואספר מעשי יה: יסר — חיה ספר
יסרני יה ולמות לא נתנני: פתחו — עשה
לי שערי צדק אבא בם אודה — בוא ידה
יה: זה השער ליהוה צדיקים
יבאו בו: אודך כי עניתני ותהי — בוא ענה
לי לישועה: אבן מאסו הבונים — היה ישע
היתה לראש פנה: מאת יהוה — בנה היה
היתה זאת היא נפלאת בעינינו: — פלא
זה היום עשה יהוה נגילה — גול
ונשמחה בו: אנא יהוה הושיעה — שמח ישע
נא, אנא יהוה הצליחה נא: ברוך — צלח
הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית — בוא
יהוה: אל יהוה ויאר לנו אסרו — אור
חג בעבתים עד קרנות המזבח: אלי — זבח
אתה ואודך אלהי ארוממך: — ידה רמם
הודו ליהוה כי טוב כי לעולם — עלם
חסדו: cxix. אשרי
תמימי דרך ההולכים בתורת — תמם הלך
יהוה: אשרי נצרי עדתיו בכל — ירה עוד
לב ידרשוהו: אף לא פעלו — דרש
עולה בדרכיו הלכו: אתה צויתה — צוה
פקדיך לשמר מאד: אחלי
יכנו דרכי לשמר חקיך: אז לא — כון
אבוש בהביטי אל כל מצותיך: — בוש נבט
אודך בישר לבב בלמדי משפטי — צוה ידה
צדקך: את חקיך אשמר אל — שבט שמר עזב
תעזבני עד מאד:
במה יזכה נער את ארחו לשמר — זכה
כדברך: בכל לבי דרשתיך
אל תשגני ממצותיך: בלבי — שגה
צפנתי אמרתך למען לא
אחטא לך: ברוך אתה יהוה — חטא ברך
למדני חקיך: בשפתי ספרתי — שפה

Vox laudis & salutis ĩ tabernaculis iustorum: dextera dñi fecit fortitudinẽ. Dextera dñi excelsa: dextera dñi fecit virtutem. Nõ moriar sed viuã: & narrabo opa domini. Corripiens corripuit me dñs: & morti nõ tradidit me. Apite mihi portas iustitie: igressus in eas cõfitebor dño. Hec porta dño: iusti ꝏꝏꝏꝏ ĩtrabũt in eam. Cõfitebor tibi qm̃ exaudisti me: & fctũs es mihi ad salutẽ. Lapis quẽ rep̃bauerũt edificãtes: factus est in caput anguli. A dño factũ est istud: hoc est mirabile ĩ oculis nr̃is. Hec dies quam fecit dñs: exultemus & letemur ĩ ea. O obsecro domine salua ꝏꝏꝏ obsecro: obsecro dñe p̃sperare obsecro. Bñdictus qui venit in noĩe dñi: bñdiximus vobis de domo dñi. Deus dñs & appuit nobis: freq̃ntate solẽnitatẽ in frõdosis vsq ad cornua altaris. Deus meus es tu & cõfitebor tibi: deus me⁹ exaltabo te. Cõfitemini dño qm̃ bõus: qm̃ ĩ eternũ mĩa eius.

Aleph. 119.

Beati ĩmaculati vie: qui ãbulant in lege dñi. Beati qui custodiunt testimõia eius: ĩ toto corde requirunt eũ. Nec enim qui opantur iniquitatẽ in viis eius ambulauerunt. Tu mãdasti p̃cepta tua custodiri nimis. Vtinam dirigãtur vie mee: ad custodiẽda p̃cepta tua. Tũc nõ confundar: cũ respexero ad oĩa mandata tua. Cõfitebor tibi in directiõe cordis: cũ didicero iudicia iustitie tue. Precepta tua custodiam: ne derelinq̃s me vsq nimis.

Beth.

In quo corriget iuuenis semitam suã? cũ custodierit verba tua. In toto corde meo exquisiui te: ne errarẽ me facias a mandatis tuis. In corde meo abscõdi eloquia tua: vt non peccem tibi. Benedictus tu domine: ꝏꝏꝏ doce me precepta tua. In labiis meis narraui:

et salutis in tabnaculis iustoꝝ. Dextera dñi fecit vi
καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων. Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δ
tutẽ: dextera dñi exaltauit me. Dextera dñi fecit virt
ναμιν, δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με. Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύν
tẽ: nõ moriar: sꝫ viuã: ⁊ narrabo
μιν, οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διηγήσομαι τ
opa dñi. Castigãs castigauit me dñs: ⁊ mo
ἔργα κυρίου. Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος, καὶ τῷ θ
ti nõ tradidit me. Aperite mihi portas iustitie:
νάτῳ οὐ παρέδωκέ με. Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύ
ingressus in eas cõfitebor dño. Hec
νης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ. Αὕτ
porta dñi: iusti intrabũt in eã. Cõfi
ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. Ἐξομ
tebor tibi qm̃ exaudisti me: ⁊ fact⁹ ẽ mihi in salu
λογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτ
tem. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes: hic
ρίαν. Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
factus ẽ in caput anguli. A dño factũ est istud:
ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,
et est mirabile in oculis nr̃is. Hec dies ꝙ fe
καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐ
cit dñs: exultemus ⁊ letemur in ea.
ποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.
O dñe saluũ me fac iã: o dñe bñ prosꝑare iã. Bñdictus
Ὦ κύριε σῶσον δή, ὦ κύριε εὐόδωσον δή. Εὐλογημένος
q̃ venit in noĩe dñi. Bñdiximus vobis de domo
ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου
dñi. Deus dñs ⁊ illuxit nobis. Cõstituite diẽ so
κυρίου. Θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Συστήσασθε ἑορ
lẽnẽ in cõdensis: vsq ad cornua altaris.
τὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν, ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
Deus me⁹ es tu ⁊ cõfitebor tibi: deus me⁹ es tu ⁊
Θεός μου εἶ σὺ καὶ ἐξομολογήσομαί σοι, θεός μου εἶ σὺ καὶ
exaltabo te. Cõfitebor tibi: qm̃ exaudisti me: ⁊ fa
ὑψώσω σε. Ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγέ
ctus es mihi in salutẽ. Cõfitemini dño: qm̃ bonus:
νου μοι εἰς σωτηρίαν. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός,
qm̃ in seculũ mĩa eius.
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Alleluia. 118.
Ἀλληλούϊα. ριη'.

Beati imaculati in via: q̃ ambulãt in lege dñi.
Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ κυρίου.
Beati q̃ scrutãtur testimonia eius: in toto corde ex
Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκ
q̃rent eũ. Nõ eni q̃ operãtur iniq̃tatẽ: in
ζητήσουσιν αὐτόν. Οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς
viis eius ambulauerũt. Tu mãdasti mãdata tua cu
ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. Σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυ
stodiri nimis. Utinã dirigãtur vie mee
λάξασθαι σφόδρα. Ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου τοῦ
ad custodiẽdas iustificatiões tuas. Tũc nõ cõfundar: cũ
φυλάξασθαι τὰ δικαιώματά σου. Τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἐν τῷ
p̃spexero in oĩbus mãdatis tuis. Cõfitebor
με ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. Ἐξομολογήσο
tibi in directiõe cordis: in eo ꝙ didici iudi
μαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρί
cia iustitie tue. Iustificatiões tuas custodiã: nõ
ματα τῆς δικαιοσύνης σου. Τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, μή
me derelinq̃s vsq q̃q.
με ἐγκαταλίπῃς ἕως σφόδρα.
In q̃ corriget
Ἐν τίνι κατορθώσει
adolescẽtior viã suã? in custodiẽdo sermões tuos.
νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου.
In toto corde meo exq̃siui te: ne repellas me a mãda
Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐντο
tis tuis. In corde meo abscõdi eloquia tua: vt nõ
λῶν σου. Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ
peccẽ tibi. Bñdictus es dñe: doce me iustifica
ἁμάρτω σοι. Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώμα
tiões tuas. In labiis meis p̃nuntiaui
τά σου. Ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα ꝏꝏꝏꝏꝏ

oia iudicia oris tui: in via teſti=
πάντα τὰ κρίματα τοῦ ϛόματός σου, ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρ
moniox tuox delectat⁹ ſū:ſic in oibus diuitijs. In mā
τυρίων σου ἐτέρφθην, ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. Ἐν ταῖς ἐν
datis tuis exercebor: τ cōſiderabo vias tuas. In
τολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. Ἐν
iuſtificatiōib⁹ tuis meditabor: nō obliuiſcar ſer
τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λό
mones tuos. Retribue ſeruo tuo: viuifica me: τ cu=
γων σου. Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζῆσόν με, καὶ φυ
ſtodiā ſmones tuos. Reuela oculos meos:
λάξω τοὺς λόγους σου. Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου,
τ cōſiderabo mirabilia de lege tua. In
καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Πά=
cola ego ſum in terra: nō abſcōdas a me mā=
ροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντο
data tua. Cōcupiuit aīa mea deſiderare
λάς σου. Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ
iudicia tua in oī tpe. Increpaſti ſupbos:
κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. Ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις,
maledicti q̄ declinant a mādatis tuis. Au=
ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. Πε
fer a me opprobriū τ cōtemptū: q: teſtimonia
ρίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, ὅτι τὰ μαρτύριά
tua exq̄ſiui. Et eni ſederūt pncipes: τ aduerſū
σου ἐξεζήτησα. Καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐ=
me loq̄bant: ſeru⁹ aūt tuus exercebat in iuſtifica
μοῦ κατελάλουν, ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώ
tionib⁹ tuis. Et eni teſtimonia tua meditatio mea eſt. τ
μασί σου. Καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐϛί, καὶ
cōſilia mea iuſtificatiōes tue. Adheſit
αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου. Ἐκολλήθη τῷ
pauimēto aīa mea: viuifica me ſm verbū tuū.
ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. Τὰς
vias meas enūtiaui τ exaudiſti me: doce me iu
ὁδούς μου ἐξήγγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου, δίδαξόν με τὰ δι
ſtificatiōes tuas. Viā iuſtificationū tuax inſtrue me: τ
καιώματά σου. Ὁδὸν δικαιωμάτων σου συνέτισόν με, καὶ
exercebor in mirabilib⁹ tuis. Dormitauit aīa mea
ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. Ἐνύϛαξεν ἡ ψυχή μου
pre tedio: cōfirma me in verbis tuis. Viā
ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου. Ὁδὸν ἀ
iniq̄tatis amoue a me: τ lege tua miſerere
δικίας ἀπόϛησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν
mei. Viā veritatis elegi: iudicia tua nō
με. Ὁδὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην, τὰ κρίματά σου οὐκ
ſum oblitus. Adheſi teſtimonijs tuis dn̄e: noli me
ἐπελαθόμην. Ἐκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου κύριε, μή με
cōfundere. Viā mādatox tuox cucurri: cū dilata=
καταισχύνῃς. Ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον, ὅταν ἐπλά=
ſti cor meū. Legē pone mihi dn̄e
τυνας τὴν καρδίαν μου. Νομοθέτησόν με κύριε τὴν
viā iuſtificationū tuax: τ exq̄ram eā ſemp.
ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου, καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαν
τός. Da mihi intellectū: τ ſcrutabor legē tuā: τ
Συνέτισόν με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ
cuſtodiā illā in toto corde meo. Deduc me in
φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. Ὁδήγησόν με ἐν τῇ
ſemitā mādatox tuox: q: ipſam volui. Inclina
τρίβῳ τῶν ἐντολῶν σου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Κλῖνον τὴν
cor meū in teſtimonia tua: τ nō in auaritiā.
καρδίαν μου εἰς τὰ μαρτύριά σου, καὶ μὴ εἰς πλεονεξί
αν. Auerte oculos meos ne videāt va=
Ἀπόϛρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν μα
nitatē: in via tua viuifica me. Statue ſer=
ταιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ σου ζῆσόν με. Στῆσον τῷ δού=
uo tuo eloquiū tuū in timore tuo. Amputa
λῳ σου τὸ λόγιόν σου εἰς τὸν φόβον σου. Περίελε
opprobriū meū qḋ ſuſpicat⁹ ſum: q: iudicia
τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα, ὅτι τὰ κρίματά
tua iocūda. Ecce cōcupiui mādata tua:
σου χρηϛά. Ἰδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐντολάς σου ꝏꝏꝏ

oīa iudicia oris tui. In via teſtimoniorū tuorū delectatus ſum: quaſi ī oībus diuitiis. In preceptis tuis meditabor: & cōtēplabor ſemitas tuas. In iuſtitiis tuis delectabor: nō obliuiſcar verba tua. Gimel.

Retribue ſeruo tuo: viuam & cuſtodiā verba tua. Reuela oculos meos: & videbo mirabilia de lege tua. Aduena ego ſum in terra: ne abſcōdas a me mādata tua. Deſiderauit ꝏ aīa mea deſiderare iudicia tua in omni ꝏꝏꝏ tempore. Increpaſti ſuperbos: maledicti ꝏ qui recedunt a mādatis tuis. Aufer a me ꝏꝏꝏ opprobriū & cōtēptū: qm̄ teſtimōia tua cuſtodiui. Et eī ſederunt pricipes aduerſū me loq̄bātur: ſeruus āt tuus meditabatur precepta tua. Sed & teſtimonia tua voluptas mea: quaſi viri amiciſſimi mei.

Deleth.

Adheſit pulueri aīa mea: viuifica me iuxta verbū tuū. Vias meas expoſui & exaudiſti me: doce me iuſtitiā tuā. Viā p̄ceptox tuox fac me ītelligere: & loq̄r in mirabilibus tuis. Diſtillauit aīa mea pre ſtultitia: ſerua me iuxta eloquiū tuū. Viā mēdacii aufer a me: & legē tuam dōa mihi. Viā fidei elegi: iudicia tua ꝓpōebā. Adheſi teſtimōiis tuis dn̄e: ne cōfūdas me. Viā mādatorū tuorum currā: qm̄ dilataſti cor meum. He.

Oſtēde mihi dn̄e viā p̄ceptorū tuox: & cuſtodiā eā p veſtigiū. Doce me & obſeruabo legē tuā: & cuſtodiā eā in toto corde. Deduc me in ſemita mādatox tuorū: quia ipſam volui. Inclina cor meum ad teſtimōia tua: & nō ad auaritiā. Auerte oculos meos ne videant vanitatē: in via tua viuifica me. Suſcita ſuo tuo eloquiū tuū ī timore tuo. Auerte opꝓbrium meū qḋ reueritus ſum: quia iudicia tua ꝏ bōa. Ecce cōcupiui p̄=

כֹּל מִשְׁפְּטֵי פִיךָ׃ בְּדֶרֶךְ עֵדְוֺתֶיךָ
שַׂשְׂתִּי כְּעַל כָּל הוֹן׃ בְּפִקּוּדֶיךָ
אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ׃
בְּחֻקֹּתֶיךָ אֶשְׁתַּעֲשָׁע לֹא אֶשְׁכַּח
דְּבָרֶךָ׃
גְּמֹל עַל עַבְדְּךָ אֶחְיֶה וְאֶשְׁמְרָה
דְבָרֶךָ׃ גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת
מִתּוֹרָתֶךָ׃ גֵּר אָנֹכִי בָאָרֶץ אַל
תַּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצְוֺתֶיךָ׃ גָּרְסָה
נַפְשִׁי לְתַאֲבָה אֶל מִשְׁפָּטֶיךָ בְכָל
עֵת׃ גָּעַרְתָּ זֵדִים אֲרוּרִים
הַשֹּׁגִים מִמִּצְוֺתֶיךָ׃ גַּל מֵעָלַי
חֶרְפָּה וָבוּז כִּי עֵדֹתֶיךָ נָצָרְתִּי׃
גַּם יָשְׁבוּ שָׂרִים בִּי נִדְבָּרוּ עַבְדְּךָ
יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃ גַּם עֵדֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעַי
אַנְשֵׁי עֲצָתִי׃
דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃
דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה
בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃ דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה
קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃ דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר
מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃ דֶּרֶךְ אֱמוּנָה
בָחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃ דָּבַקְתִּי
בְעֵדְוֺתֶיךָ יְהוָה אַל תְּבִישֵׁנִי׃
דֶּרֶךְ מִצְוֺתֶיךָ אָרוּץ כִּי
תַרְחִיב לִבִּי׃
הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה
עֵקֶב׃ הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ
וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב׃ הַדְרִיכֵנִי
בִּנְתִיב מִצְוֺתֶיךָ כִּי בוֹ חָפָצְתִּי׃
הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֺתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע׃
הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ
חַיֵּנִי׃ הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ
אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ׃ הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי
אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃
הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקֻּדֶיךָ

שָׁפַט פֶּה
עוּד שׂוּשׂ
פָּקַד
שִׂיחַ נָבַט
חָקַק שָׁעַשַׁע
חָיָה שָׁמַר
גָּלָה נָבַט
פָּלָא יָרָה
גּוּר
סָתַר צָוָה
שָׁפַט
זוּד אָרַר
שָׁגָה גָּלָה
שׁוּר דָּבַר
שִׂיחַ עוּד
יָעַץ
חָיָה
עָנָה
פָּקַד בִּין
שִׂיחַ
פָּלָא יָגָה
קוּם סוּר
יָרָה אָמַן
שָׁפַט שָׁוָה
עוּד בּוֹשׁ
צָוָה רוּץ
רָחַב
יָרָה נָצַר
בִּין יָרָה
שָׁמַר דָּרַךְ
נָתַב
נָטָה
עָבַר רָאָה
חָיָה קוּם
גּוּר שָׁפַט
פָּקַד

בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃ — חָיָה
וִיבֹאֻנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ — בּוֹא יָשַׁע
כְּאִמְרָתֶךָ׃ וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר — עָנָה
כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃ וְאַל תַּצֵּל מִפִּי — נָצַל פֶּה
דְבַר אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶךָ
יִחָלְתִּי׃ וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָמִיד — שָׁמַר יָרָה
לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה — תָּמַד עָלַם
כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃ וַאֲדַבְּרָה — הָלַךְ פָּקַד דָּבַר
בְעֵדֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ׃ — עוּד בּוֹשׁ
וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר — שַׁעֲשַׁע צָוָה
אָהָבְתִּי׃ וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ — נָשָׂא
אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ׃ — שׂוּחַ
זְכָר דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל
אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃ זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי — עָנָה
כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃ זֵדִים — חָיָה זוּד
הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא — לוּץ יָרָה
נָטִיתִי׃ זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם — נָטָה שָׁפַט
יְהוָה וָאֶתְנֶחָם׃ זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי — עָלַם נָחַם
מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תּוֹרָתֶךָ׃ זְמִרוֹת — יָרָה זָמַר
הָיוּ לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃ זָכַרְתִּי — הָיָה גּוּר
בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה — שָׁמַר
תּוֹרָתֶךָ׃ זֹאת הָיְתָה לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ — הָיָה
נָצָרְתִּי׃
חֶלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר
דְּבָרֶיךָ׃ חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל לֵב — חָלָה פָּנָה
חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ׃ חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי
וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדֹתֶיךָ׃ חַשְׁתִּי — שׁוּב עוּד
וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ׃ — חוּשׁ מָהַהּ
חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדֻנִי תּוֹרָתְךָ — צָוָה יָרָה
לֹא שָׁכָחְתִּי׃ חֲצוֹת לַיְלָה — חָצָה
אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי — קוּם יָדָה
צִדְקֶךָ׃ חָבֵר אָנִי לְכָל אֲשֶׁר — שָׁפַט
יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִּקּוּדֶיךָ׃ חַסְדְּךָ
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
טוֹב עָשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ — עָשָׂה
יְהוָה כִּדְבָרֶךָ׃ טוּב טַעַם וָדַעַת — יָדַע

cepta tua: in iuſtitia tua viuifica me. Vau.

ET veniāt mihi mīe tue dñe: & ſal⁹ tua iuxta eloquiū tuū. Et rñdebo exꝓbrantibus mihi ſermonē: qa ſpaui in ſermōe tuo. Et ne auferas đ ore meo verbū veritatis vſqꝫ nimis: qm̄ iudicia tua expectaui. Et cuſtodiā legē tuā iugit ī ſempitnū & vltra. Et ābulabo ī ſpacioſo: quia ꝑcepta tua exquiſiui. Et loquar ī teſtimōiis tuis coram regibus: & nō cōfundar. Et delectabor ī mādatis tuis que dilexi. Et leuabo māus meas ad mandata tua q̄ dilexi: & loq̄r in preceptis tuis. zain.

MEmento ſermonis ſeruo tuo: quem me ſpare feciſti. Hec eſt cōſolatio mea ī afflictiōe mea: quia eloquiū tuū viuificat me. Superbi deridebāt me nimis: a lege tua non declinaui. Recordatus ſum iudiciorū tuorū a ſeculo dñe: & cōſolatus ſum. Horror obtinuit me ab impiis: qui dereliquerunt legē tuā. Carmina erāt mihi ꝑcepta tua: in domo pegrinatiōis mee. Recordatus ſum in nocte nomīs tui dñe: & cuſtodiui legē tuam. Hoc factum eſt mihi: quia ꝑcepta tua cuſtodiui. Heth.

PArs mea dñe: dixi vt cuſtodiam verbū tuū. Deꝑcatus ſum vl'tū tuū ī toto corde meo: miſerere mei ſm eloquiū tuū. Recogitaui vias meas: & cōuerti pedes meos ad teſtimonia tua. Feſtinaui & non neglexi cuſtodire mādata tua. Funes īpiorū īplicauerunt me: legē tuā nō ſum oblitus. Medio noctis ſurgam ad confitendū tibi: ſuper iudicia iuſtitie tue. Particeps ego ſum oīm timentiū te: & cuſtodientiū precepta tua. Mīa tua dñe plena eſt terra: precepta tua doce me. Teth.

BEne feciſti cum ſeruo tuo domine: ſecūdū verbū tuū. Bonū ſermonem & ſcientiam

in eq̄tate tua viuifica me. Et veniat ſup me m
ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με. Καὶ ἔλθοι ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ ἔ
tua dñe: ſalutare tuū ſm eloquiū tuū. Et reſpon
ός σου κέ, τὸ σωτήριόν σου κατὰ τὸν λόγον σου. Καὶ ἀποκρ
bo exꝓbrātib⁹ mihi verbū: qꝛ ſperaui in
σομαι τοῖς ὀνειδίζουσί μοι λόγον, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ το
ſmonib⁹ tuis. Et ne auferas de ore meo ver
λόγοις σου. Καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγ
veritatis vſqꝫ quaqꝫ: qꝛ in iudiciis tuis ſupſ
ἀληθείας ἕως σφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ἐπήλ
raui. Et cuſtodiā legē tuā ſemp in
πισα. Καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου διαπαντός, εἰς τ
ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi. Et ambulabā in
αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Καὶ ἐπορευόμην ἐ
latitudine: qꝛ mādata tua exquiſiui. Et loq
πλατυσμῷ, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. Καὶ ἐλά
bar in teſtimoniis tuis in cōſpectu regū: ⁊ n
λουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐ
cōfundebar. Et meditabar in mādatis tuis: q̄ d
ᾐσχυνόμην. Καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, ἃς ἠγ
lexi nimis. Et leuaui manus meas ad mād
πησα σφόδρα. Καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐντο
ta tua: que dilexi: ⁊ exercebar in iuſtificationib
λάς σου, ἃς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δικαιώμασ
tuis. Memor eſto verboꝝ tuoꝝ ſeruo tuo in q
σου. Μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου ᾧ
ſpem dediſti mihi. Hec me cōſolata eſt in hūilitat
ἐπήλπισάς με. Αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπειν
mea: qꝛ eloquiū tuū viuificauit me. Supbi iniq
σει μου, ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με. Ὑπερήφανοι παρ
agebāt vſqꝫquaqꝫ: a lege aūt tua nō declin
νόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλι
ui. Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe: ⁊
να. Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ᾽ αἰῶνος κύριε, καὶ
cōſolat⁹ ſum. Defectio tenuit me a pctōribus
παρεκλήθην. Ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν τῶν
derelinquētibus legē tuā. Cātabiles erāt mihi
ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. Ψαλτὰ ἦσάν μοι
iuſtificationes tue: in loco pegrinatiōis mee. Meōr fui
τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου. Ἐμνήσθην
in nocte nōis tui dñe: ⁊ cuſtodiui legē
ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἐφύλαξα τὸν νόμον
tuā. Hec facta eſt mihi: qꝛ iuſtificationes tuas
σου. Αὕτη ἐγενήθη μοι, ὅτι τὰ δικαιώματά σου
exq̄ſiui. Portio mea es dñe dixi cuſto-
ἐξεζήτησα. Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα τοῦ φυ-
dire legē tuā. Deꝑcat⁹ ſum faciē tuā in
λάξασθαι τὸν νόμον σου. Ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν
toto corde meo: miſerere mei ſm eloquiū tuū. Cogita-
ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου. Διελο-
ui vias tuas: ⁊ cōuerti pedes meos
γισάμην τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου
in teſtimonia tua. Paratus ſum ⁊ nō ſuꝫ turbat⁹:
εἰς τὰ μαρτύριά σου. Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην,
vt cuſtodiā mādata tua. Funes pctōꝝ
τοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. Σχοινία ἁμαρτωλῶν
circūplexi ſunt me: ⁊ legē tuā nō ſum obli-
περιεπλάκησάν μοι, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθό-
tus. Media nocte ſurgebā: ad cōfitendū tibi
μην. Μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην, τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι
ſup iudicia iuſtificatiōis tue. Particeps ego
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Μέτοχος ἐγώ
ſum oīm timētiū te: ⁊ cuſtodien
εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, καὶ τῶν φυλασσόν
tiū mādata tua. Mīa tua dñe plena
των τὰς ἐντολάς σου. Τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης
terra: iuſtificationes tuas doce me. Bonita
ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με. Χρηστό-
tem feciſti cū ſeruo tuo dñe ſm
τητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου κύριε κατὰ
verbū tuū. Bonitatē ⁊ diſciplinā ⁊ ſcientiā
τὸν λόγον σου. Χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν

Trāſ.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

doce me: qꝛ mādatis tuis credidi. Priuſq̄
ίδαξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. Πρὸ τοῦ
humiliarer: ego deliq̄: ꝓpterea elo=
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, διὰ τοῦτο τὸ λό
quiū tuū custodiui. Bonus es tu dn̄e ꝛ in bonita
γιόν σου ἐφύλαξα. Χρηστὸς εἶ σὺ κύριε καὶ ἐν τῇ χρηστό=
e tua doce me iustificatiões tuas. Mltiplicata ē ſup
τητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Επληθύνθη ἐπ᾽ ἐ
me iniq̄tas ſupboꝝ: ego aūt in toto corde meo ſcrutaboꝛ
ἐ ἀδικία ὑπερηφάνων, ἐγὼ δὲ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω
mādata tua. Coagulatū ē ſic̄ lac coꝛ eoꝝ: ego xͦo
ας ἐντολάς σου. Ετυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ δὲ
legē tuā meditat⁹ ſuz. Bonū mihi qꝛ humiliaſti me:
ὸν νόμον σου ἐμελέτησα. Αγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με,
t diſcā iuſtificatiões tuas. Bona mihi lex
πως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. Αγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ
ris tui ſup milia auri ꝛ argēti.
ματός σου ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.
Manus tue fecerūt me ꝛ plaſmauerūt me: da itelle
12 Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συνέτι
ū mihi ꝛ diſcā mādata tua. Qui timēt
όν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου. Οἱ φοβούμε=
te videbūt me ꝛ letabūtur: qꝛ in verba
νοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται, ὅτι εἰς τοὺς λόγους
a ſupſperaui. Cognoui dn̄e qꝛ eq̄tas iudicia
ου ἐπήλπισα. Εγνων κύριε ὅτι δικαιοσύνη τὰ κρίματά
a: ꝛ veritate hūiliaſti me. Fiat iā mia
ου, καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με. Γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός
a vt cōſoletur me ſcḋm eloquiū tuū ſeruo
ου τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ λόγιόν σου τῷ δούλῳ
o. Veniāt mihi miſationes tue ꝛ viuā: qꝛ lex
ου. Ελθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου καὶ ζήσομαι, ὅτι ὁ νό=
tua meditatio mea eſt. Cōfundātur ſupbi: qꝛ
ος σου μελέτη μού ἐστιν. Αἰσχυνθήτωσαν ὑπερήφανοι, ὅτι
iniuſte iniq̄tatē fecerūt ī me: ego aūt exercebo: in mā da
δίκως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ἀδολεσχήσω ἐν ταῖς ἐντο=
s tuis. Cōuertātur mihi timētes te: ꝛ q̄ cogno
αῖς σου. Επιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώ
unt teſtimonia tua. Fiat coꝛ meū ima=
κοντες τὰ μαρτύριά σου. Γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμω=
ulatū in iuſtificationib⁹ tuis: vt nō cōfundar.
ος ἐν τοῖς δικαιώμασί σου, ὅπως ἂν μὴ αἰσχυνθῶ.
Deficit in ſalutare tuū aīa mea: in
Εκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ ψυχή μου, εἰς τοὺς
erba tua ſupſperaui. Defecerūt oculi mei in
όγους σου ἐπήλπισα. Εξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς τὸ
loquiū tuū: dicētes qn̄ cōſolaberis me: Quia fa
όγιόν σου, λέγοντες πότε παρακαλέσεις με; Οτι ἐγε
tus ſū ſic̄ vter in pꝛuina: iuſtificatiões tuas nō ſum obli=
ήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθό
s. Quot ſunt dies ſerui tui: qn̄ facies
ην. Πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου, πότε ποιήσεις
ihi de pſequētibus me iudiciū: Narrauerūt mihi ini=
οι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρίσιν; Διηγήσαντό μοι πα᾽
ui fabulatiões: ſed nō vt lex tua dn̄e. Oia māda
άνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς ὁ νόμος σου κε. Πᾶσαι αἱ ἐντο
a tua veritas. Iniq̄ pſecuti ſunt me: adiuua me: pau
λαί σου ἀλήθεια. Αδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι, πα
omin⁹ cōſumauerūt me in terra. Ego āt nō dereliqui
ὰ βραχὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ. Εγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
mādata tua. Scḋm miaz tuā viuifica me: ꝛ cuſtodiā
ὰς ἐντολάς σου. Κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με, καὶ φυλάξω τὰ
eſtimonia oris tui. In eternū dn̄e verbū tuū
μαρτύρια τοῦ στόματός σου. Εἰς τὸν αἰῶνα κε ὁ λόγος σου
ꝑmanet in celo: in gn̄atiõe ꝛ gn̄atione v̄itas tua. Fun=
διαμένει ἐν τῷ οὐνῷ, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου. Εθεμε
laſti terrā ꝛ ꝑmanet: oꝛdinatiõe tua pſeuerat di=
λίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει, τῇ διατάξει σου διαμένει ἡμέ=
s: qm̄ oīa ſeruiūt tibi. Niſi q̄ lex tua me
ρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά. Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου με
ditatio mea ē: tūc forte ꝑiſſez in humilitate mea.
λέτη μου ἐστί, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου.

Trāſla.B.Hie.

doce me: quia mandatis tuis credidi. ∞∞∞∞
Anteq̄ audirē ego ignoraui: nūc āt eloquium tuū cuſtodiui. Bonus es tu & beneficus: doce me precepta tua. Applicabāt mihi mendaciū ſupbi: ego āt ī toto corde ſeruabā ꝑcepta tua. Incraſſatū ē velut adeps cor eoꝝ: ego in lege tua delectabar. Bonū mihi quia afflictus ſū: vt diſcerē ꝑcepta tua. Melior eſt mihi lex oris tui: ſup milia auri & argenti. Iod.

Manus tue fecerunt me & firmauerunt me doce me & diſcā mādata tua. Quí timent te videbūt me & letabuntur: quia ſermonē tuū expectaui. Scio dn̄e quia iuſtū iudiciū tuū: & vere afflixiſti me. Sit obſecro mīa tua in cōſolatiõe mea: ſicut locutus es ſuo tuo. Veniant mihi mīe tue & viuā: quia lex tua delectatio mea. Cōfūdātur ſuperbi qm̄ iniq̄ cōtriuerunt me: ego āt loq̄r ī ꝑceptis tuis. Reuertantur ad me qui timēt te: & qui ſciūt teſtimoniū tuū. Fiat cor meū ꝑfectū in ꝑceptis tuis: vt nō cōfundar. Caph.

Defecit ī ſalutare tuum aīa mea: verbū tuū expectaui. Cōſūpti ſunt oculi mei in verbū tuū dicētes qn̄ cōſolaberis me! Cū eēm quaſi vter ī pruīa: ꝑcepta tua non ſū oblitus. Quot ſūt dies ſerui tui: qn̄ facies ī pſequētib⁹ me iudiciū. Foderūt mihi ſupbi foueas: q̄ non erāt iuxta legē tuā. Oīa mādata tua vera: falſo pſecuti ſūt me: auxiliare mihi. Paulominus cōſūpſerūt me ī terra: ego autē nō dimiſi ꝑcepta tua. Secundū miam tuam viuifica me: & cuſtodiā teſtimõia oris tui.

Lamed.

In eternū dn̄e verbū tuū ſtat in celo. In gn̄atiõe & gn̄atiõe fides tua: fundaſti terram & ſtat. Iudicio tuo ſtant vſq̄ hodie: quia oīa ſeruiūt tibi. Niſi q̄ lex tua delectatio mea: forte ꝑiiſſem ī preſſura

Tex.heb.p̄s.cxix.

לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֺתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃
טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה
אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי׃ טוֹב אַתָּה וּמֵטִיב
לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר
זֵדִים אֲנִי בְּכָל לֵב אֱצֹּר פִּקּוּדֶיךָ׃
טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ
שִׁעֲשָׁעְתִּי׃ טוֹב לִי כִי עֻנֵּיתִי לְמַעַן
אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃ טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ
מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃
יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי
וְאֶלְמְדָה מִצְוֺתֶיךָ׃ יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי
וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ יָדַעְתִּי
יְהוָה כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה
עִנִּיתָנִי׃ יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי
כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃ יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ
וְאֶחְיֶה כִּי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃ יֵבֹשׁוּ
זֵדִים כִּי שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ
בְּפִקּוּדֶיךָ׃ יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי
עֵדֹתֶיךָ׃ יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ
לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃
כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ
יִחָלְתִּי׃ כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר
מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃ כִּי הָיִיתִי כְּנֹאד
בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
כַּמָּה יְמֵי עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי
מִשְׁפָּט׃ כָּרוּ לִי זֵדִים שִׁיחוֹת
אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃ כָּל מִצְוֺתֶיךָ
אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי׃
כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא
עָזַבְתִּי פִקּוּדֶיךָ׃ כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי
וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃
לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃
לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ
וַתַּעֲמֹד׃ לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם
כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃ לוּלֵי תוֹרָתְךָ
שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃

Pritiua.he.

צִוָּה אָמַן
עָנָה
יָטַב
תָּפַל
זוּד נָצַר
יָרָה
עָנָה
לָמַד פֶּה
עָשָׂה כּוּן
בִּין לָמַד
צִוָּה רָאָה
שָׂמַח
שָׁפַט אָמַן
עָנָה הָיָה
בּוֹא
חָיָה יָרָה
שָׁעַשַׁע בּוֹשׁ
זוּד שׂוּחַ
פָּקַד עוּד
הָיָה תָּמַם
בּוֹשׁ
כָּלָה יָשַׁע
כָּלָה
נָחַם הָיָה
נוּד קָטַר
יוֹם עָשָׂה
שָׁפַט כָּרָה
שׂוּחַ
יָרָה צִוָּה
אָמַן
כָּלָה
פָּקַד חָיָה
שָׁמַר עוּד
פֶּה עָלַם
יָצַב דּוֹר
עָמַד
יָרָה
שָׁעַשַׁע עָנָה

לעולם לא אשכח פקודיך כי   שכח פקד
בם חייתני: לך אני הושיעני   חיה ישע
כי פקודיך דרשתי: לי קוו   קוה
רשעים לאבדני עדותיך יי
אתבונן: לכל תכלה ראיתי קץ   בין כלה
רחבה מצותך מאד: ראה צוה
מה אהבתי תורתך כל היום היא   ירה
שיחתי: מאיבי תחכמני מצותיך   שוח חכם
כי לעולם היא לי: מכל מלמדי   עלם למד
השכלתי כי עדותיך שיחה לי: שכל עוד
מזקנים אתבונן כי פקודיך
נצרתי: מכל ארח רע כלאתי   רוע
רגלי למען אשמר דברך: שמר
ממשפטיך לא סרתי כי אתה   שפט סור
הורתני: מה נמלצו לחכי אמרתך   ירה לוץ
מדבש לפי: מפקודיך אתבונן   חיך פה
על כן שנאתי כל ארח שקר:
נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי: נור נתב
נשבעתי ואקימה לשמר משפטי   שבע קום
צדקך: נעניתי עד מאד יהוה   ענה
חייני כדברך: נדבות פי רצה נא   חיה
יהוה ומשפטיך למדני: נפשי
בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי: תמד ירה
נתנו רשעים פח לי ומפקודיך   פוח פקד
לא תעיתי: נחלתי עדותיך   תעה עוד
לעולם כי ששון לבי המה: עלם שוש
נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם   נטה עשה
עקב: סעפים שנאתי
ותורתך אהבתי: סתרי ומגני אתה
לדברך יחלתי: סורו ממני מרעים   רוע
ואצרה מצות אלהי: סמכני   נצר צוה
כאמרתך ואחיה ואל תבישני   חיה בוש
משברי: סעדני ואושעה ואשעה   ישע שעה
בחקיך תמיד: סלית כל שוגים   חקק תמד
מחקיך כי שקר תרמיתם: סגים   סלה שגה
רמה
השבת כל רשעי ארץ לכן   שבת

mea.[a]In ſepiternū[b]non [c]obliuiſcar[d]p̄ceptoꝝ tuorū:[e]quia[f]per ipſa[g]viuificaſti me.[h]Tuus ſū[i] ego [k]ſalua me:[l]qm̄ [m]p̄cepta tua[n]queſiui.[o]Me[p]expectauerūt[q]ī pii[r] vt pderēt me:[s]teſtimonium tuum [t]cōſiderabo.[u]Oīs[x]cōſumationis[y]vidi[z]finē:[a]latū [b]preceptum tuū[c] nimis.

Mem.

QVā[b]dilexi[c]legē tuā:[d]tota[e]die[f]hec ꝏꝏꝏ [g]meditatio mea.[h] Sup inimicos meos[i]īſtruiſme [k]mādato tuo:[l]qa[m]ī ſēpiternū[n]hoc eſt[o]mihi.[p]Sup oēs[q]qui docebant me [r]eruditus ſū:[s]quia[t] teſtimonia tua[u]meditatio ꝏ [x]mea eſt.[y]Sup ſenes[z]ītellexi.[a]quia [b]precepta tua [c]ſeruaui.[d]Ab oī[e]ſemita [f]mala[g]phibui[h]pedes meos:[i]vt[k]cuſtodirē[l]verba tua.[m]A iudiciis tuis[n]nō [o]receſſi:[p]quia[q]tu[r] illuminaſti me.[s] Quam[t]dulce [u]gutturi meo[x]eloquiū tuum:[y]ſup mel[z] ori meo. [a]Precepta tua[b] cōſiderabā:[c]ppea[e]odiui[f]oēm[g]ſemitā[h] mēdacii.

Nū.

LVcerna [b]pedi meo [c]verbū tuū:[d]& lux [e]ſemite mee.[f] Iuraui[g]& pſeuerabo:[h] vt cuſtodiā [i]iudicia[k]iuſtitie tue.[l]Afflictus ſum[m]vſq;[n]nimis: [o]dñe[p]viuifica me[q] iuxta verbū tuū.[r]Volūtaria[s]oris mei[t] cōplaceant tibi [x]dñe:[y]& ſcd̄m[y]iudicia tua[z]doce me.[a] Aīa mea[b]in manu mea[c]ſp:[d]& legis tue[e]nō[f]ſum oblitus.[g]Poſuerūt[h]īpii[i]laqueū[k]mihi [l]& a p̄ceptis tuis[m]nō[n]ab erraui.[o] Hereditas mea [p]teſtimōia tua[q]in ſēpiternū:[r]quia[s]gaudiū[t]cordis mei[u]ſūt.[x]Inclinaui[y] cor meū[z]vt facerē[a] iuſtitias tuas:[b]pp eternā[c]retributionem.

Samech.

TVmultuoſos[b]odiui: [c]& legē tuā[d] dilexi. [e]Protectio mea[f]& ſcutū meū[g]tu es:[h] verbū tuū [i]expectaui.[k]Recedite[l]a me[m]maligni:[n]& cuſtodiam[o]mādata[p]dī mei.[q]Cōfirma me[r]ſm verbū tuū [s]& viuā:[t]& noli[u] me confundere[x]ab expectatiōe mea.[y]Auxiliare mihi[z]& ſalu⁹ ero:[a]& delectabor [b]in p̄ceptis tuis[c]iugiter. [d]Abiecisti[e]oēs[f]qui ignorāt[g]p̄cepta tua:[h]quia mēdax[x]cogitatio eoꝝ. Qua ſi[l]ſcoria[m]cōputaſti[n]oīs

In eternū nō obliuiſcar iuſtificatiōes tuas: q
Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου, ὅ
in ipſis viuificaſti me. Tuus ſum ego ſaluū fac me: qm̄ iuſtific
ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. Σός εἰμι ἐγὼ σῶσόν με, ὅτι τὰ δικαιώμ
tiōes tuas exquiſiui. Me expectauerūt pctōres vt pderē
τά σου ἐξεζήτησα. Ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ τοῦ ἀπολέσα
me: teſtimōia tua intellexi. Oīs cōſumatiōis vidi fi
με, τὰ μαρτύριά σου συνῆκα. Πάσης συντελείας εἶδον π
nē: latū mādatū tuū nimis. Quā dilexi
ρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. Ὡς ἠγάπησ
legē tuā dñe: tota die meditatio mea eſt. Su
τὸν νόμον σου κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου ἐστί. Ὑπὲ
inimicos meos prudētē me feciſti mādato tuo: q꞉ in
τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφισάς με τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸ
eternū mihi eſt. Sup oēs docētes me inte
αἰῶνα ἐμοί ἐστιν. Ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συν
lexi: q꞉ teſtimōia tua meditatio mea eſt. Sup ſe
κα, ὅτι τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστίν. Ὑπὲρ πρεσ
nes intellexi: q꞉ mādata tua queſiui. Ab om
βυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. Ἐκ πα
ni via mala phibui pedes meos: vt cu
σης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυ
ſtodiā verba tua. A iudiciis tuis nō decli
λάξω τοὺς λόγους σου. Ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέκλ
naui: q꞉ tu legē poſuiſti mihi. Quā dulcia faucib⁹ meis
να, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ
eloq̄a tua ſup mel ori meo. A mādatis tuis
λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου. Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου
intellexi: ppea odiui oēm viā iniq̄tatis:
συνῆκα, διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας,
Lucerna pedib⁹ meis lex tua: & lumē ſemi
Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς ταῖς τρί
tis meis. Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia
βοις μου. Ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα
iuſtitie tue. Humiliatus ſuꝫ vſq; quaq; dñe: vi
τῆς δικαιοσύνης σου. Ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα κύριε, ζή
uifica me ſm vbū tuū. Volūtaria oris mei:
σόν με κατὰ τὸν λόγον σου. Τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός μου,
bñplacita fac tā dñe: & iudicia tua doce me. Ani
εὐδόκησον δὴ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με. Ἡ ψυ
ma mea in manib⁹ tuis ſemp: & legē tuā
χή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, καὶ τοῦ νόμου σου
nō ſum oblitus. Poſuerūt pctōres laqueū mihi: & de
οὐκ ἐπελαθόμην. Ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι, καὶ ἐκ τῶν
mādatis tuis nō erraui. Hereditate acq̄ſiui teſtimōia tua
ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην. Ἐκληρονόμησα τὰ μαρτύριά σου
in eternū: q꞉ exultatio cordis mei ſunt. Incli
εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρδίας μου εἰσίν. Ἐκλι
naui cor meū ad faciēdas iuſtificatiōes tuas in
να τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν
eternū pp retributionē. Iniquos odio habui: at legē
αἰῶνα δι' ἀντάμειψιν. Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον
tuā dilexi. Adiutor meus & ſuſceptor meus es tu: in
σου ἠγάπησα. Βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, εἰς
verba tua ſupſpaui. Declinate a me ma
τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. Ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευό
ligni: & ſcrutabor mādata dei mei. Suſcipe
μενοι, καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. Ἀντιλαβοῦ
me ſm eloquiū tuū & viuifica me: & nō cōfundas me
μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσόν με, καὶ μὴ καταισχύνῃς με
ab expectatiōe mea. Adiuua me: & ſalu⁹ ero:
ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου. Βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι,
& meditabor in iuſtificatiōibus tuis ſemp. Sp
καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. Ἐ
uiſti oēs diſcedētes a iu
ξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δι
ſtificatiōib⁹ tuis: q꞉ iniuſta cogitatio eoꝝ. Preuari
καιωμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. Παραβαί
cātes reputaui oēs pctōres tre: ideo
νοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ

dilexi testimonia tua. Cōfige a ti=
τοῦτο ἠγάπησα τὰ μαρτύριά σου. Καθήλωσον ἐκ τ͂ φό=
more tuo carnes meas: ab eni iudicijs tuis ti=
βου σου τὰς σάρκας μου, ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφο
mui. Feci iudiciū ꝛ iustitiā: nō tra
βήθην. Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, μὴ πα
das me calūniātibus me. Suscipe seruū tuū in
ραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με. Ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς
bonū: nō calūniētur me superbi. Ocu
ἀγαθόν, μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι. Οἱ ὀφ=
li mei defecerūt in salutare tuū: ꝛ in eloquiū
θαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου, καὶ εἰς τὸ λόγιον
iustitie tue. Fac cū seruo tuo ẜm
τῆς δικαιοσύνης σου. Ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου κατὰ
mīaz tuā: ꝛ iustificatiōes tuas doce me. Ser=
τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με. Δοῦ
uus tuus sum ego: da intellectū mihi ꝛ sciam testimo
λός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με καὶ γνώσομαι τὰ μαρτύ
nia tua. Tps faciēdi dño: dissipauerūt
ριά σου. Καιρὸς τ͂ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ, διεσκέδασαν τὸν
legem tuam. Ideo dilexi mādata tua sup
νόμον σου. Διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ
aurum ꝛ topazion. Propterea ad oia māda
χρυσίον καὶ τοπάζιον. Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντο
ta tua dirigebar: oēm viā iniquā odio habui.
λάς σου κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα.
Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est
Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο ἐξηρεύνησεν
ea aīa mea. Declaratio sermonū tuoꝝ illumiabit ꝛ
αὐτὰ ἡ ψυχή μου. Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ
intellectū dabit puulis. Os meū aperui: ꝛ attraxi spiri
συνετιεῖ νηπίους. Τὸ στόμα μου ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα πνεῦ=
tū: qꝛ mādata tua desiderabā. Aspice
μα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐπεπόθουν. Ἐπίβλεψον
in me ꝛ miserere mei: ẜm iudiciū diligētiū
ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἀγαπώντων
nomē tuū. Gressus meos dirige ẜm
τὸ ὄνομά σου. Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ
eloquiū tuū: ꝛ nō dominetur mei oīs iniustitia.
λόγιόν σου, καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία.
Redime me a calūnijs hoiuz: ꝛ custodiā
Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, καὶ φυλάξω
mādata tua. Faciē tuā illumina sup ser=
τὰς ἐντολάς σου. Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦ
uum tuū: ꝛ doce me iustificatiōes tuas. Exitus aqua
λόν σου, καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Διεξόδους ὑδά
rū deduxerūt oculi mei: qꝛ nō custodiui le
των κατέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νό
gē tuā. Iustus es dñe: ꝛ recta iudicia tua.
μόν σου. Δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου.
Mādasti iustitiā testimonia tua: ꝛ ṽitatē ni
Ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἀλήθειαν σφό
mis. Tabescere me fecit zelus tuus: qꝛ obliti sūt ṽba tua
δρα. Ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου, ὅτι ἐπελάθοντο τῶν λόγων σου
inimici mei. Ignitū eloquiz tuū vehemēter: ꝛ
οἱ ἐχθροί μου. Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφόδρα, καὶ
seruus tuus dilexit illud. Adolescētulus ego sum ꝛ cō
ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό. Νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξου
tēptus: iustificatiōes tuas nō sum oblitus. Iu
δενωμένος, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. Ἡ δι=
stitia tua iustitia in eternū: ꝛ lex tua ṽi=
καιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ νόμος σου ἀλή
tas. Tribulatiōes ꝛ angustie inuenerūt me: mādata tua
θεια. Θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με, αἱ ἐντολαί σου
meditatio mea. Equitas testimōia tua in eternū:
μελέτη μου. Δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
intellectū da mihi: ꝛ viuā. Clamaui in toto corde
συνέτισόν με, καὶ ζήσομαι. Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
meo exaudi me dñe: iustificatiōes tuas requi=
μου ἐπάκουσόν μου κύριε, τὰ δικαιώματά σου ἐκζητή=
ram. Clamaui ad te saluū me fac: ꝛ custodiā
σω. Ἐκέκραξά σοι σῶσόν με, καὶ φυλάξω

[o]ipios [p]t're: [q]ppterea [r]dile
xi [s]testimoīa tua. [t]Horri
pilauit [u]a timore tuo [x]ca
ro mea. [y]& iudicia tua [z]ti
mui. Hain.
F Eci [b]iudiciū [c]& iustiti
am: [d]ne [e]derelinquas
me [f]his q calūniātur me.
[g]Sponde p̄ [h]seruo tuo [i]in
bonū: [k]ne [l]calūniētur me
[m]supbi. [n]Oculi mei [o]de
fecerūt [p]in salutare tuū:
[q]& ī eloquiū [r]iustitie tue.
[s]Fac [t]cū [u]seruo tuo [x]iuxta
mīam tuā: [y]& p̄cepta tua
[z]doce me. [a]Seruus tuus
[b]ego [c]instrue me: [d]& co
gnoscā [e]testimonia tua.
[f]Tps ē [g]vt facias [h]dñe: [i]p̄
uaricati sūt [k]legem tuā.
[l]Propt'ea [n]dilexi [o]mādata
tua: [p]sup aurū [q]& topazi
on. [r]Propterea ī [t]vniuer
sa [u]p̄cepta [y]direxi: [z]oēm
[a]semitam [b]mendacii [c]o
dio habui. Phe.
M Irabilia [b]testimonia
tua: [c]idcirco [e]custodi
uit ea [f]aīa mea. [g]Ostiū [h]s
monū tuoꝝ [i]lucidū: [k]do
cet [l]puulos. [m]Os meū [n]a
pui [o]& respiraui: [p]qa [q]mā
data tua [r]desiderabā. [s]Re
spice [t]ad me [u]& miserere
mei: [x]iuxta iudiciū [y]dili
gētiū [z]nomē tuū. [a]Gres
sus meos [b]firma [c]in s'mo
ne tuo: [d]& nō [e]des ptātē
[f]in me [g]vniuerse [h]iniqui
tati. [i]Redime me [k]a calū
nia [l]hoīm: [m]& custodiam
[n]p̄cepta tua. [o]Vultū tuū
[p]ōnde [q]s'uo tuo: [r]& doce
me [t]p̄cepta tua. [u]Riui [x]aq
rum [y]fluebant de [z]oculis
meis: [a]quia [b]non [c]custo
dierūt [d]legē tuā. Sade.
I Vstus [b]tu [c]dñe: [d]& re
ctū [e]iudiciū tuū. [f]Mā
dasti [g]iustitiam [h]testimōii
tui: [i]& veritatem [k]nimis.
[l]Cōsūpsit me [m]zelus me
us: [n]quia [o]obliti sunt [p]ver
borū tuorū [q]hostes mei.
[r]Probatus [s]sermo tuus
[t]nimis: [u]& seruus tu9 [x]di
lexit illū. [y]Paruulus [z]ego
sum [a]& cōtēptibilis: sed
[b]p̄cepta tua [c]nō [d]sū obli
tus. [e]Iustitia tua [f]iustitia
[g]sempiterna: [h]& lex tua
[i]veritas. [k]Tribulatio [l]& ā
gustia [m]inuenerunt me:
[n]mandata tua [o]voluptas
mea. [p]Iusta [q]testimonia
tua [r]semper: [s]doce me [t]&
viuam. Coph.
C Lamaui [b]ī toto [c]cor
de [d]exaudi me [e]dñe:
[f]precepta tua [g]custodiā.
[h]Inuocaui te [i]saluū me
fac: [k]& custodiam

אָהַבְתִּי עֵדֹתֶיךָ׃ סָמַר מִפַּחְדְּךָ
בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃
עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל תַּנִּיחֵנִי
לְעֹשְׁקָי׃ עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל
יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃ עֵינַי כָּלוּ
לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃ עֲשֵׂה
עִם עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
עַבְדְּךָ אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ׃
עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ׃
עַל כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב
וּמִפָּז׃ עַל כֵּן כָּל פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי
כָּל אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי׃
פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ עַל כֵּן נְצָרָתַם
נַפְשִׁי׃ פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין
פְּתָיִים׃ פִּי פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה
כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃ פְּנֵה אֵלַי
וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל תַּשְׁלֶט
בִּי כָל אָוֶן׃ פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם
וְאֶשְׁמְרָה פִּקּוּדֶיךָ׃ פָּנֶיךָ הָאֵר
בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ׃ פַּלְגֵי
מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ
תוֹרָתֶךָ׃
צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃
צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה
מְאֹד׃ צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי
שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי׃ צְרוּפָה
אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃
צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃ צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם
וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ צַר וּמָצוֹק
מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי
וְאֶחְיֶה׃ קָרָאתִי בְכָל
לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֶצֹּרָה׃
קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה

עוד
שפט
עשה ינח
עשק זוד
כלה ישע
בין ידע
עשה
פור ירה
צוה
פקד
אור בין
פתה פה
שאף
צוה
שפט
כון שלט
פדה
שמר פנה
אור
צדק
צוה עוד
אמן
צור צרף
צער בזה
עלם
ירה צור
צוק
בין חיה
ענה חקק
נצר ישע
שמר

עֵדֹתֶיךָ׃ קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה עוד שוע
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ קִדְּמוּ עֵינַי
אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃ קוֹלִי שמר שוח
שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ שפט
חַיֵּנִי׃ קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ חיה זמם
רָחָקוּ׃ קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל קרב
מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃ קֶדֶם יָדַעְתִּי צוה
מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃ עלם
רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי תוֹרָתְךָ לֹא ענה
שָׁכָחְתִּי׃ רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי רוב
לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃ רָחוֹק מֵרְשָׁעִים רחק
יְשׁוּעָה כִּי חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃ ישע
רַחֲמֶיךָ רַבִּים אֲדֹנָי כְּמִשְׁפָּטֶיךָ רבב שפט
חַיֵּנִי׃ רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ צור עוד
לֹא נָטִיתִי׃ רָאִיתִי בֹגְדִים נטה ראה
וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא קוט
שָׁמָרוּ׃ רְאֵה כִּי פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי פקד
יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃ רֹאשׁ דְּבָרְךָ חיה
אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרֶיךָ שור
פָּחַד לִבִּי׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ שוש
כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי מצא
וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃ שֶׁבַע תעב יבה
בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ שפט
שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין שלם יבה
לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃ שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ כשל ישע
יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃ שָׁמְרָה צוה עשה
נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃ שָׁמַרְתִּי
פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃
תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ קרב רנן
יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃ תָּבוֹא פנה בין
תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃ בוא חנן
תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי נצל נבע
תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ תַּעַן לְשׁוֹנִי שפה הלל
אִמְרָתֶךָ כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צֶּדֶק׃ למד חקק
תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ ענה לשן
צוה היה
פקד

testimonia tua. Surgebā adhuc ĩ tenebris & clamabā: verbū tuū expectās. Preueniebāt oculi mei vigilias: vt meditarer ĩ sermōibus tuis. Vocē meā audi iuxta mīam tuā dñe: ẜm iudiciū tuū viuifica me. Appropinquauerūt psecutores mei sceleri: & a lege tua ꝓcul fcti sūt. Prope es tu dñe: & omnia mādata tua veritas. A principio noui de testimoniis tuis: quia in etnū fundaueris ea. Res.

Uide afflictionē meā & eripe me: qa legē tuā nō sū oblitus. Iudica cām meā & redime me: ĩ sermōe tuo viuifica me. Lōge ab impiis salus: quia p̄cepta tua nō quesierūt. Mīe tue multe dñe: iuxta iudicia tua viuifica me. Mlti q psequūtur me & affligūt me: a testimoniis tuis nō declinaui. Vidi p̄uaricantes & merebā: quia verbū tuū nō custodierunt. Vide qm̄ p̄cepta tua dilexi dñe: iuxta mīam tuam viuifica me. Caput verboꝝ tuorū veritas & ĩ sempiternum omne iudiciū iustitie tue. Sin.

PRicipes psecuti sūt me sine cā: verba aūt tua timuit cor meū. Gaudēs ego ĩ eloquio tuo. sicut q iuēit spolia mlta. Mendaciū odio habui & dtestat⁹ sū: legē tuā dilexi. Septies ĩ die laudaui te: sup iudiciis iustitie tue. Pax mlta diligētibus legē tuā: & nō ē illis scādalū. Expectaui salutarē tuū dñe: & mādata tua feci. Custodiuit aīa mea testimonia tua: & dilexit ea nimis. Custodiui p̄cepta tua & testimonia tua: quia omnes vie mee ĩ conspectu tuo. Thau.

INgrediatur la⁹ mea corā te dñe: ẜm verbū tuū doce me. Vēiat dep̄catio mea ān vultū tuū: scd̄m eloquiū tuū libera me. Fūdēt labia mea hymnū. docebis enī me p̄cepta tua. Loquetur lingua mea ꝏꝏ sermonē tuū: quia oīa mādata tua iusta. ꝏꝏꝏ Sit manus tua auxiliatrix mea: qa p̄cepta tua

testimonia tua. Preueni in imaturitate: ꝛ clamau
τὰ μαρτύριά σου. Προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ, καὶ ἐκέκραξα
in verba tua supsperaui. Preuenerūt oculi
εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα, Προέφθασαν οἱ ὀφθαλ
mei ad diluculū vt meditarer eloqa tua: vocem
μου πρὸς ὄρθρον τοῦ μελετᾶν τὰ λόγιά σου, Τῆς φων
meā audi dñe ẜm miaꝫ tuā: ẜm iudiciū tuū
μου ἄκουσον κύριε κατὰ τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ κρίμά σου
uifica me. Appꝑiqūerūt psequētes me iniqtati:
σόν με. Προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ, ἀπ
lege autem tua lōge facti sunt. Prope es tu dñe:
δὲ τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν. Ἐγγὺς εἶ σὺ κύριε, κ
oēs vie tue vitas. Initio cognoui de te
πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια. Κατ᾽ ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μα
moniis tuis: qꝛ in eternū fundasti ea.
τυρίων σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά.
Uide humilitatē meā ꝛ eripe me: qꝛ le
Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἐξελοῦ με, ὅτι τοῦ νό
gem tuā nō sum oblitus. Judica iudiciū meū ꝛ red
μου σου οὐκ ἐπελαθόμην. Κρῖνον τὴν κρίσιν μου καὶ λύτρ
me me: pp eloquꝫ tuū viuifica me. Lōge a pecca
σαί με, διὰ τὸν λόγον σου ζῆσόν με. Μακρὰν ἀπὸ ἁμαρ
toribus salus: qꝛ iustificatiōes tuas nō exqsierūt.
τωλῶν σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐξεζήτησαν.
Misericordie tue multe dñe: scd̄m iudiciū tuū viuific
Οἱ οἰκτιρμοί σου πολλοὶ κύριε, κατὰ τὸ κρίμά σου ζῆσό
me. Multi q̄ persequuntur me ꝛ tribulāt me: a
με. Πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ θλίβοντές με, ἐκ τῶ
testimoniis tuis nō declinaui. Uidi preuaricātes ꝛ ta
μαρτυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα. Εἶδον ἀσυνετοῦντας καὶ ἐξ
bescebā: qꝛ eloqa tua nō custodierūt. Uide qm̄
τηκόμην, ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυλάξαντο. Ἴδε ὅτι τὰς
mādata tua dilexi dñe: in mia tua viuifica me.
ἐντολάς σου ἠγάπησα κύριε, ἐν τῷ ἐλέει σου ζῆσόν με.
Pricipiū vboꝝ tuoꝝ vitas ꝛ in eternū oia
Ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια καὶ εἰς τὸν αἰῶνα πάντα τὰ
iudicia iustitie tue. Pricipes psecuti
κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Ἄρχοντες κατεδίω
sunt me gratis: ꝛ a vbis tuis formidauit cor
ξάν με δωρεάν, καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου ἐδειλίασεν ἡ καρδία
meū. Letabor ego sup eloqa tua: sicut q̄ inue
μου. Ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγιά σου, ὡς ὁ εὑρί
nit spolia multa. Iniqtatē odio habui ꝛ abomiatus sum:
σκων σκῦλα πολλά. Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην,
legem autem tuā dilexi. Septies ĩ die laudē dixi tibi:
τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε,
sup iudicia iustitie tue. Pax multa
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Εἰρήνη πολλὴ τοῖς
diligētibus legē tuā: ꝛ nō est illis scādalū.
ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον.
Expectabā salutare tuū dñe: ꝛ mādata
Προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς
tua dilexi. Custodiuit aīa mea testimōia tua:
σου ἠγάπησα. Ἐφύλαξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου,
ꝛ dilexit ea vehemēter. Seruaui mādata tua
καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα. Ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου
ꝛ testimōia tua: qꝛ oēs vie mee ĩ cōspectu tuo
καὶ τὰ μαρτύριά σου, ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου ἐναντίον σου
dñe. Appꝑiquet dep̄catio mea in cōspectu tuo dñe:
κύριε, Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου κύριε,
iuxta eloquiū tuū da mihi intellectū. Intret postulatio
κατὰ τὸ λόγιόν σου συνέτισόν με. Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμα
mea in cōspectu tuo dñe: ẜm eloquꝫ tuū eripe me.
μου ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με.
Eructent labia mea hymnū: cū docueris me iu
Ἐξερεύξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, ὅταν διδάξῃς με τὰ δι
stificatiōes tuas. Pronūtiet lingua mea eloqa tua:
καιώματά σου. Φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
qꝛ oia mādata tua eqtas. Fiat man⁹
ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη. Γενέσθω χείρ
tua vt saluet me: qm̄ mādata tua
σου τοῦ σῶσαί με, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ꝏꝏꝏꝏ

elegi. Cōcupiui ſalutare tuū dn̄e: ꝛ lex
ρετισάμην. Επεπόθησα τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ ὁ νό
tua meditatio mea eſt. Viuet aīa mea ꝛ lau
μος σου μελέτη μου ἐςί. Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέ=
dabit te: ꝛ iuditia tua adiuuabūt me. Erraui ſicut o=
σει σε, καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. Επλανήθην ὡς πρό
uis q̄ periit: quere ſeruū tuū: qꝛ mā
βατον ἀπολωλός, ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντο=
data tua nō ſum oblitus.
λάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.

Cāticū graduū. 119.
Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριθ'.

Ad dn̄m cū tribularer clamaui: ꝛ exaudi=
Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰσήκου
uit me. Dn̄e libera aīaꝫ meā a labiis iniquis
σέ μου. Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων
a lingua doloſa. Quid detur tibi ꝛ qd appona
καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας. Τί δοθείη σοι καὶ τί προστε=
tur tibi ad linguā doloſaꝫ? Sagitte potētis a=
θείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠ
cute cū carbonibus deſolatoriis. Hei mihi qꝛ
κονημένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς. Οἴ μοι ὅτι ἡ
incolatus meus ꝓlōgatꝰ ē: habitaui cū tabna=
παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκήνωσα μετὰ τῶν σκηνω
culis cedar: multū incola fuit aīa mea. Cū
μάτων κηδάρ, πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου. Μετὰ
his q̄ oderūt pacē erā pacificus. Cū loq̄bar
τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός. Οταν ἐλάλουν
illis: impugnabāt me gratis.
αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν.

Cāticū graduū. 120.
Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκ'.

Leuaui oculos meos in mōtes: vn̄ veniet auxiliū
Ηρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά
meū. Auxiliū meū a dn̄o qui fecit ce
μου. Η βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐ
lum ꝛ terrā. Nō det in cōmotionē pedē tuū: ne
ρανὸν καὶ τὴν γῆν. Μὴ δῴη εἰς σάλον τὸν πόδα σου, μὴ
q̄ dormitet qui cuſtodit te. Ecce nō dormitabit neqꝫ dormiet
δὲ νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε. Ιδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει
qui cuſtodit iſrael. Dn̄s cuſtodiat te: dn̄s ꝓtectio
ὁ φυλάσσων τὸν ἰσραήλ. Κύριος φυλάξοι σε, κύριος σκέπη
tua ſuꝑ manū dexterā tuā. Per diē ſol nō vret
σου ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. Ημέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει
te: neqꝫ luna per noctē. Dn̄s cuſtodiat te ab om
σε, οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα. Κύριος φυλάξοι σε ἀπὸ παν
ni malo: cuſtodiat aīam tuā dn̄s. Dn̄s cu
τὸς κακοῦ, φυλάξοι τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος. Κύριος φυ=
ſtodiat introitū tuū ꝛ exitū tuū: ex hoc
λάξοι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου, ἀπὸ τοῦ
nūc ꝛ vſqꝫ in ſeculū.
νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cāticū graduū. 121.
Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκα'.

Letatus ſum in iis q̄ dicta ſūt mihi: in domū dn̄i ibi
Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον κυρίου πο
mus. Stātes erāt pedes nr̄i in atriis
ρευσόμεθα. Εστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς
tuis hieruſalē. Hieruſalē q̄ edificat vt ciuitas: cuiꝰ
σου ἱερουσαλήμ. Ιερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς
participatio eius in idip̄m. Illuc em̄ aſcēderūt tri
ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπιτοαυτό. Εκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυ=
bus: tribus dn̄i teſtimoniū iſrael: Ad cō
λαί, φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τοῦ ἰσραήλ, Τοῦ ἐξο=
fitendū noī dn̄i. Quia illic ſederūt
μολογήσασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου, Οτι ἐκεῖ ἐκάθισαν
ſedes in iuditio: ſedes ſuꝑ domū dauid. Roga
θρόνοι εἰς κρίσιν, θρόνοι ἐπὶ οἶκον δαυίδ. Ερωτήσα
te tā que ad pacē hieruſalē: ꝛ abūdātia
τε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ εὐθηνία ꝏ

[g]elegi.[h]Deſideraui [i]ſalutare tuum[k] domine: ꝏ [l]& lex tua[m] voluptas ꝏ mea.[n] Viuet [o]aīa mea [p]& laudabit te:[q]& iudicia tua[r]auxiliabuntur mihi. [s]Erraui[t]q̄ſi ouis [u] ꝑdita: [x]q̄re[y]ſeruū tuū:[z]quia[a]mā datorum tuorum[b]non [c]ſum oblitus.

[a]Canticum[b]graduum. 120.

Ad[b]dn̄m[c]in tribulatiōe[f]mea [g] clamaui: [h]& exaudiuit me. [i] Dn̄e [k]libera[l]animam meam [m]a labio[n]mēdacii:[o]a lingua[p]doloſa.[q]Quid ꝏ [r]dabitur[s]tibi: [t]aut quid [u]appōetur[x]tibi a[y]lingua [z]doloſa?[a]Sagitte[b]potentis[c]acute:[d]cū[e]carbōibus [f]iuniporum.[g]Heu[h]mihi [i]quia[k]ꝑegrinatio mea[l]ꝓlōgata eſt:[m]habitaui [n]cū [o]tabernaculis[p]cedar. ꝏ [q]Multū[r]habitauit[s]in ea [t]aīa mea[u]cū[x]odiēte [y]pacē.[z]Ego[a]pax:[b]& cū[c]loq̄bar:[d]illi[e]ad bellum.

[a]Canticum[b]graduum. 121.

Leuabo[b]oculos meos[c]ad[f]montes:[g]vnde[h]veniet [i]auxiliū mihi. [k]Auxilium meum[l]a[m]domino[n]factore[o]celi ꝏ [p]& terre.[q]Nō[r]det[s] in cōmotionē[t]pedē tuū:[u]nec [x]dormitet [y] qui cuſtodit te.[z]Ecce[a]non [b]dormitabit[c]neqꝫ[d]dormiet: [e] qui cuſtodit[f]iſrael.[g]Dn̄s[h]cuſtodit te:[i]dn̄s[k] protectio tua[l]ſuper[m]manū[n] dexterā tuā.[o]Per diē[p]ſol [q]non [r]ꝑcutiet te:[s] neqꝫ luna[t]ꝑ noctē.[u]Dn̄s[x]cuſtodiet te [y]ab oī[z]malo: [a]cuſtodiat [c]aīam tuā.[d]Dn̄s [e]cuſtodiat[f]exitū tuū[g] & introitū tuum:[h]a modo[i]& vſqꝫ in [k]eternum.

[a]Canticum [b]graduum [c]dauid. 122.

Letatus ſum [e] eo qđ dixerūt[f]mihi: in[g] domū[h]dn̄i[i]ibimus. [k]Stātes [l]erāt[m]pedes nr̄i[n] ī portis tuis[o]ieruſalem.[p]Ieruſalē [q]que edificatur: [r] vt ciuitas [s]cuius ꝑticipatio[t]eiꝰ [u]ſimul.[x]Quia illuc[y]aſcēderūt[z]tribus[a]tribꝰ [b]dn̄i: [c]teſtimonium [d]iſrael ꝏ [e]ad confitendum [f] nomini [g]domini.[h]Quia[i]ibi[k]ſederunt[l]ſedes[m] in iudicio: [n]ſedes[o]domui[p]dauid. [q]Rogate[r]pacem[s] ieruſalem:[t]ſit bene ꝏꝏ

בָחָרְתִּי׃ תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה
וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשׁוּעָי׃ תְּחִי נַפְשִׁי
וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעְזְרֻנִי׃ תָּעִיתִי
כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ
לֹא שָׁכָחְתִּי׃ cxx.
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
אֶל יְהוָה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי׃ יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי
מִשְּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃ מַה
יִּתֵּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃
חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי
רְתָמִים׃ אוֹיָה לִי כִּי גַרְתִּי מֶשֶׁךְ
שָׁכַנְתִּי עִם אָהֳלֵי קֵדָר׃ רַבַּת
שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃
אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה
לַמִּלְחָמָה׃ cxxi.
שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי
אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי׃
עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ׃ אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל
יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃ הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא
יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְהוָה שֹׁמְרֶךָ
יְהוָה צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ׃ יוֹמָם
הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת
נַפְשֶׁךָ׃ יְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ cxxii.
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי
בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ׃
עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ
יְרוּשָׁלָםִ׃ יְרוּשָׁלַםִ הַבְּנוּיָה כְּעִיר
שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ יַחְדָּו׃ שֶׁשָּׁם עָלוּ
שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה׃ כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ
כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד׃
שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָםִ יִשְׁלָיוּ

יָשַׁע
יָרֵה חָיָה
הָלַל שָׁפַט
עָזַר תָּעָה
שׁוּר עָלָה
צוּר
עָנָה נָצַל
שָׂפָה לָשׁוֹן
רָמָה נָתַן
יָסַף
גָּבַר שָׁנַן
גּוּר
רָבַב
שָׁלַם
דָּבַר
לָחַם
נָשָׂא
בּוֹא
נָתַן
נוּם
יָשֵׁן
צָלַל יָמַן
נָכָה
שָׁמַר רוּעַ
יָצָא בּוֹא
עָלַם
הָלַךְ
הָיָה
בָּנָה
חָבַר שׁוּם
עָלָה עָדַד
יָדָה
שָׁפַט
שָׁלַם שָׁלָה

אֹהֲבָיִךְ׃ יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה   הָיָה
בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃ לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי   אָח רָעָה
אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃ לְמַעַן בֵּית   דָּבַר
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃   בָּקַשׁ
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת cxxiij.   שׁוּר עָלָה
אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיֹּשְׁבִי
בַּשָּׁמָיִם׃ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל
יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל
יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃ חָנֵּנוּ יְהוָה   חָנַן
חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃ רַבַּת   רָבַב
שָׂבְעָה לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים
הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃ cxxiiij. שִׁיר   גָּאָה
הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה   הָיָה
לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל׃ לוּלֵי יְהוָה   אָמַר
שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃ אֲזַי   אָז
חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃   חָרָה אָף
אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל
נַפְשֵׁנוּ׃ אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ
הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃ בָּרוּךְ יְהוָה   זוּד בָּרַךְ
שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃   לֹא שֵׁן
נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח   צִפֹּר מָלַט
יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ   פּוּחַ יָקַשׁ
נִמְלָטְנוּ׃ עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה   שָׁבַר
שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ cxxv. שִׁיר
הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה
כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃   מוּט עָלַם
יְרוּשָׁלִַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה
סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ כִּי לֹא   סָבַב
יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים   נוּחַ גּוֹרָל
לְמַעַן לֹא יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה   צָדַק שָׁלַח
יְדֵיהֶם׃ הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים   יָטַב
וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃ וְהַמַּטִּים   לֵבָב נָטָה
עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת פֹּעֲלֵי   יָלַךְ
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃ cxxvi.   שָׁלַם
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת

his q̄ diligūt te. Sit pax in muris tuis: abūdātia in domibus tuis. Propter frēs meos & amicos meos loquar pacē tibi. Propter domum domini dei nostri q̄rā bona tibi.

Canticū graduū. 123.

AD te leuaui oculos meos: qui habitas in celis. Ecce sicut oculi seruorum ad manū dominorum suorum: sicut oculi ancille ad manum dn̄e sue: sic oculi nostri ad dominum deū nostrū donec misereatur nostri. Miserere nr̄i dn̄e miserere nr̄i: quia multū repleti sumus despectiōe. Multū repleta est aīa nr̄a opprobrio abūdātiū & despectiōe superborum.

Canticum graduum dauid. 124.

NIsi dominus fuisset ī nobis: dicat nūc israel. Nisi dominus fuisset ī nobis: cū exurgerēt hoīes sup nos. Forsitā viuos absorbuissēt nos: cū irasceretur furor eoꝝ sup nos. Forsitā aq̄ circūdedissēt nos torrēs trāsisset sup animā nr̄am. Forsitā trāsissent sup aīam nr̄am aq̄ supbie. Bn̄dictus dn̄s: q̄ nō dedit nos in p̄dā dentibus eorum. Anima nostra sicut auis erepta est de laqueo venantiū: laqueus contritus est & nos liberati sum9. Auxilium nostrum in nomine domini: qui fecit celum & terram.

Canticum graduum. 125.

QVi cōfidūt in dn̄o quasi mōs sion immobilis: in eternū habitabit. Ierusalē mōtes ī circuitu eius: & dn̄s in circuitu populi sui a mō & vsq̄ ī eternū. Quia nō reqescet virga ī pietatis sup sortē iustorū: vt non mittant iusti in iniquitatem ∞∞∞∞∞ manus suas. Benefac dn̄e bōis & rectis corde. Qui āt declinant ad prauitates suas: deducet dominus eos cum his qui operātur iniquitatē: pax super israel.

Canticum graduum. 126.

QVm cōuerteret dn̄s

diligētibus te. Fiat pax in virtute tua:
τοῖς ἀγαπῶσί σε. Γενέσθω εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου,
abūdātia in turribus tuis. Propter frēs
εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Ἕνεκα τῶν ἀδελφ
meos ꝛ proximos meos: loquebar iā pacē de te.
μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σο
Propter domū dn̄i dei nr̄i quesiui bona tib
Ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀγαθάσ

Cāticū graduū. 12
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκβ

AD te leuaui oculos meos: qui habitas in
Πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν τ
celo: Ecce sicut oculi seruoꝝ in manibus dn̄oꝝ
οὐρανῷ. Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίω
suoꝝ: sicut oculi ancille in manibus dn̄e sue
αὐτῶν, ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐ
ita oculi nr̄i ad dn̄m deū nr̄m: done
τῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἕω
misereat nr̄i. Misere nr̄i dn̄e miserere nr̄i:
οὗ οἰκτειρῆσαι ἡμᾶς. Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε ἐλέησον ἡμᾶς
qm̄ multū repleti sumus despectiōe. Multum re
ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως. Ἐπὶ πλεῖον ἐ
pleta est aīa nr̄a: opprobriū obūdātibus ꝛ des
πλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι καὶ ἡ ἐξου
pectio superbis.
δένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.

Cāticū graduū. 123.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκγ.

NIsi quia dn̄s erat in nobis: dicat nūc israel:
Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, εἰπάτω δὴ ἰσραήλ,
Nisi qꝛ dn̄s erat in nobis: cum exurgerēt hoīes
Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους
in nos. Forte viuos deglutissent nos: cum irascere
ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν τῷ ὀργισθῆ
tur furor eius in nos. Forsitā aqua absorbui
ναι τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόν
sset nos: Torrētē ptrāsisset aīa nr̄a. Forsitā ptrā
τισεν ἡμᾶς, Χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἄρα διῆλ
sisset aīa nr̄a aquā intolerabilē. Bn̄dictus domi
θεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. Εὐλογητὸς κύρι
nus: q̄ nō dedit nos in captionē dētibus eoꝝ.
ος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.
Anima nr̄a sicut passer erepta ē de laqueo venā
Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευ
tium. Laque9 cōtritus ē: ꝛ nos liberati sum9. Ad
όντων. Ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν. Ἡ
iutoriū nr̄m in noīe dn̄i: qui fecit ce
βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐ
lum ꝛ terram. Cāticū graduū. 124.
ρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκδ.

QUi cōfidūt in dn̄o sicut mōs sion: nō cōmouebi
Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών, οὐ σαλευθήσε
tur in eternū: qui habitat hierusalē Mōtes ī circuitu ei9
ται εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ. Ὄρη κύκλῳ αὐτῆς
ꝛ dn̄s ī circuitu ppl'i sui: ex hoc nūc ꝛ vsq̄
καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ
in seculū. Quia nō relinquet dn̄s virgā peccato
αἰῶνος. Ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτω
rū sup sortē iustoꝝ. Ut non extendant iu
λῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων. Ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δί
sti ad iniqtatē manus suas. Benefac dn̄e bo
καιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. Ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγα
nis ꝛ rectis corde. Declinantes aūt in
θοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς
obligationes: adducet dn̄s cum operātib9 iniq
στραγγαλιάς, ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνο
tatē. Pax sup israel.
μίαν. Εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

Cāticū graduum. 125.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκε.

IN cōuertēdo dn̄s
Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον ∞∞∞∞∞∞∞

Trās. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

captiuitatē sion: facti sum⁹ sicut cōsolati.
τὴν αἰχμαλωσίαν σιών, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι.
Tūc repletū ē gaudio os nr̄m: ⁊ lingua nr̄a
Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν
exultatiōe. Tūc dicēt inter gētes: magnificauit
ἀγαλλιάσεως. Τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε
dn̄s facere cū eis: magnificauit dn̄s
κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ
facere nobiscū: facti sumus letātes. Cōuerte
ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι. Ἐπίστρεψον
dn̄e captiuitatē nr̄a₃ sicˉ torrēs in austro.
κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ.
Qui semināt in lachrymis: in exultatiōe metēt. Eun
Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Πο
tes ibant: ⁊ flebāt mittētes se
ρευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρ-
mina sua. Ueniētes āt venient in exultatiōe portā
ματα αὐτῶν. Ἐρχόμενοι δὲ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴρον-
tes manipulos suos.
τες τὰ δράγματα αὐτῶν.

Cāticū graduū. 126.
Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκϛ'.

Nisi dn̄s edificauerit domū: in vanū labora-
Ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπία-
uerūt qui edificāt. Nisi dn̄s custodierit ciuitatē:
σαν οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς
frustra vigilauit qui custodit. Uanū vobis est
μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων. Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστὶ τὸ
ante lucē surgere. Surgite postq̄ sederitis: q̄ māducatis panē
ὀρθρίζειν. Ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι, οἱ ἐσθίοντες ἄρτον
doloris: cū dederit dilectis suis somnū. Ecce
ὀδύνης, ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον. Ἰδοὺ
hereditas dn̄i filij merces fructus vētris.
ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.
Sicut sagitte in manu potētis: ita filij excu
Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτε-
sso₂. Btūs qui implebit desideriū su
τιναγμένων. Μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐ-
um ex ip̄is. Nō cōfundētur: cū loq̄ntur
τοῦ ἐξ αὐτῶν. Οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς
inimicis suis in portis.
ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.

Cāticū graduū. 127.
Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκζ'.

Beati oēs qui timēt dn̄m: qui ambu
Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, οἱ πορευό-
lāt in vijs eius. Labores fructuū tuo₂ mā
μενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φά-
ducabis. Btūs es ⁊ bene tibi erit: vxo₂ tua sicut vi
γεσαι. Μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἔσται, ἡ γυνή σου ὡς ἄμπε-
tis abūdās in lateribus domus tue. Filij
λος εὐθηνοῦσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. Οἱ υἱοί
tui sicut nouelle oliua₂ in circuitu mēse tue. Ecce sic
σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου. Ἰδοὺ οὕ-
bn̄dicetur hō qui timet dn̄m. bn̄di-
τως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον. Εὐλο-
cat tibi dn̄s ex sion. Et videas bona hierusalē oibus
γήσαι σε κς' ἐκ σιών. Καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱερουσαλὴμ πάσας
diebus vite tue. Et videas filios filio₂ tuo₂: pax
τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου, εἰρή-
sup israel.
νη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

Cāticū graduū. 128.
Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκη'.

Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea: dicat nūc
Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω δὴ
israel. Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea: ⁊
ἰσραήλ. Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, καὶ
eñi nō potuerūt mihi. Sup dorsū meū fabricaue
γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκται
rūt pctōres: prolōgauerūt iniq̄tatē suā. Do
νον οἱ ἁμαρτωλοί, ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Κύ-
minus iustus cōcidit ceruices
ριος δίκαιος συνέκοψεν αὐχένας

Trāsla. B. Hie.

captiuitatē sion: fcti sumus sicut sōniātes. Tūc
iplebitur risu os nr̄m: & lingua nostra laude:
tunc dicēt in gentibus magnificauit dn̄s face
re cū istis. Magnificauit dominus facere
nobiscum: fcti sumus letātes. Conuerte dn̄e
captiuitatē nr̄am: sicut riuos ī austro. Qui se
mināt in lachrymis: in exultatiōe metēt. Qui
ambulās ibat & flebat portās ad seminādū se
mētē: veniēs veniet in exultatiōe portās mani
pulos suos. Cāticum graduū salomōi. 127.

Nisi dominus edificauerit domū in vanū laborāt
qui edificāt eam: nisi domīus custodierit ci-
uitatē: frustra vigilat qui custodit. Frustra
vobis est de mane sur-
gere postq̄ sederitis: q
manducatis panem doloris: sic dabit dili-
gentibus se somnum. Ecce hereditas domi-
ni filii merces fructus vētris. Sicut sagitte in
manu potētis: ita filii iuuentutis. Beatus vir
qui ipleuit pharetrā suā ex
ipsis: non confundetur cum loquetur inimi-
cis suis in porta.

Canticum graduum. 128.

Beatus oīs qui timet dn̄m: qui ābulat ī
viis eius. Laborē manuum tua₂ cū comederis:
btūs tu & bn̄ tibi erit. Vxor tua sicut vitis fru
ctifera in penetralibus dom⁹ tue: filii tui sicut
germina oliuarū in cir-
cuitu mēse tue. Ecce sic bn̄dicetur vir: q timet
dn̄m. Bn̄dicat tibi dn̄s ex sion: & videas bōa
hierusalē oībus diebus vite tue. Et videas fili
os filiorū tuorum: pacē super israel.

Cāticū graduū. 129.

Sepe expugnauerūt me ab adolescentia
mea: dicat nunc israel. Sepe expugnauerunt
me ab adolescētia mea: sed nō potuerūt mi-
hi. Sup ceruicē meā a-
rauerūt arantes: plōga
uerūt sulcū suū. Dn̄s iu
stus concidit la queos

Tex. heb. p̄s. cxxvij. Priūtiua. he.

שיבת ציון היינו כחלמים׃ אז
ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז
יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות
עם אלה׃ הגדיל יהוה לעשות
עמנו היינו שמחים׃ שובה יהוה
את שבותנו כאפיקים בנגב׃
הזרעים בדמעה ברנה יקצרו׃
הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע
בא יבא ברנה נשא אלמתיו׃
שיר המעלות cxxvij.
לשלמה אם יהוה לא יבנה
בית שוא עמלו בוניו בו אם
יהוה לא ישמר עיר שוא שקד
שומר׃ שוא לכם משכימי קום
מאחרי שבת אכלי לחם
העצבים כן יתן לידידו שנא׃
הנה נחלת יהוה בנים שכר פרי
הבטן׃ כחצים ביד גבור כן בני
הנעורים׃ אשרי הגבר אשר
מלא את אשפתו מהם לא יבשו
כי ידברו את איבים בשער׃
שיר המעלות cxxviii. אשרי
כל ירא יהוה ההלך בדרכיו׃ יגיע
כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך׃
אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך
בניך כשתילי זיתים סביב
לשלחנך׃ הנה כי כן יברך גבר
ירא יהוה׃ יברכך יהוה מציון
וראה בטוב ירושלם כל ימי
חייך׃ וראה בנים לבניך שלום
על ישראל׃ cxxix. שיר
המעלות רבת צררוני מנעורי
יאמר נא ישראל׃ רבת צררוני
מנעורי גם לא יכלו לי׃ על
גבי חרשו חרשים האריכו
למעניתם׃ יהוה צדיק קצץ עבות

שבה היה
מלא שחק
פה לשון
רנן אמר
גדל עשה
שבה אפק
קצר
שור עלה
בנה
שמר
שכב
אחר ישב
נתן ידד
ישן פרה
גבר
נער
בוש
דבר
יגע
כף אכל
איש פרה
שתל זית
סבב ברך
יום
חיה שלם
רבב צור
נער אמר
גב ארך
ענה צדק
עבת

רְשָׁעִים׃ יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל — בוש נסג
שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃ יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת — אחר היה
שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃ שֶׁלֹּא מִלֵּא — חצר גג קדם לא
כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃ וְלֹא — כף קצר
אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת יְהוָה אֲלֵיכֶם — עמר
בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת cxxx.

מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃ אֲדֹנָי — עמק
שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶךָ — היה
קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃ אִם — קשב חנן
עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ — שמר עמד
כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ — סלח ירא
קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ — קוה
הוֹחָלְתִּי׃ נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים — יחל
לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃ יַחֵל
יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה כִּי עִם יְהוָה
הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃ וְהוּא — רבה פדה
יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו׃

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד cxxxi. — שור עלה

יְהוָה לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי — רום
וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת — פלא
מִמֶּנִּי׃ אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי — שוה
נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל — גמל
עָלַי נַפְשִׁי׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ cxxxii. — עלם

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

זְכוֹר יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל עֻנּוֹתוֹ׃ — זכר ענה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר — שבע
לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ אִם אָבֹא — אבר בוא
בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל — עלה
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃ אִם אֶתֵּן שְׁנַת — יצע נתן
לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃ עַד — ישן נום
אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת — מצא קום
לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ — שכן
בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵה יָעַר׃ — שדה
נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה — בוא שכן שחה

īpiorꝝ. Cōfundātur & couertātur retrorſū oēs qui oderūt ſion. Fiāt ſicut fenū tectorum: qđ ſtatī vt viruerit areſcit. De quo nō ĩpleuit manū ſuā meſſor: & ſinū ſuū manipulos faciens. De quo nō dixerūt trāſeūtes bñdictio dñi ſuper vos: benediximus vobis in nomine dñi.

Canticum graduum. 130.

De profundis clamaui ad te dñe. Domine exaudi vocē meā: fiant aures tue ĩtēdētes ad vocē dep̄catiōis mee. Si iniq̄tates obſeruaueris dñe: dñe quis ſuſtinebit? Quia tecū ꝓpiciatio: cum terribilis ſis. Suſtinui dñm ſuſtinuit anima mea: & verbum eius expectaui. Anima mea ad dñm: a vigilia matutina vſq; ad vigiliā matutinā. Expectet iſrael dominū: quia apud dominum miā & multa apud eū redēptio. Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniquitatibꝰ eius.

Canticum graduū dauid. 131.

Domine non eſt exaltatū cor meū nec elati ſunt oculi mei: & nō ambulaui ĩ magnis & ĩ mirabilibꝰ ſup me. Si non ꝓpoſui & ſilere feci aiam meā ſicut ablactatus ad matrē ſuā: ita ablactata ad me anima mea. Expectet iſrl' dominum a modo & vſq; in eternum.

Canticū graduū. 132.

Memēto dñe dauid: & oīs afflictionis eius. Qui iurauit dño: votū vouit deo iacob. Si introiero in tabernaculū domus mee: ſi aſcēdero in lectū ſtrati mei. Si dedero ſomnum oculis meis: palpebris meis dormitationem. Donec inueniā locum dño: tabernaculum deo iacob. Ecce audiuimus illum in ephrata: ĩuenimus illum in regione ſaltus. Introibimus ad tabernacula eius: adorabimꝰ

peccatoꝝ. Cōfundātur & cōuertātur re-
ἁμαρτωλῶν. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς
ſum oēs qui oderūt ſion. Fiant ſicut
πίσω πάντες οἱ μισοῦντες σιών. Γενηθήτωσαν ὡσεὶ
nū tectoꝝ: qđ p̄uſq̄ euellatur exaruit. De
τος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη. Οὗ
impleuit manū ſuā qui metit: & ſinū
ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν κόλπον
um qui manipulos colligit. Et nō dixerūt q̄ p
τοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων. Καὶ οὐκ εἶπαν οἱ πα
ribāt: bñdictio dñi ſup vos: bñdiximus vobis in
γοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν
mine dñi.
ματι κυρίου.

Cāticū graduū. 129.
Ωδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκθ.

De profundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi
Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε, κύριε εἰσάκουσον τ
vocē meā. Fiant aures tue intēdētes in
φωνῆς μου. Γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φ
cē deprecatiōis mee. Si iniq̄tates obſeruaueris dñe:
νὴν τῆς δεήσεώς μου. Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε
dñe quis ſuſtinebit? q2 apud te ꝓpiciatio eſt. P
κύριε τίς ὑποστήσεται; ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστιν. Ε
pter nomē tuū ſuſtinui te dñe: ſuſtinuit
κεν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν
aīa mea in xbū tuū: ſ͞pauit aīa mea in
ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν ἡ ψυχή μου ἐπὶ τ
dño. A cuſtodia matutina vſq; ad noctē: a cuſ
κύριον. Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυ
dia matutina ſperet iſrael in dño. Quia a
λακῆς πρωΐας ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. Ὅτι π
pud dñm miā: & copioſa apđ eū redēptio: &
ρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις, κα
ipſe redimet iſrael ex oībus iniq̄tatibꝰ eius.
αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.

Cāticū graduū. 130.
Ωδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλ'.

Domine nō eſt exaltatū coꝛ meū: neq; elati ſunt
Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν
oculi mei. Neq; ambulaui in magnis: neq; in
οἱ ὀφθαλμοί μου. Οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδὲ ἐν
mirabilibus ſup me. Si nō humiliter ſentiebā: ſed exal-
θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. Εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψω
taui aīam meā. Sicut ablactatus ſup
σα τὴν ψυχήν μου. Ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν
mſem ſuā: ita retribues in aīa mea.
μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου.
Speret iſrael in dño ex hoc nūc &
Ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
vſq; in ſeculū.
ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cāticū graduū. 131.
Ωδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλα.

Memēto dñe dauid: & oīs māſue
Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυίδ, καὶ πάσης τῆς πραό-
tudinis eius. Sicut iurauit dño: votū vouit deo ia
τητος αὐτοῦ. Ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ ἰα-
cob. Si introiero in tabnaculū domꝰ mee: ſi aſcē
κώβ. Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβή
dero in lectū ſtrati mei: Si dedero ſōnū
σομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου, Εἰ δώσω ὕπνον τοῖς
oculis meis: & palpebꝛis meis doꝛmitationē: &
ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, καὶ
requiē tp̄oꝛibꝰ meis: Donec inueniā locū do
ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου, Ἕως οὗ εὕρω τόπον τῷ κυ
mino: tabnaculū deo iacob. Ecce audiuimus eā in e-
ρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ. Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν εὐ
phꝛata: inuēimus eā in cāpis ſylue. Intre
φραθά, εὕρομεν αὐτὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. Εἰσελευ
mus in tabnacula eius. Adoꝛemus
σώμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. Προσκυνήσωμεν

in loco vbi ſteterūt pedes eius. Surge dn̄e
εἰς τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἀνάστηθι κύριε
in requiē tuā: tu τ arca ſanctifica
εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσμα-
tiōis tue. Sacerdotes tui induētur iuſtitia: τ
τός σου. Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ
ſcti tui exultabūt. Propter dauid ſeruū
ὅσιοί σου ἀγαλλιάσονται. Ἕνεκεν δαυὶδ τοῦ δούλου
tuū nō auertas faciē xp̄i tui: Jura
σου μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου, Ὤμο-
uit dn̄s dauid v̄itatē: τ nō fruſtrabit eā.
σε κύριος τῷ δαυὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτήν.
De fructu vētris tui ponā ſup ſedē tuā.
Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
Si cuſtodierint filii tui teſtamētū meū: τ teſti-
Ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ μαρ-
mōia mea hec q̄ docebo eos: Et filij eoꝝ
τύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτούς, Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν
vſq; in ſeculū ſedebūt ſup ſedē tuā. Qm̄
ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. Ὅτι
elegit dn̄s ſion: elegit eā in h̄itatio-
ἐξελέξατο κύριος τὴν σιών, ᾑρετίσατο αὐτὴν εἰς κατοικί-
nem ſibi. Hec requies mea in ſeculū ſeculi: hic
αν ἑαυτῷ. Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὧ-
habitabo qm̄ elegi eā. Uenationē eius bn̄-
δε κατοικήσω ὅτι ᾑρετισάμην αὐτήν. Τὴν θήραν αὐτῆς εὐ-
dicēs bn̄dicā: paupēs eius ſaturabo panib9.
λογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς αὐτῆς χορτάσω ἄρτων.
Sacerdotes eius induam ſalutare: τ ſcti e-
Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σωτηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοι αὐ-
ius exultatiōe exultabūt. Illic producā cornu
τῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. Ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ
dauid: paraui lucernā xp̄o meo. Inimicos eius in-
δαυίδ, ἡτοίμασα λύχνον τῷ χριστῷ μου. Τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐν-
duam cōfuſione: ſup ip̄m āt efflorebit ſctificatio mea.
δύσω αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

Cāticū graduū. 132.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλβʹ.

Ecce iā q̄d bonū: aut q̄d iocūdū: niſi habitare
Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν; ἀλλ᾽ ἢ τὸ κατοικεῖν
frēs in vnū. Sicut vnguētū in capite qđ deſcē-
ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ κατα-
dit in barbā: barbā aarō. Qđ deſcē-
βαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν ἀαρών. Τὸ κατα-
dit in oram veſtimēti eius. Sicut ros
βαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ. Ὡς δρό-
hermō q̄ deſcēdit in mōtes ſiō: Qm̄ illic
σος ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη σιών. Ὅτι ἐκεῖ
mādauit dn̄s bn̄dictionē: vitā vſq; in ſeculū.
ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cāticū graduū. 133.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλγʹ.

Ecce nūc bn̄dicite dn̄o oēs ſerui
Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι
dn̄i. Qui ſtatis in domo dn̄i: in atrijs domus dei no-
κυρίου. Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡ-
ſtri. In noctibus extollite manus v̄ras in
μῶν. Ἐν ταῖς νυξὶν ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ
ſctā: τ benedicite dn̄m. Benedicat te dn̄s
ἅγια, καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον. Εὐλογήσαι σε κύριος
ex ſion: q̄ fecit celū τ terrā.
ἐκ σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Alleluia. 134.
Ἀλληλούϊα. ρλδʹ.

Laudate nomē dn̄i: laudate ſerui dn̄m. Qui
Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον. Οἱ
ſtatis in domo dn̄i: in atrijs domus dei nr̄i. Laudate
ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν. Αἰνεῖτε τὸν
dn̄m q2 bonus dn̄s: pſallite noī eius qm̄ ſua-
κύριον ὅτι ἀγαθὸς κς, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι κα-
ue. Qm̄ iacob elegit ſibi dn̄s: iſrael
λόν. Ὅτι τὸν ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ἰσραὴλ

ſcabellū pedū ei9. Surge dn̄e in requiē tuā: tu & arca fortitudinis tue. Sacerdotes tui īduantur iuſtitiā: & ſcti tui laudēt. Propter dđ ſ uū tuū nō auertas faciem chriſti tui. Iurauit dn̄s dauid veritatem & nō auertetur ab ea: de fructu ventris tui ponā ſup ſedē tuā. Si cuſtodierint filii tui pactum meū & teſtificationem meā quā docuero eos: & filii eorū vſq; in eternū ſedebūt ſup thronū tuū. Quia elegit dn̄s ſion: deſiderauit eā in h̄itaculū ſibi. Hec ē requies mea in ſempiternū: hic h̄itabo quia đ ſideraui eam. Venationem eius benedicens benedicam: pauperes eius ſaturabo pane. Sacerdotes eius induā ſalutare: & ſancti eius laudabunt laude. Ibi oriri faciā cornu dauid paraui lucernā xp̄o meo. Inimicos eius īduā cō fuſione: ſup ipſum autē florebit diadema eius.

Canticum graduum dauid. 133.

Ecce q̄ bonū & q̄ decorū h̄itare fratres in vnū. Sicut vnguētū optimū in capite: qđ deſcēdit in barbā barbā aarō: qđ đſcēdit ſup orā veſtimētoꝝ eius. Sicut ros hermon qui deſcēdit ſup mōtana ſion: qm̄ ibi mandauit dn̄s benedictionē vitam vſq; in eternū.

Canticum graduum. 134.

Ecce bn̄dicite dominum omnes ſerui domini: qui ſtatis in domo domini in noctibus. Leuate manus veſtras ad ſctm̄ & benedicite dominū. Benedicat te dominus ex ſion: factor celi & terre.

Aleluia. 135.

Laudate nomē dn̄i: laudate ſerui domini: Qui ſtatis in domo domini: in atriis domus đi noſtri. Laudate dominum quoniā bonus dn̄s: cātate noī eius quoniam decens. Quoniam iacob elegit ſibi dominus: iſrael

לַהֲדוֹם רַגְלָיו׃ קוּמָה יְהוָה
לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ
יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃
בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי
מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד אֱמֶת
לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ
אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ׃ אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ
בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם
בְּנֵיהֶם עֲדֵי עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ׃
כִּי בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב
לוֹ׃ זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה
אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ׃ צֵידָהּ בָּרֵךְ
אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃
וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ
רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃ שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן
לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃ אוֹיְבָיו
אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד cxxxiii.
הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת
אַחִים גַּם יָחַד׃ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל
הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן
שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו׃ כְּטַל חֶרְמוֹן
שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה
יְהוָה אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם׃
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת cxxxiiii.
הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְהוָה כָּל עַבְדֵי
יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה
בַּלֵּילוֹת׃ שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ
וּבָרְכוּ אֶת יְהוָה׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָה
מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת cxxxv.
שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה׃
שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת
בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ הַלְלוּיָהּ כִּי
טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃
כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל

הדם
נוח ארן
עזז לבש
חסד רנן
עבר שוב
פנה משח
שבע שוב
פרה שית
שמר ברת
עוד למד
ישב
נוח
ישב אוה
צוד אבה
שבע לבש
צמח
נור משח
איב לבש
בוש צוץ
שור עלה
נעם ישב
אח
ירד
פה מד
עלם
נשא
ברך
עמד
נעם

לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול גדל
יהוה ואדנינו מכל אלהים:
כל אשר חפץ יהוה עשה בשמים
ובארץ בימים וכל תהמות: מעלה עלה
נשאים מקצה הארץ ברקים
למטר עשה מוצא רוח מאצרתיו: יצא
שהכה בכורי מצרים מאדם עד נכה נכר
בהמה: שלח אותת ומפתים יפת
בתוככי מצרים בפרעה ובכל
עבדיו: שהכה גוים רבים רבב
והרג מלכים עצמים: לסיחון
מלך האמרי ולעוג מלך הבשן
ולכל ממלכות כנען: ונתן ארצם מלך
נחלה נחלה לישראל עמו: יהוה
שמך לעולם יהוה זכרך לדר עלם דור
ודר: כי ידין יהוה עמו ועל דון
עבדיו יתנחם: עצבי הגוים נחם
כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה עשה
להם ולא ידברו עינים להם דבר
ולא יראו: אזנים להם ולא ראה
יאזינו אף אין יש רוח בפיהם: אזן פה
כמוהם יהיו עשיהם כל אשר היה עשה
בטח בהם: בית ישראל ברכו
את יהוה בית אהרן ברכו את
יהוה: בית הלוי ברכו את
יהוה יראי יהוה ברכו את
יהוה: ברוך יהוה מציון שכן ברך
ירושלם הללויה:

הודו ליהוה cxxxvi. ידה
כי טוב כי לעולם חסדו: הודו עלם
לאלהי האלהים כי לעולם
חסדו: הודו לאדני האדנים
כי לעולם חסדו: לעשה נפלאות פלא
גדלות לבדו כי לעולם חסדו: לעשה בדד
השמים בתבונה כי לעולם חסדו: בין
לרקע הארץ על המים כי

in peculiū suū. Quia ego scio ꝙ magnus dñs: & dñator nr̄ pre oībus diis. Oīa que voluit dominus fecit in celo & ī terra: in mari & in oībus abyssis. Leuans nubes de summitatib⁹ terre: fulgura in pluuiā fecit: educēs vētos de thesauris suis. Qui pcussit primitiua egypti: ab homīe vsq; ad pecus. Emisit signa & portenta ī medio tui egypte: in pharaonem & in cūctos seruos eius. Qui pcussit gentes multas: & occidit reges fortes. Seon regem amorreorū & og regem basan: & oīa regna chanaan. Et dedit terram eorum hereditatē: hereditatē israel populo suo. Dñe nomē tuū in eternum: dñe memoriale tuū in gñatiōe & gñationem. Quia iudicabit dñs populū suū: & ī seruos suos erit placabilis. Idola gētiū argētū & aurū: opa manuū hoīm. Os habēt & nō loqn̄tur: oculos habent & nō videbūt. Aures habent & non audiēt: sed nec ē spūs in ore ipsorum. Similes illis fiāt qui faciunt ea: oīs qui cōfidit in eis. Domus israel benedicite domino: domus aarō benedicite domino. Domus leui benedicite domino: timentes dominum benedicite dño. Benedictus dñs ex sion: qui habitat in ierusalem.

Aleluia. 136.

Confitemini domino qm̄ bonus: qm̄ in eternū mīa eius. Cōfitemini deo deorum: quoniam in eternum mīa eius. Cōfitemini domino dominorum: quoniā in. Qui fecit mirabilia magna solus: quoniā. Qui fecit celos in sapientia: quoniam. qui firmauit terram super aquas: quoniam.

in possessionē sibi. Quia ego cognoui: ꝙ m
εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ. Ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι μ
gnus dñs: ⁊ dñs nr̄ pre oībus
γας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς
is. Oīa ꝗcūq; voluit dñs fecit in c
οὺς. Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐ
lo ⁊ in t̄ra: In mari ⁊ in oībus
νῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, Ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαι
abyssis. Educēs nubes ab extremo t̄re:
ταῖς ἀβύσσοις. Ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς,
gura in pluuiā fecit. Qui pducit vētos de thes
στραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε. Ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησα
ris suis. Qui pcussit priogenita egypti ab
ρῶν αὐτοῦ. Ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου ἀπ
hoīe vsq; ad pecus. Misit signa ⁊ pdig
ἀνθρώπου ἕως κτήνους. Ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατ
in medio tui egypte: In pharaonē ⁊ in oēs s
ἐν μέσῳ σου αἴγυπτε, Ἐν φαραῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δ
uos eius. Qui pcussit gētes multas: ⁊ occidit
λοις αὐτοῦ. Ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλά, καὶ ἀπέκτεινε
rēges fortes. Seon regē amorreoꝝ
βασιλεῖς κραταιούς. Τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων
Et og regē basan: ⁊ oīa regna
Καὶ τὸν ὢγ βασιλέα τῆς βασάν, καὶ πάσας τὰς βασιλεία
chanaā. Et dedit t̄rā eoꝝ hereditatē: here
χαναάν. Καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρο
ditatē israel pplo suo. Dñe nomē tuū in
νομίαν ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ. Κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸ
eternū: ⁊ memoriale tuū ī gñationē ⁊ gñationē. Qui
αἰῶνα, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ὅτ
iudicabit dñs ppl̄z suū: ⁊ in seruis s
κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις α
is deprecabitur. Simulachra gētiū argētū
τοῦ παρακληθήσεται. Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριο
⁊ aurū opa manuū hoīum. Os hñt ⁊
καὶ χρυσίον ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. Στόμα ἔχουσι κα
nō loqntur: oculos hñt ⁊ nō videbūt.
οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται.
Aures hñt ⁊ nō audiēt: neq; enī est spūs
Ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γάρ ἐστι πνεῦ
in ore ipoꝝ. Similes illis fiant q̄ fa
μα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποι
ciūt ea: ⁊ oēs qui cōfidūt in eis. Do
οῦντες αὐτά, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτοῖς. Οἶ
mus israel bñdicite dño. Dom⁹ aarō bñdi
κος ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον. Οἶκος ἀαρὼν εὐλο
cite dño. dom⁹ leui bñdicite dño.
γήσατε τὸν κύριον. Οἶκος λευὶ εὐλογήσατε τὸν κύριον.
Qui timetis dñm bñdicite dño. Bñdi
Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον. Εὐλο
ctus dñs ex sion qui habitat hierusalē.
γητὸς κύριος ἐκ σιὼν ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ.

Alleluia. 135.
Ἀλληλουΐα. ρλε.

Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in secu
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ
lū mīa eius. Cōfitemini deo deoꝝ:
να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν,
qm̄ in seculū mīa eius. Cōfitemini do
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυ
mino dñoꝝ: qm̄ in seculū mīa eius. Qui
ρίῳ τῶν κυρίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ
fecit mirabilia magna solus: qm̄ in seculū
ποιήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
mīa eius. Qui fecit celos in intel
τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέ
lectu: qm̄ in seculū mīa eius. Qui firma
σει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ στερεώσαν
uit t̄rā sup aquas: qm̄
τι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι

in ſeculū mīa eius. Qui fecit lūinaria ma=
ις τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ ποιήσαντι φῶτα με=
gna ſolus: qm̄ in ſeculū mīa eius: Solē
γάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, Τὸν ἥλιον
in poteſtatē diei: qm̄ in ſeculū mīa eius.
ις ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
Lunam ⁊ ſtellas in poteſtatē noctis: qm̄
Τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός, ὅτι
in ſeculū mīa eius. Qui percuſſit egyptū cū
ις τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ πατάξαντι αἴγυπτον σὺν
p̄mogenitis eoꝝ: qm̄ in ſeculū mīa e=
τοῖς πρωτοτόκοις αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐ=
us. Et eduxit iſrael de medio eoꝝ: qm̄ in
τοῦ. Καὶ ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς
ſeculū mīa eius. In manū potēti ⁊ in bra
ὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχί
hio excelſo: qm̄ in ſeculū mīa eius. Qui diui
νι ὑψηλῷ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ καταδιε
it rubrū mare in diuiſiōes: qm̄ in ſeculū
λόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
mīa eius. Et eduxit iſrael per mediū e=
ὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ διαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ διὰ μέσου αὐ
us: qm̄ in ſeculū mīa eius. Et excuſſit pha
τῆς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἐκτινάξαντι φα=
aonē ⁊ exercitū eius in mari rubro: qm̄ in
ραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς θάλασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν
ſeculū mīa eius. Qui traduxit p̄p̄lm ſuū per
αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ
deſertū: qm̄ in ſeculū mīa eius. Qui p̄cuſſit
ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ πατάξαντι
reges magnos: qm̄ in ſeculū mīa eius.
βασιλεῖς μεγάλους, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
Et occidit reges fortes: qm̄ in ſeculū
Καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
mīa eius. Seon regē amorreoꝝ: qm̄ in
ἔλεος αὐτοῦ. Τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, ὅτι εἰς τὸν
ſeculū mīa eius. Et og regē baſan:
αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ τὸν ὢγ βασιλέα τῆς βασάν,
qm̄ in ſeculū mīa eius. Et dedit t̄rā eo=
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ δόντι τὴν γῆν αὐ=
rū hereditatē: qm̄ in ſeculū mīa eius. He
τῶν κληρονομίαν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Κλη
reditatē iſrael ſeruo ſuo: qm̄ in ſeculū mīa
ρονομίαν ἰσραὴλ δούλῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος
eius. Quia in humilitate nr̄a memor fuit nr̄i dn̄s:
αὐτοῦ. Ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος,
qm̄ in ſeculū mīa eius. Et redimit nos
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ
ab inimicis nr̄is: qm̄ in ſeculū mīa eius. Qui dat
τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ὁ διδοὺς
eſcā oīm carni: qm̄ in ſeculū mīa eius. Cōfite
τροφὴν πάσῃ σαρκί, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐξομο=
mini deo celi: qm̄ in ſeculū mīa eius.
λογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

David per hieremiā. 136.
Τῷ δαδ διὰ ἱερεμίου. ρλϛʹ.

Super flumina babylonis illic ſedimus: ⁊
Ἐπὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ
fleuimus dū recordaremur nos ſion. In
ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιών. Ἐπὶ ταῖς
ſalicibus in medio eius ſuſpēdimus organa nr̄a.
ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.
Quia illic interrogauerūt nos qui captiuos duxerūt
Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες
nos: v̄ba cātionū: ⁊ qui abduxerūt nos hymnū.
ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον.
Cātate nobis de cāticis ſion: quō cātabimus cāticū
Ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών, πῶς ᾄσομεν τὴν ᾠδὴν
dn̄i in t̄ra aliena? Si oblit9 fuero tui
κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου

Qui fecit luminaria
magna: quoniam.
Solem in poteſtatem
diei: quoniam.
Lunam & ſtellas
in poteſtatem noctis:
quoniam.
Qui percuſſit egyptū
cum primitiuis eorum:
quoniam. Et eduxit iſ
rael
de medio eorum: quo=
niam. In manu
valida & in brachio ex
tento: quoniam.
Qui diuiſit mare ru=
brum in diuiſiones:
quoniam. Et adduxit
iſrael
in medio eius: quoni=
am. Et conuoluit
pharaonē & exercitū e
ius in mari rubro: qm̄.
Qui duxit populū ſuū
p deſertum: quoniam.
Qui percuſſit reges
magnos: quoniā. Et
occidit
reges magnificos:
quoniam.
Seon regem amorreo
rum: quoniam.
Et og regem baſan:
Quoniam. Et dedit
terram eorum
hereditatem: quoniā.
Hereditatem
iſrael ſeruo ſuo: quoni
am.
Quia in humilitate no
ſtra memor fuit noſtri:
quoniā. Et eripuit nos
de hoſtibus noſtris:
quoniam.
Qui dat panem omni
carni: quoniam.
Confitemini deo celi:
quoniam
in eternum miſericor=
dia eius.

137.

Sup flumina baby=
lonis illic ſedimus
& fleuimus: dum re
cordaremur ſion Super
ſalices in medio eius
ſuſpendimus citharas
nr̄as. Qm̄ ibi interro=
gauerūt nos qui capti=
uos duxerūt nos verba
carminis: & qui afflige
bāt nos leti: canite no
bis de cāticis ſiō. Quō
cantabimus canticum
domini in terra aliēa.
Si oblitus fuero tui

לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים
גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי — מָשַׁל
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים — כָּכַב
לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם — נָכָה בָּכַר
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל — יָצָא
מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ בְּיָד
חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם — זָרַע נָטָה
חַסְדּוֹ׃ לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל — עָבַר
בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְנִעֵר
פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי — יָלַךְ דָּבַר
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ לְמַכֵּה מְלָכִים
גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיַּהֲרֹג — הָרַג
מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם — אָדַר
חַסְדּוֹ׃ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְנָתַן אַרְצָם
לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ נַחֲלָה
לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי ייי — שָׁפֵל
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וַיִּפְרְקֵנוּ יי — עָלַם פָּרַק
מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ — צוּר
נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם — נָתַן
חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי — יָדָה
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

cxxxvii.

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ
גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן׃ — בָּכָה
עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃ — תָּלָה
כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי — שָׁבָה
שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ — שׁוּר תָּלַל
מִשִּׁיר צִיּוֹן׃ אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר
יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃ אִם אֶשְׁכָּחֵךְ — שָׁכַח

יְרוּשָׁלָ͏ִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃ תִּדְבַּק   יָמַן דָּבַק
לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם   לָשׁוֹן חֵךְ
לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל רֹאשׁ   זָכַר עָלָה
שִׂמְחָתִי׃ זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם   זָכַר
אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָ͏ִם הָאֹמְרִים עָרוּ   עָרָה
עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ בַּת בָּבֶל   יָסַד
הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם לָךְ אֶת   שָׁדַד שָׁלַם
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃ אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז   גָּמַל אָחַז
וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע׃

לְדָוִד cxxxviii.

אוֹדְךָ בְכָל לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים   יָדָה
אֲזַמְּרֶךָּ׃ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל   זָמַר שָׁחָה
הֵיכָל
קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת שְׁמֶךָ עַל
חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל   גָּדַל
כָּל שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ׃ בְּיוֹם קָרָאתִי   עָנָה
וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃   רָהַב עָזַז
יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַלְכֵי אָרֶץ כִּי   יָדָה
שָׁמְעוּ אִמְרֵי פִיךָ׃ וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי   פֶּה שׁוּר
יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃ כִּי רָם   גָּדַל כָּבַד
יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק   רוּם רָאָה
יְיֵדָע׃ אִם אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה   רָחַק יָדַע
יָלַךְ צוּר
תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ   חָיָה שָׁלַח
וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ יְהוָה יִגְמֹר   יָשַׁע יָמַן
בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי   גָּמַר עָלַם
יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף׃   עָשָׂה רָפָה

לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד cxxxix.   נָצַח

מִזְמוֹר יְהוָה חֲקַרְתַּנִי
וַתֵּדָע׃ אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי   יָשַׁב
בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃ אָרְחִי   בִּין רָעָה
וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃   רָחַק זָרָה
כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה   סָכַן מָלַל
יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃ אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי   לָשׁוֹן אָחַר
וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃ פְּלִאיָה   צוּר שׁוּת
דַעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא אוּכַל   כַּף
לָהּ׃ אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה   יָדַע שָׂגַב
יָכֹל הָלַךְ
מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ אִם אֶסַּק   פָּנָה בָּרַח
נָסַק

ierusalē: in obliuione sit dextera mea. Adhereat lĩgua mea gutturi meo: si nō recordatus fuero tui: si nō ꝓposuero ierusalē in principio letitie mee. Memento domine filiorū edom in die ierusalem: dicētium euacuate euacuate vsq ad fūdamētū eius. Filia babylonis vastata: beatus qui retribuet tibi vicissitudinē tuā quā retribuisti nobis. Btūs q tenebit & allidet paruulos tuos ad petram.

David. 138.

Confitebor tibi dñe ĩ toto corde meo: in cōspectu deorū cātabo tibi. Adorabo ad tēplū sctm̃ tuū: & confitebor nomĩ tuo super mĩa tua & veritate tua qm̃ magnificasti super omẽ nomē tuū eloquium tuū. In die inuocabo & exaudies me: dilatabis aĩe mee fortitudinē. Cōfiteātur tibi dñe oēs reges terre: qm̃ audierūt eloquia oris tui. Et cantēt in viis dñi: qm̃ magna glĩa dñi. Quoniā excelsus dñs & hũilia respicit: & excelsa de longe cognoscit. Si ambulauero in medio tribulatiōis viuificabis me: sup furorē inimicoꝝ meorū mittes manū tuā: & saluabit me dxtera tua. Dñs opabitur pro me: dñe mĩa tua in eternū: opera manuum tuarū ne dimittas.

Victori dauid psalmus. 139.

Domine inuestigasti me: & cognouisti. Tu cognouisti sessionē meam & resurrectionē meā: itellexisti malū meū de lōge. Semitā meā & accubationē meā vētilasti: & oēs vias meas itellexisti: Quia nō ē eloquium in lingua mea: ecce dñe oĩa nosti. Retrorsū & añ formasti me: & posuisti sup me manum tuā. Mirabilior ē sciētia me: excellētior ē nō potero ad eā. quo ibo a spiritu tuo: & quo a facie tua fugiam. Si ascendero in

hierusalē: obliuioni detur dextera mea. Adhereat lingu
ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου. Κολληθείη ἡ γλῶ
mea faucib⁹ meis: si no tui meminero. Si nō pro
μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ. Ἐὰν μὴ προ
posuero hierusalē sicut in pricipio letitie me
κατάξωμαι τὴν ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μο
Memor esto dñe filioꝝ edom in die hierusalē.
Μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν ἐδὼμ τὴν ἡμέραν ἱερουσαλήμ
Qui dicūt exinanite exinanite: vsq ad fundamētū
Τῶν λεγόντων ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμελίων
ius. Filia babylonis misera. Btūs q
τῆς. Θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. Μακάριος
retribuet tibi retributionē tuā: ꝙ retribuisti
ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδωμά σου ὃ ἀνταπέδωκα
nobis. Btūs q̃ tenebit ⁊ allidet paruulos tuo
ἡμῖν. Μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σο
ad petrā.
πρὸς τὴν πέτραν.

Psalmus dauid aggei ⁊ zacharie. 137
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρλζ

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: ⁊ i
Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐ
cōspectu āgeloꝝ psallā tibi. Qm̃ audisti oĩa ve
ναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι. Ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥ
ba oris mei. Adorabo ad tēplū sctm̃ tuū
ματα τοῦ στόματός μου. Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου
⁊ cōfitebor noĩ tuo: sup mĩa tua
καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου
⁊ ṽitate tua. Qm̃ magnificasti sup omẽ nom
καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. Ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα
sctm̃ tuū: in q̃cūq die inuocauero te: velociter ex
τὸ ἅγιόν σου, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπα
udi me. Multiplicabis me in aĩa mea ṽtute tua.
κουσόν μου. Πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.
Cōfiteātur tibi dñe oēs reges
Ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς
terre: q̃ audierūt oĩa ṽba oris tui.
γῆς, ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
Et cantent in viis dñi: qm̃ magna glĩa
Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δόξα
dñi: Qm̃ excelsus dñs: ⁊ humilia respicit: ⁊ al
κυρίου, Ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ, καὶ τὰ ὑψη
ta a lōge cognoscit. Si ābulauero ĩ medio tribulatōis: vi
λὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει. Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζή
uificabis me. Sup irā iĩmicoꝝ meoꝝ extēdisti man⁹ tuas: ⁊ saluū
σεις με. Ἐπ᾽ ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσω
fecit me dextera tua. Dñs retribuet pro me. Dñe
σέ με ἡ δεξιά σου. Κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Κύριε τὸ
mĩa tua in seculū: opa manuū tuaꝝ ne despicias.
ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

In finē dauid psalmus zacharie in dispsiōe. 138.
Εἰς τὸ τέλος τῷ δαδ ψαλμὸς ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ. ρλη

Domine pbasti me: ⁊ cognouisti me. Tu cognouisti se
Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. Σὺ ἔγνως τὴν κα
ssionē meā ⁊ resurrectionē meā. Tu intellexisti cogitatio
θέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου. Σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισ
nes meas de lōge. Semitam meā ⁊ funiculū meū
μούς μου ἀπὸ μακρόθεν. Τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου
tu inuestigasti. Et oēs vias meas pũidisti: q̃ nō
σὺ ἐξιχνίασας. Καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες, ὅτι οὐκ
est dolus in lingua mea. Ecce dñe tu cognouisti oĩa noui
ἔστι δόλος ἐν γλώσσῃ μου. Ἰδοὺ κε σὺ ἔγνως πάντα τὰ ἔσχα
ssima ⁊ antiqua. Tu formasti me ⁊ posuisti sup me
τα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν
manū tuā. Mirabilis facta est sciā tua ex me: cōfortata ē:
χεῖρά σου. Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθη,
non potero ad eā. Quo ibo a spū
οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν. Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός
tuo: ⁊ a facie tua quo fugiā? Si ascēdero
σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; Ἐὰν ἀναβῶ

celū: tu illic es. ſi deſcēdero in infernū: a=
ς τὸν ὀυρανόν, σὺ ἐκεῖ ἐι. ἐὰν καταβῶ ἐις τὸν ἅδην, πα
es. Si ſumpſero pēnas meas diluculo: ⁊
ει. Εὰν ἀναβάλοιμι τὰς πτέρυγάς μου κατ᾽ ὄρθρον, καὶ
abitauero in extremis maris: Et em̄ illic
κατασκηνώσω ἐις τὰ ἔχατα τῆς θαλάσσης, Καὶ γὰρ ἐκεῖ
anus tua deducet me: ⁊ tenebit me dextera tua. Et
χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου. Καὶ
xi foꝛſitā tenebꝛe cōculcabūt me: ⁊ nox illumīatio
πα ἄρα σκότος καταπατήσει με, καὶ νὺξ φωτισμὸς
delitijs meis. Quia tenebꝛe nō obſcurabūtur a
τῇ τρυφῇ μου. Ὅτι σκότος ὀυ σκοτισθήσεται ἀπὸ
: ⁊ nox ſicͭ dies illuminabit. Sicut tenebꝛe e=
οῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται. Ὡς τὸ σκότος ἀυ
s: ita ⁊ lumē eius. Quia tu poſſediſti
ς, ὅυτως καὶ τὸ φῶς ἀυτῆς. Ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς
nes meos: ſuſcepiſti me de vtero mr̄is mee. Cō
φρούς μου, ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου. Ἐξο=
tebo tibi qꝛ terribiliter mirificatus es. Mirabilia
ολογήσομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης. Θαυμάσια
opa tua: ⁊ aīa mea cognoſcit nimis: Nō
ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα. Οὐκ
t occultatū os meū a te qd̄ feciſti in occulto: ⁊
ρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ, καὶ
ſubſtātia mea in inferioꝛibus tre. Imperfe
πόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. Τὸ ἀκατέρ
ū meū viderūt oculi tui: ⁊ in libꝛo tuo
γαστόν μου ἔιδον οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου
s ſcribētur. Dies foꝛmabūtur: ⁊ nemo
άντες γραφήσονται. Ἡμέραι πλασθήσονται, καὶ ὀυθεὶς
eis. Mihi āt nimis honoꝛificati ſūt amici tui de⁹:
ἀυτοῖς. Εμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ θεός,
imis cōfoꝛtati ſunt pꝛīcipatus eoꝝ. Dinumerabo e=
ίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ ἀυτῶν. Ἐξαριθμήσομαι ἀυ
s ⁊ ſup arenā multiplicabūtur. Exurrexi: ⁊ adhuc
οὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται. Ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι
im tecum: ſi occideris pctōꝛes deus. Ui
μὶ μετὰ σοῦ, ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. Ἄν
ſanguinū declinate a me: qꝛ litigioſi eſtis in
ρες αἱμάτων ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι ἐρισταί ἐστε ἐις
ogitatiōibus. Accipiēt in vanitate ciuitates
ιαλογισμούς. Λήψονται ἐις ματαιότητα τὰς πόλεις
uas. Nōne q̄ oderūt te dn̄e oderā: ⁊
ου. Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ
ſup inimicos tuos tabeſcebā? Perfecto odio ode
πὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμί=
am illos: in inimicos facti ſūt mihi. Pꝛoba me
ουν ἀυτούς, ἐις ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι. Δοκίμασόν με
eus: ⁊ ſcito coꝛ meū. Interroga me: ⁊ cognoſce
θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. Ἔτασόν με, καὶ γνῶθι
ſemitas meas. Et vide ſi via iniqtatis in me: ⁊
τὰς τρίβους μου. Καὶ ἴδε ἐι ὁδὸς ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ
educ me in via eterna.
δήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

In finē pſalmus dauid. 139.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρλθ΄.

ERipe me dn̄e ab hoīe malo: a viro
ἘΞελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ· ἀπὸ ἀνδρὸς
iniquo eripe me. Qui cogitauerūt iniqtatē in coꝛ
ἀδίκου ῥῦσαί με. Οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν ἐν καρ=
de: tota die cōſtituebāt pꝛelia: Acue
δίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους, Ἠκό
rūt linguā ſuā ſicut ſerpētis: venenū aſpidū ſub
νησαν γλῶσσαν ἀυτῶν ὡσεὶ ὄφεως, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ
labijs eoꝝ. Dp̄. Cuſtodi me dn̄e de
τὰ χείλη ἀυτῶν. Διάψαλμα. Φύλαξόν με κύριε ἐκ
manu pctōꝛis: ab hoībus iniqs eripe me.
χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με.
Qui cogitauerūt ſupplātare greſ
Οἵτινες διελογίσαντο τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήμα=
ſus meos: abſcōderūt ſupbi
τά μου, ἔκρυψαν ὑπερήφανοι

celum ibi es tu: ſi iacu
ero in inferno
ades tu. Si ſumpſero pē
nas meas diluculo: ha=
bitauero in extremo
maris. Etiā ibi manus
tua deducet me: & tene
bit me dextera tua. Si
dixero forte tenebre o
perient me: nox quoq̄
lux erit corā me. Nec
tenebre hn̄t tenebras a
pud te: & nox q̄ſi dies
lucet: ſic̄ es ſūt tenebre
& lux. Quia tu poſſe=
diſti renes meos: orſuſ=
q̄ es me ī vtero matris
mee. Cōfitebor tibi q̄m
terribiliter magnifica=
ſti me: mirabilia opera
tua: & aīa mea nouit ni
mis. Nō ſunt opta oſſa
mea a te quibus fctūs
ſum in abſcōdito: ima=
ginat⁹ ſū in nouiſſimis
terre. Informē adhuc
me viderūt oculi tui: &
in libro tuo oēs ſcribē=
tur: dies formati ſūt &
nō eſt vna in eis. Mihi
āt quā honorabiles fctī
ſunt amici tui deus: q̄
fortes paupes eorum.
Dinumerabo eos & a=
rena plures erūt: euigi
laui & adhuc ſum tecū.
Si occideris deus impi
um: viri ſanguinū de=
clinate a me. Qui con=
tradicent tibi ſcelerate:
eleuati ſunt fruſtra ad
uerſarii tui. Nōne odiē
tes te dn̄e odiui: & con
tra aduerſarios tuos di=
ſtabui? Perfecto odio o
derā illos: inimici
fctī ſunt mihi. Scruta=
re deus me & cognoſce
cor meū: proba me &
ſcito cogitatiōes meas.
Et vide ſi via doli in
me ē: & deduc me ī via
eterna.

Victori ps̄ dd̄. 140.

ERipe me dn̄e ab ho
mine
malo a viris iniquis
ſerua me.
Qui cogitauerūt ma=
licias in corde: tota
die verſati ſunt in pre=
liis. Exacuerunt
linguam ſuam quaſi ſ=
pens: venenum
aſpidum ſub labiis eo=
rum. Semper.
Cuſtodi me dn̄e de ma
nu impii: a viro
iniquitatum ſerua me:
qui cogitauerunt
ſupplātare greſſus me=
os. Abſcōderunt ſupbi

שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְּׁאוֹל
הִנֶּךָּ׃ אֶשָּׂא כַנְפֵי שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה
בְּאַחֲרִית יָם׃ גַּם שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי
וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃ וָאֹמַר אַךְ חֹשֶׁךְ
יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי׃ גַּם
חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם
יָאִיר כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה׃ כִּי אַתָּה
קָנִיתָ כִלְיוֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי׃
אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי
נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת
מְאֹד׃ לֹא נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ
אֲשֶׁר עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי
בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃ גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ
וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ
וְלֹא אֶחָד בָּהֶם׃ וְלִי מַה יָּקְרוּ
רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃
אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצוֹתִי
וְעוֹדִי עִמָּךְ׃ אִם תִּקְטוֹל אֱלוֹהַּ
רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי׃
אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשׂוּא לַשָּׁוְא
עָרֶיךָ׃ הֲלֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה
אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃
תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים
הָיוּ לִי׃ חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי
בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃ וּרְאֵה אִם
דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר cxl.
לְדָוִד׃ חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם
רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי׃
אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל
יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת׃ שָׁנְנוּ
לְשׁוֹנָם כְּמוֹ נָחָשׁ חֲמַת יי
עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה׃
שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ
חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ
לִדְחוֹת פְּעָמָי׃ טָמְנוּ גֵאִים יי

יָצַע שָׁאַל
הִנֵּה נָשָׂא
שָׁכַן נָחָה
אָחַז יָמַן
שׁוּף
מִן
אוֹר
קָנָה כָּלָה
נָסַךְ יָדָה
יָרֵא פָּלָא
עָשָׂה יָדַע
כָּחַד
עָשָׂה
רָאָה
כָּתַב יוֹם
רָעָה
סָפַר רָבָה
קוּץ קָטַל
אָמַר זָמַם
נָשָׂא עוּר
שָׂנֵא קוּם
קוּט כָּלָה
הָיָה יָדַע
נָחָה עָלַם
נָצַח זָמַר
רוּעַ נָצַר
גּוּר לָחַם
לָשַׁן
שָׂפָה
נָצַר
דָּחָה גָּאָה

פח לי וחבלים פרשו רשת ליד פוח
מעגל מוקשים שתו לי סלה: עגל יקש
אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה שות און
יהוה קול תחנוני: יהוה אדני חנן
עז ישועתי סכתה לראשי עזז ישע
ביום נשק: אל תתן יהוה מאויי סכך נתן
רשע זממו אל תפק ירומו סלה: אוה פוק
רום
ראש מסבי עמל שפתימו סבב שפה
יכסמו: ימיטו עליהם גחלים כסה מוט
באש יפלם במהמרות בל יקומו: נפל המר
איש לשון בל יכון בארץ איש קום לשון
חמס רע יצודנו למדחפות: ידעתי כון רוע
כי יעשה יהוה דין עני משפט צוד דחף
אבינים: אך צדיקים יודו עשה ענה
לשמך ישבו ישרים את פניך: שפט אבה
צדק ידה
מזמור לדוד cxlj. פנה זמר
יהוה קראתיך חושה לי
האזינה קולי בקראי לך: תכון אזן כון
תפלתי קטרת לפניך משאת פלל נשא
כפי מנחת ערב: שיתה יהוה כף שות
שמרה לפי נצרה על דל שפתי: פה שפה
אל תט לבי לדבר רע להתעולל נטה רוע
עלילות ברשע את אישים פעלי עלל
און ובל אלחם במנעמיהם: נעם
יהלמני צדיק חסד ויוכיחני הלם צדק
שמן ראש אל יני ראשי כי יכח נוא
עוד ותפלתי ברעתיהם: נשמטו שמט
בידי סלע שפטיהם ושמעו
אמרי כי נעמו: כמו פלח ובקע
בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול: פזר שאל
כי אליך יהוה אדני עיני בך
חסיתי אל תער נפשי: שמרני חסה ערה
מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי פוח יקש
און: יפלו במכמריו רשעים יחד נפל כמר
אנכי עד אעבור: עבר
משכיל לדוד cxlij. שכל

laqueū mihi: & funib9 extenderūt rete: iuxta semitā offendiculū posuerunt mihi. Semper. Dixi domino deus meus es tu: exaudi dñe vocē deprecationis mee. Deus domine fortitudo salutis mee: protexisti caput meum in die belli. Ne des domine desideria impii: scelera eius ne effundātur & eleuētur. Sp. Amaritudo conuiuarū meorū labor labiorū eorū opiet eos. Cadēt super eos carbōes: in ignē deiicies eos: in foueā vt nō consurgāt. Vir linguosus nō dirigetur in terra: virum iniquū mala capiēt in interitu. Scio qd faciet dñs cām inopis: iudicia pauperū. Attamē iusti confitebuntur noī tuo: hītabunt recti cum vultu tuo.

Psalmus dauid. 141.

Domine clamaui ad te festina mihi: exaudi vocem meā clamantis ad te. Dirigatur orō mea sicut incensū in cōspectu tuo: eleuatio manuū mearū sacrificiū vesptinū. Pōe domine custodiā ori meo: serua pauptatē labiorū meorū. Ne decliēs cor meū in verbū malū: voluere cogitatiōes ipias: cū viris operantibus iniquitatē: neqȝ comedere in deliciis eorum. Corripiat me iustus in mia & arguat me: oleū amaritudinis nō ipinguet caput meum: quia adhuc orō mea p maliciis eorū. Sublati sūt iuxta petram iudices eorum: & audient verba mea qm̄ decorata sunt. Sicut agricola cū scindit terrā: sic dissipata sunt ossa nr̄a in ore iferni. Quia ad te dñe deus oculi mei: in te speraui: ne euacues animam meā. Custodi me de manibus laq̄i quem posuerunt mihi: & de offēdiculis operantium iniquitatē. Incidēt in rete eius impii simul: ego autem transibo.

Eruditio dauid

laqueū mihi. Dp̄. Et funib9 extēderūt
παγίδα μοι. Διάψαλμα. Καὶ σχοινίοις διέτειναν πα-
queū pedibus meis: iuxta iter scādala posuerūt mi
δα τοῖς ποσί μου, ἐχόμενα τρίβου σκάνδαλα ἔθεντό μ
Dixi dño: deus meus es tu: exaudi dñe
Εἶπα τῷ κυρίῳ, θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι κύριε τὴν
cē depcatiōis mee. Dñe dñe virtus saluti
νὴν τῆς δεήσεώς μου. Κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρ
mee: obūbrasti sup caput meū in die bel
μου, ἐπεσκίασας ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολ
li. Ne tradas me dñe a desiderio meo p
μου. Μὴ παραδῷς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου
catori. Cogitauerūt cōtra me: ne derelinquas m
μαρτωλῷ. Διελογίσαντο κατ᾽ ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς μ
ne forte exaltētur. Dp̄. Caput circu
μήποτε ὑψωθῶσιν. Διάψαλμα. Ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλ
tus eorū: labor labiorū ipsorū: operiet eos:
ματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτού
Cadēt sup eos carbones in ignē: deiicies e
Πεσοῦνται ἐπ᾽ αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρί, καταβαλεῖς α
os in miseriis: ⁊ nō subsistāt. Uir lin
τοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ οὐ μὴ ὑποστῶσιν. Ἀνὴρ γλω
guosus nō dirigetur in terra. Uirū iniustū m
σώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄνδρα ἄδικον κ
la capiēt in interitu. Cognoui qz faciet dñs
κὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν. Ἔγνων ὅτι ποιήσει κύριος τ
iudiciū inopū ⁊ vīdictā pauperū. Uerūtñ iust
κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ τὴν δίκην τῶν πενήτων. Πλὴν δίκα
cōfitebūtur noī tuo: ⁊ habitabūt rec
ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν εὐθε
cū vultu tuo. Psalmus dauid. 140
σὺν τῷ προσώπῳ σου. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρμ

Domine clamaui ad te exaudi me: intēde vo
Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σὲ εἰσάκουσόν μου, πρόσχες τῇ φ
ci depcatiōis mee: cū clamauero ad te. D
νῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ. Κα
rigatur orō mea sicut incēsuȝ in cōspectu tuo.
τευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.
Eleuatio manuū mearū sacrificiū vesptinū. Pone dñe
Ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή. Θοῦ κύριε
custodiā ori meo: ⁊ ostiū circūstātie circū
φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ
labia mea. Nō declines cor meū in ṽba ma
χείλη μου. Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονη
litie: ad excusandas excusatiōes in pctīs. Cū
ρίας τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Σὺν
hoībus opantibus iniqtatē: ⁊ nō cōmunicabo
ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν, καὶ οὐ μὴ συνδυάσω
cum electis eorū. Corripiet me iustus in mia
μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν. Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει
⁊ icrepabit me: oleū āt pctōris nō impinguet
καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν
caput meū. Qm̄ adhuc ⁊ orō mea in bene-
κεφαλήν μου. Ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδο
placitis eorū: absorpti sunt iuncti petre iudices eo
κίαις αὐτῶν, κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐ
rū. Audient verba mea: qm̄ suauia sūt: sicut
τῶν. Ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἡδύνθησαν, ὡσεὶ
crassitudo tre erupta est sup trā: dissipata sunt ossa eo-
πάχος γῆς ἐρράγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ αὐ-
rū secus infernū. Quia ad te dñe dñe oculi mei: in
τῶν παρὰ τὸν ᾅδην. Ὅτι πρὸς σὲ κύριε κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπὶ
te speraui: nō auferas aīam meā. Custodi me a
σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέλῃς τὴν ψυχήν μου. Φύλαξόν με ἀπὸ
laqueo quē statuerūt mihi: ⁊ a scandalis ope
παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι. καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργα
rātium iniqtatē. Cadēt in retiaculo eorū pecca
ζομένων τὴν ἀνομίαν. Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρ
tores: singulariter sum ego donec trāseam.
τωλοί, καταμόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.
Intellectus dauid
Συνέσεως τῷ δαυίδ

ũ esset ipe in spelũca orans. 141.
ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχόμενον. ρμα.
Voce mea ad dñm clamaui: voce mea ad dñz
Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς κύριον
depcatꝰ sũ. Effundã in cõspectu eius orõnẽ meã: tribu
ἐδεήθην. Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, τὴν θλί-
lationẽ meã ante ipm pnũciabo. In deficiẽdo
ψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ. Ἐν τῷ ἐκλείπειν
ex me spũm meũ: ⁊ tu cognouisti semitas meas.
ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου, καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.
In via hac qua ambulabã: abscõderũt laqueũ mihi. Cõ
Ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν παγίδα μοι. Κα
siderabã ad dexterã ⁊ videbã: ⁊ nõ erat q̃ cognos
τενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγι-
ceret me. Periit fuga a me: ⁊ nõ est q̃ re
νώσκων με. Ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ
quirat aĩam meã. Clamaui ad te dñe: dixi:
ζητῶν τὴν ψυχήν μου. Ἐκέκραξα πρὸς σέ κύριε, εἶπα,
tu es spes mea: portio mea es in fra viuẽtiũ. Intẽde
σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, μερίς μου εἶ ἐν γῇ ζώντων. Πρόσχες
ad depcationẽ meã: qꝛ humiliatꝰ suz nimis. Libera
πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα. Ῥῦσαί
me a psequẽtibus me: qꝛ cõfortati sunt sup
με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με, ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ
me. Educ de custodia aĩam meã: ad cõ
ἐμέ. Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολο
fitẽdũ noĩ tuo. Me expectabũt iusti donec
γήσασθαι τῷ ὀνόματί σου. Ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι ἕως
retribuas mihi.
οὗ ἀνταποδῷς μοι.

Psalmus dauid quãdo psequebatur eũ
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ ὁπότε κατεδίωκεν αὐτὸν
absalom filius eius. 142.
ἀβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ρμβ.

Domine exaudi orõnẽ meã: auribꝰ pcipe
Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν
obsecrationẽ meã in ṽitate tua. Exaudi me in iusti
δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιο
tia tua: ⁊ nõ intres in iudiciũ cũ seruo
σύνῃ σου, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου
tuo: Quia nõ iustificabitur in cõspectu tuo oĩs viuẽs:
σου, Ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν.
Quia psecutus ẽ inimicus aiaz meã: humilia
Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνω-
uit in fra vitã meã. Collocauit me in obscuris sicut
σεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου. Ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς
mortuos seculi: ⁊ anxiatus ẽ sup me spũs meus.
νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.
In me turbatũ est cor meũ: memor fui dieꝝ an
Ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρ-
tiquoꝝ. Meditatus sũ in oibꝰ opibꝰ tuis: in fa
χαίων. Ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἐν ποι
ctis manuũ tuaꝝ meditabar. Expandi ad te
ήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων. Διεπέτασα πρὸς σὲ
manus meas: aĩa mea sicut fra sine aqua tibi. Ve
τὰς χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι. Τα
lociter exaudi me dñe: defecit spũs meus. Nõ
χὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου. Μὴ
auertas faciẽ tuã a me: ⁊ similis ero
ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσο
descẽdẽtibꝰ in lacũ. Auditã fac
μαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. Ἀκουστὸν ποίησόν
mihi mane miam tuã: qꝛ in te spaui. Notã
μοι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. Γνώρι
fac mihi dñe viã: in qua ambulẽ: qꝛ ad te leuaui
σόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα
aiaz meã. Eripe me de inimicis meis: dñe ad
τὴν ψυχήν μου. Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, κύριε πρὸς
te cõfugi: doce me vt faciã volũtatẽ tuã.
σὲ κατέφυγον, δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου.
Quia tu es deus meus: spũs tuus bonus
Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου, τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν

cũ esset in spelũca: Oratio. 142.

Voce mea ad dñm clamabo: voce mea ad dñm depcatus sũ. Effundã in cõspectu eius eloquiũ meũ: tribulationẽ meã corã illo annũciabo. Cũ anxius in me fuerit spũs meus: tu enĩ nosti semitã meã: ĩ via hac q̃ ambulabo abscõderũt laqueũ mihi. Respice ad dexterã & vide quia nõ sit qui cognoscat me: piit fuga a me & non est qui requirat aĩam meã. Clamaui ad te dñe dixi tu es spes mea: pars mea in terra viuẽtium. Ausculta depcationẽ meã qm̃ infirmatus sum nimis: libera me a psecutoribus meis qm̃ cõfortati sunt super me. Educ de carcere aĩam meã: vt cõfiteatur noĩ tuo: in me coronabuntur iusti cum retribueris mihi.

Psalmus dauid. 143.

Domine exaudi orationẽ meã: ausculta deprecationẽ meã: ĩ veritate tua exaudi me in iustitia tua. Et non venias in iudicio cum seruo tuo: quia non iustificabitur ĩ cõspectu tuo oĩs viuens: Quia psecutus ẽ inimicus aĩam meã: cõfregit in terra vitã meã: posuit me ĩ tenebris sicut mortuos antiquos. Et anxius fuit in me spũs meus: ĩ medio mei sollicitũ fuit cor meum. Recordabar dierũ ãtiquorũ: meditabar oĩa opa tua: fctã manuũ tuarũ loq̃bar. Expãdi manꝰ meas ad te: aĩa mea q̃si terra sitiẽs ad te. Semp Cito exaudi me dñe defecit spũs meus: ne abscondas faciẽ tuã a me & cõparabor descẽdẽtibus in lacũ. Fac me audire mane miam tuã qm̃ in te cõfido: notã fac mihi viã in q̃ ambulẽ quoniam ad te leuaui aĩam meam. Libera me de inimicis meis domine: a te ptectus sũ. Doce me vt faciã volũtatẽ tuã: quia tu deꝰ meus: spũs tuus bonus

בְּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְפִלָּה: קוֹלִי
אֶל יְהוָה אֶזְעָק, קוֹלִי אֶל יְהוָה
אֶתְחַנָּן: אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי,
צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד: בְּהִתְעַטֵּף
עָלַי רוּחִי, וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי,
בְּאֹרַח זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח
לִי: הַבֵּט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין
לִי מַכִּיר, אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי
אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי: זָעַקְתִּי
אֵלֶיךָ יְהוָה, אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי
חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים: הַקְשִׁיבָה
אֶל רִנָּתִי כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד,
הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי:
הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת
אֶת שְׁמֶךָ, בִּי יַכְתִּירוּ צַדִּיקִים
כִּי תִגְמֹל עָלָי:

cxliii.

מִזְמוֹר לְדָוִד,
יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי, הַאֲזִינָה אֶל
תַּחֲנוּנַי, בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי
בְּצִדְקָתֶךָ: וְאַל תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט
אֶת עַבְדֶּךָ, כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ
כָל חָי: כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא
לָאָרֶץ חַיָּתִי, הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים
כְּמֵתֵי עוֹלָם: וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי
בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי: זָכַרְתִּי
יָמִים מִקֶּדֶם, הָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ,
בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ: פֵּרַשְׂתִּי
יָדַי אֵלֶיךָ, נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ
סֶלָה: מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה כָּלְתָה
רוּחִי, אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי,
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יֹרְדֵי בוֹר: הַשְׁמִיעֵנִי
בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי בְךָ בָטָחְתִּי, הוֹדִיעֵנִי
דֶּרֶךְ זוּ אֵלֵךְ, כִּי אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי
נַפְשִׁי: הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי יְהוָה,
אֵלֶיךָ כִסִּתִי: לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ
כִּי אַתָּה אֱלוֹהָי רוּחֲךָ טוֹבָה

הָיָה פָּלַל
זָעַק
חָנַן שָׁפַךְ
פָּנָה שׂוּחַ
צוּר נָגַד
עָטַף נָתַב
הָלַךְ פּוּחַ
נָבַט יָמַן
נָכַר נוּס
חָסָה
קָשַׁב
רָנַן דָּלַל
נָצַל
יָצָא סָגַר
יָדָה כָּתַר
צָדַק גָּמַל
זָמַר
פָּלַל אָזַן
חָנַן עָנָה
בּוֹא שָׁפַט
צָדַק פָּנָה
אָיַב
חָיָה יָשַׁב
חָשַׁךְ מוּת
עָלַם עָטַף
שָׁמֵם
יוֹם הָגָה
עָשָׂה
שׂוּחַ
עָנָה
כָּלָה סָתַר
פָּנָה מָשַׁל
יָרַד שָׁמַע
יָדַע
יָלַךְ
נָצַל
כָּסָה עָשָׂה

תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃ לְמַעַן נחה ישר
שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא חיה יצא
מִצָּרָה נַפְשִׁי׃ וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית צור צמת
אֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צֹרְרֵי נַפְשִׁי אבד צור
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃ cxliiii.
לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה צוּרִי ברך
הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְּרָב אֶצְבְּעוֹתַי למד צבע
לַמִּלְחָמָה׃ חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי לחם צוד
וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי שגב פלט
הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי׃ יְהוָה מָה גנן חסה
רדד
אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃ ידע אנש
אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃ חשב יום
יְהוָה הַט שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים עבר נטה
וְיֶעֱשָׁנוּ׃ בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם ירד נגע
שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃ שְׁלַח יָדֶיךָ עשן ברק
מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם פוץ המם
רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃ אֲשֶׁר פִּיהֶם רום פצה
דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃ נצל רבב
אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ פה ימן
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָּךְ׃ הַנּוֹתֵן שור
תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עשר זמר
עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי נתן ישע
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר רוע
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים נטע גדל
בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת נער בנה
מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃ מְזָוֵינוּ זוה
מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל זַן חטב בנה
צֹאונֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת הכל זוה
בְּחוּצוֹתֵינוּ׃ אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים פוק זון
אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה צאן אלף
רבב חוץ
בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה אלף סבל
לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו׃ יצא כה
תְּהִלָּה לְדָוִד cxlv. הלל
אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ רמם
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ ברך עלם

deducet me in terram rectam. Propter nomē tuū dñe viuificabis me: in iustitia tua educes de angustia aīam meā. Et in mia tua dissipabis inimicos meos: & pdes oēs ligantes animā meā: ego em̄ sum seruus tuus.

Dauid. 144.

Benedictus dñs fortis meus: qui docet manus meas ad preliū digitos meos ad bellū. Mia mea & fortitudo mea auxiliator me⁹ & saluator me⁹ mihi: scutū meū & in ipso speraui: qui subiecit pplos mihi. Dñe quid ē hō qa agnoscis eū: filius hoīs quia cōputas eū? Hō vanitati assimilatus est: dies eius q̄si vmbra ptrāsiens. Dñe īclina celos tuos & descēde: tange mōtes & fumigabūt. Mica fulgure & dissipa eos: mitte sagittā tuam & interfice illos. Extende manū tuā de excelso: libera me & erue me de aquis multis de manu filiorū alienorū. Quorū os locutū est vanitatē: & dextera eorū dxtera mēdacii. Deus cāticū nouū cātabo tibi: in psalterio decachordo psallā tibi. Qui das salutē regibus: qui eruis dauid seruū tuū đ gladio pessimo. Libera me & erue me de manu filiorū alienorum: quorū os locutū est vanitatē: & dextera eorū dextera mendacii. Vt sint filii nr̄i q̄si plātatio crescēs in adolescentia sua: filie nostre q̄si āguli ornati ad silitudinē tēpli. Prōptuaria nostra plena: & supfundentia ex hoc in illud: pecora nr̄a in milibus & innumerabilia in cōpitis nostris. Tauri nr̄i pingues: nō est īterruptio & nō est egressus: & nō ē vlulatus in plateis nostris. Beatus populus cuius talia sunt: btūs populus cuius dñs de⁹ suus.

Laudatio dauid. 145.

Exaltabo te de⁹ meus rex: & bn̄dicam noī tuo in eternum & vltra.

deducet me in trā rectā. Propter nomē tuū dñe
ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύ
viuificabis me. In equitate tua educes de tribulatiōe
ζήσεις με. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως
aīaȝ meā. Et in mia tua disp̄des
ψυχήν μου. Καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχ
micos meos. Et perdes oēs qui tribulāt
θρούς μου. Καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν
mā meā: qm̄ ego seruus tuus sum.
χήν μου, ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.
Psalmus dauid ad goliath. 14
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ πρὸς τὸν γολιάθ. ρμ
Benedictus dñs deus me⁹. Qui docet ma
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός μου. Ὁ διδάσκων τὰς χει
nus meas ad preliū: digitos meos ad bel
ράς μου εἰς παράταξιν, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλε
lum. Mia mea & refugiū meū: susceptor meus
μον. Ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ἀντιλήπτωρ μου κα
liberator me⁹: protector me⁹: & in ipo speraui. Qui
ῥύστης μου, ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ἤλπισα. Ὁ
subdit pplm meū sub me. Dñe qd est hō:
ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ᾽ ἐμέ. Κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος
q2 īnotuisti ei: aut filius hoīs: q2 reputas eū:
ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτῷ
Homo vanitati similis fact⁹ ē: dies eius sicut vmbra
Ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ
preterēūt. Dñe inclina celos & descēde: tāge
παράγουσι. Κύριε κλῖνον οὐρανούς καὶ κατάβηθι, ἅψαι
mōtes & fumigabūt. Fulgura coruscatione &
τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. Ἄστραψον ἀστραπὴν καὶ
dissipabis eos: emitte sagittas tuas & co
σκορπιεῖς αὐτούς, ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου καὶ συν
turbabis eos. Emitte manū tuā de alto:
ταράξεις αὐτούς. Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους,
eripe me & libera me de aquis multis: de manu
ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, ἐκ χειρὸς
filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os locutū ē vanitatē: & dex
υἱῶν ἀλλοτρίων. Ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δε
tera eoꝝ: dextera iniq̄tatis. Deus cāticū nouū cātabo
ξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ ἀδικίας. Ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί
tibi: in psalterio decachordo psallā tibi. Qui das
σοι, ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι. Τῷ διδόντι
salutē regibus: qui redemisti dauid
τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ δαυὶδ
seruū tuū de gladio maligno. Eripe me &
τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς. Ῥῦσαί με καὶ
erue me de manu filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os locu
ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων. Ὧν τὸ στόμα ἐλά
tū ē vanitatē: & dextera eoꝝ dextera iniq̄tatis. Quoꝝ
λησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. Ὧν
filii eoꝝ sicut nouelle plātate in iuuētute sua.
οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἱδρυμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν.
Filie eoꝝ cōposite: circūorna
Αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέ
te vt similitudo tēpli. Prōptuaria eoꝝ plena: eru
ναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ. Τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξε
ctātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fe
ρευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο. Τὰ πρόβατα αὐτῶν πο
tose abūdātes in gressibus suis. Boues eo
λύτοκα πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν. Οἱ βόες αὐ
rū crasse. Nō est ruina macerie: neq̄ trā
τῶν παχεῖς. Οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέ
situs: neq̄ clamor in plateis eoꝝ. Btm̄ di
ξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν. Ἐμακά
xerūt pplm cui hec sunt: btūs ppls cuius dñs
ρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι, μακάριος ὁ λαὸς οὗ κύριος
deus eius. Laudatio dauid. 144.
ὁ θεὸς αὐτοῦ. Αἴνεσις τῷ δαυίδ. ρμδ.
Exaltabo te deus meus rex meus: & bene
Ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλο
dicā noī tuo in seculū:
γήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα.

in seculū seculi. Per singulos dies bn̄dicā
ι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω
ibi: τ laudabo nomē tuū in seculū τ in seculū
ε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
eculi. Magnus dn̄s τ laudabilis nimis: τ magnitudi=
ῶνος. Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλωσύ
is eius nō est finis. Gn̄atio τ gn̄atio laudabūt ope
ης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας. Γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔρ=
a tua: τ potētiā tuā pronūtiabit. Magnificen
α σου, καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσι. Τὴν μεγαλοπρέ
ā glorie sctītatis tue loquētur: τ mi=
πειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυ=
abilia tua narrabūt. Et x̄tutē terribiliū tuor̄
άσιά σου διηγήσονται. Καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου
icēt: τ magnitudinē tuā narrabūt. Memoriā
οῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. Μνήμην τοῦ
būdātie suauitatis tue eructabūt: τ iustitia
λήθους τῆς χρηστότητός σου ἐξερεύξονται, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ
a exultabūt. Miserator τ misericors dn̄s: pa=
ου ἀγαλλιάσονται. Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μα=
ēs τ multū mi̅ficors. Suauis dn̄s vniuersis:
ρόθυμος καὶ πολυέλεος. Χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι,
miseratiōes eius sup oīa opa eius. Cōfi
οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἐξομο=
antur tibi dn̄e oīa opa tua: τ scti
λογησάσθωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου, καὶ οἱ ὅσιοί
ui benedicāt tibi. Gloriā regni tui dicēt:
ου εὐλογησάτωσάν σε. Δόξαν τῆς βασιλείας σου ἐροῦσι,
potētiā tuā loquētur. Ut notā faciāt fi
ὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσι. Τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱ=
is hoīum potētiā tuā: τ gloriā magni
ς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν σου, καὶ τὴν δόξαν τῆς μεγα
cētie regni tui. Regnū tuū regnū
οπρεπείας τῆς βασιλείας σου. Ἡ βασιλεία σου βασιλεία
ium seculor̄: τ dominatio tua in oīni gn̄atiōe τ
πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ
n̄atiōe. Fidelis dn̄s in oīb9 x̄bis suis: τ sctūs in
ενεᾷ. Πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν
ibus opibus suis. Sustētat dn̄s oēs qui
πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς
orruunt: τ erigit oēs elisos.
αταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατερραγμένους.
Oculi oīum in te sperant: τ tu das
Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν
scā illor̄ in tp̄e oportūo. Apis tu manū tuā: τ
ροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. Ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, καὶ
mples oē aīal refectiōe. Iustus dn̄s in oībus
μπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Δίκαιος κύριος ἐν πάσαις
viīs suis: τ sctūs in oībus opib9 suis. Prope
ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ἐγγὺς
dn̄s oībus inuocātibus eū: oībus inuo=
κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι τοῖς ἐπικα
ātibus eū in x̄itate. Uolūtatē timētiū se
λουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ. Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν
aciet: τ dep̄cationē eor̄ exaudiet: τ saluos faciet e=
ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐ
os. Custodit dn̄s oēs diligētes se: τ
τούς. Φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, καὶ
oēs pctōres disp̄det. Laudationē dn̄i lo=
πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσει. Αἴνεσιν κυρίου λα
quet os meū: τ bn̄dicat oīs caro noī
λήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ
sctō eius: in seculū τ in seculū seculi.
ἅγιον αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Alleluia aggei τ zacharie. 145.
Αλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμέ.

Lauda aīa mea dn̄m: laudabo dn̄m in vita mea:
Αἴνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου,
psallā deo meo quādiu sum. Nolite cōfidere in principi
ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. Μὴ πεποίθατε ἐπ᾽ ἄρχον=
bus in filijs hoīum qbus nō est salus. Exibit
τας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἐξελεύσεται

[k]In oī[l]die[m]benedicam ti
bi:[n]& laudabo
[o]nomē tuū[p]in sempiter
num[q]& iugiter. [r]Magn9
[s]dn̄s[t]& laudabilis[u]ni=
mis:[x]& magnificētie ei9
[y]nō est[z]inuentio.[a]Gene=
ratio[b]ad gn̄ationē[c]lauda
bit[d]opa tua:[e]& fortitudi
nes tuas[f]annunciabunt.
[g]Decorem[h]glorie[i]ma=
gnitudinis tue[k]& verba
[l]mirabiliū tuorū[m]loq̄r.
[n]Et fortitudinē[o]horribi
liū tuorū[p]dicēt:[q]& ma=
gnitudines tuas[r]narra=
bunt.[s]Memoriā[t]multe
[u]bonitatis tue[x]loquen=
tur:[y]& iustitias tuas[z]lau=
dabunt.[a]Clemēs[b]& mi=
sericors[c]dn̄s:[d]patiens
[e]& multe[f]mi̅satiōis.[h]Bo
nus[i]dn̄s[k]oībus:[l]& mīe e
ius[m]ī[n]vniuersa[o]opa ei9.
[p]Confiteantur tibi[q]dn̄e
[r]oīa[s]opa tua:[t]& miseri=
cordes tui[u]bn̄dicāt tibi.
[x]Gloriā[y]regni tui[z]dicēt:
[a]& fortitudines tuas[b]lo=
quētur,[c]Vt ostēdāt[d]fili=
is[e]hoīm[f]fortitudines ei9
[g]& gl̄iam[h]decoris[i]regni
eius.[k]Regnū tuū[l]regnū
[m]oīm[n]seculorū:[o]& po=
testas tua[p]in oī[q]gn̄atiōe
[r]& gn̄ationē.[s]Sustentat
[t]dn̄s[u]oēs[x]corruētes:[y]&
erigit[z]omnes
[a]iacētes.[a]Oculi[b]oīm[c]ad
te[d]sperant:
[e]& tu[f]das[g]eis[i]escā suā[k]in
tempore suo.
[l]Aperis[u]manus tuas:[o]&
imples[p]omne[q]animal
[r]refectiōe.[s]Iustus[t]domi
nus[u]in oībus[x]viis suis:
[y]& misericors[z]in oībus
[a]opibus suis.[b]Iuxta est
[c]dn̄s[d]oībus[e]qui iuocant
illū:[f]oībus[g]qui[h]inuocāt
illū[i]in veritate.[k]Placitū
[l]timentium se[m]faciet:[n]&
[o]clamorē eorū[p]exaudiet
[q]& saluabit eos.
[r]Custodit[s]dn̄s[u]oēs[x]dili
gentes se:
[y]& [z]vniuersos[a]impios
[b]conteret.
[c]Laudationē[d]dn̄i[e]loque
tur[f]os meū:[g]& bn̄dicet
[h]oīs[i]caro[k]noī[l]sctō eius
[m]in eternum[n]& iugiter.

[a]Aleluia. 146.
Lauda[c]aīa mea[e]do=
minum. [f]Laudabo
[g]dn̄m[h]in vita mea:[i]cāta=
bo[k]deo meo[l]q̄diu sum.
[m]Nolite[n]cōfidere[o]in pri
cipibus:[p]in filio[q]homis
[s]cui[r]nō est[t]salus.[u]Egre=
dietur

בכל יום אברכך ואהללה ייי | הלל
שמך לעולם ועד: גדול י | גדל
יהוה ומהלל מאד ולגדלתו
אין חקר: דור לדור ישבח | שבח
מעשיך וגבורתיך יגידו: | עשה נגד
הדר כבוד הודך ודברי | כבד
נפלאתיך אשיחה: ועזוז נוראתיך | פלא שוח
יאמרו וגדלותך אספרנה: זכר | עזז ירא
רב טובך יביעו וצדקתך ירננו: | אמר ספר
חנון ורחום יהוה ארך אפים | נבע רנן
וגדל חסד: טוב יהוה לכל ורחמיו | חנן רחם
על כל מעשיו: יודוך יהוה כל | ידה
מעשיך וחסידיך יברכוכה: כבוד | חסד
מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו: | גבר דבר
להודיע לבני האדם גבורתיו | ידע
וכבוד הדר מלכותו: מלכותך
מלכות כל עולמים וממשלתך | עלם משל
בכל דור ודור: סומך יהוה | סמך
לכל הנפלים וזוקף לכל יי | זקף
הכפופים: עיני כל אליך ישברו | כפף שבר
ואתה נותן להם את אכלם בעתו: | נתן
פותח את ידיך ומשביע לכל חי | פתח שבע
רצון: צדיק יהוה בכל דרכיו | רצה צדק
וחסיד בכל מעשיו: קרוב יהוה | עשה קרב
לכל קראיו לכל אשר יקראהו | קרא
באמת: רצון יראיו יעשה ואת
שועתם ישמע ויושיעם: | שמע ישע
שומר יהוה את כל אהביו | שמר
ואת כל הרשעים ישמיד: | שמד
תהלת יהוה ידבר פי ויברך כל | הלל דבר
בשר שם קדשו לעולם ועד: | פה ברך
| עלם

הללויה cxlvj.

הללי נפשי את יהוה: אהללה | הלל
יהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי: | חיה זמר
אל תבטחו בנדיבים בבן אדם | בטח נדב
שאין לו תשועה: תצא יי | אין ישע
| יצא

רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא שׁוּב
אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל אֵל
יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְהוָה
אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט עָלַם שָׁפַט
לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְהוָה פֹּקֵחַ נָתַר אָסַר
עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה כָּפַף
אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְהוָה שֹׁמֵר אֶת צָדַק
גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד גּוּר יָתַם
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהוָה עָדַד עָוַת
לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר מָלַךְ עָלַם
הַלְלוּיָהּ׃ דּוּר

cxlvii.

הַלְלוּיָהּ׃

כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נָעַם
נָאוָה תְהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ אוה הלל
יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ בָּנָה דָּחָה כָּנַס רָפָא
הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ שָׁבַר חָבַשׁ
לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים מָנָה סָפַר
לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ כָּכַב קָרָא
וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ גָּדַל רָבַב
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל כּוֹחַ בִּין
רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיהוָה עָדַד עָנָה
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ שָׁפֵל עָנָה יָדָה כִּנֹּר
הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין כָּסָה כּוּן
לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ צָמַח חָצַר
נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב נָתַן
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס קָרָא גָּבַר
יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ חָפֵץ רָצָה
רוֹצֶה יְהוָה אֶת יְרֵאָיו אֶת רָצָה
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יָחַל
יְרוּשָׁלַםִ אֶת יְהוָה הַלְלִי
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃ כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי בָּרַח
שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם שׂוּם גָּבַל
גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ שָׁלַם חָטַם
שָׂבַע

spūs eius & reuertetur in humū ſuā: in die illa peribunt cogitationes eius. Btūs cuius deus iacob auxiliator ei9: ſpes eius in domino deo ſuo. Qui fecit celos & terram: mare & omnia que in eis ſunt: qui cuſtodit veritatē in ſempiternū. Qui facit iudiciū calūniā ſuſtinentibus: & dat panem eſurientibus: dñs ſoluit vinctos. Dominus illuminat cecos: dominus erigit eliſos: dominus diligit iuſtos. Dominus cuſtodit aduenas: pupillum & viduam eriget: & viā impiorū conteret. Regnabit dominus ī eternū: deus tuus ſiō in gñatione & gñatione. Aleluia. 147.

Laudate dominum quoniam bonum eſt canticum dei noſtri quoniam decorum eſt: pulchra laudatio. Edificabit hieruſalem dominus: eiectos iſrael congregabit. Qui ſanat contritos corde: & alligat plagas corū. Qui nūerat multitudinē ſtellaꝝ: & oēs noīe vocat. Magnus dominus noſter: & multus fortitudīe: & prudētie eius nō ē numerus. Suſcipiēs manſuetos dñs: humilians impios vſqꝫ ad terrā. Cantate domino in cōfeſſione: cāite đo noſtro in cithara. Qui operit celos nubibus & prebet terre pluuiā: & oriri facit in mōtibus germen. Qui dat iumētis panē ſuum: filiis corui clamantibus. Non eſt in fortitudine equi voluntas eius: neqꝫ in tibiis viri placetur ei. Placetur dño in his q timent eum: & expectāt miſericordiā eius. Lauda ieruſālem dominum: lauda deum tuum ſion. Qm̄ confortauit vectes portarū tuarū: benedixit filiis tuis in medio tui. Qui poſuit terminū tuum pacem: adipe frumenti ſaturauit te.

ſpūs eius: ⁊ reuertet in trā ſuā.
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.
illa die peribūt oēs cogitatiões eius
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτ
Btūs cuius deus iacob adiutor eius: ſpes eiu
Μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς αὐτ
in dño deo ipſius. Qui fecit celū
ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. Τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν
terrā: mare ⁊ oīa q̄ in eis. Qui
τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Τὸν
ſtodit veritatē in ſeculū: q facit iuditiū
λάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα, ποιοῦντα κρίμα τοῖ
iniuriā patiētib9: q dat eſcā eſuriētib9. Dñs ſo
ἀδικουμένοις, διδόντα τροφὴν τοῖς πεινῶσι. Κύριος λ
uit cōpeditos: dñs illumiat cecos: dñs erigi
ει πεπεδημένους, κύριος σοφοῖ τυφλούς, κύριος ἀνορθ
eliſos: dñs diligit iuſtos: dñs cuſto
κατερραγμένους, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους, κύριος φυλά
dit aduenas. Pupillū ⁊ viduā ſuſcipiet:
σει τοὺς προσηλύτους. Ορφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται
⁊ viā pctōꝝ diſpdet. Regnabit dñs in
καὶ ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸ
ſeculū: de9 tuus ſion in gñatione ⁊ gñatione.
αἰῶνα, ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

Alleluia. 146
Αλληλούϊα. ρμϛ

Laudate dñm qm̄ bonus pſalmus: deo nr̄o
Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός, τῷ θεῷ ἡμῶ
iocūda ſit laudatio: edificās hieruſalē dñs: diſ
ἡδυνθείη αἴνεσις, οἰκοδομῶν ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος, τὰς δια
perſiões iſrael cōgregabit. Qui ſanat cō
σπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει. Ο ἰώμενος τοὺς συντε
tritos corde: ⁊ alligat cōtritiões
τριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα
eoꝝ. Qui numerat multitudines ſtellaꝝ: ⁊ oib9 eis no
αὐτῶν. Ο ἀριθμῶν πλήθη ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνό
mina vocās. Magnus dñs nr̄: ⁊ magna virtus
ματα καλῶν. Μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς
eius: ⁊ ſapiētie eius nō eſt numer9. Suſ
αὐτοῦ, καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός. Ανα
cipiēs māſuetos dñs: humiliās āt pctōres vſqꝫ ad
λαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν δὲ ἁμαρτωλοὺς ἕως
terrā. Precinite dño in cōfeſſiōe: pſallite deo
γῆς. Εξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, ψάλατε τῷ θεῷ
nr̄o in cithara. Qui operit celū in nubibus:
ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ. Τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις,
qui parat tre pluuiā. Qui pducit in mōtib9 fe
τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν. Τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι χόρ
nū: ⁊ herbā ſeruituti hoīum. Qui dat
τον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. Διδόντι τοῖς
iumētis eſcā ipoꝝ: ⁊ pullis coruoꝝ
κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων
inuocātibus eū. Nō in fortitudine
τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. Οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ
equi volūtatē habebit: neqꝫ ī tibiis viri bn̄pla
ἵππου θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδο
citū ē ei. Bn̄placitū ē dño ſup timētes eū: ⁊
κεῖ. Εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, καὶ
in eis qui ſperāt ſup miā eius.
ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Alleluia aggei ⁊ zacharie. 147.
Αλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμζ.

Lauda hieruſalē dñm: lauda deū tuū
Επαίνει ἱερουσαλὴμ τὸν κύριον, αἴνει τὸν θεόν σου
ſion. Qm̄ cōfortauit ſeras portaꝝ tuaꝝ: bn̄=
σιών. Οτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐ
dixit filiis tuis in te. Qui poſuit fines tuos
λόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί. Ο τιθεὶς τὰ ὅριά σου
pacē: ⁊ adipe frumēti ſatiat te.
εἰρήνην, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπιπλῶν σε.

Qui emittit eloquiū ſuū tre: velociter cur
Ο ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ, ἕως τάχους δρα=
ret ſermo eius. Qui dat niuē ſuā ſicut lanā:
μεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ. Διδόντος χιόνα αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον,
nebulā ſicut cinerē ſpargit. Mittit chryſtallū
ὁμίχλην ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντος. Βάλλοντος κρύσταλλον
ſuū ſicut bucellas: ante faciē frigoris eius quis
αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμούς, κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς
ſuſtinebit? Emittet v̄bū ſuū: ꝛ liq̄faciet ea:
ὑποστήσεται; Ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τήξει αὐ=
flabit ſpūs eius: ꝛ fluēt a=
τά, πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥυήσεται ὕδα=
que. Qui annūciat v̄bū ſuū iacob: iu
τα. Ο ἀπαγγέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῷ Ἰακώβ, δικαι=
ſtitias ꝛ iudicia ſua iſrael. Non ſecit ta=
ώματα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ἰσραήλ. Οὐκ ἐποίησεν οὕ=
ter omī natiōi: ꝛ iudicia ſua nō manifeſtauit eis.
τως παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς.

Alleluia aggei ꝛ zacharie. 148.
Αλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμη´.

Laudate dnīz de celis: laudate eū
Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν
in excelſis. Laudate eū oēs angeli e=
ἐν τοῖς ὑψίστοις. Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐ=
ius: laudate eū oēs v̄tutes eius. Laudate
τοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Αἰνεῖτε
eū ſol ꝛ luna: laudate eū oēs ſtelle ꝛ
αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα καὶ
lumē. Laudate eū celi celoꝝ: ꝛ
τὸ φῶς. Αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ
aqua q̄ ſup celos: laudēt nomē
ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα
dnī. Quia ipe dixit ꝛ facta ſunt: ipe māda
κυρίου. Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλα=
uit ꝛ creata ſunt. Statuit ea in ſeculū: ꝛ in
το καὶ ἐκτίσθησαν. Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς
ſeculū ſeculi: preceptū poſuit ꝛ nō prete
τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πρόσταγμα ἔθετο καὶ οὐ παρε=
ribit. Laudate dnīz de tra: dracones
λεύσεται. Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς, δράκοντες
ꝛ oēs abyſſi. Ignis grando nix glaties
καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι. Πῦρ χάλαζα χιὼν κρύσταλλος
ſpūs procellaꝝ: que faciūt v̄bū eius.
πνεῦμα καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.
Mōtes ꝛ oēs colles: ligna fructifera ꝛ om=
Τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοί, ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶ=
nes cedri. Beſtie ꝛ vniuerſa pecora: ſerpētes ꝛ
σαι κέδροι. Τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετὰ καὶ
volucres pennate. Reges tre ꝛ oēs ppl̄i:
πετεινὰ πτερωτά. Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοί,
principes ꝛ oēs iudices tre. Iuuenes ꝛ vir
ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς. Νεανίσκοι καὶ παρ=
gines: ſenes cū iunioribꝰ: laudēt no
θένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων, αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνο=
mē dnī: qꝛ exaltatū eſt nomē eius ſolius. Confeſſio e=
μα κυρίου, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου. Ἐξομολόγησις αὐ=
ius ſup trā ꝛ celū: ꝛ exaltabit cornu ppl̄i ſui. Hymnꝰ oī=
τοῦ ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ, καὶ ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτοῦ. Ὕμνος πᾶ=
bus ſctis eius: filijs iſrael: pplo ap̄pīquāti ſibi.
σι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

Alleluia. 149.
Αλληλούϊα. ρμθ´.

Cantate dn̄o cāticū nouū: laus eius
Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ἡ αἴνεσις αὐτοῦ
in eccleſia ſctōꝝ. Letetur iſrael in eo qui
ἐν ἐκκλησίᾳ ὁσίων. Εὐφρανθήτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ
facit eū: ꝛ filij ſion exultēt in
ποιήσαντι αὐτόν, καὶ υἱοὶ Σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ
rege ſuo. Laudēt nomē eius in choro:
βασιλεῖ αὐτῶν. Αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ,

[f]Qui emittit[g]eloquium
ſuum[h]terre:[k] velociter
[l]currit[m]verbū eiꝰ.[n]Qui
dat[o]niuem [p]quaſi lanā:
[q]pruinas[r]quaſi cinerem
[s]ſpargit.[t]Proiicit [u]glaci
em ſuam[x]quaſi bucellas
[y]ante faciem [z]frigoris e=
ius[a]quis[b]ſtabit?[c] Mittet
[d]verbū ſuū[e]& ſoluet illa:
[f]ſpirabit[g] ſpū ſuo &[h]flu=
ent[i]aque.[k]Qui annūci=
at[l]verbū ſuū[m]iacob:[n]p̄=
cepta ſua[o]& iudicia ſua
[p]iſrael.[q]Non[r]fecit[s]ſimili
ter[t]omni[u]genti:[x]& iudi
cia ſua[y]non [z]cognoſcēt.
[a]Aleluia.

[a]Aleluia. 148.

Laudate[b] dominum
[c]de[f]celis:
[g]laudate eū[h] in excelſis.
[i]Laudate eum [k]omnes
[l]angeli eius:[m]laudate e=
um[n]oēs [o]exercitus eius.
[p]Laudate eū[q]ſol[r]& luna:
[s]laudate eum[t]omnes
[u]ſtelle[x]luminis.[y]Laudate
eum[z]celi[a]celorum:
[b]& aque[c]que[d]ſuper [e]ce=
los ſunt:[f]Laudent
[h]nomē[i]domini:[k]quoni=
am[l]ipſe[m]mandauit
[n]& creata ſūt.[o]Et ſtatuit
ea[p]ī eternū &[q]in ſecl'm:
[r]preceptū[s]dedit[t] & non
[u]preteribit.[x]Laudate
[z]dominum[a]de[b]terra:
[c]dracones[d]& omnes
[e]abyſſi.[f]Ignis[g] grando
[h]nix[i]glacies:
[k]ventus[l]turbo [m]q̄ facitis
[n]ſermonē eiꝰ.[o] Montes
[p]& oēs[q]colles:[r]lignū[s]fru
ctiferū[t]& vniuerſe[u]cedri
[x]Beſtie[y]& oīa[z] iumenta:
[a]reptilia[b]& aues[c] volan=
tes.[d] Reges[e]terre[f]& om
nes[g] populi:
[h]principes[i] & vniuerſi
[k]iudices[l]terre.[m]Iuuenes
[n]&[o]virgies:[p]ſenes[q]cum
[r]pueris:[s]Laudēt [u]nomē
[x]dn̄i:[y]qm̄[z] ſublime
[a]nomen eius[b]ſoliꝰ:[c]glo=
ria eius[d]in[f]celo & in[e] ter
ra.[g]Et exaltauit[h]cornu
[i]populi ſui:[k]laus
[l]omnibus[m]ſanctis eius:
[n]filiis[o]iſrael[p]populo
[q]appropinquanti ſibi.
[s]Aleluia.

[a]Aleluia. 149.

Cantate[c]domino
[d]canticum[e]nouum:
[f]laus eius[g]in cōgregatio
ne[h]ſanctorum.[i]Letetur
[k]iſrael[l]in factore ſuo:[m]fi
lii[n]ſion[o]exultent
[p]i rege ſuo.[q]Laudēt[r]no=
men eius[s]in choro:

הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד מְהֵרָה
יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר — רוץ
כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ — כפר פזר
כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃ — שלך פתת
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ — פנה קרר
יִזְּלוּ מָיִם׃ מַגִּיד דְּבָרוֹ לְיַעֲקֹב — עמד שלח
חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ לֹא — מסס נשב
עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל — נזל נגד
יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃ — חקק שפט

cxlviii.

הַלְלוּיָהּ

הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם
הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָל — רום
מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָו׃ — לאך
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל
כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם — כבב
וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ יְהַלְלוּ — הלל
אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה
וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם — ברא עמד
חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת — עלם עבר
יְהוָה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל — תנן
תְּהֹמוֹת׃ אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר — קטר
רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃ הֶהָרִים
וְכָל גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים׃ — פרה
הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר — צפר
כָּנָף׃ מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים
שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ בַּחוּרִים — שור
וְגַם בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים׃ — בחר בתל
יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב — הלל שגב
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ — בדד
וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל — רום הלל
חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ — חסד
הַלְלוּיָהּ׃ cxlix. הַלְלוּיָהּ
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ — שור
תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים׃ יִשְׂמַח — שמח
יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ — עשה גול
בְמַלְכָּם׃ יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל — חול

תָּפַף כִּנֵּר	בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ׃ כִּי רוֹצֶה
זָמַר רָצָה	יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃
פָּאַר עָנָה	יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל
יָשַׁע עָלַז	מִשְׁכְּבוֹתָם׃ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם
כָּבַד רָנַן	וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃ לַעֲשׂוֹת
שָׁכַב גָּרַן	נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃
כָּה עָשָׂה	לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים
יָכַח לְאֹם	וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃ לַעֲשׂוֹת
זָקַק כָּבַד	בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל
עָשָׂה שָׁפַט	חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ׃
כָּתַב	cl.
חָסַד	הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל
רָקַע עָזַז	בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃
	הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב
שָׁפַר	גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר
כִּנֵּר	הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ
תָּפַף חָלַל	בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
מִן	וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע
רוּעַ	הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל
הָלַל	הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

in tympano & cithara cātēt ei. Quia complacet sibi dn̄s in pplo suo: exaltabit māsuetos in iesu. Exultabūt sancti in gloria: laudabunt in cubilibus suis. Exaltatiōes dei in gutture eorū: & gladii ancipites in mānibus eorū. Ad faciēdā vindictā in gentibus: increpatiōes ī populis. Vt alligēt reges eorū in catenis: & inclytos eorum ī cōpedibus ferreis. Vt faciant in eis iudicium scriptum: decor est oībus sanctis eius. Aleluia.

Aleluia. 150.

LAudate deum ī sctō eius: laudate eū in fortitudine potētie eius. Laudate eū in fortitudinibus eius: laudate eū iuxta multitudinem magnificētie sue. Laudate eū in clāgore buccine: laudate eū in psalterio & cithara. Laudate eum in tympano & choro: laudate eum ī cordis & orgāo. Laudate eū ī cymbalis sonātibus: laudate eū ī cymbalis tinnientibus. Omne qđ spirat laudet dominū. Aleluia.

in tympano τ psalterio psallant ei. Qui bn̄placitū ē dn̄o in pplo suo: τ exaltabit māsuetos in salute.
ἐν τυμπάνῳ καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ. Ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει πραεῖς ἐν σωτηρίᾳ.
Exultabūt sctī in glīa: τ letabūtur in cubilibus suis. Exultatiōes dei in gutture eoꝝ: τ
Καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ, καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν. Αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, καὶ
gladij ancipites in manibus eoꝝ. Ad faciēdā vindictā in natiōibus: īcrepatiōes in pplīs. Ad alligādos
ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς ἐν τοῖς λαοῖς. Τοῦ δῆσαι τοὺς
reges eoꝝ in cōpedibus: τ nobiles eoꝝ in manicis ferreis. Ut faciāt in eis iudiciū cōscriptū: glīa hec erit oībus sctīs eius.
βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις, καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς. Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρίμα ἔγγραπτον, δόξα αὕτη ἔσαι πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Alleluia. 150.
Ἀλληλουΐα. ρν´.

LAudate deū in sctīs eius: laudate eū in firmamēto ꝟtutis eius. Laudate eū in virtutibus eius: laudate eū scd̄m multitudinē magnitudinis eius. Laudate eū in sono tube: laudate eū in psalterio τ cithara. Laudate eū in tympano τ choro: laudate eū in chordis τ organo. Laudate eū in cymbalis bn̄sonātibus: laudate eū in cymbalis iubilationis. Oīs spūs laudet dn̄m.
Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον.

Explicit psalterium.

EPISTOLA ſancti Hieronymi preſbyteri ad Chromacium & Heliodorum Epiſcopos de libris Salomonis.

VNGAT EPISTOLA
quos iungit ſacerdotium:
immo charta non diuidat
quos Chriſti nectit amor.
Cōmentarios ī Oſee amos
& Zachariā:malachiā quo-
q; poſcitis. Scripſiſſem ſi li
cuiſſet pre valitudine. Mit-
titis ſolatia ſumptuum: no-
tarios noſtros & librarios
ſuſtentatis vt vobis potiſſi-
mum noſtrum deſudet inge
nium. Et ecce ex latere frequens turba diuerſa poſcentiu3
quaſi aut equum ſit me vobis eſurientibus & aliis labora-
re: aut in ratione dati & accepti: cuiq; preter vos obnoxius
ſim. Itaq; longa egrotatione fractus: ne penitus hoc an-
no reticerem: & apud vos mutus eſſem: tridui opus nomi
ni veſtro conſecraui interpretationem videlicet trium Sa-
lomonis uoluminum: maſloth quod Hebrei parabolas:
vulgata autem editio prouerbia vocat: coheleth quē grece
eccleſiaſten: latine contionatorem poſſumus dicere: ſiraſi-
rim quod in lingua noſtra vertitur canticū canticorum.
Fertur & panaretos Ieſu filii ſirach liber: & alius pſeudo-
graphus qui ſapientia Salomonis inſcribitur. Quorum
priorem hebraicum repperi: non eccleſiaſticum vt apud
latinos: ſed parabolas prenotatum. Cui iuncti erant eccle-
ſiaſtes & canticum canticorum: vt ſimilitudinem Salomo-
nis non ſolum numero librorum: ſed etiam materiaru3 ge
nere coequaret. Secundus apud hebreos nuſq; eſt: quia &
ipſe ſtilus grecam eloquentiam redolet: & nonnulli ſcripto
rum veterum hunc eſſe iudei Philonis affirmant. Sicut er
go iudith & tobie & machabeorum libros legit quide3 eos
eccleſia: ſed inter canonicas ſcripturas nō recipit: ſic & hec
duo volumina legat ad edificationem plebis: non ad autori
tatem eccleſiaſticorum dogmatum confirmandam. Si cui
ſane ſeptuaginta interpretum magis editio placet: habet
eam a nobis olim emendatam. Neq; enim noua ſic cudi-
mus vt vetera deſtruamus. Et tamen cum diligentiſſime le
gerit: ſciat magis noſtra ſcripta intelligi: que non in tertiū
vas tranſfuſa coacuerint: ſed ſtatim de prelo puriſſime com
mendata teſte: ſuum ſaporem ſeruauerint.

Explicit epiſtola ſancti Hieronymi.

Incipit prologus in libros eoſdem.

RIBVS nominibus vocatu3
fuiſſe Salomonē ſcripture ma
nifeſtiſſime docent. Pacificu3
id eſt Salomonē: & idida. hoc
eſt dilectum domini: & quod
nūc dicitur coheleth idē eccle
ſiaſten. Eccleſiaſtes autem gre
co ſermōe eſt appellatus: quia
cœtum .i. eccleſiam congreget
quem nos nuncupare poſſu-
mus contionatorem: eo ꝙ lo-
quatur ad populum: & ſermo
eius nō ſpecialiter ad vnum ſed ad vniuerſos dirigatur ge
neraliter. Porro pacificus & dilectus domini ab eo ꝙ re-
gno eius pax fuerit: & eum dominus dilexerit appellatus
eſt. Nam & pſal. xliiii. & .lxxi. dilecti & pacifici titulo preno
tātur. Qui tamē & ſi ad prophetiam chriſti eccleſieq; per-
tinentes: felicitatem & vires Salomonis excedunt: tamen
ſecundum hiſtoriam ſuper Salomonem ſcripti ſunt. Itaq;
iuxta numerum vocabuloru3 tria volumina edidit. prouer
bia: eccleſiaſten: canticum canticorum. In prouerbiis par-
uulum docens: & quaſi de officiis per ſententias erudiens.
Vnde & ad filiū ſermo crebro repetitur. In eccleſiaſten ve-
ro mature virum etatis inſtituens: ne quicq; in mundi re
bus putet eſſe perpetuū: ſed caduca & breuia vniuerſa que
cernimus. Ad extremum iam conſumatum virum & calca
to ſeculo preparatum: in canticis canticorum ſponſe iun
git amplexibus. Niſi enim prius reliquerimus vitia: & pō
pis ſeculi renunciantes expeditos nos ad aduentum prepa
rauerimus: non poſſumus cantare canticum canticorum.
Sed & hoc diligentius attendendum: tres libros autore di
uerſo eſſe intitulatos. In prouerbiis enim notātur prouer
bia Salomonis filii Dauid regis Iſrael. In eccleſiaſten vero
verba eccleſiaſtes filii dauid regis hieruſalem. Superfluum
quippe eſt iſrael hic: quod male in grecis & latinis codici-
bus inuenitur. In cantico autem canticorum nec filius da
uid nec rex iſrael ſiue hieruſalem preſcribitur: ſed tantum
canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia
& rudis inſtitutio ad duodecim tribus & ad totum pertinet
Iſrael. & quomodo contemptus mundi nō niſi metropoli
tis conuenit: hoc eſt habitatoribus in hieruſalem: ita canti
cum canticorum ad eos proprie pertinet qui tātum ſup-
na deſiderant. Ad incipientes & proficientes & paterna di
gnitas & regni proprii merito vendicatur auctoritas. Ad
perfectos vero vbi non timore eruditur ſed amore: propri
um nomen ſufficit: & equalis magiſter eſt & neſcit eſſe ſe
regem. Que omnia referuntur ad Chriſtum.

Incipit alius Prologus.

RES libros Salomonis .i. pro
uerbia: eccleſiaſten: canticum
cāticorum: veteri .lxx. interp̄-
tum autoritati reddidi vel an
tepoſitis lineis ſuperflua que-
q; deſignans: vel ſtellis titulo
prenotatis: ea que minus ha-
bebantur interſerens. vt pleni
us paula & euſtochium cogno
ſcatis quid in libris noſtris mi
nus ſit: quidve redundet. Nec
non etiā illa que imperiti trāſ
latores male in linguam noſtram de greco ſermone verte-
rant oblitterans & antiquans: curioſiſſima veritate corre-
xi. Et vbi prepoſtero ordine atq; peruerſo ſententiarum
fuerat lumen ereptum: ſuis locis reſtituēs feci itelligi quod
latebat. Porro in eo libro qui a pleriſq; ſapientia Salomo-
nis inſcribitur: & in eccleſiaſtico quem eſſe Ieſu filii ſyrach
nullus ignorat: calamum temperaui: tantummodo canoni
cas ſcripturas vobis emendare deſiderans: & ſtudium meū
certis magis q̄ dubiis commendare. Ideo greco & hebreo
prefatiuncula vtraq; in libro premiſſa eſt: quia nonnulla
de greco hoc ad illuminationem ſenſus & legentis edifica-
tionem vel inſerta hebraice tranſlationi: vel extrinſecus iū
cta ſunt. Et idcirco q legis ſemp peregrina memento.

Explicit prologus. B. Hieronymi.

מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי
בִינָה׃ לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק
וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים׃ לָתֵת לִפְתָאיִם
עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃ יִשְׁמַע
חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת
יִקְנֶה׃ לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי
חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃ יִרְאַת יְהוָה
רֵאשִׁית דַּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים
בָּזוּ׃ שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל
תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃ כִּי לִוְיַת חֵן הֵם
לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶךָ׃
בְּנִי אִם יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל תֹּבֵא׃
אִם יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה
לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם׃ נִבְלָעֵם
כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי
בוֹר׃ כָּל הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא
בָתֵּינוּ שָׁלָל׃ גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ
כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃ בְּנִי אַל
תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ
מִנְּתִיבָתָם׃ כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ
וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ דָּם׃ כִּי חִנָּם מְזֹרָה
הָרָשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל בַּעַל כָּנָף׃
וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃
כֵּן אָרְחוֹת כָּל בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת
נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃ חָכְמוֹת בַּחוּץ
תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי
שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר׃ עַד
מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶתִי וְלֵצִים
לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ
דָעַת׃ תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה
לָכֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם׃
יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֵנוּ נָטִיתִי יָדִי
וְאֵין מַקְשִׁיב׃ וַתִּפְרְעוּ כָל עֲצָתִי

יָדַע יָסַר
בִּין לָקַח
שָׂכַל שָׁפַט
יָשַׁר נָתַן
פָּתָה זָמַם
שָׁמַע יָסַף
בִּין חָבַל
קָנָה לוּץ
חוּד
אֱוִל
בָּזָה
נָטַשׁ יָרָה
לָוָה
פָּתָה אָבָה
אָמַר יָלַךְ
אָרַב צָפַן
נָקָה בָּלַע
שָׁאַל תָּמַם
יָרַד מָצָא
מָלֵא בַּיִת
גָּרַל נָפַל
הָיָה הָלַךְ
נָתַב רוּץ
רוּץ מָהַר
זָרָה
אָרַב
לָקַח
רָנַן נָתַן
הָמָה קָרָא
אָמַר
פָּתָה אָהַב
לוּץ כָּסַל
שָׂנֵא יָדַע
שׁוּב יָכַח
נָבַע יָדַע
מָאֵן נָטָה
קָשַׁב פָּרַע
יָעַץ

Incipit liber puebiorū.

Parabole salomonis filii dauid regis israel: ad sciendā sapientiā & disciplinā. Ad intelligenda verba prudentie. & suscipiēdā eruditionē doctrine iustitiā & iudiciū & equitatē. Vt detur paruulis astutia: & adolescenti scientia & intellectus. Audiens sapiēs sapientior erit: & intelligēs gubernacula possidebit. Animaduertet parabolā & interp̄tationē verba sapientum & enigmata eorū. Timor dn̄i initiū sapiē: sapiētiā atq͡z doctrinam stulti despiciūt. Audi fili mi disciplinam patris tui: & ne dimittas legē m̄ris tue. Vt addatur gratia capiti tuo & torques collo tuo. Fili mi si te lactauerint peccatores ne acqeicas eis. Si dixerint veni nobiscum: insidiemur sanguini: abscondamus tendiculas cōtra insontē frustra. Deglutiamus eū sicut infernus viuentē & integrū quasi descendētem in lacū. Oēm preciosā substātiā reperiem⁹: implebim⁹ domos n̄ras spoliis. Sortē mitte nobiscū marsupiū sit vnū oīum nostrū. Fili mi ne ambules cū eis: p̄hibe pedem tuū a semitis eoꝝ. Pedes enī illorū ad malū currunt: & festināt vt effundāt sanguinē. Frustra āt iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoq͡z cōtra sanguinē suū insidiātur: & moliūtur fraudes cōtra aīas suas. Sic semite oīs auari: animas possidentiū rapiūt. Sapientia foris predicat: in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat in foribus portarum vrbis profert verba sua dicēs Vsqueq͡z paruuli diligitis infantiam: & stulti ea que sibi sunt noxia cupient: & imprudentes odibunt scientiā? Conuertimini ad correptionē meā. En p̄ferā vobis spūm meū: ostēdā vobis verba mea. Quia vocaui & renuistis: extēdi manū meā & nō fuit qui aspiceret. Despexistis oē cōsiliū meū:

PARABOLE SALOMONIS.
ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ

Parabole salomonis filij dauid: q
Ἀροιμίαι σολομῶντος υἱοῦ δαυίδ, ὃ
gnauit in israel: ad sciendū sapi
σίλευσεν ἐν ἰσραήλ, γνῶναι σοφία
disciplinā: ad itelligēdū q͡z ꝟba prud
παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρονή
ad suscipiēdas q͡z iuolutiões ſmonū ⁊ solutiões enigmatū:
δέξασθαί τε στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, ν
ligēdā q͡z iustitiā verā: ⁊ iudiciū dirigendū: vt det
τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύνειν, ἵνα δῷ
plicib⁹ astutiā: puero āt nouo sensū q͡z ⁊ cogitat
κοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννο
hec em̄ audiēs sapiēs sapiētior erit. at itelligē
τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται· ὁ δὲ νοήμων
bernationē possidebit. aīaduertet q͡z pabolā ⁊ tenebros
βέρνησιν κτήσεται· νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸ
monē: ꝟba q͡z sapientū ⁊ enigmata. Initiū sapie ti
γον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα. Ἀρχὴ σοφίας φό
dn̄i: itellect⁹ āt bon⁹ oībus faciētib⁹ eā. pieta
κυ, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. εὐσέβ
āt in deū initiū sensus: sapiam āt ⁊ disciplinā impi
δὲ εἰς θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβ
despiciēt. audi fili leges patris tui: ⁊ ne repe
ἐξουθενήσουσιν. Ἄκουε υἱὲ νόμους πρός σου, καὶ μὴ ἀπ
statuta matris tue. coronā em̄ gratiaꝝ suscipies tuo ꝟtic
θεσμοὺς μρός σου. στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ κορυφῇ,
torquē aureū circa tuū collū. Fili ne te deceperi
κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ. Υἱὲ μή σε πλανήσω
viri impij: neq͡z volueris. si aduocauerint
ἄνδρες ἀσεβεῖς, μὴ δὲ βουληθῇς. ἐὰν παρακαλέσωσί σ
dicētes: veni nobiscū comūica sanguinis: abscōdam⁹
λέγοντες, ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν κοινώνησον αἵματος, κρύψωμε
in terrā viꝝ iustū frustra: deglutiam⁹ āt eū sicu
εἰς γῆν ἄνδρα δίκαιον ἀδίκως, καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσ
ifern⁹ viuentē: ⁊ tollam⁹ ei⁹ memoriā d̄ terra: possessionē
ᾅδης ζῶντα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς, τὴν κτῆσιν
i⁹ p̄ciosam recipiam⁹: impleam⁹ āt domos n
αὐτοῦ τὴν πολυτελῆ καταλαβώμεθα, πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡ
stras spolijs: at tuā sortē mitte in nobis ⁊ marsup
τέρους σκύλων, τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, καὶ μαρσίπ
piū vnū sit nobis. Ne ambules vias cū eis: d
πιον ἓν γενηθήτω ἡμῖν. Μὴ πορευθῇς ὁδοὺς μετ' αὐτῶν, ἔ
clina pedē tuū a semitis eoꝝ. nā pedes illo
κλινον τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. οἱ γὰρ πόδες αὐτ
ad malitiā currūt. ⁊ festinātes sūt ad effundēdū sāguinē. nō e
εἰς κακίαν τρέχουσι. καὶ ταχινοὶ εἰσὶ τοῦ ἐκχέαι αἷμα. οὐ γὰ
frustra extēdunt retia pēnatis: ipi em̄ mortis p
ἀδίκως ἐκτείνονται δίκτυα πτερωτοῖς, αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μ
cipātes thesaurizāt sibi ips̄ mala: iste vie sūt
τέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά, αὗται αἱ ὁδοί εἰσ
oīum pficientiū iniq̄. nā impietate
πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα· τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴ
suā aīam auferūt. sapia in egressib⁹ laudat: in ā
ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ
plateis audaciā ſmonis habēt. In sūmis āt muris p̄di
πλατείαις παρρησίαν ἄγει. Ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσε
cat: in āt portis ciuitatis cōfidēs dicit. q̄nto tpe
ται, ἐπὶ δὲ πύλαις πόλεως θαρροῦσα λέγει. ὅσον ἂν χρόνον
inocētes iherebūt iusticie nō cōfundent. at stul
ἄκακοι ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης οὐκ αἰσχυνθήσονται. οἱ δὲ ἄφρο
ti iniurie exn̄tes desideratores: impij facti odio ha
νες τῆς ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίση
buerūt sensū ⁊ obnoxij facti sūt redargutionib⁹. ecce pre
σαν αἴσθησιν καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις. ἰδοὺ προ
mittā vobis mei spūs verbū. docebo āt vos meū ſmonē.
ήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.
qm̄ vocabā: ⁊ nō audistis. ⁊ extendebā ſmones:
ἐπειδὴ ἐκάλουν, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε. καὶ ἐξέτεινον λόγους,
⁊ nō attēdebatis. sed irrita faciebatis mea cōsilia.
καὶ οὐ προσείχετε. ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς.

at meis redargutiōib⁹ nō itēdebatis. Igitur τ ego in ve
δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. Τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑ
interitu irridebo. ↄtra gaudebo aūt qn̄
μετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι. καταχαροῦμαι δὲ ἡνίκα
supuenerit vobis pnities. τ qn̄ aduenerit vobis subito tu
ἐπέρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θό
⁹: et subuersio tanq̄ tēpestas affuerit: aut qn̄ vene
ρυβος, ἡ δὲ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι παρῇ, ἢ ὅταν ἔρχη
obis tribulatio τ obsessio. erit .n. qn̄ inuocabi
ὑμῖν θλῖψις καὶ πολιορκία. ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσῃ
me: ego aūt nō exaudiam vos. q̄rent me mali:
σθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν. ζητήσουσί με κακοί,
ō inuenient. odio hūerūt .n. sapiam: at timorē
οὐχ εὑρήσουσιν. ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον
nō receperūt: neq̄ voluerūt meis attēdere consi
ου οὐ προείλοντο, οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βου
subsānauerūt aūt meas redargutiōes. igiť cōedent
. ἐμυκτήριζον δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους. τοιγαροῦν ἔδονται τῆς
vie fruct⁹: τ sue ipietatis im=
ῶν ὁδοῦ τοὺς καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλη
unť. qm̄ .n. iiuriā feceťt puulis: interficienť: τ
σονται. ἀνθ᾽ ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ
tio ipios pdet. at me audiēs habitabit
ετασμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει
pe: τ q̄escet absq̄ terrore ab omni malo.
ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Ca. 2

Fili si suscipiēs smonē mei p̄cepti abscōderis penes
Υἱὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σε
n: audiet sapiam auris tua: τ adūcies
αυτῷ, ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς
tuū i intellectū: adūcies aūt ipm in admoni
καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτη
filio tuo. si .n. sapiam inuocaueris: τ intel
σιν τῷ υἱῷ σου. ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ τῇ συ
ꝯcederis vocē tuā: at sensum ꝯ q̄sieris magna
ἐσει δῷς φωνήν σου, τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγάλῃ τῇ
: τ si q̄sieris eam q̄si argētū τ sicut thesauros
φωνῇ, καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ ὡς θησαυροὺς
at⁹ fueris illam: tūc intelliges timorē dn̄i: τ scien=
ἐξερευνήσῃς αὐτήν, τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπί=
dei inuenies. q̄ dn̄s dat sapiam: τ ex
γνωσιν θεοῦ εὑρήσεις. ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ
ei⁹ cognitio τ itellectus: τ thesaurizat di=
προσώπου αὐτοῦ γνῶσις καὶ σύνεσις, καὶ θησαυρίζει τοῖς κα
tib⁹ salutē. proteget aūt viam eoꝝ: ad ser
τορθοῦσι σωτηρίαν. ὑπερασπιεῖ δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν, τοῦ φυ
viā iustificationū τ viam eoꝝ q̄ reuerēť eū cu=
λάξαι ὁδὸν δικαιωμάτων, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων αὐτὸν δια
let. tūc intelliges iusticiam τ iudiciū: τ di=
φυλάξει. τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρίμα, καὶ κατορ
s omnes semitas bonas. Si .n. venerit sapia in
θώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθούς. Ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς
mentē: at sensus tue aīe pulcher esse uidebiť:
διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ,
liū bonū custodiet te: cogitatio aūt scā suabit te: vt
βουλὴ καλὴ φυλάξει σε, ἔννοια δὲ ὁσία τηρήσει σε, ἵνα
at te a via mala τ a viro loquen
ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦν=
nihil fidele. ve q̄ relinquūt vias rectas
τος μηδὲν πιστόν. ὦ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας
ambulēt in viis tenebraꝝ. ve q̄ letantur
τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς σκότους. ὦ οἱ εὐφραινόμενοι
malis τ gaudent in subuersione mala: quoꝝ
ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ καταστροφῇ κακῇ, ὧν αἱ
ite puerse τ curue: orbite eoꝝ:
τρίβοι σκολιαὶ καὶ καμπύλαι, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν,
longe te faciendū a via recta: τ alie=
τοῦ μακράν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλό
n iuste sententie. Fili ne te ꝯphēdat ma=
τριον τῆς δικαίας γνώμης. Υἱὲ μή σε καταλάβῃ κα=
cōsiliū: q̄ reliquit
κὴ βουλή, ἡ ἀπολιποῦσα

& increpatiōes meas neglexistis. Ego quoq̄ in interitu vr̄o ridebo: & subsānabo cū vobis id qd̄ timebatis aduenerit. Cum irruerit repentina calamitas: & interit⁹ q̄si tēpestas ingruerit: qn̄ venerit sup vos tribulatio & angustia. Tunc inuocabūt me: & nō exaudiā: mane cōsurgēt: & non inuenient me. Eo q᷑ exosam habuerint disciplinam: & timorē domini nō susceperint: nec acquieuerint cōsilio meo: & detraxerint vniuerse correptioni mee. Comedēt igitur fruct⁹ vie sue: suisq̄ consiliis saturabuntur. Auersio paruulorum interficiet eos: prosperitas stultoꝝ pdet eos. Qui aūt me audierit absq̄ terrore requiescet: & abūdātia pfruetur timore malorū sublato.

Fili mi si susceperis sermones meos: 2.
& mandata mea abscōderis penes te: vt audiat sapiām auris tua: iclina cor tuū ad cognoscēdā prudentiā. Si enim sapientiam inuocaueris: & iclinaueris cor tuū prudentie: si q̄sieris eam q̄si pecuniam & sicut thesauros effoderis illā: tūc intelliges timorem dn̄i: & scientiam dei inuenies. Quia dn̄s dat sapientiā: & ex ore eius sciētia & prudentia. Custodiet rectorum salutem: & proteget gradiētes simpliciter. Seruās semitas iustitie: & viam sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusticiā & iudicium & equitatē: & oēm semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuū: & scientia anime tue placuerit: consilium custodiet te: & prudentia seruabit te. Vt eruaris a via mala: & ab homine qui peruersa loquitur. Qui relinquūt iter rectum: & ambulant per vias tenebrosas. Qui letantur cū male fecerint: & exultāt in rebus pessimis. Quorum vie peruerse sunt: & infames gressus eorum. Vt eruaris a muliere aliena & ab extranea q̄ mollit sermones suos: & relinquit

וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם׃ גַּם אֲנִי
בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא
פַחְדְּכֶם׃ בְּבֹא כְשֹׁאוָה פַּחְדְּכֶם
וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֶאֱתֶה בְּבֹא
עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה׃ אָז יִקְרָאֻנְנִי
וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא
יִמְצָאֻנְנִי׃ תַּחַת כִּי שָׂנְאוּ
דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה לֹא בָחָרוּ׃
לֹא אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל
תּוֹכַחְתִּי׃ וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם
וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ׃ כִּי מְשׁוּבַת
פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים
תְּאַבְּדֵם׃ וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן בֶּטַח
וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה׃

Cap. ij.

בְּנִי אִם תִּקַּח אֲמָרָי
וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃ לְהַקְשִׁיב
לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֶּה לִבְּךָ לַתְּבוּנָה׃
כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה
תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃ אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַכָּסֶף
וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה׃ אָז תָּבִין
יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃
כִּי יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת
וּתְבוּנָה׃ יִצְפֹּן לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה
מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם׃ לִנְצֹר אָרְחוֹת
מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר׃ אָז
תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל
מַעְגַּל טוֹב׃ כִּי תָבוֹא חָכְמָה
בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃ מְזִמָּה
תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִנְצְרֶכָּה׃
לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר
תַּהְפֻּכוֹת׃ הַעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר
לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי חֹשֶׁךְ׃ הַשְּׂמֵחִים
לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃
אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וּנְלוֹזִים
בְּמַעְגְּלוֹתָם׃ לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה
מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ הַעֹזֶבֶת

אבה
שחק לעג
בוא
אתה
קרא
ענה שחר
מצא
אבה
אכל פרה
יעץ שבע
שוב פתה
הרג שלה
כסל אבד
שכן
רוע
לקח צוה
צפן קשב
נטה בין
קרא
נתן בקש
טמן חפש
בין ידע
מצא
פה
ישה
תמם
שפט חסד
שמר ישר
עגל בוא
נעם זמם
שמר נצר
נצל רוע
דבר הפך
ילך
עשה גיל
לוז
איש
חלק

אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת בְּרִית   אלף נער
אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה׃ כִּי שָׁחָה אֶל   ברת
מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃
כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא   בוא שוב
יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃ לְמַעַן   נשג
תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת   ילך
צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃ כִּי יְשָׁרִים   צדק שמר
יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ   שכן תמם
בָהּ׃ וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ   יתר כרת
וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃   בגד נסח

Cap.iij.

בְּנִי תּוֹרָתִי אַל תִּשְׁכָּח   ירה שכח
וּמִצְוֺתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃ כִּי אֹרֶךְ יָמִים   צוה נצר
וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃   יום שנה
חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם   שלם יסף
עַל גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ׃   עזב
וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים
וְאָדָם׃ בְּטַח אֶל יְהוָה בְּכָל לִבֶּךָ
וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן׃ בְּכָל דְּרָכֶיךָ   שען
דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃ אַל   ידע ישר
תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת יְהוָה   היה
וְסוּר מֵרָע׃ רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ   רוע שרר
וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ כַּבֵּד אֶת יְהוָה   שקה
מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ׃   בוא
וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ   מלא ירש
יִפְרֹצוּ׃ מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל תִּמְאָס   קבץ יסר
וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃ כִּי אֶת   מאס קוץ
אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת   יכח אהב
בֵּן יִרְצֶה׃ אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה   רצה
וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃ כִּי טוֹב סַחְרָהּ   פוק בין
מִסְּחַר כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃   חרץ
יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ   פנה
לֹא יִשְׁווּ בָהּ׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ   שוה יום
בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי   ימן שמל
נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ עֵץ   כבד נתב
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ   שלם
מְאֻשָּׁר׃ יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ   חזק אשר

ducem pubertatis sue: & pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus eius: & ad inferos semite ipsius. Oēs qui ingrediuntur ad eā nō reuertētur: nec apprehendent semitas vite. Vt ambules in via bona: & calles iustorū custodias. Qui enim recti sunt habitabūt ī terra: & simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur: & qui inique agunt auferētur ex ea.

3.

Fili mi ne obliuiscaris legis mee: & p̄cepta mea cor tuū custodiat. Longitudinē enī dierū & annos vite & pacē apponent tibi. Misericordia & veritas te nō deserāt. Circūda eas gutturi tuo: & describe in tabulis cordis tui: & inuenies gratiā & disciplinā bonā corā deo & hoībus. Habe fiduciā in dn̄o ex toto corde tuo: & ne innitaris prudentie tue. In oībus viis tuis cogita illum: & ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum: time dominum: & recede a malo. Sanitas qppe erit vmbilico tuo: & irrigatio ossium tuorū. Honora dominū de tua substātia & de primitiis oīm frugū tuarū: & īplebūtur horrea tua saturitate: & vino torcularia redūdabūt. Disciplinā dn̄i fili mi ne abiicias: nec deficias cū ab eo corriperis. Quē enim diligit dn̄s corripit: & quasi pr̄ in filio cōplacet sibi. Beatus hō qui inuenit sapiētiā: & qui affluit prudentia. Melior acquisitio eius negotiatione argenti & auro primo fructus eius. Preciosior est cūctis opibus sapīa: & oīa q̄ desiderātur huic nō valēt cōparari. Longitudo dierū in dextera eius: & in sinistra illius diuitie & gloria. Vie eius vie pulchre: & oēs semite eius pacifice. Lignū vite est his qui apprehēderīt eā: & qui tenuerit eam beati. Dominus sapientia fundauit terram:

doctrinā adolescētie: τ testamētū diuinū obl
διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελη
posuit.n. apud morte domū eius: τ apud
ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρ
nū cū trigenis semitas eius. omnes
δὴ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς. πάντες οἱ
lantes in ea nō reuertētur: neqꝫ app̄h
πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ κατα
semitas rectas: nō.n. cōp̄henduntur ab
σι τρίβους εὐθείας. οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνι
vite. si.n. ābulauissēt semitas bonas: īuenissēt vtiqꝫ se
ζωῆς. εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τ
iusticie leues. Vtiles erūt hītatores fre: τ īnoc
δικαιοσύνης λείους. χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκα
relinquentur in ea. qm̄ recti habitabunt
ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γ
sancti relinquēt in ea. vie āt ipiorꝫ e tra
ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκ γῆς
tur at iniqui expellent ab ea.
ται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ᾽ αὐτῆς.

Fili meas leges ne obliuiscaris: at verba
Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά
custodiat tuū cor. lōgitudinē.n. vite τ ānos vite. τ
τηρείτω σὴ καρδία. μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς. κα
cem apponēt tibi. mīe τ fides ne desi
ρήνην προσθήσουσί σοι. ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλ
tibi. liga āt eas in tuo collo:
τωσάν σοι. ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, γρ
eas in tabula cordis tui τ īuenies gra
αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου καὶ εὑρήσεις χά
τ p̄uide bona coram dn̄o τ hominibus. esto
καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀνθρώπων. ἴσθι
fidēs in toto corde in deo: in āt tua sapīa ne ex
πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ, ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπ
ris. in omnibus viis tuis cognosce illā. vt dirigat
ρου. ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν. ἵνα ὀρθοτομῇ
vias tuas. ne sis prudēs apud temetipsū: time āt
ὁδούς σου. μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν
τ declina ab omni malo. tūc sanitas erit corp
καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ. τότε ἴασις ἔσται τῷ σώμ
tuo: τ curatio ossibus tuis. honora dn̄z de t
σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου. τίμα τὸν κν̄ ἀπὸ σ
iustis laboribus: τ p̄mitias da ei de tuis fructibus iu
δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικα
cie. vt impleant horrea tua saturitate frume
σύνης. ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῆ σίτ
vino āt torcularia tua redūdēt. Fili ne p̄uipēdas discipli
οἴνῳ δὲ αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν. Υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδεί
dn̄i: neqꝫ deficias ab ipo correptus. quē.n. diligit dn̄s co
κῡ, μὴ δὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κς̄ π
pit. verberat āt omnē filiū quē suscipit. Beatu
δεύει. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. Μακάρι
homo q̄ iuenit sapiam: τ mortal q̄ nouit prudētiā. meliu
αὐτὸς ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν. κρεῖσσ
.n. eā mercari: q̄ꝫ auri τ argenti thesauros
γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρού
p̄ciosior āt est lapidibus p̄ciosis. omne āt p̄ciosū n
τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐ
dignū illa est: lōgitudo.n. vite τ anni vite in dextera e
ἄξιον αὐτῆς ἐστι. μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ α
ius: in āt sinistra illius diuitie τ glīa: ex
τῆς, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ τοῦ στόμα
re eius p̄cedit iusticia legem āt τ miam in
τος αὐτοῦ ἐκπορεύεται δικαιοσύνη νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ
lingua fert. vie eius vie pulchre. τ oēs
γλώσσης φέρει. αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι α
semite eius in pace. lignū vite est oībus app̄hendē
τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ. ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχο
tibus eā: τ firmatis in eā vt in do
μένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ᾽ αὐτὴν ὡς ἐπὶ κυ
minū secura. Deus sapīa fundauit terrā:
ριον ἀσφαλής. Ο θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν,

parauit āt celos in prudētia. In ſenſu eiꝰ abyſſi
ἡτοίμασε δὲ οὐρανοὺς ἐν φρονήσει. Ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι
ſciſſi ſunt: nubes āt diſtillarūt rores. Fili ne effluas:
ἐῤῥάγησαν, νέφη δὲ ἐῤῥύησαν δρόσους. Υἱὲ μὴ παραῤῥυῇς,
cuſtodi āt meū ↄſiliū ⁊ ſentētiā: vt viuat aīa tua:
τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔννοιαν, ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου,
⁊ gratia ſit circū tuū collum. Erit āt ſanitas carnibꝰ
καὶ χάρις ᾖ περὶ σῷ τραχήλῳ. Ἔσται δὲ ἴασις ταῖς σαρξὶ
tuis: ⁊ cura tuis oſſibꝰ: vt ābules confi
σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς σοῖς ὀστέοις, ἵνα πορεύῃ πεποι
ſus in pace omnes vias tuas: at pes tuꝰ nō of
θὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προ
fendat. Si enī ſederis: ītrepidꝰ eris. Si āt dormieris ſua
σκόψῃ. Ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ. Ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡ=
uiter ſōniabis. Et nō paueſces terrorē ſuperuenientem:
δέως ὑπνώσεις. Καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν,
neq̧ ipetꝰ ipiorꝝ irruentes. Nā dn̄s erit in
οὐδὲ ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας. Ὁ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ
oībus vijs tuis: ⁊ firmabit tuū pedē vt nō quatiaris.
πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς.
Ne abſtineas bn̄ facere īdigēti: qn̄ vtiq̧ poſſit manꝰ tua auxilia
Μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ σου βοη=
ri. ne dicas reuertens redi: ⁊ cras dabo: potente
θεῖν. Μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω, δυνατοῦ
te exn̄te bn̄ facere. Nō .n. noſti qd pariet dies ſequēs.
σου ὄντος εὖ ποιεῖν. Οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.
Ne moliaris in tuū amicū mala: ꝑpe habitātē ⁊ con=
Μὴ τέκταινε ἐπὶ σὸν φίλον κακά, παροικοῦντα καὶ πε=
fidētē in te. Ne diligas īimicitias ↄtra hoīem fru=
ποιθότα ἐπὶ σοί. Μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μά=
ſtra: ne in te faciat malū. Ne acq̄ras malorꝝ
την, ἵνα μὴ εἰς σὲ ἐργάσηται κακόν. Μὴ κτήσῃ κακῶν
virorꝝ opprobria. Neq̧ emuleris vias eorꝝ. Impu
ἀνδρῶν ὀνείδη. Μὴ δὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Ἀκάθαρ
rus .n. corā dn̄o oīs iniquus. In āt iuſtis
τος γὰρ ἔναντι κυρίου πᾶς παράνομος. Ἐν δὲ δικαίοις
nō ↄciliū facit execratio dei in domibꝰ ipiorꝝ: domos
οὐ συνεδριάζει κατάρα κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύ
āt iuſtorꝝ bn̄dicūtur. Dn̄s ſuperbis reſi=
λεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται. Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντι=
ſtit: hūilibus āt dat grām. Gl'iaꝫ ſapiētes
τάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Δόξαν σοφοὶ
hereditabūt: at impij exaltaſt ignominiā.
κληρονομήσουσιν, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν. Ca. 4.
Audite filij diſciplinā patris: ⁊ attē=
Ἀκούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προ=
dite ad ſciēdū cogitationē. Donū enī bonū tribuā vo
σέχετε γνῶναι ἔννοιαν. Δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑ
bis: meū ſmonē ne derelinquatis. Filiꝰ .n. fui
μῖν, τὸν ἐμὸν λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. Υἱὸς γὰρ ἐγε=
⁊ ego patri obediēs: ⁊ dilectus in fa=
νόμην κἀγὼ πατρὶ ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προ=
cie matris. Qui dicebāt ⁊ docebant me: firme=
σώπῳ μητρός. Οἳ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρειδέ=
tur noſter ſermo in tuū cor. Cuſtodi p̄cep=
τω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν. Φύλασσε ἐντο=
pta: ne obliuiſcaris. Poſſide ſapiam poſſide itellectū: ne
λάς, μὴ ἐπιλάθῃ. Κτῆσαι σοφίαν κτῆσαι σύνεσιν, μὴ
obliuiſcaris: neq̧ cōtemnas eloqū mei oris: neq̧
ἐπιλάθῃ, μὴ δὲ παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος, μὴ δὲ
declines a verbis oris mei. Ne relinquas
ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου. Μὴ ἐγκαταλί=
eam ⁊ inherebit tibi. dilige eā ⁊ cuſto
πῃς αὐτὴν καὶ ἀνθέξεταί σου. ἐράσθητι αὐτῆς καὶ τηρή
diet te. Pricipiū ſapie: poſſide ſapiam ⁊ in omni
σει σε. Ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι σοφίαν καὶ ἐν πάσῃ
poſſeſſiōe tua acq̄re intellectū. Aggeribꝰ circūda illam:
κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν. Περιχαράκωσον αὐτήν,
⁊ exaltabit te: honora eam: vt te āplectatur. Vt
καὶ ὑψώσει σε, τίμησον αὐτήν, ἵνα σε περιλάβῃ. Ἵνα
det tuo capiti coronam grārum:
δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων,

Stabiliuit celos prudētia. Sapientia illius eruperunt abyſſi & nubes rore concreſcunt. Fili mi: ne effluāt hec ab oculis tuis. Cuſtodi legem meā & conſilium meū: & erit vita aīe tue: & grā faucibꝰ tuis. Tūc ambulabis fiducialiter in via tua: & pes tuus non impinget. Si dormieris: nō timebis: quieſces & ſuauis erit ſomnus tuus. Ne paueas repentino terrore: & irruentes tibi ruinas impiorum. Dn̄s enim erit in latere tuo & cuſtodiet pedē tuū ne capiaris. Noli ꝓhibere benefacere eū qui pōt. Si vales & ipſe bene fac. Ne dicas amico tuo vade & reuertere & cras dabo tibi: cū ſtatim poſſis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cū ille in te habeat fiduciā. Nō cōtendas aduerſus hominē fruſtra cū ipſe tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominē iniuſtum nec imiteris vias eiꝰ. qa abominatio eſt dn̄i oīs illuſor: & cū ſimplicibꝰ ſermocinatio eiꝰ. Egeſtas a dn̄o in domo ipii: habitacula aūt iuſtorum benedicētur. Ipſe deludet illuſores: & manſuetis dabit gratiā. Gloriā ſapientes poſſidebunt: ſtultorum exaltatio ignominia.

4.

Audite filii diſciplinā patris & attēdite vt ſciatis prudentiā. Donū bonū tribuā vobis: legem meā ne derelinq̄tis. Nā & ego filiꝰ fui patris mei: tenellꝰ & vnigenitꝰ corā matre mea & docebat me atq̧ dicebat. Suſcipiat ṽba mea cor tuū: & cuſtodi p̄cepta mea & viues. Poſſide ſapientiā: poſſide prudentiā. Ne obliuiſcaris: neq̧ declines a verbis oris mei. Ne dimittas eā & cuſtodiet te: dilige eā & cōſeruabit te. Principiū ſapiētie poſſide ſapiām: & in oī poſſeſſione tua acquire prudētiā. Arripe illā & exaltabit te: & glificaberis ab ea cū eā fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarū:

כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃ בְּדַעְתּוֹ
תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ
טָל׃ בְּנִי אַל יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר
תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃ וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ
וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח
דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃ אִם
תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה
שְׁנָתֶךָ׃ אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם
וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃ כִּי
יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ
מִלָּכֶד׃ אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו
בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת׃ אַל
תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר
אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃ אַל תַּחֲרֹשׁ עַל
רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח
אִתָּךְ׃ אַל תָּרוֹב עִם אָדָם חִנָּם
אִם לֹא גְמָלְךָ רָעָה׃ אַל תְּקַנֵּא
בְּאִישׁ חָמָס וְאַל תִּבְחַר בְּכָל
דְּרָכָיו׃ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת
יְשָׁרִים סוֹדוֹ׃ מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית
רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃ אִם
לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָוִים יִתֶּן
חֵן׃ כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים
מֵרִים קָלוֹן׃

שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב
וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃ כִּי לֶקַח
טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ׃
כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי
אִמִּי׃ וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ דְּבָרַי
לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה׃ קְנֵה חָכְמָה
קְנֵה בִינָה אַל תִּשְׁכַּח וְאַל תֵּט
מֵאִמְרֵי פִי׃ אַל תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָּ
אֱהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָּ׃ רֵאשִׁית חָכְמָה
קְנֵה בִּינָה וּבְכָל קִנְיָנְךָ קְנֵה
בִּינָה׃ סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי
תְחַבְּקֶנָּה׃ תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן

בין ידע
תהם בקע
רעף לוז
ישה זמם
היה ילך
נגף
שכב פחד
ישן ירא
שאה בוא
היה
מנע
היה איל
עשה אמר
רעה ילך
נתן חרש
רוע ישב
רוב
קנא
בחר
תעב לוז
ארר
צדק ברך
ליץ ענה
נתן כבד
נחל כסל
רום קלה
Cap.iiij.
יסר קשב
ידע נתן
ירה עזב
היה רכך
יחד פנה
ירה אמר
תמך צוה
שכח נטה
פה עזב
שמר נצר
קנה
סלל רום
כבד חבק
נתן לוה

פָּאַר מָגַן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃ שְׁמַע בְּנִי
לָקַח רָבָה וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
שָׁנָה יָרָה בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הֹרֵיתִיךָ הִדְרַכְתִּיךָ
דָּרַךְ עָגַל בְּמַעְגְּלֵי יֹשֶׁר׃ בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר
יָלַךְ
רוּץ כָּשַׁל צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃
חָזַק יָסַר הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל תֶּרֶף נִצְּרֶהָ כִּי
רָפָה חָיָה הִיא חַיֶּיךָ׃ בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל
בּוֹא אָשַׁר תָּבֹא וְאַל תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים׃
רוּעַ עָבַר פְּרָעֵהוּ אַל תַּעֲבָר בּוֹ שְׂטֵה מֵעָלָיו
רוּעַ וַעֲבוֹר׃ כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם לֹא יָרֵעוּ
גָּזַל יָשֵׁן וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם לֹא יַכְשִׁילוּ׃ כִּי
כָּשַׁל לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים
שָׁתָה צָדַק יִשְׁתּוּ׃ וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר
כּוּן נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם׃
דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ
קָשַׁב בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃ בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה
נָטָה לוּז לַאֲמָרַי הַט אָזְנֶךָ׃ אַל יַלִּיזוּ
מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לְבָבֶךָ׃
יָצָא כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל
רָפָא שָׁמַר נָצַר בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃ מִכָּל מִשְׁמָר נְצֹר
יָצָא לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים׃
סוּר מִן לוּז הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת
שָׂפָה רָחַק שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ׃ עֵינֶיךָ
נָבַט יָשַׁר לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ
עָגַל כּוּן נֶגְדֶּךָ׃ פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל
נָטָה שָׂמַל דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃ אַל תֵּט יָמִין וּשְׂמֹאול
סוּר רוּעַ הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

Cap.v.

קָשַׁב בִּין בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה
נָטָה לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ׃ לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת
זָמַם יָדַע וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ׃ כִּי נֹפֶת
שָׂפָה נָצַר תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן
נוּף נָטַף חִכָּהּ׃ וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה
מָרַר חָדַד כְּחֶרֶב פִּיּוֹת׃ רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת
פֶּה
שָׁאַל תָּמַךְ שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃ אֹרַח חַיִּים
פָּלַס נוּעַ פֶּן תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא
עָגַל תֵדָע׃ וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ לִי וְאַל

& corona inclyta protheget te. Audi fili mi & suscipe verba mea: vt multiplicentur tibi anni vite. Viam sapiētie mōstrabo tibi: & ducam te p semitas eqtatis. quas cū ingressus fueris non arctabūtur gressꝰ tui & currēs nō hēbis offendiculū. Tene disciplinā: ne dimittas eā. Custodi illā: quia illa est vita tua. Ne delecteris in viis īpiorū nec tibi placeat malorū via. Fuge ab ea nec trāseas per illam: declina & desere eam. Non enī dormiūt nisi cū malefecerit: & nō capitur somnus ab eis nisi supplātauerit. Comedūt panem īpietatis & vinū iniqtatis bibunt. Iustorū autē semita quasi lux splendēs: procedit & crescit vsq ad pfectā diē. Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruāt. Fili mi ausculta sermones meos: & ad eloquia mea inclina aurē tuā. Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt inuenientibus ea & vniuerse carni sanitas. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Remoue a te os prauum: & detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant: & palpebre tue precedāt gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis: & omnes vie tue stabilientur. Ne declines ad dexterā: neq ad sinistrā. Auerte pedem tuū a malo. ς.

Fili mi attende ad sapientiam meam: & prudentie mee inclina aurē tuā: vt custodias cogitationes: & disciplinā labia tua cōseruēt. Fauꝰ enī distillans labia meretricis: & nitidius oleo guttur eius. Nouissima aūt illiꝰ amara qsi absinthiū: & lingua eius acuta qsi gladiꝰ biceps. Pedes eiꝰ descēdūt in mortē: & ad inferos gressus eiꝰ penetrāt. Per semitā vite nō ābulāt: vagi sūt gressus eiꝰ & iuestigabiles. Nūc ergo fili mi audi me & ne

corona āt delitiaꝝ ptegat te. Audi fili ꝛ suscipe
στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σε. Ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι
mea verba et multiplicabunt tibi āni vite tue. Ut
ἐμοὺς λόγους καὶ πληθυνθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς σου. Ἵνα
tibi fiant multe vie vite. Uias .n. sapie mon
σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου. Ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδά
stro tibi: induco āt te orbitis rectis. Si n. ābulaueri
σκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τροχιαῖς ὀρθαῖς. Ἐὰν γὰρ πορεύῃ
nō arctabūtur tui gressus: si āt cucurreris nō
οὐ συγκλεισθήσεταί σου τὰ διαβήματα, ἐὰν δὲ τρέχῃς οὐ
laborabis. Tene meā disciplinā: ne dimittas: sed
κοπιάσεις. Ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ
custodi eam tibiipi in vitā tuā. vias impioꝝ ne
φύλαξον αὐτὴν σεαυτῷ εἰς ζωήν σου. Ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ
igrediaris: neq emuleris vias iniquoꝝ. In qcūq lo
ἐπέλθῃς, μηδὲ ζηλώσεις ὁδοὺς παρανόμων. Ἐν ᾧ ἂν τό
co castrametati fuerit: ne igrediaris illuc. declina ab e
πῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ. ἔκκλινον ἀπ' αὐ
is ꝛ recede. Neq .n. dormient: si nō
τῶν καὶ παράλλαξον. Οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ
malefecerit: tollitur somnꝰ ab eis ꝛ nō dormiūt.
κακοποιήσωσιν, ἀφῄρηται ὕπνος ἀπ' αὐτῶν καὶ οὐ κοιμῶνται
Hi .n. comedūt panes ipietatis: vino āt iniquo
Οἵδε γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἴνῳ δὲ παρανόμῳ
inebriantur. at vie iustoꝝ tanq̄ lux splen
μεθύσκονται. Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπου
dēt: pcedūt ꝛ lucent: vsq dū dirigat
σι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως ἂν κατορθώσῃ ἡ
dies. At vie impioꝝ tenebrose. non sciunt
ἡμέρα. Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί. οὐκ οἴδασι
in quo offendūt. Fili meo verbo attende:
ἐν τίνι πῶς προσκόπτουσιν. Υἱὲ ἐμῇ ῥήσει πρόσεχε,
at meis smōibꝰ adiice tuam aurē. Ne
τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς. Ὅπως μὴ
relinqant te fontes tui. Custodi eos in tuo cor
ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου. Φύλασσε αὐτὰς ἐν σῇ καρ
de. Uita .n. est oibus iuenientibꝰ eos: ꝛ vni
δίᾳ. Ζωὴ γάρ ἐστι πᾶσι τοῖς εὑρίσκουσιν αὐτάς, καὶ πά
uerse carni sanitas. Oī custodia sua tuū cor.
σῃ σαρκὶ ἴασις. Πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ
nāq his exitꝰ vite. Remoue a teipo puersū os:
γὰρ τούτων ἔξοδοι ζωῆς. Περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα,
ꝛ iniusta labia longe a te repelle. Oculi
καὶ ἄδικα χείλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. Οἱ ὀφθαλ
tui recta videant: at palpebre tue ānuant
μοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω
iusta. Rectas semitas fac tuis pedibꝰ: ꝛ vias
δίκαια. Ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδούς
tuas dirige. Ne declines ad dexterā: neq ad sini
σου κατεύθυνε. Μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μηδὲ εἰς τὰ ἀρι
auerte āt tuū pedē a via mala. Uias .n. q̄ a
ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. Ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ
nouit deus: puerse āt sunt q̄ a sinistris. Ipse āt rec
οἶδεν ὁ θεός, διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ ἐξ ἀριστερῶν. Αὐτὸς δὲ ὀρθ
ciet semitas tuas: at itinera tua in pace pducet.
ώσει τὰς τροχιάς σου, τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει. ς.

Fili mee sapie attende: meis āt smōibꝰ adiice tuā
Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σ
Ut custodias cogitatiōez bonā: sensū āt meoꝝ labioꝝ pcipio
Ἵνα φυλάξῃς ἔννοιαν ἀγαθήν, αἴσθησιν δὲ ἐμῶν χειλέων ἐντέλ
tibi. Ne attendas praue mulieri: mel .n. distillat a l
σοι. Μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί, μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χε
mulieris meretricis: q̄ ad tps ipinguat tuū guttur. postea
γυναικὸς πόρνης, ἣ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. Ὕστερ
men amarius felle inuenies: ꝛ acutum plusq̄ ensem
τον πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχ
ancipitē. Nā insipientie pedes deducunt vtentes
δίστομου. Τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς χρωμένου
a cū morte in ifernū. At plāte eius nō firmātur:
τῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾅδην. Τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται, σ
culose āt semite eius ꝛ nō cognoscibiles. Nūc igit fili audi me
ραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ οὐκ εὔγνωστοι. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου

os facias meos fmões. Longe fac ab e=
ρους ποιήσης ἐμοὺς λόγους. Μακρὰν ποίησον ἀπ᾽ αὐ=
ā viam: ne appropiq̄s ad fores domoꝝ eius. Ne
τὴν ὁδόν, μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς. Ἵνα μὴ
at alijs vitā tuā: ⁊ tuā vitā crudelib⁹. Ne
ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσι. Ἵνα μὴ
ntur extranei tuis virib⁹: at tui labores ĩ domos
σθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους
as ingrediant. Et peniteas ĩ nouissimis:
οτρίους εἰσέλθωσι. Καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ᾽ ἐσχάτων, ἡ
o cōterant carnes corporis tui. Et dices quō
ἂν κατατρίβωσι σάρκες σώματός σου. Καὶ ἐρεῖς πῶς
habui disciplinā: ⁊ icrepatiões declinauit cor meū.
ησα παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου.
audiui vocē corripiētis me ⁊ docentis me:
ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός με,
adieci aurē meā. Pene fui in om=
παρέβαλλον τὸ οὖς μου. Παρ᾽ ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παν
alo: in medio ecclesie ⁊ synagoge. Fili bibe a=
κῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς. Υἱὲ πῖνε ὕ=
de tuis vasis: ⁊ de tuis puteis fontis.
α ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς.
ndant tibi aque ex tuo fonte: in āt tuas
ερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς, εἰς δὲ σὰς
eas trāseant tue aque. Sint tibi soli
τείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα. Ἔστω σοι μόνῳ
entis: ⁊ null⁹ alienus ꝑticeps sit tui. Fons
ἔχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετεχέτω σοι. Ἡ πη
a aque sit tibi ꝓpri⁹: ⁊ ꝯletare cū
ου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ συνευφραίνου μετὰ
ere q̄ ab adolescentia tua. Cerua amicitie ⁊ pull⁹ eq̄
ικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου. Ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλος
grarum cōuerset tecū: at ꝓpa ꝑeat te ⁊ si
χαρίτων ὁμιλείτω σοι, ἡ δὲ ἰδία ἡγείσθω σου καὶ συ
sit tibi ĩ omni tpe: in .n. eius amicitia circum=
σοι ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπερι
9 mltiplicabilis eris. Ne mult⁹ sis in alie
όμενος πολλοστὸς ἔσῃ. Μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρί
neq̃ cōtinearis vlnis nō ꝓprie. coram .n. sūt
μηδὲ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας. ἐνώπιον γάρ εἰσι
dei oculis vie hois: in āt oēs or=
τοῦ θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρός, εἰς δὲ πάσας τὰς τρο
s eius speculatur. Iniq̄tates virū capiunt: cate
ς αὐτοῦ σκοπεύει. Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σει
āt suoꝝ ipi⁹ pctōꝝ vnusq̃sq̃ ꝯstrigit. Ille mo
ς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. Οὗτος τε
r cum iperitis: ex āt mltitudie sue vio=
τᾷ μετὰ ἀπαιδεύτων, ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιό=
: deiect⁹ ē: ⁊ perijt ꝓpt ĩsipientiā.
ος ἐξερρίφη, καὶ ἀπώλετο δι᾽ ἀφροσύνην. Ca.6.
Fili si spopōderis ꝓ tuo amico: trades tuā manū
Υἱὲ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα
co. Laq̄us .n. fortis viro ꝓpa labia: ⁊ capi
ρῷ. Παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκε=
verbis ꝓprij oris. Fac fili q̄ ego tibi precipio:
ῥήμασιν ἰδίου στόματος. Ποίει υἱὲ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι,
berare. venis .n. in man⁹ maloꝝ ꝓpt tuū amicū: sis non
σῴζου. ἥκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον, ἴσθι μὴ
ficiens: incita āt ⁊ amicū tuū ꝓ quo spopōdisti.
λυόμενος, παρόξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγγυήσω.
e dederis sōnū tuis oculis: neq̃ dormites tuis palpe=
ὴ δῷς ὕπνον σοῖς ὄμμασι, μὴ δὲ ἐπινυστάξῃς σοῖς βλεφά
is vt salueris tāq̄ damula ex laq̄is: ⁊ tanq̄ auis ex re
ς ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ πα
Vade ad formicā o piger: ⁊ imitare vidēs
δος. Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, καὶ ζήλωσον ἰδὼν
vias eius: ⁊ sis illa sapiētior. Illa eni a=
ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. Ἐκεῖνος γάρ γε
icolatiōe nō exñte tpi: neq̃ cogentem habēs:
γίου μὴ ὑπάρχοντος αὐτῷ, μὴ δὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων,
q̃ sub dño exñs: parat messe victum mul=
δὲ ὑπὸ δεσπότην ὤν, ἑτοιμάζεται θέρους τὴν τροφὴν πολ=

recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viā tuā: & ne appropinques foribus domus ei⁹. Ne des alienis honorē tuum: & annos tuos crudeli. Ne forte īpleantur extranei virib⁹ tuis: & labores tui sint in domo aliena. Et gemas in nouissimis: qñ cōsumpseris carnes tuas & corpus tuū. & dicas. Cur detestatus sum disciplinā & increpationib⁹ nō acq̄euit cor meū? Nec audiui vocē docētium me: & magistris nō īclinaui aurem meā. Pene fui in oī malo: in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquā de cisterna tua: & flueta putei tui. Deriuētur fontes tui foras: & ī plateis aquas tuas diuide. Habeto eas sol⁹: nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta: & letare cum muliere adolescentie tue. Cerua charissima & gratissimus hinnulus. Vbera ei⁹ inebriēt te in omī tpe: & in amore ei⁹ delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena: & foueris in sinu alterius? Respicit dñs viā hoīs & oēs gressus eius considerat. Iniquitates sue capiunt impium: & funib⁹ pctōꝝ suorū cōstrīgitur. Ipse morietur: qa nō habuit disciplinā & in multitudine stultitie sue decipietur. 6.

Fili mi si spopōderis ꝓ amico tuo: defixisti apud extraneū manū tuā. Illaq̄atus es verbis oris tui & captus ꝓpiis ſmonib⁹. Fac ergo q̄d dico fili mi & temetipm libera: qa īcidisti in manū ꝓximi tui. Discurre: festia: suscita amicū tuū. Ne dederis sōnū oculis tuis: nec dormitēt palpebre tue. Eruere q̄si damula de manu: & q̄si auis de manu aucupis. Vade ad formicā o piger: & cōsidera vias ei⁹ & disce sapiētiā. Que cū nō habeat ducē nec ꝑceptorē nec pricipē parat ī estate cibū sibi: & cōgregat in messe q̄d comedat. Vsquequo piger dormies? Qñ consurges de sōno tuo? Paululū dormies

תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי פִי׃ הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ — סוּר רָחַק
דַּרְכֶּךָ וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ׃ — קָרַב
פֶּן תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ — נָתַן שָׁנָה
לְאַכְזָרִי׃ פֶּן יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ — בָּזַר שָׂבַע כּוֹחַ
וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי׃ וְנָהַמְתָּ
בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃ — כָּלָה
וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת — יָסַר יָכַח
נָאַץ לִבִּי׃ וְלֹא שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל
מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא הִטִּיתִי אָזְנִי׃ — יָרָה לָמַד
כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל רָע בְּתוֹךְ קָהָל — כָּמָה הָיָה
וְעֵדָה׃ שְׁתֵה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים — רוּעַ יָעַד
מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃ יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ — נָזַל
חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי מָיִם׃ יִהְיוּ — פוּץ עָיַן
לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃ יְהִי — הָיָה
מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת — בָּדַד
נְעוּרֶךָ׃ אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת — קוּר בָּרַךְ
חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ בְכָל עֵת בְּאַהֲבָתָהּ — אִישׁ נָעַר
תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃ וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי — דַּד רָוָה
בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵיק נָכְרִיָּה׃ כִּי נֹכַח — שָׁגָה תָּמַד
עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל מַעְגְּלֹתָיו — חָבַק
מְפַלֵּס׃ עֲווֹנֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת הָרָשָׁע — עָגַל
וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃ הוּא יָמוּת — פָּלַס לָכַד
בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃ — תָּמַךְ מוּת
— יָסַר
בְּנִי אִם עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ — Cap. vj.
תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ׃ נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי — רָעָה יָקַשׁ
פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי פִיךָ׃ עֲשֵׂה — פֶּה
זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ — בּוֹא
בְכַף רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ׃ — יָלַךְ רָפַס
אַל תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה — נָתַן יָשֵׁן
לְעַפְעַפֶּיךָ׃ הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד — נוּם נָצַל
— צָבָה
וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃ לֵךְ אֶל נְמָלָה — צָפַר יָקַשׁ
עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃ אֲשֶׁר
אֵין לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃ — קָצַן שָׁטַר
תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַקָּצִיר — מָשַׁל כּוּן
מַאֲכָלָהּ׃ עַד מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב — קוּץ קָצַר
— אָכַל שָׁכַב
מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ׃ מְעַט שֵׁנוֹת — קוּם

מעט תנומות מעט חבק ידים
בוא הלך | לשכב: ובא כמהלך ראשך
רוש חסר | ומחסרך כאיש מגן: אדם בליעל
בל | איש און הולך עקשות פה:
ירה | קרץ בעינו מלל ברגלו מרה
צבע הפך | באצבעתיו: תהפכות בלבו חרש
רוע דון | רע בכל עת מדינים ישלח: על
שלח שבר | כן פתאם יבא אידו פתע ישבר
רפא | ואין מרפא: שש הנה שנא יהוה
תעב רום | ושבע תועבות נפשו: עינים רמות
לשון שקר וידים שפכות דם
נקה | נקי: לב חרש מחשבות און
חשב מהר | רגלים ממהרות לרוץ לרעה:
פוח עוד | יפיח כזבים עד שקר ומשלח
שלח צוה | מדנים בין אחים: נצר בני מצות
נטש ירה | אביך ואל תטש תורת אמך:
תמד | קשרם על לבך תמיד ענדם על
הלך נחה | גרגרתיך: בהתהלכך תנחה אתך
שמר קוץ | בשכבך תשמר עליך והקיצות
שוח נור | היא תשיחך: כי נר מצוה ותורה
יכח יסר | אור ודרך חיים תוכחות מוסר:
איש רוע | לשמרך מאשת רע מחלקת
חמד יפה | לשון נכריה: אל תחמד יפיה
לקח | בלבבך ואל תקחך בעפעפיה: כי
זנה | בעד אשה זונה עד ככר לחם
צוד | ואשת איש נפש יקרה תצוד:
חתה | היחתה איש אש בחיקו ובגדיו
שרף | לא תשרפנה: אם יהלך איש על
כוה | הגחלים ורגליו לא תכוינה: כן
בוא איש | הבא אל אשת רעהו לא ינקה
נקה | כל הנגע בה: לא יבוזו לגנב כי
בוז גנב | יגנוב למלא נפשו כי ירעב
רעב מצא | ונמצא ישלם שבעתים את כל
שלם | הון ביתו יתן: נאף אשה חסר לב
נתן | משחית נפשו הוא יעשנה: נגע
שחת עשה | וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה:
קלה מצא
מחה

paululū dormitabis paululū cōseres manus tuas vt dormias: & veniet tibi quasi viator egestas: & paupies quasi vir armatus. Homo apostata vir inutilis graditur ore peruerso: annuit ocl'is: terit pede: digito loquitur: prauo corde machinatur malum: & omni tempore iurgia seminat. Huic extemplo veniet pditio sua & subito conteretur nec habebit vltra medicinā. Sex sūt q̄ odit dn̄s & septimū detestatur aīa eius. Oculos sublimes: linguam mendacē: manus effundentes innoxiū sanguinē: cor machinās cogitationes pessimas pedes veloces ad currendū in malum: pferentē mēdacia testē fallacē: & eū qui semīat inter fratres discordias. Cōserua fili mi p̄cepta patris tui & ne dimittas legem matris tue. Liga ea iugiter in corde tuo: & circunda gutturi tuo. Cuȝ ambulaueris gradiātur tecū: cū dormieris custodiant te: & euigilans loq̄re cū eis. Quia mandatum lucerna est & lex lux: & via vite increpatio discipline vt custodiant te a muliere mala & a blanda lingua extranee. Non cōcupiscat pulchritudinem eius cor tuū: ne capiaris nutibus illius. Precium enī scorti vix est vnius panis: mulier autem viri preciosam animam capit. Nunqd potest hō abscōdere ignē in sinu suo vt vestimēta illi⁹ nō ardeāt: aut ambulare super prunas vt non plante comburantur eius? Sic qui īgreditur ad mulierē pximi sui nō erit mūdus cuȝ tetigerit eam. Nō grandis est culpa cuȝ qs furat⁹ fuerit: furatur enī vt esurientē īpleat aīam. Deprehēsus quoq; reddet septuplum & omnē substātiā dom⁹ sue tradet. Qui aūt adulter ē ppter inopiā cordis pdet aīaȝ suā. Turpitudinē & ignominiā cōgregat sibi & opprobriū illi⁹ nō delebitur.

tumq; in tp̄e messis facit cōgregationē. Usq; quo
λὴν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. Εως τίνο
taces? qn̄ āt e somno excitaberis? Paulū dō
κατάκεισαι; πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; Ὀλίγον μ
mis: paulū āt sedes: par aūt dormitas: paulū āt sut
νοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, ὀλίγον δὲ ἐν
nas mālb⁹ pectora. Postea adest tibi sicut mal
ζῃ χερσὶ στήθη. Εἶτ' ἐμπαραγίνεταί σοι ὥσπερ κακὸ
tor paupertas: & egestas tanq̄ bon⁹ cursor. A
πόρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ἀ
piēs & iniquus ābulabit vias nō bonas.
φρων καὶ παράνομος πορεύσεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς.
ipe ānuit oculo: significat āt pede: docet ā
αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδί, διδάσκει δὲ
b⁹ digito. Peruersū āt cor machinatur
σι δακτύλων. Διεστραμμένη δὲ καρδία τεκταίνεται
in omni tp̄e talis turbatiōes cōstituit ciuitati.
ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησι πόλει.
hoc extēplo venit pditio ei⁹: incisio & con
τῷ ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συν
imedicabil. Qm̄ gaudet oib⁹ q̄ odio hēt dn̄s: conter
ἀνίατος. Ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος, συντρ
āt ppt ipuritatē aie. Oculus ɔtūeliosi lingua i
δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. Ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ γλῶσσα ἄ
man⁹ effūdētes sāguineȝ iustum. Et cor machi
χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δίκαιον. Καὶ καρδία τεκταίν
cogitationes malas & pedes festinantes malef
λογισμοὺς κακοὺς καὶ πόδες ἐπισπεύδοντες κακοπ
Exurit mēdacē testis iiustus: & immittit iudicia
Ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς ἄδικος, καὶ ἐπιπέμπει κρίσε
mediū fratrum. Fili serua leges p̄ris tui: & ne
μέσον ἀδελφῶν. Υἱὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ
las statuta m̄ris tue. Liga āt ea in tua aia
σῃ θεσμοὺς μητρός σου. Ἄφαψαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῇ ψυχ
giter: & circūda circū tuū collum. Qn̄ vti
παντός, καὶ ἐγκλοίωσαι περὶ σῷ τραχήλῳ. Ἡνίκα ἂ
ābulaueris adduc ipam: & tecū sit. qn̄ āt vtiq; do
ριπατῇς ἐπάγου αὐτήν, καὶ μετὰ σοῦ ἔστω. ὡς δ' ἂν κα
ris custodiat te: vt excitato colloq̄t tibi. Qm̄
δῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλαλῇ σοι. Ὅτι
cerna mādatū legis & lux & via vite & icrepatio & d
χνος ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς καὶ ὁδὸς ζωῆς καὶ ἔλεγχος καὶ
plīa. Ad custodiendū te a muliere nupta &
δεία. Τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ ἀ
calūniatiōe lingue extranee. Fili ne te vicerit pulchritudis
διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας. Υἱὲ μή σε νικήσῃ κάλλους ἐ
deriū: neq; capiaris tuis oculis: neq; rapiaris
θυμία, μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ συναρπασθ
ab eius palpebris. Preciū.n. scorti q̄ntū & vni
ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων. Τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς
nis: mulier āt virorū p̄ciosas aias capit. Alligabit ali
του, γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρεύει. Ἀποδήσει
ignē in sinu: at vestimēta nō ɔburet? Nūqd āmbu
πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; Ἢ περιπα
bit aliqs sup carbones ignis: at pedes nō cōbu
τήσει τις ἐπ' ἀνθράκων πυρός, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακ
ret? Sic q igredit ad mulierē nuptam nō in
σει; Οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον οὐκ ἀ
cens erit: neq; ois tangēs eam. Nō mirum
ωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς. Οὐ θαυμαστὸν ἐ
capiat aliqs q furat: furatur enī vt ipleat aiam es
ἁλῷ τις κλέπτων, κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν π
rientē. Si āt capiat soluet septupla: & o
νῶσαν. Ἐὰν δὲ ἁλῷ ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάν
nia q̄ sunt eius dans liberabit se. At
τα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς ῥύσεται ἑαυτόν. Ὁ δ
mechus ppt iopiā mētiū pditionē aie sue
μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλειαν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ
acquirit. Dolores q; & ignominias suffert:
περιποιεῖται. Ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει, τὸ
at opprobriū illi⁹ non delebitur
δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται

feculū. Plen⁹ .n. zelo aius viri eius nō parcet
τὸν αἰῶνα. Μεσὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσε=
in die iudicij. Non cōmutabit ulla redēptio
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου
inimicitiā: neq3 dissoluet multis donis.
ν ἔχθραν. οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων. Ca.7.
Fili custodi meos sermōes: at mea pcepta re=
Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύ
de apud teipm. Fili hōra dñm: ⁊ valebis:
ι παρὰ σεαυτῷ. Υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις,
cter āt eum ne timeas alium. Serua mea mādata:
λὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον. Φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς,
viues. at meos sermōes tanq̄ pupillas oculoꝝ.
βιώσεις. τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων.
rcūpōe eos tuis digitis: inscribe āt in
ερίθου αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ
ltudine cordis tui. Dic sapiam tuā soro=
λάτος τῆς καρδίας σου. Εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελ
n esse: at prudentiā notam acquire tibi ip
ν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυ=
Ut te custodiat a muliere extranea ⁊ ma
. Ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονη=
si te sermōib⁹ q̄ ad grām inuaserit. Ab
, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται. Ἀπὸ
ianua e domo eius in plateas inclina=
θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρα=
Quē vtiq3 viderit stultoꝝ filioꝝ iuuenē idi
πτουσα. Ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐν
ē mēte. Transeuntem in āgulo in trāsitib⁹ do
φρενῶν. Παραπορευόμενον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις οἰ=
ꝝ eius ⁊ loquentē. In tenebris vesptinis: qñ vtiq3
αὐτῆς καὶ λαλοῦντα. Ἐν σκότει ἑσπερινῷ, ἡνίκα ἂν
nuū nocturnū fuerit ⁊ caliginosū. Et mulier occurrit
χία νυκτερινὴ ᾖ καὶ γνοφώδης. Ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ
speciē hn̄s meretritiā: q̄ facit iuuenū volare
ῶ εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι
la. Eleuata āt est ⁊ luxuriosa. in domo āt
δίας. Ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος. ἐν οἴκῳ δὲ
descunt pedes eius. Tēpore .n. q̄dā extra
ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς. Χρόνον γάρ τινα ἔξω
ūuertit: tp̄e āt in plateis per omnē āgulū insi
βεται, χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνε
tur. Postea apphendens osculata ē illū: procaci
ύει. Εἶτα ἐπιλαμβανομένη ἐφίλησεν αὐτόν, ἀναιδεῖ
vultu alloquitur eum. Victima pacifica mihi est:
ροσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ. Θυσία εἰρηνική μοι ἐστί,
lie reddo vota mea: Causa huius egres=
μερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου. Ἕνεκα τούτου ἐξῆλ=
i in occursum tuū: desiderās tuā faciem: rep=
εἰς συνάντησίν σου, ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕ=
i te. Funib⁹ tetendi lectulū meū: tapetibus
κά σε. Κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου, ἀμφιτάποις
ui egypti. Apersi cubile meū cro
ρωκα τοῖς Αἰγύπτου. Διέρραγκα τὴν κοίτην μου κρό=
āt domū meā cinnamomo. Veni ⁊ fruamur
, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ. Ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν
citia vsq3 ad aurorā: veni ⁊ inuoluamur amore.
ίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι.
n.n. adest vir me⁹ in domo: abijt viam
γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ, πεπόρευται ὁδὸν
gā. Sacculū argenti accipiēs in manib⁹ eius: p
κράν. Ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χερσὶν αὐτοῦ, δι'
s multos reuertet in domū eius. decepit
ρῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἀπεπλά
āūt eū multa ɔfabulatiōe: laqueisq3 a la=
ε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χει
ipegit illū. Ipe āt secutus est eam
ν ἐξώκειλεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ
us
ς φωθείς.

Quia zelus & furor viri non parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusq3 precibus: nec suscipiet pro redemptione dona plurima. 7.

Fili mi custodi sermones meos: & precepta mea recon de tibi. Serua mādata mea & viues: & legem meā quasi pupillā oculi tui. Liga eam in digitis tuis: scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es tu: & prudentiam voca amicā tuā. Vt custodiat te a muliere extranea: & ab aliena que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi: & video paruulos. Considero vecordem iuuenem qui transit per plateas iuxta angulum: & prope viā dom⁹ illius graditur in obscuro aduesperascente die in noctis tenebris & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio preparata ad decipiēdas animas. Garrula & vaga quietis impatiens: nec valens in domo cōsistere pedibus suis. Nūc foris nunc in plateis: nūc iuxta angulos insidians. Apprehensūq3 deosculatur iuuenē: & procaci vultu blanditur dicens. Victimas pro salute deuoui: hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuū: desiderans te videre & repperi. Intexui funibus lectulū meū: straui tapetib⁹ pictis ex egypto. Aspersi cubile meū myrrha & aloe & cinā momo. Veni inebriemur vberibus: & fruamur cupitis amplexib⁹ donec illucescat dies. Nō est enim vir in domo sua: abiit via lōgissima. Sacculū pecunie secū tulit: in die plene lune reuersurus est in domū suā. Irretiuit eū multis sermonib⁹ & blanditiis labioꝝ ptraxit illū. Statim eam sequitur

כי קנאה חמת גבר ולא יחמל — יחם חמל
ביום נקם: לא ישא פני — נשא פנה
כל כפר ולא יאבה כי — אבה
תרבה שחד: — רבה

Cap.vij.

בני שמר אמרי
ומצותי תצפן אתך: שמר — צוה צפן
מצותי וחיה ותורתי כאישון — ירה
עיניך: קשרם על אצבעתיך — צבע
כתבם על לוח לבך: אמר
לחכמה אחתי את ומדע לבינה — ידע
תקרא: לשמרך מאשה זרה — קרא איש
מנכריה אמריה החליקה: כי — חלק
בחלון ביתי בעד אשנבי — חלל שנב
נשקפתי: וארא בפתאים אבינה — שקף ראה
בבנים נער חסר לב: עבר — פתה בין
בשוק אצל פנה ודרך ביתה
יצעד: בנשף בערב יום — צעד
באישון לילה ואפלה: והנה
אשה לקראתו שית זונה ונצרת — איש שות
לב: הומיה היא וסררת בביתה — זנה המה
לא ישכנו רגליה: פעם בחוץ — סור
פעם ברחבות ואצל כל פנה — שכן
תארב: והחזיקה בו ונשקה לו — ארב חזק
העזה פניה ותאמר לו: זבחי — עזז פנה
שלמים עלי היום שלמתי — אמר
נדרי: על כן יצאתי לקראתך
לשחר פניך ואמצאך: מרבדים — מצא רבד
רבדתי ערשי חטבות אטון — אטן
מצרים: נפתי משכבי מר — נוף שכב
אהלים וקנמון: לכה נרוה — מור ילך
דודים עד הבקר נתעלסה — רוה עלס
באהבים: כי אין האיש בביתו
הלך בדרך מרחוק: צרור הכסף — רחק צרר
לקח בידו ליום הכסא יבא — בוא
ביתו: הטתו ברב לקחה בחלק — נטה
שפתיה תדיחנו: הולך אחריה — שפה נדח
הלך

פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל טֶבַח יָבֹא
וּכְעֶכֶס אֶל מוּסַר אֱוִיל׃ עַד | יָסַר אָוַל
יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל | פָּלַח צָפַר
פָּח וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא׃ | כּוּחַ
וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ לִי וְהַקְשִׁיבוּ | קָשַׁב
לְאִמְרֵי פִי׃ אַל יֵשְׂטְ אֶל דְּרָכֶיהָ | פֶּה שָׂטָה
לִבֶּךָ אַל תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ׃ כִּי | תָּעָה נָתַב
רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים | נָפַל
כָּל הֲרֻגֶיהָ׃ דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ | הָרַג שָׁאַל
יֹרְדוֹת אֶל חַדְרֵי מָוֶת׃

Cap.viij. הֲלֹא חָכְמָה תִקְרָא
וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ׃ בְּרֹאשׁ | קָרָא בִּין נָתַן
מְרוֹמִים עֲלֵי דָרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת | רוּם
נִצָּבָה׃ לְיַד שְׁעָרִים לְפִי קָרֶת | פֶּה קָרָה
מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה׃ אֲלֵיכֶם | בּוֹא רָנַן
אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי
אָדָם׃ הָבִינוּ פְתָאִים עָרְמָה | בִּין פָּתָה
וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב׃ שִׁמְעוּ כִּי | כָּסַל
נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי | נָגַד דָּבַר
מֵישָׁרִים׃ כִּי אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי | פָּתַח שָׂפָה
וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע׃ בְּצֶדֶק | יָשַׁר הָגָה
כָּל אִמְרֵי פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל | חָנַךְ תָּעַב
וְעִקֵּשׁ׃ כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין | פָּתַל
וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת׃ קְחוּ | בִּין
מוּסָרִי וְאַל כָּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ | יָדַע לָקַח
נִבְחָר׃ כִּי טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים | יָסַר חָרַץ
וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָהּ׃ אֲנִי | בָּחַר פָּנָה
חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת | שָׁוָה
מְזִמּוֹת אֶמְצָא׃ יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת
רָע גֵּאָה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי | זָמַם מָצָא
תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃ לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה | רוּעַ גָּאָה
אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃ בִּי מְלָכִים | פֶּה הָפַךְ
יִמְלֹכוּ וְרֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק׃ | יָעַץ יָשָׁה גָּבַר
בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל | מָלַךְ חָקַק
שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ אֲנִי אֹהֲבַיהָ אֵהָב | שׂוּר נָדַב
וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי׃ עֹשֶׁר וְכָבוֹד | שָׁחַר כָּבַד

quasi bos ductus ad victimam & quasi agnus lasciuiens: & nescit quod ad vincula stultus trahatur: donec transfigat sagitta iecur eius: velut si auis festinet ad laqueum & nescit quod de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili mi audi me: & attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in viis illius mens tua: nec decipiaris semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit: & fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius penetrantes interiora mortis. 8.

Nunquid non sapientia clamitat: & prudentia dat vocem suam? In summis excelsisque verticibus supra viam in mediis semitis stans iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur: dicens. O viri ad vos clamito: & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astuciam: & insipientes animaduertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura sum: & aperientur labia mea vt recta predicent: veritatem meditabitur guttur meum: & labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei: non est in eis prauum quid neque peruersum. Recti sunt intelligentibus: & equi inuenientibus scientiam. Accipite disciplinam meam & non pecuniam: doctrinam magisque aurum accipite. Melior est enim sapientia cunctis preciosissimis: & omne desiderabile non potest ei comparari. Ego sapientia habito in consilio: & eruditis intersum cogitationibus. Timor domini odit malum: arrogantiam & superbiam & viam prauam & os bilingue detestor. Meum est consilium & equitas: mea est prudentia: mea est fortitudo. Per me reges regnant: & legum conditores iusta decernunt. Per me principes imperant: & potentes decernunt iusticiam. Ego diligentes me diligo: & qui mane vigilauerint ad me: inuenient me.

Tanquam autem bos ad victimā ducitur: & tanquam canis
Ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ κύω[ν]
vincula: & tanquam ceruus sagittatione percussus
δεσμούς, καὶ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς ε[...]
iecur: festinat autem velut auis ad laqueū: non
ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, οὐκ ε[...]
quod pro anima currit. Nunc igitur fili audi me: &
ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ [...]
de verbis oris mei. Ne declinet in v[...]
σεχε ῥήμασι στόματός μου. Μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁ[...]
illius cor tuū: & non decipiaris in viis
αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖ[ς]
ius. Multos enim vulnerās deiecit: & innumerabiles
τῆς. Πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμ[...]
sunt quos interfecit. Vie inferni domus eius dedu[...]
εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. Ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς κατ[...]
tes in promptuaria mortis.
σαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου. Ca[...]

Tu sapiam predicabis: vt prudentia tibi ob[...]
Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπ[...]
at. In enim excelsis verticibus est: in medio
κούσῃ. Ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστίν, ἀναμέσον
semitarum stetit. Iuxta enim portas potentū a[...]
τῶν τρίβων ἕστηκε. Παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν π[...]
det: in autem introitibus laudatur. Vos o homines
δρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται. Ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι
uoco: & promitto meā vocē filiis hominū. I[...]
ρακαλῶ, καὶ προΐεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. [...]
ligite innocētes astutiam: at insipiētes apponite [...]
σατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε [...]
Exaudite me: grauia enim dicā: & re[...]
δίαν. Εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνο[...]
a labiis recta. Quoniam veritatē meditabitur gutt[...]
ἀπὸ χειλέων ὀρθά. Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρ[υγξ]
meū: abominabilia autem coram me labia mēdacia.
μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ. [...]
iusticia omnia verba oris m[...]
τῆς δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μο[υ]
nihil in eis peruersū neque tortuosum. Omn[...]
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάν[...]
presentia intelligētibus: & recta inueniētibus scient[...]
ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι γνῶσ[...]
Accipite disciplinā & non argentū: & cognitionē [...]
Λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γνῶσιν [...]
per aurum approbatum. Eligite potius autem sen[...]
πὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. Ἀνθαιρεῖσθε δὲ αἰσθη[...]
sus quam aurum purū. Melior enim sapientia lapidibus [...]
σεις χρυσίου καθαροῦ. Κρείσσων γὰρ σοφία λίθων π[...]
ciosis: omne autem preciosū non dignū ea est. Ego
λυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν. Ἐγὼ
sapientia habitaui cōsiliū & cognitionē & cogitatio[nem]
ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν
ego inuocaui. Timor domini odit iniusticiā: co[n]
ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕ[...]
meliamque & superbiam & vias prauorum: odi
βριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν, μεμί[...]
autem ego peruersas vias malorum. Meū consili[um]
σηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. Ἐμὴ βουλ[ὴ]
& securitas: mea prudentia: mea autem fortitudo. Per m[e]
καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. Δι' ἐμοῦ
reges regnant: & potentes scribunt iusti[ciam]
βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιο[...]
ciam. Per me magnates magnificantur: & re[...]
σύνην. Δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραν[νοι]
ges per me dominantur terre. Ego me diligentes dili[go]
νοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς. Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγα[πῶ]
go: at me querentes inuenient gratiam Diui[...]
πῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. Πλοῦ[...]
tie & gloria
τος καὶ δόξα

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.	Trāſla.B.Hie.	Tex.heb.Prouer.ix.Pritiua.heb.

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

...l eſt: τ poſſeſſio multoꝝ et iuſticia. Melius
...ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη. Βέλτιον
...edit⁹ habere ſup auꝝ τ lapide p̄cioſū: at mea ge
...καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον, τὰ δὲ ἐμὰ γεν
...na meli⁹ argēto electo. In viis iuſticie am
...ετα κρείσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης περι
...: τ in medio ſemitaꝝ iuſticie verſor. Ut
...τῶ, καὶ ἀναμέσον τρίβων δικαιοσύνης ἀναστρέφομαι. Ἵνα
...lā me diligentib⁹ ſubſtātiā: τ theſauros
...σω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὕπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς
... repleā bonis. Si annūciauero vobis que quoti
...ν ἐμπλήσω ἀγαθῶν. Ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθημέ
... fiūt: memor ero q̄ ex ſeculo nūerare. Domi
...γινόμενα, μνημονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. Κύρι
...ondidit me initiū viaꝝ ſuaꝝ in opa ſua: ante ſecu
...τισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶ
...undauit me: in initio anteq̄ terrā faceret. Et āte
...θεμελίωσέ με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι. Καὶ πρὸ
... abyſſos faceret: anteq̄ p̄cederēt fontes aqua
...ἀβύσσους ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδά
...Anteq̄ mōtes facti eſſent: āte āt oēs colles gignit me.
...Πρὸ τοῦ ὄρη ἑδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
... fecit regiones τ ih̄abitabilia: τ ſūma q̄ habitant ei⁹ q̄
...ς ἐποίησε χώρας καὶ ἀοικήτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα τῆς
...lo. Qn̄ p̄parabat celū: ſimul aderā ipſi
...ρανόν. Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐ
...τ qn̄ ſecernebat ſuā ſedē ſup vētos. Qn̄ for
...καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ᾽ ἀνέμων. Ἡνίκα ἰσχυ
...tebat q̄ ſupra nubes: τ qn̄ ſecuros ponebat fontes ei⁹ q̄
...οίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς
...lo. In ponēdo mari terminū ei⁹:
...ρανόν. Ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ,
...ue nō trāſibūt os ei⁹: τ fortia faciebat
...τα οὐ παρελεύσονται στόματος αὐτοῦ, καὶ ἰσχυρὰ ἐποίει
...idamēta terre. Erā apud eū cōponens ego erā: cui
...ελια τῆς γῆς. Ἤμην παρ᾽ αὐτῷ ἁρμόζουσα ἐγὼ ἤμην, ᾗ
...debat. Per ſingulos dies āt delectabar i facie ei⁹
...χαιρε. Καθημέραν δὲ εὐφραινόμην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ
... tpe. Qn̄ letabat habitabilē poſtq̄ pfe
...ντὶ καιρῷ. Ὅτε ηὐφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέ
...τ delectabat in filijs hoim Nūc ergo fili audi
...καὶ ἐνηυφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ
... beati vias meas cuſtodiētes. Audite ſa
...υ μακάριοι οἱ ὁδούς μου φυλάσσοντες. Ἀκούσατε σο
...τ ſapiētes eſtote: τ ne obturamini. Beat⁹ vir q̄
...αι σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε. Μακάριος ἀνὴρ ὃς
...et me: τ homo q̄ meas vias ſuabit:
...ούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει,
... ad meas fores quotidie: ſeruās terminos meoꝝ
...γνῶν ἐπ᾽ ἐμαῖς θύραις καθημέραν, τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν
...ſuū. Nā exit⁹ mei exit⁹ vite: τ parat
...ων. Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται
...s a dn̄o. At in me peccātes impij
...ς παρὰ κυρίου. Οἱ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες ἀσε
... in ſuas aīas: τ q̄ oderūt me dili
...ν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγα
... mortem.
...θάνατον.

Ca. 9.

Sapiētia edificauit ſibi domū: τ ſubſtulit colūnas
Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε στύλους
Mactauit ſuas victimas: miſcuit in craterē
Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα
...ū vinū: τ pauit ſuā mēſam.
...υτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.
... ſuos ſeruos: cōuocans cū excel
...τειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψη
...licatione. Ad craterē dicēs: q̄ eſt iſipiēs de
...ρύγματος. Ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα, ὅς ἐστιν ἄφρων ἐκ
... ad me. τ idigētib⁹ mente dixit: veni
...τω πρός με. καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν, ἔλθε
...medite ex meis panib⁹:
...γετε τῶν ἐμῶν ἄρτων,

Trāſla.B.Hie.

Mecū ſunt diuitie & gloria opes ſupne & iuſtitia. Melior ē fructus meus auro & lapide precioſo: & genimina mea argēto electo. In viis iuſticie ambulabo in medio ſemitarum iudicii: vt ditē diligentes me: & theſauros eorum repleam. Dn̄s poſſedit me in initio viarū ſuaꝝ: anteq̄ q̄cq̄ faceret a principio. Ab eterno ordinata ſū: & ex antiq̄s anteq̄ terra fieret. Nondum erant abyſſi: & ego iam cōcepta erā. Necdum fontes aquarū eruperant: necdum montes graui mole conſtiterant. Ante oēs colles ego parturiebar. Adhuc tra nō fecerat: & flumina & cardines orbis terre. Quando preparabat celos aderam: quando certa lege & gyro vallabat abyſſos. Quādo ethera firmabat ſurſum: & librabat fontes aquarū. Quando circūdabat mari terminū ſuū: & legē ponebat aq̄s ne trāſirent fines ſuos. Qn̄ appendebat fundamēta terre: cū eo erā cūcta cōponēs. Et delectabar p ſingulos dies ludens corā eo omni tempore: & ludens in orbe terrarū: & delicie mee eſſe cum filiis hominum. Nunc ergo filii audite me: beati qui cuſtodiunt vias meas. Audite diſciplinā & eſtote ſapiētes: & nolite abiicere eam. Beatus homo q audit me: & q vigilat ad fores meas quottidie & obſeruat ad poſtes oſtii mei. Qui me inuenerit inueniet vitā: & hauriet ſalutē a dn̄o. Qui āt in me peccauerit: ledet aīam ſuā: oēs qui me oderunt diligūt mortem.

9.

Sapientia edificauit ſibi domū: excidit columnas ſeptem. Immolauit victimas ſuas: miſcuit vinum: propoſuit mēſam ſuā. Miſit ancillas ſuas vt vocarēt ad arcem & ad menia ciuitatis. Siquis ē paruul⁹ veniat ad me: & inſipientibus locuta eſt. Venite comedite panem meum:

Tex.heb.Prouer.ix.Pritiua.heb.

Tex.heb.	Pritiua.heb.
אתי הון עתק וצדקה: טוב פריי	פרה
מחרוץ ומפז ותבואתי מכסף	בוא
נבחר: בארח צדקה אהלך	הלך
בתוך נתיבות משפט: להנחיל	נתב שפט
אהבי יש ואצרתיהם אמלא:	נחל מלא
יהוה קנני ראשית דרכו קדם	קנה
מפעליו מאז: מעולם נסכתי	פעל
מראש מקדמי ארץ: באין	
תהומות חוללתי באין מעינות	תהם עין
נכבדי מים: בטרם הרים	כבד
הטבעו לפני גבעות חוללתי:	טבע פנה
עד לא עשה ארץ וחוצות וראש	חוץ
עפרות תבל: בהכינו שמים	כון
שם אני בחקו חוג על פני	
תהום: באמצו שחקים ממעל	
בעזוז עינות תהום: בשומו	עזז
לים חקו ומים לא יעברו פיו	עבר פה
בחוקו מוסדי ארץ: ואהיה אצלו	יסד היה
אמון ואהיה שעשועים יום	אמן
יום משחקת לפניו בכל עת:	שחק
משחקת בתבל ארצו ושעשעי	
את בני אדם: ועתה בנים	
שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו:	שמר
שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו:	יסר פרע
אשרי אדם שמע לי לשקד	
על דלתתי יום יום לשמר	
מזוזת פתחי: כי מצאי מצאי	זוז
חיים ויפק רצון מיהוה: וחטאי	פוק רצה
חמס נפשו כל משנאי אהבו מות:	שנא
חכמות בנתה	Cap. ix.
ביתה חצבה עמודיה שבעה:	עמד
טבחה טבחה מסכה יינה אף	
ערכה שלחנה: שלחה נערתיה	
תקרא על גפי מרומי קרת:	קרא גף
מי פתי יסר הנה חסר לב	רום קרה
אמרה לו: לכו לחמו בלחמי	פתה סור
	ילך

וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃ עִזְבוּ פְתָאִים שָׁתָה פָּתָה
וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃ יֹסֵר חָיָה
לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע לוּץ קָלָה
מוּמוֹ׃ אַל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׂנָאֶךָּ יָכַח שָׂנֵא
הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃ תֵּן לְחָכָם אָהַב נָתַן
וְיֶחְכַּם עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק חָכַם יָדַע
וְיוֹסֶף לֶקַח׃ תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת צָדַק יָסַף
יְהוָה וְדַעַת קְדוֹשִׁים בִּינָה׃ חָלַל יָדַע קָדַשׁ
כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְּךָ רָבָה יוֹם
שְׁנוֹת חַיִּים׃ אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ יָסַף שָׁנָה
לָּךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא׃ אֵשֶׁת לוּץ בָּדַד
כְּסִילוּת הוֹמִיָּה פְּתַיּוּת וּבַל נָשָׂא אִישׁ
יָדְעָה מָּה׃ וְיָשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ כָּסַל הָמָה פָּתָה
עַל כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃ לִקְרֹא רוּם קָרָה
לְעֹבְרֵי דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אֹרְחוֹתָם׃ יָשַׁר
מִי פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר לֵב
וְאָמְרָה לּוֹ׃ מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ גָּנַב מָתַק
וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃ וְלֹא יָדַע נָעַם
כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל שָׁאַל
קְרֻאֶיהָ׃

Cap.x. מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח
אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃ לֹא שָׂמַח יָגָה
יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה יָעַל אָצַר
תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ לֹא יַרְעִיב יְהוָה נָצַל רָעֵב
נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃ צָדַק הָוָה
רָאשׁ עֹשֶׂה כַף רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים הָדַף רוּשׁ
תַּעֲשִׁיר׃ אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל רָמָה חָרַץ
נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃ בְּרָכוֹת עָשַׁר קוּץ שָׂכַל רָדַם
לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים קָצַר בּוֹשׁ
יְכַסֶּה חָמָס׃ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה פֶּה כָּסָה
וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃ חֲכַם לֵב רָקַב
יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃ לָקַח צָוָה
הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ אֱוִל שָׂפָה
דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃ קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצָּבֶת לָבַט תָּמַם
וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃ מְקוֹר עָקַשׁ יָדַע נָתַן קוּר
חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים פֶּה

& bibite vinū qđ miſcui vobis. Relinqte infantiā & viuite: & ambulate p vias prudentie. Qui erudit deriſorē: ipſe iniuriā ſibi facit: & qui arguit impiū ſibi maculā generat. Noli arguere deriſorē ne oderit te: argue ſapientem & diliget te. Da ſapiēti occaſionē: & addetur ei ſapia. Doce iuſtū: & feſtinabit accipere. Pricipiū ſapie timor dñi: & ſcientia ſanctorum prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui: & addētur tibi anni vite. Si ſapiens fueris oooooooooooooooooo tibimetipſi eris: ſi autē illuſor ſolus portabis malum. Mulier ſtulta & clamoſa plēaqꝫ illecebris & nihil oīno ſciens: ſedet in foribus domus ſue ſuper ſellam in excelſo vrbis loco: vt vocaret tranſeuntes per viam & pergētes in itinere ſuo. Quis eſt paruulus: declinet ad me. Et vecordi locuta eſt: aque furtiue dulciores ſunt: oooooooo & panis abſcōditus ſuauior. Et ignorauit ooooo ꝙ ibi ſint gigantes: & in profundis inferni oo conuiue eius. 10.

Parabole ſalomonis. Filiꝰ ſapiēs letificat patrē: filius vero ſtultus meſticia eſt matris ſue. Nil proderūt theſauri impietatis: iuſtitia vero liberabit a morte. Non affliget dominus fame animam iuſti: & inſidias impiorum ſubuertet. Egeſtatē operata eſt manus remiſſa: manus aūt fortium diuitias parat. Qui cōgregat in meſſe filiꝰ ſapiēs ē: q aūt ſtertit eſtate: filiꝰ cōfuſiōis. Benedictio ſuper caput iuſti: os aūt impiorum operit iniquitatē. Memoria iuſti cum laudibꝰ: & nomen impiorū putreſcet. Sapiēs corde p̄cepta ſuſcipiet: ſtultus ceditur labiis. oooooooo Qui ābulat ſimpliciter: ambulat cōfidēter: qui autē deprauat vias ſuas manifeſtus erit. Qui annuit oculo dabit dolorē: & ſtultꝰ labiis verberabitur. Vena vite os iuſti: & os impiorum oooooo

ꝛ bibite vinū: quod miſcui vobis. Relinqte inſi
καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέρασα ὑμῖν. Ἀπολείπετε ἀφ
ꝛ viuetis. ꝛ querite prudentiā: vt viuatis.
καὶ ζήσεσθε. καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε.
rigite in cognitione itellectū: q̄ erudit malos
τορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν· ὁ παιδεύων κακοὺς
piet ſibi iniuriā. redarguēs āt impiū: vitup
ται ἑαυτῷ ἀτιμίαν. Ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμ
ſeipm. Ne arguas malos: ne oderint te: a
ἑαυτόν. Μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε, ἔ
ſapiētē: ꝛ diliget te. Da ſapiēti occaſionē ꝛ
σοφόν, καὶ ἀγαπήσει σε. Δίδου σοφῷ ἀφορμὴν κ
tioꝛ erit: notū fac iuſto ꝛ addet ſuſc
φώτερος ἔσαι, γνώριζε δικαίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχ
Pricipiū ſapie timoꝛ dñi: ꝛ ꝯſiliū ſanctoꝝ itellec
Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσι
Nā cognoſcere legē mētis eſt bone. hoc em
τὸ γὰρ γνῶναι νόμον διανοίας ἐςὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τ
do multū viues tps: ꝛ addent tibi ann
πῳ πολὺν ζήσεις χρόνον, καὶ προςεθήσεταί σοι ἔτη
Fili ſi ſapiēs fueris tibi ipi ſapiēs eris: ſi āt malꝰ eua
Υἱὲ ἐὰν σοφὸς γένῃ σαυτῷ σοφὸς ἔσῃ, ἐὰν δὲ κακὸς ἀπ
ſolꝰ hauries mala. Mulier ſtulta ꝛ audax idigēs fruſtr
μόνος ἀντλήσεις κακά. Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς
fit: q̄ nō ſcit verecūdiā: ſedit in foribꝰ
γίνεται, ἣ οὐκ ἐπίσαται αἰσχύνην, ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τ
domꝰ ſup ſellā manifeſte in plateis: aduocā
οἴκου ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, προσκαλ
trāſeūtes viā: ꝛ dirigētes in
νη τοὺς παριόντας ὁδόν, καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς
eoꝝ. Qui eſt vſm iſipiētiſſimus: declinet ad
αὐτῶν. Ὅς ἐςιν ὑμῶν ἀφρονέςατος, ἐκκλινάτω πρὸ
ꝛ indigētes āt mente hoꝛtoꝛ dicē
καὶ τοῖς ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως παρακελεύομαι λέγου
Panes abſcōditos dulcit attingite: ꝛ aquā furti
Ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς
cē bibite: Ipe āt nō ſciuit ꝙ gigātes apud eā per
κεροῦ πίετε. Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ᾽ αὐτῇ ὄλλυ
ꝛ in pfunditatē inferni occurrit.
καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ. Ca

Filiꝰ ſapiēs letificat patrē: filiꝰ vero ſtultꝰ
Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρω
tia matri. Non proderūt theſauri iniquis: iuſti
πη μητρί. Οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικα
vero liberabit a morte. Nō fame necabit dñs ai
νη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου. Οὐ λιμοκτονήσει κύριος ψ
iuſtā: vitā āt impioꝝ ſubuertet. Paupertas viꝝ
δικαίαν, ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει. Πενία ἄνδρα
liat: manꝰ āt virilīū ditāt. Filiꝰ do
πεινοῖ, χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. Υἱὸς πε
ſapiēs erit: at ſtulto miniſtro vtet.
δευμένος σοφὸς ἔσαι, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται.
uatꝰ ē a calore filiꝰ intelligēs: corruptꝰ a vētis āt
σώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γί
in tp̄e meſſis filiꝰ iniquꝰ. Benedictio dñi ſup capu
ἐν ἀμητῷ υἱὸς παράνομος. Εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφα
iuſti: os āt impioꝝ operiet planctū itēpeſtiuū. Mem
δικαίου, ςόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον. Μνήμ
iuſti cū laude: nomē vo impij extinguit. Sap
καίου μετ᾽ ἐγκωμίου, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται. Σο
corde ſuſcipiet p̄cepta: at nō tectꝰ labijs obliqu
καρδίᾳ δέξεται ἐντολάς, ὁ δὲ ἄςεγος χείλεσι σκολια
ſupplantabit. Qui ambulat ſimplicit ambulat
ὑποσκελισθήσεται. Ὃς πορεύεται ἁπλῶς πορεύεται
dēs: at q̄ puertit vias ſuas: cognoſce
ποιθώς, ὁ δὲ διαςρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσετ
Qui annuit oculo cū dolo ꝯgregat viris t
Ὁ ἐννεύων ὀφθαλμὸν μετὰ δόλου συνάγει ἀνδράσι
tias: at redarguēs cū audacia pacificat.
πας, ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ. Γ
vite in manu iuſti: os āt impij
γὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, ςόμα δὲ ἀσεβοῦς oooooooo

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

operiet ꝑditio. Odiū ſuſcitabit ꝯtentionē: oēs
καλύψει ἀπώλεια. Μῖσος ἐγερεῖ νεῖκος, πάντας
āt nō cōtendentes operiet amicitia. Qui de
δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία. Ος ἐκ
labijs ꝓfert ſapiam: virga verberat viꝝ ex
χειλέων προφέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀ
cordē. ſapiētes abſcōdent ſenſum: os āt proca
κάρδιον. Σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ προπε
cis ꝓximū ē ꝯtritioni. poſſeſſio diuitū vrbs munita:
τοῦς ἐγγίζει συντριβῇ. κτῆσις πλουσίων πόλις ὀχυρά,
cōtritio āt impioꝝ pauptas. Opa iuſtoꝝ vitā faciūt:
συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. Εργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,
fruct⁹ āt impioꝝ peccatis. Vias vite cuſto=
καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίαις. Οδοὺς ζωῆς φυ=
dit diſciplina: diſciplina āt irredarguibilis errat. ab=
λάσσει παιδεία, παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται. κα
ſcondūt inimicitiā labia iuſta: at ꝓferētes cōtu
λύπτουσιν ἔχθραν χείλη δίκαια, οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδο
melias inſipiētiſſimi ſunt. Ex multiloquio nō fugi=
ρίας ἀφρονέστατοί εἰσιν. Εκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύ=
es peccatū: parcēs āt labijs ītelligēs eris.
ξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.
Argentū igne examinatū lingua iuſti: cor āt
Αργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
impij deficiet. Labia iuſtoꝝ ſciūt excel
ἀσεβοῦς ἐκλείψει. Χείλη δικαίων ἐπίσταται ὑψη
ſa: at iſipiētes in egeſtate moriunt. Bñdictio domi
λά, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. Εὐλογία κυρί
ni ſup caput iuſti: hec diuites facit: ⁊ nō
ου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ
addet ei triſtitia in corde. In riſu ſtul
μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ. Εν γέλωτι ἄ=
tus operat mala: at ſapia viro parit prudē
φρων πράσσει κακά, ἡ δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρό
tiā. In ꝑditione impius circūfert: deſideriū
νησιν. Εν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς περιφέρεται, ἐπιθυμία
āt iuſti acceptabile. trāſeunte tēpeſtate dele=
δὲ δικαίου δεκτή. παραπορευομένης καταιγίδος ἀφα
tur impi⁹: iuſtus āt q̄ declinauit ſaluat in
νίζεται ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν
ſeculū. Sicut vua acerba dētib⁹ nociua ⁊ fu=
αἰῶνα. Ωσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ κα=
mus oculis: ſic iniquitas vtentib⁹
πνὸς ὄμμασιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις
ea. Timor dñi apponit dies: āni āt
αὐτῇ. Φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ
impioꝝ breuiabunt. immorat iuſtis letitia:
ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται. Εγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύ=
ſpes āt impioꝝ perit. Munitio ſancti
νη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ὄλλυται. Οχύρωμα ὁσίου
timor dñi: cōtritio āt operantib⁹ ma=
φόβος κυρίου, συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις κα=
la. Iuſtus in ſeculū nō inclinabit: impij
κά. Δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς
āt nō habitabūt terrā. Os iuſti diſtillat ſapiē
δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν. Στόμα δικαίου ἀποστάζει σο
tiā: lingua āt iniuſti peribit. Labia viroꝝ
φίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. Χείλη ἀνδρῶν
iuſtoꝝ diſtillāt gr̄as: os āt impioꝝ auer
δικαίων ἀποστάζει χάριτας, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀπο=
titur.
στρέφεται.

Ca.11.

STatere doloſe abominatio corā dño: pon
Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, σταθμι
d⁹ āt iuſtū acceptabile ei. Vbicūqȝ igrediat ꝯtumelia ibi
ον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. Οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις ἐκεῖ
⁊ ignominia: os āt humiliū meditat ſapiētiam.
καὶ ἀτιμία, στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν.

Trāſla.B.Hie.

operit iniquitatē. Odium ſuſcitat rixas: & vniuerſa delicta operit charitas. In labiis ſapientis inuenitur ſapientia: & virga in dorſo eius qui īdiget corde. Sapiētes abſcōdunt ſcientiā: & os ſtulti cōfuſioni proximū eſt. Subſtātia diuitis vrbs fortitudinis ei⁹: pauor pauperū egeſtas eorū. Opus iuſti ad vitam: fructus autem impii ad peccatum. Via vite cuſtodienti diſciplinā: q aūt increpatiōes relinqt errat. Abſcondūt odiū labia mendacia: qui profert contumeliā inſipiens eſt. In multiloquio nō deerit pctm̄: q aūt moderatur labia ſua prudentiſſimus ē. Argentū electū lingua iuſti: cor aūt impiorū pro nihilo. Labia iuſti erudiūt plurimos: qui autem indocti ſunt: in cordis egeſtate morientur. Benedictio dñi diuites facit nec ſociabitur ei afflictio. Quaſi per riſum ſtultus opatur ſcelus: ſapia aūt eſt viro prudētia. Quod timet impius veniet ſup eum: deſiderium ſuū iuſtis dabitur. Quaſi tēpeſtas tranſiēs nō erit īpius: iuſtus aūt q̄ſi fundamētū ſempiternū. Sicut acetū dētib⁹ & fumus oculis: ſic piger his qui miſerunt eum. Timor domini apponet dies: & anni impiorū breuiabuntur. Expectatio iuſtorum leticia: ſpes autem impiorum peribit. Fortitudo ſimplicis via domini: & pauor his qui operātur malū. Iuſtus in eternum non cōmouebitur: īpii autē non habitabunt ſuper terram. Os iuſti parturiet ſapientiam: lingua prauorum peribit. Labia iuſti conſiderant placita: & os impiorum peruerſa.

11.

STtatera doloſa abominatio ē apud dñz: & pondus equū volūtas eius. Vbi fuerit ſupbia: ibi erit & cōtumelia: vbi aūt ē hūilitas: ibi & ſapia.

Tex.he.Prouer.xj.Pritiua.heb.

יכסה חמס: שנאה תעורר מדנים
ועל כל פשעים תכסה אהבה:
בשפתי נבון תמצא חכמה ושבט
לגו חסר לב: חכמים יצפנו
דעת ופי אויל מחתה קרובה:
הון עשיר קרית עזו מחתת דלים
רישם: פעלת צדיק לחיים
תבואת רשע לחטאת: ארח לחיים
שומר מוסר ועוזב תוכחת מתעה:
מכסה שנאה שפתי שקר
ומוצא דבה הוא כסיל: ברב
דברים לא יחדל פשע וחושך
שפתיו משכיל: כסף נבחר לשון
צדיק לב רשעים כמעט: שפתי
צדיק ירעו רבים ואוילים
בחסר לב ימותו: ברכת יהוה היא
תעשיר ולא יוסיף עצב עמה:
כשחוק לכסיל עשות זמה וחכמה
לאיש תבונה: מגורת רשע
היא תבואנו ותאות צדיקים יתן:
כעבור סופה ואין רשע וצדיק
יסוד עולם: כחמץ לשנים וכעשן
לעינים כן העצל לשלחיו:
יראת יהוה תוסיף ימים ושנות
רשעים תקצרנה: תוחלת צדיקים
שמחה ותקות רשעים תאבד:
מעוז לתום דרך יהוה ומחתה
לפעלי און: צדיק לעולם בל
ימוט ורשעים לא ישכנו
ארץ: פי צדיק ינוב חכמה
ולשון תהפכות תכרת: שפתי
צדיק ידעון רצון ופי רשעים
תהפכות:

מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן
שלמה רצונו: בא זדון ויבא
קלון ואת צנועים חכמה:

עור דון
בין מצא
צפן
ידע חתת
קרב עשר
קרה עזז
רוש צדק
בוא שמר
יסר עזב
יכח תעה
שפה יצא
דבב כסל
חדל
שכל בחר
לשן
רעה רבב
אול מות
יסף
שחק כסל
עשה זמם
גור
בוא אוה
נתן עבר
יסד עלם
יסף יום
שנה קצר
יחל קוה
אבד
עזז תמם
חתת צדק
מטט שכן
פה נוב
לשן הפך
כרת שפה
רצה

Cap.xj.
אזן רמה
תעב בוא
זוד בוא
קלה צנע

תמת ישרים תנחם וסלף בגדים תמם נחה
ישדם: לא יועיל הון ביום עברה שדד יעל
וצדקה תציל ממות: צדקת נצל
תמים תישר דרכו וברשעתו תמם ישר
יפל רשע: צדקת ישרים תצילם נפל
ובהות בגדים ילכדו: במות אדם הוה לכד
רשע תאבד תקוה ותוחלת אונים אבד קוה
אבדה: צדיק מצרה נחלץ יחל צור חלץ
ויבא רשע תחתיו: בפה חנף בוא
ישחת רעהו ובדעת צדיקים שחת ידע
יחלצו: בטוב צדיקים תעלץ עלץ
קריה ובאבד רשעים רנה: בברכת קרה רנן
ישרים תרום קרת ובפי רשעים רום קרה
תהרס: בז לרעהו חסר לב פה הרס
ואיש תבונות יחריש: הולך רכיל בין חרש
מגלה סוד ונאמן רוח מכסה רכל גלה
דבר: באין תחבלות יפל עם אמן כסה חבל נפל
ותשועה ברב יועץ: רע ירוע ישע יעץ
כי ערב זר ושנא תקעים בוטח: רוע
אשת חן תתמך כבוד ועריצים איש תמך
יתמכו עשר: גמל נפשו איש כבד ערץ
חסד ועכר שארו אכזרי: רשע כזר
עשה פעלת שקר וזרע צדקה
שכר אמת: כן צדקה לחיים
ומרדף רעה למותו: תועבת יהוה רדף רוע
עקשי לב ורצונו תמימי דרך: תעב רצה
יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים תמם נקה צדק
נמלט: נזם זהב באף חזיר אשה מלט חזר
יפה וסרת טעם: תאות צדיקים איש סור
אך טוב תקות רשעים עברה: אוה קוה
יש מפזר ונוסף עוד וחשך בזר יסף
מישר אך למחסור: נפש חסר
ברכה תדשן ומרוה גם הוא דשן רוה
יורא: מנע בר יקבהו לאום ירה קבב
וברכה לראש משביר: שחר טוב לאם שבר
יבקש רצון ודרש רעה תבואנו: בקש רצה בוא

Simplicitas iustorū diriget eos: & supplātatio ꝑuersorum vastabit illos. Non ꝓderūt diuitie ī die vltionis: iustitia autē liberabit a morte. Iustitia simplicis diriget viā ei⁹: & in impietate sua corruet impius. Iustitia rectorum liberabit eos: & in insidiis suis capientur iniqui. Mortuo hoīe īpio nulla erit vltra spes: & expectatio sollicitorū peribit. Iustus de angustia liberatus est: & tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum: insti autem liberabūtur scientia. In bonis iustorū exultabit ciuitas: & in ꝑditiōe impiorū erit laudatio. Bn̄dictione iustorū exaltabitur ciuitas: & ore īpioꝝ subuertetur. Qui despicit amicū suū indigēs corde est: vir aūt prudēs tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana: qui aūt fidelis est celat amici cōmissum. Vbi nō est gubernator ppl's corruet: salus aūt vbi multa cōsilia. Affligetur malo qui fidē facit ꝓ extraneo: q aūt cauet laq̄os: securus erit. Mulier gratiosa inueniet gloriā: & robusti habebūt diuitias. Benefacit anime sue vir misericors: q aūt crudelis est etiā ꝓpinq̄s abiicit. Impius facit opus instabile: semināti aūt iustitiā merces fidelis. Clemētia preparat vitam: & sectatio malorū mortē. Abomiabile dn̄o cor prauū: & volūtas ei⁹ in his q simpliciter ābulāt. Man⁹ in manu nō erit innocēs malus: semē aūt iustorū saluabitur. Circulus aure⁹ in narib⁹ suis: mulier pulchra & fatua. Desiderium iustorū omne bonum est: prestolatio impiorū furor. Alii diuidūt ꝓpria: & ditiores fiunt: alii rapiunt nō sua & semꝑ in egestate sunt. Aīa que benedicit impīgabitur: & qui inebriat ipse quoq; inebriabitur. Qui abscōdit frumēta maledicetur in populis: bn̄dictio āt sup caput vēdentiū. Bn̄ cōsurgit diluculo q q̄rit bona: q aūt inuestigator malorū ē: opprimetur ab eis.

Perfectio rectoꝝ deducet eos: ⁊ supplātatio
τελειότης εὐθειῶν ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς
nētiū p̄dabitur eos. Nō ꝓderit substāti
τούτων προνομεύσει αὐτούς. Οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχο
in die ire: ⁊ iusticia liberabit a morte.
ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. Α
riēs iust⁹ reliquit penitētē: facilis āt fit ⁊
θανὼν δίκαιος ἔλιπε μεταμέλον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐ
cūda impioꝝ ꝑditio. Iusticia īmaculati dirig
χαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια. Δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτο
vias: impietas āt incidit in iniusticiā. iusticiā viroꝝ
ὁδούς, ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. δικαιοσύνη ἀνδρῶν
ctoꝝ liberabit eos: at temeritate capiunt iniqui. M
θῶν ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀβουλίᾳ ἁλίσκονται παράνομοι.
tuo viro iusto: nō perit spes: at
λευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ δὲ κ
ria impioꝝ perit. Iust⁹ ex captiōe liberat: p
χημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀν
eo āt traditur impius. In ore impioꝝ la
αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής. Ἐν στόματι ἀσεβῶν π
que⁹ ciuibus: sensus āt iustoꝝ ꝓsper. In bonis iust
γὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δικαίων εὔοδος. Ἐν ἀγαθοῖς δικα
rū recta fecit ciuitas: ⁊ in perditione impioꝝ exultatio.
ων κατώρθωσε πόλις, καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμ
In bn̄dictiōe rectoꝝ exaltabit ciuitas: ore āt impioꝝ s
Ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κ
uertetur. Subsānat ciues indigēs mēte: vir
τεσκαφήσεται. Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ
prudēs silentiū agit. Vir bilinguis reuelat cō
φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει. Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βο
lia in cōcilio: fidelis āt spū celat res. Quib⁹ n
λὰς ἐν συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα. Οἷς μ
est , gubernatio: cadūt vt folia: sa
ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, σωτη
lus āt est in multo ꝯsilio. mal⁹ malefacit cū
ρία δὲ ὑπάρχει ἐν πολλῇ βουλῇ. πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν
mixt⁹ fuerit iusto: odio hēt āt sonū securitatis. Mulier grosa
συμμίξῃ δικαίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. Γυνὴ εὐχάριστο
suscitat viro gl'iam: sedes āt ignominie mulier odio hēns iusta
ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
Diuitiaꝝ pigri idigētes sunt: at robusti innitunt
Πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
diuitijs. aīe sue bonū facit vir misericors per
πλούτῳ. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων, ἐξολ
dit āt suū corp⁹ imisericors. Impi⁹ facit opa iniusta:
λύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα ἄδικα,
semē āt iustoꝝ merces veritatis. Fili⁹ iust⁹ gignit
σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. Υἱὸς δίκαιος γεννᾶται
in vitā: ꝑsecutio āt impij in mortē. Abominatio do
εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον. Βδέλυγμα κυ
mino ꝑuerse vie: acceptabiles āt ei oēs irrepre
ρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμω
hēsibiles i via. Manui man⁹ iniȷ̄ciēs iniuste nō impunis
μοι ἐν ὁδῷ. Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος
erit maloꝝ: at seminās iusticiā accipiet mercedē fide
ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πι-
liū. Tanq̄ inauris aurea in nare suis: sic mulieri
στῶν. Ὥσπερ ἐνώτιον χρυσοῦν ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ
stulte pulchritudo. desideriū iustoꝝ totū bonū: spes
κακόφρονι κάλλος. ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή, ἐλπὶς
āt impioꝝ peribit. Sunt q̄ ꝓpria seminantes plu-
δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται. Εἰσὶν οἳ τὰ ἴδια σπείροντες πλείο
ra faciūt: sunt āt ⁊ q̄ ꝯgregātes minuunt. Anima
να ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. Ψυχὴ
benedicta ois simplex. Vir āt iracund⁹ nō formosus.
εὐλογημένη πᾶσα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων. Ὁ
cōtinēs triticū relinquat ipm gentib⁹: bn̄dictio
συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία
āt in caput distribuētis. Qui fabricat bona q̄rit
δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ
grām bonā: exquirentē āt mala cōprehēdent eū.
χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν.

cõfidit in diuitijs suis hic corruet: at
ποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ ἀν
inheret iustis orietur. Qui nõ presto est
λαμβανόμενος δικαίων ἀνατελεῖ. Ὁ μὴ συμπεριφερόμε
sue domui possidebit vẽtos: seruiet aũt stultus
ῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους, δουλεύσει δὲ ἄφρων
ẽti. De fructu iusticie nascitur arbor vite: au
ίμῳ. Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς, ἀφαι
tur aũt intẽpestiue aĩe iniquorum. Si quidẽ iustus vix
ται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων. Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις
tur: impi⁹ et peccator vbi apparebit?
ται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Ca.12.
Diligẽs disciplinã diligit sensũ: at qui odit incre
Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐλέγ
nes insipiẽs. Melius qui inuenit grãm apud dñm: vir aũt
ἄφρων. Κρείσσων ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ δὲ
⁹ tacebitur. Nõ diriget ho
άνομος παρασιωπηθήσεται. Οὐ κατορθώσει ἄνθρω=
ex iniquo: at radices iustorum nõ auferentur. mulier
ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται, γυνὴ
s corona viro suo: queadmodũ aũt in ligno vermis:
εία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ,
virum perdit mulier mala. Cogitatiões iusto
ως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. Λογισμοὶ δικαί=
iudicia: gubernãt aũt impij dolos. sermões impiorum
ρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. λόγοι ἀσεβῶν
ũ in sãguinẽ: os aũt rectorum liberabit eos. Ubicũqꝫ verta
οι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. Οὗ ἐὰν στρα
impius delet: dom⁹ aũt iustorum pmanebũt: Os
ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων παραμενοῦσι. Στό
rudẽtis laudatur a viro: piger corde aũt sub
συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός, νωθροκάρδιος δὲ μυ
atur. Meli⁹ vir in inhonoratione seruiẽs sibi: quã ho
ίζεται. Κρεῖσσον ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ τι
sibi circũponẽs et indigẽs pane. Miseratur
ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου. Οἰκτείρει
s aĩas iumẽtorum suorum: at viscera impiorum
ος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
elia. Qui operatur suã terrã implebi
εήμονα. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσε
panib⁹: at sectantes vana indigẽtes mente. Qui
ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. Ὅς
uauis in vinorum immorationib⁹: in suis munitioni
ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμα
relinquet ignominiã. Desideria impiorum mala:
αταλείψει ἀτιμίαν. Ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί, αἱ
dices piorum in munitionib⁹. ppter peccatũ labio
ζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι. Διὰ ἁμαρτίαν χει
incidet in laqueos peccator: effugit aũt
ἐμπίπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύγει δὲ
is iust⁹. De fructib⁹ oris viri aĩa
τῶν δίκαιος. Ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ
ebitur bonis: retributio aũt labiorum suorum
θήσεται ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ
etur ei. Vie stultorum recte corã eis
δοθήσεται αὐτῷ. Ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν
dit aũt cõsilia sapiẽs. fatu⁹ ipso die indi=
κούει δὲ συμβουλίας σοφός. ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγ=
irã suã: celat aũt suã ignominiã cal
λει ὀργὴν αὐτοῦ, κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πα
s. Demõstratã fidẽ ãnũciat iust⁹:
γος. Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ
testis iniustorum dolosus. Sũt qui dicẽtes vulne
άρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώ=
q̃si ensis: lingue aũt sapientũ sanãt. Labia
σιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰῶνται. Χείλη
dirigũt testimoniũ: testis aũt repẽtin⁹ linguã
θινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν
iniustã. Dolus in corde fabricãtis mala: at
ἄδικον. Δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακά, οἱ δὲ
tes pacẽ gaudebũt. non
λόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται. Οὐκ ∞∞∞

[k]Qui confidit[l]in diuitiis
suis[n]corruet: ∞∞∞
[p]iusti aũt[o] q̃si virens[o]foliũ
[q]germinabũt.[r]Qui cõtur
bat[s]domũ suã[t]possidebit
[u]ventos:[x]& qui[y]stultus est
[x]seruiet[y] sapiẽti.[b]Fructus
[c]iusti[d]lignũ[e]vite:[e]&q susci
pit[f] animas[g] sapiens est.
[h]Si[i]iustus[k]in terra ∞∞
[l]recipit:[m]quãtomagis[n]im
pius[o]& peccator. 12.

QVi[a]diligit[b]disciplinã:
[c]diligit ∞∞∞
[d]scientiã:[e]qui aũt odit[f]in=
crepatiões[g]insipiẽs ẽ.Qui
[h]bon⁹ est[i]hauriet sibi[k]gra
tiã[l]a dño:[m]qui aũt cõfidit
in[n]cogitationib⁹ suis[o]im=
pie agit.[p] Non[q]roborabi
tur[r]hõ[s]ex ĩpietate:[t] & ra=
dix[u]iustorũ[x]nõ[y]cõmoue=
bitur.[z] Mulier[a] diligẽs[b]co
rona ẽ[c]viro suo:[d]& putre
do[e] in ossibus eius q̃[f]cõfu
sione res dignas gerit.
[g]Cogitatiões[h]iustorũ[i]iu=
dicia: &[k] cõsilia[l] impiorũ
[m]fraudulenta[n] Verba[o]im
piorum[p] ĩsidiãtur[q]sanguini:
[r]os[s]iustorum[t] liberabit eos.
[u]Verte[x]impios ∞∞
[y]& nõ erunt:[z]domus aũt
[a]iustorum[b] permanebit.
[d] Doctrina sua[e] noscitur
[f]vir:[g]q aũt van⁹ &[h]excors
[i]est patebit[k] cõtemptui.
[l]Melior est[m] paup[n]& suffi
ciẽs[o]sibi:[p]q̃ gloriosus[q]&
indigẽs[r]pane.[s]Nouit[t]iu=
stus[x]iumẽtorum suorum[u]aĩas:
[y]viscera aũt[z]ĩpiorũ[a]crude
lia.[b]Qui opatur[c]terrã suã
[d]satiabitur[e]panib⁹:[f]q aũt
sectatur[g]ociũ[h] stultissim⁹
est.[k]Desideriũ[l]ĩpii[m]moni
mentũ est[n] ĩpiorũ:[o]radix
autem[p]iustorũ[q] proficiet.
[r]Propter pctã[s]labiorum[t]rui
na proximat[u]malo:[x]effu
giet aũt[z]iust⁹[y] de angustia.
[a]De fructu[b]oris sui[c]vnus=
qsqꝫ[d]replebitur[e]bonis:[f]&
iuxta opa[g] manuũ suarũ
[i]retribuetur[k]ei[l] Via[m]stulti
[n]recta[o]in oculis ei⁹: q aũt
[r]sapiens est[p]audit[q] cõsilia.
[s]Fatuus[t] statim ∞∞
[u]indicat[x]irã suã:[y]q aũt dis
simulat[z]iniuriã[a]callidus ẽ.
[b]Qui[c]qđ nouit[b]loquitur
[d]iudex[e]iusticie est: qui aũt
[g]mẽtitur[f]testis ẽ[h]fraudulẽ
tus.[i] Est[k] q pmittit &[l] q̃si
gladio[l]pũgitur cõsciẽtie:
[n]lingua aũt[o]sapiẽtiũ[p]sani
tas[q]Labiũ[r]veritatis[s]firmũ
erit[t] ĩ ppetuũ: q aũt[u]testis
est[x]repẽtinus: cõcinat[y]lin
guã[z]mẽdacii.[a]Dol⁹[b]ĩ cor=
de[c]cogitãtiũ[d]mala:[e]q aũt
[f]pacis[e]ineunt cõsilia: seq=
tur eos[g] gaudium.[h] Non

בֹּטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפּוֹל וְכֶעָלֶה
צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃ עֹכֵר בֵּיתוֹ
יִנְחַל רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם
לֵב׃ פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ
נְפָשׁוֹת חָכָם׃ הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ
יְשֻׁלָּם אַף כִּי רָשָׁע וְחוֹטֵא׃
אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב
דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃ טוֹב
יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ
מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃ לֹא יִכּוֹן אָדָם
בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיק בַּל יִמּוֹט׃
אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב
בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃ מַחְשְׁבוֹת
צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבּוּלוֹת רְשָׁעִים
מִרְמָה׃ דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֱרָב דָּם
וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃ הָפֹךְ רְשָׁעִים
וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃ לְפִי
שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל אִישׁ וְנַעֲוֵה לֵב יִהְיֶה
לָבוּז׃ טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד
וַחֲסַר לָחֶם׃ יֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ
בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃
עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וּמְרַדֵּף
רֵקִים חֲסַר לֵב׃ חָמַד רָשָׁע מְצוֹד
רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃
בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא
מִצָּרָה צַדִּיק׃ מִפְּרִי פִי אִישׁ
יִשְׂבַּע טוֹב וּגְמוּל יְדֵי אָדָם יָשִׁיב
לוֹ׃ דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו
וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃ אֱוִיל בַּיּוֹם
יִוָּדַע כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃ יָפִיחַ
אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים
מִרְמָה׃ יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב
וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃ שְׂפַת
אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה
לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ מִרְמָה בְּלֶב חֹרְשֵׁי
רָע וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃ לֹא

נָפַל
צָדַק פָּרַח
נָחַל אָוַל
פָּרָה
שָׁלַם חָטָא
Cap. xij.
יָסַר יָדַע
יָכַח
פּוּק
זָמַם רָשַׁע
כּוּן מָטַט
אִישׁ
בּוֹשׁ חָשַׁב
שָׁפַט חָבַל
רָמָה
פָּה נָצַל
עָמַד
הָלַל עָוָה
הָיָה קָלָה
כָּבַד
צָדַק
כָּזַר
שָׂבַע רָדַף
רִיק צוּד
רוּעַ נָתַן
שָׂפָה יָקַשׁ
צוּר פָּרָה
פָּה גָּמַל
שׁוּב אָוַל
יָעַץ
יָדַע קָלָה
עָרַם יָפַח
אָמַן נָגַד
עוּד רָמָה
בָּטָה דָּקַר
לָשַׁן רָפָא
כּוּן רָגַע
שָׁלַם

יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן וּרְשָׁעִים
מָלְאוּ רָע: תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי
שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ: אָדָם
עָרוּם כֹּסֶה דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים
יִקְרָא אִוֶּלֶת: יַד חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל
וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס: דְּאָגָה בְלֶב
אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה:
יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים
תַּתְעֵם: לֹא יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ
וְהוֹן אָדָם יָקָר חָרוּץ: בְּאֹרַח
צְדָקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה
אַל מָוֶת:

Cap. xiij.

בֵּן חָכָם מוּסַר אָב
וְלֵץ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה: מִפְּרִי פִי
אִישׁ יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים
חָמָס: נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק
שְׂפָתָיו מְחִתָּה לוֹ: מִתְאַוָּה וָאַיִן
נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרֻצִים תְּדֻשָּׁן:
דְּבַר שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע
יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר: צְדָקָה תִּצֹּר תָּם
דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת: יֵשׁ
מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן
רָב: כֹּפֶר נֶפֶשׁ אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ
לֹא שָׁמַע גְּעָרָה: אוֹר צַדִּיקִים
יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ: רַק
בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת נוֹעָצִים חָכְמָה:
הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל יָד
יַרְבֶּה: תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב
וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה: בָּז לְדָבָר
יֵחָבֶל לוֹ וִירֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם:
תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר
מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת: שֵׂכֶל טוֹב יִתֶּן חֵן
וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן: כָּל עָרוּם
יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת:
מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָע וְצִיר
אֱמוּנִים מַרְפֵּא: רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ

אָנָה
תָּעַב
עָשָׂה
יָדַע כָּסַל
קָרָא חָרַץ
מָשַׁל רָמָה
הָיָה שׁוּחַ
שָׂמַח
צָדַק
תָּעָה חָרַךְ
צוּד
נָתַב
יָסַר
לוּץ גָּעַר
פֶּה אָכַל
שָׂפָה חָתַת
אָוָה דָּשֵׁן
שָׂנֵא
בָּאַשׁ חָפֵר
נָצַר תָּמַם
סָלַף עָשַׁר
רוּשׁ
נוּר דָּעַךְ
זוּד נָתַן
נָצָה יָעַץ
מָעַט
רָבָה יָחַל
מָשַׁךְ חָלָה
אָוָה חָבַל
צָוָה שָׁלַם
יָרֵא קוּר
יָקַשׁ נָתַן
עָרַם עָשָׂה
יָדַע כָּסַל
פָּרַשׂ לָאַךְ
נָפַל רוּעַ
אָמַן רָפָא
רוּשׁ קָלָה

contriſtabit iuſtum quicquid ei acciderit: īpii aūt replebūtur malo. Abominatio eſt domīo labia mendacia: qui aūt fideliter agunt placent ei. Hō verſutus celat ſcientiā: & cor inſipientium prouocat ſtulticiā. Manꝰ fortium dñabitur: q̄ aūt remiſſa eſt tributis ſeruiet. Meror in corde viri humiliabit illum: & ſermone bono letificabitur. Qui negligit dānum ꝑpter amicū iuſtus eſt: iter aūt īpiorū decipiet eos. Non īueniet fraudulētus lucrū: & ſubſtātia homīs erit auri preciū. In ſemita iuſticie vita: iter autem deuium ducit ad mortem. 15.

Filius ſapiens doctrina patris: qui autem illuſor eſt non audit cū arguitur. De fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis: anima aūt impiorū iniqua. Qui cuſtodit os ſuū cuſtodit animā ſuā: q aūt incōſideratꝰ eſt ad loq̄ndū ſentiet mala. Vult & nō vult piger: aīa autē operātiū īpinguabitur. Verbū mendax iuſtus deteſtabitur: īpius aūt cōfundit & cōfundetur. Iuſtitia cuſtodit innocētis viam: impietas autē peccatorē ſupplātat. Eſt quaſi diues cū nihil habeat: & eſt q̄ſi paup cū in multis diuitiis ſit. Redēptio aīe viri diuitie ſue: q aūt paup eſt: increpationē nō ſuſtinet. Lux iuſtorum letificat: lucerna autē īpiorꝝ extinguetur. Int ſupbos ſp iurgia ſūt: q āt agūt oīa cū cōſilio: regūtur ſapīa. Subſtātia feſtinata minuetur: q̄ aūt paulatī colligitur manu mltiplicabitur. Spes q̄ differtur affligit aīam: lignū vite deſideriū veniēs. Qui detrahit alicui rei: ipſe ſe in futurū obligat: q aūt timet p̄ceptū in pace verſabitur. Lex ſapiētis fons vite: vt declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiā: in itinere cōtemptorū vorago. Aſtutus oīa agit cū cōſilio: q aūt fatuꝰ ē apit ſtulticiā. Nūciꝰ īpii cadet in malū: legatꝰ fidelis ſanitas. Egeſtas & ignomīa ei q deſit

placebit iuſto nihil iniuſtū: at impij replet
ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησ
malis. abominatio dño labia mēdacia: at faciēs
κακῶν. Βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν
acceptabilis apđ eū. Vir prudēs thronꝰ ſenſus:
δεκτὸς παρ᾽ αὐτῷ. Ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως,
āt inſipiētiū obuiabit execratiōibꝰ. Manꝰ electoꝝ
δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς. Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρα
facile: doloſi āt erūt in direptionē. Terribili
εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν. Φοβερὸς
cor turbat viri: ānunciatio āt bona letificat
καρδίαν ταράσσει ἀνδρός, ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραί
lū. Sapiēs iuſtꝰ ſui ipius amicꝰ erit: at vi
τόν. Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται, ἡ δὲ ὁδ
impioꝝ decipiet eos. nō fabricabit doloſus ca
ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος
Poſſeſſio āt p̄cioſa vir purꝰ. In vijs iuſticie
Κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνη
vie āt eꝝ q̄ recordāt iniuriaꝝ in mortē.
ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. C

Filiꝰ aſtutus obediēs patri: filiꝰ āt iobediēs
Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί, υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐ
tione. De fructibꝰ iuſticie comedet bonus: ani
λείᾳ. Ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχ
impioꝝ peribūt intēpeſtiue. Qui cuſtodit ſuū
παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ
cuſtodit ſuā aīam: at temerariꝰ labijs metu
τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ προπετὴς χείλεσι π
ſeipm: In deſiderijs eſt ois piger: manꝰ āt viri
ἑαυτόν. Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδ
in diligētia. Sermonē iniuſtū deteſtat iuſtꝰ: impius āt
ἐν ἐπιμελείᾳ. Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ
dit. & nō hēbit audaciā loquēdi. Juſticia cuſtodit
νεται. καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν. Δικαιοσύνη φυλάσσει
cētes via: at impios malos facit peccatū.
κους ὁδῷ, τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία. E
ditantes ſeipos nihil hētes: & ſunt hu
οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ τα
tes ſeipos in multis diuitijs. Redēptio viri a
νοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. Λύτρον ἀνδρὸς ψυ
proprie diuitie: mēdicꝰ āt nō ſuſtinet minas
ὁ ἴδιος πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλ
lux iuſtis ſemp: lux impioꝝ extinguit.
Φῶς δικαίοις διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβέννυται.
lus cū iniuria facit mala: at ipoꝝ cognitor
κὸς μεθ᾽ ὕβρεως πράσσει κακά, οἱ δὲ αὐτῶν ἐπιγνώμ
ſapiētes. Subſtātia feſtinata cū iniqtate: min
σοφοί. Ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσ
fit: at ꝯgregās ſibi cū pietate impleb
γίνεται, ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ᾽ εὐσεβείας πληθυνθ
tur. iuſtꝰ miſeret & cōmodat: arbor eīn vite
ται. Δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ, δένδρον γὰρ ζωῆς
ſideriū bonū. Qui deſpicit rem deſpicie
θυμία ἀγαθή. Ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρον
tur ex ea: at timēs p̄ceptū hic ſanꝰ eſt
σεται ἐξ αὐτοῦ, ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν οὗτος ὑγιαίν
Filio doloſo nullū erit bonū famulo aūt ſapiēti ꝓſpere e
Υἱῷ δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὔοδοι ἔσ
operationes: & diriget via eius. Le
ται πράξεις, καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. Νόμ
ſapiētis fons vite: at demēs captꝰ a laqueo mo
σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ἀλοὺς ὑπὸ παγίδος θα
tur. Intellectꝰ bonꝰ dat grām: at cognoſcere legē: cogni
ται. Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, δια
nis eſt bone: vie āt deſpicientiū in ꝑditione. O
ας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ. Πᾶ
aſtutus agit cū cognitione: at fatuꝰ pandit
πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασ
ſuā maliciā: Rex temerariꝰ cadet in mala: leg
αὐτοῦ κακίαν. Βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς κακά, ἄγγ
tus aūt ſapiēs liberabit eū. Egeſtatē & ignominiā aufert
λος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖτ

ſciplina: at cuſtodiẽs redargutiões glificabit. Deſide
ιδεία, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξασθήσεται. Ἐπιθυ
impiorum delectant aiam: opa āt impiorum lõge a
ι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν, ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ
nitione. Qui circũfert ſimul cũ ſapiẽtib⁹ ſapiẽs erit:
σεως. Ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφισθήσεται,
circũuertit ſimul cũ ſtultis agnoſcet. Peccantes
συρρεμβόμενος ἄφροσιν γνωσθήσεται. Ἁμαρτάνοντας
quent mala: at iuſtos apprehẽdẽt bo
ταδιώξεται κακά, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγα
bon⁹ vir relinquet heredes filios filiorum: theſauri
Ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρί-
t āt iuſtis diuitie impiorum. Juſti faciẽt in
ι δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν
tijs annos multos: iniuſti āo peribũt breuiter.
ούτῳ ἔτη πολλά, ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.
i parcit virge odit filiũ ſuũ: at dili
φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα
inſtãter erudit. iuſt⁹ comedẽs replet
ς ἐπιμελῶς παιδεύει. δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾶται τὴν
n ſuã: anime āt impiorum idigẽtes.
χὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς. Ca.14.
Apiẽtes mulieres edificarũt domos: at iſipiẽs euer
Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ ἄφρων κα
manib⁹ ſuis. Ambulãs recte timet
καψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖ
dñm: at q̃ tortuoſe incedit vijs ſuis inhonora
τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσε
Ex ore ſtultorum virga iniurie: labia āt ſa-
Ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως, χείλη δὲ σο
tũ cuſtodiũt eos. Ubi nõ ſunt boues pſepia mun-
φυλάσσει αὐτούς. Οὗ μὴ εἰσὶ βόες φάτναι καθα-
vbi āt multa genimina manifeſta bouis fortitudo. Te
οὗ δὲ πολλὰ γεννήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. Μάρ
fidelis nõ mẽtit: accẽdit āt mẽtiẽtẽ teſtis iniuſt⁹.
πιστὸς οὐ ψεύδεται, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ μάρτυς ἄδικος.
eres ſapiaz apud malos ⁊ nõ inuenies: ſen
ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, αἴσθη
āt apud prudentes facilis. Oia cõtraria vi
δὲ παρὰ φρονίμοις εὐχερής. Πάντα ἐναντία ἀν-
ſtulto: arma āt ſenſus labia ſapia. Sapia aſtu
ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰσθήσεως χείλη σοφά. Σοφία πα
cognoſcet vias eorum: amẽtia āt ſtulto
γων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρό-
in deceptiõe. Dom⁹ iniquorum debebũt purifica
ἐν πλάνῃ. Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρι
e: dom⁹ āt iuſtorum acceptabiles. Cor viri ſenſi-
, οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί. Καρδία ἀνδρὸς αἰσθη-
meſta aia ei⁹: qñ āt letet nõ mi-
λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅταν δὲ εὐφραίνηται οὐκ ἐπι
iniuria. Dom⁹ impiorum delebunt: tabnacula
νται ὕβρει. Οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ
rectorum ſtabũt. Eſt via q̃ videt recta eſſe
κατορθούντων στήσονται. Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι
hoies: at nouiſſima eius vadũt ad
ρὰ ἀνθρώποις, τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς
dũ iferni. Jn letitijs nõ miſcet meror:
μένα ᾅδου. Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη,
ema āt gaudij in luctũ vadũt. Suis
ευταῖα δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχεται. Τῶν ἑαυτοῦ
replebit q̃ eſt audacis cordis: ab āt cogitatio
πλησθήσεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημά-
eius vir bonus. Jnnocẽs credit omni verbo:
αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός. Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ,
tus āt vadit in penitentiã. Sapiẽs timens
νοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Σοφὸς φοβηθεὶς
inauit a malo: at ſtultus ſibi cõfidens mi
λίνει ἀπὸ κακοῦ, ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μί
ur iniquo.
ται ἀνόμῳ.

[n]diſciplinã:[o] qui aũt acqe ſcit[p]arguẽti[q]glificabitur. [r] Deſideriũ ſi [s] cõpleatur [t]delectat [u] animam: [x]deteſtãtur [y]ſtulti eos qui [z]fugiunt[a] mala. [b]Qui[c]cũ [d]ſapiẽtibus[b]graditur[e]ſapiẽs erit:[f]amicus [g]ſtultorum[h]ſimilis efficietur.[i]Peccatores[k] pſeqtur [l]malum:[m]&[n]iuſtis[o]retribuentur [p]bona. [q]Bon⁹[r]relinquit heredes [t]filios &[s]nepotes:[u]& cuſtoditur[x] iuſto[y]ſubſtantia [z]peccatoris.[a] Multi[b]cibi in [c]noualibus[d] patrũ:[e] & aliis[f]cõgregãtur[g]abſq;[h]iudicio.[i] Qui parcit[k] virge [l]odit [m]filium ſuum: [n]qui autẽ diligit illum[o]diligenter [p]erudit.[q] Iuſtus [r]comedit[s]& replet[t] aĩam ſuam:[u]venter autem [x]impiorum[y] inſaturabilis. 14.

SApiens[b]mulier[c] edificat [d]domũ ſuã:[e]inſipiens extructã quoq;[f] manib⁹[g]deſtruet.[h] Ambulans[i]recto itinere &[k]timẽs[l]dñm:[o]deſpicitur ab eo[m]qui infami graditur[n]via.[p]In ore[q] ſtulti[r]virga[s]ſupbie:[t]labia aũt [u]ſapientũ[x] cuſtodiũt eos. [y]Vbi nõ ſunt[z]boues[a]pſepe[b]vacuũ eſt: vbi aũt apparẽt[c]plĩme[d]ſegetes: ibi manifeſta ẽ[e]fortitudo[f] bouis.[g]Teſtis[h]fidelis[i]nõ[k]mẽtietur:[l]profert aũt[m]mẽdaciũ[o]doloſus[n]teſtis.[p] Querit[q]deriſor [r]ſapiẽtiã[s]& nõ inuenit:[t]doctrina[u] prudẽtiũ[x]facilis.[y]Vade[z]cõtra[a]virũ[b]ſtultũ:[c] & neſcit[e] labia [f]prudẽtie.[g]Sapia[h]callidi ẽ [i]intelligere [k]viam ſuã:[l] & prudẽtia[m]ſtultorum[n]errans. [o]Stultis [p]illudet[q]peccatũ: [r]& ĩter[s]iuſtos morabitur [t]gratia[u]. Cor[x]quod nouit [y]amaritudinẽ[z]anime ſue: [a]in gaudio eius[b]nõ[c]miſcebitur[d]extraneus.[e] Dom⁹ [f]impiorum[g]delebitur:[h]tabernacula[i]iuſtorum [k]germinabũt.[l] Eſt[m] via q̃ videtur [p] homini [n] iuſta: [q]nouiſſima aũt ei⁹[r] deducunt ad[s]mortem.[u] Riſus [x]dolore miſcebitur:[z]& extrema[a]gaudii [b]luct⁹ occupat.[c] Viis ſuis[d]replebitur [e]ſtultus:[g]& ſup eum erit [h]vir [i] bonus.[k] Innocens [l]credit[m]omni[n]verbo: [o]aſtutus [p]conſiderat[q]greſſus ſuos.[r] Sapiens[s] timet [t]& declinat[u]a malo:[x] ſtultus[y] tranſilit[z]& confidit.

מוּסָר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃
תַּאֲוָה נִהְיָה תֶּעֱרַב לְנָפֶשׁ
וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃
הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם וְרֹעֶה
כְסִילִים יֵרוֹעַ׃ חַטָּאִים תְּרַדֵּף
רָעָה וְאֶת צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם טוֹב׃
טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי בָנִים וְצָפוּן
לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃ רָב אֹכֶל
נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא
מִשְׁפָּט׃ חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ
וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר׃ צַדִּיק
אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן
רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

Cap. xiiij.

חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה
בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶהֶרְסֶנּוּ׃
הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וּנְלוֹז
דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃ בְּפִי אֱוִיל חֹטֶר
גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוּרֵם׃
בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרָב
תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃ עֵד אֱמוּנִים
לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃
בִּקֶּשׁ לֵץ חָכְמָה וָאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן
נָקָל׃ לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל
יָדַעְתָּ שִׂפְתֵי דָעַת׃ חָכְמַת עָרוּם
הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃
אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים
רָצוֹן׃ לֵב יוֹדֵעַ מָרַּת נַפְשׁוֹ
וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרַב זָר׃ בֵּית
רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד וְאֹהֶל יְשָׁרִים
יַפְרִיחַ׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ
וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת׃ גַּם בִּשְׂחֹק
יִכְאַב לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוּג לֵב וּמֵעָלָיו
אִישׁ טוֹב׃ פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר
וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ׃ חָכָם יָרֵא
וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃

יסר יכח
כבד היה
ערב תעב
הלך חכם
רוע רדף
רוע צדק
שלם נחל
צפן
צדק חטא
ספה
שפט
חסר
נשה בנה
הרס
הלך לוז
פה
גאה שפה
שמר אבס
בוא עוד
אמן כזב
יפח לוץ
ידע בין
קלל ילך
כסל ערם
בין רמה
רצה מרר
ערב
שמד
פרח פנה
כאב יגה
שבע
פתה אמן
בין
סור רוע
עבר

קְצַר אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ
מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא׃ נָחֲלוּ פְתָאיִם
אִוֶּלֶת וַעֲרוּמִים יַכְתִּרוּ דָעַת׃
שַׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים
עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק׃ גַּם לְרֵעֵהוּ
יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר
רַבִּים׃ בָּז לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן
עֲנָוִים אַשְׁרָיו׃ הֲלוֹא יִתְעוּ
חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי
טוֹב׃ בְּכָל עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר
וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ לְמַחְסוֹר׃
עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת
כְּסִילִים אִוֶּלֶת׃ מַצִּיל נְפָשׁוֹת
עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה׃
בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח עֹז וּלְבָנָיו
יִהְיֶה מַחְסֶה׃ יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר
חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃ בְּרָב
עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם
מְחִתַּת רָזוֹן׃ אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב
תְּבוּנָה וּקְצַר רוּחַ מֵרִים אִוֶּלֶת׃
חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וּרְקַב
עֲצָמוֹת קִנְאָה׃ עֹשֵׁק דָּל חֵרֵף
עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן׃ בְּרָעָתוֹ
יִדָּחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ צַדִּיק׃
בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבְקֶרֶב
כְּסִילִים תִּוָּדֵעַ׃ צְדָקָה תְרוֹמֵם
גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת׃ רְצוֹן
מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ
תִּהְיֶה מֵבִישׁ׃

Cap.xv.

מַעֲנֶה רַּךְ יָשִׁיב חֵמָה
וּדְבַר עֶצֶב יַעֲלֶה אָף׃ לְשׁוֹן
חֲכָמִים תֵּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים
יַבִּיעַ אִוֶּלֶת׃ בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי
יְהוָה צֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים׃
מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ
שֶׁבֶר בְּרוּחַ׃ אֱוִיל יִנְאַץ מוּסַר

עָשָׂה | זָמַם שָׂנֵא | פָּתָה עָרַם | כָּתַר יָדַע | שָׁחַח רוּעַ | פָּנָה צָדַק | רוּשׁ עָשַׁר | רָבַב חָנַן | עָנָה תָּעָה | הָיָה יָתַר | שָׂפָה חָסַר | כָּסַל נָצַל | עוּד רָמָה | בָּטַח עָזַז | חָסָה קוּר | יָקַשׁ | חָתַת רָזַן | בִּין רוּם | חָיָה רָפָא | כָּבַד אָנָה | רוּעַ דָּחָה | בִּין נוּחַ | יָדַע רוּם | שָׂכַל | בּוֹשׁ | עָנָה רָכַךְ | שׁוּב עָלָה | לָשַׁן יָטַב | יָדַע פֶּה | נָבַע קוּם | צָפָה רוּעַ | אוּל נָאַץ | יָסַר

Impatiens operabitur stulticiam: & vir versutus odiosus est. Possidebunt paruuli stulticiam: & expectabunt astuti scientiam. Iacebunt mali ante bonos: & impii ante portas iustorum. Etiā p̄ximo suo pauper odiosus est: amici vero diuitum multi. Qui despicit p̄ximū suū peccat: q aūt miseretur pauperis beatus erit. Errant qui operantur malum: mīa & veritas preparāt bona. In oī opere erit abundantia: vbi aūt sunt verba plurima: ibi frequenter egestas. Corona sapientū diuitie eorum: fatuitas stultorum imprudentia. Liberat animas testis fidelis: & profert mendacia versipellis. In timore dn̄i fiducia fortitudinis: & filiis eius erit spes. Timor domini fons vite: vt declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: & in paucitate plebis ignominia principis. Qui patiēs est multa gubernatur sapīa: q aūt impatiēs ē exaltat stulticiā. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossiū inuidia. Qui calūniatur egentē exprobrat factori ei9: honorat aūt eū q miseretur paupis. In malicia sua repelletur ipius: sperat aūt iustus in morte sua. In corde prudētis reqescit sapīa & indoctos quosq erudiet. Iusticia eleuat gentē: miseros aūt facit pp̄los pctm̄. Accept9 ē regi minister intelligens: iracundiam eius inutilis sustinebit. 15.

RElsponsio mollis frāgit iram: sermo durus suscitat furorem. Lingua sapientum ornat scientiam: os stultorum ebullit stulticiā. In omī loco oculi domini contemplantur bonos & malos. Ligua placabilis lignum vite: que autē immoderata est conteret spiritum. Stultus irridet disciplinam

Impatiēs operat cū temeritate: vir āt prudē
Ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμ
ta suffert. diuidēt stulti malitiā: at
λὰ ὑποφέρει. Μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ δὲ π
ti dn̄abunt sensus. Labent mali
γοὶ κρατήσουσιν αἰσθήσεως. Ὀλισθήσουσι κακοὶ
bonos: & impii colēt portas iustoꝝ.
ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θεραπεύσουσι θύρας δικαίων
ci odibūt amicos mēdicos: amici āt diu
λοι μισήσουσι φίλους πτωχούς, φίλοι δὲ πλ
multi. Qui inhonorat pauperes peccat: q miserat
πολλοί. Ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, ἐλεῶν
dicos beat9. Errantes fabricāt mala:
χοὺς μακαριστός. Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά,
āt & veritatē operant boni. Non sciu
δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. Οὐκ ἐπίς
miam & fidē fabricatores maloꝝ: elemosyne āt
ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν, ἐλεημοσύναι δὲ κ
des apud fabricatores bonos. In omni sollicito
στεις παρὰ τέκτοσιν ἀγαθοῖς. Ἐν παντὶ μεριμνῶ
est abundātia: at dulcis & carēs dolore in egestate
σι περισσόν, ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔ
Corona sapiētū diuitie eoꝝ: At cōuersatio
Στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν, Ἡ δὲ διατριβὴ
rū mala. liberabit maloꝝ aiam testis fidelis:
νων κακή. Ῥύσεται κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός, ἐ
āt mēdacē dolosus. In timore dn̄i spes fortitudi
δὲ ψευδῆ δόλιος. Ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος,
at filijs ei9 relinquet firmamētū. Preceptū
δὲ τέκνοις αὐτοῦ καταλείψει ἔρεισμα. Πρόσταγμ
ni fons vite: facit āt declinare a laqueo
ρίου πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος
tis. In multa gēte gloria regis: in āt def
του. Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλ
plebis cōtritio principis. patiēs vir multu
λαοῦ συντριβὴ δυνάστου. Μακρόθυμος ἀνὴρ πολυ
prudentia: at impatiēs fortis stult9. Mā
φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρὸς ἄφρων. Πρα
vir cordis medic9: tinea āt ossiū cor
μος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων καρδία α
tiuū. Qui calūniat egentē irritat illū
τική. Ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν π
cit eū: at honorās illū miseret mēdici. In
σαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν. Ἐν
tia sua expellet impi9. Confidens
κίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής. Ὁ πεποιθὼς τῇ
sanctitati iust9. In corde bono viri
τοῦ ὁσιότητι δίκαιος. Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς
scet sapiētia: in āt corde stultoꝝ nō agno
παύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώ
tur. Iusticia eleuat gentē: diminuūt āt trib
ται. Δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλ
peccata. Accept9 regi minister intelligēs:
ἁμαρτίαι. Δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ
sua agilitate tollit ignominiā: ira pdit
ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ ἀπόλλ
& prudentes.
καὶ φρονίμους. Ca.

REsponsio āt submissa auertit iram
Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμό
sermo āo tristis suscitat iras. Lingua sapientū b
λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. Γλῶσσα σοφῶν κ
scit: os āt stultoꝝ nūciat mala. in o
ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγέλλει κακά. ἐν πα
loco oculi dn̄i: contēplant malos q &
τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς τε καὶ ἀ
nos. Sanitas lingue arbor vite: at custodiēs ei
θούς. Ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ συντηρῶν αὐ
replebit spū. Stult9 deridet disciplinā
πλησθήσεται πνεύματος. Ἄφρων μυκτηρίζει παιδίαν

trie: q̄ aūt custodit p̄cepta: astutior. In
ατρός, ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πανουργότερος. Εν
ūdanti iusticia fortitudo multa: at impij radi
λεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὁλόρ
ꝰ de terra ꝑibunt. Domibꝰ iustoꝝ fortitudo multa: fructus
οι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. Οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή, καρποὶ
impioꝝ peribūt. Labia sapiētū ligata sūt sensu:
ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. Χείλη σοφῶν δέδεται αἰσθήσει,
rda āt stultoꝝ nō secura. victime impioꝝ abomi
ρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς. θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυ
tio dn̄o: vota āt recte agētū acceptabilia apud cū. Abomi
α κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. Βδέ
tio dn̄o vie impij. sequētes iusticiā diligit.
γμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς. διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.
sciplina īnocētis cognoscit a trāseuntibꝰ: q̄ āt odiūt
αιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων, οἱ δὲ μισοῦν
intrepatiōes moriunt turpiter. Infernꝰ ⁊ ꝑditio manife
ς ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχρῶς. Αδης καὶ ἀπώλεια φανε
apud dn̄m. q̄mō nō ⁊ corda hoim?
παρὰ τῷ κυρίῳ. πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων;
amabit indoctꝰ corripiētes se:
οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν,
āt sapiētibꝰ nō ꝯuersabit. Corde gaudente
τὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. Καρδίας εὐφραινομένης
tes viret: in āt merorībꝰ exn̄te tristis incedit. Cor
ίσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει. Καρ
rectū querit sensum: os āt ineruditoꝝ cognoscet
ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδεύτων γνώσεται
la. Omni tp̄e oculi maloꝝ susci
κά. Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέ
t mala: at boni q̄escunt semꝑ. Meli
νται κακά, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. Κρεῖσ
parua pars cū timore dn̄i: q̄ thesauri ma=
μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου κυρίου, ἢ θησαυροὶ μεγά=
cū ītrepiditate. Melior vocatio ad ꝯuiuiū oleꝝ ad ami
μετὰ ἀφοβίας. Κρείσσων ξενισμὸς λαχάνων πρὸς φι=
ā ⁊ grām: q̄ appositio vituloꝝ cū inimicitia. Uir
ν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μόσχων μετὰ ἔχθρας. Ανὴρ
cundꝰ p̄parat rixas: patiēs āt ⁊
ώδης παρασκευάζει μάχας, μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν
urā mitigat. Patiens vir extin
λλουσαν καταπραΰνει. Μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέ
t iudicia: at impiꝰ suscitat magis. Vie pigroꝝ
ι κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει μᾶλλον. Οδοὶ ἀεργῶν
te spinis: at viriliū trite.
ωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι.
ius sapiēs letificat patrē: filiꝰ āt stultꝰ subsā
ὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρί=
matrē suā. Amētis semite indigētes mēte: vir āt pru
μητέρα αὐτοῦ. Ανοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρό
dirigēs ambulat. Differūt cogitatiōes nō
ος κατευθύνων πορεύεται. Υπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ
norātes cōcilia: in āt cordibꝰ cōsiliantiū manebit ꝯsi
μῶντες συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βου
. Nō obediet malꝰ illi: neque dicet oppor=
. Οὐ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐ δὲ μὴ εἴπῃ καίριόν
ū q̄d ⁊ bonū cōmuni. Vie vite cogitationes pru
καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. Οδοὶ ζωῆς διανοήματα συνε
ntis: vt cū declinauerit ex īferno saluꝰ sit. Domos iniurioſoꝝ
ῦ, ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ᾅδου σωθῇ. Οἴκους ὑβριστῶν
nolit dn̄s: firmauit āt terminū vidue. abominatio
πᾷ κύριος, ἐστήρισε δὲ ὅριον χήρας. Βδέλυγμα
o cogitatio iniusta: castoꝝ āt verba casta. Per
ρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἁγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί. Εξόλ
seipm̄ mūeꝝ acceptor: at odio hēs donoꝝ captiōes
σιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, ὁ δὲ μισῶν δώρων λήψεις
uat. elemosynis ⁊ fide purgant
ζεται. ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁ=
ccata: at timore dn̄i declinat ois a ma=
ρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κα
Corda iustoꝝ meditant fidem
ῇ. Καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις

patris sui: qui autem custodit increpatiōes: astutior fiet. Domꝰ iusti plurima fortitudo: & in fructibus impii cōturbatio. Labia sapientum diseminabūt scientiam: cor stultorum dissimile erit. Victime impiorum abomiābiles dn̄o: vota iustorū placabilia. Abominatio est domino via impii: qui sequitur iusticiam diligitur ab eo. Doctrina mala deserentium viam: qui increpationes odit morietur. Infernꝰ & ꝑditio corā dn̄o quanto magis corda filiorū hominū. Non amat pestilēs eum qui se corripit: nec ad sapientes graditur. Cor gaudens exhilarat faciem: in merore animi deiicitur spiritus. Cor sapiens querit doctrinam: & os stultorū pascitur imperitia. Oēs dies pauperis mali: secura mens quasi iuge conuiuium. Melius est parū cum timore dn̄i: q̄ thesauri magni & insatiabiles. Melius est vocari ad olera cū charitate: q̄ ad vitulum saginatum cum odio. Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens est mitigat suscitatas. Iter pigrorum quasi sepes spinarum: via iustorū absq; offendiculo. Filius sapiēs letificat patrē: & stultus homo despicit matrem suam. Stulticia gaudium stulto: & vir prudens dirigit gressus suos. Dissipātur cogitationes absq; cōsilio: vbi ꝟo sunt plures cōsiliarii: cōfirmantur. Letatur hō in sententia oris sui: & sermo opportunꝰ est optimus. Semita vite super eruditum: vt declinet de inferno nouissimo. Domū superborū demolietur dn̄s: & firmos faciet terminos vidue. Abominatio domini cogitationes male: & purus sermo pulcherrimus. Conturbat domū suā q sectatur auariciā: qui aūt odit mūera viuet. Mens iusti meditabitur sapientiam:

אָבִיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעְרִם ׃
בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת
רָשָׁע נֶעְכָּרֶת ׃ שִׂפְתֵי חֲכָמִים
יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא כֵן ׃
זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת
יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה
דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב ׃
מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא
תוֹכַחַת יָמוּת ׃ שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן
נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי לִבּוֹת בְּנֵי אָדָם ׃
לֹא יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל
חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ ׃ לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב
פָּנִים וּבְעַצְּבַת לֵב רוּחַ נְכֵאָה ׃
לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ דָּעַת וּפְנֵי כְסִילִים
יִרְעֶה אִוֶּלֶת ׃ כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים
וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד ׃ טוֹב
מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר
רָב וּמְהוּמָה בוֹ ׃ טוֹב אֲרֻחַת
יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס
וְשִׂנְאָה בוֹ ׃ אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה
מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב ׃
דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח
יְשָׁרִים סְלֻלָה ׃ בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח
אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ ׃
אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר לֵב וְאִישׁ
תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר לָכֶת ׃ הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת
בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם ׃
שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה פִיו
וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב ׃ אֹרַח
חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן
סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה ׃ בֵּית גֵּאִים
יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה ׃
תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע
וּטְהֹרִים אִמְרֵי נֹעַם ׃ עֹכֵר
בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת
יִחְיֶה ׃ לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת

לקח ערם
צדק בוא
עכר שפה
זרה כסל
תעב פלל
רדף אהב
יסר שנא
מות שאל
לבב
לוץ יכח
יטב
פנה כאה
בין בקש
ידע רעה
ענה רוע
שתה תמד
אצר
הים
אבס
גרה
דון שקט
רוב שוך
שמח
בזה
בין ישר
ילך פור
חשב יעץ
קום ענה
פה
עלה שכל
שאל גאה
נסח נצב
תעב רוע
טהר
בצע נתן
חיה צדק
הגה ענה

ופי רשעים יביע רעות : רחוק — נבע רחק
יהוה מרשעים ותפלת צדיקים — פלל
ישמע : מאור עינים ישמח — שמע אור
לב שמועה טובה תדשן עצם : — דשן
אזן שמעת תוכחת חיים בקרב — יכח
חכמים תלין : פורע מוסר מואס — לון פרע
נפשו ושומע תוכחת קונה — יסר מאס קנה
לב : יראת יהוה מוסר חכמה — כנה כבד
ולפני כבוד ענוה: — ענה

Capl. xvj.

לאדם מערכי לב
ומיהוה מענה לשון : כל דרכי — ערך ענה לשן
איש זך בעיניו ותכן רוחות — זכך
יהוה : גל אל יהוה מעשיך — גלל עשה
ויכנו מחשבתיך : כל פעל יהוה — כון חשב
למענהו וגם רשע ליום רעה : — רוע
תועבת יהוה כל גבה לב יד
ליד לא ינקה : בחסד ואמת — נקה
יכפר עון וביראת יהוה סור — כפר
מרע: ברצות יהוה דרכי איש — רצה
גם אויביו ישלם אתו : טוב — איב שלם
מעט בצדקה מרב תבואות — בוא
בלא משפט: לב אדם יחשב — שפט חשב
דרכו ויהוה יכין צעדו: קסם — כון
על שפתי מלך במשפט לא — שפה שפט
ימעל פיו: פלס ומאזני משפט — מעל פה
ליהוה מעשהו כל אבני כיס : — אזן עשה
תועבת מלכים עשות רשע כי — עשה
בצדקה יכון כסא: רצון מלכים — רצה
שפתי צדק ודבר ישרים
יאהב: חמת מלך מלאכי מות — אהב יחם
ואיש חכם יכפרנה : באור — לאך כפר
פני מלך חיים ורצונו כעב — פנה
מלקוש: קנה חכמה מה טוב — לקש
מחרוץ וקנות בינה נבחר מכסף: — חרץ קנה
מסלת ישרים סור מרע שמר — בחר סלל
נפשו נצר דרכו: לפני שבר — רוע

os impiorum redundat malis. Longe est dominus ab impiis: & orationes iustorum exaudiet. Lux oculorū letificat animā: fama bona impinguat ossa. Auris que audit increpationes vite: in medio sapientū cōmorabitur. Qui abiicit disciplinā: despicit aīam suā: q̄ aūt acqescit increpationibus possessor est cordis. Timor dn̄i disciplina sapiētie: & gloriam precedit humilitas. 16.

Hominis est animū preparare: & dn̄i gubernare linguam. Omnes vie hoīs patent oculis eius: spirituū ponderator est dominus. Reuela domino opera tua: & dirigentur cogitationes tue. Vniuersa ꝓpter semetipm̄ opat⁹ est dn̄s: īpiū quoqȝ ad diē malū. Abominatio domini est oīs arrogās: etiā si man⁹ ad manū fuerit nō est innocēs. Misericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore dn̄i declinatur a malo. Cuȝ placuerit dn̄o vie hoīs: inimicos quoqȝ eius cōuertet ad pacem. Melius est parum cum iustitia: q̄ȝ multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suā: sed dn̄i est dirigere gressus eius. Diuinatio in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus & statera iudicia domini sunt: & opera ei⁹ omnes lapides saculi. Abominabiles regi qui agunt impie: quoniā iusticia firmabitur solium. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuncii mortis: & vir sapiens placabit eum. In hilaritate vultus regis vita: & clementia eius quasi imber serotinus. Posside sapiētiam: quia auro melior ē: & acqre prudentiā: qa p̄ciosior ē argento. Semita iustorū declinat mala: custos aīe sue seruat viam suā. Contritionem precedit

os āt impioꝝ respōdet mala. Acceptabiles ap
στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά. Δεκταὶ παρ
minū vie viroꝝ iustoꝝ: per āt eos ꝛ in
ρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐ
amici fiūt. Longe abest deus ab impi
φίλοι γίνονται. Μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβ
orōnes āt iustoꝝ audit. Melior pauca accept
εὐχαῖς δὲ δικαίων ὑπακούει. Κρείσσων ὀλίγη λῆψις
iusticia ꝙ multa germina cū iniusticia.
μετὰ δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας.
viri cogitet iusta: vt a deo di
καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διο
tur gressus eius. Contēplās oculus bona
θῇ τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ
ficat coꝛ: fama āt bona īpinguat ossa. Qui ex
φραίνει καρδίαν, φήμη δὲ ἀγαθὴ πιαίνει ὀστᾶ. Ὃς ἀ
lit disciplinā odit seipm̄: at seruās īcrepatiōes
θεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν, ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους ἀ
git aiam suā. Timoꝛ dn̄i disciplina ꝛ sapi
πᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. Φόβος κυρίου παιδεία καὶ σοφ
ꝛ pn̄cipiū glīe respōdebit ei: p̄cedit
καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ, προπορεύεται
humiles gloria.
ταπεινοῖς δόξα. Ca. 1

Omnia opa humilis manifesta apud
ΟΠάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τ
deū. at impij in die mala peribūt: impurus
θεῷ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται, ἀκάθαρτ
apud deū oīs excelsi cordis. Manui man⁹ iniicie
παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλ
iniuste nō erit innocēs: initiū vie bone facere
ἀδίκως οὐκ ἀθωωθήσεται, ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν
iusta: acceptabilia āt apud deū poti⁹ ꝙ mactare victimas. Q
δίκαια, δεκτὰ δὲ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας. Ὁ
rēs dn̄m inueniet cognitionē cū iusticia: at r
τῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης, οἱ δὲ ὀρ
cte querentes eū inueniēt pacē. Omnia op
θῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην. Πάντα τὰ ἔργ
dn̄i cū iusticia: seruat āt impi⁹ in di
κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέ
em malū. Diuinatio in labijs regis: in āt iud
ραν κακήν. Μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρ
cio nō errabit os eius. Momētū statere iusti
σει οὐ μὴ πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. Ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιο
cia apud deū: at opa eius statere iuste. Abo
σύνη παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ στάθμια δίκαια. Βδ
minatio regi faciēs mala: cū em̄ iusticia p̄pa
λυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοι
ratur soliū pn̄cipat⁹. Acceptabilia regi labia iusta: sme
μάζεται θρόνος ἀρχῆς. Δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λ
nes āt rectos diligit dn̄s. Indignatio regis nun
γους δὲ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ ὁ κύριος. Θυμὸς βασιλέως ἄγγ
ci⁹ mortis: vir āt sapiēs placabit eū. In lu
λος θανάτου, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. Ἐν φω
ce vite fili⁹ regis: at accepti et quasi nu
τὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέ
bilū serotinū. Nidi sapiētie eligibiliores auro:
φος ὄψιμον. Νοσσιαὶ σοφίας αἱρετώτεραι χρυσίου,
nidi āt prudentie eligibiliores sup argentū. Semi
νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἱρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον. Τρί
te vite declināt a malis: lōgitudo āt vite
βοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου ὁ
vie iusticie. Suscipiens disciplinā in bonis
δοὶ δικαιοσύνης. Ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς
erit: at custodiēs increpatiōes sapiēs erit. Qui cu
ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. Ὃς φυ
stodit suas vias seruat suā aiam:
λάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν,
diligēs āt vitā suā parcet oꝛi suo. Ante
ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται στόματος αὐτοῦ. Πρὸ
cōtritionē precedit
συντριβῆς ἡγεῖται

bia: ante āt ruinā immodeſtia. melior manſuet⁹ corde
ρις, πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη. Κρείσσων πραΰθυμος
humilitate: ꝙ q̄ diuidit ſpolia cū iniuriātib⁹.
α ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα μετὰ ὕβρεως.
udēs in rebus inuētor bonoꝝ: cōfiſus āt in do
ετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ ἐπὶ κυ
o beat⁹. Sapiētes ⁊ prudētes malos appel
μακαριστός. Τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦ=
at dulces in ſmone plura audiēt. fons vite
, οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. πηγὴ ζωῆς
tatio poſſidentib⁹: diſciplina āt ſtultoꝝ mala. Cor
α τοῖς κεκτημένοις, παιδεία δὲ ἀφρόνων κακή. Καρδία
ētis ꝯſiderabit q̄ a pprio ore: in āt labijs
οῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι
prudentiā. Faui mellis ſmones boni: dul
σει ἐπιγνωμοσύνην. Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύ
āt eoꝝ ſanitas aīe. ſunt vie q̄ vident recte
α δὲ αὐτῶν ἴασις ψυχῆς. εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ
viro: tamē nouiſſima eaꝝ reſpiciūt in pfun
ἀνδρί, τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθ=
inferni. Vir in laborib⁹ laborat ſibi ⁊ vim facit ſue
ᾅδου. Ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐκβιάζεται αὐτοῦ
pditioni. At pueruſus: in ſuo ore fert
πώλειαν. Ὁ μέντοι σκολιός, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φο
pditionē. Vir inſipiēs fodit ſibi mala: in āt
ν ἀπώλειαν. Ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ
is labijs theſaurizat ignē. Homo puerſus immit
αὐτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ. Ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμ=
mala: ⁊ lucernā ardētē doli accēdet malis: ⁊ q̄
ι κακά, καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ
it amicos. Vir iniqu⁹ tēptat amicos:
ωρίζει φίλους. Ἀνὴρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων,
ucit eos p uias nō bonas. Firmās oculos
πάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. Στηρίζων ὀφθαλμοὺς
ogitat puerſa: diffinit āt labijs ſuis om=
λογίζεται διεστραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάν
mala: hic fornax eſt malitie: Corona exulta
α κακά, οὗτος κάμινός ἐστι κακίας. Στέφανος καυχή=
ſenect⁹: iā̄t vijs iuſticie reperit. Melior vir
γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὑρίσκεται. Κρείσσων ἀνὴρ
s forti: ⁊ vir prudētiā hēns agricola ma
όθυμος ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγά
at q̄ dn̄atur ire melior ꝯprehendente ciuitatē.
ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβανομένου πόλιν.
nus veniūt oīa iuſtis ab āt do
όλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς δικαίοις, παρὰ δὲ κυ
oīa iuſta.
πάντα τὰ δίκαια.

Ca.17.

Elior bucella cū voluptate in pace. ꝙ dom⁹ plena
Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ. ἢ οἶκος πλήρης
s bonis ⁊ iniuſtis victimis cū iurgio. Seruus
ῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης. Οἰκέτης
gēs dn̄abit dn̄orū ſtultoꝝ: in āt fratrib⁹ diuidet
ν κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖ
es. Sicut pbatur in camino argētū ⁊ auꝝ:
ρη. Ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός,
electa corda apud dn̄m. Mal⁹ obedit
ς ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. Κακὸς ὑπακούει
is iniquoꝝ: iniuſt⁹ āt attēdit labijs mēda
ταις παρανόμων, ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευδέ
Fidelis tot⁹ ornat⁹ pecuniaꝝ: at
Τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ
lis neq̄ obol⁹ Qui deridet pauperē irri
ου οὐδὲ ὀβολός. Ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύ=
eū q̄ fecit illū: at q̄ letat perdito
ον ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμέ=
iō erit innocēs: at q̄ miſeret miſericordiā
οὐκ ἀθωωθήσεται, ὁ δὲ ἐπισπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσε=
ect. Corona ſenū filij filioꝝ: gl̄ia āt
Στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ
patres eoꝝ.
ων πατέρες αὐτῶν.

superbia: & ante ruinā exaltabitur ſpiritus. Melius humiliari cum mitibus: q̄ȝ diuidere ſpolia cum ſuperbis. Eruditus in verbo repiet bona: qui ſperat in domino beatus eſt. Qui ſapiens eſt corde appellabitur prudēs: & qui dulcis eloq̄o maiora reperiet. Fons vite eruditio poſſidētis: doctrina ſtultorum fatuitas. Cor ſapiētis erudiet os eius: & labiis eius addet gratiam. Fauus mellis compoſita verba: dulcedo anime & ſanitas oſſium. Eſt via que videtur homini recta: & nouiſſima eius ducūt ad mortem. Anima laborantis laborat ſibi: quia compulit eum os ſuum. Vir inſipiens fodit malum: & in labiis eius ignis ardeſcit. Homo peruerſus ſuſcitat lites: & verboſus ſeparat principes. Vir iniquus lactat amicū ſuū: & ducit eum per viam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordens labia ſua perficiet malum. Corona dignitatis ſenectus: que in viis iuſticie reperietur. Melior eſt patiens viro forti: & qui dn̄atur anīo ſuo expugnatore vrbium. Sortes mittūtur ī ſinu ſed a domino temperantur. 17.

Melior eſt bucella ſicca cum gaudio: q̄ȝ dom⁹ plena victimis cum iurgio. Seruus ſapiens dominabitur ſtultis filiis: & inter fratres hereditatem diuidet. Sicut igne pbatur argentū & aurum camino: ita corda pbat dominus. Malus obedit lingue inique: & fallax obtēperat labiis mendacibus. Qui deſpicit pauperem exprobrat factori ei⁹: & q̄ ī ruina letatur alteri⁹: nō erit īpunitus. Corona ſenū filii filiorum: & gloria filiorū pr̄es eorū.

גאון ולפני כשלון גבה רוח ;
טוב שפל רוח את ענוים
מחלק שלל את גאים : משכיל
על דבר ימצא טוב ובוטח
ביהוה אשריו : לחכם לב
יקרא נבון ומתק שפתים יוסיף
לקח: מקור חיים שכל בעליו
ומוסר אוילים אולת : לב
חכם ישכיל פיהו ועל שפתיו
יוסיף לקח : צוף דבש אמרי
נעם מתוק לנפש ומרפא
לעצם : יש דרך ישר לפני
איש ואחריתה דרכי מות: נפש
עמל עמלה לו כי אכף עליו
פיהו: איש בליעל כרה רעה
ועל שפתיו כאש צרבת : איש
תהפכות ישלח מדון ונרגן
מפריד אלוף : איש חמס יפתה
רעהו והוליכו בדרך לא טוב :
עצה עיניו לחשב תהפכות
קרץ שפתיו כלה רעה : עטרת
תפארת שיבה בדרך צדקה
תמצא: טוב ארך אפים מגבור
ומשל ברוחו מלכד עיר: בחיק
יוטל את הגורל ומיהוה כל
משפטו:

Cap. xvij.

טוב פת חרבה ושלוה בה
מבית מלא זבחי ריב : עבד
משכיל ימשול בבן מביש
ובתוך אחים יחלק נחלה: מצרף
לכסף וכור לזהב ובחן לבות
יהוה : מרע מקשיב על שפת
און שקר מזין על לשון הות:
לעג לרש חרף עשהו שמח
לאיד לא ינקה : עטרת זקנים
בני בנים ותפארת בנים אבתם:

נאה
ענה
שכל
מצא
קרא בין
שפה יסף
קור
יסר
פה
יסף
מתק רפא
רוע
הפך שלח
דון רגן
פרד אלף
פתה הלך
פאר שוב
מצא גבר
טול גרל
שפט
פתת שלה
ריב
שכל משל
בוש חלק
צרף
לבב
רוע קשב
זון לשן
הוה רוש
נקה
פאר

לֹא נָאוָה לְנָבָל שְׂפַת יֶתֶר אַף אָוָה
כִּי לְנָדִיב שְׂפַת שָׁקֶר׃ אֶבֶן נָדַב
חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל
כָּל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל׃ מְכַסֶּה פָּנָה שָׂכַל
פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשׁוֹנֶה כָּסָה בָּקַשׁ
בְדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף׃ תֵּחַת שָׁנָה פָּרַד חָתָה
נְעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה׃ בִּין נָכָה
אַךְ מְרִי יְבַקֶּשׁ רָע וּמַלְאָךְ כָּסַל מָרָה
אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח בּוֹ׃ פָּגוֹשׁ דּוֹב רוּעַ לָאַךְ
שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ׃ כָּזַר שָׁלַח
מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא פָּגַשׁ שָׁכַל
תָמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ׃ פּוֹטֵר שׁוּב רוּעַ
מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע מוּשׁ פָּטַר
הָרִיב נְטוֹשׁ׃ מַצְדִּיק רָשָׁע דּוֹן פָּנָה גָּלַע רוּב
וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה נָטַשׁ צָדַק
גַּם שְׁנֵיהֶם׃ לָמָּה זֶּה מְחִיר בְּיַד רָשַׁע תָּעַב
כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב אָיִן׃ שָׁנָה מָהַר
בְּכָל עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה כָּסַל קָנָה
יִוָּלֵד׃ אָדָם חֲסַר לֵב תּוֹקֵעַ כָּף רָעָה צוּר
עֹרֵב עֲרֻבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ׃ אֹהֵב יָלַד תָּקַע
פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ נָצָה נָגַהּ
מְבַקֶּשׁ שָׁבֶר׃ עִקֶּשׁ לֵב לֹא
יִמְצָא טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל מָצָא הָפַךְ
בְּרָעָה׃ יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ לָשׁוֹן נָפַל
וְלֹא יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל׃ לֵב שָׂמֵחַ רוּעַ יָגָה
יֵיטִיב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ שָׂמַח יָטַב
גָּרֶם׃ שֹׁחַד מֵחֵיק רָשָׁע יִקָּח כָּאָה יָבַשׁ לָקַח
לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט׃ אֶת נָטָה שָׁפַט
פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּין
בִּקְצֵה אָרֶץ׃ כַּעַס לְאָבִיו בֵּן
כְּסִיל וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ׃ גַּם עֲנוֹשׁ מָרַר
לַצַּדִּיק לֹא טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים צָדַק נָכָה
עַל יֹשֶׁר׃ חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ נָדַב יָשַׁר
דָּעַת יְקַר רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה׃ יָדַע בִּין
גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אוּל חָרַשׁ
אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן׃ חָשַׁב שָׂפָה בִּין

Non decēt stultum verba composita: nec principem labium mentiens. Gemma gratissima expectatio p̄stolantis: quocunq; se vertit prudenter intelligit. Qui celat delictum querit amicitias: qui altero sermone repetit separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄ centū plage apud stultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ aūt crudelis mittetur cōtra eū. Expedit magis vrse occurrere raptis fetibus: q̄ fatuo cōfidenti sibi in stulticia sua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquā caput ē iurgiorū: & anteq̄ patiatur cōtumeliam iudiciū deserit. Qui iustificat impium & qui condēnat iustum: abominabilis est vterq; apud dn̄m. Quid prodest stulto habere diuitias: cū sapiētiā emere non possit? Omi tēpore diligit q amicus est: & frater in angustiis cōprobatur. Stultus homo plaudet manib⁹ suis: cū spoponderit p amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas: & q exaltat ostiū suū q̄rit ruinā. Qui peruersi cordis est non inuenit bonum: & qui vertit linguam incidet in malū. Natus est stultus in ignominiā suā: sed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etatem floridā facit: spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impius accipit: vt peruertat semitas iudicii. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorum in finibus terre. Ira patris filius stultus: & dolor matris que genuit eum. Non est bonū dānū inferre iusto: nec percutere principē q recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doct⁹ & prudēs est: & preciosi spūs vir eruditus. Sultus q̄q; si tacuerit sapiens reputabitur: & si cōpresserit labia sua intelligens. 18.

Nō cōgruent stulto labia fidelia: neq; iusto labia
Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, οὐδὲ δικαίῳ χείλη
dacia. Merces grāꝝ disciplina vtentib⁹: q̄cūq
δή. Μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χρωμένοις, οὗ
vertat pſperabit. q̄ celat iniusticias q̄rit
ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται. ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ
tiā: q̄ āt odit celare: erigit amicos ꝛ domestico
αν, ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, ἵστησι φίλους καὶ οἰκείους
terit mine cor prudētis: stultus āt verbe
τρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγ
nō sentit. cōtradictiones suscitat oīs malus: a
οὐκ αἰσθάνεται. Ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ
min⁹ angelū crudelē emittet ei. Incidet
ριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. Ἐμπεσ
cura viro itelligēti: at stulti excogitabūt m
μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κ
q̄ reddit mala pro bonis: nō mouebunt ma
ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθήσεται κακ
domo eius. Licentiā dat s̄monib⁹ p̄ncipiū
τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικα
cie: precedit āt egestatē ꝯtētio ꝛ pugna. Q
νης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη. Ο
stū iudicat iniustū: iniustū āt iustū: immu
καιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀκάθαρ
ꝛ abominabilis apud deū. Ad q̄d sunt pecunie
καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. Ἱνατί ὑπῆρξε χρήματα
to: possidere em̄ sapiam excors nō poterit:
νι, κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται;
altā facit suā domū q̄rit ꝯtritionē: at
ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν, ὁ δὲ
nuēs discere: incidet in mala. in omne
λιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. εἰς πάντα
pus amic⁹ sit tibi: fratres in necessitatib⁹ v
ρὸν ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χ
sint. hui⁹ em̄ gr̄a nascunt: vir stul
μοι ἔστωσαν. Τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται, ἀνὴρ ἄφ
applaudit ꝛ cōgaudet sibi. Sicut ꝛ spondē
ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. Ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμ
spōsorē dat suū amicū: amans peccata gaudet rixis
ἐγγύῃ τὸν ἑαυτοῦ φίλον, φιλαμαρτήμων χαίρει μάχ
At durus corde nō occurrit bonis: vir facilit
Ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς, ἀνὴρ εὐμε
tabilis lingua incidet in mala. cor āt st
βολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. καρδία δὲ ἄφ
ti dolor possidenti illud: nō letatur p
νος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν, οὐκ εὐφραίνεται π
ter in filio indisciplinato. Fili⁹ āt prudēs letificat
τὴρ ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. Υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει
trē suā: cor letū benehabere facit.
τέρα αὐτοῦ, καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ.
ri āt tristis exiccant ossa. accipiētis
δρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. Λαμβάνοντος
nera in finib⁹ iniuste nō prosperant vie:
ρα ἐν κόλποις ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται αἱ ὁδοί, ἀσ
pi⁹ āt declinat vias iusticie. Facies prud
βὴς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. Πρόσωπον συνε
viri sapiētis: at oculi stulti in sūm
ἀνδρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ' ἄκρ
terre. Ira patri fili⁹ stultus: ꝛ dolor m
γῆς. Ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὀδύνη τῇ τεκ
tri ei⁹. Dānū iferre viro iusto nō bonū: neq;
σῃ αὐτοῦ. Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλόν, οὐδὲ
ctū insidiari principib⁹ iustis. Qui abstinet
σιον ἐπιβουλεύειν δυνάσταις δικαίοις. Ὃς φείδεται
v̄bū p̄mittere dur: prudēs: patiēs āt
ῥῆμα προέσθαι σκληρόν, ἐπιγνώμων, μακρόθυμος δὲ
vir prudēs. Amēti interroganti sapiā impu
ἀνὴρ φρόνιμος. Ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογι
tabit: mutū āt q̄spiā seip̄m cū fecerit videbit pr
σθήσεται, ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρό
dens esse.
νιμος εἶναι.

Occaſiones querit vir volẽs recedere ab
Οπροφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
amicis: in omni ãt tẽpore exprobrabilis erit. Nõ neceſſi
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσαι. Οὐ χρεί=
tatẽ habet ſapie indigẽs mẽte: poti⁹ eñi ducit ſtulti
αν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ ἄγεται ἀφρο=
tia. Quũ venerit impi⁹ in ꝓfundũ maloꝝ: contẽnit:
σύνη. Οταν ἔλθη ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ,
ſuperuenit ãt ei ignominia ꝛ opprobriũ. aqua ꝓfunda ſer
ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος. ὕδωρ βαθὺ λό=
mo in corde viri: fluui⁹ ãt ſcaturit ꝛ fons
γος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πη=
vite. Admirari pſonã impij nõ bonũ: neqꝫ
γὴ ζωῆς. Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν, οὐδὲ
ãctũ declinare iuſtũ in iudicio. labia ſtulti du
ὅσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. Χείλη ἄφρονος ἄγου
cũt eũ in mala: at os ei⁹ temerariũ mortẽ
σιν αὐτὸν εἰς κακά, τὸ δὲ σόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον
inuocat. Os ſtulti ɔtritio ei: at
ἐπικαλεῖται. Στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ
labia ei⁹ laque⁹ aĩe ei⁹. Pigros deijcit
χείλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Οκνηροὺς καταβάλ
timor: aĩe ãt effeminatoꝝ eſuriẽt. q̃ nõ me=
λει φόβος, ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. ὁ μὴ ἰώ=
let ſibi in operib⁹ ſuis: frater eſt diſſipã
μενος ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐσι τοῦ λυμαι
tis ſeipm̃. Ex magnificẽtia fortitudinis nomẽ dñi: ad
νομένου ἑαυτόν. Εκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐ
ipm̃ ãt accurrẽtes iuſti exaltant. Subſtãtia diui=
τῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. Υπαρξις πλου
tis viri vrbs munita: at gloria eius valde inũ
σίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά, ἡ δὲ δόξα αὐτῆς μέγα ἐπι
brat. Ante ɔtritionẽ exaltat cor hoĩs: ꝛ ãte
σκιάζει. Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ
gliam humiliat. Qui reſpõdet vbũ ãteq̃ audiat:
δόξης ταπεινοῦται. Ος ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι,
ſtultia ipi eſt ꝛ opprobriũ. Irã viri mitigat
ἀφροσύνη αὐτῷ ἐσι καὶ ὄνειδος. Θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει
ſeru⁹ prudẽs: puſi animi ãt viꝝ q̃s ſuſtinebit?
θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει;
Cor prudẽtis poſſidet ſenſũ. aures ãt ſapium querũt
Καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὦτα δὲ σοφῶν ζητεῖ
cogitationẽ. dom⁹ hoĩs dilatat illũ ꝛ apud pnci=
ἔννοιαν. δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτόν καὶ παρὰ δυνά=
pes ſedere facit eũ. Iuſtus ſui accuſator in pnci
σταις καθιζάνει αὐτόν. Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρω=
pio ſmonis: cũ autẽ adiecerit aduerſari⁹ redarguit. Cõtradi
τολογίᾳ, ὡς δ᾽ ἂν ἐπιβάλη ὁ ἀντίδικος ἐλέγχεται. Αντι=
tiones ſedat taciturn⁹ int ãt potẽtes determinat. Frater
λογίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάσαις ὁρίζει. Αδελφὸς
a fratre adiutus tãq̃ ciuitas munita ꝛ excelſa:
ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψη
fortis ẽ ãt tanq̃ fundatũ regnũ. De fru
λή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. Απὸ καρ
tibus oris vir replet ventrẽ ſuũ: de ãt
πῶν σόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ
fructibus labioꝝ eius replebit. Mors ꝛ vi
καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. Θάνατος καὶ ζω
ta in manu lingue: at q̃ dñant eius comedẽt
ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς
fructus eius. Qui inuenit mulierẽ bonã: inuenit gra
καρποὺς αὐτῆς. Ος εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάρι=
tias: accepit ãt a dño iocũditatẽ. Qui expellit
τας, ἔλαβε δὲ παρὰ κυρίου ἱλαρότητα. Ος ἐκβάλλει
mulierẽ bonã: expellit bona: q̃ ãt cõtinet
γυναῖκα ἀγαθήν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά, ὁ δὲ κατέχων
adulterã ſtultus ꝛ impius. Preces loquit
μοιχαλίδα ἄφρων καὶ ἀσεβής. Δεήσεις φθέγγεται
paup: at diues reſpõdet dura.
πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρίνεται σκληρά.

Occaſiones q̃rit qui vult recedere ab amico: omni tpe erit exprobrabil̃. Nõ recipit ſtult⁹ verba prudẽtie: niſi ea dixeris que verſantur in corde ei⁹. Impius cũ in ꝓfundũ venerit pctõruꝫ cõtemnit: ſed ſeq̃tur eũ ignomĩa & opprobriũ. Aqua ꝓfunda verba ex ore viri: & torrẽs redũdãs ꝑ fons ſapiẽ. Accipe pſonã ipii ĩ iudicio nõ ẽ bonũ: vt declines a veritate iudicii. Labia ſtulti miſcent ſe rixis: & os eius iurgia prouocat. Os ſtulti contritio eius: & labia ipſius ruina anime eius. Verba bilinguis quaſi ſimplicia: & ipſa perueniunt vſqꝫ ad interiora ventris. Qui mollis & diſſolutus eſt in ope ſuo: fr̃ eſt ſua opera diſſipãtis. Turris fortiſſima nomen domini: ad ipſam currit iuſtus & exaltabitur. Subſtantia diuitis vrbs roboris eiuſ: & q̃ſi mur⁹ validus circundans eũ. Anteq̃ conteratur exaltatur cor hominis: & anteq̃ glorificetur humiliatur. Qui prius reſpondet q̃ audiat: ſtultũ ſe eſſe demonſtrat & cõfuſione dignũ. Spũs viri ſuſtentat ĩbecillitatẽ ſuã: ſpm̃ vero ad iraſcẽdũ facilẽ q̃s poterit ſuſtinere? Cor prudẽtis poſſidebit ſciẽtiã: & auris ſapiẽtiũ q̃rit doctrinã. Donum hoĩs dilatat viam ei⁹: & ante principes ſpacium ei facit. Iuſtus prior eſt accuſator ſui: venit amicus ei⁹ & ĩueſtigabit eũ. Cõtradictões cõprimit ſors: & ĩter potẽtes q̃qꝫ diiudicat. Frater q̃ adiuuatur a fratre q̃ſi ciuitas firma: & iudicia quaſi vectes vrbium. De fructu oris viri replebitur venter eius: & genimina labiorũ ipſius ſaturabunt eum. Mors & vita in manibus lingue: qui diligũt eã comedet fruct⁹ eius. Qui inuenit mulierẽ ĩuenit bonũ: & hauriet iucunditatẽ a dño. Cũ obſecrationib⁹ loquitur paup: & diues effabitur rigide.

לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל
תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃ לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל
בִּתְבוּנָה כִּי אִם בְּהִתְגַּלּוֹת
לִבּוֹ׃ בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם בּוּז
וְעִם קָלוֹן חֶרְפָּה׃ מַיִם עֲמֻקִּים
דִּבְרֵי פִי אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר
חָכְמָה׃ שְׂאֵת פְּנֵי רָשָׁע לֹא
טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב
וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא׃ פִּי
כְסִיל מְחִתָּה לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ
נַפְשׁוֹ׃ דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים
וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי בָטֶן׃ גַּם
מִתְרַפֶּה בִמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא
לְבַעַל מַשְׁחִית׃ מִגְדַּל עֹז שֵׁם
יְהוָה בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃
הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה
נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּיתוֹ׃ לִפְנֵי שֶׁבֶר
יִגְבַּהּ לֵב אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד
עֲנָוָה׃ מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם
יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא לוֹ וּכְלִמָּה׃
רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ
נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃ לֵב נָבוֹן
יִקְנֶה דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ
דָּעַת׃ מַתָּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי
גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃ צַדִּיק הָרִאשׁוֹן
בְּרִיבוֹ וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃ מִדְיָנִים
יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים
יַפְרִיד׃ אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת
עֹז וּמִדְיָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃
מִפְּרִי פִי אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ
תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃ מָוֶת
וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל
פִּרְיָהּ׃ מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב
וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃ תַּחֲנוּנִים
יְדַבֶּר רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃

Cap.xviij
אָוָה בָּקַשׁ
פָּרַד יָשָׁה
גָּלַע חָפֵץ
כָּסַל גָּלָה
בּוֹא קָלָה
פָּה
קוּר נָשָׂא
בּוֹא רוּב
פָּה הָלַם
קָרָא חָתַת
שָׂפָה יָקַשׁ
רָגַן לָהַם
רָפָה לָאַךְ
שָׁחַת גָּדַל
עָזַז רוּץ
שָׂגַב עָשַׁר
קָרָה שָׂכָה
פָּנָה
גָּבַהּ כָּבַד
עָנָה שׁוּב
שָׁמַע
חָלָה
כָּאָה נָשָׂא
בִּין קָנָה
יָדַע בָּקַשׁ
נָתַן רָחַב
נָחָה
גָּדַל רוּב
בּוֹא דוּן
שָׁבַת גָּרַל
עָצַם כָּבַד
פָּשַׁע בָּרַח
פָּרָה פֶּה
שָׂבַע בּוֹא
שָׂפָה לָשׁוֹן
אָכַל אִישׁ
פּוּק רָצָה
חָנַן דָּבַר
רוּשׁ עָשַׁר
עָנָה עָזַז

איש רעים להתרעע ויש אהב	רעה
דבק מאח:	
טוב רש הולך בתמו מעקש	Cap. xix.
שפתיו והוא כסיל: גם בלא	הלך תמם
דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים	כסל
חוטא: אולת אדם תסלף דרכו	חטא סלף
ועל יהוה יזעף לבו: הון יסיף	זעף יסף
רעים רבים ודל מרעהו יפרד:	רבב פרד
עד שקרים לא ינקה ויפיח	עוד נקה
כזבים לא ימלט: רבים יחלו	יפח מלט
	חלה
פני נדיב וכל הרע לאיש	פנה רעה
מתן: כל אחי רש שנאהו אף	נתן
כי מרעהו רחקו ממנו מרדף	רדף
אמרים לא המה: קנה לב אהב	
נפשו שמר תבונה למצא	בין
טוב: עד שקרים לא ינקה	
ויפיח כזבים יאבד: לא נאוה	אבד נוה
לכסיל תענוג אף כי לעבד	ענג
משל בשרים: שכל אדם האריך	שור ארך
אפו ותפארתו עבר על פשע:	פאר
נהם ככפיר זעף מלך וכטל	כפר
על עשב רצונו: הות לאביו בן	רצה הוה
כסיל ודלף טורד מדיני אשה:	טרד דון
בית והון נחלת אבות ומיהוה	איש
אשה משכלת: עצלה תפיל	שכל
תרדמה ונפש רמיה תרעב:	נפל רדם
שמר מצוה שמר נפשו בוזה	רמה רעב
	צוה
דרכיו יומת: מלוה יהוה חונן	מות לוה
דל וגמולו ישלם לו: יסר בנך	חנן גמל
כי יש תקוה ואל המיתו אל	שלם קוה
תשא נפשך: גדל חמה נשא	מות נשא
ענש כי אם תציל ועוד תוסיף:	נצל יסף
שמע עצה וקבל מוסר למען	יעץ יסר
תחכם באחריתך: רבות מחשבות	חכם רבב
בלב איש ועצת יהוה היא	חשב
תקום: תאות אדם חסדו וטוב	קום אוה

Vir amicabilis ad societatem: magis amicus erit q̃ frater. 19.

Melior est paup̃ q ambulat ĩ simplicitate sua: q̃ torquẽs labia sua & insipiẽs. Vbi non est sciẽtia aĩe nõ est bonũ: & qui festin9 est pedibus offendet. Stulticia hoĩs supplantat gressus eius: & cõtra dñm feruet animo suo. Diuitie addunt amicos plimos: a paupere aũt & hi q̃s habuit separãtur. Testis falsus nõ erit ĩpunit9: & qui mendacia loquitur nõ effugiet. Multi colunt personam potentis: & amici sunt dõa tribuẽtis. Frẽs hoĩs paupis oderũt eũ: insup & amici procul recesserunt ab eo. Qui tantum verba sectatur nihil habebit: q aũt possessor est mẽtis diligit aĩam suã: & custos prudẽtie ĩueniet bona. Falsus testis non erit impunitus: & qui loqtur mendacia peribit. Non decent stultum delitie: nec seruum dñari principibus. Doctrina viri p patiẽtiã noscitur: & gloria ei9 est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita & regis ira: & sicut ros sup herbã ita & hilaritas eius. Dolor patris filius stult9: & tecta iugiter p stillãtia litigiosa mulier. Dom9 & diuitie dãtur a parẽtib9: a dño ãt pprie vxor prudens. Pigredo immittit soporem: & anima dissoluta esuriet. Qui custodit mãdatũ custodit aĩam suã: q aũt negligit viã suã mortificabitur. Feneratur dño qui miseretur paupis: & vicissitudinẽ suã reddet ei. Erudi filiũ tuũ: ne desperes: ad interfectionẽ aũt ei9 ne ponas aĩaз tuã. Qui enĩ impatiẽs est sustinebit damnũ: & cum rapuerit aliud apponet. Audi consiliũ & suscipe disciplinam vt sis sapiens in nouissimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autẽ dñi in eternũ pmanebit. Hõ indigens misericors est: & melior est

Vir amicoꝝ ad amicitiã: ꝛ est amic9 adh
Ανὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρίαν, καὶ ἔστι φίλος προσκολ
rẽs sup fratrẽ.
ληθεὶς ὑπὲρ ἀδελφόν. Ca.1

Melior est mẽdic9 ambulãs in simplicitate
Κρείσσων ἐστὶ πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἁπλότητι
q̃ puersus labijs suis: ꝛ ipe stult9.
τοῦ ἢ στρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἀνόητο
Et absq̃ sciẽtia aĩa nõ bona: ꝛ festinãs
Καίγε χωρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδ
pedib9 peccat. Stultitia viri vastat
τοῖς ποσὶν ἁμαρτάνει. Ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τ
vias eius: at deũ accusat corde suo. Diu
ὁδοὺς αὐτοῦ, τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Πλ
tie addũt amicos multos: at pauper ꝛ ab
τος προστίθησι φίλους πολλούς, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τ
existẽte amico relinquit. Testis falsus nõ im
ὑπάρχοντος φίλου λείπεται. Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτ
nit9 erit: q̃ ãt accusat iniuste nõ effugiet. Mu
μώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται. Πο
ti colũt psonas regis: oĩs ãt malus fi
λοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γί
opprobriũ viro. Oĩs q̃ fratrẽ mendicũ odit ꝛ
ται ὄνειδος ἀνδρί. Πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ
ab amicitia lõge erit: cogitatio bona scientib9 eã app
φιλίας μακρὰν ἔσται, ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγ
piq̃bit: vir ãt prudẽs inueniet eã. Multa malefa
γιεῖ, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτήν. Ὁ πολλὰ κακοπο
ciẽs pficit malicias: q̃ ãt irritat smõib9 nõ saluabi
ῶν τελεσιουργεῖ κακίας, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγοις οὐ σωθήσε
tur. Qui possidet prudentiã diligit se: q̃ ãt custodit
ται. Ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν, ὃς δὲ φυλάσσει
prudentiã iueniet bona. Testis falsus nõ impuni-
φρόνησιν εὑρήσει ἀγαθά. Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρη
tus erit: q̃ autẽ incẽdet malitiã peribit ab illa.
τος ἔσται, ὃς δ' ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς
Nõ conferũt stulto delitie: ꝛ si seruus inceperit cũ
Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ'
supbia dominari. Misericors vir patiẽs est: at glo
ὕβρεως δυναστεύειν. Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ δὲ καυ
ria eius instat iniustis. Regis mine
χημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. Βασιλέως ἀπειλ
similes fremitui leonis: sicut ãt ros sup herbã sic
ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ οὕτως
hilaritas ei9. Verecũdia patri fili9 stult9: ꝛ nõ casta
τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. Αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ οὐχ ἁγναὶ
vota de mercede meretricis. Domũ ꝛ substantiã diui
εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. Οἶκον καὶ ὕπαρξιν μερί
dũt patres filijs: ab ãt dño aptaĩ mulier viro.
ζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ κυρίου ἁρμόζεται γυνὴ ἀνδρί.
Timiditas detinet effeminatũ: aĩa ãt pigri esuriet.
Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει.
Qui custodit mãdatũ custodit suã aĩam: q̃ ãt negli
Ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ κατα
git suas vias: peribit. Feneraĩ deo q̃ mi
φρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν, ἀπολεῖται. Δανείζει θεῷ ὁ ἐλε
sereĩ pauperis: sm ãt donũ ei9 retribuet ei
ῶν πτωχόν, κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐ-
Erudi filiũ tuũ: sic enĩ erit bone spei: in ãt
τῷ. Παίδευε υἱόν σου, οὕτω γὰρ ἔσται εὔελπις, εἰς δὲ
iniuriã ne extollaris aĩa. Nequã vir multis mul
ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ. Κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζη-
ctabiĩ: si ãt vastauerit ꝛ aĩam suã ad-
μιωθήσεται, ἐὰν δὲ λυμαίνηται καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προ
det. Audi fili disciplinã patris tui: vt sa-
σθήσει. Ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, ἵνα σο-
piẽs sis in nouissimis tuis. Multe cogitatiões in corde
φὸς γένῃ ἐπ' ἐσχάτων σου. Πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ
viri: at ꝯsiliũ dñi in seculũ manebit. Fru
ἀνδρός, ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Καρ
ctus viro mia: melior aũt
πὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ

nendic⁹ iust⁹ ꝙ diues mēdax. Timor dñi in
πτωχὸς δίκαιος ἢ πλούσιος ψεύστης. Φόβος κυρίου εἰς
tā viro: at intrepid⁹ morabit̄ in locis: vbi nō
ζωὴν ἀνδρί, ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὗ οὐκ
ōsiderat̄ cognitio. Abscōdens in sinū su=
ἐπισκοπεῖται γνῶσις. Ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐ
m man⁹ iniuste: neq̧ ori applicabit eas.
τοῦ χεῖρας ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσαγάγῃ αὐ
Pestilēte flagellato stult⁹ astutior erit:
τάς. Λοιμοῦ μαστιγουμένου ἄφρων πανουργότερος ἔσται,
āt corripueris vir̄ prudentē intelliget sensum. Qui in
ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἄνδρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν. Ὁ ἀτι
onorat patrē ꝛ expellēs matrē suā: confun
μάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυν
et ꝛ exprobrabilis erit. Fili⁹ relinquens custo
θήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται. Υἱὸς ἀπολειπόμενος φυ
re disciplinā patris: meditabit̄ ꝑmōes malos. Spō
λάξαι παιδείαν πατρός, μελετήσει ῥήσεις κακάς. Ἐγ
ens ꝓ puero stulto iniuria afficiet iusticiā: os āt im
γυώμενος παῖδα ἄφρονα καθυβρίσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀ
io̦ꝝ deuorabit iudicia. Parant̄ luxuriosis flagel
σεβῶν καταπίεται κρίσεις. Ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστι
: ꝛ supplitia simil̄r stultis.
γες, καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν. Ca.20.

Luxuriosa res vinū ꝛ iniuriosa ebrietas: oīs āt deua
Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη, πᾶς δὲ ὁ λυμαι
ās nō erit sapiēs. Nō differūt mine re
νόμενος οὐκ ἔσται σοφός. Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέ
is ab ira leonis: q̄ āt ꝓuocat eū ꝛ immiscēs
ως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἐπιμιγνύμενος
eccat in suā aiam. Glia viro auer
ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέ
i a cōtumelia: oīs āt stult⁹ his implicat̄.
φεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκε
exprobrat⁹ piger nō erubescit: simil̄r ꝛ q̄
ται. Ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ
enerat̄ triticū in tpe messis. Aqua ꝓfunda ꝯsiliū i cor
δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. Ὕδωρ βαθὺ βουλὴ ἐν καρ
de viri: vir āt prudēs exhauriet illud. Ma
δίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν. Μέ
gnū hō ꝛ p̄ciosū vir misericors: vir̄ āt fidelē
γα ἄνθρωπος καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων, ἄνδρα δὲ πιστὸν
opus inuenire. Qui reuertit̄ irreprehēsibilis i iusticia
ἔργον εὑρεῖν. Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ
beatos filios suos relinquet. Cū
μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. Ὅταν
rex iust⁹ sederit in solio: nō aduersat̄
βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, οὐκ ἐναντιοῦται
in oculis eius omne malū. Quis gl'iabit̄ mū
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν. Τίς καυχήσεται ἁγ
dū hēre cor: aut q̄s libere dicet pur̄
νὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς
esse a pctis? Statera magna ꝛ parua ꝛ
εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; Στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ
mēsure duplices immūda corā dño ꝛ vtraque:
μέτρα δισσὰ ἀκάθαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα,
ꝛ q̄ facit ea. In studijs suis im=
καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. Ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμ
pediet̄ adolescēs cū sancto: ꝛ recta via ei⁹.
ποδισθήσεται νεανίσκος μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
Auris audit ꝛ oculus videt: dñi opa ꝛ vtraque.
Οὖς ἀκούει καὶ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότερα.
Ne diligas detrahere: ne pereas. Aperi āt
Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. Διάνοιξον δὲ τοὺς
oculos tuos ꝛ saturare panib⁹. Malū malū di
ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων. Κακὸν κακὸν λέ
cit q̄ emit: ꝛ postq̄ recesserit tūc gl'iabit̄. Est aur̄
γει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε καυχήσεται. Ἔστι χρυσὸς
ꝛ multitudo lapidū p̄ciosoꝝ: ꝛ vasa p̄ciosa labia itel
καὶ πλῆθος λίθων πολυτελῶν, καὶ σκεύη ἔντιμα χείλη συ
a.2 lect⁹. Tolle vestimētū spōdētis pro alieno:
νέσεως. Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον τοῦ ἐγγυῶντος ἀντὶ ἀλλοτρίου,

pauper ꝙ vir mendax. Timor domini ad vitā: & in plenitudine cōmorabitur absq̧ visitatione pessimi. Abscōdit piger manū suā sub ascella: nec ad os suū applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapiētior erit: si aūt corripueris sapientē: intelliget sapiētiā. Qui affligit patrē & fugit matrē: ignominiosus erit & infelix. Nō cesses audire fili doctrinam: nec ignores sermones sciētie. Testis iniquus deridet iudicium: & os impiorum deuorat iniquitatē. Parata sunt derisoribus iudicia: & mallei percutientes stultorum corporibus. 20.

Uxuriosa res vinū: & tumultuosa ebrietas. Quicūq̧ his delectatur: nō erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita & terror regis: qui ꝓuocat eū peccat in animā suam. Honor est homini qui sepat se a cōtentiōibus: oēs aūt stulti miscentur contumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate & nō dabitur illi. Sicut aqua ꝓfunda sic cōsilium in corde viri: sed homo sapiēs exhauriet illud. Multi homies misericordes vocantur: virū aūt fidelem q̄s inueniet? Iust⁹ q ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicii: dissipat omē malū intuitu suo. Quis pōt dicere mundū est cor meū: purus sum a peccato? Pondus & pondus: mensura & mensura: vtrūq̧ abominabile est apud dñm. Ex studiis suis intelligitur puer: si munda & recta sint opera eius. Aurē audientē & oculū videntē dñs fecit vtrūq̧. Noli diligere sōnū: ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos: & saturare panib⁹. Malū ē: malū est: dicit oīs emptor: et cū recesserit tūc gloriabitur. Est aur̄ & multitudo gēmarū: vas autē p̄ciosum labia sciē. Tolle vestimentū eius q fideiussor extitit alieni:

רש מאיש כזב ׃ יראת יהוה
לחיים ושבע ילין בל יפקד
רע ׃ טמן עצל ידו בצלחת גם
אל פיהו לא ישיבנה ׃ לץ
תכה ופתי יערם והוכיח
לנבון יבין דעת ׃ משדד אב
יבריח אם בן מביש ומחפיר ׃
חדל בני לשמע מוסר לשגות
מאמרי דעת ׃ עד בליעל יליץ
משפט ופי רשעים יבלע און ׃
נכונו ללצים שפטים ומהלמות
לגו כסילים ׃

Cap.xx.

לץ היין המה
שכר וכל שגה בו לא יחכם ׃
נהם ככפיר אימת מלך
מתעברו חוטא נפשו ׃ כבוד
לאיש שבת מריב וכל אויל
יתגלע ׃ מחרף עצל לא יחרש
ושאל בקציר ואין ׃ מים עמקים
עצה בלב איש ואיש תבונה
ידלנה ׃ רב אדם יקרא איש
חסדו ואיש אמונים מי ימצא ׃
מתהלך בתמו צדיק אשרי
בניו אחריו ׃ מלך יושב על
כסא דין מזרה בעיניו כל רע ׃
מי יאמר זכיתי לבי טהרתי
מחטאתי ׃ אבן ואבן איפה
ואיפה תועבת יהוה גם שניהם ׃
גם במעלליו יתנכר נער אם זך
ואם ישר פעלו ׃ אזן שמעת ועין
ראה יהוה עשה גם שניהם ׃
אל תאהב שנה פן תורש פקח
עיניך שבע לחם ׃ רע רע יאמר
הקונה ואזל לו אז יתהלל ׃ יש
זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי
דעת ׃ לקח בגדו כי ערב זר

רוש
לון פקד
רוע
פה שוב
לוץ נכה
פתה ערם
יכח בין
ידע שדד
ברח בוש
חפר
שגה בלע
שפט כה
בלע כון
הלם כסל

חכם
כפר
עבר חטא
כבד רוב
אויל גלע
חרש קצר
יעץ בין
דלה קרא
אמן מצא
הלך תמם
צדק ישב
דון זרה
רוע אמר
זכה
תעב שנה
עלל נכר
זכך
אהב ישן
ירש
קנה הלל
פנה כלה
שפה ידע

וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ עָרֵב לְאִישׁ
לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא פִיהוּ — מָלֵא פֶּה
חָצָץ׃ מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן — חָשַׁב יָעַץ
וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃ — כּוּן חָבַל
גּוֹלֶה סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה — לָחַם גָּלָה
שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃ מְקַלֵּל — הָלַךְ רָכַל
— עָרַב
אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן — קָלַל דָּעַךְ
חֹשֶׁךְ׃ נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה — נוּר בָּהַל
וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃ אַל תֹּאמַר — בָּרַךְ אָמַר
אֲשַׁלְּמָה רָע קַוֵּה לַיהוָה — שָׁלַם רוּעַ
וְיֹשַׁע לָךְ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן — תָּעַב
וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא טוֹב׃ — אָזַן רָמָה
מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי גָבֶר וְאָדָם — צָעַד
מַה יָּבִין דַּרְכּוֹ׃ מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע — בִּין יָקַשׁ
קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃ מְזָרֶה — לוּעַ זָרָה
רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם
אוֹפָן׃ נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ — אָפַן נוּר
כָּל חַדְרֵי בָטֶן׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת
יִצְּרוּ מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃ — נָצַר
תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר — פָּאַר בָּחַר
זְקֵנִים שֵׂיבָה׃ חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרוּק — שׁוּב מָרַק
בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי בָטֶן׃ — רוּעַ נָכָה

Cap. xxi. פַּלְגֵי מַיִם לֶב
מֶלֶךְ בְּיַד יְהוָה עַל כָּל אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃ כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר — חָפֵץ נָטָה
בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃ — תָּכַן
עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר — שָׁפַט בָּחַר
לַיהוָה מִזָּבַח׃ רוּם עֵינַיִם
וּרְחַב לֵב נִר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ לְמוֹתָר — חָשַׁב חָרַץ
וְכָל אָץ אַךְ לְמַחְסוֹר׃ פֹּעַל — יָתַר חָסֵר
אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף
מְבַקְשֵׁי מָוֶת׃ שֹׁד רְשָׁעִים — בָּקַשׁ שָׁדַד
יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃ — גּוּר עָשָׂה
הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר — זָכַךְ
פָּעֳלוֹ׃ טוֹב לָשֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג — פָּנָה

et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suauis est hoi panis mendacii: & postea īplebitur os eius calculo. Cogitationes consilii roborantur: & gubernaculis tranctāda sunt bella. Ei qui reuelat mysteria: & ambulat fraudulēter: & dilatat labia sua: ne cōmiscearis. Qui maledicit patri suo & matri: extiguetur lumē ei9 ī mediis tenebris. Hereditas ad quā festinatur in principio: in nouissimo bñdictione carebit. Ne dicas reddam malum pro malo: expecta dominum & liberabit te. Abominatio ē apud dñm pōdus & pondus: statera dolosa non est bona. A dño diriguntur gressus viri: qs aūt hoīm intelligere potest viā suā? Ruina est hoi deuorare sctōs: & post vota retractare. Dissipat impios rex sapiēs: & incuruat sup eos fornicē. Lucerna dñi spiraculū hoīs: q̄ inuestigat oia secreta ventris. Misericordia & veritas custodiūt regē: & roboratur clementia thronus eius. Exultatio iuuenū fortitudo eorū: & dignitas senum canicies. Liuor vulneris absterget mala: & plage in secretioribus ventris.

21.

Sicut diuisiones aquarum: ita cor regis in manu dñi: quocunqꝫ voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda dominus. Facere iusticiam & iudicium: magis placet dño q̄ꝫ victime. Exaltatio oculorum & dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatū. Cogitatiōes robusti sēper in abundantia: omnis aūt piger in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacii: vanus & excors est: & impingetur ad laqueos mortis. Rapine īpiorū detrahent eos: quia noluerunt facere iudicium. Peruersa via viri aliena est: q aūt mūdus ē: rectū opus eius. Melius est sedere in angulo domatis:

ꝛ pro aliena accipe pign9 ab eo. Du
καὶ ἀντὶ ἀλλοτρίας λάβε ἐνέχυρον παρ᾽ αὐτοῦ. Η
hoi panis mēdacij: ꝛ postea implebit
ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλησθήσεται
os ei9 silicib9. Cogitationes in cōsilio firman
σόμα αὐτοῦ χαλίκων. Διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στερεῶν
gubernationib9 āt fit bellū. Reuelās cō
κυβερνήσεσι δὲ γίνεται πόλεμος. Ο ἀνακαλύπτων β
lia in cōsessu: vadit duplex ligua: ꝛ cū extendē
λὰς ἐν συνεδρίῳ, πορεύεται δίγλωσσος, καὶ μετὰ πλατύ
sua ne miscere labia. Maledicētis
τος τὰ ἑαυτοῦ μὴ μίχθητι χείλη. Κακολογοῦντος π
trē matrē extinguet lucerna: at pupille
τέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τ
oculoꝝ ei9 videbūt tenebras. Pars festinata
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. Μερὶς ἐπισπουδα
ta in pmis: in vltimis nō bñdicet.
μένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται
Ne dicas vlciscar inimicū: sed expecta d
Μὴ εἴπῃς τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν
minū: vt tibi auxiliet. Abominatio dño duplex statera
ριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ. Βδέλυγμα κυρίῳ δίσσον στάθμιον
ꝛ iugū dolosuꝫ nō bonū corā eo. A dño
καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Παρὰ κυρίο
dirigunt gressus viro: mortalis āt qmō int
εὐθύνεται τὰ διαβήματα ἀνδρί, θνητὸς δὲ πῶς ἂν ν
ligere poterit vias suas? Laque9 viro celerit q̄ppiā p
σαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ; Παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδ
prioꝝ sctificare: post em̄ votū fecisse penitere ꝯtingi
ων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται
Dissipator impioꝝ rex sapiēs: ꝛ iniiciet sup e
Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ α
os rotā. Lux dñi spūs hoīum: aut lucern
τοῖς τροχόν. Φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἢ λύχνο
q̄ scrutat recessus vētris. Mia ꝛ veritas
ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας. Ελεημοσύνη καὶ ἀλήθεια
custodia regi: ꝛ circūdabūt in iusticia
φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ
thronū ei9. Ornat9 iuuenib9 sapīa: glīa āt
τὸν θρόνον αὐτοῦ. Κόσμος νεανίαις σοφία, δόξα δὲ
senū cani. Liuores: ꝛ cōtritiones occur
πρεσβυτέρων πολιαί. Υπώπια καὶ συντρίμματα συ
rūt malis: plage āt in ꝓmptuaria vētris.
ναντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας. Ca. 21.
Sicut ipet9 aque: ita cor regis
Ωσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως
in manu dei: q̄cūqꝫ vtiqꝫ volens ānuerit illuc īclinauit illud.
ἐν χειρὶ θεοῦ, οὗ δ᾽ ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν.
Ois vir videt sibi iust9: dirigit āt cor
Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρ
da dñs. Facere iusta ꝛ vera loqui placita
δίας κύριος. Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ
apud deū poti9: q̄ victimaꝝ sāguis. Magnanim9 in
παρὰ θεῷ μᾶλλον, ἢ θυσιῶν αἷμα. Μεγαλόφρων ἐφ᾽
iniuria audax: fax āt impioꝝ peccata.
ὕβρει θρασυκάρδιος, λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία.
Cogitationes fortis: in facietatē. ꝛ ois festināns in minore.
Διαλογισμοὶ ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύ
Qui operat thesauros lingua mēda
δων εἰς ἐλάσσονι. Ο ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευ
ci: vana sequit ꝛ vadit in rete mortis.
δεῖ, μάταια διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδος θανάτου.
ꝑnicies impiis hospitabilis erit: nō em̄ volūt face
Ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται πράσ
re iusta. Ad ꝑuersos ꝑuersas vias mit
σειν τὰ δίκαια. Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποσέ
tit deus mūda em̄ ꝛ recta opa ei9.
λλει ὁ θεός, ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
Meli9 habitare in āgulo nō tecto
Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου

q̃ pictis domib⁹ cũ in iuſticia ⁊ in domo cõmũi. Aĩa im=
ἢ ἐγκεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ. Ψυχὴ ἀσε
pij optat mala: nõ cõſeqtur miam ab ullo ho
βοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ᾽ οὐδενὸς τῶν ἀν
minũ. Mulctato intẽperãte aſtutior fit
θρώπων. Ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνε=
innocẽs: intelligẽs ãt ſapiẽs ſuſcipiet cognitionẽ. Intelliget
ται ὁ ἄκακος, συνιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν. Συνιεῖ
iuſt⁹ corda impiorũ: ⁊ vilipẽdit impios in ma
δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κα=
lis. Qui obturat aures ſuas ne audiat infir
κοῖς. Ος φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθε=
mũ: ⁊ ipſe inuocabit ⁊ nõ erit q exaudiat.
νοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσαι ὁ εἰσακούων.
Munus abſcõditũ auertit iras: a donis ãt q abſtinet
Δόσις λαθραῖος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος
idignationẽ ſuſcitat fortẽ. Gaudiũ iuſtorũ facere iudi=
θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν. Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα
cia: ſctũs ãt immũdus apud maleficos. Vir q er=
τα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις. Ανὴρ πλανώ
rat a via iuſticie: in cetu gigantũ reqe=
μενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀνα=
ſcet. Vir indigẽs diligit gaudiũ: amãs vinũ
παύσεται. Ανὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον
⁊ oleũ in diuitias. Purgatio ãt iuſti iniqu⁹
καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. Περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος
⁊ pro rectis iniqu⁹. Melius habitare ĩ terra de
καὶ ἀντὶ εὐθέων παράνομος. Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρή=
ſerta: q̃ cũ muliere rixoſa ⁊ linguace ⁊ ira=
μῳ, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀρ=
cunda. Theſaur⁹ deſiderabilis reqeſcet in ore
γίλου. Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόμα=
ſapiẽtis: ſtulti ãt viri deuorãt illũ.
τος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν.
Via iuſticie ⁊ mĩe inueniet vitã ⁊ glo
Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δό
riã. Ciuitates munitas aſcẽdit ſapiẽs: deſtruxit munitio
ξαν. Πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρω=
nẽ in qua cõfiderãt impij. Qui cuſtodit
μα ἐφ᾽ ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἀσεβεῖς. Ος φυλάσσει τὸ
os ſuũ ⁊ linguã: ſeruat a tribulatiõe
στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν
aĩam ſuã. Temerari⁹ ⁊ arrogãs ⁊ ſuperb⁹ peſtis
ψυχὴν αὐτοῦ. Θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς
vocat: q ãt reminiſcit iniuriarũ iniqu⁹. Deſideria pi
καλεῖται, ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. Επιθυμίαι ὀ=
grũ occidẽt: nõ enĩ eligũt man⁹ eius
κνηρὸν ἀποκτείνουσιν, οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ
facere qcq̃. Impi⁹ deſiderat tota die deſi
ποιεῖν τι. Ασεβὴς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυ=
deria mala: at iuſtus miſeret ⁊ miſerat iceſſanter.
μίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ καὶ οἰκτείρει ἀφειδῶς.
Hoſtie impiorũ abominatio dño: ⁊ enĩ ini
Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, καὶ γὰρ παρανό=
que offerũt eas. Teſtis mẽdax peri
μως προσφέρουσιν αὐτάς. Μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖ=
bit: vir obediẽs ſeruatur⁹ loquet. Impius vir
ται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλαξόμενος λαλήσει. Ασεβὴς ἀνὴρ
ꝑcaciter obfirmat vultũ: at rect⁹ ipſe itelliget
ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ, ὁ δὲ εὐθὺς αὐτὸς συνιεῖ
vias ſuas. Nõ eſt ſapia nõ eſt fortitudo:
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Οὐκ ἔσι σοφία οὐκ ἔσιν ἀνδρία,
nõ eſt cõſiliũ cõtra ipiũ. equ⁹ parat ad
οὐκ ἔσι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. Ἵππος ἑτοιμάζεται εἰς
diẽ belli: ab ãt dño auxiliatio.
ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια. Ca.22.
Eligibili⁹ nomẽ bonũ q̃ diuitie multe:
Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς,
ſup ãt argentũ ⁊ aurũ gfa bona.
ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή. ∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

q̃ cum muliere litigioſa
& ĩ domo cõmuni. Aĩa
ĩpii deſiderat malũ: nõ
miſerebitur ꝓximo ſuo.
Mulctato peſtilente ſa
pientior erit paruulus:
& ſi ſectetur ſapientem
ſumet ſcientiam. ∞∞∞
Excogitat iuſtus de do
mo impii: vt ∞∞∞∞∞
detrahat ĩpios a malo.
Qui obturat ∞∞∞∞∞
aurem ſuã ad clamorẽ
pauperis: & ipſe clamabit
& non exaudietur. Mu
nus abſcõditũ extĩguit
iras: & donũ in ſinu in
dignationẽ maximam.
Gaudium iuſto eſt face
re iudicium: ∞∞∞∞∞
& pauor operãtib⁹ ini=
qtatẽ. Vir qui errauerit
in via doctrine: in cetu
gigantum ∞∞∞∞∞
cõmorabitur. Qui dili
git epulas ĩ egeſtate erit:
qui amat vinum & pin
guia nõ ditabitur. Pro
iuſto dabitur impius: &
pro recto ∞∞∞∞∞
iniquus. Melius eſt ha=
bitare in terra deſerta:
q̃ cum muliere rixoſa
& iracunda. Theſaurus
deſiderabilis & oleũ in
habitaculo iuſti: & ĩpru
dens hõ diſſipabit illud.
Qui ſeqtur iuſtitiã & mi
ſericordiã: inueniet vitã
iuſtitiã & gloriã. Ciuita
tẽ fortiũ aſcendit ſapiẽs:
detraxitq̃ robur ∞∞∞
fiducie eius. Qui cuſto
dit os ſuũ & linguã ſuã:
cuſtodit ab ãguſtiis ani
mã ſuã. ſupbus & arro=
gãs vocatur indoctus: q
in ira operatur ſupbiã.
Deſideria occidunt pi=
grũ: noluerũt enĩ quicq̃
manus eius operari. Tota
die concupiſcit & ∞∞∞
deſiderat: qui aũt iuſtus
eſt tribuet & nõ ceſſabit.
Hoſtie impiorum abo
minabiles: que ∞∞∞
offerũtur ex ſcelere. Te
ſtis mendax peribit: vir
obediẽs loqtur victoriã.
Vir impius ꝑcaciter ob
firmat vultũ ſuũ: qui aũt
rectus eſt corrigit viam
ſuam. Non eſt ſapiẽtia:
non eſt prudẽtia: nõ eſt
conſilium cõtra dñm.
Equus paratur ad diem
belli: dominus autẽ ſa=
lutem tribuit. 22.
Melius eſt nomen bo
num q̃ diuitie ∞∞∞
multe: ſup argentũ enĩ
& aurum gratia bona

מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃ נֶפֶשׁ
רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא יֻחַן בְּעֵינָיו
רֵעֵהוּ׃ בַּעֲנָשׁ לֵץ יֶחְכַּם פֶּתִי
וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח דָּעַת׃
מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע
מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃ אֹטֵם
אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא
וְלֹא יֵעָנֶה׃ מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה
אָף וְשֹׁחַד בַּחֵיק חֵמָה עַזָּה׃
שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ אָדָם תּוֹעֶה
מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים
יָנוּחַ׃ אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה
אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃
כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים
בּוֹגֵד׃ טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר
מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וָכָעַס׃ אוֹצָר
נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל
אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃ רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד
יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃ עִיר
גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז
מִבְטֶחָה׃ שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ
שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃ זֵד יָהִיר
לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי מֵאֲנוּ
יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃ כָּל הַיּוֹם הִתְאַוָּה
תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃ זֶבַח
רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי בְזִמָּה
יְבִיאֶנּוּ׃ עֵד כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ
שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃ הֵעֵז אִישׁ
רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דְּרָכָיו׃
אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין
עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃ סוּס מוּכָן לְיוֹם
מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃
נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר
רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃

אִישׁ דוּן
אָוָה רוּעַ
חָנַן לוּץ
חָכַם פָּתָה
שָׂכַל לָקַח
יָדַע צָדַק
סָלַף
קָרָא
עָנָה נָתַן
כָּפָה עָזַז
חָתַת תָּעָה
שָׂכַל
נוּחַ
עָשַׁר
בָּגַד יָשַׁב
דָּבַר אִישׁ
אָצַר חָמַד
כָּסַל
בָּלַע
מָצָא כָּבַד
גָּבַר
עָזַז בָּטַח
פֶּה לָשׁוֹן
צוּר זוּד
יָהַר לוּץ
עָשָׂה אָוָה
מוּת
נָתַן חָשַׂךְ
תָּעַב זָמַם
בּוֹא עָבַר
אָבַד דָּבַר
עָזַז פָּנָה
כּוּן
בִּין
יָעַץ כּוּן
לָחַם יָשַׁע
Cap.xxij.
בָּחַר

עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם עשר רוש
יְהוָה: עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר פגש ערם
וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ: עֵקֶב סתר פתה ענש
עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד ענה כבד
וְחַיִּים: צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ צנן פוח
עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם: רחק
חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם פה
כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה: עָשִׁיר זקן סור
בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה רוש משל
לְאִישׁ מַלְוֶה: זוֹרֵעַ עַוְלָה לוה זרע
יִקְצוֹר אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה: קצר כלה
טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן ברך
מִלַּחְמוֹ לַדָּל: גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא לוץ
מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן: אֹהֵב דון שבת
טְהוֹר לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ דון קלה
מֶלֶךְ: עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת שפה ידע
וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד: אָמַר עָצֵל סלף
אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ: ארה רצח
שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם פה זרה
יְהוָה יִפּוֹל שָׁם: אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה זעם נפל
בְלֶב נַעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה קשר יסר
מִמֶּנּוּ: עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ רחק רבה
נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר: הַט נתן חסר
אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים נטה
וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי: כִּי נָעִים שית ידע
כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ נעם שמר
יַחְדָּו עַל שְׂפָתֶיךָ: לִהְיוֹת בַּיהוָה כון שפה היה
מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף בטח
אָתָּה: הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלְשׁוֹם
בְּמוֹעֵצוֹת וָדָעַת: לְהוֹדִיעֲךָ יעץ ידע
קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב שוב
אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶךָ: אַל תִּגְזָל גזל
דָּל כִּי דַל הוּא וְאַל תְּדַכֵּא דכא
עָנִי בַשָּׁעַר: כִּי יְהוָה יָרִיב ענה רוב
רִיבָם וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם
נָפֶשׁ: אַל תִּתְרַע אֶת בַּעַל אַף רעה

Diues & paup obuiaue-runt sibi: vtriusqꝫ opator est dn̄s. Callidus videt malū & abscondit se: innocens pertransiit & afflictus est damno. Finis modestie timor dn̄i: diuitie & gloria & vita. Arma & gladii in via superbi: custos aūt aīe sue longe recedit ab eis. Prouerbium est: adolescens iuxta viā suā: etiā cum senuerit non recedet ab ea. Diues pauperibus imperat: & qui accipit mutuū seru⁹ est fenerantis. Qui seminat iniquitatem metet mala: & virga ire sue consumabitur. Qui pnus est ad misericordiam benedicetur: de panib⁹ enī suis dedit paupi. Eiice derisorē & exibit cū eo iurgiū: cessabūtqꝫ cause & cōtumelie. Qui diligit cordis mūdiciam ꝓpter gratiā labiorū suorū: habebit amicū regē. Oculi dn̄i custodiūt scientiā: & supplantātur verba iniq. Dicit piger: leo est foris: in medio platearū occidendus sum. Fouea ꝓfunda os aliene: cui iratus est domin⁹ incidet in eam. Stulticia colligata est in corde pueri: & virga discipline fugabit eam. Qui calūniatur pauperē vt augeat diuitias suas: dabit ipsi ditiori & egebit. Inclina aurem tuā: & audi verba sapientiū. Appone autē cor ad doctrinam meā: q̄ pulchra erit tibi cum seruaueris eam in ventre tuo. Et redūdabit in labiis tuis: vt sit in domino fiducia tua. Vnde & ostēdam eam tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus & sciētia: vt ostenderem tibi firmitatē & eloquia veritatis: respondere ex eis illis qui miserūt te. Non facias violentiam pauperi: quia paup est: neqꝫ conteras egenum in porta: quia iudicabit dominus causam eius: & configet eos qui confixerunt animam eius. Noli esse amicus homini iracūdo:

diues τ pauper obuiauerūt sibi: vtros
πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτ
ꝙ āt dn̄s fecit. Callid⁹ vidēs malū cruci
ρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε. Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμ
tū fortiter ipe erudit: at stulti ptrāse
ρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται, οἱ δὲ ἄφρονες παρε
tes affecti sūt dāno. Gn̄atio sapie timor dn̄i τ diuitie
θόντες ἐζημιώθησαν. Γενεὰ σοφίας φόβος κῦ καὶ πλοῦτ
τ glīa τ vita. tribuli τ laquei in vijs tortuosi
καὶ δόξα καὶ ζωή. τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖ
at custodiēs suā aīam abstinebit ab eis. dedi
ὁ δὲ φυλάσσων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. ἐγκαί
ca puer iuxta viā eius: τ quāuis senuerit: n
σον τὸ παιδίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καί γε ἐὰν γηράσῃ, οὐ
discedet ab ea. diuites pauperib⁹ iperabūt: τ se
ἀποστήσεται ἀπ' αὐτῆς. πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκ
ui ꝓprijs dominis fenerabunt. Qui seminat mala metet
ται ἰδίοις δεσπόταις δανιοῦσιν. Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσ
mala: plagā aūt oper⁊ ei⁹ ꝯsumabit. Uir iucūdū τ
κακά, πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. Ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ
datorē diligit dn̄s: vanitatē āt oper⁊ ei⁹ cōsuma-
δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός, ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέ-
bit. Qui miseret paupis ipe nutriet: nā de
σει. Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ ἑαυ
suis panib⁹ dedit pauperi. Uictoriā τ honorē acquirit
τοῦ ἄρτων δέδωκε τῷ πτωχῷ. Νίκην καὶ τιμὴν περιποι
mūera dās: tū aīam auferet posside
εῖται ὁ δῶρα δούς, Τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτ
tiū. eijce de cōcilio pestilētē: τ exibit simul cū eo
μένων. ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται αὐ
iurgiū: cū eīn sederit in cōcilio oēs inhonorat.
τῷ νεῖκος, ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει
diligit dn̄s sancta corda: accepti āt ei oēs irrepre
Ἀγαπᾷ κς̄ ὁσίας καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμω-
hēsibiles ī vijs suis: labijs pascit rex.
μοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Οἱ
At oculi dn̄i custodiūt sensū: vilipēdit āt s̄mōes ini
δὲ ὀφθαλμοὶ κῦ τηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους πα
qu⁹. Excusat τ dicit piger leo in vijs:
ράνομος. προφασίζεται καὶ λέγει ὀκνηρὸς λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς,
in āt plateis homicide. fouea ꝓfunda os ini-
ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί. Βόθρος βαθὺς στόμα παρα
qui: āt q̄ odio hēt a dn̄o incidet in eā. Stultitia
νόμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κῦ ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Ἄνοια
suspēsa ē in corde iuuenis: virga āt τ disciplina lōge ab eo.
ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐ
Qui calūniat pauperē multa facit sua mala:
τοῦ. Ὁ συκοφαντῶν πένητα πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ κακά,
dat āt diuiti in minori. Sermōib⁹ sapiētū appo
δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι. Λόγοις σοφῶν παρά-
ne aurē tuā: τ audi meos s̄mōes. At tuū cor
βαλε τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουε ἐμῶν λόγων. Τὴν δὲ σὴν καρδίαν
firma vt cognoscas ꝙ boni sunt. Et si īmiseris eos
ἐπίστησον ἵνα γνῷς ὅτι καλοί εἰσι. Καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς
in cor tuū: letificabūt te simul in tuis labijs.
εἰς τὴν καρδίαν σου, εὐφρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χείλε-
Et tua sit in dn̄m spes: τ cognoscere faciat tibi
σιν. Ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν
viā ei⁹. Et tu āt excribe ea tibiipi tripl̄r:
ὁδὸν αὐτοῦ. Καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς,
in cōsiliū τ cogitationē: doceo igit te ver⁊ s̄monē τ cogni
εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν, διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶ
tionē bonā audire vt respōdeas tu s̄mones veri
σιν ἀγαθὴν ὑπακούειν τοῦ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀλη-
tatis ꝓpositis tibi. Nō facias violētiā pau-
θείας τοῖς προβαλλομένοις σοι. Μὴ ἀποβιάζου πένη-
peri: paup eīn est: τ neq̄ ihonores fragilē in portis.
τα, πτωχὸς γάρ ἐστι, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ἐν πύλαις.
nā dn̄s iudicabit ei⁹ causā: τ liberabis tuā īnocētē
ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν δίκην, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον
aīam: Ne sis amicus homini iracūdo:
ψυχήν. Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει,

cū amico āt furioſo ne cohabites. Ne forte diſcas
φίλω δὲ ὀργίλω μὴ συναυλίζου. Μήποτε μάθης τῶν
vias ei⁹ ⁊ ſumas laqueos tue aīe. Ne
ὁδῶν αὐτοῦ καὶ λάβης βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ. Μὴ
des teipm in ſpōſorē erubeſcēs vultū:
δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυνόμενος πρόσωπον,
ſi eñ nō habueris vnde ſoluas accipiēt le=
ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς λήψονται τὸ στρῶ
ctū q̄ ſub laterib⁹ tuis. Ne trāſgrediaris terminos
μα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου. Μὴ μέταιρε ὅρια αἰ
eternos: q̄s ſtatuerūt patres tui. Intelligētē vi⁊
ώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες σου. Ορατικὸν ἄνδρα
⁊ acutū in operib⁹ ſuis regib⁹ opoꝛtet aſſi
καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ πα=
ſtere ⁊ nō aſſiſtere viris ſegnib⁹.
ρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νωθροῖς. Ca.23.
Si ſederis vt cenes in mēſa pncipis:
Εὰν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
attēte ꝯſidera apposita tibi. Et iniice
νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. Καὶ ἐπίβαλλε
manū tuā: sciēs qm̄ talia te opoꝛtet para=
τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρα=
re. ſi āt inſatiabilioꝛ es: ne deſideres
σκευάσαι. εἰ δὲ ἀπληστότερος εἶ, μὴ ἐπιθύμει τῶν
cibos eius: illi eñ inherēt vite mēdacis.
ἐδεσμάτων αὐτοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
Ne cōtendas pauper exñs cū diuite: at tua pꝛu
Μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίω, τῇ δὲ σῇ ἐν=
dētia abſtine. Si appoſueris tuū oculū ad eū
νοίᾳ ἀπόσχου. Εὰν ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐ=
nuſquā apparebit: parate ſunt eñ ei ale
τὸν οὐδαμοῦ φανεῖται, κατεσκεύασται γὰρ αὐτῷ πτέ
tanq̄ aq̄le: ⁊ reuertit in domū
ρυγες ὥσπερ ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ
pfecti ſibi. ne cenes cū viro inuido:
προεστηκότος αὐτοῦ. μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ,
neque deſideres cibos eius. Queadmodū
μηδὲ ἐπιθύμει τῶν βρωμάτων αὐτοῦ. Ον τρόπον
eñ ſi q̄s abſoꝛbeat pilū: ſic comedit ⁊ bibit:
γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει,
neq̄ ad te adducas eū. Et comedas fru=
μηδὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν. Καὶ φάγῃς τὸν ψω
ſtū panis tui cū eo: euomet eñ illud ⁊ diſper
μόν σου μετ᾽ αὐτοῦ, ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν καὶ λυμανεῖ=
det ſmones tuos bonos. In aures inſi=
ται τοὺς λόγους σου τοὺς καλούς. Εἰς ὦτα ἄφρο
piētis nihil dicas: ne forte ſubſānet prudētes
νος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετοὺς
tuos ſmones. Ne trāſmutes terminos eternos: i āt poſſeſſionē
σου λόγους. Μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα
oꝛphanoꝝ ne igrediaris. nā redimēs illos do
ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς. Ο γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύ
min⁹: foꝛtis eſt: ⁊ iudicabit iudiciū illoꝝ te=
ριος, κραταιός ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν με
cū. Da in diſciplinā coꝛ tuū:
τὰ σοῦ. Δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ
at aures tuas para ſmonib⁹ ſenſus. Ne abſti
δὲ ὦτά σου ἑτοίμασον λόγοις αἰσθήσεως. Μὴ ἀπό
neas puulū erudire: qm̄ ſi pcuſſeris eū vir
σχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβ=
ga: nō moꝛiet. Tu q̄dē eñ percuties eū vir=
δῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ. Σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβ=
ga: at aīam eius de moꝛte liberabis. Fili
δῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. Υἱέ
ſi ſapiēs fuerit tuū coꝛ: letificabis ⁊
ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν
meū coꝛ. Et imoꝛabunt ſmonib⁹ tua labia
ἐμὴν καρδίαν. Καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χείλη
erga mea labia ſi recta fuerit.
πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.

neq̄ ambules cum viro furioſo: ne forte diſcas ſemitas eius: & ſumas ſcandalum anime tue. Noli eſſe cū his q defigūt manus ſuas: & q vades ſe offerūt pro debitis. Si ei nō habes vñ reſtituas: qd cauſe eſt vt tollat opimentū de cubili tuo? Ne tranſgrediaris terminos antiquos: q̄s poſuerūt pr̄es tui. Vidiſti virū velocem in opere ſuo coram regibus ſtabit: nec erit ante ignobiles. 23.

QVando ſederis vt comedas cum principe: diligēter attende q̄ ſunt appoſita ante faciē tuā: & ſtatue cultrū in gutture tuo: ſi tamen habes in poteſtate animam tuam. Ne deſideres de cibis eius: in quo eſt panis mendacii. Noli laborare vt diteris: ſed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas non potes habere: qa faciēt ſibi pēnas quaſi aquile: & volabunt in celum. Ne comedas cum homine inuido: & ne deſideres cibos ei⁹: quoniam i ſimilitudinē arioli & cōiectoris eſtimat qđ ignorat: comede & bibe dicet tibi: & mens ei⁹ nō eſt tecū. Cibos q̄s comederas euomes: & perdes pulchros ſermões tuos. In auribus inſipientium ne loquaris: quia deſpiciēt doctrinā eloquii tui. Ne attingas paruulorū terminos: & agrum pupillorū ne introeas. Propinquus enī illorū fortis ē: & ipſe iudicabit cōtra te cauſam illorū. Ingrediatur ad doctrinā cor tuū: & aures tue ad verba ſcientie. Noli ſubtrahere a puero diſciplinam: ſi enī pcuſſeris euꝫ virga non morietur. Tu virga percuties eū: & animam eius de inferno liberabis. Fili mi ſi ſapiens fuerit animꝰ tuus: gaudebit tecum cor meū. Et exultabūt renes mei: cū locuta fuerint recta labia tua.

ואת איש חמות לא תבוא ׃
פן תאלף ארחתו ולקחת
מוקש לנפשך ׃ אל תהי
בתקעי כף בערבים משאות ׃
אם אין לך לשלם למה
יקח משכבך מתחתיך ׃ אל תסג
גבול עולם אשר עשו אבותיך ׃
חזית איש מהיר במלאכתו
לפני מלכים יתיצב בל יתיצב
לפני חשכים ׃

Cap. xxiij

כי תשב ללחום
את מושל בין תבין את אשר
לפניך ׃ ושמת שכין בלעך
אם בעל נפש אתה ׃ אל
תתאו למטעמותיו והוא לחם
כזבים ׃ אל תיגע להעשיר
מבינתך חדל ׃ התעוף עיניך
בו ואיננו כי עשה יעשה
לו כנפים כנשר יעוף השמים ׃
אל תלחם את לחם רע עין
ואל תתאו למטעמתיו ׃ כי
כמו שער בנפשו כן הוא אכל
ושתה יאמר לך ולבו בל עמך ׃
פתך אכלת תקיאנה ושחת
דבריך הנעימים ׃ באזני כסיל
אל תדבר כי יבוז לשכל מליך ׃
אל תסג גבול עולם ובשדי
יתמים אל תבא ׃ כי גאלם חזק
הוא יריב את ריבם אתך ׃ הביאה
למוסר לבך ואזנך לאמרי
דעת ׃ אל תמנע מנער מוסר
כי תכנו בשבט לא ימות ׃
אתה בשבט תכנו ונפשו
משאול תציל ׃ בני אם חכם
לבך ישמח לבי גם אני ׃ ותעלזנה
כליותי בדבר שפתיך מישרים ׃

חמם בוא
אלף לקש
היה
נשה
לקח שכב
נסג גבל
עלם עשה
חזה מהר
לאך
פנה
ישב לחם
משל שום
שכן
אוה טעם
יגע עשר
עוף
לחם רוע
אמר
פתת קוא
נעם כסל
דבר בוז
מלל שדה
בוא
רוב בוא
יסר
ידע מנע
נכה מות
שאל נצל
שמח עלז
כלה שפה
ישר

אל יקנא לבך בחטאים כי — קנא
אם ביראת יהוה כל היום:
כי אם יש אחרית ותקותך לא — קוה
תכרת: שמע אתה בני וחכם — כרת
ואשר בדרך לבך: אל תהי — היה
בסבאי יין בזללי בשר למו:
כי סבא וזולל יורש וקרעים — זלל ירש
תלביש נומה: שמע לאביך זה — לבש
ילדך ואל תבוז כי זקנה אמך: — בוז
אמת קנה ואל תמכר חכמה — מכר
ומוסר ובינה: גול יגול אבי צדיק — יסר צדק
ויולד חכם ישמח בו: ישמח — ילד
אביך ואמך ותגל יולדתך: — גול
תנה בני לבך לי ועיניך דרכי — נתן
תצרנה: כי שוחה עמקה זונה — נצר זנה
ובאר צרה נכריה: אף היא — צור
כחתף תארב ובוגדים באדם — ארב בגד
תוסף: למי אוי למי אבוי למי — יסף
מדינים למי שיח למי פצעים — דון שוח
חנם למי חכלילות עינים:
למאחרים על היין לבאים — אחר בוא
לחקר ממסך: אל תרא יין כי — מסך ראה
יתאדם כי יתן בכיס עינו יתהלך — אדם הלך
במישרים: אחריתו כנחש ישך — ישר נשך
וכצפעני יפרש: עיניך יראו — פרש ראה
זרות ולבך ידבר תהפכות: — זרה דבר
והיית כשכב בלב ים וכשכב — הפך היה
בראש חבל: הכוני בל חליתי — נכה
הלמוני בל ידעתי מתי אקיץ — חלה קוץ
אוסיף אבקשנו עוד: — יסף בקש

Ca.xxiiij.

אל תקנא באנשי — קנא רוע
רעה ואל תתאו להיות אתם: כי — אוה
שוד יהגה לבם ועמל שפתיהם — הגה שפה
תדברנה: בחכמה יבנה בית — בנה
ובתבונה יתכונן: ובדעת חדרים — בין כון
ימלאו כל הון יקר ונעים: גבר — ידע מלא
נעם

Non emuletur cor tuū peccatores: sed in timore domini esto tota die: qa habebis spem in nouissimo: & ꝑstolatio tua nō auferetur. Audi fili mi & esto sapiens: & dirige in via animum tuum. Noli esse in cōuiuiis potatorū: nec in comessationib9 eorū: qui carnes ad vescendū cōferūt: qa vacātes potibus & dātes symbola cōsumētur: & vestietur pānis dormitatio. Audi patrē tuū q genuit te: & nō cōtēnas cū senuerit mr̄ tua. Veritatē eme: & noli ꝑvēdere sapiā & doctrinā & intelligētiā. Exultat gaudio pr̄ iusti: q sapiētē genuit letabitur ī eo. Gaudeat pr̄ tuus & mr̄ tua: & exultet q̄ genuit te. Prebe fili mi cor tuū mihi: & oculi tui vias meas custodiant. Fouea enī ꝓfunda ē meretrix: & puteus angustus aliena. Insidiatur in via quasi latro: & quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve: cuius patri ve: cui rixe: cui fouee: cui sine causa vulnera: cui suffossio oculorum? Nonne his qui cōmorantur in vino & studēt calicib9 epotādis. Ne intuearis vinū qn̄ flauescit: cum splēduerit in vitro color ei9. Ingreditur blande: & in nouissimo mordebit vt coluber: & sicut regulus venena diffūdet. Oculi tui videbunt extraneas: & cor tuū loqtur ꝑuersa. Et eris sicut dormiēs in medio mari: & q̄si sopit9 gubernator amisso clauo: & dices. Verberauerūt me sed nō dolui: traxerūt me & ego non sensi. Qn̄ euigilabo: & rursus vina reperiam. 24.

NE emuleris viros malos: nec desideres esse cum eis: quia rapinas meditatur mēs eorū: & fraudes labia eorum loquūtur. Sapientia edificabitur domus: & prudētia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria vniuersa sūbia ꝓciosa & pulcherria. Vir

Nō emulet cor tuū peccatores: sed in timore do
Μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φόβῳ κυ-
mini esto tota die: Si em̄ custodieris illa: erūt
ρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐτά, ἔσται
tibi nepotes: at spes tua nō deficiet. Audi fili
σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται. Ἄκουε υἱέ
& sapiēs esto: & dirige cogitatiōes tui cordis. Ne
καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς καρδίας. Μὴ
sis bibax vini: neq extēdaris symbolis: carniū q emptio
ἴσθι οἰνοπότης, μὴ δὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορα-
nib9. Ois em̄ ebrius & leno mēdicabit:
σμοῖς. Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει,
& vestiet ruptis vestib9 & laceris ois somnolent9.
καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
audi fili patrē q genuit te: & ne cōtemnas
Ἄκουε υἱὲ πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ καταφρόνει
qm̄ senuit tua mater. Veritatē acqre: & ne repel
ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ. Ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀπώ-
las sapiam & disciplinā & itellectū. Recte educat
σῃ σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ σύνεσιν. Καλῶς ἐκτρέφει
pater iust9: in āt filio sapiēte letat aia eius.
πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
Letet pater & mater in te. & gaudeat
Εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, καὶ χαιρέτω ἡ
q̄ peperit te. Prebe mihi fili tuū cor: at tui ocu
τεκοῦσά σε. Δός μοι υἱὲ σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλ-
li meas vias custodiāt. Doliū em̄ fractū est
μοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτωσαν. Πίθος γὰρ τετρημμένος ἐστὶν
aliena dom9: & puteus āgust9 alien9. Hic
ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. Οὗτος
em̄ breui peribit: & ois iniqu9 consu
γὰρ συντόμως ἀπολεῖται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλω-
met. Cui ve cui tumult9 cui iudicia cui tristitie &
θήσεται. Τίνι οὐαί τίνι θόρυβος τίνι κρίσεις τίνι ἀηδίαι καὶ
ineptie: cui cōtritiones supuacue: cuius nigri ocu
λέσχαι, τίνι συντρίμματα διακενῆς, τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφ-
li? nō immorantiū in vinis: nō iuestigātiū
θαλμοί; οὐ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων
vbi cōuiuia fiūt? Ne inebriemini vino: sed ꝯuersamini
ποῦ πότοι γίνονται; Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
hoibus iustis & ꝯuersamini in deābulationib9. Si em̄
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. Ἐὰν γὰρ
in phialas & vasa dederis oculos tuos:
εἰς τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῷς τοὺς ὀφθαλμούς σου,
postea ābulabis nudior pistillo. At nouis-
ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου. Τὸ δὲ ἔσχα-
sime tanq a serpēte vulnerat9 extēdit: & tanq
τον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, καὶ ὥσπερ
a ceraste difundit eius venenū. Oculi tui
ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός. Οἱ ὀφθαλμοί σου
cum viderint alienā os tuū tūc loquet
ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν, τὸ στόμα σου τότε λαλήσει
ꝑuersa. Et iacebis sicut in corde maris &
σκολιά. Καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης καὶ
sicut gubernator in multa tēpestate. Dices āt Vbe
ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι. Ἐρεῖς δὲ Ἔτυ-
rauerūt me & nō laborauī: & illuserūt me: ego āt nō
πτόν με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέπαιξάν μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ
viderā qn̄ diluculū erit: vt veniēs q̄ram cū qb9 con
ᾔδειν πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ᾽ ὧν συν-
ueniam.
ελεύσομαι.

Ca.24.

Fili ne emuleris malos viros: neq desideres
Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἄνδρας, μὴ δὲ ἐπιθυμήσῃς
esse cū eis. Mēdacia em̄ meditat cor eoꝝ & la-
εἶναι μετ᾽ αὐτῶν. Ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν καὶ πό-
bores labia eoꝝ loquunt. Cū sapia edificat
νους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ. Μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶ-
dom9: & cū intellectu erigit. Cū sensu replē-
κος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται. Μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμ-
tur celaria oibus diuitijs ꝓciosis & pulchris.
πλαται τὰ ταμιεῖα παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.

Melior ſapiēs forti: ꝛ vir prudentiā hñs agricola
Κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου
magno. Cū gubernatione fit bellū: auxiliū
μεγάλου. Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος, βοήθεια
āt cū corde ɔſiliū hñte. Sapiā ꝛ cogitatio bona
δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. Σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ
in portis ſapientū: ſapiētes nō declināt a lege dñi:
ἐν πύλαις σοφῶν, σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου,
ſed ɔſiderant in cōcilijs: indoctis occurrit
ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις, ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θά
mors. Morit āt ſtultus in peccatis: īmunditia
νατος. Ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσία
viro peſtilēti inquinabit. In die mala ꝛ in die
ἀνδρὶ λοιμῷ ἐμμολυνθήσεται. Ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν ἡμέ
tribulatiōis duſq; deficiat: erue eos q ducunt ad mor
ρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλείπῃ, ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνα-
tē. ꝛ redime occiſos nō parcas: ſi āt dixeris nō
τον. καὶ ἐκπρίω κτεινομένους μὴ φείσῃ, ἐὰν δὲ εἴπῃς οὐκ
noui hūc: cognoſce q dñs corda oium cogno
οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώ
ſcit: ꝛ q formauit āhelitū oibus ipſe nouit oia:
σκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα,
q reddit vnicuiq; ſm opa ſua. Comede mel
ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Φάγε μέ
fili: bonꝰ eñ fauꝰ: vt dulceſcat tuū guttur.
λι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
Sic eñ ſenties ſapiam tua aīa. Si eñ iue
Οὕτως γὰρ αἰσθήσῃ σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ. Ἐὰν γὰρ εὕ
neris erit bonꝰ finis tuꝰ: ꝛ ſpes te nō deſe
ρῃς ἔσται καλὴ ἡ τελευτή σου, καὶ ἐλπίς σε οὐ καταλεί
ret. Ne adducas impiū pabulo iuſtoꝝ: neq; deci
ψει. Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, μηδὲ ἀπα
piaris pabulo vētris. Septies eñ cadet iu-
τηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας. Ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δί-
ſtus ꝛ reſurget: at impij infirmabunt in ma-
καιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κα-
lis. Si ceciderit inimicꝰ tuꝰ: ne gaudeas cōtra eū: in
κοῖς. Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν
āt ſupplātatione eius ne extollaris. Qm̄ videbit
δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου. Ὅτι ὄψεται
dñs ꝛ nō placebit ei: ꝛ auertet irā ſuā
κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ
ab eo. Ne gaudeas in malefactoribꝰ: neq; emuleris pec
ἀπ' αὐτοῦ. Μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μηδὲ ζήλου ἁμαρ
catores. Nō eñ erūt poſteri maloꝝ: lāpas
τωλούς. Οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπτὴρ
āt impioꝝ extinguet. Time deū fili ꝛ re-
δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται. Φοβοῦ τὸν θεὸν υἱὲ καὶ βασι
gē: ꝛ nec alteri eoꝝ inobediēs ſis. Repente
λέα, καὶ μηδὲ ἑτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσῃς. Ἐξαίφνης
eñ vlciſcent impios. at ſupplicia vtriuſ-
γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς. τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφο-
q; quis cognoſcet: hec āt dico vobis ſapiē
τέρων τίς γνώσεται; ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σο-
tibꝰ cognoſcere: reuereri faciē in iudicio nō
φοῖς ἐπιγινώσκειν, αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ
bonū. Dicēs impio iuſtꝰ eſt: maledi
καλόν. Ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ δίκαιός ἐστιν, ἐπικατά
ctus populis erit ꝛ odioſus in gētes At redarguētes
ρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. Οἱ δὲ ἐλέγχοντες
meliores apparebūt: ſup eos āt veniet bñdictio
βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἥξει εὐλογία
bona. Labia āt deoſculabūt reſpōdentia ſmōes
ἀγαθή. Χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους
bonos: pa in exitū opa tua:
ἀγαθούς, ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, ∞∞

καὶ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

ſapiens fortis eſt: & vir doctus robuſtus & ∞∞ validus: quia cum diſpoſitione initur ∞∞∞ bellum: & erit ſalus vbi multa conſilia ſunt. ∞∞ Excelſa ſtulto ſapiētia: in porta ∞∞∞∞∞∞∞∞ nō aperiet os ſuū. Qui cogitat mala facere: ∞∞ ſtultus vocabitur. Cogitatio ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ ſtulti peccatum eſt: & abominatio hominum detractor. Si deſperaueris lapſus ī die anguſtie: īminuetur fortitudo tua. Erue eos q ducūtur ad mortē: & q trahūtur ad interitū liberare ne ceſſes. Si dixeris vires nō ſuppetūt: ∞∞∞∞∞∞∞∞ qui inſpector eſt cordis ipſe intelligit & ſeruatorem anīe tue nihil fallit: reddetq; homini ∞∞∞ iuxta opa ſua. Comede fili mi mel qa bonū eſt: & fauum dulciſſimum gutturi tuo. Sic & ∞∞ doctrina ſapiē aīe tue: quā cū īueneris hēbis in nouiſſimis ſpem: & ſpes tua non peribit. ∞∞∞ Ne inſidieris & q̄ras impietatē in domo iuſti: neq; vaſtes requiē eius. Septies enim cadet ∞∞∞ iuſtus & reſurget: impii autem corruent ∞∞ in malū. Cum ceciderit inimicꝰ tuꝰ ne gaudeas: & in ruina eius ne exultet cor tuū: ne forte videat dominus & diſpliceat ei: & auferat ab eo ∞ iram ſuā. Ne contendas cum peſſimis: nec ∞∞ emuleris impios: quoniā non habent futuroꝝ ſpem mali: & lucerna impiorum extinguetur. Time dominum fili mi & regem: & cum ∞∞∞ detractoribus non cōmiſcearis. Qm̄ repente conſurget perditio eoꝝ: & ruinam vtriuſq; quis nouit? Hec quoq; ſapiētibus: cognoſcere ∞∞∞ perſonam in iudicio nō eſt bonum. Qui dicunt impio iuſtus es: maledicent eis populi: & ∞∞∞ deteſtabūtur eos tribus. Qui arguunt eum ∞∞ laudabuntur: & ſup eos veniet benedictio. ∞∞ Labia deoſculabitur: q ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ recta verba reſpondet. Prepara foris opus tuū

חכם בעוז ואיש דעת מאמץ
כח: כי בתחבלות תעשה לך
מלחמה ותשועה ברב יועץ:
ראמות לאויל חכמות בשער
לא יפתח פיהו: מחשב להרע
לו בעל מזמות יקראו: זמת
אולת חטאת ותועבת לאדם
לץ: התרפית ביום צרה צר
כחכה: הצל לקחים למות
ומטים להרג אם תחשך: כי
תאמר הן לא ידענו זה הלא
תכן לבות הוא יבין ונצר
נפשך הוא ידע והשיב לאדם
כפעלו: אכל בני דבש כי טוב
ונפת מתוק על חכך: כן דעה
חכמה לנפשך אם מצאת ויש
אחרית ותקותך לא תכרת:
אל תארב רשע לנוה צדיק אל
תשדד רבצו: כי שבע יפול
צדיק וקם ורשעים יכשלו
ברעה: בנפל אויביך אל תשמח
ובכשלו אל יגל לבך: פן יראה
יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו
אפו: אל תתחר במרעים אל
תקנא ברשעים: כי לא תהיה
אחרית לרע נר רשעים ידעך:
ירא את יהוה בני ומלך עם
שונים אל תתערב: כי פתאם
יקום אידם ופיד שניהם מי
יודע: גם אלה לחכמים הכר
פנים במשפט בל טוב: אמר
לרשע צדיק אתה יקבהו עמים
יזעמוהו לאמים: ולמוכיחים
ינעם ועליהם תבא ברכת טוב:
שפתים ישק משיב דברים
נכוחים: הכן בחוץ מלאכתך

עזז אמץ
חבל עשה
לחם ישע
יעץ רום
אול פתח
כה חשב
רוע זמם
קרא זמם
תעב לוץ
רפה צור
כוח נצל
נטה חשך
אמר
בין
שוב
נוף מתק
חיך ידע
קוה כרת
ארב צדק
שדד נפל
קום כשל
רוע איב
שמח גול
ראה שוב
חרה
קנא היה
נור דעך
שנה ערב
קום שנה
ידע נכר
פנה שפט
צדק קבב
זעם יכח
נעם בוא
שפה נשק
שוב נכח
כון לאך

ועתדה בשדה לך אחר ובנית — בנה
ביתך: אל תהי עד חנם ברעך — היה עוד
והפתית בשפתיך: אל תאמר — רעה פתה אמר
כאשר עשה לי כן אעשה לו — עשה
אשיב לאיש כפעלו: על שדה
איש עצל עברתי ועל כרם
אדם חסר לב: והנה עלה כלו
קמשנים כסו פניו חרלים — כסה פנה
וגדר אבניו נהרסה: ואחזה — הרס חזה
אנכי אשית לבי ראיתי לקחתי — שות
מוסר: מעט שנות מעט תנומות — יסר ישן
מעט חבק ידים לשכב: ובא — נום בוא
מתהלך רישך ומחסריך כאיש — הלך רוש
מגן: — חסר

Cap.xxv.
גם אלה משלי שלמה אשר
העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה: — עתק
כבוד אלהים הסתר דבר — כבד סתר
וכבוד מלכים חקר דבר: שמים
לרום וארץ לעמק ולב מלכים
אין חקר: הגו סיגים מכסף — הגה
ויצא לצרף כלי: הגו רשע — כלה
לפני מלך ויכון בצדק כסאו: — כנה כון
אל תתהדר לפני מלך ובמקום — הדר קום
גדולים אל תעמד: כי טוב — גדל עמד
אמר לך עלה הנה מהשפילך — שפל
לפני נדיב אשר ראו עיניך: — נדב ראה
אל תצא לרב מהר פן מה — יצא רוב
תעשה באחריתה בהכלים — עשה כלם
אתך רעך: ריבך ריב את רעך — רעה
וסוד אחר אל תגל: פן יחסדך — גלה חסד
שמע ודבתך לא תשוב: — דבב שוב
תפוחי זהב במשכיות כסף — תפח שכה
דבר דבר על אפניו: נזם זהב
וחלי כתם מוכיח חכם על אזן — חלה יכח
שמעת: כצנת שלג ביום — צנן
קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש — קצר אמן

et diligēter exerce agrū tuum: & poſtea edifices domū tuā. Ne ſis teſtis fruſtra cōtra ꝓximū tuū: nec lactes quemq̄ labiis tuis. Ne dicas: quomodo fecit mihi ſic faciam ei: & reddam vnicuiq; ſecundum opus ſuū. Per agrū pigri tranſiui: & per vineam viri ſtulti. Et ecce totū repleuerant vrtice: & operuerant ſuperficiem eius ſpine: & maceria lapidum deſtructa erat. Quod cū vidiſſem poſui in corde meo: & exemplo didici diſciplinā. Parū inquam dormies: modicū dormitabis: pauxillū manꝰ cōſeres vt quieſcas. Et veniet tibi quaſi curſor egeſtas tua: & mendicitas quaſi vir armatus.

25.

HE quoq; parabole ſalomonis: quas tranſtulerunt viri ezechie regis iuda. Gloria dei ē celare verbum: & gloria regum inueſtigare ſermonem. Celum ſurſum & terra deorſū: & cor regum inſcrutabile. Aufer rubiginem de argento: & egredietur vas puriſſimū. Aufer impietatem de vultu regis: & firmabitur iuſtitia thronꝰ eiꝰ. Ne glorioſus appareas coram rege: & in loco magnorum ne ſteteris. Melius eſt enim vt dicatur tibi aſcēde huc: q̄ vt humilieris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne poſtea emendare nō poſſis cum dehoneſtaueris amicū tuū. Cauſam tuā tracta cum amico tuo: & ſecretum extraneo ne reueles: ne forte inſultet tibi cum audierit: & exprobrare non ceſſet. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur verbum in tēpore ſuo. Inauris aurea & margarita fulgens: q arguit ſapientē & aurē obediētem. Sicut frigus niuis in die meſſis: ita legatꝰ fidelis ei q miſerit eum: animam ipſius

ꝛ preparare in agrū: ꝛ vade poſt
κὰι παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν, κὰι πορεύου κατόπ
me ꝛ reedificabis domū tuā. Ne ſis
σθέν μου κὰι ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου. Μὴ ἴσθι
falſus teſtis in tuū ciuē: neque dilateris tuis
ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, μὴ δὲ πλατύνου σοῖς
labijs. Ne dicas quēadmodū vſus eſt me: vtar
χείλεσι. Μὴ εἴπῃς ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσο
eo: reddā āt ei ea ī qbꝰ mihi iniuriatꝰ ē ſicut ag
μαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν ὥσπερ γεώ
colationē vir ſtultꝰ: ꝛ tanq̄ vinea. homo indi
γιον ἀνὴρ ἄφρων, κὰι ὥσπερ ἀμπελὼν. ἄνθρωπος ἐνδε
gēs mēte ſi dimiſeris eū horridꝰ fiet ꝛ ſylueſcet
ὴς φρενῶν ἐὰν ἀφῆς αὐτὸν χερσωθήσεται κὰι χορτομαν
totus: ꝛ fit relictus: at macerie
σεῖ ὅλος, κὰι γίνεται ἐκλελειμμένος, οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν
lapidū eius defodiunt. poſtea ego penitētiā egi: aſp
λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται. ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπ
xi ad eligendā diſciplinā. paꝝ dormito
βλεψα τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. Ὀλίγον νυστάζω,
parū āt dormio: paꝝ āt amplector manibꝰ pe
ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στή
ctora. Si āt hoc feceris: veniet ꝓcedens pauptas
θη. Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῇς, ἥξει προπορευομένη ἡ πενία
tua: ꝛ egeſtas quaſi bonꝰ curſor.
σου, κὰι ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ca.25.
HE pabole ſalomonis: indiſtincte
ΑΥ̓ται αἱ παροιμίαι σολομῶντος, αἱ ἀδιάκριτοι
quas excripſerūt amici ezecie regis
ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς
iudee. Glia dei celat ſmonē: glia āt re
ἰουδαίας. Δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασι
gis honorat res. Celū excelſū: terra āt
λέως τιμᾷ πράγματα. Οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ
ꝓfunda: cor āo regis inſcrutabile. ꝑcute ipro
βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. τύπτε ἀδό
batū argentū: ꝛ purificabit puꝝ omne.
κιμον ἀργύριον, κὰι καθαρισθήσεται καθαρὸν ἅπαν.
Interfice impios a facie regis ꝛ diri
Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως κὰι κατορ
get in iuſticia thronꝰ eiꝰ. Ne ſuperbias
θώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ. Μὴ ἀλαζονεύου
corā rege: neq; in locis principū ſtete
ἐνώπιον βασιλέως, μὴ δὲ ἐν τόποις δυναστῶν ἐφίστα
ris. Meliꝰ eēm vt dicat tibi aſcēde ad meq̄
σο. Κρεῖσσον γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι ἀνάβαινε πρός με ἢ
humiliare te in facie ꝑncipis: q̄ viderūt ocu
ταπεινῶσαί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου, ἃ εἶδον οἱ ὀφ
li tui dic. Ne incidas in iurgiū cito:
θαλμοί σου λέγε. Μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως,
ne peniteas in nouiſſimis. Quādo vtiq; tibi exprobra
ἵνα μὴ μεταμεληθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων. Ἡνίκα δ᾽ ἄν σε ὀνειδί
uerit amicꝰ recede retro. Ne deſpicias:
σῃ ὁ φίλος ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω. Μὴ καταφρόνει,
ne tibi exprobret q̄dē amicus. At iurgiū tuū ꝛ inimicitia
μή σε ὀνειδίσῃ μὲν ὁ φίλος. Ἡ δὲ μάχη σου κὰι ἡ ἔχθρα
nō aberit ſed erit tibi eq̄lis morti. Gra ꝛ ami
οὐκ ἀπέσται ἀλλ᾽ ἔσται σοι ἴση θανάτου. Χάρις κὰι φι
citia liberat: q̄s ſerua tibi: ne exprobrabi
λία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδι
lis fias: ſed cuſtodi vias tuas liberali
στος γένῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς σου εὐσυναλλά
ter. malū aureū monili ſardij ſic dicere
κτως. μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου οὕτως εἰπεῖν
ſmonē. In inaurē aureā ſardiū ꝓtioſū liga
λόγον. Εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν σάρδιον πολυτελὲς δέ
tū eſt. ſermo ſapiēs in obediētē aurē: ſicut exitus ni
δεται. λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς, ὥσπερ ἔξοδος χιό
uis in tp̄e meſſis eſtui prodeſt: ſic legatꝰ fide
νος ἐν ἀμήτῳ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πι
lis mittētibꝰ eū: aīabꝰ eīn
στὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰρ

eo vtentiū ꝓdeſt. Sicut venti ⁊ nubes
τῶι ἀυτῶ χρωμθύωι ὠφελεῖ. Ὥσπερ ἄνεμοι κὰι νέφη
⁊ pluuie clariſſime: ſic q̄ gl'iant in do
κὰι ὑετοὶ ἐπιφανέςατοι, ὅυτως δὶ καυχώμϑμοι ἐπὶ δό
no mēdaci. In patientia ꝓſperitas regib⁹:
15 σει ψευδεῖ. Ἐν μακροθυμίᾳ ἐυοδία βασιλεῦσιν,
lingua āt mollis cōfringit oſſa. Mel iueniēs comede
γλῶσσα δὲ μαλακὴ συντρίβει ὀςᾶ. Μέλι ἑυρὼν φάγε
q̄d ſufficit: ne forte replet⁹ euomas. rar̄ induc
τὸ ἱκανόν, μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέσῃς. σπάνιον ἔισαγε
tuū pedē ad tuū amicū: neq̄n faciat⁹
σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φίλον, μή ποτε πλησθεὶς
te oderit te. claua ⁊ gladi⁹ ⁊ ſagittatio ſpicula
σου μισήσαι σε. ῥόπαλον κὰι μάχαιρα κὰι τόξευμα ἀκιδω
ta: ſic ⁊ vir q̄ teſtificat̄ cōtra amicū ſuū
τόν, ὅυτως κὰι ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου ἀυτοῦ
teſtimoniū falſū. Dens mali ⁊ pes iniqui
μαρτυρίαν ψευδῆ. Ὀδὸς κακοῦ κὰι ποὺς παρανόμου
peribit in die mala. Sicut acetū trahit inutile:
ὀλεῖται ἐν ἡμέρᾳ κακῆ. Ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον,
ſic incidēs paſſio in corpore cor ꝯtriſtat.
ὅυτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ.
Sicut tinea veſtimēto ⁊ vermis ligno: ſic triſtitia
Ὥσπερ σὴς ἱματίῳ κὰι σκώληξ ξύλῳ, ὅυτως λύπη
viri nocet cordi. ſi eſurit inimic⁹ tu⁹:
ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν. ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
ciba illū. ſi ſitit dabibere ei. Hoc eñi
τρέφε ἀυτόν. ἐὰν διψᾷ πότιζε ἀυτόν. Τοῦτο γὰρ
faciēs carbones ignis accumulabis ſup caput ei⁹
ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀυ
at dn̄s retribuet tibi bona. vētus boreas ſuſci
τοῦ, ὁ δὲ κς ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. ἄνεμος βορέας ἐξε
tat nubes: facies āt iuerecūda linguā irritat.
γείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.
Meli⁹ habitare in angulo dom⁹: q̄ꝫ cū mulie=
21 Κρεῖσσον ὀικεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναι=
re cōuitioſa in domo cōmuni. Sicut aqua frigida
κὸς λοιδόρου ἐν ὀικίᾳ κοινῇ. Ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν
aie ſitienti blāda: ſic nūti⁹ bon⁹ de terra
ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, ὅυτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς
lōginqua. Sicut ſiquis fontē obturet ⁊ aque
μακρόθεν. Ὥσπερ ἔι τις πηγὴν φράσσοι κὰι ὕδατος
exitū diſperdat: ſic indecēs iuſtū cecidiſ=
ἔξοδον λυμαίνοιτο, ὅυτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέ=
ſe corā impio. Comedere mel multū nō bonū:
ναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς. Ἐσθίειν μέλι πολὺ ὀυ καλόν,
in ꝓtio hēre āt oportet ſmōes gl'ioſos. Sicut vrbs
τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. Ὥσπερ πόλις τὰ
muros diſiectos hēns ⁊ immurata: ſic vir q̄
τείχη καταβεβλημένη κὰι ἀτείχιστος, ὅυτως ἀνὴρ ὃς
nō cū ꝯſilio aliq̄d facit.
ὀυ μετὰ βουλῆς τι πράσσει. Ca.26.

Sicut ros in tp̄e meſſis ⁊ ſicut pluuia in
Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμήτῳ κὰι ὥσπερ ὑετὸς ἐν
vere: ſic nō eſt ſtulto gl'ia. Sicut aues vo=
θέρει, ὅυτως ὀυκ ἔςιν ἄφρονι τιμή. Ὥσπερ ὄρνεα πέ
lāt ⁊ paſſeres: ſic maledictio ianis nō ſuperue
τανται κὰι ςρουθοί, ὅυτως ἀρὰ ματαία ὀυκ ἐπελεύ=
niet vlli. Sicut flagellū equo ⁊ ſtimul⁹ aſino:
σεται ὀυδενί. Ὥσπερ μάςιξ ἵππῳ κὰι κέντρον ὄνῳ,
ſic virga gēti inique. Ne reſpōdeas ſtul=
ὅυτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. Μὴ ἀποκρίνου ἄφρο
to iuxta ei⁹ ſtultitiā: ne ſimilis fias ei
νι κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ ἀυ
ſed reſpōde ſtulto ad ei⁹ ſtulti
τῷ. Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφρο
tiā: ne videat̄ ſapiēs apud ſeipm̄. Ex
σύνην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ᾽ ἑαυτῷ. Ἐκ τῶν
ſuis vijs opprobriū
ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

requieſcere facit. Nubes & ventus & pluuie nō ſequētes: vir glorioſus & ꝓmiſſa nō cōplens. Patiētia lenietur princeps: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ & lingua mollis confringet duriciam. Mel ꝏ inueniſti: comede quod ſufficit tibi: ne forte ſatiatus euomas illud. Subtrahe pedē tuū de domo proximi tui: neq̄n ſatiatus oderit te. Iaculum & gladius & ſagitta acuta: homo qui loquitur cōtra ꝓximū ſuū falſuꝫ teſtimoniū. Dens putridus & pes laſſus: qui ſperat ſuper infideli in die anguſtie: & amittit pallium in die frigoris. ꝏ Acetum in nitro: qui cantat carmina ꝏꝏꝏ cordi peſſimo. Si eſurierit inimicus tuus ꝏ ciba illum: ſi ſitit da ei ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ aquam bibere. Prunas enim cōgregabis ſuper caput ei⁹: & dn̄s reddet tibi. Ventus ꝏꝏꝏꝏ aquilo diſſipat pluuias: & facies triſtis ꝏꝏꝏꝏ linguā detrahentē. Melius eſt ſedere in angulo domatis: q̄ꝫ cū muliere litigioſa & in domo cōmuni. Aqua frigida anime ſitienti. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ & nuncius bonus de terra longinqua. ꝏꝏꝏꝏ Fons turbatus pede & vena corrupta: ꝏꝏꝏꝏ iuſtus cadens corā impio. Sicut qui ꝏꝏꝏꝏ mel multū comedit nō ē ei bonū: ſic q ſcrutator eſt maieſtatis opprimetur a gloria. Sicut vrbs patens & abſq; murorꝫ ambitu: ita vir q nō poteſt in loquēdo cohibere ſpiritum ſuum. 26.

Quomodo nix i eſtate: & pluuie i meſſe: ſic indecēs eſt ſtulto gloria. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ Sicut auis ad alta tranſuolans: & paſſer quolibet vadēs ſic maledictū fruſtra ꝓlatū in quēpiā ſuperueniet. Flagellū equo & chamus aſino & virga in dorſo iprudētiū. Ne rn̄deas ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā ne efficiaris ei ſimilis. Responde ꝏꝏꝏꝏ ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā: ne ſibi ſapiens eſſe videatur. Claudus pedib⁹ & iniquitatem ꝏꝏꝏꝏ

אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃ נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם
אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שָׁקֶר׃
בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין
וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר גָּרֶם׃ דְּבַשׁ
מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ
וַהֲקֵאתוֹ׃ הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית
רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃ מֵפִיץ
וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ עֹנֶה
בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃ שֵׁן רֹעָה
וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם
צָרָה׃ מַעֲדֶה בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה
חֹמֶץ עַל נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים
עַל לֶב רָע׃ אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ
הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ
מָיִם׃ כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל
רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם לָךְ׃ רוּחַ
צָפוֹן תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים
לְשׁוֹן סָתֶר׃ טוֹב שֶׁבֶת עַל פִּנַּת
גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃
מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה
שְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃
מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת
צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע׃ אָכֹל
דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא טוֹב וְחֵקֶר
כְּבֹדָם כָּבוֹד׃ עִיר פְּרוּצָה אֵין
חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר
לְרוּחוֹ׃

Cap. xxvj

כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר
כֵּן לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃
כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן
קִלְלַת חִנָּם לוֹ תָבוֹא׃ שׁוֹט
לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו
כְּסִילִים׃ אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ
פֶּן תִּשְׁוֶה לּוֹ גַם אָתָּה׃ עֲנֵה
כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן יִהְיֶה חָכָם
בְּעֵינָיו׃ מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס

שוב נשא
הלל נתן
פתה קצן
רכה שבר
די שבע
קוא יקר
רעה פוץ
שנן
עוד
מעד בטח
עדה קרר
שור
רוע
אכל שקה
שלם
צפן חול
פנה זעם
ישב פנה
איש דון
קרר
שמע רחק
עין רפש
קור שחת
צדק נטה
רבה כבד
פרץ
חמה עצר
Cap. xxvj
קוץ קצר
נאה כסל
צפר דרר
בוא
חמר
ענה
שוה
היה
קצה

שתה שלח דברים ביד כסיל:
דליו שקים מפסח ומשל דלה שוק
בפי כסילים: כצרור אבן פה כסל
במרגמה כן נותן לכסיל כבוד: רגם נתן
חוח עלה ביד שכור ומשל כבד שכר
בפי כסילים: רב מחולל כל חול
ושכר כסיל ושכר עברים: ככלב
שב על קאו כסיל שונה שוב קוא
באולתו: ראית איש חכם שנה ראה
בעיניו תקוה לכסיל ממנו: קוה
אמר עצל שחל בדרך ארי ארה
בין הרחבות: הדלת תסוב על סבב
צירה ועצל על מטתו: טמן צור נטה
עצל ידו בצלחת נלאה להשיבה לאה שוב
אל פיו: חכם עצל בעיניו
משבעה משיבי טעם: מחזיק חזק
באזני כלב עבר מתעבר על עבר
ריב לא לו: כמתלהלה הירה רוב להה
זקים חצים ומות: כן איש זקק
רמה את רעהו ואמר הלא
משחק אני: באפס עצים תכבה שחק כבה
אש ובאין נרגן ישתוק מדון: רגן שתק
פחם לגחלים ועצים לאש דון
ואיש מדינים לחרחר ריב: חרר
דברי נרגן כמתלהמים והם להם
ירדו חדרי בטן: כסף סיגים
מצפה על חרש שפתים דלקים צפה שפה
ולב רע: בשפתו ינכר שונא רוע נכר
ובקרבו ישית מרמה: כי שות רמה
יחנן קולו אל תאמן בו חנן אמן
כי שבע תועבות בלבו: תכסה תעב כסה
שנאה במשאון תגלה רעתו נשא גלה
בקהל: כרה שחת בה יפול נפל
וגולל אבן אליו תשוב: לשון גלל שוב
שקר ישנא דכיו ופה חלק לשן שנא
דכא
יעשה מדחה: עשה דחה

bibēs: q mittit verba p nunciū ſtultū. Quō pulchras fruſtra habet claudus tibias: ſic indecēs eſt in ore ſtultorū parabola. Sicut qui mittit lapidē in aceruū mercurii: ita qui tribuit inſipiēti honorem. Quō ſi ſpina naſcatur in manu temulēti: ſic pabola in ore ſtultorū. Iudiciū determinat cauſas: & q īpoſuit ſtulto ſilentiū iras mitigat. Sicut canis q reuertitur ad vomitū ſuū: ſic īprudēs qui iterat ſtulticiā ſuam. Vidiſti hoīem ſapientē ſibi videri: magis illo ſpem habebit inſipiēs. Dicit piger leo ē in via: & leena ∞∞∞∞∞∞∞ in itinerib⁹. Sicut oſtiū vertitur in ∞∞∞∞∞∞ cardine ſuo: ita piger in lectulo ſuo. Abſcondit piger manus ſub aſcella ſua: & laborat ſi ∞∞∞ ad os ſuū eas cōuerterit. Sapiētior ſibi ſtultus videtur: ſeptē viris loquētibus ſentētias. Sicut q apprehēdit auribus canē: ſic qui trāſit & īpatiēs cōmiſcetur rixe alteri⁹. Sicut noxius eſt qui mittit ſagittas & lāceas in mortem: ita vir qui ∞∞∞∞ fraudulēter nocet amico ſuo: & cū fuerit deprehenſus dicet: ludēs feci. Cum defecerit ligna extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubtracto iurgia cōquieſcūt. Sicut carbones ad prunas & ligna ad ignem: ſic homo iracundus ſuſcitat rixas. Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia: & ipſa ∞∞∞ puenīūt ad intima cordis. Quō ſi argēto ſordido ornare velis vas fictile: ſic labia tumentia ∞∞ cum peſſimo corde ſociata. Labiis ſuis intelligitur inimicus: cum in corde tractauerit dolos. Quando ſubmiſerit vocem ſuā ne credideris ei: quoniā ſeptem nequitie ſunt in corde illius. Qui operit odium fraudulēter: reuelabitur malicia eius in concilio. Qui fodit foueā incidet in eam: & qui voluit lapidē p reuertetur ad eū. Lingua fallax non amat veritatem: & os lubricum ∞∞ operatur ruinas. 27.

facit: q̄ miſit p nunciū ſtultū ſmonē. Au
ποιεῖται, ὁ ἀποστείλας δι᾽ ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. Αφ
fer facultatē crux: ⁊ puerbia ex ore ſtulto
λοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόν
Qui ligat lapidē in fūda: ſimilis eſt tr
Ος ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ
buēti ſtulto gloriā. Spine naſcunt in manu te
δόντι ἄφρονι δόξαν. Ακανθαι φύονται ἐν χειρὶ τοῦ μ
mulēti: ſeruitus āt in manu ſtultoꝝ. Multū eſt
θύσου, δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων. Πολλὰ χε
at oīs caro ſtultoꝝ: cōterit em̄ ſtu
μάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστα
poꝛ eoꝝ. Sicut canis cū reuertit ad ſuū
σις αὐτῶν. Ωσπερ κύων ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ
vomitū ⁊ abominabilis fit: ſic ſtult⁹ ſua m
ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κ
litia reuertēs ad ſuū peccatū. Vidi v
κίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. Εἶδον ἄν
rū q̄ videt apud ſeipm ſapiēs eſſe: ſpē ta
δρα δόξαντα παρ᾽ ἑαυτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μέν
mē habuit magis ſtult⁹ q̄ ipē. Dicit piger miſ
τοι ἔσχεν μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. Λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελ
ſus ad viā: leo in viis: in āt pla
λόμενος εἰς ὁδόν, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλα
teis occiſores. Sicut hoſtiū vertit in car
τείαις φονευταί. Ωσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγ
dine: ita piger in lectulo ſuo. Abſcōdēs pi
γος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. Κρύψας ὀκνη
ger manū in ſinu ſuo: nō poteſt in
ρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δύναται ἐπε
ferre ad os. Sapiētioꝛ piger ſibi vide
νεγκεῖν εἰς τὸ στόμα. Σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίν
tur: eo q̄ in ſacietate affert nuntiū. ſi
εται, τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. Ω
cut q̄ tenet caudā canis: ſic q̄ pſidet alieno
σπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνός, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας
iudicio. Sicut q̄ curāt pijciūt ſmones in ho
κρίσεως. Ωσπερ οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀν
mines: at q̄ occurrit ſmoni pmus: ſupplātabi
θρώπους, ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, ὑποσκελισθή
tur: ſic oēs q̄ inſidiant ſuis ami
σεται, οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φί
cis. Cū āt dpꝛehēſi fuerit: dicūt q̄ ludēs fe
λους. Οταν δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔπ
ci. In multis lignis germinat ignis: vbi āt nō eſt
ραξα. Εν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι
furēs q̄eſcit turgiū. Focus carbonib⁹ ⁊ ligna igni:
δίθυμος ἡσυχάζει μάχη. Εσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρί,
vir āt cōuitiatoꝛ ad turbationē rixe. Sermōes aſtutoꝝ
ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης. Λόγοι κερκώπων
molles: ipī āt feriūt in penetralia viſceꝝ.
μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχνων.
Argentū datū cū dolo: ſicut teſta reputādū:
Αργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέ
labia leuia coꝛ celāt triſte. Labiis
ον, χείλη λεῖα καρδίαν καλύπτει λυπηράν. Χείλεσι
oīa innuit ploꝛās inimic⁹: in āt coꝛ
πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρ
de machinat dolos. Si te rogauerit inimic⁹ ma
δίᾳ τεκταίνεται δόλους. Εάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς με
gna voce ne credideris ei: ſeptē em̄ ſunt nequitie in
γάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πεισθῇς αὐτῷ, ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν
coꝛde illi⁹. Qui operit inimicitiā cōponit dolū: ce
τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ο κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκα
lat āt ſua peccata notabilis in cōcilio. Qui
λύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρίῳ. Ο
fodit foueā pximo incidet in eā: at q̄
ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν, ὁ δὲ κυ
voluit lapidē: ſup ſe voluit. Lingua mēdax odit veri
λίων λίθον, ἐφ᾽ ἑαυτὸν κυλίει. Γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλή
tatē: os āt patēs facit icōſtantiā.
θειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίαν. Ca. 27.

Ne gl̃eris ob futura i craſtinũ: nõ eñi noſti q̃d pa
Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέ
riet ſupuẽtura dies. Laudet te vicinus ⁊ nõ tuũ
ξεται ἡ ἐπιοῦσα. Ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν
os: extrane⁹ ⁊ nõ tua labia. Graue ſaxũ ⁊
στόμα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. Βαρὺ λίθος καὶ
oneroſa arena: ira ãt ſtulti grauior vtro=
δυσβάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφο=
que. Immiſericors furor ⁊ acuta ira: ſed nihil ſu=
τέρων. Ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑ=
ſtinet zel⁹. Meliores redargutiões manifeſte
φίσταται ζῆλος. Κρείσσους ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι
abſcõdita amicitia: fideliora vulnera amici: q̃
κρυπτομένης φιλίας, ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου, ἢ
volũtaria oſcula inimici. aĩa in ſaturitate exñs fa
ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὖσα κη
uis ludit: aĩe ãt eſurienti ⁊ amara dulcia
ρίοις ἐμπαίζει, ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
videnť. Sicut auis cũ deuolauerit a pro
φαίνεται. Ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδί
prio nido: ſic homo iſeruitutẽ ducit cũ exulaue
ας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενω
rit a ꝓprijs locis. Unguẽtis ⁊ vinis ⁊ odo
θῇ ἐκ τῶν ἰδίων τόπων. Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιά
rib⁹ delectať cor: diſrumpiť ãt ab acciden
μασι τέρπεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτω
tib⁹ aĩa. Amicũ tuũ aut amicũ paternũ ne dimit
μάτων ψυχή. Φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῷον μὴ ἐγκα
tas: in ãt domũ fratris tui ne igredia
ταλείπῃς, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλ
ris i iſfortunio exñs. Melior amic⁹ ꝓpe: q̃ frater lõge
θῃς ἀτυχῶν. Κρείσσων φίλος ἐγγύς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν
habitãs. Sapiẽs eſto fili: vt leteť meũ cor:
οἰκῶν. Σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρ=
⁊ auerte a te exprobrãtes ſmones.
δία, καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.
Aſtut⁹ malis ſuperuenientib⁹ abſcõdit⁹ eſt: ſtulti ãt
Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες δὲ
aggrediẽtes penã ſoluẽt. Tolle veſtimẽtũ e=
ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐ=
ius: aduenit eñi iniuriator: q̃ aliena diſper
τοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβριστής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνε
dit. Qui vtiq; bñdicit amico mane: a maledicẽte nihil
ται. Ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον τοπρωΐ, καταρωμένου οὐδὲν
differre videbiť. Gutte eijciũt hoĩem in
διαφέρειν δόξει. Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡ
die hyemali de domo ſua: ſic ⁊ mu
μέρα χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυ=
lier cõuitiatrix de ꝓpria domo. Boreas aſper vẽ
νὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου. Βορέας σκληρὸς ἄνε=
tus: nomine ãt dexter vocať. Ferrũ fer=
μος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. Σίδηρος σίδη=
rũ acuit: vir ãt acuit faciẽ amici. Qui
ρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου. Ὃς
plãtat ficũ comedet fruct⁹ ei⁹: q̃ ãt cu=
φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυ
ſtodit ſuũ dñm honorificabiť. Sicut nõ ſimiles
λάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται. Ὥσπερ οὐχ ὅμοιαι
facies facieb⁹: ſic neq; corda ho
πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ καρδίαι τῶν ἀν
minũ ſimilia. Infern⁹ ⁊ ꝑditio nõ impleť:
θρώπων ὅμοιαι. Ἅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται,
ſimiliť ⁊ oculi hoĩm inſatiabiles. Abo
ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι. Βδέ=
minatio dño q̃ firmat oculũ ⁊ indocti intẽpe=
λυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμὸν καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρα=
rãtes lingua. Probatio argẽto ⁊ auro ignitio:
τεῖς γλώσσῃ. Δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πύρωσις,
vir ãt probať per os laudantiũ eũ.
ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν.
Si verberaueris ſtultũ in medio cõcilio
Ἐὰν μαστιγοῖς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίῳ ∞∞

Ne glorieris in craſtinum: ignorans ∞ quid ſu ꝑuentura pariat dies. Laudet te alienus & non os tuum: extraneus & non labia tua. Graue eſt ſaxum & oneroſa arena: ſed ira ∞ ſtulti vtroq; grauior. Ira nõ habet miſericordiam nec erumpens furor: & impetum ∞ cõcitati ſpũs ferre quis poterit? Melior eſt manifeſta correctio q̃ amor abſcõditus. Meliora ſũt vulnera diligẽtis: q̃ fraudulenta oſcula odientis. Anima ſaturata calcabit fauum: & anima ∞ eſuriens etiã amarũ pro dulci ſumet. Sicut auis trãſmigrãs de nido ſuo: ſic vir qui derelinquit locum ſuum. Vnguẽto & variis odorib⁹ delectatur cor: & bonis amici cõſiliis aĩa dulcoratur. Amicum tuũ & amicũ patris tui ne dimiſeris: & domum fratris tui ne ingrediaris in die ∞ afflictionis tue. Melior eſt vicinus iuxta: q̃ frater ꝓcul. Stude ſapiẽ fili mi & letifica cor meum ∞ vt poſſis exprobrãti rñdere ſermonẽ. Aſtut⁹ vidẽs malũ abſcõditus ẽ: paruuli tranſeuntes ∞ ſuſtinuerunt diſpendia. Tolle veſtimẽtũ ei⁹ qui ſpopondit ꝓ extraneo: & pro alienis aufer ei pignus. Qui bñdicit ꝓximo ſuo voce grandi de nocte cõſurgẽs: maledicẽti ſimilis erit. Tecta ꝑſtillantia in die frigoris & litigioſa mulier ∞ cõparãtur. Qui retinet eam q̃ſi qui ventũ teneat: & oleum dextre ſue vocat. Ferrum ∞ ferro exacuitur: & homo exacuit faciẽ amici ſui. Qui ſeruat ficũ comedet fructus ei⁹: & qui cuſtos eſt dñi ſui glorificabitur. Quõ in aquis reſplendẽt vultus ꝓſpicientiũ: ſic corda hoĩm manifeſta ſunt prudẽtibus. Infernus & perditio nunq̃ ĩplentur: ſimiliter & oculi hoĩm ĩſatiabiles. Quõ ꝓbatur in cõflatorio argentũ & in fornace aurũ: ſic probatur hõ ore laudantis. Si cõtuderis ∞ ſtultũ in pila quaſi ptiſanas: feriente deſuper ∞

Ca.xxvij.
אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא
תֵדַע מַה יֵּלֶד יוֹם: יְהַלֶּלְךָ זָר
וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְאַל שְׂפָתֶיךָ:
כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס
אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם: אַכְזְרִיּוּת
חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי
קִנְאָה: טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה
מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת: נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי
אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא:
נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ
רְעֵבָה כָּל מַר מָתוֹק: כְּצִפּוֹר
נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד
מִמְּקוֹמוֹ: שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח
לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת נָפֶשׁ:
רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב
וּבֵית אָחִיךָ אַל תָּבוֹא בְּיוֹם
אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח
רָחוֹק: חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי
וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר: עָרוּם רָאָה
רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ
נֶעֱנָשׁוּ: קַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר
וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ: מְבָרֵךְ
רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים
קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ: דֶּלֶף טֹרֵד
בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים
נִשְׁתָּוָה: צֹפְנֶיהָ צָפַן רוּחַ
וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא: בַּרְזֶל
בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי רֵעֵהוּ:
נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר
אֲדֹנָיו יְכֻבָּד: כַּמַּיִם הַפָּנִים
לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם:
שְׁאוֹל וַאֲבַדָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה
וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה:
מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ
לְפִי מַהֲלָלוֹ: אִם תִּכְתּוֹשׁ אֶת
הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת

הלל ילד
פה
אול שנה
כבד עמד
פנה
גלה
סתר אמן
אהב עתר
נשק בוס
נוף מתק
צפר נדד
קום שמח
יעץ
רעה עזב
בוא
קרב
רחק
שוב ערם
סתר פתה
ענש לקח
ברך
גדל שכם
חשב
איש רון
שוה
ימן קרא
פנה
אכל פרה
כבד
שאל שבע
צרף
פה הלל
כתש אול
רוף

בַּעֱלִי לֹא תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ ׃ עָלָה סוּר
יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית יָדַע שׁוּת
לִבְּךָ לַעֲדָרִים ׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם עָלַם
חֹסֶן וְאִם נֵזֶר לְדוֹר וָדוֹר ׃ גָּלָה
חָצִיר וְנִרְאָה דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ חָצַר רָאָה
עִשְּׂבוֹת הָרִים ׃ כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ אָסַף לָבַשׁ
וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים ׃ וְדֵי חֲלֵב מָחַר עָתַד
עִזִּים לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ
וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ ׃

C.xxviij. נָסוּ וְאֵין רֹדֵף נוּס
רָשָׁע וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח ׃ צָדַק כָּפַר
בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ בָּטַח רָבַב
וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ כֵּן יַאֲרִיךְ ׃ שׂוּר בִּין
גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר יָדַע אָרַךְ
סֹחֵף וְאֵין לָחֶם ׃ עֹזְבֵי תוֹרָה דּוּשׁ יָרָה
יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ הָלַל גָּרָה
בָם ׃ אַנְשֵׁי רָע לֹא יָבִינוּ מִשְׁפָּט רוּעַ שָׁפַט
וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל ׃ טוֹב בָּקַשׁ
רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ הָלַךְ תָּמַם
דְּרָכַיִם וְהוּא עָשִׁיר ׃ נוֹצֵר עָשַׁר נָצַר
תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים זָלַל
יַכְלִים אָבִיו ׃ מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ רָבָה
וּבְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יִקְבְּצֶנּוּ ׃ רָבָה חָנַן
מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם קָבַץ סוּר
תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה ׃ מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים פָּלַל תָּעַב
בְּדֶרֶךְ רָע בִּשְׁחוּתוֹ הוּא יִפּוֹל שָׁגָה רוּעַ
וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ טוֹב ׃ חָכָם שָׁחָה נָפַל
בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין תָּמַם נָחַל
יַחְקְרֶנּוּ ׃ בַּעֲלֹץ צַדִּיקִים רַבָּה חָקַר צָדַק
תִפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים יְחֻפַּשׂ רָבַב פָּאַר
אָדָם ׃ מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ חָפַשׂ כָּסָה
וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם ׃ אַשְׁרֵי צָלַח יָדָה
אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה רָחַם פָּחַד
לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה ׃ אֲרִי נֹהֵם וְדֹב תָּמַד קָשָׁה
שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע עַל עַם דָּל ׃ נָפַל רוּעַ
נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת מָשַׁל
נָגַד בִּין
עָשַׁק

pilo non auferetur ab eo stulticia eius. Diligēter agnosce vultū pecoris tui: tuosq́ greges cōsidera. Non enim habebis iugiter potestatē: sed corona tribuetur tibi in generatione & gnatione. Aperta sunt prata & apparuerūt herbe virētes: & collecta sunt fena de mōtibus. Agni sunt ad vestimentū tuū: & hedi ad agri pcium. Sufficiat tibi lac caprarū in cibos tuos: & in necessaria domus tue & ad victū ancillis tuis. 28.

Fvgit impius nemine persequente: iustus aūt quasi leo confidens absq́ terrore erit. Propter peccata terre multi principes eius: & pPter hois sapiam & horū sciētiā q̄ dicūtur: vita ducis lōgior erit. Vir paup calūnians paupes silis est imbri vehemēti in q̄ paratur fames. Qui derelinquūt legē laudāt impiū q custodiūt: succēdūtur cōtra eū. Viri mali non cogitāt iudiciū: q aūt inquirūt dn̄m animaduertūt oia. Melior est paup ambulās in simplicitate sua q̄ dives in prauis itineribus. Qui custodit legē filius sapiēs ē: q aūt comessatores pascit cōfūdit patrē suū. Qui coaceruat diuitias vsuris & fenore liberali: i pauperes congregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in interitu suo corruet: & simplices possidebunt bona. Sapiens sibi videtur vir diues: pauper autem prudens scrutabitur eū. In exultatione iustorum multa gloria est: regnantibus impiis ruine hominū. Qui abscōdit scelera sua nō dirigetur q aūt cōfessus fuerit & reliq̄rit ea miam cōseq̄tur. Beatus homo qui semper ē pauidus: qui vero mētis est dure corruet in malū. Leo rugiēs & vrsus esuriēs prīceps impius sup populū paupere. Dux indigēs prudētia: mltos oppmet p calūniā

inhonorās: nō tolles stulticiā ei⁹. Apte
ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. Γν
te cognosces aias gregis tui: & applicabi
σῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπιστήσ
cor tuū tuis armētis. Qm̄ nō in secul
καρδίαν σου ταῖς ἀγέλαις. Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶν
viro robur & fortitudo: neq́ tradit a gnatiōe i
ἀνδρὶ κράτος καὶ ἰσχύς, οὐδὲ παραδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰ
gnatiōes. Curā habe eoꝝ q̄ in agro viridiū: & t
γενεάν. Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κ
debis herbā: & cōgrega fenū mōtanū. Ut hēas
ρεῖς πόαν, καὶ συνάγαγε χόρτον ὀρεινόν. Ἵνα ἔχῃς
oues ad vestimentū: honora agrū: vt sint tibi a
πρόβατα εἰς ἱματισμόν, τίμα πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἀ
gni. Fili a me habes verba fortia ad vitā
νες. Υἱὲ παρ᾽ ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωὴ
tuā: & ad vitā famuloꝝ.
σου, καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν θεραπόντων. Ca.28

Fugit impi⁹ nemine psequēte: iustus āt tā
Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος δὲ ὥσ
q̄ leo cōfidit. pPter pctā impioꝝ grauatiōes
περ λέων πέποιθε. δι᾽ ἁμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις
suscitant: vir āt astut⁹ extinguet eas.
ἐγείρονται, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς.
Uirilis in impietatib⁹ calūniat pauperes: sicut
Ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς, ὥσπερ
hiber vehemēs & inutilis. Sic relinquētes
ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. Οὕτως οἱ ἐγκαταλιπόν
legē laudāt impietatē: at q̄ dili
τες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν, οἱ δὲ ἀγαπῶν
gūt legē circūiaciūt sibi muꝝ. Ui-
τες τὸν νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. Ἄν-
ri mali nō intelligēt iudiciū: at q̄ inquirūt dn̄s
δρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον
intelligēt in oī. Melior paup ambu
συνήσουσιν ἐν παντί. Κρείσσων πτωχὸς πορευόμε
lās in veritate: diuite mēdaci. Custodit legē
νος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. Φυλάσσει νόμον
fili⁹ intelligēs: q̄ āt pascit luxuriā inhonorat pa-
υἱὸς συνετός, ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει πα
trē suū. Qui multiplicat diuitias suas cū
τέρα αὐτοῦ. Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ
vsuris & abūdātijs: ei q̄ miseret pauperꝝ cō
τόκων καὶ πλεονασμῶν, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς συν-
gregat eas. Qui declinat aurē suā ne au
άγει αὐτόν. Ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀ-
diat legē: & ipē oratione suā abo
κοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβ-
minat⁹ ē. Qui decipit rectos in via mala in corru-
δέλυκται. Ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφ-
ptionē ipē incidet: at iniqui pteribūt
θορὰν αὐτὸς ἐμπεσεῖται, οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται
bona: & nō ingredient ad ea. Sapiēs apud se-
ἀγαθά, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά. Σοφὸς παρ᾽ ἑαυ
ipm vir diues: paup āt intelligēs dānabit
τῷ ἀνὴρ πλούσιος, πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται
eū. Propt auxiliū iustoꝝ multa fit gloria: in
αὐτοῦ. Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν
āt locis impioꝝ capiunt hoies. Qui abscon-
δὲ τόποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι. Ὁ ἐπικαλύ
dit impietatē suā nō psperabit: q̄ āt narrat
πτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐοδωθήσεται, ὁ δὲ ἐξηγούμενος
& redarguit diliget Beat⁹ vir q̄ ti-
καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς κατα
met oia ob cautelā: at dur⁹ corde
πλήσσει πάντα δι᾽ εὐλάβειαν, ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδί
incidet in mala. Leo esuriēs & lup⁹ si-
αν ἐμπεσεῖται κακοῖς. Λέων πεινῶν καὶ λύκος δι
tiēs q̄ tyrānizat paup exīs gētis pauperis: rex
ψῶν ὃς τυραννεῖ πτωχὸς ὢν ἔθνους πενιχροῦ, βα-
indigēs pūentuū magn⁹ calūniator:
σιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης,

q āt odit iniuſtitiā longū tp̄s viuet. Pro viro q
ὁ δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται. Ανδρα τὸν
in cauſa cedis ſpōdens exul erit ⁊ nō in ſecuri
ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσαι καὶ οὐκ ἐν ἀσφα
tate. Qui ambulat iuſte adiut⁹ eſt: at puerſis
λείᾳ. Ο πορευόμενος δικαίως βεβοήθηται, ὁ δὲ σκολιαῖς
viīs ambulās implicabit. Qui operat
ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται. Ο ἐργαζόμενος τὴν
ſuā terrā replebit panib⁹: q āt ſectat ociū
ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων, ὁ δὲ διώκων σχολὴν
replebit egeſtate. Vir fidelis multū bñdice-
πλησθήσεται πενίας. Ανὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθή-
tur: at mal⁹ nō impunit⁹ erit. Qui nō reue
σεται, ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσαι. Ος οὐκ αἰσχύ-
ret facies iuſtoꝝ nō bon⁹: talis bucella
νεται πρόσωπα δικαίων οὐκ ἀγαθός, ὁ τοιοῦτος ψωμοῦ
panis vēdet virū. Feſtinat ditari vir
ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα. Σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ
inuid⁹: ⁊ nō ſcit ꝙ miſericors dñabit ei⁹.
βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ.
Qui corripit hoīs vias: grās hēbit magis
Ο ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδούς, χάριτας ἕξει μᾶλλον
ꝙ q lingua blandit. Qui violat patrē
τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος. Ος ἀποβιάζεται πατέρα
aut matrē ⁊ videt nō peccare: hic pticeps
ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν, οὗτος κοινωνός
eſt viri impij. Inſaciabilis vir iudicabit temere: q
ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς. Απληστος ἀνὴρ κρινεῖ εἰκῆ, ὃς
āt cōfidit in dño in cura erit. Qui cōfi-
δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσαι. Ος πέποι-
dit in audaci corde talis ſtultus: q āt ambu-
θε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ πορεύε-
lat in ſapia ſaluabit. Qui dat mēdico: ſine īdigētia
ται σοφίᾳ σωθήσεται. Ο διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς
erit: q āt auertit oculū ſuū in multa
ἔσαι, ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ
egeſtate erit. In locis impioꝝ gemūt iuſti:
ἀπορίᾳ ἔσαι. Εν τόποις ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι,
in āt illoꝝ pditione multiplicabunt iuſti.
ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀπωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι. C.29

Melior vir corripiēs viro dure ceruicis:
Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
repēte eīm cōbuſto eo nō eſt ſanitas. Cū
ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴασις. Εν
laudant iuſti letabunt ppli: imperātib⁹
κωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρχόντων
āt impijs gemūt viri. Viri q amat ſapiē-
δὲ ἀσεβῶν στένουσιν ἄνδρες. Ανδρὸς φιλοῦντος σο-
tiā letat pater: q āt paſcit ſcorta
φίαν εὐφραίνεται ὁ πατήρ, ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας
pdet diuitias. Rex iuſt⁹ erigit regionē:
ἀπολεῖ πλοῦτον. Βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν,
vir āt iniquus defodit. Qui ppara-
ἀνὴρ δὲ παράνομος κατασκάπτει. Ος παρασκευ-
tur ad vultū ſui amici: rete
άζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου, δίκτυον
circūijaciet ei ſuis pedib⁹. Peccāti vi-
περιβαλεῖ αὐτῶ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. Αμαρτάνοντι ἀν-
ro magn⁹ laque⁹: iuſtus āt in gaudio ⁊ in leti-
δρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ καὶ ἐν εὐφρο-
tia erit. Nouit iuſtus iudicare pauperib⁹: at
σύνῃ ἔσαι. Επίσταται δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς, ὁ δὲ
impius nō intelliget iudiciū: ⁊ pauperi nō ineſt
ἀσεβὴς οὐ συνήσει δίκην, καὶ πτωχῷ οὐχ ὑπάρχει
mēs cognoſcēs. Viri peſtilētes exuſſerūt ciuitatē:
νοῦς ἐπιγνώμων. Ανδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν,
ſapiētes āt auerterūt irā. Vir ſapiēs iudicat gētes:
σοφοὶ δὲ ἀπέστρεψαν ὀργήν. Ανὴρ σοφὸς κρίνει ἔθνη,
vir āt malus iratus deridet ⁊ nō ter-
ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ οὐ κα-
ret.
ταπτήσσει.

qui aūt odit auariciā lōgi fiēt dies ei⁹. Hoīem q calūniatur aīe ſaguinē: ſi vſq; ad lacum fugerit nemo ſuſtinet. Qui ambulat ſimplr̄ ſaluus erit: qui peruerſis graditur viis concidet ſemel. Qui opatur terrā ſuā ſatiabitur panib⁹: q aūt ſectatur ociū replebitur egeſtate. Vir fidelis multū laudabitur: qui autē feſtinat ditari non erit inocēs. Qui cognoſcit ī iudicio faciē nō bene facit: iſte p bucella panis deſerit veritatem. Vir qui feſtinat ditari & aliis inuidet: ignorat ꝙ egeſtas ſuperueniet ei. Qui corripit hoīe; gratiā poſtea īueniet apđ eū: magis ꝙ ille qui p ligue blādimēta decipit. Qui ſubtrahit aliqd a pr̄e ſuo vel a mr̄e & dicit hoc nō eſſe pctm̄: particeps homicide eſt. Qui ſe iactat & dilatat iurgia cōcitat: q vero ſperat in dño ſaluabitur. Qui confidit in corde ſuo ſtult⁹ eſt: q aūt graditur ſapienter ipſe ſaluabitur. Qui dat pauperi non indigebit: qui deſpicit deprecantē ſuſtinebit penuriam. Cum ſurrexerint impii abſcondētur homines: cum illi perierint multiplicabūtur iuſti.

29.

Viro qui corripientē dura ceruice contēnit: repētinus ei ſupueniet interit⁹ & eū ſanitas nō ſeqtur. In multiplicatiōe iuſtoꝝ letabitur vulg⁹: cū īpii ſūpſerint principatū gemet ppl̄s. Vir q amat ſapiētiā letificat patrē ſuū: qui aūt nutrit ſcortū pdet ſubſtātiā. Rex iuſtus erigit terrā: vir auarus deſtruet eā. Hō qui blandis fictiſq; ſmonibus loqtur amico ſuo: rete expandit greſſibus eius. Peccantē virum iniquū inuoluet laqus: & iuſtus laudabitur atq; gaudebit. Nouit iuſt⁹ cauſam pauperū: īpius ignorat ſciam. Hoīes peſtilētes diſſipant ciuitatem: ſapientes vero auertunt furorem. Vir ſapiens ſi cum ſtulto contenderit ſiue iraſcitur ſiue rideat: non inueniet requiē.

שֹׂנֵאי בֶּצַע יַאֲרִיךְ יָמִים׃ אָדָם
עָשֻׁק בְּדַם נָפֶשׁ עַד בּוֹר יָנוּס
אַל יִתְמְכוּ בוֹ׃ הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ
וְנֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם יִפּוֹל בְּאֶחָת׃
עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וּמְרַדֵּף
רֵקִים יִשְׂבַּע רִישׁ׃ אִישׁ אֱמוּנוֹת
רַב בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא
יִנָּקֶה׃ הַכֵּר פָּנִים לֹא טוֹב וְעַל
פַּת לֶחֶם יִפְשַׁע גָּבֶר׃ נִבְהָל לַהוֹן
אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא יֵדַע כִּי חֶסֶר
יְבֹאֶנּוּ׃ מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרַי חֵן
יִמְצָא מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן׃ גּוֹזֵל
אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין פָּשַׁע
חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית׃
רְחַב נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבֹטֵחַ
עַל יְהוָה יְדֻשָּׁן׃ בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא
כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה הוּא
יִמָּלֵט׃ נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר
וּמַעְלִים עֵינָיו רַב מְאֵרוֹת׃
בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם
וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ צַדִּיקִים׃
אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה
עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם
וּבִמְשֹׁל רָשָׁע יֵאָנַח עָם׃ אִישׁ
אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֶה
זוֹנוֹת יְאַבֶּד הוֹן׃ מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט
יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת
יֶהֶרְסֶנָּה׃ גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל
רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל פְּעָמָיו׃
בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק
יָרוּן וְשָׂמֵחַ׃ יֹדֵעַ צַדִּיק דִּין דַּלִּים
רָשָׁע לֹא יָבִין דָּעַת׃ אַנְשֵׁי לָצוֹן
יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים יָשִׁיבוּ
אָף׃ אִישׁ חָכָם נִשְׁפָּט אֶת אִישׁ
אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת׃

אָרַךְ יוֹם
נוּס
תָּמַם הָלַךְ
יָשַׁע עָקַשׁ
שָׂבַע רָדַף
רִיק רוּשׁ
אָמַן עָשַׁר
נָקָה נָכַר
פָּנָה פָּתַת
פָּשַׁע בָּהַל
בּוֹא יָכַח
מָצָא חָלַק
לָשׁוֹן גָּזַל
שָׁחַת
גָּרָה דּוּן
דָּשַׁן
כָּסַל הָלַךְ
מָלַט נָתַן
רוּשׁ חָסַר
עָלַם אָרַר
סָתַר
רָבָה צָדַק
Ca. xxix.
יָכַח קָשָׁה
שָׁבַר רָפָא
שָׂמַח
אָנַח
זָנָה אָבַד
שָׁפַט עָמַד
רוּם הָרַס
חָלַק
רוּעַ יָקַשׁ
רָנַן דִּין
בִּין יָדַע
לוּץ פּוּחַ
קָרָה שׁוּב
אָוַל נוּחַ

אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ תָם וִישָׁרִים   שָׂנֵא תָּמַם
יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃ כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא   בָּקַשׁ יָצָא
כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃   כָּסַל אָחַר
מוֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל דְּבַר שָׁקֶר כָּל   שָׁבַח מָשַׁל
מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃ רָשׁ וְאִישׁ   קָשַׁב שָׁרַת
תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם   רוּשׁ אוֹר
יְהוָה׃ מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים   שָׁנָה שָׁפַט
כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃ שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן   כּוּן יָכַח
חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃   נָתַן שָׁלַח
בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה פָּשַׁע   בּוֹשׁ רָבָה
וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃ יַסֵּר בִּנְךָ   צָדַק נָפַל
וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃   רָאָה נוּחַ
בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה   עָדַן חָזָה
אַשְׁרֵהוּ׃ בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֶר עָבֶד   פָּרַע יָרָה
כִּי יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃ חָזִיתָ אִישׁ   יָסַר
אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃   בִּין עָנָה
מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ   קָוָה כָּסַל
יִהְיֶה מָנוֹן׃ אִישׁ אַף יְגָרֶה מָדוֹן   פָּנַק
וּבַעַל חֵמָה רַב פָּשַׁע׃ גַּאֲוַת   הָיָה נִין
אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל רוּחַ יִתְמֹךְ   גָּרָה דּוּן גָּאָה שָׁפַל
כָּבוֹד׃ חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ   תָּמַךְ כָּבַד
אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃ חֶרְדַּת   חָלַק
אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה   שָׁמַע נָגַד
יְשֻׂגָּב׃ רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי   נָתַן יָקַשׁ
מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט אִישׁ׃   שָׂגַב רָבַב
תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת   בָּקַשׁ פָּנָה
רָשָׁע יְשַׁר דָּרֶךְ׃   מָשַׁל שָׁפַט תָּעַב צָדַק

Cap. xxx.

דִּבְרֵי אָגוּר בִּן   אָגַר
יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל   קוּא נָשָׂא
לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי   אֵת יָכֹל
מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי׃
וְלֹא לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים   יָדַע
אֵדָע׃ מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי
אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם
בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי   קוּם
אָרֶץ מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֶּׁם בְּנוֹ כִּי

Viri sanguinū oderunt simplicem: iusti autem querunt animā eius. Totum spiritū suū profert stultus: sapiens differt & reseruat in posterum. Princeps q libēter audit verba mēdacii: omēs ministros habet impios. Pauper & creditor obuiauerunt sibi: vtriusq illuminator est dominus. Rex qui iudicat ī veritate pauperes: thronus eius in eternū firmabitur. Virga atq correctio tribuit sapiām: puer aūt q dimittitur volūtati sue cōfūdit matrē suā. In multiplicatōe impiorū multiplicabuntur scelera: & iusti ruinas eorū videbūt. Erudi filiū tuū & refrigerabit te & dabit delitias anime tue. Cum ꝓphetia defecerit dissipabitur pplus: qui vero custodit legē btūs ē. Seruus verbis non pōt erudiri: qa qđ dicis ītelligit: & rñdere cōtemnit. Vidisti hoiem velocē ad loquēdū: stulticia magis sperāda est ꝙ illi9 correctio. Qui delicate a puericia sua nutrit seruū suū postea sentiet eū contumacē. Vir iracūdus ꝓuocat rixas & q ad indignādū facilis ē erit ad peccādū ꝓcliuior. Supbū sequitur hūilitas: & hūilē spū suscipiet glia. Qui cū fure participat odit animā suā: adiurantē audit & nō īdicat. Qui timet hominē cito corruet: q sperat in dño subleuabitur. Multi requirunt faciē pricipis & iudiciū a dño egreditur singulorum. Abominātur iusti virū impium: & abominantur impii eos qui in recta sunt via. 30.

Uerba cōgregātis filii vomētis. Visio quā locut9 ē vir cū quo ē de9 & q deo secū morāte cōfortat9 ait. Stultissimus sum virorū: & sapientia hoīm non est mecū. Non didici sapientiā & noui scientiā sanctorū. Quis ascendit in celum atq descēdit? Quis cōtinuit spm̄ in manib9 suis? Quis colligauit aq̄s q̄si in vestimēto? Quis suscitauit omēs terminos terre? Quod nomē est ei9? & qđ nomē filii ei9 si

viri sanguinū ꝑticipātes odio hēbunt sctūm: at rec
ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖ
exquirēt aiam eius. Totū animū suū ꝓfert
ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ. Ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρ
stult9: sapiēs āt reseruat per ꝑtem. Rege
ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος. Βασιλέ
audiēte smonē iniustū: oēs subditi ini=
ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν παρά
qui. Feneratore ⁊ debitore adinuicē ꝯuenien
νομοι. Δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθ
bus: inspectionē facit vtriusq dñs. Re
των, ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος. Βασιλ
gis in veritate iudicātis pauperes thron9 ei9 in test
ως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μα
moniū ꝯstituetur. plage ⁊ correptiōes dant
τύριον κατασταθήσεται. πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασ
sapiam: puer āt q̄ errat ꝯfundit parētes suos.
σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.
Multis exītib9 impiis multa sunt peccata:
Πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, ο
at iusti illis cadentib9 trepidi fiūt. Eru
δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι γίνονται. Πα
di filiū tuū ⁊ requiē dabit tibi: ⁊ dabit ornatū
δευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τ
aīe tue. Nō erit enarrator gēti inique:
ψυχῇ σου. Οὐ μὴ ὑπάρξει ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμω,
at q̄ custodit legē beatus. Sermōib9 nō erudie
ὁ δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακαριστός. Λόγοις οὐ παιδευθή
tur seruus durus: licet em̄ ⁊ ītelligat nō obe=
σεται οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ οὐχ ὑπακού=
diet. Si videris viꝝ velocē in smonib9: cognosce q
σεται. Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι
spē hēt magis stult9 eo. Qui delitiat
ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. Ὃς κατασπατα
a puero seruus erit: nouissime āt dolebit sup
λᾶ ἐκ παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ'
se. Uir furiosus effodit ꝯtētionē: vir āt iracūdus
ἑαυτῷ. Ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος
effodit pctā. Iniuria viꝝ humiliat: at
ἐξώρυξεν ἁμαρτίας. Ὕβρις ἄνδρα ταπεινοῖ, τοὺς δὲ
hūiles spū firmat gl̄ia dñs: Qui ꝑticipat cū fu
ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ κύριος. Ὃς μερίζεται κλέ
re odit suā aiam: si āt iuramētū ꝓpositū
πτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ἐὰν δὲ ὅρκου προτεθέντος
audiētes nō renūciauerint q̄ timent ⁊ q̄ reuerent
ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες
hoies supplātabunt. at cōfidēs in dño
ἀνθρώπους ὑποσκελισθήσονται. ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον
letabit. Impietas viro dat errorē: at cō=
εὐφρανθήσεται. Ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὁ δὲ πε
fidens in dño saluabit. Multi colunt
ποιθὼς ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται. Πολλοὶ θεραπεύουσι
facies ducū: ab āt dño est iusticia
πρόσωπα ἡγουμένων, παρὰ δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον
viro. Abominatio iust9 vir viro iniusto: abo
ἀνδρί. Βδέλυγμα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέ=
minatio āt iniquo dirigens via.
λυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός. Ca.30.

Hec dicit vir credentib9 deo ⁊ quie=
Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι θεῷ καὶ παύο=
sco: stultissim9 em̄ sum oim hoim. Et pru
μαι, ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων. Καὶ φρό
dētia hois nō est in me. Deus docuit me
νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. Ὁ θεὸς δεδίδαχέ με
sapiam ⁊ cognitionē sctōꝝ cognoui. Quis ascēdit in celū ⁊
σοφίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
descēdit? qs cōgregauit vētos in sinu. Quis cōuertit
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ. Τίς συνέστρεψεν
aquā in veste. Quis dñat9 est oim summitatū
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ. Τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς
terre: qđ nomē ei? aut qđ nomē filiis ei9? vt
γῆς; τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ἵνα

cognoſcas. Protegit ãt ipſe eos ꝗ reuerent eũ.
γνῷς. Υπερασπίζει δὲ ἀυτὸς τῶν ἐυλαβουμένων ἀυτόν.
Ne addas ſmõib⁹ ei⁹: ne redarguat te: ⁊
Μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις ἀυτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
mẽdax fias. Duo peto a te: ne tollas
ψευδὴς γένῃ. Δύο ἀιτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς
a me grãm anteꝙ̃ moriar ego. Inanẽ ſmonẽ ⁊
μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Μάταιον λόγον καὶ
mendacẽ lõge a me fac: diuitias ãt ⁊ pauptatẽ ne
ψευδῆ μακρὰν μου ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μή
mihi dederis. Cõſtitue ãt mihi neceſſaria ⁊ ſufficiẽtia: ne
μοι δῷς. Σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ ἀυτάρκη, ἵνα
replet⁹ mendax fiã: ⁊ dicã: ꝗs me videt: aut
μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ ἔιπω, τίς με ὁρᾷ; ἢ
paupfact⁹ furer: ⁊ iurẽ nomẽ dei. Ne
πενωθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ. Μὴ
tradideris ſeruũ in man⁹ dñi: ne forte ma=
παραδῷς δοῦλον ἐις χεῖρας δεσπότου, μήποτε κα=
ledicat tibi ⁊ delearis. Fili⁹ mal⁹ patri
ταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. Εκγονον κακὸν πατέρα
maledicit: at matri nõ bñdicit. fili⁹ mal⁹
καταρᾶται, τὴν δὲ μητέρα ὀυκ ἐυλογεῖ. ἔκγονον κακὸν
iuſtũ ſe iudicat: at exitũ ei⁹ nõ lauit.
δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δὲ ἔξοδον ἀυτοῦ ὀυκ ἀπένιψεν.
Fili⁹ mal⁹ excelſos oculos hẽt: at palpe
Εκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε=
bris ſuis extollit. Fili⁹ mal⁹ gladios den=
φάροις ἀυτοῦ ἐπαίρεται. Εκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν
tes hẽt: ⁊ molares forcipes: vt ꝯſumat
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς
ĩbecilles a terra: ⁊ pauperes eoꝝ ex hoibus.
ἀσθενεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας ἀυτῶν ἐξ ἀνθρώπων
Sãguiſuge tres filie fuerũt dilectione dile
Τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώ=
cte: ⁊ tres iſte nõ repleuerũt eã: ⁊
μεναι, ἁι τρεῖς ἇυται ὀυκ ἐνεμπίμπλησαν ἀυτήν, καὶ
quarta nõ cõtẽta eſt dicere ſatis. Infern⁹ ⁊ amor
ἡ τετάρτη ὀυκ ἠρκέσθη ἐιπεῖν ἱκανόν. Αδης καὶ ἔρως
mulieris ⁊ terra nõ repleta aqua: ⁊ aqua
γυναικὸς καὶ γῆ ὀυκ ἐμπιμπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ
⁊ ignis nõ dicẽt ſufficit. Oculũ ꝗ deridet
καὶ πῦρ ὀυ μὴ ἔιπωσιν ἀρκεῖ. Οφθαλμὸν καταγελῶν
patrẽ: ⁊ ꝗ inhonorat ſenectutẽ matris eruãt
τα πατρός, καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρὸς ἐκκόψαισαν
eũ corui de cõuallib⁹: ⁊ comedãt eũ
ἀυτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων, καὶ καταφάγοισαν ἀυ
pulli aqlaꝝ. Tria ãt ſunt ĩpoſſibilia mihi ĩtelligere.
τὸν νεοσσοὶ ἀετῶν. Τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι,
⁊ quartũ nõ cognoſco. Veſtigia aqle volan
καὶ τὸ τέταρτον ὀυκ ἐπιγινώσκω. Ιχνη ἀετοῦ πετομέ
tis: ⁊ vias colubri ſup petrã: ⁊ ſemitas nauis
νου, καὶ ὁδοὺς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νεὼς
nauigãtis: ⁊ vias viri in adoleſcẽtia. Ta
ποντοπορούσης. καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. Τοι
lis via mulieris adultere: ꝗ̃ cũ fecerit
αύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλίδος, ἣ ὅταν πράξῃ
lota nihil dicit feciſſe abſurdũ. Per
ἀπονιψαμένη ὀυδὲν φησι πεπραχέναι ἄτοπον. Διὰ
tria mouet terra: at quartũ nõ poteſt fer=
τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον ὀυ δύναται φέ=
re. Si ſeruus regnauerit: ⁊ ſtult⁹ replet⁹ fuerit
ρειν. Εὰν ὀικέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ
ciboꝝ: ⁊ ſerua ſi eiecerit ſuã dñam:
σιτίων, καὶ ὀικέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν,
⁊ odioſa mulier ſi ſortita fuerit viꝝ bonũ. Quattuor
καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Τέσσαρα
ãt ſunt minima in terra:
δέ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,

καὶ

nosti. Oĩs ſermo dei ignitus clypeus eſt oĩbus ſperãtibus in ſe. Ne addas qcꝙ̃ verbis illi⁹ & arguaris inueniariſꝙ mendax. Duo rogaui te ne deneges mihi anteꝙ̃ moriar. Vanitatem & verba mẽdacii longe fac a me. Mendicitatẽ & diuitias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo neceſſaria: ne forte ſatiatus illiciar ad negandũ & dicã: qs eſt dñs? aut egeſtate cõpulſus furer & periurem nomen dei mei. Ne accuſes ſeruũ ad dñm ſuũ: ne forte maledicat tibi & corruas. Generatio q̃ patri ſuo maledicit: & que matri ſue nõ benedicit. Gñatio que ſibi mũda videtur & tñ nõ eſt lota a ſordibus ſuis. Generatio cuius excelſi ſunt oculi: & palpebre eius in alta ſurrecte. Generatio q̃ pro dẽtib⁹ gladios habet & cõmandit molarib⁹ ſuis vt cõedat inopes de terra & pauperes ex hoibus. Sanguiſuge due ſunt filie dicentes: affer affer. Tria ſũt inſaturabilia: & quartũ quod nunꝙ̃ dicit ſufficit. Infernus & os vulue & terra que nõ ſatiatur aqua: ignis vero nunꝙ̃ dicit ſufficit. Oculũ qui ſubſannat patrẽ & qui deſpicit partũ matris ſue: ſuffodiãt eũ corui de torrẽtibus & comedãt eum filii aquile. Tria ſunt difficilia mihi & quartum penitus ignoro. Viã aquile in celo: viã colubri ſuper petram: viam nauis in medio mari: & viã viri in adoleſcentia. Talis eſt & via mulieris adultere que comedes & tergens os ſuum dicit. Non ſum operata malum. Per tria mouetur terra: & quartum non põt ſuſtinere. Per ſeruũ cũ regnauerit: per ſtultũ cum ſaturatus fuerit cibo: & p odioſã mulierẽ cũ matrimonio fuerit aſſũpta: & p ancillã cũ fuerit heres domĩe ſue. Quattuor ſũt minĩa tre

Tex.he.	Priitiua heb.
תֵּדָע׃ כָּל אִמְרַת אֱלוֹהַּ צְרוּפָה	יָדַע צָרַף
מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ אַל תּוֹסְףְּ	חָסָה יָסַף
עַל דְּבָרָיו פֶּן יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזָבְתָּ׃	יָכַח כָּזַב
שְׁתַּיִם שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל תִּמְנַע	מָנַע
מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ שָׁוְא וּדְבַר	מוּת
כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר	רָחַק רוּשׁ
אַל תִּתֶּן לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם	נָתַן טָרַף
חֻקִּי׃ פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי	שָׂבַע
מִי יְהוָה וּפֶן אִוָּרֵשׁ וְגָנַבְתִּי	יָרַשׁ
וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃ אַל	
תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל אֲדֹנָו פֶּן יְקַלֶּלְךָ	לָשַׁן קָלַל
וְאָשָׁמְתָּ׃ דּוֹר אָבִיו יְקַלֵּל	
וְאֶת אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ דּוֹר טָהוֹר	בָּרַךְ טָהַר
בְּעֵינָיו וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ׃	צוֹא
דּוֹר מָה רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו	רוּם
יִנָּשֵׂאוּ׃ דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו	נָשָׂא שֵׁן
וּמַאֲכָלוֹת מְתַלְּעֹתָיו לֶאֱכֹל עֲנִיִּים	אָכַל לָתַע
מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם׃ לַעֲלוּקָה	עָנָה אָבָה
שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב שָׁלוֹשׁ הֵנָּה	בָּנָה יָהַב
לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא אָמְרוּ	רָבַע
הוֹן׃ שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחַם אֶרֶץ	שָׁאַל
לֹא שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא אָמְרָה	
הוֹן׃ עַיִן תִּלְעַג לְאָב וְתָבוּז	לָעַג בּוּז
לִיקְּהַת אֵם יִקְּרוּהָ עֹרְבֵי נַחַל	יָקָה נָקַר
וְיֹאכְלוּהָ בְנֵי נָשֶׁר׃ שְׁלֹשָׁה הֵמָּה	אָכַל
נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָ לֹא יְדַעְתִּים׃	פָּלָא
דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ	
עֲלֵי צוּר דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְלֶב יָם וְדֶרֶךְ	אָנָה
גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃ כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה	אִישׁ
מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ	נָאַף חָתָה
וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן׃ תַּחַת	פֶּה
שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע	שָׁלשׁ
לֹא תוּכַל שְׂאֵת׃ תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ	יָכֹל נָשָׂא
וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם׃ תַּחַת שְׂנוּאָה	מָלַךְ שָׂבַע
כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ	שָׂנֵא
גְּבִרְתָּהּ׃ אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי אָרֶץ	בָּעַל [illegible]

והמה חכמים מחכמים: הנמלים — חכם
עם לא עז ויכינו בקיץ לחמם: — עזז כון
שפנים עם לא עצום וישימו — קוץ עצם שום
בסלע ביתם: מלך אין לארבה — רבה
ויצא חצץ כלו: שממית בידים
תתפש והיא בהיכלי מלך: שלשה — תפש היכל
המה מיטיבי צעד וארבעה מיטבי — יטב
לכת: ליש גבור בבהמה ולא — ילך גבר
ישוב מפני כל: זרזיר מתנים — שוב פנה
או תיש ומלך אלקום עמו: אם — קום
נבלת בהתנשא ואם זמות יד — נשא זמם
לפה: כי מיץ חלב יוציא חמאה — יצא
ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים
יוציא ריב: — רוב

Ca.xxxj. דברי למואל מלך
משא אשר יסרתו אמו: מה — נשא
ברי ומה בר בטני ומה בר — ברר
נדרי: אל תתן לנשים חילך — נתן נשה
ודרכיך למחות מלכין: אל — מחה
למלכים למואל אל למלכים שתו — שתה
יין ולרוזנים או שכר: פן ישתה
וישכח מחקק וישנה דין כל בני — שכח חקק
עני: תנו שכר לאובד ויין למרי — שנה דון
נפש: ישתה וישכח רישו — ענה נתן
ועמלו לא יזכר עוד: פתח פיך — מרר רוש
לאלם אל דין כל בני חלוף: — זכר פה
פתח פיך שפט צדק ודין — דון
עני ואביון: אשת חיל מי — אבה איש
ימצא ורחק מפנינים מכרה: — מצא פנה
בטח בה לב בעלה ושלל לא
יחסר: גמלתהו טוב ולא רע — חסר רוע
כל ימי חייה: דרשה צמר — יום חיה
ופשתים ותעש בחפץ כפיה: — עשה כפף
היתה כאניות סוחר ממרחק תביא — היה אנה
לחמה: ותקם בעוד לילה — רחק בוא
ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה: — קום נתן

& ipſa ſunt ſapientiora ſapientibus. Formice populus infirmus q̃ p̃parat in meſſe cibum ſuũ. Lepuſculus plebs inualida qui collocat in petra cubile ſuũ. Regem locuſta non habet & egreditur vniuerſa p̃ turmas ſuas. Stellio manibus nititur & moratur in edibus regis. Tria ſunt que bene gradiuntur: & quartum quod incedit feliciter. Leo fortiſſimus beſtiarũ ad nullius pauebit occurſũ. Gallus ſuccinctus lũbos ſuos & aries: nec eſt rex qui reſiſtat ei: & q̃ ſtultus appãruerit poſtq̃ eleuatus eſt ĩ ſublime. Si enim ĩtellexiſſet: ori ſuo ĩpoſuiſſet manũ. Qui autẽ fortiter premit vbera ad eliciendũ lac: exprimit butyrũ: & q̃ vehemẽter emungit elicit ſanguinem: & qui p̃uocat iras p̃ducit diſcordias. 31.

Verba lamuelis regis. Viſio q̃ erudiuit eũ mater ſua. Quid dilecte mi: quid dilecte vteri mei: quid dilecte votorũ meorũ. Ne dederis mulieribus ſubſtãtiã tuã: & vias tuas ad delẽdos reges. Noli regibus o lamuel: noli regibus dare vinũ: quia nullũ ſecretũ ẽ vbi regnat ebrietas. Ne forte bibãt & obliuiſcantur iudiciorũ & mutent cauſam filiorũ pauperis. Date ſicerã merẽtibus: & vinũ his q̃ amaro ſũt aĩo. Bibant & obliuiſcãtur egeſtatis ſue & doloris ſui nõ recordẽtur ãplius. Aperi os tuũ muto: & cauſis oĩm filiorum q̃ ptrãſeunt. Aperi os tuũ: decerne quod iuſtũ eſt: & vindica inopẽ & pauperẽ. Aleph. Mulierẽ fortẽ quis inueniet: p̃cul & de vltimis finibus p̃ciũ eius. Beth. Cõfidit in ea cor viri ſui & ſpoliis non indigebit. Gimel. Reddet ei bonum & non malũ oĩbus diebus vite ſue. Daleth. Queſiuit lanam & linũ: & operata eſt cõſilio manuũ ſuarum. He. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longe portans panem ſuum. Vau. De nocte ſurrexit deditq; predam domeſticis ſuis & cibaria ancillis ſuis.

hec autẽ ſũt ſapiẽtiora ſapiẽtibus. Formice quibus
ταῦτα δέ ἐςι σοφώτερα τῶν σοφῶν. Οἱ μύρμηκες οἷς
nõ eſt fortitudo: & p̃parãt vere cibũ. Et
μή ἐςιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν. Καὶ
cherogrylli gẽs nõ valida: q̃ fecerũt in pe
οἱ χοιρογρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἳ ἐποιήσαντο ἐν πέ
tris ſuas domos. Abſq; rege eſt locuſta
τραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους. Αβασίλευτόν ἐςιν ἡ ἀκρίς.
& egredit̃ tãq̃ acies ab vna iuſſione ordinate. Et ca
καὶ ἐκςρατεύει ἀφ᾽ ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. Καὶ κα
lamotes piſcis manibus innitẽs & captu facilis exñs: habitat
λαμώτης χερσὶν ἐρειδόμενος καὶ εὐάλωτος ὤν, κατοικεῖ
in munitionibus regis. Tria aũt ſunt q̃ p̃ſpere gradiũ
ἐν ὀχυρώμασι βασιλέως. Τρία δέ ἐςιν ἃ εὐόδως πορεύ
tur: & quartũ quod bene incedit. Catu
εται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει. Σκύμ
lus leonis fortior beſtijs. q̃ nõ auertit̃: ne
νος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν. ὃς οὐκ ἀποςρέφεται, οὐ
q̃s horret beſtiã. Et gallus cõſcendẽs fe
δὲ καταπτήσσει κτῆνος. Καὶ ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θη
minas clemẽter: & hircus p̃cedens gregẽ: & rex
λείαις εὐψύχως, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ βα
cõcionãs in gẽte. Si imiſeris te in leti
σιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. Εὰν πρόῃ σεαυτὸν εἰς εὐφρο
tiã: & extẽderis manũ tuã cũ pugna inhono
σύνην, καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμα
raberis. Mulge lac & erit butyrũ: ſi aũt expreſſeris
σθήσῃ. Αμελγε γάλα καὶ ἔςαι βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς
nares: exibit ſanguis. Si aũt extraxeris ſmões:
μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα. Εὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους,
exibũt iudicia & pugne.
ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι. Ca.31.

Mei ſmões dicti ſunt a deo rege reſpõ
Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα
ſum: quod docuit mater eius. Quid fili cuſto
τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Τί τέκνον τηρή
dies quid: ſmões dei: p̃mogenite tibi dico fili quid fi
σεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτογενὲς σοὶ λέγω υἱέ τί τέκ
li mei vteri: quid fili meorum votorum: ne dederis mulie
νον ἐμῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν; μὴ δῷς γυναι
ribus tuas diuitias & tuã mẽtẽ & vitã in peniten
ξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον εἰς ὑςεροβουλί
tiã. Cũ cõſilio oĩa fac: cũ cõſilio bibe vi
αν. Μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βουλῆς οἰνοπό
nũ: p̃ncipes iracũdi ſunt. Vinũ ne bibãt
τει, οἱ δυνάςαι θυμώδεις εἰσίν. Οἶνον μὴ πινέτωσαν
ne cũbiberint obliuiſcant̃ ſapiẽtie & recta iudi
ἵνα μὴ πίοντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας καὶ ὀρθὰ κρί
care: ne obruãt debiles. Date merum his q̃ ſũt
νειν, οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς. Δότε μέθην τοῖς ἐν
ĩ meroribus: & vinũ bibere his q̃ ſũt ĩ doloribus. Vt obliuiſ
λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις. Ινα ἐπιλά
cant̃ egeſtatis & laborum nõ recordent̃ ãplius. Fili
θωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι. Υἱὲ
aperi tuũ os verbo dei: & iudica oẽs ſane.
ἄνοιγε σὸν ςόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ κρῖνε πάντας ὑγιῶς.
Aperi tuũ os. & iudica iuſte: diiudica aũt pauperẽ
Ανοιγε σὸν ςόμα. καὶ κρῖνε δικαίως, διάκρινε δὲ πένητα
& imbecillẽ. Mulierẽ fortẽ quis inueniet: p̃cioſior
καὶ ἀσθενῆ. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; τιμιωτέρα
aũt eſt lapidibus p̃cioſis huiuſmodi. Cõfidit in ea
δέ ἐςιν λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. Θαρσεῖ ἐπ᾽ αὐτῇ ἡ κα
cor viri ſui: talis bonis ſpolijs nõ ĩdigebit. opa
ρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει. ἐνερ
tur viro bonũ & nõ malũ tota vita. Filãs la
γεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κακὸν πάντα τὸν βίον. Μηρυομένη ἔ
nam & linũ fecit vtilia manibus ſuis. Facta eſt q̃ſi nauis ne
ριον καὶ λίνον ἐποίησεν εὔχρηςα ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Εγένετο ὡσεὶ ναῦς ἐμπο
caturã exercẽs: de lõge cõgregat ſuas diuitias. Et ſurgit de
ρευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον. Καὶ ἀνίςαται ἐκ νυ
ctibus & dedit cibaria domo & opa ancillis:
κτῶν καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις

Cōſiderans agrū emit: ab āt fructib⁹ ma=
Θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χει=
nuū ſuaꝝ plātauit poſſeſſionē. Accincta fortiter
ρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε κτῆμα. Αναζωσαμένη ἰσχυρῶς
lūbū ſuū: firmauit brachia ſua ad o=
τὴν ὀσφῦν αὐτῆς, ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔρ=
pus. Guſtauit ꝙ bonū eſt operari: ⁊ nō
γον. Εγεύσατο ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ
extinguit tota nocte lucerna ei⁹. Cu
ἀποσβέννυται ὅλην τὴν νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. Τοὺς πή
bitos ſuos extēdit ad vtilia: at man⁹
χεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας
ſuas firmat ad fuſuꝫ. Man⁹ āt ſuas aperuit pau
αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πέ
peri: fructū āt extēdit mēdico. Nō hēt curā eoꝝ
νητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. Οὐ φροντίζει τῶν
q̄ ſunt i domo vir ei⁹ cū alicubi moraƭ. Oēs em̄ q̄
ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. Πάντες γὰρ οἱ
ab ea induti ſunt: duplices veſtes fecit
παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσί, διπλᾶς χλαίνας ἐποίησε
viro ſuo: ex āt byſſo ⁊ purpura ſibi indu
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύ
mēta. Circūſpect⁹ āt fit in portis vir ei⁹:
ματα. Περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,
qn̄ vtiqꝫ ſederit i cōcilio cū ſenib⁹ terre. Sin
ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς. Σιν
dones fecit ⁊ vēdidit: cingula āt chana=
δόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα δὲ τοῖς χανα=
neis. Fortitudinē ⁊ honeſtatē induit: ⁊ letata eſt in
ναίοις. Ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν
dieb⁹ vltimis. Os āt ſuū aperit ſapiēter ⁊ lega
ἡμέραις ἐσχάταις. Στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομο
liter: at elemoſyna ei⁹ in lingua ei⁹. Angu=
θέσμως, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Στεγ
ſte ſemite domui ei⁹: cibos āt ocioſa nō comedit. Sur
ναὶ διατριβαὶ οἴκῳ αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγε. Ανέ
rexerūt filij eius ⁊ diuites facti ſūt: ⁊ vir eius
στησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς
laudauit eā. Multe filie acq̄ſierāt diuitias:
ᾔνεσεν αὐτήν. Πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον,
multe fecerūt potētiā: excellis ⁊ ſupgreſſa es
πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας
vniuerſas. Mēdaces gratie ⁊ vana pulchritudo nō eſt
πάσας. Ψευδεῖς ἀρέσκειαι καὶ μάταιον κάλλος οὐκ ἔστιν
in te: mulier em̄ prudēs benediciƭ: timorē āt dn̄i iſta
ἐν σοί, γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ κυρίου αὕτη
laudet. Date ei de fructib⁹ manuū ei⁹: ⁊
αἰνείτω. Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς, καὶ
laudeƭ in portis vir eius.
αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

Zai. Conſiderauit agrū & emit eum: de fructu manuū ſuarū plātauit vineā. Heth. Accinxit fortitudīe lūbos ſuos: & roborauit brachiū ſuum. Teth Guſtauit qm̄ bona eſt negociatio eius: non extīguetur in nocte lucerna ei⁹. Ioth Manū ſuā miſit ad fortia: & digiti eius apphēderūt fuſum. Caph Manū ſuā aperuit inopi: & palmas ſuas extēdit ad paupeꝫ. Lamech Non timebit domui ſue a frigorib⁹ niuis: oēs ei domeſtici ei⁹ veſtiti ſunt duplicibus. Mem. Stragulatam veſtē fecit ſibi byſſus & purpura indumentū ei⁹. Nun Nobilis in portis vir eius: quando ſederit cum ꝏꝏꝏꝏ ſenatorib⁹ ꝯ̄ tre. Samech Sindonē fecit & vēdidit: & cingulū tradidit chananeo. Ain Fortitudo & decor indumentū ei⁹: & ridebit in die nouiſſimo. Phe. Os ſuum aperuit ſapientie: & lex ꝏꝏꝏ clemētie in lingua eius. Sade Conſiderauit ſemitas domus ſue: & panem ocioſa nō cōedit. Coph Surrexerūt filii eius & beatiſſimā predicauerūt: vir eius laudauit eā. Res Multe filie cōgregauerunt diuitias: tu ſupergreſſa es vniuerſas. Sin. Fallax gratia & vana eſt puchritudo: mulier ꝏ timens dominum ipſa laudabitur. Thau. Date ei de fructu manuum ſuarum & laudent eam in portis opera eius.

Expliciunt prouerbia Salomonis.

זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי
כַפֶּיהָ נָטַע כָּרֶם׃ חָגְרָה בְעוֹז
מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃
טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא
יִכְבֶּה בַלַּיְל נֵרָהּ׃ יָדֶיהָ שִׁלְּחָה
בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃
כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה
לָאֶבְיוֹן׃ לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ
מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ
שָׁנִים׃ מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ
שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃ נוֹדָע
בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם
זִקְנֵי אָרֶץ׃ סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכּוֹר
וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃ עוֹז וְהָדָר
לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃
פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת
חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ׃ צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת
בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃
קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ
וַיְהַלְלָהּ׃ רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ
חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה׃
שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה
יִרְאַת יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל׃ תְּנוּ
לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ
בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

לָקַח כָּרַם
עָזַז
אָמַץ זָרַע
כָּבָה נוּר
כָּשַׁר
עָנָה
אָבָה יָרֵא
שָׁנָה רָבַד
עָשָׂה לָבַשׁ
יָדַע יָשַׁב
סָדַן מָכַר
חָגַר
לָבַשׁ שָׂחַק
פֶּה יָבַה
לָשַׁן צָפָה
הָלַךְ אָכַל
קוּם אָשַׁר
הָלַל רָבַב
בָּנָה עָשָׂה
עָלָה יָפָה
אִישׁ
הָלַל נָתַן
פָּרָה

Incipit prologus beati hieronymi in librum Eccleſiaſten.

Memini me ante hoc ferme quinquennium cum adhuc Rome eſſem & Eccleſiaſten ſancte Bleſille legerem vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem: & omne quod in mundo cerneret putaret eſſe pro nihilo: rogatum ab ea: vt in morem commentarioli: obſcura queqꝫ differerem: vt abſqꝫ me poſſet intelligere que legebat. Itaqꝫ quoniam in procinctu noſtri operis ſubita morte ſubtracta eſt: & vbi non meruimus o paula & euſtochium talem vite noſtre habere conſortem: tantoqꝫ vulnere tunc percuſſus obmutui: nunc in bethleem poſitus: anguſtiore videlicet ciuitate: & illius memorie & vobis reddo quod debeo. Hoc breuiter ammonens ꝙ nullius autoritatem ſecutus ſuꝫ ſed de Hebreo transferens maxime ſeptuaginta interpretum conſuetudini me coaptaui. in his dumtaxat que non multū ab hebraicis diſcrepant. Iuterdum aquile quoqꝫ & ſymmachi & theodotiōis recordatus ſum: vt nec nouitate nimia lectoris ſtudium deterrerem: nec rurſum contra conſcientiam meam fonte veritatis omiſſo: opinionum riuulos conſectarer.

Explicit prologus ſancti Hieronymi.

Cap.j.

דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלָֽםִ׃ הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר
קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָֽבֶל׃
מַה יִּתְרוֹן לָֽאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּֽׁמֶשׁ׃ דּוֹר הֹלֵךְ — עָמַל הָלַךְ
וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָֽדֶת׃ — בּוֹא עָלַם
וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל — עָמַד
מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָֽׁם׃ — קוּם שָׁאַף
הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן — זָרַח דָּרַם
סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל — סָבַב צָפַן
סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרֽוּחַ׃ כָּל הַנְּחָלִים — שׁוּב
הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ
מָלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים — נָחַל
הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָֽכֶת׃ — יָלַךְ
כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ — יָכֹל
לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת — שָׂבַע רָאָה
וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹֽעַ׃ מַה — מָלֵא
שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה — הָיָה עָשָׂה
הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת
הַשָּֽׁמֶשׁ׃ יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה — אָמַר
זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים
אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵֽנוּ׃ אֵין זִכְרוֹן — פָּנָה
לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ
לֹא יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ
לָאַחֲרֹנָֽה׃ אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ — הָיָה
עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָֽםִ׃ וְנָתַתִּי — נָתַן
אֶת לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה — דָּרַשׁ
עַל כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם — עָשָׂה
הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי — עָנָה רוּעַ
הָאָדָם לַעֲנוֹת בּֽוֹ׃ רָאִיתִי אֶת — עָנָה רָאָה
כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת — רָעָה
רֽוּחַ׃ מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן — עָוָה יָכֹל
וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנֽוֹת׃ דִּבַּרְתִּי — מָנָה
אֲנִי עִם לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה

Incipit liber Ecclesiastes Capitulum. 1.

Verba ecclesiastes filii dauid regis hierusalem. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: vanitas vanitatũ & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit & generatio aduenit: terra autẽ in eternũ stat. Oritur sol & occidit & ad locum suũ reuertitur: ibique renascens gyrat per meridiẽ & flectitur ad aquilonẽ. Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus: & in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare: & mare non redundat. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur: vt iterum fluant. Cuncte res difficiles: nõ potest eas homo explicare sermone. Nõ saturatur oculus visu nec auris auditu impletur. Quid est qđ fuit? Ipm qđ futurũ est. Quid est qđ factũ ẽ? Ipsum qđ faciendũ est. Nihil sub sole nouum: nec valet quisquam dicere: ecce hoc recens est. Iam enĩ precessit in seculis que fuerunt ante nos. Non est priorũ memoria: sed nec eorum quidẽ que postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex israel in hierusalem & proposui in animo meo querere et inuestigare sapienter de omnibus que fiunt sub sole. Hanc occupationẽ pessimam dedit deus filiis hominum vt occuparẽtur in ea. Vidi que fiunt cuncta sub sole: & ecce vniuersa vanitas & afflictio spiritus. Peruersi difficile corriguntur: & stultorũ infinitus est numerus. Locutus sum in corde meo dicens. Ecce

ECCLESIASTES.
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

Verba ecclesiastes filij dauid re-
Ῥήματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ δαυίδ βα-
gis israel in hierusalẽ. vani
σιλέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. ματαιό-
tas vanitatũ dixit ecclesiastes: va
της ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής· μα-
nitas vanitatũ oĩa vanitas. q̃ abũdantia
ταιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης. τίς περισσεία
homini in oĩ labore suo quo laborat sub
τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν
sole? gñatio vadit ꝛ gñatio venit: ꝛ terra in
ἥλιον; γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς
seculũ stetit. ꝛ orit sol: ꝛ occidit sol
τὸν αἰῶνα ἕστηκε. καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος
ꝛ in locũ suũ trahit: oriẽs ipe illic va
καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πο-
dit ad notũ ꝛ circuit ad boreã: circuit cir
ρεύεται πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυ-
cuẽs vadit spũs: ꝛ ad circulos suos cõuer-
κλῶν πορεύεται πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπι-
tit spũs. oẽs torrentes eũt ad
στρέφει τὸ πνεῦμα. πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς
mare: ꝛ mare nõ est repletũ.
τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη.
ad locũ quo torrẽtes vadũt: illuc ipi con-
εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπι-
uertunt ad eundũ. oẽs sermões iplicati: nõ
στρέφουσι τοῦ πορευθῆναι. πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, οὐ
poterit vir ad loquẽdũ: ꝛ nõ replebit ocu
δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφ-
lus visu. ꝛ nõ replebit auris ab audi
θαλμὸς τοῦ ὁρᾶν. καὶ οὐ πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροά-
tu. qđ qđ fuit? ipm qđ futurũ est: ꝛ qđ qđ fa-
σεως. τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον, καὶ τί τὸ πε-
ctũ est? ipm faciendũ. ꝛ nõ est oẽ re-
ποιημένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον. καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρό-
cẽs sub sole. q̃ loquet ꝛ dicet: ecce hoc
σφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο
nouũ est: iã fuerũt in seculis q̃ fue-
καινόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομέ-
rũt ab ante nos. nõ est memoria pmis
νοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν. οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις
et saltẽ vltimis factis nõ est eis memoria
καί γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη
cũ futuris in nouissimo. Ego ecclesia-
μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην. Ἐγὼ ἐκκλησια-
stes fui rex sup israel in hierusalẽ.
στὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ.
ꝛ dedi cor meũ ad exquirẽdũ ꝛ ad
καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ
cõsiderandũ in sapia de oĩb⁹ que
κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γινο-
fiũt sub celo. qm̃ occupationẽ malã dedit
μένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν
deus filijs hoĩm vt occuparent in ea.
ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.
vidi oĩa opa q̃ facta sunt sub
εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ
sole. ꝛ ecce oĩa vanitas ꝛ electio spiri
τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύ-
tus. puersum nõ poterit vt ornatũ
ματος. διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆ-
sit: posteritas nõ poterit vt nũerata sit. locu
ναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλά-
t⁹ sum ego in corde meo vt dicã: ego ecce
λησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν, ἐγὼ ἰδοὺ

Trāſla.gre.lxx.cū īter.latina.

magn⁹ effect⁹ ſū ⁊ addidi ſapiam ſup oēs q̄ fuerūt
ἐμεγαλύνθην, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐγένοντο
ante me in hierl̄m. ⁊ cor meū vidit
ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε
multa: ſapiam ⁊ cognitionē pabolas ⁊ ſcientiā:
πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην,
noui ꝙ et hoc eſt electio ſpūs.
ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.
Eo ꝙ in multitudīe ſapīe multitudo cognitiōis ⁊ q̄ addit
Ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς
cognitionē: addet dolorem.
γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

Ca. 2.

Dixi ego in corde meo: veni iā experiar te
Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράσω σε
in letitia: ⁊ ecce in bono ⁊ ecce et hoc
ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο
vanitas. riſui dixi circulationē: ⁊ gaudio
ματαιότης. τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν, καὶ τῇ εὐφροσύ
q̄d hoc facis? ⁊ cōſideraui ſi cor meū tra
νῃ τί τοῦτο ποιεῖς; καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλ
het vt vinū carnē meā: ⁊ cor meū duxit me
κύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με
in ſapīa ⁊ vt dn̄arer in letitia: donec viderē
ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω
qd̄ bonū filijs hoīm: qd̄ faciēt
ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσου
ſub ſole: nūeꝝ dieꝝ vite eoꝝ. magnifica
σιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν. ἐμεγάλυ
ui opus meū: edificaui mihi domos: plātaui
να ποίημά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά
mihi vineas: feci mihi hortos: ⁊ paradi
μοι ἀμπελῶνας, ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδεί
ſos: ⁊ plātaui in eis lignū oē fruct⁹.
σους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν καρποῦ.
feci mihi piſcinas aquaꝝ vt rigarē
ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι
ab eis ſiluā pducentē ligna. poſſedi ſer
ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα. ἐκτησάμην δού
uos ⁊ ancillas: ⁊ verne nati ſunt mihi: et
λους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καί
poſſeſſio armēti boū ⁊ gregis ouiū multa fuit mihi
γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι
ſup oēs q̄ fuerūt ante me in hieru
ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερου
ſalē. ꝯgregaui mihi et argētū et auꝝ:
σαλήμ. συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον,
⁊ poſſeſſiones regū ⁊ pūinciaꝝ. fe
καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίη
ci mihi cātores ⁊ cātatrices: ⁊ delitias filioꝝ
σά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν
hoīs pincernā ⁊ ācillas pīcernas. magnificat⁹ ſū ⁊
τοῦ ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας. ἐμεγαλύνθην καὶ
addidi vltra oēs q̄ fuerūt ante
προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν
me in hierl̄m: et ſapīa mea ſtetit mihi. ⁊
μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι. καὶ
oē qd̄ petierūt oculi mei nō abſtuli ab
πᾶν ὃ ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐχ ὑφεῖλον ἀπ'
eis. nō phibui cor meū ab om
αὐτῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πά
ni letitia: qm̄ cor meū letatū eſt in om
σης εὐφροσύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παν
ni labore meo: ⁊ hoc fuit pars mea ab
τὶ μόχθῳ μου, καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ
oī labore meo. ⁊ aſpexi ego in om
παντὸς μόχθου μου. καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶ
nib⁹ operib⁹ meis q̄ fecerūt man⁹ mee
σι ποιήμασί μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου
⁊ in labore
καὶ ἐν μόχθῳ

Trāſla.B.Hie.

magnus effectus ſum & precesſi omnes ſapiētia qui fuerunt ante me in hieruſalem: & mens mea cōtēplata ē multa ſapiēter & didici. Dedicꝗ cor meū vt ſcirē prudētiā atꝗ doctrinā: erroresꝗ & ſtultitiam. Et agnoui ꝙ in his quoꝗ eſſet labor & afflictio ſpūs: eo ꝙ in multa ſapientia multa ſit indignatio: & qui addit ſcientiam addit & dolorem.

2.

Dixi ego in corde meo. Vadā & affluā delitiis: & fruar bonis. Et vidi ꝙ hoc quoꝗ eſſet vanitas. Riſum reputaui errorē: & gaudio dixi. Quid fruſtra deciperis? Cogitaui in corde meo abſtrahere a vino carnem meam: vt animū meū trāſferrē ad ſapientiā: deuitarēꝗ ſtultitiā donec viderem quid eſſet vtile filiis hoīm quo facto opus eſt ſub ſole numero dierū vite ſue. Magnificaui opa mea. Edificaui mihi domos & plantaui vineas: feci hortos & pomaria & cōſeui ea cuncti generis arboribus. Et extruxi mihi piſcinas aquarum vt irrigarem ſiluam lignorū germinantiū. Poſſedi ſeruos & ancillas: multamꝗ familiam habui. Armenta quoꝗ & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerūt ante me in hieruſalem. Coaceruaui mihi argētum & aurū & ſubſtātias regum & prouinciarū. Feci mihi cantores & cātatrices & delitias filiorū hominū: ſcyphos & vrceolos ī miniſterio ad vina fundēda: & ſupergreſſus ſum opibus oēs qui ante me fuerunt in hieruſalē. Sapīa quoꝗ pſeuerauit mecū: & omnia q̄ deſiderauerūt oculi mei nō negaui eiſ: nec phibui cor meū quin oī voluptate frueretur: & oblectaret ſe in his q̄ ppauerā. Et hanc ratꝰ ſū ptē meā: ſi vterer labore meo. Cūꝗ me cōuertiſſē ad vniuerſa opa q̄ fecerā man⁹ mee & ad labores ī

Tex.heb.Eccles.ij. Pritiua.heb.

הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל
אֲשֶׁר הָיָה לְפָנַי עַל יְרוּשָׁלָ͏ִם
וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת׃
וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת
הוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי שֶׁגַּם
זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ׃ כִּי בְּרֹב חָכְמָה
רָב כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף
מַכְאוֹב׃

Cap.ij.

אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה נָּא אֲנַסְּכָה
בְשִׂמְחָה וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה גַם
הוּא הָבֶל׃ לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל
וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָׂה׃ תַּרְתִּי
בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת בְּשָׂרִי
וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּשִׂכְלוּת
עַד אֲשֶׁר אֶרְאֶה אֵי זֶה טוֹב לִבְנֵי
הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם
מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּיהֶם׃ הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי
בָּנִיתִי לִי בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי
כְּרָמִים׃ עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים
וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פֶּרִי׃ עָשִׂיתִי
לִי בְּרֵכוֹת מָיִם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם
יַעַר צוֹמֵחַ עֵצִים׃ קָנִיתִי עֲבָדִים
וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי בַיִת הָיָה לִי גַּם
מִקְנֶה בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי
מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
כָּנַסְתִּי לִי גַּם כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת
מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי
שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנֻגוֹת בְּנֵי הָאָדָם
שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת׃ וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי
מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלָ͏ִם
אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִּי׃ וְכֹל אֲשֶׁר
שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם
לֹא מָנַעְתִּי אֶת לִבִּי מִכָּל שִׂמְחָה
כִּי לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל עֲמָלִי וְזֶה הָיָה
חֶלְקִי מִכָּל עֲמָלִי׃ וּפָנִיתִי אֲנִי
בְּכָל מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל

גָּדַל יָסַף
פָּנָה
רָבָה יָדַע
נָתַן
הָלַל גַּם
רָעָה
יָסַף יָדַע
כָּאַב
יָלַךְ נָסַךְ
שָׂחַק הָלַל
תּוּר
מָשַׁךְ
רָאָה
עָשָׂה
סָפַר יוֹם
חָיָה
עָשָׂה בָּנָה
בַּיִת גַּן
פָּרָה
שָׁקָה
צָמַח קָנָה
קָנָה
הָיָה פָּנָה
מְדִן עָשָׂה
שׁוּר עָנַג
שָׁדַד יָסַף
פָּנָה
עָשָׂה

שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל עָמַל
הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת רָעָה
הַשָּׁמֶשׁ׃ וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת רָאָה
חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת כִּי מֶה הָלַל
הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת בּוֹא
אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ׃ וְרָאִיתִי אָנִי
שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת יֵשׁ
כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ׃ הֶחָכָם
עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ כָּסַל
הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַם אָנִי שֶׁמִּקְרֶה הָלַךְ קָרָה
אֶחָד יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם׃ וְאָמַרְתִּי
אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם
אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי אָז
יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃ יָתַר גָּם
כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם עִם הַכְּסִיל
לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים עָלַם כָּבַר
הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם יוֹם בּוֹא
הַכְּסִיל׃ וְשָׂנֵאתִי אֶת הַחַיִּים כִּי שָׁכַח מוּת
רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת רוּעַ עָשָׂה
הַשָּׁמֶשׁ כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ רָעָה
וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי אָנִי
עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאַנִּיחֶנּוּ יָנַח
לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃ וּמִי יוֹדֵעַ הָיָה יָדַע
הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל שָׁלַט
עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת עָמַל חָכַם
הַשָּׁמֶשׁ גַּם זֶה הָבֶל׃ וְסַבּוֹתִי אֲנִי סָבַב
לְיַאֵשׁ אֶת לִבִּי עַל כָּל הֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי יֵשׁ
אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת יָדַע
וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל בּוֹ לֹא
יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם זֶה הֶבֶל וְרָעָה נָתַן רוּעַ
רַבָּה׃ כִּי מֶה הֹוֶה לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ רָבַב
וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת רָעָה הוּא
הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי כָל יָמָיו מַכְאֹבִים יוֹם כָּאַב
וָכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם בַּלַּיְלָה לֹא שָׁכַב עָנָה
לִבּוֹ גַּם זֶה הֶבֶל הוּא׃ אֵין טוֹב

quibus fruſtra ſudauerā: vidi in omnibus vanitatē & afflictionem animi: & nihil pmanere ſub ſole. Tranſiui ad contemplandam ſapientiā: erroreſq; & ſtulticiā. Quid eſt inquā homo vt ſequi poſſit regem factorem ſuum? Et vidi ꝙ tantum precederet ſapientia ſtulticiam: quantū differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius: ſtultus in tenebris ambulat. Et didici ꝙ vnus vtriuſq; eſſet interitus. Et dixi in corde meo. Si vnus & ſtulti & meus occaſus erit: quid mihi pdeſt ꝙ maiorē ſapiē dedi operā? Locutuſq; cū mēte mea aīaduerti ꝙ hoc q̄q; eēt vanitas. Non ei erit memoria ſapiētis ſil'r vt ſtulti in perpetuū & futura tempora obliuione cuncta pariter operient. Moritur doctus ſil'r vt indoctus: & idcirco teduit me vite mee videntē mala vniuerſa eſſe ſub ſole: & cuncta vanitatē & afflictionem ſpiritus. Rurſus deteſtatus ſum oēm induſtriā meā qua ſub ſole ſtudioſiſſime laboraui: habiturꝰ heredē poſt me quem ignoro vtrū ſapiēs an ſtultus futurus ſit: & dn̄abitur in laboribus meis q̄bus deſudaui & ſollicitus fui. Et eſt quicq̄ tam vanum? Vnde ceſſaui: renunciauitq; cor meū vltra laborare ſub ſole. Nam cum alius laboret in ſapientia & doctrina & ſollicitudine: homini ocioſo queſita dimittit. Et hoc quoq; vanitas & magnū malū. Quid eī pderit hoī de vniuerſo labore ſuo & afflictione ſpiritus qua ſub ſole cruciatus eſt? Cuncti dies eius doloribus & erūnis pleni ſunt: nec per noctē mēte reqeſcit. Et hoc nonne vanitas eſt? Nonne melius eſt

quē laboraui vt facerē. ⁊ ecce oīa vanitas ⁊
ὧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ
electio ſpūs: ⁊ nō eſt abūdantia ſub
προαίρεσις πνεύματος, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία ὑπὸ τὸν
ſole. ⁊ aſpexi ego vt viderē ſapiam ⁊ circū=
ἥλιον. καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περι=
lationē ⁊ ſtultitiā: qm̄ qs homo q̄ ibit
φορὰν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται
poſt cōſiliū? ſimul q̄cūq; fecerūt illud. ⁊
ὀπίσω τῆς βουλῆς; σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν. καὶ
vidi ego ꝙ eſt exceſſus ſapie ſup ſtultitiā
εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστι περισσεία τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην
vt exceſſus lucis ſup tenebras. Sſapiētis
ὡς περισσεία τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος. Τοῦ σοφοῦ
oculi eiꝰ in capite eiꝰ: ⁊ ſtultꝰ in
οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄφρων ἐν
tenebris ambulat: ⁊ cognoui et ego ꝙ occur
σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάντη=
ſus vnꝰ occurret oībꝰ eis. ⁊ dixi
μα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. καὶ εἶπον
ego in corde meo: ꝙ occurſus ſtulti etiā
ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συνάντημα τοῦ ἄφρονος καί
mihi occurret mihi: ⁊ ad q̄d ſapiēs factꝰ ſū ego?
γε ἐμοὶ συναντήσεταί μοι, καὶ ἵνα τί ἐσοφισάμην ἐγώ;
qđ reliquū ē locutꝰ ſū in corde meo: qm̄ ſtultꝰ ex
τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, διότι ἄφρων ἐκ
abūdantia loq̄tur: ꝙ ⁊ hoc vanitas.
περισσεύματος λαλεῖ, ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.
qm̄ nō eſt memoria ſapiētis cū ſtulto in ſe=
ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰ=
culū: qm̄ iā diebꝰ venientibꝰ om=
ῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις τὰ πάν=
nia obliuioni data ſunt. ⁊ quomō morief ſapiēs cū
τα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ
ſtulto: ⁊ odio habui ſimul vitā. qm̄ malū in
ἄφρονος, καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ᾽
me opꝰ qđ factū eſt ſub ſole: q̄a
ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ
oīa vanitas ⁊ electio ſpūs. ⁊ dete
πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. καὶ ἐμί=
ſtatꝰ ſum ego omnē laborē meū quē ego laboro ſub
σησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ
ſole qm̄ dimittā eū hoī futuro
τὸν ἥλιον ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γινομένῳ
poſt me. ⁊ q̄s nouit ſi ſapiēs erit an ſtultꝰ? ⁊
μετ᾽ ἐμέ. καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ
ſi licētioſus erit in oī labore meo: quē laboraui
εἰ ἐξουσιάσεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα
⁊ quo ſapiēs factꝰ ſū ſub ſole? et hoc vani
καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο ματαιό=
tas. ⁊ cōuerſus ſū ego renūciare corde
της. καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ
meo in oī labore quē laboraui ſub ſole:
μου ἐπὶ παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον,
qm̄ eſt homo qm̄ labor eius in ſapia ⁊ in
ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν
cognitione ⁊ in fortitudīe. ⁊ homo q̄ nō labora
γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθη=
uit in eo dabit illi partē eiꝰ: et hoc
σεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦ=
vanitas. ⁊ malū magnū fit homi=
το ματαιότης. καὶ πονηρία μεγάλη γίνεται τῷ ἀνθρώ=
ni in omni labore eiꝰ ⁊ in electione cor
πῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαιρέσει καρ=
dis eiꝰ quo ip̄e laborat ſub ſole. qm̄ cū=
δίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅτι πᾶ=
cti dies eius dolor̄ ⁊ ire occupa=
σαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπα=
tio eiꝰ: et in nocte nō dormit cor eiꝰ:
σμὸς αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐ=
etiā hoc vanitas eſt. nō eſt bonū
τοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

hominí: niſi qđ comedit ꝛ qđ bibit ꝛ qđ oſtēdet ani=
ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίεται καὶ ὃ δείξει τῇ ψυ
me ſue bonū in labore ſuo. etiā hoc vidi
χῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε τοῦτο εἶδον
ego ꝙ a manu dei eſt. qm̄ qs comedit ꝛ
ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστιν. ὅτι τίς φάγεται καὶ
qs bibit p̄ter illū? qm̄ homini bono ante
τίς πίεται πάρεξ αὐτοῦ; ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ
faciē eius dedit ſapiam ꝛ cognitionē ꝛ leti=
προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφρο
tiā: ꝛ peccatori dedit occupationē vt ad=
σύνην, καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκε περισπασμὸν τοῦ προ
dat ꝛ vt cōgreget. Et tradat bono ante
σθῆναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ
faciē dei. qm̄ etiā hoc vanitas ꝛ
προσώπου τοῦ θεοῦ. ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ
electio ſpiritus.
προαίρεσις πνεύματος. Ca.3.

OMnibus tp̄s ꝛ opportūitas omni rei
Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγ=
ſub celo. tp̄s pariēdi ꝛ tp̄s
ματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ
moriēdi: tēpus plātādi: ꝛ tp̄s euel
ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκ=
lēdi plantatū. tp̄s occidēdi ꝛ
τίλαι τὸ πεφυτευμένον. καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ
tp̄s ſanādi: tp̄s diruēdi: ꝛ tp̄s
καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς
edificādi: tp̄s flēdi ꝛ tp̄s
τοῦ οἰκοδομῆσαι, καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ
ridēdi: tp̄s plāgendi ꝛ tp̄s ſaltā
γελάσαι, καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσα
di. tp̄s iaciēdi lapides ꝛ tp̄s colligen
σθαι. καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συνα=
di lapides: tp̄s āplexandi ꝛ tp̄s
γαγεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς
lōge fieri ab amplexu. tp̄s ac=
τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμψεως. καιρὸς τοῦ ζη
quirēdi ꝛ tēpus ꝑdendi: tp̄s cuſtodiē
τῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, καιρὸς τοῦ φυλά=
di ꝛ tp̄s abijciendi. tp̄s ſcindēdi ꝛ tē
ξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν. καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ και
pus cōſuendi: tp̄s tacēdi ꝛ tp̄s lo=
ρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λα
quēdi. tp̄s diligēdi: ꝛ tp̄s odiendi: tp̄s bel
λεῖν. καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, καιρὸς πο
li ꝛ tp̄s pacis. que abūdantia faciētis in qb⁹
λέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης. τίς περισσεία τοῦ ποιοῦντος ἐν οἷς
ille laborat? vidi ſimul occupationē quā dedit de⁹
αὐτὸς μοχθεῖ; εἶδον σὺν τὸν περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς
filijs hoim vt occupenť in ea.
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.
Cūcta q̄ fecit bona in tp̄e ſuo. et
Σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε
ſimul ſeculū dedit in corde eoꝝ: vt nō iueniat
σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ
homo opus qđ opatus eſt de⁹ ab initio
ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς
vſqꝫ ad finē. cognoui ꝙ nō eſt bonū in eis.
μέχρι τέλους. ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς.
niſi letari ꝛ facere bonū in vita ſua.
εἰ μὴ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐ
et oīs homo q̄ comedit ꝛ bibit
τοῦ. καί γε πᾶς ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται
ꝛ videat bonū in oī labore ſuo: donū dei
καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ
eſt. cognoui ꝙ oīa q̄cūqꝫ fecit deus ipa erūt
ἐστιν. ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται
in ſeculū: ſup ea nō eſt addere: ꝛ ab
εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ᾽ αὐτῶν οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ᾽
eis
αὐτῶν ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Trāſla.B.Hie.

comedere & bibere & oſtendere ∞∞∞∞∞∞ anime ſue bona de laboribus ſuis. Et hoc ∞∞ de manu dei eſt. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ Quis ita deuorabit & delitiis affluet vt ego? Homini bono in cōſpectu ſuo dedit deus ∞∞∞ ſapientiā & ſciētiā & leticiā: peccatori aūt dedit afflictionē & curā ſuperfluam: vt addat & cōgreget & tradat ei qui placuit deo. Sed & hoc vanitas eſt & caſſa ſollicitudo mentis.

3.

OMnia tēpus habent: & ſuis ſpaciis trāſeūt vniuerſa ſub celo. Tēpus naſcendi & tempus moriendi. Tēpus plantandi & tēpus euellēdi qđ plantatū eſt. Tēpus occidendi & tēpus ſanādi. Tēpus deſtruēdi: & tp̄s edificādi. Tēpus flendi & tēpus ridendi. Tēpus plāgendi & tp̄s ſaltādi. Tēpus ſpargendi lapides: & tēpus colligēdi. Tempus amplexandi & tempus longe fieri ∞∞ ab amplexibus. Tēpus acquirēdi & tp̄s ꝑdendi. Tēpus cuſtodiēdi & tēpus abiiciendi. Tempus ſcindendi & tempus cōſuendi. Tempus tacendi & tēpus loquēdi. Tēpus dilectionis & tēpus odii. Tēpus belli & tēpus pacis. ∞∞∞∞∞∞ Quid habet amplius homo de ∞∞∞∞∞∞∞∞ labore ſuo? Vidi afflictionem quam ∞∞∞∞ dedit deus filiis hominum vt diſtendantur ∞∞ in ea. Cuncta fecit bona in tempore ſuo ∞∞∞ & mundū tradidit diſputationi eorum: vt ∞∞∞ non inueniat homo ∞ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ opus quod operatus eſt deus ∞∞∞∞∞∞∞∞ ab initio vſqꝫ ad finem. Et cognoui ꝙ nō eſſet meli⁹ niſi letari & facere ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ bene in vita ſua. Omīs eni homo qui comedit & bibit: & videt bonum de labore ſuo. Hoc ∞∞ donum dei eſt. Didici ꝙ omnia opera ∞∞∞∞ que fecit deus perſeuerent ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ in perpetuū. Non poſſumus eis quicq̄ꝫ addere

Tex.heb.Eccles.iij.Pritiua.heb.

באדם שיאכל ושתה והראה — אכל ראה
את נפשו טוב בעמלו גם זה
ראיתי אני כי מיד האלהים היא:
כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני: — חוש
כי לאדם שטוב לפניו נתן — טוב פנה
חכמה ודעת ושמחה ולחוטא נתן — חטא
ענין לאסף ולכנוס לתת לטוב — כנס נתן
לפני האלהים כי גם זה הבל
ורעות רוח: — רעה

Cap. iij.

לכל זמן ועת לכל חפץ
תחת השמים: עת ללדת ועת — ילד
למות עת לטעת ועת לעקור — נטע
נטוע: עת להרוג ועת לרפוא — הרג רפא
עת לפרוץ ועת לבנות: עת לבכות — פרץ בנה
ועת לשחוק עת ספוד ועת רקוד: — בכה שחק
עת להשליך אבנים ועת כנוס — ספד רקד
אבנים עת לחבוק ועת לרחק — שלך כנס
מחבק: עת לבקש ועת לאבד — חבק
עת לשמור ועת להשליך: עת — שמר
לקרוע ועת לתפור עת לחשות — קרע תפר
ועת לדבר: עת לאהב ועת — חשה
לשנא עת מלחמה ועת שלום: — לחם שלם
מה יתרון העושה באשר הוא — עשה
עמל: ראיתי את הענין אשר — ראה ענה
נתן אלהים לבני האדם לענות — ענה
בו: את הכל עשה יפה בעתו
גם את העלם נתן בלבם מבלי
אשר לא ימצא האדם את — מצא
המעשה אשר עשה האלהים — עשה
מראש ועד סוף: ידעתי כי אין
טוב בם כי אם לשמוח ולעשות — שמח
טוב בחייו: וגם כל האדם שיאכל — חיה אכל
ושתה וראה טוב בכל עמלו
מתת אלהים היא: ידעתי כי כל — נתן
אשר יעשה האלהים הוא יהיה — עשה היה
לעולם עליו אין להוסיף וממנו — יסף

אֵין לִגְרֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה
שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃ מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר יָרֵא פָּנָה
הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה
וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף׃ בָּקַשׁ רָדַף
וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם קוּם
הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם שָׁפַט
הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע׃ אָמַרְתִּי
אֲנִי בְּלִבִּי אֶת הַצַּדִּיק וְאֶת הָרָשָׁע צָדַק
יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי עֵת לְכָל חֵפֶץ
וְעַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃ אָמַרְתִּי עָשָׂה
אֲנִי בְּלִבִּי עַל דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם
לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֶם בָּרַר רָאָה
בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃ כִּי מִקְרֶה בְנֵי הֵם קָרָה
הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה
אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה
וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם יָתַר
מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃
הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָלַךְ קוּם
הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל שׁוּב
הֶעָפָר׃ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם יָדַע
הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה עָלָה
הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ׃
וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח רָאָה שָׂמַח
הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי הוּא חֶלְקוֹ עָשָׂה
כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה בּוֹא
שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו׃ הָיָה

Cap. iiij.

וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת
כָּל הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים
וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם נָחַם
כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת
הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים מוּת כָּבַר
אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה׃ וְטוֹב עָדַ
מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא שָׁנָה
הָיָה אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה
הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ רוּעַ

nec auferre: q̄ fecit deus vt timeatur. Quod factum est ipsum permanet. Que futura sunt iam fuerunt & deus instaurat quod abiit. Vidi sub sole in loco iudicii impietatem: & in loco iustitie iniquitatem. Et dixi in corde meo. Iustū & impium iudicabit deus: & tēpus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum vt probaret eos deus & ostenderet similes esse bestiis. Idcirco vnus interitus est hominis & iumentorum & equa vtriusq; conditio. Sicut moritur homo: sic & illa moriūtur. Similr spirāt oīa & nihil habet homo iumēto amplī⁹. Cūcta subiacēt vanitati: & omnia pergūt ad vnū locum. De terra facta sunt: & in terram pariter reuertuntur. Quis nouit si spiritus filiorum adam ascendat sursum: & si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehēdi nihil esse melius q̄ letari hoiem in opere suo: & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet vt post se futura cognoscat? 4.

Verti me ad alia & vidi calumnias que sub sole geruntur: & lachrymas innocentium & neminē consolatorē: nec posse resistere eorū violētie: cūctorū auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos q̄ viuentes: & feliciorem vtroq; iudicaui qui nec dum natus est: nec vidit mala que sub sole fiūt.

nō est auferre. ⁊ deus fecit vt timeāt
οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν
a facie ei⁹. Quod factū est iā est: ⁊ q̄
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Τὸ γενόμενον ἤδη ἐστί, καὶ ὅ-
cūq; vt fieret iā fuerūt ⁊ de⁹ ..
σα τοῦ γίνεσθαι ἤδη γέγονε καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν
ꝑsecutionē passus est. ⁊ adhuc vidi sub sole locū
διωκόμενον. καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τῆς
iudicij: illic impi⁹: ⁊ locū iustoꝝ: il-
κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐ-
lic impi⁹. dixi ego in corde meo. simul
κεῖ ὁ ἀσεβής. εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου. σὺν τὸν
iustū ⁊ simul impiū iudicabit deus. qm̄ tp̄s
δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός. ὅτι καιρὸς τῷ
omni rei ⁊ in oī opere il-
παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ παντὶ τῷ ποιήματι ἐ-
lic. dixi ego in corde meo: de loquela filio-
κεῖ. εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, περὶ λαλιᾶς τῶν υἱ-
rū hoīs. qm̄ discernet eos deus: ⁊
ῶν τοῦ ἀνθρώπου. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ
vt ostēdat ꝙ ipi bestie sunt. et eis oc-
τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί. καίγε αὐτοῖς συ-
cursus filioꝝ hoīs: ⁊ occursus
νάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συνάντημα τοῦ
bestie: occursus vnū eis. sicut mors hui⁹
κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνατος τούτου
sic mors isti⁹. ⁊ spūs vn⁹ omni-
οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶ-
bus: ⁊ qd āpli⁹ habuit homo p̄ter be-
σι, καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆ-
stiā? nihil. qm̄ cūcta vanitas. oīa
νος; οὐδέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. τὰ πάντα
ꝑgunt ad locū vnū: oīa facta sūt ex
πορεύεται εἰς τόπον ἕνα, τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ
puluere: ⁊ oīa ꝯuertunt in puluerē.
τοῦ χοός, καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν.
⁊ qs nouit spūꝫ filioꝝ hoīs: si ascē-
καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀνα-
dit ipē sursū? ⁊ spūm bestie si des-
βαίνει αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ κα-
cēdit ipē deorsū in terrā? ⁊ vidi ꝙ nō
ταβαίνει αὐτὸ κάτω εἰς τὴν γῆν; καὶ εἶδον ὅτι οὐκ
est bonū nisi qd letabit homo in opi-
ἔστιν ἀγαθὸν εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιή-
bus suis: qm̄ hoc pars ei⁹. qm̄ qs ducet e-
μασιν αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐ-
um vt videat in quo vtiq; fiat post eū.
τὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γένηται μετ' αὐτόν. Ca. 4.

Et versus sū ego ⁊ vidi cūctas
Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον συμπάσας τὰς
calūnias q̄ gerunt sub sole. ⁊ ecce
συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ
lachryma calūnias patientiū: ⁊ nō est eis
δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁ
cōsolator: ⁊ a manu calūniantiū e-
παρακαλῶν, καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐ-
os fortitudo: ⁊ nō est eis cōsolator. ⁊
τοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν. καὶ
laudaui ego simul mortuos q̄ iā mortui
ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τοὺς τεθνηκότας τοὺς ἤδη ἀπο-
sunt sup viuētes: q̄cūq; ipi viuūt vsq;
θανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως
nūc. ⁊ bon⁹ sup duos istos q̄cūq;
τοῦ νῦν. καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τούτους ὅστις
nōdū nat⁹ est: q̄ nō vidit simul opus malū
οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε σὺν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν
qd factū est sub sole:
τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

τ vidi ego oēm laborē. τ oēm
κὰι εἶδον ἐγὼ σύμπαντα τὸν μόχθον. κὰι σύμπασαν
fortitudinē operis. qm̄ hoc zelus viri ab
ἀνδρίαν τοῦ ϖοιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ
amico ſuo. et hoc vanitas τ ele=
τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καί γε τοῦτο ματαιότης κὰι προ
ctio ſpūs. ſtultꝰ cōplicauit manꝰ ſu=
αίρεσις πνεύματος. ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐ
as τ comedit carnes ſuas. bonū repletio
τοῦ κὰι ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ. ἀγαθὸν ϖλήρωμα
pugilli quietis ſup repletiones duoꝝ pugilloꝝ
δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ ϖληρώματα δύο δρακῶν
laboris τ electionis ſpūs. τ cōuerſus ſū
μόχθου κὰι προαιρέσεως ϖνεύματος. κὰι ἐπέστρεψα
ego τ vidi vanitatē ſub ſole. eſt vnꝰ τ
ἐγὼ κὰι εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἔστιν εἷς κὰι
nō eſt ſecundꝰ. et filiꝰ et frater nō
οὐκ ἔστι δεύτερος. καί γε υἱὸς καί γε ἀδελφὸς οὐκ
eſt ei. τ nō eſt finis oī labori ſuo.
ἔστιν αὐτῷ. κὰι οὐκ ἔστι ϖερασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐ
et oculꝰ eius nō replet diui=
τοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλού
tijs. Et cui ego laboro. τ fraudo aīaꝫ meā
του. Καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ. κὰι στερίσκω τὴν ψυχήν μου
a bonitate. et hoc vanitas τ occupa=
ἀπὸ ἀγαθοσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης κὰι περισπα
tio mala eſt. boni duo ſup vnū: quibꝰ eſt
σμὸς πονηρός ἐστιν. ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. οἷς ἔστιν
eis merces bona in labore eoꝝ. qm̄ ſi cecide=
αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν. ὅτι ἐὰν πέσω=
rint: vnꝰ eriget pticipē ſuū. τ ve ipſi
σιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. κὰι οὐαὶ αὐτῷ τῷ
vnicū ceciderit τ nō fuerit ſcd̄s vt erigat eū τ
ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος τοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν κὰι
ſi dormierint duo τ calor eis: τ vnꝰ quomō
ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο κὰι θέρμη αὐτοῖς, κὰι ὁ εἷς πῶς
calefiet? τ ſi victus fuerit vnus: duo ſtabūt cō=
θερμανθῇ; κὰι ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κα
tra eū: τ funiculus triplex nō cito
τέναντι αὐτοῦ, κὰι σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως
rūpetur. τ bonus puer paup τ ſapiēs ſu
ἀπορραγήσεται. κὰι ἀγαθὸς παῖς πένης κὰι σοφὸς ὑ=
per regē ſenē τ ſtultū q̄ nō nouit
πὲρ βασιλέα πρεσβύτερον κὰι ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ
pcauere vltra. qm̄ de domo vinculoꝝ exibit
προσέχειν ἔτι. ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται
ad regnādū. qm̄ et in regno ſuo natus ē
τοῦ βασιλεῦσαι. ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη
paup. Uidi cūctos viuētes q̄ ambu
πένης. Εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπα=
lant ſub ſole. cū adoleſcēte ſecun
τοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέ
do: q̄ reſurget pro eo. nō eſt finis
ρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ' αὐτοῦ. οὐκ ἔστι ϖερασμὸς τῷ
omni pplo omnibꝰ quicūq fuerūt ante eos.
παντὶ λαῷ τοῖς πᾶσιν ὅσοι ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν.
et vltimi nō letabunt in eo. qm̄ et
καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐν αὐτῷ. ὅτι καὶ
hoc vanitas τ electio ſpūs. cuſtodi
γε τοῦτο ματαιότης κὰι προαίρεσις ϖνεύματος. φύλαξαι
pedē tuū in q̄ vtiq ābulaueris ī domū dei. τ pro
τὸν πόδα σου ἐν ᾧ ἂν πορεύῃ εἰς οἶκον θεοῦ. κὰι ἐγ=
pe vt audias ſup donū ſtultoꝝ ſacrificiū tuū.
γὺς τοῦ ἀκούειν ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου.
qm̄ nō ſunt ſciētes facere bonū.
ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες τοῦ ϖοιῆσαι κακόν. Ca. 5.
NE feſtines in ore tuo. τ cor tuū
Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. κὰι καρδία σου
ne pperet efferre ſmonē ante faciē
μὴ ταχυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου
dei. qm̄ deus
τοῦ θεοῦ. ὅτι ὁ θεὸς

Rurſum contēplatꝰ ſum oēs labores hoim: & induſtrias animaduerti patere inuidie pximi. Et in hoc ergo vanitas: & cura ſupflua eſt. Stultꝰ cōplicat manus ſuas & comedit carnes ſuas dicēs. Meliꝰ eſt pugillus cuꝫ requie: q̄ plena vtraq manus cum labore & afflictiōe animi. Conſiderās repperi & aliam vanitatē ſub ſole. Vnus eſt & ſecundum nō habet: nō filiū nō fratrem: & tn̄ laborare non ceſſat: nec ſatiantur oculi eius diuitiis: nec recogitat dicens. Cui laboro: & fraudo animā meā bonis. In hoc quoq vanitas eſt & afflictio peſſima. Melius eſt ergo duos eſſe ſimul q̄ vnū: habent eni emolumentum ſocietatis ſue. Si vnus ceciderit: ab altero fulcietur. Ve ſoli quia cum ceciderit nō habet ſubleuantē ſe. Et ſi dormierint duo: fouebuntur mutuo. Vnus quomodo calefiet? Et ſi quiſpiā preualuerit contra vnum: duo reſiſtent ei. Funiculus triplex difficile rumpitur. Melior eſt puer pauper & ſapiens rege ſene & ſtulto: qui neſcit preuidere in poſterum: quod de carcere cathenisq interdū qs egrediatur ad regnū: & alius natus in regno inopia conſumatur. Vidi cunctos viuentes qui ambulant ſub ſole cum adoleſcente ſecundo qui conſurget pro eo. Infinitus numerus eſt populi omnium qui fuerunt ante eum: & qui poſtea futuri ſunt non letabuntur in eo. Sed & hoc vanitas & afflictio ſpiritus. Cuſtodi pedem tuum ingrediens domum dei: & appropinqua vt audias. Multo eni melior eſt obediētia q̄ ſtultorum victime: qui neſciunt quid faciunt mali.

5.

NE temere qd loq̄ris: neq cor tuū ſit velox ad pferendū ſermonem coram deo. Deus enim

וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת כָּל עָמָל וְאֵת כָּל
כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה, כִּי הִיא קִנְאַת
אִישׁ מֵרֵעֵהוּ, גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת
רוּחַ׃ הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת יָדָיו, וְאֹכֵל
אֶת בְּשָׂרוֹ׃ טוֹב מְלֹא כַף נָחַת,
מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל וּרְעוּת רוּחַ׃
וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן
וָאָח אֵין לוֹ, וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ,
גַּם עֵינָיו לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר, וּלְמִי
אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת נַפְשִׁי מִטּוֹבָה,
גַּם זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן רָע הוּא׃ טוֹבִים
הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם
שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם׃ כִּי אִם יִפֹּלוּ,
הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, וְאִי לוֹ
הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃
גַּם אִם יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם,
וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם׃ וְאִם יִתְקְפוֹ
הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ, וְהַחוּט
הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק׃ טוֹב
יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם, מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל,
אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃ כִּי
מִבֵּית הַסּוּרִים יָצָא לִמְלֹךְ, כִּי גַּם
בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ׃ רָאִיתִי אֶת
כָּל הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד
תַּחְתָּיו׃ אֵין קֵץ לְכָל הָעָם לְכֹל
אֲשֶׁר הָיָה לִפְנֵיהֶם, גַּם הָאַחֲרוֹנִים
לֹא יִשְׂמְחוּ בוֹ, כִּי גַם זֶה הֶבֶל
וְרַעְיוֹן רוּחַ׃ שְׁמֹר רַגְלֶיךָ כַּאֲשֶׁר
תֵּלֵךְ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים, וְקָרוֹב
לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח, כִּי
אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע׃
אַל תְּבַהֵל עַל פִּיךָ,

Cap. v.

וְלִבְּךָ אַל יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָבָר
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, כִּי הָאֱלֹהִים

רָעָה
כָּסַל
נוּחַ
שׁוּב רָאָה
שָׁנָה
שָׂבַע
חָסַר
עָנָה רוּעַ
שָׁנָה
נָפַל
קוּם
שָׁנָה
שָׁכַב חָמַם
תָּקַף
עָמַד
שָׁלַשׁ נָתַק
סָכַן
זָהַר
אָסַר
יָלַד רוּשׁ
רָאָה הָלַךְ
עָמַד
פָּנָה
שָׂמַח
רָעָה
הָלַךְ
נָתַן כָּסַל
יָדַע עָשָׂה
רוּעַ
בָּהַל פֶּה
מָהַר יָצָא
פָּנָה

Pritiua.heb.	Tex.heb.
	בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל הָאָרֶץ עַל כֵּן
הָיָה בּוֹא	יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים: כִּי בָּא הַחֲלוֹם
חָלַם עָנָה	בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב
נָדַר	דְּבָרִים: כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים
אָחַר	אַל תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ
	בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר תִּדֹּר שַׁלֵּם:
	טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא
שָׁלַם נָתַן	תְשַׁלֵּם: אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא
חָטָא אָמַר	אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי
לָאַךְ קָצַף	הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף
	הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת
עָשָׂה	מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת
רָבָה	וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת
רוּשׁ	הָאֱלֹהִים יְרָא: אִם עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל
שָׁפַט רָאָה	מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַמְּדִינָה אַל
דִּין תָּמַהּ	תִּתְמַהּ עַל הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל
	גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם: וְיִתְרוֹן
עָבַד	אֶרֶץ בַּכֹּל הוּא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד:
שָׂבַע	אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי
הָמַן בּוֹא	אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם זֶה
רָבָה אָכַל	הָבֶל: בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ
רָאָה	וּמַה כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם רְאוּת
מָתַק יָשַׁן	עֵינָיו: מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם
רָבָה אָכַל	מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכֵל וְהַשָּׂבָע
עָשַׁר נוּחַ	לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן:
יָשַׁן רוּעַ	יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת
חָלָה רָאָה	הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו
שָׁמַר עָנָה	לְרָעָתוֹ: וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן
יָלַד מְאֹם	רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה:
עָרַם	כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם
שׁוּב הָלַךְ	יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא וּמְאוּמָה לֹא
בּוֹא נָשָׂא	יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ: וְגַם זֹה
	רָעָה חוֹלָה כָּל עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ
עָמַל	וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ: גַּם
יוֹם	כָּל יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס הַרְבֵּה
חָלָה	וְחָלְיוֹ וָקָצֶף: הִנֵּה אֲשֶׁר רָאִיתִי

in celo & tu super terram: idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequũtur somnia: & in multis sermonibus inuenietur stulticia. Si quid vouisti deo: ne moreris reddere. Displicet enĩ deo infidelis & stulta ꝓmissio. Sꝫ quodcunqꝫ voueris redde. Multoqꝫ melius est nõ vouere: q̃ post votũ ꝓmissa nõ reddere. Ne dederis os tuũ vt peccare facias carnem tuam: neqꝫ dicas coram angelo non est prouidẽtia: ne forte iratus deus contra sermones tuos dissipet cuncta opa manuũ tuarũ. Vbi multa sunt sõnia: plurime sunt vanitates & sermões ĩnumeri. Tu vero deũ time. Si videris calũnias egenorũ & violenta iudicia & subuerti iustitiã in prouincia: non mireris super hoc negocio: quia excelso excelsior est alius: & sup hos quoqꝫ eminẽtiores sunt alii: & ĩsup vniuerse terre rex imperat seruienti. Auarus non implebitur pecunia: & qui amat diuitias fructũ nõ capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe sunt opes: multi qui comedunt eas. Et quid ꝓdest possessori nisi q̃ cernit diuitias oculis suis. Dulcis ẽ somnus operãti siue parum siue multũ comedat: saturitas autem diuitis non sinit eum dormire. Est & alia ĩfirmitas pessima quam vidi sub sole. Diuitie cõseruate in malũ domini sui. Pereunt enim in afflictione pessima. Generauit filiũ q in summa egestate erit. Sicut egressus ẽ nudus de vtero matris sue: sic reuertetur: & nihil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus ĩfirmitas. Quõ venit sic reuertetur. Quid ergo ꝓdest ei quod laborauit ĩ vẽtũ? Cũctis dieb⁹ vite sue cõedit in tenebris & in curis multis & ĩ erũna atqꝫ tristicia. Hoc itaqꝫ visũ ẽ

in celo sursuz. ꝛ tu sup terrã: iccirco sint
ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τούτῳ ἔσω
ſmones tui pauci. Quĩ aduenit insõniũ i
σαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι. Ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐ
multitudine tẽptationis: ꝛ vox stulti in multitudie se
πλήθει πειρασμοῦ, καὶ φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λό
monũ. quolocũqꝫ voueris votũ deo: ne mozeris vt red
γων. καθὼς ἂν εὔξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀπο
das illud: qm̃ nõ est volũtas in stultis: tu igi
δοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὖν
quecũqꝫ voueris redde. bonũ nõ vouere te q̃ vouis
ὅσα εὔξῃ ἀπόδος. ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξα
se te ꝛ nõ reddere. ne dederis os tuũ vt
σθαί σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι. μὴ δῶς τὸ στόμα σου τοῦ
peccare facias carnẽ tuã ꝛ ne dixeris ãte fa
ἐξαμαρτεῖν τὴν σάρκα σου καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώ
ciẽ dei: q̃ ignorãtia est: ne irascat de
που τοῦ θεοῦ, ὅτι ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸ
sup vocẽ tuã: ꝛ dissipet opa manuũ tuaꝝ.
ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ διαφθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου.
qm̃ in multitudine sõnioꝝ ꝛ vanitatũ ꝛ ſmonũ
ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων
multoꝝ: qm̃ simul deũ time: si calũniã pau
πολλῶν, ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ, ἐὰν συκοφαντίαν πέ
peris ꝛ rapinã iudicij ꝛ iusticie videris in
νητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν
regiõe: ne mireris sup re. qm̃ excelsus su
χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι. ὅτι ὑψηλὸς ἐ
per excelsum custodiet ꝛ excelsi sup ipos: ꝛ abũ
πάνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ περισ
dantia terre in oĩ est rex agri la
σεία γῆς ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασ
borati. diligẽs argentũ nõ implebit argẽto. ꝛ
μένου. ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου. καὶ
qs dilexit in multitudie ei⁹ germẽ: et hoc
τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτοῦ γέννημα, καί γε τοῦτο
vanitas. in multitudie bonitatis multiplicati sunt
ματαιότης. ἐν πλήθει τῆς ἀγαθωσύνης ἐπληθύνθησαν οἱ
comedẽtes eã. ꝛ q̃ fortitudo illi q̃ ab ea: Quĩ
ἔσθοντες αὐτήν. καὶ τίς ἀνδρεία τῷ παρ᾽ αὐτῆς; Ὅτι
ꝑncipiũ vidẽdi oculi ei⁹. dulcis somn⁹
ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. γλυκὺς ὕπνος τοῦ
serui si paꝝ ꝛ si multũ comedet: ꝛ reple
δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται, καὶ τῷ ἐμπλη
to ditari. nõ est q̃ dimittat eũ vt dormi
σθέντι τοῦ πλουτῆσαι. οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνῶ
at. est ĩfirmitas quã vidi sub sole: diuitie ser
σαι. ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλοῦτος φυ
uate illi q̃ ab eis in malitiã ei⁹ ꝛ peri
λασσόμενος τῷ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολεῖ
bũt diuitie ei⁹: ille in occupatione mala:
ται ὁ πλοῦτος αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ,
ꝛ gñauit filiũ: ꝛ nõ est in manu ei⁹ quicq̃:
καὶ ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν,
sicut egress⁹ ẽ de vtero matris sue nud⁹ re
καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐπι
uertet vt eat vt venit ꝛ nihil accipiet in
στρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν
labore suo: vt eat in manu sua: et hoc
μόχθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῇ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καί γε τοῦ
mala infirmita. sicut em̃ aduenit: sic ꝛ
το πονηρὰ ἀρρωστία. ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ
abibit. ꝛ que abundãtia ei⁹ qua laborat in
ἀπελεύσεται. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς
ventũ: et cũcte dies ei⁹ in tenebris ꝛ
ἄνεμον; καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει καὶ
in luctu ꝛ ĩdignatiõe multa ꝛ ĩfirmitate ꝛ ira.
ἐν πένθει καὶ θυμῷ πολλῷ καὶ ἀρρωστίᾳ καὶ χόλῳ.
ecce qd vidi
ἰδοὺ ὃ εἶδον

ego bonū: qđ est bonū comedere ⁊ bibere
ἐγὼ ἀγαθόν, ὅ ἐστι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν
⁊ videre bonitatē in oī labore eius
καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθωσύνην ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ
quo vtiqꝫ laborauerit sub sole numerꝫ dierꝫ vite sue
ὃ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐ-
quos dedit ei deus: qm̄ hoc pars illi⁹.
τοῦ ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
et oīs homo cui dedit ipi deus: diui-
καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦ-
tias ⁊ substātiā: ⁊ potestatē dedit ei vt co-
τον καὶ ὑπάρχοντα, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φα-
medat ab eo: ⁊ vt accipiat partē suā ⁊ vt
γεῖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ καὶ τοῦ
letet in labore suo. hoc donū dei est:
εὐφρανθῆναι ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐστίν,
qm̄ nō multū recordabit dierꝫ vite sue:
ὅτι οὐ πολλὰ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐ-
qm̄ deus occupat illū in letitia cor-
τοῦ, ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδί-
dis eius.
ας αὐτοῦ.

Ca.6.

Est malitia quā vidi sub sole. ⁊ multa est
Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐστιν
apud hoīes. vir cui dabit ei deus diuitias
παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον
⁊ substantiā ⁊ gl'iam ⁊ nō est priuās
καὶ ὑπάρχοντα καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ
aīam ei⁹ ab oībus q̄ desiderabit. ⁊ nō tribuet
ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει. καὶ οὐκ ἐξου-
potestatē ei deus vt comedat ex eo. qm̄ vir
σιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ
extrane⁹ comedet illud: et hoc vanitas ⁊ in-
ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ ἀρ-
firmitas mala est. si genuerit vir centū: ⁊
ρωστία πονηρά ἐστιν. ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, καὶ
annos plures viuet: ⁊ multitudo erūt di-
ἔτη πολλὰ ζήσεται, καὶ πλῆθος ὅτι ἔσονται ἡμέ-
es annorꝫ ei⁹: ⁊ aīa ei⁹ nō replebit a
ραι ἐτῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ
bonitate. et sepultura nō fuit ei: dixi
ἀγαθωσύνης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, εἶπα
bonū sup illū abortiu⁹. qm̄ in vanitate
ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα. ὅτι ἐν ματαιότητι
venit ⁊ in tenebris pgit ⁊ in tenebris nomē ei⁹
ἦλθε καὶ ἐν σκότει πορεύεται καὶ ἐν σκότει ὄνομα αὐ-
operiet: et solē nō vidit ⁊ nō nouit
τοῦ καλυφθήσεται, καί γε ἥλιον οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἔγνω
requietes huic sup hūc ⁊ si vixit mil-
ἀναπαύσεις τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον καὶ εἰ ἔζησε χι-
le ānis. redit⁹ ⁊ bonitatē nō vidit. nō-
λίων ἐτῶν. καθόδους καὶ ἀγαθωσύνην οὐκ εἶδε. μὴ
ne in locū vnū oīa ibunt: oīs la-
οὐκ εἰς τόπον ἕνα τὰ πάντα πορεύσεται; πᾶς μόχ-
bor hoīs in os ei⁹: et aīa nō im-
θος ἀνθρώπου εἰς στόμα αὐτοῦ, καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πλη-
plebit. qm̄ q̄ abundātia sapiēti sup stultū:
ρωθήσεται. ὅτι τίς περισσεία τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα;
qm̄ pauper nouit ire cōtra vitā.
διότι ὁ πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.
bona visio oculorꝫ superambulās aīe. et
ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ. καί
hoc vanitas ⁊ electio spūs. si qđ
γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. εἴ τι
fuit iā vocatū ē nomē ei⁹. ⁊ notū est qđ
ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐγνώσθη τί
est homo: ⁊ nō poterit vt iudicet cū
ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ
forti sup ipm. qm̄ sunt
τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν. ὅτι εἰσὶ

mihi bonum vt comedat quis & bibat & fruatur leticia ex labore suo quo laborauit ipse sub sole numero dierum vite sue quos dedit ei deus: & hec est pars illius. Et omni homini cui dedit deus diuitias atqꝫ substantiam potestatēqꝫ ei tribuit vt comedat ex eis & fruatur parte sua & letetur de labore suo: hoc ē donū dei. Non enim satis recordabitur dierum vite sue: eo q deus occupet delitiis cor eius. 6.

Est & aliud malum quod vidi sub sole & quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias & substantiam & honorem & nihil deest anime sue ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo: sed homo extrane⁹ vorabit illud. Hoc vanitas & magna miseria ē. Si genuerit qspiā centū liberos & vixerit multos ānos & plures dies etatis habuerit: & anima illius nō vtatur bonis substantie sue: sepulturaqꝫ careat: de hoc ego pronuncio q melior illo sit abortiuus. Frustra eniꝫ venit & pergit ad tenebras: & obliuione delebitur nomen eius. Non vidit solē neqꝫ cognouit distantiā boni & mali: etiam si duobus milibus annis vixerit & non fuerit pfruitus bonis. Nōne ad vnū locū properāt oīa? Oīs labor hoīs in ore eius: sed anima eius nō implebitur. Quid habet amplius sapiens a stulto: & quid pauper nisi vt pgat illuc vbi est vita. Meli⁹ ē videre qđ cupias: q̄ desiderare qđ nescias. Sed & hoc vanitas est: & p̄sumptio spūs. Qui futurus est iā vocatū est nomē eius: & scitur q homo sit: & non possit contra fortiorem se in iudicio cōtendere.

אֲנִי טוֹב אֲשֶׁר יָפֶה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּו
אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי
הוּא חֶלְקוֹ׃ גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר
נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים
וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת
חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת
אֱלֹהִים הִיא׃ כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר
אֶת יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה
בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃

Cap.vj.

יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא
עַל הָאָדָם׃ אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ
הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד
וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר
יִתְאַוֶּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים
לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ
זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רַע הוּא׃ אִם יוֹלִיד
אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה
וְרַב שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא
תִשְׂבַּע מִן הַטּוֹבָה וְגַם קְבוּרָה לֹא
הָיְתָה לּוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ
הַנָּפֶל׃ כִּי בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ
וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃ גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא
רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃
וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה
לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל
הוֹלֵךְ׃ כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם
הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃ כִּי מַה יּוֹתֵר
לֶחָכָם מִן הַכְּסִיל מַה לֶּעָנִי
יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃ טוֹב מַרְאֵה
עֵינַיִם מֵהֲלָךְ נָפֶשׁ גַּם זֶה הֶבֶל
וּרְעוּת רוּחַ׃ מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא
שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר הוּא אָדָם וְלֹא
יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ

שָׁתָה
סָפַר חָיָה
שָׁלַט נָשָׂא
נָתַן
רָבָה זָכַר
עָנָה
רוּעַ
נָתַן
כָּבַד
אָוָה שָׁלַט
אָכַל
חָלָה יָלַד
שָׁנָה רָבָה
חָיָה הָיָה
שָׂבַע קָבַר
הָיָה
בּוֹא
כָּסָה
נוּחַ
קוּם
הָלַךְ כָּה
מָלֵא יָתַר
כָּסַל עָנָה
יָדַע רָאָה
רָעָה קָרָא
יָדַע
יָכֹל דּוּן
תָּקַף

דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל רָבָה
Cap.vij. מַה יֹּתֵר לָאָדָם׃
כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה טּוֹב לָאָדָם יָדַע
בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם סָפַר יוֹם
כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי יַגִּיד לָאָדָם מַה עָשָׂה נָגַד
יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ טוֹב הָיָה
שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת
מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית יָלַד הָלַךְ
אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה שָׁתָה
בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי חָיָה
יִתֵּן אֶל לִבּוֹ׃ טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק נָתַן שָׂחַק
כִּי בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב׃ לֵב חֲכָמִים רוּעַ פָּנָה
בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית יָטַב כָּסַל
שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם
מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ כִּי שׁוּר
כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחוֹק
הַכְּסִיל וְגַם זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק
יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה׃ הָלַל אָבַד
טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב נָתַן
אֶרֶךְ רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל תְּבַהֵל בָּהַל
בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק כָּעַס
כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל תֹּאמַר מֶה הָיָה נוּחַ אָמַר
שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים יוֹם הָיָה
מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ
עַל זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה
וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל רָאָה
הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת יָדַע
הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃ רְאֵה אֶת חָיָה
מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן עָשָׂה יָכֹל
אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃ בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה
בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת זֶה רוּעַ
לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל
דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו לֹא מָצָא
מְאוּמָה׃ אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי מְאֹם רָאָה
יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע צָדַק
מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה אָבַד הָיָה
רָבָה

Verba sunt plurima: multamq; in disputādo habē tia vanitatem. 7.

Quid necesse est hoī maiora se q̄rere cū ignorat qd cōducat sibi in vita sua numero dierū peregrinatiōis sue: & tp̄e qd velut vmbra p̄terit. Aut qs ei poterit indicare quid post eū futurum sub sole sit. Melius est nomē bonū q̄ vnguēta p̄ciosa: & dies mortis die natiuitatis. Melius est ire ad domum luctus q̄ ad domū conuiuii. In illa enī finis cunctorꝝ ammonetur hoim: & viuens hō cogitat qd futurū sit. Melior est ira risu: qa p tristiciā vultus corrigitur anim⁹ delinquētis. Cor sapientiū vbi tristitia est: & cor stultorꝝ vbi letitia. Melius est a sapiente corripi: q̄ stultorum adulatione decipi: quia sicut sonitus spinarꝝ ardētium sub olla: sic risus stulti. Sed & hoc vanitas. Calumnia conturbat sapientem & perdet robut cordis ei⁹. Melior est finis oratiōis q̄ principium. Melior ē patiens arrogante. Ne sis velox ad irascēdum: quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas. quid putas cause est q̄ priora tempora meliora fuere q̄ nunc sunt: Stulta enī est huiuscemodi interrogatio. Vtilior est sapientia cum diuitiis & magis p̄dest videtib⁹ solem. Sicut enī p̄tegit sapia sic p̄tegit pecunia. Hoc aūt plus habet eruditio & sapia q̄ vitam tribuūt possessori suo. Cōsidera opera dei q̄ nemo possit corrigere quem ille despexerit. In die bona fruere bonis: & malam diem precaue. Sicut enim hanc sic & illam fecit deus: vt non inueniat homo cōtra eum iustas q̄rimonias. Hec quoq; vidi i die vanitatis mee. Iustus perit in iusticia sua: & impius multo viuit tp̄e i malicia sua. Noli eē iust⁹ multū

ſmones multi implentes vanitatem.
λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα. Ca. 7
Quid abundās homini: qm̄ qs nouit qd bo-
Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγα-
nū homini in vita ei⁹: nūerꝝ dierꝝ vite
θὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς
vanitatis eoꝝ: ⁊ fecit eas in vmbra: qm̄
ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι
qs nunciabit homini: qd erit post eū sub
τίς ἀγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ
sole: bonū nomē sup oleū bonū: ⁊ dies
τὸν ἥλιον; ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα
mortis sup diē gnationis ei⁹. bonū ire
τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. ἀγαθὸν πο-
in domū luct⁹ q̄ ire in domū
ρευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον
cōuiuij. qm̄ hic finis oīs hois:
πότου. καθότι τοῦτο τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου,
⁊ viuēs dabit bonū in coꝛ ei⁹. Bonū
καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. Ἀγαθὸν
ira sup risuz: qm̄ in malitia vult⁹ boni-
θυμὸς ὑπὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυν-
ficabit coꝛ. coꝛ sapiētū in domo luct⁹: ⁊ coꝛ
θήσεται καρδία. καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρ-
stultoꝝ in domo letitie. bonū audire
δία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. ἀγαθὸν τοῦ ἀκοῦσαι
correptionē sapiētis sup viꝝ audientē cātū stulto-
ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρό-
rū. qm̄ sicut sonit⁹ spinaꝝ sub lebete: sic
νων. ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕ-
risus stultoꝝ: et hoc vanitas.
τως ὁ γέλως ὁ τῶν ἀφρόνων, καί γε τοῦτο ματαιότης.
qm̄ calūnia circūfert sapiētē: ⁊ perdit
ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, καὶ ἀπολλύει τὴν
coꝛ gnositatis ei⁹. bon⁹ finis ſmonū sup prin-
καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ. ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρ-
cipiū ei⁹. bonū patiēs sup excelsum spiri-
χὴν αὐτοῦ. ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύμα-
tu. ne sis velox in spū tuo ad irascendū. qz
τι. μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι. ὅτι
ira in sinu stultoꝝ requiescet. ne dicas qd fu-
θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται. μὴ εἴπῃς τί ἐγέ-
it. qm̄ dies pores fuerūt bone sup has.
νετο. ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύ-
qz nō in sapia interrogasti de hoc. bo-
τας. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ τούτου. ἀγα-
na sapia cū distributiōe ⁊ abūdantia cōtēplātibus
θὴ σοφία μετὰ κληροδοσίας καὶ περίσσεια τοῖς θεωροῦ-
b⁹ solē. qm̄ in vmbra ei⁹ sapia sicut vmbra pe-
σι τὸν ἥλιον. ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ τοῦ ἀρ-
cunie. ⁊ abundātia cognitionis sapiētie viuere faciet
γυρίου. καὶ περίσσεια γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει
eū q̄ ab ea. vide opera dei. qm̄ qs
τὸν παρ' αὐτῆς. ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ. ὅτι τίς
poterit vt ornet quē vtiq; de⁹ p̄uerterit eū.
δυνήσεται τοῦ κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν.
in die bonitatis viue in bono ⁊ vide in die
ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ
malitie. vide et hoc p̄sonās huic fecit
κακίας. ἴδε καί γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν
deus de locutione. ne īueniat homo post eū
ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς. ἵνα μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐ-
qcq̄. oīa vidi in dieb⁹ vanitatis
τοῦ μηδέν. σύμπαντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός
mee. Est iustus q̄ perit in iusticia sua: ⁊ est
μου. Ἔστι δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν
impi⁹ p̄manēs in malitia sua. ne sis iust⁹
ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. μὴ γίνου δίκαιος
multū
πολύ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

τ ne ſapias ſuperflua: nequādo obſtupeſcas. ne ipie
καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῇς· μὴ ἀσε
agas multū: τ ne ſis dur⁹: ne moriaris in
βήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν
nō tpe tuo. bonū inherere te in hoc. et
οὐ καιρῷ σου· ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ· καί
ab hoc ne ꝯtamines manū tuā: qm̄ timenti
γε ἀπὸ τούτου μὴ μιάνῃς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβου
bus deū exibunt oia. ſapia adiuua
μένοις τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα· ἡ σοφία βοηθή
bit ſapiētē ſup decē potētes exñtes in
σει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζοντας τοὺς ὄντας ἐν
ciuitate. qm̄ homo nō eſt iuſt⁹ in terra:q̄
τῇ πόλει· ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς
faciet bonū τ nō peccabit. et in om=
ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται· καί γε εἰς πάν=
nes ſmones quos loquenf: ne poſueris cor tuū:
τας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου,
vt nō audias ſeruū tuū maledicētē tibi.
ὅπως μὴ ἀκούσῃς τοῦ δούλου σου καταρωμένου σε.
qm̄ multoties malignaf in te τ modis multis
ὅτι πλειστάκις πονηρεύεταί σε καὶ καθόδους πολλὰς
male afficiet cor tuū: qm̄ vt et tu maledixiſti
κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηράσω
alijs: oia hec tētaui in ſapia. di
ἑτέρους, πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ· εἶ
xi: ſapiēs efficiar. τ ipa elōgata eſt a me lon
πα, σοφισθήσομαι· καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ μα=
ge ſup q̄ erat: τ pfunda pfunditas: q̄s iueniet eā:
κρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς εὑρήσει αὐτό·
Luſtraui ego τ cor meū vt cognoſcerē τ
Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ
vt ꝯſiderarē τ vt q̄rerem ſapiam τ ratio
τοῦ κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆ
nē τ vt cognoſcerē impij ſtultitiā τ turbulen
φον καὶ τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχληρί=
tiā τ circulationē. τ inuenio ego eā amario
αν καὶ περιφοράν· καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν πικροτέ
rē ſuper mortē. ſimul mulierē que eſt laquei
ραν ὑπὲρ θάνατον· σὺν τὴν γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρευ
uenatoꝝ: τ ſagene cor eius: vincula in man⁹
ματα, καὶ σαγῆναι καρδία αὐτῆς, δεσμὸς εἰς χεῖρας
illi⁹. bon⁹ ante faciē dei auferef ab
αὐτῆς· ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ'
ea: τ peccans cōprehendef in ea. ecce
αὐτῆς, καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. ἴδε
hoc inueni dixit eccleſiaſtes. vna vna vt iueniā
τοῦτο εὗρον εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής· μία τῇ μιᾷ εὑρεῖν
rationē: quā queſiuit aīa mea. τ nō inueni:
λογισμόν, ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου· καὶ οὐχ εὗρον,
τ hoiem vnū de mille repperi. τ mulierē in
καὶ ἄνθρωπον ἕνα ἀπὸ χιλίων εὗρον· καὶ γυναῖκα ἐν
oib⁹ his nō inueni. ſed ecce hoc inueni q̄d
πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον. πλὴν ἴδε τοῦτο εὗρον ὃ
fecit deus ſimul hoiem rectū. τ ipi q̄ſi=
ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ· καὶ αὐτοὶ ἐζή
erūt ꝯſiderationes multas. q̄s nouit ſapiētes τ q̄s
τησαν λογισμοὺς πολλούς· τίς οἶδε σοφοὺς καὶ τίς
nouit ſolutionē verbi.
οἶδε λύσιν ῥήματος.

C.8.

Sapiētia hois illuminabit vultū eius: τ
Σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ
inuerecūd⁹ facie ſua odio hēbif: os regis
ἀναιδὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται· στόμα βασιλέ=
obſerua: τ de ſmone iuramēti dei ne feſti=
ως φύλαξον, καὶ περὶ λόγου ὅρκου θεοῦ μὴ σπουδά
nes a facie ei⁹ ābulaueris: ne
σῃς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ, μὴ

Trāſla.B.Hie.

neq̧ plus ſapias q̄ neceſſe ē: ne obſtupeſcas. Ne impie agas multū & noli eſſe ſtultus: ne moriaris in tēpore non tuo. Bonum eſt te ſuſtentare iuſtum: ſed ab illo ne ſubtrahas manū tuam: quia qui timet deū nihil negligit. Sapientia cōfortauit ſapientem ſuper decem principes ciuitatis. Non eſt enim hō iuſtus in terra qui faciat bonū & nō peccet. Sed & cunctis ſermonibus qui dicūtur ne accomodes cor tuum: ne forte audias ſeruum maledicentem tibi. Scit enim conſcientia tua: quia & tu crebro maledixiſti aliis. Cuncta tentaui in ſapientia. Dixi: ſapiens efficiar: & ipſa longius receſſit a me multo magis q̄ erat. Et alta pfunditas: quis inueniet eā. Luſtraui vniuerſa animo meo vt ſcirē & cōſiderarē & quererē ſapiētiā & rationē: & vt cognoſcerē ipietatē ſtulti & errorem imprudentium. Et inueni amariorem morte mulierem: que laqueus venatoꝝ eſt: & ſagena cor ei⁹. Vincula ſūt manus illi⁹. Qui placet deo: effugiet illā: qui aūt peccator eſt capietur ab illa. Ecce hoc iueni dixit eccleſiaſtes: vnum & alterum vt inuenirem rationem: quā adhuc querit anima mea & nō inueni. Virum de mille vnum reperi: mulierem ex omnibus non inueni. Solummodo hoc inueni q̄ fecerit deus hominē rectum: & ipſe ſe infinitis miſcuerit queſtionibus. Quis talis vt ſapiens eſt. Et quis cognouit ſolutionem verbi?

8.

Sapientia hoīs lucet in vultu ei⁹: & potētiſſimus faciē illius cōmutabit. Ego os regis obſeruo & p̄cepta iuramēti dei: ne feſtines recedere a facie eius: neq̧

Tex.he.Eccles.viij. Pritiua.heb.

וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃	חכם יתר
אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל תְּהִי סָכָל	שמם רשע
לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר	מות
תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת	אחז נוח
יָדֶךָ כִּי יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת	
כֻּלָּם׃ הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה	עזז
שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי אָדָם	שלט היה
אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב	עשה
וְלֹא יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר	חטא
יְדַבֵּרוּ אַל תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא	דבר
תִשְׁמַע אֶת עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַם	שמע קלל
פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם	רבב
אַתָּ קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל זֹה נִסִּיתִי	נסה
בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא	חכם
רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה	רחק
וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי	מצא סבב
אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ	ידע
חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל	
וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי	הלל מצא
מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא	מרר איש
מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים	צוד אסר
יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט	פנה מלט
מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ׃ רְאֵה	חטא לכד
זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת	
לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ אֲשֶׁר עוֹד	
בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם	
אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל	
אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד רְאֵה זֶה	בדד
מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים	
אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ	
חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃ מִי כְּהֶחָכָם וּמִי	רבב
יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר׃	ידע
חָכְמַת אָדָם תָּאִיר	Ca. viij.
פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי	אור פנה
מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת	עזז שנה
אֱלֹהִים׃ אַל תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל	פה שבע
	בהל הלך

תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל אֲשֶׁר עמד רוע
יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר דְּבַר מֶלֶךְ חפץ עשה
שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה׃ אמר
שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע שמר צוה
וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם׃ כִּי שפט
לְכָל חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי
רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו׃ כִּי אֵינֶנּוּ
יֹדֵעַ מַה שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה היה
מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם שַׁלִּיט נגד שלט
בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת הָרוּחַ וְאֵין כלא
שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת שלח
בַּמִּלְחָמָה וְלֹא יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת לחם מלט
בְּעָלָיו׃ אֶת כָּל זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן ראה נתן
אֶת לִבִּי לְכָל מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עשה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט
הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃ וּבְכֵן רוע
רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ בוא
וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ קום קדש
בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן עָשׂוּ גַּם זֶה הָבֶל׃ הלך שכח
אֲשֶׁר אֵין נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה
הָרָעָה מְהֵרָה עַל כֵּן מָלֵא לֵב
בְּנֵי הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃
אֲשֶׁר חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ מאה ארך
לוֹ כִּי גַּם יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה ידע היה
טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ ירא
מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לֹא יִהְיֶה לָרָשָׁע
וְלֹא יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יום
יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃ יֶשׁ הֶבֶל פנה
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה צדק נגע
הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ
אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי
שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃ וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת גם
הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכוֹל
וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ שתה שמח לוה

pmaneas in opere malo: quia omne quod voluerit faciet: & sermo illius potestate plenus est: nec dicere ei quisq̄ pōt: q̄re ita facis? Qui custodit p̄ceptū non experietur quicq̄ mali. Tēpus & r̄nsionē cor sapiētis intelligit. Omi negocio tp̄s est: & opportunitas & multa homīs afflictio: quia ignorat preterita: & futura nullo scire pōt nuncio. Non est in hoīs potestate prohibere spiritum: nec habet ptātē in die mortis: nec sinitur qescere ingruēte bello: neq̄ saluabit impietas impiū. Omnia hec cōsideraui & dedi cor meū in cunctis operibus que fiunt sub sole. Interdū dominatur homo homini in malū suum. Vidi impios sepultos q etiam cum adhuc viuerēt in loco sancto erant: & laudabantur in ciuitate quasi iustorū operū. Sed & hoc vanitas est. Etenim quia non profertur cito contra malos sententia: absq̄ timore vllo filii hominū perpetrant mala. Attamen peccator ex eo q̄ cēties facit malū & p patientiā sustentatur: ego cognoui q̄ erit bonum timentibus deū qui verentur faciem eius. Non sit bonum impio: nec plongētur dies eius sed q̄si vmbra transeāt: q non timet faciem dei. Et est alia vanitas que fit super terram. Sunt iusti quibus mala pueniūt quasi opera egerint impiorum: & sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant. Sed & hoc vanissimum iudico. Laudaui igitur leticiam q̄ nō esset homini bonum sub sole nisi q̄ comederet & biberet: atq̄ gauderet & hoc solū secū auferret

steteris in vbo malo. qm̄ qd voluerit faciet. S
σῆς ἐν λόγῳ πονηρῷ, ὅτι ὃ ἂν θελήσῃ ποιήσει. K
cut rex potēs ꝛ qs dicet ei qd fa
θὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ποι
cis? Qui custodit preceptū: nō cognoscet vbū ma
εῖς; Ὁ φυλάσσων ἐντολήν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονη
lū: ꝛ tp̄s iudicij cognoscit cor eius. Qm̄
ρόν, καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σοφοῦ. Ὅτ
oi negocio est tp̄s ꝛ iudiciū: qm̄ cogniti
παντὶ πράγματι ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσι
hoīs multa in eū. qꝛ nō est cogn
τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν. Ὅτι οὐκ ἔστι γιν
scēs qd futuꝝ: qm̄ sicut erit qs ānūciabit
σκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔσται τίς ἀναγγελε
ei. Nō est homo potestatē hñs in spū.
αὐτῷ. Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι
vt phibeat simul spūm. ꝛ nō est potestat
τοῦ κωλῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔστιν ἐξουσια
hñs in die mortis: ꝛ nō est missio in
ζων ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡ
die belli. Et nō saluabit impietas eū q est ab
μέρᾳ πολέμου. Καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ
ea. ꝛ oē hoc vidi: ꝛ dedi cor
αὐτῆς. καὶ σύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρ
meū in oē op⁹. qd factū est sub
δίαν μου εἰς πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν
sole. in qbuscūq̄ potestatē habuit homo in hoīe ad
ἥλιον. τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ
malefaciēdū ei. Et tūc vidi impios in sepulchra
κακῶσαι αὐτόν. Καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους
introductos: ꝛ ex sancto. ꝛ iuerūt ꝛ
εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ
laudati sunt in ciuitate. qm̄ sic fecerūt. et
ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει. ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε
hoc vanitas. Qm̄ nō est facta ɔtradictio:
τοῦτο ματαιότης. Ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις,
ab istis malū velox: ppt hoc
ἀπὸ τῶν τοιούτων τὸ πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο
fiduciā habuit cor filioꝝ hoim in eis
ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς
ad faciendū malū q peccauit fecit
τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ
malū ex tūc ꝛ a lōgitudine coꝝ. qm̄
πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. ὅτι
et cognosco ego: q̄ est bonū timēti-
καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμέ-
bus deū. vt timeāt a facie e-
νοις τὸν θεόν. ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐ-
ius. Et bonū nō erit impio. ꝛ nō pro
τοῦ. Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μα-
lōgabit dies in vmbra: q nō est timēs a
κρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστιν φοβούμενος ἀπὸ
facie dei. Est vanitas q̄ facta est sup
προσώπου τοῦ θεοῦ. Ἔστι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ
terrā: qm̄ sunt iusti q̄ p̄uenit ad eos: vt
τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι ὅτι φθάνει πρὸς αὐτούς, ὡς
opus impioꝝ ꝛ sunt impij q̄ p̄uenit
ποίημα τῶν ἀσεβῶν καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει
ad eos vt opus iustoꝝ. dixi q̄ et
πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. εἶπα ὅτι καί
hoc vanitas: ꝛ laudaui ego simul leti-
γε τοῦτο ματαιότης, καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφρο-
tiā: qm̄ nō est bonū homini sub
σύνην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν
sole. qm̄ nisi comedere ꝛ bibere ꝛ le-
ἥλιον. ὅτι εἰ μὴ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ εὐ-
tari. ꝛ hoc comitabiť eū
φρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ

in labore suo dieb⁹ vite sue: qs dedit ei
ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐ
deus sub sole. in qb⁹ dedi cor
τῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν
meū vt cognoscerē sapiam: ⁊ vt viderē occu=
μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν, καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περι
pationē q̄ facta est in terra: qm̄ ⁊ in
σπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι καὶ ἐν
die ⁊ in nocte somnū in oculis suis nō est
ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστι
vidēs. ⁊ vidi oīa opa dei:
βλέπων. καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ,
qm̄ nō potēs erit homo vt inueniat simul opus
ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίη=
qd factū est sub sole. q̄cūq₃ laborauerit
μα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ
homo vt querat ⁊ nō inueniet. et q̄cūq₃
ἄνθρωπος τοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί γε ὅσα
vtiq₃ dixerit sapiēs vt cognosceret nō poterit inue
ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς τοῦ γνῶναι οὐ δυνήσεται τοῦ εὑ=
nire: qm̄ oē hoc dedi in cor meū:
ρεῖν, ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου,
⁊ cor meū oē vidit hoc.
καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο. Ca.9.

Quoniā iusti ⁊ sapiētes ⁊ opa
QΟτι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι
eoꝝ in manu dei. et amorē et odi
αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ. καί γε ἀγάπην καί γε μῖ
um nō est sciēs homo: oīa āte fa
σος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος. τὰ πάντα πρὸ προσώ
ciē eoꝝ vanitas in oībus. Occursus
που αὐτῶν ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν. Συνάντημα
vn⁹ iusto ⁊ vn⁹ impio: bono ⁊
ἓν τῷ δικαίῳ καὶ ἐν τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ
malo: ⁊ mūdo ⁊ immūdo: ⁊
κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ τῷ
immolāti ⁊ nō immolāti. sicut bon⁹: sic q̄
θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ
peccat. sicut iurās: sic q̄ iuramētū ti=
ἁμαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβού=
met. hoc malū in oī qd factū est sub so=
μενος. τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥ=
le: q̄ occursus vn⁹ oib⁹: et cor filio
λιον, ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσι. καί γε καρδία υἱ
rū hoīs īpletū est malo. ⁊ circūferentia
ῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ. καὶ περιφέρεια
in corde eoꝝ in vita eoꝝ. ⁊ post eos ad
ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς
mortuos. qm̄ qs q̄ pticipat ad oēs
τοὺς νεκρούς. ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς
viuētes? est spes qm̄ canis viuēs ipe bon⁹ sup
ζῶντας; ἔστιν ἐλπίς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ
leonē mortuū. Qm̄ viuētes cognoscēt q̄
τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. Ὅτι οἱ ζῶντες γνώσονται ὅτι
morient: ⁊ mortui nō sunt cognoscētes q̄c=
ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐ
q̄. ⁊ nō est eis vltra merces q₂ obliuioni tradita ē
δέν. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι μισθὸς ὅτι ἐπελήσθη ἡ
memoria eoꝝ ⁊ dilectio eoꝝ et odiū eo=
μνήμη αὐτῶν καί γε ἀγάπη αὐτῶν καί γε μῖσος αὐ=
rū et zelus eoꝝ iā periīt. ⁊ pars
τῶν καί γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. καὶ μερὶς
nō est eis āpli⁹ in seculū in omni qd fa=
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιη=
ctū est sub sole. vade comede in letitia pa=
μένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον. δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρ
nē tuū. ⁊ bibe in corde bono vinū tuū. q₂
τον σου, καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου. ὅτι
iā [approbauit
ἤδη εὐδόκησεν

de labore suo oībus die
bus vite sue qs dedit ei
deus sub sole. Et
apposui cor meū vt sci=
rem sapiētiā & intellige
rem distensionē que ver
satur in terra. Est homo
qui diebus & noctibus
somnum
nō capit oculis. Et intel
lexi q̄ omniū operum
dei nullam possit homo
inuenire rationem eorū
que fiunt
sub sole: & quanto plus
laborauerit
ad querēdum tanto mi
nus inueniat. Etiam
si dixerit sapiēs se nos=
se: non poterit
reperire. Omnia hec
tractaui in
corde meo vt curiose in
telligerem. 9.

SVnt iusti
atq₃ sapiētes: & ope
ra eorum in manu dei.
Et tñ nescit hō vtrum
amore an odio dign⁹ sit:
sed oīa in futurū seruātur
incerta: eo q̄ vniuersa
eque eueniat iusto & im
pio
bono & malo: mūdo &
īmūdo: īmolāti victimas
& sacrificia contēnenti.
Sicut bonus sic & pecca
tor: vt piurus ita qui ve=
rum deierat. Hoc est
pessimum inter omnia
que sub sole sunt:
quia eadē cunctis eue=
niūt. Vnde & corda filio
rum hominū implentur
malicia & contemptu
in vita sua: & post hec
ad inferos deducentur.
Nemo est qui semper vi
uat: & qui hui⁹ rei habeat
fiduciam. Melior est ca
nis viuus
leone mortuo. Viuen=
tes enim sciunt
se esse morituros: mor=
tui vero nihil nouerunt
amplius: nec habent
vltra mercedem: quia
obliuioni tradita est me
moria corū. Amor q̄q₃
et odium & inuidie si=
mul perieīt: nec habēt
partem in hoc seculo &
in opere
quod sub sole geritur.
Vade ergo &
comede in leticia panē
tuum: & bibe
cum gaudio vinum tuū:
quia

בעמלו ימי חייו אשר נתן לו — יום חיה
האלהים תחת השמש׃ כאשר
נתתי את לבי לדעת חכמה ולראות — נתן ידע
את הענין אשר נעשה על הארץ — ראה ענה
כי גם ביום ובלילה שנה בעיניו — עשה ישן
איננו ראה׃ וראיתי את כל מעשה
האלהים כי לא יוכל האדם — יכל
למצוא את המעשה אשר נעשה
תחת השמש בשל אשר יעמל — עמל
האדם לבקש ולא ימצא וגם — מצא
אם יאמר החכם לדעת לא יוכל — אמר ידע
למצא׃ כי את כל זה נתתי אל — נתן
לבי ולבור את כל זה — ברר

Cap.ix.

אשר הצדיקים — צדק
והחכמים ועבדיהם ביד האלהים
גם אהבה גם שנאה אין יודע — ידע
האדם הכל לפניהם׃ הכל כאשר — פנה
לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע — קרה
לטוב ולטהור ולטמא ולזבח — טהר
ולאשר איננו זבח כטוב כחטא
הנשבע כאשר שבועה ירא׃ זה — שבע
רע בכל אשר נעשה תחת השמש — רוע עשה
כי מקרה אחד לכל וגם לב בני
האדם מלא רע והוללות בלבבם — הלל
בחייהם ואחריו אל המתים׃ כי — חיה מות
מי אשר יחבר אל כל החיים יש — חבר
בטחון כי לכלב חי הוא טוב מן
האריה המת׃ כי החיים יודעים — ארה
שימתו והמתים אינם יודעים
מאומה ואין עוד להם שכר כי — מאם
נשכח זכרם׃ גם אהבתם גם — שכח
שנאתם גם קנאתם כבר אבדה
וחלק אין להם עוד לעולם בכל — עלם
אשר נעשה תחת השמש׃ לך — ילך
אכל בשמחה לחמך ושתה
בלב טוב יינך כי כבר רצה

הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ׃ בְּכָל עֵת יִהְיוּ
בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל
יֶחְסָר׃ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן
לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר
אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כֹּל אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה
כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה
בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה׃
שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא
לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים
הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם
לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים
חֵן כִּי עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם׃
כִּי גַּם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ
כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה
וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם
יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה
כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃ גַּם זֹה
רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׃ עִיר קְטַנָּה
וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא אֵלֶיהָ
מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ
מְצוֹדִים גְּדוֹלִים׃ וּמָצָא בָהּ אִישׁ
מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר
בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ
הַמִּסְכֵּן הַהוּא׃ וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה
חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן
בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃
דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים
מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ טוֹבָה
חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד
יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃

Cap. x.

זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ
יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה

עָשָׂה הָיָה
חָסַר אִישׁ
יוֹם חָיָה
מָצָא
יָדַע
שָׁאַל
שׁוּב
קָלַל רוּץ
לָחַם
בִּין
קָרָה כָּל
דָּגָה אָחַז
צוּד רוּעַ
פּוּחַ יָקַשׁ
נָפַל
רָאָה
גָּדַל
בּוֹא
צוּד
סָכַן
גָּבַר
בָּזָה שָׁמַע
נוּחַ
כָּסַל
כָּלָה חָטָא
אָבַד רָבָה
זָבַב בָּאַשׁ
נָבַע רָקַח

deo placent opera tua. Omni tempore sint vestimenta tua candida: & oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere vita cum vxore quam diligis cũctis dieb9 vite instabilitatis tue q dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatis tue. Hec est enĩ pars in vita & in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcunq facere potest manus tua instanter operare: quia nec opus nec ratio nec sapĩa nec sciẽtia erũt apud inferos: quo tu properas. Verti me ad aliud & vidi sub sole nec velociũ esse cursum nec fortium bellum nec sapientium panem nec doctorum diuitias nec artificum gratiam: sed tempus casumq in omnibus. Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiũtur hamo & aues laqueo comprehenduntur: sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo superuenerit. Hanc quoq sub sole vidi sapientiã: & pbaui maximam. Ciuitas parua & pauci in ea viri. Venit contra eam rex magnus & vallauit eam: extruxitq munitiões p gyrũ & pfecta est obsidio. Inuẽtusq est in ea vir pauper & sapiens & liberauit vrbem p sapiẽtiã suã: & nullus deinceps recordatus est hoĩs illius pauperis. Et dicebã ego meliorẽ esse sapientiam fortitudine. Quõ ergo sapiẽtia pauperis contẽpta est & verba eius non sunt audita. Verba sapientum audiũtur in silentio: plus q̃ clamor principis inter stultos. Melior est sapientia q̃ arma bellica: & qui in vno peccauerit multa bona perdet.

10.

MVsce morientes perdunt suauitatem vnguenti. Preciosior est sapientia:

deus opera tua. in oĩ tẽpore sint ve
ὁ θεὸς τὰ ποιήματά σου. ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱ-
stimẽta tua cãdida: ⁊ oleũ sup caput tuũ ne
μάτιά σου λευκά, καὶ ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆς σου μὴ
deficiat. ⁊ vide vitã cũ muliere quã dilexi
ὑστερησάτω. καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπη-
sti oibus dieb9 vite vanitatis tue: q̃ da
σας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δο-
ti sun tibi sub sole oib9 dieb9 vanita
θείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιό-
tis tue: q̃m hoc pars tua in vita tua. ⁊ in
τητός σου, ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου. καὶ ἐν
labore tuo quo tu laboras sub sole. om-
τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον. πάν-
nia q̃cũq inuenerit man9 tua vt faciat. ẽm potẽ-
τα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι. ὡς ἡ δύνα-
tiã tuã fac: q̃m nõ est opus ⁊ ratio
μίς σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς
⁊ cognitio ⁊ sapĩa in ĩferno: quo tu vadis il-
καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐ-
luc. verti ⁊ vidi sub sole q̃ nõ
κεῖ. ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι οὐ τοῖς
velocib9 cursus. Et nõ potẽtib9 bellũ:
κούφοις ὁ δρόμος, Καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος,
et nõ sapiẽtib9 panis: et nõ ĩtelli
καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνε-
gẽtib9 diuitie: et nõ cognoscẽtib9 grã:
τοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις,
q̃m tp̃s ⁊ occursus occurret oibus
ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν
his. et nõ nouit homo tp̃s su-
αὐτοῖς. καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐ-
um: sicut pisces capti in rete ma
τοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κα-
lo ⁊ sicut aues capte in laqueo. sicut ipe
κῷ καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ
illaqueant filij hoĩs in tp̃s ma
παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονη-
lũ: cũ inciderit in eos extẽplo: et hoc
ρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἄφνω, καί γε τοῦτο
vidi sapiam sub sole: ⁊ magna est ad
εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός
me ciuitas pua ⁊ viri in ea pauci: ⁊ vene
με πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλ-
rit ad eã rex magn9 ⁊ circũdabit eã
θῃ ἐπ᾽ αὐτὴν βασιλεὺς μέγας καὶ κυκλώσει αὐ-
⁊ edificabit in eã aggeres magnos:
τήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ᾽ αὐτὴν χάρακας μεγάλους,
⁊ inueneriti ea vir pauperẽ sapiẽtẽ. ⁊ saluabit
καὶ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα σοφόν. καὶ διασώσει
ipe ciuitatẽ in sapĩa sua. ⁊ homo
αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος
nõ recordat9 ẽ simul viri pauperis illi9.
οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου.
⁊ dixi ego bona sapĩa sup potẽtiã. ⁊ sapĩa
καὶ εἶπα ἐγὼ ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν. καὶ σοφία
pauperis contẽpta: ⁊ sermões eius nõ sunt
τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν
auditi. Sermões sapiẽtũ ĩ quiete audiunt̃ su-
ἀκουόμενοι. Λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑ-
per clamorẽ potentiũ in stultitijs. bona sapiẽ-
πὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις. ἀγαθὴ σο-
tia sup vasa belli. ⁊ peccans vn9 per-
φία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπο-
det bonitatẽ multam.
λέσει ἀγαθωσύνην πολλήν.

Ca. 10.

Musce mortue corrũpũt cõdimentũ olei
Μυῖαι θανοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου
dulcedinis. p̃ciosũ paucũ
ἡδύσματος. τίμιον ὀλίγον

ſapie ſup gl'iam ſtultitie magne. cor ſapiẽ
σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλης. καρδία σο-
tis in dextrũ ei⁹: ⁊ cor ſtulti in ſiniſtrũ
φοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος εἰς ἀριστερὸν
illi⁹. et in via cũ ſtult⁹ ãbulauerit cor
αὐτοῦ. καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία
eius poſteri⁹ erit. ⁊ q̃ cogitabit oĩa ſtultitia ſunt.
αὐτοῦ ὑστερήσει. καὶ ἃ λογιεῖται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.
ſi ſpũs poteſtatē hñtis aſcẽderit in te: locũ
ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον
tuũ ne dimiſeris: q2 curatio faciet ceſſare pctã ma-
σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας μεγά-
gna. eſt malũ qđ vidi ſub ſole tãq̃ inuitũ qđ
λας. ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ
exiuit a facie poteſtatē hñtis. dat⁹ ē ſtult⁹
ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος. ἐδόθη ὁ ἄφρων
in ſublimitatib⁹ magnis ⁊ diuites in humili ſede-
ἐν ὕψεσι μεγάλοις καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσον-
bũt. vidi ſeruos in equis ⁊ pncipes ambulã-
ται. εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους καὶ ἄρχοντας πορευομέ-
tes vt ſeruos ſup terrã. q̃ fodit foueã: in eã inci-
νους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς. ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐν αὐτῷ ἐμ-
det: ⁊ diſſipantē ſepē mordebit eũ coluber:
πεσεῖται, καὶ καθαιροῦντα φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις.
q̃ tollit lapides labore torquebit in eis. Qui ſcidit li-
ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. Σχίζων ξύ-
gna periclitabit in eis: ſi ceciderit ferrũ:
λα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς, ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον,
⁊ ipē faciē turbauit. ⁊ potẽtias cõfirma-
καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώ-
bit: ⁊ abundãtia viro cui⁹ ſapiã. ſi momorderit
σει, καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ οὐ σοφία. ἐὰν δάκῃ ὁ
coluber in nõ murmure: ⁊ nõ eſt aliqđ ãpli⁹ incãtã-
ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴ-
ti. ſmões oris ſapiẽtis gr̃a: ⁊ labia ſtul-
δοντι. λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρο-
ti pcipitabunt eũ. initiũ oris ei⁹ ſtulti-
νος καταποντιοῦσιν αὐτόν. ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφρο-
tia: ⁊ nouiſſime oris illi⁹ ãbages male.
σύνη, καὶ ἐσχάτη στόματος αὐτοῦ περιφέρεια πονηρά.
⁊ ſtult⁹ multiplicabit vba. nõ nouit homo qđ
καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τί
qđ factũ eſt ⁊ qđ qđ futurũ eſt: q̃m poſt eũ q̃s
τὸ γενόμενον καὶ τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ τίς
nunciabit ei. labor ſtultorũ affliget e-
ἀπαγγελεῖ αὐτῷ. μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐ-
os: q̃ nõ nouit pgere in ciuitatē. ve
τούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. οὐαί
tibi ciuitas: cui⁹ rex tu⁹ iunior: ⁊ princi-
σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχον-
pes tui in hora matutina comedũt. beata tu terra: cui⁹ rex
τές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι. μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βα-
tu⁹ fili⁹ liberi: ⁊ pncipes tui ad
σιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς
tps veſcent in potẽtia: ⁊ nõ cõfundent. in
καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται. ἐν
pigritijs humiliabit cõtignatio: ⁊ in ſegnicie ma-
ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χει-
nuũ pſtillabit dom⁹. in riſu₃ faciũt panē ⁊ vinũ
ρῶν στάξει ἡ οἰκία. εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος
letificat viuẽtes: ⁊ argẽto obediẽt ſimul
εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται σὺν
oĩa. et tu in conſciẽtia tua regi
τὰ πάντα. καί γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα
nõ detrahas: ⁊ in receſſib⁹ cubiculi tui ne male-
μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ κα-
dixeris diuiti. q2 volatile celi portabit
ταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει
vocē tuã ⁊ q̃ hẽt pennas annũciabit ſmo-
τὴν φωνήν σου καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λό-
nē tuũ.
γον σου.

Ca. 11.

parvaq; gloria ad tẽpus ſtultitia. Cor ſapientis in dextera ei⁹ & cor ſtulti in ſiniſtra illius. Sed & in via ſtultus ambulans cum ipſe inſipiens ſit omnes ſtultos eſtimat. Si ſpiritus poteſtatẽ habentis aſcẽderit ſup te: locũ tuũ ne dimiſeris: qa curatio faciet ceſſare peccata maxima. Eſt malũ quod vidi ſub ſole: quaſi per errorem egrediens a facie principis. Poſitum ſtultum in dignitate ſublimi & diuites ſedere deorſum. Vidi ſeruos in equis: & prĩcipes ambulãtes ſup terram quaſi ſeruos. Qui fodit foueã incidet in eã. & qui diſſipat ſepẽ mordebit eum coluber. Qui tranſfert lapides affligetur in eis: & q ſcindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retuſum fuerit ferrũ: & hoc nõ vt pri⁹ ſed hebetatũ fuerit multo labore exacuetur: & poſt induſtriã ſeq̃tur ſapiẽtia. Si mordeat ſerpẽs in ſilẽtio: nihil eo min⁹ habet q occulte detrahit. Verba oris ſapiẽtis gr̃a: & labia inſipiẽtis pcipitabũt eum. Initiũ verborũ eius ſtulticia: & nouiſſimũ oris illi⁹ error peſſimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante ſe fuerit: & qd poſt ſe futurum ſit: quis ei poterit indicare? Labor ſtultorũ affliget eos: qui neſciunt in vrbem pergere. Ve tibi terra cuius rex eſt puer: & cui⁹ prĩcipes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis eſt: & cuius principes veſcũtur in tpe ſuo ad reficiendũ & non ad luxuriam. In pigriciis humiliabitur cõtignatio & in infirmitate manuũ pſtillabit dom⁹. In riſu faciunt panẽ & vinũ: vt epulentur bibentes. Et pecunie obediunt oĩa. In cogitatione tua regi nõ detrahas: & ĩ ſecreto cubiculi tui nõ maledixeris diuiti: quia & aues celi portabunt vocem tuam: & qui habent pennas annunciabunt ſententiam.

11.

מִכְּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לֵב חָכָם
לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם
בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר
וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם רוּחַ
הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל
תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃
יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃
נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים
וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי
עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים
כַּעֲבָדִים עַל הָאָרֶץ׃ חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ
יִפּוֹל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ
אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים
יִסָּכֶן בָּם׃ אִם קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא
פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן
הַכְשֵׁר חָכְמָה׃ אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא
לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃
דִּבְרֵי פִי חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל
תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי פִיהוּ סִכְלוּת
וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃ וְהַסָּכָל
יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא יֵדַע הָאָדָם
מַה שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו
מִי יַגִּיד לוֹ׃ עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ
אֲשֶׁר לֹא יָדַע לָלֶכֶת אֶל עִיר׃
אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ
בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃ אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ
בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ
בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃ בַּעֲצַלְתַּיִם
יִמַּךְ הַמְּקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף
הַבָּיִת׃ לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן
יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל׃
גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי
מִשְׁכָּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף
הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל
הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר׃

כָּבַד
יָמַן שָׂמַל
סָכַל הָלַךְ
מָשַׁל עָלָה
קוּם נָח
רָפָא גָּדַל
רוּעַ רָאָה
יָצָא פָּנָה
שָׁלַט רוּם
רָבַב עָשַׁר
שׁוּר הָלַךְ
גָּמַץ
נָפַל פָּרַץ
נָשַׁךְ נָסַע
עָצַב בָּקַע
סָכַן
פָּנָה גָּבַר
כָּשַׁר
לָשַׁן
פֶּה שָׂפָה
כָּסַל בָּלַע
חָלַל הָלַל
רוּעַ
רָבָה
הָיָה
נָגַד יָגַע
יָלַךְ
מֶלֶךְ שׂוּר
אָכַל
גָּבַר שָׁתָה
מָכַךְ קָרָה
דָּלַף שָׂחַק
שָׂמַח עָנָה
יָדַע קָלַל
שָׁכַב עָשַׁר
יָלַךְ
נָגַד

Cap. xi.

שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם כִּי בְרֹב | פָּנָה יוֹם
הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃ תֶּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה | מָצָא נָתַן
וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה יִּהְיֶה | שָׁמַן יָדַע
רָעָה עַל הָאָרֶץ׃ אִם יִמָּלְאוּ הֶעָבִים | רוּעַ מָלֵא
גֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם יִפּוֹל עֵץ | רִיק נָפַל
בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל | דָּרַם צָפַן
הָעֵץ שָׁם יְהוּא׃ שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע | קוּם הָיָה
וְרֹאֶה בֶעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃ כַּאֲשֶׁר | זָרַע קָצַר
אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים
בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת
מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת | עָשָׂה
הַכֹּל׃ בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב
אַל תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה | יָנַח
יִכְשַׁר הֲזֶה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם | כָּשֵׁר שָׁנָה
כְּאֶחָד טוֹבִים׃ וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב | מָתַק
לַעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי אִם | רָאָה
שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם | שָׁנָה רָבָה
יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי | חָיָה שָׂמַח
הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל שֶׁבָּא הָבֶל׃ שְׂמַח בָּחוּר | זָכַר יוֹם
בְּיַלְדוּתֶיךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי | בּוֹא בָּחַר
בְחוּרוֹתֶךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ | יָטַב
וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדָע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה | רָאָה יָדַע
יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃ | בּוֹא שָׁפַט

Cap. xij.

וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה | סוּר עָבַר
מִבְּשָׂרֶךָ כִּי הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת | רוּעַ
הָבֶל׃ וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי | בָּרָא יוֹם
בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי | בּוֹא
הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין | נָגַע שָׁנָה
לִי בָהֶם חֵפֶץ׃ עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ | אָמַר חָשַׁךְ
הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים | כּוֹכָב
וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃ בַּיּוֹם | שׁוּב
שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ | זוּעַ עָוַת
אַנְשֵׁי הֶחָיִל וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי
מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃ | רָאָה
וְסֻגְּרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל
הַטַּחֲנָה וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר | קוּם צָפַר

Mitte panem tuū sup trāseūtes aq̄s: quia post tpa multa īuenies illū. Da partem septem necnon & octo: qa ignoras quid futurum sit mali super terram. Si replete fuerint nubes: imbrē sup terrā effundent. Si ceciderit lignū ad austrū aut ad aquilonē: in quocūq loco ceciderit ibi erit. Qui obseruat ventū nō seminat & qui considerat nubes nunq̄ metet. Quomō ignoras q̄ sit via spūs & qua rōne cōpingātur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei qui fabricator est omniū. Mane semina semen tuum & vespere ne cesset manus tua: qa nescis quid magis oriatur hoc aut illud: & si vtrumq simul melius erit. Dulce lumen: & delectabile est oculis videre solem. Si annis multis vixerit homo & in his omnibus letus fuerit: meminisse debet tenebrosi tēpis & dierū multorū q cū venerint: vanitatis arguētur p̄terita. Letare ergo iuuenis ī adolescētia tua: & in bono sit cor tuū in dieb9 iuuētutis tue & ambula ī viis cordis tui: & in intuitu oculoꝝ tuorū: & scito q̄ pro oīb9 his adducet te deus in iudiciū.

12. Aufer irā a corde tuo: & amoue maliciam a carne tua. Adolescentia enī & voluptas vane sunt. Memento creatoris tui in diebus iuuētutis tue: anteq̄ veniat tempus afflictionis tue: & appropinquēt anni de qbus dicas non mihi placent. Anteq̄ tenebrescant sol & lumen & stelle & luna: & reuertantur nubes post pluuiam. Qn̄ cōmouebūtur custodes dom9: & nutabūt viri fortissimi: & ociose erunt molentes in minuto numero: & tenebrescēt videtes p foramina: & claudēt ostia in platea in humilitate vocis molentis: & consurgēt ad vocem volucris

Mitte panē tuū in faciē a-
Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕ-
que: qꝛ in multitudīe dieꝝ inuenies eū. da
δατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν. δὸς
partē septē: et octo: qꝛ nō cogno-
μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώ-
scis qd erit malū sup terrā. si replete fuerit
σκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τὴν γῆν. ἐὰν πληρωθῶσι τὰ
nubes imbꝛe sup terrā effundēt. Et si ceciderit li-
νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέουσιν. Καὶ ἐὰν πέσῃ ξύ-
gnū in austro: ꝛ si in boꝛea: in loco vbi ca-
λον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾷ, τόπῳ οὗ πεσεῖ-
det lignū illic erit. q obseruat vētū nō seminabit: ꝛ q as-
ται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται. τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέ-
picit in nubib9 nō metet. in qb9 nō est cogno-
πων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει. ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώ-
scēs q̄ via spūs. sicut ossa in vētre
σκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ τῆς
pꝛegnātis: sic nō cognosces opa dei:
κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ,
q̄cūq faciet cūcta. in hoꝛa matutina semina se-
ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα. ἐν πρωίᾳ σπεῖρον τὸ σπέρ-
mē tuū. ꝛ in vespertina ne cesset man9 tua. qꝛ nō
μα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ
cognoscis quod oꝛiet an hoc an illud: ꝛ si
γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ
duo simul: bona. ꝛ dulce lumē: ꝛ bonū
δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά. καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς
oculis aspicere simul solē qꝛ ꝛ si ānos
ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη
multos viuet homo in oībus illis letus
πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθή-
erit ꝛ memoꝛerit dieꝝ tenebꝛaꝝ: qm̄ mul-
σεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολ-
ti erūt: omne qd venit vanitas. Letare
λαὶ ἔσονται, πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. Εὐφραίνου
iuuenis in adolescētia tua: ꝛ bñfaciat tibi coꝛ tuū
νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου
in dieb9 iuuētutis tue. ꝛ ambula in viīs coꝛ-
ἐν ἡμέραις νεότητός σου. καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρ-
dis tui irrepꝛehēsibilis: ꝛ in intuitu oculoꝝ tuoꝝ. ꝛ co-
δίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶ-
gnosce q in oībus his ducet te deus in iudicio.
θι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει. C.12

Et aufer irā a coꝛde tuo: ꝛ amo-
Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ πα-
ue maliciā a carne tua: qm̄ adolescētia ꝛ
ράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ
amētia vanitas. ꝛ memēto ei9 q possedit te in
ἄνοια ματαιότης. καὶ μνήσθητι τοῦ κτήσαντός σε ἐν ἡ-
diebus iuuētutis tue. vsq quo nō veniāt dies ma-
μέραις νεότητός σου. ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κα-
litie. ꝛ p̄ueniant anni in qb9 dices: nō est mihi in
κίας. καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν
eis volūtas. vsq quo nō tenebꝛescat sol ꝛ lumē
αὐτοῖς θέλημα. ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς
ꝛ luna ꝛ stelle. ꝛ cōuertāt nubes post
καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. καὶ ἐπιστρέψωσι τὰ νέφη ὀπί-
pluuiā in die q̄ vtiq cōmouebunt custodes
σω τοῦ ὑετοῦ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν σαλευθῶσι φύλακες τῆς
dom9: ꝛ p̄uertent viri potētie: ꝛ
οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ
ociose fuerūt molētes qm̄ diminute fuerūt. ꝛ tenebꝛes-
ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν. καὶ σκοτάσου-
cēt q̄ vidēt in foꝛaminib9 ꝛ claudēt
σιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς, καὶ κλείσουσι
hostiū in platea in infirmitate vocis molētis.
θύρας ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθούσης.
ꝛ cōsurget ad vocē passeris
καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου

τ humiliabunt oēs filie cantus.
καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.
et ab excelso videbūt. τ pauores in via: τ flore
καί γε ἀπὸ ὕψους ὄψονται. καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθή
bit amygdal⁹: τ īpinguet locusta. τ dissipe
σει τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς. καὶ διασκεδα=
tur capparis qm̄ iuit homo in domū secu
σθῇ ἡ κάππαρις ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶ=
li sui: τ circuerūt in platea plāgentes. vsq; quo nō
νος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι. ἕως οὗ μὴ
euertat funicul⁹ argēti τ cōprimat aurꝫ electū
ἀνατραπῇ χοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συνθλιβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ
auri: τ cōterat hydria sup fontē. τ coar
χρυσίου, καὶ συντριβῇ ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν. καὶ συν
tetur rota sup laccū: τ reuertat puluis
τροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς
in terrā vt erat. τ spūs redeat ad deū q̄
ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν. καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς
dedit illū. Uanitas vanitatū dixit ecclesia
ἔδωκεν αὐτό. Ματαιότης ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησια
stes oīa vanitas. τ supfluū qm̄ fuit eccle
στής, τὰ πάντα ματαιότης. καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλη
siastes sapiēs. τ docuit cognitionē pplm. τ auris inue=
σιαστὴς σοφός. καὶ ἐδίδαξε γνῶσιν τὸν λαόν. καὶ οὖς ἐξιχνι
stigabit ornatū pabolaꝝ. multa q̄siuit ecclesia
άσεται κόσμιον παραβολῶν. πολλὰ ἐζήτησεν ἐκκλησια=
stes vt inueniret smōes volūtatis τ qd scriptū est rectitu
στὴς τοῦ εὑρεῖν λόγους θελήματος καὶ γεγραμμένον εὐθύτη
dinis smōes veritatis. smōes sapiētū vt stimuli boū.
τος λόγους ἀληθείας. λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα.
τ vt claui plātati: q̄ a ꝯsedentib⁹ dati
καὶ ὡς ἧλοι πεφυτευμένοι, οἳ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδό
sunt de pastore vno superfluū ex his: fili mi ca
θησαν ἐκ ποιμένος ἑνὸς περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσ
ue facere libros multos nō est finis τ
σου τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά. οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ
meditatio multa labor carnis. finis smōis: oē
μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός. τέλος λόγου, τὸ πᾶν
audi: deū time: τ mādata ei⁹ obserua.
ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε.
qm̄ hoc oīs homo. quia omne opus
ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος. ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα
ducet de⁹ in iudicio. in omni neglecto si
ἄξει ὁ θεὸς ἐν κρίσει. ἐν παντὶ παρεωραμένῳ ἐὰν
bonū τ si malum.
ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

et obsurdescent oēs filie carminis. Excelsa q̄q; timebūt & formidabūt in via: florebit amygdalus: īpinguabitur locusta & dissipabitur capparis. Q̄m ibit hō in domū eternitatis sue: & circuibunt in platea plangentes. Antequam rūpatur funiculus argēte⁹ & r̄currat vitta aurea & cōteratur hydria sup fontē: & cōfrigatur rota sup cisternā: & reuertatur puluis in terrā suam vnde erat: & spiritus redeat ad deum qui dedit illū. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: & oīa vanitas. Cunq; esset sapiētissim⁹ ecclesiastes docuit pplm & enarrauit q̄ fecerat: & īuestigās cōposuit parabolas multas: quesiuit verba vtilia & cōscripsit smones rectissimos ac veritate plenos. Verba sapientiū sicut stimuli & q̄si claui in altū defixi: q̄ p magistrorū cōsiliū data sunt a pastore vno. His ampli⁹ fili mi ne reqras. Faciendi plures libros null⁹ est finis: frequensq; meditatio: carnis affictio ē. Finē loquēdi pariter omes audiamus. Deū time & mandata eius obserua. Hoc est omis homo. Cuncta que fiūt adducet deus in iudiciū pro omni abscondito siue bonū siue malum sit.

Explicit liber ecclesiastes.

וישחו כל בנות השיר׃ גם מגבה
יראו וחתחתים בדרך וינאץ השקד
ויסתבל החגב ותפר האביונה כי
הלך האדם אל בית עולמו וסבבו
בשוק הסופדים׃ עד אשר לא
ירתק חבל הכסף ותרוץ גלת הזהב
ותשבר כד על המבוע ונרץ הגלגל
אל הבור׃ וישב העפר על הארץ
כשהיה והרוח תשוב אל האלהים
אשר נתנה׃ הבל הבלים אמר
הקוהלת הכל הבל׃ ויתר שהיה
קהלת חכם עוד למד דעת את
העם ואזן וחקר תקן משלים
הרבה׃ בקש קהלת למצא דברי
חפץ וכתוב ישר דברי אמת׃ דברי
חכמים כדרבנות וכמשמרות
נטועים בעלי אספות נתנו מרעה
אחד׃ ויתר מהמה בני הזהר עשות
ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה
יגעת בשר׃ סוף דבר הכל נשמע
את האלהים ירא ואת מצותיו
שמור כי זה כל האדם׃ כי את כל
מעשה האלהים יבא במשפט על
כל נעלם אם טוב ואם רע׃

שוח שור
ראה חתת
נאץ סבל
פור אבה
עלם סבב
רתק רוץ
גלל שבר
נבע רוץ
גלל שוב
היה
ידע
רבה
כתב
ספר נטע
זהר עשה
שמע
צוה
שמר
עשה בוא
שפט עלם
רוע

CANTICVM CANTICORVM.
ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

Canticū cāticoꝝ: qd est salomonī. oscu
ᾎΣμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ σαλομῶν. φιλη=
letur me ab osculis oris sui.
σάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ.
qm̄ bona vbera tua sup vinū. τ odor vnguētoꝝ tuoꝝ su
ὅτι ἀγαθοὶ μαστοί σου ὑπὲρ οἶνον. καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑ=
per oīa aromata vnguētū euacuatū nomē tuū. ppt
πὲρ πάντα τὰ ἀρώματα μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου. διὰ
hoc adolescētule dilexerūt te: traxerūt me. post te in
τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, εἵλκυσάν με. ὀπίσω σου εἰς
odorē vnguētoꝝ tuoꝝ currem⁹. introduxit me rex
ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν. εἰσήνεγκέ με ὁ βασιλεὺς
in cellariū suū. exultem⁹ τ letemur
εἰς τὸ ταμιεῖον αὐτοῦ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν
in te. diligem⁹ vbera tua super vinū. rectitudo di
ἐν σοί. ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον. εὐθύτης ἠ
lexit te: nigra sum τ formosa filie hieru=
γάπησέ σε, μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ θυγατέρες ἱερου=
salē. sicut tabernacula cedar.
σαλήμ. ὡς σκηνώματα κηδάρ.

Incipit canticum canticorum.

OSculetur me ab osculis oris sui: quia meliora sunt vbera tua vino fragrātia vnguētis optimis. Oleū effusum nomen tuū: ideo adolescentule dilexerūt te. Trahe me post te: curremus. Introduxit me rex ī cellaria sua. Exultabim⁹ & letabimur in te: memores vberū tuoꝝ sup vinū. Recti diligūt te. Nigra sum sed formosa filie hierusalem sicut tabernacula cedar:

Cap.j.

שיר השירים אשר לשלמה׃
ישקני מנשיקות פיהו כי טובים
דדיך מיין׃ לריח שמניך טובים
שמן תורק שמך על כן עלמות
אהבוך׃ משכני אחריך נרוצה
הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה
בך נזכירה דדיך מיין מישרים
אהבוך׃ שחורה אני ונאוה
בנות ירושלם כאהלי קדר

שור נשק
פה דוד
ריק
רוץ
בוא גיל
שמח זכר
ישר שחר
אוה בנה

כיריעות שלמה : אל תראוני ירע ראה
שאני שחרחרת ששזפתני השמש אזר שזף
בני אמי נחרו בי שמוני נטרה חרה שום
את הכרמים כרמי שלי לא
נטרתי : הגידה לי שאהבה נגד אהב
נפשי איכה תרעה איכה תרביץ רעה רבץ
כצהרים שלמה אהיה כעטיה למה היה
על עדרי חבריך : אם לא תדעי עטה ידע
לך היפה בנשים צאי לך נשה יצא
בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך רעה
על משכנות הרעים : לססתי שכן סוס
ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי : נאוו דמה רעה
לחייך בתורים צוארך בחרוזים : נוה לחה
תורי זהב נעשה לך עם נקדות צור חרז
הכסף : עד שהמלך במסבו עשה סבב
נרדי נתן ריחו : צרור המור צרר
דודי לי בין שדי ילין : אשכל שד לון
הכפר דודי לי בכרמי עין גדי : שכל
הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך הנה
יונים : הנך יפה דודי אף נעים נעם
אף ערשנו רעננה : קרות בתינו קרה בית
ארזים רהיטנו ברותים : רהט ברת

Cap. ij.

אני חבצלת השרון שרה
שושנת העמקים : כשושנה בין ששן
החוחים כן רעיתי בין הבנות : חח
כתפוח בעצי היער כן דודי בין תפח
הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו פרה
מתוק לחכי : הביאני אל בית היין מתק חיך
ודגלו עלי אהבה : סמכוני באשישות בוא אשש
רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה חלה
אני : שמאלו תחת לראשי וימינו שמל ימן
תחבקני : השבעתי אתכם בנות חבק שבע
ירושלם בצבאות או באילות
השדה אם תעירו ואם תעוררו עור
את האהבה עד שתחפץ : קול חפץ
דודי הנה זה בא מדלג על ההרים בוא דלג

ſicut pelles ſalomonis. Nolite me conſiderare ꝙ fuſca ſim: quia decolorauit me ſol. Filii mřis mee pugnauerūt cōtra me: poſuerunt me cuſtodem in vineis. Vineam meam non cuſtodiui. Indica mihi quem diligit anima mea: vbi paſcas: vbi cubes in meridie: ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere & abi poſt veſtigia gregū tuorum & paſce hedos tuos iuxta tabernacula paſtorum. Equitatui meo in curribus pharaonis aſſimilaui te amica mea. Pulchre ſunt gene tue ſicut turturis: collū tuū ſicut monilia. Murenulas aureas faciem⁹ tibi: vermiculatas argento. Dum eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea dedit odorem ſuū. Faſciculus myrrhe dilect⁹ meus mihi: inter vbera mea cōmorabitur. Botr⁹ cypri dilectus me⁹ mihi: in vineis engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: ocli tui colūbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Lectulus nr̃ floridus: tigna domorū nr̃arum cedrina: laquearia noſtra cupreſſina. 2.

EGo flos campi & lilium conuallium. Sicut lilium inter ſpinas ſic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna ſyluarū: ſic dilect⁹ me⁹ inter filios. Sub vmbra illius quē deſiderauerā ſedi: & fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellā vinariā: ordinauit in me charitatē. Fulcite me floribus: ſtipate me malis: qa amore lāgueo. Leua eius ſub capite meo: & dextera illi⁹ amplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſq; camporū: ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis dilectam quouſq; ipſa velit. Vox dilecti mei: ecce iſte venit ſaliens in montibus

---

ſicut pellis ſalomonis. ne aſpiciatis ꝙ ego ſum nigrefacta:
ὡς δέρρεις σολομῶντος. μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη,
qm̃ aſpexit me ſol: filij matris mee pugnauerūt in me. poſuerūt me cuſtodē in vineis:
ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν,
vineā meā nō cuſtodiui. renūcia mihi quē dilexit aīa mea: vbi paſcis: vbi cubas in meridie.
ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ.
ne quādo fiā vt circundacta in gregib⁹ ſodaliū tuoꝝ. ſi nō noſti te ipſam pulchra ī mulierib⁹. Egredere tu in veſtigijs gregū:
μή ποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ᾽ ἀγέλαις ἑταίρων σου. ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. Ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων,
& paſce hedos tuos in tabernaculis paſtoꝝ. equo meo in currib⁹ pharaonis aſſimilaui te
καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων. τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ
amica mea. qd pulchre facte ſūt gene tue vt turturis.
πλησίον μου. τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος.
collū tuū ſicut monilia ſimulachra aurī facte
τράχηλός σου ὡς ὁρμίσκοι ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι.
mus tibi. cū vermiculationib⁹ argēti donec rex in accubitu ſuo. nardus mea dedit odorē
μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν
ſuū. faſcicul⁹ ſtactes nepos me⁹ mihi. in medio vbeꝝ meoꝝ morabit. botr⁹ cypri nepos me⁹ mihi: in vineis in gaddi.
αὐτοῦ. ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί. ἀναμέσον τῶν μασῶν μου αὐλισθήσεται. βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί.
ecce es pulchra amica mea: ecce es pulchra. oculi tui colūbe. ecce es pulcher nepos me⁹. et
ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραί. ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε
decor⁹ ad lectulū noſtrū vmbroſus: tigna domoꝝ nr̃aꝝ cedri: laquearia nr̃a cupreſſi.
ὡραῖος πρὸς κλίνην ἡμῶν σύσκιος. δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι, φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. Ca. 2.

EGo flos cāpi: liliū cōualliū: ſicut liliū in medio ſpinaꝝ: ſic amica mea in medio filiaꝝ.
Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων, ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυγατέρων.
ſicut malū in lignis ſyluę ſic nepos me⁹ in medio filioꝝ. in vmbra ei⁹ deſideraui: & ſedi & fruct⁹ ei⁹ dulcis in gutture meo.
ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀδελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα, καὶ ἐκάθισα καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου.
Introducite me in domū vini: ordinate in me dilectionē: firmate me in vnguētis: cōſtipate me in malis: q2 vulnerata amore ego.
Εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ᾽ ἐμὲ ἀγάπην, στηρίσατέ με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.
leua ei⁹ ſub capite meo: et dextera illi⁹ amplexabit me. adiuraui vos filie hierl'm in potētijs & in fortitudinib⁹ agri.
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.
ſi ſuſcitaueritis & excitaueritis dilectionē quoſq; voluerit. voce nepotis mei: ecce hic venit ſaltēs in mōtes:
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη,

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

trāſiliens ſup colles. Similis eſt ne
διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς. Ὅμοιός ἐστιν ἀδελφι-
pos me⁹ capree aut hīnulo ceruoꝝ. ecce vbi ſtetit
δός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν
poſt parietē nſm: ꝓſpiciens per fene-
ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν, παρακύπτων διὰ τῶν θυρί-
ſtras. reſpiciēs per retia. reſpōdet ne
δων. ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων. ἀποκρίνεται ἀδελφι-
pos me⁹ ⁊ dicit mihi: ſurge veni amica mea: for-
δός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, κα-
moſa mea: colūba mea: qꝛ ecce hyēs trāſijt.
λή μου, περιστερά μου, ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν.
imber abijt receſſit ſibi: flores apparuerūt in
ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ, τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ
terra: tp̄s putatiōis ꝑuenit: vox turturis audi-
γῇ, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τῆς τρυγόνος ἠκού-
ta ē in terra nr̄a. fic⁹ ꝓtulit groſſos ſuos.
σθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς. αἱ
vinee germinātes dederūt odorē. Surge veni ami-
ἄμπελοι κυπρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. Ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλη-
ca mea: formoſa mea: colūba mea. ⁊ veni tu colū-
σίον μου καλή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σὺ περιστε-
ba mea in tegmine petre inherēs antemura-
ρά μου, ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας ἐχομένη τοῦ προτειχί-
li. oſtēde mihi aſpectū tuū ⁊ audire fac me
σματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου καὶ ἀκούτισόν με τὴν
vocē tuā: qm̄ vox tua dulcis: ⁊ facies tua de-
φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡ-
cora. capite nobis vulpes paruas q̄ demoliunt
ραία. πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας
vineas. ⁊ vinee nr̄e germināt ne-
ἀμπελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν. ἀδελ-
pos me⁹ mihi: et ego illi. q̄ paſcis in lilijs:
φιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις,
donec aſpirauerit dies ⁊ mote fuerint vmbre. reuer-
ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. ἀπό-
tere: ſimilis eſto tu nepos me⁹ dorcadi vel hin-
στρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρκωνι ἢ νε-
nulo ceruoꝝ ſup mōtes cōcauitatū.
βρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. C.3.

Super lectulū meū in noctib⁹: q̄ſiui quē dilexit
Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν
aīa mea. q̄ſiui illū ⁊ nō inueni illū. voca-
ἡ ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκά-
ui eū: ⁊ nō audiuit me. Surgā iā ⁊
λεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου. ἀναστήσομαι δὴ καὶ
circuibo in ciuitate. in foris ⁊ in
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς
plateis. ⁊ querā quē dilexit aīa mea. que-
πλατείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζή-
ſiui illū: ⁊ nō inueni illū. inuenerūt me q̄ cuſto-
τησα αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. εὕροσάν με οἱ τηροῦν-
diūt: q̄ circuīt in ciuitate. nū quē dilexit aīa
τες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυ-
ma mea vidiſtis? vt par cū ꝑtrāſiui ab eis.
χή μου ἴδετε; ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν.
donec inueni quē dilexit aīa mea. tenui eū
ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐ-
⁊ nō dimiſi eū: donec introduxi eū.
τὸν καὶ οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτόν.
in domū matris mee: ⁊ in cellā ei⁹ q̄
εἰς τὸν οἶκον μητρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλ-
cōcepit me. adiuraui vos filie hierl̄m
λαβούσης με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ
in potētijs ⁊ in fortitudinib⁹ agri.
ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.
ſi ſuſcitaueritis ⁊ excitaueritis
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε

Trāſla.B.Hie.

transiliēs colles. Similis eſt dilectus meus capree hinnuloq; ceruorum. En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum reſpiciens per feneſtras: proſpiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi. Surge & propera amica mea formoſa mea & veni. Iam enim hyems tranſijt imber abijt & receſſit. Flores apparuerunt in terra: tempus putatiōis aduenit. Vox turturis audita eſt in terra noſtra. Ficus protulit groſſos ſuos. Vinee florentes dederunt odorem. Surge propera amica mea ſpecioſa mea & veni: colūba mea in foraminib⁹ petre in cauerna macerie. Oſtende mihi faciem tuam: ſonet vox tua in auribus meis. Vox enī tua dulcis: & facies tua decora. Capite nobis vulpes paruulas q̄ demoliūtur vineas. Nam vinea nr̄a floruit. Dilectus meus mihi: & ego illi q paſcitur iter lilia: donec aſpiret dies: & inclinētur vmbre. Reuertere: ſimilis eſto dilecte mi capree hinnuloq; ceruorum ſuper montes bethel. 3.

In lectulo meo per noctem queſiui quem diligit anima mea. Queſiui illum & non inueni. Surgam & circuibo ciuitatē: per vicos & plateas queram quē diligit anima mea. Queſiui illum & non inueni. Inuenerunt me vigiles qui cuſtodiūt ciuitatem. Num quem diligit anima mea vidiſtis? Paululum cum pertranſiſſem eos: inueni quē diligit anima mea. Tenui eum nec dimittā: donec introducā illum in domū matris mee: & in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſq; camporū ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis

Tex.heb.Cātica.iij.Pͥmitiua.heb.

מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת׃ דּוֹמֶה דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה
זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ
מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים׃
עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ
רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ כִּי הִנֵּה
הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ
לוֹ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת
הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי
לְכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ יוֹנָתִי
בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה
הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי
אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ
נָאוֶה׃ אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים שֻׁעָלִים
קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ
סְמָדַר׃ דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל
הָרֵי בָתֶר׃

Cap. iij.

עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת
בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא
וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ מְצָאוּנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט
שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ
עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל
חֶדֶר הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת
הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ

קָפַץ דָּמָה צָבָה עָמַד שָׁגַח חָלַל צִיץ רָעָה יָפָה יָלַךְ נוּץ רָאָה זָמַר נָגַע שָׁמַע פָּגַג חָנָה דָּרַג רָאָה שָׁמַע נָוָה שָׁעַל חָבַל שָׁשַׁן פּוּחַ נוּס סָבַב צָבָה שָׁכַב אָהַב קוּם סָבַב בָּקַשׁ רָאָה עָבַר מָצָא רָפָה בּוֹא הָרָה שָׁבַע צָבָה עוּר

אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת — חָפֵץ
עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן — דָּבַר
מְקֻטֶּרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת — קָטַר לָבַן
רוֹכֵל׃ הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים — נָטָה
גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ — סָבַב
כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה — לָמַד לָחַם
אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃
אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה — פָּרָה
מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃ עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף — עָמַד
רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ — רָפַד רָכַב
רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם׃ — רָצַף בָּנָה
צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ — יָצָא רָאָה
שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ
בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃

Cap. iiij. הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי
הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד — הִנֵּה רָעָה
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים — עָד צָמַם
שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר — גָּלַשׁ
הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה — עָלָה
שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין — כָּל תָּאַם
בָּהֶם׃ כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ — שָׁנָה שָׂפָה
וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן — דָּבַר נָוָה
רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ כְּמִגְדַּל דָּוִיד — רִמֹּן רָקַק
צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף — גָּדַל צוּר
הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי — בָּנָה תָּלַל
הַגִּבּוֹרִים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי — תָּלָה
עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים — גָּבַר שָׁנָה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ — תָּאַם צָבָה
הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר — רָעָה שׁוּשַׁן
וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃ כֻּלָּךְ יָפָה — פּוּחַ נוּס
רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃ אִתִּי מִלְּבָנוֹן — יָלַךְ
כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי — לָבַן
מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר — רָעָה
וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי — בּוֹא שׁוּר
נְמֵרִים׃ לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה — עוּן אָרָה
לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד

dilectam donec ipsa velit. Que est ista que ascendit per desertū sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe & thuris & vniuersi pulueris pigmētarii. En lectulū salomonis sexaginta fortes ambiūt ex fortissimis israel: omnes tenētes gladios & ad bella doctissimi. Vniuscuiusq; ensis sup femur suū ꝓpter timores nocturnos. Ferculū fecit sibi rex salomon de lignis libani. Colūnas eius fecit argenteas: reclinatoriū aureū: ascēsum purpureum media charitate cōstrauit: propter filias hierusalem. Egredimini filie sion & videte regem salomonē in diademate quo coronauit illū mr̄ sua in die despōsationis illius: & in die leticie cordis eius.

4.

QVaꝫ pulchra es amica mea: q̄ꝫ pulchra es. Oculi tui colūbarū: absq; eo qđ intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarū q̄ ascēderūt de mōte galaad. Dentes tui sicut greges tonsaꝝ: q̄ ascēderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: & sterilis non est iter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: & eloquiū tuū dulce. Sicut fragmen mali punici: ita gene tue absq; eo qđ intrinsec⁹ latet. Sicut turris dauid collū tuū q̄ edificata ē cū ꝓpugnaculis. Mille clypei pendēt ex ea: omnis armatura fortiū. Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pascuntur in liliis: donec aspiret dies & inclinentur vmbre. Vadā ad montem myrrhe: & ad collem thuris. Tota puchra es amica mea & macula nō est in te. Veni de libano spōsa mea: veni de libano: veni coronaberis de capite amana: de vertice sanyr & hermon: de cubilib⁹ leonū de montibus pardorū. Vulnerasti cor meū soror mea sponsa: vulnerasti cor meū ī vno oculorū tuoꝝ: & in vno

dilectionē donec voluerit. q̄ ista q̄ ascēdit
τὴν ἀγάπην ἕως ἂν θελήσῃ. τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα
a deserto: sicut trūc⁹ fumi euaporans myr
ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη σμύρ
rhā & thus ab oib⁹ puluerib⁹ vnguētarij. en
ναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. ἰδοὺ
lectulū salomonis: sexaginta potētes in circuitu ei⁹
ἡ κλίνη τοῦ σολομῶντος, ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς
ex potētib⁹ israel: oēs tenētes gladiū
ἀπὸ δυνατῶν ἰσραήλ, πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν
docti bellū. vir ense ei⁹ sup femur
δεδιδαγμένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν
suū a timore in noctib⁹. ferculū fecit sibi
αὐτοῦ ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί. φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ
rex salomō de lignis libani. colūnas
ὁ βασιλεὺς σολομὼν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου. στύλους
eius fecit argēti: & reclinatoriū ei⁹ au
αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργυρίου, καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύ
reū. ascēsus ei⁹ purpurā. interi⁹ ei⁹ lapi
σεον. ἐπίβασις αὐτοῦ πορφύραν. ἐντὸς αὐτοῦ λι
dib⁹ stratū dilectionē a filiab⁹ hierl̄m. Egredi
θόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ. Ἐξέλ
mini & videte filie sion in rege sa
θετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ σο
lomone in corona qua coronauit eū mater sua
λομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐ
in die despōsationis illi⁹: & in die leti
τοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐ
tie cordis eius.
φροσύνης καρδίας αὐτοῦ.

Ca. 4.

Ecce es pulchra amica mea: ecce es pulchra.
Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή.
oculi tui colūbe extra silentiū: cesa
ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρί
ries tua sicut greges capraꝝ. q̄ reuelate sunt
χωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν. αἳ ἀπεκαλύφθησαν
a galaad. dētes tui sicut greges tō
ἀπὸ τοῦ γαλαάδ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κε
saꝝ q̄ ascenderūt de lauacro oēs
καρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι
gemellis fetib⁹ & sterilis nō est in eis. sicut
διδυμεύουσαι καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς. ὡς
funicul⁹ coccine⁹ labia tua & eloquiū tuū decoꝝ
σπαρτίον κόκκινον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία
sicut cortex mali punici: malū tuū extra silen
ὡς λέπυρον τῆς ῥοᾶς, μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσε
tiū tuū. sicut turris dauid collū tuū: q̄ edifica
ώς σου. ὡς πύργος δαυὶδ τράχηλός σου, ὁ ᾠκοδο
ta est in thalphioth. mille clypei pendēt sup eā
μημένος ἐν θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτὸν
oia iacula potentiū duo vbera tua sicut duo
πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν. δύο μαστοί σου ὡς δύο
hinnuli gemelli capree q̄ pascunt in lilijs. do
νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις. ἕως
nec aspiret dies & mote sint vmbre. va
οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. πο
dā mihi ad mōtē myrrhe & ad
ρεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς
collē thuris. tota pulchra es amica mea
τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου. ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου
& macula nō est in te. veni de libano spō
καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί. δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμ
sa: veni a libano. venies & trāsibis a prin
φη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ' ἀρ
cipio fidei. de capite sanir & aermō de
χῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σανεὶρ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ
cubilib⁹ leonū de mōtib⁹ pardoꝝ. stupefeci
μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων. ἐκαρδίω
sti nos soror mea: spōsa. stupefecisti nos vno
σας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἑνὶ
ab oculis tuis. in vno
ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐν μιᾷ

to:que colli tui. qd pulchra facta sūt vbera tua
ἐνθέματι τραχήλου σου. τί ἐκαλλιώθησαν μασοί σου
soror mea: spōsa. qd pulchra facta sū vbera tua a vino
ἀδελφή μου, νύμφη. τί ἐκαλλιώθησαν μασοί σου ἀπὸ οἴνου
τ odor vestimentoꝝ tuoꝝ sup oīa aromata. fauū
καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. κηρίον
distillāt labia tua spōsa. mel τ lac sub
ἀποστάζουσι χείλη σου νύμφη. μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν
lingua tua. τ odor vestimētoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris.
γλῶσσάν σου. καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ λιβάνου.
hortus cōclusus soror mea: spōsa. hortus cōclu
κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου, νύμφη. κῆπος κεκλει
sus. fons signatus emissiones tue padisus
σμένος. πηγὴ ἐσφραγισμένη ἀποστολαί σου παράδεισος
maloꝝ punicoꝝ cū fructu pomoꝝ. cypri cū nardis.
ῥοιῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων. κύπροι μετὰ νάρδων.
nardus τ crocꝰ: fistula τ cinnamomū cū vni
νάρδος καὶ κρόκος, κάλαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάν
uersis lignis libani: myrrha aloth cū oībus
των ξύλων τοῦ λιβάνου, σμύρνα ἀλὼθ μετὰ πάντων τῶν
p̄mis vnguētis: fons hortoꝝ. puteꝰ aque viuētis τ
πρώτων μύρων, πηγὴ κήπων. φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ
strepētis de libano. surge boreas: τ ve
ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ λιβάνου. ἐξεγέρθητι βορρᾶ, καὶ ἔρ-
ni note: pfla hortū meū. τ fluant
χου νότε, διάπνευσον κῆπόν μου. καὶ ῥευσάτωσαν
aromata mea.
ἀρώματά μου.

Ca. 5.

Descēdat nepos meꝰ in hortū suū.
Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτοῦ.
τ comedat fructū pomoꝝ suoꝝ. ingressus sū ī hor
καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. εἰσῆλθον εἰς κῆ
tū meū soror mea spōsa. vindemiaui myrrhā meā
πόν μου ἀδελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρναν μου
cum aromatibꝰ meis. comedi panē meū cū mele
μετὰ ἀρωμάτων μου. ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός
meo. bibi vinū meū cum lacte meo comedite
μου. ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός μου. φάγετε οἱ
amici et bibite τ inebriamini nepotes: ego dor
πλησίον καὶ πίετε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί, ἐγὼ κα
mio: τ cor meū vigilat. vox nepotis
θεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ
mei pulsat ad portā. aperi mihi soror mea
μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου
amica mea. colūba mea pfecta mea. qr ca
ἡ πλησίον μου. περιστερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφα
put meū plenū est rore: τ cincinni mei guttis
λή μου ἐπλήσθη δρόσου, καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων
noctis. exui tunicā meā, qmodo induā
νυκτός. ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσομαι
eā? Laui pedes meos: quomō inqnabo il-
αὐτόν; Ενιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μολυνῶ αὐ-
los? nepos meꝰ misit manū suā a
τούς; ἀδελφιδός μου ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
foramine: τ vēter meꝰ turbatꝰ ē sup illū. surrexi ego vt api
ὀπῆς, καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ' αὐτόν. ἀνέστην ἐγὼ ἀνοῖ
rē nepoti meo. manꝰ mee stillauerūt myrrhā.
ξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου. χεῖρές μου ἔσταξαν σμύρναν.
digiti mei myrrha pleni sup manꝰ. pessu
δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χεῖρας. τοῦ κλεί
lū aperui ego nepoti meo. nepos meꝰ trā
θρου ἤνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀδελφιδός μου πα
siuit. aīa mea exiuit in s̄mōe eius. quesiui il-
ρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐ
lū τ nō inueni illū. vocaui eū τ nō audi-
τὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπή-
uit me. īuenerūt me custodes q circuunt in ciui
κουέ μου. εὕροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πό
tate. pcusserūt me: vulnerauerūt me. tulerūt theristrū
λει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριστρον
a me custodes muroꝝ. adiuraui
ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων. ὥρκισα ∞

crine[b] colli tui.[c] Quā[d] pul
chre sunt[e] mamme tue ∞
[f]soror mea[g] sponsa.[i] Pul-
chriora sunt[k] vbera tua[l] vi
no:[m] & odor[n] vnguētorū
tuorū[o] sup oīa[p] aromata.
[q]Fauus[r] distillās[s] labia tua
[t]sponsa:[u] mel ∞
[x]& lac[y] sub[z] lingua tua[a] &
odor[b] vestimentorū tuoꝝ
[c]sicut odor[d] thuris.[e] Hor-
tus[e] conclusus[f] soror mea
[g]sponsa:[h] hortꝰ[i] cōclusus
[k]fons[l] signatꝰ.[m] Emissiōes
tue[n] paradisus[o] maloꝝ pu
nicorū[p] cum[r] pomoꝝ[q] fru
ctibus.[s] Cypri[t] cum[u] nar-
do:[x] nardus[y] & crocus ∞
[z]fistula[a] & cinamomū[b] cū
[c]vniuersis[d] lignis[e] libani
[f]myrrha[g] & aloe[h] cum[i] oī-
bus[k] primis[l] vnguentis. ∞
[m]Fons[n] hortorū[o] puteus
[p]aquarum[q] viuentium ∞
[r]que fluunt impetu[s] de[t] li
bano.[u] Surge[x] aquilo ∞
[y]& veni[z] auster[a] pfla[b] hor
tum meum &[c] fluent ∞
[d]aromata illius: 5.

Veniat[b] dilectus meꝰ
[c]in hortū suū[d] vt co-
medat[e] fructū[f] pomorū
suorū.[g] Veni[h] ī hortū meū
[i]soror mea[k] spōsa:[l] messui
[m]myrrhā meā[n] cū[o] aroma
tibꝰ meis.[p] Comedi[q] fauū
[r]cum[s] melle meo: &[t] bibi
[u]vinū meū[x] cū[y] lacte meo.
[z]Comedite[a] amici &[b] bibi
te:[c] & inebriamini[d] charis
simi.[e] Ego[f] dormio[g] & cor
meū[h] vigilat.[i] Vox[k] dilecti
mei[l] pulsantis.[m] Aperi[n] mi
hi[o] soror mea:[p] amica mea
[q]colūba mea[r] īmaculata
mea:[s] qa caput meū[t] ple-
nū ē[u] rore: &[x] cincīni mei
[y]guttis[z] noctiū.[a] Expolia-
ui me[c] tūica mea:[d] quō[e] in
duar illā?[f] Laui[h] pedes me
os[i] quō[k] inquinabo illos?
[l]Dilectꝰ meꝰ[m] misit[n] manū
suā[o] per[p] foramē:[q] & vēter
meꝰ[r] intremuit[s] ad tactū
eius.[t] Surrexi[x] vt aperirē
[y]dilecto meo.[z] Manꝰ mee
[a]stillauerūt[b] myrrhā:[c] & digi
ti mei pleni[d] myrrha[e] pba
tissima.[h] Pessulū ostij mei
[i]apui[l] dilecto meo:[m] at ille
[n]declinauerat atq[o] trāsie-
rat.[p] Aīa mea[q] liqfacta est
[r]vt dilectꝰ[r] locutꝰ ē.[s] Que
siui[t] & nō[u] inueni illū:[x] vo
caui[y] & nō[z] respōdit mihi.
[a]Inuenerūt me[b] custodes
[c]qui circuierūt[d] ciuitatē.
[e]Percusserūt me &[f] vulne
rauerūt me:[g] tulerūt[i] pal-
lium meū[l] custodes[m] mu
rorum.[n] Adiuro ∞

יָפָה דּוֹד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ: מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ
אֲחֹתִי כַלָּה מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן
נוּף וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל בְּשָׂמִים: נֹפֶת
נָטַף שָׂפָה תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ
כָּלַל לָשׁוֹן וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ
נָעַל כְּרֵיחַ לְבָנוֹן: גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה
חָתַם גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם: שְׁלָחַיִךְ
רִמּוֹן פָּרָה פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים
כְּפָרִים עִם נְרָדִים: נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם
קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבֹנָה
מוֹר מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:
מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים
נָזַל צָפַן וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן: עוּרִי צָפוֹן
יָמַן פּוּחַ וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ
בְשָׂמָיו

Cap. v.
בּוֹא אָכַל יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו:
בּוֹא אָרָה בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי
מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי
שָׁתָה עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי
רָעָה אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים:
עוּר אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי
דָּפַק רָעָה דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי
תָּמַם ראש יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא
מָלֵא רָסַס טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה: פָּשַׁטְתִּי
לָבַשׁ אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה
טָנַף רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם:
חוּר מֵעֶה דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחֹר וּמֵעַי
הָמָה קוּם הָמוּ עָלָיו: קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ
צָבַע לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי
כָּפַף נָעַל מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל: פָּתַחְתִּי
אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי
יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא
עָנָה מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי:
מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר
נָכָה רָדַד הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי
חָמָה שָׁבַע מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת: הִשְׁבַּעְתִּי

Primitiua heb.	Tex. heb.
מָצָא	אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם אִם תִּמְצְאוּ
נָגַד חָלָה	אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת
	אַהֲבָה אָנִי׃ מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה
נָשָׁה כֹּה	בַּנָּשִׁים מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה
צָחַח אָדַם	הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל
דָּגַל	מֵרְבָבָה׃ רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו
	תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃ עֵינָיו
אָפַק	כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת
לָחָה	בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל מִלֵּאת׃ לְחָיָו
עָרַג גָּדַל	כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים
רָקַח שָׂפָה	שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר
שׁוּשַׁן נָטַף מוֹר	עֹבֵר׃ יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים
גָּלַל מָלֵא	בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת
מְעָה עָלַף	סַפִּירִים׃ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ
סָפַר עָמַד	מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן
יָסַד רָאָה	בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃ חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ
בָּחַר חֵיךְ	מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת
מָתַק חָמַד	יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה
רָעָה בָּנָה נָשָׁה בָּקַשׁ	בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ
Cap. vj.	עִמָּךְ׃ דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ
עָרַג רָעָה	לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים
	וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי
	לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ יָפָה אַתְּ
רָעָה אָוָה	רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלָ͏ִם
דָּגַל סָבַב	אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי
הֵם רָהַב	שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר
גָּלַשׁ	הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ
עָלָה	כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה
כֹּל תָּאַם	שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃
רִמּוֹן רָקַק	כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
עַד צָמַם	שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים
שִׁשָּׁה סָפַר	פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃ אַחַת
תָּמַם	הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ
בָּרַר יָלַד	בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת
רָאָה אָשַׁר	וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים
הָלַל שָׁקַף	וַיְהַלְלוּהָ׃ מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ

vos filie hierusalem si inueneritis dilectum meum vt nunciētis ei: quia amore lāgueo. Qualis ē dilectus tuꝰ ex dilecto: o pulcherrima mulierum? Qualis est dilectꝰ tuꝰ ex dilecto: qa sic adiurasti nos? Dilectus meꝰ candidus & rubicūdus: electꝰ ex milibꝰ. Caput eiꝰ aurū optimū. Come eius sicut elate palmarū: nigre q̄si coruus. Oculi eiꝰ sicut columbe sup riuulos aq̄rū: q̄ lacte sunt lote: & resident iuxta fluēta plenissima. Gene illius sicut areole aromatū cōsite a pigmētariis. Labia eius lilia distillātia myrrham primam. Manus illius tornatiles auree: plene hyacinthis. Venter eius eburneus: distinctus sapphiris. Crura illiꝰ columne marmoree: que fundate sunt sup bases aureas. Species eiꝰ vt libani: electꝰ vt cedri. Guttur illiꝰ suauissimū: & totus desiderabilis. Talis ē dilectꝰ meꝰ & ipse ē amicus meus filie hierusalē. Quo abiit dilectus tuꝰ o pulcherrima mulierꝝ: q̄ declinauit dilectus tuus. Et q̄remus eū tecū. 6.

Dilectus meꝰ descēdit in hortū suū ad areolā aromatū: vt ibi pascatur in hortis & lilia colligat. Ego dilecto meo & dilectꝰ meꝰ mihi: q pascitur īter lilia. Pulchra es amica mea: suauis & decora sicut hierusalem: terribilis vt castrorꝝ acies ordinata. Auerte oclos tuos a me qa ipsi me auolare fecerūt. Capilli tui sicut grex caprarū q̄ apparuerūt de galaad. Dētes tui sicut greges ouiū q̄ ascenderūt de lauacro. Oēs gemellis fetibus: & sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici sic gene tue: absq; occultis tuis. Sexaginta sunt regine & octoginta cōcubine & adolescentularū nō est numerꝰ. Vna est colūba mea pfecta mea: vna est matri sue: electa genitrici sue. Viderunt eam filie & beatissimā predicauerunt: regine & cōcubine laudauerunt eā. Que est ista que progreditur q̄si

vos filie hierl̄m: in potētijs ⁊ in
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς
fortitudinibꝰ agri. si iueneritis nepotē meū q̄d nūcia-
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγ-
ueritis ei. ꝙ vulnerata amore sum ego. q̄d ne
γείλητε αὐτῷ. ὅτι τετρωμένη ἀγάπης εἰμὶ ἐγώ. τί ἀδελ
pos tuꝰ a nepote pulchra in mulieribꝰ: q̄d ne
φιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; τί ἀδελφι
pos tuꝰ a nepote: q2 sic adiurasti nos? ne
δός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς; ἀδελ
pos meꝰ cādidꝰ ⁊ fuluꝰ electus ex decē mili
φιδός μου λευκὸς καὶ πυῤῥὸς ἐκλελοχισμένος ἀπὸ μυριά
bus. Caput eiꝰ aurꝝ cephaz: come eiꝰ ducti-
δων. Κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλά
les nigre sicut coruꝰ. oculi eiꝰ sicut colūbe sup
ται μέλανες ὡς κόραξ. ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ
plenitudines aquarꝝ lote in lacte: sedētes
πληρώματα ὑδάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι
sup plenitudinē. gene illiꝰ sicut phiale aromatis
ἐπὶ πληρώματι. σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος
pducētes pigmētaria. labia eiꝰ lilia stillātia myrrhā ple
φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν πλή
nā. manꝰ eiꝰ tornatiles auree plene tharsis.
ρη. χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσεῖς.
vēter eiꝰ pyxidicula eburnea in lapide sapphiro.
κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λίθου σαπφείρου.
tibie eiꝰ colūne marmoree fundate sup ba
κνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρινοι τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βά
ses aureas. species eiꝰ vt libanꝰ electꝰ vt ce
σεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβανος ἐκλεκτὸς ὡς κέ-
dri guttur illiꝰ suauitates ⁊ totꝰ desideriū. hic
δροι φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία. οὗτος
nepos meꝰ ⁊ hic amicꝰ meꝰ filie hierusa
ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ἱερουσα
lē. quo abijt nepos tuus pulchra in mulieribꝰ:
λήμ. ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί;
quo respexit nepos tuꝰ: ⁊ queremꝰ eū
ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν
tecum.
μετὰ σοῦ. Ca. 6.

Nepos meꝰ descēdit in hortū suum ad phia
Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιά-
las aromatis vt pascat in hortis: ⁊ vt colligat li-
λας τοῦ ἀρώματος ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρί
lia. ego nepoti meo: ⁊ nepos meꝰ mihi:
να. ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί,
q̄ pascit in lilijs. Pulchra es amica mea: vt be
ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐ
neplacitū, decora sicut hierl̄m. pauor vt ordinate acies. auer
δοκία. ὡραία ὡς ἱερουσαλήμ. θάμβος ὡς τεταγμέναι. ἀπό-
te oculos tuos de cōtra me: q2 ipi auolare fe
στρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον μου, ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέ
cerūt me. cesaries tua sicut greges caprarꝝ q̄ ascēderūt
ρωσάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἳ ἀνέβησαν
de galaad. dētes tui sicut greges tonsarꝝ
ἀπὸ τοῦ γαλαάδ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων
q̄ ascenderūt de lauacro. oēs gemellis fetibꝰ:
αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι,
⁊ sterilis nō est in eis. sicut funiculꝰ cocci-
καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς. ὡς σπαρτίον κόκκι-
neꝰ labia tua ⁊ eloquiū tuū decorꝝ. sicut cortex mali punici
νον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. ὡς λέπυρον τῆς ῥοιᾶς
gene tue extra silentiū tuū. sexaginta sunt regi
μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. ἑξήκοντά εἰσι βασί
ne ⁊ octoginta cōcubine: ⁊ adolescētule q̄rꝝ nō ē nūe
λισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ
vna est colūba mea pfecta mea. vna est matri sue: electa e
μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου. μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτή ἐσ
genitrici sue. viderūt eā filie ⁊ beatā pdicabūt eā.
τεκούσῃ αὐτήν. εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν.
gine ⁊ cōcubine laudabūt eā. q̄ ista q̄ inclinat
σίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτου

quaſi aurora.pulchra vt luna. electa vt ſol. pauor
ὡσεὶ ὄρθρος. καλὴ ὡς σελήνη. ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος. θάμβος
vt ordinate. in hortū nucis deſcēdi vt viderē ī ge
ὡς τεταγμέναι. εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γε
nimine torrētis: vt viderē ſi floruit vinea ſi flo
νήματι τοῦ χειμάῤῥου, ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἤν
ruerūt mala punica.nō nouit aīa mea. poſuit me cur
θησαν αἱ ῥοαί. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρμα
r⁹ aminadab. reuertere reuertere ſulamitis. reuer
τα ἀμιναδάβ. ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε ἡ σουλαμῖτις, ἐπί
tere reuertere ⁊ ītuebimur in te.
στρεφε ἐπίστρεφε καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί. Ca.7.

Quid videbitis in ſulamitide q̄ vadit vt her
Τί ὄψεσθε ἐν τῇ σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χορ
ba caſtroꝝ. qd pulchri facti ſunt greſſus tui in
οὶ τῶν παρεμβολῶν. τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν
calciamētis filia nadab.apritudines femoꝝ tuoꝝ ſimiles
ὑποδήμασι θύγατερ ναδάβ. ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι
monilib⁹ opeꝝ manuū artificis. vmbilicus tu⁹ crater
ὁρμίσκοις ἔργων χειρῶν τεχνίτου. ὀμφαλός σου κρατὴρ
tornatilis: nō indigēs mixtione. Venter tu⁹ cumul⁹
τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κρᾶμα. Κοιλία σου θημωνία
tritici vallat⁹ in liliīs. duo vbera tua ſicut duo hi
σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις. δύο μαστοί σου ὡς δύο νε
nuli gemelli capree. collum tuū ſicut turris
βροὶ δίδυμοι δορκάδος. τράχηλός σου ὡς πύργος
eburnea. oculi tui vt piſcine in aſebō: in
ἐλεφάντινος. ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν ἀσεβών, ἐν
portis filie multoꝝ. naſus tu⁹ ſicut turris
πύλαις θυγατρὸς πολλῶν. μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ
libani q̄ reſpicit faciē damaſci. caput tuū
λιβάνου σκοπεύων πρόσωπον δαμασκοῦ. κεφαλή σου
ſuꝑ te vt carmeli: ⁊ ceſaries capitis tui ſicut pur
ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλου, καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορ
pura. rex ligat⁹ in trāſcurſib⁹. qd pul
φύρα. βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. τί ὡραι
chra facta es ⁊ qd iucūda facta es dilectio.ī dlitiīs tuis hec ma
ώθης καὶ τί ἡδύνθης ἀγάπη. ἐν τρυφαῖς σου τοῦτο μέ
gnitudo tua.ſimilis facta es palme: ⁊ vbera tua
γεθός σου. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς
botris. dixi aſcendā in palma. apprehēdā
βότρυσιν. εἶπα ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι. κρατήσω
cacumina ei⁹. ⁊ erūt q̄dē vbera tua ſicut botri
τῶν ὑψέων αὐτοῦ. καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυ
vinee. ⁊ odor naris tue ſicut mala. ⁊ gut
ες τῆς ἀμπέλου. καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα. καὶ λά
tur tuū ſicut vinū bonū. Vadens nepoti
ρυγξ σου ὡς οἶνος ἀγαθός. Πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ
meo in rectitudinē ſufficiēs in labiīs meis ⁊ dēti
μου εἰς εὐθύτητα ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦ
bus.ego nepoti meo. ⁊ ad me ꝯuerſio e
σιν. ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐ
tus. veni nepos mi egrediamur in agrū. cōmore
τοῦ. ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. αὐλισθῶ
mur in villis. mane ſurgam⁹ ad vineas. videam⁹ ſi
μεν ἐν κώμαις. ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας. ἴδωμεν εἰ
floruit vinea. floruit germinatio. floruerūt
ἤνθησεν ἡ ἄμπελος. ἤνθησεν ὁ κυπρισμός. ἤνθησαν
mala punica.illic dabo vbera mea tibi. man
αἱ ῥοαί. ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί. οἱ μαν
dragore dederūt odorē. ⁊ in portis nrīs om
δραγόραι ἔδωκαν ὀσμήν. καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάν
nia poma noua ad vetera nepos mi
τα τὰ ἀκρόδρυα νέα πρὸς παλαιὰ ἀδελφιδέ μου
ſeruaui tibi. Ca.8.
ἐτήρησά σοι.

aurora conſurgens pulchra vt luna electa vt ſol terribilis vt caſtrorū acies ordinata. Deſcendi in ortū nucū vt viderē poma ꝯualliū & īſpicerē ſi floruiſſet vinea & germiaſſēt malapunica. Neſciui. Aīa mea cōturbauit me ꝓpter quadrigas aminadab. Reuertere reuertere ſunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te. 7.

Quid videbis in ſunamite niſi choros caſtrorum? Quā pulchri ſūt greſſ⁹ tui in calciamentis filia principis. Iūcture femunū tuoꝝ ſicut monilia q̄ fabricata ſunt manu artificis. Vmbilicus tu⁹ crater tornatilis: nunq̄ꝫ idigens poculis. Venter tu⁹ ſicut aceruus tritici vallatus liliis. Duo vbera tua ſicut duo hīnuli gemelli capree. Collū tuū ſicut turris eburnea. Oculi tui ſicut piſcine in eſebon q̄ ſunt in porta filie multitudinis. Naſus tu⁹ ſicut turris libani qui reſpiſcit contra damaſcū. Caput tuum vt carmelus: & come capitis tui ſicut purpura regis iuncta canalib⁹. Quam pulchra es & q̄ꝫ decora chariſſima in delitiis. Statura tua aſſimilata eſt palme & vbera tua botris. Dixi. Aſcendā in palmam & apprehendā fructus ei⁹. Et erunt vbera tua ſicut botri vinee: & odor oris tui ſicut odor malorū. Guttur tuū ſicut vinū optimū: dignū dilecto meo ad potandum: labiiſq̄ꝫ & dentib⁹ illi⁹ ad ruminandū. Ego dilecto meo: & ad me cōuerſio ei⁹. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: cōmoremur in villis. Mane ſurgam⁹ ad vineas: videamus ſi floruit vinea ſi flores fruct⁹ ꝑturiūt: ſi floruerūt malapunica. Ibi dabo tibi vbera mea. Mandragore dederunt odorē in portis noſtris. Omnia poma noua & vetera dilecte mi ſeruaui tibi. 8

שַׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה	
כַּנִּדְגָּלוֹת׃ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי	דָּגַל אֱגֹז
לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת	רָאָה אָבַב
הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃ לֹא	נוּץ
יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת	שׂוּם רָכַב
עַמִּינָדִיב׃ שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית	
שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ	חָזָה
מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית	Cap. vij.
כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃ מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ	שָׁלַם חָלַל
בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ	חָנָה יָפָה
כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃	חָמַק
שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג	חָלָה עָשָׂה
בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃	חָסֵר
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי	חָנַט שׁוֹשַׁן
צְבִיָּה׃ צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן	שָׁנָה שַׁד
עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר	צָבָה צוּר
בַּת רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן	גָּדַל
צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃ רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ	צָפָה פָּנָה
כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן	דָּלַל
מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃ מַה יָּפִית	אָסַר יָפָה
וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃	עָנַג
זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ	דָּמָה
לְאַשְׁכֹּלוֹת׃ אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר	שָׁכַל עָלָה
אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ	הָיָה
כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ	
כַּתַּפּוּחִים׃ וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ	תָּפַח חִיךְ
לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי	הָלַךְ יָשַׁר
יְשֵׁנִים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃	דָּבַב שָׂפָה
לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה	שׁוּק יָלַךְ
בַּכְּפָרִים׃ נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים	יָצָא לוּן
נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח	שָׁכַם
הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם	רָאָה
אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ׃ הַדּוּדָאִים	נוּץ
נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל	נָתַן
מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי	
צָפַנְתִּי לָךְ׃	

Tex.heb.	Pritiua.heb.
מי יתנך כאח לי יונק שדי	Cap. viij.
אמי אמצאך בחוץ אשקך גם	ינק שד
לא יבזו לי: אנהגך אביאך אל	מצא נשק
בית אמי תלמדני אשקך מיין	בזה נהג
הרקח מעסיס רמני: שמאלו	בוא למד
תחת ראשי וימינו תחבקני:	עסס שמאל
השבעתי אתכם בנות ירושלם	ימן חבק
מה תעירו ומה תעררו את	שבע בנה
האהבה עד שתחפץ: מי זאת	עור
עלה מן המדבר מתרפקת על	חפץ
דודה תחת התפוח עוררתיך	דבר רפק
שמה חבלתך אמך שמה חבלה	תפח
ילדתך: שימני כחותם על לבך	שום
כחותם על זרועך כי עזה כמות	חתם זרע
אהבה קשה כשאול קנאה	עזז שאל
רשפיה רשפי אש שלהבתיה:	
מים רבים לא יוכלו לכבות את	רבב יכל
האהבה ונהרות לא ישטפוה	כבה שטף
אם יתן איש את כל הון ביתו	נתן
באהבה בוז יבוזו לו: אחות לנו	אח
קטנה ושדים אין לה מה נעשה	שדד עשה
לאחתינו ביום שידבר בה: אם	דבר
חומה היא נבנה עליה טירת כסף	חמה בנה
ואם דלת היא נצור עליה לוח	צור
ארז: אני חומה ושדי כמגדלות	גדל היה
אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום:	מצא שלם
כרם היה לשלמה בבעל המון	
נתן את הכרם לנטרים איש	
יבא בפריו אלף כסף: כרמי	בוא פרה
שלי לפני האלף לך שלמה	פנה
ומאתים לנטרים את פריו:	מאה
היושבת בגנים חברים מקשיבים	ישב קשב
לקולך השמיעני: ברח דודי	שמע
ודמה לך לצבי או לעפר האילים	צבה
על הרי בשמים:	

Quis mihi det te fratrem meū sugentē vbera mrīs mee vt inueniā te foris: & deoſculer: & iam me nemo deſpiciat. Apprehendam te & ducam in domū matris mee. Ibi me docebis & dabo tibi poculū ex vino cōdito: & muſtū malorꝶ granatorū meorꝶ. Leua eiꝰ ſub capite meo & dextera illiꝰ āplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalē: ne ſuſcitetis neqꝫ euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit. Que eſt iſta que aſcendit de deſerto: delitiis affluens innixa ſup dilectū ſuū? Sub arbore malo ſuſcitaui te. Ibi corrupta eſt mater tua: ibi violata eſt genitrix tua. Pone me vt ſignaculū ſup cor tuū vt ſignaculū ſup brachiū tuū: qa fortis eſt vt mors dilectio: dura ſicut īfernus emulatio. Lampades eius vt lāpades ignis atqꝫ flammarꝶ. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem: nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnē ſubſtantiam domus ſue pro dilectiōe: qſi nihilū deſpiciet eū. Soror nr̄a parua & vbera non habet. Quid faciemus ſorori noſtre in die quādo alloquenda eſt? Si murus ē: edificemꝰ ſup eū ꝓpugnacula argētea. Si oſtium eſt: compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus & vbera mea ſicut turriſ: ex quo facta ſum corā eo quaſi pacem repiens. Vinea fuit pacifico: in ea que habet populos. Tradidit eam cuſtodibus: vir affert pro fructu eiꝰ mille argenteos. Vinea mea coram me eſt. Mille tui pacifice & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius. Que habitas in hortis: amici auſcultant: fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi & aſſimilare capree hinnuloqꝫ ceruorum ſuper montes aromatum.

Expliciunt cantica canticorum.

Quis det te fratrē meū ſugentē vbera matr
Τίς δώῃ σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρ
mee. inueniēs te extra oſculabor te: et nō deſpi
μου. εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ
ciēt me. apprehendā te: introducā te in domū m
σουσί με. παραλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μη
tris mee ꝛ in cellā eiꝰ q̄ cōcepit me. dabo p
τρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτι
tū tibi de vino pigmētato: de latice malorꝶ punicorꝶ meorꝶ
σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
leua eius ſub capite meo: ꝛ dextera illi
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτ
amplexabit me. adiuraui vos filie hierl̄m
περιλήψεταί με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ
in potētiis ꝛ in fortitudinibꝰ agri. q
ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. τ
ſuſcitaueritis ꝛ q̄d excitaueritis dilectionē: donec voluerit
ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως ἂν θελήσῃ.
q̄ iſta q̄ aſcēdit ab eremo innixa ſup
τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐπιστηριζομένη ἐπ
nepotē ſuū: ſub arbore malo ſuſcitaui te. illic cū do
τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. ἐκεῖ ὠδί
lore ꝑturiuit te mater tua. illic cū dolore ꝑturiuit te q̄ pepit te. po
νησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ τεκοῦσά σε. θές
ne me vt ſignaculū ſup cor tuū: vt ſignaculū
με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα
ſup brachiū tuū. qꝛ fortis vt mors dile
ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγά
ctio. dura ſicut infernꝰ emulatio. Volatilia eius volati
πη. σκληρὸς ὡς ᾅδης ζῆλος. Περίπτερα αὐτῆς περί
lia ignis flāme eius. aqua multa nō poterit
πτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς. ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται
extinguere dilectionē: ꝛ flumina nō obruent
σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν
illā. ſi dederit vir oēm vitā ſuā in dile
αὐτήν. ἐὰν δῷ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγά
ctione: deſpectione deſpiciēt eū. ſoror nr̄a
πῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. ἀδελφὴ ἡμῶν
parua ꝛ vbera nō hēt. q̄d faciemus ſo
μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. τί ποιήσομεν τῇ ἀ
rori nr̄e in die q̄ vtiq3 verbū factū fuerit i ea? ſi murꝰ
δελφῇ ἡμῶν; ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν λαληθῇ ἐν αὐτῇ; εἰ τεῖχός
eſt edificabimꝰ ſup eā. ꝓpugnacula argētea: ꝛ
ἐστιν οἰκοδομήσωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπάλξεις ἀργυρᾶς. καὶ
ſi hoſtiū eſt deſcribamꝰ ſup illud tabulā cedrinā.
εἰ θύρα ἐστὶ διαγράψωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν σανίδα κεδρίνην.
ego murus ꝛ vbera mea ſicut turres. ego fui in
ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ ἤμην ἐν
oculis eius q̄ſi reperiēs pacē. vinea fu
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην. ἀμπελὼν ἐγε
it ſalomoni in beelamō. tradidit vineā
νήθη τῷ σολομῶντι ἐν βεελαμών. ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα
ſuā cuſtodiētibꝰ. vir feret in fructu ſuo mil
αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χι
le argēteos. vinea mea mea corā me
λίους ἀργυρίους. ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου οἱ
mille ſalomoni. ꝛ ducēti his q̄ cuſtodiūt
χίλιοι σολομῶντι. καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦσι τὸν
fructū eius. Qui ſedet in hortis: amici
καρπὸν αὐτοῦ. Ο καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι
attendētes voce tua audire fac me fuge ne
προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούτισόν με φύγε ἀδελ
pos mi ꝛ aſſimilare capree aut hinnulo
φιδέ μου καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι ἢ τῷ νεβρῷ
ceruorꝶ ſup mōtes aromatū.
τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

Sapientia salomonis.
ΣΟΦΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.
Diligite iusticiam
Ἀγαπήσατε τὴν δικαιοσύ-
qui iudicatis terrā: senti-
νην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, φρονή-
te de dn̄o i bonitate: ⁊ in sim
σατε περὶ τοῦ κῡ ἐν ἀγαθότητι, καὶ ἐν ἁ-
plicitate cordis querite illum. qm̄ in-
πλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν. ὅτι εὑ
uenitur ab his q̄ nō tēptāt illum: appa
ρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, ἐμφα-
ret āt nō infidelibus illi. ꝑuerse
νίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. σκολιοὶ
.n. cogitatiōes separāt a deo: proba-
γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ, δοκιμα-
ta āt virtus corripit isipiētes.
ζομένη δὲ ἡ δύναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας.
qm̄ in maleficam animā nō introibit
ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσε-
sapiētia: neq̧ habitabit in corpore sub
ται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν σώματι κα-
dito peccato. sctūs .n. sp̄us dis
ταχρέῳ ἁμαρτίας. ἅγιον γὰρ πνεῦμα παι-
ciplie effugiet dolum: ⁊ amouebitur
δείας φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται
a cogitatiōib⁹ stultis: ⁊ corripietur
ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσε-
supueniente iniq̄tate. benignus .n.
ται ἐπελθούσης ἀνομίας. φιλάνθρωπον γὰρ
sp̄us sapiētia: ⁊ nō liberabit maledi-
πνεῦμα σοφία, καὶ οὐκ ἀθωώσει βλάσφη-
cū a labijs suis. qm̄ renū e-
μον ἀπὸ χειλέων αὐτ̄. ὅτι τῶν νεφρῶν αὐ-
ius testis deus: ⁊ cordis eius
τοῦ μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ
speculator verus: ⁊ lingue audi-
ἐπίσκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκου-
tor. qm̄ sp̄us dn̄i repleuit orbē ter-
στής. ὅτι πνεῦμα κῡ πεπλήρωκε τὴν οἰκου-
rar̄: ⁊ qd̄ continet omnia sciētiā ha-
μένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔ-
bet vocis. ꝓpt̄ hoc q̄ loquitur iniqua
χει φωνῆς. διὰ τοῦτο φθεγγόμενος ἄδικα
nullus latebit: neq̧ ꝑteribit illum
οὐδεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελεύσηται αὐτ̄
corripiens iudiciū. in .n. cogitationib⁹ im
ἐλέγχουσα ἡ δίκη. ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσε-
pij inquisitio erit. s̄monū āt illi⁹ auditio
βοῦς ἐξέτασις ἔσται. λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ
ad dn̄z veniet ad correptionē iniq̄tatū illius.
πρὸς κν̄ ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτ̄.
qm̄ auris zeli audit omnia: ⁊
ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ πάντα, καὶ
rumor murmurationū nō abscōditur. ca-
θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται. φυ-
uete ergo murmuratiōem inutilē: ⁊
λάξασθε τοίνυν γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, καὶ
a detractione parcite lingue. qm̄
ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης. ὅτι
sermo obscurus vacu⁹ nō ibit: os
φθέγμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται, στόμα
āt qd̄ mentitur occidit animā. ne ze-
δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν. μὴ ζη-
letis mortem in errore vite vr̄e: neq̧
λοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, μὴ δὲ
attrahatis ꝑditionē in opibus manuū vr̄ar̄.
ἐπισπᾶσθε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν
qm̄ de⁹ mortē nō fecit: neq̧ letatur
ὅτι ὁ θς̄ θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπε-
in ꝑditione viuor̄. creauit .n. vt
ται ἐπ᾽ ἀπωλείᾳ ζώντων. ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ
essent omnia: ⁊ salutares natiōes
εἶναι τὰ πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τ̄

Incipit prologus ī librū Sapientie.

Liber sapie apud Hebreos nusq̧ est. Vnde & ip̄e stilus grecam magis eloquētiā redolet. Hūc iudei Philōis esse affirmāt. Qui ꝑinde sapientie nominatur: qa in eo xp̄i aduētus q̄ ē sapīa p̄ris: & passio ei⁹ euident̄ exp̄mitur.

Incipit liber Sapientie Ca.1.

Diligite iusticiā q iudicatis terrā. Sentite de dn̄o ī bonitate & ī simplicitate cordis q̄rite illū: qm̄ inuenitur ab his q nō tēptāt illū: apparet āt eis q̄ fidē h̄nt in illū. Peruerse.n. cogitationes separant a deo: ꝓbata āt virtus corripit insipientes. Qm̄ in maliuolā aīam nō ītroibit sapīa: nec hītabit in corpe subdito pctīs. Sp̄us .n. sctūs discipline effugiet fictū & auferet se a cogitationib⁹ q̄ sūt sine intellectu & corripietur a supueniēte iniq̄tate. Benign⁹ est.n. sp̄us sapientie: & nō liberabit maledictū a labiis suis: qm̄ renū illius testis est de⁹ & cordis illi⁹ scrutator ē ver⁹: & lingue ei⁹ auditor. Qm̄ sp̄us dn̄i repleuit orbē terrar̄: & hoc quod cōtinet oīa sciaꝫ hēt vocis. Propt̄ hoc q loq̄tur iniq̄ nō pōt latere: nec ꝑteriet illū corripiens iudiciū. In cogitationib⁹.n. īpii interrogatio erit: s̄monū āt illi⁹ auditio ad deū veniet: ad correptionem iniq̄tatū illius. Qm̄ auris zeli audit oīa: & tumult⁹ murmurationū nō abscōdetur. Custodite ergo vos a murmuratōe q̄ nihil ꝓdest: & a detractione pcite lingue. Qm̄ s̄mo obscurus in vacuū nō ibit: os aūt quod mētitur occidit aīam. Nolite zelare morteꝫ in errore vite vr̄e: neq̧ acq̄ratis ꝑditionē in opibus manuū vr̄ar̄. Qm̄ de⁹ mortē nō fecit: nec letatur ī ꝑditiōe viuor̄. Creauit.n. vt essent oīa & sanabiles fecit nationes orbis terrar̄: & nō est in illis medicamētū extermīnii: nec inferor̄ regnū in terra. Iusticia.n. ꝑpetua est & īmortalis: iniusticia aūt mortis acq̄sitio. Impii autē manib⁹ & verbis accersierūt illā: & estimātes illā amicā: defluxerūt: & spōsiones posuerūt ad illā qm̄ morte digni sūt qui sunt ex parte illius. Capitulum.2.

Dixerunt.n. īpii cogitātes apud se nō recte. Exiguū & cū tedio est tēp⁹ vite nr̄e & non est refrigeriū in fine hoīs & non est q agnitus sit reuersus ab inferis. Quia ex nihilo nati sum⁹: & post hoc erimus tāq̧ nō fuerim⁹. Qm̄ fumus afflat⁹ est ī narib⁹ nr̄is: & s̄mo scītille ad cōmouendū cor nr̄m. Quia extictus cinis erit corp⁹ nr̄m: & sp̄us diffundetur tāq̧ mollis aer. Et trāsibit vita nr̄a tāq̧ vestigium nubis: & sicut nebula dissoluet̄ q̄ fugata ē a radiis solis & a calore illi⁹ aggrauata. Et nomē nr̄ꝫ obliuionē accipiet ꝑ tp̄s: & nemo mēoriā hēbit opū nr̄orū. Vmbre .n. trāsitus est tp̄s nr̄m: & nō est reuersio finis nr̄i: qm̄ cōsignata ē & nemo reuertitur: Venite ergo & fruamur bonis q̄ sūt & vtamur creatura tāq̧ ī iuuētute celeriter. vino ꝑcioso & vnguētis nos īpleam⁹: & nō ꝑtereat nos flos tp̄is. Coronemus nos rosis añq̧ marcescāt: nullū pratū sit qđ nō ꝑtrāseat luxuria nr̄a. Nēo vr̄m exors sit luxurie nr̄e. Vbiq̧ reliq̄m⁹ signa leticie: qm̄ hec ē ꝑs nr̄a & hec ē sors nr̄a. opp̄mam⁹ paupē iustū: & nō pcam⁹ vidue nec vetano: nec reuereamur canos mlti

mundi: ⁊ nō est in illis medicamētū
κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον
ꝑditiōis: nec iferor̄ regnū in terra. iu-
ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς. δι-
sticia āt īmortalis est: impij vero
καιοσύνη δὲ ἀθάνατ̄ ἐστιν, ἀσεβεῖς δὲ ταῖς
manib⁹ ⁊ verbis accersierūt e-
χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐ-
am. amicā estimantes ip̄am: tabuerūt:
τόν. φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν, ἐτάκησαν,
⁊ spōsionē posuerūt ad eam: qm̄ digni
καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄξιοί
sunt illius partis esse.
εἰσι τῆς ἐκείνου μερίδος εἶναι. Ca.2.
Dixerūt.n. itra se cogitantes nō
Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ
recte: exigua ⁊ cū tedio est vita nr̄a:
ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν
⁊ nō est remediū ī fine hominis: ⁊
καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ
nō agnitus ē reuersus ex iferno. q: ꝑ
οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου. ὅτι αὐτο-
nos nati sumus: ⁊ post hoc erimus
σχεδίως ἐγεννήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα
tāq̧ nō fuerimus. qm̄ fumus afflatus in
ὡς οὐχ ὑπάρξαντες. ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν
narib⁹ nr̄is: ⁊ s̄mo scintilla in motu
ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει
cordis nr̄i: q̄ extincta cinis eua-
καρδίας ἡμῶν, οὗ σβεσθέντος τέφρα ἀπο-
det corpus: ⁊ sp̄us nr̄ dif-
βήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν δια-
fundetur tanq̧ mollis aer. ⁊ nomē no-
χυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ. καὶ τὸ ὄνομα ἡ-
struꝫ obliuionē accipiet ī tēpore: ⁊ nemo
μῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐθεὶς
memoriā hēbit opum nr̄or̄. ⁊ trāsi-
μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν. καὶ παρελεύ-
bit vita nr̄a tāq̧ vestigia nubis: ⁊ sicut
σεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς
nebula dissoluetur q̄ fugata est a
ὀμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ
radijs solis ⁊ a calore eius ag-
ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτ̄ βα-
grauata. vmbre.n. trāsitus tēpus nr̄m:
ρυνθεῖσα. σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν,
⁊ nō est īpedimentū finis
καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς
nr̄i: qm̄ cōsignat⁹ est: ⁊ nemo re-
ἡμῶν, ὅτι κατεσφραγίσθη, καὶ οὐδεὶς ἀνα-
uertitur. venite ergo ⁊ fruamur
στρέφει. δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν
q̄ sunt bonis: ⁊ vtamur possessione
ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτήσει
tāq̧ in iuuētute celeriter. vino ꝑcio-
ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως. οἴνου πολυτε-
so ⁊ unguētis ipleamur: ⁊ ne ꝑte-
λοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ πα-
reat nos flos aeris. coronemur
ροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος. στεψώμεθα
rosar̄ caliculis añq̧ marcescant. nemo no-
ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι. μηδεὶς ἡ-
strū exꝑs sit nostre strenuita-
μῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡμετέρας ἀγερωχί-
tis. vbiq̧ relinq̄mus signa
ας. πανταχῆ καταλείψωμεν σύμβολα
leticie: qm̄ hec pars nr̄a ⁊
τῆς εὐφροσύνης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ
sors talis. opprimamus pauperē
ὁ κλῆρος οὗτος. καταδυναστεύσωμεν πένητα
iustum: non parcamus vidue: nec
δίκαιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μὴ δὲ
senis reuereamur canos multi
πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πολυχρο-

tp̄is. ſit ãt nr̃a fortitudo lex iuſti=
νίους. ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιο
cie: nã infirmũ inutile arguitur.
σύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐλέγχεται.
circũueniamus ãt iuſtũ: qm̃ inuti=
ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρη
lis nobis ē: ⁊ cõtrarius eſt operibus
στος ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡ
nr̃is: ⁊ iproperat nobis peccata legis:
μῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα νόμου,
⁊ celebrat nobis peccata diſcipline
καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδεί
noſtre. p̃mittit ſciẽtiã hr̃e dei
ας ἡμῶν. ἐπαγγέλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ
⁊ filium dñi ſe nominat: factus ē no
καὶ παῖδα κυ̃ ἑαυτὸν ὀνομάζει, ἐγένετο ἡ=
bis ĩ redargutionẽ cogitationũ nr̃aꝝ. grauis ē
μῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν. βαρύς ἐστιν
nobis ẽt viſus: qm̃ diſſimilis ali
ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλ
is vita illius: ⁊ imutate vie
λοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι
eius. ĩ ſpuriũ eſtimati ſumus ei: ⁊
αὐτοῦ. εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ
abſtinet a vijs nr̃is tãq̃ ab imũdi=
ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρ
cijs. beata dicit nouiſſima iuſtoꝝ: ⁊ ia=
σιῶν. μακαρίζει ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλα
ctat patrẽ deũ. videamus ſi ſmões
ζονεύεται πατέρα θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι
illius veri: ⁊ tentemus q̃ in exi=
αὐτοῦ ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβά
tu eius. ſi .n. eſt iuſtus filius dei:
σει αὐτοῦ. εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ,
ſuſcipiet eum: ⁊ liberabit eum de ma=
ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χει
nu cõtrarioꝝ. cõtumelia ⁊ tormẽto iterro=
ρὸς ἀνθεστηκότων. ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετά
gemus eũ: vt ſciamus manſuetudinẽ
σωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν
eius: ⁊ probemus patientiã
αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν
illius. morte turpi condemnemus
αὐτοῦ. θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν
eũ: erit .n. eius obſeruatio ex ſmõib⁹
αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων
ip̄ius. hec cogitauerũt: ⁊ erraue
αὐτοῦ. ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθη
rũt. excecauit .n. illos malitia eo=
σαν. ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐ
rum: ⁊ nõ cognouer̃t myſteria dei: neq̧ mer
τῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, οὐδὲ μι
cedẽ ſperauerũt iuſticie: neq̧ iudicauer̃t ho
σθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ ἔκριναν γέ
norẽ aĩaꝝ imaculataꝝ. qm̃ deus creauit
ρας ψυχῶν ἀμώμων. ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν
hoĩem in ĩtegritate: ⁊ imaginẽ p̃prie
ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας
ſilitudinis fecit eum. inuidia ãt diabo
ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. φθόνῳ δὲ διαβό
li mors introiuit in mundũ. ten
λου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. πειρά
tant ãt eum q̃ illius partis ſunt.
ζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες.

C.3. Iuſtoꝝ ãt aĩe in manu dei: ⁊
Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ
non tanget illos tormentũ. viſi ſũt in
οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος. ἔδοξαν ἐν
oculis inſipientiũ mori: ⁊ eſtimata ē
ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη
afflictio exitus illoꝝ: ⁊ q̃d a nobis i
κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ᾽ ἡμῶν πο
ter contritio. illi ãt ſunt in pace. ⁊ ĩ
ρεία σύντριμμα. οἱ δέ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. καὶ

tp̄is. Sit autē fortitudo nr̃a lex iniuſticie. Quod .n. infirmũ ē: inutile ĩuenitur. Circũueniam⁹ ergo iuſtũ: qm̃ iutilis eſt nobis & cõtrari⁹ eſt opib⁹ nr̃is: & iproperat nobis p̄ctã legis: & diffamat in nos p̄ctã diſcipline nr̃e. Promittit ſe ſcientiam dei habere: & filiuʒ dei ſe nominat. Fact⁹ eſt nobis in traductionē cogitationũ nr̃aꝝ. Grauis eſt nobis etiã ad videndũ. qm̃ diſſimilis eſt aliis vita illius: & imutate ſunt vie eius. Tanq̃ʒ nugaces eſtimati ſum⁹ ab illo: & abſtinet ſe a viis nr̃is tanq̃ʒ ab imũdiciis: & p̄fert nouiſſima iuſtoꝝ: & gloriatur patrē ſe habere deũ. Videamus ergo ſi ſermones illius veri ſint & tēptemus q̄ vētura ſũt illi: & ſciem⁹ q̄ erũt nouiſſima illius. Si .n. ē ver⁹ fili⁹ dei: ſuſcipiet illũ & liberabit illũ de manibus cõtrarioꝝ. Cõtumelia & tormēto introgem⁹ eũ: vt ſciam⁹ reuerētiã eius: & p̄bem⁹ patiētiã illi⁹. Morte turpiſſima cõdēnem⁹ eũ. Erit .n. ei reſpect⁹ ex ſmõibus illi⁹. Hec cogitauer̃t & errauer̃t: excecauit .n. illos malitia eoꝝ. Et neſcier̃t ſacramēta dei: neq̧ mercedē ſperauerũt iuſticie: nec iudicauerũt honorē aĩaꝝ ſanctarũ. Qm̃ deus creauit hoĩem inexťminabilē: & ad imaginē ſilitudinis ſue fecit illũ. Inuidia autē diaboli mors introiuit ĩ orbem terrarum. imitãtur ãt illũ q̄ ſunt ex p̄te illius. Ca.3.

Iuſtoꝝ aũt aĩe in manu dei ſũt: & nõ tanget illos tormētum mortis. Viſi ſunt oculis inſipientiũ mori: & eſtimata eſt afflictio illoꝝ. Et ab itinere iuſto abierũt ĩ exťminiũ: & quod a nobis ē iter exťminii: illi aũt ſunt in pace. Et ſi corã hominib⁹ tormēta paſſi ſunt: ſpes illorũ immortalitate plena eſt. In paucis vexati: ĩ multis bene diſponētur: qm̃ de⁹ tēptauit eos: & iuenit illos dignos ſe. Tanq̃ʒ aurũ in fornace probauit illos: & quaſi holocauſti hoſtiã accepit illos: & in tp̄e erit reſpect⁹ illoꝝ. Fulgebũt iuſti & tanq̃ʒ ſcintille ĩ arũdineto diſcurrēt. Iudicabũt natiões & dñabũtur p̄plis: & regnabit dñs illorũ ĩ perpetuũ. q cõfidũt ĩ illo ĩtelligēt veritatē: & fideles in dilectiõe acq̄eſcent illi: qm̃ donũ & pax eſt electis eius. Impii ãt ſm̃ q̄ cogitauer̃t correptionē hēbũt: q neglexer̃t iuſtũ & a dño receſſer̃t. Sapiãʒ eni & diſciplinã q abiicit infelix eſt: & vacua ē ſpes illoꝝ: & labores ſine fructu: & inutilia op̄a coꝝ. Mulieres eorũ iſenſate ſũt & neq̄ſſimi filii illoꝝ. Maledicta creatura eorũ. qm̃ felix eſt ſterilis & incoinq̄nata: q̄ neſciuit torũ in delicto. hēbit fructũ in reſpectiõe aĩarũ ſctãrũ. Et ſpado q nõ op̄at⁹ eſt p̄ man⁹ ſuas iniq̄tatem: nec cogitauit aduerſus deum nequiſſima. Dabitur enĩ illi fidei donũ electũ & ſors in templo dei acceptiſſima. Bonorũ enĩ laborũ glorioſus eſt fructus: & que non concidit radix ſapientie. Filii autem adulterorũ in conſũmatione erunt: & ab iniquo toro ſemen exterminabitur. Et ſi q̄dem longe vite erũt: in nihilũ computabuntur: & ſine honore erit nouiſſima ſenect⁹ illorum. Et ſi celerius defuncti fuerint: non habebunt ſpem nec in die agnitionis allocutionem. Nationes enim iniq̄ dire ſunt cõſũmationis. Ca.4.

O q̃ʒ pulchra ē caſta g̃natio cũ claritate.

enĩ in cõſpectu hoĩm ſi tormēta paſſi ſint:
γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ
ſpes eoꝝ imortalitate plena: ⁊ ĩ paucis
ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης, καὶ ὀλίγα
vexati ĩ multis bono afficientur.
παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται.
qm̃ deus tēptauit eos: ⁊ iuenit il=
ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐ
los dignos ſe. tãq̃ aurum in fornace
τοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτη=
p̃bauit illos: ⁊ q̃ſi holocauſtũ
ρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπω
hoſtie accepit illos. ⁊ in tp̄e
μα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. καὶ ἐν καιρῷ
viſitationis ip̄oꝝ refulgebunt: ⁊ tãq̃
ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς
ſcintille in ſtipula diſcurrent. iudica
σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. κρινοῦ
bũt gētes ⁊ dñabuntur p̄plis: ⁊ regna=
σιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύ
bit eoꝝ dñs ĩ ſecula. q̃ cõfiderunt
σει αὐτῶν κς εἰς τοὺς αἰῶνας. οἱ πεποιθότες
in illo intelligēt veritatem: ⁊ fide=
ἐπ᾽ αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πι
les in dilectione acq̄eſcent illi. qm̃ gra
στοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ. ὅτι χά
tia ⁊ mĩa in ſanctis eius: ⁊ viſita=
ρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκο
tio in electis eius. at impij ſi=
πὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς κα
cut cogitauerũt hēbunt correptionē: q̃ negle
θὰ ἐλογίσαντο ἕξουσιν ἐπιτιμίαν, οἱ ἀμελή
xerunt iuſtum ⁊ a dño receſſer̃t.
σαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυ̃ ἀποστάντες.
ſapiam .n. ⁊ diſciplinã q̃ abijcit infe=
σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαί
lix: ⁊ vacua ſpes illorum: ⁊ labo=
πωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κό
res ſine fructu ⁊ inutilia opera eorũ:
ποι ἀνόνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν,
mulieres eoꝝ ſtulte ⁊ nequã
αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηρὰ τὰ 13.
filij eoꝝ. maledicta generatio eo
τέκνα αὐτῶν. ἐπικατάρατος ἡ γένεσις αὐ
rum. qm̃ felix ſterilis incoiq̄nata: q̃
τῶν. ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις
nõ nouit torũ in delicto: hēbit fruc
οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἕξει καρ
tũ in viſitatõe animaꝝ: ⁊ ſpado q̃ nõ
πὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν, καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ
opatus eſt in manu iniq̄tatem: nec cogi= Lu. 5.
ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυ
tauit aduerſus dñʒ mala. dabitur .n.
μηθεὶς κατὰ τοῦ κυ̃ πονηρά. δοθήσεται γὰρ
illi fidei gr̃a electa: ⁊ ſors
αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή, καὶ κλῆ
in tēplo dñi acceptior. bonoꝝ .n. labo
ρος ἐν ναῷ κυ̃ θυμηρέστερος. ἀγαθῶν γὰρ πό
rũ fructus glorioſus: ⁊ q̃ nõ cõcidit radix ſap
νων καρπὸς εὐκλεής, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φ
tie. filij ãt adulteroꝝ nõ initiati erũt: ⁊ ab
νήσεως. τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ πα
quo toro ſemen exterminabitur. ſi .n.
νόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. ἐάν τε γὰρ μ
ge vite fuerint: in nihilũ cõputabuntur: ⁊ ſine h
κρόβιοι γένωνται, εἰς οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμ
in nouiſſimis ſenect⁹ illorũ. et ſi celerit̃ defũcti fu
ἐπ᾽ ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. ἐάν τε ὀξέως τελευτήσ
rint: nõ hēbunt ſpem: nec in die agnitiõis
σιν, οὐχ ἕξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσε
ſolatium. nationis .n. iniq̃ dire cõſũmatiões
παραμύθιον. γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.
Melior ſterilitas filioꝝ cum virtute: im=
Κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς, ἀθα C.4.

mortalitas .n. ē in memoria illius.qm̄ ꝛ apd
νασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς. ὅτι καὶ πα
deum nota est ꝛ apud homines.
ρὰ θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις.
p̄ntemq̧ imitantur eā: ꝛ deside=
παροῦσάν τε μιμοῦνται αὐτήν, καὶ ποθοῦ
rāt recedentē: ꝛ in sclm̄ coronata
B σιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφο
triumphat incoīqnatoꝝ premioꝝ
ροῦσα πομπεύει τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων
certamē vincēs. multigena āt impioꝝ
ἀγῶνα νικήσουσα. πολύγονον δὲ ἀσεβῶν
mltitudo nō erit vtilis: ꝛ ex spurijs stolo
πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευ
nibus nō dabit radicē̄i pfūditatē: neq̧ sta
μάτων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσ
bile firmamētū collocabit. ꝛ si.n.ī ramis
φαλῆ βάσιν ἑδράσει. κἂν γὰρ ἐν κλάδοις
ad tēpus germīauerit: īfirmiter ascendē
πρὸς καιρὸν ἀναθάλῃ, ἐπισφαλῶς βεβηκό
tia a vento cōmouebūtur: ꝛ a violentia
τα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ βίας
ventoꝝ eradicabunt. confringentur
ἀνέμων ἐκριζωθήσεται. περικλασθήσονται
rami inconsūmati: ꝛ fructus illorū in=
κλῶνες ἀτέλεστοι, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄ=
utilis: īmatur⁹ ad māducatiōe ꝛ ad nihilū ap
χρηστος, ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς οὐθὲν ἐπι
tus. ex.n. iniquis sōnijs filij q nas=
τήδειος. ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γεννώ
cūtur testes sunt nequitie aduers⁹ pētes
μενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων
in questione sua. iustus āt si p̄occupat⁹
ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν. δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ
fuerit morte: in refrigerio erit. senect⁹.n.
τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. γῆρας γὰρ
venerabil' nō diuturna: neq̧ numero
τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ
ānoꝝ cōputatur. c anicies autē est sapia
ἐτῶν μεμέτρηται. πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις
hominibus: ꝛ etas senectutis vita ima=
ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλί
culata. placens deo factus dilectus ē:
δωτος. εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη,
ꝛ viuēs inter peccatores trāslatus est.
καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη. ἡρ
rapt⁹ ē ne malicia mutaret itellectū ei⁹: aut do
πάγη μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δό
lus deciperet aīam illius. fascinatio em̄
λος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. βασκανία γὰρ
nugacitatis obscurat bona: ꝛ icōstantia
φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασ
cōcupiscentie trāsuertit mentē sie malicia. cō=
μὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. τε
sūmatus in breui expleuit tempora lō
λειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μα
ga: placita .n. erat dño aīa ipi⁹. ppt' hoc
κρούς, ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο
p̄perauit de medio iniqtatis. at ppl'i vi
ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. οἱ δὲ λαοὶ ἰ=
dentes ꝛ nō itelligentes: nec ponētes in
δόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ
B intellectu tale: qm̄ gr̄a ꝛ mīa in
διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν
sanctis eius: ꝛ obseruatio in elec
τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλε
tis eius: condemnat iustus mortuus
κτοῖς αὐτοῦ. κατακρίνει δίκαιος θανὼν τοὺς
vinētes impios: ꝛ iuuētus cōsummata
ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα
celerius longeuam senectutē iiusti. videbūt
ταχέως πολυετὲς γῆρας ἀδίκου. ὄψονται

Immortalis est.n. memoria illius: qm̄ & apud deū nota ē & apud hoīes. Cū p̄ns ē imitātur illā & desiderāt eā cū se eduxerit: & ī ppetuū coronata triumphat īcoīqnatoꝝ certaminū p̄miū vīcēs. mltigena āt ipioꝝ mltitudo n̄ erit vtilis: & spuria vitulamīa nō dabūt radices altas: nec stabile firmamētū collocabūt. Et si ī ramis in tp̄e germīauerit īfirmiter posita a vēto cōmouebūtur: & a nimietate vētoꝝ eradicabuntur. Cōfringētur.n. rami incōsūmati: & fructus illoꝝ īutiles & acerbi ad māducandū: & ad nihilū apti. Ex iniqs.n. oēs filii q nascūtur testes sūt neqtie aduersus parētes ī introgatiōe sua. Iust⁹ āt si morte p̄occupatus fuerit: ī refrigerio erit. Senect⁹.n. venerabilis est: nō diuturna: neq̧ annoꝝ numero cōputata. Cani āt sūt sensus hoīs: & etas senectutis vita īmaculata. Placēs deo factus dilect⁹ & viuēs iter pctōres trāslatus est. Rapt⁹ est ne malicia mutaret ītellectū ei⁹: aut ne fictio decipet aīaꝫ illius. Fascinatio.n. nugacitatis obscurat bona: & īcōstātia cōcupiscētie trāsuertit sensū sine malicia. Cōsūmatus in breui expleuit tp̄a multa. Placita.n erat deo aīa illius: ppter hoc pperauit educere illū de medio iiqtatū. Populi āt videntes & nō ītelligētes nec ponētes in p̄cordiis talia. qm̄ gr̄a dei & mīa ē ī sctōs ei⁹ & respect⁹ sup electos illi⁹. cōdēnat āt iust⁹ mortu⁹ viuos īpios: & iuuēt⁹ celeri⁹ cōsūmata lōgā vitā iiusti videbūt.n. finē sapiētis & nō ītelligēt qd cogitauerit de illo de⁹: & quare minuerit illū dn̄s. Videbūt.n. & cōtēnēt eū: illos āt de⁹ irridebit. Et erunt post hec decidētes sine honore: & in cōtumelia int' mortuos ī ppetuū. Qm̄ disrūpet illos inflatos sine voce: & cōmouebit illos a fūdamētis & vsq̧ ad sup mū desolabūtur. Et erūt gementes: & memoria illoꝝ periet. Venient in cogitatiōe pctōꝝ suorū timidi: & traducent illos ex aduerso iniqtates īpoꝝ. C.5.

Tunc stabūt iusti in magna cōstancia aduersus eos q̄ se angustiauerūt: & q̄ abstulerūt labores eoꝝ. Videntes turbabūtur tīore horribili: & mirabūtur in subitatiōe īsperate salutis gemētes p̄ angustia sp̄us: dicētes ītra se. pnīam agētes & p̄ angustia sp̄ūs gemētes. hi sūt quos habuim⁹ aliqn̄ ī derisū & in silitudinē īproperii. nos īsensati vitā illoꝝ estiabam⁹ īsaniā & finē illoꝝ sine honore. Ecce quō cōputati sunt inter filios dei: & inter sctōs sors illorū est. Ergo errauim⁹ a via veritatis & iusticie lumen nō luxit nobis: & sol intelligētie nō est ortus nobis. Lassati sumus in via iniqtatis & pditiōis & ambulauimus vias difficiles: viam autem dn̄i ignorauimus. Quid nobis profuit superbia: aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Trāsierūt omnia illa tanq̧ vmbra & tāq̧ nūcius pcurrēs. Et tāq̧ nauis q̄ ptransit fluctuantem aquam: cuius cum preterierit non est vestigium inuenire: neq̧

.n. finē sapientis: ꝛ nō itelligēt qd
γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσιν τί
decreuerunt de ipo: ꝛ ad qd muni=
ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφα
uit se dn̄s. videbunt ꝛ cōtem
λίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος. ὄψονται καὶ ἐξουθενήσου
nent. illos āt dn̄s irridebit: ꝛ erunt
σιν. αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος ἐκγελάσεται, καὶ ἔσονται
post hoc in ruinā sine hōre: ꝛ in cōtumeliā
μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν
it mortuos p sclm̄: qm̄ disrūpet illos sine vo
ἐν νεκροῖς δι' αἰῶνος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώ=
ce pronos: ꝛ cōmouebit illos a fūda
νους πρηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμε
mētis: ꝛ vsq̧ ad supmū desolabūtur: ꝛ
λίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ
erunt in dolore: ꝛ mēoria eorum peri
ἔσονται ἐν ὀδύνῃ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπο
bit. venient in cogitatione pecca=
λεῖται. ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρ
torum suorū timidi: ꝛ arguēt illos
τημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς
ex aduerso iniquitates ipsorum.
ἐξ ἐναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν. C.5.

Tunc stabit in cōfidentia multa
Τότε στήσεται ἐν παρρησίᾳ πολλῇ
iustus cōtra faciē. eoꝝ q̄ āgustiauerūt
ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων
eum ꝛ irritantiū labores eius.
αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.
videntes turbabuntur tīore vehemēti: ꝛ
ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ
stupebunt in insperata salute.
ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρί
ꝛ dicent itra se penitētiā agētes:
ας. καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες,
ꝛ pre angustia spiritus gement
καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάξον
ꝛ dicent: hic erat quē habuim⁹ aliqn̄
ται καὶ ἐροῦσιν, οὗτος ἦν ὃν ἔσχομέν ποτε
in derisum ꝛ in similitudinē imprope
εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισ
rij. stulti vitā illius estimaui=
μοῦ. οἱ ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισά
mus insaniā: ꝛ finem illius sine
μεθα μανίαν, καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἄτι=
hōre. quō cōputatus est i filijs dei: ꝛ in
μον. πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, καὶ ἐν
sanctis sors illius est: ergo errauimus
ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν; ἄρα ἐπλανήθημεν
a via veritatis: ꝛ iusticie
ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης
lumē non luxit nobis: ꝛ sol iusti=
φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαι
cie nō ortus est nobis. iiqtatis impleti
οσύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν. ἀνομίας ἐνεπλή
sum⁹ vijs ꝛ pditōis: ꝛ pābulaui
σθημεν τρίβοις καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύ
mus deserta inaccessibilia: at viam dn̄i nō
σαμεν ἐρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ
nouimus. qd pfuit nobis superbia:
ἔγνωμεν. τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία;
ꝛ qd diuitie cum iactantia cōtule=
καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας συμβέ
runt nobis: trāsierunt illa omnia
βληται ἡμῖν; παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα
tanq̄ vmbra ꝛ tāq̄ nuncius percurrens.
ὡσεὶ σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχου
tanq̄ nauis q̄ ptransit fluctuātē aquā:
σα. ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ,
cui⁹ quū p̄terierit nō est vestigiū iuenire: neq̧
ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑρεῖν, οὐδὲ

semitam itineris illius in fluctib⁹. aut
ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν. ἢ
veluti auis trāſuolātis aerē nullū inuenitur
ὡς ὀρνέου διαπτάντος ἀέρα οὐδὲν εὑρίσκεται
argumentū itineris. ictus āt alaꝝ ver
τεκμήριον πορείας. πληγὴ δὲ ταρσῶν μα
beratū ventū leuem ⁊ ſciſſum
στιζόμενον πνεῦμα κοῦφον καὶ σχιζόμενον
vi ſtridoris: cōmotis alis ptrāſiit.
βίᾳ ῥοίζου, κινουμένων πτερύγων διωδεύ
⁊ poſt hoc non īuentū ē ſignum
θη. καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον
pceſſus in eo. aut tāꝙ ſagitta miſſa
ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ. ἢ ὡς βέλους βλη-
in ſcopum: diuiſus aer cōtinuo
θέντος ἐπὶ σκοπόν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως
in ſe reſolut⁹ eſt: vt ignoretur trāſi-
εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίο
tus illius. ſic ⁊ nos nati
δον αὐτοῦ. οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες
deſiuimus: ⁊ virtutis qdē īſignum
ἐξελείπομεν, καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον
nullū valuim⁹ oſtdere. ī āt malignitate nr̄a
οὐδὲν ἔχομεν δεῖξαι. ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν
cōſumpti ſumus. qm̄ ſpes impiī
κατεδαπανήθημεν. ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς
tāꝙ q̄ tollitur lanugo a vento: ⁊ tāꝙ
ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς
ſpuma a pcella impulſa gracilis:
πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή,
⁊ tāꝙ fumus a vento diffuſus ē: aut ⁊
καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διελύθη, ἢ καὶ
tāꝙ meoria hoſpitis vnius diei pteri-
ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρώ-
it. iuſti āt in ſcl̄m viuunt: ⁊
δευσε. δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ
in dn̄o merces eorum: ⁊ cogitatio
ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς
ipſorum apud altiſſimū. idcirco accipient
αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ. διὰ τοῦτο λήψονται
regnum decoris ⁊ dia
τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διά
dema ſpeciei de manu dn̄i. qm̄
δημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου. ὅτι
dextera ſua pteget eos: ⁊
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ
brachio defendet illos. accipiet
βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. λήψεται
armaturam zelum illius: ⁊ arma-
πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλο-
bit creaturā ad vltionē īimicoꝝ.
ποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν.
induet thoracē iuſticiam: ⁊ circūpo
ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθή
net galeam iudiciū ſimplex. ſumet
σεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. λήψεται
ſcutum inexpugnabile equitatem: acuet
ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα, ὀξυνεῖ
āt duram irā in gladium. pugna
δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν. συνεκπο
bit vero cū illo mundus cōtra ſtul
λεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παρά
tos. ibunt directe emiſſiōes ful-
φρονας. πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστρα
guꝝ: ⁊ tanꝙ a bene curuato arcu nu-
πῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νε
biū ad ſcopū inſilient: ⁊ a petras iaci
φῶν ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβό
ēte ira plene mittentur grandines.
λου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι.
excandeſcet in illos aqua maris:
ἀγανακτήσει κατ᾽ αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης,

ſemitā carine illi⁹ ī fluctib⁹. Aut auis q̄ trāſuolat ī aere: cui⁹ nullū inuenitur argumētū itineris illi⁹: ſed tm̄ ſonit⁹ alarū verberās leuē ventū: & ſcidens p vī itineris aerē: cōmotis alis trāſuolauit. & poſt hoc nullū ſignū īuenitur itineris illi⁹. Aut tāꝙ ſagitta emiſſa in locū deſtinatū: diuiſus aer cōtinuo ī ſe recluſus ē: vt ignoretur trāſit⁹ illi⁹. Sic & nos nati cōtinuo deſiuim⁹ eē: & virtutis q̄dē nullū ſignū valuim⁹ oſtdere: ī malignitate āt nr̄a cōſūpti ſum⁹. Talia dixerūt in inferno hi q peccauerūt: qm̄ ſpes īpii tāꝙ lanugo ē q̄ a vento tollitur: & tāꝙ ſpuma gracilis q̄ a pcella diſpgitur: & tāꝙ fum⁹ q a vēto diffuſus eſt: & tāꝙ meoria hoſpitis vni⁹ diei ptereuntis. Iuſti āt ī ppetuū viuent: & apud dn̄m ē merces eoꝝ: & cogitatio illorū apd̄ altiſſimū. Ideo accipiēt regnū decoris & diadema ſpeciei de manu dn̄i qm̄ dextera ſua teget eos: & ī brachio ſcō ſuo defendet illos. Et accipiet armaturā zelus illius & armabit creaturā ad ultionē īimicoꝝ. Induet p thorace iuſticiā & accipiet p galea iudiciū certū. Sumet ſcutū iexpugnabile eq̄tatē: acuet āt dirā irā ī lāceā. & pugnabit cū illo orbis terraꝝ cōtra inſēſatos. Ibūt directe emiſſiōes fulguꝝ & tāꝙ a bn̄ curuato arcu nubiū exterminabūtur: & ad certū locū īſilient. Et a petroſa ira plene mittentur grādines: & ſcādeſcet in illos aqua maris: & flumina cōcurrent durit. Cōtra illos ſtabit ſpūs virtutis: & tanꝙ turbo vēti diuidet illos: & ad eremū pducet oēꝫ terraꝫ iniquitatis illoꝝ. & malignitas euertet ſedes potentium. Capitu.6.

Melior eſt ſapiā q̄ꝫ vires: & vir prudenſq̄ꝫ fortis. Audite ergo reges & ītelligite: diſcite iudices finiū ter̄e. Prebete aures vos q̄ cōtinetis multitudines & placetis vobis ī turbis nationū: qm̄ data eſt a dn̄o ptās vobis & virtus ab altiſſimo: q īterrogabit opa vr̄a & cogitatiōes ſcrutabitur. qm̄ cū eſſetis miniſtri regni illi⁹: nō recte iudicaſtis nec cuſtodiſtis legeꝫ iuſticie: neq̄ꝫ ſcd̄m volūtatē dei ābulaſtis. horrēde & cito apparebit vobis: qm̄ iudiciū duriſſimū ī his q p̄ſūt: fiet. Exiguo.n. cōceditur mīa: potētes āt potēter tormenta patiētur. Nō.n. ſubtrahet pſonā cuiuſq̄ꝫ de⁹ q eſt oīm dn̄ator: nec verebitur magnitudīeꝫ cuiuſq̄ꝫ: qm̄ puſillū & magnū ip̄e fecit: & eq̄lr̄ eſt illi cura de oībus. Fortiorib⁹ āt fortior inſtat cruciatio. Ad vos ergo reges ſūt hi ſmones mei: vt diſcatis ſapiām & ne excidatis. Qui.n. cuſtodierit iuſticiā iuſte iudicabūtur: & q didicerit iuſta īueniēt qd rn̄deāt. Cōcupiſcite ergo ſmones meos & diligite illos: & hēbitis diſciplinam. Clara eſt & q̄ nunq̄ꝫ marceſcit ſapientia: & facile videtur ab his qui diligūt eam: et inuenitur ab his qui querunt illam: Preoccupat qui ſe concupiſcūt. vt illis ſe prior oſtendat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: aſſidētē enim illā forib⁹ ſuis inueniet. Cogitare ergo de illa ſēſ⁹ ē cōſūmat⁹.

flumina vero inundabūt duriter.
ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως.
ſtabit cōtra illos ſpūs virtutis:
ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως,
⁊ tāꝙ turbo vēti vētilabit illos. ⁊ de
καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς. καὶ ἐρη
ſolabit omnē terrā iniqtas: ⁊ mali-
μώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακο
gnitas euertet ſedes potētiū. C
πραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. C.6.
Audite ergo reges ⁊ ītelligite:
Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε,
diſcite iudices finium terre: p̄bete aures
μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς, ἐνωτίσασθε
qui cōtinetis mltitudiem ⁊ ſuperbitis
οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι
in turbis nationū. qm̄ data ē a dn̄o po-
ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν. ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κρά
teſtas vobis: ⁊ virtus ab altiſſimo:
τησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου,
q̄ extq̄ret veſtra opa: ⁊ cogitatiōes
ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα, καὶ τὰς βουλὰς D
ſcrutabitur. qm̄ miniſtri exn̄tes eius
διερευνήσει. ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ
regni nō iudicaſtis recte: neq̄ꝫ cuſto
βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυ
diſtis legem: neq̄ꝫ ſcd̄m voluntatem
λάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ
dei ambulaſtis. horrende ⁊ cito
θεοῦ ἐπορεύθητε. φρικτῶς καὶ ταχέως
inſtabit vobis: qm̄ iudiciū durum in
ἐπιστήσεται ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν
his q̄ p̄ſunt fit. nā minimus
τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται. ὁ γὰρ ἐλάχιστος
dignus eſt mīa: potentes āt potenter
συγγνωστός ἐστιν ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς
tormēta patiēt. nō ei ſubtrahet pſonam
ἐτασθήσονται. οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον A
omnium dn̄ator: nec verebitur ma
ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται μέ
gnitudīeꝫ. qm̄ puū ⁊ magnū ip̄e fecit:
γεθος. ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίη
equaliterq̄ꝫ curā gerit de omnibus.
σεν, ὁμοίως τε προνοεῖται περὶ πάντων.
at fortibus fortis inſtat ſcrutatio.
τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα.
ad uos ergo reges ſermones mei: vt
πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι οἱ λόγοι μου, ἵνα
diſcatis ſapiam ⁊ ne excidatis. q̄
μάθητε σοφίαν καὶ μὴ παραπέσητε. οἱ
.n. cuſtodierint iuſte iuſta iuſte iudica
γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσον B
būt: ⁊ q̄ edocti fuerint ea inuenient
ται, καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ εὑρήσουσιν
rn̄ſionem. cōcupiſcite ergo ſmones
ἀπολογίαν. ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων
meos: optate ⁊ erudiemini. clara
μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε. λαμ-
⁊ q̄ nūꝙ marceſcit ē ſapia: ⁊ facile
πρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία, καὶ εὐχε
videtur ab his q̄ diligunt eā:
ρῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐ-
⁊ inuenitur ab his q̄ querunt il-
τήν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐ
lam. poccupat cupientes vt p̄noſca
τήν. φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνω- C
tur. q̄ mane ſurrexit ad illam nō labora
σθῆναι. ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπιά
bit: aſſidentem enim inueniet
σει, πάρεδρον γὰρ εὑρήσει τῶν
foribus ſuis. nam cogitare de
πυλῶν αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ

illa scientie cōsummatio. τ q̄ vigilaue
αὐτῆς φρονήσεως τελειότης. καὶ ὁ ἀγρυπ
rit ꝑpter eā cito securus erit:
νήσας δι᾽ αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔσται,
qm̄ dignos se ipsa circuit
ὅτι τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὕτη περιέρχεται
querens: τ in viis apparet
ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται
illis hilariter: τ in omni excogitatiōe
αὐτοῖς εὐμενῶς, καὶ ἐν πάσῃ ἐπινοίᾳ ἀ-
occurrit illis. initiū enim illius verissi
παντᾷ αὐτοῖς. ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθε
ma discipline cōcupiscētia. cura āt disci
στάτη παιδείας ἐπιθυμία. φροντὶς δὲ παι
pline dilectio: dilectio aūt custodia legum
δείας ἀγάπη, ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων
illius. attentio aūt legum confirmatio in-
αὐτῆς. προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφ
corruptiōis. incorruptio āt ꝓpe esse facit
θαρσίας. ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ
deum. cōcupiscētia eīm igitur sapiētie deducit
θεοῦ. ἐπιθυμία γὰρ ἄρα σοφίας ἀνάγει
ad regnum. si ergo delectamini i sedib⁹
ἐπὶ βασιλείαν. εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις
τ sceptris reges ppl'oꝝ: honorate sapi
καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, τιμήσατε σο
entiā: vt in seculum regnetis.
φίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε.
q̄d āt est sapiētia τ queadmodū facta sit: refe
τί δέ ἐστι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγε
rā: τ non abscondam vobis mysteria: sed
λῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, ἀλ
ab initio natiuitatis inuestigabo: τ po
λὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω, καὶ θή
nā in ꝑspicuū sciētiam eius. τ nō
σω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς. καὶ οὐ
preteribo veritatem: neq̄ q̄dē
μὴ παροδεύσω τὴν ἀλήθειαν, οὔτε μὴν
cū inuidia tabescente iter habebo: qm̄ iste nō
φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω, ὅτι οὗτος οὐ
erit ꝑticeps sapiētie. multitudo āt sapiētū a-
κοινωνήσει σοφίᾳ. πλῆθος δὲ σοφῶν σω-
lus mundi: τ rex sapiens sta
τηρία κόσμου, καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐ
bilimētū ppl'i. quāobrē accipite disciplinā ver-
στάθεια δήμου. ὥστε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμα
bis meis: τ vtilitatē habebitis.
σί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε.

Ca. 7.

Sum q̄dē τ ego mortalis homo equalis
εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ἴσος
omnibus: τ terrigene a genere primo facti:
ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου,
τ in ventre m̄ris figurat⁹ sū caro decē mensiū
C καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σὰρξ δεκαμηνιαίῳ
tempore: coagulat⁹ in sanguine de semine
χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος
viri τ delectamēto sōno conueniente. τ
ἀνδρὸς καὶ ἡδονῆς ὕπνῳ συνελθούσης. καὶ
ego aūt natus traxi coēz nobis ae
ἐγὼ δὲ γενόμενος ἔσπασα τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέ
rē: τ in similiter passā decidi terrā.
ρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γῆν.
primā vocem similem oibus emisi plo-
πρώτην φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἴσα κλαί
rans. in iuolumētis nutritus sum τ curis:
ων. ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φρον
nullus eni rex aliud habuit na
τίσιν, οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γε
tiuitatis initiū. vnus āt omniū itroitus ad
D νέσεως ἀρχήν. μία δὲ πάντων εἴσοδος εἰς
vitā: exitusq̄ eq̄lis. ꝑpter hoc opta
τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση. διὰ τοῦτο ηὐξά-

& q vigilauerit ꝑpt illā: cito erit secu-
rus. Qm̄ dignos se circuit ip̄a q̄rens:
& in viis suis oñdet se illis hilarit: & in
oī ꝓuidentia occurret illis. Initiū.n. il-
lius verissima ē disciplīe cōcupiscētia.
Cura ergo disciplīe dilectio est: & dile
ctio custodia legū illi⁹ ē. Custoditio āt
legū cōsūmatio incorruptōis est: icor
ruptio āt facit eē ꝓximū deo. Cōcupi
scentia itaq̄ sapīe deducit ad regnū ꝑ
petuū. Si ergo delectamī sedib⁹ & sce
ptris o reges ppl'i: diligite sapiām vt ī
ꝑpetuū regnetis. Diligite lumen sapīe
oēs q p̄estis ppl'is. Quid est āt sapīa: &
queadmodū facta sit referā: & nō abs-
cōdā vobis sacramēta dei: sed ab initio
natiuitatis iuestigabo: & ponā in lucē
sciam illi⁹: & nō p̄teribo veritatē: neq̄
cū iuidia tabescēte iter hēbo: qm̄ talis
hō nō erit ꝑticeps sapīe. multitudo āt
sapiētiū: sanitas est orbis trarū. Et rex
sapiēs: ppl'i stabilimētū est. Ergo acci-
pite disciplinā per sermones meos: &
proderit vobis. Ca. 7.

Sum q̄dē & ego mortalis hō silis
oib⁹: & ex gn̄e terreno illi⁹ q pri
or fact⁹ est: & in vētre m̄ris figuratus
sū caro: decē mensiū tp̄e coagulat⁹ sū
in sāguie: ex semie hoīs & delectamē-
to sōni cōueniēte. Et ego nat⁹ accepi
cōem aerē: & in sil'r factā decidi trā: &
primā vocē sil'em omib⁹ emisi plorās.
In inuolumētis nutrit⁹ sū: & magnis
curis. nemo.n. ex regib⁹ aliud habuit
natiuitatis initiū. Vn⁹ ergo itroitus ē
oībus ad vitā & sil's exitus. Propt hoc
optaui & datus est mihi sensus: & iuo
caui: & venit in me sp̄us sapīe. Et p̄po
sui illā regnis & sedibus: & diuitias ni
hil esse dixi in cōpatiōe illi⁹. Nec cōpa
ui illi lapidē p̄ciosū: qm̄ oē aurū in cō-
patiōe illius arena est exigua: & tanq̄
lutū estimabitur argentū in cōspectu
illius. Sup salutē & sp̄em dilexi illā: &
ꝓposui ꝓ luce hr̄e illā: qm̄ inextingui
bile est lumē illi⁹. Venerūt āt mihi oīa
bona ꝑiter cū illa: & inumerabilis ho
nestas ꝑ manus illius: & letatus sū i oī
bus: qm̄ antecedebat me ista sapīa &
ignorabā qm̄ bonorū omniū mr̄ est.
Quā sie fictiōe didici: & sine inuidia cō
munico: & honestatē illius nō abscō-
do. Infinitus.n. thesaurus est hoibus:
quo q vsi sūt: ꝑticipes facti sunt amici
tie dei: ꝓpt discipline dona cōmēdati.
Mihi āt dedit de⁹ dicere ex sentētia &
p̄sumere digna horū q̄ mihi dātur qm̄
ip̄e sapīe dux est & sapiētū emēdator.
In manu.n. illius & nos & s̄moēs nr̄i:
& oīs sapīa: & operū sciētie disciplina.
Ip̄e.n. dedit mihi horū q̄ sūt sciam ve
rā: vt sciā dispōem orbis trarū & virtu
tes elemētorū: iitiū & cōsūmationem
& medietatē tp̄m: vicissitudinū ꝑmuta
tiōes: & cōsūmatiōes tp̄m: & moꝝ mu
tatiōes: diuisiōes tp̄m: āni curs⁹ & stel-
laꝝ dispositiōes: naturas aīaliū: & iras
bestiaꝝ: vī vētoꝝ: & cogitatiōes hoīm
differētias virgultoꝝ: & virtutes radi-
cū: & q̄cūq̄ sūt abscōsa & iꝓuisa didici
oīm.n. artifex docuit me sapīa. Est.n. ī
illa sp̄s itelligētia scūs: vniic⁹: mltiplex:

ui: τ sciētia data ē mihi: inuocaui
μην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσά
τ venit mihi sp̄us sapiētie: p̄posui
μην καὶ ἦλθέ μοι πνεῦμα σοφίας, προέκρι
illam sceptris τ thronis: τ diuiti
να αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦ-
as nihil estimaui in cōpatione illius.
τον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς.
neq̄ cōparaui illi lapidē p̄ciosū: qm̄ oē
οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον, ὅτι ὁ πᾶς
aurum in cōspectu ip̄ius arena exigua: τ
χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος ὀλίγη, καὶ
tāq̄ lutū extimabitur argentū ī cōspectu
ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον
illius. sup salutem τ speciem dilexi
αὐτῆς. ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπη
illam: τ ꝓposui illam pro lu-
σα αὐτήν, καὶ προειλάμην αὐτὴν ἀντὶ φω
ce hēre: qm̄ inq̄etum q̄d ex hac lumē.
τὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγ
venerūt āt mihi bona ꝑiter omnia
γος. ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα
cum illa: τ innumerabiles diuitie in ma-
μετ᾽ αὐτῆς, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος ἐν χερ
nibus eius. letatus sum āt in omibus: qm̄
σὶν αὐτῆς. εὐφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι
eoꝝ dux est sapīa. ignorabā āt ip̄am ma
αὐτῶν ἡγεῖται σοφία. ἠγνόουν δὲ αὐτὴν γενέ
trē eē hoꝝ. sine doloq̄ didici: sine
τιν εἶναι τούτων. ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθό
inuidiaq̄ cōico: diuitias eius
νως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς
nō abscondo. indeficiens thesaur⁹
οὐκ ἀποκρύπτομαι. ἀνεκλειπὴς θησαυρός
est hominibus: quo q̄ vsi sunt ad deū
ἐστιν ἀνθρώποις, ὃν οἱ χρησάμενοι πρὸς θεὸν
seposuerūt amicitiā ꝓpter q̄ ex disciplina do-
ἐστείλαντο φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δω
nā cōmendati. mihi āt dedit deus di
ρεὰς συστάθέντες. ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰ
cere ex sentētia: τ cogitare digne
πεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως
dedatis: qm̄ ip̄e τ sapiētie
τῶν διδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁ
dux est τ sapientū emendator. in eīm
ὁδηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ
manu illius τ nos τ sermōes nr̄i om
χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶ
nisq̄ sapientia τ opificioꝝ scientia. ip̄e
σά τε φρόνησις καὶ ἐργατιῶν ἐπιστήμη. αὐ
.n. mihi dedit eoꝝ q̄ sunt scientiā verā:
τὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευ
vt scirē cōpositionē orbis traꝝ τ opationē
δῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν
elemētoꝝ: p̄ncipiū τ cōsūmatiōez τ medietatē
στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα
tp̄ꝝ: morum mutatiōes τ ꝑmutationes
χρόνων, τρόπων ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς
tp̄ꝝ: anni circulos τ stellaꝝ dispōnes:
καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις,
naturas aīaliū τ iras bestiaꝝ: ventorum
φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων
vires τ cogitatōes hominuz: differētias
βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς
plantarū τ virtutes radicū: τ q̄cūq̄ sūt abscōsa
φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ
τ ꝑspicua noui. nam omniū artifex
καὶ ἐμφανῆ ἔγνων. ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις
docuit me sapīa. est .n. in ea sp̄us
ἐδίδαξέ με σοφία. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα
itelligēs: sctūs: vnigenitus: multiplex: subtilis
νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν,

mobilis: integer: incoĩqnat⁹: manifeſt⁹: ille
εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπή
ſus: amãs bonũ: acut⁹: expeditus: benefi=
μαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετι
cus: humanus: ſtabilis: firmus: ſecu
κόν, φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέ
rus: oẽm hñs virtutem: omnia proſpiciens:
ριμνον, παντοδύναμον, πανεπίσκοπον,
ꝛ ad omnes capax ſpiritus intelligẽtes
καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν
mundos ſubtiliſſimos. omni enim motu
καθαρῶν λεπτοτάτων. πάσης γὰρ κινήσεως
mobilior ſapiẽtia. attĩgit ãt ꝛ capax ẽ per
κινητικώτερον σοφία. διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ
omnia ꝑpter munditiam. vapor .n. eſt
πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. ἀτμὶς γάρ ἐστι
dei virtutis: ꝛ emanatio
τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς
omnipotentis glie ſincera. ob hoc
τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής. διὰ τοῦ
nihil inquinatum in eam incur=
το οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπί
rit. ſplendor eni eſt lucis eterne
πτει. ἀπαύγασμα γάρ ἐστιν φωτὸς ἀϊδίου
ꝛ ſpeculũ ſine macula dei opa
καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνερ
tionis: ꝛ imago bonitatis eius. vna
γείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ. μία
ãt exiſtẽs omnia poteſt: ꝛ pmanens in
δὲ οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν
ſe omnia innouat: ꝛ per natiões
ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς
in animas ſanctas deſcẽdens: amicos
εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους
dei ꝛ ꝓphetas cõſtituit. nihil eni
θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει. οὐδὲν γὰρ
diligit deus: niſi cũ q cũ ſapnia habitat.
ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰ μὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.
eſt eni hec ſpecioſior ſole: ꝛ ſup
ἔστι γὰρ αὕτη εὐπρεπεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ
omnem ſtellarũ diſpõez: luci comparata:
πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη,
inuenitur prior. huic quidẽ ſuccedit
εὑρίσκεται προτέρα. τοῦτο μὲν γὰρ διαδέχεται
nox: ſapiẽtiam ãt nõ vincet malitia.
νύξ, σοφίας δὲ οὐ κατισχύσει κακία. Ca.8.

Attingit autẽ a fine in finẽ
Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέ=
fortiter ꝛ diſponit omnia vtiliter.
ρας εὐρώστως καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.
hanc amaui ꝛ exquiſiui a iuuẽ=
ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότη=
tute mea: ꝛ queſiui ſpõſam ducere
τός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι
mihi: ꝛ amator factus ſuz pulchritudis
ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους
illius. gñoſitatẽ glificat: cõtuberniũ dei ha=
αὐτῆς. εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔ=
bens: ꝛ omnium dominus dilexit
χουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν
illam: doctrix eni eſt dei diſcipline
αὐτήν, μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης
ꝛ electrix operũ illius. ſi aũt diui=
καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ. εἰ δὲ πλοῦ
tie ſunt appetibilis poſſeſſio in vita: qd ſa=
τός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σο
piẽtia locupletius omnia operã
φίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργα=
te? ſi autẽ prudentia opatur: qs eoꝝ
ζομένης; εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν
q ſunt ꝙ illa magis eſt artifex? ꝛ ſi
ὄντων αὐτῆς μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης; καὶ εἰ

ſubtilis: diſertus: mobilis incoin=
quinat⁹: certus: ſuauis: amãs bonũ
acut⁹: qui nihil vetat bñfacere: hu
manus: benign⁹: ſtabilis: certus: ſe=
curus oẽz hñs virtutẽ: omnia ꝓſpi
ciens: & qui capiat oẽs ſpũs itelligi
biles: mundus: ſubtilis. Omnibus
enĩ mobilibus mobilior eſt ſapien
tia. Attingit aũt vbiqꝫ ꝑpter ſuaꝫ
mũdiciã. Vapor eſt enĩ virtutis dei
& emanatio quedã eſt claritatis oĩ
potẽtis dei ſicera: & ideo nihil inq
natũ in eã incurrit. Cãdor eſt eĩ lu
cis eterne & ſpeculuꝫ ſine macula
dei mageſtatis: & imago bonitatis
illius. Et cũ ſit vna: oĩa põt. & in ſe
pmanẽs: oĩa innouat: & p natiões
in aĩas ſanctas ſe tranſfert. Amicos
dei & ꝓphetas cõſtituit. Neminem
enĩ diligit deus niſi eũ qui cũ ſapiẽ
tia inhabitat. Eſt eĩ hec ſpetioſior
ſole: & ſup oẽm diſpoſitionẽ ſtella=
rũ: luci cõpata ĩuenitur põr. illi ſuc
cedit nox: ſapiã ãt nõ vĩcit malitia.

Attĩgit ergo a fine vſqꝫ C.8.
ad finẽ fortiter: & diſponit oĩa
ſuauiter. Hãc amaui & exqſiui a iu
uẽtute mea: & q̃ſiui ĩ ſpõſam mihi
eã aſſumere: & amator fctũs ſũ for
me illi⁹. Generoſitatẽ illi⁹ glificat
cõtuberniũ hñs dei: ſed & oĩm dñs
dilexit illã. Doctrix eĩ ẽ diſciplĩe dei
& electrix opũ illi⁹. Et ſi diuitie ap=
petũtur ĩ vita: qd ſapĩa locupletius
q̃ opatur oĩa? Si ãt ſenſ⁹ opatur: qs
hoꝝ q̃ ſũt magis ꝙ illa ẽ artifex? Et
ſi iuſticiã qs diligit: labores h⁹ ma=
gnas hñt virtutes: Sobrietatẽ eĩ &
prudẽtiã docet & iuſticiã & virtutẽ:
qbus vtilius nihil eſt ĩ vita hoĩbus
& ſi multitudinẽ ſcĩe deſiderat qs:
ſcit preterita & de futuris eſtimat:
ſcit verſutias ſmonũ & diſſolutio=
nes argumẽtoꝝ: ſigna & mõſtra ſcit
añqꝫ fiãt: & euẽt⁹ tpꝝ & ſclõꝝ. Pro
poſui ergo hanc adducere mihi ad
cõuiuãdũ: ſciẽs qm̃ mecũ cõĩcabit
de bonis: & erit allocutio cogitatio
nis & tedii mei. Hẽbo ꝑpt hãc clari
tatẽ ad turbas: & honorẽ apud ſe=
niores. Iuuenis & acut⁹ ĩueniar in
iuditio & ĩ cõſpectu potẽtiũ ãmira
bilis ero: & facies pncipũ mirabũ=
tur me. Tacẽtẽ me ſuſtinebũt: loq̃n
tẽ me reſpiciẽt: & ſermocinãte me
plura: man⁹ ori ſuo ĩponẽt. Prete=
rea hẽbo p hãc ĩmortalitatẽ: & me
moriã eternã his q poſt me futuri
ſunt relinquã. Diſponaꝫ pplõs: & na
tiões mihi erũt ſubdite. Timebunt
me audiẽtes reges horrẽdi & ĩ mul
titudĩe videbor bon⁹ & ĩ bello for=
tis. Intrãs ĩ domũ meã cõqeſcã cũ
illa. Nõ.n. habet amaritudinẽ con
uerſatio illi⁹ nec tediũ cõuict⁹ illi⁹:
ſed leticiã & gaudiũ. Hec cogitans
apud me: & cõmẽorãs ĩ corde meo
qm̃ ĩmortalis ẽ ĩ cogitatiõe ſapien
tia: & ĩ amicitia illi⁹ delectatio bona
& ĩ opib⁹ manuũ illi⁹ honeſtas ſine
defectione: & ĩ certamĩe loq̃le illius
ſapĩa: & p̃claritas ĩ cõĩcatiõe ſmonũ

iuſticiam diligit quis: labores huius ſũt
δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰ
virtutes. ſobrietatem eni ꝛ prudentiã
σὶν ἀρεταί. σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν
edocet: iuſticiam ꝛ fortitudinẽ: qb⁹
ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρίαν, ὧν
vtilius nihil eſt in vita homini
χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώ=
bus. ſi aũt ꝛ experientiaꝫ deſiderat qs: ſcit
ποις. εἰ δὲ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε
antiqua: ꝛ futur imagiatur: ſcit
τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, ἐπίστα
verſutias ſermonũ ꝛ diſſolutiões enigmatũ:
ται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων,
ſigna ꝛ ꝓdigia pregnoſcit: ꝛ euen=
σημεῖα καὶ τέρατα προγινώσκει, καὶ ἐκβά
tus opportunitatũ ꝛ tpm. propoſui ergo hãc
σεις καιρῶν καὶ χρόνων. ἔκρινα τοίνυν ταύ
adducere mihi ad cõtubernium:
την ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ πρὸς συμβίωσιν,
ſciẽs qm̃ erit mihi cõſiliatrix bonorum:
εἰδὼς ὅτι ἔσται μοι σύμβουλος ἀγαθῶν,
ꝛ admonitio cogitationũ ꝛ tedij. hẽbo
καὶ παραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης. ἕξω A
ꝑpter eã gl̃iam in turbis: ꝛ honorẽ apud
δι᾽ αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, καὶ τιμὴν παρὰ
ſeniores iuuenis. acutus ĩueniar ĩ iudi
πρεσβυτέροις ὁ νέος. ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρί
tio: ꝛ in cõſpectu potẽtiũ admirabilis ero:
σει, καὶ ἐν ὄψει δυναστῶν θαυμασθήσομαι,
tacentem me ſuſtinebunt: ꝛ loquenti
σιγῶντά με περιμενοῦσι, καὶ φθεγγομένῳ
attendẽt: ꝛ loquẽte multum:
προσέξουσι, καὶ λαλοῦντος ἐπὶ πλεῖον,
manũ imponent in os ſuum. hẽbo
χεῖρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ στόμα αὐτῶν. ἕξω
p hanc ĩmortalitatẽ: ꝛ mẽoriã eternã his
δι᾽ αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνήμην αἰώνιον τοῖς B
q poſt me relinquam. diſponam pplõs: ꝛ natio
μετ᾽ ἐμὲ ἀπολείψω. διοικήσω λαούς, καὶ ἔθ
nes ſubdite erunt mihi: timebũt me
νη ὑποταγήσονταί μοι, φοβηθήσονταί με
audientes tyranni horrendi: in m̃ltitudĩe
ἀκούσαντες τύραννοι φρικτοί, ἐν πλήθει
videbor bonus ꝛ in bello fortis.
φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖ=
intrans in domũ meã conquieſcam
ος. εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύ
cum illa: nõ eni hẽt amaritudinẽ cõuer
σομαι αὐτῇ, οὐ γὰρ ἔχει πικρίαν ἡ συνα=
ſatio illius: nec tediũ conuictus
ναστροφὴ αὐτῆς, οὐδὲ ὀδύνην ἡ συμβίωσις C
illius: ſed leticiam ꝛ gaudiũ. hec
αὐτῆς, ἀλλὰ εὐφροσύνην καὶ χαράν. ταῦτα
cogitans apud me: ꝛ cõmemorãs in
λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, καὶ φροντίσας ἐν
corde meo: qm̃ ĩmortalitas eſt in cognatiõe
καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ
ſapiẽtie: ꝛ in amicitia illius delectatio bona:
σοφίας, καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή,
ꝛ in laborib⁹ manuũ illius diuitie ſine
καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνε
defectiõe: ꝛ in certamine colloquii il
κλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐ=
lius prudẽtia: ꝛ p̃claritas in cõĩcatiõe ſer
τῆς φρόνησις, καὶ εὔκλεια ἐν κοινωνίᾳ λό
monũ ipſi⁹: circuibã q̃rẽs vt ſumerẽ il=
γων αὐτῆς, περιῄειν ζητῶν ὅπως λάβω αὐ
lam ad me. puer aũt erã igenioſus: ant
τὴν πρὸς ἐμαυτόν. παῖς δὲ ἤμην εὐφυής, ψυ
mãqꝫ ſortitus ſũ bonã: magis aũt bonus
χῆς τε ἔλαχον ἀγαθῆς, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς

erāt uēi ad corp⁹ icoīqnatū.cū cognouissē āt q̄m
ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον. γνοὺς δὲ ὅτι
nō aliter ero cōtinēs: nisi deus
οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ θε
det: τ hoc āt' erat prudētie scire
ὸς δῷ, καὶ τοῦτο δ' ἦν φρονήσεως τὸ εἰδέ
cuius grā: adii dūm τ
ναι τίνος ἡ χάρις, ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ καὶ
deprecatus sū illū:τ dixi ex toto corde
ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρ-
meo:
δίας μου,

Ca.9.

Deus prm τ dñe mie q
Θεὲ πατέρων καὶ κύριε τοῦ ἐλέους ὁ
fecisti omnia in verbo tuo:τ sapi
ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου, καὶ τῇ σο
ētia tua constituisti hominē: vt
φίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἵνα
dñaretur a te factar creaturarum:
δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων,
τ disponat mūdum i eqtate τ iusti-
καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο
tia: τ i directiōe aīe iudiciū iudicet: da
σύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυχῆς κρίσιν κρίνῃ, δός
mihi tuar sediū assistricē sapiam:
μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν,
τ ne me reprobaueris a pueris tuis:quia
καὶ μή με ἀποδοκιμάσῃς ἐκ παίδων σου, ὅτι
ego seruus tuus τ filius ancille
ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης
tue: homo ifirmus τ exigui tpis
σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ὀλιγοχρόνιος
τ minor in itellectu iudicii τ legū.
καὶ ἐλάσσων ἐν συνέσει κρίσεως καὶ νό-
τsi eni q̄s fuerit cōsummat⁹ inter filios hoīz:
μων. κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώ
ea q̄ esta te sapia abñte in
πων, τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπούσης εἰς
nihilū cōputabitur. tu me elegisti regem
οὐδὲν λογισθήσεται. σύ με προείλου βασι-
ppli tui: τ iudicē filior tuor τ filiar.
λέα λαοῦ σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγα
dixisti: edificare tēplū i mōte
τέρων. εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει
sancto tuo: τ in ciuitate hītationis
ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώσεώς
tue altare: silitudinē tabernaculi scī qd̄
σου θυσιαστήριον, μίμημα σκηνῆς ἁγίας ἣν
preperasti ab initio: τ tecū
προητοίμασας ἀπ' ἀρχῆς, καὶ μετὰ σοῦ ἡ
sapia q̄ nouit opera tua: τ q̄ affuit
σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ ἔργα σου, καὶ παροῦ
q̄n fecisti mūdū: τ q̄ sciebat:
σα ὅτε ἐποίεις τὸν κόσμον, καὶ ἐπισταμένη,
qd placitū i oculis tuis:τ qd directū pce-
τί ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν ἐν
ptis tuis.emitte illam de sctis ce-
τολαῖς σου. ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐ
lis τ a sede glorie tue mitte
ρανῶν, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον
illam: vt p̄ns mihi laboret τ
αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ καὶ
sciam qd acceptum est apud te. scit eni
γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρὰ σοί. οἶδε γὰρ
illa omnia: τ itelligit: τ deducet
ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει
me in opibus meis sobrie: τ cu-
με ἐν ταῖς πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυ
stodiet me in gloria sua. τ erūt ac
λάξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς. καὶ ἔσται προ
cepta opa mea: τ disponā pplm
σδεκτὰ τὰ ἔργα μου, καὶ διακρινῶ τὸν λαόν

ipi⁹:circuībā q̄rēs vt mihi illā assume
re.Puer aūt erā igeniosus:& sortitus
sū aīam bonā.Et cū esse magis bonus
vēi ad icorp⁹ icoīqnatū.Et vt sciui q̄m
alit nō posse esse cōtinēs nisi de⁹ det:
& hoc ipm erat sūma sapīa scire cuius
eēt hoc donū:adii dñm & depcat⁹ sū
illū & dixi ex totis pcordiis meis.C.9

Deus prm meor & dñe mie q fe-
cisti oīa verbo tuo:& sapīa tua cō
stituisti hoiem vt dñaretur creature q̄
a te facta ē:vt disponat orbē terrar in
eqtate & iusticia & i directione cordis
iudiciū iudicz.da mihi sediū tuar assi
stricē sapiam:& noli me reprobare a
pueris tuis:q̄m seruus tuus sū ego:& fili⁹
ācille tue:hō ifirmus & exigui tpis &
mior ad itellectū iudicii & legū. Et si
qs e it cōsūmat⁹ iter filios hoim:si ab
fuerit ab illo sapīa tua:i nihilū cōputa
bitur.Tu āt elegisti me regē pplo tuo
& iudicē filior tuor & filiar. Et dixi-
sti me edificare tēplū i mōte sctō tuo
& i ciuitate hītatiōis tue altare:silitudi
nē tabernaculi scti tui quod pparasti ab
iītio:& tecū sapīa tua q̄ nouit opa tua
q̄ & affuit tūc cū orbē trar faceres:&
sciebat qd esset placitū oclis tuis:& qd
directū i pceptis tuis.Mitte illā de cel'
sctis tuis. & a sede magnitudis tue vt
mecum scit & mecum laboret: vt sci-
am quid acceptum sit apud te. Scit
enim illa omnia & intelligit:& dedu-
cet me in opibus meis sobrie:et custo
diet me i sua potentia.& erūt accepta
opa mea:& disponā pplm tuū iuste&
ero dign⁹ sediū pris mei.quis eni hoī
nū poterit scire cōsiliū dei? Aut qs po
terit cogitare qd velit de⁹? Cogitatio
nes eni mortaliū timide & icerte pui-
dētie nre.Corp⁹ eni quod corrūpitur
aggrauat aīam:& terrena inhītatio de
primit sensū multa cogitātē.Et diffici
cile estimam⁹ q̄ i tra sūt:& q̄ i cōspectu
sūt iuenimus cū labore. Que in celis
sūt āt:qs inuestigabit? Sensū āt tuū qs
sciet:nisi tu dederis sapiam: & miseris
spm sctm tuū de altissimis & si correcte
sit semite eor q sūt in tris:& q̄ tibi pla
cēt didicerit hoies? Nā p sapiam sanati
sūt q cūq̄ placuerūt tibi a pricipio.c.10

Hec illū q prim⁹ format⁹ ē a deo
pr̄ orbis trar cū solus esset crea
tus custodiuit:& eduxit illū a delicto
suo. Et eduxit illū de limo terre:& de-
dit illi virtutē cōtinēdi oīa. Ab hac vt
recessit iniustus i ira sua:p irā hoīcidii
frnitas depiit. Propt' quod cū aq̄ de-
leret terrā:sanauit iter sapīa:p cōtē-
ptibile lignū iustū gubernās. Hec & i
cōsensu supbie cū se natiōes extulis-
sent sciuit iustū:& cōseruauit sine q̄re
la deo:& i filiis miam fortē custodiuit
Hec iustū a peūtibus ipiis liberauit fu
giētē descendente ignē i pentapoli:q
bus i testimoniū neqtie fumigabūda
cōstat deserta terra:& i certo tpe fruct⁹
hñtes arbores & icredibilis aie mēo-
ria stās figmentū salis. Sapiam eni pte
reūtes n̄ tm̄ i hoc lapsi sūt vt ignoraret
bona:sed & insipiētie sue reliqrūt hoi-
bus mēoriā: vt i his q̄ peccauerūt:nec

tuū iuste: τ ero dignus sediū pa-
σου δικαίως, καὶ ἔσομαι ἄξιος θρόνων πα
tris mei. qs eni hominum cognoscet
τρός μου. τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται
cōsiliū dei: aut qs cogitabit qd vult
βουλὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέ-
deus? cogitatiōes eni mortaliū timide:
λει ὁ θεός; λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί,
τ incerte puidētie nre. corruptibile
καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν. φθαρτὸν
eni corpus aggrauat aiam: τ onerat ter
γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν, καὶ βρίθει τὸ γε
rena hītatio mētē multa cogitantē: τ vix
ῶδες σκῆνος νοῦν πολυφροντίδα, καὶ μό-
imaginamur q̄ in terra: τ q̄ i manib⁹
λις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσὶν
inuenimus cū labore. q̄ āt i celis qs
εὑρίσκομεν μετὰ πόνου. τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς
inuestigauit? cōsiliū āt tuū qs nouit: nisi
ἐξιχνίασε; βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ
tu dederis sapiam: τ miseris sctm
σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν
tuū spm de altissimis:τ sic correcte
σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων; καὶ οὕτως διωρθώ-
sunt semite eor q̄ i terra: τ pla-
θησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρε-
cita tibi docti fuerunt homines: τ sa
στά σοι ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι, καὶ τῇ
piētia saluati sunt.
σοφίᾳ ἐσώθησαν.

Ca.10.

Hec primo formatū patrem mūdi
Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου
cū solus eēt creatus custodiuit: τ eduxit il
μόνον κτισθέντα διεφύλαξε, καὶ ἐξείλατο αὐ
lum a delicto suo: deditq̄ illi
τὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐ
fortitudinē cōtinēdi omnia. vt recessit āt ab
τῷ ἰσχὺν κρατῆσαι ἁπάντων. ἀποστὰς δὲ ἀπ'
ea iniustus in ira sua: fratricidialibus
αὐτῆς ἄδικος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις
deperiit furoribus: ppter quē inundatā
συναπώλετο θυμοῖς, δι' ὃν κατακλυζομένην
terrā iterū saluauit sapia: p cōtēptibile lignū
γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, δι' εὐτελοῦς ξύλου
iustum gubernans. hec τ in cōsensu
τὸν δίκαιον κυβερνήσασα. αὕτη καὶ ἐν ὁμονοίᾳ
neqtie gentiū cōfusarū nouit iu
πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαι
stū: τ cōseruauit ipm sine q̄rela deo: τ
ον, καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ, καὶ
in filii visceribus fortem custodiuit. hec
ἐπὶ τέκνου σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐφύλαξεν. αὕ
iustum pereuntibus impiis liberauit
τη δίκαιον ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο
fugiētē descendentē ignē pentapolis.
φυγόντα καταβάσιον πῦρ πενταπόλεως.
cuius adhuc testimoniū nequitie fumiga-
ὡς ἧς ἔτι μαρτύριον τῆς πονηρίας καπνιζο
būda cōstitit deserta terra: τ ipfectis tpibus
μένη καθέστηκε χέρσος, καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρ
fructus ferētes plante: incredule aie memo
ποφοροῦντα φυτά, ἀπιστούσης ψυχῆς μνη
ria stans columna salis. sapiam eni ptereū
μεῖον ἑστηκυῖα στήλη ἁλός. σοφίαν γὰρ παρο
tes nō tantū lesi sunt q nō cogno
δεύσαντες οὐ μόνον ἐβλάβησαν τὸ μὴ γνῶ
uerūt bona: sed τ sue isipiētie
ναι τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφροσύ
reliqrunt in vita memoriā: vt i
νης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον, ἵνα ἐν
q̄bus errauerūt neq̄ latere potuissent.
οἷς ἐσφάλησαν μὴ δὲ λαθεῖν δυνηθῶσι.

sapia āt venerantes illam a do=
σοφία δὲ τοὺς θεραπεύοντας αὐτὴν ἐκ πό
lorib⁹ liberauit. hec ꝓfugum ire frīs
νων ἐρρύσατο. αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελ
iustū deduxit ī semitis rectis:
φοῦ δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις,
ostendit illi regnū dei: ⁊ dedit
ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, καὶ ἔδωκεν
illi sciam sctōꝝ: locupletauit illū in
αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, εὐπόρισεν αὐτὸν ἐν
laboribus ⁊ multiplicauit labores illius.
μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε τοὺς πόνους αὐτοῦ.
in supioritate inualescētiū ī euꝫ affuit:
ἐν πλεονεξίᾳ κατισχυόντων αὐτὸν παρέστη,
⁊ ditauit illum. custodiuit illū
καὶ ἐπλούτισεν αὐτόν. διεφύλαξεν αὐτὸν
ab īimicis: ⁊ ab insidiatoribus tuta=
ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφα
uit. ⁊ certamē forte. vīcere dedit illi:
λίσατο. καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐ=
vt sciret: qm̄ omniū potentior est
τῷ, ἵνα γνῷ, ὅτι παντὸς δυνατωτέρα ἐστὶν
religio. hec vēditū iustū nō de=
ἡ εὐσέβεια. αὕτη πραθέντα δίκαιον οὐκ ἐγ
reliquit: sed a peccato liberauit
κατέλειπεν, ἀλλ' ἐξ ἁμαρτίας ἐρρύσατο
illum. descēdit cum illo in lacum: ⁊ in
αὐτόν. συγκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον, καὶ ἐν
vinculis nō dimisit illum: donec attulit illi
δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐ
septra regni ⁊ potentiā ipe=
τῷ σκῆπτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυ=
rantiū ei. mendaces āt ostdit eos
ραννούντων αὐτοῦ. ψευδεῖς δὲ ἔδειξε τοὺς
q̄ vituperauerūt illū: ⁊ dedit illi gl'iaꝫ
μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δό
eternā. hec ppl'm iustū ⁊ semē in
ξαν αἰώνιον. αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄ=
defectu liberauit a natiōe p̄mentium.
μεμπτον ἐρρύσατο ἐξ ἔθνους θλιβόντων.
intrauit in animā serui dn̄i:
εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου,
⁊ stetit cōtra reges horrēdos ī portētis
καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι φοβεροῖς ἐν τέρασι
⁊ signis. reddidit iustis mercedē pie
καὶ σημείοις. ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν ὁσιό
tatis laboꝝ suorum. deduxit eos in via
τητος κόπων αὐτῶν. ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ
mirabili: ⁊ fuit illis in velamētū
θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡ=
die: ⁊ in flāmā stellaꝝ nocte. trāf
μέρας, καὶ εἰς φλόγα ἀστέρων τὴν νύκτα. διε
stulit illos p mare rubrū ⁊ trāf
βίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν καὶ διή
uexit illos p aquam nimiam. at
γαγεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ. τοὺς δὲ
inimicos illoꝝ demersit: ⁊ a pfūditate
ἐχθροὺς αὐτῶν κατέκλυσε, καὶ ἐκ βάθους
abyssi eduxit illos. ideo iu=
ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς. διὰ τοῦτο δί
sti expoliauerūt ipios: ⁊ decantauert
καιοι ἐσκύλευσαν ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν
dn̄e nomē sctm̄ tuum: ⁊ victri=
κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, τήν τε ὑπέρ
cem tuam manū laudauerūt pariter:
μαχόν σου χεῖρα ᾔνεσαν ὁμοθυμαδόν,
qm̄ sapia apuit os mutoꝝ ⁊ linguas
ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν καὶ γλώσ
infantiū posuit disertas.
σας νηπίων ἔθηκε τρανάς. Ca.II.
Direxit opa eoꝝ in manu
Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν χειρὶ

latere potuissent. Sapia āt hos q se ob
suāt a doloribus liberabit. Hec āt ꝓfu
gū ire fratris iustū deduxit p vias re=
ctas: & ondit illi regnū dei: & dedit illi
sciaꝫ scōꝝ: honestauit illū in laborib⁹
& cōpleuit labores illius. In fraude cir
cūuenientiū illum affuit illi: & hone=
stū fecit illū. Custodiuit illū ab inimi=
cis: & a seductoribus tutauit illuꝫ. Et
certamen forte dedit illi vt vinceret:
& sciret qm̄ oīm potētior ē sapia. Hec
venditū iustū nō dereliqt: sed a pctōri
bus liberauit eū: descenditq; cū illo in
foueā: & in vinclis nō dereliqt illū do
nec afferret illi sceptrū regni: & potē
tiā aduers⁹ eos q eū depmebāt: & mē=
daces ondit q̄ maculauert illū: & dedit
illi claritatē eternā. Hec ppl'm iustū &
semen sine q̄rella liberauit a natiōib⁹
q̄ illū deprimebāt. Intrauit in aīaꝫ sui
dei: & stetit cōtra reges horrendos in
portentis & signis. Et reddidit iustis
mercedē laboꝝ suoꝝ: & deduxit illos ī
via mirabili: & fuit illis in velamento
diei & in luce stellaꝝ p noctē. Et trans
tulit illos p mare rubrū: & trāsuexit
illos p aquā nimiā. Inimicos āt illoruꝫ
demersit in mare: & ab altitudine infe
roꝝ eduxit illos. Ideo iusti tulert spo
lia īpioꝝ: & decātauert dn̄e nomē san
ctū tuū: & victricē manū tuā laudaue
rūt piter: Qm̄ sapia apuit os mutorū
& linguas īfantiū fecit disertas. Ca.II.
Direxit opa eorū ī manib⁹ ꝓphe
te scti. Iter fecerūt p deserta q̄ nō
hītātur: & in locis desertis fecert casas.
Steterunt cōtra hostes: & de inimicis
se vindicauert. Sitierūt & inuocauert
te & data ē illis aq̄ de petra altissima: &
reqes sitis de lapide duro. Per q̄.n. pe=
nas passi sūt inimici illorū a defectiōe
pot⁹ sui in eis cū abūdarēt filii isrl'leta
ti sūt. Per hec cū illis deessent bn̄ cū il
lis actū est. Nā p fōte quidē sempiterni
flumīs hūanū sāguinē dedisti iniustis.
Qui cū minuerētur in traductōe infā
tiū occisoꝝ: dedisti illis abūdātē aquā ī
spate: ondēs p siti q̄ tūc fuit quēadmo
dū tuos exaltares: & aduersarios illoꝝ
necares. Cū.n. tēptati sūt: & quidē cū
mīa disciplinā accipientes: sciert: quē=
admodū cū ira iudicati īpii tormenta
paterētur. Hos quidē tāq̄ pr̄ monens
ꝓbasti: illos āt tāq̄ dur⁹ rex īterrogās
cōdēnasti. Abn̄tes.n. & pn̄tes silr̄ torq̄
bātur. Duplex.n. illos accepat tediuꝫ
& gemitus cū mēoria p̄teritoꝝ. Cū.n.
audirent p sua tormēta bn̄ secū agi: cō
memorati sunt dn̄m admirātes in fine
exitus. Quē.n. in expōne praua ꝓie=
ctū deriserūt: in finē euent⁹ mirati sunt
Nō silr̄ iustis faciens: p cogitationibus
āt insensatis iniquitates illoꝝ. Quod
quidam errantes colebant mutos; ser
pentes & bestias superuacuas: immisi
sti illis multitudinē mutorum aīaliū
in vindictam: vt scirent: quia per que
peccat quis: per hec & torquetur. Nō
enim impossibilis erat omnipotens
manus tua que creauit orbem terra=
rum ex materia inuisa: immitere illis
multitudinem vrsorum

ꝓphete sancti. iter fecert p desertū qd nō=
προφήτου ἁγίου. διώδευσαν ἔρημον ἀοίκη
hitat: ⁊ ī iaccessibilib⁹ fixert taberuacula. stete
τον, καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς. ἀντέ
runt cōtra hostes: ⁊ inimicos vlti sunt.
στησαν πολεμίοις, καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.
sitierunt ⁊ inuocauerūt te: ⁊ data
ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδό
est illis de petra abrupta aqua: ⁊
θη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, καὶ
sanitas sitis de lapide duro. p que eni crucia
ἴαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ. δι' ὧν γὰρ ἐκο
ti sunt inimici illorum: p hec ip
λάσθησαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, διὰ τούτων αὐ
si indigentes bn̄fitium accepert. p qdē
τοὶ ἀποροῦντες εὐεργετήθησαν. ἀντὶ μὲν
fonte sempitni fluminis sanguīe cruento
πηγῆς ἀενάου ποταμοῦ αἵματι λυθρώ=
turbati in correptiōeꝫ īfātiū occi
δει ταραχθέντες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτό
soris p̄cepti: dedisti illis abūdā
νου διατάγματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψι=
tem aquā insperate: ondēs p q̄ tūc fu
λὲς ὕδωρ ἀνελπίστως, δείξας διὰ τοῦ τό
it sitim queadmodū aduersarios puni
τε δίψους πῶς τοὺς ὑπεναντίους ἐκό=
sti. cū .n. tēptati sunt: q̄uis in
λασας. ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ ἐν
mīa disciplinā accipiētes: sciert queadmodū ī
ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀρ
ira iudicati ipij tormenta patiebāt.
γῇ κρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο.
hos qdem tāq̄ pater monens pba=
τούτους μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νουθετῶν ἐδο
sti: illos āt tāq̄ durus rex
κίμασας, ἐκείνους δὲ ὡς ἀπότομος βασι=
cōdemnās examinasti. ⁊ abn̄tes
λεὺς καταδικάζων ἐξήτασας. καὶ ἀπόν=
autem ⁊ p̄sentes similiter torq̄bātur:
τες δὲ καὶ παρόντες ὁμοίως ἐτρύχοντο,
duplex .n. illos acceperat tediū ⁊ gemi=
διπλῆ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύπη καὶ στεναγ
tus memoriaꝝ p̄teritorum. cū .n.
μὸς μνημῶν τῶν παρελθόντων. ὅτε γὰρ
audierūt p ꝓpria tormenta bn̄ficio
ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων κολάσεων εὐεργε
affectos se: senserunt dn̄m. quē
τουμένους αὐτούς, ᾔσθοντο τοῦ κυρίου. ὃν
.n. in expositiōe quōdā pīectū abnegauert B
γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥιφέντα ἀπεῖπον
subsannātes: in fine euentorum
χλευάζοντες, ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων
mirati sunt: nō similia iustis sitientes.
ἐθαύμασαν, οὐχ ὅμοια δικαίοις διψήσαν
ꝓ āt cogitatiōib⁹ sine itellectu iniqta=
τες. ἀντὶ δὲ λογισμῶν ἀσυνέτων ἀδικί=
tes illorū: ī qbus errantes colebant
ας αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον
irrōnalia reptilia: ⁊ bestias viles.
ἄλογα ἑρπετά, καὶ κνώδαλα εὐτελῆ.
immisisti illis mltitudīeꝫ irrōnaliū
ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων
aīaliū in vindictam vt scirent: q̄ p que C
ζώων εἰς ἐκδίκησιν ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι' ὧν
qs peccat p hec torq̄tur. nō .n.
τις ἁμαρτάνει διὰ τούτων κολάζεται. οὐ γὰρ
īpotēs erat oīpotens tua manus: ⁊
ἠπόρει ἡ παντοδύναμός σου χείρ, καὶ
q̄ creauit mūdum ex informi materia:
κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης,
immittere illis mltitudiēs vrsoꝝ:
ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκων,

aut audaces leones: aut noui create ire
ἢ θαρσεῖς λέοντας, ἢ νεοκτίστου θυμοῦ
plenas bestias ignotas: aut igniuomū
πλήρεις θῆρας ἀγνώστους, ἤτοι πυρπνόον
spirantes halituz: aut sonitū vētilati
φυσῶντας ἆσθμα, ἢ βρόμον λικμωμέ=
fumi: aut horrēdas ab oculis scītil
νου καπνοῦ, ἢ δεινοὺς ἀπ᾽ ὀμμάτων σπιν
las more fulgur emittētes q̄r nō solū lesura
θῆρας ἀστράπτοντας, ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη
poterat exterminare illos: sed ⁊
ἠδύνατο συνεκτρῖψαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ
aspect⁹ timorē icutiens pdere. ⁊ sine āt
ὄψις ἐκφοβήσασα διωλέσαι. καὶ χωρὶς δὲ
his: vno spiritu cadere pote=
τούτων, ἑνὶ πνεύματι πεσεῖν ἠδύ=
rant a pena psecutiōez passi: ⁊
ναντο ὑπὸ τῆς δίκης διωχθέντες, καὶ
dispersi ab spiritu virtutis
λικμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς
tue. sed omnia mēsura ⁊ nūero ⁊
σου. ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ καὶ
pondere disposuisti. nā multum valere
σταθμῷ διέταξας. τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν
tibi adest semper: ⁊ robori brachii
σοὶ πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχί
tui quis resistet: qm̄ tanq̄ momētū
ονός σου τίς ἀντιστήσεται; ὅτι ὡς ῥοπὴ
ex stateris totus mundus ante
ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον
te: ⁊ tanq̄ gutta roris matutina q̄ descē
σου, καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελ
dit in terrā. misereris āt omniū q̄:
θοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν. ἐλεεῖς δὲ πάντας ὅτι
omnia potes: ⁊ dissimulas pecca
πάντα δύνασαι, καὶ παρορᾷς ἁμαρτή
ta hominum ad pniām. dili=
ματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν. ἀγα=
gis .n. q̄ sunt omnia: ⁊ nihil abhoi=
πᾷς γὰρ τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὐδὲν βδε=
naris eor̄ q̄ fecisti: neq̄ .n. odiens aliq̄d
λύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι
constituisti. quō autē pmāsisset aliq̄d
κατεσκεύασας. πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι
nisi tu voluisses: aut nō vocatū a
εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ
te cōseruaretur: pcis āt omnibus: qm̄ tua
σοῦ διετηρήθη; φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά
sunt dn̄e aiar̄ amator.
ἐστι δέσποτα φιλόψυχε. Ca.12.

Nam icorruptibil tu⁹ spūs est
Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν
in oibus. ideo eos q̄ aberrāt paula=
ἐν πᾶσι. διὸ τοὺς παραπίπτοντας κατ᾽
tim corripis: ⁊ in q̄b⁹ peccauerint
ὀλίγον ἐλέγχεις, καὶ ἐν οἷς ἁμαρτάνωσιν
i memoriā ducēs admones: vt liberati
ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα ἀπαλλαγέν
a malitia credant in te dn̄e. ⁊
τες τῆς κακίας πιστεύσωσιν ἐπὶ σὲ κύριε. καὶ
eni antiquos hitatores sancte tue
γὰρ τοὺς παλαιοὺς οἰκήτορας τῆς ἁγίας σου
terre odio h̄n̄s eo q̄ odibilia facerent
γῆς μισήσας ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν
opera medicamētor̄: ⁊ sacrificia nō sancta:
ἔργα φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους,
filiorumq̄ necatores imisericordes: ⁊ viscerū
τέκνων τε φονέας ἀνελεήμονας, καὶ σπλαγ
comestores hūarum carniū: ⁊ deuo
χνοφάγους ἀνθρωπίνων σαρκῶν, καὶ θοί
ratorē sāguis de medio sacramēti diuini tui:
ναν αἵματος ἐκ μέσου μύστας θείας σου,

aut audaces leōes: aut noui generis ira plenas & ignotas bestias: aut vaporez igneū spirātes: aut fumi odorē pferentes: aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quar̄ nō solū lesura poterat illos exterminare: sed & aspectus p timorē occidere. Nam & sine his vno spū poterāt occidi psecutionem passi ab ipis factis suis & dispsi p spm̄ virtutis tue: sed oīa in mensura & nūero & pondere disposuisti. Multū.n. valere tibi soli supat semp: & virtuti brachii tui qs resistet? Qm̄ tanq̄ momentum statere: sic est añ te orbis terrar̄: & tanq̄ gutta roris antelucani q descendit in terrā. Et misereris oim̄: quia oīa potes: & dissimulas peccata hoim̄ ppter pniam. Diligis.n. oīa q̄ sunt: & nihil eorū odisti q̄ fecisti: nec.n. odiēs aliqd cōstituisti: aut fecisti. Quō aūt posset aliqd pmanere nisi tu voluisses? aut quod a te vocatū nō esset: cōuersaretur? Parcis aūt oib⁹: qm̄ tua sunt dn̄e q amas animas. Capitu.12.

O q̄ bonus & suauis est dn̄e spūs tuus in oibus. Ideoq̄ hos q exerrāt ptibus corripis: & de q̄bus peccāt āmones & alloq̄ris: vt relicta malitia credāt in te dn̄e. Illos enim antiquos inhabitatores terre sctē tue quos exhorruisti: qm̄ odibilia opera tibi faciebant per medicamina & sacrificia iniusta: & filiorū suor̄ necatores sine misericordia: & cōestores viscerum hoiz & deuoratores sanguinis: & auctores parentes aiar̄ inauxiliatarū: pdere voluisti a medio sacramento tuo p man⁹ parētū nostrorū: vt dignā pciperent peregrinationē puerorū dei: que tibi omnium carior est terra. Sed & his tā q̄ hominibus pepercisti & misisti antecessōres exercitus tui vespas: vt illos paulatim exterminarent. Non qa impotens eras in bello subiicere impios iustis: aut bestiis seuis: aut verbo duro simul exterminare: sed partibus iudicans dabas locum penitentie: non ignorans quoniam nequam est natio eorum: & naturalis malitia ipsorum: & quoniaz non poterat mutari cogitatio eorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio. Nec timens aliquē: veniam dabas peccatis illorum. Quis enim dicet tibi: quid fecisti? aut quis stabit contra iuditium tuum? Aut quis in cōspectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? Aut quis tibi imputabit: si perierint nationes quas fecisti? Non est enī ali⁹de⁹ q̄ tu: cui cura ē de oib⁹ vt ondas qm̄ nō iiuste iudicas iudiciū. Neq̄ rex neq̄ tyrān⁹ ī cōspectu tuo īq̄rent de his quos pdidisti. Cū ergo sis iust⁹ iuste oīa disponis: ip̄m quoq̄ q nō debet puniri cōdēnas & exter̄ estimas a tua virtute. Virt⁹.n. tua iusticie īitiū ē: & ob hoc q̄ oīz dn̄s es: oib⁹ te pcere facis. Virtutē.n. ondis tu: q nō crederis eē ī virtute cōfirmat⁹: & hos q te nesciūt ī audacia traducis. Tu āt dn̄ator virtutis: cum tranquillitate iudicas; &

⁊ principes parētes aiarum iauxiliatar̄:
καὶ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων,
voluisti perdere per manus pr̄m
ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέ
nror̄: vt dignā pegrinationē recipet dei
ρων ἡμῶν, ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ
puerorum: q̄ apud te omnium carissima
παίδων ἡ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτά
terra. sed ⁊ his tanq̄ hominibus
τη γῆ. ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων
pepcisti: misisti q̄ ancursores
ἐφείσω, ἀπέστειλάς τε προδρόμους τοῦ
exercitus tui vespas: vt eos pau
στρατοπέδου σου σφῆκας, ἵνα αὐτοὺς κα
latim exterminarent. non ipotens
τὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν. οὐκ ἀδυνατῶν
in acie impios iustis subdi=
ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχει
tos dare: aut bestiis seuis: aut verbo
ρίους δοῦναι, ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ
duro simul extminare. iudicās āt pau
ἀποτόμῳ ὑφ᾽ ἓν ἐκτρῖψαι. κρίνων δὲ κα=
latim dabas locum pnie: nō
τὰ βραχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, οὐκ
ignorans: q̄ nequā gnatio illorū ⁊
ἀγνοῶν, ὅτι πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν καὶ
natiua malitia eorū: ⁊ q̄ nō mu
ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ μὴ ἀλ
taretur cogitatio illorū in ppetuū.
λαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
semen enī erat maledictū ab initio.
σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμένον ἀπ᾽ ἀρχῆς.
neq̄ veritus aliquē in q̄bus peccaue
οὐ δὲ εὐλαβούμενός τινα ἐφ᾽ οἷς ἡμάρτα
runt: veniā dabas. q̄s .n. dicet: q̄d fe
νον, ἄδειαν ἐδίδους. τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐ=
cisti: aut q̄s resistet iudicio
ποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεται τῷ κρίματί
tuo: q̄s āt accusabit te de natiōib⁹
σου; τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν
q̄ perierunt: q̄s tu fecisti: aut q̄s in cō
ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς κα
spectū tuū veniet vindex cōtra ini=
τάστασίν σοι ἐλεύσεται ἔκδικος κατὰ ἀδί
quos homines: neq̄ .n. deus est pter
κων ἀνθρώπων; οὔτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν
te: cui cura est de omnibus: vt ondas
σοῦ, ᾧ μέλει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς
qm̄ nō iniuste iudicasti. neq̄ rex
ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας. οὔτε βασιλεὺς
aut tyrannus resistere poterit
ἢ τύραννος ἀντοφθαλμῆσαι δυνήσεταί
tibi de q̄bus torsisti. iustus āt exn̄s iu
σοι περὶ ὧν ἐκόλασας. δίκαιος δὲ ὢν δι
ste omnia disponis: ipsum qui
καίως τὰ πάντα διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ
nō debet puniri condemnare exte
ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι ἀλ
rū extimās a tua virtute. nā
λότριον ἡγούμενος τῆς σῆς δυνάμεως. ἡ γὰρ
vis tua iusticie initiū: ⁊ omni
ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάν
um te dn̄ari omnibus parcere te
των σε δεσπόζειν πάντων φείδεσθαί σε
facit. robur .n. ostendis q̄ nō crede=
ποιεῖ. ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστούμε=
ris in virtutis cōsūmatione: ⁊ in
νος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ ἐν τοῖς
scietibus audaciā arguis. tu āt dn̄a
εἰδόσι τὸ θάρσος ἐξελέγχεις. σὺ δὲ δε=
tor virtutis in eq̄tate iudicas: ⁊
σπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, καὶ

cum multa parcitate gubernas nos.
μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς.
adest .n. tibi cum volueris posse.
πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνα-
docuisti autẽ tuũ ppl̃m p
σθαι. ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν διὰ τῶν
talia opera: qm̃ oportet iustum esse
τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι
humanum. ⁊ bone spei fecisti
φιλάνθρωπον. καὶ εὐέλπιδας ἐποίησας
filios tuos: qm̃ das in peccatis
τοὺς υἱούς σου, ὅτι δίδως ἐπὶ ἁμαρτή-
pniam. si .n. inimicos seruorũ
μασι μετάνοιαν. εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων
tuoꝝ ⁊ debitos morti cum tan-
σου καὶ ὀφειλομένους θανάτῳ μετὰ το-
ta cruciasti attentione: dans tem-
σαύτης ἐτιμωρήσω προσοχῆς, δοὺς χρό-
pus ⁊ modũ per q̃ mutarentur a
νον καὶ τρόπον δι᾽ ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς
malitia: cum quãta diligentia iudicasti
κακίας, μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας
filios tuos: qꝛ parentibus iuramẽta ⁊
τοὺς υἱούς σου, ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκους καὶ
cõuẽtiões dedisti bonaꝝ pmissionũ.
συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑποσχέσεων.
nos ergo instruens: inimicos nr̃os
ἡμᾶς οὖν παιδεύων, τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν
in multitudine flagellas: vt tuã bo-
ἐν μυριότητι μαστιγοῖς, ἵνα σου τὴν ἀγα-
nitatẽ curemus iudicantes: iudicati
θότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες, κρινόμενοι
ãt speremus miam. vnde ⁊ eos q̃ in
δὲ προσδοκῶμεν ἔλεος. ὅθεν καὶ τοὺς ἐν
stultitia vite vixerunt iniuste: per
ἀφροσύνῃ ζωῆς βιώσαντας ἀδίκως, διὰ
pprias cruciasti abominatiões.
τῶν ἰδίων ἐβασάνισας βδελυγμάτων.
⁊ .n. erroris viis longius
καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρότερον
errauerũt: deos estimantes que
ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμβάνοντες τὰ
⁊ in aialibus iimicoꝝ vilia: īfantiũ
καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν ἄτιμα, νηπίων
more stultoꝝ decepti. ꝑpter hoc
δίκην ἀφρόνων ψευσθέντες. διὰ τοῦτο
tanq̃ pueris sine rõne iudiciũ in lu-
ὡς παισὶν ἀλογίστοις τὴν κρίσιν εἰς ἐμ-
dibrium misisti. illi autẽ ludibriis īcre
παιγμὸν ἔπεμψας. οἱ δὲ παιγνίοις ἐπι-
pationis nõ correcti: dignũ dei iu-
τιμήσεως μὴ νουθετηθέντες, ἀξίαν θεοῦ κρί-
diciũ experientur. in q̃bus.n. ipsi patiẽ
σιν πειράσουσιν. ἐφ᾽ οἷς γὰρ αὐτοὶ πά-
tes indignabant: in his quos pu
σχοντες ἠγανάκτουν, ἐπὶ τούτοις οὓς ἐ-
tabãt deos: in ipsis puniti vidẽ-
δόκουν θεούς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόν-
tes quẽ olim negabant nosse: deũ agno
τες ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέ-
uerunt verum. ꝑpterea ⁊ finis cõdẽ
γνωσαν ἀληθῆ. διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς κα-
nationis in illos superuenit.
ταδίκης ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐπῆλθε. Ca.13.

VAni quidem omnes hoies
Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι
natura: q̃bꝰ adest dei ignorãtia: de
φύσει, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ
his q̃ vidẽtur bona: nõ potuerũt ītelli-
τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ ἴσχυσαν εἰδέ-
gere eũ q̃ est: neq; opibus attenden-
ναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχον-

cum magna reuerentia disponis nos. Subest enĩ tibi cũ volueris posse. Docuisti.n. populũ tuũ p talia opera: qm̃ oportet iustũ esse et humanum. & bone spei fecisti filios tuos: qm̃ iudicans das locũ in peccatis pnĩe. Si.n. inimicos seruorũ tuoꝝ & debitos morti cũ tanta cruciasti attentione & liberasti: dãs tẽpus & locũ p q̃ possent mutari a malitia: cũ q̃nta diligẽtia iudicasti filios tuos: quoꝝ parentibus iuramẽta & conuẽtiones dedisti bonarũ pmissionũ. Cũ ergo das nobis disciplinam: inimicos nr̃os multipliciter flagellas: vt bonitatẽ tuã cogitemꝰ iudicantes: & cũ de bonis iudicatur: speremꝰ miaꝫ tuã. Vnde & illis q in vita sua insẽsate & iniuste vixerũt: p hec q̃ coluerũt dedisti sũma tormẽta. Etenĩ ĩ erroris via diutius errauerũt: deos estimãtes hec q̃ in aĩabus sunt superuacua: infantiũ insensatorũ more viuẽtes. Propter hoc tanq̃ꝫ pueris insensatis iudiciũ in derisum dedisti. Qui aũt ludibriis & increpationibus nõ sũt correcti: dignũ dei iudiciũ exꝑti sunt. In his.n. q̃ patiebãtur moleste ferebãt: in q̃bus impatientes indignabantur. Per hec quos putabant deos in ipsis cum exterminarentur videntes illum quẽ olim negabant se nosse: verũ deũ agnouerunt. Propter quod & finis condemnationis eorum veniet super illos.

Capitulum.13.

VAni sunt auteꝫ omnes homines in quibus non subest scientia dei: & de his que non videntur bona non potuerunt intelligere eũ qui est: neq; operibus attendentes agnouerunt qs esset artifex: sed aut ignem aut spiritũ aut citatuꝫ aerẽ: aut gyrum stellarum aut nimiam aquã: aut solem & lunam rectores orbis terrarum deos putauerũt. Quorum & si specie delectati deos putauerunt: sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Speciei enim generator hec omnia cõstituit. aut si virtutem & opera eorum mirati sunt: intelligant ab illis: quoniam q hec fecit fortior est illis. A magnitudĩe eĩ spẽi & creature cõgnoscibilit poterit creator horũ videri. Sed tñ adhuc in his minor ẽ q̃rela. Et hi.n. fortasse errant deum q̃rentes & volẽtes inuenire. Etei cũ in opibus illius cõuersetur: iq̃rũt & psuasũ hñt: qm̃ bona sũt q̃ videtur. Iteꝝ ãt nec his debet ignosci. Si.n. tm̃ potuissent scire vt possent estimare sclm̃: quõ hꝰ dñm nõ facilius inuenerũt? Infelices ãt sũt & int mortuos spes illoꝝ est: q appellauerũt deos opa manuũ hoĩm: aurũ & argẽtũ: artis inuẽtione & silitudĩes aĩaliũ: aut lapidẽ inutilẽ opus manꝰ antiq̃. Aut si q̃s artifex faber de silua lignũ rectũ secuerit: & huiꝰ docte eradat oẽꝫ corticẽ: & arte sua vsus diligent fabricet vas ĩutile in cõuersationẽ vite: reliq̃is ãt eiꝰ opis ad p̃parationẽ esce abutatur: & reliquũ horũ quod ad nullos vsus facit: lignũ curuũ & verticibꝰ plenũ sculpat

tes agnouerũt artificem: sꝫ aut
τες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην, ἀλλ᾽ ἢ
ignẽ: aut spm̃: aut celerem aerẽ: aut gyrũ
πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχινὸν ἀέρα, ἢ κύκλον
stellaꝝ: aut violentã aquã: aut lũinaria ce
ἄστρων, ἢ βίαιον ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρα-
li: rectores mũdi deos putauerũt.
νοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.
quoꝝ si q̃dẽ specie delectati: hec
ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμενοι, ταῦτα
deos putauerunt: sciant quãto
θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώτωσαν πόσω
his dñs est melior: naꝫ
τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ βελτίων, ὁ γὰρ
speciei ꝑcipuꝰ gñator creauit hec.
τοῦ κάλλους γενεσιάρχης ἔκτισεν αὐτά.
si ãt virtute ⁊ opatione mirati:
εἰ δὲ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐκπλαγέντες,
intelligant ab illis quanto q̃ cõstitu-
νοησάτωσαν ἀπ᾽ αὐτῶν πόσῳ ὁ κατασ-
it ipa potentior est. ab .n.
κευάσας αὐτὰ δυνατώτερός ἐστιν. ἐκ γὰρ
magnitudĩe ⁊ specie ⁊ creaturaris:
μεγέθους καὶ καλλονῆς καὶ κτισμάτων,
p analogiam gñator illoꝝ cõspici-
ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖ-
tur. sed tamẽ in his q̃rela est
ται. ἀλλ᾽ ὅμως ἐπὶ τούτοις μέμψις ἐστὶν
parua. ⁊ .n. illi forte errant
ὀλίγη. καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται
deũ querentes ⁊ volentes inuenire. i.n.
θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλοντες εὑρεῖν. ἐν γὰρ
opibus illius conuersantes scrutan-
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι διερευνῶ-
tur: ⁊ psuasũ hñt aspectu: qm̃ bona
σι, καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ
q̃ videntur. iteꝝ ãt neq; illi venia
βλεπόμενα. πάλιν δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ συγγνω-
digni. si .n. tantum potuerunt scire:
στοί. εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι,
vt possent estimare seculũ:
ἵνα δύνωνται στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα, τὸν
horum dñm quõ citius nõ iuenerũt:
τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;
infelices ãt ⁊ iter mortuos spes
ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες
eorum: q̃ appellauerũt deos opa ma-
αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χει-
nuũ hoĩm: aurũ ⁊ argentũ artis
ρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης
meditationes ⁊ silitudines aĩaliũ: aut la
ἐμμελέτημα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λί-
pidẽ iutilẽ manus opus antiq̃. si ãt
θον ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας. εἰ δὲ
⁊ aliq̃s lignator faber rectã arborẽ
καί τις ὑλοτόμος τέκτων εὐκίνητον φυτὸν
cũ secuerit: circũrasit docte omnem
ἐκπρίσας, περιέξεσεν εὐμαθῶς πάντα τὸν
corticẽ eius: ⁊ arte vsus decore
φλοιὸν αὐτοῦ, καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς
preparauit vtile vas in mi-
κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπη-
nisteriũ vite: at reliquias ope
ρεσίαν ζωῆς, τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐρ-
ris in p̃parationẽ esce expen
γασίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀναλώ-
dẽs satiatus est: q̃d ãt ex illis abiicitur
σας ἐνεπλήσθη, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλη-
ad nihil vtile lignũ curuum: ⁊
μα εἰς οὐδὲν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ
ramis natura plenũ: accipiens sculpsit in
ὄζοις συμπεφυκός, λαβὼν ἔγλυψεν ἐν

diligentia ocii sui: τ experientia
ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμπειρίᾳ
intellectus figurauit illud: assimilauit
συνέσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀπείκασεν
illud imagini hoīs: aut aīali cuipiā vili
αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου, ἢ ζώῳ τινὶ εὐτελεῖ
similē fecit illud: deliniens rubrica τ
ὡμοίωσεν αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ
fuco rubricū faciēs colorē illi⁹: τ omnem
φύκει ἐρυθήνας χρόαν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν
maculā q̄ in eo pliniens: τ
κηλίδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας, καὶ
cū fecerit ei ipo dignā hītationē: i pa
ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, ἐν τοί
riete posuit illud confirmans fer
χῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφαλισάμενος σιδή
ro: vt q̄dem nō decideret puidit
ρῳ, ἵνα μὲν οὖν μὴ καταπέσῃ προενόη
illi: sciens φ nō potest se
σεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ
adiuuare. τ .n. est imago τ necessitatē
βοηθῆσαι. καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ χρείαν
hēt adiutorij. p āt possessiōib⁹ τ
ἔχει βοηθείας. περὶ δὲ κτημάτων καὶ
nuptijs suis τ filiorum orās:
γάμων αὐτοῦ καὶ τέκνων προσευχόμενος,
nō erubescit inaīatū alloqui.
οὐκ αἰσχύνεται τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν.
τ pro q̄dē sanitate ifirmū inuo=
καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὸ ἀσθενὲς ἐπικα=
cat: p āt vita mortuū rogat: p
λεῖται. περὶ δὲ ζωῆς τὸ νεκρὸν ἀξιοῖ, περὶ
āt auxilio iexptissimo supplicat:
δὲ ἐπικουρίας τὸ ἀπειρότατον ἱκετεύει,
pro āt itinere: neq̧ gressu
περὶ δὲ ὁδοιπορίας, τὸ μὴ δὲ βάσει
vti potenti: pro āt acquisitiōe
χρῆσθαι δυνάμενον, περὶ δὲ πορισμοῦ
τ operatione τ manuū euentu:
καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας,
ab ignauissimo manibus bonū euē
τὸν ἀδρανέστατον ταῖς χερσὶν εὐδράνει
tū petit.
αν αἰτεῖται. Ca.14.

Ad nauigādū q̄spiā iterꝝ parat⁹: τ
Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ
feros ptrāsiturus fluctus: fe
ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέ
rente se naue putridius lignū
ροντος αὐτὸν πλοίου σαθρότερον ξύλον
inuocat. illud q̄dē .n. cupiditas lucro
ἐπιβοᾶται. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορι=
rum excogitauit: artifex āt sapia fa=
σμῶν ἐπενόησε, τεχνίτις δὲ σοφία κα=
bricauit. at tua pater gubernat
τεσκεύασεν. ἡ δὲ σὴ πάτερ διακυβερνᾷ
puidētia: qm̄ dedisti τ in mari viam
πρόνοια, ὅτι ἔδωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν
τ in fluctibus semitā securā: oñdens
καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ, δεικνὺς
φ potes ex omni saluare: vt τ si
ὅτι δύνασαι ἐκ παντὸς σώζειν, ἵνα κἂν
sine arte aliquis ascēdat. vis āt nō ocio
ἄνευ τέχνης τὶς ἐπιβῇ. θέλεις δὲ μὴ ἀρ
sa esse sapiē tue opa. ppt
γὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα. διὰ
hoc τ minimo ligno credunt ho
τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύουσιν ἄν
mines aīas: τ q̄ trāsierunt tēpestatez
θρωποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα
rate liberati sūt. τ i initio .n. cū pe
σχεδίᾳ διεσώθησαν. καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολ

diligēter p vacuitatē suā: & p sciam suā artis figuret illud: & assimilet illud imagini hoīs: aut alicui ex aīalibus illud cōpet: pliniēs rubrica & rubicundū faciēs fuco colorē illi⁹ & oēꝫ maculā q̄ in illo ē pliniēs: & faciat ei dignā hītationē & ī pariete ponēs illud: & cōfirmās ferro ne forte cadat pspiciēs illi: sciēs qm̄ nō pōt adiuuare se. Imago enī ē: & op⁹ est illi adiutoriū. Et de substātia sua & de filiis suis & de nuptiis votū faciēs inq̄rit. Nō erubescit loq̄ cū illo q̄ sine aīa est: & p sanitate q̄dē īfirmū depcatur: & p vita rogat mortuū & in adiutoriū inutilē inuocat: & p itinere petit ab eo q̄ ābulare nō pōt: & de acq̄rendo & de opando: & de oīꝫ rerū euentu petit ab eo qui in omnibus est inutilis. Capitulum.14.

Iterꝫ alius nauigare cogitās & p feros fluct⁹ iter facere: incipiens ligno portāte se: fragilius lignū inuocat. Illud .n. cupiditas acq̄rēdi excogitauit: & artifex sapia fabricauit sua. Tua āt pr̄ puidentia ab initio cūcta gubernat: qm̄ dedisti ī mari viā: & īter fluct⁹ semitā firmissimā oñdens: qm̄ potens es ex oībus sanare: etiā si sine rate aliq̄s adeat mare. Sed vt non eēt vacua sapiē tue opa: ppt hoc etiā & exiguo ligno credunt hoīes aīas suas: & trāseūtes mare p ratē liberati sūt. Sed & ab initio cū perirent supbi gigantes: spes orbis terrꝫ ad ratē cōfugiens: remisit sclo semē natiuitatis q̄ manu tua erat gubernata. bñdictū ē .n. lignū p quod fit iustitia. Per manus āt quod fit idolū maledictū est & ipm: & qui fecit illud: quia ille q̄dem opatus est: illud autem quiꝫ esset fragile: deus cognominatus est. Silr̄ āt odio sunt deo ipius & ipietas eius. Et .n. quod factū est cum illo: q̄ fecit tormēta patietur. Propter hoc & in idolis nationū non erit respectus: qm̄ creature dei ī odiū facte sunt: & in tēptationē aīe hoīm & in muscipulā pedib⁹ insipiētiū. Initiū enī fornicatiōis est exq̄sitio idolorꝫ: & adinuentio illoruꝫ corruptio vite est. Neq̧ .n. erāt ab initio: neq̧ erūt in perpetuū. Supuacuitas .n. hoīm nec adinuenit in orbem terrarū. & ideo breuis illorꝫ finis est iuent⁹. Acerbo .n. luctu dolens pr̄ rapti cito sibi filii: fecit imaginē. & illū q̄ tūc q̄si hō mortu⁹ fuerat: nūc tanq̄ deū colere cepit: & cōstituit īter seruos suos sacra & sacrificia. Dei de interueniēte tpe: cōualescente antiqua cōsuetudine: hic error tāq̄ lex custodit⁹ est: & tyrannorū ipio colebātur figmēta. & hos quos in palā hoīes honorare nō poterāt: ppter hoc φ lōge essent: a longinquo figura eorū allata euidentē imaginē regis quē honorare volebāt: fecerunt vt illū q̄ aberat tāq̄ pñtem colerēt sua solicitudīe. Prouexit autē ad horū culturā: & hos qui ignorabant: artificis eximia diligētia. Ille .n. volens plus placere illi qui se

rirent superbi gigantes: spes
λυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς
mūdi ad ratem confugiens:
τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα,
reliquit seculo semen natiuitatis tua
ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ
gubernata manu. bñdictū est .n. lignū
κυβερνηθεῖσα χειρί. εὐλόγηται γὰρ ξύλον
p quod fit iusticia. at manu fac
δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη. τὸ δὲ χειροποί
tū maledictum illud τ q̄ fecit
ητον ἐπικατάρατον αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας
illud. q̄z hic q̄dem opat⁹ ē: illō āt corruptibile
αὐτό. ὅτι ὁ μὲν εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θε
de⁹ nomiatuꝫ est. silr̄ odiosa deo τ
ὸς ὠνομάσθη. ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ
impius τ impietas eius. etenim
ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ. καὶ γὰρ
q̄d factū ē cū eo q̄ fecit tormēta
τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθή=
patiet. ppt hoc τ in idolis nationū
σεται. διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν
visitatio erit: qm̄ in creatura dei in
ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς
abominationē facti sunt τ in scandala
βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκάνδαλα
aīabus hominū τ in laqueū pedi
ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα πο
bus isipientū. itiū .n. fornicatōis excogitatio
σὶν ἀφρόνων. ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια
idolorꝫ: iuētio āt illorꝫ corruptio vite.
εἰδώλων, εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.
neq̧ .n. erāt ab initio neq̧ in ppetu
οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν αἰῶ
uꝫ erūt. vanaglia .n. hoīm ingressa
να ἔσται. κενοδοξίᾳ γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλ
est in mundū: τ ideo breuis
θεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντομον
illorum finis excogitat⁹ ē. itēpestiuo .n. lu=
αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη. ἀώρῳ γὰρ πέν
ctu vexatus pater cito rap
θει τρυχόμενος πατὴρ τοῦ ταχέως ἀφαι
ti filij: imaginē faciens
ρεθέντος τέκνου, εἰκόνα ποιήσας τὸν
tunc mortuū hoīem: nūc vt deum colu=
τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτί=
it: τ tradidit subditis
μησε, καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις
mysteria τ sacrificia. deide ī tpe q̄ in
μυστήρια καὶ τελετάς. εἶτ' ἐν χρόνῳ κρα
ualuerat ipia cōsuetudo tāq̄ lex custodi=
τυνθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχ
ta ē: τ tyrānorum imperijs colebātur
θη, καὶ τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο
sculpta. quos ī cōspectu nō potentes
τὰ γλυπτά. οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι
hōrare hoīes eo φ longe hitarēt:
τιμᾶν ἄνθρωποι διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν,
a longe cōspectū figurantes
τὴν πόρρωθεν ὄψιν ἀνατυπωσάμενοι
manifestā imaginē honorati regis
ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ τιμωμένου βασιλέ=
fecerunt: vt abñti tanq̄ presen=
ως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόν
ti assentarent p sollicitudinē. i extēsio
τα κολακεύωσι διὰ τῆς σπουδῆς. εἰς ἐπί
nem āt cultus τ ignorantes
τασιν δὲ θρησκείας καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας ἡ
artificis adhortata est ambitio.
τοῦ τεχνίτου προετρέψατο φιλοτιμία.
ille .n. forte dñanti volēs
ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κρατοῦντι βουλόμενος

placere: elaborauit arte similitu
ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ τὴν ὁμοιό
dinē in melius. at multitudo attra
τητα ἐπὶ τὸ κάλλιον. τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκό
cta per speciem operis eū
μενον διὰ τὸ εὔχαρι τῆς ἐργασίας τὸν
q̄ pauloante honoratus fuerat hō: nūc nu
πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον, νῦν σέ
men estimauerūt. ⁊ hoc fuit
βασμα ἐλογίσαντο. καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ
vite in insidias. qm̄ aut calamitati aut ty=
βίῳ εἰς ἔνεδρον. ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυ=
rānidi seruientes hoies icōi
ραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοι
cabile nomē lapidib⁹ ⁊ lignis iposue=
νώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθη
rūt. postea nō suffecerat errasse circa
καν. εἶτ᾽ οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι περὶ
dei sciētiā: sed ⁊ in ma=
τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγά
gno viuētes insciēcie bello: tanta
λῳ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ, τὰ τοσαῦ
mala pacem appellāt. aut.n.
τα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν. ἢ γὰρ
filioꝝ occisiua sacrificia: aut occulta mysteria:
τεκνοφόνους τελετάς, ἢ κρύφια μυστήρια,
aut isanas ex aliis legibus cōmessatiōes
ἢ ἐμμανεῖς ἐξ ἄλλων θεσμῶν κώμους
agentes: neq; vitas neq; nuptias āplius
ἄγοντες, οὔτε βίους οὔτε γάμους ἔτι κα
mūdas custodiunt. alter aūt alterꝫ aut
θαροὺς φυλάσσουσιν. ἕτερος δὲ ἕτερον ἢ
isidiās occidit: aut adulterās cōtristat. oīa
λοχῶν ἀναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὀδυνᾷ. πάντα
āt mixte hēt sanguis ⁊ cedes: furtū
δὲ ἐπίμιξ ἔχει αἷμα καὶ φόνος, κλοπὴ
⁊ dolus: corruptio: ifidelitas: turbatio: p=
καὶ δόλος, φθορά, ἀπιστία, τάραχος, ἐπι
iuriū: tumult⁹ bonoꝝ: grē imēoratio:
ορκία, θόρυβος ἀγαθῶν, χάριτος ἀμνηστία,
aiaꝝ inqnatio: natiuitatis mutatio: nup=
ψυχῶν μιασμός, γενέσεως ἐναλλαγή, γά
tiaꝝ iordinatio: moechia ⁊ ipudicitia. nam
μων ἀταξία, μοιχεία καὶ ἀσέλγεια. ἡ γὰρ
inoiatoꝝ idoloꝝ cultura om
τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων θρησκεία παν=
nis iitiū mali ⁊ causa ⁊ finis
τὸς ἀρχὴ κακοῦ καὶ αἰτία καὶ πέρας
est. aut.n. dū letantur insaniunt: aut
ἐστίν. ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμήνασιν, ἢ
vaticinantur falsa: aut viuūt iniuste:
προφητεύουσι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν ἀδίκως,
aut peierant cito. inanimatis.n. cō=
ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως. ἀψύχοις γὰρ πε
fidentes idolis male iurantes: le
ποιθότες εἰδώλοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδι
di nō expectant. vtraq; aūt
κηθῆναι οὐ προσδέχονται. ἀμφότερα δὲ
eos cōplectentur iusta. qm̄ ma=
αὐτοὺς μετελεύσεται τὰ δίκαια. ὅτι κα
le senserūt de deo attendentes
κῶς ἐφρόνησαν περὶ θεοῦ προσέχοντες
idolis: ⁊ iniuste iurauerūt in dolo
εἰδώλοις, καὶ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ
contemnentes iusticiam. nō .n.
καταφρονήσαντες ὁσιότητος. οὐ γὰρ ἡ τῶν
iurantium virtus: sed peccanti
ὀμνυομένων δύναμις, ἀλλ᾽ ἡ τῶν ἁμαρτα
um pena pambulat semp iniu=
νόντων δίκη ἐπεξέρχεται ἀεὶ τὴν τῶν ἀδί
stoꝝ trāsgressionē.
κων παράβασιν. Ca. 15.

assumpsit: elaborauit arte sua vt similitudinē in melius figuraret. multitudo āt hoīm abducta p spēm opis: eū q ante tp̄s tāq; hō honoratus fuerat: nūc deum estimauerūt. Et hec fuit vite hūane deceptio: qm̄ aut affectui aut regibus deseruientes hoīes: incoīcabile nomē lapidibus & lignis īposuerunt. Et nō suffecerat errasse eos circa dei sciaꝫ sed & in magno viuētes insciētie bello: tot & tā magna mala pacē appellāt. Aut.n. filios suos sacrificātes: aut obscura sacrificia facientes: aut īsanie plenas vigilias hn̄tes: neq; vitā neq; nuptias mūdas iā custodiūt: sed & ali⁹ aliū p inuidiā occidit: aut adulterās cōtristat. & oīa cōmixta sūt sāguis. homicidiū. furtū & fictio. corruptio & īfidelitas. turbatio & piuriū. tumultus. bonoꝝ dei īmemoratio. aīarūinq natio. natiuitatis īmutatio. nuptiaꝝ incōstātia. inordinatio mechie & īpudicicie: Infandoꝝ.n. idoloꝝ cultura oīs mali causa est & initiū & finis. Aut.n. dū letātur insaniūt: aut certe vaticinātur falsa: aut viuūt iniuste: aut piurāt cito. Dū.n. cōfidūt in idolis q̄ sunt sine aīa male iurātes noceri se nō sperāt. Vtraq; ergo illis eueniēt digne: qm̄ male sēserūt de deo attēdentes idolis: & iurauerūt iniuste ī idolo cōtēnētes iusticiā. Nō.n. iurātiū ē virtus: sed peccātiū pena perambulat semper in iustorū preuaricationem.

Capitulum. 15.

Tu aūt deus nr̄ suauis & verus es: patiēs & ī mīa disponēs oīa. Etenī si peccauerimus tui sumus: sciētes magnitudinē tuā. & si nō peccauerimus: scim⁹ qm̄ apd̄ te sumus cōputati. Nosse.n. te cōsūmata iusticia est: & scire iusticitiā & virtutē tuā radix ē īmortalitatis. Nō.n. ī errorē īduxit nos hoīm male artis excogitatio: nec vmbra picture: labor sine fructu: effigies sculpta p varios colores. cuius aspectus dat īsensato cōcupiscentiā: & diligit mortue imaginis effigiem sine aīa. Maloꝝ amatores digni sūt morte q spem hn̄t in talibus: & q faciūt illos & q diligūt et q colūt. Sed et figulus mollem terrā p̄mens laboriose fingit ad vsus nr̄os vnū quodq; vas. et de eodem luto fingit q̄ mūda sunt in vsum vasa: et similr̄ q̄ his sunt cōtraria. Hoꝝ aūt vasoꝝ qs sit vsus: iudex est figulus. Et cū labore vano deū fingit de eodē luto: ille q pauloante de terra factus fuerat: et post pusillū reducit se vnde accept⁹ est: repetitus aīe debitum quem habebat. Sed cura est illi nō quia laboraturus est: nec qm̄ breuis illi vita est: sed concertatur aurificibus et argētariis: sed et erarios imitatur: et gloriā prefert: quoniam res superuacuas fingit. Cinis est enim cor eius et terra superuacua spes illius & luto vilior vita ei⁹: quoniam ignorauit qui se finxit et q inspirauit illi animam que operatur: et qui insufflauit ei spiritum vitalem.

Tu aūt deus nr̄ vtilis ⁊ ve=
Σὺ δὲ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἀλη
rus: patiens ⁊ in mīa disponēs
θής, μακρόθυμος καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ
omnia. ⁊ .n. si peccauerim⁹: tui sum⁹
πάντα. καὶ γὰρ ἐὰν ἁμάρτωμεν, σοί ἐσμεν
scientes tuā potētiā. non peccabi
εἰδότες σου τὸ κράτος. οὐχ ἁμαρτησό=
mus aūt: scientes qm̄ apō te cōputati sum⁹.
μεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοὶ λελογίσμεθα.
nā scire te: cōsūmata iusti
τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε, ὁλόκληρος δικαιο
cia: ⁊ nosse tuā virtutē radix im
σύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος ῥίζα ἀθα
mortalitatis. neq;.n. decepit nos ho=
νασίας. οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀν=
minū male artis excogitatio: neq; ūbra
θρώπων κακότεχνος ἐπίνοια, οὔτε σκιὰ
picturaꝝ: labor sine fructu: species maculata
γραφῶν, πόνος ἄκαρπος, εἶδος σπιλωθὲν
coloribus variis: quoꝝ aspect⁹ stul
χρώμασι διηλλαγμένοις, ὧν ὄψις ἄφρο
tis in cōcupiscētiā venit: desideratq; mortue
σιν εἰς ὄρεξιν ἔρχεται, ποθεῖ τε νεκρᾶς
imaginis formā sine aīa. maloꝝ amatores di
εἰκόνος εἶδος ἄπνουν. κακῶν ἐρασταὶ ἄξι
gniq; taliū expectationū: ⁊ facientes ⁊
οί τε τοιούτων ἐλπίδων, καὶ οἱ δρῶντες καὶ
desiderantes ⁊ colentes. ⁊ .n. fi
οἱ ποθοῦντες καὶ οἱ σεβόμενοι. καὶ γὰρ κε
gulus mollem terrā p̄mens laboriose
ραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον
fingit ad ministeriū nr̄m vnūquod
πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἓν ἕκα=
q;: sed de eodē luto finxit
στον, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἀνεπλά
et mundis operibus seruiētia
σατο τά τε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα
vasa: et contraria omnia silr̄. ho=
σκεύη, τά τε ἐναντία πάντα ὁμοίως. τού
rū āt vtriusq; q̄s cuiusq; est vsus:
των δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ χρῆ
iudex figulus. ⁊ male laborās
σις, κριτὴς ὁ πηλουργός. καὶ κακόμοχθος
deū vanum ex eodem fingit lu=
θεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πη
to: q̄ paulo ante de terra genitus paulo
λοῦ, ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γενηθεὶς μετ᾽
post abibit ex q̄ sūptus ē:
ὀλίγον πορεύσεται ἐξ ἧς ἐλήφθη, τὸ τῆς
aīe repetitus debitū. sed est ei
ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος. ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτῷ
cura nō q2 laboraturus est: nec q2
φροντὶς οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, οὐδ᾽ ὅτι
breuem vitā hēt: sed certat
βραχυτελῆ βίον ἔχει, ἀλλ᾽ ἀντερείδεται
qdē cū aurificibus ⁊ argentariis: era=
μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις, χαλκο
rios q; imitatur: ⁊ gl'iam reputat
πλάστας τε μιμεῖται, καὶ δόξαν ἡγεῖται
qm̄ adulteria fingit. cinis cor
ὅτι κίβδηλα πλάσσει. σποδὸς ἡ καρδία
eius ⁊ terra vilior spes illo
αὐτοῦ καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐ=
rū: luto q; vilior vita eius.
τῶν, πηλοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτοῦ.
qm̄ ignorauit q̄ finxit se: ⁊
ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτόν, καὶ
qui inspirauit illi aiam q̄ opa
τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦ=
tur: q̄ insufflauit spm̄ vitalem.
σαν, καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν.

sed estimauerũt lusum esse
ἀλλ᾽ ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν
vitã nr̃am: ⁊ viuẽdi modũ ↄuersationẽ
ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρι=
vite q̃stuosam. oportere.n. dicũt vnde=
σμὸν ἐπικερδῆ. δεῖν γὰρ φασὶν ὅθεν
cũq; ẽt ex malo acq̃rere. hic enĩ
δὴ καὶ ἐκ κακοῦ πορίζειν. οὗτος γὰρ
p̃ter oẽs nouit ꝙ peccat:
παρὰ πάντας οἶδεν ὅτι ἁμαρτάνει,
materie terree fragilia vasa ⁊
ὕλης γεώδους εὔθραυστα σκεύη καὶ
sculptilia fabricans. omnes ãt insipi
γλυπτὰ δημιουργῶν. πάντες δὲ ἀφρο
entissimi ⁊ infelices sup̃ aĩas in
νέστατοι καὶ τάλανες ὑπὲρ ψυχὰς νη
fantiũ: inimici ppl̃i tui impe=
πίων, οἱ ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ σου καταδυ
rantes illi. qm̃ oĩa idola
ναστεύοντες αὐτόν. ὅτι πάντα τὰ εἴδω
gẽtiũ estimauerũt deos: qb⁹ ne
λα τῶν ἐθνῶν ἐλογίσαντο θεούς, οἷς οὔ
q; oculoꝝ vsus ad visionẽ: neq;
τε ὀμμάτων χρῆσις εἰς ὅρασιν, οὔτε
nares ad attractionẽ aeris: neq; aures
ῥῖνες εἰς συνολκὴν ἀέρος, οὔτε ὦτα
ad audiẽdũ: neq; digiti manuũ ad
ἀκούειν, οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς
cõtrectationẽ: ⁊ pedes eoꝝ pigri
ψηλάφησιν, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ
ad igressum. homo enĩ fecit
πρὸς ἐπίβασιν. ἄνθρωπος γὰρ ἐποίησεν
illos: ⁊ spiritum mutuatus
αὐτούς, καὶ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος
finxit eos. null⁹ enĩ illoꝝ simi=
ἔπλασεν αὐτούς. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοι
lẽ hõ virtute figere poterit deũ. mortal
ον ἄνθρωπος ἰσχύει πλάσαι θεόν. θνητὸς
ãt exñs mortuũ opatur manib⁹ iniquis.
δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις.
melior enĩ est culturis
κρείσσων γάρ ἐστιν τῶν σεβασμάτων
suis: quoꝝ ipe q̃dẽ vixit: illa ãt
αὐτοῦ, ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ
nunq̃. ⁊ aĩalia ãt miserrima
οὐδέποτε. καὶ τὰ ζῶα δὲ τὰ ἔχθιστα
colunt. demẽtia enĩ cõparata
σέβονται. ἀνοίᾳ γὰρ συγκρινόμενα τῶν
alijs sũt deteriora: neq; quãtũ desidera
ἄλλων ἐστὶ χείρονα, οὐδ᾽ ὅσον ἐπιποθῆ
re ꝙ in aĩaliũ cõspectu bona sunt.
σαι ὡς ἐν ζώων ὄψει καλὰ τυγχάνει.
effugerunt ãt ⁊ dei laudem
ἐκπέφευγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον
⁊ benedictionẽ eius.
καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ. Ca. 16.

PRopt̃ hoc p̃ similia puniti sunt
Διὰ τοῦτο δι᾽ ὁμοίων ἐκολάσθησαν
digne: ⁊ per mlt̃itudinẽ bestiaꝝ cru=
ἀξίως, καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων ἐβα
ciati sunt. p̃ quo tormento bñficio
σανίσθησαν. ἀνθ᾽ ἧς κολάσεως εὐεργε=
affecisti ppl̃m tuũ: qb⁹ in cõcupiscẽ
τήσας τὸν λαόν σου, οἷς εἰς ἐπιθυμί
tiã appetit⁹ nouũ gustũ: escã p̃pa
αν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, τροφὴν ἡτοί
rasti ortygometrã. vt illi q̃dẽ
μασας ὀρτυγομήτραν. ἵνα ἐκεῖνοι μὲν
cõcupiscentes escam: p̃pter osten=
ἐπιθυμοῦντες τροφῆς, διὰ τὴν δειχθεῖ
sum immissoꝝ ⁊ neces
σαν τῶν ἐπαπεσταλμένων καὶ τὴν ἀναγ

Sed & estimauerũt lusũ esse vitam nr̃am: & conuersationem vite cõpositã ad lucrum: & oportere vndecũq; etiã ex malo acquirere. Hic.n. scit se sup̃ om̃es delinq̃re: q ex terre materia fragilia vasa & sculptilia fingit. Om̃es.n. insipiẽtes & infelices supra modũ aĩe sue superbi sunt inimici populi tui: & ĩperantes illi. Qm̃ oĩa idola nationũ deos estimauerũt: quibus neq; oculoꝝ visus est ad vidẽdũ: neq; nares ad p̃cipiendum spm̃: neq; aures ad audiendũ: neq; digiti manuũ ad tractandũ: sed & pedes eoꝝ pigri ad ãbulandũ. Homo eniз fecit illos: & qui spm̃ mutuat⁹ ẽ: is finxit illos. Nemo enim sibi similem homo poterit deum fingere. Cũ.n. sit mortalis: mortuũ fingit manibus iniq̃s. Melior .n. est ip̃e his quos colit. quia ip̃e quidẽ vixit cum eẽt mortalis: illi ãt nũq̃. Sed & aĩalia miserrima colũt. Insensata.n. comparata his: illis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex his aĩalib⁹ bona põt cõspicere. Effugerunt autem dei laudem & benedictionem eius.

Capitulum.16.

PRopter hec & his similia passi sunt digne tormenta: & p̃ multitudinem bestiaꝝ exterminati sunt. Pro quibus tormentis bñ disposuisti ppl̃m tuũ: quibus dedisti concupiscentiã delectamenti sui nouũ saporẽ escam parans eis ortygometrã: vt illi quidẽ concupiscentes escam p̃pter ea q̃ illis oñsa & missa sũt: etiã a necessaria concupiscentia auerterentur. Hi aũt in breui inopes facti: nouam gustauerunt escã. Oportebat enĩ illis sine excusatiõe quidẽ sup̃uenire interitũ exercentib⁹ tyrãnidẽ. his aũt tm̃ oñdere queadmodũ inimici eoꝝ exterminabãtur. Et.n. cũ illis sup̃uenit seua bestiaꝝ ira: morsib⁹ p̃uersorũ colubrorũ exterminabãtur: Sed nõ ĩperpetuuз tua ira p̃mansit: sed ad correptioneз in breui turbati sunt: signũ hñtes salutis ad cõmemorationẽ mandati legis tue. Qui.n. cõuersus est: nõ p̃ hoc qđ videbat sanabatur: sed p̃ te oĩum saluatorẽ. In hoc aũt oñdisti ĩimicis tuis: qa tu es qui liberas ab oĩ malo. Illos.n. locustarũ & muscarum occiderunt morsus: & non est inuenta sanitas anime illoꝝ: qa digni erãt ab huiusmodi exterminari. Filios aũt tuos nec draconũ nec venẽatoꝝ vicerũt dentes. Mĩa.n. tua adueniens sanabat illos. In memoria.n. sermonũ tuoꝝ extermĩabãt: & velocit̃ sanabãtur: ne in altam incidentes obliuionem non possent tuo vti adiutorio. Et enim neq; herba neq; malagma sanauit eos: sed tuus domine sermo qui sanat omnia. Tu es dñe qui vite & mortis habes potestatem: & deducis vsq; ad portas mortis: & reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam aĩam suam: & cum exierit spiritus nõ reuertetur: nec reuocabit animã que recepta est: sed tuam manũ effugere impossibile est. Negantes.n. nosse te ĩpii: p̃ fortitudinẽ brachii tui flagellati sũt: nouis aquis & grãdinibus & pluuiis persecutionem passi

sariũ appetitũ: auerterent̃: hi ãt in bre
καίαν ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ᾽ ὀλί
ui inopes facti ⁊ nouũ participent
γω ἐνδεεῖς γενόμενοι καὶ ξένης μετάσχωσι
gustuз. oportebat.n. illis q̃deз iexcusabi=
γεύσεως. ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτη
lẽ iopiã sup̃uenire exercẽtib⁹ tyrãnidẽ: his ãt
τον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, τούτοις δὲ
solũ ostendi queãdmodũ ĩimici illoꝝ crucia
μόνον δειχθῆναι πῶς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασα
bãt̃. ⁊ enĩ cũ illis seua sup̃uenit bestia
νίζοντο. καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρί
rũ ira morsibus q; p̃uersoꝝ corrũpebant̃
ων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο
colubroꝝ: nõ vsq; in finẽ p̃mansit ira tua.
ὄφεων, οὐ μέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργή σου.
in hortationẽ ãt ad breue turbati sunt:
εἰς νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν,
signum hñtes salutis: ad cõmẽoratio
σύμβουλον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ἀνάμνη
nẽ mandati legis tue. nã q̃ ↄuers⁹ est nõ,
σιν ἐντολῆς νόμου σου. ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐ
p̃ id qđ videbat̃ saluabat̃: sed p̃ te
διὰ τὸ θεωρούμενον ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ
omniũ saluatorẽ. ⁊ in hoc ãt p̃sua=
τὸν πάντων σωτῆρα. καὶ ἐν τούτῳ δὲ ἔπει
sisti inimicis nr̃is: ꝙ tu es q̃ liberas
σας τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος
ab omni malo. quos enĩ locustaꝝ ⁊
ἐκ παντὸς κακοῦ. οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ
muscaꝝ occidẽt morsꝰ: ⁊ nõ inuẽ
μυιῶν ἀπέκτεινε δήγματα, καὶ οὐχ εὑρέ=
ta ẽ sanitas aĩe illoꝝ. q̃r digni erãt ab
θη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν. ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ
huiusmõi cruciari. at filios tuos neq;
τοιούτων κολασθῆναι. τοὺς δὲ υἱούς σου οὐδὲ
venenatoꝝ draconũ vicerũt dentes.
ἰοβόλων δρακόντων ἐνίκησαν ὀδόντες. τὸ
mia enĩ tua venit ĩ auxiliũ ⁊ sanauit il=
ἔλεος γάρ σου ἀντιπαρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐ
los. in enĩ memoriã s̃monũ tuoꝝ ĩse
τούς. εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων σου ἐνε
rebantur: ⁊ velocit̃ saluabant̃. vt nõ in
κεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσώζοντο. ἵνα μὴ εἰς
altam incidentes obliuiõeз: ĩmobiles
βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι
fierent tui beneficij. ⁊ enĩ neq;
γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας. καὶ γὰρ οὔτε
herba neq; malagma sanauit e=
βοτάνη οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐ
os: sed tuus dñe sermo oĩa sa
τούς, ἀλλ᾽ ὁ σὸς κύριε λόγος ὁ πάντα ἰώμε
nãs. tu enĩ vite ⁊ mortis p̃tãtem hẽs:
νος. σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν ἔχεις,
⁊ deducis ad portas ĩferni ⁊ redu
καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνά=
cis. homo ãt occidit q̃dem ma
γεις. ἄνθρωπος δὲ ἀποκτείνει μὲν τῇ κα
litia sua: cũ exierit ãt spũs nõ reuer
κίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀνα=
tetur: nec resoluit aĩam assum
στρέφει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παρα=
ptam. at tuã manũ effugere
ληφθεῖσαν. τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν
ĩpossibile est. negantes enĩ te nosse
ἀδύνατόν ἐστιν. ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι
impij: in fortitudĩe brachij tui flagellati
ἀσεβεῖς, ἐν ἰσχύϊ βραχίονός σου ἐμαστιγώθη
sunt: nouis pluuijs ⁊ grãdinibus ⁊
σαν, ξένοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις καὶ
hymbrib⁹ p̃secutiõeз passi iexcusabilit̃
ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως

τ igne consumpti. nã
καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι. τὸ γὰρ
res mirabilissima in omnia extin=
παραδοξότατον ἐν τῷ πάντα σβεν
guẽti aqua plus operabatur ignis:
νύντι ὕδατι πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ,
vindex .n. mũdus est iustoꝝ.
ὑπέρμαχος γὰρ ὁ κόσμος ἐστὶ δικαίων.
aliqñ qdẽ .n. mãsuetabat flãma: vt nõ
ποτὲ μὲν γὰρ ἡμεροῦτο φλόξ, ἵνα μὴ
cõbureret ad impios missa
καταφλέξῃ τὰ ἐπ᾽ ἀσεβεῖς ἀπεσταλ
aialia: sed ipi videntes sci=
μένα ζῶα, ἀλλ᾽ αὐτοὶ βλέποντες ἴδω
ant: qm̃ iuditio dei pſecutiões patiũt. ali
σιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται. πο
qñ ãt τ inter aquam sup
τὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος ὑπὲρ τὴν
ignis virtutẽ ardet: vt inique
πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου
tre genimina corrumperet. ꝓ qbus ange
γῆς γεννήματα διαφθείρῃ. ἀνθ᾽ ὧν ἀγγέ
loꝝ esca cibasti ppl̃m tuũ:
λων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου,
τ paratũ panẽ a celo mist=
καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἔπεμ=
sti illis sine labore: ad omnem
ψας αὐτοῖς ἀκοπιάτως, πρὸς πᾶσαν
voluptatẽ valẽtẽ τ ad omnem cõ
ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρ
gruũ gustum. τ .n. hypostasis
μόνιον γεῦσιν. ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς
tua tuã in filios ostendebat dul
σου τὴν σὴν πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζε γλυ
cedinẽ. at oblati desi=
κύτητα. τῇ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπι
derio subseruiens ad qd̃ qſq; volebat
θυμίᾳ ὑπηρετῶν πρὸς ὅ τις ἐβούλετο
conuertebat. nix ãt τ glacies
μετεκιρνᾶτο. χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος
sustinebãt ignẽ τ nõ tabescebãt: vt
ὑπέμεινε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα
scirent: qm̃ inimicoꝝ fructus
γνῶσιν, ὅτι τοὺς τῶν ἐχθρῶν καρποὺς
corrupit ignis ardens in grã
κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χα
dine: τ in pluuijs coruscans.
λάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστράπτον.
hoc ãt iteꝝ vt nutrirent iusti:
τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαι
τ ꝓprie oblitus est virtu
οι, καὶ τῆς ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμε
tis. nã creatura tibi q̃ fecisti
ως. ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντι
omnia deseruiens: intenditur
τὰ πάντα ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται
in tormentũ cõtra iniustos: τ remit
εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ ἀνί
tit in beneficiũ: ꝓ his q̃ in te
εται εἰς εὐεργεσίαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ
confidunt. ꝓpter hoc τ tunc in
πεποιθότων. διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς
omnia transformata oia nutri
πάντα μεταλλευομένη τῇ παντοτρό
enti tuo dono deſuit: ad
φῳ σου δωρεᾷ ὑπηρέτει, πρὸς τὴν τῶν
egentium voluntatẽ: vt discant filij
δεομένων θέλησιν, ἵνα μάθωσιν οἱ υἱοί
tui: quos dilexisti dñe: qm̃ nõ
σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐχ
natiuitates fructuũ pascunt ho
αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄν

& per ignẽ consummati. Quod enim mirabile erat: in aqua q̃ omnia extĩguit: plꝰ ignis valebat. Vindex est enim orbis iustoꝝ. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis: ne cõburerentur q̃ ad impios missa erant aialia. sed vt ipi videntes scirent: qm̃ dei iudicio patiũtur persecutionem. Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardescebat vndiq;: vt iniquã terre nationem exterminaret. Pro quibus angelorũ esca nutriuisti populum tuum: & paratũ panem de celo p̃stitisti illis sine labore: om̃e delectamentum in se habentem: & omnis saporis suauitatẽ. Substantiam enim tuã & dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebas: & deseruiens vniuscuiusq; voluntati. Ad quod quisq; volebat: conuertebatur. Nix autẽ & glacies sustinebant uĩ ignis: & nõ tabescebant: vt scirent qm̃ fructus inimicorũ exterminabat ignis ardens in grandine & pluuia coruscans. Hoc aũt iteꝝ vt nutrirentur iusti: ignis etiam sue virtutis oblitus est. Creatura enim tibi factori deseruiens: exardescit in tormentũ aduersus iniustos: & lenior fit ad benefaciendum ꝓ his qui in te confidunt. Propt̃ hoc et tunc omnia transfigurata: omniũ nutrici gratie tue deseruiebant: ad voluntatẽ eorum qui a te desiderati sunt. vt scirent filii tui quos dilexisti domine: quoniam non natiuitatis fructus pascunt homines: sed sermo tuus hos qui in te crediderint conseruat. Quod enim ab igne non poterat exterminari: statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat. vt notum omnibus esset: quoniam oportet preuenire solem ad benedictionem tuã: & ad ortum lucis te adorare. Ingrati enĩ spes tanq̃ hibernalis glacies tabescet: & disperiet tanq̃ aqua superuacua.

Capitulum.17.

Magna sũt .n. iuditia tua domine: & inenarrabilia verba tua. propter hoc ĩi disciplinate anime errauerunt. Dum enĩ persuasum habent iniqui posse dominari nationi sancte: vinculis tenebrarum & longe noctis compediti inclusi sub tectis fugitiui: perpetue prouidentie iacuerũt. & dum putant se latere in obscuris peccatis: tenebroso obliuionis velamento dispersi sunt: pauentes horrẽde & cum ammiratione nimia perturbati. Neq; enim que continebat illos spelunca sine timore custodiebat: quoniam sonitus descendẽs perturbabat illos: & persõe tristes illis apparentes: pauorem illis p̃stabãt. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere: nec siderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendaꝫ. Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus: & timore percussi illius que non videbatur faciei: estimabãt deteriora esse que videbantur. & magice artis appositi erant derisus & sapientie gloria correptio cum contumelia. Illi enim qui promittebant timores & perturbationes expellere se ab anima languẽte:

minem: sed verbũ tuũ tib
θρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σο
credentes conseruat. nam ab ig
πιστεύοντας διατηρεῖ. τὸ γὰρ ὑπὸ πυ
ne nõ corruptũ simplicit̃ a bre
ρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βρα
ui radio solis calefactum
χείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον
tabescebat: vt notũ esset: qm̃ opꝫ
ἐτήκετο, ὅπως γνωστὸν ᾖ, ὅτι δεῖ
p̃uenire solem in gr̃a tua:
φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ᾽ εὐχαριστίαν σου,
τ ad ortum lucis occurre
καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχά
re tibi. ingrati .n. spes tanq̃ hye
νειν σοι. ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς χει
malis glacies tabescet: τ flu
μέριος πάχνη τακήσεται, καὶ ῥυήσε
et tanq̃ aqua inutilis.
ται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον. Ca.17.

Magna enim tua iuditia
Μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις
τ inenarrabilia. ꝓpt̃ hoc idisciplinate
καὶ δυσδιήγητοι. διὰ τοῦτο ἀπαίδευτοι
aĩe errauerũt. opinantes
ψυχαὶ ἐπλανήθησαν. ὑπειληφότες
enĩ dñari natiõi sctẽ ini
γὰρ καταδυναστεύειν ἔθνος ἅγιον ἄνο=
qui: victi tenebraꝝ τ longe cõ
μοι, δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πε
pediti noctis inclusi te
δῆται νυκτὸς κατακλεισθέντες ὀρό=
ctis: fugitiui ꝑpetue ꝓuidẽtie
φοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας
tacuerũt. latere enĩ putantes
ἔκειντο. λανθάνειν γὰρ νομίζοντες
occultis pctis: tenebro
ἐπικρυφαίοις ἁμαρτήμασιν, ἀφεγ=
so obliuionis velamento dispersi
γεῖ λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπί
sunt: pauentes horrende τ simula
σθησαν, θαμβούμενοι δεινῶς καὶ ἰνδάλ
chris ꝑturbati. neq; enĩ q̃ cõ=
μασιν ἐκταρασσόμενοι. οὐδὲ γὰρ ὁ κα
tinebat illos spelũca ĩtrepidos cu
τέχων αὐτοὺς μυχὸς ἀφόβους διε=
stodiebat. sonitus aũt perturbantes
φύλαττεν. ἦχοι δὲ καταράσσοντες
eos circunstrepebant: τ visio
αὐτοὺς περιεκόμπουν, καὶ φάσμα=
nes tristibus meste vultibus
τα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις
apparebãt. τ ignis qdem nulla
ἐνεφανίζετο. καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία
vis poterat lucere: neq; stellaꝝ
βία κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων
nitide flãme illuminare sustine
ἔκλαμπροι φλόγες καταυγάζειν ὑπέ
bant tristem illam noctẽ. ap
μενον τὴν στυγνὴν ἐκείνην νύκτα. διε=
parebat ãt illis solum spontanea pyra
φαίνετο δ᾽ αὐτοῖς μόνον αὐτομάτη πυρὰ
timore plena. territi ãt a
φόβου πλήρης. ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς
nõ visa illa visione: estimabãt
μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο
deteriora q̃ videbãtur. magice ãt appo
χείρω τὰ βλεπόμενα. μαγικῆς δὲ κατέ
sita erãt ludibria artis: τ in
κειτο ἐμπαίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ
prudentia iactãtie correptio cõtumeliosa.
φρονήσει ἀλαζονίας ἔλεγχος ἐφύβριστος.

nã ꝑmittentes timores ꝛ tur=
οἱ γὰρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ τα
batiões expellere ab aĩa languẽte:
ραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νοσούσης,
hĩ ridiculo timore lãgue
οὗτοι καταγέλαστον εὐλάβειαν ἐνό=
bant. ꝛ .n. ſi nihil eos turbu
σουν. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταρα
lentũ terrebat: beſtiaꝝ tranſitibus
χῶδες ἐφόβει, κνωδάλων παρόδοις
ꝛ ſerpentiũ ſibilis commoti:
καὶ ἑρπετῶν συριγμοῖς ἐκσεσοβημέ
peribant tremebũdi: ꝛ nul=
νοι, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μη=
la ex ꝑte fugiendũ aerẽ aſpicere ne
δαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρ
gãtes. timida res.n. ꝑpo malitia
νούμενοι. δειλὸν γὰρ ἰδίῳ πονηρία
teſte condemnata. ſẽp ãt ꝑoc
μάρτυρι καταδικαζομένη. ἀεὶ δὲ προ
cupauit ſeua contenta
σείληφε τὰ χαλεπὰ συνεχομένη τῇ
cõſcientia. nihil enĩ eſt timor: ni
συνειδήσει. οὐδὲν γάρ ἐστι φόβος, εἰ
ſi ꝑditio eoꝝ q̃ a cogitatione au=
μὴ προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοη
xilioꝝ: ab intro ãt exñs minor expe
θημάτων. ἔνδοθεν δὲ οὖσα ἥττων ἡ προσ
ctatio maiorẽ putat ignoran
δοκία πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοι=
tiam prebente tormentũ cau
αν τῆς παρεχούσης τὴν βάσανον αἰ
ſa. at ĩpotentẽ vere noctẽ
τίας. οἱ δὲ τὴν ἀδύνατον ὄντως νύκτα
ꝛ ex ĩpotentis inferni ſpelũcis ſupue
καὶ ἐξ ἀδυνάτου ᾅδου μυχῶν ἐπελ
nientẽ: eodẽ ſomno dormientes:
θοῦσαν, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,
aliqñ qdẽ monſtris agitabant phantaſma
τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμά
tum: aliqñ ãt anime diſſoluebant
των, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο
traditione. ſubitaneꝰ .n. illis ꝛ
προδοσίᾳ. αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ
inſperatus timor ſupuenit. deĩde
ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθεν. εἶθ' οὕ
ſic: quicũq; igiẽ erat illic deci=
τως, ὃς δήποτ' οὖν ἦν ἐκεῖ καταπί=
dens: cuſtodiebaẽ in inferratum car=
πτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρ
cerẽ incluſus. ſiue .n. agricola
κτὴν κατακλεισθείς. εἴτε γὰρ γεωργὸς
erat qs aut paſtor: aut eoꝝ q̃ in deſerto
ἦν τις ἢ ποιμήν, ἢ τῶν κατ' ἐρημίαν
operarius laborũ: ꝑoccupatus ine
ἐργάτης μόχθων, προληφθεὶς τὴν δυ
uitabilem ſuſtinebat neceſſitatẽ. vna .n.
σάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκην. μιᾷ γὰρ
catena tenebraꝝ omnes ligati erãt. ſi=
ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν. εἴ
ue ſpiritus ſibilans: aut circũ den
τε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ ἀμφιλα
ſos ramos auium ſonitꝰ ſuauis:
φεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος εὐμελής,
aut cõcentꝰ aque euntis vi: aut
ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ, ἢ
ſonus validus ꝑcipitaꝝ petra
κτύπος ἀπηνὴς καταρριπτομένων πε
rũ: aut laſciuiẽtiũ aĩaliũ curſus inui=
τρῶν, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώ
ſus: aut vlulantiũ ſeuarum beſtia
ρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρί=

hi cum deriſu: pleni timore languebant. Nam & ſi nihil eos ex monſtris perturbabat: tranſitu animalium & ſerpentium ſibilatiõe commoti: tremebundi peribãt: & aerem quem nulla ratione quis effugere poſſet: negantes ſe videre. Frequenter enim preoccupant peſſima: redarguente conſcientia. Cum ſit enim timida nequitia: data ẽ ĩ omniũ cõdemnationem: Semper enim preſumit ſeua perturbata conſcientia. Nihil enim eſt timor niſi preſumptionis adiutorium: proditio cogitatiõis auxiliorũ. Et dum ab intro minor eſt expectatio: maiorem putat potentiã eius cauſa de qua tormentum preſtat. Illi autem qui in potentem venere noctẽ: & ab infimis & ab altiſſimis ſuperuenientem eundem ſomnũ dormientes: aliquãdo monſtrorum exagitabantur timore: aliquãdo anime deficiebant traductiõe. Subitaneus enim illis & inſperatꝰ timor ſuperuenerat. Deinde ſi quiſq; ex illis decidiſſet: cuſtodiebatur in carcere ſine ferro recluſus. Si enim ruſticus quis erat aut paſtor aut agri laborum operarius preoccupatus eſſet: ineffugibilem ſuſtinebat neceſſitatem. Vna enim catena tenebrarũ omnes erant colligati. Siue ſpiritus ſibilans: aut inter ſpiſſos arborum ramos auium ſonus ſuauis: aut vis aque decurrentis nimium: aut ſonus validus precipitarum petrarum: aut ludentium animalium curſus inuiſus: aut mugientium validạ beſtiarum vox: aut reſonans de altiſſimis montibus echo: deficientes faciebat illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur lumine: & non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis ſuperpoſita erat grauis imago tenebraꝝ q̃ ſuperuẽtura illis erat. Ipſi ergo ſibi erant grauiores tenebre.

Capitulum.18.

Sanctis autem tuis maxima erat lux: & horum quidem vocem inimici audiebant: ſed figuram non videbãt. Et qa non & ipſi eadem paſſi erant magnificabãt te: & qui ante leſi erant: quia non ledebantur: gratias agebant tibi: & vt eſſet differentia te deum petebant. Propter quod ignis ardentem columnam ducem habuerunt ignote vie: & ſolem ſine leſura boni hoſpitii preſtitiſti. Digni quidem illi carere luce: & pati carcerem tenebrarũ: qui incluſos cuſtodiebant filios tuos: per quos incipiebat incorruptum legis lumen ſeculo dari. Cum cogitarent iuſtorum occidere infantes: & vno expoſito filio: ſed liberato in traductionem illorũ multitudinem filiorum abſtuliſti. & pariter illos perdidiſti in aqua valida. Illa enĩ nox ante cognita eſt a patribus noſtris: vt vere ſcientes quibus iuramentis crediderunt animequiores eſſent. Suſcepta eſt autem a populo tuo ſanitas quidem iuſtorum: iniuſtorum autem exterminatio. Sicut .n. leſiſti aduerſaros nr̃os: ſic &

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

rũ vox: aut repercuſſa de con
ων φωνή, ἢ ἀντανακλωμένη ἐκ κοι=
cauitate mõtiũ echo: diſſoluebant illos
λότητος ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς
deterrentia. totus .n. mundus niti=
ἐκφοβοῦντα. ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμ
do illuminabatur lumine: ꝛ non
πρῷ κατελάμπετο φωτί, καὶ ἀνεμ
ĩpeditis cõtinebatur opibus. ſolis ãt
ποδίστοις συνείχετο ἔργοις. μόνοις δὲ
illis ſuppoſita erat grauis nox: ĩma
ἐκείνοις ἐπετέτατο βαρεῖα νύξ, εἰ=
go q̃ debebãt eis ſucce
κὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχε
dere tenebraꝝ. ſibi ãt erant grauio
σθαι σκότους. ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύ
res tenebris.
τεροι σκότους. Ca.18.

Sctis tuis maxima erat
ΤΟΙς δὲ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν
lux. quoꝝ vocem qdẽ audientes: figu=
φῶς. ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορ=
ram ãt nõ videntes: qm̃ qdẽ nõ et
φὴν δ' οὐχ ὁρῶντες, ὅτι μὲν οὐ κἀ
ipĩ paſſi erant: btãm ꝑdicabãt:
κεῖνοι ἐπεπόνθεισαν, ἐμακάριζον,
qm̃ ãt nõ nocent añ iiuria affecti:
ὅτι δὲ οὐ βλάπτουσι προηδικημένοι,
grãs agebant: ꝛ differendi gra=
ηὐχαρίστουν, καὶ τοῦ διενεχθῆναι χά=
tia orabant. ꝑpt q̃ ignis ardẽtis colũnã:
ριν ἐδέοντο. ἀνθ' ὧν πυριφλεγῆ στύλον,
ducẽ qdẽ ignoti itineris: ſo=
ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλι=
lẽ ãt nõ ledentẽ honorifici hoſpitiȷ
ον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμου ξενιτείας
preſtitiſti. digni qdẽ .n. illi ꝑua
παρέσχες. ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερη
ri luce ꝛ cuſtodiri in tene
θῆναι φωτὸς καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκό
bris: q̃ incluſos cuſtodiebant
τει, οἱ κατακλείστους φυλάξαντες
filios tuos: p quos debebat icor
τοὺς υἱούς σου, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφ
ruptũ legis lumẽ ſeculo da
θαρτον νόμου φῶς τῷ αἰῶνι δίδο=
ri. cogitantes ãt ipos
σθαι. βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ
iuſtoꝝ occidere infãtes: ꝛ
τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ
vno expoſito filio ꝛ liberato:
ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνου καὶ σωθέντος,
in correptiõeȝ illoꝝ abſtuliſti mltitu
εἰς ἔλεγχον τὸ αὐτῶν ἀφείλου πλῆ
dinẽ filioꝝ: ꝛ pariter perdidi
θος τέκνων, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλε=
ſti in aqua vehemẽti. illa
σας ἐν ὕδατι σφοδρῷ. ἐκείνη ἡ
nox precognita ẽ patribus nr̃is. vt
νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν. ἵνα
ſecure ſcientes q̃bus crediderunt
ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν
iuramẽtis: letarẽtur. ſuſcepta eſt aũt
ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι. προσεδέχθη δὲ
a ꝑp̃lo tuo ſalus qdẽ iuſto=
ὑπὸ λαοῦ σου σωτηρία μὲν δικαί
rũ: iimicoꝝ ãt perditio. quõ .n. cru=
ων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια. ὡς γὰρ ἐτι
ciaſti aduerſarios: hoc
μωρήσω τοὺς ὑπεναντίους, τού
nos prouocans
τῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος ꝏꝏ

magnificasti.abscōse.n. sacrificabāt sci pue
ἐδόξασας. κρυφῆ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖ
ri bonorꝫ: τ diuinitatis legē
δες ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θειότητος νόμον
in cōcordia disposuerūt: iporꝫ siliter
ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν ὁμοίως
τ bonorꝫ τ piculorꝫ pticipatu=
καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψε=
ros iustos: patrū iā p̄cinē
σθαι τοὺς ἁγίους, πατέρων ἤδη προα=
tes laudes. resonabat āt incōso
ναμέλποντες αἴνους. ἀντήχει δὲ ἀσύμ
nans iimicorꝫ clamor: τ mirabilis fereba
φωνος ἐχθρῶν βοή, καὶ οἰκτρὰ διεφέρε
tur vox ploratorꝫ infantiū. simili āt
το φωνὴ θρηνουμένων παίδων. ὁμοίᾳ δὲ
pena suus simul cū dn̄o punitus:
δίκῃ δοῦλος ἅμα δεσπότῃ κολασθείς,
τ popularis cū rege eadem patiens.
καὶ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων.
pariter aūt omes in vno nomine
ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ ὀνόματι
mortis mortuos hēbāt inumerabiles.
θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους.
neq̄ .n. ad sepeliendū uiui erant
οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν
sufficiētes. qm̄ ad vnū momentū honora
ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐντιμο
bilior gnātio illorꝫ corrupta ē. omnia
τέρα γένεσις αὐτῶν διεφθάρη. πάντα
.n. nō credentes ppt veneficia
γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας
in p̄mogenitorꝫ interitu: cōfessi
ἐπὶ τῷ πρωτοτόκων ὀλέθρῳ, ὡμολό=
sunt dei filiū pplm esse. tacito .n.
γησαν θεοῦ υἱὸν λαὸν εἶναι. ἡσύχου γὰρ
silentio cōtinente omnia τ no
σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυ
cte in ppria velocitate dimidiata: omni
κτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης, ὁ παν
potens tuus s̄mo a celis de
τοδύναμός σου λόγος ἀπ᾽ οὐρανῶν ἐκ
thronis regalibus durus bella=
θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμι=
tor in mediū pniciose psiliuit
στὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἥλλατο
terre: gladiū acutū nō simulatū impert
γῆς, ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτον ἐπιτα
um tuū ferens. τ stās repleuit om=
γήν σου φέρων. καὶ στὰς ἐπλήρωσε τὰ
nia morte: τ celum q̄dē attin
πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτε
gebat: descēderat āt in trā. tunc conti
το, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς. τότε παραχρῆ=
nuo visiones q̄dē sōniorum grauiū
μα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν
turbauerunt illos: timores āt institē=
ἐξετάραξαν αὐτούς, φόβοι δὲ ἐπέστη=
runt insperati. τ alius alio pie=
σαν ἀδόκητοι. καὶ ἄλλος ἀλλαχῇ ῥι=
ct⁹ semimortu⁹: ppt quā moriebat̄ causaꝫ
φεὶς ἡμίθνητος, δι᾽ ἣν ἔθνησκεν αἰτίαν
ostendebat. nā somnia q̄ turbauerunt
ἐνεφάνιζεν. οἱ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες
eos hoc p̄signabant: ne igno=
αὐτοὺς τοῦτο προεμήνυσαν, ἵνα μὴ ἀγνο
rātes cur male patiātur: peri
οῦντες δι᾽ ὃ κακῶς πάσχουσιν, ἀπόλων
rēt. tetigit āt tandē τ iustos tēptatio
ται. ἥψατο δέ ποτε καὶ δικαίων πεῖρα
mortis: τ fractio in eremo facta est
θανάτου, καὶ θραῦσις ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο

nos prouocans magnificasti. Absconse enim sacrificabāt iusti pueri bonorū: & iusticie legē in concordiā disposuerūt: similit bona & mala percepturos iustos: patri oīm decantantes laudes. Resonabat āt icōueniēs inimicorū vox: & flebilis audiebatur planctus ploratorū infantiū. Simili āt pena seru⁹ cū dn̄o afflict⁹ est: & popularis hō regi similia passus. Similiter ergo oēs vno nomine mortis mortuos hēbāt inumerabiles. Nec eni ad sepeliendū viui sufficiebant. qm̄ vno momēto q̄ erat p̄clarior natio illorū exterminata est. De oibus enī non credētes ꝓpter bn̄ficia: tūc cū primum fuit exterminiū primogenitorū: spopōderūt ppl̄m dei se esse. Cū.n. qetū silentiū cōtineret oīa: & nox in suo cursu mediū iter haberet: oīpotēs sermo tu⁹ dn̄e exiliēs de celo a regalib⁹ sedibus: durus debellator in mediā exterminii trā ꝓsiliuit: gladi⁹ acut⁹ isimlatū iperiū tuū portās: & stās repleuit oīa morte: & vsq̄ ad celū attigebat stās in terra. Tūc cōtinuo visus somniorū malorū turbauerūt illos: & timores supuenerūt ispe rati. Et alius alibi ꝓiect⁹ semiuiu⁹: ꝓpt quā moriebatur causam demōstrabat mortis. Visiones.n.q̄ illos turbauerunt hec p̄monebāt: ne inscii q̄re male patiebātur perirent. Tetigit aūt tūc & iustos temptatio mortis: & commotio in eremo facta est multitudinis: sed non diu permansit ira tua. Properans.n. homo sine querela deprecari pro populis: proferens seruitutis sue scutū orationem: & per incensum deprecationē allegans: restitit ire & finē imposuit necessitati: ostendēs qm̄ tuus est famulus. Vicit autem turbas nō in virtute corporis: nec armatura potentie: sed verbo illum qui se vexabat subiecit: iuramenta parentum & testamentum cōmemorans. Cū enim iam aceruatim cecidissent super alterutrum mortui: interstitit & amputauit impetū: & diuisit illam que ad viuos ducebat viam. In veste enim poderis quā habebat: totus erat orbis terrarum: & parentū magnalia in quattuor ordinibus lapidum erant sculpta: & magnificentia tua in diademate capitis illius scripta erat. His autem cessit qui exterminabat: & hec extimuit. Erat.n. sola temptatio ire sufficiens.

Capitulum.19.

IMpiis autem vsq̄ in nouissimū sine misericordia ira superuenit. Presciebat enim & futura illorum. quoniam cum ipsi permisissent vt se educerēt & cū magna solicitudie premisissent illos: consequebantur illos penitentie actus. Adhuc enim inter manus habētes luctum: & deplorantes ad monumenta mortuorum: aliam sibi assumpserunt cogitationē inscientie: & quos rogātes proiecerāt: hos tanq̄ fugitiuos persequebātur. Ducebat enim illos ad

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

mltitudinis. sed non diu pmansi
πλήθους. ἀλλ᾽ οὐκ ἐπιπολὺ ἔμεινε
ira. pperans .n. vir sine q̄rela
ἡ ὀργή. σπεύσας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτο
ppugnauit: ppriū ministeri
προεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργ
arma: orōnē τ incen
ας ὅπλον, προσευχὴν καὶ θυμιάμα
si placationē ferens: restitit
τος ἐξιλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυ
re τ finē imposuit calamitati
μῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ
ostēdens qm̄ tuus est famulus. vicit
δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων. ἐνίκησε
āt deuastantem non robore cor
δὲ τὸν ὀλοθρεύοντα οὐκ ἰσχύι τοῦ σώ
poris: non armorꝫ opatione: sed ver
ματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λό
bo torquentē subiecit: iuramēta
γῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους
patrum τ testamēta cōmemorans.
πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.
aceruatī .n. iam iacētibus sup alt
σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ᾽ ἀλ
utrum mortuis: inter stās āputa=
λήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀνέκοψε
uit iram: τ diuisit q̄ ad
τὴν ὀργήν, καὶ διέσχισε τὴν πρὸς τοὺς
viuos viam. in .n. talari tunica ve
ζῶντας ὁδόν. ἐπὶ γὰρ ποδήρους ἐνδύ
stimēti erat totus mūdus: τ patrum
ματος ἦν ὅλος ὁ κόσμος, καὶ πατέρων
glorie in q̄ttuor ordinū lapidū sculptura:
δόξαι ἐπὶ τετραστίχου λίθων γλυφῆς,
τ magnitudo tua in diademate
καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματος
capitis illius. his cessit destru
κεφαλῆς αὐτοῦ. τούτοις εἶξεν ὁ ὀλο=
ens: hec āt timuit. erat.n. so=
θρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη. ἦν γὰρ μό
la tēptatio ire sufficiens.
νη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἱκανή.

Ca.19.

Et impiis vsq̄ in finē
ΤΟῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους
imisericors ira institit. p̄sciebat .n.
ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέστη. προῄδει γὰρ
illorꝫ τ futura. qm̄ ipsi
αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα. ὅτι αὐτοὶ
cum pmisissent abire: τ cū
ἐπιτρέψαντες τοῦ ἀπιέναι, καὶ με
diligentia p̄misissent illos:
τὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτούς,
psequētur pniam agentes. adhuc .n. in
διώξουσι μεταμεληθέντες. ἔτι γὰρ ἐν
manib⁹ hn̄tes: luctus: τ deplo
χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, καὶ προσ=
rantes ad monumēta mortuorꝫ: alterā
οδυρόμενοι τάφοις νεκρῶν, ἕτερον
euulserunt cogitationē stulticie: τ
ἐπεσπάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, καὶ
quos supplicātes piecerunt: hos
οὓς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτους
tanq̄ fugitiuos psequebant. ducebat .n.
ὡς φυγάδας ἐδίωκον. εἷλκε γὰρ
illos digna ad hunc finem
αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας
necessitas: τ eorꝫ q̄ acciderant obli=
ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμ
uiuionē iniecit: vt
νηστίαν ἐνέβαλεν, ἵνα τὴν ꝏꝏ

deficientẽ tormẽtis reple
λείπουσαν τοῖς βασάνοις προσαναπληρώ
rent punitionẽ: τ q̃dem pplus tuus mi=
σωσι κόλασιν, καὶ ὁ μὲν λαός σου πα
rabile iter transiret: illi ãt
ράδοξον ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ
nouã iuenirẽt mortem. oĩs .n. creatura
ξένον εὕρωσι θάνατον. ὅλη γὰρ ἡ κτίσις
in pprio gñe rursus ab initio refiguraba
ἐν ἰδίῳ φύσει πάλιν ἄνωθεν ἀνετυποῦ
tur: deseruiens pprijs p̃cep=
το, ὑπηρετοῦσα ταῖς ἰδίαις ἐπιτα=
tis. vt tui pueri custodirentur
γαῖς· ἵνα οἱ σοὶ παῖδες φυλαχθῶσιν
illesi: castra inum=
ἀβλαβεῖς, ἡ τὴν παρεμβολὴν σκιάζου
brãs nubes: ex ãt ante exũte aqua
σα νεφέλη, ἐκ δὲ προυφεστῶτος ὕδατος
sicca ortus terra visus est: τ ex
ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ
rubro mari via sine ĩpedimẽto:
ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος,
τ viridẽ herbã ferẽs cãpus de tẽpestate vio
καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βι
lenta. p quẽ oĩs gens trãsiertq̃ tua
αίου. δι' οὗ πᾶν ἔθνος διῆλθον οἱ τῇ σῇ
ptegebant manu: videntes mira
σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυ=
bilia monstra. taq̃.n. equi pasti sunt:
μαστὰ τέρατα. ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν,
τ taq̃ agni exultauerunt laudãtes
καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές
te dñe liberantẽ eos. memores erãt
σε κύριε τὸν ῥυόμενον αὐτούς. ἐμέμνηντο
.n. adhuc eoꝝ que in peregrinatiõe illorum:
γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν,
queadmodũ p q̃dẽ gñatiõe animaliũ eduxit
πῶς ἀντὶ μὲν φύσεως ζώων ἐξήγαγεν
terra muscam: pro aũt aq̃tilibus eructa=
ἡ γῆ σκνῖπα, ἀντὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρεύ=
uit fluuius multitudinẽ ranarũ.
ξατο ὁ ποταμὸς πλῆθος βατράχων.
in nouissimo ãt viderũt τ gñationẽ nouã aui=
ἐφ' ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ φύσιν νέαν ὀρνέ
u; cũ cõcupiscẽtia adducti postulaue=
ων, ὅτε ἐπιθυμίᾳ προαχθέντες ᾐτήσαν
rũt escas delitiaꝝ. in .n. cõsolatio
το ἐδέσματα τρυφῆς. εἰς γὰρ παρα=
nẽ ascẽdit eis de mare orty=
μυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυ=
gometra. τ supplicia pctõ=
γομήτρα. καὶ αἱ τιμωρίαι τοῖς ἁμαρ
ribus supuenerũt: nõ sine ante fa
τωλοῖς ἐπῆλθον, οὐκ ἄνευ τῶν προγεγο
ctis argumẽtis vi fulminũ.
νότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν.
iuste .n. patiebãtur pprijs eorum
δικαίως γὰρ ἔπασχον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν
nequitijs. τ .n. grauiorem ĩhospi=
πονηρίαις. καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισο

hunc finem digna necessitas:& horum
que acciderãt cõmemorationem amit
tebant:vt que deerant tormẽtis reple
pleret punitio:& populus quidem tu⁹
mirabiliter transiret: illi autem nouam
mortẽ inuenirent. Oĩs.n. creatura ad
suũ genus ab initio refigurabatur: des
uiens tuis p̃ceptis:vt pueri tui custodi
rẽtur illesi.Nam nubes castra eoꝝ obũ
brabat.& ex aqua q̃ ante erat:terra ari
da apparuit:& in mari rubro via sine ĩ
pedimento:& cãpus germinãs de pfũ
do nimio:p quẽ oĩs natio transiuit:q̃ te
gebatur tua manu:vidẽtes tua mirabi
lia & mõstra.Taq̃.n.eq depauerũt escã
& tanq̃ agni exultauerũt magnificãtes
te dñe q liberasti illos. Meores.n. erãt
adhuc eorũ q̃ in incolatu illoꝝ facta fue
rãt.queadmodũ p natiõe aialiũ eduxit
terra muscas:& p piscibus eructauit flu
uius multitudinẽ ranaꝝ. Nouissime ãt
viderũt nouã creaturã auiũ:cũ abducti
cõcupiscẽtia postulauerũt escas epula
tionis. In allocutione.n. desiderii ascẽ
dit illis de mari ortygometra:& vexa
tiões pctõribus supuenerũt:nõ sine il
lis q̃ añ facta erãt argumẽtis p vi flumi
nũ. Iuste.n.patiebãtur ẽm suas neqtias.
Eteni detestabiliorẽ inhospitalitatẽ in
stituerẽt. Alii qdẽ ignotos nõ recipiebãt
aduenas. Alii aũt bonos hospites i ser
uitutẽ redigebant. Et nõ solũ hec:s; &
alius qdẽ respectus illoꝝ erat: qm̃ inuĩ
ti recipiebãt extraneos. Qui aũt cũ leti
cia receperũt hos q eisdẽ vsi erant insti
tutis:seuissimis afflixerunt doloribus.
Percussi sũt aũt cecitate:sicut illi in fori
bus iusti cũ subitaneis cooperti essent
tenebris. Vnusqsq; trãsitũ ostii sui q̃re
bat. In se.n. elemẽta dũ conuertũtur:si
cut in organo qlitatis soñ imutatur:&
oĩa suũ sonum custodiunt. Vnde esti
mari ex ipso visu certo põt. Agrestia.n
in aq̃tica conuertebãtur:& q̃cunq; erãt
natãtia in terra transibãt. Ignis in aqua
valebat supra suã virtutẽ:& aq̃ extiguẽ
tis nature obliuiscebatur. Flãme ecõtra
rio corruptibiliũ animaliũ non uexaue
rũt carnes coãbulatiũ: nec dissoluebãt
illã q̃ facile dissoluebatur sicut glacies
bonã escã. In oĩbus.n. magnificasti po
pulũ tuũ dñe:et honorasti: et nõ despe
xisti i oĩ tp̃e et i oĩ loco assistẽs eis.

Explicit Liber Sapientie.

talitatẽ exercuerũt. illi enim
ξενίαν ἐπετήδευσαν. οἱ μὲν γὰρ τοὺς
ignorantes nõ recipiebãt p̃sentes. hi
ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας. οὗ
ãt ibñfactores hospites ĩ ſuitutẽ redigebãt. τ
τοι δὲ εὐεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο. καὶ
nõ solũ sed q̃dã visitatio erit illoꝝ:
οὐ μόνον ἀλλ' ἥτις ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν,
qm̃ odiose recipiebant alie
ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο τοὺς ἀλ
nos. q̃ ãt cũ festiuitatibus re=
λοτρίους. οἱ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰς
ceperunt eos q̃ iam ĩpoꝝ pticipa=
δεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν αὐτῶν μετεχη
uerũt iustoꝝ: grauib⁹ afflixerũt laborib⁹.
κότας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις.
pcussi sunt aũt τ cecitate: sicut il=
ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖ
li in iusti foribus. qm̃
νοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις. ὅτι
vastis cooperti tenebris: vnusq̃sq;
ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκαστος
suaꝝ portaꝝ trãsitũ q̃rebat. per
τῶν ἑαυτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον ἐζήτει. δι' ἑαυ
se .n. elementa apte cõuersa:
τῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα,
sicut ĩ psalterio soni cõcẽtus
ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ
nomẽ permutant: semper ma=
τὸ ὄνομα διαλλάσσουσι, πάντοτε με=
nẽtia ĩ sono: qd̃ est estimare ex
νοντα ἤχῳ, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς
factoꝝ visu diligẽter. terrea
τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς. χερσαῖα
.n. in aq̃tica trãsmutabantur: τ natatilia
γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο, καὶ νηκτὰ
transibãt in terrã. ignis valebat
μετέβαινεν ἐπὶ γῆς. πῦρ ἴσχυσεν
in aqua pprie virtutis obli
ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐπι=
tus. τ aqua extinctiue
λελησμένον. καὶ ὕδωρ τῆς σβεστικῆς
nature obliuiscebatur. flãme ecõtra
φύσεως ἐπελανθάνετο. φλόγες ἀνάπα
rio facile corruptibiliũ aĩaliũ: nõ marcescere fe
λιν εὐφθάρτων ζώων, οὐκ ἐμάρα
cest carnes inambulantium: neq; liq
ναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, οὐδὲ τη=
factiuũ glacialis gñis liq̃factibile gen⁹ am=
κτὸν κρυσταλλοειδὲς εὔτηκτον γένος ἀμ
brosiane esce. in oĩbus .n. dñe
βροσίας τροφῆς. κατὰ πάντα γὰρ κύριε
magnificasti ppl̃m tuũ τ honorasti:
ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας,
τ non despexisti in omni tẽpore
καὶ οὐχ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ
τ loco assistens.
καὶ τόπῳ παριστάμενος.

Finis sapie Salomonis.
Τέλος τῆς σοφίας σολομῶντος.

Sapia Jesu filij Sirach.
Σοφία ἰησοῦ υἱοῦ σιράχ.

Esus hic sirach
Ἰησοῦς οὗτος σιράχ
qđē fuit fili⁹:nepos āt
μὲν ἦν υἱός, ἔγγονος δὲ
iesu eiusdē nois sibi.
ἰησοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ.
hic igitur in tpībus
οὗτος οὖν ἐν χρόνοις
īferioribus fuit post captiuitatem τ
κάτω γέγονε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ
reuocationē:τ post pphetas fere
ἀνάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας σχεδὸν
omnes. ergo auus eius iesus:
ἅπαντας. ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ ἰησοῦς,
sicut τ ipe testatur: laborisq amator
καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε
fuit uir īter hebreos τ prudētissi=
γέγονεν ἀνὴρ ἐν ἑβραίοις καὶ φρονιμώτα
mus:q nō solū alioꝝ q āñ eū
τος, ὃς οὐ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ
prudētū viroꝝ sapienter dicta colle=
συνετῶν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα συνήγα
git: sed τ ipe ppria qđā dicta=
γεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφ=
uit eſt multe intellectiōis τ sapiētie
θέγξατο πολλῆς συνέσεως καὶ σοφίας
plena. postq̄ igit librū hunc
γέμοντα. ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ
primus iesus fere collectum re
πρῶτος ἰησοῦς σχεδόντι συνειλεγμένην κα
linquens ex hoibus abijt: sirach hic
ταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο, σιρὰχ οὗ
post illum rursus accipiēs domestico
τος μετ' αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ
filio reliquit iesu. q qđē eū
παιδὶ κατέλιπεν ἰησοῦ. ὃς δὴ ταύτης
āplectens: in vnā omnem concinnā con=
λαβόμενος, εἰς ἓν ἅπασαν ἐναρμόνιον σύν
structioēꝫ collegit: sapiam in q suo
ταγμα συνήγαγεν, σοφίαν ἐπί τε αὐτοῦ
τ patris: atq τ
καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλαμὴν καὶ τῷ
aui noīe vocans: ex ipo
πάππου ὀνόματι κεκληκώς, ἐξ αὐτοῦ τ
sapientie noīe amanter magis
τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον
vt hēret auditorē ad ipi⁹
ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς
libri meditatioēꝫ attrahens. ſmones
βίβλου μελέτην ἐπισπώμενος. λόγους
igit prudentie enigmata q τ para=
οὖν φρονήσεως αἰνίγματά τε καὶ παρα
bolas cōtinet τ pticulares q̄sdā anti=
βολὰς περιέχει καὶ μερικὰς τινὰς πα=
quas diuinas historias:de q viris
λαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν
q bene placuerūt deo: τ ōronē τ hym
εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμ
nū eius. adhuc aūt qb⁹ deus beneficijs
νον αὐτοῦ. ἔτι δὲ ὧν ὁ θεὸς εὐεργεσιῶν
dignat⁹ ē pplm suum: τ qb⁹ repleuit
ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε
malis inimicos eoꝝ: sectator
κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ὁ παδὸς τοῦ
salomonis hic iesus fuit: nihilo
σολομῶντος οὗτος ὁ ἰησοῦς γέγονεν, οὐδὲν
min⁹ illo circa sapiētiā τ disci=
ἧττον ἐκείνου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παι=
plinā approbatus: multe disciplinc vere
δείαν εὐδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς

Incipit plogus Libri Iesu filii sirach:
Qui Ecclesiasticus appellatur.

MVltoꝝ nobis & magnoꝝ p legē & pphetas:aliosq̧q secuti sūt illos sapīa demōstrata ē:ī qbus oportet laudare israel doctrine & sapīe causa: qa non solū ipos loquētes necesse ē eē pitos:sꝫ etiā extraneos posse & discētes & scribētes doctissimos fieri. Au⁹ me⁹ iesus postq̄ se āpli⁹ dedit ad diligētiā lctōnis legis & pphetaꝝ & alioꝝ libroruꝫ q nobis a parentib⁹ nr̄is traditi sūt:voluit & ipe scribere aliqd hoꝝ q̄ ad doctrinā & sapīam ptinēt:vt desiderātes discere & illoꝝ piti fieri:magis magisq̧ attendāt aīo & cōfirmētur ad legitimā vitā. Hortor itaq̧ venire vos cū beniuolētia & attētiori studio lctōnē facere:& veniā hēre ī illis, ī qbus videmur sequētes imaginē sapīe:& deficere in verboꝝ cōpositiōe. Nā deficiēt verba hebraica qn̄ fuerit trāslata ad alterā liguā. Nō āt solum hec:sꝫ & ipa lex & pphete:cetaq̧ alioꝝ libroꝝ nō paruā hn̄t differētiā qn̄ int̄ se dicūtur. Nā ī octauo & tricesimo anno tpībus Ptolemei euergetis regis postq̄ pueni ī egyptū:& cū mltū tpis sibi fuisse: iueni ibi libros relictos nō pue neq̧ cōtenēde doctrine. Itaq̧ bonū & necessariū putaui:& ipe aliquā addere diligētiā & laborē īterptādi librū istū:& multa vigilia attuli doctrinā ī spacio tpis ad illa q̄ ad finē ducūt librū istū dare :& illis q volūt animū ītēdere & discere quemadmodū oporteat īstituere mores q ſm legē dn̄i pposuerint vitam agere.

Incipit liber Ecclesiasticus Capi. 1.

OMNIS SAPIENTIA A DOmino deo est:& cū illo fuit semp & est añ euū. Arenā maris & pluuie guttas & dies seculi:qs dinumerauit? Altitudinē celi & latitudinē t̄re & pfūdum abyssi:qs dimēsus ē? Sapīam dei pcedētē oīa qs īuestigauit? Prior oīꝫ creata ē sapīa:& ītellect⁹ prudētie ab euo. Fōs sapīe verbū dī ī excelsis:& īgress⁹ illi⁹ mādata etn̄a. Radix sapīe cui reuelata ē:& astutias illi⁹ qs cognouit? disciplīa sapīe cui reuelata est & manifestata:& multiplicationē īgressus illi⁹ qs ītellexit? Vn⁹ ē altissim⁹ creator oīꝫ:ops & rex potēs & metuend⁹ nimis:sedēs sup thronū illius & dn̄ans de⁹. Ipe creauit illā ī spiritu sctō:& vidit & dinumerauit & mensus est. Et effudit illā sup oīa opa sua & sup oēm carnē:ſm datū suū:& pbet illā diligentib⁹ se. Timor dn̄i glīa & glīatio & leticia & corona exultatiōis. Timor dn̄i delectabit cor:& dabit leticiaꝫ & gaudiū ī lōgitudinē dieꝝ. Timēti dn̄ꝫ bn̄ erit in extremis:& ī die defūctionis sue bn̄dicetur. Dilectio dei honorabil' sapīa:qbus āt apparuerit ī visu:diligunt eā ī uisiōe & in agnitiōe magnaliū suorū. Initiū sapīe timor dn̄i:& cū fidelib⁹ in vulua cōcreatus ē:& cū electis feminis graditur:& cū iustis & fidelib⁹ agnoscitur. tior dn̄i sciētie religiositas. Religiositas custodiet & iustificabit cor: iocūditatē atq̧ gaudiū dabit. Timēti deū bene erit:& ī dieb⁹ cōsolatiōis illi⁹ benedicetur. Plenitudo sapīe timere deum:

τ exn̄s τ vocatus.
καὶ ὢν καὶ καλούμενος. Ca. 1.
OMnis sapia a dn̄o: τ cū
ΠΑσα σοφία παρὰ κυρίου, καὶ με
illo est in seculū. Arenā ma
τ' αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄμμον θαλασ
ris τ guttas pluuie τ dies secu
σῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶ
li qs enumerabit? Altitudinē celi
νος τίς ἐξαριθμήσει; Ὕψος οὐρανοῦ
τ latitudinē t̄re τ abyssum τ sapiē=
καὶ πλάτος γῆς καὶ ἄβυσσον καὶ σοφί=
tiā qs inuestigabit? Prior omnibus
αν τίς ἐξιχνιάσει; Προτέρα πάντων
creata est sapia: τ intellectus prudentie
ἔκτισται σοφία, καὶ σύνεσις φρονήσεως
ab euo. Fons sapīe verbū dei
ἐξ αἰῶνος. Πηγὴ σοφίας λόγος θεοῦ
in excelsis: τ vie eius mādata
ἐν ὑψίστοις, καὶ αἱ πορεῖαι αὐτῆς ἐντολαὶ
eterna. Radix sapīe cui reuelata
αἰώνιοι. Ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφ
est? τ astutias illius qs
θη; καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς
cognouit? Vn⁹ est sapiēs t̄ribilis valde
ἔγνω; Εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφόδρα
sedens sup thronū suum. Domi
καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Κύρι
n⁹ ipe creauit illam τ vidit τ dinu
ος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθ
merauit illam : τ effudit illam sup oīa
μησεν αὐτήν, καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάν
opera sua. Cum omni carne
τα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Μετὰ πάσης σαρκὸς
secūdū datū suum: τ pbuit il=
κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν αὐ
lam diligētibus se. Timor do
τὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Φόβος κυ
mini glīa τ gloriatio τ leticia
ρίου δόξα καὶ καύχημα καὶ εὐφροσύνη
τ corona exultationis. Timor
καὶ στέφανος ἀγαλλιάματος. Φόβος
dn̄i delectabit cor τ dabit leti=
κυρίου τέρψει καρδίαν καὶ δώσει εὐ=
tiam τ gaudiū τ longitudinē dieꝝ.
φροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν.
Timenti dn̄m bn̄ erit in
Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται ἐπ'
extremis:τ in die defunctiōis sue be
ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐ
nedicetur. Initiū sapīe timere
λογηθήσεται. Ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι
dn̄m: τ cum fidelib⁹ in vulua cō
τὸν κύριον, καὶ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συ
creatū est eis. Cum hoibus fun=
νεκτίσθη αὐτοῖς. Μετὰ ἀνθρώπων θεμέ
damētū sclī nidificauit: τ cum semi=
λιον αἰῶνος ἐνόσσευσε, καὶ μετὰ τοῦ σπέρ
ne eoꝝ fidem habebit. Pleni=
ματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται. Πλησ
tudo sapīe timere dn̄m: τ
μονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ
inebriat eos a fructibus il
μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐ
lius. Omnē domū eoꝝ imple=
τῆς. Πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐνέπλη
uit desiderijs eius: τ recep
σεν ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀπο
tacula de gn̄ationibus illi⁹. vtra
δοχεῖα ἀπὸ τῶν γεννημάτων αὐτῆς. ἀμ
q āt sūt dona dei ad pacem.
φότερα δέ ἐστι δῶρα θεοῦ εἰς εἰρήνην.

Corona ſapie timere dñm:
Στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κν͂,
germinās pacē ⁊ ſanitatē ſalutis·
ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως.
dilatat aūt gloriatio diligēti=
πλατύνει δὲ καύχησις τοῖς ἀγαπῶ
bus eum: ſcientiam ⁊ cognitionē
σιν αὐτόν, ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν
intellectus diſtillauit ſapientia:
συνέσεως ἐξώμβρισεν ἡ σοφία,
⁊ gliam poſſidentiū eam exaltauit.
καὶ δόξαν κρατούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.
Radix ſapie timere dñm: ⁊
Ρίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ
rami illius longitudo dier. Ti=
οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροημέρευσις. Φό=
mor dñi expellit peccata:
βος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα,
pſeuerans aūt auertit iram. Nō
παραμένων δὲ ἀποστρέφει ὀργήν. Οὐ
poterit iracūdus vir iuſtificari:
δυνήσεται θυμώδης ἀνὴρ δικαιωθῆναι, ἡ
nā declinatio ire eius caſus e=
γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτῶσις αὐ
i. Uſqꝫ ī tēpus ſuſtinebit patiens:
τῷ. Ἕως καιροῦ ἀνέξεται μακρόθυμος,
⁊ poſtea ei pullulabit leticia.
καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει εὐφροσύνη.
vſqꝫ ī tēpus abſcōdet verba illius:
ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ,
⁊ labia multoꝝ enarrabunt ſen=
καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνε
ſum illius. In theſauris ſapie pa=
σιν αὐτοῦ. Ἐν θησαυροῖς σοφίας πα
rabole ſcientie: abominatio āt pecca=
ραβολαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρ
tori cultus dei. Concupiſcens ſapiē
τωλῷ θεοσέβεια. Ἐπιθυμήσας σοφί
tiā ſerua mandata: ⁊ dñs p̄
αν διατήρησον ἐντολάς, καὶ κύριος χο
bebit tibi illam. Sapia.n. ⁊ diſci
ρηγήσει σοι αὐτήν. Σοφία γὰρ καὶ παι
plina timor dñi: ⁊ bñplacitū eius
δεία φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ
fides ⁊ māſuetudo. Nō ſis incredul⁹
πίστις καὶ πρᾳότης. Μὴ ἀπειθήσῃς
timori dñi īdigēs exñs: ⁊ ne acceſſe=
φόβῳ κυρίου ἐνδεὴς ὤν, καὶ μὴ προσέλ
ris ad eū in corde duplici. Ne ſis hy
θῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ δισσῇ. Μὴ ὑπο
pocrita in ore hominū ⁊ in
κριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων καὶ ἐν τοῖς
labijs tuis ne attendas. Ne extol
χείλεσί σου μὴ πρόσεχε. Μὴ ἐξύ=
las te: vt nō cadas ⁊ indu
ψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπα
cas aīe tue ignominiā. Et
γάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν. Καὶ
reuelabit dñs abſconſa tua om=
ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου πάν
nia: ⁊ in medio ſynagoge deijci
τα, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβα=
et te. qm̄ nō acceſſiſti in veritate ad
λεῖ σε. ὅτι οὐ προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ
tiorē dñi: ⁊ cor tuū ple
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου πλή
nū dolo.
ρης δόλου.

Ca.2.

Fili ſi acceſſeris ad ſeruiendū
Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ
dño: p̄para aīam tuā ad
κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς

& plēitudo a fructib⁹ illi⁹. Oēm domū illius īplebit a gñatiōib⁹ & receptacula a theſauris illius. Corona ſapīe timor dñi: replens pacē & ſalutis fructū. & vidit & dinumerauit eā. Vtraqꝫ aūt ſūt dona dei. ſciētiā & ītellectū prudētie ſapīa cōpartietur: & glïā tenētiū ſe exaltat. Radix ſapīe ē timere deū: & rami illi⁹ lōgeui. In theſauris ſapīe intellect⁹ & ſcientie religioſitas: execratio āt pctōribus ſapīa. Timor dñi expellit pctm̄. nā q ſie tiore ē: nō poterit iuſtificari. iracūdia.n. aīoſitatis illi⁹ ſubuerſio illi⁹ ē. vſqꝫ ī tp̄s ſuſtīebit patiēs: & poſtea redditio iocūditatis. Bon⁹ ſenſus vſqꝫ ī tēpus abſcōdet verba illi⁹: & labia multoꝝ enarrabūt ſenſū illius. In theſauris ſapīe ſignificatio diſcipline: execratio āt pctōri cultura dei. Fili cōcupiſcēs ſapīam cō ſua iuſticiā: & deus prebebit illam tibi. Sapīa.n. & diſciplina timor dñi: & quod bñplacitū eſt illi: fides & māſuetudo & adīplebit theſauros illi⁹. Cōtumax non ſis: & īcredibilis timori dei: & ne acceſſeris ad illū duplici corde. Ne fueris hypocrita ī cōſpectu hoīm: & nō ſcādalizeris in labiis tuis. Attende ī illis ne forte cadas & adducas aīe tue īhōrationē: & reuelet deus abſcōſa tua & inmedio ſynagoge elidat te: qm̄ acceſſiſti maligne ad dñm: & cor tuum plenum eſt dolo et fallacia.

Capitulum.2.

Fili accedens ad ſeruitutem dei: ſta in iuſticia et in timore: et prepara animā tuā ad tēptationē. Deprime cor tuū et ſuſtine: et inclina aurē tuā et ſuſcipe verba ītellectus: et ne feſtines in tēpus obductiōis. Suſtine ſuſtentationes dei: cōiūgere deo et ſuſtine: vt creſcat ī nouiſſimo vita tua. Omē qđ tibi applicitū fuerit accipe et in dolore ſuſtine: et in hūilitate tua patiam habe: qm̄ in igne pbatur aurū et argentū: hoīes vero receptibiles in camino hūiliatiōis. Crede deo et recuperabit te: et dirige viaꝫ tuā et ſpera in illū. Serua timorē illi⁹: et in illo veteraſce. Metuētes dñm ſuſtinete miam ei⁹: et nō deflectatis ab illo: ne cadatis. Qui timetis dñm credite illi: et nō euacuabitur merces vr̄a. Qui timetis dñm ſperate in illū: et in oblectationē veniet vobis mīa. Qui tīetis dñm diligite illū: et illumīabūt corda vr̄a. Reſpicite filii natiōes hoīꝫ: et ſcitote qa nullus ſperauit ī dño et cōfuſ⁹ eſt. Quis.n. pmāſit in mādatis eius: et derelict⁹ eſt? Aut qs inuocauit eū et deſpexit illum? Qm̄ pius et miſericors ē deus: et remittit in die tribulationis pctā: et ptector eſt omnibus exquirentibus ſe in veritate. Ve duplici corde et labiis ſceleſtis & manibus male facientibus: et peccatori terram ingredienti duabus viis.
Ve diſſolutis corde qui non credunt deo: et ideo nō ptegētur ab eo. Ve his qui perdiderunt ſuſtinentiā: et q dereliquerunt vias rectas: et diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cum inſpicere ceperit dominus? Qui timēt dominum non erunt incredibiles verbo illius: et qui diligunt illum conſeruabunt verbum illius. Qui timent dominum

tēptationē. Dirige cor tuuꝫ
πειρασμόν. Εὔθυνον τὴν καρδίαν σου
⁊ ſuſtine: ⁊ ne feſtines ī tē=
καὶ καρτέρησον, καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν και
pore inductionis. Cōglutinare ei ⁊ ne
ρῷ ἐπαγωγῆς. Κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ
diſceſſeris: vt augearis in extremis tuis.
ἀποστῇς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων σου.
Oē qđcūqꝫ adductū fuerit tibi: accipe libēti=
Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι ἀσμέ=
ter: ⁊ in mutatione hūilitatis
νως, καὶ ἐν ἀλλάγματι ταπεινώσεώς
tue patientiam habe. Qm̄ in igne p=
σου μακροθύμησον. Ὅτι ἐν πυρὶ δοκι
batur aurum: ⁊ homīes receptibiles
μάζεται χρυσός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ
in camino hūilitatis. Crede
ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως. Πίστευσον
ei ⁊ recuperabit te: ⁊ diri
αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί σου, καὶ εὔθυ
ge vias tuas ⁊ ſpera in il=
νον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλπισον ἐπ᾽ αὐ
lum. Qui timetis dñm credi
τόν. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον πιστεύ
te illi: ⁊ non cadet mer
σατε αὐτῷ, καὶ οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μι
ces vr̄a. Qui timetis domi=
σθὸς ὑμῶν. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύρι
nū: ſperate in bona ⁊ in letici=
ον, ἐλπίσατε εἰς ἀγαθὰ καὶ εἰς εὐφρο
am ſeculi ⁊ mīe: Qui timetis
σύνην αἰῶνος καὶ ἐλέους. Οἱ φοβούμε
dñm: expectate miam e=
νοι τὸν κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐ
ius: ⁊ ne declinetis vt nō cadatis.
τοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνητε ἵνα μὴ πέσητε.
Inſpicite in antiquas natiōes ⁊
Ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ
ſcitote, quis fiduciā hūit dño confu
ἴδετε. τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατῃ
ſus eſt? aut qs pmanſit in tiore illius
σχύνθη; ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ
⁊ derelictus eſt? aut quis inuocauit
καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσα
eum: ⁊ deſpexit illum? Qm̄
το αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Διότι
pius ⁊ miſericors dñs: pati
οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρό
ens ⁊ mltū miſericors: ⁊ remittit peccā
θυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρ
ta ⁊ liberat in tēpore tribulatiōis.
τίας καὶ σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως.
Ue cordibus timidis ⁊ manib⁹ diſ=
Οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶ πα
ſolutis: ⁊ peccatori ingredienti
ρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ ἐπιβαίνοντι
duas ſemitas. Ue cordi diſſoluto:
δύο τρίβους. Οὐαὶ καρδίᾳ παρειμέ
qm̄ nō credit: ppt̄ hoc nō ptege=
νῃ, ὅτι οὐ πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπα
tur. Ue uobis qui pdidiſtis
σθήσεται. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκό
patientiam: ⁊ qđ facietis cū
σι τὴν ὑπομονήν, καὶ τί ποιήσετε ὅτε
inſpexerit dñs? Qui timent
ἐπισκέπτηται κύριος; Οἱ φοβούμενοι
dñm nō erunt increduli verbis eius:
κύριον οὐκ ἀπειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ,
⁊ q diligunt illum conſeruabunt
καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσι
vias eius. Qui timent dñm
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Οἱ φοβούμενοι κύριον

inq̄rent cōplacētiā ab eo: ⁊
ζητήσουσιν εὐδοκίαν παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ
q̄ diligunt eum replebuntur
οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν πλησθήσουσι τοῦ
lege. Qui timent dn̄m p̄para=
νόμου. Οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμά=
bunt corda ſua: ⁊ in cōſpectu il
σουσι καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐνώπιον αὐ
lius humiliabunt aīas ſuas.
τοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
Incidemus in manus dei ⁊
Ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας θεοῦ καὶ
nō in manus hoīm. ſicut .n.
οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ὡς γὰρ ἡ
magnitudo illi⁹: ſic ⁊ mīa
μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος
illius.
αὐτοῦ. Ca.3.

ME patrem audite filij:
Ἐμοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα,
⁊ ſic facite: vt ſalui ſitis.
καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.
Nam dn̄s hōrauit patrem in
Ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ
filijs: ⁊ iudiciū matris firmauit
τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν
in filios. Qui hōrat patrem veniā īpe
ἐφ᾽ υἱούς. Ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιλάσκε
trat pctōrum: ⁊ ſicut theſaurizans
ται ἁμαρτίας, καὶ ὡς ἀποθησαυρίζων
q̄ honorat matrē ſuam. Qui hōrat pa=
ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ. Ὁ τιμῶν πα
trem letabitur in filijs: ⁊
τέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ
in die orōnis ſue exaudie
ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθή
tur. Qui hōrat patrem lōgam vitam
σεται. Ὁ δοξάζων πατέρα μακροημε=
viuet: ⁊ q̄ obedit dn̄o q̄etem dabit
ρεύσει, καὶ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει
matri ſue. Qui timet dn̄m ho
μητέρα αὐτοῦ. Ὁ φοβούμενος κύριον τι
norabit patrem: ⁊ q̄ſi dn̄is ſer
μήσει πατέρα, καὶ ὡς δεσπόταις δου
uiet his q̄ genuerūt ſe. In ope
λεύσει τοῖς γεννήσασιν αὐτόν. Ἐν ἔργῳ
⁊ ſmone honora patrē tuū ⁊
καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
mrēm: vt ſupueniat tibi bn̄dictio
τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία
ab hominibus. Bn̄dictio .n. patris fir
παρ᾽ ἀνθρώπων. Εὐλογία γὰρ πατρὸς στη
mat domos filioꝝ: maledictio āt mrīs
ρίζει οἴκους τέκνων, κατάρα δὲ μητρὸς
eradicat fūdamēta. Ne gl'ieris in cōtūe=
ἐκριζοῖ θεμέλια. Μὴ δοξάζου ἐν ἀτι=
lia patris tui: nō .n. eſt tibi gl'ia
μίᾳ πατρός σου, οὐ γάρ ἐστί σοι δόξα
patris ignominia. nā gl'ia hoīs
πατρὸς ἀτιμία. ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου
ex honore patris ſui: ⁊ dedecus
ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνειδος
filijs mr̄ in ignominia. Fili adiu=
τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ. Τέκνον ἀντι
ua in ſenecta p̄ſeꝫ tuū: ⁊ ne cō
λαβοῦ ἐν γήρᾳ πατρός σου, καὶ μὴ λυ
triſtes eū in vita tua. ⁊ ſi defe
πήσῃς αὐτὸν ἐν ζωῇ σου. καὶ ἐὰν ἀπο
cerit ſenſu veniam habe: ⁊ ne
λείπῃ σύνεσιν συγγνώμην ἔχε, καὶ μὴ
inhonores eū in tota virtute tua.
ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ σου.

īquirēt q̄ bn̄placita ſūt ei:& q diligūt eū replebūtur lege ipſius. Qui timēt dn̄m preparabunt corda ſua:& in cōſpectu illius ſctificabūt aīas ſuas. Qui timent dn̄m cuſtodiūt mandata eius:& patientiam hēbūt vſq; ad inſpectionē illi⁹ dicentes. Si penitētiā nō egerimus: incidemus in manus dn̄i:& non in manus hoīm. Scd̄m.n. magnitudinē illi⁹: ſic & mīa illius cum ipſo eſt. Capitu.3.

FIlii ſapiē eccleſia iuſtoꝝ & natio illoꝝ obedientia & dilectio: Iudiciū patris audite filii:& ſic facite vt ſalui ſitis. Deus.n. honorauit p̄rem in filiis:& iudiciū matris exq̄rens firmauit in filios. Qui diligit deū exorabit p̄ pctīs:& cōtinebit ſe ab illis:& in orōne dieꝝ exaudiet. & ſicut q theſaurizat: ita & q hōrificat matrē ſuā. Qui honorat p̄rem ſuum iucūdabitur in filiis:& ī die orōnis ſue exaudietur. Qui honorat patrē ſuū vita viuet longiore:& q obedit p̄ri refrigerabit matrē. Qui timet dn̄m honorat parentes:& q̄ſi dn̄s ſeruiet his q ſe genuerūt in ope & ſmone & omni patientia. Honora p̄rem tuū vt ſupueniat tibi bn̄dictio a deo:& bn̄dictio illius in nouiſſimo manet. Bn̄dictio patris firmat domos filioꝝ: maledictio aūt mr̄is eradicat fundamenta. Ne gl'ieris in cōtumelia p̄ris tui: non.n. eſt tibi gl'ia ſed cōfuſio. Gl'ia.n. hoīs ex honore patris ſui:& dedec⁹ filii p̄r ſine honore. Fili ſuſcipe ſenectā patris tui:& nō cōtriſtes eū in vita illius:& ſi defecerit ſenſu: veniā da: & ne ſpernas eū in tua virtute. Elemoſyna.n. p̄ris nō erit in obliuiōe. Nam pro peccato matris reſtituetur tibi bonū:& in iuſticia edificabitur tibi:& in die tribulationis cōmemorabitur tui:& ſicut in ſereno glacies ſoluentur peccata tua. Q̄ꝫ male fame eſt qui derelinquit patrem:& eſt maledict⁹ a deo qui exaſperat matrem. Fili in manſuetudine opera tua perfice:& ſuper hominuꝫ gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibus:& coraꝫ deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia dei ſolius:& ab humilibus honoratur. Altiora te ne queſieris:& fortiora te ne ſcrutatus fueris: ſed que precepit tibi deus: illa cogita ſēper:& in pluribus operibus eius ne fueris curioſus. Non eſt enim tibi neceſſarium ea que abſcondita ſunt videre oculis tuis. In ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter:& in pluribus operibus eius non eris curioſus. Plurima enim ſuper ſenſum hominum oſtenſa ſunt tibi. Multos enim ſupplantauit ſuſpitio illorum:& in vanitate detinuit ſenſus illorum. Cor durum habebit male in nouiſſimo:& qui amat periculum in illo peribit. Cor ingrediens duas vias non habebit ſucceſſus:& prauum cor in illis ſcandalizabitur. Cor nequā grauabitur in doloribus:& peccator adiiciet ad peccādum. Synagoge ſuperborum nō erit ſanitas: frutex enim peccati eradicabitur ī illis:& nō intelligetur. Cor

Elemoſyna .n. patris tui nō dabi
Ἐλεημοσύνη γὰρ πατρός σου οὐκ ἐπι
tur obliuioni: ⁊ pro pctīs ree
λησθήσεται, καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσα
dificabitur tibi. In die tribula=
νοικοδομηθήσεταί σοι. Ἐν ἡμέρᾳ θλίψε
tōis recordabitur tui: ſicut ſerenitas in
ως ἀναμνησθήσεταί σου, ὡς εὐδία ἐπὶ
glacie: ſic ſoluentur tua A
παγετῷ, οὕτως ἀναλυθήσονταί σου αἱ
peccata. Q̄ꝫ male fame q̄ relin=
ἁμαρτίαι. Ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκατα=
quit patrē ſuū: ⁊ maledi
λείπων πατέρα αὐτοῦ, καὶ κεκατηρα
ctus a dn̄o: q̄ exaſperat matrem
μένος ὑπὸ κυρίου, ὁ παροργίζων μητέρα
ſuam. Fili opa tua ī māſuetudīe
αὐτοῦ. Τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πρᾳότητι
pfice: ⁊ ab hoīe acceptabili
διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτοῦ
diligeris. Q̄tum magn⁹ es: tantum
ἀγαπηθήσῃ. Ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ
hūilia teipm̄: ⁊ corā dn̄o B
ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου
inuenies grām. Multi ſunt excelſi
εὑρήσεις χάριν. Πολλοί εἰσιν ὑψηλοὶ Ec
⁊ gl'ioſi: ſed māſuetis reuelan b.
καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πρᾳέσιν ἀποκαλύ M
tur myſteria. q̄m magna potentia 15
πτεται μυστήρια. ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία In
domini: ⁊ ab hūilibus honora 7.
κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζε=
tur. Difficiliora te ne q̄ras ſine
ται. Χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἄναι
ſenſu: ⁊ fortiora te ne exq̄ras
σθήτως, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε
cū ſtulticia. Que p̄cepta ſūt tibi hec
ἀφροσύνῃ. Ἃ προσετάγη σοι ταῦτα
cogita ſancte: nō.n. eſt tibi opus
διανοοῦ ὁσίως, οὐ γάρ ἐστί σοι χρεία τῶν
occulta videre oculis. In
κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς. Ἐν τοῖς
ſupuacuis ſmonū tuoꝝ ne ſis curio=
περισσοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργά
ſus: plura .n. intellectu hoīm
ζου, πλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων
oſtenſa ſunt tibi. Multos ſupplantauit
ὑπεδείχθη σοι. Πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ
ſuſpitio illoꝝ vana: ⁊ cogitatio
ὑπόληψις αὐτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια
praua labefecit ſententiam eoꝝ.
πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν αὐτῶν.
Pupillas nō hn̄s idigebis luce:
Κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός,
cognitiōe āt carens ne p̄fitearis.
γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλου.
Cor durum male hēbit in nouiſ=
Καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ᾽ ἐσχά
ſimis: ⁊ q̄ amat piculū in illo
των, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ
peribit. Cor durum grauabi
ἀπολεῖται. Καρδία σκληρὰ βαρυνθήσε
tur laborib⁹: ⁊ peccator adijciet
ται πόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει
peccata ſup pctā. In inductiōe
ἁμαρτίας ἐφ᾽ ἁμαρτίαις. Ἐν ἐπαγωγῇ
ſuperbi: nō eſt ſanitas. iti
ὑπερηφάνου, οὐκ ἔστιν ἴασις. Ὁ δὲ ὑπο
nera eius eradicabuntur. planta .n.
ρίαι αὐτοῦ ἐκριζωθήσονται. φυτὸν γὰρ
nequitie radices miſit in eo. Cor
πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ. Καρδία

sapientis cogitabit parabolam: ꝛ
συνετοῦ διανοηθήσεται παραβολήν, καὶ
auris auditoris desideriũ sapiẽtis. Ignẽ
οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφοῦ. Πῦρ
ardentem extinguet aqua: ꝛ
φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ
in elemosynis veniã ĩpetrabit peccati:
ἐν ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτί-
ꝛ dñs qui retribuit grati-
ας, καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάρι
as meminit in postex: ꝛ
A τας μέμνηται εἰς τὰ μεταταῦτα, καὶ
in tpe casus sui inueniet
ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει
firmamẽtũ.
στήριγμα. Ca. 4.

Fili vitam pauperis ne
Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ
defraudes: ꝛ ne ꝓtrahas ocu
ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφ
los indigẽtes. Aīam esurien-
θαλμοὺς ἐπιδεεῖς. Ψυχὴν πεινῶ-
tem ne tristifices: ꝛ ne ꝓtra
σαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύ
B has virũ in inopia sua. Cor
σῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ. Καρ
irritatum ne contur-
δίαν παρωργισμένην μὴ προσταρά-
bes: ꝛ ne protrahas datũ indi
ξῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσ
gentis. Supplicẽ ĩ tribulatiõe positũ ne abij-
δεομένου. Ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπα
cias: ꝛ ne auertas faci-
ναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσω
em tuam ab egeno. Ab ino
πόν σου ἀπὸ πτωχοῦ. Ἀπὸ δεο
pe ne auertas oculum: ꝛ
μένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν, καὶ
ne dederis locũ homini maledicen
μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσα
di tibi. Maledicentis .n. tibi in
σθαί σε. Καταρωμένου γάρ σε ἐν
C amaritudie aie sue: depcatiõem
πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως
eius exaudiet q̃ fecit eũ.
αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.
Amicabilem te fac cõgregationi:
Προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ,
ꝛ magnati humilia caput
καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν
tuũ. Inclina aurem tuã paupi sine
σου. Κλῖνον τὸ οὖς σου πτωχῷ ἀλύ
tristicia: ꝛ responde illi pacifica
πως, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ
in mãsuetudie. Libera eũ q̃ iniuriã patit
ἐν πραΰτητι. Ἐξελοῦ ἀδικούμενον
de manu iniuriantis: ꝛ ne sis impa
ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυ
tiens cũ iudices tu. Esto pupil
χήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε. Γίνου ὀρφα
lo vt pater: ꝛ pro viro
νοῖς ὡς πατήρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ
matri eorũ: ꝛ eris vt filius altissimi:
μητρὶ αὐτῶν, καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου,
ꝛ diliget te magis q̃ mater
καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ
tua. Sapia filios suos exalta-
σου. Ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψω
uit: ꝛ suscipit inquiren
σε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούν
tes se. Qui diligit illã dili-
των αὐτήν. Ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγα

sapiẽtis intelligetur in sapiã: & auris bona audiet cũ omni cõcupiscẽtia sapientiã. Sapiens cor & intelligibile abstinebit se a peccatis: & in opibus iusticie successus habebit. Ignẽ ardentẽ extiguit aq̃ & elemosyna resistit pctis: & deus ꝓspector est eius q reddit grãm. Meminit in posterum: & in tpe casus sui inueniet firmamentum.

Capitulum. 4.

Fili elemosynã pauperis ne defraudes: & oculos tuos ne trãsuertas a paupere. Animã esurientẽ ne despexeris: & non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: & non ꝓtrahas datũ angustiãti. Rogationem contribulati ne abiicias: & non auertas faciem tuã ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram: & nõ relinquas querentibus tibi retro maledicere. Maledicentis .n. tibi in amaritudie aie exaudietur depcatio illius: exaudiet aũt eũ q fecit illũ. Cõgregationi paupe rũ affabilẽ te facito: & pñbytero humilia aĩam tuam: & magnato humilia caput tuũ. Declia pauperi sine tristicia aurem tuã: & redde debitũ tuũ: & responde illi pacifice in mansuetudine. Libera eũ qui iniuriam patitur de manu supbi: & non acide feras in aĩa tua. In iudicãdo esto pupillis misericors vt pater: & pro viro matri illorũ: & eris tu velut filius altissimi obediens: & miserebitur tui magis q̃ mater. Sapientia filiis suis vitã inspirat: & suscipit inquirentes se: & p̃ibit in via iusticie. Et q illaꝫ diligit: diligit vitã: & q vigilauerit ad illã: cõplectẽtur placorem eius. Qui tenuerit illam: vitã hereditabunt: & quo introibit bñdicet deus. Qui seruiũt ei obsequẽtes erunt sancto: & eos q diligunt illam diligit deus. Qui audit illam iudicabit gẽtes: & q intuetur illam pmanebit confidens. Si crediderit ei hereditabit illam: & erũt in cõfirmatione creature illorũ: qm̃ in temptatione ãbulat cũ eo: & in primis eligit eum. Timorẽ & metuꝫ & ꝓbationem inducet super illũ: & cruciabit illum in tribulatione doctrine sue: donec temptet eũ in cogitationibus suis: & credat aĩe illius. Et firmabit illũ & iĩ adducet directũ ad illũ: & letificabit illũ: & denudabit abscõsa sua illi: & thesaurizabit sup illũ sciam & intellectuꝫ iusticie. Si ãt oberrauerit derelinq̃t eũ: & tradet eũ in manus inimici sui. Fili cõserua tps: & deuita a malo. Pro aĩa tua ne cõfũdaris dicere verũ. Est .n. cõfusio adducẽs peccatũ: & est cõfusio adducẽs gl'iam & grãm. Ne accipias faciẽ aduersus faciẽ tuã: nec aduersus aĩam tuã mẽdaciũ. Ne reuerearis ꝓximũ tuũ in casu suo: nec retineas verbũ ĩ tpe salutis. Nõ abscõdas sapiaꝫ tuã in decore suo. In lingua .n. sapia dignoscitur: & sensus & scia & doctrĩa ĩ verbo sensati: & firmamentum in operibus iusticie. Non cõtradicas verbo veritatis vllo modo: & de mẽdacio ĩeruditiõis tue cõfũdere. Non cõnfundaris cõfiteri

git vitam: ꝛ vigilantes mane ad illam
πᾷ ζωήν, καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν
replebuntur leticia. Qui tenue
ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. Ὁ κρα
rit eam hereditabit gl'iam: ꝛ q̃
τῶν αὐτῆς κληρονομήσει δόξαν, καὶ οὗ
ingressus est bñdicit dñs. Qui co
εἰσπορεύεται εὐλογεῖ κύριος. Οἱ λα
lunt eam ministrabũt sctõ:
τρεύοντες αὐτῇ λειτουργήσουσιν ἁγίῳ,
ꝛ diligentes eam diligit domi
καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ κύρι
nus. Qui audit eam iudicabit gentes:
ος. Ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη,
ꝛ q̃ attendit ei habitabit
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώσει
cõfidens. Si crediderit heredita
πεποιθώς. Ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακλη
bit illam: ꝛ in possessione
ρονομήσει αὐτήν, καὶ ἐν κατασχέσει
erunt gñationes illorũ. Quã per-
ἔσονται αἱ γενεαὶ αὐτῶν. Ὅτι διεστρα
uerse ambulabit cum eo in pri-
μμένως πορεύσεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώ
mis. Timorẽ ꝛ metũ inducet sup
τοις. Φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ'
eum: ꝛ cruciabit illũ in disci
αὐτόν, καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παι
plina sua: quousq; credat
δείᾳ αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ
aĩe eius: ꝛ temptet eũ in
ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν
iusticicationibus suis. Et rursus
τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς. Καὶ πάλιν
redibit recta ad eũ ꝛ
ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν καὶ
letificabit illum: ꝛ denudabit illi
εὐφρανεῖ αὐτόν, καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ
absconsa sua. Si oberraue
τὰ κρυπτὰ αὐτῆς. Ἐὰν ἀποπλανη
rit: derelinquet eum: ꝛ tradet
θῇ, ἐγκαταλείψει αὐτόν, καὶ παραδώ
eũ in manus casus sui.
σει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.
Conserua tps ꝛ caue a
Συντήρησον καιρὸν καὶ φύλαξαι ἀπὸ
malo: ꝛ ne cõfũdaris ꝓ anima
πονηροῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς ψυχῆς
tua. Est .n. cõfusio adducẽs pec
σου. Ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁ-
catum: ꝛ est cõfusio gl'ia ꝛ gra-
μαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χά
tia. Ne accipias faciem aduersus
ρις. Μὴ λάβοις πρόσωπον κατὰ τῆς
aĩaꝫ tuam: ꝛ ne cõfũdaris in casu
ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶ
sum tuũ. Ne ꝓhibeas ꝟmonẽ in tẽ-
σιν σου. Μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν και
pore salutis: ꝛ ne abscõdas sa
ρῷ σωτηρίας, καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σο
piẽtiaꝫ tuã in decore. In .n. ser
φίαν σου εἰς καλλονήν. Ἐν γὰρ λό
mone cognoscetur sapia: ꝛ disciplia
γῳ γνωσθήσεται σοφία, καὶ παιδεία
in verbis lingue. Ne cõtradicas
ἐν ῥήμασι γλώσσης. Μὴ ἀντίλεγε τῇ
veritati scdm aliquid: ꝛ de
ἀληθείᾳ κατὰ μηδέν, καὶ περὶ
mendatio ineruditionis tue cõ-
ψεύσματος τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐν
fundere. Ne confundaris cõfiteri
τράπηθι. Μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι

in peccatis tuis: ⁊ ne vim īferas
ἐφ᾽ ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάζου
curſui fluminis. Ne ſubiĳcias hoī
ῥοῦν ποταμοῦ. Μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώ
fatuo teipſum: ⁊ ne accipias per
μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρό
ſonam potentis. Vſq; ad morte͂ cer=
σωπον δυνάστου. Ἕως θανάτου ἀγώ
ta ꝑ veritate: ⁊ dñs
νισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος
deus pugnabit ꝑ te. ne ſis
ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. μὴ γί
temerari⁹ in lingua tua: ⁊ pi
νου θρασὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νω
ger ⁊ remiſſus in opibus
θρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις
tuis. Ne ſis ſicut leo in domo
σου. Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ
tua: ⁊ phãtaſia ꝑcutiens in ſer=
σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέ
uis tuis. Ne ſit manus tua por=
ταις σου. Μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτε
recta ad accipiẽdũ: ⁊ in dan
ταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀπο
do collecta.
διδόναι συνεσταλμένη. Ca. 5.

Ne attendas in opibus tuis:
Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου,
⁊ ne dixeris ſufficiens mihi eſt ad vitã.
καὶ μὴ εἴπῃς αὐτάρκη μοι ἐστὶν εἰς ζωήν.
Ne ſequaris aĩaꝫ tuã ⁊ fortitudīeꝫ
Μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ
tuã: vt ãbules in viĳs cordis tui.
σου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.
Ne dixeris: q̇s me ſubiĳciet ꝓpter
Μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ
opa mea? nã dñs vindicãs vīdi=
ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδι
cabit tuã īiuriam. Ne dixeris pec
κήσει σου τὴν ὕβριν. Μὴ εἴπῃς ἥ
caui: ⁊ q̇d mihi factũ ẽ triſte?
μαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν;
nam dñs eſt patiens: non te
ὁ γὰρ κύριός ἐστι μακρόθυμος, οὐ μή σε
dimittet. De ꝓpiciatiõe ne ſine tiore
ἀνῇ. Περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γί
ſis in abundantia: ad addendũ pecca=
νου ἐν πλεονασμῷ, προσθεῖναι ἁμαρτί
ta ſuper peccata. Et ne dicas
ας ἐφ᾽ ἁμαρτίαις. Καὶ μὴ εἴπῃς ὁ
miſeratio ei⁹ multa: multitudinis
οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν
pctõꝝ meoꝝ miſerebit̃. mia .n.
ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται. ἔλεος γὰρ
⁊ ira apud ipm ꝓperabit: ⁊ in
καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτῷ ταχυνεῖ, καὶ ἐπὶ
peccatores requieſcet i=
τοὺς ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυ
ra illius. Ne tardes cõuerti
μὸς αὐτοῦ. Μὴ ἀναμείνῃς ἐπιστρέψαι
ad dñm: ⁊ ne differas de die
ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλλου ἡμέραν
in diem. Subito .n. egredie
ἐξ ἡμέρας. Ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσε
tur ira domini: ⁊cũ negligẽs fueris de
ται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκ=
tereris: ⁊ in tp̃e vindicte diſp=
τριβήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξο
deris. Ne attendas in diuitĳs ĩiu=
λῇ. Μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδί
ſti s: nihil .n. ꝓderunt in die idu=
κοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπα

peccata tua: & ne ſubiicias te omni ho=
mini pro peccato. Noli reſiſtere contra
faciem potentis: nec coneris cõtra ictũ
fulminis. Pro iuſticia agonizare pro ani=
ma tua: & vſq; ad mortem certa pro iu=
ſticia: & deus expugnabit ꝓ te inimicos
tuos. Noli citat⁹ eſſe in lingua tua: & in=
utilis & remiſſus in operibus tuis. Noli eſ
ſe ſicut leo in domo tua: euertens dome=
ſticos tuos: & opprimens ſubiectos tibi.
Non ſit porrecta manus tua ad accipi=
endum: & ad dandum collecta.

Capitulum. 5.

Noli attendere ad poſſeſſiones iniq̃s: & ne dixeris. eſt mihi ſufficiẽs vita. Nihil.n. proderit in tempore vindicte & obductionis. Ne ſequaris in fortitudine tua concupiſcentiam cordis tui: & ne dixeris. Quõ potui: aut quis me ſubiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vĩdicabit. Ne dixeris. Peccaui: & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor. De propitiato peccato noli eſſe ſine metu: neq; adiicias peccatum ſuper peccatũ: & ne dicas. Miſeratio domini magna eſt: multitudĩs peccatoꝝ meorũ miſerebitur. Miſericordia enim & ira ab illo cito proximant: & in peccatores reſpicit ira illius. Non tardes conuerti ad dominum: & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius: & in tempore vindicte diſperdet te. Noli anxius eſſe in diuitiis iniuſtis: non enim proderũt tibi in die obductionis & vindicte. Non vẽtiles te in omnem ventum: & non eas in omnem viam. Sic enim omnis peccator ꝓbatur in duplici lingua. Eſto firmus in via dñi: & in veritate ſenſus tui & ſcĩa. & ꝓſequatur te verbũ pacis & iuſticie. Eſto manſuetus ad audiẽdũ verbum dei: vt intelligas & cum ſapĩa proferes reſponſum veꝝ. Si eſt tibi intellect⁹: rñde proximo. ſin aũt: ſit manus tua ſuper os tuũ: ne capiaris ĩ verbo indiſciplinato: & confundaris. Honor & gloria in ſermone ſenſati: lingua vero ĩprudentis ſubuerſio eſt ipĩus. Non appelleris ſuſurro ĩ vita tua: & ĩ lingua tua ne capiaris & confundaris. Super furẽ enim eſt confuſio & penitentia: & denotatio peſſima ſuper bilinguem. ſuſurratori ãt odiũ & inimicicia & contumelia. Iuſtifica puſillum & magnũ ſimiliter.

Capitulum. 6.

Noli fieri pro amico inimicus proxĩo. Improperium enim & contumeliã malus hereditabit: & omnis peccator ĩuidus & bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per ſtulticiam: & folia tua comedat: & fructus tuos perdat: & relinquaris velut lignum aridum in eremo. Anima enim nequã diſperdet qui ſe habet: & in gaudium inimicis dat illum: & deducet in ſortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat ĩimicos: & lingua eucharis in bono homine abundabit. Multi pacifici ſint tibi: & conſiliari⁹ ſit tibi vn⁹ de mille. Si poſſides amicũ ĩ tẽptatiõe poſſide eũ: & ne facile credas ei

ctionis. ne vẽtiles in omni vẽto:
γωγῆς. Μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ,
⁊ ne eas in omni ſemita.
καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ.
ſic peccator q̇ eſt bilinguis.
οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος.
Eſto firm⁹ in intellectu tuo tuto:
Ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει σου ἀσφα
⁊ vn⁹ ſit ſmo tu⁹. Eſto
λεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος σου. Γίνου
velox in auditione tua bona: ⁊
ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ, καὶ
ſit in veritate vita tua: ⁊ in pa
ἔστω ἐν ἀληθείᾳ ἡ ζωή σου, καὶ ἐν μα
tientia loquere reſpõſum rectũ.
κροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν ὀρθήν.
Si eſt tibi intellect⁹: reſpõde
Εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι τῷ
primo: ſi ãt nõ: man⁹ tua ſit ſup
πλησίον, εἰ δὲ μή, ἡ χείρ σου ἔστω ἐπὶ
os tuum. Hõia ⁊ ignominia ĩ
τῷ στόματί σου. Δόξα καὶ ἀτιμία ἐν
loquela: ⁊ lingua hoĩs caſus
λαλιᾷ, καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις
ipĩ. Ne appelleris ſuſurrator: ⁊
αὐτῷ. Μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ
lingue tue ne inſidieris. Sup .n.
γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε. Ἐπὶ γὰρ τῷ Jn
furẽ eſt ꝯfuſio nequã: ⁊ dãna= 21.
κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη μοχθηρά, καὶ κατά Jn
tio mala ſup bilinguẽ. Jn 16.
γνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ. Ἐν De
magno ⁊ in paruo ne ignores ali D.
μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει μη Pro
q̇d. 10.
δὲ ἕν. Ca. 6. 11.

Et pro amico nõ fias inimic⁹.
Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός.
Nomẽ .n. malũ pudorẽ ⁊ ĩpro=
Ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνει
periũ hereditabit. Sic pecca=
δος κληρονομήσει. Οὕτως ὁ ἁμαρτω
tor bilinguis ignominiã habebit. Ne
λὸς ὁ δίγλωσσος ἀτιμίαν ἕξει. Μὴ
extollas te in ꝯſilio anime tue:
ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου,
ne diripiat̃ vt taur⁹ aĩa
ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή
tua. Folia tua comedes
σου. Τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι
⁊ fruct⁹ tuos ꝑdes. ⁊
καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις. καὶ
dimittes te: velut ſiccũ lignũ.
ἀφήσεις σεαυτόν, ὡς ξηρὸν ξύλον.
Aĩa neq̃ diſperdet poſſiden
Ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμε
tẽ ſe: ⁊ deriſũ inimicoꝝ
νον αὐτήν, καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν
faciet ſe. guttur dulce multi
ποιήσει αὐτήν. λάρυγξ γλυκὺς πλη=
plicabit amicos ſuos: ⁊ lingua bñlo=
θυνεῖ φίλους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὔλα
quẽs multiplicat bonas loq̃las. Qui pa=
λος πληθύνει εὐπροσήγορα. Οἱ εἰρη
cẽ afferant tibi ſint multi: at
νεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί, οἱ δὲ
cõſiliarĳ tui vn⁹ de mille.
σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.
Si poſſides amicũ: in tẽptatione poſſide
Εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι
eũ: ⁊ ne facile credas ei
αὐτόν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ

teipm. Eſt enĩ amic⁹ in tẽpore ſuo:
σεαυτόν. Εςι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ,
τ nõ pmanebit in die tribula
καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψε
tiõis tue. τ eſt amicus q̃ conuertit
ώς σου. καὶ ἔςι φίλος μετατιθέμενος
in inimicitiã: τ rixã cõuitij
εἰς ἔχθραν, καὶ μάχην ὀνειδισμοῦ
tui reuelabit. Et eſt amicus
σου ἀποκαλύψει. Καὶ ἔςι φίλος
pticeps menſaꝝ: τ nõ pma=
κοινωνὸς τραπεζῶν, καὶ οὐ μὴ παρα
nebit in die tribulatiõis tue. τ in
μείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου. καὶ ἐν τοῖς
bonis tuis erit vt tu: τ in
ἀγαθοῖς σου ἔςαι ὡς σύ, καὶ ἐπὶ τοὺς
domeſticos tuos fiduciałr aget. Si hu
οἰκέτας σου παρρησιάσεται. Ἐὰν τα
miliat⁹ fueris erit cõtra te: τ a
πεινωθῇς ἔςαι κατὰ σοῦ, καὶ ἀπὸ
facie tua abſcondet. ab
προσώπου σου κρυβήσεται. ἀπὸ τῶν
inimicis tuis ſeparare: τ ab
ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν
amicis tuis attende. Amic⁹ fidelis
φίλων σου πρόσεχε. Φίλος πιςὸς
ptectio fortis: at q̃ inuenit illũ iuenit
σκέπη κραταιά, ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε
theſauꝝ. Amici fidelis nõ eſt cõ=
θησαυρόν. Φίλου πιςοῦ οὐκ ἔςιν ἀν
mutatio: τ nõ eſt pond⁹ pulchri
τάλλαγμα, καὶ οὐκ ἔςι ςαθμὸς τῆς καλ
tudinis eius. Amic⁹ fidelis medicamẽtũ
λονῆς αὐτοῦ. Φίλος πιςὸς φάρμακον
vite: τ q̃ metuũt dñm inue
ζωῆς, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὑρή
nient illũ. Qui timet dñm: dirí
σουσιν αὐτόν. Ὁ φοβούμενος κν, εὐθύ
get amicitiã ei⁹: qm̃ ſm illũ ſic
νει φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ᾽ αὐτὸν οὕτως
τ pximi ei⁹. Fili a iuuẽ
καὶ οἱ πλησίον αὐτοῦ. Τέκνον ἐκ νεό
tute tua elige doctrinã: τ vſq; ad
τητός σου ἐπίλεξαι παιδείαν, καὶ ἕως
canos inuenies ſapiam: τ ſuſtine
πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν, καὶ ἀνάμενε
bonos fruct⁹ illi⁹. In enĩ
τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς. Ἐν γὰρ
opere ipſius exiguũ laborabis:
τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις,
τ cito edes de gñationi
καὶ ταχὺ φάγεσαι ἀπὸ τῶν γεννημά
bus illi⁹. Quã aſpera eſt nimiũ
των αὐτῆς. Ὡς τραχεῖά ἐςι σφόδρα
indoctis: τ nõ pmanebit in
τοῖς ἀπαιδεύτοις, καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν
ea excors. Quaſi lapis pbationis
αὐτῇ ἀκάρδιος. Ὡς λίθος δοκιμασίας
fortis erit in eo: τ nõ morabit
ἰσχυρὸς ἔςαι ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ
pijcere illã. Sapia enĩ ſm
ἀπορρίψαι αὐτήν. Σοφία γὰρ κατὰ
nomẽ ei⁹ eſt: τ nõ multis
τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐςι, καὶ οὐ πολλοῖς
eſt manifeſta. Audi fili τ col
ἐςι φανερά. Ἄκουσον τέκνον καὶ ἔκ=
lige ſñiam meã: τ ne abijcias
λεξαι γνώμην μου, καὶ μὴ ἀπαναίνου
conſiliũ meũ. Et inijce
τὴν συμβουλίαν μου. Καὶ εἰσένεγκαι
pedes tuos in cõpedes il=
τοὺς πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐ=

teipſum. Eſt enim amicus ſecundum tẽ=
pus ſuum: & non permanebit in die tribu
latiõis. Et eſt amicus qui conuertitur ad
inimicitiam: & eſt amicus qui odium & ri
xam & conuitia denudabit. Eſt autem a=
micus ſocius menſe: & non permanebit
in die neceſſitatis. Amicus ſi permanſe=
rit fixus: erit tibi q̃ſi coequalis: & i dome
ſticis tuis fiducialiter aget. Si humilia
uerit ſe contra te & a facie tua abſconde
rit ſe: vnanimem habebis amicitiam bo
nã. Ab ĩimicis tuis ſeparare: & ab amicis
tuis attende. Amic⁹ fidelis protectio for=
tis: qui autem inuenit illum inuenit the=
ſaurum. Amico fideli nulla eſt compara=
tio: & non eſt digna ponderatio auri & ar
genti contra bonitatem fidei illius. Ami
cus fidelis medicamẽtum vite & immor=
talitatis: & qui metuũt dominum inueni
ent illum. Qui timet deu; eque habebit
amicitiam bonam: quoniam ſecundum
illum erit amicus illius. Fili a iuuẽtute tua
excipe doctrinam: & vſq; ad canos inue=
nies ſapientiam. Quaſi is qui arat & qui
ſeminat accede ad eam: & ſuſtine bonos
fructus illius. In opere enim ipſi⁹ exigu=
u; laborabis: & cito edes de generationi
bus illius. Quam aſpera eſt nimium ſapi
entia indoctis hominibus: & non perma
nebit in illa excors. Quaſi lapidis virtus
probatio erit in illis: & non demorabun=
tur proiicere illam. Sapientia enim doc=
trine ſecundum nomen eſt eius: & non ẽ
multis manifeſta. Quibus autem cogni=
ta eſt permanet vſq; ad conſpectum dei.
Audi fili & accipe conſilium intellectus:
& ne abiicias conſilium meum. Inijce pe
dem tuum in compedes illius: & in torq̃s
illius collum tuum. Subiice humerum tu
um & porta illam: & ne acidieris vinculis
ei⁹. In omni animo tuo accede ad illam:
& in omni virtute tua conſerua vias eius.
Inueſtiga illam & manifeſtabitur tibi: &
continens factus ne derelinquas eam. In
nouiſſimis enim inuenies requiem in ea:
& conuertetur tibi in oblectationem. Et
erunt tibi compedes eius in protectionẽ
fortitudinis & baſes virtutis: & torques
illius in ſtolam glorie. Decor enim vite ẽ
in illa: & vincula illius alligatura ſalutis.
Stola glorie indues eam: & coronam gra
tulationis impones tibi. Fili ſi attenderis
mihi: diſces eam: & ſi accommodaueris
animum tuum: ſapiens eris. Si inclinaue
ris aure; tuam excipies doctrina;: & ſi di
lexeris audire: ſapiẽs eris. In multitudine
preſbyterorum prudentium ſta: & ſapien
tie illorum ex corde coniungere: vt om=
nem narrationem dei poſſis audire: & p
uerbia laudis non effugiant a te. Et ſi vi=
deris ſenſatum euigila ad eum: & gradus
oſtiorum illius exterat pes tuus. Cogita=
tum tuum habe in preceptis dei: & in mã
datis illius maxime aſſiduus eſto: & ipſe
dabit tibi cor: & concupiſcentia ſapien=
tie dabitur tibi.

Capitulum.7.

Noli facere mala: & non te apprehen
dent: diſcede ab iniquo: & deficient
mala abs te. Fili

lius: τ in torquẽ eius col
τῆς, καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχη
lum tuũ. Subijce humeꝝ tuũ: τ por
λόν σου. Ὑπόθες τὸν ὦμόν σου, καὶ βά
ta illam: τ ne ſis inimicus
ςαζον αὐτήν, καὶ μὴ προσοχθίσῃς τοῖς
vinculis eius. In tota aĩa tua
δεσμοῖς αὐτῆς. Ἐν πάσῃ ψυχῇ σου
accede illi: τ in tota virtute tua
πρόσελθε αὐτῇ, καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου
conſerua vias eius. Inueſti
συντήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Ἐξίχ=
ga τ quere: τ cognoſcetur
νευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί
a te: τ continens factus ne relinq̃s
σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος μὴ ἀφῇς
eam. in nouiſſimis .n. inuenies re=
αὐτήν. ἐπ᾽ ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνά
quiem eius: τ conuertetur tibi in
παυσιν αὐτῆς, καὶ ςραφήσεταί σοι εἰς
oblectationẽ. Et erunt tibi cõ=
εὐφροσύνην. Καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέ
pedes eius in ptectiõe; fortitudĩs: τ
δαι αὐτῆς εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ οἱ
torques illius in ſtolam glorie. Decor
κλοιοὶ αὐτῆς εἰς ςολὴν δόξης. Κόσμος
enĩ aureus eſt in ea: τ vin
γὰρ χρύσεός ἐςιν ἐπ᾽ αὐτῆς, καὶ οἱ δε
cula illius nexus hyacinthin⁹. Sto
σμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον. Στο
lam glorie indues eam: τ coronam
λὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, καὶ ςέφανον
exultationis circumpones tibi.
ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.
Si volueris fili: doctus eris: τ ſi
Ἐὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, καὶ ἐὰν
tradideris aĩam tuam: callidus
ἐπιδῷς τὴν ψυχήν σου, πανοῦργος
eris. Si dilexeris audire: recipies
ἔσῃ. Ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκούειν, ἐκδέξῃ
intellectũ. τ ſi iclinaueris aurẽ tuã: ſa
σύνεσιν. καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σο
piẽs eris. In multitudie pſbyteroꝝ ſta:
φὸς ἔσῃ. Ἐν πλήθει πρεσβυτέρων ςῆθι,
τ q̃ ſapiẽs: ipi coniungere.
καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι.
Omnẽ narrationẽ diuinã cupe audire:
Πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκροᾶσθαι,
τ puerbia intellectus nõ effugiant
καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφευγέτω
te. Si videris viꝝ prudẽtẽ: mane ſur
σάν σε. Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθρι
ge ad eũ: τ gradus oſtioꝝ illi⁹
ζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ
deterat pes tu⁹. Cogita in
ἐκτριβέτω ὁ πούς σου. Διανοοῦ ἐν
pceptis dñi cõſũmate: τ
τοῖς προσάγμασι κυρίου τελείως, καὶ
in mãdatis illius meditare ſem
ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα δια=
per. ipſe firmabit cor tuum:
παντός. αὐτὸς ςεριεῖ τὴν καρδίαν σου.
τ cõcupiſcẽtia ſapie dabitur
καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί
tibi.
σοι.

Ca.7.

Ne facias mala: τ nõ te com=
Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε κα=
phendent mala. Diſcede ab iniquo:
ταλάβῃ κακά. Ἀπόςηθι ἀπὸ ἀδίκου,
τ declinabit a te pctm̃. Fili
καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία. Υἱέ

ne ſemines in ſulcis iiuſticie: ⁊ nō
μὴ σπεῖρε ἐπ' αὔλακας ἀδικίας, καὶ οὐ
metes ea ſeptupla. ne q̄ras
μὴ θερίσεις αὐτὰ ἑπταπλάσια. μὴ ζήτει
a dn̄o ducatum: neq; a
παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν, μηδὲ παρὰ
rege cathedram glorie. Ne te iuſtifices
βασιλέως καθέδραν δόξης. Μὴ δικαιοῦ
coram dn̄o: ⁊ apud regem ne
ἔναντι κυρίου, καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ
videaris ſapiēs. Ne q̄ras fieri iudex:
σοφίζου. Μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής,
⁊ non valebis tollere iiuſticias. Ne
καὶ οὐκ ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας. Μή
quādo ptimeſcas a facie poten
ποτε εὐλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυνά
tis: ⁊ pones ſcandalum in rectitu=
στου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτη
dine tua. Ne pecces in mltitudine ciui
τί σου. Μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πό
tatis: ⁊ ne immittas te
λεως, καὶ οὐ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν
in turba. Ne alliges bis
ἐν ὄχλῳ. Μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς
peccatum: in eni vno nō innocēs eris.
ἁμαρτίαν, ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.
Ne dicas: mltitudinē munex meorū
Μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων μου
inſpiciet: ⁊ cū obtulero
ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι
ego deo altiſſimo ſuſcipiet. Ne
με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. Μὴ
ſis puſillanimis in oratione
ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ=
tua: ⁊ elemoſynam facere ne ne=
σου, καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ πα
glexeris. Ne derideas hominem exn̄tē
ρίδῃς. Μὴ καταγέλα ἄνθρωπον ὄντα
in amaritudīe aīe ſue: eſt eni qui
ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ τα
hūiliat ⁊ exaltat. Ne ares
πεινῶν καὶ ἀνυψῶν. Μὴ ἀροτρία
mēdaciū in fratre tuo: neq; amico
ψεῦδος ἐπ' ἀδελφῷ σου, μηδὲ φίλῳ
ſimile facias. Ne velis mentiri om̄e
τὸ ὅμοιον ποίει. Μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν
mēdaciū: nā aſſiduitas eius nō
ψεῦδος, ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ
in bonum. Ne ſis verboſ⁹ in mltitudīe
εἰς ἀγαθόν. Μὴ ἀδολέχει ἐν πλήθει
p̄ſbyterorum: ⁊ ne iteres ver=
πρεσβυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λό=
bū in oratione tua. Ne oderis labo
γον ἐν προσευχῇ σου. μὴ μισήσῃς ἐπί
rioſum opus ⁊ ruſticationē ab altiſ
πονον ἐργασίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψί
ſimo creatam. Ne computes te
στου ἐκτισμένην. Μὴ προσλογίζου σε
ip̄m in mltitudine pctōx. Memēto
αυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν. Μνήσθη
q̄m ira non tardabit. Humilia
τι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ. Ταπείνωσον
valde animā tuam: q̄m vindi
σφόδρα τὴν ψυχήν σου, ὅτι ἐκδίκη
cta impij ignis ⁊ vermis. Ne cō=
σις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ. Μὴ ἀλ
mutes amicū idifferenter ſcd̄m alīqd:
λάξῃς φίλον ἀδιαφόρου κατὰ μηδὲ ἕν,
neq; fratrem legitimū in auro ſu=
μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ σου
phir. Ne diſcedas a muliere ſapiēte ⁊
φείρ. Μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ

non ſemines mala in ſulcis iniuſticie: & non metes ea in ſeptuplū. Noli querere ab homine ducatū: neq; a rege cathedrā honoris. Non te iuſtifices āte deū: q̄m agnitor cordis ip̄e eſt: & penes regem noli velle videri ſapiens. Noli q̄rere fieri iudex niſi valeas virtute irrūpe iniqtates: ne forte extimeſcas faciē potētis: & ponas ſcandalū in agilitate tua. Nō pecces in multitudine ciuitatis: nec te īmittas in pp̄lz: neq; alliges duplicia pctā. Nec enī ī vno eris immunis. Noli eē puſillanimis ī aīo tuo. Exorare & facere elemoſynā ne deſpicias. Ne dicas in multitudine munerum meox reſpiciet deus: & offerente me deo altiſſimo munera mea ſuſcipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime: eſt enim q humiliat & exaltat circunſpector deus. Noli amare mendaciū aduerſus fratrē tuū: neq; in amicū ſimiliter facias. Noli velle mentiri omne mendaciū: aſſiduitas enī illius non eſt bona. Noli verboſus eſſe in multitudine preſbyterorū: & nō iteres verbum in oratione tua. Nō oderis laborioſa opera & ruſticationē creatā ab altiſſimo. Non te reputes in multitudine indiſciplinatox. Memēto ire: q̄m non tardabit. Humilia valde ſpiritū tuū: q̄m vindicta carnis īpii ignis & vermis. Noli preuaricari in amicum pecuniā differentē: neq; fratrē chariſſimū auro ſpreueris. Noli diſcedere a muliere ſenſata & bona: quā ſortitus es in timore dn̄i: gr̄a enī verecundie illius ſup aurum. Nō ledas ſeruū in veritate operantem: neq; mercenariū dantē animā ſuam. Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua: nō defraudes illum libertate: neq; inopem derelinquas illū. Pecora tibi ſunt: attende illis: & ſi ſunt vtilia perſeuerēt apud te. Filii tibi ſūt: erudi illos: & curua illos a pueritia eox. Filie tibi ſunt: ſerua corpus illarum: & non oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam: & grande opus feceris: et homini ſenſato da illam. Mulier ſi eſt tibi ſecundum animam tuam: nō proiicias illam: & odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrē tuū: & gemitus matris tue ne obliuiſcaris. Memento q̄m niſi per illos natus non fuiſſes: & retribue illis quomodo & illi tibi. In tota anima tua time dn̄m: & ſacerdotes illius ſanctifica. In omni virtute dilige eum qui te fecit: & miniſtros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota anima tua: & honorifica ſacerdotes: & propurga te cū brachiis. Da illis partem ſicut mandatum eſt tibi primitiarū et purgationis: & de negligentia tua purga te cum paucis. Datū brachiorū tuorum: & ſacrificium ſanctificationis offeres dn̄o: & initia ſanctox: & pauperi porrige manū tuā: vt pficiatur propitiatio & bn̄dictio tua. gr̄a dat⁹ ī cōſpectu oīs viuētis: & mortuo non phibeas gratiam. Non deſis plorantibus in cōſolatione: & cum lugentibus ambula. Nō te pigeat viſitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis.

bona: nā gr̄a eius ſup au
ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρ
rum. Ne ledas ſuum operantem in
σίον. Μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν
veritate: neq; mercenariū dātem ani=
ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον διδόντα τὴν ψυ=
mā ſuam. Seruū prudētē diligat
χὴν αὐτοῦ. Οἰκέτην συνετὸν ἀγαπά
tua aīa: ne defraudes illū liber
τω σου ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευ
tate. pecora tibi ſūt: attende illis:
θερίας. κτήνη σοι ἐστίν, ἐπισκέπτου αὐτά,
⁊ ſi ſunt tibi vtilia: pmaneāt apd̄ te.
καὶ εἰ ἔστι σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι.
Filij tibi ſunt: erudi illos: ⁊
Τέκνα σοι ἐστί, παίδευσον αὐτά, καὶ
curua a iuuētute collum eo=
κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐ=
rum. filie tibi ſunt: attende
τῶν. θυγατέρες σοί εἰσί, πρόσεχε τῷ
corpori earum: ⁊ ne hilarē oñdas ad
σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρύνῃς πρὸς
illas faciem tuam. Trade fi=
αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου. Ἔκδου θυ
liam: ⁊ perfeceris opus magnū:
γατέρα, καὶ ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον μέγα,
⁊ homini prudēti da illam.
καὶ ἀνδρὶ συνετῷ δώρησαι αὐτήν.
Vxor tibi eſt ſcd̄m animā: ne abijci=
Γυνή σοι ἐστὶ κατὰ ψυχήν, μὴ ἐκβάλ=
as eam: odibili aūt ne tradas te=
λῃς αὐτήν, μισουμένῃ δὲ μὴ ἐκδῷς σε
ip̄m. In toto corde honora pa
αυτόν. Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πα
trem tuū: ⁊ matris dolox pt⁹ ne obli=
τέρα σου, καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπι=
uiſcaris. memēto q̄ ppt̄ eos natus es:
λάθῃ. μνήσθητι ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης,
⁊ q̄d retribues eis: ſicut ip
καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, καθὼς αὐ
ſi tibi. In tota aīa tua cole
τοί σοι. Ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν
dn̄m: ⁊ ſacerdotes eius mirare.
κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε.
In tota virtute dilige eū q̄ fecit
Ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαν
te: ⁊ miniſtros eius ne
τά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ
derelinquas. Time dn̄m: ⁊ ho
ἐγκαταλίπῃς. Φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ δό
nora ſacerdotē: ⁊ da partem ei ſi
ξαζον ἱερέα, καὶ δὸς τὴν μερίδα αὐτῷ κα
cut mādatū eſt tibi. Primitias: ⁊
θὼς ἐντέταλταί σοι, Ἀπαρχήν, καὶ
de delicto ⁊ donū brachio
περὶ πλημμελείας καὶ δόσιν βραχιό=
rū: ⁊ ſacrificiū ſctificatiōis ⁊ primitias
νων, καὶ θυσίαν ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν
ſctōx: ⁊ pauperi porrige manum
ἁγίων, καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά
tuā: vt pficiatur bn̄dictio tua. gr̄a
σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου. χάρις
doni in cōſpectu omnis viuentis: ⁊ in
δόματος ἔναντι παντὸς ζῶντος, καὶ ἐπὶ
mortuo ne phibueris gr̄am. Ne de
νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν. Μὴ ὑστέ
ſis plorantibus: ⁊ cum lugenti
ρει ἀπὸ κλαιόντων, καὶ μετὰ πενθούν=
bus luge. Ne te pigeat viſitare
των πένθησον. Μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι
infirmū: ex eni talibus diligeris.
ἄρρωστον, ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ.

Jn oībus ſmonib⁹ tuis memorare
Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ
nouiſſima tua: ⁊ in ſeculū nō
ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ
peccabis. Ca. 8.
ἁμαρτήσεις.

N E litiges cū hoīe po
Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυ
tente: ne forte incidas in manus
νάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας
illius. Ne cōtendas cū hoīe locu
αὐτοῦ. Μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλου
plete: ne forte contra trahat tuū pond⁹.
σίου, μήποτε ἀντιστήσει σου τὴν ὁλκήν.
Multos eñi ꝑdidit aurū ⁊
Πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον καὶ
corda regū inclinauit. Ne li=
καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε. Μὴ δια
tiges cū hoīe loquace: ⁊
μάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους, καὶ
ne ſtruas ſuꝑ ignē illi⁹ ligna.
μὴ ἐπιστοιβάσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
Ne ludas cū indocto: ne inho
Μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ, ἵνα μὴ ἀτι
norent maiores tui. Ne īproperes
μάζωνται οἱ πρόγονοί σου. Μὴ ὀνείδιζε
homini auertenti ſe a peccato:
ἄνθρωπον ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας,
memēto ꝙ oēs ſum⁹ in increpa
μνήσθητι ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτι=
tionib⁹. ne inhonores hoiem in ſene
μίοις. μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γή=
ctute ſua: ⁊ eñi ex nobis ſeneſcunt.
ρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσι.
Ne gaudeas in mortuo inimiciſſi
Μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχθροτά
mo tuo: memēto ꝙ oēs mori
τῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τελευ
mur. ne deſpicias narrationē ſapiētū:
τῶμεν. μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν,
⁊ in ꝓuerbijs eoꝝ cōuerſa
καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέ=
re. Qm̄ ab ipis diſces diſci
φου. Ὅτι παρ᾽ αὐτῶν μαθήσῃ παι=
plinā: ⁊ ſeruire magnatib⁹ facili
δείαν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν εὐμα
ter. ne diſcedas a narratione ſenioꝝ:
ρῶς. μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων,
⁊ eñi ipi didicerūt a patri=
καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέ
bus ſuis: qm̄ ab illis diſces intel
ρων αὐτῶν, ὅτι παρ᾽ αὐτῶν μαθήσῃ σύ
lectū: ⁊ in tēpore neceſſitatis dare
νεσιν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι
reſpōſum. Ne accēdas carbones pecca
ἀπόκρισιν. Μὴ ἔκκαιε ἄνθρακας ἁμαρ
toris: ne incēdaris in igne flam
τωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλο=
me illi⁹. Ne exurgas a facie
γὸς αὐτοῦ. Μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου
cōtumelioſi: ne inſideat ſicut inſidie
ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ
ori tuo. Ne feneſeris hoī fortio
στόματί σου. Μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυρο
ri te: ⁊ ſi fenerauerís: qſi ꝗ perdi
τέρῳ σου, καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλε
dit eſto. ne ſpōdeas ſuꝑ virtutē tuā:
κὼς γίνου. μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύναμίν σου,
⁊ ſi ſpopōderis: qſi ſoluturꝰ cogita.
καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντισον.
Ne iudices cōtra iudicē: ſm eñi opinio
Μὴ δικάζου κατὰ κριτοῦ, κατὰ γὰρ τὴν δό

In oībus opibus tuis memorare nouiſ
ſima tua: & in eternū non peccabis.
Capitulum octauum.
NOn litiges cū homine potente: ne
forte incidas in manus illius. Non
cōtendas cū viro locuplete: ne forte cō
tra te conſtituat litē tibi. Multos enim
ꝑdidit aurū & argentū: et vſq; ad cor re
gū extendit & cōuertit. Nō litiges cū
homine linguato: & nō ſtrues in igne3
illi⁹ ligna. Nō cōmūices hoī indocto ne
male de ꝓgenie tua loquatur. Ne deſpi
cias hoiem auertentē ſe a pctō: neq; im
properes ei. Memēto qm̄ oēs in corru
ptione ſumus. Ne ſpernas hoie3 in ſua
ſenectute: et enim ex nobis ſeneſcunt.
Noli de mortuo inimico tuo gaudere:
ſciens qm̄ oēs morimur: & in gaudium
volum⁹ venire. Ne deſpicias narratio=
ne3 p̄ſbyterorū ſapiētiū: & in ꝓuerbiis
eorū conuerſare. Ab ipis eñi diſces ſa=
pientiā & doctrinā intellect⁹: & ſeruire
magnatis ſine querela: Non te p̄tereat
narratio ſeniorū: ipi enim didicerunt a
patrib⁹ ſuis. Qm̄ ab ipis diſces intelle=
ctū: & in tēpore neceſſitatis dabis reſ=
pōſum. Non incēdas carbones pctōrū
arguēs eos: & ne incēdaris flāma ignis
pctōrum illorū. Ne cōtra faciē ſtes con
tumelioſi: ne ſedeat qſi inſidiator ori
tuo. Noli fenerari homini fortiori te: ꝙ
ſi fenerauerís quaſi perditū habe. Non
ſpōdeas ſuꝑ virtutē tuā: ꝙ ſi ſpoponde
ris: qſi reſtituens cogita. Nō iudices cō
tra iudicē: qm̄ ſcd̄m quod iuſtū eſt iudi
cat. Cū audace non eas in via: ne forte
grauet mala ſua in te. Ipē eñi ſcd̄m vo=
lūtatē ſuā vadit: & ſimul cū ſtultitia ipi⁹
peries. Cū iracūdo nō facias rixā: & cū
audace nō eas in deſertū: qm̄ quaſi ni=
hil eſt ante illū ſanguis: & vbi nō eſt ad=
iutoriū elidet te. Cum fatuis cōſiliū nō
habeas: nō eī poterūt diligere niſi q̄ eis
placēt. Corā extraneo ne facias cōſiliū:
neſcis eñi qd pariet. Nō oī hoī cor tuu3
manifeſtes: ne forte inferat tibi gratiā
falſam: et cōuicietur tibi. Ca. 9.
NOn zeles mulierē ſin⁹ tui: ne oſten
dat ſuꝑ te maliciā doctrine nequā.
Nō des mulieri poteſtatē aīe tue: ne in=
grediatur in virtute tua & cōfundaris.
Ne reſpicias mulierē multiuolā: ne for
te incidas in laq̄os illi⁹. Cū ſaltratice ne
aſſidu⁹ ſis: nec audias illā: ne forte ꝑeas
in efficacia illi⁹. Virginē ne conſpicias:
ne forte ſcandalizeris in decore illius.
Ne des fornicariis aīam tuā in vlo: ne ꝑ
das te & hereditatē tuā. Noli circunſpi
cere in vicis ciuitatis: nec oberraueris
in plateis illius. Auerte faciē tuā a mu=
liere cōpta: & ne circunſpicias ſpeciem
alienam. Propter ſpeciē mulieris mul=
ti perierūt: & ex hoc concupiſcētia qua
ſi ignis exardeſcit. Oīs mulier q̄ eſt for
nicaria: quaſi ſterc⁹ in via ab oībus p̄te
reuntib⁹ cōculcabitur. Speciē mulieris
aliene multi āmirati reprobi facti ſunt:
colloquiū enim illius quaſi ignis exar=
deſcit. Cum aliena muliere non ſedeas
omnino: nec accumbas cū ea ſuper cu
bitum: & non alterceris cū illa in vino:

nē eius iudicabūt eū. cū auda=
ξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν. μετὰ τολμη
ce ne eas in via: ne graue
ροῦ μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ, ἵνα μὴ βαρύνη
tur cōtra te: ipē eñi ſm voluūtatē
ται κατὰ σοῦ, αὐτὸς γὰρ κατὰ τὸ θέλημα
ſuā faciet: ⁊ cū ſtultitia ipius
αὐτοῦ ποιήσει, καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ
ſimul ꝑibis. Cū iracūdo ne feceris
συναπολῇ. Μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς
rixā: ⁊ ne eas cū eo in de
μάχην, καὶ μὴ πορεύου μετ᾽ αὐτοῦ τὴν ἔρη
ſertū. Sic nihil in oculis eius ſāguis:
μον. Οὕτως οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα,
⁊ vbi nō eſt adiutoriū deijciet te
καὶ ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια καταβαλεῖ σε
illic. Cū fatuo nō habeas cōſiliū: nō
ἐκεῖ. Μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου, οὐ
eñi poterit verbū celare. Corā extra
γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι. Ἐνώπιον ἀλλο
neo ne facias occultū: nō eñi cogno
τρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν, οὐ γὰρ γινώσ
ſcis qd pariet. Omni hoī ne
κεις τί τέξεται. παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ
manifeſtes cor tuū: ⁊ ne refe=
ἔκφαινε τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀνα=
rat tibi grām falſam.
φερέτω σοι χάριν ψευδῆ. Ca. 9.
N Ne zeles mulierē ſinus tui: ne
Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, μὴ
ꝗs oſtēdas in te diſciplinā malā.
δὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηράν.
Ne dederis mulieri aīam tuā: vt aſcēdat
Μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν σου, ἐπιβῆναι
ipa ſuꝑ aīam tuā. Ne occur
αὐτὴν ἐπὶ τὴν ψυχήν σου. Μὴ ἀπάν
ras mulieri meretrici: ne forte inci=
τα γυναικὶ ἑταιριζομένῃ, μήποτε ἐμπέ
das in laqueos illius: cū
σῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς, μετὰ
cātatrice ne aſſidu⁹ ſis: ne forte
ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, μήποτε
capiaris in exercitijs eius.
ἁλῷς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς.
Virginē ne cōſideres: ne forte
Παρθένον μὴ καταμάνθανε, μήποτε
ſcandalizeris in penis eius.
σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς.
Ne dederis ſcortis aīam tuā: ne
Μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυχήν σου, ἵνα μὴ
perdas hereditatē tuā. Ne circū=
ἀπολέσῃς τὴν κληρονομίαν σου. Μὴ περι
ſpicias in vicis ciuitatis: ⁊ in de
βλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως, καὶ ἐν τοῖς ἐρή
ſertis illi⁹ ne erres. Auerte ocu=
μοις αὐτῆς μὴ πλανῶ. Ἀπόστρεψον ὀφθαλ
lū a muliere formoſa: ⁊ ne conſi
μὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, καὶ μὴ κατα
deres ſpeciē alienā. In eñi ſpe=
μάνθανε κάλλος ἀλλότριον. Ἐν γὰρ κάλ
cie mulieris multi errauerunt: ⁊
λει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ
ex hoc amicitia vt ignis accendit: ⁊
ἐκ τούτου φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται, καὶ
ne accubueris in vlnis cū ea.
μὴ κατακλιθῇς ἐπ᾽ ἀγκαλῶν μετ᾽ αὐτῆς.
Cum cōiugata muliere ne ſedeas
Μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου
omnino: ⁊ ne cōuerſeris
τὸ σύνολον, καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς
cū ea in vino. Ne forte declinet
μετ᾽ αὐτῆς ἐν οἴνῳ. Μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ

aīa tua in illā: ⁊ spū
ψυχή σου ἐπ' αὐτήν, καὶ τῷ πνεύματί
tuo labaris in pditionē: ne derelin
σου ὀλισθῄς εἰς ἀπώλειαν, μὴ ἐγκατα
quas amicū antiquū. nā nouus
λίπῃς φίλον ἀρχαῖον. ὁ γὰρ πρόσφατος
nō est equalis illi. Uinū nouū:ami
οὐκ ἔστιν ἐπίσης αὐτῷ. Οἶνος νέος, φί-
cus nou⁹:si iueterat⁹ fuerit cū letitia
λος νέος, ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης.
bibes illud.ne imiteris gloriā pecca-
πίεσαι αὐτόν. μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρ
toris: nō em̄ nosti q̄ est subuer
τωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἐστιν ἡ κατα-
sio ei⁹. ne placeas tibi appro
στροφὴ αὐτοῦ. μὴ εὐδοκήσῃς εὐδο-
bationib⁹ impiorꝝ. memēto q̄ vsq₃ ad
κίαις ἀσεβῶν. μνήσθητι ὅτι ἕως
inferos nō iustificabunt. Lōge abesto
ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι. Μακρὰν ἄπεχε
ab hoīe q̄ potestatē habet occi
ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φο
dendi: ⁊ nō suspicaberis timorē mor
νεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θα
tis. Et si accesseris ne er-
νάτου. Καὶ ἐὰν προσέλθῃς μὴ πλημμε
res: ne auferat vitā tuā
λήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέληται τὴν ζωήν σου
continuo. Scito q̄ in medio
παραχρῆμα. Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ
laqueorꝝ ptransis: ⁊ super pīnacula
παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξε
ciuitatis deābulas. Scd̄m
ων πόλεως περιπατεῖς. Κατὰ τὴν
virtutē tuā contecta de pximo: ⁊ cū
ἰσχύν σου στόχασαι τοῦ πλησίον, καὶ με
sapiētib⁹ ꝯsiliū fac: cū prudētib⁹ sit
τὰ σοφῶν βουλεύου, μετὰ συνετῶν ἔστω
disputatio tua: ⁊ oīs narratio
ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις
tua in lege altissimi. Uiri iusti
σου ἐν νόμῳ ὑψίστου. Ἄνδρες δίκαιοι
sint cōuiue tui: ⁊ in timore
ἔστωσαν σύνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ
dn̄i sit gloriatio tua. In ma-
κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου. Ἐν χει
nu artificū opus laudabit: ⁊
ρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ
princeps populi sapiēs in s̄mone suo.
ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.
Terribilis in ciuitate sua homo liguosus
Φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης,
⁊ petulās in verbo suo odio erit.
καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

Iudex sapiēs docet
Κριτὴς σοφὸς παιδεύει τὸν C.10.
ppl̄m suū: ⁊ pncipatus prudētis pten
λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγ
sus erit. s̄m iudicē ppl̄i:
μένη ἔσται. κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ,
sic ⁊ ministri eius. ⁊ s̄m
οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ. καὶ κατὰ
gubernatorē ciuitatis: oēs
τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ
inhabitātes eā. Rex insi
κατοικοῦντες αὐτήν. Βασιλεὺς ἀπαί
piēs pdet ppl̄m suū: ⁊ ciui
δευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πό
tas habitabit in intellectu potentū.
λις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυναστῶν.
In manu dn̄i potestas terre: ⁊
Ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ

ne forte declinet cor tuum in illā: & sanguine tuo labaris in perditionē. Ne derelinquas amicum antiquū: nouus em̄ non erit similis illi. Vinum nouū amic⁹ nouus. Veterascat: & cum suauitate bibas illud. Non zeles gloriā et opes peccatoris: nō enim scis que futura sit illi⁹ subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorum: sciens quoniaꝫ vsq₃ ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatē habente occidendi et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illū noli aliquid committere: ne forte auferat vitam tuā. Cōmunionem mortis scito quoniā in medio laqueorum ingredieris: & super dolentium arma ambulabis. Secundū virtutem tuā caue te a proximo tuo: & cū sapientibus & prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi cōuiue: & in timore dei sit tibi gloriatio: et in sensu sit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in pceptis altissimi. In manu artificū opa laudabuntur: & principes populi in sapientia sermonis sui: in sensu vero seniorūꝫ verbum. Terribilis est in ciuitate sua homo liguosus: & temerari⁹ ī verbo suo: odibilis erit. Ca.x.

Iudex sapiēs iudicabit populū suuꝫ et principatus sensati stabilis erit. Secundū iudicem populi sic & ministri eius: et qualis rector est ciuitatis: tales & inhabitantes in ea. Rex insipiēs perdet populū suum: & ciuitates inhabitabuntur per sensuꝫ prudentiū. In manu dei potestas terre: & execrabilis omnis iniqtas gentiū: et vtilē rectoreꝫ suscitabit in tēpus super illam. In manu dei potestas hominis: & sup faciē scribe imponet honorē suuꝫ. Oīs iniurie pximi ne memineris: & nihil agas in opibus iniurie. Odibilis corā deo est & hoībus superbia: & execrabilis oīs iniquitas gentiū. Regnū a gente in gentē transfertur ꝓpter iniusticias & iniurias et cōtumelias ac diuersos dolos. Auaro autē nihil est scelestius. Quid superbis terra & cinis? Nihil est iniqui⁹ q̄ꝫ amare pecuniā. Hic enim & animā suam venalē habet: qm̄ in vita sua proiecit intima sua. Oīs potētatus breuis vita: lāguor ꝓlixior grauat medicū. Breuē languorem precidit medic⁹: sicut & rex hodie est: et cras morietur. Cum enim morietur homo: hereditabit serpētes et bestias & vermes. Initiū superbie hoīs apostatare a deo. qm̄ ab eo qui fecit illū recessit cor eius: qm̄ initiū oīs peccati est supbia. Qui tenuerit illaꝫ adimplebitur maledictis: & subuertet eū in finem. Propterea exhonorauit dn̄s cōuent⁹ malorū: et destruxit eos vsq₃ in finē. Sedes ducū supborū destruxit de⁹: & sedere fecit mites ꝓ eis. Radices gētiū supbarū arefecit de⁹: & plātauit humiles ex ipis gētib⁹. Terras gētiū euertit dn̄s: & pdidit eas vsq₃ in fundamentū. Arefecit de⁹ ex ipsis & disꝑdidit eos: et cessare fecit memoriaꝫ eorū a terra. Memoriā superborū pdidit deus: & reliqt memoriā humiliū sensu. Nō est creata hominibus superbia

vtilē suscitabit ad tp̄s sup eā.
τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.
in manu dn̄i felicitas hoīs ⁊ facie
ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώ
scribe imponet gloriā suā.
πῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.
In omni iniuria: ne irascaris
Ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι, μὴ μηνίσῃς τῷ
pximo: ⁊ ne facias q̄ppiā in opib⁹
πλησίον, καὶ μὴ πρᾶσσε μηδὲν ἐν ἔργοις
iniurie. Odibilis corā dn̄o ⁊ hoi
ὕβρεως. Μισητὴ ἔναντι κυρίου καὶ ἀν
bus superbia: ⁊ ex ambob⁹
θρώπων ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων
error iniusticie. Regnū de gē
πλημμέλεια ἀδικίας. Βασιλεία ἀπὸ ἔ
te. in gentē trāsfertur. ꝓpt̄ iniusticias
θνους εἰς ἔθνος μετάγεται. διὰ ἀδικίας
⁊ iniurias ⁊ opes dolosas: q̄d su-
καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα δόλια, τί ὑπε
perbit terra ⁊ cinis? Auaro
ρηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; Φιλαργύρου
quidē.n.nihil iniquius. hic em̄ ⁊
μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνομώτερον. οὗτος γὰρ καὶ
suā aīam venalē facit. qm̄
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἔκπρακτον ποιεῖ. ὅτι
in vita sua piecerūt intima sua.
ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἔρριψαν τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ.
longū morbū incidit medic⁹: ⁊
μακρὸν ἀρρώστημα κόπτει ἰατρός, καὶ
rex hodie: ⁊ cras morie
βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τελευτή
tur. Cū em̄ moriat̄ homo:
σει. Ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον,
hereditabit serpētes ⁊ bestias: ⁊
κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, καὶ
vermes. Initiū superbie: ho
σκώληκας. Ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀν
minis recedentis a dn̄o: ⁊
θρώπου ἀφισταμένου ἀπὸ κυρίου, καὶ
ab eo q̄ fecit illū recessit
ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ
cor eius. Qm̄ initiū peccati
καρδία αὐτοῦ. Ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας
superbia: ⁊ q̄ tenuerit illā inu
ὑπερηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξυ-
riabit abominationē: ⁊ subuerte
βρίσει βδέλυγμα, καὶ καταστραφή-
tur in finē. ꝓpt̄ hoc exhonora
σεται εἰς τέλος. διὰ τοῦτο παρεδόξα
uit dn̄s inductiones ⁊ subuer
σε κύριος τὰς ἐπαγωγὰς καὶ κατέστρε
tit in finē illos. Sedes im
ψεν εἰς τέλος αὐτούς. Θρόνους ἀρ-
perantiū destruxit dn̄s: ⁊ sedere fecit
χόντων καθεῖλεν ὁ κύριος, καὶ ἐκάθισε
mites pro eis intus. radices gētiū
πραεῖς ἀντ' αὐτῶν ἔνδοθεν. ῥίζας ἐθνῶν
superbarꝝ abstulit dn̄s: ⁊ plāta
ὑπερηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύτευ
uit pro illis in gloria humiles. Regiones
σεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπεινούς. Χώρας
gētiū subuertit dn̄s: ⁊ perdidit
ἐθνῶν κατέστρεψε κύριος, καὶ ἀπώλεσεν
eas vsq₃ ad fundamēta terre. abstulit ex eis
αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς. ἐξῆρεν ἐξ αὐ-
⁊ pdidit eos: ⁊ cessare
τῶν καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς, καὶ κατέ
fecit a terra memoriā eorꝝ.
παυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
Nō creata est hoībus superbia:
Οὐκ ἔκτισαι ἀνθρώποις ὑπερηφανία,

neq; ira furoris gñationib⁹ mulier̃.
οὐ δὲ ὀργὴ θυμοῦ γεννήμασι γυναικῶν.
semẽ securitatis q̃ timẽt domi
σπέρμα ἀσφαλείας οἱ φοβούμενοι κύ-
nũ: ⁊ ptiosa plãta q̃ diligunt
ριον, καὶ ἔντιμον φύτευμα οἱ ἀγαπῶν
illuz. Semẽ ignominie q̃
τες αὐτόν. Σπέρμα ἀτιμίας οἱ μὴ
nõ attendunt legi: semẽ erro
προσέχοντες τῷ νόμῳ, σπέρμα πλα
ris q̃ trãsgrediunt mãdata.
νήσεως οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.
In medio fratrũ rector illor̃
Ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος αὐτῶν
honoratus: ⁊ q̃ timent dñm in
ἔντιμος, καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον ἐν
oculis illius. Ante finẽ initiuz
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Πρὸ λήξεως ἀρχὴ
timor dñi: abiectio ãt pñcipatus obdu
φόβος κυρίου, ἐκβολὴ δὲ ἀρχῆς σκλη-
ratio ⁊ superbia. diues ⁊
ρυσμὸς καὶ ὑπερηφανία. πλούσιος καὶ
honoratus ⁊ pauper gl̃iatio eor̃
ἔνδοξος καὶ πτωχὸς τὸ καύχημα αὐτῶν
timor dñi. Nõ iustuz inhonorare
φόβος κυρίου. Οὐ δίκαιον ἀτιμάσαι
pauperẽ itelligentẽ: ⁊ nõ decet hono
πτωχὸν συνετόν, καὶ οὐ καθήκει δοξά-
rare vir̃ pctõrem. Magnates
σαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν. Μεγιστᾶνες
⁊ iudices ⁊ potentes honorabunt:
καὶ κριταὶ καὶ δυνάσται δοξασθήσονται,
⁊ nõ est aliqs eor̃ maior ti-
καὶ οὐκ ἔστι τὶς αὐτῶν μείζων τοῦ φο
mente dñm. Seruo prudẽti
βουμένου τὸν κύριον. Οἰκέτῃ συνετῷ
liberi seruient: ⁊ vir sa
ἐλεύθεροι λειτουργήσουσι, καὶ ἀνὴρ ἐπι
piens nõ murmurabit correptus. ne
στήμων οὐ γογγύσει παιδευόμενος. μὴ
velis videri sapiẽs in faciẽdo opus tuuz: ⁊ ne
σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον σου, καὶ μὴ
extollas te in tp̃e angustie tue.
δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχωρίας σου.
Melius .n. q̃ operat ⁊ abun
Κρεῖσσον γὰρ ὁ ἐργαζόμενος καὶ περισ
dat in oibus: q̃ q̃ gl̃iat ⁊
σεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμενος καὶ
eget pane. Fili in mãsuetudie
ἀπορῶν ἄρτου. Τέκνον ἐν πραΰτητί
tua honora aiam tuã: ⁊ da
σου δόξασον τὴν ψυχήν σου, καὶ δός
illi honorẽ fm dignitatẽ eius.
αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς.
Peccantẽ in aiam su-
Τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐ-
am qs iustificabit? ⁊ qs honorabit
τοῦ τίς δικαιώσει; καὶ τίς δοξάσει
inhonorantẽ vitã suã? Pau
τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ; Πτω
per honorat pp̃t scientiã suã: ⁊
χὸς δοξάζεται δι' ἐπιστήμην αὐτοῦ, καὶ
diues honorat pp̃t diuitias
πλούσιος δοξάζεται διὰ τὸν πλοῦτον
suas: q̃ est honoratus in paupertate: ⁊
αὐτοῦ, ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ, καὶ
in diuitijs quãto magis?
ἐν πλούτῳ ποσαχῶς;

Ca. 11.

Sapia humilis exaltabit ca-
Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κεφα
put illius: ⁊ in medio magnatũ col-
λὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων κα

neq; iracundia nationi mulierum. Semẽ hominum honorabitur hoc quod timet deum. semẽ autem hoc exhonorabitur quod preterit mandata domini. In medio fratrum rector illorum in honore: & qui timent dñm erũt in oculis illi⁹. Gloria diuitũ honoratorum: & pauperum timor dei est. Nõ despicere hominẽ iustum pauperem: et non magnificare virum peccatorem diuitem. Magnus est iudex: & potens est in honore: & nõ est maior illo qui timet deũ. Seruo sensato liberi seruient: & vir prudens & disciplinatus non murmurabit correptus: & inscius nõ honorabitur. Noli extollere te in faciẽdo opere tuo: et noli cunctari in tẽpore angustie. Melior est qui operatur & abundat in omnibus: q̃ qui gloriatur & eget pane. Fili in mansuetudine serua animam tuã: & da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suã quis iustificabit? Et quis honorificabit exhonorantem animã suam? Pauper gloriatur per disciplinã & timorem suũ: & est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Qui autẽ gloriatur in paupertate: q̃tomagis in substãtia. Et qui gloriatur in substantia: paupertatẽ vereatur.

Capitulum vndecimum.

Sapiẽtia humiliati exaltabit caput illius: et in medio magnatorum cõsedere illum faciet. Non laudes virũ in specie sua: neq; spernas hominem in visu suo: breuis in volatilibus apis: & initiũ dulcoris habet fructus illius. In vestitu ne glorieris vnq̃: nec in die honoris tui extollaris. Quoniam mirabilia opa altissimi solius: et gloriosa & abscõsa & inuisa opa illius. Multi tyranni sederunt in throno: & insuspicabilis portauit diadema. Multi potẽtes oppressi sunt valde: & gliosi traditi sunt in manus alterorum. Priusq̃ interroges ne vituperes quenq̃: & cum interrogaueris: corripe iuste. Priusq̃ audias ne respondeas verbum: & in medio seniorũ ne adiicias loqui. De ea re que te non molestat ne certeris: & ĩ iudicio peccãtium ne consistas. Fili ne in multis sint actus tui: & si diues fueris non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris non apprehẽdes: & non effugies si precurreris. Est homo laborans & festinãs & dolens impius: & tanto magis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione: plus deficiens virtute & abundans paupertate: & oculus dei respexit illum in bono & erexit eũ ab humilitate ipsius: & exaltauit caput eius: & mirati sunt in illo multi & honorauerunt deũ. Bona & mala: vita et mors: paupertas & honestas a deo sunt. Sapientia disciplina & scientia legis apud dominum: dilectio et vie bonorum apud ipsum. Error & tenebre peccatoribus concreata sunt: qui autem exultant in malis consenescunt in malo. Datio dei permanet iustis: ∞∞∞∞∞

locabit eum. Ne laudes vir̃ in specie
θίσει αὐτόν. Μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει
sua: ⁊ ne abomineris hoiem in visu
αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει
suo. breuis in volatilibus apis:
αὐτοῦ. μικρὰ ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα,
⁊ pñcipat⁹ dulcor̃ fruct⁹ eius.
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.
In indumẽto vestimẽtor̃ ne gl̃ieris: ⁊
Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ, καὶ
in die gl̃ie ne extollaris: qm̃ mirabilia
ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου, ὅτι θαυμαστὰ
opa dñi sunt: ⁊ oculta opa
τὰ ἔργα κυρίου ἐστί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα
eius hoib⁹. multi tyrãni sederunt sup
αὐτοῦ ἀνθρώποις. πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπ'
pauimẽta: at insuspicat⁹ tulit diade
ἐδάφους, ὁ δὲ ἀνυπονόητος ἐφόρεσε διάδη
ma. Multi potentes inhonorati sũt val-
μα. Πολλοὶ δυνάσται ἠτιμάσθησαν σφό
de: ⁊ gl̃iosi traditi sunt in man⁹
δρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας
alior̃. pusq̃ exquiras: ne accuses: itellige
ἑτέρων. πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ, νόησον
primũ ⁊ tũc reprehẽde. pusq̃ audi
πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα. πρὶν ἢ ἀκοῦ-
as: ne respõdeas: ⁊ in medio s̃monũ ne
σαι, μὴ ἀποκρίνου, καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ
iterijcias verbũ. De re
παρέμβαλλε ῥῆμα. Περὶ πράγματος
deq̃ nõ est adte: ne certes: ⁊ in iudicio pec-
οὗ οὐκ ἔστι σοι, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρ
cator̃ ne p̃sideas. Fili nõ erga
τωλῶν μὴ συνέδρευε. Τέκνον μὴ περὶ
multa sint actus tui: si enĩ
πολλὰ ἔστωσαν αἱ πράξεις σου, ἐὰν γὰρ
replet⁹ fueris nõ eris ĩnocẽs: ⁊ si secut⁹ fueri:
πληθύνῃς οὐκ ἀθωωθήσῃ, καὶ ἐὰν διώκῃς,
nõ apprehẽdes: ⁊ nõ effugies au
οὐ μὴ καταλάβῃς, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃς δια
fugiẽs. Est laborãs ⁊ opãs: ⁊ festinãs:
δράς. Ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων,
⁊ tanto magis eget. est piger
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὑστερεῖται. ἔστι νωθρὸς
egẽs auxilio: deficiẽs v̄tute ⁊
προσδεόμενος ἀντιλήψεως, ὑστερῶν ἰσχύϊ καὶ
abundãs pauptate: ⁊ oculus dñi
περισσεύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυ-
respexit illũ in bona: ⁊ erexit
ἐπέβλεψεν αὐτῷ εἰς ἀγαθά, καὶ ἀνώρθω
eũ de humilitate ipius. Et exal
σεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ. Καὶ ἀνύ
tauit caput eius a ꝯtritione:
ψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ συντριβῆς,
⁊ mirati sunt in illo multi q̃ vide-
καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ πολλοὶ θεωρή-
derũt. Bona ⁊ mala: vita ⁊ mors
σαντες. Ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ καὶ θά
paupertas ⁊ diuitie a do
νατος, πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ κυ
mino sunt. sapia ⁊ sciẽtia ⁊ cogni
ρίου ἐστί. σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶ
tio legis a dño. dilectio
σις νόμου παρὰ κυρίου. Ἀγάπησις
⁊ vie bonor̃ oper̃ ab ipo sunt.
καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.
Error ⁊ tenebre pctõribus ꝯcrea-
Πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτωλοῖς συνέ
ta sunt: at exultãtibus in malis
κτισται, τοῖς δὲ γαυριῶσιν ἐπὶ κακὰ
ꝯsenescit malitia. Datio dñi pmanet
συγγηρᾷ κακία. Δόσις κυρίου παραμένει

religioſis: ⁊ bñplacitū ei⁹ pſperat
ἐυσεβέσι, καὶ ἡ ἐυδοκία ἀυτοῦ ἐυοδοῖ
in ſeculū. Eſt q̄ locupletaf ab attē
ἐις τὸν αἰῶνα. Ἐςι πλουτῶν ἀπὸ προ
tione ⁊ parſimonia ſua: ⁊ hec
σοχῆς καὶ σφιγγίας ἀυτοῦ, καὶ ἄυτη
pars ei⁹ a mercede illius.
ἡ μερὶς ἀυτοῦ ἀπὸ τοῦ μισθοῦ ἀυτοῦ.
In eo ꝙ dicit ipſe inueni requiē: ⁊
Ἐν τῷ ἐιπεῖν ἀυτὸν ἕυρον ἀνάπαυσιν, καὶ
nūc mādūcabo a bonis meis aſ=
νῦν φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀ
ſidue. Et nō nouit qd̓ tp̄s
διαλείπτως. Καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς
preteribit ip̄m: ⁊ relinquet
παρελεύσεται ἀυτόν, καὶ καταλείψει
illa alijs ⁊ morief. Sta
ἀυτὰ ἑτέροις καὶ ἀποθανεῖται. Στῆθι
in teſtamēto tuo ⁊ colloq̄re in illo: ⁊
ἐν διαθήκῃ σου καὶ ὁμίλει ἐν ἀυτῷ, καὶ
in ope tuo veteraſce. ne mire
ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώθητι. μὴ θαύμα
ris ī operib⁹ pctōris: cōfide āt ī do=
ζε ἐν ἔργοις ἁμαρτωλοῦ, πίςευε δὲ κυ=
mino ⁊ pmane in labore tuo. qm̄ le=
ρίῳ καὶ ἔμμενε τῷ πόνῳ σου. ὅτι κοῦ
ue in oculis dn̄i velociter repēte
φον ἐν ὀφθαλμοῖς κῡ διὰ τάχους ἐξάπινα
ditare pauperē. Bn̄dictio dn̄i
πλουτίσαι πένητα. Ευλογία κυρίου
in mercede pij: ⁊ in hora veloci
ἐν μισθῷ ἐυσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ
germinat bn̄dictionē ei⁹. ne dixeris
ἀναθάλλει ἐυλογίαν ἀυτοῦ. μὴ ἐίπῃς
q̄ eſt mihi neceſſitas cōplacētie: ⁊ a quo
τίς ἐςί μου χρεία ἀρεσκείας, καὶ τίνι
ex nūc erūt mihi bona? Ne
ἀπὸ τοῦ νῦν ἔςαι μοι τὰ ἀγαθά; Μὴ
dicas: ſufficiētia mihi ſūt: ⁊ multa mihi
ἐίπῃς, ἀυτάρκη μοι ἐςί, καὶ πολλά μοι
q̄ habeo: ⁊ qd ex nūc mali
ἃ ἔχω, καὶ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθή=
habebo in vita: in die bonoꝝ obliuio
σομαι ἐν ζωῇ; ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία
maloꝝ: ⁊ in die maloꝝ nō recordabi
κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν οὐ μνησθήσε
tur bonoꝝ. Qm̄ leue corā dn̄o
ται ἀγαθῶν. Ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου
in die obitus reddere homini
ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ
ſm̄ opa ei⁹. Malicia hore obli
κατὰ τὰ ἔργα ἀυτοῦ. Κάκωσις ὥρας ἐπι
uionē facit delitiaꝝ: ⁊ cōſumationē
λησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς, καὶ συντέλειαν
hoīs reuelatio opeꝝ illi⁹.
ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων ἀυτοῦ.
Ante mortē ne dicas btm̄ aliquē:
Πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα,
⁊ in filijs ſuis cognoſcef vir.
καὶ ἐν τέκνοις ἀυτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.
nō oēm hoīem inducas in
μὴ πάντα ἄνθρωπον ἐίσαγε ἐις τὸν
domū tuā: multe eñi inſidie dia
οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ δια
boli. Perdix capta in cauea:
βόλου. Πέρδιξ θηρευθεὶς ἐν καρτάλλῳ,
ſic cor ſuperbi: ⁊ vt pſpe=
οὕτως καρδία ὑπερηφάνου, καὶ ὡς κατά
ctor aſcendēs ad caſum. Nā
σκοπος ἐπιβὰς ἐπὶ πτῶσιν. Τὰ γὰρ
bona in mala conuertēs inſidiaf:
ἀγαθὰ ἐις κακὰ μεταςρέφων ἐνεδρεύει,

& profectus illius ſucceſſus habebit in eternū. Eſt qui locupletatur parce agē do: & hec eſt pars mercedis illius in eo ꝙ dicit: inueni requiē mihi: & nūc man ducabo de bonis meis ſolus: & neſcit ꝙ tp̄s p̄tereat illū: & mors appropinquet & relinq̄t oīa aliis: & moriatur. Sta in te ſtamento tuo: & in illo colloquere: & ī opere mandatorum tuoruꝫ veteraſce. Ne manſeris in operibus pctōrū. Cōfide aūt in deo & mane in loco tuo. Faci=le eſt enī in oculis dei ſubito honeſtare pauperē. Bn̄dictio dei in mercedē iuſti feſtinat: & in honore veloci pceſſus illi us fructificat. Ne dicas. qd eſt mihi op⁹: & que erunt mihi ex hoc bona? Ne di=cas. Sufficiens mihi ſum: & quid ex hoc peſſimabor? In die bonorū ne īmemor ſis malorum: & in die malorum ne īme mor ſis bonorum: qm̄ facile eſt coram deo in die obit⁹ retribuere vnicuiqꝫ ſe cūdum vias ſuas. Malitia hore obliuio=nē facit luxurie magne: & in fine ho mi nis denudatio operū illius. Ante mortē ne laudes hominem quēq̄ꝫ: qm̄ in filiis ſuis agnoſcitur vir. Non oēm hoīem in ducas in domū tuam: multe enim ſunt inſidie doloſi. Sicut. n. eructant precor dia fetentium: & ſicut pdix inducitur ī caueā: & vt caprea in laqueū: ſic & cor ſuperborum: & ſicut pſpector vidēs ca ſum proximi ſui. Bona eniꝫ in mala cō uertens inſidiatur: & in electis imponet maculam. A ſcintilla enim vna augetur ignis & ab vno doloſo augetur ſanguis: homo vero peccator ſanguini inſidia=tur. Attende tibi a peſtifero. fabricat enim mala: ne forte īducat ſuper te ſub ſannationem in perpetuum. Admit=te ad te alienigenam: & ſubuertet te in turbine: & abalienabit te a viis pꝓriis.

Capitulum.12

SI bn̄feceris ſcito cui feceris: & erit gratia in bonis tuis multa. Benefac iuſto & inuenies retributioneꝫ magnā: & ſi non ab ipſo certe a domino. Non ē enim ei bene qui aſſiduus eſt in malis: & elemoſynas non danti: quoniam & al tiſſimus odio habet peccatores: & mi=ſertus eſt penitentibus. Da miſericordi am: & ne ſuſcipias peccatoreꝫ: & impiis & peccatoribus reddet vindictam: cu=ſtodiens eos in diem vindicte. Da bono & non receperis peccatorem. Benefac humili: & non dederis impio. Prohibe panes illi dare ne in ipſis potentior te ſit. Nam duplicia mala inuenies in om=nibus bonis quecunqꝫ fecerit illi: quo=niam & altiſſimus odio habet peccato=res: & impiis reddet vīdictam. Non ag=noſcetur in bonis amicus: et non abſ=condetur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in triſticia et in mali=tia illius amicus agnitus eſt. Non cre=das inimico tuo ineternum. Sicut enim eramētū eruginat neq̄tia illi⁹. Et ſi hūi liatus vadat curu⁹: abiice animū tuū: et

⁊ in electis imponet maculā.
καὶ ἐν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.
Ab ſcintilla parua augef pru
Ἀπὸ σπινθῆρος μικρᾶς πληθύνεται ἀν=
na: ⁊ homo peccator ad
θρακία, καὶ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐις
ſanguinē inſidiaf: attende a malefa=
αἷμα ἐνεδρεύει, πρόσεχε ἀπὸ κακούρ
ctore: praua eñi fabricat: ne forte
γου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνεται, μήποτε
det tibi maculā in ſeculū. Inhabi
δῷ σοι μῶμον ἐις τὸν αἰῶνα. Ἐνοίκι
tare fac pegrinū ⁊ puertet te in turba
σον ἀλλότριον καὶ διαςρέψει σε ἐν ταρα
tione: ⁊ abalienabit te a
χῇ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἐκ τῶν
pprijs tuis.
ἰδίων σου. Ca. 12.
SI bene feceris: ſcito cui facis:
Ἐὰν ἐυ ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς,
⁊ erit gr̃a bonis tuis. Bene
καὶ ἔςαι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου. Εὖ
fac pio: ⁊ iuenies retribu=
ποίησον ἐυσεβῆ, καὶ ἑυρήσεις ἀνταπό
tionē: ⁊ ſi nō ab ip̄o: at ab
δομα, καὶ ἐι μὴ παρ᾽ ἀυτοῦ, ἀλλὰ παρὰ
altiſſimo. Nō erūt bona ei q̄ aſſue
τοῦ ὑψίσου. Οὐκ ἔςαι ἀγαθὰ τῷ ἐνδελε
t⁹ eſt ad mala: ⁊ elemoſynā nō
χίζοντι ἐις κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης μὴ
ſeparanti. da pio: ⁊ ne
χωριζομένῳ. δός τῷ ἐυσεβεῖ, καὶ μὴ
ſuſcipias peccatorē. Bene fac hu
ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ. Εὖ ποίησον τα
mili ⁊ ne dederis impio. phi
πεινῷ καὶ μὴ δῷς ἀσεβεῖ. ἐμπόδι=
be panes tuos ⁊ ne dederis ei:
σον τοὺς ἄρτους σου καὶ μὴ δῷς ἀυτῷ,
ne in illis te ſupprimat: du
ἵνα μὴ ἐν ἀυτοῖς σε δυναςεύσῃ, δι=
plicia eñi mala inueniet tibi in
πλάσια γὰρ κακὰ ἑυρήσει σοι ἐν
oibus bonis q̄cūqꝫ feceris illi.
πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν ποιῇς ἀυτῷ.
Qm̄ ⁊ altiſſimus odio habuit peccato
Ὅτι καὶ ὁ ὕψισος ἐμίσησεν ἁμαρτω=
res: ⁊ pijs reddet vi
λούς, καὶ τοῖς ἐυσεβέσιν ἀποδώσει ἐκ
dictā. Seruat aūt eos in di=
δίκησιν. Φυλάσσει δὲ ἀυτοὺς ἐις ἡμέ
em vindicte eoꝝ forte. Da
ραν ἐκδικήσεως ἀυτῶν κραταιάν. Δός
bono: ⁊ ne ſuſcipias pctōrē.
τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.
Nō eijcief in bonis amic⁹:
Οὐκ ἐκβληθήσεται ἐν ἀγαθοῖς ὁ φίλος,
⁊ nō abſcondef in malis inimic⁹.
καὶ οὐ κρυβήσεται ἐν κακοῖς ὁ ἐχθρός.
in bonis viri inimici illi⁹ in
ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς οἱ ἐχθροὶ ἀυτοῦ ἐν
triſticia: ⁊ in malis illi⁹ ⁊ ami
λύπῃ, καὶ ἐν τοῖς κακοῖς ἀυτοῦ καὶ ὁ φί
cus ſeparabif. Ne credas
λος διαχωρισθήσεται. Μὴ πιςεύσῃς
inimico tuo in ſeculū: ſicut eñi
τῷ ἐχθρῷ σου ἐις τὸν αἰῶνα, ὡς γὰρ ὁ
es eruginat: ſic nequitia illi⁹: ⁊
χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ πονηρία ἀυτοῦ, καὶ
ſi humiliat⁹ fuerit ⁊ vadat incurus
ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύηται συγκε=
tus: ſuperpone aiam tuā ⁊ 22.b.
κυφώς, ἐπίςησον τὴν ψυχήν σου καὶ

caue ab illo: et eris ei vt q
φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐκ-
absterisit speculum: et cognosces q nō
μεμαχὼς ἔσοπτρον, καὶ γνώσῃ ὅτι οὐκ
in finē tersit eruginē. Ne statuas eū pe-
εἰς τέλος κατίωσε. Μὴ στήσῃς αὐτὸν πα-
nes te: ne forte cū subuerterit te stet
ρὰ σεαυτῷ, μήποτε καταστρέψας σε στῇ
sup locū tuū. Ne colloces e-
ἐπὶ τὸν τόπον σου. Μὴ καθίσῃς αὐ-
um a dextris tuis: ne forte querat
τὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν
cathedrā tuā accipere: et in nouissis
καθέδραν σου λαβεῖν, καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων
cognoscas verba mea: et in
ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν
sermonib9 meis stimuleris. Quis miser
ῥημάτων μου κατανυγήσῃ. Τίς ἐλεή-
bit icātatoris a spēte morsi: et omnium
σει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον, καὶ πάντας
accedentiū bestijs: sic et eu q ac
τοὺς προσάγοντας θηρίοις, οὕτως τὸν προ-
cedit viro peccatori et qui
πορευόμενον ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καὶ συμ-
cōmiscetur in pctis eius.
φυρόμενον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
Per horā tecum pmanebit in statiōe in
Ὥραν μετὰ σοῦ διαμενεῖ ἐν στάσει δι-
sta: et si declinaueris: nō tolerabit.
καία, καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρτερήσῃ.
et in labijs suis indulcabit
καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ γλυκανεῖ ὁ
inimic9: et in corde suo delibera
ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύ-
bit subuertere te in foueam. In ocu
σεται ἀναστρέψαι σε εἰς βόθρον. Ἐν ὀφ-
lis suis lachrymabitur: et si inuenerit
θαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ
tps nō satiabitur a sanguine.
καιρὸν οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ᾽ αἵματος.
Mala si occurrerint tibi: inuenies il-
Κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐ-
lū priorem te illic: et qsi homo
τὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἄνθρωπος
adiuuās suffodiet calcaneū tuū. Ca-
βοηθῶν ὑποσχάσει πτέρναν σου. Τὴν κε-
put suū mouebit et plaudet
φαλὴν αὐτοῦ κινήσει καὶ ἐπικροτήσει ταῖς
manib9: et multa susurrabit et cōmuta
χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυριεῖ καὶ ἀλλοιώ-
bit vultum suum.
σει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ca.13.

Qui tetigerit picem: inqnabitur
Ὁ ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται
in ea: et cōicans supbo similis
ἐν αὐτῇ, καὶ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθή-
erit illi. Pōdus sup te ne tollas i vita
σεται αὐτῷ. Βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς ἐν ζωῇ
tua: et fortiori te et ditiori
σου, καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ
te ne cōices. Quid cōicabit olla ad
σου μὴ κοινώνει. Τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς
cacabū: ipsa impinget: et ipa cōtere
λέβητα; αὐτὴ προσκρούσει, καὶ αὐτὴ συντρι-
tur. Diues iiuriā fecit: et ipm ro-
βήσεται. Πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσ-
gabunt. paup iiuriā fecit: et ipe
δεηθήσονται. πτωχὸς ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς
minas patietur. Si vtilis fueris:
προσαπειληθήσεται. Ἐὰν χρησιμεύσῃς,
operatur in te: et si egueris: affli
ἐργᾶται ἐν σοί, καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταλ-

custodi te ab illo. Non statues illum pe-
nes te: nec sedeat ad dexteram tuam: ne
conuersus stet in loco tuo: ne forte cō-
uersus in locum tuum inquirat cathe-
dram tuam: & in nouissimo cognoscas
verba mea: & in sermonib9 meis stimu
leris. Quis miserebitur incantatori a
serpente percusso: & omnibus qui ap-
propiant bestiis? Sic & q comitatur cū
viro iniquo: & obuolutus est in pecca-
tis eius. Vna hora tecum permanebit.
Si autē declinaueris: non supportabit.
In labiis suis indulcat inimicus: & in
corde suo insidiatur vt subuertat te ī fo
ueam. In oculis suis lachrymatur inimi
cus: & si inuenerit tempus non satiabi-
tur sanguine: & si incurrerint tibi mala:
inuenies eum illic priorem: & quasi ad
iuuans suffodiet plantas tuas. Caput su
um mouebit & plaudebit manu: & mul
ta susurrans cōmutabit vultū suum.

Capitulum.13.

Qui tetigerit picem inquinabitur
ab ea: & qui communicauerit super-
bo induet superbiam. Pondus super se
tollit qui honestiori se communicat. Et
ditiori te ne socius fueris. Quid cōica-
bit cacabus ad ollam? Qñ enim se colli
serint confringetur. Diues iniuste egit
& fremebit: pauper autem lesus tace-
bit. Si largitus fueris assumet te: & si
non habueris derelinquet te. Si habes:
conuiuet tecum & euacuabit te: & ipse
non dolebit super te. Si necessarius illi
fueris: supplantabit te: & subridens spē
dabit: narrās tibi omnia bona & dicet:
quid opus est tibi? & confundet te in ci-
bis suis: donec te exinaniat bis & ter: &
in nouissimo deridebit te. Postea vidēs
derelinquet te: & caput suum mouebit
ad te. Humiliare deo: & expecta manus
eius. Attende ne seduct9 in stulticia hu
milieris. Noli esse humilis in sapientia
tua: ne humiliatus in stulticiā seducaris.
Aduocatus a potētiore discede: ex hoc
enim magis te aduocabit. Ne improb9
sis ne impingaris: & ne longe sis ab eo:
ne eas in obliuionem. Ne retineas ex
equo loqui cum illo: nec credas multis
verbis illius. Ex multa enim loquela tē
ptabit te: & subridens interrogabit te
de absconditis tuis: immitis animus illi
us conseruabit verba tua: & non parcet
de malitia & de vinculis. Caue tibi & at
tende diligenter auditui tuo: quoniam
cum subuersione tua ambulas. Audi-
ens vero verba illa quasi in somnis vi-
de & vigilabis. Omni vita tua dilige de
um: & inuoca illum in salute tua. Omne
animal diligit simile sibi: sic & omnis ho
mo proximum sibi. Omnis caro ad si-
milem sibi coniungetur: & omnis h o-
mo simili sui sociabitur. Sicut cōicabit
lup9 agno aliquādo: sic peccator iusto.

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

get te. et si habueris: cōuiuet
θλίψει σε. καὶ ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί
tecū: et exinaniet te: et ipe nō
σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ αὐτὸς οὐ
dolebit. Opus habuit tui: et de-
πονέσει. Χρείαν ἔσχηκέ σου, καὶ ἀπο-
cipiet te: et arridebit tibi:
πλανήσει σε, καὶ προσγελάσεταί σοι,
et dabit tibi spem. loquetur tibi
καὶ δώσει σοι ἐλπίδα. λαλήσει σοι
bona: et dicet: q necessitas tua? et
καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου; καὶ
cōfundet te cibis suis:
αἰσχυνεῖ σε τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ,
donec exinaniat te bis aut ter:
ἕως οὗ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς,
et i nouissimis deridebit te. Et
καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου. Καὶ
post hec videbit te: et relinquet
μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε, καὶ καταλείψει
te: et caput suū mouebit sup
σε, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ
te. Attende ne decipiaris mē-
σοί. Πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ δια-
te: et ne humilieris in letitia
νοίᾳ, καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν εὐφροσύνῃ
cordis tui. Cū aduocauerit te
καρδίας σου. Προσκαλεσαμένου σε
potens: discedens esto: et tanto
δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ τοσούτῳ
magis te aduocabit repetens.
μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.
ne incidas: vt non expellaris sine iuditio:
Μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως,
et ne longe distes ne obliuiōi tradaris.
καὶ μὴ μακρὰν ἀφίστω ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.
Ne cōtineas alloqui cum eo:
Μὴ ἔπεχε εἰσηγορεῖσθαι μετ᾽ αὐτοῦ,
et ne credas pluribus verbis
καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῖς πλείοσι λόγοις
illius. Ex multa .n. loqla tem
αὐτοῦ. Ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πει-
ptabit te et tāq arridens exquiret
ράσει σε, καὶ ὡς προσγελῶν ἐξετάσει τὰ
occulta tua. Immisericors q nō cōseruat smo
κρυπτά σου. Ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λό-
nes: et non parcet de malitia
γους, καὶ οὐ μὴ φείσεται περὶ κακώσε-
tua et vinculis. Caue et
ώς σου καὶ δεσμῶν. Συντήρησον καὶ
attende vehement ad audiendū: qm
πρόσεχε σφοδρῶς τοῦ ἀκούειν, ὅτι
cum casu tuo deambulas.
μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.
Audiens hec in sōno tuo: vigila.
Ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρηγόρη-
tota vita dilige dñm: et
σον. πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ
inuoca illū in salutem tuam.
ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.
Omē aial diligit simile sibi: et
Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ
ois homo diligit pximum
πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον
suum. Omnis caro scdm gen9 coniū
αὐτοῦ. Πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συνά-
gitur: et simili sui copulabi-
γεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολλη-
tur vir. Quid cōicabit lupus
θήσεται ἀνήρ. Τί κοινωνήσει λύκος
agno: sic peccator ad pium.
ἀμνῷ, οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.

que par hyene ad cane: & q̄ par
τίς εἰρήνη ὑαίνη πρὸς κύνα, καὶ τίς εἰρή
diuiti ad pauperē. Venationes
νη πλουσίω πρὸς πένητα. Κυνήγια
leonum onagri in deserto: sic pascua
λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμω, οὕτως νομαὶ
diuitum pauperes. abominatio super
πλουσίων πτωχοί. βδέλυγμα ὑπερη
borum humilitas: sic execratio
φάνων ταπεινότης, οὕτως βδέλυγμα
diuiti pauper. Diues commo=
πλουσίω πτωχός. Πλούσιος σαλευό
tus firmatur ab amicis: pauper aūt
μενος στηρίζεται ὑπὸ φίλων, πτωχὸς δὲ
cū ceciderit expellitur ab amicis.
πεσὼν προσαπωθεῖται ὑπὸ φίλων.
Cū diues offenderit: multi adiu=
Πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ ἀντι=
tores: locutus est arcana & iusti
λήπτορες, ἐλάλησεν ἀπόρρητα καὶ ἐδι
ficauerūt eum. Humilis errauit &
καίωσαν αὐτόν. Ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ
increpauerunt eū. locutus est intel
προσεπετίμησαν αὐτῷ. ἐφθέγξατο σύ
lectum: & non dat⁹ est ei locus.
νεσιν, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.
diues locutus est: & omnes ta=
πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσί
cuerūt: & verbū illius exaltaue
γησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψω=
rūt vsq; ad nubes. Pauper locu
σαν ἕως τῶν νεφελῶν. Πτωχὸς ἐλά
tus est: & dixerūt: qs hic? & si
λησε, καὶ εἶπαν, τίς οὗτος; καὶ ἐὰν
offenderit subuertent illum.
προσκόψη προσανατρέψουσιν αὐτόν.
Bone diuitie cui nō adest pec
Ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ πρόσεστιν ἁ=
catum: & mala paup̄tas in o=
μαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στό
re impij. Cor hoīs mu=
ματι ἀσεβοῦς. Καρδία ἀνθρώπου ἀλ
tat faciem illius: siue in
λοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐάντε εἰς
bona siue ī mala. & bonā reddit
ἀγαθὰ ἐάντε εἰς κακά. καὶ ἀγαθύνει
faciem in delectatiōe cor virens.
πρόσωπον ἐν τέρψει καρδία θάλλου
Vestigiū cordis in bonis: uul=
σα. Ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, πρόσω
tus virens: & inuentio parabolarū
πον θάλλον, καὶ εὕρεσις παραβολῶν
cogitatio cum labore.
διαλογισμὸς μετὰ κόπου. Ca.14.

Beatus vir q̄ nō lapsus est
Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
in ore suo: & nō stimulat⁹ ē
ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κατενύγη
in mltitudie peccatorū. Beatus quē
ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν. Μακάριος οὗ
nō cōdēnauit aīa sua: & q̄ non
οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ
cecidit a spe sua q̄
ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ τῆς
in dn̄o. Viro pco non bo=
ἐπὶ κύριον. Ἀνδρὶ μικρολόγω οὐ κα=
ne diuitie: & viro liuido
λὸς ὁ πλοῦτος, καὶ ἀνδρὶ βασκάνω
ad qd pecunie? Qui cōgregat ex
ἱνατί χρήματα; Ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς
anima sua cōgregat alijs: & in
ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν

Que cōicatio sancto hōi ad canē: aut q̄ pars bona diuiti ad pauperē. Venatio leonis onager in eremo: sic & pascua diuitum sunt pauperes. Et sicut abominatio est supbo humilitas: sic & execratio diuitis pauper. Diues cōmotus cōfirmatur ab amicis suis: humilis aūt cū ceciderit expelletur & a notis: diuiti decepto multi recuperatores. Locut⁹ est superba: & iustificauerūt illū. Humilis deceptus ē: īsup & arguitur. Locut⁹ est sēsate: & non est datus ei locus. Diues locutus est & omnes tacuerūt: & verbum illius vsq; ad nubes pducent. Paup locutus est & dicūt. Quis est hic? Et si offenderit: subuertent illū. Bona est substātia cui non est pctm̄ in consciētia: & nequissima paupertas ī ore impii. Cor hominis immutat faciem illius siue in bona siue in mala. Vestigiū cordis boni & faciem bonam difficile inuenies: & cū labore.

Capitulum.14.

Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo: & non est stimulatus ī tristicia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristiciam: & nō excidit a spe sua. Viro cupido & tenaci sine ratiōe ē substantia: & homini liuido ad quid aurū? Qui aceruat ex animo suo iniuste aliis congregat: & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequā est: cui alii bonus erit? Et non iocundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet: nihil est illo nequius: & hec redditio est malicie illi⁹. & si benefecerit: ignoranter & non volens facit: & in nouissimo manifestat maliciam suam. Nequam est oculus liuidi & auertens faciem suam & despiciens animā suam. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non satiabitur: don eccō summat arefaciens animam suam.
Oculus malus ad mala: & non satiabitur pane indigens. & in tristicia erit super mensam suam. Fili! si habes: benefac tecum: & deo dignas oblationes offer. Memor esto quoniā mors non tardat: & testamentum inferorum quia demonstratum est tibi. Testamentum enī huius mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo: & secūdū vires tuas exporrigens da pauperi.
Non defrauderis a die bono: & particula bone diei non te pretereat. Nonne aliis relinques dolores & labores tuos? In diuisione sortis da & accipe: & iustifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut fenum veterascet: & sicut foliū fructificans in arbore viridi. Alia generantur & alia deiiciuntur: sic generatio carnis & sanguinis: alia finitur & alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: & qui operatur illud honorabitur in illo. Beatus vir qui in sapientia

bonis eius luxuriabitur alii.
τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.
Nequam sibi: cui erit bonus? &
Ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγαθός; καὶ
nō letabitur in opibus
οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν
suis. Inuidente sibi: non
αὐτοῦ. Τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν, οὐκ
est peior. & hec redditio
ἔστι πονηρότερος. καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς
malicie illius. Et si bene fecerit: nō
κακίας αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν εὖ ποιήση, οὐχ
volēs facit: & ī nouissimis manifestabit
ἑκὼν ποιεῖ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ τὴν
maliciā suā. Nequā inuidens videre
κακίαν αὐτοῦ. Πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἰδεῖν
oculo: auertens faciem &
ὀφθαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ
despiciens aīas. Auari o=
ὑπερορῶν ψυχάς. Πλεονέκτου ὀφ=
culus non repletur parte: & iniusti
θαλμὸς οὐ πίμπλαται μερίδος, καὶ ἀδι
tia mali arefacit aīam suam.
κία πονηροῦ ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.
Oculus malus inuidus in pane
Ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτω
& indigēs in mensa sua.
καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ.
Fili q̄mōcūq; habueris bn̄ fac ti
Τέκνον καθὼς ἐὰν ἔχης εὖ ποίει σε
bi: & oblationes dn̄o digne of=
αυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίω ἀξίως πρό
fer. Memor esto q̄m mors nō tar=
σαγε. Μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρο
dabit: & testamētū iferni nō ostēsum est
νιεῖ, καὶ διαθήκη ᾅδου οὐχ ὑπεδείχθη
tibi: Anq̄ tu moriaris: bn̄ fac
σοι. Πρίν σε τελευτῆσαι, εὖ ποίει
amico: & sc̄dm ptātē tuā porrige:
φίλω, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον,
& da ei. Ne defraudes a
καὶ δός αὐτῷ. Μὴ ἀφυστερήσης ἀπὸ
bona die: & ps desiderij
ἀγαθῆς ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας
boni ne te preteereat. Nōne alte
ἀγαθῆς μή σε παρελθέτω. Οὐχὶ ἑτέ
ri relinques dolores tuos: &
ρω καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ
labores tuos in diuisiones sortis?
τοὺς κόπους σου εἰς διαιρέσεις κλήρου;
Da & accipe & sctifica aīam
Δός καὶ λάβε καὶ ἁγίασον τὴν ψυχήν
tuam: q̄m nō est in iferno q̄rere ci=
σου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τρο
bum. Omnis caro vt vestis vetera
φήν. Πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαι
scit: nā testamētū qd̄ a seculo morte
οῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἡ ἀπ' αἰῶνος θανάτω
morietur. Sicut folium germinās in ar=
ἀποθανῇ. Ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δέν
bore denso: alia qdē deijcit alia
δρου δασέος, τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα
aūt pducit: sic & gn̄atio carnis & san
δὲ φύει, οὕτως καὶ γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵ
guinis: alia qdē finitur: alia āt gigni
ματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶ
tur. Oīne opus putridum deficit:
ται. Πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει,
& q operatur illud cū illo i=
καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀπε=
bit. Beatus vir q̄ in sapia
λεύσεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφία

c.
2.
D
Pro. 22. in 31.
In 15.
pue 27. Ecc
Esa. b.
Jaco b.
1.pe. d.

meditabit bona: ⁊ q̃ in intellectu ſuo
μελετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν συνέσει αὐ
diſſeret ſancta. Qui cogi=
τοῦ διαλεχθήσεται ἅγια. Ο διανοού=
tat vias illi⁹ in corde ſuo: ⁊
μθμος ταῖς ὁδοῖς αὐτ̃ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ
in abſcõſis illi⁹ cogitabit.
ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτῆς ἐννοηθήσεται.
Egredere poſt illã vt inueſtigator: ⁊
Εξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ
in vijs ei⁹ inſidiare. q̃ pſpi
ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἐνέδρευε. Ο παρα
cit per feneſtras ei⁹: ⁊ in
κύπτων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
ianuis illi⁹ audiet.
τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροάσεται.
Qui hoſpitat pꝑe domũ illius:
Ο καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου αὐτῆς,
⁊ in parictib⁹ illi⁹ figet palũ.
καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει πάσσαλον.
ſtatuet caſã ſuã ƀm manũ illi⁹:
ςήσει τὴν σκηνὴν αὐτ̃ κατὰ χεῖρα αὐτῆς,
⁊ hoſpitabit in hoſpitio bonoꝝ.
καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν.
Ponet filios ſuos in tegmine illi⁹:
Θήσει τὰ τέκνα αὐτ̃ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς,
⁊ ſub ramis eius morabi
καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτῆς αὐλισθήσε
tur. ptegeṫ ab ea a feruo
ται. σκεπασθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς ἀπὸ καύμα
re: ⁊ in glĩa ei⁹ hoſpitabit.
τος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει. C.15

Qui timet dñm faciet
Ο φοβούμενος τὸν κύριον ποιήσει
illa: ⁊ cõtinẽs cognitionis legis
αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως νόμου
inueniet eã. ⁊ tãq̃ mater obuia=
εὑρήσει αὐτήν. καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντή
bit illi: ⁊ q̃ſi mulier ꝟginitatis ſuſci
σει αὐτῷ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσ
piet illũ. Cibabit illũ pane
δέξεται αὐτόν. Ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον
intellect⁹: ⁊ aqua ſapie potabit eũ.
συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐ
Firmabit ſup illã ⁊ nõ
τόν. Στηριχθήσεται ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ οὐ μὴ
inclinabit: ⁊ ſup eã continebit: ⁊ nõ cõ=
κλιθῇ, καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ κα
fundet. ⁊ exaltabit illũ apud
ταισχυνθῇ. καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς
ꝓximos ſuos: et in medio eccleſie
πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησί
aperiet os eius. Iocũditatẽ ⁊
ας ἀνοίξει ςόμα αὐτοῦ. Εὐφροσύνην καὶ
coronã exultatiõis inueniet: ⁊ no=
ςέφανον ἀγαλλιάματος εὑρήσει, καὶ ὄνο
mẽ ſeculi hereditabit illũ.
μα αἰῶνος κατακληρονομήσει αὐτόν.
Et non apprehẽdent illã homi=
Καὶ οὐ μὴ καταλήψονται αὐτὴν ἄνθρω=
nes ſtulti: ⁊ viri peccatores nõ
ποι ἀσύνετοι, καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ
A videbũt eã. Lõge eſt a
μὴ ἴδωσιν αὐτήν. Μακράν ἐςιν ἀπὸ
ſuperbia: ⁊ viri mẽdaces nõ
ὑπερηφανίας, καὶ ἄνδρες ψεῦςαι οὐ μὴ
erũt memores illius. Nõ ſpecioſa laus in
μνησθήσονται αὐτῆς. Οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν
ore peccatoris: qm̃ nõ a dño
ςόματι ἁμαρτωλοῦ, ὅτι οὐ παρὰ κυρίου
miſſa eſt ei. In em̃ ſapia dicet
ἀπεςάλη αὐτῷ. Εν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται

morabitur: & qui in iuſticia ſua medita bit: & ĩ ſenſu ſuo cogitabit circũſpectionem dei. Qui cogitat vias illius in corde ſuo & in abſconſis ſuis intelligens: vadens poſt illã q̃ſi inueſtigator & in viis illius conſiſtens. Qui reſpicit per feneſtras illius: & in ianuis illius audiens. Qui requieſcit iuxta domũ illius: & in parietibus illius figens palum. Statuet caſulam ſuam ad manus illius: & requieſcent in caſula illius bona per euũ. Statuet filios ſuos ſub tegmine illi⁹: & ſub ramis eius morabitur. Protegetur ſub tegmine illius a feruore: & in gloria ei⁹ requieſcet.

Capitulum.15.

QVi timet deum faciet bona & q cõtinens eſt iuſticie apprehendet illã: & obuiabit illi quaſi mater honorificata: & quaſi mulier a virginitate ſuſcipiet illum. Cibabit illum pane vite & intellectus: & aqua ſapientie ſalutaris potabit illum. Et firmabitur in illo & nõ flectetur: & continebit illum & nõ cõfundetur: & exaltabit illum apud ꝓximos ſuos. Et ĩ medio eccleſie aperiet os ei⁹. & adĩplebit eũ ſpũ ſapiẽ & intellectus: & ſtola glorie veſtiet illum. Iocunditatẽ & exultationẽ theſaurizabit ſup illũ: & noĩe eterno hereditabit illũ. Hoĩes ſtulti nõ apphendẽt illã: & hoĩes ſenſati obuiabũt illi. Hoĩes ſtulti nõ videbũt eã: lõge.n. abeſt a ſupbia & dolo. Viri mẽdaces nõ erũt illi⁹ mẽores: & viri veraces inuenĩetur in illa: & ſucceſſũ hẽbunt vſq̃ ad inſpectionẽ dei. Nõ eſt ſpecioſa laus in ore pctõris: qa nõ ẽ a dño miſſ⁹: qm̃ a deo ꝓfecta eſt ſapia. Sapiẽ enĩ dei aſtabit laus: & ĩ ore fideli abundabit: & dñator dabit eã illi. Nõ dixeris p deum abeſt: q̃.n. odit ne feceris. Nõ dicas: ille me ĩplanauit. nõ.n. neceſſarii ſũt ei homines ĩpii. Oĩe execramentũ erroris odit dñs: & nõ erit amabile timentibus eũ. De⁹ ab initio cõſtituit hoĩem: & reliqt illũ in manu cõſilii ſui. Adiecit mãdata & ꝑcepta ſua. Si volueris mandata cõſeruare cõſeruabũt te: & in ꝑpetuũ fidẽ placitã ſuare. Appoſuit tibi aquaꝫ & ignẽ: ad qđ volueris porrige manum tuam. Añ hoĩem vita & mors: bonũ & malũ. Qđ placuerit ei dabitur illi: qm̃ multa ſapia dei & fortis in potentia: vidẽs oẽs ſine intermiſſione. Oculi dñi ad timẽtes eũ: & ĩpe agnoſcit oẽm operã hoĩs. Nemini mãdauit ĩpie agere: & nemini dedit ſpaciũ peccãdi. Non enim concupiſcit multitudinem filioꝝ infidẽlium & inutilium.

Capitulum.16.

NE iocunderis in filiis impiis ſi multiplicentur: nec oblecteris ſup ĩpos ſi non eſt timor dei in illis. Non credas vite illoruꝫ: & ne reſpexeris in labores eorũ. Melior eſt.n. vnus timens deũ: q̃ mille filii impii. Et vtile eſt mori ſine filiis: q̃ relinquere filios impios. Ab vno ſenſato inhitabitur pña: & a trib⁹ ĩpiis deſeretur. Multa talia vidit ocul⁹ me⁹: & fortiora horum audiuit auris mea. In ſynagoga peccãtiũ exardebit ignis: & in gente incredibili exardeſcit ira.

laus: ⁊ dñs ꝓſperabit illũ. Ne
αἶνος, καὶ ὁ κύριος εὐοδώσει αὐτόν. Μὴ
dicas qm̃ ꝓpt dñm abſum: q̃.n. odio
εἴπῃς ὅτι διὰ κύριον ἀπέςην, ἃ γὰρ ἐμί
habuit: nõ facies. Ne dicas: ipe
σησεν, οὐ ποιήσεις. Μὴ εἴπῃς, αὐτός
me formauit: nõ .n. opus habet viri
με ἔπλασεν, οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς
peccatoris. Oẽm abomiationẽ odio hũit
ἁμαρτωλοῦ. Πᾶν βδέλυγμα ἐμίσησεν
dñs: ⁊ nõ eſt amabilis ti
ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔςιν ἀγαπητὸν τοῖς φο
mẽtib⁹ eum. ipe ab initio fecit
βουμένοις αὐτόν. αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίη
hoiem: ⁊ reliqt illũ in manu
σεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ
conſilij ſui. Si volueris: cõſua
διαβουλίου αὐτοῦ. Εὰν θέλῃς, συντη
bis mandata: ⁊ fidẽ facere bñpla
ρήσεις ἐντολάς, καὶ πίςιν ποιῆσαι εὐδο
citi. Appoſuit tibi ignẽ ⁊ aquã.
κίας. Παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ.
ad qđcũq̃ uolueris: extẽde manũ tuaꝫ.
οὗ ἐὰν θέλῃς, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.
Ante hoies vita ⁊ mors:
Εναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος,
⁊ qđcũq̃ placuerit dabitur illi. qm̃
καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ δοθήσεται αὐτῷ. ὅτι
multa ſapia dñi: ⁊ fortis
πολλὴ ἡ σοφία τοῦ κυρίου, καὶ ἰσχυρὸς
in potentia ⁊ videns omnia.
ἐν δυναςείᾳ καὶ βλέπων τὰ πάντα.
Et oculi eius ſup timen=
Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου
tes eum: ⁊ ipe cognoſcet oẽm
μένους αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν
opaꝫ hois. Nõ mãdauit ipie
ἔργον ἀνθρώπου. Οὐκ ἐνετείλατο ἀσε=
agere cuipiã: ⁊ nõ dedit licẽtiã ali=
βεῖν οὐδενί, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδε
cui peccãdi.
νὶ ἁμαρτάνειν. Ca. 16.

NE deſideres filioꝝ mltitudinẽ inuti
Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρη
lem: neq̃ leteris in filijs impi=
ςον, μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέ=
is. ſi mltiplicati fuerit: ne oblecteris in
σιν. ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ᾽
illis. ſi nõ eſt timor dñi cũ e=
αὐτοῖς. Εἰ μὴ ἔςι φόβος κυρίου μετ᾽ αὐ
is. Ne credas vite illoꝝ:
τῶν. Μὴ ἐμπιςεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν,
⁊ ne inſiſtas in mltitudie eorũ.
καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.
melius .n. vn⁹ iuſtus: q̃ mille: ⁊
κρεῖσσον γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι, καὶ
mori ſine filijs: q̃ habere filios im
ἀποθανεῖν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν τέκνα ἀ=
pios. Ab .n. vno prudẽte cohabi
σεβῆ. Απὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικι
tabitur ciuitas: trib⁹ ãt ipioꝝ de
σθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀσεβῶν ἐρη
ſolabitur velociter. Multa talia
μωθήσεται ἐν τάχει. Πολλὰ τοιαῦ=
vidit oculus me⁹: ⁊ fortio
τα ἑώρακεν ὁ ὀφθαλμός μου, καὶ ἰσχυρό
ra his audiuit auris mea. In ſy
τερα τούτων ἀκήκοε τὸ οὖς μου. Εν συ
nagoga pctõꝝ incendetur ignis:
ναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ,
⁊ in gente infideli icenſa eſt ira.
καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ἐξεκαύθη ὀργή.

Nō placatus eſt pro antiquis omni
Οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων πάν
bus gigantibus: q̄ abſceſſerunt ī fortitudīe
των γιγάντων, οἱ ἀπέστησαν ἐν τῇ ἰσχύϊ
ſtulticie eorum. Nō pepcit
τῆς ἀφροσύνης αὐτῶν. Οὐκ ἐφείσατο
de pegrinatiōe lot. q̄s execrat⁹
περὶ τῆς παροικίας λώτ. οὓς ἐβδελύ
eſt ꝓpter ſupbiam corū.
ξατο διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν.
Non miſtus ē gētis pditionis: q̄ egre
Οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας, τοὺς ἐξερ
diebantur in peccatis ſuis q̄ facie
ημένους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἃς ἐποί
bant. ⁊ ſic ſexcenta milia pe
ουν. καὶ οὕτως ἑξακοσίας χιλιάδας πε
ditū q̄ cōgregati ſunt in duritia
ζῶν, τοὺς ἐπισυναχθέντας ἐν σκληρο=
cordis ſui: verberans: miſerās:
καρδίᾳ αὐτῶν, μαστιγῶν, ἐλεῶν,
pcutiens: ſanans: dn̄s in miſatio=
τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρ=
ne ⁊ diſciplina cuſtodiuit. ⁊ ſi fuerit
μῷ καὶ παιδείᾳ διεφύλαξε. καὶ ἐὰν ᾖ
vn⁹ dure ceruicis in pplo: mi
εἷς σκληροτράχηλος ἐν λαῷ, θαυμα
rū hoc ſi innocens erit. Mia .n.
στὸν τοῦτο εἰ ἀθωωθήσεται. Ἔλεος γὰρ
⁊ ira apud illū: velociter po=
καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ, δυνάστης
tens placationū ⁊ effundēs iram. ſecū
ναστης ἐξιλασμῶν καὶ ἐκχέων ὀργήν. κα
dū mīa miaꝫ eius: ſic ⁊
τὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως καὶ ὁ
correptio illius: virum ſcd̄m opa
ἔλεγχος αὐτοῦ, ἄνδρα κατὰ τὰ ἔργα
eius iudicabit. Non effugiet in ra=
αὐτοῦ κρινεῖ. Οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρ=
pina peccator: ⁊ nō tarda=
πάγματι ἁμαρτωλός, καὶ οὐ μὴ καθυστε
bit expectatio impij. Omni elemoſy
ρήσῃ ὑπομονὴ ἀσεβοῦς. Πάσῃ ἐλεημοσύ
ne fac locum: vnuſqſq̄ .n. ſcd̄m
νῃ ποίησον τόπον, ἕκαστος γὰρ κατὰ τὰ
opa ſua īueniet. Dn̄s obdurauit
ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει. Κύριος ἐσκλήρυνε
pharaonē ne noſceret eū: vt vtiq̄ co=
φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως ἂν γνω
gnoſcerēt opatiōes ei⁹ in ea q̄ ſub celo.
σθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ' οὐρανόν.
Omni creature mīa eius mani
Πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανε
feſta: ⁊ lumen eius ⁊ tenebras di=
ρόν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκότος ἐμε
uiſit adamante. Ne dicas a
ρισε τῷ ἀδάμαντι. Μὴ εἴπῃς ἀπὸ
dn̄o abſcondar: ⁊ ex altitudīe q̄s
κυρίου κρυβήσομαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς
mei mēorabitur: in pplo multo non
μου μνησθήσεται; ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ
mēorabor: que eī aīa mea in immen=
μνησθῶ, τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρή
ſa creatura? Ecce celum ⁊ celū
τῳ κτίσει; Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρα
celi: abyſſus ⁊ terra ⁊ q̄
νὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ
in eis: in viſitatione eius cō
ἐν αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σα
mouebunt. Totus mundus factus
λευθήσεται. Ἅπας ὁ κόσμος γεγονὼς
⁊ q̄ fit: in voluntate eius. ſimul
καὶ γινόμενος, ἐν θελήματι αὐτοῦ. ἅμα

Non exorauerūt ꝓ peccatis ſuis antiq gigantes: qui deſtructi ſunt confidentes ſue virtuti: & non pepercit peregrinationi illoꝝ: ſed pcuſſit eos: & execratus eſt eos pre ſuperbia verbi illoꝝ. Nō miſertus eſt illis gentem totā pdens: & extollentem ſe in peccatis ſuis. Et ſicut ſexcenta milia peditum qui congregati ſunt in duricia cordis ſui: & ſi vnus fuiſſet ceruicatus mirum ſi fuiſſet immunis. Miſericordia enim & ira eſt cum illo potens exoratio: & effundens iram. Secundum miſericordiam ſuā: ſic et correctio illius: hominem ſecundum opera ſua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: & non retardabit ſufferentia miſericordiam facientis. Omnis miſericordia faciet locum vnicuiq̄ ſecundū meritum operum ſuorum: & ſecunduꝫ intellectum peregrinationis ipſius. Nō dicas. A deo abſcondar: & ex ſummo quis mei memorabitur? In populo magno non agnoſcar. Que eſt enim anima mea in tam immenſa creatura? Ecce celum & celi celorum: abyſſus & vniuerſa terra & que in eis ſunt in conſpectu illius commouebuntur: montes ſimul & colles & fundamenta terre: & cum conſpexerit illa deus tremore concutientur. Et in omnibus his inſenſatum eſt cor: & omne cor intelligitur ab illo: & vias illius quis intelligit? Et procella quam nec oculus vidit hominis. Naꝫ plurima illius opera ſunt in abſconſis: ſed opera iuſticie eius quis enūciabit: aut quis ſuſtinebit? Longe enim eſt teſtamentum a quibuſdam: & interrogatio hominum in conſummatione eſt. Qui minoratur corde cogitat inania: & vir imprudens & errans cogitat ſtulta. Audi me fili & diſce diſciplinam ſenſus: et in verbis meis attende in corde tuo: et dicam in equitate diſciplinā: et ſcrutabor enarrare ſapientiam: et in verbis meis attende in corde tuo: et dico in equitate ſpiritus: virtutes quas poſuit deus in opera ſua ab initio: et in veritate enuncio ſcientiam eius. In iudicio dei opera ipſius ab initio: et ab inſtitutione hominum impiorum diſtinxit partes illorum: et initia eorum in gentibus ſuis. Ornauit in eternum opera illorum: nec eſurierunt nec laborauerunt et non deſtiterunt ab operibus ſuis. Vnuſquiſq̄ proximum ſibi non anguſtiabit vſq̄ in eternum. Non ſis incredibilis verbo illius. Poſt hec deus in terrā reſpexit: et impleuit illam bonis ſuis. Anima autem omnis vitalis denūciauit ante faciem ipſius: et in ipſa iterum reuerſio illorum.

Capitulum.17.

Deus creauit de terra hominem: et ſecundum imaginem ſuam fecit illum. Et iterum conuertit illum in ipſaꝫ: et ſecundum ſe veſtiuit illū virtute. Numerū dieꝝ et tempus dedit illi: et dedit illi poteſtatem eoꝝ q̄ ſunt ſuper terraꝫ. Poſuit timorem illius ſup oēm carnē:

montes ⁊ fundamenta terre: cū cōſpe
τὰ ὄρη καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπι
xit ad illa dn̄s cōcutiūtur tremore.
βλέψαι ἐπ' αὐτὰ κύριον συσσείονται τρόμῳ.
Et digne nō cogitabit in illis cor:
Καὶ ἀξίως οὐ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῖς καρ
⁊ vias illi⁹ q̄s eſtimabit?
δία, καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τίς ἐνθυμηθήσεται;
pcella quā nō videbit homo: at
καταιγὶς ἣν οὐκ ὄψεται ἄνθρωπος, τὰ δὲ
plura opeꝝ ei⁹ ſūt in abſcon=
πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἀποκρύ
ditis. Opa iuſticie ei⁹ q̄s annū
φοις. Ἔργα δικαιοσύνης αὐτοῦ τίς ἀναγ
ciabit: aut q̄s ſuſtinebit? longe .n. teſta=
γελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ δια
mētū: ⁊ īterrogatio oīum ī ꝯſūmatōe.
θήκη, καὶ ἐξέτασις ἁπάντων ἐν τελευτῇ.
Qui minuitur cogitat hec: ⁊ vir
Ἐλαττούμενος διανοεῖται ταῦτα, καὶ ἀνὴρ
ſtultus cogitat errans fatua.
ἄφρων διανοεῖται πλανώμενος μωρά.
Audi me fili ⁊ diſce ſcientiam:
Ἄκουσόν μου τέκνον καὶ μάθε ἐπιστήμην,
⁊ in verbis meis attende in cor=
καὶ ἐπὶ τῶν λόγων μου πρόσεχε τῇ καρ
de tuo. Oñdam in pōdere diſciplinā:
δίᾳ σου. Ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν,
⁊ in diligētia annūtiabo ſcientiam e=
καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην αὐ
ius. Et in iudicio dn̄i opa eius ab ini
τοῦ. Καὶ ἐν κρίσει κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπ' ἀρ
tio: ⁊ a factione eoꝝ diſtinxit
χῆς, καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλε
partes illoꝝ. Ornauit in ſecu
μερίδας αὐτῶν. Ἐκόσμησεν εἰς αἰῶ
lū opa eius: ⁊ in manu e=
να τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐν χειρὶ αὐ
tus pncipatus illius ī gn̄atiōes gn̄a
τοῦ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενε=
tionū. nec eſurierūt: nec laborauerūt in
ῶν. οὔτε ἐπείνασαν, οὔτε ἐκοπίασαν ἐν
operibus eius: ⁊ nō deſtiterunt ab
ποιήμασιν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ἀπὸ
opibus eius. Unuſqſq̄ ꝓximū
τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ἕκαστος τὸν πλησίον
ſuū nō āguſtiauit: ⁊ vſq̄ ī ſclm̄ nō erūt
αὐτοῦ οὐκ ἐξέθλιψε, καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπει
increduli verbo illi⁹. Et poſt hec
θήσουσι τὸν λόγον αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα
in t̄rā pſpexit dn̄s: ⁊ reple
εἰς γῆν ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλη
uit eā bonis ſuis. Aiam om=
σεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ. Ψυχὴν παν
nis aīalis abſcondit vultus eius: ⁊
τὸς ζώου ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ
in illam reuerſio illoꝝ.
εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν. Ca.17.

Dominus creauit de t̄ra hominem:
Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον,
⁊ rurſus conuertit illū in eā.
καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν.
Dies numeri ⁊ tp̄s dedit e=
Ἡμέρας ἀριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐ
is: ⁊ dedit eis ptātem eoꝝ q̄
τοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ'
in ea. Ueſtiuit aūt eos ſm̄ ſeipos ge.1
αὐτῆς. Ἐνέδυσε δὲ αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς
fortitudīe: ⁊ ad imaginē ſuā fecit illos.
ἰσχύν, καὶ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτούς.
Poſuit timorē illi⁹ in omni carne:
Ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκός,

⁊ dn̄ari beſtiaꝝ ⁊ volatiliū
καὶ κατακυριεύειν θηρίων καὶ πετεινῶν
in ſimilitudine. Sextā aūt mentē illis dona
ἐν ὁμοιώματι. Εκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἔδω
uit diuidēs: ⁊ ſeptimū ſmonē
ρήσατο μερίζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον
interpretatio opationū eius. Cō=
ἑρμηνεία τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ. Δια
ſiliū ⁊ linguā ⁊ oculos:
βούλιον καὶ γλῶσσαν καὶ ὀφθαλμούς,
B aures ⁊ coꝛ dedit ad cogitādū il=
ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε διανοεῖσθαι αὐ=
lis. ſciencia intellect⁹ repleuit il
τοῖς. ἐπιστήμην συνέσεως ἐνέπλησεν αὐ
los: ⁊ bona ⁊ mala oſtēdit illis.
τούς, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
Poſuit oculū ſuū ſup coꝛ=
Εθηκε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρ
da illoꝝ. Dedit ꝑ ſecula gloꝛia
δίας αὐτῶν. Εδωκε δι᾽ αἰώνων καυχᾶ=
ri in mirabilib⁹ ſuis: vt enar
σθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διη
rent opa eius ſapienter. Et
γῶνται τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς. Καὶ
nomē ſctificat iōis ei⁹ laudabūt ele=
ὄνομα ἁγιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ἐκλε
cti. Addidit eis ſcienciā: ⁊
κτοί. Προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, καὶ
C 1. legē vite ꝑ hereditatē dedit illis: vt
νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐτοῖς, εἰς τὸ
intelligāt ꝙ mortales exn̄tes exiſtūt nūc.
νοῆσαι ὅτι θνητοὶ ὄντες ὑπάρχουσι νῦν.
Teſtamentū ſeculi ſtatuit cū illis: ⁊
Διαθήκην αἰῶνος ἔστηκε μετ᾽ αὐτῶν, καὶ τὰ
3. iudicia ſua oſtēdit illis. Ma
κρίματα αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς. Με
gnitudinē glorie viderūt oculi eoꝝ:
γαλεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν,
⁊ gloꝛiā vocis eoꝝ audiuit auris
καὶ δόξαν φωνῆς αὐτῶν ἤκουσε τὸ οὖς
eoꝝ: ⁊ dixit illis: attēdite
αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, προσέχετε
ab omni inquo. ⁊ mādauit il=
ἀπὸ παντὸς ἀδίκου. καὶ ἐνετείλατο αὐ
lis vnicuiq; de ꝓximo. Nō abſcō
τοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ πλησίον. Οὐ κρυ
dent ab oculis ei⁹
βήσονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αἱ
vie eoꝝ: corā ip̄o ſemper.
ὁδοὶ αὐτῶν, ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός.
Oīs aūt homo a iuuētute ad
Πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἐκ νεότητος ἐπὶ τὰ
mala. ⁊ nō valuerūt corda
πονηρά. καὶ οὐκ ἴσχυσαν τὰς καρδίας
ſua pro lapideis facere carnea.
αὐτῶν ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας.
In eñi diuiſione gentiū terre to
Εν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς πά
tius: vnicuiq; gēti cōſtituit du
σης, ἑκάστῳ ἔθνει καθέστηκεν ἡγού
cē: ⁊ accepit iſrael
μενον, καὶ προσελάβετο τὸν ἰσραὴλ
ſibi partē. Quē ꝑmogenitū exn̄tē nu
ἑαυτῷ μερίδα. Ον πρωτόγονον ὄντα τι
trit diſciplina: ⁊ diuidēs lumē dile
θηνεῖ παιδεία, καὶ μερίζων φῶς ἀγαπή
A ctionis: nō remittit illū. Ideo oīa
σεως, οὐκ ἀνίησιν αὐτόν. Διὸ πάντα
opa eoꝝ vt ſol corā ip̄o
τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐ
ſunt: ⁊ oculi ei⁹ aſſidue
τοῦ ἐστι, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐνδελεχῶς

& dominatus eſt beſtiarum & volatiliū. Creauit ex ipſo adiutorium ſimile ſibi conſiliū; & linguam & oculos et aures et cor dedit illis excogitandi: & diſciplina intellectus repleuit illos. Creauit illis ſcientiam ſpirit⁹ ſenſu impleuit cor illorum: & mala et bona oſtendit illis. Poſuit oculos ipſorum ſuper corda illorum oſtendere illis magnalia operu; ſuorum: vt nomen ſanctificationis collaudent: et gloriari in mirabilibus illi⁹: vt magnalia enarrēt operum eius. Addidit illis diſciplinam: & legem vite hereditauit illos. Teſtamentum eternum conſtituit cū illis & iuſticiā & iudicia ſua oſtendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illorum & honorem vocis audierunt aures illoru;: & dixit illis attendite ab omni iniquo. Et mādauit illis vnicuiq; de proximo ſuo. Vie illorum coram illo ſunt ſemper: non ſunt abſconſe ab oculis ipſius. In vnāquāq; gentem prepoſuit rectorem: & pars dei iſrael facta eſt manifeſta. Et oia opera illorum velut ſol in cōſpectu dei: & oculi eius ſine intermiſſione inſpicientes in viis eorum. Nō ſunt abſconſa teſtamēta propter iniquitatem illorum: & omnes iniquitates eorum in cōſpectu dei. Elemoſyna viri quaſi ſaculus cum ipſo: & gratiam hominis quaſi pupillam cōſeruabit. & poſtea reſurget & retribuet illis retributionem vnicuiq; in caput ipſorum: & cōuertet in inferiores partes terre. Penitentibus autem dedit viam iuſticie: et confirmauit deficientes ſuſtinere: & deſtinauit illis ſortem veritatis. Conuertere ad dominum et relinque peccata tua: precare ante faciem dn̄i. et minue offendicula. Reuertere ad dominum et auertere ab iniuſticia tua: & nimis odito execratione;: & cognoſce iuſticias & iudicia dei: et ſta in ſorte ꝓpoſitionis & orationis altiſſimi dei. In partes vade ſeculi ſancti cum viuis & dantibus confeſſionem deo. Non demoreris in errore impiorum: ante mortem confitere. A mortuo; quaſi nihil perit confeſſio. Confiteberis viuens: viuus & ſanus confiteberis & laudabis deum; et gloriaberis in miſerationibus eius. Quā magna miſericordia domini: et propitiatio illius conuertentibus ad ſe. Nec enim omnia poſſunt eſſe in hominibus: quoniam non eſt immortalis filius hominis: & in vanitate malitie placuerunt. Quid lucidius ſole. et hic deficiet. Aut quid nequius ꝙ quod excogitauit caro et ſanguis: et hoc arguetur. Virtutem altitudinis celi ipſe conſpicit. Et omnes homines terra et cinis.

Capitulum.18.

Qui viuit in eternum creauit omnia ſimul. Deus ſolus iuſtificabitur: et

ſup vias eoꝝ. Nō ſunt abſcōſe
ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Οὐκ ἐκρύβησαν
iniuſticie illoꝝ ab eo: ⁊ oīa
αἱ ἀδικίαι αὐτῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι
peccata eoꝝ corā dn̄o. Dn̄s
αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου. Κύρι
aūt vtilis exn̄s ⁊ ſciēs fictionē
ος δὲ χρηστὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα
ſuā: neq; dimiſit eos: neq; reli
αὐτοῦ, οὔτε ἀνῆκεν αὐτούς, οὔτε ἐγκα=
quit parcēs eis. elemoſyna
τέλιπε φειδόμενος αὐτῶν. ἐλεημοσύνη
eñi viri ſicut ſigillū cū ip̄o: ⁊
γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ
grām hoīs q̄ſi pupillā cōſeruabit.
χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην συντηρήσει.
Diſtribuēs filijs ſuis ⁊ filiab⁹ pe=
Μερίζων υἱοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι με
nitentiā: poſt hec exurget ⁊ re
τάνοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀν
tribuet eis. Et retributionē
ταποδώσει αὐτοῖς. Καὶ τὸ ἀνταπόδομα
eoꝝ in caput ip̄oꝝ retribuet.
αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀνταποδώσει.
Ueꝝ penitētib⁹ dedit reditū:
Πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον,
⁊ aduocauit deficiētis expe=
καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας ὑπο=
ctatiōe. Cōuertere igiẗ ad dn̄m: ⁊
μονήν. Επίστρεφε οὖν πρὸς κύριον, καὶ
relique peccata: p̄care ante fa
ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ πρό
ciē ⁊ minue offendiculū: reuer
σωπον καὶ σμίκρυνον πρόσκομμα, ἐπα
tere ad altiſſimū auertere ab in
νάγαγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόστρεφε ἀδικί
iuſticia. ip̄e eñi ducet de tenebris in
ας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει ἐκ σκότους εἰς
lucē ſalutis: ⁊ valde odio habe
φωτισμὸν ὑγείας, καὶ σφόδρα μίσησον
abominationē. Altiſſimū q̄s laudabit in
βδέλυγμα. Υψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν
inferno: pro viuētibus ⁊ dantib⁹ cōfeſſio
ᾅδου; ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἀνθο=
nē. a mortuo tāq̄ nō exn̄te:
μολόγησιν. ἀπὸ νεκροῦ ὡς μὴ δὲ ὄντος,
perit cōfeſſio. Uiuēs ⁊ ſa
ἀπόλλυται ἐξομολόγησις. Ζῶν καὶ ὑγι
n⁹ corde laudabit dn̄m. Quā
ὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέσει τὸν κύριον. Ως
magna mīa dn̄i dei no
μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου θεοῦ ἡ=
ſtri: ⁊ ꝓpiciatio conuertentib⁹
μῶν, καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν
ad ſe ſancte. Nō eñi poſſunt om=
ἐπ᾽ αὐτὸν ὁσίως. Οὐ γὰρ δύναται πάν
nia eſſe in hoib⁹: q̄m nō imortalis
τα εἶναι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατος
fili⁹ hoīs. Quid lucidi⁹ ſole:
υἱὸς ἀνθρώπου. Τί φωτεινότερον ἡλίου;
⁊ hoc deficit: ⁊ vir q̄ cogita
καὶ τοῦτο ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ ὃς ἐνθυμη
bit carnē ⁊ ſanguinē. Uirtutē alti
θήσεται σάρκα καὶ αἷμα. Δύναμιν ὕ=
tudinis celi ip̄e cōſiderat: ⁊
ψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται, καὶ
hoīes oēs terra ⁊ cinis.
ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός. C.18.
Qui viuit in ſeculū creauit
Ο ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ
oīa cōmuniẗ: dn̄s ſol⁹ iuſtus: ⁊
πάντα κοινῇ, κύριος μόνος δίκαιος, καὶ

nõ eſt alius p̃ter illũ. gubernãs
οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Οἰκίζων
mũdũ in palmo man⁹ eius:
τὸν κόσμον ἐν σπιθαμῇ χειρὸς αὐτοῦ,
ꝛ oĩa obediũt volũtati eius.
καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐτοῦ.
Ip̃e eñi rex oĩm ĩ fortitudĩe
Αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει
ſua: diſtinguẽs in eis ſancta a
αὐτοῦ, διαστέλλων ἐν αὐτοῖς ἅγια ἀπὸ
ꝓfanis. cui copiã fecit enũciandi
βεβήλων. τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι
opa ſua: ꝛ ꝗs iueſtigauit ma
τὰ ἔργα αὐτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνίασε τὰ με
gnalia eius? Uim magnificẽtie
γαλεῖα αὐτοῦ; Κράτος μεγαλωσύνης
eius ꝗs enũerabit? ꝛ ꝗs addij=
αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς προσθή
ciet enarrare miãs eius?
σει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ;
Nõ eſt minuere neq́ adijcere:
Οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ προσθεῖναι,
ꝛ nõ eſt inueſtigare mirabilia
καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια
dñi. cũ cõſũmauerit homo:
τοῦ κυρίου. ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος,
tũc ĩcipit: ꝛ cũ ceſſauerit: tũc
τότε ἄρχεται, καὶ ὅταν παύσηται, τότε
indigebit. Et ꝗd homo: ꝛ
ἀπορηθήσεται. Καὶ τί ἄνθρωπος, καὶ
q̃ vtilitas illi⁹? ꝗd bonũ ei⁹:
τίς ἡ χρῆσις αὐτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ,
ꝛ ꝗd malũ illius? nũerus dieꝝ
καὶ τί τὸ κακὸν αὐτοῦ; ἀριθμὸς ἡμερῶν
hoĩs multi anni centũ: irrationabili
ἀνθρώπου πολλὰ ἔτη ἑκατόν, ἀλογίστω
ãt cuiuſq́ oĩbus dormitio. Sicut gutta
δὲ ἑκάστου πᾶσιν ἡ κοίμησις. Ὡς σταγὼν
aque a mari ꝛ ſicut calcul⁹
ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος
arene: ſic mille ãni in diebus ſecu
ἄμμου, οὕτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέραις αἰῶ
li. Propt̃ hoc patiẽs eſt dñs in
νος. Διὰ τοῦτο μακροθυμεῖ κύριος ἐπ'
illis: ꝛ effundet miãm ſuam ſup
αὐτοῖς, καὶ διαχέει τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπ'
eos. Uidit ꝛ cognouit ſubuerſio=
αὐτούς. Εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν καταστρο=
nẽ eoꝝ q̃m mala: ideo adiple
φὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά, διὰ τοῦτο ἐπλήθυ
uit ꝓpitiationẽ ſuã. mĩa hoĩs
νε τὸν ἐξιλασμὸν αὐτοῦ. ἔλεος ἀνθρώπου
in ꝓximũ ſuũ: mĩa ãt dñi
ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἔλεος δὲ κυρίου
in omnẽ carnẽ: corripiẽs ꝛ eru=
ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, ἐλέγχων καὶ παι
diẽs ꝛ docẽs ꝛ cõuertẽs vt
δεύων καὶ διδάσκων καὶ ἐπιστρέφων ὡς
paſtor gregem ſuũ. Excipiẽ
ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Τοὺς ἐκδεχο
tiũ diſciplinã miſeret: ꝛ feſti
μένους παιδείαν ἐλεεῖ, καὶ τοὺς κατα
nantiũ ad iudicia eius.
σπεύδοντας ἐπὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
fili in bonis nõ des reprehẽſionẽ: neq́
Τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον, μὴ δὲ
in omni inopia triſtitiã verbi mali.
ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγου πονηροῦ.
Nõne ardorẽ ſedabit ros? ſic
Οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρόσος; οὕ
melius verbũ q̃ donũ. nõne ecce
τως κρεῖσσον λόγος ἢ δόσις. οὐκ ἰδοὺ

manet inuictus rex in eternum. Quis ſufficiet enarrare opa illius? Quis enĩ inueſtigabit magnalia eius? Virtutem autem magnitudinis eius quis enun=ciabit? Aut quis adiiciet enarrare mi=ſericordiam eius? Non eſt minuere ne=q́ adiicere: nec eſt inuenire magnalia dei. Cum conſumauerit homo: tunc in=cipiet: et cum quieuerit operabitur. Quid eſt homo & que eſt gratia illius: & quid eſt bonum aut quid nequam il=lius? Numerus dierum hominũ vt mul=tum centum anni: quaſi gutte aque ma=ris deputati ſunt. Et ſicut calculus are=ne: ſic exigui anni in die eui. Propter hoc patiens eſt deus in illis: et effundit ſuper eos miſericordiam ſuam. Vidit preſumptionem cordis eoruꝫ quoniã mala eſt: & cognouit ſubuerſionem il=lorum: quoniam nequam eſt. Ideo im=pleuit propitiationem ſuam in illis: & oſtendit eis viam equitatis. Miſeratio hominis circa proximum ſuum: miſe=ricordia autem dei ſuper omnem car=nem. Qui miſericordiam habet docet & erudit quaſi paſtor gregem ſuũ. Mi=ſerator excipiens doctrinã miſeratio=nis & qui feſtinat in iudiciis eius. Fili in bonis nõ des querelam: et in omni da=to non des triſticiam verbi mali. Non=ne ardorem refrigerabit ros? Sic & ver=bum melius q̃ datum. Nonne ecce ver=bum ſuper datum bonum? Sed vtraq́ cum homine iuſtificato. Stult⁹ acriter improperabit: & datus indiſciplinati: tabeſcere facit oculos. Ante iudicium para iuſticiam tibi: et anteq̃ loquaris diſce. Ante languorem adhibe medici=nam: & ante iudicium interroga teipꝫ: et in conſpectu dei inuenies propitia=tionem. Ante languorem humilia te: & in tempore infirmitatis oſtende con=uerſationem tuam. Nõ impediaris ora=re ſemper: & ne vereris vſque ad mor=tem iuſtificari: quoniã merces dei ma=net in eternum. Ante orationẽ prepa=ra animam tuam: et noli eſſe quaſi ho=mo qui tentat deum. Memento ire in die conſumationis: & tempus retribu=tionis in conuerſatione facies. Memen=to paupertatis in tempore abundãtie: et neceſſitatem paupertatis in die diui=tiarum. A mane vſq́ ad veſperam im=mutabitur tempus: et hec omnia cita=ta in oculis dei. Homo ſapiens in om=nibus metuit: & in diebus delictorum attendet ab inertia. Oĩs aſtutus agno=ſcit ſapientiam: & inuenienti eam da=bit confeſſionem. Sẽſati in verbis & ipĩ ſapienter egerunt: et intellexerunt ve=ritatem & iuſticiam: & implorauerunt prouerbia et iudicia. Poſt concupiſcen=tias tuas non eas: & a volũtate tua auer=tere. Si preſtes anime tue concupiſcen=tias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Ne oblecteris in turbis nec in mo=dicis. Aſſidua enim eſt ∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

verbũ ſup datũ bonũ? ꝛ vtraq́
λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν; καὶ ἀμφότερα
apud hoĩem gratioſa. Fatu⁹
παρὰ ἀνθρώπῳ κεχαριτωμένα. Μωρὸς
acerbe ĩproperabit: ꝛ donũ liuidi
ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ, καὶ δόσις βασκάνου
tabeſcere facit oculos. anteq̃ loquaris: di=
ἐκτήκει ὀφθαλμούς. πρὶν ἢ λαλῆσαι, μάν
ſce: ꝛ ante lãguorẽ curare. ãte i.6
θανε, καὶ πρὸ ἀρρωστίας θεραπεύου. πρὸ 39.
iudiciũ pa teip̃m ad bñfaciendũ: B
κρίσεως ἑτοίμαζε σεαυτὸν καλλιεργεῖν,
ꝛ in hora viſitationis inuenies ꝓpitia=
καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασ
tionẽ. anteq̃ egrotes tu: humiliare
μόν. πρὶν ἀρρωστῆσαί σε, ταπεινώθητι
cõtinẽtia: ꝛ in tp̃e pctõꝝ
ἐγκρατεία, καὶ ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων
oſtẽde aduertentiã. ne ꝓhibeas
δεῖξον ἐπιστροφήν. μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ
reddere votũ oportune: ꝛ ne expe
ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μεί
ctes vſq́ ad mortẽ iuſtificari. Anteq̃ ores
νῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι. Πρὶν εὔξα
prepara teip̃m: ꝛ ne ſis
σθαι ἑτοίμασον σεαυτόν, καὶ μὴ γίνου
q̃ſi homo tẽtans dñm. me
ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον. μνή=
mẽto ire in dieb⁹ ꝯſumationis: ꝛ
σθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς, καὶ
tp̃s vindicte in auerſione vul
καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποστροφῇ προσώ
tus. Memẽto tp̃oris famis in tp̃ore
που. Μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ
abundãtie: paupertatis ꝛ egeſtatis in
πλησμονῆς, πτωχείαν καὶ ἔνδειαν ἐν
die diuitiaꝝ. A mane vſq́ ad veſ
ἡμέρᾳ πλούτου. Ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέ
perã mutat̃ tp̃s: ꝛ oĩa hec
ρας μεταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταῦ
ſunt citata corã dño. Et in
τά ἐστι ταχινὰ ἔναντι κυρίου. Καὶ ἐν
dieb⁹ delictoꝝ attẽdet ab erro= R 8.
ἡμέραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημ a.
re: ꝛ ſtultus nõ ꝯſeruabit occaſionẽ. T ff.
μελείας, καὶ ἄφρων οὐ συντηρήσει καιρόν. 5.
Oĩs ſapiẽs nouit ſapiam ꝛ diſci
Πᾶς συνετὸς ἔγνω σοφίαν καὶ παιδεί
plinã: ꝛ ei q̃ iuenit eã dabit cõfeſſio=
αν, καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολό=
nẽ. Sapiẽtes in ſmonib⁹ ꝛ ipĩ ſapiẽ
γησιν. Συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσο
ter egerũt: ꝛ ſtillauerunt ꝓuerbia
φίσαντο, καὶ ἀνώμβρισαν παροιμίας D
diligẽtia ad vitã. Melior fiducia
ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. Κρείσσων παρρησία
in dño ſolo: ſiq̃dẽ mortuũ cor
ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρᾷ καρδίᾳ
mortuo ad heret. Poſt ꝯcupi
νεκρῷ ἀντέχεται. Ὀπίσω τῶν ἐπι
ſcẽtias tuas ne eas: ꝛ ab
θυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν
appetitib⁹ tuis auertere. ſi p̃bueris
ὀρέξεών σου κωλύου. ἐὰν χορηγήσῃς τῇ
aĩe tue ꝯcupiſcẽtiã bñplaciti eius:
ψυχῇ σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς,
facies deriſionẽ inimicoꝝ tuoꝝ:
ποιήσεις ἐπίχαρμα τῶν ἐχθρῶν σου,
q̃ inuidẽt tibi. ne leteris in
οἱ βασκαίνουσί σε. μὴ εὐφραίνου ἐπὶ
multis delitijs tuis: neq́ indigeas
πολλῇ τρυφῇ σου, μὴ δὲ προσδεηθῇς

cōſilio eius. Ne fias pauper
συμβουλῆς αὐτῆς. Μὴ γίνου πτωχὸς
participans ex fenore: ⁊ nihil
συμβολοκοπῶν ἐκ δανεισμοῦ, καὶ οὐδέν
tibi eſt in marſupio. eris eñ inſidia
σοί ἐστιν ἐν μαρσυππίῳ. ἔσῃ γὰρ ἐπίβου
tor ꝓprie vite dign⁹ dictu.
λος τῆς ἰδίας ζωῆς λαλητός. Ca.19.

Operarius ebrioſus nō locupletabi
Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθή
tur. ⁊ q̄ ſpernit modica:pau
σεται. καὶ ὁ ἐξουδενῶν τὰ ὀλίγα, κα
latim decidet. Vinū ⁊ mulie
τὰ μικρὸν πεσεῖται. Οἶνος καὶ γυναῖ
res apoſtatare faciēt ſapiētes: ⁊ q̄ coniū=
κες ἀποστήσουσι συνετούς, καὶ ὁ κολλώ
git meretricib⁹ audax erit. putredo ⁊
μενος πόρναις τολμηρὸς ἔσται. σῆτες καὶ
vermes hereditabūt illū: ⁊
σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ
areſiet in infamia maio
ξηρανθήσεται ἐν παραδειγματισμῷ μεί
re. Cito credēs: leuis cor=
ζονι. Ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ
de: ⁊ q̄ delinquit in aiam ſuā
δία, καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐτοῦ
errabit. q̄ letatur in ma
πλημμελήσει. ὁ εὐφραινόμενος ἐπὶ κα
le agēdo cōdemnabit̄: at reſi
κοεξίᾳ καταγνωσθήσεται, ὁ δὲ ἀντοφθαλ
ſtēs voluptatib⁹ coronat vitā ſuā.
μῶν ἡδοναῖς στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.
cōtinēs lingua difficil con
ὁ ἐγκρατευόμενος γλώσσῃ ἀμάχῳ συμ
uiuet: ⁊ q̄ odit loquacitatē immi
βιώσεται, καὶ ὁ μισῶν λαλιὰν ἐλαττοῦ
nuit̄ malitia. Nunq̄ iteraueris ver
ται κακία. Μηδέποτε δευτερώσῃς λό=
bū: ⁊ nihil tibi erit in diminutiōe.
γον, καὶ οὐθέν σοι ἔσται ἐν ἐλαττώσει.
in amico ⁊ inimico ne narres vitas alie
ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ βίους ἀλ
nas: ⁊ ſi nō tibi eſt delictū:
λοτρίους, καὶ εἰ μή σοί ἐστιν ἁμαρτία,
nō reueles. Audiuit eñ te ⁊
μὴ ἀποκάλυπτε. Ἀκήκοε γάρ σου καὶ
obſeruauit te: ⁊ in tp̄e odio hēt te.
ἐφυλάξατό σε, καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε.
Audiſti verbū: cōmoriat̄ tibi: ⁊
Ἀκήκοας λόγον, συναποθανέτω σοι, καὶ
confidēs eſto. nō eñ te dirūpet.
εὐθαρσὴς γίνου. οὐ γὰρ μή σε ῥήξῃ.
A facie verbi īproperabit fa=
Ἀπὸ προσώπου λόγου ὀνειδίσει μω=
tu⁹: ſicut a facie infantis q̄
ρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους ἡ τί=
peperit. Sagitta fixa in femore car
κτουσα. Βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρ
nis. ſic verbū in ventre fatui. Corri
κός. οὕτως λόγος ἐν κοιλίᾳ μωροῦ. Ἔλεγ
pe amicū: neforte nō fecit: ⁊ ſi
ξον φίλον, μήποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ
fecit ne forte addat. Corripe
ἐποίησε μήποτε προσθῇ. Ἔλεγξον τὸν
proximū: ne forte nō dixit: ⁊ ſi di=
πλησίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἴρη
xit: ne reiteret. corripe amicū:
κεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ. ἔλεγξον φίλον,
ſepe eñ fit calūnia vana.
πολλάκις γὰρ γίνεται διαβολὴ ματαία.
⁊ nō omni ſmoni credat cor
καὶ μὴ παντὶ λόγῳ πιστευέτω ἡ καρδία

commiſſio illorū. Ne fueris mediocris in contentione ex fenore:& non eſt tibi nihil in ſeculo. Eris enim inuid⁹ anime tue.

Capitulum decimum nonum:

Operarius ebrioſus nō locupletabitur:& qui ſpernit modica paulatiꝫ decidit. Vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes:& arguūt ſenſatos:et qui ſe iungit fornicariis erit nequam. Putredo & vermes hereditabūt illum: et extolletur in exemplū maius: & tolletur de numero anima eius. Qui credit cito:leuis corde eſt et minorabitur: & q delinquit in animam ſuā inſup habebit. Qui gaudet iniquitate denotabitur:et qui odit correptionem minuetur vita:et qui odit loquacitatem extinguit maliciam. Qui peccat in animam ſuam: penitebit: et qui iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres verbuꝫ nequam et durum:& nō minoraberis. Amico & inimico noli narrare ſenſum tuum:& ſi eſt tibi delictum noli denudare. Audiet enim te et cuſtodiet te:et q̄ſi defendens peccatum odiet te:et ſic aderit tibi ſemper. Audiſti verbum aduerſus proximum tuum commoriatur in te fidens: quoniam non te dirumpet. A facie verbi parturit fatuus:tanq̄ gemitus partus infantis. Sagitta infixa femori carnis:ſic verbum in corde ſtulti. Corripe amicum ne forte non intellexerit:et dicat:non feci:aut ſi fecerit:ne iterum addat facere. Corripe proximū ne forte nō dixerit:& ſi dixerit ne forte iteret. Corripe amicum:ſepe enim fit cōmiſſio:& nō omni verbo credas. Eſt qui labitur ligua ſua:ſed nō ex animo. Quis eſt enim qui non deliquerit in lingua ſua? Corripe proximum anteq̄ cōmineris:et da locū timori altiſſimi: qa omnis ſapiētia timor dei:et in illa timere deum:et in omni ſapiētia diſpoſitio legis. Et non eſt ſapientia nequitie diſciplina:et non eſt cogitatus bonus peccatorum prudentia. Eſt prudentie nequitia & in ipſa execratio:et eſt inſipiens q minuitur ſapientia. Melior eſt homo q minuitur ſapientia & deficiens ſenſu in timore dei:q̄ qui abundat ſenſu et trāſgreditur legē altiſſimi. Eſt ſolertia certa et ipſa iniqua. Et eſt qui emittit verbum certum enarrans veritatem. Eſt q nequiter humiliat ſe: et interiora eius plena ſunt dolo:et eſt iuſtus q ſe nimiū ſubmittit a multa humilitate: et eſt iuſtus qui inclinat faciem ſuam et fingit non videre ſe quod ignoratum eſt. Et ſi ab imbecillitate virium vetetur peccare:ſi inuenerit tempus malefaciēdi: malefaciet. Ex viſu cognoſcitur vir: & ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus. Amictus corporis & riſus dentiū & ingreſſus hominis enunciant de illo. Eſt correptio mendax in ira contumelioſi:et eſt iudicium quod non probatur eſſe bonum:et eſt tacens et ipſe eſt prudens.

Capitulum vigeſimum.

tuū. Eſt q̄ labitur verbo ⁊ nō ab
σου. Ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ
aia: ⁊ quis eſt qui nō lapſus eſt
ψυχῆς, καὶ τίς ἐστιν ὃς οὐχ ὠλίσθησεν
in lingua ſua? Corripe pxi=
ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; Ἔλεγξον τὸν πλη=
mū anteq̄ mineris: ⁊ da locū
σίον πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι, καὶ δὸς τόπον
legi altiſſimi factus ſine ira. Timor
νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμηνής. Φόβος
dñi initiū aſſumptionis: ſapia āt
κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως, σοφία δὲ
ab eo dilectionē acquirit. cognitio
παρ' αὐτοῦ ἀγάπησιν περιποιεῖ. γνῶσις
mādatoꝝ dñi: diſciplina vite. at faciē
ἐντολῶν κυρίου, παιδεία ζωῆς. οἱ δὲ ποι
tes q̄ placita ſunt ei immortalitatis arborē
οῦντες τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ἀθανασίας δένδρον
decerpūt. Ois ſapia timor a
καρποῦνται. Πᾶσα σοφία φόβος παρὰ
dño: ⁊ in omni ſapia factio legis.
κυρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
⁊ cognitio oipotentie ei⁹.
καὶ γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ.
Seruus dicēs dño: ſicut placet
Οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσκει
nō faciā: ſi poſt hec fecerit: irri
οὐ ποιήσω, ἐὰν μετὰ ταῦτα ποιήσῃ, παρ'
tat nutrientē ſe. Nō eſt ſa=
οργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν. Οὐκ ἔστι σο
piētia nequitie ſciētia: ⁊ nō eſt vbi
φία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου
cōſiliū peccatoꝝ prudētia. Eſt nequi
βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις. Ἔστι πονη=
tia ⁊ ipa abominatio: ⁊ eſt ſtultus
ρία καὶ αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων
q̄ minuitur ſapia. melior ſtupid⁹
ἐλαττούμενος σοφίᾳ. κρείσσων ἡττούμενος
in intellectu cū timore: abundāte in
ἐν συνέσει ἔμφοβος, τοῦ περισσεύοντος ἐν
prudētia ⁊ trāſgrediente legē alti=
φρονήσει καὶ παραβαίνοντος νόμιμα ὑψί
ſſimi. Eſt aſtutia diligēs ⁊ ipa ini
στου. Ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ ἄδι
qua: ⁊ eſt ꝑuertēs grām vt oſtēdat
κος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν τοῦ ἐκφᾶναι
iudiciū: ⁊ eſt iuſtificās iudicio ſapiēs. eſt pra=
κρίμα, καὶ ἔστι δικαιῶν κρίσει σοφός. ἔστι πο
ue agēs incuruatus nigredine: ⁊
νηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ
iterioꝛib⁹ ei⁹ plen⁹ dolo ignito.
ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου πυρώδους.
Incuruās vultū ⁊ ſurdū ſe ſimulās: vbi
Συγκύφων πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν, οὗ
cūq̄ cognit⁹ fuerit: ꝑueniet te vt malefa
ἐὰν ἐπιγνωσθῇ, προφθάσει σε κακοποιῆ=
ciat. Et ſi ab imbecillitate viriū vete
σαι. Καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος ἰσχύος κω=
tur peccare: ſi iuenerit tp̄s malefa
λυθῇ ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιή
ciet. Ex viſu cognoſcet̄ vir:
σει. Ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ,
⁊ ab occurſu faciei cogno
καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνω
ſcet̄ prudēs. Amictus viri ⁊
σθήσεται νοήμων. Στολισμὸς ἀνδρὸς καὶ
riſus dentiū: ⁊ greſſus hoīs ānūciabit
γέλως ὀδόντων, καὶ βήματα ἀνθρώπου ἀναγγέλει
q̄ de eo. Eſt correptio q̄ nō eſt pul=
τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔστιν ὡραῖ
chra: ⁊ eſt tacens: ⁊ ipe prudens.
ος, καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος. 20

Quã bonũ est redarguere poti⁹ q̃ irasci
Ὡς καλόν ἐστιν ἐλέγξαι ἢ θυμοῦσθαι
occulte: τ q̃ confitet̃ prohibebi
κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος κωλυθήσε
tur a diminutione. Cõcupiscẽtia spado
ται ἀπὸ ἐλαττώματος. Ἐπιθυμία εὐνού
nis vitiare puellã: sic
χου ἀποπαρθενῶσαι νεάνιδα, οὕτως ὁ
q̃ facit in vita iudicia. est tacens q̃
ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα. ἔστι σιωπῶν εὑ
inuenit̃ sapiens: τ est odibilis a
ρισκόμενος σοφός, καὶ ἔστι μισητὸς ἀπὸ
multa loquacitate sua. Est tacẽs: nõ
πολλῆς λαλιᾶς αὐτοῦ. Ἔστι σιωπῶν, οὐ
eñi hẽt respõsum: τ est tacẽs sci=
γὰρ ἔχει ἀπόκρισιν, καὶ ἔστι σιωπῶν εἰ=
ens tp̃s. homo sapiẽs tacebit
δὼς καιρόν. ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει
vsq̃ ad tp̃s: at lasciu⁹ τ imprudẽs trãs
ἕως καιροῦ, ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑπερ
grediet̃ tp̃s. Qui abundat sermone abo
βήσεται καιρόν. Ὁ πλεονάζων λόγῳ βδε
minabit̃: τ potestatẽ sibi assumẽs odio
λυχθήσεται, καὶ ὁ ἐνεξουσιαζόμενος μιση
habebit̃. q̃ bonũ correptũ manife=
θήσεται. ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶ
stare penitentiã: sic eñi fugies volũta
σαι μετάνοιαν, οὕτως γὰρ φεύξῃ ἑκούσι
riũ peccatũ. Est bñplacitũ in malis vi
ον ἁμάρτημα. Ἔστιν εὐδοκία ἐν κακοῖς ἀν
ro peccatori: τ est inuẽtio in dimi
δρὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ἔστιν εὕρημα εἰς ἐλα
nutionẽ. est datio q̃ nõ ꝓderit tibi:
ττωσιν. ἔστι δόσις ἣ οὐ λυσιτελήσει σοι,
τ est datio: cui⁹ retributio du=
καὶ ἔστι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα δι=
plex. Est diminutio causa glie: τ
πλοῦν. Ἔστιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης, καὶ
est q̃ ab humilitate leuauit caput.
ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν.
est emens multa paruo: τ sol
ἔστιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, καὶ ἀποτιν
uẽs illa septupla. Sapiẽs ĩ ver
νύων αὐτὰ ἑπταπλασίονα. Ὁ σοφὸς ἐν λό
bis seip̃m amabilẽ faciet: gratie
γοις ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει, χάριτες
ãt fatuoꝝ effundent̃. Datio insipiẽtis
δὲ μωρῶν ἐκχυθήσονται. Δόσις ἄφρονος
nõ erit vtilis tibi accipiẽti: similr̃ ãt
οὐ λυσιτελήσει σοι λαβόντι, ὁμοίως δὲ
τ liuidi ꝓpt̃ necessitatẽ ei⁹. nã
καὶ βασκάνου διὰ ἀνάγκην αὐτοῦ. οἱ γὰρ
oculi eius ꝓ vno ad accipiẽdũ
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνθ' ἑνὸς εἰς τὸ λαβεῖν
multi. Exigua dabit τ multa iproba=
πολλοί. Ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδί
bit: τ aperiet os suũ tãq̃ preco.
σει, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κῆρυξ.
hodie fenerabit̃: τ cras repetet. odi
σήμερον δανειεῖ, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει. μι
bilis dño τ hoibus talis.
σητὸς κυρίῳ καὶ ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος.
Fatu⁹ dicet: nõ est, mihi amic⁹:
Μωρὸς ἐρεῖ, οὐχ ὑπάρχει μοι φίλος,
nõ est grã bonis meis: eden
οὐκ ἔστι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου, οἱ ἐσθίον
tes panẽ meũ vitiosi lingua. Quo
τες τὸν ἄρτον μου φαῦλοι τῇ γλώσσῃ. Πο
tiens τ quot irridebũt eũ: neq̃
σάκις καὶ ὅσοι καταγελάσονται αὐτοῦ, οὔτε
eñi ip̃m habere ĩ recto sensu accepit. τ
γὰρ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰσθήσει εἴληφε. καὶ

Quam bonum est arguere q̃ irasci: & confitentem in oratione nõ prohibere. Cõcupiscentia spadonis deuirginauit iuuenculã: sic qui facit p vim iudicium iniquum. Quã bonuz est correptum manifestare penitentiam: sic eñi effugies voluntarium peccatũ. Est tacens qui inuenitur sapiens: et est odibilis qui procax est ad loquendũ. Est autem tacens et non habens sensum loq̃le. Et est tacens sciens tempus apti tẽporis. Homo sapiens tacebit vsq̃ ad tẽpus: lasciuus autem & imprudens non seruabit temp⁹. Qui multis vtitur verbis ledet animã suam: & qui potestatez sibi sumit iniuste odietur. Est processio in malis viro indisciplinato: & est inuẽtio in detrimentũ. Est datũ quod nõ est vtile: & est datũ cui⁹ retributio duplex. Est propter gloriã minoratio: et est qui ab humilitate leuabit caput. Est q̃ multa redimat modico precio: & restituens ea in septuplũ. Sapiens in verbis seip̃m amabilẽ facit: gratie autẽ fatuorũ effundentur. Datus insipientis non erit vtilis tibi: oculi eñi illius septẽplices sunt. Exigua dabit & multa improperabit: & apertio oris illius inflãmatio est. Hodie feneratur qs et cras expetit: & odibilis est homo huiusmodi. Fatuo non erit amicus: & nõ erit gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius: false lingue sunt. Quotiens & quanti irridebunt eum. Neq̃ enim quod habendum erat: directo sensu distribuit: similiter & quod non erat habendum. Lapsus false lingue quasi q in pauimento cadens: sic casus malorũ festinanter veniet. Homo acharis quasi fabula vana: & ĩ ore indisciplinatorũ assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur pabola: nõ enim dicit illã in tẽpore suo. Est q vetatur peccare pre inopia et in requie sua stimulabitur. Est qui perdet animã suã pre cõfusione: & ab imprudenti psona perdet eam: psone autem acceptione pdet se. Est qui pre confusione ꝓmittit amico: & lucratus est eũ inimicum gratis. Opprobriũ nequã in homine mendaciũ: & in ore indisciplinatorũ assidue erit. Potior fur q̃ assiduitas viri mendacis: perditionẽ autẽ ambo hereditabũt. Mores hoĩm mendaciũ sine honore: & confusio illorũ cum ipsis sine intermissione. Sapiẽs in verbis producet seip̃z: & homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terrã suã inaltabit acervum frugum: & qui operatur iusticiam ip̃e exaltabitur: qui vero placet magnatis effugiet iniquitatẽ. Xenia & dona excecant oculos iudicum: & quasi mutus in ore auertit correptiones eorũ. Sapientia absconsa et thesaurus inuisus: que vtilitas in vtrisq̃. Melior est q celat insipientiam suam q̃ homo q abscondit sapientiam suam.

Capitulum vigesimum primum.

Filii peccasti: non adiicias iterũ: sed & de pristinis deprecare vt tibi dimittantur. Quasi a facie colubri fuge pctã:

ip̃m nõ habere similr̃ indifferens illi. lapsus
τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ. ὀλίσθη
a pauimẽto potius q̃ a lingua:
μα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης, A
sic casus maloꝝ festinant̃ veniet.
οὕτως πτῶσις κακῶν κατὰ σπουδὴν ἥξει.
Homo sine grã: fabula intẽpestiua: in ore
Ἄνθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἄκαιρος, ἐν στό=
indisciplinatoꝝ assidu⁹ erit. ab
ματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται. ἀπὸ
ore fatui reprobabit̃ para
στόματος μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παρα
bola. nõ eñi dicet illã in tp̃e suo.
βολή. οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὴν ἐν καιρῷ αὐτῆς.
Est q̃ vetat̃ peccare pre inopia:
Ἔστι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ἐνδείας,
τ in requie sua nõ stimula= B
καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ οὐ κατανυγή
bitur. Est q̃ perdit aiam suã
σεται. Ἔστιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ꝓpt̃ verecundiã: τ ab acceptione psone
διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ λήψεως προσώπου
perdet eã Est grã verecũdie ꝓmit
ἀπολεῖ αὐτήν. Ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγ
tens amico: τ acquisiuit eũ ini=
γελλόμενος φίλῳ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχ
micũ gratis. opprobriũ neq̃ mendaciũ in
θρὸν δωρεάν. μῶμος πονηρὸς ψεῦδος ἐν
hoie: in ãt ore indisciplinatoꝝ assi=
ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδε
duũ erit: Eligibili⁹ fur: q̃ q̃ assues
λεχισθήσεται. Αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἐνδελε
cit mẽdacio: ambo ãt pditionẽ
χίζων ψεύδει, ἀμφότεροι δὲ ἀπώλειαν
hereditabũt. Mos hoĩs mẽda
κληρονομήσουσιν. Ἦθος ἀνθρώπου ψευ=
cis ignominia: τ cõfusio ei⁹ cũ eo
δοῦς ἀτιμία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
sine ĩtermissiõe. Sapiẽs in verbis manifestabit
ἐνδελεχῶς. Ὁ σοφὸς ἐν λόγοις προάξει
seip̃m: τ homo prudẽs placebit
ἑαυτόν, καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει
magnatibus. Qui operat̃ terrã suã: altũ
μεγιστᾶσιν. Ὁ ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, ἀνυ
faciet aceruũ suũ. τ placẽs
ψώσει θημωνείαν αὐτοῦ. καὶ ὁ ἀρέσκων
magnatibus placabit iniusticiã suã.
μεγιστᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν αὐτοῦ.
Xenia τ dona excecãt oculos
Ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς
sapientũ: τ q̃si frenũ in ore auer
σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν στόματι ἀποτρέ
tũt correptiones. Sapĩa abscõsa τ the
πει ἐλέγχους. Σοφία κεκρυμμένη καὶ θη
saurus inuisus: q̃ vtilitas in vtris
σαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέ
q̃? Melior homo celãs
ροις; Κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν pu
fatuitatẽ suã: q̃ homo celans 12.
μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων et.2
sapiam suã. Melior expectatio Ex.
τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Κρείσσων ὑπομονὴ deu
ineuitabilis in inq̃sitione dñi: q̃ carẽs dño d.
ἀπαραίτητος ἐν ζητήσει κυ, ἢ ἀδέσποτος Inf
auriga ꝓprie vite. 41.
τροχηλάτης τῆς ἰδίας ζωῆς. C.21.
Fili peccasti: nõ adiicias ãpli⁹ τ
Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῇς ἔτι καὶ
de priorib⁹ deprecare. q̃si a A
περὶ τῶν προτέρων δεήθητι. ὡς ἀπὸ S.s.
facie colubri: fuge a peccato:
προσώπου ὄφεως, φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας,

ſi eñi acceſſeris ad illud:ſuſcipiet te.
ἐὰν γὰρ προσέλθῃς αὐτῇ, δέξεταί σε.
Dentes leonis: dētes ei interficien
Ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆς ἀναιροῦν
tes aīas hoīm. Quaſi rōphea an
τες ψυχὰς ἀνθρώπων. Ὡς ῥομφαία δίστο
ceps oīs iniq̄tas: plage illi⁹ non
μος πᾶσα ἀνομία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ
eſt ſanitas. obiurgatio ⁊ iniuria deſo
ἔστιν ἴασις. καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρη
labũt diuitias: ſic dom⁹ ſupbo=
μώσουσι πλοῦτον, οὕτως οἶκος ὑπερη
rum deſolabitur. Deprecatio pauperis
φάνων ἐρημωθήσεται. Δέησις πτωχοῦ
ex ore vſq̃ ad aures eius: ⁊ iudi
ἐκ στόματος ἕως ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρί
ciũ illi⁹ feſtinanṫ venit. q̄ odit
μα αὐτοῦ κατὰ σπουδὴν ἔρχεται. μισῶν
correptionē: in veſtigio peccatoris: ⁊ q̄ ti=
ἐλεγμὸν, ἐν ἴχνει ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὁ φο
met dñm conuerteṫ in corde ſuo.
βούμενος κν̄ ἐπιστρέψει ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.
Notus a lōge potēs in lingua: at
Γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ
ſapiēs ſcit cum labiṫ ipē. Qui
νοήμων οἶδεν ἐν τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν. Ὁ
edificat domũ ſuā in pecunijs alie=
οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐν χρήμασιν ἀλλο
nis: q̄ſi q̄ cōgregat ſibi lapides ad tu
τρίοις, ὡς ὁ συνάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶ
mulũ ſepulchri ſui. Stuppa collecta:
μα ταφῆς αὐτοῦ. Στυππίον συνηγμένον,
ſynagoga impiorũ: ⁊ conſumatio illorũ
συναγωγὴ ἀνόμων, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν
flāma ignis in pditionē. Via pec
φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν. Ὁδὸς ἁμαρ
catorũ cōplanata a lapidib⁹: ⁊ in vlti
τωλῶν ὡμαλισμένη ὑπὸ λίθων, καὶ ἐπ' ἐσχά
mo ei⁹ fouea inferni. q̄ cuſtodit legē
του αὐτῆς βόθρος ᾅδου. ὁ φυλάσσων νόμον
dñi dñatur cogitationis ſue. cōſumatio
κῡ κρατεῖ τοῦ ἐννοήματος αὐτοῦ. συντέλεια
āt timoris dñi ſapie aſſumptio: nō eru
δὲ τοῦ φόβου κῡ σοφίας πρόσληψις, οὐ παι
dieṫ q̄ nō eſt aſtut⁹: eſt eñi
δευθήσεται ὃς οὐκ ἔστι πανοῦργος, ἔστι γὰρ
aſtucia multiplicās amaritudinē. Cognitio
πανουργία πληθύνουσα πικρίαν. Γνῶσις
ſapiētis: tāq̄ inũdatio abũdabit:
σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς πληθυνθήσεται,
⁊ cōſiliũ illi⁹: ſicut fons pur⁹ vite. In
καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ, ὡς πηγὴ ἁγνὴ ζωῆς. Ἔγ
teriora fatui q̄ſi vas cōfractum:
κατα μωροῦ ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον,
oēm cognitionē nō tenebit in vita ſua.
πᾶσαν γνῶσιν οὐ κρατήσει ἐν ζωῇ αὐτοῦ.
Verbũ ſapiēs ſi audierit ſciēs: lau
Λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπιστήμων, αἰνέ
dabit illud: ⁊ ad illud adijciet. Audi
σει αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτὸν προσθήσει. Ἤκου
uit illũ imprudēs: ⁊ diſplicuit illi
σεν αὐτὸν ἀσύνετος, καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ
⁊ auertit illũ poſt dorſum ſuũ.
καὶ ἀπέστρεψεν αὐτὸν ὀπίσω τοῦ νώτου αὐτοῦ.
Narratio fatui q̄ſi in via ſarcina: in āt
Ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον, ἐπὶ δὲ
labio prudētis inuenieṫ gr̄a. os
χείλους συνετοῦ εὑρεθήσεται χάρις. στόμα
prudētis quereṫ in ecc̄lia. Tāq̄ do
φρονίμου ζητηθήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ. Ὡς οἶ
m⁹ deſtructa: ſic fatuo ſapia: ⁊
κος ἠφανισμένος, οὕτως μωρῷ σοφία, καὶ τῆς

et ſi acceſſeris ad illa ſuſcipient te. Dentes leonis dentes eius interficiētes aīas hoīm. Quaſi rōphea bis acuta hoīs iniquitas: plage illi⁹ nō eſt ſanitas. Obiurgatio et iniurie annullabũt ſubſtantiã: et domus que nimis locuples eſt annullabitur ſuperbia: ſic ſubſtātia ſupbi eradicabitur. Deprecatio pauperis ex ore vſq̃ ad aures pueniet: & iudiciũ feſtinato adueniet illi. Qui odit correptionē veſtigiũ eſt peccatoris: & q timet deum cōuertetur ad cor ſuũ. Notus a lōge potēs lingua audaci: & ſenſatus ſcit labi ſe ab ipo. Qui edificat domũ ſuā impēdiis alienis: quaſi q colligit lapides ſuos in hyeme. Stuppa collecta ſynagoga peccantiũ: & cōſumatio illorũ flāma ignis. Via peccātiũ cōplanata lapidibus: et in finē illorum inferi et tenebre & pene. Qui cuſtodierit iuſticiā continebit ſenſum eius: conſumatio timoris dei: ſapiētia & ſenſus. Nō erudietur q non eſt ſapiens in bono. Eſt autē inſipiētia q̄ abũdat in malo: & non eſt ſenſus vbi ē amaritudo. Sciētia ſapiētis tanq̃ inundatio abundabit: & cōſiliũ illius ſicut fons vite permanet. Cor fatui quaſi vas cōfractũ: et oēm ſapientiā non tenebit. Verbũ ſapiēs quodcũq̃ audierit ſci⁹ laudabit & ad ſe adiiciet: audiuit luxurioſus et diſplicebit illi: & piiciet illud poſt dorſum ſuũ. Narratio fatui quaſi ſarcina in via. Nā in labiis ſenſati inuenietur gr̄a. Os prudētis queritur in eccleſia: et verba illi⁹ cogitabũt in cordibus ſuis. Tanq̃ dom⁹ exterminata: ſic fatuo ſapientia: & ſciētia inſenſati inenarrabilia verba. Cōpedes in pedib⁹: doctrina ſtulto: et quaſi vincula manuũ ſup manũ dexterā. Fatu⁹ in riſu exaltat vocē ſuã: vir autē ſapiēs vix tacite ridebit. Ornamētũ aureũ prudēti doctrina: et quaſi brachiale in brachio dextero. Pes fatui facilis in domũ proximi: & homo perit⁹ cōfundetur a perſona potētis. Stultus a feneſtra reſpiciet ī domũ: vir aũt eruditus foris ſtabit. Stulticia hominis auſcultare per oſtiũ: & prudēs grauabitur cōtumelia. Labia imprudentiũ ſtulta narrabũt: verba autē prudentiũ ſtatera ponderabuntur. In ore fatuorum cor illorum: et in corde ſapientium os illorum. Dum maledicit impius diabolum: maledicit ipſe animam ſuam. Suſurro coinquinabit animam ſuam: & in omnibus odietur: & qui permanſerit odioſus erit: tacitus & ſenſatus honorabitur

Ca.22.

In lapide luteo lapidatus eſt piger: et omnes loquentur ſuper aſpernationem illius. De ſtercore boum lapidatus eſt piger: et omnis qui tetigerit eum excutiet manus. Confuſio patris eſt de filio indiſciplinato: filia autem fatua in deminoratione fiet. Filia prudēs hereditas viro ſuo: nam que confundit in contumeliam fit genitoris. Patrē et virum cōfundit audax: et ab impiis nō minorabitur: ab vtriſq̃ autē inhonorabitur. Muſica in luctu īportuna narratio: flagella & doctrina in oī tpe ſapia.

ſmones eius cogitabũt in corde: ⁊
λόγους αὐτοῦ διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ, καὶ
cognitio iprudētis īinueſtigabilia v̄ba. Cōpedes
γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι. Πέδαι
in pedib⁹ ſtultis diſciplina: ⁊ q̄ſi vicula ma
ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παιδεία, καὶ ὡς χειροπέ
nuũ in manu dextra: fatu⁹ in riſu
δαι ἐπὶ χειρὸς δεξιᾶς, μωρὸς ἐν γέλωτι
exaltat vocē ſuā: vir aũt aſtut⁹: vix
ἀνυψοῖ φωνὴν αὐτοῦ, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος, μό
tacite ſubridebit. At ornamētũ aureũ
λις ἡσυχῇ μειδιάσει. Ὡς κόσμος χρυσοῦς
prudēti diſciplina ⁊ q̄ſi brachiale in bra=
φρονίμῳ παιδεία καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βρα
chio dextro. pes fatui velox ad do
χίονος δεξιοῦ. πούς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκί
mũ: homo āt multũ expert⁹: confundeṫ ab
αν, ἄνθρωπος δὲ πολύπειρος, αἰσχυνθήσεται ἀπ'
eo. Stultus a ianua pſpiciet in do
αὐτοῦ. Ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύψει εἰς οἰ
mũ: vir āt eruditus foris ſtabit.
κίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται.
Ineruditio hoīs auſcultare ad ianuas:
Ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι παρὰ θύρας
at prudēs grauabiṫ ignominia. La
ὁ δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίαν. Χεί
bia loquaciũ: q̄ nō ſua narrabũt.
λη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐτῶν διηγήσεται.
verba āt prudentiũ in ſtatera pōderabunṫ. In
λόγοι δὲ φρονίμων ἐν ζυγῷ σταθήσονται. Ἐν
ore fatuorũ cor ipſorũ: in āt cor
στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, ἐν δὲ καρ
de ſapientũ: os eorũ. Dum maledi
δίᾳ σοφῶν, τὸ στόμα αὐτῶν. Ἐν τῷ καταρᾶ
cit impi⁹ ſatanā: ipē maledicit
σθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται
ſuā aīam. inquinat ſuā aīam
τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν
ſuſurro: ⁊ vbicũq̃ pegrinat⁹ fuerit odi
ὁ ψίθυρος, καὶ οὗ ἐὰν παροικήσῃ μισηθήσεται.
etur.

Ca.22.

Lapidi polluto cōparat⁹ eſt pi=
Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνη
ger ⁊ oīs ſibilabit in ignominia illi⁹.
ρός, καὶ πᾶς ἐκσυριεῖ ἐπὶ ἀτιμίᾳ αὐτοῦ.
Stercori boũ deſterq̄linijs cōparat⁹ ē piger. oīs
Βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός. πᾶς
tollens eũ excutiet manũ. Cōfu=
ὁ ἀναιρούμενος αὐτὸν ἐκτινάξει χεῖρα. Αἰσχύ
ſio patris in gn̄atione indiſciplinati: filia
νη πατρὸς ἐν γεννήσει ἀπαιδεύτου, θυγάτηρ
āt in diminutione fit. Filia pru
δὲ ἐπ' ἐλαττώσει γίγνεται. Θυγάτηρ φρόνι
dēs heres erit viri ſui: ⁊ q̄ con
μος κληρονομήσει ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἡ καται
fundit: in triſticiā genitoris. Pa
σχύνουσα, εἰς λύπην γεννήσαντος. Πα
trem ⁊ virũ cōfundit q̄ eſt audax
τέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα
⁊ ab vtriſq̃ inhonorabiṫ. mu=
καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται. μου
ſica in luctu: importuna narratio: flagella
σικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες
āt ⁊ diſciplina in tp̄e ſapiētie. Filij in
δὲ καὶ παιδεία ἐν καιρῷ σοφίας. Τέκνα ἐν
bona vita eſcā habētes: pprioꝝ
ἀγαθῇ ζωῇ τὴν τροφὴν ἔχοντα, τῶν ἰδίων
parentũ celabunt ignobilitatem.
γεννητόρων κρύψουσι δυσγένειαν.

Filij in contemptu τ insipientia
Τέκνα ἐν καταφρονήσει καὶ ἀπαιδευσίᾳ
gloriantes: cognatiões sue ma
γεγαυριωμένα, συγγενείας ἑαυτῶν μο
culant nobilitatẽ. Cõglutinãs
λύνουσι τὴν εὐγένειαν. Συγκολλῶν
testam q̃ docet fatuum: τ exci=
ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν, καὶ ἐξεγεί
tat dormientes de ꝓfundo somno.
ρει καθεύδοντας ἐκ βαθέος ὕπνου.
Narrat dormitanti q̃ narrat fa=
Διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμενος μω
tuo: τ in fine dicet: q̃d est:
ρῷ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ, τί ἐστιν;
Sup mortuũ plora: defecit .n.
Ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ
lux: τ sup fatuũ plora: defe=
φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον, ἐξέλι
cit .n. intellectus. Dulci᷒ plora sup
πε γὰρ σύνεσις. Ἥδιον κλαῦσον ἐπὶ
mortuũ qm̃ requieuit: nam fa=
νεκρῷ ὅτι ἀνεπαύσατο, τοῦ γὰρ μω
tui sup mortẽ vita. Luct᷒ mor
ροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή. Πένθος νε
tui septẽ dies: fatui aũt τ im=
κροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μωροῦ δὲ καὶ ἀσε
pij oẽs dies vite il=
βοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐ
lius. Cum stulto ne mltiplices fmo
τοῦ. Μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λό
nẽ: τ ad insipientẽ ne accedas:
γον, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου,
nõ sentiẽs eni spernet tua
ἀναισθήτων γὰρ ἐξουθενήσει σου τὰ
omnia. Caue ab illo: ne
πάντα. Φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα μὴ
laborẽ hẽas: τ non coinq̃naberisin
κόπον ἔχῃς, καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν
cõcussione illius. declina ab illo
τῷ ἐντιναγμῷ αὐτοῦ. ἔκκλινον ἀπ᾽ αὐτοῦ
τ inuenies requiem: τ nõ aci
καὶ εὑρήσεις ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκη
diaberis in ociositate illius. sup
διάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. ὑπὲρ
plũbũ q̃d grauabitur: τ q̃d il=
μόλυβδον τί βαρυνθήσεται, καὶ τί αὐ
li nomẽ: nisi plumbũ. Arenaʒ
τῷ ὄνομα, ἀλλ᾽ ἢ μόλυβδος. Ἄμμον
τ salẽ τ massam ferri facili=
καὶ ἅλας καὶ βῶλον σιδήρου εὐκο
us ferre: q̃ hoiem im=
πώτερον ὑπενεγκεῖν, ἢ ἄνθρωπον ἀσύ
prudẽtẽ. Cõnexio lignea ligata
νετον. Ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη
in edificium: in cõcussione nõ dis=
εἰς οἰκοδομήν, ἐν συσσεισμῷ οὐ δια=
soluetur. sic cor firmatum
λυθήσεται. οὕτως καρδία ἐστηριγμένη
in cogitatione consilij: ĩ omni
ἐπὶ διανοήματος βουλῆς, ἐν παντὶ
tpe timore nõ timebit. Cor
καιρῷ φόβῳ οὐ δειλιάσει. Καρδία
firmum in mente intellectus: sicut
ἡδρασμένη ἐπὶ διανοίᾳ συνέσεως, ὡς
ornatus arenosus in pariete raso.
κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχου ξυστοῦ.
Sustẽtacula in alto posita cõ=
Χάρακες ἐπὶ μετεώρου κείμενοι κα=
tra ventum: nõ ꝑmanebũt: sic
τέναντι ἀνέμου, οὐ μὴ μείνωσιν, οὕ=
cor timidũ in cogitatiõe fatui.
τως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοήματι μωροῦ.

Qui docet fatuum: quasi qui congluti nat testam. Qui narrat verbum nõ audienti: quasi qui excitat dormienteʒ de graui somno. Cum dormiente loquitur qui enarrat stulto sapientiam: & in fine narrationis dicit. Quis est hic? Supra mortuum plora: deficit enim lux ei᷒: & supra fatuum plora: deficit enim sensus. Modicum plora super mortuum: quoniam requieuit. Nequissimi enim neq̃ sima vita super mortem fatui. Luctus mortui septem dies: fatui autem et impii omnes dies vite illorum. Cum stulto ne multum loquaris: & cum insensato ne abieris. Serua te ab illo: vt nõ molestiam habeas: et non coinquinaberis in peccato illius. Deflecte ab illo et inuenies requiẽ: et non acidiaberis in stulticia illius. Super plumbũ quid grauabitur. Et quod illi aliud nomẽ q̃ fatu᷒? Arenam et salem & massam ferri facilius est ferre: q̃ hominẽ imprudentẽ & fatuum et impiũ. Sicut loramentuʒ ligneum colligatũ fundamento edificii non dissoluetur: sic et cor confirmatuʒ in cogitatione consilii. Cogitatus sensati in omni tempore vel metu non deprauabitur. Sicut ornatus arenosus in pariete limpido: et sicut palee in excelsis et cementa sine impensa posita contra faciem venti non permanebunt: sic et cor timidum in cogitatione stulti cõtra impetum timoris non resistet: sic & cor trepidum in cogitatione fatui omni tẽpore non metuet: sed & qui in preceptis dei permanet seper. Pungẽs oculum deducit lachrymas: et qui pungit cor profert sensum. Mittens lapidẽ involatilia deiiciet illa: sic et qui conuicia tur amico: dissoluit amiciciam. Ad amicum et si produxeris gladiũ: non despe res: est enim regressus ad amicũ. Si ape ruerit os triste: non timeas. Est enĩ con cordatio excepto conuicio et imprope rio et superbia et mysterii reuelatione et plaga dolosa. In his omnib᷒ effugiet amicus. Fidẽ possi de cuʒ amico in pau pertate illi᷒: vt & in bonis illius leteris. In tẽpore tribulationis illius permane illi fidelis: vt in hereditate illi᷒ coheres sis. Ante ignem camini vapor & fum᷒ ignis inaltatur: sic & ante sanguinẽ ma ledicta et contumelie & mine. Amicuʒ salutare non confundaris. A facie illius non me abscõdam: & si mala mihi euenerint per illum sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo. Quis dabit ori meo custodiam: & super labia mea signaculum certum vt nõ cadam in ipsis: & lingua mea perdat me.

Capitulum vigesimum tertium.

Domine pater et dominator vite mee: ne derelinquas me in cogitatu & consilio eorum: nec sinas me cadere in illa exprobratione. Quis supponit in cogitatu meo flagella & in corde meo doctrinam sapientie: vt ignorationibus eorum non parcant mihi ꝏꝏꝏ

Contra oẽm timorẽ nõ sustine
Κατέναντι παντὸς φόβου οὐ μὴ ὑπομεί
bit. Pungens oculũ educet lachry
νῃ. Ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν κατάξει δά
mas: τ pungẽs cor: profert sen
κρυα, καὶ ὁ νύσσων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴ
sum. Mittẽs lapidẽ in volatilia:
σθησιν. Βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά,
arcebit illa: τ q̃ conuitiat ami
ἀποσοβήσει αὐτά, καὶ ὁ ὀνειδίζων φί
co: dissoluet amicitiã. In amicũ si
λον, διαλύσει φιλίαν. Ἐπὶ φίλον ἐὰν
strinxeris gladiũ: ne desperes:
σπάσῃς μάχαιραν, μὴ ἀπελπίσῃς,
est enĩ regressus. in amicũ si ape
ἔστι γὰρ ἐπάνοδος. ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀ=
rueris os: ne timeas: est enĩ
νοίξῃς στόμα, μὴ εὐλαβηθῇς, ἔστι γὰρ
ꝑmutatio. preter conuitiũ τ super
διαλλαγή. πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερ
biam τ secreti reuelationẽ
ηφανίας καὶ μυστηρίου ἀποκαλύψεως
τ plagã dolosam: in his enĩ ef=
καὶ πληγῆς δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀ=
fugiet oĩs amicus. Fidẽ possi
ποφεύξεται πᾶς φίλος. Πίστιν κτῆ=
de in paupertate cũ ꝓximo:
σαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ τοῦ πλησίον,
vt in bonis illi᷒ leteris.
ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ εὐφρανθῇς.
in tpe tribulationis ꝑmane illi: vt
ἐν καιρῷ θλίψεως διάμενε αὐτῷ, ἵνα τὴν
in hereditate ei᷒ coheres sis.
κληρονομίαν αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς.
Non despiciẽda est enĩ semp circũscri
Οὐ καταφρονητέον γὰρ ἀεὶ τῆς περι=
ptio: neq̃ mirabilis diues mẽtẽ
γραφῆς, οὐδὲ θαυμαστὸς πλούσιος νοῦν
nõ habẽs. ante ignẽ vapor camini
οὐκ ἔχων. πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου
τ fum᷒: sic ante sanguines cõui
καὶ καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοι=
tia. Amicũ ꝓtegere nõ erubes
δορίαι. Φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυν
cam: τ a facie illius
θήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
non abscõdar τ si mala mihi eue
οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμ
nient per illũ oĩs q̃ audierit cauebit
βήσονται δι᾽ αὐτὸν πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξε
ab illo. Quis dabit mihi sup os
ται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Τίς δώσει μοι ἐπὶ στόματός
meũ custodiã: τ sup labia mea
μου φυλακήν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου
signaculũ astutũ: ne cadã subi
σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω ἀφ
to ab illa: τ lingua mea nõ
νιδίως ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ ἡ γλῶσσά μου μὴ
pdat me.
ἀπολέσῃ με. Ca. 23.

Domine pater τ dñator vite om
Κύριε πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς ἀπα=
nis: ne derelinquas me in cõsilio eoꝝ:
σῆς, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν,
τ ne sinas me cadere in illis: Quis im
καὶ μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς. Τίς ἐπι
ponet in cogitatione mea flagella: τ
στήσει ἐπὶ τοῦ διανοήματός μου μάστιγ᾽, καὶ
in corde meo disciplinã sapiẽtie: ne
ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφίας, ἵνα
in ignorationib᷒ meis nõ pcas tu
μὴ ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσῃ σύ

dn̄i: at iniurias coꝝ q̄ in ꝓfessio
κυρίου. τὰς δὲ ὕβρεις τῶν ἐν ἐπαγ
ne pctōꝝum nō p̄tereas: vt
γελίᾳ ἁμαρτωλῶν μὴ παρῆς, ὅπως
nō multiplicent̄ ignorātie mee: ⁊
μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου, καὶ αἱ
peccata mea abundabūt in cōtri=
ἁμαρτίαι μου πλεονάσουσιν εἰς συν=
tionē: ⁊ cadā ī cōspectu ad=
τριβήν, καὶ πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπε
uersarioꝝ: ⁊ gaudebit sup me inimic⁹
ναντίων, καὶ ἐπιχαρεῖται μοι ὁ ἐχθρός
me⁹: a q̄b⁹ lōge est spes mie tue.
μου, ὧν μακράν ἐστιν ἡ ἐλπὶς τ̄ ἐλέους σου.
Dn̄e pater ⁊ de⁹ vite mee: extol
Κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου, μετεω
lentiā oculoꝝū ne mihi dederis ⁊ gi=
ρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι δῷς καὶ γι=
gātcam aīam amoue semper
γαντώδη ψυχὴν ἀπόστησον διαπαντὸς
a seruis tuis. spes inanes ⁊
ἀπὸ δούλων σου. ἐλπίδας κενὰς καὶ
ꝯcupiscētias auerte a me: ⁊
ἐπιθυμίας ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
tenebis volentē tibi seruire
κρατήσεις τὸν θέλοντά σοι δουλεύειν
semper. ventris appetit⁹ ⁊ concu=
διαπαντός. κοιλίας ὄρεξις καὶ συνου=
bitus ne cōprehendant me:
σιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με,
⁊ aīe irreuerēti ne tradas me
καὶ ψυχῇ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με
seruuz tuum. Audite filij
τὸν οἰκέτην σου. Ακούσατε τέκνα
disciplinā oris veri: ⁊ q̄ cu=
παιδείαν στόματος ἀληθινοῦ καὶ ὁ φυ
stodierit nō capiet̄ in labijs
λάσσων οὐ μὴ ἁλῷ ἐν τοῖς χείλεσιν
suis. In stulticia sua cōpre=
αὐτοῦ. Εν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ κατα=
hendetur peccator: ⁊ cōuicia
λειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ λοίδο
tor ⁊ superbus scandalizabun=
ρος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσον=
tur in illis. Iuratiōi nō assuefacias os
ται ἐν αὐτοῖς. Ορκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στό
tuū: ⁊ noīationi sancti nō assuc
μα σου, καὶ ὀνομασίᾳ τ̄ ἁγίου μὴ συνε
scas. Sicut .n. seruus q̄ scruta=
θισθῇς. Ωσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμε=
tur assidue a vibice nō mi=
νος ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλατ
nuet̄: sic iurans ⁊ nomi=
τωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομά
nās semper non purgabit̄ a
ζων διαπαντὸς οὐ μὴ καθαρισθῇ ἀπὸ
peccato. Uir mlt̄ū iurans īplebi=
ἁμαρτίας. Ανὴρ πολύορκος πλησθή=
tur iniquitate: ⁊ nō discedet
σεται ἀνομίας, καὶ οὐκ ἀποστήσεται
a domo illius flagellū. si delique
ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ. ἐὰν πλημ
rit pctm̄ eius sup ip̄m:
μελήσῃ ἁμαρτία αὐτοῦ, ἐπ' αὐτῷ,
⁊ si despexerit peccauit duplicit̄. Et si
κἂν ὑπερίδῃ ἥμαρτε διπλῶς. Καὶ εἰ
in vacuū iurauit nō iustificabitur:
διακενῆς ὤμοσεν οὐ δικαιωθήσεται,
replebitur .n. calamitate dom⁹ il
πλησθήσεται γὰρ ἐπαγωγῆς ὁ οἶκος αὐ
lius: est s̄mo vestitus mor
τοῦ, ἔστι λέξις ἀντιπεριβεβλημένη θα

&non appareant delicta eorum & ne
adincrescant ignorantie mee: & multi=
plicentur delicta mea: et peccata mea
abundent: & incidam in conspectu ad=
uersariorū meorum & gaudeat inimi=
cus meus. Domine pater & deus vite
mee ne derelinquas me in cogitatu illo
rū. Extollentiā oculorum meorū ne de
deris mihi: & omne desideriū auerte a
me. Aufer a me vētris concupiscentias:
& concupitus cōcupiscentie ne appre=
hendāt me et anime irreuerēti: et infru
nitate ne tradas me. Doctrinā oris audi
te filii: & qui custodierit illā non periet
labiis suis: nec scādalizabitur in operi=
bus nequissimis. In vanitate sua appre
henditur peccator: & superbus et male
dict⁹ scandalizabitur in illis. Iurationi
non assuescat os tuū: multi enim casus
in illa. Nominatio vero dei non sit assi
dua in ore tuo: et nominib⁹ sanctorum
nō admiscearis: qm̄ non eris immunis
ab eis. Sicut enī seruus interrogat⁹ assi
due a liuore nō minuitur: sic omnis iu
rans et nominās in toto a peccato non
purgabitur. Vir multū iurās implebi=
tur iniqtate: et nō discedet a domo illi⁹
plaga. Et si frustrauerit fratrē: delictum
illi⁹ sup ip̄m erit: & si dissimulauerit: de
linqt dupliciter: & si in vacuū iurauerit:
nō iustificabitur. Replebitur enī retri=
butione dom⁹ illi⁹. Est et alia loq̄la con
traria morti: nō inueniatur in heredita
te iacob. Eteniz a misericordib⁹ omnia
hec auferētur: & in delictis nō volupta
būt. Indisciplinose loquele non assues=
cat os tuum: est eniz in illa verbum pec
cati. Memento patris & matris tue: in
medio enim magnatorum consistis: ne
forte obliuiscatur te deus in conspectu
illorum: et assiduitate tua infatuatus
improperium patiaris: & maluisses nō
nasci: et diem natiuitatis tue maledi=
cas. Homo assuetus in verbis impro=
perii: in omnibus diebus suis non eru=
dietur. Duo genera abundant in pec=
catis: et tertium adducit iram & perdi=
tionem. Anima calida quasi ignis ar=
dēs nō extinguetur: donec aliquid glu
tiat: et homo nequam in ore carnis sue
non desinet donec incendat ignem.
Homini fornicario omnis panis dul=
cis: non fatigabitur transgrediens vsq̄
ad finem. Omnis homo qui trāsgredi=
tur lectum suum contēnens in animaz
suam et dicens. quis me videt? tenebre
circundant me: et parietes cooperiunt
me: et nemo circunspicit me: quem ve
reor? delictorum meorum non memo
rabitur altissimus: et nō intellexit: quo
niam omnia videt oculus illius: quo=
niam expellit a se timorem dei huius=
modi hominis timor: & oculi hominū
timentes illum: et non cognouit: quo=
niam oculi domini multo plus lucidio=
res sunt super solem: circunspicientes
omnes vias hominum: et profundum
abyssi et hominum corda intuentes in
abscōditas partes. Domino enim deo
anteq̄ crearentur omnia sunt agnita:
sic et post

te: nō inueniat̄ in hereditate ia
νάτῳ, μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ ἰα=
cob. Ab enī pijs hec om=
κώβ. Απὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάν
nia auferent̄: ⁊ in peccatis nō
τα ἀποστήσεται, καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ
inuoluent̄. Intēperantie iuramēti ne
ἐγκυλισθήσονται. Ακολασίᾳ ὅρκου μὴ
assuefacias os tuū: est enī in ea
ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ
verbū peccati. Memēto patris
λόγος ἁμαρτίας. Μνήσθητι πατρὸς
⁊ matris tue: in medio enī magna
καὶ μητρός σου, ἀναμέσον γὰρ μεγι=
tū presidebis. Ne forte obliuio
στάνων συνεδρεύσεις. Μήποτε ἐπι=
ni tradaris in cōspectu illoꝝ: ⁊ assiduitate
λάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τῷ ἐθισμῷ
tua marcescas: ⁊ voles si nō
σου μωρανθῇς, καὶ θελήσεις εἰ μὴ
nat⁹ esses: ⁊ diē natiuitatis
ἐγεννήθης, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ
tue maledices. Homo assue
σου καταράσῃ. Ανθρωπος συνεθιζό=
tus verbis improperij: in oībus
μενος λόγοις ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις
diebus suis non erudiet̄.
ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.
Due species multiplicant peccata: ⁊
Δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, καὶ
tertiū inducet irā. Aīa cali
τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν. Ψυχὴ θερ=
da q̄si ignis ardēs: nō extinguet̄
μὴ ὡς πῦρ καιόμενον, οὐ μὴ σβεσθῇ
donec deglutiat̄ homo fornicarius
ἕως ἂν καταποθῇ ἄνθρωπος πόρνος
in corpore carnis sue: non desi
ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ, οὐ μὴ παύ
net donec accēdat ignē. homi=
σηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ. ἀνθρώ
ni fornicario oīs panis dulcis: non
πῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος ἡδύς, οὐ μὴ
quiescet donec perficiat. Ho
κοπάσῃ ἕως ἂν τελευτήσῃ. Αν=
mo trāsgrediēs a le
θρωπος παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλί
cto suo dicens in aīa sua:
νης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ,
quis me videt? tenebre circū me: ⁊
τίς με ὁρᾷ; σκότος κύκλῳ μου, καὶ
parietes me cooperiūt: ⁊ null⁹
οἱ τοῖχοι με καλύπτουσι, καὶ οὐθείς
me videt: q̄d vereor? Peccato
με ὁρᾷ, τί εὐλαβοῦμαι; Τῶν ἁμαρ=
rum meoꝝ non memorabit̄ altissi
τιῶν μου οὐ μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψι=
m⁹: ⁊ oculi hoīm timor
στος, καὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος
eius: ⁊ nō nouit q̄ oculi do
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυ
mini altissimi infinities sole
ρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡλίου
lucidiores sunt: inspiciētes
φωτεινότεροί εἰσιν, οἱ ἐπιβλέποντες
oēs vias hoīm ⁊ cogi
πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων καὶ κατα=
tantes in abscōditas ptes.
νοοῦντες εἰς ἀπόκρυφα μέρη.
Anq̄ crearent̄ oīa: agnita
Πριν ἢ κτισθῆναι τὰ πάντα, ἔγνω=
sūt ei omnia: sic ⁊ post
σται αὐτῷ τὰ πάντα, οὕτως καὶ μετὰ

consummationē respicit om=
τὸ συντελεσθῆναι καθορᾷ τὰ πάν=
nia. Hic in plateis ciuitatis vi
τα. Οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκ
dicabitur: ⁊ vbi nō suspicatꝰ est app̄=
δικηθήσεται, καὶ οὗ οὐχ ὑπενόησε πια
hendet̄. Simil̄r ⁊ mulier relin=
σθήσεται. Ὁμοίως καὶ γυνὴ καταλεί=
quens virum suum ⁊ acqui=
ποῦσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ περιστῶ
rēs hereditatem ex alio. Primuꝫ
σα κληρονομίαν ἐξ ἄλλου. Πρῶτον
q̄dē enim in lege altissimi nō credidit:
μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου ἠπείθησε,
⁊ sc̄do in virum suum deli=
καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτῆς ἐπλημ
quit: ⁊ tertio in fornicatiōe
μέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ
adulterauit: ⁊ ex alio viro filios
ἐμοίχευσε, καὶ ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς τέκνα
acquisiuit. Hec in ecclesia educe
παρέστησεν. Αὕτη ἐν ἐκκλησίᾳ ἐξαχ=
tur: ⁊ in filios eius visi
θήσεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπισ
tatio erit. Nō mittēt filij eo=
κοπὴ ἔσται. Οὐ διαδώσουσιν υἱοὶ αὐ
rū radicē: ⁊ rami illiꝰ nō
τῶν ῥίζαν, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ
ferēt fructū. Deficiet in maledi
οἴσουσι καρπόν. Καταλείψει εἰς κατά
ctionē memoria eiꝰ: ⁊ iproperiū il=
ραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος αὐ
lius nō delebit̄. ⁊ cognoscēt
τῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται. καὶ ἐπιγνώσονται
q̄ relicti sunt: qm̄ nihil est meli
οἱ καταλειφθέντες, ὅτι οὐθέν ἐστι κρεῖτ
us timore dn̄i. ⁊ nihil dul
τον φόβου κυρίου. καὶ οὐθὲν γλυκύ=
cius attendente mādatis dei.
τερον τοῦ προσέχοντος ἐντολαῖς θεοῦ.
Gloria magna sequi deū: lōgitu
Δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ, μακρό=
do āt dieꝝ assumi te
της δὲ ἡμερῶν τὸ προσληφθῆναί σε
ab ipo.
ὑπ᾽ αὐτοῦ. Ca. 24.

Sapientia laudabit aiam suā:
Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐτῆς,
⁊ in medio ppl'i sui gloriabit̄.
καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυχήσεται.
In ecclesia altissimi os suū ape
Ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα αὐτῆς ἀνοί
riet: ⁊ corā potētia illius gloria=
ξει, καὶ ἔναντι δυνάμεως αὐτοῦ καυχή
bit̄. ego ex ore altissimi pro
σεται. ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξῆλ
dij: ⁊ sicut nebula cooperui terrā.
θον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα γῆν.
Ego in excelsis habitaui: ⁊
Ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα, καὶ ὁ
thronꝰ meꝰ in colūna nubis. Gyꝝ ce
θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης. Γῦρον οὐρα
li circuiui sola: ⁊ in p̄fundo abys
νοῦ ἐκύκλωσα μόνη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσ
si deābulaui. in vnda ma=
σων περιεπάτησα. ἐν κύματι θαλάσ
ris ⁊ in omni terra ⁊ in omni
σης καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ καὶ ἐν παντὶ
pplo ⁊ gēte possedi: ⁊ cū his
λαῷ καὶ ἔθνει ἐκτησάμην, καὶ μετὰ τού
omnibꝰ requiē quesiui: ⁊
των πάντων ἀνάπαυσιν ἐζήτησα, καὶ

perfectū respicit omnia. Hic in plateis
ciuitatis vindicabitur: & quasi pullꝰ eq
nꝰ fugabitur: & vbi nō sperauit appre
hendetur. Et erit dedecus oibus: eo q̄
nō intellexerit timorē dn̄i. Sic & mulier
ois relinquēs virū suū & statuēs heredi
tatē ex alieno matrimonio. Primo em̄
in lege altissimi incredibilis fuit: & secū
do virū suum deliquit: tertio in adulte
rio fornicata est: & ex alio viro filios
statuit sibi: hec in ecclesiā adducetur et
in filios eius respicietur. Nō tradēt filii
eius radices: & rami eius nō dabunt fru
ctuꝫ. Derelinquēt in maledictū memo
riā eius: & dedecus illius nō delebitur.
Et agnoscēt q derelicti sunt: qm̄ nihil
melius est q̄ꝫ timor dei: & nihil dulcius
q̄ꝫ respicere in mādatis domini. Gloria
magna est sequi dn̄m: lōgitudo em̄ die
rum assumetur ab eo. Ca. 24.

Sapientia laudabit aiam suam: & in
deo honorabitur: et in medio popu
li sui gloriabitur: & in ecclesiis altissimi
aperiet os suū: & in cōspectu virtutis il=
lius gloriabitur: & in medio populi sui
exaltabitur: & in plenitudine sancta ad
mirabitur: & in multitudine electoruꝫ
habebit laudē: & inter bn̄dictos bn̄di=
cetur dicēs. Ego ex ore altissimi p̄diui
primogenita ante oēm creaturā. Ego
feci in celis vt oriretur lumē indeficiēs:
& sicut nebula texi oēm terrā. Ego in al
tissimis habitaui: & thronꝰ meus in co
lūna nubis. Gyrū celi circuiui sola: & p̄
funduꝫ abyssi penetraui: & in fluctibus
maris ābulaui: & in oī terra steti. Et in
oī populo et in oī gēte primatū habui:
& oīm excellētiuꝫ & humiliuꝫ corda vir
tute calcaui. Et in his oībus requiē que
siui: & in hereditate dn̄i morabor. Tūc
precepit & dixit mihi creator oīm: & q
creauit me reqeuit in tabernacl'o meo:
& dixit mihi. In iacob inhabita & in
israel hereditare: & in electis meis mit=
te radices. Ab initio & ante secula crea
ta sum: et vsq; ad futurū seculū nō desi=
nā: & in habitatione sancta corā ipo mi
nistraui. Et sic in sion firmata sum: & in
ciuitate sanctificata similiter requieui:
& in hierusalē potestas mea. Et radica=
ui in ppl'o honorificato: et in ptes dei
mei hereditas illiꝰ: & in plenitudine san
ctorū detētio mea. Quasi cedrus exal
tata sum in libano: et quasi cypressus in
monte sion: quasi palma exaltata sum
in cades: & quasi plantatio rose in hieri
cho. Quasi oliua speciosa in cāpis: et
quasi platanꝰ exaltata sum iuxta aquā
in plateis. Sicut cinamomū & balsamū
aromatizans odorē dedi. Quasi myr=
rha electa dedi suauitatē odoris: et qua
si storax et galbanus et vngula et gut=
ta. Quasi libanus nō incisus vaporaui
habitationē meam: & quasi balsamum
non mixtū odor meus. Ego quasi te=
rebinthus extēdi ramos meos: et rami
mei honoris et gratie. Ego quasi vitis
fructificaui suauitateꝫ odoris: et flores
mei fructus honoris et honestatis.
Ego mater pulchre dilectionis et timo
ris et agnitionis et sancte spei.

in hereditate alicuiꝰ morabor. Tunc
ἐν κληρονομίᾳ τινὸς αὐλισθήσομαι. Τότε
precepit mihi creator omniū: ⁊
ἐνετείλατό μοι ὁ κτίστης ἁπάντων, καὶ
q̄ creauit me q̄escere fecit tabernacl'm
ὁ κτίσας με κατέπαυσε τὴν σκηνήν
meū: ⁊ dixit: in iacob inhabita
μου, καὶ εἶπεν, ἐν ἰακὼβ κατασκήνωσον
⁊ in hierl'm hereditare.
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ κατακληρονομήθητι.
Ante scl'm ab initio creauit
Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ᾽ ἀρχῆς ἔκτισέ
me: ⁊ vsq; ad scl'a non deficiam:
με, καὶ ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐκλείπω,
in hītaculo sctō coram ipo mini=
ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλει=
straui: ⁊ sic in sion firma=
τούργησα, καὶ οὕτως ἐν σιὼν ἐστηρίχ=
ta sū. In ciuitate sanctificata simil̄r
θην. Ἐν πόλει ἡγιασμένῃ ὁμοίως
me q̄escere fecit: ⁊ in hierusalem
με κατέπαυσε, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἡ
ptās mea: ⁊ radicaui in pplo
ἐξουσία μου, καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ
honorificato in parte dn̄i heredi=
δεδοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κληρο=
tatis illius. Quasi cedrus exaltata sū in
νομίας αὐτοῦ. Ὡς κέδρος ὑψώθην ἐν
libano: ⁊ q̄si cypressus in
τῷ λιβάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν
mōtibus aermon. Quasi palma exaltata suꝫ
ὄρεσιν ἀερμών. Ὡς φοίνιξ ἀνυψώθην
in gaddi: ⁊ q̄si plāte rose in hie
ἐν γαδδί, καὶ ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν ἱε=
richo. Quasi oliua speciosa in cā=
ριχῷ. Ὡς ἐλαία εὐπρεπὴς ἐν πε=
po pulchro: ⁊ q̄si platanus exal
δίῳ ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυ=
tata suꝫ ab aqua. Sicut cinamomū ⁊ sicut
ψώθην ἀφ᾽ ὕδατος. Ὡς κιννάμωμον καὶ ὡς
massa aromatum: ⁊ q̄si myrrha
πάλαθος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα
electa dedi suauē odorē. Quasi galbanū
ἐκλεκτὴ ἔδωκα εὐωδίαν. Ὡς χαλβάνη
⁊ onyx ⁊ stacte: ⁊ q̄si thuris va=
καὶ ὄνυξ καὶ στακτή, καὶ ὡς λιβάνου ἀτ=
por in tabernacl'o. Ego q̄si terebinthus
μὸς ἐν σκηνῇ. Ἐγὼ ὡς τερέβινθος
extendi ramos meos: ⁊ rami
ἐξέτεινα κλάδους μου, καὶ οἱ κλάδοι
mei gl'ie ⁊ gratie. Ego q̄si vi=
μου δόξης καὶ χάριτος. Ἐγὼ ὡς ἄμ
tis germinaui suauē odorē: ⁊
πελος ἐβλάστησα εὐωδίαν, καὶ τὰ
flores mei fructus glorie ⁊ diuitiarū.
ἄνθη μου καρπὸς δόξης καὶ πλούτου.
Ego mater dilectionis pulchre ⁊
Ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως τῆς καλῆς καὶ
timoris ⁊ cognitiōis ⁊ sancte spei.
φόβου καὶ γνώσεως καὶ τῆς ὁσίας ἐλπί=
Do āt cū oibus filijs
δος. Δίδωμι δὲ σὺν πᾶσι τοῖς τέκνοις
meis sempiternos dictis ab il=
μου ἀειγενεῖς τοῖς λεγομένοις ὑπ᾽ αὐ=
lo. Accedite ad me q̄ concu=
τοῦ. Προσέλθετε πρός με οἱ ἐπιθυ=
piscitis me: ⁊ a gn̄atio
μοῦντές μου, καὶ ἀπὸ τῶν γεννημά=
nibꝰ meis adimplemini. Nā memo=
των μου ἐμπλήσθητε. Τὸ γὰρ μνημό=
ria mea super mel dulcis: ⁊
συνόν μου ὑπὲρ μέλι γλυκύ, καὶ ἡ

hereditas mea ſup mellis fauum.
κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίου.
Qui edunt me adhuc eſurient:
Οἱ ἐσθίοντές με ἔτι πεινάσουσι,
ꝛ qui bibunt me adhuc ſitient.
καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.
Qui obedit mihi nõ confunde=
Ο ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσε=
tur ſemper: ꝛ qui operantur
ται διαπαντός, καὶ οἱ ἐργαζόμενοι
in me: non peccabunt. hec
ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι. ταῦτα
omnia liber teſtamẽti dei altiſſimi.
πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου.
Lex quã mandauit nobis moyſes:
Νόμος ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν μωυσῆς,
hereditatẽ in ꝯgregationib⁹ iacob.
κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς ἰακώβ.
ne deficiatis vires hẽre in dño: vt con=
μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ, ἵνα κρα=
fortet vos ipẽ. Cõiũgimini ad
ταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός. Κολλᾶσθε πρὸς
illum: dñs oṕs deus
αὐτόν, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς
ſolus eſt: ꝛ non eſt ãpli⁹ pter e=
μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐ=
um ſaluator. Qui iplet q̃ſi phiſon
τοῦ σωτήρ. Εμπιπλῶν ὡς φεισὼν
omnia ſapiã ſua: ꝛ ſicut ti
πάντα τῆς σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τί=
gris in diebus nouoꝝ. qui adimplet
γρης ἐν ἡμέραις νέων. ὁ ἀναπληρῶν
q̃ſi euphrates intellectũ: ꝛ q̃ſi iordanis
ὡς εὐφράτης σύνεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης
in diebus meſſis. Qui oſtendit tãq̃
ἐν ἡμέραις θερισμοῦ. Ο ἐκφαίνων ὡς
lucẽ diſciplinã cognitionis: ꝛ q̃ſi geon
φῶς παιδείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν
in diebus vindemie. non pfecit
ἐν ἡμέραις τρυγήτου. οὐ συνετέλεσεν
primus ſcire illam: ꝛ ſic
ὁ πρῶτος γνῶναι αὐτήν, καὶ οὕτως
vltimus non inueſtigauit eam. Ab
ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν. Από
eni mari mĺtiplicate ſunt cogita=
γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη τὰ διανοή
tiones illius: ꝛ cõſiliũ illius ab
ματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ
abyſſo magna. Ego ſapiã ſicut
ἀβύσσου μεγάλης. Εγὼ ἡ σοφία ὡς
foſſa a flumine ꝛ q̃ſi aq̃ du=
διῶρυξ ἀπὸ ποταμοῦ καὶ ὡς ὑδρα=
ctus egreſſa ſuꝫ in paradiſum.
γωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον.
dixi: potũ dabo meo horto
εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τὸν
optimo: ꝛ iebriabo meã viriditatem
ἄριστον, καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιὰν
iuſtam. Et ecce facta eſt mihi
τὴν δικαίαν. Καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ
foſſa in fluuiũ: ꝛ fluui⁹
διῶρυξ εἰς ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός
me⁹ fact⁹ eſt in mare. qm̃ diſcipli=
μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν. ὅτι παιδεί=
nã q̃ſi antelucanũ illũinabo ꝛ oſtẽdã eã
αν ὡς ὄρθρον φωτιῶ καὶ ἐκφανῶ αὐ
vſq; ad lõginquũ. Qm̃ doctri
τὴν ἕως εἰς μακράν. Οτι διδασκα=
nã q̃ſi prophetiã effundã: ꝛ relin
λίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ, καὶ κατα=
quã eã in gñationes ſeculoꝝ.
λείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.

In me gr̃a oĩs vite et veritatis: in me oĩs ſpes vite et virtutis. Trãſite ad me oẽs q cõcupiſcitis me: & a gñationibus meis adimplemini. Spũs enĩꝫ meus ſup mel dulcis: et hereditas mea ſup mel & fauũ. Memoria mea in generatione ſeculorũ. Qui edunt me ad huc eſuriẽt: et q bibunt me adhuc ſitiẽt. Qui audit me nõ cõfundetur: et q operãtur in me nõ pcãbunt. Qui elucidãt me vitã eternaꝫ hẽbunt. Hec oĩa liber vite et teſtamentũ altiſſimi et agnitio veritatis. Legem mãdauit moyſes in pceptis iuſticiarũ & hereditatẽ domui iacob et iſrl' pmiſſiones. Poſuit dauid puero ſuo excitare regẽ ex ipo fortiſſimũ et in throno honoris ſedentẽ in ſempiternũ. Qui implet quaſi phiſon ſapiam: et ſicut tigris in dieb⁹ nouoruꝫ. Qui adiplet quaſi euphrates ſẽſũ. Qui multiplicat quaſi iordanis in tẽpore meſſis. Qui mittit diſciplinã ſicut lucẽ et aſſiſtẽs quaſi geon in die vindemie. Qui pficit prim⁹ ſcire illã et infirmior nõ inueſtigabit eã. Amari enĩ abũdabit cogitatio ei⁹ et cõſiliuꝫ illius in abyſſo magna. Ego ſapiã effudi flumina: ego quaſi trames aq̃ imẽſe de fluuio: ego quaſi fluui⁹ dorix: & ſicut aq̃ duct⁹ exiui de padiſo. Dixi. Rigabo hortũ plantationuꝫ: & inebriabo ptus mei fructũ. Et fact⁹ ẽ mihi trames abũdans & fluuius meus appropinquauit ad mare. Qm̃ doctrinã quaſi antelucanũ illumino oĩb⁹: & enarrabo illũ vſq; in lõginquũ. Penetrabo iferiores ptes terre: & inſpiciã oẽs dormiẽtes: & illũinabo oẽs ſperãtes ĩ dño. Adhuc doctrinã quaſi pphetiã effundã: & relinquaꝫ illã q̃rentibus ſapientiã: & non deſinã in progenies illorũ vſq; in euũ ſanctum. Videte qm̃ non ſoli mihi laboraui: ſed oĩbus exquirentib⁹ veritatẽ. Ca. 25.

IN trib⁹ placitũ eſt ſpũi meo q̃ ſunt pbata corã deo & hoĩb⁹. Cõcordia fratrũ: & amor pximorũ: & vir & mulier ſibi bene cõſentiẽtes. Tres ſpẽs odiuit aĩa mea: & aggrauor valde aĩe illorũ Pauperẽ ſuperbũ & diuitẽ mendacẽ & ſenẽ fatuũ & inſenſatũ. Que in iuuentute tua non cõgregaſti: quomodo in ſenectute tua inuenies. Quã ſpecioſuꝫ caniciei iudiciũ: & pſbyteris cognoſcere cõſilium. Quã ſpecioſa veteranis ſapiẽtia: & glorioſus intellect⁹ & cõſiliũ. Corona ſenũ multa peritia: & gloria illorũ timor dei. Nouẽ inſuſpicabilia cordis magnificaui: et decimũ dicã in lingua hoĩb⁹. Homo q iocũdatur in filiis: viuẽs & vidẽs ſubuerſionẽ inimicorum ſuorũ. Beat⁹ q habitat cũ muliere ſenſata: et q lingua ſua nõ eſt lapſus: & q nõ ſ uiuit indignis ſe. Beat⁹ q inuenit amicũ verum: & q enarrat iuſticiã auri audiẽti. Quã magn⁹ q inuenit ſapiam & ſciaꝫ: ſed nõ eſt ſup timentẽ dñm. Timor dei ſup oĩa ſe ſuppoſuit. Beatus hõ cui donatũ ẽ hẽre timorẽ dei. Qui tenet illũ: cui aſſimilabitur? Timor dei initiũ dilectionis eius: fidei autem initiũ agglutinandũ eſt ei. Oĩs plaga triſticia cordis eſt: & omnis malicia nequitia mulieris.

videte qm̃ nõ mihi ſoli laboraui: ſed
ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ
oĩbus exquirentib⁹ illã.
πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν. Ca. 25.
IN trib⁹ pulchra facta ſũ: ꝛ ſurrexi
Εν τρισὶν ὡραΐσθην καὶ ἀνέστην
pulchra corã dño. corã dño ꝛ
ὡραία ἔναντι κυρίου. ἔναντι κυρίου καὶ
hoĩbus cõcordiã fratrũ ꝛ ami
ἀνθρώπων ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φι=
citiã pximi: ꝛ vir ꝛ mulier
λίαν τοῦ πλησίον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυ
bi cõſentientes. Tres ãt ſpẽs
τοῖς συμπεριφερόμενοι. Τρία δὲ εἴδη
odiuit aĩa mea ꝛ grauis
ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου καὶ προσώχθι=
fui valde vite illoꝝ. pauperẽ
σα σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν. πτωχὸν
ſuperbũ ꝛ diuitẽ mendacẽ: ꝛ
ὑπερήφανον καὶ πλούσιον ψεύστην, καὶ
ſenẽ adulteꝝ diminutũ intellectu.
γέροντα μοιχὸν ἐλαττούμενον συνέσει.
In iuuẽtute tua nõ cõgregaſti: ꝛ q̃mõ
Εν νεότητί σου οὐ συνήγαγες, καὶ πῶς
poteris iuenire in ſenectute tua. Quã ſpecioſũ
ἂν εὕρῃς ἐν τῷ γήρᾳ σου. Ως ὡραῖον
canis iudiciũ: ꝛ pſbyteris cogno
πολιαῖς κρίσις, καὶ πρεσβυτέροις γνῶ
ſcere cõſiliũ. Quã ſpecioſa ſenũ ſapiã:
ναι βουλήν. Ως ὡραία γερόντων σοφία,
ꝛ glorioſis cogitatio ꝛ conſiliũ.
καὶ δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.
corona ſenũ multa experiẽtia: ꝛ
στέφανος γερόντων πολυπειρία, καὶ τὸ
gloriatio illoꝝ timor dñi. Nouẽ
καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου. Εννέα
ſuſpitiones beatas dixi in corde meo:
ὑπονοήματα ἐμακάρισα ἐν καρδίᾳ μου,
ꝛ decimã dicã in lingua mea.
καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐν τῇ γλώσσῃ μου.
Homo in filiis q̃ iocundat
Ανθρωπος ἐπὶ τέκνοις εὐφραινόμενος
viuẽs ꝛ vidẽs in caſu inimicoꝝ.
ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώσει ἐχθρῶν.
beat⁹ q̃ habitat cũ muliere prudẽti: ꝛ
μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ, καὶ
q̃ in lingua nõ lapſus eſt: ꝛ q̃ nõ
ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησε, καὶ ὃς οὐκ
ſeruiuit indigno ſe. beat⁹
ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ. μακάριος
q̃ inuenit prudentiã: ꝛ q̃ enarrat in
ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ ὁ διηγούμενος εἰς
aures audientiũ. Quã magn⁹ q̃ iuenit ſapiẽ
ὦτα ἀκουόντων. Ως μέγας ὁ εὑρὼν σο
tiã: ſed nõ eſt ſup timẽ
φίαν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμε
tem dñm. Dilectio ãt dñi
νον τὸν κύριον. Αγάπησις δὲ κυρίου
ſup oĩa ſupgreſſa eſt in clarita
ὑπὲρ πάντα ὑπερέβαλεν εἰς φωτισ
tẽ. Qui tenet illã cui aſſimila
μόν. Ο κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθήσε=
bit? Timor dñi initiũ dilectionis
ται; Φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπήσεως
ei⁹. fides ãt initiũ agglutinatiõis e=
αὐτοῦ. πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως αὐ=
ius. oẽm plagã ꝛ nõ plagã
τοῦ. πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν
cordis: ꝛ oẽm nequitiã ꝛ
καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ
nõ nequitiã mulieris.
μὴ πονηρίαν γυναικός.

Omnē inductionē ⁊ nō inductionē odiē
Πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπαγωγὴν μι
tiũ: ⁊ omnē vindictã ⁊ nõ
σούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδίκησιν καὶ μὴ
vindictã inimicoꝝ. Nõ est caput sup
ἐκδίκησιν ἐχθρῶν. Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ
caput colubri: ⁊ nõ est ira sup
κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ
irã inimici. cohabitare cũ leone ⁊
θυμοῦ ἐχθροῦ. συνοικῆσαι λέοντι καὶ
dracone approbo: magisꝙ cohabitare cũ
δράκοντι εὐδοκῶ, ἢ συνοικῆσαι μετὰ
muliere mala. Nequitia mulieris
γυναικὸς πονηρᾶς. Πονηρία γυναικὸς
alienat faciē eius: ⁊ obscurat
ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ
vultũ suũ tãꝙ vrsus. In me-
τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκος. Ἀναμέ-
dio pximoꝝ suoꝝ decidet vir
σον τῶν πλησίον αὐτῆς ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ
illi⁹: ⁊ inuite suspirabit ppt eã.
αὐτῆς, καὶ ἀκουσίως ἀναστενάξει δι' αὐτήν.
Parua ois malitia ad malitiã mu
Μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυ-
lieris: sors pctõris cadat sup
ναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐ
illã. sicut ascēsus arenosus in pedib⁹
τῇ. ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ ποσὶ
senis: sic mulier linguata vi
πρεσβύτου, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀν
ro taciturno. Ne incidas in spe
δρὶ ἡσύχῳ. Μὴ προσπέσῃς εἰς κάλ-
ciē mulieris: ⁊ mulierē ne cõcupi-
λος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιπο-
scas ad delitias. ira ⁊ iuerecũdia
θήσῃς εἰς τρυφήν. ὀργὴ καὶ ἀναίδεια
⁊ cõfusio magna mulier si pbeat
καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ
viro suo. Cor humile ⁊
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καρδία ταπεινὴ καὶ
facies mesta ⁊ plaga cor
πρόσωπον σκυθρωπὸν καὶ πληγὴ καρδί
dis mulier nequã. manus debiles
ας γυνὴ πονηρά. χεῖρες παρειμέναι
⁊ genua dissoluta: q̄ nõ cõso
καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ πα
labiẗ viꝝ suũ in gemitu.
ρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν στενώσει.
a muliere initiũ peccati: ⁊ ppt
ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ δι' αὐ
illã morimur oēs. Ne des
τὴν ἀποθνήσκομεν πάντες. Μὴ δῷς
trãsitũ aque: neꝙ mulieri male
διέξοδον ὕδατι, μηδὲ γυναικὶ πονηρᾷ
libertatē exit⁹. Si nõ ambulat
παρρησίαν ἐξόδου. Εἰ μὴ πορεύεται
ẜm manũ tuã: a carnib⁹ tuis
κατὰ χεῖρά σου, ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου
abscinde illã: da ⁊ absolue.
ἀπότεμε αὐτήν, δίδου καὶ ἀπόλυσον.

Mulieris bone beat⁹ vir:
Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ,
⁊ numerus dieꝝ illi⁹ du
καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλά
plex. Mulier fortis oblectat vi-
σιος. Γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄν
rũ suũ: ⁊ ãnos vite sue
δρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ
implebit in pace. Mulier bona: pars
πληρώσει ἐν εἰρήνῃ. Γυνὴ ἀγαθή, μερὶς
bona: in parte timentiũ dñm
ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον

Et omnem plagam et non plagam vi
debit cordis & omnem nequitiam &
non nequitiam mulieris: & omnē ob-
ductũ & non obductum odientiũ: &
omnē vindictam & nõ vindictã inimi-
corũ. Non est caput nequi⁹ sup caput
colubri: non est ira super irã mulieris.
Cõmorari leoni & draconi placebit: ꝙ
habitare cũ muliere nequã. Nequitia
mulieris immutat faciē eius: et obceca
bit vultũ suũ tanꝙ vrsus: et quasi sac-
cũ ostendit in medio proximorũ. In-
gemuit vir eius: & audiens suspirauit
modicũ. Breuis omnis malicia super
maliciã mulieris: sors peccatorũ cadat
super illã. Sicut ascēsus arenosus in pe
dibus veterani: sic mulier linguata ho
mini quieto. Ne respicias in mulieris
speciem: & non concupiscas mulierẽ
in specie. Mulieris ira irreuerētia et cõ
fusio magna. Mulier si primatum ha-
beat: contraria est viro suo. Cor humi
le & facies tristis & plaga mortis: mu-
lier nequã. Man⁹ debiles et genua dis
soluta: mulier q̄ non beatificat virum
suũ. A muliere initiũ factũ est peccati:
& per illã omnes morimur. Nõ des aq̄
tue exitũ nec modicũ: nec mulieri ne
quam venã prodeundi. Si nõ ambula
uerit ad manũ tuã: cõfundet te in cons
pectu inimicorũ. A carnib⁹ tuis absci
de illã: ne semp te abutatur. Ca. 26.

Mulieris bone beatus vir: numer⁹
enim annorũ illorũ duplex. Mu-
lier fortis oblectat virũ suum: & ãnos
vite illius in pace implebit. Pars bona
mulier bona in parte bona timentiũ
deũ dabitur viro pro factis bonis: diui
tis autē & pauperis cor bonũ in omni
opere vultus illorũ hilaris. A tribus ti
muit cor meũ: & in quarto facies mea
metuit. Delaturã ciuitatis & collectio
nē populi & calũniam mendacē: super
mortē omnia grauia. Dolor cordis et
luctus: mulier zelotypa. In muliere
zelotypa flagellũ lingue: omnibus co
municãs. Sicut boum iugũ quod mo
uetur: ita & mulier nequã. Qui tenet
illã: quasi q apprehēdit scorpionē. Mu
lier ebriosa ira magna: & cõtumelia &
turpitudo illius non tegetur. Fornica-
tio mulieris ĩ excellētia oculorũ: & in
palpebris illius agnoscetur. In filia a-
uertente se firma custodiam: ne inuen
ta occasione abutatur se. Ab omni ir-
reuerentia oculorũ eius caue: et ne mi
reris si te neglexerit. Sicut viator sitiēs
ad fontem os aperiet: & ab omni aqua
proxima bibet: & contra omnē paluũ
sedebit: & cõtra oēm sagittam aperiet
pharetrã: donec deficiat. Gratia mulie
ris sedule delectabit virũ suum: & ossa
illi⁹ impinguabit. Disciplina illi⁹ datũ
dei est. Mulier sensata & tacita: nõ est
immutatio erudite anime. Grã super
grãm mulier sancta & pudorata. Oĩs
autē põderatio nõ est digna cõtinētis
aĩe. Sicut sol oriēs mũdo in altissimis
dei: sic mulieris bone species in orna
mentum domus eius. Lucerna splen
dens super candelabrum sanctum:

dabitur. diuitis ãt ⁊ pauperis cor
δοθήσεται. πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ καρ
bonũ erga dñm: in omni tpe vul
δία ἀγαθὴ πρὸς κν, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσω
tum habētes hilarē exultabũt. a
πον ἔχοντες ἱλαρὸν γαυριάσουσιν. ἀπὸ
trib⁹ cauit meũ cor: ⁊ in
τριῶν εὐλαβήθη μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ
quarto facie timui. Calũ
τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην. Δια
niã ciuitatis: ⁊ collectionē turbe: ⁊
βολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλησίαν ὄχλου, καὶ
falsum testimoniũ sup mortē: oĩa pra
καταψευσμὸν ὑπὲρ θάνατον, πάντα μοχ
ua. Dolor cordis ⁊ luct⁹ mulier
θηρά. Ἄχθος καρδίας καὶ πένθος γυνὴ
zelotypa cõtra mulierē: ⁊ flagellũ lingue
ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάστιξ γλώσσης
oĩbus cõmunicãs. Boũ iugũ con
πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα. Βοοζύγιον σα-
cussum: mulier nequã: q̄ dominaẗ illi⁹
λευόμενον, γυνὴ πονηρά, ὁ κρατῶν αὐτῆς
q̃si q̄ apprehēdit scorpionē Ira ma
ὡς δρασσόμενος σκορπίου. Ὀργὴ μεγά
gna: mulier ebriosa ⁊ mēte aliena: ⁊
λη, γυνὴ μέθυσος καὶ ῥεμβάς, καὶ τὴν
turpitudinē suã nõ celabit.
ἀσχημοσύνην αὐτῆς οὐ συγκαλύψει.
Fornicatio mulieris in extollētijs oculo
Πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλ
rũ: ⁊ in palpebris suis cogno
μῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνω
sceẗ. Sup filiã inuertibilē:
σθήσεται. Ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ,
firma custodiã: ne inueniēs solu
στερέωσον φυλακήν, ἵνα μὴ εὑροῦσα ἄνε
tionē se ipa vtatur. Post inuere
σιν ἑαυτῇ χρήσηται. Ὀπίσω ἀναι-
cundũ oculũ caue: ⁊ ne mi-
δοῦς ὀφθαλμοῦ φύλαξαι, καὶ μὴ θαυ-
reris si in te errauerit. Sicut
μάσῃς ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ. Ὡς
sitiēs viator os aperiet cũ iuenerit fõ
διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀνοίξει εὑρὼν πη
tem. ⁊ ab omni aqua pxi
γήν. καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ σύ-
ma bibet. cõtra omnē pa
νεγγυς πίεται. κατέναντι παντὸς πασ
lum sedebit: ⁊ contra sagittã
σάλου καθήσεται, καὶ ἔναντι βέλους
aperiet pharetrã. Grã mulieris dele-
ἀνοίξει φαρέτραν. Χάρις γυναικὸς τέρ
ctabit viꝝ eius. ⁊ ossa illi⁹ ĩpin Inf
ψει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πι 42.b
gabit: sciētia illi⁹. datũ dñi mu
ανεῖ ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς. δόσις κυρίου γυ
lier tacita prudēs: ⁊ non est cõ
νὴ σιγηρὰ καὶ εὔνους, καὶ οὐκ ἔστιν ἀν-
mutatio erudite anime.
τάλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς.
Grã sup grãm: mulier pudorata ⁊
Χάρις ἐπὶ χάριτι, γυνὴ αἰσχυντηρὰ καὶ
fidelis: ⁊ nõ est pondus oē dignũ
πιστή, καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς πᾶς ἄξιος
cõtinentis aĩe sue. Sol ori-
ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς. Ἥλιος ἀνατέλ
ens in altissimis dñi: ⁊ pulchritudo mulie-
λων ἐν ὑψίστοις κυρίου, καὶ κάλλος γυναι
ris bone in ornamēto dom⁹ eius: lucer
κὸς ἀγαθῆς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχ
na splendēs sup candelabrũ sanctũ:
νος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας,

τ ſpecies faciei in etate
κὰι κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικία
ſtabili. Colūne auree ſup baſes
ςασίμη. Στύλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν
argenteas τ pedes formoſi ſup pauimēta
ἀργυραῖς κὰι πόδες ὡραῖοι ἐπὶ ςέρνοις
ſtabilia. Fili florē etatis tue cōſer
ἐυςαθέσι. Τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συν
ua ſanā: τ ne des alienis
τήρησον ὑγιῆ, κὰι μὴ δῶς ἀλλοτρίοις
robur tuū. Cū requiſieris oīs cam=
τὴν ἰχύν σου. Αναζητήσας παντὸς πε=
pi fertilē ſortē: ſemina ꝓpria
δίου ἔυγεων κλῆρον, σπεῖρε τὰ ἴδια
ſemina cōfidēs in nobilitate tua.
σπέρματα πεποιθὼς τῆ ἐυγενεία σου.
Sic generationes tue ſupſtites τ
Οὕτως τὰ γεννήματά σου περιόντα κὰι
audaciā nobilitatis habētes magne erūt
παῤῥησίαν ἐυγενείας ἔχοντα μεγαλυνοῦ
Mulier mercenaria eq̄lis porco reputa
σι. Γυνὴ μισθία ἴση σιάλω λογισθή=
bit: cōiugata āt turris mortis
σεται, ὕπανδρος δὲ πύργος θανάτου
vtentib⁹ reputabit. Mulier im=
τοῖς χρωμένοις λογισθήσεται. Γυνὴ ἀσε
pia iniquo pars dabit: religioſa
βὴς ἀνόμω μερὶς δοθήσεται, ἐυσεβὴς
āt dat timēti dn̄m.
δὲ δίδοται τῶ φοβουμένω τὸν κύριον.
Mulier turpis ignominiā cōmutabit: fi=
Γυνὴ ἀχήμων ἀτιμίαν κατατρίψει, θυ
lia āt honeſta et virū reuere
γάτηρ δὲ ἐυχήμων κὰι τὸν ἄνδρα ἐντρα
bitur. Mulier inuertibilis ſicut canis
πήσεται. Γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων
reputabit. at habēs verecūdiā:
λογισθήσεται. ἡ δὲ ἔχουσα αἰχύνην, τὸν
dn̄m timebit. Mulier virū ꝓpriū ho
κύριον φοβηθήσεται. Γυνὴ ἄνδρα ἴδιον τι
norās: ſapiēs oībus apparebit: in honorās
μῶσα, σοφὴ πᾶσι φανήσεται, ἀτιμάζου
āt impia in ſuperbia oībus co=
σα δὲ ἀσεβὴς ἐν ὑπερηφανία πᾶσι γνω
gnoſcet. Mulieris bone beatus
σθήσεται. Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ
vir. nā nūerus annoꝝ eius: duplex
ἀνήρ. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν ἀυτοῦ, διπλά
erit. Mulier vociferās τ linguo
σιος ἔςαι. Γυνὴ μεγαλόφωνος κὰι γλωσ
ſa in inimicoꝝ fugationē contē
σώδης εἰς πολεμίων τροπὴν θεωρηθήσε
plabit. Hoīs āt cuiuſq; aīa ſimi
ται. Ανθρώπου δὲ παντὸς ψυχὴ ὁμοιό=
lis his: belli ſeditionib⁹
τροπος τούτοις, πολέμου ἀκαταςασίαις
aīam tranſiget. In duob⁹ cōtri
τὴν ψυχὴν διατιθήσεται. Επὶ δυσὶ λελύ
ſtatū ē meū cor: τ in tertio ira
πηται μου ἡ καρδία, κὰι ἐπὶ τῶ τρίτω θυ
mihi aduenit. Vir bellator dificiēs
μός μοι ἐπῆλθεν. Ανὴρ πολεμιςὴς ὑςερῶν
ꝑ inopiā. τ viri prudētes ſi contē=
δι' ἔνδειαν. κὰι ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβα
pnātur. Rediēs a iuſticia
λιςῶσιν. Επανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης
ad peccatū: dn̄s pabit cū
εἰς ἁμαρτίαν, ὁ κύριος ἑτοιμάσει ἀυ=
ad rōphcam. difficile eruit nego
τὸν εἰς ῥομφαίαν. μόλις ἐξαιρεῖται ἔμ=
ciator a deceptione: τ nō iuſtifica
πορος ἀπὸ πλημμελείας, κὰι οὐ δικαιω

& ſpecies faciei ſuper etatē ſtabilem. Colūne auree ſuper baſes argēteas: & pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris. Fundamenta eterna ſupra petrā ſolidam: ſic mandata dei in corde mulieris ſancte. In duobus contriſtatum eſt cor meū: & in tertio iracūdia mihi aduenit. Vir bellator deficiēs per inopiam: & vir ſenſatus conteptus: & qui tranſgreditur a iuſticia ad peccatum: deus parauit eum ad rompheā. Due ſpecies difficiles & periculoſe mihi apparuerunt. Difficile exuitur negociās a negligentia: & non iuſtificabitur caupo a peccatis labiorum.

Capitulum vigeſimum ſeptimum.

PRopter inopiā multi deliquerūt: et qui q̄rit locupletari auertit oculum ſuum. Sicut in medio cōpaginis lapidum palus figitur: ſic & inter medium venditionis et emptionis anguſtiabitur peccatis. Conteretur cum delinquente delictum. Si non in timore domini tenueris te inſtāter: cito ſubuertetur domus tua. Sicut in percuſſura cribri remanebit puluis: ſic aporia hominis in cogitatu illius. Vaſa figuli probat fornax: & homines iuſtos tentatio tribulationis. Sicut ruſticatio de ligno oſtendit fructum illius: ſic verbum ex cogitatu cordis hominis. Ante ſermonem non laudes virum: hec enim tentatio eſt hominum. Si ſequaris iuſticiam apprehendes illā: & indues quaſi poderem honoris: & inhabitabis cum ea: & proteget te in ſempiternum: et in die agnitionis inuenies firmamentum. Volatilia ad ſibi ſimilia cōueniunt: & veritas ad eos qui operantur illam reuertetur. Leo venationi inſidiatur ſemp: ſic peccata operantibus iniquitatem. Homo ſenſatus in ſapientia manet ſicut ſol: nā ſtultus ſicut luna mutatur. In medio inſenſatorū ſerua verbum tempori: in medio autem cogitantium aſſidu⁹ eſto. Narratio peccantium odioſa: et riſus illorū in delictis peccati. Loquela multum iurans horripilationem capiti ſtatuet: et irreuerentia ipſius obturatio aurium. Effuſio ſanguinis in rixa ſuperborum: & maledictio illorū auditus grauis. Qui denudat arcana amici fidem perdit: & non inueniet amicum ad animum ſuum. Dilige proximum: & coniungere fidem cum illo. Quod ſi denudaueris abſconſa illius: non perſequeris poſt eum.

bitur caupo a peccato.
θήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας. C.27.
GRatia indifferētis multi peccauerūt:
Χάριν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον,
τ q̄ querit multiplicare auertet ocu
κὰι ὁ ζητῶν πληθύναι ἀποςρέψει ὀφ=
lum ſuū. In medio cōpaginū lapi
θαλμὸν ἀυτοῦ. Αναμέσον ἁρμῶν λιθί=
deaꝝ figet pal⁹: τ in me
νων παγήσεται πάσσαλος, κὰι ἀναμέ=
dio vēditionis τ emptionis compri
σον πράσεως κὰι ἀγορασμοῦ συντριβή
met peccatū. Si nō in timore dn̄i
σεται ἁμαρτία. Εὰν μὴ ἐν φόβω κυρίου
tenuerit cū diligētia: cito ſubuer
κρατήσῃ κατὰ σπουδήν, ἐν τάχει κατα
tetur eius dom⁹: in cōcuſſione
ςραφήσεται ἀυτοῦ ὁ οἶκος, ἐν σείσματι
cribri ꝑmanent ſtercora: ſic ſpolia
κοσκίνου διαμένει κόπρια, οὕτως σκῦλα
hoīs in cogitatione illius. Vaſa fi=
ἀνθρώπου ἐν λογισμῶ ἀυτοῦ. Σκεύη κε
guli ꝓbat fornax: τ tenta
ραμέως δοκιμάζει κάμινος, κὰι πειρασ=
tio hoīs in cogitatione illius. cultu
μὸς ἀνθρώπου ἐν διαλογισμῶ ἀυτοῦ. γεώρ
rā ligni oſtēdit fructus illius: ſic
γιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς ἀυτ͂, οὕτως
locutio cogitationis in corde hoīs. ante
λογισμὸς ἐνθυμήματος ἐν καρδία ἀνου. πρὸ
ſmonē ne laudaueris viꝝ: hec em̄
λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς ἄνδρα, οὗτος γὰρ
tētatio hoīm. ſi ſequaris iuſti
πειρασμὸς ἀνθρώπων. ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαι
ciā apprehēdes ipam: τ indues eā vt
ον καταλήψῃ αὐτό, κὰι ἐνδύσῃ ἀυτὸ ὡς
talarē tunicā glie. Volatilia ad ſimilia
ποδήρη δόξης. Πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια
ſibi diuertēt: τ veritas ad
ἀυτοῖς καταλύσει, κὰι ἀλήθεια πρὸς τοὺς
operantes reuertet. Leo venatoni inſi
ἐργαζομένους ἐπανήξει. Λέων θήραν ἐνε
diat: ſic peccatū operantib⁹
δρεύει, οὕτως ἁμαρτία τοῖς ἐργαζομένοις
iniquitatē. Narratio pij ſemp in
κακίαν. Διήγησις ἐυσεβοῦς διαπαντὸς ἐν
ſapia: at ſtult⁹ ſicut luna alterat. in
σοφία, ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλλιοῦται. εἰς
mediū imprudentiū cōſerua tpſ: in
μέσον ἀσυνέτων συντήρησον καιρόν, εἰς
mediū āt cogitantiū aſſiduus eſto. Narra
μέσον δὲ διανοουμένων ἐνδελέχιζε. Διήγη
tio fatuoꝝ oneroſitas: τ riſus eo=
σις μωρῶν προσόχθισμα, κὰι ὁ γέλως ἀυ=
rū in cibo peccati. loq̄la multū
τῶν ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας. λαλιὰ πολυόρ
iurātis eriget capillos: τ rixa eoꝝ
κου ὀρθώσει τρίχας, κὰι ἡ μάχη ἀυτῶν
obturatio auriū. Effuſio ſanguinis ri
ἐμφραγμὸς ὠτίων. Εκχυσις αἵματος μά
xa ſuperboꝝ: τ cōuitiatio illoꝝ
χη ὑπερηφάνων, κὰι ἡ διαλοιδόρησις ἀυτῶν
auditio praua. Reuelās arcana
ἀκοὴ μοχθηρά. Ο ἀποκαλύπτων μυςήρια
pdidit fidē: τ nō inueniet amicū ad
ἀπώλεσε πίςιν, κὰι οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς
aīam ſuā. dilige amicū: τ fide
τὴν ψυχὴν ἀυτοῦ. Στέρξον φίλον, κὰι πι=
lis eſto cū eo: ſi āt reuelaueris
ςώθητι μετ' ἀυτοῦ, ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ
arcana illi⁹: nō pſequaris poſt eū
μυςήρια ἀυτ͂, οὐ μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω ἀυτ͂

Sicut em̄ perdidit homo ini
Καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος τὸν ἐχ
micū suū: sic pdidit ꝓximū
θρὸν αὐτοῦ, οὕτως ἀπώλεσε τὸν πλησίον
suū: ⁊ sicut auē de manu tua dimit=
αὐτοῦ, καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου ἀπο=
tēs: sic dimisisti proximū: ⁊ nō
λύσας, οὕτως ἀφῆκας τὸν πλησίον, καὶ οὐ
capies eū. Ne eū sequaris: qm̄
θηρεύσεις αὐτόν. Μὴ αὐτὸν διώξῃς, ὅτι
lōge abest: ⁊ effugit tāq̄ dorcas
μακρὰν ἀπέστη, καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς
de laqueo. qm̄ vuln⁹ possibile ē alligare
ἐκ παγίδος. ὅτι τραῦμά ἐστι καταδῆσαι
⁊ cōuitij est cōciliatio. at qui
καὶ λοιδορίας ἐστὶ διαλλαγή. ὁ δὲ ἀπο
reuelauit arcana pdidit fidē.
καλύψας μυστήρια ἀπώλεσε πίστιν.
annuēs oculo fabricat mala:
διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει πονηρά,
⁊ q̄ cognouerit eū recedet ab eo.
καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
In cōspectu oculoꝝ tuoꝝ indul
Ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου γλυκα
cabit os suū: ⁊ in s̄monib⁹
νεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων
tuis admirabit̄. postea āt puertet
σου θαυμάσει. ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ
os suū: ⁊ in s̄monib⁹ suis da=
στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώ
bit scādala. Multa odio habui: ⁊ nō
σει σκάνδαλα. Πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ
assimilaui ei: ⁊ dn̄s odiet.
ὡμοίωσα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριος μισήσει.
Qui mittit lapidē in altū sup ca=
Ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφα
put suū mittit: ⁊ plaga dolosa
λὴν αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ δολία
diuidit vuln⁹. Qui fodit foueā inci
διαιρεῖ τραύματα. Ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐμπε
det in eā: ⁊ statuēs laqueū
σεῖται εἰς αὐτόν, καὶ ὁ ἱστῶν παγίδα
capiet̄ in eo. faciēti mala sup
ἁλώσεται ἐν αὐτῇ. ποιοῦντι πονηρὰ ἐπ'
ipm̄ moꝛabunt̄ ⁊ nō cognoscet
αὐτὸν κυλισθήσεται καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ
vnde venisit illi. Illusio ⁊ im
πόθεν ἥκει αὐτῷ. Ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνει
properiū superboꝝ ⁊ vindicta sicut
δισμὸς ὑπερηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς
leo insidiabit̄ illis. laqueo capiē
λέων ἐνεδρεύσει αὐτούς. παγίδι ἁλώ=
tur q̄ letant̄ in casu pio
σονται οἱ εὐφραινόμενοι ἐν πτώσει εὐσε
rū: ⁊ doloꝛ cōsumet illos ante
βῶν, καὶ ὀδύνη καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ
mortē eoꝝ. ira ⁊ furoꝛ ⁊
τοῦ θανάτου αὐτῶν. μῆνις καὶ ὀργὴ καὶ
hec sunt abominationes: ⁊ vir pecca
ταῦτά ἐστι βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρ=
toꝛ continēs erit illoꝝ.
τωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν. Ca. 28.

Vindicans a dn̄o inueniet
Ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει
vindictā: ⁊ peccata illi⁹ obser
ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ δια
uans obseruabit. Dimitte iniuriā
τηρῶν διατηρήσει. Ἄφες τὸ ἀδίκημα
ꝓximo: ⁊ tunc deprecante te
τῷ πλησίον, καὶ τότε δεηθέντος σου
peccata tua soluent̄. Homo
αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται. Ἄνθρωπος

homo qui perdit amicum suum: sic et qui perdit amiciciam proximi sui. Et sicut qui dimittit auem de manu sua: sic qui reliquisti proximum tuum: & non eum capies. Non illum sequaris: quoniam longe abest. Effugit enim quasi caprea de laqueo: quoniam vulnerata est anima eius. Vltra eum non poteris colligare: & maledicti est concordatio. Denudare autē amici mysteria: desperatio est anime infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua: & nemo eū abiiciet. In cōspectu oculorū tuorū cōculcabit os suū: & sup sermones tuos āmirabitur. Nouissime autē peruertet os suū: & in verbis tuis dabit scādalū. Multa audiui: et non coequaui ei & dn̄s odiet illum. Qui in altū mittit lapidē: super caput eius cadet: & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera. Et q foueā fodit incidet in eā: & qui statuit lapidē proximo suo offendet in eo: et q laqueū alii ponit: peribit in illo. Faciēti nequissimū consiliū sup ip̄m deuoluetur: & nō agnoscet vnde eueniet illi. Illusio & improperiū superborū & vindicta sicut leo insidiabitur illi. Laqueo peribūt q oblectantur casu iustorū: dolor aūt cōsumet illos anteq̄ moriantur. Ira et furor vtraq̄ execrabilia sunt: & vir peccator continens erit illorum.

Capitulum vigesimū octauum.

Qui vindicari vult a dn̄o inueniet vindictā: & peccata illi⁹ seruās seruabit. Relinque proximo tuo nocēti te: & tunc deprecāti tibi peccata soluētur. Homo hoī reseruat irā et a deo q̄rit medelā. In hominē similē sibi non habet misericordiā: & de peccatis suis deprecatur. Ip̄e dum caro sit reseruat irā: & propitiationē petit a deo. Quis exorabit pro delictis illius. Memento nouissimorū: & desine inimicari. Tabitudo enim et mors iminēt in mādatis eius. Memorare timorē dei: & nō irascaris proximo. Memorare testamētū altissimi: et despice ignorantiā ꝓximi. Abstine te a lite et minues pctā. Homo enim iracund⁹ incendit litē: & vir peccator turbabit amicos: et ī medio pacē habentiū immittit inimiciciam. Secundū em̄ ligna silue: sic ignis exardescit & secundū virtutē hoīs sic iracūdia illi⁹ erit: & s̄m substātiā suā exaltabit irā suā. Certamē festinatū incendit ignē: & lis festinās effundit sanguinē: & ligua testificās adducet mortem. Si sufflaueris q̄si ignis exardebit & si expueris sup illā extinguetur. Vtraq̄ ex ore ꝓficiscūtur. Susurro et biliguis maledict⁹: multos em̄ turbauit pacem habētes. Lingua tertia multos cōmouit & dispsit illos de gēte in gentē. Ciuitates muratas diuitum destruxit: & domos magnatorū effodit. Virtutes populorū cōcidit: & gentes fortes dissoluit. Ligua tertia mulieres viratas eiecit et priuauit illas laborib⁹ suis. Qui respicit illā nō hēbit requiē nec habebit amicū in quo requiescat. Flagelli plaga

homini cōseruat irā: ⁊ a do
ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυ
mino querit medelā: ⁊ in hoīem simi
ρίου ζητεῖ ἴασιν, καὶ ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοι
lē sibi nō habet miām: ⁊ pro
ον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν
peccatis suis deprecat̄. Ip̄e caro
ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται. Αὐτὸς σὰρξ
exīs cōseruat irā: ⁊ quis ꝓpitiabit
ὢν διατηρεῖ μῆνιν, καὶ τίς ἐξιλάσεται
peccata illi⁹: memēto
τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ; μνήσθητι τὰ
nouissimoꝝ ⁊ desine inimicari: ⁊ nō
ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων, καὶ μὴ
mineris ꝓximo interitū ⁊
μηνίσῃς τῷ πλησίον καταφθορὰν καὶ pu b.
mortē: ⁊ acquiesce p̄ceptis: memē
θάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς, μνήσθη=
to mandatoꝝ ⁊ nō irascaris ꝓxi pu
τι ἐντολῶν καὶ μὴ μηνίσῃς τῷ πλη= 26.
mo: ⁊ testamēti altissimi: ⁊ despice eccl
σίον, καὶ διαθήκης ὑψίστου, καὶ πάριδε 10.
ignorantiā. Abstine a lite: ⁊ dimi
ἄγνοιαν. Ἀπέχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλατ
nues peccata: homo em̄ ira
τώσεις ἁμαρτίας, ἄνθρωπος γὰρ θυ
cund⁹ incēdet litē. Vir pecca
μώδης ἐκκαύσει μάχην. Ἀνὴρ ἁμαρ=
toꝛ turbabit amicos: ⁊ in mediū
τωλὸς ταράξει φίλους, καὶ ἀναμέσον
pacē habentiū immittet calumniā. s̄m
εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν. κατὰ τὴν
materiā ignis sic incendet̄: s̄m
ὕλην τοῦ πυρὸς οὕτως ἐκκαυθήσεται, κατὰ
firmamētū rixe ignis augebi Deut.
τὴν στερέωσιν τῆς μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσε 20.e.
tur: s̄m robur hoīs ira ro.12.
ται, κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς
eius erit: ⁊ s̄m diuitias
αὐτοῦ ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ
hoīs exaltat irā suā. Certamē
ἀνθρώπου ἀνυψοῖ ὀργὴν αὐτοῦ. Ἔρις
festinatū incēdit ignē: ⁊ lis
κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ, καὶ μά
festinās effundit sanguinē. si
χη κατασπεύδουσα ἐκχέει αἷμα. ἐὰν
insufflaueris in scintillā accendet̄: ⁊ si
φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα καήσεται, καὶ ἐὰν
expueris sup illā extinguet̄. ⁊
πτύσῃς ἐπ' αὐτοῦ ἀποσβεσθήσεται. καὶ
vtraq̄ ex ore tuo ꝓficiscunt̄.
ἀμφότερα ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορεύεται.
susurronē ⁊ bilinguē maledicite. mul
ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε. πολ
tos em̄ pacē hn̄tes pdiderunt. Lingua puer.
λοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν. Γλῶσσα 26.c.
duplex multos cōmouit: ⁊ diuisit il=
δισσὴ πολλοὺς ἐσάλευσε, καὶ διέστησεν αὐ
los de gēte in gentē. ⁊ ciuitates mu=
τοὺς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος. καὶ πόλεις ὀχυ
nitas destruxit: ⁊ domos magnatū euer
ρὰς καθεῖλε, καὶ οἰκίας μεγιστάνων κα
tit. lingua duplex mulieres foꝛ=
τέστρεψε. γλῶσσα δισσὴ γυναῖκας ἀν=
tes eiecit: ⁊ priuauit eas
δρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς
laboꝛib⁹ suis. Qui attendit illi
τῶν πόνων αὐτῶν. Ὁ προσέχων αὐτῇ
nō īueniet requiē: neq̄ habita
οὐ μὴ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, οὐδὲ κατασκη
bit cū silentio. plaga flagelli
νώσει μετὰ ἡσυχίας. πληγὴ μάστιγος

faciet liuorẽ: plaga ãt lingue
ποιήσει μώλωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης
cõminuet ossa. Multi ceciderũt in
συνθλάσει ὀστέα. Πολλοὶ ἔπεσον ἐν
ore gladij: ⁊ nõ vt q̃ ceci
στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πε
derũt ꝑpt linguã. Beat⁹
πτωκότες διὰ γλῶσσαν. Μακάριος ὁ
q̃ protect⁹ est a facie eius: q̃
σκεπασθεὶς ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, ὃς
nõ trãsiuit in iracũdia illius. Qui nõ
οὐ διῆλθεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς. Ὃς οὐχ
traxit iugũ illi⁹: ⁊ in
εἵλκυσε τὸν ζυγὸν αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς
vinculis eius nõ est ligat⁹. Hã iugũ il=
δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ ἐδέθη. Ὁ γὰρ ζυγὸς αὐ
li⁹ iugũ ferreũ: ⁊ vincula illi⁹
τῆς ζυγὸς σιδηροῦς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς
vincula erea. Mors nequã mors
δεσμοὶ χαλκοῖ. Θάνατος πονηρὸς ὁ θάνα
illi⁹: ⁊ vtilis poti⁹ infern⁹
τος αὐτῆς καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ᾅδης
q̃ illa. Non dñabitur pioꝝ: ⁊ in
αὐτῆς. Οὐ μὴ κρατήσῃ εὐσεβῶν, καὶ ἐν
flãma eius nõ cõburenẗ: q̃ dere
τῇ φλογὶ αὐτῆς οὐ μὴ καήσονται, οἱ κα
linquũt dñm incidẽt in
ταλείποντες τὸν κύριον ἐμπεσοῦνται εἰς
illã: ⁊ in illis exardescet: ⁊ nõ
αὐτήν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐ
extinguet. Immittet in illos q̃si
μὴ σβεσθῇ. Ἐπαποσταλήσεται αὐτοῖς ὡς
leo: ⁊ q̃si pardus vastabit il=
λέων, καὶ ὡς πάρδαλις λυμανεῖται αὐ
los. ecce circũualla possessionẽ tuã spi=
τούς. Ἰδὲ περίφραξον τὸ κτῆμά σου ἀκάν
nis: ⁊ ori tuo fac ia=
θαις, καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θυρώ
nuas ⁊ seras. Argentũ tuũ ⁊
ματα καὶ μοχλούς. Τὸ ἀργύριόν σου καὶ
auꝝ tuũ cõfla: ⁊ ſmonis
χρυσίον σου καταδῆσον, καὶ τοῦ λόγου
tui fac staterã: ⁊ ori
σου ποίησον ζυγὸς σταθμὸν, καὶ τῷ στόματι
tuo fac portã ⁊ serã: ⁊ attẽ
σου ποίησον θύραν καὶ μοχλὸν, καὶ πρό
de ne forte labaris in illis. Ne ca=
σεχε μήπως ὀλισθήσῃς ἐν αὐτοῖς. Μὴ πέ
das in cõspectu insidiantis.
σῃς κατέναντι ἐνεδρεύοντος. Ca.29.

Qui facit miam fenerabiẗ ꝓxi
Ὁ ποιῶν ἔλεος δανειεῖ τῷ πλη
mo: ⁊ q̃ preualet manu sua ser
σίον, καὶ ὁ ἐπισχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ τη
uat mãdata. fenerare ꝓximo in
ρεῖ ἐντολάς. δάνεισον τῷ πλησίον ἐν
tpe necessitatis illi⁹: ⁊ iteꝝ redde
καιρῷ χρείας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ
ꝓximo ad tps. Cõfirma ver
πλησίον εἰς τὸν καιρόν. Στερέωσον λό
bũ tuũ: ⁊ fideliter age cũ illo: ⁊ in
γον σου, καὶ πιστώθητι μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν
omni tpe inuenies necessitatẽ tuã.
παντὶ καιρῷ εὑρήσεις τὴν χρείαν σου.
Multi q̃si inuentionẽ estimauerũt fen⁹:
Πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμισαν τὸ δάνος,
⁊ prestiterũt laborẽ his q̃ adiuuerũt se.
καὶ παρέσχον κόπον τοῖς βοηθήσασιν αὐ
Donec accipiat deosculaẗ manus
τοῖς. Ἕως οὗ λάβῃ καταφιλεῖ χεῖρας
eius: ⁊ in pecunijs ꝓxi=
αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦ πλη

mi humiliabit vocẽ. Et in tpe
σίον ταπεινώσει φωνήν. Καὶ ἐν καιρῷ
redditionis protrahet tps: ⁊ red=
ἀποδόσεως παρελκύσει χρόνον, καὶ ἀπο
det verbũ pigritie ⁊ tps causa
δώσει λόγον ἀκηδίας καὶ τὸν καιρὸν αἰτι
bitur. si ãt potuerit dare: vix affe
άσεται. ἐὰν δὲ ἰσχύσῃ δούς, μόλις κομιεῖ
ret dimidiũ: ⁊ cõputabit illud q̃si inuẽ=
ται τὸ ἥμισυ, καὶ λογιεῖται αὐτὸ ὡς εὕρε
tionẽ. si ãt nõ: priuauit illũ pecu
μα. εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρη
nijs suis: ⁊ acquisiuit illũ gra=
μάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν δωρε
tis inimicũ. Maledicta ⁊ cõuitia red=
ὰν ἐχθρόν. Κατάρας καὶ λοιδορίας ἀπο
det illi: pro gloria reddet illi
δώσει αὐτῷ, ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ
ignominiã. Multi igiẗ causa malitie
ἀτιμίαν. Πολλοὶ οὖν χάριν πονηρίας
auerterũt hoiem: defraudari
ἀπέστρεψαν τὸν ἄνθρωπον, ἀποστερηθῆναι
ãt timuerũt. Uerũtñ in humilita
δὲ εὐλαβήθησαν. Πλὴν ἐπὶ ταπεινῷ
te magno aio esto: ⁊ in elemosyna ne
σει μακροθύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ μὴ
trahas illũ. gr̃a mãdati adiu
παρελκύσῃς αὐτόν. χάριν ἐντολῆς ἀντι
ua pauperẽ: ⁊ in egestate eius
λαβοῦ πένητος, καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ
ne auertas eũ. Perde argen
μὴ ἀποστρέψῃς αὐτόν. Ἀπόλεσον ἀργύ
tum ꝑpt amicũ ⁊ fratrẽ: ⁊ ne abscõ=
ριον διὰ φίλον καὶ ἀδελφόν, καὶ μὴ κατα
das illud sub lapide in perditionẽ.
κρυβῇ αὐτὸ ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν.
Pone thesauꝝ tuũ ẽm p̃cepta altissi
Θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ᾽ ἐντολὰς ὑψί
mi: ⁊ proderit tibi magis q̃
σου, καὶ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ
aurũ. conclude elemosynã in
χρυσίον. σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς
penetralib⁹ tuis: ⁊ ipa eruet te de
ταμείοις σου, καὶ αὐτὴ ἐξελεῖταί σε ἐκ
omni malo. sup scutũ fortitu
πάσης κακώσεως. ὑπὲρ ἀσπίδα κρά=
dinis ⁊ sup lanceã potẽtie contra ini
τους καὶ ὑπὲρ δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχ
micũ pugnabit pro te. vir bonus
θροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. ἀνὴρ ἀγαθὸς
spõdebit pro ꝓximo: ⁊ q̃ perdi
ἐγγυήσεται τὸν πλησίον, καὶ ὁ ἀπολωλε
dit verecũdiã: relinquet illũ. gra
κὼς αἰσχύνην, ἐγκαταλείψει αὐτόν. Χάρι
tias fideiussoris ne obliuiscaris: dedit eñ
τας ἐγγύου μὴ ἐπιλάθῃ, ἔδωκε γὰρ τὴν
aiam suã pro te. bonã fideiussionẽ
ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ σου. ἀγαθὴν ἐγγύην
euertet peccator. Fideiussiões su=
ἀνατρέψει ἁμαρτωλός. Ἐγγύων φεύξε
giet peccator: ⁊ inutilis: in cogitatiõe
ται ἁμαρτωλὸς καὶ ἄχρηστος, ἐν διανοίᾳ
relinquet illũ q̃ liberauit se. fideiussio
καταλείψει τὸν ῥυσάμενον αὐτόν. ἐγγύη
multos pdidit diuites: ⁊
πολλοὺς ἀπώλεσε κατευθύνοντας, καὶ
cõmouit illos q̃si fluct⁹ maris.
ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς κῦμα θαλάσσης.
Uiros potẽtes migrare fecit: ⁊ vagati
Ἄνδρας δυνατοὺς ἀπῴκισε, καὶ ἐπλανή
sunt in gentib⁹ alienis.
θησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλοτρίαις. ∞∞∞

liuorẽ facit: plaga aũt lingue cõminuet ossa. Multi ceciderũt in ore gladij: sʒ nõ sic quasi q interierũt p linguã suã. Beat⁹ qui tect⁹ est a lingua nequã: q in iracũdia illi⁹ nõ trãsiuit: & qui nõ attraxit iugũ: & in vinculis ei⁹ nõ est ligat⁹. Iugũ eñ illi⁹ iugũ ferreũ est: & vinculũ illius vinculũ ereũ est. Mors illi⁹ mors neq̃ssima: & vtilis potius infernus q̃ illa. Perseuerãtia illi⁹ nõ p̃manebit: sed obtinebit vias iniustorũ. In flãma sua nõ cõburet iustos. Qui derelinquũt dñm icidẽt in illam: et exardebit in illis & nõ extinguetur: & imittetur in illos quasi leo: & quasi pard⁹ ledet illos. Sepi aures tuas spinis: & liguã nequã noli audire: & ori tuo facito ostia: et seras aurib⁹ tuis. Aurũ tuũ & argẽtum tuũ confla: et verbis tuis facito stateram: et frenos ori tuo rectos: & attẽde ne forte labaris in ligua: & cadas in cõspectu inimicorũ insidiãtium tibi: & sit casus tuus insanabilis in mortem. Ca.29.

Qui facit miam feneratur proximo suo: & qui p̃ualet manu mãdata s̃uat. Fenerare ꝓximo tuo in tẽpore necessitatis illius: & iterũ redde ꝓximo in tẽpore suo. Cõfirma uerbuʒ & fideliter age cũ illo: & in oĩ tẽpore inuenies q̃d tibi necessariũ est. Multi quasi inuẽtionẽ estimauerũt fenus: & p̃stiterunt molestiam his q se adiuuerunt. Donec accipiat: osculãtur manus dãtis: & in ꝓmissionib⁹ humiliãt vocẽ suã. Et in tẽpore redditiõis postulabit tp̃s: & loq̃tur verba tedii & murmurationũ: & tp̃s causabitur. Si ãt potuerit reddere: aduersabitur. Solidi vix reddet dimidiũ: & cõputabit illud q̃si inuentionẽ. Sin autẽ fraudabit illũ pecunia sua: & possidebit illum inimicũ gratis: et conuitia & maledicta reddet illi. et pro honore et bñficio reddet illi cõtũeliã. Multi nõ cã neq̃tie non fenerati sunt: sed fraudari gratis timuerũt. Verũtñ sup hũileʒ aio fortior esto: & p elemosyna nõ trahas illũ. Propter mãdatuʒ assume pauperẽ: & ꝑpter inopiã ei⁹ ne dimittas eũ vacuũ. Perde pecuniã ꝑpter fratrẽ & amicũ: & nõ abscõdas illã sub lapide in p̃ditionem. Pone thesaurũ tuũ in p̃ceptis altissimi: & proderit tibi magis q̃ aurum. Cõclude elemosynã i corde paupis: et hec p te exorabit ab oĩ malo. Elemosyna viri quasi saccul⁹ cũ ipo: & gr̃am hoĩs quasi pupillã cõseruabit: et postea resurget et retribuet illis retributionẽ vnicuiq; i caput illorũ. Sup scutũ potẽtis et sup lãceã aduersus inimicũ tuũ pugnabit. Vir bon⁹ fidẽ facit ꝓximo suo: et q p̃diderit cõfusionẽ derelinquet sibi. Grãʒ fideiussoris ne obliuiscaris: dedit eñ p te aiaʒ suaʒ. Repromissorẽ fugit pctõr et imundus. Bona repromissoris sibi ascribit peccator: & ingrat⁹ sensu dereliq̃t liberãtẽ se. Vir repromittit de ꝓximo suo: & cũ p̃diderit reuerẽtiã derelinq̃tur ab eo. Repromissio neq̃ssima multos p̃didit diligẽtes: & cõmouit illos quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans migrare fecit et vagati sunt in gentibus alienis.

Peccator trãſgrediẽs mãdata do
Ἁμαρτωλὸς παραβαίνων ἐντολὰς κυ
mini incidet in ſpõſionẽ: ⁊ q̃ pſequit
ρίου ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην, καὶ διώκων
mercedes incidet in iudicia.
ἐργολαβίας ἐμπεσεῖται εἰς κρίσεις.
Recupera pximũ ſ̃m potentiã
Ἀντιλαβοῦ τοῦ πλησίον κατὰ δύναμίν
tuã: ⁊ attẽde tibi ipi ne cadas.
σου, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.
Initiũ vite hoĩs aqua ⁊ panis ⁊
Ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ καὶ ἄρτος καὶ
veſtimentũ: ⁊ dom⁹ tegẽs turpitudinẽ.
ἱμάτιον, καὶ οἶκος καλύπτων ἀσχημοσύνην.
Melior victus pauperis ſub tegmine tra=
Κρείσσων βίος πτωχοῦ ὑπὸ σκέπην δο
biũ: q̃ epule ſplẽdide int̃ alie
κῶν, ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρί
nos. ſup parua ⁊ magna cõplacentiã
οις. ἐπὶ μικρὰ καὶ μεγάλα εὐδοκίαν
habe: ⁊ improperiũ dom⁹ tue nõ au
ἔχε, καὶ ὀνειδισμὸν οἰκίας σου μὴ ἀκού=
dias. Uita mala de domo in domũ:
σῃς. Ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν,
⁊ vbi peregrin⁹ eris: nõ aperies os.
καὶ οὗ παροικήσεις, οὐκ ἀνοίξεις στόμα.
hoſpitio ſuſcipies ⁊ potũ dabis in ingrata: ⁊
ξενιεῖς καὶ ποτιεῖς εἰς ἀχάριστα, καὶ
ſup hec amara audies. trã
πρὸς ἐπὶ τούτοις πικρὰ ἀκούσεις. παρ
ſi: pegrine orna mẽſam: ⁊
ελθε, πάροικε κόσμησον τράπεζαν, καὶ
ſi qd in manu tua ciba me. Exi
εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου ψώμισόν με. Ἔξελθε
peregrine a facie glie: op⁹ eſt
πάροικε ἀπὸ προσώπου τῆς δόξης, χρεία
domo: hoſpitio ſuſcept⁹ ẽ a me frater.
τῆς οἰκίας, ἐπεξένωταί μοι ὁ ἀδελφός.
grauia hec habẽti prudẽtiã: increpatio
βαρέα ταῦτα ἔχοντι φρόνησιν, ἐπιτίμη
dom⁹ ⁊ improperiũ feneratoris.
σις οἰκίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ. 30.
Qui diligit filiũ ſuũ: aſſidua
Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐνδελε=
bit flagella illi: vt letetur in
χίσει μάστιγας αὐτῷ, ἵνα εὐφρανθῇ ἐπ᾽ ἐ
nouiſſimis ſuis. Qui docet filiũ ſuũ
σχάτων αὐτοῦ. Ὁ παιδεύων υἱὸν αὐτοῦ
letabitur in illo: ⁊ in medio
εὐφρανθήσεται ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἀναμέσον
notoꝝ in illo gliabitur. Qui
γνωρίμων ἐπ᾽ αὐτῷ καυχήσεται. Ὁ δι=
docet filiũ in zelũ mittet inimicũ:
δάσκων τὸν υἱὸν παραζηλώσει τὸν ἐχθρόν,
⁊ corã amicis exultabit in il=
καὶ ἔναντι φίλων ἀγαλλιάσεται ἐπ᾽ αὐ
lo. mortu⁹ eſt eius pater: ⁊ q̃ſi
τῷ. ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς
nõ eſt mortu⁹: ſimilẽ eñ ſibi reliquit
οὐκ ἀπέθανεν, ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπε
poſt ſe. In vita ſua vidit ⁊ le=
μετ᾽ αὐτόν. Ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδε καὶ εὐ
tat⁹ eſt in illo: ⁊ in obitu ſuo
φράνθη ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ
nõ eſt cõtriſtat⁹. Cõtra inimicos reli
οὐκ ἐλυπήθη. Ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλι
quit defenſorẽ: ⁊ amicis redden
πεν ἔκδικον, καὶ τοῖς φίλοις ἀνταπο=
tem grãm. Abſtergẽs filiũ colli=
διδόντα χάριν. Περιψήχων υἱὸν κατα=
gabit vulnera eius: ⁊ in oĩ
δεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πά

Peccator trãſgrediẽs mãdatũ dñi: inci
dit in pmiſſionẽ nequam: & q conatur
multa agere: incidet in iudiciũ. Recupa
pximũ ſ̃m virtutẽ tuã: et attẽde tibi ne
icidas. Initiũ vite hoĩs aq̃ & panis & ve
ſtimentũ: & dom⁹ ptegẽs turpitudinẽ.
Melior eſt vict⁹ pauperis ſub tegmine
aſſerũ: q̃ epule ſplẽdide in peregre ſine
domicilio. Minimũ p magno placeat
tibi: & improperiũ pegrinationis non
audies. Vita nequã hoſpitãdi de domo
in domũ: & vbi diſputabitur: non fidu
cialiter aget nec aperiet os. Hoſpitabi=
tur: et paſcet & potabit ingratos: & ad=
huc amara audiet. Trãſi hoſpes & orna
mẽſã: et q̃ in manu habes ciba ceteros.
Exi a facie honoris amicorũ meorũ:
neceſſitudine dom⁹ mee: hoſpitio mihi
factus es frater. Grauia hec homini ha
bẽti ſenſum: correptio dom⁹ & impro
perium feneratoris. Ca. 30.
QVi diligit filiũ ſuũ: aſſiduat illi flagel
la vt letetur in nouiſſimo ſuo: et nõ
palpet pximorũ oſtia. Qui docet filiũ
ſuũ laudabitur in illo: & in medio dome
ſticorũ in illo gloriabitur. Qui docet fi
liũ ſuũ in zelũ mittit inimicũ: et in me=
dio amicorũ gloriabitur ĩ illo. Mortu⁹
eſt pater eius: & quaſi nõ eſt mortu⁹. Si
milẽ eñ reliquit ſibi poſt ſe. In vita ſua
vidit & letat⁹ eſt in illo. In obitu ſuo nõ
eſt cõtriſtatus: nec cõfuſus eſt corã ini=
micis. Reliquit eñ defenſorem domus
cõtra inimicos & amicis reddentẽ gra=
tiã. Pro animabus filiorũ colligabit vul
nera ſua: & ſup oẽm vocẽ turbabũtur
viſcera eius. Equus indomitus euadet
durus: & fili⁹ remiſſus euadet preceps.
Lacta filiũ tuũ & pauentẽ te faciet: lude
cũ eo & contriſtabit te. Non corrideas
illi ne condoleas: & in nouiſſimo obſtu
peſcẽt dentes tui. Nõ des illi poteſtatẽ
in iuuẽtute: & ne deſpicias cogitatus il=
lius. Curua ceruicẽ eius in iuuẽtute: &
tũde latera ei⁹ dũ infans eſt: ne forte in
duret & nõ credat tibi: & erit tibi dolor
anime. Doce filiũ tuũ & operare in il=
lo: ne in turpitudinẽ illi⁹ offendas. Me=
lior eſt pauper ſanus & fortis viribus: q̃
diues imbecillis et flagellat⁹ malicia. Sa
lus anime in ſctĩtate iuſticie: & melior
eſt omni auro & argẽto: & corpus vali=
dũ q̃ cenſus immẽſus. Nõ eſt cenſus ſu
per cenſum ſalutis corporis: & non eſt
oblectamentũ ſuper cordis gaudium.
Melior eſt mors q̃ vita amara: & reqes
eterna q̃ languor perſeuerãs. Bona ab
ſcondita in ore clauſo quaſi appoſitio=
nes epularum circumpoſite ſepulcro.
Quid proderit libatio idolo? Nec enim
manducabit nec odorabitur. Sic q effu
gatur a dño & portãs mercedes iniqui
tatis. Vidẽs oculis & ingemiſcens ſicut
ſpado cõplectens virginẽ & ſuſpirans.
Triſticiã non des anime tue: & nõ affli=
gas temetipm in cõſilio tuo. Iocũditas
cordis hec eſt vita hominis & theſaur⁹
ſine defectione ſanctitatis: et exultatio
viri eſt longeuitas. Miſerere anime tue
placens deo & cõtine: & congrega cor
tuum in ſanctitate eius: & triſticiam

clamore turbabunt viſcera ſua.
σῇ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.
Equus nõ domitus euadit durus: ⁊
Ἵππος ἀδάμαστος ἐκβαίνει σκληρός, καὶ
fili⁹ diſſolutus euadit p̃ceps. Lacta
υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει προαλής. Τιθήνη
filiũ ⁊ pauere faciet te: collu=
σον τέκνον καὶ ἐκθαμβήσει σε, σύμπαι
de cũ eo ⁊ cõtriſtabit te. Ne corri
ξον αὐτῷ καὶ λυπήσει σε. Μὴ συγγε=
deas illi: ne doleas ⁊ in nouiſ
λάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ ὀδυνηθῇς καὶ ἐπ᾽ ἐσχά
ſimis quatias dentes. ne des
των γομφιάσῃ τοὺς ὀδόντας. μὴ δῷς
illi licentiã in iuuẽtute: ⁊ ne deſpi
αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι, καὶ μὴ παρί
cias ignorãtias illius. Curua col=
δῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ. Κάμψον τὸν τρά
lum ei⁹ in iuuẽtute: ⁊ frange
χηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι, καὶ θλάσον τὰς
latera eius dũ eſt paru⁹. Ne forte
πλευρὰς αὐτοῦ ὡς ἔστι νήπιος. Μήποτε
indurat⁹ nõ obediat tibi: ⁊ erit tibi
σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ἔσται σοι
dolor aĩe. Doce filiũ tuũ:
ὀδύνη ψυχῆς. Παίδευσον τὸν υἱόν σου,
⁊ opare in illo: ne in turpi
καὶ ἔργασαι ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσχη=
tudine illi⁹ offendas. Melior pau
μοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς. Κρείσσων πτω
per ſanus ⁊ fortis habitudĩe: q̃ diues
χὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει, ἢ πλούσιος
flagellatus in corpus ſuũ.
μεμαστιγωμένος εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ.
Sanitas ⁊ bona habitudo meli⁹ omni au
Ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυ
ro: ⁊ corp⁹ validũ q̃ opes immẽ
σίου, καὶ σῶμα ἔρρωστον ἢ ὄλβος ἀμέ=
ſe. Non ſunt diuitie meliores ſani
τρητος. Οὐκ ἔστι πλοῦτος βελτίων ὑγεί
tate corporis: ⁊ nõ eſt letitia ſup
ας σώματος, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ
gaudiũ cordis. Melior mors ſup
χαρὰν καρδίας. Κρείσσων θάνατος ὑπὲρ s.7
vitã amarã aut languorẽ pſeuerantẽ. Bo=
ζωὴν πικρὰν ἢ ἀρρώστημα ἔμμονον. Ἀγα
na clauſa in ore clauſo:
θὰ κεκλεισμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμέ
poſitiones epulaꝝ adiacentes ſepul
νῳ, θέματα βρωμάτων παρακείμενα τά
chro. Quid prodeſt libatio idolo:
φῳ. Τί συμφέρει κάρπωσις εἰδώλῳ,
neq̃ eñ edet: neq̃ odorabit. ſic
οὔτε γὰρ ἔδεται, οὔτε μὴ ὀσφρανθῇ. οὕτως
q̃ pſecutionẽ patit a dño. Uidẽs
ὁ ἐκδιωκόμενος ὑπὸ κυρίου. Ὁ βλέπων s.20.
in oculis ⁊ gemiſcẽs: ſicut
ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ στενάζων, ὥσπερ εὐ
ſpado cõplectẽs virginẽ ⁊ ſuſ
νοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στε Dañ.
pirãs. Ne des in triſtitiã aĩam 14.b
νάζων. Μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν
tuã: ⁊ ne affligas teipm in cõſilio
σου, καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ
tuo. letitia cordis ipa vita hoĩs:
σου. εὐφροσύνη καρδίας αὐτὴ ζωὴ ἀνθρώ
⁊ exultatio viri lõgitudo
που, καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακροημέ=
dierꝝ. Dilige aĩam tuã: ⁊ con
ρευσις. Ἀγάπα τὴν ψυχήν σου, καὶ πα
ſolare cor tuũ. ⁊ triſtitiã
ρακάλει τὴν καρδίαν σου. καὶ λύπην

longe remoue a te: multos
μακρὰν ἀπόστησον ἀπὸ σοῦ, πολλοὺς
eñ perdidit ⁊ occidit triſtitia.
γὰρ ἀπώλεσε καὶ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη.
Zelus ⁊ iracũdia minuũt dies:
Ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας,
⁊ ãte tp̃s ſenectã ducit cura.
καὶ πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα.
Splẽdidũ cor ⁊ bonũ in epu
Λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπὶ ἐδέσ
lationib⁹ ciboꝝ eius curam
μασι τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελη=
geret.
σεται.

Ca.31.

Vigilia diuitiaꝝ tabefacit car
Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρ=
nes: ⁊ cura eaꝝ auertit ſa ſomno.
κας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνου.
Cura vigilie repetet dormi
Μέριμνα ἀγρυπνίας ἀπαιτήσει νυσταγ
tationẽ: ⁊ infirmitatẽ grauẽ moderatã faciet ſõn⁹
μόν, καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπνος.
Laborauit diues in cõgregatiõe diui
Ἐκοπίασε πλούσιος ἐν συναγωγῇ χρη
tiaꝝ: ⁊ in requie replet
μάτων, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλα
delitijs ſuis. Laborauit pau
ται τρυφημάτων αὐτοῦ. Ἐκοπίασε πτω
per in diminutione vite: ⁊ in fi=
χὸς ἐν ἐλαττώσει βίου, καὶ ἐν τῇ ἀνα=
ne ſuo indigẽs fit. q̃ di
παύσει αὐτοῦ ἐπιδεὴς γίνεται. ὁ ἀγα
ligit auꝝ nõ iuſtificabit: ⁊ q̃ ſeq̃
πῶν χρυσίον οὐ δικαιωθήσεται, καὶ ὁ διώ
tur corruptionẽ: hic replebit.
κων διαφθοράν, οὗτος πλησθήσεται.
Multi ligati ſunt gr̃a auri: ⁊
Πολλοὶ ἐδέθησαν χάριν χρυσίου, καὶ
facta eſt ꝑditio eoꝝ cõtra fa
ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσω=
ciem ipſoꝝ. lignũ offenſionis eſt
πον αὐτῶν. ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς
ſacrificãtibus ei: ⁊ oĩs inſipiẽs capie
θυσιάζουσιν αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄφρων ἁλώ=
tur in illo. Beat⁹ diues q̃
σεται ἐν αὐτῷ. Μακάριος πλούσιος ὃς
inuẽt⁹ ẽ ſine macula: ⁊ q̃ poſt auꝝ
εὑρέθη ἄμωμος, καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου
nõ abijt. q̃s eſt hic ⁊ beatũ dice
οὐκ ἐπορεύθη. Τίς ἐστιν οὗτος καὶ μακαριοῦ
mus eũ: fecit eñ mirabilia in pp̃lo
μεν αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ
ſuo. Quis ꝓbatus eſt in illo ⁊ pfe=
αὐτοῦ. Τίς ἐδοκιμάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ἐτε
ct⁹ eſt: ⁊ erit in gl̃iationẽ. Quis po
λειώθη, καὶ ἔσται εἰς καύχημα. Τίς ἐδύ
tuit trãſgredi: ⁊ nõ trãſgreſſus ẽ: ⁊ fa
νατο παραβῆναι, καὶ οὐ παρέβη, καὶ ποι
cere maliciã: ⁊ nõ fecit. Ideo
ῆσαι κακίαν, καὶ οὐκ ἐποίησε. Διὰ τοῦτο
firmabunt bona illi⁹: ⁊ elemo
στερεωθήσεται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλε
ſynas illi⁹ enarrabit eccleſia.
ημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγήσεται ἐκκλησία.
In menſa magna cũ ſederis: ne
Ἐπὶ τραπέζης μεγάλης καθίσας, μὴ
aperias guttur tuũ ſuꝑ illã. ⁊ nõ
ἀνοίξῃς φάρυγγά σου ἐπ᾽ αὐτῆς. καὶ μὴ
dicas: multa q̃dẽ q̃ ſũt ſuꝑ ipam: memẽto
εἴπῃς, πολλά γε τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς, μνήσθητι
q̃m malũ ocul⁹ nequã. nequi⁹
ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός. πονηρότε

lõge expelle a te. Multos eñ occidit triſticia: & nõ eſt vtilitas in illa. Zel⁹ & iracũdia minuũt dies et ante tp̃s ſenectaꝫ adducet cogitat⁹. Splẽdidũ cor bonum in epulis eſt. epule enim illius diligẽter fiunt.

Ca.31.

Vigilia honeſtatis tabefaciet carnes & cogitatus illius auferet ſomnuꝫ. Cogitat⁹ pſcientie auertit ſenſuꝫ: et infirmitas grauis ſobriã facit aĩam. Laborabit diues in cõgregatione ſubſtantie: et in reqe ſua replebitur bonis ſuis. Laborauit paup in diminutione victus: & in fine inopis fit. Qui aurũ diligit non iuſtificabitur: & q inſequitur cõſũptionẽ replebitur ex ea. Multi dati ſunt in auri caſus: & facta eſt in ſpecie ipĩus perditio illorũ. Lignũ offenſionis eſt aurũ ſacrificãtiũ: ve illis q ſectãtur illud: et oĩs imprudẽs deperiet in illo. Beat⁹ diues qui inuẽt⁹ eſt ſine macula: & q poſt aurũ non abiit: nec ſperauit in pecunia & theſauris. Quis eſt hic & laudabim⁹ eũ. Fecit eñ mirabilia in vita ſua. Qui probat⁹ eſt in illo & pfectus inuentus eſt: & erit illi gl̃ia eterna. Qui potuit trãſgredi et nõ eſt tranſgreſſus: et facere mala et non fecit. Ideo ſtabilita ſunt bona illius in domino: & elemoſynas illius enarrabit omnis eccl̃ia ſanctoruꝫ. Supra mẽſam magnam ſediſti: nõ aperias ſuꝑ illã faucẽ tuã prior. Nõ dicas ſi multa ſunt: q̃ ſuꝑ illã ſunt. Memẽto qm̃ malus eſt ocul⁹ nequã. Nequius oculo qd creatũ eſt? Ideo ab oĩ facie ſua lachrymabitur cũ viderit. Ne extẽdas manũ tuã prior: & inuidia cõtaminat⁹ erubeſcas: Ne cõprimaris in cõuiuio vino. Intellige q̃ ſunt ꝓximi tui ex teipõ. Vtere q̃ſi hõ frugi his q̃ tibi apponũtur: vt nõ cũ manducas multũ odio habearis. Ceſſa prior cã diſcipline: & noli nimi⁹ eſſe ne forte offendas: & ſi in medio multoruꝫ ſediſti: prior illis ne extẽdas manũ tuã: nec prior poſcas bibere. Quã ſufficiẽs eſt hoĩ erudito vinũ exiguũ: & in dormiendo nõ laborabis ab illo: & nõ ſenties dolorẽ. Vigilia et cholera: & tortura viro ĩfrunito: ſomn⁹ ſanitatis ĩ homine parco. Dormiet vſq; mane: & aĩa illius cũ ipõ delectabitur. Et ſi coact⁹ fueris ĩ edẽdo multũ: ſurge e medio & vome: & refrigerabit te. & nõ adduces corpori tuo infirmitatẽ. Audi me fili et non ſpernas me: & in nouiſſimo inuenies verba mea. In oĩbus operib⁹ tuis eſto velox: & omnis infirmitas nõ occurret tibi. Splendidũ in panibus benedicent labia multorũ: & teſtimoniuꝫ veritatis illius fidele. In nequiſſimo pane murmurabit ciuitas: & teſtimonium nequitie illius verum eſt. Diligentes in vino noli prouocare: multos enim exterminauit vinũ. Ignis probat ferrũ durum: ſic vinum corda ſuperboruꝫ arguet in ebrietate potatũ. Equa vita hominib⁹ vinũ in ſobrietate: ſi bibas illud moderate eris ſobri⁹. Que ẽ vita q̃ minuitur vino? Quid defraudat vitã? mors. Vinũ ĩ iocũditatẽ creatũ ẽ: & nõ ĩ ebrietatẽ ab initio. Exultatio aĩe & corporis vinum

oculo q̃d creatũ eſt: Ideo
ρον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισται; Διὰ τοῦτο
ab omni facie lachrymat.
ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.
Quocunq; inſpexeris: ne extẽdas manũ
Οὗ ἐὰν ἐπιβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς χεῖρα
tuã: ⁊ ne cõiunct⁹ ſis cũ eo in catino.
σου, καὶ μὴ συνθλίβου αὐτῷ ἐν τρυβλίῳ.
Intellige q̃ ſunt ꝓximi ex te ipõ: ⁊
Νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ, καὶ
in omni verbo cogita. Comede vt ho
ἐπὶ παντὶ ῥήματι διανοοῦ. Φάγε ὡς ἄν
mo appoſita tibi: ⁊ nõ nimis
θρωπος τὰ παρακείμενά σοι, καὶ μὴ δια
deuores: ne odio habearis. Deſine prius
μασῶ, μὴ μισηθῇς. Παῦσαι πρῶτον
gr̃a diſcipline: ⁊ ne ſis inſatiabilis: ne
χάριν παιδείας, καὶ μὴ ἀπληστεύου, μή
forte offendas: ⁊ ſi in medio mul
ποτε προσκόψῃς, καὶ εἰ ἀναμέσον πλει
toꝝ ſediſti: prior illis ne exten
όνων ἐκάθισας, πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτεί
das manũ tuã. Quã ſufficiẽs hoĩ
νῃς τὴν χεῖρά σου. Ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ
erudito exiguũ: ⁊ in cubi
πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον, καὶ ἐπὶ τῆς κοί
culo ſuo nõ anhelat. ſomn⁹ ſanitatis
της αὐτοῦ οὐκ ἀσθμαίνει. ὕπνος ὑγείας
in inteſtino moderato ſurrexit mane: ⁊
ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ ἀνέστη πρωΐ, καὶ ἡ
aĩa eius cũ eo. Labor vigilie
ψυχὴ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ. Πόνος ἀγρυπνί
⁊ cholera ⁊ dolor ĩteſtinoꝝ cũ hoĩe
ας καὶ χολέρα καὶ στρόφος μετὰ ἀνδρὸς
inſatiabili. Et ſi coact⁹ fueris in epu=
ἀπλήστου. Καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμα=
lis: ſurge ꝑ mediũ trãſiẽs: vome ⁊ qeſ=
σιν, ἀνάστα μεσοπορῶν, ἔμεσον καὶ ἀνα
ces. Audi me fili: ⁊ nõ ſper
παύσῃ. Ἄκουσόν μου τέκνον, καὶ μὴ ἐξου
nas me: ⁊ in nouiſſimis inuenies
δενώσῃς με, καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων εὑρήσεις
verba mea. in oĩbus operib⁹
τοὺς λόγους μου. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις
tuis eſto velox: ⁊ oĩs infir=
σου γίνου ἐντρεχής, καὶ πᾶν ἀρρώ
mitas nõ tibi occurret. Splendidũ
στημα οὐ μή σοι ἀπαντήσῃ. Λαμπρὸν
in panib⁹ benedicere labia: teſtimoniũ
ἐπ᾽ ἄρτοις εὐλογήσαι χείλη, μαρτυρία
pulchritudinis illi⁹ fidele. Malo in
τῆς καλλονῆς αὐτοῦ πιστή. Πονηρῷ ἐπ᾽
pane murmurabit ciuitas: ⁊ teſtimo
ἄρτῳ διαγογγύσει πόλις, καὶ ἡ μαρτυ
niũ nequitie illius diligens. in vino
ρία τῆς πονηρίας αὐτοῦ ἀκριβής. ἐν οἴνῳ
ne viriliť agas: multos .n. perdidit vinũ.
μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν οἶνος.
Fornax ꝓbat ferrumĩationẽ ĩ tinctura.
Κάμινος δοκιμάζει στόμωμα ἐν βαφῇ.
ſic vinũ in corde ſuꝑborum in
οὕτως οἶνος ἐν καρδίᾳ ὑπερηφάνων ἐν
ebrietate. Additamẽtũ vite vinũ hoĩbus: ſi
μέθῃ. Ἐπίσον ζωῆς οἶνος ἀνθρώποις, ἐὰν
biberis illud in menſura ſua. Que vita
πίνῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ. Τίς ζωὴ
ei q̃ diminuit vino: ⁊ illud creatũ ẽ in
ἐλαττουμένῳ οἴνῳ, καὶ αὐτὸς ἔκτισται εἰς
leticiã hoĩbus. Exultatio cor=
εὐφροσύνην ἀνθρώποις. Ἀγαλλίαμα καρ
dis ⁊ leticia anime vinũ epotũ
δίας καὶ εὐφροσύνη ψυχῆς οἶνος πινόμενος

in tp̄e sufficiens. Amaritudo aīe
ἐν καιρῷ αὐτάρκης. Πικρία ψυχῆς
vinū potatum mltū: in irritatiōe ⁊
οἶνος πινόμενος πολύς, ἐν ἐρεθισμῷ καὶ
ruina. multiplicat irā ebrietas
ἀντιπτώματι. πληθύνει θυμὸν μέθη ἄ
stulti in offensionē: diminuēs virtutē
φρονος εἰς πρόσκομμα, ἐλαττῶν ἰσχὺν
⁊ acquirēs vulnera. In conui
καὶ προσποιῶν τραύματα. Ἐν συμπο
uio vini: ne redarguas pximū:
σίῳ οἴνου, μὴ ἐλέγξῃς τὸν πλησίον,
⁊ nō despicias eum in letitia
καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ
illius. Verbū improperij: nō dicas
αὐτοῦ. Λόγον ὀνειδισμοῦ, μὴ εἴπῃς
illi: ⁊ ne illū premas in occur=
αὐτῷ, καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαι
su eius.
τήσει αὐτοῦ. Ca.32.
Rectorē te cōstituerūt: ne extolla
Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ ἐπαί
ris: esto illis q̄si vn⁹ ex ip̄is. Curā ha
ρου, γίνου αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. Φρόντι
be illoꝝ ⁊ sic sede: ⁊ omnē
σον αὐτῶν καὶ οὕτως κάθισον, καὶ πᾶσαν
vsum tui fac: ⁊ approba
τὴν χρείαν σου ποίησον, καὶ εὐδοκιμή
tus quiesce. Vt leteris ppt illos
σας ἀνάπαυσαι. Ἵνα εὐφρανθῇς δι᾽ αὐτοὺς
⁊ ornamēti gratia: accipias coronā.
καὶ εὐκοσμίας χάριν, λάβῃς στέφανον.
Loquere seniori: decet em̄ te:
Λάλησον πρεσβυτέρῳ, πρέπει γάρ σοι,
in diligētia āt scientie ⁊ impe
ἐν ἀκριβείᾳ δὲ ἐπιστήμης καὶ ἐμποδί
dies musica. Vbi auscultatio: nō
σεις μουσικά. Ὅπου ἀκρόαμα, μὴ
effundas loquelā: ⁊ importune ne velis
ἐκχέῃς λαλιάν, καὶ ἀκαίρως μὴ σο=
videri sapiēs. Signaculū carbūculi in ornamēto
φίζου. Σφραγὶς ἄνθρακος ἐπὶ κόσμῳ
aureo: cōcent⁹ musicoꝝ in conui=
χρυσῷ, σύγκριμα μουσικῶν ἐν συμ=
uio vini: in fabricatione au=
ποσίῳ οἴνου, ἐν κατασκευάσματι χρυ
rea signaculū smaragdi: melodia mu
σῷ σφραγὶς σμαράγδου, μέλος μου
sicoꝝ sup dulce vinū. Loquere adole
σικῶν ἐφ᾽ ἡδεῖ οἴνῳ. Λάλησον νεανί
scēs si necessitas tui: vix bis si iterro
σκε εἰ χρεία σου, μόλις δὶς ἐὰν ἐπε
gat⁹ fueris. In sūmā redige s̄mone: in pau
ρωτηθῇς. Κεφαλαίωσον λόγον, ἐν ὀλί
cis multa: esto q̄si sciēs ⁊
γοις πολλά, γίνου ὡς γινώσκων καὶ
simul tacēs. In medio magnatū
ἅμα σιωπῶν. Ἐν μέσῳ μεγιστάνων
ne te facias eq̄lē: ⁊ vbi senes ne
μὴ ἐξισάζου, καὶ ὅπου γέροντες μὴ
multa garruleris. Ante tonitrū festi
πολλὰ ἀδολέσχει. Πρὸ βροντῆς κατα
nat corruscatio: ⁊ ante verecundū
σπεύδει ἀστραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ
precedet gr̄a. in hora excita=
προσελεύσεται χάρις. ἐν ὥρᾳ ἐξεγεί=
re: ⁊ nō sis vltim⁹: accurre in domū
ρου, καὶ μὴ οὐράγει, ἀπότρεχε εἰς οἶκον
⁊ ne desideas. Illic lude ⁊ fac
καὶ μὴ ῥαθύμει. Ἐκεῖ παῖζε καὶ ποίει
cogitationes tuas: ⁊ nō in peccatis
τὰ ἐνθυμήματά σου, καὶ μὴ ἐν ἁμαρτίαις

moderate potatuȝ. Sanitas est anime & corpori: sobrius potus. Vinū multum potatum: irritationeȝ et iram & ruinas multas facit. Amaritudo anime: vinuȝ multuȝ potatū. Ebrietatis animositas īprudētis offensio minorans virtutē & faciēs vulnera. In cōuiuio vini nō arguas proximū: & nō despicias eū in iocūditate illi⁹. Verba īproperii non dicas illi: & nō p̄mas illū in repetēdo. Ca.32.

Rectorem te posuerūt noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ip̄is. Curā illorum habe & sic cōsidera: & omni cura tua explicita recūbe: vt leteris propter illos & ornamentū gracie accipias coronā: & dignationē consequaris corrogationis. Loq̄re maior natu: decet enim te. Primū verbum diligenti scientiam: et non impedias musicā. Vbi auditus non est: non effundas sermoneȝ: & īportune noli extolli in sapiētia tua. Gēmula carbunculi in ornamēto auri: & cōparatio musicorū ī cōuiuio vini. Sicut in fabricatione auri signū est smaragdi: sic numerus musicorū in iocundo et moderato vino. Audi tacens: & p reuerētia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa vix cū necesse fuerit. Si bis interrogatus fueris: habeat caput respōsum tuū. In multis esto quasi inscius: & audi tacēs simul & querens. In medio magnatorū loq nō presumas: & vbi sunt senes non multū loquaris. Ante grādinē preibit coruscatio: & ante verecundiam preibit gratia: & pro reuerentia accedet tibi bona gracia. Et hora surgendi non te frices. Precurre autē prior in domū tuaȝ: & illic aduocare et illic lude: & age cōceptiones tuas et non in delictis & verbo supbo. Super his omnib⁹ benedicito dominū qui fecit te & inebriātem te ab omnib⁹ bonis suis. Qui timet deū accipiet doctrinam eius: & qui vigilauerint ad illā inuenient benedictionē. Qui querit legeȝ implebitur ab ea: & q insidiose agit scandalizabitur ab ea. Qui timent deū inuenīēt iudiciū iustum: et iusticias q̄si lumē accendēt. Peccator homo vitabit correptionē: & secundū voluntatē suā inueniet cōparationem. Vir cōsilii non disperdet intelligentiā: alienus & superbus non pertimescet timorē. Etiā post q̄ȝ fecit cū eo sine cōsilio: et suis insectationib⁹ arguetur. Fili sine cōsilio nihil facias: & post factū nō penitebis. In via ruine nō eas: & nō offendas in lapides nec credas te vie laboriose: ne ponas anime tue scandalū. Et a filiis tuis caue: & a domesticis tuis attende. In oī opere tuo crede ex fide aīe tue: hoc est em̄ cōseruatio mandatorum. Qui credit deo attendit mandatis: et qui cōfidit in illo non minoratus erit. Ca.33.

Timēti deū nō occurrēt mala: sed in tentatione de⁹ illū cōseruabit: & liberabit a malis. Sapiēs nō odit mandata & iusticias: & nō illidetur quasi in procella nauis. Hō sensatus credit legi dei: & lex illi fidelis. Qui iterrogationē māifestat parabit verbū: & sic dep̄cat⁹ exaudietur & cōs̄uabit disciplinā & tūc r̄ndebit.

⁊ s̄mone superbo: ⁊ sup hec
καὶ λόγῳ ὑπερηφάνῳ, καὶ ἐπὶ τού
benedicito eū q̄ fecit te:
τοις εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε,
⁊ inebriantē te de bonis
καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν
suis. Qui timet dn̄m accipiet
αὐτοῦ. Ὁ φοβούμενος κύριον ἐκδέξε
doctrinā ei⁹: ⁊ q̄ dilucu
ται τὴν παιδείαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀρθρί
lauerint inuenient cōplacentiā. q̄ q̄rit
ζοντες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν. ὁ ζητῶν
legē replebit ea: ⁊
νόμον ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ, καὶ ὁ
simulator scādalizabit in ea.
ὑποκρινόμενος σκανδαλισθήσεται ἐν αὐ
Qui timent dn̄m inuenient
τῷ. Οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσι
iudiciū: ⁊ iustificationes q̄si lumē incē
κρίμα, καὶ δικαιώματα ὡς φῶς ἐξά
dent. Homo peccator decli
ψουσιν. Ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐκκλί
nat correptionē: ⁊ s̄m volūtatē suā
νει ἐλεγμόν, καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ
inuenit consonantiā. Vir cōsilij
ἐξευρίσκει σύγκριμα. Ἀνὴρ βουλῆς B
nō despiciet intelligētiā: alien⁹ āt
οὐ μὴ παρίδῃ διανόημα, ἀλλότριος δὲ
⁊ superb⁹ nō ptimescet timorē:
καὶ ὑπερήφανος οὐ καταπτήξει φόβον,
⁊ postq̄ȝ fecit secū sine
καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἄνευ
cōsilio. Sine cōsilio nihil facias:
βουλῆς. Ἄνευ βουλῆς μηδὲν ποιήσῃς,
⁊ in faciēdo ne te peniteat.
καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι μὴ μεταμελοῦ.
In via ruine nō eas:
Ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος μὴ πορεύου, C
⁊ nō offendes in lapidosis. ne con
καὶ μὴ προσκόψεις ἐν λιθώδεσι. μὴ πι
fidas in via sine offendiculo: ⁊ a
στεύσῃς ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπτῳ, καὶ ἀπὸ
filijs tuis caue. In omni
τῶν τέκνων σου φύλαξαι. Ἐν παντὶ
opere bono crede aīe tue:
ἔργῳ ἀγαθῷ πίστευε τῇ ψυχῇ σου,
⁊ em̄ hoc est custodia mādatoꝝ.
καὶ γὰρ τοῦτό ἐστι τήρησις ἐντολῶν.
Qui credit dn̄o attēdit mādato:
Ὁ πιστεύων κυρίῳ προσέχει ἐντολῇ,
⁊ q̄ confidit in illo nō diminue=
καὶ ὁ πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ οὐκ ἐλαττω=
tur.
θήσεται. Ca.33.
Timenti dn̄m nō occur
Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον οὐκ ἀ=
ret malū. sed in tentatione ⁊
παντήσει κακόν. ἀλλ᾽ ἐν πειρασμῷ καὶ
iteꝝ eruet eū. Vir sapiens
πάλιν ἐξαιρεῖται αὐτόν. Ἀνὴρ σοφὸς
nō odiet legē: at q̄ simulat
οὐ μισήσει νόμον, ὁ δὲ ὑποκρινόμενος
in ea: q̄si in procella multoꝝ.
ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν καταιγίδι πολλῶν.
Homo prudens credet legi:
Ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύσει νόμῳ, A
⁊ lex illi fidelis: q̄si iterrogatio māi
καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστός, ὡς ἐρώτημα δη
festa. p̄para verbū: ⁊ sic audieris:
λον. ἑτοίμασον λόγον, καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ,
indue disciplinā: ⁊ tūc respōde.
σύνδησον παιδείαν, καὶ τότε ἀποκρίθητι.

Rota currus precordia fatui: τ
Τροχὸς ἁμάξης σπλάγχνα μωροῦ, καὶ
q̄si axis versatilis cogitatio illi⁹.
ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτ͂.
equ⁹ ad admissurā sicut amicus subsānator:
ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος μῶκος,
sub oī sessore hin=
ὑποκάτω παντὸς ἐπικαθημένου χρεμε=
niet. Quare dies est supra diē:
τίζει. Διατί ἡμέρα ὑπερέχει ἡμέρας,
τ oīs lux diei anni a sole:
καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ᾽ ἡλίου,
in cognitiōe dn̄i separati sunt: τ im
ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν, καὶ ἠλ
mutauit tēpora τ festiuitates. Et ab il=
λοίωσε καιροὺς καὶ ἑορτάς. Καὶ ἀπ᾽ αὐ
lis exaltauit τ sctificauit: τ ex ip̄is
τῶν ἀνύψωσε καὶ ἡγίασε, καὶ ἐξ αὐτῶν
posuit in numeꝝ dieꝝ: τ homi=
ἔθηκεν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν, καὶ ἄνθρω=
nes oēs a solo τ ex terra
ποι πάντες ἀπὸ ἐδάφους καὶ ἐκ γῆς
creat⁹ est adā. in multitudine scientie
ἐκτίσθη ἀδάμ. ἐν πλήθει ἐπιστήμης
dn̄s separauit eos: τ immuta
κύριος διεχώρισεν αὐτούς, καὶ ἠλλοίω
uit vias eoꝝ. Ex ip̄is be=
σε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Ἐξ αὐτῶν εὐ=
nedixit τ exaltauit τ ex ip̄is scti
λόγησε καὶ ἀνύψωσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγί
ficauit: τ ad se approximauit: ab
ασε, καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισεν, ἀπ᾽
d ip̄is maledixit τ humiliauit
αὐτῶν κατηράσατο καὶ ἐταπείνωσε
τ euertit illos a sedib⁹
καὶ ἀνέτρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ στάσεων
ip̄soꝝ. Quasi lutū figuli in ma
αὐτῶν. Ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χει
nu ip̄ius: oēs vie ei⁹ secū
ρὶ αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κα=
dū bn̄placitū ip̄ius. sic ho
τὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ. οὕτως ἄν=
mo in manu ei⁹ q̄ fecit eū:
θρωπος ἐν χειρὶ ποιήσαντος αὐτόν,
ad reddendū eis ꝑm iudiciū
ἀποδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν κρίσιν
suū. Contra malū bo
αὐτοῦ. Ἀπέναντι τοῦ κακοῦ τὸ ἀγα=
nū: τ cōtra mortē vita.
θόν, καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἡ ζωή.
Sic cōtra peccatorē
Οὕτως ἀπέναντι τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁ
pius: τ sic contra vi=
εὐσεβής, καὶ οὕτως ἀπέναντι ἀν=
rū religiosum peccator. Et
δρὸς εὐσεβοῦς ὁ ἁμαρτωλός. Καὶ
sic aspice in oīa opa
οὕτως ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα
altissimi: duo duo: vnū contra
τοῦ ὑψίστου, δύο δύο, ἓν κατέναντι
vnū: et ego vltim⁹ vigilaui.
τοῦ ἑνός, κἀγὼ ἔσχατος ἠγρύπνησα.
Sicut q̄ colligit calamos post vīdemiatores: i
c. Ὡς καλαμώμενος ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν
bn̄dictione dn̄i ꝑueni: τ q̄si q̄ vinde
εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα, καὶ ὡς τρυ=
miat repleui torcularē. Aiaduertite q̄m
γῶν ἐπλήρωσα ληνόν. Κατανοήσατε ὅτι
nō mihi soli laboraui: sed omni
οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶ=
b⁹ q̄rentib⁹ disciplinā. Audite
σι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν. Ἀκούσα=

Precordia fatui quasi rota carri: & quasi
axis versatilis cogitatus illi⁹. Equus emis
sarius: sic & amicus subsannator: sub oī
supra sedente hinnit. Quare dies diem
superat: & iterum lux lucem: & annus an
num a sole. A domini scientia separati
sunt: facto sole & preceptum custodien
te per dei sapientiam diuiduntur. Et im=
mutauit tēpora & dies festos ipsorum: &
in illis dies festos celebrauerunt ad horā.
Ex ipsis exaltauit & magnificauit deus:
& ex ipsis posuit in numerum dierum: &
omnes homines de solo et ex terra vnde
creatus est adam. In multitudine disci=
pline domini separauit eos: et immuta=
uit vias eorum. Et ex ip̄is benedixit &
exaltauit: & ex ipsis sanctificauit: & ad
se applicauit: & ex ipsis maledixit & hu
miliauit: & conuertit illos a separatione
ipsorum. Quasi lutum figuli in manu ip
sius: plasmare illud & disponere. Omnes
vie eius secundum dispositionem ei⁹: sic
homo in manu illius qui se fecit: & red=
det illi secundum iudicium suum. Con=
tra malum bonum est: & contra vitam
mors: sic et contra virum iustum pecca=
tor. Et sic intuere in omnia opera altissi=
mi. Duo contra duo: & vnū contra vnū.
Et ego nouissim⁹ euigilaui: & quasi qui
colligit acinos post vindemiatores. In be
nedictione dei & ip̄e speraui: & quasi qui
vindemiat repleui torcular. Respicite
quoniam non mihi soli laboraui: sed &
omnibus exquirentibus disciplinam.
Audite me magnati et omnes populi: &
rectores ecclesie auribus percipite. Filio
& mulieri: fratri et amico non des pote=
statem super te in vita tua: et non dede=
ris alii possessionem tuam: ne forte pe=
niteat te et depreceris pro illis. Dum ad=
huc superes et aspiras: non immutabit
te omnis caro. Melius est enim vt filii
te rogent: q̄ꝫ te respicere in manus filio=
rum tuorum. In omnibus operib⁹ tuis
precellens esto. Ne dederis maculam in
gloriam tuā. In die consumationis die=
rum vite tue: & in tempore exitus tui di
stribue hereditatem tuam. Cibaria & vir
ga et onus asino panis: et disciplina & o=
pus seruo. Operatur in disciplina et q̄=
rit requiescere: laxa manus illi: & que=
rit libertatem. Iugum & lorum curuāt
collum durum: et seruum inclināt ope=
rationes assidue. Seruo maliuolo tor=
tura & compedes: mitte illum in opera
tionem ne vacet. Multam enim mali=
ciam docuit ociositas. In opera consti=
tue eum: sic enim condecet illum. Quia
si non obaudierit: curua illum compe=
dibus: et nō amplifices super omnē car
nem. Verum sine iudicio nihil facias gra
ue. Si est tibi seruus fidelis: sit tibi qua=
si anima tua. Quasi fratrem sic eum tra
cta: quoniam in sanguine anime compa
rasti illum. Si leseris eum iniuste in fu=
gam conuertetur: & si extollens disces=
serit: quem queras: & in qua via queres
illum nescis.

Capitulum trigesi
mum quartum.

magnates: τ rectores eccle
τες μεγιστᾶνες, καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησί=
sie aurib⁹ ꝑcipite. Filio τ mulieri:
ας ἐνωτίσασθε. Υἱῷ καὶ γυναικί,
fratri τ amico: ne dederis potestatē
ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, μὴ δῷς ἐξουσίαν
sup te in vita tua: τ ne dederis
ἐπὶ σεαυτῷ ἐν ζωῇ σου, καὶ μὴ δῷς
alteri diuitias tuas: ne penitentia
ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου, ἵνα μὴ μεταμε
ductus preceris ꝓ eis. Dū adhuc viuis
ληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν. Ἕως ἔτι ζῇς
τ est spūs in te: ne alienes te ip=
καὶ ἔστι πνοὴ ἐν σοί, μὴ ἀλλάξῃς σεαυ
sū oī carni. Meli⁹ eīn est
τὸν πάσῃ σαρκί. Κρεῖσσον γάρ ἐστι τὰ
filios indigere tui: q̄ꝫ te aspicere
τέκνα δεηθῆναί σου, ἢ σὲ ἐμβλέπειν
ad man⁹ filioꝝ tuoꝝ. In oībus operi
εἰς χεῖρας υἱῶν σου. Ἐν πᾶσι τοῖς ἔρ=
bus tuis esto ꝑcellens: τ ne des
γοις σου γίνου ὑπεράγων, καὶ μὴ δῷς
maculā in gloria tua. In die cōsu
μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου. Ἐν ἡμέρᾳ συν
mationis dieꝝ vite tue τ in tp̄e
τελείας ἡμερῶν ζωῆς σου καὶ ἐν καιρῷ
mortis distribue hereditatē. Pabula
τελευτῆς διάδος κληρονομίαν. Χορτά
feni τ virga τ onera asino:
σματα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ,
panis τ disciplina τ opa seruo. ope
ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργα οἰκέτῃ. ἐρ
rare in disciplina τ queret re
γάσαι ἐν παιδείᾳ καὶ ζητήσει ἀνα=
quiē: laxa manus illi τ que
παυσιν, ἄνες χεῖρας αὐτῷ καὶ ζη=
ret libertatē. iugū τ loꝝ
τήσει ἐλευθερίαν. ζυγὸς καὶ ἱμὰς
curuāt collū: τ seruo male
κάμπτουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ κα=
fico torture τ tormēta. Im=
κούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι. Ἔμ=
mitte illū in operationē ne va
βαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν ἵνα μὴ ἀρ
cet: multā eīn malitiā docuit
γῇ, πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ
ociositas. in opa constitue q̄madmodū
ἀργία. Εἰς ἔργα κατάστησον καθὼς
decet eū: τ si nō obedierit:
πρέπει αὐτῷ, καὶ ἐὰν μὴ πειθαρχῇ,
aggraua cōpedes ei⁹. Et nō
βάρυνον τὰς πέδας αὐτοῦ. Καὶ μὴ
abundes oī carni: τ sine iudi
περισσεύσῃς πάσῃ σαρκί, καὶ ἄνευ κρίσε
cio nō facias aliquid. Si est tibi
ως μὴ ποιήσῃς μηδέν. Εἰ ἔστι σοι
seru⁹: sit tibi sicut aīa tua
οἰκέτης, ἔστω σοι ὡς ἡ ψυχή σου
q̄m in sanguine acq̄siuisti illū. Si
ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐτόν. Εἰ
est tibi seru⁹: tracta eū vt fra
ἔστι σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς ἀδελ=
trē: q̄m tanq̄ꝫ aīa tua indigebis
φόν, ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπιδεήσεις
eo. Si malefeceris ei iniuste
αὐτοῦ. Ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν ἀδίκως
τ tollēs aufugerit: in qua via
καὶ ἀπάρας ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ
queres eum?
ζητήσεις αὐτόν;

Ca.34.

Tanc spes τ mēdaces
Κεναὶ αἱ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς

impudēti viro: τ inſomnia eleuant
ἀσυνέτῳ ἀνδρί, καὶ ἐνύπνια ἀναπτεροῦσιν
ſtultos. q̃ſi q̃ apprehēdit vmbrā τ pſe
ἄφρονας. ὡς ὁ δρασσόμενος σκιᾶς καὶ διώ
quit vētos: ſic q̃ intēdit inſomniis.
κων ἀνέμους, οὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις.
Hoc ſm̄ hoc viſio inſomnioꝝ: an
Τοῦτο κατὰ τοῦτο ὅρασις ἐνυπνίων, κα
te faciē ſimilitudo faciei.
τέναντι προσώπου ὁμοίωμα προσώπου.
ab immūdo q̃d mundabit? τ
ἀπὸ ἀκαθάρτου τί καθαρισθήσεται; καὶ
a mēdace q̃d veꝝ erit? Uaticiniū
ἀπὸ ψευδοῦς τί ἀληθεύσει; Μαντεία
τ auguria τ inſomnia: vana ſunt:
καὶ οἰωνισμοὶ καὶ ἐνύπνια, μάταιά ἐστι,
τ ſicut parturiētis phātaſias patit̃ tuū
καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεταί σου ἡ
cor. Niſi ab altiſſimo miſſa
καρδία. Ἐὰν μὴ παρὰ ὑψίστου ἀποστα
ſint in viſitatione tua: ne dederis in illa
λῇ ἐν ἐπισκοπῇ σου, μὴ δῷς εἰς αὐτὰ
cor tuū. multos em̄ dece=
τὴν καρδίαν σου. πολλοὺς γὰρ ἐπλά=
perūt inſomnia: τ exciderūt ſperātes
νησε τὰ ἐνύπνια, καὶ ἐξέπεσον ἐλπίζοντες
in illis. Sine mēdacio conſumabi
ἐπ' αὐτοῖς. Ἄνευ ψεύδους συντελεσθή=
tur lex: τ ſapiā ori fideli
σεται νόμος, καὶ σοφία στόματι πιστῷ
cōſumatio. Uir q̃ vagatus eſt no
τελείωσις. Ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγ=
uit multa: τ multū expertus enarra
νω πολλά, καὶ ὁ πολύπειρος ἐκδιηγή=
bit intellectū. Qui nō expert⁹ eſt nouit
σεται σύνεσιν. Ὃς οὐκ ἐπειράσθη οἶδεν
pauca: at q̃ decept⁹ eſt multiplicat aſtu
ὀλίγα, ὁ δὲ πεπλανημένος πληθύνει πα
tiam. multa vidi in deceptio
νουργίαν. πολλὰ ἑώρακα ἐν τῇ ἀποπλα
ne mea. τ fictiones ver=
νήσει μου. καὶ τὰ πλάσματα τῶν λό=
boꝝ meoꝝ: intellect⁹ me⁹. Pluries vſq; ad
γων μου, σύνεσίς μου. Πλεονάκις ἕως
mortē periclitat⁹ ſum. τ liberat⁹ ſū: hoꝝ
θανάτου ἐκινδύνευσα. καὶ διεσώθην, τούτων
gr̃a. Spūs timentiū dñm
χάριν. Πνεῦμα φοβουμένων τὸν κύριον
viuet: nā ſpes illoꝝ in ſaluā
ζήσεται, ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώ=
tem illos. q̃ timet dñm:
ζοντα αὐτούς. ὁ φοβούμενος τὸν κύριον,
nihil timebit: τ non trepidabit
οὐδὲν εὐλαβηθήσεται, καὶ οὐ μὴ δειλιάσῃ
q̃m ipē ſpes ei⁹. Timētis
ὅτι αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ. Φοβουμένου τὸν
dñm: beata aīa. cui intēdit:
κύριον, μακαρία ἡ ψυχή. τίνι ἐπέχει,
τ q̃d eius firmamentū. oculi do
καὶ τίς αὐτοῦ στήριγμα. οἱ ὀφθαλμοὶ κυ
mini ſup amātes eū: prote
ρίου ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, ὑπερα
ctio potētie τ firmamētū fortitudinis.
σπισμὸς δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος.
Tegmē ab ardore: τ tegmē a
Σκέπη ἀπὸ καύσωνος, καὶ σκέπη ἀπὸ
meridie: cuſtodia ab offenſio
μεσημβρίας, φυλακὴ ἀπὸ προσκόμμα=
ne τ adiutoriū caſus. Exaltās ani
τος καὶ βοήθεια πτώσεως. Ἀνυψῶν ψυ
mā τ illuminās oculos: ſanitatē dās
χὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλμούς, ἴασιν δι=

Vana ſpes & mēdaciū viro īſēſato: & ſōnia extollūt īprudētes. Quaſi qui apprehēdit vmbrā: & pſeqtur vētū: ſic & q attēdit ad viſa mēdacia. Scd̄ʒ hoc viſio ſōniorū. Ante faciē hoīs ſilitudo alterius hoīs. Ab īmūdo qd mūdabitur: & a mē dace qd verū dicetur? Diuinatio erroris & auguria: mēdacia & ſōnia malefaciētiū vāitas ē. Et ſicut parturiētis cor tuū phātaſias patitur niſi ab altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio. ne dederis ī illis cor tuū. Multos em̄ errare fecerūt ſōnia: & exciderūt ſperātes in illis. Sine mēdacio cōſumabitur verbū legis: & ſapiā in ore fidelis cōplanabitur. Qui nō eſt tentatus qd ſcit? Vir in multis expertus cogitabit multa: et q multa didicit enarrabit intellectuʒ. Qui nō ē expt⁹ pauca recognoſcit. Qui aūt in multis fact⁹ ē: multiplicat maliciā. Qui tentat⁹ nō ē: q̃lia ſcit. Qui īplanat⁹ eſt: abūdabit neqtia. Multa vidi enarrando: & plimas verborū cōſuetudines. Aliquotiēs vſq; ad mortē piclitat⁹ ſuʒ horū cauſa: & liberat⁹ ſum gr̃a dei. Spūs timētiū deū q̃ritur: & in reſpectu illi⁹ bñdicetur. Spes em̄ illorū in ſaluātē illos: & oculi dei in diligētes ſe. Qui timet dñʒ nihil trepidabit: & nō pauebit: qm̄ ipē eſt ſpes ei⁹. Timētis dñm beata ē aīa ei⁹: ad queʒ reſpicit: & q eſt fortitudo eius. Oculi dñi ſup timentes eū: ptector potētie: firmamētū virtutis: tegimē ardoris et vmbraculū meridiani: deprecatio offenſiōis & adiutoriū caſus: exaltās aīam & illūinās oculos: dās ſanitatē & vitā et bñdictionē. Immolātis ex iniquo oblatio ē maculata: & nō ſunt bñplacite ſubſānatiōes iniuſtorū. Dñs ſol⁹ ſuſtinētib⁹ ſe in via veritatis & iuſticie. Dona iniquorū nō pbat altiſſim⁹: nec reſpicit ī oblatiōes iniquorū: nec in multitudine ſacrificiorū: eorū ppitiabitur pctīs. Qui offert ſacrificiuʒ ex ſubſtātia paupuʒ: q̃ſi q victimat filiū ī cōſpectu patris ſui. Panis egētiū vita pauperis ē: q defraudat illū hō ſanguinis ē. Qui aufert ī ſudore panē q̃ſi q occidit pximū ſuū. Qui effundit ſāguinē: & q fraudē facit mercenario: frēs ſūt. Vn⁹ edificās et vnus deſtruēs: qd pdeſt illis niſi labor? Vn⁹ orās & vn⁹ maledicēs: cui⁹ vocē exaudiet de⁹? Qui baptizatur a mortuo & iterū tāgit mortuū qd pficit lauatio illi⁹? Sic homo q ieiunat in peccatis ſuis: & iteruʒ eadē faciens quid proficit humiliādo ſe? Orationē illius quis exaudiet? Ca. 35.

Qui cōſeruat legē mltiplicat orōnē. Sacrificiū ſalutare ē attēdere mādatis et diſcedere ab oī iniqtate: & ppitiatione litare ſacrificiis ſup iniuſticias: & deprecatio p pctīs recedere ab iniuſticia. Retribuet gr̃am q offert ſimilaginē: & q facit mīam offert ſacrificiū. Bñplacitū ē dño recedere ab iniqtate: & deprecatio p pctīs recedere ab īiuſticia. Nō apparebis ante cōſpectū dñi vacu⁹: Hec em̄ oia pter mādata dei fiūt. Oblatio iuſti īpinguat altare: & odor ſuauitatis ē in cōſpectu altiſſimi. Sacrificiū iuſti acceptū ē: & memoriā ei⁹ nō obliuiſcetur dñs. Bono aīo gl'iā redde deo: & nō minuas p̃mitias manuū tuarū. In oī dato hilarē fac vultū tuū: & ī exultatiōe ſctifica decimas tuas.

vitā τ bñdictionē. Sacrificās ex
δοὺς ζωὴν καὶ εὐλογίαν. Θυσιάζων ἐξ
iniuſto: oblatio ridicula: τ nō
ἀδίκου, προσφορὰ μεμωκημένη, καὶ οὐκ
in bñplacitū donaria iniquoꝝ. Nō
εἰς εὐδοκίαν δωρήματα ἀνόμων. Οὐκ
cōplacet altiſſim⁹ oblationib⁹ impioꝝ:
εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος προσφοραῖς ἀσεβῶν,
neq; in multitudīe ſacrifitioꝝ ppitiat̃ p pec=
οὐδὲ ἐν πλήθει θυσιῶν ἐξιλάσκεται ἁμαρ
cato. Sacrificās filiū corā patre
τίας. Θύων υἱὸν ἔναντι τοῦ πατρὸς
eius q̃ adducit ſacrificiū ex ſubſtā
αὐτοῦ ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημά
tia paupeꝝ. panis indigentiū vita
των πενήτων. ἄρτος ἐπιδεομένων ζωὴ
paupeꝝ: q̃ defraudat illū homo ſan
πτωχῶν, ὁ ἀποστερῶν αὐτὸν ἄνθρωπος αἱ
guinū. Occidens pximū aufe=
μάτων. Φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαι
rens conuictū: τ effundēs ſanguinē
ρούμενος συμβίωσιν, καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ
defraudās mercedē mercenarij. Un⁹ edificans
ἀποστερῶν μισθὸν μισθωτοῦ. Εἷς οἰκοδομῶν
τ vn⁹ deſtruēs: q̃d lucrant̃ pluſ q̃
καὶ εἷς καταλύων, τί ὠφελοῦσι πλεῖον ἢ
labores? Un⁹ orās τ vn⁹ maledi
κόπους; Εἷς εὐχόμενος καὶ εἷς καταρώμε
cēs: cui⁹ vocē exaudiet dñs?
νος, τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ δεσπότης;
Qui intingit̃ a mortuo τ iteꝝ tan
Βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ πάλιν ἁπτό
git eū: q̃ vtilitas in lauacro illi⁹.
μενος αὐτοῦ, τί ὄφελος ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ.
Sic homo q̃ ieiunat in peccatis
Οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ſuis. τ iteꝝ vadēs τ hec fa=
αὐτοῦ. καὶ πάλιν πορευόμενος καὶ ταῦτα ποι
ciēs. orōnem illi⁹ q̃s exaudiet:
ῶν. τῆς προσευχῆς αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται,
τ q̃d pfecit in humiliādo ſe?
καὶ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτόν;
Qui cōſeruat legē multiplicat obla=
Ὁ συντηρῶν νόμον πλεονάζει προσ
tiones: ſacrificator ſalutaris q̃ attēdit mā
φοράς, θυσιάζων σωτηρίου ὁ προσέχων ἐν
datis: τ retribuēs gr̃am vt q̃
τολαῖς, καὶ ἀνταποδιδοὺς χάριν ὡς προσ=
offert ſiliginē. τ q̃ facit elemoſy
φέρων σεμίδαλιν. καὶ ὁ ποιῶν ἐλεημοσύ=
nā: ſacrificator laudis. bñplacitū dñi recede=
νην, θυσιάζων αἰνέσεως. εὐδοκία κυρίου ἀποστῆ
re ab iniquitate: τ ppitiatio recedere
ναι ἀπὸ πονηρίας, καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι Nu.
ab iniuſticia. Ne appareas ante dñm vacu⁹:
ἀπὸ ἀδικίας. Μὴ ὀφθῇς ἐνώπιον κυρίου κενός,
oia em̄ hec gr̃a mādati. Oblatio
πάντα γὰρ ταῦτα χάριν ἐντολῆς. Προσφο
iuſti impinguat altare: τ ſuauis
ρὰ δικαίου λιπαίνει θυσιαστήριον, καὶ ἡ εὐω
odor eius ī cōſpectu altiſſimi. Sacrificiū viri
δία αὐτῆς ἔναντι ὑψίστου. Θυσία ἀνδρὸς
iuſti acceptabile: τ memoria eius nō
δικαίου δεκτή, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ
tradet̃ obliuioni. In bono oculo glori=
ἐπιλησθήσεται. Ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ δόξα
fica dñm: τ ne diminuas pmitias ma= Exo. 23.b
σον τὸν κύριον, καὶ μὴ σμικρύνῃς ἀπαρχὴν χει 7.24.d
nuū tuaꝝ. in oī dato hilarifica vul Deut.
ρῶν σου. ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρόσω 16.a.
tū tuū: τ in letitia ſctifica decimas.
πόν σου, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἁγίασον δεκάτην. 2. Cor. 9.b.

Da altissimo ẜm donũ eius: ⁊
Δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ
in bono oculo adinuẽtionẽ man⁹.
ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθεύρεμα χειρός.
b qm̃ dñs retribuẽs est: ⁊ retri
ὅτι κύριος ἀνταποδιδούς ἐστι, καὶ ἀντα
buet septupla. ne diminuas ex dono:
ποδώσει ἑπταπλάσια. μὴ δωροκόπει,
nõ em̃ suscipiet: ⁊ nõ intẽdas sacri
οὐ γὰρ προσδέξεται, καὶ μὴ ἔπεχε θυ=
ficio iniusto: qm̃ iudex dñs est: ⁊
σίᾳ ἀδίκῳ, ὅτι κριτὴς κύριός ἐστι, καὶ
nõ est apud illũ opinio persone.
οὐκ ἔστι παρ᾽ αὐτῷ δόξα προσώπου.
Nõ accipiet dñs p̃sonam sup pau
Οὐ λήψεται κύριος πρόσωπον ἐπὶ πτω
pere: ⁊ deprecationẽ iniuria affecti exau
χῷ, καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰσακούσε=
diet. Nõ despiciet supplicationẽ pupilli
ται. Οὐ μὴ ὑπερίδῃ ἱκετείαν ὀρφανοῦ
⁊ viduã si effundat loquelã. Nõne
καὶ χήραν ἐὰν ἐκχέῃ λαλιάν. Οὐχὶ
lachrima vidue ad maxillã descen
δάκρυον χήρας ἐπὶ σιαγόνα καταβαί=
dit: ⁊ exclamatio ei⁹ sup eũ q̃
νει; καὶ ἡ καταβόησις αὐτῆς ἐπὶ τῷ κα
deduxit eã. Qui colit in bñpla
ταγαγόντι αὐτά. Θεραπεύων ἐν εὐδο
cito suscipiet: ⁊ deprecatio illi⁹ vsq; ad
κίᾳ δεχθήσεται, καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως
nubes attinget. oratio hu
τῶν νεφελῶν συνάψει. προσευχὴ τα=
milis nubes penetrauit: ⁊ donec appro
πεινοῦ νεφέλας διῆλθε, καὶ ἕως συνεγ
pinquet: nõ cõsolabit. ⁊ nõ disce
γίσῃ, οὐ μὴ παρακληθῇ. καὶ οὐ μὴ ἀπο
9 det donec respexerit altissim⁹. Judicabit
στῇ ἕως ἂν ἐπισκέψηται ὁ ὕψιστος. Κρινεῖ
iustos: ⁊ faciet iudiciũ: ⁊ domi
δικαίους, καὶ ποιήσει κρίσιν, καὶ ὁ κύρι=
n⁹ nõ tardabit neq; patientiã hẽbit
ος οὐ μὴ βραδύνῃ οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ
in illis fortis. Quousq; cõterat lũ
ἐπ᾽ αὐτοῖς ὁ κραταιός. Ἕως ἂν τρίψῃ ὀσ
bos crudeliũ: ⁊ gentib⁹ retri
φὺν ἀνελεημόνων, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀντα
buet vindictã. donec tollat mltitudinẽ
ποδώσει ἐκδίκησιν. ἕως ἐξάρῃ πλῆθος
cõtumeliosoꝝ ⁊ sceptra iniustoꝝ cõterat.
ὑβριστῶν καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψῃ.
donec reddat hoĩ ẜm
ἕως ἀνταποδώσει ἀνθρώπῳ κατὰ τὰς
act⁹ eius: ⁊ opa hoĩm
πράξεις αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔργα ἀνθρώπων
ẜm cogitationes eius. Donec iudicet
κατὰ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ. Ἕως ἂν κρίνῃ
iudiciũ ppl̃i sui: ⁊ letifica=
τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ εὐφρα=
bit eos in mia sua. Quã pul
νεῖ αὐτοὺς ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ. Ὡς ὡ=
chra mia in tp̃e tribulationis: q̃si nu
ραῖον ἔλεος ἐν καιρῷ θλίψεως, ὡς νεφέ
bes pluuie in tp̃e siccitatis.
λαι ὑετοῦ ἐν καιρῷ ἀβροχίας. Ca.36.
6. Miserere nr̃i dñe deus omni
Ἐλέησον ἡμᾶς δέσποτα ὁ θεὸς πάν
um: ⁊ respice: ⁊ immitte
των, καὶ ἐπίβλεψον, καὶ ἐπίβαλε τὸν
timorẽ tui sup oẽs gẽtes nõ
φόβον σου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ
exquirẽtes te. Leua manũ tuã
ἐκζητοῦντά σε. Ἔπαρον τὴν χεῖρά σου

Da altissimo ẜm donatũ ei⁹ et in bono oculo adinuentionẽ facito manuũ tuarũ: qm̃ dñs retribuẽs est: & septies tãtũ retribuet tibi. Noli offerre munera praua: nõ em̃ suscipiet illa. Et noli inspicere sacrificiũ iniustũ: qm̃ dñs videx est: & nõ est apud illũ gl̃ia p̃sone. Non accipiet dñs personã in pauperẽ: et deprecationẽ lesi exaudiet. Nõ despiciet preces populi: nec viduã si effundat loquelã gemit⁹. Nõne lachryme vidue ad maxillã descendũt: et exclamatio eius sup deducentẽ eas? A maxilla em̃ ascendũt vsq; ad celũ: & dñs exauditor non delectabitur ĩ illis. Qui adorat deũ in oblectatione suscipietur: & deprecatio illius vsq; ad nubes ꝓpinquabit. Oratio humiliãtis se nubes penetrabit: & donec ꝓpinquet nõ cõsolabitur: & nõ discedet donec altissim⁹ aspiciat. Et dñs nõ elongabit: sed iudicabit iustos & faciet iudiciũ: & fortissim⁹ nõ habebit in illis pacientiã: vt cõtribulet dorsum ĩpoꝝ & gẽtibus reddet vindictam donec tollat plenitudinẽ superborum: & sceptra iniquorũ cõtribulet: donec reddat hoĩb⁹ ẜm act⁹ suos et ẜm opa ade: et ẜm presumptionẽ illius: donec iudicet iudiciũ plebis sue: & oblectabit iustos mia sua. Speciosa mia dei in tempore tribulationis: quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. Ca.36.

Miserere nr̃i de⁹ oĩm & respice nos: et ostẽde nobis lucẽ miserationuꝫ tuarũ: et ĩmitte timorẽ tuũ sup gẽtes q̃ nõ exq̃sierũt: vt cognoscant qa nõ ẽ de⁹ nisi tu: vt enarrẽt magnalia tua. Alleua manũ tuã sup gẽtes aliẽas: vt videãt potẽtiã tuã. Sicut em̃ in cõspectu eorũ sctĩficat⁹ es ĩ nobis: sic in cõspectu nr̃o magnificaberis in eis: vt cognoscant te sicut & nos cognouim⁹: qa nõ est de⁹ preter te dñe. Innoua signa et ĩmuta mirabilia. Gl̃ifica manũ & brachiũ dextruꝫ. Excita furorẽ et effũde irã. Extolle aduersariũ & afflige inimicũ. Festina tẽp⁹ et memẽto finis: vt enarrent mirabilia tua. In ira flãme deuoretur q saluatur & q pessimãt plebẽ tuã inueniãt p̃ditionẽ. Cõtere caput principũ: et inimicorũ dicentiũ nõ est ali⁹ p̃ter nos. Cõgrega oẽs trib⁹ iacob: et cognoscãt qa nõ ẽ deus nisi tu: vt enarrẽt magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue sup quã ĩuocatũ ẽ nomẽ tuuꝫ: & isrl̃ quẽ coeq̃sti primogenito tuo. Miserere ciuitatis sctĩficationis tue hierusalẽ: ciuitati reqei tue. Reple siõ ĩenarrabilib⁹ virtutib⁹ tuis: & gl̃ia tua ppl̃m tuũ. Da testimoniũ qa ab initio creature tue sunt: & suscita p̃cationes q̃s locuti sunt in noĩe tuo ꝓphete priores. Da mercedẽ sustinẽtib⁹ te: vt ꝓphete tui fideles ĩueniãtur: et exaudi orõnes suorũ tuorũ. Scdꝫ bñdictioneꝫ aarõ da ppl̃o tuo: & dirige nos ĩ viã iusticie: vt sciant oẽs q habitãt terrã: qa tu es deus cõspector seculorũ. Omneꝫ escã mãducabit venter: & est cibus cibo melior. Fauces contingunt cibum: & cor insensatum verba mendacia. Cor prauuꝫ dabit tristiciam: et homo peritus resistet illi.

sup gẽtes alienas: videãt poten
ἐπ᾽ ἔθνη ἀλλότρια, ἰδέτωσαν τὴν δυνα=
tiã tuã. sicut in cõspectu coꝝ sctĩfi
στείαν σου. ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν ἡγι
cat⁹ es in nobis: sic in cõspectu nr̃o ma
άσθης ἐν ἡμῖν, οὕτως ἐναντίον ἡμῶν με
gnificeris in eis. Et cognos
γαλυνθείης ἐν αὐτοῖς. Καὶ ἐπιγνώτω=
cant te sicut ⁊ nos te cognouim⁹.
σάν σε καθάπερ καὶ ἡμεῖς σε ἔγνωμεν,
Quia nõ est deus p̃ter te dñe: inno=
Ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ κύριε, ἐγκαί
ua signa ⁊ immuta mirabilia.
νισον σημεῖα καὶ ἀλλοίωσον θαυμάσια.
gl̃ifica manũ ⁊ brachiũ dextrũ:
δόξασον χεῖρα καὶ βραχίονα δεξιόν,
vt enarrẽt mirabilia tua. exci=
ὅπως διηγῶνται τὰ θαυμάσιά σου. ἔγει
ta furorẽ ⁊ effunde irã: tolle aduer
ρον θυμὸν καὶ ἔκχεε ὀργήν, ἔπαρον ἀντί
sariũ ⁊ cõtere inimicũ. Accelera tẽ=
δικον καὶ ἔκτριψον ἐχθρόν. Σπεῦσον και
pus ⁊ memẽto ire: ⁊ enarrent
ρὸν καὶ μνήσθητι ὀργῆς, καὶ ἐκδιηγησάσθω
tibi mirabilia tua. in ira ignis;
σάν σοι τὰ θαυμάσιά σου. ἐν ὀργῇ πυρὸς
deuoret q̃ saluat: ⁊ malefa
καταβρωθήτω ὁ σωζόμενος, καὶ οἱ κακοῦν
ciẽtes ppl̃o tuo inueniãt p̃ditionẽ.
τες τὸν λαόν σου εὕροισαν ἀπώλειαν.
Cõtere capita principũ gẽtiũ di
Σύντριψον κεφαλὰς ἀρχόντων ἐθνῶν λε
centiũ: nõ est preter nos. cõgrega om=
γόντων, οὐκ ἔστι πλὴν ἡμῶν. συνάγαγε πά
nes tribus iacob. ⁊ hereditaui
σας φυλὰς ἰακώβ. καὶ κατεκληρονόμησα
eos sicut ab initio. Miserere ppl̃i dñe
αὐτοὺς καθὼς ἀπ᾽ ἀρχῆς. Ἐλέησον λαὸν κε
vocati in nomine tuo: ⁊ israel quẽ
κεκλημένον ἐπ᾽ ὀνόματί σου, καὶ ἰσραὴλ ὃν
primogenitũ nominasti. miserere ciuitatis
πρωτόγονον ὠνόμασας. οἰκτείρον πόλιν
sctĩficationis tue hierl̃m loci quie
ἁγιάσματός σου ἱερουσαλὴμ τόπον καταπαύ
tis tue. Reple sion extollere oracula
σεώς σου. Πλῆσον σιὼν ἆραι τὰ λόγιά
tua: ⁊ a gl̃ia tua ppl̃m tuũ.
σου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν λαόν σου.
Da testimoniũ in initio creaturis tuis:
Δὸς μαρτύριον τοῖς ἐν ἀρχῇ κτίσμασί σου,
⁊ suscita ꝓphetas in nomine tuo.
καὶ ἔγειρον προφητείας ἐπ᾽ ὀνόματί σου.
Da mercedẽ sustinẽtib⁹ te: ⁊ pro
Δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσί σε, καὶ οἱ προ
phete tui fidẽ habeat. Exaudi
φῆταί σου ἐμπιστευθήτωσαν. Εἰσάκουσον
dñe deprecationẽ seruoꝝ tuoꝝ ẜm
κύριε δεήσεως τῶν οἰκετῶν σου κατὰ τὴν
bñdictionẽ aarõ de ppl̃o tuo: ⁊
εὐλογίαν ἀαρὼν περὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ
cognoscẽt oẽs q̃ sup terrã: qm̃ tu dñs
γνώσονται πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι σὺ κς
seculoꝝ. Omnẽ escã comedet venter:
τῶν αἰώνων. Πᾶν βρῶμα φάγεται κοιλία,
est ãt cib⁹ cibo melior. Guttur
ἔστι δὲ βρῶμα βρώματος κάλλιον. Φάρυγξ
gustat cibos venationis: sic cor pru=
γεύεται βρώματα θήρας, οὕτως καρδία συνε
dẽs verba mẽdacia. cor distortũ dabit
τὴ λόγους ψευδεῖς. καρδία στρεβλὴ δώσει
tristitiã ⁊ homo multũ expt⁹ retribuet. ei
λύπην καὶ ἄνθρωπος πολύπειρος ἀνταποδώσει αὐτῷ.

Omne masculũ suscipiet mulier: est
Πάντα ἄρρενα ἐπιδέξεται γυνή, ἔστι
eñi filia φ filia melior. Spe
γὰρ θυγάτηρ θυγατρὸς κρείσσων. Κάλ
cies mulieris exhilarat faciẽ: τ
λος γυναικὸς ἱλαρύνει πρόσωπον, καὶ
sup omnẽ cõcupiscẽtiã hoĩs sup
ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνθρώπου ὑ=
inducit: si est in lingua mia
περάγει, εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης ἔλεος
τ mãsuetudo τ sanitas. Nõ est
καὶ πραΰτης καὶ ἴασις. Οὐκ ἔστιν ὁ
vir illius f̃m filios hoĩm. Qui pos
ἀνὴρ αὐτῆς καθ' υἱοὺς ἀνθρώπων. Ὁ κτώ
sidet mulierẽ inchoat possessionẽ: adiu
μενος γυναῖκα ἐνάρχεται κτήσεως, βοη
toriũ f̃m ipm̃ τ colũnã quietis.
θὸν κατ' αὐτὸν καὶ στῦλον ἀναπαύσεως.
vbi nõ est septũ diripietur posses
οὗ οὐκ ἔστι φραγμὸς διαρπαγήσεται κτῆ
sio: τ vbi nõ est mulier igemiscet pere=
μα, καὶ οὗ οὐκ ἔστι γυνὴ στενάξει πλα
grinãs. Quis eñi confidet expedito la
νώμενος. Τίς γὰρ πιστεύσει εὐζώνῳ λῃ
troni erranti de ciuitate in ciuitatẽ.
στῇ σφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν.
sic hoĩ nõ habenti nidũ τ
οὕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν καὶ
hospitanti vbicũqȝ aduesperauerit.
καταλύοντι οὗ ἐὰν ὀψίσῃ. Ca.37.

OMnis amicus dicet: amicus sum et ego:
Πᾶς φίλος ἐρεῖ, ἐφιλίασα κἀγώ,
sed est amic⁹ nomine solũ amicus.
ἀλλ' ἔστι φίλος ὀνόματι μόνον φίλος.
Nõne tristitia manet vsqȝ ad mortẽ? soda
Οὐχὶ λύπη μένει ἕως θανάτου; ἑταῖ
lis τ amic⁹ versus in inimicitiã.
ρος καὶ φίλος τρεπόμενος εἰς ἔχθραν.
o praua cogitatio: vnde inuoluta es
ὦ πονηρὸν ἐνθύμημα, πόθεν ἐκυλίσθης
cooperire aridã in dolositate.
καλύψαι τὴν ξηρὰν ἐν δολιότητι.
Sodalis amico cõuiuit in letitia:
Ἑταῖρος φίλῳ συνδιαιτᾶ ἐν εὐφροσύνῃ,
τ in tp̃e tribulatiõis erit cõtrarius.
καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ἔσται ἀπέναντι.
sodalis cũ amico simul laborat causa vẽ=
ἑταῖρος φίλῳ συμπονεῖ χάριν γα=
tris: τ contra hostẽ accipiet
στρός, καὶ ἔναντι πολεμίου λήψεται
scutũ. Non obliuiscaris amici in
ἀσπίδα. Μὴ ἐπιλάθου φίλου ἐν τῇ
aĩa tua: τ nõ memor sis illius
ψυχῇ σου, καὶ μὴ μνημονεύσῃς αὐτοῦ
in diuitijs tuis. Ne cõsilieris cũ
ἐν χρήμασί σου. Μὴ βουλεύου μετὰ
eo q̃ reuereẗ te: τ a
τοῦ ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν
zelantib⁹ te abscõde consiliũ. Oĩs
ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. Πᾶς
cõsiliarius aufert cõsiliũ: sed est
σύμβουλος ἐξαίρει βουλήν, ἀλλ' ἔστι
q̃ consiliaẗ in seip̃m. a cõsi
συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν. ἀπὸ συμ=
liario serua aĩam tuã: τ sci=
βούλου φύλαξαι ψυχήν σου, καὶ γνῶ
to prius que eius necessitas. Et eñi
θι πρότερον τίς αὐτοῦ χρεία. Καὶ γὰρ
ip̃e sibi cõsulit: ne forte ia=
αὐτὸς ἑαυτῷ συμβουλεύσεται, μήποτε βά
ciat in te sortẽ: τ dicat tibi bona
λῃ ἐπὶ σοὶ κλῆρον, καὶ εἴπῃ σοι καλὴ

Omnẽ masculuȝ excipiet mulier: et est filia melior filie. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: & super omnẽ cõcupiscentiam hominis superducet desiderĩũ. Si est lingua curatiõis: est & mitigationis & mĩe: nõ est vir illi⁹ s̃cdm filios hoĩȝ. Qui possidet mulierẽ bonã ĩchoat possessionẽ: adiutoriũ secũdũ illũ est et colũna vt requies. Vbi nõ est sepes diripietur possessio: & vbi non est mulier ingemiscet egens. Cui credit qui nõ habet nidũ. Et deflectens vbicunqȝ obscurauerit quasi succinctus latro exiliẽs de ciuitate in ciuitatem.

Capitulum trigesimũ septimum.

OMnis amicus dicet et ego amiciciã copulaui: sed est amicus solo nomine amicus. Nonne tristicia inest vsqȝ ad mortem? Sodalis autẽ et amicus adinimiciciam cõuertentur. O presumptio nequissima: vnde creata es cooperire aridam malicia & dolositate illius. Sodalis amico cõiucundabitur in oblectationibus: & in tempore tribulationis aduersarius erit. Sodalis amico condolet causa ventris: & contra hostem accipiet scutum. Non obliuiscaris amici tui in animo tuo: & non immemor sis illi⁹ in operibus tuis. Noli cõsiliari cum socero tuo: et a zelantibus te absconde cõsilium. Omnis consiliarius prodit cõsilium: sed est consiliarius in semetipso. A consiliario serua animã tuam. Prius scito que sit illius necessitas: & quid ip̃e in animo suo cogitabit. Ne forte mittat sudem in terram & dicat tibi: bona est via tua: & stet ecõtrario videre quid tibi eueniat. Cũ viro irreligioso tracta de sanctitate: & cum iniusto de iusticia: & cũ muliere de his que emulatur. Cũ timido de bello: cũ negociatore de traiectione. Cum emptore de venditione: cum viro liuido de gratiis agendis. Cũ impiis de pietate: cum inhonesto de honestate. Cũ operario agrario de omni opere: cum operario annuali de consummatione anni: cum seruo pigro de multa operatione. Non attendas his in oĩ consilio. Sed cum viro sancto assiduus esto: quencunqȝ cognoueris obseruantem timorem dei: cuius anima est secũdum animam tuã. Quicunqȝ titubauerit in tenebris: non condolebit tibi. Et cor boni consilii statue tecum. Non est enim tibi aliud pl⁹ illo. Anima viri sancti enunciat aliquando vera: φ septem circunspectores sedentes in excelso ad speculandum. Et in his omnib⁹ deprecare altissimũ: vt dirigat in veritate viã tuam. Ante omnia opera verbũ verax precedat te: & ante omnem actum consilium stabile. Verbuȝ neqȝ immutabit cor: ex quo p̃tes quattuor oriuntur bonum & malum: vita: & mors: & dñatrix illorum est assidua lingua. Vir peritus multos erudiuit: & anime sue suauis est. Qui sophistice loquitur odibilis est: in omni re defraudabitur. Nõ est eñi illi data a dño gratia: omni eñi sapiẽtia defraudatus est. Est sapiens aĩe sue sapiẽs: & fruct⁹ sensus illius laudabilis.

via tua: τ stabit e contrario ad vidẽdũ
ὁδός σου, καὶ στήσεται ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ
q̃d euẽturũ est tibi. Ne consilieris
συμβησόμενόν σοι. Μὴ συμβουλεύου
cum eo q̃ reueretur te: τ a
μετὰ τοῦ ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ
zelantibus te abscõde cõsiliũ. Cum
τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. Μετὰ
muliere de pellice eius: τ cum
γυναικὸς περὶ ἀντιζήλου αὐτῆς, καὶ μετὰ
timido de bello. cum mercatore de
δειλοῦ περὶ πολέμου. μετὰ ἐμπόρου περὶ
cõmutatione τ cum emente de
μεταβολίας καὶ μετὰ ἀγοράζοντος περὶ
venditiõe. Cum inuido de gra
πράσεως. Μετὰ βασκάνου περὶ εὐ
titudine: τ cum imisericordi de
χαριστίας, καὶ μετὰ ἀνελεήμονος περὶ
bñficentia. cum pigro de om=
χρηστοηθείας. μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παν=
ni opere: τ cum mercenario ãnuali
τὸς ἔργου, καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου
de ɔsumatiõe. Seruo pigro de
περὶ συντελείας. Οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ
multa op̃atione. Ne attendas sup his
πολλῆς ἐργασίας. Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις b.6
de omni consultatione: sed cum
περὶ πάσης συμβουλίας, ἀλλ' ἢ μετὰ
viro pio assiduus esto. Quẽ co
ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐνδελέχιζε. Ὃν ἂν
gnoueris conseruantẽ mãdata dñi:
ἐπιγνῷς συντηροῦντα ἐντολὰς κυρίου,
q̃ in aĩa sua f̃m ani
ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν ψυ=
mã tuã: τ si offenderis: condole=
χήν σου, καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλγή=
bit tibi. Et consiliũ cordis statue:
σει σοι. Καὶ βουλὴν καρδίας στῆσον,
nõ .n. est tibi fidelior eo. aĩa
οὐ γάρ ἐστι σοι πιστότερος αὐτῆς. ψυχὴ
.n. viri nunciare aliq̃n ɔsue
γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν ἐνίοτε εἴω=
uit: magis φ septẽ speculatores sedẽtes in excel=
θεν, ἢ ἑπτὰ σκοποὶ καθήμενοι ἐπὶ μετε
so specule. Et in oĩbus his
ώρου ἐπισκοπῆς. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις
dep̃care altissimũ: ut dirigat veritas
δεήθητι τοῦ ὑψίστου, ἵνα εὐθύνῃ ἡ ἀλήθεια τὴν
viã tuã. ĩiciũ omnis operis: verbũ: τ
ὁδόν σου. ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγος, καὶ
ante omnẽ actũ cõsiliuȝ. Vestigiũ muta=
πρὸ πάσης πράξεως βουλή. Ἴχνος ἀλλοιώ=
tionis gaudĳ vultus. Quattuor p̃tes oriũ
σεως χαρᾶς πρόσωπον. Τέσσαρα μέρη ἀνα
tur: bonũ: malũ: vita: mors: τ
τέλλει, ἀγαθόν, κακόν, ζωή, θάνατος, καὶ ἡ
dñatrix illoꝝ assidue lingua est.
κυριεύουσα αὐτῶν ἐνδελεχῶς γλῶσσά ἐστιν.
Est vir astutus multoꝝ eruditor:
Ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολλῶν παιδευτής,
τ p̃p̃e aĩe inutilis est. est sophi
καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ἄχρηστός ἐστιν. ἔστιν ὁ σοφι
sticans in s̃monib⁹ odibilis: hic omni sa=
ζόμενος ἐν λόγοις μισητός, οὗτος πάσης σο
pia defraudabiẗ. Nõ .n. data ẽ illi a
φίας καθυστερήσει. Οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ
dño gr̃a: q̃m omni sapĩa p̃uatus ẽ. est
κυρίου χάρις, ὅτι πάσης σοφίας ἐστερήθη. ἔστι
sapiẽs p̃p̃rie aĩe: τ fructus
σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, καὶ οἱ καρποὶ τῆς
intellectus eius in ore laudabiles.
συνέσεως αὐτοῦ ἐπὶ στόματος αἰνετοί.

Uir sapiēs suam plebē erudit:
Ανὴρ σοφὸς τὸν ἑαυτοῦ λαὸν παιδεύει,
τ fructus intellect⁹ illius fi=
καὶ οἱ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ πι
deles. Uir sapiēs implebit bñdictiōe:
στοί. Ανὴρ σοφὸς πλησθήσεται εὐλογίας,
τ beatū dicent eum oēs vidē:
καὶ μακαριοῦσιν αὐτὸν πάντες οἱ ὁρῶν
tes. Uita viri in nūero dieꝝ: τ
τες. Ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν, καὶ
dies israel inūerabiles. sapiēs in
αἱ ἡμέραι τοῦ ἰηλ ἀναρίθμητοι. σοφὸς ἐν τῷ
pplo suo hereditabit gliam: τ no
λαῷ αὐτοῦ κληρονομήσει δόξαν, καὶ τὸ ὄνο
mē illius erit in sclm. Fili
μα αὐτοῦ ἔσαι εἰς τὸν αἰῶνα. Τέκνον
in vita tua tenta aiam tuā:
ἐν ζωῇ σου πείρασον τὴν ψυχήν σου,
τ vide qd malum illi: τ non des
καὶ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ, καὶ μὴ δῷς
ei. Nō eni oia oibus confe=
αὐτῇ. Οὐ γὰρ τὰ πάντα πᾶσι συμ=
runt: τ nō omnis aia in omni
φέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ
cōplacet. nō sis insatiabil in oibus deli=
εὐδοκιμεῖ. μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυ
tijs: τ ne effundaris sup epulas.
15 φῇ, καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων.
In multis .n. escis erit ifir
Εν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσαι νό=
mitas τ isatiabilitas appropiqbit vsqꝫ ad cho
σος καὶ ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέ
lerā. ppt isatiabilitatē multi obie=
ρας. διὰ ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτη=
runt: at attendens adijciet vitā.
σαν, ὁ δὲ προσέχων προσθήσει ζωήν. C. 38

HOnora medicū ad necessitates ho
Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τι
nozib⁹ eius. τ .n. illum creauit do
μαῖς αὐτοῦ. καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ κύ
min⁹. ab .n. altissimo est medela: τ
ριος. παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις, καὶ
a rege accipiet gliam.
παρὰ βασιλέως λήψεται δόξαν.
Scientia medici exaltabit caput il=
Επιστήμη ἰατροῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐ
lius: τ coram magnatib⁹ in admiratione
τοῦ, καὶ ἔναντι μεγιστάνων θαυμασθήσε=
erit. Dñs creauit de tra medicinalia: τ
ται. Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ
vir prudēs nō grauabitur illis.
ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθίσει αὐτοῖς.
Nōne a ligno idulcata est aqua: ad
Οὐκ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ, εἰς
cognoscendū vtutē eius ab ho=
τὸ γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἀπὸ ἀν=
mine? Et ipe dedit hoibus
θρώπου; Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις
scientiam vt glificetur in mirabi=
ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμα=
libus suis. In illis curauit τ abstulit
σίοις αὐτοῦ. Εν αὐτοῖς ἐθεράπευσε καὶ ἦρε
dolorē eius. Unguētari⁹ in his faci=
πόνον αὐτοῦ. Μυρεψὸς ἐν τούτοις ποιή
et mixtionē: τ non cōsumabūt ope
σει μίγμα, καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ τὰ ἔρ
ra eius: τ pax ab illo est sup
γα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη παρ' αὐτοῦ ἐστὶν ἐπὶ
faciem tre. Fili in infirmita=
προσώπου τῆς γῆς. Τέκνον ἐν ἀρρωστήμα
te tua ne despicias: sed ora dñm:
τί σου μὴ παράβλεπε, ἀλλ' εὖξαι κυρίῳ,

Vir sapiens plebeꝫ suam erudit: & fructus sensus illi⁹ fideles sunt. Vir sapiēs implebitur benedictionibus: & videntes illuꝫ laudabunt. Vita viri in numero dierū: dies autem israel innumerabiles sunt. Sapiens in populo hereditabit honorē: & nomē illius erit viuēs in eternū. Fili in vita tua tenta animā tuam: et si fuerit nequā non des illi potestatē. Non enim omnia oībus expediūt: & nō omni anime omne genus placet. Noli auidus esse in omni epulatione: et nō te effundas super omneꝫ escam. In multis enim escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit vsqꝫ ad cholerā. Propter crapulam multi obierunt: qui autē abstinens est adiiciet vitam. Ca. 38.

HOnora medicum propter necessitatē: eteniꝫ illū creauit altissim⁹. A deo est enim omnis medela: et a rege accipiet donationē. Disciplina medici exaltabit caput illius: & in cōspectu magnatoruꝫ collaudabitur. Altissimus creauit de terra medicinā: & vir prudens non abhorrebit illā. Nōne a ligno indulcata est aq̄ amara? Ad agnitionem hominū virtus illorū. Et dedit hominibus scientiā altissimus: honorari in mirabilibus suis. In his curans mitigabit dolorē: et vnguentarius faciet pigmēta suauitatis & vnctiōes cōficiet sanitatis: & non consumabūtur opera eius. Pax enim dei sup faciē terre. Fili in tua infirmitate nō despicias teipm: sed ora dñm & ipse curabit te. Auerte a delicto & dirige manus: & ab omni delicto munda cor tuū. Da suauitatē & memoriam similaginis: & impingua oblationē & da locuꝫ medico. Etenim illuꝫ dominus creauit & non discedat a te: quia opera eius sunt necessaria. Est enim tempus quando in manib⁹ illorū incurras: ipi vero dñm deprecabuntur vt dirigat requiē eorū in sanitatem propter conuersationeꝫ illorum. Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eū: incidet in manus medici. Fili in mortuum produc lachrymas: & quasi dira passus incipe plorare: et secundū iudiciū contege corpus illius: & non despicias sepulturā illius. Propter delaturā autem amare fer luctum illius vno die: & consolare propter tristiciā: & fac luctū secundū meritum eius vno die vel duob⁹ ppter detractionem. A tristicia enim festinat mors & cooperuit virtuteꝫ: & tristicia cordis flectit ceruiceꝫ. In abductione permanet tristicia: & substātia inopis secundū cor eius. Nō dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eā a te: & memēto nouissimorum. Noli obliuisci: neqꝫ enim est cōuersio: et huic nihil proderis: & teipꝫ pessimabis. Memor esto iudicii mei: sic enim erit & tuū. Mihi heri & tibi hodie. In requie mortui requiescere fac memoriā ei⁹: & cōsolare illū in exitu spirit⁹ sui. Sapiētiaꝫ scribe in tēpore vacuitatis: & q minoratur actu sapiam pcipiet quia sapia replebitur.

τ ipe sanabit te. Auerte ab erro
καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σε. Απόστησον πλημ=
re τ dirige manū: τ ab om=
μελείας καὶ εὔθυνον χεῖρα, καὶ ἀπὸ πά
ni peccato munda cor.
σης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν.
Da suauē odorē τ memoriā similagi
Δὸς εὐωδίαν καὶ μνημόσυνον σεμιδά
nis: τ impingua oblationē: q̄si nō
λεως, καὶ λίπανον προσφοράν, ὡς μὴ
existens. Et medico da locū: τ
ὑπάρχων. Καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον, καὶ
eni illū dñs creauit: τ nō disce=
γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος ἔκτισε, καὶ μὴ ἀπο=
dat a te: τ eni illius necessitas. Est
στήτω σου, καὶ γὰρ αὐτοῦ χρεία. Εστιν
qñ tps: τ in manib⁹ eoꝝ suauis
ὅτε καιρός, καὶ ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐω=
odor: τ eni ipi dñm deprecabunt:
δία, καὶ γὰρ αὐτοὶ κυρίου δεηθήσονται,
vt det illis requiē τ sani
ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν καὶ ἴα=
tatē gra cōuersationis. q peccat
σιν χάριν ἐμβιώσεως. ὁ ἁμαρτάνων
in cōspectu eius q fecit eū: inci
ἐναντίον τοῦ ποιήσαντος αὐτόν, ἐμπέ=
dat in manus medici. Fili sup mor
σοι εἰς χεῖρας ἰατροῦ. Τέκνον ἐπὶ νε
tuū produc lachrymas: τ q̄si dira
κρῷ κατάγαγε δάκρυα, καὶ ὡς δεινὰ
passus incipe luctus. Sm āt
πάσχων ἔναρξαι θρήνων. κατὰ δὲ τὴν
iudiciū illius: cōtege corpus illi⁹:
κρίσιν αὐτοῦ, περίστειλον τὸ σῶμα αὐτοῦ,
τ nō despicias sepulturā illius. Acer
καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν ταφὴν αὐτοῦ. Πι
bū fac fletū: τ accēde planctū:
κρανὸν κλαυθμόν, καὶ θέρμανον κοπετόν,
τ fac luctū sm dignitatē
καὶ ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν
eius. Diē vnū τ duo gra de
αὐτοῦ. Ημέραν μίαν καὶ δύο χάριν δια
tractionis: τ cōsolare te tristitię causa.
βολῆς, καὶ παρακλήθητι λύπης ἕνεκα.
a tristitia eni procedit mors: τ tri=
ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνατος, καὶ λύ
stitia cordis flectet vires. In iductio
πη καρδίας κάμψει ἰσχύν. Εν ἐπα=
ne pmanet τ tristicia: τ vita pau=
γωγῇ παραμένει καὶ λύπη, καὶ βίος πτω
peris maledictio cordis. ne des in tristitiā
χοῦ κατάρα καρδίας. μὴ δῷς εἰς λύπην
cor tuū: repelle eā me
τὴν καρδίαν σου, ἀπόστησον αὐτὴν μνη=
mor nouissimoꝝ: ne obliuiscaris: nō eni ē
σθεὶς τὰ ἔσχατα, μὴ ἐπιλάθῃ, οὐ γάρ ἐστιν
reditus: τ huic nō pderis: τ tibi
ἐπάνοδος, καὶ τοῦτον οὐκ ὠφελήσεις, καὶ σε
ipi malefacies. memēto iudicij mei:
αυτὸν κακώσεις. Μνήσθητι τὸ κρίμα μου,
qm sic τ tuū. mihi heri: τ tibi ho
ὅτι οὕτως καὶ τὸ σόν. ἐμοὶ χθές, καὶ σοὶ σή
die. in requie mortui requiescere fac
μερον. ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον
memoriā eius: τ cōsolare te in
τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ παρακλήθητι ἐπ'
illo in exitu spūs sui. sapia
αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ. σοφία
scribe in opportunitate ocij: τ dimi=
γραμματέως ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς, καὶ ὁ ἐλα=
nutus opere suo nō erit sapiens.
ττούμενος πράξει αὐτοῦ οὐ σοφισθήσεται.

In q̄ erit sapiens q̄ tenet aratrum: q̄
Τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ἀρότρου, καὶ
gl'iatur in fuste stimuli. boues agi=
χώμενος ἐν δόρατι κέντρου. βόας ἐλαύ
tās ꝛ nutritus in opib⁹ eoꝝ.
νων καὶ ἀνατρεφόμενος ἐν ἔργοις αὐτῶν.
ꝛ narratio eius in filijs tauroꝝ.
καὶ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων.
Cor suum dabit ad v̄sandos sul
Καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι αὔ=
cos: ꝛ vigilia eius in pabu=
λακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορ=
la fenilia vaccarum. Sic oīs fa=
τάσματα δαμάλεων. Οὕτως πᾶς τέ=
ber ꝛ architectus: qui nocte tāq̄
κτων καὶ ἀρχιτέκτων, ὅστις νύκτωρ ὡς
diem trāsigit. Qui sculpunt sculptu=
ἡμέραν διάγει. Οἱ γλύφοντες γλύμμα
ras signaculoꝝ: ꝛ instātia eius immu
τα σφραγίδων, καὶ ἐπιμονὴ αὐτοῦ ἀλλοι
tare varietatē. Cor suū dabit
ῶσαι ποικιλίαν. Καρδίαν αὐτοῦ δώσει
ad assimilandā picturā: ꝛ vigi=
εἰς τὸ ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν, καὶ ἡ ἀγρυπ
lia eius perficere opus. Sic
νία αὐτοῦ συντελέσαι ἔργον. Οὕτως
faber ferrari⁹ sedens iuxta incudem: ꝛ
χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος, καὶ
considerans in ope ferri. Vapoꝛ
καταμανθάνων ἐν ἔργῳ σιδήρου. Ἀτμὶς
ignis liq̄faciet carnes eius: ꝛ in caloꝛe
πυρὸς τήξει σάρκας αὐτοῦ, καὶ ἐν θέρμη
fornacis pugnabit. Vox mallei
καμίνου διαμαχήσεται. Φωνὴ σφύρας
ꝛ incudis inouabit aurē eius: ꝛ cō=
καὶ ἄκμονος καινιεῖ τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ κατέ
tra sil'itudinē vasis oculi eius
ναντι ὁμοιώματος σκεύους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.
Cor suū dabit in ꝯsumatiōez ope
Καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔρ
rum: ꝛ vigilia eius ornare in
γων, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμῆσαι ἐπὶ
p̄fectione. Sic figulus sedens
συντελείας. Οὕτως κεραμεὺς καθήμενος
in ope suo: ꝛ cōuertens in pedib⁹ su
ἐν ἔργῳ αὐτοῦ, καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐ
is rotā. Qui ī sollicitudīe posit⁹ ē semper
τοῦ τροχόν. Ὃς ἐν μερίμνῃ κεῖται διαπαντὸς
in opus suū: ꝛ numerata omnis
ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐναρίθμιος πᾶσα ἡ
opatio eius. In brachio suo figurabit
ἐργασία αὐτοῦ. Ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει
lutū: ꝛ añ pedes flectet vires suas.
πηλόν, καὶ πρὸ ποδῶν κάμψει ἰσχὺν αὐτοῦ.
coꝛ dabit ad cōsumādū
καρδίαν ἐπιδώσει εἰς τὸ συντελέσαι
linitionē: ꝛ vigilia ei⁹: mū=
τὸ χρίσμα, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ, κα
dare fornacem. Omnes hi in ma=
θαρίσαι κάμινον. Πάντες οὗτοι εἰς χεῖ
nus suas confiderūt: ꝛ vnusq̄sq̄ i
ρας ἑαυτῶν ἐπίστευσαν, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ
ope suo sapiens est. Sine eis nō
ἔργῳ αὐτοῦ σοφίζεται. Ἄνευ αὐτῶν οὐκ
habitabit̄ ciuitas: ꝛ nō inhabitabunt
οἰκισθήσεται πόλις, καὶ οὐ παροικήσουσιν
neq̄ deambulabunt. In ꝯsilio ppl'i
οὐ δὲ περιπατήσουσιν. Ἐν βουλῇ λαοῦ
nō requirent̄: ꝛ in ꝯgregatiōe nō trā
οὐ ζητηθήσονται, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑ=
silient. sup sedem iudicum nō se=
περαλοῦνται. ἐπὶ δίφρον δικαστῶν οὐ κα

Qui tenet aratrum et qui gloriatur in iaculo: stimulo boues agitat; & conuersatur in operibus eorum: & narratio ei⁹ in filiis taurorum. Cor suum dabit ad versandos sulcos & vigilia eius in sagina vaccarum. Sic omnis faber & architectus qui noctē tanq̄ diem transigit: q sculpit signacula sculptilia: & assiduitas eius variat picturam. Cor suū dabit in similitudinē picture: & vigilia sua pfi cit opus. Sic faber ferrarius sedēs iuxta incudē & cōsiderans opus ferri. Vapor ignis vret carnes eius: & in calore fornacis concertatur. Vox mallei innouat aurem eius: & contra similitudinem vasis oculus ei⁹. Cor suū dabit in consumationem operuz: & vigilia sua ornabit im perfectionem. Sic figulus sedēs ad op⁹ suum: conuertens pedibus suis rotā: q in sollicitudine positus est semper propter opus suuz: & innumera est omnis operatio ei⁹. In brachio suo formabit lutū: & ante pedes suos curuabit virtutem suam. Cor suum dabit vt cōsumet linitionem: & vigilia sua mundabit fornacem. Omnes hi in manibus suis sperauerūt: & vnusquisq̄ in arte sua sapiēs est. Sine his omnibus non edificatur ciuitas. Et non inhabitabunt nec inābulabunt: et in ecclesiam non transilient. Super sellam iudicis non sedebūt: & testamentum iudicii non intelligēt: neq̄ palam facient iudicium & disciplinam: & in parabolis nō inuenīetur: sed creaturam eui confirmabunt & deprecatio illorum in operationem artis: accōmodantes animas suas: & conquirentes in lege altissimi.

Capitulum trigesimū nonum.

SApientiam omnium antiquorum exquiret sapiēs: & in prophetis vacabit. Narrationem virorum nominatorū conseruabit: & in versutias pabolarū simul introibit. Occulta puerbiorum exquiret: & in absconditis parabolarum cōuersabitur. In medio magnatorum ministrabit: & in conspectu p̄sidis apparebit. In terrā alienigenarū gētium pertransiet. Bona enim & mala in omnib⁹ tentabit. Cor suuz tradet ad vigilandū diluculo ad dn̄m q fecit illum: et in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in oratione: & pro delictis suis deprecabitur. Si enim dominus magnus voluerit: spiritu intelligentie replebit illum: & ipse tanq̄ imbres emittet eloquia sapientie sue: & in oratione confitebitur domino. Et ipse diriget consiliuz eius & disciplinam: et in absconditis suis consiliabitur. Ipse palam faciet disciplinam doctrine sue: & in lege testamenti domini gloriabitur. Collaudabunt multi sapiētiam eius: & vsque in seculum non delebitur. Non recedet memoria eius: & nomē eius requiretur a generatione in generationem. Sapientiam eius enarrabunt gentes et laudem eius enunciabit ecclesia. Si permanserit nomez ei⁹ derelinquet plus q̄ mille: & si requieuerit proderit illi.

debunt: ꝛ testamētū iudicij nō intelli=
θιοῦνται, καὶ διαθήκην κρίματος οὐ διανοη=
gent. Neque manifestabūt disciplinā
θήσονται. Οὐ δὲ μὴ ἐκφάνωσι παιδείαν
ꝛ iudiciū: ꝛ in parabolis non inue
καὶ κρίμα, καὶ ἐν παραβολαῖς οὐχ εὑρε
nientur: sed possessionē seculi firmabūt: ꝛ
θήσονται, ἀλλὰ κτῆμα αἰῶνος στηριοῦσι, καὶ
deprecatio illoꝝ in opatione artis. Pret
ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης. Πλὴν
dantē aīam suā: ꝛ cogi
τοῦ ἐπιδιδόντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διανο
tantē in lege altissimi.
ουμένου ἐν νόμῳ ὑψίστου. Ca.39.
SApientiā oīm antiquoꝝ exqui=
Σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκζητή=
ret: ꝛ in prophetijs vacabit.
σει, καὶ ἐν προφητείαις ἀσχοληθήσεται.
Narrationē viroꝝ nominatoꝝ cōseruabit:
Διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομαστῶν συντηρήσει,
ꝛ in versutijs parabolaꝝ simul introi
καὶ ἐν στροφαῖς παραβολῶν συνεισελεύ
bit. Occulta puerbioꝝ exquiret:
σεται. Ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητήσει,
ꝛ in enigmatis pabolaꝝ conuersa=
καὶ ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀναστρα=
bit̄. In medio magnatū ministra
φήσεται. Ἀναμέσον μεγιστάνων ὑπηρετή
bit: ꝛ corā ducibus cōspiciet̄. in trra
σει, καὶ ἔναντι ἡγουμένων ὀφθήσεται. ἐν γῇ
alienaꝝ gentiū pertrāsibit: bona eīm
ἀλλοτρίων ἐθνῶν διελεύσεται, ἀγαθὰ γὰρ
ꝛ mala in hoībus tentauit.
καὶ κακὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπείρασε. Τὴν
Coꝛ suū tradet ad dn̄m: vt vigi
καρδίαν αὐτοῦ ἐπιδώσει πρὸς κύριον, ὀρθρί
let diluculo ad eū qui fecit illū: ꝛ in cōspectu
σαι πρὸς τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἔναντι
altissimi deprecabit̄: ꝛ aperiet os su=
ὑψίστου δεηθήσεται, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐ
um in ofone: ꝛ pro pctis
τοῦ ἐν προσευχῇ, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν A
suis deprecabit̄. Si dn̄s magn⁹ vo
αὐτοῦ δεηθήσεται. Ἐὰν ὁ κύριος ὁ μέγας θε=
luerit: spiritu intellect⁹ replebit̄.
λῃ, πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσεται.
Ipe distillabit verba sapiē sue:
Αὐτὸς ἀνομβρίσει ῥήματα σοφίας αὐτοῦ,
ꝛ in ofone confitebit̄ dn̄o:
καὶ ἐν προσευχῇ ἐξομολογήσεται τῷ κυρίῳ,
ipe dirigit cōsiliū eius ꝛ scien
αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιστή=
tiā: ꝛ in abscōditis suis cogita
μην, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ διανοηθή
bit. Ipe manifestabit disciplinā doctri
σεται. Αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασκα=
ne sue: ꝛ in lege testamēti dn̄i gloria=
λίας αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης κῡ καυχή
bit̄. laudabūt intellectū eius multi:
σεται. αἰνέσουσι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολλοί,
ꝛ vsq̄ in seculū nō delebit̄.
καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφθήσεται. B
Recedet memoria ei⁹: ꝛ no
Ἀποστήσεται τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνο
men eius viuet in gn̄ationes gn̄ationū. Sa
μα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν. Τὴν σο
pientiā eius enarrabūt gētes: ꝛ lau
φίαν αὐτοῦ διηγήσεται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαι Infra.
dem eius enunciabit ecclesia. Si pman 44.c.
νον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία. Ἐὰν ἐμμεί
serit nomē relinquet plusq̄ mille: ꝛ si reqe
νῃ ὄνομα καταλείψει ἢ χίλιοι, καὶ ἐὰν ἀνα

uerit induicit illi. adhuc cogitans
παύσηται ἐμποιεῖ αὐτῷ. ἔτι διανοηθεὶς
enarrabo: qm̄ ſicut luna ſemiplena: reple
ἐκδιηγήσομαι, ὅτι ὡς διχομηνία ἐπληρώ=
t⁹ ſum. exaudite me ſancti: ⁊ germinate
θην. Εἰσακούσατέ μου ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε
quaſi roſa plātata ſup fluxū hūi
ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγ=
dum. Et producite florē q̄ſi liliū: mit=
ροῦ. Καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον, διά=
tite odorē ⁊ laudate canticū. Bene
δοτε ὀσμὴν καὶ αἰνέσατε ᾆσμα. Εὐλο
dicite dn̄m in oibus operi
γήσατε τὸν κύριον ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔρ=
bus eius: in cāticis labioꝝ ⁊ in ci=
γοις αὐτοῦ, ἐν ᾠδαῖς χειλέων καὶ ἐν κιν
tharis. Et ſic dicetis in cōfeſſio
νύραις. Καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν ἐξομολογή=
ne: opa dn̄i oia bona val
σει, τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ σφό
de. Et omne pceptū in tp̄e ſuo
δρα. Καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν καιρῷ αὐτοῦ
erit. nō eſt dicere q̄d hoc eſt:
ἔσται. οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί τοῦτό ἐστι,
7 oia em̄ hec in tp̄e ſuo querē
πάντα γὰρ ταῦτα ἐν καιρῷ αὐτῶν ζητη
tur. in verbo eius ſtetit: q̄ſi cumu
θήσεται. ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἔστη, ὡς θημω=
lus aqua: ⁊ in ſmone oris illi⁹
νία ὕδωρ, καὶ ἐν ῥήματι στόματος αὐτοῦ
receptacula aquaꝝ. in precepto
ἀποδοχεῖα ὑδάτων. ἐν προστάγματι
d. eius oīs cōplacentia: ⁊ nō eſt
αὐτοῦ πᾶσα ἡ εὐδοκία, καὶ οὐκ ἔστιν
q̄ minuat ſaluationē eius. Ope
ὃς ἐλαττώσει τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Ἔρ
ra oīs carnis corā illo: ⁊
γα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ
nō eſt abſcōdi ab oculis
οὐκ ἔστι κρυβῆναι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
eius. A ſeculo in ſeculū
αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα
reſpexit: ⁊ nihil eſt mirabile in cō
ἐπέβλεψε, καὶ οὐδέν ἐστι θαυμάσιον ἐναν
ſpectu eius. nō eſt dicere: q̄d hoc eſt:
τίον αὐτοῦ. οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτό ἐστι,
oia em̄ ad vſum eoꝝ creata ſunt.
πάντα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισται.
Benedictio eius q̄ſi fluui⁹ coope
Ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς ἐπεκά=
ruit: ⁊ ſicut diluuiū aridā inebriauit:
λυψε, καὶ ὡς κατακλυσμὸς ξηρὰν ἐμέθυσεν.
ſic irā ei⁹ gentes hereditabunt: ſicut
οὕτως ὀργὴν αὐτοῦ ἔθνη κληρονομήσει, ὡς
cōuertit aquas in ſalſuginē. Vie
μετέστρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην. Αἱ ὁδοὶ
eius recte ſanctis: ſic
αὐτοῦ εὐθεῖαι τοῖς ὁσίοις, οὕτως τοῖς
iniquis offenſiones. Bona bo=
ἀνόμοις προσκόμματα. Ἀγαθὰ τοῖς ἀγα
nis creata ſunt ab initio. ſic peccato
θοῖς ἔκτισται ἀπ᾽ ἀρχῆς. οὕτως τοῖς ἁμαρ
ribus mala. Initiū oīs neceſſitatis
τωλοῖς κακά. Ἀρχὴ πάσης χρείας
ad vitā hoīs: aqua ⁊ ignis ⁊
εἰς ζωὴν ἀνθρώπου, ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ
ferrū ⁊ ſal. ⁊ ſiligo triti
σίδηρος καὶ ἅλας. καὶ σεμίδαλις πυ
ci: ⁊ lac: ⁊ mel: ſanguis
ροῦ, καὶ γάλα καὶ μέλι, αἷμα σταφυ
vue ⁊ oleum ⁊ veſtimentū. Oia
λῆς καὶ ἔλαιον καὶ ἱμάτιον. Πάντα

Ad huc conſiliabor vt enarrem: vt fu=
rore enim replet⁹ ſuꝫ. Et in voce dicit.
Obaudite me diuini fructus: & quaſi ro
ſa plantata ſuper riuos aquarum fructi
ficate. Quaſi libanus: odorē ſuauitatis
habete. Florete flores quaſi liliū et date
odorem: & frondete in gratiā: & collau
date canticū & benedicite dn̄m in operi
bus ſuis. Date nomini eius magnificē=
tiā: & confitemini illi in voce labiorum
veſtrorū: & in canticis labiorū et citha
ris: & ſic dicetis in cōfeſſione. Opa dn̄i
vniuerſa bona valde. In verbo em̄ eius
ſtetit aqua ſicut cōgeries & in ſermone
oris illius ſicut exceptoria aquarū: qm̄
in precepto ipſius placor fit: & non eſt
minoratio in ſalute ipſius. Opa omnis
carnis coram illo: & non eſt q̄cq̄ꝫ abſcō
ditum ab oculis eius. A ſeculo vſq̄ꝫ in ſe
culuꝫ reſpicit: & nihil eſt mirabile in cō
ſpectu eius. Nō eſt dicere quid eſt hoc:
aut quid eſt iſtud? oia em̄ in tēpore ſuo
querentur. Benedictio illius quaſi flu=
uius inūdabit. et quomodo cataclyſm⁹
aridam inebriabit: ſic ira ipſius gētes q̄
nō exquiſierunt eū: hereditabit. Quo=
modo conuertit aquas in ſiccitatem: &
ſiccata eſt terra: & vie illius viis illorum
directe ſunt: ſic peccatoribus offenſio=
nes in ira eius. Bona bonis creata ſunt
ab initio: ſic nequiſſimis bona & mala.
Initiū neceſſarie rei vite hoīm: aq̄ ignis
et ferrum: ſal: lac: et panis ſimilagine⁹:
& mel: & botrus vue: et oleum: & veſti=
mentū. Hec omnia ſanctis in bona: ſic
& impiis & peccatoribus in mala cōuer
tentur. Sunt ſpiritus qui ad vindictam
creati ſunt: et in furore ſuo confirmaue
runt tormenta ſua. Et in tēpore conſu
mationis effundent virtuteꝫ: et furorē
eius qui fecit illos cōfundēt. Ignis grā=
do fames & mors: oia hec ad vindictaꝫ
creata ſunt. Beſtiarum dentes & ſcorpii
& ſerpentes romphea vindicās in exter
minium impios. In mandatis eius epu
labuntur: & ſuper terram in neceſſitate
preparabuntur: & in temporibus ſuis
non preterient verbum. Propterea ab
initio cōfirmatus ſum & cōſiliatus ſum
& cogitaui & ſcripta dimiſi. Oīa opera
dn̄i bona: & omne op⁹ hora ſua ſubmi
niſtrabit. Non eſt dicere: hoc illo nequs
eſt. Omnia enim in tempore ſuo com=
probabuntur. Et nunc in omni corde
& ore collaudate & benedicite nomen
domini.

Capitulum quadrageſimum.

OCcupatio magna creata eſt oibus
hominibus: & iugum graue ſuper
filios adam a die exitus de vētre matris
eorum vſq̄ꝫ in diem ſepulture in matrē
omnium. Cogitationes eorum & timo
res cordis adinuentiones expectatio=
nis: & dies finitionis: a preſidente ſuper
ſedem glorioſam: vſq̄ꝫ ad humilitatum
in terram & cinerem ab eo qui vtitur
hyacintho & portat coronam vſq̄ꝫ ad
eū qui operitur lino crudo. Furor: zel⁹:
tumultus: fluctuatio: & timor mortis:

hec piis bona. ſic
ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν ἀγαθά. οὕτως
peccatorib⁹ conuertent̄ in ma
τοῖς ἁμαρτωλοῖς τραπήσεται εἰς κα
la. ſunt ſpiritus q̄ ad vindictā
κά. ἔστι πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν
creati ſunt ⁊ in furore ſuo cōfirmaue
ἔκτισται, καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐστερέω=
rūt flagella ſua. In tp̄e cōſuma
σε μάστιγας αὐτῶν. Ἐν καιρῷ συντε
tionis virtutē effundūt: ⁊ furorē
λείας ἰσχὺν ἐκχέουσι, καὶ τὸν θυμὸν
eius q̄ fecit illum ſiſtēt.
τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν κοπάσουσι.
Ignis ⁊ mare ⁊ fames ⁊ mors:
Πῦρ καὶ θάλασσα καὶ λιμὸς καὶ θά=
oia hec ad vindictā
νατος, πάντα ταῦτα εἰς ἐκδίκησιν
creata ſunt. Beſtiaꝝ dētes ⁊ ſcor
ἔκτισται. Θηρίων ὀδόντες καὶ σκορ=
pii ⁊ vipere ⁊ rōphea vindi
πίοι καὶ ἔχεις καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦ
cās in perniciē impios. In or
σα εἰς ὄλεθρον ἀσεβεῖς. Ἐν τῇ ἀνα=
ti eius letabunt̄: ⁊ ſup
τολῇ αὐτοῦ εὐφρανθήσονται, καὶ ἐπὶ
terrā ad man⁹ pparabunt̄:
τῆς γῆς εἰς χεῖρας ἑτοιμασθήσονται,
⁊ in tēporib⁹ ſuis nō pteribunt
καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν οὐ παραβήσον
verbū. ppterea ab initio firma=
ται λόγον. διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρί=
tus ſū: ⁊ cogitaui ⁊ in ſcriptura dimiſi.
χθην, καὶ διενοήθην καὶ ἐν γραφῇ ἀφῆκα.
Opa dn̄i oia bona: ⁊
Τὰ ἔργα κυρίου πάντα τὰ ἀγαθά, καὶ
oēm vſum in tp̄e ſuo pbe
πᾶσαν χρείαν ἐν καιρῷ αὐτῆς χορηγή=
bit: ⁊ nō eſt dicere hoc iſto pe
σει, καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοῦτο τούτου πο
ius. Omnia em̄ in tēpore cō
νηρότερον. Πάντα γὰρ ἐν καιρῷ εὐ=
probabunt̄. Et nūc in oī cor
δοκιμηθήσεται. Καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρ
de ⁊ ore laudate ⁊ bene
δίᾳ καὶ στόματι ὑμνήσατε καὶ εὐλο=
dicite nomē dn̄i.
γήσατε τὸ ὄνομα κυρίου. Ca.40.
OCcupatio magna creata eſt omni
ἈΣχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ
homini: ⁊ iugū graue ſup filios
ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοὺς
adā. A die exitus de vētre
ἀδάμ. Ἀφ᾽ ἡμέρας ἐξόδου ἐκ γαστρὸς
matris eoꝝ: vſq̄ꝫ ad reuerſionis diē
μητρὸς αὐτῶν, ἕως ἐπιστροφῆς ἡμέρας
ad matrē oīm. cogitatio
εἰς μητέρα πάντων. τοὺς διαλογισ=
nes eoꝝ ⁊ timorem cordis: adin=
μοὺς αὐτῶν καὶ φόβον καρδίας, ἐπί=
uētio expectationis: dies finitionis.
νοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.
A ſedēte ſup ſedē glie ⁊
Ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ
vſq̄ꝫ ad humiliatū: in terra ⁊ cine
ἕως τεταπεινωμένου, ἐν γῇ καὶ σπο=
re. a ferente veſtē hyacithinā ⁊ cō
δῷ. ἀπὸ φοροῦντος ὑακίνθινον καὶ στέ
ronā: ⁊ vſq̄ꝫ ad eum q̄ induitur lino crudo.
φανον, καὶ ἕως περιβαλλομένου ὠμόλινον.
Furor ⁊ zelus turbatio ⁊ fluctuatio ⁊
Θυμὸς καὶ ζῆλος ταραχὴ καὶ σάλος καὶ

timor mortis ⁊ imitatio ⁊ cōtētio:⁊
φόβος θανάτου καὶ μίμημα καὶ ἔρις, καὶ
in tp̄e quietis in cubili ſomn⁹
ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως ἐπὶ κοίτης ὕπνος
noctis immutat cognitionē eius. Modicū
νυκτὸς ἀλλοιοῖ γνῶσιν αὐτοῦ. Ὀλίγον
tanq̄ nihil in requie: ⁊ ab illo
ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου
in ſomnis q̄ſi in diebus ſpecule. cōtur=
ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέραις σκοπιᾶς. τεθο=
batus in viſione cordis ſui: tanq̄
ρυβημένος ἐν ὁράσει καρδίας αὐτοῦ, ὡς
q̄ euaſit a facie belli.
ἐκφυγὼν ἀπὸ προσώπου πολέμου.
In tp̄e ſalutis ſue exurrexit ⁊
Ἐν καιρῷ σωτηρίας αὐτοῦ ἐξηγέρθη καὶ
admirans in nullū timorē: cū
ἀποθαυμάζων εἰς οὐδένα φόβον, μετὰ
omni carne ab hoie vſq̄ ad pe
πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτή
cus: ⁊ ſup peccatores ſeptu
νους, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν ἑπταπλά=
pla ad hec. Mors ⁊ cōtētio ⁊
σια πρὸς ταῦτα. Θάνατος καὶ ἔρις καὶ
rōphea ⁊ ſanguis: inductiones famis ⁊
ῥομφαία καὶ αἷμα, ἐπαγωγαὶ λιμοῦ καὶ
contritionis ⁊ flagelli. In
συντρίμματος καὶ μάστιγος. Ἐπὶ τοὺς
iniquos creata ſunt hec oia: ⁊
ἀνόμους ἐκτίσθη ταῦτα πάντα, καὶ
ꝓpt illos factū eſt. diluuiū. oia
δι᾽ αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός. πάν=
q̄cūq̄ de terra: in terrā reuer
τα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν ἀναστρέ=
tunt: ⁊ ab aquis in mare
φει, καὶ ἀπὸ ὑδάτων εἰς θάλασσαν
deflectunt. Omne mun⁹ ⁊ iiuſticia
ἀνακάμπτει. Πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία
delebitur: ⁊ fides in ſecu=
ἐξαλειφθήσεται, καὶ πίστις εἰς τὸν αἰῶ=
lū ſtabit. opes iniuſtoꝝ ſicut flu=
να στήσεται. χρήματα ἀδίκων ὡς πο=
uius ſiccabunt: ⁊ ſicut tonitruū ma
ταμὸς ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγά
gnū in pluuijs ꝑſonabūt. In aperiēdo ip
λη ἐν ὑετοῖς ἐξηχήσει. Ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐ
ſū manus letabit: ſic p̄ua
τὸν χεῖρας εὐφρανθήσεται, οὕτως οἱ πα
ricatores in cōſumationē defi
ραβαίνοντες εἰς συντέλειαν ἐκλείψου
ciēt. Poſteri impioꝝ nō multiplicabūt ra
σιν. Ἔγκονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ κλά
mos: ⁊ radices immūde ſup p̄cipi
δους, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ᾽ ἀκροτό=
tem petrā. viriditas ſup oēm aquam
μου πέτρας. ἄχι ἐπὶ παντὸς ὕδατος
⁊ labij fluminis ante omne fe=
καὶ χείλους ποταμοῦ πρὸ παντὸς χόρ
nū euellet. Gr̄a ſicut paradi
του ἐκτιλήσεται. Χάρις ὡς παράδει=
ſus cū benedictionib⁹ ⁊ miſericordia in
σος σὺν εὐλογίαις καὶ ἐλεημοσύνη εἰς
ſeculū ꝑmanet. vita ſibi ſufficiētis ope
τὸν αἰῶνα διαμένει. ζωὴ αὐτάρκους ἐρ
rarij dulcis erit: ⁊ ſup vtra=
γάτου γλυκανθήσεται, καὶ ὑπὲρ ἀμφό
que q̄ inuenit theſauꝝ. Filij ⁊
τερα ὁ εὑρίσκων θησαυρόν. Τέκνα καὶ
edificatio ciuitatis firmant nomē: vi
οἰκοδομὴ πόλεως στηρίζουσιν ὄνομα, οἶ=
nū ⁊ muſica letificāt cor.
νος καὶ μουσικὴ εὐφραίνουσι καρδίαν.

iracundia perſeuerans &contentio: et in tempore refectionis in cubili ſomnus noctis immutat ſcientiam eius. Modicum autem tanq̄ nihil in requie: et ab eo in ſōnis quaſi in die reſpectus. Cōturbatus eſt in viſu cordis ſui: tanq̄ qui euaſerit in die belli. In tēpore ſalutis ſue exurrexit & admirans ad nullum timorem: cū omni carne ab homine vſq̄ ad pecus: & ſuper pctōres ſeptuplum. Ad hec mors ſanguis: contentio et rōphea: oppreſſiones fames et contritio et flagella. Super iniquos creata ſūt hec omnia. & propter illos factus eſt cataclyſm⁹. Omnia enim que de terra ſunt in terram conuertentur: & aque omnes in mare conuertentur. Omne munus & iniquitas delebitur: & fides in ſeculū ſtabit. Subſtantie iniuſtorum ſicut fluuius ſiccabuntur: & ſicut tonitruū magnum in pluuia perſonabunt. In aperiēdo manus ſuas letabitur: ſic preuaricatores in conſumatione tabeſcēt. Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos: & radices immunde ſup cacumē petre ſonant. Super omnem aquam viriditas et ad oram fluminis ante omne fenum euelletur. Gratia ſicut paradiſus in benedictionibus: et miſericordia in ſeculo permanet. Vita ſibi ſufficientis operarii conculcabitur: et in ea inuenies theſaurū. Fili edificatio ciuitatis confirmabit nomē: & ſuper hanc mulier immaculata cōputabitur. Vinum & muſica letificāt cor: & ſuper vtraq̄ dilectio ſapiētie. Tibie et pſalterium ſuauē faciunt melodiā: & ſuper vtraq̄ lingua ſuauis. Gratiā & ſpē deſiderabit ocul⁹ tu⁹: et ſup hoc virides ſationes. Amicus & ſodalis in tempore cōuenientes: et ſuper vtroſq̄ mulier cum viro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et ſup eos miſericordia liberabit. Aurum et argentum et cōſtitutio pedū: et ſuper vtrūq̄ conſilium beneplacitū. Facultates et virtutes exaltant cor: et ſuper hec timor domini. Non eſt in timore domini minoratio: & non eſt in eo inquirere adiutorium. Timor domini ſicut benedictio paradiſus: & ſup omnē gloriam operuerunt illum. Fili in tempore vite tue ne indigeas. Melius eſt enī mori: q̄ indigere. Vir reſpiciēs in menſam alienam: non eſt vita eius in cogitatione victus. Alit enim animā ſuam cibis alienis. Vir autem diſciplinatus et eruditus cuſtodiet ſe. In ore imprudentis cōdulcabitur inopia: & in ventre eius ignis ardebit.

Capitulū quadrageſimū primū.

O Mors q̄ amara eſt memoria tua homini pacem habenti in ſubſtātiis ſuis viro quieto et cui⁹ vie directe ſunt in omnibus: et adhuc valenti accipere cibum. O mors bonum eſt iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur viribus: defecto etate & cui de omnibus cura eſt. & incredibili: qui perdit ſapientiam.

⁊ ſup vtraq̄ dilectio ſapiē=
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγάπησις σοφί
tie. tibia ⁊ pſalteriū ſuauē faciūt me
ας. αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύνουσι μέ
lodiā: ⁊ ſup vtraq̄ lingua ſuauis.
λη, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γλῶσσα ἡδεῖα.
Gr̄am ⁊ pulchritudinē deſiderabit ocu
Χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμήσει ὀφθαλ
lus: ⁊ ſup vtraq̄ viriditatē ſemi
μός, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα χλόην σπό
nis. amic⁹ ⁊ ſodalis ad tp̄s oc
ρου. φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν ἀ
currentes: ⁊ ſup vtraq̄ mulier
παντῶντες, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ
cum viro. Fratres ⁊ auxiliū ad
μετὰ ἀνδρός. Ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια εἰς
tp̄s tribulationis: ⁊ ſup vtraq̄
καιρὸν θλίψεως, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα
elemoſyna liberabit. auꝝ ⁊ argen
ἐλεημοσύνη ῥύσεται. χρυσίον καὶ ἀργύ
tum ſtatuent pedē: ⁊ ſup vtra
ριον ἐπιστήσουσι πόδα, καὶ ὑπὲρ ἀμ
que cōſiliū approbat. Diui
φότερα βουλὴ εὐδοκιμεῖται. Χρήμα=
tie ⁊ vires exaltabūt cor: ⁊
τα καὶ ἰσχὺς ἀνυψώσουσι καρδίαν, καὶ
ſup vtraq̄ timor dn̄i. nō eſt
ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος κυρίου. οὐκ ἔστιν
in timore dn̄i minoratio: ⁊ nō eſt
ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττωσις, καὶ οὐκ ἔστι
querere ſibi auxiliū. Timor domi
ζητῆσαι ἑαυτῷ βοήθειαν. Φόβος κυρί
ni ſicut paradiſus bn̄dictionis: ⁊ ſup
ου ὡς παράδεισος εὐλογίας, καὶ ὑπὲρ
oēm gl'iam operuit illū. fili
πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψεν αὐτόν. τέκνον
vitā mēdicitatis ne viuas: melius
ζωὴν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς, κρεῖσσον
mori q̄ mendicare. Vir reſpiciēs
ἀποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν. Ἀνὴρ βλέπων
ad alienā menſam nō habet vi
εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν οὐκ ἔχει βί
tā in ratione vite: inquinabit ani=
ον ἐν λογισμῷ ζωῆς, ἀλισγήσει ψυ=
mā ſuā in cibis alienis.
χὴν αὐτοῦ ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις.
vir āt ſapiens ⁊ eruditus
ἀνὴρ δὲ ἐπιστήμων καὶ πεπαιδευμένος
cuſtodiet. In ore impudētis indul
φυλάξεται. Ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυ
cabit mēdicitas: ⁊ in vētre e=
κανθήσεται ἐπαίτησις, καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐ
ius ignis ardebit.
τοῦ πῦρ καήσεται.

Ca.41.

O Mors q̄ amara tui me=
Ω θάνατε ὡς πικρόν σου τὸ μνη
moria homini pacifice viuēti in his
μόσυνον ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑ=
que, ſunt ei⁹. Viro quieto
πάρχουσιν αὐτοῦ. Ἀνδρὶ ἀπερισπά
⁊ proſpero in oibus ⁊ adhuc
τῳ καὶ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσι καὶ ἔτι
valenti accipere cibū. O mors
ἰσχύοντι ἐπιδέξασθαι τροφήν. Ω θάνα
bonū tuū iudiciū eſt homini
τε καλόν σου τὸ κρίμα ἐστὶν ἀνθρώπῳ
indigenti ⁊ diminuto virib⁹. In vltima
ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύϊ. Ἐσχάτο
ſenecta cōſtituto ⁊ occupato de omnib⁹: ⁊
γήρῳ καὶ περισπωμένῳ περὶ πάντων, καὶ
nō credēti ⁊ ei q̄ perdidit
ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολωλεκότι τὴν

expectationē. Ne timeas iudiciū mortis.
ὑπομονήν. Μὴ εὐλαβοῦ κρῖμα θανάτου.
memēto priorꝝ te ⁊ vltimorꝝ: hoc
μνήσθητι προτέρων σου καὶ ἐσχάτων, τοῦ
enī iudiciū tue carni a domi
το γὰρ τὸ κρῖμα σῇ σαρκὶ παρὰ κυρί=
no: ⁊ qd recusas in bñplacito altissimi:
ου, καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου;
Siue decē: siue centū: siue mille anni:
Εἴτε δέκα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη,
nō est in inferno redargutio vite. Filij
οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἐλεγμὸς ζωῆς. Τέκνα
abominabiles fiunt: filij peccatorꝝ:
βδελυρὰ γίνεται, τέκνα ἁμαρτωλῶν,
⁊ q̄ conuersant in vicinijs impio
καὶ συναναστρεφόμενα παροικίαις ἀσε=
rū. Filiorꝝ peccatorꝝ peribit here
βῶν. Τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται κλη
b ditas: ⁊ cū semine eorꝝ
ρονομία, καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν
cōtinue manet improperiū. Patrē impiū
ἐνδελεχίζει ὄνειδος. Πατρὶ ἀσεβεῖ
accusabūt filij: qm̄ ppter illū erūt in op
μέμψεται τέκνα, ὅτι δι' αὐτὸν ὀνειδισθή
probrio. Ve vobis viri impij: q̄
σονται. Οὐαὶ ὑμῖν ἄνδρες ἀσεβεῖς, οἵτι
dereliquistis legē altissimi. Si
a. νες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου. Ἐὰν
enī multiplicati fueritis i pditionē: ⁊ si
γὰρ πληθυνθῆτε εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐὰν
nati fueritis: in maledictionē nati eritis.
γεννηθῆτε, εἰς κατάραν γεννηθήσεσθε.
⁊ si mortui fueritis: in maledictionē di
καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς κατάραν μερι
uisi eritis. Oia q̄cūqꝫ ex terra: in terrā
σθήσεσθε. Πάντα ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν
reuertent: sic impij in pdi
ἀπελεύσεται, οὕτως ἀσεβεῖς εἰς ἀπώ
tionē. Luctus hoīm in corporib⁹
λειαν. Πένθος ἀνθρώπων ἐν σώμασιν
ipsorꝝ: nomē āt hoīm nō bonū
14 αὐτῶν, ὄνομα δὲ ἀνθρώπων οὐκ ἀγαθὸν
delebitur. curā habe de nomi=
ἐξαλειφθήσεται. Φρόντισον περὶ ὀνόμα=
ne: illud enī tibi pmanet: plusq̄ mille the
τος, αὐτὸ γάρ σοι διαμένει, ἢ χίλιοι θη=
sauri magni auri. bone vite
σαυροὶ μεγάλοι χρυσίου. ἀγαθῆς ζωῆς
numerus dierꝝ: ⁊ bonū nomē in secu
ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶ
la pmanet. disciplinā in pace cōser
να διαμένει. παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντη=
uate filij: sapiā abscōdita ⁊
ρήσατε τέκνα, σοφία κεκρυμμένη καὶ
thesaur⁹ īuisus: q̄ vtilitas in vtris
θησαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμ=
que: melior homo q̄ abscon
φοτέροις; κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύ
dit stultitiā suā: q̄ homo q̄ ab=
πτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀπο
scondit sapiam suā. Igit ve
κρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Τοιγαροῦν ἐν
rebit in verbo meo. nō enī
τραπήσεται ἐπὶ τῷ ῥήματί μου. οὐ γάρ
est oēm verecūdiā seruare bonū:
ἐστι πᾶσαν αἰσχύνην διαφυλάξαι καλόν,
⁊ nō oia oibus in fide ap=
καὶ οὐ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐν πίστει εὐδο
probantur. Erubescite a patre ⁊ ma
κιμεῖται. Αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μη
tre de fornicatione: ⁊ a duce
τρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡγουμένου

Noli metuere iudicium mortis. Memento que ante te fuerunt & que superuentura sunt tibi: hoc iudicium a domino omni carni: & q̄ superuenient tibi in beneplacito altissimi: siue dece3 siue centum siue mille anni. Nō est enī in inferno accusatio vite. Filii abominationum fiunt filii peccatorum: & q conuersantur secus domos impiorū. Filiorum peccatoru3 periet hereditas: & cū semine illorū assiduitas opprobrii. De patre impio queruntur filii: quoniam propter illū sunt in opprobrio. Ve vobis viri impii qui dereliquistis legē domini altissimi. Et si nati fueritis in maledictione nascemini: si mortui fueritis in maledictione erit pars vestra. Omnia que de terra sunt in terram conuertentur: sic impii a maledicto in pditione3. Luct⁹ hominum in corpore ipsorum: nomē autem impiorū delebitur. Curā habe de bono nomine: hoc enim magis pmanebit tibi q̄ mille thesauri preciosi & magni. Bone vite numerus dierum: boni autem nomē permanebit in euū. Disciplinam in pace conseruate filii. Sapientia enim abscondita & thesaur⁹ inuisus: que vtilitas in vtrisqꝫ. Melior est homo qui abscondit stulticiam suā: q̄ homo qui abscondit sapientiam suā. Verūtamen in his q̄ procedunt de ore meo. Non est enim bonum omnē irreuerentiam obseruare: & non omnia oībus beneplacēt in fide. Erubescite a patre: & a matre de fornicatione: et a presidente & a potente de mendacio: a prīcipe & a iudice de delicto: a synagoga a plebe de iniquitate: a socio & amico de iniustitia: et de loco in quo habitas de furto: de veritate dei & testamento: de discubitu in panib⁹: et offuscatione dati & accepti: a salutantibus de silentio: a respectu mulieris fornicarie: & ab auersione vultus cognati. Ne auertas faciem a proximo tuo: et ab auferendo partem et non restituēdo. Ne respicias mulierem alieni viri: & ne scruteris ancillā eius: neqꝫ steteris ad lectum eius. Caue ab amicis de sermonibus improperii: & cum dederis ne improperes.

Capitulum quadragesimum secundum.

Non duplices sermonem audit⁹ de reuelatione sermonis absconditi. & eris vere sine confusione: & inuenies gratiam in conspectu omnium hominum. Ne pro his omnib⁹ cōfundaris: & ne accipias personam vt delinquas. De lege altissimi & testamento: et de iudicio iustificare impium de verbo sociorum & viatorum: & de datione hereditatis amicorum: de equalitate statere & ponderum: de acquisitione multorū & paucorū: & de corruptione emptionis & negociatorum: & de multa disciplina filiorum: & seruo pessimo latus sanguinare. Super mulierem nequam bonum est signum. Vbi manus multe sunt claude: & quodcūqꝫ trades numera & appende: datum vero & acceptu3 omne describe. De disciplina isensati &

⁊ potēte de mēdacio: ⁊ a
καὶ δυνάστου περὶ ψεύδους, καὶ ἀπὸ
iudice ⁊ principe de deli
κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ πλημμελεί
cto: a synagoga ⁊ plebe de ini=
ας, ἀπὸ συναγωγῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀνο
quitate. A socio ⁊ amico de iniu
μίας. Ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ ἀδι
sticia: ⁊ a loco vbi habitas de
κίας, καὶ ἀπὸ τόπου οὗ παροικεῖς περὶ
furto. de veritate dei ⁊ testa
κλοπῆς. ἀπὸ ἀληθείας θεοῦ καὶ διαθή=
mento ⁊ a fixione cubiti in panib⁹.
κης καὶ ἀπὸ πήξεως ἀγκῶνος ἐπ' ἄρτοις.
A cōtēptu acceptiōis ⁊ dationis: ⁊
Ἀπὸ σκορακισμοῦ λήψεως καὶ δόσεως, καὶ
a salutante de silentio. ab ispe
ἀπὸ ἀσπαζομένων περὶ σιωπῆς. ἀπὸ ὁρά
ctione mulieris meretricis ⁊ ab auersio
σεως γυναικὸς ἑταίρας καὶ ἀπὸ ἀποστρο=
ne vultus hoīs nobilis. ab
φῆς προσώπου ἀνθρώπου εὐγενοῦς. ἀπὸ
ablatione partis ⁊ dationis ⁊
ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ δόσεως καὶ
ab aīaduersione mulieris coniugate:
ἀπὸ κατανοήσεως γυναικὸς ὑπάνδρου,
a curiositate ⁊ ancilla: ⁊ ne
ἀπὸ περιεργίας καὶ παιδίσκης, καὶ μὴ
steteris ad cubiculū eius. Ab
ἐπιστήσῃς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτῆς. Ἀπὸ
amico de fmonib⁹ improperij: ⁊ postq̄
φίλου περὶ λόγων ὀνειδισμοῦ, καὶ μετὰ τὸ
dederis: ne improperes.
δοῦναι, μὴ ὀνείδιζε. Ca. 42.

ET ab iteratione ⁊ fmone
Καὶ ἀπὸ δευτερώσεως καὶ λόγου
audit⁹: ⁊ reuelatione de fmonib⁹
ἀκοῆς, καὶ ἀποκαλύψεως περὶ λόγων
absconditis. Et eris verecūdus vere:
κρυφίων. Καὶ ἔσῃ αἰσχυντηρὸς ἀληθινῶς,
⁊ inueniens grām in cōspectu oīs hoīs:
καὶ εὑρίσκων χάριν ἔναντι παντὸς ἀνθρώπου,
ne de his erubescas: ⁊ ne accipias
μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ λάβῃς
personā vt pecces. de lege
πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν. περὶ νόμου
altissimi ⁊ testamēto: ⁊ de iudicio
ὑψίστου καὶ διαθήκης, καὶ περὶ κρίματος
iustificare impiū. De verbo so
δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ. Περὶ λόγου κοι
ciū ⁊ viatorꝝ ⁊ de datione
νωνοῦ καὶ ὁδοιπόρων καὶ περὶ δόσεως
hereditatis amicorꝝ: ⁊ diligētia sta=
κληρονομίας ἑταίρων, καὶ ἀκριβείας ζυ=
tere ⁊ ponderꝝ. De acquisitiōe multorꝝ
γοῦ καὶ σταθμῶν. Περὶ κτήσεως πολλῶν
⁊ paucorꝝ: de differēte vēditione
καὶ ὀλίγων, περὶ διαφόρου πράσεως
mercatorꝝ: ⁊ de disciplina filiorꝝ
ἐμπόρων, καὶ περὶ παιδείας τέκνων
multa. ⁊ seruo prauo latus san
πολλῆς. καὶ οἰκέτῃ πονηρῷ πλευρὰν αἱ=
guinare. Sup mulierē nequā bonū signa=
μάξαι. Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν σφρα
culū: ⁊ vbi man⁹ multe clau
γίς, καὶ ὅπου χεῖρες πολλαὶ κλεῖ=
de. Si tradideris: in numero ⁊
σον. Ἐὰν παραδιδῷς, ἐν ἀριθμῷ καὶ
pōdere: ⁊ datio ⁊ acceptio oia
σταθμῷ, καὶ δόσις καὶ λῆψις πάντα
in scriptura. De disciplina amētis ⁊
ἐν γραφῇ. Περὶ παιδείας ἀνοήτου καὶ

fatui ⁊ decrepiti litigãtis cũ
μωροῦ καὶ ἐσχατογήρου κρινομένου πρὸς
iuuenib⁹. ⁊ eris eruditus verax:
νέους. καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος ἀληθινός,
⁊ approbat⁹ corã omni viuẽ
καὶ δεδοκιμασμένος ἔναντι παντὸς ζῶν
te. Filia patri abscõdita vigi
τος. Θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀγρυπ
lia: ⁊ sollicitudo ei⁹ aufert somnũ: ⁊
νία, καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφιστᾷ ὕπνον, καὶ
in iuuẽtute ei⁹ ne forte abutat̃ flore etatis ⁊
ἐν νεότητι αὐτῆς μήποτε παρακμάσῃ καὶ
cũ cohabitauerit ne forte odio hẽat̃. In virginita
συνῳκηκυῖα μήποτε μισηθῇ. Ἐν παρθε
te neq̃ polluat̃: ⁊ in pa
νίᾳ μήποτε βεβηλωθῇ, καὶ ἐν τοῖς πα
ternis suis grauida fiat. ⁊ cũ
τρικοῖς αὐτῆς ἔγκυος γένηται. καὶ μετὰ
viro exñs ne forte trãsgrediat̃ ⁊ cũ
ἀνδρὸς οὖσα μήποτε παραβῇ καὶ συ
cohabitauerit ne forte sterilis sit. Sup filiã
νῳκηκυῖα μήποτε στειρωθῇ. Ἐπὶ θυγατρὶ
inuertibilẽ firma custodiã: neq̃
ἀδιατρέπτῳ στερέωσον φυλακήν, μήποτε
faciat te ludibriũ inimicis:
ποιήσῃ σε ἐπίχαρμα τοῖς ἐχθροῖς,
loquelam in ciuitate ⁊ appellationẽ ppl̃i:
λαλιὰν ἐν πόλει καὶ ἔκκλητον λαοῦ,
⁊ cõfundat te in multitudĩe multoꝝ.
καὶ καταισχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.
omni homini ne aspicias in pulchri
παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε ἐν κάλ=
tudĩe: ⁊ in medio mulieꝝ ne cõmoreris.
λει, καὶ ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ συνέδρευε.
De eñi vestimẽtis procedit tinea: ⁊
Ἀπὸ γὰρ ἱματίων ἐκπορεύεται σής, καὶ
a muliere iniquitas mulieris. Me
ἀπὸ γυναικὸς πονηρία γυναικός. Κρείσ=
lior iniquitas viri q̃ bñfaciẽs mulier.
σων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή.
Mulier cõfundẽs in opprobriũ.
Γυνὴ καταισχύνουσα εἰς ὀνειδισμόν.
Memor ero igit̃ opeꝝ dñi: ⁊ q̃
Μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυρίου, καὶ ἃ
vidi enarrabo. In s̃monib⁹ dñi
ἑώρακα ἐκδιηγήσομαι. Ἐν λόγοις κυρίου
opa eius: ⁊ sol illuminãs in
τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἥλιος φωτίζων κατὰ
oĩbus inspexit: ⁊ glia do=
πάντα ἐπέβλεψε, καὶ τῆς δόξης κυ=
mini plenũ opus eius. Nõ idu
ρίου πλῆρες τὸ ἔργον αὐτοῦ. Οὐκ ἐνε
xit sctõs dñi: vt enarrarẽt
ποίησε τοῖς ἁγίοις κυρίου, ἐκδιηγήσασθαι
oĩa mirabilia sua. firmauit
πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. ἐστερέωσε
dñs oĩpotens: vt firmaret̃ in glia
κύριος παντοκράτωρ, στηριχθῆναι ἐν δόξῃ
sua vniuersũ. Abyssum ⁊ cor
αὐτοῦ τὸ πᾶν. Ἄβυσσον καὶ καρδίαν
inuestigauit: ⁊ in astuciis eoꝝ
ἐξίχνευσε, καὶ ἐν πανουργεύμασιν αὐτῶν
excogitauit. cognouit eñi altissim⁹ oẽm cogni
διενοήθη. ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴδη
tionẽ: ⁊ inspexit in signa seculi.
σιν, καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖα αἰῶνος.
Annunciãs p̃terita ⁊
Ἀπαγγέλλων τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ
futura: ⁊ reuelãs vestigia occulto
ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύπτων ἴχνη ἀποκρύ
rum. nõ p̃teriit illũ oĩs cogitat⁹.
φων. οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα.

fatui & de senioribus qui iudicantur
ab adolescentibus: & eris eruditus in
omnibus: & probabilis in conspectum
omnium virorũ. Filia patris abscondita
est: vigilia & sollicitudo eius aufert sõ=
nũ: ne forte in adolescentia sua adulte=
ra efficiatur: & cũ viro cõmorata odibi
lis fiat: ne quando polluatur in virgini=
tate sua & in paternis suis grauida inue
niatur: ne forte cum viro cõmorata trã
sgrediatur: aut certe sterilis efficiatur.
Sup filiam luxuriosam confirma custo
diã: nequando faciat te in opprobrium
venire inimicis: a detractione in ciuita=
te & obiectione plebis: & confundat te
in multitudine populi. Omni homini
noli attendere in specie: & in medio mu
lierũ noli cõmorari. De vestimentis eñi
procedit tinea: & a muliere iniquitas vi
ri. Melior est eñi iniquitas viri q̃ bene=
faciens mulier: & mulier confundẽs in
opprobriuʒ. Memor ero igitur operũ
domini: & que vidi annunciabo in ser=
monibus domini opera ei⁹. Sol illumi=
nãs per omnia respexit: & gloria domi
ni plenum est opus eius. Nonne domi
nus fecit sanctos enarrare omnia mira
bilia sua: q̃ confirmauit dominus omni
potens stabilis in gloria sua? Abyssum
& cor hominum inuestigauit: & in astu=
tia eorum excogitauit. Cognouit eniʒ
dominus omneʒ scientiam: & inspexit
in signũ eius annuncians q̃ preterierũt
& que superuentura sunt: reuelãs vesti=
gia occultorum. Non preterit illuʒ oĩs
cogitatus: & non abscondit se ab eo vl=
lus sermo. Magnalia sapientie sue de=
corauit que est ante seculum & vsq; in
seculum: neq; adiectum est neq; minue
tur: & non eget alicuius consilio. Quã
desiderabilia omnia opera eius: et tãq̃
scintilla que est cõsiderate. Omnia hec
viuunt & manẽt in seculum: & in omni
necessitate omnia obaudiũt ei. Omnia
duplicia: vnum contra vnũ et nõ fecit
quicq̃ deesse. Vniuscuiusq; cõseruabit
bona. Et quis satiabitur videns gloriaʒ
eius?

Capitulũ quadragesimũ tertium.

ALtitudinis firmamentum: pulchri
tudo ei⁹: species celi in visione glo
rie. Sol in aspectu annuncians in exitu:
vas ammirabile op⁹ excelsi. In meridia
no exurit terram: & in conspectu ardo
ris eius quis poterit sustinere? Fornacẽ
custodiens ĩ operibus ardoris. Triplici
ter sol exurens montes radios igneos
exufflans: et refulgens radiis suis obce
cat oculos. Magnus dominus qui fecit
illum: & in sermonibus eius festinauit
iter. Et luna in omnibus in tẽpore suo:
ostensio temporis & signum eui. A lu=
na signum diei festi: luminare quod mi
nuitur in consumatione. Mensis secun
dum nomẽ eius est crescens mirabili=
ter in consumationem. Vas castrorum
in excelsis: in firmamento celi respon=
dens gloriose. Species celi gloria stella
rum mundum illuminas in excelsis do
minus. In verbis sancti stabunt ad iudi
cium: & non deficient in vigiliis suis.

nõ abscõsus ẽ ab illo neq; vllus sermo.
οὐκ ἐκρύβη ἀπ᾽ αὐτοῦ οὐδὲ εἷς λόγος.
Magnalia per sapiam suã deco
Τὰ μεγαλεῖα διὰ τῆς σοφίας αὐτοῦ ἐκό
rauit. Qui est ante seculũ ⁊ in
σμησεν. Ὅς ἐστι πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς
seculũ: neq; addit⁹ est neq; diminut⁹ ẽ.
τὸν αἰῶνα, οὔτε προσετέθη οὔτε ἠλαττώθη.
⁊ nõ indiguit alicui⁹ cõsiliarii: q̃a
καὶ οὐ προσεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου, ὡς
oĩa opa ei⁹ desiderabilia: ⁊ vsq; ad
πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητά, καὶ ἕως
scintillã est contẽplari. oĩa hec viuũt
σπινθῆρός ἐστι θεωρῆσαι. πάντα ταῦτα ζῇ
⁊ manẽt in seculũ in oĩbus necessi
καὶ μένει εἰς τὸν αἰῶνα ἐν πάσαις χρεί
tatib⁹: ⁊ oĩa obediũt. Oĩa duplicia
αις, καὶ πάντα ὑπακούει. Πάντα δισσὰ
vnũ cõtra vnũ: ⁊ nõ fecit
ἓν κατέναντι τοῦ ἑνός, καὶ οὐκ ἐποίησεν
quicq̃ defectuosuʒ. vnũ vni⁹ firmauit
οὐδὲν ἐλλεῖπον. ἓν τοῦ ἑνὸς ἐστερέωσε τὰ
bona: ⁊ q̃s satiabit̃ vidẽs gliam
ἀγαθά, καὶ τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν
dei?
θεοῦ;

Ca. 43.

SUperbia altitudinis firmamẽtũ mundi
Γαυρίαμα ὕψους στερέωμα καθαριό
tie: species celi in visione glie.
τητος, εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁράματι δόξης.
sol in aspectu annũciãs in glioso:
ἥλιος ἐν ὀπτασίᾳ διαγγέλλων ἐν ἐνδόξῳ,
vas admirabile opus altissimi. In me
σκεῦος θαυμαστὸν ἔργον ὑψίστου. Ἐν με
ridie ei⁹ arefacit regionẽ: ⁊ in cõs
σημβρίᾳ αὐτοῦ ἀναξηραίνει χώραν, καὶ ἐναν
pectu ardoris eius q̃s sustinebit? For
τίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Κάμι
nacẽ insufflãs in operib⁹ ardoris: triplicit̃
νον φυσῶν ἐν ἔργοις καύματος, τριπλάσι
sol exurẽs mõtes. Uapores igneos
ον ἥλιος ἐκκαίων ὄρη. Ἀτμίδας πυρώδεις
exufflãs ⁊ refulgẽs radiis obfus=
ἐκφυσῶν καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀμαυ
cat oculos. Magn⁹ dñs q̃ fecit
ροῖ ὀφθαλμούς. Μέγας κύριος ὁ ποιήσας
illũ: ⁊ in s̃monib⁹ eius cessare fecit
αὐτόν, καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέπαυσε
iter. ⁊ lunã fecit in statũ
πορείαν. καὶ σελήνην ἐποίησε εἰς στάσιν
ad tp̃s suũ. Demõstrationẽ tẽpoꝝ: ⁊ si=
εἰς καιρὸν αὐτῆς. Ἀνάδειξιν χρόνων, καὶ ση
gnũ seculi ⁊ a luna signũ
μεῖον αἰῶνος καὶ ἀπὸ σελήνης σημεῖον
festiuitatis. luminare q̃d minuit̃ in cõsumatio
ἑορτῆς. φωστὴρ μειούμενος ἐπὶ συντελεί=
ne: mẽsis s̃m nomẽ ei⁹ est Cre=
ας, μὴν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν. Αὔξα
scẽs mirificauit mutatione: vas
νόμενος ἐθαυμάστωσεν ἀλλοιώσει, σκεῦ=
castroꝝ in altitudĩe: i firmamento
ος παρεμβολῶν ἐν ὕψει, ἐν στερεώματι
celi resplẽdens. Species ce
οὐρανοῦ ἐκλάμπων. Κάλλος οὐρα=
li glia stellaꝝ: ornat⁹ illuminãs in
νοῦ δόξα ἄστρων, κόσμος φωτίζων ἐν
altissimis dñi. in s̃monib⁹ sancti si=
ὑψίστοις κυρίου. ἐν λόγοις ἁγίου στή=
stẽt cõdẽnationẽ: ⁊ non accen=
σονται κατάκριμα, καὶ οὐ μὴ ἐκκαυ
dent̃ in custodia sua.
θῶσιν ἐν φυλακῇ αὐτῶν. ∞∞∞∞∞

Vide arcũ: ⁊ benedic eũ q̃ fecit
Ἴδε τόξον, καὶ εὐλόγησον τὸν ποιήσαντα
illũ: valde ſpecioſum in ſplẽdore
αὐτό, σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι
ſuo. Gyrauit celũ in circuitione
αὐτοῦ. Ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει
glie. manꝰ altiſſimi extẽderũt illũ.
δόξης. χεῖρες ὑψίστου ἐτάνυσαν αὐτό.
imperio ſuo ceſſare fecit niuẽ:
προστάγματι αὐτοῦ κατέπαυσε χιόνα,
⁊ accelerat coruſcatiões iudicij ſui.
καὶ ταχύνει ἀστραπὰς κρίματος αὐτοῦ.
Propterea aperti ſunt theſauri: ⁊ euo
Διὰ τοῦτο ἠνεώχθησαν θησαυροί, καὶ ἐξέ
lauerũt nubes ſicut volatilia: in magni=
πτησαν νεφέλαι ὡς πετεινά, ἐν μεγα=
tudine ſua fortificauit nubes: ⁊ cõfracti
λείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νεφέλας, καὶ διεθρύ=
ſunt lapides grãdinis. Vox tonitrui e=
βησαν λίθοι χαλάζης. Φωνὴ βροντῆς αὐ
ius dolere fecit terrã: ⁊ in aſpectu eius cõ=
τοῦ ὠδίνησε γῆν, καὶ ἐν ὀπτασίᾳ αὐτοῦ σα
mouebunt mõtes. In volũtate eiꝰ ſla
λευθήσεται ὄρη. Ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύ
bit notus: ⁊ tẽpeſtas boree ⁊ con
σεται νότος, καὶ καταιγὶς βορέου καὶ συ=
uerſio ſpũs: ſicut aues volan
στροφὴ πνεύματος, ὡς πετεινὰ καθιπτά=
tes diſpergit niuẽ: ⁊ ſicut locuſta de=
μενα πάσσει χιόνα, καὶ ὡς ἀκρὶς κατα=
ſtruẽs deſcẽſus eiꝰ. Pulchritudinẽ
λύουσα ἡ κατάβασις αὐτῆς. Κάλλος
cãdoris eius admirabit oculus:
λευκότητος αὐτῆς ἐκθαυμάσει ὀφθαλμός,
⁊ ſup imbrẽ eiꝰ expaueſcet cor.
καὶ ἐπὶ τοῦ ὑετοῦ αὐτοῦ ἐκστήσεται καρδία.
Et glaciẽ ſicut ſalẽ ſup terrã effũdit: ⁊
Καὶ πάχνην ὡς ἅλας ἐπὶ γῆν χέει, καὶ
cõgelata fiũt ſudiũ cacũina. Fri
παγεῖσα γίνεται σκολόπων ἄκρα. Ψυ=
gidꝰ ventꝰ aqlo flabit: ⁊ gela
χρὸς ἄνεμος βορέας πνεύσει, καὶ πα
bit gelu ab aqua: ſup om=
γήσεται κρύσταλλος ἀφ' ὕδατος, ἐπὶ πᾶ
nẽ cõgregationẽ aque qeſcet: ⁊
σαν συναγωγὴν ὕδατος καταλύσει, καὶ
tãꝗ loricã induet aquã. Deuo=
ὡς θώρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ. Κατα
rabit mõtes ⁊ deſertũ incẽdet: ⁊
φάγεται ὄρη καὶ ἔρημον ἐκκαύσει, καὶ
extinguet viriditatẽ ſicut ignẽ. medicina om
ἀποσβέσει χλόην ὡς πῦρ. ἴασις πάν
niũ in feſtinatione: nebule ros occur
των κατὰ σπουδήν, ὁμίχλη δρόσος ἀπαν
rẽs ab ardore letificabit. In ſer
τῶσα ἀπὸ καύσωνος ἱλαρώσει. Λο=
mone eius quieuit abyſſus: ⁊ plã
γισμῷ αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄβυσσος, καὶ ἐφύ
tauit in ea inſulas. q̃ nauigãt
τευσεν ἐν αὐτῇ νήσους. οἱ πλέοντες τὴν
mare enarrãt periculũ eius:
θάλασσαν διηγοῦνται τὸν κίνδυνον αὐτῆς,
⁊ auditiõibꝰ auriũ nr̃aꝝ admiramur.
καὶ ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν.
Et illic inopinata ⁊ mirabilia
Καὶ ἐκεῖ τὰ παράδοξα καὶ θαυμάσια
opa. varietas oĩs aĩalis: diſcretio bel
ἔργα. ποικιλία παντὸς ζώου, κρίσις κη=
luaꝝ. ⁊ ppt ipm pſperat angelꝰ eius:
τῶν. καὶ δι' αὐτὸν εὐοδοῖ ὁ ἄγγελος αὐτοῦ,
⁊ in ſmone eius cõpoſita ſunt om=
καὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ σύγκειται τὰ πάν=

Vide arcũ & benedic eũ qui fecit illum. Valde ſpecioſus eſt in ſplẽdore ſuo. Gyrauit celũ in circuitu glorie ſue: manus excelſi aperuerunt illũ. Imperio ſuo accelerauit niuẽ: & accelerat coruſcationes emittere iudicii ſui. Propterea apti ſunt theſauri: & euolauerunt nebule ſicut aues. In magnitudine ſua poſuit nubes: & cõfracti ſunt lapides grandinis. In conſpectu eius cõmouebuntur montes: & in volũtate eiꝰ aſpirauit notus. Vox tonitrui eius verberauit terrã: tẽpeſtas aquilonis: & cõgregatio ſpiritus: & ſicut auis deponẽs ad ſedendũ aſpergit niuẽ: & ſicut locuſta demergẽs deſcenſus eius. Pulchritudinẽ cãdoris eiꝰ ãmirabitur oculus: & ſup imbrẽ eiꝰ expaueſcit cor. Gelu ſicut ſalẽ effundet ſup terrã: & dũ gelauerit fiet tanꝗ cacumina tribuli. Frigidꝰ ventus aqlo flauit & gelauit criſtallꝰ ab aqua. Sup omnez cõgregationẽ aquarũ reqeſcet: & ſicut lorica induet ſe aqs. Et deuorabit montes et exuret deſertũ: et extinguet viride ſicut ignẽ. Medicina oĩm in feſtinatione nebule: & ros obuians ab ardore veniẽti humilẽ efficiet eũ. In ſermone eius ſiluit vẽtus: et cogitatione ſua placauit abyſſuz: & plãtauit illũ dñs ieſus. Qui nauigat mare enarrat pꝛicula eiꝰ: et audiẽtes auribus nr̃is ãmirabimur. Illic preclara opa & mirabilia: varia beſtiarũ genera et oĩz pecorũ: et creatura beluarũ. Propter ipm cõfirmatus ẽ itineris finis: & in ſermone eius cõpoſita ſunt oĩa. Multa dicimus: et deficimꝰ verbis: cõſumatio aũt ſermonũ ipe eſt. In oĩbꝰ gloriãtes: ad qd valebimꝰ. Ipe em̃ ops ſup oĩa opa ſua. Terribilis dñs & magnus vehementer: et mirabilis potentia ipius. Glorificãtes dñm ꝗtũcũꝗ potueritis ſupualebit adhuc: et ãmirabilis magnificẽtia eius. Bñdicentes dñm exaltatate illũ ꝗtũ poteſtis: maior em̃ eſt oĩ laude. Exaltãtes eũ replemini virtute. Ne laboretis: nõ em̃ comprehendetis. Quis videbit eũ et enarrabit: et qs magnificabit eũ ſicut eſt ab initio. Multa abſcõdita ſunt maiora his. Pauca em̃ vidimus operũ eius. Oĩa aũt dñs fecit: & pie agẽtibus dedit ſapiam. Ca.44.

Laudemus viros glorioſos: & parẽtes nr̃os in gñatione ſua. Multam gloriã fecit dñs magnificẽtia ſua a ſeculo. Dominãtes in poteſtatibus ſuis: homines magni virtute & prudẽtia ſua p̃diti: nunciãtes in pphetis dignitatẽ prophetarũ: et imperãtes in p̃ſenti populo: et virtute prudẽtie populis ſctiſſima verba. In pueritia ſua reqrẽtes modos muſicos: & narrãtes carmia ſcripturarũ Hoĩes diuites in virtute pulchritudinis ſtudiũ habẽtes pacificãtes in domibus ſuis. Oẽs iſti in gñationibus gentis ſue gloriã adepti ſunt: & in diebus ſuis habẽtur in laudibus. Qui de illis nati ſunt reliquerũt nomẽ narrãdi laudes eorum. Et ſũt quorũ nõ eſt memoria. Perierũt qſi q nõ fuerint: & nati ſunt qſi nõ nati: & filii eorũ cũ ipis. Sed illi viri miſericordie ſunt: quorũ pietates nõ defuerunt.

nia. Multa dicemꝰ ⁊ non aſſeq
τα. Πολλὰ ἐροῦμεν καὶ οὐ μὴ ἐφι=
mur ⁊ cõſumationẽ ſmonũ ipe
κώμεθα καὶ συντέλειαν λόγων αὐτός
eſt in oĩbꝰ. gliantes vbi valebimꝰ.
ἐστι τὸ πᾶν. δοξάζοντες ποῦ ἰσχύσομεν.
ipe em̃ magnꝰ vltra oĩa ope
αὐτὸς γὰρ μέγας παρὰ πάντα τὰ ἔρ
ra ſua. Terribilis dñs ⁊ magnꝰ
γα αὐτοῦ. Φοβερὸς κύριος καὶ μέγας
vehement ⁊ mirabilis potẽtia ipiꝰ.
σφόδρα καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
Glificantes dñm exaltate: quãtũ po
Δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε, καθόσον δύ
teſtis: excedet em̃ ⁊ ampliꝰ. Et exaltan
νασθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ ἔτι. Καὶ ὑψοῦν=
tes eũ multiplicate in viribꝰ: ne labore
τες αὐτὸν πληθύνατε ἐν ἰσχύϊ, μὴ κοπιᾶ
tis: nõ em̃ aſſequemini. qs vidit il=
τε, οὐ γὰρ μὴ ἐφίκησθε. τίς ἑώρακεν αὐ=
lũ: ⁊ enarrabit? ⁊ qs magnificabit
τόν, καὶ ἐκδιηγήσεται; καὶ τίς μεγαλυνεῖ
eũ ſicut eſt? Multa abſcõdita ſunt
αὐτὸν καθώς ἐστι; Πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστι
maiora his: pauca vidimus
μείζονα τούτων, ὀλίγα ἑωράκαμεν τῶν
opeꝝ eiꝰ. oĩa em̃ fecit do
ἔργων αὐτοῦ. πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύ
minꝰ: ⁊ pijs dedit ſapiam.
ριος, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.
Laudemꝰ iã viros glioſos ⁊
Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καὶ c.44
patres nr̃os gñatione. multã
τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει. πολλὴν
gliam creauit dñs in eis ma
δόξαν ἔκτισεν ὁ κύριος ἐν αὐτοῖς τῇ με
gnificẽtia ſua a ſeculo. Dominantes
γαλωσύνῃ αὐτοῦ ἀπ' αἰῶνος. Κυριεύοντες
in regnis ſuis: ⁊ viri
ἐν ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, καὶ ἄνδρες
nominãdi in potẽtia. cõſiliantes in in
ὀνομαστοὶ ἐν δυνάμει. Βουλεύοντες ἐν συ
tellectu ſuo q annũciauerũt in pphe
νέσει αὐτῶν ἀπηγγελκότες ἐν προφητεί
tijs. duces ppli in cõſilijs: ⁊
αις. ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διαβουλίοις, καὶ
in intellectu litterature ppli. Sapiẽtes
ἐν συνέσει γραμματείας λαοῦ. Σοφοὶ
ſmones in diſciplina eoꝝ requirentes melodias
λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐτῶν ἐκζητοῦντες μέλη
muſicoꝝ ⁊ enarrãtes carmina ſcripta.
μουσικῶν καὶ διηγούμενοι ἔπη ἐγγραφῇ.
Viri diuites ſubminiſtrati in fortitudie:
Ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημένοι ἐν ἰσχύϊ,
pacifice agẽtes in habitationibꝰ ſuis. oẽs
εἰρηνεύοντες ἐν κατοικίαις αὐτῶν. πάντες
hi in gñationibꝰ gliam adepti ſũt: ⁊ in
οὗτοι ἐν γενεαῖς ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐν ταῖς
diebꝰ ſuis gliationẽ. Sunt eoꝝ q
ἡμέραις αὐτῶν καύχημα. Εἰσὶν αὐτῶν οἳ
reliquerũt nomẽ vt enarrarent lau
κατέλιπον ὄνομα τοῦ ἐκδιηγήσασθαι ἐπαί
des. Et ſunt: quoꝝ nõ eſt memoria ⁊
νους. Καὶ εἰσίν, ὧν οὐκ ἔστι μνημόσυνον καὶ
perierũt qſi q nõ fuerunt: ⁊ nati
ἀπώλοντο ὡς οὐχ ὑπάρχοντες, καὶ ἐγένον
ſũt qſi nõ nati: ⁊ filij eoꝝ poſt
το ὡς οὐ γεγονότες, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν με
eos. Sed hi viri mie: qꝝ
τ' αὐτούς. Ἀλλ' ἢ οὗτοι ἄνδρες ἐλέους, ὧν αἱ
iuſticie eoꝝ nõ ſunt obliuioni tradite.
δικαιοσύναι αὐτῶν οὐκ ἐπελήσθησαν.

Cū semine eoꝝ permanet bo=
Μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν διαμένει ἀγα
na hereditas nepotes eoꝝ in testa
θὴ κληρονομία ἔγγονα αὐτῶν ἐν ταῖς δια
mentis. In testamētis est semen
θήκαις. Ἐν διαθήκαις ἔστη τὸ σπέρμα
eoꝝ: ⁊ filij eoꝝ post eos.
αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς.
Usq; in seculū manet semē eoꝝ: ⁊
Ἕως αἰῶνος μένει σπέρμα αὐτῶν, καὶ
gloria eoꝝ nō delebit. Cor
ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσεται. Τὰ
pora eoꝝ in pace sepulta sūt: ⁊
σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη, καὶ τὸ
nomē eoꝝ viuit in gn̄ationē ⁊ gn̄ationē.
ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
Sapiam ipoꝝ narrabūt ppl'i: ⁊
Σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοί, καὶ τὸν
laudē eoꝝ enūciat eccl'ia.
ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγέλει ἐκκλησία.
Enoch bn̄placuit dn̄o deo: ⁊ tran
Ἐνὼχ εὐηρέστησε κυρίῳ θεῷ, καὶ με=
flat⁹ est exemplū penitētie gn̄a
τετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας ταῖς γενε
tionib⁹. Noe iuent⁹ est pfect⁹: iust⁹: in tem
αῖς. Νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος, ἐν και
pore ire fact⁹ est recōciliatio. Ideo
ρῷ ὀργῆς ἐγένετο ἀντάλλαγμα. Διὰ τοῦτο
factū est diluuiū: ⁊ testamēta seculi
ἐγένετο ὁ κατακλυσμός, καὶ διαθῆκαι αἰῶνος
statuta sunt apud illū. ne delere
ἐστάθησαν πρὸς αὐτόν. ἵνα μὴ ἐξαλειφ
tur diluuio ois caro. Abraam
θῇ κατακλυσμῷ πᾶσα σάρξ. Ἀβραὰμ
magn⁹ pater multitudinis gētiū: ⁊ nō
μέγας πατὴρ πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐχ
est inuēt⁹ similis in gl'ia ei⁹: q̄ conser
εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ὃς συνετή
uauit legē altissimi ⁊ fuit in testamē
ρησε νόμον ὑψίστου καὶ ἐγένετο ἐν διαθή=
to cū illo. in carne ei⁹ statuit
κῃ μετ᾽ αὐτοῦ. ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε
testamētū: ⁊ in tentatione inuent⁹ ē fidelis.
διαθήκην, καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός.
Ideo in iuramēto statuit illi: benedi
Διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ, ἐνευλο
cere gētes in semine eius. multiplicare
γεῖν ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ. πληθῦναι
illū q̄si puluerē terre: ⁊ heredi
αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς γῆς, καὶ κατακληρο=
tare illos a mari vsq; ad ma
νομῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ θαλάσσης ἕως θα
re ⁊ a flumine vsq; ad extremū
λάσσης καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς
terre. ⁊ in isaac statuit sic ,ppt
γῆς. καὶ ἐν τῷ ἰσαὰκ ἔστησεν οὕτως διὰ
abraā patrē eius bn̄dictionē
ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ εὐλογίαν
oīm hoīm ⁊ testamētū: ⁊ q̄e
πάντων ἀνθρώπων καὶ διαθήκην, καὶ κα
uit sup caput iacob. Agno
τέπαυσεν ἐπὶ κεφαλὴν ἰακώβ. Ἐπέ
uit eū in bn̄dictionib⁹ suis: ⁊ de=
γνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐτοῦ, καὶ ἔδω
dit illi hereditatē: ⁊ diuisit
κεν αὐτῷ κληρονομίαν, καὶ διέστειλε
partē ei⁹ in tribub⁹ q̄s diuisit duo
μερίδας αὐτοῦ ἐν φυλαῖς αἷς ἐμέρισε δώ
decim. ⁊ eduxit ex eo viꝝ
δεκα. καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα
mīe inuenientē grām in oculis
ἐλέους εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς

Cum semine eorum permanēt bona: hereditas sancta nepotes eorum. Et in testamentis stetit semē eorū: et filii eorum propter illos vsq; in eternum manent. Semē eorum: & gloria eorum nō derelinquetur. Corpora eorum in pace sepulta sunt: et nomē eorum viuet in generationē & generationem. Sapiam ipsorum narrent populi: & laudem ipsorum nūciet ecclesia. Enoch placuit deo et translatus est in paradisum: vt det gētibus sapientiam. Noe inuentus est perfectus iustus: & in tempore iracundie factus est recōciliatio. Ideo dimissum est reliquū terre: cū factū est diluuiū. Testamenta seculi posita sunt apud illum: ne deleri possit diluuio ois caro. Abraā magnus pater multitudinis gentium: & non est inuentus similis illi in gloria. Qui conseruauit legem excelsi: & fuit in testamento cum illo. In carne ei⁹ stare fecit testamentū: et in tentatione inuentus est fidelis. Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente sua crescere illū quasi terre cumulum: & vt stellas exaltare semē ei⁹: et hereditare illos a mari vsq; ad mare: & a flumine vsq; ad terminos terre. Et isaac eodem modo fecit ,p pter abraam patrem ei⁹. Benedictionē omnium gentium dedit illi dominus: & testamentum suum confirmauit super caput iacob. Agnouit eum in benedictionibus suis: et dedit illi hereditatē & diuisit illi partē in tribub⁹ duodecim. Et conseruauit illi homines misericordie inuenientes gratiā in oculis omnis carnis.

Capitulum quadragesimum quintum.

Dilectus deo & hominibus moyses cui⁹ memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria sanctorū: et magnificauit eum in timore inimicorum: et in verbis suis monstra placauit. Glorificauit illum in cōspectu regum: & iussit illi coram populo suo: & ostēdit illi gloriam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum: & elegit eū ex omni carne. Audiuit enim eū & vocem ipsius: et induxit illum in nubem. Et dedit illi cor ad precepta et legem vite & discipline docere iacob testamentum suum: & iudicia sua israel. Excelsū fecit aaron fratrem suum: & similem sibi de tribu leui. Statuit ei testamentū eternum: et dedit illi sacerdotium gentis: et beatificauit illum in gloria. Et circumcinxit eū zona iusticie: & induit eū stola glorie: & coronauit eum in vasis virtutis. Circumpedes & femoralia et humerale posuit ei: et cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro: dare sonitum in incessu suo: auditum facere sonitum in templo in memoriam filiis gentis sue. Stolam sanctam auro & hyacintho et purpura: opus textile: viri sapientis iudicio et veritate prediti. Torto cocco opus artificis gemmis preciosis figuratis in ligatura auri: et opere lapidarii sculptis in memoriam secundum numerum tribuum israel. ꝏꝏꝏ

ois carnis.
πάσης σαρκός. Ca.45.
Dilectū a deo ⁊ hoi
Ἠγαπημένον ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀνθρώ
bus moysem: cui⁹ memoria in bn̄di
πων μωσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογί
ctionib⁹. Similē fecit eū gl'ie sctōꝝ ⁊
αις. Ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων καὶ
magnificauit eū in timorib⁹ inimicoꝝ: in
ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις ἐχθρῶν, ἐν
verbis suis signa cessare fecit: ⁊
λογίοις αὐτοῦ σημεῖα κατέπαυσε, καὶ
gl'ificauit illū in conspectu re
ἐδόξασεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον βασι
gū. Iussit illi ad ppl'm suū
λέων. Ἐνετείλατο αὐτῷ πρὸς λαὸν αὐτοῦ
⁊ ostēdit illi gl'iam suā: in
καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τῆς δόξης αὐτοῦ, ἐν
fide ⁊ māsuetudīe ei⁹ sctificauit eū.
πίστει καὶ πραότητι αὐτοῦ ἡγίασεν αὐ
Elegit eū ex oī car
τόν. Ἐξελέξατο αὐτὸν ἐκ πάσης σαρ
ne: audire fecit scū vocē suā:
κός, ἠκούτισεν αὐτὸν τῆς φωνῆς αὐτοῦ,
⁊ induxit illū in caliginē.
καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν γνόφον.
Et dedit illi in cōspectu pre
Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἐν=
cepta: legē vite ⁊ scientie. Docu
τολάς, νόμον ζωῆς καὶ ἐπιστήμης. Ἐδίδα
it iacob testamētū: ⁊ iudicia sua
ξε τὸν ἰακὼβ διαθήκην, καὶ κρίματα αὐ
israel. Aarō exaltauit sctūm
τοῦ τὸν ἰσραήλ. Ἀαρὼν ἀνύψωσεν ἅγιον
similē illi fratrē ei⁹ de tribu le=
ὅμοιον αὐτῷ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς λε
ui. Statuit ei testamētū seculi: ⁊
υί. Ἔστησεν αὐτῷ διαθήκην αἰῶνος, καὶ
dedit illi sacerdotiū ppl'i. beatifica
ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ. ἐμακάρι
uit illū in honestate: ⁊ circūcinxit
σεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ, καὶ περιέζωσεν
eū vestimēto gl'ie. induit eū
αὐτὸν περιστολὴν δόξης. ἐνέδυσεν αὐτὸν
cōsumatione gloriationis: ⁊ firmauit
συντέλειαν καυχήματος, καὶ ἐστερέωσεν
eū in vasis virtutis. Femoralia
αὐτὸν ἐν σκεύεσιν ἰσχύος. Περισκελῆ
⁊ vestē talarē ⁊ humerale: ⁊ circūda
καὶ ποδήρη καὶ ἐπωμίδα, καὶ ἐκύκλω
uit eū sperulis aureis tītinabulis
σεν αὐτὸν ῥοίσκοις. χρυσοῖς κώδωσι
plurimis in circuitu: ad sonādū vocē in gra
πλείστοις κυκλόθεν, ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βή
dib⁹ suis. Audibilē facere sonū in
μασιν αὐτοῦ. Ἀκουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν
tēplo: ⁊ in memoriā filijs ppl'i sui:
ναῷ, καὶ εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ,
stola sancta auro ⁊ hiacintho ⁊ pur
στολῇ ἁγίᾳ χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ καὶ πορ
puro opere polymitarij. rōnali iudicij si
φύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ. λογίῳ κρίσεως δή
gnis veritatis retorto cocco opere
λοις ἀληθείας κεκλωσμένῳ κόκκῳ ἔργῳ
artificis. Lapidib⁹ p̄ciosis sculpturis
τεχνίτου. Λίθοις πολυτελέσι γλύμμασι
signaculi: in ligatura auri ope lapida
σφραγῖδος, ἐν δέσει χρυσίου ἔργῳ λιθουρ
rij. in memoriā scriptā scul
γοῦ. εἰς μνημόσυνον ἐγγραφῇ κεκολαμ=
pta sm̄ numeꝝ filioꝝ israel.
μένῃ κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν ἰσραήλ. ꝏ

Exo. 11.a.

Exo. 28.f.

Coronā aureā sup mitrā:
Στέφανον χρυσοῦν ἐπάνω κιδάρεως,
sculpturā signaculi sanctitatis: glia
ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγιάσματος. καύ
tionē honoris opa virtutis. cōcupiscentias
χημα τιμῆς ἔργα ἰσχύος. ἐπιθυμήματα
oculoꝝ ornata pulchra. Ante e=
ὀφθαλμῶν κοσμούμενα ὡραῖα. Πρὸ αὐ
um nō fuerūt talia: ꝛ vsq; in seculū
τοῦ οὐ γέγονε τοιαῦτα, καὶ ἕως αἰῶνος
nō indut9 est alienigena. pter filios
οὐκ ἐνδύσατο ἀλλογενής. πλὴν τῶν υἱῶν
ei9 solū: ꝛ nepotes eius sem
αὐτοῦ μόνον, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτοῦ δια=
per. Sacrificia illoꝝ tota offerent
παντός. Θυσίαι αὐτῶν ὁλοκαρπωθήσονται
quottidie assidue bis: repleuit
ται καθημέραν ἐνδελεχῶς δίς, ἐπλήρωσε
moyses manus ei9 ꝛ vnxit
16 μωσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν
illū oleo sancto: factū est illi in testa
αὐτὸν ἐλαίῳ ἁγίῳ, ἐγενήθη αὐτῷ εἰς δια
mentū seculi: ꝛ semini eius in
θήκην αἰῶνος, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐν
die celi. Ad ministrādū ei simul
ἡμέρα οὐρανοῦ. Λειτουργεῖν αὐτῷ ἅμα
ꝛ sacerdotio fungēdū: ꝛ bñdicēdū pplo in
καὶ ἱερατεύειν, καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν
nomine suo. elegit eū ab
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ
omni viuēte ad offerendā libationē
παντὸς ζῶντος προσαγαγεῖν κάρπω=
dño. Incensum ꝛ bonū odorē in
σιν κυρίῳ. Θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς
memoriā ad placandū pro pplo.
μνημόσυνον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ λαοῦ.
dedit illi mādata ei9 potestatē in
ἔδωκεν αὐτῷ ἐντολὰς αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐν
25 testamētis iudicioꝝ. Ad docēdū ia=
διαθήκαις κριμάτων. Διδάξαι τὸν ἰα=
cob testimonia: ꝛ in lege sua
κὼβ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ
ad illuminādū israel. Cōspirarūt
φωτίσαι τὸν ἰσραήλ. Επισυνέστησαν
in eū alieni: ꝛ zelauerūt eū
αὐτῷ ἀλλότριοι, καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν
in deserto. Uiri q̄ circa dathā
ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ανδρες οἱ περὶ δαθὰν
ꝛ abirō: ꝛ cōgregatio core in
καὶ ἀβειρών, καὶ ἡ συναγωγὴ κορὲ ἐν
furore ꝛ ira. Uidit dñs ꝛ nō pro
θυμῷ καὶ ὀργῇ. Εἶδε κύριος καὶ οὐκ εὐ
bauit: ꝛ cōsumati sunt in furore
δόκησε, καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ
ire. fecit in illis mōstra ad
ὀργῆς. ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα κα
cōsumendū in igne flāme eos.
ταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτούς.
Et addidit aaron gl'iam: ꝛ de=
Καὶ προσέθηκεν ἀαρὼν δόξαν, καὶ ἔδω
dit illi hereditatē. Primitias pmo
κεν αὐτῷ κληρονομίαν. Απαρχὴν πρω
genitoꝝ diuisit illi. Panē in
τογεννημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ. Αρτον ἐν
pmis pauit in satietate: ꝛ
πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ, καὶ
eñi sacrificia dñi edēt: q̄ de=
γὰρ θυσίας κυρίου φάγονται, ἃς ἔδω=
dit illi ꝛ semini ei9. Ceteꝝ
κεν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτ. Πλὴν
in terra pplī nō hereditabit: ꝛ pars
ἐν γῇ λαοῦ οὐ κληρονομήσει, καὶ μερὶς

Corona aurea super mitrā eius expres sa signo sanctitatis: gloria honoris et opus virtutis: desiderio oculoruꝫ orna ta. Sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia vsq; ad originē. Non est indutus illa alienigena aliqs: sed tantū filii ipius soli et nepotes eius per omne tempus. Sacrificia ipsi9 cōsumata sunt igni quo tidie. Compleuit moyses manus ei9: & vnxit illum oleo sancto. Factum est illi in testamentum eternum: et semini ei9 sicut dies celi: fungi sacerdotio & habe re laudem: & glorificare populum suū in nomine suo. Ipsum elegit ab omni viuente: offerre sacrificium deo incen sum: & bonum odorem in memoriam placare pro populo suo. Et dedit illi in preceptis suis potestatem: in testamen tis iudicioruꝫ: docere iacob testimonia: et in lege sua lucē dare israel. Quia cō tra illum steterunt alieni: & propter in uidiam circundederunt illum homines in deserto: qui erant cum dathaꝫ & aby ron: et congregatio chore in iracūdia. Vidit dominus deus et non placuit illi: & consumpti sunt in impetu iracundie. Fecit illis monstra: et consumpsit illos in flamma ignis. Et addidit aaron glo riam et dedit illi hereditatem: & primi tias frugum terre dimisit illi. Paneꝫ ip sius in primis parauit in satietatem: nā et sacrificia domini edent que dedit illi. et semini eius. Ceterum inter gētes nō hereditabit: & pars non est illi in gēte. Ipse est eñi pars eius & hereditas. Phi nees filius eleazari tertius in gloria imi tando eum in timore domini: et stare in reuerentia gentis: in bonitate et ala critate anime sue placuit deo isrl. Ideo statuit illi testamentum pacis: & princi pem sanctorum et gentis sue: vt sit illi & semini ei9 sacerdotii dignitas in eter num. Et testamentū dauid regi filio ies se de tribu iuda: hereditas ipsi & semini eius: vt daret sapientiam in cor nostrū iudicare gentem suā in iusticia: ne abo lerentur bona ipsorum: et gloriam ipo rum in gentem eorum eternam fecit.

Capitulum quadragesi
mum sextum.

Fortis in bello iesus naue successor moysi in prophetis qui fuit magn9 secundum nomen tuum: maximus in salutem electorum dei: expugnare in surgentes hostes. vt consequeretur he reditatem israel. Quam gloriam ade ptus est in tollendo manus suas: et ia ctando contra ciuitates rōpheas. Quis ante illum sic restitit. Naꝫ hostes ipe do minus percussit. Aut non in iracundia eius impeditus est sol: & vna dies facta est quasi duo. Inuocauit altissimuꝫ po tentem in oppugnando inimicos vndi q;: & audiuit illum magnus & sanctus deus in saxis grandinis virtutis valde fortis. Impetum fecit contra gentem hostilem: & in descensu perdidit contra rios: vt

nō est illi in pplo. Ipe eñi pars
οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ. Αὐτὸς γὰρ μερὶς
eius hereditatis: ꝛ phinees fili9 elea
αὐτοῦ κληρονομίας, καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεά
zar tertius in gl'iam. in imitādo
ζαρ τρίτος εἰς δόξαν. ἐν τῷ ζηλῶσαι
eū in timore dñi ꝛ statuēdo eū in
αὐτὸν ἐν φόβῳ κυρίου καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν
cōuersione ppli. In bonitate prōptitudinis
τροπῇ λαοῦ. Εν ἀγαθότητι προθυμίας
aie sue: ꝛ placauit pro
ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ τοῦ
israel. Ideo statuit illi testamētū pa
ἰσραήλ. Διατοῦτο ἔστη αὐτῷ διαθήκην εἰ=
cis psidem sanctoꝝ ꝛ pplo suo.
ρήνης προστάτην ἁγίων καὶ λαῷ αὐτοῦ.
Ut illi sit ꝛ semini ei9 sa=
Ινα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἱε
cerdotij magnificētia in seculū. ꝛ
ρωσύνης μεγαλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ
testamētū dauid filio de tribu iuda
διαθήκην τῷ δαυὶδ υἱῷ ἐκ φυλῆς ἰούδα.
hereditas regis filij de filio so
κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μό=
lo: hereditas aaron ꝛ semini
νου, κληρονομία ἀαρὼν καὶ τῷ σπέρματι
eius. Det vobis sapiam in corde
αὐτοῦ. Δώῃ ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίᾳ
vr̄o ad iudicādū pplm suū in iu=
ὑμῶν κρίνειν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δι=
sticia. ne aboleant bona
καιοσύνῃ. ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ
ipoꝝ: ꝛ gl'iam eius in gnatiōes
αὐτῶν, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς
eorum.
αὐτῶν.

Ca. 46.

Fortis in bello iesus fili9
Κραταιὸς ἐν πολέμῳ ἰησοῦς ὁ τοῦ
naue ꝛ successor moysi in prophe
ναυῆ καὶ διάδοχος μωσῆ ἐν προφητεί=
tijs. q̄ fuit sm nomē suū magn9
αις. ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέγας
in saluatione electoꝝ ei9. Ad vindicādū
ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐτοῦ. Εκδικῆσαι
insurgētes hostes: vt here
ἐπεγειρομένους ἐχθρούς, ὅπως κατα=
ditaret israel. Quā glificat9 ē
κληρονομήσῃ τὸν ἰσραήλ. Ως ἐδοξάσθη
in extollēdo man9 suas ꝛ in
ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐν
extēdēdo rōpheā in ciuitates.
τῷ ἐκτεῖναι ῥομφαίαν ἐπὶ πόλεις.
Quis prior eo sic stetit:
Τίς πρότερος αὐτοῦ οὕτως ἔστη, τοὺς
nā bella dñi ipe adduxit.
γὰρ πολέμους κυρίου αὐτὸς ἐπήγαγεν.
nōne in manu ei9 regressus est sol
οὐχὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥ=
ꝛ vna dies facta est q̄si due:
λιος καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη πρὸς δύο;
Inuocauit altissimū potentē: in
Επεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνάστην, ἐν
pmendo ipe inimicos in circuitu.
τῷ ἐκθλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς κυκλόθεν.
ꝛ audiuit eū magn9 dñs in
καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέγας κύριος ἐν
lapidib9 grādinis virtutis fortis.
λίθοις χαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς.
Disrupit in gētes bellū: ꝛ in
Κατέρραξεν ἐπὶ ἔθνη πόλεμον, καὶ ἐν
descensu pdidit cōtrarios. vt
καταβάσει ἀπώλεσεν ἀνθεστηκότας. ἵνα

cognoscãt gẽtes armaturã eoꝝ: q:
γνῶσιν ἔθνη πανοπλίαν αὐτῶν, ὅτι
contra dñm bellũ eius.
ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος αὐτοῦ.
Et eñi insecut⁹ est a tergo poten
Καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω δυνά=
tis: ꝛ in die moysi fecit mi
στου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ μωσέως ἐποίησεν ἔ=
sericordiã. ipe ꝛ chaleb fili⁹ hiephone
λεος. αὐτὸς καὶ χάλεβ υἱὸς ἰεφοννῆ
ad resistẽdũ cõtra cõgregationẽ. Ad phi
ἀντιστῆναι ἐναντίον ἐκκλησίας. Κωλῦ=
bẽdũ pplm a peccato: ꝛ cessare
σαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ κοπά=
faciẽdũ murmur malitie: ꝛ ipi
σαι γογγυσμὸν πονηρίας, καὶ αὐτοὶ
duo exñtes liberati sunt a sexcen
δύο ὄντες διεσώθησαν ἀπὸ ἑξακοσί=
tis millibus peditũ. Ad inducendũ il=
ων χιλιάδων πεζῶν. Εἰσαγαγεῖν αὐ
los in hereditatẽ: in terrã ma
τοὺς εἰς κληρονομίαν, εἰς γῆν ῥέου
nãtẽ lacte ꝛ melle. ꝛ dedit do
σαν γάλα καὶ μέλι. καὶ ἔδωκεν ὁ κύ
min⁹ chaleb fortitudinẽ: ꝛ vsq̧ ĩ senectutẽ
ριος τῷ χάλεβ ἰσχύν, καὶ ἕως γήρους
ꝑmansit ei: ꝛ vt ascẽderet ipe
διέμεινεν αὐτῷ, καὶ ἐπιβῆναι αὐτὸν
in altitudinẽ terre: ꝛ semẽ
ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα
ipius obtinuit hereditatẽ. Ut
αὐτοῦ κατέχε κληρονομίαν. Ὅπως
viderent oẽs filij israel: q: bo=
ἴδωσι πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, ὅτι κα=
nũ ambulare post dñm:
λὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω τοῦ κυρίου,
ꝛ iudices singuli suo nomi
καὶ οἱ κριταὶ ἕκαστος τῷ αὐτοῦ ὀνόμα=
ne q̃rũ nõ fornicatũ est coꝝ:
τι ὅσων οὐκ ἐξεπόρνευσεν ἡ καρδία,
ꝛ q̃cũq̧ nõ auersi sunt a domi
καὶ ὅσοι οὐκ ἀπεστράφησαν ἀπὸ κυρί
no: ꝛ memoria coꝝ in bñdi
ου, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν εὐλο=
ctionib⁹. Ossa coꝝ pullulent in
γίαις. Τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀναθάλοι ἐπὶ
loco suo: ꝛ nomẽ eo
τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐ=
rũ cõmutatũ in filijs glo
τῶν ἀντικαταλλασσόμενον ἐν υἱοῖς δε
rificatoꝝ coꝝ. Dilectus a
δοξασμένων αὐτῶν. Ἠγαπημένος ὑπὸ
dño suo samuel: ꝓpheta do
κυρίου αὐτοῦ σαμουήλ, προφήτης κυ
mini cõstituit regna: ꝛ vn=
ρίου κατέστησε βασιλείας, καὶ ἔχρι=
xit principes in pplm suũ.
σεν ἄρχοντας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.
In lege dñi iudicauit cõgregationẽ: ꝛ
Ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινε συναγωγήν, καὶ
visitauit dñs iacob. In
ἐπεσκέψατο κύριος τὸν ἰακώβ. Ἐν
fide sua examinat⁹ ẽ ꝓpheta: ꝛ
πίστει αὐτοῦ ἠκριβάσθη προφήτης, καὶ
cognit⁹ ẽ in verbo suo. ꝛ inuoca
ἐγνώσθη ἐν ῥήματι αὐτοῦ. καὶ ἐπεκα
uit dñm potẽtẽ: in
λέσατο τὸν κύριον δυνάστην, ἐν τῷ
ꝑmendo ipe hostes suos vndi=
θλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς αὐτοῦ κυκλό=
que: in oblatione viri lacte nutriti:
θεν, ἐν προσφορᾷ ἀνδρὸς γαλαθηνοῦ,

cognoscãt gẽtes potentiã eius: quia cõtra deum pugnare nõ est facile: & secutus est a tergo potentes. Et in diebus moysi misericordiã fecit ipse & caleph filius iephone: stare contra hostem & prohibere gentez a peccatis: & perfringere murmur malitie. Et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt a numero sexcentorum milium peditum: inducere illos in hereditatem in terram quam manat lac & mel. Et dedit dominus ipi caleph fortitudinem: et vsq̧ in senectutem permansit illi virtus: vt ascenderet in excelsum terre locum: & semen ipsi⁹ obtinuit hereditatem. Et viderunt oẽs filii israel quia bonum est obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomine quorum non est corruptuz cor: qui nõ auersi sunt a domino: vt sit memoria illorum in benedictione. Et ossa eorum pullulant de loco suo: & nomen eorum permanet in eternum: permanente ad filios illorum sanctorum virorum gloria. Dilectus a domino deo suo samuel propheta domini: renouauit imperiuz & vnxit principes in gente sua. In lege domini congregationem iudicauit: & vidit deum iacob & in fide sua probat⁹ est propheta. Et cognitus est in verbis suis fidelis: quia vidit deum lucis. Et inuocauit dominum omnipotentem in oppugnando hostes circunstantes vndiq̧ in oblationem viri inuiolati. Et intonuit de celo domin⁹: & in sonitu magno auditam fecit vocem suam: et contriuit principes tyrorum: & omnes duces phylistiim. Et ante temp⁹ finis vite & seculi testimonium prebuit in cõspectu domini & christi. Pecunias & vsq̧ ad calciamenta ab omni carne non accepit: & non accusauit illum homo. Et post hec dormiuit et votum fecit regi: & ostẽdit illi finem vite sue: & exaltauit vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis.

Capitulum quadragesimum septimum.

Post hec surrexit natham propheta in diebus dauid. Et quasi adeps separatus a carne: sic dauid a filiis isrl'. Cum leonib⁹ lusit quasi cuz agnis: & in vrsis similiter fecit sicut in agnis ouium. In iuuentute sua nunquid non occidit gigantem: & obstulit opprobrium de gente? In tollendo manum in saxo funde deiecit exultationẽ golie: vbi non inuocauit deum omnipotentem. Et dedit in dextera eius tollere hominem fortem in bello: & exaltare cornu gentis sue. Sic in decem milibus glorificauit eum: & laudauit eũ in benedictionibus domini in offerendo illi coronã glorie. Contriuit enim inimicos vndiq̧: & extirpauit phylistiim contrarios vsq̧ in hodiernum diem.

ꝛ tonuit de celo dñs.
καὶ ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανοῦ ὁ κύριος.
Et in sono magno tonitrui audi=
Καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ βροντῆς ἀκου= 1.Re.
tã fecit vocẽ suã. ꝛ 7.a.
στὴν ἐποίησε τὴν φωνὴν αὐτοῦ. καὶ
cõtriuit duces tyrioꝝ: ꝛ om=
ἐξέτριψεν ἡγουμένους τυρίων, καὶ πάν
nes principes phylistijm. ꝛ ante
τας ἄρχοντας φυλιστιείμ. καὶ πρὸ
tps dormitionis seculi testimoniũ p
καιροῦ κοιμήσεως αἰῶνος ἐπεμαρτύ= Jo.
hibuit in cõspectu dñi ꝛ christi sui. 14.
ρατο ἔναντι κυρίου καὶ χριστοῦ αὐ=
Pecunias ꝛ vsq̧ ad calciamẽta
τοῦ. Χρήματα καὶ ἕως ὑποδημάτων
ab omni carne nõ accepi.
ἀπὸ πάσης σαρκὸς οὐκ εἴληφα.
Et non accusauit illũ homo:
Καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν αὐτῷ ἄνθρωπος,
ꝛ postq̃ dormiuit ipe ꝓpheta
καὶ μετὰ τὸ ὑπνῶσαι αὐτὸν προεφή
uit: ꝛ ostẽdit regi fi=
τευσε, καὶ ὑπέδειξε βασιλεῖ τὴν τε
nẽ ei⁹: ꝛ exaltauit de terra
λευτὴν αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν ἐκ γῆς
vocẽ suã: in ꝓphetia ad de
τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἐν προφητείᾳ ἐξα=
lendũ iniq̃tatẽ ppli.
λεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ. Ca. 47.
ET post hoc surrexit nathan
Καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέστη νάθαν ὁ
propheta in dieb⁹ dauid sicut
προφήτης ἐν ἡμέραις δαυίδ ὥσπερ 1.Re.
adeps separat⁹ a salutari: 7.c.
στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ σωτηρίου,
sic dauid a filijs israel.
οὕτως δαυίδ ἀπὸ υἱῶν ἰσραήλ.
In leonib⁹ familiarit egit q̃si in hedis 1.Re.
Ἐν λέουσιν ἐπιξένωσεν ὡς ἐν ἐρίφοις 12.a.
ꝛ in vrsis sicut in agnis oui
καὶ ἐν ἄρκοις ὡς ἐν ἀρνάσι προβά=
um. in iuuẽtute sua occidit gi
των. ἐν νεότητι αὐτοῦ ἀπέκτεινε γί
gantẽ: ꝛ abstulit opprobriũ de po
γαντα, καὶ ἐξῆρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λα
pulo. Et in tollẽdo manũ in
οῦ. Καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν
lapide funde vt deijceret super
λίθῳ σφενδόνης καταβαλεῖν γαυρί=
biã goliat. Inuocauit eñi
αμα τοῦ γολιάθ. Ἐπεκαλέσατο γὰρ
dñm altissimũ: ꝛ dedit in dex
κύριον ὕψιστον, καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ δε
tera eius robur ad occidẽdũ hoĩem
ξιᾷ αὐτοῦ κράτος ἐξᾶραι ἄνθρωπον 1.Reg.
potentẽ in bello: vt exaltet cor= 17.f.
δυνατὸν ἐν πολέμῳ, ἀνυψῶσαι κέ=
nu ppli sui. Sic in decẽ mi
ρας λαοῦ αὐτοῦ. Οὕτως ἐν μυριά
lib⁹ glorificauit eũ ꝛ laudauit il=
σιν ἐδόξασεν αὐτὸν καὶ ἤνεσεν αὐ=
lũ in bñdictionib⁹ dñi. In affe
τὸν ἐν εὐλογίαις κυρίου. Ἐν τῷ φέ 1.Reg.
rẽdo illi diadema glie. Con 18.b
ρεσθαι αὐτῷ διάδημα δόξης. Ἐξέ=
triuit inimicos incircuitu: ꝛ destru
τριψεν ἐχθροὺς κυκλόθεν, καὶ ἐξουδέ
xit phylistijm aduersarios.
νωσε φυλιστιείμ τοὺς ὑπεναντίους.

B vsq3 hodie cõtriuit eoꝝ cornu in
ἕως σήμερον συνέτριψεν αὐτῶν κέρας ἐν
omni opere suo dedit cõfessionẽ.
παντὶ ἔργω αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξομολόγησιν.
Sãcto excelso verbo glorie: in oĩ cor
Ἁγίω ὑψίσω ῥήματι δόξης, ἐν πάσῃ καρ
de suo laudauit: ꝛ dilexit eũ q̃
δία αὐτοῦ ὕμνησε, καὶ ἠγάπησε τὸν ποι
fecit illũ. Et cõstituit cãtores
ήσαντα αὐτόν. Καὶ ἔστησε ψαλμῳδοὺς
contra altare: ꝛ ex sono e=
2. 12. κατέναντι θυσιαστηρίου, καὶ ἐξ ἤχους αὐ
ius dulces facere modos: ꝛ cottidie lau
τοῦ γλυκαίνειν μέλη, καὶ καθ᾽ ἡμέραν αἰ
dabũt in cãticis suis. dedit in
νέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν. ἔδωκεν ἐν ταῖς
C festiuitatib⁹ decentiã: ꝛ ornauit tẽpo
ἑορταῖς εὐπρέπειαν, καὶ ἐκόσμησε καὶ=
ra vsq3 ad cõsumationẽ. in laudãdo ip=
ροὺς μέχρι συντελείας. ἐν τῷ αἰνεῖν αὐ
sos sanctũ eius nomẽ: ꝛ a ma
τοὺς τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ ἀπὸ πρω
ne sonãdo sctitatẽ ei⁹. Dñs ab=
ίας ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. Κύριος ἀ=
stulit peccata ipi⁹: ꝛ exalta=
φεῖλε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ἀνύψω
uit in secula cornu ei⁹. Et de=
σεν εἰς αἰῶνας τὸ κέρας αὐτοῦ. Καὶ ἔδω
dit illi testamẽtũ regni ꝛ sedẽ
κεν αὐτῷ διαθήκην βασιλείας καὶ θρόνον
glorie in israel. Post hunc surrexit
δόξης ἐν τῷ ἰσραήλ. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη
3. e. 1. fili⁹ sapiẽs: ꝛ ppt illũ habitauit in
υἱὸς ἐπιστήμων, καὶ δι᾽ αὐτὸν κατέλυσεν ἐν
latitudine. Salomõ regnauit in
πλατυσμῷ. Σολομῶν ἐβασίλευσεν ἐν
dieb⁹ pacis: ꝛ glorificat⁹ ẽ: q̃m de⁹
ἡμέραις εἰρήνης, καὶ ἐδοξάσθη, ὡς ὁ θεὸς
I pacauit in circuitu suo. Ut statueret
κατέπαυσε κυκλόθεν αὐτοῦ. Ἵνα στήσῃ
domũ in nomine eius: ꝛ pararet scti
οἶκον ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἑτοιμάσῃ ἁ=
tatẽ in seculum. q̃a sapiẽs fuit in
γίασμα εἰς τὸν αἰῶνα. ὡς ἐσοφίσθη ἐν
iuuẽtute sua: ꝛ implet⁹ est q̃si flu
νεότητι αὐτοῦ, καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποτα
3. e. 1. men intellectu. Terrã texit ani=
μὸς συνέσεως. Γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυ=
ma tua oẽm: ꝛ repleuit para
χή σου πᾶσαν, καὶ ἐνέπλησε παρα
bolis enigmatũ. In insulas longe
βολαῖς αἰνιγμάτων. Εἰς νήσους πόρρω
abijt nomẽ tuũ: ꝛ dilexit in
ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου, καὶ ἠγάπησεν. ἐν
pace tua. in canticis ꝛ pũerbijs
τῇ εἰρήνῃ σου. ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις
ꝛ pabolis ꝛ ĩterpretatiõib⁹ admirati
καὶ παραβολαῖς καὶ ἑρμηνείαις ἀπεθαύ
Re. b. sunt regiones. In nomine dñi dei
μασαν αἱ χῶραι. Ἐν ὀνόματι κῦ τοῦ θεοῦ
ois terre q̃ cognominat⁹ ẽ tu⁹
πάσης τῆς γῆς τ̃ ἐπικαλεσαμένου σου
deus israel: cõgregasti q̃si stannũ
θεοῦ ἰσραήλ, συνήγαγες ὡς κασσίτηρον
auꝝ ꝛ vt plumbũ multiplicasti
τὸ χρυσίον καὶ ὡς μόλυβον ἐπλήθυνας
argentũ. Inclinasti visce
τὸ ἀργύριον. Παρενέκλινας τὰ σπλάγ=
ra tua mulierib⁹: ꝛ potestatẽ habuisti in
Re. c. χνα σου γυναιξί, καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν
corpore tuo Dedisti maculã in
Re. b. τῷ σώματί σου. Ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ

Contriuit cornu ipsorum vsq3 in eternum. In omni opere dedit confessiones sancto: & excelso in verbo glorie. De omni corde suo laudauit dominũ & dilexit eum qui fecit illũ: & dedit illi cõtra inimicos potentiã. Et stare fecit cantores cõtra altare: & in sono eorũ dulces fecit modos: & dedit in celebrationibus decus: & ornauit tẽpora vsq3 in cõsumationẽ vite: vt laudarent nomẽ sanctũ dñi: & amplificarent mane dei sanctitatẽ. Christ⁹ purgauit peccata ipsius: & exaltauit in eternũ cornu eius. Et dedit illi testamentũ regni: et sedẽ glorie in israel. Post ipm surrexit filius sensatus: & pter illũ deiecit oẽs potentiã inimicorũ. Salomõ imperauit in diebus pacis: cui subiecit de⁹ oẽs hostes vt conderet domũ in noĩe suo: & pararet sanctitatẽ in sempiternum quẽadmodũ eruditus est in iuuentute sua. Et implet⁹ est quasi flumen sapiẽtia: et terrã retexit anima sua. Et replesti in cõparationibus enigmata: ad insulas lõge diuulgatũ est nomen tuũ: & dilectus es in pace tua. In cantilenis & prouerbiis & cõparationibus: & interpretationibus miratẽ sunt terre: & in nomine dñi dei cui est cognomen deus israel. Collegisti quasi aurichalcũ aurũ: & vt plumbũ cõplesti argentũ: et inclinasti femora tua mulierib⁹. Potestatẽ habuisti in corpore tuo. Dedisti maculã in gloria tua: & prophanasti semẽ tuũ inducere iracundiã ad liberos tuos: & in ceteris stulticiã tuam vt faceres imperiũ bipartitum: et ex effraim imperare imperium durum. Deus autem non derelinquet misericordiam suam: et non corrumpet: nec delebit opera sua: neq3 perdet a stirpe nepotes electi sui: & semen eius qui diligit dominũ non corrumpet. Dedit autẽ reliquum iacob & dauid de ipsa stirpe. Et finem habuit Salomon cum patribus suis. Et dereliquit post se de semine suo gentis stulticiã: & imminutum a prudentia roboã qui auertit gentẽ consilio suo: & hieroboã filiũ nabath qui peccare fecit israel: & dedit viã peccandi effraim: & plurima redundauerunt peccata ipsorũ. Valde enĩ auerterũt illos a terra sua. E qsiuit oẽs neqtias vsq3dũ peruẽiret ad illos defensio: & ab oĩbus pctis liberauit eos. Ca.48.

ET surrexit helias propheta quasi ignis: & verbũ ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit in illos famẽ: & imitantes illum inuidia sua pauci facti sunt. Non enim poterant sustinere precepta domini. Verbo domini continuit celũ: & deiecit a se ignem terre. Sic amplificat⁹ est helias in mirabilib⁹ suis. Et qs potest israel gl'iari tibi. Qui sustulisti mortuum ab inferis de sorte mortis in verbo dñi dei: q deiecisti reges ad perniciẽ & cõfregisti facilẽ potẽtiã ipsorũ & gl'iosos de lecto suo. Qui audis in sina iudiciũ: & in oreb iudicia defensiõis. Qui vngis reges ad penitẽtiã & pphetas facis successores post te.

gloria tua: ꝛ pphanasti semẽ
δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα
tuũ: vt induceres irã in filios
σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα
tuos: ꝛ cõpungereris in stultitia
σου, καὶ κατανυγῆναι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ
tua. Ut fieres sine imperio: ꝛ
σου. Γενέσθαι δίχα τυραννίδος, καὶ
ex ephraim ĩperares imperiũ inobediẽs. At
ἐξ ἐφραὶμ ἄρξαι βασιλείαν ἀπειθῆ. Ὁ
dñs nõ derelinquet mia3 suã:
δὲ κύριος οὐ μὴ καταλίπῃ τὸ ἔλεος αὐτ̃,
ꝛ non corrũpet ab operib⁹ su=
καὶ οὐ μὴ διαφθαρῇ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐ=
is. Neque delebit electi sui
τοῦ. Οὐ δ᾽ οὐ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοῦ αὐτ̃
nepotes: ꝛ semẽ ei⁹ q̃ dilexit se
ἔγγονα, καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπήσαντος αὐ
non tollet. Et ipi iacob dedit
τὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ. Καὶ τῷ ἰακὼβ ἔδωκε
reliquũ: ꝛ dauid ex ipo
κατάλειμμα, καὶ τῷ δαυὶδ ἐξ αὐτοῦ
radicẽ. Et requieuit salomõ cũ
ῥίζαν. Καὶ ἀνεπαύσατο σολομῶν μετὰ τῶν
patrib⁹: ꝛ reliquit post se de
πατέρων, καὶ κατέλιπε μετ᾽ αὐτὸν ἀπὸ
semine suo. ppli stultitiã ꝛ
τ̃ σπέρματος αὐτ̃. λαοῦ ἀφροσύνην καὶ
diminutũ intellectu: roboã q̃ auer
ἐλαττούμενον συνέσει, ῥοβοὰμ ὃς ἀπέστη
tit pplm de cõsilio suo. Et hieroboã fili⁹
σε λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτ̃. Καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς
nabat: q̃ peccare fecit israel. Et de=
ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. Καὶ ἔδω
dit ephraim viã peccati: ꝛ multipli
κε τῷ ἐφραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας, καὶ ἐπληθύν
cata sũt peccata eoꝝ valde. Ut auer
θησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα. Ἀπο
teret eos a terra: dõ ira ꝛ
στῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς, ἕως ὀργὴ καὶ
vindicta veniat sup eos.
ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ᾽ αὐτούς. Ca.48.

ET surrexit elias propheta q̃si ignis:
Καὶ ἀνέστη ἠλίας προφήτης ὡς πῦρ,
ꝛ verbũ ipi⁹ q̃si fax vrebat: q̃
καὶ ὁ λόγος αὐτ̃ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο, ὃς
induxit in illos famẽ fortẽ ꝛ
ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς λιμὸν ἰσχυρὸν καὶ τῷ
zelo suo diminuit eos. in verbo
ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγοποίησεν αὐτούς. ἐν λόγῳ
dñi sustinuit celũ: ꝛ deduxit
κυρίου ἀνέσχεν οὐρανόν, καὶ κατήγαγε
ter ignẽ de celo. q̃ gl'ificat⁹ fuisti elia
τρὶς πῦρ ἐξ οὐρανοῦ. ὡς ἐδοξάσθης ἠλία
in mirabilib⁹ tuis: ꝛ q̃s simi
ἐν τοῖς θαυμασίοις σου, καὶ τίς ὅμοι=
lis tibi vt glorief? Qui suscitasti mor
ός σοι καυχᾶσθαι; Ὁ ἐγείρας νε=
tuũ a morte: ꝛ ab iferis aiam
κρὸν ἐκ θανάτου, καὶ ἐξ ᾅδου ψυχὴν
ĩn verbo altissimi. Qui deduxisti reges
ἐν λόγῳ ὑψίστου. Καταγαγὼν βασιλεῖς
ad pditionẽ: ꝛ gloriosos de
εἰς ἀπώλειαν, καὶ δεδοξασμένους ἀπὸ
lecto suo. Qui audis in sina
κλίνης αὐτῶν. Ὁ ἀκούων ἐν σινᾶ
correptionẽ dñi: ꝛ in choreb iudicia vin
ἐλεγμὸν κῦ, καὶ ἐν χωρὴβ κρίματα ἐκδική
dicte. Qui vngis reges ad retributio
σεως. Ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς ἀνταπόδο
nẽ: ꝛ pphetas successores post eum.
μα, καὶ προφήτας διαδόχους μετ᾽ αὐτόν.

Qui receptus es in turbine ignis in
Ὁ ἀναληφθεὶς ἐν λαίλαπι πυρὸς ἐν
curru equoꝝ igneoꝝ. Qui script⁹
ἅρματι ἵππων πυρίνων. Ὁ κατα-
es correptiones in tp̃a: ad le
γραφεὶς ἐλεγμοὺς εἰς καιρούς, κοπά-
niẽdã irã iudicij dñi ad fu=
σαι ὀργὴν κρίσεως κυρίου πρὸς θυ-
rorẽ. ad cõuertendũ cor patris ad
μόν. ἐπιστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς
filiũ: ꝛ cõstituendũ trib⁹ iacob.
υἱόν, καὶ καταστῆσαι φυλὰς ἰακώβ.
Beati q̃ viderũt te: ꝛ q̃ in dile
Μακάριοι οἱ ἰδόντες σε, καὶ οἱ ἐν ἀγα-
ctione dormierũt: etenim nos vita
πήσει κεκοιμημένοι, καὶ γὰρ ἡμεῖς ζωῇ
viuem⁹. Elias q̃ tect⁹ est in tur
ζησόμεθα. Ἠλίας ὃς ἐσκεπάσθη ἐν λαί-
bine. Et elissee repler⁹ est spiri
λαπι. Καὶ ἐλισσαιὲ ἐνεπλήσθη πνεύ-
tu sancto: ꝛ in dieb⁹ suis nõ
ματος ἁγίου, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ οὐκ
cõmotus est a principib⁹: ꝛ nõ subie=
ἐσαλεύθη ἀπὸ ἀρχόντων, καὶ οὐ κατε-
cit illũ aliq̃s. oẽ verbũ
δυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς. πᾶς λόγος
nõ sustulit eũ: ꝛ in dormitione
οὐχ ὑπερῆρεν αὐτόν, καὶ ἐν κοιμήσει
prophetauit corp⁹ ei⁹. Et in
προεφήτευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ. Καὶ ἐν
vita sua fecit mõstra: ꝛ in mor
ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρατα, καὶ ἐν τῇ τε-
te sua mirabilia opa sua.
λευτῇ αὐτοῦ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ.
in oib⁹ his nõ penituit pplˢ:
ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ λαός,
ꝛ nõ recesserũt a pecca
καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτι-
tis suis. Usq̧quo captiuati sunt de
ῶν αὐτῶν. Ἕως προενομεύθησαν ἀπὸ τῆς
terra sua: ꝛ dispersi sunt in om=
γῆς αὐτῶν, καὶ διεσκορπίσθησαν ἐν πά-
ni terra. ꝛ relict⁹ est pplˢ ppau=
σῃ τῇ γῇ. καὶ κατελείφθη ὁ λαὸς ὀλιγο-
cus ꝛ princeps in domo dauid. quidã
στὸς καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ. τινὲς
eñ fecerũt ip̃oꝝ placitũ: quidã ãt
μὲν ἐποίησαν αὐτῶν τὸ ἀρεστόν, τινὲς δὲ
multiplicarũt peccata. Ezechias muni
ἐπλήθυναν ἁμαρτίας. Ἐζεκίας ὠχύρω-
uit ciuitatẽ suã: ꝛ induxit in
σε τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν εἰς
mediũ eius aquã. Fodit in ferro
μέσον αὐτῆς ὕδωρ. Ὤρυξεν ἐν σιδήρῳ
rupẽ: ꝛ edificauit fontes ad
ἀκρότομον, καὶ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς
aquas. In dieb⁹ ip̃i⁹ ascẽdit senna
ὕδατα. Ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη σεννα-
cherim: ꝛ misit rapsacẽ de
χηρείμ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ῥαψάκην ἐκ
lachis ꝛ sustulit manũ suã in
λαχεῖς. καὶ ἀπῆρε χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ
sion: ꝛ iactãs fact⁹ est in sup
σιών, καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν ὑπερηφα-
bia sua. Tũc cõmota sunt corda
νίᾳ αὐτοῦ. Τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι
ꝛ man⁹ eoꝝ: ꝛ doluerũt q̃si
καὶ χεῖρες αὐτῶν, καὶ ὤδίνησαν ὡς αἱ
pariẽtes: ꝛ inuocauerũt dñm
τίκτουσαι, καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον
misericordẽ expãdentes manus
τὸν ἐλεήμονα ἐκπετάσαντες χεῖρας

Qui recept⁹ es in turbine ignis incurru equorum igneorum qui inscriptus es in iudiciis tẽporũ lenire iracundiã domini: conciliare cor patris ad filiũ: & restituere tribus iacob. Beati sunt q te viderunt: & in amicicia tua decorati sunt. Nã nos vita viuimus tantũ: post mortem autem non erit tale nomen nostrum. Helias qui in turbine tectus est: et in heliseo completus est spiritus eius. In diebus suis non pertimuit prĩcipem: & potentia nemo vicit illũ. Nec superauit illum verbũ aliquod: & mortuum prophetauit corpus eius. In vita sua fecit monstra: & in morte mirabilia operatus est. In omnibus istis nõ penituit populus: & non recesserũt a peccatis suis vsq̧dũ abiecti sunt de terra sua: & dispersi sunt in omnez terrã: & relicta est gẽs perpauca: & princeps in domo dauid. Quidam ipsorum fecerunt quod placeret deo: alii autem multa cõmiserunt peccata. Ezechias muniuit ciuitatem suam: & induxit in mediũ eius aquaz: & fodit ferro rupẽ: & edificauit ad aquam puteum. In diebus ipsius ascendit sennacherib: & misit rapsacem & sustulit manum suam contra illos: et extulit manum suaz in sion: & superbus fact⁹ est potẽtia sua. Tunc mota sunt corda & manus ipsorum: & doluerunt quasi parturientes mulieres. Et inuocauerunt dominum misericordem: et expandentes man⁹ suas extulerunt ad celũ: & sanctus dominus deus audiuit cito vocẽ ipsoruz. Non est cõmemoratus peccatorũ ip̃orum: neq̧ dedit illos inimicis suis: sed purgauit illos in manu esaie sancti pphete. Deiecit castra assyriorũ: & cõtriuit illos angelus domini. Nã fecit ezechias quod placuit deo: & fortiter iuit in via dauid patris sui quam mandauit illi esaias ppheta magn⁹ & fidelis ĩ cõspectu dei. In diebus ip̃i⁹ retro rediit sol et addidit regi vitã. Spũ magno vidit vltima: et cõsolat⁹ est lugẽtes ĩ siõ vsq̧ in sempiternũ. Ostẽdit futura et abscondita anteq̃ euenirẽt. Ca.49.

Memoria iosie in cõpositione odoris facta opus pigmentarii. In oĩ ore quasi mel indulcabitur ei⁹ memoria: & vt musica in conuiuio vini. Ipse est directus diuinitus in penitentia gẽtis: et tulit abominationes impietatis. Et gubernauit ad dominum cor ipsi⁹: & in diebus peccatorum corroborauit pietatem. Preter dauid & ezechiaz & iosiã oẽs reges peccatũ cõmiserũt: nam reliquerunt legez altissimi reges iuda: et contẽpserunt timorem dei. Dederunt enim regnum suum aliis & gloriam suam alienigene gẽti. Incẽderũt electã sanctitatis ciuitatez: et desertas fecerunt vias ipsius in manu hieremie. Nam male tractauerunt illũ qui a ventre matris consecratus est propheta: euertere & eruere & perdere: & iterum edificare & renouare. Ezechiel qui vidit conspectum glorie quã ostendit illi in curru cherubin.

suas ad eũ. Et sctũs de ce
αὐτῶν πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρα-
lo exaudiuit eos: ꝛ redemit
νοῦ ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐλυτρώσατο
eos in manu esaie. pessumdedit
αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἠσαΐου. ἐπάταξε τὴν
castra assyrioꝝ: ꝛ contri
παρεμβολὴν τῶν ἀσυρίων, καὶ ἐξέτρι-
uit illos angel⁹ ei⁹. Fecit eñ
ψεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος αὐτοῦ. Ἐποίησε γὰρ
ezechias placitũ dño: ꝛ fortis fuit
ἐζεκίας τὸ ἀρεστὸν κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν ὁ-
in vijs dauid patris sui: sicut mãda
δοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς ἐνετεί-
uit esaias ppheta magn⁹ ꝛ ve
λατο ἠσαΐας ὁ προφήτης ὁ μέγας καὶ πι-
rã d⁹ in cõspectu eius. In diebus 4.R.
στὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἡμέραις 15
eius regressus est sol: ꝛ addidit
αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος, καὶ προσέθηκε
vitã regi. spiritu magno vidit
ζωὴν βασιλεῖ. πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ
nouissima: ꝛ cõsolatus est lugẽtes
ἔσχατα, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πενθοῦν-
in sion. Usq̧ in seculũ ostendit
τας ἐν σιών. Ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε
futura: ꝛ absc̃odita anteq̃ eue 4.2
τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ πα- is.
nirent illa.
ραγενέσθαι αὐτά. Ca. 49.

Memoria iosie in cõpositionẽ in
Μνημόσυνον ἰωσίου εἰς σύνθεσιν θυ-
censi. fabricato opere vnguẽtarij:
μιάματος. ἐσκευασμένῳ ἔργῳ μυρεψοῦ,
in oi ore q̃si mel indulcabi
ἐν παντὶ στόματι ὡς μέλι γλυκανθήσε-
tur: ꝛ vt musica in cõuiuio vini.
ται, καὶ ὡς μουσικὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
Ip̃e fuit direct⁹ in cõuersione ppli: ꝛ
Αὐτὸς κατευθύνθη ἐν ἐπιστροφῇ λαοῦ, καὶ
abstulit abominationes iniq̃tatis. direxit
ἐξῆρε βδελύγματα ἀνομίας. κατεύθυνε 4.R
ad dñm cor suũ: in die 19.g
πρὸς κύριον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐν ἡμέ-
bus iniquoꝝ corroborauit pietatẽ.
ραις ἀνόμων κατίσχυσε τὴν εὐσέβειαν.
Preter dauid ꝛ ezechiã ꝛ zosiã: 4.R
Πάρεξ δαυὶδ καὶ ἐζεκίου καὶ ζωσίου, 20.b.
oẽs errore errauerũt.
πάντες πλημμέλειαν ἐπλημμέλησαν.
reliquerũt eñ legẽ altissimi:
κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον τοῦ ὑψίστου, οἱ
reges iuda defecerũt. dedit cor
βασιλεῖς ἰούδα ἐξέλιπον. ἔδωκε τὸ κέ-
nu illoꝝ alijs: ꝛ gl'iam eoꝝ
ρας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν
gẽti aliene. Cõbuserũt electã
ἔθνει ἀλλοτρίῳ. Ἐνέπρησαν ἐκλεκτὴν
ciuitatẽ sanctitatis: ꝛ desertas fecit
πόλιν ἁγιάσματος, καὶ ἠρήμωσε τὰς
vias eius in manu hieremie: maletractauit
ὁδοὺς αὐτῆς ἐν χειρὶ ἱερεμίου, ἐκάκωσε
eñ illũ. Et ip̃e in matrice sctificat⁹ ẽ
γὰρ αὐτόν. Καὶ αὐτὸς ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη
propheta ad eradicãdũ ꝛ malefaciẽdũ ꝛ perden
προφήτης ἐκριζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολ-
dũ: similit̃ edificandũ ꝛ plantã
λύειν, ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυ-
dũ. Jezeciel q̃ vidit cõspectũ gl'ie:
τεύειν. Ἰεζεκιὴλ ὃς εἶδεν ὅρασιν δόξης,
quã ostendit ei in curru cherubim.
ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐφ᾽ ἅρματος χερουβίμ.

et enim memor fuit inimicoꝝ in imbre
καὶ γὰρ ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ
τ direxit dirigẽtes vias.
καὶ κατώρθωσε τοὺς εὐθύνοντας ὁδούς.
Et duodecim ꝑphetaꝝ sit me=
Καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν εἴη τὸ μνη=
moria in bñdictionib⁹. Quō magnificam⁹
μόσυνον ἐν εὐλογίαις. Πῶς μεγαλύνωμεν
zorobabel: τ ipe q̄si signaculū
τὸν ζοροβάβελ, καὶ αὐτὸς ὡς σφραγὶς
in dextera manu. Sic iesus fili⁹
ἐπὶ δεξιᾶς χειρός. Οὕτως ἰησοῦς υἱὸς
iosedec: q̄ in dieb⁹ suis edificauerūt
ἰωσεδέκ, οἳ ἐν ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν
domū: τ exaltauerūt tēplū sctm̄ dño pa=
οἶκον, καὶ ἀνύψωσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ ἡτοι
tū in gl'iam seculi. τ in ele
μασμένον εἰς δόξαν αἰῶνος. καὶ ἐν ἐκλε=
ctis fuit neemias cui⁹ diuturna memo
κτοῖς ἦν νεεμίας οὗ ἐπιπολὺ τὸ μνημό=
ria ei⁹: q̄ erexit nobis muros euer
συνον αὐτοῦ, τοῦ ἐγείραντος ἡμῖν τείχη πε
sos: τ statuit portas τ vec=
πτωκότα, καὶ στήσαντος πύλας καὶ μοχ
tes: τ erexit sola domoꝝ nr̄aꝝ.
λούς, καὶ ἀνεγείραντος τὰ οἰκόπεδα ἡμῶν.
Nemo creat⁹ est talis in terra
Οὐδεὶς ἐκτίσθη τοιοῦτος ἐπὶ τῆς γῆς,
q̄lis enoch: et enim recept⁹ est a terra:
οἷος ἐνώχ, καὶ γὰρ ἀνελήφθη ἀπὸ τῆς γῆς,
Neqȝ sicut ioseph fact⁹ est vir princeps
Οὐδὲ ὡς ἰωσὴφ ἐγεννήθη ἀνὴρ ἡγούμενος
fratrū: firmamētū ppli: τ ossa illi⁹
ἀδελφῶν, στήριγμα λαοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ
visitata sunt a dño. Sem τ seth in
ἐπεσκέπη ὑπὸ κυρίου. Σὴμ καὶ σὴθ ἐν
hoīb⁹ gl'iam adepti sūt τ sup oē
ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν καὶ ὑπὲρ πᾶν
in creatione adam.
ἐν τῇ κτίσει ἀδάμ. Ca. 50.

Simō fili⁹ onie sacerdos magn⁹: q̄
Σίμων ὁ ὀνίου ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς
in vita sua suffulsit domū: τ in
ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὑπέρραψεν οἶκον, καὶ ἐν ταῖς
dieb⁹ suis firmauit pplm. Et in
ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε λαόν. Καὶ ἐπ'
ipo fundata est altitudo duplex repara
αὐτῷ ἐθεμελιώθη ὕψος διπλοῦν ἀνάλημ=
tio: excelsus circuit⁹ tēpli: in dieb⁹
μα, ὑψηλὸν περίβολον ἱεροῦ, ἐν ἡμέραις
suis diminuta sūt receptacula aq̄ es
αὐτοῦ ἠλαττώθη δοχεῖα ὕδατος χαλκὸς
tāq̄ maris supramodū. Curans
ὡσεὶ θαλάσσης τὸ περίμετρον. Ὁ φροντί=
pplm suū a casu: τ
ζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως, καὶ
fortificās ciuitatē τ obsidēs: glorifi=
ἐνισχύσας πόλιν καὶ πολιορκήσας, ἐδοξά=
cat⁹ es in cōuersatiōe ppli in exitu dom⁹
σθης ἐν περιστροφῇ λαοῦ ἐν ἐξόδῳ οἴκου
velamenti. q̄si stella matutina ī me
καταπετάσματος. ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέ=
dio nubiū: tanq̄ luna plena in die
σῳ νεφελῶν, ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέ=
bus suis τ q̄si arc⁹ illūinans nu
ραις αὐτῆς καὶ ὡς τόξον φωτίζον νεφέ=
bes glorie: q̄si sol refulgēs sup
λας δόξης, ὡς ἥλιος ἐκλάμπων ἐπὶ
tēplū altissimi. q̄si flos rosaꝝ in diebus
ναὸν ὑψίστου. ὡς ἄνθος ῥόδων ἐν ἡμέραις
nouoꝝ. Quasi lilia in exitu aque:
νέων. Ὡσεὶ κρίνα ἐπ' ἐξόδῳ ὕδατος,

Nam cōmemoratus est inimicoruȝ in imbre: benefacere illis rectas vias. Et duodecim pphetarū ossa pullulāt de loco suo. Nā corroborauerūt iacob & redemerūt se in fide virtutis sue. Quomodo amplificem⁹ zorobabel. Nam et ipe q̄si signuȝ in dextera manu isrl'. Et iesum filiū iosedech. Qui in dieb⁹ suis edificauerunt domū & exaltauerunt tēpluȝ sanctū dño: paratū in gloriā sempiternā. Et neemias in memoria multi tēporis: qui erexit nobis muros euersos: et stare fecit portas et seras: qui erexit domos nostras. Nemo natus est in terra qualis enoch: naȝ & ipe receptus est a terra. Et ioseph qui natus est homo princeps fratrū: firmamentū gentis: rector fratrū: stabilimētum populi: & ossa ipius visitata sunt: et post mortē prophetauerūt. Seth & Sē apud hoīes gloriā adepti sūt: & sup oēm aīam in origine adam. Ca. 50.

Simeō onie filius sacerdos magn⁹ q in vita sua diffulsit domum: et in dieb⁹ suis corroborauit tēplū. Tēpli etiā altitudo ab ipo fundata est duplex edificatio: & excelsi parietes tēpli. In dieb⁹ ipsi⁹ emanauerūt putei aquarū: & quasi mare adimpleti sunt supra modū. Qui curauit gentē suā: & liberauit eā a perditione. Qui ꝑualuit amplificare ciuitatē: q adept⁹ est gl'iam in cōuersatiōe gētis: & ingressum dom⁹ & atrii āplificauit. Quasi stella matutina ī medio nebule. Et q̄si luna plena in diebus suis lucet. Et quasi sol refulgēs: sic ille effulsit in tēplo dei. Quasi arcus refulgēs īter nebulas gl'ie: & q̄si flos rosarū in dieb⁹ vernis: & q̄si lilia q̄ sunt in trāsitu aque: & q̄si thus redolēs in diebus estatis. Quasi ignis effulgēs: & thus ardēs in igne. Quasi vas auri solidū ornatū oī lapide ꝑcioso. Quasi oliua pullulās: & cypressus in altitudine se extollēs. In accipiēdo ipm stolā gl'ie: & vestiri eū in cōsumatione virtutis in ascēsu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictū. In accipiēdo autē ptes de manu sacerdotū: & ipe stans iuxta aram. Circa illū corona fratrū: & q̄si plātatio cedri in mōte libano: sic circa illū steterūt quasi rami palme & oēs filii aarō in gloria sua. Oblatio aūt dñi in manib⁹ iporū corā omni synagoga israel: & cōsumatione fungens in aram: amplificare oblationem excelsi regis: porrexit manum suā in libatione: et libauit de sanguine vue. Et effudit in fundamento altaris odorem diuinū excelso principi. Tunc exclamauerunt filii aaron: in tubis ductilib⁹ sonuerunt: & auditam fecerunt vocem magnam in memoriam coram domino. Tunc omnis populus simul properauerūt & ceciderunt in faciem super terraȝ adorare dominum deum suuȝ: & dare preces oipotēti deo excelso. Et āplificauerūt psallētes in vocib⁹ suis: & in magna domo fact⁹ est son⁹ suauitatis plenus. Et rogauit ppl's dñȝ excelsū ꝑce vsq3 dū ꝑfect⁹ ē honor dñi: & mun⁹ suū ꝑfecerūt.

q̄si germē libani in dieb⁹ veris:
ὡς βλαστὸς λιβάνου ἐν ἡμέραις θέρους,
q̄si ignis τ liban⁹ in foco: q̄si
ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυρίου, ὡς
vas auri solidū ornatū
σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρατον κεκοσμημένον
oī lapide ꝑcioso. Quasi oliua de=
παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ. Ὡς ἐλαία ἀνα=
corā germinās fruct⁹: τ q̄si
θάλλουσα καρπούς, καὶ ὡς
cypressus exaltata in nubib⁹. in
κυπάρισσος ὑψουμένη ἐν νεφέλαις. ἐν τῷ
recipiēdo ipum stolā gl'ie: τ
ἀναλαμβάνειν αὐτὸν στολὴν δόξης, καὶ
vestiēdo illū cōsumatione gloria
ἐνδιδύσκεσθαι αὐτὸν συντέλειαν καυχή=
tionis. In ascēsu altaris sancti
ματος. Ἐν ἀναβάσει θυσιαστηρίου ἁγίου
gl'ificauit circuitū sanctitatis. In aūt
ἐδόξασε περιβολὴν ἁγιάσματος. Ἐν δὲ
accipiēdo mēbra de manu sacerdotū τ
τῷ δέχεσθαι μέλη ἐκ χειρὸς ἱερέων καὶ
ipe stans iuxta focū are. in cir
αὐτὸς ἑστὼς παρ' ἐσχάρᾳ βωμοῦ. κυκλό=
cuitu ei⁹ corona fratrū: q̄si plātatio
θεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν, ὡς βλάστημα
cedrorū in libano: τ circundederūt
κέδρων ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν
eū q̄si rami palmaꝝ. τ oēs
αὐτὸν ὡς στελέχη φοινίκων. καὶ πάντες
filii aarō in gloria sua. τ obla
οἱ υἱοὶ ἀαρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν. καὶ προσφο=
tio dñi in manib⁹ iporꝝ corā om=
ρὰ κυρίου ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔναντι πά=
ni ecclesia israel: τ cōsumationē
σης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ συντέλειαν
ministrās sup arā: vt ornaret obla=
λειτουργῶν ἐπὶ βωμοῦ, κοσμῆσαι προσ=
tionē altissimi oipotentis. Porrexit
φορὰν ὑψίστου παντοκράτορος. Ἐξέτεινεν
in libatione man⁹ suas: τ liba=
ἐπὶ σπονδείου χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔσπει=
uit de sanguine vue. effudit sup
σεν ἐξ αἵματος σαφυλῆς. ἐξέχεεν ἐπὶ
fundamēta altaris odorē suauitatis ex=
θεμέλια θυσιαστηρίου ὀσμὴν εὐωδίας ὑψί=
celso oīm regi. tunc exclamauerūt filii
στῳ παμβασιλεῖ. Τότε ἀνέκραγον οἱ υἱοὶ
aarō: in tubis ductilib⁹ sonuerūt.
ἀαρών, ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς ἤχησαν.
Auditā fecerūt vocē magnā in
Ἀκουστὴν ἐποίησαν φωνὴν μεγάλην εἰς
memoriā corā altissimo. Tunc oīs
μνημόσυνον ἔναντι ὑψίστου. Τότε πᾶς
ppl's comit ꝑperauit: τ ceciderūt
ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσε, καὶ ἔπεσον
in faciē sup terrā. Adora
ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. Προσκυνῆ=
re dñm suū oipotentē deū
σαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν παντοκράτορι θεῷ
altissimū. Et laudauerūt psallētes vocib⁹
ὑψίστῳ. Καὶ ᾔνεσαν οἱ ψαλμῳδοὶ φωναῖς
suis: in plurimo sono dulce factū ē melos.
αὐτῶν, ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυκάνθη μέλος.
τ rogauit ppl's dñm excelsū in oratio=
καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου ἐν προσευ=
ne cōtra misericordē: vsq3 q̄ pfe
χῇ κατέναντι τοῦ ἐλεήμονος, ἕως συ=
ctus est ornat⁹ dñi τ
νετελέσθη ὁ κόσμος κυρίου καὶ τὴν
ministeriū suū pfecerunt:
λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτελείωσαν.

Tunc deſcēdens extulit manus ſuas in
Τότε καταβὰς ἐπῆρε χεῖρας αὐτῦ ἐπὶ
oēm cōgregationē filioꝝ iſrael: vt daret
πᾶσαν ἐκκλησίαν ὑιῶν ἰσραήλ, δοῦναι
bñdictionē dñi de labiis ſuis: ⁊ in
ἐυλογίαν κυρίου ἐκ χειλέων ἀυτοῦ, καὶ ἐν
nomine ipſius gloriaret. Et itera
ὀνόματι ἀυτοῦ καυχήσασθαι. Καὶ ἐδευ=
uerūt in adoratione vt acciperent
τέρωσαν ἐν προσκυνήσει ἐπιδέξασθαι
bñdictionē ab altiſſimo. ⁊ nūc bene
τὴν ἐυλογίαν παρὰ ὑψίσου. καὶ νῦν ἐυλο
dicite deū oīm magna
γήσατε τὸν θεὸν πάντων τὸν μεγάλα
facientē ſolū vſq. q̄ exaltat di=
ποιοῦντα μόνον πάντη. τὸν ὑψοῦντα ἡμέ
es nr̄os de matrice: ⁊ q̄ facit nobiſ=
ρας ἡμῶν ἐκ μήτρας, καὶ ποιοῦντα μεθ' ἡ
cū ſ̄m miam ſuā. Et vt fiat
μῶν κατὰ τὸν ἔλεον ἀυτοῦ. Καὶ γενέσθαι
pax in dieb⁹ nr̄is in iſrael per
εἰρήνην ἐν ἡμέραις ἡμῶν ἐν ἰσραὴλ κατὰ
dies ſeculi. vt cū fide faciat no
τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος. ἐμπισεῦσαι μεθ'
biſcū miam ei⁹: ⁊ in diebus
ἡμῶν τὸν ἔλεον αὐτ̃, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις
nr̄is liberet nos. In duab⁹ gēti
ἡμῶν λυτρωσάσθω ἡμᾶς. Εν δυσὶν ἔθνε
bus onerosa fuit aīa mea: ⁊ ter=
σι προσώχθισεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ τρί
tia nō eſt gēs: q̄ ſedēt in mōte ſa=
τον οὐκ ἔσιν ἔθνος, οἱ καθήμενοι ἐν ὄρει σα
marie: ⁊ viri q̄ habitant phy
μαρείας, καὶ ἄνδρες οἱ κατοικοῦντες φυ
liſtijm: ⁊ ppl's fatu⁹ q̄ habitat in ſi=
λισιείμ, καὶ λαὸς μωρὸς ὁ κατοικῶν ἐν σι
cimis. Diſciplinā intellect⁹ ⁊ ſcien
κίμοις. Παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπισή=
tie ſcripſit in libro iſto ieſus
μης ἐχάραξε ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἰησοῦς
filius ſirach hieroſolymita: q̄ diſtilla
ὁ ὑιὸς σιρὰχ ὁ ἱεροσολυμίτης, ὃς ἀνώμ
uit ſapiam a corde. Beatus
βρισε σοφίαν ἀπὸ καρδίας. Μακάριος
q̄ in his verſabit: ⁊ q̄ poſuerit
ὃς ἐν τούτοις ἀνασραφήσεται, καὶ ὁ θεὶς
ea ſup cor ſuū ſapiēs erit.
αὐτὰ ἐπὶ καρδίαν ἑαυτοῦ σοφισθήσεται.
Si eñ fecerit hec: ad oīa vale
Εὰν γὰρ ποιήσῃ αὐτά, πρὸς πάντα ἰσχύ=
bit: quia lux dñi veſtigiū ei⁹: ⁊
σει, ὅτι φῶς κυρίου τὸ ἴχνος αὐτοῦ, καὶ
piis dedit ſapiam. Benedi
τοῖς ἐυσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν. Ευλογη
ctus dñs in ſeculū: fiat: fiat.
τὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο, γένοιτο.
Oratio ieſu filij ſirach.

Προσευχὴ ἰησοῦ υἱοῦ σιράχ. C.51.

C Onfitebor tibi dñe rex:
Εξομολογήσομαί σοι κύριε βασιλεῦ,
⁊ laudabo te deū ſaluatorē meū. Cō
καὶ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σωτῆρά μου. Εξο
fiteor nomini tuo: qm̄ prote
μολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου, ὅτι σκεπα
ctor ⁊ adiutor fact⁹ es mihi: ⁊ redemiſti
σὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου μοι. καὶ ἐλυτρώσω
corpus meū a pditione ⁊ a la
τὸ σῶμά μου ἐξ ἀπωλείας καὶ ἐκ παγί
queo calumnie lingue. a labijs ope
δος διαβολῆς γλώσσης. ἀπὸ χειλέων ἐρ
rantiū mendaciū: ⁊ contra aduer=
γαζομένων ψεῦδος, καὶ ἔναντι τῶν ἀνθεση

Tunc deſcendens manus ſuas extulit in omnē congregationē filiorū iſrael: dare gloriā deo a labiis ſuis: & in nomine ipſius gl'iari. Et iterauit orationeꝫ ſuā: volens oſtēdere virtutem dei. Et poſt rurſum pl⁹ orauit deū oīm. Qui magna fecit in oī terra: qui auxit dies nr̄os a vētre matris nr̄e: & fecit nobiſcū ſ̄m ſuā miſericordiā: det nobis iocūditatem cordis: & fieri pacē in diebus noſtris in iſrael per dies ſempiternos: credere iſrael nobiſcū eſſe dei miam: vt liberet nos in diebus ſuis. Duas gentes odit anima mea: tertia autem non eſt gens quā oderim. Qui ſedēt in mōte ſeyr: & philiſtiim & ſtultus populus qui habitat in ſychimis. Doctrinā ſapientie & diſcipline ſcripſit in codice iſto: ieſus filius ſirach hieroſolymita q̄ renouauit ſapientiam de corde ſuo. Beat⁹ qui in iſtis verſatur bonis. Qui ponit illa in corde ſuo ſapiens erit ſēp. Si enim hec fecerit ad omnia valebit: quia lux dei veſtigium eius eſt.

Oratio ieſu filii ſirach.

Capitulū quinquageſimū primū.

C Onfitebor tibi dñe rex & collaudabo te deū ſaluatorem meum. Confitebor nomini tuo: quoniā adiutor et protector factus es mihi: & liberaſti corpus meum a perditione: a laqueo lingue inique: & a labiis operantium mendaciū: & in conſpectu aſtantiū factus es mihi adiutor. Et liberaſti me ſecundū multitudinē miſericordie nominis tui a rugientibus preparatis ad eſcam de manibus querentiū animam meam: & de portis tribulationū que circundederunt me: a preſſura flāme q̄ circūdedit me: & in medio ignis non ſum eſtuatus. De altitudine ventris inferi: & a lingua coinquinata: & a verbo mendacii: a rege iniquo: & a lingua iniuſta. Laudabit vſq ad morteꝫ anima mea dominum: et vita mea appropinquās erat in inferno deorſum. Circūdederunt me vndiq: & nō erat qui adiuuaret. Reſpiciens erā ad adiutorium hominum & non erat. Memoratus ſum miſericordie tue domine: & cooperationis tue que a ſeculo ſunt: quoniam eruis ſuſtinentes te domine & liberas eos de manib⁹ gentiū. Exaltaſti ſuper terrā habitationem meā: & pro morte defluente deprecatus ſum. Inuocaui dominum patrem dñi mei: vt non derelinquat me in die tribulationis mee: & in tempore ſuperborū ſine adiutorio. Laudabo nomen tuuꝫ aſſidue: & collaudabo illud in cōfeſſione: & exaudita eſt oratio mea. Et liberaſti me de perditione: & eruiſti me de tempore iniquo. Propterea cōfitebor et laudē dicā tibi: & benedicā nomini dñi. Cū adhuc iunior ſuꝫ priuſq̄ oberrare: queſiui ſapientiam palā in oratione mea. Ante tēpus poſtulabā pro illa: & vſq in nouiſſimis inquiram eam: & florebit tanq̄ precox vua. Letatum eſt cor meū in ea: ābulauit pes meus iter rectū: in iuuētute mea inueſtigabā eā.

ſarios meos: fact⁹ es adiutor: ⁊ redemiſti
κότων μοι, ἐγένου βοηθός, καὶ ἐλυτρώσω
me ſ̄m multitudinē mīe nomi=
με κατὰ τὸ πλῆθος τ̃ ἐλέους τοῦ ὀνόμα
nis tui: a rugitib⁹ paratis ad eſcā
τός σου, ἐκ βρυγμῶν ἑτοίμων εἰς βρῶ= I
De manu querentiū aīam meā:
μα. Εκ χειρὸς ζητούντων τὴν ψυχήν μου,
de multis tribulationib⁹ q̄s habui: a ſuffoca=
ἐκ πλειόνων θλίψεων ὧν ἔχον, ἀπὸ πνιγ=
tiōe flāme in circuitu. De medio ignis
μοῦ πυρὸς κυκλόθεν. Εκ μέσου πυρὸς
nō ſum eſtuat⁹: ⁊ de pfunditate vētris ⁊
οὐκ ἐξέκαυσα, καὶ ἐκ βάθους κοιλίας καὶ
a lingua imūda ⁊ a verbo
ἀπὸ γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ ἐκ λόγου
mēdacij regi calūnia a lingua
ψευδοῦς βασιλεῖ διαβολὴ ἐκ γλώσσης
iniuſta. appropinq̄uit vſq ad mortē aīa mea:
ἀδίκου. ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή μου,
⁊ vita mea erat pp̄e īfernū infimū.
καὶ ἡ ζωή μου ἦν ἐγγὺς ἅδου κατωτάτ̃.
Circūdederūt me vndiq: ⁊ nō erat adiutor:
Περιέχον με πάντοθεν, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν,
inſpiciebā ad ſubſidiū hoīm ⁊
ἐνέβλεπον εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ
nō erat. ⁊ memorat⁹ ſū mīe tue dñe: A
οὐκ ἦν. καὶ ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου κύριε,
⁊ operationis hui⁹ a ſeculo. Qm̄
καὶ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀπ' αἰῶνος. Ὅτι
eruis ſuſtinētes: ⁊ liberas eos
ἐξαιρῇ τοὺς ὑπομένοντας, καὶ σώζεις αὐ=
de manu inimicoꝝ. ⁊ exaltaui ab
τοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. καὶ ἀνύψωσα ἀπὸ
ira ſupplicationē meā: a pro morte
ὀργῆς ἱκετείαν μου, καὶ ὑπὲρ θανάτου
liberationē rogaui. Et inuocaui do
ῥύσεως ἐδεήθην. Καὶ ἐπεκαλεσάμην κύ
minū patrē dñi mei vt nō derelin=
ριον πατέρα κυρίου μου μὴ ἐγκαταλι=
quat me in die tribulatiōis: in tēpo
πεῖν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐν και=
re ſuperboꝝ deſtitutionis. Laudabo
ρῷ ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας. Αινέσω
nomē tuū aſſidue ⁊ collaudabo
τὸ ὄνομά σου ἐνδελεχῶς καὶ ὑμνήσω
te in cōfeſſione: ⁊ exaudita eſt
σε ἐν ἐξομολογήσει, καὶ εἰσηκούσθη ἡ B
oratio mea: liberaſti eñ nos de per
δέησίς μου, ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐξ ἀ=
ditionē: ⁊ eruiſti me de tēpore
πωλείας, καὶ ἐξείλου με ἐκ καιροῦ
iniquo. Propterea cōfitebor ⁊
πονηροῦ. Διατοῦτο ἐξομολογήσομαι καὶ
laudabo te: ⁊ bñdicā nomini tuo
αἰνέσω σε, καὶ ἐυλογήσω τὸ ὄνομά σου
dñe. Adhuc exn̄s iunior anteq̄ erra
κύριε. Ετι ὢν νεώτερος πρινὴ πλανη
rē ipē: queſiui ſapiam palā in
θῆναί με, ἐζήτησα σοφίαν προφανῶς ἐν
oratione mea. Ante tēplū orabā pro
προσευχῇ μου. Εναντι ναοῦ ἠξίουν περὶ
illa: ⁊ vſq in nouiſſimū exquirā eā.
αὐτῆς, καὶ ἕως ἐσχάτου ἐκζητήσω αὐ=
ex flore tanq̄ matureſcētis vue.
τήν. ἐξ ἄνθους ὡς περκαζούσης σα=
letatū eſt cor meū in ea.
φυλῆς. ἐυφράνθη ἡ καρδία μου ἐν αὐτῇ.
ambulauit pes meus in rectitudine: a iuuē C
ἐπέβη ὁ ποῦς μου ἐν ἐυθύτητι, ἐκ νεό=
tute mea inueſtigabā eā.
τητός μου ἴχνευον αὐτήν.

inclinaui aurẽ meã modice: ⁊ excepi:
ἔκλινα τὸ οὖς μου ὀλίγον, καὶ ἐδεξάμην,
⁊ multã inueni mihi ſapientiã.
καὶ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παιδείαν.
Profectꝰ factꝰ eſt mihi in ea: dãti
Προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ, τῷ διδόν
mihi ſapiam: dabo potẽtiã. cogitaui
τι μοι σοφίαν, δώσω δύναμιν. διενοήθην
eñ vt facerẽ illã. ⁊ emularer
γὰρ τοῦ ποιῆσαι αὐτήν. καὶ ζηλῶσαι τὸ
bonũ: ⁊ nõ cõfundar. colluctata
ἀγαθόν, καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. διαμεμάχη=
eſt aĩa mea in illa: ⁊ in factio
ται ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ποιή
ne famis diligẽtiã adhibui. manꝰ
σει λιμοῦ διηκριβωσάμην. τὰς χεῖράς
meas extẽdi ad altitudinẽ: ⁊ igno
μου ἐξεπέτασα πρὸς ὕψος, καὶ τὰ ἀγνο
rantias eiꝰ itellexi. Aiam meã
ήματα αὐτῆς ἐπενόησα. Τὴν ψυχήν μου
direxi ad illã: ⁊ in purgatione
κατεύθυνα εἰς αὐτήν, καὶ ἐν καθαρισμῷ
inueni eã. Cor poſſedi cũ
εὗρον αὐτήν. Καρδίαν ἐκτησάμην μετ'
ipa ab initio: ꝓpterea nõ dere
αὐτῆς ἀπαρχῆς, διατοῦτο οὐ μὴ ἐγκα=
linquar: ⁊ cor meũ cõturbatũ ẽ
ταλειφθῶ, καὶ ἡ καρδία μου ἐταράχθη
querẽdo illã. Propterea poſſedi
ζητῆσαι αὐτήν. Διατοῦτο ἐκτησάμην
bonã poſſeſſionẽ. dedit dñs linguã
ἀγαθὸν κτῆμα. ἔδωκε κύριος γλῶσσαν
mercedẽ meã: ⁊ in ipa laudabo eũ.
μισθόν μου, καὶ ἐν αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.
appropiquate ad me indocti: ⁊ habita
ἐγγίσατέ μοι ἀπαίδευτοι, καὶ αὐλίσθη

Inclinaui modice aurem meã: et excepi illam. Multam inueni in meipſo ſapiẽtiam: et multum profeci in ea. Danti mihi ſapientiam: dabo gloriam. Conſiliatus ſum enim vt facerem illam. Zelatꝰ ſum bonum: & non confundar. Colluctata eſt anima mea in illa: & in faciẽdo eam confirmatus ſum. Manus meas extendi in altum: & in ſapientia eius luxit anima mea: et ignorantias meas illuminauit. Animam meaꝫ direxi ad illam: & in agnitione inueni eam. Poſſedi cuꝫ ipa cor ab initio: propter hoc nõ derelinquar. Venter meus conturbatꝰ eſt querendo illaꝫ: propterea bonã poſſidebo poſſeſſionem. Dedit enim mihi dominus linguam mercedem meam: & in ipſa laudabo eum. Appropiate ad me indocti: & cõgregate vos in domuꝫ diſcipline. Quid adhuc retardatis: & quid dicitis in his? Anime veſtre ſitiũt vehementer. Aperui os meum et locutus ſum. Comparate vobis ſine argẽto ſapientiam: & collum veſtrum ſubiicite iugo eius: & ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam. In proximo eſt enim inuenire eam. Videte oculis veſtris: quia modicum laboraui: & inueni mihi multaꝫ requiem. Aſſumite diſciplinam in multo numero argenti: & copioſum aurũ poſſidete in ea. Letetur anima veſtra in miſericordia eius: & non cõfundemini in laude eius. Operamini opus veſtrum ante tempus: & dabit vobis mercedem veſtram in tempore ſuo.

Explicit liber Eccleſiaſticus.

te in domo diſcipline. Cur tardatis
τε ἐν οἴκῳ παιδείας. Διότι ὑστερεῖτε
aut q̃d dicitis in his: ⁊ aĩe
ἢ τί λέγετε ἐν τούτοις, καὶ αἱ ψυχαὶ
veſtre ſitiũt vehemẽter. Aperui os
ὑμῶν διψῶσι σφόδρα. Ἤνοιξα τὸ στόμα
meũ: ⁊ locutꝰ ſum: cõparate vobis
μου, καὶ ἐλάλησα, κτήσασθε ἑαυτοῖς
ſine pecunia. Collũ vr̃m ſuppo
ἄνευ ἀργυρίου. Τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπό
nite ſub iugo: ⁊ ſuſcipiat aĩa
θετε ὑπὸ ζυγόν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ
vr̃a diſciplinã: in proximo ẽ inuenire eã:
ὑμῶν παιδείαν, ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐ=
videte in oculis vr̃is q̃a labo
τήν, ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ἐκο
raui: ⁊ inueni mihi multã re
πίασα, καὶ εὗρον ἐμαυτῷ πολλὴν ἀνά=
quiẽ. Participate diſciplinã in mul
παυσιν. Μετάσχετε παιδείας ἐν πολ
to nũero argenti: ⁊ multũ au
λῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου, καὶ πολὺν χρυ
rum poſſidete in ea. letet̃ anĩ=
σὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ. εὐφρανθείη ἡ ψυ
ma vr̃a in mia eius: ⁊ ne
χὴ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ἐλέει αὐτοῦ, καὶ μὴ
erubeſcatis in laude eiꝰ. Opera=
αἰσχυνθείητε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ. Ἐργά=
mini opus vr̃m ãte tp̃s: ⁊
σασθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ καιροῦ, καὶ
dabit mercedẽ vr̃am in tp̃e ſuo.
δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

Finis ſapientie ieſu filij ſirach.
Τέλος τῆς σοφίας ἰησοῦ τοῦ σιράχ.

Que in hoc volumine cõtinentur hec ſunt. Eſdras. Neemias. Tobias. Iudith. Heſter. Iob. Pſalterium. Prouerbia. Eccleſiaſtes. Cantica. Sapientia. Eccleſiaſticus.

Regiſtrum huius voluminis.
aaa. bbb. ccc. ddd. eee. Aaa. Bbb. Ccc. Ddd. Eee. Fff. Ggg. Hhh. Iii. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. A. B. C. D. E. F.
Omnes ſunt terni: preter eee. Ccc. Iii. k. F. qui ſunt duerni: et p. qui eſt quaternus.

Esdre primus.

Ca.1.c.τοῦ p τῶι.ca.1.d.χεφόρη p χεφόροι.ca.3.a.ἐπ᾽ αὐτῷ p ἐπ᾽ αὐτῶ.ca.5.c.ἠρωτίσαμεν p ἠρωτήσαμεν.ca.7.d.αὐρανοῦ p οὐρανοῦ. & νόμημα pro νόμισμα.ca.10.a.κυλήθη pro κυλίσθη.

Neemias.

Capi.4.c.ἐπιστρέψαιμεν pro ἐπεστρέψαμεν.ca.13.b.ἐνετιλάμην pro ἐνετειλάμην.ca.13.c.βεβηλῶναι pro βεβηλῶσαι.ca.13.d.προτογεννήμασι pro πρωτογεννήμασι.

Tobias.

Capi.3.c.ὃ pro ὅς.ca.5.γεννήμασι pro γεννήμασι.ca.6.τίγρην pro τίγριν.

Iudith.

Capi.1.ἱερουσουλὴμ pro ἱερουσαλὴμ.ca.5.πληθύνθησαν pro ἐπληθύνθησαν.ca.11.μᾶς pro ἡμᾶς.& ῥύματα pro ῥήματα.ca.16.ὑπάρχοτα pro ὑπάρχοντα.

Esther.

Ca.1.c.ὀργίσθη pro ὠργίσθη.ca.4.a.ἠδικηκὼς pro ἠδικηκός.ca.4.b.ἐπαγγέλειαν pr[illegible]αγγελίαν.ca.8.b.ἡμῖν pro ὑμῖν.ca.11.a.ἑρμηνευκέναι pro ἑρμηνευκέναι.ca.16.c.πρὸς χρησάμενοι pro προχρησάμενοι.

Iob.

Ca.1.d.ἐσθιόντων pro ἐσθιόντων.ca.18.d.ἀπώλοιτο pro ἀπόλοιτο.ca.42.c ἐπίγαγεν pro ἐπήγαγεν.

Psalteriū.

Psalmo.6.ἐλαίους pro ἐλέους.p̄s.9.ἀγαλλιασώμεθα pro ἀγαλλιασόμεθα.p̄s.19.ἀγαλλιασώμεθα pro ἀγαλλιασόμεθα.p̄s.22.ὁδήγησεν pro ὡδήγησεν.p̄s.27.ἐργαζομένων pro ἐργαζομένων.& ἀνέθαλεν pro ἀνέθαλεν.p̄s.36.ἁμαρτωλὸς pro ἁμαρτωλός.p̄s.43.ἀλαλάγμασι pro ἐλάγμασι.p̄s.94.ἡμῶν p ὑμῶν.p̄s.98.ἐγίνου pro ἐφύου.p̄s.106.ὠδύνης pro ὠδῖνης.p̄s.117.ἀγαλλιάσεως pro ἀγαλλιάσεως.p̄s.118.ἀπόστησον pro ἀπόστησον.p̄s.134.θυσαυρῶν p θησαυρῶν.p̄s.138.σκοτισθήσεται pro σκοτισθήσεται.

Prouerbia.

Ca.13.d.ἀτοῦ pro αὐτοῦ.ca.15.a.παιδίαν pro παιδείαν.ca.20.a.μέθη p μέθη.ca.21.c.θυσαυρὸς pro θησαυρός.ca.25.c.ὀδὸς pro ὀδοὺς.ca.29.b.οὐκ p οὐχ.ca.30.b.πεινοθεὶς p πεινωθείς.& ἐνεμπίμπλησαν p ἐνεπίμπλησαν.

Cantica canticorū.

Ca.2.a.ἐκαθσα pro ἐκάθισα.ca.7.d.σοι pro σαι.ca 8.b.σφραγεῖδα pro σφραγῖδα.

Sapientia.

Cca.4.c.γονέων pro γονέων.ca.5.b.κυμενόμενον pro κυμαινόμενοι.ca.6.a.ὑπερέται p ὑπηρέται.ca.7.a.ἦσα p ἧκα.ca.8.a.ἐργάζεται p ἐργάζεται.ca.16.c.σύμβουλον p σύμβολον.& τοούτῳ p τούτῳ.

Ecclesiasticus.

Ca.29.a.ἐνόμησαν p ἐνόμισαν.ca.30.b.ἀνημένος p ἀνειμένος.ca.33.b.ἐτάνυσαν pro ἐτάνυσαν.ca.17.a.ἐπιξένωσιν pro ἐπεξένωσεν.

Errores translationis latine interlinearis.

Esdre primus.

Ca.2.c.filii pro filii.ca.3.c.edificarent pro edificabāt.ca.5.a.iesue pro iosue.ca.6.c.cū pro cū.

Neemias.

Ca.3.c.sue pro sua.ca.3.e.consūmationē pro consumationē.ca.8.a.ligneū pro ligneū.ca.10.a.fratres pro fratres.

Iudith.

Capi.1.a.nineue pro niniue.ca.10.consūmationē pro cōsumationē.

Esther.

Capi.1.a.carpasinis p carbasinis.ca.3.a.prior incedebat p prior sedebat.ca.4.a.consūmatū p cousumatū.& ciuitas p ciuitatis.ca.4.b.pmissit p promisit.ca.9.a.contingit p contigit.ca.11.a.interpretasse p interpretatū esse.ca.16.b.consūmata pro consumata.

Iob.

Ca.1.b.diadolo p diabolo.ca.1.c.captiuas eas p captiuos eos.ca.4.c.repererint pro reppererint.ca.7.b.et pro at.ca.10.c.impossibilis p impossibile.ca.12.a.secutatio pro scrutatio.ca.27.b.nō pro nū.ca.30 b.extinctū pro extincta.ca.31.d.ieuge pro euge.ca.38.a.longā p longe.ca.41.c.cōmouebit pro cōmouebitur.

Psalteriū.

Psalm9.17.ipoluta pro impolluta.p̄s.28.preparantis pro preparans

Tertia pars.

Esdras.

Cap.5.b. שָׁבֵי pro שְׁבֵי

Cap.8.g. מַרְמוֹת pro מרמות

Neemias.

Cap.7.a. וָאֹמַר pro וָאמר

Cap.8.c.in margine. בָּנָה pro בָּנָה

Cap.11.a. וּמַעֲשֵׂיָה pro וּמַעֲשֵׂיָה

Cap.13.b. שְׁלֶמְיָה pro שֶׁלֶמְיָה

Et in eodē.b.in margine. רָאָה pro רָאָה

Hester.

Cap.4.b.in margine. צִוָּה pro צִוָּה

Cap.8.c.in margine. נָשָׂה pro נָשָׂה

Et in eodem.d. וְשִׂמְחָה pro וְשִׂמְחָה

Cap.9.b. בְּכָל pro בכל

Et in eodem.b. הָרְגוּ pro הָרְגוּ

Iob.

Cap.1.d. וַיִּגַּע pro וַיִּגַּע

Cap.3.a. יַחַד pro יָחִד

Cap.9.b.in margine שׁוּב pro שׁוּב

Et in eodem.d.in margine. פָּנָה pro פָּנָה

Cap.13.d. וְתַחְשְׁבֵנִי pro וְתַחְשְׁבֵנִי

Cap.20.c. בִּמְלוֹאת pro בִּמְלוֹאת

Cap.27.d.in mar. שָׂפַק pro שָׂפַק

Cap.30.d.in margine. הָיָה pro הָיָה

Cap.31.c.in margine. לָבַשׁ pro לָבַשׁ

Cap.33.b.in margine. דִּבֵּר pro דִּבֵּר

Cap.36.c.in margine. נָטָה pro נָטָה

Cap.38.b. יָצוּם pro יָצוּם

Psalterium.

p̄s.10. לָמָה pro לָמָּה

Ps.19. דְּבָרִים pro דְּבָרִים

Ps.21. שָׁכֶם pro שֶׁכֶם

Ps.22.in margine רָאָה pro רָאָה

Ps.25. בַּדֶּרֶךְ pro בַּדָּרֶךְ

Ps.28.in margine עָשָׂה pro עָשָׂה

Ps.30. חֲסִידָיו pro חֲסִידָיו

Ps.31. לְדָוִד pro לְדָוִד

Ps.35. אֹיְבַי pro אֹיְבַי

Ps.xxxvi.in margine.	שָׁכַב	pro	שָׁכָב
Ps.xxxvii.	פָּתְחוּ	pro	פָּתחוּ
Ps.44.	בְּקַשְׁתִּי	pro	בְּקַשְׁתִּי
Ps.47.	אלהים	pro	אֱלֹהִיס
Ps.50.	וַיִּקְרָא	pro	וַיִּקְרָא
Ps.72.in margine.	עֹשֶׁק	pro	עָשַׁק
Et in eodem in margine.	יֶשַׁע	pro	יָשַׁע
Ps.114.	מַעַם	pro	מֵעַם
Ps.115.	הַסְדְּךָ	pro	חַסְדְּךָ
Ps.119.ī littera yod.	עֵדֹתֶיךָ	pro	עֵדֹתֶיךָ
Et in eo. in littera caph.	שֶׁקֶר	pro	שֶׁקֶר
Et in eo.in littera q̄ph inq̄busdā lib.	קְרָאִיךָ	pro	קְרָאתִיךָ
Ps.139.	שָׁחַר	pro	שַׁחַר
Ps.141	לְהִתְעוֹלֵל	pro	לְהִתְעוֹלֵל
Et in eo.	כְּמַנְעַמֵּיהֶם	pro	בְּמַנְעַמֵּיהֶם
Ps.144.	בִּנְטִיעִים	pro	כִּנְטִיעִים
Ps.146.	עֹשֶׂה	pro	עֹשֶׂה

Prouerbiorum.

Cap̄.15.in margine.	מָאַם	pro	מַאָם
Cap̄.18.in margine.	עָנָה	pro	עָנָה
Cap̄.24.b.	יָדַע	pro	יָדַע
Et in eodem.c.	עם	pro	עָם
Cap̄.25.c.	רָבָה	pro	רָכָה
Et in eodem.c.	תִּשְׁבָּר	pro	תִּשָּׁבֶר
Cap̄.26.b.in margine.	עָשָׂה	pro	עָשָׂה
Cap̄.29.d.	עַבְדּוֹ	pro	עֲבָדוֹ
Cap̄.xxx.c.in margine.	שָׂבַע	pro	שָׂבַע

Ecclesiastes.

Cap̄.2.c.	הַמַּעֲשֶׂה	pro	הַמַּעֲשֶׂה
Cap̄.9.b.in margine.	חָסֵר	pro	חָסֵר

Canticum.

Cap̄.6.d.	הַנַּחַל	pro	הַנַּחַל
Cap̄.8.d.	הִיא	pro	הִיא

p̄s.54.eius pro eo.p̄s.41.sonus p̱ soni.p̄s.51.emigrabit p̱ emigrare faciet.p̄s.71.hoību⁹ pro hoīb⁹.p̄s.59.dotrinā pro doctrinā.p̄s.64. mare pro mari.p̄s.76.absidet pro absindet.p̄s.77.cognouims pro cognouimus.p̄s.88.auertis pro auerteris.p̄s.109.axaltabit p̱ exaltabit.p̄s.117.est p̱ es.p̄s.122.obundantibus pro abundantib⁹.p̄s.134. renges p̱ reges.p̄s.135.redimit p̱ redemit.p̄s.149.facit p̱ fecit.& exultationes p̱ exaltationes.

Prouerbia.

Ca.1.d.at p̱ et.ca.4.b.relinqant p̱ relinquant.ca.5.c.tui p̱ tibi.& tuā p̱ tuus.ca.12.d.erum p̱ eorum.ca.21.c.confiderant p̱ confisi fuerant. ca.26.d.ipsi p̱ isti.

Ecclesiastes.

Ca.1.b.anon p̱ non.ca.2.d.qui p̱ cui.ca.3.d.vnum p̱ vnus.ca.7.a.eorum p̱ eius.ca.8.a.eius p̱ sapientis.ca.9.b.sun p̱ sunt.

Cantica canticorum.

Ca.5.a.mele p̱ melle.ca.8.a.sugentē p̱ suggentē.

Sapientia.

Ca.7.d.futur p̱ futura.ca.9.a.assistrice p̱ assestricem.ca.10.b.tutauit p̱ tutata est.& ne p̱ sine.ca.12.d.deripti p̱ decepti.ca.13.a.creaturaris p̱ creaturis.ca.17.b.precipitarum p̱ precipitatarum.ca.19.a.premisissent p̱ premisissent.ca.19.b.obliuiuionem p̱ obliuionem.& mare p̱ mari.& anti p̱ autem.

Ecclesiasticus.

Ca.1.a.sup fluit est.ca.17.c.relique p̱ relinque.ca.18.d.inuident pro inuidebunt.ca.19.b.dificil pro dificili.ca.25.a.bi.pro sibi.ca.25.d. prebeat pro imperet.ca.34.c.intetllectus inlellectus.ca.36.b.enarrētur pro enarrent.& habeat pro habeant.ca.44.a.nati pro facti.ca. 45.a.seum pro eum.& purpuro pro purpura.ca.50.c.comiter pro communiter.& vsq; p̱ vbiq;.ca.51.a.a pro et.

Errores translationis Beati hieronymi.

Esdre primus.

Ca.8.a.numerari pro numerati.ca.10.b.tranmigrationis p̱ trasmignationis.

Neemias.

Ca.12.c.laudatiū pro laudantiū.ca.13.c.aperitēt pro aperirent.

Iudith.

Ca.6.supiā pro supbiā.ca.12.eiu pro eius.

Esther.

In prologo.hieronynimi pro hieronymi.ca.1.a.fortisimis pro fortissimis.ca.2.a.madocheus pro mardocheus.ca.3.a.ragis pro regis. ca.3.d.vniuesas pro vniuersas.ca.6.d.indutun p̱ indutū.ca.9.a.iginr pro igitur.ca.9.b.iudeis p̱ iudei.& inimico p̱ inimicos.ca.11.a.interpretatā p̱ interpretatum.

Iob.

C.20.d.ducedo pro.dulcedo.

Prouerbia.

Ca.7.b.cinamomo p̱ cinamomo.ca.8.c.terra p̱ terrā.ca.18.c.repōdent pro respondent.

Ecclesiastes.

Ca.2.b.labore pro laborē.& conuertissit pro conuertissent.& fecerā pro fecerāt.ca.9.a.eueniat pro eueniant.ca.11.a.ne nō p̱ necnō.

Sapientia.

Ca.8.b.āmirabilis pro admirabilis.ca.19.b.replepleret p̱ repleret.

Ecclesiasticus.

Ca.3.b.fcrutati pro scrutati.ca.23.c.carni pro carnis.ca.30.a.ssiduat pro assiduat.ca.36.c.ciuitatis pro cinitatis.ca.38.d.im pro in.

Finis tertie partis.

GAUDEO